BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
XLVI
H
32

Digitized by Google

Digitized by Google

DIONYSII
PETAVII
AURELIANENSIS

E SOCIETATE JESU

DE

DOCTRINA
TEMPORUM

ACCESSERUNT NOTÆ, ET EMENDATIONES QUAMPLURIMÆ, QUAS CODICI PROPRIA MANU AUCTOR ADSCRIPSIT.

TOMUS SECUNDUS

IN QUO

TEMPORUM TA ΙΣΤΟΡΟΥΜΕΝΑ DISPUTANTUR, TUM DOCTRINÆ USUS ATQUE FRUCTUS CHRONICO LIBRO TRADITUR.

Juxta Editionem Antuerpiensem Anni MDCCIII.



VERONÆ ANNO MDCCXXXV.

Apud Petrum Antonium Bernum, & Venetiis apud Joannem Baptiſtam Recurti.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

AD
POSTERIOREM PARTEM OPERIS
DE
DOCTRINA TEMPORUM
PROLEGOMENA.

In quibus potiſſimum diſputatur illud, quantum ad Chronologiam utilitatis, immo neceſſitatis habeat Solis ac Lunæ motuum, ac numerorum, adeoque totius artificioſæ methodi peritia.

QUÆ univerſe temporum ad ſcientiam pertinebant, in Prolegomenois partis Operis hujus prioris expoſuimus; ubi & genus quod eſset illius, quæ ſubjecta materies, quibus conſtaret partibus, quaſnam aut ipſa ſuperiores haberet, aut ſubjectas contineret artes, quæ officia cujuſque, ac demum totius Operis noſtri partitio quænam eſset, abunde illo loco diſputavimus. Quibus ea omnibus recordari maxima illud oportet, Doctrinæ temporum, quæ quidem vere, ac proprie ſcientia dicitur, quæque ex æternis, & eodem modo ſemper habentibus principiis oritur, duas artes eſſe ſubjunctas; alteram, quæ a multis Computiſtica dicitur; alteram χρονολογικὴν. De quarum & inter ſe, & a ſuperiori, ac nobiliori diſcrimine non illa repetam hoc loco, quæ inde latius ſit aſſumere. Computiſtica facultas ſparſim in priore Tomo, præſertim autem ſeptimo in libro tradita eſt: ac vel unicuique diſputationi, quæ de propriis variarum gentium annis, ac periodis inſtituebatur, adjuncta; vel ea principia, & quaſi fundamenta poſita ſunt, quibus notatis, & cognitis non magno labore confici, exprimique poſſit. Ars eſt altera reliqua, quam χρονολογικὴν vocant; quæ tametſi non a principe ſolum ſcientia, ſed ab ſocia, & quaſi germana Computiſtica demonſtrandi, probandique firmitate, hoc eſt ſciendi conſtantia ſuperetur; ſtudia tamen ad ſeſe allicit hominum, & oblectat magis. Quamobrem nemo hanc fere temporum diſciplinam aliam ob cauſam expetit, quam ut Chronologiam certius, faciliuſque condiſcat. A quo ſtudioſorum hominum inſtituto, & conſilio uti non abhorremus; ſic errori quorumdam obſiſtimus, qui cum magiſtra temporum, & principe ſcientia Chronologiam reipſa, & appellatione confundunt. Sunt enim ambo hæc a ſe invicem genere, materia, principiis, definitione diſtincta; appellatio quidem ipſa fere eadem utriuſque; quod & aliis in diſciplinis, ceteriſque rebus accidit, in quibus univerſi generis nomen a præcipua quadam vel notiſſima parte, formave transfertur.

Quid ab hiſtoria diſtet Chronologia.

Minus illud verendum arbitror, ne quis Chronologiam ab Hiſtoria non ſecernat. Quamquam ad eam propius, quam ad ſuperiorem illam temporum ſcientiam accedit. Nam ab illa, conditione, ac materia non differt: quamvis appellatio ſit diſpar amborum. Utraque enim rerum in geſtarum, ac præteritarum memoria conſiſtit; tempuſque non aliter, quam ut elapſum eſt, reſpicit. Hoc tamen inter illas intereſt, quod hiſtoria rerum ſilvam, ac materiam præbet alteri; hæc illi viciſſim ordinem, & collocationem, quæ eſt veluti forma, ſuppeditat. Hujus orbata præſidiis manca, & inermis, ac cæca eſt hiſtoria. Itaque tritum illud, quia veriſſimum erat, in proverbium abiit: Hiſtoriæ oculum eſſe Chronologiam.

Huic nos arti propter & varietatem ipſius, infinitamque rerum copiam, ac ſubtilitatem, & ad uſum litteratorum fructumque, commoditatem maximam, tum ut ardentioribus in ipſam majoris partis hominum, quam in ceteras eadem ea diſciplina, ſtudiis obſequeremur, partem operis totius alteram ſeponimus; in qua τὰ ἱστορούμενα temporum, id eſt quæſtiones omnes, quæ de ſacra pariter, & profana hiſtoria ſolent oriri, arte ac via diſputantur. In hanc omnia illa, quæ ſuperiore Tomo tradita ſunt, præſidia doctrinæ temporum, & inſtrumenta contulimus. De quibus, quoniam dubitari a quibuſdam ſolet, ecquid Chronologicam ad rem neceſſaria ſint, brevis hic a nobis inſtituendus eſt ſermo.

Quorumdam opinio de Chronologica re diſcutitur.

Sunt enim Chronologiæ, & Annalium Scriptores aliqui ſane pereruditi; ſed hujus artificii contemptores, qui ad ordinem temporum methodum aliam nullam requiri cenſeant, quam auctoritatem, ac teſtimonia Veterum, cum nonnulla in iis utendis, ac dirigendis induſtria: quæ judicii potius, & ingenii, quam artis eſſe; ſcientia vero, ac demonſtratione conſtare nullo pacto videtur. Quicquid igitur ex illa Solis, ac Lunæ motuum, vel cyclorum, aut eclipſeon reliqua omni ſubtilitate petitur, id ad Chronologiam eſſe ſupervacaneum, & otioſum exiſtimant. Nam ut iſtorum omnium ſumma in illius Scriptore ſcientia ſit, nihilo plus inde vel adjumenti veritatis ad inveſtigationem, vel ad argumentandum roboris, ac firmitatis aſſumi; nihilominus enim totum id humana fide, ac teſtium auctoritate conſtare. Acciderit, necne hujus, vel illius tempore principis, Solis aut Lunæ defectio, non aliunde, quam ex eorum, qui tunc vivebant, & ea mandabant litteris, teſtificatione comperimus. Ad id enim per nulla demonſtrationum, argumentorumque veſtigia perveniri poteſt. Jam cyclorum, & numerorum, ac feriarum artificioſa collocatio nonne arbitrio, ac voluntate inſtituitur hominum? Cur enim hic potius, quam iſte cyclus anno cuilibet attributus ſit, ne fingi quidem ratio poteſt alia, quam nationum in id conſenſio temporis diuturnitate firmata. Poſtremo vel illi ipſi, qui hanc methodum ad Chronologiam adhibent, nihilo plus, quam illius neglectores, ac rudes, in definienda temporum ratione concordant; quod tamen profecto facerent, ſi ad conciliandam veritatem vis ulla foret in illa arte conſtituta.

Hæc ſunt præcipue, quæ adverſus τεχνολογίαν μισότεχνοι non privatis modo ſermonibus uſurpare quoſdam meminimus, ſed palam etiam Chronologicis in libris ſuis, monimentiſque profiteri. Tantum in pleriſque candoris ingenui, ac ſimplicitatis fuit, ut cujus artis opus in lucem ederent, ejus inſcitiam ultro faterentur.

Docetur artificioſæ methodi ad Chronologiam neceſſitas.

Atqui ſi ars eſt ulla Chronologiæ, regulas habeat, ac præcepta neceſſe eſt, quibus operis exequendi rationem præſcribat. Cujuſmodi ergo faciendi operis præcepta ſunt? Opinor talia, quibus accommodatis, quantum quidem in ipſis eſt, vitetur error: iiſdem e contrario ſpretis, & abjudicatis, frequens ſit, ac turpis offenſio. At horum alterum experiuntur ii, qui ſine artis ſubſidiis Chronologiam attingunt, ut non lapſu, ſed ruina proſternantur; alterum, ut errorem declinent, conſequuntur ii ſolum, qui illarum ſibi regularum ſcientiam, uſumque pepererunt. Quid igitur? Numquamne

ne

ne peccant Chronologi iſtiuſmodi rebus eruditi? Non hoc dicimus. Nam nec artifices ceteri id perpetuo cavent, quamvis artis ſuæ peritiſſimi; neque propterea vel artium illarum præcepta nulla ſunt, vel non ad evitandum errorem valent, ſi iis obſequare, ſi apud te ſis, ſi quæ ſint regulis conſentanea tenere potueris.

Principia Chronologica tria.

Tria ſunt, quæ ad Chronologiam concurrunt, principiorum genera. Nam alia demonſtratione, ac per cauſſas intelligimus: ut quæ media ex Mathematicorum ſcientia promuntur; quædam nulla cauſſarum notitia conſtant: quæ ſunt rurſus diviſa bifariam. Alia ex ὑποθέσεων aſſumuntur; cujuſmodi ſunt ea, quæ Mathematici poſtulata nominant. Exempli cauſſa Chriſtianam æram, ſive vulgare Chriſti annorum initium abhinc anno milleſimo ſexcenteſimo, ac viceſimo ſeptimo cœpiſſe, poſtulatum eſt: quod etſi non demonſtratione, ſed uſu, & conſenſione nititur, tamen neque negari ab ullo poteſt, & ad concludendam demonſtrationem valet; fit enim eo conceſſo quod conſequens eſt neceſſarium. Alterum genus, quod & principiorum tertium eſt, auctoritate, ac teſtimonio nititur. Ut eſſe hodie Hieroſolymam, imperare Conſtantinopoli Turcam, terris maria circumfundi, & hujus generis alia nemo, qui non ocalis viderit, aliter, quam fama, & auditione cognoſcit; & tamen ſic ea perſuadet ſibi tamquam viderit, vix ut prioribus illis certius aſſentiatur. Ita quædam ab Hiſtoricis, ceteriſque Scriptoribus accepimus adeo ſcripta conſtanter, ut de iis ambigere non dicam litterati hominis, ſed vix hominis eſſe videatur. Talia ſunt iſta quoque; fuiſſe quondam apud Græcos Olympiaca certamina, quæ quinto quoque anno redibant, Urbem Romam poſt inſtitutas Olympiadas a Romulo conditam fuiſſe: Thucydidem, Xenophontem, Herodotum, & id genus auctores illarum initio poſteriores eſſe; tum eoſdem res ætate ſua, ac memoria geſtas hiſtoriæ mandaſſe. Hæc & hujuſmodi multa, quæ longum ſit percenſere, quia confeſſa ſunt inter omnes, nec ea quiſquam niſi vel communis ſenſus, vel pudoris expers inficiari poteſt, merito inter Chronologiæ principia numerantur. Ex his tribus colligatis invicem, & connexis Chronologicæ probationes, & argumenta ducuntur. Sed eorumdem principiorum priora duo ἀποδεικτικὰ ſunt, concluduntque neceſſario; poſtremum apud ſanos, & prudentes periode vim demonſtrationis obtinet. Quare quid poteſt eo ratiocinandi modo fingi certius, quod vel neceſſitate cogat ad aſſenſum, vel cui perſuaderi non poſſit, is aut ſtolide vecors, aut impudenter pervicax habeatur?

Illuſtratur exemplis uſus artis in Chronologia.

Hæc ut exemplis illuſtriora fiant, age propoſitum id Chronologo ſit, oſtendere, quoto ante hunc, qui ſupra milleſimum, ac ſexcenteſimum, ſeptimus & viceſimus æræ Chriſtianæ putatur annus, Peloponneſiacum bellum Lacedæmonios inter, & Athenienſes cœperit: ad hunc ille modum colliget, itaque concludet. Quoniam enim Thucydides, qui ætate illa floruit, primo belli iſtius anno Solem poſt meridiem obſcuratum eſſe refert: tum in annum belli quartum, Olympicum incidiſſe certamen: item anno belli octavo rurſum defeciſſe Solem; Lunam vero anno decimo nono, quo tempore Nicias Athenienſium imperator in Sicilia bellum adminiſtrabat: ad hæc ultimo belli ejuſdem anno, Olympiade nonageſima quarta Solem defeciſſe teſtis eſt, qui eadem vixit ætate Xenophon. (quorum teſtimonia libro IX, ac X. Operis hujus adducimus.) ex his autem omnibus neceſſe ſit, anno ante Chriſti epocham quadringenteſimo triceſimo primo Peloponneſiaci belli primordia cecidiſſe; a Chriſtiana vero ἐποχῇ ad hoc tempus anni ſunt milla ſexcenti viginti ſeptem. Igitur anno abhinc bis milleſimo, & quinquageſimo octavo bellum iſtud inceptum eſt. Hæc argumentatio ex triplici principiorum conflata genere neceſſario quod propoſitum erat efficit. Nam Thucydidem & Xenophontem haud iſta temere falſove ſcripſiſſe, tertium ad genus refertur. Quod autem hæc illorum vera eſſe nequeat hiſtoria, niſi anno ante communem æram quadringenteſimo triceſimo primo bellum inchoatum ſit, ex Aſtronomiæ fontibus, ac demonſtratione concluditur. Itaque primum ad genus principiorum, quod eſt reliquis certius, & ἀναμφίλεκτον, pertinet. Adde jam Lunæ, Soliſque, ſi lubet, cyclorum numeros, ut ab ceteris annus ille ſecerni poſſit; medio ex principiorum genere argumentatio illa proficiſcetur. Libet ex his Chronologicæ artis utilioribus quæreſete, quid in illa ratiocinatione deſit ad probandi perſuadendique firmitatem. Fac pertinacem, quam voles, adverſarium; dum is ratione, communique ſenſu velit uti, quid habere contra poteſt quod objiciat? An aut Thucydidem & Xenophontem ſub illud tempus non fuiſſe, ac non iſta ſcripſiſſe cauſari poterit; aut obſcurationes iſtas ſiderum aliis annis potuiſſe contingere? Si prius dixerit, riſum non tenebimus; ſi poſterius, facile coarguemus. Innumeræ ſunt in hac arte probationes ejuſdemmodi; ut quibus Olympiadum, Urbis conditæ, Nabonaſſari, ac ſimilium intervallorum titulos, atque epochas poſteriore Tomo ſtabilimus. E quibus inſignis eſt, & commemoranda maxime, qua vulgarem Chriſtianorum æram oſtendimus cum anno quarto Olympiadis centeſimæ nonageſimæ quartæ, Urbis vero conditæ ſeptingenteſimo quinquageſimo quarto exeunte concurrere, ac biennio proinde vel uno ſaltem anno pleroſque falſos eſſe Chronologos, qui alienis temporibus illigarunt.

At non omnia ſunt ejuſmodi: ne in Philoſophia quidem. An propterea ſcientia nulla Philoſophorum eſt? Hic nimirum conjecturis, opinionique locus eſt; ut ſi quædam pars illius στοχαστικὴ, ſive opinabilis, & conjecturalis; longe infima, neque contemnenda tamen, quæ in aliorum Chronologia, quos [illegible], & ἀμφιδοξίαν appellare licet, ſola dominatur.

Medicorum genera duo.

Præclare meo judicio Cornelius Celſus, auctor valde bonus, cum in duas ſectas diviſam eſſe Medicinam dixiſſet; unam rationalem, quæ abditarum, & morbos continentium cauſarum notitiam profitetur; alteram ἐμπειρικήν, quæ uſum ſibi tantum & experientiam ſervat: mox allatis utriuſque partis argumentis, mediam inter diverſas ſententiam amplectitur, & eam medendi rationem anteponit, quæ ex utraque compoſita, ita ſingularum opportunitates, ac præſidia colligit, ut vitia, & incommoda declinet. Non ſecus in Chronologia noſtra, ſi recte judicamus, eam demum optimam fore putabimus, quæ ex utroque genere temperata ſit, ut & rationem, ac methodum, ſicubi res feret, adhibere noverit, & eamdem ubi materiæ conditio reſpuet, ſola ſe conjecturæ ſagacitate, ac prudentia ſuſtentet. Ita ſit, ut cum illi noſtra non habeant, nos illorum præſidiis, & adjumentis minime careamus. Ceterum ea hac, ut ita dicam, conjecturali Chronologiæ parte, opinionum illa divortia & conflictus oriuntur, quæ ad minuendam artificii noſtri commendationem objici vulgo ſolent. Etenim ubicumque certæ temporum notæ ſunt, ad quas methodus adhæreſcere noſtra poteſt, in his Chronologorum vel omnium, vel quamplurimorum ſatis magna concordia cernitur. Itaque Scaliger, qui in ceteris fere lapſus eſt, quæcumque ex ingenio ſuo protulit, & ad pervagatam, aut ab aliis occupatam doctrinam addidit, in communibus, & optimorum Chronologorum uſu contritis intervallorum epochis non multum aberrat.

Chronologorum item genera duo.

Ut in excidio belli Peloponneſiaci, quo in exemplo jam uſum illius doctrinæ periclitati ſumus, conſentanea ſecum eſt, & cum hiſtoria Methodicorum, ut ſic appellem Chronologia. Nam omnes annum illum præfiniunt, qui eſt ante Chriſtum quadringenteſimus triceſimus primus; quique aureo numero VIII, cyclo Solis XXVII, Indictione VIII. κατ' ἀριθμὸν, ut moris eſt, præditus dicitur. In id conſentiunt omnes illi fere, quos methodicos nominamus.

Veræ Chronologiæ conſtantia.

Sic in Olympiadum initio, & annis Urbis Varronianis, aut Capitolinis, Nabonaſſareis, Julianis, Diocletianeis & ſimilibus, quæ anſam aliquam arti ac methodo præbent, nulla inter illos ferme contentio eſt. non quod eumdem omnes annum ab orbe condito cuiviſ epochæ præſtitutum habeant, ſed quod diſpares numero licet anni, & ab diverſis initiis profecti, in eumdem quaſi communem terminum incidant; hoc eſt pari intervallo ab epocha Chriſti vulgari, vel ab eo, in quo verſamur, anno diſtent, &, quod ex eo conſequens eſt, ſi retro omnes cycli numerentur, iidem in tanta computandi varietate omnium in annos incurrant.

Anni ab orbe condito varie conſtituti.

Etenim annorum ab orbe condito numerus, quoniam ex antiquioribus, & ἀχαρακτηρίστοις intervallis oritur, pene totus ad στοχαστικὴν illam Chronologiæ partem refertur, ex quo ſententiarum varietas exiſtit. At illa, quæ dixi, methodi, & artis inſtrumenta, & quaſi κριτήρια, vel ex certiſſimis Aſtronomiæ principiis, vel ex

commu-

communibus nata poſtulatis, minimum hæſitationi locum, falſitati nullum relinquunt. Quod ſi qui tamen in Methodicis in tritis illis, & characteriſmo ſuo affectis epochis erraverint, non ars ipſa, ſed artis uſus in culpa eſt. Siquidem falſis iidem, vel male acceptis Veterum teſtimoniis decepti, pluſculam conjecturali, & opinabili doctrinæ parti, quam ἀνεπιστημονικῇ tribuerunt. Tam aut illiterati admodum fuerunt, aut non magno in errore verſati ſunt, atque in hoc ipſo reprehenſores fere ceteros, ſectatores paucos habuerunt. At τεχνικοί, & ἀμεθόδευτοι (ſic enim appellandi mihi ſunt) quotquot umquam Chronologiam aggreſſi ſunt, niſi peritos alterius ſectæ duces imitati ſunt, non longius ab omni veritatis, & hiſtoriæ fide, quam a ſe ipſi receſſerunt. Quod is facile deprehendere poterit, qui expoſitam libro VII, cap. VIII, & lib. IX. cap. I: rationem cujuslibet examinandæ Chronologiæ tenere voluerit. Nam ut unius vel alterius exemplo, quod diximus, oculis pene ſubjiciatur; age primam en Joannis Funccii Chronologia certa capita ſeligamus omnium alioquin exploratiſſima, & quam belle ſuis illa temporibus aptata ſint, paullatim inquiramus. Eſt autem ille inter ἀμεθοδεύτους non ignobili loco, & ætate ſua celeberrimus fuit; ac plerique illius Chronologiam ſic tamquam certiſſimum temporum canonem aſſumpſerunt.

Funccii Chronologia falſa.

Belli Peloponneſiaci primordium, uti paullo ante docuimus, extra omnem controverſiam poſitum eſt, & in annum cadit Julianæ periodi 4283. Apud Funccium tribuitur anno Mundi 3537, Olympiadis LXXXVIII. anno primo. Natus eſt Chriſtus in eadem Chronologia anno Mundi 3962; ita ut æra Chriſti cœperit anno Mundi 3963. Deductis annis 3962. de anno 4713. periodi Julianæ, in quem communis Natalis incidit, ſuperſunt 751: qui perpetua methodo additi ad annos mundi, efficiunt annum Julianæ periodi, quo cum annus mundi comparatur. Ad annos ergo 3537. adde 751, fiunt per. Jul. 4288. Ita quinque annis tardius belli epocham aſſignat. Sic Athenienſium in Sicilia clades, & mors Niciæ contigit anno periodi Julianæ 4301, quo inſignis Lunæ defectio nocte illa facta eſt, quæ inter Auguſti XXVII, & XXVIII. interceſſit. Hanc vero Funccius in annum mundi rejicit 3555, qui eſt per. Jul. 4306. Quinquennio itaque lapſus eſt. Sic Olympiadem primam, quæ anno per. Jul. 3938, ut ſuo loco demonſtratum eſt, neceſſario congruit, imputat idem Funccius anno mundi 3189. Additis 751, conflatur annus 3940, biennio tardior.

Carrionis item.

Joannes Carrio Chronicon ſcripſit, quod a Philippo Melanchthone locupletatum valde ſuperiore ſæculo uſu, & approbatione floruit. In eo bellum idem Peloponneſiacum tribuitur anno mundi 3535. Nam deſiiſſe ſcribit anno mundi 3563. poſt expletos annos XXVII, & menſes ſex. Natum vero ponit idem Chriſtum anno mundi 3962, quod & Funccius ſecutus eſt. Ideo quemadmodum in hujus Chronologia fecimus, adjunguntur anni 751. ad 3535, fiunt anni per. Jul. 4286. Quare triennio calculus redundat.

Beroaldus non obſcuri inter Chronologos iſtos nominis in Chronico ſuo ad annum mundi 3501. ignorari dicit annum belli Peloponneſiaci, ac Medici; nec ante tempus Philippi Macedonum regis certi aliquid in Græca hiſtoria deprehendi poſſe. Quid hac ignoratione fœdius? Nam Olympiadum, & utriuſque illius belli principio nihil in omni doctrina temporum expeditius eſt. Sunt & alia ſæculi ejuſdem, immo antiquioris, geſta non dubiis veritatis indiciis affecta, quæ in Chronico noſtro, ac libro IX. ſuis annis reddidimus. Sed hæreticos miſſos facio.

Genebrardi æra minus mendoſa.

Genebrardus vir pius, & apprime doctus lib. I. Chronol. ſuæ pag. 130. ait Olympiacum agonem primum antecedere Nabonaſſari æram, cujus Ptolemæus meminit, annis XVI; Urbis vero conditum Nabonaſſari epocha poſteriorem eſſe annis octo. Atqui primus annus Nabonaſſari Ptolemaicus convenit anno periodi Julianæ 3967, qui eſt triceſimus ab Olympiadum exordio. Ergo quatuordecim annis minus ille dixit. In annis autem conditæ Urbis dupliciter peccat. Etenim in annum Urbis conditæ 752. Natalem Domini refert, quem & Mundi facit 4090. a quo nihilominus Chriſtianam æram auſpicatur. Detractis proinde 4089. de 4713, ſuperſunt 624. ut anno periodi Julianæ 625. initium conditi orbis a Genebrardo conſtitutum ſit. Deduc annos 752. de 4090, reliqui ſunt anni mundi 3338. Ergo anno 3339. condita Roma eſt, qui ſit periodi Julianæ 3963. poſt quem anno quinto cœpit æra Nabonaſſari. At ille poſteriorem facit Urbis epocham. Quare nec verum dicit, & ſecum repugnat. Idem porro libro II. Chronici ſui pag. 263. initium Alexandri conſignat anno mundi 3779; mortem autem ejuſdem anno 3791. Additis utrobique annis 624, cœperit Alexander anno per. Jul. 4403, mortuus autem fuerit anno 4415. Atqui regnare cœpit anno 4378, & cum duodecim imperaſſet annis, obiit anno 4390. quod eclipſis illa Lunæ, quæ ſub Arbellicum prælium eſt commiſſa anno 4383, ſecundo Olympiadis CXII. demonſtrat. Igitur annorum quinque & viginti metachroniſmo peccat Genebrardus; quod in hiſtoria minime ferendum, nedum in Chronologia diſſimulandum erit.

Jam ceterorum calculi biennio fere a ſeipſis pariter, & hiſtoria diſſentiunt, ut ſæpius hoc in tomo ſignificabimus. Neque neceſſe eſt appellare ſingulos: quorum hac in re peccata, diſſidenteſque ſententias eadem illa, quam adhibuimus, periodi Julianæ methodus oſtendet. Ex quo fructus artis illius haud mediocris apparet, vel, ut deſint cetera, magni faciendus: quod qui magiſtram illam ſequitur, tametſi nonnumquam a veritate ipſa per imprudentiam aberret, ſibi ipſi tamen conſentaneus ſit, nec antecedentia dogmata conſequentibus elidat, quod eſt in eo genere turpiſſimum.

Præterea cum ſcire rem is proprie dicatur, ut in Prolegomenis prioris partis explicatum eſt, qui & ſcire ſe novit, & idipſum ab contrariæ falſitatis oppugnatione poteſt defendere: utrumque noſtri perbelle faciunt; ceteri neutrum admodum. Nam neque cauſſas, & principia concluſionum, hoc eſt decretorum ſuorum, nec amborum inter ſe nexum, & conſenſionem vident; non abſtruſiora Chronicorum, aut Annalium vitia diſpicere; non eorum origines aperire; non ſi quid ſpecie ipſa probabile de cœleſtium præſertim obſervatione corporum contra communem, receptamque doctrinam oppoſitum fuerit, id cujuſmodi ſit explorare, ac dijudicare poſſunt. Tritam igitur ab artificibus noſtris, & impreſſam viam teneant neceſſe eſt, ſi aberrare ipſi noluerint; nec ab ea diducant oculos; quod ſi ad ipſos inde dejiciendos novi impetus fiant, eorumdem ſe patrocinio tueantur. Quanto felicius affabre quodammodo & ex arte factus Chronologus? Hic enim non modo niti ipſe per ſeſe contra incurſus aliorum poterit; verum etiam, ſi qua in te turbatum in Chronologia fuerit, protinus animadvertet; ad idque ſic, tamquam peritus aurifex, lapidem admovens, fraudem, ac vitium omne dignoſcet.

Utilitas methodi Chronologicæ.

Equidem, ut alios omittam, de me hoc poſſum profiteri, magno mihi ad hoc ipſum uſui fuiſſe, quicquid ex illa ſcientia conſequi potui: quod eſſe mediocre non nego. Hujus ope Scaligeriani primum errores, quibus tamdiu ſcientia temporum obſoleverat, patefacti ſunt a nobis ac deterſi, ſuuſque, quantum ſperamus, præſtantiſſimæ diſciplinæ reſtitutus eſt nitor. Tam aliorum inſuper adverſus eamdem impetus & conatus repreſſimus: qui ſi propagati longius eſſent, non uni, alterive parti, ſed univerſæ Chronologiæ peſtiferi, & exitiales fuiſſent. In quo illud præterea ſum expertus, ad hæc omnia, quæ hujus ſunt propria ſcientiæ, præſtanda non ſufficere mediocrium, ut vocant, Solis, ac Lunæ motuum peritiam. Quamquam & hoc a pleriſque Chronologis aſſeritur; neque aut illi fere altius aſſurgunt, aut in omni doctrina ſua Scaliger ultra eoſdem progreſſus eſt; qui quidem in veris motibus, ac defectionibus pronunciandis aliorum ex fide, & induſtria pendet, præcipue Buntingi, ut vir doctus Joannes Hervvartus obſervat. Qua ex aliorum affectatione homini nonnumquam obortus eſt error, quem ſuis locis indicavimus. Ceterum qui mediorum, quos vocant, motuum ſcientia contentus eſt, emergere ex omnibus ſalebris, & acutorum adverſariorum petitiones retundere difficile poterit, & per hallucinationem identidem offendet. Quod ex ſequentibus libris, ac præcipue duodecimi fine licebit animadvertere.

Satis reſponſum iis arbitror, qui artificii genus illud, quod ex temporum doctrina petitur, a Chronicis, & Annalibus abjudicant: nec eorum Scriptori quicquam, præter hiſtoriam, ac ſimplicem veterum auctoritatem relinquunt; quaſi conſutor annorum, & colligator quidam,

dam, quo gubernator, & arbiter Chronologus eſſe debeat. Nunc ad ea convertam orationem meam, quæ de poſteriori hac parte, itidem ut in priore, cognoſcere ſtudioſi lectoris intersit.

Methodus hîc primum eadem, quæ in prioribus libris, nec diſſimilis partitio. Officium enim duplex: unum ἀνασκευαστικὸν, alterum κατασκευαστικόν. Illius eſt Scaligerianæ de ſingulis capitibus opinionis explicare ſummam; ac mox ſubinde, vel expoſita ſententia noſtra, quod alterius eſt partis, illius convincere falſitatem. Ac præter Scaligerum adverſus alios quoſdam experienda pars illa doctrinæ prior fuit, qui id agebant, ut communem, & quæ a nobis veriſſima judicatur, temporum rationem certis argumentis everterent. Contra quos ſic a me diſputatum eſſe confido, ut & illud, quicquid eſt, audaciæ ſuſcepti neceſſitati Operis adſcribant: nec de modeſtia in repugnando mea, vel æquitate jure poſſint conqueri.

Altero diviſionis genere pars hæc in libros eſt tributa quatuor; quibus Opus artis, & fructum continens quin-
Liber I. tus adjungitur. Primus liber illuſtres omnes temporum titulos, ſive epochas pertractat, tam ex ſacra, quam profana hiſtoria deſumptas, quæ ab Orbe condito ad
II, III, & IV. Cyaxaris, & Alyattis bellum uſque decurrunt. Secundus inde ad Herodis obitum. Tertius ab Herode cetera deinceps proſequitur. Quartus, idemque totius Operis duodecimus præcipuas quaſdam, & ſelectas quæſtiones continet de Natali, & Paſſione Chriſti; de LXX. annis Hieremiæ, ac totidem Danielis hebdomadibus. Poſtea in quorumdam Chronologicos commentarios, quibus vetus, & a nobis conſtituta temporum ratio potiſſimum oppugnatur, inquiſitum eſt; nimirum in Opus illud, quod ſub *Novæ, veræque Chronologiæ* titulo, & elogio publicatum eſt ante annos quatuordecim: tum in alterum Hieronymi Vecchietti; quorum opiniones expoſitæ ſunt, & excuſſæ, ac novorum adverſus receptam Chronologiam argumentorum vis eſt omnis expenſa. Quintus ad hos, ac totius Operis tertius decimus acceſſit Chronicon, ſive uſum doctrinæ fructumque complexus. Hunc ab Orbe condito ad annum poſt Chriſtum DXXXIII. perduximus. Neque enim ulterius progredi hoc quidem tempore licuit. Nam neque propoſiti noſtri fuerat initio Chronologiam ſcribere: & eo nos aliorum rogatu hortatuque potius, quam ſponte noſtra ſumus inducti. Id autem alias, uti ſpero, confici a nobis poterit, ac ſeparatim etiam in uſum Scholarum unum aliquod in volumen conjici.

Operis denique totius in calce quaſdam Veterum epiſtolas, vel Opuſcula nondum edita præbuimus; velut Proterii Alexandrini epiſtolam, Dionyſii Exigui duas, & id genus alia; quorum iis in libris teſtimoniis utimur, quæque ſunt ad Paſchatis celebrandi morem & inſtitutum cognoſcendum apprime neceſſaria. Epiſtolam Dionyſii primam ex Bibliotheca regia Cl. V. Nicolaus Rigaltius nobis pro ſua humanitate ſuppeditavit, cetera ex R. P. Sirmondi codice veteri deſcripſimus; in quo & Dionyſii epiſtolæ continebantur.

Sunt penes nos alia Scriptorum Opuſcula Veterum; in primiſque Græcorum; uti Maximi Computus, tum Andreæ Cretenſis, & hujus argumenti quædam alia; quæ nos olim Appendicis inſtar huic Operi deſtinavimus. Sed cum illorum locum ſibi Chronicon uſurpaverit, ne in immenſum moles operis excreſceret, eorum editionem alterius in opportunitatem libri ac temporis rejecimus.

CONSPECTUS

Digitized by Google

CONSPECTUS
POSTERIORIS PARTIS
OPERIS
DE
DOCTRINA TEMPORUM,
ET SUMMA CAPITUM OMNIUM.

LIBER NONUS.

CAP. I. *De periodo Juliana ejuſque praxi in annis Euſebianis, Judaicis, Prutenicis, & ceteris omnibus.* 1

II. *De variis Græcorum veterum putationibus ab orbe condito.* 2

III. *De triplici Græcorum recentiorum æra ab orbe condito, & earum inter ſe, & cum Dionyſiana comparatione: ſecundum quam duas eſſe monſtratur.* 3

IV. *De trium illorum computorum origine.* 6

V. *Quæ de triplici Græcorum computo ſcripſit Scaliger enarrantur, ac refutantur. Tum qua ratione epactæ ad illos computos applicentur.* ibid.

VI. *De conditu mundi, & annorum inde ad nos numero, ac putandi varietate. Autumno creatum eſſe mundum* 9

VII. *Expenditur ἀνώδηλος epocha mundi ex apogei progreſſu, quæ ad opinionem noſtram accommodatur.* 11

VIII. *De diluvii epocha: ac primum de annorum ab orbe condito putatione ad diluvium.* ibid.

IX. *De anni forma, quæ tempore diluvii exſtitit. Refellitur falſa quorumdam ratio, & probabilis aſtruitur.* 12

X. *Διήγησις hiſtoriæ diluvii, & menſium veriſimilis deſcriptio variis ex formis eligitur.* 13

XI. *De anni, in quem diluvium incidit, charactere Chronologico.* 15

XII. *De Aſſyriorum Imperii epocha. Scaligeri in Aſſyriorum primordiis error exponitur ac refellitur.* 16

XIII. *Aſſyriorum epocha ſtabilitur, & certa ratione deprehenditur. Babylonicarum obſervationum antiquitas a Simplicio.* 17

XIV. *De generis humani propagatione, & Aſſyrii regni progreſſu.* 18

XV. *De Ægyptiorum regum epocha.* 19

XVI. *Sicyoniorum regum epocha.* ibid.

XVII. *De natali Abraami. Ortus Arphaxad, & de Cainan inſititio.* 20

XVIII. *Quoto anno Tharæ genitus ſit Abraamus, ubi ſeptuageſimo id anno factum docetur.* 21

XIX. *De Argivorum regni primordiis.* 23

XX. *De poſteris Jacob, ejuſque profectione in Ægyptum, & ratione temporum in propagatione ſtirpis.* ibid.

XXI. *De Jobo, ejuſque tempore & origine. Oſtenditur Idumæum fuiſſe: & contrariæ opinionis argumenta ſolvuntur.* 25

XXII. *De Athenienſium regno.* 27

XXIII. *De exitu Iſraelitarum ex Ægypto. Scaligeri & aliorum ſententia declaratur.* 28

XXIV. *Quæ a Scaligero, ejuſque diſcipulis de Exodi tempore demonſtrative colliguntur, enarrantur, ac refelluntur omnia.* ibid.

XXV. *Quod in tempus epocha Iſraeliticæ migrationis inciderit, ubi & annorum ab Abraamo ad exitum numerus, & primi menſis tempus illuſtratur.* 29

XXVI. *De primo anno Sabbatico, & aliis conſequentibus. Scaligeri, & ejus ſectatorum explicatur, ac refellitur ſententia.* 30

XXVII. *Quanam ratione tam primus annus Sabbaticus, quam reliqui conſtituendi ſint. Oſtenditur probabiliter, non demonſtrative ſeriem illorum colligi.* 31

XXVIII. *De Jubilæis annis. Refellitur eorum opinio, qui per annos quinquagenos vertentes numerari ſolitos putant. Oſtenditur annis* XLIX *plenos annos habuiſſe.* 32

XXIX. *De Ilii excidio; Scaligerianæ doctrinæ ſumma.* 33

XXX. *Elenchus ſuperioris doctrinæ, ubi variæ de Trojano excidio Veterum opiniones explicantur.* 34

XXXI. *Vera Trojani excidii epocha. Halicarnaſſenſis locus illuſtratur. Chronologorum aliquot errata caſtigantur.* 35

XXXII. *De Heraclidarum in Peloponneſum expeditionibus. deque Æolica & Ionica migratione. tum de Homeri tempore.* 37

XXXIII. *De Lacedæmoniorum, & Corinthiorum regno ab Heraclidis fundatis.* 38

XXXIV. *De conditu Templi Salomonici. Quanta ſit computandi ab Exodo ad hanc epocham temporis difficultas & de variis ſuper ea ſententiis, quæ minus probantur.* ibid.

XXXV. *Quæ ſit verior intervalli ab exitu ad Templum conditum annorum deſcriptio. Explicatur locus ille 3 Reg. Quadringentorum octoginta annorum numerum, non ab exitu ex Ægypto; ſed ab ingreſſu Palæſtinæ putari. Explicatur qui fuerint Judices.* 40

XXXVI. *De Arbace, ac Medorum primordiis, deque Regum ſucceſſione.* 45

XXXVII. *De redivivo Aſſyriorum regno. deque Ninive inſtauratione, ac Jonæ tempore.* 46

XXXVIII. *De Macedonici regni primordiis.* ibid.

XXXIX. *De Macedonum regibus. Explicantur dubia quædam de illorum ſucceſſione, præſertim de Perdiccæ tempore: ſuper quo Euſebii & vulgaris Chronologiæ error: item Athenæi & aliorum convincitur. Plato item defenditur.* 47

XL. *De initio Olympiadum, & primo anno Iphiti. Scaligeri doctrina tam in lib. v. de Emendat. pag. 358, quam in Animadverſ. Euſeb. & Iſag. Canon.* 48

XLI. *De veterum Olympiadum temporibus ante Iphitum, ex Pauſania & Euſebio. quibus Scaligeriana ſomnia diſcutiuntur.* ibid.

XLII. *De anno Græcorum ad Olympiadas accommodato: deque menſe ac die ludis Olympicis, & ejuſdem epocha.* 49

XLIII. Ex-

Digitized by Google

CONSPECTUS CAPITUM.

XLIII. *Expenditur de luſtro Olympico conjectatio Scaligeri. Demonſtratur numquam Julianum quadriennium pro Olympiade ſumptum. Auſonius explicatur. Socratis itidem loca varia.* 51

XLIV. *De primo Olympiadum Iphiti anno, qui demonſtrative colligitur in primis ex Thucydidis eclipſibus.* 52

XLV. *Memorabilis Cenſorini locus, quo eum Olympiadum epocha, tum aliæ nonnullæ definiuntur.* 53

XLVI. *De Copernici, Joannis Lucidi, ac recentiorum quorumdam erroribus in putandis Olympiadibus: tum Euſebii ratiociniis.* 54

XLVII. *De tribus Olympiadibus ab Elidenſibus e catalogo detractis: de quibus expenditur nova eruditi Chronologi ſententia, qui a Polybio illius metachroniſmi rationem haberi credidit. quod ipſum refutatur, & Olympiadum communis epocha defenditur. Illuſtrantur Polybii ac Livii hiſtorica quædam.* 56

XLVIII. *De Olympicorum agonum tempore. Expenditur ac refellitur nupera quædam eruditi viri conjectura, qui autumno celebratos eſſe docuit. Exponuntur Pauſaniæ, Philoſtrati, Thucydidis, Ciceronis loca. Demonſtratur æſtivo tempore celebrari conſueviſſe.* 58

XLIX. *De Ægyptiorum quadrienniis, quid Piromides fuerint, deque iis ejuſdem viri docti conjectatio diſcutitur, qui Piromidas totidem quadriennis reſpondere credidit: quod ipſum refutatur. Herodotus illuſtratur.* 60

L. *De Romæ conditu, ſive primis Palilibus Urbis. Scaligerianæ doctrinæ ſumma ex lib. v. de Emendat.* 61

LI. *De duplici Urbis epocha: quarum alteram Catoni falſo & a Scaligero, & a pleriſque tributam aſſeritur.* ibid.

LII. *De Halicarnaſſeaſis opinione, ac duplici ejus hallucinatione, quarum poſterior hactenus non animadverſa.* 62

LIII. *Variæ Scaligeri hallucinationes, nec non Livii, Onuphrii, Calviſii, & aliorum error.* 63

LIV. *De Romuli conceptu, ac tam ejus, quam Urbis natali, & L. Tarrutii Firmani ſententia, & eclipſibus, quæ utriuſque natalibus attributæ ſunt: tum in iis multorum errata caſtigantur. Urbem videri autumno conditam. Manilius explicatur.* 64

LV. *De variis annorum Urbis rationibus, ac duabus præſertim, quæ reliquis celebriores ſunt. Deque iis Veterum quorumdam opiniones expenſæ, tum Onuphrii & aliorum.* 66

LVI. *De capite annorum ab U. C. deque epochæ illius characteribus Chronologicis. Solini locus illuſtratur.* 67

DE ÆRA NABONASSARI.

LVII. *Quoto anno cœperit e cæleſtibus obſervationibus eruitur. Expenduntur lunaria quædam deliquia a Ptolemæo notata. Cenſorinus illuſtratur.* 69

LVIII. *De initio Chaldaici regni a Nabonaſſaro, & quis ille fuerit.* 70

LIX. *De initio Mardokempadi, qui videtur eſſe Merodach.* 71

LX. *De intervallo a conditu Templi Salomonici ad ejuſdem excidium. Expenditur utriuſque regni Judaici ſeries.* ibid.

LXI. *Explicantur quæſtionum omnia capita, quæ ad utriuſque regni tempora, & annorum ſeriem pertinent.* 72

LXII. *De initio Ezeciæ, ejuſque anno quartodecimo, & expeditione Sennacherib.* 74

LXIII. *De initio Nabonaſſari regis Chaldæorum. Quæ ſit Scaligeri ſententia in lib. v. de Emend. & in Iſag. Canonibus: nec non in Appendice. tum ejuſdem pugna ſecum.* 75

LXIV. *De initio Nabopollaſſari vera & certa ratio conſtituitur. Refellitur eorum ſententia, qui Nabopollaſſarum eumdem cum Nabuchodonoſore ſtatuunt.* 76

LXV. *Confutantur ea, quæ perperam a Scaligero prodita ſunt de Neuruz Nabopollaſſari, & Eathroniſmi, & id genus commentis.* 77

LXVI. *De anno quarto Joakimi, & primo Nabuchodonoſori regis Babyloniæ. Scaligeri variæ ac diſcrepantes invicem ſententiæ refelluntur.* 78

LXVII. *Definitur ea rei veritate quartus annus Joakim, & primus Nabuchodonoſori. De Joſiæ poſteris. Hieremiæ & Ezechielis loca conciliantur. Annus primus Nabuchodonoſori. Inſignis Beroſi locus illuſtratur.* 79

LXVIII. *De Tyriorum regum originibus, deque Tyri obſidione a Nabuchodonoſoro patrata. De Hiromi regno. Joſephi, & Menandri hallucinatio. De priſca regum Tyriorum ſucceſſione, deque Tyri, & Carthaginis conditu.* 80

LXIX. *De poſterioribus Tyri regibus, deque obſeſſa a Nabuchodonoſoro per annos tredecim urbe Tyro. Illuſtrantur annales Tyri. Joſephus caſtigatur. Scaligeri error, & inconſtantia. Tyrum a Nabuchodonoſoro non videri penitus everſam.* 81

LIBEER DECIMUS.

CAP. I. *De memorabili Solis defectione, quæ Cyaxare, & Alyatte rege pugnantibus accidit. cujus ignotus hactenus annus exponitur.* 85

II. *Ex illa Solis defectione Herodotea hiſtoria plurimum illuſtratur. Scythicæ graſſationis, & Lydorum ac Medorum pugnæ tempus aperitur. Alexandri Polyhiſtoris locus exitimus.* 87

III. *De ſecundi Aſſyriorum imperii temporibus poſtremis, deque Ninives excidio, quod bis accidiſſe monſtratur.* 88

IV. *De utriuſque Tobiæ temporibus ſecundum Græcos, Latinoſque codices.* 89

V. *De Lydorum regno.* ibid.

VI. *De excidio urbis & caſu Sedeciæ. Scaligeri falſa opinio convincitur; ac probabilis ratio conſtituitur. Annum Sedeciæ x. non eſſe Sabbaticum.* 90

VII. *De Nabuchodonoſori ſucceſſoribus. Beroſi, Abydeni, ac Joſephi teſtimonia declarantur. hujus etiam caſtigatur error. tum probabilis illorum hiſtoria deſcribitur.* 91

VIII. *De Nabonido Beroſi, & Dario Medo Danielis. Expenduntur, & inter ſe comparantur Veterum ſententiæ.* 92

IX. *Darium Medum eſſe Nabonidum Beroſi, non Balthaſſarem: deque ea re Joſephi ac recentiorum error convincitur. De Herodoto, Cteſia, Xenophonte judicium.* 93

X. *Explicantur quæ contra ſuperiorem ſententiam a Chronologis, & ſacrorum librorum Interpretibus objiciuntur Ruffini vehemens hallucinatio.* 94

XI. *De Piſiſtrato Athenienſium tyranno, Solone, Periandro Corinthio atque Crœſo Herodoti error, & Euſebii.* ibid.

XII. *Illuſtratur eadem illa ſententia diſcuſſis argumentis, quæ contra nos vir eruditus nuper amplificavit.* 96

XIII. *De initio Cyri. Scaligeri variæ ſuper eo, diſſentienteſque ſententiæ diſcuſſæ.* 98

XIV. *Rerum a Cyro geſtarum hiſtoria ex Herodoto, Cteſia, & Beroſo perſtringitur.* 99

XV. *De epocha Perſici regni a Cyro initi, quæ & ex Hiſtoria, & Aſtronomicis obſervationibus adſtruitur.* 100

XVI. *De Cyri altero initio, quod eſt Babylonici imperii.* 101

XVII. *De Cambyſis initio, & Cyri obitu.* ibid.

XVIII. *De tempore occupatæ a Perſis Ægypti, deque poſtremis Ægypti regibus ex Herodoto. Cujus ex Ezechiele hiſtoria caſtigatur: & ejuſdem Prophetæ locus illuſtratur.* 102

XIX. *De initio Darii Hyſtaſpis F. deque eclipſibus duabus, quæ illo imperante contigerunt: & hallucinatione Chriſtmanni.* 103

XX. *De anno primo Romanorum Coſſ. & Regifugii. Refelluntur quæ a Scaligero de anno illo diſputata.* 104

XXI. *De fragmento Paſchalis magni, quod a Joanne Cuſpiniano*

Digitized by Google

ſpiniano producit Scaliger, deque abſurda ejuſdem ſuper eo conflictatione. 105
XXII. *Conſtituitur verum tempus epochæ Regifugii: hoc eſt annus ac dies. Eclipſis Solis ſub mortem Romuli; varia de Romanorum regum annis ſententia.* 106
XXIII. *De anno Marathonis conflictus cum Scaligeri falſa refellitur, quam noſtra ſententia comprobatur.* 008
XXIV. *De initio & tranſitu Xerxis in Græciam. Scaligeri ſententia, & inconſtans opinio, maxime ſuper tranſitu.* ibid.
XXV. *Annus Ὀλυμπιάδων accuratiſſime ex Herodoto, Thucydide, &c. definitur. Herodoti, Halicarnaſſenſis, & Plutarchi error aperitur. Scaligeri commenta refelluntur.* 109
XXVI. *De duplici initio Artaxerxis Longimani hactenus non animadverſo. Expenduntur & conciliantur inter ſe diverſa Scriptorum ſententiæ. Plutarchus caſtigatur. Perſarum mos in conſtituendis regibus.* 110
XXVII. *De ſolſtitio Metonis, & anno primo enneadecaeteridis ejuſdem.* 111
XXVIII. *De initio belli Peloponneſiaci, quod certis characteribus adſtruitur.* ibid.
XXIX. *De labe Xenophonteæ hiſtoriæ, quod ad annos attinet belli Peloponneſiaci.* 112
XXX. *De Artaxerxis Longimani, Darii Nothi, Artaxerxis Mnemonis, & reliquorum Perſidis regum epocha, deque regni totius intervallo.* 114
XXXI. *De Alienſi Romanorum clade; variæ hallucinationes Scaligeri; verum illius tempus oſtenſum.* 015
XXXII. *De Leuctrica pugna.* 116
XXXIII. *De initio Alexandri Magni, ejuſque natali. Errata Scaligeri. Plutarchus ab ejus reprehenſione vindicatus.* ibid.
XXXIV. *De ortu & obitu Alexandri M. recenſentur & illuſtrantur aliqua quæ lib. x. cap. xxxiii. & xxxix. dicta ſunt.* 117
XXXV. *De Carthaginienſium Sicula clade.* 118
XXXVI. *De clade Athenienſium, ac Bœotorum ad Cheroneam.* ibid.
XXXVII. *De everſis ab Alexandro Thebis Bœotiis.* ibid.
XXXVIII. *De conflictu Alexandri M. ad Arbela cum Dario, & initio Aſiatici imperii, deque Lunæ defectione, quæ ſub illum contigit. Plutarchus ab Scaligeri reprehenſione defenditur: & Scaliger ipſe graviſſimi erroris arguitur. Alexandriæ conditæ annus illuſtratur.* 119
XXXIX. *De initio Calippicæ periodi. Declarantur lunares defectiones tres a Ptolemæo deſignatæ; ac Ptolemæus ipſe caſtigatur.* 120
XL. *De epocha annorum Philippi, & mortis Alexandri; ac primum Scaligeri, aliorumque falſa de illius nomine & inſtitutione opinio rejicitur.* ibid.
XLI. *Conſtituitur verum tempus epochæ annorum Philippi, ſive mortis Alexandri; ubi & de annis iſtis accurate diſſeritur.* 121
XLII. *Expenditur nova quædam opinio de anno obitus Alexandri, qui duodecim annis ſerius, quam vulgo hactenus factum eſt, ponitur.* 022
* XLIII. *De æra contractuum, ſive Dhilcarnaim.* 123
XLIV. *De diverſis ejuſdem æræ primordiis, qui anni Græcorum in libris Machab. appellantur. Scaligeri, & aliorum error.* 124
XLV. *Vera epocha annorum qui in libris Machab. Græcorum dicti ſunt, ubi Scaligeri hallucinatio aſſignatur, & libri Machabæorum ab ejus reprehenſione vindicantur.* 126
XLVI. *De initiis Ptolemæi Philadelphi, & Philometoris.* 127
XLVII. *De Seleucidarum, ſive Regum Syriæ ſtemmate, & ſucceſſione, rebuſque geſtis.* ibid.
XLVIII. *Ptolemæorum in Ægypto ſucceſſio.* 131
XLIX. *De Pontificum Hebræorum ſerie, ac ſucceſſione.* 133
L. *De Pontificibus, qui ab Aarone ad conditum templi Synagogæ præfuerunt.* ibid.
LI. *De Pontificibus, qui a templo condito ad ejuſdem excidium Synagogæ præfuerunt.* 135
LII. *De Hebræis Pontificibus a deportatione Babylonica ad Haſmonæos, ac præſertim Menelao, Lyſimacho, Jaſone, Alcimo.* 136
LIII. *Quis ille ſit Onias, ad quem Arius Lacedæmoniorum rex Epiſtolam ſcripſit. Oſtenditur primum hunc eſſe Jaddua filium. Diodori, Scaligeri, & aliorum errata caſtigantur.* 137
LIV. *De Haſmonæis, ſive Machabæis Pontificibus, ac primum de Mathathia, Juda, Jonatha.* ibid.
LV. *De Simone Pontifice Mathathiæ F.* 138
LVI. *De reliquis ad Herodem uſque Pontificibus Haſmonæis, atque Hyrcano præſertim & Ariſtobulo.* 139
LVII. *De Pontificibus ceteris ab Herode ad excidium urbis.* 140
LVIII. *De duobus Pontificibus, Caiapha, & Anna: utrum aliquando Pontifices duo ſimul, eodem præditi jure, præfuerint. Bezæ, Scaligeri, & Caſauboni hallucinationes.* 141
LIX. *De C. Julii Cæſaris Conſulatibus, & Dictaturis. Veterum ſententia adverſus communem & hodiernam adſtruitur.* 142
LX. *De Solis defectione, quæ civile Pompeii, & Cæſaris bellum anteceſſit.* 144
LXI. *De primo anno Juliano, & anno confuſionis.* ibid.
LXII. *De hallucinatione Scaligeri in epocha anni confuſionis. Hirtii ex libro de bello Hiſpanienſi locus explicatus.* 145
LXIII. *Refellitur Pauli Foroſempronienſis opinio de anno Juliano primo.* 146
LXIV. *De Antiochenorum æra, quam χρηματισμὸν & Ἀντιοχέων appellant.* 147
LXV. *De anno, quo C. Cæſar in Senatu eſt occiſus: deque luminarium deliquiis, quæ circa tempus illud acciderunt.* 149
LXVI. *De Auguſti primordio. Explicantur varia Scriptorum loca: in primis Horatii, Feſti, Rufi, &c.* 150
LXVII. *De initio Herodis magni.* 152
LXVIII. *Scaligeri in capite de Herodis initio errata caſtigantur.* 153
LXIX. *De cyclo lunari Romano.* 154
LXX. *De æra Hiſpanienſi, ejuſque origine, initio, & uſurpatione.* ibid.
LXXI. *De Actiaca pugna: deque annis Actiacis.* 036
LXXII. *De annis Auguſtorum Romanis.* 157
LXXIII. *De Thoth Ægyptiorum fixo, ſive anno Juliano ab iis recepto: deque ejus ab anno Actiaco quinquennali diſcrimine nova & probabilis obſervatio. Theo, & Georgius Monachus illuſtrati. Scaligeri παροράματα.* ibid.

* Cujus capitis titulus ab operis prætermiſſus eſt.

LIBER UNDECIMUS.

Cap. I. *De Herodis obitu ex Joſepho præſertim, & Dione: deque regni illius annis.* 161.
II. *De Euſebii hallucinatione in annis Herodis.* 162
III. *Inquiritur in novæ Chronologiæ ſententiam de Herodis initio.* 163
IV. *Scaligeri de Herodis exceſſu ſententia refellitur.* 064
V. *De Herodis genere, & utrum Idumæus fuerit, atque alienigena dici potuerit. Scaligeri & Caſauboni error.* 165
VI. *De Auguſti obitu & ætate: & initio Tiberii. Tum de Lunæ ac Solis defectionibus, quæ per illud tempus accidiſſe memorantur.* 166
VII. *De initio Tiberii Cæſaris. Inquiritur in novam doctorum virorum ſententiam, qui Tiberium ante Auguſti mortem annis aliquot imperare cœpiſſe putant. Ea vero refellitur. De Proconſulari dignitate ejuſdem Tiberii, quam citra principatum habuit.* 167
VIII. *De initio, & imperio Caii Caligulæ, deque Conſulatibus ejuſdem.* 168
IX. *De Claudii, ac Neronis initio. Suetonius explicatur. Veteres item Inſcriptiones, nec non Seneca, & Plinius caſtigantur, & illuſtrantur.* 169
X. *De Herodis poſteris, eorumque temporibus, & iis maxime, quorum in Scriptura mentio.* 170
XI. *De Syriæ Præſidibus, & Judææ Procuratoribus, qui ab Auguſti fere obitu ad excidium Hieroſolymorum præfuiſſe leguntur.* 072

XII. De nonnullis rebus geſtis, quarum Lucas in Actis meminit; deque ſingularum temporibus. 174
XIII. De Antiochena, & Romana Petri ſede. Spalatenſis & aliorum argumenta contra communem Catholicarum de ea re fidem diſſolvuntur. 176
XIV. Conſtituitur probabilis epocha Cathedræ, ac ſedis utriuſque: tum necis Apoſtolorum. 177
XV. De agone Neronea, obitu, & ætate Neronis. Scaligeri error. Suetonii locus caſtigatur. 178
XVI. De Imperio Galbæ, Othonis, Vitellii, & Veſpaſiani. 179
XVII. De Veſpaſiani Conſulatibus. ibid.
XVIII. De Hieroſolymorum, & templi poſterioris excidio. 180
XIX. De initio Titi & Domitiani. 181
XX. De Imperio Domitiani. Ibid.
XXI. De agone Capitolino Domitiani. Explicantur Juvenalis, Statii, & Anthologiæ loca. 182
XXII. De Tempore agonis Capitolini a Domitiano inſtituti; addendum ad caput xx. Sed hæc propter diſputationis ſeriem priori ſunt annexa. 183
XXIII. De Nervæ ac Trajani temporibus; ubi & hallucinatio Scaligeri notata. Ibid.
XXIV. De initio Hadriani. Scaligeri hallucinatio diſcuſſa, & vera ſententia conſtituta. Ptolemæus explicatus. ibid.
XXV. De initio Antonini. 185
XXVI. De initio Alexandri Severi, & Gordiani, præſertim junioris. ibid.
XXVII. De Philipporum initio, & ludis ſæcularibus. 186
XXVIII. De initio & obitu Decii, Galli, & Voluſiani; Valeriani & Gallieni, Claudii, Aureliani, Taciti. 187
XXIX. De Probi Imperat. initio, & Faſtorum vulgarium perturbatione. ibid.
XXX. De Cari, Carini, ac Numeriani primordiis. 190
XXXI. De initio Diocletiani. Quæ de hac epocha Scaliger lib. v. de Emendat. & in Animad. Euſeb. atque Iſagog. Canon. ſcripſit, excutiuntur, ac refutantur. ibid.
XXXII. Annus ac dies, quo Diocletianus imperare cœpit, probabili ratione conſtituitur adverſus inveteratam Chronologorum ſententiam. 191
XXXIII. De initio Maximiani Herculii, & Faſtorum varietate. 192
XXXIV. De perſecutione Diocletiani. 193
XXXV. De Diocletiano, & Maximiano in ordinem coactis. 194
XXXVI. De variis Auguſtis, & Cæſaribus, qui per idem tempus extiterunt. 195
XXXVII. De obitu Conſtantii Chlori. 196
XXXVIII. De initio Conſtantini magni, & ejus imperio. ibid.
XXXIX. De Maxentio a Conſtantino magno devicto. 197
XL. De Indictione Conſtantiniana. Scaligeri de Indictione ſententia declaratur, & convincitur, nec non Chronici Alexandrini, Georgii Monachi, & aliorum errata redarguuntur. 198
XLI. De Indictione quid a Veteribus traditum, compertumque ſit exponitur. 199
XLII. De Conſtantini M. ac Licinii bellis, & huius clades quæ ſuis temporibus aptantur. Codex Theodoſianus caſtigatur. 201
XLIII. De anno conſeſſus Nicæni. Refellitur eorum ſententia qui triennio duraſſe putant, ut Scaligeri: cujus & errata quædam alia notantur. De morte Criſpi. Euſebii Chronicon recenſetur. 202
XLIV. De Encæniis, & conditu novæ Romæ, ſive Conſtantinopoleos. 203
XLV. De Conſtantini M. obitu, & initio Conſtantii, deque Solis defectionibus variis, quæ hoc imperante contigerunt. 204
XLVI. De Juliani, Valentiniani utriuſque initio, & morte. 206
XLVII. De obitu S. Martini Turonenſis Epiſcopi. ibid.
XLVIII. De Stiliconis Conſulatu II, & Honorii VII, & VIII. Conſulatus ab Idatio qua ratione digeſti. 207
XLIX. De exilio S. Joannis Chryſoſtomi, ejuſque, & Eudoxiæ, atque Arcadii morte. Georgius Alexandrinus Scriptor notatur. ibid.
L. De Roma ab Alarico capta. Faſtos illius ævi Conſulares integros eſſe contra Scaligerum aſſeritur. Idatius illuſtratur. 208
LI. De primorum Franciæ regum initiis. Illuſtratur Gregorii Turonenſis hiſtoria: Scaligeri errata varia. 209
LII. De Heraclii initio & obitu. Tum de SS. Anaſtaſii Martyris, & Joannis Eleemonis tempore. 212
LIII. De initio Muhammedis, & annorum Hegiræ. ibid.
LIV. De æra Jezdegirdis Perſæ, quæ a morte illius incipit, deque primo Phravardin illius, & occaſu Perſici imperii. Tum inſignis Anonymi Scriptoris locus illuſtratur. 213
LV. De primo Phrurdin Gelali, ſive Sultaneo. 215
LVI. De anno quo Conſtantinopolis a Turcis expugnata eſt. 216
Epilogus librorum IX, X, XI. de Doctrina temporum. ibid.

LIBER DUODECIMUS.

CAP. I. EXPLICANTUR Veterum, in primiſque Bedæ, ac ceterorum Computiſtarum ſententia de anno Natali Chriſti. 220
II. De æra Dionyſiana, ejuſque ſuper Incarnatione, & Natali Chriſti ſententia. Oſtenditur diverſam eſſe ab ea, quam illi Beda, ceteriqüe hactenus imputarunt: & nova quædam ac vera illius ratio eruditur. Hodiernam æram a Dionyſiana diſcrepare. 221
III. De cyclo Dionyſii; in quo itidem ut in æra hactenus aberratum eſt. Oſtenditur Dionyſianum cyclum non niſi XCV. annorum fuiſſe. De falſo Cyrilli cyclo; cujus Beda, & Iſidorus meminerunt: cujus certum tempus eruitur. 222
IV. De æra communi a Beda, Computiſtiſque reliquis tradita, & hodierno uſu recepta; tum de Græcorum opinione. 223
V. Expenditur Lucæ locus, ex quo ætas Chriſti colligitur; cujus germana interpretatio traditur, rejecta ea quam plerique tribuunt. 225
VI. Conſtituitur probabilis epocha Dominici Natalis. Refellitur nova quædam de ea ſententia. Annum immutari quid ſit. 227
VII. De die, quo Chriſtus natus eſt. Exponitur Scaligeri & aliorum conjectura, qui ex Ephemeriarum Sacerdotalium ordine novam ſententiam invehunt, eaque redarguitur. Defenditur communis Eccleſiæ traditio. 229
VIII. De cenſu Quirini, & Magorum adventu. Multiplex ab Auguſto inſtitutum cenſio; eam vero, quæ a Quirinio facta, ſcriptis a nemine proditam eſſe diſputatur. 230
IX. De anno Dominicæ Paſſionis. Varia antiquorum ſententia. 232
X. Excutitur Bedæ, aliorumque de anno xxxiv. Chriſti ſententia. 234
XI. Ecquid Luna xv. paſſus ſit Chriſtus. Demonſtratur non accuratis Lunæ motibus, ſed corrupto cyclo uſos eſſe Judæos. 235
XII. Conſtituitur annus ac dies Dominicæ Paſſionis. ibid.
XIII. De die Paſſionis vulgata Computiſtarum opinio retractatur. 236
XIV. De nova quorumdam opinione, qui anno Chriſti xxxiv, Maii xxv, Luna xv. paſſum eſſe Dominum aſſerunt, Geminis duobus Conſulibus, ac Tiberii nihilominus anno decimo ſeptimo, vel decimo octavo. Quæ quidem falſitatis convincitur. Epiphaniani cycli Judaici conficta ratio diſcutitur. 239
XV. Ecquid Chriſtus eadem, qua Judæi ceteri, die Paſcha celebrarit. 240
XVI. Expenduntur utriuſque momenta partis; & pridie, quam Judæos pleroſque, Chriſtum Paſcha celebraſſe defenditur. 242

XVII. Tria,

CONSPECTUS CAPITUM.

XVII. *Tria, an quatuor, quinqueve poſt Baptiſmum Paſchata Chriſtus obierit. Oſtenditur tria dumtaxat ab eo peracta.* 244

XVIII. *Evangelicæ hiſtoriæ concordia ad Epiphanii, & Veterum aliorum ſententiam accommodat. Geſta anni primi uſque ad Paſcha.* 245

Geſta anni ſecundi a Paſchate primo ad alterum Paſcha. 246

Geſta anni tertii uſque ad Paſſionem. 247

XIX. *Dominicæ Paſſionis, & eorum, quæ poſt eam acciderunt, hiſtorica diſpoſitio.* ibid.

XX. *Reliqua Dominicæ hiſtoriæ poſt mortem geſta.* 249

XXI. *De Solis admirabili deliquio, quod Paſſionis tempore accidit.* 251

XXII. *De annis* LXX. *ab Hieremia commemoratis. Exponitur quæſtionis ſtatus, & variæ cum ceterorum ea de re ſententiæ, tum Scaligeri ipſius afferuntur.* 252

XXIII. *Explicatur vera de* LXX. *annis Hieremiæ ſententia.* ibid.

XXIV. *Quæ contra ſententiam noſtram afferri poſſunt, ſolutæque, diſcutiuntur, ac Scaligeri in primis errata caſtigantur.* 253

XXV. *De Perſarum regum ſerie, quæ in ſacris libris expreſſa legitur.* 255

XXVI. *De Judæ tempore & hiſtoria.* 256

XXVII. *De Hiſtor. libri Eſther, ejuſque conjuge ac tempore. Scaligeri de ea re ſententia explicatur, & refellitur.* 257

XXVIII. *Verum tempus Eſtheris.* 258

XXIX. *De ſeptuaginta Danielis hebdomadibus. Judaicarum rerum, quæ ad illam quæſtionem pertinent, ſumma. Tum Perſidis reges, tam Urbis quam Templi reſtituendi poteſtatem feciſſe.* ibid.

XXX. *Proponuntur, expenduntur que variæ de* LXX. *hebdomadibus ſententiæ.* 259

XXXI. *Scaligeriana de Hebdomadibus Danielis ſententia in utraque editione refellitur.* 261

XXXII. *Probabilis in opinione noſtra* LXX. *hebdomadum ratio diſputatur.* 262

XXXIII. *Danielis verba ex cap.* IX. *ſingillatim explicantur.* 263

PARS ALTERA LIBRI,

In qua novæ quorumdam ſuper Annalium ordinatione opiniones excutiuntur.

XXXIV. *Operis illius, cui Novæ, veræque Chronologiæ titulus inſcribitur, ſumma brevi compendio declaratur: cujus auctor plures annos in Faſtis vulgaribus ſuperfluos eſſe defendit.* 266

XXXV. *De octo annorum labe, quam Faſtis vulgaribus novæ Chronologiæ auctor tribuit. Oſtenditur fruſtra id opinari virum doctum, & hac ex parte integros Annales eſſe. Eclipſes pleræque ſuis temporibus conſtitutæ.* 267

XXXVI. *De annorum trium labe, quam fruſtra Nova Chronologia Faſtis attribuit. Explicantur Livii, Meſſallæ, Eutropii, & aliorum auctorum loca.* 268

XXXVII. *De ſexennii anachroniſmo, quem poſt annum Urbis ſexcenteſimum in Faſtis deprehendit Novæ Chronologiæ Scriptor. Expenduntur Ciceronis, Macrobii, Cenſorini, Feneſtellæ, ac Plinii teſtimonia: quibus perperam niti novam illam opinionem oſtenditur.* 270

XXXVIII. *De annorum quinque vitio, quod in Faſtis deinde reſediſſe Nova Chronologia putat. Quæ ejus ſuſpicio tollitur. Nonnulla Julii Obſequentis loca declarantur.* 271

XXXIX. *De quinquennali Faſtorum labe rurſus diſſeritur. Plutarchi, Velleii loca qua caſtigata, qua inter ſe conciliata. Pompeii ætas, & Carneadis obitus.* 272

XL. *Pergitur in refellendo quinquennali anachroniſmo, ac Philoſtrati, Dionis, Senecæ, Taciti, Diodori teſtimoniis occurritur.* 274

De Hieronymi Vecchietti anno primitivo, ejuſque Chronologicis erroribus contra communes ſententias nuper aſſeveratis. 275

XLI. *Explicatur ac refellitur anni primitivi ab illo excogitati methodus; oſtenditur ejus ſtructuram ſecum ipſam confligere.* ibid.

XLII. *Exponuntur hiſtorici errores a Vecchietto commiſſi: & argumenta ejus omnia diluuntur.* 277

XLIII. *Quantum in Herodis tempore a Paſſione Chriſti Vecchiettus hallucinatus ſit, palam demonſtratur.* 279.

XLIV. *Refellitur opinio Vecchietti ſuper annis tribus, quos in vulgares Faſtos inculcandos aſſerit.* 280

LIBER DECIMUS-TERTIUS.

Qui Chronologiam, hoc eſt temporum ſeriem, & uſum doctrinæ fructumque continet. 282

APPENDIX OPERIS

Veterum quorumdam Opuſcula continens de Paſchatis ratione.

Epiſtola S. Proterii Alexandrini. 497

Epiſtola prima Dionyſii Exigui. 498

Epiſtola ſecunda Dionyſii Exigui. 499

Prologus Theophili Alexandrini Epiſcopi ad Theodoſium Imperatorem. Græce, & Latine. 501

Prologus S. Cyrilli. 502

Epiſtola S. Cyrilli Epiſcopi. 503

Hilarii ad Victorium Epiſtola. 504

Epiſtola Victorii ad Hilarum Papam. ibid.

Victorii Præfatio Paſchalis feſti. ibid.

Ad Appendicem, id eſt, Scriptorum veterum Opuſcula Notæ. 506

** 2 Pro-

Problema Librorum IX, X, XI. de Doctrina Temporum.

QUæcumque libro quinto Scaligeri de Emendat. Temporum ; tum in tertio Iſagogicorum Canonum de inſignibus hiſtoriarum epochis diſputans Scaliger ex ingenio ſuo aliorum ad inventa, & ſententias adtexuit ; ſi duo, triave ſatis commode dicta ab eo exceperis ; ea partim falſa, vel minime probabilia, partim ſibi invicem contraria ſunt.

Digitized by Google

DIONYSII PETAVII

E SOCIETATE JESU

DE

DOCTRINA TEMPORUM

LIBER NONUS.

CAPUT I.

De periodo Juliana, ejuſque praxi in annis Euſebianis, Judaicis Prutenicis, & ceteris omnibus.

IN omni Scaligeriana temporum doctrina nihil eſt melius, & utilius, quam periodi Julianæ methodus, quam ille ad Chronologiæ munimentum adhibuit. Ea conſtat annis 7980, hoc eſt Dionyſiana periodo annorum 532. per Indictionum orbem, id eſt quindecim, multiplicata: ut ex tribus cyclis in ſe ductis univerſa conſtituta ſit; nempe Solis, annorum XXVIII; Lunæ, annorum XIX; & Indictionis annorum XV. Hi ſunt temporum characteres, ac notæ certiſſimæ, quibus a ſe invicem diſcernuntur; ſine quibus pene inutilis eſt omnis Chronologi labor; moleſtiſſimus certe eſt, ac difficultatibus innumeris obſitus; quæ uſu periodi iſtius, & cyclorum nullo negotio devitantur. Sed de periodi Julianæ & characterum Chronologicorum opportunitatibus dictum eſt libro ſeptimo cap. VIII. Redeo enim ad Scaligerum, qui periodi illius utilitates, & commoda non ſine cauſa prædicavit. Ac profecto in tot ſcriptis ab eo Chronologicis libris nihil fere eſt, quod momentum aliquod ad rem ullam habeat; quodque reprehenſionem effugiat, præter particulam iſtam, qua Julianæ periodi methodum explicavit. Itaque ut reliqua illius merito damnamus, atque ob intolerandos errores ab omni Hiſtoriæ uſu rejicimus: ita artificioſum hunc annorum orbem, uſumque cyclorum magni pro eo, ac debemus, facimus; ut ex eo candorem noſtrum Lector agnoſcat, ac nos intelligat non Scriptoris odio, vel æmulatione gloriæ, ſed veritatis amore ductos, in eam doctrinæ totius inquiſitionem incumbere.

Quamquam in eo caſtigandus eſt nonnihil Scaliger; quod ſe periodi illius inventorem, ac methodi fuiſſe glorietur. Hanc enim a Græcis tranſtulit; qui annos ab orbe condito numerantes, horum τὰ ἔτη per eoſdem illos tres cyclos partiri ſolent; ut poſtea dicetur. Tametſi non eoſdem Solis ac Lunæ cyclos computent, quos Romani. Exempli cauſſa annus Natalis æræ communis, qui cyclo notatur Solis X, Lunæ I, Indict. III, vel a Septembri, IV; eſt annus in Græcorum æra vulgari 5509. Quos ſi per 28, & 19, ac 15. dividas, relinquetur cyclus Solis XXI, Lunæ VIII, Indictio IV. Quare Græcorum imitatione Scaliger trium cyclorum uſum ad communem Latinorum æram accommodavit; in quo uti ſua laude fraudandus non eſt, ſic iſtius inventi gloriam ſibi omnem arrogare non debet. Utrum vero perinde Græci artificioſam epocham, ac periodum conſectati ſint; an potius reipſa illam condito ab orbe numerum annorum inierint, poſtea diſputabitur.

Præterea in hoc capite libri hujus, quo periodam Julianam expoſuit, nonnulla obiter aſperſit falſitatis pleniſſima; ut de Nicæni Concilii tempore, ac ceteris, quæ ſuis locis excurientur.

Atque ut Julianæ periodi magis ac magis uſus approbetur, utque quod libri hujus, ac ſecundæ partis inſtitutum eſt, certis annorum intervallis ſuas in illa periodo ſedes aſſignemus, primum illud univerſe conſiderandum eſt, quod & alibi ſcripſimus; nonnullos eſſe hiſtoriæ, Chronologiæque cardines; hoc eſt memorabiles quaſdam epochas temporum, de quibus, citra controverſiam ullam, conſtans eſt auctorum vel omnium vel plurium certe potiorumque conſenſio. Quæ quidem velut κριτήρια ſunt, & Lydii lapides quorum beneficio dubiis, & obſcuris lucem afferimus, & Chronologorum omnium ſive errata deprehendimus, ſive recte ab iiſdem conſtituta probamus, ac defendimus. Qui igitur Chronologicum cujuſpiam opus experiri velit; is unum aliquod, vel plura ex confeſſis illis & conteſtatis intervallis arripiat, quorum ſitum in Juliana periodo notatum habeat; ad eaque num reliqua conveniant ſubtiliter inquirat. Talis eſt autem in primis Chriſti communis epocha; a qua 1623. hic annus putatur. Neque enim hic de vero Natali anno Salvatoris agitur: ſed de æra tantummodo, titulove temporum; qui in eo anno fixus eſt, a quo milleſimus ſexcenteſimus & viceſimus tertius iſte numeratur. Huic igitur annus in periodo Juliana tribuitur 4713, quo natus ponitur Chriſtus. Sic & annus primus Olympiadicus, vel Iphiti, qui ſeptingenteſimus ſeptuageſimus ſextus eſt ab eodem natalis anno, convenit in annum per. Jul. 3938. Annus primus Urbis Varronianus in annum 3961. Capitolinus autem in 3962. Annus primus Nabonaſſari cœpit 3967. quæ omnia ſingillatim poſtea demonſtranda ſunt. Accedunt anni reliqui cœleſtibus, & indubitatis phænomenis, tamquam characteribus inſignes; de quibus itidem poſtmodum dicetur. His itaque veritatis veſtigiis ac notis inſtructos ad temporum examen aggredi nos oportet. Poſteaquam enim annum ejuſmodi aliquem in Chronologica ſerie deſignatum habueris, & ad periodum Julianam applicaris, de anno periodi Julianæ ſubtrahe annos ab initio mundi; ut anni primi conditus rerum ab auctore illo conſtituti in periodo Juliana ſitum agnoſcas. Reliquos deinde annos eadem in periodo facile conſequeris; qui ut ad illa, quæ paullo ante dixi,

Ratio examinandæ Chronologiæ cujuſvis.

dini, *ἐγγύτερα* quadrabunt, aut e contrario diſſidebunt; ita firmam, ac ſinceram eſſe Chronologiam, aut caſtigatione dignam animadvertes. Hoc ut exemplo aliquo declaremus; age Euſebianum Chronicon exploremus. Neque enim parvi alioqui refert, ſcire quemadmodum cum communibus, ac noſtris Euſebiani calculi conciliandi ſint: qua in re pleroſque non leviter hallucinatos eſſe cernimus. Nam quod ad annos Chriſti pertinet, ii neque ab Euſebio notati fuerant; neque qui illius hodie Chronicis intexti ſunt, cum noſtris congruunt.

Euſebii epocha declaratur. De Euſebio itaque primum illud valde probabile eſt; annorum caput non aliunde ipſum, quam ab autumno circiter deducere; a quo & Antiochenorum, & Alexandrinorum tempora proficiſcuntur. Hoc vero uno vel altero argumento colligimus. Chriſtus Dominus menſe primo verno citra controverſiam paſſus eſt; ante Olympiadicum ſolſtitium menſibus circiter tribus. Hunc annum Olympiadis CCII. quartum putat Euſebianum Chronicon ex Hieronymi fide. Idem porro & Abraami 1047, & Tiberii 18. ponitur. Olympias vero CCII. ad Tiberii 16; Abraami vero 1045. adſcribitur. Cum igitur tertius annus ab eo, cui Olympias affixa eſt, quo & paſſus eſt Chriſtus, quartus ſit Olympiadis ex Euſebii ſententia: hinc apparet initium anni civilis Euſebiani ſumendum in anno illo, qui præcedit eum ad quem Olympias applicatur; at annus, exempli cauſſa, primus Olympiadis CCII. cœperit anno Abraami 1044, Tiberii exeunte decimo quinto, atque ita deinceps. Sic anno Abraami 1973. Julius Cæſar occiſus eſt, quem ad annum primus Olympiadis CLXXXIV. appoſitus eſt. Eſt hic annus ante communem æram quadrageſimus quartus; per. Jul. 4670. quo anno agon Olympicus centeſimus octuageſimus quartus circa ſolſtitium commiſſus eſt. Proinde annum primum Olympiadicum putat Euſebius ab autumno, qui ſolſtitium illud anteceſſit. Quamobrem annus primus Iphiti, cujus Olympias ad annum Abraami 1241. adſcribitur, iniit anno ipſo 1240, cui ſubjicitur; Æſchyli videlicet Athenienſium Archontis anno ſecundo: cum tamen ad tertium appoſitus ſit. Jam vero ſi de anno periodi Jul. 4669, quo Abraami 1973. ab autumno cœpit, deducantur anni 1973; primus Abraami cadet in autumnum anni per. Jul. 2697. Unde en methodo perpetua, addiris 2696. ad annos Euſebianos, habebis ineuntem annum Abraami. Hac ratione primus Chriſti annus Euſebianus inchoatur ab autumno anni per. Jul. 4711: adjectis videlicet 2696. ad 2015: ad quem annum primus Chriſti annus adnotatur in editione Pontaci. Cetera ad eumdem modum tractabis. Nihil hac methodo ad certam Euſebianorum annorum ineundam rationem, atque illius errores agnoſcendos expeditius eſt.

Scal. pag. 336. De Judæorum annali computo, quo utuntur hodie, ſatis multa libro II. diſſeruimus; quæ ſi animo tenes, omnium pene, quæ in caput hujus libri de epocha Judæorum artificiali congeſſit Scaliger, inanitatem, ac falſitatem intelliges cum ſumma dogmatum inconſtantia conjunctam. Quoniam autem Judæis iſtis Natalis communis incidit in annum a Tiſri & autumno 3761; apparet primum annum computi Judaici iniiſſe ab autumno anni per. Jul. 953.

Eraſmus Reinholdus Can. IV. Sic & Prutenicarum tabularum epocham inveſtigaturus in annis a diluvio, initium ſtatuet in anno per. Jul. 2407. Quippe annum Natalis Chriſti ab orbe condito numerant 3962. quibus de 4713. detractis, reliqui ſunt 751. Adde annos 1656. conſient anni 2407. Quæ obſervatio ad uſum illarum tabularum perutilis eſt. Hæc ratio valet in iis computis, qui periodi Julianæ caput non ſuperant: quales ſunt ferme Chronologorum hujus ætatis omnes. Quod ſi quis ultra ſummam illam excurrat: cujuſmodi Græcorum computi ſunt, de quibus ſubinde dicetur; tum ad annum 4713, in quem Natalis communis incidit, applicanda periodus integra annorum 7980. & ea collecta ſumma annorum 12693. deducendos computi illius numerus. Exemplum: annus æræ communis Chriſti eſt in Panodori computo 5493. Subtrahe de 12693. annos 5493: relinquuntur anni 7200. Igitur anno per. Jul. proleptico 7201. conditus eſt mundus. Sic annis 5507. ſubductis, annus reſidebit 7185, quo ex vulgari Conſtantinopolitanorum epocha conditi orbis contigit in periodo Juliana antecedente.

CAPUT II.

De variis Græcorum veterum putationibus ab orbe condito.

LATINORUM, qui Hebraicos codices ſecuti annorum condito ab orbe ſummam redegerunt, etſi magna diſſenſio eſt; ea tamen annis ſolis, non annorum centuriis continetur. Apud Græcos longe major opinionum varietas eſt. Nam plurium ſæculorum intervallo a ſeipſis plerumque diſſident. Quam diſcrepantiam Sixtus Senenſis lib. v. Bibliothecæ in laterculo deſcripſit. Sed in auctorum ſententiis ac ſummis referendis non parum lapſus eſt. Nos ex antiquioribus paucos dumtaxat in medium adducemus. Quid enim vetuſtiſſimi quique de conditi orbis initio ſtatuerint, multum ad inſequentem diſputationem ſcire attinet. Igitur ut ab Joſepho repetamus initium, quem Sixtus Senenſis numerare annos aſſerit, a rerum primordio ad Natalem Chriſti, 4103. Primum ab Adamo ad diluvium annos putat 2656. Sed ex ſingulis *γενεαῖς*, quas ibidem deſcribit, non plures quam 1660. conſiunt. Inde ad ortum Abraami cum Hebræis conſentiens annos putat 292. Hinc ad Iſraelitarum exitum ab Ægypto annos 505, ut ex libro II, cap. VI. colligitur. Ab exitu Iſraelitarum ad Salomonem anni 592. A Templo condito ad ejuſdem vaſtitatem, annos 1130, menſes 7, dies 15. Colliguntur anni ab Adamo ad excidium Templi 4180. Deductis 70, manent anni ab Adamo ad vulgarem Natalem 4110. At idem libro Orig. VIII, cap. II: intervallum ab Adamo ad Templi fabricationem concipit annorum 3102. quibus ſi annos 1131. fere, qui ad excidium inde fluxerunt, addideris, conficies annos 4233. Deductis 70, reſident anni ad Natalem vulgarem, 4162. I Orig. cap. IV. Lib. I. cap. VII. Lib VIII. Or. cap. II. Lib. VII *ἀρχαιολ.* cap XXVII.

Clemens Alexandrinus ex Barbarorum, id eſt Judæorum, & quidem Helleniſtarum ſententia colligit ab Adamo ad Commodi necem annos 5818. Porro Commodi mortem refert in annum a Natali Chriſti 194. Proinde ab rerum exordio ad natum Dominum anni intercedent 5624. Ita enim computat. I. Strom. pag 147.

Ab Adamo ad diluvium anni	2148
A diluvio ad Abrahamum	1250
Ab Iſaaco ad diviſionem agri	616
Hinc ad Samuelem	463
Sub Regibus Hebræis	572
Sub Perſarum Imperio	235
Sub Regibus Macedonum	312
Hinc ad Commodi necem	212
Colliguntur anni	5818
Deductis	194
Reſidui ſunt	5624

Theophilus lib. I. ad Autolycum numerat annos 5695. ab Adamo ad Aurelii Veri Imperatoris obitum. Is autem anno æræ vulgaris 180. deceſſit; quibus de ſuperiore ſumma deductis, reliqui ſunt anni ad æræ communis initium, 5515.

Africanus ad annum Incarnationis Dominicæ annos ſtatuit 5500, ut auctor eſt Georgius Monachus; quem calamo ſcriptum penes nos habuimus: Paſſionem vero contigiſſe anno 5531. quo nomine reprehenditur a Georgio; qua de controverſia loco ſuo dicetur. Et ſane in Scaligeranis collectaneis idipſum legimus ex Africano deſcriptum. pag. 66.

Euſebius in Chronico, pro editionum varietate, & Librariorum interpolatione, diverſas ab orbe condito ſummas concipit. Quidam codices, iidemque caſtigatiores, ut teſtatur Pontacus, qui a diluvio ad Abraamum annos computant 1072, univerſe colligunt annos ab orbe condito ad Natalem Chriſti, 5329. Alii codices intervallum a diluvio ad Abraamum annorum 942. definito, totam ſummam conficiunt annorum 5199. quod & vulgo deinceps, tamquam ex Euſebii, & Hieronymi mente receptum, & Romano Martyrologio inſertum eſt VIII. Kalend. Jan. Nec aliter fere ætatis mediæ Chronologi, qui ab Euſebianis calculis ægre divellebantur.

* Quam in ſententiam illuſtris eſt locus apud auctorum Operis Librorum de Mirabilibus ſacræ Scripturæ, quod inter S. Auguſtini Opera cuſum eſt. Nam

Libro

* Vide Appendicem *Gregorii* Turonenſis cap. XXII & *Aimoinum* lib. IV. c. XIV.

libro II, cap. IV. anni mundi per Victorini cyclos putantur; quos ad ætatem ſuam Scriptor ille duodenos prætериiſſe ſignificat. Quippe ab rerum primordio ad Diluvium cyclos abſolutos quatuor numerat, cum anno 114. de quinto, qui ſunt anni 2240. Hunc vero ultimum terminat anno poſt diluvium 418. Sextus cyclus deſinit in annum octavum ætatis Abrahami. Ita fiunt ab orbe condito ad Abrahamum anni 3192, a diluvio, 1052. Septimus cyclus deſinit in annum ab exitu Iſraelitarum 35. Octavus in annum Aſa 31. Nonus in annum ab inſtauratione Templi 108. Decimus in annum 92. poſt Paſſionem Chriſti, Alia & Speria Coſſ. quibus ſucceſſerunt Paternus & Torquatus. quorum conſulatus anno primo cycli undecimi dedit exordium. Hunc autem deſinit auctor ille in morte Manichæi Hibernienſis unius e Sapientibus. Duodecimi porro cycli anno tertio iſta ſcribebat. Paternus & Torquatus Coſſ. a Caſſiodoro, & ante a Victorino Aquitano in Faſtis manuſcriptis ponuntur anno Urbis conditæ 876. quos faſti Capitolini & Onuphrius vocant Pætinum & Aponianum. Congruunt iidem in annum Chriſti CXXIII. At anno ſuperiore in Faſtis omnibus leguntur Coſſ. *Aviola & Panſa*. Sed in membranis Victorini *Aulia & Parſa*. Quare auctor Libri de Mirab. vitioſum codicem Victorini nactus erat. Qui cum anno tertio duodecimi cycli Victorini vel Dionyſii ſcriberet, is eſt annus mundi 5855, a Paſſione 627. Si igitur de annis mundi 5855. detrahas annos 627, reliquus eſt annus mundi 5228, quo paſſus eſt Chriſtus. Inde porro detractis 30, reſtat annus 5198, vel 5199. quo natus eſt Chriſtus ex veteri putatione, quam Martyrologium Romanum ſequitur. Chriſtum autem anno trigeſimo paſſum eſſe, fuit multorum opinio. Ceterum quemadmodum annos mundi per Victorini cyclos annorum 532. Scriptor ille diſtribuit: ita etiam Georgius Monachus; uti poſtea dicetur: & ante hunc Maximus.

Euſebius ſequitur Oroſius. qui in fine Hiſtoriæ ſcribit anno U. C. MCLXVIII, quo Conſtantius Waliam ad pacem petendam perpulit, qui eſt annus Chriſti CCCCXIX; ab initio mundi eſſe 5618. Deductis 419. de 5618, reſidui ſunt 5198. Quare tritam ex Euſebiano Chronico rationem amplexus eſt Oroſius. quem tamen Sixtus putare ſcribit ab initio rerum ad Chriſtum annos 5049. Sed omnes omnium calculos hic deſcribere, otioſum & ineptum ſit. Quare pauca illa ex antiquiorum opinione commemorata ſufficient; quæ ne ipſa quidem attigiſſemus, niſi ad ſequentem diſputationem præcipuam ea res opportunitatem haberet.

CAPUT III.

De triplici Græcorum recentiorum æra ab orbe condito, & earum inter ſe, & cum Dionyſiana comparatione: ſecundam quam duas dumtaxat eſſe monſtratur.

CHRISTIANORUM quidem veterum, qui ex LXX. ſeniorum auctoritate Mundi tempora digeſſerunt, opiniones ſunt, uti capite ſuperiori vidimus, admodum variæ. Poſterioribus ſæculis ad duo, vel tria faſtigia omnis illa diverſitas abiit. Itaque triplex Græcorum æra celebratur. Prima eſt, quæ ab initio rerum ad Natalem Chriſti putat annos 5493. Secunda anno mundi 5501. eumdem natalem aſſignat. Tertia anno 5509. Poſtrema hæc omnium hodie celeberrima; qua Conſtantinopolitana Eccleſia, eique ſubjectæ omnes utuntur. Itaque in Codice juris Orientalis Imperatorum edicta hac æra conſignantur. Tum Alexandrinum Chronicon, ac Græci denique recentiores illam adhibent. Secundam Georgius monachus, Theophanes, Nicephorus, & ante hos S. Maximus Monachus uſurpant. quam Africani antiqui Scriptoris eſſe capite ſuperiori diximus. Primam autem Panodorus Ægyptius Monachus, qui Arcadio imperante vixit, amplexus eſt; &, ut arbitror, illius auctor fuit. Hunc enim Georgius Syncellus refert anno Mundi 5493. natum aſſeveraſſe Chriſtum.

Ut horum trium intervallorum origines, & in iis diſputandis Scaligeri, & aliorum errata patefaciamus; tria quædam in illis animadvertenda ſunt.

Primum annorum initium: quod alii ab autumno, alii a vere putare annus incipiunt; alterum, Natalis Chriſti; in quem velut in communem terminum computi illi deſinunt. tertium, cyclorum characteres annis ſingulis attributi. Horum διάκρισις in triplici Græcorum computo magnopere neceſſaria eſt; quorum ex neglectu, vel ignoratione multiplex error admittitur.

Quod ad initium igitur annorum pertinet, alii, uti diximus, annos ſuos ab orbe condito ita dinumerant, ut eorum primordium in verno menſe conſtituant, Chronici Alexandrini Scriptor, qui tertiam ætam ſequitur; hoc eſt ultra 5500. Chriſti Natalem extendit annum; caput annorum ab æquinoctio verno, & Martii XXI. deducere ſe profitetur: & imprudens tamen interdum oritur a Septembri. quæ res & Chronicon ipſum conturbat, & lectoris confundit ingenium. *Varia annorum initia.*

Chriſtum ecce baptizatum refert anno mundi 5536, Januarii VI, Indict. I, Tiberii decimo quinto, Ruſo, & Rubellino Coſſ. Paullo poſt vero annum ſequentem 5537. a XXI. Martii docet incipere, eadem Indictione prima. Tum apertius deinde Indictione II. anno Tiberii XVI, notat annum mundi 5538. ab orbe condito, & ejus initium repetit a XXI. Martii. *pag. 496. pag. 500. pag. 510.*

Verum eadem pagina, in qua primum Paſcha tribuerat anno mundi 5537, quem & a XXI. Martii die inchoari dixerat, ſubinde annum eumdem 5536. numerat. Neque hic Librarii error eſt. Nam & illius numeri partitio per 19, ad cyclum eruendum, & epactarum Solis inveſtigatio demonſtrant, ipſummet annum, quem ab orbis initio 5537. putaverat, mox ſtatui 5536. *pag. 500.*

Præterea auctor idem ſcribit ab orbe condito ad XX. Martii diem ejus anni, quo baptizatus eſt Chriſtus, Indictionis primæ, colligi annos 5537, ac ſtatim Indictione II, Tiberii XVI, annum 5538. inire a XXI. Martii anno nono cycli lunaris, ſolaris XXI. Manifeſte annum 5538. incipit a XXI. Martii ejus anni Juliani, in quo Chriſtus a Joanne baptizatus eſt, quique cyclis Romanis præditus fuit, Solis X; littera B, Lunæ XI. Si quidem Chriſtum ait baptizatum eſſe feria V, Januarii VI. proinde littera B, anno mundi 5537. & poſt tres menſes, Indictione II, anno Tiberii XVI, mundi 5538. primum Paſcha celebraſſe: cujus decima quarta Luna contigit Aprilis XV, feria ſexta. Fuit itaque cyclus idem, qui & antea, Solis, nimirum X, Lunæ vero XI. Hæc ambo cum Indictione II. in alium annum competere nequeunt, quam 4742. periodi Julianæ, ut ex methodo lib. VII, cap. IX. intelligi poteſt. Igitur eodem anno Juliano deſiit annus mundi 5537. die Martii XX, & ſequenti, annus 5538. iniit. Atqui annus idem ille 5537, nonniſi 5536. ab eo putabatur. Quocirca duplex initium anni in animo ille Scriptor habuit, & utrumque per imprudentiam permiſcuit. Annus Conſtantinopolitanus una cum Indictione, a Septembri incipit. Annus Chriſtianus, quo Chronici auctor uti ſe profitetur, init a XXI. Martii, ſex menſibus poſt civilem. Quare Chriſtus baptizatus eſt anno mundi 5537. a Septembri, a Martio vero, 5536. Chronicon vero præpoſtere annum illum 5537. a Martio putavit. Unde ſequentis Martii XXI. die 5538. iniit. Quod enim ita ſe res habeat, ex eo patet, quoniam anno 5507. mundi currente natum aſſerit Chriſtum, Lentulo & Piſone Coſſ. Poſt hos vero Coſſ. paria XXXI. ſubjicit. quorum in poſtremum, nempe Ruſi, & Rubellini, baptiſmum conjicit. Si ad annos 5507. currentes a Septembri addideris 31, annus 5538. a Septembri ordietur. At ille Scriptor, quaſi annus 5537. a Martio procederet; 5538. non a Septembri ſequente; ſed a Martio putavit. Non aliter extricari iſta poſſunt; quam hac probabili conjectura. Quamquam in illa tota diſputatione Chronologica de Natali, & Paſſione Chriſti mire perplexus eſt, & annos duos diſſimulat, ac ſupprimit. quod loco ſuo declarabitur. Ex eadem hallucinatione, Indictione, quas a Septembri inchoari ſcripſerat, a Martio ſimiliter ordiitur. Quippe Indictionem II, una cum anno Tiberii XVI, & mundi 5538, a XXI. Martii proficiſci docet. *pag. 498. pag. 470. & 472. pag. 449. pag. 510.*

Maximus quoque Monachus in ea re valde perplexus eſt. Scribit enim annorum ab orbe condito numerum ad eum annum, in quem incidit Heraclii XXXI, Indict. XIV, eſſe 6133. Quibus per XXVIII. & XIX. diviſis, cyclos Solis & Lunæ congruentes eruimus. Heraclius imperium auſpicatus eſt anno Chriſti 610. Nonis Octobris. Ejus porro XXXI. iniit anno vulgaris æræ 640; eodemque & Indictio XIV. cœpit a Septembri.

Quare annus 6133. inchoari videtur a Septembri anni ejuſdem una cum Indictione xiv. Atqui cap. xxiii, cum de Solis epactis agit, non ſolum anni caput in Kalend. Aprilis collocat, ſed etiam exemplum ſubjicit, quod alia omnia perſuadeat. Docet enim ἐν τῷ παρόντι ἔτει, de quo videlicet proxime loquebatur, quemque Indictione xiv. notaverat; epactas Solis, ſive ultimam Martii fuiſſe feriam ſextam, & Kal. Apr. feriam vii: quod contigit anno Chriſti 640, cyclo Solis Romano v, littera A, currente adhuc Indictione xiii, & anno Heraclii xxx. Quocirca ſi is annus Conſtantinopolitani computi fuit 6133. cœperit neceſſe eſt Indict. xiii, & a vere anni 640. Sed augetur difficultas ex eo, quod idem cap. xiii. tradit, primum annum enneadecaeteridis incipere Martii xxiii; poſtremum vero deſinere Martii xxii: atque ut Lunæ epactas habeamus, multiplicandum eſſe propoſitum annum per xi, & per xxx. quod collectum eſt, partiendum eſſe. Jam ſi primus enneadecaeteridis annus a xxiii. Martii menſis inchoetur, erit idem omnino Græcus iſte cyclus cum Romano, ſive Dionyſiano; hoc eſt primus unius erit alterius primus: ſiquidem Martii xxiii, cyclus I. adſcriptus eſt. Dividantur anni 6133. per xix, reliqui ſunt xv, qui epactas ex methodo gignunt xv. Convenit autem cyclus Lunæ xv. anno Dionyſiano 641. Proinde ſi anni caput a verno menſe ducatur, qui 6133. numeratur, iniit anno 641, non, ut ſuperiora monſtrabant, anno 640. At ecce turbat iterum cap. xix, ubi rationem inveſtigandi Paſchatis oſtendit. Hoc enim anno ab Adamo 6133, cyclo Lunæ xv, Solis I. Paſchalem terminum, ſive decimam quartam incurriſſe dicit in Kalend. Apr. feria I, cum epactæ Solis eſſent vii. Conveniunt characteres iſti in annum Dionyſianum 641. Quæro qui fieri poſſit, ut eidem anno 6133. epactæ Solis duplices competant, nempe vi, & vii. Hæc ſunt ænigmatis ſimilia.

Maximi hallucinatio.

Verum Maximus, niſi fallor, duplicem annum in anno habuit. Alius enim civilis, alius Eccleſiaſticus, & Paſchalis fuit. Annus civilis una cum Indictione a Septembri cœpit: Eccleſiaſticus ab Aprili; quo cum cyclus Lunæ, Soliſque cum epactis utriuſque initium habuerunt. Quod ab Aprili annus Eccleſiaſticus ſolerit, oſtendit epactarum tam Solis quam Lunæ methodus. Nam epactæ Solis eſt feria ultimæ diei Martii; epactæ Lunæ ætas ejuſdem III. Kalend. Apr. Præterea epactas anni primi docet eſſe tantum ix, non xi: videlicet quod novilunium anni primi enneadecaeteridis incidat in xxiii. Martii; a quo ad Kalend. Apr. novem ſunt reliqui dies. His animadverſis, annus civilis ab Adamo 6133. cœpit anno Dionyſiano 640. a Septembri una cum Indictione xiv, currente adhuc cyclo xiv. Lunæ, Solis xxviii, cum epactis Solis vi, a menſe verno. At cyclus Lunæ xv, Solis I, epactæ Solis vii. in anno Dionyſiano 641. imputari cœperunt anno 6133. Idem enim civilis annus duobus cyclis reſpondet. Cum autem Maximus παρόντι ἔτει dicit epactas Solis fuiſſe vi; de Eccleſiaſtico anno loquitur, non civili.

Quod ſi annus computi illius 6133. cœpit anno Dionyſiano exeunte 640, conſequens eſt Natalem vulgaris æræ incurrere in annum 5493. ineuntem a Septembri. Et quamvis 5493. per xix. diviſi dant cyclum Lunæ II. nondum tamen a Septembri cyclus ille currebat, ſed primus, anno periodi Julianæ 4713, qui eſt cycli Dionyſiani primus: cyclus vero ſecundus eidem anno 5493. attributus eſt anno Dionyſiano ſequente, verno, uti diximus, tempore. At Iſaacus Monachus ſcribit annum ratione cycli Solis inire ab Octobri, ratione lunaris a Kalendis Jan. in quo ab aliis diſcrepat. Hæc ſi vere conſtituta ſunt, affirmandum videtur, Græcas æras, quatenus ad Dionyſianam, velut regulam diriguntur, eſſe tantummodo duas, non autem tres. Etenim ſi Natalem annum Chriſti Conſtantinopolitanum conſideres, non tres, ſed multo plures computos diſtinguas. Sin annum aliquem certum, cui vulgaris æræ noſtræ Natalis competat, obſerves: invenies in duobus computis tam annorum 5501, quam 5494. uno & eodem anno Chriſti Natalem incidere; nimirum, ut Panodoro placebat, anno 5493. quem quidem alii a Septembri, alii ab Aprili antecedente numerare cœperunt. Quod hac ratione demonſtrare licet. Quoniam enim in annis Conſtantinopolitanis cycli Solis, ac Lunæ a Romanis magnopere diſſentiunt, non poſſumus illis ducibus Dionyſianos annos in Conſtantinopolitanis computis invenire. Unde vel Indictione opus eſt, vel certas aliquas annus ea feriarum, aut Lunæ characteribus deſignandas, qui in Dionyſianis annis inveſtigetur. Sumamus igitur annum illum Heraclii xxxi, qui a Maximo ſtatuitur mundi 6133, Indict. xiv. Cœpit hic, ut dictum eſt, anno Dionyſiano 640. Heraclii quippe xxxi. iniit eodem anno, ut ad Nicephori Breviarium olim obſervavimus. Mortuus eſt vero anno Dionyſiano 641, Martii xi. Igitur ex Maximi doctrina Natalis Dionyſianus incurrit in annum computi Græci 5493, quatuor jam menſibus inchoatum, Indictione ineunte iv.

Quis ſit gnomon Græcorum computorum.

Theophanis computus excutitur.

Hoc ipſum & Theophanem ſecutum eſſe, non vana fortaſſe conjectura fuerit. Ac Georgius quidem Monachus, cujus opus Chronologicum a Theophane continuatum eſt, anni exordium in xxv. die Martii fixum & ſtabile poſuit. ut paulloante notavimus. Theophanes vero deinceps annos ſingulos una cum Indictione a Septembri inchoaſſe videtur. Sic annus mundi 6102, quo Heraclius imperium exorſus eſt, cum Indictione xiv. iniit circa Octobrem menſem, perſeveravitque ad Julium & Auguſtum uſque ſequentis anni Dionyſiani. Item annus 6103. ſimiliter Julium & Auguſtum anni inſequentis occupavit. Sed in priore exemplo pro anno 6102, ſcribendus eſt 6103. ut paullo poſt dicetur. In quo illud obſervandum venit, poſteriore in iſto computo ad Indictionem habendam annis mundi unitatem adjici; quod ex Maximo perinde ac Theophane liquet. Maximus enim annum Heraclii xxxi. cœpiſſe dicit Indict. xiv, anno mundi 6133. Quod ſi annos 6133. per xv. dividas, reliqui erunt xiii. Deeſt igitur ad Indictionem unitas: quod Maximus minime prætermiſit, qui & cauſſam affert ejuſmodi. Nimirum quod prima Indictio contigit anno II. Auguſti, mundi 5460; qui per xv. partiti, dant xv. unde cum idem hic annus numeretur Indictionis primus, unitate minor eſt annorum mundi computus, quam Indictionum. Hæc ille parum probabiliter. Neque vero nos in exquirenda cauſſa nimis eſſe ſollicitos decet, dum de re ipſa conſtet. De Theophane, quo plura ſunt in ejus Annalibus exempla, clarius idipſum oſtenditur. Scribit anno mundi 5494, Indictione v, Octobri, Calchedonenſe Concilium celebratum eſſe. Annus erat Chriſti 451, quo Indictio v. cœpit a Septembri. Jam ſi 5494. per xv. partiare, reſtabunt iv. igitur ad annos mundi unitas additur, ut propriam anni cujuſque Indictionem obtineas. Sic anno mundi 6036, Indictione vii, Septembris vi, feria I. ingens terræ motus extitit. Annus hic fuit Chriſti 543. cyclo Solis xx, littera D. ſi annos 6036. in xv. tribuas, reliqui erunt vi, non, ut poſtulabat Indictio, vii. Idem & in anno mundi 6053. periclitari potes; quo Septemb. ix, feria v, Indictione ix. fama ſparſa eſt de obitu Juſtiniani, qui erat annus Chriſti 560, littera DC. Similiter & in anno mundi 6071, Indictione xii. qui reſpondebat anno Chriſti 578. Atque ita reliquis in annis fere conſtanter obſervabis, annos mundi per xv. diviſos unitate minus, Indictionem Conſtantinopolitanam reddere. Ex quo conſequens eſt, quod proxime ſignificavimus, annum illum mundi, quo Heraclii Imperatoris primus iniit, male apud Theophanem numerari 6102, & Chriſti 602. Debet enim eſſe mundi 6103, Chriſti 603. Annus enim hic erat Chriſti Dionyſianus 610, quo a Septembri Indictio Conſtantinopolitana cœpit xiv. Divide annos 6103. per xv. reſtant xiii. Recte ut ex ſuperioribus apparet. Itaque addenda eſt unitas, ut Indictionem conficias. Nos Theophanis manuſcriptos codices duos nacti ſumus; alterum, qui ſincerior eſt, ex Bibliotheca Cl. V. D. Leuvillæi; alterum ex ea, quam Illuſtr. Card. Joieuſa nobis legavit: qui & a priore multum diſcrepat, & ab aliquo interpolatus videtur. In illo itaque concipitur annus mundi 6102, Chriſti 602, in poſteriore 6106, Chriſti 606. mendoſe ut ex annis ſequentibus patet. Imperitus enim Librarius ςϛ' hoc eſt 606. pro ςγ', id eſt 603. ſcripſerat. Ita enim utrobique legendum. Atque indidem conſtat Græcos annos a Chriſto longe pauciores computare, quam non modo rei veritas, ſed & Dionyſiana æra poſtulet. Velut ecce annus primus Heraclii, qui in Dionyſianum exeuntem 610. incurrit, anno Chriſti 603. tribuitur; quod & ex Maximo colligitur, qui annum xxxi. Heraclii ait eſſe Chriſti 633. ex quo fit, ut primus ejuſdem Imperatoris cadat in annum 603; recteque pro-

pterea

pterea ſit a nobis emendatus Theophanes. In cujus computo & illud appareat; Natalem æræ vulgaris convenire in annum mundi 5493. Si enim anno 5493. ineunte cœpit annus Christi 451, quo Synodus Calchedonenſis habita eſt: primus ejuſdem æræ, adeoque Natalis vulgaris congruet anno 5493. ante menſes IV. inchoato. Proinde verum eſt, quod monuimus; in utraque æra, tam prima, quam ſecunda, Natalem Chriſti vulgarem eumdem in annum competere. Præterea manifeſtum eſt Natalem Chriſti Conſtantinopolitanum in aliis omnibus æris, præter primam, Dionyſiano tardiorem eſſe: ut ſuo loco fuſius explicabitur.

Georgius Monachus principium annorum a xxv. Martii cœpit. Quinetiam addit Niſan Hebraicum ab eadem die ſemper incipere. Ἀνέστη, inquit, τῇ μετὰ τὴν αὐτοῦ σταύρωσιν ἐπιφωσκούσῃ τρίτῃ ἡμέρᾳ, μιᾷ Σαββάτων, πρώτῃ δὲ οὔσῃ παρ' Ἑβραίοις Νισὰν πρωτομήνου. ὅ τις ἐστὶ τῇ κε' τοῦ Μαρτίου μηνὸς μία, ἐν ᾗ αὐτὴ ἔστω. *Reſurrexit tertia die poſt paraſceven ineunte, prima Sabbatorum, eademque Niſan Judaici menſis primi, quæ in xxv. Martii una ſemper & eadem incurrit.* Hæc ſunt imperitiſſima. Nam & falſum eſt primo die Niſan reſurrexiſſe Chriſtum, & Judaici Niſan caput eſſe fixum nequaquam poteſt. Veruntamen annum, uti dictum eſt, a xxv. Martii incipit. Κόσμου ἔτη (paullo poſt ait) ͵εφλδ', τῆς θείας σαρκώσεως ἔτη λδ', πρώτη ἡμέρα τοῦ ἔτους Μαρτίου κε'. *Anni mundi 5534, divinæ Incarnationis 34, prima dies anni illius Martii 25.*

Atqui Theophanes, qui Georgii Monachi opus continuavit, annos ſingulos cum Indictionibus inchoavit a Septembri. Sic annus mundi 6102, quo Heraclium iniiſſe ſcribit, cum Indict. XIV. cœpit, & Julio adhuc, Auguſtoque Juliani inſequentis anni tenuit. Item annus 6103. ſimiliter Maium & Auguſtum anni ſequentis obtinuit: ſed in priore exemplo pro anno 6102, ſcribendum eſt 6103. ut paullo poſt conſtabit.

Natalis Chriſti quomodo Græcis computis accommodetur.

Proximum eſt, ut Natalem annum Chriſti ad Græcos illos computos accommodemus. Qui quidem dupliciter ſpectatur. Nam aut Natalis ille agitur, quem ex opinione ſua Græci conſtituunt: aut vulgaris, quem in communi uſurpamus æra. Si de priore ſermo ſit, non ſolum totidem ſunt, quot computi; ſed in eodem quoque computi genere varie definiuntur. In prima quidem æra, quæ infra 5500. annos conſiſtit, Panodorus incarnatum aſſerit, natumque Chriſtum anno 5493. Alii tamen anno 5494, alii 5495. Natalem tribuunt. Cedrenus, exempli gratia, primum Heraclii annum ſcribit eſſe mundi 6103, Chriſti 609. Detractis annis 609. de 6103, reſidenț 5494. Primus igitur incidet in 5494, vel 5495. Sic annum mundi 6188. confert cum anno Chriſti 694. Unde ſequitur annum primum Chriſti convenire in alterutrum annorum, quos dixi. Idem & ex anno 6273. conficitur, quem cum anno Chriſti 779. comparat. Tametſi variat interdum, & hallucinatur Cedrenus. In æra ſecunda Natalis Chriſti confertur in annum 5501. Alii rejiciunt in 5500. In tertia denique, quam ultra 5500. annos excurrere docuimus, Natalem Chriſti Chronici Alexandrini auctor aſſignat anno 5507.

At ſi de Natali æræ communis loquamur, a quo Chriſti annos vulgo computamus; duplex tantummodo conſtituendus eſt: adeoque non plures æræ, ſive computi, quam duo. Itaque priores duo in unum coaleſcunt. Quippe anno 5493. Natalis communis attribuendus eſt tam in æra prima, quam in ſecunda. In tertia vero, anno 5509. quod hac ratione demonſtratur. Quoniam enim in annis Conſtantinopolitanis cycli Solis, & Lunæ a Romanis magnopere diſſentiunt; non poſſumus iis ducibus Dionyſianos annos in Conſtantinopolitanis computis invenire. Ideo vel Indictione opus eſt, vel certus aliquis annus ex feriarum, aut Lunæ characteribus deſignandus, qui in Dionyſianis annis inveſtigetur. Sumamus igitur annum illum Heraclii xxxI. qui a Maximo ſtatuitur mundi 6133, Indictione XIV. Cœpit hic, ut dictum eſt, anno Dionyſiano 640. Igitur ex Maximi ſententia, Natalis vulgaris incurrit in annum 5493. ineuntem, Indictione XV. Sic apud Theophanem, qui & ipſe ſecundam computi genus amplectitur, annus primus Heraclii cœpit anno mundi 6103, Indictione XIV. In annis vero Dionyſianis iniit anno 610; cujus a Septembri cœpit Indictio XIV. Quare annus Chriſti 610. cœpit quarto menſe jam exacto anni 6102. Detractis ergo 610. de 6102. reſtant 5492. Quare anno 5493, ejuſque quarto menſe Natalis Chriſti vulgaris aſſignandus eſt. Ita Calchedonenſem Synodum auctor idem celebratam eſſe ſcribit anno mundi 5494, Indict. V, Octobri menſe. Huic annus reſpondet exiens Dionyſianus 451, quo Indictio Conſtantinopolitana V. cœpit a Septembri. Hac ratione ſequitur anno 5493. Natalem Chriſti vulgarem incidiſſe. Rurſus Theophanes idem anno mundi 6050. ineunte Juſtiniani 31, ſcribit Octobris XIX, feria VI, Indictionis V. terram moviſſe, cum inſtaret Sabbatum. Eſt hic annus vulgaris æræ, 557, cyclo Solis VI, littera G. Proinde Octobris XIX, feria VI. Indictio vero V. cœpit a Septembri. Utroque ergo charactere munitus hic annus oſtendit æræ vulgaris initium cadere in annum mundi 5493. Sic anno ſequenti, mundi 6051, Maii VII, fuit III. feria. Annus hic eſt Dionyſianus 558, quo littera Dominicalis erat F. Item anno mundi 6054, Indictione X, Octobris die XII, feria IV. fuit. Juſtiniani anno XXXV. Hic eſt annus æræ communis 561, quo & Indictio X cœpit a Septembri, & cyclo Solis X, littera fuit B. Ex iis evidens eſt annum Natalem Chriſti communem in ſecundo illo computo quadrare in annum mundi 5493.

At in tertio computo, qui ſupra 5500. annos, ſeptem, vel novem ad Chriſti Natalem adjicit; idem hic Natalis Chriſti communis cadit in annum 5509. quod eodem argumenti genere, id eſt, Indictionum, & characterum beneficio colligitur.

Atque Alexandrinum quidem Chronicon in anno Chriſti Natali fœdiſſime conturbat, ut ſuo loco demonſtrabitur. Quare nihil hinc ad inſtitutum noſtrum transferri poteſt. Verum ex anno, quo Nicænum Concilium peractum eſt, Conſtantini ſcilicet XX. demonſtrare licet. Hunc ab orbis initio numerat Chronicon 5833, Indictione XIII. Conſtat autem anno vulgaris æræ CCCXXV, Indictione XIII. labente Concilium illud eſſe celebratum. Annus ergo Chriſti CCCXXV. cœpit fine anni mundi 5832. ſiquidem annorum caput a Martii XXI. auctor ille repetit. Detractis 325. de 5832. reſtant 5507. Igitur anno 5508. exeunte, & ante Martium, a quo annus 5509. profectus eſt, primus annus æræ communis incipit. Quod ſi annus a Septembri incipiat; anno ipſo ineunte 5509. primus Chriſti annus iniit: ut erat propoſitum. Hoc ipſum multo intelligetur magis ex characteribus triplicis illius computi; quod ex tribus a me propoſitis optimum erat. Sic igitur Græci characteres iſtos eruunt. Annos mundi per 28, & 19 partiri jubent: quotus erit annus cycli Solis, aut Lunæ. Sic eoſdem annos per 15. dividunt, ut habeatur Indictio. Tametſi in primo computi genere unitatem adjiciunt. Itaque ſi annos 5493. per 28. dividas, exiſtet cyclus Solis V: ſi per 19, cyclus Lunæ IV. ſi per 15, unitate addita; Indictio IV. Anni vero 5501. dant cyclum Solis 13, Lunæ 10, Indictionis II. At anni 5509, cyclos offerunt, Solis XI, Lunæ 18, Indictionis IV.

De characteriſmis annorum in Græcis computis.

Porro in cyclis illis aſſingendis diligenter obſervandum erit illorum exordium. Neque enim civilis anni caput cum cyclorum initio concordat. Annus civilis a Septembri incipit una cum Indictione cycli Solis ac Lunæ a menſe verno. Maximus ab Aprili Eccleſiaſticam annum inchoat. Iſaacus Monachus annum ratione cycli Solis, ab Octobri: ratione Lunæ, Kal. Jan. incipit. Sed Maximi ratio illa communior eſt; ſecundum quam anni Conſtantinopolitani duobus cyclis reſpondent. Exempli cauſſa annus mundi 5493, quo natus eſt Chriſtus, iniit cum Indictione IV, cyclo Lunæ adhuc labente I, Solis IV. quibus affectus eſt primis ſex menſibus; poſt Martium, cyclus Lunæ II, Solis V. putari cœptus eſt. Quocirca anni computi hujus per utrumque cyclum diviſi in priore ſemeſtri unitate mutilandi ſunt. Ita Natalis Chriſti vulgaris cum in priorem anni partem incubuerit, cœpit cyclo Solis IV; Lunæ I. Indict. IV. quod neque Scaliger animadvertit; & vulgo prætermitti ſolet.

De calculo Indictionum in Græcis computis.

Ad methodum Indictionum unitas additur: ſi quidem iſtæ a Septembri, non ab Aprili ineunt; niſi per ſcriptorum imprudentiam. Docet hoc in primis Maximus, ejuſque rationem affert minime probabilem; nempe Indictionem anno Auguſti ſecundo initium habuiſſe, mundi 5460. qui per 15. partiti dant 15. Unde cum idem annus ſit Indictionis I, unitate minor eſt annorum mundi computus, quam Indictionum. Sed veram hujus inſtituti cauſſam caput ſequens aperiet. Anno itaque, quem

quem in exemplum producit Maximus, Heraclii anni, mundi 6133. Indictionem notat xiv. Diviſis annis 6133. per 15, relinquuntur 13. Unitas igitur addenda. Ex Theophanis Annalibus idipſum adſtruitur. Scribit anno mundi 5944. Indict. v, Octobri menſe Calchedonenſe Concilium celebratum eſſe. Annus erat Chriſti 451. quo Indictio v. cœpit ab Octobri. Deinde annos 5944. per 15. reſtabunt 4. Ergo unitas deeſt. Sic anno mundi 6036, Indictione vii, Sept. v, feria I. Ingens terræ motus accidit. Fuit hic annus æræ noſtræ 543, cyclo Solis Romano xx. littera D. Si annos 6036. per 15. dividas, exiſtet Indictio tantummodo vi. Idem & in anno mundi 6053. periclitari potes: quo Septembris ix, feria v, Indict. ix. fama ſparſa eſt de obitu Juſtiniani, qui erat annus Chriſti 560: littera DC. Sic & in anno 6071, Indict. 12; qui annus reſpondebat Chriſti 578. Ex quo ſequitur annum quo Heraclius imperare cœpit mendoſe in Theophanis codice numerari 6102, & Chriſti 602. Debet enim eſſe Mundi 6103, Chriſti 603. Erat annus æræ communis 610, quo a Septembri cœpit Indictio xiv. Divide annos 6103. per 15, ſuperſunt 13. ut ex methodo unitas addenda ſit. In altero Theophanis exemplari ſcriptum erat anno mundi 6106. Sed imperite librarius ,ϛρϛ pro ,ϛργ ſcripſerat.

Ceterum anni Græci computi ſecundi, ratione epochæ Chriſti, a ſe invicem diſcrepant; in Indictione conſentiunt; propterea quod illi ſeptem annis tardius Chriſti Incarnationem, & Natalem collocant, quam noſtri. Exempli cauſſa annus mundi 5501. Græcis illis eſt annus Incarnationis, Indictione xi. Annus vero 6103. eſt annus Chriſti 603, Indictione xiv. Nobis vero hic ipſe annus eſt Chriſti 610; & Indictio a Septembri xiv. At annus primus Chriſti noſter Indictione iv. cœpit.

Ex iis apparet, id eſſe veriſſimum, quod paullo ante diſputavimus, in ſecundo iſto computo Natalem vulgarem convenire in annum mundi 5493, adeoque ratione Natalis hujus, ambos illos computos in unum conflari; & ita duo dumtaxat eſſe Computorum faſtigia; quorum prius Natalem communem exhibet anno 5493. poſterius anno 5509. Hic enim numerus per 15. diviſus dat 4, quæ eſt Indictio Natalis hodierni, licet in priora unitas præterea ſit addenda.

CAPUT IV.

De trium illorum computorum origine.

NUNC trium illorum apud Græcos computorum pandamus originem, deque eorum antiquitate diſputemus. Equidem ſic exiſtimo; cum ex LXX. Seniorum libris Græci potiſſimum annos ab orbis initio colligerent, non omnes eadem intervalla ſtatuiſſe: neque velut ex compacto, vel certæ methodi cauſſa, in eamdem æram conſpiraſſe; ſed pro eo ac quiſque illuſtrium epocharum ſpatia dimenſus eſſet, ſummam ex illis aliquam ſibi confeciſſe, longe tamen ea majorem, quæ ex Hebræis codicibus non ſolam a Judæis, qui anguſtiſſime circumſcribunt; ſed a noſtris etiam vulgo ſubducitur. Itaque alii, ut dictum eſt, aliter iſta digeſſerunt. Vetuſtatis nihilominus palmam e tribus hactenus expoſitis, & uſitatis obtinet illa, quam ſecundam poſuimus; quæ ab Africano definitur. Hic enim incarnatum, ortumque Dominum aſſeruit anno a mundi condito 5501. ut ex ejus Chronicis refert Georgius Monachus; qui manuſcriptus penes nos erat. Ab hac æra propagatæ ſunt reliquæ; præſertim e tribus duæ, quarum interpolandarum cauſſam, niſi fallor, habuerunt, non tam diverſam computandorum annorum rationem; (quamquam & hoc ipſum vel intervenire ante potuit; vel conſulto poſtea ad hypotheſin adſcitum eſt.) quam certorum cyclorum opportunitatem: præſertim Indictionis, & Lunæ; qui ut commode quadrarent, paucorum annorum ad veterem illam, ac pervagatam ſummam adjectione, vel detractione conſequi ſtuduerunt. Anni 5500. per cyclos tres diviſi dant Solis quidem 12; Lunæ vero 9, & Indictionis 10. De cyclis iſtis ad ſummam ſuam applicandis neque Africanus, neque Euſebius, neque ceteri paullo antiquiores cogitarunt: verum ſimpliciter, & ut cuique intervalla computare animus fuit, ita ſtatuerunt. Poſt Nicænam Synodum cycli lunaris: poſt Arcadii & Theodoſii tempora, Indictionum uſus frequentari cœpit. Tum igitur ambos illos cyclos ad æram ſuam applicare inſtituerunt. Hoc enim rationi conſentaneum eſt viſum; ut ab rerum initio perpetua ſerie cyclorum iſtorum revolutiones decurrerent: utque anno primo mundi primi ex omnibus cycli congruerent: ac deinceps cum recentiore Alexandrinorum, vel, ut alii maluerunt, Judæorum lunari cyclo, & vulgari Indictionum putatione congruerent. Princeps, ut eſt conjectura, Panodorus Monachus, cum animadverteret Alexandrinorum cyclum lunarem, cujus Theodoſii magni temporibus in Eccleſiis uſus fervere cœpit; nequaquam ad receptam illam Africani ſummam convenire, mutare eſt aggreſſus. Ac fortaſſis ad annum illum reſpexit, quo Theophilus Paſchalem ſuum computum inchoavit, qui eſt Chriſti vulgaris annus 379. quo labente, ab ipſa neomenia Thoth, id eſt Auguſti 29. die, cyclus Lunæ primus Alexandrinus incepit. Hic erat annus Africani ab orbis initio 5880, quibus per 19. tributis, reliqua ſunt 9. demptis 8, ſupereſt 1. Quare pro 5880, putare maluit 5872. de quibus ſubductis 380, Natalis inciderit in annum mundi 5493. Sed hac ratione Natalis Chriſti a Panodoro conſtitutus incurrit in hodiernum, & vulgarem; quod mirum videri poteſt, & eſt reveta. Sed id alio loco viderimus. Floruit autem, eodem auctore Georgio, Panodorus Arcadio imperante, & Alexandrinam Eccleſiam regente Theophilo. Ceterum uti lunaris cyclus in hoc computo cum Alexandrino conſentiebat, ſic Indictio diſcrepabat. Ideo ad methodum Indictionis unitas accedit; ut ex Maximo jam diximus.

At Græci poſteriores, qui Indictionis præcipue rationem habendam eſſe cenſuerunt, ad Africani æram annos addiderunt octo; ut Chriſtum natum eſſe dicerent anno mundi 5509. quibus per 15. partitis, ſuperſunt 4. Atque illi quidem æræ Victorianæ notitia jam adſperſi erant; quem Latinorum anteſignanum fuiſſe notiſſimum eſt. Ejuſmodi vero Latinorum cyclus fuit, ut triennio ab Alexandrino differret, & cum Judaico fere congrueret. Quod quidem in hoc computo factum cernimus. Nam 5509. per 19. diviſi, relinquunt 18. qui eſt Alexandrinorum I. Utriuſque igitur opportunitatem, ſed præſertim Indictionis amplexi ſunt qui ætum illam conformarunt: quæ cum reliquis ætate ſit poſterior, paullatim eas abrogavit; ut hodie præcipuo Græcorum in uſu, immo vero toto fere Oriente dominetur.

Hæc ſi non certa penitus (neque enim affirmare volamus) veriſimillima certe mihi videntur: & iis probabiliora longe, quæ de triplici illo Græcorum computo Scaliger, & eum ſecuti quidam aſſeverant: quorum opinionem capite ſequenti coarguemus. Quin & novum illud commentum indidem evertitur, quod non nemini ſuccurrit; de annis octo, qui in faſtorum Conſularium ſerie redundare videntur; quod neque probabiliter excogitatum eſt, neque ex illa Computorum varietate ſtabiliri poteſt: ut alio loco demonſtrabitur.

CAPUT V.

Quæ de triplici Græcorum Computo ſcripſit Scaliger excutiuntur, ac refutantur. Tum qua ratione epactæ ad illos computos applicentur.

QUEMADMODUM Judaicum ab orbis initio computum periodum Judaicam appellavit Scaliger; ita Græcam, ſive Conſtantinopolitanam periodum, & artificialem epocham eſſe juſſit. Mirus enim ac fœcundus periodorum eſt artifex. * Duplex eſt præcipue Græ-

* Theophanes ad annum Leonis Iſaurici xxiv. ait hunc annum, qui incidit Chriſti 740. autumno, fuiſſe annum ab orbe condito κτ' Ῥωμαίους ,ϛσμη, κτ' δ' Αἰγυπτίους ἤγουν Ἀλεξανδρεῖς ,ϛσλϛ'. κατὰ δὲ Φιλίππου κτ' Μακεδόνας ἀξγ'. Si de 6248. tollas 5508. reſtant 740. Nam annus 5509 eſt is cujus initio Chriſtus natus eſt. Itaque videntur natalem uno anno tardius occœpiſſe. Diviſis 5509. per 15. reſtant 4. Ergo annus natalis Chriſti Conſtantinopoli cœpit anno periodi Julianæ 4713. ab autumno. Diviſis 4248. per 15. reſtant 8.

Ergo

Græcorum æra, in quam refundi reliquas omnes capite ſuperiori diximus: altera, in cujus annum 5509. cadit Natalis Chriſti vulgaris: altera, quæ anno 5493. Natalem eumdem exhibet. Utramque vocat artificialem epocham; ſed priorem Paſchalem, poſteriorem lunarem.

I. Scaligeri doctrina lib. v de Emend. pag. 341, & 342.

Eccleſiam ait Conſtantinopolitanam novum inſtituiſſe computum, in quo novilunium primum in ipſam caderet Indictionem; id eſt xxiv. Septembris. Unde & Paſchalem illum vocat; quia primus annus cycli Paſchalis incidit in principium anni veteris Indictionis. Quem quidem imperitos ait a mundi condita repetere; cum revera nihil aliud ſit, quam artificioſus computus ad methodum cyclorum ab illis inſtitutus. Atque hujus anno 5509. convenit Natalis Chriſti vulgaris.

II. Computus alter ab eodem lunaris appellatur: cujus anno 5495. Natalis Chriſti tribuitur; quem propterea credit inventum fuiſſe, ut per epactas aureis numeris congruentes Luna deprehendi poſſet; quemadmodum in methodo Dionyſii Exigui cyclus alius eſt Paſchalis, alius lunaris: atque ex Paſchali tria detrahuntur, ut lunares epactæ formentur. Exempli cauſſa: cyclo Paſchali I. epactæ erant xi; quando novilunium cadebat in xxiii. Martii, ſæculo Diocletiani: Dionyſii vero, in xxii. diem ejuſdem Martii. Opus eſt igitur epacta vii; quæ cum unitate compoſita, & cum xxii. Martii, dabit xxx, nempe novilunium. Itaque pro cyclo I. aſſumendus eſt xvii, qui dat epactas vii. At in Conſtantinopolitano computo e contrario addenda ſunt tria; quoniam a Septembri annum ordiuntur. Ita anno Dionyſiano CCLXXXV, cyclo Lunæ I, epacta Paſchalis xi: novilunium xvi. Sept. Juſtiniani vero tempore, xv. Sept. Opus ergo eſt epacta xiv, & pro cyclo I. uſurpandus eſt iv. Non igitur detrahenda ſunt; ſed addenda tria. Anno 5509. cyclus Paſchalis Dionyſianus eſt I; Conſtantinopolitanus xviii. Atqui debet eſſe iv. Aut igitur addenda ſunt v, aut detrahenda xiv. Maluerunt detrahere; ut Natalis Dionyſianus caderet in annum 5495. Hinc duplex ille manavit computus; epocha duplex. Primus, qui & Paſchalis, Natalem communem in annum confert 5509. alter lunaris: cujus anno 5495. Natalis idem competit.

Confutatus ſuperior illa doctrina.

Hæc Scaliger. in quibus falſa pleraque ſunt; ut ea ſuperioribus capitibus evinci poteſt. Nam quod in primis ambos illos computus artificioſas eſſe periodos credit; valde fallitur. Sunt enim annorum numeri, quos ab orbe condito plus minuſve fluxiſſe reipſa ſibi Græci perſuadent. Quamquam non eſt negandum, quod proxime antecedens caput expoſuit, cum ad receptam cyclorum methodum, ac præſertim Indictionum, accommodare vellent, paucos annos vel addidiſſe, vel detraxiſſe ſummæ; ſed non eo aſque, periodus ut dici mera debeat: quemadmodum Juliana periodus; quæ methodi ſolius cauſſa conficta eſt. Quod unum ſi in tanto annorum numero conſtituendo Græci ſpectare vellent; aut ejuſmodi præterea annum Natali Chriſti deligere, qui anno primo cycli novilunium haberet in xxiv. Septembris; breviore annorum inſtituto numero, hoc ipſum conſequi potuerunt. Ut ſi ad annum Natalem Chriſti putaſſent annos 4977: detractis videlicet annis 532; ſive integra Dionyſii periodo. Tum enim novilunium anni primi in xxiv. Sept. congrueret. At Indictio alio computo repræſentari poſſet; ut in aliis Græcorum computis accidit. Quare non ſolius methodi gratia certus ille deſcriptus eſt annorum numerus. Sed neque vera eſt illa cauſſa, quam adjicit; novilunium primum in xxiv. Sept. anno primo cycli ſui quadrare voluiſſe: cum plerique, qui alterutrum computum aſſumunt, ratione cyclorum aliunde quam a Septembri ordiri ſoleant; uti ſupra demonſtravimus. Demum ex iis duobus computis vetuſtiſſimum falſo cenſet illum, qui in annum 5509. Natalem Chriſti vulgarem conjicit. Eſt enim iſte trium recentiſſimus. Nam primus eſt, qui anno 5501. Natalem exhibet, non utique communem; nedum Dionyſianum: quem a communi non diſcernit Scaliger; cum tamen anno toto poſterior ſit; ſed Conſtantinopolitanum. Proximus eſt vetuſtate computus ille, cujus anno 5493. natus ponitur Chriſtus. In quo peccat etiam Scaliger: qui anno 5495. hujus computi Natalem Chriſti convenire docet. Atqui hoc pacto communis Natalis caderet in cyclum Lunæ 4. cum in ſecundum incidat a Septembri: a Januario, primum. Omnium infimus eſt, qui anno 5509. Natalem exhibet. pag. 343. de Emend. & pag. 702.

Inſcitia Scaligeri ſententia de cyclo duplici. pag. 342.

De altero quoque Computo, quem lunarem nuncupat, perabſurde diſputavit. In primis enim Latinorum duplicem cyclum, Paſchalem, & lunarem, non intellexit: alioqui tam ridiculam reprehenſionem non attuliſſet. Dionyſium ait *duplici illo cyclo Chriſtianorum inſcitiam tradaxiſſe, qui cum ad Lunæ rationes Paſchatis celebritatem exigere ſe profiterentur, alium tamen cyclum Lunæ, alium Paſchatis inſtituiſſent; proindeque demonſtrarent ſe non, ut profitebantur, Paſchæ ad rationes Lunæ dirigere*. Hæc mera eſt inſcitia. Nam uterque cyclus ad Lunam directus & lunaris fuit; quatenus iis diebus adſcriptus eſt, in quos Nicæni Concilii tempore novilunia competebant. Neque vero lunaris alter cyclus appellatus eſt: quod qui Paſchalis dicebatur, novilunia non exhiberet. Uterque enim ad eumdem diem adſcribebatur. Veluti ad xxiii. Martii tam aureus numerus I, quam lunaris cyclus xvii. adnotatus eſt. Verum lunaris ille dictus eſt, qui per epactas congruentes, ſine ullis regularibus, vel cum unitate ſola, ad primi menſis dies adjunctus, novilunia repræſentat. De qua re vide quæ in vi. libro uberrime pertractata ſunt, ne bis in idem argumentum incidamus. Ex iis vero præterea cognoſces; perperam hic a Scaligero, & contra Veterum auctoritatem uſurpatum eſſe; cyclo I. currente epactas eſſe xi. Nam erant xxx. Quippe cyclus xix, cum ſit ultimus, nullas epactas relinquit, hoc eſt, o, vel xxx. habet; quæ anno ſequenti tribuuntur. Quamquam ſcio vulgus aliter inſtituere, &, ut Scaliger hoc loco facit, per adjectionem denarii numeri ad cyclum Paſchalem epactas conficere. Sed aliter Computiſtæ veteres, Dionyſius, Beda, Paullus Forojemp. & alii. Peccat inſuper in eo Scaligeriana methodus, quod cyclo verbi gratia, Paſchali I, lunari xvii, epactas lunares vii. cum xxiii. Martii componit, non cum xxiii; quoniam, ut ait, novilunium Dionyſii tempore a xxiii. die Martii ad xxii. migraverat. Neque enim ſ͡ημ᾽ ullius rationem habuere Dionyſius, Beda, ceterique Computorum artifices: ſed ut cyclum Paſchalem, ac lunarem iiſdem diebus retinuerunt, quibus Nicæni Concilii tempore congruebant; ſic epactas utriuſque cycli ad eoſdem dies applicarunt. Porro epactæ lunares cum ſ͡ημ menſis compoſitæ, ſine ullis regularibus, in primo menſe neomenias referunt. Dant enim xxxi, non, ut putat Scaliger, xxx. tribus exceptis; nempe xvii, xviii, xix: quorum epactæ citra regularem xxx. conficiunt. Exempli cauſſa: aureo numero currente x, cyclo lunari vii, epactæ lunares xvii. cum xiv. die Martii dant xxxi. dies, atque ita ceteri, præter illos tres numeros, cujus varietatis cauſſam lib. vi. reddidimus.

Quin & ipſemet Scaliger lib. II, & III. Iſag. Can. cap. III, epactarum lunarium formam illam præſcribit, ut ad complementa ſua primo in menſe ponantur. Itaque xxix. ad Kalendas Martias applicat, &, qui aliter inſtituerant, Clavium, ceteroſque Kalendarii conditores, hoſtiliter vexat; quoniam ad xxx. complenda deeſt unitas. Item ad xxiii. Martii appoſuit epactas vii. & ita per reliquos dies. At hoc in libro de Emendat. v. ad epactarum & dierum ſummam unitas additur, ut triginta compleat.

Ad ſummam, ut non modo Computi illius duplicis originem ex epactarum cum diebus comparatione quæſitam, falſiſſimam eſſe cognoſcas: ſed ne Scaligerum quidem ipſum quid ſcriberet, aut de quibus diſputaret, intellexiſſe: primum illud ante oculos habendum eſt; epactarum ratiocinia, ut & cyclorum Solis, ac Lunæ, a Græcis ipſis computandi magiſtris nequaquam a Septembri; ſed a Martio repeti, ut paullo ante docuimus. Alterum; ab illorum pleriſque ſic epactas formari, quomodo ex Dionyſii, Bedæ & antiquorum

omnium

Ergo annus 6248. cœpit ab autumno anni Chriſti 137. Uno ergo anno minus dixit Theophanes. Sic de annis 6232, detrahe 5492. reſtant 740. Sic anno Chriſti 740. ſive periodi Julianæ 5453.

cœpit annus 1488. Nabonaſſari, a 20. Februarii, Philippi vero 1064. At Theophanes tantum 1063. numerat; uno anno minus dicit. *Petavius*.

omnium ſententia conflari oportere libro ſexto planum fecimus. Quod ſi quis vulgari modo per decadum acceſſionem ad aureum numerum componendas cenſeat; longe tamen alia ratione id perſcribere; quam ut ad Scaligeri commentum, & inventam ab eo Computorum Græcorum originem accommodetur: quod deinceps oſtendemus.

Chronicon igitur Alexandrinum aliquot locis epactarum methodum ac novilunii inveſtigandi rationem explicet; quam quidem a Martio menſe deducit, & ab ejus xxi. die. Nam xx. primos dies perpetua lege ad epactas adjicit. Epactas autem non eodem modo computat. Quippe alibi populari calculo decem ad aureum cyclum Lunæ labentem adjungit: alias ex Dionyſii, Bedæ, ceterorumque Computiſtarum præſcripto, decem ad
pag. 177. anni ſuperioris cyclum addit. Exempli cauſſa anno mundi 3838, quo Exodum conſignat, cyclum Lunæ xix. nu-
pag. 473. merat, eique tribuit epactas xxx. Hæc eſt plebeia epactarum methodus. At vero anno 5507. in quem Natalem Chriſti confert, cyclum Lunæ computat xvi, epactas vero xv. Ubi epactas appellat dies reſiduos ex anno ſuperiore, ac jam præterito; quomodo & Diony-
pag. 513. ſius, ac Beda uſurpare ſolent. Ita cyclo x. epactas aſſi-
pag. 512. gnat ix; & cyclo ia. epactas xxviii. Hoc igitur modo cum & a Martio epactarum ratiocinia procedant, & præteriti anni reſidui dies aſſumantur, falſa erit Scaligeriana methodus, qua idcirco decurtatam æram annis xiv. exiſtimat, ut a Septembri epactarum progreſſione facta, novilunia diebus ſuis redderentur. Nam in illa Chronici doctrina, epactæ ſolæ abſque regularibus ullis, cum diebus menſis copulatæ neomenias exhibent in primo menſe. In ceteris regulares adhibentur: Aprili videlicet I, Maio 1, &c. Septembri, 7. Doceamus hoc uno, alterove exemplo. Eſto cyclus Dionyſianus xii, Conſtantinopolitanus x: epactæ ex Alexandrino Chronico erunt ix. Eæ porro cum xxii. Martii die, dant xxxi, ſive novilunium. At in Septembri iiſdem cyclis, epactæ ix. cum xv. die Sept. & regularibus vii. totidem dies conficient, nempe xxxi. Item cyclo Dionyſiano xi, Conſtantinopolitano ix, epactæ xxviii. ex Alexandrini Chronici methodo cum tertio Martii die conjunctæ dant xxxi. In Septembri quoque, additis regularibus vii, epactæ xxviii. cum xxvi. Sept. ad quem cyclus Dionyſianus xi, Conſtantinopolitanus ix. conveniit, dies xxxi, ſive novilunium referunt. Ita cyclo Dionyſiano xviii, Conſtantinopolitano xvi, epactæ Chronici xv. cum xvi. die Martii dant novilunium. In Septembri eædem epactæ xv. cum regularibus vii. & ix. diebus Septembris idem novilunium oſtendunt. Apparet ergo nulla computi mutilatione opus eſſe ad lunares epactas procudendas, quæ cum ἡμέραις menſis & regularibus neomenias exhibeant: ſiquidem æra illa communis, cujus in annum 5509. Dionyſianus Natalis competit, citra diminutionem ullam, idoneas ad lunarem methodum epactas efficit. Quod ſi epactarum calculus a Septembri initium ſumeret, tum quidem additis ad cyclum Dionyſianum tribus, epactæ propagarentur, quæ cum ἡμέραις menſis & uno præterea regulari, xxxi. conflarent. Sed ex eo minime ſequitur Conſtantinopolitanos computum iſtum illius rei cauſſa annis xiv. mutilaſſe: cum, ut oſtendimus, annus Natalis vulgaris non in annum 5495. æræ illius decurtatæ, ſed in 5493. incidat.

Poſtremo ſi in eadem æra, cujus annus 5509. vulgari Natali congruit, epactas plebeio more formaveris, additis ad cyclum anni labentis decem, tum præter epactas, regulares aſſumendi erunt, & quidem plures: quemadmodum & in Dionyſiano cyclo accidit. In quo epactæ, quæ ex aureis numeris conſurgunt, regulares omnibus in menſibus exigunt. Eſto cyclus Dionyſianus ix, Conſtantinopolitanus vii: epactæ xvii. cum xviii. die menſis relinquunt v. Addendi igitur regulares xxvi. Sed hæc methodus minus eſt priore illa probabilis.

Maximus in Computo, quem in calcem Operis hujus conjecimus, epactas aliter inſtituit. Nos ſuperiori capite docuimus, annum Natalem vulgaris æræ in eo computo, quem ſequitur Maximus, eſſe annum 5493: adeo ut cyclus Lunæ in priore ſemeſtri Dionyſianum excedat unitate: in poſteriore plane cum eo conſentiat. Nam & annus 6133, qui init a vere anni Dionyſiani 640, cyclum exhibet Lunæ xv; cum Dionyſianus cyclus in Septembri duntaxat ſit xiv; & annus 5493, quem in anno primo cycli Dionyſiani, ſive periodi Julianæ 4713. inchoari volumus, Lunæ cyclum habet II: cum tamen Dionyſianus cyclus ipſo anni initio ſit tantummodo I. Igitur epactæ ex Maximi doctrina ſic formantur, ut vulgares ſolent. Jubet enim cyclum per xi. multiplicari, & de collecto detractis duobus, reſiduum per xxx. dividi. Hoc modo cum annus 6133. per xix. diviſus cyclum Lunæ relinquat xv; epactæ fiunt, duobus detractis, tredecim. Cur perpetua methodo duo ſubducantur, cauſſam hanc affert Maximus, quoniam primus annus epactas habet tantum ix, non xi. Etenim annus a Kal. Apr. incipit. Neomenia porro anni primi lunaris init Martii xxiii, & ix. diebus Kalendas ſive anni epocham antecedit. Ridicule vero Scaliger duo idcirco deduci putet, quod a temporibus Chriſti ad Maximum Luna biduum anticipaverat. Hoc eſt abſurdiſſimum. Nam ut προήγησιν lunarem obſervarit Maximus, non eam a Chriſti temporibus, ſed a Nicæno potius Concilio putare oportuit, quæ eſt methodi Paſchalis apud Chriſtianos epocha. Ab eo vero tempore ad Maximum unius tantum diei προήγησις interceſſit. Quam unius ſane diei anteceſſionem animadvertiſſe videri poteſt Maximus: idque ex eo ſuboderari licet, quod cum brevem & expeditam lunarium epactarum methodum proponit, conſiderare jubet quota Luna ſit III. Kal. Apr. hoc eſt xxx. die Martii. Atqui caput anni ſunt ipſæ Kalendæ: & anno exempli cauſſa cycli primo, epactæ φύσει ſunt xi; τεχνικαὶ ix, quod xxiii. dies Martii novem tantum diebus epocham anni, id eſt Kal. Apr. antecedat. Itaque xxx. dies Martii octavam ſolum Lunam habuit. Epactæ proinde cycli illius viii. fuerint, non ix, ſi triceſima dies Martii canon eſt epactarum. Ita cyclo Lunæ xv; ut puta anno Conſtantinopolitani computi 6133, æræ communis 641, epactæ debent eſſe xv. ſed quod in primo cyclo duo ſubducantur, erant xiii. Ex illa vero Maximi regula, qua ἡ ποσότης τῆς σελήνης in III. Kal. Apr. epactæ ſunt, Lunæ annus ille xii. epactas habet. Manifeſte προήγησιν unius diei Maximus agnovit, & ad veram neomeniam unum diem de epactis detraxit. Qua quidem in Maximi methodo ſingulari obſervatione dignum illud occurrit, de cyclo Dionyſiano tria detrahi ad formandas epactas; non, ut Scaligero placebat adjici: adeo ut cyclus ille, cui epactæ Maximi φύσει reſpondent, ſit idem cum Latinorum cyclo, & in Martio menſe eædem epactæ cum diebus menſis compoſitæ ſine ullis regularibus novilunium referant. Verbi gratia, cyclo xv, epactæ ſunt xii: quod & biduum ex perpetua regula detrahatur, & unus præterea dies: quoniam triceſimo die Martii Luna eſt xii. Proinde cyclus erit xii, cujuſmodi & Latinorum erat. Item cyclo iv, epactæ ſunt xi, quæ proprie cyclo I. conveniunt. In cyclo vero Conſtantinopolitano, & Romano I. epactæ Maximi ſunt viii, cum tamen ex methodo vii. eſſe debuerint, ſumpto videlicet cyclo xvi. pro I. Cujus rei cauſſa eſt, quod ad ſaltum Lunæ compenſandum, cyclus Romanus I. uno die antevertitur, & ad xxiii. Martii diem adſcribitur, cum ad xxiv. apponi debuerit. Verum annus ille, qui cyclum habet xix, & a iv. die Aprilis incipit, dies tantum habet CCCLIII, ac xxii. Martii terminatur. Quo fit, ut cycli xvii, xviii, & xix, eiſque congruentes epactæ verſus menſis initium promoveantur; atque ita cyclus, exempli cauſſa, primus longius a Kal. Apr. uno die removeatur, & epactarum numerum augeat. Hinc eſt etiam quod epactæ cyclorum iſtorum cum ἡμέραις menſis triginta ſolum conficiunt, non, ut reliquæ xxxi: de quo alibi dicetur.

Iſaacus Argyres Monachus in Canone Paſchali epactarum diverſam viam ingreditur. Jubet annum propoſitum ab orbe condito per xix. dividi; reſiduum multiplicari per xi; quod collectum eſt, per triginta partiri, & ad ſummam addi III. Ita formantur epactæ. Scribebat anno Dionyſiano 1372. exeunte, quem annum numerat 6880. ab orbe condito; ita ut 6881. a Kalendis Januarii anni 1373. inierit, ratione cycli lunaris, quem a Jan. Kalend. auſpicatur. Diviſis 6880. per xix, reſtant II, epactæ xxii. quibus addita tria dant epactas xxv. anno toto Dionyſiano 1372. At ineunte 1373. erunt epactæ vi. cyclus enim inibit III.

cujus

cujus epactæ III. cum totidem ob methodum adjunctis ſunt VI. epactas anni 6881. Proinde Januarii XIV. novilunium: cum tamen Nicænum novilunium cadat in XXVIII, cyclo VI. Sed Iſaaci tempore ob ὑπεραίρων tridui ad XXV. pervenerat. Quocirca epactæ Iſaaci ſunt eædem cum lunaribus epactis Latinorum veterum, quæ ad νεομηνίας primi menſis additæ ſine regularibus dant ætatem Lunæ. Nam epactæ VI. reſpondent cyclo VI: cujuſmodi Latinorum cyclus ad XXV. Januarii appoſitus eſt cum cyclo Nicæno IX. Sed de Iſaaci Argyri doctrina ſatis hactenus.

Concludamus ex iis omnibus plurimum in Græcis iſtis computis lapſum eſſe Scaligerum, ac nonnullos qui in illis explicandis operam adhibuerunt. Non enim illos recte cum æra Dionyſiana compararunt. Scaliger quidem in Notis ad Eclogas computi Maximi triplicem proponit æram a Græcis uſurpatam, & in unaquaque diſcrimen addit, quo ab annis Chriſti diſcrepat. Annis ergo Chriſti propoſitis jubet addere differentiam ærarum, & annorum Chriſti. Ita annis 1597. adjice 5494. habes 7091. æræ lunaris. Adde 5508. habebis 7105. æræ Paſchalis. Adde 5500. habes 7097. æræ Orientalis. Rurſus de priore æra duobus detractis, tam hanc, quam ceteras per XIX, & XXVIII. dividit, ut Solis ac Lunæ cycli colligantur. Sed in ſola ſecunda, quam Paſchalem nominat, cujuſque in annum 5509. Natalis communis incidit, vera eſt iſta methodus. Quamquam ſi Chronicon Alexandrinum ſequimur, annorum ut & cyclorum caput non a Septembri, ſed a Martio ducitur; quæ res nonnullam varietatem afferre poteſt, & Scaligeri ratiocinia conturbare. In reliquis duabus multum ſententia fallitur. Neque enim Natalis æræ vulgaris in ea, quam lunarem vocat, annum 5495. occupat; ſed 5493. & fruſtra duo ad Lunæ methodum ſubduci præcipit: corrupto Maximi loco deceptus; qui cum initio Eclogæ annum illum, quo ſcribebat, Heraclii XXXI. mundi 6133. eſſe dixiſſet; poſtea in capite Δημιουργίας καὶ ἀναστασίμου ἑορτῆς, ait eſſe 6135: ſed errore manifeſto; ut res ipſa loquitur. Quare falſum eſt, Natalem Chriſti æræ communis in annum 5495. competere. Falſiſſimum vero alteram in æram, quam Orientalem nominat, incidere in annum 5501. Etſi enim Natalis Chriſti Conſtantinopolitanus huic anno congruat, non tamen Dionyſianus, ſive potius communis. Quippe, ut oſtendimus, Natalis Chriſti Conſtantinopolitanus in hac æra noſtro & communi ſeptem annis tardior eſt; quod & alibi plenius explicabitur. Ideo Natalis communis ad annum pertinet 5493: nec iſtius comparatione ambæ illæ a ſe invicem æræ diſcrepant; ſed in unam, eamdemque coaleſcunt, & eoſdem denique Romanos cyclos tam lunares, quam ſolares exigunt.

CAPUT VI.

De condito mundi, & annorum inde ad nos numero, ac putandi varietate; autumno creatum eſſe mundum.

TEMPORUM intervalla, quæ ab Orbis initio ad Chriſti Natalem intercedunt, varie Chronologi atque Hiſtorici digeſſerunt: ſic ut neminem unum reperias, qui cum altero omni ex parte conſentiat. Facit obſcuritas rei, & argumentorum ad veri inveſtigationem inopia, ut impune cuivis quod libitum erit opinari liceat. Neque id vero magnopere reprehendendum, dum ea moderatione agatur: primum ut ne certam illam, & indubitatam, quamcumque tibi præſcripſeris, temporis rationem eſſe velis: tum ut aliter ſentire minime ceſus arbitrere, ceterorumve ratiocinia temere condemnes. Quod utrumque tam hic, quam in Euſebianis Animadverſionibus, & in Iſagogicis Canonibus a Scaligero commiſſum eſt. Quibus in locis cum ſuam de annorum ab orbe condito numero ſententiam explicaſſet, ac ſingula intervalla partitus eſſet, Chronologos omnes ſuis legibus, ac numeris adſtringere ſolita illa confidentia, vel temeritate potius inſtituit. Ego vero ut iſtam a Scaligero initam annorum partitionem haud abſurdam eſſe judico: ſic eamdem incertam, ac parum exploratam eſſe defendo; non modo ut aliter numerare Chronologis liceat, ſed ut melior ac commodior temporum ſubductio quærenda ſit. Ejuſmodi eſt enim quam illis locis adſtruit. Primum ab orbis condita ad diluvium annos colligit 1656. a diluvio ad natum Abraamum 292. Hinc ad Exodum, 505. Fiunt ab orbis initio ad Exodum anni 2453. Ab Exodo ad caſum Sedeciæ annos putat 907. a conditu rerum 3360. Totidem omnes uno ore Chronologos ſtatuere dicit. Deinceps quot anni a Sedecia ad Chriſti Natalem fluxerint, haud ita certo colligi docet. Ipſe vero manifeſtis, ut putat, argumentis ex Nabopollaſſari obitu, & Nabuchodonoſoris initio deducit. Etenim Nabopollaſſarus obiit, ut ſcribit Ptolemæus, anno Nabonaſſari 122, per. Jul. 4119. Is autem annus, quintus eſt abſolutus ante caſum Sedeciæ, ut docet Ezechiel. proindeque anno per. Jul. 4124. Sedeciæ caſus accidit. Deductis 3360. de 4124, remanet annus 764. in quo conditus rerum, & mundi Natalis ſtatuendus. Atque Natalis æræ communis incidit in annum per. Jul. 4713, ut capite I. libri hujus oſtendimus. Igitur a conditu rerum ad Natalem æræ communis anni ſunt 3949, menſes tres. Mundi enim originem XXVI. Octobris attribuit anni per. Jul. 764. Ita Scaliger; qui hanc annorum deſcriptionem adeo certam atque firmam exiſtimat, ut ceterorum rationes futiles, & ineptas eſſe conjecturas affirmet.

Verum cum vitioſus eſt annorum iſte calculus, & argumenta, quibus nititur, imbecilla ſunt, immo falſa; tum illa dubia in re confirmanda vana eſt, ac præceps fiducia. De rationum, quibus rem a ſe confectam credidit, momentis accuratius in ſequentibus capitibus per partes agetur. Nunc & difficultatis cauſſas breviter aperiam, & meam ipſe ſententiam exponam. Sed hæc primum diſceptationis ſumma ſit: annorum ab orbe condito ad hæc tempora numerum, neque certa ratione compertum eſſe, neque citra Divinam ſignificationem poſſe comperiri. Errare proinde qui id non modo certo definire audent; ſed qui alios inſuper, quod ad ſummam ſuam aliquid adjecerint, aut detraxerint, proterve, atque arroganter inſectantur. Numerus annorum ab orbe condito certo ſciri nequeat.

* Principio annorum calculus omnis non aliunde, quam e ſacrorum librorum monimentis petitur. In iis porro celebris in primis occurrit Græcorum & Hebræorum Latinorumque codicum varietas. Nam LXX. Interpretes Hebræorum numerum in primo intervallo ſuperant annis DLXXXVI, vel pluribus. In ſecundo intervallo fere nongentis; in quo etiam Cainan quidam in generationum ſerie a Græcis inſeritur, quem Hebræi Latinique prætereunt; hodie vero frequenter Chronologi retinendum exiſtimant, Lucæ potiſſimum auctoritate commoti. In reliquis temporum ſpatiis ſua quoque, & haud paullo gravior difficultas cernitur; maxime in eo, quod ab Exodo ad Davidem, vel Salomonem extenditur. Nam Judicum tempora prope inextricabilem quæſtionem continent. Adde regni utriuſque ſucceſſiones, quas libri Regum duo, totidemque Chronicorum exhibent. Illic vero multis de cauſſis intricata, & perplexa Chronologia eſt; neque multum inter peritiſſimos temporum de annorum numero convenit. Quarum difficultatum capita hoc in libro ſigillatim pertractabimus. Poſtremo omnibus annorum intervallis communis obſcuritatis ſeges eſt; quod ſatis conſtare nequeat, quoties hic aut ille tot annos vixiſſe, regnaſſeve legitur, utrum vertentes & integri, an inchoati ſolum, & labentes intelligendi ſint. Solent enim Chronologi annos illos, qui in ſacris libris memorantur, pro ſolidis, & completis accipere; cujuſmodi fuerint necne, cum explorari certo nequeat, ad ſummam tamen ipſam non mediocriter pertinet. His de cauſſis, aliiſque quas omit-

Pars II. B

* Auguſtinus lib. XV de Civitate Dei cap. XIV, uit 480. annos pro 500. accipi, more Scripturæ. *Petavius.*

† Theophilus ad Autolycum lib. III. ait ſe fortaſſis, in annis recenſendis, aliquot annis lapſum, διὰ τὸ μὴ ἀναγεγράφθαι ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τὰς ὑπερέχοντας μῆνας ἢ ἡμέρας. *Petavius.*

omittimus, fieri non poſſe dicimus, ut annorum numerum, qui condito ab orbe lapſi ſunt, certo, ac ſincertore, vel ſaltem dubitatione ſtatuamus. Proinde conjectura, & probabili ratiocinatione opus eſt; qua ſi contentus eſſet Scaliger, neque aut opinionem ſuam certiſſimæ ſcientiæ, demonſtrationiſque loco propoſuiſſet, aut reliquos omnes calculos tam fidenter, & acerbe damnaſſet, tolerandus utique fuiſſet. Nunc ejus & ancipiti in re odioſa fiducia eſt; & putatio ipſa minus cauta. Quod poſtea per ſingula capita declarabitur. Nos vero primum illud tenentes, nihil certi de accurata annorum ſumma perveſtigari poſſe: quod reliquum eſt, veriſimilem, ut quidem nobis viſa eſt, rationem inibimus.

Annorum calculus ex noſtra ſententia.

Quocirca annos ab orbe condito ad ætam Dionyſianam fluxiſſe credimus 3983. Quam opinionem noſtram alteri quoque ante nos in mentem veniſſe poſtea comperimus. Munſterus enim in Computo Hebræorum, pag. 7. cum varias de mundi conditu ſententias perceniet, Carolum quendam Bouilium ait annos numerare 3984. Intervalla porro ita deſcribimus. Ab orbis initio ad diluvium anni 1656. A diluvio ad Abraami ortum 292. Hinc ad Iſraelitarum migrationem ex Ægypto, anni 505. fiunt ab orbe condito ad Exodum anni 2453. Deinceps ab Exodo Salomonici Templi fabricationem, annos numeramus 520. ubi communi ab ſententia neceſſario diſcedimus. A condito Templi uſque ad laxatam Babylonicam ſervitutem, anni 474. Hinc ad Chriſtum, 536. Fiunt ab orbe condito ad Chriſti Natalem, anni completi 3983. cum menſibus tribus: ita ut Natalis in 3984. incurrat, ſi annorum caput ab autumno repetatur. Hanc nobis ſummam, & ſingulorum intervallorum putationem certis argumentis perſuaſimus, quæ ſparſim, ac ſuis locis explicabuntur. Neque vero opinioni iſti penitus confidimus; aut libertati cujuſquam detractam volumus, quo minus aliter ſentire ipſe, ac pronuntiare poſſit. Quibus de cauſſis tutiorem illam Chronologiam, & liquidiorem eſſe duco, quæ ad annos mundi, ſi quidem præterire nolit, Julianæ periodi annos adjungit. Quæ cum ex triplici charactere methodi gratia conteata ſit, annos ſingulos propriis quibuſdam notis ac ſignis afficit, qui ſunt illorum indices, & memoriam rerum, ſublata omni perturbatione, fideliſſima conſervant. Hoc adempto præſidio, cæca & obſcura eſt Annalium ſeries; nec niſi per ambages annorum ſitus explorari poteſt. Ut ſi ego primam Olympiadem anno mundi 3208. celebratam eſſe dixero, nihil admodum profecero, niſi & annorum numerum adjiciam, quem ad æram Chriſtianam fluxiſſe ſtatuam: de quo cum tam variæ ſint Chronologorum ſententiæ, varias itidem epochas adnotari neceſſe eſt. Quæ res faſtidium ac moleſtiam parit. At qui periodo Juliana uti velit, cum in ea ſemel epocham æræ Dionyſianæ fixerit, quemcumque deinceps in annum mundi Natalem conjecerit, quantum is ab æra vulgari diſtat, uno momento perſpiciet. Quamobrem nos in omni re Chronologica periodi Julianæ adminiculo libenter utimur, præſertim hac in Operis parte, qua inſignes omnes temporum epochas perſequimur. Quarum cum princeps ea ſit, quam hoc capite proponimus, primam omnium ſuis characteribus, hoc eſt, Julianæ periodi certo anno conſignabimus.

Diximus Natalem Chriſti communem ex ratiociniis noſtris incidere in annum mundi 3983. quæ ſumma ſingulorum ex intervallorum ſpatiis colligitur; de quibus erit poſtea dicendi locus. Cum ergo Natalis idem in periodo Juliana annum occupet 4713. cyclo Solis 10. Lunæ 1. Indict. Romana 111. ſi de 4713. deducas 3983. reliqui erunt anni 730. Itaque primus annus orbis conditi erit Julianæ periodi 731. Ac ſi mundum creatum cenſeas verno tempore, indeque annos incipias, aut certe a Kalend. Jan. more Juliano, erit, uti dictum eſt, primus annus mundi ſeptingenteſimus triceſimus primus; Natalis vero Chriſti 3983. exiens. Sin eſt ut mundi conditum ad autumnum referas, indidemque annos ordiare, mundus quidem anno 730. creatus eſt; Chriſtus vero anno 3984. ineunte natus. At ſi annorum caput in Januarias Kalendas conferas, mundus creatus erit anno exeunte 730. Chriſtus anno 3983. natus, itidem exeunte. Quare perpetua methodo ad annos mundi adjice 730. ut annos Julianæ periodi conficias ex a. d. Kal. Jan.

Mundus autumno conditus eſt.

De anni cardine, in quem procreatio mundi convenit, lis eſt inter Chronologos; nec minor apud Philoſophos quæſtio. Quorum pleriſque vernam tempeſtatem præferunt: alii cenſent autumno creatum eſſe mundum. Pro ſe quique & argumentis ſuis certant, & contraria labefactant. Nos in ea ſemper opinione fuimus, ut autumno potius quam vere productum eſſe mundum arbitraremur. Quod idem & Scaligero in poſteriori editione placuit, cum in priori verno tempore id accidiſſe ſcripſerit. Idem cenſet & Serrarius noſter in caput v. Joſue, quæſt. XXVII. nec abhorret Pererius. Movet me vero ut ita ſentiam potiſſimum iſtud, quod ante Moyſem anni caput erat in autumno. Etenim Exod. XXIII, 16. jubet Moyſes Tabernaculorum feſtum celebrare menſe ſeptimo בצאת שנה, *in exitu anni*. Et cap. XXXIV, 22. eamdem celebritatem indicit בתקופת השנה, *anno vertente*. Neque dubium eſt quin primus Moyſes Dei juſſu anni principium ad Niſan trajecerit: quod primitus inſtitutum Exodi XII, 2. Proinde ante Moyſem aliud erat initium, quo veteres Patriarchas uſos eſſe, idque ab rerum exordio *κατὰ παράδοσιν* manaſſe, nemo jure dubitaverit; quod & Joſephus confirmat lib. 1. Orig. cap. IV. Quæ in veris gratiam afferuntur in Annalibus, & ſcholaſtico more pinguntur, magis nos ſpecie ipſa, & venuſtate delectant, quam diſputationis momentis, ac ponderibus inflectunt. Quocirca nec in illis diſcutiendis, aut refellendis hærebimus. Satis habemus, quod probabilius videtur, in medium adducere. Qui aliud exiſtimet, & contrariam partem affirmet, non magnam rem fecerit. Neque enim utram in partem inclines magnopere intereſt.

* Tempus conditi orbis in ipſo Libræ cardine conſtituimus; qui ex æquabilis anni methodo convenit XXVI. Octobris. Anno vero periodi Julianæ 730. littera Dominicalis fuit E, cyclo Solis 11. Lunæ IX. Quare Octobris XXVI. feria prima; quo die mundi fabricationem aggreſſus eſt Deus. Plenilunium medium ex tabulis noſtris incidit in Octobris XXVII. feria II. hor. 9, 5', 42''. a media nocte. Verum autem hora 8, 47'. circiter. Luna itaque paullo infra plenilunium condita fuerit, quarto die, qui eſt Octobris XXIX. Quamquam Auguſtinus libro Imperfecto de Geneſi ad litteram, cap. XIII. abſurdum eſſe judicet, Lunam plenam primitus eſſe factam, quaſi nos non a prima, ſed a ſexta decima, vel quintadecima numerandi ſumamus exordium. Et in lib. II. de Geneſi ad litteram cap. XV. neutrum ſe dicit aſſerere. Nihil intereſt qua ſpecie Luna primum condita dicatur: præſertim cum de anno, quo revera mundus creatus eſt, certo nemini conſtare poſſit. Pro noſtra tamen conjectura dici illud poteſt; conſentaneam videri, uti Deus Lunam in eo aſpectu, ac ſchemate produxerit, ut infra plenilunium eſſet: nempe uti primo totius opificii die, decima quinta, ſi tum foret condita, numerari poſſet. Primam ergo Lunæ ſpeciem ad uſum civilium temporum, ac lunarium menſium direxit; itaque procedere juſſit, ut primus orbis conditi dies civilis plenilunium, hoc eſt decimam quintam Lunam obtineret. †

CAPUT

* Novilunium medium, Lutetiæ Octob. 12. hora 13, 23', 23''. Hieroſolymæ hora 16, 1', 23''. Plenilunium Lutetiæ Octob 27. 7, 35', 25''. Hieroſolymis 27, 10, 23', 25''. Severianus Gabalitanus, Oratione 1 r. *ἐν τῇ κοσμοποιΐᾳ* credit Lunam plenam eſſe factam, pag. 602. Ed. Savil. & multa diſſerit de undecim aſpectus Lunæ. *Petavius*.

† Addidit in exemplari ſuo *Petavius*: Quod ſi veriores luminarium motus ex Pariſinis tabulis inquirantur, æquinoctium verum contigit Hieroſolymis Octobris XXIII. feria v. hora 21, 32'. Novilunium porro verum Octobris XIII. hora 11, 55'. Unde Luna 15. Octobris XXVI.

CAPUT VII.

Expenditur ἀνάδειξις epochæ mundi ex apogei progreſſu; quæ ad opinionem noſtram accommodatur.

CHRISTIANUS Longomontanus, qui ante triennium Danicam Aſtronomiam ad Tychonis Brahe obſervationes exactam edidit, lib. 1. Theoricorum cap. 11. & 111. certa ratione mundi ſe Natalem annum repperiſſe putat; ex apogei ſitu, quem initio rerum extitiſſe probabile eſt. Sic enim arbitratur, non variari Solis ἐκκεντρότητα; ſed eamdem, & immutabilem eſſe, qualis eſt 35714. ad 1000000. vel paulo ad viginti octo: moveri autem quotannis apogeum ſcrup. 1′, 1″, 50‴, 14⁗. Quamobrem cum apogeum Hipparchi ſæculo, id eſt anno periodi Julianæ circiter 4557. inventum ſit in gradu Geminorum 5, 30′. vel ut ipſe reſtituit in gradu 5, 16′. Tychonis vero tempore in gradu Cancri 5, 30′. ſi motum illum proportione diſtribuas, anno ante Tychonis obſervationem, quæ in Chriſti 1588. incurrit 5554. fuit apogeum in principio Arietis; perigeum in principio Libræ. Eſt autem veriſimile, Solis apogeum initio rerum in nobiliſſima illa Signiferi parte fuiſſe conſtitutum.

Sed nihilo certior hæc eſt ratio demonſtrandi rerum ortus, quam quæ per Hiſtoriæ intervalla procedit. Nec enim liquido convenit de æquabili motu ſummæ apſidis; neque quanto tempore gradum unum percurrat: uti libro IV. fuſe diſputatum eſt. Præterea demus anno, ut putat Chriſtianus, mundi 3810. qui eſt periodi Julianæ 4557. apogeum in gradu 65, 16′. fuiſſe. Igitur in annis 1744. qui ab illo tempore ad annum Chriſti 1588. interjecti ſunt, progreſſum eſt gradu 30, 14′. Proinde ex regula proportionis, in annis 5509. fere conficiet gradus 95, 30′. Atqui annos idem ille auctor aſſignat 5554. Quod ſi Hipparchi ſæculo præciſe apogeum erat in gradu 65, 30′. & annorum 1744. intervallo proceſſit gradus 30. ex eadem proportionis regula conſurgent quidem anni 5551. ab Orbis initio ad Tychonis ætatem; verum cum Chriſtianus non in ſcrupulo 30′. ſed in 16′. per illud tempus verſatum eſſe cenſeat, ejus ratiocinia minime procedunt.

At epocha noſtra, quæ anno mundi 3983. Natalem Chriſti communem aſſignat, ex illa ipſa ſummæ apſidis progreſſione ſituque longe firmius adſtruitur. Etenim ut Hipparchi tempore in gradu Geminorum 5, 30′. revera conſtitutum apogeum eſſe velimus, id non anno periodi Julianæ 4557. præciſe convenit potius, quam anno 4552. quo Hipparchearum omnium τηρήσεων prima conſignata. Igitur fingamus anno antecedente, id eſt periodi Julianæ 4551. apogeum in gradu 65, 30′. ab æquinoctio verſatum fuiſſe; intervallum ad annum periodi Julianæ 6301. qui eſt Chriſti 1588. ſunt anni 1750. quo ſpatio gradibus 30. apogeum progreſſum eſt. Jam ſi gradus 30. poſtulant annos 1750. gradus 95, 30′. auferent annos fere 5571. hoc eſt 5570⅚. Proinde vel ex Chriſtiani Longomontani ratione non minus noſtra, quam ipſiuſmet opinio comprobatur. Eſt enim annus Chriſti 1588. ab Orbe condito ſecundum putationem noſtram 5572. Sed, ut ingenue quod res eſt profitear, non magnum præſidium arbitror in illa progreſſione apogei alterutram in partem eſſe poſitum: cum ob incertam apogei variationem, tum quod minime conſtet, utrum Hipparchi, an Ptolemæi ſæculo magis ille ſitus apogei conveniat. Vide quæ de hac re lib. IV. cap. XX. ſupra diſputavimus. Quod ſi verus eſſe poteſt calculus noſter, ut in annis 5571. gradus 95, 30′. apogeum confecerit: motus ejus annuus, peræquatione facta, conſurget 1′, 1″, 42‴ $\frac{4159}{5571}$.

CAPUT VIII.

De diluvii epocha; ac primum de annorum ab Orbe condito putatione ad diluvium.

ANNORUM, qui ab rerum primordio ad diluvium fluxerunt, numerus ea generationum, quæ a Moyſe deſcribuntur, ſerie, ac ſucceſſione pendet. In quo Græcorum ab Hebræis, ac Latinis voluminibus tritum eſt, & vulgare diſcrimen. Latinorum, Hebræorumque calculus annos efficit MDCLVI. Græcorum ratiocinia variant; & ut hodie extant, depravata videntur. Vulgo enim annorum ſumma conficitur MMCCXLII. At olim viginti amplius, hoc eſt MMCCLXII. imputabantur. Auctor Libri de Mirabilibus ſacræ Scripturæ lib. I. cap. IV. annos dumtaxat MMCCXL. uti ſupra cap. III. referebamus; alii aliter numerant. Nos amborum maxime ſummas, Græcorum videlicet, & Hebræorum in laterculum conferemus; additis etiam Samaritanorum, & Africani numeris, quos ex Gregorio Monacho collegit Scaliger, & in Euſebiana Græca conjecit.

LATERCULUM ÆTATIS PATRIARCHARUM ab Orbe condito ad diluvium.

	Generant anno ætatis ſecundum				Vixerunt poſtquam genuerunt ſecundum			Vitæ totius tempus ſecundum	
	Lxx. Interpret.	Hebr. & Latinos.	Samaritanos.	Africanum.	Lxx. Interpret.	Hebr. ac Latinos.	Samaritanos.	Lxx. Interpret.	Hebr. ac Latinos.
Adam	230	130	130	230	700	800	800	930	930
Seth	205	105	105	205	707	807	807	912	912
Enos	190	90	90	195	715	815	815	905	905
Cainan	170	70	70	170	740	840	840	910	910
Malaleel	165	65	65	165	730	830	830	895	895
Jared	162	162	62	164	800	800	785	962	962
Henoch	165	65	60	165	200	300	300	365	365
Mathuſalem	167	187	67	185	802	782	653	969	969
Lamech	188	182	53	188	565	595	600	753	777
Noe	600	600	600	600					
Summa	2242	1656	1302	2267					

Ea Græcorum putatione, quæ in quibuſdam libris extat, magnum abſurdum ſequitur; nempe Mathuſalem quatuordecim annis diluvio ſuperfuiſſe. Vixit enim annos 969. anno vero 167. genuit Lamech: Lamech anno ætatis 188. genuit Noe. Conſiunt anni 355. Adde 600. quibus Noe diluvium anteceſſit, colliguntur anni ab ortu Mathuſalem 955. Atqui vixit 969. Quare poſt diluvium quatuordecim annis ſuperſtes fuit. Mendum igitur eſt in ſeptuaginta Interpretum editione, & pro 167. Mathuſalem reponendus Latinorum numerus 187. ut in quibuſdam exemplaribus legitur. Ita fient in totum anni 2262. Quæ eſt Epiphanii, Chronici Alexandrini, aliorumque ſumma: immo etiam Africani, eodem teſte Chronico. Quamvis in Excerptis Euſebianis quinque amplius imputet. Sed altera ſumma germana eſt, & ab ipſis LXX. concepta. Quæ ſit porro inter Græcos inter, & Hebræos varietatis cauſa, in Chronicis & Annalibus accurate diſſeritur. Nunc ad diluvii epocham accedamus.

Scaligeri verba ſunt. *A conditu rerum, ad Diluvium, annos 1656. abſolutos eſſe, ex epilogiſmis annorum, quibus natales, & mors Adami & poſterorum ejus a Moſe ſignata ſunt, tam certum eſt, quam nemo hactenus dubitavit. Diluvium igitur incidit in annum 1657. a conditu mundi.* Quod tam audacter, ac præfracte annos illos, qui ex ſingularum γενεῶν epilogiſmo conficiuntur, vertentes, ac ſolidos fuiſſe definit, nimium temere diſputat. Nam quis illum docuit, nullas incidere fractiones annorum, neque inchoatos annos, quod alias uſitatum eſt, pro completis haberi? Quocirca cum veriſimile ſit aliquot ſaltem ex ultimis ſingularum generationum annis, quos habuiſſe tum cum gignerent Patriarchæ dicuntur, libatos duntaxat fuiſſe; longe tutius eſt de ſumma deducere, quam ad eam adjicere. Propterea diluvium anno MDCLVI. ineunte contigiſſe credimus potius quam ſequenti. Tametſi ante illud quoque tempus evenire potuit. Sed nos, pro eo ac Chronologi ſolent, annos omnes, qui in aliqua ſerie deſcripti ſunt, pro integris accipimus, quamdiu nihil occurrit, quod ſecus opinari cogat; quodque alia ratione, quam adhibitis annorum fractionibus explicari nequeat.

Gen. VII. Quod autem nondum exactis MDCLVI. annis, ſed in horum poſtremo diluvium inciderit, Moſes haud obſcure docuit, cum ait anno ſexcenteſimo vitæ Noe cœpiſſe diluvium. Nam ſexcenteſimus annus Noe, eſt milleſimus ſexcenteſimus & quinquageſimus ſextus ab orbis initio. In Juliana periodo idem annus ex epilogiſmo noſtro iniit ab autumno anni 2385, majoremque partem inſequentis obtinuit.

CAPUT IX.

De anni forma, quæ tempore diluvii exſtitit. Refellitur falſa quorumdam ratio; & probabilis adſtruitur.

HISTORIA diluvii, quam Moyſes Geneſeos VII, & VIII. capite deſcribit, quæſtionibus variis, ac difficultatibus obſcura eſt. Illud enim dubitatur in primis, quæ fuerit apud veteres illos Patriarchas anni forma; lunaris, an ſolaris, an alterius generis. Deinde cum ſeptimus, ac decimus, verbi cauſſa, menſis appellatur; utrum ab anni principio, an a diluvio ordinales illi deducendi ſint. Adhæc incertum eſt, utrum XL. dies, quibus pluvia continuo decidit, in illis CL. contineantur, quibus invaluerunt aquæ, ſecundum quos eædem paullatim imminutæ ſunt; an vero ſeparatim numerandi ſint. Accedit & Græcorum ab utraque, hoc eſt Hebræa Latinaque editione diverſitas. Nam Hebræi ac Latini initium diluvii ſtatuunt menſe ſecundo, die XVII; Græci die XXVII. Item deſiiſſe ponunt omnes menſe VII: ſed Hebræi die XVII; Latini pariter ac Græci die XXVII.

Declaratur a ſcriptura diluvii Hiſtoria. Sed Hiſtoriæ ſacræ ſynopſis adſcribenda videtur, uti quæſtionis ſtatus facilius animadverti poſſit. Anno ergo ſexcenteſimo vitæ Noe, menſe ſecundo, ejuſque XVII. die cœpit pluvia. Ea quadraginta diebus ac noctibus perſeveravit. Obtinueruntque aquæ terram CL. diebus: quæ minui cœperunt poſt CL. dies: requievitque arca menſe ſeptimo. Tum decreverunt aquæ uſque ad decimum menſem: cujus prima die apparuerunt cacumina montium. Cumque tranſiiſſent XL. dies, Noe corvum emiſit: inde columbam, quæ ad eum reverſa eſt. Expectatis autem ultra ſeptem diebus aliis, iterum columbam dimiſit; ruſumque poſt alios ſeptem; quæ non amplius reverſa eſt. Proinde anno ſexcenteſimo primo, primo menſe, & prima die menſis imminutæ ſunt aquæ: ac demum ſecundo menſe, die, ut Hebræis, Latinis, Græciſque placet, XXVII, areſacta eſt terra. Ex hac diluvii narratione, ac deſcriptione menſium, primum anni quantitatem, ac formam inveſtigare Chronologi ſtudent. Ac triplex anni potiſſimum ratio controverſiam facere poteſt. Aut enim ſolari uſi ſunt anno veteres illi Patriarchæ; aut ad ſolarem certe proxime accedente, nempe CCCLXV. dierum, cum appendice, quæ juſtum Solis curriculum expleret; prout ejus modum comperire potuerant. Aut lunaris annus fuit trecentorum ac quinquaginta quatuor circiter dierum. Aut denique CCCLX, cum acceſſione V. dierum ex Ægyptiaca forma.

Scaligeri ſententia de annis Patriarchalibus excutitur. Scaliger cum hoc loco, tum expreſſius libro III. Patriarchis illis veteribus anni formam adſcribit eam, in qua menſes ſinguli triginta diebus conſtarent; ad quos quinque præterea dies appenſi ſunt. Ita cum quarto quoque anno dies ſolidus abeſſet; poſt CXX. annos, tricenum dierum anteceſſione collecta, menſem unum tricenarium intercalatum fuiſſe, quoad veterem epocham caput anni revocatum eſt. Verum de Chaldaica iſta civilis Hebræorum anni ratione diximus libro III, ubi commentum illud exagitavimus. Nunc, quatenus e Moſis verbis eamdem certiſſime colligi putat, & qui ſecus judicant, ab illius auctoritate deſciſcere, more ſuo, hoc ratione præſcribit.

Tricenarios ergo menſes extitiſſe, inde clariſſimum eſſe dicit in tertio libro, quod diluvium inierit die menſis ſecundi XVII. ſecuti ſunt CL. dies, ita ut CLI. fuerit XVII. dies menſis ſeptimi. Jam XLVI. dies ante diluvii initium fluxerant, & poſt uſque ad decrementum aquarum, CLI; qui fiunt CXCVII. & per triginta diviſi relinquunt menſes VI. præteritos, & diem XVII. menſis ſeptimi. Jam die primo menſis decimi; hoc eſt die CCLXXI. a capite anni, juga montium nudata ſunt. Expectavit Noe dies XL, cum jam CCCXI. dies ab anni capite fluxiſſent. Emiſit poſtea corvum, qui eundo, ac redeundo quadraginta dies alios conſumpſit. Colliguntur CCCLI; tum ſeptem: inde alii ſeptem. Summa dierum CCCLXV.

Hæc Scaligeri ſententia, neque omni ex parte probabilis eſt; neque expreſſa, & neceſſaria ſcripturarum auctoritate; ſed conjectura ſola defenditur. Nam duo ſumit, quæ neque in ſacris literis leguntur, & negantur ab aliis. Primum eſt, quadraginta pluviæ dies illis CL. contineri. Hoc enim niſi conceditur, plures quam CCXCVII. dies conſurgent. Alterum eſt bis quadraginta diebus ſuperſediſſe Noemum, priuſquam corvum dimitteret. Moſes enim ſemel tantum quadraginta dierum moram interceſſiſſe narrat. Quinetiam ridicula eſt περιεργία, & ſecum ipſe ac cum ſcriptura velitatur. Nam corvum ait poſt XL. primos dies, totidem alios eundo, ac redeundo conſumpſiſſe. Inde columbam emiſſam; ac poſt XL. iſtos dies poſteriores, aquas penitus exhauſtas, &, ut ille loquitur, exſiccatas fuiſſe. Hoc vero cum Scriptura ex diametro pugnat. Quippe columbam refert, cum emiſſa eſt, non reperiſſe ubi pedem collocaret: & poſt XIV. dies, intellexiſſe demum Noemum aquas ceſſaſſe. Falſum eſt itaque poſt XL. dies, qui quatuordecim anteceſſerunt, aquas exſuctas fuiſſe.

Refellitur anni forma a quibuſdam conſtituta. Aliis Chronologis lunarium menſium deſcriptio magis probatur. Sed mirifica quædam eſt anni forma, quam nonnulli procudunt, qui ex lunaris, & ſolaris anni contextu monſtrum neſcio quod biforme finxerunt. Aſſerunt enim veteres illos lunaribus uſos eſſe menſibus; annum vero fuiſſe ſolarem, dierum CCCLXV. Sane Græcos refert Geminus ab Oraculo monitos annum civilem ad Solis rationes, menſes autem ad Lunæ intervalla direxiſſe. Sed hoc ipſum ab eo ita declaratur, ut tam menſes ſinguli, quam anni, plane lunares exſtiterint, quantum captus illorum temporum tulit: iidem tamen anni menſeſque certis annorum orbibus cum Sole congruerent; ut in cyclo decemnovennali accidit, quo qui utuntur, non alios menſes, aut annos adhibent, quam mere lunares; tametſi ſyſtema ipſum annorum, hoc eſt annus major, cum Sole paria faciat. Atqui ut in omnes ſeſe partes opinionis illius auctores convertant, numquam efficient, ut lunares menſes aliter ad uſum accommodentur, quam ſi & anni ipſi ſimplices perinde lunares exiſtant. Quid eſt menſis lunaris? Qui ab aliqua Lunæ φάσει ad eamdem revertitur; ut a novilunio ad novilunium. Quid eſt lunaris annus? Syſtema menſium ejuſmodi, vel duodecim, ac dierum circiter CCCLIV, ut in annis ſimplicibus; vel tredecim, dierumque fere CCCLXXXIV; ut ſunt, quos emboliſmæos appellant. Ut autem menſes omnes lunares ſint; annus vero, ſolaris, dierumve CCCLXV: nulla vi, aut ratione conſequi poſſumus. Ac ne Deus ipſe quidem annum iſtiuſmodi moliri queat; propterea quod manifeſtam, ut loquuntur, contradictionem implicat. Etenim fingamus annum primum, ac menſem ab novilunio cœpiſſe. Quoniam igitur menſes omnes, ac ſinguli ex hypotheſi illa lunares ſunt, peræque ab novilunio cœpti in novilunium deſinent. At vero duodecim menſes a novilunio ad novilunium, diebus CCCLIV. definientur, & horis inſuper aliquot.

Quo-

Quocirca exacto priore anno, undecim fere dies erunt ad ſolarem modum reliqui. Qui ſive priori anno velut appendices arrogentur, ſequens annus non a novilunio, ſed a Luna XII; tertius a XXIII. inchoabitur: adeoque lunares ceteri menſes non erunt. ſive poſteriori tribuantur: annus primus, iidemque ſequentes, diebus non CCCLXV; ſed CCCLIV. circumſcribentur. Accedit ad erroris cumulum, quod in forma illa Lunæ ſolari, menſem identidem intercalatum iidem ſcriptores affirment: quaſi poſt expletos CCCLXV. dies, quos annis ſingulis aſſingunt, tantum ſuperet dierum, ut, quod in cyclo decemnovennali fit, tam crebro repeti intercalatio iſta poſſit. Sed de nova illa, inuſitata, & abſona anni conſtitutione omnium multa.

Equidem, quod potiſſimum anni genus amplexos veteres Patriarchas exiſtimem, nondum ſatis apud me definire poſſum. Neque enim certi quicquam e ſacris vel profanis litterarum monimentis extricare licet. Quæ vero de Chaldæorum, & Perſarum anno; tum Hebræorum antiquiorum, docuit Scaliger, ac recentiores permulti ſequuntur: ea ſunt a nobis refutata ſecundo libro. at eſt illud præ ceteris: poſt CXX. annos menſem integrum ex Julianis quadrantibus conflatum intercalari conſueviſſe; atque ita caput anni, quod tricenis diebus in anteriora receſſerat, ſuam in ſedem reſtitutum: idque CXX. annorum ſpatium Gheled appellari. Quod commentum nullo ſolido fundamento nititur, ut ibidem docuimus.

Quapropter ſive lunarem annum, menſeſque lunares ad diluvii hiſtoriam applicemus; ſive tricenarios menſes, annumque præter propter dierum CCCLXV. ſtatuamus; nihil adverſus Moſis narrationem peccabimus; ut paullo poſt declarabimus.

Quid nobis videatur eſſe probabilius. Verum neſcio quo modo propenſiores in eam conjecturam ſumus, ut & tricenarios fuiſſe menſes arbitremur, & appendices quinque, vel ſex, aut plures pauciorelve dies acceſſiſſe, prout ſolaris anni modum animo præceperat: vel etiam ex appendicibus iiſdem diebus collectum tricenarium menſem opportuno tempore extra ordinem inculcatum fuiſſe. Eſt enim antiquiſſima illa ratio, menſtrua intervalla diebus triginta definiendi; quod hic modus ad Lunæ circuitus propius accedere videretur: quem & Græcos veteres adſciviſſe libro primo demonſtravimus. Itaque Patriarcharum, ac Diluvii tempore nihil prohibet menſes ſingulos tricenarios extitiſſe. quod reliquum erat ex anno ſolari, id eſt in calcem anni rejectum, aut certis annorum evolutis ſpatiis admiſſum. Quantum porro illud fuerit, ideo certo pronunciari nequit, quoniam quis ab illis ſolari converſioni modus præſtitutus ſit, inveſtigare minime poſſumus. & probabile eſt, dierum [illegible] annorum ſuorum labem illos identidem correxiſſe; ut de Græcis oſtenſum eſt. Vide omnino, quæ lib. I. de Græcorum anno diſputavimus. Quin illud præterea cogitandum eſt, non ſolum ex Moſis verbis, atque ex Diluvii deſcriptione nihil de propria temporis illius anni forma poſſe concludi; ſed etiam licet manifeſte menſium, annique totius quantitas ibidem eſſet expreſſa, non ideo tamen de anno illo, quo Patriarchæ ſub Diluvii tempus uſi ſunt, neceſſario colligi. Hoc enim aſſerri poteſt, Moſem eos menſes atque ejuſmodi formam anni ad Diluvii exponendam hiſtoriam accommodaſſe, quibus tum Judæorum populus, cum ſcriberet, utebatur. Immo etiam non civiles illos annos menſeſque, ſed Eccleſiaſticos, ac recens conſtitutos adhibuiſſe, qui a Niſan inchoati ſunt, & fortaſſe lunares fuerunt. Quemadmodum in Annalibus & Chronicis noſtris, Græcorum, Ægyptiorum, ceterorumque geſta, quæ diſſimilibus apud eos menſibus notata ſunt, menſibus noſtris conſignata produntur. Ita plane dubitari poteſt, ecquid Moyſes Diluvii hiſtoriam, ejuſque partes ſingulas, quæ tum aliis menſibus conveniebant, ad ſuos ac populares direxerit. Exempli cauſſa; cum Diluvii tempore anni caput in Octobri ſitum eſſet, & ſeptimo vel octavo menſe Diluvium cœpiſſet, hoc eſt Aprili, vel Maio: Moyſes Eccleſiaſtico Judæorum utens anno menſem illum ſecundum aut ſeptimum appellare potuit; qui Patriarcharum ævo ſeptimus, atque primus fuit. haud ſecus ac ſi nos idipſum menſe tertio quartove incidiſſe dicamus, nempe ab Januario numerantes. Qua ex re conjecturarum iſtarum vanitas majorem in modum eluceſcit: & Scaligeri, ceterorumque temeritas diſcutitur, qui tam obſcura, tam ambigua, tam incerta de re, certas ſuas eſſe ſententias, atque omnibus ſine ulla dubitatione perſuaderi cupiunt. Nobis, ſi minus veritas conſtat, danda ſane opera eſt; ut ne idipſum ignoremus ſaltem, nondum illam hactenus conſtare; neve in affirmando præcipites agamur.

CAPUT X.

Διάλυσις hiſtoriæ diluvii, & menſium veriſimilis deſcriptio variis ex formis eligitur.

SED ne Scepticorum more dubia in quæſtione ſic aſſenſum omnem cohibeamus, nihil ut a nobis præter hæſitationem Lector auferat; ac ne, tamquam in civili tumultu & ſeditione, committamus illud, quod Solonis lege vetitum accepimus, neutras ut partes ſequamur; exponam hoc capite, quid expenſis omnibus veriſimilius exiſtimem; ſi prius conflictum ipſam ſententiarum, ejuſque cauſſas paullo accuratius expendero. Illud vero ante omnia, quod in controverſiam adduci merito poſſe duximus, remittendum eſt, in Diluvii deſcriptione, Moſem ea menſium forma uti voluiſſe, quæ illorum propria temporum fuit, non quam ipſe deinceps inſtituit. Porro cum nulla alia via liceat menſium quantitatem, annique formam ſubodorari, quam CL. diebus, qui inundationi tribuuntur, cum ſuperiori, & inſequenti menſe comparandis, ac certa ratione partiendis, quatuor illis ex cauſſis, quas ſuperioris capitis initio propoſuimus; multiplex opinionum varietas conſurgit. Aut enim Hebræorum, aut Latinorum, aut Græcorum lectionem amplectimur. (Latinos enim ac Græcos nonnihil a ſe invicem diſcrepare ſcimus, quod illi Diluvium ſecundi menſis die XVII. cum Hebræis iniiſſe ſentiunt; Græci XXVII.) Rurſus aut XL. dies perpetuorum imbrium a CL. ſeparamus, aut iis ipſis includimus. Item menſes aut lunares ſunt, id eſt alternis pleni ac cavi; aut æquabiles. Ad hæc menſis ſeptimus, in quo aquæ minui cœptæ ſunt, aut ab anni principio, primoque menſe ſeptimus appellatur, aut ab initio Diluvii. Totidem de cauſſis variæ Diluvii explicandi rationes oriuntur, quæ ad XXIV. plus minus revocari poſſunt. Earum porro dimidia fere pars ob id rejicienda, & abſurda cenſetur, quod aquarum imminutio poſterius incidat, quam arca ſuper montes Armeniæ reſederit. Quippe poſt CL. dies, ait Moſes, aquæ minui cœperunt: arca vero ſeptimi menſis die vel XVII. vel XXVII. requievit. Ut autem diligentia noſtra hac in parte lectori probetur, breviter illa varietatis capita perſtringam.

Igitur ſi Hebræos codices ſequimur, qui & pluviam XVII. die ſecundi menſis iniiſſe volunt, & XVII. die ſeptimi aquas decreviſſe: menſes aut lunares erunt, aut æquabiles, ac tricenarii: utrobique vero ſeptimus menſis aut ab initio pluviæ cadentis, aut ab anni epocha ſumitur. Denique XL. dies pluviæ aut cum ſequentibus CL. permiſcentur, aut ab iis ſeparatim numerantur.

Si lunares menſes fuiſſe placeat; quadripartita ratio naſcitur. Prima; ut & ſeptimus menſis ab ineunte pluvia deducatur, & XL. dies pluviæ ſejungantur ab reliquis. Ita enim cum ab imbrium exordio ad aquarum decrementum, XL. & CL., id eſt CXC. dies intercedant: ad arcæ vero quietem, CXCIV. (ſiquidem lunares menſes VI. dies colligunt CLXXVII; quibus additi XVII, conficiunt CXCIV.) manifeſtum eſt quatuor totis diebus, antequam arca ſederet, aquas minui cœpiſſe. Prima ratio.

Secunda: ſi ſeptimo perinde menſe ab imbrium initio numerato, XL. pluviæ dies ſequentibus CL. contineantur. Nam hoc modo ab initio pluviæ ad aquarum imminutionem dies erunt CL. cum autem ad arcæ quietem CXCIV. putentur, quadraginta quatuor diebus ante decrevit aqua, quam in montibus arca ſubſiſteret. II.

Sin menſis ſeptimus ab anni ipſius epocha ſumatur, totidem modis explicari res poterit.

Tertia itaque ratio eſt, ut XL. dies ſeorſim numerentur. Quo pacto quoniam ab anni primordio ad quietem arcæ, id eſt diem XVII. menſis ſeptimi, dies interjecti ſunt CXCIV; ab eodem vero anni initio ad aquarum decrementum dies CCXXXVI; hoc eſt XLVI. ante III.

pluviam:

pluviam; & ab hujus exordio CXC, neceſſe eſt diebus, antequam aquæ decreſcerent, XLII. arcam ſubſediſſe.

IV. Quarta denique, ſi dies XL. cum reliquis CL. confundantur: tum & aquæ poſt CXCVI. dies ab anni epocha minui cœperunt, & biduo antequam decreſcerent, arca requievit.

Ut autem æquabiles & tricenarii menſes conſtituantur, quadrifariam itidem totum iſtud negotium explicabitur.

V. Primo enim ſeptimus menſis ab initio imbrium numerabitur, & XL. dies ſeparatim cenſebantur: atque ita cum ab anni epocha ad XVII. diem ſeptimi menſis, dies interjecti ſint XLVI, & CXCVII, hoc eſt CCXLIII: ad aquarum vero decrementum, CCXXXVI: aqua diebus ſeptem ante decrevit, quam arca requieſceret.

VI. Secunda ratio; ſi ſeptimus menſis ab ineunte pluvia numeretur, & XL. dies cum CL. miſceantur; ſiunt ad XVII. diem menſis ſeptimi ab anni epocha dies CCXLIII; ad aquarum vero diminutionem dies CXCVI. Ideo quadraginta ſeptem diebus ante arcæ quietem aquæ decreſcere cœperunt.

VII. Tertio: ſeptimus menſis ab anni primordio putatur, qua ratione quadraginta diebus a CL. ſejunctis, colliguntur ab anni epocha ad XVII. diem menſis ſeptimi, dies CXCVII; ad aquarum vero decrementum, dies CCXXXVI. Proinde quievit arca, priuſquam aquæ decreſcerent, diebus XXXIX.

VIII. Quarto denique, ſeptimus menſis ab anni principio nominatur; & XL. dies in CL. comprehenduntur. Inde & ab initio anni ad arcæ quietem dies conſurgunt CXCVII, & ad aquarum imminutionem CXCVI. Altero ergo die poſtquam minui aquæ cœperunt, arca reſedit.

Jam ex Latinorum ratiociniis totidem interpretationum divortia naſcuntur. Ac primum lunares menſes, poſt æquabiles ad hiſtoriam applicabimus.

IX. Quocirca lunaribus conſtitutis menſibus; ſi ſeptimus menſis ab initio dumtaxat pluviæ numeretur, & quadraginta dies ſeparentur: cum ab anni neomenia ad XXVII. menſis ſeptimi dies intercedant CCL. (Nam ſex lunares menſes dies ſunt CLXXVII, quibus additi XXVII. conficiunt CCIV, qui cum XLVI. conjuncti, qui pluviam anteceſſerunt, dant CCL. dies) ab eodem vero anni initio ad aquæ diminutionem dies ſiunt CCXXXVI: ſequitur quatuordecim diebus ante minui cœptas aquas, quam arca ſubſederit.

X. Secunda ratio & menſem ab initio pluviarum ſeptimum nominat, & XL. dies partem illorum CL. conſtituit. Quo fit ut a primi menſis neomenia ad XXVII. diem ſeptimi menſis dies interjecti ſint CCL. quando arca requievit. ad id vero temporis, quo decreſcere aquæ cœperunt, dies CXCVI. Proinde diebus ante quietem arcæ LIV. aquæ decreverunt.

XI. Tertio ſumatur ab anni exordio menſis ſeptimus, & XL. dies cum CL. jungantur; fient ad XXVII. menſis ab anni primordio, dies CCIV. Decreverunt aquæ poſt CXCVI. dies ab eadem epocha. Prius ergo diebus octo diminui cœpit aqua, quam arca reſideret.

XII. Quarto menſis ſeptimus ab anni epocha numeretur, & XL. pluviæ dies a CL. ſeparentur; dies conſient ab exordio anni ad arcæ quietem, uti prius, CCIV. ad aquarum vero diminutionem, CCXXXVI. Igitur antequam aquæ decreſcere cœperint, arca ſedit diebus ferme XXXII.

Quod ſi menſes æquabiles ad Latinorum calculos accommodemus, quadripartita periode ratio conſurget.

XIII. Prima ſeptimum menſem a pluviarum principio repetit, & XL. dies ſecernit. Colliguntur ergo ab initio anni ad XXVII. diem menſis quo in montibus arca ſubſtitit, dies CCLIII; ad aquarum vero decrementum CCXXXVI. Intervallum ab aquarum imminutione ad arcæ quietem, dierum XVII.

XIV. Secundo, ſi menſis ſeptimus a pluviarum epocha ſumatur, & XL. dies in ſequentibus includantur, erunt ad quietem arcæ ab ineunte anno dies CCLIII: ad eum vero diem quo decreſcere cœperunt aquæ, CXCVI. Ergo diebus ante quietem arcæ quinquaginta ſeptem, aquæ decreſcere cœperunt.

XV. Tertio, ſeptimus menſis ab exordio anni repetatur; ſi XL. dies extra CL. computentur, fient ad arcæ quietem dies a neomenia primi menſis CCVII. aquæ porro minui cœperunt poſt CCXXXVI. dies ab eodem anni principio. Igitur diebus XXIX. ante diminutionem aquarum arca ſubſedit.

Quarto denique, menſis ſeptimus ab anni primordio numeretur, & XL. dies pluviæ cum CL. miſceantur. Hoc modo dies ab anni initio ad arcæ quietem ſunt CCVII: ad aquarum decrementum, CXCVI. Undecim ergo diebus antequam arca reſideret, aquæ minui cœperunt. XVI.

Poſtremo ſi LXX. Interpretum lectionem amplectimur, ſecundum quam pluviæ a XXVII. die ſecundi menſis ineunt, & XXVII. die menſis ſeptimi arca conſtitit, octo perinde modis per lunares, & æquabiles menſes deduci res poterit.

Nam ſi lunaribus ſtare, prima ratio eſt, ut ſeptimum menſem ab initio Diluvii repetas, & XL. dies ab reliquis ſepares; fient ab exordio anni ad aquarum imminutionem CCXLVI. dies. Jam ab eadem anni epocha dies ad arcæ quietem colliges CCLX. Ita XIV. diebus ante quietem arcæ decreſcere aqua cœpit. XVII.

Secundo, menſis ſeptimus ab initio Diluvii ſumitur, & XL. dies in reliquis continentur. Colliguntur ab anni principio ad arcæ quietem dies CCLX: ad aquarum vero diminutionem CCVI. Ergo antequam arca quieſceret, diebus LIV. aquæ decreſcere cœperunt. XVIII.

Tertio, ſeptimus menſis ab ineunte anno numeretur, & XL. dies ſejungantur ab ceteris, conſient ab initio anni ad XXVII. menſis ſeptimi, quo quievit arca, dies CCIV: ad aquarum vero reciprocationem dies CCXLVI. Intervallum ab arcæ quiete ad aquarum decrementum dies XLII. XIX.

Quarto, ſi ſeptimus menſis ab initio anni ducatur, & XL. dies includantur in CL. fient ad arcæ quietem dies CCIV; ad aquarum decrementum ab eadem epocha anni, dies CCVI. biduo igitur antequam aquæ decreſcerent, arca requievit. XX.

Ad extremum ſi æquabiles menſes adhibeas, totidem modis hiſtoriam Diluvii declarare licebit.

Primum, ſeptimus menſis ab ineunte pluvia numeretur, & XL. dies ante CL. decurrant; conſurgunt ab epocha anni ad XXVII. menſis ſeptimi, dies CCLXIII; ad aquas imminui cœptas, dies CCXLVI. Ergo ante XVII. dies quam arca ſubſideret, aquæ minui cœperant. XXI.

Secundo, ſeptimum menſem ab ejuſdem exordio pluviæ putemus, & XL. dies cum CL. miſceamus; erunt ad arcæ quietem ab anni primordio dies CCLXIII; & ad aquarum imminutionem, CCVI. Itaque diebus LVII. prius aquæ decreverunt, quam arca reſideret. XXII.

Tertio; ſi ſeptimus menſis ab anni epocha deducatur, & XL. dies ſeparentur; fient ad arcæ quietem dies CCVII; ad aquarum vero decrementum ab anno ineunte dies CCXLVI. Igitur arca ante ſubſtitit, quam aquæ decederent, diebus XXXIX. XXIII.

Quarto, ſeptimus menſis ab initio anni numeretur, & XL. dies cum CL. jungantur; erunt, uti prius, dies CCVII. ad quietem arcæ; dies autem ad imminutas aquas, CCVI. Quare uno die antea decreverint aquæ, quam arca ſubſideret. XXIV.

His omnibus modis Diluvii tempus digeri ex utriuſque poteſt. Quamquam ut æquabiles menſes accipiemus, parvum triplici in editione diſcrimen erit. Sed ex variis illis rationibus complures abſurdæ ſunt; nimirum illæ, quæ arcæ quietem poſteriorem aquarum decremento faciunt. Hoc enim prius accidiſſe, & ratio ipſa, & ſcriptura convincit. Deinde quæ plurium dierum ab eo tempore, quo diminui aquæ cœperunt, ad arcæ quietem computant. Atque ut tandem in re tam incerta probabile aliquid ſtatuatur.

In primis quod ad menſem ſeptimum, aliosque ordinales attinet, exiſtimo non ab exordio pluviæ, ſed ab anni capite, ſive menſe primo, computari. Alioqui impedite nimium, & perplexe Moſes narrationem ſuam inſtituiſſet; ſi eoſdem numerales ordines modo ab anni principio, modo ab ineunte Diluvio arceſſeret. Nonne menſis ſecundus, cujus XVII. die pluere cœpit, & menſis primus, ac ſecundus anni ſequentis ab epocha anni, non aliunde ſumuntur? Ergo & menſis ſeptimus, ac decimus interjecti, ab anni capite, non a Diluvio, pluviave numerantur. Sed utrum annorum, qui in Moſis deſcriptione memorantur, initium illud ipſum ſit, a quo civiles tum inchoabantur anni, nempe ab Autumno; an cum anni vitæ Noe recenſentur; primus, ſecundus, ſeptimus, decimuſque menſes a

Noemi

Noemi Natali putentur, dubium videtur. Ac Petavio placet menſes illos a Noemi nativitate nuncupari. Nam cum Moſes annum ſexcenteſimum, & ſexcenteſimum alterum vitæ utique Noemi percenſeat, conſentaneum eſt, ut menſis primus, ſecundus, ac reliqui ab eadem epocha
Caput anni diluvii. proficiſcantur. Verum ego menſium ordinem ab anni civilis capite libentius deduxerim, in quo majorem Scriptorum partem conſentire video; nec illud abſurdum, aut inuſitatum judico, annorum caput aliunde, quam menſium putari. Hoc enim ſæpius ab Hiſtoricis uſurpatur. Qua in re duo ſunt diligenter obſervanda; alterum, Scripturam ipſam, adeoque Hiſtoricos ceteros, cum annos Regis alicujus, aut alterius cujuslibet numerant, nonnumquam illorum primordium non ab eo menſe, vel die, quo natus eſt, aut imperium iniit, petere ſolitos, ſed ab anni civilis initio. Quo fit ut cum Natalis illorum tam vitæ, quam regni dies in labentem incumbat annum, & vertente anno civili, nondum ad alterius anni principium iſtorum metas perventum ſit; nihilominus cum novo civilis anni principio, novus perinde illorum annus numeretur. Quæ res infinitis exemplis adſtrui poteſt. Ita Joſephus, & Chriſtiani permulti Tiberii annos ab eo capite numerant, quod ei anno, quem ſequebantur, congruit; nempe a Niſan, aut a Januario, non autem a Septembri, quo imperium adiit. Quod idem & in aliis Imperatoribus, ac Regibus paſſim oſtendimus in Animadverſionibus ad Epiphanium, & exempla deinceps occurrent. Ex quo probabiliter conjici poteſt, Moyſem annum ſexcenteſimum Noemi non abrupte ab anni civilis ea parte computaſſe, in quam Natalis ejus incideret, ſed redeunte novi anni civilis capite, novum vitæ illius annorum initium cepiſſe. Exempli cauſſa: Noe anno ab orbe condito 1655. menſe ſexto vel ſeptimo annum vitæ ſuæ quingenteſimum nonageſimum nonum inchoarit: hunc ipſum a primo menſe anni 1655. Moyſes putare cœpit. Ideo anno ineunte 1656. annus ſexcenteſimus numerari cœptus, tametſi nondum eum Noemus attigiſſet. Aut, niſi iſtud placet, fingamus anno 1655. labente Noemum ſexcenteſimum vitæ annum attigiſſe: anno 1656. ineunte, Moyſes eumdem ſexcenteſimum vitæ Noemi pertexuit: non quod anni caput idem & ſexcenteſimi illius eſſe vellet; ſed quod civili anno incipiente, ſexcenteſimus adhuc iſte decurreret. Alterum in ea re obſervandum eſt; ſi verum eſt, quod ſuſpicatur Scaliger, menſium nomina civilium nulla per illud tempus propria fuiſſe; ſed primum, ſecundum, tertium, & ita reliquos appellatos; hoc ipſum ad conjecturam noſtram firmandam valde pertinere. Cum enim Moyſes dicit anno ſexcenteſimo vitæ Noe diluvium accidiſſe; tum menſe ſecundo, ſeptimo, decimo, hæc & illa contigiſſe; vocabula iſta loco propriorum nominum accipienda ſunt; perinde ac ſi quis diceret, Tiberii anno XV. Januario menſe Chriſtum eſſe baptizatum. Nam ſi Romani nullas alias menſibus ſuis appellationes tribuerent, quam ut Januario primum; inde ſecundum, tertium, & ita reliquos nominarent; tum quiſpiam ita conciperet, anno Tiberii XV. menſe primo, Chriſtum eſſe baptizatum, nemo primum menſem alium, quam civilis anni principem intelligeret. His duobus fretus argumentis, perſuaſum habeo, menſium ordinem in diluvii narratione ab anni civilis exordio eſſe repetitum. Ea quo
Utrum 40. dies pluviæ in 150. contineantur. & altera controverſiæ pars deciditur; utrum XL. pluviæ dies a CL. ſecernendi ſint. Nam in iſtis includi perſpicuum eſt; eum ſive lunares, ſive tricenarios menſes adhibeas, non aliter ratiocinia tua explicare poſſis, quam ſi ab decima ſeptima die menſis ſecundi ad XVII. vel XXVII. ſeptimi CL. dies, non plures computes. Eadem enim ratio poſt appellationes ſecundi menſis, & ſeptimi, idem utriuſque caput. Quocirca ſi XL. dies a CL. diſtinguas, & dies CXC. ab initio diluvii ad XVII. menſis ſeptimi numeres, immanis erit ſingulorum menſium modus, ac dierum amplius XXXVI. quod eſt abſurdum.

Nactus ſum tamen, qui hæc alia quadam ratione diſputaret; & Hebræos affirmaret annum ſimplicem dierum CCCLX. definiiſſe, quinque autem appendices ſexto quoque anno, cum ſcilicet collecti jam eſſent XXX. dies, intercalaſſe, ſextum inter & ſeptimum: ita ut bis ſeptimus numeraretur. Unde qui ſeptimus a Moyſe vocatur, is revera octavus erat; ſed qui ipſum anteceſſerat, extra ordinem inſertus fuerat. Quam ego ſententiam magis non probare poſſum, quam certis argumentis refellere.

Ceterum ex tribus editionibus, Hebraica, Græca, Latina, quamcumque delegeris, potes e ſuperioribus probabilem aliquam rationem excerpere, quæ ad lunares, aut æquabiles menſes conveniat. Nobis in Hebraica lectione, ſive lunaribus uti mare menſibus, quartus modus in primis probatur; ſecundum quem biduo ante decreſcere aqua cœpit, quam arca ſubſideret. Sive æquabiles menſes aſſumere malis, quartus itidem explicandi modus perplacet: in quo altero die, quam aquæ diminui cœperunt, arca requievit. In Latina periode in lunaribus, & æquabilibus menſibus, poſtremæ rationes reliquis anteponendæ ſunt. Quod ad LXX. ſeniores attinet, ſi lunares menſes accommodes, vix alia probabilis via reperiri poteſt. Quæ enim omnium maxime conſentanea videri poteſt, quarta, idcirco eam minus amplectimur, quod arcam requieviſſe prius admittat, quam aquæ decreſcerent. Hoc autem minus ad Scripturæ mentem facit. In æquabilibus menſibus, quartus itidem modus adſciſcendus eſt.

CAPUT XI.

De anni, in quem diluvium incidit, charactere Chronologico.

TAMETSI utra utri ſit anteponenda lectio, Latina, an Hebraica, diſceptare nolimus; (Septuaginta enim Interpretes conſulto prætermittimus) nihilominus ut ne dubii, incertique pendeamus, ad Hebraicam fidem, quæ prima nobis occurrit, calculos noſtros accommodabimus. Eos vero poſtea facillimum erit ad Latinorum rationes applicare.

Conſtitutum eſt in ſuperioribus, anni formam per illud tempus ad ſolarem modum directam tricenariis menſibus cum appendicibus conſtitiſſe. Quam cum antiquiſſimi populi, ut Ægyptii, quondam tenuerint, probabile viſum eſt, eamdem apud Patriarchas illos exſtitiſſe; niſi quod vagam & ſolutam anni licentiam, ac neomeniæ anticipationem minus credimus ad illorum inſtitutum facere. Ideo caput anni civilis ab autumno deducimus. Etſi vero penitus eſt ignotum, utrum in eadem epocha, a qua primum annum mundi cœpiſſe volumus, ſub diluvii quoque tempus hæſerit; id eſt, eodem in Juliano die, qui fortaſſe fuit Octobris XXVI. (Potuit enim juſto major eſſe modus anni civilis, ut κατ' μετέμπτωσιν labem contraxerit; aut caſtigatione aliqua ad Libræ caput, quod κατ' προήγησιν retroactum fuerat, εἰς τὰ προηγούμενα ſummoveri.) nos tamen methodi gratia fingemus ab Noe Patriarcha, vel alio quolibet, anni civilis labem ſub diluvii tempus emendatam eſſe; ita ut primi menſis neomenia ad initium Libræ revocata fuerit. Ac Solis in Libram progreſſum ex tabularum noſtrarum regula metiemur: quamvis exploratum eſſe nequeat, ecquid temporibus iſtis modus ille anni congrueret. Secundum hæc repetendum eſt animo, quod ſupra cap. VII. definitum eſt, annum primum mundi cœpiſſe periodi Julianæ anno 730. Octobris circiter XXVI. verum quia majori ſui parte cum 731. concurrit, & periodi Julianæ annos a Kalendis Januarii ordimur, iiſdemque & annos mundi putare ſolemus, idcirco nos primum annum mundi ex a. d. Kalend. Januarii anni periodi Julianæ 731. auſpicamur, ac perpetua methodo jubemus ad annos mundi 730. adjici, ut periodi Julianæ annos inveſtigemus. Itaque annus mundi 1656. cujus menſe ſecundo diluvium iniit, ex Kalendis Januarii anni periodi Julianæ 2386. numeratur, etſi revera ab Octobri antecedentis anni 2385. cœperit. Ideo ab hoc anno characteriſmi noſtri derivandi ſunt.

Anno ergo mundi 1656. ineunte, periodi Julianæ 2385. ex Pariſinis tabulis Sol Libram ingreſſus eſt, motu medio Octobris X. hora 22. ſive Octobris XI. At motu vero, Octobris IX. horis 22, 0. a media nocte, hoc eſt Octobris X. more Aſtronomico. Conſtituatur ergo in Octobris X. caput anni civilis, quod Zygonos neomenia concurrat in parapegmate cœleſtis anni. Novilunium Tiſri anno illo fuit Septembris XV. cujus character 6, 13, 707. anno Judaico 1433. embolimæo, cyclo Solis Romano V. littera Dominicalis B A. Ideo neomenia Tiſri feria VI. Tiſri XXVI. dies cadit in X. Octobris,

feria

feria tertia, cyclo Lunæ Romano x. [illegible] lunaris ab hoc tempore ad Nicænum ſæculum ſeptem dies ſolidos prætergreſſa, in octavum novilunia contulit. In anno Ægyptiaco, quem [illegible] extendimus, neomenia Thoth contigit Martii xxvii. feria iii. Proinde Octob. x. fuit Phamenoth xvii. feria iii. Poſſumus hic & aliarum periodorum annos applicare, quarum Scaliger meminit, niſi commentitiæ eſſent omnes, a nobiſque refutatæ. Omnium vero maxime Chaldaica; quæ ſi vera eſſet, præ ceteris ad illa tempora foret adhibenda. Sed quanti ea facienda ſit, oſtendimus in Libro tertio. Quod ſi, ut in Ægyptiacis annis inſtituimus, Perſicos inſuper ad illud tempus accommodare placeat, ſic habeto. Quoniam, ut Libro III. demonſtratum eſt, periodis magnis canicularibus, annorum Julianorum 1460. uſi ſunt Perſæ, atque anno Chriſti cccxxv. nova periodus inchoata eſt, Iſaaco Monacho teſte; a quo tempore ad æram Jezdegirdis anni ſolidi completi ſunt cccvii. ita ut trecenteſimus octavus inierit anno Chriſti DCXXXII. quo anno Aphrudia, qui primus apud Perſas menſis eſt, incidit in Junii xvi. quem diem anno Chriſti DCXXIX. ingreſſus eſt: ex eo ſequitur anno Chriſti cccxxv. Phrurdia Auguſti xxxi. cœpiſſe, anno periodi Julianæ 5038. ab eaque epocha caniculares periodos inchoari. Unde ſi retro numeres, & periodos caniculares duas, videlicet annos 2920. deducas de annis 5037. invenies anno periodi Julianæ 2118. novam iniiſſe periodum, cujus annus CCLXVIII. cœpit anno periodi Julianæ 2385. quo diluvium inchoatum eſt. Quo quidem anno neomenia Phrurdia Junii xxvi. competebat, in quo jam triennium exegerat. Siquidem anni CCLXVIII. biſſextiles dies conficiunt 67. qui a xxxi. Auguſti retro putati deſinunt in xxvi. Junii. Quare Octobris x. quæ eſt neomenia anni Patriarchici, convenit dies xvi. Tbir.

* Igitur Novembris xxv. decima ſeptima die menſis ſecundi, diluvium iniit, feria vii. Chaſleu xvi. Pachon vii. Menſe ſeptimo, die xvii. aquæ decreverunt; hoc eſt, Aprilis xxvii. anno periodi Julianæ 2386. cyclo Solis vi. littera Dominicalis G, feria vi. Niſan Judaici xvii. cujus character 3, 6, 858. Aprilis x. feria iii. Paophi i. montium cacumina apparere cœperunt neomenia menſis decimi. Fuit hæc Julii dies x. feria iii. Thamuz xv. Choiac xv. Quadrageſimo poſt die corvus emittitur, nempe menſis undecimi die circiter x. Auguſti xviii. Sequens annus mundi 1657. iniit Octobris x. feria v. Tiſri xi. cujus character 5, 21, 589. quinto Octobris, feria vi. propter naturalem tranſlationem: Phamenoth xx. quo die Noe terram exaruiſſe deprehendit, poſtquam arcam retexit. Die viii. Decembris, qui fuit viceſimus octavus menſis ſecundi, Pachon avi. Chaſleu vi. feria v. Noe Soteria celebravit.

CAPUT XII.

De Aſſyriorum Imperii epocha. Scaligeri in Aſſyriorum primordiis error exponitur ac refellitur.

PRÆTER inſignes illos temporum titulos, de quibus hoc in Libro diſputavit Scaliger, multos alios, quos ille prætermiſit, quoſque in Animadverſionibus Euſebianis, & in Iſagogicis Canonibus attigit, intexemus, ne quid Chronologiæ ſtudioſi deſiderent: neve pars ulla Scaligerianæ doctrinæ eadem contagione falſitatis infecta animadverſionem noſtram effugiat. Ac de Aſſyriorum Imperii primordiis adeo abſurde ſcripſit, reliquos ut omnes errores hic ſuperet unus, & longo intervallo relinquat. Quod cum in Animadverſionibus ad Epiphanium liquido monſtraverimus, hoc loco propter & argumenti ipſius opportunitatem, & tractationis ſeriem, repetendum, uberiuſque diſputandum eſt.

Quoniam igitur multam a ſe veteres Chronologos in Aſſyriorum annis diſcrepare ſentiebat Scaliger; & ab aliis mille ac trecentos imputari; ab aliis quadringentos, aut eo amplius octoginta, ſupra mille; (quod Africanus in fragmentis Euſebianis apud Scaligerum amplectitur) non dubitavit ille poſtremam hanc Africani ſententiam ſequi, ac reliquas omnes inſectari: præſertim eam, quam in Chronicis Euſebius Cæſarienſis expoſuit. Quocirca ſuum illum Euſebium paſſim redarguit, & obtorto collo in judicium rapit, quaſi mala fide, & ut ad opinionem ſuam Aſſyriorum Faſtos nolentes, invitoſque traheret, quoſdam ex albo Regum Aſſyriorum expunxerit. Caput ergo accuſationis iſtud eſt; Euſebium ex Africano Regum illorum ſeriem, & annorum intervalla deſcripſiſſe: ac proinde illius a veſtigiis, & auctoritate deſciſcere minime debuiſſe. De hac expoſtulatione Scaligeri dicemus paullo poſt, ſi prius abſurdiſſimam, quam dixi, ejuſdem opinionem explicaverimus. Ea porro tam in Animadverſionibus Euſebianis pag. 14. quam Libro II. Iſagog. Canon. pag. 118. & 131. nec non tertio Libro pag. 247. & deinceps; ac denique pag. 281. continetur. Quibus omnibus ex locis conſtat, Belum Aſſyrii regni fundatorem iniiſſe anno periodi Julianæ 2357. mundi 1594. Semiramidis vero decimum octavum annum incidere in annum periodi Julianæ 2481. Denique Sardanapali necem, & Aſſyriorum finem anno periodi Julianæ 3840. mundi 3077. convenire. Medos vero anno ſequenti rerum potitos.

Atqui ex hac annorum putatione error ille ſequitur; Aſſyriorum primordia pluribus annis diluvium anteceſſiſſe. Quippe mundum anno periodi Julianæ 764. conditum eſſe, Scaligeri ſententia eſt. Natalem vero Chriſti vulgarem conjicit in annum ejuſdem periodi 4713. mundi 3950. Diluvium porro accidiſſe mundi anni 1657. periodi Julianæ 2420. Cum igitur Belum anno periodi Julianæ 2357. mundi 1594. iniiſſe velit: anno ſexageſimo quarto ante diluvium cœperit oportet. Item ab anno mundi 1657. quo diluvium contigit, ad Sardanapali necem, qui eſt annus mundi 3077. anni ſunt 1420. Aſſyrii vero annis 1484. imperarunt. Deſunt itaque anni 64. quibus diluvium anteceſſerunt. Neque vero poſtulatitii ac proleptici temporis methodo excuſari poteſt Scaliger; ut ita dicatur, non ex ſententia ſua, aut quod tanto ante diluvium accidiſſe iſta crederet, epochas illas deſignaſſe. Nam lib. II. Iſag. Can. pag. 118. & lib. III. pag. 274. tempus Prolepticum ab Hiſtorico diſtinguit, & primam hiſtorici temporis epocham ſtatuit mundi conditum, anno periodi Julianæ 764. Quemadmodum ergo mundum revera putat Scaliger anno 764. a Deo procreatum, diluvium autem anno 2420. incidiſſe, ac reliquas deinceps epochas tamquam veras, & hiſtoricas ponuntur: ita Beli, & Aſſyriorum epocha, quæ inter illas deſcribitur, perinde ab eodem Hiſtorica cenſetur. Præterea annum xviii. Semiramidis confert in annum periodi Julianæ 2481. a quo Babyloniorum æram ex Medorum tabulariis deducit: idque rationi magis eſſe conſentaneum aſſerit, p. 281. quam quod Cteſias prodidit, ab anno primo Nini propagari. Cum igitur ante Semiramidem Belus annos LV. Ninus LII. regnarint, ut Scaligero placet: additis Semiramidis xvii. anni fient cxxiv. qui de 2480. deducti relinquunt epocham Aſſyriorum anno periodi Julianæ 2357. Semiramidis porro anno poſt diluvium XLIII. cœpit. Ninus ante diluvium annis plus minus x. Poſtremo quid attinebat Euſebium, ceteroſque Chronologos tam vehementer inſequi, quod falſis illis Africani rationibus relictis, probabilem aliquam, & ab abſurditate remotam temporum putationem inſtituiſſent? Cur, inquam, reprehenditur Euſebius, quod minus ſpatium Aſſyriorum Imperio tribuerit, ex quo intra diluvii epocham, & Phalegi ortum illorum primordia continentur? Si vera eſt Africani ſuppu-

* Hunc totum locum ſic emendabat in Codice ſuo *Petavius*. Igitur Novembris xxv decima ſeptima die menſis ſecundi, diluvium iniit, feria vii. Chaſleu xvii. Pachon vii. Menſe ſeptimo die xvii aquæ decreverunt, hoc eſt Aprilis xxiv. anno periodi Julianæ 2386. cyclo Solis vi. littera Dominicalis G, feria iv. Niſan Judaici xv. cujus character 3, 6, 858. Aprilis x. feria iii. Thoth xxviii. montium cacumina apparere cœperunt, neomenia menſis decimi. Fuit hæc Julii dies vi. feria vii. Sivan xxx. Choiac xiii. Quadrageſimo poſt die corvus emittitur, nempe, menſis undecimi die circiter x. Auguſti xv. Sequens annus mundi 1657 iniit Octobris x. feria v. Tiſri vii. cujus character 5, 11, 216 quarto Octobris, feria v. Phamenoth xvii. quo die Noe terram exaruiſſe deprehendit, poſtquam Arcam retexit. Die vi. Decembris, qui fuit viceſimus octavus menſis ſecundi, Pachon xiv. Chaſleu v. feria 3. Noe Soteria celebravit.

ſupputatio, Belus & Ninus ante diluvium regnarunt. Sin, at revera eſt, ficta & ἀρχαιοτερική judicanda ſit, vera eſt & hiſtorica, quam Euſebius propoſuit. Male igitur a Scaligero caſtigatur; male in Animadverſionibus pagin. 24. dicit eumdem adverſus & auctoritatem Scriptorum, & veri majeſtatem annos plures ex Africani calculo detraxiſſe. Quo enim judicio ullum ante diluvium iniiſſe regnum, indidemque ſine ulla interruptione propagatum exiſtimat? Hoc non modo falſum, ſed etiam Scripturæ auctoritati contrarium eſt.

Euſebius contra Scaligerum defenditur.

Sed quibus argumentis Euſebium oppugnet, videamus. Regum, inquit, Aſſyriorum ſeriem, ac tempora ex Africano mutuatus eſt. Africanus autem & XLI. Reges, & annos 1484. numerat. Non recte igitur Euſebius reges XXXVI. annos autem circiter 1300. imputat; quod & Georgius Syncellus eidem objicit. Verum quis Euſebium cogebat, ut Africanum potius hac in re ſequeretur, quam Diodorum, Cteſiam, hiſtoricoſque ceteros, qui totidem annos, hoc eſt 1400. fere tribuebant? Diodorus ecce, cujus locum citant Euſebiani Chronici fragmenta pag. 20. Sardanapalum a Nino quintum ac triceſimum recenſet. Addito Belo, fient XXXVI. Annis vero 1300. regnatum ab Aſſyriis Juſtinus auctor eſt. Quamobrem alios auctores, quam Africanum, & haud paullo fide digniores adhibuit Euſebius. Quamquam impone; tam hic, quam Græci omnes Africani ratiocinia ſequi potuerunt, incommodo illo vitato, in quod Scaligeri Chronologia delapſa eſt. Siquidem diluvium inter & Abraami ortum laxius intervallum a Græcis ſtatuitur, quod Aſſyriorum ἀρχαϊσμοὺς illos exhauriat, ſicut ante diluvium nequaquam excurrant: immo vero longe poſt diſſipatum per terras genus humanum incidant; quod ita factum eſſe, ratio & Scripturæ auctoritas convincit. A Latinorum vero ἀριθμοῖς, præſertim Scaligeri, numerus Africani prorſus alienus, & abſonus eſt. Itaque verior eſt, quem Euſebius exponit, & a nobis, ac Chronologicis omnibus amplectendus. Nihil hic de anterioribus Chaldæorum, & Arabum epochis objicimus Scaligero, quos ante Aſſyrios imperaſſe iiſdem ex Africani fontibus prodidit, eorumque tempora dinumeravit. Quæ quidem planum eſt e ſuperioribus multo abſurdiora & intolerabiliora videri.

CAPUT XIII.

Aſſyriorum epocha ſtabilitur, & certa ratione deprehenditur Babylonicarum obſervationum antiquitas e Simplicio.

PEROBSCURA ſunt ob antiquitatem Aſſyriorum exordia; & quamvis diuturnum hoc Imperium extitiſſe conſentiant omnes, de tempore tamen ipſo valde diſſident. Herodotus lib. I. Aſſyrios annis DXX. ſuperiorem Aſiam obtinuiſſe refert. Diodorus lib. II.

Pag. 26. ed.H.S. ἡ μὲν οὖν ἡγεμονία τῶν Ἀσσυρίων ἀπὸ Νίνου διαμείνασα μέχρι τριάκοντα γενεῶν, ἔτη δὲ πλείω τῶν χιλίων, καὶ τριακοσίων, ὑπὸ Μήδων κατελύθη. Triginta generationes, annos vero ſupra MCCCC. imputat Aſſyriis. Idem lib. II. pag. 79. e Cteſia annos, ait perſeveraſſe MCCCLX. * Sed ab aliquo perperam addita fuiſſe illa verba probabile eſt: ἔτι δὲ ἑξήκοντα. Neque enim ſatis apta eſt ſeries orationis πλείω τῶν χιλίων, καὶ τριακοσίων, ἔτι δὲ ἑξήκοντα. Quis non videt ab imperita manu eſſe hanc appendicem, ejus qui excurrentem numerum importune concepit, aut ad oram adnotavit: unde poſtea in contextum a Librariis inculcatus eſt? In Euſebianis fragmentis a Scaligero concinnatis pag. 30. ex Diodoro non anni MCCCC. ſed ατ', id eſt MCCC. numerantur. Quinetiam Clemens Alexandrinus I. Stromat. totidem annos ex Diodoro, & Cteſia tribuit. Quibus etiam auctoribus conſtat, vigeſimum ſextum a Nino fuiſſe Teutamem, qui adverſus Græcos Trojanis auxilia duce Memnone ſubmiſit, cum jam ſupra annos mille Aſiæ dominarentur Aſſyrii. quod & ipſum de Teutamis & Trojani belli tempore Cephalio celeberrimus Hiſtoricus approbat; qui quidem Teutamem viceſimum ſeptimum regem numerat; & a Semiramide ad Mitræum Teutamis anteceſſorem annos putat mille: cumtamen ex Euſebii calculo octingenti circiter & quinquaginta quinque conſurgant. Hæc in Euſebianis fragmentis. Juſtinus Aſſyrios MCCC. annis imperaſſe prodit; atque ita Cteſiam & Diodorum ſcripſiſſe veriſimile eſt. Africanus tamen, uti dictum eſt, annos MCCCCLXXXIV. Aſſyriis arrogat, & a Belo ad Sardanapalum reges recenſet XLI. cum Diodorus lib. I. Hiſtor. XXX. ſolum a Nino; in Collectaneis vero Euſebianis XXXV. recenſeantur a Diodoro, & Cteſia: Euſebius uno amplius, nempe XXXVI. Ac Græci quidem ferme Ninum primum Aſſyriorum regem faciunt. Africanus & Euſebius Belum. Idem porro Euſebius Chronico priore annos a Nino putat MCCXL. In poſteriore a XLIII. Nini, quo natalem Abraami conſignat, annos MCXCVII. Additis XLII. Nini prioribus, fiunt anni MCCXXXIX. In Græcis Scaligeri Collectaneis priorisChronici, anni duntaxat a Nino MCCXXVIII. conſurgunt ex regum collectis annis. A Belo MCCLXXXIII. Huic enim LV. anni, uti & ab Africano, tribuuntur, cum alibi LXV. numerentur.

Quocirca nos cum Euſebio, Juſtino, & Auguſtino XII. de Civit. cap. X. ac pleriſque veterum, Aſſyriorum regnum duraſſe credimus annos præter propter MCCC. a Belo. Reges autem nonniſi XXXVI. iiſdem auctoribus percenſemus. Quod ſi quis quatuor illos ab Africano memoratos, ab Euſebio prætermiſſos adjiciendos putet; ita demum aſſentiemur; ſi de ſingulorum regum ſpatiis ita detrahat, ut Euſebianam ſummam ὁμάς ipſa non excedat: ſed inter MCCC. annos univerſa conſiſtat. Neque enim alterius prorogari ſine veritatis diſpendio poteſt. Supereſt ut conſtituto annorum intervallo, illius Imperii primordia certa ratione demonſtremus. Quod ut præſtare poſſimus, deligenda nobis eſt in Juliana periodo fixa aliqua & ſtabilis epocha; de qua inter omnes conſtet; ubi fixo gradu tuto ad anteriora calculos noſtros extendimus. Ea, niſi fallor, erit Cyri ac Perſici regni primus annus, qui eſt conſenſu omnium Olympiadis LV. primus. Nam ex omnibus Chronologiæ partibus, nulla certior eſt, neque majore Scriptorum concordia firmata; ut Africanus apud Euſebium lib. X. προπαρασκ. pag. 287. aſſerit. Quare cum nemo id in controverſiam adducat, hoc ipſo Chronologiæ noſtræ fundamento poſito, cetera, quæ ſunt obſcura, perveſtigabimus. Sed illud non ſatis conſtat, utrum cum Cyrum dicimus anno primo LV. Olympiadis iniiſſe, de eo anno Juliano loquamur, quo cœpit Olympias, ſive priore ſemeſtri, an de poſteriore. Sumamus id, quod ſuo loco demonſtrabitur, poſteriore anni primi ſemeſtri jacta eſſe Perſici regni primordia; eſt hic annus Julianæ periodi 4155. mundi 3425. Celebratus enim eſt Olympiacus agon anno 4154. Præterea non minus inter auctores convenit Perſas Medis ſucceſſiſſe, Medos Aſſyriis. Medis annos alii tribuunt CCC. alii plures; pauciores Euſebius, de qua re poſtea. Utut ſe res habet; quandoquidem epocha Cyri anno periodi Julianæ 4155. congruit, mundi 3425. diluvium porro anno periodi Julianæ 2386. mundi 1656. a diluvio ad initium Cyri anni ſunt 1769. Intra hoc ſpatium conſiſtere neceſſe eſt imperia omnia, quæ Perſicum anteceſſerunt. Quin anguſtiore inſuper intervallo circumſcribendæ ſunt: quoniam ante linguarum diviſionem, & ortum Phalegi, nemo antiqua illa regna conſtitute dixerit. Quare cum Phaleg annis non minus centum poſt diluvium ortus ſit, reliqui erunt 1669. anni, Aſſyriis, Mediſque præfiniti. Nos Cteſiam, & Diodorum ſecuti, Medis imputamus annos CCCXVII. qui de anno periodi Julianæ 4154. deducti, relinquunt annos 3837. Ideo Medorum & Arbacis initium collocamus in anno periodi Julianæ 3838. mundi 3108. centum annis ante primam Olympiadem; intervallum a diluvio, anni 1452. a Phalegi ortu 1352. Cumque mille ac trecentis annis Aſſyriorum imperium definitum antea ſit: conſequens eſt anno poſt Diluvium circiter 153. cœpiſſe, mundi 1809. periodi Julianæ 2539. Hoc eo libentius amplectimur, quo ſub ipſum Phalegi natalem non putamus turrim Babylonicam exſtructam fuiſſe, mortaleſque poſt linguarum diſſidia ubique diffuſos; ſed annis aliquot ab illius ortu.

 Tum

* *Agathias* lib. II. p. 59. Ἐξ τε καὶ τριακοσίων ἤδη πρὸς τοῖς χιλίοις καὶ ὀλίγῳ πλειόνων ἐτῶν παρῳχηκότων a Nino, E. *Cteſia & Diodoro. Forte pro* ἐξ *legendum* ἑξήκοντα. *Petavius.*

Tum vero quod vulgo perſuaſum eſſe video, Belum Nini patrem eumdem eſſe, quem Moſes Nembrot appellat, non repudiamus; verum Aſſur minime credimus proprium Nini eſſe nomen; ſed gentilitium: ac vel populum Aſſyrium, vel regem ſignificare; quo ſenſu paſſim in ſacris litteris uſurpari ſolet. Quamobrem de terra Sennaar egreſſus eſt Aſſur, id eſt Aſſyrius Ninus, qui Ninivem ædificavit.

Ex iis falſa illa conſtat eſſe, quæ de Chaldæorum, & Arabum imperiis, quæ ante Aſſyrium extiterint, Euſebius in Chronicis ex Africano commemoravit; quorum etiam rationem habuit Scaliger; ut eo nobis abſurdiorem Chronologiam pareret: in qua Beli & Aſſyriorum exordium ante diluvium annis amplius ſexaginta contigit. Quibus ſi Chaldæos & Arabas illos adjungas, quibus ſupra ducentos annos ex Africano Scaliger aſſignat, vides quo demum res evaſura ſit, quantoque ante diluvium tempore frequentari terrarum orbis regnis atque imperiis cœperit; quæ ne communi quidem generis humani clade, & inundatione ſint extincta. Ne igitur in hæc abſurda revolvamur, Arabum, Chaldæorumque vetuſtiſſimas res illas, aut fictas & fabuloſas eſſe dicimus: aut iiſdem, quibus Aſſyrii florebant, temporibus extitiſſe. Quod idem & de Ægyptiorum Dynaſtiis, & originibus aſſerimus, quas in immenſum Africanus, & ex eo Scaliger, ultra generis humani non modo memoriam, ſed ortum ac primordium extendit.

Pag. 123. Simplicius Comment. XLVI. in librum II. de Cœlo, ſcribit Calliſthenem Ariſtotelis rogatu miſiſſe Babylone perſcriptas a Chaldæis antiquiſſimas obſervationes annorum 1903. ad Alexandri Macedonis uſque tempora. Simplicii verba ſunt: *ὅτι μέχρι τῶν ὑπὸ Καλλισθένους ἐκ Βαβυλῶνος πεμφθεισῶν τηρήσεων ἀφικέσθαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, τοῦ Ἀριστοτέλους τοῦτο ἐπισκήψαντος αὐτῷ· ἅς τινας διηγεῖται ὁ Πορφύριος χιλίων ἐτῶν εἶναι, καὶ ἐννακοσίων τριῶν μέχρι τῶν χρόνων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος σωζομένας. Propterea quod nondum obſervationes illæ cœleſtes, quas Ariſtotelis mandato Calliſthenes Babylone miſit, in Græciam pervenerant; quas quidem annorum fuiſſe mille nongentorum trium auctor eſt Porphyrius, ad Alexandri Macedonis uſque tempora ſervatas.* Si de anno 4383. quo capta eſt ab Alexandro Babylon, deducantur anni 1903. reliqui erunt 2480. qui ſunt ab initio rerum anni 1752. a diluvio 95. Sed ſi tanta fuit obſervationum illarum antiquitas; neceſſe eſt Aſſyriorum regni primordia quaſdam ex illis anteceſſiſſe, ac generis humani diſperſione fuiſſe priores; quod ego non gravate conceſſerim.

CAPUT XIV.

De generis humani propagatione, & Aſſyrii regni progreſſu.

ANTEQUAM ab Aſſyriorum originibus, & primordiis diſcedam, eximendus eſt Lectori ſcrupulus quidam, qui nonnihil ei moleſtiæ ac dubitationis afferre poſſit. Cum enim Aſſyriorum initium in annum a diluvio præter propter CLIII. conjectum ſit, mirum illud videri poteſt, quinam in tam anguſto temporis intervallo propagari tantopere genus humanum potuerit, ut non ſolum florentiſſimo Aſſyriorum imperio, ſed & aliis præterea ſufficeret: in primis autem Ægyptiorum, quorum Dynaſtiæ licet contra fidem veritatis apud Africanum & Euſebium in immenſum ex Manethone productæ ſint, apparet tamen eas antiquiſſimas fuiſſe, nec Aſſyriorum exordio poſteriores. Unde nata, uti dixi, quæſtio eſt, quomodo tam brevi ſpatio hominum genus adeo creverit, ut ex eo diverſa illa regna repente conflata ſint. Quod eo incredibilius videtur, ſi quis res a Nino geſtas, Aſiamque late perdomitam, & Orientis opes multis ab illo & ingentibus bellis attritas meminerit. Auctor eſt Diodorus e Cteſia, Juſtinus, ac ceteri, Ninum ampliſſima ſui nominis urbe condita, propagandorum finium avidum multa cum finitimis atque exteris populis bella geſſiſſe. Tum ab eodem Armeniam, Mediam, Syriam, Aſiam, Ægyptum, Phœniciam & Aſianos tractus omnes, præter Indiam. Bactrianos poſtremo infinitis copiis aggreſſum. Peditum fuiſſe Diodorus refert decies ſepties centena millia; equitum ducenta & decem millia; falcatorum curruum centum millia, & ſexcentos. Sed hæc nimirum fabularum, quam veriſimilium videntur. Quid enim non Græcia mendax audet in hiſtoria? Movit tamen nonnullos hæc imperiorum gentiumque propagatio, ut laxandum a diluvio ad Abrahamum intervallum exiſtimarent; & proinde Græcorum in eo ratiocinia Latinis anteferrent. Quippe ex horum computatione non plures quam CCXCII. anni numerantur. Proinde cum initium Beli quadret in annum a diluvio CLIII. ut is LV. regnarit annos, Ninus circa annum CCVIII. inierit oportet, ac CCLX. deſierit. Annis enim regnavit LII. Verum hoc ipſo tempore, licet exiguo, majorem in modum hominum genus amplificari potuiſſe, dubitabit nemo, qui id animo reputaverit, ſingulari Dei providentia factum, ut ad incrementa ſobolis humanæ, atque ad orbis vaſtitatem inſtaurandam, præcipua quædam in illis fœcunditas ineſſet, quæ juſtam alioquin ætatem anteverteret; ut vel a pueris ipſis, quod nonnulli ſuſpicantur, probabile ſit generandi vim liberis & uſum potuiſſe ſuppetere. Adde multas ab ſingulis uxores adjunctas, quo eodem tempore liberi plures exiſterent. Adde vivax & vegetum ætatis robur, ut ad multos annos ſuperſtites eſſent, pluremque ſuſciperent. Sed cum innumera ad eam rem illuſtrandam ac probandam argumenta ſuppeditent, nos ut hæc tota res evidentius appareat, diagramma ſubjiciemus, ex quo facile conſtet, quam numeroſa ſoboles a diluvio ad Ninum & Abrahamum propagari tribus ab Noemi liberis potuerit, quæ non tantum ampliſſimo illi Aſſyriorum regno, ſed & multis aliis frequentandis ſufficeret. Qua in re non uſurpabimus, quod nonnulli Chronologi ſuo jure ſumpſiſſe videntur, jam tum a pueritia, aut ab anno ætatis XIII. per id tempus operam illos liberis dediſſe: ſive etiam quotannis ſingulos procreaſſe filios, & vero geminos, aut tergeminos. Unde cum vivaciſſimi illi fuerint, infinitus mortalium numerus brevi tempore exciturі potuit. Sumamus id, quod nemo non ultro conceſſerit, ætatis anno XVII. ineunte genuiſſe, ita ut octo omnino ſinguli liberos ediderint, ab anno XVII. ad XXIV. Hoc poſito, jam quantus brevi numerus exiſtat, ex unius tantum e ſtirpe de tribus Noemi liberis hic typus oſtendet. Demus enim reliquas duas, vel alteram ſaltem maribus illis, quorum ſeries pertexitur, fœminas ſuppeditaſſe. Anno itaque poſt diluvium octavo, Japhet exempli cauſſa jam octo mares ſuſceperat. Iidem anno poſt diluvium XXXI. vertente ſinguli, cum jam XXIV. annum exigerent, octo mares ſuſtulerunt, qui rurſus anno poſt diluvium LIV. ſinguli item octo ſuſceperunt; atque ita deinceps, ſi ad numerum annorum a diluvio continue XXIII. adjicias, numerum autem filiorum antecedentem per octo multiplices, tum deinde numeros omnes ſimul comprehendas; quoniam parentes longævi fuerunt, & cum nepotibus, & abnepotibus vixerunt, infinitum plane ſummam in una dumtaxat ſtirpe confluxeris. Quæ quidem duplo major erit, ſi altera ſaltem ex tribus adjicias; ut tertia feminis utrique ſufficiendis reſervetur.

DIAGRAMMA
propagationis hominum.

Anni a diluvio	Numerus filiorum
VIII	8
XXXI	64
LIV	512
LXXVII	4096
C	32768
CXXIII	262144
CXLVI	2097152
CLXIX	16777216
CXCII	134217728
CCXV	1063741824
CCXXXVIII	8589934592
CCLXII	68207476736
CCLXXXV	545659813888
Summa omnium collecta	
	623612358728
Duplicata	1247224717456

Quocirca vides paullo poſt Nini primordia, hoc eſt anno circiter a diluvio CCXV. in una ſtirpe mortales exſtitiſſe, ſi cum nepotibus majores omnes ſuperfuiſſe fingas, 1219133512. in duabus, 2438267024. Cum autem ſub ultima Nini tempora, bellum illud cum Zoroaſtre & Bactrianis acciderit, hoc eſt, poſt annum CCXXXVIII. nempe circa CCLIX. enimvero multo amplioribus incrementis aucta ſoboles hominum quamlibet copioſis exercitibus, atque impetiis par eſſe potuit. Abraami denique tempora, hoc eſt anno CCXCII. incredibiliter amplificatum eſt mortalium genus: adeo ut nihil hac quidem ex parte temporis intervallum iſtud laxari neceſſe ſit.

Poſtremo tametſi regnum Aſſyriorum per XL. plus minus reges ad annos circiter MCCC. perductum ſit, non tamen toto illo ſpatio priſtinum ſuum decus ſplendoremque ſervavit; ſed paullatim labefactatum, & attenuatum in pleriſque Aſiæ partibus deſiit funditus, aut nihil præter imperii umbram atque imaginem obtinuit. Proinde rara in hiſtoriis Aſſyriorum regum occurrit mentio. In ſacris vero nulla prorſus: cum tamen Moſis, & Judicum, Regumque temporibus aliquamdiu perſeveraret. Nam qui in Libris Regum memorantur Aſſyrii Principes, non ad veterem illam ſucceſſionem pertinent, quam in Sardanapalo deſiiſſe teſtantur hiſtoriæ; ſed ad alteram, quæ longo deinceps intervallo poſt priores illos exitioſos, inſtaurata creditur, ut poſtea diſputabimus. In Græcorum monimentis legitur, Teutamum, ſive Teutanem, qui a Nino XXVI. numeratur, Priamo adverſus Græcos auxilia miſiſſe. Quod ex Diodoro ſumpſit Euſebius. Sed temporum ratio non ſatis conſtat. Nam primus Teutami annus in Euſebiano Chronico incidit in annum ab Abraami ortu DCCCXI. quibus ſi XLII. Nini, qui Patriarchæ natalem antecedunt, & Beli LV. annos addideris, conficient ab initio Beli ad vigeſimum quintum Teutami, quo Troja capta memoratur, anni DCCCCXXXII. qui ab anno periodi Julianæ 2539. quo Belus iniit, putari deſinunt in annum 3470. Annus Ilii capti eſt periodi Julianæ 3530. ut ſuo loco demonſtrabitur. Diſcrimen amborum anni LX. Quocirca anno XIII. Thinei, qui eſt a Nino viceſimus octavus, Trojanum excidium congruit. Eſt enim Abraami annus 895. Additis annis 97. ad Beli primordium aſſequendum, fiunt 992. qui ab anno periodi Julianæ 2539. deducti deſinunt in 3530. Itaque annis plus minus ſexaginta Euſebiani calculi deerrant, non CCXV. & eo amplius, quod falſo credidit Scaliger, qui Africani ratiocinia nimia inſulſa ad Latinorum Chronologiam tranſtulit, ſeque abſurdis & portentoſis erroribus implicavit.

CAPUT XV.

De Ægyptiorum Regum epocha.

QUo in originibus ſuis vetuſtati mandandis audaciores fuerunt Ægyptii, quam reliquæ nationes, eo ſordidioribus mendaciis illorum eſt hiſtoria omnis adſperſa. Africanus ex Manethone Dynaſtias eorum XXXI. recenſet, quibus annos imputat 5354. Harum Dynaſtiarum ſeriem fragmenta Euſebiana continent. Quam merito repudiavit Euſebius, & in Chronicis alteram eſt amplexus, quæ ad annos mundi, & hiſtoricam veritatem eſſet aptior. Herodotus lib. II. Ægyptiorum reges aliquot, eorumque geſta percenſet; ut & Diodorus lib. I. qui ex Ægyptiorum fide memorat indigenas reges annis amplius MMMDCC. in Ægypto regnaſſe. Sed ea gentis eſt fabuloſa vetuſtas; nec minus cum veritate pugnant tot illæ Dynaſtiæ, quas ex Africano digeſſit Scaliger; in quo Euſebium fruſtra redarguit, quod ab illa Dynaſtiarum ſerie deſciverit.

Atqui Dynaſtias iſtas confictas, & ridiculas eſſe temporum longinquitas oſtendit. Porro qui Chronologiam, & veterum temporum hiſtoriam profitetur, Prolepticos illos, & poſtulatitios annos omittere debet, nec ante diluvium; multo vero minus ante mundi conditum imperii ullius originem inchoare; quod ſine ullo judicio fecit Scaliger.

Pars II.

* *Auguſtinus* lib. XVIII. de C. D. cap. 19.

Quamvis igitur Ægypriacarum Dynaſtiarum incerta ſunt initia, conjecturæ tamen locus eſt, eas ſub idem tempus, quo Aſſyriorum regnum conditum eſt, exortas fuiſſe. Quocirca in poſtremis Dynaſtiis epocha aliqua conſideranda eſt, in qua ratiocinia noſtra figantur. Ea vero omnium aptiſſima eſt, Cambyſis annus quintus, quo Ægyptum in poteſtatem redegit, paullo poſt Amaſidis necem. Ad hoc enim tempus ſex & viginti Dynaſtias recenſet Africanus, quas annos expleſſe dicit 5159. De Cambyſis primordio poſtea diſputabitur. Et eſt illud cœleſtibus obſervationibus apud Ptolemæum longe muniriſſimum. Convenit autem anno periodi Julianæ 4185. Annus ergo quintus ejuſdem eſt periodi Julianæ 4189. mundi 3459. A diluvio ad hoc tempus anni fluxerunt 1803. Quo intervallo Dynaſtiarum coercenda ſunt ſpatia. Sed detrahendi prius anni, qui diluvium inter, & linguarum diviſionem interjecti ſunt. Sunto illi, ut in Aſſyriorum imperio conſtituimus 152. ſupererunt anni 1650. ab Ægyptiorum exordio ad Cambyſis annum quintum, Perſarumque dominatum; per quos ſi liber omnium, quæ apud Africanum leguntur, Dynaſtiarum ſeries diſpenſari poteſt; quod ego ſtolidum otioſumque judico. De Scaligeri in poſtremis Ægyptiis regibus hallucinatione & inconſtantia dicetur alibi.

CAPUT XVI.

Sicyoniorum Regum epocha.

SICYON urbs eſt in Peloponneſo Iſthmo & Corintho ſubjecta; in qua Græciæ totius antiquiſſimum regnum fuiſſe perhibetur. Meminit Pauſanias Corinthiacis, pag. 49. & regum ſeriem proponit, quæ apud Africanum, & Euſebium extat; ſed diverſa nonnihil. Tamen utrobique reges numerantur ſex & viginti. De annorum numero diſſentiunt auctores. * Caſtor in fragmentis Euſebianis, 959. imputat: quibus reges imperarunt; poſtea ſucceſſere Carnii Jovis ſacerdotes, annis tribus & triginta. Colliguntur anni 992. At Euſebius ipſe tribuit annos 967. regibus: ſacerdotibus, 33. Fiunt anni mille, quot Apollodorus definit. Rurſus Euſebius poſtremum Sicyoniorum regem facit Zeuxippum, cui ſacerdotes ſubjicit. Pauſanias poſt Zeuxippum numerat Hippolytum, quo regnante Sicyonios invaſit Agamemnon. Addit & Laceſtadem regem, ſub quo a Dorienſibus ſubacti ſunt Sicyonii. Verum Euſebius Zeuxippi mortem, & Sicyonii regni finem confert in annum Abraami 889. annis poſt Trojanum excidium LIV. Contigit enim Trojæ ἅλωσις anno Abraami 835. Difficilis eſt in tanta obſcuritate & monimentorum inopia inveſtigatio veritatis. Sed ne penitus in dubio res jaceat, Sicyoniorum regno tribuimus annos mille; & ad Agamemnonem uſque ejus ſpatium extendimus. Anno periodi Julianæ 3530. mundi 2800. poſt diluvium 1144. Trojæ ἅλωσις incidit. Regnavit Agamemnon annos XV. Decerpantur ex illis obſidioni decem; neceſſe eſt quinque primis annis Sicyonios expugnarit. Iniit Agamemnon anno circiter periodi Julianæ 3514. mundi 2784. poſt diluvium 1128. Ut igitur eodem anno, quo regnum capeſſivit Agamemnon, Sicyonios devicerit, ac primi illi terminentur anni regum Sicyoniorum videlicet 967. dicendum eſt, anno fere poſt diluvium CLXII. Sicyonios cœpiſſe, poſt Aſſyriorum exordium annis fere XII. anno periodi Julianæ 2548. mundi 1818.

Sicyoniorum regum laterculum Operis in calce proponimus ex Euſebii, & Pauſaniæ fide; qui cum in aliis a ſe mutuo diſſident; tum in eo præſertim, quod Polybo, qui viceſimus ordine cenſetur, Euſebius Janiſcum ſucceſſorem dedit: Pauſanias Adraſtum. Nam Polybus Talao Argivorum regi Biantis filio Lyſianaſſam filiam in matrimonium dedit: a qua natus videtur Adraſtus. Is Argis profugus cum Sicyonem veniſſet ad Polybum, eidem mortuo ſucceſſit. Poſtea tamen Argos reverſus eſt: & Janiſcus ex Attica profectus Sicyone regnavit. At Euſebius Polybo Janiſcum: huic Phæſtum: Phæſto Adraſtum ſubtexuit. Et videtur Euſebianus

 calcu-

calculus temporum rationi conſentaneus magis: ſi quidem Adraſtus ille eſt ipſe qui Polynicem & Tydeum hoſpitio, ac filiarum nuptiis excepit: de quo Apollodorus lib. III. Statius Thebaide. Etenim ſeptem ducum expeditio, Thebanumque bellum annis circiter 38. Trojanum excidium anteceſſit. Congruit enim anno periodi Julianæ 3493. ex noſtra Chronologia. Quare paucis ante annis Polynices ad Adraſtum Argis regnantem ſeſe receperant. * Secundum Pauſaniam Adraſtus Polybo ſucceſſerit anno periodi Julianæ 3372. circiter; ante Trojanam ἅλωσιν, 158. At Euſebianus epilogiſmus idipſum refert ad annum 3422. Periodi Julianæ ante Trojam captam 108. Adraſtus ergo poſtquam annis quatuor Sicyonem tenuit, Argos eſt reverſus: ubi multis poſt annis duos illos hoſpites generos adſcivit. Hæc ſatis ad Hiſtoriam congruunt. Nam ab anno 3422. ad Thebanum bellum anni ſunt 71: ut longævus admodum expeditionis illius tempore fuerit Adraſtus: ſi quidem per illa tempora diutiſſime vivebant homines. At ex Pauſaniæ ratiociniis Adraſtus tum ſuperſtes eſſe non potuit.

DE NATALI ABRAAMI.

CAPUT XVII.

Ortus Arphaxad, & de Cainan inſititio.

Isdem ex fontibus hujus intervalli ad Abraamum a diluvio ratio petitur, unde & ſuperioris ab Adamo ad diluvium: nimirum e ſacris libris; in quibus γενεαί, ſingularumque tempora deſcribuntur. Qua in re Græci rurſum ab Hebræis & Latinis codicibus diſcrepant. Nam ex illorum calculo 1172. anni a diluvio fluxerunt ad ortum Abraami. Latinorum & Hæbræorum rationes ad ſeptuageſimum annum Tharæi annos putant 292. Sed non deſunt qui anno iſto ſeptuageſimo negent Abraamum ortum habuiſſe, ſed longius natalem ejus ſummoveant. Quinetiam Cainan a pleriſque in ſeriem intruditur. Ita multiplex oritur quæſtio. Quæ omnia cum a Chronologis uberrime, & interdum ad odium, & faſtidium uſque ſcrupuloſe perquiri ſoleant, nos magis ne quid præteriiſſe videamur, quam quod neceſſe ſit; raptim illa perſtringemus. Atque hoc in primis, quod antea dictum eſt, repetendum eſt animo; nullo ex argumento certo poſſe colligi, utrum qui anni Patriarcharum in ſcriptura numerantur, completi ſint, ac vertentes, an inchoati: deinde nec illud conſtat, ac rotundo numero uſus Moyſes ſexcenteſimum exempli cauſſa Noe, aut centeſimum Sem uſurparit, cum uno alterove plus vel minus imputandi alioqui forent. Nam utrobique conſuetudo ipſa τὸ ἀκριβὲς excludit; neque quicquam e Scripturis explorari poteſt. Ac denique credibilius eſt non omnium ſaltem Patriarcharum annos integros fuiſſe, cum genuerunt; ideoque de annorum mundi ſumma deducendum eſt potius, quam ad eam adjiciendum. Triplex porro controverſiæ caput eſt in ſecunda illa Patriarcharum ſerie ad Abraamum a diluvio perducta.

Primum de Semo Noemi filio dubitatur, ecquid conveniat ipſum biennio poſt diluvium Arphaxad genuiſſe, cum centum eſſet annorum; ut eſt Geneſ. xi. 10. Etenim cum Noe ætatis anno quingenteſimo tres filios genuerit, quorum maximus Sem fuit, Geneſ. v, 32. Diluvium autem anno Noe ſexcenteſimo contigerit: neceſſe eſt Sem biennio poſt diluvium annum ſecundum ac centeſimum ætatis egiſſe. Non deſunt, qui hac ratione convicti Semum putent non primum liberorum fuiſſe Noe, ſed ſecundum; ac poſt Japhet in lucem editum; primum autem ideo nominatum, quod ceteris ob ſtirpis ſuæ præſtantiam anteponendus eſſet. Alii conſtanter negant, id ex Moſis Hiſtoria neceſſario ſequi; quod & probabilius reor. Enimvero nimis interdum anxia eſt Chronologorum induſtria, & in aridis iſtis, atque exilibus quæſtionum tricis moroſe conflictari ſolet, ac verborum omnium, immo litterarum captare minutias. Nam quid in hoc, quo de agitur, ejuſmodi eſt, ut novæ divinationis & interpretationis occaſionem præbeat? Scripſit Moyſes anno quingenteſimo Noe genuiſſe Sem, Cham, & Japhet. Poſſumus annum expletum; poſſumus inchoatum accipere; poſſumus unum admetiri, vel alterum. Nihilominus enim quingenteſimo anno, vel, ut Scriptura loquitur, cum quingentorum eſſet annorum, genuiſſe dicetur, ſi biennio poſt quingenteſimum ſuſceperit. Quod ipſum & de Sem pronunciare licet, cum biennio poſt diluvium genuit Arphaxad, centum cum eſſet annorum. Quamobrem vel Noe anno vertente quingenteſimo, ineunte altero & quingenteſimo, genuit Sem; cui annum centeſimum ſecundum auſpicanti natus eſt Arphaxad. Vel anno Noe quingenteſimo ſecundo ineunte Sem genitus eſt, ipſe vero centeſimo expleto genuit. Objicitur Geneſ. x, 21. Japhet appellari majorem אחי יפת הגדול *Sem frater Japhet majoris*. Ita enim R. Selomoh & Kimhi interpretantur. Sed nihil eſt neceſſe. Ac Latinus noſter melius; *fratre Japhet majore*. Video & qui Hebræorum admiſſa conſtructione, ut הגדול in gignendi caſu poſitum ſit, majorem dici putet Japhetum non Sem ipſo, ſed Chamo, cujus ſtirpem proxime deſcripſerat.

Huic leviſſimæ diſputationi ſuccedit altera ſane difficilior, & haud paullo vehementius agitata, de Cainano, quem Arphaxadi filium Græci codices Geneſeos xi; & I. Paral. cap. i. & Lucas ipſe Evangelii cap. iii. commemorant: Hebræi vero, ac Latini Teſtamenti veteris codices omittunt. Si penes ſolos Septuaginta, & in vetere Teſtamento Cainan iſte reſideret, res eſſet explicatior. Idem enim de eo vocabulo poſſet excipi, quod de numeris præter ibi ſolet, qui in Græcis mirum in modum redundant: nempe perperam irrepſiſſe nomen illud adventitium; ac proinde Græcorum libros ex noſtris eſſe caſtigandos. Sed Lucæ auctoritas graviorem, & ut plurimis viſum eſt, inextricabilem reddit controverſiam. Pleríque Cainanum omnino inculcandum exiſtimant, & annis triginta longius intervallum a diluvio ad Abraamum faciunt. A quibus ego diſſentio. Quocirca neutiquam ab Hebræorum & Latinorum codicum fide ac teſtimonio recedendum arbitror; & quod in annorum numeris accidiſſe modo dixi, hoc ipſum & de Cainani nomine affirmari nihil prohibet, mendoſe hic inſertum fuiſſe, atque ex priori Patriarcharum genealogia in hanc poſteriorem irrepſiſſe Librariorum errore, vel incuria. Nam quod a quibuſdam temere pronunciari video; olim in Hebraicis codicibus Cainani nomen comparuiſſe; gratis iſtud, atque eludendi gratia apparet eſſe confictum. Mea hæc itaque ratio eſt: quoniam is, qui ex inſtituto veterum Patriarcharum origines, ac γενεάς pertexuit, Moyſes Cainanum præteriit, nullum ei locum in ſerie nepotum Noemi tribuendum. Quod enim a Mose prætermiſſus ſit, perſuadet Hebræorum, ac Latinorum, qui ex Hebræis expreſſi ſunt, librorum conſenſio; in quibus conſtanter ille rejicitur. Ac non modo in hiſtoria Geneſis, ſed etiam in lib. I. Paralip. ubi eædem generationes enumerantur, abeſt Cainani vox, nec alibi, quam apud Græcos exſtat. Duo ſunt quæ ab illius ſuffragatoribus objiciuntur. Quæ pro Cainano ſolet afferri. Alterum LXX. Interpretum auctoritas propemodum ſacroſancta, & Propheticæ ſimpar: alterum Lucæ haud paullo gravius teſtimonium, eumdem illum adſciſcentis. Operæ pretium eſt videre qui ita diſputant, quam conſtanter Græcis ipſis interpretibus faveant. Etenim illi ipſi, ſicubi commodum eſt, ſeptuaginta ſuos faceſſere jubent, aut eorum codices depravatos eſſe defendunt. In duplici genealogiarum ordine, quem ab Adamo ad diluvium, & a diluvio ad Abraamum Moyſes perduxit, ſcimus quam diverſi ſint Græcorum calculi ab Hebraicis & noſtris. Neque vero recens eſt diſcrimen iſtud, ſed ab antiquiſſimis notatum Scriptoribus; ut proinde mendi nonniſi levis poſſit eſſe ſuſpicio. Hic illi, qui Græcos Interpretes tanti faciunt, & Prophetas appellant, ab eorum rationibus diſcedunt nihilominus, eaſque falſas, & conturbatas eſſe non dubitant. Quare cur non idem & in Cainani no- Refelluntur.

mine

* Sic hunc locum emendabat in ſuo Codice *Petavius*; ſecundum *Pauſaniam*, ſi annos ex Euſebii calculo putemus; alioqui licet aliter ordinare. Polybo ſucceſſit Adraſtus. Hic Argos abiit, & ei ſucceſſit Sicyone Janiſcus, annis 42. periodi Julianæ 3472. Zeuxippus 33 periodi Julianæ 3470. Verum ſecundum *Pauſaniam* Adraſtus Polybo &c

mine uſurpare nobis liceat, & Græcis illis codicibus Hebræorum, ac Vulgatæ noſtræ Editionis auctoritatem præferre? Præſertim cum plerique ex iſtis Cainani Græcorumque propugnatoribus, Moyſen fateantur conſulto Cainanum præteriiſſe. Quod ideo factum ab illo putant, quia decem in ſingulis ordinibus capita numerare decreverat; quemadmodum Matthæus, cum per teſſareſcædecadas intervalla digereret, tria in ſecundo nomina prætermiſit. Jam hoc vehementiſſimum nobis argumentum iſta ipſa de Moyſe confeſſio ſuppeditat. A quo enim tutius hiſtoriæ veteris, ac Patriarcharum originum veritas exquiratur, quam ab unico illo, & quidem ſacro, & omnium antiquiſſimo Scriptore? De Matthæo quod opponitur, perleve eſt. Non enim ob eam cauſſam, quod XIV. in ſingulis ſpatiis, nomina conſectaretur, tres ab illo reges omiſſi ſunt. ſed ob ſingulare quoddam myſterium: quoniam perfidæ, & alienæ ſtirpis ad tertiam, quartamve generationem propagandum erat piaculum; ut Ambroſius, Hilarius, aliique Patres interpretantur. Quocirca nihil admodum cauſſam illorum ſeptuaginta Interpretum fides ſublevat. Unicum proinde in Lucæ auctoritate præſidium ſupereſt. Contra quod illud in primis poteſt excipi: ab Helleniſtis Chriſtianis in Lucæ contextum eadem inculcatam eſſe licentia Cainanum, qua & in LXX. Seniorum editionem prius irrepſerat. Nec de vetuſtate lectionis, aut Græcorum ac Latinorum exemplarium integritate præſcribi conjecturæ iſti poteſt. Quid enim antiquius, quam quod vulgo apud Matthæum in Chriſti genealogia hodieque legitur; *Joſias autem genuit Jechoniam, & fratres ejus?* &c. Atqui mendoſum hunc eſſe locum primi veteres animadverterunt; recentiores non approbarunt modo, verum etiam fugitivum nomen inſeruerunt. Quippe cum ex Hiſtoria Regum, & Chronicis evidens ſit, Joſiam genuiſſe Joacim, Joacim autem Jechoniam. Epiphanius qui Joacimum Jechoniæ appellatum vocabulo cum pleriſque credidit; ita Matthæum recenſuit. *Joſias autem genuit Jechoniam, Jechonias autem genuit Jechoniam*, &c. Noſtri non dubitant, quin Joacim potius ſubſtituendus ſit quam Jechonias. Id quod ego in vetuſtiſſimis membranis Catenæ Græcæ ex Chriſtianiſſ. Regis Bibliotheca adnotatum ad marginem reperi; hoc modo. *Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε Ἰωακείμ. Ἰωακεὶμ δὲ ἐγέννησε Ἰεχονίαν.* Verum ne hoc quidem contenti eruditi illi Interpretes, amplius immutandum exiſtimant, atque ita legendum: *Joſias autem genuit Joacim, & fratres ejus in Tranſmigratione Babylonis. Joacim autem genuit Jechoniam*, &c. Niſi ita malis: *Joſias autem genuit Joacim, & fratres ejus. Joacim autem genuit Jechoniam in tranſmigratione Babylonis.* Nam Babylonicæ deportationi propior eſt Jechoniæ, quam Joacimi generatio: primæ, inquam, illi, quæ Joacimi quarto anno contigit. Sed hæc alias; quæ idcirco a me paullo fuſius commemorata ſunt, ut ne mirum, aut incredibile cuipiam videatur, * ſi Cainani nomen ex LXX. corruptis libris in Evangelium Lucæ redundaſſe ſuſpicemur. Quod niſi quis uti iſta defenſione velit; at eſt obvia & perfacilis explicandæ rei ratio, quam Interpretes, & Chronologi multi, viri graves, † & Catholici jam pridem ſecuti ſunt: velut Janſenius cap. XIV. Concordiæ, & Genebrardus: nec improbat Pererius. Cum enim Lucas Græcorum præcipue, ſive *ἐθνικῶν* in gratiam Evangelium inſtitueret, non debuit aliunde, quam ex ipſorum libris, Patriarcharum origines, ſucceſſioneſque prodere. neque propterea falſitatis culpam Evangeliſta ſuſtinet, qui hoc, quod in eorum libris reperit, ipſorum cauſſa tranſcripſit. Poterat enim eodem jure & annorum numerum, quibus Patriarchæ ſinguli vixerunt, ex eorumdem Septuaginta commentariis adſcribere. Quod ſi feciſſet, non propterea Hebræorum ac Latinorum calculis Græcos anteponendos eſſe prudens quiſpiam crederet. An ſi corruptum illum Matthæi locum Paullus, aut alius ex Apoſtolicis, ſacriſque Scriptoribus uſurparet, quod Patres omnes poſtea fecerunt, ideo ſanum illum, & integrum eſſe præſtare oporteret, atque aut a Joſia genitum Jechoniam putaremus, aut generationes a deportatione Babylonica ad Chriſtum quatuordecim reperiri, cum ſint non plures quam tredecim? Ac vide quemadmodum illi eamdem in rationem, defenſionemque noſtram imprudentes incidant. Legi apud quemdam acerrimum Cainani propugnatorem, cum is Hieronymum, & Vulgatam noſtram editionem ab erroris ſuſpicione vindicaret, quod in ea Cainam eſſet omiſſus, excuſationem ejuſmodi. Divum Hieronymum affirmabat, quoniam ex Hebræo fonte vertebat, omittere debuiſſe, quod in Hebræis codicibus non repererat. Idem & de Epiphanio, quod erat a Cainani oppugnatoribus objectum diluens. quoniam ille in Melchiſedecianis Patriarcharum genealogiam exſcribens, Cainan præteriiſſet, ita reſpondet; Prudenter Epiphanium eo loco prætermiſiſſe Cainan, quandoquidem adverſus Samaritanos res illi tum erat, quorum in codicibus deſiderabatur. Præclare. Transferamus hoc igitur ad Lucam utrumque; & inſeri ab eo Cainan oportuiſſe dicamus, quem illi ipſi, unde hauſerat, libri continebant; neque propterea culpandum eſſe; ſed prudentiam potius in eo laudandam, quod ſe ad eorum, quorum in gratiam illa prodebat, uſum, captumque demiſerit.

Mendoſus apud Matthæum locus.

CAPUT XVIII.

Quoto anno Tharæi genitus ſit Abraamus: ubi ſeptuageſimo id anno factum docetur.

NOVA eſt iſta quæſtio, quatenus annum illum Tharæi, qui a Moyſe diſertis verbis expreſſus eſt, in dubium revocat: ſed difficultas pervetus, quam ita Patres omnes antiqui explicare conati ſunt, ut pro certo, & indubitato ponerent, Abraamum anno parentis ſui ſeptuageſimo ortum habuiſſe. Nihil enim clarius, aut expreſſius fingi poteſt, quam quod Geneſ. cap. XI, com. 26. legitur; Thare cum ſeptuaginta eſſet annorum, Abraam genuiſſe. Propterea nemo veterum, qui quidem aliquo numero eſſet, aliter unquam id accepit, aut vel tenuiſſimam ſuſpicionem habuit, anno CXXX. Thare Abraamum in lucem ediſſe. Quod ne contrariæ quidem partis auctores inficiari audent; immo ultro fatentur, ſe ab communi Patrum, & Interpretum opinione diſceſſiſſe. Magnum utique præjudicium in tanto vetuſtatis conſenſu & auctoritatis non modo gravitate, ſed etiam copia: atque eo ſane vehementius, quod ab iis ipſis agnoſcitur, qui in pleriſque temporum, annorumque quæſtionibus ſententiarum ſuarum momentum in auctorum numero ac multitudine collocant. Quare antiquos omnes, ac recentes, magnos ac minutos Scriptores; Catholicos & Hæreticos, doctos & indoctos, qui idem ſecum ſentiant, percenſere ſolent; & nonnumquam ad contrariatum invidiam partium, Hæreticorum in eas conſpirantem ſententiam derivant; quaſi Chronologicis iſtis in rebus nefas ſit id ſentire, quod ab Hæreticis non ipſe didiceris, ſed ab antiquis illi traditum, aut ex evidenti Scripturæ teſtimonio deductum amplexi ſint. Hac vero in controverſia cujuſmodi tandem iſtorum ſenſus eſt, qui meliores profecto partes, & antiquitatis ſuffragio commendatas Hæreticis ultro prodiderint?

Verumtamen Scripturarum ſe neceſſariis auctoritatibus conſtringi putant, quo minus LXX. Tharæi patris anno natum Abraamum ſentiant. Nam Genes. XII, 4. Abraamus annorum LXXV. fuiſſe dicitur, quando ex Haran, ſive Charran profectus eſt in Chananæam. Porro vixit Thare annos CCV. cap. XI, 32. Initio capitis XII. poſt parentis obitum Abraamus in Chananæam abiiſſe dicitur. Quinetiam Actorum VII, 4. Stephanus narrat Abraamum poſt mortem Thare a Deo tranſlatum eſſe. Ex iis conſequens videtur Abraamum natum eſſe Tharæi patris anno CXXX, ut ſub ejus obitum, quando migravit in Chananæam, annos haberet LXXV. Atenim cap. XI, 26. Thare anno LXX. genuit Abram, Nachor, & Aran, adeoque maximus natu Patriarcha anno ſeptuageſimo genitus eſt. Reſpondent Abraamum primo loco commemoratum, non quod ætate

Firmamenta novæ opinionis de anno Thare 130.

* *Beda*, in vetuſtiſſima Codice teſtatur vocem *Καϊνάν* non fuiſſe. *Petavius*.

† *Hieronymus* Quæſt. Hebr. col. 1343 ita fere reſpondet, quod Lucas Act. VII. animas 75. cum Jacobo deſcendiſſe refert.

ætate anteiret ceteros, ſed quod dignitate præſtaret. Sed hæc gratis, ac declinandæ auctoritatis gratia finguntur. Nobis exploratiſſimum eſt, Abraamum a patre genitum eo anno, quem Moyſes in ſcripta retulit, ætatis ſeptuageſimo, eumdemque primogenitum exſtitiſſe. Hoc vero ex iſta potiſſimum regula deducimus. Quoties in Scriptura hiſtorice maxime quippiam narratur, nude ac ſimpliciter accipienda verba ipſa iuvat, eo ſenſu, quem præ ſe ferant: niſi aliud inde conſequatur, quod abſurdum ac pugnans videatur, idque ipſum conciliari aliter nequeas. Quo velut gradu conſtituto, negamus Abraamum, alio, quam ſeptuageſimo anno patris eſſe genitum; quoniam hunc annum diſerte Scriptura concipit. Quæ vero aliis ea Scripturæ locis ἐναντιοφανῆ objiciuntur, primum ea non minus contrariæ partis propugnatores difficultate ſua, quam nos ipſos exercent; deinde probabiliter a nobis explicantur. Sed controverſiæ caput attentius paullo conſideremus. Eſt autem in Stephani verbis cum Moſis narratione componendis præcipue poſitum. Geneſeos itaque XI, 31. Moyſes ita ſcribit. *Tulit itaque Thare Abram filium ſuum, & Lot filium Aran filium filii ſui, & Sarai nurum ſuam, uxorem Abram filii ſui, & eduxit eos de Ur Chaldæorum, ut irent in terram Chanaan: veneruntque uſque Haran, & habitaverunt ibi. Et facti ſunt dies Thare ducentorum quinque annorum, & mortuus eſt in Haran.* Subjicit iis Moſes, cap. XII. vocationem Abraami, quando juſſus eſt exire de terra ſua, & de cognatione ſua, ut iret in terram, quam Deus ipſi monſtraret. *Egreſſus eſt itaque Abram, ſicut præceperat ei Dominus, & ivit cum eo Lot. ſeptuaginta quinque annorum erat Abram, cum egrederetur de Haran*, &c. ubi in Chananæam pervenit, *apparuit ei Dominus, & dixit ei: Semini tuo dabo terram hanc*, &c. Stephanus porro VII. Act. com. 2. *Deus*, inquit, *gloriæ apparuit patri noſtro Abrahæ, cum eſſet in Meſopotamia, prius quam moraretur in Charran, & dixit ad illum: Exi de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram, quam monſtravero tibi. Tunc exiit de terra Chaldæorum, & habitavit in Charran. Et inde, poſt quam mortuus eſt pater ejus, tranſtulit eum in terram iſtam, in qua nunc vos habitatis.* In iis Stephanus velut Moſis interpres divinum illud mandatum: *Egredere de terra tua, & de cognatione tua*, &c. quod eſt Gen. XII, expreſſiſſe videtur. Nam iiſdem fere verbis utitur. Verum Moyſes hæc locutum eſſe Dominum indicat, poſtquam in Haran aliquamdiu cum patre moratus eſt Abraamus: Stephanus vero priuſquam moraretur in Charran, & cum adhuc eſſet in terra Chaldæorum. Sequitur enim, *Tunc exiit de terra Chaldæorum, & habitavit in Charran.* Eo alterum ut apparet ἐναντίωμα, præter illud quod ſupra retulimus de ætate Thare. S. Auguſt. lib. XVI. de Civit. cap. XV, utrumque nodum ita fere diſſolvit. *Intelligendum eſt*, ait, *locutum Deum fuiſſe ad Abraham, cum eſſet in Meſopotamia, priuſquam habitaret in Charram; ſed eum in Charram perveniſſe cum patre, retento apud ſe præcepto Dei, & inde exiiſſe ſeptuageſimo & quinto ſuo, patris autem ſui centeſimo quadrageſimo quinto anno. Collocationem vero ejus in terra Chanaan, non profectionem de Charra poſt mortem patris ejus factam eſſe dixit, quia jam mortuus erat pater ejus, quando emit terram, cujus ibi jam ſuæ rei cœpit eſſe poſſeſſor.* Ea Auguſtini proinde ſententia Thare anno ætatis ſuæ LXX. genuit Abrahamum; quem annum ineuntem quintum & ſeptuageſimum, Tharæi vero CXLV, Deus allocutus eſt, & ut in Chananæam proficiſceretur mandatum edidit, cum in Meſopotamia jam eſſet. Nam ante id tempus Chaldæam reliquerat, Tharæum ſecutus, qui ipſum tranſtulit. quoto vero anno e Chaldæa profectus ſit, non docet Auguſtinus. Inde Charran perventum; ubi non amplius uno anno cum patre moratus Abraamus, in Chananæam abiit. Auguſtini verba ſunt, cap. XVI. *Sed intelligendum eſt, quod eodem anno facta ſunt omnia, & Dei promiſſio antequam in Charra habitaret Abraham, & in Charra habitatio ejus, & inde profectio.* At enim Stephanus dicit jam in Meſopotamia conſtituto, hoc eſt jam egreſſo de terra Chaldæorum, dixiſſe Deum: *Exi de terra tua, & de cognatione tua*, &c. Reſpondet Auguſtinus, hoc juſſiſſe Deum, *non ut corpus inde ejiceret, quod jam fecerat: ſed ut animam evelleret. Non enim exierat inde animo, ſi ſpe redeundi, & deſiderio tenebatur: quæ ſpes & deſiderium Deo jubente, ac juvante, & illo obediente fuerat amputandum.* Hactenus itaque D. Auguſtini interpretatio probatur, quatenus Moſis hiſtoriam, quæ initio capitis XII. poſt undecimi finem continuo ſubtexitur, non perinde rerum geſtarum ordine proxime ſubſecutam eſſe confirmat; ſed Scripturam more ſuo *ad id rediiſſe, quod ideo prætermiſerat, ut prius de Thara id quod inchoatum fuerat compleretur.* Eſt enim familiare Scripturis res temporis ſpatio diſtractas, ſed narratione continuas eodem filo pertexere. Cum ergo Tharæi mentionem feciſſet, ut quæ ad eum ſpectarent, ſemel abſolveret, obitum illius ante vocationem Abraami perſequi maluit; ſtatimque repetito narrationis ordine ad Abraamum, ſeriemque reverſus eſt. Nota eſt & alia virorum eruditorum obſervatio; verbum אמר, *dixit*, quo Moſes initio XII. cap. utitur, pro præterito pluſquam perfecto accipi poſſe; quando præteriti genus unicum agnoſcunt Hebræi; idque pro contexto ſermonis per præteritum perfectum, aut imperfectum, aut pluſquam perfectum ab interpretibus exprimitur. Finge Latine ita ſcriptum eſſe. *Dixerat autem Dominus ad Abram.* Jam nihil quæſtionis ſupererit. Illud in Auguſtini interpretatione minus arridet; quod in unius anguſtias anni omnia iſta contulerit, vocationem Abraami, moram in Charram, indeque profectionem in Chananæam. Quippe amplius anno Charris conſtitiſſe Patriarcham, non pauca perſuadent; quod in digreſſu cum fortunis omnibus ſuis, etiam *animas, quas fecerant in Haran*, tranſtuliſſe dicitur in Chananæam; quibus verbis mancipia ſignificantur, & pecora, vel jumenta, quibus dum Charris habitaret, aucta ipſius bona fuerant. Proinde ibidem aliquamdiu conſedit. Tum quod Stephanus κατοικεῖν dicit illum ἐν Χαῤῥάν; quod vocabulum haud adeo breve fuiſſe intervallum arguit. Accedit & teſtis Achior Ammonites, Judith. cap. V. 6. & 7. verſ. *Populus iſte ex progenie Chaldæorum eſt. Hic primum in Meſopotamia habitavit, quoniam noluerunt ſequi deos patrum ſuorum, qui erant in terra Chaldæorum.* Mox addit præcepiſſe Deum illis ut *exirent inde, & habitarent in Charran.* Græce ita legitur, καὶ ἐξῆλθον εἰς Μεσοποταμίαν, καὶ παρῴκησαν ἐκεῖ ἡμέρας πολλάς. Non igitur annus unus profectionibus iſtis, & Meſopotamenæ habitationi ſufficere potuit.

Quamobrem ſic omnem illam ordinamus hiſtoriam. Thare cum Ure Chaldæorum eſſet, ſive ut verum Deum liberius coleret, ſive alia de cauſſa, ſponte ſua migravit in Meſopotamiam, Chaldæa relicta; quam Meſopotamiæ nomine ſignificatam a Stephano credunt Interpretes. Et fuiſſe quondam Meſopotamiæ contributam Babyloniam, teſtis eſt Plinius. Quod ſi verum eſt, non ſolum Thare, ſed etiam Abraamus migrationis illius auctor fuerit, utroque in eamdem conſpirante ſententiam. In Chaldæa proinde primum vocatus eſt Abraamus. Id anno ejus ætatis LXX. factum, placet Judæis, ut auctor eſt Genebrardus. Nec mihi diſplicet. Tum vero egredi juſſus eſt, in terram proficiſci, quamcumque monſtraret Deus. Nondum enim certam regionem præfinierat. Hæc prima vocatio ab Stephano commemoratur. Secundum quam quinque fere annis Charris conſedit. Ita anno expleto LXXV, novo mandato ſolicitatus eſt. *Egredere*, inquit, *de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui*, Geneſ. XII. Quaſi dicat, non ſolum de patria ſua, quam dudum reliquiſti; ſed etiam de domo patris tui; quod in priore mandato, quod expreſſum a Stephano diximus, nondum caverat Deus. Hactenus enim cum patre, & in paterna domo habitare permiſſus fuerat. Hæc ſecunda vocatio eſt, quam ſolam Moyſes attigit. Incidit autem anno Thare CXLV. Hoc reſponſo permotus Abraamus in Chananæam perrexit, comitante Loto; ibique LX. annis ad obitum parentis uſque perſtitit. Sub ejus mortem divino, ut credibile eſt, inſtinctu Meſopotamiam repetiit: ſive ut parentis funus curaret: ſive ut hereditatis partem adiret. Indidemque poſtremo tranſlatus a Deo, in Chananæa permanſit. Quem in Chananæam reditum com. 4. Stephanus indicavit.

Hic variis nos quæſtiunculis urgent, ac laceſſunt adverſarii. Quærunt cur tanto intervallo in Meſopotamiam redierit. Nimis hoc otioſe quidem. Quaſi noſtrum ſit eventuum omnium, geſtarumque rerum, quarum cauſſas Scriptura diſſimulat, præſtare rationes. Hæc præpoſteræ curioſitatis nimis enucleata diligentia merito prudentibus viris ludibrium debet. Satis eſt nobis Abraamum anno patris LXX. natum eſſe, teſtatum in Scripturis legi. Ac ſi quid forte contrarium, & parum

cohærens

Regula Scripturæ interpretandæ.

Auguſtini ſententia.

Quid in Auguſtini ſententia non probetur.

Hiſtoriæ ſumma.

Diſſolvuntur ea, quæ contra noſtram ſententiam objici ſolent.

cohærens objectum ſit, id probabili ratione defendi. Atqui idoneam, niſi fallor, cauſſam reddidimus, cur tum primum ſub Tharæi mortem in Meſopotamiam aſpiraverit. Inſtant, ſoluſne, an cum uxore, & familia eodem profectus ſit. Si ſolus; cuinam ſuos interim commendavit? Si una familiam deduxerit; ergo Nomadum inſtar Hamaxobiorum ſua omnia circumegit. Hæc ſunt jocularia, neque digna quibus reſpondeatur. Atenim duplex illa in Meſopotamiam, & in Chananæam profectio gratis excogitatur; neque in Scriptura uſpiam refertur. Qui id a nobis exigunt, cogitarent ipſi prius, quo Scripturæ teſtimonio duplicem Abraami vocationem affirment. Quid enim aliud præter probabilem conjecturam afferunt, in quam ipſos interpretandæ, conciliandæque Scripturæ neceſſitas induxit? Cur quod iſtic licere ſibi putant, nobis ſimili in re, & opportunitate non permittunt? Præſertim cum, ut vel ipſimet agnoſcunt, antiquitatis δ, νι τῷ' ὅρῳ ab noſtra opinione ſtet: paucos ipſi ſuffragatores, & eoſdem obſcuriores habeant.

Unum eſt, quod adverſus nos, expreſſumque Moſis teſtimonium ſolet opponi, ut quidem nonnullis videtur, invictum. Nempe Jeſcham, cujus mentio eſt Geneſ. xi, 29. filiam Aran eamdem eſſe cum Sara. Quod ſi Aran Abraamo natu minor fuerit, ex eo ſequetur ipſum anno ætatis circiter octavo Saram genuiſſe. Etenim x. annis Abrahamo Sara junior fuit, Geneſ. xvii, 17. Aram vero cum tertius ordine ſit, ſub annum Abraami tertium naſci debuit, ut octavam agens ipſe Saram gigneret, eaque decennio minor eſſet Abrahamo. Nos ad ea ſic parati ſumus, ut quod iſti * ex Hebræorum traditione certiſſimum putant, eadem fiducia falſum arbitremur; Jeſcham eamdem eſſe cum Sara. Hanc enim Thare patre genitam, ſed ex alia conjuge, quod melius, quam omnes iſti, ſcire potuit, Abraamus docuit Geneſeos xx, 12. *Revera*, inquit, *ſoror mea eſt, filia patris mei, non autem matris meæ*. Cujuſmodi connubia licita tum fuiſſe non pauci ex antiquis Patribus, & hodiernis Scriptoribus haud abſurde conjiciunt. † At S. Ambroſius Epiſt. xlviii. negat in veteri teſtamento fas umquam fuiſſe, ut neptem quiſquam ſuam, hoc eſt fratris, vel ſororis filiam avunculus duceret. *Illud tamen*, inquit, *licet in veteri teſtamento legimus, ut aliquis uxorem ſuam ſororem diceret, iſtud inauditum ut quiſquam neptem ſuam in uxorem acciperet, & conjugem dicat*. Quod de Patriarchali ſaltem ætate concedi nullo modo poteſt. Plura de iis apud Chronologos vel ad faſtidium uſque accumulata reperies. Nos ſuperiora iſta, magis ut ne eam quæſtionem omitteremus, quam quod recondita aut difficilia putaremus, hic attigimus.

CAPUT XIX.

De Argivorum regni primordiis.

NULLUM poſt ortum Abraami regnum extitit, quod cum hoc ipſo de antiquitate contendat. Sed in ea conſtituenda minus attenti ſane Patrum vetuſtiſſimi fuerunt: uti Clemens Alexand. Tatianus, Origenes iv. con. Celſum, Epiphanius; & ante hos omnes Joſephus; qui auctorem regni illius Inachum longe infra legitimam ætatem ſummoventes ad Moſis tempora demittunt. Horum igitur Euſebius correxit errorem. Qui in primo Chronicorum libro varias, & vero diſcrepantes de illius ortu & progreſſione ſententias more ſuo cumulat. Nos quæ ad Epiphanium ſuper ea re notavimus, paucis hic repetemus. Euſebius duas in ejuſdem regni ſucceſſione Dynaſtias percenſet, Argivorum unam, alteram Mycenæorum principum. Prior ab Inacho cœpta ad Acriſium uſque pervenit. Quamquam Inachi ſtirpem claudit Sthenelus; cui Danaus peregrinæ originis, & Ægyptius advena ſucceſſit. A Danao vero quintus eſt Acriſius. Hunc imprudens Perſeus nepos occidit: ideoque tranſlato Mycenas domicilio, regnum una, quod uſurpavit, ab Argis eodem tranſvexit. Ab hoc per Sthenelum filium, qui Sthenelaus a Tatiano dicitur, a Pauſania Sthenelas, continuatum eſt regnum ad Agamemnonem uſque. cujus in obitu, ac Trojanæ urbis expugnatione Mycenæorum regnum terminatur ab Euſebio, & Tatiano. In priore tamen Euſebii Chronico poſt Agamemnonem quinque alii ſubjiciuntur. Nobis ad eruendam regni illius originem ſatis eſt in Agamemnone, & excidio Trojano pedem figere: quod incidit anno per. Jul. 3530. Sed quot ante hanc annis Inachus inierit regnum ne affirmare certo poſſimus, prohibet Euſebius, qui diverſas annorum ψήφους concipit. In priore libro ab Inacho ad Agamemnonis necem annos colligit 655; in poſteriore viginti amplius; quod & nos ſequemur, tribuemuſque annos Argivis DCLXXV. Ita per. Jul. anno 2856. mundi 2126. Inachus regnare cœpit, annis poſt diluvium elapſis fere 470. poſt Abraami natalem 179. ante Iſraelitarum migrationem circiter 325. Favet huic opinioni Chronicon Euſebii. In quo Argivorum regnum anno Abraami CLXI. cœpiſſe ponitur. qui ea methodo capite primo libri hujus tradita, Julianæ periodi annus eſt 2857.

Verum in Catalogo regum Argivorum, quem in Operis finem conjecimus; diverſus abit ab Euſebio ceteriſque Pauſanias cum in pleriſque aliis, tum in eo primum, quod Abantis filios Prœtum & Acriſium regnum inter ſe partitos eſſe dicat: & illum quidem Heræum, Midæam & Tirynthem obtinuiſſe; Acriſium vero Argis hæſiſſe. At Euſebius Abantis ſucceſſorem Prœtum, Pauſan. Corinth. pag. 50. hujus Acriſium inducit. Item Argivorum regem Talaum Adraſti patrem commemorat; nec non Adraſtum ipſum. Neutrum tamen in Argivorum regum ſerie percenſent Euſebius, aut Pauſanias. * Ex iis vero, quæ ſupra capite de Sicyoniorum regno, & Adraſto conſtituta ſunt; probabile ſit Talaum poſt Acriſii mortem Argis regnaſſe, poſtquam Perſeus Mycenas domicilium tranſtulit: quem cum Megapenthe Prœti filio regnum permutaſſe idem refert Pauſanias. Moritur Acri- pag. 58. ſius anno circiter Jul. periodi 3401. Adraſtus vero Sicyone relicta Argos repetiit anno fere 3427. Quocirca † Perſeo interim Mycenis regnante; nec non Euryſtheo & Atreo, Adraſtus regnavit Argis; ut vera ſint quæ de ipſo Statius & Apollodorus referunt. Sed hiſtoriæ illæ omnes fabulis infectæ ſunt; in quibus tam exacta temporum inquiſitio locum non habet.

Clemens Alexandrinus ab Inacho ad Trojanum ex- 1. Strom. cidium viginti γενεὰς numerat; annos vero ſupra quadringentos. Sed longe plures anni colliguntur. γενεαὶ quoque viginti, ſi centum anni tres efficiunt; ut idem Clemens libro illo ſcribit: propemodum ſeptingentos annos conficiunt. Scribendum ergo fuit ἑξακόσια pro τετρακόσια.

CAPUT XX.

De poſteris Jacob, ejuſque profectione in Ægyptum, & ratione temporum in propagatione ſtirpis.

GENESEOS capite xxix. & ſequentibus, Jacobeæ ſtirpis fœcundiſſima propagatio deſcribitur, ex duabus uxoribus, & ancillis totidem: quam Moyſes diligenter, ordineque percenſuit. Tametſi in nonnullis obſcura ſit annorum partitio: neque ſatis explorari queat, eodemne, an diverſis annis in lucem prodierint. At Demetrius auctor vetus, quem Alexander pag. 247. Polyhiſtor apud Euſebium citat, libro 9. Præpar. Evang. ſingulorum generationes ſuis annis, immo menſibus aſſignat. Sed in ejus oratione pleraque mendoſa ſunt, quæ nos obiter caſtigabimus. Primum Judam ait anno, quam ſervire ſocero Jacob cœpit, undecimo, menſe quarto, editum fuiſſe. Ῥαχὴλ δὲ μὴ τίκτουσαν ζηλῶσαι

* *Auguſtinus* lib. 22. contra Fauſtum cap. 35. *Puto juſtum eſſe ut in ea re, quam noverat Abraham, nos autem non novimus, Patriarcha potius credamus loquenti quod ſcit, quam Manichæo criminanti quod neſcit.* Ubi tamen non putat ſororem fuiſſe. *Petavius.*

† Sic *Ambroſius* idem in Pſal. xxxv. ad illa, *quoniam doloſe egit in conſpectu ejus*, col. 678. vocat Herodiadem neptem ſaltatricem filiam Herodiadis, nempe, Philippi fratris filiam. Sic Amram Caathi F. duxit Jocabed amitam ſuam, Caathi ſororem, Exod. vi, 20. Num. xxvi, 59. *Petavius.*

* Diomedes Argis regnabat, quo tempore Mycenis Agamemnon. *Euſtathius* ad Iliad. A. ad hæc: ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ, ἐν Ἄργεϊ τηλόθι πάτρης. *Petavius.*

† Talaus ſucceſſit Acriſio 3401. Mortuo Patre, Sicyonem fugit, unde reverſus Argos Jul. per. 3431. *Petavius.*

ζηλῶσαι τὴν ἀδελφήν, καὶ συγκοιμίσαι τῷ Ἰακὼβ τὴν ἑαυτῆς παιδίσκην Ζελφάν, τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ᾧ καὶ Βάλλαν συλλαβεῖν τὸν Νεφθαλείμ, τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει, μηνὶ πέμπτῳ· καὶ τεκεῖν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει, δευτέρῳ μηνὶ υἱόν, ὃν ὑπὸ Λείας Γὰδ ὀνομασθῆναι. Rachelem vero, cum non pareret, invidiſſe ſorori ſuæ, & ancillam ſuam Zelpham ad dormiendam cum Jacobo dediſſe, eodem tempore, quo & Bala Nepthalim conceperit, anno undecimo, menſe quinto: ac duodecimo anno, menſe ſecundo, filium peperiſſe, qui a Lia Gad nominatus eſt. Perſpicuum his in verbis eſt mendum. Neque enim Rachelis ancilla fuit Zelpha, ſed Liæ. Bala quippe illius erat ancilla. Tum Danis omiſſa generatio eſt, quam Jacob e Bala ſuſcepit. Nepthalim etiam ea eadem Rachelis famula ſuſceptus eſt, non e Zelpha. Præterea ſi anno undecimo, quo Judas natus eſt, Rachel Balam ancillam ſuam Jacobo tradidit, ex eaque genitus eſt Dan, quomodo Nepthalim eodem anno, menſe quinto parere eadem ancilla potuit? Itaque deſunt apud Alexandrum Polyhiſtorem nonnulla verba. Dan vero eodem anno natus videtur, quo & Judas; nempe undecimo ex quo Jacob in Meſopotamiam venit; qui erat ætatis ipſius LXXXVIII, vel LXXIX. Anno ſequenti natus eſt e Bala Nepthalim, tum e Zelpha, Gad. Anno vero XIII. ſervitutis naſcitur ex eadem Zelpha Aſer: e Lia vero Iſſachar ineunte anno: & exeunte, Zabulon. Anno XIV. ſervitutis, ætatis Jacobi XCI, Lia Dinam, Rachel Joſephum enixæ ſunt, eodem menſe, ut apud Demetrium ſcribitur; qui non levi errore Danem anno ſervitutis XIV. natum prodidit: niſi exſcriptorum vitio ſuo loco verba iſta luxata ſint. Nato Joſepho, Jacobus miſſionem a ſocero petit, nec impetrat. Sex igitur annis apud eumdem habitat. Inde anno, quam ad eum venerat, expleto viceſimo, ætatis ſuæ XCVII, vel XCVIII. ineunte, clam e ſoceri domo profugit, & in Sochoth habitavit; inde in Salem Sichimorum migravit, Jordane tranſito. Neceſſe eſt autem pluribus annis aut hic, aut illic degiſſe Jacobum: ſi quidem Dina in Sichimis a principe conſtuprata eſt, quæ eodem anno, quo Joſephus, nempe XIV. ſervitutis, nata ſeptimum duntaxat ætatis annum ageret: ſi eodem anno, quo Jacob a ſocero diſceſſit, ſtuprum ei eſſet oblatum. Utro vero in loco diutius commoratus ſit, inter Chronologos, & Interpretes ſacrorum librorum quæritur. Alexander Polyhiſtor nulla Sochotorum mentione facta, decem annis in Sichimis hæſiſſe refert: Dinam ergo anno ætatis XVI. corruptam. Idem cenſet Auguſtinus Quæſt. CVIII. in Gen. diu nimirum in Sichimis manſiſſe; quod ex eo probat, quia & agrum emiſſe, & tabernaculum collocaſſe, & aram conſtituiſſe dicitur, Gen. XXXIII. 19. Abulenſis vero in Sochoth decem annis hæſiſſe putat: paulo vero poſtea quam in Sichima venit, patratum flagitium; quoniam Sichimorum rex Emor populum alloquens haud obſcure ſignificat nuper admodum peregrinos illos adveniſſe. Aliud argumentum Tornielius adfert; quod tum primum egreſſa videatur eſſe Dina ad videndas mulieres, quaſi recens eo veniſſet. Etſi utraque conjectura probabilis eſt, priori tamen accedimus; & in Sochoth uno vel altero anno manſiſſe Jacobum credimus; in Sichimis octo circiter. Quare XVI. ferme annos erat nata Jacobi filia, quando ſtuprum huic oblatum eſt; cum per ſolenne gentis illius feſtum, ut Joſephus tradit, ad videndas mulieres eſſet egreſſa. Accidit hoc anno ætatis Jacobi CVII. deſinente, & ineunte CVIII. Mundi 2414. per. Jul. 2944. Quo etiam anno Benjamin naſcente, mortua eſt Rachel, quam in Jacobi matrimonio tribus & viginti annis fuiſſe, Alexander Polyhiſtor memoriæ prodidit. Joſephus deinde anno vel eodem, vel ſequenti, cum annos XVI. exegiſſet, & XVII. ageret, a fratribus diſtractus eſt. Sed omiſſis annorum minutiis, quæ in Chronologica tabula digerentur, ſupereſt non levis quæſtio de Jacobi filiis, qui cum eo profecti ſunt in Ægyptum, ac de Judæ potiſſimum liberis, Gen. XLVII, 9. Etenim anno CXXX. ætatis ſuæ accitus Jacob a Joſepho, qui tum XL. annum inibat, in Ægyptum perrexit cum ingenti comitatu. *Cunctæ animæ* (Moſis verba ſunt Gen XLVI, 26.) *quæ ingreſſæ ſunt cum Jacob in Ægyptum, & egreſſæ ſunt de femore illius, abſque uxoribus filiorum ejus, ſexaginta ſex. Filii autem Joſeph, qui nati ſunt ei in terra Ægypti animæ duæ. Omnes animæ domus Jacob, quæ ingreſſæ ſunt in Ægyptum, fuere ſeptuaginta.* Atqui LXX. Seniores ἑβδομήκοντα πέντε, *ſeptuaginta quinque* ſcripſerunt. Deinde illo ipſo capite, cum ſigillatim poſteri numerantur, ſumma non conſtare videtur. Triginta tres e Lia ſuſcepti dicuntur, excluſis Her & Onan, qui ante profectionem in Ægyptum obierant. At non plus quam XXXII. capita percenſentur. Accedunt Rachelis filii ac nepotes XIV; Zelphæ XVI; Balæ VII. Conſiunt LXIX. detracto Joſepho, ac duobus filiis, quos in Ægypto genuit; reliqui ſiunt LXVI. Denique de Judæ filio Phares, & hujus liberis duobus Hezron & Hamal, non levis eſt controverſia. Natus eſt Judas anno duodecimo, quam Jacobus in Meſopotamiam venerat, ætatis ejuſdem anno LXXXVIII, vel LXXXIX, mundi 2295. Jacob anno ætatis CXXX. profectus eſt in Ægyptum: quando Judas annum agebat XLII. Atqui tum & liberos e Sue Chananæa ſuſceperat Her & Onan, qui δυσθανάτῳ πληγῇ prærepti ſunt; ac Selam: & ex inceſtu cum nuru ſua Thamare, Pharez filium genuerat, ex eoque nepotes habebat duos, Hezron & Hamal; qui inter ea capita cenſentur, quibus cum Jacobus in Ægyptum deſcendit.

Quinam vero fieri potuit, ut annos duos & quadraginta natus nepotes haberet? Duæ ſunt ſententiæ. Altera eſt, quam Tornielius probat; Judam anno circiter XIII. genuiſſe filium Her; decimo quarto vero alterum Onan; tum decimo quinto, Selam. Anno deinde Judæ XXVII, Thamar ambobus fratribus nupſiſſe; primum Her; dehinc Onan: quibus mortuis, ad XXVIII. uſque Judæ, Thamar viduam manſiſſe: ac tum demum e ſocero ſuo Pharez & Zaram peperiſſe. Pharez denique paullo antequam in Ægyptum cum patre, avoque proficiſceretur, Eſron & Hamal genuiſſe. Altera eſt opinio; ambos illos in Ægypto natos eſſe; quæ eſt Pererii noſtri. Hic enim omnes illos Jacobi poſteros ſeptuagenario numero comprehenſos non putat ante profectionem eſſe genitos; ſed κατ᾽ πρόληψιν commemorari; ut eorum aliqui in Ægypto nati ſint. Quod ſimili quodam loquendi genere ſilio ipſo in capite declaratur. Nam poſt enumeratos Jacobi poſteros e Lia, numero XXXIII; iſta ſubjungit. *Hi filii Liæ, quos genuit in Meſopotamia Syriæ, cum Dina filia ſua.* At certum eſt non omnes illos XXXIII. in Meſopotamia ortos eſſe; ſed ſex tantum Liæ filios cum eorum ſorore Dina. Verum huic occurri ſic poteſt; hæc verba; *Hi filii Liæ*, non ad nepotes Jacob, ſed ad ſolos pertinere filios. Cum enim poſteros Jacob recenſere Scriptura vellet, per uxores Jacob, & earum filios numerum partitur. Ideo poſt ſingulas ſummæ particulas, *Hi ſunt*, inquit, *filii Liæ*, vel *Zelphæ*, &c. quaſi dicat. Hi ſunt ſex Liæ filii, a quibus capita reliqua propagata ſunt. Sane utraque ſententia mihi probabilis videtur; vix ut conſtituere poſſim utram magis amplectar. Prior quidem expreſſis Scripturæ verbis nititur: quod totidem animæ cum Jacobo deſcendiſſe dicuntur. Non videtur autem ſatis appoſitum, illam in Ægyptum profectionem ad id omne tempus, quo vixit in Ægypto Jacob, aut Joſephus patri ſupervixit, extendere: quemadmodum S. Auguſtinus Quæſtionibus in Geneſim, & ex eo fautores alterius opinionis interpretantur. At e contrario minime id veriſimile putatur; anno XIII, vel XIV, Judam liberis operam dediſſe, eamdemque præcocem libidinem, & immaturaram nuptiarum cupiditatem in liberos transfudiſſe. Tum quod proxime collectum eſt e Scripturæ verbis argumentum, ex eo loquendi genere diſſolvi poteſt, quod eodem capite Geneſ. XLVI, 26. legitur: *Cunctæ animæ, quæ ingreſſæ ſunt cum Jacob in Ægyptum, & egreſſæ ſunt de femore illius, abſque uxoribus filiorum ejus, ſexaginta ſex*; & mox: *Omnes animæ domus Jacob, quæ ingreſſæ ſunt in Ægyptum, fuere ſeptuaginta*. Sic enim interpretari priora licet: ſexaginta ſex animas partim cum Jacobo profectas eſſe: partim eo ſuperſtite, & in Ægypto commorante, natas fuiſſe. Præſertim cum Joſephi duo filii, qui in Ægypto nati ſunt, neque cum Jacob e Chananæa migrarunt, ſeptuagenarium numerum compleant qui cum illo Ægyptum ingreſſus eſſe dicitur. Quamquam caute hic Scriptura loquitur. Neque enim de ſeptuaginta illis dixit, cum Jacob ingreſſas eſſe, ut in prioribus ſex & ſexaginta fecerat, ſed tantum ingreſſas eſſe. Quod nonnulli ſic accommodant: ut adeunti Jacobo Joſephus cum duobus filiis occurrerit in limitibus regni, ſecumque filios duos adduxerit; quibus cum Ægyptum Jacob ingreſſus eſt. Sed hæc fortaſſe nimis arguta. Illud pro hac poſteriori ſententia ſolidius eſt: Omnes illos Jacobi

nepotes

Demetrii locus caſtigatur.

nepotes in numerum venire, ingreſſoſque cum avo teſſeri, qui eo ſuperſtite in Ægypto nati fuerunt. Ex his itaque, quam volet, opinionem, me quidem non adverſante, prudens Lector ſequatur: & ad amborum patrocinium plura ex Torniello, Perrerio, poſt Abulenſem, & alios veteres, argumenta conquirat. De LXX. Seniorum variante lectione idem, quod de Cainano, poteſt eſſe judicium; quem præter Hebræorum codicum fidem in ſeriem intradunt; de quo ſupra diſputavimus. Nam quod Liæ poſteri XXXIII. diſerte concipiuntur, cum non plures triginta duobus occurrant, facilis eſt ratio. Jacob enim ipſe cum filiis annumerandus eſt, uti & ſeptuagenariam ſummam ſubinde perficit.

CAPUT XXI.

De Jobo, ejuſque tempore & origine. Oſtenditur Idumæum fuiſſe: & contrariæ opinionis argumenta ſolvuntur.

TANTUS * vir Patriarcha Job fuit, ut illuſtrandis ejus temporibus peculiare hoc caput dicandum merito videatur. Ereſt alioqui perobſcura, & controverſiæ plena diſputatio: quam cum haud pauci hactenus Scripturarum Interpretes, & Annalium conditores accuratiſſime tractaverint, non perdam operam in commemorandis iis, quæ apud auctoras ipſos legi poſſunt diſputata copioſius. Alia ſunt a plerisque prætérita, vel levius, obiterque comprehenſa, quæ & eodem nihilominus pertinent, nec minorem, quam quæ illorum ſtudiis expolitæ ſunt quæſtionis partes reliquæ, operam ac diligentiam requirunt. Id ego cum alias antea, tum præſertim nuper intellexi, cum a 'eam me diſputationem acrius explorandam, penituſque pervidendam nuperi cujuſdam Scriptoris occaſione dediſſem. Prodiit enim ante duos annos commentarius quidam de Jobi ſtirpe, ac genealogia vernacule ſcriptus, in quo patientiſſimi illius Patriarchæ natalis fuſiſſime differitur. Hujus auctor communem de Jobi origine ſententiam, & videlicet noſtram, magno conatu labefactare nititur, eique, quam veriorem putat, Hieronymi, & Hebræorum opinionem anteponit. Sed quam nihil opere ac labore iſto profecerit, tribus verbis oſtendam.

De Jobi origine prima ſententia. Duæ ſunt de Jobi natali ac genere celebriores ſententiæ. Altera eſt Hieronymi in Tradit. Hebr. in Geneſio, qui Jobum de ſtirpe Huz primogeniti Nachor fratris Abraham deſcendiſſe ſcribit: & errare quoſdam, qui de Eſau genere eſſe putent. Nam Geneſ. XXII, 21. Melcha peperit Nachori *Hus primogenitum, & Baz fratrem ejus*. Fuit autem Job *in terra Hus*. Igitur Nachoris nepotem, Tharæ filium, cujus pater Hus fuit, avus Nachor, Jobum Patriarcham nuper auctor Commentarii ſtatuit.

Altera ſententia. Altera eſt opinio, Jobum ab Eſau ſtirpe propagatum eſſe, ab eoque numerari † quintum. Eſau quippe filium habuit Rahuelem ex Baſemath Iſmaelis filia, ſorore Nabajoth; Gen. XXXVI, 4, & 10. Rahuelis filius Zara com. 13. cujus filius Jobab, com. 33. Hunc enim eumdem eſſe, qui & Job appellatus eſt poſtea, magno conſenſo receptum eſt. Poſterioris hujus ſententiæ vetuſtiſſima eſt auctoritas in codicibus Græcis, in quibus ad calcem Jobi lacinia quædam adtexitur, quæ Jobab prius dictum fuiſſe Patriarcham docet, qui Job poſtea nominatus eſt. Hunc Zare patre genitum ex Eſau poſteris, matre Boſſora quintum ab Abraamo cenſeri. Quamvis autem appendix illa Canonica auctoritate careat, nihilominus antiquos fere omnes perpulit, ut pro certo id haberent, Jobum ab Eſau ſtirpe originem trahere. * Ita ſentit inter alios Epiphanius noſter, qui & Appendicem corrigit. Non enim ab Abraamo quintum, ſed ab Iſaaco Jobum eſſe dicit. Quamquam & Athanaſius in Synopſi, & Chryſoſtomus Hom. II. de Jobi patientia, quintum ab Abraamo numerent; ipſo videlicet excluſo ſtirpis auctore. Adſtipulatur & Auguſt. lib. XVIII. de Civit. cap. XLVII. & alii ſane frequentes. † Hanc opinionem priori utrique probabiliorem facit tot Scriptorum conſenſio. Neutra vero ἀποδείξει alia, quam auctoritate firmatur. Nam ex Scripturis nihil in alterutram partem certi, ac liquidi promitur. Sola igitur veterum nos auctoritas impulit, ut Idumæum potius, quam Nachoritam Jobum eſſe crederemus. At reclamat Scriptor ille noviſſimus, meque quod teſtimonium ſecundum poſteriores illos dixerim, nominatim appellat. Injuria ſane. Nihil enim toto illo commentario protulit, quod valde cauſſam promoveat. Duplex probationis caput eſt. Unum ab auctoritate petitur; alterum ex contrariæ ſententiæ ἀπορίᾳ, atque conflictu. Hebræos ait p. 208. & hos inter antiquiſſimum Philonem magis audiendos eſſe ſuis de rebus, & hiſtoriis aſſerentes, quam peregrinos, & noſtros; præſertim cum ſubſcriptor illis accedat Hieronymus. Itaque pene omnibus paginis ſpecioſum illud Philonis nomen obtenditur. Atqui Philonem iſtum neſcio quem ſuppoſititium cum Annianis mercibus valere pridem docti homines juſſerunt; quarum delitiæ vix ad plebeium palatum faciunt. Nam quæ portenta iſtis in quiſquiliis? Quis ſine ſtomacho Jobi filiorum nomina legat ab otioſo nugatore conficta? Nempe hi filii ſunt, Eliphac, Ermoe, Diaſat, Philias, Diſſar, Zellud, Theloo; filiæ, Meru, Litaz, Zeli.

Secunda magis probatur.

Sane hæc putida ſunt, neque digna, quæ patronum hoc tam erudito ſæculo reperiant. Et tamen de ſtramentitio iſto Philone dubitat ſcriptor ille, an & unus e LXX. Interpretibus fuerit, & idem cum Philone illo Judæo, & Alexandrino longe diſertiſſimo; qui Cai tempore vixit; ut amplius CCC. annorum ætatem duxerit. Hæc ſcilicet digna ſunt, de quibus ambigat Chronologus, quæque temporum inter quæſtiones locum habeant. De Hieronymo ſatis exploratum eſt, quæ in Traditionibus Hebraicis ab eo memoriæ prodita ſunt, magis ex Hebræorum mente, quam ex ſententia ſua plerumque proferri. Sexcenta ſunt in Traditionibus illis abſurda, & aliis ejuſdem Hieronymi decretis, ſententiiſque contraria. Tum ut ea ſit opinio Hieronymi; at longe plures alteram Græci Latinique Patres amplexi ſunt. Caput eſt argumentationis ſecundum, & quidem ſpecie ipſa validius, quod qui Idumæum faciunt Job inextricabilibus ſeſe laqueis implicant. Id autem ex capite XXXVI. Geneſis, & I. Paral. I. ſic oſtendit. Capite illo Geneſeos Eſau liberi percenſentur; Eliphaz ex Ada Chananæa filia Aoz, & Rahuel ex Baſemath Iſmaelis filia, ſorore Nabajoth; quam ſub illud tempus duxit, quo Jacob in Meſopotamiam profectus eſt: Geneſ. XXVIII, 9. Eliphaz filii, Theman, Omar, Sepho, Gatham, Cenez: tum Amalech ex concubina Thamna; qui omnes duces appellantur com. 15, 16. Rahuelis filius Zara dux. cujus etiam fratres, & conſanguinei Eſau poſteri duces appellantur. Subjicit poſtea Scriptura reges, qui regnaverunt in terra Edom antequam haberent regem filii Iſrael. Ii ſunt octo, quorum ſecundus eſt Jobab filius Zaræ de Boſra. Hunc eſſe Jobum cum LXX. Græci omnes, & Latini plerique ſentiunt. Regibus deſitis in fine capitis ſuccedunt duces a ſtirpe Eſau undecim numero. Eadem fere lib. I. Paralip. cap. I. referuntur; atque hoc amplius, ultimo rege Idumæorum Adado mortuo, duces pro regibus in Edom eſſe cœpiſſe. Ex quo Pſeudophilonis patronus ita pugnat. Ducem ex Eſau genere Idumæum fuiſſe neminem, antequam reges illi octo deſierunt; ſecundum quos duces undecim ordine ſucceſſerunt. Quare ſi Zara Eſau nepos dux fuit; poſt reges utique ducatum geſſit; adeoque poſt Jobab regem filium ſuum, qui ſecundus in ſerie ponitur; quod eſt incredibile. Ad hæc, Rahuel Eſau filius natus eſt eo fere tempore, quo Jacob in Meſopotamiam migravit. Quippe Geneſ. XXVIII, 9. Eſau poſtquam animadvertit diſplicere patri, quod Chananæas uxores duxiſſet, ob idque Jacobum a patre digredientem in mandatis habuiſſe, ne alienigenas duceret;

Explicatur quomodo Job ab Eſau propagatus fuerit.

Cap VI. pag 46

Iſmaelis

* Jobi Antiquum *Regem* vocat Lucifer Lib. 1. pro S. Athanaſio pag. 81 Oroſius in Apol. pag 735. *Manifeſtatio iſta Diaboli tempore Job facta eſt; ſcilicet, tempore Moyſi.*

† *Petavius* emendabat in margine libri *quartum*, addebatque: Aben Hezra in I, Cap Jobi, utramque memorat, ſed in hanc acquieſcit.

* *Euſeb* Lib 1 Demonſtr. Cap. IV. pag 51 ubi & quintum facit ab Abrahamo. *Petavius*

† Proſper Part. I. prædict. & promiſſ. cap XXIX. Ambroſ. in Pſalm. XXXVI. col 705.

Digitized by Google

Iſmaelis filiam Maheleth, vel Baſemath, uti cap. xxxvi, 3. vocatur; ſibi conjugem adſcivit, e qua natus eſt Rahuel. Quare non potuit in lucem edi Rahuel ante LIV. annum quam Jacob in Ægyptum migraret. Atqui ccxv. non amplius anni ab Jacobi profectione ad exitum Iſraelitarum vulgo numerantur. Natus eſt itaque Rahuel anno ad ſummum CCLXVIII. antequam Iſraelitæ ex Ægypto diſcederent. Rahuelis filius Zara, Zaræ Jobab fuit. Ut autem anno circiter ætatis viceſimo Zara Jobam genuerit, natalis hujus in annum CCXLVIII. ante exitum Iſraelitarum inciderit. Jobus porro CXL. annis poſt morbum calamitatemque vixit, ut in fine libri ſcriptum eſt, hoc eſt duplo plus, quam ante calamitatem vixerat. Nam omnia illi duplicia Deus, adeoque vitæ tempus & ætatem; cumque ſeptem annis conflictatus morbo illo ſit, vixit in totum annis ccxvii. Itaque xxx. circiter annis ante Iſraelitarum migrationem obiit. Totidem anni ſea regibus ac ducibus undecim reliqui ſunt, antequam Moyſes, qui rex Iſraelis dicitur, populo præeſſet. Hoc vero credibile non eſt. Neque enim ſingulis, ut ex æquo tempus partiare, biennium competet. Hæc recens ille Scriptor; qui in omni diſputatione, ſua partim dubia & incerta pro veris & confeſſis accipit; partim a ſe ipſo diſſidet, & pugnantia loquitur. Quod enim firmamentum eſt, ac robur argumentationis; neminem ex Eſau ſtirpe ducem fuiſſe antequam octo illi reges imperaſſent; id & falſum eſt, & tam a Moyſe, quam ab illo ipſo Scriptore pluribus in locis refellitur. Capite xxxvi. Geneſeos, Eſau filii, qui ante reges percenſiti ſunt, duces appellantur, com. 15. & ſequentibus. Vox אלוף ambigua eſt quidem, & ſive caput familiæ ſive principem ſignificat: hoc eſt נשיא גדול, interprete Aben Hezra. Atque ut poſteriorem hanc notionem eligamus, antequam octo illi reges exiſterent, duces Idumæorum cum pauci fuerunt ab Eſau geniti; tum poſt reges alii ex eodem genere Duces imperarunt. Etenim duces illi priores a poſterioribus diverſi ſunt. Duo treſve iiſdem nominibus in utraque ſerie deſcribuntur, Thamna, Cenez, & Theman. Sed iidem, an diverſi ſint, conſtare non poteſt: & fortaſſe non iidem fuerint. Quocirca falſiſſimum eſt; quod ad ſatietatem uſque Pſeudophilonis patronus oggerit, nullum ex Eſau ſtirpe ducem Idumæorum fuiſſe ante deſitos reges. Certe, ut alios omittam, Zara ipſe Jobi pater: de quo præcipua quæſtio eſt, quique ab iis, contra quos ſcriptor ille pugnat, Rahuelis filius aſſeritur, inter priores duces ac regibus anteriores ponitur, neque in poſteriori ordine tam cap. xxxvi. Gen. quam I. Paral. I. collocatur. Fruſtra igitur eſt Philonis patronus; neque paralogiſmus iſte procedit; cum ſic argutatur. Ex ea ſententia, qua Jobab ſecundus Idumææ rex Zaræ unius e poſteris Eſau, de quo com. 13 & 17. filius adſtruitur, alterum e duobus abſurdum conſequi: aut enim Jobum regem ante fuiſſe, quam Zara dux eſſet; aut Zaram ipſum poſt Jobi filii, ſucceſſorumque regum, atque ducum obitum, a mortuis excitatum longo intervallo præfuiſſe. Miror non indiligenti Chronologo, & in aliorum prætertim errores inquirenti, non ſuboluiſſe tam apertum, cum iſta ſcriberet, ſententiarum, verborumque certamen. Etenim paullo ante Ducum genera diſtinxerat duo eadem ex Eſau ſtirpe; atque alios, qui ante reges a Moyſe Gen. xxxvi. recenſiti ſunt, ſeparatim præfuiſſe negaverat: ideoque non Chronologice, ſed genealogice tantum dixerat eſſe deſcriptos: alios ordine ſibi ſucceſſiſſe; cujuſmodi ſunt undecim illi poſt reges octo poſiti. Rurſus priores illos credibile putat eodem, quo reges erant, tempore ſuæ quemque familiæ, ac regionis ducatum geſſiſſe, ſolos autem undecim, regibus poſteriores, ſingillatim Idumæam totam gubernaſſe. Quod eſt igitur acumen? quæ vis collectionis iſtius? Ex eo, quod Zara pater Eſau dux aſſeritur; conſequens eſſe, ut poſt Jobum filium imperarit, poſteaque revixerit? Nam ſi verum eſt, quod eadem pagina paucis ante verſibus explicarat: Zara Jobi pater eo ipſo, quo in Idumæa regnatum eſt, tempore dux eſſe potuit. Quod ſi, ut ille probabile putat, ducis vocabulum, de familiæ capite, in priori dumtaxat ſerie Ducum, interpretari liceat: cum inter poſteriores Zara minime commemoretur; quid, obſecro, vetat, Zaram Jobi parentem caput familiæ nominari, ab eoque natum filium Idumæorum ſuffragiis regem eſſe delectum?

[Margin: Libro de Jobo cap. vi. pag. 68, & 69.]

[Margin: pag. 66.]

[Margin: pag. 68.]

[Margin: pag. 67.]

Huic igitur nuperi Scriptoris antimachiæ color nullus allini poteſt. Si undecim tantummodo Duces regibus ordine ſucceſſerunt, uti pag. 68, 70. & alibi diſputat. Si regum tempore primi illi ſuis quique locis Duces eſſe potuerunt, quod pag. 68. tradit; doceat nos cur pag. 76. Duces ullos Eſau poſteros fuiſſe neget antequam reges obiiſſent: cur item Zaram, qui non inter poſteriores xi. numeratur, ſed priorum unus eſt; nonniſi mortuis regibus Ducem fuiſſe contendat. Mirum eſt hæc ab eo non animadverſa, & qui cum aliis toto illo libro pugnare voluit, ſecum ipſum gravius intolerabiliuſque pugnaſſe.

Sed ut paucis abſolvam; cum utraque ſententia nulla ſe idonea ἀποδείξει præ altera commendet; ſed auctoritatum, ac teſtimoniorum ſola fere contentio verſetur, vincit illa ſine dubio, quæ Idumæum definit eſſe Jobum, Zaræ filium, Eſau abnepotem; quorum Geneſ. xxxvi. Moſes meminit. De quo cum diſputari multa poſſint, nos de illius ætate, ac tempore conjecturam noſtram paucis explicabimus. Ultimum Jobi caput in Hebræo, ac Latina vulgari, Jobum poſt calamitatem annis CXL. vixiſſe teſtatur; quot autem ante morbum, & in ipſo adeo morbo vixerit, nuſquam memorat. At Græci codices in Appendice illa, quæ in Jobi calce legitur, annos poſt ægritudinem tribuunt CLXX. quidam tamen codices, CXL. Sixtiani priorem numerum adſciſcunt. Addunt in totum vixiſſe CCXLVIII. vel CCXL. ut eſt in Sixtianis. Si CCXLVIII. in totum vixit, & poſt morbum CLXX. ergo LXXVIII. prius vixerat. Vulgo & LXX. annos aſſignant antequam in calamitatem incideret, & in ipſa calamitate, VII. atque in totum CCXVII. annis illius ætatem definiunt. Ita Perrerius noſter. Cur LXX. præfiniantur, leviſſima conjectura perpulit, immo nulla; quoniam duplicia illi Deus omnia reddidit, poſtquam e malis emerſit. Ergo & ætatem duplicavit. At vixit poſt ſoſpitatem annis CXL. Hujus itaque dimidium integro adhuc ſtatu tranſegerat. Nam quod ſeptem annis cum acerbiſſimis doloribus, ac Satana ipſo conflixerit, ex Olympiodoro, & Suida, aliiſque confectum exiſtimant. Hinc illud ſequitur, quoniam quidem natus ponitur Job ſub id tempus, quo in Ægyptum profectus eſt Jacob: ab eo vero tempore, ad migrationem Iſraelitarum anni putantur CCXV. mortuum eſſe Jobum paullo poſt eamdem profectionem ex Ægypto; hoc eſt biennio poſt, ut putat Perrerius, ex eoque Tornielius. Verum ſi, ut communis fert opinio, Jobus eſt Jobab, ſecundus Idumæorum rex, Zaræ filius, ac poſt ejus obitum ſex Idumæorum reges ordine ſibi ſucceſſerunt; iiſque mortuis, duces undecim, antequam Moyſes hiſtoriam ſcriberet; in qua ſingillatim omnes enumerati ſunt: profecto anguſtius illis intervallum relinquitur; cum, ut ultimo ætatis anno Moſes iſta perſcripſerit; non amplius, quam XXXVII. anni regibus ceteris, ac Ducibus ſuperſint. Quamquam de Ducibus ambigi poteſt, utrum regum tempore certis Idumææ regionibus præfuerint, majori imperio ſubjecti. Nam neque Geneſeos xxxvi. poſt regum mortem exſtitiſſe memorantur; neque Paralip. I. cap. I. in Hebræis, Græciſque codicibus. Quare quod in vulgata noſtra legitur, *Adad autem mortuo, duces pro regibus in Edom eſſe cœperunt:* Interpres noſter illud adjecit. Hebraice vero ita locus iſte concipitur. וימת הדד ויהיו אלופי אדום: *Et mortuus eſt Adad: & fuerunt duces Edom:* καὶ ἀπέθανεν Ἀδὰδ, καὶ ἐγένοντο ἡγεμόνες Ἐδώμ, &c. Sed quoniam priora iſta: *Et mortuus eſt Adad:* cum priore verſu minime copulantur, ſed cum ſequentibus conjuncta diverſam ab antecedenti periocham faciunt; mihi recte noſter Interpres Hebraicam lectionem expreſſiſſe videtur; neque ante regum exceſſum, Duces illi undecim Idumæam adminiſtraſſe. Hoc enim copulativum illud ו ſignificat. Quare non minus Ducibus illis, quam Regibus ſuum tempus aſſignandum erit antequam Moyſes Geneſim ſcriberet, aut ipſum etiam Jobi librum: ſi quidem, ut vulgo ferunt, auctor illius, interpreſve fuerit. Toſtatus exiſtimat Prophetico illum afflatu regum, ducumque ſucceſſionis ac nomina deſcripſiſſe, quorum tempus ad Saulem uſque pertinere, ea iis Moyſis verbis colligit: *Reges autem, qui regnaverunt in terra Edom: antequam haberent regem filii Iſrael.* Primus enim rex Iſraelis Saul; ad quem reges in Idumæa duceſque totidem fuerunt, quot in illo capite recenſentur.

Mihi

Digitized by Google

Mihi vero, cum de tota hac hiſtoria Jobi nihil præter conjecturam ac ſuſpicionem habeamus, cum communi illa ſententia, quæ eumdem illum Patriarcham Zaræ filium Eſau pronepotem facit, id in primis conſentaneum eſſe videbatur; natum illum fuiſſe annis aliquot antequam Jacob cum ſtirpe ſua in Ægyptum migraret. Eſau anno circiter ætatis ſuæ LXXVII, poſtquam Jacobum vidit in Meſopotamiam a patre dimiſſum, ut apud gentiles ſuos conditionem ſibi quæreret, ſimſeitidem conjugem duxit Baſemath. Ex ea natus eſt Rahuel, anno Jacobi & Eſau LXXVIII. Rahuel annum circiter agens XVIII. gignere potuit Zaram. Demus hunc eſſe mundi 2203. periodi Jul. 2933. Zara igitur eadem ætate, qua ipſum pater genuerat, Jobum filium ſuſcepit, qui natus ponetur anno mundi 2221. per. Jul. 2951. ætatis Eſau, & Jacob, 114. ante exitum Iſraelitarum ex Ægypto, 233. Jam quod anno vitæ ſeptuageſimo in cruciatus illos incidiſſe, iiſque ſeptennio toto jactatum eſſe vulgo ferunt, mihi non probatur. Malim id anno Jobi quinquageſimo contigiſſe, ac paucorum menſium, aut ad ſummum, unius anni ſpatio perſeveraſſe. Is erit annus Julianæ periodi 3000. mundi 2270. poſt Jacobi mortem, 16. ab Iſraelitarum tranſitu in Ægyptum, 33. ante exitum, 183. Vixit deinde CXL. annis. Quare mortuus eſt anno per. Jul. 3139. mundi 2409. ante migratam Ægyptum, XLV. Totidem anni regibus ſex reliquis eximi poſſunt; ſi quis ita Moſis verba velit interpretari, uti regis nomine, ductorem, ac moderatorem intelligat; quo ſenſu Deuteron. XXXIII, 5. Moſes idem rex dicitur; ac nonnulli Jud. XVIII, 1, regis vocabulum accipiunt. Quantum autem perobſcura in hiſtoria conjectura licet aſſequi: regnum Idumææ tum hereditarium non fuit; ſed cum regio tota in provincias diſtributa jam eſſet, quæ ſingulis ducibus parebant; poſtea conſenſu omnium regem deligi placuit, & quidem ex Ducum ipſorum numero: penes quem ſumma poteſtas eſſet. Horum unus Jobab, ſive Job fuit; qui cum & ante calamitatem, & poſt illam perdiu ducatu ſolo contentus fuiſſet; electo demum Beoris filio Bela, cui ſortito fortaſſe præ ceteris ea dignitas obtigit; ac poſt aliquot annos regni mortuo, ſuffectus eſt Jobab; eidemque Reges alii ordine ſucceſſerunt. Sin eſt at laxandum Regibus intervallum aliquis exiſtimet; quod & mihi probabilius eſt viſum; licebit hoc ea ratione commode diſpenſare. Duces illi, qui regibus ſubſtituti dicuntur, undecim, nequaquam, ut recentiori Scriptori placuit, Idumææ toti præfecti ſunt, neque prioribus extinctis poſteriores ordine ſubrogati; quemadmodum in regibus accidiſſe Scriptura demonſtrat. Sed eodem omnes tempore ſuæ quique regionis ac provinciæ duces extiterunt. Nam cum aliquot jam annis Duces Idumææ penes unum inſignia regni, & fortaſſis Ariſtocraticum jus, & imperium reſidere maluiſſent; poſtea veterem ad adminiſtrandi formam redierunt: ac deſitis regibus, qui ſub illis Duces fuerant, & eorum ſe hactenus imperio ſubjecerant, liberam, ampliſoremque poteſtatem ſinguli ſuis in provinciis uſurparunt. eorum igitur nomina, qui illo ipſo, quo ſcribebat, tempore ſuperſtites erant, Moyſes perſequitur; quod ad Eſau ſtirpem pertinerent quam illo capite deſcribit. Atque hoc quidem ſub extremum vitæ Moyſis tempus accidiſſe nihil prohibet. Fingamus ergo ſex illos reges Jobi ſucceſſores annos LXXX. circiter imperaſſe, ad uſque annum periodi Julianæ 3219. mundi 2489. reliqui erunt ad obitum Moyſis quatuor anni, vel quinque: quibus, ſublato regio dominatu, & unius imperio, plures in Ducatus Idumæa diſtributa eſt; quemadmodum Romano imperio accidit: quod cum unius ditione, ac poteſtate regeretur, cui Provinciarum Præfecti, Duces, atque Comites, quoſque Marchiones vocant, ad nutum obſequebantur; paullatim attenuatis opibus eo redactum eſt; ut illius excuſſo jugo plerique ſuis in regionibus ſummum jus ac dominatum adepti ſint. Ducum porro Idumæorum nomina, qui poſt extinctos reges ſuis in civitatibus αὐτοκράτορες eſſe cœperunt, Moyſes, uti diximus, memoriæ commendavit, qui quidem ex Eſau genere propagati fuerant. Hæc eſt noſtra de Jobo, deque Idumææ principibus ſimpliciſſima narratio; quæ non ἀποδείξει. qui enim id fieri poteſt? ſed conjectura nititur: quam ne ille quidem ſententiæ communis oppugnator, ac ſuppoſititii Philonis advocatus negare poteſt cum Moyſis hiſtoria valde eſſe conſentaneam.

Quando natus ſit Job: ac tota vitæ illius ſeries exponitur.

CAPUT XXII.

De Athenienſium regno.

TRIPLICEM adminiſtrandi formam experta eſt Athenienſium civitas, ut ex Euſebio conſtat. primum enim ſub regibus fuit, numero XVII. quorum princeps apud Euſebium Cecrops habetur, ultimus Codrus Melanthi F. Tenuerunt annos CCCCLXXXVII. Poſtea Archontes perpetui numero XIII. annis CCCLXXXVI. Demum Archontes annui ſubſtituti ſunt. Uti regum originem exploremus, illud ex Euſebii Chronico ſumendum; anno Mneſthei undecimi regis ultimo, hoc eſt XXIII, Trojanum excidium contigiſſe. Primus, uti dixi, regum Cecrops habetur. Etſi Pauſanias Actæum ante Cecropem numeret. A Cecrope ad Trojanam ἅλωσιν anni ſunt CCCLXXV. qui detracti de anno periodi Julianæ 3530. quo captum eſt Ilium relinquunt annum 3156. quo Cecrops, & Athenienſium regnum iniit, anno mundi 2426. poſt diluvium anno 770. poſt ortum Abraami, 478. ante migrationem ex Ægypto annis fere XXVIII. Apud Euſebium Cecropis initium ponitur anno Abraami CCCCLXI. Moyſis triceſimo quinto. Poſt annos XLV. Moſis videlicet octogeſimo, Hebræorum exitus. Sed Euſebius in Judæorum regum annis paullo fuit liberalior. Ideo minus intervallum a natali Abraami ad Cecropis exordium conſtituit; quam veritas poſtulet: de qua re poſtea.

De Melantho rege, qui XVI. a Cecrope regnavit, quidam animadverſione dignum eſt. Hic enim ab Euſebio cœpiſſe memoratur anno Abraami DCCCXC. qui iniit anno periodi Julianæ 3586. Quare cum Euſebio Chronologia noſtra congruit, conſentiente Scaligero; nec non Jacobo Cappello, & aliis Chronologis. Id autem Heraclidarum κάθοδον antecedit apud Euſebium annis circiter XXV. Nam Heraclidarum Lacedæmonium, & Corinthiacum regnum conjicitur in annum Abraami DCCCCXVI. qui eſt octogeſimus ab excidio Trojæ, quod incidit in annum DCCCXXXV. Proinde in exceptis Georgii Monachi, qui eſt Græcus Liber Euſebii primus apud Scalig. Codro regnante contigiſſe dicitur ἡ τῶν Ἡρακλειδῶν κάθοδος εἰς Πελοπόννησον: quando & Iones in Atticam irruperunt. pag 33.

Verum Pauſanias ab Euſebio diſſentit. Nam in Corinth. refert Heraclidas Peloponneſo potitos variis e civitatibus veteres incolas exturbaſſe; ut Lacedæmone, & Argis Tiſamenum Oreſtis & Hermiones filium: e Meſſenia Neleidas, qui & Neſtoridæ fuerunt; Alcmæonem Silli F. Thraſymedis nepotem, Neſtoris pronepotem; Piſiſtratum Piſiſtrati F. item Antilochi filios: cum iis quoque Melanthum Andropompi filium Bori nepotem: cujus pater fuit Peothilus, avus Periclymenus Neſtoris filius. Ex his Tiſamenus in Achaiam, quæ & Ægialea dicta, copias duxit, & adverſus Ionas pugnans in acie cecidit. Neleidæ, excepto Piſiſtrato, Athenas profecti ſunt: ubi & interfecto Thymœte regnum occupavit Melanthus; idemque pulſus ab Achæis Ionas excepit. Hæc Pauſanias partim Corint. partim Achaicorum initio. Quæ ſi vera ſunt, falſus eſt Euſebius, qui tot annis ante Heraclidarum reditum Melanthi primordium antevertit. pag 60. & 61.

An alios habuit auctores, qui Melanthum non ab Heraclidis primum fugatum in Atticam veniſſe memoriæ prodiderant? Dum ea de re conſtet, malim interim in Pauſaniæ ſententiam concedere: & vulgarem, adeoque noſtram caſtigare Chronologiam. Quocirca vel Athenienſium epocha annis quinque & viginti tardior eſſe debet; ut in annum relegetur periodi Julianæ 3181. vel 3182. ſi Euſebiana regum tempora immota conſiſtant: vel Thymœtæ anni XXXIV. circiter imputandi, ut anno 3612. inierit Melanthus: ſed nonniſi XII. regnarit annis. Utrum ſit probabilius, judicent eruditi.

CAPUT XXIII.

De exitu Iſraelitarum ex Ægypto. Scaligeri & aliorum ſententia.

ANNO mundi 2453. periodi Julianæ 3227. migraſſe ex Ægypto populum Iſraeliticum, non ſolum ex annorum epilogiſmo, qui ab orbe condito lapſi ſunt, concludit Scaliger; ſed etiam ex duplici charactere demonſtrative colligi putat. Summa demonſtrationis hæc eſt. Duo ſunt characteres hujus epochæ. Prior feria neomeniæ menſis Paſchalis, quæ fuit quinta. Alter, quod quadrageſimus annus hujus epochæ, quadrageſimus ſextus, quinquageſimus tertius, ſunt hebdomadici. Denique quod annus CMVIII. ab eadem epocha, & hebdomadicus eſt, & tertius Olymp. XLVII. hæc omnia concurrere ſimul nequeunt, niſi in annum per. Jul. 3227. mundi 2453. qui erat Jubilæus 2464. Quod menſis primus a feria v. cœperit, oſtenditur ex cap. XVI. exodi. Ibi Hebræi in deſertum Sin perveniſſe dicuntur quintodecimo die menſis ſecundi, com. 1. ſexto die poſt decimam quintam, fuit paraſceve, ut ex com. 5, 22. & 23. colligitur. Etenim poſtridie, quam in deſertum Sin venerunt, manna de cœlo pluit, hoc eſt XVI. die menſis ſecundi, & ſeptimo die, qui fuit XXII. menſis, Sabbatum incidit. Igitur ſi menſis ſecundi XXII. dies Sabbatum fuit, conſequens eſt menſem antecedentem, qui haud dubie triginta dies habuit, a quinta feria cœpiſſe. Dividantur enim dies LII. per ſeptem, reſtant 3. Ergo ut fiant 7, addenda ſunt 4. adeoque feria v. character eſt neomeniæ Niſan.

Quod autem Sabbatici fuerint ab anno exodi, ſequentes illi, XL, XLVI, LIII, & CMVIII. hinc eruitur. Cum Deus ſeptimo quoque anno vacare terram edixerit; ſeptenarius hic annorum orbis inchoari non potuit, antequam in terræ poſſeſſionem pedem poſuiſſent. Atqui anno demum XLVI. a migratione κληρουχία, & agrorum diviſio contigit. Ab eo igitur deinceps anni VII. numerari cœperunt, & XLVI. iſte Sabbatici vicem fuit; Primus vero Sabbaticus φύσει, non θέσει, fuit LIII; indeque ceteri, & CMVIII. de quibus ſuo loco. Hac demonſtratione fretus Scaliger, & Scaligerianorum turba neceſſario concludi putant, annum exodi in per. Jul. eſſe 3227. Hoc enim anno æquinoctium concurrit Aprilis II, quo neomenia Kritonos commiſſa, eodemque Niſan Judaicus, cujus character 5, 17, 532. Erat cyclus Solis XXV; litteræ E D. Ideo Apr. II, feriæ v, cyclo Lunæ VI. In hanc, uti dixi, ſententiam conſpirant Scaligeriani omnes; quam & Cappellus amplexus eſt; qui etſi in annis mundi non conſentiat, ejus tamen annus 2501. quem exodo præfinit, cadit in hunc ipſum per. Jul. 3217. Temporarius vero novilunium anno illo, quem mundi numerat 2509. accidiſſe vult Apr. x. plenilunium vero Apr. XXV. feria v. Ergo cyclus fuit Lunæ VIII. atque periodi Jul. 3200. a quo & Buntingi annus mundi 2454. uno tantum anno diſcrepat. Convenit enim periodi Julianæ 3199. cyclo Solis & Lunæ VII. quo Niſan init Martii XXIV. feria I. uno die poſt medium novilunium, quod incidit in XXIII. Martii paullo ante Solis ortum.

CAPUT XXIV.

Quæ a Scaligero, ejuſque diſcipulis de exodi tempore demonſtrative colliguntur, excutiuntur, ac refelluntur omnia.

QUONIAM temporis illius ἀκρίβειαν, quo Iſraelitæ ex Ægypto migrarunt, Moyſes prætermiſit, integrum cuique videtur quem velit diem, ac feriam præfinire, dum & conſentanee loquatur; neque ceteros velut quodam Dictatorio jure ſuam in ſententiam vi & poteſtate cogendos arbitretur. Quod niſi Scaligeriani iſti præcipue facerent, facile ipſos paterer in ea, quam amplexi ſunt, opinione conſiſtere. Eſt enim non penitus improbabilis. Verum quod eam ipſam certiſſima demonſtratione niti, ac proinde ſolam eſſe veram dictitant, ceteras damnent, ac rejiciant omnes: oſtendam id ab illis immerito, nec ſine magna temeritatis culpa fieri. hoc enim nobis hoc in opere maxime propoſitum eſt, ut ſi minus certa conſtituere ac definire poſſimus, ſaltem ea quæ dubia ſunt pro certis obtrudi minime patiamur; ſed unamquamque rem ſincere ac φιλαλήθως æſtimemus. Qua nos opera, & induſtria non parvam a veritatis, & hiſtoriæ ſtudioſis gratiam initurus eſſe confidimus: qui ſi nondum ſcientiam addiſcent, at falſam de ſua opinione fiduciam, edocti a nobis convictique deponent.

Igitur Scaligeri de anno exitus Iſraelitarum κυρία δόξα partim ex Scripturæ teſtimonio, partim ex ea, quam probabilem judicat, anni deſcriptione naſcitur. Horum ſi alterum infirmavero, vim omnem definitionis illius & auctoritatem extorſero; multo id vero magis, utrumque ſi argumentum docuero leve & imbecillum eſſe; conjecturamque, non, ut iſti falſo jactitant, demonſtrationem merito cenſeri. Primus e Scriptura character illius anni inde petitur, quod exodi XVI, 1. Iſraelitæ quintodecimo die menſis ſecundi pervenerint in deſertum Sin; & poſtridie manna pluere cœperit. Verum utrum eodem ipſo quinto decimo die murmurare populus cœperit, ac XVI. die manna colligi cœptum ſit, Scriptura non indicat; neque prohibet unum, alterumve diem, aut etiam plures interjectos credere; ut exempli gratia; XVI. vel XVII. die populo murmurante, XVIII. vel XIX. aut altero, Deus manna depluerit. Ita fruſtra Scaligerianorum turba laborabit, & indubitatum ſe anni iſtius characterem reperiſſe gloriabitur; fruſtra dux gregis illius contraria ſentientes hoc decreto percellere conabitur. *Mirum vero exſtitiſſe, qui adverſus verba Moſis negeat ſecundi menſis neomeniam in Sabbatum incidiſſe.* Atqui id Moſis ex verbis demonſtrative, ut idem loquitur, effici nullo argumento poteſt. Neque enim aut manna eodem ipſo, quo caſtrametati ſunt, die contigiſſe: aut poſtridie, quam ſtativa ibidem habuerunt, manna pluiſſe Moyſes oſtendit. Quare ſola eſt conjectura; quam admittere, aut repudiare, cuivis ſalva Scripturæ auctoritate licet. * Hebræi certe in Seder Holam cap. v. primum menſem volunt a feria VI. iniiſſe; ejuſque decimam quartam fuiſſe feriam v. Iiar autem a feria I. Quamquam haud ſecum iidem illi Hebræi concordant; dum & feria I. cœpiſſe volunt menſem Iiar, & nihilominus XXII. die fuiſſe Sabbatum. Quod eſt ἀσυνάρτητον. Nam ſi prima dies menſis eſt feria I. vigeſima ſecunda itidem feria I. ſit oportet. At idem auctor, poſt ſecundum Sabbatum, quod contigit XXIII. die Iiar, aliud confert in ſextum diem menſis tertii. Hic eſt Sivvan, cujus ſi VI. dies eſt feria VII. poſtremus dies Iiar erit feria perioda ſeptima; & quoniam Iiar cavus eſt, eadem feria VII. in ejus neomeniam incidet, & in XXII. diem, non in XXIII. niſi plenum hunc menſem tum fuiſſe velit. Sic enim & neomenia Iiar, & XXII. dies eidem feriæ competent. Sed rurſum Niſan plenum facere oportebit. Si enim neomenia Niſan ineat feria VI. & Sabbatum conveniat in XIV. ut illi placet; XXII. dies, & XXIX. ut & XV. feria prima; a ... Sabbato contigerit. Verum Niſan, atque Iiar plenos continuari contra methodum eſt recentioris anni Judaici. At omiſſis Hebræis, negamus ex Moſis verbis certo poſſe colligi, Sabbatum cum XXII. die menſis Iiar concurriſſe. Itaque characteriſmus ille φυσικῶς οἰκεῖος, quam *localem obſervationem* appellat Scaliger.

Præter hæc, neomenia Niſan ab eodem Scaligerianorum grege confertur in Aprilis II. quo & æquinoctium commiſſum volunt. Quorum duorum concurſus pendet ex anni lunaris, & tropici rationibus. Atqui nec illud in primis ſatis conſtat, utrum lunarem annum obſervaverint Hebræi: & quamvis uſurpaſſe probabile ſit; tamen utrum neomenia Niſan in II. Aprilis inciderit; an pridie, vel poſtridie commiſſa ſit, ignotum nobis eſt. Nam neque lunarem annum mediis Lunæ motibus reſpondiſſe neceſſe eſt, & a Lunæ viſione neomeniam inchoaſſe veteres, Magiſtrorum fert opinio.

De æquinoctii tempore ac die haud minus incerta res videtur. Quod enim Aprilis II. contigerit, ex

Alphonſina

Scaligeriana conjectura firmamenta.

Lib. v. de emend. pag. 351.

Hebræorum ſententia cohæret.

* Auguſtinus aliter Tom. IV lib. quaſt. Novi Teſt. quaſt. XCV

Refellitur Scaligeri aſſeveratio de æquinoctio verno ſub exodi tempus.

Alphonſina tropici anni menſura dependet, ad quam cœleſtem annum Scaliger exegit. Eam porro cum illis temporibus congruere, nulla conjectura perſuadet. Immo vero longe tam ab accuratis, ac cœleſtibus Solis motibus abhorruiſſe, quæ quarto libro de tropico anno dicta ſunt, oſtendunt. Ac ſi Copernicei anni doctrina placet, quoniam quidem tardiſſimus tunc erat tropici anni circuitus, ſub ipſum videlicet revolutionis anomaliæ principium, quam ab anno circiter periodi Julianæ 1933. iniiſſe, illic docuimus; quando anni modus eſt longe maximus, & æquinoctiorum tardiſſima præceſſio, quæ CCCXIX. annorum ſpatio unum diem colligit: ex hujus igitur doctrinæ fontibus, æquinoctium apparens in V. Aprilis incidit; medium vero Aprilis VI. quod ex Prutenicis calculis Buntingus obſervat; qui neomeniam Niſan Martii XXIV. feria I. novilunium viceſimo tertio tribuit, anno periodi Julianæ 3199. Ex Pariſinis vero tabulis, æquinoctium medium Aprilis V. hora 13, 43′. contigit. Verum autem Aprilis IV. hora 4, 4′. poſt mediam noctem. Mera itaque vaticinatio eſt Scaligeri de æquinoctio exodi

Pag. 282. tempore, deque die ac feria, qua primum Paſcha celebratum eſt; quæ fruſtra demonſtratione colligi putat. In Iſagogicis autem Canonibus eamdem doctrinam ita prædicat: *Nulla eſt tam vetuſta epocha, quæ tot demonſtrativis notis prædita ſit, quam hæc: ut vere poſſis eam vocare matrem certarum epocharum.* Addit, *non ſine cauſſa Deum famulo ſuo Moyſi præcepiſſe hanc neomeniam habere principem omnium menſium lunarium.* Cujuſmodi vero demonſtrativa illa ſint ἐπιχειρήματα, hucuſque declaravimus. Nec diſſimilis noxæ eſt, quod illum ipſum annum exodi fuiſſe dicit quinquageſimum tertium tetracoſieteridos tropicæ: in hoc vero libro quinquageſimum

Lib. V. tertium Heled Hebraici, cujus neomenia Æthanim XIII.

Pag. 351. Octob. convenit. Quæ omnia nugaciſſima, ſolidæque rationis vacua eſſe lib. III. planum fecimus. Denique quod tertia decima Niſan egreſſos ex Ægypto ſcribit Iſraelitas, & eadem die ad veſperam, a qua cœpit XIV. Paſcha celebraſſe; id vero probari minime poteſt. Nam Paſcha tunc legitimo die vel ideo maxime celebrare decuit, quod primum illud Paſcha ceterorum deinceps eſſe regulam oportuit. At Paſchatis tempus non ea veſpera fuit, quæ decimam tertiam excipiens in XIV. deſineret: ſed quæ inter XIV. & XV. eſſet interjecta.

Alterum characteris genus, quo tempus exodi firmatur, eſt annorum Sabbaticorum ſeries, quæ ab illis contexitur; de qua propria ſequenti capite inſtituenda diſputatio eſt: ex qua demum intelligetur, nihilo ſolidius firmamentum opinionis illius inde eſſe quæſitum.

CAPUT XXV.

Quod in tempus epocha Iſraeliticæ migrationis inciderit, ubi & annorum ab Abraamo ad exitum numerus, & primi menſis tempus illuſtratur.

SCALIGERIANI decreti ſi non convicta falſitate, at caſtigata certe temeritate, qua dubiam, & incertam opinationem leviſſimis conjecturis innixam demonſtrationis locum habere juſſit; ſupereſt, ut noſtram de eadem quæſtione ſententiam explicemus; quam quidem probabilem haberi dumtaxat volumus, ac tamdiu retineri, dum melius aliquid occurrat, & firmioribus argumentis adſtructum. Annum exitus Iſraelitarum a rerum conditu eſſe 2453. aſſentimur Scaligero: non ita tamen, ut id neceſſario, & ut ille loquitur, demonſtrative concludi putemus. Hic enim valet illud in primis, quod in duplici epocha, diluvii, & natalis Abraami conſiderandum docuimus; quoniam ex genealogiarum ſubductione, quæ in Moſis hiſtoria continentur, annorum ſumma petitur: incertum eſt autem, utrum anni omnes iſti ſolidi, completique fuerint, qui pro completis nihilominus habentur: propterea tempus epocharum illarum certo, ac ſine dubitatione minime poſſe conſtitui. Idem etiam de hoc intervallo ab ortu Patriarchæ ad Iſraelitarum exitum ſuſpicari fas eſt. Verum quia non liquet quot e collecta ſumma ad accuratam annorum putationem demendi ſint; ideo ſic annos cum vulgo Chronologorum ſubducimus, quaſi integri omnes, nec ullis menſibus defecti fuerint, neque ad rotundum numerum complectendum uno alterove plus minus Scriptura poſuerit.

Ratio temporum ab orbe condito ad exodum.

Quocirca annorum ab Orbe condito numerus ad exitum Iſraelitarum ex communi ſententia totidem annis, quot diximus, circumſcribitur, exceptis iis, quibus Cainan inſititius inculcandus videtur. Ad diluvium anni ſunt 1656. Inde ad natalem Abraami 292. fiunt anni 1948. Reliqui ſunt 505. qui ad exodum ita deſcribuntur. Abraamus anno ætatis ſuæ LXXV. finito, e Meſopotamia in Chananæam migrare juſſus promiſſionem divinitus accepit filii, in quo benedicerentur cognationes omnes terræ, Genes. XII, 3. eodemque tempore pollicitus eſt illi Deus, ſe daturum ejus poſteris terram hanc, in qua peregrinaretur. *Semini*, inquit, *tuo dabo terram hanc*, com. 7. Ab hoc tempore ad legem a Moyſe datam, anni ſunt CCCCXXX. vertentes; ita ut anno CCCCXXXI. edita ſit. Quod Apoſtolus docet Gal. III, 17. Ibi enim poſtquam dixit Abrahæ ſemini, non ſeminibus, promiſſionem eſſe dictam, ſubjicit: *Hoc autem dico: teſtamentum confirmatum a Deo quæ poſt quadringentos & triginta annos facta eſt lex, non irritum facit*, &c. Ita poſt CCCCXXX. annos lex a Moyſe perlata videtur. Quos quidem annos ita Chronologi, partim ex auctoritate Scripturæ, partim ex conjectura partiuntur. Ad ortum Iſaaci a promiſſione ad Abraamum divinitus edita, anni ſunt XXV. Nam centenario jam patri naſcitur Iſaacus, Genes. XXV, 26. Iſaacus anno 60. Jacobum genuit, Jacob anno ætatis ſuæ CXXX. in Ægyptum deſcendit; Genes. XLVII, 9. fiunt ab Abraami ortu ad κάθοδον anni CCXC. Hinc ad mortem Joſephi, anni LXX. Vixit enim ille annis CX. plenis, Genes. L, 25. Agebat autem quadrageſimum, quando patrem cum ſuis venientem ſuſcepit. Nam triginta annorum erat, quando primum Pharaoni eſt oblatus; Genes. XLI, 46. quando autem Jacob deſcendit, ſeptem jam anni fertilitate inſignes, & duo famis præterierant: quinque reſtabant, Genes. XLV, 6. Proinde triceſimo nono jam expleto, quadrageſimum attigerat Joſephus. Colliguntur a nativitate Abraami ad Joſephi obitum anni CCCLX. Moyſes octoginta erat annorum, quando populus ex Ægypto migravit, exod. VII, 7. Hos ſi de CXLV. deduxeris, qui a Joſephi morte ad exodum lapſi ſunt, reliqui erunt LXV. ab obitu Joſephi ad ortum Moyſis. Ita ab natali Abraami ad migrationem Iſraelitici populi anni ſunt 505. ab orbe vero condito, MMCCCCLIII. Quæ annorum ſumma, non demonſtrative, ut falſo Scaligeriani autumant, ſed probabiliter, & ὑποληπτικῶς colligitur. Nam ſi quis pertinacius obſiſtere voluerit, præter illa, quæ ſupra propoſuimus, urgeri amplius poteſt; non conſtare, utrum anni illi CCCCXXX. poſt quos legem datam eſſe Paullus teſtatur, præciſe ſic accipiendi ſint; ut annus Abraami LXXVI. ſit illorum primus an LXXVII. ita ut exeunte LXXVI. promiſſa ſit Abraamo ſoboles. Tum utrum ſubinde CCCCXXX. annis expletis, & in ipſo CCCCXXXI. lex in monte lata ſit, an poſt unum, alterumve annum ab illis expletis, an labente quadringenteſimo triceſimo. Pro hac enim varietate putandi, uno, aut duobus, aut tribus; aut eo amplius minuſve, ſi Moyſen rotundum numerum expreſſiſſe quis dicat, minuenda vel augenda erit annorum DV. ſumma.

Apoſtoli locus explicatur.

Hanc de intervalli illius annis tritam ac pervagatam ſententiam contrariis alii opinionibus, & argumentis oppugnant. Quippe quadringentos & triginta annos a Paulo numeratos diverſis ab epochis ordiuntur. Genebrardus a deſcenſu Jacobi in Ægyptum. Cui & Scripturam ſuffragari putes. Nam & Genes. XV, 13. Deus Abraamo prædixit, CCCC. annis affligendos eſſe poſteros ipſius in terra non ſua. Et exod. XII, 40. ſine ambage Moyſes. *Habitatio*, inquit, *filiorum Iſrael, qua manſerunt in Ægypto, fuit quadringentorum triginta annorum.*

Genebrardi falſa ſententia.

Sed eadem opinio, quæ Scripturæ verbis inſiſtit, partim ex Paulli auctoritate; partim ex ipſa Moſis genealogia validiſſime confutatur. Fuit enim Moyſes filius Amram, Caathi nepos, Levi pronepos. Caath cum reliquis fratribus, & Levi patre profectus eſt in Ægyptum, Genes. XLVI. com. 11. Vixit annis CXXXIII. exod. VI, 18. Amram vero CXXXVII. com. 20. Moyſes octogeſimum annum agens populum eduxit. Si hos omnes annos colligas, non plures efficies, quam CCCL. vel CCCXLVIII. ut avum, ac patrem Moyſis fingas paullo ante mortem filios, qui in ſerie numerati ſunt, genuiſſe. Deductis autem annis, quibus filios cum parentibus

vixiſſe

vixiſſe certum eſt, longe erit annorum ſumma minor, nedum ad ccccxxx. perveniet. Quamobrem loca illa Scripturæ, ne tam apertæ, teſtatæque veritati contradicant, explicatione opus habent, quam Chronologorum nemo prætermiſit. * Geneſ. xv. quadringenti illi anni non ad ſervitutem, & afflictionem ſolum, ſed etiam ad peregrinationem referendi ſunt: *Scito prænoſcens*, inquit, *quod peregrinum futurum ſit ſemen tuum in terra non ſua, & ſubjicient eos ſervituti, & affligent quadringentis annis*. Ab ortu videlicet Iſaaci, id eſt ab centeſimo Abraami ad exodum, Patriarchæ ſemen partim in aliena terra peregrinum, partim vexatum annis circiter cccc. fuit. Nam plenum, & rotundum numerum complexus eſt, iv. vel v. ſuperfluos neglexit. Exodi deinque xii. Habitatio filiorum Iſrael ſynecdochicos etiam parentum illorum peregrinationem continet, & ab Abraami profectione in Chananæam arceſſitur. Quod & LXX. Interpretes agnoverunt. ἡ δὲ κατοίκησις τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἣν κατῴκησαν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν γῇ Χαναάν, αὐτοὶ, καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν, ἔτη τετρακόσια τριάκοντα. *Habitatio filiorum Iſrael, qua inquilini in Ægypti terra, & in Chananæa fuerunt, tam ipſi, quam eorum patres, fuit annorum* ccccxxx. Non poſſumus magis idoneos afferre vindices nodi iſtius, & interpretationis noſtræ, quam ſeniores illos ſeptuaginta, quos inſtinctu quodam, afflatuque Spiritus ſancti ſacros codices vertiſſe antiquorum Patrum plerique ſentiunt. Ab anno itaque Abraami LXXV. finito, ad exitum Iſraelitarum, totidem annos Moyſes LXX. ex ſeniorum interpretatione, numerat, quot & Paullus ad Gal. III. qui ad eorumdem LXX. lectionem ſine dubio reſpectum habuit. Ita certiſſima eſt annorum ab ortu Abraami ad exodum ſumma annorum DV. Sane a profectione Jacobi in Ægyptum ad exitum ex Ægypto nonniſi CCXV. annos Euſebius in Chronico ad A. CCCLIX. & Demetrius ab eodem in lib. IX. de Præp. Evang. citatus computant.

Explicatur locus Gen. xv.

Parei ſententia refutatur.

Nec audiendus Paræus, qui CCCCXXX. annos a Paullo deſcriptos ab anno Abraami LXXXV. deducit, quando fœdus cum Abraamo denuo confirmavit Deus; quod ex Geneſ. xv. & xvi. concludi putat. Verum neque conſtat anno demum ab inito fœdere decimo, κύρωσιν illam διαθήκης incidiſſe, cum ſacrificio, de quo Geneſ. xv, 9. & 18. Quamvis enim capite ſequenti in continenti congreſſum Abraami cum Agar Moyſes referat, quod ſub annum ipſius LXXXVI. accidit, cap. xvi, 16. nihil tamen neceſſe eſt, ſtatim hæc poſt κύρωσιν διαθήκης temporum ordine, & ἐφεξῆς eſſe geſta: & Paullus manifeſte de prima illa ἐπαγγελίᾳ loquitur, quæ anno Abraami LXXV. facta eſt; quæ & apud Patres, & Chronologos celeberrima eſt, uti ex Euſebii Chronico liquet, qui ab ea ſæpius titulum ducit annorum.

Explicatur tempus exitus Iſraelitarum.

Quibus hunc in modum diſputatis, annus quo Iſraelitæ ex Ægypto migrarunt, cum ſit mundi 2453. erit Julianæ periodi 3183. cyclo Solis xix. litt. E. Lunæ x. Annus erat idem Judaicus currens 2230. cujus Tiſri iniit anno periodi Julianæ 3182. cyclo Solis xviii. littera F. cyclo Lunæ ix. Sept. xxiv. Hujus enim character fuit, 3, 3, 1061. horis fere 4. a veſpera diei xxiii. Sept. a qua Judaice dies inchoatur. Additis vi. menſibus Judaicis, hoc eſt diebus 177, 4, 438. calculus deſinet in Martii diem xx. Itaque neomenia Niſan, cyclo Lunæ x. cadit in Martii xx, 8, 419. cujus character erit 5, 8, 419. hora octava cum dimidia poſt veſperam xix. Martii. Plenilunium medium contigit Apr. III. feria v. circa æquinoctium Alphonſinum; quæ eſt vetus Hebræorum traditio, ſecundum quam Paſchalis decima quarta deſinens in ipſam, quoad licet, æquinoctium cadere debuit; quod ex Anatolio, Ariſtobulo, & aliis in Animad. ad Epiphanium oſtendimus. Hæc igitur præclare congruunt: nec minus & character ipſe feriæ v. quadrat, de quo adeo Scaligeriana factio contendit. Quamquam mirum & æquinoctium ἀκριβῶς per illud tempus in II. aut III. Apr. competeret, & neomenia Niſan xx. Martii tribuenda ſit; an potius æquinoctium iv. vel v. Aprilis, Niſan xix. ejuſdem menſis inierit, affirmari ſine periculo temeritatis non poteſt: immo probabilius eſt hoc ipſum; Niſan Aprilis circiter xix. cœpiſſe, feria vi. Quare anno illo Judaico 2230. ſeptimi menſis character pro Niſan ſumendus eſt, qui eſt 6, 21, 132. Neque enim hodierna Judaici anni forma exodi tempore cognita fuit: ſed ad Lunæ tantum methodum accommodatus. Ideo potuit emboliſmæus tum annus eſſe; non communis. Hæc, uti dixi, probabiliora ſunt, ſive propter anni tropici, & ἀπογείου tarditatem, quæ ex periodo anomaliæ Copernicianæ tempeſtate illa contigit. Nam ex ea methodo æquinoctia, & ſolſtitia fidelius, quam ex Alphonſino abaco repræſentantur; ſive quod ex tabulis noſtris, quarum fides jam perſpecta nobis eſt, quartus Aprilis dies æquinoctio ἀκριβεῖ præfinitur: medio vero, v. Apr. ita ut Alphonſinum inter, & Copernicianum æquinoctium, noſtrum interjectum ſit. Itaque veriſimilius eſt æquinoctium Aprilis iv. quam II. commiſſum fuiſſe: proindeque ex veterum Hebræorum obſervatione, ne ante æquinoctiorum Paſcha perageretur, Niſan in Aprilis xix. eſſe conjectum. In anno Ægyptiaco fuit idem iſte dies Aprilis Pharmuthi xxi. cujus Thoth iniit, Sept. x. feria 3. Quod ad annum Perſicum ſpectat, quoniam, ut in capite de epocha diluvii notatum eſt, periodus magna Canicularis, cujus Alphruedin incipit a xxxi. Auguſti, iniit ab anno periodi Julianæ 2118. a quo ad 3183. quo migrarunt Iſraelitæ, numerantur anni 1067. toto hoc ſpatio biſſextiles dies incidunt 266. abſoluti, cum quadrantibus tribus, cumque ſingulis in diebus Julianis neomenia Phrurdin quadriennium hæreat, poſt 972. annos eadem neomenia ad ultimum Decembris diem retroceſſit, anno periodi Julianæ 3090. Ita anno 3181. neomenia Decembris nonum adhuc hærens, ſequenti, hoc eſt 3182. octavam eſt ingreſſa diem. Quare anno 3183. in Aprilis xix. incidit dies xiii. menſis Perſici Merded.

* De 430 annis vide Aug. lib. xvi. de Civit. Dei c. 24 ubi ſic exprimit, ut partem 400. ibi exegerit. *Petavius.*

CAPUT XXVI.

De primo anno Sabbatico, & aliis conſequentibus, Scaligeri, & ejus ſectatorum explicatur, ac refellitur ſententia.

INTER Chronicos characteres, ac notas annorum Sabbatici anni referuntur, qui ſeptimo quoque anno recurrunt. Horum inſtitutio exodi xxiii, 10, 11. deſcribitur, & Levit. xxv, 2, 3. & ſequentibus. Ibi enim ſex annis terram colere jubentur, ac fruges comportare: anno vero ſeptimo dimittere, ut requieta ſit. Ideo ſeptimus hic annus vocatur שבת, Sabbatum terræ Levit. xxv. Appellatur & annus שמטה, id eſt dimiſſionis, ac quietis; quod tum ager incultus dimitteretur, intermiſſa videlicet agricolatione. Exodi xxiii, 11. *Anno autem ſeptimo dimittes eum*, תשמטנה Eodem anno & ſervi Judaici generis liberi dimittebantur, exod. xxi, 2. De hoc igitur anno diſputatur, unde initium habuerit; quaque deinceps ſerie a primo reliqui conſecuti ſint.

Scaliger in hoc libro cap. de primo anno Sabbatico, & lib. III. Iſag. Can. pag. 382. annum primum Sabbaticum ſeptimum dicit eſſe γεωργίας, poſtquam filii Hebræorum pedem in poſſeſſionem terræ Chanaan poſuerunt. *Annus κληρουχίας*, inquit, *fuit præciſe* XLVI. *ab exodo. Siquidem Caleb Joſue* xiv, 7, 10. *ait ſe miſſum a Moſe terram exploraſſe, anno ſecundo a migratis finibus Ægypti, eumque annum, quo ſorte dividendi erant agri, fuiſſe a Natali ſuo* LXXXV *a profectione autem, quam terræ explorandæ cauſſa juſſu Moſis ſuſceperat,* XLV. *Miſſus vero fuerat a Moſe natus quadraginta. Ergo annus κληρουχίας fuit* XLVI. *ab exodo, Judaicus 2310. mundi 2449. periodi Julianæ 3262. qui numerus eſt ſeptenarius. Sequens igitur fuit primus γεωργίας, & ſeptimus ab eo eſt primus Sabbaticus, qui cœpit ſimul cum anno Judaico 2317. Mundi 2506. incipiens utique ab autumno anni periodi Julianæ 3269.* Hæc in lib. v. de Emend. Scaliger. In Iſag. Can. *Primus*, ait, *annus κληρουχίας eſt primus primæ hebdomadis annalis. Ideo ad methodum hebdomadum annalium per regulam perpetuam 47. ſemper de annis exodi deducenda. Annus capti Sedeciæ eſt 908. currens ab exodo. Deductis 47. remanet annus currens 861. a primo anno γεωργίας, quæ ſunt 123. hebdomades. Fuit ergo annus capti Sedeciæ Sabbaticus.* In iis duobus locis leviter ſecum velitatur Scaliger. In Pag. 352.

priori,

priori, annus τῆς γεωργίας eſt quadrageſimus ſeptimus ab exodo; in poſteriori eſt quadrageſimus octavus. Quippe 47. deduci jubet de annis exodi, qui ſcilicet anteceſſarunt annum primum γεωργίας. Anni Sabbatici & γεωργίας ab autumno utique inchoandi ſunt, ut ipſemet fatetur Scaliger. Annus quo migrarunt Iſraelitæ fuit mundi ex opinione Scaligeri 2453. qui iniit ab autumno anni periodi Julianæ 3216. Adde annos 45. quadrageſimus ſextus ab exodi anno cœpit in autumno anni 3261. Ita annus 47. idemque γεωργίας primus, cœpit anno 3262. Unde & Sabbaticus primus inire debuit anno 3268. non 3269. Proinde vel in ipſo ſolo capite libri hujus contradicit ſibi, qui & annum primum τῆς γεωργίας facit XLVII. ab exodo, qui ab autumno cœpit anni 3262. periodi Julianæ: & Sabbaticum primum inchoat ab autumno anni 3269. Ita enim ſeptem τῇ γεωργίᾳ annos aſſignat; quod eſt inauditum. Præterea ex verbis Caleb non tam præciſa anni primi τῆς γεωργίας, adeoque Sabbatici ratio poteſt iniri, quin unius aut alterius anni diſcrimen interponi queat. Nam inchoati anni plerumque ſcripturæ conſuetudine pro completis, & exactis in numerum veniunt, & neſcimus utrum ineunte quadrageſimo ſexto anno ab exodo, an deſinente, κληρουχία cœpta ſit. Quare tota de Sabbatico primo conjectura ex poſterioribus pendet, qui vel e Scripturis, vel ex hiſtoria certiſſime conſtent. Ex iis quidam non male ab Scaligero, ejuſque ſectatoribus conſtituuntur. alii ex ſola divinatione non levi modo, ſed etiam falſa & ridicula: cujuſmodi ſunt, qui ex Iſaia, Ezechiele, & Jeremia producuntur. Etenim Scaliger in Prolegomenis Operis de Emend. Temp. cenſet annum XIII. Ezechiæ Sabbaticum fuiſſe; eo quod Iſa. XXXVII, 30. II. Reg. XIX, 29. Propheta jubeat hoc anno (id eſt XIV. Ezechiæ, ut ex lib. II. Reg. cap. XVIII, 13. liquet) comedi ſponte decidua; in ſequenti vero ſponte naſcentia; tertio denique ſeri. Quoniam igitur primus, ſecundus, ac tertius annus illic a Propheta memorantur, demonſtrationem hanc putat eſſe Scaliger, quod XIII. Ezechiæ Sabbaticus fuerit. Nam tres illi non alii ſunt, quam hebdomadici. Eadem argumentatio repetitur & in Appendice ad Emend. Temp. pag. 45. & lib. III. Iſag. Canon. pag 286. N. XLVIII. Leviſſima plane ratio, & divinatione ſola conſtans. Nam quid neceſſe eſt, tres illos annos hebdomadicos cenſeri? Eſt enim Theodoreti ſane probabilis interpretatio; qui Judæos ſcribit toto biennio, quo Palæſtinam vaſtarunt Aſſyrii, agrum colere non potuiſſe; ideoque tertio demum anno ſerere juſſus eſſe. Alii uno tantum anno vaſtatam Judæam putant: at ſecundo anno boves, & aratoria inſtrumenta defuiſſe: unde nonniſi tertio anno ſerere potuerunt. Sane Calviſius cap. XXIV. Chronol. nihil verius eſt contra magiſtri ſui demonſtrationem decimum quintum Ezechiæ annum Sabbaticum facere, non XIII.

Alter Sabbaticus in iiſdem locis a Scaligero profertur Sedeciæ undecimus, ex Hieremiæ XXVIII, 1. ubi annum primum Sedeciæ Propheta quartum vocat, nempe hebdomadis annalis, interprete Scaligero. Sed eadem eſt iſtic, atque in antecedente ſyllogiſmo, concludendi levitas, & inanitas; de qua plura ſuo loco, id eſt in epocha Sedeciæ: ubi & alterum demonſtrationis genus expendetur; qua ideo Sabbaticus annus oſtenditur eſſe undecimus Sedeciæ, quod ab exodo 907. anni ſint abſoluti. Quæ caſſa, & abſurda eſſe ibidem docebimus.

CAPUT XXVII.

Quanam ratione tam primus annus Sabbaticus, quam reliqui conſtituendi ſint. Oſtenditur probabiliter, non demonſtrative ſeriem illorum colligi.

PRIMUS annus Sabbaticus nonniſi στοχαστικῶς, & per comparationem ad reliquos, qui deinceps conſecuti ſunt, inveſtigari a nobis, ac tuto definiri poteſt: ſi quidem verum eſt annorum Sabbaticorum, poſtquam ſemel ex Moyſis præſcripto curſum ſuum habuerunt, interruptam non fuiſſe ſeriem: de quo dubitari non temere poteſt. Nam quis illud præſtare audeat, Judæos, vel externis ſuperſtitionibus implicatos, vel identidem in captivitate tot annis habitos, Sabbaticorum annorum, cujuſmodi a priſcis acceperant, rationem, ordinemque tenuiſſe? Ac videtur contrarium inde poſſe concludi; quod ſecundum captivitatem, ubi in patriam, & ad agrorum ſuorum poſſeſſionem poſtliminio redierant, ac colere terram cœperant, veriſimile ſit illos ſeptimum annum ab eo, quo in integrum reſtituti fuerant, obſervaſſe, & quieti tribuiſſe; non autem reſpectum ad ſuperiores Sabbaticos habuiſſe. Quod quidem poſt Babylonicam maxime deportationem eveniſſe par eſt. Tum enim illo captivitatis tempore velut continuum terræ Sabbatum fuit, II. Par. XXXVI, 21. *Cunctis enim diebus deſolationis egit Sabbatum, uſque dum compleretur ſeptuaginta anni.* Quocirca poſteaquam e Babylonia reverſi ſunt Judæi, ambigi poteſt ecquid Sabbaticorum ordinem annorum vetere ex præſcripto retinuerint; ut ſi verbi cauſſa primus deportationis a Judæa Sabbaticus fuiſſet, adeoque ſeptuageſimus primus ab eo ſimiliter Sabbaticus, quo Judæi agros ſuos primum recuperarunt: utrumnam hunc ipſum annum quietum ac feriatum eſſe voluerint, an ab eo potius culturam inchoarint. Quippe Moſis illa ſanctio, quæ Exod. XXIII. & Levit. XXV. continetur, ſeptimum annum & Sabbaticum nonniſi poſt ſex ſationis, & meſſis annos obſervari præcipit. *Sex*, inquit, *annis ſeminabis terram tuam, & congregabis fruges ejus. Anno autem ſeptimo dimittes eam*, &c. Quare poſt diuturnam agri quietem, quæ exilii tempore contigit, ſupervacanea videtur ob Sabbaticum annum nova ceſſatio. Nam quod de ſeptimo die, ac Sabbato poteſt objici, longe cauſſa diſſimilis eſt. Primum quod antiquior, & ab ipſo mundi ducta primordio eſt ejus inſtitutio; immo vero naturali quodam, ut putant, jure ſancita, quatenus unus dies e ſeptem Divino cultui, ac venerationi tribuitur. Deinde non ut ab agrorum cultu, ac ſementis, meſſibuſque dumtaxat laboribus ceſſaretur, dies ille conſtitutus eſt; ſed ut ab omni manuum opere, ac ſervili negotio deſiſterent homines: cujuſmodi operibus in captivitate, & ubique Judæi fungebantur. Ideo ſeptimi diei religio perpetuo tenore proceſſit; quod de Sabbaticis annis dici nequaquam poteſt; cum ad agricolationem, & ruſticana opera χώραν, & comparationem habeant. His igitur de cauſis dubium eſt, utrum Sabbaticorum annorum conſtans ac perpetuus ordo ſemper extiterit; & quod vulgo perſuaſum eſt omnibus, nihil in veteri ſerie mutationis incidiſſe, id poſtulatum magis, quam probatum, ac rationibus expreſſum videtur. Verumtamen quia nemo, quod ſciam, aliter ſenſit, & alterutram in partem nulla argumentorum præſidia ſuppetunt, ſequamur vulgarem illam, & ἄλογον ψῆφον: atque ex poſterioribus Sabbaticis, primum omnium, ſi poſſumus, inveſtigemus.

Sabbatorum, cur perpetua ſeries extiterit.

Tres ſunt anni Sabbatici, de quibus certo, ac liquido conſtat. Primus eſt is, quo Antiochus Eupator, Epiphanis F. Hieroſolymam obſedit cum Lyſia, qui eſt annus Græcorum CL. lib. I. Macch. VI, 20. Hoc enim anno mortuo Epiphane Antiochus Eupator in Judæam graſſatus, Hieroſolymam obſidione vallavit, anno Sabbatico, ut ex com. 49. & 53. liquet. Sed & qui illum proxime ſecutus eſt, numeratur CLI. cap. VII, 1. Idem porro annus II. Macch. XIII, 1. nominatur CXLIX. Græcorum. Oſtendemus ſuo loco Græcorum annos, qui in lib. 1. Macch. exprimuntur, a Niſan inchoari, qui initium annorum Seleucidarum antecedit. Proinde centeſimo quinquageſimo lib. 1. Macch. ineunte, labebatur annus ſecundi libri, & Seleucidarum, CXLIX. Ergo annus Seleucidarum CXLIX. Sabbaticus fuit. Huic & Joſephus adſtipulator accedit lib. XII. cap. XIV. Annus Græcorum, ſive Seleucidarum CXLIX. iniit ab autumno anni periodi Julianæ 4550. anno Judaico hodierni computi 3598. cyclo Solis XIV. Lunæ IX. Itaque annus periodi Julianæ 4551. Sabbaticus majori ex parte fuit.

I Anni Sabbatici, de quibus conſtat.

II. Alter Sabbaticus eſt ille, quo Simon Hyrcani pater generi ſui Ptolemæi inſidiis in caſtello Dagon interfectus eſt; qui eſt Seleucidarum CLXXVII. lib. 1. Macch. cap. XVI, 14. Menſe enim undecimo, qui eſt Schebath, occiditur, anno CLXXVII. Ergo altero menſe ante Niſan, & exordium anni CLXXVIII. iſtud accidit. Quod autem Sabbaticus idem fuerit, ex Joſepho, lib. XIII. cap. XVI. colligitur. Sed de hoc exemplo diſputatum a nobis eſt accurate lib. II. cap. de periodo Judæorum Alexandrea; ubi Joſephi, & Scaligeri errata fœdiſſima detecta ſunt. Annus Seleucidarum CLXXVII. cœpit ab autumno anni periodi Julianæ 4578. Judaico 3656.

Tertius

III. Tertius Sabbaticus eſt, quo Hieroſolyma ab Herode, & Soſio capta, Agrippa & Caninio Coſſ. auctore Joſepho lib. xiv. cap. xxviii. ubi & Sabbaticum annum fuiſſe docet. Incidit Conſulatus iſte in annum periodi Julianæ 4677. Quare ab autumno anni 4676. iniit Sabbaticus.

Hactenus itaque demonſtrati ſunt anni tres Sabbatici, qui cœperunt ab autumno annorum in periodo Juliana 4550, 4578. & 4676. Quod verum eſſe, arguit intervallum inter eoſdem tres annos, quod ſeptenario numero conſtat. Nam inter 4550. & 4578. intercedunt anni xxviii. inter 4578. & 4676. anni 98. ambo vero ſeptenarii ſunt. Ab iis annis in anteriores regredi, & annum primum Sabbaticum inquirere oportet. Quem Scaliger, ut vidimus, decimum quartum ab eo anno ſtatuit, quo in promiſſam terram pedem intulerunt. Cœpit enim ex ejus ſententia ab autumno anni periodi Julianæ 3069. mundi 2505. qui eſt annus quadrageſimus tertius ab Exodo. Alii quadrageſimum ſeptimum ab Exodo primum Sabbaticum definiunt; parum probabili argumento ducti; quod ab ingreſſu Palæſtinæ, non a poſſeſſione, numerandos eſſe Deus per Moyſen edixerit, Levit. xxv, 2. Verba legis: *Quando ingreſſi faceritis terram, quam ego dabo vobis, ſabbatizet ſabbatum Domino.* Sed nimis præfracte meo judicio verba ipſa legis urgent; quaſi ſtatim ab ipſo ingreſſu annales hebdomadas ſuum curſum tenere voluerit. Atqui proximum ab illo comma demonſtrat, agros ſex annis conſeri, ac meti prius oportuiſſe, quam a cultura feriarentur. Quare negamus antea Sabbaticum ullum celebrari potuiſſe, quam Iſraelitæ non modo in poſſeſſionem miſſi forent, ſed etiam colere inſtituiſſent. Cum igitur conſtet ante xlvi. ab ingreſſu nondum agros fuiſſe diſtributos, & aliquanto poſt hunc annum ſeptem Tribus adhuc exſortes fuiſſe, cap. xviii. Joſue: abſurdum credimus Sabbaticum annum primum illum conſtitui, qui agricolationem omnem anteceſſit. Nos primum annum hebdomadis annalis ſextum exiſtimamus ab ingreſſu terræ,

Quis primus annus Sabbaticus fuerit.

Sabbaticum vero primum decimum tertium. Annus Exodi, mundi eſt 2453. menſe Niſan. Poſt xl. annos evolutos ſub idem tempus, hoc eſt anno mundi 2493. Palæſtinam adierunt, anno periodi Julianæ 3223. Anno itaque mundi 2498. periodi Julianæ 3228. ante Chriſtum 1486. κληρουχία, & agrorum aſſignatio contigit. Primus itaque γεωργίας ab autumno cœptus eſt ejuſdem anni. Sabbaticus denique primus iniit ab autumno anni mundi 2504. periodi Julianæ 3234. Judaico 2281. quo cœpit annus ab ingreſſu duodecimus, ſi annorum epocham a Niſan repetas; decimus vero tertius ab autumno. Perſpicuum eſt autem annum iſtum cum tribus illis, quos fixos, certoſque ſtatuimus, Sabbaticis congruere. Itaque ſi annos Julianæ periodi, & computi Judaici per ſeptem dividas, exiſtent anni Sabbatici; quod in annis Mundi duobus minus accidit. Quod mirari nihil attinet. Neque enim Sabbatici anni ab orbis condito numerandi ſunt. Qua in ſe præpoſteram nonnullorum diligentiam ridere ſolemus, qui annos Sabbaticos ita reſpondere volunt orbis initio, ut annis mundi per ſeptem diviſis, Sabbatici relinquantur; ejuſque concinnitatis ſtudio de iiſdem annis mundi demere, vel ad eos addere non dubitant. Quod merito nos otioſum, & frivolum arbitramur.

CAPUT XXVIII.

De Jubilæis annis. Refellitur eorum opinio, qui per annos quinquaginta vertentes numerari ſolitos putant; oſtenditur nonaginſi xlix. *plenos annos habuiſſe.*

IN eodem Levit. cap. xxv. ubi ſabbaticorum annorum obſervatio præſcribitur, juſſi ſunt Iſraelitæ Jubileum annum tenere. *Numerabis quoque tibi* (com. 8.) *ſeptem hebdomadas annorum, id eſt ſepties ſeptem, quæ ſimul faciunt annos quadraginta novem; & clanges buccina menſe ſeptimo, decima die menſis, propitiationis tempore in univerſa terra veſtra. Sanctificabiſque annum quinquageſimum, & vocabis remiſſionem cunctis habitatoribus terræ. Ipſe eſt enim Jubileus.* Hæc Moyſes. Si de Jubilæorum annorum celebratione mentio in ſacris hiſtoriis extaret aliqua, vel apud Joſephum; uti Sabbaticorum aliquot veſtigia reperiuntur: minus eſſet obſcura nobis illorum ratio. Nunc cum nulla iſtorum memoria uſpiam facta ſit: magnæ ac difficillimæ quæſtioni locus relictus eſt; utrum Jubilei anni quinquaginta, an quadraginta novem annis definiti ſint. Qua de re utrimque acerrime certatur a Chronologis: qui omnes Scripturæ verba ad ſuam ſententiam transferre conantur. Qui enim quinquageſimum annum præciſe Jubileum faciunt, urgent illud in primis, quod cum Scriptura hebdomadas annorum vii. numerari juſſerit, id eſt xlix. annos, ſubinde ambiguitati conſulens, quinquageſimum hunc annum eſſe dicat. Alii ex adverſo Jubileum omnem eumdem cum Sabbatico ſtatuentes, hunc ipſum quinquageſimum eſſe volunt, incluſis ambobus terminis, nempe priore ac poſteriore Jubileo, eodemque Sabbatico. Nos ne longiores ſimus in commemorandis atque expendendis partis utriuſque momentis, in eorum propenſiores ſumus ſententiam, qui Jubilei ſpatium præciſe ſeptem annorum hebdomadibus, ſive xlix. annis circumſcribebant. Movent nos ut ita ſentiamus argumenta iſta potiſſimum. Deus Opt. Max. Jubileos annos eadem ratione inſtituiſſe videtur, qua Sabbaticos, & hebdomadas dierum; nempe ut quemadmodum ſeptimum quemque diem peculiari quadam religione conſecravit, ita ſeptimum annum celebrari voluerit, ac denique ſeptimum hebdomadis ſeptimæ, velut hebdomadum clauſulam. Sane in illo loco Levit. xxv. eadem proportione jubet, ut hebdomades ſeptem numerentur: qua paullo ante decreverat, ut anni ſeptem putarentur, quorum ſeptimus ſolemni aliquo ritu celebraretur, perinde ac Sabbaticus ſeptimus: qui præter ordinariam communemque Sabbaticis reliquis feriationem, multis aliis religionibus, ceremoniiſque præditus fuit. Præterea quod ex illa opinione ſequitur, quæ quinquageſimum annum Jubileis emetitur; minus credibile videri mihi ſolet, nimirum duobus annis continuis a cultura ceſſatum fuiſſe, Sabbatico, & ſequenti Jubileo. Tum illud: poſt unius, aut duorum, aut trium annorum ſementem ac meſſem, ſubinde Sabbaticum, & requietum annum interceſſiſſe.

Ponamus annum ante ſæculi hujus initium, nempe MDXCIX. Sabbaticum fuiſſe, annum vero MDC. Jubileum: annus deinde MDCXLVIII. Sabbaticus erit, additis videlicet ad annum MDXCIX. quadraginta novem: Jubileus autem ex illorum opinione, qui quinquaginta ſolidos ac vertentes annos ordiniunt, erit MDCL. Ita unus tantum arationis & operæ annus, inter MDCXLVIII. & MDCL. interceptus eſt. Rurſus annus MDCXCVII. Sabbaticus erit; Jubileus autem, MDCC. Ita biennio tantum agricolationi vacabitur. Proximo vero Jubileo triennio: atque adeo pro ſex illis annis, quibus ante Sabbatiſmum ſeri comportarique fruges Deus edixerat, duæ dimidiatæ duntaxat hebdomades continuabuntur; quarum prior a Sabbatico ad Jubileum, uno, aut duobus, aut tribus, aut quatuor, aut quinque annis comprehenſa; poſterior a Jubileo ad proximum Sabbaticum, quinque ſimiliter, aut quatuor, aut tribus, aut duobus, aut uno anno terminabitur. Cujus tam inuſitati ritus, & obſervationis nullum in veteri lege, aut hiſtoria veſtigium exſtare; neque de ea re Judæos admonitos eſſe; mirum & incredibile prorſus exiſtimo. Certe numquam id Moſes prætermiſiſſet; neque tam præciſe ſex annis arari obſerique agros inſtituiſſet: tum ne diffidentia, & inopiæ timor obreperet, non ejuſmodi ſingularem illam atque extraordinariam terræ fertilitatem oſtendiſſet, quæ ob Sabbatici anni ceſſationem, triplicato fœnore credita ſibi ſemina rependeret, com. 21. Quod enim trium annorum fructus illic de ordinariis Sabbaticis intelligendi ſint, paullo poſt aperiemus. Atque hæc poſterior ratio adverſus illos proprie pugnat, qui Sabbaticos annos ſuum perpetuo curſum habuiſſe concedunt, neque a Jubileis ipſis computatos exiſtimant; ut ſi verbi cauſſa in exemplo ſuperiore Sabbaticum annum velis eſſe MDCXLIX. qui poſt MDC. quadrageſimus nonus occurrit; itemque MDCXCVIII. uti ſemper æquales Sabbatici cum Jubileis continuentur. Hoc enim qui ſentiunt, ne refutatione quidem digni ſunt: quæ ex Sabbaticorum annorum inter ſe comparatione perfacilis eſt. Nam Sabbaticus quilibet excluſo proxime ſuperiore quadrageſimus nonus eſt, numquam quinquageſimus: proinde Sabbaticorum ordo nequaquam interruptus eſt interventu Jubileorum; quod & Torniellus ipſe quinquagenarii alioqui Jubilei fautor, agnoſcit. Atqui numquam adducar ut credam

Oſtenditur quinquagenariorum abſurditas.

poſt

poſt pauciſſimorum annorum culturam ac laborem ſtatim Judæos quieti ac vacationi ſeſe dediſſe; deque ea re, quæ non raro eſſet eventura, nullam omnino ſignificationem dediſſe Scripturam. Nam quod Torniellus in illo ipſo cap. xxv. Levitici, ubi Moyſes ſecuros eſſe jubet Iſraelitas, neque anxie quærere. *Quid comedemus anno ſeptimo, ſi non ſeverimus*, &c. propterea quod annus ſextus trium annorum repræſentaturus ſit annonam; non ad quemvis Sabbaticum pertinere putat; ſed ad eum ſolam, qui proxime Jubileum antecedit, aut ſequitur; fruſtra eſt. Etenim de Sabbaticis iiſdem loquitur, de quibus com. 4. præceperat, hoc eſt annis quibuslibet ſeptimis, qui poſt ſex τῆς γεωργίας ſuccedunt, de quibus merito dubitari potuit, undenam tunc alerentur, ſi ab omni labore ceſſaretur. Quis autem non videt, ſollicitudinem illam, inquiſitionemque vulgi de iis annis, qui identidem decurrebant, non de iis, qui in unius hominis ætate raro bis accidere poterant, eſſe conflatam? Quare cum de ſeptimo quolibet anno cogitatio illa quæſtioque ſuccurreret; abſurdiſſime Moyſes ei ſatisfacere, atque omnem ſcrupulum eximere volens, alia omnia reſponderet, & de ipſo Jubilei cum Sabbatico anno concurſu loqueretur. Falſa itaque eſt, & a Scripturæ mente aliena hæc interpretatio. Neque vero cauſſam ſatis idoneam Torniellus habuit, cur ad illam confugeret, veritus ne non iſtud explicari poſſet, quare Dominus annorum trium proventum anno ſexto promiſerit, cum uni tantum, nempe Sabbatico providendum eſſet: ex quo etiam ſuſpicatur, annorum Sabbaticorum epocham in verno menſe, non in Tiſri collocandam. Fuit enim peculiaris iſta terræ fœcunditas anno ſexto conceſſa, velut in fidei & obſequii præmium: ut non ſolum in unum annum, quo religionis cauſſa vacarent, ſed etiam in duos ſequentes illius annona ſufficeret; ac tum vere iſtud impletum fuerit, quod cap. xxvi. Levit. com. 10. promittitur. *Comedetis vetuſtiſſima veterum, & vetera novis ſupervenientibus projicietis.*

Tornielli falſa ſententia.

Poſtremo argumenta omnia, quibus quinquagenarium annorum ſpatium in Jubileis adſtruitur, non multum negotii nobis exhibent. Horum illud putatur eſſe validiſſimum, quod Scriptura poſtquam XLIX. annos, id eſt hebdomadas VII. commate 8. definiit, commate 10. ſubdit: *Sanctificabiſque annum quinquageſimum*, &c. ut appareat non ipſum quadrageſimum nonum, ſed quinquageſimum Jubileum fuiſſe. Ad hæc plana eſt, & expedita ratio: cum proxime ante quadrageſimum nonum ſtatuiſſet annum, ſubinde quinquageſimum appellari, uſitata loquendi conſuetudine, qua uterque terminus in ſeriem numerumque conjicitur. Ita Jubileus ſequens quinquageſimus annus eſt a priori. Atenim bis idem numerabitur annus. Quid tum deinde? An non idipſum quotidiano ſermonis uſu contritum eſt? Nonne Olympiadicum luſtrum πενταετηρίδα, & quinquennale ſpatium veteres appellarunt? Sic & octaeteridem ἐννεαδεκαετηρίδα, ut auctor eſt Cenſorinus. Adde quartanarum tertianarumque febrium appellationes, in quibus profecto & idem dies bis ſumitur, & uterque terminus includitur. Piget iſta commemorare, quæ pervagata, & facilia ſunt. Inſtant rurſus: Si Jubileus annus idem cum ſeptimo Sabbatico fuit; quare Levit. cap. xxv. poſtquam com. 4. quovis in Sabbatico quietos ab agrorum cultu Judæos eſſe juſſit: com. 11. de Jubileo velut novam ſanctionem edidit: *Non ſeretis neque metetis*, &c. Hoc enim ſupervacanee mandatum repetitur, ſi nihil a Sabbatico Jubileus diſcrepat. Verum hæc ex abundanti, ut Scriptura ſolet, & inculcandi gratia ſæpius iterantur; tametſi novum nullum præceptum contineant. Cujuſmodi præter neceſſitatem facta repetitio ſimilibus exemplis innumeris comprobari poteſt. Adde non otioſum videri iteratum illud in anno Jubileo ceſſationis, ac Sabbatiſmi præceptum. Cum enim ineunte anno Jubileo, poſt tubarum clangorem, qui menſe ſeptimo, die x. ſollemni ritu edi ſolebat, com. 9. in prædiorum veterem poſſeſſionem, & in integrum univerſi reſtituerentur: poterat illos recuperati agri, ac domeſticæ rei conſtitutæ dulcedo quædam ad captandos ſubinde fructus impellere, quo ſuam egeſtatem præſenti compendio ſublevarent; ac ne biennio toto frugum inopia premerentur. Quod & ipſum legitimum videri poterat; neque adverſus Sabbatici anni legem commiſſum; quandoquidem prius conſeri agrum, metique ſex annis præſcribit, quam ab opere ceſſetur. Unde qui in anno Jubileo poſtliminio in agrorum poſſeſſionem mittebantur, dubitare poterant, utrum ex iis famis ac paupertatis præſidium expiendum foret, antequam otium illis indicerent. Proinde & opportuna, & neceſſaria fuit illa cautio de Jubileo, ut non minus quam Sabbatici reliqui ab agrorum cultura immunis haberetur.

Occurritur quinquagenariorum argumentis.

Præter hæc nihil contrarium in partem affertur, quod reſponſione opus habeat. De Philone ac Joſepho quod opponunt, quinquageſimum ab iis annum Jubileum vocari, nihilo ſunt illorum conceptiora, quam Scripturæ verba; quæ quo ſenſu accipienda ſint ſupra docuimus.

Ex iis facile jam erit Jubileum annum primum, ac reliquos deſignare. Nam ſi primus annus γεωργίας ab autumno cœpit anno mundi 2498. periodi Julianæ 3228. Sabbaticus item primus ab autumno anni mundi 2504. periodi Julianæ 3234. ut ſuperiore cap. definitum eſt: ſeptimus Sabbaticus, idemque Jubileus iniit ab autumno anni mundi 2546. periodi Julianæ 3276. Ideo mundi 2547. & 3277. Jubilei cenſendi ſunt; ex quibus facile ceteros inveſtigabis. Sed utrum Judæi pro eo ac juſſi fuerant, Jubileos annos perpetuo ſervaverint, nullum in ſacris litteris indicium occurrit. Et Scaliger in Prolegom. Operis hujus præceptum fuiſſe dicit, non receptam Jubilei obſervationem. Qui in Appendice pag. 45. prioris iſtius opinionis immemor, annum XXVII. cujus meminit Ezechiel cap. XXIX, 17. Sedeciæ decimum, Jubilei viceſimum ſeptimum eſſe docet: indeque concludit Sabbaticos annos in Chaldæa ſervatos fuiſſe. Idem in Animadverſionibus Euſebianis ſentit, N. DXLV. *Qui negat*, inquit, *Judæos rationem Jubileorum habuiſſe extra fines terræ Iſrael, obtundatur hoc loco Ezechielis.* Mira hominis levitas, & confidentia. Nam quod com. 1. meminit Ezechiel anni decimi, D. Hieronymus, & alii Interpretes recte decimum ab initio captivitatis faciunt: qui autem com. 17. viceſimus ſeptimus dicitur, eorumdem ſententia ab eadem captivitate numeratur. Cur autem ſtatim poſt x. annum, XXVII. fiat mentio, cauſſam reddit Hieronymus. *Quia enim*, inquit, *de Ægypto & ſuperior, & hæc quæ nunc dicitur Prophetia contexitur; licet diverſis ſit facta temporibus: tamen quia de una Provincia prophetatur, junctæ ſibi ſunt. Quod & in Hieremia crebro legimus, ut præpoſtero ordine tempora deſcribantur. Prius enim Sedeciæ in quibuſdam geſta referuntur, & poſtea Joakin, qui ante eum fuit.* Vana eſt igitur ἀλαζονεία Scaligeri, qui Append. pag. 45. de charactere illo anni Jubelei XXVII. triumphat, ac ſibi ſoli plaudit, & neminem hactenus locum iſtum Ezechielis intellexiſſe ſcribit. Sed hic illius mos eſt, ex leviſſimis, & nonnumquam perſpicue falſis argumentis, certam magnis de rebus pronuntiare ſententiam. Nos igitur eo tendamus, nihil in ſacris litteris, aut vero hiſtoricis exteris ſatis expreſſum legi, unde ſciri poſſit, utrum Jubeleos etiam in Judæa ipſa, nedum in aliena regione, ac deportatione, Judæi ſervaverint.

Jubilei anni.

An Jubileos perpetuo tenuerint Judæi.

CAPUT XXIX.

De Ilii excidio Scaligerianæ doctrinæ ſumma.

ATTICI anni, Atticæque ac Græcæ tetraeteridos deſcriptio fundamentum eſt Scaligerianæ ſententiæ de Ilienſi clade. Illius opportunitatem eam eſſe dicit, ut ex die menſis ſciatur quota ſit prytanias, modo conſtet quotus ſit annus tetraeteridis: & viciſſim datis diebus menſis, & prytanias; deprehendetur quotus ſit annus tetraet. Cum autem, ut ex doctrina lib. I. conſtat, neomeniæ anni Græci popularis menſem integrum in forma Juliana peragrent; ut verbi cauſſa Hecatombæon aliquando incidit in x. Julii, aliquando in VI. Auguſti: accidit ut ſidus, quod veſpere neomeniæ Hecatombæonis oritur in 1. anno periodi Atticæ, non oriatur in eadem neomenia, quando illa erit Aug. VI. Porro ex variis opinionibus ab Ilii excidio ad 1. Olympiadem, earum tantum habenda ratio, quæ ſupra CCCC. annos, octo, ſeptem, ſex, aut quinque numerant. Quæ omnes in menſe & die conſentiunt; nimirum Thargelionis XXIII. contigiſſe. In annis tetraet. variant; unde & in Lunæ quoque ætate diſcrepant. Nam primo anno tetraet. XXIII. Thargel. eſt prima Luna. In ſecundo eſt VII. In tertio, plenilunium. In quarto eſt XXI. Luna. Rurſus in anno primo die XXIII. Thargel. Luna occidit ſtatim

veſperi. In II. occidit media nocte. In III. tota nocte lucet. In IV. oritur media nocte. Qui igitur annis CCCCVIII. ante primam Olympiadem captum volunt Ilium, anno tertio tetraet. contigiſſe putant. Nam 408. retro putati deſinunt in annum XLIX. periodi Olymp. Atticæ XI. iidem & plenilunio captum aſſerunt. Qui annos CCCCVII. ponunt a capto Ilio ad Olympiadem primam, hi cenſent Luna XVII. anno tetraet. IV. captum fuiſſe. Qui annos CCCCVI. definiunt, hi primo anno ſequentis tetraet. hoc eſt XIII. periodi, captum arbitrantur, nocte illuni. Poſtremo qui CCCCV. annos computant, Luna VII. accidiſſe ſentiunt, anno II. tetraet. periodi anno XIV.

I. Intervallum a capto Ilio ad primam Olympiadem ex doctiſſimorum ſententia definit annorum CCCCVII. quod & Ephorum, Calliſthenem, Eratoſthenem, & ceteros ſenſiſſe vult. Itaque Diodorus ait annum primum Olympiadis XCIV. deſinentem, hoc eſt CCCLXXIII. a primo ludicro, eſſe DCCLXXX. poſt excidium Trojanum. Deductis 373. de 780. remanent 407. intervallum a capto Ilio ad 95. Olympiadem ineuntem. Contigit ergo caſus iſte anno tertio tetraet. Atticæ, id eſt periodi Atticæ XI. neomenia Thargel. XXXI. Maii XXIII. Junii XXII. ſupererant ad caput anni ſequentis dies XXXVII. quorum XVI. ad τροπὰς θερινὰς, id eſt VIII. Julii, excluſive. Et proinde XXI. erant ἐπὶ τροπαῖς ad caput anni ſequentis; ut in lib. I. declaratum eſt in tabula neomeniarum Atticarum.

Incidit ille annum in 3531. periodi Julianæ a quo ad 3938. quo cœpta eſt prima Olympias, intervallum eſt annorum 407. Ideo retractat illud quod pag. 44. lib. I. dixerat; Ilii caſum 408. annis ante primam Olympiadem accidiſſe.

Eadem doctrina repetitur lib. III. Iſagog. Canonum pag. 283. ubi hanc epocham demonſtrativam appellat, quia nititur charactere ſuo, nempe Thargelionis XXIII. anno periodi Julianæ 3531. annis CCCCVII. ante primam Olympiadem.

CAPUT XXX.

Elenchus ſuperioris doctrinæ; ubi variæ de Trojano excidio veterum opiniones explicantur.

DE Atticæ, Græcæque tetraeteridos conformatione, ac nugis illis, obſoletiſque fabulis, nihil addam ad ea, quæ toto fere libro primo adverſus inane commentum accuratiſſime diſputavimus. Quod etiam atque etiam Lectoribus veritatis & hiſtoriæ ſtudioſis expendendum relinquimus. Eſt enim fide omni major fabulæ iſtius inanitas & licentia. Et tamen hoc ipſo capite glorioſiſſimum illud jacere non dubitat. *Itaque videmus quæ ſit utilitas anni Attici, & Olympici ad notationem temporum in rebus Græcis. Quare ignoratio iſtius formæ non ſolum huic ſæculo, ſed & priſcis temporibus nocebat.* Vix ſe continebit, qui hæc legens, doctrinæ illius abſurditatem ex noſtris commentariis didicerit. Sed ut privata hujus quæſtionis & propria errata convincam.

Falſo in primis aſſeverat, auctores omnes, qui de Ilienſis excidii tempore ſcripſerunt, in die ac menſe convenire, ut Thargelionis XXIII. contigerit. Apud Clementem enim Alexandrinum I. Strom. variæ Scriptorum ſententiæ percenſentur, quæ de die nequaquam conſentiunt; quædam etiam de menſe diſcrepant. Dionyſius Argivus prodidit Ilium captum Demophonte Athenis regnante, Θαργηλιῶνος μηνὸς δωδεκάτῃ ἱσταμένου. Thargelionis XII. Alii tertia maluerunt. Quidam Πανέμου ὀγδόῃ φθίνοντος, Panemi XXIII. qui Scirrhophorioni reſpondet. Hellanicus Thargelionis XII. Alii XXIII. Thargel. & quidem πλησιφάους σελήνης. Alii denique Scirrhophorionis XXIII. Quare non convenit inter omnes de die ac menſe: & quæ de illo conſenſa ſcripſit Scaliger, δοκοῦντα τῷ ὑποθέσει, ad Atticæ Græcæque tetraeteridos figmentum accommodare ſtuduit.

Illud quidem agnoſcimus, plures in eo concordare, uti Thargelione menſe captum Ilium exiſtiment, adeoque ſub anni Græci, ſive Olympici finem, qui circa τροπὰς θερινὰς inibat. Unde Dionyſius Halicarn. lib. I. novum annum computat poſt ſolſtitium. τῷ δ' ἑξῆς ἔτει, πρώτῳ δὲ μετὰ τὴν ἅλωσιν περὶ τὴν μετοπωρινὴν ἰσημερίαν ἄραντες οἱ Τρῶες ἐκ τῆς γῆς περαιοῦνται τὸν Ἑλλήσποντον. *Anno ſequenti, qui primus eſt ab excidio Ilienſi, circa æquinoctium autumnale ſolventes Trojani, Helleſpontum trajiciunt.* Quamobrem cum Ilii ἅλωσις incurrat in anni Attici & Olympici finem, & ante τροπὰς, a quibus circiter illi incipiunt; attente conſiderandi ſunt anni intervalli, quod inter utrumque terminum ſtatuitur. Si enim ſolidi anni 408. a ſolſtitio, quod excidium proxime ſecutum eſt, ad ſolſtitium, a quo ludicrum primum Iphiti cœpit, numerentur, excluſo utroque termino; clades Ilienſis contigit anno periodi Julianæ 3530. tetraeteridis Atticæ exeunte tertio, periodi vero Atticæ anno XI. ex Scaligeriana doctrina. Cum enim periodus Olymp. annorum LXXVI. cœperit anno periodi Julianæ 3938. ſumatur aliquis annus ante Trojanam ἅλωσιν, a quo proxime periodus Olympica cœperit κατὰ τὴν ἀναδρομικὴν μεθοδευτικὴν, qua etiam Julianos annos ad mundi initium extendimus; erit is periodi Julianæ 3482. a cujus æſtivo ſolſtitio ad ſolſtitium anni 3938. anni vertentes intercedunt 456. quæ ſunt periodi Olympicæ & Calippicæ ſex: Ita ut quadringenteſimus quinquageſimus ſextus inierit a ſolſtitio anni 3937. deſieritque ante ſolſtitium anni ſequentis 3938. Quoniam autem ex perpetua methodo ad annos Olympicæ periodi, XXVIII. adduntur, ut habeas Atticam; initium Atticæ proxime Olympicam antecedens, erit annus periodi Julianæ 3520. cujus ab ſolſtitio iniit primus Atticæ tetraeteridis, & periodi. Ergo anno 3530. cœpit tertius Atticæ tetraeteridos; periodi undecimus, qui ſequente anno deſiit. Captum eſt igitur Ilium anno ſecundo tetraet. Atticæ, periodi Atticæ X. ſiquidem anno ineunte 409. poſt ἅλωσιν, primus Iphiti agon inierit, & inter utramque epocham anni 408. ſolidi numerentur. Olympicæ vero tetraet. IV. periodi XLVIII. Sin 407. interjecti ſint, & quadringenteſimo octavo inchoante Olympias prima commiſſa ſit, captum eſt Ilium anno periodi Julianæ 3531. anno tetraeteridis Atticæ tertio exeunte, periodi Atticæ undecimo, Olympicæ periodi XLIX. tetraet. I. Sin 406. anni inter epocham utramque definiantur, captum erit anno periodi Julianæ 3532. anno tetraet. Atticæ IV. periodi XII. Olympicæ autem tetraet. II. periodi quinquageſimo. Poſtremo ſi 405. anni, utroque excluſo termino putentur, ἅλωσις incidit in annum periodi Julianæ 3533. Atticæ tetraeteridos I. periodi XIII. Olympicæ porro tetraeter. III. periodi LI. Quæ omnia in ſequenti laterculo declarantur.

LATERCULUM
Trojani excidii ſecundum varias ſententias.

Anni periodi Julianæ.	Differentia excluſis ambobus terminis.	Atticæ periodi.	Atticæ tetraet.	Olympicæ periodi.	Tetraet. Olymp.
3533	405	XIII	I	LI	III
3532	406	XII	IV	L	II
3531	407	XI	III	XLIX	I
3530	408	X	II	XLVIII	IV

Scaliger vero ſibi non conſtat; qui ſi 408. anni numerentur, conjici cladem Ilienſem aſſerit in annum periodi Olympicæ XLIX. Atticæ undecimum, utrumque deſinentem; idemque plenilunio contigiſſe, anno tetraeteridis Atticæ tertio. At paullo poſt idipſum ei ſententiæ tribuit, quæ 407. annorum diſcrimen facit. Vide pag. 355. D. & ſequentem. Dixerat antea: *Qui annos 407. ponunt a capto Ilio ad primam Olympiadem, hi omnino cenſent captum Luna* XXII. Quare ex ſuperiori definitione captum volunt anno IV. tetraeteridis, periodi Atticæ XII. Hanc ſententiam in ſequentibus reſpuit. Credit enim Luna plena fuiſſe captum. Proinde intervallum annorum 408. conſtituendum fuit. At ille & doctiſſimos ait annos 407. numerare, & pag. 356. eamdem ipſe opinionem amplectitur. Annus captæ Trojæ, inquit, eſt periodi Julianæ 3531. Annus primus Iphiti eſt 3938. *Differentia anni 407. quod erat propoſitum.*

Et

Et paullo poſt: *Epocha igitur, quæ annos 407. abſolutos ponit ante primam Olympiadem, eſt ex ſententia Eratoſthenis. Vocetur Eratoſthenea. Ea eſt omnium certiſſima.* Hæc igitur hallucinatio eſt, cum quatuor omnino de intervallo a capto Ilio ad primam Olympiadem ſententias enumerarit, quarum prima annos deſignat 408. & tertium tetraeteridis Atticæ: ſeconda annos 407. & annum quartum tetraeteridos: utramque confundere. Nam & anno tertio tetraeteridos excidium putat Ilium, & nihilominus 407. annos, non ut ante 408. intercipit. Et quod ἀλογίας caput eſt, retractat id quod libro I. ſcripſerat, intervallum eſſe 408. annorum. *In libro*, inquit, *primo, cum ageremus de periodo Attica, nos conſulimus caſum Ilii in 408. annum ante primam Olympiadem. Sed hæc opinio de 407. annis longe certior.* Atqui libro I. pag. 44. idem penitus, quod hoc loco, ponitur, anno periodi Olympicæ XLIX. Atticæ XI. captum Ilium, & tetraeteridos III. Eadem ergo utrobique ſententia. Sed in quatuor illis opinionibus, & intervallis explicandis, annos intervalli ita concepit, ut priore excluſo termino, poſteriorem includeret. Poſtea vero, cum 407. annos ſtatuit, utrumque terminum rejecit; & priorem illam ſuam primi libri ſententiam a poſteriore diverſam credidit, cum ſit eadem re ipſa. Nam in diagrammate noſtro, anno periodi Julianæ 3531. quo Scaliger Ilii cladem incidiſſe putat, deſiit annus XI. periodi Atticæ; Olympicæ XLIX. cumque anno exeunte iſtud acciderit, ſi a ſequente ſolſtitio numeres, pleni inter annos 407. ad ſolſtitium anni 3938. quo Iphiti primus agon iniit: ita ut quadringenteſimus octavus ſit is, in quem agon ille competit. Hæc ſatis ad extricandam Scaligeri ſententiam, quam ille mirum in morem implicat.

Quod ad Euſebium attinet, quem Scaliger in eorum opinionem trahit, qui annos 406. inter utramque epocham aſſignant, id adeo certo non liquet. Neque enim conſtat, quodnam anni primordium uſurparit Euſebius: neque utrum ejus anni, quem ſequitur, fine, an initio cladem illam accidiſſe ſentiat. Annum, quo captum eſt Ilium, ponit ab ortu Abrahami 835. Olympiadem vero primam cœpiſſe vult anno 1240. Excluſo utroque termino, οἱ διὰ μέσου ſunt anni 405. ita ut quadringenteſimus ſextus in Olympiadem incidat. Quæ vero de illuni nocte, vel ortu Lunæ in annis quatuor tetraeteridis notat Scaliger, quam ſint falſa, & inaniter conficta, docent ea, quæ libro I. adverſus anni Græci & Attici deſcriptionem propoſita ſunt: ubi quiſquilias omnes iſtas everrimus.

De Diodoro perinde res incerta eſt, quantum annorum interjectum exiſtimet. Scribit enim annum primum Olymp. XCIV. eſſe ab Ilii clade ſeptingenteſimum, & octogeſimum; ſed utrum de anno Olymp. deſinente, an ineunte loquatur, non explicat. Et ſatis commode ad eam ſententiam trahi poteſt, quæ anno periodi Julianæ 3530. Ilii ἅλωσιν aſſignat. De quo poſtea.

CAPUT XXXI.

Vera Trojani excidii epocha. Halicarnaſſenſis locus illuſtratur: Chronologorum aliquot errata caſtigantur.

OMNIUM Scriptorum, qui Trojanæ ἁλώσεως tempus certe ratione inveſtigare conati ſunt, diligentiſſimus habitus eſt Dionyſius Halicarnaſſenſis, qui ex Eratoſthenis Canon. illud accuratiſſime definit libro I. iiſce verbis. *Ἴλιον μὲν γὰρ ἑάλω τελευτῶντος ἤδη τοῦ θέρους ἑπτακαίδεκα πρότερον ἡμέραις τῆς θερινῆς τροπῆς, ὀγδόῃ φθίνοντος μηνὸς Θαργηλιῶνος, ὡς Ἀθηναῖοι τοὺς χρόνους ἄγουσι· περιττεύουσι δὲ ἡμέραι τῷ ἐνιαυτῷ ἐκπληρῶσαι μετὰ τὴν τροπὴν εἴκοσιν ἡμέραι. ἐν δὲ ταῖς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ταῖς μετὰ τὴν ἅλωσιν διεγενομέναις, αἷς περὶ τὴν πόλιν οἰκονομεῖσθαι τοὺς Ἀχαιούς, καὶ τὰς πρεσβείας ὑποδέξασθαι τὰς παρὰ τῶν ἀφεστηκότων. Ilium enim captum eſt vergente jam æſtate, XVII. diebus ante ſolſtitium VIII. Thargelionis menſis, ſecundum Atticam anni rationem. Supererant ex eo anno poſt ſolſtitium dies viginti. Itaque XXXVII. diebus, qui captam urbem ſecuti ſunt, exiſtimo Achæos res urbis compoſuiſſe, & legationes accepiſſe ab iis qui defecerant.* In iis verbis pro θέρους ſcribo ἔαρος. Nam deſinente vere, non æſtate contigit. Ceterum Halicarnaſſenſis Athenienſium anno ſe, temporumque uti deſcriptione confirmat. Scripſit autem ſub Auguſto, & quidem, ut apparet, anno Urbis DCCXLVII. Nam cum annos ab Urbe condita ad ætatem ſuam numerat, ſub initium Hiſtoriæ, ταύτῃ δ', inquit, πέντε καὶ τετταράκοντα ἤδη πρὸς τοῖς ἑπτακοσίοις ἔτεσιν εἰς ὑπάτους Κλαύδιον Νέρωνα τὸ δεύτερον ὑπατεύοντα, καὶ Πείσωνα Καλπούρνιον, οἳ κατὰ τῆς τρίτης ἐπὶ ταῖς ἐνενήκοντα καὶ ἑκατὸν Ὀλυμπιάδος ἀπεδείχθησαν. *Quod tempus jam annorum eſt ſeptingentorum quadraginta quinque uſque ad Claudium Neronem iterum, & Calpurnium Piſonem Coſſ. qui magiſtratum hunc inierant Olympiade* CXCIII. Conſulatus iſtorum incidit ex Varroniana putatione in annum Urbis DCCXLVII. Julianum XXXVIII. At Dionyſius annos numeret duobus minus, nempe DCCXLV. Sed animadvertendum primo Dionyſium uno anno tardius epocham Urbis defigere, quam Varronem: nempe anno VII. Olympiadis exeunte primo; vel potius, ut ſuo loco demonſtrabitur, exeunte quarto, periodi Julianæ 3962. cum in antecedentem Varroniana Palilia congruant. Deinde cum annos computat ab Urbe condita ad iſtos Coſſ. ſeptingentos quadraginta quinque, excludere annum ipſum, quo illi Conſules fuerunt, qui eſt quadrageſimus ſextus. Et fieri poteſt ut ante Palilia, quæ in horum Conſulatum incurrerint, ſcripſerit iſta Dionyſius. Itaque unius tantum anni diſcrimen erit, non biennii. Sane annus Urbis conditæ DCCXLVII. Varronianus incidit in annum periodi Julianæ 4707. quo cœpit Iphiti DCCLXX. deſiitque DCCLXIX. qui & annus primus eſt Olympiadis CXCIII. Ita anno primo deſinente Olympiadis CXCIII. a Kalendis Januariis inierunt Claudius Nero II. & Calpurnius Piſo Coſſ. Quamnam vero formam per illud tempus adhibuerint Athenienſes minime compertum eſt: utrum lunarem annum videlicet ex vetere inſtituto retinuerint; an Julianam formam receperint; quam quidem poſtmodum adſciviſſe ſatis in Animadverſionibus ad Epiphanium, & libro IV. hujus Operis oſtendimus, cap. de anno Juliano Athenienſium. Rurſus neque illud omnino diſcerni poteſt, quodnam ſolſtitium civili ſuo ſtatuerint: an priſcum illud Metonis, & Euctemonis in XXVII. Junii ſervaverint; quod & Calippum loco ſuo non dimoviſſe credibile eſt; an aliud quodpiam ex Hipparchi, vel alicujus alterius obſervatione definitum; an denique Soſigenis, ac Julii Cæſaris, quod VIII. Kalend. Julias, ſive XXIV. Junii fixum eſt; auctore Plinio. De his enim omnibus nihil præter opinionem, & conjecturam habere poſſumus. Verum ne incertus animi pendeat Lector; ſi me auctorem ſequatur; Athenienſium illa tempora, ad quæ deſcriptio Dionyſiana dirigitur, ad lunarem veteremque formam referet, quam nondum e populari uſu ſollicitaſſe Athenienſes probabile eſt, cum Dionyſius iſta commentaretur. Accedit & illud longe ad conjecturam noſtram validiſſimum; quod hanc omnem temporum putationem ex Eratoſthenis Canonibus, ac veterum Mathematicorum regulis inſtituiſſe videatur: qui haud dubie lunarem annum, qui popularis erat Athenienſium, ſecuti ſunt. Forte & hæc ipſa verba de Iliensis excidii tempore ita ut in Ephori, aut alterius monimentis reperit exſcripſit: cujus ſæculo Metonis τροπαὶ adhuc obſervabantur.

Anni forma quam Halicarn. ad Trojanum excidium applicat.

Quocirca falſa eſt Glareani, & aliorum virorum eruditiſſimorum opinio, qui cum ſolſtitium Dionyſianum ex præſcripto Julio Cæſaris in XXV. Junii conferant; Trojam captam afferunt VI. Eid. Junias, hoc eſt XVII. diebus ante ſolſtitium. Nec enim ad lunarem annum ſententia iſta congruit; de quo agere Dionyſium præter ea, quæ dixi, etiam ſuperſtites illi poſt ſolſtitium viginti dies arguunt, uti mox intelliges.

Quæ cum ita ſe habeant; equidem annum Trojanæ ἁλώσεως eſſe ſuſpicor periodi Julianæ 3530. Fuit hic annus Judaici computi 2577. cujus Tiſri character 6, 11, 457. Septembris XXVII. feria VI. cyclo Solis 2. litt. GF. Adde VII. menſium characterem, octavus iniit feria 4, 17, 325. Maii XXI. quo & Aſtronomicæ tabulæ novilunium repræſentant. Fuerit hic Thargelion; cujus XXIII. dies cadit in XII. Junii. Ab hoc die ad XXVIII. Junii dies numerantur XVII. Quare videtur Athenienſium civile ſolſtitium in Junii XXVIII. diem conveniſſe; proximum ſcilicet ab eo, in quo Metonis ſolſtitium collocatum fuerat: quod Junii XXVII. ſub tempus matutinum obſervatum fuiſſe ſupra vidimus. Ac neſcio an ideo ſequenti die τροπαὶ defixæ fuerint, quod ingreſſus Solis in δωδεκατημόριον Cancri a Metone notatus erat, non ſub ipſum diei civilis initium, ſed eo jam ex

Trojani excidii tempus.

media parte confecto. Siquidem Athenienſes a veſpera dierum initia ſumebant. Idcirco placuit in ſequenti die τροπὰς civiles ſtatuere, annique cardinem. Hoc modo Dionyſii ratio mirifice congruit. Nam XII. Junii decimus ſeptimus eſt πρὸ δεκάτης τροπῆς, utroque termino in numerum incluſo. Quod communi uſu ſermonis contritum eſt: ut cum dicimus, ante diem III. Eidus; quod Græci ſic efferunt, πρὸ τριῶν Εἰδῶν: cum duo tantum ſolidi dies tertium illum antecedant. Scirrhophorionis neomenia incidit in XX. Junii feria VI. cujus character eſt 6, 6, 38. Hecatombæonis denique neomenia convenit in Julii XIX. cujus character Judaicus, 7, 18, 831. feria VII. A XXVIII. Junii excluſive ad XVIII. Julii incluſive, dies ſunt XX. quas περιττὰς, hoc eſt abundantes ad annum explendum poſt τροπὰς, excurriſſe ſcribit Dionyſius. Quid pulcrius? quid opportunius hac methodo; aut ad Dionyſii mentem accommodatius excogitari poteſt? τροπαὶ civiles Athenienſium erant adhuc in eo die defixæ, qui Metonicum ſolſtitium proxime ſequebatur, cum ſcribebat illa Dionyſius, qui ſic Trojani illud excidii tempus deſcripſit, ut cum Attico anno, cujuſmodi ætate ſua ſervabatur, congrueret: non cum veteris illius ævi rationibus Aſtronomicis, quas fruſtra nonnulli in hac hiſtoria requirunt. Scribit enim Dionyſius: ὡς Ἀθηναῖοι τοὺς χρόνους ἄγουσι. Notet Lector præſens verbi tempus, ἄγουσι. Nempe cum ſcriberet: non autem uti Trojani tempore belli ἦγον, aut ἄγειν εἰώθεισαν. Ad eum modum Hiſtorici noſtrates, & Chronologi ad Julianam, & civilem anni formam antiquas res omnes referunt. Veluti cum Trojam captam eſſe dicunt menſe Junio, die XII. vel alia qualibet. Quod methodi cauſa rudi Minerva ita delineatur, quo facilius & jucundius hæc ab omnibus intelligantur. Sic ergo Dionyſius hæc ad Græcorum ſuorum captum, & Athenienſium præſens inſtitutum applicavit: niſi Ephori, uti diximus, aut alterius Hiſtorici verba tranſcripſerit. Περιτταὶ ἡμέραι Scaligeri, ut & tota illa Attici anni deſcriptio, meræ nugæ ſunt, quas ſatis ſuperque lib. I. confutavimus: nec non illud, quod ſibi & aliis plerisque perſuaſit, τροπὰς apud Dionyſium octavam eſſe diem poſt ingreſſum Solis in Cancrum. Hoc enim apud Athenienſes non perinde obſervatum eſſe poſt editum Metonis parapegma videtur. Quippe publice & in foro enneadecaeteridem ſuam cum obſervato a ſe ſolſtitio Meton civibus ſuis propoſuit, ut auctor eſt Diodorus: ad eamque formam civilem Græcorum annum exactum eſſe docet Geminus. Quare τροπαὶ ex Metonis præſcripto conſtitutæ poſtridie ejus diei civilis, quo jam dimidia plus parte confecto obſervatio cœleſtis inciderat. Hæc ſane probabiliter dicuntur. Illa Scaligeri ut abſurdiſſima ſunt, ſic a nobis ſuo loco caſtigata; novilunia tetraeteridum in Attica periodo ad Iphiti ſeculum accommodari. Contra quam ſanctionem ſuam admodum peccavit; ut in lib. I. perſpicue monſtratum eſt. Quamobrem Thargelion Dionyſianus lunaris fuit, non popularis neſcio quis e Scaligeri officina prodiens, una cum τροπῇ commentitia in VIII. Julii. In quo ridiculum eſt epiphonema illud III. Iſagog. Canon. *Unde colligi poteſt & utilitas anni Attici, & fides methodi noſtræ, qua rem antea tam abſtruſam, tam accurate deſignare potuimus.* Quanto cum judicio Atticus annus, ac methodus illa conflata ſit, ſexcentis in locis oſtendimus.

Cum hac opinione noſtra, quod anno periodi Julianæ 3530. non 3531. expugnatum ſit Ilium, conſentit Cappellus. Anno quippe mundi 2806. id tribuit, qui in periodo Juliana eſt 3530. Sed idem temere Dionyſium redarguit, quod XVII. dies ante ſolſtitium, non viginti numeraverit: ipſe vero captum Ilium aſſerit XXIII. & XXIV. hoc eſt inter XIII. & XIV. Junii, diebus ante primum Cancri XVII. vel XX. Quaſi primus Cancri in Julii diem III. aut Kalendas ipſas concurrerit. Sed veriora ſunt quæ nos attulimus. Temporarius anno mundi 2790. Ilii ἅλωσιν collocat; qui ex ejus principiis cadit in annum periodi Julianæ 3481. & quinquaginta fere annis Dionyſianam epocham antevertit. Argumenta, quibus hoc ſibi perſuaſit, frivola ſunt, & αὐθάδη, ac febriente Chronologo digna. Buntingus annum mundi præfinit 2787. qui eſt periodi Julianæ 3532. cyclo Solis IV. Lunæ XVII. Ergo Ilium captum ex ejus ratiociniis XXIII. Thargel. Junii XXI. Solſtitium enim, ſive Cancri principium VI. Julii ſtatuit. Verum ἀκριβῆ, aut Prutenicam ſolſtitium ad hanc hiſtoriam affingere ſupervacaneum eſt, ac περίεργον.

Quod ad veteres pertinet; Eratoſthenes a Troja capta ad primam Olympiadem computat annos CCCCVII. apud Clementem Alexandr. lib. I. Quippe ab Ilio capto ad Heraclidarum κάθοδον anni ſunt 80. Hinc ad Ioniæ κτίσιν, 60. Ad Lycurgi deinde ἐπιτροπείαν, 159. Hinc ad primam Olympiad. 108. Colliguntur a caſu Ilii ad primam Olympiadem, anni CCCCVII. Alius item Chronologus aſſentitur; qui ab exordio Trojæ ad Æneæ κάθοδον, & Λαβίνιον putat annos 10. Hinc ad Aſcanii regnum 8. Hinc ad Heraclidarum reditum 61. Inde ad primam Olympiadem 328. Fiunt anni 407. At Timæus apud Cenſorinum cap. XXI. ab Inachi regno ad primam Olympiadem numerabat annos CCCCXVII. Eratoſthenes vero CCCCVII. Sed non ſolum falſiſſima eſt iſta ſupputatio; longe enim antiquior eſt Inachus, quem anno periodi Julianæ 2856 cœpiſſe vidimus, annis ante Trojæ ἅλωσιν 674. ſed etiam Cenſorini hallucinationem arguit, qui Inachi primordia cum Ilii expugnatione confudit. Illud enim Eratoſthenis intervallum a Troja, non ab Inacho deducitur. Argumento eſt, quod Cenſorinus ab Ogygis diluvio ad Inachi regnum annos intercedere CCCC. ſcribit, quot ab eodem Inacho ad Trojam vetus apud Clementem Chronologus definit. Ogygia vero cataclyſmus apud eumdem contigit ſub Phoroneo Inachi ſucceſſore; quod & Tatianus docuit, & Euſebius in Chronico poſuit. Quocirca intervallum illud Cenſorini non ab Inacho ad primam Olympiadem, ſed a Trojæ excidio numerari debet. Nihilominus tamen nos conſtanter annos inter Ilii caſum, & primam Olympiadem ſolidos intereſſe credimus CCCCVIII. utroque termino excluſo: ſic ut primæ Olympiadis annus quadringenteſimus nonus iniens ſit ab eo anno, qui a ſolſtitio cœpit proximo ab Thargelione τῆς ἁλώσεως. Quam ad ſententiam Dionyſii calculus accedit: non ſolum quia menſium lunarium ac dierum ante, & poſt ſolſtitium inſtituta apud ipſum ratio egregie ad annum periodi Julianæ 3530. convenit; verum etiam quod Romam idem auctor conditam aſſeverat anno quadringenteſimo triceſimo ſecundo poſt Ilii cladem. Oſtendemus ſuo loco annum conditæ urbis ex Dionyſii mente eſſe periodi Julianæ 3962. quo cœpit annus Iphiti XXV. ſive Olympiadis ſeptimæ primus, deſiit vero quartus Olymp. VI. ita ut ſevera anno IV. Olymp. ſextæ Palilia prima competant. Eſt autem annus iſte Iphiti XXIV. deſinens, quadringenteſimus triceſimus ſecundus perinde deſinens a Trojana vaſtitate. Ita Diodorus annum primum Olymp. XCIV. numerat ſeptingenteſimum octogeſimum ἀπὸ τῆς ἁλώσεως. Annus hic iniit per. Jul. 4310. qui & ſeptingenteſimus octogeſimus eſt ab eo, qui cœpit anno per. Jul. 3530. a Solſtitio. Addamus his & ſuffragatorem Euſebium, qui lib. X. de Præpar. pag. 284. intervallum ab Ilio capto ad primam Olympiadem annorum eſſe dicit CCCCVIII. ὡς αἱ παρ' Ἕλλησι τῶν χρόνων ἀναγραφαὶ περιέχουσιν, *ut Græcorum Chronica teſtantur.* Quamvis Tatianus apud ipſum pag. 291. uno minus, CCCCVII. concipiat. Lactantius lib. I. cap. XXIII. ſcribit ab excidio Trojæ ad ſua tempora annos fluxiſſe MCCCCLXX. Hæc igitur prodebat litteris anno Chriſti CCLXXXVII. Summa diſputationis noſtræ. Trojæ ἅλωσις contigit anno periodi Julianæ 3530. mundi 2800. anno Judaico 2577. Junii XII. ſive ea nocte, quæ erat inter XI. & XII. ante Metonicum ſolſtitium XVI. die; ante civile Athenienſium ſolſtitium, XVII. ante tropicum & Prutenicum die circiter XXV. Contigit enim anno 3530. Ingreſſus Solis in Cancrum paullo ante mediam noctem, quæ eſt inter VI. & VII. Julii. Carcinonis neomenia, ſive Solis παρόδος in Cancri δωδεκατημόριον ſecundum tabulas Pariſinas, ad eam anni rationem, quæ eſt dierum CCCLV, 5, 49′. competit Julii IV. feria VI. hora 14, 24′. a media nocte in meridiano Trojæ, cyclo Solis II. litt. E. Lunæ XV. Erat XII. Junii, Iiar XXIII. quæ & Thargelionis Attici XXIII. fuit. Annus idem poſt diluvium fuit MCXLIV. poſt initium Aſſyriorum, ſive Beli DCCCCXCI. Poſt Exodum CCCXIV. Non igitur plenilunio captum eſt Ilium, ſi Thargelionis XXIII. expugnatum ſit, ut apud Clementem quidam exiſtimabant; ſed Luna XXIV. aut XXIII. quando a media nocte uriti incipit: quod & Iliados parvæ auctor a Clemente laudatus indicat hoc verſu.

Νὺξ μεσὸ ἴλω μετέτα, λαμπρὰ δ' ἐπίτελλε σελήνα.

Ubi *ἐπιτέλλειν* eſt oriri, ut recta Scaliger obſervat. Plenilunium tamen deſignant alii, ut Petronius.

Jam plena Phœbe candidam extulerat jubar
Minora ducens aſtra radianti face.

Virgilius II. Æn. idem tempus adſignificare videtur, cum tacitæ Lunæ ſilentia deſcribit; quam ſeptimam lunam fuiſſe Servius adnotat, ſed perperam. Viri docti jampridem admonuerunt non illic ſilentem Lunam in coitu, ſed quietam noctem, ac *πανσέληνον* deſcribi. Hoc ſi verum eſt, tum non Thargelionos XXIII. captum fuerit; ſi Thargel. XXIII. non alia utique quam Luna XXII, deſinente, *ἅλωσιν* incidarit. Nam tetraetaridon Scaligerianarum diſpoſitum penitus rejicimus.

CAPUT XXXII.

De Heraclidarum in Peloponneſum expeditionibus; deque Æolica & Ionica migratione; tum de Homeri tempore.

Celebris eſt in Græcorum hiſtoriis mentio τῆς Ἡρακλειδῶν καθόδου, ſub quod tempus magni tota Græcia motus, ac rerum commutationes, & aliquot
Diodorus lib. IV. pag. 18. Pauſanias Corinth. pag. 60. & alibi paſſim. Apollod. lib. II. pag. 91. Euſebius lib. V. de Præp. pag. 124.
regnorum exordia contigerunt. Hujus itaque, quoad licet, liquida & fabularum involucris explicata ratio proponenda videtur, ex Diodoro, Pauſania, Apollodoro, & Euſebio, aliiſque Scriptoribus. Atque illud in primis tenendum; non unam Heraclidarum eruptionem fuiſſe: ſed eos Peloponneſum ſæpius aggreſſos, indidemque pulſos, tandem voti faiſſe compotes. Id quo ordine geſtum ſit accipe.

Hercules Euryſthei metu Tirynthe fugiens; quod oppidum erat Argiæ; ad Ceycem Trachinis in Theſſalia regem ſeſe contulit. Hercule mortuo, cum Euryſtheus ejus liberos a Ceyce depoſceret, is viribus ſuis diffidens Athenas illos mittit, ac Theſeo, cui plus ad ſuſtinendum erat virium, commendat. Euryſtheus bello Atheniensibus indicto, prælio vincitur, & ab Hyllo interficitur.

Victores Heraclidæ Peloponneſo potiuntur. Sed ingruente peſtilentia, poſt annum oraculi monitu inde digreſſi (quod præſcriptum tempus antevertiſſent.) Marathonam commigrant. Hyllus poſtea, Delphico Apolline conſulto, juſſus tertiam expectare fructum, poſt triennium (ita enim reſponſum interpretabatur.) Peloponneſum aggreditur, ductis per Iſthmum copiis. Sed infelix expeditionis hujus exitus fuit. Duplici enim oraculo deluſus eſt. Primum id erat, quo *τρίτον καρπὸν* expectare monitus; hoc eſt *τρίτην γενεὰν*; ipſa de tribus annis accepit. Alterum, quo Ariſtomacho uni ex Heraclidis Apollinem ſcitanti proditum eſt.

Νίκην σοι φαίνουσι θεοὶ δι' ὁδοῖο στενύγρου.
Victoriam tibi monſtrant Dii per viam anguſtorum humidorum.

His ambagibus Peloponneſi jugum, quod Iſthmon vocant, ſignificari crediturum. Eſt enim anguſtum, & mari undique verberatur. At oraculum mare ipſum intelligebat, quæ eſt ad anguſtius eaſdem tendentibus via; quam & *εὐρυγάστορα* nominabat. Commiſſo itaque prælio Ariſtomachus cadit. Hyllus reſiſtentibus acrius Peloponneſiis, rem ad ſingulare certamen ſevocat: ea lege, ut utrius partis victor eſſet, ea Peloponneſum obtineret: Heraclidæ porro, ſi hoſtis vinceret; non ante quinquageſimum annum in Peloponneſum redirent. Accepta conditione pugnat Echemus Arcadiæ rex, & Hyllum interficit. Diodorus vero poſt Euryſthei mortem Heraclidas ab Atreo, qui Euryſtheo ſucceſſerat, (ut & libro I. Thucydides ſcribit) Peloponneſi aditu prohibitos refert: ac tum Hyllum cum Echemo pugnaſſe. Nos ex Apollodoro ſuperiora deſcripſimus. Heraclidæ ergo Peloponneſo pulſi poſt annos quinquaginta novam expeditionem adornant. Principes erant Heraclidarum Temenus, Creſphontes, & Ariſtodemus Ariſtomachi filii. Illi ducem expeditionis Oxylum adhibent, luſcum hominem mulo inſidentem: ideoque *τριόφθαλμον*, qualem adſciſci Delphicus Apollo mandaverat. Dum ad Naupactum, cui ex ea re nomen inditum, claſſem moliuntur; Ariſtodemo fulmine interim enecto, Procles, & Euryſthenes ambo ejus filii in paternum locum ſubſtituti ſunt. Regnabat tum Lacedæmone Tiſamenus Oreſtis filius. Heraclidæ Peloponneſo in poteſtatem redacta, trifariam illam dividunt. Temenus Argos ſortitus eſt; Creſphontes Meſſenam; Procles & Euryſthenes Lacedæmonem; Oxylus mercedis loco Elidem impetravit: cujus e ſtirpe Iphitus Lycurgi tempore agonem Olympicum inſtauravit. Pelopidæ, aliique regionum principes, ac reguli Peloponneſo fugere coacti varias ſedes ſibi quæſierunt. Soli Arcades immoti patriis in locis conſtiterunt. Hoc modo novis Heraclidarum regnis in Lacedæmonia, & Corintho præſertim, datum eſt initium. Sed & paſſim in Græcia, & Aſia propagatæ coloniæ. Quarum celeberrimæ ſunt duæ,
Pauſanias Eliac. I. pag. 150.
Æolica, & Ionica. Harum prior eſt Æolica; quæ Penthilo Oreſtis filio duce, ſub Heraclidarum adventum profecta dicitur a Strabone lib. XIII. annis poſt Trojanum excidium ſexaginta. Ea primum in Thraciam appulſa; poſtea in Aſiam traducta, Æolidem ibi regionem obtinuit. Ionica vero quatuor *γενεαῖς*, ut ibidem Strabo refert, Æolica poſterior eſt Tiſamenus Penthili frater, & Oreſtis filius ab Heraclidis Laconia Argiſque pulſus; Ægialeos, ſive Ionas viciſſim & ipſe Achaiam Peloponneſi regionem occupantes expulit *τῶν δ' Ἡρακλειδῶν κατελθόντων* (ait Strabo) *ἀνακομισθέντες ὑπὸ Τισαμενοῦ τοῦ Ὀρέστου παιδὸς, οἱ Ἀχαιοί ... τοὺς Ἴωνας ἐξέβαλον*. *Heraclidis rerum potitis, a Tiſameno Oreſtis filio aſſumpti Ionas adorti ſunt.* Non bene interpres *ἀνακομισθέντες* vertit, *in integrum reſtituti*. Meminit & Polybius lib. II. Ceterum Iones ex Attica in Peloponneſum migraverant. Unde rurſus in Atticam regreſſi, poſt Codri obitum, Neleo & Androclo ejus filiis ducibus in Aſiam profecti ſunt; ubi oppida pluſima condiderant, & Ioniam de ſuo vocabulo nuncuparunt. Hæc hiſtoriæ ſumma.

Nunc ut migrationum illarum tempora definiamus; Heraclidarum in primis *κάθοδος* * vulgo annis LXXX. poſt Trojanum excidium imputari ſolet; uti Velleius, Tatianus, Clemens Alexand. lib. I. Strom. ex Eratoſthene docent. At Strabo ſexaginta dumtaxat annis poſteriorem facit; nec abhorret Pauſanias, qui in Meſſen. poſt duas *γενεὰς* a Troja capta id eveniſſe ſcribit, qui ſunt fere anni LX. Verum ut cum pleriſque ſentiamus, prima illorum expeditio anno ultimo Euryſthei contigit, & Atrei primo; hoc eſt Julianæ periodi 3509. ante Trojanam *ἅλωσιν*, anno XXI. Poſtrema poſt annos ab eadem *ἁλώσει* octoginta: adeoque per. Jul. 3615. qui eſt annus a prima expeditione circiter centeſimus. Hoc
Diodorus caſtigatur.
modo falſum erit, quod Diodorus affirmat; in illo cum Atreo conflictu pactionem hanc interpoſitam, uti poſt annos quinquaginta redirent; itaque eſſe factum. Sic enim triginta dumtaxat annis poſt excidium Trojæ Ἡρακλειδῶν κάθοδος accidiſſet; quod veterum auctoritate falſitatis arguitur. Non dubito quin Diodorus hallucinatus ſit, & veriora ſcripſerit Apollodorus. Hæc eſt illa poſterior *κάθοδος*; quam velut nobiliſſimam epocham veteres Chronologi frequenter uſurpant. Ab ea hiſtorici celebres, Ephorus, Calliſthenes, Theopompus hiſtorias ſuas exorſi ſunt; ut auctor eſt Diodorus lib. IV. In idem tempus Æolica migratio conjicienda videtur. At Ionica longe poſtea. Strabo lib. XIII. (quod non ſequimur) quatuor *γενεαῖς* poſteriorem Æolica fuiſſe ſcribit, uti paullo ante diximus, Ionicam. Eratoſthenes apud Clementem annis LX. cui conſentit Ariſtarchus, dum Homeri natale in *Ἰωνικῆς* tempus conjicit, annumque ab expugnata Troja CXL. Totidem enim conſiant ex LXXX. & LX. Atqui Philoſtratus in Euphorbo annis CXXVII. *μετὰ τὰ Τρωϊκὰ* Ionicam coloniam profectam eſſe dicit. Nec abhorret Herodotus; qui in Homeri vita Lesbum habitari per oppida cœptam ait *ὕστερον τῆς εἰς Ἴλιον στρατείας* annis CXXX. quod ab Ionibus factum videtur.

Ea

* Ita Thucydides lib. I pag. 10. Petavius.

Homeri ætas. Ex iis Homeri ætas colligi poteſt, qui paullo poſt Ionicam migrationem extitit; ſi quid Herodoto credimus. Nam in calce vitæ Homeri ſic ille concludit. A Trojana expeditione ad frequentatam oppidis Lesbon, anni ſunt cxxx. Hinc ad Cumæ, quæ Æolica, & Phricotis appellata eſt, conditum, anni viginti. Poſt octodecim deinde annos a Cumanis condita eſt Smyrna. quod eſt tempus natalis Homerici. Colliguntur a Troja capta ad Homerum, anni CLXVIII. Addit ab Homeri orta ad Xerxis tranſitum annos intercedere 622. Sed fallitur. Non enim plures, quam 536. interjecti ſunt. Capta eſt Troja anno per. Jul. 3530. Xerxis διάβασις anno 4234. Intervallum anni 704. Deduc annos 168. quibus Troja poſterior eſt Homerus. Conficiunt anni 536. Itaque poſt Ionicam ἀποικίαν natus eſt Homerus annis 28. Alii vetuſtiorem paullo fuiſſe cenſent; alii haud paullo recentiorem. Philochorus apud Clementem annis 180. poſt Trojanam cladem. Ariſtarchus in Commentariis ad Archilochi carmina, ad ipſum refert migrationis Ionicæ tempus Apollodorus centum annis poſt migrationem collocat: quando Lacedæmone regnabat Ageſilaus Doryſſæi filius: adeo ut Lycurgus eum viderit. Euthymenes æqualem illum Heſiodi facit, ducentis poſt Trojanum excidium annis. Eratoſthenes centum annis poſt Trojanam calamitatem. Theopompus quingentis floruiſſe memorat. Euphorion circa Olympiadem XVIII. Soſibius nonaginta annis ante primam Olympiadem. Hæc opinionum de Homeri tempore non minor quam de patria diverſitas. Nos Herodotum ſequemur.

CAPUT XXXIII.

De Lacedæmoniorum, & Corinthiorum regnis ab Heraclidis fundatis.

POST Heraclidarum κάθοδον, ac Peloponneſum eorum armis occupatam, mox regna potiſſimum duo conſecuta ſunt; Lacedæmoniorum, & Corinthiorum. Lacedæmoniorum reges ante Heraclidas fuerant, Tyndaridæ: quorum poſtremus Tiſamenus fuit Oreſtis filius; quo regnante Dorienſes Heraclidæ Peloponneſum occuparunt; atque inter ceteras regiones Laconicam præcipue ſuo quodam jure ſibi vindicarunt. Ferunt enim Herculem Tyndarum ab Hippocoonte pulſum in regnum ea lege reſtituiſſe, ut illud poſteris ſuis tam-

pag. 166. quam depoſitum ſervaret. Auctor Diodorus lib. IV. Igitur pulſo Tiſameno Ariſtodemi filii duo primi ex Heraclidis Lacedæmone regnarunt; quod incertum eſſet uter utro prior in lucem exiiſſet. Cum autem communis omnium opinio ſit Ariſtodemum Temeni, & Creſphontis fratrem in ipſo expeditionis apparatu mortuum eſſe: Lacedæmonii tamen, ut refert Hero-

pag. 220. dotus lib. VI. Ariſtodemum apud ſe regnaſſe contendebant, eique filios ambos pariter eſſe ſuſceptos. Præſtat communem hac in re ſententiam amplecti; ſecundum quam Lacedæmoniorum ſub Heraclidis regnum iniit anno per. Jul. 3612. poſt Troiæ ἅλωσιν anno octogeſimo ſecundo: ante Olympiadem primam, 326. Quod Euſebio conſentaneum eſt: cujus in Chronico

Duæ familiæ regum Lacedæmoniorum. annus ab Abraamo 916. eſt Euryſthei primus. Duæ porro familiæ regum erant; altera ab Euryſthene: quæ Euryſthenidarum nominata; eaque princeps; altera Proclidarum a Procle, quæ & Eurypontidarum ab Euryponte Proclis nepote dicta; quemadmodum & prior Agidarum ab Agide Euryſthenis filio. Sed poſterior minus honorata fuit, ut Herodotus refert lib. VI. ob id unum; quod Euryſthenes prius in lucem editus fuerat: uti certa ratione deprehenſum eſt, quam ex eodem repete. Euſebius Lacedæmoniorum regnum defiiſſe ſcribit anno ipſo, quo Olympias prima celebrata eſt. Novem quippe duntaxat reges ex una Euryſthenidarum familia numerat: quorum poſtremus eſt Alcamenes; qui ſane fœdiſſimus eſt error. Conſtat enim longe poſtea propagatos eſſe utriuſque familiæ reges. Nam Cleomenes Leonidæ F. ex gente Euryſthenidarum poſtremus, qui in Ægyptum fugit; mortuus eſt anno I. Olymp. CXL. ut refert Polybius. Quamquam ex eodem genere ſubſtitutum refert Ageſipolidem Ageſipolidis F. Cleombroti nepotem: ex altera vero familia Lycurgum, qui tamen alienus erat, & regnum pretio comparaverat. Duravit ergo Spartanorum regnum annis fere 883. hoc eſt ab anno per Jul. 3612. ad 4494. quo mortuus eſt Cleomenes.

Corinthiorum regnum. Sub idem tempus Heraclidæ Corinthi regnare cœperunt; quorum primus fuit Aletes; a quo deinceps uſque ad Cypſeli tyrannidem regnarunt, quæ poſterior eſt Heraclidarum reditu annis 447. ut ait Diodorus in Collectaneis Græcis Scaligeri. Quamquam non plures exi-

pag. 33. ſtant anni quam 417. ex regum ſerie, quam ibidem Diodorus exponit; niſi forte ultimum Cypſeli tyrannidis annum comprehendat. Quintus ab Alete fuit Bacchis; a quo Bacchiadæ deinceps appellati reges. Poſtre-

pag. 47. mus fuit Automenes: qui cum annum regnaſſet, poſtea annui Prytaneis conſtituti nonaginta annis præfuerunt, uſque ad Cypſeli tyrannidem. Pauſanias Corint. ultimum Heraclidarum regum Teleſtem eſſe dicit, qui ab Arieo, & Peranta occiſus eſt. Sed perexiguum diſcrimen eſt. Automenem ponit Euſebius anno Abraami 1238. tertio ante primam Olympiadem. Ab anno itaque per. Jul 3612. quo regnum Corinthiorum iniit, ad 3935. quo Automenes deſiit, anni ſunt 324. adde 90. ad Cypſelum; cœperit ille anno per. Jul. 4025. Olympiadis XXI. anno quarto. Atqui Periander ejus filius cœpit anno primo Olympiadis XXXVIII. ut recte ponit Euſebius, per. Jul. 4086. & quadraginta regnavit annis, mortuus anno quarto Olymp. XLVIII. ut auctor eſt Laertius. Proinde Cypſelo anni erunt imputandi LXII. Atqui non plures XXX. ab Herodoto tribuuntur.

Herodotus lib. V. pag. 369. Ergo annis CXXII circiter, non XC. Prytanis præfuerunt. Ab initio regum Heraclidarum ad Periandri mortem, anni ſunt 528.

CAPUT XXXIV.

De conditu Templi Salomonici. Quanta ſit computandi ab Exodo ad hanc epocham temporis difficultas, & de variis ſuper ea ſententiis; quæ minus probantur.

LIBRO III. Reg. cap. VI, I. expreſſa Scripturæ verba ſunt, quibus intervallum iſtud definitur annis CCCCLXXX. *Factum eſt ergo quadringenteſimo, & octogeſimo anno egreſſionis filiorum Iſrael de terra Ægypti, in anno quarto menſe Zio. Ipſe eſt menſis ſecundus regni Salomonis ſuper Iſrael; ædificari cœpit domus Domini.* Hæc tam diſerta ſacræ hiſtoriæ verba nemo eſſet, qui aliter interpretaretur, quam anno ipſo quadringenteſimo, & octogeſimo ab eo, quo egreſſi ſunt Iſraelitæ, menſe ſecundo templi conditum auſpicatum eſſe Salomonem, adeoque mundi 2932. per. Jul. 3662. vel quoniam Hebraice ſcriptum eſt, בשמנים שנה וארבע מאות שנה לצאת: ſequente anno: mundi 2933. expletis CCCCLXXX. & ineunte CCCCLXXXI. Nam ב littera nonnumquam eſt idem atque, *poſt*. Verum ex aliis ſcripturæ locis perplexa controverſia naſcitur; utrum accuratus iſte ſit numerus; aut commoda aliqua interpretatione ſic explicandus, plures ut anni re ipſa, quam qui exprimi videntur, in illud ſpatium incurrant. Exponam breviter unde tam aperte concepto numero dubitatio, ac difficultas oborta ſit.

In libro Judicum, & I. Reg ubi totum illud intervallum per partes deſcribitur, & eorum, qui tum populo præfuerunt, tempora dinumerantur, multo plures anni ex ſingulorum ſpatiis in unam ſummam collectis efficiuntur, quam CCCCLXXX. * Etenim poſt Joſue obitum, cum ad vicinarum gentium ſuperſtitionem defluxiſſent Judæi, traditi ſunt in ſervitutem Chuſani Raſathaim regis Meſopotamiæ, ſervieruntque ei annis VIII. Jud. III. 8. Inde quievit terra XL. annis, quibus Othoniel adminiſtravit, com. 11. Poſtea cum denuo peccaſſent, traditi ſunt in poteſtatem Eglonis Moabitæ regis annis XVIII. com. 14. Sed reſipiſcentibus illis, excitavit Dominus Aodum; ſub quo terra quievit annis LXXX. com. 35.

* *Proſper* Part 2. de prædiction. Dei cap. XVII. *primus* Judas inter *ceteros judices ſuos qui judicarunt Iſrael*; non Deboram nominat. Videtur Othonielem intelligere. *Petavius.*

com. 35. Rurſum peccantes Iſraelitæ dediti ſunt Jabino regi Chananæo, cui ſervierunt annis XX. Jud. IV, 3. Liberati ſunt porro a Debbora & Baraco; quievitque terra annis XL. cap. V, 32. Poſt in Madianitarum poteſtatem venerunt annis VII. cap. VI, 1. Unde a Gedeone liberati; quo præſidente, quievit terra annis XL. cap. VIII, 28. Secundum hæc regnavit Abimelech annis III. cap. IX, 22. Poſtea Thola judicavit annis XXIII. cap. X, 2. Succeſſit Jair, annis XXII. com. 3. Inde per annos XVIII. oppreſſi ſunt a Philiſthæis, & Ammonitis, com. 8. Jephthe deinde judicavit annis VI. cap. XII, 7. Poſt hunc Abeſan judicavit annis VII. com. 9. Succeſſit Ahialon Zabulonites, annis X. com. 13. Tum Abdon annis VIII. com. 14. Sub hæc Philiſthæis ſervierunt annis XL. cap. XIII, 1. Samſon exinde judicavit annis XX. cap. XVI, 31. Hæc in libro Judicum. At libro I. Reg. Heli judicavit Iſraelem annis XL. cap. IV, 18. Actorum vero XIII, 20. Samuel & Saul præfuerunt annis XL. David regnat annis XL. Reg. II. cap. V, 4. Poſtremi ſunt Salomonis anni IV. Colliguntur anni ab eo tempore, quo a Chuſan oppreſſi ſunt, DXXXIV. Quibus adjungendi primum anni XL. quibus in ſolitudine verſati ſunt Iſraelitæ. Tum anni VII. ad κληρουχίαν, & aſſignationem agrorum. Fiunt anni, qui in ſacris litteris expreſſi, ac diſtincti ſunt, DLXXXI. Atqui Joſue poſt diſtributionem agrorum aliquot vixit annis. Joſephus enim lib. V. cap. I. ſub finem ſcribit illum στρατηγὸν fuiſſe poſt Moſis obitum, annis XXV. Demptis VII. quos jam computavimus, reliqui ſunt adjiciendi XVIII. Euſebius in Chron. imputat eidem annos XXVII. Ex quibus XX. poſt κληρουχίαν accenſendi ſunt. Præterea cap. XXIV. Joſue, com. 31. poſt Joſue mortem ſeniorum mentio fit, qui longo poſt Joſue vixerunt tempore; ſub quibus Iſraelitæ Domino ſervierunt. Quare antequam Chuſano ſervirent, poſt obitum Joſue aliquanto tempore in officio ſeſe continuerunt. *Servivitque Iſrael*, ait Scriptura, *Domino cunctis diebus Joſue, & Seniorum, qui longo vixerunt tempore poſt Joſue*, &c. Quare omnibus annis unam in ſummam conjectis, plures quam DC. conſurgunt ab exitu Iſraelitarum ad Templi conditum.

Præterea Actorum XIII, 20. poſt κληρουχίαν ad Samuelem uſque numerantur anni CCCCL. καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκε κριτὰς, ἕως Σαμουὴλ τοῦ Προφήτου. Quæ in Latino paullo aliter diſtinguuntur. *Sorte diſtribuit eis terram, quaſi poſt quadringentos, & quinquaginta annos; & poſt hæc dedit Judices uſque ad Samuel Prophetam*. Ex Græco apparet iſta: *Quaſi poſt quadringentos*, &c. cum ſequentibus eſſe copulanda. Igitur Judices ad Samuelem uſque, & quidem excluſive (Nam ejus & Saulis anni XL. ſeparatim ſubjiciuntur) annos auferunt CCCCL. Adde nunc Davidis XL. Salomonis IV. Tum XLVII. ab Exodo ad κληρουχίαν: Joſue XX. & Seniorum quot voles; nonne haud paullo plures, quam qui in lib. III. Reg. numerantur, anni conficient? Reliqua, quæ ad augendam hæſitationem pertinent, argumenta prætermitto: veluti quod etſi in libro Judicum ſingillatim enumerentur II, qui populo judiciaria poteſtate præfuerint: non tamen ſatis illud declaratum eſt, utrum ἀμέσως, ac nullo interjecto ſpatio, vel interregno, inſequentes Judices ſucceſſerint; an aliquod tempus a priori Judice ad poſteriorem elapſum, & a Scriptura diſſimulatum fuerit. Sed quæ ſunt expreſſa Judicum, aliorumque intervalla, & hactenus explicata, in ſequenti tabella deſcribemus.

Laterculum Judicum ex Scripturæ & aliorum ratiociniis.

Ex ſacris libris.	Anni.	Loca, ex quibus colliguntur anni.
Moyſes	40	Joſe. 5. Orig. 1.
Joſue	25	Joſu. XXIV, 31.
Seniores longo tempore		
I Servitus ſub Chuſan	8	Jud. III, 8.
Othoniel	40	Jud. III, 11.
II Servitus Moabitica	18	Jud. III, 14.
Aod	80	Jud. III, 30.
III Servitus Chananæa	20	Jud. IV, 3.
Debbora	40	Jud. V, 32.
IV Servitus Madianitica	7	Jud. VI, 11.
Gedeon	40	Jud. VIII, 28.
Abimelech	3	Jud. IX, 22.
Thola	23	Jud. X, 2.
Jair	22	Jud. X, 3.
V Servitus Ammonitica	18	Jud. X, 8.
Jephthe	6	Jud. XII, 7.
Abeſan	7	Jud. XII, 9.
Ahialon Zabulonites	10	Jud. XII, 13.
Abdon	8	Jud. XII, 14.
VI Servitus Philiſthæa	40	Jud. XIII, 5.
Samſon	20	Jud. XIV, 31.
Heli	40	I Reg. IV, 18.
Samuel & Saul	40	Act. XIII, 20.
David	40	II Reg. V, 4.
Salomon	4	III Reg. VI.
Colliguntur anni	599	

Ex Clemente Alexandrino Lib. I. Strom.	
Moyſes	40
Joſue	27
Servitus ſub Chuſachar	8
Othoniel	50
II Servitus ſub Æglon	18
Aod	80
III Servitus ſub Jabin	20
Debbora	40
IV Servitus ſub Madian	7
Gedeon	40
Achimelech	3
Bolean Bedan F.	23
V Servitus ſub Ammon.	18
Jephthe	6
Abattham ex Juda	7
Ebron Zabulonites	8
Eglon ex Ephraim	8
V Servitus ſub Philiſthæis	40
Samſon	20
Heli	40
Samuel	27
Saul	20
David	40
Salomon	4
Colliguntur anni	594

Ex Euſebii Chronico.	
Moyſes	40
Jeſus	27
Othoniel	40
Aod	80
Debbora & Barac	40
Gedeon	40
Abimelech	3
Thola	22
Jair	22
Jephthe	6
Eſebon	7
Labdon	8
Samſon	20
Heli	40
Samuel & Saul	40
David	40
Salomon	4
Colliguntur anni	479

Clemens

Clemens Alexandrinus in fine varie numeros concipit, quem tu conſule. Joſephus Scripturæ numeros fere ſequitur; & idem lib. VIII. cap. II. annos ab Exodo ad Templi conditum colligit DXCII. quot & Clemens. Sed Tholam præteriit: quem ſi addideris, anni plures exſtant. Ex iis, opinor, intelligis, ſummam illam annorum CDLXXX. non præciſe ſic accipiendam, ut ab eo tempore, quo ex Ægypto in ſolitudinem migrarunt Iſraelitæ, totidem, non plures imputentur. Sunt qui corruptum hunc annorum numerum lib. III. Regum cap. VI. auſi ſunt aſſerere, & pro CCCCLXXX. centum circiter additis, quingentos octoginta ſubſtituunt. Cujuſmodi in deſperatis Chronologiæ quæſtionibus, uti in perditis civitatibus χρεωκοπίας, extremi eſſe ſolent caſus. Verum hæc nimis effrænata graſſandi in Scripturam licentia coercenda, & repudianda videtur. Alii ſalva loci illius integritate aliter tempora iſta diſpenſant. Eſt ea vulgaris maxime conciliandi ratio, uti plerique ſervitutum anni Judicum temporibus abſorbeantur: quemadmodum ab Euſebio factum in ejus diagrammate vidimus. Qui quidem annos Tholæ XXII. tantum aſſignat, cum uno amplius ſacri codices tribuant. Idem & Abialonem, ſive, ut Græci legunt, Ælonem expungit, quem haberi negat apud LXX. Atqui non ſolum in Græcis omnibus hodie exſtat; ſed etiam a Clemente Alexandrino recenſetur. Euſebium cum alii, Græci maxime, ſecuti ſunt; tum Auguſt. XVIII. de Civit. cap. XXI. & Beda, qui, ut obſervat Scaliger, Abialonem apud LXX. deſiderari putat. Addit ad hujus decennium ſupplendum plures annos Euſebium Joſue, Samueli, & Sauli tribuiſſe, quam in Joſepho legebat. Quod mirum eſt excidiſſe Bedæ. Nam Samueli & Sauli annos Euſebius imputat XL. quot Scriptura concipit, non quidem in libro Jud. ſed Act. XIII. Joſephus vero totidem in calce libri VI. Nam Saulem, ait, vivente Samuele, annos regnaſſe XVIII. mortuo vero Samuele, annos XXII. Quibus ſi annos adjicias, quibus poſt mortem Heli ſolus adminiſtravit Samuel, multo plures huic & Sauli conſtant, quam quot Euſebius aſſignat. Redeo ad Judicum Chronologiam; quam ita vulgo diſpenſant; ut omnes anni ſive pacis, ſive belli, libertatis, vel ſervitutis, ad annos Judicibus a Scriptura tributos revocentur. Hoc vero non eodem ab omnibus modo pertractatur. Probabilis eſt ea maxime annorum diſtributio, quam Euſebius ſequitur; dummodo & annum unum Tholæ reſtituas, & Abialonem poſt Abeſan, vel Eſebon cum annis ſuis X. ſubjicias, & Joſue annos tantum XVIII. aſſignes. Ita enim fient anni ab Exodo ad conditum Templi CCCCLXXX.

Quæ ſit communis ſententia.

Vulgaris hujus intervalli deſcriptio refellitur.

Equidem ſi ulla ratione conſequi poſſem, ut ſummam illam CCCCLXXX. annorum lib. III. Reg. expreſſam cum Hiſtoria ſacra, & expanſis, ut vocant, annis Judicum conciliare illo pacto poſſem, libenter ad communem me ſententiam aggregarem. Sed tam evidens, ac diſerta eſt libri Judicum auctoritas, quæ longe plures huic annos attribuit; ut ſervitutum, & interregnorum illa confuſio non violenta minus, &, ſi verum quærimus, Scripturæ ipſi contraria videatur. Quis enim non animadvertit coactum illud, & neceſſitate potius extortum, quam rationi ulli conſentaneum eſſe, quod annos ſervitutis cujuslibet adeo manifeſte ab inſequentibus ſejunctos, cum iiſdem implicant? Ecce cap. III. com. 8. libri Jud. Iſraelitæ ab irato Domino traditi referuntur in manus Chuſan, eique ſerviiſſe annis octo. Sed clamantibus illis, & ad Deum converſis ſuſcitavit eis Salvatorem Othonielem, qui Chuſan oppreſſit: *Quievitque terra* (inquit) *annis* XL. Quis iſta legens non judicet annos octo priores a XL. poſterioribus plane eſſe ſeparandos; & hos ipſos XL. tum demum cœpiſſe, poſtquam octenni illa ſervitute perfuncti ſunt? Etenim quieſcendi verbum ſervituti, & captivitati ex adverſo reſpondet. Non eſt igitur ferenda hæc interpretatio, ſive potius depravatio, quæ VIII. annos, quibus in ſervitutem traditi ſunt Judæi, partem eſſe cenſet illorum XL. quibus pax & ſecuritas ejus opera parta eſt, quem ad populum ſuum liberandum Dominus excitavit. Scriptum eſt ejuſdem libri cap. II, 12. & ſequentibus, Iſraelitas identidem ſpreto Domino ſe ad Gentiles cultus, & idola convertiſſe: ideoque peſſundatos, & afflictos eſſe. Deinde ad eoſdem liberandos Dominum ſuſcitaſſe Judices. Subjicit his com. 18. *Cumque Dominus Judices ſuſcitaret, in diebus eorum flectebatur miſericordia, & audiebat afflictorum gemitus, & liberabat eos de cæde vaſtantium. Poſtquam autem mortuus eſſet Judex, revertebantur, & multo faciebant pejora, quam fecerant patres eorum.* Ergo Judicum illis temporibus, quibus quieviſſe terra dicitur, hoc eſt liberata fuiſſe, & ab afflictione illa vacaſſe, non utique ſerviebant; ſed libertate ac quiete fruebantur ea, cujus vindicandæ gratia Judex erat excitatus. Quam igitur aliene XL. Othonielis annos a Joſue morte computant! In quo Scripturam habent repugnantem. Hæc enim Joſue ait. 31. *Servivit*, inquit, *Iſrael Domino cunctis diebus Joſue, & ſeniorum, qui longo vixerunt tempore poſt Joſue*. Velim mihi reſpondeant, ſitne idem Domino Iſraelem ſervire, ac facere malum in conſpectu Domini. Poſt Joſue mortem longo tempore ſervivit Iſrael Domino: & idem poſtea fecit malum in *conſpectu Domini, & oblitus eſt Dei ſui, ſerviens Baalim, & Aſtaroth.* Jud. III, 7. Unde in ſervitutem traditi ſunt. Poſt hæc quievit terra XL. annis, com. 11. Neceſſe eſt igitur octo illos afflictionis annos aliquanto poſt Joſue mortem intervallo contigiſſe. Ita com. 14. ejuſdem capitis, Iſraelitæ ob delicta ſua XVIII. annis a Moabitis oppreſſi ſunt; donec ad illorum preces reconciliatus Dominus Aod immiſit, a quo Moab humiliatus dicitur; quieviſſeque terra annis LXXX. Sed clariſſime Jud. VIII, 28. poſt annorum VII. ſervitutem a Madianitis illatam, aſſertore Gedeone; *quievit*, ait Scriptura, *terra per* XL. *annos, quibus Gedeon præfuit*. Non præfuit autem Gedeon antequam populum in libertatem reſtituiſſet; adeoque non ante VII. illos evolutos annos, quibus ſerviit. Hæc tam expreſſa ſunt Scripturæ teſtimonia, ut non ſine audaci aliquo facinore, immo vero manifeſta divinatione, atque Hiſtoriæ ſacræ illata vi, ſuum in ſenſum communis ab ſententiæ patronis inflecti poſſint. Ribera noſter pius atque eruditus Interpres lib. I. de Templo cap. I. duobus modis occurrit. Primum enim Hebræos ait Cardinalibus uti numeris ordinalium vice. Ideo verba hæc; *Quievitque terra* XL. *annis*, & his ſimilia, periode accipit, ac ſi eſſet ſcriptum, quadrageſimo anno; id eſt poſt mortem Joſue, & Seniorum, expulſo dominatu regis Syriæ, tandem quadrageſimo anno terra quievit. Verum neque cum Latina noſtra, neque cum Græca verſione interpretationi iſti convenit. Tum abſurdum eſt uno tantum anno quieviſſe terram. Denique locus ille Jud. VIII. de Gedeonis XL. annis tergiverſationem iſtam excludit. Secundo reſpondet; quieſcere terram, nihil aliud eſſe, quam bellum nec inducere, nec adverſus eos, quibus erant in ſervitutem traditi, rebellare. Itaque XL. annos quievit terra, quia maxima hujus temporis pars, atque adeo tota fere, nulla prælia habuit. Sed nec iſta reſponſio multum adverſus tam diſertas Scripturæ ſententias promovet, quæ ſervitutum & oppreſſionum annos a ſequentibus libertatis quietiſque dirimunt. Non meliora ſunt, quæ alii Chronologi, & Interpretes excogitarunt; apud quos nihil hactenus reperi, quod annorum illam ſeriem, quæ in Judicum lib. deſcribitur, intra CCCCLXXX. coerceri poſſe perſuaderet. Ut de Paulli auctoritate nihil dicam, qui ab agrorum aſſignatione ad Samuelem fere CCCCL. annos enumerat.

Riberæ opinio rejicitur.

CAPUT XXXV.

Quæ ſit verior intervalli ab exitu ad Templum conditum annorum deſcriptio. Explicatur locus ille III. Reg. Quadringentorum octoginta annorum numerum non ab exitu ex Ægypto; ſed ab ingreſſu Paleſtinæ putari. Explicatur qui fuerint Judices.

NEMINEM opinor eſſe, qui ſi Judicum, & eorum, qui ab Exodo ad Salomonem Judaico populo præfuerunt, tempora ex Judicum libro conetur eruere, nec dum alterum illum a III. Regum lib. locum legerit; aut ſi is omnino non exſtet; aliter de toto hoc intervallo ſentiat; quam plures eidem octoginta & quadringentis annis eſſe tribuendos. Quamobrem cur totidem annos præciſe definiant, cauſſa eſt alia nulla, niſi quod in illo III. Reg. capite ſumma iſta nominatim comprehenſa ſit. Nam ad eam potiſſimum aucto-

ritatem

ſitatem adhæreſcentes, reliquas omnes, quæ diverſam annorum numerum longe & frequentioribus, & apertioribus indiciis oſtendunt, ſuavi aliqua interpretatione molliendas (ſic enim quidam ex illis loquuntur) exiſtimant, omninoque ad ejus, quem arripuerunt, loci fidem, & ſententiam exigendas. Sed hoc nimium ab illis audire velim, cur quod in illo III. Regum loco ſignificari videtur, elegerint potius, quam quod aliis ex libris elicitur est, inquam, ſuavis illa, & mollis interpretatio ad Judicum hiſtoriam magis adhibeatur, ac Paulli teſtimonium, quam ad alterum illum locum; ſi non minus opportune iſti, quam aliis affingi, accommodarique poſſit. An quod in lib III. Reg. legitur; anno quadringenteſimo octogeſimo ab exitu filiorum Iſrael, inchoatum eſſe Templum; expreſſius eſt, quam quod Exodi XII, 40. Moyſes declarat, habitationis tempus, quod in Ægypto Iſraelitæ tranſegerant, quadringentorum triginta annorum fuiſſe? Et tamen nullus eſt hoc tempore, & patrum noſtrorum memoria vix unus alterve fuit; qui tam diſerta auctoritate fretus quadringentis triginta annis in Ægypto Jacobi poſteros habitaſſe crediderit. Quid ita? Nempe quod ex aliis ſacrorum librorum hiſtoriis κατὰ τὸ συντιθέμενον multo pauciores anni ſubducantur; videlicet ex Leviticæ propagatione ſtirpis in Caath, Amram, & Moyſe. Quamvis autem nullus Scripturæ locus in promptu ſit, quo γενεῶν iſtarum tempora definiantur: nihilominus quodam ratione videtur alienum duabus generationibus quadringentos & triginta annos imputari, audet humanum ingenium expreſſiſſimæ ſacrorum auctoritati codicum ratiocinationis ſuæ pondus opponere, & quod clariſſime pronunciatum videtur, ſua interpretatione ita detorquere, ut cum verbis ipſis ſententia pugnet. Nam ſynecdochicos ſpatium illud annorum CCCC. ad Iſraelitarum proavos extendunt, Chananæamque terram: ut alibi diximus; quod neque Moyſes ſcripſit, neque Latina noſtra editio comprehendit; ſed id in quibuſdam Græcorum exemplaribus extitiſſe, hoc eſt ab illis ſuppletum fuiſſe, perpauci teſtati ſunt; nos iſtorum fidem & auctoritatem Hebraicis, id eſt authenticis Moſis voluminibus, ac Latinis antepoſuimus. Neque ego factum reprehendo. Sed hoc unum defendo; ſi juſtiſſima illa cauſa viſa eſt, cur ab expreſſis Scripturæ verbis in iſta CCCC. annorum putatione diſcederetur; tametſi locus objici nullus alius poſſet, in quo diverſus ejuſdem intervalli calculus iniretur, neminem jure poſſe mirari, cur cum alia pleraque Scripturæ loca multo plures annos ab exodo ad Templi conditum, quam CCCCLXXX. illos, qui nominatim alicubi definiti ſunt, aperte planeque colligant; unicum hunc ad illorum fidem commoda interpretatione transferre, quam unius auctoritate ceteris vim inferre, conſultius arbitremur. Quocirca magni quidam viri, & quidem Catholicarum partium ne ex ſolis Hæreticis invidiam nobis faciant: in eam ſententiam partim evidentibus libri Judicum teſtimoniis; partim Joſephi Hebræi Scriptoris adſtipulatione deducti ſunt, ut vel corruptum a librariis numerum illum eſſe III. Reg. dicerent: vel aliam in eo rationem initam, quam ut totum ipſum intervalli tempus ea ſumma complecteretur. Quam in rem erudite, & eleganter diſputat Melchior Canus lib. XI. de locis; ubi numerum illum lib. III. Reg. ab exſcriptoribus immutatum videri poſſe pluribus argumentis demonſtrat, quæ nos fere antea propoſuimus. Tum eo demum labitur, primum ut fidei, ac religionis neget eſſe quæſtionem: num CCCCLXXX. iſte annorum numerus, librariorum vitio ſcriptus ſit, an potius idem ab auctore ſacro in ſuo exemplari poſitus. Illud enim, ut numeri in Scriptura depravarentur, nonnumquam accidiſſe confirmat exemplis aliquot. Deinde, ut Reg. III. ſola Judicum tempora, annoſque quibus adminiſtrarunt comprehenſa putet; interregna vero, quæ ſine dubio ab illorum annis ſeparanda ſunt, fuiſſe prætermiſſa; quam opinionem Emanuel Sa in breviſſimis ſuis ad libros Regum annotationibus non dubitavit amplecti. Sed & Hugo Cardinalis ad librum eumdem Reg. tertium, Joſephi ſententiam, quæ majorem numerum ſtatuit, adſcribens, nihil adverſus eam ſeverius dixit.

Non eſt fidei quæſtio, quæ de intervallo illo diſputatur.

Hæc ſatis ſunt: ut ne contra fidem, ac ſacrorum librorum majeſtatem commiſſum videatur, ſi plus, quam qui diſerte commemorari videntur, anni intervallo iſti tribuantur. Quod nimium temere recentiores quidam Scriptores accuſant; qui interim, ubi commodum eſt, licere ſibi volunt non minus expreſſis Scripturæ locis relictis, & interpretatione ſua mollitis, contraria omnia defendere.

Mea itaque ſententia hæc eſt, non CCCCLXXX. annos præciſe ab eo tempore, quo ex Ægypto per Rubrum mare tranſmiſſi ſunt Iſraelitæ, ad annum quartum Salomonis elapſos eſſe, ſed plures aliquanto: neque tamen numerum illum lib. III. Regum eſſe depravatum; nec in eo denique ſolos Judicum annos putari, relictis interregnis. Ex iis tribus quod primum eſt, paullo poſt adſtruetur. Secundum ex eo mihi perſuadeo, quod de ejuſmodi Scripturæ locorum corruptela nihil temere, ac ſine graviſſimis rationibus affirmari debeat; præſertim ubi Græcæ, ac Latinæ omnes editiones cum Hebraica penitus concordant; quem conſenſum in eo, quo de agitur, loco cernimus. Tertiam porro, nempe ſolos Judicum annos in illam ſummam eſſe conjectos, utcumque vitandæ difficultatis gratia confictum potius arbitror, quam certa ratione, aut judicio ab illis auctoribus allatum. Etenim quadringenteſimo octogeſimo anno ab exitu filiorum Iſrael Templi fundamenta eſſe jacta, quid aliud apud prudentem, neque ſtudio tuendarum partium occupatum lectorem ſonat, quam totum illud interjectum ab Exitu tempus totidem annis, neque pluribus, paucioribuſque contineri? Non belle igitur opinio iſta procedit; nec in ea umquam animus noſter conquieſcere potuit. Quare alia nobis ſolidior excogitanda ratio eſt, qua ἐναντιοφανῆ Scripturæ teſtimonia in concordiam revocentur. Quod quidem expenſis, ac ſtudioſe tentatis omnibus, ſic tractari, ac perfici poſſe probabiliter ſane duximus.

Unde 480 anni deducendi ſint.

Ut igitur ab Hiſtoria libri Judicum auſpicemur, ſex in ea ſunt ſervitutis tempora, quorum pleraque interregna creduntur; quorum omnium ſumma annos efficit CXI. Reliqua, Judicum ſpatia, detractis interregnis; annos componunt duodequingentos.

De his ante omnia obſervanda ſunt tria. Alterum Judicis nomen, aut, ut Hebræi vocant, שפט, diverſas habere ſignificationes. Nam & eum exprimit qui jus populo dicit; ac juriſdictionem exercet; tametſi ſumma poteſtate, & αὐτοκρατορικῇ non ſit præditus. cujuſmodi in liberis civitatibus, aut ſub Regibus Judices habentur, quorum omnis poteſtas, & functio alteri, ac ſuperiori eſt obnoxia. Aut ad eum pertinet, qui ſummus, atque unicus moderator eſt; in quem populus univerſus ita jus ſuum tranſtulit; ut regiam, vel regiæ ſimilem ei poteſtatem attribuerit. Ita Gothorum principes Judices, non reges appellatos eſſe ſcimus. Themiſtius Orat. X. de Athanarico. *οὐ γὰρ τῶν μετὰ τῆς βασιλέως ἐπωνυμίας ἀπαξιοῖ, τὴν τοῦ δικαστοῦ ἠγάπησε· ὡς ἐκεῖνο μὲν δυνάμεως σύμβολον, τὸ δὲ σοφίας. Ideo enim Regis appellationem repudiat, uſurpat Judicis. Eſt enim illa potentiæ, hæc ſapientiæ propria.* Sic Ammianus lib XXVII. eumdem Athanaricum vocat Judicem potentiſſimum. Aut poſtremo Judex, Hebraica præſertim linguæ proprietate, vindicem ultorem, & ad eos, qui oppreſſi ſunt, a potentiorum injuria liberandos cauſſæ cognitorem, diſceptatoremque ſignificat. Notum eſt, verbum שפט in ſacris libris ſæpius pro eo quod eſt, vindicare, & ulciſci, accipi ſolere, & משפט *judicium*, pro animadverſione ac vindicta, vel liberatione: qua & affecti injuria ſublevantur, & potentiores, a quibus illa eſt impoſita, coercentur. * Ex iis tribus notionibus tertia potiſſimum ſacris illis Judicibus convenit, vel eorum pleriſque. Hoc enim Jud. II, 16. Scriptura demonſtrat; ubi identidem peccante populo, ac reſipiſcente, ſuſcitaſſe Dominus dicitur *Judices, qui liberarent eos de vaſtantium manibus.* Ideo lib. II. Eſdræ, cap. IX, 27. Salvatores appellantur. *Et in tempore tribulationis ſuæ clamaverunt ad te: & tu de cœlo audiſti, & ſecundum miſerationes tuas multas dediſti eis Salvatores, qui ſalvarent eos de manu hoſtium ſuorum.* & III. Jud. 24. Aod ſalvator dicitur. Quibus verbis veram ac propriam Judicum iſtorum rationem, inſtitutionem, ac functionem aperuit; quæ in eo præcipue poſita fuit, ut oppreſſo populo ſubvenirent, ab eoque exterorum vim, & injurias arcerent.

De Judicum officio & nomine

* *Tertullianus* in ſcorpiac. cap. III. Critas interpretatur *Cenſores*. *Petavius*.

arcerent. Nihilominus ad hoc ipſum munus, ad quod divinitus excitabantur, accedebant & alia ejuſdem ambitu vocabuli comprehenſa; nempe juriſdictio quædam & poteſtas, ſive commiſſa divinitus, ſive potius populi conſenſu ac voluntate tradita; cum eximios illos, ac bene de ſe meritos Heroas præmio ſummæ dignitatis, & amplitudinis afficerent. Itaque aut omnes, aut plerique ſaltem juris dicendi poteſtate præditi fuerunt. quod in Debbora, Gedeone, & aliis Scriptura non obſcure declarat. Sed utrum Monarchicum penes illos regimen fuerit, certant eruditi viri, & adhuc ſub judice lis eſt: de qua re Serrarius noſter Quæſt. XIII. in cap. III. Jud. Equidem ſive ſummam & αὐτοκρατορικὴν gubernandi jus habuerint; ſive populi voluntati ſubjectum, ut ejus poteſtatis amplitudo, nec non tempus ipſum illius ex nutu, arbitrioque penderet; non omnes tamen crediderim ejuſmodi gubernationem, ac juriſdictionem obtinuiſſe: ſed quoſdam Judices ea tantum ſignificatione dictos, quam tertio loco recenſuimus. Quod de Samſone potiſſimum intelligi volumus. uti poſtea pluribus explicabimus.

Judices non toti ſemper populo præfuerunt.

Secundo nec illud ignorandum eſt; nonnumquam Judices non toti Iſraelitarum populo, ſed aliquot dumtaxat præfuiſſe tribubus: quod in Jephthe Galaadite perſpicue cernitur. Quamquam enim populum univerſum a ſervitute, & calamitate liberarent, ac Judicum partes tertia illa ſignificatione penitus implerent: non tamen ad univerſum populum illorum juriſdictio pertinebat; ſed ad eam ſolam partem, quæ ſe ipſis ſponte ſubjiceret. Ex quo, velut corollarii loco, probabilis illa conjectura ducitur: potuiſſe fieri, ut eodem tempore plures in populo Judices eſſent. ſive quod imminentes diverſis partibus, & alias, atque alias Tribus infeſtantes hoſtes arcerent: ſive quod non eumdem Magiſtratum ac juris arbitrum ſibi omnes Tribus præficerent. Hoc vero quandonam acciderit, ac qui Judices tempore & adminiſtratione conjuncti ſint, certo aſſeverari non poteſt; veriſimile eſt autem id in Samſone atque Heli contigiſſe, ut paullo poſt oſtendetur. Cavendum eſt autem ne temere hac in parte quicquam ſtatuamus, quod cum expreſſa Scripturæ auctoritate minus conſentiat. Nam in plerisque ſpatia ipſa ſingulorum ac tempora nulla ratione commiſceri confundique patitur; in Samſone nihil eſt quod prohibeat. Sed ut univerſe de intervallis omnibus agatur.

Servitutum diſcrimen valde notandum.

Tertio illud obſervandum eſt; cum ſex omnino ſervitutum intervalla in Judicum libro contineantur; quædam ex illis ea verborum conceptione, ac narrationis ſerie declarari, ut nonniſi violenter & abſurde cum inſequentibus, aut antecedentibus Judicum annis permiſceri poſſint; quædam non incommode in illis exhauriri. Ac dum ego ſingula Scripturæ loca attentius expendo, quatuor priora dumtaxat interregna ea verborum complexione deſcribi video, ut neceſſario extra Judicum annos numeranda, ac ſeparanda veniant. Prima ſervitus habetur Judic. III, 8. ubi ea ſervierunt VIII. annis. Inde pœnitentia ducti, placato Deo, liberantur ab Othoniele, a quo Chuſan Syriæ rex opprimitur: *Quievitque terra quadraginta annis*, com. 18. Sine dubio poſt expletos annos illos VIII. nec aliter, niſi vis Scripturæ fiat, interpretari licet. Eodem capite, com. 14. peccantes Iſraelitæ *traditi ſunt Eglon regi Moab* XVIII. *annis: & poſtea clamaverunt ad Dominum, qui ſuſcitavit eis Salvatorem Aod.* Mox com. 30. *Humiliatuſque eſt Moab in die illo ſub manu Iſrael, & quievit terra* LXXX. *annis.* Cum in die illa humiliatum dicit eſſe Moab, non aliud deſignat tempus, quam poſt XVIII. illos oppreſſionis annos, cum ſervitutis pertæſi reſipuerunt, ac Domini opem implorarunt. Male igitur & contra Scriptoris mentem priores illi XVIII. cum quietis & pacatis annis conjunguntur. Item cap. IV, 3. longe apertius diſcrimen illud apparet. Cum enim expoſuiſſet, quemadmodum ob ſcelera ſua in manus Jabin regis Chananæi traditi fuiſſent, ſubjicit: *Clamaveruntque filii Iſrael ad Dominum: nongentos enim habebat falcatos currus, & per viginti annos vehementer oppreſſerat eos.* Nempe poſtquam per XX. annos oppreſſi ſunt; tum demum vociferari, ac Dei miſericordiam implorare cœperunt; quod tempus Latini verbi, *oppreſſerat*, melius exprimit. Inde poſt victoriam Debboræ auſpiciis partam, cap. V. com. 32. *Quievitque terra per quadraginta annos.* Quænam hæc eſt ratio, ut XL. anni quietis ad XX. revocentur? quod ii faciunt, qui XX. ſervitutis annos quadragenis illis includunt.

Verum ex hoc ipſo Judicum IV. capita, ubi Debboræ mentio fit, firmum pro opinione ſua argumentum ab adverſariis objicitur. Quippe com. 4. *Erat autem*, inquit, *Debbora Propheteſs uxor Lapidoth, quæ judicabat populum in illo tempore.* Unde Tornellius ad an. 2591. concludit Debboram etiam ſervitutis tempore judicaſſe: quod verbis iſtis oſtenditur: *Judicabat populum in illo tempore.* Sed nullo negotio petitio iſta declinabitur. *Judicabat*, inquit, *in illo tempore*; nimirum poſt annos XX. ſub idem tempus, quo clamantibus Judæis annuit Dominus, & Debboram, quæ paucis ante menſibus judicare cœperat, ad vindicandum in libertatem populum excitavit. Ad hæc licet ſervitutis tempore judiciariam functionem exercere cœperit: non tamen hæc ad annos illos XL. qui in fine capitis V. memorantur, referri debet. Potuit enim etiam antequam liberaſſet populum, ſervitutis tempore jus dicere; quod utrum totis illis, qui ſubſecuti ſunt, quadraginta fecerit, Scriptura non exprimit; ut neſcias an XL. annis, an pluribus, aut paucioribus Debbora populo præfuerit. Utut vero res habet, nimium hoc liquet, XL. quietis annos ab ſuperioribus, inquietis utique, & clamoris, oppreſſioniſque pleniſſimis eſſe ſejunctos. Poſtremo, ſi Hebraica verba diligentius exploremus, poteſt ex illis ea naſci ſententia, quæ etiam ad Latina congruit: Debboram videlicet in illo tempore judicaſſe; hoc eſt ad judiciariam poteſtatem perveniſſe; quod quemadmodum contigerit, deinceps a com. 6. declarare incipit. At comma 5. per parentheſin & προληπτικῶς docet, cujuſmodi Debbora iſta fuerit, & quomodo jus dicere ſolita ſit, poſtquam liberato populo ad ejus gubernationem eſt evecta. Quaſi diceret. Atque illa ipſa Debbora eſt, quæ ſedebat ſub palma, &c. Quarta ſervitus Madianitica non minus diſerte cap. VI. ea verborum comprehenſione proponitur, ut evidentiſſimum ſit, ſeptem illos annos extra poſteriores XL. conſiſtere, quod jam cap. ſuperiore docuimus. Sola hæc intervalla quatuor apertum in hiſtoria ſacra diſcrimen præferunt ab inſequentibus Judicum ſpatiis. Reliqua vero duo nihil vetat cum prioribus aut poſterioribus confundere. Etenim cap. X, 8. filii Ammon Judæos illos oppreſſerunt, qui in Peræa, & trans Jordanem habitabant; quibus in ſervitutem redactis, in Chananæam ac trium maxime Tribuum ſeſe agros infuderunt. Quæ omnia XVIII. annorum ſpatio confecta ſunt. Neque vero ſoli tunc Ammonitæ; verum etiam Philiſthæi Judæos vexarunt; quos utique par eſt eam Judeæ partem aggreſſos eſſe, quæ ſuis finibus erat propinquior. Utraque graſſatio, & oppreſſio XVIII. illis annis continetur: ſed priorem Ammonitarum Jephtha Galaadites repreſſit, pacemque reſtituit, ei videlicet Judæorum parti, a qua deinceps illi eſt imperium. Nec enim Judæa omnis, ſed ſoli Galaaditæ, & Tranſamnani, qui ab Ammonitis vexabantur, ad Jephtha confugerunt, eumque ſibi ducem ac Judicem præfecerunt, cap. XI, 8. At Philiſthæi, qui cum Ammonitis fortaſſe fœdus inierant; intercluſis illis, aut in Peræa dumtaxat quieſcentibus, finitimas ſibi Judeæ provincias infeſtas habuerunt, eodem tempore, quo Jephthæ Galaaditas ſuos regebat; & fortaſſis etiam ſub Abeſan. Ut nimirum octodecim annorum illa calamitas ad utramque populationem, Ammonitarum, & Philiſthæorum, pertineat; eaque ſub Jaire cœpta ad Abeſanis uſque tempora per ſolos Philiſthæos, aut in ſola Chananæa propagata fuerit. Pleríque enim Judicum, qui ſub illa tempora recenſentur, non quemadmodum alii ad liberandum populum; ſed juris dicendi gratia deſignati, ac delecti videntur. Certe nihil ab illis dignum memoria geſtum occurrit. Itaque nihil vetat etiam illorum temporibus, præſertim in alias, quam quibus præſidebant regiones, vicinos hoſtes impreſſionem feciſſe.* Similiter

poſtrema

* Poteſt & ſervitus illa poſtrema cœpiſſe ſub ultimis Abdonis annis, ita ut poſt duos, aut tres, aut plures annos, Deus ad liberandum populum fundamenta jaciens Samſon naſci fecerit. Ergo nativitas Samſonis contigit ſub Abeſan poſt ſervitutis initium; quæ cœpit ante Samſonis ortum aliquot annis. Finge anno V Abeſan Philiſthæos opprimere cœpiſſe & anno VI Samſonem natum: ita deſiet ſervitus XL. annorum ultimo Samſonis anno. *Petavius.*

Digitized by Google

poſtrema Judæorum calamitas Jud. XIII. quadraginta annis circumſcripta, cum Samſonis & Heli annis commiſceri, & ad Samuelis uſque tempus perduci poteſt. Quamvis enim a Samſone ſæpe laceſſiti, ac multis cladibus afflicti ſint Philiſtæi, non tamen illorum e poteſtate ac tyrannide Judæos ereptos fuiſſe, liquido ex hiſtoria ſacra conſtat; & quando ab illis captus, ac mortuus eſt Samſon, adhuc illorum jugo premebantur, ut ex cap. XVI. colligitur. Quinetiam Heli tempore; immo vero Samuelis, Philiſthæi Judæis dominabantur, & in eorum provincia præſidia & ſtationes obtinebant: ut ex libro 1. Reg. apparet. Sed toto maxime Samſonis & Heli ſpatio Palæſtini graſſati ſunt; ideo XL. illos annos nominatim Scriptura commemorat.

Quæ ſit opinio noſtra de hoc intervallo. His velut fundamentis opinionis noſtræ poſitis, intervallum ab Exodo ad Templi conditum annis definimus DXX. ita ut ad ſummam illam, quæ III. Reg. expreſſa videtur, XL. tantum adjungamus; quibus additis, opportuniſſime, ac feliciſſime pugnam illam, controverſiamque dirimimus. Quod ut paullatim atque ordine demonſtretur, primum illa, quæ ex Scripturis concepta leguntur, ſpatia proponenda ſunt. Igitur Moyſi tribuuntur anni XL. Sequitur ſervitus prima Meſopotamena annorum VIII. Inde Judices, & ſervitutes reliquæ ad uſque Jairem incluſive. Colliguntur anni CCCXLI. Poſt extritis ſervitutis quintæ ac ſextæ ſpatiis, ſequuntur Jephtbe, Abeſan, Ahialon, Abdon, Samſon, & Heli; quibus ambobus ſimul XL. annos imputamus. Totidem Samueli, & Sauli: Davidi totidem. Colliguntur omnes anni CCCCXCVI. Joſue itaque & Senioribus, qui poſt illum vixerunt, annos aſſignamus XXIV. ut DXX. compleantur. Cur Samſoni & Heli non plures quam XL. annos tribuamus, probabili hac ratione ducimur; quod cum LXX. Interpretes; ut in Chronicis teſtatur Euſebius, & Sixtiana editio fidem facit; XX. tantum annos imputent Heli; Hebraica vero, & Latina editio, XL. non alia conciliandi ratio opportunior, meliorque ſuccurrit, quam ut Samſonis tempore Heli judicaſſe putemus: ita nimirum ut ambo diverſis in provinciis judiciariam illam adminiſtrationem exercuerint; vel potius ut quod Samſonem Scriptura refert judicaſſe populum, nihil aliud ſit, quam ad eum vindicandum ac tuendum, Philiſthæos oppreſſiſſe; & in illos cædibus, ac populationibus efferbuiſſe. De Heli vero, judicandi vox propria & communi ſignificatione accipienda videtur, ut ſit idem ac præeſſe populo, juſque dicere. Hoc vero de Samſonis annis cum Heli adminiſtratione implicandis, quod in mentem nobis olim venerat, poſteaquam Maſii Commentarios nacti ſumus: huic ipſi eruditiſſimo ſolertiſſimoque Interpreti tanto ante placuiſſe non ſine voluptate comperimus. Hic enim Comment. ad caput XIX. Joſue, tametſi communem de annis CCCCLXXX. ſententiam amplectitur; de Samſone nihilominus idem ſentit, numquam illum Iſraelitis imperaſſe, ejuſque vicenos annos totidem Heli prioribus accenſendos. *Nuſquam enim*, ait, *functum ullo Principis officio Samſonem eſſe memini. Tantumque abfuit, ut liberaret ille populum a Palæſtinorum jugo, ut vinctus ipſe iſtis tamquam dominis, dederetur a ſuis popularibus. Sed neque liberaturum eſſe promiſerat parentibus Angelus Dei; verum libertatem inchoaturum modo: quam deinde Samuel, poſt illius & Heli exceſſum, eſſet perfecturus videlicet.* Adverſus hoc Maſii decretum, Genebrardi, Sertarii, Tornielli, & aliorum reprehenſio nihil promovet; argumenta ex ſuperioribus firmamentis facillime diſcutiuntur.

Explicatur locus ex lib. 3. Reg. Supereſt illud, ut quemadmodum cum trita illa celebrique lib. Reg. tertii auctoritate concordare opinio noſtra poſſit, aperiamus; quandoquidem neque corruptum eſſe locum; neque citra Interregnorum ſpatia ſolos Magiſtratuum annos recenſitos arbitramur; quorum alterutrum neceſſarium videbatur eſſe perfugium. * Hic ego, priuſquam reſpondeo, viciſſim ab adverſariis meo jure poſtulabo, ut, quod antea propoſitum eſt, ſimilem quamdam in alio Scripturæ loco ambiguitatem & conflictum auctoritatum explicent. Siquidem Exodi XII. com. 40. poſtquam Moyſes Iſraelitarum ex Ægypto migrationem retulit, ſubjicit: *Habitatio autem filiorum Iſrael, qua manſerunt in Ægypto, fuit quadringentorum triginta annorum*. Ita enim in Hebræis, ac noſtris Codicibus legitur. Reſpondent ſynedochicos cum Ægypto, Chananæam: cum Iſraelis, & Jacobi poſteris, una eorumdem majores intelligi. Nimis enim brevem annorum eſſe ſummam, quæ Ægyptiacæ commorationi certiſſimis ex argumentis, & aliorum locorum comparatione competit, quam ut ad illum numerum pertingat. Quod illi tam evidenti in Scripturæ teſtimonio non improbantibus nobis uſurpant, ut ſuavi ac molli quadam interpretatione difficultatem leniant, idipſum, niſi injuſti ſunt, altero in illo, de quo agitur, Scripturæ loco permittant neceſſe eſt; ut cum ab exitu Iſraelitarum CCCCLXXX. anni computantur, ſynecdochicos præter tempus illud, ac momentum, quo extra fines Ægypti pedem extulerunt, aliquid aliud intelligamus: nimirum totos illos XL. annos, quibus in vaſtiſſimis Arabiæ ſolitudinibus oberrarunt, antequam Palæſtinam intrarent. Quocirca nos in ea ratione conſiſtimus; & exitum ex Ægypto tempus illud interpretamur, quo Iſraelitæ trajecto Jordane, Chananææ poſſeſſionem adierunt. Tum enim perfecte ex Ægypto migraſſe, & exire deſiiſſe, putandi ſunt, cum ad itineris metas, terminumque pervenerunt. Quod ſi nulla penitus facris ex libris exempla ſuppeterent, in quibus ſimilis quædam eſſet uſurpata locutio; ut prius illud crebro opponendum foret; in quo cum neque Hebræos, neque Latinos codices mendi ſuſpectos habeant, ad duriſſimam illam ſynecdochen receptum habere coguntur; & quidem duplicem: ut & Ægyptus Chananææ, & Jacobi filii, Abrahamidarum omnium συνέχειαν habeant. Quanto eſt vero noſtra tolerabilior, cum vel in ipſo egreſſionis ex Ægypto vocabulo ſolam quadragenariam in deſerto peregrinationem; vel in Ægypto, Arabiam, & interjectas Ægyptum inter & Chananæam regiones intelligimus?

Exitus ex Ægypto late ſumitur. Sin eſt ut conſimilibus exemplis doceri poſſit, exitum ex Ægypto pro anno ab exitu quadrageſimo accipi, quo Iſraelitæ Chananæam ingreſſi ſunt: numquid cauſæ erit, quo minus planam illam, & commodiſſimam rationem cupidiſſime complectamur, qua difficilem illum, & vere Gordium nodum ſolvere, & diſſidentes ſpecie ipſa Scripturas conciliare poſſimus? Unus alterve locus ab aliis jamdudum notatus eſt, ex quo non obſcure iſtud evincitur. Quippe Deuteron. IV. bis occurrit, com. 45. & 46. *Hæc ſunt*, inquit, *teſtimonia, & ceremoniæ, atque judicia, quæ locutus eſt ad filios Iſrael, quando egreſſi ſunt de Ægypto, trans Jordanem in valle, contra fanum Phogor, in terra Sehon regis Amorrhæi, qui habitavit in Heſebon, quem percuſſit Moyſes. Filii quoque Iſrael egreſſi ex Ægypto poſſederunt terram ejus.* In commate 45. cum Hebræis Latina conſentientia manifeſte tempus illud, quo ad Jordanis ripam Moyſes iſta locutus eſt, quod paullo ante Chananææ ingreſſum accidit, egreſſionem vocant ex Ægypto. בצאתם ממצרים, *cum egrederentur ex Ægypto*. In ſequentibus Hebræa paullo aliter, & ad eamdem ſententiam Latinis aptiora ſunt. Sic enim reddunt. *Quem percuſſit Moyſes & filii Iſrael cum egrederentur de Ægypto* אשר הכה משה ובני ישראל בצאתם ממצרים. Præterea Pſalmo CXIII. In exitu Iſrael de Ægypto cum alia facta dicuntur; tum Jordanis retrorſum eſſe converſus, aliaque, quæ anno demum quadrageſimo contigerunt. *In exitu*, inquit, *Iſrael* בצאת ישראל ἐν ἐξόδῳ Ἰσραήλ. Ergo exitus, ἔξοδος, & צאת non præfracte ſemper migrationis ac tranſitus per mare rubrum tempus ſignificant; ſed etiam annum ab eo quadrageſimum, quo Iſraelitæ Chananæam, & longiſſimi erroris metas attigerunt. Quocirca veriſimile eſt Scriptorem ſacrum eodem ſenſu egreſſionis ex Ægypto vocabulum lib. Reg. tertio ſumpſiſſe. Ad annos CCCCLXXX. ſi quadrageni illi peregrinationis acceſſerint; DXX. conficient anni, qui ex initis ſupra ratiociniis perbelle cum Judicum hiſtoria conveniunt. Nos epilogiſmum omnem ad utriuſque libri fidem expreſſum in ſequentem laterculum conferemus.

* *Auguſtinus* quæſt. CLI. & CLXXIII. in Geneſin, docet ingreſſum in Ægyptum Jacobi ſumi pro toto tempore, quo in Ægypto peregrinatus eſt. Vide *Salianum* anno 2329. num. XI. *Petavium*.

LATERCULUM JUDICUM,
Rectorumque Judaici populi ab exitu ad Templum ex vera Chronologia.

Nomina Rectorum.	Anni quibus præfuerunt.	Anni periodi Jul. quibus cœperunt.	Anni mundi.	Ante Christum.
Moyſes	XL	3183	2453	1531
Joſue	XIV	3223	2493	1491
Seniores	X	3237	2507	1477
I. Servitus Meſopotamena	VIII	3247	2517	1467
Othoniel	XL	3255	2525	1459
II. Servitus	XVIII	3295	2565	1419
Aod	LXXX	3303	2583	1401
III. Servitus	XX	3393	2663	1321
Debbora	XL	3413	2683	1301
IV. Servitus	VII	3453	2723	1261
Gedeon	XL	3460	2730	1254
Abimelech	III	3500	2770	1214
Thola	XXIII	3503	2773	1211
Jair	XXII	3526	2796	1188
V. Servitus	o	o	o	o
Jephthe	VI	3548	2818	1166
Abeſan	VII	3554	2824	1160
Elon	X	3561	2831	1153
Abdon	VIII	3571	2841	1143
VI. Servitus	o	o	o	o
Samſon	XX	3579	2849	1135
Eli	XX	3599	2869	1115
Samuel & Saul	XL	3619	2889	1095
David	XL	3659	2929	1055
Salomon	IV	3699	2969	1015

Colligantur ab anno primo Moyſis, & Exodo ad IV. Salomonis incluſive anni 520.

Habes in hoc diagrammate probabilem ex opinione noſtra intervalli partitionem. In qua Joſue, & Senioribus annos aſſignamus quatuor & viginti. Incertum eſt autem quot ſecundum Moſis obitum Joſue vixerit; deque eo conjecturæ ſunt, opinioneſque variæ. Non quia poſt Joſue Seniores aliquamdiu ſuperſtites fuiſſe cum Scriptura credimus, quorum tempore Iſraelitæ in officio ſeſe continuerunt; Joſue ult. com. 31. antequam ad Gentilium ritus delapſi in ſervitutem traderentur: ideo XXIV. illos annos ita diſtribuimus, ut Joſue XIV. reliquos Senioribus aſpergeremus. Nam & R. Moſes Maimonides totidem annos ab obitu Moſis præfuiſſe cenſet Joſue: & Senioribus decem ſufficiunt, ut longo poſt Joſue tempore vixiſſe dicantur. Quamquam Hebraice eſt ויאריכו, quod eſt ſimpliciter producere, ac propagare vitam. Quod ſi quis plures arrogandos eſſe Joſue pertendat, tantumdem de Seniorum ſpatio demat neceſſe eſt: ita ut XXIV. annorum ὁμάδα integram relinquat. Samueli deinde ac Sauli conjunctim XL. annos imputamus ex cap. XIII. Actorum. Qui locus alium præterea nodum propemodum inſolubilem continet, de quo tempus eſt ut agamus. Ibi Paullus Antiochiæ Piſidiæ in Synagoga ad Judæos verba

Explicatur Paulli locus difficilis.

faciens, ac tempora dinumerans ita loquitur, com. 18. καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναάν, κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν. Καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκε κριτὰς, ἕως Σαμουὴλ τοῦ Προφήτου. Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κὶς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ἔτη τεσσαράκοντα. Latinus Interpres. *Et per quadraginta annorum tempus mores eorum ſuſtinuit in deſerto. Et deſtruens gentes ſeptem in terra Chanaan ſorte diſtribuit eis terram eorum: quaſi poſt quadringentos, & quinquaginta annos; & poſt hæc dedit Judices, uſque ad Samuel Prophetam. Et exinde poſtulaverunt regem, & dedit illis Saul filium Cis virum de tribu Benjamin annis quadraginta.* Græca nonnihil diſcrepant. In Latino verba iſta, *quaſi poſt quadringentos, & quinquaginta annos*, cum ſuperioribus copulantur; uti terminus annorum iſtorum ſit κληρουχία. Græce autem cum ſequentibus nectuntur; adeo ut a terræ diviſione ad Samuelem, anni numerentur CCCCL. Atqui non plures in diagrammate noſtro ſunt anni ab Exodo & initio Moſis ad ultimum Heli, quam CCCCXXXVI. Deductis inde XLVI, reliqui ſunt ab anno ſeptimo occupatæ Chananææ CCCXCVI. ex aliorum vero, qui intertegna confundunt, opinione multo pauciores. Ob id nonnulli mendoſum illum eſſe locum cauſati ſunt, non Hæretici ſolum, ſed & Catholici quidam, qui pro quadringentis, trecentos reſcribunt. Alii ex Latina interpretatione caſtiganda Græca pronunciant. Quod & fortaſſe verius eſt. Nam & exemplaria quædam Græca eamdem, quam Latinus habet Interpres, interpunctionem agnoſcunt, ſi quid Bezæ credimus. Atque hoc modo CCCCL. anni ad κληρουχίαν aliunde computandi ſunt; nimirum ab ortu Iſaaci; in quo promiſſio de ſemine Abraamo firmata. Sane ſi annos omnes Judicum, qui in ſacris libris nominatim percenſeri videntur, diſtinctos, ac ſingillatim expanſos in unam ſummam colligas, nec intertegna ulla confundas, ſunt a Moyſe, prætermiſſis annis Joſue, ad ultimum Eli, anni CCCCXC. de quibus deductis annis XL. Moſis, ſupererunt ab ingreſſu Palæſtinæ ad Samuelem, anni CCCCL. quos D. Paullus XL. prioribus, quibus in deſerto Judæorum mores perpeſſus eſt Dominus, conſequenter adtexuit. Quod ſi verum arbitremur, enimvero alia epocha quærenda nobis erit, a qua CCCCLXXX. anni lib. Reg. III. numerentur. Atqui nulla eſt opportunior, cui nomen illud egreſſionis ex Ægypto tribuatur, quam ille annus ipſe, quo peregrinari deſierunt. Proinde ſi ſana eſt Græca lectio, nihil in præſentia melius occurrit, quam ut annos illos ὡς τετρακοσίοις πεντήκοντα ab anno migrationis putemus, a quo ad primum Samuelis anni ſunt CCCCXXXVII. Cum autem perplexus, & ſcrupuloſus eſſet annorum illorum epilogiſmus, Paullus appoſita dubitandi particula non quadringentos quinquaginta ſimpliciter, ſed quaſi quadringentos quinquaginta dixit. Senſus igitur hic erit, cum ab Exodo ad Samuelem anni ſint circiter CCCCL. Judices a Deo ad annum uſque quadringenteſimum, ac fere quinquageſimum eſſe datos: non ut totos illos quinquaginta, & quadringentos tenuerint, ſed ut majorem ipſorum partem, adeoque ad finem uſque Judices impleverint. Quæ loquendi ratio ſimilibus ex aliis Scripturæ locis illuſtrari confirmarique poſſet, ſi id neceſſe foret. Ac quicquid in illo loco difficultatis eſt, minus opinioni noſtræ, quam communi illi, quæ ſervitutum omnium intervalla confundit, negotii faceſſit. De Samuele, & Saule, quot videlicet ſingulis annis competant, e Scripturis expiſcari non poſſumus. Quare tota res opinionibus & conjecturis innititur; quarum nos compendium hoc loco facere decrevimus.

Poſtremo reſtat illud, quod Jud. XI, 26. Jephthe Ammonitis dixiſſe legitur; per trecentos annos ad ætatem uſque ſuam, Iſraelitas in Heſebon, & Aroer habitaſſe. Quas quidem provincias ultimo anno Moſis occuparunt. Atqui ille ipſe numerus Chronologiæ noſtræ non male congruit. Siquidem ab anno primo Moſis ad ultimum Jairi, anni ſunt CCCLXV. Detractis XL. Moſis, reliqui ſunt CCCXXV. De quibus trecentos, ut aſſolet, excurrentibus neglectis, Jephthe memoravit.

De trecentis annis a Jephthe memoratis.

Concludatur hæc de annis Judicum, ac toto illo intervallo diſputatio. Templum igitur a Salomone fabricari cœptum anno periodi Julianæ 3702. mundi 2972.

Summa diſputationis.

2972. cyclo Solis VI. littera Dom. G. Cyclo Lunæ XIX. Annus hic erat Judaicus hodiernus 2749. cujus Tiſri iniit anno periodi Julianæ 3701. Sept. XVI. Hujus character 7, 1, 208. Addito charactere VI. menſium, ſeptimus menſis incidit in feriam 2, 5, 646. Martii XII. Sed embolimæus hic annus fuit. Ideo Niſan feria 3, 18, 359. Aprilis XI. Æquinoctium mediam ex Pariſinis tabulis Martii XXXI. hora 14, 21′. a media nocte, Hieroſolymis; veram autem Aprilis I. hora 1, 4′. circiter. Secundus menſis, quem Iiar hodie vocant, Salomonis ævo Ziu, iniit Maii XI. cujus character 6, 7, 72. Hoc menſe Templi fundamenta jacta ſunt, lunari, inquam, ut credibile eſt, menſe, non altero commentitii illius anni, quem dierum vocat Scaliger; quem & certis periodis includit, quas Cheladim appellat. De quibus & Scaligerianis hoc in genere fabulis vide quæ libro III. dicta ſunt. Idem annus a diluvio fuit 1316. ab ortu Abraami, 1024. ab inita Aſſyriorum Monarchia, 1164. ab migratis Ægypti finibus, 520. ab excidio Trojano, 273. Porro in lib. II. Paralip. cap. III, 2. in Hebræo dies ſecundi menſis, quo ædificari cœptum eſt, deſignari videtur, nimirum ſecunda. Ibi enim repetita vox שני legitur ויחל לבנות בחדש השני בשני. *Et cœpit ædificare in ſecundo menſe, in ſecundo.* Quæ poſtrema Latinus Interpres omiſit. Sed & qui ſacros libros ex Hebræo interpretati ſunt, repetitam illam vocem eodem, quo & præcedentem retulerunt; ut Manſtetus, qui vertit; *in ſecundo, inquam.* David Kimhius aut feriam ſecundam hebdomadis, aut eumdem ſecundum menſem intelligi putat; quod poſterius etiam Rabbi Selomoh placuit.

Dies, quo Templum ædificari cœptũ.

Ponamus die menſis ſecunda inchoatum eſſe templum: ſi ad annum Ægyptiacum accommodare velis, contigit iſtud Paophi X. Etenim neomenia Thoth incurrit in Aprilis VI. Paophi vero Maii XII. In anno vero Perſico Templi primordia cadunt in XVI. Di menſis, in anno CXXV. ſecundæ periodi magnæ canicularis, quæ cœpit anno periodi Julianæ 3577. neomenia Phrurdin anno 3702. iniit Julii ultimo. Proinde neomenia Di incidit in Aprilis XXVII. Abſolutum eſt Templum anno Salomonis XI. menſe octavo, qui vocatur Bul, III. Reg. cap. VI, 37. & 38. Hic eſt annus periodi Julianæ 3709. mundi 2979. Hæc de Templi epocha ſane probabilia ſunt. Scaliger porro, qui in priori hujus Operis editione anno periodi Julianæ 3697. jacta Templi fundamenta ſcripſerat, in poſteriori annum 3696. conſtituit. In Iſagog. denique Canonibus deſultorio more ad priorem redit.

CAPUT XXXVI.

De Arbace, ac Medorum primordiis, atque Regum ſucceſſione.

EPOCHAM hanc omiſit Scaliger: cum non minus illuſtris ſit, quam Perſarum, & cœleſti quoque charactere nitatur. Medorum ſucceſſio e Diodoro atque Cteſia repetenda nobis eſt, a quo multum diſcrepat Herodotus. Hic enim lib. I. refert Aſſyrios annis DXX. Aſiæ dominatos eſſe. Secundum quod tempus primi ab illis deſcivere Medi; Medorum exemplum imitatos eſſe poſtea ceteros. Cumque diu Medi juris ſui, & αὐτόνομοι fuiſſent, primum Dejocem communi conſenſu regem eſſe factum, cum omnium habitus eſſet longe juſtiſſimus. Ab eo Ecbatana condita. Deinceps Medorum Regum triam propagata ſucceſſio. Ita quatuor omnino reges, annos CL. numerat Herodotus, hoc modo:

Medi Reges ex Herodoto.	
Dejoces	LIII
Phraortes	XXII
Cyaxares	XL
Aſtyages	XXXV
Colliguntur anni CL.	

At Cteſias ex Archivis Perſarum certiora quædam, ut apparet, de Medorum originibus perſcripſit: quem Diodorus, Euſebius, & alii fere ſecuti ſunt. Nam veteres illos Aſſyrios in Sardanapalo deſiiſſe funditus, conſtans eſt & horum & reliquorum opinio; quamvis ex Herodoto colligitur, etiam poſt Medorum defectionem diu perſeveraſſe. Cyaxarem enim refert Ninum urbem, quæ caput erat Aſſyrii regni, multis poſt annis expugnaſſe, omniaque præter Babylonem in ſuam poteſtatem redegiſſe. Cyaxaris tempus, adeoque Medorum, cœleſti obſervatione ſtabilitur; nimirum eclipſi illius, quæ Lydorum, ac Medorum pugnam diremit, anno periodi Julianæ 4117. de qua poſtea. Interim nos Cteſiam, ac Diodorum auctores imitati, Medis annos CCCXVII. per novem principes evolutos attribuimus: tametſi ab hac ſumma diſcedit Juſtinus, & Euſebius. Nam ille CCCL. annos Medis aſſignat; hic autem CCLIX. reges octo. Utrumque latercülum, Euſebii & Diodori deſcribemus.

MEDORUM REGUM SUCCESSIO.

E Cteſia & Diodoro.			Anni	per. Jul.
I	Arbaces		28	3838
II	Mandauces		50	3866
III	Soſarmus		30	3916
IV	Artycas		50	3946
V	Arbianes, qui & Cardiceas		22	3996
VI	Arſæes, qui & Dejoces		40	4018
VII	Artynes, qui & Phraortes		22	4058
VIII	Aſtibaras, qui & Cyaxares		40	4080
IX	Apandas, qui & Aſtyages			4120
Colliguntur, additis ex Herodoto Aſtyagis XXXV. anni CCCXVII.				

Ex Euſebii Chronico.		
I	Arbaces	XXVIII
II	Soſarmus	XXX
III	Medidus	XL
IV	Cardiceas	XIII
V	Dejoces	LIV
VI	Phraortes	XXIV
VII	Cyaxares	XXXII
VIII	Aſtyages	XXXVIII
Colliguntur anni CCLIX.		

E Græcis excerptis Gregorii Monachi.	
Arbaces	XXVIII
Mandauces	XX
Soſarmus	XXX
Artycas	XXX
Dejoces	XXXII
Aphradartes	LI
Cyaxares	XXXII
Aſtyages	
Colliguntur, additis Aſtyagis XXXVI. anni CCLIX.	

Aſtyagis annos Diodorus, neſcio qua de cauſſa, præteriit. Sed ex Herodoto ſupplendi ſunt; qui XXXV. eidem attribuit; cui potius aſſentimur, quam Euſebio, qui XXXVIII. aut Scaligero, qui XL. annos imputat. Animadvertendus eſt hoc in loco Diodori lapſus, qui Hero-
Pag. 118. doti ſententiam minus fideliter retulit, lib. II. Scribit enim Herodotum dicere, Medos, poſtquam ab Aſſyriis defecerant, ſine regibus uſque ad Cyaxarem vixiſſe. Nimirum pro Dejoce Cyaxarem poſuit. Tum addit, ex eodem Herodoto, Cyaxaris initium convenire in annum II. Olymp. XVII. Hoc vero apud Herodotum legere non memini. Et certiſſimum eſt longe poſt hanc Olympiadem Cyaxarem imperaſſe; uti poſtea docebimus. Denique Medorum regum anni in Excer-
ptis Græcis Georgii Monachi, quæ ſub nomine Eu- Pag. 37.
ſebii Scaliger obtruſit, aliter digeruntur, ut ex tabella conſtat; & quamvis Aſtyages omiſſus ſit, ta-
men cum poſtea in Cyro duraſſe dicatur Medorum Pag. 41.
regnum

regnum annis CCLIX. conſequens eſt annos imputandos Aſtyagi XXXVI. qui numerus proxime abeſt ab Herodoteo. Supereſt ut Medorum initium certo anno conſignemus. Quod ex iis facillimum eſt, quæ cum hoc capite, tum ſupra in Aſſyriorum epocha diſputavimus. Ac primum Cyri, & Perſarum primordium conſtituendum eſt. Deinde illud pro certo tenendum, ultimum Medorum regem Aſtyagem fuiſſe; ita ut poſteaquam Cyrus Perſarum fundavit imperium, prius illud Medicum penitus deſierit. Quamvis enim poſt Aſtyagem, Cyaxarem neſcio quem e Xenophonteis fabulis, ſive Darium inculcent aliqui; tamen, quod dixi, ſine ulla dubitatione ſentiendum eſt, in Aſtyage Medorum & Reges, & imperium plane deſiiſſe. De fabuloſo autem illo Dario, ſive Cyaxare Medorum principe agetur poſtea. Jam Cyrus Perſicum regnum conſenſu omnium inſtituit anno primo exeunte Olymp. LV. periodi Julianæ 4155. Quare ſi de 4154. annos ſolidos CCCXVII. deduxeris, relinquentur anni 3837. Ergo anno 3838. periodi Julianæ, mundi 3508. Arbaces Medorum regni primordia jecit, centum annis ante primam Olympiadem. Quod ex epocha Cyri colligitur; ad quam ſolidæ Olympiades celebratæ ſunt LIV. qui ſunt anni CCXVI. Addito anno primo ſequentis Olympiadis, ſiunt CCXVII. Duravit autem Medicum regnum annis CCCXVII. Ergo ante primam Olympiadem annis centum cœpit Arbaces: poſt Diluvium annis 1412. Vide quæ de Aſſyriis ſupra diſſeruimus.

CAPUT XXXVII.

De redivivo Aſſyriorum regno; deque Ninives inſtauratione ac Jonæ tempore.

POST illud tempus, quo Medos ortum habuiſſe, & ultimum Aſſyriorum regem Sardanapalum extinctum eſſe conſtat, novi quidam in Scriptura celebrantur Aſſyriorum reges, iidemque potentiſſimi, qui & Niniven, ſive Ninum urbem obtinuerunt, & a Babyloniorum rege Nabuchodonoſoro poſtea deleti ſunt. De iis magna eſt apud Chronologos quæſtio; & plerique conturbandorum temporum occaſionem illam habuerunt, ut Sardanapalum longius infra legitimam ejus ætatem ſummoverent. Alii, cum apud Diodorum legiſſent, Arbacen rerum potitum Beleſim, a quo erat adjutus, Babyloniæ præpoſuiſſe, hunc ipſum Phal Belochum eſſe crediderunt, qui lib. IV. Reg. cap. XV. 19. memoratur. Verum cum Arbaces centum, uti dictum eſt, annis ante Olymp. primam inierit; Phul autem iſtius mentio fiat poſt annum dumtaxat Azariæ XXXIX. qui eſt annus periodi Julianæ 3943. circiter: apparet longo poſt Aſſyrios illos veteres tempore ſecundum hoc Aſſyriorum emerſiſſe regnum; neque illud eſſe probabile, quod quibuſdam placet; Phalem, quem Viterbienſis impoſtor Belocham cognominat, Sardanapali fuiſſe præfectum, & cum Arbace ac Beleſi Aſſyriorum imperium eſſe partitum. Hanc enim conjecturam temporum ratio ipſa refellit.

Ego primum illud Aſſyriorum regnum in Sardanapalo funditus corruiſſe ſentio, & ad Medos, Arbacemque rerum perveniſſe ſummam. Sed aliquanto poſt intervallo, exoleſcentibus paullatim Medis, & propter ignaviam ac mollitiem eorum inclinante fortuna, nonnullos defeciſſe; primum quidem Aſſyrios; poſtea Babylonios. Quod enim Medi non idem ſemper imperii decus, eumdemque curſum ab Arbace ad Dejocem perduxerint, haud levis ex eo conjectura capitur, quod Herodotus Medos perdiu αὐτονόμους fuiſſe ſcribat. quod ego ſic interpretor; ut Arbacis ſucceſſores regni titulum ſine poteſtate retinuiſſe velit: quomodo & Euſebius interprete Hieron. ad annum MCCVII. explicandus. *Arbaces*, inquit, *Medus Aſſyriorum imperio deſtructo, regnum in Medos tranſtulit: & interim ſine Principibus res agebatur, uſque ad Dejocem regem Medorum.* Hæc enim ex Herodoto deſcripſit: quæ ſi aliter, ac diximus, intelligantur, mira eſt Euſebii oſcitantia; qui cum nullos poſt Arbacem Medis fuiſſe principes exiſtimaret, regum nihilominus octo ſucceſſionem & imperii propagationem ſingillatim expoſuit. Redeo ad Aſſyrios; qui excuſſo Medorum jugo ſenſim convaluerunt, ac ſecundum iiſdem in ſedibus excitarunt imperium, ubi prius exſtiterat; inſtaurata, uti credibile eſt, ſive ab ipſis, ſive a Medis Ninive. Neque enim ad illorum opinionem accedimus, qui Niniven adverſus hiſtoricam fidem ab Arbace ſolo æquatam negant: cum tametſi verum eſſet, quod illi falſo ſibi perſuadent, Aſſyriorum ſecundum regnum ſtatim poſt Sardanapali necem effloruiſſe; conſentaneum ſit ex recentibus, & fumantibus adhuc ruinis urbem illam ampliſſimam inſtauratam fuiſſe. Quod vel inde colligitur, quoniam Jonas Propheta, qui Jeroboamo regi Iſraelis victoriam de Syris prædixit ſub annum periodi Julianæ 3890. qui eſt poſt Arbacis initia annus LII. Ninivitis prædicavit. Etſi annus prædicationis illius minime conſtat. Ac fieri poteſt, ut longe ante Jeroboam Iſraelis regem Jonas victoriam ac reſtituendos Iſraelitis terminos prædixerit: adeoque vivo adhuc Sardanapalo, vel etiam ante, Joſaphat regnante, Niniven pervenerit.

Aſſyrii imperium recuperant.

* Quis porro imperii hujus inſtaurator, ac primus conditor fuerit, ignotum nobis eſt; quandoquidem nullius exterorum Scriptorum ſecundi hujus Aſſyriorum regni meminit. niſi quod Herodotus ſub Phraorte, & Cyaxare adhuc Ninive regnatum ab Aſſyriis prodiderit; quod perperam ad antiquum illud Aſſyriorum regnum pertinere credidit. Erant enim recentiores iſti reges, quorum aliquot in Hiſtoria Regum, lib. IV. memorantur. Verum utrum ante hos alii regnaverint, & quoto anno iidem illi cœperint, Scriptura non exprimit. Quare incerta ſunt regni hujus poſterioris initia; ut & finis ipſe, de quo poſtea. Primus itaque lib. IV. Reg. cap. XV, 19. nominatur Aſſyriorum rex Phal, qui Ozia regnante, ut opem Manahemo ferret, in Iſraelitarum regnum cum copiis venit. Secundus eſt Teglath Phalaſar, qui ſub Joathan Oziæ F. Iſraelitarum ingentem numerum in Aſſyrios tranſtulit, eod. cap. verſ. 29. Tertius eſt Salmanaſar, qui Ezechia regnante vixit, cap. XVIII, 3. Huic ſucceſſit Sennacherib ejus filius, ut Tobiæ cap. I, 18. legitur: qui Ezechiæ tempore regnavit, cap. XVIII. 13. † Quintus Aſarhaddon Sennacheribi F. ſub Ezechia cap. XIX, 37. Anni vero, quot ſinguli regnaverint, incerti ſunt. Quocirca nihil aliud conjecturæ noſtræ ſupereſt, niſi paullo ante primam Olympiadem illos inîiſſe; & ad annos præter propter LXX. floruiſſe, nimirum uſque ad Ezechiam, & ultra decimum quintum ejus annum. Ac videntur poſtmodum a Medis ſuperati: de qua re cum de Babyloniis & Nabuchodonoſoro ſermo erit, accuratius diſputabitur.

CAPUT XXXVIII.

De Macedonici regni primordiis.

HERACLIDARUM e genere primus imperii Macedonici conditor Caranus fuit; ſextus decimus ab Hercule, ut Velleius Paterculus ſcribit: undecimus vero, ſi Dexippo credimus; cujus longum de Macedonum regibus catalogum habes in Excerptis Euſebianis pag. 47. Fuit hic Phidonis Heraclidæ, Argivorum regis frater; qui novarum ſedium cupiditate, contracta manu, in Macedoniam venit; ibique novo regno initium dedit: quod principio modicum, poſtea in immenſum excrevit. Hujus initium ſtatuitur ab Euſebio anno ante I. Olympiadem octavo & triceſimo. qui eſt annus Abraami 1203. per. Jul. 3900. A Carano triceſimus nonus Perſes numeratur. Alexander vero Magnus, viceſimus quartus. At Velleius Alexandrum decimum ſeptimum, Juſtinus duodecimum computant. Livius porro viceſimum Perſen facit. Finis illius regni cœleſti charactere Lunaris defectionis inſignis eſt: quando Perſes a Paullo Æmilio ſuperatus eſt, & Macedonia a Romanis occupata. Fuit hic annus ab U.C. DLXXXVI. periodi Julianæ 4546. Quocirca Macedonum regnum obtinuit annis DCXLVI. Regum catalogum in calce Operis exhibebo.

CAPUT

* Porro iſti Babylone potiti ſunt, ut Salmanaſar, & Sennacherib, IV. Reg XVII. XVIII. & Iſai. X. *Petavius.*

† Addebat hic in ſuo exemplari *Petavius*: *Hieronymus* in cap. XXXVI. Iſaiæ reges enumerat ſex, quorum ultimum facit Sennacherib; & poſt Salmanaſar ponit Sargon, tum Aſarhaddon, errore manifeſto; nam Aſarhaddon filius eſt Sennacherib. *Petavius.*

CAPUT XXXIX.

De Macedonum regibus. Explicantur dubia quædam de illorum ſucceſſione, præſertim de Perdiccæ tempore: ſuper quo Euſebii & vulgaris Chronologiæ error: item Athenæi & aliorum convincitur. Plato item defenditur.

IN horum ſucceſſione regum haud mediocris ſane ab antiquis juxta ac recentioribus error admiſſus eſt: qui illorum tempora præpoſtera collocarunt. Duo ſunt maxime reges, qui hallucinationem detegunt, Alexander Amyntæ filius, decimus a Carano, & Perdiccas Alexandri F. undecimus ab eodem Carano. In priore libro Græcæ editionis Euſebianæ, regum anni longe aliter putantur, quam in utroque Latino: & quidem magis ad hiſtoriam congruit prioris calculus. Nam in Chronico Carani primus in annum confertur octavum & triceſimum ante primam Olympiadem; quod non improbamus. Decimus a Carano, uti dictum eſt, Alexander Amyntæ filius adſcribitur anno ſecundo Olympiadis LXIX. Abraami MDXIV. Additis ex methodo ad annos Abraami 2696. conficit annus Julianæ periodi 4210. cujus ab autumno iniit annus ſecundus Olympiadis LXIX. Antiochenus. Igitur anno Darii Hyſtaſpis filii XIX. cœpit Alexander, periodi Julianæ 4211. Regnavit annos XLIII. ac deſiit in eodem Chronico anno primo Olympiadis LXXX. qui incidit in periodi Julianæ 4254. quo Perdiccas iniit. cui XXVIII. annos imputat Euſebius: adeo ut anno IV. Olympiadis LXXXVI. deſierit; eique ſucceſſerit Archelaus, cujus exordium comparatur cum ineunte Olympiade LXXXVII. quæ cœpit anno periodi Julianæ 4282. Euſebium imitatur Scaliger lib. II. Iſagog. Canon. pag. 163. Perdiccam iniiſſe ponit anno periodi Julianæ 4254. Archelaum vero anno 4282. Conſentit & Jacobus Cappellus: apud quem anno mundi 3540. Olympiadis LXXX. primo, Perdiccas regnare cœpit.

At ex ea ſententia abſurdum illud conſequitur; Perdiccam anno ante initium belli Peloponneſiaci deceſſiſſe. Huic vero hiſtoria omnis adverſatur. Etenim Perdiccas ad XV. annum belli Peloponneſiaci pervenit: ut **Pag 400. Edit. Græcol.** libro V. narrat Thucydides. Unde per imprudentiam Cappellus Perdiccam, quem anno, uti diximus, mundi 3540. iniiſſe ſcripſerat, cuique annos octo & viginti tribuerat, ſuperſtitem facit anno 3577. & 3583. hoc eſt 2a. & XV. belli; qua ratione tribus & quadraginta regnarit annis, quod hypotheſin evertit. Quocirca tam hujus, quam Euſebii, & Scaligeri Chronologiam veritas ipſa redarguit.

Athenæi error. Athenæus haud diſſimili in culpa eſt, ſi quidem ſuæ illuſorationi integritas conſtet. Nam lib. V. paullo ante finem Platonis ἀναχρονισμὸν reprehendit, qui in Gorgia, poſtquam Archelaum illo ipſo tempore, quo diſputantem inducit Socratem, regnare dixit, quibuſdam interpoſitis Periclem νεωστί, id eſt *paullo ante*, ac *nuper*, obiiſſe ſcribit. Verba Poli Sophiſtæ cum Socrate diſputantis. Ἀρχέλαον δήπου τοῦτον τὸν Περδίκκου ὁρᾷς ἄρχοντα Μακεδονίας; *Archelaum hunc utique Perdiccæ filium vides in Macedonia regnantem?* Poſtea vero: Τί δαὶ; Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα, καὶ Κίμωνα, καὶ Μιλτιάδην, καὶ Περικλέα τουτονὶ τὸν νεωστὶ τετελευτηκότα, οὗ καὶ σὺ ἀκήκοας; *Quid porro? Themiſtoclem non audis, qui utique vir bonus fuit; & Cimonem, & Miltiadem, & Periclem iſtum, qui nuper exceſſit e vita?* (Hi ſunt illi quatuor viri, pro quibus contra Platonem ſcripſit Ariſtides.) His Platonis verbis χρονικὸν ἁμάρτημα ineſſe Athenæus exiſtimat. Nam ſi verum tunc fuit, nuper obiiſſe Periclem, falſum erat Archelaum regnare. Nam Perdiccas Archelai pater regnavit annis, auctore Nicomede, XLI. vel XXXV. ut ſcribit Theopompus. Anaximenes XL. tribuit; Hieronymus XL. Marſyas & Philochorus XXIII. Sumatur minimus hic omnium numerus: ex quo ita colligit. Περικλῆς δ' ἀποθνήσκει κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἄρχοντος Ἐπαμείνονος, ἐφ' οὗ τελευτᾷ Περδίκκας καὶ τὴν βασιλείαν Ἀρχέλαος διαδέχεται. πῶς οὖν νεωστὶ κατὰ Πλάτωνα τελευτᾷ Περικλῆς; *Pericles vero moritur circa tertium annum Peloponneſiaci belli, Archonte Epaminone; ſub quo Perdiccas moritur, eique ſucceſſit Archelaus. Quomodo igitur nuper exceſſiſſe Pericles apud Platonem dicitur.* Perſpicua eſt loci illius abſurditas: ſi quidem Perdiccam dicit obiiſſe eodem, quo Periclem, anno & Archelaum iniiſſe; contra quam Athenæus contendit, qui longe poſt Periclis mortem initium Archelai contigiſſe ſtatuit.

Itaque Caſaubonus lib. V. Animadv. cap. XVIII. cum mendoſa illa animadverteret eſſe verba, tum ad eorum caſtigationem viam ſibi Chronologica illorum temporum diſputatione præſtruxit, cujus hæc ſumma eſt; anno Olympiadis LXXXVII. ultimo Periclem Athenis, & Alexandrum in Macedonia mortem obiiſſe; huic ſucceſſiſſe Perdiccam; qui annis tribus & viginti regnavit. **Caſauboni error.** Hunc porro Archelaus excepit: quem Diodorus libro XIV. refert obiiſſe anno ſecundo Olympiadis XCV. Prætore Athenis Ariſtocrate, cum regnaſſet annos ſeptem. quibus de ſecundo Olympiadis XCV. anno deductis, reliquus eſt Olympiadis XCIII. annus tertius, quo Archelaus regnare cœpit. Is eſt autem belli Peloponneſiaci vigeſimus ſextus, quo Prætor Athenis erat Callias, periodi Julianæ 4308. Ex quo locum illum Athenæi ſic corrigit: ἐφ' οὗ τελευτᾷ Ἀλέξανδρος, καὶ τὴν βασιλείαν Περδίκκας διαδέχεται· ὃς ἐβασίλευσεν ἕως Καλλίου· ἐφ' οὗ τελευτᾷ Περδίκκας, καὶ τὴν βασιλείαν Ἀρχέλαος διαδέχεται. *Sub quo moritur Alexander, eique Perdiccas ſucceſſit; qui ad Prætorem uſque Calliam regnavit: ſub quo Perdiccas obiit, & ſucceſſorem habuit Archelaum.*

Refellitur Caſauboni caſtigatio. Sed illa primum Caſauboniana putatio cum hiſtoria, & Thucydidis auctoritate pugnat. Etenim Perdiccas ante Periclis obitum Macedoniæ rex fuit: imo vero Peloponneſiacam ad bellum Lacedæmonios impulit, ſtatim poſt navale Corcyræorum & Corinthiorum certamen; uti lib. I. Thucydides narrat. Vide & Diod. XII. Offenſum vero Athenienſibus eſſe Perdiccam ideo ſcribit τὸν Μακεδόνων βασιλέα, quod Philippo, atque Derdæ fratribus ſuis, quibuſcum bellum ipſi erat, auxilia miſiſſent. **Pag. 38. Edit. Vech.**

De Alexandro Perdiccæ patre. Quid in ea quæſtione probabilius videatur exponam, ubi nonnulla de Alexandro Perdiccæ parente dixero. Cujus exordium incidit in annum Olympiadis LXXXVII. ſecundum, periodi Julianæ 4243. ex eadem Caſauboni Chronologia. Regnavit enim annos XLIII. ut ſcribit Euſebius: qui ab anno 4285. quo exceſſit e vita, computati relinquunt initii illius annum 4243. qui decimus eſt a clade Xerxis ad Salaminem. Atqui ex Herodoto liquet Alexandrum diu ante regnum cepiſſe. Nam lib. VIII. cap. CXXXVII. editionis Francofurt. ſcribit hiſtoriæ pater altero anno, quam victi ſunt Perſæ, Mardonium, qui a Xerxe relictus erat ad invadendam Græciam, legatum Athenas miſiſſe illum ipſum Amyntæ filium Alexandrum: quem & lib. IX. ubi ejuſdem anni geſta pertexit, τὸν βασιλέα Μακεδόνων nominat. Ergo ſaltem anno periodi Julianæ 4235. & ſecundo Olympiadis LXXV. regnare cœpit.

Perdiccæ regnum. Quæ cum ita ſint; mea hæc ſententia eſt, Perdiccam regnum capeſſiviſſe anno periodi Julianæ 4278. primo Olympiadis LXXXVI. & anno 4301. Olympiadis XCI. quarto mortuum eſſe, quando & Archelaus regnare cœpit. Archelaus demum, poſtquam XIV. imperavit annis, obiit anno 4315. Archonte Ariſtocrate: ut refert Diodorus; qui non plures quam VII. eidem annos imputat. Quod ſi verius eſt; tum demum Perdiccæ plures tribuendi ſunt. Nam & alioqui variæ ſunt de illius tempore veterum ſententiæ. Omnino vero ante bellum Peloponneſiacum ponenda ſunt ejus primordia; exitus, non ante XV. belli Peloponneſiaci ſtatuendus. De Alexandro Perdiccæ patre probabile mihi videtur, ipſum anno periodi Julianæ 4235. mortuo patre regnum inchoaſſe. Quod non modo conſequentium regum ſeries oſtendit: ſed etiam Herodotus ipſe ſignificat. Nam lib. VIII. cap. CXXXVI. edit. Francof. cum narraret a Mardonio, quem Xerxes accepta clade reliquit in Græcia, legatum Amyntæ filium Alexandrum Athenas eſſe miſſum, hunc ipſum non regem Macedoniæ; ſed ἄνδρα Μακεδόνα nominat. At lib. IX. cap. XLIII. aliquanto interlapſo tempore vocat στρατηγόν, καὶ βασιλέα τῶν Μακεδόνων, *ducem Macedonum ac regem*. Hinc igitur veriſimile fit Amyntam hoc anno deceſſiſſe, & Alexandrum iniiſſe. Atqui nos lib. XIII. dum communi illi, ſed falſæ ſententiæ pluſculum tribuimus, & cum Thucydide nihilominus eamdem conciliare volumus, biennio dumtaxat ante belli Peloponneſiaci primordium Perdiccam Macedoniæ regem fecimus. Sed ad Diagramma, quod in libri hujus calcem conjecimus, Macedoniæ regum epochas dirigere ſatius eſt. Tametſi integrum cuique ſit, in tanta veterum inter ſe diſſenſione, reges illos aliter

ordinare:

ordinate : dummodo contra hiſtoriam minime peccetur. Carani tamen in anno periodi Julianæ 3900. retinemus initium. His animadverſis, velut τέρασμα iſtud exiſtit, quam temere Platoni Dipnoſophiſta ille Grammaticus obſtrepat; quod Periclem ſcripſerit *novi*, *nuper* obiiſſe, cum id Archelao regnante dicatur. Nam xvi. dumtaxat annorum intervallum eſt; quod recens fuit, ſi cum Miltiadis, Themiſtoclis, ac Cimonis morte conferatur. quorum noviſſimus iſte xxxvi. annis circiter ante Archelaum mortuus erat.

CAPUT XL.

De initio Olympiadum, & primo anno Iphiti. Scaligeri doctrina tam in lib. v. de Emend. pag. 358. quam in Animadver. Euſeb. & Iſagog. Canon.

I. LONGE ante Iphiti tempus Olympici agones inſtituti fuerunt. Primus eorum conditor Pelops fuit; tum inſtaurator Hercules; tertio ab Iphito reſtituti, & perpetua lege conſtituti ſunt. Ab initio tamen, inquit Scaliger in Animad. pag. 65. & in Iſag. Can. pag. 283. non per quadriennia celebrabantur : ſed quoties aureus Numerus erat xvi. adeoque poſt ſingulos cyclos Lunares, cum Novilunium incidebat in ix. Julii. Atque hoc demonſtrativum eſſe idem ille pronunciat.

II. Poſtea collapſos agones Iphitus inſtauravit : iique deinceps ſtatis annorum quatuor intervallis propagati ſunt. Utebantur autem initio Græci veteres anno illo, qui CCCLIV. diebus conſtabat; ſed ita ut cunctis bienniis, alternis xxii. & xxiii dies intercalarent, & pro ſecunda menſis nonam, aut octavam dicerent; quemadmodum in cavis tertiam pro ſecunda. Hinc Herodotus putavit annos omnes CCCLX. diebus conſtare, & ſingulis biennis exactis menſem τριακονθήμερον intercalari. In quo pueriliter peccavit. Animadvertendum vero eas nationes, quæ Pentacterica ſacra celebrabant, anno uſas eſſe, qui CCCLX. diebus evolvebatur; ita ut poſt iv. annos menſis unus dierum xxi. inſeretur : ut Solinus indicat. Quæ vero Trietericis ſacris utebantur, earum annus dierum fuit CCCLIV. & alternis biennis xxii. & xxiii. dies inculcati ſunt. Quæ Pentacterica certamina peragebant, annum habuerunt dierum CCCLX. & poſt annos iv. dies xxi. intercalarunt. Cum igitur xxii. dies interculcarentur, tempus illud cultu aliquo Trieterico ſignabant; cum autem xxiii. insererent, hoc item tempus celebriore ſolemni notabant : Elidenſes Olympiade, Athenienſes majoribus Quinquatribus. De Elidenſibus tamen incertum eſt, utrum hac forma uſi ſint, & quando uti deſiverint. Nam poſtea xxx. dierum menſes uſurparunt : & quinto quoque anno ineunte, primus menſis incipiebat a novilunio.

III. Græci primam putant Olympiadem, quam anno periodi Julianæ 3938. Iphitus inſtauravit Julii xxiii. Ab xvi. feria III. cujus neomeniæ character 3, 3. 905. Julii ix. anno Judaico 2985. Inde obtinuit, ut neomenia primi menſis Elidenſium, qui erat Macedonibus Hyperberetæus, numquam promoverent citra ix. Julii, obicem & terminum ei ſtatuendo viii. Julii, quem propterea vocabant τροπὰς θερινάς.

IV. Hoc tempus luſtrum a Latinis vocatur. Sed deſito luſtro Olympiadico, Julianum luſtrum Olympiadem appellarunt; quod aliquot exemplis ex Auſonio, & Socrate petitis adſtruitur; quæ nos tum cum refellentur, excribemus.

CAPUT XLI.

De veterum Olympiadum temporibus ante Iphitum, ex Pauſania, & Euſebio, quibus Scaligeriana ſomnia diſcutiuntur.

Pag. 154. AUCTOR eſt* Pauſanias in Eliacis primos omnium ludos Olympicos ab Hercule conditos fuiſſe, non illo tamen Hercule, qui Jovis, & Alcmenæ filius Poetarum celebratur carminibus : ſed ab antiquiore nominis ejuſdem altero, qui unus ex Idæis Dactylis fuit, quibus Rhea Jovem alendum commiſit. Verba Pauſaniæ. Ἡρακλεῖ δὲ ὑπάρχει τῷ Ἰδαίῳ δόξα τόν τε ἀγῶνα διαθεῖναι πρώτῳ, καὶ Ὀλύμπια ὄνομα θέσθαι. διὰ πέμπτου δὲ ἔτους αὐτὸν κατεστήσατο ἄγεσθαι· ὅτι αὐτός τε, καὶ οἱ ἀδελφοί, πέντε ἦσαν ἀριθμόν. *De Hercule igitur Idæo fert opinio, primum hunc certaminis auctorem fuiſſe, & Olympiorum nomen indidiſſe. Quæ quidem quinto quoque anno celebrari juſſit, quod eumdem cum fratribus numerum expleret.* Subjicit in eo certamine Saturnum cum Jove congreſſum : tum Apollinem cum Mercurio. Poſtea Clymenus Cardis F. annis poſt Deucalionis Diluvium quinquaginta, ludos inſtauravit. Hinc Endymion Æthlii F. Exinde generationis unius interjecto ſpatio, Pelops omnium celeberrimos peregit in honorem Jovis. Poſt hunc Amythaon. Inde Pelias & Neleus, Tum Augeas. Item Hercules poſterior expugnata Elide; quando & Iolaum coronavit. Secundum hunc Oxylus : a quo deinceps intermiſſos Iphitus renovavit. Hæc fere Pauſanias. Euſebius in Chronico bis præſertim ante Iphitum Olympia celebrata refert. Primum anno DCXCV. Acriſii anno xxii. *Pelops*, inquit, *Peloponneſis regnavit : Olympiis quoque præfuit.* Secundo ad annum DCCCX. in Edit. Pontaci. *Hercules agonem Olympicum conſtituit : a quo uſque ad primam Olympiadem ſupputantur anni CCCCXXX.* Scaliger in Animadv. ad annum DCCCI. & in Iſagog. Canon. loco citato, primum certamen a Pelope celebratum eſſe vult anno Euſebiano DCCI. ut erat in codice Paulli Petavii Pariſienſis Senatoris. Tempus porro fuiſſe xxiii. Julii : quod novilunium incideret in ix. Julii anno 3398. Poſterius autem ludicrum ab Hercule peractum affirmat anno Euſebiano DCCCXV. annis v. tardius, quam Euſebius referat. Atqui peſſimi exempli res eſt; pro ingenio ac libidine tua, quo ad opinionem tuam accommodes, auctorum immutata ſententias. De priore quidem illo Euſebii loco, non valde pugnem, quin annus DCCI. eſſe debeat; quemadmodum exſtat in duplici codice membranaceo Euſebiani Chronici ſane vetuſtiſſimo, qui eſt penes P. Sirmondum. Alter vero locus quid meruit, ut a Scaligero ſola ex opinione, ſine veterum ſuffragio librorum, contra mentem Scriptoris interpolaretur? Nam ſi librorum auctoritas agitur, quamvis diverſi anni iiſce Herculis agonibus conſignentur, nullus tamen reperietur, qui ad DCCCXV. adſcribat. Scaligeriana editio annum præfert DCCCXI. Manuſcripti duo Sirmondiani optimæ notæ, annum DCCCV. Pontacus in Notis magnam in eo loco varietatem ſe in libris deprehendiſſe teſtatur : & alios quidem ad annum Theſei xxvii. adnotare. Eſt hic annus Abraami DCCCIX. alios vero ad xxiii. ejuſdem Theſei, qui eſt DCCCV. qui annus & in Sirmondianis cernitur; alios denique ad xxiv. Theſei. Producatur vel unus qui annum DCCC. exhibeat. Pontacus ipſe in editione ſua DCCCX. expreſſit, eo fretus argumento, quod ab anno illo inſtaurati ab Hercule ludieri numerat Euſebius ad primam Olympiadem annos CCCCXXX. quot videlicet conſurgunt, ſi de anno MCCXXI. quo Iphiti primum adnotavit Euſebius, detraxeris DCCCX. ſunt enim CCCCXXX. abſoluti, & interjecti. Quamquam potuit Euſebius in iſta CCCCXXX. annorum putatione alterutrum includere terminum, & annos non vertentes, ſed inchoatum dumtaxat numerare poſtremum; tamen vel DCCCX. vel DCCCXI. certe debet eſſe, non, ut fingit Scaliger, DCCCXV. Cujus commenti, & caſtigationis cauſa ipſa ridicula magis, magiſque temeraria eſt. Hæc enim ideo ſic ordinavit, ut ad hypotheſim ſuam Euſebiani numeri congruerent; nimirum ut agon uterque in eum annum caderet, qui aureo numero xvi. eſſet affectus, quique novilunium haberet in ix. Julii. Annus Euſebianus DCCI. quo agon a Pelope celebratus, cadit in annum periodi Julianæ 3398. cyclo Lunæ xvi. Adde cyclos Lunæ ſex, hoc eſt annos CXIV. orietur annus periodi Julianæ 3512. in quem annus Euſebii DCCCXV. incurrit, eodem numero aureo xvi. Hæc divinationis occaſio eſt, ut in annum illum DCCCXV. invito Euſebio agones Herculeos compingeret; quo ſcilicet poſt xix. quemque annum celebrata quondam Olympia ludicra perſuaderet. Ejuſmodi ſunt ἀποδείξεις ac demonſtrationes Scaligeri; ii characteres annorum certiſſimi.

Euſebianorum codicum varietas.

Demonſtrationum Scaligerianarum vanitas.

* *Euſtathius* in 2. Iliad. pag. 28. ait Olympicos ludos παρωνομάζεσθαι Ὀλυμπίῳ Διΐ, ἢ τῷ Ὀλύμπῳ. *Petavius.*

Digitized by Google

certiſſimi. De quibus ad annum DCCCX. ſic exclamat. *Sane hæ non ſunt epulæ plebeiorum ingeniorum, & eorum, qui hodie miſeras chartas diſperdunt fanaticis ſuis Chronographiis*. Quid, rogo, eſt in tota hac argumentatione non rationis inaniſſimum? Anno quolibet vertente XIX. cyclo XV. quondam Olympia celebrabantur. Unde habes? Nempe quia Pelops anno periodi Julianæ 3398. eodem illo cyclo, ludos inſtituit. Quid tum? An de reliquis conſtat, ſine quorum ad illos comparatione perit atiolo ſua merces? Nihil minus. Nam ſequentes ab Hercule celebrati ſunt, anno periodi Julianæ 3507. cyclo XV. ut eſt in Euſebii Chronico. Quod enim in annum 3510. arcentur ii ludi, ſola id Scaligeri divinatione, non ratione ulla, vel antiquorum ſuffragatione pervincitur. Demonſtratio certis, veris, ac confeſſis innititur. Hic ſola vaticinatio, & conjectura ſyllogiſmi caput ac robur continet: ſi mendoſos videlicet Euſebii ἀριθμοὺς eſſe concedimus, & pro DCCCX. anno, DCCCXV. ſubrogari patimur. Quod niſi per nos licet, uti nullo jure condonari poteſt, vaniſſima eſt collectio. Sed reliqua porro

Pag. 283. videamus. *Veteres*, inquit in Iſagog. Canon. lib. III. *tradunt primum ludicrum Olympicum Jovi dicatum fuiſſe, omnium a Pelope: ſecundum ipſi Pelopi ab Hercule: tertium Herculi ab Iphito*. Si tam uſitatum illud erat, uti cyclo XVI. quando in XI. Julii novilunium incideret, agones inſtaurarentur, oportebat & ab Iphito eodem cyclo celebrari. Atqui prima Iphiti Olympias convenit in cyclum V. Cur non Euſebiana illa duo loca recenſuit, & in annos illos ludicra duo ſummovit, qui cyclo V. prædiri ſunt, quo majorem ſucum faceret? Rurſum dicam: iſtiuſmodi argumentationum, & conjecturarum quiſquilias demonſtrationes & temporum characteres appellare, neſcio quam prudentis judicii ſit. Denique non unius

Secum ipſe pugnat. modo conjectur, ſed ſibi etiam, doctrinæque ſuæ contrarius eſt hac in parte Scaliger. Quæro enim qui veteres illi potuerint annum quemlibet XIX. ac novilunii in XI. Julii congruentis opportunitatem capere, ſine cycli decemnovennalis ſcientia; quam primum omnium Metonem excogitaſſe Scaliger ipſe non negat, annis poſt Olympiadem primam amplius trecentis. Quinetiam alterum neceſſe eſt, ut in VIII. Julii κέντρον θερινὸν, & ſolſtitium civile priſci illi poſuerint. Quod nihilo magis Scaligero conceditur. Atque ut de lunari primum cyclo videamus, ſatis, opinor, in Scaligeriana doctrina contritum eſt, veteres Græcos nullo alio cyclo ad pariandas Solis & Lunæ ratiocinia uſos eſſe, quam octaeteride. Hæc nos in primo & ſecundo libro abunde diſcuſſimus. Antiquiſſimus enim, ut agnoſcit Scaliger, orbis hic annorum extitit, in quo Solem cum Luna congruere perſuaſum fuit. Quamobrem poſt annos VIII. novilunia ad eoſdem reverti dies exiſtimabant. de XIX. annis nulla, ne levis quidem adhuc erat nata ſuſpicio.

De ſolſtitii cardine ejuſdem ἀπορία. Quomodo igitur Pelops, & Hercules cyclum illum XVI. & annorum XIX. circulum obſervare potuerunt? Jam quod κέντρον, & ſolſtitium æſtivum in Julii VIII. hæſiſſe dicit, novilunium vero primum Julii IX. quantum habet abſurditatis! Etenim κέντρα illa veterum, & ſolſtitia, octavas aſſerit partes eſſe ſignorum. Ideo Pelopis & Herculis ævo Solis in Cancrum ingreſſus, ſive neomenia Carcinonis, competere debuit Kalendis ipſis Julii. Atqui id Iphiti ſæculo demum accidit. Quippe anno quo prima Olympias iniit, Karkinonos neomenia Kalendis Julii commiſſa eſt; ut in hoc libro, & capite declarat. Ergo annis ante DXL. quando Pelops primum ludicrum edidit non Kalend. Julii, ſed ejuſdem menſis quintæ circiter die congruebat. Unde & octava Carcinonos, ſive κέντρον, XI. Julii tribuendum eſt. Ecquis Scaligeriana iſta legens riſum contineat? Nam quod poſt Olympiadem primam deinceps κέντρον hæſiſſe docet in XI. Julii, etſi eſt falſiſſimum, utcumque tamen hac ſpecie defenditur, quod prima Olympiacorum certaminum epocha, poſtquam ſemel occupata fuerat, perpetua lege & obſervatione ſancita fuit. De Pelopis autem & Herculis ſæculo quid fingi poteſt ejuſmodi? aut qua ratione factum eſſe tuebitur, uti quingentis & amplius annis antequam octava Cancri pars ad Julii VIII. diem perveniret, in ea κέντρον & ſolſtitium ſita Pelope collocatum? Eſt enim, uti dixi, diei IX. Julii ad ſolſtitium deſignatio quingentis annis Pelopis ærata poſterior. Ac nos ea ſic diſputamus, quaſi reliqua, quibus doctrina iſta fulcitur, vera ſint poſtulata Scaligeri; hoc eſt perinde ac ſi Iphiti ſæculo Carcinonis neomenia, ſive ſolſtitium, & ingreſſus Solis in Cancrum in Kal. Jul. inciderit. Quod quidem in hypotheſi dumtaxat Alphonſini anni, & æquabilis tropici veriſimile eſt, quæ utrum per illud tempus congrueret nobis eſt incertum. Ex quo planum eſt, quod libro ſuperiore pluribus agitatum eſt, quamvis cetera conſtent, nihilominus incertam fallacemque adhuc illam eſſe doctrinam, quam demonſtrativam appellare non eſt veritus.

* *Cyrillus* Catecheſ XII. pag. 262. Ὀλυμπιὰς δὲ παρ' Ἕλλησι καλεῖται ὁ κατὰ τέσσαρα ἔτη συντελούμενος ἀγὼν, διὰ τὴν κατὰ τετραετίαν ἐκ τῶν ἡλίου δρόμων, ἐκ τῶν κατ' ἔτος τριῶν ὡρῶν συμπληρουμένην ἡμέραν. *Petavius*.

CAPUT XLII.

De Anno Græcorum ad Olympiadas accommodato: deque menſe, ac die ludicri Olympici, & ejuſdem epocha.

MULTIPLEX initio capitis hujus eſt errorum, ac fœcunda copia. Nam & pugnantia loquitur Scaliger, & quæ aliis in locis velut indubitata poſuerat, contrariis opinionibus evertit.

* Principio quod de anno Græco in libro I. tradiderat, deque tetraeteridis diſpoſitu, id hoc in loco labefactatur. Multum in eo quippe ſudaverat, ut Græcorum menſes omnes tricenis conſtitiſſe diebus oſtenderet, & appendices dies ad annos ſingulos acceſſiſſe duos. Ita cum in annis quatuor dies conſurgerent 1447. & cum anno lunari civilis quadraret; deeſſent autem utrique ad ſolarem & Julianam tetraeteridem complendam dies XIV. (Eſt enim iſta dierum 1461.) exſpectata ſequenti tetraeteride, menſem unum intercalatum fuiſſe. Ex hac tetraeteridis, & octaeteridis forma periodus annorum ſex & ſeptuaginta contexitur, diebus conſtans 27759. In quibus tetraeterides ſunt XIX. octaeterides VIII. totidemque menſes intercalares civiles & tricenarii, ac præterea tetraeteris ſuperflua. Ejuſmodi anni tetraeteridos, ac periodi deſcriptionem apud Græcos omnes obſervatam eſſe non ſolum toto libro I. ex inſtituto demonſtrat; ſed in reliquis, & ubique fere eo velut principio, ac doctrinæ totius fundamento nititur. Itaque capite de anno æquabili minore Græcorum pluribus argumentis & Scriptorum teſtimoniis Gazam oppugnat, & Macrobium, ac Solinum; quod lunarem Græcorum annum eſſe docuerunt, contra & Herodoti, & Ariſtotelis, & antiquorum omnium conſenſum. Ipſe autem menſes illorum omnes tricenarios, annum dierum CCCLX. fuiſſe pertendit, cum acceſſione bidui: & hanc ipſam tetraeteridem ac periodum Græciæ populis omnibus ſine ullo diſcrimine tribuit: Athenienſibus, cap. de periodo Attica: Elidenſibus Olympiorum præſidibus, cap. de periodi Olymp. & ſequentibus. Veluti de eadem Olympica pe- Pag. 41.
riodo loquens. *Eamque periodum non ſolum Athenienſes,* Pag. 36.
ſed & aliæ Græcæ nationes amplexæ ſunt. Antiquiſſima ve- Pag. 37.
ro omnium tetraeteridum eſt Olympica. Ideo periodus Olympica ante omnes, & primo loco ponenda: præſertim cum reliquæ omnes ab hac derivatæ ſint. Tum pag. 39. de Olympica periodo. *Ita ut veriſſima hæc ſit periodus: ad quam ceteræ omnes Græcæ periodi directæ ſunt tamquam ad certam regulam*, &c. Sic Elidenſes Hierophantas ait inter octavum & nonum diem Julii in ſua illa tetraeteride diem intercalaſſe. Sed capite de Macedonica perio- Pag. 17.
do apertiſſime tetraeteridem ac periodum illam univerſis Pag. 45.
Græcis aſſignat. *Omnes*, inquit, *civitates Græciæ periodum Olympicam ab initio amplexæ ſunt, religionis cauſa*, &c. Ergo & Macedonas ipſos, & Bithynos, & Pythios, & Thebanos, & Syracuſanos, & Lacedæmonios, & Samios ſingillatim eodem unoi ac periodi typo uſos eſſe confirmat. Quæ cum ita conſtanter, ac præclare diſputaſſet, hoc demum in capite velut Circæo poculo re- Scaligerianæ doctrinæ conflictus.
pente mutatus novam quamdam, & contrariam anni rationem Græciæ populis affingit. Veteres ait Græcos, cum ſcirent annum lunarem CCCLIV. dierum numero conſtare,

conſtare, ut eum cum Sole conciliarent, biennis quibuſque confectis, alternis XXII. & XXIII. dies intercalaſſe, & in cavis menſibus tertiam pro ſecunda numeraſſe, ut ſingulis menſibus ſua νουμηνία eſſet. Ea redeceptum cenſet Herodotum exiſtimaſſe Græcorum menſes omnes triginta dies habuiſſe, cum pleríque XXIX. tantum auferrent. Et quamvis paullo poſt id aliquot dumtaxat Græciæ populis tribuere videatur, cum ita ſcribit: *Quod igitur annus aliquot Græcorum priſcorum* CCCLIV. *diebus conſtaret, & ſingulis bienniis exactis* XXII. *dies intercalarentur*, &c. nihilominus ἀορίστως atque univerſe loquitur, & cum *omnes Græciæ civitates ab initio periodum Olympicam amplexas eſſe*, lib. I. ſcripſerit, nullam omnino relinquit, cui nova iſta Trieteridon forma competat. Eſt vero manifeſta inſuper pugna ſecum ac diſſenſio Scaligeri. Qui cum ſibi iſtud objeciſſet; non videri alternis bienniis veteres Græcos XXII. vel XXIII. dies intercalaſſe, quoniam Solinus XXI. tantummodo intertos fuiſſe narrat; ex quo ſequitur, annum Græcorum CCCLX. dierum fuiſſe, & fine anni quarti XXI. dies fulciendæ epochæ adjici: ita demum reſpondet: *id eſſe verum, & locum habere in iis nationibus, quæ Pentaeterica ſacra inſtaurabant: non in iis quæ Trieterica tantum habebant, in quibus neceſſario annus erat dierum* CCCLIV. *& alternis* XXII. & XXIII. *dies intercalabant; poſt quam intercallationem inſtaurabatur ſolemne Trietericum*. Habemus igitur ex iis Scaligeri verbis, nationes illas Græciæ dumtaxat, quæ Trietericis ſacris ſolis fungerentur, annum illum novum adhibuiſſe dierum CCCLIV. & alternis biennis XXII. ac XXIII. dies intercalaſſe: reliquas vero, quæ Pentaeterica feſta, poſt annos videlicet exactos IV. inſtaurabant, annum habuiſſe dierum CCCLX. & intercalarem menſem quarto quoque vertente anno dierum XXI. addidiſſe. Atqui in proxime conſequentibus verbis aliud docet: nimirum hos ipſos populos, quibus Pentaeterici erant agones, XXII. dies & XXIII. intercalaſſe. *Cum igitur*, inquit, XXII. *intercalabantur, tempus illud aliquo inſigni cultu ſignabant, quod vocabant Trietericon. Cum autem* XXIII. *dies intercalati eſſent, hoc item tempus celebriori ſollemni notabant ut Elidenſes Olympiade, Phocenſes Pythiade, Athenienſes maiuſculis Quinquatribus; item maiuſculis Myſteriis. Habebant enim & minuſcula μυστήρια.* Ergo Elidenſes, Phocenſes, Athenienſes, & Pentaetericos ludos agitabant, & menſes alternis intercalabant XXII. & XXIII. dierum. Proinde ex ſuperiori doctrina annus illorum erat CCCLIV. dierum: & tamen ex alio capite, quod Pentaetericos illos agones haberent, annus ipſis conſtabat diebus CCCLX. cum intercalario dierum XXI. Mox de Elidenſibus dubitat, utrum aliquando anni genus illud uſurpaverint, aut, ſi uſurpaverint interdum, quandonam ejus uſum deſiverint. Hæc Pentaetericorum certaminum exempla & nominatim Olympiadum, Pythiorum, ac Myſteriorum, argumento ſunt non ſolum ante Olympiadicos inſtauratos ab Iphito ludos, ſed etiam poſt ipſorum primordia, idem anni ſchema ex diebus CCCLIV. & intercalaribus XXII. alternis & XXIII. receptum & adſcitum fuiſſe ex hac Scaligeri poſteriore ſententia. Immo vero & Herodoti ad hac ævo receptum inde concluditur, quod ei Scriptori annum illum fraudi fuiſſe defendat. Hoc ideo dixerim, ne quis ita Scaligerum excuſet; ut poſteriorem hanc anni ſpeciem dierum CCCLIV. priſcis illis Græciæ temporibus ante inſtitutas Olympiades contigiſſe cenſeat; alteram vero libro primo declaratam poſt inſtauratos ab Iphito ludos exortam. Sed ea tergiverſatio cum iis, quas proxime propoſui, rationibus evertitur: tum eo ſane, quod in lib. I. & alibi paſſim annum Græcum vetuſtiſſimis ſæculis, & ante conditas Olympiadas ad eam formam deſcriptum afferat, quam prima libro tradit. Quod ad Herodotum, & Solinum attinet, duplex itidem a Scaligero commiſſus eſt error. Quorum prior de Herodoto in fine lib. I. a nobis refutatus eſt: ubi illud oſtendimus quo ſenſu ſcripſerit Herodotus, Græcorum menſes tricenarios omnes fuiſſe, & tamen alternis quibuſque biennils menſem unum intercalatum. Quod ex Gemini auctoritate longe aliter interpretati ſumus, quam Scaligeri vana & ridicula conjectura ferat; qua nihil abſurdius excogitari poteſt. In Solino haud minus falſitatis tenetur, quem ait Græcos dixiſſe ſolitos intercalare non XXII. alternis ac XXIII. dies, ſed tantum XXI. De quo verbum quod ſciam nullum apud eum Scriptorem legitur. Nam cap. II. de anno Græcorum & Romanorum differens, de Græco ita loquitur, quem lunarem eſſe docuerat: *Græci ergo ſingulis annis* XI. *dies, & quadrantem detrahebant, eoſque octies multiplicatos in annum nonum reſervabant, ut contractus nonagenarius numerus in tres menſes per tricenos dies ſcinderetur*. Falſo itaque Solino tribuit; menſem illum intercalarem dierum unius, & viginti, quod ne fando quidem eſt auditum umquam.

Pag. 352. (margin, beside "mum respondet")

Herodotus & Solinus a Scaligeri calumnia vindicantur. (margin, beside "error. Quorum")

Annus Olympiadis primæ, ſive inſtauratæ ab Iphito Panegyris Olympicæ recte a Scaligero ponitur Julianæ periodi 3938. quod poſtea confirmabitur. Sed idem in menſis ac dierum cardine deſignando, ſomniis ſuis, ac divinationibus indulget. Scaligerianæ quippe doctrinæ arx & caput illud eſt: Veteres ſolſtitium civile in VIII. die Julii pertinaciſſime retinuiſſe. Neque enim τροπὰς apud Græcos ſcriptores, Ariſtotelem, Theophraſtum, & ceteros, ſolſtitia vera, & ἀκριβῆ ſignificare, ſive ingreſſus Solis in puncta dodecatemorii Cancri, vel Capricorni; ſed octavum ab illo diem: quod & alibi paſſim, & libro III. Iſagog. Canon. pagin. 185. cap. VII. docet. Quoniam igitur Iphiti ſæculo Carcinonis neomenia circa Kalendas Julias incidebat, ideo octavus ab illis dies ſolſtitio civili dicatus eſt: idque conſequentibus annis obtinuit: tametſi ob προήγησιν ſolarem longius ab illo die Carcinonis neomenia retroceſſiſſet. Ex eo factum putat, ut tam lunaris, quam civilis & æquabilis anni primus menſis numquam citra IX. Julii cœperit: ſed citima utrobique neomenia in IX. Julii poſt κύκλον ἀρχήν, remotiſſima VII. Auguſti contigerit. Hinc Olympiade prima ineunte, neomenia tam lunaris, quam civilis menſis incurrit in IX. Julii. Ludicrum ergo celebratum eſt plenilunio, hoc eſt XXIII. Julii. Hæc Scaligeri vaticinatio in lib. I. ad unguem excuſſa, ac plane refutata eſt, una cum anni Græci commentitia ſtructura. Nam quod ſolſtitium civile in octava ſignorum parte poſitum per illud tempus exiſtimat: nec uſquequaque verum eſt; & ut gratis concedatur, abſurdum eſt eumdem diem perpetuo retentum a poſteris; præſertim poſt Metonem, & Calippum, qui ſolſtitium alio die deprehenderunt. Præterea nondum illud convenit, an ingreſſus Solis in Cancrum Iphiti ævo circa Kal. Jul. acciderit. Quocirca ſi quis inficietur Carcinonis neomeniam ex Alphonſino calculo depromptam ſæculo illi congruere, Scaligerianam pompam omnem diſcutiet. Alterum deinde nihilo certius eſt, utrum lunaris anni primus menſis numquam citra cardinem æſtivi ſolſtitii cœperit; an potius ad plenilunium maxime reſpexerint antiqui: ut quod ſolſtitio vicinius eſſet, id primi menſis haberetur, ſive præcederet epocham, ſive ſequeretur; quemadmodum Judæi veteres primum menſem, vel Niſan inſtituebant. Immo poſterius hoc altero probabilius eſſe demonſtravimus lib. I. ubi de menſibus Atticis, anníque Græci cardine diſputatum eſt. Adde Iphiti temporibus nondum exordium anni in æſtivo ſolſtitio conſtitutum, ut vel ipſe Scaliger opinatur; ſed in bruma, in quod tempus embolimi menſes conjecti ſunt. Qua ratione factum eſt, ut Hecatombæonis neomenia ſaltem in iis annis, qui proxime intercalares antecedunt, ſolſtitium ſæpius anteverterit. Hæc omnia cujuſmodi apud antiquos fuerint, nemini pro certo compertum eſſe poteſt: & tamen ſic quaſi apud omnes rata, & in confeſſo poſita ſint, tamquam principia methodi ſuæ, ἢ αἱ συνέχουσαι τεχνικὴ ὁδός, adhibentur a Scaligero. Atqui magnam falſiſſimæ illius doctrinæ partem pleríque non ſectatorum modo ſuorum, ſed & aliorum penitus perſuaſit: qui quidem & de anno Græco idem quod ille ſentiunt, & Olympicorum certaminum epochas iiſdem diebus affigunt. Quos omnes, ſi hæc noſtra patienter legerint, non dubito quin erroris pœniteat, & auctoris ſui vanitate damnata, certiorem antiquorum temporum ſcientiam aliunde conquirant.

Epocha Olympiadum in 9. Julii falſa. (margin, beside "Julii pertinaciſſime")

Quamobrem quod ad primum Iphiti ludicrum attinet; eſto, illud circa Julii XXVI. celebratum ſit; quoniam novilunium primi menſis IX. menſis ejuſdem iniit. De reliquis tamen Olympiadibus falſa eſt opinio Scaligeri tam longe ab æſtivi epocha ſolſtitii ludos iſtos, & primi menſis neomeniam impune removentis, ac præſertim in Auguſtum relegantis. Quod ego ſecus inſtitutum arbitror. Unde periodi Olympicæ, & Atticæ diagramma, cujus ad typum Olympicas celebritates & Atticas exigit lib. I. frivolum & otioſum eſt. Fruſtra in eo ſecundæ Olympiadis menſis iniiſſe fingitur XXIV. Julii.

Qui

Qui potius, quam xxiv. Junii? Eſt enim novilunium hoc ſolſtitio propinquius? Idem & de iv, vi, viii. & ix. judicium eſt; & ut univerſe dicam, de omnibus illis menſibus primis, qui longius ab ſolſtitio diſtant.

CAPUT XLIII.

Expenditur de luſtro Olympico conjectatio Scaligeri. Demonſtratur numquam Julianum quadriennium pro Olympiade ſumptum. Auſonius explicatur. Socratis itidem loca varia.

LUSTRUM proprie Romanorum eſt, & quinque annos complectitur. Nonnumquam tamen quadriennium Olympicum quinquennalis luſtri appellatione cenſetur; ut ab Ovidio verſibus iis, quos laudat Scaliger:

In Scythia nobis quinquennis Olympias acta eſt.
Jam tempus luſtri tranſit in alterius.

Et alibi.

Poſtque meos ortus Piſæa vinctus oliva
Abſtulerat decies præmia victor equus.

ubi quinquaginta annos circumſcribi putat. Sed quod idem ſubjicit: poſt deſitum ludicrum Olympicum, luſtrum Julianum in Olympiadis ſucceſſiſſe vocabulum: hoc vero ſine auctoritate, ſine judicio commentus eſt. Quis fando illud umquam audiit? quis alicubi legit; centeſimam verbi gratia, vel ducenteſimam Olympiadem pro centeſimo, vel ducenteſimo luſtro, ſive quadriennio Juliano ſumi? Quis ita locutus eſt? Aliud enim eſt cum Olympiade, luſtri Romani; aut cum luſtro Romano, Olympiadis nomen aliquando communicari. Olympiades vero cum numerantur, de Julianis luſtris, & quadrienniis accipi debere; hoc vero ridiculum, & a Scaligero confictum eſt. At enim nonnulla profert teſtimonia, quibus hoc perſuadeat. Non aliunde lector eruditus hominis iſtius ἀκρισίαν plenius agnoſcet, quam ex iis exemplis, quibus ad commenti novi probationem abutitur. Primus locus ex Auſonio ſumitur; qui ita cecinit epigram. cii. de Faſtis ſuis.

Mille annos, centumque & bis fluxiſſe novenos
Conſule Auſonii nomen adusque leges.
Fors erit, ut luſtrum cum ſe cumulaverit iſtis,
Confectam Proculus ſignet Olympiadem.

Auſonii Conſulatus incidit in annum Chriſti CCCLXXIX. *Indict.* VII. *auctore Marcellino Comite. Erat annus cycli Solis* XXIV. *& proinde quartus luſtri Juliani; quod quidem luſtrum incipit ſemper ab anno biſſextili. Nam & annus primus Julianus habuit litteras Dominicales* C B. *Præterea in magno Paſchali, Conſules a Bruto primo Coſſ. ad ſæculum Juſtiniani per quadriennia digeſti ſunt; quorum quadrienniorum primus ſemper eſt biſſextilis. Quod luſtrum vocet Olympiadem Auſonius, hoc vero novum non eſt: ſed potius quod luſtrum Julianum illi dicitur Olympias: cum quadriennii ultimus annus, in quem incidit Conſulatus Auſonii, ſit quartus luſtri Juliani.* Hæc Scaliger, in quibus plane παρορᾷ. Nam quo argumento perſuadet ſibi, Auſonium luſtrum appellare quadriennium? Quid neceſſe eſt? Licet enim proprie hæc uſurpare vocabula, ut quinquennale tempus ſignificet. Cur, inquam, luſtrum Julianum in iis verſibus intelligit potius, quam vetus, & quinquennale? Votum eſt Auſonii, ut poſt annos quinque, ſive vertentes, ſive ineunte quinto, Proculus Conſulatum obtineat; poſt annos videlicet a Conſulatu ſuo quinque; nempe anno Chriſti CCCLXXXIV. vel CCCLXXXV. ita ut quinque anni, vel comprehenſo anno Conſulatus ſui, qui eſt CCCLXXIX. vel excluſo, numerentur ad alterum illorum duorum. Porro Faſtos ſuos edidit Auſonius anno aliquo, qui inter CCCLXXIX. & eum, in quem Proculo Conſulatum optabat, interjectus eſt; cum jam Conſules in annum proxime antecedentem deſignati forent. Quare Conſulatum eidem auguratur in annum puta CCCLXXXV. quo a Kal Januar. currebat annus quartus Olymp. CCXC. & a ſolſtitio proximo cœpit Olympias CCXCI. Quid eſt igitur manifeſtius, quam ſperare Poetam Conſulatum Proculo in annum ultimum Olympiadis obventurum? Hoc enim

Auſonius declaratur.

verba iſta ſignificant; cum luſtrum, id eſt quinquennium, ad annos CCCLXXIX. acceſſerit, nempe poſt annum CCCLXXXIV. ultimo anno Olympiadis labente, & prope confecto Proculus Faſtos ſuo nomine ſignabit. Hic germanus eſt ſenſus; a quo dum nimis argutus eſſe ſtudet, aberravit Scaliger. Nugaciſſima porro eſt & illa ratio: cum ait primum annum Julianum biſſextilem fuiſſe: ideoque luſtrum Julianum a biſſextili incipere. Quid ſi enim negetur id de primo anno Juliano? quod utique probabiliter inficiari poſſit aliquis; ut alibi declaratum eſt. Nec minus iſta futilis eſt; quod in magno Paſchali per quadriennia Conſulatus digeſti ſint. Quaſi Paſchale hoc viderit umquam, vel ſecutus ſit Auſonius, quod Juſtiniani tempore primum editum eſt. Denique ſi Romani luſtra Juliana tamquam Græci Olympiadas ſuas, numerare cœperunt; unde tandem initium ſumpſerunt? An ab Urbe condita? an a primo Juliano? an ab eo tempore, quo deſitum eſt Olympicum luſtrum? quod Conſtantino Imperatore contigiſſe auctor eſt Onuphrius. Cum de iis nulla in omni vetuſtate memoria extet; temeraria eſt conjectura, Julianum luſtrum vice Olympiadum putari cœpiſſe.

Huic vaniſſimæ divinationi ſuccedit alia nihilo probabilior. *Conſtantinus*, inquit, *moritur anno Chriſti* CCCXXXVII. *die Pentecoſtes, anno quarto Iphiteæ Olymp.* CCLXXVIII. *duobus circiter menſibus ante initium* CCLXXIX. *Socrates ait deceſſiſſe anno* II. *Olymp.* CCLXXVIII. *Procul dubio intelligit annum ſecundum luſtri Juliani. Erat enim cyclus Solis* X. *ſecundus a biſſexto.* Ergo luſtra Juliana Socrates ab Iphiti ſæculo computavit, quaſi ducenteſimum ſeptuageſimum octavum luſtrum numeraret? An non facilius eſt lapſum eſſe Socratem arbitrari; qui & alias ſæpe in ſupputandis Olympiadibus a communi ſententia, & veritate diſcedit; quam adeo perturbatam & inſolentem numerandorum temporum rationem illi tribuere? Mortuus eſt autem revera Conſtantinus anno Chriſti CCCXXXVII. labente adhuc Iphiti MCXII. ſive quarto Olymp. CCLXXVIII. ex quo Socrates, Socratiſve librarius caſtigandus eſt.

Socratis locus caſtigatur.

Eodem modo corrigendus eſt idem Scriptor, dum Theodoſium ſeniorem deceſſiſſe narrat anno primo Olymp. CCXCIV. Olybrio & Probino Coſſ. Januarii XVII. cum tamen laberetur adhuc tertius Olymp. CCXCIII. Quis non videt vel errore, vel alia quadam de Olympiadum initio imbutum opinione Socratem, biennio, ut in exemplo priori, deerraſſe. Tametſi diverſus is error eſt. Nam illic μεταχρονισμῷ biennii, ſecundum annum Olympiadis pro quarto poſuit: hic προχρονισμῷ totidem annorum, primum appellavit Olymp. CCXCIV. qui tertius erat CCXCIII. Proinde ridicule Scaliger, & iſtic Olympiadem pro luſtro Juliano accipi divinat; quoniam cyclus Solis erat XIII. & biſſextilis annus, nempe Chriſti CCCXCVI. unde primus, ait, Olympiadis vocatur a Socrate.

Item alter ejuſdem.

Sequitur exemplum aliud: Socrates, inquit, auctor eſt Arcadium deceſſiſſe anno Chriſti CCCCII. ſecundo Olympiadis CCXCVII. Baſſo, & Philippo Coſſ. Kalend. Maii. Atqui is annus quartus eſt Olymp. CCXCVI. Quare cum annum eumdem eſſe dixit Socrates ſecundum Olympiadis, ad Julianum luſtrum reſpexit. Erat enim cyclus Solis XXVI. & ideo ſecundus luſtri Juliani. Verum manifeſtus hic eſt Scaligeri paralogiſmus. Nam Arcadius anno Chriſti CCCCVIII. mortuus eſt. Quem in annum Conſulatus Baſſi & Philippi convenit; Indictione VI. ut teſtatur Marcellinus Comes. Igitur vana eſt obſervatio ſecundi anni luſtri Juliani. Nam cadet obitus Arcadii in annum III. Olympiadis CCXCVI. non ſecundum. Socrates vero προχρονισμῷ itidem, ut ante peccat, non biennii, ſed triennii.

Lib. vii. cap. I.

Lib. vi. cap. xxi.

Quæ cum ita ſint, falſiſſima eſt argumentatio Scaligeri, ex iis Socratis teſtimoniis qua perperam intellectis, qua temere ad commentum ſuum accommodatis, illud quod hactenus inauditum erat affirmantis, *Olympiadem apud illos Scriptores eſſe non ſolum ſpatium luſtri Julianæ, hoc eſt dierum 1461. ſed etiam merum luſtrum Julianum eſſe:* cujus *annus primus ſit biſſextilis, duplici littera Dominicali præditus.* Quod inſuper obſervatione altera confirmat libro quarto pluribus explicata; nimirum quod *Luciani tempore Hecatombæon, aut primus Eliadenſium menſis merus Quintilis Julianus eſſet, & propterea intervallum Olympicum non, ut antea, vagum, ſed ſtabile foret.* Quam opinionem ſatis ad eumdem illum locum

Error alius Socratis.

libro noſtro quarto confutavimus. Sed ἔλεγχον, & ἀκρίβειαν majorem in eadem falſa de luſtro Juliano conjectura porro videamus. Tria ſunt hactenus e Socrate loca deprompta; quibus probavit Scaliger Olympiadem merum eſſe Julianum luſtrum. Ex iis duo tantum priora non illud quidem efficiunt, quod perſuaſit ſibi; ſed annum tamen eumdem Olympiadis commonſtrant, qui in luſtro Juliano debet eſſe, ut ad falſam hypotheſin congruat. Tertium Arcadii exemplum Scaligero hiſtorica veritas extorquet. Proinde duobus, non amplius, locis divinatio illa fulcitur. At ecce ſubinde alia tria eodem e Socrate producit exempla; quæ rationes ipſius conturbant. Nec enim eumdem in luſtro Juliano ſitum habent anni illi, qui in Olympiade apud Socratem exprimitur. Primum Conſtantius Chlorus Conſtantini M. pater obiit, ut refert ille, anno primo Olymp. CCLXXI. Julii xxv. quod tempus convenit anno Chriſti CCCV. *Si Olympias*, inquit Scaliger, *nihil aliud eſt, niſi luſtrum Julianum, ſecundum hæc Conſtantius obierit anno Chriſti* CCCVI. *non* CCCV. Atqui ex Euſebio Conſtantinum liquet obiiſſe anno CCCVII. Secundo *Conſtantius Conſtantini F. deceſſit Tauro, & Florentio Coſſ. anno* CCCLXI. *primo Olymp.* CCLXXIV. *Socrates primo anno ejuſdem Olympiadis deceſſiſſe teſtatur. Quare hic Olympias non fuerit luſtrum Cæſarianum. Denique Valens Imp. cæſus eſt a Gothis anno ante Conſulatum Auſonii, hoc eſt Chriſti* CCCLXXVIII. *Cyclo Solis* XXIII. *& ideo anno tertio luſtri Romani, anno ſecundo Olymp.* CCLXXXIX. *Socrates confert in annum quartum Olymp.* CCLXXXIX. *Sed fallitur. Neutri enim Olympiadi Iphiteæ, aut Julianæ convenire poteſt.* Hæc Scaliger illo ipſo ex auctore, unde ad opinionem ſuam probandam argumenta petierat; ad eamdem labefactandam teſtimonia protulit, quæ cum uno plura ſint, quam priora; ſi non falſam conjecturam illam, certe dubiam necdum ſatis exploratam eſſe demonſtrant; eoque ſaltem pertinere debent, ut aſſenſus temeritatem inhibeant. Quid igitur de eo homine judices, qui allatis iis diſputatiſque rationibus, poſtremo ita concludat? *Ex iis manifeſto colligitur, Olympiadem illis ultimis temporibus luſtrum quidem non Iphiteam intelligi, ſed Julianum: idque a menſe Septembri antecedente.* Ad ſummam, ut illa tria Socratis loca conſideremus obiter: quod ad Conſtantii Chlori obitum attinet, jam nos in Animadv. ad Epiphanium, cum de temporibus Romanorum Imperatorum ageremus, oſtendimus recte videri illud a Socrate mandatum hiſtoriæ; anno primo Olymp. CCLXXI. videlicet Chriſti CCCV. Unde & primum Conſtantini M. conſurgit initium. Probabile eſt enim fuiſſe duplex, ut ibidem probavimus, & poſtea hoc eodem in libro docebimus. Anno igitur Chriſti CCCV. cœpit Iphiti annus 1081. ſive Olympiadis CCLXXI. primus; quo eodem anno Chlorus obiit, & Conſtantinus Imperator a militibus acclamatus eſt: tametſi nomen Auguſti, & Imperatoris ipſe nonniſi ſequenti anno, cum a Maximiano gener aſcitus eſt, uſurpare voluerit. Fallitur vero Scaliger, qui anno CCCVII. Conſtantii Chlori obitum conſignat. De quo in Conſtantini epocha poſtea. Conſtantii porro obitus recte apud Socratem confertur in annum primum Olympiadis, non CCLXXXIV. ut ſcriptum eſt a Scaligero, ſed CCLXXXV. qui annus Chriſti trecenteſimo ſexageſimo primo iniit; ut vel ex hoc loco non ſolum reliquæ ejuſdem Socratis, aut ejus librarii hallucinationes caſtigandæ ſint, ſed etiam Scaligeri conjectura repudianda. Denique Valens Imperator revera mortuus eſt anno Chriſti CCCLXXVIII. Valente VI. & Valentiniano II. Coſſ. Auguſti nono. Erat hic annus ſecundus Olymp. CCLXXXIX. non quartus, ut putat Socrates: ſecundum quem mortuus eſſet Valens anno Chriſti CCCLXXX. non ut Scaliger aſſerit, CCCLXXIX. hoc eſt ipſo Conſulatu Auſonii. Scribit enim videri Socratem conferre necem Valentis in ipſum annum Conſulatus Auſonii.

Alia Socratis teſtimonia Scaligeranæ divinationi contraria.

Duplex initium Conſtantini.

Quod autem anno CCCLXXVIII. mortuus ſit Valens, Marcellinus Comes approbat, qui in præfatione Chronici ſui Theodoſium poſt Valentis obitum Imperatorem eſſe factum refert Indict. VII. Coſſ. Auſonio, & Olybrio, XIV. Kal. Febr. Cum ergo Valens III. Eid. Aug. deceſſerit, utique anno ſuperiore, Chriſti vero CCCLXXVIII. Indict. VI. mortuus eſt.

CAPUT XLIV.

De primo Olympiadum Iphiti anno, qui demonſtrative colligitur: imprimis ex Thucydideis eclipſibus.

QUo illuſtrior eſt annorum ille titulus, eo firmioribus munimentis omni ex parte vallandus eſt, ac certa illi ſedes in annorum ſerie, & Juliana periodo conſtituenda: quoniam quidem ſingulare iſtud Chronologiæ præſidium eſt, & fax quædam vetuſtorum Græciæ temporum, quæ mythici illius, ut a Varrone nominatur, temporis caliginem jucundiſſima veritatis luce diſcuſſit. Quamobrem diligenter a nobis opera dabitur, uti certis, & indubitatis argumentis epocha iſta firmetur: quæ partim ex conſpiranti præſtantiſſimorum auctoritate Scriptorum; partim ex Aſtronomicis obſervationibus petenda ſunt. Ex iis enim duobus capitibus demonſtrationes omnes Chronologicæ ducuntur. Atque ideo ſtudioſius hoc loco præſtandum eſt, quo ab Scaligero, aliiſque nonnullis Chronologis mollius hujus epochæ probatio perſtringitur; qui uno, alterove Scriptoris alicujus teſtimonio contenti, utpote in re perfacili, cetera momenti gravioris argumenta diſſimulant.

De Olympiadum igitur Iphitearum epocha aliquot annorum inter primarios Chronologos controverſia vertitur. Præcipua eſt unius anni. Quippe Nicolaus Copernicus libro III. Revol. cap. XIX. a prima Iphiti Olympiade ad æram Chriſtianam computat annos Ægyptios 775. dies 12. horas 12. Tabulæ Prutenicæ in Canonio Intervallorum, ab Olympiadibus ad initium Chriſti annos totidem numerant. qui ad Julianos redacti, annos efficiunt 774. dies 184. In eadem ſententia Mercator eſt; qui annum primum Olympiadis, mundi numerat 3192. annum vero primum æræ Chriſtianæ iniiſſe putat anno mundi 3969. jam ſex menſibus inchoato. Caput enim anni in Leontone collocat. Ex illorum opinione contigit Olympias prima, anno periodi Julianæ 3939. Et quidem Neomenia prioris menſis Olympici a Copernico conſtituitur XXVIII. Junii, Cyclo Lunæ VI. Solis XII. a quo tempore ad Nicænum Concilium προήγησις facta eſt fere quatridui. Si igitur a XXVI. Junii in anno periodi Julianæ 3939. ad Kal. Jan. anni 4714. ineuntis computes, annos Julianos invenies 774. dies 187. ſi nimirum de annis periodi Julianæ 4712. diebus 365. deducas annos ante epocham Iphiti ex illorum opinione confectos 3938. dies 178. Porro anni Juliani 774. dies 187. ſi ad Ægyptios redigantur, anni ſunt 775. dies 55.

Copernici falſa ſententia.

Altera eſt illorum ſecta, qui anno uno Olympiadum caput antevertunt; idque in annum conjiciunt Julianæ periodi 3938. Cyclo Lunæ V. Solis XVIII. ita ut Natalis Chriſti vulgaris in annum incurrat Iphiti 776. qui eſt quartus Olymp. CXCIV. Quæ eſt Scaligeri, Joannis Lucidi, Buntingi, Mulleri, Temporarii, Chriſtmanni, Calviſii, & aliorum ſententia; cui & nos libenter ſubſcribimus. Huic enim & hiſtorica ipſa veritas, & priſcorum auctoritas, & Aſtronomicæ obſervationes fidem conciliant. Oſtendatur iſtud ex Eclipſibus aliquot, quas probatiſſimis ab auctoribus proditas accepimus.

Thucydides anno primo belli Peloponneſiaci, æſtivo tempore Solem defeciſſe notat libro II. τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, inquit, νουμηνίᾳ κατὰ σελήνην (ὥσπερ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίγνεσθαι δυνατόν) ὁ ἥλιος ἐξέλιπε μετὰ μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη, γενόμενος μηνοειδὴς καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων. *Eadem æſtate, prima die Lunæ, quo tempore videtur id ſolum poſſe contingere, Sol defecit poſt meridiem, ac rurſus ſplendorem recepit, cum corniculata effigie conſpectus eſſet, & ſtellæ aliquot apparuiſſent.* Annus primus Peloponneſiaci belli cœpit ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ, ut idem auctor eſt initio lib. II. *ineunte vere*, anno Olympiadis LXXXVII. primo exeunte, ſequente ſecundo. Nam anno quarto belli currente incidit Olympicum ludicrum, quo vicit Pancratio Dorieus Rhodius τὸ δεύτερον, lib. III. pag. 176. fuit hæc Olympias LXXXVIII. Ergo exeunte anno quarto antecedentis Olympiadis, Iphiti CCCLXVIII. cœpit annus quartus Peloponneſiaci belli. Similiter anno duodecimo belli labente, Olympia peracta ſunt, quibus Androſthenes Arcas Pancratio vicit, Archonte

Prima Eclipſis Solis ex Thucyd. p. 117. Græcolat. Edit. Vech.

Athenis

Athenis Euclide; quando Lacedæmonii ab Elidenſibus excluſi ſunt, & in ludorum celebratione trepidatio fuit. Ea non alia eſt Olympias quam xc. Proinde deſinente quarto anno Olymp. LXXXIX. ſive Iphiti CCCLVI. verno tempore inchoatus eſt annus belli Peloponneſiaci duodecimus. Quare neceſſe eſt annum primum belli cœpiſſe anno, uti dictum eſt, exeunte primo Olympiadis LXXXVII. Atqui eclipſis illa Solis, ſi ad Aſtronomicas noſtras tabulas revocetur, convenit anno per. Jul. 4283. cyclo Solis XXVI. Lunæ VIII. ante initium annorum Chriſti quadringenteſimo trigeſimo primo, Auguſti tertio, feria IV. Novilunium verum Athenis hora poſt meridiem 3, 5′, 3″. Apparens hora 4, 8′, 3″. Sole in gradu Leonis 5, 11′. exiſtente. Initium ejus hora 2, 58′, 3″. a meridie. Deſiit hora 5, 9′, 3″. Duravit horas 2, 11′. Digitorum porro fuit 8. & paullo amplius. Quocirca primus annus belli iniit anno per. Jul. 4283. vere; adeoque quartus anno per. Jul. 4286. duodecimus, anno 4294. Ex quo ſequitur Olympiadem LXXXVIII. ſive annum Iphiti CCCLIX. cœpiſſe anno per. Jul. 4286. Olympiadem vero xc. hoc eſt Iphiti CCCLVII. anno 4294. Unde ſi retro numeret, ſequitur Olympiadem primam Iphiti cadere in annum per. Jul. 3938. ſi nimirum de annis 4294. deducas annos 357. relinquentur enim 3937. ideo primus Iphiti incidit in annum 3938.

Secunda eclipſis Solis ex Thucyd. lib. IV. pag. 286. Secundo altera contigit eclipſis Solis anno octavo ineunte belli, ut idem auctor eſt. Tempus eſt anno CCCCXXIV. ante æram Chriſtianam, per. Jul. 4290. cyclo Lunæ XV. Solis VI. anno Nabonaſſari CCCXXIV. Choeac XV. Martii Juliani XXI. feria IV. Novilun. verum hora poſt mediam noctem circiter 8, 25′. in merid. Athenienſi: ex noſtris tabulis. Apparens autem hora 8, 17′. matutina. Cœpit poſt Solis ortum una hora circiter. Medium ejus poſt ortum, eodem fere intervallo. Tenuit horas paullo minus duas, digitorumque fuit 9, ½. Si annus octavus belli Peloponneſiaci incidit in annum per. Jul. 4290. eſtque quintus ab eo anno, qui vere Juliani ejus anni cœpit, in quo proxima æſtate Olympiat peracta eſt octogeſima octava, ſequitur Olympiadem primam iniiſſe anno, ut prius, 3938.

Sed clarius idipſum ex altero Thucydidis loco, quem adduximus, convincitur. Nam, ut refert lib. V. pag. 372. finito undecimo anno belli, ineunte duodecimo, Athenienſes cum Argivis, & Mantineis, & Eleis fœdus in centum annos faciunt. Hujus anni æſtate ludi Olympici celebrantur. Convenit enim inter illos, ut fœderis formula in columnam incideretur, eaque ludis Olympicis, qui tum fiebant, publice proponeretur. καταθέντων δὲ ἐξ Ὀλυμπίαν στήλην χαλκῆν κοινῇ Ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. *Cippum etiam aneum communi ſumptu factum ſtatuant Olympiæ, in ludis Olympicis, qui nunc fiunt.* Mox

pag. 379. ſubdit. Ὀλύμπια δ' ἐγένετο αἱ θέρους τούτου, οἷς Ἀνδροσθένης Ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα. *Hac autem æſtate Olympia exſtiterunt, in quibus Androſthenes Arcas primum Pancratio vicit.* Annus hic fuit ab eo, quo eclipſis poſterior incidit, quintus. Eclipſis autem commiſſa eſt anno per. Jul. 4294. Olympiadicos agones eſſe peractos. Eſt autem Olympias xc. Proinde prima congruit anno 3938.

Tertia eclipſis Lunæa Thucydide lib. VII. pag. 527. Tertius Lunæ defectus certiſſimo charactere Olympiadum initia ſignat: quem anno XIX. belli Peloponneſiaci contigiſſe proditum eſt a Thucydide: quando Athenienſes duce Nicia navali prælio in Sicilia victi ad diſceſſum ſeſe comparabant. Celeberrima hæc Lunæ defectio fuit; cujus & Plutarchus in Nicia meminit, & Diodorus, & alii omnes Hiſtorici, qui de Athenienſium expeditione illa meminerunt. Nam ex illa injecta eſt Niciæ ſuperſtitioſiſſimo homini religio, quo minus proficiſceretur. Quæ res extremam ipſi, & exercitui perniciem attulit. Tempus eclipſis ſub noctem mediam ab omnibus notatur. Convenit autem anno per. Jul. 4301. cyclo Lunæ VII. Solis XIII. ea nocte, quæ ſecuta eſt Auguſti diem ſeptimum, & viceſimum. Novilunium verum ex noſtris tabulis Syracuſis contigit Auguſti XXVIII. media ipſa nocte: id eſt hora 0, 1′, 27″. Duravit horas 3, 48′. Initium ejus hora 22, 7′, 27″. a media nocte diei XXVII. Finis hora 1, 53′, 27″ diei XXVIII. Digitorum quoque fuit 15. adeoque tota eſt obſcurata. Si igitur annus XIX. belli iniit anno per. Jul. 4301. primus cœpit anno 3938.

Idem confirmat & eclipſis una & altera, lunaris videlicet, quæ anno XXVI. belli contigit; & Solaris maxime inſignis anno ultimo belli, poſt Athenas a Lyſandro captas; de quibus poſtea, cap. de epocha Peloponneſiaci belli. Ex hoc vero annorum Peloponneſiaci belli cum Olympiadibus conſenſu: cui nemo prudens refragari poſſit, validiſſime Olympiadum Iphiti principium adſtruitur, quod antea conſtitutum eſt; & Copernici, Mercatoris, aliorumque convincitur error, qui anno uno tardius ludos Olympicos conſignant. Etenim ſi anno per. Jul. 4286. quarto belli labente, agones iſti commiſſi ſunt, itemque duodecimo belli, per. Jul. 4294. non utique ſequentibus annis, id eſt 4287. & 4295. celebrati ſunt, ut Copernici ratiocinia poſtulant. Quæ omnia Diodori præſertim teſtimonio corroborantur; qui ad ſingulos annos Olympiadas adnotavit. Idipſum & epochæ comprobant, quæ cum Olympiadibus implicitæ ſunt. Velut Græcorum de Xerxe victoria, quæ contigit anno per. Jul. 4234. quo eodem Olympias indicta, ut auctor eſt Herodotus lib. VIII. Ea eſt ſeptuageſima quinta. Quod poſtea diſputabitur. Sic & ex annorum Urbis cum Olympiadibus comparatione idem efficitur; de qua proximo capite; tum ex Metonis obſervatione; Alexandri obitu, qui anno primo Olymp. CXIV. mortuus eſt, anno per. Jul. 4390. ut ex Aſtronomicarum conſenſu tabularum firmiſſime conſtat; & innumeris aliis, quæ opportunius ſuis locis pertractabuntur.

Sed præ ceteris memorandus eſt egregius ille Cenſorini locus, quem Chronologiæ munimentorum optimi quique Scriptores appellare non dubitant; in quo varias epochas accuratiſſime deſignavit. Cujus admodum cum latiſſime pateat; & ejus auctoritate cum vetuſtiſſimorum Scriptorum teſtimoniis adamuſſim congruente pleraque intervalla nitantur, libet hic deſcribere, ac diligentius enarrare, quo & Olympiadum hactenus expoſita, & declaranda mox Urbis epocha, ac deinceps reliquæ omnes hac inſtructione firmentur.

CAPUT XLV.

Memorabilis Cenſorini locus, quo cum Olympiadum epocha, tum aliæ nonnullæ definiuntur.

CENSORINUS auctor omnium judicio probatiſſimus, ac diligentiſſimus in egregio, nec umquam laudato ſatis opere de die Natali, cap. XXI. annum quo ſcribebat iis temporum notis deſignat. *Secundum quam rationem*, inquit, *hic annus, cujus velut index & titulus quidam eſt Ulpii, & Pontiani Conſulatus, ab Olympiade prima milleſimus eſt & quartus decimus, ex diebus dumtaxat æſtivis, quibus agon Olympicus celebratur; a Roma autem condita nongenteſimus nonageſimus primus, & quidem ex Parilibus, unde Urbis anni numerantur; eorum vero annorum, quibus Julianis nomen eſt, ducenteſimus octogeſimus tertius; ſed ex die Kal. Januarii, Julius Cæſar anni a ſe conſtituti fecit principium. At eorum, qui vocantur anni Auguſtorum, ducenteſimus ſexageſimus quintus, perinde ex Kalendis Januarii; quamvis ex ante diem decimum ſextum Kal. Februarii Imperator Cæſar Divi Filius ſententia L. Munatii Planci, a Senatu, ceteriſque civibus Auguſtus appellatus eſt, ſe ſeptimum & M. Vipſanio Agrippa III. Coſſ. Sed Ægyptii, quod biennio ante in poteſtatem, ditionemque Pop. Rom. venerunt, habent hunc Auguſtorum annum ducenteſimum ſexageſimum ſeptimum. Nam ut a noſtris, ita ab Ægyptiis quidam anni in litteras relati ſunt; ut quos Nabonnazaru nominant: quod a primo imperii ejus anno conſurgunt: quorum hic nongenteſimus octogeſimus ſextus eſt. Item Philippi, qui ab exceſſu Alexandri Magni numerantur; & ad hunc uſque perducti annos quingentos ſexaginta duos conſummant. Sed horum initia ſemper a primo die menſis ejus ſumuntur; cui apud Ægyptios nomen eſt Thoth, quique hoc anno fuit ante diem ſeptimum Kal. Julias; cum abhinc annos centum Imperatore Antonino Pio II, & Bruttio Præſente Coſſ. Romæ iidem dies fuerint ante diem XII. Kal. Aug. quo tempore ſolet canicula in Ægypto facere exortum.* Hactenus Cenſorinus. Cujus loci ſanctiſſimam auctoritatem merito omnes ſuſpiciunt. Neque enim inventus eſt hactenus quiſquam, qui vel Cenſorinum ipſum, vel ejus librarium leviſſimi hac in parte ſuſpicionem

picionem

picionem erroris adduceret; aut de verborum ejus fide ac veritate dubitarat. Nemo ad hanc diem Chronologiam, Hiſtoriam, Annales attigit, quin eumdem locum ſibi vindicarit, & ad mentem opinionemque ſuam applicare non ſtuduerit. Quod mihi ſingulare, & admirabili quadam Dei providentia factum videtur; ut antiquiſſimorum memoria temporum, atque inſignium epocharum tituli incolumes ad nos, & incorrupti hoc ſequeſtre, ac fidejuſſore pervenirent: ut eſſet denique in hiſtoria, temporumque ſcientia certi & explorati aliquid, quod omnium conſenſu, & confeſſione conſtaret. Quare quod in ceteris artibus, ac doctrinis uſuvenit, ut quod inter omnes cujuſque ſcientiæ peritos convenit, id principii, ac poſtulati loco ſit, licet alioqui ratione nulla demonſtrari poſſit: hoc in Chronologica iſta ſcientia multo concedi nobis æquius eſt, quæ magna ex parte teſtimoniis, & auctoritatibus innititur. Quocirca magni Cenſorini locus iſte faciendus eſt, ex eoque præcipua illa temporum intervalla conſtituenda ſunt. Quod ut efficere poſſimus, quoniam certum ad annum, quo nimirum commentarium illum exarabat, annorum concepta ſpatia direxit: primum hic ipſe annus inveſtigandus eſt, ut in eo velut communi termino conſiſtamus. In quo quidem percommode cecidit, ut a vero ſitu unius aut alterius ad ſummum anni diſcrimine removeretur, neque ulterius prorogari niſi abſurdiſſime poſſet. Oſtendemus hunc annum eſſe Chriſti ccxxxviii. Ab eo qui recedunt, alii in anteriorem, id eſt ccxxxvii. conjiciunt; alii in ſequentem ccxxxix. aut, ut longiſſime, in ccxl. Qui autem ultra metas iſtas ſummoveret, neque repertus eſt quiſquam, neque id vero ſine maniſeſtiſſimo errore tentari potuiſſet. Etenim Neomenia Thoth illo anno in vii. Kal. Jul. incidit: quem in diem anni primum ccxxxvii. migrare cœpit; cum totis ante quatuor annis in vi. Kalend. ſtationem habuiſſet: ab eodem porro ad viii. Kalend. anno ccxli. tranſiit. Ideo altra aberrari nequit. Accedunt & Olympiadum anni: nec non Urbis, quos ex Varroniana auctoritate a ſe computari ibidem profeſſus eſt. Qui quidem arceri longius annum iſtum minime patiuntur. Sed imprimis Juliani hæſitationem omnem excludunt, ac temeritati frænos injiciunt; ex quibus, uti & ex ceteris, manifeſtum eſt, annum illum, quo Cenſorinus ſcribebat, eſſe communis æræ ducenteſimum trigeſimum octavum. Etenim Julianus primus omnium, qui Chronologorum nomen utcumque tuentur, conſtantiſſima opinione, cœpit annis ante æram Dionyſianam quadraginta quinque: ita ut quadrageſimus ſextus Julianus ſit æræ Chriſtianæ primus, cyclo Lunæ II, Solis x. Idque variis ex Aſtronomorum obſervationibus, hoc eſt ſiderum conjunctionibus, deliquiis, & aliis id genus, demonſtrative concluditur, uti ſuo loco docebimus. Sed nec illi diſſentiunt, quorum ex epilogiſmis alius quin alius, quam qui a nobis ponitur, Cenſorini annus colligitur. Nam Buntingus, qui annum Chriſti definit ccxxxvii. Julianum annum xlvi. æræ vulgatæ primum eſſe non dubitat. Copernicus item lib. III. Revol. cap. xix. annos Ægyptiacos xlv. dies xii. hoc eſt Julianos xlv. (quod & in Prutenicis Tabulis ex eodem exprimitur) numerat ab anno primo Juliano ad Chriſtum; licet in annis Olymp. & Nabonaſſareis diſſentiat. Quinetiam Mercator, qui Cenſorini annum æræ Chriſtianæ ccxxxvii. computat, anno Juliano xlvi. Chriſti primum aſſignat. Quamobrem cum annus a Cenſorino deſignatus ſit Julianus ducenteſimus octogeſimus tertius ex Kal. Jan. ſi annos quadraginta quinque, qui Chriſtianam æram anteceſſerant, detraxeris, relinquentur anni ccxxxviii. Idem ex Olympiadicis, ſive Iphiteis efficitur. Demonſtratum enim eſt annum primum Iphiti cadere in annum per. Jul. 3938. Unde milleſimus decimus quartus iniit a diebus æſtivis anni per. Jul. 4951. quod verum eſſe comperies, ſi annis 3937. addideris 1014. Eſt autem annus per. Jul. 4951. æræ Chriſtianæ ducenteſimus triceſimus octavus. Adde annos Urbis Varronianos, quorum primus incidit in annum per. Jul. 3961. quod poſtea probabitur. Ergo nongenteſimus nonageſimus primus cœpit ex Parilibus anni per. Jul. 4951. ſive Chriſti 238. Nec minus ex annis Nabonaſſari id evincitur, quorum nongenteſimus octogeſimus ſextus iniit anno eodem per. Jul. 4951. quod poſtea perſuadebitur. Ita ſine ambiguitate ulla Cenſorinus iſta commentabatur anno Chriſti ccxxxviii. cyclo Solis xxiii. littera G. Lunæ xi. Ex quo ſequitur annum primum Olympiadis cœpiſſe cyclo Solis xviii. Lunæ v. hoc eſt anno per. Jul. 3938. Julianum vero primum cyclo Solis xxi. hoc eſt per. Jul. 4669. Cujuſmodi Julianorum annorum ratio, & ad æram Dionyſianam comparatio cœleſtibus obſervationibus innumeris affirmatur; velut eclipſibus, quæ anno v. Claudii: Neronis item vii: tum Domitiani xiii. contigerunt. Item aliis phænomenis; quæ partim ex Romana hiſtoria, partim e Ptolemæo petuntur: de quibus ſparſim, ac ſuis locis mentionem faciemus. Quod autem in Annalibus Eccleſiaſticis annus ille Cenſorini numeratur æræ Chriſtianæ ducenteſimus quadrageſimus, ab Onufrio vero ducenteſimus triceſimus nonus, id ex amborum ἀροχνισμῷ, falſaque annorum Chriſti Dionyſianorum ad Conſulatus Romanos, & Olympiades accommodatione factum eſt; quam ſatis ſuperque in Animadver. ad Epiphanium diſcuſſimus, & hoc ipſo in Opere poſtea retractabimus.

CAPUT XLVI.

De Copernici, Joannis Lucidi, ac recentiorum quorumdam erroribus in ponendis Olympiadibus: tum Euſebii ratiocinio.

HÆC ſatis eſſe poſſunt ad nobiliſſimorum Mathematicorum hallucinationem, erroremque caſtigandum, qui Olympiadem primam uno anno tardius, quam par erat, defixerunt, cyclo Lunæ vi. & anno per. Jul. 3939. Cujus opinionis auctor Mathematicis reliquis fuiſſe videtur Nicolaus Copernicus, & qui Prutenicas ex ejus doctrina Tabulas ſcripſit, Eraſmus Rheinoldus; quorum veſtigiis Gerardus Mercator inhæſit. Copernicus quidem lib. III. Revol. cap. xi. a prima Iphiti Olympiade ad ſecundum Antonini, quo Ptolemæus ſtellarum loca a ſe obſervata deſcripſit, annos numerat Ægyptiacos dcccciii. dies ci. Quippe ab Olymp. prima ad primum Thoth Nabonaſſari annos puros Ægyptiacos xxvii. dies ccxlvii. Hinc ad Alexandri obitum, annos cccciv. Fiunt ab Iphiti Olympiade ad Alexandri mortem anni Ægyptiaci ccccli, dies cxlvii. Hinc ad initium annorum Julianorum annos numerat cclxxviii. dies cxviii $\frac{5}{7}$. Colliguntur a prima Olympiade ad annum primum Julianum, qui ab nocte media cœpit, anni æquabiles dccxxx. horæ xii. Hinc ad annos Actiacæ victoriæ Ægyptiacos, anni æquabiles xv. dies ccxli $\frac{1}{2}$. ad meridiem videlicet Thoth Actiaci. Ergo a prima Olympiade ad meridiem primi Thoth Actiaci, anni conſurgunt dccxlv. dies ccxlvii. Hinc ad æram Chriſti, anni xxix. dies cclxv. Fiunt ab Olympiade I. ad æram vulgarem anni dcclxxv. dies xii. Hinc denique ad annum ſecundum Antonini anni ſunt cxxxviii. dies lxxxix. Conſiunt anni a prima Olymp. ad II. Antonini, dcccciii. dies ci. A meridie primi Hecatombæonis lunaris Iphiti ex Copernici ſententia, qui iniit Junii xxviii. (Novilunium quippe medium ex Ptolemaicis Tabulis in Meridiano Alexandrino commiſſum eſt Junii xxviii. horis 6, 5'. a media nocte, feria vii. anno per. Jul. 3939.) ad mediam noctem anni primi Kal. Jan. æræ Chriſtianæ, numerantur anni Ægyptiaci dcclxxv. dies xv$\frac{1}{2}$. Si enim a meridie xxvii. Junii, unde Aſtronomi diem ordiuntur, ad mediam noctem ante diem Kalendarum Jan. anni primi Dionyſiani computes, invenies præciſe Julianos annos dcclxxiv. dies clxxxvii $\frac{1}{2}$. qui in totidem, quot dixi, æquabiles retexuntur. Verum Copernicus non ab Hecatombæonis lunaris neomenia; ſed a Kal. Julii, fixo & immobili principio, Olympiadicorum annorum epilogiſmos deducit, uti lib. III. cap. xix. aperte docet. *Natus eſt*, inquit, *Chriſtus Olympiade cxciv. anno tertio: quæ colliguntur ab initio Olympiadum annos dcclxxv. dies xii. S. ad mediam noctem ante Kal. Jan. meridie primi dies Hecatombæonis, cujus diei nunc anniverſarius eſt in Kal. Julii, ſecundum annos Romanos.* Et quidem a meridie, quæ Kal. Julias proxime præcedit anno periodi Julianæ 3939. ad mediam noctem primam anni Chriſtianæ æræ, anni ſunt æquabiles dcclxxv. dies xii $\frac{1}{2}$. Juliani dcclxxiv. dies clxxxiv $\frac{1}{2}$. Nec plures Copernicus enumeravit. Unde falſo Cappellus aſſerit pag. 115. ad annum 3224. Nicolaum Copernicum libro III. capite

capite XI. a prima Olympiade putare ſupra ſeptingentos ſeptuaginta quatuor annos Julianos, dies CLXXXVII. Quod nunquam ille ſcripſit; & a Kalendis Julii, non a novilunio calculos init. Hoc vero ad hypotheſin Alphonſinam, & ad anni æquabilis tropici rationem non incommode factum videtur: ſecundum quam ſolſtitium æſtivum medium convenit in Kal. Jul. Quare æquum eſt inde Jul. annos Olympiacos procedere: præſertim cum ex doctrina præceſſionis æquinoctiorum, & anomaliæ periodo in idem tempus circiter competat. Contigit enim æquinoctium ex Prutenicis tabulis anno per. Jul. 3939. Kal. Julii hora 6. circiter.

Copernicus refellitur. Verum hoc in Olympiadum primordio plurimum deceptum eſſe Copernicum, & qui ducem illum ſecuti ſunt, Lectori planum jam eſſe confidimus. Nos igitur epocham iſtam in anno figimus per. Jul. 3938. quo lunaris Hecatombæon incidit in diem Julii VIII, 19, 2′. hoc eſt IX. diem. Cujus a media nocte ad mediam noctem ante Kalendas Jan. æræ Dionyſianæ, anni ſunt Juliani præciſe DCCLXXV. dies CLXXXIV. qui ſunt Ægyptiaci anni DCCLXXVI, dies XII. Fruſtra eſt Cappelius, qui novilunium Hecatombæonis lunaris eodem anno confert in VII. Julii. Manifeſte quippe tabulæ poſt meridiem octavi diei medium novilunium deſignant. Judaicus etce calculus neomeniam Ab reddit feria tertia; cujus character 3, 3, 905. Julii IX, cyclo Solis XVIII. lit. F. Indidem porro ceterorum Chronologias & Annales emendare licet, qui contempta cœleſtium obſervationum methodo, cyclorumque doctrina; ſolam annorum ἀκολουθίαν ac ſeriem perſequuntur; in qua velut quadam Chryſippei fati catena alios ex aliis deducunt. Cum autem in æra Chriſtiana conſtituenda ex inveterata jam labe uno aut duobus annis aberrent, totidem in Olympiadum initio annorum metachroniſmum imprudentes colligunt. Vel unius exemplo Tornielli cautiores eſſe poſſumus. Hic annum Natalis Dominici vulgatem ab orbe condito numerat 4052. Olympiadem primam conjicit in annum mundi 3278. Igitur intervallum a ſolſtitio æſtivo anni 3278. ad Kal. Jan. anni 4052. anni ſunt 773. menſes 6. Biennio itaque abeſt a vera epocha, ejuſque 3278. annus cadit in per. Jul. annum 3940. cyclo 7. Alius a Torniello perparum diſtans, Natalem communem anno mundi 4052. tribuit; Olympiadem eodem, quo Torniellus ſtatuit. Et is uno anno peccat. Nam a ſolſtitio anni 3278. ad ineuntem annum 4052. anni ſunt 774. menſes 6. Hujus Olympias prima cadit in annum per. Jul. 3939. cyclum VI. quæ eſt Copernici, & Mercatoris ſententia. Item alius natum ponit anno mundi 4001. Chriſtum; Olympiadem vero anno mundi 3228. Biennio & ille falſus eſt. Congruit enim hujus Iphiti primus in annum per.

Euſebii ſententia. Jul. 3940. Euſebius Olympiadem primam confert in annum ſecundum Æſchyli Athenienſis Archontis, quem Judicem interpretatur Hieronymus. Annus iſte porro ad Abraami MCCXL. applicatur. Verum ab anno ſequente, nempe MCCXLI. primum annum orditur Olympiadis primæ. Natalem Chriſti conjicit idem in annum Abraami MMXV. ad quem adſcriptus eſt annus III. Olympiadis CXCIV. Sed jam alibi demonſtratum eſt, Euſebium annos civiles ordiri ab autumno, unde Græcorum, hoc eſt Syromacedonum anni procedunt: proindeque Olympiadicos agones in finem anni cadere. Quod ex anno Dominicæ Paſſionis evidentiſſime colligitur: quem cum Euſebius ex Phlegonte notet quartum eſſe Olymp. CCII. ad eum tamen, annum duntaxat tertiam Olympiadis appoſuit. Videlicet quod labente, affectoque majori jam ex parte civili anno, agones Olympici committerentur. Ideo ab eo anno, qui adſcriptam Olympiadem proxime præcedit, annorum inchoanda ſupputatio eſt. Illud præterea ſtatuimus, annum primum Euſebianum in per. Jul. eſſe 2697. ab autumno, & ex methodo addenda 2696. ut habeas ineuntem annum Euſebianum ab autumno. Quocirca ad MCCXLI. adjice 2696. conſurgent 3937. quo ab autumno iniit primus Iphiti Euſebianus ad Syromacedonum epocham accommodatus. Adde & ad annum 2015. annos 2696. conficit annus 4711. cujus ab autumno cœpit annus Olympiadis CXCIV. tertius, cui Natalem tribuit. Sed incertum quo menſe, ac die. Si, quod veriſimile eſt, veterem illam ſententiam eſt amplexus, quam Epiphanius, ac ceteri tenuerunt; nimirum VI. Januarii Natalem incidiſſe: quoniam anno per. Jul. 4712. ineunte natus eſt Chriſtus; erunt ab eo ſolſtitio, quo primus agon Iphiti cœpit ex Euſebii mente, ad Natalem Domini, anni duntaxat 773. cum tribus, quatuorve menſibus. Sin ab epocha anni civilis ordiare, hoc eſt ab autumno anni 3937. interjecti erunt anni 774. cum menſibus circiter tribus.

Idem Olympiadico anno principium Joannes Lucidus affingit, libro de vero die Paſſionis, cap. VII. cujus hæc verba ſunt: *Anni autem Olympiadum apud Græcos incipiunt ab æquinoctio autumnali: quod probatur ratione ſimul & auctoritate. Nam eo anni tempore initium habent ipſi anni Olympiadum, quo annus ipſe apud Græcos habet exordium*, &c. Mox vero: *Sed apud Græcos anni principium eſt in æquinoctio autumnali, vel prope ipſum æquinoctium*. Denique: *In fine*, inquit, *anni Græcorum, ſcilicet in menſe Septembri, fiebat menſium intercalatio, ut refert Glaucippus: & tunc fiebat agon Gymnicus. Et agone gymnico peracto in fine æſtatis, incipiente mox autumno, erat eis principium anni ſimul & Olympiadum*. — Lucidi ſententia minime probabilis.

Hæc indigna ſunt, quæ diligentius refutentur. Nam ſatis ſua ſe falſitate convincunt. Veruntamen quis homo non eruditi, &, ut captus erat ætatis illius, ſatis accurati Chronologi, ſenſus extiterit, ex iis cognoſcimus. Quippe non, ut Euſebius, annum Olympiadicum ab autumno, qui agonem anteceſſit; ſed ab eo, qui proxime ſecutus eſt, inchoandum credidit. Idem in libro de Emendatione Temporum, in tabulis Annalibus, Olympiadem primam adſcribit ad annum qui eſt ante Chriſtum ſeptingenteſimus ſeptuageſimus quintus, mundi 3186. Natalem vero Chriſti refert in annum quartum Olympiadis CXCIV. tribus menſibus inchoatum. Non alius hic eſt, quam vulgaris Natalis anno congruens 4713. Igitur annis Iphiti 775. cum tribus menſibus elapſis, natus eſt Dominus.

De Socrate abunde ſupra diſputatum eſt; qui Olympiadas biennio, vel triennio nonnumquam antevertit; alias veram epocham moratur.

Summa diſputationis totius. * Sed de Olympiadum Iphitearum epocha nimis multa. Claudamus hanc diſputationem, & ſubducta ſumma, conſtituamus annum primum Iphiti a ſolſtitio æſtivo ineuntem cadere in annum periodi Julianæ 3938. cyclo Lunæ V. Solis XVIII. neomenia primi menſis incurrit in IX. Julii. Ergo cœptus agon die XIX. Julii. Nam ab XI. die Lunæ ad XV. quinque dierum ſpatio committebantur: ut auctor eſt Pindari Scholiaſtes ad illa verba Olymp. V. ἀέθλων ἐν πεμπαμέροις ἁμίλλαις: & Tzetzes Comm. ad Lycophronem. Die porro XVI. judicium de victoribus inſtituebatur, eodem illo teſte Scholiaſte. Fuit annus ille mundi 3208. a diluvio, 1552. ab Abraamo 1260. ab Exodo 756. a Medorum initio, centum fere annis interjectis: regnante apud Judæos Azaria, anno ejus circiter XXXIV. Apud Euſebium in Chronico primus agon Olympicus ponitur anno Æſchyli ſecundo, Azariæ XLIX. vel L. ea ratione, quam paullo ante declaravimus. Ubi hæc Euſebius adnotavit. *Hanc* (Olympiadem) *Africanus temporibus Joatham regis Hebræorum fuiſſe ſcribit. Noſtra quoque ſupputatio iiſdem temporibus eam exhibuit*. Non ſcripſit Africanus agonem ipſum ſub Joatham rege fuiſſe celebratum; ſed duntaxat; Archontem illum perpetuum, ſub quo prima Olympias inſtaurata fuit, nempe Æſchylum, Joatham regnante magiſtratum geſſiſſe. Præfuit enim iſte annis XXIII. & XLVIII. anno Azariæ iniit. Ita quinque annos reliquos Azariæ totidem ſuis prioribus explevit: XVIII. vero alios, ultra Joathami decimum ſextum, ad Achazi ſecundum perduxit, ex Euſebianis calculis. Africani verba: *Æſchylus Agameſtoris F. apud Athenienſes obtinuit principatum annis viginti tribus, qua ætate Joatham regnabat in Jeruſalem*. Cum expreſſe non dicat, primam Olympiadem ſub Joatham decurriſſe; Euſebius tamen id ita ratiocinando colligit. Quoniam Archonte Æſchylo & agon primus Iphiti celebratus eſt, & quadriennium primum Olympicum evolutum eſt; Æſchylus porro ætate Joatham

* *Cedrenus* pag. 268. ſcribit Olympiadas abrogatas eſſe anno XVI. & ultimo Theodoſii, & in earum locum Indictiones ceſſiſſe. *Petavius.*

Euſebius adverſus Scaligeri reprehenſionem defenditur. tham magiſtratum obtinuit, conſequens eſt, πλατικῶς ſaltem Olympiadem primam temporibus Joatham extitiſſe. Cur quidem Africani teſtimonio Chronologiam ſuam ea eo conſentaneam eſſe docet, quod in illa Joatham labente adhuc Olympiade prima regnavit. Cœpit enim quarto anno tetraeteridos Olympicæ. Hanc Euſebii mentem eſſe, cum iſta ſcripſit: *Noſtra quoque ſupputatio iiſdem temporibus eam exhibuit:* ſequentia commonſtrant: *Porro & nos in prima Olympiade Joatham poſuimus*. Ex quo manifeſtum eſt, non bene a Scaligero reprehenſum Euſebium; quod *cum Olympiadem primam primo anno Joatham locatam fuiſſe crederet, non id tamen fecerit: ſed alia hallucinatione rationes conturbarit, quum in quinquageſimo anno Azariæ illam ſtatuerit*. Sed Euſebium nimia, ut ſolebat, prope re percurrens, nequaquam ejus eſt mentem aſſecutus. Nam de quadriennio Olympico, non de agone ipſo loquitur; nec uſquam anno primo Joatham Olympiadem cœpiſſe, ſignificavit Euſebius. Hæc igitur calumnia eſt. Ceterum quoniam Euſebius regum Judæ tempora ultra præfixos a Scriptura terminos extendit, & aliquot annos ementitur; hinc ſacræ Chronologiæ, principumque, per quos illa deducitur, tempus προχρονισμῷ annorum circiter quatuordecim antevertit. Exempli cauſſa, Ammoni regi tribuit annos XII. cum biennio tantum regnarit. regi Abiam tres pro duobus. Athaliæ VII. pro VI. Joſiæ XXXII. pro XXXI. &, ſi forte, unum amplius aut alterum aliis regibus aſſignat. Unde factum eſt, ut Judaici nominis principes annis, uti dixi, circiter XIV. legitimam epocham antecedant, quod ad an. DC. notatum a Scaligero. Hinc apparet hoc quidem ex capite recte a nobis Olympiadem primam ad annum Azariæ XXXIV. eſſe revocatam. Nam ſi de annis ejuſdem regis quadraginta novem, quatuordecim, vel quindecim deduxeris, reliquus erit annus Azariæ XXXIV, vel XXXV.

CAPUT XLVII.

De tribus Olympiadibus ab Elide aſibus e catalogo detractis: de quibus expenditur nova eruditi Chronologi ſententia, qui a Polybio illius metachroniſmi rationem haberi credidit; quod ipſum refutatur, & Olympiadum communis epocha defenditur. Illuſtrantur Polybii ac Livii hiſtorica quædam.

Pauſanias pag. 200. & 201. PAUSANIAS in Eliacis, & Diodorus referunt ex Olympiadum catalogo tres expunctas ab Elidenſibus fuiſſe: quas & ἀνολυμπιάδας vocarunt: nimirum VIII. & XXXIV. & CIV. quod priores duæ a Piſæis: tertia ab Arcadibus per vim uſurpatæ, adminiſtrataeque eſſent. Ex quo non contemnenda oritur quæſtio; num ea res in Olympiadum putationem perturbationis aliquid injecerit. Duodecim quippe diſcrimen annorum incidere potuit, ſi quam alii, verbi cauſſa, centeſimam decimam quartam vulgo numerabant: alii nonniſi centeſimam & undecimam haberent.

Eruditus ille Chronologus, qui *novæ, veræ, & exactæ Chronologiæ* capita edere ſe profeſſus eſt: & ad verius καινὰς, & inveteratas ἀρχαΐζας multa docuit: inter nova hujus generis inventa cap. XCII. commemorat: duodecim annis tardius a quibuſdam Scriptoribus Olympiadum epocham putari, in primis autem a Polybio, quem tamen ſubjicit de duodecim annorum μεταχρονισμῷ illo triennium dempſiſſe, ut novem duntaxat annis tardius, quam communis fert opinio, Olympiadas numeret; triennio vero, quam Elidenſes. Quo ex fonte plurima in rationem temporum nova, & hactenus inaudita derivavit. Velut eſt in primis illud: æram ab Alexandri morte deductam duodecim annis, quam is obierit, inchoatam fuiſſe. Tum Romanorum Annales poſt Neronis mortem indidem corruptos eſſe: & id genus alia; quæ ſuis locis pertractavimus. Quod ad præſentem quæſtionem attinet; nos uno verbo reſpondemus; tametſi ab Elidenſibus tres illæ ſublatæ ſint Olympiades, nihilominus apud Hiſtoricos & Scriptores, qui quidem exſtant, nullum mutilationis illius extare veſtigium: quin potius univerſos, qui earum mentionem fecerint, communem Olympiadum ordinem, ac numerum expreſſiſſe. Atque ut ab eo potiſſimum ordiar, qui in exemplum adducitur; Polybius certe non aliter Olympiadas computavit, quam vulgaris ratio poſtulat. Hoc ut animadvertere poſſimus, repetamus animo, quod, præter paucos, auctores omnes amplexi ſunt; caput Olympiadum, ſive Iphitcorum annorum, eſſe annum ſeptingenteſimum ſeptuageſimum ſextum ante Natalem Chriſti communem. quem nos annum oſtendimus cadere in Julianæ periodi 3938. annum. Ita primus Romæ conditæ annus, cum ex Varrone incidat in annum exeuntem Olympiadis ſextæ tertium, ſive Iphiti XXIII. erit periodi Julianæ 3961. Hoc poſito demonſtremus ex Polybii ſententia Olympiadas communi & uſitato ordine decurrere.

Hiſtoriæ ſuæ primordia capere ſe profitetur nobilis ille Scriptor ab anno primo Olympiadis CXL. quo bellum Punicum ſecundum iniit: quo anno Conſul fuit L. Æmilius; iſque in Conſulatu ad res in Illyrico gerendas profectus eſt. Lege Romanos annales: invenies anno ab U. C. DXXXV. Varroniano Conſules fuiſſe M. Livium, & L. Æmilium: quorum iſte cum Illyriis & eorum rege Demetrio conflixit; Dimalum expugnavit & Pharon. Atqui annus nobis DXXXV. cœpit anno Iphiti 557. ſive primo Olympiadis CXL. Si Elidenſium more Polybius Olympiadas putaret; non centeſima quadrageſima, ſed centeſima triceſima ſeptima numerari illa debuerat. Polybius lib. 3. pag. 152. & pag. 171.

Rurſus idem auctor libro V. memorabiles duas pugnas incidiſſe ſcribit in annum tertium Olympiadis centeſimæ quadrageſimæ; nempe Romanorum cum Carthaginienſibus in Etruria ad Traſumenum lacum: & Antiochi cum Ptolemæo ad Raphiam pro Cœleſyria. Utramque verno tempore contigiſſe memorat. Eodem Olympiadis anno currente, Luna defecit; qua occaſione Galli, quos ex Europa Attalus in auxilium adſciverat, pergere ultra noluerunt. pag. 422. pag. 422. & 421.

Annus cladis ad Traſumenum acceptæ eſt ab U. C. 537. Cn. Servilio, C. Flaminio Coſſ. periodi Julianæ 4497. ante Chriſtum, 217. quo quidem anno deſiit tertius Olymp. CXL. Anno autem antecedente ingens Lunæ deliquium accidit Septembr. 1. hora poſt mediam noctem 18, 34'. occidente Sole in Aſia minore, ſive Myſia, ubi conſpecta eſt eclipſis. Hujus initium hora 4, 47'. poſt meridiem tempore apparenti finis hora 8, 21'. Duratio ejuſdem, horarum 3, 34'. Fuitque digitorum fere 18, 40'. Tota igitur obſcurari cœpit ſub horam 5, 50', 11". a meridie, & in umbra delituit hor. 1, 27'. Emerſit enim hora poſt meridiem 7, 57'. poſt occaſum Solem, hora 1, 24'. Sol enim in Myſia occidit hora poſt meridiem 6, 33'. cum in Virginis gradu 5. reperitur; qui tum verus Solis locus extitit. Deſiit eclipſis hora 8, 20', 36". a meridie. Quare horrenda fuit illa defectio; & a Barbaris in religionem merito verſa. Præclara itaque quadrat communis Olympiadum putatio ad Polybianam hiſtoriam.

Præterea libro I. pag. 5. ſcribit Polybius Romanos ad rem nauticam animum adjicere cœpiſſe, claſſemque comparaſſe Olympiade CXXIX. Coſſ. L. Valerio, & T. Octacilio, ut ipſe pag. 20. teſtatur. Hic eſt annus Urbis ex Varrone 493. periodi Julianæ 4453. quo deſiit annus tertius Olympiadis illius, & quartus incœpit. Recte igitur ad Polybianos calculos communis Olympiadum epilogiſmus congruit.

Item libro II. Ptolemæum Lagi F. Seleucum; nec non Lyſimachum, & Ptolemæum Ceraunum obiiſſe ſcribit Olympiade CXXIV. quod ſane verum eſt. Nam Polybius pag. 128. Seleucus regnavit annis XXXII. Cœpit autem anno periodi Julianæ 4402. duodecimo poſt obitum Alexandri. Ergo deſiit circa annum periodi Julianæ 4433. quo iniit annus quartus Olympiadis CXXIV. Ptolemæus vero Lagi F. regno ſe abdicavit anno periodi Julianæ 4429. quo Urbis conditæ cœpit annus 469. Olympiadis vero CXXIII. quartus. Sed idem aliquanto poſt tempore ſuperſtes fuit: ut ad Epiphanii librum de Menſ. & Pond. oſtendimus. Ideo mortuus eſt Olympiade CXXIV. Animadv. Epiph. pag. 319.

Quinto Polybius idem libro II. ſcribit Seleucum Seleuci Callinici F. (ita enim vertendum; non ut Caſaubonus, *Callinici nepotem*) cognomento Pogonem, obiiſſe circa Olympiadem CXXXIX. eademque Olympiade deceſſiſſe Ptolemæum patrem Philopatoris. Et quidem revera Seleucus Ceraunus Callinici F. Antiochi magni frater obiit circa annum Græcorum nonageſimum; pag. 155. Error Caſauboni.

Digitized by Google

geſimum; periodi Julianæ 4491. quo cœpit annus ſecundus Olympiadis cxxxix. eique ſucceſſit Antiochus M. ut Polybius refert. Sic Ptolemæus Evergetes obiit anno 4495. vel ineunte 4493. circa annum tertium ejuſdem Olympiadis. Sexto & poſtremo, Polybius initio libri tertii ab exordio rerum geſtarum, quas hiſtoria ſua complexus eſt; hoc eſt ab anno I. Olymp. cxl. & Coſſ. Æmilio, & M. Livio ad exitum; hoc eſt ad Perſei Macedonumque cladem, annos numerat 53. quæ ſunt Olympiades 13 Itaque victus eſt Perſeus circa Olympiadem cliii. Eſt autem is annus Urbis 586. qui incidit in per. Jul. annum 4546. quo iniit annus I. Olymp. 153. Recte igitur cum Romanis & vulgaribus Faſtis Polybius conſentit.

Quia igitur tot argumentis exemplisque convictus non fatetur Polybium in Olympiadibus putandis nihil ab noſtra, & uſitata ratione diſſidere; ſed eam potius firmiſſime ſtabilire? aut quis illum ſibi perſuadeat duodecim annis ſolidis; vel novem ſaltem, communem epocham morari?

Quod ſi unus alterve locus in Polybiana hiſtoria deprehendatur, qui paullulum a noſtro calculo diſcrepet; compenſandus is erit cum pluribus iiſce, certioribuſque teſtimoniis; neque propterea novam illam, & abhorrentem in ſententiam invitus erit cogendus Hiſtoricus. Nam vel errore librariorum, vel auctoris ipſius, ut fit interdum, hallucinatione, vel Collectoris incuria potuit id obrepere. Adde nequaquam ex variantibus illis teſtimoniis effici μεταχρονισμὸν Olympiadum trium; aut etiam annorum novem; ſed longe pauciorum. Atque omnibus rite ſubdactis, unus eſt tantummodo locus, quem nos animadvertimus, in quo a recepto Olympiadum calculo diſſidere videtur; nimirum primo libro: ubi circa Olympiadem

pag. 129. cxxiv. Pyrrhum refert in Italiam trajeciſſe. Quod falſum eſt. Nam Pyrrhi διάβασις confertur in annum U.C. 474. periodi Julianæ 4414. quo cœpit annus primus Olympiadis cxx. Diſcrimen eſt Olympiadum quinque. Ideo fortaſſe legendum apud Polybium, πρὸ τῆς Πύῤῥου διαβάσεως εἰς Ἰταλίαν. pro κατὰ. Niſi forte minus ſubtili temporum ratione, præter propter adventum in Italiam Pyrrhi contigiſſe iſta ſcripſerit; quod illuſtris hæc eſſet expeditio: qua annis circiter ſexdecim poſterius id erat, quod memoriæ prodebat.

Expenduntur Polybii loca, quibus nova illa ſententia propugnatur.

At vir ille doctus quatuor ex Polybio teſtimonia profert; quibus novem annis ſaltem Olympiadum epocham tardius ab illo conſtitutam eſſe defendit. Primum eſt illud ipſum, quod ordine tertium paullo ante commemoravi: de tempore paratæ ab Romanis claſſis. Hoc enim revera incidit in annum ante Chriſtianam æram 264. Polybium tamen aſſerit in ducenteſimum quinquageſimum quintum ante Chriſtum referre. Quod quidem non video qua ratione colligat. Nam annus periodi Julianæ 4453. in quem L. Valerius, & T. Octacilius Coſſ. incidunt; eſt annus ante Chriſtum 260. At primus Olympiadis cxxix. convenit anno 4450. qui eſt 264. ante Chriſtum. Neque vero Polybius in Olympiadis iſtius primum annum Romanorum navalem illum apparatum contulit; quod ille credit; ſed abſolute, κατὰ τὴν ἑκατοστὴν καὶ τὴν εἰκοστὴν πρὸς ταῖς ἐννέα Ὀλυμπιάδα, *circa centeſimam ac viceſimam nonam Olympiadem*. Poſtremo ut id demus, quod ille argumentatione ſua pugnat; non novem, ſed quatuor ad ſummum annorum diſcrimen orietur; quod minime neceſſe eſt.

pag. 106. & 107. Alter locus eſt ex libro II. ubi Polybius ab urbe capta, & a Gallis Brenno duce concremata ad Lucium Conſulem ab iiſdem Gallis occiſum, eique ſuffectum Manium, annis octo minus numerat, quam Faſti vulgares. Verum neque id aperte ac citra dubitationem ex hiſtorici narratione poteſt confici; & quamvis id concedatur ultro; cum τάξιν dumtaxat annorum illic percurrat ordinem; accuratum eorum calculum impune contempſit. Narrat Polybius Gallos poſt annos triginta quam Romam occuparant, iterum Albam uſque progreſſos. Inde anno duodecimo iterum vi magna eos invaſiſſe: ſed objecto terrore dilapſos, tredecim annis quieviſſe: poſtea vero pacem cum illis etiam fœduſque feciſſe. Hanc cum annis triginta coluiſſent; demum in Etruriam, fineſque Romanos cum gentilibus ſuis irrupiſſe: unde cum ingenti præda in patriam reverſi, conflata ob cupiditatem prædæ domeſtica ſeditione, propemodum univerſi conciderunt. Quarto deinde anno rurſus in agrum Cluſinum impreſſione facta Romanos magna pugna ſuperarunt. Sed mox viciſſim clade affecti, domumque reverſi, decem annis elapſis, novam expeditionem egerunt, & ad Arretium cæſis Romanorum copiis Lucium Coſ. interfecerunt: cui Manius ſuffectus eſt. Horum omnium intervallorum anni in unam ſummam redacti nonaginta novem conficiunt. Porro captæ a Gallis Urbis eſt Varronianus 364. periodi Julianæ 4324. quibus ſi 99. adjicias, conficit annus urbis 463. periodi Julianæ 4423. Atqui annus ille, quo Lucius Coſ. a Gallis occiditur, eſt Urbis 471. Octo igitur annis minus putat Polybius, quam vulgares annales. Sed, quod paullo antea dixi, non dubium eſt, quin inter annorum intervalla, ſummaſque particulares, anni aliquot a Polybio neglecti ſint. Exempli cauſa, poſt annos triginta ſolidos ab Urbe capta, annum unum, alterumve populationi, & excurſioni imputare licet; quibus elapſis, cum in patriam rediiſſent, duodecimo deinde, quam reverſi erant, anno rurſus expeditionem adornarunt. Item poſt pacem fœduſque triginta annorum, nonnihil temporis partim ad novæ incurſionis apparatum; partim ad graſſationem, hoc eſt ad Etruriam, aliaſque provincias peragrandas, & hoſtiliter populandas, poteſt eximi. Adde poſt reverſionem civili ac domeſtico bello dandum aliquid videri temporis: cujus exitus gentis propemodum internecio fuit. Ab hac vero penultimum annorum quatuor intervallum progreditur. Sic igitur prudenter inſertis aliquot annis, Polybium cum hiſtoria, & communi Chronologia facile componemus.

Tertius Polybii locus eſt e libro II. Demetrium enim Macedoniæ regem obiiſſe refert circa primam Romanorum in Illyriam expeditionem; quæ quidem anno ab Urbe condita dxxv. contigit: a quo ad Perſei cladem anni ſunt lx. Atqui Chronicon Euſebii a morte Demetrii ad Perſeum victum annos interjectos habet lxviii. Reſpondemus Polybium tempus obitus Demetrii non præciſe definiiſſe, ſed παχύτερον, ut mos eſt, περὶ τὴν πρώτην διάβασιν εἰς τὴν Ἰλλυρίδα Ῥωμαίων, *circa primam Romanorum in Illyriam trajectionem*. Deinde non propterea de Olympiadum μεταχρονισμῷ rem eſſe confectam. Eſt enim Scriptores inter opinionum plerumque varietas, quæ nihil communi ac receptæ Chronologiæ præjudicare poteſt. Ita licet duarum Olympiadum intervallo tardius Demetrii obitum Polybius in hiſtoria ſua poſuerit, quam Euſebius; non ſtatim aliter Olympiadas illum putaſſe neceſſe eſt. pag. 131.

Poſtremus locus eſt e fragmento xliii. Ibi Legatos Romanorum Clitorem in Arcadia veniſſe ſcribit in concilium Achæorum, Olympiade cxlviii. Tum in fragmento ſequenti, & antecedenti ſignificat Appium legationis illius principem fuiſſe, qui in Macedoniam ad Philippum miſſus eſt; quo tempore crudele illud facinus a Philippo deſignatum eſt, ut Maronitas contrucidaret: quod ab Æno, & Maronea detrahere præſidia juſſus eſſet. Poſtea Olympiadis ejuſdem anno ſecundo Eumenis & complurium gentium legatis Romæ Senatus eſt datus: ut Polybius in fragment. li. reſtatur; unde conſtat anno primo Olymp. cxlviii. Lycortam Legatis Romanorum, quorum princeps Appius fuit, concilium Achæorum dediſſe. Atqui Livius libro ix. Dec. iv. auctor eſt Coſſ. P. Claudio Pulcro, & L. Porcio, hoc eſt anno Varroniano dlxx. Appium legatum in Græcia veniſſe; ubi eadem ab Livio fere prodita memoriæ ſunt, quæ apud Polybium leguntur. Proinde primus annus Olympiadis cxlviii. eſt Urbis conditæ dlxx. Ex hac Polybii narratione, ut quidem recte ordinatam velimus, nihil ad ſummum aliud efficeretur, niſi quatuor annorum μεταχρονισμός. Annus primus Olympiadis cxlviii. ſive Iphiti dlxxxix. iniit anno periodi Julianæ 4526. de quo deductis 3960. reliquus eſt annus Urbis Varronianus dlxvi. At reſiduus eſſe debuerat dlxx. De tribus Olympiadibus, aut etiam annis octo, neque quicquam promovetur, neque concludi alio pacto poteſt. Sed ne quadriennii quidem ullus error eſt: & cum Livio ac rei veritate Polybius perbelle convenit. Non enim δεύτερον ἔτος, cujus in fragmento li. Polybius meminit, annus eſt Olympiadis cxlviii. de quo in Excerpto xliii. mentionem fecerat. Sed eſt annus ſecundus

Olympiadis CXLIX. quam in excerpto XLXI. nominarat. & valde mirum eſt, ἔτος illud δίετον Excerpti LI. cum Olympiade CXLVIII. potius quam proxime antecedenti, continuari. Scribit Polybius in Excerpto XLIII.
pag. 156. Olympiade CXLVIII. Romanorum legatos Clitorem in Arcadiam veniſſe, quorum princeps erat Appius. Hic in eadem legatione Philippum regem Macedoniæ convenit; atque ob cædem Maronitarum graviter reprehendit; & ad ejus rei coram Senatu rationem reddendam cædis adminiſtros Onomaſtam & Caſandrum Romam deſtinari juſſit. Philippus Caſandrum ſolum eo miſit, quem & veneno clam poſtea ſuſtulit. Demetrium porro filium, quem apud Romanos gratioſum eſſe ſciebat, ad purgandum crimen allegavit. Hæc in Excerpto XLIV. Mox in Excerpto XLVI. circa Olympiadem CXLIX. legati complures e Græcia Romam profecti ſunt; Eumenis, Lacedæmoniorum, &c. nec non Demetrius Philippi F. cujus in gratiam Senatus Philippo noxiam remiſit. Demum in Excerpto LI. altero anno Olympiadis (nempe proxime memoratæ, id eſt CXLIX.) Legati Romam ab Eumene, Pharnace, & Achæorum gente veniſſe dicuntur. Conferamus cum his ea modo, quæ a Livio traduntur ex Polybianis hauſta fontibus, ac per annos ab Urbe condita digeſta.

Liviana hiſtoria declaratur. Libro itaque IX. Dec. IV. Livius anno U. C. Varroniano DLXX. Coſſ. P. Claudio Pulchro, & L. Porcio; legationem novam decretam in Macedoniam eſſe refert; cujus princeps fuit Appius, qui cum Philippo & Achæis Clitore egit eadem illa, quæ Polybius perſcripſit. Anno ſequente, Urbis videlicet DLXXI. Coſſ. fuerunt Q. Fabius Labeo, M. Claudius Marcellus, quo Legati ab Eumene, Lacedæmoniis, & ceteris Romam veniunt; a Philippo vero Demetrius, qui ab Senatu quod volebat impetravit; quo item anno Philopœmen, Annibal, & P. Scipio mortui dicuntur. Anno demum ab U. C. DLXXII. Coſſ. Cn. Bæbio Pamphilo, & L. Æmilio Paullo, ut in calce libri IX. ſcribit Livius, legati rurſum ab Eumene, Pharnace, Rhodiis, Philippo, & Achæis, ac Lacedæmoniis auditi ſunt in Senatu. Ex iis apparet inter geſta fragmenti XLIII. & LIII. annum ſolidum intercedere. Atque ut paucis abſolvam; annus Urbis DLXX. iniit anno IV. labente Olymp. CXLVIII. non primo, ut Vir doctus exiſtimat. Scripſit enim hoc ſolum Polybius, κτ̀ τὴν ὑπόθεσιν, ἐν μ' Ὀλυμπιάδα πρὸς αὐτὴν ρ' Romanorum Legatos Clitorem veniſſe. Annus vero ab U. C. DLXXI. cœpit anno primo Olympiadis CXLIX. Annus U. C. DLXXII. iniit anno II. Olymp. ejuſdem. Hoc eſt δίετον ἔτος illud, quod in Excerpto LI. Polybius attigit. Nihil igitur ex omni Polybiana hiſtoria novæ auctor opinionis, & duodecim annorum metachroniſmi propugnator attulit, quo vel leviſſime inſtitutum ſuum probaret. Atqui neminem, præter unum Polybium iſtius metachroniſmi teſtem citavit; quam ob cauſſam in ejus expendenda hiſtoria paullo longiores ſumus.

Quod ad reliquos Scriptores attinet, nullus eſt, qui earum illarum ἀνολυμπιάδων ſignificationem aliquam in uſu temporum hiſtoriæque dederit. Xenophon ecce perantiquus auctor libro I. Ἑλλην. ſcribit annum belli Peloponneſiaci viceſimum ſecundum circa Olympiadem XCIII. incidiſſe. Sane primus annus Peloponneſiaci belli eſt Olympiadis LXXXVII. ſecundus ineuns periodi Julianæ 4283. ut poſtea probabitur. Ergo viceſimus ſecundus ejuſdem belli erit Julianæ periodi 4304. quo iniit annus tertius Olymp. XCII. Itaque biennio ſolo differt a communibus epilogiſmis Xenophon, non duodecim annis. De qua Hiſtorici labe libro ſequenti diſputabitur. Ad hæc Cyrum anno primo Olymp. LV. regnare in Perſide cœpiſſe veteres omnes conſentiunt. Is eſt annus per. Jul. 4154. quo Olympias illa cœpit; vel 4155. quo primus ejus annus deſiit; ut nos certiſſimis argumentis poſtea colligemus. Item anno primo LXXV. Olympiadis Xerxem trajeciſſe fretum Helleſponti cum Diodoro, Dionyſio Halicarnaſſenſi, & aliis antiquioribus nemo non arbitratur. Eſt autem hic ipſe periodi Julianæ 4234. quo ex communibus placitis annus primus iniit Olympiadis illius. Reliqua, quæ infinita ſunt, ejuſdem rei argumenta prætereo: ac ne illa quidem quæ commemoravi hactenus, attigiſſem, niſi per eruditi Chronologi novam illam ſententiam, ne cujuſquam occuparet animos, convincendam putaſſem.

CAPUT XLVIII.

De Olympicorum agonum tempore. Expenditur, ac refellitur nupera quædam eruditi viri conjectura, qui autumno celebratos eſſe docuit. Exponuntur Pauſaniæ, Philoſtrati, Thucydidis, Ciceronis loca. Demonſtratur æſtivo tempore ludos celebrari conſueviſſe.

OLYMPIADICOS agonas æſtivo tempore, ac ſub ipſum ſolſtitium in Græcia celebrari ſolitos eſſe, communis hactenus mortalium omnium ſententia fuit; & quidem certiſſima. Quare nihil ad eam perſuadendam corroborandamque argumentis opus erat; nec omnino tam contritæ, & expeditæ rei attingenda diſputatio, niſi nova quædam paucis abhinc menſibus exſtitiſſet eruditi hominis opinio: qui inſitam illam omnium animis, & anteceptam de ludorum illorum tempore perſuaſionem conatur evellere. Itaque cum æſtate celebratos fuiſſe negare omnino non poſſit; id ita fatetur ipſe, ut æſtatis exitu, & autumno adeo ineunte peracti ſint. Quam etiam conjecturam ad inſtitutos a Domitiano Romæ quinquennales agonas Capitolinos tranſtulit; tum alia quædam ad idem argumentum obiter annectit: a quibus quoniam magnopere diſſentimus; præteriri a nobis quæſtio illa controverſiaque non debuit, ne quis harum rerum ſurlitan imperitus conſulto nos diſſimulaſſe; vel ad noſtram communemque labefactandam, novæ huic opinioni ſubeſſe momenti aliquid exiſtimet.

Quod igitur non æſtivis diebus, ſed autumno potius Olympici ludi commiſſi fuerint, quibusque potiſſimum auctorum teſtimoniis approbare nititur. Sed ea partim nihil ad rem faciunt: partim illi ipſi conjecturæ vel maxime repugnant. Primus e Pindari Scholiaſte locus adducitur: qui agones Olympicos menſe Παρθενίῳ, vel Ἀπολλωνίῳ celebrari dicit: quando Sol τὸν Παρθένον, id eſt Virginem ingreditur. Atqui non id Scholiaſtes aſſerit Solem eo menſe Virginem ingredi: ſed ea ſcilicet interpretatio eſt vocabuli τοῦ Παρθενίου, quam Vir doctus ex ingenio ſuo protulit. Itaque nihil ad rem Scholiaſtes iſte pertinet. Poſſum enim Παρθενίου menſis ab Luna, quæ & Diana, & Virgo, & Apollinis ſoror eſt, originem repetere. Secundus eſt Pauſanias, qui Eliac. I. refert Apollonium Rhantem cum ad Olympia tardius adveniſſet, & ab Hellanodicis rejiceretur, excuſaſſe, quod ventis impeditus eſſet; quos vir doctus eteſias eſſe jubet, qui circa autumnum ſpirant. Sed hoc Pauſanias non dicit; neque vero neceſſe eſt eteſias potius quam alium quemlibet ventum intelligi. Quibus argumentis autumnale tempus aſſeveretur; quæ ſingillatim refellantur.

Tertius ex Philoſtrato locus eſt. Is lib. V. de vita Apollonii cap. II. refert Apollonium per id tempus, quo Nero ludos Olympicos in adventum differri ſuum juſſerat, dixiſſe in Olympia quidem victorem fore, ſed non Olympia victurum. Neque enim Olympia fore, quæ non ſuo ac legitimo tempore celebrarentur. Περηκότος μὲν γὰρ τοῖς Ὀλυμπίοις τοῦ νομίμου ἐνιαυτοῦ ὄντος, ἐκέλευσε τοὺς Ἠλείους Νέρων ἀναβαλέσθαι αὐτὰ ἐς τὴν αὐτοῦ ἐπιδημίαν. *Nam cum Olympicis ludis legitimus annus proxime elapſus eſſet, Nero Elidenſibus mandavit, ut illos in adventum ſuum differrent.* Hæc mens eſt & interpretatio Philoſtrati. Philoſtrati locus illuſtratur. Olympias CCXI. anno Urbis conditæ DCCXVIII. Chriſti LXV. celebrari debuit, quo Neronis annus imperii XII. inchoatus eſt. Ast is, qui ſequente anno navigaturus erat in Græciam, differri in illud tempus voluit; quod & factum eſt. Itaque anno Chriſti LXV. & quidem legitimo, nulla ludorum commiſſio fuit. Unde caſtigandus Euſebius, qui in Chronico victorem illo anno Neronem in Olympiade facit. Melius ad annum ſequentem: *Quidam*, inquit, *codices habent, quod* CCXI. *Olympias acta non eſt, Nerone in ſuam præſentiam differente.* Hinc Pauſanias Phocicis, Olympiadem CCXI. unam ex omnibus in Eleorum monumentis prætermiſſam memorat. Pag. 355 Quod unam ex omnibus prætermiſſam hanc eſſe dicit, mirum valde eſt. Nam & VIII. & XXXIV. & CIV. e catalogo expunctas eſſe, & ἀνολυμπιάδας vocatas idem Scriptor aſſerit Eliac. II. An ideo iſtæ repudiatæ pag. 201. ſunt, quia legitimæ non erant, nec ab idoneis moderatoribus adminiſtratæ; earumdem tamen nonnulla in commentariis facta mentio cum ea τῶν Ἀνολυμπιάδων nota. at CCXI. quia nulla penitus fuit, funditus eſt omiſſa?

Utcumque

Utcumque res habet, Philoſtrati locus ille novæ opinioni non favet. Sed Interpretis hallucinatio colorem ei aliquem dedit. Vertit enim: *Cum enim conſuetudo exigat, ut circa anni finem ludi celebrentur*. Legiſſe videtur [illegible] pro [illegible], ut illud neſcio quid exſculperet de anni exitu; quod eruditum virum in fraudem impulit.

Thucydidis locus expenditur.

Quarto Thucydides lib. v. ſub finem anni xii. ſcribit, *Argivos, ſociosque poſt Olympia Corinthum perveniſſe, ut fœdus inirent*: veniſſe eodem & Lacedæmoniorum legatos: cumque fruſtra ſermones haberentur, domum quemque ſuam rediiſſe. In his æſtatem expiraſſe. Cum igitur modico intervallo urbes illæ diſtarent, & perexigui temporis iter eſſet, non longe poſt Olympia annus ille deſiiſſe videtur. Verum gratis ita concluditur. Hoc enim probabilius eſt, quod ſecundum Olympia nihil æſtate reliqua memorabile geſtum eſſet, ſtatim exitum anni ſubjeciſſe Thucydidem. Hic eſt autem annus, quo Olympias xc. celebrata eſt; a qua Lacedæmonii ab Eleis excluſi ſunt, quod per Olympicas inducias, quæ per Græciam inſtantibus ludis denunciari ſolebant, Lepreum occupaſſent: ut ad annum per. Jul. 4294. libro xiii. notavimus: ubi corrigendum, quod errore librarii mendum irrepſit; ſcribendumque, *Lacedæmonii ab Eleis a certamine Olympico ſunt excluſi*.

Ciceronis locus illuſtratur.

Denique Ciceronis ex lib. xv. Epiſt ad Atticum teſtimonio ſe tuetur. Nam Epiſt. xxiv. *Etiam*, inquit, *ſcribe, quo die Olympia, cum Myſteria ſcilicet*. Idem libro xvi. Epiſt. vii. ita loquitur. *Nam xv. Kal. Sept. cum veniſſem Veliam, Brutus audivit*. Mox lætatos ait amicos eſſe ſuos, quod in Græciam minime trajeciſſet. *quod eam vituperationem effugiſſem, me exiſtimari ad Olympia. Hoc vero nihil turpius quovis Reip. tempore*. Hinc apparet, inquit, Olympia poſt diem xvi. Kal. Sept. acta fuiſſe. Nam Olympia Græca ſunt, non arcana illa neſcio quæ ab Scaligero conficta; ut & nos lib. ii. cap. lxxii. demonſtravimus. Quare plenilunio Boedromionis, quod anno Juliano ſecundo, (quo Cæſar occiſus, & Epiſtolas iſtas ſcripſit Cicero) in vi. Kal. Octob. incidit, Olympici ludi in Græcia commiſſi ſunt. Hæc ille.

Verum nullus eſt locus, qui novæ iſtius conjecturæ falſitatem, communis autem, ac receptæ fidem validius adſtruat, quam qui ex illis Ciceronis Epiſtolis ab erudito viro proferuntur. Scripta eſt xxiv. ad Atticum Epiſtola libri xv. menſe Junio, id eſt ante Kalendas Quinctiles, anno ſecundo Juliano, cum Roma profectus Cicero in Italia dubius hæreret, ecquid navigaret in Græciam. Itaque prid. Kal. inde, ubi ſcribebat, abire velle dicit. Has vero Quinctiles eſſe ſignificat Epiſtola ſequenti. *Ego*, inquit, *itinera ſic compoſueram; ut Non. Quint. Puteolis eſſem*. Nam vi. Non. hanc ex Arpinati dedit. Poſteriorem lib. xv. quæ eſt xxvii. ſcripſit pridie Nonas Quinct. In ſequente vero, quæ eſt prima lib. xvi. *Nonis*, ait, *Quinct. veni in Puteolanum*. In ſecunda libri ejuſdem xvi. *Sexto*, inquit, *Idus duas Epiſtolas accepi*. Hic Quinctilis eſt menſis; ut ex iv. colligitur. Jam Epiſtola v. eodem menſe Quinctili data; & ante Kal. Sextiles. Quippe in vi. ita ſcribit. *Nomina mea, per deos, expedi; exſolve. bella reliqui. ſed opus eſt diligentia; coheredibus pro Cluviano Kal. Sept. per ſolutum ut ſit*. Atqui antecedente, id eſt v. de Olympicis ludis jam tranſactis ita loquitur. *Sed tamen rumoris neſcio quid afflaverat, commiſſione Græcorum frequentiam non fuiſſe. quæ quidem me minime feſellit. Scis enim quid ego de Græcis ludis exiſtimem*. Ergo Julio menſe jam Olympici ludi confecti erant. Proinde quod Epiſt. vii. libri ejuſdem xvi. ſcribit ſe xvi. Kal. Sept. cum veniſſet Veliam, a Bruto eſſe laudatum, quod in Græciam non trajeciſſet, ne ad Olympia navigaſſe putaretur, de ludis jam abſolutis, non futuris loquitur. Quod autem hac eadem in Epiſtola ſubjungit, *ſe vero Auſtro gratias miras agere, quod ſe a tanta infamia averterit*, Auſtrum autem illum intelligit, quo ſe viii. Id. Sext. rejectum ſcripſerat ad Leucopetram: hujus infamiæ nomen non ad illam opinionem pertinet, quam effugiſſe dicit, ut exiſtimaretur ad Olympia profectus: ſed ad alteram illam, quod deſperatam patriam reliquiſſe videretur. Ita nihil erit neceſſe Sextili menſe ludos Olympicos celebratos dicere. Hanc loci hujus ſententiam ei præferimus, quam lib. ii. cap. lxxii. tradidimus: ubi reflatu illo auſtri prohibitum, quo minus ad Olympicos ludos accederet, Ciceronem fuiſſe diximus. Anno per. Jul. 4670. Juliano ſecundo, novilunium contigit Julii xvi. hora 6, 5', 51''. ex Pariſinis tabulis. Plenilunium autem Kalendis Juliis hora 11, 27', 53''. Itaque Kalendis circiter Sextilibus, hoc eſt plenilunio, Olympia celebrata fuerint; aut ad ſummum exeunte Julio, ſi Elidenſis anni neomenia numquam ſolſtitium anteceſſerit. Boedromione vero, vel vi. Kalend. Octob. nullo modo contigit.

Oſtenditur æſtivo tempore celebrata Olympia.

Cujus rei tria argumenta dabimus neceſſaria, & prorſus ἀναντίῤῥητα. Primum ex Herodoto; alterum ex Cenſorino; tertium ex Plutarcho ducemus. Herodotus lib. vii. pag. 431. ſcribit ſtatim ineunte vere Xerxem Sardibus profectum, ut Helleſpontum trajiceret; quem & diebus ſeptem cum exercitu tranſmiſiſſe: ait pag. 456. memorat. Idem porro lib. viii. pag. 502. refert menſe poſt διάβασιν quarto Perſas in Atticam perveniſſe: hoc eſt menſem circiter unum ad Helleſpontum moratos eſſe: tum poſt tres alios in Atticam veniſſe. Quare Auguſto circiter menſe Xerxes Atticam petiit. Antequam autem eo veniret, Olympia jam celebrata fuerant. Nam poſt conflictum ad Thermopylas ſciſcitanti de transfugis Xerxi quid rerum agerent Græci, reſponſum eſt, ὡς Ὀλύμπια ἄγοιεν, καὶ θεωρέοιεν ἀγῶνα γυμνικὸν, καὶ ἱππικόν, *eos Olympia celebrare, ac certamen gymnicum, & equeſtre ſpectare*. Secundum hæc in Doridem, ac Phocidem & Bœotiam traductus eſt exercitus: & moræ interim aliquantum fuit. Unde ſi recte calculum poſueris, invenies Julio menſe ludos Olympicos commiſſos fuiſſe. Neomenia lunaris anno illo contigit Julii vi. hora 7, 12', 19''. poſt mediam noctem Lutetiæ. Plenilunium Julii xxi. hora 1, 34', 21''. Circa hoc tempus agones obiti ſunt. Boedromione vero, quod nova conjectura ſtatuit, celebrari non potuerunt. Pugnatum eſt enim ad Salamina Boedromionis xx. ut ex Herodoto, & Plutarcho demonſtratum eſt lib. x. cap. xxiv. quo tempore Græcia omnis in propulſandos ab aris focisque ſuis barbaros intenta ludis iſtis vacare non potuit. Alterum argumentum e Cenſorino non minus rem conficit. Scripſit is anno Chriſti ccxxxviii. uti libro ix. cap. xlii. declaravimus, & Vir ille doctus fatetur Diatribæ ſuæ cap. v. At hoc ipſo anno cœpiſſe dicit annum Urbis nongenteſimum nonageſimum primum, Actiacum Ægyptiorum duceteſimum ſexageſimum ſeptimum: (cujuſmodi annis initium dat xxix. dies Auguſti, in qua Thoth civilis defixus eſt) nec non Julianum duceteſimum octuageſimum tertium. Annus primus Actiacus Ægyptiorum cœpit anno Juliano decimo ſexto, Urbis ex Varroniana putatione, ſeptingenteſimo viceſimo quarto; uti libro x. cap. lxix. docuimus. Demptis igitur quindecim annis de ducentis octoginta tribus Julianis, reſtant ducenti ſexaginta octo. Proinde anno Juliano cclxxxiii. hoc eſt Chriſti ccxxxviii. inire debuit annus Actiacus cclxviii. Unde Cenſorinum neceſſe eſt librum ſuum ſcripſiſſe labente adhuc anno Actiaco cclxvii. adeoque ante xxix. Auguſti, a quo cclxviii. init. Atqui jam Olympicus annus milleſimus decimus quartus, ſive Olympiadis ccliv. ſecundus ex diebus æſtivis inierat, quibus agon Olympicus, ait idem, celebratur. Igitur dies illi æſtivi, adeoque ludorum commiſſio Septembrem, & Boedromionem anteceſſit.

Herod. lib. viii. pag. 498.

Quamquam ad illud perſuadendum ſatis eſſe poterat ipſa *dierum æſtivorum*, qua Cenſorinus utitur, vel *æſtatis* appellatio; quam Livius adhibet lib. xxvii. cum ita ſcribit; *Olympia ludicrum ea æſtate futurum erat, quod maximo cœtu Græciæ celebratur*. Neque enim profecto æſtus aliud quam æſtatem ſignificat. Quod enim Thucydidis exemplo vir ſe doctus tuetur, id alieniſſimum eſt. Hic enim hiſtoricus cum Peloponneſiacum bellum deſcriberet, & quid anno quoque belli geſtum eſſet memoriæ commendare vellet, annorum ſingulorum inde ſumpſit exordium, unde bellum ipſum inchoatum erat. Id autem ineunte vere ſuſceptum eſt: ut lib. ii. initio refert, duobus menſibus ante exitum anni Attici. At ceteri cum æſtivo tempore celebrari dicant Olympiaca certamina, idipſum ſignificant, quod & Statius i. Silv. in Tiburtino Manlii Vopiſci iis verbis adumbravit;

—— Piſæumque domus non æſtuat annum.

Sic enim frigidum illud eſſe domicilium indicat, neque æſtuoſum illic aerem eſſe; cujuſmodi in Elide tunc eſt, cum Olympia celebrantur.

Tertium argumentum eſt. Plutarchus Alexandrum ſcribit natum eſſe Hecatombæonis ſexto die: atque eodem tempore Philippo regi nunciatum ejus ortum, & victoriam Olympicis ludis ſingulari equo reportatam. Igitur in Hecatombæonem ludicrum illud incurrit. At is ſub ipſum ſolſtitium æſtivum incidit. Nemo ergo deinceps dubitet, quin agones iſti æſtivo tempore, & ſub ſolſtitium, non autumno celebrati fuerint.

CAPUT XLIX.

De Ægyptiorum quadrienniis; quid Piromides fuerint, deque iis ejuſdem viri docti conjectatio diſcutitur, qui Piromidas totidem quadrienniis reſpondere credidit: quod ipſum refutatur. Herodotus illuſtratur.

RELIQUA ſunt ex eadem Viri docti diſſertatione, quæ de quadriennils, & Olympiadibus Ægyptiacis, ac de agone Capitolino Domitiani diſſeruit.

Placet erudito viro quadrienniorum Græcorum originem ex Ægyptiorum more inſtitutoque fluxiſſe; quod tantum abeſt ut improbem; ut ultro fatear anni ſolaris, & reconditi notitiam ad Græcos ex Ægypto perveniſſe; quod in primo libro hujus Operis oſtenſum eſt. Huic igitur aſſentior. Illud valde miror; Piromidas, quorum mentionem facit Herodotus, ad hæc quadriennia transferri. Ac novum ſane, & παράδοξον eſt, quod ſuper hac Herodoti narratione diſputatur. Id ut intelligi poſſit, exponam breviter quæ apud Herodotum libro II. referuntur.

Scribit Herodotus a primo Ægyptiorum rege ad Sethon regem Vulcanique Sacerdotem; contra quem Sanacharibus Arabum, Aſſyriorumque rex bellum geſſit; trecentas quadraginta & unam γενεὰς interceſſiſſe, ut Ægyptii produnt: καὶ ἐν ταύτῃσι Ἀρχιερέας, καὶ βασιλέας ἑκατέρους τοσούτους γενομένους. *Et in his Pontifices totidem, totidemque reges exſtitiſſe.* Atqui, ſubjicit, trecentæ progenies decem annorum millia conficiunt. Quippe tres virorum progenies centum anni ſunt. Porro una & quadraginta reliquæ ſunt anni mille trecenti quadraginta. Ita ratis undecim millibus annorum, ac trecentis & quadraginta regnatum in Ægypto dicebant a mortalibus, non autem a Diis. Cum autem Hecatæus hiſtoricus Thebas Ægyptias veniſſet, & originem ſuam ad Deum, a quo decimum ſextum ſe numerabat, referret: Ægyptii ſacerdotes (quod & ſibi feciſſe qui iſta memoriæ prodidit, Herodotus narrat) Hecatæum in ædem quamdam deduxerunt, in qua coloſſi lignei totidem erant, quot dictum eſt; nempe CCCXLI. Ἀρχιερεὺς γὰρ ἕκαστος αὐτόθι ἱστᾷ ἐπὶ τῆς ἑωυτοῦ ζόης εἰκόνα ἑωυτοῦ. *Nam Pontifices ſinguli ſuam illic ſtatuam, dum vivunt, erigere ſolent.* Perperam hæc Interpres ita vertit. *Ibi namque ſtabant Pontifices ſub imagine vitæ, qua quiſque vixerat.* Has itaque ſtatuas ſigillatim enumerantes, & monſtrantes, unumquemque patris ſui filium eſſe dicebant; & initio ab eo, qui obierat proxime, facto, percurrebant omnes, φάμενοι ἕκαστον τῶν κολοσσῶν Πίρωμιν ἐκ Πιρώμιος γεγονέναι. *Dicentes unumquemque coloſſorum Piromin ex Piromi progenitum eſſe.* Eſt autem Piromis idem quod *probus, & honeſtus.* Hac ratione docebant Hecatæum mortales ex mortalibus, non Diis eſſe procreatos. Ἤδη ὦν τοιούτους αἱ εἰκόνες ἦσαν, τοιούτους ἀπεδείκνυσάν σφεας πάντας ἐόντας, θεῶν δὲ πολλὸν ἀπαλλαγμένους. *Cujuſmodi ergo fuerant ii, quorum indicabant imagines; tales ſe ipſos eſſe dicebant, & a Diis valde differentes.* Hæc Herodotus. Hic Diſſertationis auctor Piromes, ſive coloſſos regum ligneos tot fuiſſe putat, quot ſine biſſextili quadriennia præterierant: ita ut myſtica quadam ratione diei unius defectum repræſentarent. Hoc modo ad Hecatæi tempora trecenti quadraginta quinque Piromides erant; qui annos efficiunt MCCCLXXX. Jam vero Diodorus Siculus lib. I. reges Ægyptiorum ad ſua tempora numerat CCCCLXXV. ex quo colligas ab Hecatæo ad Diodorum reges fuiſſe CXXX. Vixit enim Hecatæus quaſi cum Amaſi; qui Olympiade XLIX. rex factus eſt. Diodorus in Ægyptum venit Olympiade CLXXX. regnante Ptolemæo Auleta, qui & Bacchus cognominatus eſt. Unde Hecatæum inter & Diodorum anni ſunt DXX. Atqui reges tantummodo numerantur interim XXXII. Igitur CXXX. reges iſti Piromes ſunt, & quadriennia. Nam quater CXXX. conficiunt DXX. Ita vir eruditus.

Piromin non eſſe quadrienniorum. Verum nova hæc obſervatio cohærere nullo modo poteſt. Non illud urgeo, gratis hoc, & ſine auctoritate ſcriptoris ullius aſſumi; Piromin eſſe quadriennium; hoc dico, tam alienum ab Herodoti mente, & narratione totum illud eſſe, nihil ut amplius poſſit. Docet Herodotus Ægyptios ſacerdotes a primo rege, qui proxime poſt Deos in Ægypto regnavit, numeraſſe γενεὰς trecentas quadraginta & unam ad uſque Sethon Vulcani ſacerdotem, cui cum Sennacheribo rege Aſſyriorum bellum exſtitit. Hunc vero Sennacheribum illum eſſe, qui Ezechiæ tempore vixit, minime dubium eſt. Nam tempora conſentiunt. Sennacheribi in Palæſtinam expeditio in annum incidit XIV. Ezechiæ, qui eſt tertius Olympiadis XVI. per. Jul. 4000. quo & Numa Pompilius iniit, uti nos arbitramur. Ab hoc tempore ad Amaſidis initium, quod anno IV. Olympiadis LII. ex Herodoti ratiocinio congruit, ac per. Jul. 4145. anni ſunt CXLV. Hecatæus porro Ariſtagora Mileſiis imperante floruit, ut eſt apud Herodotum in calce libri V. ſub Dario Hyſtaſpis filio, Olympiade circiter LXX. anno per. Jul. 4214. ad quod tempus ab Sennacheribi clade anni interjecti ſunt CCXIV. Atqui ſi vera eſt nova illa conjectura, non amplius XVI. annorum intervallum fuit. Si quidem γενεαὶ CCCXLI. ab initio regum Ægypti ad Sethon Vulcani ſacerdotem evolutæ ſunt, ut ait Herodotus. Ἔλεγον, inquit, ἀποδεικνύντες ἀπὸ τοῦ πρώτου βασιλέος ἐς τοῦ Ἡφαίστου τὸν ἱρέα τοῦτον τὸν τελευταῖον βασιλεύσαντα, μίαν τε καὶ τεσσαράκοντα καὶ τριηκοσίας ἀνθρώπων γενεὰς γενομένας. *Narrabant a primo rege ad Vulcani ſacerdotem, qui poſtremo loco regnavit, trecentas quadraginta unam expletas fuiſſe progenies.* Cum igitur paullo poſt dicat Hecatæi tempore Piromidas numeratos fuiſſe CCCXLV. quatuor omnino ſunt a Setho Vulcani ſacerdote ad Hecatæum: adeoque anni XVI. ſi Piromis merum quadriennium eſt. Sed neque ab Hecatæo ad Diodori adventum in Ægyptum anni ſunt DXX. Etenim Olympias CLXXX. qua Diodorus eo profectus eſt, incurrit in annum per. Jul. 4654. Demptis 520. reſiduus eſt annus per. Jul. 4134. qui eſt octogeſimus ante annum illum, quo Hecatæum ab Ariſtagora in conſilium adhibitum eſſe ſcribit Herodotus. Quare nondum natus erat Hecatæus annis ante profectionem Diodori quingentis & viginti; proindeque Piromides CXXX. ſive quadriennia totidem putari ab Hecatæo ad Diodorum minime potuerunt. Quid quod Diodorus ipſe longe alia memorat, quam quæ ab erudito viro illi tribuuntur? Non enim reges univerſe dicit in Ægypto regnaſſe CCCCLXXV. ad ſua tempora; ſed indigenas dumtaxat totidem fuiſſe; præter quos Æthiopes quatuor annis XXXVI. imperarunt; tum Perſæ a Cambyſe annis CXXX. ac poſtremo Macedones. Itaque ſi ad indigenas CCCCLXXV. reliquos indigenas adjeceris, conſtent ab initio regni Ægyptii, ad Olympiadem CLXXX. amplius CCCCXCIX. Verba Diodori. ἐν δὲ λοιποῖς χρόνοις ἄρξαντας ἐξήκοντα βασιλεῦσαι τῆς χώρας ἐγχωρίους ἄνδρας μὲν ἑβδομήκοντα πρὸς τοῖς τετρακοσίοις, γυναῖκας δὲ πέντε. *Reliquis temporibus* (demptis videlicet Perſis & Græcis) *regnaſſe porro indigenas, viros* CCCCLXX. *cum quinque mulieribus.* Ita novæ conjecturæ robur ac firmamentum evertitur. Sed ut ad Herodotum revertar; animadvertendum eſt ſtatuas iſtas, quibus Piromidis vocabulum accommodabant, non regum proprie fuiſſe, ſed Pontificum; ſi Herodoti verba diligentius explorentur. Nam refert Pontifices, dum viverent, ſtatuam ſibi conſueviſſe ponere. Quamquam autem ad Sethon uſque totidem Pontifices quot reges numeratos eſſe dixerit; tamen inde ad Hecatæi tempora plures omnino reges, quam Pontifices vixerunt. Hi enim quatuor dumtaxat fuerunt; ſi recte ſcripſit coloſſos CCCXLV. tum percenſitos eſſe; reges autem multo plures exſtiterunt. Quod vero ad Sethon uſque, quaſi ex compacto, Pontifices totidem quot reges fuiſſe dicantur; id ſic accidere potuit, ut non omnes utrobique parem annorum numerum in dignitate confecerint. (Hoc enim παράδοξον eſſet.) Sed ut compenſatione facta eo calculus redigatur annorum. Ut ſi, exempli cauſa, Pontifices aliqui diutius in magiſtratu fuerint quam æquales principes, poſtea reges alii Pontificum quorumdam intervalla ſuperarint,

Quam-

Quemquam de regibus coloſſos illos ligneos Syneſius accepit lib. 1. de Providentia. Οὐ γὰρ ἀπιστεῖν, inquit, Αἰγυπτίοις μυρίοις καθ' ἕνα θεοὺς αὐτῶν βασιλεῦσαι, πρὶν ὑπ' ἀνθρώπων ἀρχθῆναι τὴν γῆν, καὶ γενεαλογηθῆναι τοὺς βασιλέας Πίρωμιν ἐκ Πιρώμιδος. *Nec enim Ægyptiis incredibile eſt, infinita apud ſe numina ſigillatim imperaſſe, priuſquam ad mortales regionis perveniſſet imperium, regumque genus a maioribus ac Piromidis a Piromide cenſeretur.* Nam quod alicui venire poſſit in mentem, reges Ægyptiorum eoſdem & Pontifices fuiſſe, ideſt ſalſum. Amboſ enim diſtinguit Herodotus eodem libro pag. 63. ἱρᾶται δὲ οὐχ εἷς ἑκάστου τῶν θεῶν, ἀλλὰ πολλοί, τῶν εἷς ἐστι ἀρχιερεύς. ἐπεὰν δέ τις ἀποθάνῃ, τούτου ὁ παῖς ἀντικατίσταται. *Sacerdotio porro non unus cuilibet Deo; ſed plures funguntur; quorum Pontifex unus eſt. Is ubi deceſſerit, in ejus locum filius ſuccedit.* Diodorus inſuper
Pag. 36. Notarum. lib. 1. pag. 44. in fine diſcernit ἀρχιερέα ab rege. Tametſi ex ordine Sacerdotali reges aſſumerentur; ut ex Platone & Plutarcho ad Syneſium obſervabamus.

CAPUT L.

De Romæ conditu, ſive primis Palilibus Urbis. Scaligerianæ doctrinæ ſumma ex lib. v. Emend. pag. 362.

PRIMUS Romanorum omnium M. Porcius Cato ex Cenſoriis tabulis collegit annum primorum Conſulum creatorum, & Regifugii; & inde retro dinumeratis annis CCXLIV. per quæ Romæ regnatum eſt a VII. Regibus, pervenit ad initia Urbis. Reperit enim in Cenſoriis tabulis, anno penultimo ante captam a Gallis urbem, luſtrum Romæ actum, Valerio Potito, & Manlio Capitolino Coſſ. anno poſt exactos reges centeſimo undeviceſimo; adeo ut annus captæ Urbis Dionyſio teſte ſit centeſimus viceſimus primus. Jam Cato annos a Romulo ad exactos reges numerabat CCXLIII. Varro CCXLIV. Et quia immutabilis eſt annus primorum Coſſ. validiſſime ex Cenſoriis tabulis demonſtratus, qui incidebat in annum Iphiti CCLXVII. currentem; hinc ſequitur ſecundum Catonem Romam conditam anno Iphiti XXIV. duobus menſibus ante initium XXV. ſecundum Varronem anno Iphiti XXIII. tertio Olymp. VI. Hinc quaſi in factiones duas res diceſſit, ut altera Palilia ſint Catoniana, altera Varroniana. Varronis auctoritas plures ſectatores habuit.

Subjicit iis aliquot exempla Scaliger; quibus utramque computandi rationem experitur, de quibus agetur poſtea. Tum illud adjicit; Plutarchum & anno Iphiti XXIII. conditi cœptam Urbem aſſerere, & quo die primum jacta ſint fundamenta, Solem defeciſſe. Sed falſo. Nam nulla, inquit, tum eclipſis fuit.

Reliqua partim recte, partim ſecus ab Scaligero diſputata in elencho diſcutientur.

CAPUT LI.

De duplici Urbis epocha; quarum alteram Catoni falſo & a Scaligero, & a pleriſque tributam aſſeritur.

EX innumeris de Urbis Natali ſententiis celeberrimæ ſunt in primis duæ; quarum una conditam Urbem ſtatuit anno Olympiadis ſextæ quarto; altera ejuſdem Olympiadis tertio. Poſterioris auctor eſt, ut Plutarchus aſſerit, Varro: prioris Verrius Flaccus, in Faſtis Capitolinis. Scaliger priorem Catonianam identidem appellat, & ut ita nominarent, omnibus fere hac ætate perſuaſit. Ego quo tam ipſum, quam eos, qui ἀβασανίστως illius auctoritatem ſunt ſecuti, deceptos eſſe non dubito. Quæ enim conjecturæ iſtius occaſio ſatis firma ſit, non video: & contrarium ex eo ipſo firmamento, quo nititur, perſpicue demonſtratur. Etenim Cato nullum certum Olympiadis definiit annum, quo Roma condita fuerit: ſed hoc unum
Pag. 64. Edit. Wechel. memoriæ prodidit, quod refert Dionyſius lib. 1. poſteriorem eſſe Romam excidio Trojano annis quadringentis triginta duobus. Ex quo varie licet argumentari, & diverſos annos colligere, pro eo atque Trojanum excidium locaveris. Nam de hujus anno plurimum inter ſe Scriptores diſcrepant, ut in ejus epocha docuimus. Quare cum nihil exſtet a Catone ſcriptum, unde explorari poſſit, quot annis Olympiadem primam anteceſſiſſe velit Trojanæ urbis excidium, temere, ac præter Catonis mentem annus Iphiti viceſimus quartus a Scaligero computatur. Et vero perſpicua eſt hac in re hominis oſcitantia. Siquidem Trojanam ἅλωσιν anno refert accidiſſe periodi Julianæ 3531. Numeretur hic annus primus poſt excidium a ſolſtitio cœptus. Quippe ſub anni finem urbs eſt capta. Igitur quadringenteſimus triceſimus ſecundus inibit anno 3962. a ſolſtitio æſtivo: cumque Romæ condita ſit Palilibus, quæ verno tempore, & ante ſolſtitium ponuntur, rejiciendus eſt in ſequentem annum 3963. ejus conditus. Ita videlicet anno primo ſeptimæ Olympiadis ſive quinto & viceſimo Iphiti ex mente condita fuerit, biennio poſt Varronis epocham.

Nec aliter Dionyſius Halicarnaſſenſis ex Catone concludit. Qui cum ejus opinionem, quam modo retuli, commemoraſſet, Urbem annis CCCCXXXII. poſteriorem eſſe Trojana clade; ſubjecit, ex Canonibus Eratoſthenis congruere tempus in annum primum Olympiadis ſeptimæ. ἔτεσιν, inquit, ἀποφαίνει δυσὶ καὶ τριάκοντα καὶ τετρακοσίοις ὑστέραν τῶν Ἰλιακῶν ὁ χρόνος οὗτος ἀναμετρούμενος τοῖς Ἐρατοσθένους χρονογραφίαις, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος πίπτει τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος. *Annis quadringentis triginta duobus Trojana clade poſteriorem Urbis conditum facit. Quod tempus ad Canones Eratoſthenis Chronicos exactum in annum primum incidit Olympiadis ſeptimæ.* Ea noſtra quidem, & ſine dubio probabiliore ſententia, quæ Trojanam calamitatem anno ante Scaligerianam epocham collocat, nempe Julianæ periodi 3530. adamuſſim quadrat annus ab excidio quadringenteſimus triceſimus ſecundus anno Iphiti XXIV. qui deſiit anno periodi Julianæ 3962. Cum Scaligeri vero ſententia nullo pacto convenit. Quocirca quæ fuerit Catonis opinio de Olympiadis anno penitus incertum eſt, quamdiu non conſtat quem in annum ante primam Olympiadem Trojanam cladem contulerit. Dionyſius porro, qui anno primo Olymp. VII. jacta urbis fundamenta credidit, non ex Catonis auctoritate, ſed ex Eratoſthenis Canonibus, & hypotheſibus ita ratiocinatus eſt, ut in annum caderet urbis conditus Iphiti XXV. Qua ratione Trojanum excidium incidit in annum periodi Julianæ 3531. Verum Dionyſius aliud ſentit; aliud argumentis ſuis, ac reliqua ratione demonſtrat. Hujus enim diſputatio eo fere rem adducit, ut in annum Iphiti XXIV. hoc eſt quartum Olympiadis VI. Urbis initia concurrant; quod ſubinde conſtabit. Verumtamen ex hac hallucinatione Dionyſii, affirmari non debet Catonem anno Iphiti XXIV. Urbis conditum illigaſſe; ut Catoniana ob id epocha illa dici meruerit. Onuphrius certe inter eos Scriptores, qui anno primo VII. Olympiadis Romam ædificari cœptam putarunt, Catonem recenſet. Quod utrum Cato in opinione ſua poſuerit, nemini exploratum eſſe poteſt. Quid ſi enim Trojanum excidium quinque aut ſex annis, aut pluribus, infra noſtram vel Scaligerianam epocham ſummovit, ut eſſet annus ille periodi Julianæ 3536. vel 3537. tum poſtea Conſulibus aliquot expunctis, eadem, qua Trojanam ἅλωσιν, proportione Palilia prima tardius locaverit? Nam & Onuphrius L. Cincii, & Fabii Pictoris opinionem reliquis antepoſuit, qui Romam conditam aſſerebant anno primo Olympiadis octavæ, & quinque annos de ſerie Feſtorum vulgarium expungebant. Quamobrem deſinant eruditi deinceps homines Scaligerum ſecuti Catoniana illa vocare Palilia, quæ anno uno Varronianis poſteriora ſunt.

Quinetiam vel illud falſo, vel temere, ac ſine argumento ullo Catoni Scaliger attribuit; quod ex anno Conſulum illorum, qui ante captam a Gallis Urbem penultimo loco cenſebantur, ex tabulis Cenſoriis eruto, ad Urbis initia pervenerit. Nam neque Catonem hac methodo progreſſum Dionyſius affirmat; ſed ipſe potius ſuum ſe illa eſſe ſignificat; de qua mox viderimus: & Scaliger ipſe paucis interjectis verſibus, contraria de Catone, & Varrone ſubjicit. *Nam quomodo*, inquit, *& ipſe, & Varro, qui hæc poſtea diligentius perpendit, illud tempus exploraverint, nemo in litteras retulit.* Si via & methodus, qua M. Cato illius temporis rationem indagaverit, a nemine prodita eſt; unde ſcire potuit Scaliger, annum illum poſt exactos reges centeſimum, & viceſimum primum a Catone eſſe numeratum, quo Galli Urbem occuparunt? aut eumdem ducentos quadraginta tres annos Regibus imputaſſe? Quis iſta de

Catone.

Catonia opinio unde collecta.

Dionyſii hallucinatio.

Catone prodidit? Cui CCXLIII. annos potius, quam plures, vel pauciores aſſignaſſe dicitur?

Præterea falſo putat annum primorum Coſſ. immutabilem eſſe, & ex omnium ſententia in annum Iphiti CCLXVII. currentem incidere. Huic enim contraria eſt Halicarnaſſenſis opinio; tum a pleriſque vocatur in dubium. De Halicarnaſſenſi facile probatur. Scribit enim ille primos Conſules Romæ creatos ineunte Olympiade LXVIII. hoc eſt, ut poſtea declarabitur, anno quarto exeunte Olympiadis LXVII. ſive Iphiti CCLXVIII. Non igitur in ducenteſimo ſexageſimo ſeptimo immobilis hæret captæ Urbis annus. Deinde qui octava, vel, ut L. Cincius arbitratus eſt, XII. Olympiade conditam eſſe voluerunt, ſi quidem in annis Regum a communi fere ſententia non diſcreparent, longe alium annum captæ Urbis ſtatuerunt, quam Olympiadis LXVII. quartum. Fruſtra itaque de Catone divinat Scaliger, cum quid ſenſerit exploratum omnino eſſe non poſſit.

CAPUT LII.

De Halicarnaſſenſis opinione, ac duplici ejus hallucinatione, quarum poſterior hactenus non animadverſa.

IN Urbis inveſtigandis initiis Veterum nemo diligentiorem operam adhibuit, quam Dionyſius Halicarnaſſenſis ſuavis accuratuſque Scriptor. Is certam viam, ac methodum aperuit, qua ad epocham illam perveniri poſſit. Quare nemo fere deinceps aliis argumentis uſus eſt; quam quæ ille in ſua ratiocinatione poſuit. Verum duo ſunt per imprudentiam ab eo commiſſa: quorum alterum Scaliger animadvertit; de altero nullus, quod ſciam, admonuit.

Principio cum annus ab illo conditæ Urbis ſtatuatur primus Olympiadis ſeptimæ, & anni primordium more Athenienſium inſuper ab æſtivo ſolſtitio, debet ex ejus opinione Iphiti annus eſſe quintus & viceſimus. Et tamen illius argumenta nihil aliud colligunt, niſi quartum eſſe Olympiadis ſextæ, ſive Iphiti XXIV. exeuntem. Itaque aliud dicit, aliud probationibus ſuis efficit. Quod ad hunc modum oſtendimus. Dionyſius annum Urbis conditæ hac ratione definit. Quoniam capta eſt Urbs anno poſt exactos Reges centeſimo vigeſimo primo ineunte, & primo Olymp. XCVIII. æque ineunte (quippe Auguſto menſe Urbis ἅλωσις incidit) ſi ante captam Urbem anni ſolidi CXX. decurrerunt, ii triginta ſolidas Olympiadas efficiunt. Adde ducentos quadraginta quattuor, quibus Romæ regnatum eſſe docuit, quæ ſunt Olympiades LXI. fiunt Olympiades XCI. Ut igitur fiant nonaginta ſeptem completæ, & nonageſima octava iniens, adjiciendæ ſunt Olympiades ſex, & annus unus ſeptimæ. Ita anno primo ſeptimæ Olympiadis Urbis conditus inciderit. Atqui nihil aliud argumentatio iſta convincit, quam anno illo Urbem eſſe conditam, quo deſiit Iphiti XXIV. & XXV. incœpit. Cum enim captæ Urbis annus, quem centeſimum viceſimum primum a Regifugio computat, in eum annum conveniat, quo ludicrum Olympicum celebratum eſt, hoc eſt Iphiti trecenteſimum octogeſimum nonum, qui eſt periodi Julianæ 4326. oportet annum Regifugii convenire anno illi, quo deſiit Iphiti ducenteſimus ſexageſimus octavus, & nonus inchoatus eſt, qui erat primus Olymp. LXVIII. periodi Julianæ 4206. Nam ducenteſimus ſexageſimus nonus Iulens primus eſt illorum centum viginti & unius, qui ad captam Urbem interlapſi ſunt. Reſtant itaque anni CCLXVIII. ex quibus detractis CCXLIV. ſuperſunt XXIV. Quare ineunte anno XXV. ſive deſinente XXIV. Urbem neceſſe eſt fuiſſe conditam. Poteſt & brevius ita demonſtrari. Capta eſt Urbs auctore Dionyſio anno ab ejus conditu CCCLXV. Iphiti CCCLXXXIX. Detrahe 365. de 389. ſuperſunt XXIV. Itaque viceſimo quinto ineunte, id eſt viceſimo quarto deſinente Galli Urbem invaſerunt. Ad hæc libro V. initio, ſcribit Halicarn. annum ducenteſimum quadrageſimum quintum cœpiſſe primo Olymp. LXVIII. qui eſt Iphiti CCLXIX. incipiens. Deductis annis CCXLV. reſtat viceſimus quartus. Si enim anno exeunte Iphiti CCLXVIII. iniere Palilia ducenteſima quadrageſima quinta, ſequitur exeunte Iphiti viceſimo quarto, prima Urbis Palilia cœpiſſe. Hoc enim animadvertendum eſt, cum Palilia duobus circiter menſibus Iphiti annum præcedant, & Conſulatus, quibus anni ſinguli notantur, majori parte Olympiadicorum annorum epocham anteverterint; certe ita κατὰ προσθεμένων, & æquandi gratia ſumantur: nihilominus Dionyſium Coſſ. illos, qui proxime ante Olymp. aliquam inierint, ad hanc ipſam Olymp. referre. Quod ex anno paret Urbis CCLX. Docet enim L. V. Aulum Virginium, & T. Veturium Coſſ. fuiſſe; ἔτει ἑξηκοστῷ καὶ διακοσιοστῷ μετὰ τὴν κτίσιν, μελλούσης εἰς τὸν ἐνιαυτὸν τῆς Ὀλυμπιάδος. *Anno ſexageſimo ſupra ducenteſimum Urbis conditæ, inſtante in ſequentem annum Olympiade ſeptuageſima ſecunda*, Archonte Themiſtocle. Tum ſequenti anno, Poſtumo Cominio, Sp. Caſſio Coſſ. celebratam eſſe narrat Olympiadem ſeptuageſimam ſecundam, in qua ſtadio victor renunciatus eſt Tiſicrates Crotonienſis, Archonte Diogneto. Contigit hæc Olympias anno Julianæ periodi 4222. Quocirca cum anno Iphiti CCLXXXIV. competat annus Urbis CCLX. & anno Iphiti CCLXXXV. hoc eſt primo Olympiadis LXXII. Urbis annus CCLXI. auctore Dionyſio, atque & ille anno periodi Julianæ 4221. & iſte anno 4222. inierit: neceſſe eſt primum annum Urbis in eum cadere Julianum, quo Iphiti cœpit annus viceſimus quintus, poſt deſitum quartum & viceſimum. Ita conſtat ex Dionyſii argumentatione, anno viceſimo quarto exeunte Iphiti, ſive quarto Olymp. VI. prima Urbis incurriſſe Palilia: ac præterea eumdem Hiſtoricum annos Urbis Olympiadicis illis annis tribuere, qui æſtate proxima poſt Palilia ſecuti ſunt. Ex quo planum illud eſt, cum dicit Olympiade VII. anno primo Urbem eſſe conditam, ad Julianum illum referri, quo & quartus ſextæ deſiit, & ſeptimæ primus inchoatus eſt.

Altera Dionyſii hallucinatio a nobis animadverſa eſt ejuſmodi. Lib. I. initium Urbis conditæ hac fere ratiocinatione colligit. Annus ille, quo Urbs eſt capta, centeſimus & viceſimus primus eſt a pulſis Regibus; quod ex Cenſoriis tabulis liquere dicit: in quibus legitur anno ſecundo ante cladem Urbis cenſum Romæ inſtitutum, L. Valerio Potito, & T. Manlio Capitolino Coſſ. poſt exactos Reges centeſimo undeviceſimo. *Dionyſii error alter. pag. 60 Ed. Wech.* Verba Dionyſii. Ἐν αἷς εὑρίσκεται δευτέρῳ πρότερον ἔτει τῆς ἁλώσεως τιμήσεως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων δήμου γενομένη, ᾗ προσγέγραπται καθάπερ καὶ ταῖς ἄλλαις χρόνος οὗτος· Ὑπατεύοντος Λευκίου Οὐαλερίου Ποτίτου, καὶ Τίτου Μαλλίου Καπιτωλίνου, μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν βασιλέων ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ καὶ ἑκατοστῷ ἔτει. In quibus (tabulis) *invenio tertio ante captam Urbem anno, cenſum Pop. Rom. habitum: cui quemadmodum & cæteris, tempus hoc adſcriptum erat: L. Valerio Potito, T. Manlio Capitolino Coſſ. poſt expulſos reges anno centeſimo undeviceſimo.* Pro δευτέρῳ ἔτει πρότερον τῆς ἁλώσεως, non *altero ante captam Urbem anno*, ut interpres, ſed *tertio* reddidimus. Hunc enim Dionyſius intelligit, qui tertius eſt retro numeratus ab eo, in quem ἅλωσις incurrit, nimirum centeſimus undeviceſimus, cum capta ſit Urbs centeſimo viceſimo primo. Quod & Glareano viſum fuerat: & Dionyſius ipſe ſtatim indicat, qui ſubjicit, expletis annis CXX. adeoque ineunte centeſimo vigeſimo primo expugnatam eſſe a Gallis Urbem. Cum igitur Urbis ἅλωσις acciderit anno I. Olymp. XCVIII. Archonte Pyrgione, ſi retro computes ad Conſulatum L. Junii Bruti, & L. Tarquinii Collatini, annos reperies CXX. Hæc Dionyſius: qui annum illum, qui tertius eſt ante ἅλωσιν, numerat centeſimum undeviceſimum a primo Conſulatu, poſt expulſos Reges; & eum, quo clades Urbis accidit, centeſimum viceſimum primum, hoc eſt tertium a centeſimo undeviceſimo, & proximum ab expleto & vertente centeſimo viceſimo. Quod inſuper ex iis, quæ ſubjungit, evidentius apparet. Poſtquam enim docuit annum captæ Urbis incurrere poſt expletos CXX. a primis Coſſ. hoc intervallo conſtari dicit Olympiadas ſolidas XXX. Ex quo neceſſe eſt primos Coſſ. convenire in annum primum Olymp. LXVIII. quandoquidem anno I. Olymp. XCVIII. Urbis vaſtitas incidit. Si tam annus primorum Coſſ. quam captæ Urbis in primam Olympiadis cadit; oportet annos utroque termino comprehenſo numerari centum viginti & unum; & in centeſimo viceſimo primo Conſulatu Urbem eſſe captam. Annus primus Olympiadis XCVIII. eſt Iphiti CCCLXXXIX. Detractis centum viginti ſolidis, remanet annus CCLXIX. ſive primus Olympiadis LXVIII. quem primis Coſſ. aſſignat. Ita verum eſt ex Dionyſii ſententia captam Urbem ineunte anno centeſimo viceſimo primo a Conſulatu Bruti, & Tarquinii. Atqui falſum illud eſt; nec mediocriter hallucinatus eſt Dionyſius. Nam captæ

Urbis

Urbis annus in centeſimum viceſimum dumtaxat Conſulum par incidit, ſive Capitolinos Faſtos relegas, ſive alios quoslibet. Annus primorum Coſſ. eſt annus Urbis Varronianus CCXLV. annus vero captæ Urbis eſt CCCLXIV. ut eſt in Faſtis Onuphrii. Deductis annis CCXLIV. de CCCLXIV. reliqui ſunt CXX. At in Capitolinis Faſtis, & Sigonianis annus primus Coſſ. eſt Urbis CCXLIV. captæ vero Urbis, eſt CCCLXIII. Detractis annis CCXLIII. reſtant non pluſes, quam CXX. Sane captam Urbem eſſe liquet Tribb. Mil. Fabiis tribus, & Sulpitio Longo, Q. Servilio IV. Ser. Cornelio Maluginenſi; qui eſt Varronianus Urbis annus CCCLXIV. Capitolinus CCCLXIII. At Potiti, & Manlii Conſulatus cadit in annum Varronianum CCCLXII. Capitolinum CCCLXI. qui eſt centeſimus decimus octavus annus a primis Coſſ. non centeſimus decimus nonus. Quoniam vero in numero annorum ab U. C. Dionyſius cum Varrone conſentit; quatenus anno CCXLV. exempli gratia, primos uterque Coſſ. locat: ſed uno anno tardius epocham Urbis aſſignat, videlicet Iphiti XXIV. inde fit, ut ſecundum Dionyſium L. Valerii Potiti, & T. Manlii Conſulatus, quemadmodum & Varroni debeat eſſe CCCLXII. ab U. C. captæ autem Urbis CCCLXIV. ſed utrobique Iphiteum tempus uno anno mutetur. Quippe Varronianus annus CCCLXIV. eſt Iphiti CCCLXXXVI. Dionyſianus vero eſt CCCLXXXVII. Unde Romæ ἅλωσις ex opinione Dionyſii convenit anno Olympiadis XCVII. quarto; in Varroniana putatione, ejuſdem Olympiadis tertio: utrobique ineunte anno. Siquidem Auguſto menſe captam Urbem, & proxima ab Iphitei anni epocha, teſtantur hiſtoriæ. Ut autem annus CCCLXIV. conveniret anno primo Olymp. XCVIII. oporteret Urbem conditam fuiſſe anno primo deſinente Olymp. VII. periodi Julianæ 3963. Atqui nos oſtendimus argumenta omnia Dionyſii nihil aliud efficere, niſi anno XV. exeunte ſextæ Olymp. Urbem eſſe conditam, periodi Julianæ 3962. Non poteſt igitur ἅλωσις incidere in annum primum Olympiadis XCVIII. ſed in quartum antecedentis, qui eſt Iphiti CCCLXXXVII.

Hujus autem Dionyſiani erroris ejuſmodi cauſſam exſtitiſſe puto. Regifugii dies antecedebat illud tempus, quo Magiſtratum novi Coſſ. inibant. Cum ergo Potitus & Manlius Coſſ. quorum Conſulatus eſt CXVIII. iniiſſent poſt Regifugium centeſimum decimum octavum, deſiit illorum annus poſt Regifugium centeſimum decimum nonum. Porro cenſus ab illis inſtitutus eſt ſub finem Conſulatus ſui, poſt Regifugium CXIX. Ideo in Faſtis adſcriptus eſt annus a pulſis Regibus, ſive Regifugio, centeſimus decimus nonus; cum nonniſi centeſimus decimus octavus Conſulatus is eſſet. Hæc Dionyſio hallucinationis occaſio fuiſſe poteſt, qui cum in Faſtis legiſſet, anno ab exactis Regibus CXIX. cenſum a Potito & Manlio celebratum, arbitratus eſt Conſulatum perinde illum centeſimum decimum nonum eſſe numerandum. Unde anno uno tardius captæ Urbis epocham aſſignavit.

CAPUT LIII.

Variæ Scaligeri hallucinationes, nec non Livii, Onuphrii, Calviſii, & aliorum error.

Pag. 363. DE Capitolinis Faſtis diſputans Scaliger, oſtendit, id quod verum eſt, primum Urbis annum ex illorum calculo cadere in annum Iphiti XXV. exeuntem. Sed idipſum ratione falſa concludit. *Annus, inquit, quo C. Claudius Nero, & M. Livius Salinator Coſſ. fuerunt, eſt in Faſtis illis Urbis conditæ* DXLVI. *Ergo Coſſ. qui proxime anteceſſerunt, M. Claudius Marcellus V. T. Quinctius Criſpinus, geſſerunt magiſtratum anno Urbis* DXLV. *At Livius illis Coſſ. ait ludicrum Olympicum celebratum: quam nemo negaverit eſſe Olympiadem* CXLIII. *anno periodi Julianæ* 4506. *Palilia igitur illorum Coſſ. inciduni in annum quartum Olympiadis* CXLII. *hoc eſt in annum Iphiti* DLXVIII. *Ergo Roma condita anno Iphiti* XXIV. *ſecundum Faſtos Capitolinos.* Onuphrius in Faſtis ad annum DXLV. quo undecimus annus belli Punici contigit; iiſdem Coſſ. Marcello V. & Criſpino; *Hujus, ait, anni æſtate Olympia ludicrum fuiſſe teſtatur Livius, ad quod legatum miſſum L. Manlium ſcribit. Fuit autem Olympias, ut ego recte ſcripſi,* CXLIII. Ego vero ambos iſtos, & qui eos ſecutus eſt, Calviſium ab Livii mente, & hiſtoria aberrare dico. Hoc, inquam, defendo; Livium non in anni illius æſtatem, quo Coſſ. fuere Marcellus & Criſpinus: ſed ſequentem, Coſſ. Nerone & Livio; ludicrum Olympicum conferre; eaque in re ipſummet fortaſſis hallucinatum eſſe Livium. Hic enim lib. XXVII. poſt medium fere librum, poſtquam res geſtas Marcello & Criſpino Coſſ. expoſuit; iſta pertexit. *Exitu hujus anni T. Quintius Criſpinus Coſ. Dictatore comitiorum ludorumque faciendorum cauſſa dicto L. Manlio Torquato, ex vulnere moritur.* Poſtea narrat, mortuo Quintio creatos eſſe Coſſ. Livium, & Neronem; inde Prætores: ac deinde L. Manlium trans mare proficiſci juſſum, *ut viſeret, quæ res ibi gererentur, quod Olympiæ ludicrum ea æſtate futurum erat, quod maximo cœtu Græciæ celebraretur.* Igitur æſtate illa celebrata ſunt Olympica certamina, quæ in Conſulatum Livii & Neronis incurrit; non in eam, qua Coſſ. fuere Marcellus & Criſpinus. Annus, quo Coſſ. erant Livius & Nero, ſecundum Varronem erit Urbis DXLVII. ſecundum Faſtos DXLVI. Si hoc anno celebrati ſunt Olympici agones CXLIII. conſequens eſt urbem conditam eſſe anno Iphiti XXIV. ex Varronis mente: in faſtis anno XXIII. Quare aut Livius hallucinatus eſt; aut ex anni Romani labe, quoad licet, excuſandus eſt. Etſi difficile eſt credere, uſque eo depravatum anni Romani contextum fuiſſe, ut anno ſolido a metis aberraverit. Ac Januarius quidem Romanus per illud tempus in Septembrem fere cadebat. Martius in Novembrem; cujus Idibus circa bellum Punicum ſecundum, quo Conſulatum illi geſſerunt, Coſſ. inibant. Unde ab Novembri Juliano, qui agonem Olympicum CXLIII. proxime præceſſit, videlicet anno periodi Julianæ 4505. Marcellus & Criſpinus Magiſtratum ceperunt. Ut autem vera ſit hiſtoria Livii non κτ̄ [illegible], ſed κτ̄ [illegible] unius anni Romanum annum neceſſe eſt a Palilibus receſſiſſe: quam quidem [illegible] Julianus annus æquabili [illegible] apud poſteros peræquavit. Potuerunt & agones a Græcis certis de cauſſis alieno anno celebrari; quod & alias factum. Nihil tamen certius, quam ex Julianorum annorum ratione, citra vitium, aut perturbationem, Olympiadem iſtam æſtati illi congruere, in quam Criſpini & Marcellini Conſulatus incurrit.

Iiſdem de Faſtis Capitolinis agens porro Scaliger neſcio quid inconditum ac perplexum poſuit. Nam cum probaſſet ex L. Cornelii Scipionis Conſulatu, in quem Solis eclipſis incidit, quique anno Urbis DLXIII. in Faſtis tribuitur, primum annum Urbis ex iiſce Faſtis cadere in annum Iphiti XXIV. mox iſta ſubjicit. *Sed nodus reſtat. Nam Piſo Conſulatum Scipionis Aſiatici, & Lælii conjicit in annum Urbis* DXVI. *Intervallum* XXXIII. *Coſſ. At in Caſſiodoro, & Faſtis Onuphrianis,* XXXII. *tantum. Quare unum par Coſſ. hinc effugiſſet. Sed falſum eſt. Nam Faſti Capitolini comparant hos duos Coſſ. in annum Urbis* DXCV. *non autem* DXCVI. *ut Piſo, & eum ſecutus Onuphrius.* Hæc mendoſa ſunt. Quis enim ex iſtis ſenſum aliquem eliciat? Verum ſic opinor ſcribere in animo habuit: Quoniam Piſo in Annalibus Conſulatum L. Corn. Scipionis, & C. Lælii in annum Urbis DLXIII. conjicit: in annum vero DXCVI. Conſulatum M. Æmilii, & C. Popillii: intervallum autem paria Coſſ. XXXIII. ita ut triceſimum quartum ſint Æmilius & Popillius: unum excidiſſe videtur, cum in Faſtis Conſules iſti triceſimum ſecundum locum habeant. Quod ita corrigit Scaliger, ut Æmilii & Popillii Conſulatum in annum Urbis DXCV. convenire dicat, non, ut Piſo & Onuphrius, in DXCVI. Verum unde tandem Piſonis ſententiam illam exculpſerit, neſcio. Hoc quidem video, in Faſtis Capitolinis anno Urbis DLXIII. Coſſ. poni L. Scipionem, & C. Lælium; in Onuphrianis, qui Varronis epocham ſequuntur, anno DLXIV. Rurſus anno DXCV. in Faſtis Coſſ. fuiſſe Æmilium & Popillium; apud Onuphrium, anno DXCVI. Utrobique triceſimum tertium par in Æmilium & Popillium incurrit. Sed Piſonis locum illum ſpectaſſe Scaligerum arbitror, qui apud Cenſorinum exſtat cap. XVII. ubi de ſæcularibus ludis, & Romano ſæculo ſcribens hæc ex Annali ſeptimo illius verba profert. *Roma condita anno* DXCVI. *ſæculum accipit, his Coſſ. qui proximi ſunt Conſules M. Æmilius, M. F. Lepidus, C. Popillius II. abſens.* Quæ Piſonis verba depravatiſſima ſunt: ut Sigonius, & Cuſpinianus obſervant. Cenſor. Pag. 35.

Ex illis vero certo colligi non poteſt, utrum anno DXCVI. Æmilii & Popillii Conſulatus ex ſententia Piſonis inciderit. Nam ut verba ipſa præferunt, in DXCVIII. rejiciendus fuit. Quamquam Cuſpinianus & Sigonius apud

Pag. 364.

apud Cenſorinum, *qui proximi ſunt*, legunt; non ut in emendatoribus libris exſtat, *quas*. De Scipionis & Lælii Conſulatu, Piſo verbum nullum.

CAPUT LIV.

De Romuli conceptu, ac tum ejus, quam Urbis natali ex L. Tarrutii Firmani ſententia: & eclipſibus, quæ utriuſque natalibus attributæ ſunt; tum in iis multorum errata caſtigantur. Urbem videri autumno conditam. Manilius explicatur.

PLUTARCHUS in Romulo de conditu Urbis ita ſcribit: Ἐκείνην δὲ τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ τὴν πόλιν ὁ Ῥωμύλος ἔκτιζεν, ἀκριβῶς τριακάδα τυχεῖν λέγουσι, καὶ σύνοδον ἐκλειπτικὴν ἐν αὐτῇ γενέσθαι σελήνης πρὸς ἥλιον, ἣν εἰδέναι καὶ Ἀντίμαχον οἴονται τὸν Τήιον ἐποποιόν, ἔτει τρίτῳ τῆς ἕκτης Ὀλυμπιάδος συμπεσοῦσαν. *Diem illam vero, quo Romulus Urbem condere cœpit, veram triceſimam fuiſſe narrant, eodemque die Solis ac Lunæ coitum eclipticum incidiſſe; quem Antimachus poeta Teius agnovit. Id autem anno contigiſſe ſextæ Olympiadis tertio.* Subjicit his Tarrutii Mathematici præſtantis de Romuli & Urbis natali ſententiam; cum Varronis rogatu ex apoteleſmatis utriuſque geneſin indagavit. Hic igitur ἐν τοῖς μάλιστα τεθαῤῥηκότως, καὶ ἀνδρείως ἀποφήνασθαι τὴν μὲν ἐν τῇ μητρὶ τοῦ Ῥωμύλου γεγονέναι σύλληψιν ἔτει πρώτῳ τῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος, ἐν μηνὶ κατ' Αἰγυπτίους Χοιάκ, τρίτῃ καὶ εἰκάδι, τρίτης ὥρας, καθ' ἣν ὁ ἥλιος ἐξέλιπε παντελῶς. τὴν δὲ ἐμφανῆ γένεσιν, ἐν μηνὶ Θώθ, ἡμέρᾳ πρώτῃ μετ' εἰκάδα, περὶ ἡλίου ἀνατολάς. κτισθῆναι δὲ τὴν Ῥώμην ὑπ' αὐτοῦ τῇ ἐνάτῃ Φαρμουθὶ μηνὸς ἱσταμένου, μεταξὺ δευτέρας ὥρας, καὶ τρίτης. *Audacter & conſtanter pronunciavit, conceptum in matris utero Romuli contigiſſe anno primo ſecundæ Olympiadis; XXIII. die Choiac Ægyptii menſis, hora tertia, qua Sol penitus defecit. In lucem autem editum fuiſſe XXI. die Thoth ſub ortum Solis. Romam porro conditam a Romulo nona die Pharmuthi, inter ſecundam & tertiam horam.* Si ex veteris alicujus aſtronomi, vel idonei Scriptoris obſervatione de cæleſtibus iſtæc φαινομένων conſtaret, plus aliquanto res ea Chronologiæ noſtræ negotii faceret. Neque tamen ſolus id Plutarchus memoriæ commendavit.

Pag. 119. Edit. Wech. Dionyſius Halicarn. lib. II. refert, tam in conceptu ipſo Romuli, quam in ejus obitu defeciſſe Solem penitus, ſic ut mundus tenebris obduceretur. At Cicero lib. II. de Divinat. unum illud ex Tarrutii deſcriptione profert, Romam, cum in jugo eſſet Luna, conditam fuiſſe. Utramque illam Solis obſcurationem ex tabulis inveſtigare plerique ſunt aggreſſi; ſed irrito hactenus conatu.

Pag. 68. Nicolaus Mullerius in Examine Temp. quæ eſt Appendix Friſicarum tabularum, utramque ſe ex tabulis ſuis deprehendiſſe putat, & quidem illo ipſo tempore, quod Tarrutius deſignavit. Nam prima incidit in annum periodi Julianæ 3945. Junii XXIV. Choiac XXIII. Verum nulla tum Solis defectio Romæ fuit: quoniam apparens latitudo Lunæ ſemidiametrorum ſummam ſuperabat: ut ex illa deſcriptione conſtat, quam libro VIII. pag. 770. exhibuimus. Quod ſi alicubi commiſſa ſit, ea perexigua fuerit oportet: quoniam motus latitudinis maximus fuit. Buntingus anno mundi 3199. qui eſt periodi Julianæ 3944. cyclo Lunæ XI. eumdem aſſignat. Nam Maii V. feriæ 5. defecit Sol. Sane verum novilunium, quod cum apparente Romæ convenit, contigit hora poſt mediam noctem 11, 9'. Motus item latitudinis fuit 0, 0, 8', 47''. ut in ipſo συνδέσμῳ ἀναβιβάζοντι, id eſt *modo aſcendente*, vel *capite Draconis* Luna fuerit. Sed parallaxis eclipſin ſuſtulit. Fuit enim apparens latitudo eadem cum parallaxi, ſcrup. 30'. quæ ſumma ſemidiametrorum major exſtitit. Quare ad Heliopolitanum, vel Æthiopicum tractum Buntingus confugere cogitur, ut eclipſim illic digitorum 7, 23'. hic integram inveniat. At ne ſic quidem obtinet, ut in XXIII. Choiac eclipſis illa congruat.

Eclipſis Solis nulla in conceptu Romuli. Quocirca de priore illo Solis deliquio, quod ſub Romuli conceptum a Tarrutio conſtitutum eſt, falſum ipſum arbitror: ſi quidem reliqua temporum ratio conſtet, quam ex ejus ſententia Varro definivit. Itaque ex hiſtoria potius, quam obſervatione, natalis Romuli defigendus videtur in anno periodi Julianæ 3944. Etenim Dionyſius ſcribit illum deceſſiſſe anno ætatis LV. Atqui mortuus eſt anno 3999. Igitur in lucem editus fuerit anno 3944. ut annum ageret XVIII. quo tempore Urbem condidit; quod idem auctor affirmat. Neque vero audiendus eſt Temporarius; qui non ſolum Tarrutii conatum omnem irridet; ſed audacter inficiatur, Romulum in rerum natura umquam exſtitiſſe, uno illo fretus argumento; quod neque certi illius parentes edi poſſint; neque de obitu conſtet; & reliqua ipſius parum comperta ſint. Quid ea ratiocinatione vanius? Eodem enim argumento infinitarum hiſtoriarum veritatem everteris; & quæ magno omnium conſenſu recepta ſunt, mendacii conviceris. Temporarii abſurda ſententia.

Auctor vero Novæ Chronologiæ defectionem illam rejicit in annum octavum; id eſt periodi Julianæ 3949. ante Chriſtum 765. quo Sol defecit Februarii 10. Romæ ante meridiem horis 3, 29', 26''. in Aquario; digitis 10, 45'. Ex quo novam illam ſuam opinionem aſſeverare nititur; Olympiadas ſex annis tardius a veteribus putatas eſſe, quam hactenus exiſtimatum fuerit. quandoquidem annus primus deſinens Olympiadis ſecundæ incurrit in annum periodi Julianæ 3949. proindeque cœpit anno 3948. ac primus annus Iphiti initi anno ejuſdem periodi 3944. Verum de hoc metachroniſmo annorum V dicetur lib. XII. Interim cum egregie cum hiſtoria conſentiat annus ille, qui eſt ante Chriſtum 770. fruſtra aliud tempus inquiritur. Nam & viceſima tertia dies Choiac in Februarii decimum nullo modo convenit anno ante Chriſtum 765. ſed Junii XXII. neomenia quippe Thoth Martii ſecundo contigit.

Atenim (inquit capite CX.) *ſi Februarii decimum diem anni ante Chriſtum 765. ponimus fuiſſe viceſimum tertium diem Choiac; tunc dies XXI. Aprilis, ſive XI. Kal. Maii, natalis Urbis anno ante Chriſtum 744. (quo anno & ipſe Tarrutius, & Varro cum auctoribus compluribus Romam conditam tradidere) juxta rationem anni Ægyptiaci exacte in IX. Pharmuthi coincidit.* Nono vero Pharmuthi conditum eſſe Romam Tarrutius aſſerebat. Refellitur nova Chronologia eruditi VIII. cap. CVI, & CVII, & deinceps.

Hæc qua mente dicta ſint ab erudito viro neſcire me fateor. Nam nulla ratione fieri poteſt, ut aut anno 765. ante Chriſtum; id eſt periodi Julianæ 3949. aut 3970. qui eſt 744. ante Chriſtum; viceſima tertia Choiac in X. Februarii, vel IX. Pharmuthi in XXI. Aprilis congruat. Id, inquam, neque ex rei veritate, & Ægyptiaca putandorum temporum ratione accidit: neque, ut falſa ex hypotheſi, anno ante Chriſtum 765. Choiac XXIII. fuerit Februarii X. dies; propterea anno ante Chriſtum 744. nonus Pharmuthi dies cadet in Aprilis XXI. Oſtenſum eſt paullo ante viceſimum tertium Choiac Ægyptii anno periodi Julianæ 3949. qui eſt ante Chriſtum 765. conveniſſe in Junii XXII. unde Pharmuthi nonus incurrit in Octobris VI. Anno vero 3970. ſive 744. ante Chriſtum, cum neomeniæ menſium quinque dies anticipaſſent, viceſima tertia dies Choiac ad XVII. Junii; nona Pharmuthi ad Kalendas Octobris aſcenderat. Quod ſi de anno Actiaco Plutarchum intelligendum velimus; cum Thoth, Auguſti XXIX. die fixus ſit; XXII. dies Choiac in Decembris XIX. nona Pharmuthi, Aprilis IV. conſiſtit. Porro etſi anno periodi Julianæ 3949. fingimus XXIII. Choiac in X. Februarii tranſportatam fuiſſe: poſt annos inde XIX. vertentes, id eſt anno 3970. eadem XXIII. Choiac ad Februarii V. tranſitum fecerit oportet: nona vero Pharmuthi a XXVI. die Maii; ubi tam ex falſa hypotheſi verſabatur; ad XXI. promota fuerit anno 3970. Quare nulla ne falſa quidem hypotheſis conjecturæ illi ſuffragatur. Quomodo enim, ut XXIII. dies Choiac fingatur in X. Februarii conſiſtere, centeſima & ſexta dies ab illa, hoc eſt nona Pharmuthi in XXI. Aprilis diem poteſt incurrere? Ita falſum & iſtud eſt; Tarrutium & Varronem annum primum conditæ Urbis eum ſtatuiſſe, qui eſt 744. ante Chriſtum; ſive periodi Julianæ 3970. Nam ex Varronis ſententia annus ante Chriſtum 753. primus eſt Urbis, periodi Julianæ 3961. Sed nec ſuppoſititius ille Meſſalla libro de Progenie Auguſti ſignificationem ullam dedit, anno ante Chriſtum 744. conditam Urbem fuiſſe. Id enim aſſerit unum; conditam eſſe Romam anno 433. a Troja capta. De reliqua vero auctoris ejuſdem putatione ſuo loco dicetur. Qui citatur ab eodem cap. CXII.

Nunc de altera Solis defectione videamus: quam ſub Urbis conditam accidiſſe Plutarchus memoriæ prodidit, Phamenoth nono, ejuſque meminiſſe Antimachum Teium. In ea quærenda eruditi Chronologi plurimum ſeſe torſerunt. Nonus dies Pharmuthi anno periodi Julianæ 3960. incurrit in Octobris XV. anno ſequenti,

in

in XII. At neutro anno Sol die illo defecit. Duplex anno 3960. Solis eclipſis accidit. Altera Julii V. novilunium medium Romæ ex Pariſinis noſtris tabulis, Julii VI. hora 3, 47′. a media nocte. Verum autem novilunium Julii V. hora 17, 47′. duabus horis circiter ante Solis occaſum. Apparens novilunium hora una & $\frac{1}{2}$ ſecutum eſt verum, contigitque hora poſt meridiem 6, 32′. Eclipſis autem fuit digitorum $3\frac{5}{7}$. Duravit hora 1, 50′, 20″. Cœpit hora poſt meridiem 5, 56′. Deſiit hora 7, 7′. Altera Solis defectio commiſſa eſt Novembris XXX. novilunium medium Romæ hora 19, 27′. a media nocte. Verum autem hora 20, 16′. Itaque Romæ non eſt conſpecta.

Expenditur Nicolai Mulleri deſcriptio. Nicolaus Mullerus Plutarcheam illam Solis eclipſin confert in Maii XXVI. diem anni 3961. cyclo Lunæ IX. Solis XIII. Athyr XXIX. Sole in Tauri XXVI. gradu conſtituto. Hanc vero nequaquam ait in Italia conſpectam; ſed in Aſia minore; ubi Antimachus Teius degebat. Hoc vero poſito; declarat quemadmodum XI. Kalend. Maii, ſive Palilia in XXVI. Maii Juliani convenire potuerint. Verum ne in Aſia quidem conſpectam fuiſſe; tabulæ demonſtrant. Novilunium quidem eclipticum illo die contigit. Verum enim ex Pariſinis tabulis in meridiano graduum 68. longitudinis, hoc eſt in extremis minoris Aſiæ finibus; velut in Cilicia, adeoque Cypro; contigit Maii XXVI. hora 5, 1′. a media nocte: poſt ortum Solis hora $1\frac{1}{2}$. fere. Apparens ſyzygia veram anteceſſit hora 1. contigit enim hora 4, 45′. Motus latitudinis verus fuit Signorum XI, 20, 30′, 31″. latitudo vera 49′, 54″. auſtralis. Parallaxis latitudinis in quarto climate, ſive altitudinis grad. 36. eſt 43′, 30″. addenda. Ita fit apparens latitudo ſcrupulorum 82′, 44″. longe major ſemidiametris ambabus Solis & Lunæ; quarum ſumma eſt 29′, 19″. In quinto vero climata ad altitudinem Romæ, parallaxis latitudinis 47′, 25″. Unde apparens latitudo major, nempe 86′, 49″. Cum igitur Aſia minor in 4. & 5. climatu conſiſtat: non potuit in illa regione Sol deficere: quoniam latitudinem alioquin eclipticam parallaxis excluſit. Ut omittam nonam diem Pharmuthi minime congruere in XXVI. Maii. Nam incidit anno illo in Octobris III.

Eodem anno periodi Julianæ 3961. eclipſis alia Solis deprehenditur. Sed cum novilunium verum Novembris XIX. paullo ante noctem mediam, in eo ſitu longitudinis, qui eſt 68. graduum, commiſſum fuerit; nullo modo conſpici in Aſia potuit.

Cap. XXI. At novæ veræque Chronologiæ Scriptor, (ita enim Opus inſcribit ſuum) quod Solis eclipſin anno ante Chriſtum 744. id eſt periodi Julianæ 3970. accidiſſe reperit Romæ ante meridiem, horis fere tribus, Sole in duodecimo gradu Sagittarii verſante, nona die Decembris Juliani; adeoque inter horam ſecundam & tertiam diei: hanc ipſam a Plutarcho deſignatam fuiſſe contendit: eumque natalem Romæ habitum non politicum quidem, ſed aſtronomicum; ex quo Urbis fata penderent. Ex quo conſequens eſt, annum primum conditæ Romæ octo fere annis ſerius collocandum videri, quam faſti vulgares exhibent. Atqui ne iſta quidem Solis eclipſis ad Tarrutianam deſcriptionem facit. Neque enim nona dies Pharmuthi in illam convenit: ſed in Kalendas Octobris. Deinde non poteſt Urbis epocha Varroniana, ſive Tarrutiana, in illum annum cadere: uti paullo poſt plenius explicabo.

Error Plutarchi. Quamobrem falſo id a Plutarcho proditum eſt, eodem die, quo jacta ſunt fundamenta Romæ, Solem defeciſſe; quod ſane Tarrutius non dixit. Ciceronis de Tarrutio verba ſunt lib. II. de Divinat. *L. Tarrutius Firmanus familiaris noſter in primis Chaldaicis rationibus eruditus, urbis etiam noſtræ natalem repetebat ab iis Parilibus quibus eam a Romulo conditam accepimus, Romamque cum in jugo eſſet Luna, natam eſſe dicebat.* Lunam in jugo eſſe, id eſt, quod Græci vocant ἐν συζυγίᾳ, vel ἐν ζυγῷ. quod de ſola Lunæ ſynodo citra defectionem Solis accipi debet. At Solinus cap. II. Romulum ait *auſpicato fundamenta murorum jeciſſe duodeviginti annos natum, XI. Kal. Majas, hora poſt ſecundam, ante tertiam; ſicut L. Tarrutius prodidit Mathematicorum nobiliſſimus; Sole in Tauro, Luna in Libra conſtitutis.* Neſcio an ζυγὸν Libram vertit Solinus. Eadem & in Excerptis leguntur, quæ ſub C. Sempronii titulo in Annianam farraginem intruſa ſunt. Quod autem Sole in Libra poſita Roma condita fuerit, Manilius cecinit lib. IV. his verſibus.

Heſperiam ſua Libra tenet; qua condita Roma,
Et propriis frænat pendentem legibus orbem:
Orbis & imperium retinet, diſcrimina rerum
Lancibus & poſitas gentes tollitque premitque,
Qua genitus cum fratre Remus hanc condidit urbem.

Tam Romulum Remumque ſub Libra genitos, quam Romam conditam affirmat. Quod ad Urbem attinet; ſi ea Pharmuthi nono fundari cœpta; ut Plutarchus ait; in Libra utique natalis illius accidit. Nam Pharmuthi nonus anni periodi Julianæ 3960. convenit in Octobris IV. Sole tum in Libræ gradu 3. circiter commorante ſecundum tabulas noſtras. Eodem die novilunium ἀληθὲς Romæ commiſſum Octobris 2. hora 7, 22′, 38″. nec tamen eclipticum: Pharmuthi VII. Nam neomenia Thoth incidit in Februarii XXIX. Valde itaque probabile mihi videtur, Urbem Romam, ex Tarrutiana deſcriptione, conditam eſſe anno ſextæ Olympiadis tertio, ejuſque menſe quarto circiter ineunte, periodi Julianæ 3960. Octob. IV. quem in diem undecimus Kal. Maias anni Albani, vel Romulei forte ceciderat, eoque κατ᾽ ἐμβολισμὸν delatus fuerat; quod in anno Romano etiam a Numa caſtigato identidem poſtea contigit. Credibile eſt enim annum veterem Albanorum a bruma cœpiſſe. Sed quoniam paucioribus juſto menſibus, aut certe diebus conſtabat, in anteriora lubricum illius progreſſum fuiſſe. Romani porro, cum Januarium anni caput circa brumam conſtituiſſent; primum Urbis annum a Januario ſequente numerarunt, qui in eumdem Iphiti, & Olympiadis annum incidit, in quem ille Romæ natalis October. Nonnulli tamen, quia Palilia, ſive XI. Kal. April. qui dies Urbi natalis extitit, ad quartum ab Januario menſem pertinere videbant; annos Urbis non a Januario, ſed ab Aprilis XXI. putare maluerunt. Sane non temere Manilius & Plutarchus in idem tempus natalis Romæ conſentiunt: dum illa conditam in Libra; iſte nono die Pharmuthi, & quidem novilunio refert. quod non alio anno quam qui periodi Julianæ numeratur 3960. convenire poteſt; cujus Octobris IV. commodum & IX. Pharmuthi dies, & novilunium incurrit; & præterea ſextæ Olympiadis annus tertius. Hoc modo ab erroris ſuſpicione Manilium purgabimus: cujus eum vir eruditus inſimulat. Cap. XXVI. Quamquam de Romuli ac Remi natali minus eidem aſſentiri Manilio poſſum. Nam ex Tarrutii ſententia in id tempus, quo in matris utero geniti ſunt, Solis deliquium incidit. Hoc vero ex iis, quæ ſupra demonſtravimus, apparet Maii XXVI. die Chœac XXIII. contigiſſe. Quare cum Thoth ſequentis XXI. die natos illos ex Tarrutii definitione Plutarchus aſſeveret: conſequens eſt, Februarii circiter XXIII. in lucem prodiiſſe, in Aquario, non in Libra. Scaliger in Notis ad Manilium peſſime in illius loci interpretatione verſatus eſt. Menſes enim Ægyptiorum fixos, & Actiacos intelligit eos, quos a Varrone adſcitus Tarrutius edidit. Quare XXIII. Choiac XIX. Decembris eſſe ſtatuit: Thoth vero XXI. Septembris XXIII. Quæro quomodo Tarrutio, vel Varroni Actiaci anni, atque fixi venire in mentem potuit, qui tot annis poſtea conſtitutus eſt. Atqui non in Romuli tantum, ſed in Urbis etiam Natali eodem menſium genere deſignando hoc in V. de Emend. Temp. libro ſimiliter peccat. Fixos enim ibi quoque menſes, & Actiacos neſcio quid cogitans Tarrutii deſcriptioni tribuit. Itaque Actiaci Pharmuthi diem XXI. cadere dicit in XXVI. Maii; quod profecto falſum eſt. Etenim Thoth Actiacus & fixus habet neomeniam in XXIX. Auguſti Juliani. Ab hac ducenteſimus undecimus dies, hoc eſt neomenia Pharmuthi; cadit anno ſimplici in XXVII. Martii. Sed perplexa & inconditа ſunt Scaligeri verba: *Si Kalendæ*, inquit, *Januariæ anni priſci Romanorum eo tempore cœperunt ab VIII. Januarii, ut certiſſimum eſt aliquando hinc cœpiſſe; quæ fuit epocha priſci anni Attici; viceſima ſexta Aprilis Juliani convenerit in Palilia priſci anni, cum Luna eſſet in jugo, cyclo Lunæ anno: quod convenit ſententiæ Tarrutii in viceſimam primam Pharmuthi Actiaci natalem Urbis conferentis, quæ eſt XXVI. Maii, feria ſecunda. Neomenia Sivvan 3208. cujus character 2, 7, 484.* Sed falſum eſt Actiacum Pharmuthi in id tempus convenire. Præterea Tarrutius natalem Urbis non contulit in XXI. Pharmuthi, ſed in IX. ſi vera Plutarchus ſcripſit. Ad hæc a XXVI. Aprilis tranſit ad XXVI. Maii, quæ anno per. Jul. 3995.

Scaligeri in Notis Manilianis fœdus error.

Urbs Roma Octobri menſe condita.

habuit feriam II. cyclo Solis XIII. Concurrit & neomenia Sivan anni 3008. Judaici embolimæi: cujas Tiſri cœpit anno 3960. Sept. III. ejuſque character eſt a, 53, 47. Adde characterem IX. menſium, neomenia Sivan incurret in XXVI. Maii: cujas character a, 7, 684. Denique primam Januarii Romulei conjicit in VIII. Jan. Tempore autem Romuli Januarius & Februarius tricenarii erant; Martius XXIX. Aprilis XXX. diebus conſtabant, uti Scaliger docuit lib. II. Palilia in XXI. Aprilis incidebant, undecimo Kal. Maias. Ab VIII. die Jan. Juliani ad XXI. Apr. Juliani, dies ſunt CIV. A Kalendis Januarii Romulei ex Scaligeri opinione dies intercedunt ad uſque XXI. Aprilis ejuſdem Romuli, CX. Proinde omnis iſta Scaligeriana ratio impedita eſt, ac diſſona. Pag. 167.

De Solis defectu, quem Thales prædixiſſe fertur; quemque Scaliger hoc in capite refert in annum III. exeuntem Olympiadis XLVIII. ſub Aſtyage, anno Urbis CLXX. aut in annum II. Olymp. XLIX. agemus poſtea; & quantum in eo non modo Scaliger; ſed etiam Veteres quidam Scriptores aberraverint, liquido monſtrabimus.

CAPUT LV.

De variis annorum Urbis rationibus, ac duabus præſertim, quæ reliquis celebriores ſunt; deque iis Veterum quorumdam opiniones expenſæ; tum Onufrii, & aliorum.

FASTOS Conſulares jam tum florentis Reip. temporibus, mendoſiſſimos, ac parum inter ſe conſentaneos fuiſſe, Livii & aliorum hiſtoricorum monumenta confirmant. Sæpius enim diverſis ex Annalium ſcriptoribus diverſa Coſſ. paria eoſdem in annos injicit: tum nonnullos omittit, quos Dionyſius, aliique commemorant: & omnino multum in hac parte Faſti invicem, Annaleſque diſcrepant; quod ex Capitolinis, Caſſiodoreis, ac Siculis, & ſi qui alii reliqui ſunt antiqui, vel recentiores Conſulum Laterculi perſpicuum eſt. Ex quo factum apparet, ut in annorum ab U. C. numero mirum quantum Auctores invicem diſſiderent.

Quam quidem opinionum varietatem Onufrius in Faſtis accuratiſſime diſputans, omnes propemodum Scriptores, qui annorum Urbis utcumque meminiſſent, ſuas in ſectas, & factiones diſtribuit: cauſſas etiam ſcrutatus eſt, cur antiquiores præſertim tanto recentiorem Urbis originem fecerint. Itaque ſupervacaneam hanc ille nobis operam diligentia ſua induſtriaque reddidit: neque tamen abſtinebimus, quin & ex illo pauciſſima delibemus, & quædam inſuper, quæ tam in ejus, quam in Sigonii Faſtis, animadverſione digna ſunt, adnotemus.

Hic igitur ille optimus Romanæ antiquitatis, & hiſtoriæ vindex Conſulum Faſtos longe depravatiſſimos, & annos complures dubios eſſe poſtquam admonuit, in Fabii Pictoris ſententiam propendere ſe dicit, qui Urbem conditam aſſerit anno primo Olympiadis octavæ, Dionyſio, ac Solino teſtibus: ac parum abfuiſſe, quin eam opinionem in Faſtis ſuis ipſe ſequeretur. Etenim cum plures anni ſint, quorum ſunt Magiſtratus ambigui; tum quinque ex illis præ ceteris expungendos videri: nimirum anno CCCXXCVI. quo nulli Coſſ. Dictatores fuere duo: item anno CDXXI. quem Sigonius, & ex eo Onufrius certis de cauſſis inferciendum putarunt: nec non annis CDXXX, CDXLV. & CDLIII. Præter hos annos alii ſunt, quorum in plerique faſtis Conſules omittuntur: velut annus CCXLVIII. quo Sp. Lartius, T. Herminius a Dionyſio recenſiti a Livio, & Capitolinis prætermiſſi ſunt. Tum CCLXIV, CCLXV. quibus Coſſ. nullos Livius aſſignat, uti nec anno CDXXXIX. Annum vero CDXLV. ſine Coſſ. exhibent Capitolini faſti, reliqui prætereunt. Anno itidem CDXLIX. Livius notat Conſulatus duos a Piſone diſſimulatos eſſe, nempe annorum CDXLVII. & CDXLVIII. Itaque præter hos duos, tres alios omiſiſſe Piſo videtur, videlicet CCCLXXXVI, CDXXI, & CDXLV. Denique varia & inconſtans apud omnes annorum eſt putatio uſque ad annum ferme quingenteſimum, ut ait Sigonius; at Onufrius, ad DLX. Quare conditæ Urbis annus nonniſi conjecturis, ac probabili ratione poteſt elici. De quo duæ fere ſunt primariæ, ac plerique probatæ ſententiæ: altera Capitolinorum faſtorum, quæ anno Olympiadis ſextæ exeunte quarto conditam ponit Urbem: quam Scaliger, & Scaligerum ſecuti mortales hodie omnes Catonianam vocant. Perperam, ut oſtenſum eſt. Neque enim quid Cato ſenſerit explorari poteſt, cum id unum ſcripſerit; annis poſt Trojæ cladem CDXXXII. Urbem eſſe fundatam. Itaque Onufrius Catonis auctoritatem ad eam opinionem trahit, quam Dionyſius ſequi ſe dicit, cum re ipſa idem cum Faſtis Capitolinis tradiderit: videlicet anno primo ſeptimæ Olympiadis Romæ fundamenta eſſe jacta. Altera Varronis eſt, quæ longe eſt celebrior, & fautores habet tam ex antiquis, quam ex recentioribus priore illa plures. Ea conditam Urbem aſſerit anno Iphiti labente XXIII. tertio Olympiadis ſextæ. His accedere poteſt tertia illa, quam Dionyſium amplecti voluiſſe modo dixi, etſi revera aliud ſuis argumentis efficiat. Annum quippe Julianum, in quem ſextæ Olympiadis quartus annus deſiit, & primus ſequentis iniit, huic ipſi Olympiadi ſeptimæ tribuit. Unde quarto exeunte ſextæ non primo ſeptimæ, conditum Urbis poſuit. Sic & Polybium arbitror, eidem, quem Dionyſius ſequi ſe docuerat, anno epocham Urbis illigaſſe, primo ſcilicet Olympiadis VII. ſequente ſecundo. Huc enim illius verba volunt; *circa ſecundum annum Olympiadis ſeptimæ*, quæ a Dionyſio referuntur. Ergo injuria plerique Scriptorum ab Onufrio, & ab aliis ad Dionyſii partes vocantur, cum tam ipſe Dionyſius, quam illi ipſi Faſtorum Capitolinorum opinionem amplexi ſint. Sed de reliquis minus admiror. Varronis ſententia longe celebrior, & a nobis adhibita.

Diodorum Siculum valde miror ab Onufrio inter eos relatum, qui anno primo Olymp. VII. natalem Romæ collocarunt; quod vereor, ut ei concedi poſſit. Ille in Præfatione Hiſtoriæ ſuæ a Trojano excidio ad Heraclidarum κάθοδον annos putat LXXX. Inde ad primam Olympiadem, CCCXXVIII. Hinc ad initium belli Gallici a Cæſare ſuſcepti, DCCXXX. quem annum primum appellat Olympiadis CLXXX. Archonte tum Athenis Herode. Colliguntur a Trojanæ Urbis excidio ad finem hiſtoriæ, & Gallicam expeditionem C. Cæſaris, anni MCXXXVIII. qui & revera ex intervallis illis tribus conficitur. Verum manifeſta eſt ἀλογιστία Diodori, cum a prima Olympiade ad centeſimam octogeſimam annos numerat ſeptingentos triginta. Sunt enim ſeptingenti dumtaxat & ſeptemdecim. Onufrius pro XXX. ſcripſiſſe putat XX. at a prima Olympiade ad initium belli Gallici C. Cæſaris, quod Piſone, & Gabinio Coſſ. accidit, anno Urbis Varroniano DCXCV. vertente, ſive ineunte DCXCVI. anni computentur DCCXX. abſoluti. Nihil Onufrianis iſtis calculis perverſius eſt. Primum enim Diodorus aperte annum, in quem hiſtoriam deſiviſt ſuam, quo & Gallicum bellum a Cæſare inceptum eſt, Herode Archonte, primam nominat Olympiadis centeſimæ octogeſimæ. Itaque CLXXIX. dumtaxat ſolidæ Olympiades numerandæ ſunt, & iniens centeſima octogeſima, non, ut Onufrius facit, CLXXX. integræ per quatuor multiplicandæ. Annus vero primus Olymp. CLXXX. eſt Iphiti DCCXVII. non DCCXX. periodi Julianæ 4654. in quem Palilia Varroniana incidunt DCXCIV. At Palilia DCXCVI. quæ Gabinii, & Piſonis Conſulatui tribuuntur, incurrunt in annum periodi Julianæ 4656. exeunte anno ſecundo Olympiadis CLXXX. Iphiti DCCXVIII. Ex eo porro divinari non poteſt, quæ Diodori ſententia de ſpatio annorum ab U. C. fuerit. Neque enim horum numerum exprimit. Et gratis Onufrius ex illis Præfationis verbis colligit. Urbis conditum ab illo conjectum in primum annum Olymp. VII. quaſi ex annorum Olympiacorum ſumma deducendi ſint XXV. Quod neque Diodorus voluit, & longe profecto aliter de Urbis initio ſenſit. Ac videtur ad Piſonis potius ſectam, opinionemque revocandus. Nam quinque fere annis; alias pluribus; a Varronis Palilibus diſſidet. Oſtendatur id exemplis aliquot. Diodorus lib. XI. ſcribit Olympiadem ſeptuageſimam quintam incidiſſe in Coſſ. Spurium Caſſium, Proculum Virginium Tricoſtum. Coſſ. iſti cadunt in annum Varronianum CCLXVIII. Porro Varronis Palilia prima, uti mox probabitur, competunt anno periodi Julianæ 3961. atque ideo ducenteſimus ſexageſimus octavus annus eſt per. Jul. 4228. Olympiadis vero ſeptuageſimæ quintæ primus, ſive Iphiti CCXCVII. iniit anno 4234. at anno 4228. cœpit annus tertius Olymp. LXXIII. ſive Iphiti CCXCI. Diodori hallucinatio.

Itaque

Itaque ſi ad annum primum Olympiadis LXXV. Sp. Caſſii, & Virginii Conſulatus redigitur, ſex annis tardior erit epocha Diodori, quam Varronis, & anno XXIX. Iphiti congruet, Olympiadis octavæ anno primo. Rurſus anno primo Olympiadis LXXVIII. qui cadit in annum periodi Julianæ 4246. ponit Coſſ. L. Æmilium Mamercum, & Vopiſcum Julium. Eſt is annus Varronianus CCLXXXI. qui convenit anno periodi Julianæ 4241. quo exiit quartus Olympiadis LXXVI. Igitur quinquennio ſolido epocham Varronis moratur. Sic anno primo Olymp. LXXIX. per. Julianæ 4250. Iphiti CCCXIII. Coſſ. aſſignat A. Verginium, T. Minutium, qui cadunt in annum Varronianum CCLXXXV. Si de annis 4250. detrahas annos CCLXXXV. reſtabunt 3965. Ita annos 3966. prima Palilia ex Diodori mente cœperint, quinquennio poſt Varroniana. Idipſum & in annis ſequentibus apud eumdem hiſtoricum obſervare licet. Anno primo Olymp. LXXX. Archonte Phaſiclide, Coſſ. tribuit Q. Fabium, T. Quintium Capitolinum. Incurrunt iidem in Varroniana Palilia CCLXXXIX. periodi Julianæ 4249. Verum annus primus Olymp. LXXX. convenit anno periodi Julianæ 4254. Itaque quinquennio poſt Varronis Palilia Diodori epocha ſequitur. Sic anno primo Olymp. LXXXI. Coſſ. aſſingit Ser. Sulpitium, P. Volumnium. Olympias illa cœperit anno per. Julianæ 4258. Coſſ. autem illi Palilibus Varronianis CCXCIII. Deductis annis CCXCIII. de 4258. cadet epocha Urbis in annum 3966. Item anno I. Olymp. LXXXIII. Coſſ. nominantur a Diodoro T. Romilius Vaticanus, C. Veturius Cicerinus. Olympias illa cœpit anno periodi Julianæ 4266. at vero Coſſ. anno Varroniano CCXCIX. qui deducti de 4266. conjiciunt Palilia Diodori in annum 3968. ſeptem annis poſt Varroniana. Anno primo Olymp. CVII. Iphiti CCCCV. periodi Julianæ 4362. Diodorus Coſſ. aſſignat C. Sulpitium, M. Valerium, qui in Varroniana Palilia CCCCI. cadunt anno 4361. Hac ratione Diodori Palilia uno anno Varronianis poſteriora ſunt, & Capitolinis congruunt. Anno primo Olymp. CIX. quadriennio. At anno primo centeſimæ decimæ quartæ biennio dumtaxat. Ponit enim Coſſ. C. Pœtelium, L. Papyrium. Ad hos ſpectant Varronis Palilia CCCCXXVIII. Olympias CXIV. qua mortuus eſt Alexander, commiſſa eſt anno 4390. Deductis annis 428. cadent Diodori Palilia in annum 3963. Verum exemplorum ſatis eſt. Reliqua per ſe quivis periclitari poterit. Neque vero ſupervacanea hæc noſtra diligentia eſt. Nam ea ea ſummorum virorum duorum error agnoſcitur, Sigonii, & Onufrii, qui ſuo annorum pene ſingulorum titulis notare ſolent. *Hoc anno Coſſ. hos vel illos nominant Dionyſius, Livius, Diodorus:* cum plerumque Diodorus quinque vel ſex annis diſſentiat: ut qui Varroni annus eſt exempli cauſſa CCLXVIII. ab U. C. is Diodoro ſit CCLXII. Auctor Novæ Chronologiæ capite C. Diodorum aſſerit annis octo communem Olympiadum epocham antevertiſſe. Quoniam enim a prima Olympiade ad bellum Gallicum annos elapſos ait 730. additis 54. qui ab eodem bello ad Chriſtum interjecti ſunt, conflant 784. cum ſint anni dumtaxat 776. Sed cum anno Urbis 695. Gallicum bellum inierit: a quo ad Chriſtum 58. anni numerantur: plane 788. anni conflantur: ac 12. vel 13. annis, non ſine errore verum Olympiadum initium prævertit. Totidem annis Auſonius e contrario communem moretur epocham. Scribit enim in Epigram. ad Conſulatum ſuum annos ab U. C. fluxiſſe 1118. eam 1131. abſolati ſint. Conſul enim fuit anno Chriſti 379. At idem ille vir doctus octo dumtaxat annorum metachroniſmum agnoſcit in Auſonio. Sed utrumque ſuo loco poſtea diſcutietur.

Nunc Scaligerianæ cuidam hæſitationi tempus eſt occurrere; qui initio lib. V. pag. 333. Faſtorum Capitolinorum, Dionis, ac Velleii Paterculi fidem nonnihil ſuſpectam habet. Quorum ille recte quidem Conſulatum quartum Octaviani Cæſaris in annum ab U. C. confert DCCXXV. ſed Domitii Calvini triumphum de Thracibus, & Getis alieno tempore poſuit, quem ſaxum Capitolinum ponit anno DCCXVII. Hæc Scaliger. Sed fallitur, cum a Dione credit anno Urbis DCCXXV. tribui Conſulatum IV. Auguſti. Hic enim anno DCCXXIV. potius aſſignatur. Siquidem initio lib. XL. anno Urbis ſeptingenteſimo Coſſ. ait fuiſſe L. Domitium, & Appium Claudium. Poſt iſtos vero viceſimum quartum Conſulatum obtinent Auguſtus Cæſar IV. & Licinius Craſſus. Quod ad triumphum Domitii ſpectat, quem ex Hiſpania retulit, non

ex Thracie, ut perperam ſcribit Scaliger, meminit hujus Dio, anno U. C. DCCXV. ſed alieno loco. Convenit enim, ut ex Faſtis Capitolinis apparet, anno DCCXVII. qui ex Varronianis DCCXVIII.

De Velleio Paterculo habet iſta Scaliger: *Numerare ipſum e Conſulatu Claudii Marcelli, & Cornelii Lentuli ad Conſulatum M. Vinicii Quartini, & C. Caſſii Longini annos LXXVIII. cum ſint tantum LXXVI.* Verum apud Velleium, lib. II. cap XLIX. Lentulus, & Marcellus Coſſ. ponuntur anno U. C. DCCIII. cum tamen Varroniana Palilia ſint DCCV. Iidem Conſulatum geſſiſſe dicuntur Velleio anno LXXXVIII. quam M. Vinicius Quartinus Conſulatum iniret. Porro ab Urbe condita ad Conſulatum Vinicii Velleius lib. I. annos eſſe refert DCCLXXXII. Ubi & Urbem conditam aſſerit ſexta Olympiade, poſt annos duos & viginti, quam prima conſtituta fuerat; ut videatur ex Varronis ſententia prima Palilia defixiſſe anno Iphiti XXIII. qua ratione expletis annis DCCLXXXII. ineunte ſeptingenteſimo octogeſimo tertio Palilia Conſulatus Vinicii conſurgent. Lentulus & Marcellus Coſſ. fuerunt anno Varroniano DCCV. Adde LXXVIII. paria, poſtremum in annum incidet DCCLXXXIII. quo Conſulatum geſſit Vinicius. Itaque legendum apud Velleium LXXVIII. pro LXXXVIII. neque Conſulatus tantum LXXVI. ſed LXXVII. inter utrumque terminum interjecti ſunt. At perperam Velleius Lentulum & Marcellum Coſſ. locat in anno ab U. C. DCCIII. (male apud Scaligerum DCCV.) Biennio enim aberrat; cum iſti Coſſ. cadant in annum Varronianum DCCV. non DCCVI. quod ſcribit Scaliger. Huic biennii prochroniſmo conſentaneus eſt alter, quo Velleius cap. LXVI. Auguſtum refert pridie quam XX. annos expleret, X. Kalend. Octobres cum collega Q. Padio Conſulatum iniiſſe, occiſis Hirtio & Panſa, anno Urbis ſeptingenteſimo nono. Contigit enim anno DCCXI. & ita ſine dubio apud Velleium ſcribendum eſſe, demonſtrat quod addit ante annos ſeptuaginta duos id accidiſſe, quam M. Vinicius Conſulatum iniret. Iniit autem anno DCCLXXXIII. Peſſime itaque Scaliger LXX. tantum annos a primo Conſulatu Octaviani ad Vinicii Conſulatum putat; cum ſeptuageſimus ſecundus poſt illum ſit Vinicii Conſulatus. Poſtremo Velleius refert Coſſ. Sex. Ælio Cato, & C. Sentio Saturnino, anno U. C. DCCLIV. annis ante Conſulatum Vinicii XXVII. adoptatum ab Auguſto eſſe Tiberium. Tribus annis minus dicit quod ad annos conditæ Urbis attinet. Eſt enim DCCLVII. a quo ad Vinicium Coſ. anni ſunt XXVI. & XXVII. ſi ipſum Cati & Saturnini Conſulatum velis complecti. Quare legendum eſt apud Velleium DCCLVII pro DCCLIV. & falſum eſt biennio amplius eſſe annos XXVII. quod ait Scaliger.

CAPUT LVI.

De capite annorum ab U. C. deque epochæ illius characteribus Chronologicis. Solini locus illuſtratur.

ROMÆ conditum in Palilia conferunt Scriptores qui dies XI. Kal. Maias, id eſt Aprilis XXI. in Juliano Kalendario conſtitutus eſt. Olim vero, & ſub ipſum Natalem Urbis cui Juliano menſi ac diei competeret, inveſtigare difficile eſt. Verum quemadmodum Juliana forma tanto poſt Urbem conditam intervallo uſurpari cœpta propter anni commoditatem [illegible] ad anteriora tempora porrigitur, ita, & Palilia, ſive Natalis Urbis, fictione quadam in April. XXI. die retinetur. Quinetiam poſt eumdem Julianum annum receptum, qui a Kalend. Januar. orditur, annorum Urbis epocha ab iiſdem Kalendis fere procedit; niſi aliter Scriptores quoſdam intellexiſſe, certis ex conjecturis poſſit colligi. Ad hæc varia annorum civilium initia conſideranda ſunt; ut in Olympiadico anno monuimus. Nam plerique ut anni popularis, ita & Romani, Urbiſque conditæ primordium ab autumno deducunt. Quorum omnium ſingillatim exempla percenſere longum eſt, & moleſtum. Hæc tantum ſtudioſo Lectori proponenda fuit cautio, ut in eruendis Scriptorum ſententiis judicio opus eſſe ſciret. Solinus ecce cap. II. *Collatis*, inquit, *noſtris*, & *Græcorum temporibus*

I 2 *invenimus*

invenimus incipiente Olympiade ſeptima Romam conditam, anno poſt Ilium quadringenteſimo triceſimo tertio. Hæc eſt Faſtorum Capitolinorum ſententia, ut recte Onufrius animadvertit. Cur enim diceret, *incipiente Olympiade ſeptima*, niſi anno quarto ſextæ deſinente conditam arbitraretur? At idem paulo poſt: *Huic*, inquit, *argumento id accedit, quod C. Pompeius Gallus, & Q. Veranius anno U. C. octingenteſimo primo fuerunt Coſſ. Conſulatu eorum Olympias ſeptima & ducenteſima actis publicis annotata eſt. quater ergo multiplicatis ſex & ducentis Olympiadibus, erunt anni octingenti viginti quatuor; quibus de ſeptima Olympiade annectendus eſt primus annus, ut in ſolidum colligantur* DCCCXXV. *anni. Ex qua ſumma detractis viginti annis, & quatuor Olympiadum retro ſex, manifeſte anni* DCCCI. *reliqui fient.* Annus, quo Coſſ. fuerunt Pompeius Gallus, & Veranius, eſt Varronianæ putationis DCCCII. ex Faſtis Capitolinis DCCCI. qui iniit anno Chriſtianæ æræ XLIX. per. Julianæ 4762. quo annus primus Olymp. CCVII. ex diebus æſtivis inchoatur; Urbis autem, Varronianus DCCCII. ex Palilibus. Solinus ex annis Iphiti DCCCXXV. deduci jubet XXIV. ut reliqui ſint DCCCI. Hoc modo falſum colliget. Neque enim anno quarto Olymp. ſextæ; ſed anno primo ſeptimæ Natalis Urbis congruet. Itaque annum Iphiti, ſive Olymp. ab eadem epocha, a qua Urbs annum, exorſus eſt; nempe a Kal. Januar. Alioqui XXIII. dumtaxat anni ſolidi, & vertentes de ſumma detrahendi fuerant, ut in ſequentem, viceſimum quartum exeuntem Natalis Urbis incurreret. At ſecundum Varronem annis DCCCXXIV. Iphiteis abſolutis, deducti anni DCCCII. relinquunt XXII. Unde viceſimo tertio labente Urbs eſt condita. Ac ſi Actuarii iſti publici, de quibus Solinus loquitur, annum Urbis DCCCI. cum Olymp. CCVII. compoſuerint, Faſtorum Capitolinorum computationem ſecuti ſunt. Niſi forte notatam Olymp. illam Romæ dicamus anno Chriſti XLIX. inter Kal. Jan. & Palilia, cum annus Urbis a Palilibus octingenteſimus primus adhuc curreret, cui mox ad XXI. Aprilis ſucceſſurus erat annus DCCCII. Ita cum illorum Conſulatus anno Urbis Varroniano, ſi a Palilibus incipias, DCCCI. cœpiſſet, & cum anno Urbis DCCCI. comparatus fuiſſet; Olympias vero CCVII. iiſdem Coſſ. poſtea celebrata, anno Urbis DCCCII. Solinus quem annum Urbis ineunte illorum Magiſtratu notatum viderat, eumdem & ad æſtivum menſem, quo Olympiaci agones commiſſi ſunt, accommodavit. Ut ut vero ſe res habet, ex eo manifeſtum eſt, recte a nobis Olympiadum epocham conjectam eſſe in annum periodi Julianæ 3938. Si enim Olympias CCVII. hoc eſt annus Iphiti DCCCXXV. iniit anno periodi Julianæ 4762. deductis annis 825. relinquuntur 3937. Itaque anno 3938. cœpit annus Iphiti primus.

Solini locus expenditur.

Supereſt ut antequam ab Urbis annorum epocha diſcedamus, certis illam notis, & characteribus noſtro more fulciamus. Primum igitur Livius lib. XXII ſub initium refert, Cn. Servilium, & C. Flaminium Romæ Eidibus Martiis Magiſtratum iniiſſe: & inter alia prodigia Solis orbem in Sardinia minui viſum. Ea Solis eclipſis contigit cyclo Solis XVII. Lunæ XIII. Februarii XI. periodi Julianæ 4497. Iphiti DLIX. ſive Olympiadis CXL. anno tertio exeunte. Vera conjunctio ex Pariſinis Carali in Sardinia contigit hora poſt meridiem 1, 54′. Apparens hora 3, 14′. Initium hora 2, 3′. poſt meridiem. Finis hora 4, 20′. Digitorum fuit circiter ſeptem: & horas 2, 27′. fere tenuit. Annus porro tum agebatur Urbis Varronianus DXXXVII. Poſt iſtos vero Coſſ. novem paria ſequuntur uſque ad annum Urbis DXLVI. quo Coſſ. fuere Criſpinus, & Marcellus, quo cœpit annus Iphiti DLXIX. Olympiadis CXLIII. primus. Quare ſi de 4497. deducas annos 537. reſtant 3960. & ſequente 3961. Varroniana Palilia prima cœperunt.

Pag. 318. Rurſus auctore eodem Livio lib. XXVII. L. Cornelio Scipione, & C. Lælio Coſſ. ante diem V. Eid. Quint. obſcuratus eſt Sol, Luna ſub orbem ejus ſubeunte. Convenit defectus ille anno periodi Julianæ 4524. cyclo Solis XVI. Lunæ II. Martii XIV. feria II. Verum novilunium ex Pariſinis tabulis Romæ contigit hora 7, 13′. Sole tum in Piſcibus, eorumque gradu 19, 43′. conſiſtente. Apparens conjunctio ſub ipſum fere Solis ortum, hora 6. matutina ſcrup. 26′, 44″. Duravit horas fere duas. Sed Romæ nonniſi dimidia conſpecta. Annus quo defectio iſta contigit, numeratur a Varrone Urbis annus DLXIV. cum annus ſecundus Olympiadis CXLVI. in curſu eſſet. Porro ab anno DLXIX. Iphiti, ſive primo Olympiadis CXLIII. ad Iphiti ineuntem DLXXXVII. qui anno 4524. periodi Julianæ cœpit, anni ſunt XVIII. ita ut decimus nonus ſit * ſeptingenteſimus octogeſimus ſeptimus. Totidem Conſulatus ſunt in Faſtis Romanis a Conſulatu Criſpini & Marcelli ad Scipionem & Lælium. Quocirca cum annus U. C. Varronianus DLXIV. cœperit anno periodi Julianæ 4524. neceſſe eſt primum iniiſſe anno 3961.

Tertio memorabilis eſt defectus ille Lunæ, qui Coſſ. L. Paullo Æmilio, & Licinio Craſſo contigit, nocte, quam Prid. Non. Sept. inſecuta eſt dies, ab hora ſecunda noctis ad quartam deficiente Luna, ut refert Livius lib. XLIV. meminitque Plutarchus in Æmilio. Annus hic Urbis erat DLXXXVI. cyclus erat Lunæ V. Solis X. periodi Julianæ 4546. quo eclipſis accidit inter XXII. & XXIII. Junii in anno Juliano.

Ex Pariſinis tabulis vera luminarium oppoſitio cadit in horam circiter 10. a media nocte diei XXII. Junii. Sole in Geminorum gradu 26. verſante. Duravit horas 4, 6′. nempe ab hora quinta, ſcrup. 51′. poſt meridiem ad horam uſque 10, 5′. ac digitorum fuit amplius 15. Tota porro in umbram immergi cœpit hora 7, 42′. quæ eſt ſecunda ἰσημερινή noctis hora; emergere autem ex umbra cœpit circa horam æquinoctialem 10, 22′. paullo ante quartam καιρικήν. Ideo a ſecunda ad quartam noctis horam defecturam eſſe [illegible] in militari concione prænuntiavit Sulpitius Gallus; uti Livius refert. Luculentiſſimus hic annorum Urbis eſt character; & ad communem adſtruendam Chronologiam validum in primis argumentum: quod flagrante jam æſtate defectio illa contigerit. at ex Livio, & Plutarcho poſtea diſputabitur, cum novam eruditi viri ſententiam de hoc anno reliquiſque Faſtorum communium expendemus, ac refutabimus.

Quartum annorum Urbis characteriſmum alia Solis defectio ſuppeditat, quam Cn. Servilio, & C. Flaminio Coſſ. anno U. C. DXXXVII. in Sardinia conſpectam inter alia prodigia, quæ cladem ad Thraſumenum lacum a Romanis acceptam antegreſſa ſunt, refert libro II. Decadis III. Livius: cum ita loquitur; *In Sardinia Solis orbem minui viſum, & Arpis Lunam cum Sole pugnaſſe.* Hanc vero nos defectionem Solis ad Pariſinas tabulas exigentes, anno periodi Julianæ 4497. comperimus accidiſſe Carali in Sardinia Februarii XI. Vera ſyzygia commiſſa eſt hora poſt meridiem 1, 34′, 19″. Apparens hora 2, 52′, 19″. Fuit digitorum fere 7. duravitque horas 2, 27′. Cœpit enim hora poſt meridiem 1, 31′, 49″. Deſiit hora 4, 8′, 29″.

Quinta Solis itidem eclipſis a Livio Dec. IV. lib. VIII. ſignificatur: cum ait anno U. C. DLXVI. M. Valerio Meſſala, C. Livio Salinatore Coſſ. luce, inter horam tertiam fere, & quartam tenebras obortas eſſe. At nos e tabulis noſtris eruimus anno periodi Julianæ 4526. Solem defeciſſe Julii XVII. novilunium verum Romæ hora 7, 46′, 36″. Apparens hora 6, 56′, 36″. Duravit horas circiter duas; digitorum autem fuit ferme 11, 12′. Maxima Solis obſcuratio circa horam diei tertiam καιρικήν.

Poſtrema Lunæ defectio a Polybio memoriæ prodita eſt lib. V. ubi eo anno quo Livius Salinator, & Æmilius Paullus Coſſ. fuerunt, Lunam defeciſſe ſcribit: eaque re animadverſa, Gallos mercenarios, qui in Attali exercitu merebant, progredi ultra noluiſſe. Hanc vero e tabulis noſtris deprehendimus anno per. Julianæ 4495. novilunium verum in Myſia; ubi tum erat Attalus; contigit Martii XX. hora poſt mediam noctem 2, 4′. Cœpit Lunæ deficere hora 0, 58′. Tenuit horas 3, 24′. Deſiit hora 3, 59′, 40″. ac digitorum fuit 22½ fere; totaque videlicet obſcurata eſt. Atque iis Coſſ. annus notatur ab U. C. Varronianus DXXXV. Polyb. lib. V. p. 420.

Ex iis omnibus indubitata conditæ Urbis epocha ſecundum Varronem adſtruitur anno periodi Julianæ 3961. ante Chriſtum 752. quod intelliges ſi annos Urbis

cœleſtibus

* Emendabat *Petavius* in ſuo exemplari: quingenteſimus

cœleſtibus illis obſervationibus inſignes de annis periodi Julianæ detraxeris; relinquentur enim 3960. Quare anno ſequente primus annus, ſive Palilia prima Varroniana ab Aprili menſe cœperunt. Capitolina vero, quæ uno minus anno numerant; anno 3962. Nos Varronem cum pleriſque ſequi maluimus. Cui & Cenſorini egregius ille locus, qui a nobis eſt ſupra propoſitus, adſtipulatur. Etenim anno Chriſti CCXXXVIII. quo libellum ſuum ſcribebat, iniiſſe docet annum U. C. nongenteſimum nonageſimum primum a Palilibus. Hic eſt annus per. Jul. 4951. Si igitur inde 991. annos detrahas, reſidui erunt 3960. Quare anno 3961. Palilia prima Varroniana inierunt.

DE ÆRA NABONASSARI.

CAPUT LVII.

Quoto anno cœperit e cœleſtibus obſervationibus eruitur. Exponuntur lunaria quædam deliquia a Ptolemæo notata. Cenſorinus illuſtratur.

Annorum qui a Nabonaſſaro nomen acceperunt expedita ratio eſt. Nihil enim apud Ptolemæum, & in Aſtronomorum Tabulis celebrius eſt epocha Nabonaſſari; nihil quod minus ignorari poſſit. Itaque præter unum Mercatorem nemo eſt, qui non in ea opinione conſentiat, quam Scaliger & ipſe complexus eſt. Verum quæ de ſuis conjecturis communem ad ſententiam adjecit, ea ſunt futilia maxime, & in lib. III. exp. I. refutata. Talc eſt illud de tacita intercalatione confictum, quam Ægyptii Hierophantæ clam obſervarent. De quo plura non dicam. Satis enim illic fabulam iſtam redarguimus. Ac de Nabonaſſaro quidem, quis tandem fuerit, mox agendum erit: nunc de illius epocha longe nobiliſſima paucis diſſeremus.

Ptolemaicæ omnes obſervationes, quæ quidem bene multæ Nabonaſſareis annis & menſibus ab eo conſignatæ ſunt, certiſſime epocham illam arguunt ex anno per. Jul. 3967. conſurgere, cyclo Solis XIX. Lunæ XV. Februarii XXVI. feria IV. Sunt autem anni Nabonaſſari Ægyptiaci ſimplices, dierum CCCLXV. ſine ullis horariis appendicibus. Unde fit, ut poſt annos IV. neomenia Thoth uno die retrocedat; ac poſt annos MCCCCLX. toto anni Juliani contextu peragrato, ad eumdem diem, unde erat progreſſa, redeat.

Quod igitur anno illo, quem diximus, Nabonaſſari epocha conveniat, ex cœleſtibus omnibus obſervationibus, quæ a Ptolemæo deſcriptæ ſunt, demonſtrare Pag. 103. Græcæ edit. poſſumus. Exempli gratia: Ptolemæus refert lib. IV. eclipſes tres lunares e Babylonia miſſas (a Calliſthene ſcilicet, ut ſupra cap. de Aſſyriis diximus) Prima Phanoſtrato Archonte contigit, anno Nabonaſſari CCCLXVI. Thoth XXVII. hora 6, 30'. a media nocte, Alexandriæ. Congruit hoc cyclo Lunæ XVIII. Solis XIX. Lit. E. anno per. Jul. 4331. Decemb. XXIII. feria III. ante Dionyſianæ æræ initium anno execunte trecenteſimo octogeſimo tertio. Anni Ægyptiaci CCCLXV. abſoluti cum XXVI. diebus, horis 6, 30'. Thoth, dies colligunt 133251, 6, 30'. qui ſunt Juliani 364. dies 300. horæ 6, 30'. Detrahe ergo de annis 4330. & diebus 356, 7, 30. annos 364. dies 300, 6, 30'. relinquuntur anni abſoluti 3966. dies 56. Proinde die quinquageſimo ſeptimo ineunte a media nocte, vel, ut Ptolemæus populari conſuetudine numerare ſolet, ab ortu Solis diei quinquageſimi ſeptimi (qui eſt XXVII. Februarii) a Kal. Jan. anni 3967. æra Nabonaſſari cœpit.

Eam porro nos eclipſin ex tabulis noſtris deprehendimus hora poſt noctem mediam 7, 54'. fuiſſeque digitorum $2\frac{1}{2}$. & horas tenuiſſe 1, 42'. Initium ejus hora 6, 56'. Finis horæ 8, 51'. Proinde recte Ptolemæus Lunam ait deficientem adhuc occidiſſe. Sol in gradu morabatur Sagittarii 27, 17'. Secunda defectio Phamenoth XXIV. ſequente XXV. eodem anno Nabonaſſari CCCLXVI. cujus Thoth cœpit Novembris XXVII. feria V. horæ poſt meridiem diei XXIV. Phamenoth 8, 20'. Alexandriæ; ac tribus circiter horis obſcurata eſt. Hic eſt annus per. Jul. 4332. quo Junii XVIII. Phamenoth XXIV. incidit, feria V. Nos illam ipſam Lunæ defectionem in tabulis noſtris inveſtigavimus horæ poſt meridiem 8, 30'. apparenti tempore; quam & digitorum exhibent paullo minus ſeptem; durationem porro horarum 3, 4. Cœpit horæ 6, 58', 3". a meridie; deſiit hora 10, 2'. Sol in gradu 20, 43', 51". Geminorum tunc erat.

Tertium Lunæ deliquium a Ptolemæo notatur anno Nabonaſſari CCCLXVII. Thoth XVI. ſequente XVII. hora 10, 10'. poſt meridiem, Alexandriæ. Tota vero Luna defecit: ac prope quatuor horas eclipſis duravit. Atqui tabulæ noſtræ lunarem illum defectum anno per. Jul. 4332. præbent, Decembris XII. quem in diem Thoth XVI. dies incurrit. Oppoſitio vera, ſive media defectio, horæ 10, 13', 40". a meridie apparenti tempore (quod a Ptolemaico differt ſcrupulis tantummodo 3', 40".) Fuit autem digitorum 17. Initium hora 8, 25', 40". Finis ineunte Decembris XIII. hora 0, 1', 40". Ita tres horas cum 36'. ſcrupulis tenuit.

Item anno Nabonaſſari DXLVII. Meſori XVI. horis 7. poſt meridiem Luna defecit anno LIV. periodi ſecundæ Calippicæ, ut Hipparchus obſervabat. Eam nos eclipſin deprehendimus anno per. Jul. 4513. cyclo Solis V. Lunæ X. littera BA. Septembris XXII. feria VI. horis a meridie 7, 15'. Sole in Virginis gradu 26, 9', 39". conſiſtente: quæ & digitorum fuit 10, 8'. fere: & horas tenuit 3, 26'. Initium horæ 5, 32'. Finis horæ 8, 58'. a meridie.

Anni Ægyptiaci DXLVI. abſoluti cum diebus CCCXLVI. qui ad XVI. Meſori a neomenia Thoth lapſi ſunt, dies colligunt 199636. qui ſunt anni Juliani DXLVI. dies CXXXVI. Deduc annos 546. dies 236. de annis 4512. diebus 266. quot a Kal. Jan. anno 4513. biſſextili numerantur ad XXII. Sept. relinquentur anni abſoluti 3966. & dies 56. Quare anno 3967. Februarii XXVI. iniit Thoth Nabonaſſari. Quod quidem ex reliquis omnibus obſervationibus concluditur, quas Ptolemæus paſſim deſcribit. Atque ea demum certiſſima probatio eſt; cum defectus Solis ac Lunæ præſertim uno aut duobus annis fallere nequeant. Nam quæ hoc anno, verbi gratia, dies neomeniam lunarem habuit, ea ſequente anno, Lunæ undecima circiter numerabitur. Ideo non alii quatuor illis eclipſibus anni tribui poſſunt, quam quos attulimus. Atqui de æra Nabonaſſari unius tantum anni diſcrepantia eſt. Quare perperam Mercator uno anno æram Nabonaſſari moratur, eamque conjicit in annum per. Jul. 3968. Unde eclipſes duas, quarum prior anno Chriſti XLV. Claudii V. contigit; altera anno Chriſti LIX; confert in annos XLVI. & LX. cum illa anno Nabonaſſari 792. Meſori 25. iſta Nabon. 806. Pachon 25. contigerit qui ſunt anni vulgaris æræ, XLV, & LIX. cyclis Lunæ VIII. & III. quibus Solis eclipſes illæ competunt, non autem ſequentibus. Sed de his poſtea.

Cenſorinus præterea loco illo, quem ante citavimus eamdem epocham firmiſſime demonſtrat. Etenim anno Chriſti, ut oſtenſum eſt, CCXXXVIII. per. Jul. 4951. annum Nabonaſſari nongenteſimum octogeſimum ſextum putari docet. Porro Thoth anni illius iniit Junii XXV. Si igitur anno per. Jul. 4951. cœpit annus Nabonaſſari 986. neceſſe eſt primum annum inchoatum eſſe anno per. Jul. 3967.

Hic Temporarius immerito Cenſorinum redarguit Demonſtr. Chronol. lib. III. exp. de Temporibus Romanorum, quod *Ulpii, & Pontiani Conſulatum adſcribat anno Nabonaſſari nongenteſimo octogeſimo ſexto; quem cœleſtes motiones tribuunt anno* DCCCCLXXXIV. Quod ille ſic probat: Anno Chriſti LIX. convenit Vipſanii & Fonteii Conſulatus, quo eclipſis Solis incidit Prid. Kal. Maias. Eſt autem hic annus Nabonaſſari DCCCVI. Pachon XXV. adde annos CLXXVIII. habebis annos DCCCCLXXXIV. Verum in eo deceptus eſt, quod Ulpii & Pontiani Conſulatum exiſtimavit eſſe centeſimum ſeptuageſimum octavum poſt illum Vipſanii, & Fonteii, quaſi incideret in annum Chriſti CCXXXVII. Eſt autem centeſimus ſeptuageſimus nonus. Nam Chriſti, uti dictum eſt, anno LIX. Vipſanius & Fonteius Coſſ. extiterunt. Ulpius autem, & Pontianus, anno Chriſti CCXXXVIII. Anno Chriſti LIX. cœpit Thoth Nabonaſſari octingenteſimus ſeptimus Auguſti IX. cum eclipſis illa Solis labente adhuc octingenteſimo ſexto contigiſſet, die XXV. Pachon, prid. Kal. Maias. At anno Chriſti CCXXXVIII. Thoth Nabonaſſari nongenteſimus octogeſimus ſextus iniit Temporarii error.

Digitized by Google

initit Junii xxv. poſt quem diem Cenſorinus libellum ſuum ſcripſit. Anno vero Chriſti CCXXXVIII. deſiit annus Nabonaſſari DCCCLXXXIV. & initit DCCCLXXXV. Ita conſtat recte a Cenſorino compoſitum annum Nabonaſſari cum annis reliquis; perperam vero a Temporario reprehendi. Qui nihilominus & in eo labitur, quod annos ab Urbis epocha uſque ad Thoth Nabonaſſari tantum quinque computat. Condita urbs eſt ex Varrone anno per. Jul. 3961. Nabonaſſari primus annus initit anno poſt ſeptimo, hoc eſt 3967. Intervallum annorum ſex.

Ad ſummam, annus primus Nabonaſſari initit anno per. Jul. 3967. cyclo Solis XIX. Lunæ XV. Februarii XXVI. ab ortu Solis ſecundum popularem conſuetudinem, quo dictum cardine paſſim Ptolemæus utitur.

CAPUT LVIII.

De initio Chaldaici regni a Nabonaſſaro, & quis ille fuerit.

JOANNES Funccius, Mercator, Buntinghus, & alii Nabonazarum, uti Cenſorinus eum vocat, vel, ut Ptolemæus, Nabonaſſarum eumdem eſſe cum Salmanaſſare crediderunt. Alii diverſum quidem, ſed eodem tamen exſtitiſſe tempore putant; uti Temporarius, qui Nabonaſſarum Satrapam Babyloniæ cenſet a Salmanaſſare conſtitutum. Utraque opinio falſa eſt. ſed prior illa longe falſiſſima: quam firmiſſimis rationibus plerique confutarunt. Ideo nos in illorum explicandis, ac refellendis argumentis opera non abutemur. Sed quis ille tandem Nabonaſſarus fuerit; & quo cum ex iis, quorum Scriptura meminit, principibus idem eſſe videatur, accuratiſſime perveſtigabimus.

Annus primus Nabonaſſari, ut proxime demonſtratum eſt, incidit in annum * per. Jul. 3968. Olympiadis VIII. annum primum labentem, ſive Iphiti XXVIII. Urbis ſeptimum, ſi a Kal. Jan. Juliano more computes. Idem erat annus ante æræ Chriſtianæ primordium ſeptingenteſimus quadrageſimus ſeptimus Julianus. Natalis autem Chriſti vulgaris in currit in annum Nabonaſſari DCCXLVIII. cujus Thoth initit Auguſti XXIX. Regum porro Babyloniorum prima omnium in Scriptura mentio fit lib. IV. Reg. cap. XX, 12. ubi anno Ezechiæ XIV. circiter, poſtquam a morbo convaluit, legatos ad eum cum muneribus miſiſſe dicitur Merodach, filius Baladan rex Babyloniorum, ut *interrogarent de portento, quod acciderat ſuper terram*, 2. Par. XXXII, 31. Annus primus Ezechiæ, uti poſtea demonſtrabitur, convenit anno mundi 3257. per. Jul. 3987. Itaque decimus quartus ejuſdem initit per. Jul. 4000. mundi 3260. qui eſt annus poſt Nabonaſſari primordium, triceſimus quartus. Salmanaſſar anno Ezechiæ ſexto captivas X. Tribus abduxit circa annum Jul. per. 3993. mundi 3263. Porro regnante Ezechia, reges Aſſyriorum tres iſti fuerunt, Salmanaſſar, Sennacherib & Aſaraddon, ut cap. XV. ſupra docuimus. Apparet vero Salmanaſſarem diverſum eſſe ab Nabonazaro. Nam quo tempore Aſſyriis imperabat ille, Babyloniorum rex erat Merodach. Unde conſequens erit, unum & eumdem eſſe, Salmanaſſarum, Nabonaſſarum, & Merodachum; quod ridiculum eſt. Quocirca Nabonaſſarus aut eſt Baladan ille, cujus Merodach filius appellatur IV. Reg. cap. XX, 12. aut certe Iulæus, qui in laterculo regum Babyloniorum in canone Mathematico ponitur; quem nos hoc loco deſcribemus. Hunc Canonem Ptolemæi nomine nuper ediderunt: quem & Scaliger in Collectaneis expreſſit. Nos ex utraque illa editione nominum ὀρθογραφίαν, pro eo atque probabilius viſum eſt, concepimus.

Canon Mathematicus Babyloniorum Regum.			
	Regum nomina.	Anni regni.	Anni collecti.
I	Nabonaſſarus	14	14
II	Nadius	2	16
III	Chozirus & Porus	5	21
IV	Iulæus	5	26
V	Mardokempadus	12	38
VI	Arcianus	5	43
VII	Interregnum	2	45
VIII	Belibus	3	48
IX	Apronadius	6	54
X	Rigebelus	1	55
XI	Meſeſſimordacus	4	59
XII	Interregnum	8	67
XIII	Iſarindinus	13	80
XIV	Saoſduchęus	9	89
XV	Chyniladanus	14	103
XVI	Nabopollaſſarus pater Nabuchod. alii	21 25	124
XVII	Nabopollaſſarus, ſive Nabuchodon.	43	167
XVIII	Iluarodamus	3	170
XIX	Neregaſolaſarus	5	175
XX	Nabonadius	34	209
XXI	Cyrus	9	218
XXII	Cambyſes	8	226
XXIII	Darius	36	262
XXIV	Xerxes	21	283
XXV	Artaxerxes prior	41	324
XXVI	Darius Nothus	19	343
XXVII	Artaxerxes II.	46	389
XXVIII	Ochus	21	410
XXIX	Arſes	2	412
XXX	Darius Arſami	6	418
XXXI	Alexander M.	6	424

Hoc in Canone anni collecti a Nabonaſſaro ad Alexandrum, Ptolemæo, ac reliquis Aſtronomis conſentanei ſunt; nempe CDXXIV. quot illi a Thoth Nabonaſſari ad Thoth Alexandri M. qui ab ejus obitu computatur, numerare ſolent; uti ſuo loco dicetur. Sed in aliis quibuſdam mendoſus eſt Canon, quod ſingillatim propriis locis conſtabit.

Errat vero multo magis Alexander Polyhiſtor; qui, ut excerpta Euſebiana docent, arbitratus eſt Nabopollaſſarum eſſe Sardanapalum; cum Nabonaſſarus, qui CXXIV. annis Nabopollaſſarum anteceſſit, poſterior ſit Sardanapalo annis CXXX. circiter. Qua ratione falſa & illorum opinio convincitur, qui Baladan cenſent Beleſim illum fuiſſe, quem Arbaces everſo Medorum imperio Babyloniæ præfecit. Siquidem Merodach filius Baladan, quem merito ſuſpicantur eſſe Mardokempadum, CLX. fere annis Arbace poſterior eſt. Quamobrem uti poſt veteres illos Aſſyrios a Medis exſtinctos, eorum reliquiæ, excuſſo Medorum jugo, Ninive rurſus novum inſtaurarunt imperium. Ita aliquanto poſt Babylonii, qui quidem vel Medis, vel Aſſyriis hactenus paruerant: Nabonaſſaro duce, libertatem ac regnum ſibi pepererunt, quorum tamen obſcura primordia, Aſtronomorum tabulis, quam rerum geſtarum memoria, clariora fuerunt, uſque ad Nabopollaſſarum, & Nabuchodonoſorem, quibus principibus Babylonicum regnum paullatim amplificatum in immenſum excrevit: de quo poſtea. Et quidem initio Babylone fere ſola potitus videtur Nabonaſſarus, cum Alexandri Polyhiſtoris error.

regio

* Antea hic legebatur: *per. Jul 3967. Olymp. ſeptima annum quartum*, ſed emendatus locus ex *uno* Codicis Petaviani.

regio ipſa, vel ejus pars aliqua ſaltem ab Aſſyriis occuparetur. Hinc eſt, quod Salmanaſſar Lib. iv. Regum, cap. xvii, 24. colonos e Babylonia in Samariam miſiſſe dicitur. Nam Babel illic regionem ipſam ſignificat: ne quis verum eſſe putet, quod aliqui ſibi perſuadent, Salmanaſſarem Babyloniæ præfeciſſe Nabonaſſarum. Nam ab initio Nabonaſſari ad vi. Ezechiæ anni inot fere xxviii. at longe pauciores Salmanaſſari vulgo tribuuntur. Sed regum illorum tempora, ut & hiſtoriæ, ſumma in obſcuritate verſantur. Nos ab omni temeritate, ac divinatione, quoad licet, Chronologiam noſtram abſtinemus.

CAPUT LIX.

De initio Mardokempadi, qui videtur eſſe Merodach.

AD æram Nabonaſſari alteram hanc adjunximus, quod & proxime ſecuta ſit, & ad idem regnum pertineat, & eadem denique anni forma nitatur. Igitur Mardokempadus Babylonis rex fuit, qui, ut ex Canone liquet, quintus Babyloniæ rex a Nabonaſſaro numeratur. Hujus vero epocham inſignem faciunt, & muniunt eclipſes lunares aliquot a Ptolemæo deſcriptæ, ex Chaldæorum commentariis lib. iv. pag. 95. Edit. Græcæ.

Prima contigit anno primo illius, Thoth xxix. ſequente xxx. anno per. Jul. 3993. Martii xix. feria ſecunda, cyclo Lunæ iii. Solis xvii. lit. AG. horis viii, 40'. a meridie diei xix. Alexandriæ. Annus erat Nabonaſſari xxvii. cujus Thoth Februarii xx. Eadem eclipſis ad noſtras exacta tabulas contigit hora 8, 52'. fuitque digitorum 18. fere. Cœpit hora 6, 45'. deſiit hora 10, 51'. Tempus horarum 4, 6'. Sol in Piſcium gradu 28, 5'. Secunda convenit anno ſecundo Mardokempadi, Thoth xviii. ſequente xix. per. Jul. 3994. cyclo Lunæ iv. Solis xviii. lit. F. Martii viii. feria vi. horis xi, 10'. a meridie diei octavæ Martii; anno Nabonaſſari xxviii. cujus Thoth iniit Februarii xix. Tabulæ noſtræ hanc eamdem referunt hora xi, 4', 21''. digitorumque faciunt 3, 15'. fere. Duratio horarum fuit 2, 56'. Cœpit hora 10, 6'. finis hora 12, 2'. Sol in Piſcium gradu tum erat 20, 55'.

Tertia eodem anno contigit, Phamenoth xv. ſequente xvi. Septemb. primo, feria prima, horis vii, 40'. a meridie diei primæ Sept. Ex noſtris tabulis eruitur eclipſis medium hora 8, 22', 26''. a meridie diei primæ Septembris. initium vero hora 6, 58', 26''. finis, hora 9, 46', 26''. Digitorum fuit amplius 5. duravit horas 2, 48'. Sol in Virginis gradu tum erat 1, 13'. Ex iis apparet Mardokempadi æram conſurgere ex anno per. Jul. 3993. a neomenia Thoth, quæ Februarii xx. cœpit, anno biſſextili. Hunc regem probabile eſt eſſe Merodach, qui lib. iv. Reg. cap. xx. ad Ezechiam legatos miſit. Nam & appellatio eadem fere, & tempus congruit. Ezechias enim cœpit anno per. Jul. 3987. cujus anno ſeptimo, vel ſexto exeunte Merodach iniit.

CAPUT LX.

De intervallo a condito Templi Salomonici ad ejuſdem excidium. Exponitur utriuſque regni Judaici ſeries.

VENTUM fere jam ad illa tempora, quibus Hebræorum res cum externis implicatæ ſunt; ex quo paullatim a Dei cultu, & legis obſervantia deficientes peregrinarum ſe gentium commercio, & conſuetudini dediderunt. Quare ſacra deinceps hiſtoria cum profana conjungenda, & alterius altera ſubſidio hominum ad uſum & intelligentiam munienda videtur. Cujus rei ſtudio priuſquam inſigniores tam Judæorum, quam exterorum principum epochas, aut illuſtrium rerum memoriam proſequamur. Regum utriuſque apud Judæos imperii ſucceſſionem explicabimus, & amborum inter ſe tempora conciliabimus. Arduum profecto negotium, & propter ſingularem obſcuritatem variis modis a pleriſque tentatum; quorum diligentiæ nihil hic noſter labor officiet; ſed nonnihil etiam Chronologiæ ſtudioſorum, uti ſperamus, adjuvabit induſtriam. Placet itaque, quo controverſiæ difficultas, ac ſtatus manifeſtius appareat, duorum illorum regnorum, Judæ ſcilicet, & Iſraelis ſeriem ac tempora deſcribere, quemadmodum in ſacra Regum Hiſtoria continetur: ac deinde propoſitis iis, quæ obſcuritatis, & ambiguitatis aliquid afferunt, enucleare, ac per partes explicare ſingula; ut hoc modo veri Regum illorum anni, hoc eſt uno invicem conſerti, ac permiſti, ordine pertexantur. Ergo illud primum rudiorum in gratiam ex hiſtoria ſacra repetendum eſt. Cum hactenus Judæorum nomen, ac regio ipſa tota principi uni paruiſſet, iſque rerum ſtatus tribus ſub Regibus, Saule, Davide, Salomone perſeveraſſet, demum Roboamo regnante, ſub ipſum imperii primordium ſciſſum eſſe duas in partes, ac duo poſtmodum regna conſtituta; quorum alterum Judæ regnum; alterum Iſraelis appellatum eſt. Illius caput erant Hieroſolyma; hujus aliquot ab exordio annis caput eſt facta Samaria. Judæ regnum ad Sedeciæ annum undecimum annis fere ccccxxiii. perſtitit; donec a Nabuchodonoſoro deletum eſt, Urbe ipſa cum Templo concremata. Iſraeliticum vero breviori tempore perſeveravit, ad ſextum annum Ezechiæ: quando Salmanaſſar Aſſyrius x. Tribus captivas abduxit; quod intervallum annos fere CCLIV. complectitur. His ἐν προθεωρίας λόγῳ præmiſſis, nunc Regni utriuſque ſeriem ſequente tabula proponemus.

LATERCULUM UTRIUSQUE regni ſecundum deſcriptionem Hiſtoriæ ſacræ.

Reges Juda.	Anni Regum poſt conditum Templum.
Salomon	xxxvi
Roboam	xvii
Abiam	iii
Aſa	xli
Joſaphat	xxv
Joram	viii
Ochozias	i
Athalia	vi
Joas	xl
Amaſias	xxix
Azarias, qui & Ozias	lii
Joathan	xvi
Achaz	xvi
Ezechias	xxix
Manaſſes	lv
Amon	ii
Joſias	xxxi
Joachas	m. iii
Eliakim, qui & Joakim	xi
Joachin	m. iii
Sedecias	xi
Colliguntur ab anno v Salomonis, anni ccccxxix, m. vi.	

Reges Iſraelis.	Anni.
Jeroboam	xxii
Nadab	ii
Baaſa	xxiv
Ela	ii
Zamri	d. vii
Amri	xii
Achab	xxii
Ochozias	ii
Joram	xii
Jehu	xxviii
Joachaz	xvii
Joas	xvi
Jeroboam	xli
Zacharias	m. vi.
Sellum	m. i
Manahem	x
Phacea	ii
Phacee	xx
Oſee	ix
Colliguntur anni CCXLI, m. vii. d. vii.	

Quod in Scripturis interpretandis obſervandum eſſe Theologi docent, ut ejus, quoad licet, expreſſis verbis, ac ſententiis inſiſtamus; nec ab eo ſenſu recedamus, qui primus nobis obvius eſt, ac nativa vocum ſignificatione continetur; idem in hac Regum hiſtoria, & annorum, qui ſingulis attribuuntur, numero tenendum eſt. Verum cum iidem illi permiſſum exiſtiment, ut quoties ex accurata, &, ut vocant, litterali Scripturæ ſententia pugnans aliquid, vel abſurdum, & incommodum ſequitur, quod interpretatione nulla mitigari poſſit, tum ab obvio illo ſenſu paullulum deflectamus;

idipſum

idipſum nobis eadem in Regum ſerie neceſſariis de cauſis faciendum erit. Etenim ex annis in utraque ſucceſſione cum expanſis, tum invicem comparatis, multa oriuntur ἄπορα, & inſolubilia; quibus Chronologi variis interpretationum modis occurrere, ac mederi hactenus conati ſunt. Conciliandi porro rationes ad duo ferme, vel tria capita revocantur. Nam aut anni labentes, & inchoati pro completis in numerum procedunt: ſive e contrario, prætermiſſis excurrentibus annorum particulis, ſoli integri, ac vertentes anni computantur: aut patre adhuc ſuperſtite, ac regnante, filius in regni conſortium adſcitus eſt; & aliquot cum patre annis imperavit: aut denique regum initia ad popularis anni epocham accommodantur. Eſt enim illud Magiſtrorum in Talmudicis commentariis celebre decretum: Annos regum Judaicorum, undecumque tandem initium, a Niſan incipere, ab eoque procedere: exterorum vero Regum a Tiſri. Tum illud: anni partem pro anno integro uſurpari. Unde ſi eodem die, puta xxix. Adar, fingamus Joacim Hieroſolymis, & Nabuchodon. Babylone reges creari, poſtridie Joacimi ſecundus annus putari incipiet, labente adhuc Nabuchodonoſoris primo. Hæ cauſæ omnes, vel earum aliqua Regum illorum temporibus intervenire potuerint; ut propterea multa nobis ἀσυστάτα & perplexa paſſim occurrant: ob quæ de annorum, quæ ex Scriptura colligitur, ſumma nonnihil detrahendum eſt, ut Chronologicos annos habeamus. Chronologicos autem eos voco, qui cum ſolidi, nec invicem permiſti ſint, numerum auctiorem efficiunt. Sed jam ſingula quæſtionum capita percurramus.

CAPUT LXI.

Explicantur quæſtionum omnia capita, quæ ad utriuſque regni tempora, & annorum ſeriem pertinent.

I. Caput de annis Aſa. I. DE Salomonis reliquis annis a Templi conditu nemo dubitat; cum & xl. regnaris annis, & ex iis quatuor primi decerpendi ſint; quoniam anno quarto Templi ædificationem molitus eſt, iii. Reg. vi, i. Unde ſex & triginta relinquuntur. Poſtea Scriptura lib. iii. cap. xv, 9. refert anno xx. Jeroboam regnare cœpiſſe Aſam regem Juda; quod ſic interpretamur, ut in aliqua particula anni viceſimi Jeroboami primus Aſæ cœperit. Verum & Roboamo xvii. & tres Abiamo ſolidos annos tribuimus.

II. Jeroboam, & Nadab. II. Jeroboam annis regnavit xxii. Nadab annis duobus, cœpitque anno ſecundo Aſæ, iii. Reg. cap. xv, 25. Si Aſa anno viceſimo Jeroboam iniit, & anno Aſæ ſecundo, Nadabus; oportet anno xxi. Jeroboami mortuum eſſe Nadabum. Aut ſi annum viceſimum Jeroboami, quo regnaſſe cœpit Aſa, pro expleto viceſimo, & ineunte xxi. ſumamus; anno ergo xxii. patris ſui, mortuus eſt Nadab. Hæc nos ita conciliamus. Anno Jeroboami xxi. cœpit primus Aſa; porro Jeroboam annos explevit xxi. & libavit paucos a viceſimo ſecundo dies. Nadab anno xxi. patris ſui in regni ſocietatem vocatus unum cum eo regnavit annum, alterum ſolus. Ideo biennium quidem regnavit; ſed Chronologici anni tantummodo Jeroboamo xxi. aſſignantur, Nadabo unus: quem tamen integrum poſt parentis obitum non regnavit: hujus enim partem ſibi Baaſa vendicat. Itaque ſi Chronologicorum annorum habenda ſit ratio, Nadabus expungendus fuerit, ſi Baaſæ xxiv. annos aſſignemus; aut ut Nadab ordinem tueatur, onus Baaſæ detrahendus eſt.

III. Baaſa & Aſa. III. Baaſæ Scriptura xxiv. annos imputat. Idem vero cœpiſſe memoratur anno Aſa iii. cap. xv, 23. Atqui Aſa iniit anno xx. Jeroboami; igitur anno viceſimo ſecundo Jeroboam cœpit Baaſa, neque locus ullus Nadabo relinquitur. Reſpondemus annum illum, qui Nadabo unicus a nobis tribuitur, tres ſimul reges habuiſſe. Nam paucos ejus dies Jeroboamus obtinuit; Nadabus aliquot menſes; reliquum Baaſæ concedimus. Sed primum hunc Baaſæ Nadabo dedimus, & xxiii. tantum Baaſæ præfinimus; ne Nadabus prorſus omitteretur.

IV. Ela & Baaſa. IV. Ela rex Iſraelitarum regnavit annis duobus; cap. xvi, 8. & cœpit anno Aſæ xxvi. Atqui Baaſa iniit anno Aſæ tertio. Itaque ſi xxiv. expleſſet annos, ſucceſſor ejus Ela nonniſi viceſimo ſeptimo Aſæ cœpiſſe debuit. Hinc apparet Baaſæ merito xxiii. tantum ſolidos aſſignari, ita ut unus ex illis annis duas totidem annorum particulas decerpſerit. Item Zamri, qui diebus vii. regnavit Iſraelitis; iniit anno xxvii. Aſæ, cap. xvi, 15. Amri quoque, qui ei ſucceſſit, & annis xii. regnavit, eodem anno xxvii. Aſæ cœpit, unde viceſimus quartus Baaſæ Zamri & Amri communicandus eſt.

V. Quod ad Amri & Baaſam pertinet, duæ ſunt celebres quæſtiones. Prima eſt: Baaſa xxiv. annos regnaſſe dicitur; & anno Aſæ tertio cœpiſſe. Atqui lib. II. Paral. ii, cap. xv, 19. & xvi, 1. Baaſa anno triceſimo quinto Aſæ completo, & triceſimo ſexto ineunte dicitur Judæ regnum infeſtaſſe. Mitto varias ſuper ea re ſententias. Ego probabilem ex omnibus illam eſſe cenſeo; quæ annum illum triceſimum ſextum non ab initio Aſæ; ſed a diviſione Judaici regni in regnum Judæ, & Iſraelis deductum exiſtimat, videlicet a morte Salomonis, ad xvi. Aſæ, & xiv. Baaſæ. Altera quæſtio: mortuo Zamri, Iſraelitarum rex Amri regnavit annis xii. cumque Zamri non plus ſeptiduo regnarit, anno xxvii. Aſæ, neceſſe eſt eodem anno cœpiſſe ſucceſſorem ejus Amri. At vero com. 23. Scriptura dicit anno xxxi. Aſæ regis Juda regnaſſe Amri. Communis, & perfacilis eſt reſponſio. Nam, ut eadem Scriptura com. 21. & 22. docet, occiſo Zamri, populus in duas factiones abiit: altera ſecuta eſt Amri; altera Thebni; qui aliquot annis cum Amri contendiſſe videtur; nempe a xxvii. Aſæ ad ejuſdem xxxi. quo Amri quiete ac pacifica regnum obtinuit. Quatuor igitur annis in illo turbulento regni ſtatu; reliquos pacatis jam rebus exegit. Idem Amri Samariam ædificavit in monte, quem a Somer emerat, cap. xvi. ibique deinceps Iſraelitici regni caput extitit. V. Amri & Baaſa.

VI. Joſaphat anno quarto Achabi regnare cœpit, iii. Reg. xxii, 41. Achab vero anno xxxviii. Aſæ regis Judæ, cap. xvi, 29. Proinde Aſa moritur anno quarto Achab. Ex quo fit, ut quadrageſimo primo Aſæ Joſaphat ejus filius cœperit. Sed nos dicimus labente eodem xli. Aſæ, & quarto Achabi cœpiſſe primum Joſaphat; ita ut majori parte cum v. Achab concurrerit. Quare ineunte xxxviii. Aſæ iniit Achab; ſub finem vero xli. Aſa, & quarti Achab, paullo ante obitum Aſa, rex inauguratus, aut deſignatus eſt Joſaphat; ita ut primus ejus reſpondeat potius quinto Achab. VI. Joſaphat.

VII. Achab cœpit, uti dictum eſt, anno xxxviii. Aſa; in quem & duodecimus Amri competit: cujus initium contigit anno xxvii. Aſa. Ideo Amri unum annum detrahimus, ut Chronologicos annos imputemus xi. Ochozias filius Achab cœpit regnare in Iſrael anno ſeptimodecimo Joſaphat regis Judæ. iii. Reg. xxii, 52. & biennio regnavit. Cum igitur Joſaphat anno quarto, vel quinto ineunte Achabi regnum adierit, regnaverit autem Achab annos xxii. lib. iii. Reg. cap. xvi, 29. oportet Achabum deceſſiſſe anno xviii. Joſaphat regis. Igitur Ochozias anno viceſimo ſaltem exeunte Achab patris ſui regnavit; ejuſque anni duo in numerum non procedunt, ſed viginti duobus patris annis abſorbentur. Cui tamen lib. iv. Reg. cap. i. Scriptura repugnare videtur; quæ Ochoziam poſt mortem parentis pro rege ſe geſſiſſe demonſtrat. Sunt qui Ochoziæ anno in ſerie Chronologica non computant: quod & neceſſe eſt; ſi Achabo xxii. annos ſolidos arrogemus. Verum ne rex ille, qui poſt obitum patris aliquanto utique tempore ſceptrum tenuit, penitus prætermittatur, Achabi annos illos non vertentes, ac ſolidos, ſed quoſdam ex illis inchoatos duntaxat fuiſſe credimus. Achabi, ut dictum eſt, primus iniit cum xxxviii. Aſa regis Judæ: Joſaphat autem primus ſub finem quarti Achab. Unde Ochozias ineunte anno xvii. Joſaphat, Achabi vero xxi. ſimiliter ineunte, rex a patre creatur eſt; & cum eo ſolidum imperavit annum; alterum vero cum viceſimo ſecundo patris incepit, & eo mortuo aliquot deinde menſibus continuavit. Nam Achab annum regni ſui xxii. paucis diebus libavit. Unde primum annum & viceſimum ſecundum non integros obiit. Verum nos in ſerie Chronologica annos tantum aſſignamus xxi. Ochoziæ unum. VII. Achab, & Ochozias.

VIII. De Joramo utroque, hoc eſt tam Judæ, quam Iſraelitarum rege, Achabi filio, fratre Ochoziæ, perplexior eſt quæſtio. Hic enim anno xviii. Joſaphat VIII. Joram.

regnaſſe

regnaſſe fertur, lib. IV. Reg. cap. III. At cap. I, 17. regnaſſe dicitur anno ſecundo Joram filii Joſaphat regis Juda; & hic ipſe Joram Juda rex capite VIII, 16. regnavit anno quinto Joram regis Iſrael. Quæ quidem ænigmatis ſimilia videntur. Reſpondemus in primis Joramum filium Joſaphat in regni conſortium a patre vocatum; idque Scripturam haud obſcure ſignificare, IV. Reg. VIII, 16. *Anno*, inquit, *quinto Joram filii Achab regis Iſrael, & Joſaphat regis Juda* (ſubaudi tempore, non anno perinde quinto) *regnavit Joram filius Joſaphat rex Juda*. Porro cum Joram iſte cœperit anno V. Joram filii Achab, qui anno XVIII. Joſaphat iniit, exeunte ſcilicet, ineunte vero XIX. conſequens eſt Joram a Joſaphat regem eſſe factum anno exeunte regni ſui XXII. & ineunte XXIII. ita ut triennium cum patre ſolidum imperaverit; reliquos poſt ejus obitum. At Joramus Iſraelita duplex habuit initium regni: Primum anno XVIII. Joſaphat, poſt fratris Ochoziæ mortem, antequam rex a populo fieret; cui pro regis nomine & auctoritate tantiſper præfuit, annis videlicet fere ſex, uſque ad annum XXIII. exeuntem Joſaphat, & ineuntem XXIV. quando rex a populo eſt electus. Quod ſecundum initium lib. IV. Reg. cap. I, 17. intelligitur; alterum vero, cap. VIII, 16.

IX. Joram. IX. Ochozias iniit anno duodecimo Joram regis Iſrael: lib. IV. Reg. cap. VIII, 25. & uno anno regnavit. Porro Joram pater Ochoziæ cœpit, ut vidimus, anno quinto ineunte Jorami filii Achab, ineunte viceſimo tertio. Ideo octo illius anni (totidem enim regno præfuit) adæquantur cum octo reliquis Jorami Iſraelitæ, cui XII. tribuuntur. Itaque neceſſe eſt octavum Jorami regis Judæ, & duodecimum Jorami Iſraelitæ eſſe primum, & unicum Ochoziæ filii Joram regis Juda. Propterea nos Joramo regi Juda VII. dumtaxat annos aſſignamus; hoc eſt tres, quos cum patre regnavit; tum quatuor poſt ejus obitum integros, & quintum aliqua parte libatum; cujus reliquum Ochoziæ tribuimus.

X. Ochozias. X. Super eodem Ochozia moleſta, & perplexa quæſtio eſt. Etenim pater ejus Joram annorum erat XXXII, quando regnare cœpit, & VIII. regnavit annis; IV. Reg. VIII, 17. Mortuus ergo ætatis anno quadrageſimo. Ochozias vero ejus filius cum regnum iniit, erat XLII. annorum, ut eſt lib. II. Paral. XXII, 1. & anno uno regnavit. Igitur biennio patre ſuo major exſtitit. Animadvertendum igitur eſt, etſi in libro Paralip. Ochozias cum regnare cœpit, XLII. annos natus eſſe dicatur, tamen in lib. IV. Reg. cap. VIII, 25. viginti duos annos dumtaxat eidem attribui, quando regnare cœpit. Quinetiam in Sixtiana editione LXX. Interpretum, pro XLII. annis, duo tantum & viginti numerantur. Ex quo facile conjicimus Hebræos codices in loco illo libri Paralip. depravatos fuiſſe, proindeque vel XXII. annos pro XLII. ſubſtituendos eſſe; vel, ut alii Græci codices habent, XX.

XI. Joas, & Amaſias. XI. Poſt Ochoziam Athalia regnum per tyrannidem uſurpavit annis ſex. Succedit Joas, annis XL. cujus anno XXII. moritur Jehu rex Iſraelis. Nam Joachaz Jehu filius iniit anno Joæ regis Juda viceſimo tertio, IV. Reg. XIII, 1. Joas autem anno cœpit Jehu regis ſeptimo: ibidem cap. XII, 1. Joam Judæ regem excepit Amaſias filius, qui annos XXIX. regnavit; cœpitque anno ſecundo Joas filii Joachaz regis Iſrael, IV. Reg. cap. XIV, 1, 2. Porro Joas rex Iſraelis regnum orſus eſt anno XXXVII. Joas regis Juda, & ſedecim regnavit annis, cap. XIII, 10. Si Joas Iſraelita cœpit anno Joas regis Judæ triceſimo ſeptimo, ejus ſecundus annus erit Joæ Judæ regis triceſimus octavus: idem autem eſt Amaſiæ primus. Quare Amaſias anno patris ſui XXXVIII. cœperit, & cum eo triennium regnaverit. Rurſus Amaſias poſt mortem Joas Iſraelitæ vixit annis XV. ut eſt IV. Reg. XIV, 17. Ergo mortuus eſt anno Jeroboami filii Joas decimo quinto. Atqui Azarias filius Amaſiæ, qui patri ſtatim ſucceſſit, iniit anno Jeroboami XXVII. cap. XV, 1. Zacharias vero Jeroboami F. anno cœpit Azariæ XXXVIII. Sellum deinde, ac Manahem anno Azariæ XXXIX. Si Azarias regnare cœpit anno Jeroboami XXVII. quinquageſimus ſecundus ipſius annus cadit in quartum Oſee regis Iſraelitici, quod eſt abſurdiſſimum. Nam Oſee cœpit anno duodecimo Achaz, lib. IV. Reg. cap. XVII, 1. & præterea Phaceia, qui duodecimo fere anno poſt obitum Jeroboami ſecundi regnavit, iniit anno quinquageſimo Azariæ, cap. XV, 23. Phacee quoque qui poſt biennium Phaceæ regnavit, cœpit anno Azariæ LII. ut eodem capite legitur.

Hæc hiſtoriæ Regum ἄπορα varie a Chronologis explicantur. Nos quid nobis videatur breviter exponemus. Joas Iſraelita filius Joachaz duplex, ut opinor, initium habuit: primum anno Joas regis Juda triceſimo ſeptimo, Joachaz autem patris ſui decimo quinto, quo cum unum, & alterum regnavit annum. Eo mortuo, & anno Joas regis Juda triceſimo nono aliud exordium cepit. Ita factum, ut anno ſecundo Joas Iſraelitæ, poſt quadrageſimum Joas regis Juda ſucceſſerit Amaſias. Similiter Jeroboam duplex initium habuit. Primum enim a Patre Joazo provectus eſt ad regnum, anno ipſius ſexto, Amaſiæ quarto; & undecim cum patre regnavit annis. Iterum mortuo parente, anno Amaſiæ decimo quinto exeunte, regnare cœpit; a quo tempore quadraginta & unus anni, quibus regnavit, procedere incipiunt. Quocirca anno viceſimo ſeptimo Jeroboami, a primo ſcilicet exordio, qui eſt decimus ſextus a poſteriore ejuſdem initio, regnavit Azarias filius Amaſiæ.

XII. Cum plerique Chronologi Interregnum annorum fere duodecim in regum Juda ſerie conſtituant, maluimus hoc Iſraelitarum regum annis inſerere. Quare Jeroboamum dicimus obiiſſe anno Azariæ XXVI. exeunte; quo mortuo Interregnum in Iſraele fuit annorum circiter XI, vel XII. a XXVII. Azariæ ad XXXVIII. Inde Zacharias Jeroboami filius regnavit menſibus VI. Sellum uno menſe; Manahem decem annis: qui exorſus eſt anno exeunte triceſimo nono Azariæ; & mortuus eſt anno ejuſdem XLIX. Cui anno quinquageſimo Azariæ ſucceſſit Phaceia. Hoc magis conſentaneum & probabilius videtur, quam quod ab aliis excogitatum eſt, Amaſiam duodecim annis exulaſſe; & id genus reliqua, quæ non parum difficultatis, immo abſurditatis continent. XII. Interregnum.

XIII. Anno LII. Azariæ cœpit Phacee filius Romeliæ, IV. Reg. cap. XV, 27. & ejuſdem anno ſecundo cœpit Joathan filius Azariæ, ſive Oziæ regis Juda, com. 32. qui regnavit annis XVI. Ergo moritur anno XVII. Phacee. Verum eodem anno decimo ſeptimo Phacee regnavit Achaz filius Joathan, cap. XVI, 1. Proinde exeunte XVII. anno Phacee Achazi initium contigit. Phacee porro ineunte anno quarto Achaz mortuus eſt. XIII. Phacee & Joathan.

Ozee filius Ela rex Iſraelis regnavit anno viceſimo Joathan, IV. Reg. XV, 30. id eſt anno quarto Achaz. Nam Joathan non amplius XVI. annos regnavit. Atqui idem duodecimo anno Achaz regnaſſe dicitur, IV. Reg. XVII, 1. regnavitque novem annis. Ergo anno duodecimo Achaz ſecundum prius initium deſinit: ſecundum poſterius, anno ſexto Ezechiæ. Atqui cap. XVIII, 1. Ezechias iniit anno tertio Oſee. Hunc nodum varie diſſolvunt Interpretes & Chronologi. Ego duplex initium Oſee fuiſſe ſuſpicor: alterum ab anno quarto Achaz; alterum a duodecimo. Quanam vero de cauſſa interruptum ſit regnum, neque compertum nobis eſt, neque curioſius attinet quærere. Quocirca anno quarto Achaz ineunte, cœpit Oſee. Sed ſubinde turbulento Iſraelitici regni ſtatu, & Aſſyriorum graſſatione, ac tyrannide propemodum ejus interruptum eſt regnum. Ideo a ſecundo initio novem anni poſtremi computantur. A quarto enim ad duodecimum Achaz annis novem regnavit. Inde a duodecimo exeunte, & ineunte decimo tertio Achaz, novum regni auſpicium iniit. Ceterum Ezechias, qui anno tertio Oſee regnare cœpit, haud dubie a poſteriore initio; cœpit anno exeunte patris ſui decimo quinto, Oſee vero tertio exeunte, & ineunte quarto. Ob eas cauſſas Achazo non plures quam XIV. annos Chronologicos tribuimus. Siquidem primus ejus in patris ſui Joathan ultimum incurrit: poſtremus autem, id eſt decimus ſextus, Ezechiæ totus imputandus eſt. Alioqui de Ezechiæ annis unus alterve detrahendus erit.

XIV. Denique Oſee noviſſimus Iſraelitarum rex anno nono regni ſui, Ezechiæ vero ſexto, captus eſt ab Aſſyriis, & Iſraelitarum regnum deſiit; IV. Reg. XVIII, 10. Hoc de ſexto Ezechiæ exeunte & ineunte ſeptimo accipiendum eſt; ſimiliter & de nono exeunte Oſee. Anno mundi 3255. deſiit Achazi regis duodecimus, & incœpit decimus tertius: ſub finem duodecimi Achaz, iniit decimus Oſee, idemque poſterioris initii primus. Anno mundi 3258. deſinente decimo quinto Achazi, primus Ezechiæ cœpit, exeunte tertio Oſee. Anno demum XIV. Oſee.

3264. deſiit Ezechiæ ſextus, Oſee nonus; quo labente Iſraelitarum imperium ab Aſſyriis extinguitur.

Reliqui deinceps anni Judaicorum principum, quoniam nullos habent ex adverſo reſpondentes regni alterius annos, facilius, expeditiuſque numerantur. Quamquam in Jechonia Joakimi filio ac ſucceſſore nonnihil eſt ſcrupuli. Nam lib. IV. Reg. cap. XXIV, 8. Jechonias, ſive Joachim decem & octo annorum fuiſſe perhibetur, quando regnare cœpit; at lib. II. Par. cap. XXXVI, 9. octo dumtaxat annorum. Expeditiſſima conciliandi ratio eſt, ut octennis primum a patre in regni conſortium aſſumptus, eo mortuo, cum jam XVIII. annos natus eſſet, novum regni primordium habuerit.

Subjicienda nunc utriuſque regni tabula, quæ annos ſolum Chronologicos exhibeat.

TABULA REGNI JUDÆ, ET ISRAELIS CHRONOLOGICOS annos utriuſque continens, id eſt non implicitos, & connexos.

	Reges Judæ.	Anni regni.	Anni per. Jul. quibus cœperunt.
I	David	XL	3659
II	Salomon	XL	3699
III	Roboam	XVII	3739
IV	Abiam	III	3756
V	Aſa	XLI	3759
VI	Joſaphat	XXV	3800
VII	Joram	IV	3825
VIII	Ochozias	I	3829
IX	Athalia	VI	3830
X	Joas	XL	3836
XI	Amazias	XXIX	3876
XII	Azarias, qui & Ozias	LII	3905
XIII	Jonathan	XVI	3957
XIV	Achaz	XIV	3973
XV	Ezechias	XXIX	3987
XVI	Manaſſes	LV	4016
XVII	Amon	II	4071
XVIII	Joſias	XXXI	4073
XIX	Joachas	m. III	4104
XX	Joakim, qui & Eliakim	XI	4104
XXI	Joachin, qui & Jechonias	m. III	4115
XXII	Sedecias	XI	4115

Colliguntur a Davide a. CCCCLXVII, a v. Salomonis, anni CCCCXXIII, m. VI.

	Reges Iſraelis.	Anni regni.	Anni per. Jul. quibus inierunt.
I	Jeroboam	XXI	3739
II	Nadab	I	3759
III	Baaſa	XXIIII	3761
IV	Ela	I	3784
V	Zamri	d. VII	3785
VI	Amri	XI	3785
VII	Achab	XXI	3797
VIII	Ochozias	I	3817
IX	Joram	XII	3818
X	Jehu	XXVIII	3830
XI	Joachaz	XVI	3858
XII	Joas	XVI	3874
XIII	Jeroboam	XLI	3890
	Interregnum	XI	3931
XIV	Zacharias	m. VI	3941
XV	Sellum	m. I	3942
XVI	Manahem	X	3943
XVII	Phaceias	II	3953
XVIII	Phacee	XX	3955
XIX	Oſee	XVIII	3976

Colliguntur Iſraelitici regni anni, CCLIII, m. VII. d. VII.

CAPUT LXII.

De initio Ezechiæ, ejuſque anno quartodecimo, & expeditione Sennacherib.

PECULIARIS eſt de Ezechia rege quæſtio. Nam Scaliger multis in locis, præſertim in Iſag. Canon. lib. III. pag. 286. annum illius decimumtertium Sabbaticum eſſe contendit; eo quod decimus quartus ejuſdem proximus eſt a Sabbatico. Sed hoc argumentum cap. XXV. hujus Libri refutatum eſt; & Sabbaticorum annorum conſtituta ratio. Idem Scaliger lib. II. Iſagog. Canon. pag. 156. initium Ezechiæ confert in annum periodi Julianæ 3986. qui eſt ſecundus hebdomadis annalis. Nam Sabbaticus annus currebat æſtivis menſibus anni 3984. Unde annus ejuſdem regis decimus tertius cadit in annum periodi Julianæ 3998. qui & Sabbaticus fuit. Nos vero annum Ezechiæ uno anno tardius conſignamus, videlicet periodi Julianæ anno 3987. qui tertius fuit hebdomadis annalis: decimus vero tertius primus eſt hebdomadis, anno 3999.

Non magis verum eſt, quod eodem in libro Iſag. Canon. num. L. ſcribitur: Samariam captam ab Aſſyriis, & Iſraelitarum everſum eſſe regnum anno Sabbatico, periodi Julianæ 3991. Nos enim cladem illam contulimus in annum 3993. hebdomadis ſecundum. Neque probatione ulla nititur obſervatio illa Scaligeri.

Decimus quartus ejuſdem Ezechiæ regis annus Aſſyriorum expeditione, & internecina clade, nec non ægrotatione regis Ezechiæ inſignis accidit. *Anno quartodecimo regis Ezechiæ* (ait Scriptura IV. Reg. XVIII, 13.) *aſcendit Sennacherib rex Aſſyriorum ad univerſas civitates Juda munitas, & cepit eas.* Eodem anno regem in morbum incidiſſe colligitur ex eo, quod Dominus per Iſaiam quindecim annos ad vitam illius adjecturum ſe eſſe promittit. Regnavit autem annis omnino viginti novem. Itaque decimo quarto denuntiatio illa Prophetæ contigit. Sed Aſſyriorum clades, & ignominioſa illa Sennacheribi fugata quodnam in tempus inciderit, hoc loco diſquirendum. Torniellus enim anno tertio ab expeditione, Rapſaciſque contumelioſa perbacchatione, & Ezechiæ morbo, Sennacheribi copias ab Angelo deletas eſſe ſcribit, idemque perſuaſit aliis. Etenim anno decimo tertio regni ſui cenſet Ezechiam ab Aſſyriorum rege defeciſſe. Anno vero decimo quarto, Sennacheribum in Palæſtinam copias tranſduxiſſe. Nam Iſaias cap. XX. ſcribit regem Aſſyriæ Sargon miſiſſe Tharthan unum e ducibus ſuis ad expugnandam Azotum. Eumdem vero Lachis obſediſſe, & ad eum Ezechiam imperatam vim auri, argentique deſtinaſſe lib. IV. Reg. cap. XVIII. proditum eſt. Secundum quæ tres Aſſyriorum principes Tharthan, Rapſaris, & Rabſaces Hieroſolymam allegati ſunt, ubi multa contra Deum ſacrilege Rapſaces effudit. Poſtea cum Tharaca rex Æthiopum adverſus Aſſyrios duxiſſet exercitum, obviam ei Sennacherib cum copiis ſuis progreſſus eſt in Ægyptum; quo tempore Peluſium obſedit, ut auctor eſt Joſephus. Sed ſpe ſua fruſtratus, anno demum Ezechiæ XVI. ad obſidendam Hieroſolymam revertitur. Ab eo vero conatu divinitus inflicta clade, ac totius exercitus Tornielli ſententia refellitur.

inter-

internecione repreſſos eſt. Hæc illi. quæ neque Scripturæ, neque veterum auctoritati conſentanea ſunt, & leviſſimis argomentis, immo nullis excogitata temere mihi videntur. Nam in lib. IV. Reg. cap. XIX. & XX. & II. Paral. cap. XXXII. & Iſaiæ cap. XXXVII. & XXXVIII. ubi hiſtoria illa deſcribitur, poſt Aſſyriorum ſtragem, morbus Ezechiæ ſubjicitur. Quæ eſt igitur iſta ratio, contra Scripturæ perſpicuum, evidenſque teſtimonium, ordinem invertere, ac Sennacheribi calamitatem poſt ægrotationem Ezechiæ in annum tertium rejicere? Itaque cum Joſepho, Hieronymo, * Sulpitio in Hiſtoria Eccleſiaſtica, Auctore Mirabilium S. S. cum pleriſque denique mortalium arbitramur, Ezechiam anno decimo quarto regni ſui in morbum incidiſſe, poſt exſtinctas Aſſyriorum copias, ac Sennacheribi fugam. Hæc enim omnia anno illo decimo quarto terminari nihil prohibet; immo vero ſacra jubet hiſtoria, cujus apertam, ac ſimplicem narrationem quibuſlibet conjecturis

Occurritur ſuperioris ſententiæ argumentis. anteponimus. Duo ſunt omnino novæ illius opinionis argumenta. Alterum eſt, quod Iſaias capite XXXVII, 30. tres annos nominatim concipiat. Jubet enim comedere anno primo, quæ ſponte naſcuntur; anno ſecundo pomis veſci; anno tertio ſeminare, & metere, ac plantare vineas. Unde conjiciunt ad annum uſque tertium propagatam eſſe ſtragem Aſſyriorum. Alterum, in quo robur opinionis poſitum eſt, ex iis verbis petitur. *Et addam diebus tuis quindecim annos. Sed & de manu regis Aſſyriorum liberabo te*, &c Igitur poſt Ezechiæ morbum ab Aſſyrio metus inſtabat. Nondum ergo Sennacheribi copias Angelus deleverat. Utraque illa ratio levis eſt, & imbecillia. Primus ex Iſaia locus cap. XXV. ſupra declaratus eſt ex communi Interpretum, & probabiliore conſenſu. Poſterior nihil ad rem pertinet. Nam ſublato Sennacheribo, imminebat Aſarhadon, ac Judæis, & Ezechiæ formidoloſus erat, paterna præſertim clade ad ulciſcendi cupidinem inflammatus. Hunc igitur ad bellum inſtaurandum ſua ſponte concitatum, ac jamjam erupturum occulta providentia convertit alio Deus, vel ingruentem compeſcuit. Neque enim expeditiones Aſſyriorum omnes, ac bella cum Judæis geſta, Regum, aut Paralipomenon hiſtoria complectitur. Nam Aſſyrii regis alterius incurſionem in Palæſtinam, ac Syriam Manaſſis tempore utriuſque Scriptor Operis omiſit: quam nos ex libro Judith accepimus, & ſuo loco, hoc eſt libro duodecimo declaravimus.

Quocirca Sennacherib anno Ezechiæ XIV. Palæſtinam, ac Syriam, & Ægyptum eodem tempore diverſis exercitibus infeſtavit, & cum Æthiopum rege Tharaca pugnavit. Certe Herodotus in Euterpe Sennacheribum Arabum Aſſyriorumque regem cum Setone Volcani ſacerdote Ægypti rege bellum geſſiſſe, ac repentina murium eruptione pharetris, ac nervis arcuum arroſis, fuſum fugatumque refert. Ab Ægypto itaque revertentem Aſſyrium immanis illa clades, ac [illegible] excepit.

DE INITIO NABOPOLLASSARI REGIS CHALDÆORUM.

CAPUT LXIII.

Quæ ſit Scaligeri ſententia in lib. v. de Emend. & in Iſag. Canonibus; nec non in Appendice: tum ejuſdem pugna ſecum.

Lib. v. de Emend. Pag. 373. I. MIRA eſt inconſtantia Scaligeri in Nabopollaſſari ac Nabuchodonoſori primordiis, quæ ad rerum Judaicarum hiſtoriam non vulgarem utilitatem adferunt; atque ideo diligentius a nobis perveſtiganda ſunt. Primum igitur quid in lib. v. de Emend. ſcripſerit compendio proponemus.

Quemadmodum Alexandrea æra duplex eſt, Syromacedonum, & Chaldæorum; quarum hæc uno anno ſerior eſt: ita Nabopollaſſari duplex epocha eſt, ἐνθρονισμοῦ, & ipſius Neuruz. Ἐνθρονισμὸς ejus contigit ab anno CXXIII. Nabonaſſari. Siquidem annus ejus quintus eſt CXXVII. Nabon. ut ex eclipſi conſtat, quam poſtea deſcribemus. Neuruz incipit ab anno Nabonaſſari CXXI. Unde annus Nabon. CXLIX. eſt viceſimus nonus a Neuruz. Porro cum Beroſus in fragmento, quod eſt apud Joſephum, dicat Nabopollaſſarum patrem Nabuchod. jam ſenio fatiſcentem filium ſuum ad expeditionem Syriacam miſiſſe, ab eoque victum Satrapen, qui Ægypto, Syriæ, & Phœniciæ præfectus fuerat, Scaliger credit intelligenda hæc eſſe de capto Jechonia, vel Joachin anno Nabonaſſari CXLVIII. Itaque cum CXLIX. ineunte obiiſſet Nabopollaſſar, anno XXIX. imperii ſui ineunte, ex eo exploratum eſſe dicit, novum Neuruz ei dicatum fuiſſe.

Nam anno Nabonaſſari CXXI. Chaldæi celebrarunt ſecundum Salchodai, cum Thoth Nabonaſſari jam a XXVI. Februarii ad XXVII. Januarii gradum feciſſet. Itaque Chaldæi τὸν ἐνθρονισμὸν iterum traduxerunt in XXIII. Martii, & neomenia Chojac Ægyptiaci cœpit ab antiquo Neuruz Nabonaſſari, nempe a XXVIII. Martii, a qua neomenia Chaldæi cœperunt putare annos Nabopollaſſari anno tertio poſt, qui fuit annus ἐνθρονισμοῦ: Ægyptii vero a neomenia ſui Thoth, quæ tunc incidit in XXVII. Januarii. II.

Igitur initium regis iſtius eſt a CXXIII. Thoth Nabonaſſari, anno per. Jul. 4089. a quo Ezechielis annus triceſimus, qui cap. I. memoratur, arceſſitus eſt; idemque eſt annus quintus deportati Jechoniæ, triceſimus ab enthroniſmo Nabopollaſſari, & centeſimus quinquageſimus ſecundus a Nabonaſſaro. Neque enim Propheta æra utitur alia, quam Nabopollaſſari: quia nullam aliam notationem temporum habent victi, quam ipſam victoris. Et quoniam Regis illius enthroniſmus inciderat in quadriennium ipſius Neuruz, propterea hac æra ſignabantur apud Chaldæos. III.

In appendice ad Libros de Emend. Temp ubi Græca quædam Beroſi, & aliorum fragmenta Notis illuſtrat, mirum quantopere a priori illa ſententia diſcedat; quod idem & in Iſag. Can. facit. In Appendice pag. X. ex iiſdem illis Beroſi fragmentis colligit victum eſſe Nechao regem Ægypti, (quem Satrapen illum interpretatur eſſe a Nabuchodonoſoro debellatum.) tum etiam Joakim anno Nabopollaſſari XVIII. cujus Nabopoll. initium ducitur ab anno Nabon. CXXIII. Incidit autem Joakimi caſus in annum Nabonaſſ. CXL. unde conſurgit initium Nabuchodon. ab expeditione Syriaca.

Ceterum cum Nabopollaſſarus apud Beroſum regnaſſe dicatur annos XXIX. hoc eſt attigerit triceſimum, Ezechiel vero dicat anno triceſimo, atque regis Chaldæi, viſionem ſibi oblatam; fuerit autem hic annus XIII. Nabuchodonoſor: dicendum eſt Nabuchodonoſori primum annum iniiſſe a XVIII. Nabopollaſſari, & XIII. annis cum patre regnaſſe. Ergo annus XIII. Nabuchodon. eſt XXX. Nabopollaſſari, Nabonaſſari CLII.

Eadem fere in Prolegom. Edit. II. de Emend. Temp. traduntur, & in Iſag. Can. nempe a CXXIII. Nabon. inire primum annum Nabopollaſſari, Nabuchodonoſori vero primum, quem cum patre cœpit, iniiſſe anno per. Jul. 4086. (ſed corrigendum 4106.) qui erat quartus Joakim regis Juda. triceſimum porro Nabopollaſſari eſſe decimum tertium Nabuchodonoſori. Nam octavo anno ipſius expeditionis Jechonias captus eſt. anno deinde quinto Sedeciæ triceſimus iniit Nabopollaſſari, quando & Ezechieli eſt oblata viſio. Iſag. Can. pag. 187. 286.

Hæc diverſis in locis ac libris a Scaligero prodita invicem contraria, & pugnantia ſunt. Nam ex iis, quæ hoc libro v. de Emendat. traduntur, ſequitur Nabopollaſſarum regnaſſe tantum annos XXVII. ab enthroniſmo; tum annum, qui ab Ezechiele numeratur triceſimus, eſſe quartum poſt mortem Nabopollaſſari. Item Nabuchodonoſorum regnare cœpiſſe anno ab enthroniſmo XXI. Neuruz XXIII. & ſeptem annis cum patre regnaſſe. Ita primus annus enthroniſmi Nabopollaſſari eſt CXXIII. Nabonaſſari, periodi Jul. 4089. Mortuus autem erit anno Nabonaſſari CXLIX. ab initio Neuruz ſui anno, XXIX. ab enthroniſmo XXVII. per. Jul. 4115. Quod anno Nabonaſſari CXLIX. mortuus ſit Nabopollaſſarus diſerte ſcribit hoc in libro v. pag. 374. B. & pag. 376. C. Rurſus pag. 375. B. ait Jechoniam captum eſſe anno Quemadmodum a ſeipſo diſcordet Scaliger.

* Adde ex ora Codicis Petaviani: Iſidoro Peluſiota lib. III. Epiſtola 283.

Nabonaſſari CXLVIII. viceſimo ſexto ab enthroniſmo Nabopollaſſari, idemque hac ipſa pagina repetit, cap. de anno capti Jechoniæ. Quare uno anno ante Nabopollaſſari obitum captus eſt Jechonias. Nabuchodonoſorus vero ſeptem cum patre regnavit annis. Nam mortuus dicitur anno Nabonaſſari CLXXXV. (pag. 376. B) cum regnaiſſet annus XLIII. & ſeptem cum patre annis imperaſſet. Si igitur de CLXXXV. detrahas XLIII. reſtant CXLII. ac proinde anno Nabonaſſari CXLII. cœpit Nabuchodonoſor, qui eſt ab enthroniſmo Nabopollaſſari XXI. anno vero CXLIX. aut CL. Nabonaſſari poſt mortem patris ſolus imperavit. Quod ſi Jechonias anno CXLVIII. Nabonaſſari deportatus eſt, annus quintus deportationis erit CLII. Nabonaſſari, ab obitu vero Nabopollaſſari quartus, idemque triceſimus ille ab Ezechiele memoratus, qui ab enthroniſmo numeratur.

At vero ex Appendice, & Iſag. Canon. conſequens eſt, Nabopollaſſarum regnaſſe ab enthroniſmo annos XXIX. & ineunte triceſimo mortuum eſſe, nempe Nabonaſſari CLII. per. Jul. 4118. Item annum V. Sedeciæ, & deportationis, qui apud Ezechielem triceſimus exprimitur, illum ipſum eſſe, quo Nabopollaſſar mortuus eſt. Demum annum primum Nabuchodon. quo cum patre regnare cœpit, eſſe Nabonaſſari CXL. ab enthroniſmo Nabopollaſſari decimum octavum, per. Jul. 4106. Nabuchodonoſorum quoque tredecim annis imperaſſe cum patre. Hæc igitur maxima eſt Scaligerianæ doctrinæ contradictio.

CAPUT LXIV.

De initio Nabopollaſſari vera & certa ratio conſtituitur. Refellitur eorum ſententia, qui Nabopollaſſarum eumdem cum Nabuchodonoſoro ſtatuunt.

REGIS hujus epocha partim ex Beroſo, & Joſepho, partim ex Aſtronomicis obſervationibus eruitur. Eſt apud Joſephum lib. X. Ἀρχαιολ. cap. XI. pag. edit. Frobenianæ 312. inſigne Beroſi fragmentum; quod & lib. I. con. Appionem pag. 925. deſcribitur, & apud Euſeb. IX. Præpar. pag. 267. ex quo illud habetur; Nabolaſſarum (ita in lib. I. con. App. at lib. X. Ἀρχαιολ. Nabochodonoſorus vocatur: utrobique mendoſe; legendum enim eſt ex Euſebio, & Ptolemæo Nabopollaſſarus) cum audiſſet Satrapen illum, quem Ægypto, Cœleſyriæ, & Phœniciæ præfecerat, rebellaſſe, quod affecta jam ætate eſſet, filium ſuum Nabuchodonoſorum cum exercitu miſiſſe. Qui rebellem vicit, & regiones illas recuperavit: τῷ δὲ πατρὶ τῷ Ναβουχοδονοσόρου συνέβη κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν ἀρρωστήσαντα ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον, ἔτη βεβασιλευκότι εἴκοσι ἕν. *Nabuchodonoſoro vero patri per idem tempus contigit, ut ægrotans in Babylone moreretur, cum regnaſſet annis uno, & viginti.* At in libro con. Appionem legitur εἴκοσι ἐννέα id eſt viginti novem: apud Euſebium κα΄ id eſt XXI. quod & verius arbitror, ut in epocha Nabuchodonoſori poſtea dicetur. Ptolemæus lib. V. pag. 125. defectum Lunæ contigiſſe refert anno quinto Nabopollaſſari, qui eſt Nabonaſſari CXXVII. Athyr XXVII. ſequente XXVIII. hora V, 50'. poſt mediam noctem, in meridiano Babylonico, in Alexandrino hora V. Tempus congruit anno periodi Julianæ 4093. mundi 3363. cyclo Lunæ VIII. Solis V. littera Dom. BA. Aprilis XXII. feria VII. Thoth enim anni Nabonaſſari CXXVII. iniit anno per. Jul. Januarii XXVI. feria IV. Athyr vero neomenia Martii XXV. feria I. ideo eclipſis incidit in diem XXVIII. Ineuntem a media nocte diei XXII. Aprilis: quæ tamen ex populari initio, quo Ptolemæus utitur, ab ortu Solis, imputabatur diei Athyr XXVII. tabulæ noſtræ eamdem illam referunt, ineuntem quidem hora 3, 6', 41". poſt mediam noctem diei XXII. Aprilis: mediam vero hora 4, 20', 41". deſinentem hora 5, 34', 41". Duravit itaque horas 2, 28'. & fuit digitorum amplius trium, hoc eſt 3, 741/761. Igitur ſi annus quintus Nabopollaſſari cœpit anno per. Jul. 4093. primus ejuſdem iniit ab anno 4089. qui fuit Joſiæ regis XVII. Nabonaſſari CXXIII.

Ex iis liquido apparet quanto in errore verſentur, qui Nabopollaſſarum eumdem cum Nabuchodonoſoro faciunt; quod inter alios Funccius opinatus eſt. Et valde miror tam parum probabilis ſententiæ patronum hodieque non defuiſſe. Nam vir quidam eruditus magno conatu illam aſſeruit: ac duplici ad id argumento uſus eſt.

Inter initia, inquit, *Nabopollaſſari, & Cyri intercedunt anni* LXVI. *Nam Cyrus regnum iniit Iphiti anno* CCXVII. *qui erat Nabonaſſari* CLXXXIX. *Nabopollaſſarus anno Nabonaſſari* CXXIII. *& Iphiti* CLI. *Igitur a primo Nabopollaſſari ad primum Cyri ſunt anni* LXVI. *Quare ſi conſtet tot annos interceſſiſſe ab initio Nabuchodonoſori ad initium Cyri, exploratum erit, Nabuchodonoſorum fuiſſe Nabopollaſſarum Ptolemæi.* Quod autem anni totidem a Nabuchodonoſoro ad Cyrum intercepti ſint, demonſtrat ex Babyloniorum ſucceſſione regum, ac Nabuchodonoſori poſterorum, quos ex Beroſo Joſephus libro I. contra Appionem protulit; quem locum ſequenti libro, cap. VIII. deſcribemus. Nam a Nabuchodonoſoro ad Nabonidi decimum ſeptimum, quo Cyrus in Perſide regnare cœpit, anni ſunt 64. menſes 9. *Verum anni regni Cyri ab adepta Babylone ſumebant initium. Ideo edictum Cyri de reducendis Hebræis ex Babylone perpetuo refertur ad annum primum Cyri. Quare ſi obſidioni Babylonis, qua omnium Scriptorum conſenſu, Cyrus ſtatim potitus non eſt, dentur XV. menſes: illi 66. anni, qui ſunt inter primum Nabopollaſſari, & primum Cyri, erunt inter primum Nabuchodonoſori, & primum Cyri; atque adeo Nabopollaſſarus Ptolemæi fuerit Nabuchodonoſorus ſacræ Scripturæ.* Hæc ille. Sed non animadvertit duplex initium fuiſſe Cyri: alterum Perſici regni, alterum Babylonici. De utroque ſequenti libro uberius agetur, oſtendeturque priorem epocham revera contigiſſe anno Iphiti 217. per. Jul. 4155. Nabonaſſari 189. poſteriorem vero anno Iphiti 239. Nabonaſſari 210. per. Jul. 4176. Intervallum inter utrumque, anni 22. Nam non ſtatim atque in Perſide regnare cœpit, Babylone potitus eſt Cyrus; ut ex Euſebio, & Canone Mathematico ſuo loco probabitur. Quocirca ab anno I. Nabopollaſſari ad primum annum Perſici regni, 66. anni præciſe putantur; a primo vero anno Nabuchodonoſori ad primum Babylonici regni Cyri, anni paullo plures: nempe 68. vel 69. In quo initum eſt in catalogo Babyloniorum regum, prætermiſſum a viro illo docto Nabuchodonoſori filium Evilmerodachum: cujus Beroſus apud Joſephum expreſſe meminit, eique duos annos tribuit. Sed vide ſis caput VII. libri ſequentis, ubi Beroſi ille locus illuſtratur. Ita minime conſequens eſt Nabopollaſſarum eſſe Nabuchodonoſorem.

Diſſolvuntur argumenta duo ab viro docto propoſita.

Quid quod illius tota diſputatio ſeſe ipſa collidit? Etenim Cyri primordium omnino Iphiti anno 217. ſive Olympiadis LV. primo contigiſſe ſtatuit; non uno alterove anno tardius: & qui anno tertio Olympiadis ejuſdem, hoc eſt Iphiti 219. illud aſſerebat, nuperum Scriptorem acriter redarguit. Quare ab initio Nabopollaſſari ad initium Cyri præciſe annos ſex & ſexaginta numerandos exiſtimat. Merito id quidem. Sed paullo poſt tamen in eam ipſam, quam reprehenderat, opinionem relabitur. Scribit enim ab initio Nabuchodonoſori, quem Nabopollaſſarum eſſe jubet, ad exordium Cyri annos eſſe 64. menſes 9. ſed addendos præterea menſes 15. quia non ſtatim ac Perſide potitus eſt, Babylonem obtinuit. Atqui illud ipſum Cyri primordium, quod in annum Iphiti 217. conſtanti Scriptorum auctoritate confertur, Perſici eſt regni, non Babylonici. Quare anni illi 65. circiter, qui Nabuchodonoſori inter & Cyri initia fluxerunt, ad Perſicum imperium pertinent. Quod ſi annus Cyri primus illorum triginta, quos in regno habuit, nonniſi poſt XV. menſes a fundato in Perſide regno numeratur; neceſſe eſt eumdem anno Iphiti 218. vel ineunti 219. congruere; quod tamen ille, ut par erat, improbavit. Verum pluribus ſane poſt occupatam Perſidem annis Babylonem Cyrus invaſit, ut ex Herodoto, aliiſque ſuo loco demonſtrabitur.

Alterum argumentum ex Tyriorum archivis, ac regum illorum ſucceſſione ducitur. Nam ab ineunte Tyri obſidione ad Cyrum annos quadraginta novem interceſſiſſe docent annales Tyrii. Porro anno regni ſui XIX. Nabuchodonoſor Tyrum obſidere cœpit. Igitur ab ineunte Nabuchodonoſori regno ad initium Cyri anni ſunt plus minus 67. Totidem autem circiter putantur ab initio Nabopollaſſari ad Cyrum. Eadem eſt hujus argumenti, quæ & prioris diſſolvendi ratio ex duplici primordio Cyri. Nam ab initio

Nebu-

Nabuchodonoſori ad exordium Perſici regni, anni ſunt 49. ad Cyrum Babylone regnantem, ſeptuaginta. De Tyriorum autem Annalibus, & hujus loci argumentique uberiori diſputatione, adiſis caput hujus libri.

CAPUT LXV.

Confutantur ea quæ perperam a Scaligero prodita ſunt de Neuruz Nabopollaſſari, & Enthroniſmi, & id genus commentis.

I. PRÆTER inconſtantiam, & opinionum contrarietatem, quæ in Scaligeri doctrina cernitur, multa ſunt ab eo conſtituta perperam: quorum illud eſt primum, quod Nabopollaſſari epochas duas dicit; unam ab Enthroniſmo, alteram a Neuruz. Ἐνθρονισμοῦ epocha eſt ab anno illo, quo primum inauguratus eſt princeps. Neuruz vero ab eo anno quo ſecundum Salchodai iniit. Scaligeri

Pag. 374. verba ſunt: *Anno Nabonaſſari* CXXI. *Chaldæi celebrarunt ſecundum Salchodai, cum Thoth Nabonaſſari jam a* XXVI. *Februarii ad* XXVII. *Januarii gradum feciſſet. Itaque Chaldæi* τὰς ἐπαγομένας *iterum traduxerunt in* XXIII. *Martii.* Mox. *Quia iſtius regis* (Nabopollaſſari) ἐνθρονισμὸς *inciderat in quadriennium ipſius Neuruz, propterea hac æra ſignabantur tempora apud Chaldæos.* In iis verbis haud pauca ſunt, non ſolum falſiſſima, ſed etiam reliquæ ipſius doctrinæ valde contraria. Eſt quidem, ut in lib. III. pluribus demonſtratum eſt, commentitia illa Sarorum, & Salchodai, annorumque Chaldaicorum deſcriptio, neque rationis, vel auctoritatis ullo munita præſidio: verumtamen ſi in illo qualicumque figmento ſibi conſtaret, etſi nondum aſſenſum res a nobis ipſa, nonnihil tamen commendationis induſtria fingendi, ac ſubtilitas obtineret. Atqui ſunt illa, uti dixi, ab reliquis ejuſdem decretis abhorrentia; ſic ut magis eſſe nihil poſſit. Nam quod Salchodai novum anno CXXI. Nabon. inſtauratum putat, non

Pag. 247. procedit, ſi vera ſunt quæ in lib. III. Iſag. Can. cap. illo, quod extra ordinem inſertum eſt, de anno veterum Chaldæorum & Perſarum explicantur. Canon. Iſagogicorum ſcopus eſt, ut Operis inſcriptio docet, librorum de Emendatione doctrinam omnem demonſtrative tradere. Quare videamus quam belle ex Iſagogicis Canonibus iſta demonſtrentur. Illo igitur in capite tabula proponitur, quæ neomenias epochæ complectitur; hoc eſt Sarorum initia, primoſve menſium primorum dies, a quibus ineunt Sari, confert in VIII. Aprilis, quam epocham anno Chaldaico præfigit. Saros appellat ſpatia annorum CXX. quibus vertentibus neomenia primi menſis tricenis diebus epocham anteceſſit: unde ut ad priſcas metas redeat, menſis unus intercalatur. Exempli cauſa, anno primo primi Sari, neomenia Niſan Sari Niſan incidit in VIII. Aprilis. Poſt annos CXX. eadem neomenia invenietur in X. Martii: epagomenon neomenia in V. Martii. Anno CXXI. cum neomenia Niſan tranſitura eſſet ad IX. Martii, neomenia epagomenon ad IV. Martii; pro neomenia epagomenon, ponetur neomenia Niſan ſecundi, qui erit decimus tertius menſis anni centeſimi viceſimi: qui quidem annus duos Niſan habet; epagomenon vero neomenia cadet in tertium Aprilis: atque ita VIII. April. inibit neomenia menſis & Sari Iiar. quod deinceps eadem conſequentia fiet; donec poſt annos MCCCCLX. menſes omnes duodecim viciſſim loco ſibi ceſſerint, & ab VIII. April. omnes inierint, ac demum Niſan priſtinam in ſedem reſtituatur. Intervallum hoc annorum MCCCCXL. appellat Salchodai. Neuruz demum proprie novus eſt annus: uſurpatur tamen a Scaligero pro æra, alias pro quadriennio neomeniæ æquinoctialis. In eadem illa tabula primum Salchodai cœpiſſe vult ab anno periodi Julianæ 2481. quando neomenia Niſan, ejuſque Saros primus iniit April. VIII. ubi per illud tempus æquinoctium erat. Non illud jam diſputo, quam vere iſta dicantur. Satis hoc libro III. diſcuſſum eſt. Sed ſi primum Salchodai cœpit anno periodi Julianæ 2481. ſecundum cœperit oportet anno 3921. uti tabula ipſa docet; quando Kalendis Julianis neomenia erat XXVIII. Martii, annis XLVII. ante epocham Nabonaſſari. Ideo primus annus Nabonaſſari cadit in annum tertium luſtri duodecimi Sari Niſan ſecundi Salchodai; id eſt in Dahembar; ſi quidem Perſicorum dierum cognomina ad Chaldaicos transferantur. Neomenia Niſan cadebat anno illo in XXVIII. diem Martii, quem anno per. Julianæ 3965. ingredi cœpit. Proinde neomenia æquinoctialis fuit, & quadriennium illud, luſtrum æquinoctiale: uti p. 254. Iſag. Can. docetur. Anno CXXI. Nabonaſſari, periodi Julianæ 4087. annus iniit Salchodai magni centeſimus ſexageſimus ſextus; Sari ſecundi Iiar annus quadrageſimus ſeptimus, ſive luſtri duodecimi tertius. Cœpit enim Sarus Iiar anno periodi Julianæ 4041. quando æquinoctium medium Scaligerianum incidit in XXVII. Martii. Itaque Iiar anno 4087. pervenit ad XXVIII. Martii, quem ingredi cœpit anno 4085. anno vero 4089. Nabonaſſari CXXIII. neomenia Iiar luſtro ineunte decimo tertio, facta eſt æquinoctialis. Ex iis liquet falſum eſſe quod in hoc libro de Emend. ſcriptum eſt, Chaldæos novum Salchodai celebraſſe anno Nabonaſſari CXXI. Debuit enim Sarum dicere, non Salchodai; quamquam Sarus novus non CXXI. Nabonaſſari, ſed CXCV. cœpit; periodi Julianæ 4161. in annum vero primum Nabopollaſſari incidit æquinoctialis neomenia; quod in Iſag. Canon. velut opportunius arripuit. Sed eo poſito ruit jam illa Neuruz ab epocha Nabopollaſſari diſtinctio. Siquidem utrumque in annum primum regis iſtius convenit. Hoc autem convulſo, reliqua moles, quæ hinc tota pendet, evertitur. Neque enim verum jam erit annum Nabonaſſari CXLIX. a Neuruz Nabopollaſſari viceſimum nonum numerari; ac reliqua id genus ſuapte ſponte concident.

Quod ſcribit, anno illo CXXI. novo ineunte Neuruz, epagomenas ad XXIII. Martii revocatas eſſe, credi vix poteſt, quantum ab Iſagogicorum Canonum doctrina diſſideat. Quippe in illo quod citavimus capite, in quo de anno Chaldaico diſputat, epocham hujus in Aprilis octavo die collocat; a quo neomenia primi menſis quarto quoque anno ſolido die retrocedit; donec expleto Saro annorum CXX. poſtquam integrum menſem anticipavit, intercalatione menſis unius ad priſtinam epocham redeat. Quocirca Sarorum omnium neomeniæ tametſi ad diverſos menſes pertineant, ab eodem tamen Aprilis octavo die proficiſcuntur. Porro epagomenæ, quæ itidem ut neomenia primi menſis a metis aberraverant, ad veterem itidem ſtationem intercalatione revocantur, & in III. Aprilis diem neomenia illarum conjicitur: quod paullo ante declaratum eſt. Quæ epagomenon trajectio, ordinaria quidem, vertentibus Saris accidebat; extra ordinem vero fiebat interdum, quando in honorem magnorum Regum annus inſtaurabatur, idque non alias, quam cum neomenia primi menſis, & Sari ad æquinoctium perveniſſet: uti pag. 256. adverſus Ignatium Patriarcham excipit. Et quamvis in anno Perſico interruptum aliquando Sarorum, & Salchodai magni tenorem eſſe concedat, in anno tamen Chaldaico perpetuo filo deductos ab excidio Saros exiſtimat; ita ut epagomenæ nonniſi poſt expletos Saros tranſlatæ ſint. Itaque cum anno primo Salchodai primi, id eſt periodi Julianæ 2481. neomenia menſis Chaldaici Niſan, nec non Sari Niſan cœperit ab octavo die Aprilis, idem poſtea ſingulorum Sarorum initium extitit: ac demum duodecim Saris ejuſmodi revolutis, Salchodai primum confectum eſt anno 3920. Anno vero 3921. Salchodai ſecundi Sarus primus, videlicet Niſan, iniit ab VIII. Aprilis: atque ita deinceps novem ſolidi Sari ad annum uſque 5000. perducti ſunt. Ita conſtat nullam extraordinariam epagomenon trajectionem, neque interruptionem anni, neque inſtaurationem, in annum Chaldaicum incurriſſe ex mente Scaligeri. Atque anno quidem primo Nabonaſſari, Salchodai ſecundo jam inchoato, annus XLVII. Sari Niſan incidit; quando neomenia Niſan incurrit in XXVIII. Martii, quo die Alphonſinum æquinoctium medium commiſſum eſt: & idcirco æquinoctialis illa neomenia fuit, & annus ipſe tertius æquinoctialis luſtri neomenia epagomenon ordinario ſitu in XXIII. diem Martii cecidit. Sic anno Nabonaſſari CXXI. nondum æquinoctialis neomenia fuit; ſed anno CXXIII. periodi Julianæ 4089. qui eſt primus ἐνθρονισμοῦ Nabopollaſſari: quando neomenia Sari ſecundi Iiar, luſtro ineunte decimo tertio, æquinoctialis eſt facta, & XXVII. Martii diem attigit. Quare falſum eſt anno Nabonaſſari CXXI. trajectas eſſe epagomenas: quod duplici argumento ex illa Scaligeri doctrina probatur. Primum quia nondum æquinoctialis erat neomenia; nam æquinoctium illo tempore Martii XXVII.

com- II.

competebat: neomenia vero ab anno Nabonaſſari CXIX. ad CXXII. cœpit XXVIII. Martii. Porro trajectio epagomenon, in magnorum regum inauguratione, non pro arbitrio fiebat, ſed ſolum cum una neomenia æquinoctialis eſſet. Alterum, quod epagomenæ eodem illo quadriennio Martii XXIII. cœperunt. Hoc enim neceſſe eſt, ut neomenia primi menſis in XXVIII. diem incurrat. Unde fruſtra dicit, epagomenas iterum eſſe reductas in hunc ipſum diem, in quo jam ordinarium ſitum habebant.

Hæc de anni Chaldaici, & Sarorum ac Salchodai diſpoſitione ex Scaligeriano dogmate propoſuimus, non quod partem in iis veritatis ullam agnoſceremus, (Ea quippe commentitia, & abſurda eſſe lib. III. demonſtravimus.) Sed ut hominem ſuis ipſius rationibus urgeremus. Reliqua quæ ad hiſtoriam Joakimi & Nabuchodon. pertinent, in ſequentibus enucleanda ſunt.

CAPUT LXVI.

De anno quarto Joakimi, & primo Nabuchodonoſori regis Babylonis. Scaligeri variæ ac diſcrepantes invicem ſententiæ refelluntur.

QUI in epocha Nabopollaſſari conflictus eſt Scaligeri ſupra a nobis expoſitus, idem in Nabuchodonoſori annos redundat. Etenim ex iis quæ hoc in libro, cap. de initio Nabonaſſari docet, quoniam Nabopollaſſarus mortuus eſt anno Nabonaſſari CXLIX. ab Neuruz ſuo, XXIX. ab Enthroniſmo, XXVII. hoc eſt anno periodi Julianæ 4115. ſeptem autem cum filio regnavit annis; oportet initium Nabuchodonoſori cadere in annum 4109. Nabonaſſari CXLIII. ab Enthroniſmo patris ſui XXI. ab Neuruz, XXIII. Porro anno Nabonaſſari CL. octavum annum agens regni ſolus imperare cœperit, biennio poſtquam Jechoniam vinctum in Babylonem deduxit. Nam Jechonias anno Nabonaſſari CXLVIII. vinctus eſt, uti pag. 374. & 375. in ejus epocha ſcribit. Itaque Jechonias anno ſexto Nabuchodonoſori Babylonem traductus eſt. Atqui ſacris ex hiſtoriis evidens eſt, anno ſaltem octavo ab eo tempore, quo captus eſt Joakimus, id eſt ab anno ejus XV. Joachin, ſeu Jechoniam ejus filium in Babyloniorum poteſtatem veniſſe. Unde quartus Joakim congruet in annum Nabonaſſari CXL. vel CXLI. periodi Julianæ 4106. vel 4107. Nabopollaſſari ab Neuruz XX. vel XXI. ab Enthroniſmo, XVIII. vel XIX. Quare biennii admodum diſcrimen eſt. Certe anno poſt captum Joakim octavo, non ſexto, Jechoniæ deportatio contigit. Hæc igitur de quinto Joakimi, & primo Nabuchodonoſori anno Scaligeri pugna lib. v. de Emend. cernitur.

At vero in Appendice, & Iſag. Canon. longe major eſt diſſenſio. Quippe differentia illa Neuruz, & Enthroniſmi Nabopollaſſari rejicitur, & annus primus Nabopollaſſari ſtatuitur in anno Nabonaſſari CXXIII. periodi Julianæ 4089. a quo annos novem, & viginti regnavit, mortuuſque eſt anno Nabonaſſari CLII. ineunte tricesimo, ut pag. X. Appendicis traditur, & in Iſag. Canon. pag. 287. num. LV. Anno porro Nabonaſſari CXL. Nabopollaſſari XVIII. cœpit primus annus Nabuchodonoſori, anno periodi Julianæ 4106. a quo deinceps duodecim cum patre ſolidos exegit, & decimum tertium inchoavit. Siquidem anno Nabonaſſari CLII. periodi Julianæ 4118. mortuus eſt Nabopollaſſarus, triennio poſt annum illum, quem in lib. v. de Emend. ejus morti præfinierat, qui erat Nabonaſſ. CXLIX. Sed neque Appendicis doctrina cum Iſagogicis Canonibus concordat. Illic anno, uti dixi, Nabonaſſari CLII. moritur Nabopollaſſar, qui incidit in annum periodi Julianæ 4118. Cœpit enim Thoth Januarii XIX. Idem vero tricesimus fuit annus inchoatus Nabopollaſſari, & tertius decimus obſidionis Tyri, ut in Appendice pag. X. ſcriptum legitur; nec non ab initio Nabuchodonoſori tertius decimus. Ita tredecim cum patre regnavit annos: reliquos triginta ſolus, ut eadem pagina ducetur. Hoc modo Nabuchodonoſori obitus cadet in annum periodi Julianæ 4148. vel initium 4149. hoc eſt Nabonaſſari CLXXXII. vel ineuntem CLXXXIII. cujus Thoth neomeniam habuit Januarii XI. anno 4149. Et quidem pag. 14. Append. mortuus dicitur Nabuchodonoſorus anno Nabonaſſari CLXXXII. tricesimo ſexto a capto Jechonia; eodemque anno ad finem vergente, nempe duodecimo menſe, anno tricesimo ſeptimo ineunte a captivitate Jechoniæ, qui erat CLXXXIV. iniens a Thoth Nabonaſſari, Jechoniam ab Evilmerodacho eductum ſcribit e carcere. Ibidem tredecim annis cum patre Nabuchodonoſorus regnat, ſolus vero triginta & unum. Quare non XLIII. ſed XLIV. imperavit. Ab anno periodi Julianæ 4106. Nabonaſſari CXL. quo primum iniit Nabuchodon. ad annum 4149. anni ſunt XLIV. inchoati. At in Iſagogicis Canonibus, pag. 287. Nabopollaſſar XXIX. ſolidos exegiſſe, & tricesimum annum inchoaſſe dicitur. Cum ergo anno Nabonaſſari CXXIII. cœperit, periodi Julianæ 4089. deceſſit anno Nabonaſſari CLII. periodi Julianæ 4118. Nam ſi ad CXXIII. addas triginta, & ad 4088. totidem, tricesimus inchoabitur anno Nabonaſſari CLII. periodi Julianæ 4118. Rurſus Nabuchodonoſor anno exceſſus Nabopoll. in Babyloniam reverſus dicitur, nimirum anno periodi Julianæ 4119. expugnata Tyro, quam XIII. annis oppugnavit: qui de 4119. deducti, relinquunt annum 4106. expeditionis Nabuchodonoſori. Sed ſi ita eſt: anno Nabonaſſari CLIII. mortuus eſt Nabopollaſſar, adeoque tricesimum primum annum iniit adverſus hypotheſim. Ad CXXII. adde XXXI. ultimus incipiet anno CLIII. qui eſt periodi Julianæ 4119. Idem & Nabuchodonoſori decimus quartus iniens numerabitur. Quare tredecim cum patre ſolidos imperavit, & quartum decimum attigit, non, ut in Appendice, duodecim. In eadem pagina annus quintus deportati Jechoniæ eſt tricesimus Nabopollaſſari: Jechonias captus eſt anno periodi Julianæ 4114. octavo anno vertente Nabuchodonoſori. Item pagin. 288. annus tricesimus Nabopollaſſari eſt tertius decimus abſolutus, vel iniens XIV. expeditionis Syriacæ. Denique pag. 290. Nabuchodonoſor mortuus refertur anno periodi Julianæ 4150. *adjectis ſolidis annis* XXXVI. ad 4114. quo captus eſt Jechonias; ad 4119. vero, quo mortuus eſt Nabopollaſſar, additis XXXI. quos poſt obitum parentis explevit; *fiunt omnes* (inquit) *anni ab expeditione Syriaca ad exceſſum Nabuchodon.* XLIII. Secundum hæc Nabuchodonoſor XLIV. ſolidos annos regnavit, & XLV. ineunte mortuus eſt. Quippe cœpit anno periodi Julianæ 4106. Adde igitur ad 4105. annos XLV. poſtremus inibit anno 4150. Sed finge exeunte anno periodi Julianæ 4106. Nabuchodonoſori primum iniiſſe; deductis annis 4106. de 4114. fiunt anni octo vertentes, & iniens nonus Nabuchodonoſori, quo Jechoniam deportavit. Adde ſolidos XXXVI. ut ipſe jubet Scaliger, conſurgent anni XLIV. ſolidi, & iniens XLV. quo Nabuchodonoſor exceſſit e vita. Et tamen XLIII. tantum numerat. Sed conflictum illum, ſententiarumque pugnam hic ſummatim colligamus.

DIAGRAMMA

Digitized by Google

DIAGRAMMA CONFLICTUS SCALIGERIANI
ſuper epochæ Nabopoll. & Nabuchodon.

Nabopollaſſarus Nabuchodonoſori pater Iniit		
Ex Lib. v. de Emendat.	Ex Appendice.	Ex Iſag. Canon.
Anno Nabonaſſ. cxxiii. periodi Julianæ 4089.	Anno Nabonaſſ. cxxiii. periodi Julianæ 4089.	Anno Nabonaſſ. cxxiii. period Julianæ 4089.
mortuus eſt		
Anno Nabonaſſ. cxlix. periodi Julianæ 4115.	Anno Nabonaſſ. clii. Periodi Julianæ 4118.	Anno Nabonaſſ. cliii. periodi Julianæ 4119.
regnavit		
Annos xxvii. cum filio vii.	Annos xxix. & iniit xxx. cum filio xii. ſolidos.	Annos xxx. & iniit xxxi. cum filio xiii. ſolidos.
Nabuchodonoſorus Iniit		
Anno Nabonaſſ. cxliii. periodi Julianæ 4109.	Anno Nabonaſſ. cxl. periodi Julianæ 4106.	Anno Nabonaſſ. cxl. periodi Julianæ 4106.
moritur		
Anno Nabonaſſ. clxxxv. periodi Julianæ 4151.	Anno Nabonaſſ. clxxxii. periodi Julianæ 4148. vel clxxxiii. periodi Julianæ 4149.	Anno Nabonaſſ. clxxxiv. periodi Julianæ 4150.
regnavit		
Annis cum patre vii. ſolus xxxvi. In totum xliii.	Cum patre xii. ſolidos, & iniit decimum tertium: ſolus xxx. vel xxxi. univerſe xliii. & iniit xliv.	Cum patre xiii. ſolidos, & decimum quartum iniit: ſolus xxxi. In totum xliv. & inchoavit xlv.

Totidem ſunt apud Scaligerum opinionum diſſidia. Ita miſere obſcuram alioquin & implicatam hiſtoriam, obſcuriorem implicatioremque reddidit: quam ut ex iis ambagibus evolvamus, ſedulo in ſequentibus elaborabimus.

CAPUT LXVII.

Definitur ex rei veritate quartus annus Joakim, & primus Nabuchodonoſori. De Joſiæ poſteris. Hieremiæ & Ezechielis loca conciliantur. Annus primus Nabuchodonoſori. Inſignis Beroſi locus illuſtratur.

UT & quæſtionis ſtatus, explicatioque ipſa facile percipiatur, & quædam ἄπορα Scripturæ obiter excutiantur, pauca de Joſiæ liberis ac ſucceſſione præmittenda ſunt. Lib. I. Paralip. cap. iii, 15. Joſiæ liberi nominantur quatuor; Johanam, Joakim, Sedecias, & Sellum. Ex hiſtoria vero Regum, primus poſt obitum Joſiæ regnavit ejus filius Joachaz, menſibus iii. lib. iv. Reg. cap. xxiii, 30. Secundus poſt Joachaz regnavit Joakim, qui & Eliacim, annis xi. lib. iv. cap. xxiii, 34. Tertius fuit Sedecias, qui Joachin Joakimi filium excepit, annis xi. cap. xxiv, 17. Nos in Animadverſ. ad Epiphanium Hebræorum ſententiam amplexi ſumus, qui Sellum eumdem eſſe putant cum Joachaz, qui paternum regnum populari factione, non jure ætatis obtinuit. Etenim poſt Johanam, qui patre adhuc ſuperſtite mortuus videtur, maximus natu fuit Joachim, ſive Eliacim; cui proximus erat Sedecias: minimus natu Joachaz, ſive Sellum, ut ibidem pluribus oſtendimus. Eſt autem ſubtiliter diſtinguenda ſimilitudo nominum Joakim, & Joachin. Nam Joſiæ filius, qui Joachazo ſucceſſit, Joakim per Koph ſcribitur; Joakimi filius per Caph, Joachin, qui & Jechonias dicitur. Falluntur enim, qui Jechoniæ nomen Joakimo tribuunt. Sed hæc in Animadverſionibus habes explicata diligentius.

Animad. pag. 18.

Quæſtionis ſtatus.

Redeamus igitur ad propoſitam controverſiam. In primo capite Danielis anno tertio Joakim veniſſe Nabuchodonoſor dicitur, & obſeſſis Hieroſolymis, tam urbem ipſam, quam Joakimum regem in poteſtatem accepiſſe. At Hieremiæ xxv, 1. annus quartus Joakimi comparatur cum anno primo Nabuchodonoſori, cujus tum imminens graſſatio prædicitur. Si anno tertio Joakimi capta urbs eſt cum rege Joakimo, quomodo anno poſtea hæc ipſa calamitas, quaſi futura nunciatur? Ad hæc lib. iv. Reg. cap. xxiv, 1. regnante Joakimo, dicitur Nabuchodon. rex Babylonis aſcendiſſe, eique ſerviiſſe Joakim tribus annis: tum immiſiſſe Dominum illi latrunculos Chaldæorum, & latrunculos Syriæ, Moab, & Ammon, ut diſperderent Judam. Ob id tertium annum, vel quartum Joakim, in quem incidit expeditio Nabuchodonoſori, diverſe Interpretes & Chronologi computant. Joſephus x. Orig. cap. vii. cenſet Nabuchodonoſorum anno quarto Joakim regnare cœpiſſe, eodemque anno cum Ægypti rege Nechao debellaſſe. Tum octavo Joakimi, ipſius autem Nabuchodonoſori quarto, poſtquam Nabuchodonoſor Syriam, quam occiſo Joſia ſibi vendicarat Ægyptius, recepit; Joakim in ejus poteſtatem veniſſe; ab eoque regnum pretio mercatum eſſe; & cum triennio in fide manſiſſet, poſtea defeciſſe: ac demum anno regni totius undecimo, tertio vero, ex quo Babylonio regi ſervire cœperat, regno vitaque eſſe privatum. Ita Lyranus in Danielem, & Abulenſis in lib. iv. Reg. cap. xxiv. Paullo aliter tertium illum annum Joakimi Rabbi Saadias, & Rabbi Selomoh interpretati ſunt. Nam cum in eo conſentiant, ut undecimum regni totius eſſe dicant; differunt tamen quod tertium eumdem numerant a defectione Joakimi, non ab eo tempore, quo vectigalis eſt factus. Quippe Nabuchodonoſorum ait Rabbi Saadias anno regni ſui primo, Joakimi quarto, Ninive potitum, anno quinto Joakimi, ipſius vero Nabuchodonoſori ſecundo, Hieroſolyma cepiſſe, ac Joakimo tributum impoſuiſſe; quod cum annis tribus dependiſſet, demum anno tertio

exacto,

exacto, regni totius undecimo, a Nabuchodonoſoro captum & interfectum eſſe.

Unde annus Joakimi tertius repetatur.

Mihi tertius ille Joakimi annus, qui a Daniele memoratur, ab eo tempore, quo primum regnare cœpit, arceſſendus videtur: porro Nabuchodonoſori primus annus iniiſſe anno quarto Joakimi regis. Etenim Beroſus in fragmento illo, quod Joſephus, & Euſebius deſcripſere, cujuſque ſuperiori capite IV. meminimus, ſcribit Nabopollaſſarum patrem Nabuchodonoſori, cum audiſſet rebellaſſe Satrapem illum, quem Ægypto, ac Syriæ præfecerat, filium ſuum in expeditionem miſiſſe. Hoc ipſum anno tertio Joakimi contigit. Victis rebellibus, recuperataque ditione, * ſub idem tempus Nabopollaſſarus mortuus eſt; ac tum Nabuchodonoſorus conſtitutis rebus omnibus, captivos ex Ægypto, Syria, & Judæa ſecum deducens, in Babyloniam reverſus eſt. Quocirca anno tertio ineunte Joakimi Nabuchodonoſor expeditionem illam, vivente adhuc patre ſuſcepit: † quo mortuo, anno Joakimi quarto, primum auſpicatus eſt regni ſui; cum paullo ante Joakimum, & urbem cepiſſet. Sic inter ſe Hieremiæ, ac Danielis loca illa conciliianda ſunt; tametſi poſſumus annum tertium apud Danielem pro completo, & ineunte quarto ſumere. § Hoc modo nihil erit neceſſe vivo adhuc patre Nabopollaſſaro dicere Nabuchodonoſorum regnandi initium feciſſe; tum Nabopollaſſaro non plures annos uno & viginti tribuemus; quot Beroſus apud Joſephum & Euſebium aſſignat, nec non Mathematicus Canon. Anno demum octavo regni ſui Joakimus, poſtquam tribus annis ſerviiſſet, jugum excuſſit; donec anno undecimo, defectionis tertio confecto, a Babyloniis denuo victus, & interfectus eſt.

Quæ cum ita ſint, annum primum * Nabuchodonoſori regis ſtatuere ex iis, quæ ſupra diſputata ſunt, difficile non erit. Joakimi primus cadit in annum periodi Julianæ 4104. mundi 3374. proinde quartus, idemque Nabuchodonoſori primus, erit periodi Julianæ circiter 4107. mundi 3377. Sed Beroſi locus expendendus eſt, ex eoque eruenda, quoad licet, hiſtorica veritas.

Extat apud Joſephum lib. X. Orig. c. XI. & I. cont. Appionem, & apud Euſeb. lib. IX. de prep.

Verba Beroſi ex tertio libro Chaldaicarum Originum. Ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβοπολάσσαρος, ὅτι ὁ τεταγμένος σατράπης ἔν τε Αἰγύπτῳ, καὶ τοῖς περὶ τὴν Συρίαν τὴν κοίλην, καὶ τὴν Φοινίκην τόποις ἀποστάτης γέγονεν, οὐ δυνάμενος ἔτι κακοπαθεῖν, συστήσας τῷ υἱῷ Ναβουχοδονοσόρῳ ὄντι ἔτι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινὰ τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. συμμίξας δὲ Ναβουχοδονόσορος τῷ ἀποστάτῃ, καὶ παραταξάμενος, αὐτοῦ τε ἐκράτησε, καὶ τὴν χώραν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἐποιήσατο. τῷ τε πατρὶ αὐτοῦ συνέβη Ναβοπολασσάρῳ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀρρωστήσαντι ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον ἔτη βεβασιλευκότι εἴκοσι ἕν. αἰσθόμενος δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχοδονόσορος, καταστήσας τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράγματα, καὶ τὴν λοιπὴν χώραν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίων τε, καὶ Φοινίκων, καὶ Σύρων, καὶ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐθνῶν, συντάξας τισὶ τῶν φίλων μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ τῆς λοιπῆς ὠφελείας, ἀνακομίζειν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, αὐτὸς ὁρμήσας ὀλιγοστὸς παρεγένετο διὰ τῆς ἐρήμου εἰς Βαβυλῶνα, &c. *Nabopollaſſarus pater illius, audita Satrapæ defectione, quem Ægypto, Cœleſyriæ, ac Phœnicia præfecerat; cum par labori amplius non eſſet, Nabuchodonoſorum filium cum parte copiarum adverſus illum proficiſci jubet. Is contra rebellem acie commiſſa, victor totum illum tractum cum auctore defectionis in poteſtatem recepit. Per idem tempus Nabopollaſſarus Babylone moritur, cum regnaſſet annis uno & viginti. Quo accepto nuntio, Nabuchodonoſorus, rebus in Ægypto, ac reliqua omni regione compoſitis, captiviſque e Phœnicia, Syria, & Ægypto cum omni ſuo exercitu ac præda cuidam amicorum traditis, cum mandato, ut in Babyloniam omnia deportaret, ipſe cum paucis Babylonem per ſolitudinem properato advolat.* Hæc ex Beroſo, quantum in præſens ſatis viſum eſt. Ea porro quamquam a ſacra nonnihil hiſtoria diſcrepare videantur; haud tamen ægre concordabunt, ſi commoda aliqua interpretatione juventur. Certum eſt in primis Nechao regem Ægypti a Nabuchodonoſoro victum eſſe, & Ægyptum ſubactam: Hierem. XLVI, 13. Hunc eſſe Satrapam illum rebellem, & acie ſuperatum, putat Scaliger. Verum id minime Beroſi hiſtoriæ congruit; qui unum dumtaxat regionibus illis præfectum fuiſſe Satrapam docet. Quare veriſimile eſt, Nabopollaſſarum, perdomita Syria, & Ægypto, & ſub tributum redactis regibus, qui illos in officio contineret, Satrapam illic conſtituiſſe: qui fortaſſe cum Nechao Ægypti rege, aliiſque conſpirans, a Nabopollaſſaro defecit, & a Nabuchodonoſoro victus eſt.

Beroſus cum Scriptura conciliatur.

Sed nec illud Scaligeri probatur, Nabopollaſſarum annis XXI. vel XXII. a primo Nabuchodonoſori, & ab expeditione illa Syriaca regnaſſe. Nam Beroſus indicat, † paullo poſt filii profectionem, hoc eſt uno anno poſtea, mortuum eſſe Nabopollaſſarum. Idem præſtat ei XXI. annos aſſignare. Quod ſi triginta illos Ezechielis annos de Neuruz, vel epocha nova regis alicujus Babylonii velimus accipere, non eſt neceſſe tamdiu ſuperſtitem fuiſſe Nabopollaſſarum. Quippe æra illa, quæ ab ejus Enthroniſmo inchoata fuerat, poſt ejus obitum perſeverare potuit. Poſtremo cum tam expreſſa ſit apud Beroſum Nabuchodonoſori mentio; mirum eſt Theophilum lib. III. ad Autolycum, ſub finem ſcribere Beroſum cum Judæorum calamitatem conſentanee ſacris libris expreſſerit; regem illum Babyloniæ, a quo eſt illata, nominare Abobaſſarum, quem Hebræi Nabuchodonoſorum vocant. Neque enim Abobaſſari vocabulum in illis fragmentis legitur, ſed Nabuchodonoſori.

CAPUT LXVIII.

De Tyriorum regum originibus, deque Tyri obſidione a Nabuchodonoſoro patrata. De Hiromi regno. Joſephi, & Menandri hallucinatio. De priſca regum Tyriorum ſucceſſione, deque Tyri, & Carthaginis condita.

PERTINET ad Nabuchodonoſori hiſtoriam hæc epocha; quandoquidem Tyrum obſedifſe dicitur, ſed tempus obſcurum, & incertum; de qua re multa in Appendice ad libros de Emendatione diſputavit Scaliger; quæ indidem, unde ille ſumpſit, hoc eſt e Joſepho repetenda & excutienda ſunt.

Joſephus lib. I. contra Appionem pag. Edit. Froben. 924. ex Menandro Epheſio, qui Tyriorum regum hiſtoriam prodidit, refert Abibalo regi ſucceſſiſſe filium ejus Iromum, qui vixit XXXIV annis. Hunc excepit Baleazarus ejus filius, qui vixit annis XLIII. & VII. regnavit. Inde Abdaſtratus ejus filius vixit annis XXIX. regnavit IX. Hic a nutriciis ſuæ filiis IV. occiſus eſt; quorum primus regnavit annis XII. Inde Aſtartus Delæaſtarti F. annis XII. cum vixerit LIV. Huic frater ejus Aſerymus ſucceſſit, annis IX. vixit autem LIV. & a fratre Phelete interfectus eſt; qui regnavit M. VIII. vixit annis L. Hunc interfecit Ithobalus Aſtartæ ſacerdos: qui vixit annis LXVIII. regnavit XXXII. Succeſſit filius ejus Badezorus, qui vixit annis XLV. regnavit VI. Huic ſucceſſit filius Matgenus, qui vixit annis XXXII. regnavit IX. Excepit hunc Pygmalion, vixitque annis LVI. regnavit XLVII. Cujus anno ſeptimo ſoror ejus fugiens, Carthaginem condidit. Subjicit Joſephus anno XII. Iromi Templum a Salomone fuiſſe conditum; a quo tempore ad Carthaginis ædificationem annos putat CLXIII. M. VIII. ab initio vero Iromi ad Carthaginem, CLV. M. VIII. At in lib. VIII. Origin. cap. II. pag. 231. ſcribit anno XI. Iromi jam inchoato, Salomonem ad Templi ædificationem aggreſſum. A quo vero tempore primum habitari cœpta Tyrus, ad Templi conditum, annos numerat CCXL. Theophilus ad Autolycum lib. III. ex iiſdem Menandri Commentariis Tyriorum regum ſucceſſionem exſcripſit: ſed in pleriſque mendoſam, & aliquot regibus mutilam.

Jam

* Emendavit in ora Exemplaris ſui auctor: *tertio anno Nabopollaſſarus*, &c.

† Pro *quo mortuo*, eſt in margine Codicis Petaviani: *quo ſuperſtite*.

§ Sic hunc locum auctor emendavit: Hoc modo duplex erit initium Nabuchodonoſori; unum quo, vivo adhuc patre Nabopollaſſaro, regnandi initium fecit anno periodi Julianæ 4107. alterum, mortuo patre, anno 4109. Itaque Nabopollaſſaro non plures &c.

* Emenda ex manu *Petavii*: Nabuchodonoſori regis in Scriptura memoratum, ſtatuere ex iis &c

† Emendabat auctor in ora Codicis ſui: *non tam longe* poſt filii profectionem, hoc eſt, triennio circiter mortuum eſſe &c.

Jam ſi ab Hiramo aonos omnes ſingolis regibus attributos a Joiepho numeres, ſumma conſiet annorom CLXXVII. menſium VIII. Detractis inde XL. quibus poſt Didonis ſugam Pygmalion regnavit, & X. primis Hiromi ante Templl conditom, reliqui ſunt ab XI. Hiromi ad ſeptimam Pygmalionis, anni CXXVII. menſes VIII. ab initio vero Hiromi, anni CXXXVII. menſes VIII. Obſervandum oſt autem Joſephum libm contra Appionem baad ſaris expreſſe Hiromi annos concipere; immo vero mendum illius ſubeſſe verbis. Scriptum eſt ibi: τελευτήσαντος δὲ Ἀβιβάλου, διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εἵρωμος βιώσας ἔτη πεντήκοντα τέσσαρα. Quæ ſic interpretatur Ruſſinus: *Moriente vero Abibalo, ſucceſſit in regno filius ejus Hiramus, qui vixit annis XXXIV.* Non memioit annorum, quibus ragnavit, ſad vitæ dumtaxat. At lib. VIII. Ἀρχαιολ. Pagin. 139. ita legitur: [illegible] *Qui vixit annos LIII. regnavit XXXIV.* quemadmodum & Theophilas habet. Scaliger arbitratur Joſephum in putandis regum intervallis annos, quibus Hiramus vixit, pro regni annis per imprudentiam inſerere. Et quidem ab Hirami regis obitu, & initio Baleazari, ad VII. Pygmalionis, anni ſunt CIII. menſes VIII. quibus ſi LII. addas, fient anni illi CLV. M. VIII. quot ab initio Hiromi ad Carthaginis conditam ſluxiſſa teſtia eſt Joſephus. At eeca ab anno Hirami duodecimo ad ſeptimum Pygmalionis, hoc eſt conditam Carthaginem, annos putat CXLIII. M. VIII. ad quos additi XII. faciunt CLV. annos, menſes VIII. Eidem porm Scaligero placet, Hiromum annis XXXIV. regnaſſe, ac cœpiſſe Davidis anno trigeſimo tertio, Salomonem vero anno Hiromi octavo regnaſſa. *Itaque,* inquit, *fit mentio Hirami regis aliquot XXXII ante deceſſum Davidis.* Eamdem Hiromi epocham amplexus eſt in Cann. Iſagogicis.

Joſephi, Menandri, & Scaligeri hallucinatio.

Atqui vel ex Scriptura, illoque ipſo Paralipomenon loco non Scaligeri modo, ſed etiam Joſephi, & Menandri hallucinatio convincitur. Quod enim pluribus, quam XXXIV. annis regnaverit, quodque non XI. vel XII. illius anno, ſed XXXII. ſaltem Templum a Salomone condi cœperit, neceſſatio argumento conficitur. Lib. II. Reg. cap. V. Scriptura rafert Davidem, poſtquam mortuus eſt Isboſeth, toto Iſraelitico regno potitum, ſtatim Jebuſæorum arcem expugnaſſe, ibique domicilium regni ſui collocaſſe; ac tum Hiramum regem Tyri nancios ad Davidem miſiſſe, & ligna cedrina, artifices que lapidum ad parietes, a quibus Davidis palatium aatructam eſt. com. II. idem narrat lib. I. Par. cap. XIV, I. Acta hæc ſunt anno ſaltem Davidis IX. hoc eſt primo circiter labeute Monarchiæ, paulo poſt Isboſethi necem; quod & Joſaphus, & Chronologi omnes hactenus ſequuntur. At idem illi Tyri rex Hiromus Davidi ſuperſtes non modo Salomonem in magnificis illis deſignandis oparibus adjuvit; ſed etiam poſt viceſimum Salomonis annum mutais inter ſa donis reges ambo certaront; III. Reg. IX, 10. & II. Par. VIII. Ab anno IX. Davidis ad XXI. Salomonis, anni ſunt ſolidi LII. Totidem ergo ſaltem Hiromus explevit; ſi idem aſt, qui & Davidem prius, & poſtea Salomonem obſervavit; da quo nemo, quod ſciam, dabitat, neque dubitare per Phœnicum Annales, aa Menandrum licet. Si quidem Abibalo, non Hiramo alteri ſucceſſit Hiramus, iſque non Hiramum, ſed Baleazarum ſucceſſorem reliquit.

Hic ſatis mirari non poſſumus Joſephi in tractanda hac hiſtoria ἀσυμφωνίαν, & inconſtantiam: qui cum Hiramum ineunte Davidis monarchia Tyri regem agnoſcat, cum anno illius XI. vel XII. Salomonis quartum comparat, nec animadvartit quantus hic Chronologiæ hiatus, & quam ſit vitioſa ſubductio. Ad ſummam, fieri non poteſt, at non pluribus, quam XXXIV. annis Hiramus regnaverit; aut ut anno illius duodecimo Templum a Salomone fabricatum ſit; niſi Scripturæ fidem ſolliaitemus. Nec utrumque balla quadrat

* In Editione Tigurina anni 1546. legitur: ἔτεσιν πεντήκοντα [illegible] *Petavius.*

† Addebat hic *Petavius* in Exemplario ſui margine ſequentia verba: Appianus initio Libycorum ait Carthaginem conditam annis 50. ante Ἰλίου ἅλωσιν, & οἰκιστὰς fuiſſe Ζώρον & Καρχηδόνα. At Romani & Carthaginenſes ipſi putaut Didonem fuiſſe, fugientem Pygmalionem. Qui ita ſenſerunt, non exiſtimarunt id ante ἅλωσιν Trojæ contigiſſe. Itaque Virgilius haud recte iſta confudit. Dionyſius Halicarnaſſeus Lib. I. pag. 60. ait Timæum dicere, Romam eodem, quo Carthaginem, tempore fuiſſe conditam, qui fuit annus XXXVIII. ante primam Olympiadem.

apud Torniellum: qui cum anno mundi 2988. nono Davidis Hiramam Tyri regem nuncios ad Davidem miſiſſe ſcripſerit; anno ab hoc XXXVI. hoc eſt mundi 3023. Salomonis quarto, duodecimam putat ejuſdem regis Hirami. Quæ ſunt ἀσύστατα. Credibile eſt Hiramum annis LIII. regnaſſa; & cum paulo ante initium Monarchiæ Davidis cœpiſſet, ad Salomonis XXI. perveniſſe; hoc eſt anno periodi Julianæ 3666. iniiſſe; deſiiſſe 3719. aut 3720. Inſeqaentiam regum intervalla ab hoc exordio deducenda ſunt. Templum itaque condi cœptum anno ineunte XXXVII. Hiromi: qui eſt Julianæ periodi 3702. Hinc ad Pygmalionis ſeptimum anni ſunt CXXI. Ithobal, qui ab Hiramo eſt octavas, iniit anno 3769. cujus anno labente 18. Achab Iſraelitis regnare cœpit; qui, ut eſt lib. III. Reg. cap. XVI, 31. *duxit uxorem Jezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum.* Ita mirifice tempora congruunt. Colliguntur a conditu Tyri ad initium Hiromi anni 204. ad ſeptimum Pygmalionis, quo condita eſt a Didone Carthago, anni 360. ad ultimum Pygmalionis, 400.

At Tyri & Carthaginis conditum quod attinet; Joſephus lib. VIII. Orig. cap. II. ſcribit ex Annalibus Phœnicum, ab eo tempore, quo Tyrus habitari cœpta, ad Templi Salomonici conditum, annos numerari CCXL. Annus conditi Templi aſt Julianæ periodi 3702. de quibus deductis 240. reliquus eſt annus 3463. quo Tyrus habitata primum. — De Tyri, & Carthaginis conditu.

De Carthagine diſcrepant veterum ſententiæ. Menander apud Joſephum anno ſeptimo Pygmalionis Didonem in Africam profectam condidiſſe Carthaginem refert. Hic erit annus periodi Julianæ 3822. ante Romam CXL. Solinus cap. XXIX. ait exciſam poſt annos ſeptingentos triginta ſeptem quam condita fuerat. Everſa eſt autem Cn. Cornelio Lentulo, & L. Mummio Coſſ. anno Urbis DCVIII. periodi Julianæ 4568. Deduc annos 737. conditus cadet in annum 3832. quo cum numerus Euſebianus 1136. congruit. At in ejus Chronico variis annis refertur. Primum anno DCCCIV. ex Philiſto condita dicitur a Zoro & Carchedone Tyriis. Hic eſt annus periodi Julianæ 3500. Ergo triginta circiter ante Trojanam ἅλωσιν annis eſt exſtructa, ante Romam CCCCLX. Rurſus anno MCLXVII. periodi Julianæ 3863. poſt annos a capta Troja CCCXXXII. ante Palilia prima, XCIX. Velleius Paterculus lib. I. *Ante annos quinque, & ſexaginta, quam Urbs Romana conderetur, ab Eliſſa Tyria, quam quidam Dido autumant, Carthago conditur.* Igitur anno periodi Julianæ 3897. Servius LXX. annis ante Romam; Trogus Pompeius tribus amplius illius urbis originem ſtatuunt. Theophilus lib. III. ad Autolycum * Templum a Salomone conditum refert ex archivis Tyriorum annis antequam Carthago conderetur XXXIV. menſibus VIII. Interpres centum addit; quod & veriſimile eſt ex iis, quæ ſupra diſputavimus. Non poſſumus certi aliquid ea de re pronuntiare, de qua ne veteres quidem ipſi potuerunt. Veriſimile eſt, quod & aliis venit in mentem, eum ex multis oppidis Urbs illa coaluerit, paullatim, ac per partes excitatam fuiſſe; qui ſingulas exſtruxerint; ac vetera pomœria produxerint, eos conditores identidem habitos; ac ſingulis temporibus conditum eſſe Carthaginis adſcriptum. †

CAPUT LXIX.

De poſterioribus Tyri regibus, deque obſeſſa a Nabuchodonoſoro per annos tredecim urbe Tyro. Illuſtrantur annales Tyrii. Joſephus caſtigatur. Scaligeri error, & inconſtantia. Tyrum a Nabuchodonoſoro non videri penitus everſum.

JOSEPHUS libro primo contra Appionem poſteriores Tyri principes, quique in Cyri tempora deſinunt, iſtos recenſet; quos in ſequenti laterculo deſcripſimus. — Pag. Edit. Froben. 929

Reges Tyri.	Anni.	Menſes.
Ithobalos	o	o
Baal	x	o
Ecnibalus	o	II
Chelbes	o	x
Aobarus Pontifex	o	III
Mytgonus } Garaſtratus	VI	o
Balatorus	I	o
Merbalus	IV	o
Iromus	XX	o
Colliguntur anni XLII. menſes III.		

Hanc Tyriorum regum ſeriem ea archivis Phœnicum expreſſam eſſe Joſephus aſſerit; in quibus & illud erat adſcriptum: Ithobalo regnante Nabuchodonoſorum obſediſſe Tyrum. Tum poſt Regum catalogum iſta ſubjicit: ἐκῶν ὁ σύμπας χρόνος ἔτη πεντήκοντα τέσσαρα, καὶ τρεῖς μῆνες πρὸς αὐτοῖς. ἑβδόμῳ μὲν γὰρ ἔτει τῆς Ναβουχοδονοσόρου βασιλείας ἤρξατο πολιορκεῖν Τύρον· τεσσαρεσκαιδεκάτῳ δ' ἔτει τῆς Εἰρώμου Κῦρος ὁ Πέρσης τὸ κράτος παρέλαβεν. Quæ Ruffinus ita vertit: *Quapropter omne tempus eſt annorum quinquaginta quatuor, & menſium trium. Septimo ſiquidem anno regni ſui Nabuchodonoſor cœpit obſidere Tyrum. Quartodecimo autem anno regis Iromi, Cyrus Perſarum tenuit principatum.* Hæc ad Phœnicum annales Joſephus adtexuit. Tempus obſidionis Tyriæ ex Philoſtrato retulit lib. x. Orig. cap. XII. ὅτι ἔτη ὁ βασιλεὺς ἐπολιόρκησε Τύρον ἔτη ιγ΄. βασιλεύοντος κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον Ἰθωβάλου τῆς Τύρου. *Hunc regem Tyrum annis tredecim obſediſſe, regnante per id tempus Ithobalo.* Ruffinus Joſephi depravatos, pro annis tredecim, *annos tres, & menſes ſeptem* reddidit. In Joſephi verbis ex priore contra Appionem libro dubium eſt quo numerus ille annorum quatuor & quinquaginta, cum tribus menſibus ſpectet. Neque enim ſatis exprimit unde illos arceſſat. A ſeptimo quidem anno Nabuchodonoſori ad XIV. Iromi perduci videntur; adeoque ab ineunte Tyri obſidione. Sed obſtant duo. Primum quod Græca corrupta ſunt: ἑβδόμῳ μὲν γὰρ ἔτει τῆς Ναβουχοδονοσόρου βασιλείας. Quamquam Ruffinus ἔτει legit. Alterum quod neque Ithobali annos concepit; neque quoto ejus imperii anno Nabuchodonoſorus Tyrum obſederit: quod profecto non omittendum fuit. Suſpicari poſſet aliquis anno ſeptimo Ithobali Nabuchodonoſorum obſidionem inchoaſſe; ut ita Joſephus ſcriptum reliquerit. ἑβδόμῳ μὲν γὰρ ἔτει τῆς Ἰθωβάλου βασιλείας ὁ Ναβουχοδονόσορος ἤρξατο πολιορκεῖν Τύρον. atque hoc pacto quatuor & viginti annos ille regnaverit. Quod ſi ab anno primo Ithobali cœpta eſt obſidio, octodecim dumtaxat regno illius imputandi ſunt. Sed de Joſephi caſtigatione non ante ferenda ſententia eſt, quam de re ipſa, & hiſtoria conſtet. Quæ quamvis monimentorum inopia perobſcura eſt, videamus tamen ecquid ad eam illuſtrandam conferre poſſimus. Tyrum a Nabuchodonoſoro totos tredecim annos obſeſſam fuiſſe docent auctores illi, quos Joſephus ſecutus eſt. Quamquam Hieronymus in commentario ad caput XXVI. Ezechielis ita ſcribit. *Græcas, & Phœnicum, maximeque Nicolai Damaſceni, & alias barbarorum aiunt ſe, qui huic hiſtoriæ contradicunt, legiſſe hiſtorias; & nihil ſuper oppugnatione a Chaldæis inveniſſe Tyriæ civitatis, cum probare poſſimus multa dici in Scripturis facta, quæ in Græcis voluminibus non inveniantur.* Ea quo dubitare licet, utrum verba illa, quæ lib. I. contra Appionem leguntur: ἐπ' Ἰθωβάλου τοῦ βασιλέως ἐπολιόρκησε Ναβουχοδονόσορος τὴν Τύρον, Annalium ſint, an ea Joſephus inſeruerit ex Philoſtrato. Utcumque res habet; perſuadent hoc nobis veteres illi a Nabuchodonoſoro Tyrum annis tredecim obſeſſam Ithobalo regnante. Nunc quoto Nabuchodonoſori id anno contigerit eruamus ſi modo poſſumus.

Lib. 10. cap. 13.

Quanta ſit Scaligerianorum decretorum inconſtantia ſuper Nabopollaſſari, & Nabuchodonoſori primordiis ſupra demonſtravimus. Eadem & in hac ipſa, quæ ea illa pendet, Tyriæ obſidionis epocha conſtituenda levitas eſt opinionum ac diverſitas. In Appendice quidem Operis de Emendatione Temporum, cum Nabopollaſſarum anno regni ſui octavo decimo cenſeat Nabuchodonoſorum ad Syriacam expeditionem, adeoque Tyriam deſtinaſſe, illum ipſum initæ obſidionis annum putat eſſe Nabopollaſſari decimum octavum, qui & Nabuchodonoſori primus ea ſtitit, Ithobali ſeptimus; a Nabonaſſaro vero CXL. Poſtremus obſidionis annus, qui & decimus tertius, eſt Nabonaſſari CLII. Nabopollaſſari triceſimus: quo cum mortuus hic eſſet, Nabuchodonoſorus victor cum captivis Phœnicibus, ac Syris Babylonem ingreſſus eſt. Quoniam autem Cyri primus annus, & initium Perſici regni in Iromi XIV. congruunt: eſt vero Nabonaſſari CLXXXVIII. deductis annis LIV. menſibus tribus de hoc numero, reſiduus eſt annus Nabonaſſareus CXXXIV. quo Ithobalus iniit. Quare ſummam illam annorum ab Joſepho conceptam ab Ithobali primordio ad Iromi XIV. & Cyri primum propagari exiſtimat. Pag. 30.

Placet nonnullis anno regni ſui ſeptimo Nabuchodonoſorum obſediſſe Tyrum, Joakimi regis decimo exeunte, paullo ante quam is in Babyloniam vinctus abduceretur. Ita conſequens eſt bienio circiter poſt Hieroſolymorum cladem obſideri deſiiſſe. Quidam anno Nabuchodonoſ. nono decimo cœptam obſideri Tyrum aſſerunt.

Nos quid in ea re veriſimilius arbitremur, capitibus aliquot exponemus. Principio longam illam Tyri obſidionem annorum tredecim non putamus anno primo Nabuchodonoſori, aut etiam ſeptimo contigiſſe; proindeque nec illam ipſam videri, cujus nonnullam ſignificationem Beroſus dedit, cum ita ſcripſit: Nabuchodonoſorum a patre Nabopollaſſaro jam ætate confecto cum exercitu miſſum in Syriam contra Satrapam illum pugnaſſe, qui Ægypto, Cœleſyriæ, ac Phœniciæ præerat: eoque ſuperato, omnes illas recuperaſſe provincias. Movet me at ita ſentiam Ezechielis Prophetæ teſtimonium; qui cap. XXVI, I. ſcribit in anno undecimo (nimirum a deportatione Jechoniæ) juſſum ſe divinitus Tyro Chaldæorum, & Nabuchodonoſori regis incurſionem, obſidionem, vaſtitatemque nunciare *Ecce ego ſuper te Tyre* (ait commate 3.) *& adſcendere faciam ad te gentes multas, ſicut adſcendit mare fluctuans. Et diſſipabunt muros Tyri, & deſtruent turres ejus*, &c. Mox commate 7. *Ecce ego adducam ad Tyrum Nabuchodonoſor regem Babylonis ab Aquilone, regem regum, cum equis, & curribus, & cœtu, populoque magno* &c. Annus deportati Jechoniæ eſt Nabuchodonoſori regis octavus. Undecimus igitur iniens a deportatione eſt decimus nonus ejuſdem regis, aut octavus decimus jam affectus. Quocirca nondum anno primo vel ſeptimo regni ſui Nabuchodonoſorus Tyrum aggreſſus erat. Nam quod bis obſeſſam fuiſſe conjectatur Scaliger: primum annis tredecim; quando in Syriacam expeditionem miſſus eſt a patre Nabuchodonoſorus, ut teſtatur Beroſus: deinde poſt Hieroſolymorum cladem: cujus obſidionis tempus, atque exitus incerta ſunt: non negamus ſuſceptam a Chaldæis obſidionem intermitti aliquanto tempore potuiſſe. Verum ex Beroſi verbis nihil de urbis obſidione poſſe colligi, id vero defendimus. Neque enim aliud illa demonſtrant, niſi contra rebellem Satrapam, qui regionibus illis cum imperio præerat; quique, ut eſt veroſimile ad continendos in obſequio ſtipendiarios reges ac civitates, & tributa ab iis exigenda locis illis impoſitus erat, rem geſſiſſe Nabuchodonoſorum, & ſecundum victoriam provincias omnes recepiſſe; quod citra obſidionem, brevique ſpatio confectum eſſe Beroſus indicat. Statim enim audita Nabopollaſſari morte, in Babyloniam magna celeritate regreſſus eſt. Fruſtra igitur, & ſine probabili conjectura, tredecim annos inter profectionem Syriacam, & Nabopollaſſari mortem, reditumque Nabuchodonoſori, Scaligeriani omnes interponunt. Nam Beroſus non longe poſt adventum Nabuchodonoſori, ac victoriam, pacatas ab eodem compoſitaſque provincias refert: quod & ſupra declaravimus.

Tyri obſidio nequaquam anno primo Nabuchodon. cœpta.

Alterum eſt opinionis noſtræ caput: obſidionem illam Tyriam annorum tredecim paullo ante Hieroſolymita-

Año igitur Nabuchod. XVIII. inchoata.

lymitanam accidiſſe; nimirum decimo ſexto deſinente, vel ineunte decimo ſeptimo Nabuchodonoſori regis. Primus Nabuchodonoſori annus conſtitutus eſt a nobis Julianæ periodi 4107. Sedeciæ vero primus in eadem periodo 4115. quo, deſinente octavo Nabuchodonoſori, nonus incœpit. Ita Sedeciæ nonus, quo primum vallata ſunt Hieroſolyma, cadit in annum periodi Julianæ 4124. At eodem anno Nabuchodonoſor decimum ſeptimum iniit. Anno igitur antecedente, hoc eſt periodi Julianæ 4123. Sedeciæ octavo, Nabuchodonoſor Tyrum obſidere inſtituit. Paullo poſt vero Sedecias, occupato in illa expeditione Chaldæo; ac fortaſſis etiam iiſdem defectionis conſiliis clam cum Tyriis, ac Syris implicitus, jugum excutit. Contra hunc Nabuchodonoſorus copiarum partem initio mittit. Sed vallatis Hieroſolymis, ac Judæis acrius reſiſtentibus, florentiſſimæ in urbis oppugnationem majori mole incumbendum ratus, Tyriam illam priorem vel intermiſiſſe videtur, vel continuaſſe ſegnius: cum ſatis haberet firmis præſidiis in illorum finibus diſpoſitis tantiſper hoſtem morari; eique ad Hieroſolymitanos ſi id tentare vellet, auxilio juvandos aditum intercludere. Interim captis Hieroſolymis ad obſidendam Tyrum denuo reverſus eſt: in quo tredecim annos explevit; qui a decimo ſexto Nabuchodonoſori putati in viceſimum nonum, vel triceſimum deſinunt. At Tyrii in illa intermiſſione metu ſoluti, ac fiduciæ pleni, deque nobiliſſimæ civitatis clade, & calamitate gaudentes, æmula urbe ſublata, primas ſibi opum, gloriæ, ac rerum omnium toto Oriente pollicebantur; quod Ezechiel cap. XXVI. ſignificat. Dominus vero ad illorum contundendam ſuperbiam, victoris regis adventum, & vel inſtaurandam, vel acrius urgendam obſidionem denuntiat, ſub ipſum fere cladis Hieroſolymitanæ tempus. Nam cum ita per Prophetam loquitur: *Ecce ego adducam ad Tyrum Nabuchodonoſor regem*; ſi quidem continuatam obſidionem eſſe velimus; hoc tacite ſignificat, hactenus per duces præfectoſque ſuos Nabuchodonoſorum abſentem Tyrios oppugnaſſe: poſtea vero cum ingentibus copiis ipſummet affuturum.

Argumenta, quibus opinio noſtra nititur.

Sed opinionis noſtræ, ne quid gratis affirmare videamur, reddenda ratio eſt, cur, inquam, ab anno XVI. Nabuchodonoſori Tyriæ obſidionis initium repetamus. Docent nos Phœnicum Annales, ſi quid Joſepho credimus, ab obſidionis Tyriæ primordio ad Iromi regis XIV. annos intercedere quatuor & quinquaginta cum menſibus tribus. Addit Joſephus annum primum Cyri cadere in Iromi decimum quartum. Cum duo ſint exordia Cyri, Perſicum, & Babylonicum: de priori plerique Joſephum accipiunt; ex quo illa conjectura prodiit, quam ſuo loco refellimus; Nabopollaſſarum eumdem eſſe cum Nabuchodonoſoro. At ego de Babylonico primordio, ſive anno illo primo Cyri, quo Babylone potitus, Judæos in patriam cum inſtaurandi Templi poteſtate dimiſit, omnino intelligendum eſſe Joſephum arbitror. Credideritne, quod nonnulli falſo putaverunt, Joſephus eodem anno & Perſide, & Babylonia potitum eſſe Cyrum, vel certe breviſſimo poſtea ſpatio, ut puta anno altero; non tam conſtanter aſſeverare auden. Nam lib. X. cap. XIII. ubi hiſtoriam illam ex inſtituto memorat, & lib. XI. ubi de ſoluta captivitate loquitur, nullam ejus rei ſignificationem dedit. Illud citra hæſitationem affirmo; quem primum Cyri annum Joſephus appellat, eum ipſum eſſe, quo Babylonicum imperium obtinuit. Quod cum aperte lib. XI. cap. I. demonſtret; tum in primo contra

* Legendum *Iromo*, ex emendatione *Petavii*.

Appionem: ubi * Ithobalo regnante Cyrum Perſis dominatum eſſe refert; eumdem nihilominus Babylonici imperii primum annum intelligi tam narrationis ipſa ſeries, quam Hiſtorici ſcopus inſtitutumque perſuadet. Propoſitum eſt enim Joſepho, ex profanæ hiſtoriæ comparatione ſacræ veritatem & auctoritatem adſtruere, & intervallum, quod a Templi excidio ad ejuſdem inſtaurationem, inſtaurandive poteſtatem a Cyro factam in ſacris libris interceſſiſſe legitur, Gentilium teſtimoniis approbare. Quod ut faciat, duas ex horum monimentis epochas conſtituit. Prima eſt everſi Templi; altera eſt anni primi Cyri. Cum enim paullo ante ex Beroſi tertio libro regum Babyloniorum ſeriem attuliſſet; nec non Cyri de Nabonido victoriam, & Babylonis expugnationem; ſtatim iſta ſubjecit: ταῦτα συμφώνως ἔχει ταῖς ἡμετέραις βίβλοις τὴν ἀλήθειαν. γέγραπται γὰρ ἐν αὐταῖς, ὅτι Ναβουχοδονόσορος ὀκτωκαιδεκάτῳ τῆς αὑτοῦ βασιλείας ἔτει τὸν παρ' ἡμῖν ναὸν ἠρήμωσε, καὶ ἦν ἀφανὴς ἐπὶ ἔτη ἑπτά. δευτέρῳ δὲ τῆς Κύρου βασιλείας ἔτει τῶν θεμελίων ὑποβληθέντων δευτέρῳ πάλιν τῆς Δαρείου βασιλείας ἀπηρτίσθη. Quæ ſic Ruffinus interpretatur. *Hæc concordant cum noſtris. Scriptum namque in eis eſt, quia Nabuchodonoſor octavo decimo regni ſui anno, templum noſtrum ad deſolationem uſque perduxit, & fuit exterminatum annis ſeptem. Secundo vero anno regni Cyri fundamentis depoſitis, rurſus ſecundo regni Darii anno perfectum eſt.* Hunc locum neceſſario deſcripſimus. Eſt enim luculentus in primis, & ad Joſephi mentem, quod nunc agimus, explorandam aptiſſimus. Sed in eo primum vetus mendum caſtigandum eſt, ἐπὶ ἔτη ἑπτά pro ἑβδομήκοντα. quamquam & Ruffinus illud in verſione ſua tenuit. Igitur ab anno vaſtitatis Hieroſolymitanæ, ſive decimo octavo Nabuchodonoſori, ſeptuaginta deſolationis anni ex Joſephi ſententia putandi ſunt; iidemque in Cyri ſecundum deſinunt. Porro qui ſecundus hic annus Cyri nominatur, in exordio lib. XI. Orig. primus numeratur: τῷ δὲ πρώτῳ ἔτει τῆς Κύρου βασιλείας. τοῦτο δ' ἦν ἑβδομηκοστὸν ἀφ' ἧς ἡμέρας μεταναστῆναι τὸν λαὸν ἡμῶν ἐκ τῆς οἰκείας εἰς Βαβυλῶνα συνέβη. *Primo imperii anno regis Perſarum Cyri; qui ſeptuageſimus concurrebat, ex die quo noſtrum populum contigit ex propriis finibus ad Babyloniam migrare.* Ergo Joſephi, niſi fallor, is ſenſus fuit; Cyrum anno altero, quam in Perſide regnare cœpit, Babylone ſubacta, alterius imperii primordium habuiſſe. Unde primus idem annus eſt Babylonici regni, & Perſici ſecundus. Quæ ſententia tametſi falſa, & multis modis abſurda ſit, tamen hanc Joſephus amplexus eſt: qui exordium Cyri nullum attigit; neque curavit aliud, quam Babylonicum illud, quod ad ſacram hiſtoriam pertineret. Quocirca verba illa prioris adverſus Appionem, cum de * Ithobalo ſcribit, ἐπὶ τούτου Κῦρος Περσῶν ἐδυνάστευσεν. *Sub hoc Cyrus Perſis dominatus eſt*; nullum certum † Ithobali annum definiunt, quo Perſarum imperium Cyrus auſpicatus ſit; ſed latius accipi poſſunt: ut * Ithobalo Tyriis regnante dicat Cyrum Perſis imperaſſe. At cum ſubinde ſcribit: τεσσαρεσκαιδεκάτῳ δ' ἔτει τῆς Εἰρώμου Κῦρος ὁ Περσῶν τὸ κράτος παρέλαβε. *Quartodecimo vero anno regis Iromi Cyrus Perſa ſuſcepit imperium*: nihil certius, quam de Babylonio primordio loqui Joſephum; quando unum hoc ad id, quo de ſermo erat, id eſt ad ſolutæ captivitatis exitum ſpectabat. Igitur anno decimo tertio Iromi Cyrus ex Joſephi opinione falſiſſima Perſarum imperium condidit; anno decimo quarto Babylone regnavit; qui fuit & ſeptuagenalis intervalli, & captivitatis exitus.

Mendum vetus in Joſepho.

* Lege *Iromo*, ex emendatione auctoris.

† Lege *Iromi*.

* Lege *Iromo*.

His animadverſis, quoniam Cyrus Babylonicum imperium obtinuit anno periodi Julianæ 4176. Nabopollaſſari 220. ut ſupra declaratum eſt; ſi ab annis 4176. demas annos 54. menſes 3. quos Joſephus concipit; reſidui ſunt anni Julianæ periodi 4122. circiter; quo tempore Nabuchodonoſori labebatur annus decimus ſextus. Hujus enim initium cadit in annum Julianæ periodi 4107. Atqui Joſephus ſpatium illud annorum a ſeptimo Nabuchodonoſori deducit; ex quo plerique Tyrum obſideri cœpiſſe putant anno ſeptimo Nabuchodonoſori. Sed apparet mendoſum eſſe Joſephi contextum; itaque reſtituendum, uti diximus. ἑβδόμῳ μὲν γὰρ τῆς Ἰθωβάλου βασιλείας. Anno ſeptimo Ithobali junioris obſidio cœpit. Quod vel ex eo patet; quia cum ex Archivis Tyriorum intervallum illud explicaret, Tyriorum maxime regum tempora dinumerari oportuit.

Refellitur recentioris cujuſdam opinio.

At non nemo ex illo ipſo Joſephi loco, Tyriorumque monimentis, annos ab obſidionis initio ad exordium Cyri colligi dicit non plures quam novem & quadraginta; quos etiam ita diſpenſat, ut annis tredecim obſidionis Baalis decem, ac reliquos deinceps ſubjiciat; quorum ſumma conficit annos 55. menſes 3. ex qua deductis annis Iromi poſtremi ſex; quoniam decimus quartus Iromi primus eſt Cyri, reliqui fiunt anni 49. Sed non animadvertit hac ſe ratione teſtimonii illius, quod ſibi ex Joſepho paraverat, vim ac pondus infringere. Nam anni illi 54. menſeſque tres, undecumque tandem incipiant, in Iromi decimum quartum deſinant neceſſe eſt, Cyrique primum; alioqui nihil Joſephus efficeret, qui intervallum, quod probare nititur, Cyri anno primo circumſcribit. Quod ſi ab Nabuchodonoſori ſeptimo procedere vellemus epocham, non Ithobali, tunc Joſephus a ſeipſo nimium diſſideret. Cum enim paullo ante ex Beroſo Babylo-

niorum regum ſucceſſio deſcripta fuerit, in qua Nabuchodonoſorus quadraginta tribus annis regnaſſe dicitur; a cujus exordio ad Cyri primum annum, ſive Nabonidi ultimum, annorum ſumma conficitur ſeptem & ſexaginta cum menſibus novem; deductis primum annis Nabuchodonoſori ſex prioribus, (quandoquidem ſeptimo anno regni ſui Tyrum obſidere cœpit) relinquentur anni ſexaginta & unus cum menſibus novem. Nequaquam igitur ab anno ſeptimo Nabuchodonoſori ad primum Cyri anni illi ſunt 54. menſeſque tres; adeoque injuria Joſephus Tyrios & Babylonicos annales appellat. Præterea cum a Nabuchodonoſori decimo octavo, vel decimo nono ad Cyri primum annos ſeptuaginta numeret, ſane a Nabuchodonoſori ſeptimo ad eumdem Cyri primum exiſtent anni octoginta duo; non dum quinquaginta quatuor. Tot igitur argumentorum pondere ſatis evincitur; perperam apud Joſephum annum ſeptimum Nabuchodonoſori pro ſeptimo Ithobali ſcriptum videri.

Quæ cum ita ſint, exiſtimamus anno octavo Sedeciæ, Nabuchodonoſori decimo ſexto, Tyrum obſideri cœpiſſe; paullo vero poſt, hoc eſt anno nono Sedeciæ, Nabuchodonoſori vero decimo ſeptimo ineunte, vel exeunte decimo ſexto, Hieroſolyma obſidione vallata ſunt. Sed ea tertio poſt anno capta; Tyrus autem nono decimo, vel undecimo ineunte poſt deſolata Hieroſolyma, anno Nabuchodonoſori xxix. vel xxx. Hæc unica ratio, qua Joſephus, Beroſus, Annaleſque Tyrii ſecum & cum Ezechiele conciliari poſſunt. Quo magis hæc obſcuriſſimæ hiſtoriæ probanda concordia eſt: ceteræ, quæ ab Scaligero, vel aliis adferuntur, nullo modo tolerandæ.

Poſteriorum Tyri regum epocha. Indidem vero poſteriorum Tyri regum epocham licet colligere. (Quamquam Ithobali anni ab Joſepho prætermiſſi ſunt.) Sed quandoquidem annus decimus quartus Iromi primus eſt imperii Babylonici Cyri, & Julianæ periodi 4176. ſi annos inde triginta ſex, menſes tres deduxeris; reſidebit annus periodi Julianæ 4141. circiter, quo Baal Ithobalo ſucceſſit. Hic autem quo anno cœperit, ideo comperiri non poteſt, quia quot regnaverit annis, Joſephus tacuit. Tyri quidem obſidio cœpit anno Nabuchodonoſori xvi. periodi Julianæ 4129. a quo ad 4141. anni ſunt xii. Obſideri itaque deſita Tyrus annis octo fere ante Ithobali mortem.

Quis exitus obſidionis Tyriæ. Verum quis exitus obſidionis illius fuerit, & utrum capta, direptaque ſit a Chaldæis, merito quæritur. Res eſt propter Ezechielis citata ſupra capita non mediocri obſcuritate prædita. Nam capite xxvi. obtinendam a Nabuchodonoſoro Tyrum vaticinatur; ac cum turres ejus, muroſque diruendos; tum plateas equitibus complendas, cives obtruncandos, urbem denique vaſtandam; quod & ſequentibus duobus capitibus pertexit. *At capite xxix, 18. ſignificat Nabuchodonoſoro regi operæ diuturnæ, quam in obſidione Tyria Deo navavit, nondum perſolutam eſſe mercedem: cujus gratia ſe Ægyptum illi dediſſe. Tum vero ex Menandro, aliiſque Scriptoribus, a quibus Tyriorum annales proditi ſunt, liquet poſt Ithobalum, quo regnante Babylonii Tyrum oppugnarunt, alios in eadem urbe quamplurimos regnaſſe.

Nobis in incerta, perobſcuraque re nihil affirmandum videtur. Probabile eſt tamen Tyrum a Nabuchodonoſoro tunc minime fuiſſe ſubverſam: occupatam quidem, ac deditione, & ſervitutis, tributique interpoſita pactione ſuis regibus permiſſam. Ac tum fortaſſe, vel poſtea ſaltem magna ex parte diruta, inſtaurataque denuo eſt; ſed non iiſdem exitata veſtigiis; ut perpetuæ illi a Propheta prædictæ ſolitudini locus eſſe poſſit: quem in ſenſum Hieroſolymorum a Chriſto Domino prænunciata vaſtitas, ac perpetua ſolitudo vulgo a Patribus & Interpretibus accipitur.

* Margini adſcripſerat *Petavius*: Ezech. xxvi, 21. dicitur *in ſempiternum* deſolanda. Iſai. xxiii, 15, 17. poſt LXX. annos inſtauranda.

DIONYSII

DIONYSII PETAVII
E SOCIETATE JESU
DE
DOCTRINA TEMPORUM
LIBER DECIMUS.

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ.

DECIMO huic de Temporum Doctrina libro auſpicatiſſimum initium dabit illuſtris, maximeque celebris diſputatio de Medorum, Lydorumque poſtremis temporibus, & Aſiaticis rebus; quibus via habet diſciplina iſta quicquam abſtruſius, & ad inveſtigandum difficilius cum ad ſacram tamen nihilominus, quam ad profanam hiſtoriam a ſitu & errore vindicandam valde neceſſaria ſit illorum accurata cognitio. Andeo ſine jactantia dicere vix ulli Chronologiæ, aut Hiſtoriæ veram & liquidam illorum rationem hactenus conſtare; quod me tacente res ipſa monſtrabit. Hujus hiſtoriæ cardo in cœleſti quadam obſervatione poſitus eſt defectionis illius ſolaris, quæ ſub Medorum, Lydorumque conflictum intervenit, quæque metu ac religione attonitos illos inter ſe conciliavit: de qua mirum eſt quantum & inter ſe, & ſecum ipſi conflictentur peritiſſimi temporum magiſtri. Quamobrem nos ab ea, ſic tamquam a capite, rem aggrediemur.

CAPUT I.

De memorabili Solis defectione, quæ Cyaxare, & Alyatte rege pugnantibus accidit; cujus ignotus hactenus annus exponitur.

Pag. edit. Græco-lat. Hen. St. 31 Græca 29.

HERODOTUS lib. I. memoriæ prodidit Cyaxarem adverſus Alyatten Crœſi patrem Lydiæ regem bellum ſuſcepiſſe, quod is Scythas a ſuo regno profugos excepiſſet: cumque ancipiti fortuna quinque totis annis bellum illud toleraſſent, ſexto demum anno, cum in conflictu jam acies eſſent, ſubito Solis defectu perterritos abſtinuiſſe prælio, & inter ſe pacem ac fœdus iniiſſe. *τῷ ἕκτῳ ἔτεϊ συμβολῆς γενομένης, συνήνεικε ὥστε τῆς μάχης συνεστεώσης, τὴν ἡμέρην ἐξαπίνης νύκτα γενέσθαι. τὴν δὲ μεταλλαγὴν ταύτην τῆς ἡμέρης Θαλῆς ὁ Μιλήσιος τοῖσι Ἴωσι προηγόρευσε ἔσεσθαι, οὖρον προθέμενος ἐνιαυτὸν τοῦτον, ἐν τῷ δὴ καὶ ἐγένετο ἡ μεταβολή. Sexto anno ſignis collatis, quum æquo Marte certarent, inter pugnandum contigit, ut repente dies in noctem verteretur. Quam immutationem diei Thales Mileſius Ionibus futuram prædixit, hunc ipſum annum præfiniens, quo mutatio illa facta eſt.* Rurſus eodem libro de Cyaxare Aſtyagis patre loquens. Οὗτος (inquit) *ὁ τοῖσι Λυδοῖσί ἐστι μαχεσάμενος, ὅτε νὺξ ἡ ἡμέρη ἐγένετό σφι μαχομένοισι. Hic eſt, qui cum Lydis bellum geſſit, quo tempore in ipſa pugna dies eſt converſus in noctem.* Pag. Græco-lat. 49. Græc. 28.

Diu eſt quod eruditos Chronologos deliquium illud Solis exercet, quod certatim ex Aſtronomicis tabulis eruere conati ſunt; ſed infelici, quod fatendum eſt, hactenus ſucceſſu. Nam cum variis id annis aſſignaverint, oſtendam ex iis nullum ad hiſtoricam veritatem congruere; tum a nobis probabile illius tempus inventum eſſe, liquido demonſtrabimus. Herodotus porro nimis incurioſe, ac negligenter illam expoſuit, neque vel annum, quo ea contigit, vel anni tempeſtatem, vel diei partem denique, uti Thucydides ſolet, curavit exprimere. Quamobrem cum infinitam defectionis iſtius mentionem fecerit, & plures diverſis annis ejuſdemmodi eclipſes inciderint, latiſſimus ex eo conjecturarum, ac divinationum campus aperitur. Nonnulla ſunt tamen in Herodotea narratione, quæ nimiæ Chronologorum licentiæ frænos injiciunt. Primum quod a Thalete prædicta ſit; alterum quod Cyaxare Medis imperante; tertium, quod tanta illa defectio fuerit, uti clara luce tenebras induceret; quartum, quod fervente maxime conflictu, atque adeo provecta jam luce conſpecta ſit. Thaletis ortum Archonte Athenis Damaſia conſignat Diogenes, Olympiade XXXV. Et certe anno Olympiadis hujus ſecundo Archontem Damaſiam attribuit Halicarnaſſenſis lib. III. Hic eſt annus Julianæ periodi 4075. ſextus ante Cyaxaris initium, quem anno periodi Julianæ 4080. iniiſſe ex iis conſtat, quæ libro ſuperiore cap. 34. de Medorum ſucceſſione diſſeruimus. Quid Herodotus de ſolari illo deliquio ſcripſerit.

Verum Aſtyage regnante, non Cyaxare, prædictam illam a Thalete defectionem Solis accidiſſe quidam e veteribus memoriæ prodiderunt. Plinius lib. II. cap. XII. anno IV. Olymp. XLVIII. prædictum eum refert a Thalete Solis defectum, qui Alyatte rege factus eſt, anno Urbis CLXX. Solinus vero cap. XV. bellum inter Alyatten, & Aſtyagem geſtum eſſe memorat Olympiade XLIX. anno poſt Ilium captum ſexcenteſimo quarto; & videlicet ad Herodoti reſpexit hiſtoriam. Quippe barbaros inter hauſtu mutui ſanguinis fœdus ait ſanciri ſolitum: itaque ab ambobus illis regibus eſſe factum; quod ipſum Herodotus ad hiſtoriam adjunxit. Quid veteres alii de eodem ſcripſerint.

Euſe-

Euſebius in Chronico ad annum Abraami MCCCCXXX. & Olympiadis XLVIII. ſecundum, hæc adnotavit: *Solis facta defectio, cum futuram eam Thales ante dixiſſet.* Moxque iſta ſubjicit ad annum I. Olympiadis XLIX. *Alyattes, & Aſtyages dimicaverunt.* Perperam, ut videtur, hæ duæ periochæ divulſæ ſunt; cum ambo hæc eodem tempore incidiſſe oporteat; ſi quidem de Herodoteo Solis deliquio loquitur Euſebius. Nam flagrante pugna Sol defecit. Atqui de ſitu periochæ prioris codices non conſentiunt. Quidam enim ad annum tertium Olymp. XLVII. alii ad IV. referunt. Præterea non ſatis convenit annus Urbis CLXX. cum anno quarto Olymp. XLVIII. ut ſcribit Plinius. Nam Urbis annus CLXX. ſecundum Varronem eſt 4530. periodi Julianæ ſecundum Verrium eſt 4535. Itaque annus Urbis CLXX. tres dumtaxat menſes occupat anni quarti Olymp. XLVIII. ſive anni Iphiti CXCII.

Quid Scaliger. Edit. 1. pag 113. Scaliger in utraque operis de Emendatione temporum editione, & in Animadverſionibus Euſebianis varie ſentit. In Editione prima annum tertium Olymp. XLIX. definit, cyclo Lunæ IX. itaque caſtigandum eſſe Plinium exiſtimat. Hoc enim anno defeciſſe Solem aſſerit Septembris XX. Eſt is annus Julianæ periodi 4132. quo novilunium medium in Lydia commiſſum eſt Sept. XXI. hora 9, 10'. poſt mediam noctem. Vera conjunctio hora 12, 50'. Apparens autem hora 12, 27'. Motus latitudinis verus 6, 0, 26', 36''. eclipticus ſane. Sed propter parallaxin nulla fuit defectio. Nam auſtralis latitudo 0', 26''. cum parallaxi latitudinis conjuncta, quæ fuit 33', 40''. componit 34'. quæ ſummam ſemidiametrorum, 31', 14''. ſuperant.

Lib. v. pag. 365. In editione poſteriori, reprehenſo Plinio, qui annum quartum Olymp. XLVIII. præfinierat, ſtatuit anno tertio ejuſdem Olymp. Maii XXVIII. commiſſam fuiſſe Solis eclipſin, quam Thales prædixit. Quamquam aliam defectum incidiſſe notat anno II. Olymp. XLIX. Kalend. Octobris; de quo dubitat, utrum potius ille ſit a Thalete deſignatus. Prior annus eſt in Juliana periodo 4129. quo deſiit annus tertius Olympiadis XLVIII. & quartus

Pag. 53. incepit. Poſterior eſt 4135. In Appendice quoque Editio-

Pag. 38. nis II. poſteriorem hunc affirmat annum: Herodotum vero caſtigat, quod Cyaxare regnante ſcripſerit eveniſſe; cum is fuerit Aſtyages, non Cyaxares. In Animadverſionibus denique ad Euſebii Chronicon anno MCCCCXXX. ad priorem redit annum, tertium videlicet Olymp. XLVIII. anno 4129. periodi Julianæ. Eadem & Buntinghi ſententia eſt. Calviſius in annum ſecundum Olymp. XLIII. Julii XXX. eclipſin illam contulit. At Mercatoris ſane perplexa, & inextricabilis eſt opinio. Qui anno Urbis CLXX. contigiſſe ſcribit eclipſin Solis maximam regnante Medis Aſtyage, prædictam a Thalete Mileſio Olymp. XLVIII. anno quarto. Atqui ad annum eam adſcribit Olymp. XLIX. primum, qui cœpit anno periodi Julianæ 4130. Tum ſi ad Ptolemæi calculos redigatur, incidiſſe putat Sole circa principium Arietis, & æquinoctium conſtituto. Quare annus iſte debet eſſe periodi Julianæ 4135. At nulla tum Martio menſe defectio Solis exſtitit. Novilunium medium Martii XIX. hora 22, 25'. in Lydia. Latitudo Lunæ 10, 10, 35'. quæ eclipſin nullam promittit. Æquinoctium vero Martii XXVII. Sed ex iis allatis hactenus Solis deliquiis nullum eſt, quod ad Herodoteum illud accommodari poſſit; partim quod alienis temporibus inciderint; partim quod non ſatis magna fuerint, ut dies in noctem verterit. In primis enim Cyaxare, non Aſtyage regnante accidit. Neque ſane merito falſitatis accuſatur Herodotus, cui melius explorata hæc erant, quam Scaligero; qui nullas, præterquam quas apud Buntinghum legerat, eclipſes adhibuit.

Cyaxaris tempore eclipſis illa contigit non Aſtyagis. Atqui Cyaxaris tempore inſignem illam Solis defectionem a Thalete nunciatam incidiſſe, præter Herodotum Eudemus confirmat vetus auctor apud Clementem Stromateo I. cujus verba libet adtexere. Θαλῆν δὲ Εὔδημος ἐν ταῖς ἀστρολογικαῖς ἱστορίαις τὴν γενομένην ἔκλειψιν τοῦ ἡλίου προειπεῖν φησι, καθ' οὓς χρόνους συνῆψαν μάχην πρὸς ἀλλήλους Μῆδοί τε, καὶ Λυδοὶ, βασιλεύοντος Κυαξάρου μὲν τοῦ Ἀστυάγους πατρὸς Μήδων Ἀλυάττου δὲ τοῦ Κροίσου Λυδῶν. συνῳδὰ δὲ αὐτῷ καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ· εἰσὶ δὲ οἱ χρόνοι ἀμφὶ τὴν πεντηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. *Thaletem vero narrat Eudemus in Aſtrologicis hiſtoriis defectionem illam prædixiſſe Solis, quæ per ea tempora contigit, quibus Medi cum Lydis pugnarunt, regnante Medis Cyaxare Aſtyagis patre; Lydis, Alyatte Crœſi patre, cui & Herodotus adſtipulatur libro primo. Atque hæc quidem tempora circa Olympiadem quintam & quinquageſimam incurrunt.* At Suidas ὑπὸ Λάμπῳ contigiſſe memorat. Fieri ſane poteſt, uti plures Solis defectiones a Thalete prædictæ ſint. Ceterum inſignis illa, quam Lydis, Mediſque præliantibus commiſſam eſſe teſtatur Herodotus, longe eſt ab iis, quas expoſuimus, diverſa. Ex his Calviſiana illa convenire quidem poſſet, ſi tanta eſſet, quantam Herodotus indicat, uti diem prorſus eriperet. Ortus eſt enim Thales, uti diximus, Olympiade XXXV. anno Julianæ periodi 4075. Proinde anno 4107. triceſimum fere ac tertium ætatis annum attigerat: ut maturus jam doctrinis illis eſſe potuerit. Cyaxares quoque annum in regno viceſimum & octavum habebat. Itaque congruunt tempora. Verum ſolaris illo anno defectio non ſatis magna fuit. Nam dimidia dumtaxat diametri pars obſcurata eſt. Novilunium verum ex tabulis noſtris commiſſum eſt Julii XXX. hora 11, 6', 4''. tempore phyſico. Apparens autem hora 10, 23', 34''. Fuitque digitorum 6. & motu horario vero tenuit horam 1, 30'. Abſque defectionis exiguitate foret, commodiſſime in illa ſiſteret hiſtoria. Nec minus opportuna videretur & altera; quam ex tabulis noſtris eruimus anno per. Jul. 4551. quo vera luminarium conjunctio facta eſt Mai. XVIII. hora 9, 35'. poſt mediam noctem: apparens autem hora 8, 51'. Sed nec ea ſatis ampla fuit; utpote digitorum fere ſeptem. Item alia contigit anno 4117. ejuſdem fere magnitudinis, Januarii XIII. hora poſt meridiem circiter tertia. Ut igitur iſtas omnes propter exiguitatem excludimus; ſic quas ceteri vulgo ad hiſtoriam illam applicant, temporum ratio ipſa convincit. Nam Aſtyage fere imperante conſpectæ ſunt. Ejuſmodi eſt illa, quæ anno tertio deſinente Olympiadis XLVIII. contigit; anno per. Jul. 4129. cyclo Lunæ VI. Solis XIII. Mai. XXVIII. feria IV. quæ ſane maxima fuit. Novilunium verum ex Pariſinis tabulis in Lydia commiſſum eſt hora 17, 7'. poſt noctem mediam. Apparens autem hora 18, 45'. Initium ejus hora 17, 51'. Summa defectio ipſo momento apparentis ſyzygiæ. Deſiit hora 19, 30'. poſt occaſum ſolis ſcrupulis horariis 18'. Occidit enim hora 19, 12'. Fuit porro digitorum circiter undecim. Integra duratio horæ 1, 44'. Unde in ipſa defectione Sol occidit. Quam etiam ob cauſam minime illa eſſe poteſt, quam quærimus. Hæc enim clara, quod ſæpe dicendum eſt, luce contigit: quo tempore conſeri prælia ſolent, non autem affecta jam die. At illius obſcuratio maxima occidentem Solem ſemihora vix anteceſſit. Sed eo præcipue rejicitur, quod tum Aſtyages, non Cyaxares regnabat. Etenim Aſtyages imperare cœpit anno per. Jul. 4120. quo tertius annus iniit Olympiadis XLVI. Decimo igitur Aſtyagis anno ingens illa Solis eclipſis eſt viſa, anno Urbis CXXIX. labente anno tertio Olymp. XLVIII. uno menſe circiter ante quartum. Quocirca Plinius de hac Solis defectione capiendus eſt: quamvis anno U. C. CLXX. illam imputet, qui quidem iniit anno per. Jul. 4530. quo vel nulla, vel exigua ſane Solis obſcuratio accidit in Lydia Maii XVI. At illa Romæ penitus apparuit ab hora 4, 21'. poſt meridiem ad horam ſextam.

Poſtremo quæ anno periodi Julianæ 4131. ſecundo vero Olymp. XLIX. commiſſa eſt, nullo modo convenit. Accidit enim Kalendis Octobris. Novilunium verum Romæ ſub horam 17, 15'. Apparens hora 18. id eſt occidente Sole. Cœpit hora 17, 12'. ac duravit hora 1, 36'. digitoſque fere $7\frac{1}{2}$. obtinuit. Sed ne initium quidem illius in Lydia videri potuit.

Quamobrem ad pronuncianda Solis præſertim deliquia, & ex iis emendanda tempora, ac veterum denique Scriptorum elevandam auctoritatem, quod temere Scaliger inſtituit, non ſatis eſt veros ex tabulis luminarium motus inquirere; ſed diligentius ac laborioſius incumbere oportet, ut ex parallaxeon epilogiſmis apparentium ſyzygiarum momenta definiantur. Hoc dum exacte facere ſtudemus, atque in annis pluribus methodum experimur; tandem ſingulari Dei beneficio veros, ut quidem opinor, nobis eclipſis illius, ac Medici prælii annus oblatus eſt.

Anno itaque periodi Julianæ 4117. ante Chriſtum 597. Olympiadis XLV. anno quarto, Urbis conditæ anno CLVII. eclipſis in Aſia minore magna Solis obſervata eſt, Cōtigit ergo anno per. Jul. 4117.

Herodotus lib. 1. pag. Græco-lat. edit. 34. eſt, Julii xx. Cum autem ad Halym fluvium, & in Cappadocia credibile ſit Cyaxarem cum Alyatte pugnaſſe: quo in loco Crœſus poſtea cum Cyro conflixit; nos ad altitudinem poli graduum 42. calculum direximus: qui eſt illius loci ſitus. Novilunium verum ex tabulis noſtris incurrit Julii 21. fer. 3. hora poſt noctem mediam 7, 26'. at apparens hora 5, 45'. Motus latitudinis verus ad tempus apparentis eſt. Sig. 5, 22, 46', 54". Latitudo Borea 37', 31". Parallaxis latitudinis 32', 54". quæ de latitudine ſubducta relinquit apparentem latitudinem Boream ſcrup. 4', 37". Semidiameter Solis 15', 8". Lunæ 12'. 56". Ambæ 28', 4". Detracta latitudine apparenti, ſuperſunt 23', 35". fere. Cum igitur diameter Solis ſit 30', 56". digitorum fuit illa defectio 9, 22'. circiter. Scrupula incidentiæ ſunt 27', 38". Motus horarius verus eſt 28'. Debetur ergo ſcrupulis incidentiæ hora una. Ita duratio integra fuerit horarum duarum circiter, vero motu. Initium hora 4, 45'. Medium hora 5, 45'. Finis hora 6, 45'. Verus Solis locus in Cancri 9, 20'. Proinde ſemidiurnus arcus horarum 7, 31'. Oritur ergo Sol hora 4, 29'. & hora 5, 56'. poſt ortum ſumma obſcuratio contigit.

Vides quam feliciter e tabulis noſtris calculus iſte procedat: quæ quidem longo intervallo memorabilem illam a Thalete prædictam ac potentiſſimorum principum conciliatricem Solis eclipſin tamdiu quæſitam, totque ſæculis ignotam accuratiſſime referunt. Satis enim magnum deliquium iſtud accidit; cum plus dodrante Solis Lunæ corpus oculis eripuerit: reliquum ἐπισκοτούμενον nebulatum ſuppeditare potuerit, ut repente noctem ex die fecerit. Quo ex ſpectaculo tantus illorum animos cum religione terror invaſit; ut dirempto prælio, ac reſtinctis odiis, in fœdus amicitiamque coiverint. Quod enim præliantibus ipſis, commiſſoque certamine Sol repente defecerit, aperte teſtatur Herodotus his verbis; συμβολῆς γενομένης, & μάχης συνεστεώσης. Item, ὡς μάχης τε ἐν ὑστέρω. Falſo itaque Scaliger in Animad. ad annum MCCCCXXXI. *Herodotus*, inquit, *negat dimicaſſe; ſed in eo fuiſſe, ut dimicarent, & mihi perſuaſit*. At non mihi, nec alteri ſane, qui Herodotum legerit.

Hactenus igitur Herodotea Solis defectio ſuo eſt a nobis tempori reſtituta. Præter hanc autem potuit & complures alias prædixiſſe Thales. Velut illa fuit, quæ poſt Cyaxaris obitum Aſtyage regnante commiſſa eſt; quam & ſupra anno periodi Julianæ 4129. contigiſſe docuimus. At Cappellus eam mavult, quæ anno tertio Olympiadis XLIX. periodi vero Julianæ 4133. Maii XVI. feria VI. conſpecta eſt. Quo ſane tempore defectionem Solis invenio. Novilunium verum Sardibus in Lydia poſt mediam noctem hora 7, 30'. Apparens hora 6, 49'. Fuit digitorum 2, 30'. ſi ad altitudinem poli graduum 42. exigua. Sed prior illa anni 4129. multo major exſtitit, & ad Plinii narrationem propius accedit: qui anno ab Urbe condita CLXX. a Thalete pronunciatam Solis defectionem eveniſſe memorat.

CAPUT II.

Ex illa Solis defectione Herodotea hiſtoria plurimum illuſtratur. Scythicæ graſſationis, & Lydorum ac Medorum pugnæ tempus aperitur. Alexandri Polyhiſtoris locus examinatur.

QUANTUM ad illuſtrandam, & ex ſitu vetuſtatis eruendam hiſtoriam cæleſtes ejuſmodi obſervationes conferant; vel hæc ipſa, quam inveſtigavimus, defectio Solis oſtendet. Incredibile eſt dictu, quanta lux ex obſcuritate illa in antiqua tempora redundet.

Pag. 48. edit. Græcol. Auctor eſt Herodotus lib. 1. Medorum imperium ſub Phraorte Cyaxaris patre lacertos exeruiſſe. Ille Perſas, & Aſiam inde ſuæ ditioni ſubjecit. Cum vero Ninum obſideret, ibi cum magna copiarum parte periit. Hujus filius ſucceſſorque Cyaxares paternæ cladis ultor bellum Aſſyriis intulit. Quibus in acie ſuperatis, dum obſidione Ninivem urget, a Scythis, qui ſe Madye duce in Aſiam, ac Mediam Cimmerios perſequentes infuderant, oppreſſus eſt, ac devictus. Nec eo Scytharum victoria ſtetit. Totam enim Aſiam momento pervagati, ac populati, octo & viginti annos imperio tenuerant: ac duriſſima ſervitute, continuiſque prædationibus & exactionibus infeſtam habuerunt.

Poſt annos viginti octo Cyaxares convivio illos exceptos, ac vino ſepultos internecione delevit; moxque priſtinum recuperavit imperium. Ninum inſuper & Aſſyriam univerſam, præter Babyloniam, obtinuit. Hic ille eſt Cyaxares, inquit Herodotus, qui cum Lydis, & eorum rege Alyatte bellum geſſit: quod ita contigit. Scy- Herod. pag 32. edit. Græcol.
tharum Nomadum caterva quædam domo per ſeditionem pulſa, ad Cyaxarem confugit. Is ſupplices hoſpiteſque benigne primo, & humaniter habuit: adeo ut pueros ipſis Scythica lingua, & ſagittandi diſciplina inſtituendos traderet. Tum eos porro venandi in primis peritia Cyaxari conciliabat. Nam quotidie venatum euntes perpetuam ei prædam offerebant. Sed cum die quodam vacui revertiſſent, indigne ab rege habiti, barbarum in modum injuriam ulciſcuntur. Unum enim de diſcipulis ſuis jugulant, ejuſque carnes ferinæ, ut ſolebant, in morem paratas ad regem deferunt: atque e veſtigio ſupplices in Lydiam ad Alyattem confugiunt. Cyaxares Thyeſteis illis dapibus cum ſuis paſtus, flagitio comperto, cum profugos ad ſupplicium ab Alyatte repoſceret, nec impetraret; ventum eſt ad arma. Quinquennali igitur bello per eventus varios & ancipites tracto; ſexto demum anno commiſſo prælio, repentina Solis obſcuratione territi a pugna deſtiterunt: donec Syenneſis Cilicis, & Labyniti Babylonii opera conciliati invicem, pacem & concordiam nuptiarum fœdere ſanxerunt, Arienne Alyattis filia Aſtyagi Cyaxaris filio in conjugium data. Hæc ſummatim ex Herodoto; quæ Herodotea hiſtoria digeritur.
ſic ordinanda putamus: ut poſt Phraortis obitum, Cyaxares ſtatim Aſſyriam expeditionem ſuſceperit: tumque Scythica irruptio contigerit, anno circiter periodi Julianæ 4080. vel ſequenti. Poſtea circa annum 4108. Scythicæ graſſationi finem impoſuit. Poſt unum aut alterum annum, non magna Scytharum manus ſuis finibus pulſa in Medium contendit; ſeque ultro regi in ſervitutem addixit. Inde nata belli cum Lydis occaſio, quod anno per. Jul. 4112. concitatum, ſexto denique, hoc eſt 4117. diremptum eſt. Sic adamuſſim cum noſtra Chronologia, & obſervatione illa cæleſti, conſentit Herodotus: quem immerito, ut apparet, Scaliger, ceterique vulgo temporum artifices, erroris inſimulant, quaſi falſo ad Cyaxaris imperium ſideris illam defectionem, pugnamque cum Lydis retulerit; quæ ſub Aſtyage contigerit. Nihil ut facilius, ita tolerandum minus eſt, quam in antiquiſſimos Scriptores erroris noſtri culpam, inſcitiæque transferre; a contrario vero nihil aut conſultius, aut magis optandum eſt; (a nobis quidem ſtudioſe agitur) quam ut veterum auctoritati fideique tribuamus plurimum: nec ab ea, niſi evidentiſſimis, planeque neceſſariis veritatis indiciis admoniti convictique recedamus. Ceterum potuit Nabuchodonoſor Profanæ hiſtoriæ cum ſacra conciliatio.
per id tempus in Syria verſari: ubi perdiu bellum geſſit. Nam & ægre tum in poteſtate continebatur; & aperte plerique poſtea defecerunt: unde & ſexto poſt anno Tyri obſidio ab eodem inchoata. Quæ etiam fortaſſis occaſio fuit, cur & Nabuchodonoſorus (Hunc enim Labynitum Herodoti cum Scaligero eſſe credimus) pacificandis illis regibus operam a propinquo dederit: & iſti qua metu, qua ambitione, potentiſſimi ſe regis ad arbitrium accommodarint. Quod & Labynitus idem fuerit ac Nabuchodonoſorus; & cum Cyaxare fœdus habuerit; teſtatur Alexander Polyhiſtor apud Euſeb. lib. IX. de Præparat. Evangel. ubi refert Nabuchodonoſorum vaticinio illo cognito, quod Joacimo regi Hieremias ediderat, παρακαλέσαι Ἀστιβάρην τὸν Μήδων βασιλέα συστρατεύειν αὐτῷ. παραλαβόντα δὲ Βαβυλωνίους, καὶ Μήδους, καὶ συναγαγόντα πεζῶν μὲν ρπ', ἱππέων δὲ μυριάδας ιβ'. καὶ ἁρμάτων μύρια, πρῶτον μὲν τὴν Σαμαρεῖτιν καταστρέψασθαι, καὶ Γαλιλαίαν, καὶ Σκυθόπολιν, καὶ τοὺς ἐν Γαλααδίτιδι οἰκοῦντας Ἰουδαίους. αὐτὰ δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν Ἰουδαίων βασιλέα ζωγρῆσαι: *rogaſſe Medorum regem Aſtibarem, uti expeditionis eſſet particeps. Itaque Babyloniorum, ac Medorum copiis contractis; hoc eſt peditum CLXXX. millibus; equitum CXX. cum X. millibus curruum, primum Samariam, Galilæam, Scythopolim, & Galaaditidis incolas Judæos in poteſtatem redegiſſe: inde Hieroſolyma, Judæorumque regem Joacimum vivum cepiſſe*. Hæc non uno anno geſta ſunt a Nabuchodonoſoro: ad eamdem tamen & Joacimi deportatio; & Medorum, ac Lydorum concordia pertinet.

CAPUT

CAPUT III.

De ſecundi Aſſyriorum imperii temporibus poſtremis, deque Ninives excidio, quod bis accidiſſe monſtratur.

NOVUM Aſſyriorum regnum ex antiquis ruinis ac veſtigiis excitatum, libro ſuperiore commemoravimus: cujus principes aliquot e Scriptura colliguntur. Nunc de illius exitu, quantum obſcuriſſima in hiſtoria conjectura ac judicio niti poſſumus, inſtituenda eſt oratio.

Præcipuam ambiguitatis hac in quæſtione partem offerunt libri duo, Tobias, & Nahum, tam inter ſe, quam cum externa hiſtoria comparati: quorum prior paullo poſt ſenioris Tobiæ mortem, everſam Niniven eſſe demonſtrat. Nam cap. XIV. inſtante jam obitu Tobias, duobus & quadraginta poſt Sennacheribi necem annis, & eo fortaſſis amplius, imminentem Ninives vaſtitatem denunciat: *Prope erit*, inquit, *interitus Ninives. Non enim excidit verbum Domini*, &c. Ob id filio ſuo mandat, ut ſtatim ac matrem eodem ſecum tumulo condiderit, ab urbe illa diſcedat, quod & feciſſe dicitur. Nahum vero Ninives excidium prædicit; & ejuſmodi quidem, ut funditus evertenda, & in ſolitudinem redigenda ſit; uti capite II. declarat: & capite III. Ægypti, & Alexandriæ id exemplo confirmat, commate 9. De tempore Tobiæ paullo poſt accuratius agitur. Interim illud obſcurum eſſe non poteſt, Tobiam regnante apud Aſſyrios Sennacherib, apud Judæos Ezechia, vixiſſe. Cum igitur poſt Sennacheribi cladem, annis XLII. ſaltem vixerit Tobias, uti mox dicetur; eique ſuperſtes annis aliquot conjux fuerit, apparet Joſia fere regnante, Niniven fuiſſe ſubverſam. De Prophetæ Nahum ætate vix aliud præter conjecturam habemus. Hunc ipſum tamen Ezechiæ tempore floruiſſe, ac vaticinatum eſſe, plerique ſentiunt. Quare idem ab ambobus Ninives excidium prædici non inanis eſt ſuſpicio. Sanctus Hieronymus in comment. ad Nahum, exiſtimat Niniven a Chaldæis & Nabuchodonoſoro deletam. At Herodotus lib. I. ſcribit Phraortem Cyaxaris patrem Niniven obſediſſe, & in ea oppugnatione cum parte copiarum oppreſſum; poſtea vero Cyaxarem ejus filium atque ſucceſſorem, Scythis e medio ſublatis, Niniven obtinuiſſe, eaque ſub poteſtatem ſuam ſubjuncta Aſſyria quoque eſſe potitum; quam quidem Herodoti narrationem, ſuum in ordinem conjecimus capite ſuperiori, ex defectione illa ſolari, quam Thales prædixiſſe fertur.

Riberæ ſententia non probatur. Ribera noſter in caput II. Nahum, unam & eamdem expeditionem fuiſſe diſputat, Cyaxaris, & Nabuchodonoſori. Hunc vero imperii ſui XXIV. circiter, aut XXV. Niniven expugnaſſe. Sed ratio temporum ab ea putatione diſcordat. Nam primus Nabuchodonoſori, qui & Joakimi quartus annus, ante Cyri primum eſt quadrageſimus nonus, periodi Julianæ 4107. ut ſuo loco demonſtratum eſt. Cyaxaris vero primus, eſt ſeptuageſimus ſextus ante Cyrum, periodi Julianæ 4080. Quocirca Cyaxaris ultimus eſt Julianæ periodi 4119. quo Nabuchodonoſori currebat annus decimus tertius, Sedeciæ quintus. Non igitur ambo illi reges Niniven expugnarunt, ſiquidem Nabuchodonoſor anno XXIV. illam aggreſſus eſt. In Græco Tobiæ, cap. XIV, 19. Niniven evertiſſe memoratur Nabuchodonoſor, & Aſſuerus. Tornielus ad annum mundi 3325. Niniven a Merodach Babyloniorum rege captam & everſam putat anno ipſius quarto, qui eſt mundi 3335. Ezechiæ XXVII. ſed Tobiæ domum ab incendio, & vaſtatione fuiſſe divinitus ereptam: & ad idem excidium Nahum vaticinium pertinere; quamquam alterum illo ipſo Nahum oraculo ſignificari dicit, quod moriens Tobias prævidit, quodque capta rurſus a filio Merodach Ninive contigit. Ita Tornielus ad annum 3371. & 3384. Quater igitur everſam eſſe Niniven exiſtimat. Tornielli ſententia rejicitur. Primo quidem a Medis, & Arbace, quando Sardanapalus extinctus eſt. Secundo a Merodach rege Babylonis anno poſtremo regni Aſarhaddon, Ezechia in Judæa regnante: cujus excidii teſtem citat Joſephum lib. Orig. X. cap. III. Tertio a Ben-Merodach; quod & Nahum Prophetam, & Tobiam prædixiſſe credit. Quarto denique a Nabuchodonoſoro rege Babylonis. Eadem eſt & aliorum Annalium ſententia. A quibus merito diſſentimus. Multis enim commentis ac divinationibus tota illorum eſt hiſtoria referta.

Nam quod Merodach Babylonis regem Niniven expugnaſſe, & Aſſyriorum imperio potitum eſſe fingunt, nullo id auctore faciunt. Tantum enim abeſt, ut Aſſyrii Chaldæis per illud tempus paruerint, ut e contrario Chaldæis Aſſyrii dominati ſint. Neque vero in Aſarhaddone Aſſyriorum regnum deſiit; cum poſt ipſum Nabuchodonoſor Aſſyrius præpotens fuiſſe referatur in ſacra Judith hiſtoria, quam in Manaſſis incidiſſe tempora poſtea demonſtrabitur. At ecce libido commenti major, dum Merodach annos arrogant duos & quinquaginta. Accedit Chaldæorum regum nova ſucceſſio, in qua Merodach filium habet Ben-Merodach; cui quadraginta & eo amplius annos imputant. Meminit regum iſtorum ex Anniano Metaſthene Ribera noſter in caput II. Nahum, num. 3. Sed Annianas haſce quiſquilias jamdudum evertere docti homines inſtituerunt; neque cauſæ quicquam fuit, cur recentiores Annales, & illud de annis Merodach, & ſuppoſititium Ben-Merodach ex illa Chronicon fæce deriperent; & in regum ordine, aut ullo denique in hiſtoriæ loco ponerent. Dagon Mathematicus, quem ſupra produximus, Mardokempado annos decem attribuit.

Ninive bis & quandonam everſa. Ut rem paucis abſolvam, Niniven quidem, ut ſæpius bello captam, & in hoſtium poteſtatem redacta ſit; everſam tamen ac dirutam bis tantummodo ſuſpicor, quatenus ex ſacræ, profanæque hiſtoriæ comparatione poteſt colligi. Primum illius excidium contigit potito rerum Arbace, quando, ut Diodorus refert, ferro & incendio vaſtata eſt. Poſterius illud idem eſt, quod Nahum Propheta, deinde Tobias ante obitum præſenſit. Quod ei vel a Cyaxare, vel a Nabuchodonoſoro videtur illatum. De Cyaxare teſtis eſſe poteſt Herodotus, qui libro I. ſcribit Phraortem Cyaxaris patrem cum Aſſyriis Nini incolis bellum geſſiſſe, per idque cæſum in acie cum magna parte exercitus occidiſſe. Poſt hunc vero, Cyaxarem tentata primum eadem urbe, ſupervenientibus repente Scythis, obſidionem ſolviſſe; ac demum barbaris poſt annis octo & viginti per inſidias interfectis, Ninives obſidionem denuo repetiſſe, eamque cepiſſe. Quam quidem hiſtoriam ſuperiori capite ordini ſuo reddidimus. ubi illud oſtenſum eſt; Cyaxarem cum Alyatte demum rege conciliatum eſſe opera Nabuchodonoſori, qui Labynitus Babylonicus appellatur ab Herodoto; qui & Medorum copiis uſus eſt Syriacam ad expeditionem. Quamobrem veriſimile fit, Cyaxarem a Nabuchodonoſoro viciſſim adjutum Ninum expugnaſſe. Qua in re quoniam conjecturis res agitur, duo cogitari probabiliter poſſunt. Aut enim Cyaxares Ninum illo tempore captam funditus evertit; aut ea ſalva, & incolumi potitus eſt; quam Nabuchodonoſorus poſt Cyaxaris mortem, quæ XLV. ipſius anno contigit, occupata per vim Aſſyria, acciſiſque Medorum opibus, vaſtavit, ac ſubruit. Huic poſteriori ſententiæ favet Hieronymus in comment. ad cap. II. Nahum; quo in loco ſignificat Niniven a ſolo Nabuchodonoſoro, nec alienis, ſed ſuis auſpiciis captam, atque ſubverſam. Idem ſentiunt Theodoretus, Beda, Rupertus, & recentiores Annalium, Commentariorumque Scriptores. Quod autem a Medis ſimul, & Aſſyriis debellata ſit, Joſephus indicat. Hic enim lib. X. Orig. cap. III. ſub id tempus, quo in morbum incidit Ezechias, Aſſyriorum imperium a Medis everſum refert. Joſephi error. Tum cap. VI. ultimo anno Joſiæ Nechao regem Ægypti contra Medos, & Babylonios, qui Aſſyriorum imperium deſtruxerant, copias moviſſe ſcribit, quando & Joſiam interfecit. Quæ poſtrema clades Aſſyriorum a priore, quam a ſolis Medis illatam dixerat, diverſa poteſt videri. Sed unam eamdemque ſignificari nihilominus exiſtimo, ex duabus perperam conflatam; & quidem errore duplici. Nam & a ſolis Medis, Arbace duce, longe ante Ezechiam occupata eſt Aſſyria; hoc eſt anno fere CL. quam regnaret Ezechias: & a Cyaxare Medo cum auxiliis Babyloniis nonniſi poſt Joſiæ mortem, & Joakimo regnante, altera calamitate eſt affecta. Sed Joſephus ad Dio-

dori,

dori, aliorumque ſeſpexit hiſtoriam, qui Arbacis adjutorem in expugnanda Nino Beleſum fuiſſe Babylonium narrat. Ita magnus anachroniſmus ab eo commiſſus eſt.

Ad ſummam, Ninive mihi videtur a Cyaxare capta ſolum, & vaſtata, non penitus everſa: a Nabuchodonoſoro vero poſtea diruta. Idque tanto ante Nahum vaticinatus eſt, & poſt illum Tobias. Neque enim neceſſe eſt, quod tamquam certum paſſim a plerique ſumitur, paullo poſt Tobiæ ſenioris obitum, Niniven exciſam fuiſſe. Nihil enim amplius tam in Græco, quam Latino Tobia ſignificatur, quam ejus ἅλωσις & calamitas, cujuſmodi ſatis magnis urbibus accidit, cum in eas armatus hoſtis irrumpens, ferro & incendio in cives ac tecta graſſatur. Hanc ἀπώλειαν Ninives, Latine *interitum* ille liber appellat. Neutra vox vaſtitatem, ac παντελῆ καταστροφὴν neceſſario demonſtrat. Sed ut hiſtoriæ hujus obſcuritas, quoad poteſt, pleniori luce ſplendeſcat, ei velut appendix quædam adjungendus eſt Tobias; cujus in illuſtrandis temporibus non minus laboris eſt adhibendum.

CAPUT IV.

De utriuſque Tobiæ temporibus ſecundum Græcos, Latinoſque codices.

LATINUS Tobiæ liber olim Eccleſiaſticum in Canonem adſcriptus, multum a Græca editione diſcrepat; quod a viris doctis obſervatum eſt. Nam & iſta pluribus in locis redundat, ac nonnulla continet, quæ in Latina minime reperiuntur. tum annorum numeri apud Græcos, quam noſtros ampliores ſunt: quo ex capite præcipua quæſtionis hujus ambiguitas, ac difficultas oritur. Tobiam utrobique legimus e Tribu Nephtali a Salmanaſſaro Aſſyriæ rege cum Iſraelitis reliquis in Aſſyriam perductum habitaſſe Ninive; ubi cum, aſpirante numine, gratioſus apud regem fuiſſet, popularibus ſuis commodare inſtituit. Exſtincto Salmanaſſaro, Sennacherib filius ejus ac ſucceſſor, accepta in Judæa clade illa celebri, quæ ſub annum Ezechiæ XIV. accidit, Niniven reverſus in captivos Iſraelitas iram convertit. Cujus ſævitiam ægre Tobias effugit. Poſt dies XLV. (*Gr.* LV.) Sennacherib occiditur; Tobias vero in integrum reſtituitur. Deinceps omnia illa conſecuta ſunt, quæ in hiſtoria pleniſſime deſcribuntur: Tobiæ ſenioris cæcitas; junioris in Mediam profectio; nuptiæ cum Sara contractæ; reditus Niniven, & ophthalmiæ curatio. Quibus enarratis, ultimo demum capite tempus in Latinis codicibus ita ſubducitur: Vixiſſe Tobiam patrem annos in totum duos ſupra centum. Quippe anno ætatis LVI. lumen oculorum perdidit; anno LX. recuperavit. Vixit deinde XLII. annis. Ita conſtant anni CII. Sub mortem filio ſuo, ac nepotibus præcepit, ut quoniam Ninives interitus imminebat, poſtquam matrem ſuam eodem ſecum tumulo condidiſſent, ab urbe illa diſcederent. Paruit Tobias junior, & ad ſoceros ſuos reverſus eſt. Et completis annis nonaginta novem mortuus eſt. Hæc in vulgata noſtra. Græce autem Tobias ſenior anno ætatis LVIII. oculis captus eſſe dicitur, & poſt annos VIII. lumen recepiſſe: mortuus autem anno ætatis CLVIII. Junior porro vixiſſe fertur annos CXXVII. Qui & ante mortem occaſum Ninives audiit, quam Nabuchodonoſor, & Aſſuerus ceperunt. Hactenus Græca hiſtoria.

Iſraelitici populi deportatio, ac regni illius interitus Ezechia regnante contigit anno ejus circiter ſeptimo, periodi Julianæ 3994. mundi 3264. Quotus hic eſſet ætatis Tobiæ Scriptura non exprimit: fuiſſe vero jam grandiorem, declarat eadem, dum ei filium jam ex uxore natum eſſe refert, cap. 1, 9. Sed neque cæcitatis tempus expreſſe ſatis oſtenditur; ac dubitare licet, utrum ſubinde poſt Sennacheribi necem, ineunte Aſſarhaddonis imperio, in eam cladem inciderit, an longius poſtea. Sed de ſeniore Tobia minor eſt quæſtio. Filius autem ipſius, ſi quidem anno per. Julianæ 3993. poſt quem proxime deportati ſunt Iſraelitæ, natus jam erat, vixit autem, ut Latine ſcriptum eſt annos XCIX. mortuus ſit oportet anno ſaltem Julianæ periodi 4092. in quem Cyaxaris viceſimus incurrit. Hoc ſi verum eſt, qui tandem conſtabit illud, Niniven vivo adhuc juniore Tobia fuiſſe dirutam, adeoque, quod Græce proditur, ab Aſſuero, & Nabuchodonoſoro? Nam Aſſuerus iſte videri poteſt Cyaxares; neque enim nomen abludit. tum Nabuchodonoſor is erit ipſe, quem Cyaxaris amicum, & in oppugnanda Ninive ſocium & adjutorem fuiſſe diximus. At expugnatio iſta nonniſi poſt Nabuchodonoſoris exordium, hoc eſt annum Jul. periodi 4107. potuit accidere. Sane ſi cum Latinis ſolis codicibus Chronologiæ noſtræ res fuerit, quibus dumtaxat auctoritas Canonica tribuitur; facile ſeſe ex iis anguſtiis expediet. Neque enim ſuperſtite Tobia filio exciſam eſſe Niniven aſſeverat: neque moriens pater propinquum adeo tempus cladis illius eſſe ſignificat, ut non decimum ſaltem in annum poſt filii mortem rejici potuerit. Sed quoniam multis interim, & citra exciſionem, graviſſimis calamitatibus premenda erat illa civitas; ac ſi nondum capienda, obſidenda certe, quod a Phraorte prius eſt factum, & ager illius ipſe populanda, hoſtiliterque vaſtandus a ſeniore Tobia prævidebatur; ideo quamprimum inde migrare poſteros ſuos hortatur. Hoc modo nihil opus erit novum aliquod Ninives excidium comminiſci. At Serrarius noſter novem & nonaginta Tobiæ annos illos ab eo tempore computat, quo patrem ſepeliit: ac vitæ totius annos tribuit CLXVII. quod mihi detortum, ac violentum videtur. Nam perſpicuum eſt, vitæ illic annos omnes in ſummam conferri. Quod ſi ſimplici ab ſententia diſcedere eſſet animus, mallem nonaginta novem annos iſtos ab initio matrimonii numerare. Nimirum ætatis anno XXVIII. dicerem in Meſopotamiam a patre eſſe miſſum juniorem Tobiam, ac deinde XCIX. annis vixiſſe. Ita Græcis ſuffragantibus, CXXVII. annos impleſſet. Occurrebant & alia conjecturæ genera, quibus hiſtoricus ille ſcrupulus utcumque eximi poſſet. Sed in ſimplici Latinorum codicum narratione interim acquieſcimus. Secundum quam Tobiam patrem natum eſſe ſuſpicamur anno circiter periodi Julianæ 3965. mundi 3235. Abductum porro in ſervitutem anno per. Jul. 3994. mundi 3264. anno ætatis circa triceſimum, cum biennio ante natus ei Tobias junior eſſet. Oculis captus eſt anno per. Jul. 4020. mundi 3290. cum ageret annum LVI. Anno ætatis LX. per. Jul. 4024. viſum recuperat. Moritur demum anno per. Jul. 4466. ætatis CII. Junior Tobias obiit anno per. Jul. circiter 4092. expletis annis XCIX.

CAPUT V.

De Lydorum regno.

QUONIAM Lydorum regni mentio a nobis eſt injecta, libet ex Herodoto & Euſebio ſucceſſionem illius exponere. Lydorum nomini Lydus originem dedit Atys filius, ut L. I. ſcribit Herodotus. Ab his Heraclidæ regnum acceperunt, quorum primus fuit Argon Nini F. Beli nepos, Alcæi pronepos. Hi regnum DV. annis obtinuerunt ἐπὶ δύο καὶ εἴκοσι γενεάς *per* XXII. *hominum ætates*. Ita γενεὰ quælibet annos fere XXIII. habebit. At Scaliger reges XXII. interpretatur. Heraclidarum poſtremus Candaules fuit. Exinde Mermnadæ Lydis regnarunt; quorum primus Gyges exſtitit; poſtremus vero Crœſus. Ante Heraclidas quinam imperarint principes, obſcurum eſt. Heraclidarum, & Mermnadarum ſeries iſta partim ab Euſebio in primo Chronico, partim ab Herodoto deſcribitur.

LYDORUM REGUM HERACLIdarum & Mermnadarum laterculum.

Ex Euſebio.		Ex Herodoto.	
Heraclidæ.		Heraclidæ.	
Ardyſus	XXXVI	Annis DV. ab Argone ad Candaulem.	
Alyattes	XIV	Mermnadæ.	
Meles	XII	Gyges	XXXVIII
Candaules	XVII	Ardys	XLIX
Mermnadæ.		Sadyattes	XII
Gyges	XXXVI	Alyattes	LVII
Ardys	XXXVII	Crœſus	XIV
Sadyattes	XV	Colliguntur anni a Gyge CLXX. Ab Argone DCLXXV.	
Alyattes	XLIX		
Crœſus	XV		
Colliguntur anni CCXXXI.			

Si conſtaret quanam Olympiade, quove anno Crœſus a Cyro ſuperatus eſſet, una & illud colligi poſſet, quo anno Lydorum regnum inierit. Medi a Cyro devicti ſunt circa annum periodi 4155. Olympiadis LV. primum exeuntem. Euſebius in Chronico Olympiadis LVIII. anno primo Crœſum a Cyro captum & extinctum Lydorum regnum aſſerit. Eſt hic annus periodi Julianæ 4166. De quibus detractis annis CCXXXI. ſuperſunt 3935. Ita anno circiter 3936. Heraclidæ Lydis imperare cœperunt, biennio ante primam Olympiadem, ſi Africanum & Euſebium ſequimur. At ex Herodoto, deductis annis 675. de 4166. ſuperſunt anni 3492. Itaque ſub annum periodi Julianæ 3492. Heraclidarum imperium apud Lydos exortum eſt, annis ante ἅλωσιν Trojanam circiter XL. Probabilior eſt Herodotea putatio. Ceterum Herodotus hiſtoriam ſuam a Gyge cœptam ad Xerxis διάβασιν pertexuit. Intervallum annorum CCXL. definitur a Dionyſio Halicarnaſſ. lib. περὶ τῆς Θουκυδίδου ἰδιωμάτων. At antea annorum dumtaxat CCXX. eſſe dixerat. Verior eſt poſterior calculus. Annus primus Gygis cadit in annum periodi Julianæ 3997. qui eſt IV. Olymp. XV. Annus διαβάσεως Xerxis, et periodi Julianæ 4234. Intervallum annorum 238. hoc eſt fere 240.

CAPUT VI.

De excidio Urbis, & caſu Sedeciæ. Scaligeri falſa opinio convincitur: ac probabilis ratio conſtituitur, Annum Sedeciæ X. non eſſe Sabbaticum.

IN libro V. de Emendatione Temporum: in Prolegomenis ejuſdem operis: & lib. III. Iſagog. Canon. pag. 289. certiſſimum eſſe putat Scaliger; urbem cum rege captum eſſe anno Sabbatico, periodi Julianæ 4124. Olympiadis XLVII. tertio, Nabonaſſari CLVIII. Quod in Prolegomenis hac fere argumentatione colligit. Primum oſtendit non ante quartum annum Olymp. XLVI. illud potuiſſe contingere. Nam Ezechias anno XIV. regni ſui legatos a Merodac accepit. Fingamus annum XIV. Ezechiæ eſſe primum Merodach, hoc eſt Nabonaſſari XXVII. at ex Ptolemæo didicimus; ab initio Ezechiæ ad excidium urbis anni ſunt ſolidi CXXXVIII. hoc eſt annus excidii eſt centeſimus triceſimus nonus: quod etiam ita demonſtrat. Annus primus Sedeciæ eſt quartus hebdomadis. Nam Hierem. XXVIII, 1. principium regni Sedeciæ componitur cum anno quarto, videlicet hebdomadis. Ergo undecimus eſt Sabbaticus, ut ex cap. XXXIV. ejuſdem Prophetæ liquet. Similiter annus XIII. Ezechiæ eſt Sabbaticus, & XIV. eſt primus hebdomadis; ut ex Iſaiæ XXXVII, 30. & IV. Regum XIX, 29. conſtat, cum ita Scriptura loquitur: *Comede hoc anno quæ repereris; ſecundo autem anno, quæ ſponte naſcuntur: porro in tertio anno ſeminate, & metite.* Annus primus, ſecundus, tertius hebdomadici ſunt. Ergo primus Ezechiæ eſt ſextus hebdomadis; & addita unitate ad annos Ezechiæ, habebis annum Sabbaticum. Annus XI. Sedeciæ eſt XXXIX. ab initio Ezechiæ. Addita unitate, numerus erit ſeptenarius. Quibus additis annis XIII. Nabon. qui Ezechiæ primum antecedunt, fit Nabonaſſari CLII. ubi caſus Sedeciæ locandus eſſet, periodi Julianæ 4118. de quibus deductis 907. remanet annus Exodi 3211. Atqui Niſan Exodi cœpit feria V. In anno vero 3211. cœpit feria III. Ergo annus proximus, quo Niſan cœpit feria V. is debuit ſaltem eſſe annus Exodi, periodi Julianæ 3214. Adde annos 907. abſolutos ab Exodo, annus 4121. erit annus excidii Urbis, qui eſt quartus Olympiadis XLVI. Verum poſt Olympiadem XLVI. ponendum eſſe caſum Sedeciæ, adeoque anno III. Olymp. XLVII. probat ex Regum Ægypti ſucceſſione. Nam Amaſis cum regnaſſet annis LV. obiit circa VII. Cambyſis, Nabonaſſari CCXXV. Nechao occiſus eſt anno IV. Joacim, Hierem. XLVI, 2. poſt quem Pſammitichus regnat annos VI. Aprias annos XXV. poſtremo Amaſis. Colliguntur ab obitu Nechao ad obitum Amaſidis, anni LXXXVI. qui de CCXXV. deducti relinquunt annum Nabonaſſari CXXXIX. quartum Joacim, & primum Nabuchodonoſor. Ergo Sedecias captus eſt anno CLVIII. Nabon. & III. Olymp. XLVII. periodi Julianæ 4124. Hæc Scaliger in Prolegomenis; qui in calce Appendicis annos enumerant, qui in vetere Teſtamento charactere aliquo inſigniti ſunt, annum XIV. Ezechiæ docet eſſe primum hebdomadis; primum Sedeciæ, quartum hebdomadis, & ultimum Sabbaticum.

Nos, qui ab Scaligeriana putatione uno tantum anno diſcrepamus, non videmus argumentatione illa, qua utitur, idipſum quod exiſtimat poſſe colligi. Hujus quippe firmamenta ſunt annorum characteres illi, quos e ſacris litteris fruſtra demonſtrare nititur. Hoc enim negandum eſt, annum XI. Sedeciæ Sabbaticum eſſe. Nam quod Hieremias capite XXXIV. refert dimiſſos eſſe ſervos, & ancillas liberos anno Sabbatico, nequaquam id eodem anno geſtum eſt, quo Hieroſolyma capta ſunt, ſed anno ante, videlicet Sedeciæ decimo. Etenim Nabuchodonoſor Urbem obſidere cœpit anno IX. Sedeciæ, menſe X. lib. IV. Reg. XXIV. Anno ſequenti Pharao rex Ægypti ſuppetias ferens Sedeciæ, Chaldæos in ſe convertit, obſidionemque ſolvit. Hierem. XXXVII. Hoc intervallo Judæi ſervos & ancillas, quos ex legis præſcripto manumiſerant, in ſervitutem retraxerunt, quod anno X Sedeciæ contigit, non XI. Item falſum eſt annum XIII. Ezechiæ eſſe Sabbaticum; ut libro ſuperiore cap. XII. docuimus. Ad hæc annus primus Sedeciæ eadem conſequentia quartus hebdomadis non fuit: neque fuiſſe ſatis ex illis Hieremiæ verbis cap. XXVIII. concluditur. Nam priora iſta: *Et factum eſt in anno illo in principio regni Sedeciæ regis Juda*, nonnulli ad ſuperiora referunt, atque a poſterioribus ſeparant: *In anno quarto, in menſe quinto*; quæ cum ſequentibus nectuntur. Quod ego probabile judico. Quocirca mera divinatio eſt, quartum annum apud Hieremiam hebdomadis eſſe quartum, cum ſit ex epilogiſmo noſtro quintus. Porro ab Exodo ad XI. Sedeciæ longe plures numeramus annos, quam DCCCCVII. quos definit Scaliger. Nos enim DCCCCLXXXIV. imputamus huic intervallo, ut in ſuperiore libro diſputatum eſt. Quæ ad Ægyptios reges attinent, ſequenti capite pertractabimus. — *Annus ultimus Sedeciæ non eſt Sabbaticus.*

Excuſſis characteribus illis, quos e ſacris litteris falſo colligebat Scaliger, ſupereſt unica ratio conſtituendi illius anni, ex antecedentium annorum ſerie, quæ ad ultimum Sedeciæ, Templique caſum perducitur. Annus primus Sedeciæ, ut in libro ſuperiore ſtatuimus, eſt periodi Julianæ 4115. mundi 3385. Ergo undecimus ejuſdem erit periodi Julianæ 4125. mundi 3395. Hoc igitur anno, menſe quarto, die quinta menſis, ut eſt Hierem. XXXIX, 2. aperta civitate ingreſſi ſunt Chaldæi. At cap. LII, 6. nona die menſis id accidiſſe refert, quando ſcilicet perrupta ſunt penitus Urbis mœnia, quæ die V. labefactari cœperant. Menſe V. decima die Nabuzardan Templum ſuccendit. Annus hic erat Judaicus 3172. cujus Tiſri init XX. Septembris, — *Annus Urbis Templique ſubverſi.*

Character

Character eſt 7, 2, 904, feria ſeptima, cyclo Solis Romano VIII, littera E, Lunæ I, Character Niſan 2, 7, 162, Martii VIII, anno periodi Julianæ 4125, cyclo Solis IX, lit. DC. Character vero Thamuz, ſive menſis quarti 6, 21, 481, Junii XII, feria VII. Ergo nona dies Thamuz, XX. Junii. Porro neomenia Ab feria I, 10, 794, Julii XI. Ita Julii XX. decima die Ab, Templum conflagraſſe dicendum foret, ſi recentior illa Judaici anni forma per idem tempus obſervata fuiſſet. Joſephus lib. VI. Ἁλωσ. cap. XXVI. ἡμέρᾳ δεκάτῃ Λώου μηνὸς, *decima die Loi menſis*, incenſum eſſe Templum aſſerit: quod Ruffinus Interpres lib. VII. cap. IX. vertit *decima die menſis Auguſti*. Unde Scaliger hoc in libro Julianum Loum, qui idem eſt cum Auguſto, putat eſſe, non lunarem. Sed fallitur, idque alibi ſæpe refutatum eſt. Vide quæ lib. II. cap. XXII. de periodo Judæorum Alexandrea diſputavimus.

Annus itaque excidii Hieroſolymitani & Sedeciæ undecimus, eſt ab orbe condito 3395. ab Abrahamo 1437. ab exodo 932. ab initio Davidis 468. a condita Templi 424. ante Chriſtianam æram 588. Eſt autem Olympiadis XLVII. quartus, ſive Iphiti CLXXXVIII. Nabonaſſari CLIX. cujus Thoth Januarii XVII. feria I.

CAPUT VII.

De Nabuchodonoſori ſucceſſoribus. Beroſi, Abydeni, ac Joſephi teſtimonia declarantur: hujus etiam caſtigatur error, tum probabilis illorum hiſtoria deſcribitur.

OBSCURISSIMA ſunt Babyloniorum noviſſima tempora, & paucorum, qui quidem exſtent, Veterum illuſtrata ſcriptis: ex quo factum eſt, ut in tradenda Nabuchodonoſori ſtirpe ac ſucceſſione mirum inter Chronologos diſſidium conflatum ſit. Plerique ſacrorum librorum, ut ſibi videntur, auctoritatem ſecuti Nabuchodonoſori ſucceſſorem faciunt filium ejus Evilmerodachum. Huic Balthaſſarem ſubjiciunt; quem a Dario Medo regno vitaque ſpoliatum teſtis eſt Daniel. Sed de Balthaſſare ac Dario illo Medo invicem haud conſentiunt. Nam Evilmerodachum Nabuchodonoſori ſucceſſorem exſtitiſſe docet Hieremias cap. LII, 31. & lib. IV. Reg. cap. XXV, 27. Balthaſſarem vero Nabuchodonoſori filium fuiſſe, Danielis V, 3, 11, 13, 18. ſignificatur: & apertius Baruch 1, 11. Vulgo tamen Balthaſſarem Evilmerodachi filium, Nabuchodonoſori nepotem eſſe cenſent. quod Hieremiæ cap. XXVII, 7. indicari videtur. *Et ſervient*, inquit, *ei omnes gentes, & filio ejus, & filio filii ejus.* ubi filius Nabuchodon. eſt Evilmerodach, filius filii, id eſt nepos, Balthaſſar. Theodoretus in Danielem Balthaſſarem Nabuchodonoſori filium natu minorem fuiſſe putat, fratrem Evilmerodachi. Hieronymus in Danielis cap. V. inter Evilmerodachum, & Balthaſſarem duos inſerit reges, Negliſſarum & Laboſordachum; ut quintus a Nabuchodonoſoro ſit Balthaſar. Quod vero filius in Scriptura Nabuchodonoſori vocetur Balthaſſar, id ex Scripturæ conſuetudine profectum aſſerit, qua patres, omnes proavi, & majores vocantur.

Apud Joſephum lib. I. con. Appionem pag. 926. & Euſebium lib. X. Præpar. pag. 267. Beroſus Babyloniorum regum ſucceſſionem explicat his verbis: Ναβουχοδονόσορος μὲν οὖν μετὰ τὸ ἄρξασθαι τοῦ προειρημένου τείχους ἐμπεσὼν εἰς ἀρρωστίαν, μετηλλάξατο τὸν βίον, βεβασιλευκὼς ἔτη τεσσαράκοντα τρία. τῆς δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εὐιλμαράδουχος. οὗτος προστὰς τῶν πραγμάτων ἀνόμως, καὶ ἀσελγῶς ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ τὴν ἀδελφὴν ἔχοντος αὐτοῦ Νηριγλισσόορου ἀνῃρέθη, βασιλεύσας ἔτη δύο. μετὰ δὲ τὸ ἀναιρεθῆναι τοῦτον διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν ὁ ἐπιβουλεύσας αὐτῷ Νηριγλισσόορος ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου υἱὸς Λαβοροσοάρχοδος ἐκυρίευσε μὲν τῆς βασιλείας παῖς ὢν μῆνας ἐννέα. ἐπιβουλευθεὶς δὲ διὰ τὸ πολλὰ ἐμφαίνειν κακοήθη, ὑπὸ τῶν φίλων ἀπετυμπανίσθη. ἀπολομένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν Ναβοννήδῳ τινὶ τῶν ἐκ Βαβυλῶνος ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως. ἐπὶ τούτου τὰ περὶ τὸν ποταμὸν τείχη τῆς Βαβυλωνίων πόλεως ἐξ ὀπτῆς πλίνθου, καὶ ἀσφάλτου κατεκοσμήθη. οὔσης δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ἔτει, προεξεληλυθὼς Κῦρος ἐκ τῆς Περσίδος μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ καταστρεψάμενος τὴν λοιπὴν βασιλείαν ἅπασαν, ὥρμησεν ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας. αἰσθόμενος δὲ Ναβόννηδος τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, ἀπαντήσας μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ παρα-

ταξάμενος, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ, καὶ φυγὼν ὀλιγοστὸς συνεκλείσθη εἰς τὴν Βορσιππηνῶν πόλιν. Κῦρος δὲ Βαβυλῶνα καταλαβόμενος, καὶ συντάξας τὰ ἔξω τῆς πόλεως τείχη κατασκάψαι, διὰ τὸ λίαν αὐτῷ πραγματικὴν, καὶ δυσάλωτον φανῆναι τὴν πόλιν, ἀνέζευξεν ἐπὶ Βόρσιππον ἐκπολιορκήσων τὸν Ναβόννηδον, τοῦ δὲ Ναβοννήδου οὐχ ὑπομείναντος τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ἐγχειρίσαντος αὑτὸν πρότερον, χρησάμενος Κῦρος φιλανθρώπως, καὶ δοὺς οἰκητήριον αὐτῷ Καρμανίαν, ἐξέπεμψεν ἐκ τῆς Βαβυλωνίας. Ναβόννηδος μὲν οὖν τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διαγενόμενος ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ κατέστρεψε τὸν βίον. Quæ Ruffinus ita vertit, *Nabuchodonoſor itaque poſtquam inchoavit prædictum murum, incidens in languorem, de vita migravit, cum regnaſſet annis tribus & quadraginta. Hujus regni dominus eſt effectus filius ejus Helmaradochus, propter iniquitates, & luxurias paſſus inſidias a marito ſororis ſuæ Nirigliſſori peremptus eſt, cum duobus regnaſſet annis. Quo defuncto, ſumens regnum qui ei fecit inſidias, Nirigliſſorus annis regnavit quatuor. Hujus filius Laboroſardochus principatum quidem tenuit puer exiſtens menſibus novem. Inſidias vero paſſus, eo quod nimis appareret malorum eſſe morum, ab amicis extinctus eſt. Hoc itaque exeunte, convenientes hi qui fecerant inſidias, illi communiter regnum impoſuere Nabonnido cuidam, qui erat ex Babylone ex eadem gente* (cor. ex eadem conſpiratione) *Sub hoc muri circa fluvium Babyloniæ civitatis ex latere cocto, & bitumine ſunt ornati. Cumque regnum ejus eſſet in anno ſeptimodecimo conſtitutum, egreſſus Cyrus ex Perſide cum multa virtute, univerſam Aſiam ſubvertens, impetum fecit ad Babyloniam urbem. Sentiens autem Nabonnidus invaſionem ejus, & occurrens eum exercitu ſuo, atque congreſſus, pugna victus, & cum paucis fugatus, incluſus eſt in Borſippenſium civitate. Cyrus autem Babyloniam comprehendens, & deliberans exteriores muros deponere civitatis, eo quod nimis videretur munita, & eſſet ad capiendum valde difficilis, reverſus eſt ad Borſippam, Nabonnidum inſtanter expugnaturus. Nabonnido vero obſeſſionem non valente perferre, ſed primitus ſupplicante, uſus clementia Cyrus, & dans ei habitaculum in Carcamone, expulit eum a Babylone. Nabonnidus itaque reliquum tempus in illa provincia converſatus eſt.* Hæc Beroſus lib. III. Chaldaicarum Orig. Quibus conſentanea ſunt quæ Abydenus ex Megaſthene prodidit apud Euſebium loco citato. Nam Nabuchodonoſori ſucceſſiſſe refert Evilmaluruchum ejus filium: quem cum Nerigliſſares ejus affinis interfeciſſet, filium reliquit Laboſſoaraſcum. Quo violenta morte ſublato Nabannidochus ſucceſſit nulla cum eo propinquitate conjunctus. Huic poſtea Cyrus capta Babylone Carmaniæ principatum dedit. Græca Megaſthenis non omittenda ſunt: ὁ δέ οἱ παῖς Εὐιλμαλούρουχος ἐβασίλευσε· τὸν δὲ ὁ κηδεστὴς ἀποκτείνας Νηριγλισάρης λείπει παῖδα Λαβασσοάρασκον. τούτου δὲ ἀποθανόντος βιαίῳ μόρῳ, Ναβαννίδοχον ἀποδείκνυσι (cor. ἀποδεικνῦσι) βασιλέα, προσήκοντά οἱ οὐδέν. τῷ δὲ Κῦρος ἑλὼν Βαβυλῶνα Καρμανίης ἡγεμονίην δωρέεται. *Ejus porro filius regnabat Evilmaluruchus. Hunc affinis ejus Nerigliſſares cum occidiſſet, filium reliquit Labaſſoaraſcum. Quo violenta morte ſublato, Nabannidochum regem conſtituunt nulla cum illo propinquitate conjunctum. Huic Cyrus in poteſtatem redacto Carmaniæ Præfecturam dedit.* Joſephus vero lib. X. Orig. cap. XII. Nabuchodonoſori ſucceſſores hoc modo deſcribit. Primus poſt parentem regnavit Abilamarodachus annis XVIII. Huic ſuccedit filius ejus Nigliſſarus annis XL. Poſt quem regnavit Laboſordachus ejus filius, menſibus novem. Quo mortuo Balthaſſar, qui & Naboandelus imperavit annis XVII. adverſus quem Darius Medus & Cyrus pugnarunt. Hæc Joſephus: quem ceteri fere omnes antiqui, & recentiores Danielis Interpretes, aut Chronologi deinceps imitati ſunt. Joſephus ipſe porro non aliunde, quam ex Beroſo Chaldæo, & Megaſthene pleraque Regum illorum nomina, ac ſucceſſiones accepit. Nam Nerigliſſarem, Laboroſarchodum, Nabonnidum vel Nabonnidochum haud alio ex auctore, quam ex Beroſo explicatum eſt, ut lib. I. contra App. indicat. Indidem & Euſebius, atque ex Megaſthene, Abydenoque ſumpſit. Hieronymus item ad cap. V. Danielis a Beroſo, & Joſepho, qui Beroſum ſequitur, regum illorum hiſtoriam manaſſe ſcribit. Quocirca mea hæc ſimpliciſſima, &, ut opinor, certiſſima veritatis inveſtigandæ ratio eſt. Quoniam ab illis antiquorum Scriptorum fontibus, Beroſi, inquam, & Megaſthenis, Joſephus Babyloniorum regum derivavit hiſtoriam; neque alio ex auctore, quantum conſtat, quam ex illis, quos dixi, Joſephus; reliqui autem

Abydeni locus ex Megaſthene.

Vera ſucceſſorum Nabuchodonoſoris hiſtoria.

ex Joſepho, mutuati ſunt: illud demum hac in hiſtoria probabile amplectendumque videri, quod Beroſus ac Megaſthenes revera prodiderint; adeoque pluris faciendum, quam quod Joſephus, vel Joſepho recentiores præter illorum, quos ſe auctores ſequi profitentur, ſententiam uſurpaverint. Ac ſi quis Beroſi illa ipſa, quæ citavit Joſephus, fragmenta conſulat, facile judicabit, neque Joſephum ab inſignis cujuſdam oſcitantiæ culpa liberari poſſe; nec eos, qui Joſephi in ſententiam iverunt, ab errore vindicari. Quid enim? Tamne ſegniter, & incurioſe tractata illa ab Joſepho loca, ut hæc ipſa cum deſcriberet, non intelligeret, atque ex eorum auctoritate, ac fide contraria aperteque pugnantia probaret? Nabonnidum, vel Nabonidum illum, qui in Babyloniorum regum ſerie poſtremus eſt, nihil ad Laboroſoarchodum, qui ab amicis interemptus eſt, pertinuiſſe Megaſthenes apud Abydenum confirmat: Beroſus a conjuratis regnum in eumdem communi conſenſu translatum eſſe. Quonam ergo jure? quo auctore? quo argumento Joſephus, ac Joſephum ſecuti reliqui Nabonidum iſtum Balthaſſarem interpretari ſunt? cum Balthaſſar utique ſuperiorum Babyloniæ regum propinquus fuerit, jureque ſucceſſionis, non conjuratorum voluntate regnum obtinuerit? Quis oſcitantiam non videat? quis excuſare poſſit? Jam in annorum numero, quos ſinguli regnarunt, nimirum idem a Beroſo recedit; cujus profecto major eſt in hac hiſtoria, quam Joſephi fides. Qui ex Ptolemæo ſupra redditus eſt a nobis Canon Mathematicus, quemque in Euſebianis excerptis, quæ ex Georgio Monacho concinnavit Scaliger, pag. 38. deſcripſit, Chaldæos reges omnes a Nabonaſſaro ad Alexandrum uſque Magnum complectitur: ubi & illis ipſis regibus totidem fere, quot a Beroſo, & Megaſthene, tribuuntur anni, ſi Nabonidum excipias. Huic enim imputantur XXXIV. Præterea illud obſervabis; regum quorumdam annos, & epochas depravate concipi; quod & Scaliger notavit lib. III. Iſag. Canon. pag. 284. totum ipſum tamen intervallum a Nabonaſſaro ad Alexandrum M. fideliter exhiberi, quod annorum aſſe CDXXIV. Ptolemæus jampridem docuit. Ad hæc omiſſus eſt ante Nabonadium Laboroſoarchodus. Ex illius vero Canonis auctoritate cum Beroſi fragmento comparata, quinque Babyloniorum regum, qui Cyrum proxime præcedunt, annos ita numeramus.

Reges Babylonis.	Anni imperii.
Nabopollaſſarus	XXI
Nabochodonoſorus	XLIII
Evilmerodachus	III
Neriglisſarus	V
Laboroſoarchodus	m. IX
Nabonidus	XVII
Colliguntur anni LXXXIX, m. IX.	

CAPUT VIII.

De Nabonido Beroſi, & Dario Medo Danielis. Expenduntur, & inter ſe comparantur veterum ſententiæ.

ACERRIMI illius de Dario Medo, graviſſimique conflictus occaſionem præbuit veterum ſuper ea re Scriptorum diſcordia; præſertim dum Gentilium hiſtoricorum fides cum ſacrorum librorum auctoritate componitur. Hos ſi conſulas, apud Danielem cap. V, 30. reperies Balthaſſare interfecto, Darium ſucceſſiſſe Medum annos natum LXII. qui Danielem plurimum coluit, atque inter purpuratos præcipuum habuit. Apud exteros Darii Medi Babyloniorum regis, qui ante Cyrum ibidem imperaverit, nullum veſtigium. Herodotus Medorum regum,
Herodoti narratio. in quibus diſſentit a Cteſia, poſtremum nominat Aſtyagem, qui unicam prolem habuit, Mandanem Cyri matrem. quam cum e ſomnio comperiſſet filium parituram, qui ſibi regnum eriperet, peregrino, ac mediocri viro Cambyſi Perſæ in matrimonium tradidit. Gravidam deinde accerſit ad ſe, & natum infantem necari jubet. Cyrus hic erat, qui expoſitus ab Harpago, & admirabiliter ſervatus cum adoleviſſet, Aſtyagem regno privavit. Hic finis Medorum imperii fuit. Pluribus hæc Herodotus, quem antiquiores omnes fere ſecuti ſunt, præſertim Diodorus, Juſtinus &c. Cteſias autem in Excerptis apud
Cteſias eadem de re quid ſcribat. Photium, N. LXXII. Aſtyagem negat ullo jure propinquitatis cum Cyro fuiſſe conjunctum. Hujus filiam Amytim nominat, quam Cyrus duxit. Sed in eo, quod hiſtoriæ caput eſt, cum Herodoto, aliiſque ſentit, ultimam regem Medorum Aſtyagem fuiſſe, ac melioris ſexus prole caruiſſe. Quod nemo præter unum Xenophontem revocavit in dubium. Solus enim iſte Cyaxarem Aſtyagis filium ac ſucceſſorem facit: Cyrum vero refert relicto in Media Cyaxare, Babylonem expugnaſſe, in eaque regni ſedem ſtatuiſſe. Ita demum, mortuo Cyaxare, cujus in matrimonio filiam habebat, Mediam obtinuit; cum Babylonem eodem ſuperſtite tenuiſſet, quam ſcilicet abſente illo ceperat. Joſephus Xenophon-
Joſephi ſententia. tem hac ex parte ſecutus eſt potius, quam Herodotum, aut Cteſiam, quod Aſtyagis filium, Medorumque regem Darium illum conſtituit, ac Cyri cognatum nominat; quem & aſſerit in expeditione Babylonica, & urbis obſidione cum Cyro fuiſſe: urbe capta recedentem in Mediam Danielem ſecum abduxiſſe. His duobus auctoribus freti, Xenophonte, ac Joſepho, recentiores pene omnes Danielis interpretes ac Chronologi Darium iſtum varie vexant, ac diſtrahunt. Placet illis ante omnia Cyaxarem Aſtyagis eſſe filium, avunculum Cyri; amboſque per idem tempus illum in Media, Cyrum in Perſide regnaſſe. Aſtyagem alii victum a Cyro memorant, & Medorum ad Perſas imperium eſſe translatum; ſic tamen, ut Dario Aſtyagis F. Mediam permiſerit, cum eoque Babylonem expugnaverit; immo vero regni collegam eumdem habuerit. Ita Buntinghus in Chronologia. Alii vulgo Dario Medo conceſſam a Cyro Babylonem putant, nec illius ante mortem Cyrum in ejus poſſeſſionem pedem poſuiſſe. Sunt qui ab Aſtyage ipſo Perſidem Cyro attributam velint. Addant alii ex neſcio qua hiſtoriæ fæce, Darium illum Aſtyagis non filium, ſed propinquum ab eodem adoptatum eſſe, uti regni ſucceſſione Cyrum Perſam excluderet. Omnium perturbatiſſima eſt Genebrardi Chronologia, quam nullus Oedipus explicare poſſit. Quippe Darium Medum Aſtyagis heredem cum Dario Hyſtaſpis filio confundit: eumque & Cyri ſocerum fuiſſe, & cum Athenienſibus in Marathonio campo conflixiſſe ſcribit: ab eo vero interfectam Balthaſſarem; tum Cyrum ei ſucceſſiſſe. quæ quidem, ut & cetera, quæ ad eamdem narrationem accumulat, cum nulla hiſtoria concordant.

Ea eorum itaque ſententia, qui probabilius hiſtoriam
Communis opinio. illam digeſſiſſe videntur, Darius Medus Aſtyagis filius, Medorumque rex fuit, idemque adeo, qui & Cyaxares a Xenophonte nominatur; quod Joſephus amplectitur. Et hactenus ex veterum auctoritate Scriptorum fabula iſta procedit. Reliqua, quæ deinceps adſtruuntur, meris conjecturis, non antiquorum Hiſtoricorum fide nituntur. Hujuſmodi eſt illud in primis, Darium Medum, permittente Cyro, Babylonem obtinuiſſe, quam communibus armis expugnarat, & ante Cyrum in ea regnaſſe. Hoc plerique Chronologi hac tempeſtate ſentiunt; cujus mihi commenti velim auctorem aliquem ex antiquioribus illis proferant. Nam contraria ſunt quæ Xenophon, ac Joſephus ſuper ea re prodiderunt. Quippe Xenophon Cyaxarem ne ob-
Quæ nullius veterum auctoritate nixa monſtratur. ſidioni quidem interfuiſſe ſignificat, eoque & abſente captam Babylonem, & a Cyro ſedem ibi regni conſtitutam aſſerit. Joſephus licet obſeſſam a Dario pariter ac Cyro Babylonem confirmet, contra Xenophontis hiſtoriam, quem unum auctorem contrariæ Herodoto opinionis habuit; non tamen Babylone manſiſſe Darium, ſed in Mediam ſeſe recepiſſe teſtatur. Quamobrem quod Chronologi recentiores Babylonicum Darii, qui Cyaxares a Xenophonte dicitur, regnum inter Balthaſſaris & Cyri imperium interceſſiſſe fingunt, nullo id antiquitatis ſuffragio freti temere faciunt.

Veterus

Veteres enim omnes poſt ultimum Babyloniæ regem, non Medos, Medorumve principem, ſed Cyrum Perſis, Mediſque dominantem Babylonem occupaſſe, & in ea domicilium imperii collocaſſe ſentiunt. Et quamvis non deſint, qui Darium Medorum regem cum ſuis auxiliatum eſſe Cyro, & cum eo Babylonem cepiſſe ſcribant; nullus tamen ante Cyrum, Medum iſtum Darium exſtincta Babyloniorum regum ſucceſſione Babylone regnaſſe docuit. Ac Joſephus, qui ſolus ex antiquis Darium Medum Aſtyagis filium, Mediæque regem fingere auſus eſt, ea, quæ Danieli contigerunt, & cap. VI. ab eodem exponuntur, non in Babylonia, ſed in Media eveniſſe ſcribit, quo a Dario illo capta Babylone perductus eſt; cum interim Cyrus Babylone conſediſſet. ὃς καὶ Δανιῆλον τὸν Προφήτην λαβὼν ἤγαγεν εἰς Μηδίαν πρὸς αὑτόν: *Qui & Danielem Prophetam aſſumens in Mediam ad ſeſe perduxit*; id eſt, ad regnum ſuum. Non igitur in Babylonia regnavit.

CAPUT IX.

Darium Medum eſſe Naboaidum Beroſi, non Balthaſſarem: deque ea re Joſephi ac recentiorum error convincitur. De Herodoto, Cteſia Xenophonte judicium.

Duo ſunt, ut e ſuperioribus liquet, propoſitæ quæſtionis, ac controverſiæ capita: quorum alterum ad Medorum Perſarumque regum; alterum ad Babyloniorum principum ordinem, & ſucceſſionem pertinet. De utroque jure illud noſtro conſtituimus; cum de gentis alicujus originibus, & hiſtoria controverſia naſcitur, eorum potiſſimum arbitrio, & auctoritate litem eſſe decidendam, qui & antiquitate præſtant, & ex vetuſtiſſimis populi illius Annalibus quæ mandarent poſteris acceperunt. Quod cum a nobis ita poſitum fuerit, nemo ut refragari merito poſſit; tum adverſus vulgarem ſententiam illis ipſis ex Annalibus populi utriuſque demonſtrabitur, neque Darium Medum regem Mediæ, vel Aſtyagis filium exſtitiſſe; neque poſt Balthaſſarem Nabuchodonoſori nepotem Medos ante Cyrum Babylone regnaſſe.

Principio itaque quod ad Medos ſpectat, tres in omni antiquitate reperimus, quorum ea fide de illorum regum ſucceſſione pronunciare liceat; Herodotum omnium antiquiſſimum, Cteſiam, & Xenophontem: qui ambo eadem ætate floruerunt. Cteſias enim patria Cnidius, arte Medicus, ſub illius expeditionis tempus captus, quam Cyrus junior contra fratrem Artaxerxem Mnemonem ſuſcepit, atque apud eumdem Artaxerxem artis commendatione gratioſus, ſedecim totos annos magno in honore eſt habitus. Qui tum ea membranis regiis, quæ in archivis Perſicis aſſervabantur, ſtudioſe ſingula ſcrutatus eſt, ut refert Diodorus. Scripſit autem, Photio teſte, libros tres & viginti, quæ inſcripſit Perſica. Horum in prioribus ſex, Aſſyriorum; in reliquis, Perſarum res complexus eſt. Idem in omnibus fere contradixit Herodoto, eumque mendacii identidem accuſavit. De Xenophontis vero libris, quos Cyri inſtitutione ſcripſit, tritum illud eſt, & communi fere conſenſu receptum Ciceronis elogium, quod exſtat in priore ad Q. fratrem epiſtola. *Cyrus*, inquit, *ille a Xenophonte non ad hiſtoriæ fidem ſcriptus, ſed ad effigiem juſti imperii*. Nam de Cyro, deque Perſarum exordio valde alioquin abſona, & a communi opinione abhorrentia prodidit: quæ hiſtoricorum poſt ſe nemini perſuaſit. ut cum Cyrum refert morbo apud ſuos exſtinctum; quem omnes aſſerunt in expeditione Scythica a Tomyride regina cæſum *. Mitto alia ſexcenta, in quibus non ſolum ab Herodoto & Cteſia, ſed ab omnibus Hiſtoricis diſcrepat. Quocirca nullus deinceps Perſarum hiſtoriam attigit, qui Xenophontem auctorem ſequeretur; quem ſciret non tam rerum a Cyro geſtarum hiſtoriam ſcribere voluiſſe, quam ad abſolutam optimi Principis inſtitutionem exemplar ſibi de Cyro finxiſſe. His de cauſſis certiora de Medis, ac Perſis habenda ſunt; quæ ab Herodoto primum, & Cteſia tradita; tum ab reliquis poſtmodum incredibili concordia recepta ſunt; præſertim a Diodoro, Trogo Pompeio, Juſtino, ac reliquis. In quo ſummopere conſiderandum illud venit: cum Cteſias id ex profeſſo ſuſceperit, ut Herodotum, quoad poſſet, mendacii convinceret, ac diverſiſſima, quantum licuit, ab eodem poſteris traderet, quæ ſe ex archivis Perſarum accepiſſe dicebat; quicquid erit, in quo ambo illi conveniunt, idipſum tanto certius, & ad hiſtoriæ fidem accuratius jure cenſeri. Idem vero ambo in eo Scriptores illi conſentiunt, ultimum Medorum regem Aſtyagem exſtitiſſe: tum hunc ipſum regno exutum a Cyro; Perſaſque ſubinde poſt Aſtyagem Media potitos. Quare ficta ſunt quæ ex fabuloſa Xenophontis hiſtoria de Cyaxare, & Dario Medo Aſtyagis filio, vel ſucceſſore jactantur.

Cteſias qualis fuerit.

Xenophontis fides in hiſtoria Cyri vacillat.

Ad Babyloniorum regum ſeriem quod attinet, hoc mihi puto conceſſuros omnes, nullos eſſe, quibus inhærere tutius poſſimus, quam Babylonios ipſos antiquos, fideliſſimoſque ſcriptores, qui e Babylonicis archivis, & Annalibus hiſtoriam expreſſerant; atque eos in primis, a quibus quæ Babylonicis de rebus poſteris commendarent, omnia ſe hauſiſſe, eoſque ſe auctores habuiſſe teſtantur illi ipſi, a quibus nos rerum illarum memoriam accepimus. Ejuſmodi Beroſus eſt Chaldæus ſacerdos, quique Beroſum ſecuti ſunt, Megaſthenes, & Abydenus, quorum teſtimoniis Joſephus, atque Euſebius nituntur. Ab illis ergo certa Babylonicarum rerum ac Principum repetenda eſt hiſtoria. Hos ſi duces ſequimur, facile cum Joſephi, tum recentiorum errata deprehendimus. Ex illorum enim teſtificatione liquet, ut paullo antea diximus, poſt Nabuchodonoſorum Nabopollaſſari filium tres illius vel poſteros, vel propinquos imperaſſe, Evilmerodachum filium, Nerigliſſarum generum, Laboroſoarchodum nepotem ex filia, in eoque Nabuchodonoſori defeciſſe ſtirpem. Hoc enim conſpiratione principum interfecto, Nabonidus, ut eum Beroſus nominat, vel Nabannidochus, ut eſt apud Megaſthenem, particeps & ipſe conſpirationis conſenſu omnium rex delectus eſt, nulla cum Laboroſoarchodo propinquitate conjunctus. Verba Megaſthenis attente legenda ſunt: τοῦ δὲ ἐκβιωσέντος βιαίῳ μόρῳ, Ναβαννίδοχον ἀποδεικνῦσι βασιλέα προσήκοντά οἱ οὐδέν. Sic igitur ratiocinabimur: Poſtremus e ſtirpe Nabuchodonoſori a Daniele memoratur Balthaſar: huic Darius Medus proxime ſucceſſit. cap. V. com. ultim. At ex Beroſo, Megaſthene, & Abydeno conſtat Laboroſoarchodum æque Nabuchodonoſori poſterorum fuiſſe poſtremum, & ſucceſſorem habuiſſe Nabonidum. Ergo Laboroſoarchodus idem erit ac Balthaſar; Nabonidus idem ac Darius Medus.

Quare vehementer peccat Joſephus, qui Nabonidum illum Beroſi Balthaſarem eſſe adverſus auctores illos, quos ſequi ſe profiteretur, affirmat; & in ea re tam ſecum ipſe, quam cum Scriptura velitatur. Quippe Cyaxares ille Aſtyagis F. quem Darium Medum eſſe voluit, occiſo Balthaſare, captaque Babylone, ſtatim Mediam repetiit, & Babylonem Cyro reliquit, nec in ea regnavit; ut Joſephus lib. X. cap. XII. haud obſcure ſignificat. Non poteſt igitur idem hic eſſe cum Dario Medo, cujus meminit Daniel. Hic enim poſt Balthaſarem Babyloniis imperavit, ut ex Danielis loco citato conſtat: & cap. IX. *In anno primo Darii filii Aſſueri de ſemine Medorum, qui imperavit ſuper regnum Chaldæorum*. Certiſſimum itaque debet eſſe, quod & recte Scaliger defendit, Balthaſarem eumdem eſſe cum Laboroſoarchodo: qui cum mortuo Evilmerodacho junior eſſet, ejus nomine Nerigliſſarus pater, Nabuchodonoſori gener imperium adminiſtravit annis quinque: qui propterea Balthaſari ipſi tribuuntur. Mortuo Nerigliſſaro, Balthaſar ſolus novem menſibus regnavit. Atque hic in convivio principum, ac Nabonidi præcipue conſpiratione cæſus eſt, diu antequam Cyrus Perſa Babylonem obſideret. Occiſo Balthaſare, Nabonidus regnavit, qui a Medis oriundus erat. Hujus enim pater Aſſuerus, vel, ut Scaliger concipit, Oxyares e Media profugus, aut illius certe majores, Babylone conſederant. Hinc eſt, quod Darius iſte Danielis IX. de ſemine Medorum ortum accepiſſe dicitur. Favet huic ſententiæ Sulpitius Severus libro II. Hiſtoriæ ſacræ: ubi poſt Balthaſarem regnaſſe

Joſephus caſtigatur.

Balthaſar eſt Laboroſoarchodus.

* Addit hic Petavius: *Cteſias in prælio contra Derbicas*.

regnaſſe ſcribit Darium natione Medum, qua tempeſtate Medis Aſtyages regnabat. Quod poſtremum tametſi falſum eſt, (Neque enim Aſtyages amplius regnabat, ſi quinque fere annis antea victus a Cyro fuerat:) apparet tamen ex Sulpitii auctoritate, Darium illum non fuiſſe Aſtyagis filium, Medorumve regem: tum quem Nabonnidum Beroſus vocat, eſſe Darium Medum. Conſentit & imperii utrobique tempus. Beroſus Naboonido XVII. annos aſſignat; Sulpitius non amplius. Ex iiſdem deni-
Pag. 48. que vetuſtiſſimis Scriptoribus corrigendus eſt Herodotus, qui lib. I. Labynitum Labyniti & Nitocridis F. vocat eum, quo regnante Babylonem Cyrus occupavit. Labynitus prior, & poſterioris pater Nabuchodonoſorus fuit, ut ex iis apparet, quæ de Cyaxare & Alyatte ſupra diſcuſſimus. Siquidem ambos iſtos reges Labynitus ille inter ſe conciliavit eodem anno, quo Nabuchodonoſorus exortus eſt. Poſterior vero Labynitus videtur eſſe Nabonnidus; qui Nabuchodonoſori neque filius, neque vero propinquus fuit; ut iidem Scriptores aſſerunt; a quibus prudenter diſſentire non poſſumus.

CAPUT X.

Explicantur quæ contra ſuperiorem ſententiam a Chronologis, & ſacrorum librorum Interpretibus objiciuntur. Ruffini vehemens hallucinatio.

HÆc de Nabuchodonoſori ſucceſſoribus, deque Dario Medo, ac Nabonnido ſententia merito ab Scaligero recepta eſt, & ab eodem explicata fuſius, præſertim in lib. VI. de Emendatione Temporum, & in Appendice. Nihil enim opinione iſta veriſimilius, nihil ad ſacræ hiſtoriæ ac profanæ concordiam aptius, ac præſtantius excogitari poteſt. Quo magis admiror, nondum illam Chronologis noſtris, ac ſacrorum librorum Interpretibus probari potuiſſe. Atqui levia ſunt, explicatuque facillima quæ ab illis opponi ex adverſo ſolent; neque talia ſunt, ut prudentis alicujus animum vehementi dubitatione pulſent.

Pererii contra ſententiam noſtram argumenta. Multa quidem ad illam oppugnandam Pererius noſter lib. VII. comment. in Danielem attulit; quorum præcipua ſunt iſta capita. Quod Laboroſoarchodus, quem nos Balthaſſarem eſſe volumus, novem tantum menſibus imperaſſe dicatur ab illis ipſis, quorum teſtimonio nitimur: Balthaſſar autem tertium annum ſaltem attigerit, Dan. VIII, 1. Quod Hieremiæ XXVII. promiſerit Deus daturum ſe Nabuchodonoſoro ampliſſimum regnum; nec ſolum ipſi, ſed & filio ejus, & filio filii ejus. At Laboroſoarchodus Nabuchodonoſori filia, non filio genitus eſt. Quod Darius ille peregrinæ originis, hoc eſt Medus fuerit, Nabonnidus autem Babylonius, & ſuperioribus Chaldæorum regibus gentilis. Quod numquam Babylonii in Medum, externamque ſceptra transferrent: præſertim cum Nitocris regina Labyniti prioris uxor, & poſterioris mater, ut ſcribit Herodotus, jamdudum ſuſpectam habens Medorum potentiam, Babylonem communiſſet, & ad reſiſtendum ſeſe comparaſſet. Poſtremo, Iſai. cap. XIII. & Hierem. cap. LI. ubi de Babylonis everſione Prophetæ vaticinantur, ſatis indicant, ſolis ab Medis oppugnandam eſſe, cum Perſarum mentionem nullam faciant.

Quæ ſingillatim omnia diſſolvuntur. Hæc fere Pererius, quæ quidem e ſuperioribus haud difficile ſolvuntur. Primum quod ex Hieremia nobis objicitur de filio filii Nabuchodonoſori, ita poteſt explicari: ut vox בן pro filia, id eſt prole ſimpliciter uſurpetur. Late enim interdum accipitur, ut generum etiam ſignificet, 2. Reg. XXIV, 17. Quare hoc unum Hieremias voluit, Nabuchodonoſori poſteros uſque ad nepotem ipſius regnaturos eſſe, quem vel filiæ, vel generi filium nominat. Mortuo quippe Evilmerodacho, Neriglíſſarus Nabuchodonoſori gener, pro filio ſuo Balthaſſare, ſive Laboroſoarchodo, imperium tenuit, ejuſque nomine res adminiſtravit annis quinque; qui Balthaſſari a Daniele tribuuntur: a Beroſo vero, Nerigliſſaro; quod is tametſi regni adminiſtrator eſſet, omnia pro arbitrio tractaret. Nam quod puer Laboroſoarchodus vocatur: nimirum pueri vox latius accipitur, pro ephebo, vel adoleſcente; ut ſæpe alias uſuvenit. Ad Darium quod attinet, fuit is oriundus a Medis: ſive pater ejus e Media migravit in Babyloniam; ſive majores ipſius. Ac Beroſus quidem Nabuchodonoſori conjugem Medam fuiſſe ſcribit: in cujus gratiam, quod in montana regione nata, educataque foret, montium, ſilvarumque in regia ſimilitudinem admirandis operibus expreſſit. Eſt igitur haud abſimile vero per idem tempus cum regina Medos quoque principes aliquot ſe in Babyloniam infudiſſe, inter quos fuerit ſane Darii Medi pater Aſſuerus; qui filium Babylone genuerit, Medum propterea cognominatum.

Sed animadvertendus eſt Ruffini, ut in aliis pleriſque, ſic in horum fragmentorum interpretatione, ſupinus error; qui Pererio fraudi fuit. Cum enim Beroſus de Nabonnido ſcripſiſſet, ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως, ut eſt apud Euſebium lib. IX. de Præparat. hoc eſt, *ex eadem conſpiratione*; cum apud Joſephum corrupte ſcriptum ſit ἐπιστάσεως, Ruffinus in ſua Joſephi depravatione ſollemnia delirans vertit, *ex eadem gente*; quaſi ἐπίστασις *gentem* ſignificet. De Nitocride quæ ſcribit Herodotus, ea ante tempora illa Balthaſſaris contingere potuerunt; ſive vivente adhuc Evilmerodacho, ſive Nerigliſſaro imperium adminiſtrante, cujus illa conjux fuiſſe videtur. Hæc igitur ipſa pariter cum viro pro filio regnum adminiſtrans Babylonem communiit, & adverſus Medos ſeſe comparavit: quod Nitocridi Nabuchodonoſori, ſive Labyniti filiæ, hoc eſt Nerigliſſari conjugi, & Balthaſſaris matri aptius quadrat, quam ejuſdem Nabuchodonoſori conjugi, quæ utpote a Medis oriunda gentiles ſuos haud adeo ſuſpectos habuiſſet. Ad extremum quod Iſaius, & Hieremius Babylonem a rege Mediæ vaſtatam prænonciant; de Cyro, Perſiſque poteſt accipi. Cum enim Medorum res, & potentia in Perſicum imperium confluxiſſent, unumque ex ambobus conflatum eſſet regnum, Medi pro Perſis non raro ſumpti ſunt. Ita vulgo Xerxis expeditio Medica tam a Græcis, quam a Latinis appellatur, & Perſæ ipſi Medi. Juvenalis Sat. X.

——————— *epotaque flumina Medo*
Prandente.

& Μηδισμὸς a Thucydide Perſica factio nominatur.

CAPUT XI.

De Piſiſtrato Athenienſium tyranno, Solone, Periandro Corinthio, atque Crœſo. Herodoti error, & Euſebii.

HORUM omnium tempora unum in caput conjecimus, quod ſeſe invicem illuſtrent, atque ad Herodoti παραχρονισμοὺς detegendos inter ſe comparanda ſint.

Piſiſtratus ter omnino tyrannidem Athenis arripuit. Primo cum in ea urbe Solon eſſet: quando callide ſatellites clavigeros expreſſit a populo, quibus fretus arcem occupavit; quod Herodotus lib. I. pag. 24. refert; & in Solone Plutarchus. Sed non multo poſt a Megaclis, & Lycurgi militibus dejectus eſt, μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον, &c.
ait Herodotus. Secundo igitur reconciliato nuptiarum Herod. pag. 25.
pactione Megacle, ſtolidiſſimo commento tyrannidem recuperavit, ſubornata in Minervæ ſpeciem fœmina, quæ ipſum in arcem introduxit. Poſt ejuſdem factione Megaclis excidit, atque Eretriam conceſſit. Tum pecuniis, & auxiliis undique contractis, δι' ἑνδεκάτου ἔτεος *poſt XI. annos*, tertio demum in tyrannidem reſtitutus eſt, quam & perpetuo retinuit.

Mortuo Piſiſtrato, tyrannidem Hippius tenuit natu major, uti lib. VI. Thucydides ſcribit. Hujus frater Hipparchus longe illo moderatior, & humanitatis etiam litteris excultus, ab Harmodio & Ariſtogitone interfectus eſt. Hippius anno deinde quarto a Lacedæmoniis, & Alcmæonidis pulſus ad Darium Hyſtaſpis F. confugit; cujus in exercitu anno poſtea viceſimo ad Marathonem contra ſuos conflixit. Hæc diſerte Thucydides: quibus Herodoti ſuffragatur hiſtoria. Euſebius in Chronico anno tertio Olympiadis LIII. refert Piſiſtratum Athenienſium tyrannum in Italiam eſſe transgreſſum. Si id verum eſt, poſt ſecundam ejectionem contigit, quando XI. annos in apparatu poſuit. Quocirca primæ tyrannidis initium aliunde quærendum eſt. Ad id vero præſtantiſſimus nobis ſcriptor præit Ariſtoteles, qui lib. V. de Repub. cap. XII. bis ait fugiſſe Piſiſtratum, adeo ut ex annis XXXIII. ſeptemdecim dumtaxat tyrannus fuerit; filii autem ejus octodecim. Ita fiunt in totum

anni

anni XXXV. Δὶς γὰρ ἔφυγε Πεισίστρατος τυραννῶν· ὥστ' ἐν ἔτεσι τριάκοντα καὶ τρισὶν ἑπτακαίδεκα ἔτη τούτων ἐτυράννευσεν· ὀκτωκαίδεκα δὲ οἱ παῖδες, ὥστε τὰ πάντα ἐγένετο ἔτη τριάκοντα καὶ πέντε. Illuſtris locus: cujus beneficio obſcuriſſimæ ſane hiſtoriæ lux affulget. Triginta tres annos ab exordio occupatæ tyrannidis, ad Piſiſtrati mortem computat Ariſtoteles; ex iis XVII. a tertia reſtitutione ad obitum Piſiſtrati; inde ad Piſiſtratidarum fugam, anni octodecim. Porro ex Thucydide conſtat Piſiſtratidas ejectos eſſe anno XX. ante Marathoniam pugnam. Ea vero incidit in annum periodi Julianæ 4224. uti lib. X. cap. XXII. docuimus; tertium videlicet Olymp. LXXII. Igitur anno 4204. ſive tertio Olymp. LXVII. pulſus eſt Hippias. Ita anno periodi Julianæ 4186. hoc eſt annis ante XVIII. Olymp. LXIII. anno ſecundo Piſiſtratus obierit. Demptis inde triginta tribus annis, initium occupatæ tyrannidis conveniet in annum 4154. aut antecedentem. Igitur anno primo Olymp. LV. ſub idem tempus, quo Cyrus Medorum imperium evertit, Piſiſtratus patriæ libertatem oppreſſit.

Eusebii error. Hinc apparet Euſebii προχρονισμός, qui anno tertio Olymp. LIV. poſterioris exilii tempus aſſignat; cum nondum omnino tyrannidem eſſet adeptus. Sed neſcimus quantum in priori, vel poſteriori annorum habuerit. Illud ex Ariſtotele didicimus, triplex illud tyrannidis tempus XVII. annos efficere. Sane perbreves priores duas fuiſſe, ex Crœſi tempore poſt paullo demonſtrabitur: hoc eſt unum dumtaxat annum integrum occupaſſe. Sed de priori videamus.

Scribit Plutarchus in calce vitæ Solonis, Piſiſtratum Comia Archonte dominari cœpiſſe: Hegeſtrato vero Archonte, qui Comiæ ſucceſſit, obiiſſe Solonem. Sigonius Comiam imputat anno tertio Olympiadis LIII. Hegeſtratum anno quarto. At qui librum de Archontibus nuper edidit, Sigonium redarguit, & anno primo Olymp. L. Comiam Archontem; ſequenti Hegeſtratum aſſignat, quo & mortuus eſt Solon. Nititur vero Anonymi Scriptoris auctoritate, quem Scaliger in Theſau-

Pag. 217. Euseb. ro temporum ſub hoc titulo edidit, Ἱστοριῶν συναγωγή. Ὀλυμπιάδων ἀναγραφή. Putavit hunc auctorem e veteribus eſſe quempiam, quem Scaliger in lucem emiſerit. Atqui collectanea iſta Scaligeri ſunt, qui in calce Ani-

Pag. 268. madverſionum ſuarum ita loquitur. *Poſtremo συναγωγὴν ἱστοριῶν a nobis partim ex editis, partim ex nondum editis Scriptoribus collectam, &c.* Fruſtra itaque Anonymus ille paſſim pro antiquo citatur, & quod minime tolerabile eſt, etiam claſſicis auctoribus antefertur. Sed hæc obiter. Jam ex iis, quæ Ariſtoteles nos docuit, evidens eſt cum Sigonium errare, qui Solonis obitum ante primam tyrannidem Piſiſtrati collocarit: tum multo magis alterum, qui in annum primum quinquageſimæ Olympiadis rejecerit. Etenim anni XXXIII. ab initio occupatæ tyrannidis ad obitum Piſiſtrati numerandi ſunt. Hinc eſt quod Heraclides in Excerptis de Rebuſpublicis, aſſerit Piſiſtratum XXXIII. annis tyrannidem tenuiſſe. Juſtinus vero XXXIV. qui & in reliqua Piſiſtratidarum hiſtoria labitur, dum Dioclem eum nominat, qui Hipparchus eſt, & aliter rem narrat.

Solonem Piſiſtrato tyrannidem gerente aliquamdiu fuiſſe ſuperſtitem, nemo dubitat. Eumdem etiam in Lydiam ad Crœſum veniſſe, non minus conſtat. Tametſi non defuerunt, qui ex certa ratione temporum, illius hiſtoriæ, colloquiique fidem elevarent, ut Plutarchus

Pag. 7. aſſerit. Verum id Herodotus lib. I. memoriæ prodidit. Qui quidem ſcribit Crœſum, poſtquam Sadyatte patre mortuo regnum ſuſcepit, pene omnem Aſiam armis occupaſſe; tum ad ipſum conſtituto jam imperio pace, opibuſque florentem, inſignes quoſque Sophiſtas e Græcia veniſſe: in iiſque Solonem Athenienſem. Addit hunc poſt leges Athenienſibus editas decem ſibi annorum peregrinationem impoſuiſſe, quo intervallo Sardes ad Crœſum ſeſe contulit. Hujus peregrinationis meminit & Plutarchus. Diogenes Laertius poſt ſuſceptam a Piſiſtrato tyrannidem, peregre profectum Solonem memorat, & in Ægyptum, Cyprumque navigaſſe; nec non ipſam Crœſum adiiſſe. Quin & Piſiſtrati ad eum litteras refert ad reditum hortantis, & Solonis id recuſantis alias. Quæ omnia Plutarcho valde repugnant. Is enim propemodum decrepito Solon Piſiſtratum patriæ dominatum invaſiſſe teſtatur, annoque poſtea Solonem exceſſiſſe. Gellius quoque lib. XVII. cap. XXI. ſcribit Solonem voluntarium in exilium abiiſſe, poſtquam Piſiſtratus tyrannidem obtinuit. Equidem ut conjectura potiſſimum agatur, Solonis peregrinationem arbitror longe ante Piſiſtrati tyrannidem accidiſſe, poſtquam leges Athenienſibus tulit: Crœſum autem vivo adhuc parente, ad communionem regni vocatum Aſianas illas expeditiones obiiſſe; cum & ætate provecta jam parens eſſet: (Annos enim ſeptem & quinquaginta regnavit) & ille gerendis rebus idoneus. Siquidem annos XXXV. natus erat, cum pater ejus obiit. Crœſus a Cyro ſuperatus eſt anno XL. poſt Olympiadem XLIX. ut Soſicrates apud Diogenem in Periandro narrat, qui eſt annus periodi Julianæ 4170. Ad hæc teſtis eſt Herodotus, Crœſum cum eſſe reatem ſeſe Cyri Perſarumque potentiam ſuſpectam haberet, bellum adverſus illos molientem omnia circumſpectaſſe populorum auxilia: ac de Athenienſibus ita illi renunciatum eſſe, tertio jam ipſos Piſiſtrati armis, ac dominatui ceſſiſſe. Itaque ſub idem fere tempus, quo Crœſus contra Perſas exercitum parabat, Piſiſtrati de Alcmæonidis victoria, & tyrannidis recuperatio contigiſſe videtur: ut pag. 15. ſignificat Herodotus. Quocirca ſi, ut ex Ariſtotele ratiocinabamur, ſub annum periodi Julianæ 4169. Piſiſtratus tertio in dominatum reſtitutus eſt, eodemque tempore Crœſus in apparatum bellicum intentus erat, veriſimile eſt, anno 4170. eumdem in Cyri poteſtatem veniſſe. Unde & poſt patris obitum inierit, anno 4156. Nam XIV. annis regnum tenuit. Deducantur nunc ex anno 4169. quo Piſiſtratus tyrannide poſitus eſt, anni XI. conſequens eſt anno ipſum 4158. id eſt primo Olympiadis LVI. ſecundo fuiſſe dejectum. Proinde cum a tertiæ tyrannidis exordio, nempe ab anno 4169. ad ejuſdem obitum, qui incurrit in annum 4186. anni interjecti ſint ſolidi XVI. neceſſe eſt ad XVII. complendos, quot integro dominatui præfinit Ariſtoteles; unicum dumtaxat ex duplici tyrannide priore confici. Quare anno exeunte 4155. expulſus, anno 4157. reſtitutus, ac rurſus anno 4158. exactus urbe undecim annos exulavit.

De Solonis obitu libens in Plutarchi ſententiam conceſſerim; & anno 4155. Olympiadis LV. ſecundo mortuum eſſe crediderim, altero quam Piſiſtratus tyrannidem obtinuit. Porro epiſtola Solonis ad Piſiſtratum quaſi ab abſente data, quam habet Diogenes, ſuppoſititia videtur: ut & aliæ quædam ab eo auctore deſcriptæ: quas exercendi ſtili, & ingenii cauſſa, ut aſſolet, nonnulli confinxerunt. Itaque Comias Archon, me quidem fautore, incidit in annum primum Olympiadis LV. Hegeſtratus in ſecundum.

Hic eſt, niſi fallor, Hegeſtratus ille Piſiſtrati ſpurius, quem Piſiſtratus Sigei tyrannum conſtituit: ut ſcribit Herodotus lib. V. Etenim Piſiſtratum ait Sigeum a Mitylenæis eripuiſſe, atque Hegeſtratum filium tyrannum ibi collocaſſe. Pag. 124.

Quo quidem in loco magnopere fallitur Herodotus, & illius temporis hiſtoriam graviſſime conturbat. Subjicit enim, Hegeſtratum quem acceperat a patre dominatum non ſine armis retinuiſſe, ac diu Mitylenæos & Athenienſes de illius oppidi poſſeſſione certaſſe: quos tandem Periander Cypſeli filius compromiſſarius arbiter inter ſe conciliavit. Quæro qui tum potuerit ſuperſtes eſſe Periander, quem ante multos annos obiiſſe conſtat eodem ex Herodoto. Quippe lib. I. ſcribit Lydorum regem Alyattem anno Pag. 5. quinto regni ſui bellum, quod cum Mileſiis ſex annis pater ipſius Sadyattes, quinque autem ipſe geſſerat, pace commutaſſe; cum Periander Cypſeli filius Corinthi tyrannus Thraſybulum Mileti tyrannum de oraculo, quod Alyatti editum fuerat, monuiſſet. Alyattes, ut Herodotus teſtatur, annis LVII. regnavit. Periander, ſi Diogeni Laertio credimus, annis XL. vel, ut Ariſtoteli potius aſſentimur, XLIV. Non potuit igitur ad Piſiſtrati tempora pervenire: præſertim cum & Olympiade XXXVIII. dicat illum claruiſſe Diogenes, & mortuum anno uno ante Olympiadem XLIX. Sic enim Soſicratis apud Diogenem verba recte quidam explicant. Σωσικράτης δέ φησι πρότερον Κροίσου τελευτῆσαι αὐτὸν ἔτεσι τεσσαράκοντα, καὶ ἔτι πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς ἐνάτης Ὀλυμπιάδος. *Soſicrates porro refert ipſum quadraginta ante Crœſum annis obiiſſe, ano vero ante Olympiadem* XLIX. Ibi πρὸ Κροίσου, idem eſt atque ante Crœſi calamitatem. Annus primus Olympiadis XLIX. eſt periodi Julianæ 4130. Ergo & anno 4129. mortuus eſt Periander, & 4170. Crœſus a Cyro captus. Extat ejuſdem epiſtola Periandri ad Sapientes, qua ipſos rogat

Corinthum ut ad ſe veniant, quemadmodum anno præterito Sardes apud Lydiæ tyrannum convenerant. Non poteſt is eſſe Crœſus, ſed Alyattes. Qui fortaſſis in pueri Crœſi gratiam florentes tum in ſapientia viros acciverit. Erat enim, cum Periander obiit, natus annos XX. circiter Crœſus: qui eodem anno, quo Solon Athenienſium Remp. ordinabat, in lucem eſt editus, nimirum tertio Olympiadis XLVI. Atqui Plutarchus paullo poſt legum lationem peregre Solonem abiiſſe memorat, quam peregrinationem decennalem fuiſſe refert Herodotus. Præclare igitur ſecum hiſtoria conſentiet, ſi hoc ipſo intervallo Solonem diaerimus cum reliquis ſapientibus Sardes ad Alyattem veniſſe: ac rurſus adulto jam Crœſo, & cum patre regnum adminiſtrante eodem aſpiraſſe, quando & memorabile cum eo colloquium illud habere potuit.

Vixit Solon annos, ut ſcribit Diogenes, LXXX. Natus eſt ergo anno 4075. Olympiadis XXXV. primo, vel ſecundo: eodemque, vel altero quam Thales ortus fuerat.

Ex iis ordinanda ſunt, quæ ex Euſebii auctoritate de Lydorum regno capite V. lib. X. conſtituimus. Nam ille Crœſum captum a Cyro ſtatuit anno I. Olympiadis LVIII. Probabilius vero eſt id anno I. Olympiadis LIX. contigiſſe. Unde Gygis initium anno 4000. periodi Julianæ, & triceſimæ nonæ Olympiadis primo tribuendum uit. Ardyſi vero primordium anno 3921. tribuendum, qui eſt XVIII. ante primam Olympiadem.

CAPUT XII.

Illuſtratur eadem illa ſententia diſcuſſis argumentis, quæ contra nos eruditus vir nuper explicavit.

DE Dario Medo, deque Nabuchodonoſori ſucceſſoribus hæc ex noſtra, & Scaligeri ſententia jam in commentariis ad Danielem Prophetam expoſueram; quos ego ſuperiore in Scholis anno dictabam; cum eadem ipſa ſubinde ab erudito viro e noſtris illis excepta, & quomodo potuit refutata cognovi. Plenum hujus admirationis argumenti me ſpecies ipſa totam ut illius Diatribam legerem induxit. Profecto enim novum aliquod inventum; raram, exquiſitum, nondum hactenus auditum ἐπιχείρημα, firmam denique rationem aliquam allatum iri ſperabam, quæ penitus ſublatam de Dario Medo ſententiam nobis eriperet, & vulgarem alteram validius comprobaret. Ecce autem nihil fere illic argumenti reperi, quod a Pererio, cæteriſque Chronologis, aut Danielis Interpretibus prætermiſſum fuerit, quodque videlicet moleſtum nobis, aut inſolubile videatur. Itaque nihil me magis priſtina in ſententia confirmavit; quam ut erudito illi, noſtrique ſtudioſo penitus approbem, minus neceſſariam rem faciam, ut præcipua diſputationis illius capita & argumenta perſtringam.

Primum eruditi Scriptoris argumentum ſolvitur.

Primus ad labefactandam opinionem noſtram aditus ab elevanda Beroſi fide, & auctoritate ſumitur, quem cum ſacris litteris pugnare illa ipſa in hiſtoria contendit, quam ex ejus fragmentis defendimus. Magna vis argumenti; quæque ſola ad conficiendum negotium idonea ſit; ſi quidem vera colligit. Quid igitur Beroſus Scripturæ contrarium ſcripſit? A Nabuchodonoſoro ad finem imperii Babylonici annos tantum ſex, & ſexaginta numerat, cum ex ſacris libris novem & octoginta definiantur. Qui tandem? Nempe a quarto Joakimi, id eſt a primo Nabuchodonoſori ad ultimum Sedeciæ, anni ſunt XIX. Inde ad finem Babylonici regni, Cyrique primordium anni LXX. quibus deſolationis celebre illud intervallum continetur. Prima iſta ratio falſum, aut ſaltem dubium pro conceſſo accipit. Neque enim damus illud; annos LXX. deſolationis ab excidio Urbis ac Templi, ad Cyri primordium extendi; ſed a primo Nabuchodonoſori, & quarto Joakimi: neque deſolationis intervallum ſeptuagenarium a ſeptuagenaria captivitate diſtinguimus; ut illius auctor argumenti ſibi perſuadet. Quæ autem Scripturæ teſtimonia in ſuam rem protulit, ea cum de LXX. annis illis agemus, interpretabimur.

Alterum itidem ex Hieremia.

Urget præterea amicus ille noſter Hieremiæ locum cap. XXVII, 7. ubi dicit ſerrituras nationes omnes Nabuchodonoſoro, & filio ejus, & filio filii ejus; quibus ex verbis invidiam Beroſo, iiſque, qui Beroſum hac in parte ſecuti ſunt, facit; quod reges quinque pro tribus contra ſacrorum librorum auctoritatem conſtituant. Hæc adverſus Joſephum, D. Hieronymum, atque ex recentioribus Auguſtinum Torniellum querela comparatur; qui omnes Balthaſſarem quintum a Nabuchodonoſoro numerant; utpote quem cum Nabonido confundant. Quod etſi perperam, & contra Beroſi, ac Megaſthenis fidem ſentiunt; quandoquidem, & quartus Nabuchodonoſoro, non quintus ex illorum auctoritate debet eſſe Balthaſſar; & a Nabonido longe diverſus eſt: tamen ex hac ipſa auctorum illorum ſententia patet, non tam præfracte Hieremiæ accipienda eſſe verba, ut filius filii ſit a Nabuchodonoſori filio Evilmerodacho genitus; * cum filii nomen pro nepote ſumi ad illum Hieremiæ locum Hieronymus affirmet. Ex iiſdem porro Scriptoribus Beroſi, ac Megaſthenis auctoritas aſſeritur, quam tantopere ille contemnit, quamque Scripturæ contrarium affirmare non veritus eſt. At opinor iraſci nobis ne ipſe quidem debet, ſi plus Joſephi, Hieronymi, & aliorum teſtimonio veterum, ut de Torniello, ac recentioribus ceteris nihil dicam, quam ipſius judicio tribuamus. Beroſum ecce Chaldaicis in rebus, & hac, qua de agitur, hiſtoria ducem auctoremque ſequi ſe profitetur Joſephus: Joſephum cum illo Hieronymus: Ab Joſepho & Hieronymo reliqui deinceps mutuati ſunt. Quid agimus? aut cui potius, ac tutius inhæremus, quam illi ipſi Beroſo; & iis Beroſi verbis, a quibus totam ſe illam hiſtoriam depromſiſſe præcipui illi Scriptores oſtendunt? Quocirca ſi quid aliud in Beroſi verbis deprehendi a nobis poteſt, quam quod Joſephus, & Joſephum ſecuti animadverterint ceteri, manifeſtum eſt, id quod Beroſus revera dixerit amplectendum magis eſſe, quam quod illum dixiſſe per errorem, & hallucinationem alii putaverint, qui non alium quam Beroſum illius ſibi auctorem hiſtoriæ proponunt. Conſulantur jam Beroſi verba, quibus Joſephus, & Hieronymus nituntur. Nihil tam evidens eſt, quam Laboroſoarchodum ultimum e ſtirpe Nabuchodonoſori Balthaſſarem eſſe; Nabonidum vero peregrinæ ſtirpis hominem, cui Cyrus in Babylonicum imperium ſucceſſit, Darium eſſe Medum; qui in eodem Babyloniæ regno ſucceſſorem habuit Cyrum, ut ex Daniele conſtat. Cum illius hiſtoriæ τὰ κυριώτατα mirifice apud Beroſum cum Daniele conſentiant, quid in reliquis tricamur; ſi quid forte vel minus conſentaneum, vel explicatu difficilius adſperſerit, quod ad rei ſummam non pertinet?

Cedo quam voles gravem & accuratum e profanis Hiſtoricum; qui eamdem, quæ in ſacris libris prodita ſit, rei geſtæ narrationem attigerit; neminem reperies, qui non multa aliter atque in ſcripturis traduntur identidem immiſceat. Ea prudentes Annalium conditores, aut Interpretes, quantum fas eſt, commode interpretari & ad ſcripturæ ſenſum inflectere ſtudent; nec ipſi niſi manifeſte pugnantia ſint, damnare, & falſitatis arguere ſolent. Cur non igitur idem in Beroſo, ac Megaſthene tentemus, antequam indicta cauſa cenſura noſtra, & ſententia percellamur? Pauca ſunt enim ac leviſſima, quæ in illorum fragmentis a Daniele diſſidere videntur, quæ & ipſa nihilominus commode aliqua declaratione ad Prophetæ partes haud invita trahuntur. Sed nihil doctus ille vir contra nos adduxit, quod mediocriter harum rerum intelligentem commoveat. † Filius, inquit, filii, id eſt nepos Nabuchodonoſori vocatur Balthaſſar. Reſpondet pro nobis Hieronymus filii vocem propria ſtrictaque ſignificatione non ſemper accipi; atque ipſe quidem filium dici Balthaſſarem pro eo quod eſt pronepos exiſtimat; & pro tribus, quinque reges Babylonios percenſet. Nos filium appellari eum qui ſit gener; vel filii vocabulo filiam quoque cenſeri non abſurde

Balthaſſar cur filius dicitur Nabuchodonoſori.

* Emendavit in ſuo exemplari *Petavius*: cum patris nomen pro proavo ſumi ad C. V. Danielis *Hieronymus* affirmet.

† Sic 2. Par. XXII. Athalia dicitur filia Amri, quæ ejus erat neptis. *Theodoretus* Quæſt. LVI. in Gen. pag. 46. *ἐνταῦθα δὲ τοὺς ἐκγόνους υἱοὺς αὐτοῦ λέγουσιν οἱ πάππου καὶ τοὺς μακρόθεν ἀπογόνους.* *Petavius*.

abſurde deſcendimus; & Prophetæ vaticinium plane ac ſimpliciter accipimus, at ſervituras dixerit Nabuchodonoſoro gentes, & filio ejus Evilmerodacho; tum Balthaſſari, qui filius fuit filiæ Nabuchodonoſori, vel filii ejus, id eſt generi. Nerigliſſarus enim Laboroſoarchodi, id eſt Balthaſſaris pater, Nabuchodonoſori gener filii nomine adhuc impuberis regnum, uti dictum eſt, adminiſtravit. Ponamus Balthaſſarem quando Evilmerodach mortuus eſt, duodenum fuiſſe. Cum nondum per ætatem tractandis ampliſſimi regni gubernaculis, & a vicinorum Medorum potentia tuendis finibus idoneus eſſet, Babyloniorum conſenſu Nerigliſſarus cum Nitocride conjuge Nabuchodonoſori filia, & paterna commendatione populo gratiſſima, pro puerulo regnum adminiſtrarunt annis quinque. Hos ipſos annos Beroſus ac Megaſthenes imputant Nerigliſſaro; Daniel aut omnes, aut duos ſaltem ex illis Balthaſſari tribuit. Quippe tertius ab illo Balthaſſari annus enumeratur: ut veriſimile ſit, Balthaſſarem tribus annis ſub parentum tutela delituiſſe, duos autem reliquos ſuperſtite adhuc Nerigliſſaro per ſeſe regnaſſe: novem denique menſes, quibus patre mortuo imperaſſe traditur, ad tertium illum annum referri, cujus mentionem facit Daniel. Quid in ea concordia ſacræ profanæque hiſtoriæ non tolerabile? quid non uſitatum alias? quid adeo ſevere notandum, damnandumque reperies? Multas, cum oppreſſus eſt Balthaſſar, uxores & concubinas habuit. Quidni octoderim annos natus pellicum grege jam implicatus eſſet; cum aliquanto juniores hodie Barbarorum, Turcarumque principes in numeroſa concubinarum & uxorum caterva volutentur?

Aliud ejuſdem argumentum explicatur. At Laboroſoarchodi & Balthaſſaris diſpar admodum exitus fuit. Siquidem ille, *quod malis eſſet moribus ab amicis exſtinctus dicitur; ut Beroſus affirmat: iſte illa ipſa nocte, qua epulabatur, civitate a Perſis ac Medis occupata interfectus eſt; at Daniel haud obſcure ſignificat; confirmat Hieronymus, affirmat Xenophon; favet etiam Hieremias*. Hoc vero commentitium eſt, ac præter Danielis mentem ad hiſtoriam adtexitur, eadem nocte, qua ſupremas illas epulas celebravit Balthaſſar, Perſas ac Medos irrupiſſe. Verba Danielis cap. v, 30. *Eadem nocte interfectus eſt Balthaſſar rex Chaldæus. Et Darius Medus ſucceſſit in regnum annos natus ſexaginta duos*. Non dicit eadem nocte Perſas ac Medos Babylonem occupaſſe, ſed Darium genere Medum ſucceſſiſſe, vel, ut in Chaldaico legitur, *accepiſſe regnum*. Eſt enim קבל מלכותא *ἐδέξατο τὴν βασιλείαν*, quod ipſum indicio eſt, non vi extortum eſſe, neque hoſtiliter occupatum, ſed conſenſu delatum, & a Dario ſuſceptum.

Quod autem Hieronymum, & Xenophontem nobis objicit; cur non ipſe ſuos illos auctores ſequitur? cur ab iis quando libitum eſt impune diſcedit? Hieronymus quintum a Nabuchodonoſoro Balthaſſarem ex Beroſi auctoritate numerat; amicus noſter dumtaxat tertium; & Beroſum idem exagitat, ac repudiat. Xenophon Cyaxarem Aſtyagis filium ne pedem quidem intuliſſe Babylonem, ne dum ibi regnaſſe ſcribit; neque obſidioni urbis interfuiſſe. Noſter Darium cum Cyro urbem obſediſſe, & in ea regnaſſe ſcribit. Xenophon præterea Cyrum domi & in lecto ſuo inter filiorum & amicorum complexus placide mortuum eſſe refert; cur ab illo noſter recedit? cur Herodotum ac Juſtinum audit potius, quam gravem illum laudatumque Scriptorem? Quis hoc illi permiſit, ut ex iſtorum monumentis quæ in rem ſuam faciunt eligat & excerpat; damnet ac rejiciat cetera; nobis idem in noſtris, utputa Beroſo, Megaſthene, Herodoto nolit concedere? Cur fragmentorum noſtrorum ſingula verba præſtare nos jubet, & ſi quid in illis conciliari cum Scriptura non putet, univerſa repudiat; ipſe pauca de ſuis quæ probet eligit; reliquis omnibus addici ſe tenerique non patitur? Via eſt iſta quidem, nolle qua lege alterum conſtringas, eam tibi ipſi præſcribere. De Hieremia quod objicit, velim illius locum proferat, quo eadem nocte, qua Balthaſſar eſt interfectus, Cyrum atque Perſas cum Medis Babylonem occupaſſe teſtetur: quod illum ſcio numquam eſſe facturum. Quare irritæ ſunt *ἀποδείξεις* omnes, quas N. xx. ex utriuſque nece, Laboroſoarchodi ſcilicet, & Balthaſſaris colligit; quæ falſo iſto, atque a nobis everſo fundamento nituntur; quod eadem nocte, qua Balthaſſar interfectus dicitur a Daniele, Perſæ atque Medi Babylone potiti ſint. Hoc enim, quod maxime probare illius intererat, ne leviſſime quidem ſuadere potuit.

Reliqua ejuſdem refellantur. Ejuſdemmodi eſt quod N. xxi. & xxii. contra alterum caput noſtræ opinionis objicit, quo Nabonidum defendimus eumdem eſſe cum Dario Medo. Hoc enim ſoliſſimo argumento ſupra confecimus; quod qui poſtremo de Nabuchodonoſori ſtirpe Chaldæorum regi proxime ſucceſſit, is non alius Danieli ſit, quam Darius Medus; at vero qui æque poſtremo de Nabuchodonoſori poſteris ſucceſſit, a Beroſo nominatur Nabonidus. Igitur Nabonidus eſt Darius Medus. Quid adverſus hanc demonſtrationem noſter opponit? Diverſam cauſſatur utriuſque ſucceſſionem. Nam Nabonidus xvii. poſt Laboroſoarchodum regnavit annis, Chaldæorum perſeverante regno: at Darius Medus ſucceſſit imperio Chaldæorum deſinenti videlicet, ac diviſo, juxta Danielis oraculum. Daniel quippe cap. v, 28. Balthaſſari arcanam illam ſcripturam interpretans; *Diviſum eſt*, inquit, *regnum tuum; & datum eſt Medis, & Perſis*; mox ſubjicit: *Eadem nocte interfectus eſt Balthaſſar rex Chaldæus, & Darius Medus ſucceſſit in regnum*. His verbis, & ejuſmodi ſerie orationis ac contextu doceri putat, eadem nocte, qua Balthaſſar oppreſſus eſt, diviſum in Medos ac Perſas eſſe regnum; quod quidem pernegamus. Prophetæ cum futurum aliquid denunciant, quo certiſſime id eventurum eſſe ſignificent, præſenti, aut etiam præterito tempore utuntur pro futuro. Infinita ſunt apud Prophetas enallages iſtius exempla. Dabo ſimili in re, contra quod ne mutire quidem liceat. Lib. 1. Regum cap. xv, 28. cum Saul abeuntis cum indignatione Samuelis pallium ſcidiſſet, Propheta hoc ad futuri ſignum trahens, *Scidit*, inquit, *Dominus regnum Iſrael a te hodie, & tradidit illud proximo tuo meliori te*. Si ex Danielis verbis, orationiſque contextu recte noſter conjicit, eadem nocte qua Balthaſſar cæſus eſt, diviſum in Perſas, ac Medos eſſe regnum; quoniam Propheta dixit, *Diviſum eſt regnum tuum*, &c. eodem jure concludere licet illo ipſo tempore, ac die, quo Sauli Samuel illa locutus eſt, Saulem mortuum eſſe, ac regnare deſiiſſe, Davidemque ſucceſſiſſe. Atqui nondum a Samuele deſignatus ad regnum David, ac perunctus fuerat; cui nonniſi poſt Saulis obitum regnum Iſraelis traditum fuit. Viderit igitur quam belle argumentatio iſta procedat. Enimvero *dividendi* vocabulum apud Danielem, ut & *ſcindendi* loco illo 1. Reg. idem eſt ac ſeparare, auferre, transferre. פרס inquit, id eſt ſeparandum, & auferendum a te regnum tuum, quod tecum modo conjunctum eſt. Separantur enim quæ invicem cohærent, uti regnum cum rege: ne quis diviſum, id eſt partitum in Medos ac Perſas illud eſſe ſuſpicetur: quemadmodum & vox קרע, qua Samuel utitur, ſeparationem, non partitionem ſignificat. Tametſi paullo aliter Danielem interpretari fas eſt: cum Balthaſſare mortuo, exſtinctaque Nabuchodonoſori ſtirpe ad alienos imperium pervenerit, primum ad Darium Medum, inde mortuo Dario ad Cyrum, ac Perſas eſſe translatum. Ita enim diviſum erit in Perſas, Medoſque regnum, quatenus Darius a Medis oriundus imperavit primo: tum Cyrum Perſaſque ſucceſſores habuit. Nam & illi ipſi, quibus placet Darium Medum regem cum Cyro vires ſuas, & conſilia communicaſſe, non aliter explicare poſſunt quod Propheta dixit, diviſum eſt regnum; ſi dividere hoc loco idem eſſe velint, ac partiri: quam a Medis primum poſſeſſum, inde ad Perſas devolutum eſſe. Exiſtimant enim Cyrum, poſtquam Darii copiis adjutus Babylonem cepit, ſponte illi parto imperio ceſſiſſe; ac demum poſt ejus obitum in eam poſſeſſionem pedem intuliſſe. Unde diviſum in Medos, Perſaſque regnum non eodem utique tempore, ſed ſucceſſione quadam: quoniam unus poſt alterum, Cyrus poſt Darium illud obtinuit.

At enim N. xxiii. objicit: de Nabonido ne cum Beroſo quidem conſentimus. Nam a Cyri victoria negat Beroſus Nabonidum Babylone regnaſſe. An aliud nos dicimus? Sed illud homini videlicet perſuaſum eſt, quod idem & nos arbitrari putat; Nabonidum non prius a Beroſo ad Chaldæorum regnum provehi, quam capta ſit Babylon: quaſi tum cum Laboroſoarchodus, ſive Balthaſſar interfectus eſt, hoſtilis in Babylonios graſſatio, & Medorum irruptio contigerit; quod ipſum caput erat probationis; neque tamen in tam longa Diatriba vel tenuiſſime nobis oſtenſum eſt. Doceat

itaque ſi poteſt, eadem illa nocte, qua Balthaſſar occiſus eſt; Medos ac Perſas, Darium Medum cum Cyro Babylonem occupaſſe. Hoc quamdiu non facit, fruſtra nos oppugnat. Ad extremum de Darii Medi genere quæſtionem definire aggreditur; quem nos Aſtyagis fuiſſe filium cum Herodoto, Cteſia, Diodoto, Juſtino, ac veris omnibus Hiſtoricis negavimus. In quo magnopere ponderandum illud eſſe duximus, quod cum in aliis plerisque Cteſias ab Herodoto diſſideat, eumque mendacii conetur arguere: hac tamen in re cum illo conſentiat ut Aſtyagem ultimum Mediæ regem abſque filio ſucceſſore deceſſiſſe confirmet. Contra firmiſſimam illam Hiſtoricorum concordiam, Noſter ſolas conjecturas attulit, eaſdemque perleves. Videri ex Herodoto dicit Aſtyagem virili prole non caruiſſe: alioquin nihil cauſæ fuiſſe, cur a nepote ſuo, hoc eſt filiæ prole tantopere ſibi formidaret. Nam cui potius alteri mandaret imperium, quam nepoti, ſi quidem filio careret? Verum illud jure metuebat, & cavebat Aſtyages, ne regno ipſe privaretur, quod a filiæ ſtirpe imminere illi Magi prædixerant. Quantum autem in rege metus ille ac retinendi imperii cupiditas valeat, quove tranſverſum ac præcipitem ejus animum rapiat, gentium omnium, ac populorum annales nobis tacentibus loquuntur.

Verum eſto, inquit, Aſtyagis filius Darius ille non fuerit; ac Medorum rex idem profecto fuit; eique tamquam amico ac fideli viro Cyrus regnum illud permiſit. An illud dixiſſe ſatis eſt, aut in hiſtoria quicquid probabiliter ariolari ac divinare potueris, id ſtatim amplecteris? Hoc ſi de Aſtyagis filio Cyaxare remittis, jam ab auctoribus tuis diſcedis, neque ex hac fabula quicquam, præter conjecturam tuam, & ut veriſimilem demus, certe ex ingenio confictam ὑπόθεσιν, reliqui tibi facis. Nos expreſſis ac diſertis vetuſtiſſimorum Hiſtoricorum teſtimoniis innitimur, & quod caput eſt, eorum ipſorum, quos illi tui non modo certiſſimos ac veriſſimos indicant, ſed quos etiam ſe duces adhibuiſſe teſtantur. Quare aut Joſephi, atque Hieronymi fidem & auctoritatem ejurare debes, aut quos ipſi probaverint, & ſecutos ſe eſſe, adeoque ſequendos poſteris oſtenderint, ſua, non aliena voce loquentes audire. Verum de Dario Medo, deque Nabuchodonoſori poſteris & ſucceſſoribus nimis jam multa. Sed videlicet amici noſtri humaniſſimi & erudiſſimi viri ſtudio reponendum aliquid fuit; ne in ſchedis noſtris excutiendis operæ pretium ullum a ſe factum crederet. Nos illud ex hac reſponſione fecimus, magis ut quam antea nobis prior illa ſententia placeret. Nam cum ab homine diligentiſſimo, & hiſtoriæ peritiſſimo peculiari Diſſertatione, Operis in fronte præfixa acriter oppugnata ſit, planum eſt nihil eſſe quod ad eam labefactandam valere poſſet argumentorum relictum. Cum igitur hæc ipſa, quæ illic protulit, tam contra nos imbecilla ſint, tam a nobis facile diſſoluta, magna, neque, uti ſpero, vana fiducia eſt, meliora, quam quæ propoſuit, reperiri nulla potuiſſe.

DE INITIO CYRI.

CAPUT XIII.

Scaligeri variæ ſuper eo, diſſidenteſque ſententiæ diſcuſſæ.

IN lib. v. hujus operis, pag. 378. Cyri primordium confert in annum periodi Julianæ 4154. idque conſenſu auctorum omnium adſtruit, qui Cyrum iniiſſe volunt anno primo Olympiadis LV. Eſt autem hic annus, inquit, XLVII. poſt obitum Nabuchodonoſori.

In Notis ad fragmenta Beroſi & aliorum, quæ in calcem hujus Operis conjectæ ſunt, pag. XV. docet Nabonidi ultimi Chaldæorum regis decimum ſeptimum, & ultimum fuiſſe Nabonaſſari CCVI. Cyri decimum nonum, undecimum ante ſolutam captivitatem, quæ quidem relaxata eſt anno illo Nabonaſſari CCXVII. qui erat ſeptuageſimus a capto Jechonia, & ab Hieremia prædictus, cap. XXIX, 10. Hinc primum annum Babylonici imperii Cyrus iniit. Quippe victo Nabonido non ſtatim Babylone potitus eſt Cyrus, ſed poſt multum tempus, poſtquam Nabonidum intra Borſippi munimenta ſe continentem in deditionem accepit, ac reliqua deinde Babyloniæ ſubjugavit. Annus Nabonaſſari CCVI. eſt Julianæ periodi 4172. Cyri XXX. annus vero Nabonaſſ. CCXVII. eſt Julianæ periodi 4183. Cyri XXX. in quem LXX. anni ab Hieremia prædicti deſierunt; quando & nova æra a Chaldæis Cyro condita eſt, & triumphans jam Aſia uſurpare iſtud potuit: *Deus cœli dedit mihi omnia regna terræ*. Proinde Nabonidus undecim annis ante ſolutam captivitatem regnare deſiit, cum interim Cyrus Lydiam, Aſiamque, & Aſſyriam, reliquoſque tractus Orientis victoriis peragraret.

In Animadverſionibus ad Euſebium, ad annum MCDLVI. tria Cyri diſtinguit initia. Primum Perſici regni anno I. Olymp. LV. Secundum Chaldaici imperii anno XXII. Perſici regni, quum expugnato Nabonido Medo Chaldæorum regnum adeptus eſt, novem annis ante mortem ejus. Tertium initium a ſubjugatis Bactrianis, cum toto Aſiæ imperio a finibus Indiæ ad Cycladas inſulas potitus eſt. Hoc initio Danielem & Eſdram uti cenſet, qui annum primum Cyri vocant eum, qui conſurgit ex anno XXIX. Perſici regni.

Denique lib. III. Iſag. Can. pag. 291. annum ſeptuageſimum captivitatis deſinere dicit in annum periodi Julianæ 4183. Cyri XXIX. ad finem decurrente: qui ſolidos annos explevit XXX. & XXXI. inchoavit. Tria hæc initia in Animadverſ. ad annum MCDXXXI. in diagrammate deſcribit, ac primum annum Cyri in Perſide aſſignat anno Nabon CLXXXVIII. primum vero Babylonici regni, poſt arcem Borſippenam expugnatam, anno CCVIII. Nabonaſſari quo etiam laxata dicitur Judæorum captivitas. Denique tertium initium anno Nabon. CCXVII. quo tota Aſia regnavit. Eſt autem annus Julianæ periodi 4183. Ita ut mortuus ſit anno Nabon. CCXIX.

In his omnibus Scaligerianis decretis haud exigua conflictio eſt & inconſtans varietas. In fragmentis duo tantum initia Cyri conſtituit: alterum quo regnare in Perſide cœpit anno I. Olympiadis LV. per. Julianæ 4154. alterum, quo expugnato Nabonido, & in poteſtatem redacto Babylonicum imperium auſpicatus eſt, anno Nabonaſſari CCXVII. periodi Julianæ 4183. qui & triceſimus annus Cyri, atque ultimus fuit. At in Euſebianis Animadverſionibus tria facit initia; & ſecundum, quod eſt imperii Babylonici, anno Nabonaſſari tribuit CCVIII. periodi Julianæ 4174. tertium vero Nabonaſſari anno CCXVII. quem viceſimum nonum dumtaxat eſſe dicit Perſici regni. Atqui in Perſide regnare cœpit anno Nabonaſſari CLXXXVIII. ut in diagrammate legitur: qui incurrit in annum periodi Julianæ 4154. annus porro Nabonaſſari CCXVII. eſt ab illo triceſimus, non viceſimus nonus. Ad hæc ſi mortuus eſt Cyrus anno Nabonaſſari CCXIX. hoc eſt periodi Julianæ 4185. obiit anno ineunte regni Perſici XXXII. non XXX. abſoluto. Item Nabonidum a Cyro anno undecimo poſt captam Babylonem in poteſtatem habitum ſcribit in fragmentis; hoc eſt anno Perſici regni XXIX. in Animadverſionibus autem, anno Nabonaſſari CCVIII. quo Perſici regni viceſimus primus ſalit. Præterea ſi Cyrus anno ineunte Perſici regni XXXI. deceſſit, obiit anno Nabonaſſari CCXVIII. periodi Julianæ 4184. non 4185. atque adeo per totam Aſiam uno dumtaxat anno regnavit, aut ad ſummum alterum inchoavit. Falſo itaque tertium inchoaſſe in diagrammate docuit Scaliger. Nam ſi annus primus Cyri, quo Perſidem occupavit, eſt periodi Julianæ 4154. quod ubique conſtanter aſſeverat; annoque 4183. deſiit XXIX. Perſici regni, & XXX. iniit; XXXI. cœpit anno 4184. Quare hunc ipſum haud exceſſit, niſi XXXI. annos abſolutos eidem imputes. Ad hæc manifeſta eſt abſurditas. Nam Cambyſem lib. II. Iſag. Canon. pag. 533. cœpiſſe dicit anno periodi Julianæ 4184. Cyrum vero in Animadverſionibus deceſſiſſe anno Nabonaſſ. CCXIX. periodi Julianæ 4185. Itaque anno ante mortem Cyri Cambyſes imperare cœpit; quod eſt ἀσύγλωττον. Sed multiplicem illam Scaligeri pugnam ſub unum Lectoris aſpectum tabella ſequens objiciet.

DIAGRAMMA

Digitized by Google

DIAGRAMMA SCALIGERIANÆ DISCORDIÆ
ſuper epochx Cyri.

Initium Cyri.

Duplex	Triplex	
In Fragmentorum Notis.	In Iſag. Canon.	In Animadverſionibus.
Primum Perſici regni anno Nabonxſſari CLaXXvIII. periodi Julianæ 4154.	I. Perſici, anno Nabonaſſari CLXXXVIII. periodi Julianæ 4154.	I. Perſici, anno Nabonaſſari CLXXXVIII. periodi Julianæ 4154.
Secundum Babylonici, anno Nabonaſſ. CCXVII. periodi Julianæ 4183.	II. Babylonici anno Nabonaſſ. ccex. periodi Julianæ 4175. x Perſico exordio, anno axrI.	II. Babylonici anno Nabonaſſ. ccvrII. per. Julianæ 4174. a Perſico exordio anno xxI.
	III. Totius Aſiæ anno Perſici regni xaIx, exeunte, adeoque Nao. ccxvII. per. Julianæ 4183.	III. Aſiæ totius anno per. Julianæ 4183. Nabon. ccxvII. a perſico initio, anno xxIx.

Nabonidus x Cyro victus & captus eſt.

In Fragmentia.	In Iſag. Canonibus.	In Animadverſionibus.
Anno Nabon. ccxvII. per. Jul. 4183. Perſici regni xXIa, undecim a capta Babylone.	Anno Nabon. ccrx. per. Julianæ 4175. Perſici regni xnno xxII. a capta Babylone anno tertio.	Anno Nabon. ccvIIr. per. Jul. 4174. Perſici regni anno xxI. a capta Babylone anno ſecundo.

Moritur Cyrus.

Lib. v. de Emendat.	In Iſag. Canonibus.	In Animadverſionibus.
Anno Nabonaſſari CCXVIII. periodi Julianæ 4184. a Perſico initio anno exeunte xxx. & ineunte xxxI. a Babylonico initio, anno primo delito.	Anno Nabon. CCXVIII. periodi Julianæ 4184. a Perſico initio anno exeunte xxx. a Babylonico xnno exeunte x. xb Aſiatico, anno exeunte primo, ineunte ſecundo.	Anno Nabon. CCXIX. per. Julian. 4185. a Perſica initio anno exeunte xxxI. & ineunte xaaIs. x Babylonico initio, anno exeunte xt. ineunte a Ia. ab Aſiatico, anno ineunte tertio, exeunte a.

Ad extremam duo xb Scaligero ponuntur, quæ vereor ut obtinere poſſit: quorum alterum eſt, Cyrum xaaI. annum attigiſſe, immo vero, ut ex Animadverſionibus Euſebianis colligitur, xxaII. Nam Herodotus non plures, quam xxIx. aſſignat, Cteſias xax. de quo paullo poſt agetur. Alterum, Nabonidi annum decimum ſeptimum, & ultimum tanto ante captam Babylonem, & Babylonici imperii ſumptum a Cyro primordium deſiiſſe. Quippe ſtatim poſt annos xvII. Nabonidi ultimi Chaldæorum regis, anni novem Cyri Perſarum regis in Mathematico Canone ſubjiciuntur, quem nos libro ſuperiore cap. xvII. reddidimus. Atqui ſi inter poſtremum annum Nabonidi & initium Cyri decem anni intercederent; (quod in Notis ad Fragmenta pag. xv. docet Scaliger. Ait enim decimum ſeptimum annum Nabonidi eſſe xtx. Cyri, & Nabonaſſari CCVt. primum vero Babylonici regni Cyro contigiſſe anno Nabonaſſari ccxvIr.) falſo Canon ille Mathematicus in ſerie Babyloniorum regum annos Cyro tribueret novem, cum unus dumtaxat aſſignandus fuerit, cum interregno x. annorum, vel Ia. ab ultimo Nabonidi ad Cyri primum, & unicum Babylonici regni: atque ita numerus annorum, qui a Nabonaſſaro ad Alexandrum, & in Canone illo, & x Ptolemæo, ceteriſque Mathematicis vulgo concipitur, annorum ccccxxIv. tribus circiter annis augendus eſſet. Idem etiam accidet, ſi poſteriorem Scaligeri ſententiam amplectimur, quæ in Animadverſionibus exponitur. Ibi enim in diagrammate pag. 84. propoſito, primus annus Nabonidi imputatur anno Nxbonaſſari cxc. vel cxcr. ultimus Cyri xnno CCXtX. Ab anno cxc. xd ccxIx. intervallum eſt annorum xxtx. At vero Nabonidi xvII. anni cum Ix. Cyri annos domtaxat xxvI. efficiunt. Proinde duo, treſve anni ad ſummam accedent. quod Mathematicis omnibus eſt inauditum. Hi enim ab initio Nabonaſſari ad ultimum Alexandri annos præciſe putant ccccxxIv. Quod autem in Fragmentis, & Appendice ad libros de Emendat. Temporum addirx, Herodotum affirmare putat, poſt victum Nabonidum, qui extra Babylonem in arce Boſippena deditionem fecit, Babylonios multis annis obſidionem toleraſſe: vel hoc Herodotus non dicit, ut poſtea demonſtrabimus: vel ut dicere velimus, non ideo conſequens eſt, idipſum finitis annis Nabonidi xvII. accidiſſe, adeo ut tot annorum interregnum ab ejus ultimo ad Cyri Babylonicum initium interceptum ſit, quod incauto, & valde imprudenti Scaligero accidit. Quare quantumlibet annorum inter deditionem Nabonidi, & Babylonicum Cyri primordium excutiſſe putemus, totum id ſumma illa xvII. Nabonidi annorum exhaurire debet, quo certiſſimum x Nabonaſſaro xd Alexandrum M. intervxllum immotum permaneat.

CAPUT XIV.

Rerum a Cyro geſtarum hiſtoria ex Herodoto, Cteſia, & Beroſo perſtringitur.

CHRONOLOGIÆ, uti ſæpe dictum eſt, totius cardinem ac fundamentum Cyri primordia continent, a quibus & antecedentium fere temporum, & poſteriorum ratio, & omnia fere ſacræ hiſtoriæ cum profana concordia dependet. Quamobrem omni ope ac diligentia perquirendum initium eſt Cyri, Perſicique regni. Hujus autem, ut & doctrinæ totius temporum, præſidia ſunt duo; hiſtoria, & character temporum; quæ ambo mutua ope nos ad veritxtis inveſtigationem rutiſſimo compendio perducunt. Hiſtorica narratio inſtar eſt ὕλης, ac materiæ; character, εἴδους atque formæ. Itaque prior illa eſt ordine naturæ: iſta cognitionis poſterior, quæ ad alteram dirigendxm caſtigandamque pertinet. Ut igitur Cyri Perſicique regni epochxm xdſtruamus, viſum eſt ex Herodoto,

Digitized by Google

atque Cteſia ſummam vitæ ipſius geſtarumque rerum perſtringere, ut ex amborum antiquitate, & auctoritate principum comparatione atque conflictu ſubtilius elimata veritas eniteat. Xenophontem autem, quia fabulam de Cyro potius, quam hiſtoriam edidit, conſulto præterimus.

Quæ Herodotus de Cyro referat. Ergo ut ab Herodoto ſumamus initium, Cyrum ille refert Aſtyagis Medorum regis nepotem fuiſſe ex Mandane illius filia, & Cambyſe Perſa; cui quidem uni de populo filiam ideo ſuam Aſtyages in matrimonium dedit, ne ſi nobili cuipiam nuberet, fatalis ille in Aſtyagis, ac Medorum exitium puer indidem ortus ad reſponſi fidem implendam paternis opibus uteretur. Erant Perſæ per id tempus obſcuri, Mediſque ſubjecti. Ad hos Cyrus poſteaquam adolevit, opes imperiumque tranſtulit, eo rerum, bellorumque decurſu, qui ex Herodoto, ceteriſque notiſſimus eſt, & a nobis ideo prætermittendus. Aſtyages cum annis imperaſſet quinque ac triginta, regno ſpoliatus, ac privatus apud nepotem aliquamdiu vixit. Aſtyage victo primum cum Crœſo, Lydiſque bellum fuit. Crœſus affinitate vinctus Aſtyagi: (hic enim Crœſi ſororem Alyattis filiam ex fœdere cum Cyaxare inito duxerat:) ut & propinqui injuriam perſequeretur, & paullatim efferentem ſe Cyrum compeſceret, bellum Perſis indixit. Cyrus eadem, qua contra Medos pugnaverat, adverſus Lydos felicitate certavit. Victoriæ præmium Lydia, ac reliqua omnis Aſia cum maritimis Græciſque civitatibus exſtitit. Reliqua erat Babylon cum Bactris, Sacis, & Ægyptiis. Impoſito Aſianis Harpago, adverſus Aſſyrios, eorumque caput Babylonem tranſtulit bellum: cujus rum rex erat Labynitus Nitocridis filius. Poſt longam obſidionem potitus urbe novam deinde, ac poſtremam in Maſſagetas expeditionem ſuſcipit; in qua & mortuus eſt, cum annis regnaſſet XXIX.

Quid Cteſias. Hæc Herodotus. Cteſias vero primum Aſtyagem negat ullo cum Cyro jure propinquitatis fuiſſe conjunctum: victum tamen ab eodem eſſe narrat, & in honore habitum; cujus filiam Amytim uxorem duxit. Poſtea Bactrios refert ſponte ſe Cyro ſubdidiſſe. Bellum inde contra Sacas ſuſceptum, quorum regem Amorgem in poteſtatem habuit. Secuta eſt expeditio Lydica contra Crœſum: qui cum urbe regia captus, & in Mediam deportatus, ibi ingenti urbe prope Ecbatana donatus eſt. Aſtyages per Petiſacan a Cyro arceſſitus in itinere ab eodem Petiſaca necatur. Poſtremum Cyro bellum contra Derbicas fuit; a quibus in prælio ſauciatus triduo poſtea moritur, cum filiis ante obitum mandata plurima dediſſet: e quibus juniorem Tanaaurcem Bactrianorum, Choramniorum, Parthorum, & Carmanorum principem inſtituit. Regnavit annos XXX. Hæc de Cyro Cteſias.

Beroſus. Quibus pauca quædam ex Beroſi fragmento ſubjicienda ſunt, ubi auctor eſt, anno Nabonidi Chaldæorum ultimi regis decimo ſeptimo Cyrum, cum Aſiam antea reliquam ſibi ſubjeciſſet, in Babyloniam irrupiſſe. Cui Nabonidus cum copiis occurrens ingenti prælio victus cum paucis aufugit; ſeque Borſippenorum oppido concluſit. Cyrus occupata Babylone Nabonidum obſidere eſt aggreſſus. At ille viribus impar, ac ſibi diffidens ultro ſe dedidit: quem Cyrus humaniter acceptum in Carmania collocavit; ubi & ad obitum uſque conſedit.

Ex horum trium auctoritate Scriptorum, ut de reliquis taceam, quos ætate poſteriores ab iis fontibus, ac præſertim Herodoti, totam illam hiſtoriam derivaſſe conſtat; ſatis exploratum eſſe illud arbitror, de quo in præſentiarum agitur; Cyrum aliquot annis poſt exſtinctum Medorum imperium, & Perſarum potentiam erectum, Babyloniam occupaſſe; nec utriuſque regni dominatum eodem tempore, annove corripuiſſe. Quare vehementer Chronologi quidam recentiores hallucinati ſunt, qui unum & eumdem annum Cyro putant imperii utriuſque dediſſe primordium. Qui manifeſtus error vix eſt ut refutationem ullam mereatur. Nos Herodotum ceteroſque hiſtoriæ principes ſecuti initia duo Cyri, atque epochas duas diſtinguimus; alteram Perſici regni, Babylonici alteram. Tum ex Herodoti & Cteſiæ conſenſu illud ſtatuimus; Cyrum annis triginta regnaſſe; hoc eſt XXIX. expletis triceſimum inchoaſſe. Tertium autem Aſiatici totius imperii principium tamquam fictum & commentitium reſpuimus: quod ideo Scaliger excogitavit, ut ſeptuaginta annorum captivitatem novum illud Cyri in exordium deſineret. Hoc vero, cum de LXX. iſtis annis agetur, ſupervacaneum eſſe demonſtrabimus. Interim duo illa Cyri primordia ſuis annis conſignanda ſunt.

CAPUT XV.

De epocha Perſici regni a Cyro initi, quæ & ex Hiſtoria & Aſtronomicis obſervationibus adſtruitur.

NIHIL tanto Chronologorum omnium veterum perinde ac recentiorum conſenſione firmatum, ac ſtabilitum eſt, atque epocha Cyri prior, quod ad Olympiadem ſpectat. Nullus enim ex antiquis Olympiadæ LV. Cyrum Perſis regnare cœpiſſe non prodidit, & quidem ineunte: hoc eſt ut agon ipſe in annum illius primum incurrerit. Hunc accuratiſſimorum Scriptorum exquiſitam in ea re concordiam luculentiſſimus teſtis adſtruit Africanus apud Euſebium lib. X. de Præparat. Μετὰ δὲ ο΄ τῆς αἰχμαλωσίας ἔτη Κῦρος Περσῶν ἐβασίλευσεν, ᾧ ἔτει Ὀλυμπιὰς ἤχθη νε΄ ὡς ἐκ τῶν Βιβλιοθηκῶν Διοδώρου, καὶ τῶν Θάλλου, καὶ Κάστορος ἱστοριῶν, ἔτι δὲ Πολυβίου, καὶ Φλέγοντος ἐστιν εὑρεῖν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων, οἷς ἐμέλησεν Ὀλυμπιάδων. ἅπασι γὰρ συνεφώνησεν ὁ χρόνος. Κῦρος δ' οὖν τῷ πρώτῳ τῆς ἀρχῆς ἔτει, ὅπερ ἦν Ὀλυμπιάδος νε΄ ἔτος τὸ πρῶτον, &c. *Poſt* LXX. *vero captivitatis annos Cyrus Perſis regnare cœpit: quo anno celebrata eſt Olympias* LV. *ut in Bibliothecis Diodori, Thalli atque Caſtoris hiſtoriis; nec non Polybii, & Phlegontis ſcriptum reperies: ſed & apud alios auctores, qui Olympiadas deſcripſerunt. De tempore enim inter omnes convenit. Cyrus itaque anno regni primo, qui & Olympiadis* LV. *primus fuit*, &c. Quamvis perperam captivitatis Babylonicæ ſeptuageſimum annum in Perſicum Cyri primordium deſinat. (Hoc enim ſuo loco refutabitur.) recte tamen hoc ipſum exordium Perſici regni definit anno primo Olympiadis LV. Sed cum Julianis duobus annis Iphiteus, ſive Olympiadicus quilibet reſpondeat, ſenoſque de utroque menſes decerpat dubitari poteſt utrum primo, an poſteriori ſemeſtri Cyri initium illigandum ſit: hoc eſt, an periodi Julianæ 4154. quo LV. Olympias, id eſt Iphiti annus CCVII. iniit; an potius anno 4155. Cyrus Perſis imperare cœperit. Scaliger ubique Cyrum iniiſſe ſcribit anno periodi Julianæ 4154. maxime in hoc libro, & lib. II. Iſagog. Canon. pag. 133. nec abhorrent Chronologi ceteri; qui anno illo Juliano, quo agon commiſſus eſt, Cyrum cœpiſſe vulgo referunt. Ego vero, quamquam leve iſtud eſt diſcrimen, malim id in ſequentem annum conferre, periodi Julianæ 4155. Quod partim ex hiſtoria, partim ex Aſtronomicis obſervationibus eruitur. Hiſtorici nos docent Cyrum Perſis regnaſſe annos ferme XXX. Herodotus enim annos XXIX. Cteſias XXX. Cicero lib. I. de Divinatione, totidem vertenter aſſignat: ut & verus Chronologus apud Clementem Alexandr. lib. I. Strom. Itaque XXX. annum aut implevit, aut, quod propter Herodoti auctoritatem veriſimilius eſt, inchoavit. Forſuſſe primus ex XXX. ſolidis ante Medos, Aſtyagemque devictum Perſico ſoli regno imputandus eſt: ſi quidem antequam Aſtyagem ſuperaret aliquantum in apparatu belli temporis inſumpſit, & interim ſolam Perſidem obtinuit; quod ſpatium haud recte Scaliger in Notis ad Fragmenta, pag. XXXVIII. ad annos plures extendit. Ego vel eodem anno, vel altero certe, quam ab Aſtyage deſecere Perſæ, exſtinctam Medorum imperium arbitror. Non enim tantum inter Cyri defectionem, & victoriam de Aſtyage interceſſiſſe temporis Herodotus ſignificat. Non minus ex Herodoto, aliiſque melioribus Hiſtoricis conſtat, Cambyſen Cyri filium annis poſt parentis obitum regnaſſe, non integros VIII. ſed VII. cum menſibus V. de quo poſtea. Item poſt Cambyſen Magos ſucceſſiſſe menſibus VII. Darium inde regnaſſe. Unde ab initio Cyri ad Darium anni ſunt ſolidi XXXVIII. Quibus ex hiſtoria ſtabilitis, Aſtronomicas τηρήσεις ad præſidium advocamus. Tres ſunt eclipſes a veteribus proditæ, quæ ad Cyri Perſarumque primordium nos certiſſime deducunt. Prima lunaris eſt defectio, quam Ptolemæus refert lib. V. pag. 125. editionis Græcæ, quæ Cambyſis VII. contigit, Nabonaſſari CCXXV. Phamenoth XVII. periodi Julianæ 4191. Julii XVI. qui eſt annus Olymp. LXVI. ſecundus, ſive Iphiti CCLIV. iniens. Secunda convenit eodem auctore Ptolemæo, pag. 10a.

Darii

Darii Hyſtaſpis F. anno viceſimo, Nabon. ccxLvI. Epiphi xxvIII. Tempus congruit anno per. Jul. 4212. Novemb. xIx. feria II. anno tertio Olympiadis LXIX. ſive Iphiti ccLxxv. Tertia denique, ut eodem loco refert Ptolomæus, accidit Darii Hyſtaſpis F. anno xxxI. Nabonaſſari ccLvII. Tybi III. Annus hic eſt per. Jul. 4223. Apr. xxv. fer. III. Olymp. LXXII. anno primo exeunte, ſequente ſecundo, ſive Iphiti vergente ccLxxxv. Triplici hoc Aſtronomiæ munimento ad hiſtoricam fidem adjuncto Perſici regni epocha firmabitur. Nam ſi Darii xx. annus cadit in per. Jul. 4212. & Novemb. menſem, & xxxI. ejuſdem in Aprilem anni 4222. neceſſe eſt primum illius iniiſſe anno per. 4193. Cambyſis vero primus iniit anno per. Jul. 4185. ſiquidem ſeptimus incidit in annum 4191. Nam Darius nonniſi anno 4193. inchoare potuit: quandoquidem Novembris xIx. currebat illius viceſimus, & Aprili, xxxI. quod paullo poſt plenius approbabitur. De anno itaque 4192. ſi xxxvIII. ſolidos exemeris, reliqui erunt 4154. Ergo ſequenti, 4155. Cyrus iniit. Nam Scaligeri argumentatio lib. v. pag. 378. quæ in annum confert 4154. ſeſe ipſa deſtruit. Ita quippe diſputat. Agathias auctor eſt, Perſarum priſcum a Cyro regnum per annos ccxxvIII. duraſſe; quibus deductis de anno 4382. per. Jul. in quo victus fuit Darius ultimus, remanent anni 4154. initium Cyri. Verum ſi detractis 228. de 4182. ſuperſunt 4154. ſequens annus Cyri primordium habeat neceſſe eſt. Ita enim ſubtractionis annorum ejuſmodi ratio poſtulat, ut in cyclorum putatione accidit. Nam primus illorum 228. eſt 4155. Quapropter Cyrum & Perſicum regnum iniiſſe Medis extinctis aſſerimus, anno per. Jul. 4155. Nabonaſſari CLXXXIX. anno mundi 3425. a diluvio, 1769. ab ortu Abraami 1477. ab exitu Iſraelitarum, 972. a condito Templo 453. ab eodem everſo, anno xxx. Idem annus ab Aſſyriorum & Beli primordiis eſt 1617. poſt ἅλωσιν Trojanam, 626. a Medorum initio, 318. Iphiti 217. ſive Olymp. LV. primus exiens: ab urbe condita 195. ante Chriſtianam æram, 559. ab initio ſeptuagenariæ ſervitutis 49. ſextus circiter ab obitu Nabuchodonoſori: anno Judaici computi 3202. currente, cyclo Lunæ XIII. Solis xI. regnante Romæ Servio Tullio anno ejus circiter viceſimo.

CAPUT XVI.

De Cyri altero initio, quod eſt Babylonici imperii.

QUOTO regni ſui anno Babylone potitus ſit Cyrus, nulla in hiſtoria declaratum legimus. Xenophon quidem ſeptem annos Babylonici regni Cyro tribuit; quod & Torniellus amplexus eſt. Sed quantum in hiſtoria Xenophonteis illis habendum ſit fidei ſupra docuimus. Mathematicus ille Canon, quem lib. v. cap. xvII. cap. II. protulimus, in Babyloniorum regum catalogo, poſt Nabonadium, nominat Cyrum; cui annos imputat Ix. quod & probabile nobis videtur. Itaque Cyrum arbitramur anno regni ſui xxI. abſoluto, & inchoato jam ſecundo ac viceſimo, Babylonem cepiſſe, & Babylonium imperium iniiſſe: at triginta illi, quibus univerſe regnavit, anni conficiantur. Proinde Babylonem, ſi ita placet, aliquot ante annos obſidere cœperit, & cum Nabonido bellum geſſerit. Neque enim ſatis evidens eſt, quantum temporis ab expeditionis Babylonicæ principio, ad Babylonis ἅλωσιν, vel Nabonidi expugnationem interceſſerit. Nos annum primum Babylonici imperii ſtatuimus in per. Jul. 4176. mundi 3446. Nabonaſſari ccx. quot etiam Mathematicus ille Canon ab exordio Nabonaſſari ad Cyri primum computat: Urbis conditæ ccxvI. Olymp. LX. anno tertio ineunte, ſive Iphiti ccxxxIx. ab initio ſeptuagenariæ ſervitutis anno LXX. qui & Babyloniorum imperium terminavit; cyclo Solis Iv. Lunæ xv.

Ante Babylonicum bellum Cyrus cum Lydis, Crœſoque Lydorum rege conflixit. Euſebius in Chronico captum a Cyro Crœſum, exſtinctumque Lydorum regnum perhibet anno I. Olymp. LVIII. qui eſt per. Jul. 4166. ab exordio Cyri duodecimus. Ac Scaliger in Animad. ad annum MCCCCLXIX. & in Iſag. Can. pag. 320. contigiſſe vult anno primo Olymp. LIX. idque ex Laertio in Periandro colligit. Sed nihil tale apud Laertium reperias. qui Soſicratis dumtaxat opinionem refert, affirmantis Periandrum ante Crœſum obiiſſe. Σωσικράτης δέ φησι πρότερον Κροίσου τελευτῆσαι αὐτὸν ἔτεσι τεσσαράκοντα καὶ ἑνὶ πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς ἐνάτης Ὀλυμπιάδος. *Soſicrates vero teſtatur ipſum ante Crœſum mortuum eſſe annis* XLI. *ante* XLIX. *Olympiadem*. Hæc ambigua ſunt. Neſcias enim utrum mortuum dicat eſſe Periandrum annis ante Crœſum XLI. an ſimpliciter ante Crœſum, & XLI. annis ante Olympiadem XLIX. puta Olympiade xxxvIII. Itaque ab Euſebii ſententia non temere dimoveor. Diogenis porro verba priorem ad mentem interpretor; uti Periander anno XLI. ante Crœſi calamitatem obierit; nempe Julianæ periodi anno 4126. Olympiadis XLVII. anno Iv. quod tempus Olympiadem XLIV. quinquennio præcedit. Nam πλατικῶς tempus illud Soſicrates circumſcripſit. Euſebius annum primum Periandri conjicit in annum I, Olymp. xxxvIII. qui eſt periodi Julianæ 4086. currente Abraami anno 1389. Euſebiano, qui cœpit anno periodi Julianæ 4085. Ita egregie conſentiunt omnia.

CAPUT XVII.

De Cambyſis initio, & Cyri obitu.

INDUBITATA eſt hujus regis epocha ex Aſtronomicis obſervationibus, quas ſupra cap. xv. retulimus. Harum prima, auctore Ptolemæo libro v. pag. 125. accidit anno vII. Cambyſis, Nabonaſſari ccxxv. Phamenoth xvII. Thoth hujus anni incidit in Kal. ipſas Januarias, feria Iv. hora xI. a meridie diei xvI. in Horizonte Babylonico; Alexandriæ vero, hora una $\frac{1}{4}$ ante mediam noctem. Tempus convenit anno per. Jul. 4191. Julii xvI. nocte illa quæ inter xvI. & xvII. interceſſit, feria Iv. ſequente v. cyclo Solis xIx. Lit. E. cyclo Lunæ xI. anno Judaico 3238. cujus Tiſri character eſt 3, I, 1072. Septembris x. feria 3. anno per. Jul. 4190. Thamuz Julii II. feria Iv. cujus character 4, 9, 262. Ergo xvI. Thamuz horis ab initio noctis Iv. $\frac{1}{4}$ in meridiano Alexandrino, plenilunium eclipticum incidit. Noſtræ tabulæ verum plenilun. exhibent horæ 10, 54'. a meridie diei 16. Julii Alexandriæ. Defectio ipſa cum digitorum non amplius 6. a Ptolemæo fuiſſe dicatur; ex Tychonicis epilogiſmis, & noſtris, ac Longomontani tabulis digitorum eſt amplius 8. Tenuit horas 3, 22'. Cœpit hora 9, 16'. Deſiit hora poſt mediam noctem diei 17. Julii 0', 38''. Sol in gradu Cancri 16, 46'. Ex iis Cambyſis initium adſtruitur anno per. Jul. 4185. quod & recte lib. v. de Emend. ſcripſit Scaliger. Male vero in Iſag. Canonibus libro II. pag. 133. contulit illud in annum 4184. Cyrus anno 4155. regnare cœpit; cui xxx. anni ſaltem inchoati tribuuntur. Ad 4154. adde xxx. fiunt anni 4184. Igitur ſequente, 4185. Cambyſes regnum adiit, anno mundi 3455. Nabonaſſari ccxIx. Olymp. LXII. anno quarto, vel exeunte tertio, Iphiti CCXLVII. exeunte, vel ineunte CCXLVIII. Regnavit porro Cambyſes annis, ut Herodoto placet, vII. cum menſibus v. Magi vero menſibus vII. qui octavum Cambyſis annum expleverunt. Ideo Cambyſi quidam octo annos aſſignant. Cteſias vero annos Cambyſis numerat xvIII. Clemens Alex. lib. I. Strom. ex vetere Chronologo annos xIx. Hæc ſi vera ſunt, dicendum eſt Cambyſen ſuperſtite adhuc Cyro in ſpem imperii, aut conſortium adſcitum; idque ſubinde poſt Babylonem captam; quod & alias a Perſis regibus factum eſſe meminimus.

Theophilus lib. III. ad Autolycum Cyro annos tribuit octo & triginta, eumque mortuum refert Olympiade LXII. Suſpicor errore librarii octo ad ſummam additum fuiſſe. Porro annus per. Jul. 4184. initium dedit anno tertio Olympiadis LXII. At ſi octo ſupra triginta regnaſſet annis, cum omnium conſenſu Cyri primordium anno congruat primo Olympiadis LV. non caderet illius exitus in Olymp. LXII.

CAPUT XVIII.

De tempore occupatæ a Perſis Ægypti, deque poſtremis Ægypti regibus ex Herodoto; quorum ex Ezechiele hiſtoria caſtigata: & ejuſdem Prophetæ locus illuſtratur.

AEGYPTIORUM origines, ac Dynaſtias, quas Africanus & Euſebius ſcriptis prodiderunt, fabuloſas, &, quod ad vetuſtatem attinet, commentitias eſſe, cum res ipſa loquitur, tum nos breviter ſuo loco ſignificavimus. Quocirca paucos ex Ægyptiis regibus, ac poſtremos duntaxat hoc loco perſtringemus; quorum ex Herodoto, ac Diodoro exploratiora ſunt tempora: quique ad ſacræ hiſtoriæ notitiam adjumento eſſe poſſunt. Herodotus lib. II. refert poſt varios Ægypti reges, ac poſtremo duodecim illos, qui communiter regnarunt, unum ex iis Pſammitichum regnaſſe annis LV. Huic Necos filius ſucceſſit, annis XVI. Inde Pſammis Neco filius, annis VI. Quem Apries ejus filius excepit, annis XXV. Ab hoc deficiens Amaſis regnum occupavit, annis XLIV. Adverſus hunc Cambyſes expeditionem ſuſcepit. Sed cum in Ægyptum perveniſſet, mortuus jam erat Amaſis, ejuſque loco regnabat Pſammenitus; qui ſex menſibus imperavit. Hæc Herodotus. Diodorus vero Apriem regnaſſe ſcribit annis XXII. Amaſin vero, LV. quem & mortem obiiſſe narrat ſub Cambyſis expeditionem, circa tertium annum Olympiadis LXIII. Secundum Herodotum ab initio Pſammitichi ad Pſammenitum anni ſunt CXLVI. menſes VI. Euſebius in Chronico ſcribit Cambyſen anno V. regni ſui Ægyptum obtinuiſſe, anno tertio Olympiadis LXIII. Primus annus Cambyſis jam a nobis conſtitutus eſt in anno periodi Julianæ 4185. quarto ineunte Olymp. LXII. Quintus ergo cadit in annum periodi Julianæ 4189. quo cœpit annus quartus Olympiadis LXIII. Unde illo ipſo periodi Julianæ 4189. Ægyptum occupavit, ut & anno quinto, & Olympici luſtri anno tertio iſtud acciderit. Neque Scaligerum audiemus, qui ad annum Euſebiani Chronici MCCCCXCI. ſatius eſſe notat anno ſexto Cambyſis Ægypti occupationem tribuere, quam quinto: quoniam, inquit, VIII. ſolidos imperavit, & tres potitus eſt Ægypto. Sed horum prius falſum eſt: neque enim octo annos explevit; poſterius verum erit, ſi quinti partem ad octavi anni quinque menſes adjicias. Si igitur de 4189. deducantur anni CXLVI. reliqui erunt 4043. Itaque anno periodi Julianæ 4044. iniit Pſammitichus, ſi Herodotum ſequimur. At ex Diodoro conficiuntur anni CLIV. qui deducti de 4189. dant epocham Pſammitichi anno 4036. Nos Herodotum, utpote antiquiorem, magis amplectimur: e quo laterculum ſequens Ægyptiorum illorum regum deſcripſimus.

Error Scaligeri.

Reges Ægypti ex Herodoto.	Anni regni.	Initium regni.
Pſammitichus	LV	4043
Necos	XVI	4098
Pſammis	VI	4114
Apries	XXV	4120
Amaſis	XLIV	4145
Cambyſes *	IV	4189
Colliguntur anni ad Cambyſen uſque CXLVI.		

Euſebius in Chronico aliter regum illorum tempora diſpenſat: aliter Africanus; a quibus ambobus diverſus eſt Scaliger. Horum omnium ſententias ſequenti laterculo deſcribam.

ÆGYPTII REGES novissimi.			
Ex Africano		Ex Euſebio.	Ex Scal. lib. Can. p. 129.
Pſammitichus	LIV	XLIV	XLIV
Nechao II.	VI	VI	XVII
Pſammuthis	VI	XII	XVI
Vaphres	XIX	XXX	XXV
Amaſis	XLIV	XLII	XLIV
Pſammecherites	m. VI	Colliguntur anni CXXXIV	Colliguntur anni CXLVI
Colliguntur anni CXXIX m. VI.			

Vides ut ab Herodoto, Diodoro, cæteriſque diſcedat in pleriſque Scaliger, neque certum aliquem ſequatur auctorem: & tamen in annorum ſumma nobis cum illo convenit. Illud præcipue mirum, quod Pſammi filio Nechao, annos XVI. aſſignet; quot nemo Scriptorum imputat. At idem in Notis ad Fragmenta, pag. XLI. Herodotum plane ſequitur. Sed perperam cum epocha Amaſidis a Diodoro conſtituta Herodoti calculos comparat. *Ab initio, inquit, Nechao ad initium Amaſidis anni ſunt* XLVII. *qui deducti de anno* CLXVIII. *Nabon. quo Amaſin cœpiſſe putat Diodorus, relinquunt annos Nabonaſſari* CXXI. *qui eſt primus Nechao. Ita Nechao deceſſerit anno Nabon.* CXXXVII. *circa initium regis Joakimi. Atqui fuſus eſt a Nabuchodonoſoro anno* IV. *Joakimi. Videndum igitur utrius culpa ſit. Nam certe alterutrius culpa eſt.* Immo vero neutrius eſt culpa, ſed ipſiuſmet Scaligeri; qui jocalariter rationes utriuſque conturbat. Diximus ſupra Diodorum Aprii annos tantum XXII. tribuere, Amaſidi LV. reliquorum annos tacere. Itaque ſi ex Herodoto ſuppleveris; ultimus Necao in tertium exeuntem Joakimi, & ineuntem quartum incidet. Etenim ultimus Amaſidis cadit in annum periodi Julianæ 4189. Ab initio Necao ad ultimum Amaſidis ex Diodori ratiociniis conficiunt anni XCVIII. Ii deducti de anno 4189. dant initium Necao anno 4091. Ergo cum regnaverit annos XVI. ultimus ejus cœpit anno 4106. deſiitque anno 4107. quo quartus iniit Joakim. Ita cum Scriptura hac ex parte congruit Diodorus, quod in annum IV. Joakimi confert exitum Necao. In Prolegomenis Operis de Emendat. Temporum, rurſum Diodori epilogiſmos cum Herodoteis permiſcet. Amaſidi enim LV. annos aſſignat. Tum Nechao circa annum IV. Joakimi mortuum aſſerit; quod merito poſtea retractavit. Tutiſſimus eſt Herodoti calculus; &, quod gratiſſimum hiſtoriæ ſtudioſis accidit, cum ſacris codicibus ſatis congruit. Secundum hunc Nechao anno regni ſui X. a Nabuchodonoſoro victus eſt; & poſt cladem illam ſex annis ſupervixit. Herodotus porro lib. II. ſcribit Necon cum Syris pedeſtribus certaſſe copiis, eoſque ad Magdolum viciſſe. Hæc eſt illa pugna, in qua Joſias occiſus eſt. Lib. IV. Reg. XXIII, 29. *In diebus ejus aſcendit Pharao Nechao rex Ægypti contra regem Aſſyriorum, ad flumen Euphraten, & abiit Joſias rex in occurſum ejus, & occiſus eſt in Mageddo, cum vidiſſet eum.* Idem & lib. II. Paral. XXXV, 20. ubi & locum deſignat ad Euphratem, quo Nechao contendebat, nempe Charcamis. Magdoli præterea Hieremias meminit, cap. XLVI, 14. Quocirca anno regni ſui VI. Nechao Joſiam occidit, & Hieroſolymitanam civitatem grandi ære multavit, ac Joakim regem conſtituit. Poſtea anno X. regni ſui, Joakimi quarto victus eſt a Nabuchodonoſoro, ut eſt cap. XXIV, 7. Libri IV. Reg. neque tamen occiſus in eo prælio, ſed annis ſex ſuperſtes fuit. Et hactenus quidem ex Herodoto hiſtoria ſuccedit. Sed Ezechielis caput XXIX. perdifficilem ei controverſiam facit: quo capite Pharaoni Ægyptio regi

Alius error de Amaſide.

Ezechielis locus illuſtratur.

* Emendabat hic *Petavius*: Pſammenitus m. VI. 4189.

regi Propheta cladem extremam, vaſtitatemque prænunciat; atque adeo totus ut quadraginta annos deſerta ſit Ægyptus, & ad ſolitudinem redactis oppidis habitatore careat. Verba Ezechielis adſcribenda ſunt; com. 10. *Dabo terram Ægypti in ſolitudines, gladio diſſipatam, a turre Syenes, uſque ad terminos Æthiopiæ. Non pertranſibit per eam pes hominis; neque pes jumenti gradietur in ea; & non habitabitur quadraginta annis*, &c. Mox, com. 13. *Poſt finem quadraginta annorum congregabo Ægyptum de populis, in quibus diſperſi fuerant*, &c. *Et erunt ibi in regnum humile.* Vix aſt ut cum iſtis Prophetæ verbis Herodotus in concordiam poſſit adduci. Etenim poſt Hieroſolymorum vaſtationem, quæ ultimo Sedeciæ, anno periodi Julianæ 4125. contigit, ac Tyri obſidionem, decimo tertio anno finitam: cujus exitus in annum Nabuchodonoſori circiter xxx. per. Jul. 4137. congruit, Ægyptiacam expeditionem Nabuchodonoſor aggreditur, ut ex eodem capite xxix. Ezechielis, com. 18. colligitur. (de qua re vide quæ capita poſtremo lib. ix. dicta ſunt.) Huic porro Babyloniorum excurſioni ſuccedere debuit quadragenaria illa Ægypti vaſtitas, & interregnum; de quo nulla profanos apud hiſtoricos mentio. Nam Apriæ regi ſucceſſor ab Herodoto datur Amaſis; huic Cambyſes anno Perſici imperii quinto. Numquam igitur ſine regno, ac principe fuerit Ægyptus, ſi Herodoto credimus.

Quæſtionis explicatio. Ut hanc quæſtionem paucis abſolvam; ita ſtatuo: Quemadmodum tota illa, quam ex Herodoto perſtrinximus, Apriæ, ſive, ut Hieremias vocat, cap. XLIV, 30. Ephree regis & Amaſidis hiſtoria non penitus conficta eſt: ſic in ea quædam eſſe commentitia, & ab Ægyptiis contra fidem veritatis addita. Quamobrem a Babyloniis occupatam arbitror Ægyptum, pro eo atque Jeremias cap. XLIV. & Ezechiel prædicunt. Id autem Waphreæ temporibus evenit, cujus miſerabilem exitum lib. II. narrat Herodotus. Cum enim ob Cyrenaicum bellum infeliciter ab eo geſtum, Ægyptii defeciſſent; ad eoſque placandos miſſus Amaſis præfectus regius rex ipſe ab rebellibus eſſet factus: contra illos contendens Apries, ac prælio ſuperatus captuſque poſt paulio necatus eſt. Verum hunc Amaſin non Waphreæ, ſed Nabuchodonoſori præfectum initio fuiſſe valde ſuſpicor. Aprien vero non xxv. annis imperaſſe; ac ne xix. quidem fortaſſe: quot Africanus imputat. Hic aſt Ephrees ille, uti diximus, quem poſt Urbis, templique vaſtationem prædixit Hieremias in poteſtatem hoſtium eſſe venturum. Poſt annum itaque Nabuchodonoſori triceſimum, ac Tyriam obſidionem, Apries ab Amaſi præfecto Babylonici regis captus, & vita regnoque ſpoliatus eſt. Fingamus id, exempli cauſſa, triceſimo primo Nabuchodonoſori anno eſſe factum; periodi Julianæ 4138. Deinceps ergo Babylonicis regibus Ægyptus paruit, ac rege ſuo caruit. Imo vero diverſis attrita cladibus quadraginta annis pene ad ſolitudinem redacta manſit, Amaſida interim gubernante; donec Babyloniorum opibus paulatim attenuatis, excuſſo jugo, Amaſis ex Præfectura regium ſibi nomen aſſumpſit; quod annis aliquot ad Cambyſen uſque Perſarum regem obtinuit. At Ægyptii Præfecturæ tempus, quod ſatis diuturnum fuit, cum regno confuderunt, itaque ab illis didicit Herodotus. Quod autem Ezechiel extremam Ægypti deſolationem indicare videtur; non ſic ejus accipienda ſunt verba, quaſi inculta penitus, & habitatoribus vacua iterum fuerit. Sed hyperbole eſt in ſacris libris admodum frequens; qua vehementiorem aliquam regioni calamitatem denunciat: quæ tanta futura eſt, ut priſtinæ præſertim comparatione felicitatis, & opulentiæ mera ſolitudo videatur. Nam & oppida pleraque deſerta erunt: & mercatorum advenarumque commercio ac frequentia carebit; quod iis verbis adumbravit: *Non tranſibit eam pes hominis; neque pes jumenti gradietur in ea.*

Poſtremo, ut ad Herodotum revertar: quod is initio lib. III. Cambyſen refert contra Ægyptios bellum ideo ſuſcepiſſe, quod cum ipſe Ægyptii cujuſdam ophthalmici ſuaſu ab Amaſide filiam in matrimonium petiiſſet, Amaſis, qui concubinæ loco, non uxoris habendam ſciret, pro ea Nitetin Apriæ filiam miſerit: id parum mihi veriſimile apparet. Neque enim ſatis congruit, ut poſt annos amplius quatuor & quadraginta Nitetis adeo formoſa fuerit, ut ad Cambyſis nuptias pro puella deſtinaretur. Quare probabilius eſt, quod ab aliis proditum idem narrat Herodotus, non a Cambyſe, ſed a Cyro affinitatem illam expetitam.

CAPUT XIX.

De initio Darii Hyſtaſpis F. deque eclipſibus duabus, quæ illo imperante contigerunt: & hallucinatione Chriſtmanni.

NON minoribus firmamentis, immo certioribus Darii epocha, quam Cambyſis adſtruitur. Duplici enim obſervatione munitur. Harum prima a Ptolemæo adſtruitur lib. IV. pag. 102. Eclipſis enim lunaris accidit anno Darii xx. Nabonaſſari CCXLVI. Epiphi XXVIII. ſequente XXIX. hora $1\frac{1}{2}$. ante mediam noctem, hoc eſt horis a meridie 10, 45. in Horizonte Alexandrino. Tempus congruit anno per. Jul. 4212. Novembris XIX. feria 2. ſequente 3. nocte illa quæ inter XIX. & XX. Novembris interceſſit, cyclo Solis XII. Lunæ XIII. lit. G. anno Judaico 3260. cujus Tiſri characterem habuit 6, 9. 768. Sept. VII. anno per. Jul. 4212. Caſleu vero character 2, 11, 194. Novemb. 5. Itaque XV. Caſleu, ſive potius XVI. Judaice jam ab initio noctis inchoata, contigit eclipſis. Pariſinæ tabulæ plenilunium verum exhibent hora 11, 15'. poſt meridiem diei 19. Novembris. Cœpit defectio hora 9, 58'. Deſiit hora 0, 32'. poſt mediam noctem diei XX. Novemb. Solis verus locus in Scorpii gradu 22, 8'. Duratio horarum 2, 34'. Digitos habuit 4.

Ruſum eodem imperante Dario, anno ejus XXXI. ut eadem pag. refert Ptolem. defecit Luna anno Nabonaſſari CCLVII. Tybi III. ſequente IV. hora 10. 40'. a meridie in Horizonte Alexandr. Fuit hic annus per. Jul. 4223. mundi 3493. cyclo Solis XXIII. lit. G. Lunæ V. Apr. XXV. ſive nocte, quæ inter XXV. & XXVI. interjecta fuit, feria IV. ſequente V. anno Judaico 3270. cujus character 7, 4, 820. Sept. XV. anno per. Jul. 4222. cyclo Solis XXII. lit. A. Iiar. vero character 3, 21, 971.

Apr. IV. tranſlatione naturali propter יה Quare contigit eclipſis XVI. die jam ab initio noctis ineunte. Tabulæ quoque noſtræ plenilunium verum hora 9, 52'. referunt poſt meridiem diei 25. Aprilis. Defectionis autem initium hora 8, 58'. Finem hora 10, 46'. Duratio integra hora 1, 48'. Digitorum fuit 2, $\frac{1}{2}$. Sol in Arietis 28, 42'. Cui conſentanea fere eſt Rutenicis ex calculis Bunringhi deſcriptio, præterquam in ſitu Solis. Ex iis ambobus deliquiis initium Darii Hyſtaſpis F. concluditur. Si enim anno per. Jul. 4212. Novemb. XX. currebat annus illius XX. & per. Jul. 4223. Aprilis XXV. ejuſdem primus, ac triceſimus: neceſſe eſt ipſum iniiſſe anno per. Jul. 4193. mundi 3463. Olympiadis LXIV. anno IV. ineunte, vel exeunte III. Iphiti nempe CCLV. vel CCLVI. Nabonaſſari CCXXVII.

Error Chriſtmanni. Sed de utroque iſto Lunæ deliquio Chriſtmannus lib. de Connexione Annorum abſurdiſſimas fenrit, falſa biſſextilium ac Julianorum annorum ordinatione deceptus, quam nos lib. IV. refutavimus. Notat ille ad annum Nabonaſſari CCXLVI. in eum incidiſſe Darii viceſimum: Hipparchum vero, qui eclipſin illam deſcripſit, erraſſe, dum XXVIII. die Epiphi menſis contigiſſe prodidit; eumque a Ptolemæo notatum ac deprehenſum errorem; quem etiam per canonem decaeterïdem Julianam detegi poſſe confirmat. Si quidem Thoth Nabonaſſari CCXLVI. incidit in annum CCCCLVIII. ante ordinationem Julianam, XXVII. Dec. feria IV. quamobrem ſi hinc numeres menſes X. Ægyptios, & XXVII. dies præteritos, deſcendetur ad XVIII. Novemb. currente anno CCCCLVII. ante ordinationem Julianam, biſſextili, litteris Dominicalibus GF. Aureus numerus Kalendarii Juliani ex Lucæ Gaurici deſcriptione, fuit XIX. qui in Kalendario illo ad diem XV. Novemb. adſcriptus eſt; ſed propter anticipationem lunarem, Darii ſæculo fuit in VI. Novembris. Ergo die poſt XV. hoc eſt XX. Novemb. Epiphi ultimo, ſive Meſori primo Luna defecit. Hæc Chriſtmannus; in quibus multis modis hallucinatur. Nam neque Ptolemæus ullum in obſervatione iſta Hipparchi caſtigat errorem; & omnino certum eſt illo ipſo, quod expreſſum eſt, momento Lunam defeciſſe. Ptolemæi locus lib. IV. cap. IX. Græcæ edit. pag. 102. legitur; ubi tantum abeſt, ut Hipparchi

ratiocinia

ratiocinia falſa putet, ut ex iis opinionem ipſe ſuam adſtruat. In fine quidem libri, cap. II. alias ab Hipparcho ipſo deprehenſas Lunæ defectiones retulit, & in earum epilogiſmis Hipparchum aberraſſe cenſuit; in duabus autem illis, quas a Babyloniis traditus acceperat, nihil erroris agnoſcit. Jam ſi enneadecaeteridem Romanam adhibeas, non minus illa conveniet, uti & Aſtronomicæ tabulæ omnes. Buntinghus certe e Prutenicis eclipſis illius calculos ad annum mundi 3467. accuratiſſime ſuo more ſubduxit, qui adamuſſim cum Hipparchi & Ptolemæi deſcriptione congruunt. Quod & alii plerique Mathematici fecerunt.

Sed Chriſtmannum falſa, & a nobis lib. IV. refutata Julianorum annorum, & biſſextilium diſpoſitio in errorem impulit. Thoth anni Nabon. CCLVI. incurrit in annum periodi Julianæ 4211. Decembris XXVII. feria IV. lit. A. Ab hoc die ad XXVIII. Epiphi, dies ſunt CCCXVIII. qui ad CCCLX. adjuncti conficiunt DCLXXXVIII. dies; de quibus ſubducti CCCLXV. relinquunt CCCXXIII. hoc eſt Novembris XIX. anno periodi Julianæ 4212. qui eſt CCCCLVII. ante Julianam ordinationem. Si enim de anno confuſionis 4668. qui Julianum primum proxime præceſſit, detrahas annos 457. relinquetur annus 4211. Ergo annus ſequens 4212. primus eſt ex 457. illis, qui Julianos antecedunt, idemque communis, non biſſextilis. At Chriſtmannus, qui annum Julianum communem inſtituit, & in annum Confuſionis biſſextum refudit, etiam quadringenteſimum quinquageſimum ſeptimum ante Julianam ordinationem biſſextilem fecit, ac biſſextilium annorum ordinem fœdiſſime conturbavit. Ex quo illud evenit, ut neomenia Epiphi XXII. Novembris inierit, non XXIII. propter intempeſtivam intercalationem biſſexti, quæ in annum ſequentem 4213. conjicienda fuerat.

Alteram obſervationem, & eclipſin non minori falſitate Chriſtmannus idem redarguit. Negat vero anno Nabonaſſari CCLVII. Tybi tertio ullam Lunæ defectionem incidere potuiſſe. Verba Chriſtmanni ex ejus libro de annorum connexione, pag. 292. hic adſcribam. *Sed non immerito*, inquit, *relationem Hipparchi ſuſpectam habet Ptolemæus, cum ait: ἐπείτα δὲ ἐκ τῶν προεκτεθειμένων κατὰ τὰς ἐν τῷ Ἱππάρχῳ ὑποθέσεις μέσων παρόδων ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ἐπὶ τὰς ἀποκαταστάσεις μοίρας ι΄, καὶ ἑξηκοστὰ ἔγγιστα β΄. Deficiunt autem ex ſupra poſitis ſecundum Hipparchi hypotheſes mediorum motuum in tanto tempore ad integras reſtitutiones gradus X. & ſexagenæ ad proximum duæ. Fieri enim non potuit, ut oppoſitio luminarium eſſet, quo tempore Hipparchus eam tradit fuiſſe. Nam Thoth Nabonaſſari 257. incurrit in annum 447. ante ordinationem Julianam, die 24. Decembris, feria prima. hinc ſi numeremus quatuor menſes Ægyptios, & 2. dies prætéritos, perveniemus ad 25. Aprilis, quo eclipſis fuiſſet in oppoſitione luminarium, juxta traditionem Hipparchi.* Hæc Chriſtmannus. In quibus ſumma eſt ἀβλεψία, cum a Ptolemæo damnatam obſervationem iſtam, ut & ineptiorem arbitratus eſt. Atqui non ſolum utramque illam τήρησιν non refellit; ſed ea veluti fundamento ad lunaris epilogiſmi caſtigationem nititur. Differit enim cap. illo nono de emendatione mediorum motuum Lunæ ſecundum latitudinem, in quibus definiendis & Hipparchum, & ſeipſum, qui Hipparchum ſecutus eſſet, antea falſum eſſe confitetur. Eum ſe vero poſtmodum errorem ſuſtuliſſe dicit ex accuratiſſimis obſervationibus. πρῶτον μὲν οὖν, inquit, εἰς τὴν αὐτῆς τῆς μέσης παρόδου διόρθωσιν, ἐξητάσαμεν ἐκλείψεις σεληνιακὰς ἀπὸ τῶν ἀδιστάκτως ἀναγεγραμμένων. *Primum igitur ad ipſius medii motus caſtigationem, quæſivimus eclipſes lunares, quam diligentiſſime conſcriptas.* Subjicit ambas illas defectiones, quæ Darii tempore contigerunt: quas cum obſervationibus aliis confert, ex eaque comparatione motum Lunæ κατὰ πλάτος emendat. Non igitur eclipſes & obſervationes ipſas reprehendit; quin potius ex illis Hipparcheas hypotheſes corrigit. Pergit Chriſtmannus; & alio argumento τήρησιν illam oppugnat. *Quod autem tunc nulla fuerit oppoſitio, etiam oſtendit enneadecaeteris Juliana. In anno enim 447. ante ordinationem Julianam aureus numerus eſt X. qui in Kalendario Juliano poſitus ad VII. Kalend. Maii: ſed propter anticipationem lunarem intelligimus novilunium fuiſſe in 23. Maii die. Itaque die decimo ſexto ante, die ſcilicet ſeptima Maii, fuit luminarium oppoſitio: hanc autem Hipparchus dicit fuiſſe 25. Aprilis: ergo plus quam decem dies deficiunt: unde colligitur mendum eſſe in numeris Hipparchicis, quos ex tabulis æqualium motuum corrigendos eſſe aſſerit Ptolemæus.* Ridicula eſt hallucinatio. Eclipſis illa, quæ anno XXI. Darii contigit, incurrit in annum CCCCXLVI. ante Julianum primum, non in CCCCXLVII. Annus erat Nabonaſſari CCLVII. cujus Thoth cœpit XXIV. Decembris, feria prima, littera A, cyclo Solis XXII. periodi Julianæ 4222. Adde menſes quatuor, & dies duos, Tybi tertius cadet in XXV. Apr. feria IV. qui eſt quadringenteſimus quadrageſimus ſextus ante Julianam ordinationem, non ſeptimus. Thoth ergo Nabonaſſarei anni CCLVII. iniit anno exeunte CCCCXLVII. ante Julianam ordinationem, quo Numerus aureus IV. Dionyſianus, Juliani vero Kalendarii, quod ex Foroſempronienſi, & Gaurico lib. VI. cap. XIV. deſcripſimus, fuit X. At eclipſis iſta lunaris accidit anno illo, qui eſt CCCCXLVI. ante Julianam editionem, Numero aureo Nicæno V. Juliano XI. In Romano Kalendario Nicæno aureus numerus V. ad Aprilis VII. adſcriptus eſt: in Juliano vero Gaurici, numerus XI. ad IX. Apr. ab anno per. Jul. 4223. ad Julianum primum, qui eſt per. Jul. 4669. intervallum annorum CCCCXLVI. quo Lunæ προήγησις ad triduum fere pervenit. Proinde Darii ſæculo neomenia congruebat Aprilis XI. decima quinta dies Aprilis XXV. Rurſus ab eodem anno 4223. ad Nicænum annum intervallum annorum 814. quo nondum tridui προήγησις collecta. Ergo numerus aureus Nicænus V. Aprilis X. fere congruebat, vel XI. potius Chriſtmanni hallucinatio, quod ad enneadecaeteridem, & Julianos annos ſpectat, in eo verſatur, quod ad annum illum dumtaxat Julianum reſpexerit, in quem Nabonaſſarei anni Thoth incidebat. Ideo numerum aureum Julianum X. qui anno illi per. Jul. 4222. cujus in fine Thoth iniit, tribuitur, in ſequentem tranſtulit, qui eſt per. Jul. 4223. Huic autem aureus numerus Julianus XI. competit; quandoquidem anno 4212. quo prior eclipſis contigit, quique CCCCLVII. ante ordinationem Julianam a Chriſtmanno numeratur, aureus numerus Julianus aſſignatus eſt XIX. Hinc enim conſequens eſt, annum 4223. eſſe CCCCXCVI. ante Julianum primum, & aureum numerum XI. ſibi vendicare. Hæc adverſus falſiſſimam Chriſtmanni computationem paulo uberius explanavimus, ne præſtantiſſimarum obſervationum, quæ inter Chronologica temporum illorum monimenta præcipuum locum obtinent, fides vacillaret. Quod ſi quis eclipſeon illarum deſcriptionem deſideret, eam apud Buntinghum e tabulis Prutenicis accuratiſſime confectam reperiet, ad annos mundi 3467. & 3478.

Ex iis immota conſiſtit epocha Darii in anno per. Jul. 4193. cui & Euſebius ſuffragatur in Chronico; ubi Darii primordium ad annum IV. Olymp. LXIV. poſuit, & lib. X. de Præparat. pag. 483. Δαρείου μὲν γὰρ, inquit, τὸ δεύτερον κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ξε΄ Ὀλυμπιάδος καταντᾷ. *Darii quippe ſecundus annus in annum primum incurrit Olymp. LXV.* Rectius itaque Scaliger in lib. V. de Emend. annum per. Jul. 4193. Darii addixit epochæ, quam lib. II. Iſag. Can. pag. 233. annum 4192.

Chriſtmanni abſurdiſſima cautio.

CAP. XX.

De anno primo Romanorum Coſſ. & Regifugii. Refelluntur quæ a Scaligero de anno illo diſputata.

VARRONIANORUM, inquit, *& Catonianorum Palilium diſcrimen eſt annus unus. Varro enim in eumdem Lunæ cyclum conditum Urbis, & obitum Romuli confert; hoc eſt in cyclum novum. Nam a primis Palilibus Varronis, & L. Tarrutii Firmani ad defectionem Solis qua Romulus e medio ſublatus, ſunt cycli duo præciſi, & menſis unus. Regnavit ergo Romulus annos Julianos XXXVIII. præciſe, & menſem I. qui erunt Catoni anni XXXVIS. Hinc colligitur, quare a primis Palilibus ad Reges exactos alii annos ponunt CCXLIV. alii totidem uno minus: nimirum quia alii Varronem, alii Catonem ſequuntur.* Quod Catoniana Palilia vocat ea, quæ uno anno tardius, quam a Varrone definitum eſt, Urbis conditum deſignant, ut eadem ſint cum Capitolinis, libro ſuperiore cap. XLVI. id abunde confutavimus. Fruſtra enim Catonem opinionis illius auctorem facit, quod nullis indiciis, & argumentis poteſt colligi. Vide quæ illic ubertime contra Scaligerum ſuper ea re diſſeruimus. Hoc vero loco multum aberrat, dum diverſæ illius computationis

in

in annis Regum Romanorum, quarum altera alteram uno anno ſuperat, refert in annum ultimum Romuli: quem qui triceſimum octavum numerant, ducentos quadraginta quatuor annos aſſeris a Palilibus primis ad exactos Reges definire; qui autem triceſimum ſeptimum eſſe volunt, CCXLIII. quod eſt falſiſſimum. Dionyſius quippe lib. II. Romulum nonniſi XXXVII. annis regnaſſe ſcribit; & annos nihilominus Regibus imputat CCXLIV. Livius quoque non plures aſſignat Romulo; & tamen in fine L. I. *Regnatum* (inquit) *Romæ ab Urbe condita ad liberatam in annos* CCXLIV. Contra Euſebius in Chronico annos Romulo XXXVIII. tribuit; qui ab Urbe condita ad Regifugium annos putat CCXLV. ſolidos. Nam Romuli primordium adſcribit anno Abrahami MCCLXV. primos vero Coſſ. anno MDLXV. Adeo falſa ratio eſt illa Scaligeri inde factum aſſeverantis, ut a quibuſdam intervallum ab initio Romuli ad Regifugium annis CCXLIV. circumſcriptum ſit, quod triginta octo Romulo annos imputaverint; quaſi non potuerit in conſequentium Regum temporibus diſcrimen illud anni unius intercedere. Perinde eſt & illa falſa collectio; *ſecundum Catoniana Palilia, quæ in annum Iphiti* XXIV. *Natalem Urbis conferunt, neceſſario ad primos Coſſ. annos intereſſe* CCXLIII. Etenim Dionyſius, eumque imitatus Euſebius, anno etiam uno tardius, quam Cato, ſive potius Verrius Flaccus, conditum Urbis aſſignant: quorum alter CCXLIV. alter CCXLV. annos intervallo huic arrogat.

Pergit Scaliger; &, *Longe*, inquit, *diſcedunt a rationibus Varronis Polybius, & Dionyſius. Polybius ait* Διάβασιν Ξέρξου *eſſe poſteriorem funere Bruti, & Regifugio annis* XXVIII. *vertentibus; qui de* CCXCVII. *annis Iphiti, qua eſt epocha* διαβάσεως *deductis relinquunt annos* CCLXIX. *epochen Conſulatus Bruti, & Regifugii. Dionyſius ſcribit Bruti funus, qui in magiſtratu obiit, poſterius eſſe pugna Marathonia annis* XVI. *Pugna Marathonia incidit in annum Iphiti* CCLXXXV. *Deductis* XVI. *relinquitur epocha Regifugii anni* CCLXIX. *Iphiti ſecundum Dionyſium. Itaque biennio uterque ſerius ponit, quam Varro: & ratio eſt, quia Romam volunt conditam anno primo Olympiadis ſeptimæ, duobus menſibus ante ineuntem annum ſecundum ejuſdem Olympiadis* VII. *Itaque juxta hæc, annus Regifugii fuerit* 4207. *periodi Julianæ*. Hæc ſunt multis adſperſa maculis. Dionyſius Reges ait expulſos Ὀλυμπιάδος ὀγδόης, ἐξ ἐκκαιδεκάτης ἀρχούσης, ineunte Olymp. LXVIII. Hic eſt annus periodi Julianæ 4206. Nos libro ſuperiore cap. XLVII. Dionyſium oſtendimus, quod & Scaligero videtur, aliud pronunciare, aliud probationibus efficere: ac revera conditum Urbis in annum conferre quartum exeuntem Olymp. VI. hoc eſt Iphiti XXIV. ita ut XXV. primus ſit annorum illorum CCXLIV. quos ad Regifugium numerat. Additis ergo ad XXIV. abſolutos annis CCXLIV. ſiunt Iphiti anni CCLXVIII. quorum poſtremus deſinit in annum periodi Julianæ 4206. quo Reges ſecundum Dionyſium exacti. De Marathonia pugna ſuo loco dicendum erit. Polybius denique ab hac epocha minime diſſentit. Xerxis enim διάβασις incidit in annum periodi Julianæ 4234. vetere tempore. Si igitur de annis 4333. abſolutis deducas annos XXVIII. relinquentur anni 4305. Ita primi Coſſ. ſecundum Polybium, ac Dionyſium cadent in annum 4206. & uno tantum anno a Varronis epocha deerrabunt.

CAPUT XX.

De Fragmento Paſchalis magni, quod ex Joanne Cuſpiniano producit Scaliger, deque abſurda ejuſdem ſuper eo conſtitutione.

JOANNES Cuſpinianus in Commentario de Coſſ. Rom. ad annum Urbis conditæ CCXVIII. ex Faſtis veteris cujuſdam auctoris, qui ſola Coſſ. nomina ab exactis Regibus ad Gothorum tempora perſcripſerat, ſeptem paria Coſſ. deſcribit. Ejuſmodi autem cum hæc ipſa, tum cetera omnia fuiſſe refert, ut per quaterna diſponerentur: ita ut quartum quodque par Coſſ. miniaris litteris exaratum luſtrum Julianum diſtingueret. Ad Conſules adſcripta erant Planetarum nomina, cum quibuſdam numeris, quos neque intelligere ipſe potuit, neque qui intelligeret ullum reperit. Septem illorum Conſulatuum exemplum ſubjecimus.

E vetuſtiſſimis Faſtis, quos penes ſe Joannes Cuſpinianus habuit.		Characteres emend. a Sc.	
Bruto & Collatino.	Luna XXIX	V	BA
Publicola, & Tricipitino.	Mart. X	VI	G
Publicola III. & Pulvillo.	Merc. XXI	VII	F
Ruffo, & Aquilino.	Jov. II. Rub.	VIII	E
Valerio, & Tuberto.	Sat. XIII	IX	DC
Publicola IV. & Tricipitino.	Sol. XXIV	X	B
Tuberto II. & Lanato.	Ven. V	XI	A

Scaliger Planetarum nomina ferias eſſe Kalendarum Jan. numeros autem, epactas Paſchales animadvertit. Exempli cauſſa, anno primo Coſſ. Kalend. Jan. auctor ille credidit feria II. cœpiſſe, & epactas fuiſſe XXIX. ſequenti anno, Kal. eaſdem iniiſſe feria III. & epactam fuiſſe X. &c. Sed hallucinatum Scaliger eumdem Scriptorem eſſe docet; quod anno illo, quo primi Coſſ. magiſtratum ceperunt, Kalendas Januarii incidere putavit in feriam II. quaſi cyclus eſſet Solis VI. cujus littera eſt G. cum re ipſa quintus eſſet, & litteræ BA. Ideo ad laterculi latus characteres Kalendarum appoſuit Scaliger, convenientes anno periodi Julianæ 4205. qui eſt verus annus Regifugii, & reliquis deinde conſequentibus. Tum nonnullis interjectis ex auctoris illius opinione ſtatuit, Regifugium anno 4207. periodi Julianæ contigiſſe, cyclo Solis VII. Lunæ VIII. quo epactæ Paſchales ſunt XXVIII. lunares autem XXIX. Itaque in nota feriæ errorem irrepſiſſe conjicit, ut non LUNA, ſed SATURNUS ponendum ſit. *Neque vero*, inquit, *dubitandum eſt, eam mentem fuiſſe illius auctoris, qui Paſchale condidit. In feria enim potius quam in epactis erratum eſſe videtur. Cyclo igitur Paſchali* VIII. *epactæ Paſchales ſunt* XXVIII. *addita unitate epacta lunaris erit* XXIX. *anno ſequenti epacta Paſchalis* IX. *lunaris* X. *quia ſæculo Juſtiniani* XIV. *Paſchalis erat quintadecima lunaris, ut toties a nobis dictum, & ab ipſo Dionyſio Exiguo notatum. Igitur Auctor Paſchalis ſequitur Dionyſium, & Polybium. Sed graviter peccat, idque biennio, ut diximus.* Hæc Scaliger. Sed in paucis iſtis haud parva peccantur. Primum annum Regifugii ab auctore Paſchalis aſſerit ex Polybii mente conſtitutum in anno per. Jul. 4207. & Saturnum, hoc eſt feriam VII. pro ſecunda reponendum videri. Atqui cyclus Solis anno 4207. fuit VII. littera F. unde Kal. Jan. feria III. ſive Martis die, non ſecunda, hoc eſt Lunæ contigerint. Deinde quanta in epactis turbatio! Ejuſmodi eſt ea quidem, ut me vel iſta confutare ſuppudeat. Anno 4207. cyclus erat Lunæ VIII. ergo epactæ Paſchales, inquit, XXVIII. Quid alienius? Non animadvertit, ex uſu Dionyſii Exigui, Bedæ, ac veterum Computi magiſtrorum, cyclum Paſchalem non a Kal. Jan. ſed a Paſchali menſe initium ſumere, indidemque & Paſchales epactas exordiri; quod Beda clariſſime paſſim explicat, noſque antea ſæpe monſtravimus. Ergo anno per. Jul. 4207. Januario De epactarum ordinatione via de qua libro VI. ca. XXIX. dicta ſunt.

menſe currebat adhuc cyclus VII. & epactæ, ut Scaligeri, pleriſque methodum ſequamur, XVII. Ut autem tum uſus ferebat, neque cyclo VIII. currente, epactæ fuere XXVIII. ſed XVII. neque cyclo VII. epactæ XVII. ſed VI. Lege cyclos Dionyſii, atque Bedæ, in quibus Indictiones, epactæ, Concurrentes, &c. ad Chriſti annos appoſita ſunt. Videbis anno Chriſti VII. cyclo VIII. ac deinceps cyclis omnibus decemnovennalibus VIII. convenire epactas XVII. anno vero Chriſti VI. cyclo VII. & omnibus deinde cyclis VII. epactas VI. aſſignari. Ecce lunares epactas cyclo VIII. quando Paſchales ſunt XXVIII. ait eſſe XIX. cyclo vero IX. cum epactis Paſchalibus IX. componit lunares X. & ita ſingillatim lunares unitate Paſchalibus majores conſtituit. Hoc eſt plane neſcire quid Paſchales, quid lunares epactæ apud illos fuerint. Eum nos errorem paſſim a Scaligero commiſſum alibi caſtigavimus; veluti cum de epocha artificiali Conſtantinopol. lunari diſputat pag. 342. hujus libri v. de Emend. Contra quæ nos lib. ſuperiore, cap. III. & lib. II. cap. de Alexandrino Computo pluribus egimus. Lunaris cyclus methodi ſolius gratia a Computiſtis adhibitus, e Paſchali, ac decemnovennali fit triplici unitate deducta. Cyclo VIII. currente lunaris cyclus eſt v. epactæ ſunt XXV. Cyclo vero decemnovennali VII. lunaris cyclus eſt IV. epactæ lunaris XIV. Hæ enim epactæ additione denarii ad lunarem cyclum efficiuntur, ut alio loco docuimus. Hoc vero lunarium epactarum proprium eſt, at ad dies primi menſis additæ ætatem Lunæ Nicæno ſæculo referant, uno regulari interdum adjuncto. Veluti cyclo III. epactæ lunares ſunt XXIX. quæ cum Kal. Januariis, aut Martiis dant XXX. addita unitate Lunam primam referunt. Et omnino lunaris cyclus ad ætatem Lunæ in Kalendis Januariis inveſtigandam accommodatur, uti Beda ſcripſit. Experiamur jam quemadmodum cum illo Canone Scaligeriana ratio conſentiat. Anno per. Jul. 4207. cyclus erat Lunæ VIII. Solis VI. littera F. novilunium contigit Januarii IX. Nam character Schebat anni 3254. Judaici fuit 4, 6, 338. Jan. IX. Tiſri enim iniit anno per. Jul. 4206. cyclo Solis VI. littera G. cujus character 5, 3, 406. feria V. Sept. XIII. Scaliger epactas lunares anno illo computat XXIX. Si Nicænæ neomeniæ, ut illo ſæculo perſuaſum erat, immotæ conſiſterent, anno 4207. incidiſſet novilunium in VI. Jan. At vero epacta XXIX. Lunam primam repræſentat Kalendis ipſis. Non fuit igitur lunaris. Fuit autem, ut diximus, epacta lunaris anni ejuſdem XXV. ea cum VI. die Januarii Lunam primam exhibet. Sed ob προήγησιν tridui, epactis lunaribus quæ ad Nicænum tempus dirigantur, detrahenda tria, ut neomeniæ ſæculo primorum Coſſ. reſpondeant.

Atque ut Scaligeriana hæc hallucinatio uno verbo convincatur; velim hoc unum reſpondeat: ecquid Paſchalis illius auctor lunarem προήγησιν cognoverit; ſciveritque Lunam a Regifugii anno ad Nicænum tempus biduo circiter antevertiſſe; ad Juſtiniani vero ætatem, triduo. Si id agnovit; neomeniam anno Regifugii IX. die Januarii contigiſſe non ignoravit. Proinde epactas lunares intellexit fuiſſe XXII. cum aureus numerus eſſet VIII. & Paſchales epactæ XXVIII. ita ut tam aureum numerum, quam epactas ipſas ad IX. Januarii diem applicaret. Sin, quod probabilius, immo vero certum eſt, Lunæ anticipationem neſcivit, nimirum anno illo 4207. Paſchales epactæ XXVIII. lunares XXV. cum neomeniam ad VI. Januarii diem retinuit. Perperam itaque lunares epactas XXIX. cyclo VIII. Scaliger attribuit ævo Juſtiniani, cum Paſchales forent XXVIII. idque ob μετάθεσιν Lunæ a VI. Jan. quæ eſt Nicæna epocha cycli VIII. ad quintum diem, in quem circa Juſtiniani tempus incurrit: quaſi aut Paſchalis auctor, qui unius diei poſt Nicænum Concilium προήγησιν animadvertiſſet, non etiam bidui antea προήγησιν obſervarit; aut epactæ XXIX. ad V. Jan. adſcriptæ ſint, epactæ vero XXVIII. ad VI. diem; ut pro iſtis illas aſſumeret. Ut omittam, ridiculum eſſe, epactas lunares in aliam diem quam Paſchales conjici, ſi quidem προήγησιν lunaris deprehenſa ſit. Denique error iſte ex iis apertiſſime refutatur, quæ libro VI. de utroque cyclo diligenter expoſuimus.

In Iſagogicis Canonibus lib. III. pag. 171. longe aliam de Paſchalio Cuſpiniani ſententiam expromit. Ait enim periodum eſſe Dionyſianam annorum DXXXII. ineuntem a Kal. Jan. in qua primo anno Chriſti novilaniam commiſſum putavit Dionyſius. Sed hæc Scaligeriana conjectura refutata jam a nobis eſt non ſemel. Altera eſt ejuſdem Scaligeri, qua hanc ipſam correxit in erratis Typographicis proximo folio ante pag. 1. Iſag. Can. Ibi enim notas illas Paſchalii cenſet ad cyclum lunarem Julianum pertinere, & epactas ejus eſſe. Etenim auctorem Paſchalii credit Coſſ. primos prochroniſmo unius Olympiadis ſtatuiſſe in anno illo, qui aureum numerum habet III. eſtque Euſebianum MDV. quod & ſecutus eſt, inquit, Caſſiodorus. Annus ille debet eſſe per. Jul. 4202. cyclo Lunæ III. in quem revera cadit annus Euſebianus MDV. Sed de Caſſiodoro gratis fingitur. Neque vero notæ illæ Paſchalii ſatis ad cyclum Julii Cæſaris, & Kalendarium a Paulo Foroſempr. & Gaurico deſcriptum conveniunt. Quippe anno illo, quo numerum III. obtinuiſſe vult Scaliger, epactæ XXIX. notantur, quæ numero I. cycli illius Juliani competere poſſunt. At deinde fallit ratio. Anno quippe ſequenti, qui aureo numero IV. affectus eſt, & eſt ſecundus cycli Juliani, epactæ in Paſchalio reperiantur X. cum debeant eſſe XI. Item aureo numero currente V. cycli vero Juliani anno III. epactæ debent eſſe XXII. in Paſchalio vero nonniſi XXI. reliquos annos brevitatis ſtudio prætereo. Scaliger anno nono cycli ejuſdem imputat epactas XXVII. quæ nequaquam congruunt. Proinde irrita eſt divinatio de cyclo & Kalendario Julii Cæſaris ad Paſchalium accommodato.

Explosa Scaligeri divinatione, proximum erat ut noſtram ſuper ejuſdem fragmenti interpretatione ſententiam expliceremus. Et occurrebant interim aliqua, quæ haud inepte fortaſſis accommodari poſſent. Verum quoniam e paucis illis verſibus vix certi quippiam informare conjectura licet; idque ex toto Operis contextu colligi ſatius eſt, amplius ea de re pronunciandum judico.

Ceterum ex illo Paſchali Cuſpiniani recte colligit Scaliger Conſulatus per quadriennia componi ſolitos in ultimæ vetuſtatis Annalibus, quod propter Julianam tetraeteridem ſine dubio factum eſt. Sed quod luſtrum illud Olympiadem nominatam fuiſſe hoc ipſo cap. de epocha Regifugii repetit, ſatis refellimus lib. ſuperiore capite XL. Addidit hic joculare commentum de Auſonii Conſulatu. *Hieronymus quoque* (inquit) *in ſupplemento Chronici Euſebiani Conſules digerit per luſtra Juliana, idque vocat Olympiadem. Nam Conſulatum Auſonii ponit anno IV. Olympiadis*. Ridicule. Nam Hieronymus Auſonii Conſulatum ſupplemento ſuo minime complexus eſt, ſed neque Conſules alios notavit, ut ex ipſius editione Scaligeri, tum vero Pontaci, & antiquioribus aliis conſtat. Immo vero ne in vetuſtiſſimis quidem MS. Euſebiani Chronici, atque Hieronymiani ſupplementi Coſſ. exſtant. Solus Proſper in ſupplemento, quod ad Euſebianum & Hieronymianum Chronicon adtexuit, Conſules poſuit, exorſus ab Auſonii, & Olybrii Conſulatu. Unde perſpicuum eſt, quantum hallucinatus ſit Scaliger.

CAPUT XXI.

Conſtituitur verum tempus epochæ Regifugii: hoc eſt annus ac dies. Eclipſis Solis ſub mortem Romuli. Variæ de Romanorum regum annis ſententiæ.

QUÆSTIONIS hujus duplex eſt caput: alterum de anno, alterum de menſe, quo Reges Urbe ſunt pulſi. De anno Regifugii duæ ſunt præcipuæ ſententiæ. Altera Capitolinorum Faſtorum, quam Sigonius amplexus eſt; Reges annis CCXLIII. Romæ regnaſſe; & anno CCXLIV. ineunte primos Coſſ. Magiſtratum iniiſſe. Idem ſentit Eutropius, Oroſius, Rufus, aliique Scriptores. Halicarnaſſenſis vero, Livius, & reliqui, quos Onuphrius ſequitur, annos CCXLIV. Regibus imputant, & anno CCXLV. inchoante Coſſ. cœpiſſe volunt. Priores annum quempiam annum præteriiſſe neceſſe eſt; ſive Interregnum, qui poſt Romulum anno uno præfuerunt: ſive de Regis alicujus annis ademerunt. De tempore quidem quo Reges ſinguli regnarunt haud magna ſane controverſia eſt, quam accuratiſſimi ſcriptores Onuphrius, &

Sigo-

Sigonius diligenter excuſſerunt. Dionyſius Halicarnaſſ. Romulo ſolidos annos aſſignat xxxvii. ut & Livius. Plutarchus diem obitus tradit Non. Quintilibus, ſive Julii: quo die Solem defeciſſe ſcribit, ac denſiſſimis repente tenebris obductum aerem; tum fœdiſſimam tempeſtatem cum ingenti tonitruorum vi, ventorumque turbine conſecutam: cui & Halicarnaſſ. ac Livius, ceterique ſuffragantur. * Solis hæc defectio ab eruditis Mathematicarum artium Chronologis deprehenſa anno Nabonaſſari xxxiii. Choeac viii. qui cadit in Maii xxvi. feria vii. cyclo Lunæ ix. Solis xxiii. littera G. ſub veſperam, anno periodi Julianæ 3999. mundi 3469. ante æram Dionyſianam, anno 715. Pariſinæ tabulæ novilunium verum exhibent anno illo hora 5, 12'. a meridie. Apparens hora 7, 15'. octo fere ſerupulis ante Solem occaſum. Digitorum fuit $9\frac{4}{5}$. Cœpit hora 6, 9'. duravit horam 1, 46'. Jam vero Romulus iniit anno periodi Julianæ 3961. Maii xxvi. quo & Palilia cœperant, ut libro ſuperiore definivimus. Proinde ſolidos annos imperavit octo & triginta: niſi forte primum illius annum non a Palilibus, quo deſignatum condendæ Urbis ſpatium eſt; ſed ab eadem abſoluta, & exſtructa numeremus. Nam aliquanto poſt Palilia, & Urbis jacta fundamenta, foſſa, mœnibus, ædibuſque perfectis, Romulus de ſtatuenda Reipublicæ forma comitiis habitis, conſenſu Rex eſt omnium factus. Ita Dionyſius. A Palilibus quidem ad obſervationem illam defectionis ſolaris anni octo & triginta lapſi ſunt. Ita recte Euſebius xxxviii. annos Romulo tribuit. Sequutum eſt Interregnum anni unius, quod Euſebius, & Caſſiodorus Numæ annis arrogant. Inde Numa annis regnat xliii. auctore Livio, Halicarn. Sex. Ruffo, nec non Euſebio, Caſſiodoro, Eutropio, &c. Tullus inde Hoſtilius regnat annis xxxii, Dionyſio, Livio, Ruffo, Euſebio, Caſſiodoro teſtibus. Inde Ancus Martius annis xxiv. ex Livio, Halicarn. Ruffo. Euſebius, Caſſiodorus, Eutropius dant xxiii. Inde Tarquinius Priſcus annis xxxviii. Halicarn. Livio, Ruffo. At ex Euſebio, Eutropio, Caſſiodoro, uno minus. Exin Servius Tullius; cui xliv. annos Livius, Dionyſius, Ruffus, Euſebius, aliique tribuunt. Caſſiodorus xxxiv. Euſebium ſequutus. At iidem Tarquinio Superbo annos arrogant xxxv. ac decem admetiuntur. Ceteri enim xxv. poſtremo huic imputant. Quæ omnia ſequenti diagrammate complectar.

Reges	Anni: Ex Livio, & Dionyſio.	Anni: Ex Euſebio, &c.
Romulus	xxxvii	xxxviii
Interregnum	i	i
Numa	xliii.	xl
Tullus Hoſtilius	xxxii	xxxii
Ancus Martius	xxiv	xxiii
Tarquinius Priſcus	xxxviii	xxxvii
Servius Tullius	xliv	xxxiv
Tarquinius Superbus	xxv	xxxv
Colligantur anni ccxliv.		Anni ccxl.

Si annos Romuli xxxviii. & Interregnum unius anni computes, fient ex Halicarnaſſenſis, & Livii ſententia anni ſolidi ccxlv. & Regifugium in annum incurret ccxlvi. Atqui contra graviſſimorum Scriptorum auctoritatem venire, & tot annos, quot nemo umquam imputavit, Regibus arrogare, temerarium, ac parum conſultum videtur. Nihil ergo nobis occurrit aptius, quam ut Tarquinium annos ſolidos explesſe dicamus xxiv. & xxv. libaſſe; quod & Dionyſii verba patiuntur. Scribit enim illum ἕως εἰκοστοῦ, καὶ πέμπτου κατασχεῖν τὴν ἀρχήν: ad annum uſque xxv. perduxiſſe regnum. Ita non amplius quam ccxliv. vertentes anni Regibus competent. Annus Urbis conditæ, uti ſuo loco demonſtratum eſt, fuit periodi Julianæ 3961. Ab hoc anno deinceps reliquorum initia dependent; quæ nos in ſequentem tabellam conjecimus.

LATERCULUM REGUM ROMANORUM.

	Reges	Anni regni	Initium in an. periodi Jul.	Initium in annis mundi.	Olympiadici anni iocantes.		Anni Urbis conditæ.
i	Romulus	xxxviii	3961	3431	Olymp. vii	1	i
o	Interregnum	i	3999	3469	Olymp. xvi.	2	xxxix
ii	Numa Pompilius	xliii	4000	3470	Olymp. xvi,	3	xl
iii	Tullus Hoſtilius	xxxii	4043	3313	Olymp. xxvii,	2	lxxxiii
iv	Ancus Martius	xxiv	4075	3345	Olymp. xxxv,	2	cxv
v	Tarquinius Priſcus	xxxviii	4099	3369	Olymp. xli,	2	cxxxix
vi	Servius Tullius	xliv	4137	3407	Olymp. l,	4	clxxvii
vii	Tarquinius Superbus	xxiv	4181	3451	Olymp. lxi,	4	ccxxi
	Regifugium	i	4205	3475	Olymp. lxvii,	4	ccxlv
Regnatum Romæ annis ſolidis ccxliv.							

De die Regifugii.

De die, quo Reges urbe pulſi ſunt, incertum Scriptorum varietas facit. Sigonius ex duobus diebus, qui in Faſtis notati erant, nempe vii. Kalend. Mart. & ix. Kalend. Junii, poſteriorem deligit; quam opinionem confirmari inter alia dicit ex iis, quæ de ſegete matura meſſi, & Tiberii leni fluenti aqua, ut media caloribus ſolet, affert Livius. Ex iis enim Junii potius, aut Quintilis, quam Martii, aut Aprilis tempus deſcribitur. Adde, quod Dionyſius ait primos Coſſ. iniiſſe iv. menſibus illi anno deficientibus, τεττάρων μηνῶν αὐτῷ τῷ ἐνιαυτῷ ὑπολειπομένων. Quod ſic interpretatur; conſueviſſe eos tum a Kalendis Octobris annum ordiri. At

* Hervvartus cap. lxxv. Credit Romulum obiiſſe anno 534. ante Chriſtum quo anno contigit eclipſis Solis, Sole in anii, 23'. piſcium. Sed voluit dicere, *in Capricorni*. Vide *Cappellum*, anno 3446.

Onufrius Regifugium VI. Kalend. Martii accidiſſe putat, uti in veteri Romano Kalendario legitur. Alterum autem, quod VII. Kalendas Junias notari dicitur, ex Ovidii hallucinatione manaſſe: qui IV. haſce litteras ad eum diem adſcriptas: Q. R. C. F. id eſt, *Quando Rex comitiavit, fas*, exiſtimavit ad Regum fugam pertinere. Hanc Onufrii ſententiam longe probabiliorem cenſeo; nec ab ea nos dimovent, quæ de meſſe, æſtivoque tempora Sigonius objicit. Neque enim Romanorum menſium idem in anno Juliano ſitus erat, qui nunc eſt: ſed identidem luaati alienas in ſedes immigrabant. Adde menſes aliquot inter fugam Tarquinii, & tempus illud, quo deſectæ ſunt fruges, & in Tiberim projectæ, lapſos eſſe: quod Onufrius obſervavit. Quemnam vero in Julianum diem, menſemve Martius, & Regifugium per illud tempus incurrerint, nulla conjectura poteſt erui. Nam quod ad Dionyſii verba ſpectat, qui IV. menſes ei anno complendo defuiſſe ſcribit, non dubium eſt, quin de anno Græcorum, & Olympiadico locutus ſit, ad quem & Trojanum excidium, & Urbis conditum retulit.

Quamobrem annus ille, quo & pulſi ſunt Reges, & primi Coſſ. inſtituti, incidit in annum ab Urbe condita CCXLV. periodi Julianæ 4205. mundi 3475. Nabonaſſari CCXXXIX. Iphiti CCLXVII. tertium videlicet exeuntem Olymp. LXVII. unde uno tantum anno poſterior eſt Halicarnaſſenſis epocha; ante Chriſtianam æram, annis DVIII. cyclo Solis V. Lunæ VI. In Iſagogicis Canonibus, lib. II. pag. 165. & lib. III. pag. 292. Scaliger ſententiam mu at, & Dionyſii Halicarnaſſenſis epocham amplexus Regifugium tribuit anno primo Olympiadis LXVIII. annis CCXLIV. a primis Palilibus. Si per annum primum Olympiadis eum, qui revera primus erat, intellexit, biennio aberravit. Quippe deſinente anno Olympiadico Regifugium accidit; at annus I, Olympiadis LXVIII. deſiit anno periodi Julianæ 4207. quod in libro V. de Emendat. tantopere reſpuit. Sin per annum primum, non eum cujus in finem cecidit, ſed proxime ſequentem accipi velit, erit is annus 4206. quo Olympias LXVIII. cœpit. Sed hoc pacto Catoniana, ut vocat, Palilia, non Varroniana ſequitur; Romamque conditam ſtatuit anno exeunte quarto Olympiadis VI. non tertio. Nam primos Coſſ. cœpiſſe vult anno CCXLV. ab Urbe condita, ita ut ducenteſimus quadrageſimus quintus inierit anno illo periodi Julianæ, in quem Regifugium cadit. Eſt autem is ipſe, quo Olympiadis LXVIII. primus inchoatur, periodi Julianæ 4206. Detractis 245. de 4206. reliqui ſunt 3961. Igitur anno 3962. Iphiti XXIV. condita fuerit Roma: quod & diſerte lib. II. Iſagog. Canon. pag 165. in diagrammate Regum Latinorum, & libro III. pag 337. tenuit. Ita per ſummam inconſtantiam a priori, &, quam optimam hactenus pronuntiaverat, Varronis ſententia deſcivit.

CAPUT XXIII.

De anno Marathonii conflictus, tam Scaligeri falſa refellitur, quam noſtra ſententia comprobatur.

DARIUS *imperavit annos* XXXVI. ait Scaliger, *ut teſtatur Herodotus. Ait enim eum anno ſexto a Marathonia clade obiiſſe in apparatu expeditionis Ægyptiacæ. Quare neceſſario uno, & triceſimo anno Darii commiſſa pugna Marathonia, qui eſt annus Iphiti* CCLXXXVI. *hoc eſt annus* II. *Olymp.* LXXII. *per. Jul.* 4223. *Thucydides uno anno minus hoc tempus notat, cum* διάβασιν Ξέρξου *in decimum annum a clade Marathonia rejicit. Immo uno minus notat* τὴν διάβασιν. Huic Scaligerianæ ſententiæ neque Herodotus, neque Thucydides adſtipulantur. Falſo Darium ex Herodoto dicit anno ſexto poſt cladem Marathoniam exceſſiſſe. Nam nonniſi quinto id accidiſſe ex illo Scriptore colligas. Libro VII. initio, Darius fertur audita clade ad Marathonem accepta novum belli apparatum inſtituiſſe, qui Aſiam omnem toto triennio concuſſit. Quarto inde anno Ægyptus rebellat. Darius in utramque intentus expeditionem altero poſt Ægypti defectionem anno moritur. Ergo annus ille quintus fuit a Marathonia pugna; quæ ſecundum iſta contigerit anno XXXII. Darii, per. Jul. 4224. Thucydides vero Xerxis tranſitum decimo anno poſt Marathonium conflictum eveniſſe ſcribit. Annus διαβάσεως Xerxis eſt per. Jul. 4234. ut ſtatim probabitur: qui decimus eſt ab anno 4224. Itaque anno Iphiti CCLXXXVII. tertio Olympiadis LXXII. contigit Marathonia clades. Dionyſius Halicarn. lib. V. ait illam poſteriorem eſſe Bruti ſepultura annis XVI. Additis ad annum Urbis CCXLV. quo primi Coſſ. inierunt, XVI. fiunt CCLXI. per. Jul. 4221. Sed quoniam Regifugium ab Halicarnaſſ. rejicitur in annum per. Jul. 4206. decimus ſextus poſt illum annus erit 4222. Biennio aberrat ab epocha: quæ convenit in annum Urbis Varronianum CCLXIV. Q. Sulpicio Camerino, & Sp. Lartio Flavo II. Coſſ. Sulpitius lib. II. Hiſt. anno ad Urbis CCLX. conſignat, Coſſ. Macerino, & Augurino, qui eſt annus Varronianus CCLXII. Gellius quoque lib. XVII. cap. XXI. ducenteſimo deinde, & ſexageſimo anno poſt Romam conditam, aut non longe amplius victos ab Atbenienſibus Perſas eſſe confirmat. Recte ergo Sigonius anno III. Olym. LXXII. celeberrimam illam pugnam incidiſſe putat; & male ab recentiori quodam Scriptore reprehenditur. Plutarchus in Ariſtide, Archonte Phanippo celeberrimam illam victoriam conſignat; cui ſequenti anno ſucceſſit Ariſtides. Igitur anno ſecundo Darii, Olympiadis LXXII. anno tertio, Urbis Varroniano CCLXIV. pugnatum eſt ad Marathonem. De die vaticinatur Scaliger; quem cum Boedromionis VI. fuiſſe dicat Plutarchus, ille ad anni Græci Atticæque periodi fictos, & commentitios calculos fruſtra revocare nititur. Sigonius Comm. ad Sulpitium Severum.

CAPUT XXIV.

De initio, & tranſitu Xerxis in Græciam. Scaligeri ſententia, & inconſtans opinio maxime ſuper tranſitu.

ANNO quinto a clade Marathonia Xerxem ad regni conſortium admiſſum a patre cenſet, anno per. Jul. 4227. ſolum vero imperare cœpiſſe anno 4228. De Xerxis vero διαβάσει impedite, ac perplexe diſputat, & ſecum ipſe diſſidet. Primum Salaminiam pugnam rejicit in annum II. Olymp. qui erat quartus tetraeteridos Atticæ; diemque præfigit XVI. Munychionis, ſive XVI. Apr. anno per. Jul. 4236. cyclo Lunæ XVIII. Ex quo ſequitur, eum antecedenti anno per. Julianæ trajecerit Xerxes, τὴν διάβασιν conferendam eſſe in annum per. Jul. 4235. in cujus diebus æſtivis duobus menſibus poſt incœpit annus II. Olymp. LXXV. Proinde anno I. exeunte Olymp. LXXV. Xerxes tranſfretavit. Secundo διάβασιν eamdem confert in annum Olympiadis LXXV. quartum deſinentem, periodi Julianæ 4234. Majorem quippe veterum partem aſſerit conjicere tranſitum Xerxis in annum primum Olympiad. LXXV. ſed intellexiſſe quartum exeuntem Olymp. LXXIV. quam opinionem dicit eſſe certiſſimam, ac duobus locupletiſſimis teſtibus niti, Herodoto & Thucydide. Quod ſi διάβασις, ut paullo ante dixit, anno ante conflictum accidit; ex hac ſecunda opinione pugnatum erit anno periodi Julianæ 4235. Aprili menſe. Rurſus quoniam duos illos teſtes locupletiſſimos ſequi ſe profitetur, Herodotum ac Thucydidem, & illum præſertim, quo jam nato res illa contigit: Herodotus vero, ut paucis ante verſibus idem Scaliger oſtendit, διάβασιν Xerxis eclipſis charactere notatam conſignavit anno periodi Julianæ 4233. eique Thucydides ſuffragatur, dum annos X. interceſſiſſe ſcribit inter pugnam Marathoniam, & tranſitum Xerxis: ex iis tertia naſcetur opinio Scaligeri; tranſitum Xerxis in annum periodi Julianæ 4233. incurriſſe, qui erat annus III. deſinens Olymp. LXXIV. pugnam vero anno 4234. qui fuit quartus exiens Olympiadis ejuſdem. Tanta eſt hominis inconſtantia; cujus in ſequenti tabella ſpecimen dabimus.

XERXIS

XERXIS TRANSITUS, ET SALAMINIÆ PUGNÆ
variæ epochæ Scaligerianæ.

	Tranſitus Xerxis.	Pugna Salaminia.
I	Anno III. Olymp. LXXIV. periodi Julianæ 4233.	Anno IV. Olymp. LXXIV. periodi Julianæ 4234.
II	Anno IV. Olymp. LXXIV. periodi Julianæ 4234.	Anno I. Olymp. LXXV. periodi Julianæ 4235.
III	Anno I. Olymp. LXXV. periodi Julianæ 4235.	Anno II. Olymp. LXXV. periodi Julianæ 4236.

Eadem velitatio, & *ἀντιλογία* exſtat in editione prima. Nam cum pro comperto tradidiſſet, *διάβασιν* Xerxis eveniſſe anno quarto currente Olymp. LXXIV. prælium autem ad Thermopylas anno I. ineunte Olymp. LXXV. *neque de eo dubitandam eſſe; cum in ea re nullus ſcrupulus relictus ſit.* mox oblitus ſui, ex illa Solis defectione, quam Herodotus refert, colligit anno tertio Olymp. LXXIV. tranſiiſſe Xerxem, periodi Julianæ 4233. navalem autem ad Salamina conflictum, Munychione contigiſſe, die XVI.

CAPUT XXV.

Annus διάβασιν accuratiſſime ex Herodoto, Thucydide, &c. definitur. Herodoti Halicarnaſſenſis, & Plutarchi error aperitur. Scaligeri commenta refellantur.

XERXIS initium poſt Darii mortem accidit anno periodi Julianæ 4229. non 4228. Ægyptiaca autem expeditio ſuſcepta fuit anno quarto non quinto poſt cladem Marathoniam, periodi Julianæ 4227. Unde cum anno altero ab ea expeditione mortuus ſit Darius, contigit hoc anno 4228. vel ineunte 4229. ſi XXXVI. annos ſolidos expleverit. Proinde nos ab anno 4229. Xerxis primordia ducimus. Sed hæc levia. Reliqua plena ſunt erroris manifeſti. Nam neque de anno, ut vidimus, neque de anni tempeſtate, qua pugnatum eſt, ſecum aut cum Hiſtorica veritate convenit. Primum hac in re peccatum hominis eſt, quod διάβασιν Xerxis anno uno Juliano ante Salaminium conflictum accidiſſe credit; cum eodem anno & διάβασιν verno tempore, & autumnali, pugna contigerit. Sed hiſtoricam illius belli narrationem ex Herodoto perſtringamus. Xerxes expeditione in Græciam ſuſcepta, Sardibus hiemavit. Ineunte vere Abydum profectus eſt; quo tempore Sol defecerit. Tempus deliquii hujus Buntinghus deſignatur annis Nabonaſſari CCLXVII. Choeac XXI. anno mundi 3488. periodi Julianæ 4233. cyclo Lunæ XV. Solis V. Aprilis XIX. feria IV. hora ſexta matutina in Aſia minore. Ita tranſitus Xerxis aſſignandus erit anno III. Olympiadis LXXIV. periodi Julianæ 4233. ſi de hac eclipſi locutus eſt Herodotus. Atqui falſum eſt de hac locutum eſſe. Primum quia nulla ex veteribus, id eſt recentiorum Aſtronomorum calculis, velut Tychonicis, Solis defectio in Aſia contigit, propter parallaxin latitudinis. Novilunium verum ex Pariſinis tabulis accidit hora 6, 49′. Sardibus. Apparens propter parallaxin longitudinis ſcrup. 29′. hora 5, 58′. Parallaxis latitudinis 51′½ fere. Motus latitudinis verus, Signorum 5, 26, 27′, 15″. Latitudo 19′, 19″. borea, qua detracta de parallaxi latitudinis, reſtant apparens latitudo ſcrup. 32′. Ea major eſt ſumma diametrorum, quæ eſt 29′, 21″. Nulla ergo Solis defectio contigit. Deinde quamvis ex Buntinghi calculo fuiſſe demus aliquam, non tamen Herodotea hæc eſſe potuit. Nam illa digiti tantum unius & 45′. fuit. At Herodotus lib. VII. pag. 252. totum Solem defeciſſe ſcribit. *ὁρμημένῳ δέ οἱ, ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕδρην ἀφανὴς ἦν οὔτ' ἐπινεφέλων ἐόντων, αἰθρίης τε τὰ μάλιστα· ἀντὶ ἡμέρης τε νὺξ ἐγένετο.* Sed neque reliqua Herodoti narratio tranſitum Xerxis conjici patitur in eum annum, qui defectioni illi tribuitur. Etenim eodem anno Juliano ludicrum Olympicum in Græcia celebratum indicat. Scribit enim Herodotus lib. VIII. Perſas quarto poſt tranſitum menſe in Atticam perveniſſe, Archonte Calliade; quod & Halicarn. lib. XI. & Diodorus confirmant. Paullo poſt navale prælium ad Salamina commiſſum eſt, autumno: cum æſtivis diebus antecedentibus Olympici agones indicti forent. Poſt navalem victoriam, Themiſtocles Græcos hortatus eſt, ut omiſſo rege domum redeant, & appetente vere in Helleſpontum navigent. Fuit igitur hic autumnus anni periodi 4234. quo Olympicus annus ſeptuageſimus quintus peractus eſt. Herod. pag. 298. Idem pag. 313.

Dabo & certiſſimum ejuſdem anni, autumnique characterem, ex quo inſuper pateat, nullam ejuſmodi ſub Xerxis tranſitum ſolarem defectionem incidiſſe. Scribit Herodotus lib. IX. poſt Salaminiam victoriam, cum Mardonius in Græcia relictus eſſet, Lacedæmonios muro ducto Iſthmum munire voluiſſe, ut aditum in Peloponneſum intercluderent. Huic operi præpoſitus eſt Cleombrotus Anaxandridæ F. Sed is obſcurato repente Sole copias illinc abduxit. *θυομένῳ οἱ*, inquit, *ἐπὶ τῷ Πέρσῃ, ὁ ἥλιος ἀμαυρώθη ἐν τῷ οὐρανῷ. Huic inter ſacrificandum adverſus Perſam Sol in cælo obſcuratus eſt.* Et quidem revera Sol defecit anno periodi Julianæ 4234. hoc eſt primo Olympiadis LXV. novilunium verum ex Pariſinis tabulis accidit Octobris ſecundo, hora 1, 24′. poſt meridiem, Athenis. Apparens eodem fere momento, Sol in gradu Libræ 3, 39′. Verus motus latitudin. Sign. 0, 5, 28′. Latitudo vera 28′, 23″. Apparens 9′, 37″. Summa ſemidiametrorum 28, 44′. Fuit vero digitorum, 7½. Duravit horas 2. circiter. Cœpit ergo ſub horam meridianam, & ſcrup. 24′. Deſiit hora 2, 24.′ Atqui nulla hoc anno Solis alia defectio contigit. Proinde fieri non potuit, ut circa tempus τῆς διαβάσεως, Sol naturali & uſitato deliquio ſubtraheretur. Fuit igitur hoc ſingulare quoddam, & extraordinarium portentum, ſi vera ſcripſit Herodotus. Herod. pag. 326.

Tranſitus ergo Xerxis accidit anno Iphiti CCXCVI. ſive quarto exeunte Olymp. LXXIV. Salaminia pugna, anno Iphiti CCXCVII. primo Olymp. LXXV. Eratoſthenes, qui apud Clem. Alex. a prima Olympiade ad διάβασιν numerat annos CCXCVII. eorum more Scriptorum loquitur, qui quod paucis ante Olympiadum epocham menſibus contigit, ſequenti anno Olympico tribuunt. quemadmodum & Halicarn. & Diodorus; & alii plerique, qui anno primo Olymp. LXXV. Xerxem trajeciſſe memorant. Annus hic erat Urbis CCLXXIV. M. Fabio II. & C. Manlio Coſſ. Halicarnaſſenſis autem ſoitto lib. IX. Coſſ. Kæſ. Fabio II. & Sp. Furio διάβασιν aſſignat, qui eſt Urbis CCLXXIII. Uno quippe anno epocham Urbis Varrone tardius reddit, ut ſuo loco diximus. Quamvis enim biennio morari videatur, & anno primo VII. Olymp. prima Palilia tribuere, periodi Julianæ 3963. revera tamen cum Faſtis Capitolinis ſentire, & anno exeunte quarto ſextæ Olympiad. periodi Julianæ 3962. ortum Urbis imputare, adeoque uno tantum anno ſerius quam Varronem, ſupra cum de primis Palilibus ageretur, oſtendimus. Nunc idem hoc ex loco demonſtratur. Nam ſi conditam Urbem voluiſſet anno primo deſinente Olymp. VII. hoc eſt periodi Julianæ 3963. cum Regibus CCXLIV. vertentes aſſignet annos, Regifugium collocare debuit in anno Iphiti labente CCLXIX. duobus menſibus ante CCLXX. hoc eſt ante ſecundum Olymp. LXVIII. periodi Julianæ 4207. Cum ergo tranſitus Xerxis inciderit anno Iphiti deſinente CCXCVI. periodi Julianæ 4234. qui eſt viceſimus octavus annus a primis Coſſ. oportebat tranſitum Xerxis a Dionyſio in annum Urbis CCLXXII. conjici, Coſſ. Q. Fabio II. & C. Julio Tullo Coſſ. quorum Conſulatus eſt octavus & viceſimus. At ille in viceſimum nonum contulit. Uno igitur anno

epocham

epocham Urbis anticipavit, eamque Iphiti anno xxv. exeunte, periodi Julianæ 3962. attribuit. Uno verbo tranſitus Xerxis ab Halicarn. collocatur in anno Urbis ccLxxiii. Tranſiit autem anno periodi Julianæ 4234. detractis 273. reſtant anni 3961. Igitur anno periodi Julianæ 3962. conditam Urbem Dionyſius exiſtimat.

Dies menſisque Salaminiæ pugnæ.

De menſe dieque Salaminii conflictus ariolatur Scaliger. Nam ex Plutarcho definit Munychionis xvi. die contigiſſe, quem in Aprilis xvi. cecidiſſe ex anni Græci popularis methodo tradit. *Nos*, inquit, *libro primo demonſtravimus, hoc non potuiſſe accidere, niſi anno tetraeteridos Atticæ quarto. Erat vero is annus xxxii. periodi Atticæ. Munychion xvi. April. anno periodi Julianæ 4236. cyclo Lunæ xviii. Ex quo ſequitur cum antecedenti anno periodi Julianæ trajecerit Xerxes, τὴν διάβασιν conferendam eſſe in annum periodi 4235. in cujus diebus æſtivis, duobus menſibus poſt incepit annus ii. Olympiadis* Lxxv. *anno cycli Lunæ* xvii. Hic multa & gravia delicta ſunt. Anni Græci tetraeterici ſtructura, qua obſervatio illa nititur, frivola eſt, ut lib. i. demonſtratum eſt. Plutarchum quoque haud mediocriter hallucinatum eſſe lib. de gloria Athenienſium, ubi Munychionis xvi. die pugnatam ad Salamina refert, oſtendimus in Notis ad Themiſt. pag. 639. atque ex aliis ejuſdem Plutarchi locis, & quod caput eſt, ex Herodoto docuimus idipſum Βοηδρομιῶνος xx. die contigiſſe. Ad hæc navalis conflictus Græcorum cum Perſis incurrit in annum primum Olympiadis, ac tetraeteridos Olympicæ. Ergo ex methodo tetraeteridum, quam libro primo præſcripſit, annus eſſe debuit tertius Atticæ, non quartus, periodi Atticæ xxxi. non xxxii. neomenia Munychionis Aprilis xx. ergo decima ſexta cadit in Maii iv. Atqui plenilunium anno illo Maii iv. nullum fuit. ſed Aprilis xxiii. anno Judaico 3581. cujus Tiſri characterem habuit 5, 8, 668. Sept. xiv. feria v. anno periodi Julianæ 4233. cyclo Solis v. littera BA. Addito charactere vii. menſium, Jiar iniit 12. April. cujus character 5, 1, 819. feria ii. cyclo Solis vi. littera G. anno periodi Julianæ 4234. plenilunium itaque April. xxiii. Ita ab eo Plutarchi teſtimonio, quod Lydii inſtar lapidis ſibi propoſuerat, methodus aberrat. Sane abſurdiſſimum eſt, Salaminiam conflictum in annum exeuntem Olympiadis Lxxv. conjicere; cum ex Herodoto perſpicuum ſit, ineunte anno primo ejuſdem Olympiadis accidiſſe, ſub illud tempus quo Myſteria celebrabantur, ut idem Herodotus confirmat lib. viii. pagin. 305. Nam Dicæus Athenienſis exul interrogatus a Demarato, qui & ipſe ad Perſas transfugerat, quid ille ſibi ex Eleuſine pulvis clamorque vellet, qui paullo ante certamen exſtitit, reſpondit Myſteriorum id ſollemne videri, quod circa tempus illud agebatur. Proinde Boedromionos xx. ut Plutarchus in Vita Camilli docet, pugnatum eſt ad Salaminem; hoc eſt circa Septemb. menſem anni, ut dixi, 4234. Hinc rideas liceat non multiplicem ſolum Scaligeri hallucinationem illam, ſed & ἐπίνικον, ac θρίαμβον, quam in fine capitis pro coronide poſuit. *Ex his perſpicuum eſt*, inquit, *quantum proſit character temporum, & præſertim doctrina anni Græci*; &c. Verum quam abſonum & ridiculum ſit commentum iſtud anni Græci, & Attici, luculentiſſime ex hoc exemplo cognoſcitur. Nihil enim tam cuiquam contrarium eſt, quam methodo, & artificio anni utriuſque, ac tetraeteridon, temporis illius deſcriptio. Sed hæc uberius lib. i. pertractata ſunt.

Concludamus Xerxis διάβασιν convenire in annum periodi Julianæ 4234. cyclo Solis vi. Lunæ xvi. apparenta vera, anno exeunte Iphiti ccxcvi. ſive iv. Olympiadis Lxxiv. ante æram Chriſtianam ccccLxxx. anno poſt cladem Marathoniam vertente decimo, a morte Darii & exordio Xerxis, anno ſexto; Urbis conditæ Varroniano ccLxxiv. Coſſ. M. Fabio ii. C. Manlio Coſſ. poſt exactos reges triceſimo.

CAPUT XXVI.

De duplici initio Artaxerxis Longimani hactenus non animadverſo. Expenduntur, & conciliantur inter ſe diverſæ Scriptorum ſententiæ. Plutarchus caſtigatur. Perſarum mos in conſtituendis regibus.

XERXEM annis regnaſſe ab expeditione patris Ægyptiaca xxiv. ſolum autem xxi. aut pauxillo plus, ſcribit Scaliger. Quod Hiſtoricorum conſenſu refellitur. Non enim plures quam xx. anni Xerxi tribuuntur, poſt parentis obitum, totidem & ipſe Scaliger libro ii. Iſagog. Canon. pag. 133. imputat: quot & Diodorus, Euſebius, alique Scriptores. Ita mortuus erit ille anno periodi Julianæ 4249. quo & Artaxerxes ejus filius in Imperium ſucceſſit. Verum quemadmodum Xerxes initia duo regni habuit; primum ſuperſtite adhuc parente, quo cum biennio fere regnavit; alterum poſt ejus obitum: ita etiam Artaxerxem credimus a patre in regni conſortium adhibitum, titulo ſaltem tenus uſurpaſſe regnum. Quid cauſſæ ſit, cur id, de quo nulla apud Hiſtoricos occurit mentio, affirmandum cenſeam, dicam, ubi pauca de Perſarum ritu, quæ in rem faciunt, ex Herodoto propoſuero. Scribit igitur Hiſtoriæ parens ille, Perſas legem quamdam habuiſſe, qua reges in expeditionem profecturi ſucceſſorem eligere jubebantur aliquem ex filiis. Secundum quam Darius in Ægyptios, & Athenienſes moturus, Xerxem ad Imperium evexit. Στελλομένου δὲ Δαρείου ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας, τῶν παίδων αὐτοῦ στάσις ἐγένετο μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς δεῖ μιν ἀποδέξαντα βασιλέα, κατὰ τὸν Περσέων νόμον, οὕτω στρατεύεσθαι. *Movente vero Dario contra Ægyptios, & Athenienſes, ingens a filiis de principatu eſt orta contentio, cauſantibus oportere illum, antequam in expeditionem proficiſceretur, Regem ex Perſarum lege conſtituere.* Erant porro Dario ex priori conjuge Gobryæ filia liberi tres, quos privatus adhuc ſuſceperat; quorum primus erat Artobazanes, quem Artemenem Juſtinus appellat. Cum igitur ambo illi, Xerxes & Artobazanes de ſucceſſione contenderent, vicit demum Xerxes, natu licet tribus illis minor, ſed ex Atoſſa Cyri filia genitorum maximus: qui a patre ideo potiſſimum alteri præpoſitus eſt, quod primus a Dario jam rege procreatus eſſet; Artobazanes autem privato adhuc patre genitus. Hanc eamdem apud Lacedæmonios viguiſſe legem ii, qui ut hoc allegaret auctor Xerxi fuerat. Demaratus enim affirmabat. Quare Xerxes altero ante Darii mortuum anno rex ſalutatus eſt, periodi Julianæ 4227. Caſtigandus autem ex Herodoto Juſtinus, & alii, qui fraternam illam controverſiam poſt mortem Darii accidiſſe volunt, eoſque diſceptatore litis Artapherne patruo uſos eſſe ſcribunt. Nos Herodoto libentius aſſentimur. Ex hac eadem lege, Perſarumque conſuetudine veriſimile eſt deſignatum a Xerxe vivo adhuc, & ſuperſtite ſucceſſorem imperii, & collegam Artaxerxem Longimanum quod hac ratione colligimus. Thucydides lib. i. ſcribit Themiſtoclem Athenis profugum ad regem Perſarum ſeſe contuliſſe, ac priuſquam adiret, ad Artaxerxem filium Xerxis, qui nuper imperium cœperat, litteras dediſſe. ἐσπέμπει γράμματα ἐς βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ βασιλεύοντα. Diodorus Siculus Themiſtoclis fugam & profectionem ad Perſas conjicit in annum ſecundum Olymp. Lxxvii. veram ad Xerxem, non ad Artaxerxem adiiſſe refert. Cornelius Nepos in Themiſtocle Thucydidi potius accredit: *quod ætate proximus erat, & ejuſdem civitatis*. Plutarchus diſſidentes ea de re ſententias Hiſtoricorum memorat. Thucydidem enim, & Charonem Lampſacenum ſcribit aſſeverare, mortuo Xerxe, Themiſtoclem ad Artaxerxem confugiſſe: Ephorum vero, Dinonem, Clitarchum, & Heraclidem, ad ipſum Xerxem; ac priorem Thucydidis opinionem magis cum Annalibus conſentire; καίπερ οὐδ' αὐτοῖς ἀτρέμα συντεταγμένοις. quod ita Interpretes accipiunt, ut Annales illos dubiæ eſſe fidei ſignificet. Sed fortaſſe melius eſt, ut non omnes iis ſuffragari velit, atque ideo non quiete, ac ſilentio perſcriptos eſſe, ſed ab aliis redargui. Porro quos hic Annales intelligat, non exprimit. Sed peſſimos illos fuiſſe neceſſe eſt, ſi vera ſunt, quæ Plutarchus in eadem Themiſtoclis vita prodidit: ipſum, poſtquam a rege Perſarum honorificentiſſime eſt habitus, & Aſianis quibuſdam donatus oppidis, in iis diu quiete ac tranquille degiſſe; donec poſt Ægypti defectionem Athenienſium ope factam, & Perſas ab iiſdem Athenienſibus Cimone duce ſuperatos, Artaxerxes bellum Ægyptiacum aggrediens Themiſtoclem admonuit, ut promiſſi memor bellum contra Græcos ſuſciperet. At ille epoto tauri ſanguine necem ſibi conſcivit. Atqui Ægypti defectio, & Artaxerxis expeditio contigit, ut Diodorus refert, anno ii. Olymp. Lxxix. periodi Julianæ 4255. anno altero, vel tertio poſt Xerxis obitum. Quare conciliari iſta nequeunt; ut & mortuo Xerxe Themiſtocles ad Artaxerxem

Juſtini & aliorum error.

Scriptorum diſſenſio ſuper Themiſtoclis fuga.

Caſtigantur annales quibus Plutarchus uſus eſt.

xerxem confugerit, & poſt annum admiſſus ab eodem Aſiatica poſſeſſione donatus in ea longo tempore vixerit: atque anno altero, quam Aſianas illas urbes obtinere cœpiſſet, mortem obierit. Non dubium eſt quin hallucinatus ſit Plutarchus, & vera ſit opinio Diodori, Euſebii, ac cæterorum, qui ante Xerxis obitum Themiſtoclem ad Perſas fugiſſe referunt.

Cum autem Thucydides graviſſimus & illorum pene æquabilis temporum ſcriptor ad Artaxerxem ſeſe recepiſſe Themiſtoclem aſſeveret; idemque Charon Lampſacenus ſcripſerit; ne fœdiſſimi erroris notam accuratiſſimis Hiſtoricis inuramus, illud unum prope neceſſarium perfugium relinquitur, ut dicamus Themiſtoclem ad Perſas vivo adhuc Xerxe fugiſſe: cum jam rex & ſucceſſor aſſumptus eſſet Artaxerxes.

Conciliantur hiſtorici. Contigit hoc anno, ut eſt dictum, Olymp. LXXVII. ſecundo, periodi Julianæ 4243. Artaxerxes vero *novi*, id eſt annis ante tribus jam imperare cum patre cœperat; ut alio loco declarabitur. Quod igitur tum a Perſide, & urbe regia Xerxes abeſſet, & in expeditionem aliquam profectus eſſet; Themiſtocles ad Artaxerxem litteras ſcripſit, ad eumque perductus eſt. Juſtinus lib. II. ſub finem auctor eſt, eum per Pauſaniam Lacedæmoniorum regem Græciam iterum ſubjugare conatus eſſet, detecta conſpiratione, & interfectu Pauſania, Xerxem de integro bellum inſtituiſſe. Potuit hæc intercedere cauſſa, cur ſucceſſorem Artaxerxem ex veteri Perſarum more deſignaret. Ita duæ illæ præſtantiſſimorum Scriptorum, quæ contrariæ videntur, opiniones in concordiam adducentur. Primum initium Artaxerxis. Primum Artaxerxis initium conjicimus in annum periodi Julianæ 4240. circiter, qui eſt duodecimus ineuns Xerxis. Hoc enim viceſimi Artaxerxis anni ratio poſtulat; a quo LXX. Danielis hebdomadum ratiocinia deducuntur: id quod ſuo loco demonſtrabitur. Unum illud obſtare videtur, quod adverſus conjecturam iſtam Pererius noſter objicit: nimirum * Xerxem non fuiſſe Darii liberorum natu maximum, ſed Dario altero fratre minorem. At quis credat Dario natu maximo Artaxerxem fuiſſe prælatum?

Occurritur argumentis in contrarium adductis. Contra hanc ætatis exceptionem, quæ prima fronte noſtræ illi ſententiæ vehementer obſiſtere videtur, ita diſputamus: fuiſſe quidem Artaxerxem natu minorem, ſed majori nihilominus antepoſitum. Cur id factum ſit, vel non dico, vel probabile aliquid inſpicor. Quam enim ſæpe factum iſtud tam in ſacris, quam in profanis hiſtoriis legimus, cum interim cauſæ utrobique taceantur! Sed mihi tamen cur ita factum ſit, veriſimile quiddam reperiſſe videor. Nimirum ob eaſdem cauſſas prælatum a Xerxe juniorem Artaxerxem, ob quas ipſemet Xerxes majori natu Artobazani a patre Dario antelatus fuerat. Hoc enim ex eo contigiſſe ſupra vidimus, quod Xerxes Dario jam regnante natus fuerat; Artobazanes eodem adhuc privato. Ergo idem & in ſucceſſoris delectu Xerxes tenuit. Nam Darium antequam ad regnum a patre provectus eſſet, genuerat; Artaxerxem vero poſt initum regnum. Quod ne gratis confictum videri poſſit, ex iis indiciis odorati ſumus. Herodotus lib. IX. refert Xerxem poſt Salaminiam cladem, cum ſe in Aſiam, Sardeſque recepiſſet, ibi *Maſiſtis* fratris filiam Dario filio deſpondiſſe. Accidit Salaminia pugna, & fuga Xerxis anno primo Olymp. LXXV. periodi Julianæ 4234. anno ea quo a patre collega regni factus eſt Xerxes, circiter octavo. Proinde aliquamdiu antequam regnum capeſſeret natus erat Darius. Cujus rei nonnullam ſignificationem dediſſe videtur Diodorus Siculus lib. XI. ubi ad annum IV. Olymp. LXXIX. refert Artabanum occiſo Xerxe ad Artaxerxem accurriſſe, mentitumque eſſe necatum a Dario Xerxem, eumdemque regnum ad ſe tranſtuliſſe: hortatum igitur ut priuſquam regnum occuparet, fratrem opprimeret. ἔφησε Δαρεῖον τ̃ ἀδελφὸν αὐτ̃ φονέα γεγονέναι τ̃ πατρὸς, κ̀ τ̀ βασιλείαν εἰς ἑαυτὸν περισπᾷν. συνεβούλευε δ' αὐτῷ πρὸ τ̃ κατασχεῖν ἐκεῖνον τ̀ ἀρχὴν, σκοπεῖν ὅπως μὴ δουλεύσῃ διὰ ῥᾳθυμίαν. *Darium dixit fratrem eius patris interfectorem fuiſſe, & regnum ad ſeſe pertrahere. Quamobrem hortabatur eum, ut antequam ille regnum occuparet, provideret ſibi, ne per ſocordiam ſerviret.* Quæ verba tacite ſignificant, Artaxerxem jus ad regnum potius habuiſſe, quam Darium; qui περισπᾷν, id eſt traducere regnum ad ſeſe, & intervertere cupiebat: tamquam alienum, & alteri jure debitum. Ideo enim Artabanus occiſo Xerxe per Artaxerxem potiſſimum Darium interficere conatus eſt, quod illum ſciret, utpote jam Regem a patre deſignatum, ad famam affectati a fratre regni vehementius exarſurum: tum etiam quod a Dario parricidium illud tentatum fuiſſe, ideo probabile ſciret eſſe, quod veriſimile erat Darium natu grandiorem jus ſibi regni præreptum, & in juniorem fratrem translatum eſſe, iniquo animo tuliſſe. Hæc noſtra eſt de Artaxerxis initio conjectura non levis, quæ ad LXX. hebdomadarum epocham magno uſui poſtea futura eſt.

* Emenda ex manu *Petavii*: Artaxerxem non fuiſſe Xerxis liberorum.

CAPUT XXVII.

De ſolſtitiis Metonis, & anno primo enneadecaeteridis ejuſdem.

QUÆ ad Metonis annum, & ejus cum epocham, tum artificium uſumque pertinebant, copioſe lib. II. cap. de anno Metonis expoſuimus. In quo omnia illa confutavimus, quæ hoc in libro de Emendatione temporum & hoc ipſo capite ſuper illo anno Scaliger diſſeruit: quæ omnia fictis, & a nobis in libro primo refutatis principiis innituntur, anni præcipue Græci, & æquabilium menſium ordinatione; tum Harpaleæ octaeteridis epocha, ac reliquis id genus: quæ ſunt vaniſſima. Expendimus inſuper eclipſeon illarum exempla, quibus Metonicæ periodi Scaliger hoc in capite ſpecimen dedit. Quare ne eadem denuo repetantur, ad primum & ſecundum hujus Operis librum ſtudioſum lectorem remittimus.

CAPUT XXVIII.

De initio belli Peloponneſiaci, quod certis characteribus adſtruitur.

NOBILISSIMI hujus belli primordium clariſſimorum Hiſtoricorum monimentis illuſtratum, & cæleſtibus characteribus firmiſſime munitum, neminem paullo intelligentiorem effugere poteſt. Ideo nihil in eo conſtituendo peccatum eſt a Scaligero, præter ea, quæ de Atticis menſibus ex popularis anni, tetraeteridoſque commentitia methodo ad hoc negotium accommodavit. Sed nonnulla, & quidem gravia ſunt in hujus hiſtoria belli Xenophontis errata, quæ certam & indubitatam illam epocham conturbare poſſunt; quæque doctis aliquot viris frandi fuerunt. Ea nos, quod a nullo meminerim hactenus obſervata fuiſſe, caſtigabimus, ubi ſua illius belli ſedes in Juliana periodo, annique mundi ex Thucydidis auctoritate & Aſtronomicis characteribus conſtituta fuerit.

Aliquot igitur notis, & characteribus Peloponneſiaci belli principium Thucydides conſignat. Sed primum obſervanda ſunt, quæ initio lib. II. memoriæ prodidit: ubi bellum iniiſſe refert Æneſia Ephoro, Pythodoro Athenis Archonte ἔτι δύο μῆνας, ſex menſibus poſt pugnam Potidæenſem, καὶ ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ, *ineunte vere*. Illa vero ἔτι δύο μῆνας ἄρχοντος, Scholiaſtes exponit, ἀντὶ τοῦ: quaſi eſſet ἤδη; & duos ex annuo magiſtratu menſes libaſſet, ac decem omnino ſupereſſent: quod minime procedit. Neque enim Archontes a bruma per illud tempus inibant; ſed ab æſtivo ſolſtitio. Quare duos adhuc menſes ad annuam ſanctionem Pythodoro ſuperfuiſſe docet Thucydides; videlicet Thargelionem, & Scirrhophorionem: ut exeunte Munychione, vel ineunte Thargelione contigerit; ſi quidem communis annus ille, non intercalaris fuit. Porro ἀρχόμενον ἔαρ idem Hiſtoricus appellat, cum primus tantum menſis evolutus eſt: ita ut ἔαρ ab æquinoctio verno ad ſolſtitium extendatur. Sciendum eſt præterea annum bifariam ab illo diſtribui; εἰς θέρος, & χειμῶνα. θέρος ver & æſtatem; χειμῶν autumnum hiememque complectitur; quod ex omnibus ejus libris colligitur. Ita lib. IV. ineunte anno VIII. belli Solem defeciſſe ſcribit, τ̃ ἐπιγιγνομένου θέρους; at eclipſis illa Pag. 286. edit. Wech.

illa contigit Martii xxi. Item initio libri ejuſdem: τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, περὶ σίτου ἐκβολήν. *Sequente æſtate, quando ſata germinant.* Tum eodem libro initio anni ix. ἅμα ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους.

Pag. 329.

Eclipſes Solis duæ Thucydideæ. Lib. ii Pag. 117. His animadverſis eclipſes a Thucydide memorantur omnino duæ, quas lib. ii. cap. xli. reddidimus. Harum prima ſolaris incidit in annum belli primum, Olympiadis LXXXVII. ſecundum periodi Julianæ 4283. cyclo Solis xxvii. Lunæ viii. littera Dominicalis B. anno Nabonaſſari cccxvii. cujus Thoth iniit Decembris ix. feria v. Proinde cum defectio Solis incidat in Auguſti iii. horis a meridie elapſis 5, 53'. in horizonte Attico, feria iv. convenit in diem Pharmuthi xxviii. Perperam ergo Scaliger Pharmuthi xxvii. tribuit; nec recte Buntinghus diem Jovis, niſi feriam ineat a meridie. Annus erat Judaicus 3330. cujus Tiſri cœpit Sept. xii. feria vi. Ejus enim character eſt 1, 21, 626. Elul vero character 4, 17, 709. Auguſti iii. Scaliger [illegible], errore ſollemni, quo Olympici, Atticique anni cardinem in viii. Julii collocat. Itaque potius Hecatombæon, & Olympicus menſis fuit Ab, cujus character 3, 4, 996. feria tertia, Julii v. Sic & frivola ſunt, quæ de anno periodi Atticæ, & Olympicæ, earumque menſibus loquitur.

Lib. iv. Pag. 286. Secunda Solis defectio anno octavo belli ineunte contigit; ut idem Thucydides refert: cujus hæc verba ſunt: τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς ἅμα ἦρι ἐκλιπές τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν. *Æſtatis autem ſequentis initio, ſtatim circa novilunium Sol ex parte defecit.* Hujus defectionis tempus indaganti nullus alius occurret annus, quam periodi Julianæ 4290. cyclo Lunæ xv. Solis vi. littera G. Olymp. LXXXIX. primus: Nabonaſſari cccxxiv. cujus Thoth iniit Decemb. vii. feria v. anno periodi Julianæ 4289. Contigit autem Martii xxi. hora vi, 34'. poſt mediam noctem in horizonte Attico. Chœac xv. feria iv. anno periodi Julianæ 4290. Annus erat Judaicus 3337. embolimæus. Tiſri character 2, 1, 497. Sept. xxv. Accidit igitur eclipſis neomenia Niſan; cujus character 4, 5, 935. feria iv. Martii xxi. Ex his duabus obſervationibus indubitatum colligitur initium belli Peloponneſiaci in anno periodi Julianæ 4283.

Lunæ defectio a Thucydide notata. pag. 327. Tertius character ea eodem Thucydide eclipſis eſt, quæ anno xix belli contigit ſub ipſam Atheníenſium cladem in Sicilia acceptam, Imperatore Nicia, cujus meminit ille lib. vii. Tempus deliquii iſtius eſt, in ea nocte quæ ſecuta eſt xxvii. Auguſti diem, hora 10, 15', 27". a meridie diei Auguſti xxvii. anno periodi Julianæ 4301. cyclo Lunæ vii. Solis xvii. littera AG. Olympiadis xci. anno ineunte quarto; Nabonaſſari cccxxxv. cujus Thoth iniit Decembris ix. feria vi. cyclo Solis xvi. littera B. anno periodi Julianæ 4300. Proinde Pachon xxiii. die, ſequente xxiv. defecit Luna, feria ii. ſequente iii. Annus erat Judaicus 3348. cujus Tiſri cœpit feria 7. Hujus enim character eſt 7, 15, 345. Sept. xxiv. Ab vero 3, 12, 428. Auguſti xiv. feria iii. Igitur eclipſis contigit xv. Ab. Si annus xix. belli Peloponneſiaci eſt Julianæ periodi 4301. ergo primus eſt 4283.

Solaris defectio a Xenophonte notata. Sunt & aliæ defectiones duæ ſiderum apud Xenophontem, e quibus unam hoc loco reddemus, alteram capite ſequenti. Prior ſolaris exſtitit, quam refert Xenophon lib. ii. quæ contigit anno ineunte primo Olympiadis illius, qua vicit ſtadio Crocinas Theſſalus, Pythodoro Archonte, anno xxviii. belli Peloponneſiaci. Annus hic eſt periodi Julianæ 4310. cyclo Lunæ xvi. Solis xxvi. littera C. quo eclipſis incidit Sept. iii. feria vi. horis a media nocte 9. 16. in horizonte Attico, quando apparens ſyzygia commiſſa eſt. Nam vera contigit hora 10, 30'. Verus locus, Solis in gradu Virginis 5, 12'. Initium eclipſis hora 8, 8'. Finis hora 10, 37'. Duratio horarum 2, 29'. tempore apparenti. Digitorum porro fuit $7\frac{1}{2}$. ex Paſſinis tabulis. Tempus eſt annus 1. Olymp. xciv. Nabon. cccxliv. cujus Thoth Decemb. ii. feria v. anno periodi Julianæ 4309. Quare Payni vi. defecit Sol, anno Judaico ineunte 3358. in ipſa neomenia Tiſri; cujus character 6, 21, 684. feria vi. Si annus xxviii. belli eſt periodi Julianæ 4310. primus erit 4283.

Pag. 379. edit. Wech. Alium characterem Thucydides ſuggerit libro v. Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἀνδροσθένης Ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα. *Olympia hac æſtate celebrata ſunt, quibus Androſthenes Arcas tunc primum Pancratio vicit.* Ab iis ludis excluſos eſſe Lacedæmonios, quod judicatum non ſolviſſent, idem auctor refert, quod anno belli Peloponneſiaci xii. contigit. Non alia eſt Olympias illa, quam xc. qua ſtadio vicit Hyperbius Syracuſanus, auctore Diodoro: anno periodi Julianæ 4294. Unde idem annus belli primus in Juliana periodo colligitur 4283.

Cum hoc munimentis ſtabilita ſit epocha belli Peloponneſiaci, haud leviter aberrare conſtat eos, qui in antecedentem annum conferunt; imino vero, qui a nonnullis veteribus in eum annum conjici putant, ac duplicem illorum ſententiam fuiſſe ſentiunt. Nam qui de Athenienſium Archontibus commentarium nuper edidit, Thucydidem ac Dionyſium ſcribit initium belli Peloponneſiaci conferre in annum Urbis cccxxii. Diodorum vero, & Anonymum illum, qui Olympiadas percenſuit, in annum cccxxiii. quibus & Gellius ſuffragatur lib. xvii. cap. xxi. Verum pro certo habeo neque Thucydidem, neque Dionyſium in alium annum belli primordium referre, quam in eum, qui ex Varronis putatione, quam Scriptor ille ſequitur, eſt cccxxiii. De Thucydide certiſſima res eſt ex iis, quæ hucuſque diſſeruimus. Unum illud in commentario de Archontibus opponi video, quod Thucydides Archonte Pythodoro cœpiſſe bellum aſſeverat, qui ineunte Olympiade LXXXVII. Magiſtratum iniit, cum Anonymus, & Diodorus Euthydemo præſide contigiſſe velint. Sed nullus inter illos conflictus eſt. Nam Thucydidis verba, ἔτι Πυθοδώρου ἔτι δύο μῆνας ἄρχοντος, quomodo ſint accipienda, ſupra vidimus; nimirum eo anno Juliano conflatum eſſe bellum, quo Pythodorus deſiit, & Euthydemus exorſus eſt: ita ut duobus ante initium Euthydemi menſibus cœperit. Unde factum, ut ceteri Scriptores, qui ab Olympiadum epocha hiſtoricos ſuos annos exorſi ſunt, paucos illos Pythodori menſes neglexerint. At Thucydides accuratius in eccuntem Archontis illius annum contulit. Sed etiam Dionyſii locus, quem idem Commentarius citat, intelligi debet; cum ait Iſocratem natum eſſe Archonte Lyſimacho, Olympiade LXXXVI. πέμπτῳ πρότερον ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, *anno quinto ante Peloponneſiacum bellum.* Lyſimachus iſte, qui ab aliis Nauſimachus vocatur, ut a Diodoro, & Scaligero in Olympiadum Collectaneis, quæ ipſe cum Euſebianis Chronicis edidit, iniit anno primo Olymp. LXXXVI. periodi Julianæ 4278. a quo ad initium anni 4283. quo bellum cœpit, anni ſunt quinque. Ita nulla eſt inter auctores illos diſcrepantia.

Nonnullorum ſuper epocha belli hujus error.

Bellum proinde Peloponneſiacum cœpit anno periodi Julianæ 4283. mundi 3553. anno Olymp. LXXXVII. primo exeunte, Nabonaſſari anno cccxvii. currente; Judaico 3330. Urbis conditæ, cccxxiii. regnante Artaxerxe Longimano, & anno ejus xxxiv. exeunte, vel ineunte xxxv.

CAPUT XXIX.

De labe Xenophonteæ hiſtoriæ, quod ad annos attinet belli Peloponneſiaci.

NON inutilem, ut ſperamus, Chronologiæ, & antiquitatis hiſtoricæ ſtudioſis operam navabimus, ſi quæ apud Xenophontem in prioribus Hellenicon libris errata deprehendimus, in ordinandis belli Peloponneſiaci temporibus, adnotemus; eorumque cauſſas una patefaciamus, quas non ſine ingenti labore perveſtigavimus. Ita enim cum de optimo Scriptore, ac ſuaviſſimo bene merebimur; tum exemplum noſtris Chronologis, ac ſpecimen præbebimus, quantum ad illuminandam, & caſtigandam hiſtoriam Chronologici, quos vocant, characteres utilitatis afferant. Sciendum eſt in primis Thucydidem Peloponneſiaci belli deſcriptionem ad primum & viceſimum annum perduxiſſe, non integrum, ac vertentem; ſed qui expleta hiemi ſequenti, cujus res geſtas non attigit, deſiturus eſſet: quod in fine hiſtoriæ ipſe teſtatur. Hujus hiſtoriæ ſupplementum libri ſeptem Xenophontei ſunt, qui Ἑλληνικῶν inſcribuntur; quibus nihil in eo genere accuratius, aut elegantius eſſe poteſt. Iis enim partim reliqua belli complexus eſt; partim ea quæ deinceps variis in Græciæ locis acciderant. In priori parte, quæ reſiduos annos belli Peloponneſiaci continet, annos fere ſingulos diſtinguit, Thucydidis more per æſtatem & hiemem intervallo

vallo cujuſque deſcripto. Sed in iiſdem primum biennii, mox unius anni μεταχρονισμὸν animadvertimus. In ipſo libri priorls aditu, ut appareat ſupplementum quoddam hiſtoriæ Thucydideæ a ſe conſcriptum, ab rebus geſtis hiemis illius orditur, quæ æſtatem, in quam Thucydides deſiit, eſt ſecuta, ἀρχομένου (inquit v. 6. lib. 1.) τοῦ χειμῶνος. Inde narratis iis, quæ anno illo reliquo viceſimo primo contigerant, quando Mindarus navali prælio ab Alcibiade victus eſt, ſubjicit: τῷ δὲ ἄλλῳ ἔτει, (ᾧ ἡ Ὀλυμπιὰς τρίτη, καὶ ἐνενηκοστὴ, ᾗ προσγεγραμμένη ξυνωρὶς ἐνίκα Εὐαγόρου Ἠλείου, τὸ δὲ στάδιον Εὐβώτας Κυρηναῖος, ἐπὶ Ἐφόρου μὲν ὄντος ἐν Σπάρτῃ Εὐαρχίππου, ἄρχοντος δ' ἐν Ἀθήναις Εὐκτήμονος.) *Altero anno, quo Olympias* XCIII. *celebrata eſt, in qua bigæ mulares ad certamen acceſſerant, iiſque primas omnium vicit Evagoras Eleus: ſtadio vero Eubotas Cyrenæus, cum Ephorus Spartæ eſſet Evarchippus; Archon vero Athenis Euctemon.*

Pag. 255. verſ. 19. Hunc annum ſequenti pagina belli Peloponneſiaci viceſimum ſecundum numerat. Ἔληγε δ' ὁ χειμὼν ἔληγε, Παντακλέους μὲν ἐφορεύοντος, ἄρχοντος δ' Ἀντιγένους, ἔαρος ἀρχομένου, δυοῖν καὶ εἴκοσιν ἐτοῖν τῷ πολέμῳ παρεληλυθότοιν. *Hieme deſita, cum Pantaclees ephorus eſſet; Archon autem Antigenes, ineunte vere, poſtquam duo jam & viginti anni bello præterierant.* Annus iſte proximus eſt a præcedente. Siquidem Antigenes Archon Athenis fuit anno illo, qui Euctemonis Magiſtratum ſecutus eſt. At Olymp. XCIII. quæ Archonte Euctemone contigit, convenit in annum XXIV. belli Peloponneſiaci, non XXII. hoc eſt vere illo, quod Olympiadem anteceſſit, cœpit annus belli XXIV. qui eſt periodi Julianæ 4306. cyclo Solis XXII. Lunæ XII. cujus rei fidem multis ex Thucydide obſervationibus adſtruximus. Et quidem, ſi, ut ille refert, anno belli XII. Olympias XC. celebrata eſt, ſive Iphiti CCCLXVI. periodi Julianæ anno 4294. additis XII. annis, conficit Iphiti CCCLXIX. ſive primus Olymp. XCIII. anno periodi Julianæ 4306. Biennio itaque peccat Xenophon.

Biennii error in Zenophonte. Antigenes enim Archon fuit anno belli XXV. ineunte ſecundo Olymp. XCIII. Anno XIX. belli Peloponneſiaci, * in quo Thucydides hiſtoriam deſiit, Archon Athenis fuit Cleocritus, ſive Clearchus. Ab eo ad Euctemonem Archontes numerantur quattuor. In Collectaneis Scaligeri, quorum titulus eſt, Ὀλυμπιάδων ἀναγραφή, ad Euſebii Chronicon adjectis. Fuerunt hi Callias anno ineunte primo Olymp. XCII. Theopompus, Glaucippus, Diocles. Eſt igitur quintus Euctemon poſt Cleocritum, adeoque cadit in annum belli XXIV. Olympiadis vero XCIII. primum; ut etiam Diodorus memoriæ prodidit. Biennii ergo μεταχρονισμὸς eſt apud Xenophontem; de quo mox imprudens annum unum detrahit; & novo errore priorem corrigit. Nam cum inter Antigenem, & Calliam nullus Archon intercedat, Xenophon inter ambos iſtos unum infindit annum. Poſt annum quippe belli Peloponneſiaci XXIV. quem appellat XXII. quo Antigenes Archon fuit, alium ſubjicit, qui ab eodem XXIII. numeratur, & ante Calliam Archontem ponitur. Scribit enim Alcibiadem abſente Clearcho Byzantii Harmoſta, & ad Pharnabazum profecto, urbem illam occupaſſe, ejuſque rei nuncium accepiſſe Pharnabazum Gordii in Phrygia per hiemis tempus.

Pag. 256. verſ. 38. Ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος, *ineunte vero*, legatos & a Lacedæmoniis, & ab Athenienſibus ad Perſarum regem miſſos eſſe narrat. Iniens ver novum annum ſignificat: ſecundum quem alterum ſubjicit, ac diverſum, in quo Callias Magiſtratum tenuit.

Pag. 259. verſ. 38. Nam tertia deinde pagina ita ſcribit: τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει, ᾧ ἥ τε σελήνη ἐξέλιπεν ἑσπέρας, καὶ ὁ παλαιὸς τῆς Ἀθηνᾶς νεὼς ἐν Ἀθήναις ἐνεπρήσθη, Πιτύου μὲν ἐφορεύοντος, ἄρχοντος δὲ Καλλίου Ἀθήνησιν, οἱ Λακεδαιμόνιοι, τῷ Λυσάνδρῳ παρεληλυθότος ἤδη τοῦ χρόνου, καὶ τῷ πολέμῳ τεττάρων καὶ εἴκοσιν ἐτῶν, ἔπεμψαν ἐπὶ τὰς ναῦς Καλλικρατίδαν. *Anno ſequenti, quo & Luna defecit ſub veſperam, & vetus Minervæ templum Athenis conflagravit, Ephoro apud Lacedæmonios Pitie, Archonte Athenis Callia, Lacedæmonii cum Lyſandro Præfecturæ tempus exceſſiſſet, belli vero jam anni* XXIV. *abſoluti eſſent, Callicratidam ad claſſem miſerunt.* Atqui Callias nullo interjecto poſt Antigenem Archon fuit. Unus itaque annus inſitus eſt: ex quo factum, ut annus ille, quo Callias Magiſtratum tenuit, a Xenophonte XXV. numeretur, cum ex inſtituta ſerie XXIV. tantum eſſe debuerit. Quare unius tantum anni μεταχρονισμὸς deinceps factus eſt. Nam revera Calliæ magiſtratus in annum belli XXVI. incidit. Anni autem illius inſiticii, qui inter Antigenis, & Calliæ Magiſtratum infarctus eſt, res geſtæ ibidem exponuntur: nimirum Alcibiadis Athenas adventus, & purgatio: tum quemadmodum Imperator electus ſit, & myſteriorum pompam, quæ ob belli metum hactenus mari deducta fuerat, terra celebraverit; inde tertio poſtquam appulerat menſe ſolverit. Pag. 258. Quæ quidem omnia revera Archonte Antigene, anno belli XXV. ſunt geſta; quando Alcibiade abſente, Antiochus, quem claſſi præfecerat, a Lyſandro victus eſt, & Alcibiades in ordinem redactus. Annus hic fuit periodi Julianæ 4307. Sequens autem, qui Calliam Archontem habuit, erat 4308. quo & eclipſis Lunæ contigit; quam nos ex Pariſinis tabulis deprehendimus in Aprilis XVI. Pleniluniam verum ex iiſdem tabulis noſtris hora 8, 30'. a meridie diei XV. Aprilis. Cœpit deficere hora 7, 5'. Deſiit hora 10, 35'. ac tota defecit. Eclipſis Lunæ. Digitorum enim fuit 15. Sol vero motu ad Arietis gradum 20, 3'. pervenerat. Ex quo *Leunclavii* error convincitur, qui in Chronico Xenophonteo annum, quo Pitis Ephorus, Archon Callias exſtitit, belli Peloponneſiaci viceſimum ſeptimum numerat: cum nonniſi XXVI. fuerit. Pergit Xenophon; & initio lib. II. refert; Pag. 266. verſ. 28. Lyſandrum cum Araco Navarcho a Lacedæmoniis ἐπιστολέα miſſum, ἤδη ὄντων πέντε καὶ εἴκοσι παρεληλυθότων; *annis jam belli quinque & viginti confectis.* Annus ſequens Archytam habuit Ephorum, Archontem Alexiam, quo Lyſander victis ad Ægos potamos Athenienſibus, urbe ipſa potitus eſt; καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἔληγε (ait pag. 270. v. 21.) Subjicit annum proxime conſequentem, quo Olympias acta eſt, in qua Crocinas Theſſalus ſtadio vicit, cum Ephorus eſſet Eudius, Archon Pythodorus: qui quod per Oligarchiam creatus eſt, ab Athenienſibus præteriri ſolebat. Eodem anno Solis eclipſis incidit; ut ipſe verſu 35. meminit; cujus tempus eſt anno periodi Julianæ 4310. cyclo Lunæ XVI. Solis XXVI. Septembris III. feria VI. horis a media nocte 9. 16'. in horizonte Attico. Olympias vero eodem anno celebrata eſt XCIV. anno belli inchoato jam XXVIII. Totidem enim ei bello Eratoſthenes imputat apud Clem. Alex. I. Strom. Xenophon vero finem belli ita deſcribit: τελευτῶντος τοῦ θέρους, ᾧ ὁ ἐξάμηνος, καὶ ὀκτὼ, καὶ εἴκοσιν ἔτη τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Pag. 271 verſ. 8. *Æſtate confecta; in quam anni* XXVIII. *cum* VI. *menſibus deſinunt.* Tum Ephoros qui ſingulis annis Magiſtratum geſſerunt, novem & viginti percenſet, quorum primus Æneſias, poſtremus eſt Eudicus: neque tamen inter Pentaclem, quem cum Antigene Archonte compoſuerat, & Pityam, quem cum Archonte Callia conjunxerat, ullum inſeruit: ut appareat hallucinationem eſſe, quod inter duos illos Archontes annum unum imprudens inculcaverit. Nec minus erravit idem nobiliſſimus Scriptor, dum Peloponneſiaco bello præfinit annos XXVIII. cum menſibus ſex. Non enim plures quam XXVII. & menſes VI. evoluti ſunt ab eo vere, quo bellum commiſſum eſt, anno periodi Julianæ 4283. ad autumnum anni 4310. quo eclipſis contigit. Nam duplici Solis deliquio belli initium, ac finis illuſtratur. Inde porro Xenophontis manavit error, quod ſub Ephoris quidem XXIX. bellum adminiſtratum eſt; ſed non plures tamen, quam XXVII. annos cum VI. menſibus occupavit. Ephori quippe Magiſtratum inibant ſub idem quo Archontes Athenienſium tempus videlicet circa æſtivum ſolſtitium. Primus igitur Ephorus, ſub quo bellum indictum eſt, fuit Æneſias, cujus duo menſes adhuc reſtabant. Proinde eidem anno Juliano 4283. Ephori duo reſpondent: primus Æneſias uſque ad ſolſtitium; alter Braſidas a ſolſtitio. Deinceps XXVI. Ephori, & Archontes integros belli annos obtinent: numeranturque XXVIII. utrobique, qui in ſolſtitium anni 4310. deſierunt; a quo tempore ineunte Olympiade XCIV. viceſimus nonus tam Archon, quam Ephorus acceſſit, quorum tertio menſe bello finis imponitur. pag. 358. edit. Wechel. Hæc hallucinationis origo. At Thucydides ait bellum illud annis XXVII. duraſſe, nempe abſolutis, ac vertentibus.

* *In quo Thucydides Hiſtoriam deſiit.* Hæc verba deleri cupiebat *Petavius*.

CAPUT XXX.

De Artaxerxis Longimani, Darii Nothi, Artaxerxis Mnemonis, & reliquorum Perſidis regum epocha, deque regni totius intervallo.

ARTAXERXI Longimano Xerxis filio annos quadraginta plerique Scriptores tribuunt; veluti Diodorus lib. XII. Euſebius in Chron. & alii. At Clemens Alexandrinus I. Strom. uno amplius; Cteſias duobus. (pag. 285. edit. Wechel.) Mortem ejus Thucydides lib. IV. confert in annum VII. belli Peloponneſiaci, quem nos oſtendimus eſſe periodi Julianæ 4289. quartum Olympiadis LXXXVIII. cui & Diodorus ſuffragatur. Cum igitur initium ejus capite XXV. conſtitutum ſit in anno periodi Julianæ 4249. (Error Scaligeri.) conſequens eſt annum ejus XL. cœpiſſe anno 4288. & ſequenti, 4289. deſiiſſe, quo & primus ſucceſſoris ejus iniit. Qua in re non mediocri errore lapſus eſt Scaliger, qui in lib. V. de Emendat. Artaxerxis obitum, quem in annum VII. belli Peloponneſiaci contulit Thucydides, cadere putat in annum periodi Julianæ 4288. & in hiemis principium. Atqui annus VII. belli cœpit vere anni 4289. ut indubitatis argumentis oſtendimus. Poſt Artaxerxem regnavit Xerxes anno uno, ut Diodorus auctor eſt: ut autem alii, eodem referente, quos Euſebius ſequitur, menſibus II. Cteſias diebus XLV. Excepit hunc Sogdianus, cui Diodorus & Euſebius menſes VII. Cteſias menſes VI. dies XV. imputant. Ita fit, ut menſes illi IX. reliquias anni Julianæ periodi 4289. & partem fortaſſe conſequentis auferant. Qua ratione Darius Nothus, qui poſt illos regnavit, iniit anno 4290. & caſtigandus Scaliger, qui anno 4289. Darii primordium adſcribit. Sed præter argumenta ſuperiora illo inſuper ipſo refellitur, quo ſuam opinionem approbat. Scribit enim Thucydides lib. VIII. anno belli Peloponneſiaci (Pag. 594.) XX. Tiſſaphernem cum Lacedæmoniis fœdus iniiſſe, quod ibidem deſcriptum ac notatum legitur anno Darii XIII. Itaque annus Darii XIII. concurrit cum XX. belli, qui eſt periodi Julianæ 4302. ex quo primus Darii convenit in annum 4290. Hinc annos regni XIX. Diodorus aſſignat, & Euſebius. Diodorus mortuum refert anno IV. Olympiadis XCIII. qui cœpit anno periodi Julianæ 4309. Ita veriſimile eſt exceſſiſſe Darium ineunte IV. Olympiadis anno, periodi Julianæ 4309. ac XIX. annis abſolutis viceſimum inchoaſſe.

Dario Notho ſucceſſit Artaxerxes ὁ Μνήμων anno eodem, quo Darius obiit. Huic annos XLIII. Diodorus, & Scaliger hoc in libro tribuunt. At Euſebius, & alii annos tantum XL. quos & Scaliger in Iſag. Can. ſequitur, eaque probabilior eſt opinio. Ac neſcio an non tres illos annos, qui ſupra quadragenos excurrunt, ſuperſtite adhuc parente regnaverit. Regnante Artaxerxe, Cyrus minor ejus frater expeditionem in ipſum ſuſcepit. Eam Diodorus confert in annum IV. Olymp. XCIV. Archonte Exæneto, qui a Diogene Laertio, & Scaligero in Olympiadum Collectaneis, vocatur Synænetus, anno periodi Julianæ 4313. Urbis conditæ CCCLIII. Sed neſcimus utrum priore, an poſteriore anni Iphitei ſemeſtri Cyrus occubuerit. Qui poſteriore cenſent; iidem fere anno primo Olymp. XCV. rem geſtam conſignant. Sed revera contigit anno IV. non tertio, ut Scaliger ad annum Euſebii MDCXVII. putat, & mox ad annum ſequentem, quartum ex Laertio præfinit. (Scaligeri error alias.) Diodorus, Laertius, Euſebius in annum quartum referunt, ut & Olympiadum Collectanea quæ citavi. Iidem Socratem anno ſequente interfectum aſſerunt, primo Olymp. XCV. Archonte Lachete, anno periodi Julianæ 4314. Succeſſit Artaxerxes Ochus XXVI. annis: inde Arſes III. ac Diodoro IV. Poſtremus Darius Arſami filius annis VI. Deſiit Perſarum regnum anno illo, quo Darius ultimus regum mortuus eſt: hoc eſt ſubinde poſt Arbellicam Alexandri victoriam, quæ, ut poſtea docebitur, incurrit in annum periodi Julianæ 4383. mundi 3653. Hic igitur terminandum Perſarum Imperium: cujus initium anno periodi Julianæ 4155. * Intervallum annorum ſolidorum CCXXIX. menſium IX. Agathias vero lib. II. annis CCXXVIII. floruiſſe Perſarum regnum aſſerit. Male porro Scaliger Iſagog. Canon. lib. II. Perſico regno annos imputat CCXXXI. cum uno minus illius ratiocinia colligant. (Item alius error Scaligeri.) Siquidem Cyrus anno periodi Julianæ 4154. iniit, & ultimus Darius anno 4383. deſiit. Intervallum enim eſt annorum CCXXX. † At Euſebius annos numerat CCXXXI. Primum enim Cyri confert in annum Abrahami MCCCCLVII. & poſtremum Darii in annum MDCLXXXVII. Annos quippe Cambyſi & Magis novem aſſignat; cum octo tantum ſolidos impleverint; tum Artabano Xerxis interfectori annum unum tribuit. Aliter Cteſias, & Clemens Alexandrinus I. Strom. & alii quidam. Sed qui a nobis præfinitus eſt numerus annorum certior eſt. Nititur enim pluribus, & indubitatis Aſtronomorum obſervationibus, quas in epocha Cyri, Cambyſis, & Darii protulimus; quibus & alia capite de pugna ad Arbella poſtmodum accedet. Quocirca Regum Perſarum laterculum ex ſubductione iſta deſcripſimus.

* Emendabat in ſuo Codice *Petavius*: intervallum annorum ſolidorum 229. vel 228. & menſium aliquot, Agathias vero &c.

† *Tertullianus* contra Judæos cap. VIII. poſt Ochum, qui & Cyrus, cui dat annos 24. ponit Argum anno 1. tum Darium Melam annis 20.

LATER-

LATERCULUM PERSICI IMPERII.					Olympias qua cœperunt.	
	Reges	Tempus regni.	Initium in per. Julianæ.	Initium in annis mundi.	Olympias.	Anni Olymp.
I	Cyrus	XXX.	4155	3425	LV	I
II	Cambyſes	VII. m. V.	4185	3455	LXII	IV
III	Smerdis Magus	m. VII.	4192	3462	LXIV	III
IV	Darius Hyſtaſpis F.	XXXVI.	4193	3463	LXIV	IV
V	Xerxes	XX	4229	3499	LXXIII	IV
VI *	Artaxerxes Longim.	XL	4249	3519	LXXVIII	IV
VII	Xerxes II.	m. II	4289		LXXXVIII	IV
VIII	Sogdianus	m. VII. d. XV		3559		
IX	Darius Nothus	XIX	4290	3560	LXXXIX	I
X	Artaxerxes Mnemon	XL	4309	3579	XCIII	IV
XI	Artaxerxes Ochus	XXVI	4348	3618	CIII	III
XII	Arſes	IV	4374	3644	CX	I
XIII	Darius Arſami F.	VI	4378	3648	CXI	I
Colliguntur anni CCXXIX. m. IX.						

CAPUT XXXI.

De Alienſi Romanorum clade variæ hallucinationes: Scaligeri; verum illius tempus oſtenſum.

NON paucis abſurditatibus, falſiſque divinationibus caput iſtud implicavit Scaliger. Harum prima eſt; quod rabulis Cenſoriis M. Catonem ante omnes deprehendiſſe ſcribit, ab exactis Regibus ad Urbem a Gallis occupatam annos abſolutos eſſe CXX. † *Quod ut certum eſt*, inquit, *ita reliquum retro tempus ad prima Palilia eſt controverſum. Controverſia autem tota eſt in uno anno: quod alii per* CCXLIV. *annos, alii uno minus Romæ regnatum contendant. Quarum duarum factionum altera Romam conditam vult tertio anno* VI. *Olympiadis ſententiæ princeps Varro; altera uno anno ſerius repetit prima Palilia; cujus ſententiæ auctor habetur M. Cato.* Jam hoc falſum eſſe demonſtravimus cap. XLVI. libri ſuperioris, ubi de epocha Romanæ Urbis actum; & hujus libri cap. XIX. quo de primis Coſſ. diſſeritur. Fruſtra quippe Catoni hæc opinio tribuitur, quæ quarto VI. Olympiadis anno conditum Urbis aſſignat. Præterea nec illud eſſe verum oſtendimus, a pulſis Regibus ad captam a Gallis Urbem annos intercedere CXX. ita ut centeſimus viceſimus primus ille ſit; quo Urbs eſt capta. Nam CXIX. dumtaxat ut paria Coſſ. ſic anni abſoluti fluxerunt: ut fuſe capite illo XLVI. declaratum eſt. Falſum denique eſt, controverſiæ illius, quæ de uno anno movetur, cum alii regnatum eſſe Romæ putant annis CCXLIII. alii CCXLIV. inde naſci, quod priores in annum VI. Olympiadis quartum Natalem Urbis conferant; poſteriores in tertium. Siquidem Dionyſius, qui vel in eumdem annum cum Catone, vel uno etiam tardius epocham Urbis conjicit, annos nihilominus Regibus imputat CCXLIV. non CCXLIII. Idem & Euſebius facit in Chronico. Hæc autem Scaligeri perſuaſio ex falſo principio manavit, quod annum primorum Coſſ. immotum eſſe credidit, & ab omnibus ſine ullo diſcrimine conſtitutum in anno Iphiti CCLXVII. quod cap. XVI. ſuperioris libri refutavimus.

Pars II.

* Dentur Longimano & duobus ſequentibus anni 40.

† *Polybius*, lib. I. pag. 5 conjicit in ann. XIX. poſt victos Athenienſes ad Ægos potamon & XVI. ante Leuctricam pugnam.

His præmiſſis Scaliger annum captæ Urbis definit eſſe periodi Julianæ 4325. Nam intervallum a Regifugio ad cladem Alienſem annorum eſt CXX. qui additi ad annum 4205. quo Reges pulſi ſunt, efficiunt 4325. qui eſt annus Urbis conditæ Varronianus CCCLXV. a Palilibus vero Catonianis, CCCLXIV. Atqui argumentatio illa falſum ſumit; centeſimo viceſimo primo Conſulatu Urbem eſſe captam, quod παραλογιστικῶς putavit Halicarn. Revera enim Conſulatu CXX. capta eſt. Nam non plura quam CXIX. paria Coſſ. abſoluta ſunt a primis Coſſ. ad Urbis ἅλωσιν: ut ex Onuphrianis, Sigonianis, immo Capitolinis ex faſtis colligitur. Itaque anno urbis ſecundum Varronem, & Onuphrium CCCLXIV. capta eſt Roma: at ſecundum Capitolinos faſtos, & Sigonium anno CCCLXIII. Detractis illic annis CCXLIV. quibus ſolidis regnatum eſſe cenſet Onuphrius; hic vero CCXLIII. utrobique Conſulatus, annique reſtant CXX. non, ut Dionyſius, & eum impudenter ſecutus Scaliger CXXI. Biennio igitur tardius Alienſem cladem Dionyſius, quam Varro conſignat; Scaliger uno anno. Plinius porro lib. XXXIII. cap. I. hanc Varronis, & noſtram ſententiam, non Scaligerianam, ut ipſe falſo ſibi perſuadet, affirmat, cum dicit anno CCCLXIV. captam eſſe Romam. *Deductis*, inquit Scaliger, CXX. *annis de* CCCLXIV. *relinquitur annus currens Regifugii ducenteſimus quadrageſimus quartus a Palilibus Catonianis.* Verum ſi CXX. anni ab Urbis captæ anno deducantur, neque in Varroniana, neque in Catoniana putatione qui relinquitur annus, Regifugii eſt, hoc eſt primi Conſulatus, ſed annus Regum ultimus. Non enim CXXI. anni, uti dictum eſt, ab ultimo Regum, ſive Tarquinii anno ad Urbis ἅλωσιν numerandi ſunt, ſed CXX. Unde ex Pliniano calculo deductis annis CXIX. qui remanet CCXLV. annus eſt Regifugii, ſive Conſulatus Bruti, & Tarquinii primorum Coſſ. Hæc vera ratio; Scaligeriana vero παραλογιστική.

De tempore captæ Urbis hæc ab antiquis memoriæ prodita reperimus. Livius initio lib. VI. victos refert Romanos a. d. XV. Kal. Sextiles, qui propterea nefaſtus eſt habitus. Plutarchus vero Quæſt. Rom. Probl. XXV. eo die ſuſos ad Aliam Romanos ſcribit, qui eſt poſtridie Eidus Quintiles: ut ſit XVII. Kalend. Sextiles, ſive

Falſa Scaligeri opinio, & argumentatio.

Tempus captæ urbis a Veteribus definitum.

P x Julii

Id acciderit Archonta Theodoto, Sed perperam; Vide *Onuphrium*. Petavius.

Julii xvi. Plutarch. in Camillo pugnatum fuiſſe περὶ τροπὰς θερινὰς, περὶ τὴν πανσέληνον. Scaliger in libro ii. hujus operis, & in v. multa de tempore illo ἄλογα, & ἀσύστατα ſcripſit. Libro quidem ii. anno primo Olympiadis xcviii. captam a Gallis Urbem ex Halicarnaſſenſi putat, plenilunio ſolſtitiali, hoc eſt ipſo die ludicri Olympici. Neomenia menſis Olympici xi. Julii. Ergo xxv. Julii ſine dubio capta fuit Urbs, non ſolſtitiali plenilunio, ut Plutarchus affirmat. Nam ſolſtitium Græcia vocabat viii. Julii. Ita ille libro ſecundo. At in v. cenſet Urbem eſſe captam anno periodi Julianæ 4325. cyclo Lunæ xii. Solis iiii. anno iv. Olympiadis xcvii. deſinente. Cum autem Plutarchus auctor ſit circa ſolſtitium in plenilunio accidiſſe, ſolſtitium autem ſit viii. Julii, Thamuz xv. cujus character 6, 14 3. anno Judaico 3372. Σκιῤῥοφοριῶνος ἕκτη ἱσταμένου, Σκιῤῥοφοριῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτῃ φθίνοντος, xv. diebus ante Magiſtratum Pyrgionis: ex utroque Scaligeri loco evidens eſt illius opinio, captam eſſe Romam anno illo, quo Olympias xcviii. celebrata eſt, qui eſt periodi Julianæ 4325. cyclo Lunæ xii. Quod vero lib. ii. plenilunium anno illo incidiſſe refert in xxv. Julii, id abſurdum eſt. Cyclum enim oportuiſſet eſſe xi. non xii. ut neomenia ludicri Olympici in xi. Julii caderet. Nam Nicæno ſæculo cyclus ii. adhæſit diei iix. Julii: ad quod tempus ab anno captæ Urbis amplius dcc. anni interjecti ſunt, ac plus bidui Lunæ anticipatio collecta. Aut igitur ii. cyclo iſtud evenire debuit, aut certe xiii. Neutrum autem verum eſt. Præterea falſum eſt quod & illis duobus locis, & alibi paſſim ſuetur, ſolſtitium in viii. Julii defixum fuiſſe per illa tempora, & eum cardinem anni popularis, ac lunaris extitiſſe; quod libro primo confutavimus. Ac Dionyſius quidem pro confeſſo ab omnibus haberi teſtatus eſt, anno illo, quo cœpit Olympias xcviii. Archonte Pyrrhone, ſive Pyrgione, Gallos Urbe potitos eſſe: qui eſt annus ex Varrone & ipſius Halicarnaſſenſis ratiociniis a condita Urbe ccclxvi. quo Tribb. militum fuere T. Quintius Cincinnatus, Q. Servilius Julius Tullus, cum aliis tribus. Verum Plutarchus negat certum annum captæ Urbis extricari poſſe: unde conſtat haud adeo fixum atque exploratum fuiſſe Veteribus, ut Dionyſius credidit. Immo & ipſe non mediocriter hallucinatus, dum a primis Coſſ. ad annum εἰς ἁλώσεως annos numerat abſolutos cxx. ita ut inchoato jam cxxi. clades iſta contigerit. Nam longe aliter ſe res habet. Evolvantur annales veteres, & Conſulares faſti recenſeantur. Omnino anno Varroniano ccclxiv. Capitolinorum vero faſtorum, ccclxiii. occupatam a Gallis Urbem invenies, eo videlicet anno, quo Tribuni militum fuere cum aliis totidem, Fabii tres fratres, illi ipſi, qui ad Gallos Cluſium obſidentes legati miſſi, contra jus gentium dimicare auſi fuerant: quos cum Galli a Romanis depoſcerent, ubi nihil impetratum, immo vero Tribunos illos eſſe factos audierunt, ira perciti contra Urbem arma verterunt. Ita Livius. His ergo Tribb. militum Conſulari poteſtate cladem Urbis accidiſſe conſtat. At horum ſane Magiſtratus centeſimus eſt viceſimus a primo Conſulatu. Proinde nonniſi cxix. anni a Regifugio ad Urbis ἅλωσιν vertentes, & abſoluti numerandi ſunt. Anno itaque periodi Julianæ 4324. Olympiadis xcvii. anno iii. ineunte, Archonte Demoſtrato; Urbis Varroniano ccclxiv. capta eſt Urbs a Gallis, cyclo Lunæ xi. Solis xii. littera G. Annus erat Judaicus 3371. cujus Tiſri character 7, 21, 917. feria i. Sept. x. cyclo Solis xi. littera A. Addito charactere viii. menſium, nonus Ijar. (Fuit enim hic annus embolimæus.) iniit Junii ii. cujus character 7, 16, 494. cyclo Solis xii. littera G. Plenilunium medium Junii xvii. decem ante ſolſtitium diebus; quod ævo illo circa xxvii. Junii commiſſum fuit. Ideo Plutarchus ἀπαρτὶ ita concepit, περὶ τροπάς. non, ut opinatur Scaliger, circa viii. Julii. In anno Romano, qui tunc in uſu erat, xv. Kal. Sextiles, ſive Julii xviii. dies erat cxcv. a Kal. Jan. uti lib. ii. docuimus. Quare videntur Kal. Jan. tum Decembris Juliani v. cœpiſſe. Nam ab eo ad Junii xvii. dies ſunt cxcv. Verum neſcimus utrum eodem anno Merkedonius intercalatus fuerit. Itaque conjecturis abſtinemus.

Verum tempus Urbis captæ.

* *Solinus*, cap. xii. Leuctram ponit in Peloponneſo.

CAPUT XXXII.

De Leuctrica pugna.

LACEDÆMONII Cleombroto duce ad Leuctra Bœotiæ ab Epaminonda victi & ingenti clade ſunt affecti; cum longe pauciores Thebani eſſent, quam Lacedæmonii. * Ea clades a Diodoro, & Scaligero in Olympiadum Collectaneis, confertur in annum ſecundum Olympiadis cii. Archonte Phraſiclide, qui annus iniit periodi Julianæ 4343. cyclo Lunæ xi. At idem Scaliger leviſſima conjectura ductus hic in annum ſequentem rejicit. Movet ipſum, quod Eratoſthenes apud Clementem Alexandrinum ab initio belli Peloponneſiaci ad Leuctricam cladem ponit annos abſolutos lxi. Initium autem belli Peloponneſiaci annus eſt 4283. periodi Julianæ. Sed falſum eſt Eratoſthenem annos abſolutos dicere. Scribit ille ab initio Peloponneſiaci belli ad finem annos eſſe xxvii. Hinc ad Leuctricam pugnam annos xxxiv. ex quibus conflant anni lxi. Nimirum Eratoſthenes annos inchoatos pro vertentibus uſurpare potuit. Itaque nihil prohibet, quin anno periodi Julianæ 4343. Lacedæmonios tantam cladem accepiſſe credamus.

CAPUT XXXIII.

De initio Alexandri Magni, ejuſque natali. Errata Scaligeri. Plutarchus ab ejus reprehenſione vindicatus.

PHILIPPUS Alexandri pater inter ludos a Pauſania interfectus eſt Ægis Macedoniæ, cum regnaſſet annos xxiv. auctore Diodoro, qui id accidiſſe refert anno primo Olympiadis cxi. Pythodoro Archonte, qui & Pythodemus ab Anonymo nominatur. Conſentit & Euſebius in Chronico, qui initium Alexandri conjicit in annum primum Olympiadis cxi. quam Ἀπολλωνιάδα vocarunt. Hanc ipſam Olympiadem Scaliger putat eſſe celebratam xviii. Auguſti. Impoſuit illi falſa, & commentitia methodus anni Græci, & Olympici, quem ex populari neſcio quo, minimeque lunari contexuit. Sed nos commentum iſtud libro primo ſubvertimus. Ex quo alterum etiam τέρασμα natum eſt, quod ſubinde colligit, de die quo natus eſt Alexander, & quo mortuus eſt. Quod enim Plutarchus in ejus vita ſcribat, Hecatombæonis, quem Loum Macedones nominant, ſexta die natum Alexandrum, & eodem tempore tres optatiſſimos nuncios ad Philippum eſſe perlatos; victoriam de Illyriis, tum Olympicis ludis reportatam; & natalem filii; ex anni Græci, & Attici methodo tempus Hecatombæonis deducit. Annus enim Olymp. cxi. primus in annum xli. periodi Olympicæ convenit, de qua libro primo. Neomenia primi menſis Olympici cadit in xvi. Julii, quæ eadem, utpote in anno i. tetraeteridos, lunaris & popularis eſt. Itaque plenilunium, & agon Olympicus contigit Julii xxx. Detractis perpetua regula annis xxxviii. de Olympica periodo, manet annus tertius Atticæ periodi. Hecatombæon Auguſti ii. Proinde natus eſt Alexander Auguſti vii. periodi Julianæ 4358, cyclo Solis xviii. Lunæ vii. octavo die a ludicro Olympico. Hæc tam limata, & ſubtilis obſervatio, quia falſo principio nititur Atticæ, & Olympicæ periodi, futilis eſt. Nam abſurda cardinem anni Græci in viii. Julii defixit; & ante hunc diem negavit primi menſis indictam fuiſſe neomeniam; ita ut ne cardinem illum anteverteret, in Auguſti vii. uſque diem ſummota ſit. Nos vero & ſolſtitium ſub Metonis & Calippi ſaltem ævum in xxvii. Junii conſtitutum eſſe: aut ſi in octava parte collocari placuit, ſaltem in Julii iv. conſtitutum putamus: & lunares neomenias, a quibus popularis, (quem lunarem apud Græcos fuiſſe docuimus) annus inchoabatur, ante ſolſtitialem cardinem iniiſſe non dubitamus: quod in lib. i. definitum eſt.

Verumtamen Hecatombæonem anni 4358. Julio menſe demus iniiſſe. Annus erat Judaicus 3405. Tiſri

character

character 1, 6. 1056. Septembris xxiii. feria 1. littera Domin. AG, cyclo Solis xvii. anno periodi Julianæ 4357. Addito charactere decem menſium, neomenia Ab incidit * feria 6, 23, 36. Julii vi. feriæ vii. littera F. cyclo xviii. anno 4358. plenilunium medium † Julii xxii. hora fere xi. poſt mediam noctem diei xxi. Circa hoc tempus agon celebratus eſt. Atque hoc modo natus erit Alexander xxi. Julii; ſiquidem lunaris Athenienſium Hecatombæon mediis Lunæ motibus congruebat. Quod autem Plutarchus & ſexto die Hecatombæonis natum refert Alexandrum, & eodem tempore Olympicam victoriam renunciatam fuiſſe; non ſatis quadrare ambo iſte videntur. Nam Olympici agones circa plenilunium celebrati ſunt; hoc eſt μεσοῦντος Ἑκατομβαιῶνος. Vix eſt autem credibile tanto intervallo poſt natum Alexandrum nuncium ad patrem perveniſſe. Sed hæc ἀκριβολογεῖν nihil attinet. Nam eodem tempore dixerit Plutarchus, pro eo quod eſt eodem menſe, non die. Porro ſollemnia peccare Plutarchum arguit Scaliger, quod Δῖον Macedonicum vocet Hecatombæonem. Verum ſollemnia magis ipſe peccat. Nam Δῖος Macedonum Hecatombæoni plerumque reſpondet: quod ex Galeno, & aliis auctoribus lib. 1. cap. iv. de Macedon. menſibus evidenter oſtendimus. Similiter in deſignando tempore obitus Alexandri vaniſſimo illo commento Atticæ periodi fruſtra conſiſtatur. Mortuus eſt Alexander anno primo Olympiadis cxiv. auctore Diodoro Siculo, cum regnaſſet annis xii. menſibus vii. Plutarchus Δαισίου τρίτῃ φθίνοντος id adſcribit, id eſt Dæſii xxviii. Hunc diem in anno periodi Olympicæ ſeptuageſimo tertio Scaliger conſtituit, Aprilis xviii. Si Dæſio menſe, & Olympiade jam confecta natus eſt, omnino in ſemeſtri poſteriori anni Iphitei natus fuerit. Nam Dæſius lunaris Macedonicus Sivvan Hebraico, & Thargelioni Attico conſertur. Erit igitur annus periodi Julianæ 4391. cyclo Solis xxiii. Lunæ ii. quæ eſt opinio Scaligeri. Ego vero anno ipſo 4390. Dæſio menſe, paullo ante celebratos agones Olympicos, hoc eſt uno, vel altero menſe, mortuum opinor Alexandrum. Annus erat Judaicus 3437. cujus Tiſri character 3, 21, 5. feria iv. Auguſti xxxi. cyclo Solis xxi. anno periodi Julianæ 4389. Septimus abhinc menſis lunaris eſt Adar ſecundus, cujus character 6, 1, 443. feria vi. Februarii xxiv. anno 4390. Niſan feria 7, 14, 536. Martii xxv. Sivvan vero character eſt 3, 15, 662. Maii xxiii. quæ & neomenia fortaſſe Dæſii fuerit. Unde Junii xix. triduo ante menſem Olympicum obiit Alexander: niſi forte Dæſii neomenia potius Iiar quam Sivvan fuerit. Utrum enim embolimæus ille Macedonum annus eſſet; tum ubi ſedes emboliſmi per illud tempus fuerit, haud ſatis exploratum. Itaque incerta in re ſuſtinemus aſſenſum. Illud plane conſtare videtur, anno 4390. periodi Julianæ potius quam ſequenti Alexandrum obiiſſe. Etenim æra Philippi, quæ ab obitu illius incipit, iniit anno ipſo 4390. ut poſtea demonſtrabitur. In quo pugnat ſecum Scaliger, qui anno 4391. mortuum facit Alexandrum, & tamen cap. de Thoth Philippi ſcribit neque Philippum, neque filium ejus Alexandrum epochæ annalis ejus initium, quam Philippo regi Macedones inſtituerunt, potuiſſe cernere; quoniam circa ejus initium Alexander exceſſit. Atqui ſi anno 4391. obiit, primum ſaltem annum illius videre potuit. Nam Philippea periodus anno 4390. iniit, ut poſtea docebitur, & Scaliger ipſe demonſtrat.

Plutarchus male a Scaligero refellitur.

CAPUT XXXIV.

De ortu & obitu Alexandri M. retractantur & illuſtrantur aliqua quæ lib. x. cap. xxxiii. & xxxix. dicta ſunt.

IN epilogiſmo Judaico, ac deſignatione menſis, quo natus eſt Alexander, quædam per imprudentiam vitioſe concepta ſunt. Hoc igitur tenendum; anno illo, quo Olympias cvi. celebrata eſt, in curſu fuiſſe Judaici computi annum 3405. cyclo Solis xviii. Lunæ vii. littera F. Hujus Tiſri cœpit anno antecedente, cyclo Solis xvii. Lunæ vi. littera AG, Septembris xxiii. feria 1. cujus character eſt 1, 6, 1056. Addito charactere 12. menſium, neomenia Sivvan cadit in Junii xvi. cujus character 1, 1. 627. feria prima. Plenilunium Junii xxx. feriæ prima, vel Julii 1. feria ii. Nam character eſt 1, 19, 1023. Itaque diffunditur dies ex methodo. Hic menſis videtur eſſe Hecatombæon, & Olympicus. Nam plenilunium poſt ſolſtitium accidit. Hoc modo natus erit Alexander Junii xxi. ſi quidem natus ex ſexto die Hecatombæonis, ut ait Plutarchus. Quod autem Plutarchus eodem tempore ſcribit tria illa Philippo nunciata, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, non recte Latinus interpres vertit *eodem die*. Id enim fieri non potuit.

Sed de ætate Alexandri, & obitu non levis ſuboritur quæſtio. Etenim Arrianus lib. vii. ſcribit Archonte Hegeſia mortuum illum eſſe, Olympiade cxiv. vixiſſe annos xxxii. menſes viii. ut auctor eſt Ariſtobulus: regnaſſe xii. annos, menſes iiſdem viii. Cum immota conſtet epoche Natalis ipſius in anno 1. Olymp. cvi. periodi Julianæ 4358. annus ætatis ejuſdem triceſimus tertius exiens incidet in annum periodi Julianæ 4391. regni vero primus, ut & mortis Philippi, erit 4378. Rurſus Plutarchus ex diariis Alexandri refert, quid per morbum diebus ſingulis acciderit; ac primo tentatum ait febri Dæſii menſis xviii. die; obiiſſe vero τρίτῃ φθίνοντος, id eſt xxviii. Ariſtobulus autem Dæſii xxx. Dæſius menſis lunaris reſpondebat Thargelioni, vel Sivvan, eratque vernus. Unde conſequens eſt, Alexandrum exceſſiſſe anno 4391. ſi Hegeſia Archonte obiit. Hic enim magiſtratum iniit a ſolſtitio anni 4390. Atqui natus ponitur Hecatombæone, ſive Loo ineunte anni 4358. a quo ſi annos xxxii. cum viii. menſibus numeres, deſineret calculus in Dyſtrum, ſive Antheſterionem, vel Adar anni ejuſdem 4391. ab eo vero tertius eſt Dæſius. Præterea res eſt explorata, ineunte Olympiade cxiv. Alexandrum obiiſſe, anno periodi Julianæ 4390. anno Nabonaſſari labente ccccxxiv. cujus Thoth iniit Novembris xii. feria vii. anno periodi Julianæ 4389. cyclo Solis xxi. littera CB. Siquidem a Thoth Nabonaſſari, qui cœpit anno periodi Julianæ 3967. Februarii xxvi. ad Thoth Philippi, qui Alexandro ſucceſſit, anni ſunt Ægyptiaci ſolidi ccccxxiv. Ii ad Julianos redacti conficiunt annos ſolidos ccccxxiii. dies cclix. Quos ſi ad xxv. Februarii anni periodi Julianæ 3967. addideris, deſinet ſumma in xi. diem Novembris anni 4390. Similiter a Thoth Philippi ad Thoth Actiacum Ægyptiorum Ptolemæus eodem loco, id eſt lib. iii. cap. viii. computat annos Ægyptiacos ccxciv. qui ſunt Juliani ccxciii. dies ccxcii. Hi detracti de annis periodi Julianæ 4683. diebus 242. (Quippe Thoth Actiacum incidit in annum periodi Julianæ 4684. diemque xxxi. Auguſti, qui eſt 243. a Kalendis Januariis.) reſidui erunt anni 4389. dies 315. Proinde Thoth Philippi convenit in annum periodi Julianæ 4390. diemque cccxvi. a Kalendis Januariis. Ad hæc quandoquidem Cenſorinus anno illo, quo ſcribebat, qui fuit Chriſti ccxxxviii. periodi Julianæ 4951. dicit annum Philippi dlxii. iniiſſe, ejus porro Thoth cœpit Junii xxv. ſi de annis periodi Julianæ 4950. & diebus 175. completis detrahas Julianos 560. dies 225. qui reſpondent Ægyptiacis 561. ſolidis; reſidui erunt anni periodi Julianæ 4389. dies 315. Quare anno 4390. Novembris xii. cœpit Thoth Philippi, qui eſt ab exceſſu Alexandri, ut loquitur Cenſorinus.

Itaque certiſſima eſt epocha mortis Alexandri; nec audiendi ſunt Chronologi plerique, qui in annum exeuntem Olympiadis cxiv. conferunt, hoc eſt periodi Julianæ 4391. ut Buntingus, Calviſius, Jacobus Cappellus. Ex quibus Buntingus exiſtimat Thoth Philippi, ſive ab obitu Alexandri M. nominari illum, qui proxime anteceſſit, non qui ſecutus eſt Alexandri mortem. Verum uti Thoth Actiacus, qui incurrit in annum Urbis conditæ 724. Julianum xvi. ille eſt ipſe, qui proxime Antonii & Cleopatræ mortem conſecutus eſt, non qui anteceſſit; ita Thoth mortis Alexandri is eſt, qui poſt ejus obitum proxime ſucceſſit.

Quid

* Emendari voluit *Petavius* feria 2, 14, 340. Julii xv. feria 2. littera F.

† Emendabat auctor in ſuo Codice: Julii xxx. hora fere xii. poſt mediam &c.

Quid igitur Diariis illis faciemus, quæ Dæſio menſi obitum illius aſſignant? Credideram verno tempore anni 4390. mortem illius incidiſſe. Quomodo & Pontacus in Notis Euſebii cenſet. Nunc quid in mentem mihi venerit benignis Lectoribus impertiam. Magna ſane mihi ſuſpicio eſt, Macedonicorum menſium ſitum alium Philippi, & Alexandri temporibus fuiſſe, quam poſtea ſit inſtitutus. Etenim Philippus in epiſtola, quam ad ſocios ſcribit, quamque Demoſthenes Oratione περὶ στεφάνου recitat, & nos lib. I. cap. XXIX. prodidimus, Loum cum Boedromione componit; qua ratione Dæſius Hecatombæoni reſpondebit, Hyperberetæus Pyanepſioni. Poſtea mutatus eſt ſitus, & Hyperberetæus in Boedromionem, Lous in Hecatombæonem, Dæſius in Thargelionem tranſitum fecerunt. Quare id ita contigerit, quove tempore, neſcimus: at nec mutationis in Atticorum menſium ſita, quam certo ſcimus eſſe factam, cauſſam tempuſque cognoſcimus. Hoc ſi non abſurde ex illa Philippi epiſtola ſuſpicamur; facile erit obitum Alexandri in Dæſio, hoc eſt Hecatombæonis, adeoque primi menſis Olympici, vel Elidenſis exitum conjicere. Hoc modo Hegeſia Prætore,
Pag. 244. & ineunte Olympiade CXIV. ut ait Euſebius lib. VIII. de Demonſtr. Evang. mortuus erit, ἐν ἀρχῇ ... Ὀλυμπιάδος. Verum illud inſuper fuerit, quod de Alexandri ætate plerique omnes aſſerunt, vixiſſe ipſum annos ſolidos XXXII. ut Cicero Phil. V. Euſeb. I. de vita Conſtant. & alii paſſim. Nam aliquot dies elapſo jam, expletoque XXXII. ſuperſtes fuit, & libavit de triceſimo tertio.

CAPUT XXXV.

De Carthaginienſium Sicula clade.

DIODORUS Siculus, & Plutarchus in vita Timoleontis referunt Carthaginienſes a Timoleonte profligatos in Sicilia. Annum notat Diodorus, primum Olympiadis CX. cum Philippus XXI. ageret regni. Diem autem Plutarchus, indicat Θαργηλιῶνος ἱσταμένου ἑβδόμην, Thargelionis ſeptimam. Addit Scaliger, quaſi ea eodem auctore, Σκιῤῥοφοριῶνος πρυτανείας ἐνισταμένης. & eam cladem incidiſſe vult anno VII. periodi quintæ Metonicæ, Atticæ XIX. Junii XXV. anno 4375. periodi Julianæ. Hæc tota deſcriptio inane commentum eſt, ſolemni ea errore propagatum, ſuper quo Atticæ periodi methodum extruxit. Plutarchus nullum Scirrhophorionem πρυτανείας cogitavit unquam; nec ullus in mundo fuit: uti nec popularis, & æquabilis Thargelion. Lunarem ergo par eſt intelligi. Præterea videtur hic ipſe Thargelion Olympicos agones anteceſſiſſe, non autem poſtrema in Iphitei anni parte collocandus. Nam Diodorus aliud annorum initium, quam ſolſtitium videtur habuiſſe. Ideo, quod & probabile judicavit Scaliger, Carthaginienſium cladem eveniſſe credo anno illo periodi Julianæ, in quem Olympias CX. convenit, qui eſt 4374. cyclo Solis VI. Lunæ IV. Annus erat Judaicus 3421. cujus Tiſri characterem habet 3, 8, 384. Septembris XXVI. feria 3. cyclo Solis V. littera BA. anno 4373. periodi Julianæ. Addito charactere menſium octo, Sivan character erit I, 14, 54. Maii XX. feria I. cyclo Solis VI. littera G. anno 4374. Hic eſſe poteſt Thargelion, cujus ſeptima die, hoc eſt Maii XXVI. Carthaginienſes ingenti acie victi ſunt a Timoleonte. Erant enim peditum LXX. M. equitum, curruumque X. M.

CAPUT XXXVI.

De clade Athenienſium, ac Bœotorum ad Chæroneam.

NE hanc quidem epocham Scaliger ſuo tempore conſignat. Nam cum Diodorus anno III. Olym. CX. pugnatum eſſe ſcribat ad Chæroneam Bœotiæ, quando Athenienſes cum Bœotis fuſi ſunt; hunc annum periodi Julianæ 4377. ſtatuit, eumque ſexti cycli Metonici primum nominat, Atticæ periodi XXI. Cum autem Plutarchus in Camillo diem notet Μεταγειτνιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου, tempus eſſe dicit Kalend. ipſis Septembris. Anno periodi Julianæ 4377. iniit annus Iphiti 440. Olympiadis CX. quartus. Detractis de 440. quoad fieri poteſt 76. reſtat LII. Olympicæ periodi: de quo ſi 38. deducantur, annus conſiet XXI. Atticæ periodi; cujus Metagitnion popularis iniit XXVI. Auguſti. Idem annus eſt XCVI. incipiens ab anno primo inſtituti a Metone cycli; qui cœpit anno periodi Julianæ 4282. Proinde ſextus cyclus inchoatus eſt anno 4377. Verum cum anno tertio Olympiadis CX. victoriam illam a Philippo reportatam eſſe Diodorus affirmet; ſi Metagitnione menſe contigit, neceſſe eſt hunc annum eſſe per. Jul. 4376. cyclo Lunæ VI. Annus agebatur Judaici computi 3423. cujus Tiſri cœpit Septembris V. feria V. cyclo Solis VII. Littera F. anno per. Jul. 4375. Character enim Tiſri fuit 5, 5, 1056. Annus idem Judaici cycli tertius erit, & embolimæus. Ideo menſium XI. addito charactere, formatur character menſis Ab, 7, 22, 59. Julii XXVII. cyclo Solis VIII. littera E. anno per. Jul. 4376. Hic erit Metagitnion. Nam Hecatombæon reſpondet Thamuz: cujus character 6, 9, 846. Junii XXVII. Quare Auguſti II. parta ingens illa victoria. Nos enim Metagitnionem, ut & ceteros menſes Atticos, non alium, quam lunarem accepimus: quoniam quidem tetraetericorum, & popularium menſium illa commenta, una cum Atticæ, & Olympicæ periodi contextu, futiliſſimis innixa principiis jamdudum diſputationibus noſtris everſa ſunt.

CAPUT XXXVII.

De everſis ab Alexandro Thebis Bœotiis.

SI ulla pars eſt Scaligerianæ doctrinæ gravibus lateque patentibus infecta vitiis, & erroribus; ea eſt profecto diſputatio, quam de tempore Thebani excidii, deque pugna ad Arbela Macedonum inſtituit. Diodorus Siculus auctor eſt anno ſecundo Olympiadis CXI. Thebanos defeciſſe, ſtatimque obſeſſas ab Alexandro Thebas, & everſas. Quod circa myſteriorum tempus eveniſſe Diodorus, & Plutarchus Camillo teſtantur; hoc eſt, Βοηδρομιῶνος, περὶ τὰ μυστήρια; quæ quidem ob luctum Athenis intermiſſa ſcribit Plutarchus Alexandro. Scaliger, τῇ εἰκάδι τοῦ Βοηδρομιῶνος, Myſteria perpetuo celebrata, & anno quarto Atticæ tetraeteridos exiſtimat. Quinquennalia enim fuiſſe ſentit. Quamobrem cum annus ſecundus Olympiadis CXI. ſit Iphiti CCCCXLII. detractis omnibus LXXVI. reſtat annus Olympicæ periodi LXVI. de quo ablatis XXXVIII. reſiduus eſt annus Atticæ periodi XXIV. Boedromion XV. Septembris. Annus erat Judaicus 3457. Tiſri character 4, 14, 746. feria IV. Septembris XX. cyclo Solis XI. littera A. Boedromionis ergo tetraeterici viceſima dies Octobris IV. qui eſt Tiſri XV. Hinc Scaliger concludit Myſteria ſemper in annum quartum Atticæ tetraeteridos incidiſſe, Olympicæ vero ſecundum. Verum hæc ipſa Scaligeri diſputatio multis & fœdiſſimis erratis aſpergitur. Primum enim falſo credit, Myſteria nonniſi quinto anno celebrata fuiſſe. Nam quotannis indicebantur: ut ad Themiſtium pleniſſime demonſtravimus, pag. 650. ex Herodoto, Iſocrate, Ariſtide, & aliis: quam noſtram veriſſimam ſententiam animadvertimus a nonnullis poſtea probatam, & uſurpatam eſſe. Igitur commentum eſt iſtud de anno quarto tetraeteridis Myſteriis dicato; & quod inde concluditur, pari abſurditatis vitio laborat. Præterea nec illud probandum eſt, quod ibidem aſſeritur; Myſteria Boedromionis duntaxat XX. die celebrari ſolita. Non enim unus tantummodo dies Myſteriorum fuit; ſed ad plures celebritas pertinebat, quorum ultimus erat ἡ εἰκάς, quo pompa traducebatur; quod vocabant Ἴακχον ἐξάγειν. Ad hæc Atticæ periodi, & Olympicæ ſtructura tota eſt conficta: cujus obſervationi delineatio illa temporis innititur. Unde Boedromionis lunaris XX. die, non popularis, qui nunquam in rerum natura fuit, ultimus ille dies Myſteriorum incurrit. Denique ex hoc exemplo methodi Scaligerianæ vanitas, & imperitia ſatis apparet, quam priore libro copioſius edisſeruimus. Quippe Boedromionis tetraeterici die VI. novilunium medium ac Judaicum incidit; quo eodem die, quarto anno tetraeteridis Atticæ, Iphiti ſæculo repræſentatur in tabula tetraeteridos ejuſdem, quam libro I. deſcripſit

Digitized by Google

ſcripſit Scaliger. Ita poſt annos amplius CCCCXL. novilunia iiſdem diebus conveniebant, ſine ulla anticipatione lunari; quæ nos ſuo loco ſatis exagitavimus.

CAPUT XXXVIII.

De conflictu Alexandri M. ad Arbela cum Dario, & initio Aſiatici imperii: deque Lunæ defectione, quæ ſub illum contigit. Plutarchus ab Scaligeri reprehenſione defenditur: & Scaliger ipſe graviſſimi erroris arguitur. Alexandriæ conditæ annus illuſtratur.

PLUTARCHUS in Alexandro poſtremum Alexandri cum Dario conflictum ad Gaugamela, non ad Arbela geſtum obſervat, & quidem cæleſti charactere notatum lunaris deliqui. ἡ μὲν οὖν σελήνη τοῦ Βοηδρομιῶνος ἐξέλιπε, περὶ τὴν τῶν Μυστηρίων τῶν Ἀθήνησιν ἀρχήν· ἑνδεκάτῃ δ' ἀπὸ τῆς ἐκλείψεως νυκτὶ τῶν στρατοπέδων ἐν ὄψει γεγονότων, &c. *Ac Luna quidem Boedromione menſe defecit ſub id tempus, quo Myſteria Athenis ineunt. Undecimo poſt deliquium nocte, caſtris utrimque in conſpectu poſitis.* De hac Lunæ defectione inſignis eſt Plinii locus lib. II. capite LXX. *Nobili*, inquit, *apud Arbela Magni Alexandri victoria Luna defeciſſe noctis ſecunda hora prodita eſt: eademque in Sicilia exoriens.* Menſis Boedromion in Septembrem majori ex parte congruit: uti libro I. planum fecimus. Quare circa hunc menſem Lunæ inveſtiganda defectio, quæ Arbelis hora noctis ſecunda contigerit: in Sicilia vero ſub occaſum ipſum. Hic eſt annus Olympiadis CXII. ſecundus, quo Archon Athenis fuiſſe perhibetur Ariſtophanes, auctore Diodoro Siculo. Periodi Julianæ 4383. cyclo Solis XV. Lunæ XIII. Hoc igitur anno tabulæ noſtræ Pariſinæ Lunam defeciſſe fidem faciunt Septembris XX. feria II. ſequente III. Vera luminorium oppoſitio Lutetiæ accidit * hora 17, 47'. a media nocte. Initium eclipſis hora 16, 9'. Finis hora 19, 25'. Non igitur tota in Galliis eſt conſpecta. At Arbelis, quorum longitudo eſt 80. graduum, & Pariſienſem meridianum horis 3, 44'. ſuperat; initium defectionis † incidit hora 19, 53'. circiter: hoc eſt hora ſecunda noctis. Sol enim in gradu Virginis 22, 39'. vere ſitus erat. Ideo hora 6, 11'. poſt meridiem occidit. Medium eclipſis, § hora 21, 31'. Finis hora 23, 19'. Duravit horas 3, 38'. ac digitorum fuit 14, 35'. fere. Tota ergo defecit. In Sicilia vero; ut puta Drepani, cujus eſt longitudo graduum 37. cœpit hora 18, 39'. ſub occaſum Solis. At Syracuſis hora 18, 50'. Buntinghus ex Prutenicis tabulis initium defectionis iſtius Arbelis ſtatuit hora 8, 45'. medium hora 10, 32'. finem hora 0, 20'. poſt mediam noctem. Qua ratione non ſecunda noctis hora, ſed tertia cœperit. Annus hic erat Nabonaſſari CCCCXVII. Epiphi XII. cujus Thoth iniit anno periodi Julianæ 4382. Novembris XIV. feria III. Annus erat Judaici computi 3431. Tiſri character, 2, 14. 713. feria II. Septembris VI. Proinde plenilunium incidit in diem Tiſri XVI.

Lib. v. pag. 396. Scaliger his temporum notis minime contentus, addit alias ex falſa periodi Atticæ deſcriptione; quibus fretus Plutarchum inſignis oſcitantiæ redarguit: quod & Boedromionis XX. die defeciſſe Lunam aſſerit; cum Metagitnionis XX. id acciderit; & pugnam Boedromionis πέμπτῃ φθίνοντος, id eſt XXVI. cum ſecundo die Boedromionis commiſſa ſit; ſi quidem undecima poſt defectionem die pugnatum fuerit. Etenim annus ille fuit Iphiti 446. iniens. Detractis ex methodo, quoad licet, 76. remanet annus Olympicæ periodi, 66. Ablatis annis inde 38. ſupereſt Atticæ periodi annus 28. cujus Hecatombæon cœpit Auguſti 11. Boedromion Kalend. Octobris. Unde lunaris defectio facta eſt Metagitnionis XX. Ita Scaliger.

Verum Plutarchus nihil aliud refert, niſi defeciſſe Lunam Βοηδρομιῶνος περὶ τὴν τῶν Μυστηρίων ἀρχὴν. *circa myſteriorum initium*; quod falſo in XX. Boedromionis conjicit Scaliger. Nam myſteriorum celebritas per aliquot extendebatur dies, quorum numerus nobis haud ſatis compertus eſt. Quinque tamen fuiſſe videntur, quot & Theſmophoriorum, ut ex Ariſtophane Θεσμοφορ. colligimus. Apud Heſychium ita corrigendum. Τρίτη Θεσμοφορίων ζητεῖται πῶς. ἅμα μὲν λέγει τρίτην Θεσμοφορίων εἶναι, ἅμα δὲ μέσην πέντε ὄντων ἡμερῶν. pro eo quod vulgo legitur ἴσων. Hæc autem Ariſtophanis verba declarat:

Ἐπεὶ τρίτη 'στὶ Θεσμοφορίων ἡ μέση.

Myſteria diebus pluribus peracta.

Quinque ergo Theſmophoria diebus peracta ſunt. Totidem & Myſteria. Horum primus vocatur ab Heſychio Ἀγυρμὸς, poſtremus ἰακχὶ, ſive Ἴακχος; quod eo die, qui viceſimus erat Boedromionis, pompam ducerent, quod Ἴακχον ἐξάγειν vocabant. Hæc nos pluribus ad Themiſtium. Qui Myſteriorum ultimus erat dies, hunc unicum credidit eſſe Scaliger, & in plenilunium ſemper incidere. Boedromionem enim iſtum non lunarem, ſed popularem eſſe voluit. Atqui diſpoſita tetraeteride Attica, quomodo eam Scaliger inſtituit, anno ejus quarto, Boedromionis popularis die ſexto, novilunium incipit, & plenilunium in viceſimum diem incurrit. Proinde Myſteria nonniſi quarto anno tetraeteridis Atticæ, Olympicæ vero ſecundo, celebrari ſolita putavit idem: quæ opinio certiſſimis rationibus confutata eſt in Notis ad Themiſtium. Ea vero ſublata, una commentum illud eliditur Atticæ tetraeteridos, & anni popularis. Nam ſi Myſteria uno die celebrata ſunt; qui dies erat viceſimus Boedromionis: & nunquam niſi plenilunio celebrata; neceſſe eſt in XX. diem menſis illius plenilunium quotannis incidiſſe: quod & abſurdum eſt, & Scaligerianam doctrinam πρόρριζον evertit. Verum eſt igitur & Myſteria a XVI. die menſis ad XX. continuata fuiſſe, & lunares omnes Athenienſium menſes exſtitiſſe; quod lib. I. ſatis explicatum eſt. Anno quo Perſas Alexander prælio ſuperavit, Hecatombæon Atticus iniit Julii IX. feria VI. Erat enim Ab Judaicus anni 3430. cujus character 6, 13, 217, cyclo Solis XV. littera C. Boedromion ergo Septembris VI. cœpit feria II. cujus deſinente XV. die, & ineunte XVI. ab exordio noctis, Attico, & Judaico more, Luna defecit; quo tempore primus Myſteriorum dies iniit, quæ noctuTno tempore peragebantur. Undecimo poſt die, hoc eſt πέμπτῃ φθίνοντος Βοηδρομιῶνος, ſive die XXVI. quæ Kalendæ erant Octobres, vicit Alexander. Ita cum Plutarchi narratione belle omnia conſonant; neque Scaligeri caſtigatione opus eſt, qui Metagitnionis εἰκάδι defeciſſe Lunam, & ineunte Boedromione debellatum eſſe cum Perſis cenſuit. Sed nos accuratius iſta diſputavimus in Notis ad Themiſtium.

Alexandria quo tempore condita.

Eadem illa Lunæ defectio non ſolum ad Arbelicæ pugnæ tempus, & Macedonicæ Monarchiæ adſtruenda primordia: ſed etiam Alexandriæ conditum inſigni charactere muniendum pertinet. Eodem enim anno Juliano labente Alexandriam in Ægypto condidit Alexander; ut ex Diodoro, Plutarcho, Curtio, & Arriano liquet. Quocirca Livii Dec. I. lib. VIII. Solini cap. XXXVIII. Caſſiodori, & aliorum caſtigandus eſt error, qui Alexandriam conditam ferunt anno illo, qui Coſſ. habuit C. Pœtelium, L. Papirium Mugilanum. Hic enim eſt Urbis annus Varronianus CCCCXXVIII. qui incidit in annum per. Jul. 4388. Quinque igitur annis aberrant. Solinus addit Olympiadæ CXII. Sed anno 4388. cœpit annus tertius Olympiadis CXIII. At anno 4383. quo revera condita eſt Alexandria, cœpit annus ſecundus Olympiadis CXII. Ideoque anno primo labente Olympiadis iſtius conditus attribuitur: Urbis anno CCCCXXIII. Eutropius lib. II. longe gravius labitur, dum eo anno Romæ conditæ Alexandriam exſtructam ſignificat; qui fit CCCCXVI. Varronianus; quo ſcilicet ambo Coſſ. de Latinis triumpharant, iiſque ſtatuæ in Roſtris poſitæ ſunt. Quod Coſſ. L. Furio Camillo, C. Mænio convenit. Euſebius in Chronico: *Alexandria in Ægypto condita VIII. anno regis Alexandri. quo tempore etiam Latini a Romanis perdomiti ſunt.* Hic annus ab Abraamo numeratur MDCLXXXVII. & tertius

Olympiadis

* Emendabat in ſuo Codice *Petavius* hora 18, 31'. a media nocte. Initium eclipſis hora 16, 42'. Finis hora 20, 25'.

† Emendari voluit *Petavius*: hora 20, 20'.

§ Eodem auctore lege hic: hora 22, 9'. finis hora 23, 50'.

Olympiadis cxii. Additis en methodo perpetua 2696. ad annos Abraami, exiſtet annus Julianæ periodi 4383. cujus ab autumno cœperit annus Abraami 1687. & Olym-
Cap. 89. piadis cxii. tertius. Itaque anno uno tardius epocham Alexandriæ conditæ ſtatuit Euſebius. Ex iis minime du-
Cap. 90. bius eſt error *Novæ vereque Chronologiæ*, quæ anno Capitolinorum Faſtorum ccccxxvii. octavum annum Alexandri, adeoque Urbis Alexandrinæ conditum affingit: quem tamen ſubinde revera dicit annum eſſe Urbis Romæ ccccxv. quo Eutropius Alexandriam conditam refert. Neutrum ſane verum eſſe poteſt: ſi quidem annus ille lunari defectione notatur; quæ ſecunda noctis hora ad Arbela, autumno contigit. Nam neque anno Capitolino ccccxxvii. qui eſt Jul. per. 4388. neque anno ccccxv. qui eſt 4376. lunaris ulla defectio autumno, id eſt Boedromione accidit.

CAPUT XXXIX.

De initio Calippicæ periodi. Declarantur lunares defectiones tres a Ptolemæo deſignatæ; ac Ptolemæus ipſe caſtigatur.

DE Calippica periodo copioſe lib. i. ac ii. diſſeruimus. Quibus in locis multiplicia ſuper hac periodo Scaligeri commenta patefecimus; ac demum hujus initium oſtendimus in annum incurrere Jul. per. 4384. atque ab æſtivo ſolſtitio procedere. Neque vero plures ana fuiſſe, & quidem lunari; quod lib. ii. cap. præſertim xviii. planum fecimus. Quod ab æſtivo cardine, non autumnali, Calippici anni progreſſi ſint, declarat Ptolem. lib. iii. ubi ſolſtitium dicit obſervatum ab Ariſtarcho anno quinquageſimo exeunte pri-
Pag 63 Græc. edit. pag. 364. mæ periodi Calippicæ. Unde colligimus circa ſolſtitium cœpiſſe neomeniam primam anni Calippici, ſive Hecatombæonem. Annus obſervationis Ariſtarchi eſt Julianæ periodi 4434. uti lib. iv. cap. xxvi. notavimus: quo anno iniit Calippicæ periodi primæ li. annus. Hujus Hecatombæon ex tabula periodi, quam lib. ii. cap. xii. repræſentavimus; cœpit Julii iv. feria vi. Scirrhophorion antecedens Junii xv. feria iv. Labente itaque Scirrhophorione, ejuſque duodecimo circiter die, Ariſtarchus ſolſtitium deprehendit. Ideo τῷ ν΄ ἔτει λήγοντι dixit Ptolemæus; *deſinente anno quinquageſimo*, notatum ſolſtitium, anno clii. poſt obſervatum ab Euctemone, & Metone ſolſtitium: quod factum eſt Archonte Athenis Apſeude, anno per. Jul. 4282. Idem Ariſtarcheæ τηρήσεως an-
Lib. ii. cap xx. nus eſt 4434. Hoc vero cœpit Calippicæ periodi primæ annus li. deſiitque l. In tabula periodi Calippicæ a nobis caſtigata annus quinquageſimus neomeniam Hecatombæonis habuit Junii xxvi. feria vii. cujus character 7, 7, 47'. Additis ex tabella iii. menſibus xiii. (Eſt enim emboliſmæus annus) Scirrhophorion incidit in Junii xv. feria iv. Hecatombæon ſequens, a quo annus li. incipit, Julii iv. feria vi. cujus character 6, 5, 55'. Merito igitur Ariſtarchus anno quinquageſimo deſinente ſolſtitium deprehendiſſe ſcribitur.

Ptolem. Lib. iv. cap. ult. pag. 106. Græcæ edit. Hinc apparet recte a nobis emendatum eſſe Ptolemæi codicem: ubi Calippicæ periodi annis aliquot lunares tres defectiones aſſignantur. Prima contigiſſe dicitur anno νβ΄, id eſt lii. periodi ſecundæ (ſed legendum anno liv. uti Trapezuntius vertit) anno Nabonaſſari 547. Meſori xvi. quo ſemihora circiter ante ortam deficere cœpit. Medium vero tempus eclipſis, hora ſeptima poſt meridiem. Finis, hora octava cum dimidia, ut tres horas omnino duraverit. Sol in Virginis erat gradu 26, 36'. Secunda Lunæ defectio anno periodi Calippicæ ſecundæ lv. notatur; Nabonaſſari vero 548. Mechir xi. Cœpit hora xi, 20' a meridie diei ix. Medium hora xiii, 20'. ſive 1, 20'. poſt mediam noctem diei Mechir x. Deſiit igitur hora 4, 22'. poſt mediam noctem, & horas quattuor obtinuit. Nam tota defecit. Sol in gradu Piſcium 26, 57'. Tertia anno conſignatur eodem Calippicæ periodi, & Nabonaſſari, Meſori v. Media defectio contigit hora 14, 55'. a meridie Sole in gradu Virginis 25, 12'. verſante.

Harum trium Lunæ defectionum ratiocinia ita ex Pariſinis tabulis colliguntur. Prima convenit in annum per. Jul. 4513. Septembris xxii. feria vi. Plenilunium verum Alexandriæ hora 7, 15' a meridie. Initium defectionis hora 5, 32'. Finis hora 8, 58'. Digitorum fuit paullo amplius 20. atque horas tenuit 3, 26'. Sol in gradu 26, 9', 39". Virginis; quæ a Ptolemaicis, & Prutenicis epilogiſmis non multum abhorrent: in ſitu vero Solis minutis dumtaxat 3', 39". diſſident.

Altera defectio a nobis inveſtigata convenit in annum per. Jul. 4514. Oppoſitio vera Martii xx. hora 0, 44'. poſt mediam noctem. Cœpit deficere hora 22, 50'. poſt mediam noctem Martii xix. Deſiit hora 2, 38'. a media nocte xx. diei menſis ejuſdem. Fuit digitorum fere 17. adeoque tota defecit, & horas obtinuit 3, 48'. Sol in gradu Piſcium 25, 39'. Tertiam invenimus eodem anno per. Jul. 4514. plenilunium verum, ac media defectio Septembris xii. hora 2, 45'. poſt mediam noctem. Initium hora 0, 53'. Finis hora 4, 38'. Tota porro defecit, ac digitorum fuit 18½. Spatium horarum 3, 46'. Sol in gradu Virginis 15, 16', 33". Et hic ſolaris epilogiſmus perparum a Ptolemaico, & Prutenico calculo diſtat. Trium igitur iſtarum eclipſeon prima pertinet ad annum per. Jul. 4513. & ſecundæ periodi Calippi quartum & quinquageſimum: hoc eſt ab initio Calippi numeratur annus cxxx. Si ergo de 4513. detrahantur 130. reſiduus erit annus 4383. Proinde ſequenti anno Calippica periodus iniit. Si annus cxxx. Calippicus a ſolſtitio anni 4513. incœpit, conſequente Martio idem perſeveravit annus; adeoque Ptolemæus ſcripſit, τῷ αὐτῷ νδ΄ ἔτει τῆς αὐτῆς περιόδου. Tertia denique cum poſt ſolſtitium anni 4514. Boedromione menſe contigerit, pertinet ad annum cxxxi. ab initio Calippi, ſive lv. annum periodi ſecundæ; ut non dubitem ſcripſiſſe Ptolemæum aut Hipparchum τῷ νε΄ ἔτει τῆς β΄ Καλίππου περιόδου. non, ut vulgo, τῷ αὐτῷ νδ΄ ἔτει.

Nolo hic ea repetere, quæ de hac periodo lib. i. & ii. diligentius, uberiuſque tractata ſunt. Unum poſtremo de illius epocha ſubjiciam, ſummatimque concludam. Cœpta eſt igitur Calippica periodus anno per. Jul. 4384. ab æſtivo ſolſtitio; quod ſæculo illo circa xxvii. Junii congruebat; cyclo Lunæ xiv. Solis xvi. littera B. Annus erat Judaicus 3431. cujus Tiſri cœpit anno per. Jul. 4383. cyclo Solis xv. littera C. feria ii. Sept. vi. Hujus enim character eſt 2, 14, 783. anno emboliſmæo. Itaque neomenia Thamuz cœpit feria 3, 22, 13. Junii xxiii. anno per. Jul. 4384. Hic fuit Hecatombæon Calippicus primus. At Scaliger lib. ii. in tabula periodi Calippicæ lunaris, neome- Pag 68.
niam Hecatombæonis ſtatuit in Junii xxviii: litteræ B. errore manifeſto. Nam character feriam iv. poſtulat Junii xxix. Tametſi potuit Calippus neomeniam in xxviii. defigere; quoniam mediam Novilunium in ipſam diem Junii xxviii. cadebat, horis in meridiano Hieroſolymitano poſt meridiem iv. Sed cum Scaliger lunares omnes rationes alias ex Judaica methodo deſcribat, non debuit hoc loco ab iis diſcedere.

CAPUT XL.

De epocha annorum Philippi, & mortis Alexandri; ac primum Scaligeri, aliorumque falſa de illius numine & inſtitutione opinio rejicitur.

CELEBRANTUR apud Aſtronomos Græcos pariter, & Arabas epochæ duæ; quarum prior a morte Alexandri ducitur, eademque titulo annorum Philippi notatur; altera Seleucidarum inſcribitur; Arabes Terik dil-karnaim nominant. De priore hic agendum. Scaliger & hic, & lib. i. cap. de periodo Macedonica æſtiva, Mace- Scaliger. Lib. i. pag 47.
dones putat hactenus Olympica periodo, ac tetraeteride ſine ulla differentia uſos eſſe: poſtea Philippum Alexandri patrem menſes Metonicos in Macedonicam periodum recepiſſe: ac tum peritos Macedonum novam in ejus gratiam condidiſſe periodum, quam a diebus verni ſideris auſpicati ſunt. Hujus periodi principium dilatum ab illis cenſet in annum per. Jul. 4390. quo Alexander obiit; ita ut Philippus finem tantum illius viderit. Philippeam porro periodum appellatam exiſtimat a Philippo Amyntæ F. Alexandri patre, non a Philippo Aridæo Alexandri fratre, atque ſucceſſore; quod qui ſentiant, ne tanti quidem eos eſſe dicit, ut confutentur.

Hæc Scaligeriana ſententia libro i. ubi de Macedonicis periodis egimus, ſatis ſuperque caſtigata, pleniſſimeque

meque confutata eſt: cum & illud oſtendimus, nullam aliam illius periodi commiſcendæ cauſſam habuiſſe Scaligerum, quam Joſephi locum quemdam perperam acceptum. Itaque negandum eſt, ullam a Macedonibus umquam periodum eſſe conditam, quæ Philippea diceretur. Eſt enim Scaligeriana iſta perſuaſio ſæpius exploſa, quæ Macedonas, adeoque Græcos omnes eſſirmat Calippicam periodum in uſum popularem admiſiſſe; quod ridiculum commentum nullo antiquitatis teſtimonio fulcitur. Sola igitur æra, vel titulus temporum, & epocha a morte Alexandri proceſſit, citra periodum novam: quemadmodum Chriſtiani a Chriſti ortu, vel paſſione, ſine periodo, tempora computarunt Arabes ab Hegira, ſive fuga Muhammedis; alii denique populi aliunde temporum ſuorum initia computant. Uti vero ridiculum ſit totidem ab illis conſtitutas putare periodos, quot epochas inſtituerunt; ita falſum eſt, Græcis aut Syris, ceteriſve nationibus periodos adſcribere, quoties novum aliquem titulum civilibus temporibus præfigunt.

Falſa Scaligeri ſententia de Philippi annis.

Redeo ad annos Philippeos, qui ab obitu Alexandri putantur: quam epocham una cum periodo conſtitutam in honorem Philippi Amyntæ F. patris Alexandri M. libro I. ac ſecundo hujus Operis arioletur. Verum everſio jam conjecturæ illius argumento unico, quod ea periodi initiatione petitur, per ſeſe reliqua corruunt. Quis enim ullam periodum Philippeam appellatam eſſe legit? quia in gratiam Philippi Alexandri M. patris conditam fuiſſe? Hic enim ante annos duodecim mortuus jam erat. Quare nihil cunctandum eſt, quin ei, quam irridet, & contemnit, ſententiæ potius aſſentiamur; a Philippo Aridæo epocham illam usque æram nomen obtinere. Diodorus, Plutarchus, Juſtinus, Curtius; Hiſtorici denique Alexandri rerum omnes, poſt illius obitum referunt conſenſu Macedonum Aridæum ad regnum eſſe provectum, & Philippi nomine conſalutatum. Ab eo, non ab altero æra illa, quæ ab Alexandri morte putatur, Philippi titulum nomenque ſortitur. Docet hoc inter alios Georgius Monachus, cujus MS. codicem penes nos habemus: qui τὸ πρῶτον ἔτος Φιλίππου τοῦ Ἀῤῥιδαίου τοῦ μετ' Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα βασιλεύσαντος Μακεδόνων commemorat.

A Philippo Aridæo nomen accepit.

Itaque Serrario noſtro eruditiſſimo viro, ut & aliis, impoſuit Scaliger; cum in Commentariis ad LL. Macchabæorum obſervabat, *annos Græcorum uſque ad Seleuci regnum nominatos eſſe Philippicos, non ab illius fratre, ſed patre, a quo ante Alexandri mortem numerari ſolebant.* Utrumque Scaliger illi perſuaſerat: ſed fruſtra. Nam neque a Philippo patre Alexandri M. ſed ab ejus fratre, & ſucceſſore nominati ſunt: neque ante obitum Alexandri annis ullis ejuſmodi vocabulum eſt inditum. Quod addit Serrarius, ita Alphraganum, Albategnium, Theonem, Cabaſilam Comment. VI. in Ptolemæum, & Cenſorinum teſtari: de Arabibus facile concedam: ceterorum nemo, quod ſciam, aſſeveravit umquam a Philippo patre Philippeos eſſe dictos; aut ante obitum Alexandri ita vocatos fuiſſe. Sed omnes iſti uno ore Philippeos annos, ſive ab Alexandri obitu, ab ipſomet anno deducunt, quo Alexander exceſſit. Cenſorinus cap. XXI. de variis annorum epochis agens. *Item*, inquit, *Philippi, qui ab exceſſu Alexandri magni numerantur; & ad hunc uſque perducti annos quingentos ſexaginta duos conſummant.* Theon quoque ab æra Nabonaſſari ad æram Philippi, ſive mortem Alexandri annos Ægyptiacos computat CCCCXXIV. quod & Ptolemæus lib. III. docuit, & Alphraganus, Albategnius; tum Canon ille Mathematicus ex Ptolemæo deſcriptus, cujus ſupra lib. IX. capite LII. de æra Nabonaſſari meminimus. Quamobrem duo iſta doctorum ex hominum ſcriptis ac ſententiis evellenda ſunt, quæ auctore Scaligero hactenus amplexi fuerant. Alterum, annos Philippi a Philippo Alexandri patre nominatos eſſe; alterum, ante mortem Alexandri eadem inſignitos appellatione fuiſſe. Quod utrumque, alios ut omittam, Chriſtmannus ſecutus eſt. Sane prius illud de appellatione Philippeorum annorum ab Aridæo Scaliger ipſe in Iſag. Can. lib. III. pag. 293. non veritus eſt adſciſcere. Etſi dubitando pronunciat, ſive ab Aridæo, ſive a Philippo Alexandri patre cognomen impoſitum. In quo nil præter ſolitum levis in eam ſententiam inclinat, quam hoc in V. libro de

Serrarius a Scaligero deceptus.

Emend. indignam judicarat, quam confutaret. Quod ad Arabes ſpectat; Alphraganus cap. I. annos Philippi ab Alexandri patre nominatos credidit. Quod ita Chriſtmannus explicat. Cum Græcæ hiſtoriæ imperiti admodum ſint Arabes, annos Seleucidarum, quos Alexandreos vocant, quique XII. annis poſt Alexandri obitum computari cœperunt, ab imperii illius exordio deductos eſſe ſuſpicati ſunt. Unde annos Philippi, qui duodecim annis Seleucidarum æram antecedunt, ab initio regni Philippi patris Alexandri numerarunt. Ita Chriſtmannus. Quod ut de Alphragano arbitrari poſſumus; ſic de Albategnio dubitamus; apud quem haud ſcio an legatur, annos iſtos Philippeos vocari. Sæpius enim horum cum meminit, annos ab Alexandri morte nominavit. Abſurdum eſt autem quos ab obitu Alexandri putaret annos, eoſdem ab ejus exordio numeraſſe.

CAPUT XLI.

Conſtituitur verum tempus epochæ annorum Philippi, ſive mortis Alexandri: ubi & de annis iſtis accurate diſſeritur.

CENSORINUS loco illo paullo antea memorato, de initio annorum Philippi ſcribere ita pergit; *Sed horum initia ſemper a primo die menſis ejus ſumuntur, cui apud Ægyptios nomen eſt Thoth.* Anno igitur eo, quo mortuus eſt Alexander; ab illo die, in quem neomenia Thoth incurrebat, anni ab illius obitu, vel ab Aridæi primordio procedere cœperunt. Verum cum neomenia Thoth poſtea fixa fuerit, & Ægyptiacus annus vagus, ac ſolutus anni Juliani frænis cohibitus ſit; quæri poteſt, utrum a neomenia vaga, an ab Juliana, atque fixa Philippei anni putarentur. Vetuſtiſſimi quique ſine dubio epocham annorum iſtorum in Thoth Ægyptiaco, & vago conſtituebant. Ptolemæus enim, ut ante ſcripſimus, & Mathematici omnes a primo Thoth Nabonaſſari ad Thoth Philippi annos numerant præciſe CCCCXXIV. qui ſunt Ægyptii ac ſoluti. Unde methodus eſt iſta Philippeorum annorum, ut inventis Nabonaſſareis, de ſumma deducentur anni CCCCXXIV. Exemplum: Cenſorinus loco citato ſcribit annum illum, quo præſtantiſſimum libellum exarabat, fuiſſe Nabonaſſari nongenteſimum octogeſimum ſextum: Philippi vero, ſive ab obitu Alexandri Magni, quingenteſimum ſexageſimum ſecundum. Detractis de DCCCCLXXXVI. annis CCCCXXIV. reſtant anni DLXII. Item Alphraganus cap. I. intervallum inter Nabukadnezarem (quo nomine Nabonaſſarum Arabes omnes intelligunt) & Jezdegirdem, annorum Perſicorum definit 1379. menſium 3. intervallum autem inter Philippum, & Jezdegirdem, annorum Perſarum 955. menſium 3. Quod ſi de annis 1379. menſibus 3. deducas annos 955. menſes 3. intervallum a Nabonaſſaro ad æram Philippi ſuperererit, annorum Perſicorum, & æquabilium, 424. Quamobrem a neomenia Thoth, quæ Alexandri obitum eſt conſecuta, primus annus Philippeus incipit. Mortuus eſt Alexander anno periodi Julianæ 4390. Eodem anno Thoth quadringenteſimus viceſimus quintus a Nabonaſſaro cœpit Novembris XII. feria I. cyclo Solis XXII. littera A. Propterea character annorum Philippi ab Alphragano, ex auctoritate Ptolemæi, ſtatuitur feria I. Anno ergo periodi Julianæ 4390. primus Thoth ab obitu Alexandri, vel annorum Philippi duxit exordium; quod quidem ex omnibus cæleſtium φαινομένων exemplis apparet, quæ cum iſtius epochæ mentione Ptolemæus deſcripſit.

Apud Albategnium tamen anni ab obitu Alexandri ſæpius Juliani eſſe videntur, ac fixi; raro Ægyptiaci, ac ſoluti: quemadmodum & anni Dhilkarnaim: quod etiam eruditis viris impoſuiſſe ſcimus. Anno Chriſti DCCCLXXXII. Albategnius æquinoctium autumnale deprehendit Elul XIX. hoc eſt Septembris Juliani, anno poſt mortem Alexandri MCCVI. ut ipſe teſtatur cap. XXVII. libri de ſcientia Stellarum: anno Dhilkarnaim MCXCIV. octava die Pachon. Addantur ex methodo anni CCCCXXIV. ad annos Philippi, conficiet Nabonaſſari MDCXXX. cujus Thoth iniit anno periodi Julianæ 5595. æræ Dionyſianæ DCCCLXXXII. Januarii XV. feria II. cyclo Solis XXIII. littera G. Oſtendimus autem

Albategnius annis Alexandreis fixis utitur.

lib. IV. Buntinghum & Scaligerum erraſſe, qui obſervationem iſtam in annum ſequentem, Chriſti DCCCLXXXIII conſerunt. Quo ex errore falſo lib. V. cap. de primo Thoth Philippi Scaliger aſſerit; Albategnium annos ab obitu Alexandri putare in æquinoctiali hac [illegible] a Kal. Octobris, non a Thoth Nabonaſſari. Sed cum anno Chriſti DCCCLXXXIII. æquinoctium illud notaverit, quem in annum Thoth Nabonaſſari MDCXXX. incidit, idemque ab obitu Alexandri MCCVI. evidens eſt vago illius anni principio Albategnium uſum fuiſſe. At cap. XXX. idem Albategnius defectum Solis obſervavit anno ab obitu Alexandri MCCXIV. Dhilkarnaim MCCII. Aractæ, cum ambo ſidera in Leone eſſent. Contigit hæc eclipſis ex accuratiſſimo Pariſinarum tabularum calculo anno Chriſti DCCCXCI. cyclo Lunæ XVIII. Solis IV. littera C. Auguſti menſis VIII. hora 12, 45'. poſt mediam noctem in Horizonte Aractæ. Initium hora 11, 17'. finis hora 14, 17'. Duratio horarum fere 3. apparenti tempore. Fuit digitorum 8, 48'. circiter. Sol vero motu in Leonis gradu 19, 14'. plane ad Albategnii deſcriptionem. Hic ſi ad annos Philippi MCCXIV. adjiciantur anni CCCCXXIV. fient anni MDCXXXVIII. Nabonaſſari. Atqui Thoth anni Nabonaſſarei MDCXXVIII. iniit anno Chriſti DCCCXC. Januarii XIII. feria III. cyclo Solis III. littera D. Eclipſis vero contigit anno Nabonaſſari MDCXXXIX. Philippi autem, ſi vagos annos cogites, anno MCCXV. qui eodem die Januarii cœpit, feria IV. cyclo Solis IV. littera C. Pharmuthi XXXI. Propterea non poteſt annus ille poſt Alexandri mortem vagus, & Ægyptius eſſe, ſed fixus, & Julianus; cujus initium ab Octobris Kalendis deducitur. Anno periodi Julianæ 4390. obiit Alexander. Ab eo Thoth, qui mortem ejus conſecutus eſt, videlicet a Novembris XII. æra Philippi anno ſoluto complexa progreditur; ab Octobris vero Kal. annus primus ejuſdem æræ Julianus, ac defixus iniit, feria itidem prima, a qua & vagus annus. Quare ſi ad 4389. abſolutos addas Julianos 1214. conficet annus periodi Julianæ 5603. de quibus detracti 4713. relinquunt annos Chriſti 890. Ergo anno Chriſti 890. a Kalendis Octobris cœpit annus fixus poſt mortem Alexandri, ſive Philippi 1214. cujus Ab octavo Sol defecit. Verum eſt igitur, quod diximus annos poſt Alexandri mortem alias fixos ab Albategnio ſumi, alias ſolutos, & Ægyptiacos.

Aliam Solis eclipſin obſervabat idem auctor, eodem capite, anno Dhilkarnaim MCCV. ab Alexandri morte MDLIV. ante mediam diem XXIII. diei menſis Hunı ſecundi, tribus horis, & duabus fere tertiis unius horæ æqualis; in Aquario, eam Sol graduum ejus obtineret 8, 35'. Annus MCCV. Dhilkarnaim, ut ex ſequenti capite conſtabit, debet eſſe vagus, atque ab neomenia Thoth incipere: quæ anno Chriſti DCCCXCIII. iniit Januarii XII. feria VI. Ac revera anno eodem Solis defectio contigit. Januarii XXI. Sole gradum Aquarii 7. occupante. Sed neque Aractæ, neque in toto hemiſphærio noſtro conſpecta eſt. Nam novilunium verum ex noſtris tabulis incidit in horam 10. fere poſt meridiem diei XXI. Latitudo vera 0, 12', 20''. Sed & falſa eſt nota anni ab Alexandri obitu MDLIV. Debebat enim putari annus ad ſummum MCCXVII. Quare miſſum hoc exemplum faciamus.

Item eodem capite Lunam defeciſſe notat Albategnius anno Dhilkarnaim MCXCIV. ab Alexandri morte MCCVI. Tamuz XXIII. qui eſt Julius, horis VIII. & paullo amplius, a meridie, in horizonte Urbis Aractæ; Sole in quarto gradu Leonis conſtituto. Accidit hoc cyclo Lunæ X. Solis XXIV. anno Chriſti DCCCLXXXIII. Annus erat Judaicus 4643. cujus Tiſri character 1, 17, 1016. feria prima, cyclo Solis XXIII. littera G. anno Chriſti 882. Septembris XVI. Adjecto charactere menſium X. neomeniæ Ab character 3, 1, 316. Julii IX. feria III. cyclo Solis XXIV. littera F. anno Chriſti 883. Itaque Ab XVI. ineunte, horis 2. ab initio noctis, Luna defecit. Tabulæ Pariſinæ plenilunium verum hora 5, 48'. a meridie diei 23. Julii. Cœpit eclipſis hora 6, 5', 20''. Deſiit hora 9, 21', 20''. & Aractæ viſa eſt ſtatim fere poſt ortum ſumma ejus obſcuratio, quæ digitorum extitit 20, 55'. Tota duratio horarum 3, 16'. Sol in Leonis gradu 4, 1'. Hic annus MCCVI. ab Alexandri morte non æquabilis, & vagus eſt, ſed Syrorum more fixus. Etenim annus vagus Philippi MCCVI. additis ex regola CCCCXXIV. conficit annum Nabonaſſari MCCXXX. cujus Thoth iniit anno Chriſti DCCCLXXXII. Januarii XV. feria I. cyclo Solis XXIII. littera G. Quare eclipſis Lunæ cadit in annum æquabilem Nabonaſſari MDCXXXI. Philippi MCCVII. Phamenoth X. Similiter anno Dhilkarnaim MCCXII. a morte Alexandri MCCXXIV. eclipſin aliam Lunæ contigiſſe memorat Albategnius cap. XXX. poſt meridiem horis 15, 35'. in Horizonte Aractenſi, Sole in gradu Leonis 14, 36. conſtituto. Convenit Auguſti III. horis 3, 35'. poſt mediam noctem; anno Chriſti DCCCCI. cyclo Lunæ IX. Solis XIV. littera D. Annus erat Judaicus 4661. cujus Tiſri character 5, 12, 1032. feria V. Auguſti XXVIII. cyclo Solis XIII. littera FE. anno Chriſti CM. Addito charactere menſium XI. (eſt enim annus embolimæus) formatur character Ab, 1, 9, 35. Julii XIX. feria prima, cyclo Solis XIV. littera D. anno DCCCCI. Proinde Ab XVI. horis 9, 31'. ab ineunte nocte contigit plenilunium. In Pariſinis tabulis invenio veram oppoſitionem Auguſti 3. hora poſt mediam noctem Aractæ 3, 8'. ac tum Luna tota defecit: initium hora 1, 21'. Duravit horas 3, 38'. Solis verus locus in gradu Leonis 14, 32'. Non poteſt hac in deſcriptione alius eſſe annus ab obitu Alexandri, quam fixus, & Julianus, qui ab Octobri cœpit anni Chriſti DCCCC. Etenim annus vagus ab Alexandri obitu MCCXXIV. iniit cum anno Nabonaſſari MDCXLVIII. a Thoth, qui X. diei Januarii convenit anni Chriſti DCCCC. Quare anno MCCXXV. vago ab Alexandri obitu Lunæ defectus accidit: Juliano vero MCCXXIV. Sed exemplorum ſatis eſt. Hinc evidens eſt, annos a morte Philippi, tam Julianos, quam vagos, ab anno periodi Julianæ 4390. mundi 3660. iniiſſe. Sed Juliani a Kalendis Octobris, vagi a XII. Novembris, qui Thoth Nabonaſſarei anni CCCCXV. tum forte repertus eſt.

Pag. 99

Eclipſis Solis Albategniana.

Alia Solis eclipſis mendoſe ab Albategnio concepta.

Lunares eclipſes Albategnii.

CAPUT XLII.

Expenditur nova quædam opinio de anno obitus Alexandri, qui duodecim annis tardius, quam vulgo hactenus factum eſt, ponitur.

QUI novæ, veræque Chronologiæ titulum libro ſuo præſcripſit, annum, quo Alexander M. obiit, diverſa plane, & inaudita hactenus ratione conſtituit anno illo, qui ante Chriſtianam æram putari inter undecimus ſupra treceenteſimum; qui quidem in annum Jul. per. confertur CCCCII. Olympiadis vero CXVII. primum. Ita duodecim annis tardius, quam communis ratio fert, illius obitum aſſignat. Verum quæ ad id efficiendum argumenta protulit, nequaquam idonea mihi videntur. Sunt autem fere ex Livii teſtimonio petita. Primum ille libro IX. Dec. I. annum Urbis conditæ CCCCXXXIV. ex Faſtis Capitolinis, Varronianum vero CCCCXXXV. primum computat ab Alexandri obitu; quo etiam in loco fuſe, eleganterque diſputat, ecquid Alexandro, ſi in Italiam bellum tranſportaſſet, par eſſe virtus Romana potuerit. Atqui annus U. C. CCCCXXXV. eſt per. Jul. 4395. Alter locus eſt lib. V. Dec. V. Ibi enim Macedonicum imperium a ſummo culmine fortunæ ad ultimum finem, centum quinquaginta annos ſtetiſſe ſcribit. Extinctum eſt autem imperium illud anno U. C. Varroniano DLXXXVI. de quo detractis CL. reſidui ſunt CCCCXXXVI. Hoc igitur anno Macedonum imperium cœpit. Eſt autem hic Urbis annus periodi Julianæ 4396. Ergo eodem anno Perſicum imperium in ſeſe tranſtulit Alexander; cumque ſex illud annis tenuerit, circa annum 4402. obiit.

Tertium partim ex eodem Livio, partim ex aliis auctoribus aſſumitur; qui Alexandriam conditam aſſeverant alio anno, quam qui vulgo memoratur: nempe U. C. CCCCXXVII. quo Coſſ. fuerunt C. Pœtelius, L. Papirius Mugilanus. Solinus vero cap. XXXVIII. addit Olympiade CXII. eſſe conſtructam. Porro cum octo annis poſt Alexandriæ conditum vixerit Alexander, ex illa ratione conſequens eſt, mortuum illum videri anno U. C. CCCCXXXV. Reſpondemus ex iis ipſis Scriptorum teſtimoniis, unum tantum duodecim annorum μεταχρονισμὸν utcumque colligere. Nam primum & tertium

C. LXXXVII & ſequentibus.

Livius lib. VIII. Dec. I.

tertium non plures quam ſex annos efficiunt; ſiquidem aliquid inde concluditur. At non ita eſt. Etenim in priore, Livius non dicit anno U. C. ccccxxxiv. ad quem Romanorum, & Alexandri comparationem illam differt; mortuum eſſe Macedonem; ſed tantum ætate illa floruiſſe. Quippe initio quoque libri viii. C. Plautio ii. & L. Æmilio Mamerco Coſſ. hoc eſt anno ccccxiv. *Eadem*, inquit, *ætas rerum Magni Alexandri eſt*. Non igitur exacta ac præciſe annum illum definit. Sic in ſecundo loco, qui xii. annos adſtruere videtur, Livius rotando numero CL. annos concipit, cum revera nonniſi CXLV. numerentur. Ad poſtremum quod attinet, non dubium eſt hallucinatos illos omnes eſſe, qui Alexandriam Pœtilio, & Papirio Mugilano Coſſ. exſtructam aſſerunt: hoc eſt anno Varroniano ccccxxviii. periodi Julianæ 4388. ut paullo ante docuimus. Sed in primis conſideranda nobis eſt novæ opinionis minime ipſa ſibi conſentanea ratio. Etenim modo annum cccxi. ante æram Christi primum ab Alexandri obitu eſſe de-
Cap. 87. finit, e Kalendis Octobris. Eſt hic annus per. Jul. 4402. quo annus primus iniit Olympiadis cxvii. Urbis autem Varronianus ccccxliii. Hac ratione conditam eſſe oportet. Alexandriam anno 4395. octavo ante Alexandri mortem. Alias vero annum illum, quo
Cap. 88. Perſeus Macedonum poſtremus rex ab Æmilio devictus eſt, centeſimum ſexageſimum primum ante Chriſtum; poſt Alexandri mortem, centeſimum quinquageſimum primum computat; U. C. DLXXXV. Capitolinum. Atqui ambo illa pugnant invicem: ſi enim de 585. demas 151. reſidabit annus 434. Capitolinus, quo mortuus eſt Alexander; qui eſt Jul. per. 4395. Ac annus 161. ante Chriſtum numeratur in eadem periodo 4535. de quo detractis 132. ſuperaſt 4403. qui eſt primus ab Alexandri morte. Ita circa annum 4402. obierit. Præterea octavum annum ante Alexandri obitum, quo condita eſt
Cap. 89. Alexandria, anno Faſtorum Capitol. imputat ccccxxvii. & proximo capite eumdem revera conditæ Urbis ccccxv. fuiſſe diſputat. Annus Capitolinus ccccxxvii. incidit in Jul. per. annum 4388. At ccccxv. in annum 4376. Neuter octavus eſt ante annum illum, qui ſit trecenteſimus undecimus retro annus a Chriſto; quem auctor idem primum ab Alexandri obitu numerat: videlicet per. Jul. 4402. Sunt hæc igitur ἀσύγκλωστα, minimeque congruunt. Poteſt denique uno verbo confici quæſtio ex iis, quæ ſupra de lunari illa defectione diximus, qua tam annus victoriæ Alexandri Magni de Dario, quam Alexandriæ conditæ munitur. Cum enim omnium conſenſione Scriptorum anno octavo ante mortem Alexander & Darium poſtremo ad Arbela vicerit, & de ſuo nomine urbem in Ægypto condiderit: ea vero nocte, quæ prælium anteceſſit, circa ſecundam noctis horam Luna defecerit; nullo id alio anno contigit, quam qui in Jul. per. cenſetur 4383. ante Chriſtianam epocham trecenteſimus viceſimus. Unde neceſſario & ἀναποδείκτως efficitur, Alexandrum obiiſſe anno cccxiii. ante Chriſtum.

CAPUT XLIII.

De Æra contractuum ſive Dhilkarnaim.

GRÆCI aliquot poſt Alexandri M. obitum annis, adeoque ſub Seleucidarum Aſiatico imperio novam æram & epocham auſpicati ſunt ab eo tempore, quo Seleucus in Aſia regnare cœpit. Hic eſt annus per. Jul. 4402. Olympiadis cxvii. primus, quo, ut auctor eſt Diodorus, Seleucus Babyloniam, unde Antigonum veritus profugerat, exigua manu recuperavit, & Nicanore Antigoni duce ſuperato, Mediam, Suſianam, aliaſque provincias in ditionem ſuam accepit. Hinc igitur Seleuci imperium incipit; unde & Euſebius in Chronico Seleuci annos orditur: & Seleucidarum deinceps tempora propagata ſunt. Idem inſuper Euſ. lib. viii. de Demonſt. cap. ii. anno xii. poſt Alexandri mortem Seleucum Aſiæ regnaſſe refert, qui eſt annus a Cyro ccxxxvii. quod & veriſſimum eſt. Nam ab anno per. Jul. 4155. quo Cyrus iniit, ad 4402. ſunt anni totidem. Quoniam vero Alexander Ammonis filius habitus eſt, & duobus cornibus arietinis inſignis illius, nec non ſucceſſorum ejus imago viſebatur, ideo Arabes Terik Dhilkarnaim, id eſt epocham δικέρατος æram illam nominarunt, ut recte Scaliger obſervat: quod mihi probabilius videtur, quam quod aliis placet; vel a duplici Orientis, & Occidentis imperio ita nuncupatum; vel quod arietem illum, de quo Danielis viii. agitur, bello ſuperarit. Sed in eo Scaligero, & ejus ſectatoribus aſſentiri nequeo, quod Alexandream neſcio quam periodum a Calippo vocatam, & illius honori dicatam ſentiunt. Utrumque commentitium eſt. Alexandrea enim ab Alexandri ſucceſſoribus vocata eſt; non ab Alexandro ipſo, & citra periodum, æra ſola, & epocha id nominis eſt conſecuta. Ea conſtat annis fere Julianis ac fixis, quorum initium eſt ab Octobri. Ita fere apud Albategnium in ſuperioribus exemplis. Anno Chriſti DCCCXCI. Auguſto menſe currebat annus Dhilkarnaim MCCII. qui ab Octobri cœpit anni DCCCXC. Chriſti: ex quo ſequitur, annum primum Dhilkarnaim inchoatum eſſe anno per. Jul. 4402. Rurſus anno Chriſti DCCCLXXXIII. Julii xviii. erat, adhuc annus Dhilkarnaim MCXCIV. qui cœpit anno Chriſti DCCCLXXXII. per. Jul. 5595. Unde idem efficitur initium anni primi Dhilkarnaim. Quod enim anni æquabiles, & ſoluti eſſe nequeant, ex iis, quæ capite proximo de æra Philippi, cum Nabonaſſarea comparata diximus, evidens eſt. Unus tamen locus eſt Albategnii; in quo Ægyptiacos annos ad hanc æram applicavit, uti lib. iv. demonſtravimus. Etenim æquinoctium autumnale, quod anno Chriſti DCCCLXXXII. obſervavit, Septem. xix. deprehenſum eſſe memorat anno Dhilkarnaim MCXCIV. poſt Alexandri mortem MCCVI. Non poteſt annus Dhilkarnaim eſſe Julianus. Quippe annus Chriſti 882. eſt per. Jul. 5595. de quo detracti 4401. relinquunt 1194. ut ab Octobri anni 5595. inierit annus 1194. Atqui currebat hic ipſe annus Auguſto menſe, qui Octobrem anteceſſit. Fuerit igitur annus Dhilkarnaim iſte vagus, & a Thoth Nabonaſſareo cœperit oportet, qui Jan. xv. anni Chriſti 882. congruit. Ut enim annus Nabonaſſari ccccxxxvii. inchoatus eſt anno per. Jul. 4402. a Thoth in Novemb. ix. incidente; ita ab eodem Thoth cœpit annus primus vagus Dhilkarnaim. Detractis ergo annis 436. de anno Nabonaſſari currente, habes annos vagos Dhilkarnaim. Anno Chriſti 882. Jan. xv. cœpit Thoth anni 1630. Nabon. Deductis annis 436. ſupereſt annus 1194. qui ab eodem Thoth auſpicatus eſt. Sed hæc capite illo libri iv. diſcuſſa. Poſtremo ridiculum eſt, quod in fine capitis Scaliger ariolatur; in illis nummis Regum Syriæ, quorum a tergo homo nudus viſitur cum baculo in ſiniſtra manu dextra Solem geſtans, Lunam vero in vertice capitis; hominem illum nudum, eſſe annum, cujus menſes lunares ſunt in capite, hoc eſt penes Magiſtratum; ſolares autem ſunt πρόχειροι, expoſiti vulgi uſui. Quod otioſum μαντεῦμα ludibrium magis, quam ſeriam confutationem meretur. Hac æra Judæi potiſſimum utuntur, ut ex libro ſecundo Macchabæorum apparet, & ex recentioribus Judæis, qui hanc contractuum æram nominant.

Hebraice מנין שטרות: de cujus origine ſtrenue more ſuo nugantur. R. Abraham Levita Ben David ſcribit Alexandrum cum Simeone Juſto, qui & Jaddus, pactum eſſe, ut omnes, qui illo anno naſcerentur ſacerdotibus, vocarentur Alexandri; utque numerum contractuum ſuorum ab eodem inchoarent anno; quem & ait fuiſſe egreſſionis ex Ægypto milleſimum; mundi ter milleſimum quadringenteſimum quinquageſimum; quod & Elias in Thisbi retulit. Sed exoticæ Græcæque hiſtoriæ inſcitia craſſiſſimos ſtupidiſſimoſque Hebræis iſtis errores obtulit: in quibus non ille minimus eſt, quod ab Alexandri ineunte regno, vel Aſiatico imperio Contractuum æram putari ſibi perſuadent; quæ duodecim poſt ejus obitum annis, ab eo vero, quo cum ſummo Pontifice congreſſus eſt, circiter octodecim cœpit. Annus mundi ter milleſimus quadringenteſimus quinquageſimus Judaici computi iniit anno ipſo periodi Julianæ 4402. duodecim annis poſt obitum Alexandri. Sunt qui שטרות interpretari malint *dominatus*, propter Alexandri ſucceſſores, & inprimis Aſiæ principem Seleucum. Utut ſe res habet, certum eſt æram iſtam ab anno mundi 3672. periodi Julianæ 4402. incipere, Olympiadis cxvii. anno primo, Judaico ineunte 3450. cyclo Solis vi. Lunæ xiii.

anno ante Dionyſianam æram cccxii. ab Exodo 1219. Tiſri character 5, 7, 238. feria v. Septembris vi. littera G. Hæc fuit neomenia primi anni contractuum Judaica; & fortaſſis etiam Hyperberetæi, niſi quis proxime ſequentem malit Hyperberetæo: Syromacedonum imputare, hoc eſt Marcheſvvan, cujus character 6, 19, 1031. Octobris vi. Nam ab Octobri quoque ſi a i & Juliani Syrorum menſes progreſſi ſunt. Quod autem æram contractuum Judæi ab autumno deducant, probatione non indiget. Nam vel exemplum illud proxime allatum de ea re dubitare non ſinit. Annus Judaicus 3450. cœpit ab autumno anni periodi Julianæ 4402. at idem eſt primus anni Contractuum. Si enim a Niſan ejuſdem anni periodi Julianæ cœpiſſet, eſſet annus Judaicus 3449. non 3450. Et vero conſentanea eſt hæc epocha Magiſtrorum traditioni, qui in digeſtis Talmudicis, cap. ראשׁ השׁנה docent Regum exterorum tempora a menſe Tiſri computari ſolere; Judæorum autem a Niſan. Quamquam eadem hæc æra nonnumquam a Niſan progreditur, uti mox patebit. Chronicon Alexandr. ad annum tertium Olympiadis cxvii. Coſſ. Rullo, & Rutilio notat: ab hoc anno Syromacedonum, ſive Apameenſium æram incipere, & in Paſchali notari. Conſules iſti cadunt in annum Urbis conditæ ccccxliv. Biennio plus dicit. Siquidem anno 4402. incidit annus Urbis conditæ 442.

CAPUT XLIV.

De diverſis ejuſdem æræ primordiis: qui anni Græcorum in libris Macchab. appellantur. Scaligeri, & aliorum error.

NOTISSIMA eſt ἀσυμφωνία illa, quæ in Macchabæorum libris duobus cernitur. De qua, quod vulgata res alioqui ſit, nihil hoc loco dicerem, niſi graviter ab nonnullis in illius interpretatione peccari viderem. Quæ res admonuit, ut & loca ipſa commemorarem, & ea breviter conciliarem invicem, & Scaligeri, aliorumque temeritati obviam irem; qui, ut Judæ Apoſtoli verbis utar, *quæcumque ignorant blaſphemantes*, cum univerſam Macchabæorum hiſtoriam, tum ſecundum maxime librum erroris arguere non verentur, & a Canone ſegregare; quod contrarias inter ſe illorum auctoritates nulla ratione pacificari poſſe ſentiant. Quos tum demum non minus ſtolide, quam impie iſta ſcripſiſſe conſtabit, ubi diſſidentia aliquot loca ſingillatim expoſuero.

Horum ſunt illa fere præcipua. Primus eſt conflictus, lib. i. Macchab. cap. vi, 16. cum lib. ii. cap. ii. Nam in priore libro obitus Epiphanis confertur in annum Græcorum cxlix. Huic ſtatim filius Eupator ſucceſſit. At lib. ii. Antiochi Eupatoris litteræ exſtant datæ poſt patris obitum anno centeſimo quadrageſimo octavo. Rurſus lib. i. cap. vi, 20. Judas Hieroſolymitanam arcem obſidet anno centeſimo quinquageſimo Græcorum; ſed qui in arce Gentiles erant, ad Regem confugerunt Antiochi Epiphanis filium Eupatorem; qui in Judæam veniens cum Juda pugnavit; moxque pacem cum eo compoſuit. At lib. ii. cap. xiii, 1. anno centeſimo quadrageſimo nono Eupator in Judæam impreſſionem fecit; ac cetera perfecit, quæ lib. priore referuntur. Tertio lib. i. cap. vii, 1. Demetrius Seleuci F. anno centeſimo quinquageſimo primo Roma profectus venit in Syriam, & Antiochum, ac Lyſiam interemit, ad eumque venit impius Alcimus. At libro ii. cap. xiv, 4. anno id centeſimo quinquageſimo contigiſſe dicitur.

Scaligeri opinio deſcribitur. Scaliger in prima Operis hujus editione triplicem diſtinguit annum: primum Seleucidarum Alexandreum ab initio Seleuci Nicanoris, qui cœpit anno periodi Julianæ 4402. cyclo Lunæ xiii. Eo non ſolum Albategnium, ſed & Antiochenam Eccleſiam, ac veteres Synodos uti cenſet. Alterum Seleucidarum Judaicum, qui a ſequente Niſan exorſus eſt, anno periodi Julianæ 4403. Hunc annum numerat 3449. Judaici computi. Tertium denique Seleucidarum Chaldaicum nominat, cujus initium eſt anno integro poſt æram Alexandream; nimirum a Tiſri anni periodi Julianæ 4403. Genus iſtud anni in ſecundo libro Macch. uſurpari putat; in priore vero annum ſecundum, hoc eſt Seleucidarum Judaicum.

Serrarius Scaligeri ſententiam non eſt aſſecutus. Hanc Scaligeri in prima editione ſententiam Serrarius, & Torniellus ita ſequi voluiſſe videntur, ut ab ejus mente plurimum aberrarint. Nam Serrarius in iv. particula primæ Partis comment. in libb. Macchab. ubi de Antiocho Epiphane agitur, triplicem, uti Scaliger, diſcernit annum. Primus ineunte Seleuci imperio ab Elul, vel Tiſri cœpit, qui Judaicum Niſan ſex menſibus antecedit, & Alexandreus, vel Antiochenus dicitur. Secundus eſt Judaicus, qui ab Niſan cœpit, ſex menſibus poſt Alexandrei epocham. Tertius eſt Syrogræcorum, vel Chaldæorum, qui ſeſquianno poſt Judaicum iniit a Tiſri, biennio ſolido poſt Alexandreum Seleucidarum. Primo genere (inquit) utuntur Antiocheni: ſecundo liber i. Macch. tertio liber poſterior.

Nec Torniellus. Torniellus vero Serrarium imitatus Scaligeri & ipſe mentem non eſt aſſecutus. Etenim ad annum mundi 3742, & 3743, & 3744. triplicem illam epocham ſtatuit. Anno quippe 3742. deſinente anno primo Olympiadis centeſimæ decimæ ſeptimæ, & ineunte ſecundo, Seleucum iniiſſe credit. at anno ſequenti, qui ſecundus erat Olympiadis ejuſdem, a Niſan inchoatos aſſerit annos Græcorum, quibus liber primus Macchab. utitur, currente Seleuci primo. Demum anno Seleuci ſecundo, qui concurrit cum tertio Olympiadis cxvii. æram Græcorum in Chaldæa cœpiſſe, qua poſterior Macch. liber utitur.

Tam hi, quam Scaliger errore lapſi. Verum tam Scaliger in editione illa prima falſus eſt, quam qui Scaligerum ſecuti ſunt, & quidem dupliciter. Nam & a mente, uti dixi, Scaligeri, & a rei veritate receſſerunt. Cum enim inter primam & tertiam æram anni us dumtaxat anni ſpatium interceſſiſſe Scaliger exiſtimet; inter ſecundam autem, aut tertiam, ὡς ἐξάμηνον, id eſt ſemeſtre ſpatium; ambo illi inter duas extremas, ſolidum biennium; inter ſecundam, tertiamque, ſeſquiannum interponunt. Torniellus vero præcipuum illud habet, ut ſibi ipſi contradicat. Etenim primum annum Seleuci dicit incœpiſſe anno exeunte primo Olymp. cxvii. mundi 3742. Cœpit igitur verno aut æſtivo tempore; cum præſertim affirmet primum ejus annum cum ſecundo Olympiadis fere totum concurrere. Igitur ſecundus Seleuci cœpit a vere, vel æſtate anni 3743. ſimiliter tertius Seleuci a verno, vel æſtivo ineunte tempore anni 3744. Quare ſi annus Græcorum Chaldaicus ab autumno cœpit, (ut ipſe docet ad annum 3743. N. 3.) idque anno mundi 3744. neceſſe eſt ut anno tertio Seleuci jam inchoato primus ille Chaldaicus inceperit; non autem cum ſecundo Seleuci fere totus concurrerit ut ad annum 3744. ſcribit. Quinetiam cum Antiocheni anni Seleucidarum initium ab autumno ducatur anni 3742. non exeunte primo Olympiadis cxvii. ſed ſecundo jam tribus ante menſibus inchoato cœperit oportet. Sane Seleuci primordium in autumnum conferri debet, non in vernum, æſtivumque tempus.

Ac Scaligeri quidem opinio duplici vitio laborat. Nam neque Seleucidarum Alexandreæ epocha, Judaica primi libri Macchab. anterior eſt, ſed poſterior; & eadem omnino cum æra libri ſecundi: cum falſo annus Judaici computi 3449. ſtatuitur, quo Alexandrea, & Judaica libri prioris æra cœperit: quæ omnia paullo poſt oſtendemus. Ex iiſdem principiis Tornielli & Serrarii rationes erroris arguentur, qui biennio libri poſterioris ætam a Seleucidarum epocha ſummovent; ſeſquienno vero ab illa libri prioris. Atque ut cum Torniello potiſſimum; qui & Annales profeſſus eſt, & ſubtilius iſta diſcuſſit, de ea quæſtione diſputemus; Natalem is Chriſti, quem a communis æræ natali non diſtinguit, confert in annum mundi 4051. Eſt autem hic annus Julianæ periodi 4713. Deductis ergo 4051. de 4713. reſidui ſunt 662. qui ex methodo perpetua ad annos mundi in Tornielli Annalibus additi, dabunt annos Julianæ periodi, quibus iidem anni congruunt. Quoniam itaque anno mundi 3742. Seleucus iniit, additis 662. conficit annos Jul. per. 4404. quo Seleucus imperare cœpit. Sic anno per. Jul. 4405. a Niſan epocha Judaica lib. i. Macchab. inchoatur; anno vero 4406. æra libri poſterioris. Atqui demonſtratum eſt ſuperiori capite Seleucum cœpiſſe anno per. Julianæ 4402.

Biennii

Google

Biennii itaque metachroniſmo peccant Annales in epocha Seleuci; ut & in ea, quæ eſt lib. 1. Macchab. trienniii porro in æra libri poſterioris. Quod vitium ex Natali Chriſti non recte conſtituto derivatum eſt. Biennii quippe errore ibi lapſus eſt. At æra Chaldæorum convenit anno periodi Julianæ 4403. ut poſtea probabitur; quæ in Annalibus Tornielli triennio poſtea cœperit, anno 4406. Sed Chronologiæ iſtius errorem aliquot Scripturæ teſtimoniis hoc modo convincemus. Mortuus eſt Antiochus Epiphanes, ut eſt in primo Macchab. libro, anno centeſimo quadrageſimo nono Græcorum; in ſecundo vero, anno centeſimo quadrageſimo octavo. Eſt hic annus, ut e ſuperioribus liquet, poſteaque confirmabitur, periodi Julianæ 4550. cujus ab Niſan iniit annus Græcorum Judaicus centeſimus quadrageſimus nonus. Antiochi mors intra primos iſtius anni menſes accidit: quemadmodum Torniellus ad annum 3891. N. 2. ſcribit: quandoquidem Judas poſt ejus obitum eodem anno multa geſſit. Quod ſi verum eſt, jam alterius æræ, quam Chaldaicam vocant, non centeſimo quadrageſimo octavo, ſed ſeptimo anno mors illa contigerit. Octodecim quippe ſolidis menſibus epocha libri ſecundi poſterior eſt. Itaque anno illo, quo prioris libri cœpit annus CXLIX. puta mundi, ut Torniellus numerat 3891. iniit annus poſterioris Libri, & epochæ centeſimus quadrageſimus octavus a menſe Tiſri; centeſimus vero quadrageſimus nonus anno ſequente, mundi 3892. hoc eſt menſibus decem & octo poſt priorem epocham, ut Torniello, & Serrario videtur. Proinde mortuus erit Antiochus anno Græcorum a Niſan centeſimo quadrageſimo nono; a Tiſri, centeſimo quadrageſimo ſeptimo; quod cum Scripturæ auctoritate pugnat. Et ut univerſe dicam; æra Libri prioris ſemper biennio majorem annorum numerum continere debet, quam poſterioris, ſi Tornielli, ac Serrarii rationes auſcultemus: quod ſecus tamen habere cernimus. Numquam enim, exempli cauſſa, annus centeſimus quinquageſimus a Niſan putatus concurret cum centeſimo quadrageſimo nono a Tiſri inchoato; ſi Tiſri non eodem anno Juliano proxime ab Niſan inierit, ſed octodecim menſibus a Niſan elapſis.

De Sabbaticis annis. Præterea ex annorum Sabbaticorum ſerie, etiam illorum Scriptorum error arguitur. Sed pauca prius de Sabbaticis annis ex iis, quæ libro ſuperiore ſcripſimus, repetenda videntur. Anni iſti ab autumno ac Tiſri menſe initium ſumunt, conſentientibus omnibus; adeoque Torniello ipſo ad annum 2584. qui quidem anno 2590. uti N. 5. teſtatur, annum primum Sabbaticum aſſignat: idque in Chronologica tabula, pag. 476. confirmat. Neque tamen ſatis explicat, utrum anno illo 2590. ab autumno cœpiſſe velit primum Sabbaticum; ita ut tres tantum, vel quattuor illius anni menſes Sabbatiſmus occuparit; an Sabbatici anni neomenia in annum 2589. incidat, & anni ſequentis menſes octo, vel novem Sabbatici fuerint. Ceterum tres ſunt anni Sabbatici, uti libro ſuperiore, cap. XLV. demonſtratum eſt; de quibus dubitare non licet. Primus eſt annus Græcorum centeſimus quinquageſimus epochæ libri primi Macchab. quem in annum mundi 3892. incidiſſe, Torniellus ad eum annum, N. 4. cenſet. Alter eſt Græcorum ejuſdem epochæ centeſimus ſeptuageſimus ſeptimus exiens; & iniens centeſimus ſeptuageſimus octavus. Hujus enim menſe undecimo, qui eſt Schebath, & ante Niſan tertius, Simon interficitur, 1. Macch. XVI, 14. Itaque Tiſri anni illius Sabbatici ſex menſibus initium anni CLXXVIII. æræ prioris anteceſſit; quem annum Torniellus mundi numerat 3920. Tertius eſt annus ille, quo Hieroſolyma ab Herode, & Soſio capta ſunt. Hunc enim Joſephus lib. XIV. Orig. cap. XXVIII. Sabbaticum aſſerit fuiſſe, Agrippa & Caninio Coſſ. Sed Torniellus annum eſſe mundi credit 4018. quo currente, ejuſque menſibus æſtivis, Sabbaticum annum proceſſiſſe conſtat; quoniam tertio menſe, id eſt Sivan capta ſunt Hieroſolyma; unde a Tiſri anni 4017. Sabbaticus annus incœpit. Nos e tribus iſtis Sabbaticis primum iniiſſe monſtravimus a Tiſri anni periodi Julianæ 4550. ſecundum a Tiſri anni 4578. tertium a Tiſri anni 4676.

His conſtitutis, ubi preſſius cum Torniello pedem conferamus, ita ratiocinabimur. Annus Sabbaticus ab autumno cœpit. Aut igitur Sabbatici illi ab autumno annorum mundi, quibus illigantur, inchoati ſunt: aut ab autumno proxime antecedente, nimirum a Tiſri annorum 3891, 3919, & 4017. Neutro autem modo Græcorum anni unitate majores cum minoribus ambo ſimul erunt Sabbatici. Fingamus anno mundi 3892. ab autumno cœpiſſe annum Sabbaticum, quem centeſimum octingeſimum ſeptimum in Sabbaticorum ſerie numerat Torniellus tabula Annali pag. 412. Tomi ſecundi. Anno itaque Græcorum prioris epochæ centeſimo quinquageſimo, poſt ejus initium ſex elapſis menſibus, cœpit annus poſterioris æræ centeſimus quadrageſimus nonus; idemque Sabbaticus; anno vero 3893. a Tiſri inchoatus eſt annus centeſimus quinquageſimus æræ poſterioris, currente jam centeſimo quinquageſimo primo, qui a Niſan proceſſit. At vero Sabbaticus annus congruere debet in æſtatem illam, quæ Niſan proxime ſecuta eſt, a quo prioris æræ CL. annus incœpit: ut ex lib. 1. Macch. & Joſephi teſtimonio paullo poſt conſtabit. Sin autem a Tiſri antecedente annos illos mundi, quibus Sabbaticos Torniellus adſcribit, iſti proceſſerunt; nempe annorum 3891, 3919, & 4017. multo magis idem ἄτοπον concluditur. Si enim anno mundi 3891. cœpit ab autumno Sabbaticus annus centeſimus octingeſimus ſeptimus, currente adhuc anno Græcorum epochæ prioris centeſimo quadrageſimo nono; ineunte vero centeſimo quadrageſimo octavo poſterioris; quando Sabbaticus annus deſiit, inchoabatur annus poſterioris æræ centeſimus quadrageſimus nonus. Atqui Sabbaticus annus incurrit in centeſimum quinquageſimum unius æræ; alterius vero centeſimum quadrageſimum nonum. Eſt igitur Annalium iſtorum ratio prorſus ἀσύστατος, qui inter epocham utramque ſeſquianni intervallum ſtatuunt.

In libro 1. Macch. cap. VI, 53. ſcriptum eſt Judæos ab Antiocho Eupatore Hieroſolymis obſeſſos inopia laboraſſe, eo quod annus ſeptimus eſſet: *οἱ μὲν ἔνδον ἀπαναλωμένων καρπῶν* (ait lib. XII. cap. XIV. Joſephus) *τῶν ἤδη συνειλεγμένων τῷ ἔτει καὶ γεγεωργημένων· ἀλλ᾽ ὅτι καὶ ἦν τὸ ἕβδομον ἔτος, καθ᾽ ὃ νόμιμον ἦν ἡμῖν ἀργὴν ἐᾶν τὴν χώραν, ἄσποροι μεμενήκασι.* *Cum fruges, quæ comportatæ jam erant, eſſent conſumptæ; nec agri per annum illum culti fuiſſent, ſed, quod ſeptimus annus inciderat, in quo feriatam, & incultam terram relinquere oportet, nulla ſementis eſſet facta.* Accidit hæc obſidio, ac penuria propter annum Sabbaticum, Græcorum æræ prioris anno centeſimo quinquageſimo; poſterioris autem centeſimo quadrageſimo nono; mundi, ut Torniellus putat 3892. æſtivo tempore. Quare neceſſe eſt, ut Sabbaticus annus ab autumno antecedente cœperit anni 3891. una cum anno poſterioris æræ centeſimo quadrageſimo nono; atque adeo prior æra poſteriorem ſex tantum menſibus antevertat, non ſeſquianno. Neque enim anno CL. mundi 3892. frumenti penuria ob Sabbatici anni religionem ſentiri potuit; niſi ſuperiore anno ſementis jam intermitti cœpiſſet. Nam a Tiſri Sabbatico agros ſerere deſierant; metere autem ideo non potuerunt poſt Niſan ſequentem anni prioris æræ centeſimi quinquageſimi.

Ita Sabbaticus primus in iiſdem Annalibus inchoari debuit anno 2589. Sabbaticus centeſimus nonageſimus primus anno 3919. Sabbaticus duceenteſimus quintus, anno 4017. Hæc enim Sabbaticorum annorum ratio eſt, ut minore numero de majore ſubtracto, reſiduus ſit ſeptenarius. Si ergo de 4017. detrahas 3919. ſupererunt 98. qui numerus eſt ſeptenarius. Idipſum & in ceteris experiere. Unde conſequens eſt, ab autumno annorum, quos dixi, Torniellum Sabbaticorum ſuorum initia computare debere; atque ita ſolido biennio Sabbaticus quilibet ante cœperit, quam annus ille poſterioris æræ, qui cum Sabbatico in Scriptura conjungitur. Annus Sabbaticus CLXXVII. iniit anno mundi 3891. anno 3892. a Niſan inchoatus eſt annus Græcorum prioris æræ centeſimus quinquageſimus: anno eodem poſt ſex menſes, deſito anno Sabbatico, cœpit annus æræ poſterioris centeſimus quadrageſimus nonus: qui tamen in libris Macchabæorum cum Sabbatico copulatur. Item anno illo Juliano, quo deſiit annus centeſimus ſeptuageſimus ſeptimus æræ prioris, & iniit centeſimus ſeptuageſimus octavus, currebat annus Sabbaticus ex autumno ſuperioris anni: ut ex 1. Macch. XVI, 14. liquet. Hunc annum Torniellus mundi 3920. computat, quo cœpiſſe dicit annum Græcorum CLXXVIII. epochæ prioris; poſterioris vero CLXXVI. Si annus Græcorum libri primi centeſimus ſeptuageſimus octavus cœpit initio jam anno Sabbatico, hic igitur inchoatus eſt anno currente

Digitized by Google

Græcorum priore computationis centeſimo ſeptuageſimo ſeptimo, poſterioris ſexto. Unde ineunte Græcorum a Niſan centeſimo ſeptuageſimo octavo, currebat adhuc annus a Tiſri centeſimus ſeptuageſimus ſextus. Biennio igitur anni prioris æræ, qui in Sabbaticis incipiunt, a poſterioris epochæ annis differunt contra Scripturam. Poſtremo ſi annos Tornielli in periodum Julianam redigas, additis 662. labem Annalium facile deprehendes in annis Sabbaticis. Nam primus ex illis tribus Sabbaticis cœpit apud Torniellum anno mundi 3891. hoc eſt per. Julianæ 4553. cum tamen inierit revera anno 4550. Secundus, qui anno 3919. inchoatus eſt, cadit in annum per. Julianæ 4581. Atqui iniit anno 4578. Tertius denique, qui initium habuit a Tiſri anni periodi Julianæ 4676. quoniam a Torniello confertur in autumnum anni mundi 4017. cœpit anno periodi Julianæ 4679. Triennio proinde Sabbaticorum annorum calculus in Annalibus Tornielli a veritate diſſidet: neque de ea re dubitari poteſt; cum Sabbaticorum annorum ſeries non ſolum auctoritate; ſed etiam demonſtratione conſtet: uti cap. XXVI. libri ſuperioris oſtendimus: tum ex ipſis Annalium principiis ἀναχρονισμὸς illa convincitur.

CAPUT XLV.

Vera epocha annorum qui in libris Macchabæorum Græcorum dicti ſunt; ubi & Scaligeri hallucinatio caſtigatur, & libri Macchabæorum ab ejus reprehenſione vindicantur.

IN poſteriori editione operis de Emend. Temp. & in Iſag. Canon. veram de annis illis Græcorum, ac librorum duorum, quibus Macchabæorum hiſtoria continetur, conciliatione ſententiam amplexus eſt Scaliger. Hujus firmamenta duo ſunt: alterum, libri prioris æram a Niſan; poſterioris a Tiſri proficiſci: alterum, ſex menſibus prioris epocham libri poſteriorem antecedere; quod utrumque ubi demonſtravero, tum annus primus ambarum nullo negotio definiri poterit.

Quod igitur anni Græcorum in libro primo a Niſan incipiant; in ſecundo autem a Tiſri, recte Scaliger deducit ex lib. I. Macch. cap. VII, I. ubi anno Græcorum CLI. Demetrius Roma fugit. Eodem anno Adar XIII. die, Bacchides victus eſt, com. 43, 49. Niſan ſequens inchoat annum CLII. Græcorum. Nam cap. IX, 3. in menſe primo anni centeſimi quinquageſimi ſecundi Græcorum, Urbs obſeſſa dicitur. Primus ergo menſis eſt Niſan. Quippe & cap. XVI, 14. menſis undecimus appellatus Schebat. Item Alexander Antiochi Nobilis filius Ptolemaidem occupat anno centeſimo ſexageſimo Græcorum. lib. I. Macch. X, I. Eodem anno centeſimo ſexageſimo, in die ſolemni Scenopegiæ Jonathas Pontificatu accepto ſtola ſancta indutus eſt, com. 21. nulla igitur anni mutatio in Tiſri facta. Tertio Jonatha interfecto hiemis tempore, cum multum ninxiſſet lib. I. cap. XIII, 22, & 23. Simon ſacerdotio ſummo potitus eſt, anno centeſimo ſeptuageſimo, com. 41. Poſtea menſe ſecundo, id eſt Iiar, numeratus eſt annus centeſimus ſeptuageſimus primus, com. 51. Cœpit ergo annus CLXX. a Niſan.

Epocha lib. I. Macch. ſemeſtri ſpatio lib. II epocham antecedit.

Quod autem epocha libri primi ſex menſibus alteram libri poſterioris antevertat, inde colligitur. Anno centeſimo quinquageſimo prioris æræ currebat annus Sabbaticus verno, æſtivoque tempore, ut ſupra declaratum eſt; quando Eupator Hieroſolymam obſedit. Cœpit igitur ab antecedente Tiſri, labente anno centeſimo quadrageſimo nono. Porro Sabbaticus annus iſte cœpit anno periodi Julianæ 4550. cum anno Judaici computi 3598. Hic enim per ſeptenarium diviſus nihil relinquit. Atqui non poteſt idem Sabbaticus cum anno centeſimo quinquageſimo prioris epochæ a Niſan progredientis, & centeſimo quadrageſimo nono a Tiſri ineuntis alterius congruere; niſi poſterior hic annus CXLIX. ab eo Tiſri cœperit, a quo & Sabbaticus, ſex videlicet menſibus ante Niſan centeſimi quinquageſimi anni prioris epochæ. Igitur anni Græcorum libri primi ab eo Niſan incipiant, qui Tiſri antecedit, a quo anni libri ſecundi ducunt initium; eſtque prior epocha ſex duntaxat menſibus prior altera. Præterea anno CLXXVII. Græcorum, menſe undecimo, qui eſt Schebat, occiſus eſt Simon, ut eſt in lib. I. cap. XVI, 14. cujus filius Joannes ſtatim obſidet Ptolemæum Simonis interfectorem. Erat autem Sabbaticus annus, ut auctor eſt Joſephus; ergo Sabbaticus annus a Tiſri antecedente cœpit, poſt initium anni centeſimi ſeptuageſimi ſeptimi ſex evolutis menſibus. Eſt autem annorum, qui in libro ſecundo memorantur, numerus uno minor, quam eorum, qui in libro primo computantur. Unde cum Sabbaticus annus ille menſe undecimo anni Græcorum CLXXVII. Libri primi perſeveraverit; annus CLXXVIII. qui a Niſan iniit, in Sabbaticum incurrit. Quare annus poſterioris æræ CLXXVII. cum illo componi, & in eumdem Sabbaticum conferri debet. Hoc vero nulla alia ratione fieri poteſt, quam ſi annum CLXXVI. Libri ſecundi a Tiſri Sabbatico cœpiſſe dicamus. Conſequens eſt igitur, annos Græcorum poſterioris libri ſex menſibus evolutis ab annorum prioris libri epocha procedere. De hoc exemplo conſule quæ in lib. II. cap. de periodo Judæorum Alexandrea diſſeruimus.

Explicatur locus a libris Macch.

Supereſt nodus ille quem proponit, non diſſolvit Scaliger, capite de Chaldæorum anno primo. Etenim lib. primo cap. VI. Antiochus Eupator pacem fecit cum Judæis anno Græcorum epochæ prioris centeſimo quinquageſimo a Niſan; poſterioris vero, centeſimo quinquageſimo a Tiſri. Nam poſt Scenopegiam fœdus iniiſſe videtur. At lib. II. Macchab. cap. XI, 21. & 33. factum id eſt anno centeſimo quadrageſimo octavo. Hic exclamat Scaliger: *Quis Oedipus hæc ſolverit?* Addit impietatis inſcitiæque pleniſſimam vocem: *Itaque bene de illo auctore meruerit, qui illum a ſuſpicione erroris vindicaverit.*

Scaligeri hallucinatio.

Sed jocularites hallucinatur in re facili, & nimis calida feſtinatione illam ipſam Macchabæorum hiſtoriam oſcitanter legiſſe videtur. Non enim animadvertit, bis ab Antiocho & Lyſia pacem cum Judæis eſſe compoſitam. Antiochus Epiphanes in Perſidem proficiſcens Lyſiam Syriæ, ac reliquis regni ſui provinciis ab Euphrate ad Ægyptum uſque præfecit. I. Macch. III, 32. cui & Antiochum Eupatorem filium ſuum nutriendum commiſit, anno Græcorum CXLVII. comm. 37. Lyſias cum Judæis primum per duces, quos ſibi adjunxerat, tum per ſeſe ipſe conflixit, ſecunda ſemper Judæorum fortuna; a quibus poſtremo Lyſias inſigni prælio ſuperatus eſt. Hæc in lib. I. capitibus III, IV, V, & VI. initio narrantur. In ſecundo vero, cap. VIII, IX, X, & XI. Contigit clades illa Lyſiæ, ſuperſtite adhuc Epiphane: qui hac audita vehementer commotus in morbum incidit: lib. I. cap. VI, 6. Lyſias porro de pace cum Judæis agere cœpit. Teſtatur hoc epiſtola, quam ad illos ſcripſit, cap. XI. lib. II, 17. quæ data dicitur anno centeſimo quadrageſimo octavo, menſis Dioſcori die XXIV. Quis ſit ille menſis, certo ſciri non poteſt. Pag. 91. Divinat enim Scaliger, qui lib. II. cap. de periodo Syromacedonum Alexandrea, embolimum fuiſſe inſpicatur, & frigide ſuper appellatione menſis argutatur. Dioſcorum enim ait ideo, quod geminus eſſet, vocatum. Addit & alias de Syromacedonum periodo conjecturas leves, & frivolas. Omnino fuit hic annus utriuſque epochæ centeſimus quadrageſimus octavus ante Niſan, a quo cœpit annus CXLIX. in anno periodi Julianæ 4550. Eſtu igitur Peritius, vel Audynæus, & in Januario, Februariove initium habuerit. Vivebat etiam tum Antiochus Epiphanes; qui hoc accepto nuncio paullo poſt obiit, anno eodem Julianæ periodi 4550. ineunte Niſan, cum anno centeſimo quadrageſimo nono prioris epochæ, lib. I. cap. VI, 16. labente interim poſterioris anno centeſimo quadrageſimo octavo. Lyſias audito Epiphanis obitu, Antiochum Eupatorem ejus filium, alumnumque ſuum in Imperium evexit, qui in Syria tum erat: a quo & duas Epiſtolas expreſſit, quibus Judæos in integrum reſtitui juberet. Lib. II. cap. XI. Prior ad Lyſiam ipſum; poſterior ad Judæos data legitur; inſcriptaque dies eſt Xanthici XV. Is eſt Niſan, aut Iiar Judaicus. Neque enim annorum ratio, & embolimorum menſium apud Græcos & Judæos eadem exſtitit. Et apparet nondum, cum Epiſtolas iſtas ſcribebat Eupator, Lyſiam in comitatu fuiſſe. Itaque cap. XII, 2. profectus ad Regem poſtea dicitur. Poſt primum illud fœdus pacemque a Lyſia factam, a rege Eupatore confirmatam, Judas Macchabæus multa ſtrenue geſſit in Syria, quæ lib. II. cap. XII. narrantur: & anno integro peracta ſunt, nempe centeſimo quadrageſimo nono prioris æræ, quo cum poſterioris æræ anni centeſimi quadrageſimi octavi, ſex menſes; totidemque de anno centeſimo quadrageſimo nono decur-

by Google

decurrunt: donec anno ineunte centeſimo quinquageſimo prioris epochæ, labente vero poſterioris adhuc centeſimo quadrageſimo nono, Judas arcem obſedit. Lib. I. cap. VI, 20. Sed Antiochus Eupator cum Lyſia ſupervenit; quo cum Judas pugnavit. Tandem cum Lyſias audiſſet Philippum advenatre, auctor Regi fuit, ut obſidione Urbis relicta, cum Judæis paciſceretur. Eodem cap. num. 55. Contigit hoc anno CL. prioris æræ, poſterioris exeunte CXLIX. vel ineunte CL. Sabbatico itidem exeunte, vel eo, qui proxime Sabbaticum ſecutus eſt ineunte, periodi Julianæ 4551. Eadem porro conflictus hiſtoria, quæ lib. I. cap. VI. deſcribitur: in quo Eleazari cujuſdam virtus emicuit, a quo Regis Elephantus interfectus eſt: narratur & in lib. II. cap. XIII. etſi de Eleazaro nulla iſtic mentio: cetera tamen reſpondent. Ex quibus certiſſime conſtat, pacem illam, quæ cap. VI. lib. I. inita dicitur, eandemque cum ea eſt, quæ cap. XIII, 23. lib. II. deſcribitur, diverſam a priore capitis XI. libri ſecundi fuiſſe. Quæ cum ita ſint, turpiſſime lapſus eſt Scaliger, & nimis quantum temere, ne quid gravius dicam, erroris notam ſacris illis hiſtoriis affinxit. Nam egregie inter ambos Scriptores convenit; ſi quis ad ea diſcernenda paullo majore, quam pueri, judicio præditus accedat.

Concludamus ergo annos Græcorum in libro priore a Niſan inchoari; poſterioris vero libri a Tiſri ſequente: amborum autem initium ab anno periodi Julianæ 4402. deduci, quo Seleucus Babylonicam regnum obtinuit. Nam ſi annus centeſimus quinquageſimus anno periodi Julianæ 4551. a Niſan iniit, currente Sabbatico, profecto primus a Niſan inchoatus eſt anni 4402. Item ſi centeſimus quadrageſimus nonus æræ poſterioris, a Tiſri anni 4550. iniit quo & Sabbaticus incœpit; conſequens eſt, primum itidem a Tiſri anni 4402. proficiſci. In eundem igitur annum Julianum amborum annorum epochæ conveniunt; qui eſt mundi 3672. cyclo Solis VI. Lunæ XIII. Annus Judaicus 3450. iiſdem cyclis exortus eſt. Quare anno Judaico 3449. primus annus Græcorum æræ prioris iniit; poſterioris autem anno 3450. Iidem denique ſunt anni Græcorum in lib. II. Macch. cum annis Contractuum, de quibus capite ſuperiori. Quantum vero falſi ſint, qui annos Græcorum ab Alexandri obitu numerandos exiſtimant, ne admonere quidem neceſſe eſt. Duodecim enim annorum prochroniſmum admittunt. Quem inter alia Seleucidarum regum ſeries atque imperii tempus redarguit. Antiochus Epiphanes regnare cœpit anno Græcorum prioris epochæ CXXXVII. lib. I. Macch. cap. I, II. quod congruit anno periodi Julianæ 4538. vel 4539. ante Niſan; a quo ſi retro numeres, primus Seleuci cadet in 4402. Sed de Seleucidis agetur poſtea.

CAPUT XLVI.

De initiis Ptolemæi Philadelphi, & Philometoris.

AB eo anno, quo Ptolemæus ille in Ægypto regnavit, Dionyſius Mathematicus annum ſuum cæleſtem orſus eſt; de quo nos in lib. IV. cap. XVI. ſatis accurate egimus. Hic autem annus eſt periodi Julianæ 4429. Quare hoc ipſo anno cœpit Ptolemæus Philadelphus. Scaliger hac eadem æra Ptolemæi uſum putat Siracidem in Præfatione Panareti; quando ſe octavo, & triceſimo anno refert, temporibus Ptolemæi Evergetis in Ægyptum veniſſe. Neque enim XXXVIII. iſte annus Evergetæ tribui poteſt, qui non amplius ſex & triginta regnavit. Unde concludit Scaliger, Dionyſianam illam æram non ſolum Aſtronomicam, ſed etiam Politicam fuiſſe.

Pag. 383. Hæc ariolatio Scaligeri in Animadverſionibus ad Epiphanium jam eſt exploſa ex ipſiſmet Auctoris ſacri verbis, quæ ita ſe habent. Ἐν γὰρ τῷ ὀγδόῳ, καὶ τριακοστῷ ἔτει, ἐπὶ Εὐεργέτου βασιλέως, παραγενηθεὶς εἰς Αἴγυπτον, καὶ συγχρονίσας, &c. *Nam in octavo, & triceſimo anno temporibus Ptolemæi Evergetis regis, poſtquam perveni in Ægyptum, & cum multum temporis ibi fuiſſem.* Græca nos e Sixtiana Editione caſtigatiora reddidimus. Nam aliæ Editiones habent: καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον συγχρονίσας; quod vitioſum eſt, & ex Latino ipſo refellitur. Octo illos & triginta annos ab initio Philadelphi computari cenſet Scaliger nullo probabili argumento. Proclivius eſt enim ſuſpicari, totidem annos ab eo tempore procedere, quo in Ægyptum profectus eſt; vel certe quo artus ipſius Jeſus librum illum edidit. At novam ecce confidentiam. Scribit lib. III. Iſag. Can. in ſecunda Parte, N. LXI. annos illos XXXVIII. ſine dubio eſſe Jobel viceſimi quarti, qui in nonum incidit Ptolemæi Evergetæ. Pag. 290. Quod nullo judicio vaticinatus eſt. Nam aliter Jobelæi anni diſpoſiti ſunt a nobis libro ſuperiore, cap. XXVI. neque ullam rationem ſatis idoneam affert, quæ nos ab incepta ſententia deterreat. Quippe primus annus γεωργίας cœpit anno periodi Julianæ 3228. mundi 2498. at Sabbaticus ſeptimus, idemque Jubelæus ab autumno cœpit anni periodi Julianæ 3276. mundi 2546. Unde Jobel viceſimum quartum iniit anno periodi Julianæ 4355. mundi 3625. viceſimum quintum vero anno periodi Julianæ 4404. Seleuci tertio, ut in lib. IX. capite illo XXVII. demonſtravimus. Ergo Philadelphi initium incidit in annum XV. Jobelæi viceſimi ſexti. Sed hæc probabiliter dicta potius videri, quam pro certis & indubitatis pronuntiata volumus. Euſebius in Chronico Ptolemæi Philadelphi primordium confert in annum primum Olymp. CXXIV. quod in Euſebiana ratione verum eſt. Hic enim annos Olympiadicos ab autumno numerare incipit; qui æſtatem illam, qua ludicrum committitur, antecedit. Anno periodi Julianæ 4429. mundi 3699. cœpit Philadelphus. Anno ſequente iniit annus Iphiti CCCCXCII. ſive primus Olympiad. CXXIV. Hunc annum Olymp. primum Euſebius numerat ab autumno anni 4429. ut alias oſtendimus.

Ptolemæus Philometor Ptolemæo Epiphani ſucceſſit. Ejus epocha cæleſti charactere conſignatur apud Ptolemæum lib. VI. cap. V. Ubi refert ſeptimo Philometoris anno Lunam defeciſſe, Nabonaſſari DLXXIV. Phamenoth XXVII. ſequente XXVIII. horis poſt mediam noctem duabus circiter. Annus erat periodi Julianæ 4540. cyclo Solis IV. Lunæ XIII. Tempus ergo deliquii eſt Kalendis Maii. Anno Judaico 3587. cujus Tiſri character 2, 15, 853. Septemb. XXI. cyclo Solis III. littera D. anno periodi Julianæ 4539. Addito charactere ſex menſium, Iiar characterem habuit 6, 8, 1004. Aprilis XVI. Proinde Iiar XVI. ineunte Luna defecit. Pariſinæ tabulæ veram oppoſitionem exhibent Kal. Maii, hora poſt mediam noctem 2, 9′, 43″. tempore apparenti. Verus locus Solis in Tauri gradu 5, 54′. Motus latitudinis verus 6, 8, 17′, 25″. Latitudo vera auſtralis 42′, 57″. Summa Semidiametrorum Lunæ, & umbræ 65′, 38″. Fuit ergo digitorum 7′, 40″. Duravit horas 2, 46′. Cœpit hora 0, 47′. Deſiit hora 3, 33′. Si igitur annus ſeptimus Philometoris iniit * anno periodi Julianæ 4540. primus ejuſdem incidit in annum 4533. Græcorum CXXXIV. anno exeunte tertio Olympiadis CXLIX. vel ineunte quarto. † Euſebius ad annum ſecundum Olympiadis CL. ejus initium refert; biennii metachroniſmo. Melius Alexandrinum Chronicon in annum quartum Olympiadis CXLIX. conjicit.

CAPUT XLVII.

De Seleucidarum, ſive regum Syriæ ſtemmate & ſucceſſione, rebuſque geſtis.

NON minus ſacræ, quam profanæ hiſtoriæ intereſt, regum illorum, qui poſt Alexandrum M. in Syria regnarunt, ordinem, ac ſucceſſionem cognoſcere, eorumque fideliter notata tempora deſcribere. Eſt enim Macchabæorum cum illis implicata narratio. Quamobrem ſummatim hic illorum tempora percurremus; quæ res ad ſequentes epochas illuſtrandas plurimum conferet.

Seleucus Nicanor unus ex Alexandri M. ducibus duodecim poſt ejus obitum annis elapſis, in Babylonia, Medis, ceteriſque tractibus Orientis imperare cœpit, anno, uti ſupra definitum eſt, periodi Julianæ 4402. I. Seleucus Nicanor.

regna-

* Addit hic Petavius: aut deſiit.

† Addit hic auctor: ſive in ſequentem.

regnavitque annos XXXII. Ab hoc Antiochia, Laodicia, Seleucia, Apamea, Edeſſa, Berœa, & Pella urbes conditæ. Demetrium Poliorcetem Antigoni filium in poteſtatem redegit, ac Syriæ, & Aſiæ pariter imperavit. Huic ſucceſſit Antiochus Soter filius annis XIX. is qui Stratonicen novercam deperiens eam a patre conjugem obtinuit. Poſt hunc regnavit Antiochus II. cognomento Θεὸς, Soteris filius annis XV. Qui cum Ptolemæo Philadelpho perdiu certavit: donec inter eos compoſita pax eſt, & affinitate devincta. Nam Ptolemæus Antiocho Berenicen filiam in matrimonium dedit, cum jam e Laodice duos liberos ſuſtuliſſet, Seleucum Callinicum, & Antiochum. * Poſtea Laodice virum ſuum veneno ſuſtulit, & Berenicen cum filio, qui ex Antiocho natus erat, interfecit, filiumque ſuum Seleucum Callinicum regem conſtituit. Ob id a Ptolemæo Evergete Philadelphi filio, Berenices fratre bello poſtmodum appetita, cum Seleuco filio ſuperatur. Hæc Hieron. ad XI. Danielis caput. Appianus vero in Syriaca Laodicen Berenices ſororem, Philadelphi fuiſſe filiam aſſeverat, & a patre in vindictam ſororis occiſam. Quartus ergo Syriæ rex fuit Seleucus Callinicus annis XX. quo cum Ptolemæus Evergetes bellum geſſit. Hic filios reliquit duos; Seleucum Ceraunum, & Antiochum magnum. Quintus regnavit Seleucus Ceraunus; qui cum adverſus Ptolemæum infelici ſucceſſu bellum geſſiſſet, tertio imperii anno occiſus eſt in Phrygia, veneno ab amicis dato. Duos annos eidem imputat Appianus. Sextus eſt Antiochus magnus, qui XV. annos natus fratri ſucceſſit, annique XXXVI. imperavit. Appianus uno amplius tribuit. Hic Ptolemæum Philopatorem Judæa & Syria penitus exuit: eoque mortuo regnum Ægypti jam invaſurus, a Romanis, quos Alexandrini Ptolemæo Epiphani Philopatoris filio tutores delegerant, prohibitus eſt. Poſtea cum Epiphane fœdus iniit, idque matrimonio ſanxit, data illi Cleopatra filia; quæ viro magis, quam patri ſtudens imminentem hanc Ægypto repulit. Demum a Romanis Imperatore L. Scipione victus, & Aſia ſpoliatus eſt: ac denique apud Elymæos in Suſiana a Barbaris oppreſſus eſt, cum Beli templum deprædari vellet, ut auctor eſt Strabo lib. XVI. At Juſtinus lib. XXXII. cæſum fuiſſe refert, cum nocte Didymæi Jovis templum expilare vellet: quod verum non arbitror. Neque enim Didymæi Jovis, ſeu Dodonæi, ut alii legunt, Templum in Suſiana fuit. Septimus Seleucidarum eſt Seleucus Philopator Antiochi M. filius: qui Judæos benigne habuit: Libro II. Macch. cap. IV. quique Heliodorum ad Templum ſcrutandum miſit: a quo etiam interfectus eſt, Appiano teſte. Hic Antiochum fratrem a patre Romanis obſidem datum miſſo in locum ejus Demetrio filio, liberavit. Regnavit is annos duodecim.

II. Antiochus Soter.
III. Antiochus Θεός.
IV. Seleucus Callinicus.
V. Seleucus Ceraunus.
VI. Antiochus Magnus
VII. Seleucus Philopator.

VIII. Epiphanes.

Octavus eſt Antiochus Epiphanes; qui Seleuco fratre ab Heliodoro necato, Attali, & Eumenis opera regnum obtinuit annis XI. Appianus vero falſo ſcribit δύο ἐ πλήρων regnaſſe; id eſt non integris duobus annis, legitimum heredem fruſtratus Demetrium. Poſt adverſus Ptolemæum Philometorem bella geſſit, & prima in Ægyptum incurſione magnam ejus partem occupavit. Etenim Ptolemæus Epiphanes moriens duos e Cleopatra Antiochi M. filia liberos reliquit, ut ſcribit Euſebius in Chronico priore, Ptolemæum Philometorem, qui patri ſucceſſit, & Ptolemæum Evergetem. Mortua Cleopatra, tutores Philometoris Eulæus, & Lenæus ab Antiocho Epiphane Syriam aliaſque Provincias repetunt, quæ Ægyptiis ademptæ fuerant. Antiochus vero cum exercitu in Ægyptum profectus eſt. Cui Ptolemæus cum copiis occurrit. Sed ducum ſuorum perfidia ſuperatus eſt. Agit de hoc bello libro I. Macch. cap. I, 18. Hac clade Alexandrini ad ſeditionem incitati, excluſo Philometore, ad ejus fratrem Ptolemæum Evergetem regnum deferunt. Philometor ad Antiochum confugit; qui hanc occaſionem cupide amplexus, Ægyptum occupavit: & Alexandriam aggreſſus irrito conatu, relicto Memphi majore Ptolemæo, in Syriam rediit, uti Livius lib. XLV. prodidit. Interim Philometor cum Antiochi conatus, & conſilia ſubodoratus eſſet, Cleopatræ ſororis interventu, quam uxorem habebat, cum fratre paciſcitur, uti ambo communiter regnarent. Qua fratrum concordia offenſus Antiochus rurſus in Ægyptum profectus eſt. Ubi Romanorum legatus Popilius a Senatu miſſus illum a cœptis abſterruit. Hæc Antiochi multiplex in Ægyptum expeditio partim e Danielis cap. XI. & lib. II. Macch. IV. partim ex Juſtino, & Livio libris XLIV. & XLV. Euſebii Chronico, & Hieronymo in comm. ad Danielis cap. XI. colligitur, eſtque ad Macchabæorum illuſtrandam hiſtoriam diligenter obſervanda. Poſt ultimam in Ægyptum profectionem rediens in Syriam Hieroſolymis diram illam vexationem intulit, quam Hiſtoria ſacra commemorat. Tandem cum in Elymaidem abiens Dianæ Templum, quod illic erat, paterni ſacrilegii imitator aggredi vellet, a Barbaris repulſus, audita ſuorum in Judæa profligatione, Judæorumque victoria, ira æſtuans, & ulciſcendi cupidus, dum ardentius properat, e curru dejectus, & illuvie miſerrime periit. Hujus initium conſignatur lib. I. Macch. cap. I, II. anno centeſimo triceſimo ſeptimo Græcorum, qui cœpit anno periodi Julianæ 4538. Ergo hoc anno, vel ſequente cœpit Antiochus Epiphanes; qui obiit anno Græcorum CXLIX. lib. I. Macch. cap. VI, 16. Iniit autem hic annus per. Jul. anno 4550. Itaque ſi anno 4539. regnum auſpicatus eſt, exeunte Græcorum centeſimo triceſimo ſeptimo, & obiit anno 4550. exeunte Græcorum CXLIX. annos undecim ſolidos regnavit, & fortaſſe paucis ultra menſibus, aut diebus. Sed nos alibi eadem de re diſputavimus.

Pag. 54. Græca edit.

Nonus Antiocho Epiphani ſucceſſit Antiochus Eupator ejus filius, quem Lyſias ab Epiphane in Syria relictus regem conſtituit. Regnavit hic annos duos. Cum Philometore bellum incepit: nec non cum Juda Macchabæo; & Hieroſolymam obſedit. Libro I. Macch. cap. VI. Interim Demetrius Soter Seleuci Philopatoris F. quem pro fratre Antiocho Epiphane Romam Seleucus obſidem miſerat, clam elapſus in Syriam pervenit, & ab Attalo, & Ptolemæo adjutus paternum regnum interfecto Antiocho recuperavit. Hæc Appianus.

IX Antiochus Eupator.

Decimus ergo Seleucidarum hic ipſe Demetrius Soter Seleuci F. qui obſes Romæ cum poſt Epiphanis mortem fruſtra dimitti ſe ab Senatu poſtulaſſet, clam aufugit, & in Syria magno favore hominum exceptus, Antiochum Eupatorem cum Lyſia peremit. Lib. I. Macch. cap. VII, 2. Iniit anno Græcorum CLI. periodi Julianæ 4552. Judæos per duces ſuos Nicanorem, & Bacchidem vexavit. Regnavit annos circiter XI. vel etiam duodecimum iniit. Joſephus lib. XIII. cap. VI. regnaſſe ſcribit annos XI. Euſebius annos XII. in poſteriore Chronico; in priore X. vel IX. Ego cum Joſepho XI. aſſigno. Nam ab anno CLI. Græcorum auſpicatus eſt regnum. Anno porro CLX. Alexander Bala contra illum excitatus eſt. I. Macch. X, I. Quod bellum anno circiter CLXI. vel ineunte CLXII. patratum. Demetrius enim occiſus eſt contra Alexandrum pugnans, ut refert Joſephus, & Euſebius in Chron. I. cum Alexandro Ptolemæus Philometor Ægypti, & Attalus Aſiæ rex ſuppetias tuliſſent.

X. Demetrius Soter.

Undecimus in Syria poſt Seleucum regnavit Alexander cognomento Veles, vel Bala Antiochi Epiphanis filius, ut eſt lib. I. Macch. X. I. & apud Joſephum lib. XIII. cap. III. Appianus vero Syriaca, Alexandrum iſtum alienum a Seleucidarum genere, ac per ſimulationem in illud intruſum aſſerit, nec non Trogus Pomp. Juſtinus quoque lib. XXXV. ab Antiochenſibus, inſtinctu Ptolemæi, Attali, & Ariarathis Armeniæ regis, Prompalum quemdam ſortis extremæ juvenem ſubornatum refert; cui Alexandri nomen inditum, cum ſe ab Antiocho genitum eſſe mentiretur. Alii nothum Epiphanis filium putant. Hic igitur anno Græcorum CLV. contra Demetrium inſurgit, eoque cæſo, anno circiter CLXII. Græcorum ineunte ſolus imperavit, anno periodi Julianæ 4563. Conſtituto regno, Ptolemæi Philometoris filiam Cleopatram duxit, Syriæ, ac Seleucidarum exitio fatalem feminam, I. Macch. X, 51. Hic cum Jonatha Judæorum Pontifice pacem, amicitiamque fecit. Ptolemæus demum inter illius inſidias in eum comparans Demetrium Demetrii F. ſibi conciliavit. Alexander e Cilicia contra Ptolemæum rediens ab eo victus in

XI. Alexander Bala.

Arabiam

Arabiam fugit; ubi a Zabdiele Arabe capite truncatus eſt: qui caput ad Ptolemæum miſit. I. Macch. cap. XI, 17. Triduo poſtea mortuus eſt Ptolemæus. Regnavit Alexander annis V. auctore Joſepho. Euſebius in Chronico poſteriore dat annos X. quod Scripturæ repugnat. Nam anno Græcorum CLX. primum Alexander emerſit, I. Macch. cap. X, I. & poſt ejus mortem anno CLXVII. Demetrius Demetrii F. regnare cœpit: cap. XI, 19. Quare quinque illi ſolidos annos imputamus, ab anno Græcorum CLXII. ad CLXVI. Moriens filium reliquit Antiochum, qui in Arabia nutritus a Tryphone poſtea rex eſt factus.

XII. Demetrius Nicator. Duodecimus a Seleuco, ſed e ſtirpe Seleucidarum undecimus eſt Demetrius Demetrii filius, cognomento Nicator, Appiano teſte: qui anno Græcorum CLXV. e Creta venit in Syriam, I. Macch. X, 67. & Alexandro bellum intulit. Ad hunc Ptolemæus Philometor ab Alexandro fœdus, affinitatemque tranſtulit: data in matrimonio Cleopatra filia; quæ Alexandro nupſerat. Bis ille regnum obtinuit: primo antequam a Parthis caperetur: ſecundo poſtquam ab illis dimiſſus eſt. Priori regno Euſebius anno III. attribuit: reclamante Scriptura. Quippe lib. I. Macch. cap. XIV, I. anno Græcorum CLXXII. Demetrius in Mediam profectus, ibique captus eſt ab Arſace. Si igitur initium regni illius ab anno CLXVII. numeremus, annos quinque ſolidos regnavit, & ſextum iniit. Contra hunc Diodotus Alexandri Balæ ſervus in Arabiam profectus Antiochum Alexandri F. qui apud Malchum regem educabatur, ægre impetratum regem conſtituit; at Joſephus narrat lib. XIII. cap. IX. Vide & lib. I. Macch. XI, 56. Ambo igitur eodem tempore regnarunt in Syria, Demetrius Nicator, & Antiochus Alexandri F. Tandem Demetrius cum regnaſſet annos quinque, in Mediam Perſidemque profectus, ab Arſace, ſive Phraate, ut refert Appianus, (commune quippe nomen Arſacis fuit Parthorum omnium regum) captus, & honorifice apud eum habitus eſt. Non enim ſolum regium illi cultum præſtitit, ſed & filiam in matrimonium dedit Rhodogunem. Auctor Appianus, & Juſtinus lib. XXXVIII. Demetrius vero ſemel atque iterum effugere conatur, ſed fruſtra, tandem a Phraate dimittitur.

Interim capto Demetrio Diodotus, qui ſibi Tryphonis nomen indiderat, regnum affectans, Antiochum Alexandri F. interficit, ejuſque loco regnavit annum I. ut ſcribit Appianus in calce Syriacæ; ut vero Joſephus lib. XIII. cap. XIII. tres annos. De Tryphone agitur lib. I. Macch. XIII, 31. Quare quod in eo loco Macchabæorum Tryphonis tyrannis, & parricidium narratur ante Demetrii caſum, qui ſequenti capite commemoratur, id uſitato Scripturæ, immo vero & hiſtoriæ more factum eſt; ut ea, quæ narratione conſequentia contextaque ſunt, etſi tempore ſint diſtracta, continuentur. Ceterum Tryphon ab Antiocho Demetrii fratre bello appetitus, & interfectus eſt. Venit autem Antiochus in Syriam anno Græcorum CLXXIV. I. Macch. XV, 10. & cum Tryphone bellum geſſit. Itaque recte Tryphonis tyrannidi anni tres a Joſepho tribuuntur. Sed illud omitti non debet, Trogum Pompeium, ut eſt in Prologo XXXV. prodidiſſe, Tryphonem cum Demetrio Nicatore, qui Alexandrum vicerat, bella geſſiſſe, & eum expuliſſe Syria: quod ſecus a Juſtino, & aliis explicatur.

XIII. Tryphon. Decimus tertius igitur a Seleuco regnavit Tryphon annos tres. Errat autem Appianus, & quidem turpiſſime, niſi Librario vitium illud imputetur, cum ait Diodotum, qui ſe Tryphonem dici voluit, uno anno regnaſſe; interim dum Pompeius aliis rebus occupatur. Atqui Tryphon occiſus eſt circa annum Græcorum CLXXIV. qui eſt periodi Julianæ 4575. annis quatuor, & triginta ante Pompeium natum. Hic enim editus eſt in lucem anno ab U. C. DCXLVIII. Q. Servilio Cæpione, & C. Attilio Coſſ. periodi Julianæ 4608.

XIV. Antiochus Sidetes. Decimus quartus Syriæ rex, Seleucidarum vero duodecimus, fuit Antiochus Demetrii Soteris F. Demetrii Nicatoris frater, cognomento Sidetes, & Soter; qui audita Demetrii fratris calamitate, ad paternum regnum obtinendum e Rhodo in Syriam profectus eſt. Ibi vagantem, & conſilii incertum, quod a Tryphone omnia tenerentur, Cleopatra Demetrii Nicatoris conjux Seleuciæ cum liberis incluſa, illum ad ſeſe vocat. qua in matrimonium accepta fraternum imperium brevi recuperavit. Hæc Juſtinus lib. XXXVI. Joſephus lib. XIII. cap. XII. Igitur Cleopatra, quæ Alexandro Balæ prius nupſerat, poſtea vero Demetrio Nicatori, tandem Antiocho Sidetæ ejus fratri in manum convenit. Nati ſunt e Cleopatra Demetrio filii, Seleucus, & Antiochus Gryphus. Ex Antiocho vero Sidete natus eſt Antiochus Cyzicenus. Antiochus porro Sidetes cum Hyrcano Judæorum Pontifice fœdus, amicitiamque conjunxit. Poſt adverſus Parthos expeditionem ſuſcepit, ut Demetrium fratrem liberaret, Appiano teſte; qui Phraatem ſcribit metu Antiochi Demetrium emiſiſſe. Juſtinus vero lib. XXXVIII. retentum a Parthis fuiſſe Demetrium affirmat, ut adverſus Antiochum illo uterentur, ac Syriam invaderent; quibus auditis Antiochum bellum occupaſſe: Demetrium vero, quo abſente fratre regnum ſuum recuperaret, eumque ad ſua tuenda a Parthia revocaret, fuiſſe dimiſſum. Interim Antiochus in prælio cecidit. Accidit hæc expeditio cum regnaſſet annis IX. ut Euſebio placet. Initium ejus anno Græcorum CLXXIV. periodi Julianæ 4575. Periit anno exeunte CLXXXIII. periodi Julianæ 4585.

Poſt hunc Demetrius Nicator ejus frater denuo regnavit annis, ut Euſebius notat, IV. Appianus ab uxore Cleopatra necatum illum refert ex emulatione, quod Rhodogunem Parthorum regis filiam duxiſſet. Juſtinus lib. XXXIX. narrat eumdem, cum immineret Ægypto, Syriæ excidiſſe regno. Etenim Ptolemæus Phyſcon a Cleopatra ſorore diſſidens, cum ea Demetrium in Ægyptum vocaſſet; Alexandrum Zebinam immiſit in Syriam. Ab eo victus Demetrius, & ab uxore, filiiſque deſertus navi ad Tyrum appulſa interficitur. Ex his conjectura eſt, poſt reditum e Parthia cum uxore Cleopatra in gratiam primo rediiſſe; tum ab eadem poſtea deſtitutum eſſe Demetrium. Mortuus eſt igitur anno Græcorum CLXXXV. exeunte, periodi Julianæ 4589. Poſt Demetrium Syriæ regnum per tyrannidem uſurpavit Alexander Zebina: quem Juſtinus Protarchi cujuſdam negotiatoris filium, genere Ægyptium facit: & compoſita fabula, quaſi per adoptionem Antiochi regis receptus in familiam regiam eſſet, Alexandri nomen aſſumpſiſſe memorat. Joſephus lib. XIII. cap. XVII. auctor eſt Syros pertæſos Demetrii legatos ad Ptolemæum Phyſconem miſiſſe, qui aliquem e Seleuci ſtirpe ſibi principem peterent: Ptolemæum vero Alexandrum Zebinam cum copiis ad eos deſtinaſſe, ex illo genere procreatum: ab eo victum eſſe Demetrium. *Sed Alexander* (ait Juſtinus) *occupato Syriæ regno tumens ex ſucceſſu rerum ſpernere jam etiam ipſum Ptolemæum, a quo fuerat in regnum ſubornatus, ſuperba inſolentia cœpit. Itaque Ptolemæus reconciliata ſororis gratia deſtruere Alexandri regnum, quod odio Demetrii viribus ſuis acquiſierat, ſummis opibus inſtituit.* Mittit ergo in Græciam Grypho auxilia, & filiam Gryphinam Grypho nupturam. Itaque cum omnes Gryphum inſtructum Ægyptiis viribus viderent, paullatim ab Alexandro deficere cœpere. Fit deinde inter eos prælium; quo victus Alexander Antiochiam profugit. Ibi cum ſacrilegia multa commiſiſſet, conſenſu multitudinis ejectus, paullo poſt a latronibus captus, & perductus ad Gryphum, interficitur. Hunc inter reges Syriæ minime numeramus; quod neque legitimus princeps fuerit; & eo graſſante non defuerint, qui e Seleuci ſanguine propagati regnum obtinerent.

Quintus decimus ergo Syriæ regum, Seleucidarum decimus tertius eſt Seleucus, ejus nominis V. Demetrii Nicatoris, & Cleopatræ filius, qui poſt patris obitum cum ſine matris auctoritate diadema ſumpſiſſet, ab eadem interficitur, ait Juſtinus. Appianus ſagitta a matre cæſum fuiſſe ſcribit. Itaque breviſſimo tempore regnavit. Chronologi quidam ejus mortem in eum annum conferunt, quo Coſſ. fuere Q. Cæcilius Metellus & T. Quinctius Flaminius, qui eſt Varronianus DCXXXI. periodi Julianæ 4591. Ita Calviſius, & Capellus, poſt Aldum Manutium, Opuſculo de Ptolemæis regibus. Horum argumentum eſt; quod Epitome Livii, lib. LXI. eodem anno, quo Metellus baleares devicit, Cleopatram dicat Demetrium virum ſuum, ac Seleucum interemiſſe. Hoc modo Demetrius tex propemodum annis ſecundo regnaverit. Verum haud ſatis firma mihi conjectura videtur ex Epitome illa deprompta: Non enim eodem anno, quo Metellus Coſſ. fuit, accidiſſe illa in Syria docet. Quare biennio, vel triennio, & eo amplius contigiſſe, nihil prohibet. Nos Seleuci mortem XV. Seleucus.

conjicere poſſumus in annum periodi Julianæ exeuntem 4589. vel ineuntem 4590. Sane Epitome Livii peregrinaret, quæ diverſis annis inciderant, in unam plerumque brevitatis ſtudio componit.

xvi. Antiochus Grypus. Sextus decimus regum Syriæ, Seleucidarum vero decimus quartus, Antiochus viii. eſt, cui propter naſi magnitudinem cognomen Grypo fuit; Demetrii Nicanoris e Cleopatra filius, quem mater Athenas inſtituendum miſerat. Hic Ptolemæi Phyſconis filiam Gryphinam duxit: Alexandrumque Zebinam ſuſtulit. Inde matrem venenum ſibi propinantem hoc ipſum bibere coegit, ac necavit. Auctor Appianus, & Juſtinus: qui & poſt matris necem, octo annis illum pacifice regnaſſe prodit: Deinde natum ipſi æmulum regni Antiochum Cyzicenum; quem cum veneno tollere voluiſſet, in ſeſe concitavit. Conſentit & Appianus, additque Grypum a Cyziceno regno eſſe dejectum. Sed permiſta & implicata ſunt amborum illorum fratrum regni tempora. Euſebius in Chronico priore Antiochum Grypum ait a Cyziceno ejectum, poſtea Cyzicenum expuliſſe. Grypo idem in utroque Chronico annos aſſignat xii. At in excerptis Scaligerianis e Georgio Monacho, utrique xxvi. annos tribuit; octo Grypo; Cyziceno xviii. ac primum annis xv. regnaſſe Grypum refert: tum ejecto illo, Cyzicenum annis xviii. rurſus vero Cyziceno pulſo quatuor imperaſſe Grypum. Joſephus lib. xiii. cap. xxi. ſcribit Antiochum Grypum regnaſſe annis xxix. vixiſſe xLv. & ab Heracleone quodam occiſum. Sane difficile eſt annum ſtatuere, in quo Antiochus Cyzicenus inierit, unde & octodecim ejus anni procedant. Quod enim Grypo fratri ſuperſtes fuerit, ex hiſtoria planum eſt. Conjecturis itaque res agitur. Ac cum Juſtinus poſt necem matris Antiochum Grypum referat octo annis quiete regnaſſe, & poſt ejus obitum ſtatim Seleucum Grypi fratrem Antiochum Cyzicenum expuliſſe; veriſimile eſt anno Grypi quarto, vel quinto interfectam eſſe Cleopatram, ac deinde ſubſecutos annos octo, quibus ille ſine competitore regnavit. Hi duodecim erunt anni, quos Euſebius Antiocho Grypo tribuit. Reliquos octodecim vario ſucceſſu ambo fratres tranſegerunt, alternante rerum ſtatu, & modo in hunc, modo in illum inclinante fortuna. Antiochus Grypus regnare cœpit anno Græcorum exeunte cLxxxvii. periodi Julianæ 4589. Cyzicenus vero anno Græcorum cxcix. periodi Julianæ 4601. Porro annus viceſimus nonus, & ultimus Grypi, erit Græcorum ccxvi. periodi Julianæ 4618.

xvii. Antiochus Cyzicenus. Decimus ſeptimus regum Syriæ, Seleucidarum decimus quintus, eſt Antiochus Cyzicenus ob id vocatus, quod Cyzici educatus eſſet. Hic a fratre inſidiis appetitus, bello viciſſim eum aggreſſus eſt. Cum Hyrcano Judæorum Pontifice dimicavit. Cleopatram Ptolemæi Lathuri conjugem a viro dimiſſam uxorem duxit; quæ Antiochiæ, ubi tum erat, a Grypo capta, Gryphinæ ſororis juſſu necatur. Poſtea Gryphinam Cyzicenus viciſſim interemit. Antiocho demum Grypo ab Heracleone cæſo, Antiochus Cyzicenus haud multo poſt a Seleuco Antiochi Grypi filio, ut Appianus, & Joſephus narrant, occiditur: quod ſubinde poſt Grypi mortem contigiſſe videtur. Erant Antiocho Grypo filii v. Seleucus, Antiochus, Philippus, Demetrius cognomento Eucærus: ut Joſephus lib. xiii. cap. xxi. teſtis eſt.

xviii. Seleucus vi. Decimus octavus Syriæ Regum, Seleucidarum decimus ſextus, fuit Seleucus vi. Antiochi Grypi filiorum natu maximus: qui Antiochum Cyzicenum patruum interfecit; & in Syria regnavit, anno, ut apparet, Græcorum cxv. per. Julianæ 4616. Hunc vero Antiochus Euſebes Cyziceni filius expulit. Cumque Mopſueſtiæ in Cilicia pecunias a civibus exigeret, populari ſeditione concrematus eſt. Ita Joſephus, & Appianus.

xix. Antiochus Euſebes. Decimus nonus Syriæ rex, Seleucidarum vero decimus ſeptimus, eſt Antiochus Euſebes, Cyziceni filius, a quo Seleucus ejectus eſt; quem ex conjectura ſuſpicamur uno tantum anno regnaſſe, nimirum Græcorum ccxvi. periodi Julianæ 4617. Hic Selenen, quæ prius & ejus patri Cyziceno, & patruo Grypo nupſerat, uxorem habuit; ex eaque filium Antiochum cognomine Aſiaticum genuit, inquit Appianus, qui Lucullo in Aſia verſante, Syriæ regnum occupavit, Pompeius vero illi hoc eripuit.

xx. Antiochus Grypi filius. Viceſimus Syriæ rex, Seleucidarum decimus octavus, regnavit Antiochus Grypi filius, qui contra Antiochum Pium, a quo Seleucus frater pulſus fuerat, pugnans, exercitu, vitaque privatus eſt. Ita Joſephus.

xxi. Philippus. Viceſimus primus Syriæ Rex, Seleucidarum decimus nonus, imperavit Philippus Grypi filius. Eodem tempore Ptolemæus Lathurus Demetrium Eucærum Grypi * fratrem ad regnum provexit. Ita reges e Seleuci ſanguine numerandi ſunt viginti; in totum vero Syriæ regnarunt xxiv. aut xxv. ſi Alexandrum Balæ filium, & Alexandrum Zebinam, necnon Tigranem complectimur. Ceterum contra Philippum, & Demetrium Antiochus Euſebes Cyziceni filius acerrime certavit. Euſebius in Chronico poſt Cyzicenum, ſolum Philippum in ſerie Seleucidarum regum numerat, quem regnaſſe perhibet annis duobus: Juſtinus lib. xL. auctor eſt, cum aſſiduis bellis & reges, & regnum Syriæ conſumptum eſſet, omnes in Tigranem regem Armeniæ conſenſiſſe: qui accitus in regnum Syriæ per xviii. annos tranquilliſſimo regno potitus eſt. Tigrane a Lucullo victo, rex Syriæ Antiochus Cyziceni filius ab eodem Lucullo appellatur. Sed quod Lucullus dederat, ademit Pompeius: negans ei ſe daturum regnum, qui xviii. annos, quibus Tigranes Syriam tenuit, in angulo Ciliciæ latuiſſet; atque ita Syriam in provinciæ formam redegit. Hæc fere Juſtinus: quibus majori ex parte a Joſepho & Appiano contradicitur. Nam ille lib. xiii. cap. xxi. Antiochum Euſebem, Cyziceni F. quem Juſtinus xviii. annis, quibus Tigranes regnavit, delituiſſe, ac regnum deinde recuperaſſe ſcribit; a duobus fratribus, Philippo, & Demetrio Eucæro bello appetitum brevi poſt tempore interfectum aſſerit, cum Laodiceam ad opem ferendam Galadenorum reginæ contra Parthos veniſſet. Appianus autem non Antiochum Pium, ſed ejus filium cognomento Aſiaticum a Pompeio Syria ſpoliatum refert. Quamobrem Joſepho & Appiano libentius ſubſcribimus. Sed in Joſepho mendum eſt ſane vetuſtiſſimum. Ita enim de Antiocho Pio Cyziceni filio. μετ' οὐ πολὺ δὲ τοῦ Κυζικηνοῦ παῖς Ἀντίοχος, καὶ Ἀντωνῖνος ὁ Εὐσεβὴς καλούμενος παραγενόμενος εἰς Ἄραδον, καὶ περιθέμενος διάδημα πολεμεῖ τῷ Σελεύκῳ. Quæ Ruffinus ita vertit. *Non multo poſt Cyziceni filius Antiochus, & Antoninus Pius, cum perveniſſent in Aradum, coronamque ſibi impoſuiſſent, confligunt cum Seleuco.* Quod hoc hiſtoriæ portentum? aut quis ille eſt Antoninus Pius Cyziceni filius? Nam ὁ Εὐσεβὴς cognomen eſt Antiochi Cyziceni filii, qui & unicus in hiſtoria repetitur. Et tamen numero multitudinis utitur Joſephus; ut alius quiſpiam præter Antiochum a Cyziceno genitus videatur. Eſt & aliud non Joſephi, ſed Interpretis Ruffini fœdiſſimum erratum. Nam poſt Cyzicenum a Seleuco Grypi filio cæſum, & hunc ipſum a Cyziceni filio Antiocho Pio pulſum, & Mopſueſtiæ concrematum ſcribit Joſephus: Ἀντιόχου δὲ τοῦ Κυζικηνοῦ παιδὸς βασιλεύοντος τῆς Συρίας, Ἀντίοχος ὁ Σελεύκου ἀδελφὸς ἐκφέρει πόλεμον πρὸς αὐτὸν, καὶ νικηθεὶς ἀπόλλυται μετὰ τῆς στρατιᾶς. *Antiocho vero Cyziceni filio Syriæ regnum adepto, Antiochus Seleuci frater bellum huic indicit, ac victus cum exercitu perit.* At Ruffinus: *Antiocho vero Cyziceno adhuc Syriæ regnante, Seleuci frater Antiochus bellum contra eum produxit, victumque cum ſuo proſtravit exercitu.* Geminus hic error. Nam & Antiochum Cyzicenum pro Cyziceni filio ſumpſit; & Antiochum Seleuci fratrem viciſſe narrat, quem victum eſſe Græca Joſephi referunt. Quamquam nonnulla in his ambiguitas ineſt. Quippe participium νικηθεὶς fortean ad Antiochum Seleuci fratrem referri debet, ut Ruffinus exiſtimavit: atque ita duo fratres, Philippus, † ac Demetrius Eucærus cum Antiocho fratre ſuo certaverint. Eſt igitur haud ſatis explorata omnis illa fratrum hiſtoria: nec magis certum, quot ſinguli annis imperaverint. Tigranem quidem xviii. annis regnum illud

Mendum in Joſepho

* Lege ex Codice Petaviano, *filium*.

† *Joſephus*, lib. 1. de Excidio Jeroſ. cap. iv. hunc vocat Διόνυσον Demetrii fratrem, ultimum Seleucidarum. *Petavius*.

illud tenuiſſe Juſtinus aſſerit, Appianus XIV. duntaxat. Quandonam vero Tigranes Syriæ regno privatus ſit, & Antiochus Aſiaticus Pii F. illud occuparit, nulla hiſtoriæ monimenta declarant. Victus quidem eſt a Lucullo primum Urbis anno DCLXXXV. Pompeio vero dedidit ſeſe anno DCLXXXVIII. quando Cappadociæ, & Syriæ parte, Phœnice, & Sophene cedere coactus eſt. Hoc igitur anno Syriæ regum terminanda ſucceſſio. Annus Urbis DCLXXXV. eſt Julianæ periodi 4645. de quo ſi annos XVIII. eximas, quot Tigranem in Syria regnaſſe cenſet Juſtinus, ſupererunt 4627. Cum ergo anno 4618. Seleucus Grypi F. deceſſerit, decem anni circiter Antiocho Pio, & Demetrio imputandi ſunt; tres autem poſt Tigranem, Antiocho Aſiatico Pii filio uſque ad 4648. qui eſt Urbis DCLXXXVIII.

Appianus in fine Syriacæ Aſiaticum illum Seleucidarum poſtremum decimum ſeptimum regem ex eo ſtemmate numeret; circumſcriptis videlicet tribus e Syriæ regum catalogo, Alexandro Bala, ejuſque filio, ac Diodoto Tryphone: regnum ipſum vero ſtetiſſe ab Alexandro, annis CCLXX. Nos unum & viginti de Seleuci ſtirpe regnaſſe Syriæ principes oſtendimus, excluſo, præter illos tres ab Appiano memoratos, Alexandro Zebina, & Tigrane. Cum autem probabile ſit poſtremum Seleucidarum Antiochum Aſiaticum deſiiſſe anno Urbis DCLXXXVIII. periodi Julianæ 4648. ab Alexandri obitu, qui contigit anno 4390. interjecti ſunt anni CCLVIII. Errat itaque Appianus, qui Seleucidarum regnum annis ſeptuaginta ſupra ducentos tenuiſſe ſcribit ab Alexandri obitu. Nam revera CCXXVI. annis ad Tigranem uſque regnavere Seleucidæ ab initio Seleuci; duodecim autem amplius, ſi e morte Alexandri numerus inchoetur. Hæc nos de Seleucidarum Syriæque regum hiſtoria ex Joſepho, Appiano, Trogo Pompeio, Juſtino, Euſebio, aliiſque Scriptoribus magno labore depromſimus; quæ non ignoramus ab aliis eodem ſtudio ante nos, diligentiaque collecta. Verum per nos ipſi quærere iſta, & enucleare maluimus, quam aliorum induſtriæ ac vigiliis eſſe contenti.

CAPUT XLVIII.

Ptolemæorum in Ægypto ſucceſſio.

SELEUCIDARUM in Syria regnum, quod ſuperiori capite qua potuimus diligentia perſecuti ſumus, alterius nos in regni, quod cum eo temporis ac loci intervallo conjunctum eſt, mentionem induxit. Huic igitur capiti Ptolemæorum in Ægypto ſucceſſio dabetur; quorum res cum Syriacis implicatæ ſunt, ac propterea quædam ex illis antecedenti capite delibatæ fuerunt.

I. Primus ex Alexandri Magni ſucceſſoribus imperare cœpit in Aſia Ptolemæus Lagi F. ſive Philippi potius Alexandri patris ſpurius, ut quidem Pauſanias in Atticis refert. Cujus imperium jam tum ab Alexandri morte computatur, quamvis initio non rex, ſed præfectus appellaretur; neque diadema, nomenque regium niſi poſt annos fere XVI. vel XVII. uſurparit: ut in Animadv. ad Epiph. oſtendimus, pag. 382. Nihilominus ab eo anno, quo Alexander obiit, ineunt anni quadraginta Ptolemæi Lagidæ. Totidem enim ei tribuuntur ab Euſebio, & aliis. Cœpit igitur anno periodi Julianæ 4390. mundi 3660. anno primo ineunte Olymp. CXIV. Urbis conditæ CCCCXXX. ante Chriſtianam æram CCCXXIII. Deſiit autem anno per. Julianæ 4429 quo Ptolemæus Philadelphus ejus filius iniit, ut ſupra cap. XXVIII. demonſtratum eſt. Itaque non ſolidos annos XL. regnavit.

II. Secundus poſt Lagi filium in Ægypto regnat Ptolemæus Philadelphus, qui & Soter a Rhodiis cognominatus, auctore Pauſania: a quo & Judæorum populus benigne eſt habitus, & ſacra volumina in Græcum ſermonem ejus opera converſa, doctrinarum vero ſtudia ſingulari munificentia propagata fuerunt. Regnavit hic annos XXXVIII. uti in poſteriore Chron. ſcribit Euſebius. Nam priore, pag. 52. Græcæ edit. XXXV. tantum imputantur.

III. Tertius eſt Ptolemæus Evergetes Philadelphi filius. Regnavit annis XXVI. eodem Euſebio teſte, & Alex. Chronico. Cœpit ergo anno periodi Julianæ 4467. Cum Seleuco, ejuſque matre Laodica bellum geſſit, in quo & victor fuit. Tandem a filio interficitur.

IV. Quartus eſt Ptolemæus, quem Alexand. Chronicon Gallum cognominat, qui patre ac matre interfectis, per ludibrium Philopator eſt dictus. Vicit hunc Antiochus Magnus, ac Syriæ poſſeſſione penitus cavit. Cœpit anno periodi Julianæ 4493. & annis XVII. regnavit; cum ſe in omni flagitiorum ac facinorum genere volutaret. De quo vide Juſtinum, lib. XXX. Moriens quinquennem reliquit filium, Ptolemæum Epiphanem.

V. Quintus Ptolemæus Epiphanes Philopatoris F. qui iniit anno periodi Julianæ 4510. & regnavit annis XXIV. Cujus orbitatem, ac teneram ætatem ad conſilia ſua peropportunam ratus Antiochus Magnus, bellum eidem intulit. Itaque Phœnicem, ceteraſque Syriæ urbes invaſit. Sed a Romanis, quibus Alexandrini ex Philopatoris teſtamento tutelam regis ſui permiſerant, non ſolum Ægypto abſtinere juſſus eſt; ſed etiam erepta reſtituere. Abnuenti bellum indicitur. Miſſus eſt & Romæ M. Lepidus, qui tutorio nomine regnum adminiſtraret. Ptolemæus deinde per Scopam ducem Judæam, & alia Syriæ oppida recuperavit. Sed ab Antiocho deinde victus eſt. Poſt ambos inter reges pax affinitate ſancitur. Antiochus Cleopatram filiam ſuam Ptolemæo regi collocat: e qua filiis duobus ſuſceptis, Philometore, & Evergete, & Cleopatra filia, mortuus eſt anno periodi Julianæ 4533.

VI. Sextus eſt Ptolemæus Philometor; cujus epocha cæleſti charactere firmatur; de quo cap. XXVIII. anno videlicet periodi Julianæ 4533. Itaque pater ejus Philopator non ſolidos XXIV. exegit: aut alius certe ex antecedentibus regibus uno anno præfixam a nobis epocham antevertit. Hoc enim præciſe definire non poſſumus. Regnavit Philometor ſolus primum XI. annos, ut ait Euſebius; inde cum fratre Evergete VI. fiunt XVII. Excluſo fratre, XVIII. alios adjecit. Ita annis in totum quinque, & triginta regnavit. Hic Cleopatram ſororem conjugem habuit; quæ deinde fratri alteri Evergeti nupſit. Ac cum Antiocho Epiphane bellum geſſit; & cum eo poſtea reconciliatus, quod a fratre, & ſorore eademque conjuge, nec non Alexandrinis eſſet ejectus, contra ſuos pugnavit; donec initio cum iis fœdere rurſus contra Antiochum arma convertit. Convenerat inter fratres, ut ambo communiter regnarent: quæ concordia ſex, uti diximus, annis utcumque tenuit. Poſtea Ptolemæus Evergetes a fratre victus, & Ægypto pulſus eſt, eique regnum Cyrenes attributum. Moritur in Syria, cum adverſus Alexandrum Balam pugnaret, anno periodi Julianæ 4568.

VII. Septimus eſt Ptolemæus Evergetes Philometoris frater; qui cum fratre primum ſex annis; deinde ſolus novem & viginti regnat; anno periodi Julianæ 4569. Huic cognomen ab abdomine inditum eſt, Phyſcon; ut auctor eſt Strabo lib. XVII. & Joſephus lib. II. contra Appionem, Clemens I. Strom. Apud Trogum prologo XXXVIII. idem *Aſcon* pro *Phyſcon* appellatus legitur. Quamquam Euſebius, & qui illum ſecuti, Epiph. lib. de Menſ. & Pond. Chron. Alex. Cedrenus, & alii, Phyſconis cognomen ſequenti, & octavo Ptolemæo tribuunt. Sed Straboni & Joſepho potius aſſentimur. Favet iis Juſtinus; qui Ptolemæum hunc vultu deformem, & ſagina ventris, non homini, ſed belluæ ſimilem fuiſſe refert; Lib. XXXVIII. ubi & execrandam hominis improbitatem, ac parricidialia ſcelera deſcribit. Huic poſt fratris obitum Cyrenis arceſſito Alexandrini regnum & uxorem Cleopatram ſororem ſuam, & fratris olim ſui conjugem deferunt. Regnavit annis novem & viginti; inviſus omnibus, quos inaudita crudelitate, atrociſſimiſque parricidiis exacerbarat. Pulſus idem aliquando regno, ac deinde Cleopatræ conjugi reconciliatus, moriens filios reliquit duos, Ptolemæum Lathurum, & Ptolemæum Alexandrum: regnum autem Cleopatræ conjugi, & alteri ex filiis, quem mallet. Reliquit & alium ex pellice Ptolemæum Appionem, cui Cyrenarum regnum reliquit, anno U. C. DCLVIII. ut auctor eſt Julius Obſequens, & Caſſiod. Obiit anno periodi Julianæ 4597. vel ſequenti.

VIII. Octavus eſt Ptolemæus cognomento Lathurus, quem Phyſconem ab Euſebio, aliiſque nominari dixi. Sed Lathurum vocat Joſephus: Soterem etiam Euſebius Chronico, & Alexandr. Chronic. una cum Epiphanio. Pothinum præterea Euſebius & Chron. Alex. Cœpit hic anno periodi Julianæ 4598. & a matre Cleopatra vehementer exagitatus, anno regni XVII. ab eadem pulſus eſt,

& in Cyprum ſecedens ibi regnavit. Cujus loco ſubſtitutus eſt a matre alter ejus filius, & Lathuri frater Alexander. Quinetiam filium illa exulantem in Cypro inde fugavit. Vide Juſtinum lib. XXXIX.

IX. Nonus ergo regnavit Alexandriæ Ptolemæus Alexander; quem Alexam Epiphanius, Chronicon Alex. Cedrenus, & alii nominant. Chronicon Alex. pag. 430. Κοκκὴς μητρὸς hunc fuiſſe ſcribit: ſed Cleopatræ filium conſtanter omnes aſſeverant; quin & Chronicon ipſum. Apud Strabonem lib. XVII. Cocces quidam Ptolemæus ſubdititius commemoratur, qui e Syria profectus Ægyptum invaſit; ſed brevi poſtea eſt ejectus: cujus initium cadit in annum periodi Julianæ 4615. Regnum tenuit annis X. ac matrem denique inſidias ſibi molientem interfecit. Tum populi concurſu regno pellitur; & a Navarcho deinde Chærea occiditur. Auctor Euſebius Chron. priore pagina Græcæ edit. 56. Accidit id anno periodi Julianæ 4625. Urbis conditæ DCLXV.

Rurſus igitur Ptolemæus Lathurus revocatur in regnum; quod annis octo tenuit. Initium ejus ſecundum cadit in annum periodi Julianæ 4625. Obitus in annum 4632. vel ſequentem, Urbis DCLXXII. vel DCLXXIII. Deinceps qui reges Alexandriæ fuerint, valde eſt ambiguum. Strabo, Euſebius, Epiphanius, & alii, qui Euſebium ſectantur, Ptolemæo Cleopatræ filio, qui eſt Lathurus, ſecundo regnanti ſubſtituunt Ptolemæum Διόνυσον. Is eſt Auletes cujus initium Euſebius confert in annum primum Olymp. CLXXV. qui cadit in annum periodi Julianæ 4634. quo cœpit Urbis Varronianus DCLXXIV. Eidem annos tricenos aſſignant. Verum poſt Lathurum, ante Auleten duo alii reges interjecti fuerunt; & in eo non mediocris eſt apud omnes pene Chronologos labes temporum; qui auctores illos, quos nominavimus, ſecuti multum hallucinantur.

Paullus Manutius hanc hiſtoriam illuſtrat. Debemus hanc obſcuriſſimæ hiſtoriæ notationem Paullo Manutio in Comment. ad primam Agrariam; quam luculentius poſtea Aldus explicavit, in Quæſit. per Epiſt. Diatriba de Ptolemæis; ubi diligenter ambos illos Ptolemæos a ſitu, & incuria vindicavit. Nos ad illorum approbandam, illuſtrandamque ſententiam quædam adjiciemus privatim a nobis obſervata. Quod igitur poſt Lathurum alius quam Auletes ſucceſſerit, ex Appiano primum colligunt; qui lib. 1. Civil. ſub finem refert Syllam anno illo, quem proxime conſecutus eſt is, quo Conſul cum Q. Metello Pio fuit, Alexandro Alexandri Ægyptii regis filio, qui in Co nutritus fuerat, & e Cois Mithridati deditus ab eo ad Syllam confugerat, regnum Ægypti dediſſe; cum nullus Alexandriæ rex eſſet. Sed eum decimo nono poſt die ab Alexandrinis interfectum. Accidit hoc anno U.C. DCLXXIII. Nam ſequenti Coſſ. cum Metello fuit Sylla. Hoc vero mirifice ad Chronologiam noſtram congruit. Quippe mortuum diximus Ptolemæum Lathurum anno periodi Julianæ 4633. quo cœpit Urbis annus DCLXXIII. Quod autem alius præter hunc ante Auleten regnaverit, ex eo demonſtrant; quod Suetonius in Julio cap. XI. memoriæ prodiderit, C. Cæſarem cum Ædilis eſſet, *tentaſſe per partem Tribunorum, ut ſibi Ægyptus Provincia Plebiſcito daretur; nactum extraordinarii imperii occaſionem; quod Alexandrini regem ſuum, ſocium, atque amicum a Senatu appellatum, expulerant, reſque vulgo* Beroaldi, & Torrentii error. *improbabatur*. Regem iſtum Beroaldus, & Torrentius interpretantur Auleten. quod nullo modo cohæret. Siquidem Ædilis Cæſar fuit anno illo, quo Torquatus, & Cotta Coſſ. notantur; qui eſt Urbis Varronianus DCLXXXIX. periodi Julianæ 4649. At Auletes nonniſi anno Urbis DCXCVII. Lentulo, & Metello Coſſ. a ſuis pulſus Romam venit. Itaque alius omnino, quam Auletes, fuerit oportet ille, de quo reſtituendo Cæſar laboravit. Accedit & firmiſſimum argumentum ex utraque Ciceronis Oratione contra Rullum de lege Agraria. Nam in primæ fragmento initio iſta leguntur. *Dicent enim Decemviri id, quod & dicitur a multis, & ſæpe dictum eſt, poſt eoſdem Coſſ. regis Alexandrini teſtamento, regnum illud Popul. Roman. eſſe factum*. Tum apertius Orat. II. *Quid Alexandria, totaque Ægyptus? ut occulte latet? ut recondita eſt? ut furtim tota Decemviris traditur? Quis enim veſtrum hoc ignorat, dici illud regnum teſtamento regis Alexandrini, Popul. Roman. eſſe factum?* Mox. *Video qui teſtamentum factum eſſe confirmet; auctoritatem Senatus extare hereditatis adeundæ ſentio; tum quando, Alexandro mortuo, legatos Tyrum miſimus, qui ab illo pecuniam depoſitam noſtris recuperarent; hæc L. Philippum ſæpe in Senatu confirmaſſe, memoria teneo; eum, qui regnum illud teneat hoc tempore, neque genere, neque animo regio eſſe; inter omnes fere video convenire*. Hæc anno conditæ Urbis DCXCI. cum eſſet Conſul, perorabat Cicero: antequam Auletes Alexandria profugus veniſſet; cumque regnum etiamnum teneret. Hic eſt enim, quem indicat iis verbis, quibus ipſum regia ex ſtirpe negat oriundum. Quocirca alterum quemdam tenemus Alexandrum; qui moriens Populo Romano regnum ſuum legavit. Quis eſt autem alius, præter illum, qui ab Alexandrinis itidem pulſus eſt: de quo reſtituendo Cæſar cogitavit? quem etiam apparet deſperata recuperatione regni in Tyrum ſeceſſiſſe, ibique morientem regni ſui heredes inſtituiſſe Romanos. Quamobrem veriſimile eſt, hunc anno Urbis Varroniano DCLXXXIX. deceſſiſſe, ut Aldus conjicit. Ab anno Urbis DCLXXIII. periodi Julianæ 4633. ad annum Urbis DCLXXXIX. periodi Julianæ 4649. interjecti ſunt anni XVI. Totidem ergo regnat Alexander ille, e quo Populus Romanus heres eſt factus. Hæc fere ſunt, quæ a Manutiis ambobus accepimus. Quibus ea ſubjiciemus, quæ in Trogi Pompeii Breviario leguntur a Juſtino prætermiſſa. Prologus itaque XXXIX. refert poſt Lathyrum ſecundo regnantem, filium Alexandri ſucceſſiſſe, expulſoque eo ſuffectum eſſe Ptolemæum Nothum. Strabo lib. XVII. meminit Ptolemæi cujuſdam, quem παρείσακτον appellat, cujus proprium nomen erat Κόκκης: qui e Syria profectus Ægyptum occupavit, ſtatimque pulſus eſt. Utrum is Ptolemæus Nothus Trogi Pompeii fuerit, affirmare non audeo: & videtur minime fuiſſe; cum breviſſimo tempore Ægyptum obtinuerit: ac Nothum illum, qui a Trogo commemoratur, Auletem eſſe ſuſpicor. Nam poſt Lathyrum Alexandrum regem collocet; & eo pulſo ſuffectum eſſe Ptolemæum Nothum refert. Auletes porro Alexandro illi exuli ſucceſſit. Quamobrem duo ſecundum Lathurum Ægypti reges fuerunt: unus Alexander, Alexandri regis F. qui XIX. diebus regnavit; alter itidem Alexander vocatus; qui XVI. annis regnavit.

Decimus ergo rex fuit Alexander Alexandri, qui Lathuri frater fuit, filius, a Sulla creatus anno Urbis DCLXXIII. per. Julianæ 4633. Is XIX. non amplius, dies regnavit. X.

Undecimus regnavit Alexander, ſuperioris frater, ut Trogus Prol. XXXIX. ſignificat: qui eodem anno periodi Julianæ 4633. iniit, & a ſuis pulſus anno Urbis DCXC. periit in exſilio. Regnavit annis XVI. aut XVII. inchoato. Mortuus eſt anno periodi Julianæ 4650. Quo eodem anno. XI.

* Duodecimus regnare cœpit Ptolemæus Auletes Nothus, non Lathuri filius, ut apparet, ſed inſititius; qui propterea generis ſui conſcius, ex teſtamenti, quod Alexander apud Tyrios condiderat, uſurpatam regni poſſeſſionem Romanorum amicitia, & ſocietate tueri conatus eſt. Quam cum ingentibus pecuniis comparare ſibi vellet, ac tributa a ſuis immania ob id exigeret, regno pulſus eſt, anno regni ſui octavo. Cœpit enim anno U. C. DCXC. periodi Julianæ 4650. Fugit autem anno U. C. DCXCVII. periodi Julianæ 4657. Euſebius, Epiphanius, Chronicon Alexand. & ante hos Clemens Alexandr. 1. Strom. Ptolemæum iſtum Διόνυσον vel νέον Διόνυσον cognominant. At Strabo duntaxat Auleten ab arte choraulica, quam exercebat. Hic anno regni ſui octavo profugus Romam venit, ac biennio poſtea, hoc eſt anno Urbis DCXCIX. periodi Julianæ 4659. a Gabinio Pompeii juſſu reſtitutus eſt. Eo abſente, filiam ejus natu majorem Alexandrini ad regnum provehunt; XII.

eique

* De Ptolemæo Aulete caſtiganda ſunt quæ Strabonem ſecuti conjectati ſumus, mortuum illum circa annum Urbis conditæ DCC. Nam Strabo dicendens, poſtquam in regnum reſtitutus eſt, ſcribit χρόνον δ' οὐ πολὺν τῇ βασιλείᾳ ἐπιβιοὺς ἀπέθανε νόσῳ, *cum non multo deinde tempore regnaſſet, morbo deceſſit*. Cui non conjecturam ejuſmodi tantus Scriptor exprimeret, ut ſequenti anno mortuum eſſe crederet? At id ſecus ſe habet. Nam Cælius ad Cicer. lib. VIII. Epiſt. v. quæ data eſt anno ab Urbe condita DCCIII. Kal. Sext. ſcribit Alexandriæ regem eſſe mortuum. Ad hunc igitur annum vixit Auletes, hoc eſt quintum ab eo quo reſtitutus eſt: nec ſatis exactus eſt Strabo. Itaque annos XXIX. regnavit. Cleopatra vero circiter XXII. non tamen plenos.

atque vitam adſciſcunt Cybioſactem e Syria, hominem fœdum, & obſcurum, qui ſe in Syriacorum regum genus inſerebat; quem regina paucis poſt diebus interfecit. Poſt hunc Archelao Comanorum in Ponto Sacerdoti nupſit. Ptolemæus Auletes recuperato regno, filiam cum ejus viro e medio ſuſtulit; & ipſe paullo poſt mortuus eſt. Hæc Strabo. Quot annis regnaverit, non ſatis conſtat. Vulgo XXX. cum Euſebio, & aliis aſſignant, errore tralatitio: quod expuncto Alexandro, qui undecimus eſt in ſeria, Auletæ primordia tanto ante conſtituant. * Ceterum cum Strabo brevi poſtquam reſtitutus eſt, tempore ſupervixiſſe dicat, veriſimile eſt ipſum anno Urbis DCC. per. Jul. 4670. mortuum eſſe, atque ita annis XXI. regnaſſe. Hic fratrem habuit cognominem Cypri regem, qui cum ſe rogatione Clodia regno ſpoliandum videret, vitam ſibi eripuit, anno Urbis DCXCVIII.

XIII. Decimus tertius regnavit Ptolemæus cognomine Διόνυσος Auletæ filius, cum ſorore Cleopatra, anno, uti dictum eſt, † per. Jul. 4671. Urbis DCCI. Qui ſorore poſtea pulſa ſolus imperavit. Videtur autem anno Urbis DCCVI. eam ejeciſſe. Quippe ſub idem tempus, quo Pompeius a Cæſare victus in Ægyptum appulit, Ptolemæus ad Caſium montem erat, ut ſororem, quam paucis ante menſibus expulerat, Ægypti arceret aditu, auctor eſt Appianus lib. II. Civil. & Dio lib. XLII. Hoc accidit anno ipſo Urbis DCCVI. Igitur cum ſorore § quinque fere annis; ſolus biennium; univerſe annos ſeptem regnavit. Cum enim Pompeium occidiſſet, ac Cæſari in Ægyptum profecto bellum intuliſſet, in ipſo conflictu periit in Nilo præfocatus, anno Urbis DCCVII. periodi Julianæ 4667.

XIV. Poſtrema in Ægypto regnat Cleopatra: quæ poſt fratris obitum ſola rerum potita eſt, cum Ptolemæum fratrem minorem adjunctum ſibi regni ſocium veneno ſuſtuliſſet. Anni porro ab eo initio, quo ſola regnavit, hoc eſt ab anno Urbis DCCVIII. circiter, ad DCCXXIV. quo cum Antonio periit, intercedunt XVII. Perperam itaque ab Epiphanio lib. de Menſ. & Ponder. imputantur huic anni XXXII. pro quibus ſcribendum fuit XXII. quot Clemens Alex. & Euſebius aſſignant. * Sed ne iſte quidem numerus errore vacat. Nam ſi ab obitu Auletæ, anni Cleopatræ putentur, conſtent ex noſtris ratiocinils anni XXV. Niſi contra Strabonis auctoritatem, quattuor poſt reſtitutionem in regnum, annis ſuperſtitem fuiſſe dicamus Auletem. Periit Cleopatra anno per. Jul. 4684. Urbis DCCXXIV. Intervallum ab exordio Lagidæ anni CCLXXXV.

CAPUT XLIX.

De Pontificum Hebræorum ſerie, ac ſucceſſione.

CUM Seleucidarum Lagidarumque rebus, ac temporibus Aſſamonæorum implicata eſt hiſtoria, quam Macchabæorum libri duo, & Joſephi plures continent. Fuere gentis ſuæ illi Pontifices; quam dignitatem ab Juda cœptam, fratres ejus Jonathan, ac Simon; tum hujus poſteri deinceps aliquot annis obtinuerunt. De Juda pauca quædam Scaliger, cum de Templi expiatione diſſerit. de Simonia apocha fuſius. Nos, ut latius operæ hujus, ac diſputationis manaret utilitas, plura comprehendere decrevimus; & quæ in tota ipſa Pontificum ſucceſſione capita quæſtionis occurrunt, breviter attingere. Nam ſi Coſſ. Romanorum, vel etiam Prætorum, minorumque Magiſtratuum; aut Athenis, Archontum elimata, ſubtiliuſque perveſtigata ſucceſſio delectat: ſi in illis eruendis non male collocatus labor antiquitatis ſtudioſis videtur: credo equidem majori cum fructu, & approbatione, in Synagogæ, hoc eſt Eccleſiæ veteris principibus tradendis, & enucleandis noſtram nos operam eſſe poſituros. Huic igitur quæſtioni præcipuum hoc caput dicavimus. Ac priuſquam ſingillatim de pleriſque verba faciamus, pauca de omnibus, ac de univerſa ipſa Pontificum ſucceſſione præfabimur.

Joſephus lib. XX. cap. VIII. auctor eſt initio Pontifices toto vitæ ſuæ tempore Magiſtratu fuiſſe perfunctos; eorumque filios, mortuis dumtaxat parentibus, hereditatem illius adiviſſe; poſtea vivis etiam abrogari ſolitum. Itaque pauci numero ante reges, ac ſub regibus deinde, immo ad Herodem uſque, longiſſimum tempus expleverunt. Nam ad Babylonicam uſque deportationem, hoc eſt annis circiter DCCCCXL. unus & triginta tantummodo fuerunt. Inde vero ad Herodem, annis fere DL. non plures quam XV. legitimi. Ab Heroda vero ad excidium Urbis, ac Templi, annis CVII. octo & viginti numerantur. Etenim initio non ambitione, & gratia, neque corruptela, ſed legitima ſucceſſione ad eam dignitatem veniebant. Poſtea publicis, privatiſque moribus in deteriora vergentibus, itum eſt ad artes; & largitione, ac favore principum Pontificatus obtineri cœptus. Quod ſub Antiocho Eupatore primum impulſum, ſub Herode poſtmodum, ejuſque poſteris, ac Romanis Magiſtratibus ita percrebuit; nulli ut Pontificatum ad mortem uſque tenuerint: ſed quaſi in proſcenium e ſipario prodeuntes ludicri Sacerdotes, peracta fabula, eo ſe, unde venerant, receperint. Ac cum duo ſint, quæ in Pontificum Hebræorum Catalogo inquiſitione opus habent: alterum quinam, & quot numero fuerint; alterum quo, quantove tempore in Magiſtratu verſati ſint; utrumque propter hiſtoricorum vel diſſenſionem, vel ſilentium, mire eſt impeditum. Nam Scriptura, a qua lux aliqua obſcuriſſimæ quæſtioni poterat expectari, multos e prioribus, quos ſolos attigit, prætermiſiſſe videtur; & hos ipſos, quorum meminit, perobſcure fuiſſe pontifices declarat. Intervalla porro ſingulorum, vel quo tempore vixerint, funditus omiſit. Unus ſubſidio nobis eſt Joſephus; a quo ceteri, qui Pontificum Catalogos contexuerunt, ſeriem expreſſerunt. Sed nec ejus ipſa multis, maximiſque controverſiis caret hiſtoria; eſtque in appellationibus interdum haud mediocris; in tempora autem ingens, vel cum Scriptura diſcordia; vel cum eadem haud facile concilianda varietas. Verum nihilominus enitendum eſt, ut ex ambobus iiſce Scriptoribus; factis, inquam, ac Joſepho; tum Euſebio, Nicephoro, Hebræorum Chronico, aliiſque ſinceram illorum deſcriptionem, ordinemque capiamus: adſcribamuſque præterea, ubi id inveſtigari poterit, uniuſcujuſque tempus: quod in prioribus, ut dictum eſt, aſſequi nulla conjectura poſſumus. Antequam vero integrum omnium laterculum exſcribam, cujuſmodi ex auctorum inter ſe comparatione probabiliter inſtituere licet; Catalogum ipſum, quæque ſuper eo diſputanda ſunt, quaſdam in lacinias ac ſegmenta partiemur. Primam iis Pontificibus attribuetur; qui ab Aarone ad Templi conditum vixerunt. Alterum a Templo condito ad Babylonicam deportationem. Tertium inde ad Haſſamonæos populi duces ac Pontifices pertinget. Quartum Haſſamonæis ipſis dicabitur; ubi in ea, quæ a Scaligero de Simone dicta ſunt inquiremus. Quintum reliquos omnes ab Herode ad Urbis ἅλωσιν continebit.

Pontifices olim perpetui.

Obſcuritas quæſtionis illius.

CAPUT L.

De Pontificibus, qui ab Aarone ad conditum Templi Synagogæ præfuerunt.

LEVITICAM Tribum unam ex omnibus ad ſacras obeundas functiones in ſolitudine Dominus elegit: in eaque rurſus unius ſtirpem Aaronis, a qua, ceteris excluſis, Sacerdotes ac Pontifices caperentur. Quod adeo conſtanter, ac ſevere decrevit, ut ne Moyſis quidem, tanti viri, ac Pontificum omnium, & Sacerdotum antiſtitis, poſteri Sacerdotes fuerint; ſed in Levitarum ordinem redacti; uti 1. Paralip. cap. XXIII, 14.

Scriptura

* *Ceterum* & ſeqq. ad *regnaſſe*, deleta ſunt in exemplari *Petavii*, eorumque loco hæc verba ſubſtituta: Cælius ad Ciceronem lib. v. Ep. v. quam anno ab U.C. DCCIII. ſcripſit Kalendis Sextilibus refert Alexandriæ Regem mortuum. Ad hunc igitur vixit annum, hoc eſt a reſtitutione. Itaque non ſatis exacte *Strabo*. Regnavit itaque ſolus annos XIII.

† Emendabat *Petavius*: per. Jul. 4673. U.C DCCIII.

§ Immo, *tribus fere annis*, ex emendatione Petaviana.

* *Sed ne iſte* &c. *ad Auletem*. Hæc verba deleverat in ſuo exemplari *Petavius*.

Scriptura demonſtrat. Jam Aaronis ſucceſſores fuere liberi duo, Eleazar, & Ithamar; a quibus Sacerdotes omnes, Pontificeſque propagati ſunt. Sed penes Eleazari familiam ſummus initio Pontificatus exſtitit. Nam Phineez Eleazari F. Numer. xxv, 13. propter ſingularem pietatis ardorem, ac zelum, ſacerdotii ſucceſſione donatur, & quidem in ſempiternam: quod, ut alia pleraque Dei promiſſa, ὑποθετικῶς intelligi debet; ſi quidem ejus poſteri in officio ſibi conſtarent, quod non feciſſe poſtea creduntur. Nam ad alteram familiam, Ithamaris ſcilicet, Pontificatus translatus eſt: ac primus ex ea ſtirpe, redactis in ordinem Eleazari poſteris, Magiſtratu illo functus eſt Heli. Eleazari genus Scriptura lib. 1. Paralip. cap. vi, 3. deſcripſit; Ithamaris penitus tacuit. Phineez Eleazari F. genuiſſe dicitur illic Abiſue; ab hoc Bocci genitus; cujus filius Ozi. Ozi Zaraiam genuit; hic Meraioth; iſte Amariam; Amarias Achitobum, cujus filius Sadoc, qui a Salomone Pontificatum accepit. Totidem lib. 1. Eſdr. cap. vii. recenſentur. Hic

Quot ab Aarone ad Heli Pontifices fuerint.

igitur prima quæſtio naſcitur; quotnam ex Eleazari familia continuata ſucceſſione ad Heli uſque ſummum ſacerdotium obtinuerint. Joſephus lib. viii. cap. 1. tres omnino poſt Phineen Pontifices numerat; Abiſue, Bocci, & Meraioth; quamquam pro Abiſue, ſcripſit Abiezer. Non plures in Chronico Nicephorus expreſſit: qui & errore non mediocri unum in ſerie Phineen collocat: ceteros tres velut adſcriptitios accenſet. Lyranus Joſephum ſecutus eſt. Abulenſis in caput 11. lib. 1. Reg. Quæſt. xxx. poſt Ozi duos ex lib. 1. Paralip & Eſdræ ſubjicit, Zaraiam, & Meraioth. Quod ad Joſephum attinet, mutata ſententia videtur in fine τῆς Ἀρχαιολογίας, nempe libri xx. cap. ix. tres alios adnumeraſſe. Scribit enim tredecim ab Aarone ad Templi conditum fuiſſe Pontifices. At vero ſi tres ſolos inter Phineez & Heli inſeras, decem non amplius Tabernaculo miniſtrarunt. Quare Onuphrius in Catalogo Pontificum Hebræorum a Scriptura deſumpto tres eoſdem numerat; Achitobum excludit. Recentiores quidam Chronologi ne Achitobum quidem omittendum exiſtimant. Aiunt enim in illa lib. 1. Paral. ſerie qui cenſentur, eos omnes fuiſſe

Abſurditas opinionis recentiorum quorumdam.

Pontifices. Atqui ingens ex eo ſequitur abſurdum. Nam Achitob ille, qui in 1. Paral. & Eſdræ cap. vii. nominatus, pater fuit Sadoci. Porro ut ab Achitobo genitum putemus eſſe Sadocum paullo ante mortem, cum Heli annis xl. Pontifex fuerit, ac totidem a Samuele, & Saule tranſactis, David regnare cœperit, annorum octoginta fuerit Sadocus, quando David regnum iniit. Hic autem ad Davidem in Hebron ſeſe cum tribulibus ſuis contulit, anno, quam in Tribum Judæ imperium ceperat, octavo labente; hoc eſt vii. annis exactis cum vi. menſibus. Lib. ii. Reg. v, 5. Tum igitur Sadocus annum ſaltem agebat ætatis octogeſimum octavum: quod ridiculum eſt. Nam *puer egregiæ indolis* a Scriptura nominatur, 1. Par. xii, 28. quando in Hebron venit ad Davidem; vel, ut in Hebræo legitur, נער גבור חיל *adoleſcens potens robore*. Ita qui non minus octoginta octo annorum fuit, puer aut adoleſcens viribus inclytus a Scriptura dicitur. Ut hanc abſurditatem effugiant, Achitobum illum, qui in 1. Par. & Eſdræ commemoratur, non patrem fuiſſe Sadoci, ſed avum putant: & alium, fortaſſe cognominem, a Scriptura prætermiſſum; quod in aliis locis eamdem feciſſe non ignoramus. Sed hi gratis, & ἐκ περιουσίας divinant. Non enim ſi alicubi Scriptura quempiam in catalogo aliquo præteriit, id ad exemplum trahi debet, ut quandocumque libuerit, ſimulatque quæſtionis te difficultas pulſaverit, paratum illic effugium, ac receptum habeas. Hoc enim nimis ἁπλοῦν eſt, & vero periculoſi, ut apparet, exempli: ſi abſque Scripturæ locorum aliorum evidentiore teſtimonio, ex ingenio iſta comminiſci liceat. Matthæus in Chriſti ſtemmate capita tria, vel quattuor omiſit. Eſto. Nam omiſſa fuiſſe qua conſulto, qua librariorum, in uno videlicet, incuria, docent alii Scripturæ libri; ubi recenſentur. ex iis hiſtoriam, Chronologiamque tuam potes dirigere. Idem & de affinibus locis debet eſſe judicium. At in hoc noſtro negotio, quid tandem ſimile? Sadocus Achitobi filius nominatur; ii. Reg. cap. viii, 17. Lib. 1. Par. vi, 12. Eſdræ 1. cap. vii, 2. In libro vero Paralip. ubi Aaronis per Eleazarum ſtemma deducitur, Achitob genuiſſe dicitur Sadoc. Quis alium credat Achitobum hoc loco memorari Sadoci patrem, quam cujus in lib. ii. Reg. cap. viii. filius Sadoc appellatur? Deinde cur illam nominis ambiguitatem, & ὁμωνυμίαν in Achitobo potius, quam in altero ſtemmatis ejuſdem, ac lineæ commenti ſunt? Cur, inquam, non duos fuiſſe vel Amarias, vel Meraioth, vel Zaraias, vel Ozi; vel certe Phineez, Eleazarosve duos eadem licentia conjectantur? Neque enim aut abſurdius id in alterutro, quam in Achitobo, ſibi permittant: aut ſæpius, ac manifeſtius Phinees patre Eleazari filius, quam Sadocus Achitobi filius in Scriptura vocatur. Cur Achitobum igitur præ ceteris in ſerie delegerint, in quo ſimplici Scripturæ veritati fucum facerent, ac duplicem eſſe juberent, rationem, ſi poſſunt, aliquam vel veriſimilem afferant. Nam quod illos eo maxime compuliſſe videtur, uti ſcilicet in longum illud temporis intervallum, quod ab Aarone ad Heli fluxiſſe creditur, quam poſſent plurimos pontifices infercirent, ne ſingulorum Magiſtratus & ætates ultra communes humanæ vitæ terminos propagare cogerentur; id tribus illis e ſerie decerptis, & Achitobo propter abſurditatem omiſſo, commode ſublatum eſt.

Qux ſit noſtra de ea re ſententia.

Sua cuique putandorum temporum ratio eſt. Noſtra e ſuperioribus ejuſmodi colligitur. Mortuus eſt Aaron circa annum mundi 2493. Heli Pontificatum iniit, anno circiter 3849. Intervallum, anni 356. qui in Pontifices viii. partiendi ſunt; quod perfacile eſt. Nam ſingulis anni competent non plures quam xliv. Hoc vero ſpatium mediocre eſt; & nonnullos conſtat longe ultra annos iſtos Pontificatum produxiſſe ſuum. De Phinees Hebræorum Magiſtrorum ſententia eſt, vixiſſe aliquot ipſum ſæculis, etiam poſt Samſonem, & Heli. quorum duplex eſt argumentum: alterum, quod in libro Judicum, poſt omnem Judicum, adeoque Samſonis explicatam hiſtoriam, capite xx, 28. Phineez Eleazari filius, Aaronis filii præfuiſſe legatur, per illud bellum, quod reliquæ tribus Benjaminiticæ tribui propter ſtuprum Levitæ conjugi a Gabaonitis oblatum indixerunt. Alterum, quod virum illum Dei, a quo Heli Pontifex divinum ob filiorum ejus ſcelera decretum accepit: 1. Reg. 11, 27. Phineen interpretentur Eleazari F. Pergunt aliqui longius fabulandi dulcedine, & Eliam ipſum, ob zeli ſcilicet ardoriſque ſimilitudinem, Phineen eſſe ſuſpicantur. Hanc opinionem R. David Kimhi in lib. iii. Reg. cap. xvii. commemorat, amplectitur autem Elias in Thisbi de qua re pluribus in Animadver. ad Epiph. ad Hære. lv. diſputavimus. Quæ quamvis Hebræorum ſententia perabſurda ſit; eo tamen valere poteſt, ut nonnullos ex antiquis illis Pontificibus præter uſitatum vitæ modum ævum ſuum prorogaſſe non dubitemus. Sane in ulterioribus Pontificibus liberaliores ſunt noſtrorum Chronologiæ, & nonnullis ultra quinquaginta Pontificatus annos; aliis etiam plures attribuunt: velut Azariæ; cujus tempus cum Oziæ regis annis adæquant: nec non Joſedeco, & aliis; quos ſola ex conjectura certis intervallis definiunt. Atenim Eleazarus eodem anno mortuus eſt, quo Joſue, ut ex calce Joſue colligunt. Obiit vero Joſue non multo poſt ingreſſum in Palæſtinam tempore, nempe anno xiv. ut lib. ix. capite xxxiii. diximus. Unde cccxl. anni in ſolos vii. partiendi ſunt. Verum ut de Eleazaro aſſentiamur ipſis nihil ex eo ſequetur abſurdi. Nam commode in vii. Pontifices intervallum illud tribuemus. Deinde quando mortuus ſit Eleazarus, nego e Scriptura ſatis idonee poſſe confici. Non enim ſub idem tempus, quo Joſue deceſſit, exſtinctum eſſe docet Eleazarum: ſed cum de loco, ubi Joſue ſepultus eſt; & ante hunc de ſepulcro Joſephi mentionem feciſſet; voluit & locum indicare, ubi Eleazarus eſt ſepultus. Quocirca nihil nos vetat pluribus poſt Joſue obitum annis Eleazarum ſuperſtitem facere.

Heli decimus eſt ab Aarone.

Ex iis patet, merito decimum ab Aarone Pontificem numerari a nobis Heli; qui primus ex Ithamaris ſtirpe Pontificatum tenuit. In quo falſus eſt apocryphos Eſdræ quartus; qui initio capitis primi, Eſdræ genealogiam per Heli ad Phinees, & Eleazarum deducit. Hoc enim germanæ canonicæque Scripturæ contrarium eſt. quæ & Eſdræ ſtirpem ad Eleazarum refert 1. Eſd. cap. vii. & Heli ab Ithamare propagatum eſſe declarat in libro 1. Reg. Poſt Heli, Pontifices ex eadem Ithamaris progenie fuere tres omnino: ſi quidem recte Joſephus tabernaculo tredecim miniſtraſſe ſcribit. Hi ſunt,

Achitob,

Achitob, Achias, ſive Achimelech, & Abiathar. De Achitobi (qui alius eſt a Sodoci patre) Pontificatu Scriptura tacuit: & ſolum ejus filium Achimelechum Pontificem fuiſſe ſignificat; quem & Saul interfecit, I. Reg. cap. XXII. Sed probabiliter conjicimus etiam Achitobum ipſum ante Achimelechum ſummo Sacerdotio fuiſſe præditum; quem quidem fratrem Ichabod, & Heli nepotem, filiumque Phinees caput XIV. lib. I. Reg. nominat. De Samuele dubium eſt, an ſummus Sacerdos fuerit. Fuiſſe veteres quidam Patres arbitrati ſunt; ut Auguſtinus, lib. XII. con. Fauſtum, capite XXXIII. Et quidem omnes Pontificis partes explevit. Verum extra ordinem conſtitutus a Deo videtur, ut & Elias; non tamen Pontifex fuit, quia nec de Sacerdotali familia traxit originem. Poſtremus ac tertius decimus eſt Abiathar; quem Salomon exauctoravit, eique Sadocum ſubſtituit. Ceterum Achimelechus alio nomine vocatus eſt Abiathar, & filio cognominis fuit. quod ex lib. II. Reg. cap. VIII, 17. colligitur: ubi ſub Davide jam regnante Sacerdotes fuiſſe memorantur Sadoc, & Achimelech filius Abiathar. Ex quo patet non ſolum Achiam, ſive Achimelechum, vocatum eſſe Abiatharem: ſed ipſum quoque filium ejus Abiatharem paternum Achimelechi nomen obtinuiſſe. Item lib. I. Par. cap. XVIII, 16. Abiathar ipſe filius Achimelech, dicitur filius Abiathar. Qua ratione locus ille Marci II, 26. declaratur, in quo David ſub Abiathare principe Sacerdotum propoſitos panes ediſſe fertur; cum ab Achimelecho iſtos acceperit. Verum & iſte dictus eſt Abiathar. Nec alia magis interpretatio auctoritati Marci convenit.

Igitur ab Aarone ad Templi conditum, Pontifices numerantur tredecim, annis circiter CCCCXXXV. id eſt ab anno mundi 2454. quo cœpit Aaron, ad 2703. quo templi fundamenta jacta ſunt.

CAPUT LI.

De Pontificibus, qui a Templo condito ad ejuſdem excidium Synagogæ præfuerunt.

TRIBUS ex fontibus poſteriorum illorum Pontificum ſucceſſio, eorumque nomina petuntur: e Scriptura, Joſepho, & Hebræorum Chronico, quem Seder-holam minorem vocant. Lib. I. Paral. cap. VI. Aaronis per Eleazarum propagata genealogia deſcribitur, in eaque capita cenſentur XIV. a Sadoco ad Joſedecum; qui Babylonem deportatus eſt. Joſephus autem lib. XX. Orig. cap. VIII. Pontifices octodecim Templo miniſtraſſe ſcribit; quos lib. X. cap. XI. percenſet: ſed XVII. tantum in catalogo reperiuntur. At in Seder Hebræorum XIX. perſcripti ſunt, vel XX. Nam de Zacharia Joiadæ filio ambigue loquuntur. Primum ergo triplicem illam ſeriem in laterculo proponemus, ut deinde comparare illos inter ſe facilius poſſimus.

Laterculum Pontificum Hebræorum triplici ſerie conſtans a Templi condito ad excidium.

E Scriptura.		Ex Hebræorum Chronico.			Ex Joſepho.	
I	Sadoc	I	Sadoc	ſub Salomone.	I	Sadoc.
II	Achimaaz	II	Achimaas	ſub Roboam.	II	Achimaaz
III	Azarias	III	Azarias	ſub Abia.	III	Azarias
IV	Joannan	IV	Joachaz	ſub Joſaphat.	IV	Joram
V	Azarias	V	Joarib	ſub Joram.	V	Ius
VI	Amarias	VI	Joſaphat	ſub Ochozia.	VI	Axioramus
VII	Achitob	VII	Joiadas	} ſub Athalia & Joaa.	VII	Phideas
VIII	Maraioth	VIII	Phadaias		VIII	Sudeas
IX	Sadoc		Zacharias		IX	Julus
X	Sellum	IX	Zedachias	ſub Amaſia.	X	Joatham
XI	Helcias	X	Joel	ſub Ozia.	XI	Urias
XII	Azarias	XI	Jotham	ſub Joatham.	XII	Nerias
XIII	Saraias	XII	Urias	ſub Achaz.	XIII	Odeas
XIV	Joſedec	XIII	Nerias	ſub Ezechia.	XIV	Saldumus
		XIV	Oſaias	ſub Manaſſe.	XV	Helcias
		XV	Sallum	ſub Amon.	XVI	Sareas
		XVI	Helchias	ſub Joſia.	XVII	Joſedec
		XVII	Azarias	ſub Joakim.		
		XVIII	Saraias	ſub Sedecia.		
		XIX	Joſedec	in deportatione.		

Triplex iſta ſeries diverſa plerumque Pontificum eorumdem vocabula repræſentat; alias non multum diſcrepant; & ſæpiſſime accidit, iidem ut ὁμώνυμοι eſſent, aut pluribus etiam nominibus afficerentur. Et quidem Joſephi nomina cum Hebraicis e Seder-holam depromtis, in multis conſentiunt; nec niſi levi aliqua commutatione diſſident; in quo Joſephus id ſpectaſſe videtur, ut Hebraicorum nominum nativam aſperitatem Græcanica conformatione molliret; ceu cum Julum vocat eum, qui Hebræis eſt Joel. Sed de nonnullis Pontificibus hæc obſervanda ſunt. Primum Joiadas, qui ſub Athalia, & Joaz rege vixit, a Joſepho, & Scriptura præteritus eſt. Sed quod ad hunc ſpectat, non Joiadas ſolum, ſed & alii inter Amariam, & Achitobum omiſſi videntur. Nam Helcias ſub Joſia Pontifex fuit, IV. Reg. XXII, 8. Amarias ſub Ochoſia. Joſias iniit anno mundi 3343. Ochozias, ſub quo Amarias, regnavit anno 3099. Intervallum anni CCXLV. quos a tribus, vel quatuor exhauſtos eſſe non credimus. Ad hæc cap. VI. lib. I. Paralip. omiſſus eſt inter Achitob, & Sadoc, Maraioth, qui capite IX, 11. commemoratur. Ob id Scripturam ſacram arbitror conſulto, ut in aliis locis factum ſcimus, Pontifices aliquot omiſiſſe; quos ex Joſepho, & Seder-holam petere oportet. Sed ad Joiadam revertor. Hic ſine dubio Pontifex magnus fuit ſub Athalia, & Joaz. Nec aliter judicabit, qui

lib. IV.

Zacharias Joiada F. an Pontifex.

lib. IV. Reg. cap. XI. illius geſtu contemplabitur. De Zacharia Joiadæ filio res eſt incertior: quem quidem Sederbolam in Pontificum gradum afferere videtur. Num Zachariam Sacerdotem & Prophetam fuiſſe refert; nec de alio Sacerdotis genere, quam ſummo, ut apparet, loquitur. Verum cum ſub Joas idem liber affirmet duos exſtitiſſe Pontifices, Joiadam & Phedaiam: excluſus videtur Zacharias. Ac neſcio an Phedaias Joiadæ F. & frater Zachariæ utuque major fuerit: hic autem cum ſacerdos privatus eſſet, a Joa rege ſit occiſus. De eo præterea, qui ſub Ozia Pontifex M. fuit, jure dubitatur: quem Hebræi Joſiem, Joſephus Julum vocat. At II. Paralip. cap. XXVI, 20. Azarias illius temporis Pontifex cenſetur, qui Oziæ regi ſactis ſeſe functionibus immiſcenti ſacerdotali vigore reſtitit. Quare varie ille nominatus fuerit: quemadmodum & Uriam Joſephi, & Hebræorum putamus eumdem eſſe cum Achitobo: & Maraioth cum Neria. De Sadoco, qui ante Joſedecum ſextus in Scriptura memoratur, ambiguum eſt. Nam ſextus itidem ante Joſedecum apud Hebræos eſt Oſaias ſub Manaſſe. Quod ſi verum eſt, hiſtoriam Judithæ ſub Manaſſe contigiſſe, & in interregno, quod poſt ejus deportationem accidit; Eliachin, qui & Joachin, Pontifex magnus fuit. Oportet igitur pluribus illum nominibus appellatum eſſe. Porro Pontificum ſingulorum anni, & exacta tempora nulla ex hiſtoria expediri poſſunt. Neque vero nonnullorum inſtitutum probamus, qui cum ex Hebræorum Chronico didicerint, ſub quo quique rege vixerint; hiſtoriæ certioris inopia, totidem annos Pontificibus aſſignant, quot reges ipſi regnaverunt. Satius erat ſem, uti eſt, obſcuram, incertamque relinquere, ac Pontificum annos omittere; quam meras divinationes perſequi.

Ad ſummam: a Sadoco, fundatoque Templo ad ejus vaſtationem annis CCCCXXIV. Pontifices cenſentur XIX.

CAPUT LII.

De Hebræis Pontificibus a deportatione Babylonica ad Haſamonæos, ac præſertim Menelao, Lyſimacho, Jaſone, Alcimo.

JOSEPHUS Originum lib. XX. cap. V. Pontifices quindecim numerat a Babylonica vaſtatione ad Antiochum Eupatorem, a quo Menelaum, qui & Onias vocatus eſt, intruſum refert. Totidem & in tabula noſtra in fine Operis exhibemus. Horum poſtremus eſt Jaſon, ſive Jeſus, Oniæ III. frater; ſecundum quem ad Judam Macchabæum tres exſtitere peſſimi, perditiſſimique Pontifices, Menelaus, Lyſimachus, & Alcimus: de quibus hic potiſſimum agemus. Hoc enim quæritur, an inter Pontifices collocandi ſint. De Menelao & Lyſimacho, quem poſteriorem Joſephus præterit, negant ideo nonnulli, quod nequicquam ex Aaronica ſtirpe, ac ne Levitica quidem tribu fuerint. Nam lib. II. Macchab. cap. III, 3. Simon ille nequiſſimus, qui Oniæ ſancto Pontifici inimicus fuit, e tribu Benjamin fuiſſe narratur. Hujus autem frater Menelaus appellatur, cap. IV, 23. Menelai porro frater Lyſimachus erat: ibid. com. 29. At vero Joſephus lib. XI. cap. VI. Menelaum in ſacerdotalem familiam aſſerit, & Jaſonis fratrem appellat. Mihi perfacile videtur cum Scriptura conciliare Joſephum. Itaque Menelaum exiſtimo revera ex Aaronica ſtirpe, & vero Pontificem fuiſſe. Quod autem Simonis Benjaminitæ frater vocatur, non, ut aliqui, ad amicitiam, familiaritatemque revoco; ſed ad affinitatem, quæ inter diverſas tribus jungi ſolebat. Sic B. Virgo, quæ erat de tribu Judæ, cognatam habuit Elizabetham ex filiabus Aaronis. Forte igitur Menelaus Simonis ſororem, aut hic illius duxerat: unde fratres invicem appellantur. Alius eſt Joſephi error in hoc ipſo Pontifice. Nam ab Antiocho Eupatore Pontificem eum eſſe factum refert, exauctorato Jaſone; quod cum lib. II. Macchab. hiſtoria, cap. IV. pugnat. Hinc enim colligitur, ſuperſtite adhuc Epiphane, Menelaum contra Jaſonem conſpiraſſe, & ad ſeſe avertiſſe ſacerdotium. Accedit quod Judas, vivo adhuc Epiphane, Pontificatum tenuit. Atqui ante Judam Alcimus, ut idem Joſephus narrat, quatuor annis Pontificatum geſſit, & ante Alcimum Menelaus. Minime ergo conſentaneus eſt ſibi ipſe Joſephus. Quod autem Menelaus recte ab eodem in Aaronicam ſtirpem referatur, vel inde conjicimus, quod ne fando quidem auditum fuerit umquam, ſacerdotem, nedum Pontificem, apud Judæos ullum exſtitiſſe, qui non ex Aaronis ſtemmate propagatus eſſet. Nam & Herodes poſtea, cum occupatum a ſe regnum ope omni ſtabilire cuperet; ac Pontificiam dignitatem, & auctoritatem veritus, nonniſi devinctos ſibi, & obſcuros homines in tanto faſtigio collocaret, ſi id uſurpatum aliquando meminiſſet, libentiſſime iſtiuſmodi exemplo eſſet uſus, ac Pontificatum ipſe geſſiſſet; de quo tamen ne cogitare quidem eſt auſus. Non eſt itaque veriſimile Menelaum ex alia fuiſſe ſtirpe, quam Aaronica. Idem de Lyſimacho Menelai fratre ſentiendum; quem omiſit Joſephus; at Scriptura diſerte amoto ejus fratre Menelao ſucceſſiſſe Lyſimacham refert; qui iiſdem artibus eam dignitatem, quibus Menelaus ipſe, promeruit; ambitione videlicet, ac pecunia; unde vel neuter, vel uterque in Pontificum ſerie recenſeri debet.

Menelaum ex Aaronis ſtirpe.

Error Joſephi.

Lyſimachum etiam videri ex Aaronis ſtirpe.

* De Alcimo, extra controverſiam eſt, ipſum ab Aarone originem duxiſſe, I. Macchab. VII, 14. Sed in eo longe graviſſimus Joſephi error e ſacrorum librorum auctoritate caſtigandus eſt. Scribit enim hiſtoricus ille lib. XII. cap. XVII. Alcimum annis quatuor geſſiſſe Pontificatum, & poſt ejus obitum Judam populi ſuffragiis electum Pontificem. Verum ex hiſtoria ſacra Macchab. evidens eſt, Judam ante Alcimum obiiſſe. Nam ille Græcorum anno CLI. periit, I. Macchab. IX, 3. Alcimus vero anno Græcorum CLIII. uti com. 54. ſcriptum legitur.

Alcimum vero manifeſta.

Verum ut quatuor iſtorum perditiſſimorum Pontificum tempora, quoad fieri poteſt, e ſacris libris eruantur: primus Jaſon fratrem ſuum Oniam ſummo ſacerdotio dejecit, & hoc ipſe ab Antiocho Epiphane magnis pecuniis obtinuit, ſub ipſum, ut apparet, Epiphanis initium, ut ex lib. II. Macchab. cap. IV, 7. colligitur. Cumque in eo magiſtratu quinque aut ſex annos exegiſſet, Menelai fraude circumventus, exauctoratus eſt. Eodem enim capite, comm. 21. Antiochus poſtquam Apollonium ducem in Ægyptum miſerat, Hieroſolymam veniens ab Jaſone honorifice ſuſceptus, inde in Phœnicem abiit. *Et poſt triennii tempus* (ait com. 23.) Jaſon ad Antiochum munera per Menelaum miſit, qui Pontificatum ad ſeſe traduxit. Triennium illud unde numeretur incertum eſt. Nam aut ab adventu in Urbem Antiochi, aut ab intruſione Jaſonis putare licet, quod poſterius Torniellus amplectitur ad A. 3885. Malo ad priorem epocham referre. Ita cum Antiochi profectio in urbem circa annum ejus ſecundum aut tertium accidiſſe videatur, anno quinto Pontificatus ſui Jaſon in ordinem eſt redactus. Cœpit enim anno Græcorum CXXXVIII. vel ſequenti, & anno circiter CXLIII. vel ſequenti a Menelao dejectus eſt. Menelaus autem & ipſe paullo poſt, cum promiſſas regi pecunias non ſolveret, † a Lyſimacho fratre pulſus eſt, cap. IV, 29. Is brevi admodum ſpatio Pontificatum tenuit: ſtatim enim conſenſu multitudinis opprimitur; com. 42. Porro Menelaus poſt Antiochi Epiphanis obitum ab ejus filio Eupatore necatus eſt, anno Græcorum CL. qui CXLIX. in lib. II. Macc. XIII, 7. appellatur, ob diverſam epocham, de qua ſuo loco. Ita annis circiter VII. Pontificatum ſibi arrogavit. Huic Alcimus a Demetrio Seleuci F. ſuffectus videtur, I. Macc. VII, 9. anno Græcorum CLI. Sed jam a Judæis legitimus Pontifex inſtitutus erat Judas Macchabæus, de quo paullo poſt agetur.

Igitur ab everſione Urbis, ac Templi quæ anno circiter Julianæ periodi 4125. accidit, ad Haſamonæorum Pontificatus exordium, quod in annum Græcorum circiter CXLVII. periodi Julianæ 4548. convenit, annis fere

Vide Julianum Tol. lib. 5. cont. Judæos.

* Auguſtinus Lib. de Civitate Dei XVIII cap 45. ait ipſum a genere ſacerdotali alienum fuiſſe. *Petavius.*

† Emendabat *Petavius*: non ſolveret, exauctoratus Lyſimacho fratri ceſſit, cap. IV &c.

Digitized by Google

fere ccccxxiii. Pontifices numerantur xvii. vel xviii. ſi Alcimum acceneias. qui ideo minime reponendus videtur; quod utcumque intruſus eſſet, non in caducam, & vacuam Pontificatus poſſeſſionem, ſed ab altero, & quidem legitimo jam occupatam pedem poſuerat. Itaque xvii. tantummodo numeramus excluſo Alcimo. At Joſephus ad Menelaum uſque, & Eupatorem (ab Antiocho enim Eupatore Menelaum Pontificem eſſe factam putat) annis ccccxiii. Pontifices xv. percenſet. Nos vero totidem, quot ille, Pontifices ad Menelaum; annos vero decem amplius reperimus.

CAPUT LIII.

Quis ille ſit Onias, ad quem Arius Lacedæmoniorum rex epiſtolam ſcripſit. Oſtenditur primum hunc eſſe Jadduæ filium. Diodori, Scaligeri, & aliorum errata caſtigantur.

LIBRO Macchabæorum primo, capite xii. mentio fit epiſtolæ ab Ario rege ad Oniam ſummam Judæorum Pontificem miſſæ. Nam Jonathas Pontifex ad Spartanos ſcribens, hoc illis in memoriam revocat. *Jampridem*, inquit, *miſſæ erant epiſtolæ ad Oniam ſummum Sacerdotem ab Ario, qui regnabat apud vos*, &c. De utroque, hoc eſt tam Ario, quam Onia, ſed hoc præcipue, magna quæſtio eſt. Quam hoc loco diligentius inquirendam putamus, quod imperiti quidem ad Hiſtoriæ ſacræ Macchabæorum elevandam fidem argumentum inde ſumpſerunt: ut inter alios Molinæus in Scuto fidei; qui Oniæ tempore negat Arium ullum Lacedæmoniorum regem extitiſſe; illum vero, cujus Pauſanias Laconicis, & Plutarchus in Pyrrho meminerunt, octoginta amplius annis ſuperiorem fuiſſe. Quæ quam falſo, inſciteque jactata ſint, uti cetera Operis illius, hoc capite conſtabit.

Tres ſententiæ de Onia.

Tres ſunt antiquorum, ac recentiorum de Onia illo ſententiæ; totidem videlicet, quot hujus nominis per id tempus Pontifices fuerunt. Primus Onias Jadduæ F. qui Ptolemæi Lagi F. tempore vixit. Secundus Onias Simonis Juſti F. qui ſub Ptolemæo Evergete Ægypti, & Seleuco Callinico Syriæ regibus vixit: circa annum 4470. periodi Julianæ, Græcorum lxviii. Tertius Onias ſanctiſſimus Pontifex; de quo lib. ii. Macchab. cap. iii. & iv. perhonorifica mentio. Vixit is Seleuco Philopatore Antiochi M. regnante, & Antiocho Epiphane. Joſephus poſtremum hunc Oniam eſſe putat, ad quem Arius ſcripſit, idque Euſebio perſuaſit: qui in Chronico, ad annum MDCCCIX. Abraami, Olymp. CXLIII. primam epiſtolæ illius meminit. Annus primus Olympiadis CXLIII. iniit anno periodi Julianæ 4506. In quem etiam cadit Euſebianus ab Abraamo 1809. eoque cœpit Antiochi Magni decimus nonus. Scaliger Oniam primum eſſe credit. Alii medium.

Lacon. pag 87.

De Ario Lacedæmoniorum rege Pauſanias ita ſcribit: Cleomene duos eſſe genitos, Acrotatum, qui patre ſuperſtite mortuus eſt, relicto filio Areo: & Cleonymum. Mortuo Cleomene, orta inter Areum & Cleonymum contentione, Senatus judicio prælatus eſt Areus; ac ne Cleonymus aliquid contra patriam conſilii caperet, honoribus illum ac magiſtratibus delinire conati ſunt. Verum tandem injuriæ memor Pyrrhum in Laconiam accivit: abſente interim Areo, qui in Cretam navigarat. Hæc Pauſanias, quæ & Plutarchus in Pyrrho. Ex quo illud præterea diſcimus, Pyrrhum Lacedæmone depulſum contra Argivos impetum vertiſſe, & in ea expeditione periiſſe. Obitus Pyrrhi contigit circa annum i. Olymp. cxxvii. Urbis conditæ cccclxxxii. Papirio Curſore ii. Sp. Carvilio Coſſ. qui eſt periodi Julianæ 4442.

Quidam ex eo, quod a Cleonymo Pyrrhus contra patriam adductus dicitur, ipſo anno primo factum illud exiſtimat, quo Cleonymo rejecto, Arius iniit; proindeque primam Arii indidem exorditur. Unde conſequens eſt; cum Onia ii. tranſactum illud ab Ario litteratum commercium. Falſo id quidem. Nam Pauſanias ſatis indicat longe poſt fraternam illam contentionem, & Arii primordia Cleonymum Pyrrhi opem implorafſe; cum per dix ad placandum ejus animum varias ab Ephoris functiones, honoreſque ſit adeptus. Καὶ αὐτὸν οἱ Ἔφοροι καὶ ἄλλοις γέρασι ψυχαγωγοῦντες, καὶ ἐπὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐφιστάντες ἄρχοντα, παρῆγον, μὴ ποτε πολέμιον γενέσθαι τῇ Σπάρτῃ. πολλὰ δὲ ὁ μὲν πολλά τε, καὶ ἐχθρὰ εἰς τὴν πατρίδα ἐπλημμέλησε, καὶ Πύρρον τὸν Αἰακίδου στρατὸν ἐπηγάγετο εἰς τὴν χώραν. *At hunc Ephori eum aliis præmiis lenientes; tum copiis præficientes, effecerant, ut numquam Spartæ hoſtis eſſet. Verum tandem multa in patriam hoſtiliter geſſit, & Pyrrhum Æacidæ F. in regionem induxit.* Plutarchus vero non veteri ſolum abjudicati ſe principatus injuria; ſed & recentiore, Chelidonidis conjugis ab Acrotato Arei F. corruptæ vehementius exacerbatum Pyrrham acciviſſe memorat. Καὶ τοῦτο μὲν ἦν κοινὸν ἔγκλημα, καὶ πρεσβύτερον αὐτῷ πρὸς τοὺς πολίτας. *Hæc ei publica erat, atque vetus cum civibus querela.* Quid apertius, quam longo poſt ereptum ſibi regnum tempore contra patriam veniſſe cum Pyrrho Cleonymum?

Diodorus Siculus lib. xx. ſcribit Archonte Athenis Demetrio Phalereo, Cleomenem Lacedæmoniorum regem obiiſſe, cum regnaſſet annos lx. menſes x. eique ſucceſſiſſe Aretam F. qui annis regnavit xliv. Idem porro Diodorus lib. xv. ſcripſerat Archonte Dyſniceto, mortuo Ageſipolide, ſucceſſiſſe Cleomenem ejus fratrem, qui annis xxxiv. regnum tenuerit. Atqui Cleomenes iſte non alius quam Acrotati pater, avus Arii: quem Aretam mendoſe poſtea nominavit. Hunc Diodori conflictum Scaliger obſervat: & poſteriorem hanc Diodori ſententiam ſequitur; Areumque cenſet anno primo centeſimæ duodecimæ Olympiadis iniiſſe. Atqui Dyſnicetus Archon anno tertio Olympiadis iſtius convenit; periodi Julianæ 4344. annis ante initium Alexandri quinque & triginta: ante Pyrrhi mortem prope centum. Sed pro Olympiade cii. ſcribere voluit cxi. Subjicit enim Areum ab anno Euſebiano MCLXXXI. ad MDCCXXIV. regnaſſe. Atqui Olympias cxi. ad priorem illam Euſebianum eſt adſcripta. Quamquam in Animadverſ. ad annum MDCCCIX. Euſebii calculum ut minimum annorum CXL. metachroniſmo peccare dicit; eo quod Onias ille Arei σύγχρονος ſub Seleuco Nicatore vixit. Deductis annis 140. de 1809. reſidebunt anni 1669. Itaque anno Euſebiano 1670. Olympiadis cviii. anno ii. Onias ille cum Ario vixerit. Quid hoc Proteo facias?

Pag.Gr. 737.

Pag.488.

Lib. 3. Iſag. Can. pag.331.

Ne diutius in aliorum refellendis opinionibus hæream; Oniam illum e tribus primum fuiſſe non dubito: Arium vero, ex poſteriore Diodori ſententia, quæ eſt lib. xx. Archonte Demetrio, adeoque anno quarto Olympiadis cxvii. regnare cœpiſſe, periodi Julianæ 4405. Ptolemæi Lagidæ xv. circiter; ſi ab Alexandri morte annos illius computes. Ita mortuus erit Arius periodi Julianæ 4449. octavo poſt obitum Pyrrhi. At Onias ſecundus cum ſub Seleuco Callinico & Ptolemæo Evergete vixerit, nimium a Pyrrhi temporibus diſtat. Oportet enim ex iis, quæ paullo ante demonſtravimus, Pyrrhi expeditionem Laconicam in affectum jam Arii regnum incubuiſſe. Accedit ad hujus conjecturæ fidem, quod Jonathas ad Spartanos ſcribens longum intervallum interceſſiſſe ſcribit ab eo tempore, quo Arius epiſtolas miſerat.

Quæ ſit noſtra ſententia.

CAPUT LIV.

De Haſamonæis, ſive Macchabæis Pontificibus, ac primum de Mathathia, Juda, Jonatha.

POST nefandos ac ſacrilegos Pontifices, difficillimis Synagogæ temporibus tandem benignus Dominus populum ſuum ex alto reſpiciens, præſtantiſſimos Reip. duces, eoſdemque Pontifices, ac religionis patriæ vindices acerrimos ſubmiſit; quos Haſamonæos, & Macchabæos appellarunt. Neutrius appellationis origo ſatis explicata. Prior ab Hebraica voce חשמן profluxit; quæ *principem* & *magnatem* ſignificat. Sed incertum eſt appellativum nomen, an proprium fuerit. Joſephus lib. xii. cap. viii. ambigue loquitur. Scribit enim Matthiam (is eſt Mathathias) Judæ, ceterorumque fratrum parentem, filium fuiſſe Ἰωάννου τοῦ Συμεῶνος, τοῦ Ἀσαμωναίου. Ibi neſcias utrum Haſamonæus cognomento ſit appellatus Simeon avus Mathathiæ, an Joannes pater, an

Mathathiæ ipſe; aut utram Haſamonæus aliquis ita dictus pater Simonis proavus ſit Mathathiæ. Sane Euſebius ad annum 1. Olympiadis CLIII. Joannem Mathathiæ patrem cognomen iſtud habuiſſe credit.

Macchabæorum nominis origo.

Quod ad Macchabæorum nomen attinet, plerique ab initialibus vocabulorum quattuor litteris, quæ ראשי תיבות magiſtri nominant, deſumptum exiſtimant. Sunt autem ex מי כמוך באלים יהוה, ex cap. XVI. Exodi, & epinicio carmine Moſis. *Quis ſimilis tui in fortibus domine?* Quod igitur Judas in labaro, ſeu vexillo inſcriptum hoc haberet, inde Macchabæus dici meruit. Ita Serrarius, & alii: neque video cur non probabilis ea conjectura cenſeatur.

Mathathias an Pontifex ſit habendus.

Prima de Macchabæis iſtis quæſtio ſuper illorum patre Mathathia movetur, ecquid Pontifex fuerit. Negat Scaliger lib. v. cap. de Simonis initio, hoc argumento; quod ille de plebe Sacerdotum, nempe de ephemeria Joarib fuiſſe dicatur. Sed ſi quid argumentatio iſta concludit, falſum etiam colligit. Conſequens enim ex ea ſit, ne Judam quidem poſtea, vel Simonem Pontifices fuiſſe: quod abſurdiſſimum eſt. Alii Pontificum in ordine collocant, ut Hebræi, quos Serrarius ſequitur. Sed nulla idonea conjectura mihi id videntur aſtruere. Unicum in eo præſidium habent, quod a populo partium dux electus eſt, 1. Mac. II, 29. Verum pauci tunc ad eum confluxerant; qui tantæ auctoritatis nondum erant, ut novum auderent creare Pontificem. Itaque belli dux & *στρατηγὸς* potius, quam ſacrorum antiſtes a tumultuaria illa manu conſtitutus videtur. Proinde Pontificatum non geſſit, etſi ex prima, & nobiliſſima Sacerdotum ephemeria cenſeretur, nempe Joaribi. Nec audiendus Sigonius, qui libro v. de Rep. Hebr. in Catalogo Pontificum, Mathathiam ſcribit ita e Levitica tribu fuiſſe, ut ex Eleazari poſteris non eſſet. Cui Scriptura non favet. Sacerdotem enim illum facit ex vice Joarib. qui etiam cap. II. com. 54. filios ſuos exemplo patris ſui Phinees hortatur: quem Eleazari filium fuiſſe conſtat. Omittatur ergo Mathathias, qui & ab Joſepho, & ab Euſebio prætermittitur; nec non a S. Juliano Toletano libro I. con. Jud. Primus ſecundum Menelaum, & Lyſimachum ponendus eſt in ſerie de Haſamonæorum familia Judas Macchabæus Mathathiæ F. qui ſummum Sacerdotium popularibus ſuffragiis accepit. Joſephus lib. XII. cap. XVII. factum id refert poſt Epiphanis mortem, ac Nicanoris cædem, quando & ab Romanis ſocietatem, & amicitiam impetravit. Ita cum Nicanoris cædes ipſo initio Demetrii Seleuci F. contigerit, anno Græcorum CLI. ut eſt lib. 1. Mac. cap. VII, 1. Judas autem mortuus ſit anno CLII. ut eſt in cap. IX, 3. uno tantum anno, vel biennio nondum evoluto Pontifex fuerit, cum tamen triennio Pontificem fuiſſe velit. Verum gravius in eo peccat hiſtoria Joſephi, quod poſt Alcimi mortem Judæ creationem incidiſſe narrat; uti ſupra monuimus. Euſebius in Chronico Olymp. CLV. anno primo Judam Pontificatum iniiſſe vult, tertio Demetrii Soteris. Sed ingens eſt metachroniſmus. Demetrius enim regnare cœpit anno Græcorum CLI, 1. Mac. VII, 1. ergo tertius ejus cadit in CLIII. atqui Judas obiit anno CLII. Sunt qui Judæ Pontificatum ſtatim poſt Mathathiam computent; ii videlicet, qui Mathathiam ipſummet Pontificem numerant; quod paullo ante repudiavimus. Quare aliquot annis poſtea, cum ii, qui ex Pontificia familia erant, & ad quos jure ipſo ſucceſſio pervenire poterat, partim mortui eſſent, partim a religione Judaica ad gentiles ritus deſciviſſent, ac populum ad idem ſcelus pertraherent; communibus, ac juſtiſſimis ſuffragiis Judas electus eſt e Sacerdotali ſtirpe: qui hactenus populi dux, & imperator fuerat. Quandonam Pontificatum ceperit, certo ſciri non poteſt. Joſephus, & Euſebius triennium imputant. Mortuus eſt, ut diximus, anno Græcorum CLI. menſe primo, id eſt Niſan, 1. Mac. IX, 3. Ita anno CXLIX. creatus eſt Pontifex, anno poſt mortem Mathathiæ quarto. Templum ab Antiocho pollutum eſt anno Græcorum CXLV, 1. Mac. I, 57. quintadecima die menſis Caſleu, anno per. Jul. 4546. eodem anno æræ utriuſque, hoc eſt quæ a Niſan, & quæ ab Tiſri ſequente proficiſcitur; anno nono, quam regnare cœperat Epiphanes; (cujus initium eſt ab anno Græcorum utriuſque epochæ CXXXVII.) primo Olympiadis CLIII. ut eſt apud Euſebium, & Joſephum; qui lib. XII. cap. 7. pollutum templum refert Olymp. CLIII. Mortuus eſt anno ſequenti Mathathias, cap. II, 70. Anno Græcorum CXLVIII. epochæ utriuſque, eodem menſe, ac die Caſleu XXV. Templum a Juda repurgatum eſt. Cap. IV, 52. Hic eſt annus per. Jul. 4549. Ita triennio contaminatum fuit. Anno igitur ſequente Judas ad Pontificatum evectus eſt. Reliquæ temporis notæ Encæniorum Macchabæi, a Scaligero pag. 409. libri hujus accumulatæ, futiles ſunt majori ex parte; eæ videlicet, quæ ex commentitiis periodis eruuntur, Alexandrea, Olympica, & Attica: quas libro primo Tomi primi evertimus.

Judæ ſucceſſit Jonathas: 1. Mac. IX, 31. quem annis quattuor Pontificatum tenuiſſe ſcribit Joſephus lib. XIII. cap. II. Sed perperam. Cœpit enim poſt fratris Judæ necem, quæ incidit in annum Græcorum CLII. in Niſan. Porro Jonathas a Tryphone cæſus eſt anno Græcorum CLXIX. ut ex cap. XIII. primi Macc. colligitur. Ergo XVII. circiter annos abſolvit, & XVIII. inchoavit. Euſebius XIX. aſſignat. Hic ſucceſſorem habuit Simonem fratrem; cui peculiare caput a Scaligero dicatur. Ob id nos quoque de illo ſeparatim agemus.

CAPUT LV.

De Simone Pontifice Mathathiæ F.

LIBRO 1. Macchab. XIII, 41. inſignis eſt mentio primi anni Pontificatus Simonis. *Anno*, inquit, *centeſimo ſeptuageſimo ablatum eſt jugum gentium ab Iſrael. Et cœpit populus Iſrael ſcribere in tabulis, & geſtis publicis: anno primo ſub Simone ſummo Sacerdote, magno duce, & principe Judæorum.* Initium ergo illius anno per. Jul. 4571. Occiſus eſt exeunte anno Græcorum CLXXVII. circa finem hiemis, anno per. Jul. 4578. ut ex lib. 1. Mac. 1. cap. XVI, 14. conſtat. Igitur annis circiter VIII. Pontifex fuit, ut & Joſephus narrat, lib. XIII. cap. XIV. & Euſebius. Scaliger lib. v. de Emend. pag. 409. Judæos refert *æram Contractuum, quam a Tiſri putabant, in publicis tantum & legitimis actibus tum primum deſiviſſe, cum Simon Hyrcanus ſummum iniit Sacerdotium.* Quod ex loco illo libri primi Mac. quem paullo ante citavimus, aſtruit: tum ex Talmudico Perek roſch haſſchanah. Sed neutro teſtimonio probari poteſt, Judæos æræ Græcorum, vel contractuum mentionem tunc deſiiſſe penitus. Sed hoc ſolum colligitur, cum æra contractuum adjunctos eſſe Simonis, & Haſamonæorum deinceps annos. Etenim lib. 1. Mac. cap. XIV, 27. annus Græcorum CLXXII. cum anno tertio Simonis conjungitur; ut & Scaliger ipſe notavit. Quare mirum eſt, hoc ipſum ſcripſiſſe; a Simonis initio cœptum in actibus legitimis ſubſcribi, non, ut antea, anno Græcorum illo, aut illo: ſed anno illo Hyrcani Judæorum ethnarchæ Pont. Max. quaſi poſtea Græcorum anni numerari deſierint. Talmudicus vero locus non recte a Scaligero Latine redditur. Hæc enim verba בתלתא בתשרי בטילת אדכרתא מן שטריא שגזרה מלכות יון גזרה שלא להזכיר שם שמים על פיהם ובשגברה מלכות חשמוני ונצחום התקינו שיהיו מזכירים שם שמים אפילו בשטרות. Hæc ſic interpretari licet: *In tertio die Tiſri ſublata eſt e contractibus edicti mentio, quod conſtituerant reges Græciæ: ut ne amplius nomen Dei commemorarent. Et quando corroboratum eſt regnum Haſamonæorum, & vicerant eos, ſanxerunt, ut mentionem facerent nominis Dei etiam in contractibus.* At Scaliger priora ita vertit: *Tertia Tiſri abolita eſt mentio contractuum, edicti, quod ediderunt reges Græciæ.* contra mentem auctoris. Neque enim contractuum mentionem abolitam, ſed edicti duntaxat, voluit; quo interdictum erat, ne Dei nomen ſubſcriberetur. At utrumque deinceps expreſſum; tam anni Græcorum, quam Sacerdotis nomen. Præterea Simonem vocat Scaliger Joannem Hyrcanum, haud ſatis conſulte patrem cum filio confundens. Nam Hyrcanus Simonis filius appellatus eſt. (Joſephus lib. XIII. cap. XV.) & quidam primus, ut idem lib. XVIII. cap. VI. refert. Addit Hebræorum Chronicon minus, cognomen hoc ei a Simone patre ob victos Hyrcanos inditum; cui ſuffragatur Euſebius in Chronico. Simon autem ipſe a Joanne Hyrcano diverſus eſt. Pergit hiſtoria ſacra capitis XIII. libri 1. Mac. & in calce refert

Scaliger Hebræa non recte interpretatur.

Simonem

Simonem ingreſſum in arcem die xxiii. ſecundi menſis, anno CLXXI. eumque diem ſolemni poſtea ritu conſecrari placuiſſe. Ex quo Scaliger ariolatur verum computum annorum civilium illius ſæculi ab Iiar, ſecundo menſe, deinceps iniiſſe; quod & infra, capite de Exceſſu Herodis, pag. 433. repetit. Sed leviſſimum argumentum eſt, quo hæc ſuſpicio nititur. Joſephus teſtis adducitur, qui Hieroſolyma a Pompeio capta ſcribit tertio menſe, ἐν τρίτῳ. Hunc eſſe Thamuz conjectatur Scaliger; qui ab Iiar tertius eſt. Sed non dicit Joſephus fuiſſe Thamuz, uti lib. ii. cap. de periodo Judæorum Alexand. monebamus. Potuit ergo Sivvan eſſe, qui tertius eſt a Niſan. De aliis duobus ejuſdem Joſephi locis, in quibus & Adar undecimus, & Tebeth nonus appellatur: dictum eſt lib. i. cap. xxix. de Macedonicis menſibus. Ibi mendoſos eſſe Joſephi Græcos codices ex Ruffini interpretatione docuimus. Quare nullus jam locus novæ illi ab Iiar epochæ relictus eſt.

CAPUT LVI.

De reliquis ad Herodem uſque Pontificibus Haſamonæis, atque Hyrcano præſertim, & Ariſtobulo.

CETERI ad Urbis ac templi calamitatem Judæorum Pontifices ex nobiliſſimo Scriptore Joſepho petendi ſunt: unde & Euſebius, & alii Euſebium ſecuti laterculos ſuos expreſſerunt. Poſt Simonis obitum, quem Ptolemæus gener fraude circumventum occidit, Pontifex fuit Joannes Hyrcanus ejus filius; ſub quo Judaicæ res magnopere floruerunt. Initium ejus anno Græcorum, ſecundum priorem epocham a Niſan, CLXXVIII. per. Jul. 4579. Nam Simon anno CLXXVII. ultimo menſe necatus eſt. Pontificatum tenuit annis xxxi. auctor Joſephus lib. xiii. cap. xv. At Euſebius tantum xxvi. aſſignat. Moriens ille filios duos reliquit; Ariſtobulum, & Alexandrum. Horum natu major Ariſtobulus primus ex Haſamonæis diadema ſumpſit, ac ſe regem appellari voluit. Unde perperam ab Euſebio Joannes Hyrcanus rex dicitur. Ariſtobulus uno tantum anno regnavit, ſucceſſoremque fratrem habuit Alexandrum, qui & Jannæus dictus eſt. Hujus uxor Alexandra fuit, quæ & Salome, Chriſtianis auctoribus Saalina dicta: quam & Ariſtobuli conjugem fuiſſe (quod expreſſe neſcio an ullus auctor ſcripſerit) e Joſepho probabiliter conjectavimus in Animad. ad Epiphanium pag. 52. Alexander annis Pontificatum tenuit ſeptem & viginti: Joſephus lib. xiii. cap. xxiii. & Euſebius. Moriens uxorem cum duobus filiis reliquit; Hyrcano, & Ariſtobulo; quorum longe diſpar indoles fuit. Hyrcani mire ingenium, & pacificum; alterius turbulentum, & dominationis avidum. Hyrcanum Alexandra rerum ex viri ſui teſtamento potita, Pontificem conſtituit. Tumultuante dehinc Ariſtobulo poſt matris obitum convenit, ut Ariſtobulus regnum, Hyrcanus Sacerdotium obtineret. Sed Antipatri Herodis parentis conſiliis turbata fratrum concordia, & domeſticæ civileſque diſſenſiones vehementius eruperunt: quarum occaſione Romani Judaicis ſe rebus immiſcentes, paulatim eas in ſuam poteſtatem ditionemque tranſtulerunt. Hæc accuratiſſimus ſcriptor Joſephus lib. xiv. ac deinceps quomodo ſint progreſſa deſcribit. Nos rerum præcipue tempora, non hiſtoriam perſequimur. Hoc igitur agamus.

Quo tempore Joannes Hyrcanus inierit. Joannes Hyrcanus Pontificatum iniit anno per. Jul. 4579. eumque xxxi. annis adminiſtravit. Obiit ergo anno 4609. Urbis conditæ anno DCXLIX. Ariſtobulus ejus filius anno 4610. Pontifex fuit. Eodem, ut apparet, anno exeunte, Jannæus Alexander in regnum Pontificatumque ſucceſſit, & anno per. Jul. 4636. obiit; Urbis DCLXXVI. Poſt ejus mortem Alexandra novem annis regnavit. Joſephus in calce libri xiii. Sed inchoatum nonum par eſt intelligi: cum poſt ejus mortem Hyrcanum Pontificatum iniiſſe dicat, Coſſ. Q. Hortenſio, & Metello, Olympiade CLXXVII. anno tertio: ut eſt lib. xiv. cap. i. Annus erat Urbis Conſulibus illis, DCLXXXV. per. Jul. 4645. Octo itaque ſolidis annis ſuperſtes viro fuit Alexandra, & nonum inchoavit. Novem itidem Hyrcanus ſub matre Pontificatum obtinuit; cujus tamen initium ipſo anno, qui Coſſ. habuit Hortenſium, & Metellum, ſtatuere videtur his verbis: ἀρξαμένου μὲν τῆς ἀρχιερωσύνης Ὑρκανοῦ τῷ γ' ἔτει τῆς ζ', καὶ ο' πρὸς τοῖς ρ' Ὀλυμπιάδος, ὑπατευόντων Ῥωμαίων Κοΐντου Ὁρτησίου καὶ Κοΐντου Μετέλλου, ὃς δὴ καὶ Κρητικὸς ἐπικαλεῖται, πόλεμον εὐθὺς ἐκφέρει πρὸς αὐτὸν Ἀριστόβουλος. *Ineunte ergo Pontificatum Hyrcano, tertio anno Olympiadis CLXXVII. Coſſ. Q. Hortenſio, Q. Metello Cretico, bellum illi ſtatim indixit Ariſtobulus.* Si anno tertio Olympiadis illius Pontificatum adiit, ante ſolſtitium illud accidit. Annus enim tertius a Kal. Jan. anni per. Jul. 4645. ad ſolſtitium circiter decurrit; inde quartus excepit. Idem porro Joſephus lib. xx. cap. viii. ſcribit Hyrcanum novem annis Pontificatu perfunctum, & a fratre pulſum, qui regnum cum Sacerdotio tribus annis, totidemque menſibus occupavit, donec a Pompeio expugnatis Hieroſolymis Hyrcanus reſtitutus, Ariſtobulus cum filiis Romam captivus eſt abductus. Hyrcanus præter novem illos annos, alios quattuor & viginti Pontificatum geſſit. Poſt a Parthis & ipſe captus eſt, ejuſque loco ſubſtitutus Antigonus regnavit annis tribus, menſibus totidem; donec a Soſio, & Herode victus, & ab Antonio Antiochiæ interfectus eſt. Hæc Joſephus; quæ ex lib. xiv. ubi horum temporum hiſtoria perſcribitur, enarranda ſunt. Hieroſolyma Pompeius expugnavit, ut idem teſtatur Joſephus lib. xiv. cap. v. Antonio, & Tullio Coſſ. Eſt hic annus Urbis Varronianus DCXCI. quo, currente anno primo Olymp. CLXXIX. menſe tertio, id eſt Sivvan, capta eſt urbs, ut auctor eſt Joſephus. Si igitur ab hoc menſe tres annos, totidemque menſes Ariſtobuli retro computes, invenies pulſo ipſum Hyrcano, Pontificatum, ac regnum iniiſſe, anno Urbis DCLXXXVIII. a menſe Niſan. Tres igitur ſolidos annos Hyrcanus Pontificatum geſſit poſt matris obitum, poſt patris vero mortem octo ſolidos. Ita xi. annos antequam a fratre pelleretur, in Sacerdotio tranſegit, & duodecimum inchoavit. Ideo non recte Joſephus novem dumtaxat attribuit. Idem autem Hyrcanus in Sacerdotium a Pompeio reſtitutus, ab Ariſtobuli fratris liberis perdiu vexatus eſt. Ariſtobulum enim Pompeius Romam * cum Antigono filio, ac filiabus totidem abduxit, quod cap. viii. Joſephus ſcripſit. Alexander vero Antigono major natu clam aufugerat; qui cum Hyrcano, ac deinde Romanis, & Gabinio Procoſ. bellum geſſit; a quo ſubinde veniam impetravit. Joſephus cap. x. Accidit hoc anno Urbis conditæ DCXCVII. quando Hyrcanus Hieroſolymam a Gabinio reductus eſt: & Judæa in quinque partes diſtributa, totidem Synedria conſtituit, Hieroſolymis, Gadaris, Amathunte, Hierichunte, & Sephoris. Sub hæc Ariſtobulus e vinculis elapſus, & in Judæa turbas conciens a Gabinio captus, ac Romam eſt remiſſus. Gabinius Craſſum ſucceſſorem habuit, qui in Syriam anno Urbis conditæ DCC. venit. Poſtea Julius Cæſar anno Urbis DCCV. Ariſtobulum e carcere dimiſit: qui veneno ſublatus eſt. Alexander vero ejus F. a Scipione juſſu Pompeii ſecuri percutitur. Joſeph. cap. xiii. Anno ſequenti cum devicto Pompeio, Cæſar in Ægypto bellum gereret, Antipater cum auxiliaribus copiis ſuppetias ivit, eumque tantopere demeruit, ut Judææ procurationem obtineret, Pontificatu penes Hyrcanum relicto: quem etiam cum Antipatro illa in expeditione fuiſſe docet e Strabone Joſephus cap. xv. Hæc anno DCCVI. Urbis acciderunt. Exinde poteſtatem Hyrcano fecit Julius Cæſar murorum Hieroſolymitanorum reficiendorum, quos Pompeius diſjecerat. qua de re Romam ad Coſſ. ſcripſit.

Error Joſephi. In quo ſingulari obſervatione dignum eſt; Joſephum, poſtquam hæc xvi. capite narravit, decreta duo ſubjicere, quæ in gratiam Hyrcani a Senatu Romano, & Athenienſibus edita ſunt. Horum prius illud eſſe SC. debuit, quo Hyrcano murorum inſtaurandorum poteſtas fiebat. Atqui nihil minus, quam quod agebatur, Senatuſconſultum a Joſepho deſcriptum continet. Nihil enim aliud, niſi munerum ab

* Emendarat in ſuo Codice *Petavius:* cum Alexandro & Antigono filio;

Hyrcano per legatos miſſorum mentionem facit, aureæ videlicet phialæ, aureique clypei, quæ per Alexandrum Jaſonis filium, & Numenium Antiochi filium, & Alexandrum Dorothei Hyrcanus Romam deſtinuſat; tum ſocietatem cum Judæis, amicitiamque confirmat; de muris verbum nullum. Quare perſpicuum eſt, hallucinatum eſſe Joſephum, & cum varia populorum decreta in Judæorum gratiam ſcripta penes ſe haberet; quæ Joannis Hyrcani tempore olim a Senatu impetrata fuerant, ea Hyrcano juniori prioris nepoti per imprudentiam attribuiſſe; quod pluribus lib. 8. hujus Operis, cap. de Macedonica periodo contra Scaligerum oſtendimus. Quocirca Joannes Hyrcanus anno nono Pontificatus ſui, qui in annum Urbis circiter DCXVII. convenit, SC. illud per legatos obtinuit: eodemque tempore & ab Athenienſibus alterum impetravit. Vide quæ libro illo primo diſputata ſunt, & in iis magnam Scaligeri hallucinationem animadverte. Ceterum quæ in gratiam Hyrcani junioris a Julio Cæſare cum aliis de rebus, tum de murorum reficiendorum facultate ſancita ſunt, capite XVII. libri XIV. commemoravit. Hoc vero de muris inſtaurandis editum eſt in V. Conſulatu Julii Cæſaris, qui eſt ille ipſe, quo mortuus eſt, Varronianus DCCX. Tandem Antigonus Parthorum auxilia contra Herodem, & Hyrcanum advocans, patruum ſuum in poteſtatem redegit, quem auribus mutilatum, ne qua ſpes recuperandi Sacerdotii foret, Barbaris captivum dedidit. Contigit hæc Parthorum irruptio Aſinio, ac Domitio Coſſ. qui eſt annus Urbis DCCXIV. ut auctor eſt Dio, qui a T. Labieno Pompeianarum partium duce accitos eſſe Parthos refert. Eodem anno Herodes deſperatis in Judæa rebus ſuis, Romam ad Antonium & Cæſarem profectus, regnum Judææ præter ſpem obtinuit ex SC. cum interim Antigonus patruo dejecto Hieroſolymam occuparet. Quem ab Soſio demum adjutus

Quotunnis Pontificatum tenuerit Hyrcanus. anno Urbis DCCXVII. Herodes oppreſſit. Hinc apparet recte ab Joſepho Hyrcani poſteriorem Pontificatum annis quattuor & viginti circumſcribi. Nam ab anno Urbis DCXCI. quo a Pompeio reſtitutus eſt, ad annum DCCXIV. totidem præciſe ſunt, nondum tamen abſoluti. Ita annis in totum XXXV. circiter Pontifex fuerit. Antigonus vero annis, eodem teſte Joſepho, tribus, cum totidem menſibus ſummum Sacerdotium geſſit, qui ab anno Urbis DCCXIV. ad DCCXVII. continentur. Indidem porro manifeſtum eſt, poſt Jannæum Alexandrum, Pontifices iſtos eſſe numerandos, Hyrcanum, Ariſtobulum, Hyrcanum ſecundo, Antigonum Ariſtobuli filium. Præter hunc vero ex Haſamonæorum ſanguine alius, & poſtremus Pontifex fuit Ariſtobulus Alexandræ Mariammes matris filius, & Mariammes frater, quem in conjugis ſuæ gratiam natum annos XVIII. Pontificem creavit Herodes, & anno poſtea in Hierichuntina piſcina præfocavit. Joſeph. lib. XV. cap. III. Sed ante hunc Ananelus quidam obſcurus Sacerdos Pontificatum obtinuit.

CAPUT LVII.

De Pontificibus ceteris ab Herode ad excidium Urbis.

PERTURBATISSIMUS deinceps Synagogæ ſtatus, & ſacrorum omnium fœdiſſima corruptela fuit; poſtquam legitima Pontificum vel ſucceſſione vel electione ſublata, peſſimis artibus, hoc eſt per ambitionem, & largitionem, ſummum ſibi quiſque Sacerdotium comparavit. Itaque plures brevi intervallo Pontifices, vel Pontificum potius ſpecie ac larva ſubornati homines, ſic tamquam e ſipario in proſcenium, Sacerdotes ludicri prodierunt; cum ab Regibus, aut magiſtratibus Romanis, identidem exauctoratis prioribus, novi ſubrogarentur. Sed in hac Pontificum miſcella deſcribenda ideo paullulum operæ collocabimus, quod in eorum tempora Christi natalis, & *ἔνσαρκος οἰκονομία*, prædicatio; ipſa denique mors incurrit. Accedunt graves quædam ſuper nonnullis auctorum controverſiæ, & de Pontificatus illorum tempore falſæ quorumdam opiniones; quæ omnia non alio loco a nobis opportunius, quam hic, pertractari, diſceptarique poſſunt. Ex iis ergo Pontificibus, qui deinde conſecuti ſunt, de LXI. qui eſt Simon Boethi F. obſervandum in primis, Sigonium libro V. de Rep. Hebr. in Catalogo Pontificum, falſo credere alienigenam ipſum fuiſſe, quod Alexandrinus eſſet: quamquam non Alexandrinus ipſe, ſed Boethus illius pater a Joſepho dicitur, lib. XV. cap. XV. Verum ut Alexandriæ natus ſit, non ideo dici alienigena debet; quandoquidem Judæos complures, & quidem veros, Alexandriæ, & in ceteris provinciis habitaſſe conſtat. Secundo non minus in eo decipi Sigonium, dum poſt Matthiam, qui eſt LXII. Joſephum Matthiæ fratrem in ſerie collocat. Neque enim iſte Pontifex fuit; ſed vicariam ſemel operam fratri ſuo præſtitit; cum is propter ἐξονειρωγμόν, in ſollemni Kippurim functionem obire non poſſet. Joſeph. lib. XVII. cap. VIII. Tertio notandum Nicephorum in Chronico, & alios vulgo natum aſſeverare Chriſtum ſub Joazaro Pontifice, qui Matthiæ ſubſtitutus eſt. Sed cum Joſephus eodem illo capite ſcribat Matthiam in ordinem redactum, eique ſubrogatum Joazarum, paullo antequam eclipſis illa contingeret, quæ ejus obitum anteceſſit, acciditque Martii XIII. ut nos alibi dicemus: videtur Chriſtus ſub Matthia ipſo potius in lucem editus. Quarto; Joazarum ſecundo Pontificatum obtinuiſſe ſub Archelao; quod ex Joſepho perſpicue colligitur; lib. XVIII. capite I. & II. Hic enim Quirini tempore, poſt Archelai relegationem, Pontificatum tenuiſſe dicitur. Falſa opinio Sigonii. Lib. XX. cap. 8.

Quinto; poſt Joazarum ſucceſſiſſe Ananum filium Seth, qui a Quirino Pontificatum obtinuit. Hic eſt Annas Caiphæ ſocer: a quo quartus numeratur Caiphas ipſe. Cum igitur Joannis Baptiſtæ, & Chriſti præcipue prædicatione, ac paſſione nobilitati ſint illorum Pontificatus; ſitque perobſcura de ambobus illis controverſia; quæ & ad eam, quam poſtea pertractaturi ſumus, de Baptiſmo, ac Paſſione Chriſti quæſtionem penitus eſt neceſſaria; hoc loco Pontificum iſtorum tempora diligentius perquiremus. Joſephus lib. Orig. XVIII. cap. III. refert Quirinum, qui ad Archelai bona diſtrahenda, & in fiſcum redigenda miſſus fuerat, Joazaro Pontificatum abrogaſſe, & Ananum filium Seth ejus loco ſubſtituiſſe. Contigit iſtud anno circiter Juliano LII. Chriſti VII. Joſephus annum numerat XXXVII. poſt Antonii cladem ad Actium; quo Quirinus cenſum inſtituit. Victus eſt Antonius anno Urbis DCCXXIII. Juliano XV. a quo numerati XXXVII. anni deſinunt in LII. Julianum. Hoc igitur Pontificatum iniit Annas Caiphæ ſocer. Poſt Quirinum Judæam procuravit Coponius; qui cum Quirino ipſo miſſus fuerat. Coponio ſucceſſit Marcus Ambivius, Joſepho Ἀμβίβουχος. Huic Annius Rufus; quo Judæam procurante, mortuus eſt Auguſtus. Rufum Valerius Gratus excepit, quem Tiberius ineunte principatu Procuratorem allegaſſe videtur. Hic paullo poſt adventum in Judæam ſuum, Ananum exauctoravit, & ejus loco Iſmaelem Fabi F. ad ſummum ſacerdotium evexit, anno Chriſti circiter XVI. Ita Annas novem plus minus annis Pontificatum geſſit. Poſt paullo vero, dejecto Iſmaele Valerius Eleazarum Anani F. Pontificem facit, qui anno vertente locum ceſſit Simoni Camithi F. qui nec amplius anno cum præfuiſſet, ſucceſſorem habuit Joſephum Caiapham; quo Pontificatum obtinente, Gratus, cum XI. annis Judæam procuraſſet, Romam reverſus eſt, eique Pontius Pilatus ſucceſſit. Sed de Caiphæ primordio, ejuſque Pontificatus tempore non vulgaris eſt quæſtio. De Anna Caiphæ ſocero.

Joſephus Scaliger Prolegomenis in Euſebiana Chronica ita ſcribit: Valerium Gratum Rufi ſucceſſorem, anno II. Tiberii, Chriſti Dionyſiano XXIII. Annam Pontificem Max. inſtituiſſe, & paullo poſt Iſmaelem, &c. ac demum Joſephum Kaiapham anno XII. qui uſque ad XX. annum Tiberii ſeptenniam ſolidum ſacerdotio functus eſt. Scaligerum more ſuo Caſaubonus ſequitur in Exercitat. X. contra Baron. N. 1. & Exercit. XIII. N. IV. ubi & Illuſtr. Baronium redarguit, quod Ananum a Grato, ineunte procuratione, putet in ordinem redactum. Sed huic Scaligeri & Caſauboni ſententiæ Joſephus non favet. Scribit is lib. XVIII. cap. V. in calce, Pilatum ob cædem primorum e Samaritanis rebellibus patratam, ab Samaritanis accuſatum apud Vitellium Syriæ Præfectum, ab ipſo Romam ad cauſſam dicendam fuiſſe miſſum, cum X. annis Scaligeri & Caſauboni opinio refellitur.

Procurator

Digitized by Google

Procurator fuiſſet. Sed antequam eo perveniret, Tiberium deceſſiſſe. Poſtea cap. VI. narrat Vitellium, qui per Marcellum abſens Pilatum in ordinem redegerat, Hieroſolymam adventaſſe, & ibidem Caipham exauctoraſſe. Quare ſubinde poſt Pilati profectionem, Caiphæ ſucceſſor datus eſt. Quod ſi ita eſt, non ſeptem ille dumtaxat annis, ſed ſupra decem Pontificatum adminiſtravit. Nam a Valerio Grato provectus eſt; idque ut anno ejus ultimo factum ſit, Pilati certe decem annos implevit. Et quamquam Joſephus hiſtoriam, non Annales conſcribens, exactam annorum ἀκρίβειαν non perpetuo ſervaverit; tamen nullo idoneo ſatis argumento colligi poteſt, Caipham anno Tiberii XX. Pontificatu dejectum fuiſſe, aut anno Grati ultimo ad eumdem eſſe promotum. Quocirca probabile mihi videtur, Valerium Gratum, qui anno circiter Tiberii ſecundo Judæam procurare cœpit, eodem ipſo, Anano Pontificatum abrogaſſe, eique ſubſtituiſſe Iſmaelem Fabi F. anno Chriſti XVI. deinde anno Chriſti XVII. Eleazarum Anani F. in Iſmaelis locum ſubrogatum: anno vero XVIII. Simonem Camithi filium. Ita demum anno Chriſti XIX. Tiberii V. Valerii Grati Procuratoris anno quarto, Caipham Pontificatum iniiſſe, in eoque XVII. annos perſeveraſſe, vel etiam XVIII. inchoaſſe; ut recte Baronius ad annum Chriſti XXXI. N. VIII. docuit; cui tamen in eo non aſſentior, quod Joſephum ait anno tertio Tiberii Caiphæ initium tribuere. Neque enim id hiſtoricus ille ſignificat: ſed probabili dumtaxat ratione annus ex eo quintus potius quam ſecundus elicitur. Utrum autem toto illo annorum intervallo ſolus Caiphas Pontificatum tenuerit, res eſt præcipuæ cujuſdam, neque ſatis explicatæ quæſtionis; quam proxime ſubjicimus.

CAPUT LVIII.

De duobus Pontificibus, Caipha, & Anna; & utrum aliquando Pontifices duo ſimul, eodem præditi jure, præfuerint. Bezæ, Scaligeri, & Caſauboni hallucinationes.

QUÆSTIONIS origo ex Joannis, ac Lucæ verbis proficiſcitur: qui Caipham cum Anna conjungunt. Primum Lucas cap. III. com. 2. Joannem Baptiſtam prodiiſſe ſcribit in lucem, *ſub principibus ſacerdotum, Anna & Caipha*. Idem Act. IV, 6. *Annas princeps ſacerdotum, & Caiphas*, &c. Joannes vero cap. XI, 49. Caipham ait fuiſſe *Pontificem anni illius*: nec non cap. XVIII, 13. Hinc jure dubitatur, ecquid ambo illi ſimul Pontificatum tenuerint. De qua re ita ſentit Euſebius lib. I. Hiſt. cap. X. Chriſtum inchoatam ſub Anna prædicationem, ſub Caipha pertexuiſſe: quod ſpatium, inquit, non plenos quattuor annos complectitur. Nam poſt Annam ſinguli annis ſingulis Pontificatum tenuerunt. Hæc Euſebii ſententia perabſurda eſt; neque alteri ejuſdem definitioni conſentanea. Pilatum enim dicit anno duodecimo Tiberii procurationem cœpiſſe; Chriſtum vero baptizatum anno XV. Tiberii, & quattuor annis prædicaſſe. Igitur octavo decimo Tiberii mortuus eſt, Pilati VI. vel VII. Atqui Annas longe ante adventum Pilati Pontificatu ceſſerat, & eum Caiphas jam inierat. Aliud ergo quærendum fuit; & vero magna contentione quæſitum ab eruditis Annalium, Chronicorumque ſcriptoribus, qui nodum illum variis modis tentarunt ſolvere.

Video qui Caiphæ ſoli Pontificatum per illud tempus adſcribat: Annam vero ideo Pontificem appellari putet, quod caput eſſet Synedrii magni, quod ex LXXII. viris conſtabat. Sed ea ratio merito ab eruditis non probatur. Nam Synedrium e ſolo genere Sacerdotali minime conſtabat, ut qui ei præeſſet, ἀρχιερεὺς, id eſt Sacerdotum princeps diceretur. Deinde gratis iſtud uſurpat, quod nullius auctoris teſtimonio demonſtrat; principem Synedrii Pontificem eſſe nuncupatum. Non deſunt, qui Annam propterea velint Pontificem vocari, quod olim Pontificatu perfunctus eſſet; quomodo Epiſcopi dicuntur etiam ii, qui Epiſcopatu ſeſe ipſos abdicarunt. Verum cur ſolus Annas Pontifex ex illorum numero vocatur, cum tot alii Pontificatum & ipſi geſſiſſent? Theodorus Beza in Annot. ad cap. XI, 49. Joannis, ad hæc verba: *Erat enim Pontifex anni illius*: ad ea nos remittit, quæ ad cap. II. Marci, com. 26. adnotarat. Ibi vero apparere dicit ex lib. I. Paral. cap. XXIV, 2. & 3. duos fuiſſe Pontifices, qui viciſſim fungerentur ſacerdotio: quamvis unus præcipuus eſſet, alter vero ab eo ſecundus, ut liquet ex II. Reg. cap. XXV, 18. Ex hoc Bezæ ſcholio, non obſcurum eſt quid ſenſerit: videlicet Annam & Caipham ita Pontificatum ſimul geſſiſſe, ut alter alteri dignitate antecelleret. cujuſmodi nempe Caiphas fuit. Caſaubonus in Exercit. ad Ann. Baron. Exercit. XIII. cap. IV. Bezæ ſententiam approbat, eamdemque ab Scaligero in Prolegom. Euſebianis ad Jacobum Auguſtum Thuanum explicatam aſſerit. Sed neque Bezæ ſui ſententiam accepit; & abſurde nonnulla ad idem negotium & ipſe cumulavit. Expendantur in primis quæ Scaliger in Prolegom. ſuper ea quæſtione diſſeruit. Statuit ille nequaquam duos ſummos Sacerdotes eodem fuiſſe tempore: & *hanc inſcitiam Euſebii eſſe* docet, quod *tam Annam, quam Kaiapham apud Lucam putavit eſſe ſummum Pontificem: quum tamen Annas fuerit non ἀρχιερεὺς vere, ſed, ut Eccleſia Conſtantinopolitana loquitur*, δευτερεύων τῷ ἀρχιερεῖ, *qui Hebraice dicitur* משנה כהן הגדול *vicarius ſummi Sacerdotis. Is ea de cauſa ſummo Sacerdoti ſocius dabatur, ut ſi per morbum, aut propter aliam cauſſam ſonticam, ille non poſſet obire ea munia, quæ neminem, præter ſolum ſummum Sacerdotem, obire fas eſt, vicarius eam neceſſitatem expleret, præſertim in decima Tiſri, quando Sacerdos in ſancta adyta ingrediebatur*, &c. Hujus exemplum ex Joſepho ſupra retulimus lib. XVII. cap. VIII. cum ſcribit Matthiam Pontificem ob [illegible], * vicarium ei functioni præfeciſſe fratrem Joſephum. Quamobrem Annam credit Scaliger Caiphæ generi ſui vicarium fuiſſe, non ſummum Pontificem. Idem & Caſaubonus affirmat, & obſervationem iſtam exemplis duobus adſtruit: videlicet ex II. Reg. XXV, 18. & ex I. Paral. XXIV. ubi Nadab, & Abiu conjunguntur, & Eleazar, & Ithamar. Hæc illorum ratio plurimum a Bezæ, quem in partes vocat Caſaubonus, opinione diſſentit. Beza quippe duos iſtos Pontifices ſummos fuiſſe ſentit, & viciſſim functionem obiviſſe; at iſti alterum non Pontificem, ſed Pontificis vicarium faciunt. Atque ut allato ab Scaligero exemplo potiſſimum utar: quemadmodum cum Auguſtus Cæſarem ſibi cooptabat, nequaquam is Imperator, vel Auguſtus dici poterat; aut viciſſim cum Auguſto imperium adminiſtraſſe. Ita qui a ſummo Sacerdote vicarius & optio capiebatur, ſummus Sacerdos, aut Pontifex appellari non potuit, neque viciſſim cum eo functionem obiit. Multum igitur a Beza Caſaubonus cum Scaligero ſuo diſſentit. Quod vero Scripturæ teſtimonia ad hoc negotium adhibent, non ſolum fruſtra, ſed etiam abſurde colliguntur. Etenim I. Paralip. XXIV. duo paria copulantur; Nadab, & Abiu; Eleazar, & Ithamar. Ex quo ſi recte illorum opinio deducitur; neceſſe eſt, ut affirment, vivo adhuc Aarone, alterum ex ambobus ſummum fuiſſe Sacerdotem, & primarium: alterum vero ſummum quidem & ipſum Pontificem; ſed minorem, ut Bezæ placuit: vel optionem, & vicarium, uti Scaliger, & Caſaubonus opinantur. Utrumque vero falſum eſt, & abſurdum. Neque enim, ſuperſtite præſertim Aarone, alius ſacerdos ſummus exſtitit: niſi forte tres pro uno Pontifices Judæi tunc habuerint. Sed nec Aarone mortuo Pontifex ſummus, aut Sacerdos, præter Eleazarum, alius fuit; cujus filio Phinees divinitus eſt promiſſa ſucceſſio, ejuſque poſt ipſum poſteris, & quidem in ſempiternum. (quod ſupra quomodo accipiendum eſſet oſtendimus) Si Phinees poſteris, & Eleazaritis præcipue ſummum ſacerdotium divino illo reſponſo conceditur; optio vero, ſive vicarius, aut ſacerdos ſecundus ille dictus eſt, qui in ſpem ſucceſſionis adſciſcebatur; ut Scaliger, & Caſaubonus exiſtimant; velim illud nobis explicent; quomodo Ithamar optio fratris & vicarius fuit; qui a ſacerdotii ſummi ſucceſſione erat excluſus. Neque vero negandum eſt, quod ab illis obſervatur; præter ſummum, alterum

Bezæ ſententia a Caſaubono non intellecta.

Scaligeri, & Caſauboni abſurda ratio.

* De ſecundo a magno Sacerdote, *Maimonides* non ſemel. *Petavius*.

alterum fuiſſe, qui ſecundum ab eo locum obtineret: cujus mentionem facit lib. IV. Reg. cap. XXV, 18. & in Pirke Aboth. cap. III. סגן הכהנים vocatur. Hoc enim verum eſt. Sed illud inficiamur; ſecundum hunc ſummum Sacerdotem, aut Pontificem appellatum fuiſſe; negamus duos, legitime quidem, & ordinarie, ſummo ſacerdotio viciſſim eſſe perfunctos. Denique nihil iſtorum opinionem ad Joannis & Lucæ interpretanda loca facere defendimus. Plus enim aliquid de Anna Evangeliſtæ illi ſignificare videntur, quam ut optionem fuiſſe, & vicarium dumtaxat intelligant, quod Caſaubono, & Scaligero viſum eſt. Tum illa verba: *Erat enim Pontifex anni illius*, de Caipha dicta, amplius aliquid ſuſpicandum relinquunt. Auget ſuſpicionem quod Actorum IV, 6. in enumerandis Principibus, qui concilio propter Apoſtolos, & claudum illum celebrato interfuiſſe narrantur, Caiphæ Annas anteponitur, & ſolus ἀρχιερεὺς vocatur. Ἄννας ἀρχιερεὺς, καὶ Καϊάφας.

Quomodo duo Pontifices ex eodem tempore fuerint.

Quæ cum ita ſint; nulla ex omnibus interpretandi ratio probabilior apparat ea, quam antiqui quidam Patres ſignificant; ſi a nonnullis, qui una ſunt admiſti, hiſtoricis erroribus repurgetur. Auguſtinus enim Tract. XLIX. in Joannem, per ambitionem, & contentiones ait inter Judæus poſtea conſtitutum, ut plures eſſent, & per annos ſingulos vicibus miniſtrarent: * quod in Zacharia Joannis patre contigiſſe credit. Nam incenſum ſortito poſuit; quod nemini, præterquam ſummo Sacerdoti licuiſſe putat. Euſebius præterea lib. I. Hiſt. plures per illa tempora viciſſim, ac ſingulis annis, Pontificatum adminiſtraſſe refert. Ex horum ſententiis illud tantum amplectimur: Caipham, & Annam ſub ipſum prædicationis Dominicæ tempus alternis Pontifices fuiſſe; ſive ita cum Romano Præſide, & inter ſe pacti ſint, ut eam dignitatem viciſſim obtinerent: ſive Pilatus ipſe a Caipha ad Annam, & ab hoc ad Caipham ſummum Sacerdotium identidem tranſtulerit. Ac videndum an ex eo, quod Actorum IV, 6. Annas non ſolum primus nominatur, ſed etiam ἀρχιερεὺς ſolus appellatur, poſt Niſan, & Paſcha Pontificatus ad Annam eo ipſo, quo Chriſtus paſſus eſt, anno redierit. Reliqua de Zacharia, & incenſo ſolis a Pontificibus maximis adoleri ſolito, quæ Auguſtinus adjunxit, ſatis ab aliis refutata ſunt. Neque vero duos illos ſimul, & eodem anno Pontifices fuiſſe credimus. Quod utrum aliquando contigerit, bini ut apud Judæos, Pontificatum tenerent pari poteſtate præditi, diſputant eruditi Interpretes, Annaliumque Scriptores.

Præcipua controverſiæ vis in Sadocum, & Abiatharem incumbit, quos eodem tempore ſummo eſſe Sacerdotio functos quidam exiſtimant. Cum enim Saul Achimelechum Pontificem interfeciſſet, Abiathar ejus filius ad Davidem confugiens, Ephod ſecum abſtulit, & illi deinceps adhæſit. Quare ne Saul interim Pontifice caruiſſe videatur, Sadocum putant in Abiatharis locum ab illo ſubſtitutum. Ita ſentit Abulenſis, & Sigonius lib. V. de Rep. Hebr. Toletus in cap. XVIII. Joannis. At ea ſententia minime placet. Quippe Sadocus, ut jam antea diximus, *puer egregiæ indolis* appellatur, I. Paral. XII, 28. octavo anno poſt Saulis obitum. Idem porro poſt Davidis mortem a Salomone in Pontificem electus Abiathare pulſo, & perunctus eſt: I. Paral. cap. ultimo, com. 22. Itaque Sadocum regnante Davide non Pontificem, ſed Pontifici velut accenſum, ejuſque vicarium, & optionem fuiſſe non dubitamus: ac nullo umquam tempore binos eodem jure, ac poteſtate præditos Pontifices extitiſſe.

CAPUT LIX.

De C. Julii Cæſaris Conſulatibus, & Dictaturis. Veterum ſententia adverſus communem & hodiernam aſſeritur.

QUO de Juliani anni epocha, quam deinceps inquirimus, certum aliquid, & exploratum poſſit afferri, nihil perinde neceſſarium eſt, ac Julii Cæſaris honores & magiſtratus accurate cognitos & diſtinctos habere. Ideo caput hoc ei rei diſputandæ, ac perſcrutandæ tribuendum duximus. Ac ſunt nonnulla, de quibus inter ſe Scriptores omnes conſentiunt. Velut eſt, Conſulem ipſum quinquies fuiſſe: tum Conſulatum ejus primum incidere in annum Urbis, ex Varroniana putatione, DCXCV. in quo collegam habuit M. Bibulum. Ad hæc, Conſulatum ſecundum ejuſdem decennio poſtea contigiſſe, anno Varroniano DCCVI. ejuſque collegam fuiſſe P. Servilium; quod ipſemet lib. III. Comm. de bello civili teſtatus eſt Cæſar. De Dictaturarum numero tota controverſia movetur: utrum quater, an quinquies Dictator ſit appellatus. Ut res tota plenius, ac facilius dijudicari poſſit; ſex poſtremos annos, quibus Cæſar vixit, ab initio civilis belli contra Pompeium geſti, ad ipſius necem ſingillatim exponemus, & quæ ſingulis acciderint breviſſime complectemur.

Bellum civile quando cœptum.

Anno igitur ab Urbe condita ſecundum Varronem DCCV. Coſſ. Claudio Marcello, & L. Cornelio Lentulo, bellum civile conflatum eſt: cum inimici Cæſaris Romæ id egerunt, ut Cæſari ſucceſſor mitteretur L. Domitius Ahenobarbus: qua de re SC. factum; cui Antonius, & Caſſius Tribuni Pl. interceſſerunt. Inde mandatum a Senatu Magiſtratibus, & Pompeio, viderent ne quid Reſp. detrimenti caperet. Cæſar cum copiis in Italiam venit. Fugit Pompeius. In Hiſpaniam ex Italia profectus Cæſar Pompeianos exercitus in deditionem accepit. Rediens Maſſiliam oppugnavit, ac cepit. In ea obſidione cognovit ſe a M. Lepido Prætore Urbi Præfecto Dictatorem eſſe factum comitiorum habendorum gratia. Romam itaque veniens Dictaturam iniit, qua ſe poſt XI. dies abdicavit cum comitia prius habuiſſet, in quibus ipſe cum P. Servilio deſignatus eſt Conſul.

Anno Urbis DCCVI. Coſſ. fuere C. Julius Cæſar II. & P. Servilius. Cæſar Roma profectus Brunduſium pervenit. Inde in Macedoniam navigavit: ac demum cum Pompeio extremo prælio congreſſus victoriam retulit: ſecundum quam Pompeius fugiens in Ægyptum, ibi a Ptolemæo eſt occiſus. Anno DCCVII. Cæſar Alexandriæ cum eſſet, Dictaturam in annum ſibi delatam iniit, & Dictator II. fuit, ut auctor eſt Dio lib. XLII. Hoc enim anno bellum in Ægypto & Alexandriæ longe periculoſiſſimum geſſit. Pharnacem deinde Mithridatis filium devicit. Sub anni finem, Romam cum veniſſet, Suffectos Coſſ. creavit, Q. Fufium Calenum, P. Vatinium.

Anno DCCVIII. Coſſ. fuere C. Julius Cæſar III. & M. Lepidus; ut Faſti Capitolini, & lapides teſtantur. At Dio lib. XLIII. Cæſarem hoc anno Dictatorem III. & ſub anni finem, Coſ. tertium fuiſſe ſcribit, collega Lepido. Hoc anno Cæſar Africanum bellum cum Scipione, Catone, & Juba rege feliciter confecit. Inde Romam reverſus quatuor triumphos de Galliis, Ægypto, Ponto, & Africa deportavit; etſi alii id ad ſequentem annum referant.

Anno DCCIX. Cæſar Dictaturam geſſit, M. Lepido Equitum Magiſtro; quam tertiam Faſti Capitolini, Dio, & alii Scriptores quartam numerant. Eodem etiam anno Coſ. IV. fuit cum eodem Lepido. Tum Q. Fabium, C. Trebonium Coſſ. ſuffecit; & mortuo Fabio extremo anni die, ad paucas horas Caninium Rebilum Coſ. fecit. Per eundem annum Hiſpanienſe bellum cum Pompeii liberis geſſit; unde Octobri menſe Romam rediens triumphavit. Novos tum honores conſecutus eſt, uti Pater patriæ diceretur, Conſul in decennium ut eſſet; Dictator in perpetuum: ut ſacroſanctus haberetur: tum ut Imperator vocaretur, & alia complura.

Anno DCCX. Dictator fuit Julius Cæſar IV. M. Antonio Magiſtro Equitum; poſtea & Conſul V. cum eodem. Dio tamen, & alii Dictatorem V. faciunt. Eodem anno in Senatu a Bruto & Caſſio cæſus eſt.

De Dictaturis Cæſaris quæſtio.

Ex iis igitur quæ ſit inter ſe Scriptorum diſſenſio liquet. Nam alii Dictatorem quinquies Cæſarem, alii quater tantummodo faciunt. Ac de anno quidem DCCVIII. & ſequentibus controverſia eſt. Sunt enim Scriptores antiquiſſimi, qui anno illo DCCVIII. Cæſarem Dictatorem III. & deſignatum IV. fuiſſe velint, ut Hirtius lib. de Bello Hiſpanienſi ſub initium: *C. Cæſar dictator*

* *Auguſtinus* Tract. XXIII. in Joan. in fine. *Chryſoſtomus* Hom. LXXIX. in Matthæum ad cap. XXV, 9. ubi de Zacharia. *Petavius*:

dictator III. *deſignatur* IV. *multis itineribus ante confectis, cum celeri feſtinatione ad bellum conficiendum in Hiſpaniam conveniſſet*, &c. Annus Hiſpanienſis belli, quod cum Pompeii liberis Cæſar geſſit, eſt Urbis conditæ DCCIX. Ad hoc bellum in fine anni DCCVIII. profectus videtur: hieme certe. Nam & Atteguam hiberno tempore obſedit, ut auctor eſt Dio libro XLIII. quam cœpit a. d. XI. Kal. Mart. teſte Hirtio libro de bello Hiſpan. Quare anno DCCVIII. Dictator fuit III. & deſignatus IV. quam Dictaturam quartam geſſit anno ſequente. Quocirca ex Hirtii auctoritate conſtat Cæſarem anno exeunte DCCVIII. Dictatorem III. appellatum, & deſignatum IV. ſiquidem ante exitum anni illius in Hiſpaniam profectus ſit; quod veriſimile eſt. Cum Hirtio ſeorire videtur Suetonius; qui in Julio cap. LXXVI. *Tertium*, inquit, *& quartum Conſulatum titulo tenus geſſit, contentus Dictaturæ poteſtate, decretæ cum Conſulatibus ſimul*. quæ verba demonſtrant, cum Conſulatibus iſtis duobus Dictaturas totidem concurriſſe: neque cum IV. Conſulatu, tertiam Dictaturam fuiſſe compoſitam, ſed quartam. Nam ſecunda Dictatura ante Conſulatum III. eidem decreta fuit, cum ſecundum Conſul eſſet. Accedit iis Dio, qui omnium apertiſſime Dictaturas totidem, quot Conſulatus enumerat.

Communis opinio a veteribus diſſentiens. Ab his auctoribus eruditi homines diſſentiunt; qui Conſulares Faſtos pari labore, atque induſtria conſcripſerunt, Sigonius, Onufrius, Pighius, Hubertus Goltzius, Cuſpinianus; quos plerique vulgo ſequuntur, quorum eſt iſta ſententia; Cæſarem quater Dictatorem, Conſulem quinquies fuiſſe, quæ quidem ſic ordinanda putant. Anno Urbis conditæ Varroniano DCCVI. poſt occiſum Pompeium, decreta eſt illi ſecunda Dictatura in annum, cum ſecundum Conſulatum gereret, collega Servilio. Hanc Dictaturam iniit anno ſequenti DCCVII. cum M. Antonio Magiſtro equitum; eodemque anno Scipione & Juba devictis, tertia illi Dictatura tribuitur in X. annos, quam anno DCCIX. geſſit, M. Lepido equitum Magiſtro; & eodem anno Coſ. quartum fuit. Nam tertium anno DCCVIII. ſumpſit. Anno demum DCCX. Dictaturam IV. anno ſuperiore ſibi in perpetuum decretam iniit cum Conſulatu V. Hæc illi. Nituntur autem veterum marmorum fragmentis duobus; altero Capitolino, ex quo Faſtos Capitolinos exſcripſere Sigonius, Onufrius, &c. altero Colloriano, quod iidem, & Pighius exhibent. Capitolina marmora, quæ & a Smetio, & Grutero deſcribuntur, docent Cæſarem Dictatorem primo fuiſſe anno illo, qui ſecundum ejus Conſulatum anteceſſit: anno vero ſequenti, qui eſt Varronianus DCCVI. Conſulem II. tantummodo, non Dictatorem fuiſſe. Anno porro DCCII. qui eſt Faſtis illis DCCVI. Dictatorem II. cum magiſtro equitum M. Antonio referunt. Anno ſequenti, qui eſt Varronianus DCCVIII. Dictatorem III. cum Magiſtro equitum M. Lepido faciunt; & eodem anno Coſ. IV. ſine collega. Collorianus vero lapis Cæſarem nonniſi IV. Dictatorem nominat.

Huic antiquorum opinio præfertur. Cum hæc ſit omnium fere, qui Romanorum Faſtos, & hiſtorias commentati ſunt, conſenſu recepta ſententia: qui ab ea diſſideat, graviſſimis eum neceſſe eſt, & evidentiſſimis rationibus urgeri. Ejuſmodi illas eſſe credimus, quæ nos ab illorum opinione dimovent, & in contrariam adducunt, eamdemque vetuſtiorum, ut Sigonius, aliique, qui contra ſtatuunt, fatentur, auctoritate firmatam; præſertim Hirtii. Ita enim arbitramur; Cæſarem eo anno, quo Conſul III. fuit, Dictatorem fuiſſe III. & quo Conſulatum quartum obtinuit, quartum itidem Dictaturam cepiſſe. Docent hoc veteres nummi, quorum meminit Goltzius pag. XVI. & Occo pag. 8. cum hac inſcriptione AVGVR PONT. MAX. COS. QVAR. DIC. QVAR. apud Occonem additur IMP. QVAR. Conſulatus quartus Cæſaris convenit in annum Urbis Varronianum DCCIX. qui proxime illum antecedit, cujus in EID. Martiis interfectus eſt. Et quidem anno DCCIX. Coſ. ſimul & Dictat. fuiſſe, docti illi Faſtorum Scriptores conſentiunt. Non igitur Dictator tantummodo tertium Conſulatu quarto fuit. Sane veteres nummi Dictatorem IV. & Dictatorem perpetuum aperte diſtinguunt. Nam alii DICT. IV. exhibent; alii DICT. perpetuum. quorum aliqui COS. V. cum DICT. PERP. conjungunt; nulli cum DICT. IV. quod argumento eſt non eamdem fuiſſe Dictaturam quartam, & perpetuam. Jam vero apud Goltzium pag. XV. & Occonem pag. VI unus eſt cum hac inſcriptione, DICT. ITERUM, COS. TERT. Viſus eſt & Pighio nummus iſte. Meminit enim ad annum DCCVII. qui eſt Varronianus DCCVIII. in quem Conſulatus tertius Cæſaris incurrit: atque ex nummo illo probat Pighius, Dictaturam tertiam poſt Conſulatum tertium accidiſſe; quam ideo cum IV. Conſulatu comparat, Sigonium, & Onufrium ſecutus. Verum nos illis ſuperiorem nummum opponimus, in quo DICT. QUART. & COS. QUAR conjunctim exprimuntur. Quare ut inter ſe veterum monimentorum conflictus in concordiam adducatur, ita ſeriem omnem Dictaturarum, Conſulatuumque digerimus.

Anno Varroniano DCCVI. Cæſar Dictator II. creatus eſt poſt mortem Pompeii, quæ contigit Prid. Kalend. Octobris, ipſo die natalis ſui; quod Velleius & Plinius lib. XXXVII. cap. II. teſtantur. *Conſulatuum & Dictaturarum ordo. Pag. 193.* Dio lib. XLII. Dictaturam Cæſari decretam ſtatim poſt auditam Romæ Pompeii necem aſſerit, antequam bellum Alexandrinum attingeret; additque Cæſarem quamvis extra Italiam eſſet, ſtatim iniiſſe Dictaturam, & Magiſtrum Equitum Antonium aſſumpſiſſe. Hoc anno ipſo exeunte DCCVI. factum apparet. Itaque Dictator II. jam tum ex fine anni hujus appellari cœpit. Idem docet Epitome Livii lib. CXII. Scribit enim, Cæſarem poſt tertium diem, quam Pompeius in Ægyptum fugerat, inſecutum, Alexandriam tumultuantem intraſſe, & Dictatorem creatum Cleopatram in regnum reduxiſſe, ac bellum Alexandrinum patraſſe. Dictatura hæc annuo ſpatio finita, majorem partem anni DCCVII. tenuit, quo in Ægypto novem menſibus periculoſiſſimum bellum confecit. Inde contra Pharnacem profectus, celerius opinione ſua debellavit, ac Romam rediit. Anno DCCVIII. Conſulatum III. obtinuit, & poſtea Dictaturam. At Dio primum Dictaturam, inde ſub exitum anni Conſulatum cepiſſe prodidit. Cui & ſuffragari videtur Suetonius, cum ſcribit, Cæſarem tertium & quartum Conſulatum titulo tenus geſſiſſe, contentum Dictaturæ poteſtate cum Conſulatibus collatæ. Nam de Dictatura ſecunda verba illa nequeunt accipi, cum ante Conſulatum tertium illius tempus deſierit. Verius eſt tamen Conſulem primo, inde Dictatorem fuiſſe. Nam veteres nummi Dictaturam II. cum Conſulatu III. copulant; quod ſic accipiendum eſt, ut cum Dictator jam bis fuiſſet, ac ſecundam anno antecedente geſſiſſet, ejus licet annuo finito ſpatio Dictator II appellatus ſit; quod in lapidibus & nummis frequens eſt, ut eo etiam anno, quo Conſulatum non gerant Imperatores, toties Conſules inſcribantur, quot ad illud tempus Conſulatus ceperunt. Quare Dictator II. anno DCCVIII. & Coſ. III. primis menſibus fuit. Bello Africano confecto, a. d. III. Kal. Quint. Romam reverſus Dictator III. creatus eſt, & quidem in decennium: quem Magiſtratum eodem anno iniiſſe, non in ſequentem diſtuliſſe puto.

Itaque Dictator III. & Coſ. III. fuerit. Nam & Hirtius hoc anno, ut apparet, profectum in Hiſpaniam Cæſarem aſſeverat cum Dictator eſſet III. deſignatus IV. quod ſic interpretor. Cum ad annos decem Dictator creatus eſſet, ſingulis annis ſingulæ Dictaturæ numerandæ erant, & antecedentium numerum augebant. Quando igitur tertio Dictator eſt factus, quo anno primam ex illis decem iniit, Dictator III. appellatus eſt; tum quod anno proxime ſequenti Dictaturam alteram initurus eſſet, deſignatus IV. vocatus eſt: adeo ut *deſignati* vocabulum ad eam, quæ deſponſa & obeunda proxime jam erat, Dictaturam referatur. Anno DCCIX. Cæſar Dictator III. primis menſibus fuit: Conſulatum vero IV. cepit, poſtquam ab Hiſpania victor eſt reverſus, menſe ſcilicet Octobri, ut Velleius refert. Pighius ad annum DCCVIII. qui eſt Varronianus DCCIX. ſuſpicatur Cæſarem, ut Conſul triumpharet, quartum Conſulatum cepiſſe. Commodum ante menſem illum primus annus decennalis Dictaturæ finitus erat. Cœpit enim poſt Quintilem, ut paulo ante diximus. Ita ſecundus annus Dictaturæ, quæ quarta ordine numerabatur, putari cœpit, & cum IV. Conſulatu procedere. quo quidem Conſulatu ſe ſtatim abdicavit, Dictaturæ poteſtate contentus: ſibique Coſſ. ſuffecit Q. Fabium Maximum, & C. Trebonium, exeunte Septembri. Nam trimeſtrem Conſulem Q. Maximum appellat Suetonius, qui extremo anni die mortuus eſt. Eodem anno cum alios honores, tum Dictaturam perpetuam adeptus eſt, idque ſub anni finem, ut arbitror. Unde eam Conſulatu V. quem anno DCCX. iniit, Dictatura perpetua copulatur;

pulatur; numquam cum quarto Conſulatu. Apud Joſephum lib. XIV. cap. XVII. extant complura Cæſaris reſcripta in Judæorum gratiam. Inter hæc unum eſt, cui titulus iſte præfigitur: *Γάϊος Καῖσαρ Αὐτοκράτωρ, Δικτάτωρ τὸ τέταρτον, ὕπατος τὸ πέμπτον, δικτάτωρ ἀποδεδειγμένος διὰ βίου. C. Cæſar Imperator, Dictator IV. Coſ. V. Dictator perpetuus.* Sed mendoſa eſt inſcriptio. Nam Ruffinus ita vertit: *C. Cæſar quater Imp. quinquies Coſ. in perpetuum Dictator.* Itaque verba illa, *Dictator* IV. aliena ſunt. Sed vereor ut Ruffini codex penitus expers mendi fuerit, cum legit *Imperator* IV. eodem anno, quo Coſ. V. fuit. Quippe Conſulatum V. geſſit anno DCCX. cum eo vero nummorum veterum Inſcriptiones Imp. VI. componunt apud Goltzium, & Occonem. Unus item apud Goltzium cum hac epigraphe viſitur: IMP. QUIN. COS. QUAR. Quare cum V. Conſulatu non convenit IMPER. IV. ſed VI. Proinde apud Joſephum ſuſpicor duorum reſcriptorum Cæſaris inſcriptiones diverſas in unam coaluiſſe librariorum vitio, vel pro Imp. IV. legendum VI. Ceterum poſtquam Dictatura in infinitum tempus Cæſari tributa eſt, nullo jam numero comprehenſa fuit; ſed perpetua vocata; quod Inſcriptiones oſtendunt anno DCCX. editæ. Nihilominus Dio Dictaturam V. nominat, & a quarta diſcernit. Verum quia nondum annus ſecundus Dictaturæ, qui ab Octobri anni DCCIX. inierat, expletus erat, ideo Dictatura IV. etiam anno DCCX. a nonnullis eſt putata; quod in Fragmento Capitolinæ tabulæ videmus, in ea parte, quæ triumphos continet. Ibi enim legitur: C. IVLIVS C. F. C. N. CÆSAR VI. DICT. IIII. OVANS A. DCC. EX MONTE ALBANO VII. K. FEBR. Triumphus Cæſaris ſeu tus, ſive ovatio contigit eo anno, quo Dictator IV. fuit. Ergo anno DCCX. & ultimo; ſiquidem Januario accidit. Nimirum eadem Dictatura licet perpetua, tamen per annos eſt numerata, uti & Tribunitia poteſtas: quam, quia perpetua deinceps extitit, a quarta diſtinxerunt alii.

Quamobrem in eo nos ab eruditiſſimis illis Faſtorum Scriptoribus diſſentimus; quod Dictaturam tertiam in eumdem annum incidiſſe credimus, quo Conſul III. fuit: Dictaturam quoque quartam in eo cœpiſſe, quo Conſulatum quartum iniit. quod Hirtii antiquiſſimi hiſtorici, aliorumque Scriptorum teſtificatione primum; tum inſcriptionum auctoritate fulcitur. Quod ad Capitolinas tabulas ſpectat, eæ Dictaturas non iis annis, quibus initæ ſunt, adſcribunt; quod in eorum fine cœperint; ſed inſequentibus, quorum majorem partem occupant. Adde quod mutilæ ſunt, & fortaſſe mendo non carent, in IV. Conſulatu Cæſaris. Ita enim exhibent.

C. IVLIVS C. F. C. N.
C. IVLIVS C. F. C. N.
M. AIMILIVS M. F. Q. N.

C. IVLIVS. C. F. C. N.

Q. FABIVS Q. F. Q. N.
MORTVVS EST. IN EIVS L. . .
C. CANINIVS. C. F. C. N.
C. IVLIVS C. F. C. N.
M. AIMILIVS. . . . . &c.

CÆSAR III. M. A. . . .
CÆSAR III. D. . . .
LEPIDVS MA. . . .
EODEM ANNO
CÆSAR IV. SINE. . . .
EODEM ANNO
MAXIMVS IN M. . . .

R E. . , .
C. . . .

Eodem anno, quo Cæſar Dictator III. fuit Magiſtro Equitum Lepido, docent quartum item fuiſſe Conſulem, & eodem rurſus anno, ſuffectum Conſulem Fabium, ejuſque mortui loco Caninium: cum tamen hæc omnia non eodem anno contigerint, ut ea iis patet, quæ hactenus diſputamus. Ad hæc cum poſt C. Caninium ſubjiciunt C. IVLIVS C. F. C. N. C. . M. AIMILIVS. . . . Dictaturam, niſi fallor, indicant quartam; quam eodem illo anno quo IV. Coſ. fuit, adiit, ante Conſulatum V. qui poſtea ſubjicitur. Ideo nec adverſus ſententiam noſtram Capitolina iſta fragmenta pugnant. Idem de Colotiana tabula dicendum eſt; quæ poſt Caninii Conſulatum, Dictaturam IV. Cæſaris, inde Conſulatum V. ſubjicit. Nam ante Conſulatum V. & quidem anno DCCIX. Dictator IV. fuit, anno ineunte ſecundo Dictaturæ decennalis; quæ in perpetuam ſubinde converſa, quarta nihilominus a quibuſdam eſt numerata: licet alii a quarta diſtinxerint, ac perpetuam nominarint. Dio vero quintam; quod minime reprehendendum fuit.

CAPUT LX.

De Solis defectione, quæ civile Pompei, & Cæſaris bellum anteceſſit.

Pag. 159. edit. Græcol. INTER alia portenta, quæ civile Pompei Cæſariſque bellum anteceſſerunt; Dio lib. XLI. ſcribit Solem totum defeciſſe. *ὅ, τε ἥλιος σύμπας ἐξέλιπε. Sol penitus defecit.* Hoc vero anno antecedente belli civilis initium accidiſſe ſignificat. Cœpit autem civile bellum anno ab Urbe condita DCCV. Varroniano, Cornelio Lentulo, & Claudio Marcello Coſſ. Quare paulo ante hanc annum, id eſt anno DCCIV. eclipſis illa Solis incidit; nempe, ut ille ſcribit, *ὀλίγῳ ἔμπροσθεν*. Sane ex Pariſinis noſtris tabulis invenimus maximam Solis defectionem anno illo periodi Julianæ, qui illum præceſſit, in quem anni ab Urbe condita DCCV. initium cadit. Etenim anno periodi Julianæ 4663. defecit Sol Martii Julianæ VII. Sole ſecundum *ἀκριβῆ* motum Piſcium gradum 15. peragrante. Nam vera luminarium conjunctio Romæ incurrit in horam 12, 51', 16". a media nocte. Vera autem hora 11, 53', 16". Apparens, hora 12, 40', 42". Latitudinis motus verus Signorum 5, 23, 8', 19". Apparens latitudo auſtralis 1', 16". Itaque propemodum * in deſcendente nodo luminaria concurrerunt. Magna igitur eclipſis illa fuit: digitorum 10½. Duravit horas 2, 57'. motu apparente. Initium ejus hora 11, 7', 41". Medium hora 12, 40', 41". Finis, & emerſio plena hora 14, 4', 41". Ejus nos delineationem ſuo loco proferemus. De hac obſcuratione Solis, præter Dionem, Lucanus, & Petronius Arbiter meminerunt. Non dubium eſt igitur, quin hæc illa ſit a nobis allata; non autem altera, quæ annis poſtea XIII. incidit, ante civile bellum Antonii, & Octavii Cæſaris: quod miror eruditum Chronologum ſibi perſuaſiſſe. Quocirca firmandæ communi Chronologiæ defectio iſta Solis ſuum quoque momentum conferet. Oſtendimus porro libro II. propter luxatum anni Romani cardinem, Januariam ad Octobrem fere Julianum retro ceſſiſſe. Unde initium anni Varroniani DCCV. cecidit in Septembrem, vel Octobrem anni periodi Julianæ 4664. Antecedens itaque annus, videlicet 4663. horribili Solis defectione inſtantes motus civiles nunciavit.

CAPUT LXI.

De primo anno Juliano, & anno Confuſionis.

NIHIL ex omnibus Cæſaris actis præſtantius, aut immortali nominis fama dignius extitit, quam Romani anni caſtigatio, quem adhibito Soſigene, aliiſque Mathematicarum artium conſultis, ad eam, qua Chriſtianus hodie orbis utitur, formam redegit. Hac enim melior eſt nulla; neque ad popularem uſum aptior; nec ullius hominis induſtria excogitari altera poteſt, quæ cum tanta facilitate, & æquabilitate, ſolarium converſionum modum propius attingat. De hujus origine, & inſtitutione ſatis multa diximus initio lib. quarti: ubi & de anno, quem Confuſionis vulgo nominant,

accurata

* Lege hic ex Codice Petaviano: in eodem centro, licet procul a deſcendente nodo.

accurata verba fecimus. Nunc utriuſque tempus aſſerendum; ac primo loco poſterioris, id eſt anni Juliani, quoniam inde prioris epocha dependet.

Eſt autem Juliani anni primordium inveſtigare perfacile. Nam propter ejus inſtituti celebritatem, nemo fere veterum, qui quidem Cæſaris hiſtoriam perſcriberet, ejus memoriam omiſit. Quare certiſſima teſtatiſſimaque eſt epocha primi anni Juliani; neque, quatenus ad æram Chriſtianam refertur, controverſiam ferme habet ullam: tametſi, quod ad Cæſaris Magiſtratus attinet, aliaſque temporum notas, perperam a quibuſdam conſignata fuerit. Nos certis primum & indubitatis argumentis annum illum ſtabiliemus; tum Scaligeri, & aliorum errata caſtigabimus.

Annus primus Julianus optime omnium a Cenſorino conſtituitur in eximio illo libello de die Natali cap. xx. ubi ita ſcribit; C. Cæſarem ſuo III. & M. Æmilii Conſulatu perturbatum annum ordinaſſe, ac diebus aliquot interjectis, adeo ut CCCCXLV. conſtaret annus ille, reliquos deinceps in viam ordinemque compuliſſe. *Ex hoc anno*, inquit, *ita a Julio Cæſare ordinato, cæteri ad noſtram memoriam Juliani appellantur, eique conſurgunt ex IV. Cæſaris Conſulatu.* Quartus Cæſaris Conſulatus pertinet ad annum Urbis conditæ DCCIX. Dio quoque teſtatur anno, quo Cæſar III. Dictator, & Conſul fuit, annum ordinatum, & correctum fuiſſe: qui eſt annus Urbis DCCVIII. quo inſertis aliquot diebus Romanus annus in ordinem revocatus eſt. Præterea Cenſorinus cap. XXI. annum, qui Ulpium, & Pontianum Coſſ. habuit, ait eſſe ab Olympiade prima milleſimum, & decimum quartum, a Roma condita octingenteſimum nonageſimum primum; Julianum vero ducenteſimum octogeſimum tertium ex die Kal. Januarii. Annus primus Olympiadis eſt periodi Julianæ 3938. Itaque ſi ad annos 3937. adjungas 1014. ultimus inibit anno 4951. Itaque annus 1014. Iphiti cœpit a ſolſtitio anni 4951. qui eſt æræ Chriſtianæ CCXXXVIII. Jam ſi ab annis 4951. detrahas CCLXXXIII. relinquentur 4668 Igitur anno 4669. primus annus Julianus iniit, qui eſt ante Chriſtianam æram quadrageſimus quintus. Rurſus ſi de annis Urbis 991. deducas annos 283. relinquentur 708. Ergo DCCIX. Urbis conditæ primus Julianus incœpit. Eodem modo, cum annus ille a Cento rino deſignatus cœperit a Kalendis Januariis, quæ initium anni Iphiti milleſimi decimi quarti præceſſerunt, Inchoatus eſt labente anno Iphiti milleſimo decimo tertio. Quare de mille tredecim annis, detrahe ducentos octoginta tres, reliqui erunt DCCXXX. Igitur anno Iphiti DCCXXXI. labente, Kal. Januar. iniit annus primus Julianus, qui eſt annus tertius Olympiadis centeſimæ octogeſimæ tertiæ ante ſex menſes inchoatus. Erat annus a Nabonaſſaro DCCIII. cujus Thoth incurrit in Septembris IV. feria VI. anno periodi Julianæ 4668. cyclo Solis XX. litt. D. Kalendæ Januariæ anni ſequentis 4669. eſt centeſimus viceſimus dies a quarto Septembris. Ideo in ultimam Choiac incidunt Kalendæ anni primi Juliani, feria VI. cyclo Solis XXI. litt. CB. Lunæ XIV. anno mundi 3939.

Libro de conne-xione anno-rum, pag. 354. Quamobrem Chriſtmannus injuria Scaligerum urguit, quod neomeniam Thoth in IV. Septembris collocaverit, anno Nabonaſſari DCCIII. quodque Kalendas Januarias, a quibus primus annus Julianus ſumpſit exordium, in ultimam Choiac incidiſſe ſcribat. Putat enim in primum diem Tybi congruere. Sed erroris illius, ac falſæ reprehenſionis fontem ipſum patefecimus libro I. cum adverſus eumdem Chriſtmannum diſputavimus. Hic enim biſſextilium annorum ſeriem mirifica conturbat, ac ſuſque deque tempora permiſcet. Proinde verus eſt Scaligeri hac in parte characteriſmus. Sed cum ad periodos Olympicas, & Atticsentumque menſes nos revocat, nequaquam audiendus eſt. Sunt enim iſta commentitia.

Novilunium medium eodem anno contigit Romæ hora ſeptima, 6′, 35″. poſt meridiem Kalendarum, ut Paulus Foroſemproníenſis refert. Juſtingenſis vero hora ſexta, 44′, 55″. Annus idem Judaici computi numeratur 3716. cujus Tiſri character 7, aa, 1008. Septembris VI. feria I. cyclo Solis XX. littera D. anno periodi Julianæ 4662. addito charactere menſium quatuor, neomenia Schebat incidit Januarii a. Characterem enim habuit 7, t, 940. feria VII. anno periodi Julianæ 4669. cyclo Solis XXI. littera CB. Hora itaque ſecunda * poſt meridiem Kalendarum, ſecundum medios motus Judaicos, novilunium commiſſum eſt. At Romana conſuetudine, quæ diem a media nocte ad ſequentem mediam computat, novilunium illud Kalendis ipſis tribuitur. Unde Julium Cæſarem Computiſtæ paſſim aſſerunt epocham anni ſui Juliani in eum potiſſimum contuliſſe diem, in quem neomenia lunaris incurreret; quod & caput cycli Juliani conſtitutum ab eodem dictitant. Sed de Juliano cyclo diſputatum eſt lib. VII. Vide & lib. IV. quæ de eodem anno definita ſunt.

Qui proxime Julianum primum anteceſſit annus, vulgo Confuſionis annus appellari ſolet: qua de appellatione lib. IV. cap. I. diximus. Hunc annum Cenſorinus Cæſare III. & M. Lepido Coſſ. notat, qui eſt Urbis DCCVIII. idque Dio ipſe non minus deſignat. Hujus initium cadit in diem Octobris XIV. anni periodi Julianæ 4667. ac dies habuit CCCCXLV. uti ſupra lib. IV. declaratum eſt. ubi quæ diligenter expoſita ſunt, hoc loco non repetemus.

CAPUT LXII.

De hallucinatione Scaligeri in epocha anni Confuſionis. Hirtii ex libro de bello Hiſpanienſi locus explicatur.

CUM de anni Juliani primordio communem, ac certiſſimam ſententiam amplexus ſit Scaliger, nec minus recte Confuſionis annum in periodi Julianæ 4668. collocaverit; in hujus poſterioris exemplo, quod ex Hirtii, vel alterius commentario de bello Hiſpanienſi produxit, multum hallucinatus eſt. Verba ſunt ejus. *Cæpit autem ille annus confuſionis, quo tempore C. Cæſar cum Cn. Pompeio Cn. F. bellum in Hiſpania gereret.* Hoc minime verum. Nam bellum iſtud Hiſpanienſe geſtum eſt anno illo, qui proxime Cæſaris necem anteceſſit, Varroniano DCCIX. adeoque Juliano primo, periodi Julianæ 4669. quo Cæſar Coſ. IV. & Dictator item quartum fuit. Profectus eſt enim ad hoc bellum cum III. Dictator eſſet, & deſignatus IV. exeunte anno, ut Hirtius, ſive quis alius auctor libri de bello Hiſpan. teſtatur. Itaque mirifice deinceps argumentatur Scaliger, dum ex ejuſdem auctoris commentario de bello Hiſpanienſi demonſtrare nititur, anno ipſo Confuſionis, licet Romæ intercalatum ſit, hoc eſt Merkedonius menſis inculcatus fuerit, tamen in provinciis intercalatum non eſſe. Nam ridicula eſt omnis iſta ratiocinatio; cum nihil certius ſit, quam Hiſpanienſe bellum, & res in eo geſtas a Cæſare, quas Commentarius ille deſcribit, non anno Confuſionis, quo intercalatum eſt, ſed Juliano primo contigiſſe. Præterea tametſi hæc anno ipſo Confuſionis accidiſſent, nihilo magis argumentatio Scaligeriana procederet. Sic enim diſputat. *Scribit auctor ille, nocte, quæ fuit pridie, quam Cæſar Ventiſponte oppidum oppugnaret, Lunam hora circiter ſexta viſam eſſe. Quia is auctor ſingulos dies, quibus quidque geſtum ſit, recenſet ordine, a XI. Kal. Martii: ex ea dinumeratione clare patet, eum fuiſſe III. Kal. Martiarum. Erat annus XXXVIII. periodi Alexandreæ. Neomenia Caſleu XV. Novembris. Ut Luna oriatur circa mediam noctem, oportet ut ſit viceſima ſecunda, aut viceſima tertia: nimirum VII. aut VIII. Decembris Juliani. Itaque ſi Kalendæ anni Romani cæperunt a XIV. Octobris, & non intercalatum ſit, Kalendæ Febr. concurrebant cum XII. Novembris. Ideo III. Kal. Martias VIII. Decemb. Luna viceſima ſecunda: ut erat propoſitum. Non igitur intercalatum fuit.* Sed præſtat, ex illo Hirtii commentario pauca ordine Cæſaris geſta complecti. Profectus eſt Cæſar ad Hiſpanienſe hoc bellum adverſus Cn. Pompeii liberos, cum eſſet Dictator III. deſignatus IV. Ubi Hiſpaniam attigit, Ullam oppidum, quod Cn. Pompeius oppugnabat, præſidio munivit, Cordubæ interim imminens. Poſt Atteguam obſedit, cum inter hanc, & Ucubim Pompejus caſtra poſuiſſet. Capta eſt Attegua ante diem XI. Kalend. Martias, & Cæſar Imperator eſt appellatus: Pag. 383. edit. Plantin. pag 389. & 390. pag. 392. pag 393.

* Emendabat *Petavius*: poſt initium noctis, quæ diem Kalendarum excepit, ſecundum &c.

Pompeius Ucubim ſe recepit. Inde ad Soricariam pugnatum eſt, quo in prælio Cæſar vicit. Secundum hæc, ſervi a. d. III. Nonarum Martii ad Cæſarem transfugerunt. *Eo die Pompeius caſtra movit, & circa Hiſpalim conſtitit. Cæſar priuſquam eodem eſt profectus, Luna hora circiter VI. viſa eſt. Inſequenti tempore Ventiſponte oppidum cum oppugnare cœpiſſet, deditione facta*, &c. Ex hac hiſtoricæ narrationis ἀκολουθίᾳ patet, quam oſcitanter auctorem illum Scaliger legerit. Nam III. Kal. Martias Lunam hora VI. conſpectam ab illo dici putat; cum id poſt III. Nonas Martias accidiſſe teſtetur; poſtquam ea transfugia cognitum eſt, ingentem in exercitu Pompeii trepidationem eſſe. Ita quamvis anno Confuſionis geſta illa fuiſſent, nihil paralogiſmo iſto concluderet. Cum autem anno primo Juliano contigerint; multo fœdius aberravit.

Hirtii locus illuſtratur. Sed in loco illo Hirtii paullulum immorandum. Eſt enim ſalebroſus, & fortaſſis in mendo jacet. Nam varie conceptus eſt. In Plantinianis, & emendatiſſimis ita legitur. *Servi transfugerunt, qui nuntiaverant ad III. Nonarum Martii prælium ad Soritiam, quod factum eſt, ex eo tempore metum eſſe magnum.* In Francofurtenſi Græcolatina pro *prælium* ſcriptum eſt, prælio. In Aldina editione, & aliis quibuſdam hoc modo: *Servi transfugerunt, qui nuntiaverunt ad III. Nonarum Martii prælium affore ad Soritiam, quod factum eſt, ex eo tempore metum eſſe magnum.* Fulv. Urſinus notat in U. C. verbum affore non exſtare. Si abſit, ſenſus is erit; Servos a. d. Non. Mart. transfugiſſe. Cum autem paullo ante prælii meminerit, quod ad Soricariam ſecondo exitu Cæſar geſſerat, de hoc ipſo in ſequentibus hiſce verbis loqui videtur. quamquam ibi *Soritia*; ſupra *Soricaria* legitur. Ciacconius utrobique Soritiam ſcribendum exiſtimat. Atque hac ratione procedit argumentatio noſtra; paullo ante Nonas Martias prælium illud accidiſſe, ac III. Nonas Lunam noctu eſſe conſpectam. Sin eſt, ut poſteriorem lectionem magis probemus; ſic interpretabimur: nuntiaſſe transfugas a. d. III Nonas Martias prælium affuturum. porro quod geſtum eſt ad Soritiam, id ingentem metum attuliſſe Pompeianis. Utcumque ſcribendum putamus; poſteriora verba diligenter expendenda ſunt. Refert enim paullo poſt, *Lunam hora circiter ſexta eſſe conſpectam*; quod inſequenti nocte poſt ſervorum adventum accidit; poſtquam Pompeius eo die caſtra movit. Jam ex ſuperioribus planum eſt, Hiſpanienſe bellum anno primo Juliano geſſiſſe Cæſarem. Sic enim Hiſtorici omnes, & Faſtorum, Annaliumque Scriptores, nemine diſſentiente, perhibent. Anno primo Juliano novilunium contigit Januarii Kalendis ipſis poſt meridiem; tum Februarii ultimo, id eſt vicesimo nono die poſt meridiem. Eſt enim character Adar ſecundi 3, 3, 366. feria tertia, Martii Kalendis aſtronomice. Ut autem hora circiter ſexta, nocturna videlicet, Luna conſpiciatur, eam oportet viceſimam primam, aut ſecundam, aut tertiam eſſe. Nam ad plenilunium uſque ab initio noctis apparet: poſt plenilunium, ante Solis ortum, pluribus, aut paucioribus horis, prout magis minuſve diſtat a jugo, vel plenilunio. Atque ut circa ſextam horam noctis apparere cœperit, id anno illo, quo Hiſpanienſe bellum accidit, fieri oportuit Februarii circiter XX. aut XXI. aut XXII. vel certe Martii iiſdem fere diebus. Circa Nonas vero, apparere ſexta hora non potuit. Quæ cum ita ſint; tempus φάσεως illius lunaris arbitror eſſe XXI. aut XXII. Martii: ita quidem ut pluribus, quam putat Scaliger, poſt Ateguam captam interjectis diebus prælium ad Soritiam acciderit, nimirum III. Nonas Martias. atque ita legendum apud Hirtium ſuſpicor: *Servi transfugerunt, qui nunciaverunt, a. d. III. Nonarum Martii prælium ad Soritiam quod geſtum eſt*, &c. At ſervorum fuga aliquot poſtea diebus contigit. Nam prælium ad Mundam non longe poſt illud tempus, noctemque, qua conſpecta Luna eſt, accidit; nec longe item poſt Mundenſe certamen, Corduba, Hiſpali captis, Cn. Pompeius occiſus eſt. Cujus caput prid. Eid. Apriles ad Cæſarem perlatum eſt. Proinde non multis ante diebus illa, quæ dixi, contigiſſe videntur; hoc eſt Luna Martii circiter XXI. aut XXII. videndæ ſui hora ſexta copiam fecit. Ex quo multo magis Scaligerianæ ratiocinationis abſurditas patet.

Hirtius pag. 197 edit. Plant.

Pag. 412. Errat in eo præterea Scaliger, quod Lunæ deliquium illud, quod L. Aimilio Paullo, C. Licinio Craſſo Coſſ. accidit, conventre dicit nocti, quæ ſecuta eſt XXI. Junii Juliani, anno periodi Julianæ 4546. Contigit enim ſequenti nocte, quæ inter XXII. & XXIII. diem interceſſit, uti ſupra lib. II. cap. L. dictum eſt. Nam quod conjectatur, Romanos olim Kalendas Januarii ſui cœpiſſe ab VIII. vel IX. Januarii, quæ erat epocha κύκλου χυμερινοῦ Arbenla; quia falſo principio nititur, epochæ cardiniſque in priſtinis octavis partibus etiam poſt aliquot ſæcula defixi: quod Tomo primo, cum de anno Olympico, & Attico diſputaremus, pleniſſime refutavimus: propterea illud ipſum quoque, quod ex eo concluditur pro confictо repudiamus.

CAPUT LXIII.

Refellitur Paulli Foroſempronienſis opinio de anno Juliano primo.

PAULLUS Foroſempronienſis vir eruditus, & Computiſticæ doctrinæ valde bonus auctor lib. XII. partis ſecundæ, de anno primo Juliano quærit, quo anno Dictaturæ, vel Conſulatus Julii Cæſaris inciderit. Ibi vero definit Cæſarem annum primum inſtituiſſe, antequam in Africam contra Scipionem, & Jubam proficiſceretur. Ita porro diſſerit. Civile bellum iniit Februario, quando Rubiconem tranſiit XIV. Kal. Martias; recte, inquit, Cicerone ad Atticum: & ut Eutropius docet, poſt fugam Pompeii, Dictatorem ſe fecit. Tum in Hiſpaniam profectus, inde Romam rediit. iterum Dictator creatur; cujus ipſe meminit. Dictatore habente comitia Cæſare, Coſſ. creantur, Julius Cæſar, & P. Servilius. Tum poſt undecim dies ſe abdicavit, & Brunduſium perrexit, ac pridie Non. Jan. ſolvit. Victo Pompeio dictator iterum factus eſt, & Alexandriam venit. Poſt hæc in Africam profectus eſt Decembri, ante ſolſtitium brumale. Quod autem brumale ſolſtitium anno illo, quo in Africam ſolvit, Decembri contigerit, Ciceronis auctoritate comprobat ex lib. II. de Divinatione; ubi ſcribit, Cæſarem contra Scipionem profecturum monitum eſſe ab aruſpice, ne ante brumam tranſmitteret: & tamen tranſmiſit, & ad XIV. Kal. Jan. Lilybæum pervenit. Ergo tunc brumale ſolſtitium circa finem Decembris accidit.

Ex iis concludit, Julianum annum primum cœpiſſe priuſquam in Africam Cæſar ſolveret. Item a tranſitu Rubiconis ad necem Pompeii, annum unum, menſes novem interceſſiſſe. Poſt obitum Pompeii (inquit) imperavit annos IV. cum dimidio fere. Fuit ergo Dictator annis ſex fere, & non incepit annum primum Julianum ante tertium Dictaturæ ſuæ. Hæc ſummatim Paullus. Sed in iis contra hiſtoriæ veritatem multa peccantur. Primum enim Dictaturam unam, atque primam in duas dividit. Si quidem Dictator erat primum Cæſar, quando Conſulem ſe cum Servilio renuntiavit; quod accidit anno Urbis Varroniano DCCV. Male itaque Paullus id in ſecundam Dictaturam conjicit: quam undecim ab illo diebus geſtam aſſerit; quod primæ utique, non ſecundæ congruit. Nam quod Cæſarem Rubiconem tranſiiſſe ſcribit XIV. Kal. Febr. id ex ipſo Cicerone redarguitur. Etenim poſtquam Cæſar Rubiconem tranſiit, & Ariminum, Piſaurum, Anconam, Arretium occupavit, Pompeius cum Senatoribus Urbem reliquit: ut ex Epiſtolarum ad Famil. lib. XVI. Epiſt. XII. liquet; ac tum diſtributis in principes Italiæ regionibus, Ciceroni Capua contigit, ut epiſt. XI. teſtatur. Ex ea duodecimam ad Tyronem dedit IV. Kal. Febr. ſuperiorem autem, Prid. Eid. Jan. in qua ſe Capuam ſumpſiſſe ſignificat. Et Epiſt. XII. lib. IX. Atticum narrat ſe Pompeium XIV. Kal. Febr. vidiſſe, in Campania utique, poſt digreſſum ab Urbe. Quare Januario menſe Rubiconem Cæſar tranſiit: id quod ex lib. VII. Epiſt. ad Att. Epiſt. VII, VIII. & XIII. invicem comparatis evidens eſt. Quod autem ſcribit Eutropius lib. VI. Cæſarem, ſimul atque vacuam urbem eſt ingreſſus, Dictatorem ſe feciſſe: indeque in Hiſpaniam profectum; in eo falſus eſt. Dictator enim poſt reditum ex Hiſpania, & Afranium Petreium, Varronemque victos, cum jam Maſſiliam reveniſſet, eſt dictus a M. Lepido Prætore: quod ipſemet refert lib. II. Civil. Pag. 233. edit. Plant.
idque ipſum Dio, Plutarchus, ac ceteri teſtantur. Paullum igitur Eutropius in errorem induxit, uti Dictaturam in unam duas partiretur.

Jam

Digitized by Google

Jam Ciceronis ille locus ex lib. II. de Divinat. non id efficit, quod Paullus exiſtimat, brumam in finem Decembris incidiſſe. Annus erat Urbis DCCVII. periodi Julianæ 4667. quo cœpit Januarius anni Confuſionis, ut vocant, Octobris XIII. Proinde prid. circiter Kalend. Octobris Juliani, quem in diem XIV. Kal. Januar. incurrebat, Cæſar in Lilybæum profectus eſt, & quamvis aruſpex admonuiſſet, ut nonniſi poſt tres menſes, ſive poſt brumam tranſmitteret, nihilominus in Africam navigavit. Non igitur proxime ante brumam dies ille XIV. Kalend. Januar. incidit. Quod inſuper ex commentario Hirtii de bello Africano non obſcure deducitur. Scribit enim initio libri, Cæſarem XIV. Kal. Jan. Lilybæn veniſſe, & VI. Kal. in Africam ſolviſſe. Deinde poſt aliquot prælia, geſtaque Cæſaris mirum quiddam contigiſſe refert. *Per id tempus*, inquit, *fere Cæſaris exercitui res accidit incredibilis auditu: namque Virgiliarum ſigno confecto, circiter vigilia ſecunda noctis, nimbus cum ſaxorum grandine ſubito eſt exortus ingens.* Plinius lib. XVIII. cap. XXVI. & Columella lib. II. cap. VIII. ſcribunt Virgilias occidere a. d. IX. Kalend. Nov. in anno Juliano. Non igitur Julianus annus tum erat, cum Cæſar in Africa bellum geſſit; quando poſt Kalendas Januarias Virgiliarum occaſus incurrit, inter Januarium videlicet, & Martium. Nam aliquanto poſtea, cum de prælio Cæſaris cum Scipione loquitur, ait Cæſarem a. d. XII. Kalend. April. luſtrato exercitu, produxiſſe copias. Fuit ergo Confuſionis annus iſte, cujus Januarii Kalendæ in XIII. Octobris Juliani competunt. Caſtigandus indidem & Plutarchus, qui circa brumale ſolſtitium Cæſarem refert in Siciliam tranſfretaſſe. Sed & idem Plutarchus errore non abſimili Cæſarem Brunduſio ad perſequendum Pompeium ſolviſſe dicit, χειμῶνος ἐν τροπαῖς ὄντος, ἱσταμένου Ἰανουαρίου μηνός. *circa brumale ſolſtitium, ineunte Januario*. Verum eſt enim Januario ineunte ſolviſſe, hoc eſt prid. Non. Jan. ut ipſemet lib. III. de bello civili auctor eſt Cæſar. Sed Januarium poſt brumam iniiſſe anno illo, qui fuit Urbis DCCVI. id vero falſum eſt. Hoc enim Cæſar refellit ipſe; qui poſtquam Brunduſio profectum ſe dixit prid. Non. Jan. poſtea ſubjungit: *Jamque hiems appropinquabat*; & poſtea: *Multi jam menſes tranſierant* (a profectione ſua) *& hiems præcipitaverat, neque Brunduſio naves, legioneſque ad Cæſarem veniebant*. Eodem quo Plutarchus in errore fuit Appianus, qui lib. II. Civil. Cæſarem prodit περὶ χειμερίους τροπάς, *circa hibernum ſolſtitium*, Brunduſium perveniſſe. Atque hæc a Paullo Foroſempron. jam animadverſa erant; qui recte ab anno primo Juliano ad Kalendas anni Chriſti MD. dies numerat 563946. Intercedunt enim anni 1544. qui præter dies 563560. biſſextiles habent 386. e quibus ſumma illa conflatur. Sed in eo vehementer aberrat, quod Cæſarem Dictatorem fuiſſe dicit annis ſex fere. Dictaturam enim pro ſummo imperio Paullus uſurpat. A tranſitu Rubiconis ad Pompeii necem annum unum, menſes IX. computat: recte id quidem. A nece Pompeii ad mortem Julii Cæſaris annos numerat quattuor, & menſes ſex. Perperam: non enim amplius ſunt, quam anni tres, cum menſibus aliquot. Tranſitus Rubiconis incurrit in annum Urbis Varronianum DCCV. Pompeii mors in Septembrem anni DCCVI. Cæſaris obitus in Eidus Martias anni DCCX. Itaque a Rubiconis tranſitu ad necem Cæſaris anni ſunt V. ſolidi cum aliquot menſibus.

Poſtremo Plutarchum a ſeipſo diſſentire Foroſempronienſis in eo credit, quod cum in Julio dicat, Cæſarem quartum Coſ. deſignatum ad Hiſpanienſe bellum profectum eſſe; in reditu vero, Dictatorem factum eſſe perpetuum: in Antonio ſcribit, eumdem poſt reditum ex Hiſpania IV. Conſulem fuiſſe. Sed miror quid in hac narratione contrarium, ac repugnans Paullus animadvertit. Sunt enim vera hæc omnia, & hiſtoriæ conſentanea; quam ſuperiori capite digeſſimus.

Plutarchi error. | Pag. 249. Edit. Plant. | Error Appiani. | Plutarchus a Paullo Foroſemp. non recte reprehenſus.

CAPUT LXIV.

De Antiochenorum æra, quam χρηματισμὸν τῆς Ἀντιοχείας *appellant.*

HUJUS epochæ meminerunt Euſebius in Chronico, ad annum MDCCCCLXIX. & MMCCCXIX. Evagrius aliquot locis; Chronicon item Alexandrinum. Euſebius priore loco, qui eſt annus ab Abraamo MDCCCCLXIX. Olympiadis CLXXXIII. primus, hæc adnotat: *Ab hoc loco Antiocheni ſua tempora computant.* Ad annum vero MMCCCXIX. Diocletiani decimum nonum, ita ſcribit: *Decimo nono anno Diocletiani, menſe Martio in diebus Paſchæ Eccleſiæ ſubverſæ ſunt. Secundum Antiochenos annus CCCLI.* Chronicon Alexandr. pagin. 438. Caium Julium Cæſarem Dictatorem refert, quod eſt Monarcham, quattuor annis, menſibus ſeptem fuiſſe; πρὸ δ' εἰδῶν Μαΐων τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος· καὶ προετέθη ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ ἐλευθερία αὐτῆς, ὅτι καὶ ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο· τῇ κ. τοῦ Ἀρτεμισίου μηνὸς, πεμφθεῖσα αὐτοῖς ὑπὸ αὐτοῦ Γαΐου Καίσαρος· καὶ ἐκλήθη ὁ αὐτὸς Καῖσαρ Γάϊος Δικτάτωρ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ μεγάλῃ, γ' καὶ κ' τοῦ Ἀρτεμισίου μηνός. χρηματίζει δὲ ἡ μεγάλη Ἀντιόχεια εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἔτος α'. καὶ πρῶτον ἔτος τῆς πεντεκαιδεκαετηρίδος, ἀπὸ πρώτου ἔτους Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος. *A. D. IV. Eid. Maias primæ Indictionis. Et propoſita in urbe magna Antiochia libertas ipſius, quando & Romanis ſubjecta eſt, viceſimo die Maii ab eodem Julio Cæſare miſſa. Et appellatus eſt idem Julius Cæſar Dictator in urbe magna Antiochia, viceſima tertia die Maii. Numeratur itaque magnæ Antiochiæ in ipſius honorem annus primus; idemque primus Pentecædecaeteridos, ab anno primo C. Julii Cæſaris.*

Joſephus Scaliger in Animadverſ. Euſebianis ad illa Euſebii loca; tum lib. III. Iſagog. Canon. pagin. 295. de Antiochenorum æra diſputat. Quam annis XLVIII. Dionyſianam æram antecedere docet. In Iſagogicis Canonibus initium illius conſtituit in anno periodi Julianæ 4666. *Itaque primus*, inquit, *annus Julianæ editionis erat quartus Antiochenorum, vel potius tertius currens ab Octobri antecedenti*. Verum ab anno potius antecedente, periodi Julianæ 4665. inchoandam æram illam arbitror. quod ex Evagrio in primis nitendicur. Scribit is lib. II. cap. XII. Leonis Imperatoris anno ſecundo ingentem terræ motum eveniſſe anno χρηματίζούσης τῆς πόλεως DVI. Indict. XI. decima quarta die Septembris, feria I. Eſt hic annus Chriſti CCCCLVIII. quo cyclus Solis erat XIX. littera E. Indictio vero XI. cœpit anno antecedenti, XXIV. Septembris; unde pauci dies ad eam explendam ſupererant. Annus Chriſti CCCCLVIII. eſt periodi Julianæ 5171. de quo detractis 507. (nam anno illo Chriſti deſiit annus χρηματισμοῦ quingenteſimus ſextus, & iniit ſeptimus) reliqui ſunt anni 4664. Igitur anno 4665. cœpit annus primus χρηματισμοῦ. Item Evagrius lib. IV. cap. IX. ſcribit Juſtinianum Imperatorem a Juſtino renunciatum anno DLXXV. τῷ χρηματισμῷ τῆς Ἀντιοχείας, Xanthici, id eſt Aprilis die prima; Juſtinum vero Kalend. Auguſti mortem obiiſſe: Theophanes vero, τῷ δ' Ἀπριλλίῳ μηνὶ δ' τῆς αὐτῆς πέμπτης ἰνδ. ἑορτῇ τοῦ Πάσχα, ἀσθενήσας ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος, προεχειρίσατο ἔτι ζῶν εἰς βασιλέα Ἰουστινιανὸν τὸν ἴδιον ἀνεψιόν, &c. *Aprilis menſis die IV. ejuſdem Indictionis V. in ipſo Paſchæ die, Juſtinus Imper. ægrotans creavit adhuc ſuperſtes Imperatorem Juſtinianum conſobrinum ſuum.* Chronicon Alexandrinum cum Evagrio facit, & Mavortio Coſ. annum illum conſignat. Convenit in annum Chriſti DXXVII. cyclo Lunæ XV. Solis IV. littera C. neomenia Paſchalis Martii XIX. decima quarta, Kalend. Aprilis, feria V. Paſcha itaque IV. April. quod & ex Dionyſii circulis conſtat. Cum igitur annus Chriſti DXXVII. ſit Julianæ periodi 5240. detractis inde 576. (nam quingenteſimus ſeptuageſimus ſextus ab autumno illius anni cœpit) reliqui ſunt 4664. Ideo ſequenti anno primus æræ Antiochenſis iniit.

In Alexandrino Chronico eadem æra ſparſim adhibetur: ſed alias recte, alias non ſine mendo. Præter illum locum, quem paullo ante citavimus, pag. 446. a primo anno C. Cæſaris & Coſſ. Lepido atque Planco, Antiochenos dicit tempora ſua computare a XXI. die Maii: Indictiones vero a Kal. Sept. De Coſſ. falſa eſt notatio. Debuit Julium ipſum Cæſarem, & P. Servilium Coſſ. nominare, anno Urbis DCCVI. & verum eſſet ab hoc anno Antiochenorum tempora putari, ſi a Maio, ut aſſerit, inchoarent. Sed ab autumno potius iniiſſe videntur: uti paullo poſt demonſtrabitur. In eodem Chronico pag. 740. Pulcheria Auguſta mortua refertur Februario, XII. Kalend. Mart. τῇ μέσῃ ἑβδομάδι τῆς νηστείας, hoc eſt dimidiata jam hebdomade prima quadrageſimæ, quam Græci a Dominica Sexageſimæ ſolent incipere, ut ante aliquot annos ad Nicephori Breviarium obſervavimus. Addit Chronicon annum fuiſſe

Scaligeri diſcrepantes ſententiæ. | Expenduntur Chronici Alexandrini loca.

Seleucidarum DCCLXIII. Antiochenorum DI. Erat annus Chriſti CCCCLIII. Opilione, & Vincomalo Coſſ. Indict. VI. ut præter Chronicon Marcellinus affirmat, cyclo Lunæ XVII. Solis XIV. littera D. Paſcha XII. Apr. Dominica Sexageſimæ, Februarii XV. Itaque feria IV. moritur Pulcheria. Scaliger inſignem ait errorem in illo Chronici loco verſari: biennio quippe minus dicere, cum annum Syromacedonum cum Antiocheno comparat. Verum leviſſimus hic error eſt, & in Syromacedonica dumtaxat epocha μνημονικόν eſt. Fuit enim revera tum annus Syromacedonum DCCLXIV. Etenim Chriſti annus CCCCLIII. eſt periodi Julianæ 5166. detractis 4401. (nam ſequenti primus Syromacedonum iniit) reſtant 455. Proinde anno Chriſti CCCCLIII. cœpit ab autumno Syromacedonum annus DCCLXIV. ante autumnum vero currebat DCCLXIV. in Antiochenſi epocha error nullus eſt. Si enim de 5166. deducas annos 502. (quippe anno Chriſti CCCCLIII. cœpit ab autumno χρηματισμῶ DII.) reliqui ſunt 4464. Proinde anno 4465. ab autumno cœpit annus primus Antiochenorum. Item pag. 760. Chronicon refert, mortuo Zenone, Anaſtaſium ſucceſſiſſe, & Aprili coronatum eſſe feria 5. majore hebdomada, Indictione XIV. anno æræ Antiochenæ DXXXVII. Hic biennio minus dicit. Erat enim DXXXIX. Quippe fuit annus Chriſti CCCCXCI. quo Indictione XIV. Conſul fuit Olybrius ſolus, auctore Marcellino: cyclo Lunæ XVII. Solis XXIV. littera F. neomenia Paſchalis Martii XXVII. feria IV. Paſcha April. XIV. Itaque coronatus eſt Anaſtaſius, non Aprilis V. ut quidam putant, ſed XI. nempe feria V. majoris hebdomadæ. Jam vero ſi annus Chriſti CCCCLIII. numeratus eſt Antiocheni χρηματισμῶ annus DI. circa vernum tempus, additis octo & triginta, ut fiat annus Chriſti CCCCXCI. ſub idem tempus, numerandus erit annus Antiochenus DXXXIX. non DXXXVII. Item pag. 764. mortuo Anaſtaſio, imperium cœpit Juſtinus, Magno Conſule. Indict. XI. quod & Marcellinus habet: anno χρηματισμῶ τῆς Ἀντιοχέων DLXVI. Julii IX. Eadem ſcribit Evagrius lib. IV. cap. I. Theophanes vero Indict. XI. Aprilis XI. mortuum refert anno Diocletiani CCXXXIV. Omnes iſtæ temporum notæ in annum Chriſti DXVIII. competunt. Fuit enim Indictio XI. & annus currens ab initio Diocletiani CCXXXIV. cumque periodi Julianæ ſit annus 5231. ſi Antiochenos annos ſubtrahas DLXVII. quia quingenteſimus triceſimus ſeptimus iniit anno Chriſti DXVIII. ſupererunt 4664. Unde ſequenti anno primus Antiochenus iniit. Hæc ad muniendam Antiochenam æram ſatis eſſe videntur; quæ quidem demonſtrant initium ejus cadere in autumnum anni periodi Julianæ 4465. in quem annus Urbis confertur DCCV. Sed propter anni Romani labem, Januarius anni DCCVI. ab Octobri cœpit, ut libro IV. demonſtratum eſt. Ideo primus annus χρηματισμῶ cadit in annum Urbis DCCVI. ineuntem.

Margin notes: Iſag. Can. Pag. 295.

Explicatur Chronicon Alexandr.

Quod vero Chronicon Alexandrinum refert viceſimo Maii, Antiochiæ libertatem, & αὐτονομίαν fuiſſe propoſitam; Cæſarem vero ex ante diem IV. Idus Maius imperium iniviſſe, & inde primum annum ab illis inchoatum, id ſic interpretamur: Pharſalica pugna circa æſtatem contigit. Nam paullo ante conflictum maturas jam prope ſegetes fuiſſe, teſtis eſt Cæſar ipſe lib. III. Civil. *Ille ſegetis idoneum locum in agris nactus, quæ prope jam matura erat, ibi adventum expectare Pompeii*. Fuerit hoc tempus circa exeuntem Aprilem, aut ineuntem Maium. Tum enim in Theſſalia, præſertim apricis in locis, prope maturæ ſegetes eſſe poſſunt. At Pharſalica pugna contigit Julio menſe, & quidem circa XIV. Kalendas Sextiles, ut ſuſpicatur Goltzius; ſeptimo menſe, quam Brundiſio ſolverat. Januarius Romanus per illa tempora ab Octobri Juliano circiter inibat. Igitur Julius in Aprilem, vel ineuntem Maium cadebat. Proinde Pharſalicus conflictus duodecimo circiter Maii contigit. Poſt victoriam Cæſaris, Pompeius fugiens in Ciliciam, atque inde Cyprum pervenit, Orientem, Parthoſque petiturus.

Margin notes: Pag. 281. edit. Plant. — In Julio, pag. 81.

Cum in Cypro eſſet, (ait Cæſar libro III.) *cognoſcit, conſenſu omnium Antiochenſium, civiumque R. qui illic negotiarentur, arcem captam eſſe, excludendi ſui cauſſa; nunciosque dimiſſos ad eos, qui ſe ex fuga in finitimas civitates recepiſſe dicerentur ne Antiochiam adirent; ſi feciſſent, magno eorum capitis periculo futurum*. Quare ſtatim a Pharſalica pugna, Antiochiæ geſta illa ſunt, quæ Chronici Alexandr. auctor, aut is unde accepit, e publicis commentariis haurire potuit. Sed cum menſis in publicis Faſtis adnotatus eſſet Artemiſii lunaris viceſimus dies: poſtquam Julianus, & fixus annus introductus eſt; qui hanc hiſtoriam excerpſerunt, ad Artemiſium Julianum, id eſt Maium retulerunt. Quamquam lunaris Artemiſii neomenia non multum a Juliani Kalendis aberat. Contigit enim anno periodi Julianæ 4666. cyclo XI. Maii ſecundo. Ita XXI. Maii Antiocheni αὐτονομίαν a Cæſare ſunt conſecuti.

Margin note: Pag 292.

Quamvis autem Chronicon Alexand. pag. 448. referat, a XIX. Maii anni primi monarchiæ Cæſaris æram ſuam auſpicatos eſſe; Indictionem autem a Septembri, nimirum antecedente æra: nihilominus ipſa ab autumno itidem antecedente tam in eodem Chronico, quam apud Evagrium incipit, & quidem ab Octobri; certe poſt Septembrem. Quod enim a Maio vel æſtate non incipiat ex eo colligimus. Anno Chriſti CCCCLVIII. ut refert Evagrius lib. II. cap. XII. Septembri menſe currebat annus χρηματισμῶ DVI. anno vero Chriſti DXXVII. at idem refert libro IV. capite IX. Aprili, erat in curſu DLXXV. annus ejuſdem æræ. Tum anno Chriſti DXVIII. Julio, labebatur annus χρηματισμῶ DLXVI. ut ſcribit Evagrius lib. IV. cap. I. Si anno Chriſti CCCCLVIII. annus Antiochenus DVI. qui tum fuiſſe dicitur, a Maio, vel Julio cœpiſſet, fuiſſet a Januario in Maium annus DV. Ergo poſt annos LXIX. iniiſſet annus χρηματισμῶ DLXXV. a Maio, vel Julio, & DLXXIV. a Januario ad Maium decurriſſet. Atqui anno Chriſti DXXVII. qui eſt ſexageſimus nonus poſt annum CCCCLVIII. Aprili menſe numeratus eſt DLXXV. æræ Antiochenæ. Hujus ergo primordium non a Maio vel æſtate ſumitur. Idem & ex Alexandrino demonſtratur. Nam ſi anno Chriſti CCCCLIII. Februario ipſo, annus agebatur Antiochenus DI. anno utique quinto poſt illum, id eſt CCCCLVIII. etiam Februario, annus Antiochenus putatus eſt DVI. Quare initium anni quingenteſimi primi non cadit in annum Chriſti CCCCLIII. neque initium anni quingenteſimi ſexti in annum CCCCLVIII. ſed anno proxime antecedente iniit. Jam vero ſi in anno Chriſti CCCCLVII. qui eſt periodi Julianæ 5170. cœpit annus χρηματισμῶ DVI. ſequitur annum primum ejuſdem æræ inchoatum fuiſſe anno periodi Julianæ 4665. * Quod autem non a Septembri, ſed poſt ipſum inierit, ex Evagrio colligitur. Etenim anno Chriſti CCCCLVIII. quo inire debuit Antiochenus DVII. erat in curſu DVI. menſe Septembri. Igitur ab Octobri cœpiſſe videtur: unde & Hyperberetæus Syromacedonicus, & Antiochenus iniit, ut libro primo oſtendimus.

Margin note: Evagrius ab Octobri annos Antiochenos incipit.

Euſebius in Chronico ſententiam noſtram penitus affirmat: annum primum χρηματισμῶ ab anno periodi Julianæ 4665. eſſe repetendum. Nam ad annum Abrahami MDCCCCLXIX. Olymp. CLXXXIII. primum, notat Antiochenos inde ſuam æram auſpicari. Oſtenſum eſt alibi Euſebianam epocham ab autumno cœpiſſe anni periodi Julianæ 2697. Si igitur ad annos 1969. adjungas 2696. efficies 4665. a quo primum annum exordiri dixit æræ Antiochenæ. Item annus primus Olympiadis CLXXXIII. eſt Iphiti DCCXXIX. & quoniam Euſebius annis utitur Syromacedonicis, vel Antiochenis ab autumno, Olympiadicus agon in finem anni ipſius popularis incurrit. Unde primus annus Olympiadum cœpit, ex Euſebiano calculo, ab Octobri anni periodi Julianæ 3937. quare ad methodum annorum Olympiadicorum Euſebii debent addi 3936. ac anni primordium habeatur. Itaque ſi ad annos 729. accedant anni 3936. conficient anni 4665. ut erat propoſitum.

Margin note: Euſebii ſententia.

Idem

* Hæc ad hunc locum ora Codicis ſui ascripſerat *Petavius*: *Evagrius* lib. IV cap. 4. ait Severum fugiſſe Antiochia anno I. Juſtini primi, Septembri menſe, χρηματισμῶ τῆς Ἀντιοχέων 567. Hic eſt annus periodi Julianæ 5231. Chriſti 518. Detractis 4664. reſtant 567. Recte *Evagrius*, nam cap. I. lib. 4. ait anno χρηματισμῶ 566. Panemi 9. id eſt, Julii, Juſtinum purpura veſtitum eſſe. Hic eſt annus 518. quo currebat annus ille χρηματισμῶ 566. cœptus anno 517. Eodem ergo anno cœpit χρηματισμῶ annus 567.

Idem Euſebius ad annum MMCCCXIX. qui eſt Olympiadis CCLXX. tertius, notat annum CCCLI. ſecundum Antiochenos ibi cœpiſſe. Annus hic eſt Chriſti CCCII. quo Diocletiani XIX. iniit ex a. d. III. Kal. Maias. Sed Euſebius ex Octobri antecedente putare cœpit, aut a Paſchate, quod proxime præceſſit. Quamobrem anno XIX. Diocletiani labente, ſi quidem a Paſchate inchoetur, iniit annus Antiochenus CCCLI. Neque vero Euſebianum Chronicon affirmat, perſecutionem illam Diocletianeam, quæ anno ipſius XIX. contigit, anno Antiocheno CCCLI. incidiſſe: ſed hoc ſolum indicat, eodem anno, quo Diocletiani decimus nonus iniit, inchoatum eſſe annum, ſecundum Antiochenos, CCCLI. Sed de anno illo Diocletiani egimus in Animad. & rurſum poſtea diſputabimus.

Ut hanc de Antiochenſis æræ primordio diſſertationem concludam: colligitur initium ejus anno per. Jul. 4465. & Chriſtianam æram annis XLVIII. ac tribus menſibus præceſſit; ante Juliani primi anni Kalendas annis ſolidis tribus, cum totidem menſibus. Unde Julianus annus exorſus eſt labente anno quarto Antiocheno, non tertio, ut Scaliger ſcribit.

cap ccxt At *Nova Chronologia* annum primum Antiochenum eumdem cum Juliano eſſe primo ſtatuit: hoc eſt ante Dionyſianam æram quadrageſimum quintum; ante Natalem vero Chriſti Conſtantinopolitanum, qui vulgarem tribus antevertit annis, ſecundum, & quadrageſimum. Quam Natalium varietatem cauſſam fuiſſe perhibet, quare Antiochenorum æra quadraginta octo annis æram vulgarem anteceſſiſſe credita ſit. Quod enim ad Natalem communem conveniebat, ut eo XLV. annis prior eſſet, Id ad Conſtantinopolitanum perperam accommodatum eſt. Ex quo contigit, ut XLVIII. annis communem æram præceſſerit. Sed ex iis, quæ hoc capite demonſtravimus, cohærere ſententia iſta non poteſt. Neque vero ſatis firma conjectura nititur. Evagrii locus ille profertur, quem ſupra propoſuimus ex lib. II. cap. XII. Ubi præter illa, quæ ad Antiochenorum epocham illam ſtabiliendam attulimus, addit Evagrius terræ motum illum, qui anno ſecundo Leonis, hoc eſt æræ Dionyſianæ CCCCLVIII. contigit, incidiſſe poſt annum trecenteſimum * ſexageſimam ſeptimum a priore, qui Trajano imperatore accidit, anno CLIX. Antiochenſis æræ. Atqui, ut ex Dione Xiphilinus refert, Pedo Conſul, qui Antiochiæ cum Trajano tunc erat, illo terræ motu eſt exſtinctus. Quare Meſſala & Pedone Coſſ. iſtud evenit; qui quidem Coſſ. anno Chriſti CXV. conveniunt. Si igitur e CLIX. annis ſubtrahas plenos annos CXIV. prodibit annus ante vulgarem epocham Chriſti XLV. quo cœpit Antiochenſis æra.

Sed hæc argumentatio minime procedit. Nam Coſſ. Meſſala & Pedo non in annum Chriſti CXV. ſed in CXI. ab Evagrio conferuntur. In Faſtis quidem Siculis, ſive Alexandrino Chronico, quod Onuphrius ſecutus eſt, tertius ante Trajani obitum annus Conſules habet Meſſalam, & Pedonem. Unde cum Trajanus anno Chriſti CXVII. obierit, ut poſtea docebitur, conſequens eſt anno CXV. Conſules illos fuiſſe. Verum Caſſiodori Faſti ſeptimum ante Trajani mortem Conſulum par illud ſtatuunt; ut ad annum Chriſti CXI. congruat. Ejuſmodi Faſtos illos fuiſſe, quos Evagrius adhibuit: atque anno Chriſti CXI. terræ motum illum, & Pedonem Conſulem aſſignaſſe, nullum dubium eſt. Nam a Conſulibus iſtis ad annum ſecundum Leonis, & Indictionem XI. annos putat CCCXLVII. qui ſunt Indictionum cycli LXIX. cum duobus reliquis. His de XI. detractis, relinquitur Indictio IX. anno illi competens, quo Trajano imperante Antiochiam terræ ille motus infeſtam habuit. Sic de annis CCCCLVIII. deductis CCCXLVII. reſiduus eſt annus CXI. poſt Chriſtum, cum Indict. IX. Præterea idem Evagrius annum illum Trajani dicit eſſe CLIX. ab æra Antiochena. Deductis annis CXI. de CLIX. reſtant XLVIII. Ergo totidem annis Antiochenſis epocha Chriſtianam anteceſſit.

* Lege ex Codice Petaviano, *quadrageſimum ſeptimum*.

CAPUT LXV.

De anno, quo C. Cæſar in Senatu eſt occiſus: deque luminarium deliquiis, quæ circa tempus illud acciderunt.

PARRICIDII illius horror non mortalium dumtaxat affecit animos; ſed univerſitatem etiam omnem, elementa ipſa, ac cæleſtia, immortaliaque corpora pervaſit. Etenim crebra per illud tempus, & inuſitata prodigia paſſim exſtiterunt: quæ Virgilius Georg. I. & Ovid. XV. Metam. poetico colore pinxerunt. Inter cetera lurido quodam infectum pallore Solem, Lunam vero ſanguine perfuſam celebrant. De Sole triti ſunt Virgiliani iſti verſus.

Ille etiam exſtincto miſeratus Cæſare Romam;
Cum caput obſcura nitidam ferrugine texit,
Impiaque æternam timuerunt ſæcula noctem.

Quin etiam Joſephus lib. XIV. Orig. cap. XXII. Antonii Triumviri epiſtolam ad Hyrcanum Pontificem deſcribit, datam poſt Philippenſe prælium, ac Bruti, Caſſiique cædem, in qua de conjuratorum ſcelere loquens: δι' ἃ, inquit, καὶ τὸν ἥλιον ἀπεστράφθαι δοκοῦμεν· ὃς καὶ αὐτὸς ἀηδῶς ἐπεῖδε τὸ ἐπὶ Καίσαρι μύσος. *Propter quæ Solem etiam averſum fuiſſe credimus: qui & ipſe patratum in Cæſarem facinus invitus aſpexit.* De Luna ſic Ovidius;

ſparſi lunares ſanguine currus.

Hinc igitur amborum ſiderum defectiones in illud convenire tempus, quo Cæſar interfectus eſt, fuit nonnullorum opinio. Quæ res eruditos Mathematicos exercuit. Ac Julium quidem Cæſarem anno illo cæſum fuiſſe, quo Conſul V. fuit Antonio collega, nec non Dictator V. ex Dionis ſententia, ſupra demonſtravimus. Ex quo & illud patuit, eumdem annum editionis Julianæ ſecundum fuiſſe; hoc eſt quadrageſimum quartum ante Chriſtianam epocham: qui eſt annus Julianæ periodi 4670. Urbis ex Varroniana putatione DCCX. Igitur anno illo, qui proxime anteceſſit eum, quo Cæſar occiſus eſt, id eſt Juliano primo, maxima Lunæ defectio facta eſt Novembris VII. Nam vera luminarium oppoſitio ex Pariſinis tabulis incidit in horam a media nocte 2, 15'. apparenti tempore in Horizonte Romano. Latitudo Lunæ, ſcrup. 2', 52". Fuit ergo digitorum 20½. Cœpit hora 0, 22'. Deſiit hora 4, 8'. Itaque tenuit horas 3, 46'. At Solis defectio nulla penitus neque anno primo Juliano, neque ſecundo contigit. Quamquam Gerardus Mercator affirmet illo ipſo anno factam eſſe, quo Cæſar occiditur Maii XXVIII. Sole in gradu Geminorum tertio conſiſtente: quem annum numerat Urbis DCCVIII. Nabonaſſari DCCVII. cum latitudinis motus eſſet a Boreo termino 268, 22'. hoc eſt Signorum 8, 28, 22'. Unde latitudo Lunæ colligitur ſcrupulorum circiter 8.

Luna defectio anno primo Juliano.

Solis nulla.

Sed hæc Mercatoris ratiocinia falſiſſima ſunt, & ab ipſo conficta. Annus hic erat primus Julianus, periodi Julianæ 4669. quo media conjunctio Romæ contigit Maii XXVIII. hora 9, 23'. Romæ, poſt mediam noctem. Vera ſub horam 1, 3' a meridie. Apparens denique hora 1, 29'. Medius latitudinis motus Signorum 0, 12, 25', 7". tempore mediæ ſyzygiæ. Verus autem tempore apparentis 0, 12, 40', 29". Latitudo vera, ſcrup. 65, 23'. apparens, detracta parallaxi, fit ſcrup. 45', 53". longe major ſumma ſemidiametrorum, quæ eſt 29', 20". Quare nulla potuit eſſe defectio. Non diſſimilis ex Prutenicis calculis ratio colligitur. Quod ſi motus latitudinis, qualem falſo Mercator computat, & auſtralis, non boreus eſſet; parallaxis latitudinis ad auſtralem latitudinem adjuncta majorem ſemidiametrorum ſumma latitudinem apparentem faceret; aut certe puſillo minorem. Ideo vel nullam, vel exiguam Solis particulam Luna perſtringeret.

Nulla igitur anno primo Juliano ſolaris eclipſis in Italia contigit; ſed nec anno ſecundo, quo Cæſar interfectus

Digitized by Google

terſectus eſt; ut ex tabulis deprehendimus. Solis itaque pallor inſitatus, qui ſub necem Cæſaris accidit, citra eclipſin fuit. Quod & Plinius indicat lib. II. cap. XXX. *Fiunt*, inquit, *prodigioſi, & longiores Solis defectus: qualis occiſo Dictatore Cæſare, & Antoniano bello: totius pene anni pallore continuo*. Idem refert in Cæſaris vita Plutarchus. Nec Servii verba aliter interpretanda ſunt, dum ad illum Virgilii locum adnotat; *occiſo Cæſare in Senatu pridie Idus Martias Solis fuiſſe defectum ab hora ſexta uſque ad noctem. Quod quia multis protractum horis, dicit in ſequentibus: æternam timuerunt ſæcula noctem*. Quis enim veram Solis defectionem audiit umquam ſex horas duraſſe? Sed tetram ac luridam Solis faciem illo præſertim, quo Cæſar occiſus eſt, die conſpectam fuiſſe dicit; quod veriſimile eſt: idque Sex. etiam Aurelius Victor memoriæ prodidit. Sic videtur & intelligendus Dio, cum inter prodigia, quæ Romæ conſpecta Senatum adduxerunt, ut ineunte anno, quo Coſſ. fuerunt Hirtius & Panſa, triduo toto conveniret, ut nefaſto etiam die: τοτὲ μὲν (inquit) ὁ ἥλιος ἐλαττοῦσθαι, καὶ ἀποσβέννυσθαι· τοτὲ δὲ ἐν τρισὶ κύκλοις φαντάζεσθαι ἐδόκει. *Solis lumen aliquando minui, extinguique: aliquando in tres circulos partiri videbatur*. Addit unum ex illis circulis ſpicæ inſtar coronæ igneo fulgore micuiſſe. Quod ſub id tempus eveniſſe, quo Octavius ex Apollonia reverſus Romam ingrediebatur, docet Suetonius Auguſto, cap. XCV. Seneca lib. I. Natural. Quæſt. cap. II. Neque aliter ejuſdem Dionis intellexerim verba libro XLVII. ubi ante Philippenſe bellum, hoc eſt anno ab Urbe condita DCCXII. periodi Julianæ 4672. cum oſtenta varia eſſe viſa refert; tum Solis orbem minui viſum; ac ſubinde creſcere. Nam illo ipſo anno Sol non defecit: tametſi eclipticæ latitudo bis fuerit; Martii XXVII. vel XXVIII. ineunte: & Septembris XXI. Sed prior ſyzygia media fere nocte contigit. Poſterior una amplius hora ortum Solis anteceſſit.

Dio lib. XLV.

C. CXLV. Atenim vir doctus, qui *Novam, ac veram Chronologiam*, &c. edidit, ex illa Solis eclipſi, quæ poſt Julii necem Romæ commiſſa eſt Hirtio, & Panſa Coſſ. argumentatur annis quinque fere tardius Cæſaris obitum, &, quæ inde conſequuntur, reliqua eſſe collocanda. Quippe Solis inſignem defectionem animadvertit in annum illum incurrere, qui eſt triceſimus octavus ante Chriſtianam æram: hoc eſt periodi Julianæ 4676. quo fuit annus Urbis Varronianus DCCXVI. Sol enim Januarii XIV. defecit, digitis fere 10. novilunium verum Pariſinæ tabulæ reddunt hora 8, 51'. Romæ: apparens autem horæ 7', 53''. poſt ortum Solis ſemihora circiter; Sole in Capricorni gradu 21, 45'. verſante. (Male *in nova, utraque Chronologia* ſcriptum eſt *in Aquarii* gradu 22. pro *Capricorni*.) Cœpit deficere ſemihora circiter antequam oriretur: ac duabus horis defecit. Verum negandum eſt omnino Solis eclipſin a Dione ceteriſque deſignari; qui Solem per illa tempora pallore ſuffuſum, vel imminutum memoriæ prodiderunt. Neque vero Julii Cæſaris nex tam longe ſummoveri poteſt, ſalva hiſtoriæ fide.

Eſt & alterum argumentum, quo vir eruditus vulgarem Chronologiam oppugnat. Siquidem ea nocte, quæ ſuprema Cæſari fuit, *cum valvæ cubilis clauſæ eſſent, ſua ſponte apertas eſſe*, ſcribit Julius Obſequens; *ita ut Lunæ fulgore Calpurnia Cæſaris uxor excitaretur*. Eadem fere Plutarchus in Cæſare ſcribit. Hoc vero anno, inquit, Juliano II. id eſt XLIV. ante æram Chriſti minime contigit Idibus Martiis. Sed anno ante Chriſtum XXXIX. Atqui anno illo, quo Cæſar occiſus eſt, pridie Eidus Martias Luna XXVI. fuit; ejuſque ab Sole diſtantia Signorum 10, 3, 10' Tum Luna tribus horis & quadrante circiter ante Solis ortum lucet. Quare ſub noctis exitum ſereno cælo Luna fulgere potuit.

Poſtremo anni Monarchiæ Julii Cæſaris variæ computari ſolent. Quidam enim tres annos præciſo numero imputant; ut Auſonius: alii quattuor, cum menſibus aliquot; ut Eutropius: alii quinque. Hi omnes videlicet diverſa illius imperii primordia ſumpſerunt. Omnium optime, qui a Pompeii morte, vel Pharſalico prælio Monarchiam auſpicati, tres ſolidos cum menſibus aliquot imputarunt. Neque tamen propterea conſequens eſt, quod vir eruditus aſſerit, anno ante Chriſtum XLIII. eamdem illam Julii Monarchiam iniiſſe. Hoc ille inter cetera *Novæ Chronologiæ* paradoxa pluribus in locis inculcat. Cum enim quinquennio vulgares faſtos redundare ſibi perſuadeat; quem nos annum ante communem epocham Chriſti numeramus, exempli cauſa, quadrageſimum octavum; hunc ipſe tertium dumtaxat, & quadrageſimum putat. Annus, quo Pompeium Cæſar in Pharſalicis campis acie vicit, eſt Varronianus DCCVI. periodi Julianæ 4666. & quadrageſimus octavus ante æram Chriſti Dionyſianam. Nova Chronologia quadrageſimum tertium eſſe jubet: ab eoque Julii Cæſaris Monarchiam auſpicatur. Ex quo ſequitur anno ante Chriſtum triceſimo nono, Eidibus Martiis occiſum eſſe Cæſarem; id quod paullo ante retulimus, ac refellimus. Ut autem ſuperiora illa duo, quæ a nobis diſcuſſa ſunt, argumenta ad annum necis Julianæ proprie pertinent; ſic tertium reſtat, quo annus primus Monarchiæ Cæſaris præcipue contra commune Chronologorum omnium decretum ſtabiliri videtur in anno illo, qui XLIII. eſt ante Chriſtum, quo Pharſalica pugna commiſſa eſt. Id autem ex Suetonii, ſive potius Auſonii auctoritate petitur.

Suetonius ex Auſonii fide Julio Cæſari tres annos tribuit: Auguſto LVI. Tiberio XXIII. Caio III. Claudio XIII. Neroni totidem. Qui collecti annos Monarchiæ ab Julio Cæſare ad Neronis obitum efficiunt CXI. Conſtat autem Neronem anno Chriſti LXVIII. obiiſſe. Subtractis annis LXVIII. de CXI. reſtant XLIII. Igitur totidem annis epocham Chriſti primus Monarchiæ Cæſaris annus anteceſſit. Primum argumentum cap. CLXXXIX.

Verum nemo non videt ab Auſonio verſuum neceſſitate conſtricto ſolos annos integros, excurrentibus menſibus neglectis, comprehenſos fuiſſe. Nam in hiſtoria ipſa Suetonii ad annos ſolidos menſes aliquot accedunt; qui collecti annos quinque conficiunt. Julius Cæſar, exempli gratia, ſuper tres annos, ſex imperavit menſibus. Auguſtus, ſi ab anno altero ab nece Julii, ſive Juliano tertio, imperii annos computes; id eſt ab ejus Conſulatu primo, vel Triumviratu; annos imperavit LVI. circiter. Sed a nece Julii ſeſquiannus circiter intercedit; ſiunt anni duo. Tiberius menſes ſeptem: Caius decem cum diebus octo: Claudius octo menſes, dies XX. Nero denique menſes octo, ſupra annos, qui ab Auſonio tribuuntur, imperarunt. Ex his trieonium fere conficitur. Ita quinque anni complentur; & ex annis CXVI. qui ab initio Julii ad Neronis obitum cenſentur, ſi annos LXVIII. ſubtrahas, exiſtent anni XLVIII. a Julio ad æram Chriſtianam. Neque aliter Auctor libri de Claris Orator; qui Caio Caligulæ annos quattuor; Claudio & Neroni ſingulis XIV. tribuit: Auguſti vero LVI. annos a Conſulatu ejuſdem: id eſt ab anno III. Juliano deducit.

Quod autem *Nova Chronologia* præciſam illam Auſonii ſummam e Suetonii ſincerioribus codicibus hauſtam fuiſſe diſputat; vulgatos autem Suetonii hac in parte depravatos eſſe, credibile non eſt. Nam, ut cetera taceam, quis illud exiſtimet, ita quemlibet Imperatorum annos vertentes, & integros ad punctum impleſſe, nihil ut reliquiarum ſuperfuerit? Ego id certe non puto. Solent enim Hiſtorici, ac multo magis Poetæ, excurrentes ſupra ſummam dies, menſeſve præterire. Quo pertinet Theophili lib. III. ad Autolycum prudens animadverſio: cum de annorum ab orbe condito ſumma diſputat. Negat enim accuratam illorum rationem, & præciſam iniri poſſe: διὰ τὸ μὴ ἀναγεγράφθαι ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τοὺς ὑπερτρέχοντας μῆνας, καὶ ἡμέρας. *Quod excurrentes menſes, dieſve in ſacris litteris omittantur*. Quod nos ipſi ſimili in re lib. IX. capite VI. notavimus.

CAPUT LXVI.

De Auguſti primordio. Explicantur varia Scriptorum loca: in primis Horatii, Feſti, Ruſi, &c.

IMPERIUM Auguſti duplici ab initio maxime conſurgit. Nam aut ab anno ipſo, quo Julius occiſus eſt; aut a ſequente proficiſcitur. Tertium indicat Dio initio lib. LI. dum a Septembris die ſecundo, quo navali ad Actium victoria potitus eſt, Monarchiæ illius annos procedere ſcribit: ὡς τὰ ἔτη τῆς μοναρχίας αὐτοῦ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀκριβοῦσθαι. *Adeo ut numerus annorum Monarchiæ ipſius, ſi accurate ratiocinemur*,

mur, ab illa die ſit inchoandus. Anno ipſo, quo Julius Cæſar interfectus eſt, nullum Magiſtratum obtinuit, ſed privata auctoritate veteranorum copias contraxit, & quodammodo pro Imperatore ſe geſſit. Hic erat annus Urbis Varronianus DCCX. Julianus ſecundus. Anno ſequente, Coſſ. Hirtio, & Panſa, Octavianus x. Kal. Octobres Conſulatum iniit cum Q. Pedio. Eodem anno, v. Kal. Decembres Triumviratum ſuſcepit cum Antonio, & Lepido. Igitur imperium Auguſti ab utrovis anno capitur. Joſephus lib. XX. Orig. cap. III. & lib. II. de Excidio, cap. XIII. annos Auguſti numerat LVII. menſes VI. dies II. Mortuus eſt XIV. Kal. Sept. anni ab U. C. DCCLXVII. per. Jul. 4727. Juliano LIX. æræ vulgaris XIV. ut poſtea demonſtrabitur. A poſtridie Eidus Martias anni Jul. II. ad XIV. Kalendas Septemb. anni Juliani LIX. anni ſunt præciſe LVII. menſes v. dies IV. Uno ergo menſe ante Julii necem Joſephus initium illius antevertit. Auctor libri de Claris Oratoribus annos LVI. præciſe numerat: quos quidem a primo illius Conſulatu, id eſt anno III. Juliano, quo Coſſ. fuere Hirtius & Panſa, vel a Triumviratu deducit. Neque enim aſſentior erudito viro, qui annos LVIII. legendum illic aſſerit, eorumque principium a nece Julii Cæſaris auſpicatur. Nihil apertius eſt, quam ab eo fere tempore, quo Cicero mortuus eſt. (id autem VII. Eid. Decemb. contigiſſe refert.) ſummæ illius, quam ibidem colligit, caput inſtitui. Quippe poſt enumeratos Imperatorum aliquot annos, ad ſextum uſque Veſpaſiani, ſummam ita ſubdocit: *C. & XX. anni ab interitu Ciceronis in hunc diem colliguntur, unius hominis ætas*. Veſpaſiani primus annus iniit a Kal. Julii anni Chriſti LXIX. uti poſtea demonſtrabitur; qui eſt Julianus CXIV. Ergo ſextus inchoatur anno Chriſti LXXIV. Juliano CXIX. ac ſequente deſiit. Si ergo de anno Juliano CXX. deduxeris duos, reliqui ſunt CXVIII. ab eo, quo Cicero mortuus eſt. Sed rotundo numero uſus auctor ille centum & viginti numeravit. Eadem ratione Tacitus lib. I. Hiſtor. prius ævum Populi Rom. ab U. C. ad Actiacum prælium DCCXX. annorum facit, cum revera ſint DCCXXII. completi ſecundum Capitolinos Faſtos. Chryſeros M. Aurelii Veri libertus, & Nomenclator apud Theophilum lib. III. ad Autolycum, Julio Cæſari annos tres, menſes IV. & dies VI. aſſignat: Auguſto annos LVI. menſes IV. cum uno die. Auctoris illius appellatio in editis valde depravata legitur. Ei γὰρ τις βούλεται μαθεῖν (verba ſunt Theophili) ἐκ τῶν ἀναγραφῶν Χρύσου, ὃν ἀνέγραψε Χρύσερος. ὃν ὁ μὲν Κρυστορ, ἀπελεύθερος Μαυρηλίου Οὐήρου. Scribe Χρύσερος ὁ Νομενκλάτωρ, & Μ. Αὐρηλίου Οὐήρου.

Euſebius in Chronico annos Auguſto tribuit LVI. menſes VI. Epiphanius annos LVI. Clemens Alexand. I. Stromateo annos XLIII. nempe ab Antonio victo: & paullo poſt eu alia computatione annos XLVI. menſes IV. cum uno die. Sed ſcribendum videtur, ἔτη νϛ', id eſt LVI. Suetonius Auguſto, capite VIII. utramque illam imperii partem ita digerit. *Atque ab eo tempore* (quo mortuo Julio hereditatem adiit) *exercitibus comparatis, primum cum M. Antonio, Marcoque Lepido; dein tantum cum Antonio per duodecim fere annos; noviſſime per quatuor & XL. ſolus Rempub. tenuit*. Hoc modo conſiciuns anni LVI. Proinde non ab anno Julianæ necis,

C. cxciii. ut *Novæ Chronologiæ* Scriptor exiſtimat; ſed a ſequenti initium arceſſitur. Victus eſt ad Actium Antonius anno U. C. DCCXXIII. qui eſt Julianus XV. Demptis inde tribus, reliqui ſunt XII. ab exitu anni Juliani III. ſive initio quarti, ad XV. Additis deinde XLIV. conſurgit annus LIX. Julianus, quo Auguſtus obiit. Hæc procul dubio mens Tranquilli fuit: non ea quam vir doctus affingit: qui duodenos annos priores biennio, quod a nece Julii ad Triumviratum interceſſit, & Triumviratus decennio definit, id eſt ab anno U. C. Capitolino DCCIX. ad DCCXX. Exinde XLIV. annos reliquos ab anno DCCXXI. ſolum Imperaſſe putat; donec biennio ante obitum ſuum Tiberium fecit imperii conſor-

C. cxciv. tem. Quod argumento iſto colligit. Nam alioqui duodecim anni a Suetonio a primo Conſulatu Auguſti ad victum Antonium putati deficerent; quadraginta vero quattuor inde numerati uno redundarent. Neque enim Actiaca victoria terminus poteſt eſſe duodecim illorum; cum Antonius minime victoria iſta profligatus ſit; ſed anno demum ſequente, poſt quem anni XLIII. dumtaxat ad Auguſti mortem fluxerunt. Verum quod ad Suetonium pertinet, qui totum Auguſti imperii tempus in duo intervalla partitus eſt, evidens eſt ab eo alterum Actiaca victoria, alterum Auguſti morte concludi. Quamvis enim ad annum inſequentem uſque vixerit Antonius; navalis tamen ille conflictus velut decretorius fuit; ſecundum quem Romanus orbis omnis in Auguſti poteſtatem redigi cœpit. Porro Suetonii interpres optimus eſt Eutropius: qui lib. VII. duodecim priores annos poſt eum, quo Conſul fuerat Auguſtus, numerat: ſecundum quos Rempublicam ſolum per XLIV. annos tenuiſſe ſcribit. *ante enim duodecim annis cum Antonio, & Lepido tenuerat. Ita ab initio principatus ejus uſque ad finem LVI. anni fuerunt*. Sed & Dio lib. LVI. Μοναρχήσας δὲ ἀφ' οὗ ἐν Ἀκτίῳ ἐνίκησε, τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα ἔτη δέκα τριῶν ἡμερῶν δέοντα. *Solus ſummum imperium geſſit a victoria apud Actium annos XLIV. minus diebus XIII.*

Quamquam pleroſque Scriptores ſcio, qui Auguſti imperium ejuſdem Monarchia circumſcribunt; ab Antonii & Cleopatræ nece: ſive ab eo tempore, quo, ut cecinit Horatius,

Portas Alexandrea ſupplex Ode XIV.
Et vacuam patefecit aulam, lib. IV.

primordia duxiſſe. Atque illi fere ſunt, qui Ægyptiorum regum tempora, hoc eſt Græcorum ab Alexandro principum in Ægypto ſucceſſionem cum Romanis Imperatoribus pertexunt: uti Ptolemæus in Canone regum; Clemens Alexandrinus I. Strom. & ante hos Philo lib. de Legat. ad Caium: ubi Auguſtum ſcribit per annos tres & quadraginta Ægyptum tenuiſſe. Merito illi quidem a morte Cleopatræ annos Auguſti numerant. quemadmodum Cyri annos novem dumtaxat in Babyloniorum regum Catalogo putari cernimus: Alexandri octo. Nam quod Tacitus initio lib. I. Hiſt. prioris ævi populi Nova
Romani geſta anno ab U. C. DCCXX. terminare vide- Chron.
tur, qui eſt duodecimus a morte Julii, nihil ad cauſ- c. cxcv
ſam pertinet. Ut enim paullo ante diximus, rotundo numero uſus eſt Tacitus. Quippe ab Urbis initio ad Actiacam pugnam anni ſunt ſolidi, & completi DCCXXI. ſecundum Faſtos Capitolinos.

Feſtus Rufus imperium Auguſti, adeoque Romanorum Imperatorum exordium ab anno altero, quam Julius occiſus eſt, deducit; ſive a Conſulatu, vel Triumviratu Octaviani. Nam ad Valentinianum Auguſtum, qui anno Chriſti CCCLXIV. ortus eſt, ita ſcribit: *Ab Urbe condita in ortum perennitatis veſtræ, quo proſperius imperium Romanorum ſortitus es, anni numerantur ſic. Sub regibus* CCXLIII. *Sub Conſulibus* CCCCLXVII. *ſub Imperatoribus* CCCCVII. Deinde: *Conſules fuerunt a Junio Bruto, & Poplicola in Panſam & Hirtium per annos* CCCCLXVII. *Imperatores ab Octaviano Cæſare Auguſto uſque in Jovianum per annos* CCCCVII. *Sub Imperatoribus per annos* CCCCVII. Jovianus obiit anno Chriſti CCCLXIV. qui eſt Julianæ periodi 5077. de quo deductis 710. reſtant 407. ab anno quarto Juliano ineunte ſecundum Capitolinas tabulas ad Valentiniani primum. Neque vero

mea judicio recte in *Nova Chronologia* Rufus caſtiga- C. cxci.
tur: quod & Julii Cæſaris Monarchiam prætermiſit; & Auguſti imperium a ſecundo Conſulatu ſit exorſus. Iſtum enim alterum merito fecit, ut Romanos Imperatores, ſive μοναρχίαν Romanam non ab Julio, ſed ab Auguſto repeteret; quod & illo vivente quædam libertatis, reique publicæ ſpecies adhuc exiſteret: & eo mortuo, brevi ſaltem tempore in integrum eſt reſtituta. Quod ſi Dictaturæ perpetuæ nomine inter Romanos Imperatores numerandus eſt Caius Cæſar: eodem profecto jure Cornelius Sulla principem ſibi locum inter illos aſſumet. Sed quoniam primus ex Cæſarum ſtirpe ſic Imperatoris, ac Principis, & Monarchæ partes uſurpavit Auguſtus; nullo ut deinceps vel breviſſimo ſtatu libertatis interruptas propagarit ad poſteros; ideo primus Imperatorum a Rufo, aliiſque ſtatuitur. Alterum, ut a Triumviratu, alterove ab nece Cæſaris anno imperium auſpicaretur, id Rufo perſuaſit, quod ab illo primum tempore merum eſt imperium, nec jam civile conſecutus. Neque tamen reprehendendi ſunt, qui ab ipſa Julii nece Octaviani imperium arceſſunt; quod inter alios Horatium feciſſe Annales Eccleſiaſtici docent Ode illa, cujus paullo ante meminimus.

Nam

Nam tibi quo die
Portus Alexandrea ſupplex,
Et vacuam patefecit aulam.
Fortuna luſtro proſpera tertio
Belli ſecundos reddidit exitus:
Laudemque, & optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.

Tertio luſtro, id eſt anno XV. poſt Julii necem, Alexandriam in Auguſti poteſtatem veniſſe Annales interpretantur: nec non Scaliger lib. V. de Emend. cap. de primo Thoth Auguſtorum. Sed longe aliter Interpretes antiqui, Porphyrio, & vetus Scholiaſtes a Cruquio editus. Ita enim Horatium explicant, ut eodem die quo Alexandria potitus eſt Auguſtus, barbaros, id eſt Rhætos Vindelicos a Druſo & Tiberio ſuperatos anno poſtea quintodecimo velit. Porphyrionis verba: *Ita evenit, ut poſt annos quindecim Druſus ea die Rhætos Vindelicos vinceret, qua die Auguſtus Alexandriam vicerat.* Et ſane Dio lib. LV. refert M. Druſo Libone, & L. Calpurnio Pilone Coſſ. anno ab U.C. Varroniano DCCXXXIX. Druſum & Tiberium Rhætos viciſſe, penituſque Romanæ ditioni ſubjeciſſe. qui annus decimus quintus eſt poſt DCCXXIV. quo Antonio & Cleopatra mortuis Alexandria & Ægypto potitus eſt Auguſtus. Nec aliter Euſebius in Chronico. Corrigendus igitur Helenius Acro, qui poſt annos duodecim, quam occupata erat Alexandria, Vindelicos a Druſo ſuperatos adnotat; quaſi luſtrum quattuor annis definitum ſit. Scripſerat fortaſſe XV. pro XII. At Lambinus multo magis aberrat, qui Horatium ſic interpretatur; quaſi anno poſt initium belli Mutinenſis tertio decimo Alexandria ſubacta, bellorum omnium felicem exitum Auguſtus habuerit. Videtur & ipſe luſtrum pro quadriennio vertente ſumpſiſſe; aut certe tertium luſtrum nondum abſolutum, hoc eſt ejus annum tertium, apud Horatium accepiſſe. Sed neutrum procedit.

Scaliger pag. 476.

Lambini error.

Ceterum natalis Auguſti contigit IX. Kal. Octob. Cicerone & Antonio Coſſ. Sed ob luxatum, ac depravatum menſium ſtatum, Septembris Pompilianus in Junio, Juliove circiter inibat anni Juliani. Multa de hoc argumento, deque Suetonii hallucinatione diſputantur a Scaligero hoc in capite, quæ nobis probantur. Illud unum argumentum leve eſſe ducimus, quo natum eſſe nocte probat Auguſtum: quia Germanicus ita de illo cecinit: *Maternis intulit aſtris.* Ad quæ Scaliger: *Capricorni*, inquit, *quatenus eſt ſidus, mater nox eſt. Ergo Capricornus maternis intulit aſtris, id eſt nocturnis.* Affectata, & arguta nimis interpretatio. Materna quippe vocantur aſtra, quod Cæſar a Dea Venere ſtirpem traxerit.

CAPUT LXVII.

De initio Herodis magni.

DUPLEX Herodis initium omnibus a Chronologis aſſeritur: alterum anno Juliano ſexto, quando rex a Senatu declaratus eſt, Calvino, & Aſinio Coſſ. alterum anno Juliano nono, quando Hieroſolyma capta ſunt, & Antigonus occiſus ab Herode, & Soſio. Quoniam autem ad verum Chriſti Natalem inveſtigandum, & ad Evangelicam illuſtrandam hiſtoriam, Herodis epocha plurimum confert, μᾶλλον δὲ τῶν, omni nobis ratione patefacienda eſt, & ab obſcuritate vindicanda. Ad id nobis facem præfert Joſephi præſtantiſſimi Scriptoris hiſtoria; qui unius Herodis initia, reſque geſtas fideliſſime perſcripſit. Hujus itaque veſtigia perſecuti, quæ ſparſim ab illo de Herodis primordiis mandata ſunt litteris, compendio colligemus.

Herodis hiſtoria.

Herodes patre natus eſt Antipa, ſive Antipatro Idumæo, qui Hyrcani Pontificis adverſus Ariſtobulum partes ſecutus ſtrenuam illi navavit operam. Hic e Cypro Arabiſſa quattuor filios ſuſcepit, Phaſaelum, Herodem, Joſephum, Pheroram; filiam unam, Salomen. Teſtatur hoc Joſephus lib. XIV. cap. XII. ſcribitque liberos ſuos Antipatrum, cum adverſus Ariſtobulum bellum gereret, in Arabia reliquiſſe. De Hyrcani, & Ariſtobuli plus quam civilibus odiis, ac bellis diximus ſupra, cum de Pontificibus Hebræis ageremus. Ariſtobulus a Pompeio una cum urbe captus eſt anno Urbis conditæ DCXCI. Cicerone, & Antonio Coſſ. Reſtituto igitur Hyrcano, cum, Pompeio ſuperato, C. Cæſar Alexandrino bello diſtineretur, Antipater ab Hyrcano miſſus cum tribus Judæorum milibus ei ſuppetias tulit. Quamquam Strabo Hyrcanum ipſum adfuiſſe ſcribit; auctor Joſephus cap. XIV. & XV. Tum vero Cæſar Antipatri fidem, & animum expertus, Procuratorem ipſum Judææ conſtituit; ac murorum Hieroſolymitanorum, qui a Pompeio disjecti fuerant, inſtaurandorum poteſtatem fecit. quod contigit anno ab U. C. DCCVII. Per idem tempus Antipater Phaſaelum filiorum natu maximum Hieroſolymorum, ac vicinæ regionis ducem conſtituit: Herodi, qui ſecundo natus erat, Galilæam permiſit: *νέῳ παντάπασιν ὄντι. τὸ γὰρ αὐτῷ ἐγεγόνει μόνα ἔτη. cum juvenis eſſet admodum. Nam XV. non amplius annos habebat.* Quomodo quindecim annos natus erat Herodes anno circiter Urbis DCCVII. ſi ſeptuagenarius propemodum obiit, anno, ut poſtea docebitur, Urbis quinquageſimo ſupra ſeptingenteſimum, Juliano quadrageſimo ſecundo? Deinde quæ eodem capite ab Herode geſta narrantur, non puberem illum, ſed adoleſcentem, aut juvenem fuiſſe ſatis nos docent. Quare pro ιε', id eſt XV. viri docti κε', id eſt XXV. legunt. Sed non puto Joſephum annorum XXV. juvenem *νέον παντάπασιν* appellaturum fuiſſe. Eſt enim hæc ætas ad res gerendas idonea; fruſtraque immaturam illam videri voluiſſet. Quare vix eſt ut ab hallucinatione purgari poſſit Joſephus. Nam ſine dubio quindecim annorum, vel paullo plurium tunc Herodem fuiſſe ſcripſit, non viginti quinque. quod nos in Animadverſionibus aliorum auctoritate ducti verum putabamus: nunc ſententiam mutamus; & erraſſe Joſephum veriſimilius arbitramur. Etenim revera quinque & viginti circiter natus erat annos; at Joſephus longe inferiorem ætate per imprudentiam fecit.

Joſephus hallucinatus.

Poſt hæc Sex. Cæſar Herodem Cœleſyriæ præficit, quod eodem anno ab U.C. DCCVII. contigit; quo & Sextus Cæſar legionibus Syriæ a Julio Cæſare præpoſitus eſt, ut Hirtius refert Comment. de bello Alexandrino. Capite deinde decimo nono Joſephus exponit, quemadmodum poſt necem Cæſaris a Caſſio, & Bruto *στρατηγὸς* Cœles Syriæ ſit factus, cum ſpe regiæ dignitatis obtinendæ, quod congruit anno Urbis DCCXII. Juliano IV. Poſt Philippenſem pugnam, Antonius magnis ab Herode muneribus conciliatus, Tetrarcham ipſum cum fratre Phaſaelo facit. Joſephus cap. XXIII. Contigit hoc anno Urbis DCCXIII. Juliano V.

Antigonus deinde Ariſtobuli F. excluſus regno, Parthorum regem Pacorum mille talentorum pactione contra Hyrcanum & Antipatri filios Herodem, ac Phaſaelum excivit in Judæam: qui captis ambobus, Antigonum in regnum reſtituunt. Deſperatis rebus Herodes Romam ad Antonium confugit; cujus ope regnum Judææ a Senatu præter ſpem obtinuit, Domitio Calvino II. & C. Aſinio Pollione Coſſ. Olympiade CLXXXIV. Joſephus cap. XXVI. Hoc primum regni Herodis initium eſt, anno U. C. DCCXIV. Juliano VI. quo deſiit Olympiadis CLXXXIV. annus quartus, & primus iniit Olympiadis CLXXXV. Quamquam melius ſcripſiſſet Olympiade CLXXXV. niſi ita fortaſſe ipſe ſcripſerit. Secundum hæc, in Judæam reverſus Herodes cum Antigono biennio amplius bellum geſſit; donec adjuvante Soſio, captis Hieroſolymis, Antigonus e medio ſublatus eſt, Coſſ. M. Agrippa, & Canidio Gallo, Olympiade CLXXXIII. qui eſt annus Urbis DCCXVII. Julianus IX. quo deſiit tertius Olympiadis, & quartus iniit, periodi Julianæ 4677. anno Sabbatico. Joſephus cap. ultimo lib. XIV. Ex quo Dionis error convincitur, qui Claudio, & Norbano Coſſ. capta eſſe Hieroſolyma ſcribit, anno Juliano VIII. Sed anni Sabbatici character Joſepho favet. Ab utroque regni principio anni Herodis varie computantur; de quo paullo poſt in ejus obitu.

CAPUT

CAPUT LXVIII.

Scaligeri in capite de Herodis initio errata caſtigantur.

IN utraque Herodis epocha Joſephum ſecutus Scaliger, rectam inſiſtit viam. Quæ autem ex ingenio ſuo ad ea, quæ ab aliis tradita erant, adjecit, in iis vel erroris manifeſti, vel ἀλόγου, & ἀνεπιστήμονος conjecturæ convincitur. Hoc in genere primum occurrit, quod initio capitis hujus aſſerit, tertium menſem, quo Joſephus capta refert Hieroſolyma, eſſe Tamuz, qui eſt quartus a Niſa: verum primum menſem Iiar fuiſſe ab Haſamonæorum tempore ſuſpicatur. Hoc autem temere facit. Nam ratio nulla nos cogit, uti in Tamuz XVII. die potius, quam in Sivvan, qui revera tertius menſis eſt, Hieroſolyma ab Herode capta dicamus. Siquidem & in Kalendario Judaico, Sivvan XXIII. dies jejunio conſecrata legitur. Unde vel hoc, vel alio, qui in Kalendario non exſtat, jejunio, feſtoque die, captam urbem eſſe veriſimilius eſt, quam in Tamuz. Vide quæ lib. II. cap. XXVI. de Judæorum Alexandrea periodo ſunt dicta; tum hoc ipſo libro, cum de Simone Pontifice Judæorum egimus, ludicram illam eſſe Scaligeri opinionem de Iiar primo menſe ſignificavimus.

pag. 422. Turbat deinde Scaliger, tum exemplum quoddam retractans e Joſepho petitum, quod lib. II. diſcuſſerat, ibidem ſe erraſſe confitetur. *At libro ſecundo* (inquit) *quærebamus quod non erat, & plane cum Joſepho hallucinati ſumus, & præterea eſt ἀνωμαλία in cyclo Solis. Corrigatur igitur & noſter, & Dionis, & Joſephi error.*

pag. 104. Age vero videamus quis error ille ſit libro ſecundo commiſſus. Locus eſt capite de periodo Judæorum Alexandrea; ubi ad periclitandam periodum Alexandream exemplum attulit Hieroſolymorum a Pompeio captorum, quod Joſephus Agrippa, & Caninio Gallo Coſſ. accidiſſe refert, ἐν τῇ νηστείᾳ. Hic eſt annus periodi Julianæ 4651. in quo Joſephum redarguit, quod ab hac obſidione, & ἁλώσει, alteram, qua a Soſio expugnata ſunt Hieroſolyma; contigiſſe dicat poſt annos XXVII. cum XXVI. tantum interceſſerint. Rurſus priorem illam Tamuz XVII. die accidiſſe vult feria VII. ut voluit Dio. Nam Tiſri XXVI. Septembris incidit; feria V. cyclo Solis II. quæ feria cum charactere Tamuz conjuncta dat feriam V. Ergo XVII. fuit Sabbatum. Hæc libro ſecundo Scaliger; in quibus cum erraſſe ſe dicat, tamen hoc ipſo capite, ubi errorem deprecatur, nihil aliud ſtatuit, quam quod libro ſecundo docuerat. Priorem enim ἅλωσιν Pompeii tempore, Tamuz itidem XVII. eveniſſe ſcribit, Sabbato, cum neomenia Tiſri conveniſſet XXV. Septembris feria V. anno periodi Julianæ 4651. anno communi ordinario. Cum igitur ex Joſepho, & Dione idem libro ſecundo colligat, quod hic amplectitur, quid eſt, quod ſe cum Joſepho hallucinatum illic eſſe dicit? Nam & Sabbatum fuiſſe utrobique cum Dione cenſet; neque quod Joſephus viginti ſeptem annos putet, pro viginti ſex; error eſt ejuſmodi, qui hallucinationis anſam Scaligero dederit; cum eumdem ipſum illic errorem caſtigaverit. Deinde, cur in cyclo Solis errorem ſuum accuſat? Neque enim aliter hoc capite, quam in ſecundo libro definit: nimirum litteram Domin. fuiſſe D, cyclo Solis III. anno periodi Julianæ 4651. Ait enim Tiſri neomeniam cyclo Solis II. hoc anno 4650. feria V. contigiſſe, littera E. proinde Septembris XXV. (quamquam illic Septembris XXVI. perperam ſcripſit.) Itaque Tamuz neomenia, quæ dies eſt CCLXVII. a neomenia Tiſri incurrit in Junii XVIII. feria V. decima vero ſeptima Tamuz, in Julii IV. feria VII. Quibus conſentanea ſunt, quæ hoc in capite lib. V. diſputat; niſi quod nova hallucinatione Tiſri anni Judaici, cujus Tamuz Junii XVIII. cœpit anni 4651. eodem hoc anno Juliano iniiſſe ſcribit; quod falſum eſt. Nam anno antecedente cœpit cyclo II. Solis, Tamuz autem cyclo III. Verum totus hic ἀκαίρως characteriſmus utroque in libro deſcriptus commentitius eſt. Nam neque Tamuz menſe prius a Pompeio capta Urbs eſt, neque poſtea ab Herode & Soſio; ſed tertio menſe, id eſt Sivvan, τῇ νηστείας ἡμέρᾳ, jejunii alicujus feſti tempore. Dio lib. XXXVI. refert Sabbato captam Urbem a Pompeio, & eodem die poſtmodum a Soſio, Claudio & Norbano Coſſ. Sed in Conſulatu error eſt, & forſitan in prioris ſaltem anni charactere. Neque enim Sabbati Joſephus meminit. Niſi forte jejunium aliquod in Sabbatum incurrit, quod in recentiore Kalendario non exſtat. Nam, quod unum ad id tempus convenire poſſet, vigeſimi tertii Sivvan jejunium, in Sabbatum conferre Lunæ ratiocinia non permittunt, niſi triduo, vel quatriduo fere Judaicas neomenias a mediis ſyzygiis aberraſſe velimus. Tiſri Judaicum anni 3698. hodierni computi iniit feria 4, 3, 1002. Septembris XXIV. Sivvan autem Maii XIX. feria 2, 9, 866. Ergo XXIII. dies feria tertia. At anno periodi Julianæ 4676. cyclo Solis XXVIII. littera A, Lunæ II. cœpit annus Judaicus 3724. cujus Tiſri character 5, 11, 675. Septembris VII. Si, ut videtur, embolimæus annus iſte fuerit, character Sivvan erit feria 5, 6, 252. Maii XIX. cyclo Solis I. littera GF. anno periodi Julianæ 4677. unde XXIII. Sivvan feria VI. Sed quoniam Judæi per illa tempora ἀπὸ τῆς φάσεως neomenias ſuas auſpicati feruntur, merito & neomenia Sivvan feria VI. & XXIII. dies ejus feria ſeptima congruere potuit. Ita verum erit, quod Dio memoriæ prodidit, Urbem a Soſio captam eſſe Sabbato. Nec enim Scaligerum moror, qui poſteriorem hanc ἅλωσιν menſe Tamuz includit, ejuſque XVIII. feria III. ex falſa periodo Judaica, quam Alexandream appellat. Sic igitur recte omnia conſtabunt; neque ad Joſephum, vel Dionem, ſed ad Scaligerum ipſum reprehenſio illa pertinebit. Poſtremo inſignis iſte annus eſt ſecundi Herodis initii, charactere Chronologico, quem Joſephus demonſtrat. Sabbaticum enim annum fuiſſe memorat. Nam lib. XIV. cap. XXVIII. ſcribit Hieroſolymitanos ab Herode & Soſio obſidione preſſos fame laboraſſe: ἦν γὰρ ἑβδοματικὸν ἐνιαυτὸν συνέβη κατ' αὐτὸν εἶναι. *Sabbaticus enim annus commodum in id tempus inciderat.* Igitur æſtas illa fuit, qua finita, Sabbaticus annus deſiit. Demonſtratum eſt lib. IX. cap. XXVI. initium anni Sabbatici, quo de agimus, iniiſſe ab autumno anni periodi Julianæ 4676. quod & vulgaris Judæorum annorum methodus oſtendit: cujus hæc regula eſt, ut diviſis per ſeptem Judaicis annis, ſi nihil ſuperſit, ultimus annus ſit Sabbaticus. Deductis ergo 952. de annis Julianæ periodi 4676. ex perpetua methodo, reſtat annus Judaicus 3724. qui cœpit ab autumno anni periodi Julianæ 4676. At is diviſus per 7. nihil relinquit. Proinde hic ipſe Judaici computi 3724. annus fuit Sabbaticus; atque adeo cœpit autumno anni periodi Julianæ 4676. & labente 4677. erat in curſu: quo anno Conſules ii fuerunt, quibus Coſſ. capta dicit Hieroſolyma Joſephus, nempe M. Agrippa, & Caninius Gallus. Siquidem iſti Coſſ. anno Juliano IX. Urbis vero DCCXVII. Magiſtratum geſſerunt.

At *Nova veraque Chronologia* cenſet anno ſexto Semitah, ſive hebdomadis annalis ineunte, capta ab Herode eſſe Hieroſolyma; quem etiam XXXII. ante Chriſtianam æram ſtatuit: & quidem Octobris X. circiter eſſe capta. Poſtquam enim urbe potitus eſt Herodes, totam exinde Judæam obtinuit, ut Joſephus lib. XV. cap. I. refert: atque omnium adverſæ factionis civium bona diripuit; unde ingens eſt conſecuta penuria. οὔτε γὰρ ἡ πλεονεξία τοῦ κρατοῦντος διαφόρως ἐν χρείᾳ γενομένων· τὴν δὲ χώραν μένειν ἀγεώργητον, τὸ ἑβδοματικὸν ἐνίσταται ἔτος. ἐνειστήκει γὰρ τότε, καὶ σπείρειν ἐν ἐκείνῳ τὴν γῆν ἀπειρημένον ἐστὶν ἡμῖν. *Nam bona eorum avaritia domini egentis abſumebat; & agri inculti manebant propter tempus anni Sabbatici: qui tunc inſtabat, quo nobis fas non eſt agros ſerere.* Ex iis Joſephi verbis, quibus inſtantem annum Sabbaticum ſignificat aliquanto intervallo poſt urbem captam; colligi videtur non ipſo labente Sabbatico, ſed antecedente potius anno captam fuiſſe.

Sed hæc ratio, & opinio ab Joſephi mente tam aliena eſt, quam quod maxime. Nam, ut oſtendimus, Conſules illi, quibus captam eſſe dicit urbem, a Kalendis Januariis ejus anni Juliani cœperunt, quo Sabbaticus annus erat in curſu, tribus ante menſibus inchoatus. Tum diſertiſſima ſunt illa Joſephi e cap. XXVIII. lib. XIV. ἦν γὰρ ἑβδοματικὸν ἐνιαυτὸν συνέβη κατ' αὐτὸν εἶναι. Quod recte vertit Gelenius. *Nam in Sabbaticum annum inciderat oppugnatio.* Si κατ' αὐτὸν, id eſt eodem tempore, quo oppugnabantur Hieroſolyma, Sabbaticus annus contigit: non utique ſolidus annus inter ἅλωσιν, &

Sabbatici exordium interceſſit; quod *Nova Chronologia* definit. Neque vero aliud indicant ea Joſephi verba, quæ ex lib. xv. cap. 1. retulimus. Non enim longo intervallo poſt expugnatam urbem calamitates illæ contigerunt; ſed eodem anno, quo videlicet ager incultus erat, neque ſementem fecerant. Anno, inquam, periodi Julianæ 4677. cum Junio menſe capta eſſet urbs, quod reliquum fuit ejus anni, & bona ſequentis parte, penuria laboratum eſt, donec meſſis nova ſuccederet. Quod autem Joſephus ἐνειστήκει γὰρ τότε τὸ ἑβδοματικὸν ἔτος dixit, hoc non eſt inſtare, ſed in curſu jam eſſe. Quippe tempus eſt plus quam perfectum, quod jam iniiſſe demonſtrat; & ἐνιστάναι frequenter uſurpat auctor ille pro eo quod eſt inire, & jam adveniſſe: quod & paſſim fieri ſolet. Jam quod ad menſem attinet, quo Hieroſolyma capta ſunt; quem tertium Joſephus nominat, non recte meo judicio tertium obſidionis menſem *Nova Chronologia* nominat. Etenim ex orationis ſerie conſtat, tertium ordine menſium ab Joſepho cenſeri. τοῦτο τὸ πάθος, inquit, συνέβη τῇ Ἱεροσολυμιτῶν πόλει, ὑπατεύοντος ἐν Ῥώμῃ Μάρκου Ἀγρίππα, καὶ Κανιδίου Γάλλου, ἐπὶ δὲ ρπέ Ὀλυμπιάδος, τῷ γ' μηνί, τῇ ἑορτῇ τῆς νηστείας. *Ea calamitas Hieroſolymitanæ urbi contigit Coſſ. M. Agrippa, & Caninio Gallo Olympiade* CLXXXV. *menſe tertio, in feſto jejunii.* Menſis hic tertius de obſidionis tempore nullo modo poteſt accipi. Subjicit deinde, velut fato quodam eodem die ac menſe ante XXVII. annos a Pompeio fuiſſe captam. Et ſane cap. VIII. ejuſdem libri ita loquitur: καὶ γὰρ ἁλούσης τῆς πόλεως περὶ τρίτον μῆνα τῇ νηστείας ἡμέρᾳ, &c. *Capta urbe circa tertium menſem, die jejunii.* Quæ loquendi ratio menſem anni tertium, non obſidionis utique deſignat.

CAPUT LXIX.

De cyclo lunari Romano.

EUSEBIUS in Chronico, ad annum Olympiadis centeſimæ octogeſimæ ſextæ tertium, Herodis decimum, hæc adſcripſit. *Luna ſecundum Romanos curſus inventus.* Quæ quidem verba Pontacus in IV. Manuſcriptis non exſtare teſtatur. Scaliger porro perperam Euſebium inculat, quaſi ad annum tertium Olympiadis CLXXXVII. iſta poſuerit. Nam ad tertium Olympiadis CLXXXVI. in editione ipſius, & Pontaci, appoſita leguntur ad annum Abrahami MDCCCCLXXXIII. qui iniit anno periodi Julianæ 4679. Ita Kalendæ Januariæ poſt autumnum, a quo Euſebii annus incœpit, incurrunt in annum periodi Julianæ 4680. Julianum duodecimum. Idem Scaliger Euſebianam illam notationem ita declarat. Anno Juliano duodecimo ſcribit periodi Calippicæ quartæ ſexageſimum octavum annum incidiſſe, Alexandreæ vero quartæ quinquageſimum, quibus neomenia lunaris in Kalendas Januarias incurrit. Ideo refert Euſebius Romanorum curſum lunarem ab epocha illa cœpiſſe.

Hæc Scaligeri conjecture tritum illud in ejus doctrina ſumit, Calippicam periodum a Romanis, ut & populis ferme omnibus, agnitam, & adſcitam fuiſſe; quod in lib. I. & IX. hujus Operis ſæpe redarguimus. Nam ſi Romani lunarem cyclum ab anno illo cœpere, accuratiores utique motus ſideris illius obſervarunt, non Calippicos; ſecundum quos uno jam die in anteriora neomeniæ progreſſionem fecerant. Anno periodi Julianæ 4679. iniit annus Judaici computi 3727. cujus Tiſri charactere 6, 2, 852. feria VI. Septembris IV. cyclo Lunæ V. Solis XII. littera D. Addito charactere IV. menſium, conficit character Schebath 5, 5, 784. feria V. Decembris ultimo, id eſt hora undecima fere poſt meridiem diei XIX. Quare novilunium nequaquam in Kalendas Januarias competebat, ſed in pridie ejus diei. Quæ cum ita ſint; ſuſpicor Euſebianam illam periocham, vel ſuppoſititiam eſſe, & ab alio, quam Euſebio, notatam; vel, ſi eſt germana, nihil aliud velle, niſi circa hoc tempus Romanos lunarem aliquem cyclum ad annum ſuum Julianum adſciviſſe; ac tum primum utriuſque ſideris epilogiſmos certo aliquo annorum orbe, ut puta enneadecaeteride, conſtrictos in concordiam adduxiſſe: non tamen ut ab hoc anno caput illius periodi repetendum ſciverint; quod periocha non dicit, ſed ut lunarem illo tempore curſum inveſtigaverint.

CAPUT LXX.

De æra Hiſpanienſi, ejuſque origine, initio, & uſurpatione.

DE vocabuli origine, cauſſiſque capiendi ab epocha illa primordii, major hactenus fuit, quam de epocha ipſa controverſia. Nam exploſa Joannis Gerundenſis Epiſcopi ſententia, qui XXVI. ante Chriſtianam annis æram illam inchoari credidit, ſinum illud, omniumque conſenſu ſtabilitum eſt, octo & triginta ante Chriſtianam, ſive Dionyſianam epocham annis æram Hiſpanicam inchoari, qui eſt Julianus XV. Teſtantur hoc veteres omnes Inſcriptiones, quæ in Hiſpania adhuc exſtant; tum Conciliorum Hiſpanenſium, nec non Africanorum tituli, aliaque monimenta vetuſtatis iiſce notis inſignita, quæ a viris doctis jamdudum producta ſunt. Inter quos eruditiſſime de hoc argumento ſcripſit L. Andreas Reſendius, Epiſtola ad Joannem Vaſæum: in qua præcipua quæque de æra notavit, quæ Scaliger in ſuam diſputationem tranſtulit; & is tamen in fine capitis *ea ſe protuliſſe dicit, quæ a nemine antea producta.* Atqui nihil fere ſcitu dignum attulit, quod non ab Reſendio, & ab aliis Hiſpanicarum maxime rerum Scriptoribus obſervatum jam ante fuerit.

Primum illud eſt de æræ nomine; quod a Sepulveda Cordubenſi perperam explicatam idem ille Reſendius refellit; ipſe autem æram nihil eſſe docet aliud, niſi notam numeri, vel ſupputationem: quod & Nonii Marcelli auctoritate, ac Lucilii apud eumdem adſtruit; & * Fauſti Regienſis lib. de Spiritu ſancto. Quæ omnia Scaliger exſcripſit. Alterum eſt, de cauſſa epochæ illius; quid nimirum Hiſpanos adduxerit, ut ab anno Juliano VIII. ante Chriſti primum triceſimo octavo æram ſuam auſpicarentur. Scaliger exiſtimat ideo ab hoc anno putare cœpiſſe, quod ſuperiore anno magna clade a Domitio Calvino ſint affecti Ceretani Hiſpaniæ populi, ut auctor eſt Dio lib. XLVIII. qui id Coſſ. L. Martio Cenſorino, & C. Sabino contigiſſe refert. Sed hæc Calvini victoria non ſatis idonea ratio videtur, propter quam Hiſpania omnis temporum ſuorum titulum inde repeteret. Ceretani Vaſconiæ populi ſunt in extremis Hiſpaniæ finibus, ad Pyrenæos. Ab iis ergo devictis, Hiſpanos omnes annorum ſuorum epocham auſpicari minime probabile eſt. Hoc cum Scaliger, ut videtur, ipſe ſenſiſſet, pro Ceretanis apud Dionem Oretanos, vel Carpetanos ſcribendum putavit: ut in Hiſpaniæ gremium, & interiores populos Calvini victoriam transferret, quo Hiſpanis ipſis notior, & ad memoriam, ac novæ temporum epochæ inſtitutionem eſſet inſignior. Sed depravare eſt hoc Dionis hiſtoriam, ac non curva, quod aiunt, ſed recta corrigere.

Vetuſtiores Hiſpaniæ Scriptores æram ab ære nuncupatam arbitrati ſunt; quod Auguſtus deſcripto terrarum orbe, æs Reip. pendere coegerit. In hac refellenda ratione ſi quis hodie tempus terat, nihil niſi ludibrium erudito lectori debeat. Et tamen præ altera, quam ex Hincmaro profert Garcias Loiſa, tolerabilis *Garciæ opinio de æra refellitur.*
eſt: quem miror fragmentum illud Hincmari eſſe credidiſſe. Nam Hermanni Chronicon citat, idque ad annum uſque milleſimum quinquageſimum quartum perductum aſſerit; cum tanto ante vixerit Hincmarus. Deinde quid abſurdius, quam quod Heram (Ita enim pro æra ſcribendum admonet) ab Hera, id eſt nomine Junonis, ſive aeris derivat? Ecce alius vir pius, &

* Fauſtus epiſt. 11. t. 3. Bibliothecæ Patrum agens de CCCXVIII. vernis Abrahami ait ſignificare Jeſu nomen & crucis ſignum, *hoc enim utraque æra exprimunt*; nempe, τιη'. Ubi incertum an æra ſit neutrius, an ablativus.

& eruditus ab ære collatitio vocis originem repetit, quod Hiſpania in triumphum Domitii Calvini dependere juſſa eſt: quod tam copioſum fuit, ut inde publica Romæ opera inſtauranda curaverit. Sed ab æris contributione æram appellari Latinitas non patitur. Nihil verius eſt, quam æram, ſupputationem, & ſummam ſignificare, & cum ad tempora dinumeranda transfertur, idem eſſe atque computum. Nam præter Fauſtum Regienſem, qui libro primo de Spiritu Sancto, *æram ſive ſupputationem* dixit; Idatius in Chronico ſub finem, captos eſſe piſces in Minio flumine dicit *Latinis ærarum numeris inſignitos*; id eſt ccclxv.

L. Andreas Reſendius, & Genesius Sepulveda æram ab eo anno cœpiſſe prodant, quo primum Hiſpaniam ex Triumvirali partitione Auguſtus obtinuit: quod *poſt annos quatuor, quam interfectus eſt Cæſar* actum eſſe ſcribit Reſendius. Si id verum eſt, cœperit anno Varroniano Urbis conditæ dcxiv. Juliano vi. ante Chriſtianam æram quadrageſimo, quod eſt contra hypotheſin. Ex omnibus cauſſis, quas in re tam obſcura comminiſci licet, nulla veriſimilior videtur, quam ab eo anno Hiſpanienſem æram inchoari; quo Julianam formam admiſerunt. Cur octavo ac triceſimo potiſſimum ante Chriſtianam epocham id egerunt, neque ſcitur, neque valde intereſt ſcire. Suſpicari poſſit aliquis, cum anno Juliano ſeptimo, L. Marcio, & C. Sabino Coſſ. Senatus decreto Triumvirorum acta confirmata ſint, ut refert Dio lib. xlviii. inter quæ partitio Romani orbis fuit, anno proxime antecedente, Juliano ſexto, ab Auguſto, & Antonio denuo facta; ideo a Kalendis Januariis anni Juliani octavi tam annum Julianum, quam Auguſtei imperii epocham iniiſſe. Neque vero neceſſe eſt, ut ſtatim ab inſtitutione æræ titulo, ac vocabulo proceſſerit. Id enim longo poſt intervallo contigit, exoleſcente jam puriori Latinitate, quando ad temporum ſupputationem æræ nomen accommodari cœpit.

Falſo æræ mentio Chronico Euſebii tribuitur. Joannes Vaſæus in Hiſpanienſi Chronico, cap. xxii. teſtatur ſe in Euſebiano Chronico Alcobacienſi, ad annum xv. Auguſti adnotatum legiſſe: *Hoc tempore, edicto Auguſti Cæſaris, æs in tributum, & cenſus dari jubetur, ex quo æra collecta eſt*. quod cum in vulgatis Chronicis Euſebii deſit neſcire ſe dicit. Sed hæc lacinia ab imperita & barbara manu temere eſt aſſuta; quæ merito nec in cuſis, nec in manuſcriptis comparet. Scaliger vetuſtiſſimam omnium extare mentionem ait in Conciliis Carthaginienſibus; quibus æra præfixa eſt. Ex quo pugnat, Hiſpanorum, ut vulgo habetur, non fuiſſe propriam, ſed cum Afris communem; immo vero cum Italis, & Gallis. Nam in Italia Leo æram epiſtolis ſubſcripſit, & Gallicanis Conciliis eadem appoſita legitur. Poterat longe antiquius exemplum afferre. Siquidem Nicæna Synodus æra ccclxiii. notatur. Unde Græcis etiam, & Orientalibus tribuendam eſſe vis Scaligerianæ argumentationis efficiet. Verum ab Iſidoro Mercatore, vel alio collectore, & quidem Hiſpano, popularem gentis ſuæ computum tum Nicæno, & Carthaginienſibus Conciliis inſcriptum, tum Leonis epiſtolæ triceſimæ ſubſcriptum, facile eſt conjicere. Nullam enim aliam fere veteres illi, quam Conſulatuum notam apponere ſolebant. Tanti ſunt ſingularia illa, quæ de æra Hiſpanica primus obſervavit Scaliger, at ea gloriatus ſit *a nemine antea fuiſſe producta*.

Æræ mentio apud Idatium. Qui æræ mentionem in illa notione fecerit, vetuſtiorem Idatio legi neminem. Hic in Chronico ſcribit Honorio viii. & Theodoſio Arcadii F. Coſſ. æræ ccccxlvii. Alanos, Vandalos, & Suevos Hiſpanias ingreſſos eſſe, iv. Kal. Octob. feria iii. Deductis, ex methodo, xxxviii. ſupereſt annus Chriſti ccccix. quo ſe Barbari in Hiſpaniam infuderunt, cyclo Solis xxvi. littera C. adeoque iii. Kal. Octob. feria tertia. At Scaliger in Iſag. Can. lib. ii. male id anno Chriſti notat. ccccviii.

Pag. 40. Edit. Sirm. Rurſus Idatius ſcribit æra quingenteſima, vi. Non. Mart. in Gallæcia Lunam cruentatam eſſe viſam. *Æra*, inquit, *D. vi. Non. Mart. pullorum cantu ab occaſu Solis Luna in ſanguinem plena convertitur. Idem dies ſexta feria fuit*. Hoc duplici charactere deſignatur annus Chriſti cccclxii. cyclo Lunæ vii. Solis xxiii. littera G. Unde Martii ii. feria vi. Quo die Luna defecit. Ex tabulis Pariſinis plenilunium verum Compoſtellæ in Gallæcia Martii ii. hora o, 15'. a media nocte. Initium eclipſis hora 1, 21'. ante mediam noctem. Finis hora 1, 39'. poſt mediam noctem. Duravit horas 3, 48'. digitorumque fuit paullo plus novem. Addit Idatius hunc annum currentem fuiſſe Leonis Imperatoris quintum. Quæ omnia eumdem in annum Chriſti cccclxii. competunt. Nam deductis octo & triginta annis de quingentis, reſtant cccclxii. Sic indubitata eſt epocha Hiſpanienſis æræ. quæ xxxviii. annis vulgarem Chriſti æram anteceſſit.

Teſtatur idipſum diſerte S. Julianus Archiepiſcopus Toletanus in calce lib. ii. contra Judæos, ubi tempus, quo opus illud ſcribebat, ita circumſcribit. *Era enim inventa eſt ante triginta & octo annos quam Chriſtus naſceretur. Nunc autem acclamatur Era eſſe 724. Detractis igitur triginta & octo annis, ex quo era inventa eſt, uſque ad Nativitatem Chriſti, reſidui ſunt 686. anni.* Quæ cum ita ſint; mirum valde eſt, eruditum Chronologum Novæ veræque Chronologiæ cap. ccvii. perſuaſiſſe ſibi, Hiſpanicam æram xl. annis communem Chriſti epocham præcedere. *Novæ Chronologiæ diſcuſſio.* Quæ opinio cum per ſeſe tot veterum, & omni exceptione majorum auctoritate damnetur; tum leviſſimis argumentis innititur. Primum illud eſt, cujus ſupra memini, quod Joannes Vaſæus in Alcobacienſi Euſebii codice teſtetur ad annum Auguſti iv. adſcriptum æræ primordium fuiſſe. Annus autem quartus Auguſti quadrageſimus eſt ante Chriſtum. Sed appendix iſta ab homine imperito, uti diximus, aſſuta eſt. Et, ut germana ſit, nullo modo novam illam ſententiam ſublevat. Dicit enim anno demum Auguſti quarto edictum de ære in tributum exigendo profectum eſſe: a quo æra deducta ſit. Eſt autem conſentaneum, uno alterove poſt editum decretum anno, Hiſpanienſem æram, & computum iniiſſe. Annus Auguſti quartus in Euſebiano Chronico init anno Abraami MDCCCCLXXVII. Is ex methodo lib. ix. cap. i. declarata, cœpit anno periodi Julianæ 4673. ac majori ex parte in 4674. incidit, qui eſt Julianus vi. Ita biennio poſtea æra in Hiſpania putari cœperit ex mente Scriptoris illius.

Alterum argumentum ex Iſidoro in Chronico ſamitur. e quo ſex, ſeptemve loca profert: in quibus æram Hiſpanienſem ita cum rebus geſtis certorum annorum comparat, ut ex eo concludi poſſit, annis quadraginta Chriſti æram præcedere. Atqui in eodem Iſidori Chronico totidem ſeſe alia loca ſunt, in quibus recte, & ex communi ſententia æra triginta & octo non amplius annis epocha Chriſti prior eſt. Velut cum æra ccccxix. cum anno Theodoſii Magni tertio confertur, qui eſt annus Chriſti ccclxxxi. Item cum anno xiv. Arcadii & Honorii, id eſt anno Chriſti ccccviii. comparatur æra ccccxlvi. Rurſus ad annum Chriſti cccclxxxiv. ſive Zenonis xi. applicatur æra dxxii. Tum annus Chriſti dvii. hoc eſt Anaſtaſii xvii. conjicitur in æram dxlv. Æra quoque dliv. anno Chriſti dxvi. tribuitur. Poſtremo æra dlxiv. applicatur ad annum Juſtini ix. qui eſt Chriſti dxxvi.

Iſidori error. Eſt & ubi quadriennio Iſidorus aberrat. Ut cum æram dlxxx. refert ad annum Juſtiniani xii. qui eſt annus Chriſti dxxxviii. Sic æram dlxxxiv. componit cum anno Juſtiniani xvi. id eſt cum anno Chriſti dxlii. Quatuor annis æræ initium anticipat; alias triennio. Velut cum æram dcviii. accommodat ad annum Juſtini ii. qui eſt Chriſti dlxvii. In uno denique loco non προχρονισμῷ peccat; ſed μεταχρονισμῷ annorum novem. Siquidem annus Juſtiniani xxxviii. æræ imputatur dciii. At annus ille Juſtiniani cadit in annum Chriſti dlxiv. Ita novem & viginti dumtaxat annis æra Hiſpanica anterior eſſet epocha Dionyſiana. Quis ex eo non intelligit, quam inani firmamento nova illa Chronologia fulciatur? Nam vel errore Librariorum numerales notæ, &, ut Idatius loquitur, æræ commutatæ ſunt; vel alios auctores in annis Imperatorum Romanorum, rerumque geſtarum ſtatuendis adhibuit Iſidorus: qui, ut fit, uno alteroque anno poſterius iſta, quam vulgaris eſt opinio, referrent. Sic annum, quo ab Alarico Roma capta eſt, Iſidorus æræ imputat ccccxlvii. Arcadii & Honorii xv. Convenit igitur anno Chriſti ccccix. quem & firmare videtur Idatius; uti ſuo loco dicetur: quo ex auctore & hæc, & alia multa deſcripſit Iſidorus. At ex communi, veriorique ſententia, capta eſt Urbs anno Chriſti ccccx. æra ccccxlviii.

Quocirca nihil ex Iſidori auctoritate conficitur: qui ad ſummum non minus communi favet, quam novæ illi ſententiæ; & ancipitem in medio rem relinquit. Nam quod Joannis Vaſæi teſtimonio novæ Chronologiæ auctor utitur: quid ille cum Reſendio ſenſerit, luculenter in Hiſpaniæ Chronico declaravit, cap. XXII. Ubi octo & triginta annis Chriſtiana epocha popularem illam ſuorum æram priorem eſſe definit. quod ita planum hactenus eſſe factum arbitror, ut ne minimus quidem ea de re ſcrupulus cujuſquam in mente reſideat.

CAPUT LXXI.

De Actiaca pugna, deque annis Actiacis.

NAVALE cum Antonio Cæſaris certamen, nullo diſſentiente, contigit, Cæſare Octaviano III. & M. Valerio Meſſala Coſſ. anno Juliano XV. die II. Septembris, ut refert Dio lib. LI. Sed ob anni Romani labem, quo die Kalendæ Septembris peſſum iverant. Quattuor enim biſſextiles poſt annum primum editionis intercalati fuerant; cum tres ſolum inſeri debuerint, ut lib. IV. cap. III. planum fecimus. Ideo Kalendæ Septembris Juliani ad II. Septembris anni emendati deſcenderant. Ita navale prælium tertio Septembris anni emendati convenit. Etenim Dio ex Auguſti Commentariis, vel Faſtis publicis, victoriæ diem accepit. In his vero Septembris illius, qui agebatur, ex vitioſa methodo, dies ſecundus adnotatus eſt; qui cum in tertium incideret emendati anni, eo utique die victoria contigit, Thoth die quarta. qui cum in anno caſtigato XXXI. Auguſti cœperit; ob biſſextilem diem ſuperfluum in XXX. diem incurrit. Annus erat periodi Julianæ 4683. conditæ Urbis DCCXXIII. cyclo Lunæ IX. Solis VII. Ab eo die Septembris Auguſti Monarchia accuratiſſima ratione computatur; ut aſſerit Dio.

Poſt cladem Actiacam, Antonius & Cleopatra in Ægyptum, Cæſar in Italiam navigavit. Anno inſequente Cæſar Ægyptum ingreſſus, Peluſium, & Alexandriam obtinuit. Antonius & Cleopatra voluntariam ſibi necem intulerunt: anno Urbis conditæ DCCXXIV. Cæſare IV. & M. Licinio Craſſo Coſſ. Romæ vero quamplurima in honorem Cæſaris decreta ſunt; & inter alia, uti dies, qua capta erat Alexandria, feſtus eſſet, ab eoque reliquis annis numerandis initium fieret. Ita Dio. Ab hac igitur epocha anni Ægyptiorum Actiaci numerari cœperunt: quorum celeberrima exſtat apud auctores mentio. Cenſorinus cap. XXI. ſcribit anno Urbis conditæ nongenteſimo nonageſimo primo a Palilibus Varronianis, Iphiti milleſimo decimo quarto, Juliano ducenteſimo octogeſimo tertio, Ægyptios Auguſtorum annum egiſſe ducenteſimum ſexageſimum ſeptimum. Demonſtratum eſt ſupra, annum, quo ſcribebat Cenſorinus, Ulpio, & Pontiano Coſſ. eſſe Chriſti CCXXXVIII. in quem Julianus annus ducenteſimus octogeſimus tertius incurrit: ſiquidem quadraginta quinque annis æram Chriſtianam primus Julianus anteceſſit.

Cenſorinus porro librum ſuum Julio, vel Auguſto menſe ſcribebat, ante XXIX Auguſti; a quo iniit annus Actiacus CCLXVIII. Ideo labente adhuc ducenteſimo ſexageſimo ſeptimo iſta commentabatur. Nam Juliani anni, ut & anni Urbis, regulæ inſtar ſunt. Quoniam ergo ab Ægypto in poteſtatem Pop. Rom. redacta, Ægyptii Actiacos annos putarunt: id autem poſt Antonii mortem evenit, anno Juliano decimo ſexto; conſequens eſt anno Juliano ducenteſimo octogeſimo tertio Actiacum annum incœpiſſe ducenteſimum ſexageſimum octavum. Item ſi anno Urbis DCCXXIV. cœpit primus Actiacus, anno Urbis DCCCCXCI. iniit CCLXVIII. Eodem modo, cum anno primo Juliano, ſive quadrageſimo quinto ante Chriſtianam æram, cœperit annus Iphiti DCCXXXI. anno Juliano CCLXXXIII. cœpit annus MXIV. Tot igitur argumentis Actiacorum annorum cum Julianis, Iphiteis, & Urbis annis conſenſus adſtruitur. Sic apud Clementem Alexand. I. Strom. ab Alexandri obitu anni patentur CCXCIV. ad Auguſti victoriam, quando ſemetipſum Antonius occidit. Obiit Alexander anno periodi Julianæ 4390. ut ſupra vidimus. Thoth anni Nabonaſſarei CCCCXXV. Novembris XII. feria I. cyclo Solis XXII. Ab hoc vero ad Thoth anni Nabonaſſarei DCCXVIIII. anni interſunt CCXCIV. abſoluti. Totidem annorum intervallum a Thoth Philippi, ſive mortis Alexandri ad Thoth regni Auguſti, Ptolemæus ſtatuit lib. III. cap. VIII. Scribit enim a morte Alexandri ad regnum Auguſti annos intercedere CCCCXXIV. & a primo Auguſti anno, primaque die in Thoth Ægyptio menſe, & meridie, ad æquinoctium, quod obſervavit anno XVII. Adriani, Athyr. VII. Septemb. XXV. duabus poſt meridiem horis, annos intereſſe CLXI. dies LXVI. horas I. quod æquinoctium cadit in annum Chriſti CXXXII. Anni Ægyptiaci CLXI. cum diebus LXVI. dies componunt 58831. qui a XXV. Sept. meridie anni Chriſti retro putati deſinunt in meridiem diei XXXI. Auguſti anni Juliani XVI. Nam ad æram Chriſtianam anni Juliani XXIX. cum diebus CXXIV. putantur: ex quibus dies conſiunt 10715. Tum anni ſunt CXXXI. Juliani ab æra Chriſti, cum diebus CCLXIX. Componuntur dies 48136. qui ad ſuperiores adjuncti dant 58851. dies. Quare perſpicuum eſt annum Actiacum primum, a quo Ægyptii Auguſti annos computarunt, fuiſſe ducenteſimum nonageſimum quintum ineuntem Ægyptiacum, ſive Nabonaſſareum a Thoth obitus Alexandri: & Juliano XVI. iniiſſe a neomenia Thoth, quæ tum commodum in XXXI. Auguſti in anno emendato ciciderat. at ob vitium anni Juliani, quod biſſextiles quattuor pro tribus intercalati fuerant, ad Auguſti XXIX. migrationem fecerat. Anni Nabonaſſarei DCCXVIII. abſoluti ſunt a primo Thoth Nabon. anno per. Jul. 3967. Februarii XXVI. feria IV. ad Thoth Actiacum. Dies porro ſunt 262070. qui per ſeptem diviſi, additis tribus, quia primus Thoth feria IV. iniit, relinquunt feriam VII. Itaque neomenia Thoth anni Nabonaſſarei DCCXIX. cœpit feria I. cyclo Solis VIII. anno per. Jul. 4384. littera Dom. emendati cycli E. Proinde Auguſti ultimo cœpit neomenia Thoth. In cyclo vitioſo fuit ille biſſextilis annus. Litteræ DC. Unde feria prima Auguſti XXIX.

Ex his planum eſt annos Actiacos, ſive Auguſtorum, ut Cenſorinus vocat, vel, ut Ptolemæus, imperii Auguſtei, non ab anno ipſo Actiacæ victoriæ, ſed a ſequenti incohari apud Ægyptios; & quidem a XXIX. Auguſti: quamvis Dio annos illius imperii a Septembris II. die putari ſcripſerit: immo ut arbitror, non tam uſu aliquo numerandi a IV. Non. Sept. computatos eſſe docet; quam ſi quis accuratam ejus Monarchiæ rationem velit inire, ab illo die inchoandos eſſe: *ὅτι καὶ τὴν ἀναλογίζομενον τῆς ἐ μοναρχίας αὐτῆ ἑτῶν ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀκριβοῦσθαι. Adeo ut numerus annorum Monarchiæ ipſius, ſi accurate putare velimus, ab illo die ſit ineundus.* Anni Actiaci, ſive Auguſtorum,

Hic ego tirones admonendos cenſeo, uti diligenter annos Actiacos ab Actiaca victoria diſcernere ſtudeant. Nam veteres nonnumquam *ἀπὸ τῆς ἐν Ἀκτίῳ μάχης* tempora computant: id eſt ab ipſo anno, quo ad Actium ſuperatus eſt Antonius. Ita Joſephus lib. XVIII. Orig. cap. III. refert Quirinum Archelai bona in fiſcum redegiſſe, anno poſt Antonii cladem ad Actium ſeptimo, & triceſimo; qui eſt LI. vel LII. Julianus: ut in Animadver. oſtendimus. Occurrent & alia quædam exempla, pag. 126. quæ ſuis locis reddentur. Alii vero Actiacos annos ab Auguſti poſtrema victoria, & Antonii nece colligunt.

Ea re non animadverſa, Chriſtmannus lib. de Connexione annorum, fœde omnia permiſcuit. Nam utrumque confundit: annum, inquam, quo Actiaca clades contigit, eumdem Julianum putat, a quo anni Auguſtorum a Cenſorino; imperii Auguſti a Ptolemæo numerantur, nimirum ab editione Juliana decimum ſextum. Sic enim diſſerit: Cenſorinus auctor eſt, Actiacam Auguſti victoriam biennio antiquiorem eſſe triumpho Auguſtali, qui incurrit in annum Julianum XVIII. pag. 306. Itaque Cenſorinus biennii illius initium numerat a Kalend. Jan. anni Juliani XVI. *licet poſt octo demum menſes* (ait) *acciderit Auguſti Actiaca victoria, labente anno Olympiadico* DCCXLVII. *hoc eſt anno tertio Olympiadis* CLXXXVII. Fallitur. Nam victus eſt Antonius ad Actium anno Iphiti DCCXLVI. Urbis DCCXXII. anno ſecundo Olympiadis CLXXXVII.

Euſebiani codices variant, ut obſervat Pontacus. Quidam enim ad annum tertium Olympiadis Cleopatræ, & Antonii necem adſcribunt: alii ad quartam; quod & in vulgatis hæſit. Sed nimirum Euſebianos annos ab autumno, qui Olympiadicorum annorum

antecedit

antecedit epochas, iuire jam diximus. Unde tametſi ad annum illum, qui ab Olympiade quartus eſt, morr illorum appoſita ſit, intelligitur tamen annus tertius currens: uti ſecundus; ſi ad tertium Olympiadis applicetur. In editione Pontaci ad annum Abraami MDCCCCLXXXVIII. iſta notantur; in Scaligeriana ad MDCCCCLXXXVII. Quoniam igitur Euſebianorum annorum epocha in autumno poſita eſt anni periodi Julianæ 2697. ideo ea perpetua methodo, additis 2696. ad annos 1988. exiſtit annus periodi Julianæ 4684. quo revera mors Antonii & Cleopatræ contigit. Et quidem ab hoc anno cœpit quartus Olympiadicus ab Octobri, ex Euſebii mente; cum apud Elidenſes tertius dumtaxat inchoatus ſit a ſolſtitio. Rectius itaque Pontaci editio, quam Scaligeri, necem Antonii cum anno Abraami MDCCCCLXXXVIII. copulavit. Hæc Euſebii Chronologia a paucis animadverſa magnos in errores pleroſque tranſverſos abſtulit.

Tacitus initio lib. I. Hiſtor. ab Urbe condita videtur ad Actiacam pugnam numerare annos DCCXX. quod & Mercator perperam ſecutus hiſtoriam conturbat. Verum Tacitus non accurate, ſed πλατικῶς, & rotunde DCCXX. pro DCCXXI. abſolutis expreſſit, uti ſupra docuimus.

CAPUT LXXII.

De annis Auguſtorum Romanis.

SUPERSUNT anni Auguſtorum Romani poſt Actiacam victoriam inchoari; quorum Cenſorinus meminit; ac teſtatur eorum initium ex Kalendis Januariis procedere anni, quo Coſſ. fuerunt Auguſtus VII. & Agrippa III. quod & Dio libro LIII. prodidit. Hoc enim anno, poſteaquam Octavianus fruſtra ſe imperio abdicare conatus eſt, deque ea re apud Senatum orationem habuit; neque tamen id facere permiſſus eſt: tum Auguſti illi nomen eſt additum, ſententia L. Munacii Planci, ut Cenſorinus & Suetonius referunt; a. d. XVI. Kalend. Februar. Contigit hoc anno U. C. DCCXXVII. Juliano ineunte XIX. periodi Julianæ 4687. Cenſorinus annum illum, quo ſcribebat; quemque nos oſtendimus Chriſti eſſe CCXXXVIII. Urbis DCCCCXCI. Julianum vero CCLXXXIII. dicit Auguſtorum Romanum eſſe CCLXV. Detractis 265. de 283. reſtant 18. Proinde annus decimus Julianus primus eſt annus Auguſtorum Romanus. Sic deductis 265. de 991. ſuperſunt 726. Igitur annus primus Auguſtorum eſt Urbis conditæ 727. Memorabilis hic annus eſt eo nomine, quod novum legitimi imperii primordium ab eo duxerit Auguſtus. Hactenus enim ſummum ſibi dominatum vi, ac citra conſenſum civium uſurparat; ſeque id ad tempus, & donec Rempublicam ordinaſſet adminiſtraturum eſſe præ ſe tulerat. Quod cum bona fide, an per ſpeciem deponere hoc anno voluiſſet, id effecit, ut imperium ſibi a Senatu, Populoque confirmaretur. Quod, ut popularem ſe eſſe demonſtraret, ita temperavit, ut Provincias non omnes ſibi ſumeret; ſed partem illarum populo permitteret; partem per legatos ſuos adminiſtraret. Quocirca novum ab hoc anno initium imperii duxit Auguſtus. Nam & imperium ipſi a S. P. Q. R. decretum; & Auguſti nomen impoſitum: & gerendi in poſterum imperii forma quædam eſt, ac ratio conſtituta.

Vide Dionem lib. LIII.

Oroſius libro VI. *Anno*, inquit, *ab U. C.* DCCXXV. *ipſo Imperatore Cæſare Auguſto quinquies, & L. Apuleio Coſſ. Cæſar victor ab Oriente rediens octavo Idus Januarias Urbem triplici triumpho ingreſſus eſt: ac tum ipſe Jani portas, ſopitis omnibus, finitiſque bellis civilibus, clauſit. Hoc die primum Auguſtus conſalutatus eſt*. Biennio ſcilicet falſus eſt. Id enim non Auguſto V. Coſ. ſed VII. hoc eſt anno U. C. DCCXXVII. non DCCXXV. accidit ut Auguſtus appellaretur. Reliqua in annum DCCXXV. congruunt. Tunc enim Janum ab Auguſto clauſum eſſe teſtis eſt Dio. Nihilominus quod de ſollemni imperii primordio eo tempore conſtituto diximus, quo Auguſti nomen impoſitum, idem Oroſius affirmat. Cum enim de Auguſti titulo dixiſſet, ſubjicit. *Atque ex eodem die ſumma rerum, ac poteſtatum penes unum cœpit eſſe, & manſit: quod Græci Monarchiam vocant.* Quamquam fortaſſe non tam de die, quo hoc nomine donatus eſt, quam quo victor ab Oriente Romam ingreſſus eſt, poſteriora hæc verba debent accipi. Impoſuit Oroſio, quod ad Auguſti nomen attinet, Euſebius in Chronico; ubi ad annum Auguſti XV. Abraami MDCCCCLXXXVIII. notat Auguſtum eo anno nominatum, altero ſcilicet, quam ſe Cleopatra, & Antonius interfecerunt. Addit quidam ab hoc tempore primum annum Auguſti Monarchiæ ſupputare. Quod etiam Alexandrinum Chronicum obſervat. In quo leve mendum eſt in Auguſti Cæſaris appellatione, Αὔγουστος Καῖσαρ ὁ Κλαυδιος. Ita pag. 458. Leg. Ὀκταβιανός. Cccxix.

Redeamus ad Dionem. Hujus vero ex auctoritate liquet immerito Cenſorinum ab auctore *Novæ veræque Chronologiæ* redargui, quod vulgatos Faſtos ſecutus crediderit annos Auguſtanos ab uno illo tempore progredi, quo Auguſti nomen Octavianus adeptus eſt. Ipſa vero a fine decennalis Triumviratus deduci annos illos arbitratur. Quinquennio enim redundare Faſtos communes aſſerit; unde qui in illis putatur annus DCCXXI. Capitolinus, cum reveta conditæ Urbis annum DCCXVI. conſtituit, & ante Chriſtianam æram vicesimum ſeptimum. Anno Tabul. Capitolin. DCCXX. Decembri, alterum Triumviratus quinquennium deſiit. Secundum quod hoſtis a Popul. Roman. judicatus eſt Antonius. Ideo ab anno ſequenti DCCXXI. Auguſti Monarchiam inchoari cenſet, quam XLIV. annos obtinuiſſe dicitur: eoſdemque annos Auguſtorum Romanos appellari; qui quidem vulgo ab anno Capitolino DCCXXVI. repetuntur. Cccxcu

Nova hæc opinio cum Romana hiſtoria, reique veritate nulla ratione cohærere poteſt; ut ex iis patet, quæ ſupra cap. XLVI. de Auguſti initio diſputata ſunt. Annus ultimus Triumviratus deſiit exeunte anno Juliano XIII. qui eſt Capitolinus DCCXX. Octaviano II. & Tullo Coſſ. Actiacum prælium convenit anno Capitolino DCCXXIII. quo Conſul III. fuit Octavianus cum Meſſala. Ab hoc anno deinceps octo Conſulatus continuos habuit. Suetonius Auguſto, cap. XXVI. *Secundum Conſulatum*, ait, *poſt IX. annos, tertium anno interjecto geſſit; ſequentes uſque ad undecimum continuavit*. Primus autem in annum Tabul. Capit. DCCX. incidit. Secundus ergo in DCCXX. ut dictum eſt. Septimus porro in DCCXXVI. quo & Auguſti nomen obtinuit, indidemque Auguſtorum anni proficiſcuntur. Quomodo igitur ambo iſta conſentanea ſunt, ut annus primus Auguſtorum, de quo Cenſorinus loquitur, in Conſulatum Auguſti VII. incurrat; & nihilominus proximus ſit a decimo Triumviratus anno, quo ſecundum Conſul Auguſtus fuit? Nos Cenſorinum potius audiamus, & Auguſtorum annos inſigni titulo notatus inſtauratæ, immo conſtitutæ legitimæ Monarchiæ, anno Juliano XIX. Urbis DCCXXVII. definiamus; qui eſt ſane vicesimus ſeptimus ante Chriſtianam epocham, ſed poſt finem Triumviratus ſextus iniens; ab Actiaca victoria quartus. Ejuſdem Kalendæ Januariæ dies ſunt octingenteſimus quinquageſimus ſeptimus a Thoth Actiaco, qui in XXIX. incidit Auguſti anni Juliani XVI. Intervallum anni duo Juliani, quorum alter biſſextilis eſt, cum diebus 124. a XXIX. Auguſti ad ultimum Decemb. At Scaliger neſcio quid cogitans *differentiam annorum Auguſtanorum Ægyptiorum, & Romanorum dies* eſſe dicit 490. *quod ex menſe Auguſto annus Auguſtorum Ægyptiacus competit XVI. anno Juliano: ex Januario autem annus Auguſtorum Romanus anno XVIII.* Lib. v. de Emend. pag. 427. Falſum hoc poſterius. Nam ex Kalendis Januariis anni Juliani XIX. incipiunt Auguſtorum anni Romani; ut ex Cenſorino colligitur.

CAPUT LXXIII.

De Thoth Ægyptiorum fixo, ſive anno Juliano ab iis recepto: deque ejus ab anno Actiaco quinquennali diſcrimine nova & probabilis obſervatio. Theo, & Georgius Monachus illuſtrati. Scaligeri παρόραμα.

DIO libro LI. ad annum Urbis conditæ Varronianum DCCXXIV. quo Auguſtus Alexandriam cepit, inter

larer alia, quæ in honorem Auguſti decreta ſint, id fuiſſe conſtitutum memoriæ prodidit; *τὴν τε ἡμέραν, ἐν ᾗ Ἀλεξάνδρεια ἑάλω, ἀγαθήν τε εἶναι, καὶ ἐς τὰ ἔπειτα ἔτη ἀρχὴν τῆς ἀπαριθμήσεως αὐτῶν νομίζεσθαι. ut dies, quo capta eſt Alexandria, feſtus eſſet, ab eoque reliquis deinceps annis numerandis initium ſumerent*. Quæ Dionis verba ſic omnes interpretantur, ut ex anno illo deinceps Ægyptii vago & mobili anno ſuo frænos injecerint, ac Julianum, atque fixum amplexi ſint. Porro quinam dies iſte fuerit, non explicat Dio; quod ſane debuerat. Multo enim melius de poſteritate meruiſſet, quam cum diem expreſſit, quo navali certamine victus eſt Antonius. Sed idem argumentatione colligitur. Nam cum Thoth Ægyptius, id eſt prima dies anni, poſtmodum in Auguſti Juliani XXIX. die defixa ſit, & evagari longius vetita; probabile eſt hunc ipſum diem a Dione ſignificari. Quare XXIX. menſis Auguſti Alexandriam Octavianus ingreſſus eſt. Oroſius libro VI. cap. XIX. ſcribit, cum Antonius Kalendis Sextilibus navale certamen adverſus Cæſarem ad portum inſtrueret, ſubito claſſem ad Cæſarem defeciſſe: Antonium vero ſe in regiam fuga recepiſſe. *Deinde imminente Cæſare, turbataque civitate Antonium ſeſe ferro transverberaſſe*. Poſtea mortua Cleopatra, Cæſarem Alexandria potitum. Id ſi XXIX. Auguſti contigit; menſis unius intervallum fere inter Antonii & Cleopatræ mortem, atque Alexandriam occupatam interfuerit: ſiquidem vera dicunt ambo illi Scriptores. Ceterum anno Juliano XVI. Urbis Varroniano DCCXXIV. Thoth anni Ægyptiaci Nabonaſſarei DCCXIX. incidit in XXIX. Auguſti anni Juliani hodierni, atque correcti, feria I. Cum autem vitioſus eſſet annus Julianus, quo Romani tum utebantur, propter biſſextilem unum ſuperfluum; (quatuor enim poſt annum primum Julianum intercalaverant Pontifices, cum tres ſolummodo intercalandi fuiſſent) eo factum eſt, ut Thoth Ægyptiacus ad XXIX. Auguſti perveniret. Quod ex diagrammate annorum Julianorum, quod lib. IV. cap. III. deſcripſimus, evidenter apparet. Thoth enim prima feria cœpit. Littera Dominicalis anno Juliano XVI. fuit in vitioſo quidem DC, in correcto E. Proinde feria I. illic quidem XXIX. Auguſti: hic autem XXXI. contigit. Ex quo factum eſſe credimus, ut Ægyptii anno fixo & Juliano ex decreto Senatus adſcito, primi menſis neomeniam in Auguſti XXIX. conſtanter ſtatuerint. Atenim Julianus annus magis ac magis poſtea depravatus eſt; adeo ut duo præterea ſuperflui biſſextiles expuncti ſint: donec emendavit Auguſtus, & duodecim ſine biſſexto tranſigi juſſit; uti libro IV. diſputavimus. Quomodo igitur Ægyptii Thoth ſuum in XXIX. menſis Auguſti retinere potuerunt? Etenim XXIX. dies Auguſti circa annum XXXVIII. Julianum triduo prolapſa in Kalendas Septembris anni correcti, hodiernique ceciderat: evaſiſſetque porro longius, niſi Auguſtus priſtinas ad metas ſublato triduo revocaſſet. Jam vero quælibet alterius anni, quam Juliani hodierni, dies inter anni utriuſque biſſextiles incidens biduum occupat in noſtro Kalendario. Verbi gratia, Thoth Alexandrinus fixus proxime diem intercalarem ſequens, (qui inter XXVIII. & XXIX. Auguſti, quinque fere menſibus ante noſtrum biſſextilem inſeritur) incurrit in Auguſti noſtri triceſimum diem; alias ad XXIX. regreditur. Idem diebus ceteris accidit: qui inter biſſextilem Alexandrinum & Julianum intercurrent. Sic igitur anno Juliano XVI. quoniam unius jam diei *μετάπτωσιν* vitioſus annus a meris exciderat, accedente præterea biſſextili; dies omnes, qui a XXIV. Februarii anni depravati ad eumdem diem anni Juliani XVII. ſequentis interceſſerunt, (quo in anno correcto intercalari debuit) biduo ab anni correcti ſtatione peſſum abierant. In Juliano XVII. poſt biſſextum anni correcti uno tantum die recedebant: itaque deinceps uſque ad alium biſſextum. Quocirca XXIX. Auguſti in anno vitioſo triceſima prima fuit Auguſti in anno caſtigato, labente XVI. Julianæ editionis anno. Poſtea vero ad unius diei *μετάπτωσιν* regreſſa eſt; & anno ſequente fuit triceſima Auguſti correcti. Poſt annum XXVIII. Julianam bidui *μετάπτωσις* eſt conflata: unde duobus ac tribus diebus eadem XXIX. dies Auguſti vitioſi diſtabat identidem a XXIX. Auguſti caſtigati: eratque illius XXXI. vel Kal. Septemb. Ab anno editionis Julianæ XXXVII. tridui *μετάπτωσις* eſt facta, & interdum quatriduī. Sed ne ultra labes illa graſſaretur, Auguſtus obſtitit, qui ab anno XXXVIII. Juliano duodecim *ἐμβολίμους* præteriri juſſit. Qua ratione XXIX. Auguſti vitioſi, quæ ad Kalend. Septembres emendati anni pervaſerat, ad ejuſdem XXIX. rediit. Proinde anno illo Julianæ editionis XVI. cum Thoth in XXIX. Auguſti vitioſi congrueret, hoc eſt in XXX. Auguſti anni caſtigati; extra ordinem vero, & in biſſextili Pontificio, in XXXI. fingamus Ægyptios anni Juliani formam ita complexos eſſe, ut ei nequaquam biſſextilium Pontificiorum labem aſpergerent; ſed quarto quoque anno vertente diem intercalarent; hæſiſſet illorum Thoth hodieque in XXX. Auguſti noſtri, & ad XXXI. aliquando perveniſſet. Atqui deinceps XXIX. & XXX. dumtaxat obtedit. Non igitur anno illo editionis Julianæ XVI. Thoth ſuum ita fixerunt, ut legitima deinceps intercalatione fungerentur: aut alio quopiam anno, quam iſto ipſo conſtantem anni formam amplexi ſunt. Horum prius hactenus perſuaſum omnibus fuit. Nemo enim, quod ſciam, ad hanc diem dubitavit; qui quidem communi & uſitata Chronologia uti voluerit; quin Alexandrini una cum anno Juliano, ejus etiam vitium ac corruptelam a Pontificibus expreſſerint: cui poſtmodum idem, quod & Romano anno, remedium ab Auguſto comparatum fuerit. Hoc & Scaliger copioſe lib. IV. de Emendat. Temporum capite de anno Ægyptiorum Actiaco, & in Iſagog. Canon. lib. III. cap. XII. & Scaligeriani omnes pro comperto tenuerunt. Nos idem quoque lib. IV. cap. V. non ſine hæſitatione tradidimus. Movebat nos ne penitus aſſentiremur hoc maxime, quod mirum ſit Ægyptios, qui certam anni Juliani rationem apprime ſciebant, eamque Romanis ipſis tradiderant, in diſpenſandis intercalationibus tantopere peccaſſe. Ergo ita concluſimus: *Niſi vagam anni formam anno dumtaxat Juliano XXI. repudiatam, & Julianam ab Ægyptiis admiſſam dixeris, quo tempore Thoth ad XXIX. Auguſti in anno emendato convenit; ac deinceps recta biſſextilium intercalatione neomeniam Thoth ibidem retentam: neceſſe eſt Ægyptios una cum Romano anno hujus etiam depravationem accepiſſe*.

Hanc nobis dubitationem vehementiorem poſtea certa nonnullorum Scriptorum loca fecerunt, qui initium anni Juliani ab Ægyptiis admiſſi quinque fere poſt Cleopatræ necem annis ſtatuerunt; nimirum anno ipſo, quem odorati ſumus, Juliano XXI. Etenim Joannes Hervvartus cap. CCXXVII. Theonis Alexandrini locum citat e libro, qui *εἰς τοὺς προχείρους κανόνας τῆς ἀστρονομίας* inſcribitur: quo in libro docet ab æra Nabonaſſari ad mortem Alexandri annos fluxiſſe CCCCXXIV. inde vero *εἰς τὴν ἀνανέωσιν*, ſive in Ægyptiacorum annorum revolutionem, qui quidem anni a XXIX. Auguſti conſtanter incipiunt, annos eſſe CCXCIX. ſicque ab epocha Nabonaſſari annos univerſe colligi ad illam *ἀνανέωσιν*, DCCXXIII. Primus itaque Thoth fixus anno congruit Nabonaſſari DCCXXIV. qui ex methodo lib. VII. cap. XIV. iniit anno Julianæ periodi 4689. feria VI. anno Juliano XXI. ab U. C. DCCXXIX. Varroniano, Auguſto IX. & Junio Silano Coſſ. Idem docet & Theodorus Metochites in libro *τῆς ἀστρονομικῆς κατ' ἐπιτομὴν στοιχειώσεως*; nempe ab Alexandri morte, ſive epocha Philippi, ad *ἀνανέωσιν*, ſive initium anni fixi, colligi annos CCXCIX. indidemque ad Octobris VI. anni mundi 6792. Chriſti 1284. Ægyptiacos annos intercedere 1309. Jam ſi ad annos 723. completos ad uſque primum annum fixum, addideris 1309. conſient anni Ægyptii Nabonaſſarei 2032. Annus vero 2033. eadem ex methodo lib. VII. cœpit Octob. VI. anni periodi Julianæ 5997. Chriſti 1284. feria VI. Anni Ægyptiaci 1309. ſolidi dies colligunt 477785. qui ab Octob. V. anni periodi Julianæ 5997. retro putati deſinunt in XXIX. Auguſti anni periodi Julianæ 4689. Item ab anno periodi Julianæ 4689. & Auguſti XXIX. ad Octobris VI. anni 5997. anni ſunt interjecti Juliani 1308. cum diebus 38. qui quidem ab Octob. V. retro putati deſinunt in Auguſti XXIX. Anni porro Juliani 1308. biſſextiles auferunt dies 327. qui cum 38. compoſiti annum integrum conficiunt: iique ad 1308. adjunctus Ægyptiacos annos efficit 1309. Rurſus Michael Pſellus in libro, cujus titulus *Ἀριθμητικὰ ... εἰς τὰς τέσσαρας Μαθηματικὰς ἐπιστήμας*,

docet

docet calculum Ægyptiorum annis ſingulis conſurgere ex die XXIX. Auguſti: atque anno mundi 6516. qui eſt Chriſtianæ æræ 1008. dies intercalares colligi 258. Quare cum totidem biſſextiles exigant annos Julianos 1032. deſierunt ii Auguſtii XXVIII. anni Chriſti 1008. & annus 1033. iniit ſequenti die. Si igitur de annis Chriſti 2008. ſive periodi Julianæ 5721. ſubtrahas 1033. relinquentur anni 4688. Ergo anno 4689. cœpit annus primus Ægyptiorum fixus, & Julianus.

Sic idem Hervvartus Albategnium refert epocham Alkept fixæ (ita Ægyptiorum annum fixum nominat) poſteriorem facere epocha Dilkarnaim, id eſt Seleucidarum, annis 287. Æra Dilkarnaim cœpit anno periodi Julianæ 4402. ad quem ſi annos 287. completos adjicias, exiſtet annus 4689. quo deſiit annus ille 287. & 288. iniit; qui eſt primus Ægyptiorum fixus. Sane Albategnius cap. XXXII. ita ſcripſit: *Romanorum autem Taric per Taric Alkept ſi noſſe quæris, annos Alkepe, qui ſunt anni a Dilkarnaim Ægyptiaci perfecti, ſume: ex quibus 387. abjice*, &c. Hic 287. pro 387. legendum putat Hervvartus. Quod ſi verum eſt, ratio conſtabit. Sed obſcura eſt tota illa Albategnii diſputatio. Nam & antea ut Taric Alkept per Romanorum Taric inveſtigetur, de annis Dilkarnaim dies 377. abjici jubet; & initio capitis tam annos Romanorum, quam Alkept a morte Alexandri incipere ſcribit. Sed eximius eſt Georgii Syncelli locus, quem Scaliger in Euſeb. Animadv. ad annum MDCCCCLXXXVIII. adducit: ſed perperam interpretatur. Scribit ergo Georgius Panadorum Monachum docuiſſe annum illum, quo Ægyptiorum annus biſſextum admiſit, eſſe XXII. τῆς Αὐγούστου Μοναρχίας. ἐξ οὗ καὶ τοῖς πολλοῖς ὑπὸ τὸ ιϛʹ ἔτος τῆς Αὐγούστου βασιλείας τὴν Ἀλεξανδρείας ἅλωσιν ἱστορεῖν, καὶ ἐντεῦθεν τῆς βασιλείας ἀριθμεῖν λογίζεσθαι· μεθ' ἣν ἀρξαμένην ἔτει εʹ Αὐγούστου τεθῆναι τὴν τετραετηρικὴν ἡμέραν· καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὑπὸ καθ' Ἕλληνας, ἤτοι Ἀλεξανδρεῖς, ψηφίζεσθαι τοὺς Ἀστρονομικοὺς κανόνας ἐν ταῖς ἐκλείψεσι τῶν δύο φωστήρων, καὶ ταῖς καθ' ἕκαστον μῆνα συνόδοις, πανσελήνοις, τῶν τε πλανωμένων εʹ ἀστέρων, καὶ τῶν λοιπῶν ἀπλανῶν τὰς ἐποχὰς ὑπὸ λαμβάνεσθαι. *Quoniam plerique anno Auguſti Monarchiæ XVI. Alexandriam captam referunt; indeque imperii illius annos computant. Poſt captam vero Alexandriam, anno V. Auguſti, biſſextum intercalari cœptum. Et hodieque Græci, ſive Alexandrini, Aſtrologicos Canones in luminarium defectionibus, & lunaribus ſynodis, ac pleniluniis ad eum calculum exigunt. tum planetarum quinque reliquorum, & fixorum ſiderum epochas indidem capiunt*. Perſpicuum eſt ex his Georgii verbis Auguſteæ Monarchiæ primordium a pleriſque ſtatui in anno Juliano XVI. quo capta eſt Alexandria. Quamquam imperite Georgius Julianum XVI. Auguſtei imperii decimum ſextum putat; cujuſmodi ἀναχρονισμοῖς ſcatent Græcorum commentarii. Ab hoc poſteriore Auguſti primordio quintus imperii annus deſiit in Julianum XXI. Urbis conditæ DCCXXIV. Varronianam; quo quidem anno, Thoth Ægyptius a XXX. die Auguſti caſtigati ad XXIX. tranſitum fecit; primuſque fuit annorum fixorum: ac deinceps biſſextilibus admiſſis veteris anni, ac vagi licentiæ modus eſt adhibitus. Hæc loci iſtius eſt ſententia; qua cum Theonis & aliorum teſtimonia concordant. Nos in veteri codice M. S. Georgii Syncelli ſuperiora illa non deprehendimus: ſed alia quædam, quæ ab eodem inſtituto non abhorrent: Ἐπὶ γὰρ τὸ αʹ ἔτος Φιλίππου τοῦ Ἀῤῥιδαίου τοῦ μετ' Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα βασιλεύσαντος Μακεδόνων αʹ· καθ' ὃ ἔτος καὶ ὁ Κλαύδιος Πτολεμαῖος τῶν τῶν προχείρων κανόνων ψηφοφορίας ἐνέταξεν, ἀρχὴν Αἰγυπτιακοῦ, καὶ Ἑλληνικοῦ ἔτους τῇ τοῦ αʹ τοῦ Θὼθ μηνὸς παρ' Αἰγυπτίοις λεγομένου, κθʹ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ὄντος ἀποκαταστατικήν. *Ad annum primum Philippi Aridæi, qui primus poſt Alexandrum Macedonibus regnavit. Quem ad annum Claudius Ptolemæus compendioſorum canonum ratiocinia direxit: & Ægyptiaci anni, Græcique principium in prima die Thoth menſis Ægyptiorum, quæ in XXIX. Auguſti convenit, ad eamdem revertens epocham deſiit*. Hic cœlum terræ miſcet Georgius Monachus: ac trecentorum fere annorum intervallo diſſita componit: nimirum Philippi Thoth, qui ab eo anno cœpit, quo mortuus eſt Alexander, cum Thoth anni Ægyptiaci fixi, & ad Julianam conſtantiam redacti.

Scaliger porro ſuperiora illa Georgii non intellexit. quibus hanc ſubeſſe ſententiam credidit, ut eximam, quo Auguſtus biſſextum correxit, Auguſtei imperii XXII. eſſe velit, initio inde ducto, unde Monarchiam Auguſti computare ſolent Ægyptii. *Auguſtus enim*, inquit, *correxit biſſextum anno XXVIII. a morte Cæſaris, C. Aſinio Gallo, C. Marcio Cenſorino Coſſ.* Annus iſte vero viceſimus ſecundus eſt Auguſtorum. Sed hæc e Georgii mente tam aliena ſunt, quam illa, quæ dixi, certiſſima. Nam quomodo quintum illum Auguſti annum interpretari poterit, quo vertente biſſextum inſeri cœptum Georgius aſſerit? Deinde ſcribit anno illo biſſextum τεθῆναι, id eſt, *poni* cœpiſſe; non utique caſtigari. Adde non anno illo Juliano XXVIII. biſſextum ab Auguſto caſtigatum, aut intercalatum eſſe. (Fuit enim annus iſte tum ex noſtra, tum ex Scaligeri opinione, ſimplex) ſed ordinatam dumtaxat anno illo biſſextilium rationem in annos ſequentes. Quare primus biſſextilis annus caſtigatus eſt Julianus LIII. a Cæſaris nece LII. ut Scaliger ipſe definit. Hunc igitur a Georgio nominari oportuit, ſi, quod Scaliger affingit, loqui voluiſſet. Sed alia omnia cogitavit; quæ ſine dubio a nobis expoſita ſunt.

Scaligeri hallucinatio in verbis Georgii.

Hinc igitur liquet, ex Græcorum quorumdam, ac præſertim Aſtrologorum mente, aliud eſſe annos Auguſti Actiacos, ſive Thoth Actiacum; aliud Thoth anni Ægyptiaci fixi, & Juliani. Prius iniit anno Juliano XVI. ante æram Chriſti triceſimo, poſterius anno XXI. Juliano, ante eamdem epocham Chriſti, XXV. Ex quo ſequitur minime videri Alexandrinos anno illo, quo Cleopatra & Antonio ſublatis Alexandriam Auguſtus intravit, annum ſuum Juliana forma mutaſſe: ſed poſt annos id quinque feciſſe. Ac duorum alterum eveniſſe ſupra monuimus. Aut enim cum anno Juliano vitioſam intercalationem una receperunt Ægyptii, ſi anno primo Actiaco illum uſurparunt. Aut in annum quintum vertentem Juliani uſum anni diſtulerunt. Ex his qui prius tueri voluerit, video quid conſequens ſit. Dici enim hoc poteſt, Aſtrologos illos non ex hiſtoria, reique veritate; ſed καθ' ὑπόθεσιν, & fictione quadam, epocham Thoth anni fixi quinquennio poſt Julianam formam ab Ægyptiis adſcitam ſtatuiſſe. Etenim Thoth anni mobilis anno Juliano XVI. Nabonaſſareo DCCXX. ab Auguſti caſtigati die XXXI. ad XXX. migrare cœpit, anno Urbis Varroniano DCCXIX. a quo, vertente anno quarto, nempe Juliano XXI. Nabonaſſareo DCCXXIV. ab U. C. DCCXXIX. tranſire cœpit in XXIX. Auguſti. Quod cum Aſtrologi ex anni vagi, & Nabonaſſarei ratiociniis intelligerent, ut in anno Juliano hodierno, & ab Auguſto caſtigato certam anno Ægyptiaco fixo epocham finirent, eum videlicet annum præſtituerunt, quo neomenia Thoth Auguſti nonum ac viceſimum diem adire cœpit; ut in eo deinde ſiſteretur. Unde quinquennio poſt receptam annum Julianum, ejus epocham conſignarunt.

Poſterius qui aſſeverandum putaret, hoc eſt qui ambas illas epochas diverſas, & hiſtoricas, non fictas crederet, legi hactenus neminem. Atqui probabilis hæc ratio eſt: & eo fortaſſe quam illa veriſimilior, quod, ut diximus, alioqui mirum ſit Ægyptios, a quibus anni Juliani formam Romani didicerant, hanc ipſam adeo imperite, inſciteque tractaſſe. Hoc qui perſuadere ſibi non poterit, is poſterius hoc teneat neceſſe eſt. Et vero cur id inſtituerint Alexandrini; cur quod a Senatu mandatum iis fuerat, non continuo fecerint: ut ab eo die, quo Alexandria potitus eſt Auguſtus, annum fixum inchoarent: non abſurdam conjecturam habemus; cujus declarandæ gratia paullo altius quædam juvat repetere. Primum, Ægyptios, tametſi quamdiu liberum, & effrænatum annum adhiberent, nullam intercalarent diem; non modo vulgo, ſed ne tacite quidem; ſic ut alio aliquo, exerteque in anno neſcio quo recondito, & Hierophantico diem illum exprimerent. quod adverſum Scaligerum lib. III. cap. I. demonſtravimus. nihilominus Juliani quadriennii ſcientiam habuiſſe: nec ignoraſſe Thoth ſuum quarto quoque vertente anno, uno die in anteriora regredi. Quippe perſuaſum hoc ut aliis pleriſque, ſic Ægyptiis fuiſſe maxime: Tropicum ac ſolarem annum cum Juliano paria facere. Hujus vero rationem tacite ab

illis

illis etiam habitam eſſe, quorum popularis annus minime ſolaris erat. De qua re neceſſario videnda ſunt, quæ lib. I. cap. VII. diſſeruimus; cum penes Athenienſes oſtendimus præter popularem, & lunarem annum, alterum fuiſſe reconditum, & ſolarem, eumdemque Juliano ſupparem, quem ab Ægyptiis acceperant. Quamobrem ſolarem annum putabant diebus conſtare CCCLXV. horis ſex: adeoque quarto anno vertente unum redundare diem. Vagi ac popularis anni circuitus ad Caniculæ ſidus, quam Sothio appellabant, tamquam cardinem referebant Ægyptii; ut Horus Apollo, & Porphyrius in Antro docent. Quantum igitur a metis iis vertente quadriennio ſuo Sol abeſſet, facile colligebant; & ex [illegible], [illegible], ac viciſſim hanc ex illa computabant. Secundo de die, quo Alexandria in poteſtatem venit Auguſti; hoc eſt, quando mortua Cleopatra penitus illam eſt adeptus, cum inſinita ſit apud Dionem mentio, conjectari licet, quartam fuiſſe τῶν ἐπαγομένων, ſive penultimam anni veteris. Ea tum Auguſti XXIX. ſed in anno caſtigato, congruebat. Thoth enim in Auguſti XXXI. die verſabatur; qui ut ad XXIX. perveniret, quinque anni vertentes expectandi fuerunt. Mos autem hic apud Ægyptios erat, ut illuſtrium quarumque rerum, aut regum epochas ab anni ſui neomenia putarent; tametſi pluribus antè diebus, aut etiam menſibus res ipſæ, vel regum initia contigiſſent. Quod ex Alexandri, & Philippi Thoth, aliorumque regum, & Imperatorum evidens eſt: quorum omnium exordia Thoth vocare conſueverunt. Cum ergo Senatus decreto juſſi eſſent Ægyptii Julianam amplecti formam, ejuſque caput illo die ſtatuere, quo Alexandria potitus erat Auguſtus; ne aut diem unum detrahere cogerentur, aut aliunde, quam a ſuo Thoth civilem deinceps annum inchoarent: rem in quinquennium diſtulerunt; quod eo tempore Thoth in eam ſtationem ſuccederet, quam epagomenon quarta dies occupaſſet.

DIONYSII

Digitized by Google

DIONYSII PETAVII

E SOCIETATE JESU

DE

DOCTRINA TEMPORUM

LIBER UNDECIMUS.

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ.

ILLUSTRIORES quoſque temporum titulos ab conditi orbis initio ad Chriſti fere tempora duobus libris comprehendimus. De ipſius Chriſti Natali reliquum erat, ut dicendum videretur; ſed nos Scaligeri veſtigia perſequi maluimus; ac ſeparato poſtremoque libro cum illam Chriſti Domini nativitatis epocham, tum huic affinem Paſſionis ejuſdem, ac nonnullas alias complecti: velut annorum LXX. quorum meminit Hieremias; totidem annalium hebdomadarum, quæ a Daniele præfiguntur; ac ſi quæ ſunt aliæ, quarum eſt cum iſtis conjuncta, & implicata diſputatio. His itaque tantiſper dilatis, reliquas poſt Auguſti victoriam, ac deinceps conſecutas ordine peragrabimus. In his inſignis eſt, & ad illam de Natali Chriſti Domini diſputandam quæſtionem neceſſaria prorſus, ac velut προκατασκευὴ quædam, Herodianæ mortis epocha; a qua libri hujus capiemus exordium. Cum autem multa ſint in ea tractanda contra veritatem hiſtoriæ a Scaligero commiſſa; ut ea facilius poſtea refutentur, libet ex Joſepho, aliiſque quibus licebit hiſtoricis verum obitus illius tempus adſtruere.

CAPUT I.

De Herodis obitu ex Joſepho præſertim, & Dione; deque regni illius annis.

HERODIS imperium, & res ab eo geſtas primus, & antiquiſſimus omnium, qui quidem exſtant, Joſephus in hiſtoriam retulit: reliqui, qui eadem commentati poſtea ſunt, ex ejus fontibus rivulos ſuos duxerunt; & tamen incredibile eſt quantum ab auctore ipſo, magiſtroque ſuo diſſentiant: ex quo intolerabiles quidam in hiſtoriam errores, perturbationeſque ſunt infuſæ. Horum omnium παρεωραμένων, & ὀλιγωρημένων, atque illius hiſtoricæ calamitatis ſi quis fundum eſſe dicat Euſebium, is a veritate, me quidem judice, non abhorreat. Etenim tam ille in Herodis temporibus digerendis hallucinatus eſt; ut reliquis, qui eum univerſi ferme ſecuti ſunt, largiſſime peccandi ſegetem occaſionemque præbuerit. Quamobrem ut & Euſebii, veterumque, qui illius veſtigia preſſerunt, errata corrigantur, & certa ſinceraque ratio temporis illius expendatur; in id incumbendum nobis eſt, ut quæ apud Joſephum de Herodis annis per varios Hiſtoriæ libros diſſipata leguntur, compendio colligamus. Ac prima quidem illius exordia, & quæ ad initium ejus uſque pertinent, ſuperiore libro, capite* XXVI. delibavimus. *Immo LXV quod vide.*
Duplicem illic ex Joſephi mente imperii Herodis epocham ſtatuimus: alteram in anno Juliano VI. alteram in nono: illam, cum primum rex a Senatu factus eſt; iſtam cum expugnatis Hieroſolymis, & Haſamonæorum poſtremo Antigono ſublato, ſolus, ac ſine æmulo regnare cœpit. Nam utrimque Joſephus Herodis annos enumerat. Sex igitur, niſi memoria fallit, in locis Joſephus Herodis annos nominatim concipit, poſtquam duplex illud ejus initium retulit. Primus eſt locus lib. XV. Ἀρχαιολογίας, cap. VII. ubi annus, quo ad Actium pugnatum eſt, ſeptimus Herodis vocatur. Erat idem Julianus XV. proinde nono anno Juliano primus Herodis initit, quæ eſt ejus epocha poſterior. Item cap. XII. ejuſdem libri meminit Herodis anni decimi tertii, quo ingenti fame laboratum eſt in Judæa, in qua Herodis providentia, & magnificentia ſingularis exſtitit. Inter alia vero frumentum in Ægypto mercatus dicitur; cui tum Petronius præerat. Tum per idem tempus quingentos e ſatellitio ſuo delectos auxilio Cæſari miſit; quos Ælius Gallus ad mare rubrum duxit. περὶ δὲ χρόνον ἐκεῖνον ἐ συμμαχικὸν ἔπεμψε Καίσαρι φ΄ ἐπιλέκτους τῶν σωματοφυλάκων, οὓς Γάλλος Αἴλιος περὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἦγεν εἰς πολλὰ χρησίμους αὐτῷ γενομένους. *Per illud tempus auxilia Cæſari ſubmiſit, quingentos videlicet delectos e ſatellitibus, quos Gallus Ælius ad Rubrum mare duxit; & ab iis plurimum eſt adjutus.* Non dubium eſt quin Ælii Galli nomen depravate ſcriptum ſit pro quo Ruffinus *Bleſſum* reddit. Legendum eſt autem Αἴλιος Λάργος. Nam Ælius Largus anno Urbis DCCXXX. nempe Auguſto X. C. Norbano Coſſ. in Arabiam felicem exercitum duxit, ut refert Dio lib. LIII. Fuit is Cornelii Galli ſocius, & ejuſdem accuſator: unde ille voluntariam mortem ſibi conſcivit, anno Urbis DCCXXVIII. quo Coſſ. fuere Auguſtus VIII. Statilius Taurus. Hæc Dio. Quare non poteſt Cornelius Gallus is eſſe, cujus meminit Joſephus: ſed Largus,

cujus expeditio commodum incurrit in annum Julianum xxxi. qui eſt Herodis xiv. proximus ab eo quo dira fames Judæam invaſiſſe dicitur. Porro Petronii Ægypti Præſidis mentio fit a Dione libro LIV. anno Urbis DCCXXXII. Juliano xxiv. Tertio Joſephus libro xv. cap. xiii. ſcribit, Auguſtum, cum in Syriam veniſſet, Tetrarchiam Zenodori in Herodem tranſtuliſſe. ἤδη δ' αὐτῷ τῆς βασιλείας ἑπτακαιδεκάτου παρεληλυθότος ἔτους, Καῖσαρ εἰς Συρίαν ἀφίκετο. *Cum jam regni xvii. annus Herodi præteriſſet, Cæſar in Syriam venit.* Subjicit deinde Zenodori mortem, cujus ditionem Auguſtus attribuit Herodi. Dio lib. LIV. Coſſ. Apuleio, & Silio Zenodori Tetrarchiam in Herodem collatam eſſe ſcribit; qui eſt annus Urbis DCCXXXIV. Julianus xxvi. Hoc enim anno, hiſque Coſſ. Auguſtum verno tempore in Aſiam perrexiſſe tum in Syriam; ibi Zenodori Tetrarchiam Herodi dediſſe. Si igitur anno Juliano * xxiv. iniit Herodis annus decimus octavus; primus ab anno nono Juliano cœperit neceſſe eſt. Ruffinus priora illa verba ſic interpretatur. Igitur ſeptimo decimo anni regni Herodis, Cæſar ad Syriam pervenit. Sed præteriiſſe jam Græca demonſtrant.

* Lege xxvi. vide ad hunc annum in lib. xiii.

Quarto Joſephus capite xiv. ejuſdem libri meminit anni decimi octavi Herodis, quando Templi ædificationem aggreſſus eſt: τότε γοῦν ιη' τῆς Ἡρώδου βασιλείας γεγονότος ἐνιαυτοῦ, &c. *Tunc igitur cum octavus decimus regni Herodis annus ageretur.* Atqui lib. i. de Excidio, cap. xvi. ait quinto decimo anno regni ſui Templum inſtaurare cœpiſſe. Hic ſine dubio Librariorum errore ιε', pro ιη' ſcriptum legitur; uti pluribus diſputat Keplerus cap. viii.

Quinto, lib. xvi. cap. ix. refert, Cæſaream Sebaſten decimo anno exædificatam fuiſſe, Herodis regni octavo & viceſimo, Olympiade CXCII. Repetatur ab anno Juliano ix. Herodis exordium, viceſimus octavus cadet in Julianum xxxvi. Urbis DCCXLIV. quo annus Iphiti DCCLXVII. ſive tertius Olympiadis CXCII. cœptus eſt.

Demum lib. xvii. cap. x. mortuum ſcribit Herodem. τοῦτο πράξας, inquit, ἡμέρᾳ πέμπτῃ μεθ' ὃ Ἀντίπατρον κτείνει τὸν υἱόν, τελευτᾷ βασιλεύσας, μεθ' ὃ μὲν ἀνεῖλεν Ἀντίγονον, ἔτη τέσσαρα, καὶ τριάκοντα, μεθ' ὃ δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποδέδεικτο, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. *His actis, quinto die quam Antipatrum F. occiderat, moritur, cum regnaſſet, poſtquam Antigonum ſuſtulit, annis triginta quatuor; poſtquam vero a Romanis regnum obtinuit, ſeptem & triginta.* Contigit obitus Herodis paullo ante Paſcha, ut ex cap. xi. colligitur. Tum alius character ab eodem Hiſtorico cap. viii. memoratur; nempe Lunæ deliquium. Ad hæc περὶ ἔτος ἑβδομηκοστὸν ὤν, ait cap. viii. *ad ſeptuageſimum annum accedebat ætatis ſuæ.*

Hæc de annis Herodis ex Joſepho delibavimus, quæ ſatis indicant, initium ejus ab anno Juliano ix. deduci, quando Antigono interfecto rerum potitus eſt. Ab hoc vero anno numerandi ſunt quatuor & triginta, quorum ultimus iniit anno Juliano XLII. Urbis conditæ DCCL. Quare aut hoc ipſo anno, aut ſequenti, deſinente ſcilicet anno triceſimo quarto mortuus eſt. Sed lunaris defectio anno ipſo Juliano XLII. obiiſſe comprobat. Defecit enim revera Luna Martii xiii. tribus circiter horis ante ortum Solis. Plenilunium verum tabulæ Pariſinæ conferunt in Martii xiii. hora 2, 45'. a media nocte, Hieroſolymis verus locus Solis in gradu Piſcium 20, 23'. Deficere Luna cœpit hora 1, 24'. Deſiit hora 4, 9'. Duratio fuit horarum 2, 47'. ac digitos 6. fere defecit. Opportuniſſime igitur ad hiſtoriam lunaris iſta defectio convenit. Proinde xxxiv. ſolidos a Niſan implevit Herodes, ex quo mortuus eſt Antigonus; vel xxxvi. ex quo regnum a Romanis obtinuit, ac tam trigeſimum quartum ab illa epocha, quam ab iſta, triceſimum ſeptimum inchoavit. Idem ex Herodis ipſius ſucceſſoribus adſtruitur. Archelaus enim poſt obitum parentis, Ethnarcha ab Auguſto factus eſt; qui cum annos novem expleſſet, ac decimum inchoaſſet, a fratribus, & aliis primoribus accuſatus apud Cæſarem, & Viennam trans Alpes relegatus eſt: Δεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς ἀρχῆς Ἀρχελάου, οἱ πρῶτοι τῶν ἀδελφῶν ἀνδρῶν ἔν τε Ἰουδαίοις, καὶ Σαμαρείταις, μὴ φέροντες τὴν ὠμότητα αὐτοῦ, & τυραννίδα, κατηγοροῦσιν αὐτοῦ ἐπὶ Καίσαρος. Mendum huic loco ſubeſſe videtur. Nam vox ἀδελφῶν non ſatis cohæret; neque Ruffinus hanc agnoſcit; qui ita vertit: *Interea decimo anno principatus Archelai omnis nobilitas Judæorum, primateſque Samariæ non ferentes crudelitatem ejus, moreſque tyrannicos apud Cæſarem accuſationem ei inſtituunt.* Sed a fratribus etiam accuſatum fuiſſe Dio demonſtrat libro LV. cum ita ſcribit Coſſ. M. Æmilio Lepido, L. Arruntio Coſſ. ὅ, τε Ἡρώδης ὁ Παλαιστινός, αἰτίαν τινὰ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν λαβὼν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ὑπερωρίσθη, καὶ τὸ μέρος τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐδημοσιώθη. *Herodes Palæſtinus a fratribus accuſatus trans Alpes eſt relegatus, ac pars ejus ditionis in publicum redacta.* Hæc ad nullum alium, quam Archelaum convenire poſſunt: qui proinde relegatus eſt iis Coſſ. qui in annum Urbis cadunt ſeptingenteſimum quinquageſimum nonum, Julianum quinquageſimum primum. Si igitur ab annis Julianis LI. detrahas annos x. (nam decimus Archelai anno illo cœpit, quo deportatus eſt) relinquetur annus XLII. Julianus, quo Herode mortuo, primus iniit Archelai. Habemus itaque nobiliſſimorum duorum Scriptorum teſtimonium, ex quo neceſſe ſit Herodis obitum in annum Julianum ſummovere ſecundum & quadrageſimum: nec aliter pronunciare poſſumus, niſi annos illos faceſſere jubeamus. Addunt & alia quædam hiſtoriæ, ſed obſcuriora veſtigia Deckerus, & eum ſecutus Keplerus; quæ in illorum commentariis leguntur. Nunc quæ ſit aliorum de Herodis obitu ſententia videamus.

CAPUT II.

De Euſebii hallucinatione in annis Herodis.

EUSEBIUS in Chronico annos Herodis mirifice conturbat. Primum enim ipſius ad annum illigat quartum Olympiadis CLXXXVI. Abraami MDCCCCLXXXIV. Auguſti xi. cujus primus ab eodem ponitur is, qui proxime necem Julii Cæſaris conſequitur. Quoniam igitur ab autumno ſuos annos auſpicatur Euſebius, additis ad annos 1984 ex perpetua methodo 2696. annus MDCCCCLXXXIV. iniit ab autumno anni periodi Julianæ 4680. Quare ab Niſan ſequentis anni Juliani primus Herodis computatur anno periodi Julianæ 4681. Juliano xxii. quo cum ex Euſebii Chronologia undecimus Auguſti componitur. Eodem anno cœpit Olympiadis CLXXXVI. quartus a ſolſtitiali menſe ſecundum Elidenſes veteres: at ex Euſebii inſtituto, ab autumno antecedente. Porro Antigoni Haſmonæorum poſtremi necem conjicit in annum Abraami MDCCCCLXXVIII. Auguſti v. Olympiadis CLXXXV. ſecundum; qui eſt annus periodi Julianæ 4675. Julianus ſeptimus, Urbis conditæ DCCXV. Ita in editione Scaligeri. At editio Pontaci in annum Auguſti decimum Antigoni obitum confert. Unde anno periodi Julianæ * 4780. Juliano xxi. cœperit; immo vero xiii. Nam cum anno xi. Auguſti, primum Herodis comparat editio Pontaci, Abraami MCCCCLXXXIV.

* Immo, 4680. vide de lib. xiii. ad hunc annum.

Ab hoc anno triginta ſeptem annos Herodis computat Euſebius, ejuſque mortem refert in annum Auguſti XLVII. quartum Olympiadis CXCV. Abraami MMXX. qui quidem iniit ab autumno anni periodi Julianæ 4716. Unde anno ſequente 4717. circa Niſan Herodes obiit; anno quarto æræ Dionyſianæ; Juliano XLIX. currente anno quarto Euſebiano Olympiadis CXCV. Urbis conditæ, ſi a Kal. Jan. numeres, anno DCCLVII. Hallucinatur itaque Scaliger in Animadverſ. ad annum Euſebii MMXIX. bifariam. Primum quod Herodis mortem collocari dicit in Euſebiano Chronico ad annum MMXIX. Nam & ipſe e directo anni MMXX. mortem illam poſuit. Secundo quod ab Euſebio metachroniſmum dicit eſſe commiſſum annorum trium. Verum ſi ineunte anno Juliano XLIX. mortuus eſt Herodes, & anno quarto Olymp. CXCV. Auguſti XLVII. metachroniſmus erit annorum ſaltem quatuor. Nam Herodem anno Juliano XLV. periiſſe, novem menſibus ante Natalem Dionyſianum in eadem Animadverſione ſcribit Scaliger.

Abſurda eſt autem Euſebiana illa putatio, quæ in annum Julianum XLIX. mortem Herodis conjicit, cum anno LI. Archelaus relegatus fuerit; quem novem annis imperaſſe cum Joſepho cenſuit. Præterea quid ἀνιστόρητον magis, quam Herodis initium cum Joſepho in eum annum includentem, quo Antigonus eſt occiſus, eumdem annum Julianum duodecimum facere? in quo

Refellitur Euſebii ſententia.

triennio

Google

triennio fallitur. Nam Agrippa & Caninio Coſſ. Herodes cum Soſio Antigonum vicit, Juliano IX. ab eoque non XXXVII. anni, ſed XXXIV. Herodis putantur, auctore Joſepho. Quare ſex annis, ſeptemve ſolidis labat Euſebii Chronologia. Non minus aberrant, qui XXXVII. Herodis annos ab Actiaca pugna deducunt, Juliano XV. ita ut obitus ejus in Julianum LII. vel LIII. incurrat, æræ Dionyſianæ ſeptimum, vel octavum: cum Archelaus anno Juliano LI. relegatus ſit. Sed nec Herodes ab Actiaca pugna, vel potius ab anno primo Actiaco, qui illam proxime ſecutus eſt, regni ſui primordium cœpit, ut in Animadverſ. ad Epiphanium oſtendimus. Pag.124. Ceteri ferme Chronicorum, & Annalium Scriptores, qui unius anni, vel biennii ἀναχρονισμὸν in æra Dionyſiana non obſervarunt, in conſignando Herodis obitu ſecum & cum hiſtoria confligantur: quorum e ſuperioribus caſtigandus eſt error.

CAPUT III.

Inquiritur in Nova Chronologia ſententiam de Herodis interitu.

Cccxlix. AT *Nova, veraque Chronologia* longius etiam infra metas Euſebianas Herodis mortem ſummovet; nempe in annum Chriſti vulgarem ſeptimum. Etenim XXXVII. Herodis annos exiſtimat non a primo ejus initio deducendos, quo rex a Senatu Antonii, & Cæſaris opera renuntiatus eſt: ſed a poſteriore, quando Hieroſolyma capta ſunt; qui eſt annus Julianus nonus, a quo putati XXXVII. anni deſinunt in annum Julianum XLVI. Urbis vero DCCLIV. qui eſt primus æræ Dionyſianæ. Sed auctor annum Urbis exeuntem intelligit ante Palilia, ut ſit annus Chriſti ex communi putatione II. quo ad Aprilem uſque in curſu erat annus U. C. DCCLIV. Varronianus, & iniit DCCLV. Cum autem annos V. ſupervacuos in Faſtos irrepſiſſe credat, hic annum illum æræ communis ſeptimum appellat; quo etiam contigit eclipſis Lunæ maxima, Februarii XX. hora una ante noctis medium; Sole in fine Aquarii verſante; quam quidem digitorum facit XI, 18'. Verum quod nova hæc opinio argumento illo nititur, annorum V. qui in vulgaribus Faſtis abundant; adeoque de ſerie annorum eximuntur, nequaquam probari a nobis poteſt; qui hanc conjecturam ſcimus eſſe falſam, & ſuo loco pleniſſime ſepelivimus, ſingulis, quæ ad eam adſtruendum ab erudito viro proferuntur, excuſſis, penituſque convictis. Quin etiam ſecum ipſe confligit illius auctor, qui XXXVII. Herodis annos orſus ab anno tabularum Capitolin. * DCCXVI. (Julianus is nonus eſt) deſinere dicit in annum U.C. DCCLIII. quo Julianus iniit XLVI. Chriſti vero primus. Detractis annis V. cadet in VI. æræ Chriſtianæ. Atqui ſeptimo dicit Herodem obiiſſe. Uno igitur plus numerat. Denique Chriſtianam æram confert in annum tab. Capit. DCCXLVIII. Ergo ſeptimus iniit exeunte anno DCCLIII. uſque ad Palilia; quibus DCCLIV. initium habuit. Si igitur Herodes regnare cœpit anno DCCXVI. annos XXXVIII. ſolidos regnavit: certe XXXVII. ſuperavit. Sed hoc παρόραμα levius ſit. Illud minime concedendum; aut annis quinque mutilandos eſſe Faſtos, quod ſeparatim poſtea demonſtrabitur, aut Herodem anno Chriſti ſeptimo ex hac vita ſublatum: quod tanto ante contigiſſe tot hactenus rationibus evicimus. Num quod Lunæ defectionem ullam negat circa Paſchæ feſtum per illa tempora commiſſam, id ex ſuperiori deſcriptione ſatis refellitur. Quamvis porro Luna non tota per id tempus defecerit; ſed dimidia dumtaxat parte diametri; nihil hoc obeſſe debet: cum Joſephus Lunam ſimpliciter defeciſſe ſcripſerit.

* Lege DCCXVI. & ſic poſtea.

Cap. xv.

Cexaix.

Unum ſupereſt ex eodem Joſepho petitum argumentum, quo Herodis obitum tardius, quam a nobis ſit, collocandum eſſe idem ille pugnat. Id eſt ejuſmodi. Herode mortuo, Romam profectus eſt Archelaus, uti regnum Judææ ex patris teſtamento ratum ab Auguſto ſibi fieret. Ejus rei cauſſa conſilium amicorum Auguſtus habuit: quos inter nepoti ſuo Caio Cæſari ex Agrippa & Julia nato principem locum dedit, quem prius adoptarat. Hæc Joſephus lib. II. cap. III. Illic, συνήγε τοὺς φίλους, ait, σὺν οἷς ἦ Γάϊον τὸν Ἀγρίππου μὲν, ἦ Ἰουλίας τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς υἱὸν, ποιητὸν δὲ αὐτοῦ γεγονότα, πρῶτον δὲ καθιζόμενος παρέλαβε. *Amicos convocavit, inter quos Caium Agrippa & Julia filia ſua natum, quem adoptaverat, adhibuit; principem ei locum attribuens.* In libro I. de Excidio, πρῶτον ἐκάθισεν: *primo loco ſedere juſſit.* Hinc apparet Caium per id tempus non ſolum grandiorem; ſed etiam majori aliqua dignitate præditum fuiſſe: ac proinde tum id videtur contigiſſe, cum jam Conſulata perfunctus in Orientem cum ſumma poteſtate mitteretur. Conſul vero fuit Caius anno ab U. C. tab. Capit. DCCLIII. Juliano XLVI. Chriſti I. Ergo ſequente anno, cum in procinctu jam ad profectionem eſſet, diſceptationi illi interfuit, ac propemodum præfuit, cum XX. annum acceſſiſſet. Quocirca mortuus eſt Herodes anno ipſo Juliano XLVII. Chriſti II. & propter quinquennium ſupervacaneum, anno Chriſti VII. Juliano vero XLII. Quippe Julianum primum quadraginta dumtaxat annis ante æram Chriſtianam ſtatuit: uti ſupra diximus.

Joſephus lib. XVII. Origin. cap. VIII. De Caio & Lucio Cæſaribus eorumque tempore.

Hæc minime neceſſaria ſunt: & alioqui belle ad ſententiam noſtram illius temporis acta congruunt; quorum ſummam ex Dione, Suetonio, Velleio, & Ancyrano lapide colligemus. Anno ab U. C. Varroniano DCCXXXIII. Juliano XXV. Auguſtus Juliam filiam ſuam Agrippæ in matrimonium dedit. Anno DCCXXXIV. Juliano XXVI. Coſſ. M. Apuleio Nepote, P. Silio Nerva, natus eſt Caius Cæſar. Anno * DCCXXXVI. Juliano XXIX. C. Furnio, C. Junio Silano Coſſ. natus eſt Lucius Cæſar Caii frater; quos Auguſtus adoptavit. Anno DCCXLII. Juliano XXXIV. M. Valerio Meſſala, P. Sulpicio Quirino Coſſ. Agrippa moritur, & Julia Tiberio Liviæ filio collocatur. Anno DCCXLVIII. Juliano XL. C. Antiſtio Vetere, D. Lælio Coſſ. Auguſtus, ut Caii, & Lucii puerorum audaciam comprimeret, Tiberio Tribunitiam poteſtatem in quinquennium dedit, eique mandavit Armeniam. At is privignorum ſuorum offenſionem veritus in Rhodum inſulam ſeceſſit: ibique ſeptem annis delituit. Caius Cæſar decimum quartum jam egreſſus annum virilem togam ſumpſerat, cum profectus eſt Tiberius; uti Velleius indicat. Auguſtus ut Caium ſuo tirocinio deduceret in forum, Conſulatum XII. ambivit, auctore Suetonio. Anno itaque DCCXLIX. Auguſto XII. L. Cornelio Sulla Coſſ. Juliano XLI. Caius Cæſar ab avo ſuo deductus eſt, eique Conſulatus in quinquennium deſtinatus eſt. Anno DCCLII. Juliano XLIV. Auguſtus Conſulatum XIII. cum Plautio Silvano geſſit, ut ſe ideo petitum, ut Lucium Cæſarem, itidem ut Caium fecerat, ſumpta virili toga deduceret; qui ſimiliter Conſul deſignatus eſt poſt annos quinque. Hæc Suetonius, & Ancyranum monumentum. Eodem anno Juliam filiam impudicitiæ compertam Auguſtus relegavit. Idem & Naumachiam edidit. Anno DCCLIV. Juliano XLVI. Chriſti I. Caius Cæſar cum L. Æmilio Paullo Conſul fuit, annos natus amplius viginti. Anno DCCLVI. Juliano XLVIII. L. Ælio Lamia, M. Servilio Gemino Coſſ. Tiberius poſt ſeptennii ſeceſſum e Rhodo inſula Romam, Auguſto permittente, rediit. Lucius Cæſar in Hiſpaniam ab Auguſto miſſus Maſſiliæ morbo periit. Anno DCCLVII. Sex. Ælio Cato, C. Sentio Saturnino Coſſ. Juliano XLIX. Chriſti IV. Caius Cæſar in Lycia moritur, poſt menſes XVIII. quam Lucius frater obierat; ut refert Suetonius: poſt annum ferme; at Velleius. Sed apud hunc fœdiſſimum eſt mendum, quod miror etiam in emendatiſſimis codicibus reſediſſe. Velleii verba: *Diu reluctatus, invitaſque reverteus in Italiam, in urbe Lyciæ (Limyram nominant) morbo obiit: cum ante annum ferme quinquageſimum Cæſar frater ejus Hiſpanias petens, Maſſiliæ deceſſiſſet.* Scribe, *cum ante annum ferme L. Cæſar*, &c. Auguſtus nepotibus amiſſis Tiberium adoptavit.

* Lege DCCXXXVII. ut liquet ex lib. XIII.

Hæc illis, quos nominavi, teſtibus comperta ſunt. Cetera non perinde certa: quo anno Caius cognitioni illi de teſtamento Herodis interfuerit: tum quo in Orientem profectus ſit. Keplerus libro de anno Natali Chriſti, cap. X. fuſe hanc hiſtoriam digerit; ſane probabiliter. Caium itaque cenſet deſignatum jam Conſulem anno Juliano XLII. priuſquam in Provincias proficiſceretur, adhibitum ab Auguſto ad privatum conſilium amicorum, & conſeſſum, cum de Archelao & Herodis teſtamento judicare vellet. Inde quod erat anni XLII. reliquum, ac ſequentem XLIII. in obeundis provinciis conſumpſiſſe: demum anno XLIV. Romam reverſum, paullo poſt in Orientem eſſe cum exercitu pro-

fectum, ut contra Parthos bellum gereret, addito ei M. Lollio rectore. Qui cum in Chium, vel Samum veniſſet, ejus ſalutandi gratia Tiberius e Rhodo venit. Porro Caius numquam deinceps in Italiam rediit: adeoque Conſulatum geſſit abſens; ut ex Suetonio idem Keplerus oſtendit. Ad hunc modum ordinata Caii Cæſaris hiſtoria, cum ſuperiore illa, quam approbavimus, de Herodis obitu, & Archelai ſucceſſione ſententia pleniſſime congruit.

Novæ Chronol. cenſura.

Atenim ex Archelai relegatione vir eruditus argumentatur, ut quinquennii ἀρχιερωσύνην Dioni ac Joſepho imputet. Nam Joſephus libro Orig. XVIII. cap. III. ſcribit Quirinium eodem tempore Archelai poſt relegationem bona in fiſcum redegiſſe, & cenſum peregiſſe, anno poſt victam Antonium ad Actium tricesimo ſeptimo. Annus Actiacæ pugnæ eſt Julianus XV. Additis XXXVII. conſurgit annus Julianus LI. Urbis conditæ Varronianus DCCLIX. Coſſ. M. Æmilio Lepido, L. Arruntio, quibus Archelaum relegatum eſſe Dio refert lib. LV. Atqui cenſio illa, prædiorumque deſcriptio, quam a Quirinio per idem tempus inſtitutam eſſe Joſephus affirmat, non alia videtur eſſe, quam cujus Dio meminit ad annum Urbis conditæ DCCLXVI. qui eſt Julianus LVIII. L. Munatio, & C. Silio Coſſ. Hoc enim anno ſcribit Auguſtum prædiis tam urbanis, quam ruſticis cenſum, ac tributum indixiſſe; ad idque varias in partes cenſitores allegaſſe.

Verum ex Dionis hiſtoria manifeſtum eſt longe diverſam fuiſſe poſtremam hanc cenſionem, ἀπογραφὴν ab ea quam in Palæſtina Quirinius exercuit. Hæc enim brevi tempore facta; immo ne perfecta quidem. Cum enim Auguſtus ut ærario ſuccurreret, viceſimam hereditatum, ac legatorum penſitari juſſiſſet anno illo Urbis conditæ DCCLIX. poſteaquam id moleſtiſſimum eſſe comperit, aliud tributi genus per ſpeciem indixit; ut poſterius hoc gravati, prius ultro reciperent. Igitur in urbana prædia, ac ruſtica penſionem tranſtulit; anno ab Urbe condita DCCLXVI. L. Munatio, & C. Silio Coſſ. miſitque qui privatorum, ac civitatum fortunas deſcriberent. Sed cum id longe ultern viſum eſſet intolerabilius: quod ille, uti dixi, providerat, ad viceſimam reditum eſt. Itaque ſtatim hæc bonorum cenſio, novumque penſitionis genus abrogatum eſt.

CAPUT IV.

Scaligeri de Herodis exceſſu ſententia refellitur.

DE Herodis exceſſu Scaliger hoc in libro iſta definit. Judæos in primis refert, annos regum ſuorum a Niſan ordiri ſolitos; poſtea ſub Simone Pontifice ab Iiar putare cœpiſſe. Quare cum Herodes a Senatu rex declaratus fuiſſet cyclo Lunæ XIX. tamen Joſephus non orditur annos ejus ante Niſan, aut Iiar cycli primi. Porro regnavit annos ſolidos XXXVII. ut Joſephus aſſerit, ex quo rex a Senatu declaratus eſt; XXXIV. vero, capta a Soſio Hieroſolymis: deceſſit ante Iiar, qui princeps menſium fuit, Joſephi tempore: unde proximo Iiar annus Herodis XXXVIII. initurus erat, qui revera XXXIX. numerari debuit a diebus æſtivis. Nam cum Herodes cyclo XIX. rex a Senatu renuntiatus ſit, hujus tamen primum annum nonniſi a cyclo I. putare Joſephus incipit. Hæc Scaliger; quorum hæc eſt ſententia: Herodem regem eſſe declaratum anno per. Julian. 4674. Juliano VI. cyclo Lunæ XIX. poſt Iiar: ideo primum ejus annum a Joſepho non numerari ante Iiar anni 4675. Jul. ſeptimi; cyclo I. a quo primus regni proceſſit. Mortuus eſt autem anno periodi Julianæ 4713. cyclo I. ante Iiar. Proinde ab Iiar anni 4674. ad Iiar anni 4713. annos propemodum XXXIX. ſolidos explaverit. Quare uno anno Scaligeri ratiocinia fallunt, dum XXXVII. ſolidos ab Iiar anni 4675. ad Iiar anni 4713. numerat. Sunt enim XXXVIII. abſoluti; neque triceſimus nonus Herodis revera initurus erat ab Iiar anni 4713. ſed quadrageſimus: quod quivis animadvertere poteſt. Itaque ex iſta Scaligeri ſententia Herodes XXXIX. annos prope ſolidos regnaverit, quod eſt abſurdum. Quod autem ad novam illam epocham anni Judaici ſpectat ab Iiar inchoatam, hujus firmamenta, quæ ex Joſephi perperam acceptis teſtimoniis petebantur, antea convellimus. Oſtendimus numquam Joſephum annorum primordium ab Iiar menſe cœpiſſe; de quo vide caput LIII. de Haſamonæo Simone libro proxime ſuperiori. Nam quis illud perſuadeat, poſtquam Herodes Romæ rex a Senatu renuntiatus eſt, annum fere ſolidum extra ſummam jacuiſſe; nec ante vertentem annum regni illius tempus ab Iiar ſequente computari cœpiſſe? Vana iſta ſunt, & commentitia. Præterea quod ex Archelai novem annis argumentatur, contra ipſum facit. Neque enim anno Juliano LIII. relegatus eſt Archelaus; ſed LI. uti ſupra demonſtravimus ex Dione. Quare triennio ſummovendus erit obitus Herodis in Julianum XLII. ſi Joſephum, ac Dionem audire volumus. Nam ſolidos novem annos imputat Archelao Joſephus, ac decimo ineunte regno ſpoliatum eſſe dicit. δεκάτῳ δ' ἔτει τῆς ἀρχῆς Ἀρχελάου, ait ille lib. XVII. cap. XV. *Decimo anno ineunte principatus Archelai*. Similiter argumentatur ex annis Philippi fratris Archelai; quem Joſephus viceſimo anno Tiberii mortuum eſſe refert, (mendoſe pro XXII.) poſtquam annos XXXVII. imperaſſet. Obiit ſub adventum Vitellii, anno Juliano octogeſimo primo; cum antecedente anno Juliano octogeſimo Vitellius Conſulatum cum Fabio Priſco geſſiſſet. Deductis annis XXXVII. Philippi de LXXXI. reliqui ſunt anni XLIV. abſoluti circa Herodis exceſſum, & initium Philippi, adeoque anno XLV. Juliano ineunte mortuus eſt Herodes.

Verum Conſulatus Vitellii atque Priſci nequaquam ad annum Julianum LXXX. ſed LXXXI. convenit in Varroniana ſupputatione, quam Scaliger adhibet; nimirum in annum Urbis DCCLXXXVII. Nam primus Julianus eſt Varronianus DCCIX. ab Urbe condita. Eodem porro anno Juliano LXXXI. deſiit annus Tiberii XX. & iniit XXI. Cum igitur Vitellius poſt Conſulatum in Syriam profectus ſit, & ſub ejus adventum Philippus obierit, anno id Juliano LXXXII. vel ſequenti neceſſe eſt accidiſſe, Tiberii circiter XXII. Nam ſi viceſimo mortuus eſt, Juliano videlicet LXXVIII. vel ſequenti, ante adventum Vitellii deceſſit; atque hoc modo ratio temporum cum iis, quæ de Archelao ſunt dicta, congruet; ut Juliano XLII. Philippus inierit. Sin poſt adventum Vitellii Philippus obiit; neceſſe eſt amplius ipſum XXXVII. annis regnaſſe. Præſertim cum in Ruffini Latina interpretatione Philippus regnaſſe legatur viginti duos annos: ut appareat menſiam in numeros irrepere potuiſſe. Præterea ſi verum eſt, quod conjectatur Scaliger, Joſephum annorum epochas ab Iiar menſe ſumpſiſſe; & eorum regnum, qui poſt Iiar cœperint, annum primum ab Iiar ſequente numerare, nullum ex annis Philippi opinioni ſuæ præſidium poteſt arceſſere. In quo ſingularis eſt inconſtantia. Nam Herodis annum primum putari cœptum aſſerit ab Iiar anni Juliani proxime illum ſequentis, quo rex a Senatu conſtitutus erat; propterea quod Iiar menſium erat initium. at cum de Philippi annis agit, decreti ſui immemor, ab ipſomet anno, quo mortuus eſt Herodes, & Philippus ipſe Tetrarcha factus una cum Archelao, utriuſque repetit exordium. Atqui longe poſt Iiar ambo illi, ex teſtamento patris, ab Auguſto Tetrarchias obtinuerunt. Eſt enim ea res in conceſſu Romæ ab Auguſto diſceptata aliquot ſaltem poſt Herodis obitum menſibus; poſt Iiar certe: ante Auguſti vero judicium neuter Tetrarcha fuit, quod de Philippo potiſſimum dici convenit. Quare ſecundum Scaligerianam conjecturam, primus illius annus anno vertente poſt mortem Herodis iniit. atque hoc pacto, licet & XXII. Tiberii, & anno XXXVII. regni ſui expleto mortuum ponemus Philippum; nihilominus Herodis mors in annum Julianum XLII. non XLV. incurret. Sed ut vana eſt ſuſpicio illa Scaligeri de Iiar menſium principe; ita veriſimile eſt horum alterutrum; ut vel ante Vitellii adventum Philippus obierit; vel plures quam XXXVII. annos præfuerit. Poſtremo Joſephi teſtimonio Scaliger abutitur in Archelai relegatione ſuo tempore conſignanda. Scribit enim Joſephus libro XVIII. cap. III. Quirinum Archelai bona in fiſcum redegiſſe anno triceſimo ſeptimo poſt Antonii cladem ad Actium, τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει μετὰ τὴν Ἀντωνίου ἐν Ἀκτίῳ ἧτταν ὑπὸ Καίσαρος. Contigit victoria hæc anno Juliano XV. Igitur triceſimus ſeptimus ab ea cœpit anno Juliano LI. non LIII. Fruſtra igitur in utraque editione Operis hujus Joſephum in partes trahere conatus eſt Scaliger, ut ex ejus mente conficeret, Herodem anno Juliano XLV. deceſſiſſe. Quare in Euſebianis Animad-

verſio-

verſionibus Joſephum hallucinationis damnare maluit; quod Herodem xxxvii. annos regnaſſe ſcribat, ex quo a Senatu rex appellatus eſt; Cn. Domitio, C. Aſinio Coſſ. Sed ut facile eſt Joſepho dicam erroris impingere; ita reum peragere, ac convincere perdifficile eſt: cum Dionem præſertim adſtipulatorem, & advocatum habeat; ac reliquæ temporum περιόδοι cum ejus auctoritate mirifice conſentiant.

CAPUT V.

De Herodis genere, & utrum Idumæus fuerit, atque alienigena dici potuerit. Scaligeri & Caſauboni error.

MULTAS, ac præclaras opportunitates habet illa quæſtio qua de Herodis genere, natalibus, & conditione diſputatur; quæ ad illuſtrandum Natalis Dominici tempus, & Jacobæi oraculi ſenſum explicandum non parum conducit. Accedit quod & in Euſebianis Animadverſionibus, & aliis in libris ſæpe eſt a Scaligero pertractata. qui cum veterum Patrum auctoritatem, & conſenſionem in Herode alienigena pronuntiando nimis audacter elevet, aſperiuſque caſtiget, viſa mihi res digna eſt, quam hoc loco, in quo de acceſſu Herodis agitur, peculiari diſputatione perſtringerem. Genus itaque primum Herodis ingen-
Aſcalonitam veteres ſcribunt tem habet controverſiam; quod alii Aſcalonitam, Idumæum alii eſſe ſentiant. Prioris ſectæ auctor eſt Africanus vetus Scriptor, qui ad Ariſtidem ſcribens, ut eſt apud Euſebium libro I. Hiſtor. cap. VII. narrationem quamdam expoſuit, quam a certis hominibus, Judæis, & Chriſti Domini cognatis acceptam prodidit. Herodem igitur aiebant δεσπόσυνοι iſti (ſic enim appellantur, quaſi *Dominicos cognatos* dixeris, non *heriles*, ut interpretatur Caſaubonus) Antipatri fuiſſe filium Aſcalone nati, & Apollinis æditui; cujus etiam pater Herodes vocatus ſit, avus Antipas. Antipatrum deinde ferebant ab Idumæis captum, ac diutius moratum, ibidem filium genuiſſe, quem de patris ſui nomine appellavit Herodem. Vixit in Idumæa perdiu cum Herode filio ſerviens Antipater; quod ejus pater Herodes præ inopia τὰ λύτρα perſolvere non poſſet. Tandem a popularibus ſuis Aſcalonitis ſtipe collata redemptus, in patriam revertit. Ex eo contigit, ut Herodes ab aliis Idumæus, ab aliis Aſcalonita vocaretur. Poſt Antipater cum Herode filio Proſelytum ſe fecit, ac circumciſus eſt. Hæc Africanus ea fide τῶν δεσποσύνων quibus & aſſentitur. Africanum ſine ulla dubitatione ſecutus eſt Euſebius, qui eamdem hiſtoriam pleniſſime perſcribit. Ambroſius, ac ceteri fere poſt Euſebium.

Joſephus Idumæum. Joſephus vero multum ab hac narratione diverſus abit. Sic enim de Herodis ſtemmate libro XIV. refert. In primis capite ſecundo ſcribit Antipatrum Herodis patrem, qui & Antipas antea nominatus eſt, Antipæ filium, Idumæum genere fuiſſe locupletem, & manu ſtrenuum. Hujus pater Antipas ab Alexandra Idumææ Præfecturam obtinuit. Antipater vero Herodis parens in civili ac domeſtica illa fratrum diſcordia ſe ad Hyrcanum adjunxit. Mortuo Ariſtobulo, & Hyrcano reſtituto, Antipater (quod Joſephus cap. XIV. narrat) in Ægypto Cæſarem adjuvit, ab eoque Procurator eſt Judææ factus. Qui mox Herodem filium Galilææ præficit. Ita paullatim evectus
Quod & probabilius. Herodes tandem regnum ab Romanis accepit. Hæc Joſephus. Cujus mihi ſententia longe alteri præferenda videtur. Nam illa nullum certum & idoneum habet auctorem; ſed obſcura, incertaque traditione nititur, ab iis accepta, qui ſe Chriſti Domini cognatos eſſe jactabant. Quamobrem Africanus ipſe, tametſi veram hanc narrationem eſſe non dubitet, non aliam tamen ejus originem indicat, quam ἄγραφον illam παράδοσιν. quæ quidam cupide a Chriſtianis propter Herodis odium excepta ſit, poſteriſque commendata. Accedebat ad ejus auctoritatem & fidem opportunitas illa; quod ita demum explicari poſſe Jacobæum illud vaticinium putarent; ſi quam maxime peregrinæ ſtirpis, & originis haberetur Herodes; atque ab Judaico genere prorſus alienus. Aſcalonitam itaque, quam Idumæum eſſe maluerunt; quod illi Judaicum in nomen ac populum inſiti, Judæi cenſeretur: illi ἀλλο-γενεῖς Gentiles. At aliorum extreme contraria ſententia fuit; qui Herodem αὐτόχθονα Judæum, & a Judæis illis oriundum eſſe dicerent, qui Babylone conſtiterant; & quidem de tribu Juda. quod a Nicolao Damaſceno in Herodis gratiam confictum, & a Joſepho repudiatum, mirum eſt Torniello probari potuiſſe. Nos Joſepho libentius aſſentimur, & Idumæum Herodem fuiſſe defendimus.

Hoc vero conſtituto, fervida illa recentiores inter pugna ſupereſt; eaque non unis capitibus, ſed integris voluminibus agitata; ecquid * alienigenam vel ἀλλόφυλον Herodem recte Patres omnes appellaverint. Nam Scaliger in Animadverſionibus Euſebianis ad annum MDCCCLXXXIII. pertinaciſſime contendit alienigenam dici nullo modo potuiſſe, quod Idumæus eſſet: Idumæi autem omnes, ex quo Joannes Hyrcanus Judæorum Pontifex ac princeps illos edomuit, circumciſione accepta, ad Judæos aggregati ſunt, auctore Joſepho lib. XIII. cap. XVII. Proinde cum Herodes Proſelyti eſſet filius, Judæus, non alienigena dici debuit. Hoc Scaligeri decretum fuſiſſime Caſaubonus propugnat Exercitat. I. ad Annales Baronianos, Num. XIX. eodem, quo ille, fretus argumento, quod alienigena dici non mereatur, qui Judæus, hoc eſt circumciſus ſit. At ea adverſo veterum Patrum opinionem Serrarius noſter contra Scaligerum tuetur in Opuſc. de Herode, cap. XV. ubi ſuperiorem illam, & a nobis improbatam Africani, Euſebiique traditionem adſtruit; Herodem patre Aſcalonita, non Idumæo, natum eſſe: proinde gentilem cum patre primum; mox cum eodem circumciſum fuiſſe. Nos Joſephum veriora de Herode mandaſſe ſcriptis, quam Africanum putamus. Sed eo poſito, reliqua omnis controverſia, quæ utrimque ab illis, quos dixi, acerrime diſputatur, in verbi potius, quam rei conflictione poſita mihi videtur. Quod ut evidentius oſtendam, primum illud conſiderari volo, quid cauſſæ veteres illi Patres habuerint, ut alienigenam Herodem in omni fere de eo mentione nominarent. Ejuſmodi enim illa videlicet fuit. Cum inter omnes conſtaret, prædictionis illius ab Jacobo Patriarcha editæ, Geneſ. XLIX. hunc eſſe ſenſum: cum primum dux atque princeps vel e tribu Juda, ut plerique ſentiunt, vel e Judaico populo, hoc eſt Judæus, & indigena, atque ex Jacobi ſtirpe propagatus, deficere cœpiſſet, tunc Meſſiam affuturum; hoc ipſum in Herode, quo regnante natus eſt Chriſtus, contigiſſe non dubitarunt. qui de Iſraelitica ſtirpe nequaquam fatus, eo ipſo peregrinæ ſtirpis, & alienigena, quod ad Jacobi mentem, & oraculi illius ſententiam attinet, habebatur. Quem ſi, ut communis fert opinio, Aſcalonitam fuiſſe velimus, erit illud ad opinionem illam, & vaticinii interpretationem ſane commodiſſimum. Sin, ut Joſephus perſuadet, Idumæus fuit, nihilo tamen ſecius ad eumdem Jacobæi vaticinii ſenſum pertinere videbitur; quatenus tunc venturus eſſe Meſſias dicitur, quando principes alieni, & intruſi, hoc eſt e peregrina ſtirpe procreati, ſceptrum occupaverint. Quocirca nihil ad quæſtionem intereſt, ſive a Gentilibus oriundum dixeris Herodem, ſive a Proſelytis, & Idumæis. Sed in ea caſtigandi ſunt Scaliger, & Caſaubonus, quod nimis pervicaciter alienigenam vocari non potuiſſe contendunt. Neque hoc eo ſolum dicimus, quod Proſelytorum filii etiam Proſelyti vocarentur, ut adverſus Scaligerum demonſtrat Serrarius; neque quod Proſelyti tametſi religione Judæi cenſerentur, in pleriſque tamen deteriori jure eſſent, quam Judæi ceteri; quod idem commonſtrat: non iis, inquam, de cauſſis amborum illorum reprehendenda pertinacia eſt; atque utriuſquorum auctoritas vindicanda: verum ideo præſertim, quod alienigena is ex Patrum inſtituto jure nominatur, cujus majores aliunde, quam ab Iſraele, ſive Jacobo originem traxerunt. Quare aliud eſt origine eſſe Judæum, Quo ſenſu alienigena dicatur Herodes
& , ut Paullus κατὰ διάκρισιν Proſelytorum loquitur, Judæum ex Judæis; aliud θρησκείᾳ, & religione.

Herodes

*Cyrillus in cap. VII. Joannis, ℣ 52. Lib. v. pag. 448. indicat Galilæum in Judæa habitantem, ἐγχώριον nihilominus fuiſſe. *Petavius.*

Herodes poſteriore illo modo Judæus fuit; priore non item, ſed alienigena. Nam quod opponitur a Caſaubono de Chriſtianorum appellatione, in qua nullum inter eos, qui a Chriſtianis orti ſunt, & qui ad fidem converſi, diſcrimen agnoſcitur, alieniſſimum eſt. Fiunt enim, non naſcuntur Chriſtiani: Judæi naſcebantur, & fiebant. Quare nullum in prioribus divortium originis eſt; in Judæis vel maximum. Proinde recte a Patribus ἀλλόφυλ@, & alienigena vocatur Herodes; hoc eſt ἀλλογενὴς Ἰουδαίων τὸ γένος, ut loquitur Euſebius VIII. de Demonſtr. peregrinæ ſtirpis & originis; etſi non eidem aſſentimur, dum gentilem illum vocat, quem Idumæum fuiſſe veroſimilius eſt, adeoque circumciſum.

CAPUT VI.

De Auguſti obitu & ætate: & initio Tiberii. Tum de Lunæ ac Solis defectionibus, quæ per illud tempus accidiſſe memorantur.

CERTISSIMIS characteribus inſignita eſt Auguſti mors, ac Tiberii exordium, qui neminem paullulum in hiſtoria verſatum aberrare ſinant. Nam & Conſules anni illius fideliter notati ſunt a Suetonio, Dione, ac ceteris. Mortuus eſt enim duobus Sextis, Pompeio & Apuleio Coſſ. qui in annum incurrunt Urbis DCCLXVII. Varronianum, Julianum LIX. periodi Julianæ 4727. æræ Dionyſianæ XIV. Qui idem annus cæleſti quoque nota munitur lunaris defectionis, quam paullo poſt ejus mortem accidiſſe teſtis eſt Tacitus lib. I. & Dio lib. LVII. Ea conſpecta Pannonicas legiones vehementi ſeditione concitatas ita terruit, ut paullatim ſedatæ ad officium redierint. Accidit eclipſis illa anno, quem dixi, communis æræ XIV. cyclo Lunæ XV. Solis XXIII. Septembris XXVII. feria V. hora V. matutina, ſcrup. poſt eam 10'. in Horizonte Pannoniæ. Digitorum fuit 19, 30'. fere. Duravit horas 3, 46'. Cœpit obſcurari hora 3, 27'. Immerſa eſt vero penitus in umbram hora 4, 21'. Emergere cœpit hora 5, 59'. oriente Sole. Itaque in ipſo defectu occidit Luna. Euſebius in Chronico ad annum Auguſti LVI. Abrahami MMXXIX. Olympiadis CXCVIII. primum, Solis defectionem contigiſſe memorat, quando mortuus eſt Auguſtus. Sed & Dio lib. LVI. inter prodigia, quæ Auguſti mortem anteceſſerunt, Solem totum defeciſſe narrat. At Euſebius uno anno Auguſti antevertit obitum. Si quidem adjectis ex methodo ad Euſebianum numerum annis 2696. conficitur annus periodi Julianæ 4725. quo cœpit annus Abrahami MMXXIX. Proinde anno 4726. mortuus erit Auguſtus. Obiit autem anno 4727. Mercator anno illo, quo mortuus eſt Auguſtus, Sextis duobus Coſſ. Solem defeciſſe putat, anno Nabonaſſari DCCLX. Sole in gradu 6, 55'. Tauri poſito. Eſt hic annus Chriſti XIII. Sed eo ipſo nulla neque Romæ, neque in Galliis, aut Hiſpaniis Solis defectio facta eſt. Nam novilunium verum Romæ hora viceſima fere poſt mediam noctem diei Aprilis XXVIII. contigit; hoc eſt hora 19, 49'. una hora poſt occaſum Solem; qui tum ex Pariſinis tabulis vero motu ad Tauri gradum 5, 44'. pervenerat. Quocirca cum nulla Solis defectio neque anno illo, quo mortuus eſt Auguſtus, neque antecedente viſa ſit; vel Dio falſus eſt, vel inuſitatus aliquis pallor ſideris & obſcuritas defectionis ſpeciem intuentibus præbuit: quemadmodum ſub Julii Cæſaris necem accidiſſe ſupra docuimus.

Paulli Foro-ſempron. opinio. CCLVII. Paullus Foroſempronienſis Parte II. Paullinæ, lib. XIII. eclipſin illam confert in annum æræ vulgaris XVII. Tum enim Februarii XV. meridie circiter, Sol in Aquarii gradu XXVI. defecit. Hanc etiam *Novæ, ac veræ Chronologiæ* auctor amplectitur. Sed Paullus anno ipſo, quo defecit Sol, obiiſſe credit Auguſtum. Hic autem biennio poſt, nempe Chriſti XIX. Utrumque vero Romanis Annalibus, atque hiſtoriæ repugnat. Nam Sextis Conſulibus omnino mortuus eſt Auguſtus. Horum vero Conſulatus poſt C. Julii Cæſaris V. & M. Antonii Conſulatum quinquageſimus octavus eſt; ſive annus ab editione Juliana LIX. Atqui Julianus primus eſt quintus & quadrageſimus ante Dionyſianam epocham. Proinde mors Auguſti in XIV. annum incidit æræ Chriſtianæ. Hæc partim in antecedentibus capitibus auctoritate veterum, & Aſtronomicis obſervationibus adſtructa ſunt, partim in ſequentibus iiſdem momentis veritatis aſſerentur. Ac ſi ſolius Dionis de Solis defectione tanti eſt teſtimonium; ut, quoniam in eum annum, qui ex reliqua omni Romanorum Annalium & hiſtoriæ fide neceſſario conſequitur; nulla Solis eclipſis incidit; ideo contra tot auctoritatum ac rationum pondera, contra omnem vetuſtatis memoriam quidam animum obfirment; & in quem maxima Solis defectio conveniat, alium ſibi putent annum eſſe quærendum: cur non vel eodem ratiocinandi genere concludamus, eum potius retinendum videri, in quem cetera cum ejuſdem Dionis, tum aliorum majoris, quam Dio, vetuſtatis, auctoritatiſque Scriptorum teſtimonia concurrunt? Etenim idem ille qui ante Auguſti mortem defeciſſe Solem aſſerit Dio, paullo poſt eamdem idipſum paſſam quoque Lunam refert; & qui temporibus illis vicinior fuit, Tacitus affirmat. Iiſdem, inquam, Coſſ. quibus deceſſit Auguſtus, hoc eſt Sextis duobus, non longe poſt Auguſti obitum, in Pannonia Lunæ defectionem accidiſſe ambo illi Scriptores memoriæ prodiderunt. Conſulantur jam Aſtronomicæ tabulæ; & annorum aliquot plenilunia computentur; quod nos ab anno Chriſti XIII. ad XIX. fecimus. Nullum ex iis annis invenies, qui obſervationis illius fidem exſolvat. Anno certe XVII. quem Paullus aſſerit, plenilunium eclipticum Januarii ultimo, & Julii XVII. contigit. Neutrum poſt Auguſtum menſem, quo Octavianus obiit. Anno vero ſequenti Chriſti XVIII. Januarii XX. maxima Lunæ defectio facta eſt, digitorum pene 22. hora 5, 22'. a media nocte in Pannonia. Sed ut anno XVII. mortuus ponatur Auguſtus, illam oporteret eodem anno eſſe commiſſam, non ſequenti: quoniam iiſdem, uti dictum eſt, Coſſ. eclipſis iſta contigit, quibus exceſſit Auguſtus.

At anno Chriſti XIX. quem *Nova Chronologia* vindicat, Luna Januarii IX. & Julii VI. defecit: adeoque nihil ad hiſtoriam utravis pertinet. Itaque nullus Auguſti morti præfiniri poteſt annus alter, quam XIV. cum in eo comprehendatur eclipſis illa, quam brevi poſt Auguſti mortem intervallo Tacitus & Dio contigiſſe teſtantur.

Atenim verum fuiſſe Lunæ deliquium negat *Chronologia nova* ex duobus Taciti verbis. Primum quod *æris ſono, tubarumque concentu* perſtrepuiſſe milites ſcribit, & *prout ſplendidior, obſcuriorve*, lætos, vel mæſtos fuiſſe. At cum Luna paullatim tenebris obducitur, non ſubinde ſplendidior, vel obſcurior evadit. Verum, id quod nos oculis ipſis uſurpavimus, etiam in ipſa caligine Luna veluti conflictans alias magis ac minus obſcurari cernitur: quod & ab eruditis Aſtronomicis obſervatum legimus. Alterum argumentum nihilo validius eſt: quæ a Tacito interim geſta narrantur, XXXIX. dierum ſpatio, quod inter Auguſti mortem, & eclipſin intereſt, non potuiſſe perfici. Potuit id vero, ut ex hiſtoriæ contextu facile quivis animadvertet. Cap. CCLVIII.

Accedant ad ſuperiora omnia ſequentium Imperatorum tempora, quæ & ipſa cæleſtibus obſervationibus munita ſunt: in primis vero Claudii, Neronis, & Domitiani, Adriani, Antonini, & aliorum deinceps; de quibus poſtea dicetur. Horum vero omnium initia cum Auguſti ac Tiberii exitu connexa ſunt; ut labante altero, alterum titubare, ac totam cum eo Romanam hiſtoriam vacillare neceſſe ſit. Poſtremo ut de Auguſti Imperatoris ætate pauca dicantur.

Ætas Auguſti. Dio ſcribit Auguſtum annis vixiſſe LXXV. menſibus X. diebus XXVI. Natum enim eſſe XXIII. Septembris, poſt Actiacum vero prælium annis XLIV. minus XIII. diebus imperaſſe. Suetonius mortuum dicit LXXVI. ætatis anno, minus V. & XXX. diebus: quod Dioni congruit. Natus eſt Auguſtus IX. Kalend. Octobris, id eſt, XXIII. Septembris, anno Urbis DCXCI. Cicerone, & Antonio Coſſ. qui eſt periodi Julianæ 4651. Mortuus eſt anno periodi Julianæ 4727. Auguſti XIX. Intervallum anni LXXVI. minus diebus XXXV. Ita quidem ſi ut illo, quo mortuus eſt, ita quo natus eſt anno, Juliana anni forma, idemque contextus menſium fuiſſet. Verum September ille, quo natus dicitur Auguſtus, in Junium, aut Julium hodiernum circiter cadebat. Proinde ſeptuageſimum ſextum annum ſupergreſſus eſt Auguſtus; ut recte demonſtratum eſt a Scaligero. Sed Hiſtorici plebeio more, & ἰδιωτικῶς ſic loquuntur, quaſi idem perpetuo tenor annorum fuerit.

Ex

Ex iis exactam annorum imperii rationem potes ſubducere; ſive a nece Julii; ſive a Triumviratu; ſive ab Ægypto in poteſtatem redacta. Nam finis in anno Juliano LIX. æræ communis XIV. fixus eſt, initium aut in Juliano ſecundo ab Eidibus Martiis; aut a Conſulatu, quem in Panſæ locum, XIV. Kalend. Septembris iniit, anno Juliano III. cum collega Q. Pedio: aut a V. Kalend. Decembris ejuſdem anni, quo Triumvir factus eſt.

CAPUT VII.

De initio Tiberii Cæſaris. Inquiritur in novam doctorum virorum ſententiam, qui Tiberium ante Auguſti mortem annis aliquot imperare cœpiſſe putant. Ea vero refellitur. De proconſulari dignitate ejuſdem Tiberii, quam extra principatum habuit.

TIBERIUS Auguſto mortuo imperium adeptus eſt anno, ut probatum eſt, Urbis conditæ DCCLXVII. Juliano LIX. Obiit anno U. C. DCCXC. Juliano LXXXII. Cn. Acerronio Proculo, C. Pontio Coſſ. XVII. Kalend. Aprilis. Imperavit igitur annos XXII. dies CCIX. qui ſunt menſes fere ſeptem. Obiit ætatis anno LXXVIII.

Cap. ccxlviii. *Novæ Chronologiæ* Scriptor contra communem hiſtoriam biennio ſpatium illud mutilandum eſſe pugnat. Tiberium enim poſt Auguſti mortem circiter XXI. annis imperaſſe: ante mortem ejuſdem, duobus fere. Quod eo argumento præſertim approbat; quia biennio ante mortem Auguſti Tiberio Proconſulare imperium univerſim, & abſolute datum eſt, lege per Coſſ. lata, *ut provincias cum Auguſto communiter adminiſtraret, ſimulque cenſum ageret*; ut ſcribit Suetonius cap. XXI. idque triennio poſt Varianam cladem accidiſſe memorat. At Variana clades accidit C. Poppæo Sabino, Q. Sulpicio Camerino Coſſ. anno ab Urbe condita Varroniano DCCLXII. qui eſt annus revera Chriſti IX. at *Novæ Chronologiæ*, XIV. Proinde anno Urbis conditæ DCCLXV. Chriſti XII. *Novæ autem Chronologiæ* XVII. Tiberius in communionem imperii eſt aſſumptus, Germanico Cæſare, & C. Fonteio Coſſ. In quo Suetonius nonnihil & a ſeipſo, & a Velleio diſcrepare videtur. Scribit enim cap. XVIII. proximo anno poſt cladem Varianam repetitam eſſe a Tiberio Germaniam. Igitur anno Chriſti X. Tum cap. XX. *A Germania*, inquit, *in Urbem poſt biennium regreſſus triumphum quem diſtulerat egit*, &c. Ergo anno Chriſti XII. Subjicit cap. XXI. *Ac non multo poſt, lege per Coſſ. lata, ut provincias communiter adminiſtraret, ſimulque cenſum ageret, condito luſtro, in Illyricum profectus eſt. Et ſtatim ex itinere revocatus, jam quidem affectum, ſed tamen ſpirantem adhuc Auguſtum reperit.* Videtur his poſtremis verbis indicare, paullo ante mortem Auguſti Tiberium in conſortium imperii Proconſularis adſcitum fuiſſe. Atque ita cen-

Pag. 75. ſet Cappellus Diſſertat. de Tempore Paſſ. Chriſti. Sed nihil hoc neceſſe eſt. Legem quidem ipſam a Coſſ. ſtatim poſt triumphum latam eſſe demonſtrat. Triumphavit Tiberius anno, ut putat Suetonius, tertio poſt Varianam cladem, Urbis DCCLXV. quod & Sigonio viſum. At is tertius eſt ante obitum Auguſti. Suetonius vero ſignificat non multo poſt triumphum lata lege commune cum Auguſto in provincias imperium illi eſſe decretum; ac ſtatim condito luſtro in Illyricum abiiſſe: quo ex itinere nuntiata Auguſti morte revocatus eſt. Quamobrem inter legem latam, & conditum luſtrum, biennii fere intervallum fuit: quod Suetonius compendio ſcribens omiſerit. Ita ab errore pugnaque vindicari poteſt. Luſtrum autem anno imperii poſtremo condidit Auguſtus: ut idem Suetonius oſtendit.

Jam vero Paterculus legem eamdem ante triumphum eſſe latam aſſerit, dum refert poſt Varianum caſum, *cum S. P. Q. R. poſtulante patre ejus, ut æquum ei jus in omnibus provinciis exercitibuſque eſſet, quam erat ipſi, decreto complexus eſſet, in Urbem reverſum* Tiberium *jampridem debitam, ſed continuatione bellorum dilatum ex Pannoniis Dalmatiſque egiſſe triumphum.* Tametſi nonnihil a Suetonio diſcrepet Velleius, non magnum tamen hoc diſſidium eſt. Nam fieri poteſt, & vero probabile eſt, eodem ut anno, quo triumphavit Tiberius, ſed ante triumphum, (Nam Velleii, qui eorum ſpectator fuit, potior eſt fides) ſummum illud imperium ſit adeptus.

Antonius Cappellus Diſſertatione de anno Paſſionis Chriſti, cap. V. ex Velleio & Dione colligit Tiberio decretum hoc imperium M. Lepido, Statilio Tauro Coſſ. qui eſt annus U. C. DCCLXIV. Julianus LVI. Chriſti XI. ante mortem Auguſti quartus; octavus autem ab adoptione, quæ, ut ſupra cap. II. diximus, anno contigit ab U. C. DCCLVII. Juliano XLIX. Sic enim diſputat: Dio lib. LVI. ſcribit Tiberium M. Æmilio Lepido, Statilio Tauro Coſſ. ædem Concordiæ ſacraſſe, qui eſt ſecundus poſt cladem Varianam. Teſtatur autem Suetonius anno ab ea clade ſecundo triumphaſſe Tiberium. Velleius porro imperium ante triumphum illi delatum. Quare annus acti triumphi, & dedicati Concordiæ templi octavus eſt ab adoptione: adeoque Tiberius quatuor annis cum Auguſto tenuit imperium. — *Cappelli opinio repudiata pag. 80.*

Sed unius anni error eſt in illius ratiociniis. Nam Suetonius aſſerit anno proximo poſt cladem Varianam, hoc eſt U. C. DCCLXIII. Dolabella, & Silano Coſſ. Tiberium in Germaniam eſſe profectum: & poſt biennium triumphum egiſſe. Proinde Coſſ. Germanico & Capitone hoc eſt anno U. C. DCCLXV. tertio ante mortem Auguſti triumphavit, & eodem imperium illud in provincias par & æquale cum Auguſto ſortitus eſt. Cui Sigonius & Pighius aſſentiunt. Quod ad Dionem attinet; ſcribit is Tiberium Q. Sulpicio Camerino, & C. Poppæo Sabino Coſſ. Romam ex Illyrico veniſſe, re feliciter geſta, & cum triumphum acturus eſſet, audita clade Germanica deterritum fuiſſe. Poſtea ſubjicit: anno ſequenti Tiberium ædem Concordiæ ſacraſſe, inſcripto ſuo, & fratris Druſi nomine. Tum iſta: *Μάρκου δὲ Αἰμιλίου μετὰ Στατιλίου Ταύρου ὑπατευόντων, Τιβέριος μὲν καὶ Γερμανικὸς ἀντὶ ὑπάτου ἄρχων ἐς τὴν Κελτικὴν ἐσέβαλον*, &c. *M. Æmilio, & Statilio Tauro Coſſ. Tiberius & Germanicus, cui pro Conſule erat imperium, impreſſionem in Germaniam fecerunt.* Hæc non ejuſdem anni ſunt, cujus Templi dedicatio, ut putavit Cappellus: ſed inſequentis. Nam Dio Coſſ. nomina prætermiſit anni inter Varianam cladem & Tiberii expeditionem interjecti, quo Tiberius ædem Concordiæ ſacravit. Fuerunt autem Coſſ. P. Cornelius Dolabella, & C. Junius Silanus. Quocirca probabilius eſt anno U. C. DCCLXV. æræ Chriſtianæ XII. Juliano LVII. tertio ante mortem Auguſti, Tiberium imperio illo lege eſſe donatum. Nec ab eo diſſentit Tacitus, ut Cappellus exiſtimat. Etenim compendio Auguſti geſta relegens, poſt Caii, & Lucii Cæſarum mortem, in Tiberium Neronem ait *cuncta vergere cœpiſſe, filium, collegam imperii, conſortem Tribunitiæ poteſtatis adſumptum, omniſque per exercitus oſtentatum.* Quæ non eodem tempore annove facta omnia; ſed paullatim, brevi ſumma colligit Tacitus: neque vero par illud Auguſto imperium in provincias & exercitus nominatim exprimit.

Ceterum de anno illo communicatæ cum Tiberio ſummæ ab Auguſto poteſtatis ideo diligenter ab Hervvarto primum, tum a Cappello diſputatur, quod novum inde principatus, atque imperii Tiberiani primordium arceſſant. Sed Hervvartus, qui Tiberio totidem, quot vulgo tribuuntur; hoc eſt XXIII. annos fere vindicat, biennio dumtaxat ante mortem Auguſti initium illius antevertit: adeoque poſt obitum Auguſti, XXI. fere imperaſſe ſtatuit; & biennium inde ſuperfluum e Faſtis expungendum eſſe defendit. Cappellus vero poſt obitum Auguſti XXII. annos imperaſſe Tiberium: ſed antea quatuor cum illo communiter in imperio tranſegiſſe; ut in totum annis ſex & viginti cum ſeptem fere menſibus imperavit; quemadmodum Clemens Alexandrinus I. Stromateo ſcripſit. — *Novum imperii Tiberiani primordium expenditur.*

Harum opinionum prior nulla ratione poteſt conſiſtere. Nam, ut bene contra illam Cappellus argumentatus eſt, Tiberius ante obitum Auguſti quindecies Tribunitiæ poteſtatis fuerat, & in decimo ſexto ejus anno mortuus eſt Auguſtus: poſt obitum Auguſti, XXXVIII. exegit Tribunitiæ poteſtatis annos. Docent hoc veteres numi Adolphi Occonis. In his enim Tribunitia poteſtas ad XVI. uſque, Tiberio Auguſti filio adſcripta legitur. A decima ſexta, Divi Auguſti filio inſcribi deinceps incipiunt; & ad XXXVIII. propagantur. Quod argumento eſt, decimum ſextum Tribunitiam poteſtatem obtinuiſſe Ti-

beri-

berii Auguſtum eſſe mortuum. Sane Tribunitiæ collega poteſtatis aſſumptus eſt ab Auguſto primum Tiberius anno U. C. DCCXLVIII. Juliano XL. ut ſupra diximus. Hanc in ſeceſſu Rhodio quinquenniam tenuit: poſteaque biennio privatus ibidem conſtitit. Mortuis Cæſaribus Auguſti nepotibus, anno U. C. DCCLVII. Juliano XLIX. Ælio Cato, & Sentio Coſſ. adoptatus ab Auguſto ejuſdem Tribunitiæ conſortium poteſtatis accepit. Hic eſt undecimus annus ante illum, quo Auguſtum exceſſit, nempe Julianum LIX. Quare ſunt in totum anni Trib. Pot. ſedecim: ita ut decimo ſexto labente mortuus ſit Auguſtus. Detractis de XXXVIII. annis, quindecim ſolidis, reliqui ſunt XXIII. Ergo Tribunitiam poteſtatem ter & vicies poſt exceſſum Auguſti Tiberius inſtauravit; atque adeo totidem fere imperavit annos.

Altera vero Cappelli ſententia in eo primum minime placet; quod uno anno communicati ab Auguſto in provincias & exercitus imperii tempus antevertit. Tum quod ex obſervatione illa conſequens uterque putat; id vero probari nullo modo poteſt; ſummum, & αὐτοκρατορικὸν jus in Rempublicam Romanam Tiberii ante Auguſti mortem inchoari: aut a Scriptore ullo ſerio, ac citra librariorum vitium ſive plures tribus & viginti, ut Cappellus exiſtimat; ſive totidem, a biennio ante mortem Auguſti numerari: quod Hervvartus amplectitur. Fateor quidem pleraque ſummi imperii, & poteſtatis, hoc eſt, ut Græci dicunt, τῆς βασιλείας ornamenta jampridem in Tiberium collata fuiſſe: ſed ejuſmodi ſere, quæ citra ampliſſimum faſtigium aliis conceſſa ſunt; quos nemo ideo Imperatores Romanos appellet. Sunt hæc, opinor, Tribunitia poteſtas, & Proconſulare in provincias, atque exercitus imperium. De tribunitia poteſtate dubium non eſt, quin permulti compotes ejus fuerint, qui Imperatores nullo modo cenſentur; ut Agrippa: ut tanto ante, quam imperaret, ipſe Tiberius. De proconſulari dignitate ita ſentit Hervvartus, ſummæ in Tiberio poteſtatis etiam Auguſto ſuperſtite indicium hoc eſſe, quod jam tum Proconſul nominatus invenitur. Hunc enim titulum abſoluti imperii partem eſſe, atque ab Imperatoribus cum imperio pariter aſſumptum, res eſt omnibus nota. Verum ne hæc quidem appellatio perpetuo cum
Proconſularis dignitas citra imperium data. principatu conjuncta fuit. Multi, inquam, Proconſularem dignitatem citra imperium adepti ſunt. Germanicus Druſi F. adoptatus a Tiberio numquam Imperator fuit, neque Romanos inter Imperatores refertur. Et huic ipſi tamen Proconſulare imperium, Tiberio poſtulante, Senatus detulit. Tacitus lib. I. qui & lib. II. refert anno ab U. C. DCLXX. C. Cœlio, L. Pomponio Coſſ. permiſſas eidem provincias a Senatu, *quæ mari dividuntur, majuſque imperium quoquo adiſſet, quam his, qui ſorte, aut miſſu principis obtinerent.* Sed & aliis nonnullis, ut ad ſpem imperii, ſucceſſioniſque certiſſimam; ita priuſquam Imperatores & Auguſti ſierent, idem honor eſt habitus. Quod autem Tiberius Auguſto vivente Imperium, hoc eſt ſummum principatum & abſolutum minime conſecutus ſit, docet in primis illa poſt Auguſti mortem Liviæ ſollicitudo, quæ Tiberio abſente *acribus cuſtodiis domum & vias ſepſit, donec Tiberius adveniſſet: ac tum ſimul exceſſiſſe Auguſtum, & rerum potiri Neronem fama eadem tulit.* Hæc Tacitus. Mox: *Primum facinus novi principatus fuit, Poſthumi Agrippæ cædes.* Tum: *Sex. Pompeius, & Sex. Apuleius Coſſ. primi in verba Tiberii Cæſaris juravere.* Nondum igitur Imperatorem, principeve creatus erat Tiberius: alioqui neque metuendi cauſſam haberet Livia; neque novum principatus exordium caperetur; neque *novus* denique *principatus* appellaretur. Quin illa Tiberii cunctatio, & imperii per ſpeciem in Senatu detrectatio nihil aliud oſtendit.
Cap. IV. *Nam Tiberius* (ait Tacitus) *cuncta per Conſules incipiebat, tamquam vetere Republica, & ambiguus imperandi. ne edictum quidem, quo Patres in Curiam vocabat, niſi Tribunitiæ poteſtatis præſcriptione poſuit ſub Auguſto acceptæ.* Ad extremum *feſſus clamore omnium, expoſtulatione ſingulorum, flexit paullatim, non ut fateretur ſuſcipi a ſe imperium, ſed ut negare, & rogari deſineret.* Poſtremo Pannonicarum legionum ſeditio ex laſcivia militum ortum
Cap. V. tum habuiſſe dicitur: cum Junius Blæſus *fine Auguſti, & initiis Tiberii auditis, ob juſtitium, & gaudium intermiſiſſet ſolita munia.* Suetonius *cap.* XXIV. *Principatum quamvis neque occupare confeſtim, neque agere dubitaſſet, & ſtatione militum, hoc eſt vi, & ſpecie dominationis aſſumpta, diu tamen recuſavit.* Apparet Auguſto demum mortuo principatum, & abſolutum imperium, ac dominatum obtinuiſſe Tiberium. Hoc ipſum validiſſime firmat, quod narrat in Adriano Spartianus: ubi de M. Aurelio Antonino Philoſopho, & L. Vero loquens: *Hi ſunt,* inquit, *qui poſtea duo pariter Auguſti primi Rempublicam gubernaverunt.* Idem in Ælio Vero patre. *Ejus filius eſt Antoninus Verus, qui adoptatus eſt a Marco. Verus certe cum Marco æquale geſſit imperium. Nam ipſi ſunt, qui primi duo Auguſti appellati ſunt; & quorum faſtis Conſularibus ſic nomina præſcribuntur, ut dicantur non tantum duo Antonini, ſed duo Auguſti; tantumque hujus rei & novitas, & dignitas valuit, ut faſti Conſulares nonnulli ab his ſumerent ordinem Conſulum.* In Antonino denique Philoſopho: *Tuncque primum* (ait) *Romanum imperium duos Auguſtos habere cœpit.* Hæc ſatis eſſe poſſunt ad novam ſententiam refellendam. Nam quod Tiberius par Auguſto in provincias, & exercitus imperium nactus eſt; quam Proconſularem dignitatem interpretatur; non ex eo princeps, & Imperator, Auguſtusve conſalutatus eſt. Ad id enim præterea neceſſe fuit, ut in Urbe, ac domi idem honoris ac poteſtatis faſtigium haberet; quod Auguſto mortuo, non antea conſecutus eſt. Suetonius cap. XXVI. *Prænomen quoque Imperatoris, cognomenque Patris patriæ, & civicam in veſtibulo coronam recuſavit: ac ne Auguſti quidem nomen, quamquam hereditarium, ullis, niſi ad reges ac dynaſtas epiſtolis addidit.* Quamobrem nummorum ac lapidum inſcriptiones ad XVI. uſque Tribunitiam poteſtatem, Tiberium Auguſti F. deinceps etiam Auguſtum nominant. Quæ cum ita ſint, Tiberii principatus ab Auguſti morte conſenſu omnium incœpit; ac XXIII. dumtaxat annos, minus aliquot menſibus tenuit. Ab eadem epocha decimus quintus a S. Luca putatur annus, quo labente, Geminis duobus Coſſ. baptizatus eſt a Joanne Chriſtus. Quantum porro docti homines aberrarint, qui hunc annum XV. a priore Tiberii principio numerandum eſſe cenſuerunt, ut in eumdem Paſſio Salvatoris incidat; lib. XII. demonſtrabitur.

CAPUT VIII.

De initio, & imperio Cai Caligulæ, deque Conſulatibus ejuſdem.

TIBERIO Cæſare XVII. Kal. April. mortuo, eodem anno Chriſti XXXVII. C. Cæſar Caligula ſucceſſit, anno per. Julianæ 4750. Urbis DCCXC. Coſſ. Cn. Acerronio Proculo, & C. Pontio Nigrino. Hic præter annos tres, menſes præterea decem imperavit, & octo dies, auctore Suetonio. Dio menſes IX. dies XXVIII. numerat. Obiit IX. Kal. Febr. anno Urbis DCCXCIV. periodi Julianæ 4754. Chriſti XLIV. C. Cæſare Auguſto IV. Cn. Sentio Saturnino Coſſ. uti Scriptores conſentiunt.

Nec aſſentior viro docto, qui in *Nova Chronologia*, cap. CCL. Caium exiſtimat biennio tantum ſolido, cum excurrentibus menſibus imperaſſe. Quod in primis ille ex Auſonio probare nititur; qui in Cæſaribus Cai tempus ita perſtringit.

Tertia ſuit hiems graſſantia tempora Cai.

Neque enim exacte totum imperii tempus verſu comprehendere potuit Auſonius. Itaque cum Tiberio XXIII. ſolidos aſſignaſſet, qui viceſimum tertium non explevit; Caio tres tantummodo dedit. Totidem enim ſolidos, & vertentes imperavit. Sic idem Auſonius Tito tres annos tribuit.

Ter dominante Tito, cingit nova laurea Janum.

Quem tamen conſtat annos duos, ac totidem menſes imperaſſe. Fruſtra igitur ἀκρίβειαν hac in re a poeta requirit: ex eoque Scriptores antiquos, ipſumque adeo Suetonium caſtigat. Nam & Auctores plerique in regum, aut Imperatorum annis enumerandis, excurrentes ultra ſolidos annos menſium reliquias omittere ſolent: aut etiam pro annis integris habent.

Objicitur Suetonii locus in Claudio, cap. VII. ubi in primo Conſulatu Claudium ſcribit ſortitum eſſe de altero

tero

tero Conſulatu in quartum annum. At primus Conſulatus Claudii incurrit in annum Chriſti XXXVII. quo mortuus eſt Tiberius. Igitur ſecundus incidit in XLI. Vulgo in XLII. Sed is eſt quintus annus, non ſecundus. Quocirca cum anno altero, quam occiſus eſt Caius, Conſul II. Claudius fuerit, conſequens eſt Caium anno Chriſti XL. deceſſiſſe. Atqui Suetonius non dicit illo ipſo anno, quo mortuo Tiberio Conſulatum primum obtinuit Claudius, ſortitum hunc eſſe de ſecundo; ſed *ἀορίστως* de honoribus eidem, adhuc ſuperſtite Caio, delatis capite iſto loquitur. Quos inter hic ſuis, at in quartum annum Conſul deſignaretur. Quare ſortitio illa anno XXXVIII. Chriſti contigit, vel XXXIX.

Sed de Cai & Claudii Conſulatu primo, ac de reliquis Cai nonnulla quæſtio eſt. Scribit Suetonius in Caio: *Conſulatus quatuor geſſit: Primum ex Kalendis Januariis per duos menſes: Secundum ex Kalendis Januariis per triginta dies: Tertium uſque in Idus Januarii. Quartum uſque in VII. Eidus eaſdem. Ex omnibus duos noviſſimos conjunxit.* Ita in cuſis veteribus. At ſcripti quidam: *Primum ex Kalendis Juliis*: &, *Secundum ex Kalendis Juniis*. Ita in ſuo codice notavit Guilelmus Pellierius Montiſpeſſulani quondam Epiſcopus. Et ita legendum videtur, ſaltem quod ad primum Conſulatum attinet. Nam Dio lib. LIX. ſcribit eo anno, quo mortuus eſt Tiberius, Proculo, & Nigrino Coſſ. decreviſſe Senatum ut abrogato Conſulibus Magiſtratu, Caius Conſul fieret. Sed id recuſaſſe Caium: atque expleto ſemeſtri ſpatio, ad quod tempus creati Conſules illi fuerant; tum demum Caium cum Claudio patruo ſuo Conſulatum cepiſſe, quem duobus menſibus, diebus XII. geſſit. Itaque primum uterque Conſulatum anno Chriſti XXXVII. Julio menſe iniit, & ad Septembrem uſque perduxit. Anno ſequenti Dio Conſules ponit M. Aquilium Julianum, & P. Nonium Aſprenatem, qui & in Faſtis Siculis leguntur, & apud Caſſiodorum. Sed & Frontinus de Aquæductibus libro primo hos Coſſ. anno imperii Cai altero, Urbis conditæ DCCXC. tribuit. Onuphrius autem pro eo quod Suetonius ait duos Cai Conſulatus conjunctos, id eſt continuatos fuiſſe: poſt Conſulatum primum Cai, ſecundum ejuſdem poſuit, Apronio Cæſiano collega. Huic Aquilium, & Aſprenatem ſubjicit. Nam ſi ante illos iſti collocentur, non duos, ſed tres Conſulatus conjunxit Caius. Onuphrium hac ex parte Lævinus Torrentius ſequitur. Quod autem ex eo conſequens ſit duos etiam primos Conſulatus a Caio continuatos; excipit ille primum Conſulatum non ordinarium fuiſſe: ideoque duos tantum conjunxiſſe, nimirum ordinarios. Hoc vero nihil ad rem pertinet. Nam cum Suetonius quattuor Conſulatus geſtos a Caio ſcribat, nec ullum ordinariorum, vel ſuffectorum diſcrimen inſtituat; cum ita ſubjicit, eumdem ex omnibus duos conjunxiſſe; ſine dubio tam ex ordinariis, quam ex ſuffectis duos iſtos nominatim excipit.

Nova Chronologia refellitur. Ejuſdemmodi eſt Novæ Chronologiæ ratio, quæ Conſulatum ſecundum Cai ſuffectum, non ordinarium facit, anno Chriſti XXXIX. poſt Conſulatum Aquilii, & Aſprenatis. Hoc modo tres ex omnibus continuaſſe dicendus eſt. Mihi Suetonius aut ita ſcripſiſſe; *ex omnibus tres noviſſimos*; aut erraſſe videtur. Quare ita ſtatuo; poſt Conſulatum I. Cai & Claudii ſucceſſiſſe anno ſequenti Julianum & Aſprenatem. Inde tres a Caio Conſulatus eſſe continuatos; quorum poſtremus iniit a Kalendis Januariis anni Chriſti XLI. Ab anno Chriſti XXXVII. Martii XVI. quo mortuus eſt Tiberius, ad annum XLI. & Januarii XXIV. quo die Caius occiſus eſt, anni ſunt ſolidi III. menſes X. dies VIII. vel IX. At Joſephus ſupra triennium, menſes octo: ſed Ruffinus ſex reddidit. Suetonius natum illum facit Germanico ipſius patre, & C. Fonteio Capitone Coſſ. qui eſt annus Urbis conditæ DCCLXV. Chriſti XII. Vixiſſe porro novem & viginti annis; hoc eſt inchoaſſe viceſimum nonum; qui cœpit ex Prid. Kalend. Septembris, anni Chriſti XL.

CAPUT IX.

De Claudii, ac Neronis initio. Suetonius explicatur. Veteres item Inſcriptiones, nec non Seneca, & Plinius caſtigantur, & illuſtrantur.

CLAUDIUS Cæſar eodem, quo Caius periit, anno cepit imperium; cujus initium, præter Romanorum Faſtorum, & Conſulatuum argumentum, cæleſtia etiam characteris obſervatione firmatur: nimirum defectione illa Solis, quam Dio lib. LX. incidiſſe ſcribit, M. Vinicio II. & Statilio Corvino Coſſ. ipſis Auguſti Kalendis, hoc eſt natali die Claudii: quam cum ante prævidiſſet, ne id vulgus in religionem omenque traheret, edicto denuntiavit. Erat hic annus quintus Claudii. Par enim Coſſ. illud quintum a Conſulatu Caii, & Saturnini fuit. Contigit autem neceſſario defectio iſta Solis anno Chriſti XLV. cyclo Lunæ VIII. Solis XXVI. littera Dom. C. Kal. Aug. feria V. Ex Pariſinis tabulis novilunium *ἀκριβὲς* hora 9, 56'. tempore phyſico: poſt mediam noctem Kal. Aug. Apparens hora 8, 52'. Sol in Leonis 6, 25'. Cœpit deficere hora 8, 24'. Deſiit hora 7, 43'. Fuit digitorum 3, 0'. ac tenuit horas 2, 18'. motu apparente. Ex hac certiſſima temporis nota demonſtratur initium Claudii anno Chriſti XLI. convenire, non XLIII. ut Annales vulgati, ac Chronologiæ cenſent; quorum inde labem corrigas. Solinus præterea cap. II. refert C. Pompeio Gallo, & Q. Veranio Coſſ. anno Urbis conditæ octingenteſimo primo, ſeptimam & ducenteſimam Olympiadem actis publicis annotatam eſſe, quos Iphiti numerat annos DCCCXXV. Solinus Capitolinorum Faſtorum epocham ſecutus eſt, quæ Varroniana uno anno moratur. Qui igitur octingenteſimus primus Urbis annus putatur, octingenteſimus ſecundus eſt Varroni, idemque nonus Claudii; quo cœpit Iphiti DCCCXXV. ſive primus Olympiadis CCVII. Proinde ſi anno Claudii nono cœpit annus Olympiadis ducenteſimæ ſeptimæ primus, & Urbis DCCCI. Varronianus; primo ejuſdem Imperatoris initis Urbis DCCXCIV. ac primus Olympiadis CCV. quod anno Chriſti XLI. conſentaneum eſt. Clemens Alexandrinus lib. I. Strom. ex vetere Chronologo putat annos a morte Alexandri ad Claudii primordium, CCCLXV. Hunc uno anno aberraſſe Scaliger exiſtimat; propterea quod Thoth a morte Alexandri eſt CCCCXXV. Nabonaſſari; unde annus CCCLXV. erit DCCLXXXIX. Nabonaſſari. Atqui Claudius cœpit anno Nabonaſſari. DCCLXXXVIII. Mechir XV. Sed nullus error eſt in veteri illo Chronologo. Nam Chriſti anno XLI. ſive periodi Julianæ 4754. iniit annus a morte Alexandri trecenteſimus ſexageſimus quintus; nec non ſeptingenteſimus octuageſimus nonus ab initio Nabonaſſari. Quare tametſi Chronologum illum demus a Thoth Ægyptiaco annos ſuos exordiri, quemadmodum Thoth primus a morte Alexandri non ille cenſetur, qui mortem illius anteceſſit; ſed qui conſecutus eſt, cecidit que in XII. Novembris anno 4390. periodi Julianæ: ita trecenteſimus ſexageſimus quintus Thoth a morte Alexandri eſt ille, qui eodem anno Juliano cœpit, quo ad imperium Claudius eſt evectus. Unde Chronologo veteri ratio temporum conſtat. Moritur Claudius III. Eid. Oct. Aſinio Marcello, Acilio Aviola Coſſ. ut refert Suetonius: qui eſt annus Urbis DCCCVII. Julianus XCIX. æræ Chriſtianæ LIV. Imperavit ergo annis XIII. menſibus VIII. diebus XX. quot & Dio computat, & Clemens Alex. loco citato; niſi quod XXVIII. dies accenſet.

Idipſum & ex ejus ætate conficitur. Natus eſt enim Julio Antonio, Fabio Africano Coſſ. Kalendis Auguſti Lugduni, eo ipſo die, quo primum ara ibi Auguſto dedicata eſt, ait Suetonius. Hic eſt annus Urbis DCCXLIV. periodi Julianæ 4704. ante Chriſtum decimus. Mortuus eſt ætatis anno LXIV: jam inchoato ex Auguſti Kalendis anni Urbis DCCVII. Chriſti vero LIV. Cum tot argumentis communia hiſtoria Chronologiaque munita ſit; non debent ab ea nos deducere pauciſſima quædam Scriptorum loca, quæ vel ipſorum imprudentia, vel incuria librariorum aliud, quam quod eſt receptum vulgo, de hujus Imperatoris annis ſignificare videntur. Hoc uo dixerim: quod eo Suetonio Explicantur loca quædam, quæ vulgari Chronologiæ adverſari videntur;

ac Tacito quædam aſitatæ ſententiæ minus conſentanea proferuntur in *Nova Chronologia*; at uno anno communes Faſti redundare probentur. Quæ res aniverſè alio loco diſcuſſa, hic interim, quatenus ad Claudii tempus præcipue ſpectat, breviter explicabitur.

Suetonius. Suetonius igitur in vita Claudii cap. XXVII. ſcribit Britannicum vigeſimo imperii die, inque ſecundo Conſulatu patris Claudii in lucem editum. At conſtat Claudium IX. Kalend. Februarii imperare cœpiſſe. Proinde Februarii XII. natus eſt Britannicus: atque adeo anno Chriſti XLI. quo imperium iniit Claudius. Ergo Conſulatus ejus ſuffectus, non ordinarius fuit. Atqui vulgares Faſti anno XLII. Conſulem II. & quidem ordinarium ponant Claudium. Ad hæc Suetonius idem Nerone, cap. VI. Neronem poſt IX. menſes natum eſſe ſcribit, quam Tiberius exceſſit, XVIII. Kalend. Januarii. Ergo anno Chriſti XXXVII. Tacitus vero lib. XII. refert Coſſ. C. Antiſtio, M. Suilio, hoc eſt anno Urbis conditæ DCCCII. Neronem a Claudio antepoſitum Britannico biennio majorem. Igitur anno tertio ab ortu Neronis natus eſt Britannicus: atque ita triennio duntaxat Caius imperavit.

Reſpondemus ad priorem Suetonii locum quod attinet; ambo iſta quadrare non poſſe, ut & viceſimo imperii die, & in ſecundo Conſulatu Claudii natus ſit Britannicus. Etenim Conſulatus III. Claudii cum ſecundo continuatus fuit; eodem teſte Suetonio cap. XIV. ut de Dione, ceteriſque Annalium Faſtorumve conditoribus taceam. At is incurrit in annum Urbis DCCXCVI. Chriſti XLIII. Ergo ſecundus ad annum pertinet Chriſti XLII. Præterea duos reliquos, qui præter priſtinum a Claudio geſti ſunt, per intervallum, quarto quemque anno contigiſſe refert idem Suetonius. At V. Conſulatus convenit anno Urbis conditæ DCCCIV. Chriſti LII. ante quem quarto anno, id eſt Urbis conditæ DCCC. Chriſti vero anno XLVII. quartus obtigit. Proinde tertius quarto etiam ante hunc anno, Urbis videlicet DCCXCVI. Chriſti XLIII. incidit: &, quod conſequens eſt, ſecundus anno Chriſti XLII. Emendandus igitur, aut ſane non audiendus eſt Suetonius.

Taciti. De Tacito perſpicua res eſt, ipſum a Suetonio diſſentire, & Britannici ortum antevertere. Non eſt autem novum iſtiuſmodi Scriptorum in hiſtoria diſſidium.

Veteres inſcriptiones excuſſæ. Rurius Inſcriptionum veterum auctoritate pugnat; in quibus Tribunitiæ poteſtatis V. & Coſ. deſign. IV. legitur: quomodo & apud Joſephum lib. XX. Antiquit. cap. 3. extat in reſcripto Claudii. Hinc enim colligit anno ſexto imperii, non ſeptimo Conſulem fuiſſe quartum. Quaſi vero deſignari Conſules in proximum duntaxat annum, & non in plures ſolerent. Itaque anno Claudii V. Inſcriptiones iſtæ exaratæ ſunt, quo Tribunitiæ poteſtatis V. erat, & in annum tertium deſignatus Conſul. Ac plerumque quadratariorum, vel exſcriptorum culpa fit, ut Inſcriptiones veteres mendoſæ ad nos perveniant. Quorum alterum in illa contigit; quæ in Velunais extare dicitur, & a Grutero deſcripta eſt,

Pag. XXXIX, 8. TI. CLAUDIUS. CÆSAR. AUGU. GERMANICUS PONT. MAX. TRI. POTEST. V. IMP. XI. P. P. COS. IV. Sed procul dubio ſcriptum fuit, aut ſcribendum certe, COS. DESIG. IV. Nam huic gemina eſt altera, quæ Romæ in ducta Aquæ Virginis cernitur, TI. CLAUDIUS. DRUSI. F. CÆS. AUGUSTUS GERMAN. PONT. MAX. TRIB. POT. V. IMP. XI. P. P. COS. DESIG. IIII. Ejuſdem generis & alias tres habet Onuphrius.

Quod autem recte in Faſtis primus Claudii annus, ac reliqui deinceps collocentur, & anno Chriſti XLI. Caio ſucceſſerit, inde etiam colligas. Sextus Aurelius Victor refert anno Claudii ſexto in Ægæo mari repente inſulam ingentem emerſiſſe, nocte, qua defectio Lunæ acciderat: eodem etiam anno octingenteſimum Urbis more celebratum ait. Seneca lib. II. Natur. Quæſt. cap. XXVI. inſulam iſtam Valerio Aſiatico iterum Conſule prodiiſſe ſcribit. Tum lib. VI. cap. XXI. Theraſiam hanc vocat, quam ætate ſua natam aſſerit. Atqui anno vulgari Chriſti XLVI. Luna bis defecit. Primum Januarii XI. hora poſt meridiem 5, 28'. in Horizonte Romæ, (uti Pariſinæ tabulæ nos docent) hora fere integra poſt Solis occaſum: ac digitos 8. defecit. Deinde ultimo Decembris: ſive nocte illa, quæ inter ultimum Decembris, & Kalendas Januarias intercesſit. Plenilunium verum ex iiſdem tabulis contigit Januarii I. anni Chriſti XLVI. hore 7. 59'. Romæ: Sole in gradu Capricorni 9, 10'. conſiſtente. Ideo ſub horam 7, 31'. ortus eſt. Fuit hæc defectio maxima, digitorum amplius 21. tenuitque horas 3, 48'. Initium ejus hora 5, 25'. finis hora 9, 13'. ſeſquihora fere poſtquam occidit. Tota in umbram immerſa eſt hora 6, 29'. in eaque horam 1, 41'. delituit. Hac igitur ipſa nocte nova inſula prorupit, anno Claudii ſexto, quo adhuc labente, octingenteſimus Urbis incœpit, Claudio V. & Vitellio Coſſ. Plinius inſulam iſtam Thiam appellat. Sed eamdem multo antea prodiiſſe ſignificat: nempe M. Junio Syllano, & L. Balbo Coſſ. qui eſt annus Urbis DCCLXXII. quo ſextus Tiberii cœpit. Quamquam & mendoſa eſt Plinii putatio: qui anno quarto Olympiadis CXXXV. Theram & Theraſiam emerſiſſe ſcribit. Inter eaſdem poſt annos CXXX. Hieram, quæ & Automate. Et ab ea duobus ſtadiis poſt annos CX. Thiam. Annus quartus Olympiadis CXXXIV. init anno periodi Julianæ 4473. Adde annos 240. conficiet annus 4713. in quem vulgaris Natalis incidit: ante annos XIX. quam Conſules eſſent Syllanus, & Balbus: quadraginta vero ſex ante verum tempus emerſæ a mari inſulæ.

In quo Plinii ac Senecæ non omittendus eſt error. quorum ille Theram inſulam enatam refert anno quarto Olympiadis CXXXV. Atqui longe antiquior eſt: ut ex Herodoto lib. IV. Pauſania in Laconicis, ceteriſque conſtat. quam & Calliſten antea nominatam Cadmus incolis frequentavit. Battus vero Cyrenarum conditor poſtea tenuit. Seneca vero Theraſiam Aſiatico Conſule prodiiſſe ſcribit. Falſo id quidem. Nam & hujus inſulæ Strabo lib. X. meminit. Error Plinii, ac Senecæ. Pag. 322.

Euſebius in Chronico anno IV. Olympiadis CCV. Abrahami MMLX. anno Claudii IV. *Inter Theram*, inquit, *& Theraſiam exorta eſt inſula habens ſtadia* XXX. Sed in quibuſdam codicibus ad annum Claudii VI. id adſcribitur, ut teſtatur Pontacus. Olim ad V. poſitum fuiſſe non dubium eſt. Quippe Oroſius lib. VII. cap. VI. & Caſſiodorus eidem anno imputant, Vinicio & Quartino Coſſ. Fruſtra igitur ex hujus auctoritate *Nova Chronologia* laborat annum unum Claudii imperio detrahere. Nam Euſebium Caſſiodorus ſecutus eſt.

Claudio Cæſari ſucceſſit Nero, imperavitque annos XIII. menſes VIII. fere: ut auctor eſt Dio. Suetonius paullo minus IX. annos. Hujus anno quinto defectio Solis accidit: quæ ad dirigendos Annales conducere poteſt. Meminit Plinius lib. II. cap. LXX. *Solis*, inquit, *defectum, Vipſanio & Fonteio Coſſ. qui fuere ante paucos annos, factum prid. Kalendas Maias Campania hora diei inter ſeptimam, & octavam ſenſit*. Tacitus iiſdem Coſſ. Solem repente obſcuratum ait, lib. XIV. & Xiphilinus ex Dione: qui addit in mediis ſacrificiis, quæ Agrippinæ cauſſa fiebant, totum ipſum defeciſſe; adeo ut ſtellæ conſpicerentur. Sed integram defectionem neque Prutenicæ tabulæ, neque noſtræ repræſentant. Ex his novilunium verum deprehenditur Capuæ, in Campania hora 12, 58'. poſt XXX. Aprilis tempore phyſico. Apparens vero hora 13, 52'. Sol in gradu Tauri 7, 41'. Cœpit defectio hora 0, 39'. a meridie. Deſiit hora 2, 59'. Tenuit horas 2, 20'. tempore apparenti: ac digitorum fuit 9. fere. Arcus ſemidiurnus eſt horarum 6, 50'. Oritus ergo Sol hora matutina 5, 10'. Unde inter ſeptimam, & octavam horam inæqualem, & diurnam eclipſis illa contigit in Campania: ut teſtis eſt Plinius. Etenim hora quælibet καιρικὴ tum æqualium ſcrupula 70'. fere continebat. Idem ſumma obſcuratio Capuæ viſa ſub horam diurnam 7, 42'. Ex quo Pariſinarum tabularum illuſtratur fides. Convenit Vipſanii & Fonteii Conſulatus in annum Urbis DCCCXII. Julianum CIV. periodi Julianæ 4772. æræ Chriſtianæ LIX. currente Neronis quinto. Nam ſextus a III. Eid. Octob. poſtea cœpit. Quocirca decimus tertius Neronis incidit in annum æræ Chriſtianæ LXVI. Julianum CXI. Neronis.

CAPUT

CAPUT X.

De Herodis poſteris, eorumque temporibus, & iis maxime, quorum in Scriptura mentio.

IN ſactorum librorum hiſtoria frequens Herodis poſterorum incidit mentio. Ad hanc igitur ſine labe, & errore percurrendam; tum externam quoque dirigendam, & ab offenſione vindicandam, utile eſt hoc caput. Nam & veteres nonnulli, ut obſervat Hieronymus, & illorum caſtigator ipſe, & recentiores aliqui, propter Herodiadum ἁμαρτίαν, & geſtarum ab iis rerum implicatam ſeriem, alii aliis tolerabilibus hallucinati ſunt: graviſſima omnium, qui eam paucis abhinc annis quæſtionem accuratiſſime diſputaſſe ſibi viſus eſt, Spalatenſis Epiſcopus lib. IV. cap. I. ubi de Antiochena, Romanaque Petri cathedra diſſerens, ex Actis Apoſtolorum demonſtrare ſtudet, vel numquam, vel ſero admodum Petrum adſpiraſſe Romam, ibique ſedem collocaſſe. Qua cum diſputatione connexam Herodis illius, a quo vinctus eſt Petrus, mentionem ſic attigit, ut in ea vehementius erraverit. Quocirca ſtirpem Herodis hoc in capite deſcribemus, auctorem ſecuti Joſephum, qui id unus accuratiſſime percenſuit, præſertim lib. XVII. cap. I. & XVIII. cap. VII. Herodes novem uxores habuit, immo decem. Prima fuit Doris Antipatri mater. Secunda Mariamme Hyrcani neptis, a qua nati ſunt Alexander, & Ariſtobulus, quos Antipatri calumniis impulſus occidit. filiæ, Salampſo, quæ Phaſaelo conſobrino Phaſaeli fratris Herodis filio nupſit; & Cyprus, quam duxit Antipater Salomes Herodis ſororis filius. Tertia Mariamme altera Simonis, quam ad ſummum Sacerdotium evexit Herodes, filia, e qua genitus eſt Herodes. Quarta Marthace Samaritana, quæ Herodem Antipam, Archelaum, atque Olympiadem filiam peperit. Quinta fuit Cleopatra Hieroſolymitana, cujus filii Herodes, & Philippus. Sexta Pallas, e qua Phaſaelus. Septima Phædra; cujus filia Roxane. Octava Elpis; e qua filia Salome. His adjungendæ duæ, quæ liberis caruerunt, nempe fratris filia, & conſobrina. Herodis ergo filii novem recenientur. Antipater, Alexander, Ariſtobulus, Herodes I. Herodes Antipas, Archelaus, Herodes III. Philippus, Phaſaelus. Filiæ quinque, Salampſo, Cypros, Olympias, Roxane, Salome. Antipater privato adhuc Herode genitus Alexandro, & Ariſtobulo fratribus calumniis ſuis exitium attulit. Ipſe poſtea ab Herode vinctus, & paullo ante mortem occiſus eſt. Alexander e Glaphyra Archelai Cappadociæ regis filia liberos ſuſcepit duos, Alexandrum, & Tigranem; quorum iſte Armeniæ regnum obtinuit, & ſine liberis mortuus eſt: ille Tigranem fratri cognominem genuit, qui Armeniæ rex a Nerone factus Alexandrum filium habuit, cui nupſit Jotapa Antiochi Comagenæ regis filia. Ariſtobulus vero quinque liberos ſuſcepit ex Berenice Coſtobari & Salomes filia, mares tres; Agrippam magnum, Herodem, & Ariſtobulum; filias duas, Mariammen, & Herodiadem. Agrippa, qui Judææ totius regnum adſecutus eſt, a Cypro Phaſaeli & Salampſoûs F. mares duos, filias tres genuit, Agrippam & Druſum, tum Berenicen, Mariammen, Druſillam. Ex his Druſus adhuc puer moritur. Agrippa vero cum Romanis obſidioni Hieroſolymorum interfuit; quem pater moriens XVII. annos natum reliquit. Berenice patruo nupſit Herodi Chalcidis regi. Mariamme Julio Archelao Chelciæ filio; Druſilla Epiphani Commagenes regis filio a patre deſponſæ fuerant. Herodes Agrippæ frater, qui & Chalcidis rex poſtea factus eſt, uxorem primum habuit Mariammen Joſepho fratre Herodis, & Olympiade ejuſdem filia natam, ex qua genitus eſt Ariſtobulus: qui Salomen Herodis filiam ſaltatricem duxit, ex qua nati ſunt Herodes, Agrippas, Ariſtobulus. Tertius Agrippæ frater Ariſtobulus Jotapen Sampſigerami Emeſenorum reguli filiam duxit; e qua Jotapam filiam ſurdam ſuſcepit. Herodias porro ſoror Agrippæ Herodi primum nupſit Herodis magni filio ex Mariamme Simonis Pontificis filia; e quo cum Salomen filiam ſaltatricem genuiſſet, inceſtas & illegitimas cum Herode Antipa nuptias contraxit. At Salome Philippo nupſit Herodis filio Tetrarchæ; quo ſine liberis mortuo, juncta eſt Ariſtobulo Herodis Agrippæ fratris filio, ut jam diximus. Mariamme Herodiadis, & Agrippæ ſoror Antipatro nupſit Herodis ex Doride filio. De Herode Antipa, Archelao, & Philippo Herodis magni liberis, mox pluribus agetur. Ex Herodibus reliquis Antipæ fratribus, prior e Mariamme Simonis filia genitus Salomes ſaltatricis maritus, ab Herode patre ex teſtamento, ac ſpe ſucceſſionis abraſus eſt, quod ejus mater inſidias Herodi ſtruxiſſet. Filiarum prima Salampſo Phaſaelo conſobrino ſuo Phaſaeli fratris Herodis filio nupſit. Nati ſunt illis Antipater, Herodes, Alexander; filiæ Alexandra, Cyprus. Hæc Agrippæ magni conjux; illa Timii Cyprii. Olympiadem vero aliam Herodis filiam Joſephus duxit Herodis fratre genitus. Cyprum, Antipater Salomes Herodis ſororis filius.

Joſeph. lib. XIX. cap. VII. — *Joſeph. lib. XVIII. cap. VII.* — *Joſeph. lib. XVII. cap. I.* — *Joſeph. lib. XVII. cap. VI.*

Ex hac Herodis ſtirpe quinque ſere in Scriptura commemorantur. Archelaus, Herodes Antipas, Philippus, Herodes Agrippa, Herodias, ejuſque filia. De Archelao ſupra mentionem fecimus, ejuſque initium ac finem circumſcripſimus. Cœpit eodem, quo Herodes obiit, anno. Relegatus eſt ab Auguſto, anno, ſi Dioni creditur, Juliano LI. cum decimum Tetrarchiæ annum inchoaſſet. Poſt hanc Judæa cum Hieroſolymis ad Romanam provinciam adjuncta eſt, & Syriæ contributa.

Herodis poſteri, quorum Scriptura meminit. Archelaus.

Herodes Antipas dictus Marthacæ Samaritanæ filius uterinus Archelai fuit; ut auctor eſt Joſephus lib. XVII. cap. I. At Temporarius Herodem Antipam ex Cleopatra ſuſceptum, contra fidem Joſephi prodidit. Hic ille eſt Joannis Præcurſoris interfector, & irriſor Domini; qui poſt obitum parentis Galilææ Tetrarchiam Auguſti arbitrio conſecutus eſt. Idem & cum Herodiade nefarias nuptias copulavit, & ejus hortatu Romam ad Caium Imperatorem profectus eſt, ut ab eo regnum impetraret. Hoc enim graviter ferebat impotens fœmina, fratrem ſuum Agrippam a Caio ad eam dignitatem eſſe provectum. Cum igitur ſimilium ſpe virum ſuum incitaſſet, accuſatus ab Agrippa, Lugdunum relegatus eſt; ejuſque Tetrarchia donatus Agrippa. Joſephus lib. XVIII. cap. XVIII. Contigit anno Caii quarto ineunte, Chriſti quadrageſimo, Joſephus lib. XIX. pag. 603.

Antipas.

Philippus Batanææ, & Trachonitidis Tetrarchiam annis circiter XXXVII. tenuit, mortuuſque eſt circa annum Tiberii XXII. Julianum LXXX. æræ Chriſtianæ XXXV. ut libri hujus cap. IV. demonſtratum eſt. Errat vero Temporarius, qui Philippum e Marthaca ſuſceptum, & Archelai ὁμομήτριον fuiſſe ſcribit. Nam Joſephus Cleopatræ filium facit.

Philippus.

Agrippa Herodis magni nepos, Ariſtobuli F. quem Herodem Lucas Act. XII. nominat, varia fortuna jactatus eſt, quam accurate Joſephus narrat lib. XVIII. cap. VIII. & IX. & lib. XIX. cap. IV. Primum a Tiberio conjectus in vincula, quod impenſius Caio ſtudens, imperium ipſi precatus fuerat; poſt illius obitum, a Caio ſummo in honore, ac pretio habitus, ac Philippi Tetrarchia cum regis appellatione donatus eſt, adjuncta Lyſaniæ Tetrarchia, quod anno Caii primo ineunte contigit. Poſt anno Caii tertio, vel ineunte quarto, Herodis Antipæ Tetrarchiam, hoc eſt Galilæam ac Peræam obtinuit, relegato, uti dictum eſt, Antipa. Mortuo Caio, Claudius Agrippæ regnum amplificavit; additis Judæa, & Samaria, quæ Archelao quondam ademptæ fuerant. Ita univerſam Herodis ditionem Agrippa recuperavit. Obiit, auctore Joſepho, lib. XIX. cap. ult. annum ætatis agens LIV. regni ſeptimum: quorum primos quattuor Caio imperante tranſegit. Nam Philippi Tetrarchiam regis titulo tres circiter annos obtinuit; quarto, Herodis Antipæ Tetrarchiam a Caio meruit: reliquis tribus Judæa tota regnavit, Imperatore Claudio. Joſephus lib. XIX. pag. 603. Ita tertio, quam univerſam Judæam nactus eſt, anno exacto moritur; anno Dionyſiano XLIV. Obiit Cæſareæ, quæ Stratonis Turris vocabatur, divinitus ab Angelo percuſſus, cum ſpectaculis intereſſet, ac populi ſacrilegas acclamationes, & adulationes lætis auribus acciperet. Act. XII. A quibus non multum abhorret hiſtoria Joſephi, capite illo VII. lib. XIX. etſi in nonnullis a Luca diſcrepat. velut cum bubonem ſuper illius caput adſtitiſſe

Agrippa.

refert: *Ἀναβλέψας δ' ἐν μετ' ὀλίγον τὸν βουβῶνα τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ ἐπικαθεζόμενον ἰδὼν ἐπὶ δένδρου τινός, ἄγγελον τοῦτον ᾔδει κακῶν ὄντα, ὃ καί ποτε τῶν ἀγαθῶν γενόμενον. Sublatis ergo poſt oculis, bubonem ſupra caput ſuum funi cuidam inſidentem aſpexit: quem ſtatim malorum ſibi nuntium eſſe cognovit, qui bonorum aliquando fuerat.* Nam ut idem hiſtoricus lib. xviii. cap. viii. refert, cum in vinculis eſſet Agrippa, & ad arborem quamdam ſeſe mœſtus acclinaſſet, bubo ſupra ipſum in arbore conſedit. qua conſpecta Germanus quidam unus e cuſtodiis, libertatem illi, & ampliſſima quæque prædixit; nec non quinto antequam moreretur die, eamdem avem aſſutaram. Dubitari ergo nullo modo poteſt, quin Herodes ille, a quo Jacobus occiſus, & vinctus eſt Petrus, Agrippa ſit Ariſtobuli filius.

Herodias. Hujus ſoror fuit Herodias, quam Evangeliſtæ tres Philippo nupſiſſe primum, inde eo relicto inceſtas cum Herode Antipa nuptias copulaſſe referunt, Mat. xiv. Mar. vi. Lucas iii. At Joſephus lib. xviii. cap. vii. ſcribit Herodi magni Herodis filio ex Mariamne Simonis filia nupſiſſe, ex eoque ſuſcepta Salome filia, ad Herodem Antipam deſciviſſe. Sic enim refert, Herodem Antipam Galilææ tetrarcham uxorem duxiſſe Aretæ Petræorum Arabum regis filiam. Cum autem Romam aliquando proficiſcens ab Herode fratre eſſet exceptus, quo cum erat Herodias, ejus amore captum occultam cum ea pactionem feciſſe, ut ab Italia reverſus, repudiata regis Arabum filia, ipſam duceret; quod & poſtea perfecit, cum antea rem ſubodorata Aretæ filia fuga ſe ad patrem recepiſſet: ex quo bellum inter Arabem, & Herodem exarſit; in quo victus eſt Herodes. Hic error ille nonnullorum caſtigandus eſt, qui Herodiadem Aretæ regis Arabum filiam eſſe dixerunt; ut Hieronymus in Matth. & ex eo Beda.

Error Ruffini. Sane Ruffinus in Euſebiana verſione, lib. i. Hiſt. cap. xiii. peſſima fide Græca ſic interpretatur, ut ea loquentem faciat Euſebium, de quibus ne cogitavit quidem: quaſi is ex Joſepho referat, Herodiadem regis Aretæ filiam fuiſſe, cum tamen Græca ſine ulla ambiguitate narrent Herodem Antipam, priore conjuge relicta, regis Arabum Aretæ filia, Herodiadem ſibi junxiſſe. Errat & Calvinus in Harmonia ſcribens ex Joſepho, Herodem illum Herodiadis maritum regem fuiſſe Chalcidis, patruum ipſius Herodiadis; in quo bis peccat. Nam Herodes Chalcidis rex Agrippæ, & Herodiadis frater fuit, ut Joſephus docet lib. xix. cap. iv. & vii. nec non lib. xx. cap. i. & iii. Abſurdiſſime item Eraſmus in Annotat. ad Evangelia Herodem Herodiadis conjugem patrem ejus, a quo Chriſtus illuſus eſt, facit. Redeo ad illud Joſephi ab Evangeliſtis diſſidium. De quo tria probabiliter excogitari poſſunt. Aut enim hallucinatus eſt Joſephus;

Conciliatur cum Evangelio Joſephus. aut Herodes ille prior conjux Herodiadis idem cum altero Philippo cognomentum habuit; aut Herodi primum Mariammes ſecundæ filio; inde Philippo ipſi nupſit Herodias: ab eoque ad Antipæ nuptias poſtea tranſiit. Quod enim aliqui ſuſpicantur, Philippi nomen in Evangelicam hiſtoriam irrepſiſſe, id in tribus accidiſſe vix eſt credibile. Quamquam in quibuſdam Græcis codicibus M. S. Matthæi, atque Lucæ, nec non in quiis Latinis, Philippi nomen aberat. Agrippæ ſenioris frater Herodes Agrippa Chalcidis dynaſta fuit; qui jus in templum & ærarium ſacrum, nec non eligendorum Pontificum obtinuit a Claudio: idque penes ejus poſteros ad excidium uſque manſit. Joſephus lib. xx. cap. i. Moritur anno octavo Claudii, tribus relictis filiis; Ariſtobulo ex priori conjuge; e Bernice vero fratris Agrippæ filia, Berniciano, & Hyrcano. Idem Joſephus cap. iii. Ariſtobulus a Nerone minoris Armeniæ principatum adeptus eſt. Idem cap. v.

Poſtremo Agrippa Ariſtobuli filio natus Agrippa junior, quo tempore mortuus eſt Agrippa pater Romæ apud Claudium Imper. educabatur, annos natus xvii. Quem cum paterni regni ſucceſſorem deſtinaret Claudius, a libertis deterritus eſt. Itaque Judææ, ac totius regni Procurator miſſus eſt Cuſpius Fadus. Qui cum ſtolam Pontificiam in Romanorum poteſtatem, & Antoniam turrim transferre vellet, Agrippa pro Judæis apud Claudium interceſſit. Auctor Joſephus lib. xx. cap. i. Agrippa porro junior primum a Claudio Chalcidis regno donatus eſt anno imperii octavo: ut refert Joſephus lib. xx. cap. iii. Poſt ablata Chalcide ampliori auctus eſt principatu ab eodem Claudio; nempe Philippi Tetrarchia, Batanæa, Trachonitide, & Abila Lyſaniæ Tetrarchia, anno Claudii xii. cum jam quattuor annos Chalcidi præfuiſſet. Joſephus cap. v. & lib. ii. de Excidio, cap. xi. ubi mendum opinor eſt. Scribit enim. Ἐκ δὲ τῆς Χαλκίδος Ἀγρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τήν τε Φιλίππου γενομένην τετραρχίαν· αὕτη δ' ἦν Βατανέα καὶ Τραχωνῖτις, καὶ Γαυλανῖτις. προσέθηκε δὲ τήν τε Λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν Οὐάρου γενομένην ἐπαρχίαν. *Agrippam vero de Chalcide in regnum majus tranſtulit, tradens ei illam quoque provinciam, quæ Philippi fuiſſet.* (Male vulgo Felicis.) *Erat autem iſta Trachonitis, & Batanea, & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lyſaniæ, & Tetrarchiam, quam Varus rexerat.* Quæro quænam ſit illa Vari Tetrarchia. Nam Abela ſive Abila Lyſaniæ fuit. Varus Syriæ præſes ab Auguſto miſſus eſt paullo ante magni Herodis obitum, ut refert Joſephus lib. xvii. cap. vii. Suſpicari poſſet aliquis partem aliquam Tetrarchiæ Lyſaniæ poſt Herodis obitum Syriæ provinciæ contributam Agrippæ poſtea ceſſiſſe. Nam Abilena, ſive Abilina regio Lyſaniæ cuidam paruit, a quo & nomen in provincia reſedit. quam Zenodorus quidam poſtea conduxit; unde Ζηνοδώρου οἶκος appellari cœpit. Auguſtus cum Herodi ditionem in ejus filios divideret, Philippo partem quamdam attribuit Zenodori domus, id eſt Tetrarchiæ Lyſaniæ. Joſephus lib. xvii. cap. xiii. Reliquam igitur fortean Syriæ, cui tum Varus præerat, adjunxit; quam Agrippæ juniori Claudius dediſſe modo ſcribitur. Ideo reſcribendum erit: καὶ δὴ καὶ τὴν ὑπὸ τὴν Οὐάρου γενομένην ἐπαρχίαν. Ac neſcio an poſtquam Varus e Syria diſceſſit, ea pars peculiari Tetrarchæ permiſſa ſit; ut propterea nominatim Vari tempore Syriæ contributam fuiſſe dixerit.

Eidem Agrippæ juniori Nero Galilææ partem, hoc eſt Tiberiadem, Taricheas, & Juliadem in Peræa, & Abilam: reliqua Felici Procuratori commiſit. Joſephus lib. xx. Orig. cap. v. & ii. de Excid. cap. xii.

CAPUT XI.

De Syriæ Præſidibus & Judææ Procuratoribus, qui ab Auguſti fere obitu ad excidium Hieroſolymorum præfuiſſe leguntur.

PLURIMUM ad hiſtoriæ ſacræ, quæ in Evangeliis & Apoſtolorum Actis continetur, illuſtrandam ſeriem refert Magiſtratuum Romanorum, qui per idem tempus Syriam, & Palæſtinam adminiſtrarunt, accurata cognitio. Quod ideo peculiari hoc capite complectendum putavi. Nam qui ante illud tempus provinciæ iſti præfuerunt, ab aliis jam ſtudioſe collecti ſunt.

Hoc antequam faciam, prius nonnulla de ratione adminiſtrandæ Syriæ neceſſe eſt admonere. Provinciam itaque Syriam Auguſtus in diviſione Provinciarum inter Cæſareas adſcripſit, ut Strabo lib. xvii. Dio lib. liii. teſtantur. Quare ad eam adminiſtrandam Legati, vel Proprætores miſſi: qui & Præſides appellantur, & quidem Conſulares. Id enim facere Auguſtus inſtituit. Ideo ſimpliciter Conſularis nonnumquam pro Syriæ Præfecto ſumitur; ut apud Joſephum * lib. xviii. Orig. cap. vi. Vitellius. Alias στρατηγός, vel ἡγεμών vocatur. Interdum πρεσβευτής: ut Petronius cap. xi. & lib. xix. cap. vi. Præter hunc Magiſtratum minores alii deſtinati ſunt; maxime Procuratores: qui & ἡγεμόνες, & Præſides aliquando nominantur: ex equeſtri ordine, vel etiam ex libertinis; quorum officium fuit vectigalia colligere, & impenſas facere. Paullatim vero jus illorum amplificatum eſt: adeo ut ſæpe de capitalibus cauſſis cognoſcerent: præſertim in parvis provinciis, quibus nullus præter Procuratorem jus dicebat. Sed & in iis quoque, quas Cæſaris Legati, ſive Præſides curabant, ut in Judæa contigit. Quæ

tametſi

* Apud *Joſephum* lib. xviii. cap. 5. *ὑπατικὸς conſularem* virum ſignificat. *Petavius.*

tametſi Syriæ Præſidi ſubeſſet, maxima tamen in ea Procuratoris poteſtas fuit. Ac Procuratores a Cæſare mittebantur: neque de illis citra ejus mandatum Præſides cognoſcebant. Tacitus lib. XII. Hiſt. *Camanus & Felix contationem afferebaat: quia Claudius cauſſis rebellionis audieis, jus ſtatuendi etiam de Procuratoribus dederat.* Ceterum Procuratores Hieroſolymis, & in Judæa, Samaria, Galilæa, ac ceteris provinciis tamdiu fuerunt, quoad proprium nullum regem, vel dynaſtam habuerunt, cum eſſent Syriæ contributæ. Proinde regnante Judæis Herode, ac poſtmodum Agrippa ſeniore, Procurator in Judæa nullus exſtitit. Quinam autem reliquo ad excidium uſque tempore Procuratores, ac regnante etiam Agrippa, Syriæ rectores fuerint, ſparſim ea Joſepho, & Tacito colligemus.

In primis ergo paullo ante Herodis obitum Quintilius Varus Syriæ præfuit; ut Joſephus lib. XVII. cap. VII. teſtatur; quem & Saturnino ſucceſſiſſe dicit. In eadem Syria Procurator erat Sabinus, qui Herode mortuo Judæam quoque procuravit interim, dum Archelaus Roma reverteretur.

Poſt Varum proxime nullius meminit alterius Joſephus, quam P. Sulpicii Quirinii, qui Archelao relegato venit in Syriam, δικαιοδότης τοῦ ἔθνους ἀπεσταλμένος, καὶ τιμητὴς τῶν οὐσιῶν γενησόμενος: *miſſus ut illi provinciæ jus diceret, & bonorum cenſum haberet.* Sed haud ſcio an tam diu, hoc eſt decem fere annis Varus Syriam rexerit. Cum Quirinio venit & Coponius Procurator Judææ ex equeſtri ordine, cum ſumma poteſtate. Verba Joſephi. Κωπώνιός τε αὐτῷ συγκαταπέμπεται, τάγματος τῶν ἱππέων ἡγησόμενος, Ἰουδαίων τῇ ἐπὶ πᾶσιν ἐξουσίᾳ. Prava interpunctio Ruffino & Gelenio fraudi fuit. Vertit ille: *Mittitur etiam cum eo Coponius ductor totius equeſtris agminis, poteſtatemque Judæorum omnium gerens.* Gelenius; *Præfectus turmæ equitum.* Verum Coponius ex equeſtri ordine fuiſſe dicitur: & poſt ἱππέων apponenda diſtinctio. Clarius in lib. II. de Excid. cap. VI. τῆς δὲ Ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν περιγραφείσης, ἐπίτροπός τις ἱππικῆς παρὰ Ῥωμαίοις τάξεως Κωπώνιος πέμπεται, μέχρι τοῦ κτείνειν λαβὼν παρὰ τοῦ Καίσαρος ἐξουσίαν. *Archelai regione in provinciam redacta, Procurator equeſtris ordinis Coponius quidam mittitur, ſumma ei ab Cæſare poteſtate, etiam gladii permiſſa.* Judææ poſt Coponium M. Ambivius Procurator fuit. Cui ſucceſſit Annius Rufus, quo procurante mortuus eſt Auguſtus. Poſt hunc Valerius Gratus anno ſere Tiberii ſecundo: ut alio loco diſputavimus. Atque hic annis undecim adminiſtravit: donec ſucceſſor ei datus eſt Pontius Pilatus. Hæc Joſephus lib. XVIII. cap. III.

Quod ad Præſides attinet Syriæ, Silanus a Joſepho memoratur eodem capite, qui imperante Tiberio Syriam rexit. Hic eſt Creticus Silanus, qui Vononem Parthorum regem cuſtodia circumdedit; ut refert Tacitus lib. II. Statilio Tauro, L. Libone Coſſ. anno Urbis conditæ DCCLXIX. quemque mox Tiberius C. Cœlio, L. Pomponio Coſſ. anno videlicet ab Urbe condita DCCLXX. Juliano LXII. æræ Dionyſianæ XVII. quo Tiberii quartus annus incœpit, demovit a Syria, cum Germanicum ampliſſimo cum imperio mitteret in Orientem: ut lib. II. Tacitus narrat. Hunc Auguſto vivente, nempe anno Urbis conditæ DCLXV. legatum in Syriam profectum ſcribit Onuphrius, & Pighius. Silano ſuffectus eſt Cn. Piſo Germanico infenſus, ob idque delectus a Tiberio, eodem anno, quo Germanicus Orienti præpoſitus, nempe DCCLXX. ab Urbe condita. Poſt hunc Cn. Sentius Saturninus Syriæ præficitur, non a Tiberio, ſed a Legatis, & Senatoribus, qui in comitatu erant Germanici: poſtquam is videlicet non ſine veneni a Piſone dati ſuſpicione in Oriente mortuus eſt, & Piſo e Syria coactus eſt decedere. Tacitus lib. II. Contigit hoc anno Urbis conditæ DCCLXXII. M. Silano, & L. Norbano Coſſ.

Exinde rectores Syriæ duo memorantur: quorum uter utrum anteceſſit dijudicare non eſt facile, L. Ælius Lamia, & L. Pomponius Flaccus. Tacitus lib. VI. extremo anni DCCLXXXVI. Ser. Galba, L. Sulla Coſſ. ambos eſſe mortuos refert. *Extremo anni mors Ælii Lamiæ funere cenſorio celebrata: qui adminiſtranda Syriæ imagine tandem exolutus Urbi præfuerat. Genus illi decorum, vivida ſenectus, & non permiſſa provincia dignationem addiderat. Exin Flacco Pomponio Syriæ proprætore defuncto, recitantur Cæſaris litteræ.* Significat iis verbis Lamiam Syriæ rectorem delectum, ſed adita prohibitum, Urbis tandem Præfectum fuiſſe. Flaccum vero in Syriæ adminiſtratione mortuum eſſe. Hic eſt ille Pomponius Flaccus, qui ob præmium compotationis & ebrietatis a Tiberio Syriam provinciam eodem tempore ſortitus eſt, quo L. Piſo Præfecturam urbanam. Suetonius cap. XLII. *Poſtea princeps in ipſa publicorum morum correctione cum Pomponio Flacco, & L. Piſone noctem, continuamque biduum epulando, potandoque conſumpſit: quorum alteri Syriam provinciam, alteri præfecturam Urbis confeſtim detulit; codicillis quoque jucundiſſimos, & omnium horarum amicos profeſſus.* De Piſone teſtatur idem Plinius libro XIV. cap. XXII. Seneca Epiſt. LXXXIII. Quem quidem mortuum anno DCCLXXXV. Cn. Domitio, & Cn. Camillo Scriboniano Coſſ. ſcribit Tacitus lib. VI. ubi & XX. annis in Urbis præfectura probatum ait. Et paullo ante: *Decus triumphale in Thracia meruerat. Sed præcipua ex eo gloria, quod Præfectus Urbis recens continuam poteſtatem, & inſolentia parendi graviorem mire temperavit.* Quod eum viginti annis Præfecturam urbanam geſſiſſe dicit, id eſt falſum. Neque enim ante annos XX. Imperator erat Tiberius: qui anno Urbis conditæ DCCLXVII. iniit. Unde anno DCCLXXXV. cœpit annus imperii XIX. Præterea Pomponius Flaccus anno DCCLXXII. Mœſiæ præpoſitus eſt, auctore Tacito lib. II. Ut igitur anno ſequenti Syriam adeptus ſit; Piſo vero Præfecturam: non potuit iſte amplius annos XII. Urbis eſſe Præfectus. Sed nec anno ipſo, quo mortuus eſt Piſo, Præfecturam gerebat; cum Tacitus dicat *recens Urbis Præfectum*, hoc eſt nuper fuiſſe. Quare Lipſius pro XX. annis, X. reſcribit. Neque vir doctus audiendus eſt, qui ex hoc Taciti numero demonſtrare ſatagit, Tiberium biennio ante mortem Auguſti imperium occœpiſſe: ut ab eo tempore ad Piſonis obitum anni ſint XX. Verum ex Pomponii Flacci proprætura Syriaca, quam eodem tempore ſortitus eſt, nova hæc opinio refellitur: eſtque pluribus ſuo loco refutata, cum de initio Tiberii diximus. Nam ex ea ſequeretur Pomponium Flaccum uno & viginti annis Syriam rexiſſe; quod abſurdiſſimum eſt. Plures enim alii Syriam interim adminiſtrarunt.

Quocirca L. Ælium Lamiam arbitror primo Syriæ Præſidem a Tiberio delectum: ſed eo minime profectum eſſe, & urbanam Præfecturam conſecutum. Poſt hunc vero Pomponius Flaccus in Syriam abiit, eamque diu, ut apparet, tenuit. Incertum tamen quot annis. Meminit hujus Joſephus lib. XVIII. cap. VIII. Interim Judææ procurationem Pilatus obtinebat: quam decennio tenuit, uſque ad Tiberii mortem.

L. deinde Vitellius poſt Conſulatum Præſes in Syriam mittitur anno ab Urbe condita DCCLXXXVIII. quo Tiberii XXI. iniit. Tacitus lib. VI. Hic Marcellum amicum ad procurandam Judæam deſtinavit; quem ordinarium Procuratorem fuiſſe non puto. Neque enim a Cæſare delectus eſt; ſed a Præſide tantiſper impoſitus, dum a Principe mitteretur alius: ac per eumdem Pilatum Romam ad Tiberium navigare juſſit, quod a Judæis accuſatus eſſet. Sed antequam eo perveniret; Tiberius fato functus eſt. Joſephus libro XVIII. Orig. cap. V. Ex quo patet Procuratorem Judææ Pilatum anno ab Urbe condita DCCLXXX. circiter eſſe cœpiſſe, æræ Chriſti XXVII. quinto circiter ante Paſſionem Domini.

Pilato ſubſtitutus videtur a Caio Caligula Procurator Marullus anno primo principatus ſui. Joſephus lib. XVIII. cap. VIII. Ἱππάρχην δὲ ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἐκπέμπει Μάρυλλον. Ruffinus: *Magiſtrum autem equitum in Judæa conſtitutorum Maxillum deſtinat.* At Gelenius. *In Judæam autem Marullum miſit Præſidem.* Sed Ἱππάρχην vocabulum non ſatis expedio.

Poſt Vitellium Præſidem Syriæ fuiſſe P. Petronium docet Joſephus lib. XVIII. cap. XI. idque ſub extremum tempus imperii Caii ut ex narrationis illius ſerie liquet. Perperam ergo primo Caii anno Legatum hunc Syriæ facit Onuphrius. Interim occiſo Caio, Claudius ad imperium evectus Agrippæ ſeniori Judæam & Samariam conceſſit. Ideo Procurator hoc tempore nullus in Judæa fuit. Præſes vero Syriæ Vibius Marſus Petronio ſuffectus eſt: ut ait Joſephus lib. XIX. cap. VI. & Tacitus lib. XI. ubi Bardani Parthorum regi Armeniam tentanti reſtitiſſe Marſum Syriæ legatum refert anno DCCC. quo Claudii ſeptimus incœpit. Quare Joſephus ab eo diſſentit.

Hic

Hic enim initio lib. xx. ſcribit Agrippa mortuo, Caſſium Longinum Marſo ſucceſſorem a Claudio miſſum, quod anno Claudii quarto contigit.

Statim autem ut Agrippa vita functus eſt, ejus regno Procurator datus eſt Cuſpius Fadus, ut ait Joſephus in eadem lib. xix. qui ſub Marſo & Longino Præſidibus illic fuit. Longini Syriæ Præſidis meminit & Tacitus lib. xii. ad annum DCCCII.

At Procurator in Judæa poſt Fadum Tiberius Alexander ab Joſepho proditur lib. xx. cap. iii. Alexandrum Cumanus excepit anno octavo Claudii, eodem auctore. Qui cum flagitioſe ac crudeliter in ea provincia verſatus eſſet, apud Quadratum Præſidem accuſatus, & Romam miſſus eſt, ibique damnatus exilio, ſucceſſorem habuit Felicem. De his operæpretium eſt ea inter ſe conferre, quæ ab Joſepho, & Tacito memoriæ tradita ſunt. Neque enim inter ſe congruunt. Tacitus lib. xii. ad annum DCCCV. quo duodecimus Claudii cœpit, refert damnatum a Quadrato Præſide Syriæ Felicem: quem & *jampridem Judææ impoſitum* dicit, at eodem ſcilicet tempore Samariæ Procurator eſſet, quo Ventidius Cumanus Galilææ. Horum immanitate & avaritia provinciales irritati jam ad defectionem parati erant, cum ea re comperta Claudius Quadrato *jus* ſtatuendi etiam de Procuratoribus dedit. Sed Felice propter fratris Pallantis gratiam inter judices recepto, ſolus Cumanus flagitiorum damnatus eſt, quæ duo deliquerant: & quies provinciæ reddita. Hæc Tacitus. Joſephus autem lib. xx. cap. v. Judæos ſcribit vehementius contra Samaritas, Cumanumque commotos apud Quadratum Præſidem de iſto potiſſimum queſtos eſſe; ac Romam ad Cæſarem miſſus. Qui Cumanum exſilio multavit: deinde Procuratorem in Judæam miſit Claudium Felicem; quod circa duodecimum imperii annum factum a Claudio ſignificat. Capite porro ſeptimo Felici ſucceſſorem a Nerone datum ſcribit Porcium Feſtum: ac tum Judæos Felicem apud Cæſarem accuſaſſe: ſed Pallantis precibus e Nerone condonatum. Contigit hoc circa annum Neronis ſecundum, ut poſtea dicetur. Hac ratione biennium circiter Felix præfuerit: quem tamen Tacitus ait jampridem Judææ impoſitum. Quinetiam Paulus Actor. xxiv, 10. Felicem alloquens: *Ex multis annis*, inquit, *te eſſe judicem genti huic ſciens, bono animo pro me ſatisfaciam.* Ideo fruſtra eſt Lipſius, qui apud Tacitum *haud pridem*, pro *jam pridem*, ſubſtituit. Nobis ita conciliari diſſidium hoc poſſe videbatur. Anno circiter octavo Claudii Cumanus Galilææ, ac Judææ Procurator fuit; cum Samariæ Felix præeſſet, ut ait Tacitus. Duodecimo deinde Claudii anno, damnatus Romæ Cumanus: Felix vero, qui Romam fortean & ipſe profectus erat, Pallantis fratris potentia non ſolum ereptus periculo; ſed ampliori quoque ditione donatus a Cæſare, Judææ inſuper Procurator eſt factus. quam biennio circiter obtinuit: nimirum ab anno ineunte xiii. Claudii, uſque ad primum Neronis, quo eodem labente Feſtus ei ſucceſſit. Hinc eſt quod Lucas Actor. xxiv, 27. ſcribit: *Biennio autem expleto accepit ſucceſſorem Felix Porcium Feſtum.* Quo de loco plenius in ſequentibus agetur.

De Felice Procuratore Joſephus etiam in libro de Vita ſua ſub initium meminit. ubi injuſta ſane reprehenditur in Annalibus. Scribit enim ſe anno ætatis xxvi. completo Romam profectum graviſſimis de cauſſis. Nam cum ea tempeſtate, qua Felix Judæam procurarat, Sacerdotes aliquos Romam vinctos miſiſſet, eorum liberandorum gratia ſe navigaſſe dicit: & vero compotem voti fuiſſe. Non ſcribit ſe Felice Procuratore navigaſſe; at Annales ſumunt. Id enim cum eo quadrare non poteſt, quod paullo ante dixerat; natum ſe anno Caii primo, a quo ad ſecundum Felicis anni ſunt circiter xx. Unde ſexennii totius error illi tribuitur. Verum qui a Felice ante annos quinque Romam miſſi fuerant ii demum Joſephi opera vinclis exoluti ſunt.

Anno ab Urbe condita DCCCXIII. quo Neronis VIII. iniit; mortuo Vinidio Quadrato Syriæ rectore, in ejus locum ſuffectus eſt Cn. Domitius Corbulo; ut ſcribit Tacitus lib. xiv. Feſto vero Procuratori ſucceſſit Albinus, eodem anno, quo & Corbulo Syriæ præpoſitus eſt, nempe vi. vel vii. Neronis, ut habet Euſebii Chronicon.

Corbuloni Præſidi Ceſtius Gallus; Albino Geſſius Florus Judææ Procurator ſucceſſit. Sub utroque bellum Judaicum exarſit anno Neronis xii. Gallo ſive fato, ſive tædio ſublato, Veſpaſianus ad Judaicus tribus opprimendas in Syriam mittitur. Tacitus Hiſtor. lib. v. Tum vero Præſidem fuiſſe Syriæ Mucianum idem Scriptor lib. i. Hiſtor. refert.

Hæc de Syriæ Præſidibus, ac Judææ Procuratoribus ex Joſepho, ac Tacito præſertim ſelegimus: quod ea res ad inſequentem hiſtoriam non parum utilitatis afferret.

CAPUT XII.

De nonnullis rebus geſtis, quarum Lucas in Actis meminit; deque ſingularum temporibus.

PRÆCIPUA ſunt, Stephani martyrium, Paulli converſio, Jacobi Apoſtoli nex, Petri carcer, fames quam Agabus prædixit, Concilium Hieroſolymitanum, tum variæ Paulli peregrinationes. Quarum omnium quæſtionum diſceptatio ad Antiochenam, Romanamque Petri ſedem ſtabiliendam ἀναγκαιοτάτη quædam erit.

Stephanum brevi poſt Aſcenſionem Domini intervallo necatum eſſe, & quidem eodem anno, recte in Annalibus docet Baronius; quo tempore Chriſtiani per varias Judææ civitates fuga dilapſi ſunt. Actor. viii, 4. Paulli vero converſio tertio anno a Paſſione Chriſti ineunte contigit, ut argumentatione iſta colligitur. Hieronymus in Catalogo refert Paullum anno poſt Paſſionem triceſimo ſeptimo mortuum eſſe, Neronis xiv. Chryſoſtomus vero Homilia de Principibus Apoſt. Tomo v. ſcribit Paullum xxxv. annis Chriſto ſerviiſſe. Incidit Apoſtolorum martyrium in annum æræ Dionyſii LXVII. quo decimus tertius Neronis deſiit, cœpitque decimus quartus; uti mox probabitur. Si igitur de LXVII. annis deducas xxxv. reliqui ſunt xxxii. Proinde xxxiii. ineunte Paullus converſus eſt, anno Juliano LXXVIII. Tiberii xix. labente. *Stephani mors.*

Jacobi mors, & carcer Petri ex annis Herodis Agrippæ certiſſime deducuntur. Hunc enim oſtendimus ex Joſepho quattuor annis in Galilæa regnaſſe, ceteriſque provinciis præter Judæam, & Samariam, imperante Caio: tres autem reliquos annos Claudio Imperatore tranſegiſſe. qui ſimul atque nactus eſt imperium Agrippæ Judæam & Samariam attribuit. Quare ex eo tempore Judææ rex totius Agrippa fuit, adeoque Jeroſolymis regnavit, quæ hactenus Herodiadum ditioni ſubtracta, ac Romanis magiſtratibus permiſſa fuerat. Ab anno itaque Juliano LI. quo relegatus eſt Archelaus, ad annum Julianum LXXXVI. æræ Dionyſianæ XLI. quo Claudius iniit, annis xxxv. nullus ex Herodis ſtirpe Jeroſolymis præfuit. Ab anno vero Claudii primo Herodes Agrippa eam civitatem obtinuit. Quod quidem ex Claudii reſcripto demonſtratur, quod Joſephus lib. xix. cap. iv. refert. Nam cum ſtatim poſt necem Caii ſucceſſor ejus Claudius Agrippam Judæa, & Samaria donaſſet, ille in Palæſtinam Roma ſubinde profectus eſt; eique digredienti Claudius litteras dedit in Judæorum gratiam Alexandriam, & in Syriam perferendas. In iis litteris Claudius δημαρχικῆς ἐξουσίας ſimpliciter dicitur; quod argumento eſt primo anno imperii ſcriptus fuiſſe. In ſecundo reſcripto additur ὕπατος χειροτονηθεὶς τὸ δεύτερον, *Coſ. deſignatus* ii. Secundum Conſulatum geſſit Claudius anno Chriſti XLII. imperii ſecundo: deſignatus autem ſuperiore fuit. Agrippa vero celerrime, ut ait Joſephus cap. ii. Hieroſolymam properavit, & Judæos omnibus officiis demereri ſibi ſtuduit. Itaque probabile eſt, anno ipſo Dionyſiano quadrageſimo primo, quo ab Judæis iniret gratiam, ſtatim in ipſo Jeroſolymorum poſſeſſionis exordio, de Jacobo, & Petro pœnas voluiſſe ſumere. Ita anno undecimo poſt Dominicam paſſionem Jacobus occiſus, Petrus in vincula conjectus eſt. *Jacobi mors, & Petri carcer.*

Illuſtrat hanc hiſtoriam famis illius tempus, quam Agabus Propheta Antiochiæ prædixiſſe fertur Actor. xi, 28. quæque Imperatoris Claudii tempore contigit, ut ſcribit Lucas; licet annum ejus non memoret. Dio lib. LX. prodit anno Claudii ſecundo, ipſo Claudio, & C. Licinio Largo Coſſ. ingenti fame laboratum eſſe: cui Imperatoris providentia egregie ſubventum eſt. *Fames ab Agabo prædicta.*

Joſephus

Joſephus libro Orig. xx. cap. 11. famis alterius meminit, quæ eodem Imperatore contigit, anno ejus quarto, vel quinto. Non eſt eadem cum ſuperiore, tametſi in Annalibus miſceantur. Euſebius in Chronico famem ab Agabo prædictam, quam & libro Hiſt. 11. cap. 11. cum ea, quam Joſephus refert, confundit, in annum quartum Claudii confert. Hunc Oroſius ſequitur lib. vII. cap. vI. Verum Claudii ſecundo potius ea fames incidit, quam Joſephus memorat; altera vero, quam Dio memoriæ prodidit, Claudii quarto, non quinto. Quod illa fames a Luca memorata, ſit ea, cujus meminit Dio, primum ex eo ſuadetur, quod altera, quam Joſephus refert, Judææ propemodum ſolius fuerit: at Lucas toto orbe graſſatam dicit eſſe famem. Deinde quod, ut ex Lucæ narratione conficitur, prior fames vivo adhuc Agrippa ſæviit. Etenim ante Petri carcerem, & Jacobi cædem, Paullus & Barnabas collatitium æs Hieroſolymam portarunt; quod ad famis ab Agabo prædictæ ſubſidium ultro ſibi Chriſtiani Antiochenſes indixerant. Quare brevi poſt illam contributionem tempore fames incidit. At Herodes Agrippa poſt annum tertium Claudii mortuus eſt. Non poteſt igitur illa fames eſſe, quæ ab Joſepho refertur, quæ quidem poſt Agrippæ mortem accidit, anno Claudii quinto. quod ita demonſtratur. Joſephus lib. xx. cap. 1. ſcribit Agrippa mortuo filium ejus Agrippam juniorem, qui Romæ apud Claudium erat, ab eo poſtulata Judæorum impetraſſe: nempe uti Pontificia veſtis ipſorum poteſtati permitteretur. cujus rei tempus ex reſcripto Claudii ad Judæos obſervari poteſt. *Κλαύδιος Καῖσαρ Γερμανικὸς, δημαρχικῆς ἐξουσίας, τὸ πέμπτον ὕπατος ἀποδεδειγμένος, τὸ τέταρτον αὐτοκράτωρ, τὸ δέκατον πατὴρ πατρίδος, Ἱεροσολυμιτῶν ἄρχουσι.* Ita in Germanica editione, quæ prava interpunctione laborat. Sed eetus eſt interpunctionis illud mendum. Nam in Ruffini verſione cernitur. Sic enim reddidit. *Claudius Cæſar Germanicus, Tribunitiæ poteſtatis, quinquies Conſul, ordinarius quater, Imperator decies, pater patriæ, Hieroſolymorum principibus.* Ex quo Joſephus in Annalibus Eccleſ. anno xLvI. Num. 1x. acerrime reprehenditur, quod quæ illic geſta dicuntur referat ante annum quinti Conſulatus Claudii, qui fuit Imperii ejus decimus: nec non ante famem illam toto orbe graſſatam, quæ anno ſecundo Claudii contigit. Sed extra culpam Joſephus eſt. Sic enim reddendus ille locus fuit. *Claudius Cæſar Germanicus, Tribunitiæ poteſtatis quintum, Conſul deſignatus quartum, Imperator decimum, Pater patriæ.* Anni Tribunitiæ poteſtatis totidem fere ſunt, quot Imperii, ut refert Dio. Quare fuerit hic annus Claudii quintus, quo in annum imperii ſeptimum, Conſul Iv. deſignatus eſt. Conſulatum enim geſſit anno ſeptimo: at quintum anno undecimo. Perperam autem Ruffinus *ἀποδεδειγμένον* vertit ordinarium. Joſephus porro ſequenti capite ſub idem tempus, quo reſcripſit Claudius, famem incidiſſe refert, cui opitulata eſt Helena Adiabenorum regina. Unde perſpicuum eſt non anno Claudii quarto, ſed quinto famem incubuiſſe, cujus mentionem facit Joſephus; nec eamdem eſſe cum altera, quæ Actorum xI. memoratur.

I. adventus Paulli Hieroſolymam. Reſtant variæ Paulli profectiones, & Hieroſolymitana Synodus, ad quam Apoſtoli convenerunt. de quibus ſic habeto; quinquies omnino Paullum Hieroſolymam veniſſe. Prima profectio eſt illa, cujus Lucas meminit Actor. Ix, 26. & Paullus Epiſtolæ ad Galatas 1, 18. ubi poſt annos tres a converſione dicit ſe Hieroſolymam adiiſſe, ut videret Petrum. Hoc igitur fecit anno æræ Dionyſianæ xxxvI. Nam xxxIII. anno converſus eſt, & poſt annos tres Hieroſolymam adiit. Ibi a Barnaba deductus eſt ad Apoſtolos. Expletis ibidem diebus undecim cum Helleniſtas in ſeſe concitaſſet, Cæſaream abiit: indeque Tarſum petivit. Act. Ix, 30.

II. adventus Paulli. Secunda profectio legitur Act. xI, 30. Nam Barnabas ab Apoſtolis miſſus eſt Antiochiam. Unde ille Tarſum abiit, ut quæreret Saulum; quo cum reverſus Antiochiam annum ibi cum eo commoratus eſt. Sed cum Agabus Propheta famem ingentem prædixiſſet, Antiochenſis Eccleſia collatitium æs per Saulum & Barnabam Hieroſolymam deſtinavit. Contigit ea fames ſuperſtite adhuc Agrippa, quem obiiſſe demonſtravimus anno tertio Claudii, Chriſti deſinente xLIII. vel ineunte xLIV. Quare anno Chriſti xLII. fames incidit, poſtquam Jacobus occiſus, Petrus in vincula conjectus eſt, anno Chriſti xLI. quo & Paullus cum Barnaba collatitiam ſtipem Hieroſolymam portavit. Quo officio perfuncti Antiochiam regreſſi ſunt; cap. xII, 25. Poſt hæc iidem ambo, jubente Spiritu ſancto, Seleuciam, & in Cyprum profecti ſunt. Ibi Sergius Paullus a Saulo converſus ad fidem viciſſim nomen vertit Apoſtoli. Is enim deinceps Paullus appellari cœpit. Sergius ille *ἀνθύπατος* a Luca nominatur. Recte noſter Interpres *Proconſul.* Imperite Beza *Proprætor.* Atqui Cyprus, inquit, non erat Conſularis, ſed Prætoria provincia: uti Strabo in calce operis docet. Movit hæc ratio pios aliquot & Catholicos Scriptores non ut mutarent aliquid; ſed ut Proconſulem ideo vocari Sergium crederent, quia Ciliciæ Proconſulari Sergius præerat. Huic autem interdum Cyprum adjunctam eſſe probat Sigonius lib. 1. de Ant. jure Provin. cap. xIv. Sed hoc libera dumtaxat Republica factum: & quidem brevi tempore. Nam ſubinde Prætoria Cyprus exſtitit; ut in fine lib. xIv. Strabo teſtatur. Poſtea ex Auguſti diviſione, qua provincias bifariam partitus eſt anno ab U. C. DCCXXVI. Octavio ipſo vI. & Agrippa II. Coſſ. ut auctor eſt Strabo libro xvII. Dio lib. LIII. Proconſulares duæ dumtaxat populo permiſſæ; Aſiæ pars major, quæ Haly fluvio, & Tauro monte terminatur; & Africa: reliquæ Prætoriæ, quas numero decem Strabo recenſet; ac nonam ordine Cyprum. Verum anno DCCXXXII. uti Dio lib. LIV. ſcribit, Auguſtus Cyprum & Narbonenſem Galliam populo dedit. *καὶ οὕτως ἀνθύπατοι καὶ ἐς ἐκεῖνα τὰ ἔθνη πέμπεσθαι ἤρξαντο*: *Et ita Proconſules etiam in iſtas provincias mitti cœperunt.* Docuit enim lib. LIII. magiſtratus omnes, qui a Senatu in populares provincias mittebantur, Proconſules appellatos, etiam qui Prætores tantummodo fuiſſent, Prætoriiſve Inſignibus ornati; e contrario qui a Cæſare mitterentur, etiamſi Conſulares eſſent, nonniſi legatos, vel Proprætores vocatos. Quare Sergius Paullus Cypri Proconſul erat, non Ciliciæ.

Bezæ hallucinatio.

Digreſſus inde Paullus Pergen Pamphyliæ venit: tum Antiochiam Piſidiæ: atque adeo magnam Aſiæ partem pervagatus eſt. quod Lucas cap. xIII. & xIv. deſcribit. Poſt Antiochiam Syriæ regreſſi (cap. xIv, 26.) illic diu manſerunt (com. 28.) Secundum hæc orta contentione ſuper Judaicis ritibus, Paullus & Barnabas ab Antiochenſi Eccleſia Hieroſolymam mittuntur.

III. adventus & Concilium Hieroſolymitanum. Tertio igitur Hieroſolymam Paullus adſpirat. Actor. xv. quod & Gal. II, 1. commemorat: & poſt quatuordecim annos accidiſſe dicit: nimirum a triennio illo, quod antecedenti capite com. 18. poſuerat: uti xvII. anni a converſione Paulli ad hunc tertium adventum fluxerint. Quocirca cum Paullus ſancti Spiritus inſtinctu Hieroſolyma proficiſci vellet; ut ipſe cap. II. ad Gal. ſcribit, acceſſit ad Dei mandatum ab Antiochenſi Eccleſia impoſita legatio: cujus occaſione primum Hieroſolymis Concilium Apoſtoli celebrarunt. Neque Bezæ rationes, quibus conjecturam hanc oppugnat, valde nos commovent. Scio in Annalibus xIv. annos a Paullo numeratos ab ipſa converſione putari. Nos Hieronymum libentius ſequimur; qui poſt annos xvII. a converſione adventum Paulli collocat, de quo cap. II. ad Gal. Ita æræ Chriſtianæ xLIX. quo Claudii nonus initio, Paullus eo pervenit. At in ea, quæ eſt ad Galatas primæ dumtaxat, & tertiæ profectionis meminit; ſecundam omiſit: ideo fortaſſe, quod levioribus eam de cauſſis ſuſceperat; nimirum ut collatitiam pecuniam deferret, non ut de functione ſua, prædicandique munere cum Apoſtolis conferret; quæ primæ ac tertiæ profectionis occaſio fuerat. Id enim agebat in ea ad Galatas, ut ſe Evangelium ſuum non ab ullo accepiſſe mortalium, ſed a Deo ſolo, perſuaderet. Quare illas tantum profectiones attigit, quæ *αὐθεντίαν*, & auctoritatem ſuam approbarent. Nam primam idcirco retulit, ut nonniſi triennio poſt converſionem ſuam viſum a ſe Petrum, & alios Apoſtolos oſtenderet; adeoque nec ab iis Evangelium didiciſſe. Tertiam vero, quod ex ea conſtaret, veram & legitimam ſuam eſſe doctrinam: quodque ſpecimen exſtaret in illa quoddam ejus dogmatis, quod Galatis commendare vellet. Secunda profectio, cum nihil haberet ejuſmodi, quod ad rem pertineret, ab Apoſtolo prætermittitur.

Reverſus Hieroſolymis Paullus, ac finito Concilio, Antiochiæ cum Barnaba conſtitit: a quo divulſus Sila comite Syriam ac Ciliciam peragravit: cap. xv, 41. Tum Phrygiam, Galatiam, Myſiam, Troadem, Ma-

cedoniam,

cedoniam, Achaiam. Corinthum cum veniſſet, Judæum ibi reperit Aquilam cum Priſcilla conjuge; qui nuper ex Italia venerant, ob edictum Claudii, quo Judæos egredi Roma juſſerat. Hæc Lucas cap. xvi, xvii, & xviii. Hinc Epheſum petiit; ubi brevi tempore moratus Cæſaream, & inde Hieroſolymam venit.

IV. adventus. Quartus itaque Paulli adventus deſcribitur cap. xviii, 22. Cumque Hieroſolymis aliquantum temporis reſediſſet, in Galatiam, & Phrygiam regreſſus eſt: ac demum Epheſum, cap. xix, 1. ubi biennium integrum docendo conſumpſit: com. 10. & cap. xx, 31. Tertio igitur anno Hieroſolymam rurſus aditurus, ivit in Græciam, ubi tribus menſibus poſitis, in Macedoniam venit, atque inde poſt azymorum dies navigans in Aſiam (ut eſt cap. xx. com. 6.) Miletum appulit. Ibi allocutione facta, rurſus Hieroſolymam advenit.

V. adventus. Quinto ergo, ultimoque Paullus Hieroſolymam circa Pentecoſten adiit: Act. xx, 17. ubi & a Judæis captus, ac Romanis Præſidibus traditus eſt: primum Felici; deinde Porcio Feſto, cap. xxiv, 27. Quo in verſu legitur, biennio expleto Felicem accepiſſe ſucceſſorem Porcium Feſtum. *[illegible]*. Poteſt bifariam id intelligi. Aut enim biennio toto in poteſtate Felicis, & in vinculis fuit; aut biennium dicit, quo Felix Judæam procuravit; uti ſuperiori capite demonſtravimus. Conſtat autem ex Euſebii Chronico, & Hieron. lib. de Viris Illuſt. Paullum anno ſecundo Neronis Romam eſſe deductum. Felicem porro sub idem tempus exceſſiſſe Judæa jam diximus. Duorum igitur alterum ſequitur. Vel enim peregrinationes illæ provinciarum omnes, quæ a cap. xv. Actuum ad xxi. a Luca deſcribuntur, quinque ſolidis annis circumſcribendæ ſunt: ſi biennio toto apud Felicem reſederit. ut cum anno Chriſti xlix. quo cœpit Claudii ix. Hieroſolymitanum Concilium perfectum ſit; anno ultimo Claudii, Chriſti liv. Hieroſolymam poſtremo venerit: & ſic anno Chriſti lvi. quo deſiit Neronis annus ſecundus, Romam adierit. Vel ſi biennium de Procuratione Felicis intelligendum eſt, anno Chriſti lv. Neronis primo currente Hieroſolymam pervenit; ſequente, Romam. Secundum priorem ſententiam Epheſum incolere cœpit ſub finem anni Chriſti li. qui tertius eſt ab anno celebrati Concilii. Nos poſteriorem rationem magis amplectimur. Ita enim laxius intervallum peregrinationibus Paulli, & Epheſinæ illi commotationi tribuitur; quam anno Chriſti exeunte lii. inchoaſſe videtur. Vide quæ de Felice & Feſto Procuratoribus ſuperiori capite diſputavimus.

Ex iis omnibus hunc in modum digeſtis liquet, primum illud Apoſtolorum Concilium anno Chriſti xlix. contigiſſe, quod ita docetur. Paullus Oroſius lib. vii. cap. vi. ſcribit anno nono Claudii expulſos per Claudium urbe Judæos, & auctorem citat Joſephum. Atqui quorumdam veterum ex ſententia, quam laudat Hier. in cap. ii. ad Galat. poſt annos xvii. a converſione Paulli, celebratum eſt Hieroſolymis Concilium; ut eadem ſit profectio, quæ Act. xv. & Galat. ii. deſcribitur. Conſequens eſt ergo Concilium illud anno Chriſti xlix. peractum videri; qui eſt decimus ſeptimus a Converſione, & nonus Claudii. Nec ab ea conjectura dimovemur; ſingulari Dei providentia factum eſſe, ut & Petrus Urbe tum cedere juſſus Hieroſolymam adveniret, ac Concilio huic intereſſet: immo vero præeſſet.

CAPUT XIII.

De Antiochena, & Romana Petri ſede. Spalatenſis & aliorum argumenta contra communem Catholicorum de ea re fidem diſſolvuntur.

PETRUM Apoſtolum Antiochenam, ac Romanam Eccleſias fundaſſe, veteres pleique memoriæ prodiderunt: quod ſic interpretamur, ut Epiſcopales illic ſedes & ab eo primum conſtitutas, & occupatas intelligant. Hanc ab omni vetuſtatis memoria traditam hiſtoriam hodierni Hæretici magno conatu labefactare ſtudent; patronum ſuum, & auctorem ſecuti. Calvinus enim lib. iv. Inſtitut. cap. vi. §. xiv. & xv. tantum quidem abeſt ab eo, uti Petrum Romæ umquam fuiſſe neget omnino. Sed inveterata tot ſæculorum auctoritate, conſenſuque deterritus, hoc ſcilicet unum remittit, ut illum Romæ mortuum eſſe concedat. quod autem vel Epiſcopus illius urbis aliquando fuerit; vel diutius in ea manſerit, id vero prorſus inficiari ſe dicit. In eamdem quæſtionem, erroriſque patrocinium vehementius nuper Spalatenſis incubuit; qui lib. iv. cap. i. adverſus utramque Petri ſedem unerrime, ac ſcrupuloſiſſime diſputavit; *nodum hunc vix ſolubilem eſſe* præfatus, quem nihilominus ſolutum ſe profeſſus eſt, atque ex ipſis ſacræ Scripturæ fontibus rem ita illuſtraturum omnem, ut *adverſus torrentem Scriptorum* (ſic enim loquitur) *regia via procederet*. Sed ubi tam magna, & præclara minatus eſt, ac reconditæ cujuſdam, neque vulgaris iis in rebus peritiæ ſpem lectoribus oſtendit, incredibile eſt dictu, quam ſe imperite in tota illa temporum controverſia jactaverit; adeo ſane, ut ne prima quidem elementa artis illius, quam profitebatur, ſe didiciſſe fidem fecerit. De quibus cum ante biennium fere Reverendiſſimi D. Nicolai Coeffeteaui Maſſilienſis Epiſcopi P. M. rogatu hortatuque Diſſertationem ſcripſerim, quam ille luculento, & egregio Operi illi intexuit, quod contra Spalatenſem edidit; quæ illic fuſius atque uberius expoſuimus, ſummatim hoc in loco, quæ eſt propria ſedes quæſtionis illius, perſtringenda putavimus.

Propoſitum eſt Spalatenſi, ex Actorum Apoſtolicorum hiſtoria; nec non ex Epiſtolis Paulli, veterem illam *[illegible]* falſitatis arguere. Primum ergo demonſtrare ſtudet, Antiochenam ſedem numquam a Petro conſtitutam: neque vero Petrum, niſi ſero admodum, ac poſt fundatam ibi Eccleſiam Antiochenam advolaſſe. Tum vero Romam adiiſſe longo poſt ſpatio, quam Paullus eodem veniſſet, ac sub extremum vitæ tempus. Ita falſiſſimum illud eſſe, quod vulgo perhibent; Petrum Antiochiæ ſeptem annis, Romæ quattuor & viginti ſediſſe. Argumenti caput illud eſt: Petrus antequam ab Herode vinciretur, pedem extra Judæam non extulit. Ideo ne Antiochenam quidem ſedem, nedum Romanam ante tempus illud excitare potuit. Quod autem ante carcerem ſuum extra fines Judææ non excurrerit, ex Actorum hiſtoria ſic oſtendit. Poſt necem Stephani, Diſcipuli per Judæam, & Samariam diſperſi ſunt, præter Apoſtolos. Mox Samariam Petrus cum Joanne mittitur, Act. viii. Poſtea converſus eſt Paullus, altero anno poſt Paſſionem Chriſti. Poſt triennium quam converſus eſt, Paullus Hieroſolymam venit, ut Petrum videret. Galat. i. Quare nondum Petrus e Judæa migraverat. Secundum hæc, pace per Eccleſias conſtituta, Petrus Judæam, Galilæam, & Samariam peragravit: Act. ix. Hinc Jeroſolymam revertitur, Act. xi. Nec dum ergo Antiochenam fundarat Eccleſiam: cujus prima fundamenta jacta ſunt a Chriſtianis Cypriis, & Cyrenæis: Act. xi, 20. quo tempore ad Apoſtolos, qui erant Jeroſolymis, fama pervenit. Unde Paullus & Barnabas Antiochiam miſſi ſunt. De Petro verbum nullum. Inde cum ingens fames Imperatore Claudio graſſari cœpiſſet, Paullus, & Barnabas collatam ab Antiochenis pecuniam Jeroſolymam comportarunt. Paullum vero privatim & illud movebat, ut cum Apoſtolis Evangelium conferret. Act. xi, 28. & Galat. ii. Eſt hic ſecundus Paulli Jeroſolymam adventus, poſt annos a converſione quattuordecim, ut ad Galatas ſcribens ipſe teſtatur. Idem vero eſt annus Chriſti xlix. Claudii vi. quod ex Romanorum Imperatorum ſucceſſione colligit. Nam decimo quinto anno Tiberii baptizatus eſt Chriſtus annum agens tricesimum. Tiberius annis xxiii. imperavit; Caius iv. Claudius xiii. Ita converſio Paulli incidit in annum Tiberii viceſimum, Chriſti xxxv. His adde xiv. annos a converſione Paulli, ad ſecundum adventum, conficient anni xlix. nempe Chriſti xxxiv. & iv. Tiberii; totidem Caii, & vi. Claudii. Proinde anno Claudii ſexto, Chriſti quadrageſimo nono, fames illa contigit, de qua Lucas agit Act. xi. Hactenus Petrus in Judæa permanſit. Cum enim Paullus ad collectas portandas Hieroſolymam per idem tempus veniſſet, cum Petro, & aliis quibuſdam Apoſtolis caput contulit, ut ad Galatas ſcribit, cum iiſque fœdus iniit, ut ipſe Gentibus, Petrus Judæis prædicaret Evangelium. Poſt hæc Petrus ab Herode vinctus eſt, Jacobus capite truncatus, Act. xii. Elapſus e vinculis Petrus Antiochiam denique pervenit. Neque vero ante hoc tempus urbem illam adiit, hoc eſt Claudii Imperatoris annum ſextum. Non longe poſtea rediit Petrus Hieroſolymam ad Concilium, de quo Actor. xv. quod anno Claudii

octavo

octavo celebratum eſt, Chriſti L I. a quo tempore ſi ſex, ſeptemve annos Antiochenæ ſedis ineas, pauciſſimi ad Romanæ tempus anni reliqui ſunt.

Ex iis concludit, Paullum diu ante Petrum Romam aſpiraſſe; cum Petrus omniſi ſub extremum vitæ tempus eo profectus ſit: nempe ut Simonis Magi conatibus obſiſteret. Brevi autem poſt congreſſum illum cum Simone juſſu Neronis interfectus eſt.

Hæc de Spalatenſis longa, & odioſa diſputatione ſummatim decerpſimus, quæ jamdudum a Calvino, & Magdeburgenſibus, aliiſque, Catholicis objecta fuerant; & ab ipſis varie pro cujuſque captu diſſoluta. Nos ubi eadem Chronologicis ea principiis, quæ ſuperioribus capitibus poſita ſunt, accuratius, validiuſque, quantum ſpes eſt, confutaverimus, certam aliquam rationem utriuſque ſedis & intervalli ſtatuemus.

Refelluntur Spalatenſis argumenta. Primum itaque quod Petrum, antequam in carcerem ageretur, e Judæa migraſſe negat, temere facit, & imperite. Quamvis enim certis illis temporum opportunitatibus Hieroſolymis, aut alibi Judææ verſatus ſit, & ibidem a Paullo conventus, non ideo conſequens eſt, nuſquam toto illo ſpatio interim excurriſſe; aut ibi, ubi temporibus illis eſt deprehenſus, aſſiduum hæſiſſe. Poſt triennium enim a Paulli converſione Antiochiam profectus eſt, ubi & Epiſcopalem ſedem conſtituit, ut paullo poſt dicam. Nihil igitur e Scripturarum auctoritate Spalatenſis Chronologia promovet; e qua ſola negotium ſe confecturum oſtenderat; niſi id ex eadem demonſtret; toto illo intervallo, quod a Paſſione ad Petri carcerem elapſum eſt, Judæa non exceſſiſſe, neque Antiochiæ fuiſſe Petrum: quod ne littera quidem probavit. Sed nec Antiochiæ primum Chriſtiani viſi ſunt illo tempore, quod Actorum XI, 22. deſignatur; quando ad Eccleſiam, quæ erat Jeroſolymis, Chriſtianæ rei in illa urbe propagatæ nuntius allatus eſt. Nam aliquot annis antea, poſt necem Stephani, diſperſi Chriſtiani Antiochiam quoque Chriſtianam fidem importarunt; quod Lucas eodem capite, com. 19. ſignificat. Quare ſtupidum eſt, tam ſerio Chriſtianam fidem Antiochiæ inceptam eſſe contra expreſſam Lucæ auctoritatem aſſerere. Satis enim hic aperte demonſtrat; ſubinde poſt Stephani necem Chriſtianam lucem Judæis Antiochenſibus illatam fuiſſe; quamquam poſt annos aliquot majoribus incrementis amplificata illic Eccleſia coaluit.

Sed Chronologi mirificus eſt conflictus. Paullum & Barnabam ad Antiochenam contributionem Jeroſolymam perferendam, anno a converſione Paulli decimo quarto veniſſe dicit, Claudii ſexto, Chriſti XLIX. Verum abſurdiſſimum id eſſe conſtat ex iis, quæ ſuperiori capite demonſtravimus. Etenim fames illa ab Agabo prædicta contigit anno Claudii ſecundo, Chriſti XLII. a converſione Paulli circiter decimo, certe vivo adhuc Herode Agrippa: ut ex Lucæ narratione patet. At Herodem probavimus obiiſſe anno tertio Claudii finito, Chriſti circiter XLIV. qui eſt a converſione Paulli plus minus undecimus. Igitur ex accurata illa Spalatenſis Chronologia triennio fere poſt Herodis obitum fames illa graſſata fuit; immo vero ſex propemodum annis ab Herodis obitu, ſi anno Chriſti quadrageſimo nono Paullus Antiochenum æs, quod ad famis ſubſidium contributum erat, Jeroſolymam portavit. Atqui Lucas cap. XII, 1. dum ita ſcribit: *Eodem autem tempore miſit Herodes rex manus:* docet ſub idem tempus, quo fames incidit, Petrum eſſe vinctum. Id autem anno Claudii primo factum eſſe probavimus. Igitur anno ſecundo Claudii fame laboratum: adeoque Paulli profectio ineunte anno ſecundo Claudii contigit. Præterea primus annus Claudii *ἐνδεκατικῶς* conſtitutus a nobis eſt anno ineunte Chriſti XLI. Herodis Agrippæ mors anno ineunte Chriſti XLIV. Quare cum Jacobi necem in annum Chriſti XLVIII. Spalatenſis conferat, ut & carcerem Petri; quinque circiter annis poſt Herodis obitum Jacobus occiſus, Petrus in vincula conjectus fuerit: contra quam Lucas ſcripſit. Sed & Paullus ipſe triennio fere ante Paſſionem Chriſti converſus erit. Si enim decimo quinto anno a converſione ſua Paullus ad collectam portandam Jeroſolyma pervenit, paullo ante famem; quam oſtenſum eſt anno incidiſſe Claudii ſecundo; cum idem ſecundus annus Chriſti XLII. congruat: ſi XV. annos inde ſubducas, reliquus erit annus Chriſti XXVII. Itaque XXVIII. Chriſti anno Paullus converſus eſt.

Ecce aliud portentum. Scribit anno Chriſti LI. Petrum Antiochiæ ſibi legiſſe ſedem; *ut ibi ab Herodis perſecutione tutus aliquamdiu conquieſceret.* Sequitur inde anno poſt Herodis obitum octavo, Petrum illius inſidias timuiſſe. (Nam Herodes anno Chriſti XLIV. mortuus eſt.) quo nihil eſt ineptius. Sed in nugis iſtis fruſtra operam conſumimus; quas præſertim alibi plenius diſcuſſimus. Ex eadem porro reſponſione noſtra, & exacta temporum ordinatione, Calvini, Magdeburgenſium, ac reliquorum petitiones, quibus utramque Petri cathedram oppugnant, validiſſimæ propulſantur.

CAPUT XIV.

Conſtituitur probabilis epocha cathedræ ac ſedis utriuſque: tum necis Apoſtolorum.

QUÆ ab Hæreticis ex accurata annorum diſputatione, & Actorum hiſtoria, contra Petri cathedram opponi ſolent, iis funditus everſis, ac convictis, nihil jam obſtare poteſt, quin vetus, & apud Catholicos recepta traditio pondus ſuum & auctoritatem retineat. Quamobrem recte id in Euſebii Chronico ad annum Claudii ſecundum adſcribitur: *Petrus Apoſtolus cum primus Antiochenam Eccleſiam fundaſſet, Romam mittitur: ubi Evangelium prædicans, XXV. annis ejuſdem urbis Epiſcopus perſeverat.* Ubi Scaligeri conjectura probabilis eſt, Græce *ἀπῆρε* ſcriptum fuiſſe, pro quo *mittendi* verbum Hieronymus poſuerit; qui & in Catalogo eadem de Petro refert; nempe poſt Epiſcopatum Antiochiæ geſtum, anno ſecundo Claudii Romam veniſſe. Proinde diu ante ſecundum annum Claudii Petrus Antiochiæ ſedem fixerat. Porro Euſebiana illa totidem verbis expreſſa vetuſtiſſimis in membranis legimus ad annum II. Olympiadis CCV. ut in Scaligeri editione ponuntur. qui eſt annus Iphiti 818. qui cœpit anno periodi Julianæ 4755. Chriſti 42. Ergo anno ſequenti ineunte, Claudii exeunte ſecundo, Petrus Romanam cathedram erexit.

Et quamvis primæ iſtius Antiochiam profectionis Scriptura non meminit, eſt tamen veriſimile ſub illud tempus a Petro eſſe ſuſceptam, quo, ut eſt Act. IX, 32. varias provincias obeundo peragravit; quod circa annum Chriſti XXXVII. contigit, quo Tiberii ultimus deſiit, cœpitque Caii primus, Juliano LXXXII. Ac cum ita dicitur, Petrum ſedem Antiochiæ collocaſſe, non ſic illud accipiendum, quaſi perpetuo illic hæſerit: quod præcipuum eſt firmamentum argumentationis totius, quæ adverſus Petri cathedras ambas a Spalatenſi, ac reliquo omni Hæreticorum grege comparatur. Hoc vero nimis eſt inſulſum. Nam ut ſedem alicubi ſtatuerit, ſatis eſt ipſum moræ aliquantum ibi feciſſe; cum interim ad vicinas urbes, & provincias egreſſus, ſuos ea intervallo viſiteret. Neque vero diffitemur, antequam Petrus cathedram Antiochiæ poneret, Chriſtianos quoſdam, ex illa prima diſperſione poſt necem Stephani, Chriſtianam fidem in eam civitatem intuliſſe, ut eſt Act. XI, 19. Quod quidem eodem, quo Chriſtus, & Stephanus paſſi ſunt, anno contigiſſe videtur. Eſt enim Spalatenſis exploſa ratio; qui quod Actorum illo capite, ſub initium Claudii, fama ad Apoſtolos perveniſſe dicitur Chriſtianæ rei Antiochiæ propagatæ; non ante tempus illud arbitratur Eccleſiam illic conſtitutam fuiſſe. Sed non ita eſt. Statim enim a cæde Stephani diſſipati Chriſtiani Antiochiæ Chriſtum prædicarunt. Sed majora ſub id tempus, quo rumor ille percrebuit, incrementa cepit; cum non amplius Judaica ſe gente contineret Chriſti fides, ſed ad Gentiles quoque pervaderet. Ob id Paullus & Barnabas ad eos allegantur, anno circiter Chriſti quadrageſimo. Sed dubium eſt cum Lucas ait Cyprios & Cyrenenſes, qui Antiochiam venerunt, Græcis prædicaſſe, utrum Gentiles intelligat. Græce eſt enim *πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς: ad Helleniſtas.* Verſu antecedente dixerat, diſcipulos illos, qui poſt Stephani necem diſperſi ſunt Antiochiam adeuntes ſolis prædicaſſe Judæis. Nunc quoſdam ex illis etiam Helleniſtis prædicaſſe dicit. Notum eſt Helleniſtas ſæpius pro Judæis uſurpari, qui Græce ſacros libros legerent. Vide Act. VI, 1. & cap. IX, 29. Hic vero *τοῖς Ἰουδαίοις*, non *Ἕλληνες* opponantur, ut Gentes intelligi poſſint. Niſi forte priores illi ſub necem Stephani Hebraice tantummodo ſcientes in Hebræorum

Synagogis prædicaverint iſti, utpote Cyprii, & Cyrenæi, etiam ad Helleniſtas verba fecerint: & utriuſque generis Antiochiæ Synagogas habuerint. Utcumque ſe res habet, poſterior hæc ad Græcos prædicatio, ex qua ingens ad Eccleſiam acceſſio facta eſt, aliquot annis priorem eſt ſecuta, quæ proxime antecedenti commate perſtringitur.

Romanæ ſedis initium iiſdem ex auctoribus, & argumentis in æræ Chriſtianæ XLIII. Claudii tertium ineuntem merito confertur. Nam ſi anno Claudii ſecundo, qui eſt Chriſti XLII. Romam profectus eſt Petrus, conſequens eſt anno Chriſti XLIII. poſtquam Judæi ſatis multi aliqui ad Chriſtum adjuncti ſunt, atque Eccleſia coaleſcere cœpit, Petrum ibi ſedem erexiſſe * Oroſius lib. VII. cap. VI. *Exordio regni ejus* (Claudii) *Petrus Apoſtolus Domini noſtri Jeſu Chriſti Romam venit, & ſalutarem cunctis credentibus fidem fideli verbo docuit, potentiſſimiſque virtutibus approbavit. Atque exin Chriſtiani Romæ eſſe cœperunt.* Caſſiodorus Coſſ. Saturnino II. & Venuſto: *Petrus*, inquit, *Apoſtolus Romam mittitur, ubi Evangelium prædicans, XXV. annis ejuſdem urbis Epiſcopus perſeverat.* Cuſpinianus ad hunc locum ſcribit apud alium Scriptorem pro illis Coſſ. poni Tiberium Claudium II. & Longum. Conſulatus II. Claudii, annus eſt ejus Imperii itidem ſecundus, Chriſti XLII. Accedat & Severus Sulpitius, qui lib. II. Hiſtor. de Neronis agens imperio, ita ſcribit. *Namque eo tempore divina apud Urbem religio invaluerat; Petro ibi Epiſcopatum gerente, & Paullo, poſteaquam ab iniuſto Præſidis judicio Cæſarem appellaverat, Romam deducto.* Petrus igitur ante Paullum Romam venit, & Epiſcopus ibidem fuit. Immo vero primus Chriſtianam eo fidem invexit, ſi Dionyſio Corinthiorum Epiſcopo, Scriptori antiquiſſimo credimus; qui apud Euſebium lib. II. Hiſtor. cap. XXIV. Petrum ait Romanam Eccleſiam fundaſſe. Proinde ex horum omnium, nec non Euſebii, Hieronymi, & aliorum, quos omittimus, auctoritate certum eſt, Petrum Romanæ Urbis Epiſcopum fuiſſe, ac longe ante ſuam Paullique necem illo perveniſſe. Atque ut annorum Epiſcopatus Romani ſummam colligere poſſimus, prius inquirendum eſt, quo demum anno ſit interfectus. Euſebius in Chronico, Hieronymus Catalogo, Caſſiodorus, & alii, Petrum ac Paullum Neronis anno decimo quarto cæſos eſſe, memoriæ prodiderunt. Quod in Annalibus Eccleſiaſticis ex eo refellitur, ad annum LXIX. quod cum Neronis primus annus inierit ex ante diem XIII. Octobris, & octo menſes dumtaxat anni decimi quarti confecerit, uſque ad IV. Eid Jun. & Apoſtoli tertio Kalend. Jul. necati ſint; fieri nequeat, ut anno Neronis XIV. martyrium fecerint, ſed antecedente, nimirum decimo tertio. Sed minime reprehendendi ſunt Veteres illi, qui Imperatorum annos non ab eo die putare ſolent, quo primum inierunt, ſed a civili, & populari anni primordio, quod illorum initium anteceſſit. Nonnumquam vero ὁμολογουμένως antevertunt; ſive a Paſchali menſe, & Eccleſiaſtico anni exordio numerent; ſive a Januario, præſertim cum Romanas res perſcribunt. Annus primus Neronis cœpit anno Juliano XCIX. Urbis DCCCVIII. æræ Dionyſianæ LIV. Octobri. Annus ergo XIV. iniit anno æræ Dionyſianæ LXVII. Fonteio Capitone, & Julio Rufo Coſſ. Quo anno paſſi ſunt Apoſtoli, currente Neronis anno XIII. ſed decimo quarto a Kalendis Januariis, vel Paſchate. Firmiſſime proinde ſtabilita eſt epocha necis Apoſtolorum in anno communis æræ LXVII. non, ut vulgo putant, LXIX. ut e cæleſtibus phænomenis, & aliis rationum momentis validiſſime demonſtravimus. Ex quo cathedræ Romanæ tempus inveſtigare licet. Nam a Januario anni Chriſti XLIII. quo primum poſita eſt, ad Junium anni LXVII. intervallum eſt annorum XXIV. menſium VI. Totidem annis Romanum Epiſcopatum Petrus obtinuit; Antiochenum vero ſex ſolidis; ut & de ſeptimo nonnihil libatum ſit. Nam a Februario menſe anni XXXVII. Dionyſiani ad Januarium anni XLIII. Juliani anni ſeptem inchoati ſunt.

Cathedræ Romanæ tempus.

* *Proſper in dimid. Temp. cap. V. Petrus & Paullus in Urbe Roma Gentium Eccleſiam, in qua Chriſti Domini doctrinam erudierunt, palamque unamque poſteris tradiderunt ſanguine memoriſque ſuis ex Dominica Paſſione ſacrarunt.* Irenæus lib. III. cap. I. ait *Petrum & Paullum fundaſſe Romanam Eccleſiam, quando Matthæus ſcripſit Evangelium.* Petavius.

Cum autem Apoſtolum Petrum cum Simone Mago Romæ certaſſe, & eum paullo ante mortem proſtraviſſe Veteres plerique narrent; alii tamen certaminis hujus mentionem faciunt nullam, ut Juſtinus, Irenæus, Epiphanius, licet alioqui Simonis hiſtoriam referant. Quin & ambigua res eſt, imperante Claudio, an Nerone Simon Romam advenerit. Nos cum Catholicis, & eruditis viris bis Romam veniſſe Simonem Magum aſſerimus; primum Claudio imperante, poſtea vero Nerone. Quod enim e veteribus aliqui Petrum anno Claudii ſecundo Romam Simoni Mago ſe opponeret, veniſſe Petrum aſſerunt; alii ſub Nerone; id non alia ratione poteſt commodius explicari, quam ut bis Simonem in eam ſe Urbem infudiſſe dicamus. Sed plura de his in Annalibus Eccleſiaſticis Baronius.

Simonis Magi duplex Romam adventus.

CAPUT XV.

De agone Neroneo, obitu, & ætate Neronis. Scaligeri error. Suetonii locus caſtigatus.

Tacitus libro Ann. XIV. auctor eſt Nerone IV. Corn. Coſſo Coſſ. quinquennale ludicrum Romæ inſtitutum eſſe, ad morem Græci certaminis. Hic annus eſt Urbis DCCCXIII. Julianus CV. Chriſti LX. De quo immerito notatur a Scaligero Tacitus, quod cum primum certamen Coſſ. illis retulerit, poſtea lib. XVI. Silio Nerva, & Attico Veſtino Coſſ. ſecundo luſtro, idem ludicrum celebratum eſſe dicat. Id ejuſmodi erratum eſſe putat, nullam uti latebram habere poſſit. Nam Coſſ. iſti cadunt in annum Urbis conditæ DCCCXVIII. Chriſti LXV. qui ſextus eſt ab eo, quo primus agon eſt commiſſus. Atqui quinquennalem fuiſſe dicit, non ſexennalem. Hæc Scaliger. Verum nullus hic error Taciti eſt. Quinquennalis enim agon iſte, id eſt quinque ſolidis annis vertentibus inſtauratus fuit; prorſus eo modo, quo Romanum luſtrum; non ut Olympias, aut Julianum quadriennium. Euſebius id ad annum quartum adnotavit Olymp. CCIX. Abraami MMLXXVI. Recte. Nam additis ex perpetua methodo annis 2696. conſiunt anni periodi Julianæ 4772. Annus vero quartus Olymp. CCIX. Euſebiano more cœpit ab autumno anni 4772. Chriſti quinquageſimo nono. Verba Euſebii: *Nero Romæ cithara contendens ſuperat.* At idem mox ad annum tertium Olympiadis CCX. *Nero Romæ in citharistarum agone contendens omnes ſuperat.* Non eſt hic ſecundus agon Neroneus, quem Tacitus Nerva & Attico Coſſ. celebratum ait. Etenim annus ille poſterior Euſebii iniit anno periodi Julianæ 4775. Unde certamen in 4776. congruit. At ſecundum ludicrum a Tacito confertur in annum 4778. Verum ante legitimum tempus Nero certamen illud repræſentavit. Suetonius cap. XXI. *Cum magni æſtimaret cantare, etiam Romæ Neroneum agona ante præſtitutam diem revocavit.*

Imperavit Nero annos fere XIV. hoc eſt tredecim ſolidos cum menſibus octo, ut refert Dio. Euſebius menſes VII. dies XXVIII. numerat. Cœpit enim Octobris XIV. anno Chriſti LIV. a quo putati anni XIII. menſes VIII. deſinunt in Junii circiter XIII. anni Dionyſiani LXVIII. quo mortuus eſt, anno Urbis DCCCXXI. Juliano CXIII. C. Silio Italico, & Trachalo Coſſ. Teſtatur hoc inter alios Plinius lib. III. Epiſt. VII. Suetonius cap. LVIII. obiiſſe dicit *anno ætatis triceſimo & ſecundo, die quo quondam Octaviam interemerat.* Sed mirum eſt non animadvertiſſe eruditos viros, qui ad Suetonium Commentaria ſcripſerunt, & eumdem interpolarunt, lectionis illius, quam eidem affingunt, cum poſterioribus iiſce conflictum. Scripſerat enim, ut illi legunt, cap. VI. *Natum eſſe Neronem Antii poſt IX. menſes, quam Tiberius exceſſit, XVIII. Kal. Jan.* Ita Pulmannus ex Turnebo. quod in vetuſto codice ſcriptum ſit; *natus eſt ante poſt.* quæ lectio deinde in editionibus omnibus propagata fuit. In antiquis tamen exſtet: *Nero natus eſt ante IX. menſes, quam Tiberius exceſſit:* quod idem & in Manuſcriptis omnibus repertum a ſe teſtatur Torrentius; niſi

niſi quod in uno erat; *Natus eſt ante nonum menſem*, &c. Si hæc veterum omnium conſtans eſt lectio, doctorum Criticorum facinus mirarer magis, quam probare poſſum, qui Turnebi conjecturam in contextum ipſum admittere auſi ſunt. Cujus quidem conjecturæ etiam Guilelmo Peliſſerio Montiſpeſſulani Epiſcopo venerat in mentem, eamque ad oram ſui codicis adnotarat; quem cum veteri ſcripto primariæ notæ contulerat. In eo porro ita ſcriptum erat: *natus eſt ante poſt* IX. *menſes*. Verum animadvertere omnes illi debuerant, pugnare Suetonii locum iſtum cum eo, quem ex cap. LVII. modo produximus. Si enim eodem anno Juliano, quo Tiberius mortuus eſt, poſt IX. menſes; id eſt XVIII. Kalend. Januar. ſive Decembris XV. natus eſt Nero; contigerit hoc Acerronio Proculo, & C. Pontio Coſſ. anno Julianæ editionis LXXXII. Chriſti vero XXXVII. cyclo Lunæ XIX. Obiit Nero Silio, & Trachalo Coſſ. anno Chriſti LXVIII. cyclo Lunæ XII. Intervallum a die Decembris XV. anni Chriſti XXXVII. ad Junii XIII. diem anni LXVIII. eſt annorum ſolidorum XXX. dierum CXCII. ſive menſium circiter ſex. Itaque anno triceſimo primo ætatis, non triceſimo ſecundo mortuus eſt Nero. Sane Dio vixiſſe Neronem refert annos triginta, menſes novem. Sed hoc ipſum adverſatur Suetonio; cujus ſine dubio auctoritas eſt potior. Emendetur itaque locus ille fruſtra vexatus a Criticis, atque ita reformetur: *Natus eſt ante* III. *menſes, quam Tiberius exceſſit*. Ita verum eſſe poteſt, quod idem Scriptor aſſerit, mortuum eſſe anno triceſimo ſecundo ætatis Neronem; aliter non poteſt. Quinetiam Suetonius idem cap. VI. Neronem ſcribit trimulum amiſiſſe patrem; & ſubinde matrem eſſe relegatam. At relegata eſt Agrippina Caii ſoror anno Urbis DCCXCII. ut ex Dione liquet, Chriſti XXXIX. Quare ſi anno Chriſti XXXVII. exeunte natus ſit, nondum bimulus tum fuerit. Quod recte Joannes Hervvartus animadvertit.

CAPUT XVI.

De imperio Galbæ, Othonis, Vitellii, & Veſpaſiani.

TRIUM, qui ſequuntur, Imperatorum confuſa ſunt ac perplexa tempora. De quibus hæc ex hiſtoria colliguntur. Galbam Suetonius ait ſeptimo imperii menſe trucidatum eſſe; cui & Euſebii Chronicon adſtipulatur, & Sex. Aurelius Victor P. Andreæ Schotti, qui menſe ac die ſeptimo cæſum eſſe refert. Dio novem menſes, dies XIII. aſſignat. Initium Galbæ idem annus, qui & Neroni necem, attulit, nempe Julianus CXIII. Chriſti LXVIII. Itaque ſeptimus Galbæ menſis incidit in annum ſequentem, Chriſti LXIX. ut cæſum illum oporteat eſſe Januarii circiter XVI. die. Accidit hoc ſine dubio Ser. Sulpicio Galba II. Tito Vinio Coſſ. ut auctor eſt Tacitus lib. I. Hiſtor. qui Coſſ. competunt in annum Urbis DCCCXXII. Chriſti LXIX. Hoc ſi verum eſt, falſum erit quod Tacitus & Suetonius produnt, periiſſe Galbam anno ætatis ſeptuageſimo tertio: aut, quod Dio refert, vixiſſe duos & ſeptuaginta; ſi quidem natus eſt, auctore Suetonio, M. Valerio Meſſala, & Cn. Lentulo Coſſ. Etenim Conſulatus iſtorum incurrit in annum Julianum XLIII. quo exeunte IX. Kalend. Januar. natus dicitur Galba. Obitus ejuſdem accidit anno Juliano CXIV. Igitur anno Juliano CXIII. Decembris XXIV. iniit annus Galbæ ſeptuageſimus primus. Quocirca cum in ætatem Galbæ Hiſtorici plerique conſentiant, (nam ad illos tres etiam Eutropius accedit, & Zonaras) proprius verum eſt mendoſum eſſe Suetonium, ac biennio ante natum eſſe Galbam, Auguſto XII. & L. Sulla Coſſ. non Lentulo, & Meſſala. Galbæ Salvius Otho; Othoni Vitellius ſucceſſit. Quamquam iſte ſuperſtite adhuc Galba defecit, Germanicarum legionum, quibus conſularis Legatus præerat, auxilio fretus. Sed Otho primus Imperator cenſetur; qui dies non amplius XC. vel XCV. imperavit. Mortuus eſt ſeptimo & triceſimo ætatis anno, ait Tacitus lib. II. Hiſtor. Suetonius triceſimo octavo. Idem natum eſſe ſcribit Othonem IV. Kalend. Maii, Camillo Arruntio, Domitio Ænobarbo Coſſ. Fuit hic annus Urbis DCCLXXXV. Julianus LXXVII. Chriſti XXXII. a quo anno, dieque Februarii XXVI. ad XX. Aprilis anni Chriſtianæ æræ LXIX. interſunt anni ſolidi XXXVIII. minus dies VII. Accuratius itaque Tacitus anno triceſimo ſeptimo ætatis mortuum eſſe ſcribit, quam Suetonius, qui triceſimo octavo. Dio vixiſſe refert annos XXXVII. minus XI. diebus. Quare fallitur Scaliger, qui ex Taciti ſententia conſequens eſſe dicit, Othonem ante cædem Galbæ mortuum eſſe, ſiquidem triceſimo ſeptimo anno mortuus eſt. Nam vergente ad exitum anno iſto, & inſtante XXXVIII. revera cæſus eſt.

Maius in anno Vitellii hiſtoriæ diſſidium eſt. Cui quidem imperii menſes VIII. dies circiter XX. Dio tribuit. Septimum & quinquageſimum annum expleſſe Tacitus in calce lib. III. Hiſtor. ait. Suetonius anno ipſo LVII. mortuum eſſe. Dio vero vixiſſe refert annos LIV. Natus eſt, auctore Suetonio, VIII. Kalendas Octobres, vel VII. Eid. Septembr. Druſo Cæſare, Norbano Flacco Coſſ. Eſt hic annus Julianus LX. Chriſti XV. Ab hoc anno, dieque Septembr. XXIV. ad finem anni Chriſti LXIX. quo occiſus eſt Vitellius, anni ſunt ſolidi LIV. menſes tres. Aut igitur quinquaginta tantum annos explevit, ut Dio ſignificat; falſique ſunt Tacitus, Suetonius, Eutropius, qui ſeptuageſimum ſeptimum imputant. Victor amplius quinque & quinquaginta. Aut unus hallucinatur Suetonius, qui biennio tardius natalem illius reddit. Imperavit Vitellius ab eo die, quo in Germania ſalutatus eſt Imperator, annum unum, minus diebus decem, ait Dio; ab Othonis obitu, menſes octo, dies quinque.

Veſpaſianus natus eſt XV. *Kal. Dec. veſperi* (ait Suet.) *Q. Sulpitio Camerino, C. Poppæo Sabino Coſſ. quinquennio ante quam Auguſtus excederet.* Mortuus eſt *Conſulatu ſuo nono* (ait idem) VIII. *Kalend. Julii, annum agens ætatis ſexageſimum ac nonum, ſuperque menſem, ac diem ſeptimum.* Coſſ. illi, quibus natus dicitur, annum obtinent Urbis DCCLXII. Julianum LIV. Chriſti IX. cyclo Lunæ X. A die Novembris XVII. anni Chriſti noni ad annum, quo Veſpaſianus nonum Conſulatum geſſit, qui eſt Chriſti LXXIX. ejuſque Junii diem XXIV. anni intercedunt ſolidi LXIX. menſes VII. dies VIII. vel IX. De ejuſdem imperio ſcribit cap. VI. Suetonius, Tiberium Alexandrum Ægypti Præfectum *in verba Veſpaſiani legiones adegiſſe Kalendis Julii, qui principatus dies in poſterum ſervatus eſt.* Cœpit igitur anno æræ Dionyſianæ LXIX. a cujus Kalendis Juliis ad illum diem obitus anni ſunt ſolidi decem, minus dies ſex, quot & Dio numeravit. Mortuus eſt ergo anno Chriſti LXXIX. Xiphilinus e Dione inter Neronis obitum & initium Veſpaſiani annum unum & dies XXII. interceſſiſſe ſcribit; additque ſuperiorum Imperatorum tempora inter ſe confuſa eſſe, atque permiſta.

CAPUT XVII.

De Veſpaſiani Conſulatibus.

ANNO Urbis conditæ octingenteſimo viceſimo quarto Coſſ. ponuntur ab Onuphrio & a nobis, Veſpaſianus Auguſt. IV. Titus Cæſar Veſpaſianus II. Baronius ad annum Chriſti LXXIV. contendit nonniſi tertium Conſulem anno iſto patrem fuiſſe. Primo quia Plinius lib. II. cap. XVIII. Veſpaſianum III. Conſulem cum Tito II. comparat. Deinde quia primum Conſulatum non ordinarium, ſed ſuffectum Veſpaſianus habuit, ut Suetonius cap. IV. indicat. At ſuffecti Conſules non ante Severi tempora in Faſtis numerari cœperunt. Ex quo complures alios faſtorum vulgatorum errores corrigendos eſſe dicit idem Annalium pater.

Sed recte a nobis Veſpaſianum Coſ. IV. cum Tito II. fuiſſe compoſitum, præter Faſtorum Siculorum, & ignoti illius auctoris, quem citat Cuſpinianus, fidem, (nam Caſſiodorus Veſpaſianum II. & Titum II. conjungit) veteres etiam inſcriptiones lapidum, & nummorum idem perſuadent. Apud Occonem nummi tres his ipſis Conſulatibus notati leguntur; unus apud Onuphrium. Deinde in alio nummo Trib. Pot. II. & Coſ. III. inſcribitur. Is eſt annus Chriſti LXXI. quo Tribunitiæ poteſtatis annus ſecundus adhuc erat in curſu Kalendis Januar. quibus tertium Conſulatum iniit. At anno ſequenti Tribunitiæ poteſtatis III. non II. fuit. Item Romæ in aquæductu Aquæ Claudiæ IMP. CÆSAR VESPASIANUS AUGUST. PONTIF. MAX. TRIB. POT. II. IMP. VI. COS. III. DESIG. IIII.

Hic eſt enim idem Chriſti LXXI. quo tertium Conſulatum Kalend. Januar. cœpit, cum inſequentem deſignatus eſſet. Ejuſdemmodi ſunt & aliæ apud Onuphrium epigraphæ: quibus vulgarium Faſtorum fides aſſeritur. De Plinio non levis ſuſpicio eſt, vel IV. Conſ. pro III. leg. vel, ut in MS. comparet, ſine ulla numerorum nota, Veſpaſiani patre, & filio Conſulibus.

Nam quod ad Dionem ſpectat, non ille ſuffectos Conſulatus negat in numerum ſolitos procedere; ſed Conſularia dumtaxat inſignia. Etenim paullo ante ſcripſerat Senatum ταῖς τιμαῖς ὑπατικαῖς, *Conſularibus inſignibus* Octavum affeciſſe: poſtea vero Conſulatum vi a populo eumdem extorſiſſe, collegamque Q. Pedium habuiſſe. ὁ μέντοι ἐκ δεύτερον ὑπατεῦσαι, ὅτι ταῖς τιμαῖς ταῖς ὑπατικαῖς ἐκεκόσμητο, ἐπεγράψατο. *Non tamen ideo ſecundum ſe Conſ. inſcripſit, etſi Conſularibus inſignibus honeſtatus eſſet.* Primus Plautianus ſub Severo cum inſignia Conſulatus accepiſſet ante, Conſul poſtea factus, ſecundum Conſul vocatus eſt; quæ eſt inſignis obſervatio. Nam in conſequentibus Faſtis pleroſque Conſules II. legimus; quorum fruſtra nonnumquam aut ordinarios, aut ſuffectus quæritur prior. Quod autem ante Severum Conſulatus ſuffecti numerati ſint, conſtat ex Claudii Conſulatibus apud Sueton. cap. XIV.

CAPUT XVIII.

De Hieroſolymorum, & Templi poſterioris excidio.

ANNO Veſpaſiani ſecundo (ait Joſephus libro VI. ἁλώσ. cap. XLVII.) capta ſunt Jeroſolyma, Gorpiæi menſis VIII. Dio feria ſeptima id accidiſſe refert. De anno Veſpaſiani conſentit Euſebius; qui in Chronico ab anno quintodecimo Tiberii annos ait fluxiſſe XLII. & in lib. III. Hiſtoriæ, poſt annos quadraginta, quam paſſus eſt Chriſtus, everſa eſſe Jeroſolyma. Ubi fruſtra eſt Scaliger; qui in Animadv. pag. 183. Euſebio falſam lectionem affingit. Nam cum ille ſcripſerit, τεσσαράκοντα ἐφ' ὅλοις ἔτεσι μετὰ τὴν κατὰ τοῦ Χριστοῦ τόλμαν, *quadraginta ſolidis annis expletis poſt facinus in Chriſtum admiſſum*, Deum pœnas diſtuliſſe Judæorum, legendum aſſerit Scaliger ἐφ' ὅλοις δυοῖν, ut ſint XLII. anni. Abſurdiſſima conjectura. Nam Euſebius paſſum ponit Dominum anno Tiberii XVIII. Abraami MMXLVII. Jeroſolymorum autem excidium anno Abraami MMLXXXVI. Intervallum anni XL. At Clemens Alex. lib. I. Strom cum anno XV. Tiberii paſſum velit eſſe Dominum, annos XLII. menſes III. inde ad ἅλωσιν computat. Euſebius itaque Clementis, & Originis ſententiam caſtigavit. Ideo male a Scaligero notatur.

Annus & menſis incenſi Templi & Urbis. Scaligeri falſa ſententia. De anno atque menſe ſcribit idem, incenſum eſſe Templum Auguſti menſis decimo die; urbem vero, Septembris octavo. Item illo ipſo anno, decimam quartam Niſan, ſive Paſcha, Aprilis decimo quarto die contigiſſe. Ex quo Judæorum Alexandream periodum probari dicit. Nam ſi hodiernum computum Judaicum conſulas, neomenia Niſan pridie Kal. April. fuit. cum igitur in Kalendas ipſas inciderit, προήγησις ἐνδεκάτη facta eſt unius diei ab initio periodi Alexandreæ ad Paſſionem Chriſti. Verum omnes iſtæ divinationes leviſſimæ ſunt, & ex Joſepho perperam aſſumuntur. Is in lib. V. ἁλώσεως, cap. XI. de Paſchate ita loquitur: καὶ τῆς τῶν ἀζύμων ἐνστάσης ἡμέρας, τεσσαρεσκαιδεκάτῃ Ξανθικοῦ μηνός ἐν ᾗ δοκοῦσιν Ἰουδαῖοι τὸ πρῶτον ἀπαλλαγῆναι τῶν Αἰγυπτίων. *Et inſtante die Azymorum, quartadecima Xanthici menſis; qua die Judæi primum ab Ægyptiorum dominatu liberati videntur.* Xanthicus hic abſque dubio eſt Niſan, ſive lunaris menſis, cum die eodem populum ex Ægypto migraſſe dicat. Atqui Niſan lunaris XIV. non Aprilis Juliani, populus ex Ægypto profectus eſt. Scaliger quidem libro de Emendat. cap. de Exodo ſcripſerat, Judæos tertia decima Niſan, quæ incidebat in Aprilis XIV. feria III. egreſſos ex Ægypto; contra Scripturam, quæ XIV. Niſan illos exiiſſe refert. Sed inter errata locum illum poſuit; ac pro XIII. Niſan, XIV. ſubſtituit, quæ in April XV. incidit. Itaque Pag. 351. quicquid de anno illo migrationis a Scaligero præfinitum, deque lunaris menſis ſitu in anno Juliano ſit, in quo a Scaligero diſſentimus; certe vel ex ipſius confeſſione, Xanthicus ille Joſephi Niſan eſt lunaris, non Aprilis Julianus: ſi quidem migratum eſt non Aprilis XIV. die, ſed Niſan; Aprilis autem XV. At Joſephus illum ipſum diem Xanthici vult eſſe, quo Judæi migrarunt. Ruſticanum in illa menſis appellatione non recte ſecutus eſt Scaliger. Qui cum aſſerit Joſephum in illis libris, quoties Macedonicos menſes nominat, Julianos & fixos intelligere, minime eſt audiendus. Altera conjectura de conflagrationis die perinde a nobis exploditur. Joſephus lib. VI. ἁλώσεως, cap. XXVI. Loi decimo templum incenſum eſſe memorat; non utique Auguſti Juliani, ſed lunaris menſis, puta Ab decima: quod ex Joſepho demonſtratur; qui mirum illud, nec ſine divino conſilio eveniſſe refert, ut eodem die, quo a Babyloniis ſuccenſum fuerat, a Romanis itidem concremaretur. Atqui lunaris Loi, ſive Ab decima die, non autem fixi & Juliani, Templum a Nabuchodonoſore conflagravit, ipſomet aſſeverante Scaligero. Hic enim cap. de Excidio Templi, lib. V. pag. 377. Ab menſis decima die Templum ait everſum, quæ in Kal. Auguſti Juliani incidit. Eſt igitur ſibimet ipſi contrarius, dum ex Joſephi auctoritate ſtatuit Templum X. Auguſti die ſuccenſum eſſe, propterea quod Loum ab illo pro Auguſto ſumptum eſſe putat: cum idem ille dies Loi, quo prius a Chaldæis concrematum fuerat, non ſit Auguſti decima dies, ſed prima. Similiter Urbem captam eſſe Joſephus ſcribit * 8. Gorpiæi lib. eodem cap. XLVII. Neque hic Julianus eſt September, ut ariolatur Scaliger; ſed Elul Judaicus, ac lunaris. Jam quæ de Alexandrea periodo a Judæis obſervata hic diſſerit, ea caſſa ſunt. Nullam enim Alexandream periodum fuiſſe oſtenſum eſt lib. II. neque adeo προήγησιν ullam, vel ὑπόλειψιν lunaris intervenit. Anno Chriſti LXIX. cyclo XIII. novilunium ex Pariſiis tabulis incidit Hieroſolymis Septembris IV. feria II. hora poſt mediam noctem 20. fere. Item aliud novilunium Octobris IV. feria IV. hora 8, 44'. a media nocte. Utra neomenia Tiſri fuerit, haud compertum nobis eſt, qui ἀναγέννησιν anni Judaici certo definire citra temeritatem non poſſumus: velut quo cycli genere uſi ſint, quove emboliſmorum ordine: cum ἀπὸ τῆς φάσεως, an ἀπὸ τῆς συνόδου neomenias putaverint. Anno porro ſequenti, Chriſti LXX. cyclo Lunæ XIV. novilunium medium ex Pariſiis tabulis contigit Lutetiæ Martii XXX. hora 10, 20'. poſt mediam noctem. In meridiano Hieroſolymitano, quod Pariſienſi orientalius eſt, horis 2, 48'. contigit novilunium medium Martii XXX. hora 13, 8'. feria 6. id eſt una hora, ſcrupul. 8. poſt meridiem. Hic eſt Niſan. In computo Judæorum hodierno annus 3830. Tiſri habuit Septembris V. cujus character 3, 2, 238. feria III. anno Chriſti LXIX. hora ſecunda, cum ſcrupulis Judaicis 238. † poſt meridiem. Fuit igitur emboliſmæus annus. Quare addito charactere ſeptem menſium, Niſan character 6, 19, 409. feria VII. Martii XXXI. id eſt hora 1, 409. poſt meridiem diei XXX. Proinde Niſan contigerit Martii ultimo; ſi quidem medii illi motus Judæis adhibiti ſunt, neque vitium in popularem cyclum incurrerit: quod incertum eſt. Rurſus novilunium iiſdem ex tabulis in meridiano Jeroſolymitano contigit Julii XXVI. feria V. hora 16, 4'. poſt mediam noctem. Hic eſt Ab Judaicus; cujus character 5, 22, 341. feria 6. Julii XXVII. Deinque novilunium Auguſti XXV. feria VII. hora 4, 48'. poſt mediam noctem: cujus character Judaicus 7, 11, 54'. feria VII. Auguſti XXV. cyclo Solis XXI. littera G. Quæ cum ita ſint, templum quidem ſuccenſum eſt Auguſti V. hoc eſt Loi, vel Ab lunarium menſium decima die: Urbs vero capta § Auguſti XXXI. feria ſeptima, uti Xiphilinus ex Dione prodidit. At Judæi nona die Ab primum a Chaldæis ſuccenſum eſſe templum aſſerunt; a quibus uno die Joſephus diſſentit, qui ambo excidia templi in decimum diem Ab, id eſt Loi conjicit. Sed neque de anno poſtremi excidii inter Judæos convenit, ut ex R. Iſſachar docuimus in Animadverſ. Epiphanianis. Pag. 383.

Igitur

* Legi vult *Petavius*: VIII. Gorpiæi. † Emendabat in ſuo Codice *Petavius*: poſt occaſum Solis. § Emenda ex Petaviana manu Septembris I.

Igitur Jeroſolyma a Tito capta ſunt anno periodi Julianæ 4783. mundi 4033. cyclo Solis XXIII. Lunæ XIV. a diluvio 2398. a migratione ex Ægypto, & Moſis initio, 1601. a Davidis inauguratione, poſt Saulis obitum 1125. a conditu Templi 1083. a prima conflagratione 659. Olympiadis CCXII. anno ſecundo; Urbis conditæ anno DCCCXXIII. Veſpaſiano II. & Tito Coſſ. Juliano CXV. æræ Dionyſianæ anno LXX Judaici computi hodierni 3830. anno primo Semitah. Nam Sabbaticus annus proxime ipſum anteceſſit, anno Dionyſiano LXIX. & errat videlicet R. Iſſachar, qui anno Sabbatico capta putat eſſe Jeruſolyma. Idem annus quadrageſimus fuit a Paſſione, ut Euſebius notat; non quadrageſimus ſecundus; ut Clemens I. Strom. ſcripſit, & eum ſecutus Hieronymus Epiſt. CL. ad Hedibiam, Quæſt. VIII.

CAPUT XIX.

De initio Titi, & Domitiani.

VESPASIANUS exceſſit anno, ut oſtendimus, Chriſti LXXIX. Junii XXIV. Ab hoc die conſurgit initium Titi; quem Suetonius natum eſſe ſcribit anno ipſo, quo Caius Caligula cæſus eſt; III. Kalend. Jan. Hic eſt annus Chriſti XLI. quo exeunte natus eſt Titus. Sed ſi hoc verum eſt, quinam convenit, quod idem in fine ſcribit, altero, & quadrageſimo ætatis anno periiſſe? quod Euſebius interpretatur anno quadrageſimo ſecundo: errore manifeſto, qui viros eruditos prætériit. Nam quadrageſimus primus intelligitur. Sic apud Livium lib. III. *Anno trecenteſimo altero quam condita Roma erat, iterum mutatur forma civitatis*, trecenteſimus primus annus deſcribitur, ut Sigonius, & Onuphrius docent. Atqui ne quadrageſimo primo quidem ætatis anno mortuus eſt Titus, ſi anno eodem natus eſt, quo Caius occiditur. Etenim ut anno Chriſti XLI. primus illius ætatis annus inierit; quadrageſimus primus anno cœpit Chriſti LXXXI. Mortuus eſt Idibus Sept. Igitur annos jam expleverat XXXIX. cum menſibus octo, diebus XV. Xiphilinus e Dione vitam illius circumſcribit annis XXXIX. menſibus V. diebus XXV. Ut Suetonio ratio conſtet, natalis illius conferendus eſt in annum Julianum XL. quod vero ſcribit annum eumdem Caiana cæde inſignem fuiſſe, de anno Urbis accipi debet. Nimirum anno Urbis DCCXCIII. natus eſt Titus, qui a Palilibus anni Juliani XL. putatur; eodemque labente Urbis anno, ſed Juliano XLI. nono Kal Febr. Caius interficitur. De tempore, quo imperavit, conſentit cum Dione Suetonius, qui annos dant II. menſes II. dies XX. Ab ante diem VIII. Kal. Jul. anni Chriſti LXXIX. quo Titus iniit, ad Eid. Sept. anni Chriſti LXXXI. quo mortuus eſt, præciſe tempus illud intercedit.

CAPUT XX.

De Imperio Domitiani.

DOMITIANI primordium partim ex Titi obitu, partim e cæleſti obſervatione certiſſime colligitur. Etenim Titus anno Chriſti LXXXI. cyclo Lunæ ſexto moritur, Idibus Septembris. Ab hoc tempore conſurgit initium Domitiani. Item Agrippa Mathematicus, uti Ptolemæus lib. VII. cap. III. refert, anno duodecimo Domitiani Metroi XII. in Bithynia hora noctis ineunte tertia, Lunam cum Vergiliis conjunctam obſervabat anno Nabonaſſari DCCCXL. Tybi ſecundo, ſequente tertio, ante mediam noctem horis æqualibus quinque. Convenit tempus in annum Chriſti XCII. Novembris XXIX. hora a meridie VII. in horizonte Regiomontano. Fuit hic revera DCCCXL. annus Nabonaſſari, cujus Thoth init Julii XXI. feria III. cyclo Solis XVII. littera A.G. Ergo Tybi ſecunda dies incurrit in Novembris XXIX. feria V. Si primus annus Domitiani cœpit anno Chriſti LXXXI. Septemb. XIII. procul dubio duodecimus iniit anno Chriſti XCII. eodem die Septembris, tertio menſe ante τήρησιν Agrippæ. Fallitur itaque Scaliger in Animadverſ. Euſebianis ad annum MDCCCXCVII. dum in illa obſervatione putat Agrippam Domitiani annos a Kal. Januar. non autem ab initio Imperii illius auſpicari; quod anno obſervationis ipſo, decimus tertius Domitiani a Septembri cœperit. Hoc falſum eſt. Sed neque reprehendendus eſt Euſebius, quem ille perperam ait biennii prochroniſmum committere, dum annum primum Domitiani ad annum MDCCCCXCVII. applicavit; primumque CCXV. Olympiadis. Neque enim animadvertit, quod nos ſuo loco demonſtravimus, annos Euſebiani Chronici Antiochenorum more ab Octobri antecedente procedere. ut cum primus Olympiadum annus Græcorum uſu computetur a ſolſtitio anni periodi Julianæ 3938. apud Euſebium incipit ab Octobri anni 3937. Unde ad methodum annorum Euſebianorum addendi ſunt anni 2696. ut autumnale initium annorum habeas in Juliana periodo. Sic ad annos 1997. adjunctis 2696. conflunt anni 4793. Igitur ab Octobri anni periodi Julianæ 4793. cœpit annus primus Olympiadis CCXCV. nec non Domitiani primus, qui in fine Antiocheni anni imperare cœpit, Septembri XIII. anno periodi Julianæ 4794. velut etiam primus annus Olympiadis CCXCV. a ſolſtitio ejuſdem anni veterum Græcorum conſuetudine.

Alius ejuſdem error Scaligeri. Scribit is lib. V. de Emend. hallucinari Joſephum, qui ſe dicat in fine Originum, opus ſuum abſolviſſe anno XIII. Domitiani, ætatis ſuæ LVI. cum, ut initio libri de Vita ſua refert, natus ſit anno primo Caii Cæſaris. Negat iſta congruere Scaliger; & uno anno minus dixiſſe Joſephum ait. *Nam LVII. annos, hoc eſt cyclos tres abſolutos exterfuiſſe oportebat.* Sed non dubium eſt, quin & ætatem ſuam, & annos Domitiani melius ſciverit Joſephus, quam ejus caſtigator Scaliger. Etenim primus annus Caii cœpit anno Chriſti XXXVII. Januarii XXIV. Domitiani vero XIII. anno Chriſti XCIII. Septembris XIV. Ut igitur Joſephus natus ſit anno ipſo XXXVII. Chriſti exeunte, vel ineunte anno XXXVIII. ante initium anni ſecundi Caii, annus ipſius LVI. orſus erit ab Decembri anni XCII. vel Januario anni XCIII. Quare ſi eodem anno labente poſt XIII. Septembris ſcribendi finem fecerit, idipſum anno ætatis illius LVI. Domitiani vero anno imperii XIII. contigerit. Nihil erat igitur, quod in iſta ſibi obſervatione placeret adeo Scaliger, ut hoc epiphonemate caput concluderet: *Ita quotidie periclitando fidem noſtræ methodi, alienos errores deprehendimus.* Pag. 446.

Tertium hominis erratum, & quidem gravius multo: quod annos Domitiani contra communem opinionem omnium non plures XIV. attribuit cum diebus IV. Occiſus eſt Domitianus C. Valente, & Antiſtio Vetere Coſſ. ut nominatim Dio, & Eutropius referant. Conſulatus horum in annum cadit Urbis DCCCXLIX. Julianum CXLI. Chriſti XCVI. cyclo Lunæ II. Ab anno Chriſti LXXXI. & Septembris XIV. ad XVIII. Septembris anni XCVI. intercedunt anni XV. dies V. * Deleato decimo itaque libavit dies quinque. Suetonius natum ſcribit eſſe Domitianum IX. Kalend. Novembris, menſe proxime eum antecedente, quo pater ejus conſulatum iniit. Occiſum vero prodit XIV. Kalend. Octobris, anno ætatis XLV. imperii XV. Onuphrius ex Suetonii verbis colligit, Veſpaſianum ſuffectum Conſulem fuiſſe anno Urbis DCCCIV. Juliano XCVI. Qua ratione mortuus erit anno ætatis quadrageſimo quinto prope confecto, uno fere menſe antequam XLVI. iniret. Pag. 456.

Ceterum in nummis Domitiani quædam obſcura ſunt, quæ merito Scaligerum moverunt in Animadverſ. ad annum MMXCVI. Cum enim primos ſex Conſulatus ſuperſtite adhuc Veſpaſiano patre ceperit; ſeptimum vero poſt ejus obitum, cum Tito fratre geſſerit; octavum jam factus Imperator; nummus tamen quidam ſic inſcriptus legitur apud Occonem. IMP. CÆS. DOMITIANUS AUG. P. M. TR. P. COS. VI. Item alius; IMP. DOMI-

* *Zoſimus* Lib. VI. [illegible] : *cum peſtifer fuiſſet Reipublicæ per totos quindecim annos* Petavius.

Domitian. Cæs. Divi Vesp. Aug. p. p. m. Tr. p. Cos. vi. Atqui nonniſi poſt fratris obitum, cum vii. Conſul fuiſſet, & jam viii. deſignatus eſſet, Imperator, & Trib. poteſtate præditus fuit. Siquidem nummus alius cum hac inſcriptione viſitur. Imp. Cæs. Domitianus Augustus Germ. p. m. Tr. p. Cos. vii. Item, Tr. p. Cos. vii. Design. viii. p. p. Nec non Tr. p. ii. Cos. viii. Des. x. p. p. Hic eſt annus imperii ſecundus, qui & ſecundæ Tribunitiæ poteſtatis appellatur: uti & tertius Trib. Poteſtatis cum imperii tertio, ac deinceps alii. Quæ res argumento eſt, antequam Imperator eſſet, Tribunitia poteſtate præditum non fuiſſe. At ejus frater Titus ſuperſtite adhuc parente, Tribunitiam poteſtatem octies cepit, ut ex antiquis lapidibus, & nummis apparet. Nihil hic habeo quod dicam, niſi mendoſas illas epigraphas videri, quæ cum Tribunitia poteſtate Conſulatum vi. copulant, ac ſcribendum omnino Cos. vii.

Domitiani obitus alio inſuper argumento colligitur non alio anno, quam vulgaris æræ xcvi. contigiſſe. Etenim quo die occiſus eſt, Luna erat in Aquario. Nam Suetonius in ejus vita, cap. xvi. ſcribit illum pridie quam periret affirmaſſe fore *ut ſequenti die Luna ſe in Aquario cruentaret:* hoc eſt ut ſibi necem afferret. At illo* ipſo anno Christi xcvi. Kalend. Octobris, id eſt Julii xviii. Luna in gradu 24, 9'. Aquarii vero ſitu verſabatur ex noſtris tabulis.

CAPUT XXI.

De agone Capitolino Domitiani. Explicantur Juvenalis, Statii, & Anthologiæ loca.

De hoc Suetonius in Domitiano, cap. iv. *Inſtituit, & quinquennale certamen Capitolino Jovi triplex, muſicum, equeſtre, gymnicum; & aliquanto plurium, quam nunc eſt, coronarum. Certabant etiam & proſa oratione Græce, Latineque.* Cenſorinus cap. xviii. poſtquam retulit Romana Luſtra a Tullio rege inſtituta fieri deſiiſſe, mox ita ſcribit: *Rurſus tamen annus idem magnus per Capitolinos agonas cœptus eſt diligentius ſervari, quorum agonum primus a Domitiano inſtitutus fuit, duodecimo ejus, & Serv. Cornelii Dolabellæ Conſulatu.* Annum deſignat Urbis conditæ dcccxxxix. Julianam cxxxi. Christi lxxxvi. quo quintus illius imperii annus labebatur. Fuit agon iſte ad Olympiadum inſtar, pentaetericus, hoc eſt quarto quoque anno confecto, ineunte quinto. unde cum Luſtro vetere Romano non congruit. etſi id ex Cenſorini oratione colligi videatur, cum eundem magnum annum appellat, cum Luſtro videlicet Serviano. Verum auctor idem anno quo ſcribebat, qui eſt Christi ccxxxviii. Ulpiano, & Pontiano Coſſ. agonem undequadrageſimum dicit inſtauratum. Ab anno Christi lxxxvi. ad ccxxxvii. anni ſunt clii. qui per iv. diviſi dant agonas xxxviii. Igitur anno ſequenti ccxxxviii. cœpit agon xxxix. Qua ex obſervatione Cenſorini rurſus Ulpiani & Pontiani Conſulatus oſtenditur in annum Christi competere ccxxxviii. eumdemque illum eſſe, quo Cenſorinus iſta commentabatur; ut ſuo loco declaratum eſt.

Scaliger in idem caput de agone Capitolino multa alia de variis agonibus inſerit, in quibus non pauca caſtigatione digna videbantur, quæ paucis indicabimus. Nam agonis inſtituti tempus, præeuntibus Cenſorino, & Onuphrio, recte illo, quo diximus, anno notavit.

Pag. 448. Primus ille Juvenalis locus occurrit e Sat. viii. ubi inter præpoſtera nobilitatis ſtudia, hiſtrioniam ab iis factam Satyrice reprehendens ita loquitur;

—— Populi frons durior hujus
Qui ſedet, & ſpectat triſcurria Patriciorum:

Tranſcurria ſcribit Scaliger, exponitque *ludos ad quos ex ſenatu tranſibant*. Sed ſua vulgatæ Lectioni conſtat ſententia; ſunt enim triſcurria, nimiæ Patriciorum ſcurrilitates; quibus mimos agentibus ſpectator aſſidet populus. Alter locus e lib. ii. Anthologiæ, cap. εἰς Ποιητάς. ubi Lucilius inſulſum poetam, qui Epicedium in filium ſcripſerat, & recitando odioſus erat, caagitans ita concludit,

Τὸ δὲ γὰρ τεῖχος νεκροῦ χάριν, οἷα πάθοιμι
Οἱ καταδείξαντες βιβλία, καὶ καλάμους.

Scaliger omnino legendum dejerat, οἱ κατακλείξαντες; *qui delingunt ſcripta ſua & calamos. Nihil*, inquit, *ſiniſtrius Poetæ aut Rhetori imprecatur, quam ut illi accidat, quod victis fit in Miſcellaneis Lugdunenſibus ad aram Cæſaris.* Hæc Homeri Criticorum, ut eum vocat Casaubonus, emendatio, & interpretatio Homerico, id eſt, cæco admodum Critico digna eſt. Etenim quid abſurdius, quam victos in commiſſione Scriptorum putare ad delingendos calamos coactos fuiſſe. Nam de Scriptis ipſis teſtatur in Cai vita Suetonius; de calamis ridicula res eſt. Verus itaque ſenſus epigrammatis eſt; Lucilium moleſta illa recitatione peſſime affectum iis etiam male precari, qui librorum & calamorum, adeoque ſcribendi inventores fuerunt. Ita Poetis mos eſt, cum aliqua res offendit, alioqui non mala, illius repertoribus malum imprecari. Ergo οἱ καταδείξαντες ſunt inventores, & auctores. *Tale*, inquit, *propter mortuum tuum patior; quale utinam patiantur, qui primi libros, & calamos invenerunt.* Sic Tibullus:

Quis fuit horrendos primus qui protulit enſes?
Quam ferus & vere ferreus ille fuit.

Sic in navigationis auctorem Horatius invehitur.

Illi robur & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commiſit pelago ratem.

& alia ſexcenta. Aliud ex eodem libro Græcum epigramma cap. εἰς αἰσχρούς.

Οὐχ ὅτι τὸν κάλαμον λείχεις, ὅθι σοῦ σε μισῶ
Ἀλλ᾽ ὅτι σὺν τούτῳ καὶ δίχα τοῦ καλάμου.

Ibi κάλαμον λείχειν ad eamdem pœnam infelicium Scriptorum refert, nimis inſulſe.

In nummiſmatis Græcis littera L. ſingularis apponitur. Hanc luſtrum ſignificare cenſet idem Scaliger. Nihil falſius. Trium Neronis nummiſmatum, quæ ſunt penes P. Sirmondum, primum habet L. I. ſecundum L. IΓ. tertium L. IΔ. Hæccine luſtra ſunt i, xiii. & xiv. Pag. 452.
Item Antonini Pii unum eſt cum hac nota, L. Δ. alterum cum hac, L. IΓ. tertium habet L. KA. Hæc ſunt, ex conjectura Scaligeri luſtra iv, xiii. & xxi. Quænam illa, rogo, luſtra ſunt? An vero tot luſtra quot a quarto ad viceſimum primum intercedunt, hoc eſt annos octo & ſexaginta Antoninus Pius imperavit? Vides quanta ſit divinationis illius abſurditas. Sed nec in Azanitana inſcriptione, quam producit, L. luſtrum ſignificat, ſed, ut apparet, annum. Ibi Baton Philonis F. biennio præfuiſſe gymnaſio dicitur, unde & coronas ἐπὶ τῷ γυμνασιαρχῆσαι ἔτη δύο meruit. tum rurſus εἰς τὸ KΓ L. καὶ ZK L. καὶ HK L. ἀξιωθεὶς ἐνδόμενος εἰς τὸ ΘK L. ἔτι γυμνασιαρχίας. Ergo littera L. non luſtra, ſed aliud quippiam deſignat, quod annuum ſit, niſi annus ipſe magis intelligatur.

Poſtremo de Statii Thebaide perperam judicat, & ejuſdem Poetæ verba depravat e lib. v. Sil. Epicedio in Patrem. Pag. 453.

Nam quod me miſſa quercus non preſſit oliva.
Et fugit ſperatus honos, cum dulce parentis
Invida Tarpeii caneret te noſtra magiſtro
Thebais urgebant priſcorum exordia vatum.

Scaliger *Parenti Tarpeio*, &, *urebant*, pro, *urgebant*, poſuit, hoc ſenſu: *Quod*, inquit, *quercum Capitolinam multum mihi ſperatam non potui conjungere cum oliva Albana, cum committerem Thebaida meam cum priſcis poetis,* id

* Emendabat in ſuo Codice *Petavius*: ipſo anno Christi, xiv. Kal. Octobris, id eſt Septembris xviii. Luna &c.

id eſt, cum iis, qui jam coronas alias ſæpe vicerant, urebant me illi, & prægravabant ſplendore nominis & fama ſua; ita ut victus ſim in committenda Thebaide. At nec emendatio illa probabilis eſt; neque vera ſententia. Thebaidem ludis Capitolinis commiſiſſe Statium, & ea victum eſſe, commentum eſt Scaligeri. Alia omnia Statius voluit; qui ſe ideo victum ludis iſtis queritur, quod in ſcribenda Thebaide, ac veterum Poetarum, qui in ſimili genere verſati ſunt, lectione, imitationeque defixus, minus in aliis operæ, & contentionis adhibuerit. Ob id Thebaidem ſuam Tarpeii Jovis invidam appellat; quod totum ſibi vendicaret, atque ad ſeſe taperet Statium, neque carmen illud, quod Capitolinis ludis committendum erat, elaborari, ac perpoliri ſineret. Rurſus alterum Statii ex epiſtola locum, quam initio Silvarum inſcripſit Stellæ, male ad conjecturam ſuam detorquet Scaliger. *Quid enim* (ait Statius) *oportet hujus quoque auctoritate editionis onerari, quod adhuc pro Thebaide mea, quamvis me reliquerit, timeo?* Non ſe deſertum a Thebaide, hoc eſt, in ejus commiſſione victum ait; ſed ejus, ut interpretor, editionem ſibi ab amicis extortam, non ſponte ſuſceptam. Itaque τῆς ἐκδόσεως auctoritatem editionis in Silvis ſuis comparat cum Thebaidis publicatione, quam aliena, non ſua auctoritate vulgatam iniirio dicit. Nam ſecundo videtur eamdem ediſſe poſtea, ubi accuratius caſtigavit; ac tum perorationem illam, quæ eſt in fine operis adtexuit, ubi & novam illam appellat:

—— cupitque novam monſtrare futuris.

Sive hoc igitur, ſive aliud, quod nos præterit, intellexit Statius, cum ſe relictum a Thebaide ſua dixit, nihil minus cogitavit, quam quod ei conjectura ſua Scaliger affinxit.

CAPUT XXII.

De tempore agonis Capitolini a Domitiano inſtituti; addenda ad cap. xx. lib. xi. Sed hæc propter diſputationis ſeriem priori ſunt annexa.

Cap. x. CAPITOLINUM agonem autumni tempore, & circa Eidus Octobris obitum fuiſſe, idem ille, qui de Olympiadibus novam conjecturam edidit, vir doctus opinatur; cujus ſuſpicionem non ſatis firmam videri, & eodem, quo Olympiadas, tempore, hoc eſt æſtivo ludos illos celebratos eſſe facile demonſtrabimus. Conjecturæ illius argumentum ex Herodiano, & Maximini Imperatoris, nec non Balbini & Pupieni hiſtoria ſumitur.

Herodianus lib. viii. pontem deſcribens, quem Maximinus ad obſidendam Aquileiam e cupis vinariis ſtruxit, indicat circa vindemiæ tempus Maximinos ambos interfectos fuiſſe. Porro imperarunt Balbinus & Pupienus menſes tres; creati ſunt ludis Apollinaribus vii. Eid. Julii, non, ut in vulgatis eſt, vii. Kalend. Junii, vel Julii. Igitur vii. Eid. Octob. vitæ pariter & imperii finem nacti ſunt. Hæc illa.

Sed in primis adulto jam vere, aut etiam æſtate pontem a Maximino injunctum fuiſſe non obſcure ſignificat Herodianus idem; cum ſcribit fluvium illum ſolutis nivibus per æſtatem intumuiſſe. ἐκ γὰρ ὑπερκειμένων ὀρῶν τῆς δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος παγείσης χιόνος λυθείσης ἐν τῇ ὥρᾳ παμμεγέθη τὸν χειμάῤῥουν εἰργάζετο. *Etenim anni tempore ſolutæ vicinarum montium nives, quas longa hiems duraverat, maximum torrentem effecerant.* Deinde Maximus, & Balbinus annum circiter ſolidum imperarunt, uti cap. xxiv. lib. xi. docuimus. denique Capitolinos ludos æſtivo tempore peractos fuiſſe, perſpicue Cenſorinus indicat, qui anno ab illorum nece proximo ſcripſit. Nam, ut ſupra declaratum eſt, Auguſto circiter menſe libellum ſuum commentabatur: certe ante finem Auguſti, & initium anni fixi Ægyptii. Atqui pag. 41. cum de agone quinquennali Capitolino loquitur; *Hoc nunc*, inquit, *anno qui celebratus eſt agon undequadrageſimus numeratur*. Jam ergo confectus erat. proindeque non autumno, ſed æſtate celebratus eſt.

CAPUT XXIII.

De Nervæ, ac Trajani temporibus. Ubi & hallucinatio Scaligeri notata.

DOMITIANUS Imperator obiit, ut proxime demonſtratum eſt, Valente & Vetere Coſſ. anno Chriſti xcvi, xiv. Kalend. Octobris. Ei Nerva ſucceſſit, cui annum unum, menſes iv. dies ix. Dio tribuit. A die itaque Septembris xviii. anni Chriſti xcvi. ad Januarii xxvii. diem anni xcviii. Chriſti, tempus illud extenditur. Proinde Nerva mortuo, Trajanus anno Chriſti xcviii. cœpit, cyclo Lunæ iv.

Quamobrem fallitur Scaliger, qui cyclo tertio, id eſt anno Chriſti xcvii. mortuum Nervam aſſerit, anno Nabonaſſari DCCCXLIV. neomenia Phamenoth. Nam Domitianus Vetere, & Valente Coſſ. periit, anno Chriſti xcvi. Septembris xviii. Igitur Nerva obiit anno xcviii. Præterea perperam idem Scaliger Onuphrianos Faſtos redarguit, quod paria Coſſ. duo Nervæ imperio tribuant, cum unum dumtaxat interjectum ſit. Verum bis in imperio Conſulatum Nerva cepit; primum anno xcvii. quo Nerva iii. & Virginius Rufus iii. Coſſ. habentur etiam in Faſtis Siculis; deinde anno xcviii. quo Nerva iv. Trajanus ii. Coſſ. fuerunt. Sed quoniam paucis poſt diebus obiit Nerva, ideo ſolus in Faſtis Siculis Trajanus Conſul ponitur. Atqui Menelai Mathematici τήρησις eſt apud Ptolemæum lib. vii. pag. 170. edit. Græcæ, Trajani anno primo notata; quo Lunam cum ſpica conjunctam animadvertit anno Nabon. DCCCXLV. Mechir xv. ſequente xvi. Convenit tempus anno Chriſti xcviii. periodi Julianæ 4811. Januarii x. cyclo Lunæ iv. Cum igitur Nerva circa Januarii finem obierit, conſequens videtur, Nervam anno ſuperiori, Chriſti xcviii. mortuum eſſe; & anno primo Trajani exeunte Menelaum de cælo ſervaſſe. Ita ratiocinatur Scaliger. Sed cum & de Domitiani obitu, & de imperio Nervæ ex Romana hiſtoria certiſſime conſtet, procul dubio annus ille, quem diximus, Nervæ morti præfiniendus eſt. At Menelaus primum annum Trajani cœpit a Thoth anni Nabonaſſarei DCCCXLV. qui anno Chriſti xcvii. iniit, Julii tricesimo.

Imperavit Trajanus annis, ut Dio, & Eutropius referunt, xix. menſibus vi. diebus xv. quod tempus, ſi ab anno Chriſti xcviii. & xxvii. die Januarii menſis explicetur, deſinet in annum Chriſti cxvii. & in Auguſti decimum diem, ſive iv. Eidus Auguſti. At Scaliger anno periodi Julianæ 4829. cyclo Lunæ tertio mortuum ait, qui eſt annus Chriſti cxvi. etſi perperam cum anno Chriſti cxvii. connectat. Hic eſt enim periodi Julianæ 4830. Euſebius Trajani mortem conjicit in annum iv. Olympiadis ccxxiii. ſive Iphiti DCCCXCII. Abraami MMCXXXII. qui iniit anno periodi Julianæ 4828. Antiochena, & Euſebiana conſuetudine. Omnino videtur anno Chriſti cxvii. obiiſſe Trajanus, Nigro, & Aproniano Coſſ. ſiquidem viceſimum inchoavit annum. Sane vetus Indiculus Rom. Pontificum Liberii temporibus ſcriptus; quem penes me habeo; Xyſtum annos x. m. iv. ſediſſe refert Adriani temporibus, a Conſulato Nigri & Aproniani uſque Vero iii. & Ambibulo.

CAPUT XXIV.

De initio Hadriani. Scaligeri hallucinatio diſcuſſa, & vera ſententia conſtituta. Ptolemæus explicatus.

CUM Trajani obitus anno contigerit Chriſti cxvii. Auguſti decimo, indidem Hadrianus initium ſumpſit. At Scaliger lib. v. de Emend. uno anno anteverti: quod ſi recte poſſet adſtrui, non invitus aſſentirer. Sed in hac ipſa definitione ſibi non conſtat. Etenim annos Hadriano tribuit xxi. menſes xi. & ipſius obitum aſſignat anno periodi Julianæ 4850. ſexto Eidus Julii. Atque ſi anni illi menſeſque retro computentur, eorum initium procedet ab anno periodi Julianæ 4828. Chriſti cxv. Auguſti xi. Nam anno illo, quo Hadrianus obiit, inchoandus erat ipſius viceſimus

tertius

tertius. In Animadverſionibus Euſebianis eadem eſt *ἀπορία*. Totidem enim Hadriano annos imputat e Spartiano, hoc eſt xxii. minus uno menſe. At obitum Trajani non ut in lib. v. Emend. ſtatuit in anno periodi Julianæ 4829. Chriſti cxvi. ſed in ſequenti, Chriſti cxvii. Nigro, & Aproniano Coſſ. porro mortem Hadriani contigiſſe anno Chriſti cxxxvii quo & Antoninus iniit: ubi bienoii error eſt. Siquidem anno illo Chriſti cxxxvii. viceſimus tertius Hadriani annus inchoandus erat. Si igitur de cxxxvii. deducas annos xxii. primus incidet in annum Chriſti cxv. non cxvi. aut ſi anno cxvii. exorſus eſt Hadrianus, obiit utique Chriſti anno cxxxix. Non recte itaque Scaliger argumentatur. Quoniam enim annus Chriſti cxxxvii. eſt primus Antonini, & annus cxxxviii. ad Auguſtum uſque eſt idem currens Antonini, ſi de annis cxxxviii. detrahantur anni xxii. remanere annum cxvi. quo Trajanus obiit. Atqui cum anno cxxxviii. Antonini ſecundus cœperit, non ab eo uſque viginti duo anni Hadriani demendi ſunt, ſed a cxxxvi. Hoc enim anno viceſimus ſecundus Hadriani cœpit. Quod ſi feceris, invenies primum Hadriani anno Chriſti cxv. ut dictum eſt, cœpiſſe. Ita ſecum, & cum hiſtoriæ veritate pugnat Scaliger. Caput erroris eſt, quod Hadriano annos duos & viginti minus uno menſe tribuat, de quo paulo poſt.

Hadriani itaque primus annus, & poſtremus in Annalibus certiſſime notantur. primus quidem eo quo Trajanus exceſſit anno, Coſſ. Nigro & Aproniano, Chriſti cxvii. Juliano CLXII. U. C. DCCCLXX. Obitus vero contigit anno Urbis DCCCXCI. Juliano CLXXXIII. Chriſti cxxxviii. Camerino & Magno Coſſ. Cum igitur & Auguſti xi. die anni Chriſti cxvii. inierit, & Julii xii. anni cxxxviii. obierit, ex Romanorum Annalium fide, imperavit annis viginti *, menſibus undecim. Quod ipſum & ex annis vitæ ipſius colligitur. Vixit enim annos LXII. menſes v. dies xix. ut ait Xiphilinus; unde corrigendus eſt Spartianus, qui annos vitæ LXXII. imputat. Natus eſt autem, eodem auctore Spartiano, Veſpaſiano vii. & Tito v. Coſſ. qui eſt annus Urbis DCCCXXIX. Julianus cxxi. Chriſti LXXVI. nono Kalend. Febr. a quo die ad Julii xii. anni Chriſti cxxxviii. intercedunt anni LXII. menſes v. dies xix.

Ex Ptolemæo dubia quædam

Hæc cum apud Annalium Romanorum ſcriptores vulgo teſtatiſſima ſint, tamen ex Aſtronomicis obſervationibus, quas Ptolemæus refert, redargui videntur. Prima eſt illa apud Ptolem. lib. iv. cap. ix. Lunæ, quam notavit, eclipſis, anno nono Hadriani, ut eſt in Latinis codicibus; quamquam in Græcis *τῷ η' Ἀδριανοῦ*, *octavo Hadriani* legitur: anno Nabonaſſari DCCCLXXII. Pachon xvii. ſequente xviii. hora 8, 24'. a meridie. Convenit anno periodi Julianæ 4838. Chriſti cxxv. Aprilis v. feria iv. Si igitur anno Chriſti cxxv. Aprili menſe labebatur annus Hadriani nonus; omnino ab Auguſto ſequente decimus iniit. Quare primus cœpit anno Chriſti cxvi. Quod ſi, ut eſt in Græco, octavus ille tantummodo numeretur annus, primordium Hadriani recte in cxvii. annum Chriſti conferetur. Sed reliquæ Ptolemæi obſervationes annum nonum potius, quam octavum aſſerunt. Secunda *ἐκλειψις* eſt lib. iv. cap. vi. ubi eclipſis altera deprehenſa dicitur Hadriani xvii. Nabonaſſari DCCCLXXX. Payni xx. horis xi, 15'. a meridie. Hic eſt annus periodi Julianæ 4846. Chriſti cxxxiii. Mai. vi. feria iii. Tertia in eadem pagina defectio Lunæ altera memoratur Hadriani xix. Nabonaſſari DCCCLXXXII. Choiac ii. horis xi. a meridie. Congruit anno periodi Julianæ 4847. Chriſti cxxxiv. Octobris xx. feria iii. Quarta Lunæ defectio anno Hadriani xx. contigit; Nabon. DCCCLXXXIII. Pharmuthi xix. hora 16. poſt meridiem, periodi Julianæ 4849. Chriſti cxxxvi. Martii vi. Idipſum & æquinoctiales obſervationes aſtruunt. Veluti lib. iii. cap. viii. æquinoctium autumnale deſignavit auctor idem anno Hadriani xvii. Nabon. DCCCLXXX. Athyr vii. Quod tempus incidit in annum Chriſti cxxxii. Septembris xxv. Item ex iis obſervationibus illud efficitur, quas annis Antonini notatas memoriæ prodidit. Ex quibus omnibus ita concluditur. Si anno Chriſti cxxxii.

Pag. 102. edit. Gr.

Pag. 98. Græc.

Pag. 77. Græc.

Maio labente, erat in curſu annus Hadriani xvii. idemque cœpit anno Chriſti cxxxii. ut æquinoctialis obſervatio demonſtrat. tum ſi anno Chriſti cxxxiv. iniit Hadriani xix. anno vero Chriſti cxxxvi. cœpit Hadriani xxi. prorſus neceſſe ſit, ut primus ejuſdem Imperatoris anno Chriſti cœperit cxvi. non, ut Chronologis placet omnibus, anno cxvii.

Chriſtmanni opinio refutata. Pag. 191. & 396.

Chriſtmannus lib. de Connexione annorum ex æquabilium, & Ægyptiacorum annorum vago principio, & ab Romani anni initio diſcrepante, nodum illum explicare nititur. Sed falſa, abſurdaque multa immiſcet. cujuſmodi id eſt, de quo ſupra verba fecimus, quod uno anno tardius Romanorum Imperatorum epochas omnes conſtituit. Trajanus, inquit, currente anno Juliano CLXIII. deceſſit, cui ſucceſſit Hadrianus; at Ptolemæus initium Hadriani confert in Thoth anni Nabonaſſarei DCCCLXIV. qui incurrit in xxv. Julii, feriam vi. currente anno Juliano CLXI. Unde biennio citius, quam Dio, Ptolemæus epocham Hadriani numerat. Verum perperam anno Juliano CLXIII. mortuum eſſe Trajanum exiſtimat, qui eſt æræ Chriſtianæ cxvii. Falſum eſt & illud, Julio menſe obiiſſe Trajanum, & Hadrianum cœpiſſe. Nam Auguſto accidit utrumque. Ad hæc cum Trajanus anno Nabonaſſari DCCCLXV. obierit, Thoth xvi. quæro cur Ptolemæus a Thoth anni Nabon. DCCCLXIV. initium illius arceſſat. Mos eſt enim Imperatorum exordia ab antecedente Thoth putare; quod alibi Ptolemæus obſervat. Hoc ſi in Hadriano, & Antonino tenuerit, quod ratio ipſa perſuadet, enimvero cum illa ſunt falſa, quæ Chriſtmannus poſuit; tum ea confirmantur, quæ paullo ante demonſtrata ſunt; Ptolemæum anno Chriſti cxvi. primum Hadriani annum inchoaſſe.

Ptolemæus cura vera Chronologia diſcrepet.

Hoc Ptolemæi ab Romanis Faſtis diſſidium cum perdiu miratus eſſem; nec ullam ejus probabilem cauſſam excogitare poſſem; tandem in Ptolemaicum Canonem incidi, qui inſcribitur *κανὼν βασιλέων*, in quo regum, & Imperatorum a Nabonaſſaro ſeries continetur, qui Aſſyriis, Perſis, Græcis, Ægyptiis, Romaniſque præfuerunt: ac Babyloniam, & Ægyptum obtinuerunt. In eo Canone cum imperii cujuſque tempus, & annorum Nabonaſſareorum ſumma comprehenſa ſit, animadvertimus Romanorum Principum initia a Caio Caligula uno anno deinceps anteverti. Annus, quo mortuus eſt Alexander, periodi Julianæ 4390. putatur. Hoc anno Thoth anni Nabonaſſarei cccclxv. cœpit Novembris xii. feria i. Itaque ad annos ab obitu Alexandri additis 424. conficies annum Nabonaſſari labentem. At Canon iſte Romanorum Imperatorum tempora non ſatis accurate diſpenſat. Annus exempli cauſa Tiberianæ mortis ſtatuitur ab Alexandri obitu 359. Adde 424. erit annus Nabonaſſari 783. cujus Thoth iniit Auguſti xv. anni periodi Julianæ 4748. Chriſti 35. Atqui mortuus eſt Tiberius anno Nabonaſſari 784. cujus Thoth cœpit Auguſti xiv. Itaque Pharmuthi v. id eſt xvii. Kalend. Apr. Tiberius exceſſit. Idem & in ceteris Imperatoribus obſervabis. Hoc eo factum eſt, quod ſingulorum tempora, neglectis menſibus, per annos ſolidos numerare inſtituit. Velut Tiberio xxii. annos aſſignat, Caio iv. & ſic in reliquis. Hunc igitur Canonem Ptolemæus cum adhibuiſſet, atque ad obſervationes tam alienas, quam ſuas Imperatorum Romanorum annos adnotaſſet; quod utique diu poſt eaſdem obſervationes in cælo notatas factum eſſe veriſimile eſt; dum videlicet Opus ſuum recenſet: inde contigit, ut unius anni labes contracta ſit. Nam ſi eodem tempore, quo de cælo iſta ſervabantur, Imperatorum anni adſcripti fuiſſent, credo non alia quam populari conſuetudine numeraſſet. Jam vero reſpectum habuit ad annos ipſos Nabonaſſari, & Canonem illum, in quo Imperatorum anni *παχύτερον* deſcripti ſunt. Hæc vitioſæ putationis unica eſt, & certiſſima ratio.

CAPUT

* Legi voluit *Petavius*: viginti uno.

CAPUT XXV.

De initio Antonini.

ANTONINI Pii Imperatoris initium iiſdem de cauſſis in dubium adducitur, ob quas epocham
Pag. 62. Græc. Hadriani nutare diximus. Sunt enim Ptolemaicæ quædam obſervationes, quæ uno anno prævertendum eſſe ſuadeant. Libro III. cap. I. æquinoctium autumnale Ptolemæus obſervabat anno Antonini tertio, Nabon. DCCCLXXXVII. Athyr nono, hora una poſt ortum Solis. Hic eſt annus periodi Julianæ 4852. Chriſti CXXXIX. Septembris XXVI. Si anno Chriſti CXXXIX. cœpit Antonini tertius; ergo anno CXXXVII. primus iniit. At-
Pag. 536. Græc. qui CXXXVIII. vulgo ſolet inchoari. Rurſus lib. IX cap. X. anno Antonini II. Nabonaſſari DCCCLXXXVI. Epiphi II. ſequente III. periodicus Mercurii motus obſervatus eſt, anno Chriſti CXXXIX. Maii XVII. perio-
Pag. 241. Græc. di Julianæ 4852. Tertio lib. X. cap. IV. anno Antonini II. Tybi XXIX. ſequente XXX. Veneris obſervatio facta. Ea convenit in annum Chriſti CXXXVIII. Decembris XVI. periodi Julianæ 4851. Cum ergo ſecundus Antonini Decembri labente anni Chriſti CXXXVIII. numeratus ſit, idemque anno ſequente, Chriſti CXXXIX. Maio menſe fuerit in curſu; tum eodem anno Chriſti, CXXXIX. Septembri tertius Antonini pateat, apparet primum anno Chriſti CXXXVII. convenire. At Chronologi omnes in ſequentem rejiciunt. Hujus diſcriminis eadem eſt ratio, quam proxime ſuperiori capite
Pag. 459. reddidimus. Scaliger in lib. V. de Emend. Hadriani mortem, & initium Antonini rejicit in annum periodi Julianæ 4850. Nabonaſſari DCCCLXXXIV. diebus decem ante initium anni Nabon. DCCCLXXXV. anno Iphiti DCCCCXIII. ineunte. Nam Euſebius, inquit, ponit male annum DCCCCXIV. Ita ex opinione Scaligeri, anno Chriſti CXXXVII. Antoninus imperare cœpit; quod ex antecedentium capitum doctrina falſum eſſe liquet. Nam Hadrianus obiit anno Chriſti CXXXVIII. quo & Antoninus iniit, anno Iphiti DCCCCXIV. Apud Euſebium in Chronico moritur Hadrianus anno Abraami MMCLIII. Olympiadis CCXXIX. anno primo. Annus Abraami MMCLIII. cœpit anno periodi Julianæ 4849. ab autumno, eodemque labente, anno periodi Julianæ 4850. mortuus eſt Hadrianus anno primo Olympiadis CCXXIX. tam a ſolſtitio, more Elidenſium, quam ab Octobri antecedentis anni Juliani, ut Antiochenſes putare conſueverant. Quare neque recte ſenſit Euſebius, neque Scaliger animadvertit ipſum in eadem ſecum ſententia, errore verſari.

In Animadverſionibus Euſebianis, ad annum illum Euſebii, Scaliger Antoninum ait cœpiſſe Chriſti anno CXXXVII. Sed ex annis Hadriani, Trajani, atque Nervæ & Domitiani obitu, qui certiſſime in Annalibus notatur, erroris arguitur. Obiit Domitianus Valente, & Vetere Coſſ. Dione, & Eutropio teſtibus; qui eſt annus Urbis DCCCXLIX. Julianus CXLI. Chriſti XCVI. Hoc indubitatum eſt. Ab hoc tempore conſequentium Imperatorum anni fideliſſime deſcripti ſunt. Domitianus XV. annis ſolidis imperavit, ac totidem Tribunitiæ illi poteſtates in nummis veteribus adſcribuntur. Nerva deinde anno & IV. menſibus ſolidis imperium adeptus eſt. Nam & Tribunitiæ poteſtatis II. in nummis legitur. Mortuus eſt proinde anno Chriſti ineunte XCVIII. Januarii XXVII. Sequitur Trajanus, quem viceſimum annum inchoaſſe vel nummi veteres ſuadent; qui Trib. Pot. XX. nominant. Quare mortuus eſt anno CXVII. Hadrianus deinde viceſimum annum citra controverſiam exceſſit. Nos ex Dione unum & viginti minus unico menſe tribuimus. Neque enim Spartiano licet aſſentiri, qui cum Eutropio annos XXI. menſes XI. numerat; alioqui mortem ejus in annum Chriſti CXXXIX. prorogari neceſſe ſit, cum
P. 251. tamen tertius ejuſdem, auctore Ptolemæo, curreret in Septembri anni CXXXIX. Atenim veteres lapides Tribunitiam poteſtatem bis & vicies adſcribunt Hadriano; cujuſmodi duæ ſunt apud Gruterum; quamquam in altera pro XXII. Onuphrius XXI. legit; & fieri poteſt ut errore quadratarii, vel ejus, qui excepit, in alteram quoque, XXII. annorum numerus irrepſerit. Neque enim dubitari poteſt, quin anno Chriſti CXXXVIII. mortuo Hadriano, Antoninus imperare cœperit.

Pars II.

Cenſorinus cap. XXI. ſcribit ad annum, quo ſcribebat, quique Ulpium, & Pontianum Coſſ. habuit, Chriſti CCXXXVIII. annos centum a Conſulatu Imperatoris Antonini Pii II. & Brutti Præſentis intercedere. Scaliger in Animadver. Euſeb. Conſules illos anno Chriſti CXXXVIII. illigandos dicit, & Onuphrium, qui ad annum CXL. applicat, biennio peccare. Falſum eſt. Nam revera Conſulatus illorum in annum Urbis Varronianum DCCCXCII. cadit, Julianum CLXXXIV. qui eſt Chriſti CXXXIX. At Onuphrius, qui natalem Chriſti vulgarem uno antevertit anno, CXL. illum putat. Baronius vero, qui biennio communis æræ natalem anticipat, confert in annum Chriſti CXLI. Nullum itaque par Conſulum ſuffectorum pro ordinario in ſeriem irrepſit, ut ſuſpicatur Scaliger. Idem recte Cenſorinum caſtigat, quod anno illo, qui Antoninum Pium II. & Bruttium Præſentem Coſſ. notat, Thoth Nabonaſſareum ante diem XII. Kalendas Jul. incidiſſe velit. Nam contigit ante diem XIII. Kalend. Aug. Fuit enim annus Nabonaſſ. DCCCLXXXVII. cujus Thoth cœpit Julii XX. feria I. cyclo Solis VIII. litt. E.

CAPUT XXVI.

De initio Alexandri Severi, & Gordiani, præſertim junioris.

ANTONINUS Alagabalus ſub initium Martii a militibus occiditur, ſe IV. & Alexandro Cæſare Coſ. eo anno, qui nobili charactere inſignis eſt in Canone Paſchali, quem Hippolytus ſcripſit, exſtatque Euſeb. lib VI. Hiſt cap. 22.
inter Inſcriptiones antiquas. In eo vero, primo anno Imperatoris Alexandri, decima quarta Paſchalis contigiſſe fertur Eidibus Aprilis, feria VII. Fuit igitur cyclus Lunæ XIV. Solis VII. littera F. anno Chriſti CCXXII. ut recte argumentatur Scaliger. Quocirca corrigendi ſunt ex eo charactere nonnullorum Faſti: ut Onuphrii, qui anno Chriſti CCXXIII. Alexandri initium illigat: non CCXXIV. ut Scaliger in Animadverſ. putat. Hoc enim anno ab iis dumtaxat ponitur, qui biennio communem æram antevertunt. Onuphrius vero uno non amplius anticipavit. Idem porro VI. Eid. Mart. occiſum ex Dione refert Alagabalum, quod apud Dionem non reperi. Et alioquin ex Actis Urbis, quæ a Lampridio proferuntur, liquet ante diem illum interfecto Alagabalo, Alexandrum ad imperium eſſe provectum. Nam Pridie Non. Mart. adverſus Alagabalum mortuum, & in Alexandri Imperatoris gratiam acclamationes editæ ſunt in Senatu, quas Lampridius refert, quando & Antonini, atque Magni cognomen Alexandro decretum eſt. Obiit Alexander Severo, & Quintiano Coſſ. anno Chriſti CCXXXV. Imperavit annos XIII. dies IX. Lampridius, Eutropius, Victor. Herodianus lib. VI. majorem anni decimi quarti confectam ab eo partem eſſe ſignificat. Sed ſine dubio fallitur.

Alexandro ſuffectus eſt Maximinus XV. Kalend. Apr. ut auctor eſt Onuphrius. Imperaſſe Maximinum annis tribus, diebus aliquot, ſcribit Eutropius. De triennio Victor aſſentitur, & Caſſiodorus in Chronico. Euſebius lib. VI. cap. 28. Oroſius lib. VII. cap. XIX. tertio, quam regnabat, anno periiſſe ſcribit: ut biennium cum aliquot menſibus imperio potitus ſit; quod & Onuphrius ſecutus eſt, qui interfectum illum refert anno Urbis DCCCCXC. Perpetuo, & Corneliano Coſſ. Hic eſt annus Chriſti CCXXXVII.

Porro vivente adhuc Maximino, Gordianus Proconſul Africæ Carthagini Imperator acclamatus eſt cum filio. Sed uterque a Capeliano Maximini duce paullo poſt opprimitur. Imperarunt ambo annum unum, menſes ſex, ſi Capitolino credimus. Onuphrius autem menſem unum, dies ſex numerat ex Capitolino, & Herodiano: quod ſecus habet. Quamquam probabilior eſt Onuphrii computatio. Ac videtur circiter Maio menſe Gordianus uterque imperium adeptus. Nam litteras Gordiani Romam allatas Syllanus Conſul. VI. Kal. Junias recitavit, ut Capitolinus aſſerit in Maximinis. Idem porro in Maximo & Balbino VII. Kal. Junias Gordianorum

nece nuntiata, ambos iſtos a Senatu Imperatores lectos eſſe dicit, mendoſe; ſi quidem poſtridie Gordianorum recitatæ ſunt litteræ. Aut ergo vii. Kalend. Jul. aut ejuſmodi aliquid ſubſtituendum, quod ad ludorum Apollinarium, quibus hæc acciderunt, tempus conveniat. Igitur Senatus Romæ ex viginti viris, quos ad tutandam Rempub. abſentibus Gordianis elegerat, imperatores duos conſtituit, Maximum Pupienum, & Balbinum; quorum prior adverſus Maximinum Aquileiam obſidentem profectus rem ex animi ſententia confecit. Nam Maximini ambo a militibus interfecti ſunt, circa Kalend. Octobris ut ſcribit Onuphrius. Verum quibus annis iſta contigerint, propter Hiſtoricorum diſſidium minus eſt explicatum: uti & Gordiani tertii primordium. Capitolinus in Maximinis ait, mortuis Gordianis Maximum Pupienum ex Præfecto Urbi, & Claudium Balbinum Imperatores creatos; quibus a populo Auguſtis appellatis, per milites deinde, ac populum Gordianus ſenioris Gordiani nepos Cæſar eſt dictus; eodem die, quo illi Imperatores & Auguſti a Senatu renuntiati ſunt; at Herodianus lib. vii. & Capitolinus in Gordiano tertio narrant. Occiſis demum Pupieno, atque Balbino Gordianus Imperator, & Auguſtus ſalutatus eſt; ut iidem auctores referunt; e quibus Herodianus ludis Capitolinis id accidiſſe ſcribit. Quare uno anno circiter Pupienus, & Balbinus imperarunt. Nam & Junio menſe, vel Julio ſuperioris anni creati, & eodem ſequentis anni menſe militari ſeditione cæſi ſunt. Gordianus igitur puer hactenus Cæſar, poſt necem iſtorum Imperator & Auguſtus acclamatus eſt. Docet hoc Herodianus, & Capitol. in Gordiano tertio, & in Maximo, atque Balbino. Atqui contrarium ex hoc eodem poteſt colligi, nempe Maximino adhuc ſuperſtite Imperatorem, & Auguſtum fuiſſe Gordianum puerum. Nam ſtatim poſt Maximini necem, miſſæ ſunt Romam litteræ, quas nuntius Aquileia & Ravenna, ubi Maximinus Imperator erat, incredibili celeritate ad Balbinum attulit, qui tum forte cum Gordiano ludorum ſpectaculis intererat. *Et forte dies ludorum erat* (verba ſunt Capitolini in Maximino patre) *quum ſubito ſedente Balbino, & Gordiano theatrum nuntius ingreſſus eſt: atque antequam aliquid indicaretur, omnis populus exclamavit: Maximinus occiſus eſt: ita ut nuntius præveniens, Imperatores, qui aderant, gaudium publicum nutu, & conſenſu indicaverint.* Imperatores vocat Balbinum, & Gordianum. Non igitur Cæſar hic tantummodo fuit. Sed validius e ſequentibus argumentum. Recitatis in Senatu per Balbinum Auguſtum litteris, acclamavit Senatus inter cetera; *Maxime Auguſte tibi gratias: Balbine Auguſte tibi gratias: Tibi gratias Gordiane Auguſte.* Eutropius item lib. ix. *Poſtea tres ſimul Auguſti fuerant Pupienus, Balbinus, & Gordianus.* Ergo & Imperator, & Auguſtus cum Maximo, & Balbino Gordianus fuit. Pergit Capitolinus: apud quem Cuſpidius Celerinus ita cenſuit. *Victoriæ cauſſa principibus noſtris Maximo, Balbino, & Gordiano ſtatuas cum elephantis decernimus, currus triumphales decernimus, ſtatuas equeſtres decernimus.* Profecto majus aliquid ampliuſque, quam Cæſaris, faſtigium conſecutus ille videtur, qui cum ambobus illis, Imperatoris, Auguſti, Principis appellatione; tum honorum communione ſociatur. Præterea Maximinus mortuo Alexandro imperator factus eſt anno Chriſti ccxxxv. menſe Martio, xvi. circiter die. Si quidem Alexander, qui Prid. Non. Martias Imperator renuntiatus eſt, ultra xiii. annos novem dies imperavit, qui in xv. Martii deſinunt. Anno ſequente, qui fuit Chriſti ccxxxvi. Maximino Auguſto, & Julio Africano Coſſ. Gordiani in Africa imperium uſurparunt circa Maium. quibus interfectis, Junio, ut apparet, exeunte, Maximus Pupienus, & Balbinus ſuffecti ſunt, iidemque anno Chriſti ccxxxvii. eodem fere, quo inierant, menſe a militibus interempti ſunt. Quibus extinctis Gordianus tertius ſolus imperavit. Porro hujus exordium cæleſti charactere notatum eſt; quod memoriæ prodidit in ejus vita Capitolinus. *Sed indicium*, inquit, *non diu imperaturi Gordiani hoc fuit, quod eclipſis Solis facta eſt, ut nox crederetur, neque ſine luminibus accenſis quicquam agi poſſet.* Duæ Solis inſignes defectiones anno Chriſti ccxxxvii. & ccxxxviii. acciderunt. Prior Aprilis xii. cujus ex Pariſinis tabulis ea delineatio colligitur. Novilunium verum hora 3, 12'. poſt meridiem, Romæ. Apparens hora 4, 31'. Sol in Arietis gradu * 20, 20'. circiter. Motus latitudinis verus 0, 4, 25'. latitudo vera Borea 21', 57". Parallaxis latitudinis 19'. Qua detracta, latitudo apparens eſt 2', 57". Scrupula incidentiæ 29, 12'. Motus horarius apparens una hora ante apparentem eſt 27'. poſt apparentem 33'. Igitur totius eclipſis duratio fuit horarum 1, 55'. Cœpit hora 3, 43'. poſt meridiem. Deſiit hora 5, 38'. ante Solis occaſum, hora fere integra. Digitos habuit 10, 30'. fere.

Anno vero ccxxxviii. Aprilis 2. contigit ejuſdem ſideris defectio. Vera ſynodus hora 8, 4'. poſt mediam noctem: Sole in Arietis † gradu 9, 58'. conſiſtente. Apparens ſynodus hora 7, 25'. Motus latitudinis verus 0, 11, 35'. Latitudo 39', 52". Parallaxis latitudinis 31'. Ergo apparens latitudo 8', 32". qua deducta de ſumma diametrorum, quæ eſt 29', 35". reſidua ſunt 21', 3". Itaque Digitorum fuit 8. & ſcrup. 15'. Scrupula § incidentiæ 28', 22". Motus horarius apparens 32'. Tota proinde tenuit horam 1, 48'. motu apparente. Cœpit hora 6, 31'. poſt ortum Solis, ſcrupulis 17'. Deſiit hora 8, 19'. Ex iis ſolaribus deliquiis, prius ſine dubio congruit ad hiſtoriam Capitolini. Nam longe majus poſteriore fuit. Itaque Gordianus jam tum Imperator, & Auguſtus fuiſſe videtur ex anno Chriſti ccxxxvii. cyclo Lunæ x. Solis xxii.

CAPUT XXVII.

De Philipporum initio, & ludis ſæcularibus.

GORDIANUS ſexennio regnavit, ait Victor Schotti, poſt Capitolinum; item Euſebius, Epiphanius, Caſſiodorus, &c. Occiſus eſt igitur anno Chriſti ccxliv. Peregrino, & Æmiliano Coſſ. Succeſſit illi ipſe, qui Gordianum interfecit, Philippus Arabs ex Præfecto Prætorio, cujus imperium Sæcularium ludorum commiſſione celebratum eſt, anno Urbis abſoluto milleſimo, & ineunte milleſimo primo; quo ambo Philippi Conſules fuerunt pater iii. filius ii. Id enim nummi veteres quamplurimi demonſtrant. Atque hic annus æræ communis eſt ccxlviii. quo Philipporum deſinente quarto, quintus inchoatus eſt. Quippe annus Chriſti ccxlviii. eſt periodi Julianæ 4961. cum ergo primus annus Urbis Varronianus cœperit a Palilibus anni 3961. anno 4961. Chriſti ccxlviii. iiſdem ex Palilibus iniit annus Urbis milleſimus primus, quo quidem ludi illi Sæculares tempore meſſis, ut refert Zoſimus, inſtaurari ſoliti, a Philippis celebrati ſunt. Hinc errare liquet eos, qui contra nummorum fidem, ludos illos a Philippo, anno imperii ineunte quarto, Conſulatu ſecundo, peractos aſſerunt: qui Chriſti ccxlvii. poni debet. etſi ccxlix. illi numerent. Sed & Caſſiodorus in Chronico perperam ludos Sæculares conjicit in annum ſequentem, quo Coſſ. fuerunt Æmilianus, & Aquilinus, qui eſt Chriſti ccxlix.

Hic eſt autem ille Philippus, quem a S. Pontio martyre ad fidem fuiſſe converſum, acta illius martyris teſtantur, quæ ſunt apud Surium Tomo vii. Maii xiv. Sed quantum illis tribuendum ſit, indicat in Annalibus Baronius ad A. ccxlvi. ubi ridiculam iis intextam eſſe fabulam oſtendit, de templo, ac ſimulacro Jovis a Fabiano, & Pontio ſubverſo. Euſebius lib. vi. Hiſt. cap. λδ' famam refert de ſuſcepta ab Imperatore Philippo Chriſtiana fide memoriæ proditam, deque litteris ab Origene ad ipſum, & ad ejus conjugem datis. de quo merito dubitat idem Annalium Illuſtriſſimus conditor; qui e Zonara complures obſervat nominum ſimilitudine deceptos, quæ Philippo Ægypti Auguſtali convenium, ea ad Philippum Imperatorem accommodaſſe. Philippus an Chriſtianus fuerit.

CAPUT

* Emendabat in ſuo Codice *Petavius*: gradu 1, 55'. † Legi hic volebat *Petavius*: gradu 1, 55'. § Legendum ex Petaviana Codice: 28, 22'.

CAPUT XXVIII.

De initio & obitu Decii, Galli, & Voluſiani; Valeriani, & Gallieni, Claudii, Aureliani, Taciti.

PHILIPPIS annos quinque Victor, Eutropius, & Onuphrius attribuunt; ſeptem Euſebius in Hiſtoria, & in Chronico, Epiphanius, Oroſius, Caſſiodorus, & Baronius. Priores mortuos eſſe Philippos volunt Coſſ. Æmiliano, & Aquilino, qui eſt annus Chriſti ccxlix. poſteriores Deciis duobus Coſſ. qui eſt annus Chriſti ccli. Rurſus Decio biennium Eutropius, & Victor imputant. Hic tamen in Epitome menſes xxx. numerat. Caſſiodorus annos ii. menſes iv. Euſebius & Epiphanius annum i. menſes ii. De Gallo item, & Voluſiano haud paullo impeditior eſt quæſtio. Biennio quippe regnaſſe Victor, Eutropius, aliique cenſent. At Inſcriptiones veteres Tribunit. poteſt. iv. illis admetiuntur. Sane tam horum, quam inſequentium Imperatorum tempora partim ſcriptorum inopia, vel ἀνιστορησίᾳ: partim Conſulatuum perturbatione obſcuriſſima remanſerunt; at ad hiſtoricos illos nodos, & controverſias dirimendas probabili conjecturæ præcipuus eſſe locus debeat.
Philippi quot annis imperaverint. Nos ambobus Philippis non plures annos quinque ſolidis cum menſibus aliquot aſſignandos credimus. Nam Tribunitiam poteſtatem vi. cum Conſulatu iii. Philippo Patri nummi veteres addicunt; ut appareat cœpto jam anno Imperii ſexto, Coſſ. Æmiliano, & Aquilino, periiſſe Philippos, anno Chriſti ccxlix.

Falſa inſcriptio refellitur. At Veronenſis Inſcriptio, quam in Annalibus laudat Baronius, & Adolphus Occo, teſtatur anno Chriſti cclii. cæſos eſſe Philippos. Sed adulterina & nugatoria eſt epigraphe, quam merito neglexit Onuphrius. Neque enim annorum Chriſti putatio ita vetus eſt; quam demum poſt Dionyſium paſſim uſurpatam eſſe conſtat. Itaque nihil erat, quod ad rationes ſuas cum ψευδεπιγράφῳ illo monumento conciliandas, Annalium, Chronicorumque Scriptores biennium Philippis arrogarent. Atque ut Deciis ambobus Coſſ. necatos eſſe Philippos arbitremur, nequaquam is annus erit æræ Chriſtianæ cclii. ut Annalibus videtur; ſed ccli. Verum ante Decios ambos Conſules, Philippos exſtinctos eſſe probabilius eſt. Videtur enim Decius pater in illo Conſulatu, qui ſecundus in Faſtis illi tribuitur, jam Imperator, & Auguſtus; Etruſcus vero filius, Cæſar appellatus. Nam ſi alii Coſſ. annum aperuiſſent, eorum titulo Inſignitus eſſet annus, uti paſſim in Faſtis cernimus. Quocirca Decius pater anno ſequenti, quam imperium adeptus eſt, Conſulatum cœpit, & collegam habuit Gratum, ſive Gratianum; in altero vero Conſulatu Etruſcum filium; quod mirum non eſt. Siquidem & Philippus Imperator primum Conſulatum cum Titiano, ſecundum cum filio ſuſcepit. Maximinus item Conſul primo cum Africano fuit; cum filio nuſquam comparatur. Sed Coſſ. ſeries alia in Faſtis Siculis, alia in Caſſiodori Chronico reperitur. Quippe Siculi poſt Philippum Auguſtum iii. & Philippum Filium ii. ſubjiciunt Æmilianum ii. & Aquilinum; Decium & Gratianum; Gallum & Voluſianum; Voluſianum ii. & Maximum; Decium Cæſarem, & Decium Filium mendoſe. Melius apud Caſſiodorum, Æmiliano, & Aquilino Decius & Gratus Coſſ. ſubjuncti ſunt: tum Decius ii. & Etruſcus; inde Gallus & Voluſianus; Voluſianus ii. & Maximus. Cuſpinianus in quibuſdam Faſtis Decium ii. cum Grato componi; cum Decio vero Filio Cæſare, Decium iii.
Decii imperium. aſſerit; quod & Onuphrio placuit. Itaque ſuffectum aliquo anno Decium fuiſſe non improbabile eſt. Cui quidem annos duos cum menſibus aliquot imputamus, nempe ut auctor eſt Aurelius Victor. Etenim anno Chriſti ccxlix. Æmiliano, & Aquilino Coſſ. imperare cœpit; pervenitque ſaltem ad extremum annum Chriſti ccli. quem ipſe Conſulatu iii. cum Etruſco filio notavit. Nam Trebellius Pollio in Valerianis Senatum Decii Imperatoris auctoritate coactum refert duobus Deciis Coſſ. vi. Kalend. Novembris in quo Valerianus abſens Cenſor factus eſt; idque ordinis ampliſſimi decretum ratum juſſit eſſe Decius. Quare ſub illius anni finem Decii ambo perierunt.

Gallus & Voluſianus. Anno igitur exeunte Chriſti ccli. exſtinctis ambobus Deciis, Gallus Hoſtilianus cum Voluſiano filio ſucceſ-

ſit; quibus biennium Victor, & Eutropius tribuunt; hic quidem non integrum; at Euſebius Chronico & Caſſiodorus annos duos, menſes iv. In veteribus nummis Occonis unus eſt cum hac epigraphe, IMP. CAE. C. VIB. VOLUSIANO AUG. P. M. TR. P. IIII. COS. II. ex quo Baronius Gallo & Voluſiano quatuor adſcribit annos. Ita mortui fuerint anno Chriſti ccliv. quod ipſum Chronologiæ noſtræ conſentaneum eſt: at cum novo anno Juliano, nova Tribunitia poteſtas inchoata ſit, adeoque quater inſtaurari potuerit. Quamobrem ineunte anno Chriſti ccliv. Gallus & Voluſianus interfecti ſunt, cum imperaſſent annos ſolidos duos, nempe cclii. & ccliii. ac menſes iv. qui poſtremam anni ccli. partem, & tres circiter primos anni ccliv. menſes occupant. Vides quam belle cum Inſcriptione veteri Chronologia noſtra conſentiat: neque neceſſe ſit poſteriores duos annos communes illis facere cum Valeriano, & Gallieno; qua in ſalebra Calviſius hæret. Vide quæ ſubinde de Tribunitia poteſtate notavimus.

Gallo & Voluſiano Imperatoribus exſtinctis, Licinius Valerianus, & Gallienus inbrogantur. His annos xv. Euſebius & Caſſiodorus aſſignant; e quibus Valerianus ſex, Gallienus novem obtinuit, auctoribus Eutropio, & Aurelio Victore. Imperarunt ab anno Chriſti ccliv. ad cclxviii. quo, circa ix. Kalend. Apr. Claudius imperator acclamatur; ut ex Trebellio colligitur. Valerianus & Gallienus Claudius. Is intra biennium morbo periit, Eutropio & Oroſio teſtibus. Euſebius, & Caſſiodorus annum i, menſes ix. Victor biennium tribuit. Videtur anno Chriſti cclxviii. cœpiſſe, & anno cclxix. deceſſiſſe, & hoc modo biennium haud integrum exegiſſe.

Claudium Quintillus excepit. Sed eodem tempore Aurelianus eligitur. Quintillus itaque vix viceſimum imperii diem attigit. At Aureliano ſex annos, minus paucis diebus Vopiſcus imputat. Eutropius annos v. menſes vi. totidem Victor, Euſebius, Oroſius, Caſſiodorus. Initium ejus anno Chriſti cclxix. obitus anno ineunte cclxxv. Aureliano ipſo iii. & Marcellino Coſſ. (ut inter ceteros teſtatur Idatius in Chronico.) Januario menſe; quod ex Vopiſco docetur. Scribit enim, Aureliano cæſo milites Imperatoris eligendi poteſtatem Senatui feciſſe: ob idque tertio nonas Februar. Senatum in curiam Pompilianam conveniſſe. Aurelianus. Occiſus eſt Aurelianus apud Cænophrurium inter Heracleam, & Byzantium. Proinde temporis aliquid ab ejus nece ad eum diem interceſſit, quo Romam nuncius ille pervenit. Ita Januario menſe Aurelianus interemptus eſt. Sextum ergo Julianum annum inchoavit. At ex antiquis nummorum Inſcriptionibus concludit Baronius ſeptimum annum ab eodem eſſe libatum. quod in iis Tribunitia poteſtas vii. notatur. Nihilominus tot Hiſtoricorum concordia pluris eſt apud me, quam Inſcriptionis illius fides, quæ ſive cuſoris hallucinatione; ſive exceptoris ipſius mendoſa videri poteſt. Sed hæc quæſtio capite ſequenti plenius explicabitur.

Poſt Aureliani mortem ſex menſium interregnum fuiſſe Vopiſcus refert. Sed octo fere menſes interceſſiſſe ex illius hiſtoria convincitur. Etenim poſtquam ultro citroque ab exercitu ad Senatum nuncii commearunt; mutuo ſibi Imperatoris legendi jus utrinſque deferentibus; tandem vii. Kalend. Octobris Tacitus ad imperium evectus eſt, ut in Tacito Scriptor ille narrat. Imperavit Tacitus menſibus ſex: hoc eſt intra ſextum menſem interemptus eſt, Vopiſcus, Eutropius: Euſebius, &c. Victor ducenteſimo imperii die morſuum affirmat. Huic Florianus frater ſubſtitutus eſt, qui vix duobus menſibus imperavit, teſte Vopiſco. Itaque Tacitus anno Chriſti cclxxvii. exceſſit e vita; eodemque Probus Imperator eſt factus, cujus initium, & imperii tempus exquiſitiore diligentia perveſtigandum eſt.

CAPUT XXIX.

De Probi Imperatoris initio, & Faſtorum vulgarium perturbatione.

PROBI Imperatoris tempus Chronologiæ Chriſtianæ cardinem, ac velut umbilicum continet, in

 quem

quem diſcrepantes invicem annales & Faſti coeunt, & in gratiam, concordiamque revocantur; annis & Conſulatibus aliquot vel additis, vel detractis. Id quemadmodum fiat intelligere, non injucunda Chronologiæ ſtudioſo res erit: nobis, qui temporum harmoniam, & concordiam in hoc opere profitamur, explicare neceſſarium eſt.

Ex iis quæ in ſuperioribus libris de variis poſt Chriſti Natalem epochis, deque ipſo natali poſtea commentati ſumus, evidens eſt, magnam partem eorum, qui annales & Chronologias conſcripſerunt, in annis Chriſti vulgaribus cum Romana Græcave hiſtoria comparandis uno anno, vel duobus aberraſſe. Quod inde illis accidit, quod annum primum æræ Dionyſianæ totidem, quot ipſus erraſſe convincimus, annis antevertunt. Cum enim primus annus Chriſti, qui octavo poſt vulgarem Natalem die ſumit exordium, anno quarto CXCIV. Olympiadis conveniat; Juliano XLVI. idque & ex Hiſtoricorum veterum teſtimoniis, & ex innumeris cœleſtium obſervationum argumentis certiſſime conſtet; nonnulli ad annum Olympiadis illius ſecundum: alii ad tertium: ad Julianum itidem alii XLIV. alii XLV. Chriſtianam epocham imprudentes retrexerunt. Sic unius, aut alterius anni labes in inſequentia tempora redundavit. Et quoniam in illa Conſulatuum fæce, quæ poſtremorum Imperatorum annos occupavit, mira quædam, & inextricabilis eſt annalium veterum perturbatio, quam ſuffectorum Coſſ. & ordinariorum confuſio magna ex parte propagavit: hinc opportuniſſima vel errori, vel inſcitiæ latebra in illorum temporum obſcuritate fuit. Neque prius deprehenſum eſt vitium, quam ad inſignem aliquam, & illuſtrem epocham, atque clauſulam perveniretur, quæ certum ac definitum intervallum terminaret. Tale Diocletiani primordium eſt, quod anno communis æræ CCLXXXIV. congruit. Item Valentiniani, qui anno biſſextili CCCLXIV. Imperator eſt factus. Etenim ab initio illo, quod iſti ſibi præfixerunt, nimirum ab anno ſecundo Olympiadis CCXCIV. cyclo Lunæ XVIII. Solis VII. ad initium Diocletiani, cui cyclus XIX. Lunæ, Solis XIII. convenit, interjecti eſſe debent anni CCLXXXVI. vel uno pauciores ab anno III. Olympiadis ejuſdem, cyclo Lunæ XIX. Solis VIII. at ex Aſtronomicis obſervationibus, & vulgari cyclorum methodo liquet. Nam anno Chriſti XIV. cyclo Lunæ XV. Luna defecit die Septembris XXVII. hora circiter V. matutina; quo anno mortuus eſt Auguſtus, & Tiberius imperare cœpit. Item anno Chriſti XLV. Kalend. Auguſti Solis defectio contigit Claudii anno quinto. Conſulatus duorum Sextorum, qui anno XIV. tribuitur, competit anno Juliano LIX. Urbis ex Varroniana putatione DCCLXVII. Annus vero primus Diocletiani, qui eſt omnium conſenſu æræ Chriſtianæ CCLXXXIV. cadit in annum Julianum CCCXXIX. Urbis MXXXVII. ſi quidem annus primus Julianus cum anno ab Urbe condita Varroniano DCCIX. comparatur. Proinde Conſulatus Carini II. & Numeriani, qui confertur in annum Chriſti CCLXXXIV. debet eſſe ducenteſimus ſeptuageſimus poſt Sextorum duorum Conſulatum. Ad hæc annus Chriſti CCCLXIV. biſſextilis eſt Julianus quadringenteſimus nonus: deductis annis LIX. ſuperſunt CCCL. Totidem ergo Conſulatus poſt annum Julianum LIX. Chriſti XIV. quo Auguſtus obiit, numerantur ad Jovianum Auguſtum, & Varronianum Coſſ. ſive annum Chriſti CCCLXIV. Quod & ex cyclorum methodo perſpicuum eſſe poteſt. Nam primus annus æræ Chriſtianæ cyclo Lunæ II. præditus eſt. Si igitur ad annum primum Diocletiani, qui eſt Chriſti CCLXXXIV. calculus procedat, incidet in eum cyclus Lunæ XIX. Quare cycli ſunt abſoluti XIV. cum annis reſiduis XVIII. quibus unitas accedit; propterea quod ante primum annum æræ Dionyſianæ unus jam cycli annus præteriit. Jam vero ſi annus Chriſti cyclum habet Lunæ II. conſequens eſt annum ſeptingenteſimum ſeptuageſimum ſextum retro numeretur, quo prima Olympies iniit, cyclo affici V. qui eſt periodi Julianæ 3938. & ſeptingenteſimum quinquageſimum tertium ante primum annum Chriſti, cyclum ſibi vendicare VIII. qui eſt in periodo Juliana 3961. in quem Varroniana Palilia prima conveniunt. Ex quo, velut Chryſippea quadam fati catena, inſequentiam annorum cycli deducti ſunt: ut annus ſecundus Olympiadis CXCIV. ſive Iphiti DCCLXXV. cyclo præditus ſit Lunæ XIX. eumdemque Urbis annus DCCLII. obtineat, quo Auguſtus XIII. & Silvanus Coſſ. fuerunt. Quocirca cum annus primus Diocletiani fixus ſit in æra Chriſtiana, & CCLXXXIV. putetur, ac cyclum XIX. conſenſu omnium habeat; ab anno illo Iphiti DCCLXXV. Urbis DCCLII. a quo Chriſtianam æram Eccleſiaſtici Annales incipiunt, cycloque, ut oſtenſum eſt, Lunæ XIX. ad eumdem cyclum anno Chriſti CCLXXXIV. tributum, cycli ſunt abſoluti XV. cum uno anno, hoc eſt anni CCLXXXVI. ab anno vero Iphiti DCCLXXVI. Urbis DCCLIII. quo Lentulus & Piſo Conſules adſcribuntur, cyclo Lunæ I. in quem primum Chriſti Onuphrius, ac Perrerius conferunt, ad eumdem annum primum Diocletiani, cyclumque XIX. enneadecaeterides præciſe ſunt XV. anni CCLXXXV. Biennio itaque prior opinio; uno anno poſterior excedit. Sunt enim haud plures anni quam CCLXXXIV. Eadem ratione, ſi ad annum Chriſti CCCLXIV. quo Valentinianus Imperator acclamatus eſt, calculus dirigetur, in priori CCCLXVI. in poſteriori CCCLXV. ab anno primo poſt Natalem Chriſti numerandi ſunt. Atqui communis æra nonniſi CCCLXIV. colligit. Ut igitur Chronologiam ſuam per annos Chriſti propagarent, ſed uno, vel altero anno communem epocham antecedentem, cum æra vulgari in concordiam adducerent, alii duos annos, alii unicum de Faſtis expunxerunt; quod in ille temporum & Conſulum colluvione tam factu facile fuit, quam animadverti difficile; propterea quod perpauci ſunt, qui in illas ſe tricas annorum, & ἀκαταλογίας excutiendas audeant committere; plerique vero trita pedibus aliorum veſtigia perſequi malunt, quam inquirendi veri moleſtia cruciari. Sed hæc quæ dixi, ut veriſſima ſunt, ſic ab hiſtoriæ, Chronologiæque ſtudioſo minime negligenda: ejuſmodi certe ſunt, ut, quemadmodum ea hactenus explicavimus, a mediocribus etiam ingeniis percipi, comprehendique poſſint.

Ad ſummam ab anno Chriſti XIV. quo Tiberius iniit, ad annum Chriſti CCLXXXIV. Carino II. & Numeriano II. Coſſ. paria Coſſ. CCLXX. intercedere debent. In Annalibus Baronianis nonniſi CCLXVIII. in Onuphrianis CCLXIX. cenſentur. Item poſt annum Chriſti CCXXII. quo Alexander Mammææ F. cœpit imperium, ut ex Hippolyti Canonio planum fecimus, ſexageſimum ſecundum par Conſulum eſt Carinus II. & Numerianus II. annuſque Chriſti CCLXXXIV. itidem ſexageſimus ſecundus. At in Baronianis Annalibus Conſulatus tantummodo ſexaginta; in Onuphrianis uno amplius decurrunt. Quoniam ergo eumdem omnes annum Chriſti ducenteſimum octuageſimum quartum, & trecenteſimum ſexageſimum quartum putant, uti in Baronianis, quod eſt dictum, Annalibus Conſulatus duos exemptos; unum in Onuphrianis diſſimulatum eſſe conſtat, ita quinam maxime præteriti ſint, in tanta Faſtorum diſcordia definiri vix poteſt. Sed ut noſtram de re tota conjecturam ac ſententiam aperiemus, laterculum hic deſcribetur Conſulum aliquot, variis ex Faſtis excerptum; ut eorum inter ſe conflictus: &, quos mancos ac defectos eſſe diximus, vitii in illis locus ipſa comparatione deſignetur. Quadruplicem igitur Conſulum ſeriem ſubjecimus. Prima ex Idatii Faſtis, quæ eadem eſt cum Onuphrianis, niſi quod Probum, & Paulinum Coſſ. ordinarios Idatius agnoſcit, quos prætermittit Onuphrius. Secunda eſt e Faſtis Siculis, ſive Alexandrino Chronico. Tertia ex Caſſiodoro. Quarta ex Baronii Annalibus.

LATER-

LATERCULUM CONSULATUUM ALIQUOT VARIIS
e Faſtis decerptum.

		Ex Idatio, & Onuphrio.	Ex Faſtis Siculis.	Ex Caſſiodoro.		Ex Baronio.
1023	271	Antiochianus, Orfitus.	Antiochianus, Orfitus.	Antiochianus, Orfitus.	271	Antiochian. Orfitus.
1024	272	Aurelianus, & Baſſus.	Aurelianus, Baſſus.	Valerianus, Baſſus.	272	Aurelianus, Baſſus.
1025	273	Quietus, Voldumianus.	Quietus, Bradumianus.	Quietus, Valdumianus.	273	Quietus, Valdumian.
1026	274	Tacitus, Placidianus.	Tacitus, Placidianus.	Tacitus, Placidianus.	274	Tacitus, Placidianus.
1027	275	Aurelian. II. Capitolinus.	Quietus II. Bradumianus.	Aurelianus, Capitolinus.	275	Aurel. II. Capitolinus.
1028	276	Aurelian. III. Marcellus.	Aurelianus II. Capitolio.	Aurelian. II. Marcellus.	276	Aurel. III. Marcellin.
1029	277	Tacitus II. Æmilianus.	Aurelian. III. Marcellus.	Probus, Paullinus.	277	Probus, Paullinus.
		* Probus & Paullinus.	Tacitus II. Æmilianus.	Probus II. Paternus II.	278	Paternus, Probus II.
1030	278	Probus II. Lupus.	Probus, Paullinus.	Probus III. Paternus III.	279	Tacitus, Æmilianus.
1031	279	Probus III. Paternus.	Probus II. Lupus.	Meſſala, Gratus.	280	Meſſala, Gratus.
1032	280	Meſſala, Gratus.	Probus III. Paternus.	Probus IV. Tiberianus.	281	Probus IV. Tiberianus.
1033	281	Probus IV. Tiberianus.	Meſſala, Gratus.	Probus V. Victorinus.	282	Probus IV. Victorian.
1034	282	Probus V. Victorinus.	Probus IV. Tiberianus.	Carus, Carinus.	283	Carus, Carinus.
1035	283	Carus II. Carinus.	Probus V. Victorinus.	Carinus II. Numerianus.	284	Carus II. Numerian.
1036	284	Carinus II. Numerianus.	Carus, Carinus.	Diocletianus, Ariſtobul.	285	Dioclet. II. Ariſtob.
1037	285	Dioclet. II. Ariſtobulus.	Diocletianus, Baſſus.	Maximus, Aquilinus.	286	Maximus, Aquilinus.
1038	286	Maximus II. Aquilinus.	Carinus II. Numerianus.			
			Diocletianus II. Ariſtob.			
			Maximus, Aquilinus.			

Cum Idatianis conveniunt & Victocil Aquitani Faſti, qui in vetuſtiſſimis P. Sirmondi membranis leguntur; niſi quod & Coſſ. nomioa depravata ſunt, & pro Lupo collega Probi in II. Conſulatu, Paternus ponitur. Onuphrius Probum & Paullinum ſuffectos eſſe, non ordinarios credidit, ob idque prætermiſit; quos reliqui omnes in ſerie collocarunt. Porro nos Onuphrium ab æra vulgari uno anno diſſidere κατ' ἀρχιεπισκ. ſuo loco diximus; Baronium autem, biennio; unde ambos inter illos unius anni diſcrimen eſſe debet. Verum Onuphrius anno Chriſti CCLIV. Coſſ. Decium III. & Gratum II. præteriit, quos Baronius poſuit; ex quo factum, ut biennio deinceps a Baronianis illius Faſti diſſideant. Poſt Conſulatus duos inculcavit; nempe anno CCLX. Æmilianum, & Baſſum: anno CCLXI. Sæcularem, & Donatum; qui in Baronianis prætermiſſi ſunt. Ita ambo quidem inter ſe concordes, Dionyſianam, & vulgarem æram biennio morantur; donec ad Probum Imperatorem perventum eſt, ubi biennium uterque tacite diſſimulavit. De altero anno, qui omiſſus eſt, ſatis conſtat. Nam Paullum, & Paullinum Onuphrius; Baronius Probum & Lupum prætereunt. At quodnam par alterum Coſſ. in illorum Faſtis deſideretur, id vero difficile eſt conjicere. Nec in horum tantum duorum tabulis, ſed in ceteris unum aliquod par Conſulum deeſſe videtur. Sunt qui Probum, & Ælium Scorpianum inculcandum putant poſt Tacitum, & Æmilianum. Ita Temporarius, & Calviſius. Sed ei ſententiæ Vopiſci refragatur hiſtoria. Hic enim eodem anno quo Tacitus obiit, ac Florianus ejus loco provectus eſt, Ælium Scorpianum Conſulem fuiſſe ſcribit, & litteris a Probo, poſtquam renunciatus eſt Imperator, acceptis, de iis ad Senatum retuliſſe. Tacitus imperare cœpit Septembri menſe: ſex porro menſibus imperium tenuit, Florianus menſibus duobus. Igitur Junio circiter Probus Imperator acclamatur, eodem anno, quem Conſules Tacitus & Æmilianus aperuerunt. Teſtatur hoc Probus ipſe ſcribens ad Senatum his verbis. *Recte, atque ordine P. C. proximo ſuperiore anno factum eſt, ut veſtra clementia orbi terrarum principem daret, & quidem de vobis, qui & eſtis mundi principes*, &c. Tacitum intelligit, qui imperium a Senatu meruit. Quocirca proximo anno, quam Tacitus electus eſt, id eſt eo ipſo, quo mortuus eſt, Probus a militibus renunciatus eſt Imperator. Atqui eodem anno Tacitus, & Æmilianus Coſſ. notantur in Faſtis. Cum igitur Ælius Scorpianus eo tempore Conſul fuerit, quo Probus imperium obtinuit, neceſſe eſt ſuffectum illum fuiſſe, non ordinarium. Sane Probum & Scorpianum, neque Idatius, neque Victorius, neque Faſti Siculi, neque Caſſiodorus agnoſcunt. Sed nihilominus par unum Coſſ. in Faſtis vulgaribus inſerendam arbitror, ſive Imperatore Probo, ſive alio quopiam; quod nominatim concipere, propter Conſulum in illis depravata vocabula minime poſſumus. Atque hoc ex annis ipſis conditæ Urbis, qui apud Onuphrium adnotati ſunt, cernere licet. quorum ſumma uno anno deficit. Etenim Varroniana Palilia in Faſtis ſuis adhibuit; quæ anno tertio Olympiadis ſextæ congruunt, qui eſt a vulgari Chriſti natali ſeptingenteſimus quinquageſimus tertius, periodi Julianæ 3961. Igitur annus Chriſti XIV. quo Coſſ. fuere duo Sexti, Urbis eſt DCCLXVII. & annus Chriſti XLV. Coſſ. Vinicio, & Statilio, eſt ab Urbe condita annus DCCXCVIII. quemadmodum in Onuphrianis Faſtis recte comparantur. Proinde Chriſti annus CCLXXXIV. debet Urbis eſſe MXXXVII. Eſt autem apud Onuphrium Urbis MXXXVI. Sic annus Chriſti CCCLXIV. qui ex Varroniana putatione eſt ab Urbe condita MCXVII. ab Onuphrio numeratur MCXVI. Quare unum par Coſſ. in Faſtis Onuphrii deſideratur. Et quamvis circa Probi tempus, & initium Diocletiani annos Chriſti, quos ante Dionyſianam æram inchoaverat, cum hac ipſa conciliaverit: in annis tamen Urbis per imprudentiam peccavit, & a Varronianis calculis ad Capitolinos deſcivit.

De Conſulatibus Probi tempore difficilis quæſtio.

Par unum Conſulum deſideratur.

Scaliger ad annum Euſebianum MMCCLXI. putat Onuphrium ad annum illum, quo ludi ſæculares Philippis duobus Coſſ. inſtaurati ſunt, qui eſt ab Urbe condita MI. Chriſti CCXLVIII. unum par Coſſ. ſuffectorum ab Onuphrio pro ordinario poſitum, eo quod unius anni metachroniſmo peccat; deinceps autem ad Philippum, & Saliam Coſſ. qui eſt annus Chriſti CCCXLVIII. unum par ordinariorum expunctum eſſe. Horum prius eſt falſum. Neque enim in Conſulatuum numero præcipue ibi peccat Onuphrius; ſed in iiſdem cum æra Chriſtiana comparandis; quam uno anno prævertit. Poſterius autem verum eſſe, ex annis Urbis colligitur. Nam Victoris locus ille, quem producit Scaliger, non valde rem conficit.

Redeo jam ad Probum Imperatorem; quem quidem militaribus ſuffragiis electum eſſe convenit anno illo, quo Coſſ. adſcribuntur Tacitus & Æmilianus; qui eſt annus Chriſti CCLXXVI. Imperavit annis, ut Vopiſco placet, V. Eutropius vero annos VI. menſes IV. tribuit. Aurelius Victor a P. Schotto editus, ejus ſextum annum interfectum aſſerit. Eutropio aſſentitur Euſebius, & Caſſiodorus. Sed & Julianus in Cæſaribus ſeptimum annum inchoaſſe confirmat, quod & probabilius eſt. Obiit enim Probo V. & Victorino Coſſ. Octobri circiter menſe.

Quare

Quare caſtigandus eſt Idatius, dum Probo, & Paullino Coſſ. occiſum eſſe Tacitum refert. Hac ratione biennium fere Tacito tribuendum eſſet, quem ſex menſibus tantum imperaſſe conſtat. Sed neque Conſulem fuiſſe Probum, antequam Imperator fieret, exiſtimamus. Siquidem Tacitus apud Vopiſcum ad Probum ſcribens, epiſtolam ita concludit. *Te enim manet pro virtutibus tuis Capitolina palmata.* quibus verbis ſignificat, ante hoc tempus Conſulem non fuiſſe Probum; atque id demum egregiis illius meritis eſſe conceſſum. Quocirca Faſti illi, quos in Annalibus Baronius ſecutus eſt, mendoſi ſunt, in quibus bis Conſul Probus eſt, antequam Tacitus imperaret. Melius apud Idatium, & in Faſtis Siculis, atque Caſſiodori inter Probi Conſulatus Tacitus non interponitur, qui tamen perperam a Caſſiodoro prætermittitur.

Poſtremo de errore vulgari, qui Vopiſci codices omnes occupavit, in Animadverſionibus Epiphanii admonuimus. Ibi enim ſcriptum eſt Ælium Scorpianum Coſ. eo anno, quo Probus imperium cepit, tertio Nonas Februarias ad Senatum de eodem Imperatore retuliſſe; quod eo tempore fieri nullo modo potuit; ſed Julio vel Auguſto menſe. Itaque tertio Nonas Auguſtas reſcribendum videtur.

CAPUT XXX.

De Cari, Carini, ac Numeriani primordiis.

PROBO Imperatore a militibus exſtincto, M. Aurelius Carus imperium adeptus eſt, anno ab Urbe condita MXXXV. Chriſti CCLXXXII. qui ſtatim duos liberos, Carinum, & Numerianum Cæſares nuncupavit. Perperam vero nonnulli Cari primordium in annum Chriſti CCLXXXIII. conferunt: notum autem in annum CCLXXXIV. quo Carinus II. & Numerianus Coſſ. notantur. Sed cum iidem Diocletianum Palilibus ipſis, id eſt XI. Kal. Maii, poſt Numeriani necem iniiſſe cenſeant, ex eo ſequeretur, Carum vix quinque menſibus imperaſſe. Etenim Probus, qui IV. menſes ſupra VI. annos imperium tenuit, occiſus eſt menſe circiter Novembri. a quo ad Palilia ſequentis anni menſes ſunt V. cum diebus aliquot, quo intervallo Carus & Numerianus imperarunt; quod ſane nimium eſt anguſtum. Quocirca neceſſe eſt initium Cari ad annum referre Chriſti CCLXXXII. Eutropius tribus illis biennium attribuit. Ita & Euſebius, Epiphanius, Oroſius, Caſſiodorus. Quo menſe Carus occiderit, incertum eſt. In veteribus Inſcriptionibus Tribunitia poteſtas bis Caro tribuitur, apud Gruterum, pag. 277. & 278. Nam tres priorem tribunitiam poteſtatem indicant: IMP. CÆS. AUG. CARO. PIO. FEL. INVICTO. PONT. MAX. TRIB. POT. P. P. PROCOS. altera eidem dat TRIB. POT. II. Proinde ſecundum annum inchoaſſe videtur; etſi id ex eo neceſſario non ſequitur. ac, ſi qua fides eſt Eccleſiaſticis Annalibus, paucis menſibus imperavit. Rurſus in Euſebianis Animadverſionibus Scaliger quærit, qui verum ſit, quod in Carino Vopiſcus refert, Carini, & Numeriani imperium memorabile maxime iſtud habuiſſe, *quod ludos Romanos novis ornatos ſpectaculis dederint.* Atqui Numerianus Euphratenſi provincia pedem poſt obitum patris non extulit. Igitur ab uno tantum Carino ludi illi dati ſunt. Item, Olympius Nemeſianus Cynegetica ſua Carino dicat, Caro jam mortuo, ut ipſemet verſibus ſuis indicat. Vivente autem Numeriano hæc eadem a ſe ſcripta eſſe ſignificat. Hæc Scaligeriana dubitatio minimo negotio diſcuti poteſt. Sive enim Carus ſecundum annum inchoaverit, & ad Januarium, Februariumve anni CCLXXXIV. pervenerit; ſive anno ipſo CCLXXXIII. nondum ineunte anno imperii ſecundo, deceſſerit; Numerianus menſes aliquot imperavit. quo intervallo ludi Romæ Carini, & Numeriani abſentis nomine edi celebrarique potuerunt: ac Cynegetica ſua interim Carino Nemeſianus inſcripſit. Neque enim Numerianum ipſum Romæ tum fuiſſe, & ludis illis, qui nomine ſuo edebantur, interfuiſſe neceſſe eſt; neque hoc Nemeſianus ſignificat, ut ſuſpicatur Scaliger. Sed præſentem videre Numerianum optat aliquando, cum ita canit,

Ad annum MMCCCIX

Solvitur nodus Scaligero propoſitus.

> ——— ——— ——— *Jam gaudia nota*
> *Temporis impatiens ſenſus, ſpretorque morarum*
> *Præſumit: videorque mihi jam cernere fratrum*
> *Auguſtos habitus, Romam, clarumque Senatum.*

Hæc optantis poetæ, non rem factam deſcribentis verba ſunt. Quæ ſi attentius legiſſet Scaliger, & antecedentia carmina conſideraſſet, numquam ſuſpicatus eſſet Nemeſianum dicere, poſt parentis obitum, Romam advenisse Numerianum, ac ludis illic cum fratre præfuiſſe. Nam contrarium paullo ante demonſtrat, Numeriani videlicet abſentiam; cum amborum fratrum res geſtas propediem celebraturum ſe pollicetur, cum primum Numerianum viderit.

> *Hæc nobis noſtræ libabunt carmina Muſæ,*
> *Cum primum vultus ſacros, bona numina terræ*
> *Contigerit vidiſſe mihi.*

Quod ad Carinum ſpectat, is Diocletiano jam imperium adepto vixit aliquanto tempore, & cum eo diverſis prœliis conflixit; quo vero anno perierit, etſi nemo diſerte conceperit; probabile eſt tamen ipſum anno Chriſti CCLXXXV. e medio eſſe ſublatum; quod ex iis, quæ de Diocletiani epocha ſubinde dicentur, adſtrui poteſt.

DE INITIO DIOCLETIANI.

CAPUT XXXI.

Quæ de hac epocha Scaliger lib. v. de Emendatione & in Animadverſ. Euſebii atque Iſagog. Canon. ſcripſerit, excutiuntur, ac refutantur.

NULLA vetate in Eccleſia illuſtrior æra fuit, quam quæ ab initio Diocletiani petitur; a qua Chriſtiani quondam annos ſuos putare conſueverant. De hac perplexa eſt, & inconſtans doctrina Scaligeri, cujus in libro de Emend. v. hæc fere eſt ſumma. Poſt multas de Paſchatis celebritate velitationes, primos omnium ait Ægyptios enneadecaeteridem Paſchalem reſtituiſſe anno Actiaco CCCXIV. cujus neomenia incidit in annum Chriſti Dionyſianum CCLXXXIV. Probo Auguſt. II. & Furio Lupo Coſſ. triennio ante initium Diocletiani. Pag. 463. Hic enim cœpit anno Chriſti CCLXXXVII. periodi Julianæ 5000. Olympiad. CCLXVI. anno II. cyclo Lunæ III. Pag. 466. Solis XVI. quod quidem & Oroſium teſtari putat, cum anno ab U. C. MXLI. Diocletianum Imperatorem dicit electum; hoc eſt annus Urbis MXLI. incipiebat ab illis Palilibus Varronianis, a quibus ipſe Diocletianus iniit. Sed & Euſebius recte ad annum II. Olymp. CCLXVI. initium Diocletiani poſuit. Errat igitur quiſquis æram Martyrum Diocletianeam eſſe initium imperii Diocletiani exiſtimat. Hæc in lib. v. de Emend. in Animadv. Euſebianis ad annum MMCCCI. peccare dicit Euſebium unius anni metachroniſmo, ſi a Kal. Januariis ex Romano uſu ordiamur, & amplius, ſi æræ Diocletianeæ ratio habeatur ex XXIX. Auguſti, numero MMCCC. *Inde enim eſt exordium anni ἐν Πυχαλίῳ Ægyptiorum Chriſtianorum. Sed Eccleſiæ*, pergit idem, *Græca, & Latina, incipiebant annos Diocletiani in vetuſtiſſimo Paſchali a Martio numeri* MMCCCI. *Maximo II. & Aquilino Coſſ. At Ægyptii, ſive Elkupti, a* XXIX. *Auguſti, numeri, ut diximus,* MMCCC. *Diocletiano II. & Ariſtobulo Coſſ. Hæc enim æra non eſt inſtituta ab initio Diocletiani, ſed ad methodum aurei numeri.* Mox: *Sane ſecundum Dionyſium, & Eccleſiæ Latinæ inſtitutum, ab Incarnatione ad primum annum numeri aurei Diocletianei ſunt anni* CCLXXXIV. *abſoluti; & annus* CCLXXXV. *eſt primus Diocletiani a Martio.* Denique libro III. Iſag. Canon. Diocletianum annos duntaxat XIX. imperaſſe ſcribit, & ultimum eorum convenire in annum Chriſti CCCVII. primum vero iniiſſe ab anno Chriſti CCLXXXVIII. (male a Typographo editum eſt CCCVIII.) quattuor annis ſolidis poſt initium æræ Paſchalis Ægyptiorum. At errare Chronologos, qui quod æræ principium eſt, id imperii conſtituant initium. Pag. 305.

Tribus illis in locis neque vera, neque ſibi conſentanea definit. Prius itaque de pugna, & conflictu; poſtea de

de falſitate dicendum. In lib. v. de Emend. Urbis annum MXLI. a Palilibus incipere docet, quæ cadunt in annum Chriſti CCLXXVII. periodi Julianæ 5000. & ſecundum Olympiad. CCLXVI. Atqui primus annus Urbis conditæ Varronianus cœpit anno periodi Julianæ 3961. cyclo Lunæ IX. annus Chriſti CCLXXVII. eſt periodi Julianæ 5000. cyclo Lunæ III. Ab anno 3961. ad 5000. non plures ſunt, quam anni 1040. Ita ut milleſimus quadrageſimus inierit a Palilibus anni periodi Julianæ 5000. Chriſti 287. Non erat igitur annus iſte milleſimus quadrageſimus primus. Præterea nec illud cohæret, annum Urbis Varronianum MXLI. cum anno ſecundo Olympiadis CCLXVI. concurrere. Eſt enim annus ille Urbis in per. Jul. 5001. anno Chriſti CCLXXVIII. quo deſiit annus tertius Olympiadis CCLXVI. & quartus iniit. Quin & Euſebius cum anno primo non ſecundo, Olympiadis CCLVI. primum annum Diocletiani compoſuit. Illud vero palmare, quod anno Chriſti CCLXXXIV. Coſſ. fuiſſe dicit Probum II. & Lupum, qui CCLXXVIII. anno Chriſti congruunt. Septem itaque annis aberrat.

In Euſeb. Animadv. pereque conturbat. Euſeb. annum primum Diocletiani comparat cum Abraami MMCCCI. Scaliger metachroniſmum eſſe dicit unius anni ſi a Kal. Jan. numeremus; & eo amplius, ſi a XXIX. Aug. Quare ſecundum Romanos, qui a Kal. Jan. ordiuntur; initium Diocletiani congruet Euſeb. numero MMCCC. at ſecundum Ægyptios, qui a Thoth, ſive XXIX. Aug. incipiunt, numero MMCCXCIX. Falſo igitur ſubjecit, Latinam, Græcamque Eccleſiam incipere a Martio numeri MMCCCI. alioqui metachroniſmum Euſebianum ſequerentur, quod non putat Scaliger; qui e contrario hunc ipſum metachroniſmum ex Græcorum, & Latinorum epocha corrigit. Annus Euſebii MMCCCI. additis ex perpetua regula 2696. iniit ab autumno anni periodi Julianæ 4997. qui eſt Chriſti CCLXXXIV. Quare Diocletiani primordium recte ab Euſebio confertur in annum illum Abraami. Sed Conſulum par unum ab anno Natali Chriſti ad Diocletianum prætermiſſum eſt in editione Græca. Etenim Euſebius natum Chriſtum putat anno tertio Olympiad. CXCIV. Coſſ. Auguſto XIII. & Plautio Silvano, qui eſt annus periodi Julianæ 4712. Æram itaque Chriſti uno anticipavit anno: adeoque a primo anno Chriſti Euſebiano ad eum, quo Coſſ. notantur in Græco Chronico Diocletianus & Ariſtobulus, id eſt ab Abraami MMXVI. ad MMCCC. Conſulum paria debent eſſe CCLXXXVI. At non plura ſunt, quam CCLXXXV. Unus ergo Conſulatus expunctus eſt; nempe Probi & Paullini. Ita fit, ut cum æra Dionyſiana deinceps Euſebii Chronicon conſentiat; quod ad Conſulum cum annis Chriſti concordiam ſpectat. At in annis Abraami ſibi non conſtat. Diocletianus enim, & Ariſtobulus ad annum MMCCCI. adjungendi fuerunt; qui quidem annus iniit anno periodi Julianæ 4997. Chriſti CCLXXXIV. ab autumno; ejuſque pars maxima Chriſti anno CCLXXXV. reſpondet; in quem cadit ille Conſulatus. Sed neque Conſules, neque annos Chriſti Euſebius adnotarat; & qui Conſules in Græca farragine adjunxit Scaliger, contra Euſebii mentem illos adſcripſit. Hinc apparet Ægyptios quidem ab anno Abraami MMCCC. exeunte Diocletiani æram incipere. Hic enim annus iniit periodi Julianæ 4996. Chriſti CCLXXXIV. ac Septembri menſe deſiit (ſi quidem Euſebius Syromacedonum popularium ſuorum initio utitur, a Kal. Octobris. Nam ſi Alexandrinos ſequitur, æra Diocletiani cœpit anno Abraami MMCCCI. ineunte) Conſulibus Carino II. & Numeriano; non autem Diocletiano II. & Ariſtobulo, ut ait Scaliger.

Qui & in Indictione peccat, dum anno illo, quo novilunium accidit primo die Thoth, id eſt XXIX. menſis Auguſti, Indictionem IV. iniiſſe dicit menſe Septembri. Hic eſt annus æræ Chriſtianæ CCLXXXIV. qui Coſſ. Carino II. & Numeriano ſignatur in Faſtis, Indict. II. at Septembri cœpit Indictio III. Itaque ἀρχονισμῷ unius anni tam in Conſulibus, quam Indictione lapſus eſt Scaliger. Nec minus Alexandrinum Chronicon errat. Pag. 641. Scribit enim a Coſſ. Diocletiano Auguſt. II. & Ariſtobulo annos Diocletiani in Paſchali digeſtos eſſe. Verum & Ægyptii Diocletiani annos ab Auguſti XXIX. computant anni Chriſti CCLXXXIV. & Indict. exeunte II. ineunte vero III. & Romani a Paſchali menſe anni CCLXXXV. Indict. III. eoſdem annos ordiantur.

Demum in Iſagogicis Canonibus Diocletianum aſſerit imperare cœpiſſe quattuor annis ſolidis poſt initium æræ Paſchalis Ægyptiacæ; quæ eſt nova ſententia, & a priori lib. v. de Emendat. Temp. diverſa. Hac enim ratione primordium illius incurrit in annum Chriſti CCLXXXVIII.

Sed Caſſiodori gravis in primis error caſtigatione dignus eſt, quem imprudenter ſecutus Scaliger in eam opinionem delapſus eſt, ut anno Chriſti CCLXXVII. vel CCLXXVIII. Diocletiani conferret initium. Caſſiodorus ergo Diocletiano, & Ariſtobulo Coſſ. Probum occiſum eſſe ſcribit, & Carum cum filiis ſucceſſorem habuiſſe, annis duobus. Mox Diocletiano II. & Aquilino Coſſ. Carum periiſſe dicit: ac denique Diocletiano II. & Maximiano Coſſ. Numeriano, & Carino ſublatis, imperaſſe Diocletianum; quæ ſunt inquinatiſſima, & ἀνιστόρητα. Neque enim ſuperſtite Probo Diocletianus cum Ariſtobulo Conſul fuit; uti nec Auguſtus. Porro Diocletianus, & Maximianus Coſſ. fuerunt anno Chriſti CCLXXXVII. a quo Diocletiani primordium Scaliger arceſſit. In quo ſumma eſt hominis a ſeipſo diſſenſio. Etenim Ammiani teſtimonio utitur in Euſebianis Animadverſionibus, quo nullum opinioni ſuæ magis adverſatur. Sed Scaligerum ipſum præſtat audire. *Porro a Diocletiano Auguſto II. & Ariſtobulo Coſſ. ad tempora Juliani Apoſtatæ, nullum hominem privatum alii Auguſto collegam fuiſſe ſcribit Ammianus initio lib. XXIII. hoc eſt per annos LXXVIII. ſolum Julianum Auguſtum IV. Coſ. habuiſſe collegam Salluſtium hominem privatum.* Atqui vel hic ipſe locus Ammiani Scaligerianum convincit errorem. Conſulatus enim Juliani quartus cum Salluſtio collega anno Chriſti congruit CCCLXIII de quo deductis annis LXXVIII. reliqui fiunt anni CCLXXXV. Quare non anno CCLXXXVIII. Diocletianus imperare cœpit, quod opinatur Scaliger; qui imprudens Ammiani contra ſe teſtimonium adduxit. Nam & in eo refragatur ipſi; quod Ammianus in illo Conſulatu, quem cum Ariſtobulo geſſit, Auguſtum fuiſſe Diocletianum aſſerit: Scaliger vero Diocletianeam æram, *quæ a Coſſ. Diocletiano II. & Ariſtobulo ſumitur, non inſtitui ab initio Diocletiani, ſed ad methodum numerandi*. Qui quidem in Canonibus Iſagogicis Diocletiani primordium rejecit in annum quartum a Coſſ. Diocletiano II. & Ariſtobulo. Quis tam adverſari alteri poteſt, a quo maxime diſſentiat, quam ſibi eſt Scaliger ipſe contrarius? Nam annos ab eo tempore, quo Auguſtus cœpit eſſe Diocletianus, LXXVIII. putat ad annum Chriſti CCCLXIII. ea quo relinquitur initio Diocletiani annus Chriſti CCLXXXV. & tamen nonniſi poſt annos quattuor ab eodem illo anno imperare cœpiſſe confirmat.

Error Caſſiodori.

Ad ann. MMCCCI

CAPUT XXXII.

Annus ac dies, quo Diocletianus imperare cœpit, probabili ratione conſtituitur adverſus inveteratam Chronologorum ſententiam.

QUI Ammiani locum illum legerit, cujus paullo ſupra meminimus, minime is quidem dubitabit, quin eo ipſo Conſulatu, in quo collegam Ariſtobulum habuit, Auguſtus, & Imperator Diocletianus extiterit. *Julianus vero*, inquit ille, *jam ter Conſule adſcito in collegio trabeæ Salluſtio Præfecto per Gallias, quater ipſe ampliſſimum inierat Magiſtratum; & videbatur novum, adjunctam eſſe Auguſto privatum; quod poſt Diocletianum, & Ariſtobulum nullus meminerat geſtum*. Eſt autem annus iſte procul dubio æræ Chriſtianæ CCLXXXV. Quem proxime Carini, & Numeriani Conſulatus anteceſſit, in quo Faſti omnes conſentiunt, Idatii, Victorii, Caſſiodori, Siculi, Onuphriani, Baroniani. Atqui non anno ipſo, quo Conſul II. fuit cum Ariſtobulo, ſed præcedente videtur imperator eſſe factus. Ut enim Ammianum prætercam, cujus verba ſic interpretari licet; uti nondum quidem Auguſtus fuerit, quando Conſulatum iniit; ſed poſtea ſit factus; ut, inquam, de Ammiano taceam, ex veteri certe Inſcriptione colligas anno ſuperiore, quam cum Ariſtobulo Conſulatum capeſſeret, Auguſtum, & Imperatorem fuiſſe. Exſtat apud Gruterum pag. 284. quæ Diocletianum Coſ. II. & Trib. Pot. II. nominat. Ex quo ſequitur Tribuniciam poteſtatem primo anno ante, quam Conſulatum ſecundum gereret, conſecutum fuiſſe. Conſulatus ſecundus cadit in annum Chriſti CCLXXXV. Ergo Tribuniciam poteſtatem primam eſt

eſt adeptus anno CCLXXXIV. Idatius in Faſtis Diocletiano II. & Ariſtobulo Coſſ. *Occiſus eſt*, inquit, *Carinus Margo: & levatus eſt Diocletianus Imperator; qui ipſo anno cum Ariſtobulo Conſul proceſſerat*. His verbis oſtendit, adhuc privatum fuiſſe Diocletianum, quando Conſul cum Ariſtobulo collega annum aperuit: & eo labente Conſulatu ad imperium eſſe provectum. Sed huic vetus illa refragatur inſcriptio. Quin etiam Alexandrinum Chronicon, antequam ſecundum cum Ariſtobulo Conſulatum caperet, Auguſtum jam fuiſſe Diocletianum indicat. Nam ante Coſſ. iſtos verba illa poſuit. *Διοκλητιανὸς ἀνηγορεύθη πρὸ ιε' Καλανδῶν Ὀκτωβρίων ἐν Χαλκηδόνι, εἰσῆλθεν εἰς Νικομήδειαν πρὸ ε' Καλανδῶν Ὀκτωβρίων, μετὰ τῆς πορφύρας, καὶ Καλάνδαις Ἰανουαρίαις προῆλθεν ὕπατος*. *Diocletianus Imperator XV. Kalend. Octobris Chalcedone renuntiatus, V. Kalend. Octobris Nicomediam purpuratus intravit, & Kalend. Jan. Conſul proceſſit*. Non raro contra canna eſt hic locus, quo veram Diocletiani epocham docemur: quam haud ſcio an alius Scriptor expreſſerit. Nimirum ab a.d. XV. Kalend. Octobres anni Chriſti CCLXXXIV. Diocletianus imperare cœpit; quamvis in Faſtis Paſchalibus ab anno ſequente annos illius ordirentur. Subjungit enim Chronicon idem Coſſ. Diocletianum II. & Ariſtobulum. ad quos iſta notat: *ἀπὸ τούτων τῶν ὑπάτων ἀριθμοῦνται οἱ Διοκλητιανοῦ ἔτη εἰς τὸ Πασχάλιον*. *Ab his Coſſ. Diocletianei anni in Paſchali digeruntur*. Mea hæc ſententia eſt, Diocletianum ſtatim poſt occiſum Numerianum ab Apro ſocero a militibus Imperatorem eſſe factum, anno CCLXXXIV. Sed cum Carinus ſuperſtes adhuc eſſet; nondum pacifice, ac ſine competitore, nec ubique Diocletianus imperabat; donec multis præliis cum Carino geſtis, eo interfecto, ſolus imperium tenuit, anno CCLXXXV. quo novum veluti primordium habuit imperii: quando ſcilicet ab iis etiam provinciis, & exercitibus Imperator ſalutatus eſt, quibus hactenus Carinus præfuerat. Quo mihi reſpexiſſe videtur Idatius, dum Coſſ. Diocletiano II. & Ariſtobulo, levatum dicit eſſe Diocletianum. Hoc enim de Occidentalibus provinciis poſt Carini necem intelligi poteſt. At in Oriente, ubi Carus & Numerianus extincti ſunt, anno ſuperiore jam imperium ceperat: ut antea demonſtravimus.

Quo die imperium auſpicatus ſit Diocletianus.

Nunc quo die primum inierit, attentius exploremus. Fuit hactenus Chronologis plerisque, & Annalium, hiſtoriarumque ſcriptoribus ſine ulla dubitatione perſuaſum; Diocletianum Palilibus ipſis, id eſt XI. Kalend. Majus a militibus Imperatorem eſſe ſalutatum. Id ab Oratore Gallicano veteri, Claudio Mamertino in Panegyrico, quem Maximiano dixit, proditum eſſe, docuit Onuphrius in Faſtis; & in eamdem opinionem Scaligerum, Baronium, & innumerabiles alios, meque adeo ipſum aliquando perduxit. Sed cum & Alexandrini Chronici de Diocletiano; & Idatii, de Maximiano teſtimoniis initio leviter commotus, qui alios, quam qui ab Onuphrio ex Panegyrici iſtius auctoritate tribuuntur, natales imperii dies ambobus Imperatoribus ſtatuunt; illum ipſum Panegyrici locum accuratius obſervaſſem; animadverti nihil ex eo poſſe tale concludi, cujuſmodi auctores illi ſuſpicati ſunt. Hoc autem eſt; eumdem Urbi, qui & illis imperii, fuiſſe natalem. Panegyrici verba ſunt. *Revera enim, ſacratiſſime Imperator, merito quivis te, tuumque fratrem Romani imperii dixerit conditores. Eſtis enim, quod eſt proximum, reſtitutores: & ſit licet hic illi urbi natalis dies, quod pertineat ad originem populi Romani; veſtri imperii primi dies ſunt principes ad ſalutem*. Nego ullam iis in verbis litteram eſſe, qua probari poſſit, Diocletianum, aut Maximianum Palilibus ipſis Imperatores eſſe factos. immo vero diverſos ibidem aio dies illos conſtitui, & κατ' ἀντίθεσιν cum primo die Romæ conditæ, primos Imperatorum illorum comparari dies; qui tam ab Urbis natali, quam a ſe mutuo differre vel in Panegyrico ſignificantur; vel ſi ita quiſpiam ſentiat, ab eo deduci teſtimonii illius auctoritate non poteſt. Reſipiſcant itaque deinceps Chronologi omnes, & hanc de primo Diocletianei imperii die [illegible] tam levi, immo nullo argumento ſubnixam dediſcant, ac meliore commutent. Gratiæ vero Alexandrino illi Chronico debentur: cujus auctor ex Actis publicis diem nobis deſignat, quo primum Chalcedone Diocletianus Imperator eſt appellatus: nimirum XV. Kalend. Octobres, anno Chriſti CCLXXXIV. quod ſtatim a Numeriani cæde contigit; qui poſt Cari parentis obitum, ex Oriente, ac Perſide rediens a ſocero in itinere eſt interfectus; recenti adhuc Cari funere; cui pius juvenis præter modum illacrimans, ocularem in morbum inciderat.

CAPUT XXXIII.

De initio Maximiani Herculii, & Faſtorum varietate.

PRÆCIPUA quædam eſt de hujus primordio, nec ſatis explicata quæſtio. Vulgo quidem Maximo II. & Aquilino Coſſ. in collegium imperii adoptatum a Diocletiano Maximianum exiſtimant. Idatius; *His Coſſ. levatus eſt Maximianus Imperator ſenior die Kal. April.* Hic notanda dies, qua Maximianus ad imperium aſſumptus eſt. Fruſtra enim hactenus crediderunt, Palilibus id accidiſſe. de quo proxime ſuperiori capite diximus. Sed annus ipſe valde eſt incertus. Chronicon Alexandrinum Diocletiano III. & Maximiano Aug. Coſſ. communicatum Maximiano refert imperium a Diocletiano, tertio imperii anno. Hic eſt annus Chriſti CCLXXXVII. at qui ab Idatio præfinitur, eſt CCLXXXVI. Caſſiodorus Baſſo, & Quintiano Coſſ. qui eſt CCLXXXIX. Plerique Maximo II. & Aquilino Coſſ. Maximianum adſcitum volunt anno CCLXXXVI. Ita Onuphrius, & Baronius, qui ex nummis veteribus id affirmat. Ii enim apud Occonem Maximiano Conſuli Tribunitiam poteſtatem II. vendicant IMP. MAXIMIANUS PIUS, AUG. P. M. TR. P. II. COS. P. P. Porro Conſulatus ille Maximiani competit anno Chriſti CCLXXXVII. Verum communi illi ſententiæ refragatur vetus Inſcriptio apud Gruterum pag. 280. quæ Diocletiani in ſecundo Conſulatu collegam tribuit Maximianum Auguſtum. MAXIM. AUG. . . . . M. DIOCLETIANO II. COSS. SUB FELICE PROC. AUG. M. THERM. ANTONIANARUM. Hic in ſecundo Conſulatu collegam Diocletianus habuit Maximianum Auguſtum. at in Faſtis omnibus in eo Conſulatu collega Diocletiani ponitur Ariſtobulus. Caſſiodorus quidem primum Diocletiani Conſulatum cum numerat, quem cum Ariſtobulo geſſit; ſecundum vero cum Maximiano copulat. Sed utrumque privato adhuc Diocletiano contigiſſe falſo putat; reliqui Faſti cum Ariſtobulo ſecundum Conſulem Diocletianum comparant. In primo vero, quem privatus ſcilicet obtinuit, collegam eidem Baſſum Faſti Siculi tribuunt. Quamobrem cum ex antiquis illis Inſcriptionibus Diocletianum appareat in ſecundo Conſulatu Tribunitiam poteſtatem ſecundam habuiſſe, & collegam in eodem Maximianum; conſequens eſt, Diocletiani Conſulatum II. cum Maximiano collega ante Maximum & Aquilinum Coſſ. incidiſſe, adeoque anno Chriſti CCLXXXV. quo Tribunitiæ poteſtatis perinde ac imperii ſecundum annum Diocletianus iniit. At neſcio an Diocletianus Conſulatum ſecundum cum Ariſtobulo initum, cum Maximiano jam in imperium adoptato, ſuffectoque continuaverit.

Quamquam in Faſtis Idatii, Caſſiodori, Victorii primus Maximiani Conſulatus Diocletianum III. collegam habet, anno Chriſti CCLXXXVII. ſecundus anno ſequenti Januarium. At Onuphrius, & Baronius, nec non Temporarius cum Diocletiano III. Maximianum II. Coſ. comparant. Calviſius autem Diocletiani primum Conſulatum cum Ariſtobulo, anno CCLXXXV. ſecundum cum Maximiano I. anno CCLXXXVII. compoſuit. Sed antiqui omnes Faſti Diocletianum II. Coſ. & Ariſtobulum exhibent; itidemque Diocletianum III. & Maximianum. Quod autem Diocletianus III. cum Maximiano II. Conſul fuerit, ex antiquo illo lapide concludi poteſt. Si enim Diocletianus in ſecundo Conſulatu Maximianum collegam habuit, eumdem ſecundum Coſ. in tertio ſortitus eſt. Atenim alia eſt Inſcriptio, quam producit Onuphrius; DIOCLETIANO III. ET MAXIMIANO COS. in qua Conſulatus I. Maximiani ad Diocletiani tertium adjungitur. Hic hæreo, niſi aliunde ſubſidium advocetur. Panegyricus Maximiano & Conſtantino Auguſtis dictus aſſerit Maximianum viceſimo anno Imperatorem, octavo Conſulem imperium abdicaſſe. *Te*, inquit, *rurſus viceſimo anno Imperatorem, octavo Conſulem ita ipſa amplexa quodam ſuo Roma voluit detinere*. Et ſubinde: *Non potuiſti reſiſtere ſanctæ illius parentis imperio, & invitus licet paruiſti; & te illis vigiliis, illiſque curis, quas viginti annis expertus fueras, reddidiſti*.

Pag. 641.

Difficilis nodus.

reddidiſti. Ad hæc Aurelius Victor a Schotto noſtro vulgatus, Diocletianum *celebrato regni viceſimo anno curam*, ait, *abjeciſſe Reipublicæ & in ſententiam Herculium ægre traduxiſſe; cui anno minus potentia fuerat*. Annus, quo uterque ſe imperio abdicavit, eſt cccv. æræ Dionyſianæ, Diocletiano ix. & Maximiano viii. Coſſ. quo annus Diocletiani viceſimus abſolutus eſt xv. Kal. Octobris, cum primus anno cclxxxiv. iniiſſet. Maximianus ergo, qui uno anno minus imperavit, & poſt decimum nonum abſolutum, viceſimum inchoavit xii. d. Kal. April. imperare cœpit anno cclxxxv. Diocletiano ii. & Ariſtobulo Coſſ. Alioqui ſi Maximo & Aquilino Coſſ. anno cclxxxvi. iniit, ut vulgaris fert opinio, nonniſi xviii. imperavit annis, biennio minus quam Diocletianus. Totidem certe in Alexandrino Chronico tribuuntur. Sed Panegyrici veteris, & Aurelii Victoris gravior eſt auctoritas. Panegyricus porro viceſimum annum Maximiani putat a Kalendis Januariis anni cccıv. cum nonniſi xix. ab imperii epocha confectus eſſet.

Ex iis omnibus efficitur; Maximianum Auguſtum & Imperatorem eſſe factum anno Chriſti cclxxxv. Diocletiano ii. & Ariſtobulo Coſſ. & huic, quod quidem apparet, Conſulem eſſe ſuffectum. Hoc ut a communi opinione remotum eſt, ita veterum marmorum, & primariorum Scriptorum teſtimonio ſuadetur.

CAPUT XXXIV.

De perſecutione Diocletiani.

DIOCLETIANUS, & Maximianus poſtremis annis imperii ſui diram in Chriſtianos perſecutionem exercuerunt. Hanc cum Euſebius in Chronico, & in Hiſtoria Eccleſiaſtica teſtetur menſe Martio, decimo nono anno Diocletiani, ac diebus Paſchæ contigiſſe, anno primo
Pag. 487. Olympiadis cclxxi. Scaliger in lib. v. de Emendat. anno Chriſti cccv. eam aſſignat cyclo Lunæ x. Ut enim Paſcha incideret in Martium, hoc non potuit accidere, niſi terminus Paſchalis fuiſſet in Martio. Anno igitur cccv. Paſcha in xiv. incidit, cyclo Solis vi. litt. G Martii xxv. *Eſt ergo locus illuſtris*, inquit, *quo probamus ante Canonem Nicænum πάσχα ἰσημερινὸν concurriſſe cum Termino. Error igitur in Chronico Euſebii. Non enim anno primo Olympiadis* cclxxi. *qui quidem annus cœpit a cyclo* ix. *ſed eodem anno Juliano hoc contigit: a cujus diebus æſtivis cœpit annus primus Olympiadis* cclxxi. *Itaque nondum inceperat annus* xix. *Diocletiani. Deerat enim menſis ad Palilia, unde initium Diocletiani. Eccleſiæ igitur ſubverſæ ſunt in Paſcha illius anni, in quo cœpit annus* xix. *Diocletiani a ſequentibus Palilibus, annus autem primus Olympiadis* cclxxi. *a diebus æſtivis*. Mox eo quod Euſebius dicit, fine anni, quo Antiochenſes putabant annos cccli. cœptum proſcriptionibus innocentum cædibus martyrum crudeliter ſæviri, concludit id accidiſſe anno cccl. editionis Julianæ, cyclo ii. cum perſecutio ab eo autumno cœperit, a quo annos cccli. Antiochenſes putare cœperunt.

Denique ſi anno cclxxxvi. cyclo iii. primus annus Diocletiani cœpit, ergo decimus nonus cœpit anno cccv. cyclo ii. a Palilibus. Sub hæc Euſebiana fragmenta, quæ in calce Hiſtoriæ Græcæ Euſebianæ leguntur, exagitat, ejuſque characteres omnes mendoſos eſſe dicit. *Beavit nos tamen*, inquit, *Euſebius, qui annum* xix. *Diocletiani cum* cccl. *anno Juliano comparat, hoc eſt quo anno a Kalendis Octobris Antiocheni annum* cccli. *putare cœperant. Eſt enim character ἀναντίλεκτος. Sola igitur Eccleſia Antiochena nobis veram hujus inſignis calamitatis epocham conſervavit*. Hæc eo deſcripſi, ut hominis in ſuſcepta ſententia firmitatem, & confidentiam animadverteres: quam cum poſtea mutaverit, apparet quantum in ceteris illius aſſeverationi fidei ſit habendum. Etenim in Euſebianis Animadverſionibus ad annum MMCCCXIX. anno Chriſti cccii. perſecutionem illam cœpiſſe dicit. Quamquam incertus eodem in loco titubat, neque ſe ſatis explicat; ac denique in annum cccv. relabitur. Verum cum anno decimo nono Diocletiani perſecutio illa cœpiſſe referatur, abſurdiſſimum eſt inprimis anno Chriſti cccv. illam contigiſſe credere, anno videlicet uno, poſtquam Diocletianus & Maximia-
Scaligeri inconſtantia.
nus imperio ceſſerunt: quod illo ix. iſto viii. Coſſ. adeoque anno cccıv. accidit. Præterea cum ex antecedenti capite penitus exploratum ſit Diocletiani primum annum a xv. Kalend. Octobris anni Chriſti cclxxxiv. exordium ſumere, annus xix. iniit anno Chriſti cccii. anno vero Chriſti cccv. cœpiſſet annus Diocletiani xxii. ſi quidem Imperator adhuc fuiſſet.

Quod ad Euſebium pertinet, quem ita Scaliger interpretatur, ut anno primo perſecutionis Paſcha in Martium incidiſſe dicat; primum non hoc ſcripſit Euſebius, cujus e lib. viii. cap. iii. verba ſunt. Ἔτος τοῦτο ἦν ἐννεακαιδέκατον τῆς Διοκλητιανοῦ βασιλείας. Δύστρος μὴν λέγοιτο δ' ἂν οὗτος Μάρτιος κατὰ Ῥωμαίους. ἐν ᾧ τῆς τοῦ σωτηρίου πάθους ἑορτῆς ἐπελαυνούσης, ἥπλωτο πανταχόσε βασιλικὰ γράμματα. *Annus erat iſte Diocletiani* xix. *menſis Dyſtrus, qui Romanorum Martio reſpondet: in quo ſalutiferæ Paſſionis adveniante feſto, ubique Imperatoria edicta propoſita fuerant*. Perperam in lib. v. de Emendatione Euſebium ſcripſiſſe refert, τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἐπελαυνούσης, indeque colligit Paſcha in Martium incurriſſe. Non hoc dicit Euſebius. Sed ejus verba de Paſſionis Dominicæ feriis accipi poſſunt: quæ & ipſæ Paſchatis interdum nomine cenſentur.
Euſebius explicatur.

Atque ut reliqua Scaligeri peccata caſtigentur, & veritas ipſa certis indiciis exploretur; ſciendum eſt, ex iis temporum notis, quas Euſebius ſuppeditat, duorum annorum Dionyſianorum alterum ad illius perſecutionis initium apprime congruere, nempe cccii. aut ccciii. Euſebius quidem ipſe in calce lib. viii. Hiſtor. Eccleſ. ab anno Nativitatis Dominicæ ad Oratoriorum everſionem, annos computat cccv. cujus verba in Oratione de SS. Metrophane, & Alexandro deſcribuntur apud Photium N. cclvi. ut obſervat Scaliger: qui & annum Chriſti cccıv. deſignari ab Euſebio ſentit. Sed nec annus iſte congruit, quo Diocletiani xx. abſolutus eſt, & viceſimus primus incœpit: decimus autem nonus quæritur: & Acta illa ſpuria videntur. Si annus cccii. eligitur; Paſcha tum contigit Aprilis v. cyclo Lunæ xviii. Solis iii. littera D. novilunium Paſchale Nicænum, Martii xvi. (ſed Diocletiani tempore fortaſſis adhuc hærebat in xvii.) feria ii. decima quarta, Martii xxiv. Dominica. Ergo Paſcha diffundendum in Aprilis v. At ἡ ἁγία ἑβδομὰς τότε ἦρκτο, hoc eſt hebdomada ſancta, poſtridie cœpta. Niſi quis forte celebratum in termino Paſcha malit, quod non eſt neceſſe. Agebat tum in imperio Diocletianus annum xviii. & xix. proxime inchoandus erat. Euſebius vero decimum nonum ab ipſo Paſchali menſe potuit incipere; vel ab autumno antecedente, ut Syromacedones ſolebant.

Alter annus eſt ccciii. Chriſti, cyclo Lunæ xix. Solis iv. littera C. novilunium Nicænum Martii vi. feria vii. decima quarta Martii xix. feria vi. Paſcha itaque Martii xxi. Verum Diocletiani ævo neomenia convenire potuit in vii. Martii. Terminus Martii xx. feria vii. Paſcha vero, qui nonnullis tum Eccleſiis mos erat; ut ex Hippolyti Canone liquet, in xxii. Lunam, id eſt xxviii. Martii transferri. Sed & propter cycli vitium, neomenia ipſa Paſchalis uno die tardius potuit accidere: ut omnino Martii xxviii. Paſcha celebratum fuerit. Quod multo probabilius eſt, quam quod in Animadv. Euſebianis decernit Scaliger. *Itaque anno Chriſti propoſito* ccciii. *Dionyſiano, Antiochenſium* cccl. *nobis conſtat in Occidente Paſcha ἰσημερινὸν celebratum* xxi. *Martii: in Oriente* xviii. *Ξανθικοῦ, id eſt Aprilis*. Neutrum ſane prudenter conſtare poteſt. Nam & in Occidente neomenia uno die infra Nicænam, id eſt Martii vi. convenit; & quod terminus in vii. feriam incurriſſet, diffundi Paſcha potuit in Mart. XXVIII. Hoc enim Latinis uſitatum fuiſſe ſuo loco demonſtratum eſt. Et idem in Orientalibus quibuſdam Eccleſiis fortaſſis evenit.

Euſebius characteriſmorum varietate dubiam rem facit. In Chronico decimus nonus Diocletiani cum anno tertio Olympiadis cclxx. confertur in editione Scaligeri; in edit. Pontaci, cum quarto, qui eſt Abraami MMCCCXX. Non autem e regione anni primi Olympiad. cclxxi. ponitur, ut lib. v. de Emendatione ſcribitur. Annus quartus Olympiadis cclxx. Eſidenſibus cœpit anno periodi Julianæ 5017. Chriſti cccıv. Syromacedonum vero more, ab autumno antecedente, anno Chriſti ccciii. Rurſus annus Abraami MMCCCXX.

incepit ab autumno anni periodi Julianæ 5016. Chriſti CCCIII. anno viceſimo Diocletiani currente. Verum Euſebius uno anno tardius Diocletiani primordium collocat, ad annum primum Olymp. CCLXI. cum ad quartum Olympiadis CCLX. ponendum fuerit, qui Euſebiano more cœpit anno periodi Julianæ 6996. ab Autumno; anno Chriſti CCLXXXIII. quo & annus Abraami MMCCC. initium habuit. Quare mirum non eſt annum XIX. Diocletiani uno itidem anno tardius incurrere; qui revera adſcribendus erat ad annum Abraami MMCCCXVIII. Ita quidem in editione Scaligeri. At in Pontac. biennii metachroniſmus eſt. Illic enim uti primus Diocletiani ad annum Abraami MMCCCII. ſic decimus nonus ad MMCCCXX. apponitur. Rurſus ad annum XIX. Diocletiani, Abraami in editione Scaligeri MMCCCXIX. in Pontac. vero MMCCCXX. id adſcriptum eſt. *Secundum Antiochenos annus* CCCL1. Oſtenſum eſt libro ſuperiore primum annum Antiochenum cœpiſſe ab Autumno anni periodi Julianæ 4565. Unde CCCLI. ab autumno iniit anni 5015. Chriſti CCCII. Diocletiani decimo nono jam inchoato. Sed ſi Diocletiani annos a populari Antiochenorum epocha, id eſt ab Octobri antecedente, cœperit Euſebius, annus CCCLI. Antiochenus cadit in annum XX. ineuntem Diocletiani Imperat. Crediderim equidem Euſebium, aut quicumque notam illam æræ Antiochenis appoſuit, cum ſciret anno XIX. labente Diocletiani, qui Romano more a Pariliibus anni Chriſti CCCII. inierat, Antiochenſem annum CCCLI. ab autumno cœpiſſe, idipſum ad Euſebianum Chronicon adnotaſſe e regione anni XIX. Diocletiani; cum ſecundum epocham Euſebianam, ad XX. notari debuiſſet. Hanc vero laciniam nequaquam Euſebii eſſe, ſed adſcititiam jure Pontacus credidit, cum a pleriſque codicibus abſit. Quocirca neque tanti facienda eſt, quanti eſſe putas Scaliger; neque ut germana cenſeatur, illius errori patrocinatur; quin potius anno Chriſti CCCII. initium perſecutionis adſcribit, Juliano CCCXLVII. non CCCL.

Euſebii liber de Martyribus.

In fine Euſebianæ Hiſtoriæ libri tertii, appendia quædam eſt; in qua Martyrum, qui in illa perſecutione paſſi ſunt, geſta deſcribuntur, quæ in nonnullis codicibus ſeparatum volumen faciunt, cum hac epigraphe; *Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου περὶ τῶν μαρτύρων τῶν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμίνου μαρτυρησάντων.* Hujuſmodi Fragmentum ex Hiſpania Lutetiam allatum mox ut vidi, ratus, id quod titulus præ ſe ferebat, Opus illud eſſe, quod de Martyribus a ſe ſcriptum teſtatur Euſebius, magnopere gavilus eram. Sed ſubinde comperi nihil aliud eſſe quam laciniam illam, quæ a Rob. Stephano ad calcem lib. VIII. Hiſtor. Eccleſ. adnexa fuerat, quæ haud fortaſſe temere libri tantopere deſiderati pars eſſe nonnulla videatur. Sed in appendice iſta, cujuſquemodi ſit, Perſecutionis illius anni certis characteribus notantur. Verum il majori ex parte mendoſi ſunt, neque ſecum conſentiunt. Unum tamen exemplum eſt, quod perſecutionis annum primum in Chriſti CCCI. conferendum eſſe ſuadeat. Fol. 94. editionis Rob. Stephani pag. 1. anno ſecundo perſecutionis, Apphianus, inſigne martyrium obiit Xanthici die II. quæ eſt IV. Non. Apr. feria VI. Eſt hic annus CCCIII. cyclo Solis IV. littera C. Igitur primus annus cadit in Chriſti CCCI. Sed reliqua exempla depravatiſſimam continent temporis notam. Ea nos ideo prætermittimus. Apud Photium N. 256. ex libro quodam, qui inſcribitur de vita SS. Metrophanis, & Alexandri, proditum eſt, Diocletiani anno XIX. Chriſti CCCV. perſecutionem in Chriſtianos efferbuiſſe. Sed acta illa mendoſiſſima ſunt. Velut cum eodem anno Conſtantinum dicunt *ἄνηβον* fuiſſe, quem conſtat triginta & eo amplius annos habuiſſe: cum Nicænum Synodum triennio, ac ſex præterea menſibus duraſſe referunt: & id genus alia. Quare nec annum illum Chriſti CCCV. amplectimur. Sulpitius Severus lib. II. Hiſtoriæ interjectos ait eſſe fere quinquaginta annos a perſecutione Valeriani, ad initium Diocletianeæ: quod eſt verum. Valerianus iniit anno Chriſti CCLIV. a quo ad annum CCCII. numerantur anni XLIX. Idem perſecutionem illam & annos X. tenuiſſe ſubjicit: & ante annos LXXXIX. quam ſcriberet, deſiiſſe; quod verum eſt. Nam limes hiſtoriæ Sulpitii eſt Stiliconis Conſulatus anno Chriſti CCCC. ut ipſe profitetur. Demptis 89. de 400. reliqui ſunt 311. At anno CCCXII. deſiit perſecutio, decimo anno, ut Euſebius in fine lib. VIII. ſcripſit. Ex quo liquet eamdem anno CCCII. cœpiſſe.

Ad ſummam dira illa perſecutio cœpiſſe videtur anno Diocletiani exeunte XVIII. & ineunte XIX. Chriſti CCCII. Martio menſe, vel Aprili, ut in Appendice Euſebiana legitur. Ita ſentit Onuphrius, & Baronius.

CAPUT XXXV.

De Diocletiano, & Maximiano in ordinem redactis.

MAXIMO veterum, ac recentiorum omnium conſenſu annus ille ſtatuitur æræ Chriſtianæ CCCIV. quo Diocletianus Nicomediæ, Maximianus Mediolani purpuram depoſuerunt. Euſebius in Chronico: *Secundo anno perſecutionis Diocletianus Nicomediæ, Maximianus Mediolani purpuram depoſuerunt.* Primus annus perſecutionis cœptus eſt anno Chriſti CCII. ſecundus abſolutus anno CCCIV. Aurelius Victor Diocletianum anno imperii viceſimo ſe abdicaſſe ſcribit. Cum ergo Chriſti CCLXXXIV. inierit, viceſimus expletus eſt anno CCCIV. Præterea Zoſimus lib. II. tempus indicat, dum ait a Conſulatu Chilonis, & Libonis, quo Severus ludos ſæculares inſtauravit, ad Diocleſianum IX. & Maximianum VIII. Coſſ. quo anno Diocletianus privatus ex Imperatore factus eſt, annos interceſſiſſe CI. Conſulatus iſte cadit in annum Chriſti CCCIV. quo cœpit annus Urbis Varronianus MLVII. Chilonis & Libonis Conſulatus competit anno Urbis DCCCCLVII. Severi XII. ut ex inſcriptione veteri conſtat; periodi Julianæ 4917. Chriſti CCIV. Intervallum utroque comprehenſo termino, annorum CI. At in Annalibus Eccleſiaſticis anni tantummodo ſunt XCIX. in Onuphriania, centum. Ideo manifeſta eſt utrobique labes, & fruſtra illic Zoſimus appellarat. Zoſimo aſſentitur Idatius, & Caſſiodorus. Cum de anno illo certiſſime conſtet, nihilominus adverſus Hiſtoricos omnes nititur conjectura ſua Scaliger, & ad annum Euſebii MMCCCXX. pertinaciſſime negat ante Conſulatum Diocletiani X. qui Chriſti anno CCCVIII. convenit, imperio ſeſe illos abdicaſſe. Ita porro diſputat, Abſurdum eſt Diocletianum depoſuiſſe purpuram, & privatum poſtea Conſulatum decimum geſſiſſe. *Si igitur viceſimo imperii anno depoſuit purpuram, ergo primus annus imperii ejus convenit anno Chriſti Dionyſiano.* CCLXXXVIII. (male a typographo editum CCCVIII.) *quatuor annis poſtquam epocha Æraſpis inſtituta eſt.* Ideo perperam ait epocham Ægyptiorum Diocletianeam, quæ iniit anno CCLXXXIV. confundi cum initio Diocletiani.

Scaligeri falſa opinio.

Nos Scaligerianum hunc errorem ſane graviſſimum de initio Diocletiani, cap. XXX. refutavimus. Quod ad finem ſpectat, haud ſcio an abſurdius fingi quicquam poſſit, quam anno Chriſti CCCVIII. Diocletianum & Maximianum purpuram exuiſſe, tertio videlicet anno, quam Conſtantius Chlorus e vivis exceſſit, & Conſtantinus Auguſtus factus eſt. Nam utrumque poſt abdicatos ambos illos accidiſſe, adeo certum eſt, nihil ut peræque teſtatum ſit. Et vero cujus illud fiduciæ eſt, contra veteres omnes ſola, & quidem falſiſſima conjectura, & opinione contendere? Auctor Panegyrici Maximiano & Conſtantino eo tempore dicti, quo Maximianus Fauſtam filiam cum Auguſti, & Imperatoris titulo Conſtantino dedit, diſertis verbis aſſerit Maximianum anno viceſimo imperii, octavo Conſulatu imperio ceſſiſſe. *Te rurſus*, ait, *viceſimo anno Imperatorem, octavo Conſulem, illa ipſa amplexu quodam ſuo Roma voluit detinere, ut videretur augurari jam, & timere quod factum eſt.* Quod ſubinde manifeſtius declarans, oſtendit ſe de imperii depoſitione loqui, quam *placito* inter ipſum & Diocletianum *conſilio* ſuſceperant. Ergo cum octavus Maximiani Herculii Conſulatus cum Diocletiani IX. comparetur, & in annum cadat Chriſti CCCIV. non dubium eſt, anno iſto ſeſe ambos abdicaſſe, & quadriennio toto aberrare Scaligerum.

Unicus eſt Victoris locus, quem *conjecturæ ſuæ*, ſic enim loquitur, *certiſſime* favere dicit; nimirum quod in Epitome teſtetur Diocletianum annos imperaſſe XXV. in quo ipſo tamen auctorem ſuum redarguit, quod initium Diocletiani cum æra Diocletianea confuderit. Ab anno Chriſti CCLXXXIV. ad CCCVIII. anni ſunt XXV.

Victoris locus expeditus.

Nos

Nos Epitomen illam nihil moramur. Etenim Victor ipſe a Schotto publicatus Diocletianum refert viceſimo anno regni celebrato curam abjeciſſe Reipublicæ. Tot igitur rationum, auctoritatumque momentis oppreſſa divinatio illa Scaligeri nullo loco poteſt conſiſtere.

De Conſulatu decimo Diocletiani, negari non poteſt, quin anno Chriſti CCCVIII. vulgo in Faſtis adſcribatur, cum collega Maximiano VII. Ita Faſti Siculi. At Idatiani tantum, *Decies*, & *Maximiano VII. Coſſ.* velut proxime ante, *Novies*, & *Conſtantino*, qui eſt Maximiani Herculii nonus cum collega Conſtantino jam Auguſto. Quod etſi mirum eſt, Diocletianum poſito jam imperio Conſulem rurſus eſſe factum, nihilominus ex eo pugnari nequit, imperium ad id uſque tempus ab eo propagatum fuiſſe.

Jam quod nonum Diocletiani, & octavum Maximiani Conſulatum arbitratur Scaliger Euſebiano numero MMCCCXXII. congruere, vehementer fallitur. Nam hic annus Abraami inchoatur autumno anni periodi Julianæ 5018. Chriſti CCCV. annus vero MMCCCXX. ab autumno anni 5016. Chriſti CCCIII. Ideo hoc ipſo Abraami anno labente, Chriſti CCCIV. Conſulatus ille Diocletiani, & ejus abdicatio convenit.

CAPUT XXXVI.

De variis Auguſtis & Cæſaribus, qui per idem tempus extiterunt.

TAM multi per idem tempus qua Auguſti, qua Cæſares in Faſtis & Hiſtoricis occurrunt, & eorum plerique nominum affinitate juncti, ut ea res non ſatis attento lectori poſſit imponere. * Græcos quidem inprimis Hiſtoricos conſtat in Maximianorum, & Maximinorum appellationibus deceptos fuiſſe, ut ad Epiphanium obſervabamus. Quamobrem ut & caveri hallucinatio iſta poſſit, & illorum tempora, imperiaque diſcerni: viſum eſt quæ de iis apud antiquos memoriæ prodita reperiuntur, peculiari capite complecti. Diocletianus anno imperii ſecundo Maximianum Herculium imperii participem, Auguſtumque fecit, anno Chriſti, ut ſupra definivimus, CCLXXXV. Poſtea graſſantibus in Romanum imperium variis undique gentibus, cum & Orientem Perſæ, & Africam Quinquegentanæ nationes infeſtarent, Julium Conſtantium, & Galerium Maximianum cognomento Armentarium Cæſares crearunt, & affinitate ſibi junxerunt. Prior Herculii privignam Theodoram, alter Valeriam Diocletiano editam ſortiuntur, repudiatis, quas habebant, uxoribus. Factum id eſt Tiberiano, & Dione Coſſ. ut Idatius refert, Kalendis Martiis, anno Chriſti CCXCI. At Euſebius anno Abraami MMCCCIV. tribuit; ut anno Chriſti CCLXXXVIII. reſpondeat. Sed ſibimet ipſi contradicit, dum Conſtantium Chlorum obiiſſe ſcribit anno Abraami MMCCCXXII. ſextodecimo imperii anno. Triennio enim amplius intercedit. Melius igitur Idatius. Errat vero dubio procul Eutropius; qui libro IX. ſcribit, ob Achilei, & Carauſii defectionem, & Quinquegentianorum incurſionem, Maximianum Herculium Auguſtum a Diocletiano ex Cæſare factum; Conſtantium & Maximianum Cæſares; quæ tempore disjunctiſſima ſunt. Aurelius Victor Schotti noſtri Conſtantium, & Galerium Maximianum XIII. annis Cæſares fuiſſe ſcribit; qui non minus redarguendus eſt; quamquam Eutropius idem de Conſtantio teſtetur.

Poſtquam autem Diocletianus & Maximianus ſenior imperio ceſſerunt, Conſtantius Chlorus, & Galerius Maximianus Armentarius ex Cæſaribus Auguſti renunciati; quorum ille Gallias & Britannias; iſte Orientem cum Italia, & Africa ſuſcepit. Eutropius. Galerius Cæſares duos creat, Severum, & Galerium Maximinum, qui Daxas antea vocabatur, ſororis filium; hunc autem Orienti; illum Italiæ præfecit. Idatius Cæſares hoſce factos ipſo anno teſtatus, quo Diocletianus & Maximianus imperium exuerunt, qui eſt Chriſti CCCV. At Euſebius Galerium ait biennio ſolum, id eſt nondum creatis Cæſaribus, imperaſſe; Cæſares autem electos anno illo, quo Conſtantius exceſſit. Ita quippe Euſebii verba illa de biennio Galerii accipienda credimus; in quibus magnopere ſeſe torquet in Notis ſuis Pontacus. Nos Idatium ſequimur. Maxentius porro ſub idem tempus, quo Conſtantinus Conſtantii Chlori F. in Britanniis poſt parentis obitum Imperator a militibus appellatus eſt, Romæ & ipſe Prætorianis a militibus Auguſtus acclamatur, Maximiani Herculii filius legitimus an ſpurius. Nam auctores variant. Contra quem Severus Cæſar a Galerio Maximiano miſſus, ad Ravennam occiditur, ſecundo anno imperii ſui, ait Euſebius. Idatius Maximiano IX. & Conſtantino Coſſ. qui eſt annus Chriſti CCCVII. Poſt Licinius a Galerio Maximiano Imperator adſcitus eſt, Diocletiano X. & Galerio Maximiano VII. Coſſ. anno Chriſti CCCVIII. Idatius. In quo fallitur Alexand. Chron. quod ſub obitum a Galeriano Maximiano Licinium Imper. creatum aſſerit. Maximianus ſenior dum inſidias Conſtantino genero ſtruit, Maſſiliæ periit, non Tarſi, ut falſo Zoſimus tradit: † anno II. poſt Conſulatum Maximiani VII. & Diocletiani X. Chriſti CCCX. Galerius Maximianus anno CCCXI. quo octavum ipſe Coſ. collegam habuit Licinium, moritur conſumptis genitalibus, ait Victor in Epitome. Idem a Schotto editus vulnere peſtilenti conſumptum eſſe ſcribit; & indicat Zoſimus. Cujus morbum, & miſerabilem exitum, & paullo antequam moreretur, deſitam ab eodem Chriſtianorum perſecutionem deſcribit Euſebius libro VIII. cap. ιϛ'. & ιζ'. Quamquam familiari Græcis potiſſimum errore Maximinum appellat. Sed Galerium Maximianum eſſe vel Edicti ipſius inſcriptio declarat: Imperator Cæſar Galerius Maximinus Tribunitiæ poteſtatis XX. Conſul VIII. Hoc Maximino non convenit, ſed Maximiano Armentario, qui in octavo Conſulatu deceſſit, anno XXI. imperii ſui, ait Euſebius. Recte. Nam & anno CCXCI. Cæſar appellatus eſt, & anno CCCXI. diem functus eſt, ut ait Idatius. Quinquennium igitur Imperator, & § Auguſtus fuit, ut Victor Schotti noſtri teſtatur; nimirum ab anno CCCV. quo Diocletianus, & Maximianus imperio ceſſerunt. Ceterum quod in vulgatis Euſebii codicibus, ac pleriſque manuſcriptis XXI. imperii anno obiiſſe fertur Maximianus, in quibuſdam XX. tantum notatur, Pontaco teſte: neque plures Tribunitiæ poteſtates, quam XX. in illius edicto numerantur, quod Euſebius in Hiſtoria producit. Ex iis corrigendus error Zoſimi, qui poſt Galerii Maximiani obitum, Herculium Maximianum Conſtantino inſidias ſtruxiſſe, & Tarſi morbo periiſſe prodidit. In quo dupliciter hallucinatur. Poſterior de Tarſo jam a nobis eſt animadverſus error; prior ex Euſebio, Eutropio, & Idatio convincitur; ante enim Maximianus Herculius, quam Galerius Maximianus deceſſit. Quocirca Galerii duo, Maximianus & Maximinus attentum hiſtoriæ lectorem poſtulant. Nam a Græcis, uti dixi, potiſſimum haberi promiſcue ſolent; ut ab Euſebio, Socrate lib. I. cap. I. & aliis. E contrario Maximianus ab Eutropio nominatur is, qui adverſus Licinium res novas molitus, obiit Tarſi; qui eſt Maximinus. Ambos vero præter ſimilitudinem nominis idem fere mortis genus propemodum confundit. Galerium Maximianum Scaliger in Animadverſ. Euſebii ad annum MMCCCXXVI. negat Chriſtianos umquam perſecutum fuiſſe. Sed longe ſecus Euſebius in Hiſtoria memoriæ prodidit: & ex Actis Martyrum affirmat in Annalibus Baronius. Galerius Maximinus poſt atrociſſimam in Chriſtianos excitatam perſecutionem, cum adverſus eum Licinius Imperator contenderet, Tarſi miſerando genere mortis extinctus eſt, anno altero quam Galerius Maximianus periit: id eſt Chriſti CCCXII. auctor Euſebius Chronico; adſtipulante Victore, & Eutropio, cum Auguſtus biennio fuiſſet. De ceteris ſuo ordine poſt paullo dicemus.

* Vide *Photium* num. LXII. ubi quadrifariam a Diocletiano, Maximinis duobus, & Conſtantio, diviſum ait eſſe orbem Romanum. *Petavius*.

† Addit in ſuo exemplari *Petavius*: ex eoque *Socrates* L. I. c. V.

§ Emendabat *Petavius*, in ſuo Codice: & Auguſtus non fuit, ut Victor Schotti noſtri teſtatur, ſed ſeptennium ſaltem, nimirum &c.

CAPUT XXXVII.

De obitu Conſtantii Chlori.

CONSTANTII Cæſaris obitum Scaliger accidiſſe memorat anno Chriſti cccvii. a. d. viii. Kal. Aug. Conſtantinum autem iniiſſe viii. Kalend. Octob. anno i. Olymp. cclxxi. id eſt primo luſtri Juliani, quod incipiebat a. d. viii. Kal. Octob. anni cccv. ſecundum Conſtantinopolitanos. At Euſebius e regione anni tertii Olymp. cclxxi. poſuit, anno quarto perſecutionis: qui competit in annum Chriſti cccviii. quod videlicet annus cccvii. ſit primus currens Conſtantini M. ab
Pag. 469. a. d. viii. Kal. Octob. anni cccvii. Hæc Scaliger capite de initio Conſtantini Magni, in v. de Emendat. Sed multis modis hallucinatur. Nam quartus perſecutionis annus cœpit anno Chriſti cccv. aut, ut aliis placet cccvi. Annus enim Diocletiani xix. qui primus eſt perſecutionis, iniit anno ccciii. quod ſupra validiſſime demonſtravimus; & viceſimus, anno ccciv. non cccvi. ut Scaliger affirmat. Itaque Conſtantius Chlorus anno Chriſti cccv. vel cccvi. mortuus ſit neceſſe eſt. Pierique omnes annum cccvi. deligunt, Conſtantio v. & Galeſio Maximiano v. Coſſ. quibus functum eſſe Conſtantium docet Idatii Chronicon. Neque quemquam invenias, qui ante hunc annum aut Conſtantii mortem, aut Conſtantini primordium collocarit. Favet Euſebius in Chronico, dum anno xvi. imperii Eboraci in Britannia Conſtantium obiiſſe teſtatur; videlicet ab eo tempore, quo Cæſaris nomen obtinuit; qui eſt annus Chriſti ccxci. Tiberiano, & Dione Coſſ. ut eſt in Idatii Chronico. Idem Euſebius annum Abraami MMcccxxii. adjungit in editione Scaligeri, cum anno ii. Olympiadis cclxxi. At Pontaci editio annum Abraami MMcccxxiii. Olympiadis vero tertium. Annus MMcccxxii Euſebianus cœpit autumno anni periodi Julianæ 5018. Chriſti ccv. unde anno ſequente, cccvi. mortuus erit Conſtantius, Julii xxv. ut prodit Socrates lib. i. cap. i. quod ipſum communi ſententiæ congruit. At ſi anno Euſebiano MMcccxxiii. obitum Conſtantii tribuas, mortuus erit anno Chriſti cccvii. ut putat Scaliger. Rurſus annus primus Olymp. cclxxi. iniit anno Chriſti cccv. a ſolſtitio, vel Euſebiano more ab autumno anni ccciv. a quo & Abraami cœpit annus MMcccxxi. Quare rectior Euſeb. Chronici putatio, ut anno Abraami MMcccxxi. Olympiadis cclxxi. anno ſecundo Conſtantius obierit, uti Scaligeriana editio præbet. Socrates vero anno primo Olympiadis cclxxi. mortuum illum facit, qui eſt Chriſti cccv. Quem annum complura argumenta perſuadent. Primum Aurelius Victor Schotti noſtri Conſtantio annum imperium fuiſſe teſtatus, ex quo ſcilicet Diocletianus & Maximianus imperare deſierunt. Eſt autem hic annus Chriſti ccciv. quo Kalendis Aprilis ambo illi purpuram depoſuerunt. Ex hoc die primus annus Conſtantii Chlori, & Galerii Maximiniani procedit. Quorum ille tertio menſe poſt annum expletum mortuus. Ideo annum hoc vocat imperium Victor. Igitur anno Chriſti cccv. mortuus eſt; alioqui non annum imperium, ſed biennii ſolidi putaret, ſi anno cccvi. tertio anno jam inchoato, e vivis exceſſiſſet. Præterea Chronicon Euſebii quarto anno perſecutionis Conſtantii obitum, & initium Conſtantini vendicat. Cœpta eſt perſecutio, uti nos ſupra declaravimus, anno ccciii. ſub ipſum Paſcha. Quartus itaque illius annus iniit a Paſchali menſe anni cccv. quo currente, ejuſque menſe quarto mortuus eſt Conſtantius: ſexto vero menſe Conſtantinus imperium cepit. Nam ſi anno cccvi. iſtud aveniſſet, non quarto, ſed quinto anno fuerat imputandum. Tertio Socrates anno primo Olymp. cclxxi. mortem illius aſſignat; qui neceſſario cadit in annum Chriſti cccv. Quarto idem ex annis imperii Conſtantini colligitur, quos Euſebius lib. iv. de vita Conſtantini cap. liii. duos & triginta numerat, paucis exceptis menſibus. Igitur quo anno deceſſit, inchoandus erat imperii triceſimus tertius; adeoque primus illius annus a cccv. procedit. Sed de annis Conſtantini proxime verba faciemus. His de cauſſis magna mihi ſuſpicio eſt, Conſtantium Chlorum anno Chriſti cccv. mortuum eſſe; quod tamen affirmare prorſus, & adverſus communem hoc tempore Chronicorum omnium, & Annalium fidem pugnare non audemus. Itaque rem in medio relinquimus. *

At Scaliger luſtra neſcio quæ Juliana commentus eſt, quorum in ducenteſimo ſeptuageſimo primo mortuum dicit eſſe Conſtantium, Unicam novæ illi, & inauditæ conjecturæ anſam præbet Socrates, qui anno i. Olympiadis cclxxi. Conſtantium exceſſiſſe ſcribit. Hoc Scaliger de Iphiteis Olympiadibus intelligi poſſe non putat, qui id ſemel perſuaſum habuit, anno Chriſti cccvii. mortem illius contigiſſe. Itaque ad nova illa luſtrorum commenta confugit; de quorum abſurditate multa in ſuperioribus libris diximus. Quinetiam falſo quartum perſecutionis annum dicit eſſe Chriſti cccviii. ut primus anno cccv. cœperit; cum Diocletianus, & Maximianus annum jam in privata vita contriviſſent. Et tamen anno xix. Diocletiani cœpta perſecutio dicitur. Magna hæc eſt hallucinatio.

De die, quo Conſtantinus renunciatus eſt Imperator a militibus, perinde divinat Scaliger, fuiſſe viii. Kalend. Octobris. Nam Idatius viii. Kalend. Auguſti levatum eſſe Conſtantinum ſcribit in Chronico; idemque ſentit Onuphrius.

CAPUT XXXVII.

De initio Conſtantini magni, & ejus imperio.

QUÆ ſit communis de Conſtantini Imperatoris exordio ſententia, capite ſuperiori docuimus. Nam præter unum Scaligerum, omnes ferme anno cccvi. mortuum eſſe Conſtantium, & Conſtantinum imperare cœpiſſe ſentiunt. Quod etſi nequaquam improbamus, cauſſas tamen nonnullas habemus, quæ dubitationem ſaltem injicere poſſint. Si quidem Conſtantium anno Chriſti cccv. deceſſiſſe certis argumentis adſtruximus: quorum illud quartum fuit, quod ex annis imperii Conſtantiniani petitur, de quibus non plane inter Scriptores convenit. Euſebius in Chronico annos xxx. menſes x. attribuit; cui conſentaneus eſt Eutropius, qui Conſtantinum anno uno & triceſimo imperii mortuum eſſe ſcribit; ætatis ſexto & ſexageſimo. Socrates & Sozomenus imperio xxxi. annos, vitæ lxv. Uno amplius ætati tribuit Hieronymus in ſupplemento. At Euſebius lib. iv. de Vita Conſtantini cap. liii. duos & triginta annos paucis menſibus, & diebus exceptis imperaſſe refert, ac duplum illius temporis vixiſſe. Huic Victor a Schotto noſtro editus adſtipulatur ita ſcribens. *Ita anno imperii triceſimo ſecundoque, cum totum orbem tredecim tenuiſſet, ſexaginta annis, atque amplius duo* &c. At in Epitome parum conſtanter imperaſſe refert annos triginta, vixiſſe tres & ſexaginta. Subinde vero xxxii. annos imperio tribuit: *Irriſor*, inquit, *potius, quam blandus; unde proverbio vulgari, Trachala, decem annis præſtantiſſimus, duodecim ſequentibus latro, decem noviſſimis pupillus ob profuſiones immodicas, nominatus.* Duos igitur & triginta annos imputat. Obitus porro Conſtantini indubitato charactere notatur. Pentecoſtes in xi. Kal. Junias incurrentis, Feliciano & Titiano Coſſ. anno Chriſti cccxxxvii. cyclo Lunæ xv. Solis x. littera B. De Pentecoſte auctor eſt Euſebius lib. iv. de Vita Conſtant. cap. lxiv. De Coſſ. Idatius; utrumque Socrates in fine lib. i. complexus eſt. Hoc igitur anno ex Euſebii, Victoriſque mente triceſimus tertius inchoari debuit. Quare primus retro putatus in annum Chriſti cccv. refunditur. Panegyricus Maximiano, & Conſtantino Auguſtis ab incerto auctore dictus indicat, Conſtantinum, cum in Britannia mortuo patre imperium adeptus eſſet, Cæſaris appellatione contentum, Auguſti, & Imperatoris abſtinuiſſe nomine, donec a Maximiano gener adſcitus una & Auguſtus appellaretur; quod anno altero ab obitu Conſtantii contigit.

Ea

* *Sane Theodorus Lector* Collect. 1. refert Conſtantinum annos xxxi. menſes x. imperaſſe; unde conſequens eſt anno cccv cœpiſſe. *Petavius*.

Ex quo duplex initium Conſtantini fortaſſe conſtituendum eſt: quorum a primo duos & triginta prope annos imperavit: uno minus ab altero. Quamquam ut hoc affirmemus, Conſulatuum prius in Faſtis ordo ſolicitandus eſt. Nam duo Conſulatus poſt nonum Diocletiani, & octavum Maximiani, quo ſe abdicarunt, in Annalibus notantur. Finis eſt autem Conſulatus ille Diocletiani, & Maximiani anno Chriſti cccıv. Unde nonniſi anno cccvı. mortuus erit Conſtantius. Hanc noſtram de Conſtantii morte dubitationem peritiores, quam nos ſumus, antiquitatis hiſtoriæque diſcutient. Illud extra controverſiam, Conſtantini primordium perperam Scaligero in annum Chriſti conjici trecenteſimum ſeptimum. Cujus & alia ſunt errata in Euſebianis Animadverſionibus quæ ad Conſtantium, vel Conſtantinum attinent. In primis ad annum MMCCCXXII. ſcribit Conſtantinum ideo ex prima Conſtantii conjuge natum minime videri, *quod prior uxor erat Minervia mater Criſpi Cæſaris; quam dimittere coactus eſt, quum Theodoram privignam Herculii duxit uxorum*. Perſpicua eſt hallucinatio. Nam Minervia Conſtantini prior conjux fuit; ex qua natus eſt Criſpus. eaque repudiata Fauſtam Maximiani filiam duxit. Item ſequente Nota negat ψυχορραγοῦντα, id eſt moribundum * Conſtantium Chlorum a filio repertum, ſed ψυχορραγήσαντα, hoc eſt jam mortuum. Atqui nihil explorati eſt, quam vivente Conſtantio, ſuperveniſſe Conſtantinum, ac maximo gaudio patris exceptum; ut Euſebius in ejus vita teſtatur. Cetera de Maxentio, & vicennalibus Conſtantini iiſdem in Animadverſionibus peccata ſequenti capite caſtiganda ſunt.

CAPUT XXXIX.

De Maxentio a Conſtantino magno devicto.

IDATIUS in Chronico, Conſtantino ıı. & Licinio ıı. Conſſ. victum & occiſum Romæ Maxentium ad pontem Mulvium ſcribit. Eſt hic annus Chriſti cccxıı. quod ex æræ nota, quam Idatius adſcribit, intelligimus. Eſt enim CCCL. e qua demptis xxxvııı. reſidui ſunt cccxıı. Zoſimus lib. ıı. refert, Conſtantino a militibus in imperium patri ſubſtituto, ejuſque Romam imagine perlata, Maxentium æmulatione percitum, Prætorianorum ope militum, imperium uſurpaſſe. Quare paullo poſt Conſtantinum, Maxentius Imperator ſalutatus eſt. quod & Eutropius indicat, & Victor. Onuphrius in Faſtis circa vıı. Kal. Octobris, imperium cepiſſe Maxentium aſſerit, Panegyricis, ut ait, auctoribus. Sed quos Panegyricos intelligat neſcio. Nullus enim a Gallicanis illis Oratoribus, qui in illorum temporum Imperatores Panegyricos ediderunt, tale quicquam ſignificat. Unus eſt inter illos Conſtantino Auguſto Conſtantii filio dictus, in quo prælium ab eo cum Maxentio geſtum, & hujus exitum deſcribit. In eo vero dumtaxat anni memorantur, quibus ille tyrannidem exercuit. Primum ita loquitur: *Mille & ſexaginta annis contractas ex toto orbe divitias monſtrum illud redemptis ad civile latrocinium manibus ingeſſerat*. Poſtea: *Sed divina mens, & ipſius Urbis æterna majeſtas nefario homini eripuere conſilium, ut ex inveterato illo torpore, ac fœdiſſimis latebris ſubito prorumperet, & conſumpto per deſidias ſenio, ipſum diem natalis ſui ultima ſua cæde ſignaret, ne ſeptexarium illum numerum ſacrum, & religioſum, vel inchoando violaret*. † Legendum in his verbis *ſexennio*, non *ſenio*. Nam cum Maximianus, ut refert Victor, ſexagenarius obierit, Maxentius ejus filius ſenex eſſe non potuit. Ergo ſex annos imperaſſe Maxentium, & paullo ante quam ſeptimum inchoaret ſublatum e medio, Panegyricus dicit. Victor ſcribit, anno tyrannidis ſexto; quemadmodum & Euſebius in Chronico ſcribit a Pontaco editus. Qui quidem iiſdem ex illis Panegyrici verbis colligit, Maxentium ultimo ſexti anni die mortuum eſſe; tametſi non id aperte auctor ille tradit: ſed natali ſuo die cæſum fuiſſe. Vox tamen *ultima* neſcio quid ejuſmodi demonſtrat. Quo itaque menſe, menſiſve die Maxentius occubuerit, incertum eſt. § Onuphrius vııı. Kalend. Octobris definit. Sed auctorem nullum habet, quamvis plures citet. Illud veriſimile eſt, haud longe poſtquam a militibus Imperator ſalutatus eſt Conſtantinus, Maxentium tyrannidem arripuiſſe. Ex quo etiam initium ejus colligi poteſt. Si enim anno Chriſti cccxıı. ſextus illius annus abſolutus eſt, & ſeptimus inchoandus fuit; haud dubie cœpit anno Chriſti cccvı. Unde & initium Conſtantini eodem anno ſtatuendum, non, ut ſuſpicamur, anno, cccv. Itaque anno ſeptimo Conſtantini victus, & interfectus eſt Maxentius. At Chronicon Alexand. Theophanes, & Cedrenus id anno ſexto factum volunt, quibus præivit Euſebius in Chronico, ut a Scaligero publicatus eſt, & in aliquot ſcriptis codicibus cernitur; etſi non pauci, quos Pontacus ſecutus eſt, anno ſeptimo Conſtantini Maxentii necem adſcribant. Rurſus in editione Scaligeri ad annum Abraami MMCCCXXVııı. & Olympiadis CCLXXıı. annum quartum Maxentii obitus adnotatur; apud Pontacum autem anno Abraami MMCCCXXX. ſecundo Olympiadis CCLXXııı. Si Maxentius ante Octobrem, unde Euſebius annos inchoat, occiſus eſt, recte prorſus editio Scaligeri. Nam Abraami annus MMCCXXVııı. cœpit anno periodi Julianæ 5024. Chriſti cCXı. unde exeunte anno cæſus eſt Maxentius, anno Chriſti cccxıı. Sic annus quartus Olympiadis CCLXXıı. itidem ab antecedente cœptus autumno congruit. At Pontaci deſcriptio tarditate peccat, ac duorum, aut trium annorum μετάχρονισμῷ.

Scaliger lib. v. de Emend. Maxentium ait anno Urbis conditæ MLX. abſinuo, & ineunte MLXI. imperare cœpiſſe, quod & Oroſius memoriæ prodidit. Falſo id vero Scaliger. Nam currente anno Urbis MLIX. Varroniano cœpit, in quem Chriſti cccvı. cadit. Sed & ipſa pugnantia loquitur. Si enim Chriſti cccvıı. Conſtantinus iniit, non utique anno Urbis MLXı. ſed MLX. cœpit. Pergit Scaliger, & Maxentii necem illigat anno Chriſti cccxııı. *immo*, inquit, *anno* cccxıv. *ſi Euſebio credimus, qui illum annum comparat cum ſecundo Olympiadis* CCLXXıı. *quod ſane falſum eſt. Hoc enim contigit anno primo Olympiadis, non ſecundo*. Nihil dici potuit abſurdius. Annus primus Olympiadis CCLXXıı. eſt Iphiti MLXXXV. quibus additis annis 3937. conſtant anni periodi Julianæ 5022. qui eſt annus Chriſti cccıx. Eo cæſus erit Maxentius. Atqui anno Chriſti cccxııı. mortuum volebat. Præterea falſum eſt Euſebium in annum ıı. Olympiadis CCLXXıı. contuliſſe, ut e ſuperioribus patet. [Hallucinatio Scaligeri. pag 475.]

Jam quod anno Chriſti cccxııı. necatum eſſe Maxentium prudens ac ſciens opinatur Scaliger, id in Prolegomenis Operis de Emend. Temp. repetit, ac Baronium redarguit, qui annum cccxıı. præfiniit; cum Panvinius recte cccxııı. conſtituat. Sed quod ad Panvinium attinet, is in Chronico anno Chriſti cccxıı. Urbis MLXIV. Conſtantini ſeptimo Maxentium occiſum eſſe refert. In Faſtis vero annum quidem Urbis adſcribit eumdem, ſed eum cum anno Chriſti cccxııı. copulat. Verum in Faſtis hallucinatione, vel librarii culpa mendum irrepſit. Cum enim primus annus Chriſti ex Onuphrii mente inierit Kalend. Jan. anni Urbis DCCCLIII. neceſſe eſt anno Urbis MLXIV. adjungi annum Chriſti cccxıı. At rurſus in annis Urbis errat Onuphrius. Non enim annus Urbis MLXIV. ſed MLXV. ad annum Chriſti cccxıı. pertinet. Onuphrius autem uno expuncto Conſulatu, annorum Urbis ſeriem depravat, a Probi temporibus, ut nos ſupra declaravimus. In Animadverſ. Euſebianis perinde anno cccxııı. Maxentium periiſſe docet. Sed omnibus illis argumentis refellitur, quibus partim initium Conſtantini adſtruximus anno Chriſti cccvı. partim hoc ipſo capite Maxentii obitum conferendum eſſe demonſtravimus in annum cccxıı. Quin etiam Optati locus ille quem producit, [Scaligeri hallucinatio altera.]

* Hoc ipſum docet *Eumenius* Paneg. Conſtantini, pag. 94. *Imperator tranſitum facturus in cælum vidit quem relinquebat heredem*. Petavius.

† Sic Panegyricus *Nazarii* Conſtantino dictus pag. 80. v. 12. *nam quidquid mali ſexennis tota dominatio feralis inſtruxerat*, &c. Petavius.

§ *Nazarius* pag. 79. ait caput Maxentii, poſtquam Roma traductum eſt, in Africam miſſum: *Et nondum ſatis tempeſtivum mare, adfuerunt tamen navigantibus felices auræ*. Ergo circa veris initium, ut proinde hieme deſinente mortuus ſit. *Idem*.

ducis, evidenter ejus errorem coarguit. Si quidem Conſtantino III. & Licinio III. Coſſ. Conſtantinus a Donatiſtis contra Cæcilianum interpellatus Romam eos ad Epiſcopale judicium convenire juſſit, ut Auguſtin. in Epiſt. LXVIII. ex Actis refert. *Convenerunt*, ait Optatus, *in domum Fauſtæ in Laterano, Conſtantino III. Coſſ. VI. Non. Octob. die, ſexta feria.* Annus quo Conſules iſti fuerunt, eſt Chriſti CCCXIII. cyclo Solis XIV. littera D. Si igitur anno Chriſti CCCXII. Septembri circiter exeunte victus eſt Maxentius, quomodo Conſtantinus miſſis ad ſe Donatiſtarum libellis ab Anulino Proconſule Aphricæ datis XVII. Kal. Majas Carthagine, Conſtantino III. Coſ. ut ex actis tradit Auguſtinus, Romam illos evocare potuit, quam nondum obtinebat; cum in ea diriſſimus adhuc Chriſtiani nominis hoſtis Maxentius tyrannidem exerceret? Nihil igitur certius eſt, quam rectiſſime Baronium anno Chriſti CCCXII. Maxentii necem tribuere; minimo vero Scaligerum in errore verſari, qui annum XIII. affirmet. Neque vero Conſtantino IV. Licinio III. Coſſ. ſed utroque III. in emendatis codicibus apud Optatum legitur.

Qui Maxentianæ cladis ac necis hiſtoriam poſteris tradiderunt, Euſebius lib. I. de vita Conſtant. cap. XXXII. Zoſimus lib. II. & Theophanes, ſcribunt Maxentium pontem e ſcaphis ſupra Tiberim ſtruxiſſe, qui revulſis fibulis, quibus in medio vinctus erat, ſolveretur. Victum porro Maxentium cum per eumdem pontem trepidus ad Urbem fugeret, ruina illius oppreſſum, & cum equo demerſum. At Euſebius in Chron. Victor, Oroſius, & alii juxta pontem Mulvium dumtaxat occiſum ajunt. Scaliger ad Euſebium non juxta pontem, ſed in ipſo ponte Mulvio, ejuſque ruina occidiſſe putat, errore manifeſto. Cui & alter accedit, quod Lactantium dicit lib. I. cap. XXI. de hac re loquentem pontem Mulvium male confundere cum Sublicio. Atqui Lactantius de hac hiſtoria verbum ibi nullum.

DE INDICTIONE CONSTANTINIANA.

CAPUT XL.

Scaligeri de Indictione ſententia declaratur, & convincitur, nec non Chronici Alexandrini, Georgii Monachi, & aliorum errata redarguuntur.

I. INDICTIONUM originem * Scaliger ab editione ludicrorum Panegyricorum, & ſpectaculorum quinquennalium, decennalium, & vicennalium arceſſit in pag.470. quinto de Emend. Temp. Etenim Græci ἐπινέμησιν vocant Indictionum; at illa vox largitionem ſignificat: cujuſmodi ſunt [illegible], & encænia Imperatorum. Porro Imperatores celebratis quinquennaliis, penſiones, tributa, & reſidua debitorum aut tollebant, aut laxabant. quæ luſtra numi per L. vel Λ. exprimere ſolent. Cum igitur Conſtantinus imperium exorſus ſit anno Chriſti CCCVII. ejus quinquennalia congruunt anno CCCXII. Idem anno CCCXXVII. Vicennalia dedit. A Quinquennalibus ad Vicennalia, anni XV. ſolidi. Hinc mos cœptus putari tempora per trina Quinquennalia, ſive per Indictiones, & totum tempus Indictio vocatur, & ejus initium ex a. d. VIII. Kalend. Octobris. Hæc in lib. V. de Emend. quæ & in Prolegomenis repetuntur.

II. In Euſebianis autem Animadverſionibus, & Iſagogicis Canon. cum eadem illa de Indictionum origine traduntur, tum nova quædam adjiciuntur. In Animadverſionibus enim, ad annum MDCCCCLXIX. Indictionem facit duplicem; alteram Cæſarianam, in qua ad Indictionem primam Conſtantinianam intercunt anni CCCLX. hoc eſt Indictionum cycli XXIV. alteram Conſtantinianam. De priore apertius loquitur in lib. III. Iſag. Can. pag.173. cap. II. *Omnium*, inquit, *quæ in uſum recepta ſunt, temporum civilium vetuſtiſſima eſt Indictio Antiochena,* XLVIII. *annis ante initium annorum Chriſti Dionyſianorum, anno periodi Julianæ* 4666. *unde conſurgit Antiochena epocha, qui eſt χρηματισμὸς τῆς Ἀντιοχείας. quæ eſt* pag.195. *Indictio Juliana.* Mox e lib. V. de Emend. Indictionum cauſſas jubet repetere. In eodem libro, Parte II. plura de Antiochena, ſive Cæſariana illa Indictione diſputat; & illud inter cetera, inſe illam a Maio menſe; & procul dubio omnes Indictiones ab Antiochena derivari. Primam itaque fuiſſe ἀπὸ τοῦ χρηματισμοῦ τῆς Ἀντιοχείας: ſecundam Auguſteam anno periodi Julianæ 4710. ab autumno, quum Quirinus in Palæſtinam; alii in alias provincias miſſi ſunt. Vide & Numerum CXII. ejuſdem Partis II. Quibus omnibus in locis ad lib. V. de Emend. lectorem pag.305. exquiſitioris cujuſdam ſcientiæ cupidum remittit.

I. Hanc de Indictionum origine ſententiam a Scaligero acceptam, tacito ejus, unde mutuatus erat, nomine Chriſtmannus amplexus eſt, libro de Converſione annorum; Calviſius autem repudiavit, eique Baronianam antepoſuit; de qua antequam diſputo, prioris hujus redarguenda falſitas eſt. Neque enim cohærere illa poteſt, quæ errore, & hallucinatione nititur. Id enim, ſine quo ſtare nequit, abunde ſupra confutavimus: videlicet initium Conſtantini ex anno Chriſti CCCVII. ſurgere; quod minime verum eſt: & anno plane CCCVI. Conſtantio mortuo, Conſtantinus imperare cœpit. Vide quæ illic argumenta protulimus. Itaque cum anno Chriſti CCCVI. Conſtantini primus annus inchoatus ſit, quintus ejuſdem anno CCCX. cœptus, anno CCCXI. deſitus eſt; viceſimus autem anno CCCXXV. iniit, de quo ſequenti capite dicetur. Perperam ergo vicennalia Conſtantini rejicit in annum CCCXXVII. Hoc autem remoto, Indictionum origo illa refellitur, quæ a quinquennalibus Conſtantini derivatur.

II. In quo mira eſt ἀσυστασία. Nec enim contradictionem, ac decretorum inter ſe pugnam animadvertit. In Animadverſionibus, & Iſag. Canon. Indictionem non a Conſtantino primum repertam, aut ejus tempore conſtitutam putat; quod in lib. V. de Emend. viſus pag.473. C. erat aſſerere: ubi [illegible] & fictione illa uſum Indictionum ad annum confuſionis revocari cenſuit; ſed reipſa anno periodi Julianæ 4666. Urbis DCCVI. quadrageſimo octavo ante Chriſtianam æram cœpiſſe docuit, una cum Antiochenorum epocha. Atqui duo iſta prorſus ἀσύστατα ſunt, invicemque contraria: dicere Indictiones a quinquennalibus Imperatorum ortum accepiſſe; & primam omnium anno Urbis DCCVI. initiſſe, ab eaque propagatas eſſe reliquas. Etenim quinquennalium, decemnovennalium, & vicennalium inſtitutio ab Auguſto manavit; de quo ita Dio lib. LIII. Anno Urbis conditæ DCCXXVII. Octavio ipſo Cæſare VII. & Agrippa III. Coſſ. Auguſtus orationem habuit in Senatu, qua ſe imperio abdicare velle præ ſe tulit. Sed reclamantibus univerſis, imperium retinere videlicet coactus, ordinatis diſtributiſque provinciis, poteſtatem Reipubl. conſtituendæ in decennium ſuſcepit, profeſſus ſe, ſi provincias pacare citius poſſet, imperio ceſſurum. Decennio confecto, quinquennium aliud decretum eſt. quo evoluto, aliud quinquennium: poſt decennium: inde aliud decennium ejuſdem decreto Senatus acceſſit: adeo ut totum imperii, monarchiæque tempus per quinquennia, decenniaque conficeretur. καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ μετ' αὐτὸν αὐτοκράτορες, καίπερ μὴ ἐς τακτὸν χρόνον, ἀλλ' ἐς πάντα καθάπαξ τὸν βίον ἀποδεικνύμενοι, ὅμως διὰ τῶν δέκα ἀεὶ ἐτῶν ἑώρταζον, ὡς καὶ τὴν ἡγεμονίαν αὖθις τότε ἀνανεούμενοι. καὶ τοῦτο καὶ νῦν γίγνεται. *Quam ob cauſſam poſteriores quoque Imperatores, etſi non ad certum tempus, ſed in omnem vitam conſtituerentur; per decennia ſolennes dies agebant; tamquam imperii novum initium caperent; quod uſque hodie fieri conſuevit.* Hinc illa ſententiæ ſuperioris abſurditas patet. Nam ſi Indictiones e quinquennalibus, ac Decennalibus originem traxerunt; quomodo ante Quinquennalia, & Decennalia conſtituta, priuſquam Auguſtus ipſe, quo imperante primum audita ſunt, rerum potiretur, Antiochiæ Indictiones obſervari potuerunt? Quis ambo hæc in concordiam adducat? Quonam præterea fretus auctore dicis quinquennia Indictiones appellari? Nam de litteris L. & Λ. in nummorum Inſcriptionibus, ſupra verba fecimus. Hic vero Scaliger ſibi non conſtat. Qui enim antea litteris iſtis Λύστρα, id eſt quadriennia, cujuſmodi Capitolina fuerunt,

* In VI. Synodo Act. 13. legitur κατὰ τὴν ιδ' ἐπινέμησιν τῆς παρελθόντος κύκλου. Ita mos erat ſcribere. *Petavius.*

runt, ſignificari dixerat; idem modo Indictiones, quæ ſunt ſolida quinquennia, putat exprimi. Sed neutrum probat.

Chronicon Alexandrinum, quod ab anno primo Monarchiæ Cæſaris Indictiones incipit, nihilo magis audiendum eſt: cujus eſt perplexa, & mendoſa temporum ratio, & a ſeipſa diſcrepans. Poſtquam enim initium Julii Cæſaris cum anno primo Cleopatræ, & Olympiadis CLXXXII. anno primo copulavit, Coſſ. Caleno, & Vatinio, & quinque Conſulatus percenſuit, quorum quartus eſt Julii Cæſaris IV. ſolius; quintus, Panſæ, & Hirtii, ſubjicit iſta: *Γάϊ☉ Ἰέλι☉ Καῖσαρ πρῶτ☉ ἤρξε μονάρχης.* Mox Romanam Rempub. a Coſſ. adminiſtratam eſſe dicit per annos CCCXCIII. uſque ad annum V. Cleopatræ, & primum C. Julii Cæſaris, & Coſſ. Hirtium, ac Panſam. Sed poſtea Hirtio & Panſæ Conſules ſubjicit Lepidum & Plancum, a quibus primum annum Monarchiæ Cæſaris incipit, adſcribitque ΑΡΧΗ ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ. Indictiones a primo anno C. Julii Cæſaris, & Coſſ. Lepido atque Planco, ſive XII. Artemiſii, hoc eſt Maii incboari ſcribit. *Ἀπὸ πρώτου ἔτους τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καὶ τῆς προκειμένης ὑπατείας Λεπίδου, καὶ Πλάγκου· ἤγουν ιβ´ καὶ αὐτῆς τοῦ Ἀρτεμισίου μηνός, Ἀντιοχεῖς τὸν ἑαυτῶν χρόνον ἀριθμοῦσι· καὶ αἱ Ἰνδικτιῶνες δὲ χρηματίζειν ἤρξαντο ἀπὸ πρώτης καὶ αὐτῆς τοῦ Γορπιαίου μηνός.* *A primo anno C. Julii Cæſaris, & Lepido, & Planco Coſſ. ſive a XII. Maii, Antiocheni ſuam æram auſpicantur. Indictiones autem numerari cœptæ a primo die Septembris:* Ibi Scaliger pro *ἤγουν ιβ´*, corrigit *Ἰνδίκτου ιβ´*. Male id quidem. Nam a XII. Maii Antiochenam æram putari cenſet. Sed nec Indictionem a Maio menſe procedere voluit; immo vero a Septembri. Ceterum vero illa Chronici nugis & hallucinationibus referta ſunt. Julium Cæſarem quattuor Conſulatus ante Coſſ. Hirtium & Panſam, & antequam Dictator eſſet, obiiſſe ſcribit. Deinde IV. annos, menſes VII. ejus Monarchiæ tribuit, a Conſulatu Lepidi atque Planci. Fœdiſſima eſt iſta colluvies. Quartus Cæſaris Conſulatus cadit in annum primum Julianum, Urbis DCCIX. ipſe in V. Conſulatu mortuus eſt, in quo anni IV. Monarchiæ cum menſibus aliquot deſinunt, quorum initium eſt a Conſulatu II. anno Urbis DCCVI. Porro Lepidi atque Planci Conſulatus convenit in annum Urbis DCCXII. qui tertius eſt a morte Julii Cæſaris, qui eſt U. C. DCCVIII. Hirtii vero atque Panſæ Conſulatus, quem proximum facit Chronicon ante primum annum Monarchiæ, & Dictaturæ, primus eſt poſt Cæſaris necem. Quocirca dum anno primo Monarchiæ Cæſaris Indictionem primam cœpiſſe refert, hoc ad annum Urbis DCCV. pertinet, Claudio Marcello, Corn. Lentulo Coſſ. quo primum Cæſar Dictator eſt factus, anno periodi Julianæ 4665. Hoc enim anno a Septembri Indictio I. [illegible] init. Quare anno ſequenti 4666. urbis ineunte DCCVI. eadem erat in curſu; uti Chronicon ſignificat. qui & Monarchiam Cæſaris imprudens ab anno illo deducit, labente, non ineunte Indictione prima.

Maximi Monachi error. Maximus Monachus in Computo Indictionem ait cœpiſſe anno Auguſti ſecundo, quem mundi putat 5460. qui diviſus per XV. dat Indictionem XV. at Auguſtus primam illam eſſe juſſit. Nos in lib. primo Tomi hujus, totius operis IX. demonſtravimus annum 6133. ab Orbe condito ex Maximi regulis, iniiſſe ab autumno anni Chriſti 640. periodi Julianæ 5353. Igitur annus Maximi 5460. cœpit ab autumno anni periodi Julianæ 4680. Juliano XII. quo Indictio XV. in utroque computo currebat. Sed Auguſtum Maximus putat pro Indict. XV. primam numeraſſe. Itaque conveniet Auguſti ſecundus annus in annum ſequentem, Julianum XIII. Indictione I. Urbis conditæ DCCXXI.

Georgii Monachi error. Maximum ſequitur Georgius Monachus, ut in veteri codice D. Leuvillæi legimus. cujus hæc verba ſunt: *Τῷ δὲ ξ´ ἔτει τοῦ κόσμου δεύτερον ἐχρημάτισεν Αὐγούστα Καίσαρ☉ πλῆρες, καὶ ἀρχὴ τοῦ γ´. ἐν ᾧ καὶ ἡ Ἰνδικτ☉ ὑπ᾽ αὐτοῦ, ὡς ἐπινενόηται, ἐδόθη, ὡς μαρτυρεῖ ὁ μακάριος Μάξιμ☉ ἐν τῷ περὶ τοῦ Πάσχα λόγῳ.* *Anno mundi VMCDLX. ſecundus Auguſti annus expletus eſt, initque tertius; quo & Indictio ab eodem decreta; ut auctor eſt B. Maximus libro de Paſchate.* Subjicit, eo ipſo anno Ciceronem interfectum. eſſe Vides [illegible]. Auguſti ſecundum annum eam appellarunt, qui Julii Cæſaris primus, aut ſecundus magis numerari debuit; & in hoc ipſo nimium quantum hallucinati ſunt. Ad hanc porro ſententiam de Indictione Auguſti nata temporibus, frivola illa nominis originatio referri poteſt; quam Conſtantinus Porphyrogeneta, Cedrenus, aliique recentiores Græculi tradiderunt; ut Ἰνδικτιὼν dicta ſit, tamquam Ἰακτιὼν ab Actio promontorio, & Octavii Cæſaris victoria, quam anno XV. Imperii ſui conſecutus eſt; unde & Indictiones ortæ. Ita Cedrenus; atque hoc pacto primus Auguſti conveniet in annum urbis DCCIX. quem & Marcellinus in Chronico præfinit, Indict. XIV. Baſiliſco & Armato Coſſ.

CAPUT XLI.

De Indictione quid a veteribus traditum compertumque ſit, exponitur.

CHRONICON Alexandrinum, ſive Faſti Siculi, ad annum primum Olympiadis CCLXXIII. Coſſ. Conſtantino Auguſto III. & Licinio II. (Corr. Conſtantino Auguſto II.) hæc adſcribunt verba *Ἰνδικτιόνων Κωνσταντινιανῶν ἐντεῦθεν ἀρχή. Indictionum Conſtantinianarum hinc ſumitur initium.* Quare cum auctor idem ad annum primum Julii Cæſaris adnotaverit *Ἀρχὴ Ἰνδικτιῶν☉*: perſpicuum eſt, primam Indictionum originem ab illo conſtitui in anno primo Julii Cæſaris; Conſtantinianarum vero caput in anno Chriſti CCCXII. quo Coſſ. fuere Conſtantinus, & Licinius II. Quo illud pertinet a Baronio, & Scaligero notatum, Indictiones ab illis Imperatoribus nomen eſſe ſortitas, quorum temporibus inchoatæ ſunt. Sic Valentiaca Indictio lib. XI. Cod. Theodoſiani. Verum *ſolis*, inquit Scaliger, *Conſtantinianæ Indictionis datum eſt, ut Faſtos ſignaret.* Idem porro in Animadverſ. Euſebianis, & in Iſag. Can. Alexandrini Chronici ſententiæ ſubſcripſit, & Indictiones a Julii Cæſaris Monarchia, atque ab Antiochena epocha revera cœpiſſe putat; quod merito in Annalibus Baronius refellit. Neque enim Scriptor ullus, qui quidem primis a Chriſto ſæculis tribus extiterit, Chriſtianus, vel ethnicus Indictionis uſquam meminit. Primus e recentioribus Onuphrius, cum ſe ad inquirendam Indictionis cauſſam, & originem vehementius intendiſſet, animadvertit Conſtantino primum imperante Indictiones in uſum hominum lucemque prodiiſſe: quarum caput anno illi tribuit, qui Coſſ. habuit Conſtantinum II. & Licinium II. qui eſt revera Chriſti CCCXII. licet eum CCCXIII. in Faſtis numeret; de quo poſtea. Hanc Onuphrii ſententiam ceteri deinde magno conſenſu ad hoc uſque tempus amplexi ſunt, Alexandrini, uti diximus, Chronici teſtimonio comprobatam, tametſi nemo traditam ab Onuphrio originis illius hiſtoriam approbarit, qui Indictionem quaſi indicationem appellari cenſuit ab eo Crucis indicio, quod in aere Conſtantino M. paullo ante Maxentianum prælium, divinitus editum eſt. Hac, inquam, opinione repudiata, nemo non ortas Indictiones anno illo, quem diximus, Chriſti CCCXII. perſuaſum habet. Pag. 446

Id ut hoc anno potiſſimum crederetur eſſe factum, unius Chronici auctoritas impulit. Neque enim vetuſtior alter, quod ſciam, Conſtantini tempore, atque anno illo debellati Maxentii, Indictiones cœpiſſe memoriæ prodidit. Onuphrius Chyrium Fortunatum Aphrum laudat, auctorem, ſi verum dicit, antiquiſſimum. Hunc enim illum ipſum putat eſſe, cujus Hieronymus in viris Illuſtribus meminit, Aquileienſem Epiſcopum; a quo Indictionis inveſtigandæ methodus tradita ſit. Sed ego Scriptorem illum hactenus non vidi. Extat inter Latinos Rhetores Curii Fortunatiani Conſulti tripartitum Opus de Rhetorica. Verum nuſquam Indictionis ille meminit. Athanaſius libro de Synodis, Arianorum conventiculum per Encæniorum tempus Antiochiæ factum incidiſſe dicit * Coſſ. Marcellino, & Probino, Indictione XIV. Quæ nota, niſi inſerta poſtea ſit, omnium videri poteſt antiquiſſima.

Sed

* Addebat *Petavius* in ſuo exemplari: anno Chriſti CCCXLI.

Sed merito mihi ſuſpectu videtur, ut & illa Romano Concilio ſub Julio Papa celebrato præfixa Indictionis ſextæ: quæ & alioqui vitioſa eſt.

Poſt hæc recenſendus Ambroſius, qui anno Chriſti CCCLXXXVI. exeunte ſcribens ad Epiſcopos Æmiliæ de menſe Paſchali ita loquitur. *Hic autem menſis & primus eſt ſecundum Ægyptiorum proventus, & primus eſt ſecundum legem, & octavus eſt ſecundum conſuetudinem noſtram. Indictio enim Septembri menſe incipit.* Onuphrius in Concilio Nicæno Indictiones putat inventas; & in Olympiadum locum dinumerandis temporibus ſubſtitutas, cum eas Conſtantinus abrogaſſet. Cujus in rei fidem Nicænum Canonem producit; *quo præcipitur, ut ſingulis Epiſcoporum diplomatibus anni, menſes, dies, & quota ſit Indictio addatur.* Sed Canon ejuſmodi nullus eſt Nicænus. Verum quocumque demum anno Indictioni datum ſit initium, illud extra controverſiam eſt, ſic eas putandas, ac tali annorum ordine percurrendas eſſe, ut & decimus quintus quiſque poſt annum Chriſti CCCXII. Indictione prima notetur a Septembri; a Januario vero decimus ſextus; & ſi in anteriora tempora ἀναδρομικῶς refunduntur, anno illi, qui proxime Chriſtianam æram præceſſit, quarta a Septembri menſe tribuatur Indictio, a qua & annus Chriſti primus orditur. Ideoque illo ipſo, quem nominavimus, anno CCXII. prima Indictio iniit a Septembri. In hunc enim Conſulatus ille Conſtantini, & Licinii ſecundus incidit, nec non Conſtantini de Maxentio victoria, ut recte in Chronico obſervavit Onuphrius, quem proinde mirum eſt in Faſtis anno Chriſti CCCCXIII. Indictionis initium, & Maxentii necem illigaſſe. Neque enim ex eo poteſt excuſari, quod Natalem Chriſti, æramque communem uno anticiparit anno. (Natum enim poſuit Chriſtum Auguſto XIII. & Silvano Coſſ. anno Juliano XLIV. & primum a Natali numerare cœpit anno Juliano XLV.) Nam etſi Faſtos ſuos ita digeſſerit, uno tamen, ut ſuo loco declaratum eſt, expuncto Conſulatu, cum æra communi circa Probi tempora rediit in gratiam. Unde Conſulatus II. Conſtantini, ac Licinii in annum Chriſti CCCXII. non minus Onuphrianum, quam Dionyſianum competere debet. Melius itaque Chronicon Onuphrii hac ex parte procedit, quam ejuſdem Faſti.

Quod enim Indictionum ſeries ita poſtulet, ut in annum, exempli cauſſa, Chriſti CCCXII. a Septembri competat Indictio I. ſive κατ' ἐπίνοιαν, ſi quidem nondum Indictiones ortæ fuerant: ſive reipſa; ſi ab illo anno deductæ ſunt; pluribus argumentis, & exemplis licet oſtendere. velut ex Actis Calchedonenſis, aliorumque deinceps Conciliorum; ex Dionyſii Exigui cyclis, e Marcellino, Chronico Alexandrino, Theophane, & infinitis aliis. ante omnia vero id ex Theodoſiano Codice, lib. XI. Tit. XXVIII. de Indulgentiis debitorum, demonſtrari poteſt. L. IX. Theodoſius Junior Conſtantio & Conſtante Coſſ. id eſt anno Chriſti CCCCXIV. ſic edicit V. Eid. Apr. *Per omnes provincias Orientis ex Indictione undecima Valentiaca, in quintam uſque nuper tranſactam Indictionem, annorum ſcilicet quadraginta, id eſt Conſulatu Divorum Valentiniani, & Valentis iterum Auguſtorum, uſque ad Conſulatum invictiſſimi Honorii patrui mei ſepties, & meum iterum,* &c. Anno illo, quo Valentinianus, & Valens II. Coſſ. fuerunt, Indictionem fuiſſe dicit XI. Eſt hic annus Chriſti CCCLXVIII. quo revera Indictio undecima in curſu fuit, ab antecedente Septembri anni CCCLXVII. Ab eodem vero quadrageſimus annus eſt Chriſti CCCCVII. Coſſ. Honorio VII. Theodoſio II. cui Indictionem V. tribuit; quod & ratio exigit. Idem docet & Lex ſequens X. Ex quo mendum apparet irrepſiſſe in Legem VIII. in qua Honorius ita reſcribit. *Naviculariis intra Africam ex quartadecima Indictione Conſulatus Valentiniani Auguſti III. & Eutropii V. C. uſque ad Indictionem quartam Conſulatus noſtri ſepties, & Theodoſii iterum, omnia reliqua indulgemus. Dat. III. Non. April.* Indictionem CCCC IV. aſſingit anno, quo Coſſ. fuerunt Honorius VII. Theodoſius II. cum in aliis legibus quinta numeretur. Similiter anno, quo Coſſ. erant Valentinianus III. & Eutropius, XV. fuit Indictio, anno videlicet Chriſti CCCLXXXVII. Male igitur XIV. concipitur. Hæc vulgatarum ſubes editionum ab Onuphrio, qui leges iſtas citat, nequaquam animadverſa fuit. Quin & Scaliger lib. V. de Emend. longe vitioſius *Indictionem* XIII. ſcripſit. Juſtinianus Imp. ad Mennam Præf. Præt. de Codice ſuo confirmando ſcribens, annum illum, qui Decii U. C. Conſulatu notatur, eſtque Chriſti DXXIX. Indictionem habere VII. dicit, Aprili menſe; quod & verum eſt. Quocirca cum anno Chriſti CCCLXVIII. Indictio XI. tribuitur, & anno CCCCVII. Indictio V. & anno DXXIX. Aprili menſe, Indictio VII. in curſu fuerint; Indictiones autem a Septembri ineant, ut ex Ambroſio docuimus, conſequens eſt, ſi annos retexamus, Indictionem I. anno Chriſti CCCXII. cœpiſſe.

Diximus de anno, nunc de die diſputandum eſt, a quo Indictionum caput arceſſi ſolebat. Beda lib. de Temp. rat. cap. XLVI. *Incipiunt*, inquit, *Indictiones ab* VIII. *Kalendas Octobris, ibidemque terminantur.* * Atqui Bedæ ſæculo Græci a Kalendis ipſis Septembris Indictiones orſi ſunt, & diu ante Bedam. Scaliger ab VIII. Kalend. Octobris ad Kalend. Septembris retractum illarum exordium putat Juſtiniani tempore. Verum ante Juſtinianum id jam in uſu fuiſſe demonſtrat L. ult. Tit. XVI. lib. X. Cod. Juſt. ubi Anaſtaſius Imperator totum Septembrem novæ Indictioni eximit. Immo vero ex Actis Calchedonenſis Concilii, Theodoſii Junioris tempore, a Kalend. Septembris cœptas Indictiones eſſe colligi videtur. Nam Actione IX. in Actis Ibæ Edeſſeni Epiſcopi, poſt Conſulatum Flavii Zenonis, & Poſtumiani, die V. Kalend. Maias, Indictio I. currebar. Hic eſt annus Chriſti CCCCXLVIII. quo revera prima fuit Indictio. Eodem anno, Kalendis Septembris numeratur Indictio II. in Actione X. Igitur Indictionis caput eſt a Kalend. Septembris. Si verum eſſet, quod in Iſag. Can. affirmat Scaliger; Antiochenſem Indictionem Maio menſe cœpiſſe, dici poterat in Actis illis, quæ Beryti in Syria confecta ſunt, Indictionem Antiochenam uſurpatam fuiſſe. Sed vereor ut conjectura ſit illa probabilis. Nam de æra Antiochena teſtatur id quidem Chronicon Alexandrinum: de Indictione non item, quam a Kalend. Septembris ibidem computari docet. Quod ſi Indictionem indidem, unde Antiochena æra cœpit, id eſt a Maio inchoatum eſſe velimus, & ab eo anno procedere, cui initium τῷ χρηματισμῷ Chronicon Alexandrinum tribuit, quoniam annus idem ille Urbis eſt DCCVI. periodi Julianæ 4666. ut ſuo loco probatum eſt; fatendum erit Indictionem Antiochenam nono menſe poſt initium Conſtantinopolitanæ cœpiſſe. Nam ſi Indictionem hanc perpetuo fingamus obſervatum fuiſſe, primus ejus annus inierit oportet anno periodi Julianæ 4665. Proinde anno illo Chriſti CCCCXLIX. quo prima Indictio Conſtantinopolitana currebat ab antecedente Septembri inita; & ſecunda Indictio Septembri ſequente ſucceſſit, Antiochenſis Indictio non ſecunda a Maio principium ſumere debuit; ſed prima. Itaque obſervatio illa Indictionis Antiochenæ a Maio proficiſcentis ad illum Calchedonenſium Actorum locum nequaquam congruit: maxime, cum, uti dictum eſt, Chronicon ipſum, a quo Indictionis iſtius manavit opinio, non dixerit Indictionem a Maio cœpiſſe; ſed contrarium potius indicaverit. Nam cum animadvertiſſet, a primo anno Julii Cæſaris, & a XII. die Artemiſii, id eſt Maii, Antiochenos æram ſuam auſpicari, ſubjungit: καὶ αἱ Ἰνδικτιῶνες δὲ χρηματίζειν ἤρξαντο ἀπὸ πρώτης καὶ αὐτῆς τοῦ Γορπιαίου μηνός, *Indictiones porro numerari cœptæ a prima die Gorpiæi menſis*, id eſt Septembris.

Quæ cum ita ſint; haud adeo compertum eſt, quonam tempore putari cœpta ſit Indictio a Kalend. Septembris; & utrum prius ab VIII. Kalend. Octobris quod Bedæ placet, ſolerit, quam a Kalendis; an potius a Kalend. ipſis ante cœperit; tum apud nonnullos populos in VIII. Kalend. Octobris conjectum ſit illius initium. Triplex porro diſtingui vulgo ſolet Indictio; Conſtantinopolitana, quæ a Kalend. Septembris incipit; Cæſarea, quæ ab VIII. Kalend. Octobris; Pontificia, ſive Romana; quæ a Kalend. Januarii ſequentibus progreditur. Harum ſecundam Conſtantinianam etiam appellant.

De die, unde Indictio cœpta.

Pag 346.

Pag. 295.

* Sic *Paullus* Diaconus Lib. II. De Geſtis Longobardorum Cap. XXV. *Petavius.*

appellant. Sed atrum Conſtantini ſæculo a xxiv. Sept. inchoatu ſit Indictio, nondum ſatis idonea nobis argamenta ſuppetunt. Dionyſius Exiguus, ut quidam exiſtimat Beda, Indictionis caput non a Septembri, ſed a Januario ſequente, vel Martio, repetere videtur, cum tamen contrariam Beda profiteatur. Hujus enim verba ſunt cap. XLVII. libri de rat. Temp. cum Indictionis inveniendæ methodum præſcribit: *Summe annos ab Incarnatione Domini quotquot fuerunt in præſenti i verbi gratia* DCCXXV. *adde ſemper tria; quia quarta Indictione ſecundum Dionyſium natus eſt Dominus*. Idem & alibi repetit. Igitur ſi Indictione IV. natus eſt Chriſtus, atque anno illo, qui æram Dionyſianam præcedit, exeunte natus eſt, cyclo Lunæ I. anno Juliano XLV. qui communi uſu præfixus eſt Natali Domini. Huic enim a Januariis Kalend. Indictio tertia; a Septembri, quarta competit. Atqui Dionyſium volunt Chriſtum natum poſuiſſe cyclo Lunæ II. quo anno epactæ fuere XI. decima quarta Luna VIII. Kalend. Aprilis Paſcha VI. Kalend. Aprilis, ut ipſemet Beda teſtatur cap. XLV. Hic eſt annus æræ Dionyſianæ II. at & Circuli ipſi Dionyſiani demonſtrant: cujus majorem partem, id eſt octo primos menſes occupavit Indictio IV. reliquos quatuor quinta Indictio ſibi vendicavit. Quare Dionyſius Indictionem a Kalend. Jan. aut a XXV. Martii, qui dies Incarnationi dicatus eſt, inchoavit. quemadmodum & Caſſiodorus, qui annis ab Incarnatione numeratis, perpetua methodo tria jubet adjungi ad Indictionem habendam.

Poſtremo quod ad vocabuli originem pertinet, quibus de cauſſis [Greek] illa Indictio nominata ſit, vel potius quindecim Indictionum, ſive totidem annorum orbis inſtitutus; nondum hactenus exploratum fuit; tametſi magno ad eam rem indagandam ſtudio eruditi homines incubuerunt. Illud conſtat, Indictiones nihil aliud eſſe, quam annonas & tributa; quorum canon quotannis indicebatur, cui mediæ vetuſtatis auctores ridiculam neſcio quam fabulam adſperguut; dum primo luſtro indictum auri tributum; ſequente autem argentum; æs denique tertio exactum aſſerunt, atque hoc modo redeuntibus in orbem tribus illius ſtipendiorum generibus, Indictiones evolutas. Meminit hujus commenti præter alios S. Eligius Noviomenſis Epiſcopus Sermone II. Sed omiſſis fabulis, cur quindenario numero circumſcriptus ſit orbis ille penſitationum, id vero neſcimus. Quod enim omnium, quæ ad hanc diem excogitata ſunt, probabile maxime judicatur; ex eo quod Conſtantinus militaria ſtipendia ad XV. annos redegerit, quæ XVI. antea taxata fuerant, inde totidem annos in periodum eſſe conjectos; id propterea minus eſt firmum, quod auctorem illam fuiſſe contrahendi ſtipendii militaris, & ad XV. annos revocandi, neque veteribus aliis monumentis probatur; neque magnum ex unius anni deductione compendium ad milites rediturum fuiſſe videtur.

Non prætermittenda eſt hoc loco *Novæ Chronologiæ* de origine Indictionum ſententia; quæ ab anno Chriſti ſecundum communes Faſtos decimo tertio, re autem vera decimo octavo, repetitas illas eſſe conjicit. Etenim anno Chriſti XIII. qui eſt Julianus LVIII. L. Munatio, & C Silio Coſſ. cenſionem illam, ac prædiorum deſcriptionem, quam in Palæſtina Quirinus inſtituit, poſt Archelai relegationem, accidiſſe ſentit: qui annus a Conſtantinopolitanis triennio Chriſti Natalem antevertentibus decimus ſextus putatur, idemque primus ab eadem *Nova Chronologia* ſtatuitur imperii Tiberii. Cum igitur Patres quidam Conſtantinopolitanum calculum ſecuti tribus ante vulgarem epocham annis natum eſſe Chriſtum exiſtimarent, quo tempore adhuc Herodes vivebat: at aliunde ſcirent cenſionis a Quirino factæ tempore idipſum eveniſſe, quæ ab Natali Chriſti, quem fixerant, decimo ſexto anno celebrata fuiſſet; unde nonnulli Natalem ipſum Domini ab hoc anno repetendum eſſe judicarunt: ceteri, ne alterutri ſententiæ præjudicarent, novam quamdam numerandorum temporum rationem excogitarunt per annos XV. quæ cum revera ab Incarnatione Chriſti conſurgeret, non minus tamen alteri Evangelicæ traditioni congrueret.

Hæc nova, & hactenus inaudita conjectura, quæ auctori valde probatur, falſis principiis innixa cohærere nullo modo poteſt. Id enim minime verum eſt, deſcriptionem illam a Quirino factam anno Chriſti XIII.

contigiſſe: uti cap. III. libri hujus ſub finem oſtendimus. Nam quæ anno iſto, Dione teſte, ab Auguſto ſuſcepta eſt, exitum non habuit, & eodem fere tempore deſiit, cum ad priorem tributi rationem ſponte omnes redierunt.

De anticipatione triennali in Conſtantinopolitanis ratiociniis quid dicendum ſit ex lib. IX. cap. III. colliges. Nam pauciſſimi e Græcis, qui Natalem annum Domini ſupra 5500. annos extendunt, alium, quam 5509. ortui ejus præſtituunt. Alexandrinum quidem Chronicon, annum 5507. ceteri eumdem cum vulgari, atque noſtro; qui eſt, ut ibidem demonſtravimus, Græci computi 5509. annus. Ad hæc æra iſta, quam nominas, Græcorum trium eſt poſtrema, longeque poſt uſum Indictionum reperta; uti cap. IV. ejuſdem libri docuimus. Non potuit igitur ab ea Indictionum origo proficiſci. Sed vide omnino quæ ſunt illic a nobis de triplici Græcorum computo accuratiſſime tradita.

CAPUT XLII.

De Conſtantini M. ac Licinii bellis, & hujus clade; quæ ſuis temporibus aptantur. Codex Theodoſianus caſtigatur.

SI alia pars eſt hiſtoriæ in Chronologia noſtra conſtituta, & ab errore purgata; hæc ipſa profecto eſt, quæ Conſtantini & Licinii bella continet, quæ in vulgatis Annalibus & Chronicis perturbatiſſime digeruntur. Quatuor inſignia Licinium inter & Conſtantinum prælia fuerunt. Primum enim bis pugnatum eſt antequam in concordiam redirent. Semel ad Cibalim oppidum Pannoniæ: deinde in campo Mardienſi, qui in Thracia eſt, ut ex Zoſimo colligitur. Poſtea certis conditionibus inter ambos pax & concordia redintegrata eſt. Qua poſt annos aliquot denuo ſoluta, bis confixerunt. primo ad urbem Hadrianopolim in Thracia; tum ad Calchedonem: at de navali prælio, quod interjectum fuit, nihil dicam. Annales Eccleſiaſtici priora duo certamina in annum Chriſti CCCXVI. conferunt; poſteriora totidem in ſequentem; ita ut anno CCCXVII. Conſtantinus cum Licinio debellaverit, & quidem anni ipſius exordio. Verum ex Idatii Faſtis, Aurelio Victore, Euſebio, & aliis longe ſecus rem habuiſſe conſtat. Nam ultima Licinii clades undecimo a priore anno contigit apud Idatium. Siquidem Voluſiano II. & Anniano Coſſ. Cibalenſe prælium ponitur VIII. Idus Octobris. Hadrianopolitanum, & Calchedonenſe Criſpo III. & Conſtantino III. Aurelius Victor a Schotto primum editus poſt Licinii, & Conſtantiæ nuptias triennium quieviſſe ambos Imperatores refert; tum inter ſe geſſiſſe bellum: ac deinde compoſita pace, Cæſares feciſſe tres, Criſpum, Conſtantinum, Licinianum: quo tempore Solis defectio præſagium haud diuturnæ concordiæ fuit. Sexennio poſt rupta pace rurſus in Thracia pugnarunt. Hæc Victor. Euſebius in Chron. Cibalenſe prælium aſſignat anno Conſtantini VII. Licinii vero perſecutionem anno ejuſdem XIV. necem vero, quæ proximo ab eo, quo victus eſt, anno contigit, tribuit Conſtantini XVII. Ergo decimo circiter anno a Cibalenſi conflicta poſteriora prælia contigerant. Ex his communis illa Chronicorum, & Annalium labes agnoſcitur, in quibus poſteriora duo certamina proximo a prioribus anno collocantur.

Idatius, uti dictum eſt, Cibalenſe prælium refert ad Coſſ. Voluſianum II. & Annianum. Sed id anno ſequente potius eveniſſe inde concludimus, quod lib. VI. Cod. Theod. Tit. XXXV. lex prima edita legitur iiſdem Coſſ. Treveris, IV. Kal. Nov. Atqui prælium ipſum VIII. Id. Oct. commiſſum; a quo tempore Conſtantinus deinceps in Thracia, & finitimis locis continuo fuit. certe Octobri menſe in Galliis eſſe non potuit. Proinde nos Cibalenſe certamen contulimus in annum Chriſti CCCXV. Conſtantino IV. & Licinio IV. Coſſ. Poſt hæc levati ſunt Cæſares tres, uti Idatius, Gallicano, & Baſſo Coſſ. Kalendis Martiis. Nec obſtat, quod Panegyricus Nazarii annum decimum quintum Conſtantini cum quinquennalibus Cæſarum conjungit:

ut annus xv. Conſtantini abſolutus eſt anno Chriſti cccxxi. quo quartus Cæſarum deſiit. Etenim quinquennalia, decennalia, & id genus alia nonnumquam ineunte anno quinto, decimo, &c. alias exeunte, ac vertente celebrata ſunt. Ita Conſtantinus vicennalia Nicomediæ dedit, poſt Nicænum Concilium anno Chriſti cccxxv. quo annus xx. iniit. Romæ vero, ſequenti, quo xx. abſolutus eſt. Itaque credibile eſt quindecennalia Conſtantini anno ipſius xv. jam affecto, cum quinquennalibus ineuntis anni v. Cæſarum in Galliis celebrata fuiſſe. Igitur anno Chriſti cccxvii. Cæſares illi facti ſunt; quo etiam anno Sol defecit Decembris xx. hora diei ix. circiter. quod tempus notatum eſt ab Idatio; tametſi deliquium iſtud tribuat anno ſequenti, Coſſ. Licinio v. & Criſpo Coſſ. Quid ſi anni principium a Septembri, & Indictionis initio ſumpſerit Idatius, ac Conſules eos quibuslibet annis aſſignarit, qui jam in curſu erant a Septembri? Id enim probabile eſt; ex eoque conſtabit cur eclipſin illam Solis non antecedentibus Coſſ. ſed conſequentibus ſubjecerit. Poſt erectos Cæſares ſexennio fere ceſſatum eſt ab armis uſque ad annum cccxxiii. quo bellum recrudeſcere cœpit, quod ſequente anno patratum eſt. Quæ omnia in Chronico noſtro accurate digeſſimus. Supereſt nodus, quem haud ita promptum eſt ſolvere. L. i. Cod. Theod. de Veteranis Conſtantinus iv. Eid. Aprilis. Licinio v. & Criſpo Cæſare Coſſ. ſanctionem edidit in gratiam Veteranorum, *qui ex die quinta Nonarum Juliarum, cum prima per Thraciam victoria univerſo orbi illuxit, & qui poſtea apud Nicomediam miſſionem meruerunt*. Conſules iſti conveniunt in annum Chriſti cccxviii. qui quartus eſt a pugna Cibalenſi. At nondum per id tempus Nicomedia potiebatur Conſtantinus. Hanc enim profligatis Licinii copiis anno demum cccxxiv. in poteſtatem habuit. Deinde cur primam vocat Thracicam illam victoriam, quandoquidem ultima potius dicenda fuit, ſi anno cccxviii. legem illam tulit? Nam altera poſt ipſam hactenus nulla contigerat. Quocirca falſo ſubſcriptos illos eſſe Coſſ. apparet: ac non ante annum cccxxiv. & ultimam victoriam, legem illam a Conſtantino ſancitam eſſe. Dubitationem pene omnem Idatius eximit; qui ſecundam in Thracia pugnam v. Non. Jul. accidiſſe ſcribit, Coſſ. Criſpo & Conſtantino Coſſ. iii. anno cccxxiv. At is ipſe dies Thracicæ victoriæ Conſtantini lege notatus eſt.

CAPUT XLIII.

De anno conſeſſus Nicæni. Refellitur eorum ſententia, qui triennio duraſſe putant, ut Scaliger: cujus & errata quædam alia notantur. De morte Criſpi. Euſebii Chronicon recenſetur.

MIRA perſuaſio Scriptorum quorumdam, qui ante centum fere annos exſtiterunt; Nicænum Concilium anno Chriſti cccxxii. celebratum fuiſſe. Hanc præcipui quidam rei Computiſticæ magiſtri, docti ceteroquin amplexi ſunt; Paulus Foroſempronienſis Epiſcopus lib. iii. & iv. Partis i. Joannes Stœfflerus in Kalendario, Propoſ. xxxiv. Joannes Lucidus. Movit illos ad ita ſentiendum opportunitas aurei numeri, vel cycli lunaris: quod anno cccxxiii. aureus numerus i. incidit. Cum igitur numerorum aureorum methodum a Nicæna Synodo conſtitutam, & ad Chriſtianum Paſcha tranſlatam vulgo putarent, una illud arbitrati ſunt, ſtatim poſt dimiſſam Synodum, eo, qui proxime conſecutus eſt, anno uſurpatam rem fuiſſe. *

Error Scaligeri. At Scaliger Nicænum Concilium anno Chriſti cccxxv. cœptum triennio fere celebratum ſcribit, & anno cccxxvii. dimiſſum, quando & vicennalia Conſtantini data ſunt; cujus annum primum conſtituit eum, qui eſt Chriſti cccvii. Atque ut prioribus illis, qui anno cccxxii. tempus Concilii definiebant, opportunitas illa placuit aurei numeri primi in annum a celebrato Concilio proximum incidentis: ita Scaligerum ſolaris cycli commoditas juvit; cujus primus annus in Chriſti cccxxviii. cadit. Neque vero primus hoc de triennali Concilio commentus eſt Scaliger. Sed & ante Græculis quibuſdam in mentem venerat: quos Baronius citat, & in Actis Metrophanis, & Alexandri apud Photium N. cclvi. idem legitur. At illa falſiſſimæ ſententiæ nova erroris adſtruxit argumenta; dum Conſtantini primordium anno Chriſti tribuens cccvii. Olympiadem cclxxi. a Socrate conceptam ad luſtra neſcio quæ Juliana detorquet. Hoc vero commentum ſuperioribus capitibus, in quibus de Conſtantii Chlori, ejuſque filii Conſtantini epocha diſputatum eſt, penitus obtrivimus. In Prolegom. Operis de Emend. Temp.

Nihil ergo verius eſt, quam quod vulgo fere apud eruditos obtinuit; Nicænam Synodum anno Chriſti cccxxv. celebratam Paulino, & Juliano Coſſ. ut Inſcriptio ipſa teſtatur Græcis præfixa Canonibus: quæ & anno Alexandri DCXXXVI. menſe Dæſio, ejuſque xix. die, ſive xiii. Kalend. Jul. conveniſſe, Patres aſſerit. Anni Alexandri, qui & Græcorum appellantur, initium ſumunt ab anno periodi Julianæ 4402. (uti ſupra cap. xli. lib. x. docuimus) qui eſt treceteſimus duodecimus ante Chriſtum. Addantur ergo anni 636. ad 4401. conſurget annus periodi Julianæ 5037. de quo deductis annis 4713. relinquitur annus cccxxiv. quo cœpit ab Octobri, ſive Hyperberetæo, ſexcenteſimus triceſimus ſextus annus ab Alexandro, quæ eſt Seleucidarum epocha. At Dæſius menſis Syromacedonicus, & in annis Græcorum Alexandreis, eſt idem cum Junio. Itaque ſequenti anno, Chriſti cccxxv. Synodus Nicæna celebratur. Quod autem eodem anno terminata fuerit; neque ad cccxxvii. propagata, ex eo liquet, quod cum viceſimus annus imperii Conſtantini commodum in idem tempus incidiſſet, vicennalia poſt abſolutam Synodum data falſo ſcribit Euſebius lib. iii. de Vita Conſtantini, cap. xxi. & lib. iv. cap. xlvii. nec non Sozomenus lib. i. cap. ult. Primus Conſtantini annus, ut ſupra demonſtratum eſt, cœpit anno cccv. vel cccvi. Igitur viceſimus cadit in annum cccxxv.

Idatius in Faſtis, Conſtantino vii. & Conſtantio Cæſare Coſſ. occiſum dicit eſſe Criſpum, & vicennalia Romæ a Conſtantino edita. Hic eſt annus Chriſti cccxxvi. Euſebius autem in fine Chronici anno Abrahami MMCCCXLII. Olympiadis cclxxvi. anno ſecundo, Conſtantini xx. *Vicennalia*, inquit, *Conſtantini Nicomediæ facta, & ſequenti anno Romæ edita*. Ergo vicennalia priora, quæ in Aſiæ civitatibus, Nicomediæ videlicet, ac Nicææ celebrata ſunt, competunt in annum cccxxv. Apud eumdem Euſebium Criſpi nex in quibuſdam editionibus ad Conſtantini xix. adſcribitur: at in vetuſtiſſimis Chronici membranis tribus reperi, quæ ſunt penes P. Sirmondum, ubi & Olympiadis cclxxvi. primus annus apponitur; in aliis ad xx. quod & Pontacus amplexus eſt. Labente itaque, vel finito viceſimo anno Criſpus occiſus eſt; anno cccxxvi. ut recte notatur ab Idatio; anno nono itidem currente, ex quo Cæſar a patre creatus eſt: quod Gallicano & Baſſo Coſſ. Idatius factum refert Kalend. Martiis, anno ſcilicet cccxvii. anno Conſtantini xii. At Scaliger vicennalia Conſtantini Nicomedienſes anticipaſſe uno anno putat; Romanos vero rite celebraſſe. Illos enim anno Chriſti cccxxvi. iſtos cccxxvii. peregiſſe. Sed fallitur; ut jam omnibus conſtat: quamvis & Onuphrium, & Annalium Eccleſiaſticorum conditorem in primis redarguat, a quo fuerat merito reprehenſus. Criſpi mors.

Ceterum in Euſebiano Chronico ad annum xx. Conſtantini appoſitus eſt annus Chriſti cccxxix. in editione Pontaci: quod & ipſe comprobat; immo adeo certum exiſtimat; ut a nemine in dubium jure revocari debeat. Verum neque anni Chriſti ab Euſebio, aut ab Hieronymo, aut ab alio quopiam vetuſtiore ad Chronicon adjuncti ſunt; ut idem Pontacus docuit: unde nec in antiquis codicibus comparent, velut in Sirmondianis tribus; & longe probabilius eſt, cum viceſimo Conſtantini copulandam eſſe cccxxvii. annum. Ita biennio Pontacum aberraſſe: ac meliorem hac ex parte Scaligerianam editionem videri. Hujus porro In Euſebianum Chronicon inquiritur.

varietatis

* *Gelaſius* Cyzicenus apud Photium, ab anno xvi. Conſtantini, uſque ad annum xxii. annis ſex duraſſe voluit, Cod. lxxxviii. *Petavius.*

varietatis ea cauſſa contigit, quod anni Chriſti in editione Pontaci uno anno primum anticipantur. Nam ad annum Abraami MMXV. Olymp. CXCIV. tertium, Auguſti XLII. quo natus eſt Dominus, primus apud Pontacum Chriſti ponitus annus. Rectius in Scaligeriana cum ſequenti conjungitur. Siquidem æra Chriſti poſt eum annum, quo natus eſt Chriſtus, inchoatur. Deinceps ergo uno anno tardior eſt editio Scaligeri. Poſtea Caracallæ VII. ſolidos annos Chronici ſeries Pontacena tribuit; Scaligeriana VI. Dempto igitur anno uno, biennio tardius incipit eſſe Scaligerianum Chronicon in annis Chriſti. Deinde alius annus eximitur in Scaligeriano codice, qui apud Pontacum Tacito peculiaris conceditur. Quare triennio Scaligeriana editio tardior eſt; ut exempli cauſſa Probi primus annus ſit Scaligero, CCLXXVII Pontaco vero CCLXXX. Sed rurſus ad biennium metachroniſmus redit. Quippe Caro & Numeriano triennium Scaligeri codex; Pontaci non plures duobus annis imputat. Quod diſcrimen deinceps conſtanter manet. Unde poſtremus annus Euſebiani Chronici, qui eſt Conſtantini XX. numeratur in editione Pontaci CCCXXIX. in Scaligeriana, CCCXXVII. Quamquam veteres membranæ, quas modo laudavimus, cum Pontaci editione faciunt.

Ex iis non ſolum varietatis in utraque Chronici editione ratio conſtat; ſed ea quoque refelluntur argumenta, quibus Pontacus ad ultimum illum annum Chronici probat CCCXXIX. annum ex auctoris mente eſſe ſcribendum. Sic enim diſputat: In Præfatione teſtatur Hieronymus, *A Tiberii quinto decimo uſque ad XIV. Valentis numerari annos* CCCLI. & proinde a Chriſto CCCLXXXI. Quod ſi ab illis ſejunxeris LII. annos, quos Hieronymi ſupplementum continet, ſupererunt anni CCCXXIX. abſoluti. Verum in editione Scaligeri Tiberii XV. eſt Chriſti XXIX. in Pontaceon XXX. Valentis porro XIV. cum Chriſti CCCLXXIX. copulatur a Scaligero: de quibus demptis LII. ſuperſunt CCCXXVII. Ac ſi de CCCLXXIX. detraxeris XXVIII. qui decimum quintum Tiberii præceſſerunt; reliqui erunt CCCLI. ut voluit Hieronymus. Ceterum Chriſti annos melius in Scaligeriano codice, quam in Pontaceno adnotatos eſſe, ex eo vincimus, quod æra Chriſti Euſebiana uno tantum anno communem ac Dionyſianam antevertat. Nam uno dumtaxat anno Chriſti Natalem anticipat; dum natum illum facit anno III. Olympiadis CXCIV. qui ex vulgatis æræ ratiociniis quarto natus eſſe debuit. Jam vero Valentis obitus, in quem Supplementum Hieronymi deſinit, convenit in annum communis æræ CCCLXXVIII. Proinde ad Euſebii mentem numerandus eſt CCCLXXIX. non CCCLXXXI.

Diximus ſæpe Euſebianos annos ab autumno Antiochenorum ac Syrorum more progredi; & primum annum Abraami ab autumno anni 2697. periodi Julianæ incipere. quo fit ut additis annis 2696. ad annos Abraami, conſequamur initium anni cujuslibet Euſebiani in Juliana periodo. Quocirca cum annus poſtremus Chronici ſit Abraami 2394. ſecundum Scaligerum; Pontaco vero ſit 2395. adjectis 2696. exiſtet annus periodi Julianæ in editione Scaligeri 5090. Chriſti 377. In Pontacena, periodi Julianæ 5091. Chriſti 378. Prius autem rationi conſentaneum eſt. Si quidem annus 2394. Abraami init ab autumno anni Chriſti 377. Quod & Olympiades ipſæ demonſtrant. Nam apud Scaligerum & Pontacum cum anno XIV. Valentis, & ultimo Chronici copulatur annus ſecundus Olympiadis CCLXXXIX. hoc eſt Iphiti annus 1154. quidem Elidenſium more cœptus eſt a ſolſtitio anni periodi Julianæ 5091. Euſebiano vero, ac Syromacedonum inſtituto, ab autumno anni 5090. qui eſt Chriſti 377. Proinde ſatius eſt ad annum XIV. Valentis, annum Chriſti 379. Euſebianum adjici; qui ſit Dionyſianus 378. quam 381. qui eſt Dionyſianus 380.

Atenim in calce Chronici Euſebiani, ſiva Hieronymiani Supplementi, ubi annorum ſummulæ colliguntur, anni dicuntur in toto Chronico contineri 2395. Sed appendix iſta non eſt Hieronymi, (quamquam in membranis exſtat) & in editione Scaligeri prætermittitur. In uno vero Sirmondiano pervetere ad ea verba, quibus Valentis obitus in Chronico deſcribitur: *Lacrymabile bellum in Thracia*; &c. annus Valentis XV. adſcriptus erat; cum in reliquis non ultra XIV. numerus excurrat. Quare librarius ille, vel quicumque demum philologus æras in calce Operis induxit, uno anno Chronici ſeriem auctiorem habuit; ut XV. Valentis annus apponeretur. Ac decimum ſane quintum imperii annum Valens inchoavit. Nam anno Chriſti CCCLXIV. cœpit Kalend. Aprilis, ut Onuphrius tradit, & CCCLXXVIII. periit, V. Eid. Auguſti. Imperavit, eodem putante, annos ſolidos XIV. menſes IV. dies XIII. Hoc in animo fortaſſis habuit appendicis auctor. Verum quoniam Euſebius, & Hieronymus Principum annos ita deſcribere ſolent, ut ſingulorum initia non ab eo anno, quo primum inaugurati ſunt, quique ſæpius inchoatus eſt, ſed a ſequentis exordio ſumant; atque exempli cauſſa Valentis primus annus non ab eo procedat, quo Jovianus eſt mortuus; ſed a ſequenti: ideo rectius annus Valentis ultimus decimus quartus habeatur, quam quintus decimus. Igitur ultimus annus Euſebii eſt Abraami 2342. ut in vetuſtiſſimo Sirmondiano reperi; non 2343. eique Chriſti annus adjungendus fuit CCCXXVII. hoc eſt Dionyſianus CCCXXVI. Additis porro LII. annis Hieronymiani Supplementi, poſtremus annus erit Abraami 2394. Chriſti CCCLXXIX. qui eſt Dionyſianus CCCLXXVIII. Nam uno, ut diximus, anno æra Chriſti Euſebiana vulgarem antecedit.

Concludamus hanc de Nicæni Concilii tempore diatribam, & pro certo illud habeamus, celebratum id fuiſſe anno Chriſti CCCXXV. Conſtantini anno XX. Silveſtro Pontifice; non, ut Sozomenus lib. I. cap. XVI. Julio; qui eſt error manifeſtus. Neque vero ſic excuſari poteſt, uti magno viro venit in mentem, quaſi Sozomenus ſcripſerit: *πολλῷ δὲ ὁ Ῥωμαίων ἐπίσκοπος διὰ γῆρας ἀπολιμπάνων*, pro quo Ἰούλιος a librario ſit expreſſum. Id enim conſuetudo Græci ſermonis, & ἀκολουθία reſpuit; ut πολλῷ ſimpliciter, abrupteque ſonatur.

CAPUT XLIV.

De Encæniis, & condita novæ Romæ, ſive Conſtantinopoleos.

NON dubia eſt epocha nobiliſſimæ urbis, quam a Severo dirutam, & in vici formam redactam Conſtantinus inſtauravit, in eaque ſedem imperii ſtatuit. Id enim accidit anno illo, qui Gallicano, & Symmacho Coſſ. in Faſtis notatur. Teſtis eſt Idatius in Faſtis, qui ad hos Coſſ. ita ſcribit: *His Coſſ. dedicata eſt Conſtantinopolis, die V. Idus Maias*. addit æram CCCLVIII. Chronicon Alexandrinum ad eoſdem Coſſ. refert; *Ἔτι τῷ ϛ΄ ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τοῦ κυρίου, ἔτει κε΄ τῆς βασιλείας, Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος πατὴρ Κωνσταντίνου νέου Αὐγούστου, καὶ Κωνσταντίου, καὶ Κώνσταντος Καισάρων πόλιν μεγίστην, λαμπρὰν καὶ εὐδαίμονα κτίσας, συγκλήτῳ τε τιμήσας, Κωνσταντινούπολιν καλέσας, πρὸ πέντε εἰδῶν Μαΐων ἡμέρᾳ δευτέρᾳ τῆς ἑβδομάδος ἰνδικτιῶνος γ΄*, &c. *Anno CCCI. poſt aſſumptum in cælum Dominum, XXV. imperii ipſius, Conſtantinus religioſiſſimus Conſtantini junioris Auguſti, & Conſtantii, atque Conſtantis Cæſarum pater, urbem maximam illuſtrem, & beatam condidit, ſenatu illuſtravit, & Conſtantinopolim appellavit V. Eid. Maias, feria II. Indictione III.* Iidem characteriſmi ſunt apud Cedrenum. Addit poſtea Chronicon annum Urbis conditæ fuiſſe MLXXX. Sed revera milleſimus octingeſimus tertius erat Varroniani computi. Hoc igitur anno abſoluta eſt Urbis ædificatio, quæ biennio ante cœpta fuerat, ut idem Chronicon ait, Januario, & Juſto Coſſ. At Codinus lib. de Conſtantinopoli novem omnino menſibus poſt jacta fundamenta, perfectam urbem, ac dedicatam aſſerit: *τῷ πεντακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, εἰς ἡμέραν ..., ὄντος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ τοῦ τοξότου ζῴδιον· ὡροσκόπει γὰρ καρκῖνος, τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς διακοσιοστῆς ἑξηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος ἐτέθησαν οἱ θεμέλιοι*, &c. *Anno mundi V. MDCCCXXXVII. Septembri menſe, die IV. cum Sol in Sagittarii ſigno verſaretur, Horoſcopante Cancro, primo anno CCLXV. Olympiadis, jacta ſunt fundamenta.* Hæc ſunt abſurdiſſima. Septembris IV. Sol in Sagittario verſari qui potuit? Sed primum certa de Urbis initio conſtituenda ſententia; tum quæ falſo nonnullis ab auctoribus prodita ſunt, adamuſſim veritatis exigentur.

Anno itaque Chriſti CCCXXX. cyclo Solis III. Lunæ VII. Indictione III. Conſtantinopoleos encænia celebrata ſunt, XI. Maii. De die conſentiunt omnes; iſque in Menologio Græcorum adſcriptus eſt. De anno

confirmat Idatius, & Alexandrinum Chronicon. Hoc enim anno Coſſ. ii ſuere, quibus Urbem conditam aſſeveravi. Sed & character diei in Alexandrino Chronico notatus, cum Indictione ita perſuadent. Nam & feria II. in XI. Maii anno Christi CCCXXX. cecidit, & Indictio III. Factum id labente anno Constantini XXIV. ſi ejus initium ab anno Christi CCCVI. ducatur, die VIII. Kalend. Auguſti ut Idatius ſcripſit, tertio circiter menſe ante ineuntem XXV. In Euſebiano Chronico ex editione Scaligeri ad annum Abraami MMCCCXLVI. iſta leguntur: *Conſtantinopolis dedicatur, pene omnium urbium nuditate.* Cui quidem anno Christi trecenteſimus trigeſimus primus adſcribitur ex ratione illa Euſebiani prochroniſmi, quam ſupra memoravi, Olympiadis vero CCLXXVII. annus II. At Pontacus hæc Hieronymi verba ponit anno Abraami MMCCCXLVIII. Christi CCCXXXIV. Olympiadis CCLXXVII. anno IV. Constantini XXV. Melius editio Scaligeri. Nam anno Christi CCCXXX. init annus II. Olympiadis CCLXXVII. qui ex Syromacedonum uſu cœpit ab autumno anni CCCXXIX. una cum anno Abraami 2346.

Græcorum computatio varia. Græci mundi annos Christique varie computant, dum encænia Constantini referunt. Theophanes annum mundi 5816. Christi CCCXVI. quem ipſum eſſe ſcribit, quo Nicæna Synodus eſt abſoluta; cui & Nicephorus aſſentitur lib. VIII. cap. XXVI. Sed Theophanes Constantini XXXII. annum illum facit; Nicephorus XX. ut & Cedrenus. At Codinus annum Constantini XXII. Tam autem hic, quam Zonaras & Cedrenus annum ab orbe condito putant 5838. De multiplici Græcorum computo vide quæ lib. IX. explicavimus. Quam hoc loco tres iſti ſecuti ſunt, ea eſt quam Alexandrinam aliqui vocant; cujus in annum 5509. vulgaris ac Dionyſianus Christi Natalis incidit: cum Græcorum opinione ſit 5507. Quare detractis annis 5509. relinquetur annus Dionyſianæ æræ 329. a Natali vero Græcorum 331. quo dedicata Constantinopolis eſt. At Theophanes alteram computandi rationem adhibet: ſecundum quam Natalis Dionyſianus convenit anno mundi 5493. Græcorum vero ſententia 5500. Quare ex illius calculo encænia Constantinopolis, aut ejus fundatio cadent in annum æræ communis 323. Apud Suidam in voce *Κωνσταντινούπολις* anni ab Auguſti Cæſaris Monarchia ad Constantinopolim fundatam CCCLX. intercesſiſſe feruntur: quod de inchoatis annis, non vertentibus accipe; ſi ab anno primo Actiaco repetatur exordium. Hic enim incurrit in annum Urbis DCCXXIV. periodi Julianæ 4684. a quo trecenteſimus ſixageſimus eſt annus ipſe fundatæ Constantinopolis.

Onuphii error. Caſtigandus vero ex iis omnibus eſt Onuphrius, qui Baſſo & Ablabio Coſſ. id eſt anno Christi CCCXXXI. conditam eſſe Constantinopolim ſcribit in Faſtis; quod perperam ex Marcellini Comitis auctoritate colligit. Hic enim Mavortio ſolo Coſ. Indict. V. ſcribit anno regiæ Urbis conditæ CXCVII. Juſtinianum Imperatorem a Juſtino factum eſſe Kalend. Aprilis. Eſt hic annus Christi DXXVII. quo Indictio V. fuit. Porro Kalend. Aprilis labebatur annus a fundata Constantinopoli CXCVII. & XI. Maii ſequentis iniit annus CXCVIII. Quare cum annus CXCVIII. cœperit Indict. V. neceſſe eſt primum iniiſſe Indict. III. adeoque anno CCCXXX. non CCCXXXI. Alius ejuſdem alioquin eruditi Faſtorum conditoris error, quod Byzantium primum aſſerit a Lacedæmoniis Pauſania duce conditum. Hoc falſum eſt. Diu enim ante Pauſaniam condita fuit; ut ad Themiſtii Orat. VI. olim obſervavimus.

Caſſiodorus denique perperam Pacatiano, & Hilario Coſſ. Byzantio nomen a Constantino inditum ſcribit. Quod par Coſſ. a vicennalibus quintum eſſe putat Scaliger lib. V. de Emend. cap. de encæniis Constantinopolis. Sed errat. Constantinus vicennalia bis dedit. Primum in Oriente Paulino, & Juliano Coſſ. hoc eſt anno ipſo Nicæni Concilii. Euſeb. lib. III. de ejus vita. Deinde Romæ anno ſequenti, Coſſ. ipſo Constantino VII. & Constantio Cæſare; ut teſtatur Idatius. At Pacatiani & Hilarii Conſulatus a prioribus octavus eſt incluſis utriſque, a poſterioribus, ſeptimus.

* *Libanius* Oratione funebri Juliani Tom. II. pag. 153. Constantinum ait quadraginta annos imperaſſe, oratorie nimis, hunc annum intellige ſub Salmenei nomine. *Petavius.*

CAPUT XLV.

De Constantini M. obitu, & initio Constantii, deque Solis defectionibus variis, quæ hoc imperante contigerunt.

CONSULIBUS Feliciano, atque Titiano mortuum eſſe * Constantinum teſtes ſunt veteres: Socrates in calce lib. I. qui & XI. Kalend. Jun. id accidiſſe refert, anno ſecundo CCLXXVIII. Olympiadis, vixiſſe vero annos LXV. regnaſſe XXXI. Subſcribit & Sozom. lib. II. cap. XXXIV. vitæ & imperii totidem annos tribuens. Idatius in Faſtis, Feliciano & Titiano Coſſ. *Constantinus*, inquit, *Auguſtus ad cæleſtia regna ablatus eſt XI. Kalend. Junias, & ipſo anno nuncupati ſunt tres Auguſti, Constantinus, & Constantius, & Conſtans V. Id. Septembris.* Chronicon Alexandrinum iiſdem Coſſ. obiiſſe perhibet; Maii XXII. ſive XI. Kalend. Junius, ipſo die Pentecoſtes; quod & Euſebius lib. IV. de Vita Constantini cap. LXIV. memoriæ prodidit. Convenit tempus anno Christi CCCXXXVII. cyclo Solis X. litt. B. Lunæ XV. quo Paſcha contigit Aprilis III. Pentecoſte Maii XXII. Imperavit igitur annos plures quam XXIX. & menſes VIII. quot imputavit Scaliger, quem in epocha Constantini multum fugit ratio: uti ſupra docuimus. Quare XXXII. ſaltem attigit.

Supplementum Hieronymi Tricennalia Constantini, anno antequam obierit, data memorat. Idatius vero biennio, Coſ. Constantio, Albino. Rectius quidem: uti Tricennalia competunt in annum CCCXXXV. ex quo conſequens ſit anno CCCVI. aut etiam CCCV. Constantinum iniviſſe. In quo fruſtra conflictatur Scaliger.

Paullo vero ante mortem baptizatum eſſe Constantinum veteres affirmant; Euſebius lib. IV. de vita Constantini, Hieronymus in Chronico, Ambroſius Orat in funere Theod. quibus Socrates, Theodor. Sozomenus, † Chronicon Alexandrinum & alii multi ſuffragatores accedunt; qui & ab Arianis, eorumque ſignifero Nicomedienſi Euſebio baptizatum referunt. At ex adverſo conditor Annalium Eccleſiaſticorum pugnat Actorum Silveſtri auctoritate fretus: cui & Theophanes patrocinatur; ex eo demonſtrans Constantinum Nicæni Concilii tempore baptizatum fuiſſe, quod alioqui catechumenus medio in Epiſcoporum conſeſſu locum nullum habuiſſet. Sed eam diſceptare litem alterius eſt inſtituti. De baptiſmo Constantini.

Quamobrem Constantii Imperatoris initium, quod commune cum fratribus habuit, conſurgit ab anno Christi CCCXXXVII. Quod ex obſervatione cæleſti colligitur; cujus in Supplemento meminit Hieronymus ad annum Euſebii MMCCCLXIV. Constantii X. Sic enim refert. *Solis facta defectio.* Theophanes quoque ad annum Constantii X. *τῷ δ᾽ αὐτῷ*, inquit, *ἔτει ἔκλειψις ἡλίου γέγονεν, ὥστε καὶ ἀστέρας φανῆναι ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐν ὥρᾳ γ᾽ τῆς ἡμέρας, μηνὶ Δαισίῳ ϛ᾽. Eodem anno defectio Solis accidit: adeo ut ſtellæ apparuerint in cælo, hora diei tertia, Dæſii menſis* (is eſt Junius) *die ſexto.* Eadem & Cedrenus habet. Rurſus Theophanes anno ſequenti, quem XI. Constantii numerat; *τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει ὁ ἥλιος πάλιν αὐχμηρότερος γέγονεν ἐν ὥρᾳ β᾽ τῆς κυριακῆς ἡμέρας. Hoc anno Sol rurſus ſqualidior apparuit hora ſecunda diei Dominicæ.* Eclipſis Solis.

Prior illa Solis defectio Junii VI. die contigit, anno Christi CCCXLVI. aureo numero V. cyclo Solis XIX. littera E. novilunium verum ex Pariſinis tabulis contigit hora 6, 41′, 50″. tempore phyſico, Constantinopoli. Apparens vero ſub horam 5, 31′. Sole in gradu 14, 48′. Geminorum poſito. Fuit eclipſis illa digitorum 7, 36′. Initium ejus hora poſt mediam noctem 4, 44′. quadrante circiter uno poſt Solis ortum, qui per id tempus hora 4, 18′. oritur. Finis eclipſis hora 6, 18′. Tenuit horam 1, 34′. Quare neque totus Sol defecit; neque hora diei tertia maxima illius obſcuratio contigit, ſed ſecunda; qua & deſiit. Tametſi vera conjunctio in horam diei tertiam inciderit.

Anno

† Addebat hiſce *Petavius* in ſuo exemplari Ariminenſe Concilium.

II Solis defectio.

Anno ſequente, cyclo Lunæ VI. littera Domin. D. Solis altera defectio contigit, Octobris XX. feria III. novilunium verum, ex Pariſinis tabulis, incidit hora 15, 44'. a media nocte, Romæ. Apparens autem hora 16, 22'. Initium defectionis hora 15, 05'. finis hora 17, 15'. ſcrupulis 5'. circiter ante Solem occaſum, qui hora 17, 20'. infra horizontem in illo ſitu mergitur. Duravit itaque horam 1, 50'. apparente motu; fuitque digitorum ferme ſeptem. Sol vero motu in gradu Libræ 27, 08'. verſabatur. De hac eclipſi Theophanes intelligi non poteſt, cum anno inſequente ſcribit Solem lurida ſpecie eſſe conſpectum, Dominica die. Sed nec ulla præter iſtam altera Solis defectio anno CCCXLVII. contigit. Quamvis enim Maii XXVI. novilunium medium eclipticum videatur: (quod Romæ factum eſt hora 8, 3', 18''. a media nocte. Latitudinis porro motum habuit Signorum 0, 15, 10', 6''.) tamen neque apparens novilunium Romæ proſpici potuit: (quod quidem hora poſt meridiem 8, 6'. contigerit, hora 1, 35'. poſt verum, quod incidit in horam 6, 31'. Sol autem cum in gradu Geminorum 4, 35'. verſaretur, occidit hora 7, 03'. poſt meridiem) neque motus latitudinis tempore apparentis eclipticus fuit. Erat enim ſignorum 0, 18, 10', 55''.

III. Solis defectio.

Verum anno CCCXLVIII. cyclo Lunæ VII. Solis XXI. littera CB. illa ipſa ſine dubio incidit eclipſis, quam Theophanes obſervat Dominica die hora diei ſecunda contigiſſe. Hoc enim anno Octobris IX. feria I. defeciſſe Solem animadvertimus. Novilunium verum ex Pariſinis tabulis in urbe Conſtantinopoli accidit hora 9. 5'. poſt mediam noctem, phyſico tempore. Apparens autem hora 7, 31'. Initium eclipſis hora 6, 36'. paullo poſt ortum Solis: qui hora 6, 24'. oritur in illo ſitu. Finis defectionis hora 8, 33'. Duravit horam 1, 55'. apparente motu. Summa ejus obſcuratio hora 7, 31'. hoc eſt hora diei ſecunda: ut ſcribit Theophanes. Fuit digitorum circiter 8. Ut vel hoc exemplo Pariſinarum tabularum fides approbari poſſit.

Theophanis error.

Falſus eſt tamen in eo Theophanes, quod anno proximo poſt illum, quo Junii VI. Sol defecit, alterum illud deliquium Dominica die, hora ſecunda commiſſum eſſe dixerit. Hoc enim poſterius tertio a priore anno accidiſſe videmus. Sane Caſſiodorus in Chronico, Philippo & Salia Coſſ. Solis defectionem eſſe factam memoriæ prodidit. Qui quidem Coſſ. anno Chriſti CCCXLVIII. tribuuntur. De hac igitur Solis eclipſi loquitur: quam Marianus Limenio & Æone Coſſ. notat; & anno Chriſti CCCXLVII. Sed Coſſ. iſti ad annum pertinent CCCXLIX.

Error Mariani

Sed mendoſe Marianus XVIII. Kalend. Januarii Solem defeciſſe ſcribit; quod eſt falſiſſimum. Nec minus abſurda Mercatoris opinio: qui anno Chriſti CCCXLVII. octavo Kalend. Januarii eamdem defectionem Solis aſſignat. Atqui hoc ipſo anno, cyclo Lunæ VI. novilunium medium Decembris XIX. die ineunte contigit, ex Pariſinis tabulis. Quin etiam ad XVIII. Decembris adſcriptus eſt aureus numerus VI. ad octavum vero Kal. Januarii aureus numerus XIX. Unde perſpicua eſt hallucinatio: quæ multo magis ex ea Solis eclipſi patet, quam eodem anno Octobris XX. contigiſſe demonſtravimus.

Error Scaligeri pag. 479.

At Scaliger tum lib. V. de Emend. tum in Animadv. ad annum MMCCCLXIII. vehementius impegit. Illic enim Cedrenum arguit, quod anno X. Conſtantii ſcripſerit Solem defeciſſe Junii VI. *Nam quamvis*, inquit, *ea die conjunctio fuit luminarium, tamen neque latitudinis lunaris anomalia, neque eclipſis illa, de qua jam locuti ſumus*, (nimirum, quæ anno ſequente, Octobris XX. commiſſa eſt) *hoc patitur: cum a VI. Junii anni CCCXLVI. ad XX. Octobris anni CCCXLVII. interſint tantum ſyzygiæ XVI. Octobris anni CCCXLVII. in quo nulla defectio ſolaris contingere potuit, latitudine lunari oppugnante. Propterea ſi anno CCCXLVI. Sol defecit VI. Junii, ab ea die ad diem XX. Octobris anno ſequenti, ſunt ſyzygiæ XVI. quod intervallum eſt ἀνώμαλον. Potius contigiſſet menſe Decembri, ſiquidem ulla contingere debuiſſet.* Hic vero Theramenis, quod aiunt, cothurnum obſervare licet. Iiſdem enim argumentis priorem, quam V. de Emendatione tenuerat, opinionem redarguit in Animadv. quibus eam, quam hic amplectitur, illic refellendam putaverat. Quippe Junii VI. anni CCCXLVI. negabat ideo defeciſſe Solem, quod anno ſequenti, Octobris XX. defeciſſet. At in Animadverſ. negat Octobris XX. defeciſſe, quia Junii VI. defecerit. Utrobique vero ſic aberrat, ut qui homini huic æquiſſimus eſſe velit, tum cum iſta ſcriberet, quid ageret neſciſſe fateatur. Uno verbo; triplex Solis defectio annis totidem accidit, nimirum CCCXLVI, CCCXLVII. & CCCXLVIII. Prima Junii VI. ſecunda Octobris XX. tertia Octobris IX. ut ex iis conſtat, quæ paullo ante diximus, & ſingularum deſcriptio ſuo loco plenius oſtendet. Quin & Buntinghus ſecundam ex Prutenicis tabulis accuratiſſime delineavit, ejuſque calculi non multum a noſtris diſſident. Motus verus latitudinis apud illum eſt Signorum 5, 16, 53', 19''. Nobis eſt 5, 17, 9', 48''. Latitudo Lunæ illic eſt 67', 58''. nobis 66', 13''. Parallaxim denique latitudinis invenit ille 53', 40''. nos 54'. qua deducta de latitudine, reliqua ſunt 12'. quæ eſt apparens latitudo, & quidem ecliptica. Porro intervallum ab apparenti conjunctione Junii VI. hora 5, 31''. anni CCCXLVI. ad apparentem Octobris XX. hora 16, 02'. anni CCCXLVII. eſt dierum 501, 10, 31'. quæ ſunt ſyzygiæ lunares XVII. quod ſane intervallum eſt ἀνώμαλον. Denique quod ſubjicit, Decembri potius menſe futuram eclipſim, ſi quæ contingere debuiſſet; non minus eſt abſurdum. Siquidem anno CCCXLVII. Decembri media conjunctio incidit in diem XIX. hora 0, 01'. poſt noctem mediam. Motus latitudinis medius Signorum 7, 19, 50'. ἀνεκλειπτικός. Non erat ſane cur nos *ad accuratiſſimam obſervationem Scaligeri lib. V. de Emendatione Temporum*, vir bonus allegaret, ut de hac eclipſi certi quid haberemus. Nam fœdiſſime & hic, & in Animadverſ. omnia conturbat.

Solaris defectio ab Hieronymo notata, eſt tertia ex iis quas attulimus.

De Hieronymo, uti breviter abſolvam; cum hic Euſebiano more Imperatorum annos non ab eo, quo imperare cœperunt, ſed ab inſequente potius ordiatur, & in quibuſdam exemplaribus ad annum Abrahami MMCCCLXIII. Conſtantii X. adſcripta ſit eclipſis illa mentio: nec non ad annum Chriſti CCCXLVIII. qui eſt communis æræ CCCXLVII. ut in editione Scaligeri: veriſimilius eſt ſecundam Solis defectionem ab eo ſignificari, quæ Octobris XX. contigit, anno Conſtantii XI. Chriſti CCCXLVII. At in editione Pontaci eclipſis eadem apponitur anno Conſtantii XI. ſed Abrahami MMCCCLXV. Hic annus ab Octobri cœpit anni Chriſti CCCXLVIII. Quocirca ſolare deliquium ab Hieronymo proditum tertium illud erit, cujus Theophanes meminit; quod Octobris IX. accidit, feria I. Nam & majus antecedentibus duobus exſtitit. Nos Euſebiani Chronici vetuſtiſſima exemplaria tria conſuluimus; quorum in uno reperimus ad annum XI. Conſtantii, & quartum Olymp. CCLXXXI. Solis defectionem adnotatam. In ceteris ad Conſtantii X. & tertium Olymp. CCLXXXI. Crediderim omnium optimam eſſe lectionem, quæ ad Olymp. CCLXXXI. annum IV. Abrahami adſcribit annum MMCCCLXV. Conſtantii XI. qui etiam annus in Pontaci editione ponitur. Sed adjungitur annos I. Olymp. CCLXXXII. Annus Conſtantii XI. apud Hieronymum revera duodecimus eſt. In eum vero a nobis inventa Solis defectio cadit, anno Chriſti CCCXLVIII. Octobris IX.

IV. Solis defectio

Sed alia eſt ejuſdem Conſtantii epochæ longe prioribus illis nota certior ex ſolari itidem deliquio, quod ceteris majus horribiliuſque conſpectum eſt Conſtantio X. Juliano III. Coſſ. Hoc Ammianus initio lib. XX. deſcripſit; & ejus occaſione de ſiderum defectione diſputat. *Eodem*, inquit, *tempore per Eoos tractus cælum ſubtentum caligine cernebatur obſcura, & a primo auroræ exortu uſque ad meridiem ſubmicabant jugiter ſtellæ; iiſque terroribus accedebat, quod cum lux cæleſtis operiretur, e mundi conſpectu penitus luce abrepta, defeciſſe diutius Solem pavidæ mentes hominum æſtimabant: primo attenuatum in Lunæ corniculantis effigiem, deinde in ſpeciem auctum ſemeſtrem*,

poſtea-

poſteaque in integrum reſtitutum. Viſa eſt hæc Solis eclipſis anno Chriſti CCCLX. quo Coſſ. fuerunt Conſtantius X. Julianus III. aureo numero XIX. cyclo Solis V. littera B A. Novilunium verum in Meſopotamia ad Tigrim fluvium, longitudinis graduum 80. latitudinis 36. factum eſt Auguſti XXVIII. feria II. hora 7, 31′. matutina. apparens hora 5, 31′. in ipſo Solis exortu. Itaque ſumma ejuſdem orientis obſcuratio fuit, digitorum circiter XI. ut vere ſcripſerit Ammianus: *primo attenuatum in Lunæ corniculantis effigiem* prodiiſſe Solem. Duravit horus circiter 2, 4′. motu horario vero, ac deſiit hora I. poſt ortum, nempe 6, 33′. Sol vero ſitu verſabatur in gradu Virginis 5, 6′. Sed hanc ipſam defectionem horrenda caligo conſecuta eſt; cum idem Ammianus referat ad meridiem uſque ſtellas eſſe conſpectas; quod inuſitati prodigii genus eſt.

Pag. 410. Scaliger neſcio quid cogitans ad noviſſimam hanc eclipſin locum illum ex Hieronymi Supplemento trahit, quem nos paullo ante declaravimus: & addit Olymp. CCLXXXII. id ſcribi eſſe factum, *vitio illius ſæculi; quo luſtrum Julianum ſumebatur pro Olympiade. Itaque anni Chriſti* CCCLX. *erat primus luſtri, ſive Olympiadis Julianæ, non autem luſtri Elidenſis.* Quæ ſunt ἀσύστατα. Hieronymus nullam alterius hujus defectionis mentionem attigit. De luſtris vero Julianis commentitiis, vide quæ IX. libro cap. XL. contra Scaligerum fuſe diſſerimus.

CAPUT XLVI.

De Juliani, Valentiniani utriuſque initio, & morte.

EXINDE reliquorum Imperatorum initia communi ex hiſtoria deprompta ſunt a Scaligero. Velut Juliani; quem Tauro, & Florentio Coſſ. imperare cœpiſſe notum eſt ex Ammiano; cum III. Non. Octobres Conſtantius obiiſſet. Hic eſt annus Chriſti CCCLXI. Idem Ammianus refert Juliano, cum Viennæ Allobrogum eſſet, ſpectrum quoddam apparuiſſe; quod Conſtantii mortem tum fore prædixerit; cum & Jovis ſtella Aquarii poſtrema teneret; & Virginis partem 25. Saturnus occuparet. Et certe anno Chriſti CCCLXI. circa tempus illud, quo Conſtantius exceſſit, Saturnus gradum circiter 25. Virginis obtinebat: Jupiter quoque gradum 23. Aquarii; ut ex Prutenicis tabulis liquet. Injuria itaque Scaliger ineptos appellat Hiſtoricos, qui hæc retulerunt in libros ſuos: quaſi ob tarditatem motus Saturni, nota illa temporis conſignari mors Conſtantii non potuerit. Atqui ut vel tardiſſimi ſint motus, nihilominus ab Aſtronomis, & a Dæmonibus utique, longe accuratius deſignari poſſunt.

Valentiniani Senioris epocha. Jam Valentiniani Senioris epocha nemini dubia eſſe poteſt. Notatus enim inſigni charactere biſſextilis diei, qui annum Chriſti CCCLXIV. deſignat. Mortuus eſt Julianus ipſo IV. & Salluſtio Coſſ. ut docet Ammianus lib. XXIII. & Socrates lib. III. cap. XXI. Idatius in Faſtis, Chron. Alexand. & Caſſiodorus; Junii XXVI. ſive VI. Kal. Julii ut priores tres diſerte tradunt. Porro annum iſtum æræ Dionyſianæ eſſe CCCLXIII. non dubium eſt. Siquidem in Idatii Faſtis numeratur æræ Hiſpanicæ CCCCI. de quibus deductis ex perpetua methodo annis XXXVIII. reliqui ſunt CCCLXIII. Jovianus deinde ſucceſſit; qui anno ſequenti obiit, Joviano Aug. & Varroniano Coſſ. iiſdem auctoribus, Februarii die XIX. ut ſcribit Idatius: ut autem Socrates refert, die XVII. quod & probabilius eſt. Ammianus enim poſt Joviani mortem neminem diebus decem imperii gubernacula tenuiſſe prodit. qui a XVII. Febr. ad XXV. numerantur, biſſextili die comprehenſo. Ergo anno Chriſti CCCLXIV. Valentinianus init, æra, ut putat Idatius CCCCII. Nec hodie Chronologus ullus aliter ſentit. At antea vehementius tempora conturbata ſunt; ut in Carrionis Chronico: qui anno Chriſti CCCCLXVIII. cœpiſſe refert: quemadmodum & Genebrardus. In Supplemento Euſebiani Chronici, quod S. Hieronymus adtexuit, notatur ad eum annum, quo mortuus eſt Jovianus, annus Chriſti CCCLXV. in editione Scaligeri. Recte id quidem, propter unius anni prochroniſmum. Peſſime autem in Pontacena, annus CCCLXVII.

Valentinianus Junior. Valentiniani Junioris obitus nobili charactere conſignatur ab Epiphanio libro de menſuris & pond. ubi necatum aſſerit Arcadio II. & Rufino Coſſ. & ſtrangulatum in Palatio repertum Idibus Maii, pridie Pentecoſtes, feria VII. Pachon XXI. qui erat XVI. Kal. Junii. Quæ omnia congruunt anno Chriſti CCCXCII. ut ad illum locum oſtendimus. Apud Marcellinum duplex error eſt, quod & anno ſuperiore, Tatiano & Symmacho Coſſ. interfectum eſſe dicit, & Idibus Martii. De anno & Coſſ. cum Epiphanio concurrit in Faſtis Idatius.

CAPUT XLVII.

De obitu Sancti Martini Turonenſis Epiſcopi.

SANCTISSIMI Martini Epiſcopi Turonenſis obitus inſignis olim apud Gallicanos Annalium Scriptores titulus temporum fuit. Ab eo certe Sanctus Gregorius ejuſdem urbis antiſtes hiſtoriæ ſuæ intervalla deducit. Quem cum antiquiſſimum ac propemodum unicum Scriptorem habeamus, a quo Francorum exordia, primorumque regum geſta memoriæ prodita ſint, præter Martini commendationem, & gloriam, Gregorianæ inſuper hiſtoriæ ratio id exigit, ut illius mortis annum, ſeu vitæ potius melioris initium diligentius exquiramus. Fecit idem libro de Emendat. VI. Scaliger. Cum enim priſci Francorum imperii primordia pertractaret, putavit ad id eſſe ſatis, ſi Gregorii Turonenſis hiſtoriam leviter percurreret, quæque in illis expreſſæ conceptæque ſunt notæ temporum, eas ad examen vocaret. pag. 572. Hoc ut præſtare poſſet, a Martini obitu neceſſario ſumpſit initium; quem Gregorius, uti dictum eſt, titulum hiſtoriæ ſuæ præfixerat. Verum tam in hoc, quam in pleriſque hiſtoriæ Gregorianæ veſtigiis fœdiſſime prolapſus eſt. Sed quæ de Martino ſcribit idem Gregorius, prius expendamus.

Libro primo Hiſtoriæ Francorum, capite XLVI. & ultimo his verbis mortem illius expoſuit. *Arcadii vero, & Honorii ſecundo imperii anno, Martinus Turonenſis Epiſcopus, plenus virtutibus, & ſanctitate, præbens infirmis multa beneficia octogeſimo & primo ætatis ſuæ anno, Epiſcopatus autem* XXVI. *apud Condatenſem Diœceſis ſuæ vicum excedens a ſæculo feliciter migravit ad Chriſtum. Tranſiit autem media nocte, quæ Dominica habeatur, Attico Cæſarioque Conſulibus.* Attici, & Cæſarii Conſulatus in annum Chriſti CCCXCVII. incidit; quo Arcadii & Honorii tertius annus iniit XV. Kal. Febr. cyclus erat Solis XIV. littera D. Proinde Novembris XI. fuit quarta feria, non Dominica. Et tamen in ſententia conſtat Gregorius, ut illis Coſſ. exceſſiſſe patet; & eo anno, qui ſit æræ communis CCCXCVII. ut ex fine lib. X. patet, in quo alterum quoque Chronologiæ illius vitium eſt. Nam a Paſſione Domini ad S. Martini obitum utroque loco annos CCCCXII. numerat, quæ ſumma mendoſiſſima eſt. Dominicæ diei characterismus impunitatem errandi minorem facit. Hunc tamen neglexit in Annalibus Baronius: qui anno Chriſti CCCCII. mortem illius aſſignat. Quo anno cyclo Solis XIX. litt. fuit E. Ideo Nov. XI. fuit fer. III.

Proſper in Chronico a Pithœo edito anno V. Arcadii, & Honorii Martinum obiiſſe refert. Is erit annus CCCXCIX. littera B. Novembris XI. feria VI.

Duæ ſunt omnium probabiles maxime ſententiæ. Nam aut anno Chriſti CCCC. aut CCCCI. mortuus videtur. Quorum ille litteris præditus eſt A G. iſte littera F. In illo, Novembris XI. dies in Dominicum incurrit: iſto vero, in feriam II. Si priorem amplectimur, media nocte, a qua Romano more dies incœpit, obierit Martinus. Sin poſterior placet, exeunte Dominico die; ſed civili conſuetudine, quæ ab ortu Solis diem auſpicatur, adhuc labente, obitus acciderit. Poſteriori ſuffragatur Sulpitius. Hic enim anno Chriſti CCCLXXXVI. hoc eſt Evodio Conſule, Martinum ad Maximum Imperatorem veniſſe ſcribit, quando perhonorifice ab eo ſuſceptus, & ad convivium admiſſus eſt. Libro de Vita B. Martini. c. XXIII. Idem porro Sulpitius Dialogo III. Martinum refert, quod invitus in ea legatione Ithacianorum communione pollutus eſſet, mœrore ac pœnitentia ductum, deinceps ad mortem uſque ab omni conventu Epiſcoporum abſtinuiſſe. *Sedecim (inquit) poſtea vixit annos: nullam Synodum adiit: ab omnibus Epiſcoporum conventibus ſe removit.* Ab anno ergo Chriſti CCCLXXXVI. decimus ſextus eſt Chriſti CCCCI. Sed hic Arcadii & Honorii ſeptimus eſt annus, non quintus; ut Proſper putabat.

Sigebertus

Sigebertus ad annum CCCCII. *Sanctus Martinus* (ait) *ætatis anno octogeſimo primo, Epiſcopatus vero viceſimo ſexto, obiit hoc anno ſecundum Proſperum: qui ſcripſit eum obiiſſe anno quinto Arcadii & Honorii: immo ſecundum Severum, qui ſcribit in vita ejus, eum poſt mortem Priſcilliani XVI. annos vixiſſe.* Sed fallitur dum Proſperum cum Severo concordare putat. Ambo enim diſcrepant. Quod ſcribit anno ætatis LXXXI. deceſſiſſe Martinum, idem a Gregorio Turonenſi proditum eſt. Sed nequaquam congruit, ſi verum eſt, quod idem lib. I. cap. XXVI. narrat, Martinum anno Conſtantini undecimo natum eſſe. Is eſt Chriſti CCCXVI. ad quem additi LXXX. deſinunt in CCCXCVI. aut ſi vertentes annos accipias, in ſequentem Martini poſtremus incidet. Quod ut Gregorii opinioni conſentaneum eſt, ita falſum eſſe conſtat ex iis, quæ ſupra diſputavimus. Aut igitur amplius LXXXI. vixit annos; aut Chriſti anno circiter CCCXXI. Conſtantini XV. natus eſt Martinus.

Hinc & Scaligeriana ſententia refellitur Martini obitum ſtatuentis in anno Chriſti CCCXCV. quo littera quidem Dominicalis erat G, eaque ad hiſtoriam apta. Sed cum annus hic idem ab Ithacii nece, & Martini cum Maximo Imperatore congreſſu ſit tantummodo decimus, Severi auctoritate rejicitur.

CAPUT XLVIII.

De Stiliconis Conſulatu II. & Honorii VII. & VIII. Conſulatus ab Idatio qua ratione digeſti.

ANNO Chriſti CCCCV. Indictione III. æræ Hiſpanienſis CCCCXLIII. Conſul II. cum Anthemio fuit Stilico, ut in Chronico refert Idatius, & Marcellinus. At Romæ exſtat inſcriptio, quæ Heliam quemdam argentarium Conſulatu Stiliconis VII. Kal. Novembris die Veneris depoſitum eſſe ſignificat. Sed feria V. fuit anno illo, non ſexta, VII. Kalend. Novembris. Itaque quadratarii errore vitioſa eſt epigraphe. Hoc multo probabilius, quam quod ſuſpicatur Scaliger, par unum Conſulum deeſſe inter Conſulatum Aniani, & Stiliconis. Ejuſdemmodi circa VII. Honorii Conſulatum hæſitatio Scaligeri, & falſa ſuſpicio tollenda nobis eſt. In Inſcriptione Græca Trevirenſi notatur ὑπατείας Ὀνωρίου τὸ Η, καὶ Κωνσταντίου τὸ Α. Id vero Scaligerum vehementius torſit. *Quæro*, inquit, *quis ſit iſte Conſtantius collega Honorii in ſeptimo Conſulatu. Nam Marcellinus, Proſper, & Caſſiodorus cum Honorio VII. Conſule comparant Theodoſium iterum Conſulem*, &c. Mox trito, uſitatoque perfugio ipſo iſtorum ſibi Conſulatus, eo propenſior eſt, ut aliquot paria Conſulum in Faſtis deſiderentur.

Conſtantinus tyrannus. Sed leviſſimus erat iſte, neque valde difficilis nodus; quem nullo negotio ſolviſſet, ſi illorum temporum hiſtoriam conſulere voluiſſet. Nimirum Honorio imperante Conſtantinus tyrannus ex infima militia ad imperium evectus in Britannia, inde in Gallias erupit: ubi & triennio fere regnavit. Hujus exordium anno Chriſti CCCCVII. convenit, quo Coſſ. fuere Honorius VII. Theodoſius II. ut ex Zoſimo colligitur. Hic enim libro V. iiſdem Coſſ. litteras ad Stiliconem ab Honorio miſſas eſſe ſcribit; quibus ſignificabat, Conſtantinum occupata tyrannide, ex inſula Britannia in Gallias trajeciſſe, ac pro Imperatore ſe gerere. Tum eodem anno, exacto jam autumno, Baſſum & Philippum deſignatos eſſe Coſſ. ſcribit. Interfectus eſt autem Conſtantinus Theod. Aug. IV. Coſ. ut in Faſtis notat Idatius, anno Chriſti CCCCXI. hoc eſt æra CCCCXLIX. XIV. Kal. Octob. de quo vide Zoſimum, & Oroſium lib. VII. cap. XL. & XLII. ubi anno U. C. MCLXV. ſublatum e medio Conſtantinum refert cum filio Conſtante, quem Cæſarem fecerat, & in Hiſpanias miſerat. Convenit annus Urbis ex Capitolinorum Faſtorum ratione cum anno Chriſti CCCCXI. Quamobrem non dubium eſt Conſtantinum Galliis jam potitum Conſulatum cepiſſe, & cum Honorio, qui Conſul VIII. erat, a Trevirenſibus Galliis fuiſſe compoſitum. Nam & alias ſæpe, cum tyranni imperium alicubi per vim occupaſſent, Conſules duos, aut eorum ſaltem alterum legebant; quorum nominibus Faſti ſignabantur iis in regionibus, in quibus dominabantur. Quod ex Idatii Faſtis apparet. In iis enim gemina nonnumquam Conſulum paria ponuntur. Velut æra CCCXLVI. qui eſt annus Chriſti CCCVIII. Diocletiano X. & Maximiano VII. Coſſ. alterum par Coſſ. additur, Maxentius & Romulus; qui videlicet a Maxentio tyranno creati fuerant: quod & annis quattuor conſequentibus factum ibidem legitur, uſque ad æram CCCL. hoc eſt annum Chriſti CCCXII. quo Maxentius interfectus eſt, qui tum quarto ſuo Conſulatu, eoque ſolo annum aperuerat; cum legitimi Coſſ. eſſent Conſtantinus II. & Licinius II. Quocirca facile hinc animadvertis cur cum Honorio Conſul in veteri lapide poſitus ſit Conſtantius. Hic enim commune cum Honorio imperium habere voluit; in eumque finem legationem ad illum adornavit; ut teſtatur Zoſimus.

Alterum Scaligeri παρόραμα. Depravatos eſſe Conſulares Faſtos inde colligit; quod in Cod. Theod. lib. XI. Tit. XXVIII. Eutropius U. C. comparatur Conſul cum Valentiniano Aug. III. Atqui cum Valentiniano III. ab Ammiano lib. XXVIII. Socrate, & aliis componitur Valens III. Verum alius eſt Valentinianus iſte, quo cum Eutropius Conſul fuit, ab eo, cujus collega fuit Valens. Hic enim Valentinianus eſt ſenior, cujus Conſulatus III. cum Valente fratre cadit in annum Chriſti CCCLXX. at Valentinianus junior III. Conſul cum Eutropio convenit anno CCCLXXXVII. Theodoſiani Codicis locus ille eſt in lege VIII. quam nos ſupra diſcuſſimus, ac cetera, quæ perperam in ea lege interpretatur Scaliger, enarravimus.

CAPUT XLIX.

De exſilio S. Joannis Chryſoſtomi, ejuſque, & Eudoxiæ, atque Arcadii morte. Georgius Alexandrinus ſcriptor notatur.

HONORIO VI. & Ariſtæneto Coſſ. pulſum fuiſſe Chryſoſtomum veteres Hiſtorici conſentiunt: qui eſt annus Chriſti CCCCIV. Indict. II. Ita Socrates lib. VI. cap. XVI. Chron. Alexandr. Corrigendus itaque Marcellinus in Chronico, qui Theodoſio Juniore, & Rumorido Coſſ. id accidiſſe refert; Indict. I. Eodem anno poſt tres circiter menſes Eudoxiam Auguſtam mortuam teſtatur Socrates lib. VI. cap. XVIII. Sozom. lib. VIII. cap. XXVII. Proſper in Chronico, qui iiſdem Coſſ. Eudoxiam obiiſſe memorat.

* Alexandrinum vero Chronicon hunc ipſum annum certis notis deſignat. Nam ad Coſſ. Honorium VI. & Ariſtænetum, Indict. II. ſcribit, menſe Hyperberetæo, qui eſt October, feria VI. circa horam VIII. ingentem grandinem e cælo cecidiſſe: καὶ ἐτελεύτησεν Εὐδοξία Αὐγοῦστα μηνὶ τῷ αὐτῷ Ὑπερβερεταίῳ, πρὸ α' Νωνῶν Ὀκτωβρίων, ἡμέρᾳ ε', καὶ ἐτέθη ἐν τοῖς ἁγίοις Ἀποστόλοις μηνὶ Ὑπερβερεταίῳ, πρὸ δ' Εἰδῶν Ὀκτωβρίων, ἡμέρᾳ δ'. *Mortua eſt Eudoxia Auguſta eodem menſe Hyperberetæo, prid. Non. Octob. feria V. & depoſita eſt in Eccleſia ſanctorum Apoſtolorum, Hyperberetæo menſe, IV. Eid. Octob. feria IV.* Feriarum hic character, quem videtur publicis ex Actis auctor exſcripſiſſe, docet anno eodem, quo in exſilium pulſus eſt Chryſoſtomus, Eudoxiam obiiſſe; anno, uti dictum eſt, CCCCIV. quo cyclus erat Solis XXI. littera C B. Igitur prid. Non. Octob. fuit feria V. & IV. Eid. Octob. feria IV.

Quod autem aſſerit eodem menſe, feria VI. grandinem e cælo cecidiſſe, ſi id ante mortem Eudoxiæ contigit, uti Socrates & Sozomenus affirmant, & quidem quarto ante die; non poteſt Hyperberetæo menſe, ſed Gorpiæi potius ultimo accidiſſe die, qui eſt September, cujus poſtrema dies fuit feria VI. Niſi forte ἡμέραν παρασκευῆς Chronicon appellet Sabbatum, quæ eſt παρασκευὴ τοῦ κυριακοῦ. quod & verum arbitror. Ita Kalendis ipſis Octobris grando deciderit; & poſt IV. dies mortua

* Apud *Photium* Cod. LXXVII. *Eunapius* hiſtoriam deſiit in eum annum, quo, pulſo *Joanne Chryſoſtomo*, Arſacius ſubſtitutus eſt: ὁ δὲ οἱ βασιλεύοντος Ἀρκαδίου χρόνοι κατὰ χρόνους ἐχώρησαν, ἐξ ὧν ἐξέλιπεν τὸν βίον κατέλιπεν. Ergo eodem anno 404. nam Arſacius abiit ſequenti. *Petavius.*

mortua erit Eudoxia. Rurſus illo ipſo anno, menſe Dæſio, qui eſt Maius noſter, VI. Kalendas Julias, feria VI. miſſo jam in exſilium Joanne, magna Eccleſia cum Senatu ſubito incendio conflagravit, feria II. hora VI. ut ait Chronicon. Atqui non feria II. ſed Dominica illo die fuit. Legerim ergo *πρὸ ἕ Καλανδῶν Ἰουλίων*, V. *Kal. Julias*.

Qui ad decidendam illam de Eudoxiæ morte controverſiam, Georgii cujuſdam Alexandrini Epiſcopi teſtimonio nituntur, eodemque Cedreni, Nicephori, Glycæ, & Harmenopuli opinionem fulciunt, homines alioquin eruditi, paullulum expenderent, quanti pretii Georgius iſte ſit. Scriptor eſt enim non ſolum barbarus; ut qui ne verborum quidem, ac nominum ſyntaxin ſciſſe videatur; ſed etiam in hiſtoria futiliſſimus, & mendaciſſimus: quibus illum coloribus auctor acerrimi judicii
Pag. 138. edit. Aug. Photius in Bibliotheca depingit. Atenim propterea Georgius in invidiam adducitur a Photio, quod in Eudoxiæ morte a Socrate, reliquiſque diſſentiat. Hæc enim eſt magni & eruditi viri ſuſpicio. Valeat igitur non in reliquis ſolum; ſed in hac re quoque Scriptoris illius auctoritas, ſi non in pleraque illius temporis hiſtoria nugaciſſime ſit, imperitiſſimeque verſatus. Cujus in ſpecimen ex innumeris hic pauca ſeligam.

Pag. 252. edit. Savil. Scribit ille Theophilum, poſt obitum S. Joannis Chryſoſtomi, ad judicium citatum ab Arcadio, juſſumque Theſſalonicam venire, ac ſe Synodo ſiſtere, ingenti mœrore confectum, & æſtuantem, Iſidorum, aliosque Monachos conſuluiſſe, quid facto opus eſſet; eoſque reſpondiſſe bono eſſet animo: nam prope diem Innocentium Papam moriturum; neque negotii quicquam amplius facturum: quod & paullo poſt contigit. Addit poſt Innocentii mortem, Atticum laboraſſe uti Chryſoſtomi memoria publice celebraretur. Atqui poſt Theophili mortem quinque fere annis ſuperſtes fuit Innocentius. Hic enim anno Chriſti CCCCXVII. ille CCCCXII. mortuus eſt. Arcadius vero anno CCCCVIII. decem ante Innocentium annis. Quid quod idem Georgius Eudoxiam Innocentio ſuperſtitem facit? Ex iis de Scriptoris judicio conjecturam capere poſſumus. Objicitur Zoſimi locus, qui poſt exſilium Chryſoſtomi refert Iſaurorum defectione Conſtantinopolim allata, miſſum contra illos Arbazaciam ducem: qui re proſpere geſta cum bellum conficere poſſet, deliciis ac voluptatibus fractus, privatis commodis publicum bonum poſthabuit. Ob eam cauſſam revocatus ab Imperatore, Auguſtæ gratia, quam prædæ parte ſibi demeruerat, damnationem evaſit. At vero trimeſtri ſpatio, quod inter exſilium Chryſoſtomi, & Eudoxiæ mortem Socrates interponit, tot res obiri minime potuerunt. Tum Chryſoſtomus teſtatur nondum Iſauros ad id tempus, quo Cucuſi morabatur, a Romanis compreſſos fuiſſe. Denique Marcellinus Comes expeditionem Arbazacii confert in annum, illum, quo Coſſ. fuere Stilico, & Anthemius: qui poſt Honorii V. & Ariſtæneti Conſulatum, quo exſulatum abiit Chryſoſtomus, proxime ſequuti ſunt.

* Verum facile illis occurritur. Nam quod ad Marcellinum attinet; cum is Eudoxiam Honorio V. & Ariſtæneto Coſſ. obiiſſe ſcribat, utique eidem anno Arbazacii profectionem illigare debuit. Itaque falſus eſt. velut in eo quoque, quod Chryſoſtomi relegationem Theodoſio juniore I. & Rumorido Coſſ. aſſignet. Arbazacii autem expeditio vel breviore ſpatio perfici potuit. Qua cum vexati, non profligati barbari ſint; nihil mirum eſt, ſi nondum expugnatos fuiſſe Chryſoſtomus indicarit. Tam hic porro, quam Palladius, qui ejus acta fideliſſime conſcripſit, de Eudoxiæ morte tacendum rati ſunt, ne Imperatorem offenderent; quod de Palladio præſertim ſuſpicari licet; qui quadriennio circiter poſt exſilium Chryſoſtomi de ejus vita Dialogum edidit.

Poſtremo Chryſoſtomus triennium fere in exſilio vixit. Obiit enim Honorio VII. & Theodoſio II. Coſſ. anno Chriſti CCCCVII. Novembris XIV. ut refert Socrates lib. VI. cap. XIX. Alii XIV. Sept. Vixit annos LII. menſes VIII. Sedit annos IX. menſes VI. dies XX.

Anno ſequente, Chriſti CCCCVIII. Baſſo & Philippo Coſſ. obiit Arcadius, Kalendis Maii; cum imperaſſet annos, poſt parentis obitum, XIV. vixiſſet XXXI. Socrates lib. VI. cap. XXIII. Theophanes ait mortuum illum XI. Kal. Septemb. Sed fallitur. ac videtur illi Zoſimus erroris illius occaſionem dediſſe; qui lib. VI. Stiliconem refert iiſdem Coſſ. e medio ſublatum X. Kal. Septemb. Sed ita rem narrat, ut ambiguum relinquat, utrum Arcadium, an Stiliconem illo die periiſſe velit. Βάσσου καὶ ἐν ὑπατείᾳ τῷ Φιλίππου, καθ' ἣν ὁ Ἀρκάδιος ὁ βασιλεὺς ἐτύγχανε ἀποιχόμενος· τῇ δὲ πρὸ δέκα Καλανδῶν Σεπτεμβρίων ἡμέρᾳ. *Baſſus & Philippus Coſſ. erant; quibus etiam Arcadius Imperator obiit: die porro X. Kal. Sept.*

CAPUT L.

De Roma ab Alarico capta. Faſtos illius ævi Conſulares integros eſſe contra Scaligerum aſſeritur. Idatius illuſtratur.

MAGNO omnium conſenſu clades illa confertur in annum Chriſti CCCCX. Flavio Varane Coſ. cum anno antecedente Vandali Hiſpanias occupaſſent. Ita Proſper, & Caſſiodorus. Marcellinus item Comes Varane ſolo Conſule captam Urbem refert. Caſſiodorus Tertullum collegam adjicit. Hic enim umbratilis Conſul ab Attalo creatus eſt: ut ſcribit Oroſius libro VII. cap. XLII. De hujus itaque calamitatis tempore ne mentionem quidem attigiſſem, niſi graviſſimi Scriptores nonnihil dubitationis afferrent. Minimam omnium Oroſius facit: cujus unius auctoritate commotus Scaliger Conſularibus Faſtis unum inculcat annum. Sed de Oroſio paullo poſt. Valde nos Idatius commovet, qui eodem tempore vixit. Hic enim in Chronico ſcribit, anno XV. Honorii, primo Olymp. CCXCII. Alanos, & Vandalos, & Suevos Hiſpanias ingreſſos æra CCCCXLVII. vel IV. Kal. (vel, ut alii, III. Eid. Octobris) feria tertia, Honorio VIII. & Theodoſio Arcadii filio III. Coſſ. Tum eodem anno ſubjicit, Alaricum regem Gothorum Romam ingreſſum. Hic eſt annus Chriſti CCCCIX. ut ex æræ putatione colligitur: cyclus erat Solis XXVI. littera C. Itaque IV. Kal. Octob. fuit tertia feria. Unde per parentheſin apud Idatium legenda ſunt; *alii quarto Kalendas, (alii tertio Idus Octobris memorant die) tertia feria*. Nam tertio Idus erat feria IV. Ceterum eodem anno Chriſti CCCCIX. initium habuit Olympias CCXCVII. In Faſtis ſimiliter Idatius æra & Coſſ. iiſdem barbaros Hiſpanias ingreſſos eſſe ſcribit. Idatio populari ſuo ſuffragatur Iſidorus, qui in Chronico Gothorum ſignificat æra CCCXLVII. Alaricum Urbem occupaſſe. Verum ſatius eſt communem ſententiam tueri: quæ & anno Chriſti CCCCX. captam a Gothis Urbem adſtruit, & anno altero, quam Vandali & Suevi Hiſpaniam occuparant. At Oroſius lib. VII. cap. XL. ſcribit anno ab U. C. MCLXIV. cladem illam accidiſſe. Hic annus ex Varronis putatione cadit in annum Chriſti CCCCXI. Cui & Cedrenus adſtipulatus. Nam Indictione IX. captam memorat. Verum qui in annis U. C. Oroſium ſequi velit, identidem is aberret, a ſeque ipſo diſſentiat. Neque enim Varronis, vel Capitolinorum Faſtorum æram conſtanter adhibet; ſed incondite in hac temporum nota fertur: ut ipſemet Scaliger agnoſcit. Cui propterea venire in mentem non debuit, inter Antonii Conſulatum, & Stiliconis II. id eſt inter annum Chriſti CCCLXXIX. & CCCCV. unum annum inferciendum eſſe, qui ſine Coſſ. tranſactus ſit: ita ut Stiliconis Conſulatus II. in annum Chriſti CCCCVI. non antecedentem congruat. Sed leviſſimum eſt conjecturæ iſtius argumentum. Cujus etiam inanitas ex eo convincitur, ſi quis annos duos certiſſimo aliquo charactere notatos inter ſe comparet. Exempli cauſſa Conſtantinus obiit anno Chriſti CCCXXXVII. Maii XXII. feria I. ipſo die Pentecoſtes. Ergo cyclo Solis X. litt. B. cyclo Lunæ XV. ut cap. XLII. docuimus. Item anno CCCLX. Conſtantio X.

Juliano

* *Marcellinus* Ind. 1. Theodoſio Juniore & Rumorido Conſulibus, ponit Joannis damnationem; nimirum, quia primus contra ipſum Synodus anno illo, qui eſt 403. ad Quercum celebrata eſt, in qua damnatus eſt, ideo cetera annorum conſequentium pertexuit, ut & ejus abitum. Cur non ergo objicitur *Marcellino*, quod Chryſoſtomi necem poſuerit, Theodoſio & Rumorido Coſſ. annoque 403? Sed, nimirum extra culpam eſt ille. Nam inchoata ſemel mentione Synodi contra Joannem habitæ, cetera pertexuit. At Eudoxiæ mortem ſuo anno collocavit. *Petavius.*

Juliano III. Coſſ. Sol defecit ſub ipſum diei principium Auguſti XXVIII. ut eodem capite demonſtravimus. Rurſus Idarius in Chronico, & in Faſtis ſcribit Arcadio V. & Honorio V. Coſſ. Solem defeciſſe III. Idus Novembris, feria ſecunda, æra CCCCXL. Nemo dubitat, quin iſte ſit annus Chriſti CCCCII. cyclo Lunæ IV. Solis XIX. littera E. quo eclipſis Solis maxima contigit. Novilunium verum Pariſinæ tabulæ repræſentant undecimo die Novembris, feria III. hora 9, 57', 54". Romæ, tempore phyſico. Apparens autem, hora 8, 57', 24". poſt mediam noctem. Initium defectionis hora 7, 39'. Finis hora 9, 47'. Duravit horas 2, 8'. apparente motu: fuitque digitorum 10, 30'. fere. Corrigendus autem Idarius, qui feria ſecunda defeciſſe Solem ait. Id enim tertia factum.

Idem denique, ut paullo ante commemoravimus, Honorio VIII. & Theodoſio III. Coſſ. æra CCCCXLVII. hoc eſt anno Chriſti CCCCIX. quarto Kalend. Octobris tertiam feriam fuiſſe ſcribit. Hæc omnia vera eſſe nequeunt, ſi intervalla iſta temporum vel unico anno majora, aut minora feceris, quam in vulgaribus Faſtis poſita ſunt. Fruſtra igitur de labe illa Faſtorum ariolatus eſt Scaliger. Apud Idarium locus alter occurrit, ex quo ſimile quiddam, ac Scaligero viſum eſt, ſuſpicari aliquis poſſet; unum quempiam in Faſtis annum deeſſe. Refert in Faſtis anno poſt Coſſ. Sergii, & Nigriniani, æra CCCLXXXIX. apparuiſſe in Oriente ſignum Salvatoris die III. Kal. Febr. Luna XXVIII. Ex æra colligitur hunc annum eſſe Chriſti CCCLI. cyclus erat Lunæ X. Novilunium itaque medium ex Pariſinis tabulis contigit Januarii XIV. feria II. hora 4, 15', 48". poſt mediam noctem. Proinde Januarii XXX. fuit Luna XVII. At vero anno ſequenti, Chriſti CCCLII. cyclo Lunæ XI. Solis XXV. littera E D. novilunium Januarii III. feria VI. hora 13, 4', 16". Unde Januarii XXX. Luna fuit XXVIII. Hinc oriri dubitatio poteſt, ecquid annus CCCLII. poſt Conſulatum Sergii, & Nigriniani numerandus ſit. Verum Idatium opinor, cum annorum initium a Paſchate ſumeret, quæ Januario inſequentis anni contigerant, antecedentibus Coſſ. atque æræ tribuiſſe, tametſi Conſulatuum, atque æræ primordium a Kalend. Januar. duceretur.

CAPUT LI.

De primorum Franciæ regum initiis. Illuſtratur Gregorii Turonenſis hiſtoria. Scaligeri errata varia.

Scal. I. VI pag. 571. CUM veterum tempora Francorum, tum initia primorum maxime regum propter monimentorum inopiam, ac ſæculi illius inſcitiam, ſumma in obſcuritate verſantur. Unus ex antiquitate Gregorius Turonenſis mandare ſcriptis res eorum aggreſſus eſt. Sed longe plura prætermiſit, quam memoriæ prodidit: & ea ipſa quæ ſcribendo attigit, nullo ſermonis cultu, neque rerum delectu, neque narrandi ordine, perplexa, atque incondita perſcripſit. Verum cum meliorem hoc auctore, quem ſequamur, habeamus neminem, danda eſt opera, ut ex illius hiſtoria, quæ poſſumus, illuſtrandæ regum noſtrorum memoriæ præſidia capiamus. Ac de prioribus quidem regibus perlevem mentionem facit libro II. cap. IX. Chlogione, Meroveo, Childerico; neque Pharamundi meminit.

Pharamundus. At Proſper in Chronico, quod Pithœus edidit, de Pharamundo primum ad annum Honorii XXVI. ita ſcribit. *Pharamundus regnat in Francia.* De Clodio vero ad annum V. Theodoſii junioris, poſt Honorii mortem: *Clodius regnat in Francia.* Denique ad annum ejuſdem Theodoſii XXV. iſta leguntur: *Meroeus regnat in Francia.* Annus Honorii XXVI. iniit Chriſti anno CCCCXX. Hoc igitur

Clodio. vel ſequenti Pharamundus regnum auſpicatus eſt. Clodius vero anno circiter CCCCXXVIII. Meroveus porro, ſiquidem Theodoſii annos attendimus, circa ann. CCCCXLVIII. inierit. Honorius enim anno Chriſti CCCCXXIII. obiit. Ideo quintus Theodoſii poſt Honorii mortem eſt CCCCXXVIII. viceſimus quintus eſt CCCCXLVIII. Verum apud Proſperum ille ipſe quintus & viceſimus Theodoſii annus ſextus retro ponitur ab eo anno, quo Chalcedonenſis Synodus eſt indicta: quæ anno CCCCLI. contigit; unde anno CCCCXLVI. Merovei primordia congruerent. Nihilominus annum CCCCXLVIII. amplectimur. Solent enim in iſtiuſmodi Chronicis labentes anni pro integris uſurpari, novorumque principum initia ad ſequentes annos transferri. Hoc modo Pharamundus ſeptem fere annis: Clodius XXI. regnaverint. Childerici anni ex Chlodovei primordio petendi ſunt; hoc vero ex ipſius obitu conſtitui debet. Gregorius in fine lib. II. regnaſſe Chlodoveum refert annos XXX. & ad ejus mortem a tranſitu S. Martini putari annos CXII. Martini obitus confertur a Gregorio in annum Chriſti CCCXCVII. Cæſario, Atticoque Conſulibus. Ita Chlodovei obitus acciderit anno Chriſti DIX. At ſi mortuus putetur Martinus anno CCCC. vel CCCCI. Chlodoveus obierit anno DXI. vel DXII. De quo ut probabile aliquid eliciatur, ex Chlodovei poſteris dijudicanda res erit. *Chilpericus.*

Chlodovei filii. Chlodoveo rege defuncto, quatuor filii ejus Theodoricus, Chlodomeris, Childebertus, & Chlotharius *regnum æqua lance dividunt*; ait Gregorius Turon. libro III. cap. I. Reliquis mortuis Chlotharius rerum ſolus potitus eſt. Childeberti obitum auctor ille, qui ad Marcellinum Comitem appendicem addidit, aſſignat anno XVI. poſt Conſulatum Baſilii, Indict. V. Hic eſt Chriſti annus DLVII. Idem vero anno poſt Conſulatum Baſilii XII. Indict. I. Chlotharium contra Saxones juxta Wiſeram pugnaſſe ſcribit, cum jam XLIV. annis regnaret, eodemque mortuum eſſe Theodebaldum Theodeberti filium, Theodorici nepotem. Non alius hic annus eſt, quam Chriſti DLIII. Si igitur annus Chriſti DLIII. Chlotharii fuit XLIV. videtur ejus initium, adeoque Chlodovei mors, incurrere in annum DIX. vel DX.

Chramni obitus. Gregorius Turonenſis lib. IV. cap. XX. refert Chramnum Chlotharii filium, qui a patre defecerat, & ad Britannorum comitem confugerat, a patre vivum incendio concrematum. Tum ſequenti capite, Chlotharium anno quinquageſimo primo regni ſui mortuum eſſe, *poſt annum decurrentis anni diem, quo Chramnus fuerat interfectus.* Quæ ſic intelligunt, quaſi anno vertente poſt Chramni necem obierit. Appendix Marcellini refert Indictione VI. poſt Conſulatum Baſilii anno XVII. Chramnum interfectum eſſe. Eſt is annus Chriſti DLVIII. Itaque Chlotharius mortuus ſit anno ſequenti, Indictione VII. At hoc falſum. Videamus enim porro.

Theodorici mors. Theodoricus anno regni ſui XXIII. moritur, ait Gregorius lib. III. cap. XXIII. Huic Theodobertus ſuccedit, annoque XIV. regni decedit e vita. Idem lib. III. cap. XXXVII. Unde in calce lib. IV. colligit a morte Chlodovei ad mortem Theodoberti annos XXXVII. Theodoberto ſucceſſit Theodovaldus, cujus & Agathias meminit, ab eoque miſſum in Italiam Bucellinum ducem cum ingentibus copiis narrat, quæ omnes a Narſete profligatæ ſunt. Theodobaldus anno ſeptimo regni ſui moritur: ut idem ſcribit lib. IV. cap. IX. Quo etiam anno Chlotharius, ad quem illius regnum pervenit, cum Saxonibus bellum feliciter adminiſtravit. Sed biennio poſt ab iiſdem Saxonibus ad deſperationem redactis pene internecione deleti ſunt Franci; quod Indictione III. anno videlicet DLV. geſtum eſſe Marcellini appendix memorat. Rem narrat Gregorius lib. IV. cap. XIV. Jam vero cum Theodobaldus annos ſeptem regnaverit, ſi ad XXXVII. priores addantur, conſtent anni XLIV. a morte Chlodovei ad obitum Theodobaldi, quot etiam tum Chlotharius numerabat, ut Marcellini appendix refert.

Chlotharii filii. Chlothario e vita ſublato, quatuor filii regnum inter ſe ſortito diſtribuerunt. Charibertus regnum Childeberti, & ſedem Pariſios obtinuit. Gunthchramno Chlodomeris regnum, ac ſedes Aurelianenſis obtigit. Chilperico regnum Chlotharii patris, & Sueſſiones. Sigeberto denique Theodorici regnum, cujus ſedes Remi fuere. Ita Gregorius lib. IV. cap. XXI. Sigebertus obiit anno XIV. ut idem cap. LI. ſcribit, qui & in fine lib. IV. ſummam denuo ſubducit, annorum videlicet XXXVII. ab obitu Chlodovei ad mortem Theodoberti: a tranſitu vero Theodoberti ad exitum Sigeberti, annorum XXIX. Conſtant anni ab obitu Chlodovei ad mortem Sigeberti LXVI.

Sigebertus Greg. libro V. cap. 48. Sigebertus ſucceſſorem reliquit Childebertum, cujus anni accuratius notantur a Gregorio; quod in hujus ditione Turones eſſent. Nonnumquam & hujus anni cum annis Chilperici, & Guntchramni comparantur. Quocirca Childeberti regnum, quod Chronologicis etiam notis Gregorius illuſtravit, velut cardo qui-

quidam eſt illorum temporum, per quem ceterorum epochæ certius inveſtigari poſſunt. Initium ejus in ipſum Natalis Dominici diem incidit: ut teſtatur Gregorius lib. v. cap. I. Annus vero Chriſti fuit DLXXV. quod multis argumentis efficitur. In primis Gregorius lib. v. cap. XVII. refert anno II. Childeberti (nam poſtea cap. XXV. annus tertius ſubjicitur) dubiam Paſchatis obſervationem fuiſſe. Nam in Galliis celebratum eſt XIV. Kalend. Maias; in Hiſpania XII. Kalend. Aprilis. Congruit hoc anno Chriſti DLXXVII. cyclo Solis XXVI. littera C. Aureo numero VIII. Terminus Paſchalis Latinorum XIX. Martii, feria VI. Proinde Paſcha ſecundum Latinorum, ac Victorii præſcriptum celebratum eſt Martii XXI. de qua re videnda ſunt omnino quæ lib. II. cap. LXIII. diſputavimus. Sigebertus in Chronico valde imperite confert hanc Paſchatis hiſtoriam in annum Chriſti DLXXXIII. quo cyclus erat Solis XXII. littera A. Lunæ IV. Neuter vero congruit. Jam vero cum tertius annus Childeberti cœperit a Natali anni DLXXVII. primus atque a Natali iniit anni DLXXV.

Paſcha dubium. * Sed inſignis eſt ejuſdem Gregorii locus lib. x. cap. XXIII. ubi anno XV. Childeberti, & Gunthchramni XXIX. (ut cap. x. ſcribit.) aliam de Paſchate controverſiam incidiſſe memorat. *Dubietas*, inquit, *Paſchæ fuit ob hoc, quod in cyclo Victor Lunæ XV. Paſcha ſcripſit fieri. Sed ne Chriſtiani ut Judæi ſub hac Luna hæc ſollemnia celebrarent, addidit: Latini autem Luna* XXII. *Ob hoc multi in Galliis Luna* XV. *celebrarunt; nos autem* XXII. *Inquiſivimus tamen ſtudioſe. Sed fontes Hiſpaniæ, qui divinitus implentur, in noſtrum Paſcha repleti ſunt. Terræ motus factus eſt magnus* XVIII. *Kal. menſis quinti, die quarto, primo mane, cum lux redire cœpiſſet. Sol eclipſin perpeſſus menſe octavo mediante: & ita lumen ejus minuit, ut vix quantum quintæ Lunæ corona retinent, ad lucendum haberet.* Hic triplex eſt character; Paſchatis Luna XV. vel XXII. celebrati; feriæ IV. in XIV. Junii cadentis; & eclipſis Solis Octobri menſe. Quæ omnia ſine dubio in annum Chriſti DXC. incurrunt. Fuit enim hoc anno cyclus Solis XI. littera A. cyclus Lunæ II. neomenia Paſchalis XII. Martii; Terminus in XXV. Martii, feria VII.

Eclipſis Solis anno Domini 590. Ergo Martii XXVI. fuit Luna XV. eademque Dominica Paſchalia, & quidem legitima. At ſecundum Latinorum regulam alii in XXII. Lunam, id eſt Aprilis II. Paſcha diſtulerunt. Rurſus eodem anno XVIII. Kal. Julias fuit quarta feria. Octobri vero menſe Sol defecit. Novilunium verum Lutetiæ commiſſum eſt Octobris IV. feria IV. hora 11, 10′, 33″. a media nocte: apparens vero hora 10, 4′, 49″. Motus latitudinis verus Signorum 5, 21′, 6″. Latitudo vera borealis 46′, 8″. Parallaxis latitudinis 35′, 30″. Ergo apparens latitudo 10′, 38″. qua deducta de ſumma ſemidiametrorum 28′, 40″. ſuperſunt 18′, 2″. Proinde digitorum fuit paullo minus ſeptem. Tenuit horas circiter duas vero motu: cœpitque ſub horam 9. a media nocte, & undecima deſiit. Recte itaque Gregorius Solis lumen ita diminutum aſſerit, vix ut tantum orbis lucidi remaneret, quantum Lunæ quintæ cornua retinent. Quinta Luna tempore Gregorii pene ſexta fuit ἀκριβῶς, & cœleſtis. Quæ ad dimidiatam propius accedit; cujuſmodi pars illa Solis fuit, quæ Lunæ interventu non obſcurabatur. Hic duo ſunt animadvertenda. Alterum, ordinem menſium a Martio repeti. Sic enim quintum appellavit Julium; octavum itidem, Octobrem. Alterum; quod mediante octavo menſe dixit eclipſin illam Solis incidiſſe, idem eſſe quod labente; quemadmodum loquitur Epiphanius Hæreſi LXX. ut ad num. x. & XII. ibidem obſervavimus. Nam illic μεσαζόντων τ ἀζύμων dixit, pro eo quod eſt *labentibus azymorum diebus*.

Scaligeri error graviſſimus. Scaliger pag. 582. Hæc cum non animadverteret Scaliger, mirifice totam hanc Gregorii depravavit hiſtoriam. Credidit enim illa omnia contigiſſe anno Chriſti DLXXXVIII. cyclo Solis IX. Paſchali XIX. littera DC. Sed reliqua minime congruunt. Verum ille quintum menſem, adeoque reliquos ordine numerari putat initio ab Aprili facto. Qua ratione quintus menſis erit Auguſtus, cujus XVIII. die fuit feria IV. Legendum enim apud Gregorium aſſeverat XVIII. *menſis quinti*, pro XVIII. *Kalend*. *Non enim*, inquit, *dicitur* XVIII. *Kal. menſis quinti: ſed prima, ſecunda, tertia menſis quinti. Quare ſi ex more Romano per Kal. & Idus, & nonas menſem primum, ſecundum, tertium putare moris eſſet, hic* XVIII. *Kal. menſis quinti eſſent Idus ipſæ Julii*. Sed vehementer errat, abſurdeque fingit a Gregorio menſem quintum appellari non Julium, ſed Auguſtum. De eclipſi porro Solis ab eodem Gregorio notata multo alieniora ſentit. Hanc enim octavo menſe, id eſt Novembri contigiſſe vult, *Chriſti anno* DXCVII. *in quo ſane Sol defecit*, inquit, XV. *Novembris, hoc eſt, ut ipſe loquitur, mediante octavo menſe. Igitur confundit annum* DLXXXVIII. *in quo dubietas Paſchæ fuit, &* XVIII *Auguſti erat feria quarta: cum anno* DXCVII. *in quo eclipſis contigit* XV. *Novembris; quem etiam annum in fine operis ait fuiſſe quintum Gregorii Papæ, cum is fuerit octavus initii illius Papæ*. Hic in reprehendendo temeritatem hominis, an hallucinationem magis admirer neſcio. Nam utraque non vulgaris eſt. Solis defectionem anno illo Nov. XV. in Galliis fuiſſe conſpectam, id vero falſum eſt. Contigit enim novilunium verum Lutetiæ hora 5, 35′, 49″. duabus horis ante Solis ortum; qui cum per idem tempus in Scorpii grada 25, 47′. deprehenſus ſit, oriebatur circa horam 7, 36′. Itaque tametſi ecliptica fuerit iſta ſyzygia, (nam motus verus latitudinis erat Sign. XI, 21, 51′.) tamen neque in Galliis videri potuit: quod ante Solis ortum accidit; neque ut orto jam Sole commiſſa ſit, in Europa conſpici potuiſſet: propterea quod auſtralis erat latitudo, quam parallaxis augere ſolet, & ultra fines eclipticos ſummovere. Injuria itaque Scaliger Gregorium accuſat, quem veriſſime conſtat in annum DXC. omnia illa contuliſſe Sigibertus ad annum DXCVI. iſta ſcribit: *Sol a mane uſque ad meridiem minoratus eſt, uſque ad tertiam ſui partem*. Videtur eamdem illam a Gregorio memoratam Solis eclipſin intellexiſſe; quod Gregorius vix tantum ex orbe Solis ab obſcuritate vindicatum fuiſſe dicat, quanta eſt Luna quinta. Sed abſurdum eſt quod dicit a mane uſque ad meridiem id perſeveraſſe, quatuor circiter horis. Scaliger pag. 579.

Ejuſdemmodi eſt & alia Scaligeri caſtigatio. Gregorius lib. IV. cap. XXXI. ſcribit regnante Sigeberto Kalendis Octobris ita *Solem obſcuratum apparuiſſe, ut nec quarta quidem pars in eodem lucens remaneret; ſed teter atque decolor appareat quaſi ſaccus videretur*. Hoc fieri non potuit, ait Scaliger, niſi anno Chriſti DLXXIV. cyclo Lunæ V. Solis XXIII. littera G. Sed eodem anno novilunium incidit quidem in Kal. Octobris; contigitque medium Lutetiæ Octobris I. feria 2. hora 1, 50′. a media nocte. Medius latitudinis motus, Sign. 7, 10, 39′. qui eclipticus non fuit. Quare pro *Kal. Octobris* ſcribendum ait Scaliger, *Kal. Septemb.* quibus Sol defecit. Atqui nulla tum eclipſis Solis in Galliis, neque Europa tota cerni potuit. Motus ſane latitudinis eclipticus fuit. Medius enim ſignorum fuit 6, 10, 2′. Sed auſtralis erat latitudo, quam parallaxis excludit ab eclipticis terminis. Quinetiam vera ſynodus hora una circiter ortum Solis anteceſſit. Contigit enim vera poſt mediam noctem hora 3, 56′. apparens hora 4, 11′. Sole in grado Virginis 10, 13′. commorante, quo tempore ſub horam 5, 24′. exoritur. Vides Cœleſtium motuum notatio Chronologiæ quam neceſſaria ſit. quam ſit exquiſita Solis ac Lunæ cognitio ad temporum doctrinam, erroreſque caſtigandos utilis, immo neceſſaria; cujus præſidiis non ſatis inſtructus Scaliger miſerabilem in modum lapſus eſt. Quocirca poſteriorem illam a Gregorio memoratam lucis in Sole defectionem citra lunarem ἐπιπρόσθησιν accidiſſe veriſimile eſt: aut alio id menſe contigiſſe; quem ex tabulis inveſtigare poſſunt, quibus otium ſuppetit. Ceterum ex priore Solis eclipſi, ac reliquis anni DXC. notis, quem in annum Childeberti XV. incurrit; evidens eſt annum primum ejuſdem regis iniſſe ex Natali Dominico anni DLXXV. Idem etiam adſtruunt & alia Gregorii loca, in quibus Childeberti junioris anni ſigillatim percenſentur. Libro VI. capite XXV. anno Childeberti regis octavo, pridie Kalendas Februarias diem Dominicam fuiſſe refert. Erat ergo Dominicalis littera C. adeoque Chriſti annus DLXXXIII. cyclo Solis IV. Ad hæc anno Childeberti ſeptimo, *qui erat Chilperici, & Gunthchramni viceſimus primus*, (ait libro VI. cap. XIV.) inter alia prodigia, *Luna eclipſin paſſa eſt*, uti Eclipſes Lunæ duæ.

* Ita loqui ſolebant, ut menſis tertius, exempli cauſſa eſt Maius, apud Auctorem vitæ S. Eligii: *Petavius*.

uti capite xxi. ſcribit. Et revera anno DLXXXII. bis inſignis Lunæ defectio contigit. Primum Martii xxv. feria iv. Plenilunium verum, & eclipſis medium accidit hora 3, 56′. poſt mediam noctem; initium hora 1, 48′. finis hora 6, 4′. Itaque duratio ejus horarum 4, 18′. fuitque digitorum 22, 8′. Sol vero ſitu in Arietis grado 6, 28′. collocatus erat. Altera defectio Septembris xviii. feria vi. Plenilunium verum incidit hora 0, 41′. Sole in grado Virginis 26, 49′, 22″. poſito. Cœpit Septembris xvii. hora 22, 51′. poſt mediam noctem: deſiit hora 2, 32′. poſt mediam noctem Septembris xviii. Ita duratio ejus horarum 3, 40′. digitos habuit 21. circiter.

Idem porro Gregorius lib. v. cap. xli. Lunam ait eſſe contenebricatam anno Childeberti, ut apparet, quinto. Annus iſte Chriſti debet eſſe DLXXX. cyclo Lunæ xi. Sed hoc ipſo nulla Lunæ defectio in Galliis eſt viſa. Bis quidem oppoſitionis mediæ tempore motus latitudinis intra terminos eclipticos conſtitit. Primum Maii xiv. Media enim oppoſitio contigit hora 16, 52′. a media nocte. Motus latitudinis Sign. 0, 12, 18′, 49″. Vera oppoſitio Maii xv. hora 0, 40′. poſt mediam noctem, phyſico tempore. At motus latitudinis verus ſignorum 0, 13, 23′, 36″. extra terminos eclipticos. Itaque latitudo Lunæ 69′, 6″. major eſt ſemidiametrorum Umbræ, Lunæque ſumma, quæ eſt ſcrupul. 63′, 56″. Alterum plenilunium medium contigit Octobris ix. feria iv. hora 8, 32′. Medius motus latitudinis Sign. 5, 15, 40′, 4″. Vera oppoſitio Octobris viii. feria iii. hora 19, 18′. Motus latitudinis verus Sign. 5, 13, 18′, 39″. extra limites eclipticos. Quocirca anno Childeberti quinto Luna non defecit. Sed anno ſequenti, Chriſti DLXXXI. Luna plus dimidia parte obſcurata eſt. Verum plenilunium contigit Aprilis v. feria vii. hora 1, 32′. poſt noctem mediam, phyſico tempore. Initium eclipſis hora 0, 2′. ipſo pene momento mediæ noctis. Finis hora 3, 2′. Duravit horas 3. fuitque digitorum fere ſeptem, hoc eſt 6, 40′.

Childebertus Junior. Ex iis omnibus citra controverſiam liquet annum Childeberti junioris primum, at & Sigeberti patris ipſius obitum, cadere in annum Chriſti DLXXV. cujus in natali regnum auſpicatus eſt. Chlotarii liberi quatuor annis xiv. antea regnaverant: quot videlicet Sigeberto tribuuntur. Ideo Chilperici & Guntchramni decimus quintus, eſt Childeberti primus. Gregorius lib. v. cap. xxi. *Anno quoque tertio Childeberti regis, qui erat Chilperici, & Guntchramni ſeptimus decimus annus.* Capite item xxvii. quartus Childeberti, aliorum eſt octavus decimus. Sic lib. vi. cap. xiv. annus ſeptimus Childeberti eſt xxi. amborum fratrum. Item lib. x. cap. x. annus xv. Childeberti cum xxix. Guntchramni componitur. Unde librarii error operis in calce corrigendus eſt; ubi ſe deſinere dicit in annum Guntchramni regis xxxi. & Childeberti xix. qui ſit S. Gregorii Papæ quintus. Si Guntchramni xxix. eſt Childeberti xxix. tricesimus primus illius erit iſtius xvii. At vero quintus annus S. Gregorii Papæ revera anno Childeberti xix. labente cœpit. Sed Guntchramni anno xxxiii. & ultimo; qui eſt annus Chriſti DXCIV. Itaque numeri iſti caſtigatione opus habent; quemadmodum & annorum ab orbe condito ſumma, quæ ſexaginta amplius colligit, quam intervalla, ex quibus conflatur, efficiant.

Jam cum Chilperici & Guntchramni, nec non Sigeberti annus xiv. concurrat cum anno Chriſti DLXXV. primus utique iniit anno DLXII. vel DLXI. exeunte: quo mortuus eſt Chlotarius Chlodovei F. Is annos regnavit LI. eodem teſte Gregorio lib. iv. cap. xxi. Cœpit igitur anno Chriſti DX. vel DXI. Crediderim anno DX. mortuum eſſe Chlodoveum, eodemque regnare cœpiſſe fratres quatuor. Sic enim a tranſitu Chlodovei ad obitum Theodoberti Gregorius annos xxxvii. numerat: inde ad mortem Sigeberti, annos xxix. Fiunt anni LXVI. quos ſi de annis DLXXV. deduxeris, reliqui erunt anni DIX. Ergo ſequenti ſaltem mortuus eſt Chlodoveus. Tametſi plerumque annorum particulæ pro integris annis accipi ſoleant. Unde nemo certam, ac liquidam regum iſtorum epocham ſtatuere poteſt. Sed nimis exacta diligentia nihil hic opus eſt. Quare quod eſt probabilius amplectimur.

Initium Chlodovei. Chlodoveus annos, ut ait in fine lib. ii. Gregorius, regnavit triginta. Orſus eſt igitur ab anno CCCCLXXX. vel CCCCLXXXI. Ante hunc qui Francis regnavere, ita ſingulorum annos expendes. Chlodio ſub annum Chriſti CCCCXXVIII. iniit, Felice, ac Tauro Coſſ. Quo eodem anno Proſper in Chronico, & Caſſiodorus referunt partem Galliarum Rheno proximam a Francis occupatam ab Aetio duce receptam fuiſſe. Hujus expeditionis meminiſſe quidam exiſtimant Sidonium Apollin. Panog. v. in laudem Majoriani; ubi & Clogionem Francorum regem nominat. Sed hæc poſterior eſt annis aliquot: ut ad eumdem locum P. Sirmondus adnotavit: ac congruit in annum Chriſti CCCCXLV. Bis igitur cum Romanis congreſſus ac ſuperatus eſt Chlodio: primum ad Rhenum: deinde cum in interiorem Galliam penetraſſet, ad Helenam vicum in Atrebatibus. Chlodioni xx. annos imputat Aimoinus lib. i. cap. vi. Obiit igitur circa annum CCCCXLVII. aut ſequentem: quo Meroveus imperare cœpit: ut ex Proſpero ſupra docuimus. Ab initio itaque Merovei ad Chlodovei primordia interjecti ſunt anni XXXIII. circiter in Meroveum, & Childericum partiendi. Childericus quatuor & viginti regnum tenuit, ut Aimoinus aſſerit lib. i. cap. xii. Novem igitur ſolidos Meroveus explevit. Initium Childerici ſub annum CCCCLVII.

Redeamus ad Chlodovei poſteros. Childebertus anno regni ſui nono & quadrageſimo exceſſit e vita, Aimoino teſte lib. ii. cap. xxix. Errant itaque qui XLV. annos regno illius imputant; quos ſatis ſuperque pragmaticum ejus redarguit. (Ita regium diploma vocat Aimoinus) quod de S. Vincentii ad Urbem monaſterio datum eſt anno regni Childeberti XLVIII. Mortuus eſt itaque circa annum Chriſti DLIX. cui biennio circiter Chlotarius ſuperſtes fuit. Hic enim annos LI. regnavit: qui in annum Chriſti DLXI. fere deſinunt. Lib. II. cap. XX.

Theodoricus utriuſque frater obiiſſe videtur anno Chriſti DXXXIII. quo Theodobertum ſucceſſorem reliquit. Is circa annum DXLVII. anno regni ſui xiv. moritur. Theodobaldus ejus filius anno circiter DLIV. regni ſui ſeptimo. Ita regnum omne Francorum paullatim ad Chlotarium eſt redactum.

Chlotarii liberi quatuor anno, quem diximus, Chriſti DLXI. regnum partiti ſunt. Nec audiendus Paullus Warnefridus, qui lib. ii. cap. x. ſignificat per idem tempus, quo Alboinus Longobardorum rex Italiam invaſit, mortuo Chlotario quatuor ejus filios regnare cœpiſſe: & idipſum capite xxv. Indictione tertia contigiſſe memorat. Is eſt annus Chriſti DLXIX. Octo annis aberrat. Ex iis Chariberto nono, ut ferunt, anno regni ex hac vita ſublato; Sigebertus quartum decimum attigit, & aduſque Chriſti DLXXV. pervenit. Chilpericus anno xxii. regni interfectus eſt, Chriſti DLXXXIV. nono videlicet Childeberti junioris: ut Gregorius auctor eſt; ſive ineunte xiv. Nam Fredegarius, ſive quis alius auctor Appendicis ad Gregorium, Guntchramnum ſcribit anno xxiv. regni ſui mortuo Chilperico, Fredegundis, & Chlotarii tutelam ſuſcepiſſe.

Guntchramnus denique anno regni xxxiii. v. Kal. Apr. obiit, ut in eadem Appendice legimus, anno Chriſti DXCIV. Hactenus ex hiſtoria Gregorii. Nam reliqua Francorum regum tempora minus impedita ſunt.

Conciliorum aliquot inſcriptiones caſtigantur. His autem, quæ a nobis conſtituta ſunt, nonnihil refragari videntur Conciliorum aliquot Gallicanorum inſcriptiones. Nam Aurelianenſe ii. anno xxii. Childeberti ſenioris, & Juſtiniani x. celebratum dicitur. Initium Juſtiniani convenit in annum Chriſti DXXVII. Decimus itaque cadet in annum DXXXVI. Ita Childebertus regnare cœperit anno DXIV. quo mortuum ponit Clodoveum Sigebertus in Chronico, eumque vulgo Annales noſtri ſequuntur. Sed in annum Juſtiniani mendum irrepſit; pro quo ſubſtituendus eſt vi. * ut ſcilicet anno DXXXI. celebrata ſit illa Synodus. Rurſus Concilium Aurelianenſe iii. Paullino Juniore, & anno Childeberti xxvi. † notatum eſt. Paullini Conſulatus convenit in annum DXXXIV. Unde Childebertus inierit anno DVIII. vel DIX. At Annales Eccleſiaſtici

* In margine addiderat *Petavius*: vel vii. Sed in Editione *Sirmondi*, nulla Juſtiniani mentio.

† Ora adſcripſerat *Petavius*: Sirmondus xxvii, & quarto poſt Conſulatum Paullini junioris.

Paullino alteram Conſulatum adſcribunt, anno DXL. contra Faſtorum fidem. Non dubito quia vitioſa ſit ſubſcriptio. Item Aurelianenſe v. celebratum dicitur anno
Pag. 577. XXXVIII. Childeberti. Scaliger addit; *circa tempora Pelagii Papæ primi habitum Indict. XIII. poſt Conſulatum Paullini anno XII.* Sed hæc lacinia in editis non exſtat; neque ſane cohæret. Nam XII. annus poſt Conſulatum Paullini incidit in annum DXLVI. quo Vigilius Pontificatum tenebat. Pelagius vero non niſi anno DLIV. ſedere cœpit, poſt Conſulatum Baſilii anno XIII. Indict. II. ut Marcellinus ſcribit. Videtur iſta Synodus anno Chriſti DXLVIII. peracta, Indict. XI. At Concilium Valentinum II. habitum inſcribitur x. *Kal. Julii anno XXIV. regni glorioſiſſimi domini Guntheramni regis, Indictione ſecunda.* Hic annus eſt Chriſti DLXXXIV. in quem revera XXIV. incurrit Gunthchramni regis; ſecundum ea, quæ ſupra diſputata ſunt.

Antequam a Gregorio diſcedam, vindicandus is a falſa erroris ſuſpicione videtur, quam ei Scaliger impingit
Lib. VI. pag. 580. lib. VI. de Emend. Temp. Narrat Gregorius lib. VII. cap. XXXV. Gunthchramnum regem adverſus Gundobaldum ducem, qui tum in urbe Convenis erat, exercitum miſiſſe. *Audientes deinceps*, inquit, *eos infra muros urbis Convenicæ commorari, relictis plauſtris, ac diverſis impedimentis cum populo minore, robuſtiores viri ipſum, ſicut jam Garumnam tranſierant, inſequi deſtinant. Quibus properantibus venerunt ad baſilicam S. Vincentii, quæ eſt juxta terminum Aginnenſis urbis; ubi ipſe martyr pro Chriſti nomine agonem dicitur conſummaſſe: inveneruntque eam refertam diverſis theſauris incolarum*, &c. Hic miram eſſe Gregorii hallucinationem dicit Scaliger. Vincentius iſte Cæſarauguſtani cognominis paſſus eſt Agenni in Galliis v. Idus Junii. Hujus baſilica erat non longe Lugduno Convenarum ad vallem Caprariam; *cujus*, inquit, *baſilicæ etiam hic auctor meminit libro primo Miraculorum, capite CV. Vallis Capraria diſtat Aginno plusquam itinere quatridui. At Gregorius perperam interpretatur fuiſſe juxta terminum Aginnenſis urbis.*

Gregorius a Scaligeri reprehenſione defenditur. Sed injuria Gregorius in invidiam erroris adducitur. Quin ipſe potius accuſator Gregorii Scaliger hallucinatur. Non enim baſilicam illam intelligere oportet, quæ in Convenis eidem S. Vincentio dedicata eſt; ſed alteram in Aginnenſi territorio ultra Garumnam, tam in Hiſtoria Francorum, quam lib. I. de Mirac. neque cauſſæ quicquam eſt, cur Lugdunenſem illam utrobique ſignificari putemus. Immo vero manifeſtiſſime ab hac alteram ſejunxit, cum ita ſcripſit; *ad baſilicam S. Vincentii, quæ eſt juxta terminum Aginnenſis urbis.*

CAPUT LII.

De Heraclii initio & obitu. Tum de SS. Anaſtaſii Martyris, & Joannis Eleemonis tempore.

IN Heraclii Imperatoris hiſtoria, ejuſque temporibus impedita & obſcura eſſe permulta; tum in iis valde mendoſos Annales & Chronologias eſſe vulgares, ante decem annos oſtendimus in Notis ad Nicephori Breviarium. Non repetam hoc loco, quæ illic uberius explicata ſunt. Duo tantummodo perſtringam hiſtoriæ capita, quæ præ ceteris alieniſſimo loco a Chronologia redduntur. Alterum eſt S. Anaſtaſii Perſæ Martyris: alterum S. Joannis Eleemonis obitus. Sed antea de Heraclii expeditionibus pauca proponenda ſunt.

Initium Heraclii extra controverſiam eſt in anno Chriſti DCX. Indictione XIV. ex Octobri menſe: ut Alex. Chron. Theophanes, Cedrenus, aliique demonſtrant. Maximus item Martyr, qui anno illius ultimo Computum ſcripſit, annum XXXI. Heraclii notat Indict. XIV. & annum Diocletiani CCCLVII. quo Terminus Paſchalis incidit in Kal. April. feria I. Paſcha vero celebratum VIII. April. Hic eſt annus Chriſti DCXLI. cyclo Lunæ XV. Solis VI. littera G. Indict. XIV. Mortuus eſt autem Heraclius eodem hoc anno, Martii XI. cum imperaſſet annos XXX. menſes X. ut Theophanes; ſive menſes IV. dies VI. ut Nicephorus noſter. Quare primum ac triceſimum inchoavit annum. Quod ſi XXXI. illius annus initio Octobris anni Chriſti DCXL.
Choſrois duces. primus cœpit anno DCX. Hic cum Choſrois ducibus potiſſimum quinque pugnavit. Primus eſt Σάϊν, qui & Σαΐτος a Nicephoro dicitur. Hic Ægyptum, Alexandriam, & Africam occupavit. Inde Calchedonem uſque cum exercitu pervenit; quam expugnare non potuit. Heraclius vero legatos ad Choſroen de pace deſtinavit. Hæc Saïn expeditio facta eſt anno Heraclii VI, & VII. Chriſti DCXVI, & DCXVII. Secundus eſt Sarbarus, qui a Theophane, ac Cedreno Sarbanazar vocatur: quem anno Heraclii XIII. Indict. XI. ait Theophanes, Choſroes adverſus Heraclium miſit: qui illum anno ſequenti cum aliis duobus, Sarablanca, & Saino tribus præliis cecidit. Tertius eſt Sarablaocas. Quartus Saïs a primo illo Sae diverſus: cujus anno XIV, XV, & XVI. Heraclii meminit Theophanes, ex eoque Cedrenus. Poſtremus eſt Razates, qui anno Heraclii XVII. victus eſt.

S. Anaſtaſii Martyris tempus. His animadverſis, ut de S. Anaſtaſio martyre primo loco diſputetur: Metaphraſtes in ejus vita refert ipſum cum fratre in Saini copiis conſcriptum Calchedonem uſque veniſſe. Sed cum Heraclius in Perſidem irrupiſſet, Sainum ex Aſia retractum; Anaſtaſium vero a militia receſſiſſe, atque anno Heraclii X. Hieroſolymam profectum ibi Monaſticam vitam ſuſcepiſſe; ubi ſeptem exactis annis demum anno Heraclii XVII. paſſus eſt. Annales referunt Anaſtaſium anno Chriſti DCXXI. Chriſtianam fidem, & Monaſticum vitæ genus amplexum fuiſſe, & anno DCXXVII. martyrium feciſſe. Verum dux ille Perſa, quem Sainum vocat Metaphraſtes primus ille eſt, Σάϊν, ſive Saïtus, qui anno Heraclii VI. Calchedonem obſedit. At Saïs, quem quartum recenſuimus Calchedonem non venit, ſed Sarbarus poſt Saen. Itaque anno Chriſti DCXVI. Heraclii VI. Anaſtaſius Chriſto nomen dedit, & quod eſt conſequens, anno Chriſti DCXXII. Heraclii XII. martyrium obiit.

De fancto Joanne Eleemone. In Joanne vero Eleemone major Annalium labes. Huic annos X. in Chronico Nicephorus aſſignat. Annales autem Eccleſiaſtici Chriſti DCXX. deceſſiſſe hunc affirmant: cum Nicetas Patricius Alexandriam miſſus, ut Eccleſiaſticas pecunias in fiſcum redigeret, ſanctiſſimum virum Conſtantinopolim abducere voluit; ſed is in itinere obiit. Verum cum anno Heraclii VI. Chriſti DCXVI. Indict. II. Perſæ Alexandria & Ægypto potiti ſint, ut Theophanes narrat, & Nicephorus in Breviario non obſcure ſavet; quomodo Nicetas quinquennio poſtea pecunias Alexandriæ collegit? Quinque igitur annorum μεταχρονισμός eſt. Leontius in Joannis vita ſcribit ipſum ab Heraclio Eccleſiæ Alexandrinæ eſſe præfectum. Ut hoc igitur anno primo Heraclii factum ſit, & Joannes anno ejuſdem ſexto deceſſerit: quod neceſſe videtur: non X. ut Nicephorus in Chronico ſcribit; ſed VI. annis duntaxat Eccleſiam illam adminiſtravit. Hæc de iis plura, quæ ad Nicephorum exquiſitius tractata ſunt, in Annalibus & Chronicis emendanda videntur.

CAPUT LIII.

De initio Muhammedis, & annorum Hegiræ.

EODEM Heraclio imperante, Muhammedes Arabum princeps exſtitit; qui cum ob innovatam religionem in diſcrimen vocatus aufugiſſet, ab ea fuga, annorum Hegiræ, id eſt τῆς ἐπιγυμῆς æram Arabes auſpicati ſunt. Hujus initium ex anno Chriſti DCXXII. Heraclii XII. ineunte proficiſcitur; atque ab Julii XVI. die, quæ tum erat feria VI. Nam cyclus erat Solis XV. litt. C. Ideo Julii XVI. feria VI. Cyclus erat Lunæ XV. Novilunium medium ex Pariſinis tabulis Julii XIII. feria III. hora XI, 45′, 37″. a media nocte. Hieroſolymis autem, & in Arabia, Julii XIV. feria IV. hora 0, 33′, 37″. Itaque Luna tertia contigit Julii XVI. feria VI. quæ tamen Arabum neomenia fuit. Si quidem illi neomenias lunares ἀπὸ τῆς φάσεως, tertiaque Luna ſolent repetere. Commodum igitur tunc evenit, ut in eumdem diem feria VI. quæ Veneri conſecrata fuit, & neomenia popularis, ac Luna corniculata, & Muhammedis fuga convenirent; quæ omnia ſuperſtitioni majus incrementum attulerunt. Nam Arabes ex antiquo Veneris cultores erant. Herodotus Clio: Ἐπιμεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐρανίῃ θύειν, παρά τε Ἀσσυρίων μαθόντες, καὶ Ἀραβίων. καλέουσι δὲ Ἀσσύριοι τὴν Ἀφροδίτην Μύλιττα· Ἀράβιοι δὲ Ἀλίτταν· Πέρσαι δὲ Μίτραν. *Didicerunt porro & Uraniæ ſacra facere: idque ab Aſſyriis, & Arabibus perdocti ſunt. Aſſyrii Venerem appellant Mulitta: Arabes Alitta: Perſæ Mithram.* Sane Arabes Lunam novam הלאל *hilil* nominant, quemadmodum

modum Hebræi הילל luciferum, ſtellamque matutinam: ut Iſaiæ xiv, 12. הילל בן שחר *Lucifer, qui mane oriebaris*. Targum כוכב נוגהא *ſtella Veneris*. Ita enim appellat R. Moſe lib. ii. More, cap. ix. R. D. Kimhius in Comment. ad Pſalmum xxii. Pſalmi titulum interpretans על אילת השחר *pro cerva matutina*, ſcribit ex nonnullorum ſententia matutinam eſſe ſtellam, quam Rabbini אילתא nominant, hoc eſt Luciferum. Eadem eſt ergo Venus & Lucifer; & Mithra, & Urania, & Luna, & Aſtarte: (ut indicat Lucianus περὶ Συρίης θεοῦ) & Lucina, quæ in Gloſſario vetere dicta φωσφόρος, & Lucifera Ἑκάτη, & Εἰλείθυια. Cujus origo vocis non ſolum ab הילל, & lucis ſignificatione: ſed etiam a ילד & לדת inflexa videri poteſt, quæ *partum* exprimunt. Unde & Μύλιττα, quaſi מולדתא. Hinc Arabes proprie Cobar appellant. Cedrenus ad annum Heraclii xxiii. de Mahometana ſuperſtitione loquens, ſolemnem precandi formulam hanc ab Saracenis uſurpari ſcribit: Ἀλλᾶ ἀλλᾶ, οὐ Κουβάρ, ἀλλᾶ. ubi κουβάρ interpretatur μεγάλην, ὅπερ σελήνην, καὶ Ἀφροδίτην. Ita quoque Conſtant. Porphyr. lib. de adminiſt. imperii, cap. iv. Hinc ſextæ feriæ religio penes Saracenos ac Turcas reſedit.

Quod autem anni Hegiræ ab anno Chriſti DCXXII. & Julii xvi. exordium ceperint, demonſtrare nihil neceſſe eſt. Id enim protritum eſt ac vulgare: tum ſatis ſuperque res illa declarata eſt lib. ii. capitibus aliquot a quinquageſimo: ubi pleraque ab Scaligero lib. v. repetita de Arabicis periodicis, annisque accurate diſcuſſa reperies. Vide & vii. lib. cap. xx. ubi methodum anni pertractavimus.

Porro Machometes anno Heraclii xvii. Chriſti DCXXVIII. ex Æthribo felicis Arabiæ regione, cum Saracenis ſuis ad Imperatorem acceſſit, & agrum ad habitandum impetravit; ut refert Zonaras. Meminit Αἰθρίβου Conſtantinus loco citato, & Nicephorus in Breviario. Anno vero Chriſti DCXXXI. qui eſt x. ab Hegiræ primordio, mortuus eſt Muhammedes, Heraclii xxi. ut Theophanes, & Cedrenus aſſerunt, nono anno, quam imperare cœperat.

CAPUT LIV.

De æra Jezdegirdis Perſæ, quæ a morte illius incipit, deque primo Phravardin illius, & occaſu Perſici imperii. Tum inſignis Anonymi Scriptoris locus illuſtratur.

CELEBERRIMA eſt apud Aſtrologos, præſertim Arabas, Jezdegirdis æra. Hic poſtremus Perſarum rex ab Artaxare, qui Parthis devictis, imperium ad Perſas tranſtulit ſub annum xiii. Alexandri Mammeæ F. ut ſcribit Herodianus, & Xiphilinus: a Saracenis vita & imperio privatus eſt. Rem geſtam memoriæ commendavit inter ceteros Haythonus in Paſſagio Terræ ſanctæ, cap. xv. ubi Saracenos refert anno DCXXXII. Heraclii tempore in Meſopotamiam, & Chaldæam impreſſione facta cum rege Perſarum Aſcajoth pugnaſſe; & eo interempto Perſarum imperio potitos eſſe; ab iiſque delectum Imperatorem e ſtirpe Mahumetti, quem Caliphem appellarunt. Paullo poſt vero Turquinianos. (Ita Turcas nominat) qui Perſarum regi auxilio venerant, ad Saracenos adjunxiſſe ſeſe, ac Mahometicam ſuperſtitionem eſſe complexos. Poſtremum hunc Perſidis regem vulgo Jezdegirdem nuncupant. Albategnius cap. xxxii. Alfraganus cap. i. Saracenus & alii paſſim. Hic igitur anno Chriſti DCXXXII. a Saracenis occiſus eſt: unde & nova epocha primordium accepit: quemadmodum a morte Alexandri Græci, & Arabes putare ſolent.

Alfraganus intervallum inter Nabukadnezarem (is eſt Nabonaſſarus) & Jezdaierem ait eſſe Perſicorum, adeoque Ægyptiacorum annorum 1379. Intervallum inter Alexandrum & Jezdaierem, annorum Romanorum 942. dierum 259. Intervallum denique inter epocham Hegiræ, & Jezdegirdia eſſe dierum 3624. Anno Chriſti 632. cœpit annus Nabonaſſari 1380. cujus Thoth incidit in diem Martii xvii. feria iv. cyclo Solis xxv. litt. ED. Annus primus Alexandri cœpit a Kalend. Octobris anni periodi Julianæ 4402. (eſt enim Terik dilkarnaim) a quo die ſi annos 942. dieſque 259. numeres, ultimus erit xv. Junii anni periodi Julianæ 5345. qui eſt Chriſti 632. Quare a xvi. die Junii cœpit æra Jezdegirdis, feria 3. quod Albategnius, & Alfraganus obſervant. Eadem erat neomenia Choiac. Hegiræ undecimus jam annus erat in curſu: cujus Maharram cœpit Martii xxix. feria i. Itaque Junii xvi. fuit Rabie prioris dies xxi. Colliguntur ab initio Hegiræ dies 3624. qui a xv. Julii anni Chriſti DCXXII. feria v. (unde Alfraganus epocham Hegiræ deducit) deſinunt in xv. Junii anni DCXXXII. Qui de annis Jezdegirdis plura ſcire cupiet, legat ea, quæ lib. iii. cap. xi, xii. & ſequentibus expoſita ſunt. Illic enim uberrima de omni ratione Perſici anni diſſeruimus, ac Scaligerianas illas fabulas trajectionum, inſtaurationum, & id genus aliorum, quibus doctrinam anni Perſici & æquabilis adſperſit, ſtudioſe refellimus. Explicatus eſt & c. xvi. inſignis Iſaaci Argyri locus; in quo de periodo Caniculari Perſarum multa continentur memoria digna; quæ hoc loco prætermittimus.

Primus menſis anni Perſici Phravardin, vel Phrurdin dicitur. qui anno Chriſti DCXXXII. incurrit in diem Junii xvi. feria iii. quemadmodum ex methodo libro vii. tradita colligitur. Fuit hic annus periodi magnæ Cyniсæ cccvii. ut ex Iſacio conſtat. De annis Nabonaſſari detractis 1379. reſiduum dat annum Jezdegirdicum. Hoc anno, qui putatur vulgaris æræ 1626. incipit annus Nabonaſſari 2375. cujus Thoth inibit Julii xiii. in anno veteri Juliano, feria v. Deductis 1379. reſtat annus Jezdegirdis 996. Phravardin incipiet Octobris x. feria iii.

Sed ad æram Jezdegirdis, annique Perſici methodum illuſtrandum inſignis eſt Anonymi cujuſdam Scriptoris locus, quem nefas ſit prætermittere. Edidit hunc in lucem Jacobus Cappellus in libello de epochis; ex eoque deſcripſit Scaliger Iſag. Can. lib. iii. Parte ii. num. cxviii. ubi de primo Pharavardio Jezdegirdis agit. Sed in eo plurimum erravit. Verba Scriptoris Anonymi. pag 307.
Ἐψηφοφορήθη ὁ Κριός, καὶ εὑρέθη ὅτι ἐν τῷ ,ϛϡνα´ ἔτει πεπληρωμένῳ, καὶ τρέχοντος τοῦ νβ´ ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας εἰσέρχεται ὁ ἥλιος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Κριοῦ μηνὸς Μαρτίου ια´, ὥρᾳ η´, κθ´, μ´´ ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου τῆς αὐτῆς ἡμέρας. Περσῶν δὲ ἦσαν ἔτη ωιγ´ πεπληρωμένα· καὶ ἡ ια´ τοῦ Μαρτίου ἐν μηνὶ Περσικῷ τοῦ Τιρμὰ ἡ ιζ´. καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει, Ἰουνίου ιβ´, νυκτὸς ὥρᾳ β´, κ´, η´´, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Καρκίνου. Περσῶν ἔτη γὰρ ἐνταῦθα πεπληρωμένα ωιγ´. καὶ ἡ ιβ´ τοῦ Ἰουνίου ἐν ἡμέρᾳ κ´ μηνὸς Μεχερμὰ Περσικοῦ. καὶ ἔτι τοῦ ἐφεξῆς ἐρχομένου Σεπτεμβρίου τῇ ιδ´, ὅτε καὶ ὁ ,ϛϡνγ´ χρόνος ἤρξατο, πληρωθέντος τοῦ νβ´, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Ζυγοῦ, ὥρᾳ α´, κδ´, κη´´ ἀπ' ἀνατολῆς. ἡμέρα ἐν Περσικῷ μηνὶ τοῦ Δημὰ ἡ κδ´. καὶ τῇ ιβ´ τοῦ Δεκεμβρίου ἡλίου τῆς αὐτῆς ἡμέρας. Περσῶν ἔτη καὶ ἐνταῦθα ωιγ´, καὶ ἡ ιδ´ τοῦ Σεπτεμβρίου ἡμέρα ἐν Περσικῷ τοῦ Δημὰ ἡ κδ´. καὶ τῇ ιϛ´ τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους (leg. καὶ τῇ ιβ´ τοῦ Δεκεμβρίου) ὥρᾳ ζ´, μα´, ιϛ´´ ἀπ' ἀνατολῆς ἡλίου εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Αἰγοκέρωτος. Περσῶν ἔτη οὐδ´ ἐνταῦθα πεπληρωμένα. καὶ ἡ ιβ´ τοῦ Δεκεμβρίου ἡμέρα, ἐν ἡ ιη´ τοῦ Φαρουαρδὶν Περσικοῦ πρώτου μηνός. Καὶ οὕτως ἐψηφίσαμεν τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους· ἤτοι αἱ δύο ἰσημερίαι, καὶ αἱ δύο τροπαὶ κατὰ τὸ Περσικὸν πρόχειρον ψηφοφορηθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος ἀνωτέρω σημειωθέντος. *Ex tabularum calculo computatum eſt Arietis initium, deprehenſumque eſt anno mundi 6951. abſoluto, & labente 6952. a mundi conditu, Solem ingredi in caput Arietis, Martis die xi. hora 8, 29', 40''. ab ortu Solis ejuſdem diei. Erant anni Perſici completi 813. Porro xi. Martii erat Perſici menſis Termæ xvii. dies. Eodem anno Junii xii. hora noctis 2, 20', 8''. Solis ingreſſus in Cancrum incidit, expletis Perſicis annis 813. Duodecima vero Junii erat Mcherma Perſici xx. Rurſus Septembri proxime ſequente, ejuſque die xiv. quando anno mundi 6953. confecto 6952. initium habuit; in Libræ caput tranſitum fecit hora 1, 24', 28''. ab ortu Solis ejuſdem diei, abſolutis annis Perſicis 813. Porro in xiv. Septembris incidit Perſici menſis Demæ dies xxiv. Item Decembris xii. ejuſdem anni hora 7, 41', 16''. ab ortu Solis ingreſſus in Capricorni initium contigit. quæ eadem dies erat Phravardin primi menſis Perſici xviii. Ad hunc modum deprehenduntur quatuor anni tempeſtates, nimirum æquinoctia duo, totidemque ſolſtitia, ſecundum compendiariam Perſici anni methodum ad calculos redacta anno illo, quem ſupra ſignificavi.* Hæc ille.

Scaliger perpetuum in anni Perſici numero Scriptoris illius errorem redarguit. Credit enim annum currentem fuiſſe 813. & completos fuiſſe 802. Verum magno ille potius in errore verſatur. Annus Conſtantinopolitani computi vulgaris 6952. deductis 5508. eſt æræ communis 1444. Ita ut a Septembri anni hujus inierit Conſtan-

Error Scaligeri, & falſa reprehenſio Anonymi Scriptoris.

Conſtantinopolitanus ille, & ad Septembrem uſque anni 1445. perſeveraverit, quo annus 6953. incœpit. Jam vero ea methodo anni Jezdegirdici lib. VII. cap. XV. tradita conſtat anno Chriſti 1444. iniiſſe Jezdegirdis annum 814. expletis 813. cujus neomenia, ſive prima dies Phravardin incurrit in Novembris XXVI. feriam 2. Fuit enim Canicularis quartæ periodi annus 1121. Item Nabonaſſari annus 2193. cujus Thoth iniit XXVII. Auguſti. Proinde neomenia Choiac, quæ eadem eſt cum Phravardio, contigit Novembris XXV. at miram ſit in re tam facili tam ſæpe Scaligerum offendere. Cui, ut apparet, illud impoſuit, quod de 1444. detraxit 631. qui Jezdegirdis æram proxime præceſſerunt: nec animadvertit interim neomeniam Phravardin ultra Kalendas Januarias retro progreſſam, æquabilium annorum numerum unitate cumulaſſe. quod in anni Nabonaſſarei, & Perſici methodo tractanda monuimus.

Præterea obſervationes cardinum falſas illic eſſe cauſatur Scaliger. Injuria id quidem. Nam ſatis exactæ ſunt: hoc eſt horis dumtaxat aliquot a veris momentis, ſi forte, diſcrepant. Sane Pariſinæ noſtræ tabulæ iiſdem diebus æquinoctia, ſolſtitiaque referunt: ut ea ſequenti diagrammate conſtabit. Optandum erat ut Anonymus ille civitatem nominaſſet, cujus ad longitudinem calculos ſuos direxit.

Sumamus, quod veriſimile eſt, ad Conſtantinopolitanæ urbis ſitum tempus illud exactum fuiſſe: ad eumque nos tabularum noſtrarum ratiocinia revocemus. Verum quod horas [illegible] idem Scriptor aſſumit, quæ in æquinoctiis duobus eædem ſunt cum æquabilibus; in ſolſtitiis differunt; primum eas peræquabimus. Maxima dies, & nox horis æqualibus conſtant 15, 12'. Conſtantinopoli; cujus altitudo graduum eſt 43. fere. Minima proinde dies & nox horas æquabiles colligunt 8, 48'. Quocirca ſi utrumque per 12. dividas, horæ cuilibet æſtivæ diurnæ, vel nocturnæ brumali congruet æquinoctialis hora 1, 16'. horis vero breviſſimis, ſcrupula horaria 44'. Itaque duæ noctis horæ cum ſcrupulis 20', 8". circa ſolſtitium æſtivum, æquinoctiales horas conficiunt 1, 48', 8". quæ ad arcum ſemidiurnum hora 7, 36'. adjunctæ faciunt æquinoctiales horas poſt meridiem 9, 24', 8". a media nocte 21, 24', 8". Sic horæ 7, 41', 16". breviſſimæ conficiunt æquinoctiales 5, 49', 16". quæ cum arcu dimidiæ noctis 7, 36'. compoſitæ dant æquinoctiales horas 13, 25', 16". a media nocte. Hoc modo ſolſtitia duo Scriptoris Anonymi peræquantur. His animadverſis, laterculum proponemus, in quo quadruplex erit cella. Prior æquinoctia, ſolſtitiaque media repræſentabit ex tabulis Pariſinis eruta: Secunda, eadem vera, & per proſthaphæreſes caſtigata: utraque ad ſitum Conſtantinopolis. Tertia cardines eoſdem dabit ab Anonymo conceptos. Quarta diſcrimen verorum cardinum ex Pariſinis tabulis depromptorum, & ab Anonymo deſignatorum.

DIAGRAMMA QUATUOR CARDINUM
anni Chriſti MCDXLV.

Medium Pariſinum.		Verum Pariſinum.		Ex Anonymo.		Differentia.
Æquinoctium vernale.						
Martii XIII.	H. 19, 38'.	Martii XI.	H. 17, 48'.	Martii XI.	H. 14, 29', 40".	H. 3, 18'.
Solſtitium æſtivum.						
Junii XIII.	H. 3, 5'.	Junii XIII.	H. 0, 34'.	Junii XII.	H. 21, 24', 8".	H. 3, 10'.
Æquinoctium autumnale.						
Septemb. XII.	H. 10, 35'.	Septemb. XIV.	H. 12, 12'.	Septemb. XIV.	H. 7, 24', 28".	H. 4, 48'.
Solſtitium hibernum.						
Decemb. XII.	H. 17, 58'.	Decemb. XII.	H. 15, 16'.	Decemb. XII.	H. 13, 25', 16".	H. 1, 51'.

Ex iis apparet non multum a veris tabularum noſtrarum epilogiſmis Scriptoris illius calculos abhorrere. Quod ſi tropicum annum æquabilem adhibebimus, cujus methodus lib. VII. cap. X. præſcripta eſt, paucis dumtaxat horis ab Anonymi momentis abeunt, ut ex ſequenti laterculo conſtabit.

Laterculum quatuor cardinum anni Chriſti MCDXLV. ex æquabilis anni tropici methodo lib. VII. cap. X. tradita.

		Differentia eorumdem ab Anonymi notatione.
Martii XI.	F.H. 5, 18, 16'.	H. 3, 46'.
Junii XIII.	1, 3, 31'.	6, 7.
Septembris XIV.	3, 12, 46'.	5, 22.
Decembris XII.	1, 18, 26'.	5, 1.

Jam vero ſi Aſtronomico more a meridie calculi procedant, in utroque laterculo cardines iidem ad ſequentem fere diem civilem rejiciendi ſunt; ut hic illorum ſitus ſit ex noſtra, & Anonymi deſcriptione.

Ex utriſque tabulis noſtris.		Ex Anonymo.	
Martii XII.	F. 6.	Martii XII.	F. 6.
Junii XIII.	1.	Junii XIII.	1.
Septembris XV.	4.	Septembris XIV.	3.
Decembris XIII.	2.	Decembris XIII.	2.

In uno dumtaxat autumnali æquinoctio diſcrimen eſt: reliqui cardines congruunt. Quin & Scaligeriana methodus anni æquabilis tropici in eoſdem nobiſcum dies conſpirat.

Sane inſignis eſt Anonymi Scriptoris ille locus; quem ideo uberius, & accuratius expendere operæ pretium duximus. Nam & anni Perſici rationes illuſtrat; & Pariſinarum tabularum fidem, auctoritatemque commendat; & Scaligeri calidam nimis in reprehendendo, ac præcipitem audaciam convincit.

CAPUT

CAPUT LV.

De primo Phrurdin Gelali, ſive Sultanao.

SULTANUS qaidam Coraſan, ſive Meſopotamiæ princeps præſtantiſſimus Aſtronomis edixit, uti tropicum anaum ita conſtituerent, ut ſingulorum menſium neomeniæ in ipſa momenta congruerent ſolaris in unumquodque Signum ingreſſus. Nomen illi Gelaleddin Meſicha, &c. uti Scaliger lib. III. Iſag. Canon. refert. Ubi & Georgii Chryſococcis locum affert, qui neceſſario hic adſcribendus eſt. Ἔτος, inquit, Σουλτάνου Μελιξᾶ· προσταγῇ γὰρ ἐγένετο τοῦ τοιούτου Σουλτάνου, ὡς ἂν οἱ ἀστρονόμοι δώσωσιν εἰς τὸ ἔτος αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ χρόνου τὸ ἴσον ἐκείνου, ὅτε ὁ ἥλιος εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κριοῦ· καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἑκάστου μηνὸς ἐν ὅτε ὁ ἥλιος ἀπὸ ζωδίου μεταβαίνει εἰς ζώδιον. ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους αὐτοῦ ἡμέρα ε' ἦν. Εἰ δὲ ἐκ τῶν τοῦ κόσμου ἐτῶν χρόνους ςφπς', ἀφαιρέσεις, καταληφθῇ ἔτος τὸ ἔτος Μελιξᾶ, ἀρχὴ ἰσημερίας, ὅ ἐστιν εἰς τὴν ιγ' τοῦ Μαρτίου μηνός. Ἔστι δὲ ὁ τοῦ χρόνου τῶν Περσῶν ἀρχὴ μὴν ὁ Φαρβαρδίν. *Annus Sultani Melixæ. Juſſit enim Sultanus iſte, ut ipſimet dies in anno ſuo ad initia tempeſtatum anni illius applicarentur. Velut cum Sol in caput Arietis ingreditur. At hoc modo ſingulorum menſium initia diſpoſita ſunt, ut ad illa momenta congruerent, quibus Sol ab uno zodio ad alterum tranſitum facit. Anni hujus initium erat feria I. Quare ſi ab annis mundi deducas 6586. quod reliquum eſt, erit annus Melixæ, & initium æquinoctii, quod in XIII. Martii competit. Eſt autem Perſici anni caput menſis Pharvardin.*

pag 285. pag 491. In lib. IV. de Emend. capite de anno tropico Perſarum, ſive Neuruz Gelalæo; & lib. V. ſcribit, Aſtrologos illos neomeniam primi Phrurdin Gelalæi conſtituiſſe in ipſo die, quo commiſſum æquinoctium deprehenderant, nempe in XIV. die Martii, hora 2$\frac{1}{5}\frac{4}{6}\frac{6}{0}$. poſt meridiem, ſive $\frac{7}{2}\frac{9}{4}\frac{}{}$. anno Chriſti 1079. cyclo Solis XXIV. Lunæ XVI. littera Dom. F. anno Hegiræ 471. ſexta Ramadan, feria V. a qua meridie conſurgit calculus feriæ ſextæ ſecundum annum cœleſtem. Poſtea cum Hipparchea τηρήσει lib. IV. pag. 288. æquinoctii verni Gelalæum iſtud conferens, horarum circiter octo diſcrimen intervenire dicit; & de anni tropici ac cœleſtis a ſe fabricati præſtantia, ut utilitate multa diſſerit.

Sed in illa tota Scaligeri diſputatione non pauca ſunt animadverſione digna. Quorum illud eſt primum: pro certo id in medium afferri, de quo vehementer ambigitur; utrum æquinoctium iſtud ab Aſtrologis ex obſervatione aliqua cœleſtis defixum ſit: an ex tabulis deſumptum. Quod poſterius Chriſtianus Loagomontaaus affirmat. Longom. lib. 1. Theor. pag. 38. qui ex annua illa quantitate, quam Albategnius inter ſe, ac Ptolemæum interceſſiſſe comperit, definitum per id tempus æquinoctium putat. Ex Pariſinis quidem tabulis lib. VIII. æquinoctium verum anno Chriſti 1079. contigit Martii XIV. hora poſt noctem mediam 22, 58'. Lutetiæ Pariſiorum: Alexandriæ vero Martii XV, 1, 24'. Sic e tabulis lib. VII. æquinoctium hora 23, 14'. Lutetiæ: ut quadrantis ſolius inter ambas tabulas diſcrimen exiſtat. Differentia noſtri, & Gelalæi æquinoctii, horarum inter 11. & 12. Sed ἀκριβῶς, & ex obſervatione pactum non fuit. Itaque vel ex Albategnii, vel ex alterius tabulis, æquinoctii punctum illud inſtituerunt.

Albategnius æquinoctium autumnale deprehendit anno Chriſti DCCCLXXXII. Septembris XIX. hora 1, 16'. Aractæ: quod eſt Alexandriæ hora 0, 36'. ut ipſe refert cap. XXVII. At ſequenti capite intervallum ab æquinoctio autumnali ad vernum ſtatuit dierum 178. hora Albategniani codicis error. 14, 30'. a verno ad autumnale 186, 14, 45'. Sed mendum ſubeſt. Ambo enim hæc intervalla dies componunt 365, 5, 15'. Atqui annus tropicus ab illo circumſcribitur diebus 365, 5, 46', 24". paulloque amplius; ut διάφορον anni Juliani ſit 13, 36'. fere. Deſunt ergo 31', 24". Sed ut intervallum ab autumnali ad vernum æquinoctium faciamus dierum 178. horarum 14, 30'. & addamus ad æquinoctium autumnale anni 882. conficiet æquinoctium vernum anni 883. Martii XVI. hora 15, 46'. Intervallum ab hoc anno ad 1079. anni 196. qui ex differentiæ tropicæ rationa ſcrupul. 13', 36". diem unum efficiunt cum horis 21, 52', 12". Ea detracta de diebus Martii 16, 15, 46'. relinquunt Martii 14. hora 17, 53', 48". quæ horis fere quatuor diſcrepant a Sultanico. Quod ſi intervallum autumnalis & verni a Tychone præſtitutum aſſumeremus, 178, 11, 19'. ut æquinoctium vernum anni 883. caderet in Martii 16, 22, 35'. ex eoque τὸ διάφορον anni Albategniani ſubtraheretur, propemodum cum Sultanico paria faceremus. Exiſteret enim vernum æquinoctium Martii 14, 14, 42', 48". Quocirca probabile eſt Meſopotamenos illos Aſtrologos aliud quoddam intervallum, quam Albategnianum, aut certe modum alium anni tropici ſecutos, ex tabulis, non ex obſervatione pronunciaſſe.

Hoc vero poſito, irritus eſt Scaligeri conatus omnis de anno tropico ex illius contentione cum Hipparcheo & Copernicianod iſſerentis. Qua de re vide quæ nos lib. IV. contra tropicum illius annum uberius explicavimus.

Redeo ad Chryſococcis locum: ex quo illud auferri poteſt, edicto principis illius conveniſſe peritos ſiderum, uti modum quemdam anni tropici conſtituerent: cujus menſes ſinguli per ſigniferi dodecatemoria deſcriberentur, ut ſingulorum initia ingreſſui Solis in Signum quodque reſponderent: qua ratione Dionyſius Mathematicus annum cœleſtem inſtituit, cujus menſibus a Zodiaci ſignis appellationem indidit; de quo genere anni lib. IV. cap. XVI. verba fecimus. Erat hic annus Chriſti 1079. Græci computi 6587. ejus videlicet, qui Natalem Chriſti exhibet anno mundi 5509. Ideo perpetua methodo annos jubet ſubtrahi 6586. ut annos Sultanicos habeas in Conſtantinopolitano computo. Cœpit autem primus annus feria V. atque ita corrigendum videtur, ut ἡμέρα ε' pro α' legatur apud Chryſococcen. Agebatur tum annus Hegiræ 471. cujus Muharram iniit Julii XIV. feria VII. anno Chriſti 1078. cyclo Solis XXIII. littera G. Lunæ XV. Igitur octava dies Ramadan incidit in Martii XIV. diem, feria 5. Nam character anni 7. cum charactere Ramadan 5. dat feriam 5. neomeniæ Ramadan; cui ſimilis eſt octava dies. At Scaliger falſo diem illum ſextum eſſe Ramadan dicit. lib. IV. de Emend. pag. 285. Porro periodi magnæ canicularis Perſicæ fuit hic annus 755. cujus Phravardin incurrit in diem Februarii XXV. feria II. Ergo XVIII. Phravardin Perſici contigit æquinoctium Sultanorum. Vide methodum a nobis traditam lib. VII. cap. XVI. de anno Perſico, ejuſque charactere. Intelliges annum 755. periodi quartæ canicularis in Juliana periodo incipere ab feria II. unde feria V. convenit in XVIII. Phrurdin. Nam & annus idem Nabonaſſari fuit 1827. cujus Thoth cœpit Novembris XXVII. feria III. anno Chriſti 1078. cyclo Solis XXIII. littera G. Ideo XVIII. dies Choiac incidit in Martii XIV. feriam V. Quippe neomenia menſis Choiac Ægyptii perpetuo congruit cum neomenia Phrurdin Perſici.

Eſt autem conſiderandum quod ait Chryſococces, ſic ab Aſtrologis illis menſes fuiſſe diſpoſitos, ut ſingulorum initia in illud punctum incurrerent, quo Sol tranſit in capita Signorum. Hoc vero de civilibus Perſarum menſibus intelligi non poteſt, qui triceanrii omnes, & æquabiles fuerunt: contra quam menſibus iis accidit, qui ad Zodiaci ſegmenta deſcribuntur. Hos enim inæquali dierum numero conſtare neceſſe eſt. Alterum ergo genus anni fuerit oportet, cujus menſes a civilibus differrent. Ac neſcio an tum initium Phrurdin in ipſo æquinoctii die conſtitutum fuerit; quod Chryſococces indicare videtur, dum ſubjicit, initium anni Perſici eſſe Pharvardin. Niſi forte de anno civili loquatur, a quo novus ille ac tropicus differret: cujus etiam menſes civilibus cognomines eſſe potuerunt.

Nam quod ad civilem Perſarum annum pertinet, Scaligeri ſententia ſibi non conſtat. Lib. IV. de Emend. pag. 284. ubi agit de anno tropico Sultanico, docet Perſas hodieque Jezdegirdis annum æquabilem civili uſu retinere; alterum autem, & tropicum, quem Gelalæum nominat, in Panegyribus, Neuruz, in Annalibus, & Chronologiis, in Almenichiis, & ephemeridibus obſervare. At in Iſag. Can. contrarium aſſerit; Perſas ab eo tem- pag. 308. pore, quo Neuruz Gelalæum inſtitutum eſt, ad hanc uſque diem, Gelalæa uti forma, *relicto anno vago Jezdegird. cujus nullus hodie in civilibus actibus uſus eſt apud Perſas. In ſolis tabulis Aſtronomicis locum habet.* Hæc ex diametro ſibi invicem adverſantur. Sane poſt Gelalæi Neuruz editionem, Perſas adhuc æquabili anno, vagoque uſos eſſe, non tropico, multa perſuadent. Docet hoc in primis Iſaacus Monachus loco illo, quem

lib. III.

lib. III. cap. XVI. protulimus; ubi Perſarum annum æquabilem, & Ægyptiaci ſimilem eſſe dicit, tricenariis menſibus, & epagomenis quinque conſtantem. Scripſit autem Iſaacus annis multis poſt conditum Neuruz Sultanicum. quod argumento eſt, tropicum illum populari uſu minime receptum fuiſſe; & Ignatius Patriarcha Antiochenus, cujus epiſtolam ad ſe ſcriptam
pag. 256. Scaliger citat lib. III. Iſag. Can. præſenti utitur tempore, cum dicit: *Scitote annos Perſarum eſſe ſolares æquabiles, hoc eſt non exactos; cum ſiat dierum* CCCLXV. *Similiter eorum menſes æquabiles triginta dierum cum ap-*
lib. III. de Doctrina Temp. pag. 293. *pendice quinque dierum furtivarum*. Sed in illo Iſaaci loco quædam ſunt ab Chriſtmanno interpretata perperam: quæ cum illum locum exſcriberemus, una cum ejus verſione imprudentes admiſimus. Poſtquam enim docuit eam eſſe Perſici anni rationem, ut quadriennio quoque diem unum antevertat in Romano Kalendario, ſubjicit: ἐν ὅλοις δὲ ͵αυξ΄ ἔτεσιν ὁλοκλήρῳ Περσικῷ ἔτει. hoc eſt, *integris annis* 1460. *ſolido anno Perſico*. Sic enim reddenda iſta ſunt, quæ male a Chriſtmanno ſunt accepta. Nimirum ut quarto quoque anno neomenia primi menſis unum diem anticipat, ſic poſt annos 1460. dies 365. qui eſt annus Perſicus. Corrigatur itaque Chriſtmanni interpretatio illa, quæ in noſtrum librum cum errore ipſo recepta eſt. Hæc argumento ſunt, annum Sultanæum nequaquam civilem eſſe factum, neque ad contractus adhibitum; ut exiſtimat Scaliger. Qui quidem verba illa Chryſococcis non eſt aſſecutus: εἰς ἃ ἂν αἱ ἀνθημερινὰ δῶσιν εἰς τὸ ἔτος αὐτὸ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ χρόνου τοῦ ἔτους ἐκείνου, ἤγουν ὁ ἥλιος εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κριοῦ. Credit τὰ ἀνθημερινὰ eſſe *civiles actas*; quaſi dicat, *Quotidiana*. Quod ſi admiſerimus, abſurda erit totius loci ſententia: immo nulla. Verum τὰ ἀνθημερινὰ τιθέναι nihil eſt aliud, quam ſuis diebus conſignare: ſive ipſis diebus τὰς ἡλιακὰς παρόδους menſium neomenias illigare. Præterea Chryſococcen eumdem male intellexit Scaliger, dum ab eo putavit aſſeri, annum Sultanicum primum cum æquinoctio in Martii XIII. diem incidiſſe. Non hæc mens Chryſococcis fuit. Sed hoc tantummodo ſignificavit, æquinoctium tempore ſuo in XIII. Martii conveniſſe. Nam alibi ita ſcribit. ἡ τοῦ Σουλτανικοῦ ἔτους Μελὲξ χρόνου ἀρχή ἐστιν, ὁπηνίκα ὁ ἥλιος εἰσέρχεται εἰς τὸν κριόν. εἰσέρχεται δὲ νῦν τῇ ιγ΄ τοῦ Μαρτίου μηνός. *Initium anni Sultani Melixæ tunc eſt, quando Sol ingreditur Arietem. Ingreditur autem hodie* XIII. *die Martii*. Quod veriſſimum eſt. Scribebat, inquit Scaliger, iſta Chryſococces anno Chriſti 1346. anno biſſextili 1344. æquinoctium verum ex Pariſinis tabulis lib. VIII. commiſſum eſt Martii XII. hora II. a media nocte præciſe. Conſtantinopoli vero, hora 13, 8′. feria VI. cyclo Solis IX. littera DC. Ita rectiſſime ſæculo iſto tribuitur Martii XIII. neque Chryſococcen a Scaligero reprehendi oportuit.

Ex iis vero poſterioribus Chryſococcis verbis apparet annum illum Sultanicum mere tropicum fuiſſe: cujus neomeniæ in Julianis menſibus κατὰ προήγησιν ſtationes ſuas anticiparent. Ob id civilis fuiſſe non videtur.

CAPUT LVI.

De anno, quo Conſtantinopolis a Turcis expugnata eſt.

QUID antiquis in rebus fiet, cum florentiſſimæ quondam, rerumque dominæ civitatis tam recentis calamitatis annus propemodum ignoretur? Tota in annis duobus controverſia poſita eſt. Aut enim Chriſti anno MCCCCLII. aut MCCCCLIII. captam eſſe convenit. Mihi dubium non eſt, quin id poſteriore contigerit. Hoc in primis teſtatur Hiſtoria politica Conſtantino-
lib. I. pag. politana a Martino Cruſio edita. Καὶ οὕτω γέγονεν ἡ ἅλωσις τῆς εὐγενοῦς τῶν πόλεων ταύτης, ἐν ἔτει ͵ϛϡξα΄, μηνὶ Μαΐῳ κθ΄, ἡμέρᾳ τρίτῃ, πρωΐ. *Hoc modo capta eſt præſtantiſſima hæc urbs anno 6961. menſe Maio, feria tertia mane.*

Annus mundi 6961. Conſtantinopolitani computi, detractis ex methodo 5508. redigitur ad 1453. Laonicus Chalcondylas lib. VIII. idipſum aſſerit anno mundi 1453. feria tertia, Maii XXVII. Sed legendum Maii XXIX. Quippe anno 1453. cyclo Lunæ X. Solis VI. littera G. Ideo feria III. fuit viceſimo nono die Maii. Bonfinius Hung. rerum Decad. III. lib. VIII. memoriæ prodidit Amurathem Turcarum Imperatorem anno ſalutis quadringenteſimo & quinquageſimo ſupra milleſimum obiiſſe, anno Jubileo. Huic Mahumetem filium ſucceſſiſſe: a quo anno ſalutis 1453. capta eſt Conſtantinopolis. Jacobus Meyerus Annalium Flandriæ lib. XVI. ſcribit anno ipſo 1453. quo Paſcha Kalend. April. fuit, in fine Maii Conſtantinopolim a Turcis occupatam. Certiſſimus eſt character feriæ tertiæ, idque XXIX. Maii. Quod in libro etiam illo, cui titulus eſt Ἀνθος, exſtare teſtis eſt Cruſius; tametſi annum Chriſti 1452. præfiniat. Sed nullus alius quam 1453. id ſuſtinet. Perperam ergo Cruſius hiſtoriæ Politicæ locum illum ad annum 1452. tranſtulit. Quæ & Mercatoris opinio fuit. Quibus ea ſententia placet, conſtare putant intra dies Pentecoſtes captam fuiſſe. Atqui anno 1452. cyclo Lunæ IX. Solis V. littera BA. Paſcha incidit April. IX. Pentecoſte Maii XXVIII. Poſtridie ergo feria II. expugnata fuerit. De anno conſentit Sabellicus lib. VI. enneadis X. quem eumdem, ex quo Byzantii cœptum eſt imperari, numerat 1191. diem quoque IV. Kalend. Maias notat: ſed errore manifeſto, pro Junias. Annales Turcici etſi annum Hegiræ non exprimant; tamen cum inter annum DCCCLVI. & DCCCLVII. Conſtantinopoleos ἅλωσιν ponunt, ſatis indicant anno Hegiræ DCCCLVII. urbem eſſe captam. Sed addunt, die viceſimo menſis Rebiulula. Is eſt Rabie prior. Anno Chriſti MCCCCLIII. iniit annus Hegiræ DCCCLVII. Muharram cœpit Januarii XII. feria VI. Rabie prior Martii XII. feria II. At Giumadi prior iniit Maii X. feria V. Unde Giumadi XX. id eſt Maii XXIX. feria III. urbem invaſere Turcæ. Caſtigandi igitur Annales; tum vero Scaliger ipſe qui annum Hegiræ DCCCLVI. iis in Annalibus ſignificari putat; & anno ipſe Chriſti MCCCCLII. ἅλωσιν aſſignat.

Ad ſummam capta videtur Conſtantinopolis anno Chriſti MCCCCLIII. Maii XXIX. feria III. quæ Trinitatis Dominicam ſecuta eſt. In quo Abraami Batſchay Hungaricum Chronicon emendandum eſt, ubi legitur anno Chriſti MCCCCLIII. captam eſſe, *feria tertia poſt Corporis Chriſti*. Leg. ante feſtum Corporis Chriſti. Accidit hoc anno 1124. ex quo dedicata primum eſt a Conſtantino. Idatius enim in Faſtis, Coſſ. Gallicano & Symmacho, æra CCCLXVIII. dedicatam ait eſſe Conſtantinopolim V. Idus Maias. Hic eſt annus Chriſti CCCXXX. Alexandrinum Chronicon iiſdem Coſſ. illud idem eſſe factum refert. Vide quæ cap. XLII. hujus libri diſputata ſunt. Hinc falli conſtat Sabellicum, qui lib. VI. Dec. X.
anno, ex quo Byzantii cœptum imperari, ſupra milleſimum, ac centeſimum primo & nonageſimo Conſtantinopolin eſſe captam aſſerit.

Epilogus librorum IX, X, XI. de Doctrina temporum.

QUÆ in uno de Emend. temporum quinto libro Scaliger complexus eſt, ea nos tribus abſolvimus: inſignes videlicet epochas, & hiſtoriæ velut cardines; ex quibus cetera deinde pendent, quæ ex illorum obſervatione ſuis temporibus aptari facillime potuerunt. Ex hac vero diſputatione noſtra confectum illud opinor librorum trium problema, quod προβλήματος inſtar libro nono præfiximus: nimirum, ſi unum, alterumve caput exceperis, in quo de artificio Julianæ periodi, ac de Dario Medio diſſerit; reliqua illius inventa ad aliorum ſententiam adjuncta, quæ falſa, vel minime probabilia; quæ ſecum invicem pugnantia, & contraria videri.

QUæcumque igitur in quinto de Emendatione Temporum libro, tum in tertio Iſagogicorum Canonum de inſignibus hiſtoriarum intervallis diſputans Scaliger ex ingenio ſuo aliorum ad ſententiam adjunxit, ſi unum alterumve caput exceperis, ea partim falſa, vel minime probabilia, partim ſibi invicem contraria ſunt; quod erat demonſtrandum.

DIONYSII

DIONYSII PETAVII

E SOCIETATE JESU DE DOCTRINA TEMPORUM

LIBER DUODECIMUS.

PROBLEMA LIBRI XII. DE DOCTRINA TEMPORUM.

QUæ in ſexto de Emendatione Temporum Libro de Natali Domini, deque Paſchatibus quinque, ac de die Paſſionis; tum de Danielis hebdomadibus, hiſtoria Eſther, Francorum primis regibus, quæ ſunt totius fere libri capita, traduntur, in iis quicquid novi excogitatum eſt a Scaligero, falſum omne eſt, & abſurdum.

DE ANNO NATALIS, AC PASSIONIS Chriſti, & aliis quibuſdam quæſtionibus.

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ.

QUAM ſit abſtruſarum reconditarumque rerum in hominibus ignoratio tolerabilis, documento illud eſſe poteſt, quod vulgarium, & quotidiaoarum tantis ſit difficultatibus obſtructa cognitio. Cum enim Chriſto Domino, ab eoque geſtis rebus, & ipſius vita atque morte, nihil ſit Chriſtianis hominibus notius: obſcuriſſima nihilominus illorum omnium tempora ſunt, neque quibus annis ſingula contigerint, plene eſt hactenus, ac liquido compertum. Hujus obſcuritatis ea cauſſa primum eſt, quod qui Chriſti res memoriæ mandarant, vetuſtiſſimi omnium, ſacrique Scriptores, ortus illius, necisque τεχνικῶς, quod ad temporum notas attinet, minus limate ac ſubtiliter expreſſerunt. Quorum hac in parte diligentiam uti incuſare non poſsamus; quod nihil ab iis, niſi ejuſdem, cujus nutu regebantur, inſtinctu ſpiritus, aut omiſſum, aut perſcriptum credimus: ita de ceteris, qui deinde ſunt ſecuti, Chriſtianis Scriptoribus merito fortaſſe querimur, quod indiligentius illa, quæ erant ipſis notiora, perſequentes, juſtiſſima poſteritatis ſtudia fruſtrati ſunt. Sed hoc videlicet ſub ipſa Chriſtianæ religionis initia, quod primis imperiorum, ac civitatum temporibus accidit; ut qui tum vivebant homines gerendis potius eſſent, quam ſcribendis rebus intenti. Ex quo factum eſt, ut obſoleſcente paullatim illarum memoria, qui ſe ad eaſdem notandas, & illuſtrandas poſtea contulerunt, in tenuibus & obſcuris antiquitatis veſtigiis majori ſe operæ & induſtriæ laude, quam fructu, ac pretio jactaverint. Ejuſmodi hæc eſt, ad quam nos inſtituti ſeries operis perduxit, de Chriſti ortu, & Paſſione diſputatio, quæ duobus abhinc fere ſæculis vehementius agitari cœpta, hoc præſertim poſteriore, ita doctos homines, ac temporum peritos exercuit; ut non ſingulorum capitum; ſed librorum unicum hoc ſibi argomentum præſcriberent. Paulus certe patria Middelborgenſis, Epiſcopus Foroſemptonienſis in utramque quæſtionem Commentariorum ingentes tomos duos inſumpſit. Cujus accenſi ſtudio complures alii iiſdem de rebus copioſiſſime diſputarunt: de Paſſione ipſa vero potiſſimum; de qua & ante Paullum Petrus Burgenſis, Abulenſis, ceterique non pauci, quos longum eſt perſequi, ampliſſimas diſſertationes ediderunt. Nos in eadem explicanda controverſia eo majore utemur compendio, quo illius hactenus fundamenta, ac principia conſtituimus; cum quibus ex capitibus iſta potiſſimum quæſtio proficiſcitur, ea ſingillatim ac per partes ſuperioribus ſunt in libris tradita. Etenim qui Natalem annum Chriſti, vel Paſſionem Chronologicis notis circumſcribunt, per Olympiadas, Urbis annos, Julianos itidem, Auguſteos, Actiacos, nec non Herodis, ac Tiberii Imperatoris annos, & ejus generis alia tempora rem deducunt. Quotum

omnium tractatio, ut in unum locum ſepoſita immenſam molem diſputationis efficit; ita ſeorſim, uti jam fecimus, & propriis locis enucleata, breviorem ac tolerabilem præcipuæ queſtioni modum relinquit.

Cum igitur celebres illi omnes temporum cardines quanta potuimus induſtria perveſtigati, & illuſtrati fuerint, ſupereſt ut illius modo diligentiæ fructum, ac methodorum omnium uſum in nobiliſſima, & obſcuriſſima quæſtione colligamus. Atque ut ſtatus ipſe propoſitæ controverſiæ lectorum ſubjiciatur oculis, libet ex Romanis Faſtis Conſularis aliquot excerpere, ab eo anno, ultra quem nemo Chriſti Natalem extendendum putat, ad Tiberii ultimum; citra quem omnino Paſſionis annus includitur. Coſſ. Romanis, & annis Urbis ex Onufrianis Faſtis delectis, Olympiadas, Julianos annos, Actiacos, Auguſteos ab anno ipſo Julianæ cædis, ac Dionyſianos adjungemus. Ita facile omnes intelligent, cum variæ opiniones expendentur, ad quos annos ſingulæ Chriſti Nativitatem, ac Paſſionem applicent.

LATERCULUM ANNORUM
aliquot ad uſque Tiberii mortem.

Anni ab Urbe condita.	Anni Juliani.	CONSULES.	Olympiades.	Annus Actiacus a Januario.
746	xxxviii	C. Marcius Cenſorinus. C. Aſinius Gallus.	cxciii i	xxii
747	xxxix	Ti. Claudius Nero ii. Cn. Calpurnius Piſo ii.	ii	xxiii
748	xL	D. Lælius Balbus. C. Antiſtius Vetus.	iii	xxiv
749	xLi	Auguſtus xii. L. Cornelius Sulla.	iv	xxv
750	xLii	C. Calviſius Sabinus. L. Paſſienus Rufus.	cxciv i	xxvi
751	xLiii	L. Corn. Lentulus. M. Valerius Meſſalinus.	ii	xxvii
752	xLiv	Imp. Cæſar Auguſt. xiii. M. Plautus Silvanus.	iii	xxviii
753	Lv	Coſſus Corn. Lentulus. L. Calpurnius Piſo.	iv	xxix
754	xLvi	Imp. Cæſar Auguſtus xiv. L. Æmilius Paullus.	cxcv i	xxx
755	xLvii	P. Vinicius Nepos. P. Alfinius Varus.	ii	xxxi
756	xLviii	L. Ælius Lamia. M. Servilius Geminus.	iii	xxxii
757	xLix	Sex. Ællius Catus. C. Sentius Saturninus.	iv	xxxiii
758	L	L. Valerius Meſſala. Cn. Coroelius Cinna.	cxcvi i	xxxiv
759	Li	M. Aimilius Lepidus. L. Arruntius Nepos.	ii	xxxv
760	Lii	A. Licinius Nerva. Q. Cæcilius Metellus.	iii	xxxvi
761	Liii	M. Furius Camillus. Sex. Nonius Quinctillanus.	iv	xxxvii
762	Liv	C. Poppæus Sabinus. Q. Sulpitius Camerinus.	cxcvii i	xxxviii
763	Lv	P. Cornelius Dolabella. C. Junius Silanus.	ii	xxxix
764	Lvi	M. Aimilius Lepidus. T. Starilius Taurus.	iii	xL
765	Lvii	Tib. Germanicus Cæſar. C. Fonteius Capito.	iv	xLi
766	Lviii	C. Silius Nepos. L. Munatius Plancus.	cxcviii i	xLii
767	Lix	Sex. Pompeius Nepos. Sex. Apuleius Nepos.	ii	xLiii
768	Lx	Druſus Tiberii F. C. Norbanus Flaccus.	iii	xLiv
769	Lxi	T. Starilius Taurus. L. Scribonius Libo.	iv	xLv

LATERCULUM ANNORUM
aliquot ad uſque Tiberii mortem.

Anni ab Urbe condita.	Anni Juliani.	CONSULES.	Olympiades.	Annus Actiacus a Januario.
770	Lxii	C. Cælius Rufus. L. Pomponius Flaccus.	cxcix i	xLvi
771	Lxiii	Tib. Auguſtus iii. Germanicus Cæſar ii.	ii	xLvii
772	Lxiv	M. Junius Silanus. L. Norbanus Flaccus.	iii	xLviii
773	Lxv	M. Valerius Meſſala. M. Aurelius Cotta.	iv	xLix
774	Lxvi	Tib. Auguſtus iv. Druſus Tiberii F. ii.	cc i	L
775	Lxvii	C. Sulpitius Galba. D. Haterius Agrippa.	ii	Li
776	Lxviii	C. Aſinius Pollio. C. Antiſtius Vetus.	iii	Lii
777	Lxix	Ser. Cornelius Cethegus. L. Viſellius Varro.	iv	Liii
778	Lxx	Coſſus Cornelius Lentulus. M. Aſinius Agrippa.	cci i	Liv
779	Lxxi	Cn. Cornelius Getulicus. C. Calviſius Sabinus.	ii	Lv
780	Lxxii	M. Licinius Craſſus. L. Calpurnius Piſo.	iii	Lvi
781	Lxxiii	Ap. Julius Silanus. P. Silius Nerva.	iv	Lvii
782	Lxxiv	C. Rubellius Geminus. C. Fuſius Geminus.	ccii i	Lviii
783	Lxxv	L. Caſſius Longinus. M. Vinicius Quartinus.	ii	Lix
784	Lxxvi	Tiberius Aug. v. L. Ælius Sejanus.	iii	Lx
785	Lxxvii	Cn. Domitius Ahenobar. A. Vitellius Nepos.	iv	Lxi
786	Lxxviii	Ser. Sulpitius Galba. L. Cornelius Sylla.	cciii i	Lxii
787	Lxxix	Paullus Fabius Perſicus. L. Vitellius Nepos.	ii	Lxiii
788	Lxxx	C. Ceſtius Camerinus. M. Servilius Rufus.	iii	Lxiv
789	Lxxxi	Q. Plautius Lælianus. Sex. Papinius Gallienus.	iv	Lxv
790	Lxxxii	Cn. Acerronius Proculus. C. Pontius Nigrinus.	cciv i	Lxvi

Hactenus laterculum annorum, & Conſulatuum, intra quos Natalis Chriſti, ac vita ejus omnis, & Paſſio coercetur; ut neque natus ante annos illos, neque poſt eoſdem paſſus videri poſſit. Annorum vero conditæ Urbis, Julianorum, Olympiadicorum, ac ceterorum, cum adſcriptis Conſulibus, atque inter ſe connexio ſuperioribus libris adeo firmiter adſtructa eſt, ut de ea nemini dubitare liceat. Huic igitur ſolo, cujus a nobis eſt explorata, & perſpecta ſoliditas, omnis noſtra ſuperſtruenda diſputatio eſt; in qua illud inquiritur, cuinam anno Chriſti Natalis, ac Paſſio debeatur.

CAPUT I.

Explicantur veterum, in primiſque Bedæ, ac ceterorum Computiſtarum ſententia de anno Natali Chriſti.

QUI Natalem Domini certo anno definire conati ſunt, unum omnes Lucæ teſtimonium uſurparunt, quod eſt cap. III, 23. ubi de Chriſto ad baptiſmum accedente ita ſcribit: *καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ὤν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσὴφ Ἡλί*; &c. *Et ipſe Jeſus erat quaſi annorum triginta incipiens; filius, ut putabatur, Joſeph filii Heli*. Et quoniam velut dubitabundus Lucas ætatis annum illum poſuit; neque abſolute triginta tum annos habuiſſe, ſed quaſi triginta ſcripſit; inde ſententiarum varietas eſt orta: cum alii triceſimum annum expletum, & triceſimum primum initum a Chriſto ſentiant: alii XXIX. abſolutos, inchoatum vero triceſimum magis exiſtiment. Ita unius fere dumtaxat anni diſcrimen eſt. Antiquiſſimus Patrum Juſtinus Apol. II. refert ante annos centum quinquaginta, quam apologiam ſcriberet, natum eſſe Chriſtum. Si, ut in
Hæreſ. XLVI. Animad. Epiph. oſtendimus, circa initium Antonini Pii Juſtinus iſta ſcribebat; Imperium autem inierit ille anno communi CXXXVIII. decem circiter annis natum prius eſſe Chriſtum conſequens erit, quam vulgo habeatur. Sed plerique circiter triceſimum annum a Joanne tinctum eſſe ſentiunt; de qua re poſtea. Qui annum, quo Chriſtus in lucem editus eſt, primus expreſſit, Clemens eſt Alexandrinus lib. I. Strom. *Ἐγεννήθη δὲ ὁ κύριος ἡμῶν τῷ ὀγδόῳ, καὶ εἰκοστῷ ἔτει. Natus eſt Dominus noſter octavo, & viceſimo anno*. Etſi non explicat quo de anno loquatur, tamen certum eſt, Ægyptiorum more æram Actiacam intellexiſſe ab eo tempore deductam, quo Ægyptii Antonio, & Cleopatra mortuis in Auguſti poteſtatem redacti ſunt. Caput eſt ab Auguſti viceſimo nono die anni Urbis conditæ DCCXXIV. Juliani XVI. a quo ſi XXVIII. annos numeres, ultimus cœperit anno Urbis DCCLI. Juliano XLIII. Quare ſi, ut Ægyptii crediderunt, Chriſtum VI. Januarii natum exiſtimat Clemens, Natalem illius conjicit in annum Julianum XLIV. Auguſto XIII. & Plautio Silvano Coſſ. quæ eſt ipſiſſima Epiphanii ſententia. Nam aut Coſſ. Lentulo & Meſſalino, id eſt anno Urbis DCCLI. Juliano XLIII. aut ſequenti, Urbis DCCLII. Juliano XLIV. natus perhibetur. Unus Sulpitius lib. II. Hiſtoriæ anno Urbis DCCL. Juliano XLII. Natalem aſſignat, Coſſ. Sabino, & Ruffino, anno primo Olympiadis CXCIV. Qui infra annos iſtos Chriſtum natum putaret, veterum reperio neminem. Primus Dionyſius cognomento Exiguus longe a communibus iiſce terminis receſſiſſe creditur, & incarnatum, natumque Dominum ſtatuiſſe anno illo, qui eſt Julianus XLVI. Urbis DCCLIV. Olympiadis CXCV. primus, Auguſto XIV. & L. Æmilio Paullo Coſſ. Quam ſententiam Beda, ceterique deinde Computi Scriptores ad centeſimum abhinc annum amplexi ſunt: adeo ut ſi communem æram a Kalend. Jan. proxime poſt Natalem iſtum ſequentibus ordiri libeat, præſens hic annus, quo iſta ſcribimus, qui eſt æræ MDCXXIV. ex Computiſtarum ſententia nonniſi MCXXIII. ſit habendus. Hanc
Dionyſii Exigui verba. Dionyſii mentem fuiſſe ex ipſius verbis ita Beda, ceterique colligunt.

Dionyſius Epiſtola II. ad Petronium ſcribit ſe in circulis ſuis *ab Incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti annorum tempora prænotare*; neque, ut S. Cyrillus inſtituerat, *memoriam impii, & perſecutoris innectere*. Etenim Cyrillus cyclum ſuum annorum XCV. ab anno Diocletiani CLIII. cœperat, & ultimum in CCXLVII. terminarat. Dionyſius autem a CCXLVIII. Diocletiani cyclos ſuos auſpicatus eſt. Qui quidem Circuli apud Bedam tomo I. deſcripti leguntur per enneadecaeteridas diſtributi; adſcriptique ſunt anni ab Incarnatione Domini; in quibus primus annus, quo incarnatus, & natus eſt Chriſtus, Indictione IV. notatur, & epactis XI. concurrentibus V. cyclo lunari XVIII. quo & decima quarta Paſchalis contigit VIII. Kalend. Apr. Paſcha ipſum VI. Kalend. Apr. Luna XVI. Tot in unum conjecti characteres annum illum deſignant, qui eſt primus æræ communis, cycli decemnovennalis, & Paſchalis ſecundus, cui Indictio IV. contigit; epactæ autem XI. (ut ea epactarum methodo Tomo ſuperiore, lib. VI. tradita palam eſt.) Novilunium Nicænum, cujuſmodi Dionyſius obſervavit, convenit Martii XXI. proinde decima quarta Paſchalis, Martii XXV. ſive VIII. Kalend. Apr. cyclo Solis X. littera B. unde Paſcha incidit in Martii XXVII. qui eſt VI. Kalend. Apr. Luna XVI. Hoc igitur anno, qui eſt æræ communis primus, exeunte, XXV. Decembris, natum Salvatorem ratus eſt Dionyſius Exiguus, ſi Bedæ creditur. Qui & cyclum ſuum orſus eſt ab anno Chriſti DXXXII. quo Diocletiani CCXLVIII. iniit a Kalend. Jan. more Romano; a quo ſi, ut in cyclis fit, retro annos recenſeas, primus cyclus Dionyſianus cœpit ab eo anno, qui Chriſtianam æram anteceſſit, & aureo numero I. præditus eſt. Idem & ex Bedæ teſtimonio conſtat libro de temporat. cap. XLV. ubi poſtquam Dionyſii verbis ea retulit, quæ paullo ante commemoravimus, iſta ſubjecit: *Qui in primo ſuo circulo quingenteſimum triceſimum ſecundum Dominicæ incarnationis annum in capite ponendo, manifeſte docuit ſecundum ſui circuli annum ipſum eſſe, quo ejuſdem ſacroſanctæ Incarnationis myſterium cœpit*. Non ſecundum annum circuli ipſum eſſe dicit; *in quo incarnari dignatus eſt; & ſi eſſet, qui tunc Paſcha more nunc Eccleſiis uſitato die Dominica faceret, ipſa nimirum dies, quomodo hic adnotatum eſt, VI. Kalend. Apriles veniret, ac Lunam haberet XVI.* Vides ut ex Dionyſii ſententia, interprete Beda, Chriſtus incarnatus ſit, & natus anno illo, qui primus annorum Chriſti vulgo putatur, cyclo aurei numeri II. Ideo paullo poſt Beda refert Dionyſium præcepiſſe, ut ad inveniendum quotus ſit annus cycli decemnovennalis, ad annos Chriſti unitatem addamus: *ſignificans*, inquit, *illo incarnato unum circuli decemnovennalis annum jam fuiſſe completum*. Annus, quo iſta commentamur, eſt æræ Chriſtianæ MDCXXIV. cycli decemnovennalis annus X. Si igitur retro annos 1624. computes, & apoſtremo, qui cyclum habet X. ad primum pervenias, cadet in illum cyclus II. Dionyſianus. Igitur anno primo Chriſti exeunte natus eſt ex illorum ſententia Chriſtus. Inquiramus modo quotus ille ſit annus Olympiadum, Urbis conditæ, atque Julianus. Hoc vero perſpicuum eſt ex iis, quæ libris ſuperioribus ſingillatim oſtendimus, cum de annis illis ageremus. Nam ut ab annis Urbis, & Julianis exordiar, *ἀποδεικτικῶς* conſtat annum decimum quartum æræ Dionyſianæ convenire in annum Urbis DCCLXVII. Julianum LIX. quo Coſſ. fuere Sexti duo: quibus mortuus eſt Auguſtus; item annum ejuſdem æræ communis quadrageſimum quintum incurrere in annum Claudii quintum, Urbis conditæ DCCXCVIII. Vinitio, & Statilio Corvino Coſſ. qui Julianus eſt XC. Siquidem eo anno defecit Sol Kalendis Auguſti, cyclo Lunæ VIII. ut lib. XI. cap. IX. diximus. Igitur cum annus XLV. æræ hodiernæ ſit octogeſimus Julianus, conſequens eſt primum annum eſſe Julianum XLVI. Atqui primus Julianus incurrit in annum Urbis Varronianum DCCIX. ut ſuo loco demonſtratum eſt. Ergo primus æræ communis, ſive quadrageſimus ſextus Julianus, convenit in annum Urbis DCCLIV. Auguſto XIV. & Æmilio Paullo Coſſ. Annus primus Urbis Varronianus cadit in eum annum Julianæ formæ, quo deſiit viceſimus tertius Iphiti, ſive tertius Olympiadis ſextæ, & quartus iniit, qui eſt in periodo Juliana 3961. Quare primo anno æræ communis primus annus incœpit Olympiadis CXCV. Hæc omnia ſatis ſuperque prioribus libris patefacta ſunt. Ex iis vero liquido patet, Bedam, ac reliquos Natalem Chriſti contuliſſe in annum Julianum XLVI. Auguſti XLIV. ſi a Coſſ. Hirtio, & Panſa imperium illius ordiare; quadrageſimo vero quinto, ſi a nece Cæſaris; cyclo Solis X. Lunæ II. Indictione V. a Septembri, vel a Januario, quarta. Item & ex Chronologis, Dionyſio, Bedaque recentioribus oſtenditur. Marianus Scotus ad annum mundi 4193. notat Chriſtum ex mente Dionyſii natum eſſe anno ſecundo cycli magni; nec non Sigebertus ad annum Chriſti DXXXII. tum alii plerique; quod & communis æræ appellatio declarat; dum annos Chriſti non a Nativitate, ſed ab Incarnatione computant. Unde manifeſtum eſt, anno primo Chriſti Incarnationem ejus, ac Natalem accidiſſe. Denique Computi artifices omnes hoc velut poſtulato, & axiomate nituntur; velut Paullus Foroſempr. parte II. Paul. lib. IV. Campanus in Computo cap. XXIV.

Hinc apparet, vehementer illos errare, qui annum primum æræ communis a Kalend. Jan. proxime poſt

Nata-

Natalem Chriſti a Computiſtis paulo vetuſtioribus ſtatutum auſpicari putant: vel, quod idem eſt, natum ex illorum opinione Chriſtum arbitrantur cyclo Lunæ I. Indict. III. a Januario, vel IV. a Septembri. Uno enim anno Natalem Chriſti tardius illi poſuerant. Ita vulgaris æra Chriſti, qua nos utimur, eſt illa quidem Bedæ, ceteriſque cognita, ſi epocham anni Juliani, aut Urbis conditæ, aut Olympiadis, & id genus alias ſpectes; ſin ad Chriſti Natalem referas, computus noſter illorum computum uno anno præcedit: quem enim nos a Nativitate numeramus annum, hunc illi ab Incarnatione putant. Ideo majores noſtri principium anni a verno tempore, quo Chriſtus incarnatus eſt, repetere conſueverant; poſtea ab Natali deductum eſt, & ab VIII. Kal. Jan. ad quod initium aſſequendum cum menſes eximendi forent de epocha priſtina Incarnationis Dominicæ, ternis potius menſibus anticipata fuit. Itaque dies ille XXV. Decembris, qui Incarnationis annum primum, atque adeo primum Chriſti annum antecedit, Natali Chriſti præſtitutus eſt; ut deinceps natus diceretur anno illo deſinente, qui Chriſtianam æram proxime præcedit, cyclo Lunæ I. Hoc vero notariorum errori Paullus Foroſempronienſis adſcribit Parte I. lib. IV. Quamquam Bedæ ipſi, ne Dionyſium nominem, aliiſque Bedam ſecutis tribuendum videtur; qui imprudentes utrumque in opinione ſua poſuerunt. Nam & Chriſtum incarnatum, atque in lucem editum eſſe putarunt anno primo æræ Chriſtianæ, cyclo Lunæ II. & nihilominus cum de ætate Chriſti, ac Paſſione loquuntur, indicant, anno illo, qui æram antecedit, natum ſe eumdem arbitrari. Aſſerunt enim Chriſtum, quando paſſus eſt, æræ communis anno trigeſimo quarto, triginta tres annos ſolidos cum menſibus tribus expleſſe. Ita Beda libro de Temp. rat. cap. L. Qua ratione Natalis Chriſti conferendus eſt in annum Julianum XLV. cyclo Lunæ I. quæ eſt vulgaris computandi ratio. Quocirca natus eſt Chriſtus ex communi iſta circumſcriptione anno Urbis conditæ DCCLIII. Juliano XLV. Olympiadis CXCIV. anno quarto; Actiaco XXIX. a Kal. Jan. vel XXX. a Thoth Alexandrino. Periodi Julianæ 4713. Dec. XXV. fer. VII. cyclo Solis IX. litt. DC. anno biſſextili, cyclo Lunæ I. Indict. III. Kalendis vero Januariis ſequentibus inchoatur æra Chriſtiana.

Ex iis evidens eſt, in eadem æra Chriſti, quam vulgo omnes amplectimus, Natalem tamen diverſis annis attribui: & Computiſtas veteres, qui poſt Dionyſium extiterant, ipſo anno communis æræ primo natum exiſtimaſſe Dominum: hodie vero Natalem ejus conſtitui in anno illo, qui æram anteceſſit. Unde prior illa Incarnationis æra; poſterior Nativitatis appellatur. Sed utrum Dionyſius, quem auctorem iſtius computi vulgo nuncupant, idem Incarnationis atque æræ ſuæ primordium fixerit; ac revera mentem illius aſſecuti ſint Beda, Marianus, Sigebertus, ac ceteri: id eo diligentius explorandum eſt, quo nemo ad hanc diem, quod ſciamus, id in quæſtionem, & controverſiam adduxit.

CAPUT II.

De æra Dionyſiana, ejuſque ſuper Incarnatione, & Natali Chriſti ſententia. Oſtenditur diverſam eſſe ab ea, quam illi Beda, ceterique hactenus imputarant: & nova quædam ac vera illius ratio traditur. Hodiernam æram a Dionyſiana diſcrepare.

Duo ſunt quæ Dionyſio Exiguo paſſim accepta referuntur, & ab eo nominari ſolent: alterum annorum Chriſti computus: alterum cyclus annorum DXXXII. Nam & illa Dionyſiana vocatur æra; & iſte Dionyſianus cyclus. Quæ cum ambo diſtincta ſint, tamen ab imperitis, aut alioqui minus attentis, plerumque confundi non citra periculum erroris videmus. Sed omnino ſeparanda ſunt. Nam æra ipſa per ſeſe nulli eſt affixa cyclo; neque viciſſim ab ea cyclus dependet. Cycli annorum DXXXII. conditor aliquot ante Dionyſium annis fuit Victorius Aquitanus: ut lib. II. cap. LXVII. docuimus. Is ab anno Dominicæ Paſſionis illum orſus eſt. Dionyſius poſtmodum ab Incarnatione. Sed ita tamen, ut uno anno cyclus æram antecedat. Nam primus annus æræ Dionyſianæ ſecundus eſt cycli. Ac de cyclo Dionyſiano paullo poſt agemus. Nunc de æra diſputemus.

Communis eſt, ut ſuperiori capite declaravimus, Computiſtarum veterum opinio; Dionyſium cyclum annorum DXXXII. ſic inſtituiſſe, ut primus illius annus eſſet is, qui æram vulgarem proxime præceſſit, & aureo numero I. præditus eſt. Dionyſium vero cenſent anno ipſo vulgaris æræ primo Incarnationem Chriſti, Natalemque tribuiſſe; ita ut aureo numero II. habeat, Martio menſe Chriſtus incarnatus ſit, & Decembri in lucem exierit. Hoc ut ceteris hactenus omnibus; ita mihi quoque Beda perſuaſerat; cujus & in capite XLV. libri de ratione Temp. & in Circulis Dionyſianis, & alibi paſſim aperta ſunt ea de re teſtimonia, nemo ut aliter, qui Dionyſium ipſum non legiſſet, ſuſpicari poſſet. Sed poſtquam Dionyſii ambas epiſtolas, quæ nondum editæ ſunt, e membranis veteribus exſcriptas curioſius relegi, paullatim eo ſum deductus, ut epocham Dionyſianam aliter ac Beda, ceterique ſcribunt, ab auctore ſuo conſtitutam putarem. Ea denique conjecturæ noſtræ ſumma eſt, Dionyſium Exiguum Incarnationem, ac Natalem Domini eodem anno ſtatuiſſe, quo vulgo hodieque ponitur: eo ſcilicet, qui Chriſtianam æram proxime præcedit: tum ab eodem Incarnationis annos numerare cœpiſſe; ſic ut uno minus anno numeremus hodie, quam Dionyſius inſtituerat: quamvis in Incarnatione ipſa, & Natali nihil ab eo diſcrepemus. Poſtremo cycli Dionyſiani principium uno itidem anno vulgare initium antecedere, atque in numerum aureum XIX. congruere. Uno verbo; cyclum Dionyſianum aio, ſi recto numeretur, incipere ab anno periodi Julianæ 4712. æram autem ab anno 4713. Hoc uti novum eſt, nec ab ullo, quod equidem meminerim, hactenus obſervatum, ita demum perſuadebitur, ſi ex ipſis Dionyſii verbis, & ab eo traditis principiis effici potuerit. Ea vero ſunt ejuſmodi.

Cyclum Dionyſius inſtituit annorum XCV. quem Cyrilliano labanti, deſinentique velut ſuccidaneum pertexuit; ut lib. II. cap. LXVI. demonſtravimus. Is ex quinque enneadecaeteridibus conſtabat. Enneadecaeterides ſingulas ducebat annus ille, in quo neomenia Paſchalis incidit, in Aprilis IV. decima quarta vero in XVII. Secundus erat annus, in quo XV. Paſchalis erat Aprilis VI. uti lib. VI. cap. X. declaratum eſt; ubi & Dionyſiani cycli deſcriptionem habes ex ejus Epiſtola deſumptam. Ceterum ex ejuſdem doctrina capitis liquet Dionyſium annos cycli ſui nona Kal. Jan. nec a neomenia Paſchali; ſed a XV. Paſchalis menſis inchoaſſe; ita ut initium anni cujuslibet eſſet decima quinta Paſchalis; finis, decima quarta in anno conſequenti. Atque hac ratione duobus aureis numeris idem reſpondebat annus. Exemplum: anno Chriſti DXXXI. cyclus, ſive aureus numerus erat XIX. neomenia Paſchalis Aprilis IV. decima quarta, menſis ejuſdem XVII. Eadem fictione quadam Computiſtica, propter Lunæ ſaltum, decima quinta numeratur, ſecundum ea, quæ lib. VII. cap. VIII. diſſeruimus. Ab hac igitur die XVII. Aprilis annum primum cycli decemnovennalis Dionyſius orditur; qui deſinit in decimam quartam Paſchalem anni ſequentis, quæ eſt Aprilis V. cum jam numerus aureus a Kalendis Januariis haberetur, I. Ita numeros duos idem annus Dionyſianus obſidet. Sic annus II. cycli incipit a VI. die Aprilis, quæ eſt XV. Paſchalis; deſinit autem in VIII. Kalend. April. ſive Martii XXV. quæ eſt quarta decima Paſchalis aurei numeri II. Dionyſianus cyclus.

Rurſus idem Dionyſius in Epiſtola ad Petronium teſtatur ſe Circulis ſuis annos Incarnationis adſcripſiſſe. Sic enim loquitur. *Quia vero ſanctus Cyrillus primum cyclum ab anno Diocletiani* CLIII. *cœpit, & ultimum in* CCXLVII. *terminavit; nos a* CCXLVIII. *anno ejuſdem tyranni potius, quam principis inchoantes noluimus circulis noſtris memoriam impii, & perſecutoris innectere: ſed magis eligentes ab Incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti annorum tempora prænotare.* Scribit autem Beda cap. XLV. libri de rat. temp. Dionyſium in capite Circuli primi annum Incarnationis quingenteſimum triceſimum ſecundum Dominicæ Incarnationis poſuiſſe.

Denique Circulorum ſuorum initium iiſdem hiſce verbis Dionyſius expreſſit: nimirum ab anno CCXLVIII. Diocletiani, cum Cyrillus a CLIII. ad CCXLVII. ſuos perduxiſſet. Annus primus Diocletiani, ut lib. XI. demonſtratum eſt, cœpit apud Ægyptios a neomenia Thoth, ſive Auguſti XXIX. anni Chriſti CCLXXXIV. Ergo annus CLIII. iniit a Thoth anni æræ Chriſtianæ CDXXXVI.

aureo numero currente XIX. & majorem partem obtinuit anni CDXXXVII. aureique numeri I. Proinde CCXLVII. annos Diocletiani cœpit Auguſti XXIX. anni vulgaris DXXX. & CCXLVIII. eodem die in anno Chriſti DXXXI. ita ut maximam partem ſequentis occuparet.

Dionyſium natalem ſibi ab hodie poſitum eſt conſtituiſſe.

Ex iis omnibus ita ratiocinando quod propoſitum erat oſtendimus. Primus annus cycli, ſive ennenecontapentaeteridos Dionyſii incipit a XIV. Paſchali, cujus neomenia aureo numero XIX. adſcribitur, Aprilis IV. deſinit autem in decimam quartam Paſchalem; cujus neomenia numerum aureum habet I. Martii XXIII. Atqui annus Chriſti vulgaris DXXXI. aureo numero XIX. notatus eſt; in quo XIV. Paſchalis cadit in Aprilis XVII. neomenia vero in IV. diem. Hinc igitur primus Dionyſiani cycli annus inchoatur: cui cum annus Incarnationis DXXXII. adſcriptus fuerit, auctore Beda; ſi retro cyclos Dionyſii retexendo numeres ad quingenteſimum & triceſimum ſecundum uſque, primus incipiet biennio ante vulgarem epocham Chriſti: nimirum ab anno Juliano XLIV. periodi Julianæ 4712. aureo numero XIX. Unde conſequens eſt Incarnationem Dominicam in annum ſequentem convenire, Julianum XLV. periodi Julianæ 4713. qui eſt ille ipſe, quo vulgo incarnatum & in lucem editum Chriſtum ponimus. Ab eo vero Dionyſius æram ſuam exorſus eſt. Si quidem, ut ait Beda cap. XLV. de ratione temporum, ab anno ſecundo cycli decemnovennalis annos Domini putare cœpit: adeo ut ad methodum cycli decemnovennalis ad annos Domini unum adjici juberet. Uno verbo, prima dies anni primi cycli Dionyſiani incipit anno vulgari Chriſti DXXXI. Aprilis XVII. aureo numero XIX. iſque quingenteſimus triceſimus ſecundus Incarnationis, ſive Domini numeratur annus. Ergo æra Domini, ſive Incarnationis ex mente Dionyſii incipit uno anno ante primum annum Chriſti vulgarem: cyclus vero decemnovennalis biennio. Quamobrem uno anno citius æram Incarnationis putavit Dionyſius, quam hodie fit: tametſi eodem anno Incarnationem, & Nativitatem Domini collocarit. Sed ille nimirum annum ipſum, quo incarnatus eſt, primum Domini eſſe juſſerat: non ſequentem a Kalendis Januarii quæ Natalem illius conſecutæ ſunt.

Hujus porro varietatis, ac diſcrepantiæ cauſſam hanc interpretor fuiſſe. Cum enim annum quingenteſimum triceſimum ſecundum primo anno cycli ſui præfixiſſet, & ab anno CCXLVIII. Diocletiani ſeorſum eſſe ſcripſiſſet, ejuſque Paſcha primum ſtatuiſſet: quandoquidem poſtremum Cyrilli Paſcha anno CCXLVII. Diocletiani congruebat: ex eo Beda collegit annum primum cycli Dionyſiani incipere ab eo anno, quo Diocletiani CCXLVIII. jam in curſu erat. Eſt autem is in vulgari computo annus Domini DXXXII. cujus Paſcha primum Dionyſius in laterculo ſuo deſcripſerat. Non dubitavit ergo Beda, quia Dionyſius cycli ſui primordium ab eo Paſchate ſumpſiſſet, quod primo loco poſuerat, ſive ab XV. Paſchali. Ex quo tam cyclum ipſum Dionyſii, quam ejuſdem æram uno anno moratus eſt. Verum Dionyſius poſtremum Cyrilli Paſcha anno ſuo primo complexus fuerat. Cujus anni quatuor circiter menſes Diocletiani annum CCXLVII. Ægyptiaco more terminabant: reliqui ad CCXLVIII. pertinebant. Ac neſcio an Diocletianeos annos Dionyſius ab ea Paſchali XV. ſit exorſus, quæ Thoth Ægyptiacum, a quo anni ſinguli numerarentur, antecedebat. Inde enim factum animadvertimus, ut ab aureo numero XIX. Computiſtæ veteres, non a I. progrederentur. Cum enim aureos ipſos numeros, prout ab Alexandrinis acceperant, ad ſingulos Kalendarii ſui dies adnotaſſent; ut puta I. ad XXIII. Martii, cui XXVII. Phamenoth reſpondet: XIX. ad IV. Aprilis, quæ eſt IX. Pharmuti: quid eſſe cauſſæ potuit, cur non primum cycli ſui decemnovennalis annum ab aureo numero I. ſed a XIX. potius inchoarent, niſi quod aureo ſuo numero XIX. labente, primum Alexandrinum ab Auguſti XXIX. incipere viderent; & majori ex parte primum Alexandrinorum numerum cum aureo ſuo XIX. concurrere? Cur autem a XV. Paſchali annos ſuos Dionyſius auſpicari maluerit, cauſam ipſe reddit in epiſtola I. nimirum quod Paſchalis menſis dies omnes ad XIV. uſque, ad poſtremum menſem pertineant, quoniam Paſcha nullo in eorum poteſt peragi.

Vide lib. VI. cap. X.

Quæ cum ita ſint, æram hodiernam non a Dionyſio, ſed a Beda propagatam eſſe ſuſpicor, quam pro Dionyſiana tamen ex hallucinatione poſteris venditavit. Beda ceteri Computiſtæ de more ſecuti ſunt, neque Dionyſii verba diligentius expenderunt. Interim tamen admirabiliter factum eſt, ut adverſus magiſtrorum auctoritatem vulgus ipſum Incarnationem Natalemque Chriſti in priſtino, & a Dionyſio tradito anno retineret; tametſi ipſum æræ principium extorqueri ſibi paſſum fuerit. Utrum vero iſtud ipſum, ut Natalem Chriſti ante Kalendas Januarii anni primi vulgaris æræ ſtatueret, per errorem & imprudentiam obtinuerit, ut plerique omnes ſentiunt, qui Dionyſianam æram a vulgari non diſcernunt; an perpetuo in vulgi conſcientia fixus ſemel a Dionyſio Natalis annus inſederit: id ut ambigi merito poteſt; ita ſollicitius inquiri non oportet, dummodo de reipſa conſtet. Ad hanc novam obſervationem duplicis æræ Chriſtianæ, ſeu vulgaris præter mentem Dionyſii conſtitutæ, ſi tamen erudito Lectori probabimus; caſtiganda ſunt omnia illa, quæ de Dionyſiana epocha, cycloque ſparſim his in libris tradita ſunt, quibus quidem ita ſignificatur, Dionyſium in anno primo cycli ſui ſtatuendo minime conſtantem fuiſſe: vel cyclum æramque Chriſti hodierno, ac recepto more condidiſſe; quod cum nobis Beda, & mortales hactenus perſuaderent omnes, id non auctoritate, diſputationeque noſtra, ſed ipſius Dionyſii voce ac teſtimonio perfectum iri deinceps confidimus; ut homines eruditi aliter de hac re tota, & Dionyſii decretis, inſtitutiſque ſentiant.

CAPUT III.

De cyclo Dionyſii; in quo itidem, ut in æra hactenus aberratum eſt. Oſtenditur Dionyſianum cyclum nonniſi XCV. annorum fuiſſe. De falſo Cyrilli cyclo, cujus Beda, & Iſidorus meminerunt: cujus certum tempus eruitur.

ILLUD ſupereſt explicandum, ecquod Dionyſius cycli genus inſtituerit: hoc eſt num cyclum illum majorem annorum DXXXII. non excogitarit quidem; (quis enim neſcit a Victorio tanto ante Dionyſium fuiſſe repertum?) ſed adſciverit tamen, ac reformarit. Uſum enim iſtiuſmodi cyclo fuiſſe, Computiſtæ omnes arbitrantur; neque aliter vulgo judicant. Dionyſius tamen ipſe nullam in epiſtolis ſuis ejus cycli ſignificationem dedit. Sed alterius dumtaxat, qui ad modum Cyrilliani quinque & nonaginta annis evolvitur. Cyrillus enim cyclum illum XCV. annorum ab anno Diocletiani CLIII. qui eſt æræ vulgaris CDXXXVII. ad CCXLVII. Diocletiani, æræ communis DXXXI. perduxerat. Huic ſe Dionyſius alterum cyclum annorum totidem ſubiliſtuiſſe ſcribit. Mira res, ſi hoc cycli genere contentus potuit eſſe Dionyſius; cujus vitia non agnovit modo, ſed etiam caſtigavit. Hoc ſi fecit, quid aliud ſuſpicari poſſumus, quam ad vitandam Latinorum ac Victorii methodum ab hujus commodiore aliunqui cyclo abſtinere maluiſſe, & Alexandrinorum, id eſt orthodoxum Paſcha præſcribentium, quamlibet deteriora inventa prætuliſſe? Anonymus quidam in Præfatione, quam ad Bedæ Circulos ſcripſit, refert Dionyſium ad Cyrilli cyclum duos alios ejuſdem generis addidiſſe cyclos, qui ſunt anni CXC. & ad annum DCCXXII. uſque propagaſſe. Dionyſius vero epiſtola I. unum ſe tantummodo cyclum annorum XCV. poſt ultimum annum S. Cyrilli ſubjeciſſe confirmat. At Beda complures alios circulos adjecit ad annum Chriſti MDXCV.

Cyclus porro Cyrilli nomine apud ſanctum Iſidorum libro VI. Orig. deſcriptus legitur. Tum ex eodem enneadecaeteridas duas Dionyſianis cyclis Beda ſubtexuit. Sed utrobique menda ſunt plurima: dum imperiti homines quæ non intelligunt pro ſuo capta inſcitiaque caſtigant. Apud Iſidorum primus annus biſſextilis ponitur: Paſcha Luna XX. pridie Eid. Aprilis. Secundus annus VI. Kalend. Aprilis. Luna XVI. exhibet Paſcha. Tertius XVI. Kalend. Maii, Luna XVI. Quartus Luna XX. VI. Eid. Aprilis. Igitur primo anno littera Dominicalis fuit ED. neomenia Paſchalis Martii XXIV. ubi nullus eſt aureus numerus. Fuit ergo Luna XXI. ut eſt apud Bedam. Anno ſecundo littera B. neomenia XII. Martii, aureo numero II. Anno tertio littera A. neomenia Martii XXXI. aureo numero III. Quartus annus litteram poſtulat G.

Tomo I. pag. 302.

neome-

neomenia Martii xx. aureo numero iv. Apud Bedam ſecundus annus biſſextilis eſt; primus vero communis. Hic littera præditus eſt D. Secundus litteris C B. Tertius A. Quartus G. Apparet Iſidori diagramma depravatum eſſe, & biſſextum ad annum ſecundum oportere ſcribi, non ad primum. Anno cdxxxvii. quo cyclum ſuum Cyrillus orſus eſt, numerus aureus fuit i. anno ſequente ii. cyclus vero Solis anno priore fuit xxvi. littera C. poſteriore xxvii. littera B. Quartus ergo tantummodo biſſextilis fuit. Litterarum Dominicalium ſeries in utroque laterculo exigere videtur, uti anno primo cyclus Solis xx. cum littera D. tribuatur; quod a Cyrilli deſcriptione plurimum abhorret.

Iſidorus in fine cycli iſta ſubjunxit. A conditione mundi uſque ad hunc noviſſimum cycli annum computantur anni vmdcccxx. poſt cujus expletionem ad primum annum recurrendum. Deductis de 5920. annis 95. reſtant 5825. ergo cyclus iniit anno 5826. de quibus rurſus ablatis 5199. (totidem enim ad Chriſtum ex Euſebii Chronico Latini numerabant: ut lib. ix. cap. ii. diximus) ſuperſunt anni 627. Hic eſt annus, a quo cyclum annorum xcv. Iſidorus inchoavit; quod ambo demonſtrant Solis, Lunæque cycli. Etenim primus annus illorum xcv. ut paullo ante demonſtratum eſt, habet cyclum Solis xx. Lunæ i. Ex iis ſecundum methodum libro vii. cap. ix. traditam, conficitur annus Chriſti dcxxvii. In quod feſe tempus Chronicon utrumque terminavit Iſidorus. Nam Gotthorum Chronicon deſinit in Siſebuti mortem: qui obiit Era dclxvi. hoc eſt anno Chriſti dcxxviii. Generale vero Chronicon, quod eſt in calce lib. v. Originum, clauditur anno Heraclii xvii. ut erat in Manuſcripto codice Monaſterii S. Remigii Remenſis: cum in vulgatis codicibus ſcriptum ſit xxvii. Quod ſi verius eſt, cum Heraclii annus xxvii. inierit anno Chriſti dcxxxvi. ad hunc uſque Chronicon illud propagatum fuerit, qui eſt Svvintilæ vi. Sane Iſidorus in calce lib. v. Orig. ſcribit ſe ad Sumpelliani regis Gotthorum tempora ſuum provexiſſe Chronicon. Sed appendix illa, quæ Imperatorum laterculo ſubjicitur, mire depravata eſt. Perperam enim legitur. *Colligitur omne tempus ab exordio mundi uſque in præſentem annum decimum glorioſiſſimi principis, qui eſt Heraclius*, vmdccclvii. Abſurde prorſus decimus hic annus Heraclii ponitur, cum paullo ante xxvii. immo, ut emendavimus, xvii. putaverit. Vetuſtiſſimæ membranæ tres, quibus cum librum illum contulimus, mire in hac lacinia variant. In uno codice, qui erat inſignis Eccleſiæ Remenſis, inveni ſcriptum *annum decimum glorioſi Recenſuinthi principis, qui eſt Hera* dcxcvi. *A.* vdccclvii. In altero; *Reciſuindi principis anno x. qui eſt Era* vdcxc. A. vdccclix. In tertio, qui erat Monaſterii S. Remigii, corruptum nomen ejuſdem Recinſuindi regis apparet. Item *Anno x. qui eſt æra* dclxvi. A. vdcccxvii. Ex quibus patet aſſutam hanc ab aliquo fuiſſe laciniam. Nam Receſſuindus Viſigotthorum rex obiit Era dccx. id eſt anno Chriſti dclxxii. Kal. Sept. feria iv. ut eſt in Chronico Viſigotthorum, regnavit annos xxviii. menſes iii. dies xxii. Cœpit igitur anno Chriſti dcxliv. Iſidoro jam mortuo. Fortaſſis ita ſcripſit Iſidorus. *Colligitur omne tempus ab exordio mundi uſque in præſentem annum quintum glorioſi Sumptiliani principes, qui eſt Era* dclxxiv. vmdcccxxxv. Sed ad Iſidori cyclum revertor: quem deſiturum ait anno mundi vmdcccxx. nempe Chriſti dccxxi. cyclo Lunæ xix. *poſt cujus expletionem ad primum exordium recurrendum*. Perperam ſane. Nam cyclus xcv. annorum perpetuus eſſe non poteſt. Ex hoc tamen apparet nondum majorem illum Victorii cyclum ab Orthodoxi Paſchatis fautoribus admiſſum: proindeque nec a Dionyſio. Qui cum cyclum annorum xcv. Cyrilliano jam deſinenti ſubjecerit, Iſidori cyclus viciſſim Dionyſianum ſupplevit. Hic ab anno Chriſti dxxxii. ad dcxxvi. pervenit. Ille ab anno dcxxvii. ad dccxxi. Itaque tres illi cycli ſibi invicem ſuccedunt. Cum autem Anonymus ille Præfationis auctor, ut ſupra dictum eſt, Dionyſium aſſerat binos ad exemplum Cyrilli compoſuiſſe cyclos, niſi opinione fallitur, & Iſidorus potius alterius auctor ſit, probabile eſt hunc ipſum cyclum Dionyſianum eſſe ſecundum. Quamquam miror Iſidorum nullam Dionyſii feciſſe mentionem.

At imperitus ille, qui Cyrilli nomine duas enneadecaeteridas in Bedæ Tomum primum inferſit, videtur ex Iſidori cyclo ſumpſiſſe, & ad annum Incarnationis Dominicæ tertium accommodaſſe. Quo facinore ſuam inſcitiam ad poſteros traduxit. Hoc ſi Cappellus animadvertiſſet, nequaquam ex iiſce duobus cyclis colligi putaſſet, Dionyſium æram Incarnationis in anno Juliano quadrageſimo fixiſſe, hoc eſt ſexennio toto ante communem. Quod ex ipſomet Dionyſio refellitur: qui ſe ab anno Diocletiani ccxlviii. cyclum ſuum cœpiſſe confirmat: hoc eſt ab anno Chriſti dxxxi. uti nos capite ſuperiori planum fecimus; cyclo Lunæ xix. Solis viii. Cui ſimilis eſt annus Julianus xliv. periodi Julianæ 4712. Pag 125.

Antequam ab Dionyſiano iſto cyclo recedam, libet ejuſdem Dionyſii verba, quæ in Epiſtola prima leguntur, exponere; quæ tam in cuſis, quam calamo ſcriptis codicibus vitioſe concepta ſunt. Ea nos lib. vi. cap. x. retulimus; & ex depravata lectione ſententiam exſculpere fruſtra ſtuduimus. Nunc vero ex Mariano Scoto ad A. dxxvi. ſic reſtituenda ſunt. *Tranſacto anno per Indictionem iii. Lunam decimam quartam nono Kalendarum Aprilium die, id eſt* xxiv. *menſis Martii fuiſſe quis dubitet?* Scribebat iſta Dionyſius anno vulgari dxxvi. Indictione iv. Ideo annum decimum quartum cycli decemnovennalis incipit a xv. Paſchali anni antecedentis, qui fuit dxxv. Indictione iii. quo xv. incidit in ix. Kal. April. a quo deinceps ad xiv. anni dxxvi. id eſt pridie Eidus Aprilis computat. At in libris perperam Indictio v. pro iii. ſcriptum eſt; quod fraudi ſcilicet nobis tum fuit.

CAPUT IV.

De æra communi a Beda, Computiſtiſque reliquis tradita, & hodierno uſu recepta; tum de Græcorum opinione.

QUIDNAM ex communi de anno Natali Computiſtarum ſententia conſequens ſit, demonſtrat laterculum, quod nos capitis hujus initio propoſuimus. Etenim ſi, ut oſtenſum eſt, Natalis Chriſti a Beda, & pleriſque conjectum eſt in annum primum exeuntem communis æræ, quo Conſules fuere Auguſtus xiv. & Aimilius Paullus, Auguſti xliv. (ut ab anno, qui cædem Cæſaris ſecutus eſt, illius imperium putetur.) primo item Olymp. cxcv. ex his omnibus concluditur, Chriſtum, quando mortuus eſt Auguſtus, annos duodecim ſolidos cum menſibus octo circiter abſolviſſe. Siquidem Auguſtus obiit anno Juliano lix. Conſulibus Sexto Pompeio, & Sexto Apuleio, qui eſt annus æræ Chriſtianæ quartus decimus. Proinde cum ſub finem anni primi illius æræ natus a Dionyſio ponatur Dominus, ab hoc tempore ad Auguſti mortem haud plures interlapſi ſunt anni. Igitur anno quintodecimo Tiberii, quo baptizatus vulgo Chriſtus habetur; Coſſ. Geminis duobus, qui eſt annus lxxiv. Julianus iniens, Chriſti xxix. annum ætatis xxviii. abſolverat, deque viceſimo octavo dies xiii. delibaverat Chriſtus. At ex vera Dionyſii ſententia, quæ conſentanea eſt communibus ratiociniis, uno anno grandior erat, & viginti octo ſolidis expletis, annum & viceſimum inchoabat.

Tam manifeſtum ἄτοπον Annalium ſcriptores, & Chronologos omnes impulit, ut ab epocha illa Nativitatis Dominicæ, in quam æræ communis epilogiſmi neceſſariis rationibus inducunt, conſtanter recederent. Neque enim repertus eſt e Latinis aliquis, qui Natalem Dominicum anno Urbis conditæ dccxiv. Juliano xlvi. Olympiadis cxcv. primo, Coſs. Auguſto xiv. & Æmilio Paullo attribuendum putaret: quod ex Bedæ opinione ſequitur; ac ne antecedentem quidem in annum quiſpiam contulit, Coſs. Lentulo & Piſone; quin omnes uno anno, vel biennio vulgarem epocham, Bedæ autem, biennio vel triennio antevertetunt. Ac ne Dionyſius quidem ipſe ſuam hac in parte ſententiam tenuit; neque Dionyſii aſſectator, & interpres Beda. Qui cum ambo Chriſtum ætatis, æræque communis anno triceſimo quarto ineunte paſſum eſſe pronuncient, Tiberii xviii. Natalem ipſius in annum Julianum xliii. conferant neceſſe eſt, Coſs. Lentulo & Meſſalino: aut ſi anno ætatis triceſimo tertio inchoato paſſum arbitrentur; natum eumdem oportet Juliano xliv. Auguſto xiii. & Silvano Coſs. Beda in Chron. anno tertio Olymp. cxciv. Urbis dcclii. Natalem aſſignat; qui eſt annus poſterior, Auguſto xiii. Conſule notatus, biennio ante Natalem

ab

ab ipſo conſtitutum, uno ante vulgarem; quod deinceps fere Chronologi & Computiſtæ ſecuti ſunt, Marianus Scotus, Sigebertus, & alii.

Ex recentioribus Onufrius, Pererius, Joannes Mariana libro de die mortis Christi, cap. XI. idem ſentiunt. At Baronius in Annalibus, Coſſ. Lentulo & Meſſalino natum aſſerens Chriſtum biennio vulgarem Natalem, triennio Bedæ Natalem anticipavit; quod & pleriſque perſuaſit. Quamobrem duæ ſunt hodie ab Annalium Chronicorumque conditoribus uſurpatæ fere ſententiæ. Aut enim Coſſ. Lentulo & Meſſalino, aut Auguſto XIII. ac Silvano Chriſtum Dominum ortum eſſe defendunt. At qui poſt Bedam aliquot abhinc ſæculis Chronica ſcripſere, damnata Dionyſii methodo, Natalem Domini XXII. annis, aut XXI. anticipandum eſſe putarunt. Ita Sigebertus ad annum DXXXII. & MLXXVI. Marianus Scotus ad annum DXXXII. Matthæus Paris ad annum MLXXVI. Denique pervagata inter iſtorum temporum Chronologos opinio fuit, Dionyſium XXII. annis tardius Natalem Chriſti poſuiſſe. Sic enim ratiocinari ſolebant: Chriſtum XXV. Martii feria VI. paſſum eſſe, reſurrexiſſe Martii XXVII. feria I. Anni in toto cyclo Dionyſiano tres omnino characteres illos habent. Nam lunarem cyclum oportet eſſe XIII. litteram vero Dominicalem B. quod in annis cycli contingit XIII. vel CCLX. vel CCCCL. qui ſunt anni Chriſti XII, CCLIX, CCCCXLIX. Cyclus enim uno anno Chriſtianam præcedit æram. Quocirca cum reliqui duo anni nimium remoti ſint, annum Chriſti XII. elegerunt, in quem Paſſionem conferrent, cyclo Lunæ XIII. Solis XXI. littera CB. Hoc igitur (inquiunt) anno includenda fuit Paſſio; atque adeo ante XXXIII. annos ab eodem anno Natalis Chriſti putandus, ac communis æræ collocandum initium. Annus primus æræ vulgaris eſt Julianus XLVI. duodecimus vero, eſt Julianus LVII. Si triceſimo quarto anno ante duodecimum communis æræ natus eſt Chriſtus, id acciderit anno Juliano XXIV. Auguſti XXII. Unde mortuus erit Chriſtus tertio anno ante obitum Auguſti, contra Evangelii fidem. Barbara eſt igitur, & a communi ſenſu alieniſſima tot ſæculorum iſta perſuaſio.

Quamquam in iſta Chronologiæ fæce tantum reſediſſe falſitatis minus admiror; illud majorem in modum obſtupeſco, idem a Paulo Foroſemprunienſi viro pereruditо, & Mathematicarum artium peritiſſimo; hiſtoriæ vero, quam illi erant, intelligentiore, probatum aliquando, & longiſſima diſputatione, ac variis argumentationibus adſtructum lib. X. partis II. quod commentum uſque adeo placuit homini, ut id ſe per ſomnium a Paulo Apoſtolo didiciſſe finxerit, aut vigilans ſomniarit. Sic enim refert; poſtquam diu multumque ſe in illa quæſtione verſaſſet; quod non dubitaret quin Chriſtus Martii XXV. feria VI. mortem obiiſſet, tandem poſt longam vigiliam affuiſſe ſibi Paulum Apoſtolum, & Chronologorum omnium errorem indicaſſe, qui in annorum ſerie duos & viginti præteriiſſent: ita ut qui duodecimus Chriſti cenſetur annus, is XXXIV. numerari debeat. Hanc vero labem temporum, annorumque jacturam inde eſſe conflatam, quod trium pontificum anni, Cleti, Marci, & Marcelli ab Euſebio prætermiſſi ſunt, quorum anni collecti ſummam illam conficiunt. Quod ubi variis, uti dictum eſt, argumentis efficere conatus eſt, ſubinde tamen in ſequentibus libris, maximeque XIII. contempta revelatione, & Apoſtoli tanti auctoritati ſuſque deque habita, ſententiam mutat, & communem æram non μεταχρονισμῷ XXII. annorum, ſed biennii προχρονισμῷ peccare defendit: ut nimirum anno Juliano XLVII. Nepote & Varo Coſſ. natus ſit Chriſtus. Merito itaque Baronius ad annum Chriſti XXXIV. Pauli Foroſempr. ſomnium iſtud illuſit; ac ridicule Caſaubonus Exercit. XVI. Annalium conditorem accuſat, quod temere divinæ illi revelationi fidem abrogarit. Hoc vero in tam acri Baronii cenſura non vulgari animadverſione dignum. Jam altera Foroſempronienſis opinio de biennii προχρονισμῷ in æra vulgari, neque veris firmamentis innititur, & hiſtoriæ penitus adverſatur. Auguſtum dicit eo mortuum anno, quo Solis eclipſis illa contigit, quam in Chronico memorat Euſebius, & ad annum Chriſti XV. Auguſti LVI. adſcribit. Sane inter prodigia, quibus Auguſti ſignificata mors eſt, Dio lib. LVI. Solis defectionem refert. Atqui incidit illa in annum æræ communis XVII. Februarii XV. hora fere meridiana, Sole in Aquarii gradu 26. poſito. Igitur Auguſtus anno Chriſti XVII. moritur, non, ut Euſebius ait, XV. Proinde biennio Dionyſii computus aberravit. Verum ſi anno æræ Dionyſianæ XVII. mors Auguſti ponenda ſit, non duobus annis, ſed tribus illam Dionyſius anticipavit; quoniam, ut e ſuperioribus patet, anno XIV. æræ communis, Julianus annus LIX. & duorum Sextorum conſulatus competit. Idcirco Tiberii anno tertio Solis illa defectio congruit. Quod enim Luna ſub Auguſti mortem defecerit, adeoque Coſſ. iis, quos modo numeravi, Tacitus lib. I. Ann. evidentiſſime demonſtrat. Nimirum quo anno mortuus eſt Auguſtus, Sex. Pompeium, & Sex. Apuleium Coſſ. fuiſſe, quos & in verba Tiberii primos juraſſe ſcribit. Tum Lunam iiſdem illis Coſſ. poſt mortem Auguſti defeciſſe; proxime ante annum illum, quo Druſus, & Norbanus Conſulatum inierunt. Quin & inſequentium Imperatorum tempora, Caii, Claudii, Neronis, & aliorum, partim Romanorum Annalium fide, partim cœleſtium obſervationum auctoritate munita, obitum Auguſti ultra quartum decimum æræ vulgaris annum moveri, nedum ad quartum abhinc produci, nullo modo patitur; ut de Herodis imperio, reliquiſque ad idem tempus adjunctis modo ſileam.

At Græci dum ad annales ſuos computos, & id genus alia nimium attenti ſunt, Natalem Dominicum ultra biennium etiam ad annos ſeptem vel octo prorogant: ut ex iis apparet, quæ lib. IX. capite de Græcorum computis diximus. Nam qui anno mundi 5500. Natalem Chriſti tribuunt, annis VII. communem æram, ac Dionyſianam morantur: qui in annum 5501. conferunt, annis octo. Itaque cum annos ab Incarnatione, vel Nativitate Chriſti computant, ſeptem vel octo minus colligunt, quam vulgo a noſtris fieri ſolet: ut ex Theophane, Maximo, Cedreno, & aliis lib. IX. demonſtravimus. Chronicon Alexandrinum, quod anno mundi 5507. Chriſti conſignat ortum, biennio fere communem æram anticipat. Quamquam fœde omnia permiſcet, & annos duos in unum confundit. Etenim 5506. annum, quo Zachariæ Angelus adſtitit, & Joannis ortum nunciavit, certis characteribus deſignat. Ait Indictionem fuiſſe XIV. & Lunam ſecundam Kal. Sept. feria VII. Anno vero ſequenti 5507. Martii XXV. ſcribit Lunam fuiſſe decimam, feriam autem II. Junii 24. Ex prioris anni Indictione cognoſcimus quintum illum ante communis æræ primum fuiſſe; nimirum in periodo Juliana 4709. quo Indictio erat XIV. cyclus Lunæ XVI. Ideo Kal. Septembris Luna Nicæna prima, non ſecunda fuit. Sed hoc diſcrimen leve ſit; ut propterea ab anno periodi Julianæ 4709. Conſtantinopolitanus ille 5506. non ſit abjudicandus; cui Indictio maxime ſuffragatur: quid cyclo Solis faciemus? Si enim Kalend. Septemb. feria fuit VII. litteram oportet extitiſſe G, cyclum Solis VI. Ergo & annum periodi Julianæ 4710. non 4709. quem Indictio, & propemodum Lunæ cyclus adſtruebat. Rurſus anno ſequenti ſi Martii XXV. Luna fuit X. cum feria II. Junii 24. neceſſe eſt cyclum Lunæ fuiſſe XVIII. litteram autem F. hoc eſt cyclum Solis VII. Fuit ergo periodi Julianæ annus 4711. Sed ſi anno præcedente Luna Kal. Septemb. ſecunda fuit, inſequens annus XXV. Martii decimam Lunam habere qui potuit? Nam dies ſunt a Kal. Septembris ad XXV. Martii 206. addito uno, propterea quod ſecunda Luna in Kalendas inciderat, & ſumma per 59. diviſa, ſuperſunt 30. Quare ſyzygiæ integræ ſunt ſeptem. Non igitur Luna decima in Martii XXV. incurrit. Sic etiam Natali die Chriſti, qui eodem, quo natus eſt Joannes, anno contigit, feriam IV. fuiſſe diſputat. Ergo littera F. adeoque annus erat 4711. periodi Julianæ, & proxime antecedens 4710. non 4709.

Græcorum opinio de Natali Christi.

Pag. 465.

Pag. 471. & 478.

Pag. 480.

* Maximus vero Monachus eumdem annum charactere ſaltem indicat. Scribit enim, quo anno Zachariæ nunciatus eſt Joannis ortus, viceſimo ſeptimo Septembris fuiſſe feriam V. Proinde littera G. hoc eſt cyclus Solis VI. & annus periodi Julianæ 4710. Itaque Chriſtus

anno

* *Chryſoſtomus* Homil. LXXII. T. V. pag. 515. & ſeq. fabulam de Pontifice ta Zacharia & ingreſſu in ſancta ſanctorum explicat.

anno ſequenti natus eſt, periodi Julianæ 4711. quo & Joannes ante, Junii xxiv. feria vi. in lucem erat editus. Vide caput illud Maximi, quo de anno Natali Chriſti diſputat. Sane Clemens Alexandr. lib. i. Strom. non alium annum ſignificare videtur, cum ἀπὸ τῆς γενέσεως Chriſti ad obitum Commodi annos putat cxciv. Mortuus eſt autem Commodus anno æræ communis cxcii. Biennio itaque Clemens antevertit. At tametſi Græci poſteriores, qui Chriſtum anno 5500. vel 5501. natum volunt, characteribus ſuis annum illum Incarnationis, & Natalis deſignent, qui eſt per. Julianæ 4711. & biennio communem æram præcedit: nihilominus alium ſibi ipſa, & oratione ſua præſcribunt; nimirum communis æræ ſeptimum vel octavum, ad quem falſo characteres illos accommodant. Etenim ſeptem, vel octo annis Chriſtianam æram decurtant. Ita Maximus annum Chriſti DCXL. in quem xxxi. Heraclii incidit, numerat ab Incarnatione Chriſti DCXXXIII. Quare anno æræ communis vii. Natalem Salvatoris affingit. Quod & ex Theophane, ac Georgio Monacho licet colligere: qui totidem annis vulgarem epocham morantur. Unus Panodorus illum ipſum, qui vulgo ſtatuitur, Natalis annum imprudens conſtituit. Si quidem annus 5493. quo natum Chriſtum aſſeruit, reſpondet anno æræ Chriſtianæ primo, ſi a Septembri antecedente ſumatur initium. Sed eo, niſi me conjectura fallit, non tam ipſum annorum ratiocinia redegerunt, quam cycli lunaris Alexandrini commoditas: uti libro primo definitum eſt.

Quod ipſum de altero computo, qui Natalem Chriſti anno exhibet 5509. ibidem adſtruximus, ut nihil novis conjecturis opus ſit, cur Antiocheni, vel qui poſteriorem hanc æram amplexi ſunt, annos octo ſolidos ad antiquam illam Africani, quæ eſt 5500. ad Chriſtum annorum, adjecerint. Neque enim probantur illa nobis, quæ ab erudito viro ſuper ea re diſputantur: cum noſtra illa ratio ſimpliciſſima ſit, & ut puto, veriſſima. Theophanem in annis ab Incarnatione putandis imitatus eſt, vel potius expreſſit interpretando Paulus Diaconus in Miſcella. ut cum annum illum, quo Heraclius in Africa ſalutatus eſt Imperator, numerat ab Incarnatione DCII. qui eſt Dionyſianus DCX. Illi itaque octo fere annis Chriſti epocham tardius reddunt. Antiquiores autem Græci uno, & altero anno prævertunt. Sic Euſebius anno Abrahami 2015. Chriſti ortum imputans duobus annis communem epocham antecedit. Nam cum ea perpetua methodo ad Euſebianos annos 2696. addenda ſint, ut annum Julianæ periodi conſequamur, in quo annus Euſebianus incipit; adjectis annis 2696. ad 2015. conſiunt 4711. Ita anno exeunte 4711. natus erit Chriſtus; vel ineunte 4712. ſi quidem ſexto Januarii natum fuiſſe velit.

Igitur Græcorum poſteriorum epilogiſmi nimium diſtant a vero. Vetuſtiores Græci, ut & Latini, propius acceſſerunt; præſertim qui Dionyſii conflictu & ἀτυχα-γίᾳ cognita, aliis, quam ille, Conſulibus natum Chriſtum eſſe dixerunt; neque dubitarunt biennio, vel triennio ante conſtitutum ab illo tempus, Natalis epocham defigere; uti Onuphrius, Perrerius, Janſenius, tum vero Baronius, ac ceteri deinceps omnes inſtituerunt. Sed in eorum pleriſque unum illud erat optandum, ut de annis Chriſti æraque communi ſententiam ſuam clarius exponerent, neque aliud aperte, ac diſerte profiterentur; aliud e verbis ſuis, & ἀκολουθίᾳ doctrinæ colligendum relinquerent. Neque enim conſtituti a ſe Chriſti Natalis, & Dionyſiani, vel communis diſcrimen animadverterunt, aut id certe ſignificarunt; quin ita ſunt in omni annorum ac temporum deſcriptione verſati, ut utrumque promiſcue haberent; ex quo multa in illorum Chronicis haud ſatis explicata reperiuntur, quæ una illa diſcrimiola obſervatione vindicari poſſunt. Ut enim uno alterove id exemplo monſtretur; annus ille Chriſti decimus quartus, quo mortuum Auguſtum tot argumenta convincunt, in Onuphrii, Perrerii, aliorumque ſecta quintus decimus putatur; in aliorum Annalibus, ſextus decimus. Item annus quintus Claudii Cæſaris, quo Kalendis Auguſti Luna defecit, revera Chriſti annus eſt XLV. Onuphrio XLVI. aliis XLVII. Reliqua tacco, quæ ſunt generis ejuſdem. Pauci eum in vulgari, aut Dionyſiano natali μετὰ χρονογράφων illum deprehendiſſent, annum alium, quo revera natus eſt Chriſtus, ab eo diſtinxerunt, in quem communis æra Natalem Chriſti conjicit. Ita conflictum labemque ſuorum Annalium vitarunt. Quod ut Scriptores deinceps omnes Chronicorum, & Annalium faciant, conſultum putaverim. Nam & vulgaris illa, quam tenemus, æra conſervanda eſt; quæ præteritarum rerum memoriam uſu jam inveterata continet; & undecumque ducatur, nihil ad veritatis fidem intereſt.

Quam porro ſunt inſulſi, qui ex eadem æra Catholicis partibus invidiam faciunt; & erraſſe, quod dictu nefas eſt, Eccleſiam eo ipſo prædicant, quod pauciores, quam revera fluxiſſe judicant, annos ab ortu Chriſti, vel Incarnatione numeret! Verum ita communes illos calculos popularis uſus admittit, ut ad eorum inquiſitionem, majeſtatem, gravitatemque ſuam Eccleſia non demittat. Quemadmodum in annis ab orbe condito putandis cum tam diverſæ & olim fuerint, & hodieque ſint ſententiæ, unam atque certam ſibi ſummam annorum Eccleſia præſcripſit, quæ quotannis, cum Martyrologium recitatur, Natali ipſo Dominico in Chriſtianis cœtibus auditur. *Anno*, inquit, *a creatione mundi quinquies milleſimo centeſimo nonageſimo nono: a diluvio vero anno bis milleſimo nongenteſimo quinquageſimo ſeptimo &c. Jeſus Chriſtus in Bethleem Judæ naſcitur ex Maria virgine factus homo.* Hic ſeptuaginta ſeniorum epilogiſmos Eccleſia ſequitur: quod & teſtatur Auguſtinus lib. xv. de Civit. Dei cap. xi. Quin & Acta Conciliorum generalium ſummam eamdem exhibent; adeoque Patres omnes, & Scriptores, qui ad patrum noſtrorum memoriam fere vixerunt, uti Baronius in Annotat. ad Martyr. Romanum, Decembris xxv. demonſtrat. Et tamen nullus eſt hodie, qui Annales, aut hiſtoriam attingat; quin & Hebraica ratiocinia potius amplectatur, & illam ipſam, quam tot ſæculorum conſenſus approbavit, computandi rationem non ut falſam, vitioſamque condemnet. Ut igitur in illa, quam diximus, annorum ab orbis initio ſumma ſi quis calumniari, & Eccleſiam accuſare velit, nihil aliud ei præſcribimus, niſi id Eccleſiam minime curare, quot ante Chriſtum annis reipſa ſit mundus a Deo conditus; neque judicium ſuum ad eas tricas & minutias diſceptandas interponere: ceterum hoc annorum computo, qui vulgo receptus ſit, eſſe contentam. ſic adverſus Hæreticos, & reprehenſores illos in hac, qua de agimus, quæſtione juſtiſſimam defenſionem opponimus: annos ab ortu, & Incarnatione Chriſti totidem Eccleſiam ſubducere, quot vulgo numerantur; nec ad rem pertinere, plures revera an pauciores interceſſerint, cum, utcumque res habeat, ab Incarnatione, vel Nativitate Chriſti, hoc eſt poſt Incarnationem & Nativitatem, ex omnium fere conſenſu, primus ille annus proceſſerit; quod ad ejus veritatem ſatis eſt. Paullus vero Foroſemprozienſis lib. xsss. cap. vi. poſtquam Dionyſianam æram biennio vitioſam eſſe docuit, id ſibi objicit; ex eo ſequi Eccleſiam, ſummoſque Pontifices in bullis ac reſcriptis ſuis errare: tum ita reſpondet; Eccleſiam hac temporum dinumeratione uti quidem; ſed minime probare: ac ſi quis eſt error, eum Dionyſio, non Eccleſiæ tribuendum. Neque vero perpetuam hanc numerandi conſuetudinem fuiſſe; ſed ante paucos annos, auctore Blondo Forolivienſi, qui Pontificii Collegii a ſecretis notarius erat, admiſſam Eugenio iv. Pontifice; cum hactenus ſoli Pontificum anni in litteris adſcriberentur. Addit inſuper, Dionyſium ipſum Exiguum æræ conditorem errore ſuo agnito *verecundia confuſum*, ut ſcribit Sigebertus, *frontem ſibi puderis cauterio exuſſiſſe*. Sed de æræ Dionyſianæ criminatione paullo poſt. Nunc quod firmamentum ſit opinionis utriuſque, quæ biennio, vel unico dumtaxat anno Natalem Domini verum populari atque trito priorem eſſe decernit, accuratius exploremus; ſimulque vehementes illos communis æræ reprehenſores oſtendamus nihilo certiora nobis attuliſſe.

CAPUT V.

Expenditur Lucæ locus, ex quo ætas Chriſti colligitur a cujus germana interpretatio traditur, rejecta ea, quam plerique tribuunt.

QUOD unicum Natalis anni conſtituendi præſidium & argumentum eſſe diximus, teſtimonium illud Lucæ, quo Chriſtum refert, cum ad baptiſmum adiit, ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, *quaſi annorum triginta* fuiſſe, nemo non

non ad ſe trahere, ac ſuam inde ſententiam approbare ſtuduit. Sed qui odioſius, & impotentius Scaligero, Calviſio, ac toto illo grege fecerit invenias neminem. Qui quod biennio ante vulgatem natalem ortum eſſe Dominum exiſtimant, tollerari a nobis poſſunt. Id enim magnis quoque viris, imprimiſque Baronio placuiſſe paullo ante vidimus; qui Coſſ. Lentulo & Marcellino, adeoque biennio ante Coſſ. illos, quibus æra communis Natalem illigat, ortum eſſe Chriſtum aſſeverat. Sed enim iſtud ipſum e Lucæ verbis aperte ac neceſſario colligi putant, eumque, qui aliter interpretetur, convitiis ac malis dictis onerant, id eos omnes, ipſumque præſertim ac opinionis iſtius aſſerendæ, ſic alienæ nimis acriter vexandæ ducem Scaligerum inique facere, & in Lucæ oratione declaranda plurimum hallucinari, hoc in capite convincam.

Sed Scaligerum ante omnia diſputantem audiamus. Chriſtum triginta annis ætatis abſolutis, & triceſimo primo ineunte baptizatum a Joanne colligit ex Luca. Nam triginta annorum is demum dicitur, qui triceſimum abſolvit annum. Sic Juriſconſulti anniculum vocant, cui jam incipit extra annus abſolutos, L. Anniculus, de verborum ſignificatione. Sic Auguſtus in Indice rerum ſuarum ſcribit anno viceſimo ætatis ſuæ, ſe fuiſſe annorum undeviginti. Si annorum undeviginti eſt, cui annus viceſimus currit: ergo annorum triginta eſt, cui triceſimus primus luxit. Adverſus hæc manifeſta reſponſio eſt. Non enim Jeſum ait fuiſſe τριάκοντα ἐτῶν, ſed ὡσεὶ τριάκοντα, *quaſi triginta*. Ut igitur quaſi anniculus non eſt anniculus, ita neque quaſi triginta annos natus, idem eſt ac triginta annos natus. De particulæ igitur ὡσεὶ vera propriaque notione tota contentio eſt; de qua pergit idem Scaliger. In primis notat ſcriptum eſſe, ὢν ὡσεὶ τριάκοντα ἐτῶν ἀρχόμενος, ex quo ſequitur τὸ ὡσεὶ non eſſe dubitandi particulam. Quamvis enim proba locutio eſt: Ego ſum circiter triginta annorum, & Græce, ἐγώ εἰμι μικρὸ δεῖ τριάκοντα ἐτῶν: non tamen dicitur: Ego incipio eſſe circiter annorum triginta. Nam *circiter*, & μικρὸ δεῖ, eſt indefinitum: τὸ ἄρχεσθαι definitum. Quare ὡσεὶ non poteſt eſſe ἀπορητικόν, ne duo contraria jungantur; ſed ἀληθινόν. quale eſt illud Joannis primo, δόξαν ὡς μονογενοῦς, *quaſi Unigeniti a Patre*. Ad hæc; *quis Græciſmus hoc patitur?* ἐγὼ ἄρχομαι τριάκοντα ἐτῶν, *pro* ἄρχομαι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους. Ἰησοῦς ὢν τριάκοντα ἐτῶν, *toto anno triceſimo primo*. Sed abſoluto triceſimo ſtatim dicebatur ἄρχεσθαι ὢν τριάκοντα ἐτῶν. Non enim *intelligunt participium* ὢν *tacitum, quod omiſſum eſt, ne repeteretur*. ὢν ἀρχόμενος, *id eſt* ἄρχων. *Ergo hæc ſunt perinde ac ſi ita concepta fuiſſent*: ἄρχων Ἰησοῦς ὢν τριάκοντα ἐτῶν, ὤν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσήφ. *Nam τὸ ἀρχόμενος non poteſt eſſe ſine ipſo*, ὤν. Hæc Scaliger. quibus abſurda, & ridicula interpretatio continetur; quaſi id Lucas voluerit: ὢν ἀρχόμενος ὢν ὡσεὶ τριάκοντα ἐτῶν. Quis ſic aliquando locutus eſt? ἐγώ εἰμι ἀρχόμενος ὤν, pro ἐγὼ ἄρχομαι ὤν. Duo illa participia ad idem relata verbum, nec non ſubſtantivum ipſum verbum cum participio ſuo copulatum, inconcinnam, & abſonam locutionem faciunt.

Quæ vis ſit particulæ ὡσεὶ.

Nam quod ad particulam ὡσεὶ pertinet, tam Scaliger ipſe, quam alii quidam haud mediocriter falluntur, cum ἀπορητικῶς, vel ἐνδοιαστικῶς negant in illis Lucæ verbis accipi; ſed ἀληθινῶς: & ſimilem Joannis locum eſſe putant, ubi ſcriptum eſt: *gloriam, quaſi unigeniti a patre*. Verum triplex a nobis obſervata eſt vocula ὡσεὶ poteſtas, & notio. Prima enim ἐνδοιαστικῶς, *dubitative*, ſumitur. Ut Lucæ xxii, 41. καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν: & ipſe *avulſus eſt ab eis quaſi jactu lapidis*. Item cap. i, 56. καὶ ἔμεινε Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς. *Manſit autem Maria cum illa quaſi menſibus tribus*. Rabbini כף השיעור *Caph conjecturæ*. Secundo συγκριτικῶς, *comparative* ponitur. Lucæ iii, 22. καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει, ὡσεὶ περιστεράν. *Et deſcendit Spiritus ſanctus corporali ſpecie ſicut columba in ipſum*. Tertio αἰτιολογικῶς, *cauſative*, ſive ἐμφατικῶς, quando cauſſam continet, propter quam id quod refertur accidit. Sic Odyſſ. ξ'.

> Ἐπλέομεν Βορέῃ ἀνέμῳ ἀκραεῖ καλῷ
> Ῥηϊδίως, ὡσεί τε κατὰ ῥόον.
>
> *Navigabamus proſpero uſi, & ſuvente Borea*
> *Faciliime, utpote ſecundo fluxu.*

Cauſſa facilis & expeditæ navigationis in ὡσεὶ vocabulo ineſt, nempe quod ſecundo mari vela facerent, ὡς ἐν ὕδατι κάτω ῥέοντι, καὶ οὐ πατρῷ κατ' ἰσότητα ἐπιφανείας: *utpote in mari vergente, & in inferiora fluente, non ſtabili ob æqualem ſuperficiem*. Quamquam in hac tertia ſignificatione ſoli propemodum Poetæ particulam adhibent ὡσεὶ: reliqui frequentius ὡς utuntur; ut ὡσεὶ ut plurimum eſt *circiter, fere*. Itaque Joannis i. δόξαν ὡς μονογενοῦς, dixit, non ὡσεὶ. & illud ipſum * ἐμφατικὸν eſt, & αἰτιολογικόν. Cur enim in tanta gloria conſpectus fuerit, cauſſa hæc eſt, quod unigenitus ſit Patris filius.

† Hinc apparet nihil ad rem facere Joannis locum illum, ut exemplo aliquo demonſtretur, τὸ ὡσεὶ non ἐνδοιαστικῶς apud Lucam accipi. Nam nec ὡσεὶ apud Joannem ſcriptum eſt; neque ἔμφασιν ullam, aut αἰτιολογίαν in Lucæ verbis obtinet; ut certiſſimum ſit idem hic eſſe, atque *plus minus*, vel *circiter*. Sane Lucæ verba non aliter vetuſtiſſimi Patres acceperunt: ut Juſtinus Dialogo cum Tryphone, καὶ τριάκοντα ἔτη, ἢ πλείονα, ἢ καὶ ἐλάσσονα μείνας, μέχρις οὗ προελήλυθεν Ἰωάννης κῆρυξ αὐτοῦ. *Et triginta plus minus annis manens, donec prodiit Joannes ipſius præco*. Irenæus quoque lib. ii. cap. xxxix. Chriſtum baptiſmi tempore nondum ætatis annum triceſimum expleviſſe ſcribit. Clem. Alex. Strom. i. Chriſtum abſoluto xxix. & ineunte xxx. baptizatum aſſerit, ac vertente triceſimo mortem obiiſſe; quod omnes illi ſecuti ſunt, qui Chriſti κήρυγμα uno anno definierunt.

Pag. 91. edit. Rob. Steph.

Juſtini locus exponitur.

Unus Ignatii locus opponi ſolet, ex Epiſt. ad Trall. in quo vis magna creditur. καὶ τρεῖς δεκάδας, inquit, ἐτῶν πολιτευσάμενος ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου. *Et tres annorum decurias cum vixiſſet, baptizatus eſt a Joanne*. Verum an plus eſt dicere, ἐπολιτεύσατο τρεῖς δεκάδας, quam ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτώ: *impleti ſunt dies octo?* Lucas enim cap. ii, 21. poſtquam conſummati ſunt dies octo, circumciſum eſſe Chriſtum refert; quod octavo ipſo die factum, nullus ignorat. Rarius Lucæ cap. ix, 28. Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ: *Factum eſt autem poſt hæc verba fere dies octo*. De Transfiguratione loquitur, quæ poſt octo fere dies contigit ab eo ſermone, quem inſtituit. Matthæus cap. xvii, 1. & Marcus ix, 2. ſpatium ita deſcribunt: καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ. *Et poſt ſex dies*. Vide quæ vis ſit vocalationis ὡσεὶ, utque ἀπορητικὸν ſit, non ἀληθινόν. Si igitur octo dies numerare ſalva veritate licuit, cum ſex dumtaxat intercederent ſolidi; ſi poſt octo dies factum quippiam ab Evangeliſta refertur, quod octavo ipſo contigit; cur cum idem Evangeliſta quaſi annorum triginta fuiſſe Chriſtum refert, vertentem nos annum triceſimum egiſſe neceſſario, non inchoaſſe ſtatuimus? Vis eſt iſta quidem; præſertim cum particula *quaſi* non integram illam eſſe ſummam evidenter oſtendat.

Quid ſit ἄρχεσθαι in Lucæ verbis.

De participio ἀρχόμενος, quod Scaliger cum i. altero participio ſubſtantivo ὢν copulat; longe aliter judico. Eſt enim inſolens, & incondita conſtructio his in verbis, καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος ὤν, ſi ἀρχόμενος ad ὢν referas. Quanto rectius ὢν cum ſequentibus conjungitur? ὤν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσήφ. Præterea τὸ ἀρχόμενος, *incipiens*, de initio prædicationis accipiendum eſt. Etenim cum ὡσεὶ, *quaſi* dubitandi particula ſit, idemque ac plus minus; nemo eam locutionem probet: *Incipiebat eſſe Jeſus* plus minus annorum triginta: cum tam ὡσεὶ, quam ἀρχόμενος, infinitam neque certam ſignificationem efficiant. Igitur ἀρχόμενος incipiens in apertum lucemque prodire Chriſtus erat; quaſi xxx. annorum, hoc eſt paullulum aut excedebat triceſimum, aut ad eum accedebat. Sic Actorum cap. i, 21. ἐν ᾧ εἰσῆλθε, καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου. *In omni tempore, quo intravit, & exivit inter nos Dominus Jeſus incipiens a baptiſmate Joannis*. Item c. x, 37. ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας

μετὰ

* Addit in ora exemplaris ſui *Petavius*: at *Chryſoſtomus* illum locum explicat.

† Addit hic *Petavius*: *Iſidorus* Peluſiota Epiſt. 473 lib. i. εἰς δόξαν ὡς μονογενοῦς, aliud ὡς, ὡς βεβαίωσιν καὶ ὁμοίωσιν habere.

Vide *Auguſtinum* in Pſalm. cxxv. *Juſtinum* in Dial cum Tryphone p 246. καὶ τριάκοντα ἔτη πλείονα ἢ καὶ ἐλάσσονα μείνας, μέχρις οὗ προελήλυθεν Ἰωάννης &c.

μενὸς ἀπὸ βάπτισμα: Incipiens a Galilæa poſt baptiſmum. Verbum itaque ἀρχόμενος, & ἀρχόμενος ad initium prædicationis pertinet; quam ſententiam merito aliis omnibus anteponit Cornelius Janſenius eruditus Evangeliorum interpres.

Ex iis, niſi me fallit ſententia, liquido conſtat, ex illo Lucæ loco non poſſe de ætate Chriſti Domini, cum ad Joannem adiit, certi aliquid erui; immo vero probabilius eſſe, infra trigeſimum, aut paullo ſupra tum fuiſſe, quam præciſe triceſimum abſolviſſe. Accedit quod, ut triceſimus annus definitus ab Evangeliſta putetur, non ideo tamen de ætate ipſa, aut Natali anno Domini concludi poſſit. Non enim aliter negotium conficitur, quam ſi decimo quinto anno Tiberii baptizatum arbitremur: quod quidem ex Lucæ oratione neceſſario non ſequitur. Quippe anno decimo quinto Tiberii Joannem dumtaxat prodiiſſe ſcribit. At neſcimus quantum inter initium prædicationis Joannis, & baptiſmum Chriſti tempus intercesſerit. Unde poſtulatum id eſt, non probatum, anno ipſo Tiberii xv. baptizatum eſſe Chriſtum. Denique quis divinari poſſit, utrum Lucas annorum Tiberii primordium ab ipſo Juliano menſe, quo imperium iniit, an ab antecedente Niſan, vel autumno, ut Antiochenis mos erat, inchoarit? Hæc ſunt quæ prudentem hominem aſſenſum ſuum alterutram in partem præcipitare prohibent, faterique cogant, conjecturis tantummodo probabilibus, non certis argumentis eos inniti, qui baptiſmum Chriſti certo anno hactenus circumſcribunt.

CAPUT VI.

Conſtituitur probabilis epocha Dominici Natalis. refellitur nova quædam de eo ſententia. Annum immutari quid ſit.

HACTENUS * uno alterove anno communem Chriſti Natalem; uno vero amplius Dionyſianum anticipandam eſſe, qui ambos inſpexerunt arbitrati ſunt. Baronius enim, nec non Scaliger, ante duos annos, quam natus vulgo creditur, ortum Chriſti collocarunt; alii uno anno dumtaxat antevertunt, ut Onuphrius, & Pererius. Sed alia quædam ante hos viginti circiter annos moveri cœpta diſputatio eſt, quæ biennio ultra Baronianam annum, aut certe triennio, promovendam Chriſti Natalem eſſe contendit. Primus omnium in eam quæſtionem ingreſſus eſt ἀμαχώτατος Dekerius noſter, vir pius, & antiquitatis hiſtoricæ ſolertiſſimus indagator; qui Auguſto XII. & L. Cornelio Sulla Coſſ. anno Urbis conditæ DCCLIX. Juliano XLI. natum eſſe Chriſtum docuit. cujus ſententiam poſtea Keplerus amplexus, unum ei adjecit annum; & Juliano XL. Lælio Balbo, & Antiſtio Vetere Coſſ. Chriſti ortum attribuit. Ejus conſtituendæ rationis occaſionem utriſque Joſephi, Dionis, & aliorum Hiſtoricorum diligenter explorata, & inter ſe collata monimenta præbuerunt. Neque vero ſingula, quibus ſuum illi dogma tuentur, argumenta complectar: præcipua dumtaxat attingam; ut de novo illo doctorum hominum invento quid ſibi ſtatuendum ſit, prudens Lector non præjudicata ſententia, nec ἀλόγῳ quadam ὁρμῇ, ſed certo judicio, ac libratis argumentorum omnium momentis, apud ſe cogitet. Quod ſecus a nonnullis inſtitutum animadvertimus; qui ne illa ipſa quidem, quam damnabant, intellecta ſententia, neque enaſſa cognita, graviſſimis eam decretis, atrociſſimiſque fixerunt.

Quod igitur biennio ſaltem ante Lentuli, & Meſſalini Conſulatum nasci Chriſtum oportuerit, inde concludunt, quod certum ſit Herode ſuperſtite id accidiſſe. Atqui mortuus eſt Herodes anno Juliano XLII. ut ex Joſepho, & Dione colligitur. Nam Joſephus Herodem duplex initium habuiſſe ſcribit; alterum anno Juliano ſexto, Domitio Calvino, Aſinio Pollione Coſſ. alterum anno Juliano nono, Agrippo, & Caninio Gallo Coſſ. quando capta ſunt Jeroſolyma, opitulante Soſio, & Antigonus occiſus. Porro a primo initio ſeptem & triginta; a poſteriore, triginta quatuor annos, eodem auctore, regnavit, ut ſupra lib. x. demonſtratum eſt. Quod autem mors ejus in Julianum annum XLII. incurrat, non ſolum eclipſis Lunæ docet, quæ ante mortem illius nocte conſpecta eſt, & anno iſto contigit; ſed etiam ſucceſſorum Herodis tempora, quæ ab epocha illa proficiſcuntur. Nam Archelaus decimo anno Tetrarchiæ cœpto, Viennam relegatur; ut ſcribit Joſephus lib. XVII. Orig. cap. XV. & II. ἁλώσ. cap. XI. Dio Coſſ. M. Lepido, & Lucio Arruntio id adſcribit, qui eſt annus Julianus LI. Si igitur anno Juliano quinquageſimo primo decimus Archelai annus inchoatus eſt, procul dubio primus cœpit anno Juliano XLII. Ergo jam Herodes mortuus erat. Idipſum & ex annis Philippi deducitur: qui XXXVII. annis Tetrarcha fuit, ut ſuo loco declaratum eſt. His accedunt alia quædam argumenta, ſed ex iiſdem petita fontibus, auctoritate videlicet Joſephi; quod Caium Cæſarem Auguſti nepotem ei concilio, quod de Herodis teſtamento Auguſtus habuit, interfuiſſe dicatur; Romam autem is acceſſerit anno Juliano XLIV. tum ejuſdem generis alia, quæ a Dekerio & Keplero copioſius explicantur; quæ quidem ad intelligendum paullo ſunt obſtruſiora; ſuperiora vero plana & facilia. Quæ ſi Scaliger, cum ſuo grege, & iis omnibus, qui biennio ante communem æram Natalem Domini præfracte collocant, animadvertere potuiſſent, nonnihil de illa ſua confidentia remiſiſſent; neque Baronio, & Catholicis tam audacter inſultaſſent; ut eos falli, ac decipi, ſe verum Chriſti Natalem annum inveniſſe gloriarentur. Nam qua tandem argumentatione biennii προχρονισμὸν illum poſſunt defendere? Chriſtus, inquiunt, baptizatus eſt anno XV. Tiberii, cum eſſet annos triginta natus. Hoc negamus eſt conſtare certo, utrum triginta jam annos impleſſet, an paullo plus, aut minus haberet: quod Lucæ verba præciſum tempus non ſignificent. Auctoritate ſi pugnatur, primum inter ſe veterum decreta non conſentiunt. deinde quæ ultra biennium extendi Natalem ſuadeant, graviora ſunt, & firmiora, quam quæ ab aliis afferuntur; Dionis, & Joſephi teſtimonia.

Quocirca novum ad illum & a Dekerio noſtro primum invectum annorum Chriſti computum nuper M. Antonius Cappellus biennium non dubitavit adjicere, cap. V. Diſſertationis de Cœna Chriſti ſuprema adverſus Ægyptium. Ubi vulgarem annorum Chriſti numerum a vero Natali abhorrere docuit annis ſex. Chriſtum enim natum eſſe putat Coſſ. D. Lælio Balbo, & C. Antiſtio Vetere Coſſ. anno Juliano XL. Olymp. CXCIV. primo, Nabonaſſari DCCXLV. Æram porro communem falſam eſſe, nec a Dionyſio vel ipſam, vel eum, qui paſſim illi tribuitur, & ab Incarnatione deducitur, annorum DXXXII. cyclum introductum arbitratur. Quin potius indidem, unde auſpicandam cenſet ipſe, hoc eſt ab anno Juliano XL. Dionyſium æram Chriſtianam inchoaſſe. Ex quibus apparet, Cappellum ultra Dekerianam epocham Natalem Chriſti biennio antevertiſſe; Keplerianam vero anno uno. Keplerus enim ad Dekerianam annum addit annum. Sed non video cur huic illæ præferendæ ſint. Præſertim cum ex prioribus iſtis pluſculum Chriſto Domino ætatis arrogetur. Conſtituto enim Paſſionis anno in Juliano LXXVI. quod poſtea demonſtrabitur; ſi anno exeunte XL. natus eſt Chriſtus, annos XXXV. ſolidos cum menſibus tribus exegerit, quando ad paſſionem acceſſit. At Dekerius annos tantummodo XXXIV. cum menſibus tribus aſſignat. Quare cum haud magna ſint argumentorum momenta, quibus annus ille a Keplero ad ſummam unus adjicitur; qui novam hanc Natalis Chriſti φιλοδοξίαν amplecti velit, poteſt in Dekerianis ratiociniis acquieſcere. Secundum quæ natus erit Dominus anno periodi Julianæ 4709. Olympiadis CXCIII. anno quarto: Urbis conditæ Varroniano DCCLIX. Juliano XLI. Nabonaſſari DCCXLIV. Auguſti anno XL. a nece Julii: ab Antonii & Cleopatræ morte, ſive Actiaco XXVI. Coſſ. Auguſto XII. & L. Cornelio Sulla.

Nam quod Cappellus Olympiadis CXCIV. primum, & Nabonaſſari DCCXLV. cum anno Juliano XL. componit, cohærere nullo modo poteſt: in eoque ſibimet ipſi repugnat. Etenim primus annus æræ Chriſti vulgaris ab eo ſtatuitur editionis Julianæ XLVI. quod & verum eſt, Caio Cæſare, & Paullo Coſſ. Igitur quadrageſimus Julianus, ſextus retro eſt ante initium æræ Chriſtianæ. Atqui anno ejuſdem æræ CCXXXVIII. Pag. 139.

Pars II. Ff 2 init

* Vide, ait Petavius in margine exemplaris ſui, *Albinum Flacc.* Lib. de divin. officiis cap. I. ubi ait Sulpicio & Camerino Coſſ. natum.

init annus ſecundus Olympiadis CCLIV. (uti lib. IX. cap. XLII. demonſtratum eſt ex Cenſorini teſtimonio) hoc eſt Iphiti milleſimus decimus quartus. Detractis itaque annis 238. & 5. id eſt, annis 243. qui poſt Julianum quadrageſimum fluxerunt, de 1014. ſuperſunt anni 771. Unde conſtat anno Juliano quadrageſimo cœpiſſe annum Iphiti 772. ſive annum tertium Olympiadis CXCIII. Ad hæc primus annus Iphiti, uti lib. IX. cap. XLI. & ſequentibus oſtendimus, cœpit anno 776. ante initium æræ Chriſtianæ; nempe Julianæ periodi 3938. Julianus autem quadrageſimus anno 4708. Ergo eodem labente quadrageſimo Juliano cœpiſſe oportet annus tertius Olympiadis CXCIII. Biennio itaque lapſus eſt Cappellus. Sic in annis Nabonaſſari manifeſtus eſt error. Demonſtratum eſt enim lib. IX. cap. LI. primum annum Nabonaſſari iniiſſe anno periodi Julianæ 3967. qui eſt ſeptingenteſimus quadrageſimus ſeptimus ante epocham Chriſtianam; atque inſuper anno Chriſti CCXXXVIII. cœpiſſe Nabonaſſari annum DCCCCLXXXVI. Junii XXV. Anni Ægyptiaci 985. dies colligunt 359525. qui a Februarii XXVI. anni ante Chriſti epocham ſeptingenteſimi quadrageſimi ſeptimi putati, deſinunt in XXIV. Junii anni Chriſti ducenteſimi triceſimi octavi. Quare conſequens eſt anno Juliano XL. cœpiſſe annum Nabonaſſari DCCXLIII. Si enim de annis Nabonaſſareis 986. demas annos 243. qui poſt annum Julianum quadrageſimum interjecti ſunt; reliquus erit annus Nabonaſſari 743. cadens in annum Julianum quadrageſimum. Quod ipſum & Ptolemaicæ obſervationes omnes aſtruunt: pag. 110. velut eæ ſunt, quas idem Cappellus adducit. Lunares videlicet defectiones anno Nabonaſſari 880. & 882. atque 883. deprehenſæ. Harum prima contigit Payni XX. Maii VI. anni Chriſti CXXXII. Proinde Nabonaſſari annus 880. initium habuit anno Chriſti CXXXII. Deductis annis 132. de 880. reſtant 748. Ergo anno Natalis vulgaris iniit annus Nabonaſſari DCCXLVIII. &, quod conſequens eſt, anno Juliano XL. cœpit annus Nabonaſſari DCCXLIII. Idem & reliquæ perſuadent, quas ſuo loco percenſebimus. Non recte itaque Cappellus & anno Juliano XL. annum Nabonaſſari DCCXLV. & Juliano XLV. quo natus vulgo Chriſtus ponitur, annum DCCL. attribuit. Utrobique vero biennii error eſt.

Atenim Scriptor anonymus, qui Chronicon edidit ab Orbe condito ad XIII. Alexandri, & extat Tomo II. Antiq. Lect. Caniſii; ſcribit anno XIII. Alexandri exactas eſſe Olympiadas CCLIII. id eſt annos 1012. *Sunt*, inquit, *omnium Olympiades uſque ad annum* XIII. *Alexandri Cæſaris Olympiadis* CCLIII. *quæ ſunt anni mille duodecim*. Proinde biennio ante Cenſorinum auctor ille ſcribebat, eoque intervallo decimus tertius annus Alexandri præceſſit Conſulatum Ulpii, & Pontiani. Occiſus eſt Alexander Severo & Quinctiano Coſſ. inter quos & Conſulatum Ulpii & Pontiani paria ſunt in Faſtis vulgatis duo; cum tamen Cenſorino, & Anonymo teſtibus, unicum par interceſſerit. Igitur ſi annum primum Olympiadis DLIV. ſtatuas in Conſulatu Severi & Quintiani, primus annus æræ vulgaris incurret in annum ſecundum Olympiadis CXCV. Hæc ille.

Verum uti certum eſt Olympiadas plenas CCLIII. eſſe annos 1012. ita verum eſt annum decimum tertium Alexandri non incidere in annum ultimum Olympiadis CCLIII. ſed iniiſſe anno ſecundo labente ejuſdem Olympiadis. Primus Alexandri Cæſaris annus cœpit æræ Chriſtianæ anno CCXXII. menſe Martio, qui eſt Julianæ periodi 4935. Deductis 3937. reſtant anni 998. Iphitei. Quare Martio menſe labebatur annus 997. ſive primus Olympiadis CCL. Anno Chriſti CCXXXIV. cœpit annus Alexandri XIII. cum in curſu eſſet annus primus Olympiadis CCLIII. Occiſus eſt anno Chriſti CCXXXV. expletis annis XIII. cum diebus totidem: currente anno Iphiti 1010. ſive Olympiadis CCLIII. anno ſecundo. Quarto poſt anno Cenſorinus libellum ſuum commentatus eſt. Intervallum Conſulatus duo, non unus duntaxat. Hæc tam aperta ſunt, & perſpicua, ut dubitationem omnem excludant.

De errore Panvinii dictum eſt alibi. Hic uno anno communem antevertit æram, non biennio, ut Cappellus aſſerit. Nam primus Alexandri apud illum eſt pag. 111. CCCXXIII. anno CCXXIV. æræ Chriſtianæ.

Sed ut ad æram Dionyſianam, communemque redeam: hanc non modo Cappellus repudiat, breviorem que putat eſſe, quam ut ad verum Chriſti Natalem pag. 126. perveniat: verum etiam Dionyſium ejus auctorem eſſe non credit. quin potius Dionyſium arbitratur anno illo XL. Juliano, in quem ipſe Chriſti Natalem ſummovet, ſuam æram auſpicatum. Verba Cappelli. *Fixit itaque Dionyſius æram ſuam in illo ipſo anno, quo ex noſtra, & antiquorum ſententia Dominus natus eſt: ut jam qui nunc dicitur Dionyſianus 1624. ſit Dionyſii annus 1630. Si cyclus iſte vulgaris cum æra ſua Dionyſii Exigui non eſt, aut aliquem alium Dionyſium auctorem habuit, aut impoſtor aliquis hoc nomine perſonatus orbi illudere voluit.* Quod breviorem eſſe communem æram Chriſti ſtatuit, nec ad verum Chriſti Natalem pertingere; non primus, neque ſolus id dixit. Eſt enim Kepleri, ut paulo ante dictum eſt, ſententia: qui ad Dekerianam unum annum adjicit. Ita qui vulgo numerabatur annus 1524. is a vero Natali 1629. putandus eſt. At ille uno inſuper anno auctiorem facit. Sex, inquam, annis Dionyſianam epocham Cappellus antevertit. Scribit enim annum illum 1624. ex opinione ſua eſſe 1630. & annum 1625. eſſe 1631. & nihilominus anno ipſo primo æræ Dionyſianæ Chriſtum eſſe natum aſſerit: ut ab Incarnatione potius, quam a Nativitate computus iſte procedat. Cetera quæ ab eodem Cappello traduntur, nova, & ad hanc diem inaudita ſunt, neque veritatis ſpeciem habent ullam; minime omnium quod ait Dionyſium Exiguum epocham ſuam ab anno XL. Juliano ſumpſiſſe, quod cap. LV. refellimus. Ad ſummam, ut huic de anno Natali Chriſti diſputationi modum aliquem ſtatuamus, nobis ita ſentiendum videtur: Seposita quidem Joſephi, Dionis, & id genus antiquiorum auctoritate Scriptorum, communem æram hac unica ratione poſſe defendi. Chriſtum enim natum tueri poſſumus anno Juliano XLV. Lentulo, & Piſone Coſſ. biennio poſt Baronianam epocham: eumdem porro baptizatum aſſeremus anno Juliano LXXV. Longino, & Quintiano Coſſ. expleto nono, ac viceſimo ætatis anno, ineunte triceſimo: aut ſi ſuperiore factum id velimus, Geminis duobus Coſſ. currente Tiberii XV. conſequens erit octo & viginti annis abſolutis, ineunte nono, baptizatum fuiſſe, cum eſſet quaſi annorum XXX.

Ita quidem communi æræ patrocinari poſſimus. Sed ſi *Herodis*, ejuſque poſterorum tempora ex Joſephi ac Dionis libris adjungamus; longe aliter pronuntiandum videtur. Aut igitur Hiſtoricis illis abroganda fides erit: aut quæ ex eorum narratione concluduntur, pro veris minimeque dubiis amplectenda; de qua re amplius cogitandum exiſtimo. Vix illud admonendum putarem, niſi doctorum virorum hallucinatione cautiores reddere ceteros operæ pretium ducerem; æram ipſam vulgarem tam Dionyſianam, quam hodiernam, & a Beda ceteriſque Computiſtis interpolatam, Incarnationis æram appellari conſueviſſe; eamdemque a verno circiter æquinoctio, vel a XXV. Martii; interdum etiam a Paſchate cœpiſſe; ſic ut novus poſt Paſcha numerari annus inciperet. In vetuſtiſſimis Francorum Annalibus, qui ſunt penes R. P. Sirmondum; qui ab anno Chriſti DCCXLII. ad DCCCXII. fere perveniunt, anni ſinguli a Paſchate ducuntur. Ideo poſt mentionem factam Paſchatis, identidem illud repetitur. *Et immutavit ſe annus*. Velut anno CCCLXVIII. *Et Paſcha*, inquit, *in Rodomo civitate. Et immutavit ſe numerus annorum in* CCCLXIX. Manifeſte tranſitum ab uno in alterum annum immutatio illa ſignificat, quomodo Philochorus apud Halicarn. in Dinarcho loquitur; *οἱ ἐνιαυτοὶ ἀλλάττονται*. Quare perperam *Nova veraque Chronologia* credit hac loquendi formula demonſtrari vulgatam æram per illa tempora ſæpius immutatam fuiſſe, propter incertam rationem annorum Chriſti, quos aliter atque aliter putarent. Quod & Cappello placuit. Sed fruſtra. Nam quod dixi extra controverſiam eſt. Quinetiam patrum noſtrorum memoria publicis in Actis a Paſchate annorum initia pag. 126. Franci capere conſueverant; donec edicto Caroli IX. mos ille ſublatus; juſſique deinceps omnes a Kal. Januariis incipere. Diſſertat.

CAPUT

CAPUT VII.

De die, quo Chriſtus natus eſt. Exponitur Scaligeri & aliorum conjectura, qui ex Ephemeriarum Sacerdotalium ordine novam ſententiam invehunt: eaque redarguitur. Defenditur communis Eccleſiæ traditio.

CHRISTUM Dominum VIII. Kal. Jan. ſive XXV. Dec. natum eſſe, vetuſtiſſima eſt Eccleſiæ* traditio. Hanc nuperi quidam Chronologi leviſſimis argumentis labefactare, & novam ei conjecturam opponere non ſunt veriti. Fecit id inter alios magna contentione Scaliger; qui in calce operis de Emendat. temporum; in notis ad Fragmenta; & in lib. pag. 197. III. Iſag. Can. Annot. CI. & CII. duo conſtituit. Alterum, ex Ephemeriis Sacerdotum, & inter eas octava, quæ eſt Abiæ, colligi Chriſtum Septembri menſe natum eſſe, non Decembri. Alterum, vulgarem illam Eccleſiæ ſententiam de XXV. Decembris ex eo Patrum quorumdam errore manaſſe, quo Zachariam ſummum fuiſſe Pontificem arbitrati ſunt. Utrumque commentum ſuos plauſores habuit; præſertim vero prius illud: quod mihi quidem haud paullo abſurdius, quam iſtud videri ſolet. Adverſus hæc duo figmenta pugnare hoc capite ſtatuimus, & communem, vetuſtiſſimamque Romanæ Eccleſiæ traditionem ab imperita novorum hominum temeritate defendere.

Ad primum quod attinet, antiquiſſimo Davidis inſtituto, quod I. Paral. XXIII, 17. memoratur, Aaronis poſteri omnes in XXIV. ephemerias ſive claſſes diſtributi ſunt: quarum ſedecim ab Eleazaro, octo ab Ithamare propagatæ fuerunt. Eæ ſacerdotum familiæ per vices in templo miniſtrabant: ac ſingulis Sabbatis novæ ſuccedebant. Harum quæ prima ſub Davide ſortito eſt educta, deinceps principem locum obtinuit: reliquæ itidem ſorte gradum ſuum conſecutæ ſunt. Hoc modo princeps extitit familia Joarib: octava vero Abiæ. Harum porro ſucceſſionum & ordinum tam religioſa erat obſervatio, ut non impune per functiones miſcerentur: ac ne propoſito quidem vitæ periculo quo minus vicibus ſuis adminiſtrarent abſterrerentur. Quod ex Joſepho Scaliger iiſdem locis approbavit. Hoc vero conſtituto ita demum ratiocinatio procedit. Ab eo tempore, quo Sacerdotales vices a Davide ſunt deſcriptæ, ad Judæ Macchabæi tempora nonnumquam interruptæ ſunt; ut cum a Nabuchodonoſoro templum eſt everſum: & cum ab Antiocho rege profanatum. Ex quo vero Judas illud reſtituit, ac priſtinos cultus inſtauravit, perpetuo deinceps ad poſtremum excidium propagatæ ſunt: ſic ut nulla ſolemnibus ſacris interpellatio poſthac intervenerit. Jam Chriſtus anno periodi Julianæ 4711. Juliano XLIII. natus ponitur a Scaligero, biennio ante Natalem communem. At vero Zachariæ XIV. ante Chriſtum natum menſibus Evangeliſmus contigit, ut ex hiſtorica ſerie conſtat. Quippe ſtatim poſt functionis ſacræ tempus expletum, & oblatum Angeli viſum, concepit Elizabeth: Lucæ I, 24. Sexto poſt menſe Gabriel ad Mariam miſſus eſt, commate 26. & nono menſe Chriſtus naſcitur. Ad nunciatum itaque Zachariæ Joannis ortum ab inſtauratis a Juda ceremoniis ephemeriarum ordo perducendus eſt. Poſt triennalem templi contaminationem ab Antiocho rege factam, Judas Maccabæus ſolennes ritus & ſacrificia reſtituit anno Græcorum CXLVIII. ac die XXV. Caſleu *obtulerunt ſacrificium ſecundum legem*: I. Mac. cap. IV, 54. Hic eſt annus periodi Julianæ 4549. uti lib. X. ſtatuimus. Neomenia Caſleu incidit in Octobris XXX. Quare Novembris XXIII. feria I. fuit menſis Caſleu XXV. Verum a pridie ejus diei, quod Sabbatum erat, prima ephemeria functionem iniit. Ea vero familia ſine dubio Joaribi fuit. Neque enim aliunde, quam a prima ſtationum ordinem inchoavit. Cum igitur ephemeriæ XXIV. eſſent, & ſeptenos dies ſingulæ miniſtrarent, ſi quatuor & viginti ſepties numeres, conſient CLXVIII. quem hieraticum orbem Scaliger appellat. Proinde ſi XXII. Novembris iniit familia Joaribi, quæ ab hac octava fuit Abiæ familia, cœpit anno periodi Julianæ 4550. Januarii 2. Inde ad Sabbatum XXI. Julii anni 4710. fluxerunt anni CLX. dies 192. qui ſunt orbes hieratici Abiæ 349. præciſe. Ergo XXVIII. Julii impleti ſunt dies functionis Zachariæ. Quare poſt XXVIII. Julii conceptus eſt Joannes, & inter XXI. & XXVIII. Evangeliſmus incidit. Elizabeth paullo poſt id tempus concepit, & V. menſes abdidit ſeſe, ut com. 24. Lucas ait: & ſexto menſe ineunte Gabriel Mariæ adſtitit, circa finem Decembris. Itaque Natalis Chriſti competit circiter finem Septembris quo tempore ſub dio paſtores degere, ac pernoctare ſolent, cum per brumam in caulas potius cogantur. Hæc Scaliger in Appendice præſertim: ſed & in Iſag. Canon. eadem retractat, & magnopere collaudat.

Verum neque Scaligeriana hæc omnia argumentatio vim habet ullam, cum ea incertis rebus tota pendeat: & ut momenti in ea functionum ſerie inſit aliquid, non minus ad alios annos, annorumque tempora orbis ille ſtationum evolvi poteſt; ut ad communem Natalis epocham aptiſſime conveniat. Quod enim parum certa ſint illa Scaligeri firmamenta, vel ex eo patet, quod pro conceſſo ſumitur, Judam a Joribi familia functionum ordinem inchoaſſe. Atqui fieri potuit, ut priſtinam ſtationum ſeriem Judas pertexere voluerit, non novum ordinem ſtatuere. Præterea cum Sacerdotes mundos, ac ſine macula delegerit Judas, qui mundarent ſancta, ut eſt cap. IV, 42. lib. I. Mac. fortaſſis incidit, ut e familia Joarib nulli tum ad manum ejuſmodi Sacerdotes eſſent, qui legali immunditia vacarent. unde ex alia quapiam ephemeria capere opus habuerit. Refellitur Scaligeri falſa perſuaſio.

Quod autem ſic hieratici illi orbes inſtitui poſſint, ut in legitimam, & ab Eccleſia receptam Natalis epocham aptiſſime cadant, ita cognoſces. Sumatur ex diverſis de vero Chriſti Natali ſententiis ea, quam ceteris anteponendam judicamus, ut anno Juliano XLI. periodi Julianæ 4709. natus ſit. Ab anno ergo reſtitutorum a Juda Macchabæo ſacrorum, qui eſt periodi Julianæ 4549. & Novembris XXII. ad Septembris XVII. anni 4708. dies ſunt 58009. qui per ſeptem diviſi dant hebdomadas 8287. qui ſunt orbes hieratici 345. & præterea dies 49. ſive ephemeriæ ſeptem integræ. Igitur Septembris XVIII. feria VII. cœpit octava ephemeria, nimirum Abiæ; anno periodi Julianæ 4708. cyclo Lunæ XV. Solis IV. littera C. Qua hebdomade ſedente Gabriel Zachariæ ſuffitum adolenti Joannis ortum nunciavit. Expleta functione domum reverſus eſt poſt XXIV. Septembris. Elizabeth vero concepit haud multo poſtea: peperit vero Joannem nono menſe vertente, anno periodi Julianæ 4710. quo eodem anno, poſt ſex menſes natus eſt Dominus Decembris XXV. Ita vel illa ipſa Scaligeri conjectura communem de die Natali Chriſti veteremque traditionem adjuvat: nihil ut neceſſe ſit autumno natum aſſeverare Chriſtum. Nam quod de gregibus, & Paſtorum excubiis objicitur, hoc & Keplerus, & Caſaubonus ipſe jamdudum refellerunt. Quippe frigidiſſimis etiam in tractibus, ut in Anglia, hieme tota ſub dio greges habentur: quod multo magis in æſtuoſis regionibus fieri conſuevit.

Reſtat alterum Scaligeri commentum, quod & alii plerique ſunt amplexi: inſitam illam animis omnium opinionem de Chriſto Decembri exeunte nato, ex illo veterum quorumdam errore manaſſe; quo Zachariam ſummum fuiſſe Pontificem arbitrati ſunt. Nam ex eo ſic eſſe ratiocinatos: Cum decima die Tiſri ſummus ſacerdos ad adolendum ſuffitum ingrederetur in Sancta; decima ergo Tiſri hoc Zachariam de more feciſſe. Jam cum ſcriptum ſit Joan. III, 30. *Oportet illum creſcere, me autem minui*; enimvero Joannem eo tempore naſci decuiſſe, quo dies incipiunt minui. Quod quidem confecto ſidere ſolſtitii, Junii XXIV. factum oportuit. Hoc igitur die natus eſt Joannes; nono menſe ſcilicet a conceptu, adeoque ab decima Luna Tiſri antecedentis. At ſi retro numeres a XXIV. Junii, calculus deſinet in XXVII. Septembris. Proinde dies ejuſmodi quærenda Aliud Scaligeri commentum de æræ vulgaris origine.

* Chryſoſtomus Hom. XXXII. Tom V. de Natali fuſe probat communem diem, & initium ante decem annos ex Occidente in Orientem pervaſiſſe, quod Romani ex tabulis cenſus illud melius noſſent. *Petavius*.

quærenda Septembris, in quam Luna decima competat. Non alius annus eſt, quo id accidat, quam qui cyclo Lunæ I. ſit præditus. Fuit igitur XLV. Julianus, ſive periodi Julianæ 4713. quo neomenia Tiſri contigit Septembris XVIII. cujus charaſter 6, 11, 989. feria ſeptima, tranſlatione Judaica. Ab hoc tempore novem menſibus exactis, commodum illo die, quo dies decreſcunt, Joannes in lucem eſt editus; & ſexto poſt menſe, quo die primum lux incrementum accipit, id eſt XXV. Decembris, natus eſt Chriſtus, anno Juliano XLVI. periodi Julianæ 4714. communis æræ primo. Hinc ortam illam eſſe traditionem Scaliger multis in
Pag. 908. locis affirmat: ac præſertim lib. VI. de Emend. ubi de Chriſti Natali diſſerit. Quod & Keplerus lib. de anno Natali cap. XV. credidit. Verum ſi conſtituendæ in illo die Nativitatis Chriſti rationem ejuſmodi veteres habuiſſent; oporteret ab iis eumdem illum annum editum fuiſſe, in quem notæ iſtæ competerent: ac nimirum & Evangeliſmum Zachariæ anno Juliano XLV. qui proxime vulgarem æram anteceſſit: & Joannis, Chriſtique Natalem anno primo ejuſdem æræ communis attribui. Ita Coſſ. Auguſto XIV. & L. Æmilio Paullo Chriſti ortum veteres aſſignaſſent. Atqui nemo ex omni antiquitate repertus eſt, qui non ut minimum triennio ante natum Chriſtum prodiderit: plerique quadriennio. Qui Conſulibus iſtis, & anno æræ Chriſtianæ primo Chriſtum natum ederet, ante Bedam, hoc eſt ſeptimum ante ſæculum, repertus eſt nemo.

Nam ne Dionyſius quidem Exiguus annum illum Chriſti Nativitati præfinivit; quod & Scaliger exiſtimat, & plerique hactenus omnes opinati ſunt. Immo vero non alium, quam qui vulgo creditur, annum putavit eſſe, quo Chriſtus ortum accepit; uti nos ſupra cap. III. demonſtravimus. Et quamvis Dionyſius, ut illis placet, ita ſenſiſſet; cum id eum tradidiſſe primum omnes illi fateantur, conſequens erit non ante quingenteſimum annum a Chriſto nato quicquid iſtud eſt falſæ opinionis extitiſſe. At longe ante perſuaſiſſimum erat, Chriſtum XXV. Decembris editum eſſe. Nec ſolum Chryſoſtomi, & * Auguſtini tempore, (qui tamen integro ſæculo Dionyſium Exiguum anteceſſerunt) ſed & longe antea, ſaltem Romæ, & in Occidente percrebuerat: uti Baronius in Notis ad Martyrologium; Dekerius, Suslyga, & alii jampridem probarunt. Quibus & Martyrologium Romanum illud antiquiſſimum accedit, quod a Roſvveydo noſtro primum editum eſt. Quocirca ſi, ut Keplerus aſſerit, ab anno circiter Chriſti DCC. ut autem arbitror; multo antea, & a Chriſti Apoſtolorumque temporibus derivata eſt illa traditio de Natali Chriſti die, nonne perabſurdum eſt ex ea opinione, quæ aliquot poſtea ſæculis emerſit, & hactenus inaudita fuit, illius ejuſdem traditionis ortum originemque repetere?

Dicerent illi potius, quod & veriſſimum eſt; prius de die Natali in XXV. Decembris ſtatuendo inſitam, & πατροπαράδοτον hæſiſſe ſententiam; cetera deinde de Zachariæ ſummo Pontificatu, & id genus aliis, veteri illi fundamento ſuperſtructa; caſſa illa quidem, & inania; ſed quæ ubi rationum ponderibus obtrita everſaque fuerint; immotum idipſum cui inſident, ac ſtabile perſiſtat.

At Scaliger in VI. de Emendat. falſo Chryſoſtomum teſtem citat, quaſi is oratione in Natalem Chriſti ſcripſerit Conſtantinopolitanos quidem ante annos decem de die illo ab Romanis eſſe perdoctos: Romanos vero aliquot annis antea iſtum diem celebrare ſolitos. *Hæc autem* (inquit) *oſtendunt nuperam, & novitiam religionem illius diei*. Verum Chryſoſtomus in illa Homilia, quæ eſt XXXI. Tomi de Diverſis Novi Teſtamenti locis ex editione τοῦ μακαρίτου Frontonis Ducæi, aliter ea de re loquitur. Cum enim dixiſſet, verum illud Natalis tempus ante decem annos ex vetere Roma, & Occidente in Orientem allatum fuiſſe; paullo poſt ejus in Occidente vetuſtiſſimam fuiſſe religionem, ſic numque declarat. Ἀλλ' ὅμως, καὶ μὴ οὕτω, ὅτι οὐδέπω τῆς ἀρχῆς αὐτῶν εἰδότων, καὶ τὴν τάξιν οἰκούντων παραδεδώκαμεν τὴν ἡμέραν. οἱ γὰρ ἐκεῖ ἀκριβῶς εἰδότες, καὶ ἐκ παλαιοῦ παραδόσεως αὐτὴν ἐπιτελοῦντες, αὐτοὶ καὶ ἡμῖν νῦν τὴν γνῶσιν διεπέμψαντο. *Verum audi ſis; atque fidem abroga: quoniam ab iis, qui probe iſta norunt, illius urbis habitatoribus diem illam accepimus. Nam qui in ea degunt urbe, olim, & ex antiqua traditione ſollemnem illum diem habentes, nunc demum ejus nobis notitiam impertierunt.* Tantum abeſt ut nuperam apud Romanos iſtius diei religionem Chryſoſtomus dicat, ut vel antiquiſſimam faciat.

Ut ſummatim contraham: eſto hæc breviſſima, & ἀναντίῤῥητος contra novam illam divinationem Scaligeri, aliorumque collectio: Chriſtum natum eſſe anno primo æræ Chriſtianæ; adeoque Joannem eo anno, qui proxime præceſſit; recens eſt opinio, ſeptimo poſt Chriſtum circiter ſæculo, auctore per hallucinationem Beda. At altera illa, Chriſtum XXV. Decembr. ortum eſſe, tribus, ut illi ipſi fatentur, ſæculis anterior eſt. Non potuit igitur hæc ex illa proficiſci. quod tamen nuperi Chronologi parum callide, & nimis imprudenter aſſerunt.

CAPUT VIII.

De cenſu Quirini, & Magorum adventu; multiplex ab Auguſto inſtituta cenſio; eum vero, quæ a Quirinio facta, ſcriptis a nemine proditam eſſe diſputatur.

AD inſtitutam de Natali Dominico diſputationem abſolvendam una ſupereſt, alterave quæſtio. Prior de cenſu Quirini: quem ex Auguſti Cæſaris edicto ſub idem tempus in Syriam cenſum exercuiſſe Lucas nos docuit. In hoc eruditi Chronologi, & Annalium conditores hoc ſæculo vehementius elaborarunt. Nos vero ſummatim variarum opinionum diſceptatione prætermiſſa, quid probabile judicemus explicare conabimur. Quirini Joſephus lib. XVIII. Orig. cap. I. mentionem facit. ubi miſſum ait illum ab Auguſto in Syriam poſt Archelai relegationem. Κυρήνιος δὲ τῶν εἰς τὴν βουλὴν συναγομένων ἀνὴρ τάς τε ἄλλας ἀρχὰς ἐπιτετελεκὼς, καὶ διὰ πασῶν ὁδεύσας, ὕπατος γενέσθαι, τά τε ἄλλα ἀξιώματι μέγας σὺν ὀλίγοις, ἐπὶ Συρίας παρῆν, ὑπὸ Καίσαρος δικαιοδότης τοῦ ἔθνους ἀπεσταλμένος, καὶ τιμητὴς τῶν οὐσιῶν γενησόμενος. *Quirinius vero ſenator Romanus per omnes honorum gradus ad Conſulatum uſque provectus, & in primis clarus, a Cæſare mittitur in Syriam, ut jura populis redderet, facultateſque cenſeret omnium.* Tacitus item Annali III. *Impiger*, inquit, *militiæ, & acribus miniſteriis Conſulatum ſub divo Auguſto, mox expugnatis per Ciliciam Homonadenſium caſtellis inſignia triumphi adeptus, datuſque rector C. Cæſari Armeniam obtinenti*, &c. Conſulatus illius notatur in Faſtis anno Urbis DCCXLII. Juliano XXXIV. ante Chriſtianam æram decimo tertio. At cenſus ille, quem poſt Archelai relegationem Joſephus actum eſſe prodidit, ex accurata temporum dinumeratione, quam ſuo loco reddidimus, incurrit in annum Julianum LI. vel LII. Chriſti VI. aut VII. Ob eam cauſſam in Annalibus inclementer in Joſephum dicitur. Sed revera Joſephum immerito pulſant. Non enim erravit ille: ſed qui ſine judicio, ut alia ſexcenta, hiſtoriam illam ex Joſepho deſcripſit Euſebius lib. Hiſt. I. cap. V. Putavit enim cenſum eum, cujus citato loco nobiliſſimus ille Judæorum hiſtoricus meminit, eumdem eſſe cum altero, de quo Lucas agit. Atqui diverſis temporibus inſtituti ſunt. Cenſum omnino ter Auguſtus egit, ut docet Suetonius; & lapis Ancyranus teſtis eſt. Primum anno Juliano XVIII. celebravit cum collega M. Agrippa. Secundum anno XXXVIII. Coſſ. Marcio, & Aſinio, ut lapis indicat. Tertium anno ultimo imperii, duobus Sextis Coſſ. anno Juliano LIX. Ex iis primus & ultimus remotiores ſunt ab eo tempore, quo Chriſtus natus eſt. Medius omnium propinquiſſimus. Eſt enim octavus ante vulgarem Natalem annos. Nihilominus quibuſdam hic ipſe videtur eſſe, quo inito Salvator naſcitur: cujus propterea Natalem V. vel VI. annis anteverterunt.

Verum multo ſum in eam opinionem propenſior, ut diverſum ab illis tribus, & extraordinarium fuiſſe primum Quirini cenſum exiſtimem. Auguſtus breviarium totius

* *Auguſtinus* IV. de Trin cap V natum dicit VIII. Kal. Januarias. Paullinus natalis I. S. Felicis initio. *Gregorius* Nyſſenus Oratione in Nat. Dom. T. 2. p. 772, & 773. eo tempore natum ait, quo noctes contrahi incipiunt. *Ambroſius* ſive *Maximus*, in ſerm. *Petavius*.

totius Imperii moriens reliquit; in quo deſcriptæ erant opes omnes ac vires Imperii Romani: ut auctor eſt Dio lib. LXI. Ad hanc conficiendum indiculum veriſimile eſt cenſum extra ordinem in provinciis imperatum, & eum quidem exactiorem, quam fieri vulgo ſolebat. Cujus exequendi munus in Syria, & aliis fortaſſis Orientis provinciis Quirino commiſſum eſt. Qui proinde extraordinariam curationem, ac præfecturam geſſit in Syria, cum alter jam, & ordinarius ejus provinciæ moderator Saturninus eſſet. Hic enim circa annum Julianum XXXVIII. præeſſe Syriæ cœperat; quam annis quatuor aut quinque tenuit. Hinc eſt, quod cenſum eumdem Tertullianus lib. IV. cap. XIX. per Sentium Saturninum ait eſſe perfectum. Non ordinarius hic erat magiſtratus; extraordinarius autem, ac ſolius cenſus gratia miſſus eſt Quirinus. Nam quod ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας a Luca dicitur, non idcirco Præſes tum Syriæ fuiſſe putandus eſt. Quippe, ut ab aliis jam animadverſum eſt, vocabula iſta τοῦ ἡγεμόνος, & id genus cetera cum aliis pleriſque communicari ſolent a Joſepho, quam ordinariis Præſidibus. Hæc illius hiſtoriæ ac cenſus explicandi ratio, uti ſimpliciſſima eſt, ſic ab omnibus quæſtionum tricis, ac moleſtiis in primis expedita. Cur autem πρώτη nominetur, non longe quærendum nobis eſt. Nam cum ab eodem Quirino bis extra ordinem cenſus in Syria celebratus fuerit; primus iſte comparatione poſterioris dicitur, qui poſt Archelai relegationem imperatus eſt.

* Neque vero, quod pleriſque videtur, tributum in ea cenſione, vel capitatio ulla ab Judæis eſt exacta. Non enim id in Herodis regno, rege adhuc ſuperſtite, ſibi unquam permiſit Auguſtus: neque ἀπογράφεσθαι aliud eſt, quam cenſeri, profiteri; quod ſine penſitatione fit.

Joannes Hervvartus Novæ Chronologiæ cap. CCXXXI. cenſionem illam alteram a Quirino factam poſt Archelai relegationem anno ſecundum vulgares Faſtos DCCLXVI. Coſſ. L. Munatio, & C. Silio contigiſſe putat, & eam ipſam videri, cujus Dio meminit lib. LVI. Sic enim loquitur. Αὔγουστος ὅτι τε τοῖς ἀγροῖς, καὶ ἐπὶ ταῖς οἰκίαις τέλη ἐπιτάξειν ἔμελλε, καὶ ἀπεγράφετο μηδὲν εἰπὼν, μήθ' ὅπως ..., ἔπεμψεν ἄλλους ἄλλῃ καὶ τὰ τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τὰ τῶν πόλεων κτήματα ἀπογραψομένους. *Auguſtus in ruſtica, urbanaque prædia penſitationem tranſtulit; ac ſubinde non profeſſus quantam cuique pendendum eſſet, alios alio dimiſit, qui tam privatorum, quam civitatum bona cenſerent.* Contigit hoc anno Juliano LVII. æræ vulgaris XII. Ex quo colligit Archelaum anno U. C. DCCLXIV. Viennam eſſe relegatum, Juliano LVI. Chriſti XI. & Quirinum una cum Coponio ſequenti anno Archelai ditionem Syriæ contribuiſſe, ejuſque pecuniam omnem in fiſcum retuliſſe: Herodem vero anno Urbis conditæ DCCLV. Juliano XLVII. Chriſti II. quo & Luna defecit Februarii IX. Hac ratione quinquennio toto Archelai relegatio tardius acciderit, quam a Dione, ac Joſepho referatur.

Sed poſtrema illa cenſio, quam anno ante obitum Auguſtus inſtituit, cum altera confundi nullo pacto poteſt, quæ in Palæſtina facta dicitur Archelao in exilium miſſo. Hæc enim non bona fide, nec ſerio ab Auguſto ſuſcepta, ſed terrendi gratia, & eodem anno paullo poſt deſita. Scribit enim Dio lib. LV. Auguſtum anno U. C. DCCLIX. cum ærarium militare conſtituere vellet, novum induxiſſe tributum ex viceſima hereditatum, ac legatorum; quod cum Romanis moleſtum accidiſſet, anno DCCLXVI. ea de re ad Senatum retulit. Cunctantibus Patribus, ipſe, quo tolerabiliorem omnibus priorem illam penſitationem videri faceret, prædia cenſere, & ab iis exigere vectigal inſtituit. Sed cum acerbior hæc, quam illa, conditio viſa eſſet, ad priorem reditum eſt. Quocirca vel oſtenſa tantum, non reipſa perfecta eſt illa cenſio: vel breviſſimo tempore facta, ſtatimque ſublata eſt. Unde non poteſt eadem eſſe cum altera, quam ad exitum utique Quirinus in Syria perduxit. Præſertim cum ex Dione, & Joſepho tam aperte conſtet ambas illas a ſe invicem diverſas, nec iiſdem temporibus eſſe ſuſceptas. Quorum ex dubia incertaque conjectura temere auctoritas & fides ſollicitari non debet.

Caput eſt alterum diſputationis hujus, quæ temporum in Natali Dominico τὴν ἀκρίβειαν perſequitur, de Magorum adventu, deque ſtella, qua præeunte iter ingreſſi ſunt. Ad Magos quod attinet, primum eos non alibi quærendos arbitror, quam ibi, ubi id genus hominum floruit, nimirum in Perſide. Epiphanii ſententia, quæ Magos ex Arabia, & ejus certa regione, Magodia in Judæam adducit; tum Abraami & Ceturæ poſteros illos facit; probabilitate caret. Quo tempore Bethleemum advenerint, variant opiniones. Epiphanius idem Hær. LI. N. IX. biennio poſt natum Dominum adiiſſe cenſet: propter illa Matthæi verba de infantibus cæſis a bimatu, & infra. Vulgo, & quidem rectius arbitrantur paucis ab ortu Chriſti diebus magos adoratum veniſſe; quod & Herodis hiſtoria ex Joſepho ſupra diſputata neceſſario perſuadet. Paucis enim ille menſibus nato Chriſto ſuperfuit.

At illa Matthæi: *a bimatu, & infra* variis modis ab Interpretibus torquentur. Et quidem alterutrum colligi videtur. Nam aut Magi biennio poſt Chriſtum natum venerunt; ſi quidem ſtella non ante illius ortum apparuit: aut biennio ante Natalem velut prænuncia ſtella terris illuxit; ſi Magi ſtatim poſt natum Dominum iter aggreſſi ſunt. *Occidit* enim, ait Matthæus, *omnes pueros, a bimatu, & infra ſecundum tempus, quod exquiſierat a Magis.* Nempe a bimatu propterea juſſit illos occidi, quia id tempori, quod a Magis didicerat, reſpondebat. Alterum igitur e duobus illis accidit. Quorum prius, præter Epiphanium, Origenes, & Euſebius in Catena Græca Manuſcripta regiæ Bibliothecæ ad illum Matthæi locum ſentiunt: nimirum biennio poſtquam Simeon Chriſti parentibus bene precatus eſt, κατελθόντων πάλιν ἐν τῇ Βηθλεὲμ, ὡς βρέφους φερομένου ἔτι ἐν ἀγκάλαις τῆς μητρὸς, καὶ παροικοῦντος ἐν οἰκίᾳ ξενίας: *eam rurſus Bethleem veniſſent, & infans in ulnis matris adhuc gereretur; atque in hoſpitio maneret*; eodem Magos forte divertiſſe. Nec aliter ſentit Auguſtinus Serm. VII. in Epiph. quem S. Thomas in catena citat auctorem. At idem S. Thomas, Lyranus, Abulenſis, Caietanus ſtellam exiſtimant ſub ortum Chriſti primum apparuiſſe, ſtatimque Magos eſſe profectos: ſed Herodem biennio poſt Magorum adventum infantes occidiſſe. Cauſſæ porro dilationis hujus complures incidere potuerunt, quas illi commemorant, partim haud veras, partim probabiles: cujuſmodi ex Auguſtino depromptæ ſunt. etſi non ille biennium a Magorum exitu ad infantium necem interponit; ſed dies aliquot. At recentes, & eruditi Interpretes neutram illarum opinionum amplexi, verbis illis, *a bimatu, & infra; ſecundum tempus*, &c. diverſos ſenſus accommodant. Maldonatus *ſecundum tempus* id eſſe putat, quaſi ſcriptum ſit; ante tempus. Veritum quippe ne ante tempus a Magis conceptum natus infans eſſet, ad id adjeciſſe biennium. Janſenius autem, & Baronius hæc verba: *ſecundum tempus, quod exquiſierat a Magis*: ad iſta præciſe referunt: *& infra*; non autem ad hæc: *a bimatu*. Herodem itaque dicunt non omnes infantulos occidi juſſiſſe, qui a biennio illo, ad tempus, quo cædem edixit, nati fuerant; ſed ad illud ſolum, quo Magi Hieroſolymam advenerant. Verum quis hoc perſuadeat; Herodem adeo circumſpectos eſſe juſſiſſe milites, aut tantum illis otii fuiſſe, ut ætatis delectum tam accuratum inſtituerent: cum hæc infantium cædes ſubito calore, & impetu, ſine denunciatione patrata ſit; ac parentes ipſi cum filiis nec opinantes oppreſſi ſint, ne latere poſſent? Ad hæc ſuſpicari potuit Herodes, tum cum Magi venerunt, nondum in lucem editum eſſe puerulum, ſed paullo poſt natum.

Ne longior ſim in aliis referendis, enucleandiſque ſententiis; mea hæc eſt opinio: Magos paucis poſt ortum Chriſti diebus in Judæam veniſſe: Herodem vero poſt Magorum diſceſſum tam diu cædem diſtuliſſe, dum B. Virgo purgaretur, & in Ægyptum migraret. Ita S. Aug. Ser. VII. de Epiph. qui incipit: *Domini, & Salvatoris.* Stellam porro biennio ante natum Chriſtum circiter apparere cœpiſſe. Cur igitur Magi tam ſero profecti ſunt? Quia prius illis ſignificatum non erat, ad Meſſiæ regis ortum pertinere ſtellam. Vel, ſi antea

moniti

* Addit hic *Petavius*: etſi *Nyſſenus* oratione de Natali Domini, putat φόρον auctum.

moniti fuerant cujus prænuntium ſidus illud eſſet, ana & tempus indicatum eſt, quo ſe ad iter compararent. Quid ſi principio ſtella ſite ſublimior, cæloque vicinior apparuit; ita ut cum ceterarum ortus, & occaſus imitaretur, poſtea vero in citima ſeſe terris loca demiſerit, ac tum Magi ad iter capeſſendam divinitus excitati ſint? Hæc opinio cum Matthæi verbis magnopere quadrat. Quæ ſi minus tamen arridet, at eo ſane confugere poſſumus, ut Herodem dicamus, cum a Magis tempus didiciſſet, quo ſtella primam apparuerat, videlicet ſub Salvatoris ortum; hoc ipſum tempus ano & altero anno antevertendum putaſſe; & cum proxime poſt Magorum diſceſſum nefarium facious eſſet aggreſſus, biennium ante tempus illud edicto ſuo deſignaſſe.

DE ANNO DOMINICÆ PASSIONIS.

CAPUT IX.

Variæ antiquorum ſententiæ.

DE Paſſionis Dominicæ tempore magis aliquanto, quam de Natali, docti homines altercati ſunt. * Qua quidem in quæſtione tria ſunt ea Evangeliorum auctoritate certiſſima; quibus velus principiis ad ejus rei patefaciendam veritatem innitimur. Primam eſt, Pontio Pilato Præſide, adeoque Tiberio imperante paſſum eſſe Chriſtum. Alterum, in Paraſceve Sabbati, quæ eſt feria ſexta. Tertium, tria ſaltem poſt Baptiſmum Paſchata peregiſſe. De iis cum Chriſtiani conſentire omnes inter ſe debeant, veteres tamen aliqui Patres, quod ſæpe miratus ſum, ea de Paſſionis anno ac die ſentiunt, quæ cum illis nulla ratione congruunt.

Irenæi ſententia. Irenæus lib. II. cap. XXXIX. cum inter quadrageſimum, & quinquageſimum ætatis annum paſſum dicit eſſe Chriſtum, & eumdem nihilominus ineunte triceſimo baptizatum, quod erat conſequens non vidit, neque Pilato Præſide, neque Imperatore Tiberio iſtud accidiſſe. Tiberius enim viginti tres annos, nec eos integros imperium tenuit; Pilatus autem ante Tiberii mortem e Judæa digreſſus eſt. Quare cum baptiſmus Chriſti, id eſt triceſimus iniens annus, in XV. Tiberii cadere debeat; ſi quadrageſimum Chriſtus exceſſit, neceſſe eſt us Caii, vel Claudii tempore mortem obierit; quod eſt primo de tribus Catholicæ fidei decreto contrarium.

Clementis Alex. Clemens Alexandrinus I. Stromat. Chriſtum triginta dumtaxat annis vixiſſe; uno poſt baptiſmum prædicaſſe docuit. quindecim enim Auguſto; totidem Tiberio imperante in vivis fuiſſe. Ἦν δὲ Ἰησοῦς ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ βάπτισμα, ὡς ἐτῶν λ΄. καὶ ὅτι ἐνιαυτὸν μόνον ἔδει αὐτὸν κηρύξαι καὶ τοῦτο γέγραπται οὕτως. ἐνιαυτὸν δεκτὸν Κυρίου κηρύξαι ἀπέστειλέ με. τοῦτο καὶ ὁ Προφήτης εἶπεν, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον. πεντεκαιδεκάτῳ οὖν ἔτει Τιβερίου, καὶ πεντεκαιδεκάτῳ Αὐγούστου, οὕτω πληροῦνται τὰ τριάκοντα ἔτη, ἕως οὗ ἔπαθεν. *Erat autem Jeſus cum ad baptiſmum venit, quaſi annorum XXX. Quod autem uno dumtaxat anno prædicaturus eſſet, & hoc ita ſcriptum eſt: Annum acceptum Domine prædicare miſit me. Hoc & Propheta dixit, & Evangelium. Quintodecimo itaque anno Tiberii, & quintodecimo Auguſti, hoc modo triginta complentur anni, donec paſſus eſt.*

Tertulliani. Tertullianus libro contra Judæos in eadem eſt ſententia. *Hujus*, loquit de Tiberio loquens, *decimo quinto anno patitur Chriſtus, annos habens quaſi* XXX. *cum pateretur*. At Hieron. in cap. IX. Danielis Tertulliani ſententiam ita refert, quaſi triginta tres annos vixiſſe Chriſtum dixeris.

Africani. Africanus quoque ab eodem citatus Hieronymo Chriſtum anno XV. Tiberii mortuum ſcripſit; & apertiſſime Lactantius lib. IV. cap. X. ubi & anno XV. Tiberii, & Coſſ. Geminis duobus, & ante diem X. Kalend. April. Chriſtum in crucem actum eſſe teſtatur. Sed ſi Geminis duobus Coſſ. paſſus eſt, uno dumtaxat anno prædicavit; quod tertio fidei dogmati contrarium eſt. Si a. Kalend. April. iſtud accidit; non ſexta feria, ſed quinta crucifixus eſt; quod ſecundo decreto repugnat: ut omittam Lunam eodem illo anno, qui æræ communis eſt XXIX. Martii XXIII. ſive X. Kalend. April. inciſſe viceſimam. Atqui Geminis duobus Coſſ. vel anno XV. Tiberii mortuum eſſe Salvatorem, non ii tantum, quos recenſui; ſed etiam Auguſt. aſſerit lib. XVIII. de Civit. capite ultimo, & lib. IV. de Trin. cap. V. & Sulpicius Severus lib. II. Hiſt. qui & ab anno illo Conſulatus Geminorum duorum ad Stiliconem Conſulem numerat annos CCCLXXII. Stiliconis primus Conſulatus, quem cum Aureliano geſſit, incurrit in annum Chriſti CCCC. de quo detractis CCCLXXII. reliqui ſunt XXVIII. Itaque viceſimo nono communis æræ, in quem Geminorum Conſulatus convenit, paſſus a Sulpitio ponitur Chriſtus. Proſper Aquitanicus Parte I. libri de Prædiction. cap. VII. Chriſtum cenſet anno ætatis triceſimo crucifixum eſſe. Favent eidem opinioni veteres illi Patres, qui a Paſſione Chriſti ad excidium Hieroſolymitanum annos duos & quadraginta computant; ut Origenes lib. IV. contra Celſum. Sed hujus, uti diximus, ſententiæ merito nulla poſterioribus ſæculis eſt habita ratio. Nam plus uno anno prædicaſſe Chriſtum tam certum eſt, quam Evangeliſtas vera ſcripſiſſe; ex quibus tria ſaltem Paſchata colliguntur. An autem non plura tribus interceſſerint, paullo poſt aperietur; ſi prius quid conſequentibus temporibus perſuaſum pleriſque fuerit, explicemus.

Auguſtini, & Severi. Cum igitur tria illa, quæ ſupra commemoravi, de Paſſione Chriſti capita certa ex Evangeliis fide conſtent; poſteriores alia fere totidem in eamdem Catholicæ fidei neceſſitatem incluſerunt. Qua illorum præſcriptione, ac pleno fiduciæ decreto circumſcripti poſtmodum homines, & in anguſtias redacti, in eas ſalebras incurrerunt, e quibus evolvere ſe ſine generoſo aliquo facinore non poterant. Primum ex iſce poſtremis tribus fuit, Chriſtum ætatis anno triceſimo tertio jam abſoluto, ineunte quarto paſſum eſſe: alterum, quattuor obiiſſe Paſchata poſt baptiſmum; hoc eſt tres annos cum menſibus aliquot prædicaſſe: tertium Luna XV. morte eſſe damnatum. Quæ omnia pro Eccleſiaſticis dogmatibus Beda venditat lib. de Temp. rat. cap. XL. *Habet enim* (inquit) *niſi fallor, Eccleſiæ fides Dominum in carne paullo plus quam* XXXIII. *annis uſque ad ſuæ tempora Paſſionis vixiſſe: quia videlicet* XXX. *annorum fuerit baptizatus, ſicut Evangeliſta Lucas teſtatur: & tres ſemis annos poſt baptiſma prædicaverit*; &c. Poſtea, *Nam quod Dominus* XV. *Luna, feria ſexta crucem aſcenderit, & una Sabbatorum, id eſt die Dominico, reſurrexerit a mortuis, nulli licet dubitare Catholico*. Triplici huic Eccleſiæ decreto, quartum ſubinde poſt Bedam additum eſt a Computiſtis, & Chronologis quo diem Paſſioni præfinierunt eum, qui eſt VIII. Kalend. April. de quo ita Beda. *Quod autem* VIII. *Kalend. April. crucifixus*, VI. *Kalendarum earumdem die reſurrexerit, multorum late Doctorum Eccleſiaſticorum conſtat ſententia vulgatum*. Cui Theophili, & Cæſarienſium Patrum teſtimonium opponit, qui alio die paſſum eſſe ſciverunt Chriſtum. Itaque non tanta fiducia poſtremum hoc aſſeverat; quod ſequentibus deinde ſæculis omnium animos occupavit.

Computiſtarum inextricabilis ſententia. Quocirca poſteriores Beda Chronologi quattuor illa dogmata tamquam certiſſima, & indubitata poſuerunt. quibus parem atque Evangeliis ipſis, aut Conciliorum decretis auctoritatem tribuerunt: ut ea Mariano Scoto, Sigeberto, nec non Gulielmo Durando, aliiſque id genus Scriptoribus liquet. Quin etiam Alphonſus Toſtatus, cum Senis in Etruria inter cap. XXI. quæ diſputanda propoſuerat, hoc ipſum edidiſſet; Chriſtum die

* Vide *Tertullianum* Lib. I. contra Marcionem cap. XV. *Chryſoſtomus* homilia LV. in Joannem, cenſet Chriſtum ἐγγὺς τῶν λ΄ ἐτῶν. *Ignatius* Ep. II. ſub finem: καὶ τρεῖς δεκάδας ἐτῶν πολιτευσάμενος ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἀληθῶς καὶ οὐ δοκήσει, καὶ τρεῖς ἐνιαυτοὺς κηρύξας τὸ εὐαγγέλιον &c. *Auguſtinus* Ep. LXX. *Anni enim quadringenti nonaginta ſunt in hebdomadibus* LXX. *A Nativitate autem Domini hodie computantur anni ferme quadringenti viginti. A reſurrectione autem, vel adſcenſione ejus, anni plus minus* CCCXC. *Proſper* Libro de promiſſ. & præd. Part. I. cap. XLV *propter quod, & ipſum caput noſtrum triginta annorum dignatum eſt crucifigi. Gobarus*, apud *Photium*, Cod. CCXXXII. varias de ætate Chriſti opiniones affert. *Hieronymus* in C. LXI. Eſaiæ: *annum acceptabilem, & diem retributionis omne prædicationis ejus, quo in carne verſatus eſt, tempus intellige. Origenes* Lib. I. Periarchon cap. I. cenſet anno uno & aliquot menſibus prædicaſſe. *Gaudentius* Tr. 3. de anno Paſchali, ait a baptiſmo ad paſſionem, unius anni tempus impleri. *Petavius*.

die xxv. Martii anno eſſe mortuum, ſed die tertia Aprilis, anno xxxiii. ætatis ſuæ ineunte; inſtante Joanne Turrecremata Cardinali poſtulatus judicio, atque damnatus eſt, uti Marianæ noſter meminit libro de anno & die mortis Chriſti, cap. x. qua de re longiſſimam Apologiam ſcripſit Toſtatus, Defenſorii nomine; cujus in ſecunda parte de anno, & die Paſſionis pleniſſime diſputavit. Ac veteres quidem, Solis, ac Lunæ neglectis curriculis, nec Aſtronomicis tabulis in conſilium adhibitis, ſimplicius, ac ſine diligentiori alia inquiſitione, annum diemque, qui opportunus ipſis viſus eſt, Paſſioni Dominicæ præfixerunt. Poſteri vero Lunæ, Soliſque methodum ad ejus rei inveſtigationem adjunxerunt. Sed initio rudis & inchoata fuit cæleſtium motuum, & Aſtronomicarum rationum ſcientia. Nam neque lunarem, aut ſolarem anteceſſionem noverant: & iiſdem momentis annuos cardines, ac novilunia Chriſti tempore, quibus Nicæni Concilii, ac ſua deinceps ætate, committi putabant. Poſtremo oculis ipſis pene prius, quam Mathematicorum demonſtrationibus admoniti, diſparia motuum intervalla, & antegreſſiones ſiderum notarunt; ex quo ſubtilius, ac limatius in ea tractanda quæſtione verſati ſunt.

Refellitur Computiſtarum opinio.

Atque ut de mediæ vetuſtatis Computiſtis, & Chronologis prius verba faciam, nemo dubitavit illorum, quia quibus diebus aurei numeri in Kalendariis Nicæni Concilii ſæculo fuerant adſcripti, iis ipſis perpetuo ab orbe condito ad ætatem ſuam novilunia contigiſſent, deincepſque reditura forent; & ſolares cardines iiſdem, quibus olim erant notati temporibus, immobiles conſiſterent. Quamobrem cum & paſſum Luna xv. Chriſtum, & Martii xxv. die crederent; ut autem Luna xv. in eum Martii diem incurrat, neomeniam Martii xi. ac numerum aureum xiii. eſſe oporteat; ita demum ratiocinati ſunt: anno illo, quo paſſus eſt Chriſtus, neceſſario cyclum Lunæ xiii. fuiſſe, ac novilunium accidiſſe Martii xi. litteram vero Dominicalem B. Hoc velut oraculum & *ἀξίωμα* ſibi præſcribentes, animadverterant certas illas temporis notas minime ad annum Paſſionis congruere, quem Dionyſius, ac Beda præfinierunt. Etenim quarto & triceſimo anno Chriſti, in quem Paſſionem iſti contulerunt, cyclus erat Lunæ xvi. neomenia Martii viii. Luna xv. Martii xxii. feria ſecunda. Sed nec alius quivis annus characteribus illis inſignitus eſt, præter Chriſti duodecimum, cycli lunaris decimum tertium, quo littera Dominicalis fuit CB. Ex eo itaque portentum illud opinionis emerſit; Dionyſium duobus & viginti ſolidis annis Paſſionis annum tardius adnotaſſe, quam revera contigerit: ac revera Chriſtum Dominum anno æræ Dionyſianæ, & communis duodecimo mortem obiiſſe. Quod illepidum, abſurdumque dogma ſic hominum animos per illa tempora pervaſerat, vix ut auctor ullus Chronicon ſcripſerit, quia Dionyſianæ iſtius labis lectorem admoneret: velut Sigebertus, Marianus, Matthæus Paris, aliique, quos commemorare ſupervacaneum eſt. Ita alii ex aliis fatalem hanc inſcitiam, ac ridiculam fabulam expreſſerunt. Tandem Aſtrologiæ diſciplina plenius exculta Computiſticæ rei magiſtri ſuperioris ætatis errata caſtigare aggreſſi ſunt; ac pleriſque id eſſe falſum judicarunt, quod erat hactenus creditum, viii. Kalend. April. Chriſtum eſſe cruci ſaffixum. Sed alium alii diem eligere maluerunt. Quorum ut in opinione varietas, nec non reliqua diſputatio omnis facilius poſſit intelligi, annorum decem novilunia, & plenilunia deſcribam, ex Paullo Foroſempronienſi, qui lib. vii. Partis ii. aliquot annorum typum edidit, ad annum æræ communis quadrageſimum: in quo medias ac veras conjunctiones, & oppoſitiones adhibet.

LATERCULUM NOVILUNIORUM ET PLENILUNIORUM TAM MEDIORUM,

quam verorum Martii menſis ad meridianum Hieroſolymitanum, ad x. annos; ex Paullo Middelburgenſi Epiſcopo Foroſempronienſi. Horæ & ſcrupula poſt meridiem ſumuntur.

Anni Chriſti.	Novilunia.	H.	F.	Plenilunia.	H.	F.
*Anno Chriſti xxxi. cyclo Solis xii. littera G. Lunæ xiii.	Medium Martii xi. Verum Martii xi.	19, 51, 12'. 14, 23.	2. 2.	Medium Martii xxvi. Verum Martii xxvi.	14, 13', 14''. 13, 5.	3. 3.
Anno xxxii. cyclo Solis xiii. Lunæ xiv. littera FE.	Med. Martii xxix. Verum Mart. xxix.	17, 23, 51. 12, 0.	1. 1.	Medium April. xiii. Verum April. xiv.	11, 45, 53. 0, 51.	1. 2.
Anno xxxiii. cyclo Solis xiv. Lunæ xv. littera D.	Med. Martii xix. Verum Martii xix.	2, 12, 28. 2, 31.	5. 5.	Medium April. ii. Verum April. iii.	20, 34, 30. 6, 8.	6. 6.
Anno xxxiv. cyclo Solis xv. Lunæ xvi. littera C.	Med. Martii viii. Verum Mart. viii.	11, 1, 5. 19, 21.	2. 3.	Medium Mart. xxiii. Verum Martii xxiii.	5, 23, 7. 6, 59.	3. 3.
Anno xxxv. cyclo Solis xvi. Lunæ xvii. littera B.	Med. Martii xxvii. Verum Mart. xxvii.	8, 33, 44. 19, 57.	1. 2.	Medium April. xi. Verum April. xi.	2, 55, 46. 0, 12.	2. 2.
Anno xxxvi. cyclo Solis xvii. Lunæ xviii. littera AG.	Medium Mart. xv. Verum Martii xvi.	17, 22, 21. 7, 9.	6. 6.	Medium Martii xxx. Verum Mart. xxx.	12, 44, 23. 5, 51.	6. 6.
Anno xxxvii. cyclo Solis xviii. Lunæ xix. littera F.	Medium Martii v. Verum Martii v.	2, 10, 57. 22, 8.	3. 3.	Medium Martii xix. Verum Martii xix.	20, 32, 59. 22, 45.	4. 4.
Anno xxxviii. cyclo Solis xix. Lunæ i. littera E.	Med. Martii xxiii. Verum Mart. xxiv.	23, 43, 37. 4, 35.	2. 2.	Medium April. vii. Verum April. vii.	18, 5, 39. 19, 5.	3. 3.
Anno xxxix. cyclo Solis xx. Lunæ ii. littera D.	Med. Martii xiii. Verum Mart. xiii.	8, 32, 14. 5, 29.	6. 6.	Medium Mart. xxviii. Verum Mart. xxviii.	2, 54, 16. 22, 41.	7. 1.
Anno XL. cyclo Solis xxi. Lunæ iii. littera CB.	Med. Martii xxxi. Verum Mart. xxxi.	6, 4, 53. 0, 34.	5. 5.	Medium April. xv. Verum April. xv.	0, 26, 55. 11, 49.	6. 6.

Hinc evidenter apparet, neque anno xxxiv. Chriſti, neque alio quolibet ex illis decem accidere, uti ſexta feria cum plenilunio in xxv. Martii diem incurrat: tribus autem annis dumtaxat ambo iſta concurrere, ſextam feriam & plenilunium; nimirum anno xxxiii. xxxvi. & xl. Sed quadrageſimus excludendus eſt, quoniam ultra Tiberii annos excurrit. E duobus reliquis permulti xxxiii. annum elegerunt, & Aprilis iii. die paſſum eſſe Chriſtum arbitrati ſunt: velut Rogerius Bachon Epiſtola ad Clementem v. Joannes de Muris; Paullus Burgenſis in caput xxvi. Mat. uti Paullus alter Foroſempronienſis refert. Idem & Alphonſus Toſtatus in

* Errat *Paullus*, nam anno xxxi. oppoſitio media Hieroſolymis ex *Ptolemæo* Martii 27, 0. 40', 45''. vera Martii 27, 13 28', 45''. *Petavius*.

Defenſorio latiſſime probat; Joannes item Lucidus; Pererius lib. xi. Comment. in Danielem. Horam tamen plerique, ac vetuſtiores maxime, qui Natalem Dionyſianum in anno Chriſti primo tenuerunt, cum ad Paſſionem Domini acceſſit, annum ætatis abſolviſſe putant xxxi. cum menſibus tribus, ut Paullus Foroſempr. obſervat: recentiores vero, qui Natalem communem amplexi ſunt, xxxii. annos cum menſibus tribus aſſignant.

At Paullus Foroſemproniensis anno Chriſti xxxvi. Paſſionem illigat, cum Dominus exceſſiſſet annum ætatis xxxiii. & quartum inchoaſſet. Biennio quippe Natalem illius juxta vulgarem ſummovendam cenſuit, ut ſuo loco dictum eſt. Ceteri Solis, Lunæque ſecuti, annum communis æræ xxxi. morti Dominicæ præfiniunt. Quamquam Lucas Gauricus, & eum imitatus Onuphrius; cum Mariana noſter, libro de die mortis Chriſti, qui eumdem xxxiv. annum aſſerunt, Paſchalis computi rationem habuerunt. Nam primi illi duo non Luna xv. ſed xviii. paſſum eſſe defendunt, Martii xxvi. At Mariana eodem anno xxxiv. Martii xxv. die crucifixum aſſerit: cum ob Kalendarii vitium is dies xxv. Martii diceretur, qui erat re ipſa xxvi.

CAPUT X.

Excutitur Beda, aliorumque de annis xxxiv. Chriſti ſententia.

QUI trigeſimo quarto ætatis anno Chriſtum Dominum obiiſſe credunt, ii medium, quem adduximus, conſenſum vetuſtatis in primis urgere, ac pro ſua ſententia proferre ſolent. Sed ante omnia Bedæ teſtimonium illud inſigne, quod ſupra produximus, in quo ſidem hoc Eccleſiæ habere dicit, *Chriſtum paullo plus quam* xxxiii. *annis uſque ad ſuæ tempora Paſſionis vixiſſe*. Hoc firmiſſimum Chronologiæ ſuæ munimentum Annalium Scriptores appellant. Sed ſi illorum ipſorum, quorum ſe auctoritate munitos putant, ſenſum, ac mentem intellexiſſent, numquam illis teſtibus uterentur. Etenim ſic annos triginta tres, menſeſque tres in carne vixiſſe Chriſtum, Beda, ceterique prædicant, ut poſt Nativitatem duos tantum, & triginta ſolidos expleviſſe cenſeant, & illum, quo in utero Virginis fuit, annum in ſummam conferant. Nam qui primus ab illis Chriſti numeratur annus, is eſt, in quo incarnatus, & in lucem editus eſt; quo excluſo, ad eum, qui Paſſioni præfixus eſt, quartum & triceſimum, anni xxxii. præciſe computandi ſunt. Chriſtus in utero Virginis incarnatus eſt Martii xxv. anni primi communis æræ; ut auctores illi ſentiunt, noſque ſupra, cum de anno Natali diſputavimus, oſtendimus. Cum igitur eodem fere tempore ſit paſſus, intervallum inter utrumque trium & triginta, non amplius, annorum fuit. At noſtri tres illos & triginta cum menſibus tribus poſt Natalem ordiuntur; quod nemo veterum illorum docuit. Quare fruſtra ſe antiquitatis ſuffragio, ac teſtimonio defendunt.

Sed Bedæ, ac deinceps reliquorum opinio, atque ratio ſemet ipſa redarguit. Primum quod ex Eccleſiæ fide Beda pronuntiat, Chriſtum paullo plus, quam xxxiii. annis in carne vixiſſe, id eſt tribus inſuper menſibus, huic illa contradicit, dum qui primus eſt annorum iſtorum, in eo incarnatum affirmat eſſe Chriſtum, a quo ſi ad Paſſionem, id eſt xxv. Martii, annos xxxiv. numeres, haud plus annis triginta tribus intereſt. Falſum eſt igitur tribus præterea menſibus in carne vixiſſe Chriſtum. Ad hæc improprie, nec uſitato hominum more, ac conſuetudine loquitur, dum ætati, vitæque Chriſti tempus illud imputat, quo in utero Virginis matris incluſus eſt. Hic enim, opinor, ætatis alicui primus tribuitur annus, cujus initium ab ipſo, quo ex parentis utero profuſus eſt, momento deducitur. Quocirca recte Paullus Foroſemproniensis neminem a ſe dicit eſſe repertum, qui illam Bedæ, & id genus ceterorum opinionem quadraret. Sic enim loquitur. Tertio pugnat in eo Beda ſecum, quod anno Chriſti xxxiv. ix. Kalend. April. Lunam xiv. feriam v. fuiſſe; adeoque viii. Kalend. April. paſſum eſſe Chriſtum exiſtimat. Hæc enim illius verba ſunt. *Quoniam* Dxxxii. *annis circulus Paſchalis circumagitur, his adde* xxxiii. *vel potius* xxxiv. *ut illum ipſum, quo paſſus eſt Dominus, attingere poſſis annum, ſiunt* DLXVI. *Ipſe eſt ergo annus Dominicæ Paſſionis, & reſurrectionis a mortuis. quia ſicut* DXXXIII. *primo, ita* DLXVI. *triceſimo quarto per univerſos Solis & Lunæ concordat diſcurſus.* Unde ita colligit. *Et ideo circulis beati Dionyſii apertis, ſi* DLXVI. *ab incarnatione Domini contingens annum, xiv. Lunam in eo ix. Kalend. April. feria v. repereris, & diem Paſchæ Dominicum vi. Kalend. April. Luna xvii. age Deo gratias, quia quod quærebas, ſicut ipſe promiſit, te invenire docuit.* Quibus verbis docet hoc Beda, anno Chriſti DLXVI. cyclo Lunæ xvi. eaſdem neomenias, ac ferias recurriſſe, quæ erant anno æræ triceſimo quarto, quo paſſus eſt Chriſtus: nimirum decimam quartam Lunam ix. Kalend. Apr. ſive Martii xxiv. fuiſſe, Dominicam vero vi. Kalend. Apr. ſive Martii xxvii. Luna xvii. Sed hæc *diverſa* ſunt. Etenim anno xxxiv. Chriſti cyclus Lunæ fuit xvi. Solis xv. littera Dominicalis C. Novilunium medium Martii nono, circiter mediam noctem. Nicæna porro neomenia, quam Beda perpetuam, ac fixam credidit, Martii viii. feria ii. decima quarta, Martii xxi. feria i. Paſcha itaque Martii xxviii. Luna xxi. Nicæna; quod & anno Chriſti DLXVI. ex Bedæ opinione congruit. Minime igitur anno utroque Chriſti Luna xiv. in Martii xxiv. diem incidit; neque Dominica xxvii. ſed xxviii. contigit. Atque ut vera ſint quæ de nota duorum illorum annorum aſſerit Beda, cyclus eſſe Lunæ debuit xiii. Solis xxi. littera Dominic. B. quod anno Chriſti duodecimo quadrat. Ob id Computiſtæ Beda poſteriores omnes Dionyſium xxii. annis æræ ſuæ principium tardius conſtituiſſe ſomniant, & quem annum duodecimum fecit, eum xxxiv. numerare debuiſſe; quod abſurditatem excedit omnem.

Idem Beda capite illo xl. Paſſionis annum obſcure definit, ex Monachorum quorumdam narratione, qui Romæ anno Dionyſiano DCCI. fuerunt. *Sancta ſiquidem*, ait, *Romana, & Apoſtolica Eccleſia hanc ſe fidem tenere* (nimirum paullo plus Chriſtum xxxiii. annis vixiſſe) *& ipſis teſtatur Indiculis, quæ ſuis in cereis annuatim inſcribere ſolet, ubi tempus Dominicæ Paſſionis in memoriam populis revocans, numerum annorum triginta ſemper, & tribus annis minorem, quam ab ejus Incarnatione Dionyſius ponit, adnotat. Denique anno ab ejus Incarnatione juxta Dionyſium* DCCI. *Indictione* xiv. *fratres noſtri, qui tunc fuere Romæ, hoc modo ſe in Natali Domini in cereis S. Mariæ ſcriptum vidiſſe, & inde deſcripſiſſe referebant. A Paſſione Domini noſtri Jeſu Chriſti anni ſunt* DCLXVIII. Hic locus varie a Chronologis, & Annalium editoribus vexatus, viciſſim & illorum ingenia torſit. Anno Dionyſiano DCCI. Indictio xiv. currebat a Kalend. Jan. ad Septembrem, a quo deinceps Indictio xv. cœpit. Quare Natalem illum, quo Monachi Romæ iſta legerant, in annum æræ communis ſeptingenteſimum incidiſſe neceſſe eſt; ſic ut annum a Natali per id tempus Eccleſia Romana cœperit, ſi quidem Indictio tum erat xiv. At Annalium conditor librariorum vitio DCCI. pro DCCII. apud Bedam legi confirmat. Verum Indictio xv. tunc eſſet, non xiv. Paullus vero Foroſempron. lib. iv. Paulinæ, DCCI. annum legit; ſed a Paſſione DCLXIX. non DCLVIII. ex eoque colligit, Chriſtum ex illa ſententia anno triceſimo primo abſoluto, cum menſibus tribus mortuum videri. Nam ſi annos 669. de 701. deducas, reſtabunt 32. anni ab Incarnatione Chriſti. Detractis novem menſibus, quibus in utero geſtatus eſt, reliqui ſunt anni xxxi. cum tribus menſibus. Atqui ſi Romana Eccleſia annos Chriſti a Martio menſe, & Incarnationis die numeraret, quem & Paſſioni præfinitum Paullus exiſtimat, conſequens eſt, Natalem illum, de quo Beda loquitur, in finem anni DCC. cadere. Indict. xiv. ab eoque tempora non ſolum Chriſti annos procedere, ſed etiam annos a Paſſione numeratos. Cum igitur anno Chriſti DCC. Natali Domini, Indict. xiv. annus putetur a Paſſione DCLXIX. uti Paullus legendum ſignificat, primus annus a Paſſione ab eo Natali, qui in annum Chriſti xxxii. cadit, inchoandus eſt. At ſi Natali ille Decembri anni Chriſti DCCI. tribuitur, primum Indictio xv. non xiv. numeranda venit. Deinde Natali anni Chriſti xxxiii. primus annus a Paſſione computabitur.

Illuſtratur Bedæ locus.

Quamobrem mendoſus eſt ille Bedæ locus, neque quomodo reſtituendus ſit, ſatis apparet. Triplex quidem occurrebat emendandi via. Nam aut annus Chriſti DCC. pro DCCI. ſcribendus; uti Scholiaſtes Bedæ

legiſſe

Digitized by Google

legiſſe videtur: ac tum anni a Paſſione numerati, a Natali Chriſti xxv. Decembris inciperent, & anno æræ communis xxxiii. paſſum Dominum illius ætatis opinio fuerit. Aut pro Indictione xiv. legendum xv. ut & anni a Paſſione ab ipſo Natali putentur: & anno æræ communis xxxiv. Paſſionem Chriſtus obierit. Aut poſtremo Indictiones Romanæ jam tum a Januario cœptæ, & in Decembrem deſitæ ſunt: quod minime probatur.

Hæc ſatis ſunt ad decretum illud *Bedæ* refellendum, quod Eccleſiæ perperam affingit, Chriſtum annos exegiſſe tres & triginta cum tribus menſibus. Huic enim Dionyſius ac Beda ipſe per imprudentiam refragantur. Aliorum commentum, qui Dionyſio μετοχισμὸν xxii. annorum imputant, multo magis ridiculum eſt, ut ſupra demonſtravimus. Nam ex illo ipſo dogmate pleraque conſequuntur, quæ cum Evangelica veritate concordare nequeunt. Veluti neque Pilato Præſide, neque Tiberio Imperatore paſſum eſſe Chriſtum; ſed Auguſto ſuperſtite. Item neque Anna, vel Caipha principibus Sacerdotum baptizatum, ac mortuum; & id genus alia: ut ſatis mirari nequeam, iis hominibus, qui aliquod rationis, communiſve ſenſus veſtigium haberent, tam fœdam, & abnormem incidiſſe ſententiam. Denique quamvis id illis, quod pugnabant, concederis, communem æram duobus & viginti annis anteverti debere; non iden tamen quod volunt aſſequentur: ut anno æræ xxi. Chriſtus xxv. Martii, Luna xv. ſit paſſus. Nam novilunium anno illo contigit Martii xii. feria vii. Ergo Luna xv. cadit in xxvi. Martii, contra illorum hypotheſin.

CAPUT XI.

Ecquid Luna xv. paſſus ſit Chriſtus. Demonſtratur non accuratis Lunæ motibus, ſed corrupto cyclo uſos eſſe Judæos.

ALTERUM ſequitur non infimæ dumtaxat vetuſtatis, ſed antiquiorum etiam decretum, Luna xv. paſſum eſſe Dominum. Id ex eo manavit, quod Judæis lege præceptum, ab iiſque ſeveriſſime cuſtoditum eſſe crederent, ut inſtante Luna xv. vel plenilunio Paſcha celebrarent: nimirum ut ea nocte, qua agnus immolabatur, Luna Soli e regione eſſet oppoſita. Quod quidem Philo libro de Vita Moyſis, & Joſephus lib. iii. Orig. cap. x. tum utroque vetuſtiores, Ariſtobulus, & Agathobuli duo apud Euſebium libro Hiſtoriæ Eccleſ. v. ex Africano teſtati ſunt. Hinc omnis illa Dominicæ Paſſionis inveſtigandæ difficultas orta eſt, quæ hactenus eruditis, ac ſolertibus viris propemodum veri deſperationem attulit.

Ego vero tametſi poſterioribus ſæculis, maxime poſtquam Græcorum uſu ac commercio Judæorum populus implicari, premique dominatione cœpit, lunares menſes ab illis obſervatos, ad ejuſque ſideris motus legitimas celebritates directas eſſe non negem; nequaquam tamen adducor ut credam, civiles eorumdem menſes, ac neomenias perpetuo cum accuratis Lunæ ratiociniis paria feciſſe. Mihi vero plus aliquanto, quam popularia uſus ferat, a Judæorum ritibus, & Faſtis poſtulare videntur ii, qui illorum neomenias, & plenilunia, adeoque Paſchata ad exactiſſima lunarium orbium momenta deſcribunt; quaſi ne uno quidem alterove die medios Lunæ curſus antevertere, vel morari civiles ipſorum cycli potuerint. Atqui neque ſanctius puto Judæis eſſe præceptum, neque diligentius ab iis obſervatum, uti Luna xiv. ſuo veſperam Paſcha facerent quam Chriſtianis ipſis, uti proxima poſt illam Dominica celebrarent. Tot illæ de Paſchate controverſiæ, tanti nationum inter ſe conflictus, tam gravia Orientis, Occidentiſque diſſidia, tot ſuper ea quæſtione celebrati toto orbe conventus Præſulum, ſanctiſſimum illud Nicænæ Synodi decretum, ceterarum deinde ſuffragio comprobatum; innumeri denique Paſchales cycli ad Lunæ, Soliſque viciſſitudines moderandas adhibiti declarant, magno id ſtudio quæſiſſe Chriſtianos, ut ſolemne ſuum ad utriuſque ſideris modulos accommodarent. Neque tamen in tanta rerum Aſtronomicarum ſcientia, quam ab Alexandrinis diſcere poterant, hoc aſſecuti ſunt, quod volebant. Sed ea uſque labes eſt methodi Paſchalis, vitiamque progreſſum, ut a priſtinis Solis cardinibus decem ſolidos dies; a lunaribus epochis, quatuor aberraret. Quid igitur Judæis accidiſſe credimus, qui Aſtronomicis, ac Mathematicis rebus aut nullam, aut minorem certe, quam Alexandrini, Græcique, per illud tempus operam navabant? Eſtne ut ſibi quiſquam, aliiſve perſuadeant; neomenias illorum numquam a mediis, ac cæleſtibus noviluniis ne uno quidem alterove diſcrepaſſe die? Non eſt veriſimile.

Quamquam ita fere omnes de Judæorum Paſchate, deque Chriſti Paſſione loquuntur, ac diſputant, ut hanc velut ἀναπόδεικτον ἀρχὴν aſſumant; primam azymorum diem Luna xv. perpetua lege celebratam fuiſſe. Hinc enim colligunt, plenilunio ipſo paſſum eſſe Chriſtum, neque, ut a quibuſdam aſſeritur, tranſlationem feriarum ullam interveniſſe; quod adeo ſancte plenilunium, ſive xiv. eamdem in Paſchatis celebratione tenendam ſciverit Moyſes, ut qui ad eam diem non adfuiſſent, eos in ſequentem potius menſem rejiceret; quam ut alio die, quam Luna xv. ſacris illis operari ſineret. Hæc Annalium argumentatio eſt. Sed in ea primo falſum ſumitur. Neque enim Moſes uſpiam Lunam xiv. vel plenilunium obſervari juſſit; ſed a iv. menſis primi: quod & verum eſt, & a Judæis retentum, tametſi feriarum tranſlationes adhibuerint: ut poſtea dicetur. Nihilominus enim Paſcha die xiv. menſis primi peractum eſt. quemadmodum & Chriſtianorum Paſcha ab Orthodoxis, ante Kalendarii reſtitutionem, Dominica proxima poſt decimam quartam diem menſis primi celebratum dicitur; immo etiam poſt Lunam xiv. non utique cæleſtem, ſed popularem, atque cyclicam. Hoc ne ſola divinatione, conjecturaque nitatur, unus propemodum ex veteribus facit Epiphanius; qui in Alogorum Hæreſi li. teſtatur vitioſo cyclo per id tempus uſos eſſe Judæos, ac biduo tum neomeniam Niſan ab exacto novilunio κατ' ἀκρίβειαν diſceſſionem feciſſe; at in Animadverſionibus noſtris pluribus expoſuimus. Magnam igitur ſanctiſſimo illi eruditiſſimoque Patri gratiam debemus, quod ea nos obſervatione infinitis moleſtiis, & inextricabilibus laqueis expedivit; ac diem ipſum Paſſionis Dominicæ aliunde, quam ex Aſtrologicis epilogiſmis, ac cæleſtibus motibus inveſtigare docuit. Deſinant itaque Chronologi in anno dieque Paſſionis eruendo Mathematicorum calculis, & noviluniorum, pleniluniorumque minutis, ac ſcrupuloſis ratiociniis ſibi, ac lectoribus ſuis negotium facere. Quo in genere nimia ſane περιεργία quorumdam exſtitit: ſed in primis Paulli Foroſemproniensis, & ante hunc Abulenſis: poſt vero, Joannis Lucidi, atque Scaligeri; qui e cyclis lunaribus decimas quartas Judaicas, & Paſchata annua admodum explorant. poſtremus autem iſte Calippicum cyclum, & Alexandreum neſcio quem vel invitis Judæis objicit, quod ſuo loco pleniſſime refutatum eſt.

CAPUT XII.

Conſtituitur annus ac dies Dominicæ Paſſionis.

EXTORTA igitur vetere atque trita Paſſionis indagandæ via, quæ Aſtronomicis demonſtrationibus, ac Lunæ rationibus nititur, unicum ſupereſt auctoritatis præſidium. Ea vero duplex eſt, divina, vel humana. Illam ſacræ litteræ; hanc Patrum monimenta continent. Prior ob ambiguitatem & obſcuritatem nihilo certius rem definit. Hoc enim docemur unum, Chriſtum anno circiter ætatis xxx. ac Tiberii fere xv. procurante Pontio Pilato, a Joanne baptizatum fuiſſe. ab eo tempore collectis diſcipulis, Judæam peragraſſe, & Evangelicam lucem hominibus importaſſe. Quot vero poſtmodum annis prædicaverit, quove ætatis anno paſſus ſit, nihil expreſſum legitur. Ad Patres quod attinet, vetuſtiſſimi docent anno Tiberii xv. ætatis ſuæ xxx. mortuum eſſe, Geminis duobus Coſſ. quibus & Paſſionem illigat Victorius in membranis P. Sirmondi; etſi xxxii. annus a Nativitate, & Indictio iii. perperam notata ſint. Poſteriores anno fere Tiberii xviii. Euſebium, & Epiphanium ſecuti. Sed in horum explicanda

ſententia minus attente pleroſque verſari video, qui Imperatoris illius annos more Romano ab eo die, quo imperium iniit, computandos exiſtimant; quod non ita eſt. Etenim a populari civitatum ſuarum exordio Patres illi annos inchoabant, nimirum ab autumno antecedente æſtatem illam, qua Auguſtus exceſſit. Anno ab Urbe condita DCCLXXXIV. Juliano LXXVI. Auguſti XIX. cœpit annus XVIII. Tiberii, anno tertio Olympiadis CCII. cyclo Lunæ XIII. Græci Patres, ut Euſebius, & Epiphanius, annum Tiberii decimum octavum putare incipiunt ab autumno anni Juliani LXXV. De Euſebio ſupra id oſtenſum eſt aliquot exemplis; & res ipſa perſuadet non aliud exordium anni ab eo ſumptum, quam Antiochenum, & Syromacedonicum, ab Octobri. Fuit enim Cæſareæ, quæ Palæſtinæ in Syria metropolis erat, Epiſcopus. Qui annos Chriſti ad Euſebianum Chronicon adnotarunt; ad XVIII. Tiberii, & Olympiadis CCII. tertium, quo paſſus ibidem Chriſtus ponitur, annum Chriſti XXXII. adſcripterunt. Quare cum uno ante communem Natalem anno ortum Chriſti collocarit Euſebius, tertio anno Olympiadis CXCIV. annus ille XXXII. æræ vulgaris eſt XXXI. periodi Julianæ 4744. quo a Kalend. Januariis ad ſolſtitium in curſu fuit annus ſecundus Olympiadis CCII. a ſolſtitio vero, tertius annus, Coſſ. Tiberio V. & Sejano. Hic eſt annus ille, quo mortuum eſſe Chriſtum pluribus docet, ac probat Epiphanius Hæreſ. LI. quem cum Tiberii dicat eſſe decimum octavum, apparet ipſum ab autumno antecedente, itidem ut Euſebium, annorum Tiberianorum initia capere; ac revera ex amborum ſententia paſſum eſſe Chriſtum anno XVII. currente Tiberii, Olympiadis CCII. anno ſecundo. Eadem & ceterorum Patrum opinio fuit, qui Euſebio auctore, decimo octavo Tiberii anno mortuum affirmarunt eſſe Dominum. Nam φιλαληθῶς octavum decimum annum appellarunt, qui Romanis decimus ſeptimus putabatur.

Hunc nos annum Dominicæ Paſſioni ab Euſebio, Epiphanio, Hieronymo, aliiſque Scriptoribus præfinitum, valde cum hiſtoria conſentire in Epiphanianis Animadverſionibus oſtendimus. Exempli cauſſa Paullus Apoſtolus anno XXV. poſt Paſſionem Domini, id eſt ſecundo Neronis anno Romam vinctus mittitur, ut ſcribit Hieron. in Catalogo, ex Euſebii Chronico. Primus annus Neronis iniit anno Juliano XCIX. Urbis DCCCVII. Marcello, & Aviola Coſſ. qui eſt Dionyſianus LIV. Ergo ſecundus Neronis cœpit anno Juliano centeſimo. Si igitur de 100. detrahas 25. ſupererit annus Julianus LXXVI. quo Paſſio contigit, Dionyſianus XXXI. Ruſus idem Hieronymus auctor eſt, Petrum, & Paullum Romæ pro Chriſto interfectos eſſe anno poſt Paſſionem Domini triceſimo ſeptimo, anno Neronis XIV. Hunc nos annum Dionyſianum LXVII. Julianum vero CXII. eſſe libro undecimo declaravimus, Fonteio Capitone, & Julio Ruſo Coſſ. Detractis annis XXXVII. de CXII. reſtant LXXV. Proinde Juliano anno LXXVI. Paſſionem Chriſtus obiit. Tertio, Chryſoſtomus Paullum aſſerit annis quinque, & triginta poſt converſionem Domino ſerviiſſe, in Homilia de Princip. Apoſtol. Deductis annis totidem de anno Juliano CXII. ſuperſunt LXXVII. Unde anno Juliano ſequenti ineunte, tertio a Paſſione Chriſti, converſum fuiſſe Paullum lib. XI. docuimus. Quarto Hieroſolymitanum excidium contigit anno II. Veſpaſiani, æræ Dionyſianæ LXX. Juliano CXV. Veſpaſiano II. & Tito Coſſ. Atqui hunc annum a Paſſione quadrageſimum plerique veterum numerant, ut Euſebius in Chron. & lib. III. Hiſtoriæ; Chryſoſtomus, Hieronymus. Detracti anni XL. de CXV. reſiduos faciunt LXXV. Igitur anno Juliano LXXVI. paſſum oportet eſſe Chriſtum. Clemens Alexand. Origenes, & alii quidam ex antiquis anno XLII. a Paſſione Jeroſolymitanum excidium collocant; nimirum quod anno Tiberii XV. Geminis duobus Coſſ. paſſum eſſe putent Dominum. Quem ſi, quod res eſt, plus uno anno prædicaſſe cogitaſſent; annos ſine dubio XL. Paſſionem inter, & excidium putaſſent. Quinto Cæſarienſes Patres in Concilio quodam, quod Beda libro de Æquin. recitat, paſſum eſſe definiunt Chriſtum X. Kalend. April. & VIII. Kalend. reſurrexiſſe. Fuit igitur cyclus Solis XII. littera G. ac proinde annus Julianus LXXVI. Quamquam in vulgaris Bedæ codicibus perperam ita legitur. *Paſſus namque Dominus ab undecimo Kalendarum Aprilium, qua nocte a Judæis traditus eſt, & ab ſeptimo Kalend. reſurrexit.* Sed *ab octavo* omnino legendum eſt; ut extat in membranis veteribus.

His argumentis Veterum Patrum traditio illa ſententiaque defenditur, Chriſtum anno Tiberii XVII. Juliano LXXVI. Olympiadis CCII. ſecundo in crucem actum fuiſſe. De Olympiadis hujus anno ſecundo diſertum eſt Africani teſtimonium apud Euſebium lib. VIII. de Demonſ. ubi paſſum ponit anno CCII. Olympiadis ſecundo; tametſi male hunc cum anno Tiberii XVI. copulat. Quippe Tiberii XVIII. cœpit anno Juliano XXXVI. Urbis DCCLXXXIV. periodi Julianæ 4744. quo circa ſolſtitium inchoatus eſt annus Iphiti DCCCVII. ſive Olympiadis CCI. annus III. Itaque verno menſe, quo crucifixus eſt Chriſtus, in curſu fuit annus ſecundus Olympiadis iſtius. Favet huic ſententiæ Apollinaris Laodicenus apud Hieronymum in cap. IX. Danielis. Nam cum poſt Chriſti Paſſionem ſex Tiberii annos enumeret, omnino exeunte decimo ſeptimo Tiberii paſſum eſſe confirmat.

Supereſt dies Paſſioni dicatus, quem decimum quintum Lunæ, ſive plenilunium fuiſſe vulgo pronunciant. * Sed nos firmamentum illius opinionis excuſſimus, cum ex Epiphanio docuimus, Judaicum cyclum haud accurate lunaribus veſtigiis inſtitiſſe; ſed nonnunquam longius aberraſſe, maxime κατ' φαινόμενον. Anno itaque Juliano LXXVI. novilunium incidit, medium quidem Martii XII. hora circiter ſexta, in meridiano Hieroſolymitano; verum, hora ſecunda poſt mediam noctem. Plenilunium, ſive Luna XV. Martii XXVI. feria II. Sed triduo tum fere popularis neomenia novilunium antevertit. Ob id Martii IX. Niſan Judaicus iniit. Luna XV. ſive plenilunium civile, Martii XXIII. Hoc igitur die, feria VI. paſſus fuerit Dominus, ex Epiphanii, aliorumque veterum opinione; quod diſerte Concilium Cæſarienſe teſtatur in Fragmento illo, quod in Opuſculo de æquinoctio, Beda, ſive Philippus exſcripſit, nec non Lactantius loco ante citato.

CAPUT XIII.

De die Paſſionis vulgata Computiſtarum opinio retractatur.

ATENIM vetus eſt traditio, † Chriſtum Martii XXV. Paſſionem obiiſſe. Ita ſentit vetuſtiſſimus auctor Tertullianus libro con. Jud. cap. VIII. *Quæ Paſſio*, inquit, *hujus exterminii intra tempora LXX. hebdomadarum perfecta eſt ſub Tiberio Cæſare, Coſſ. Rubellio Gemino, & Rufo Gemino, menſe Martio, temporibus Paſchæ, die VIII. Kalendarum Aprilium, die prima azymorum, quo agnum ut occiderent ad veſperam, a Moyſe fuerat præceptum.* Auguſtinus lib. IV. de Trin. cap. V. *Octavo enim Kalend. April. conceptus traditur, quo & paſſus.* Sed & Martyrologia quædam Paſſionem Chriſti illo die referunt. Romanum vetuſtiſſimum ab Heriberto Roſvveydo noſtro in lucem editum VIII. *Kalend. Aprilium Annuntiatio Dominica, & Crucifixio.* Nec non Bedæ, Adonis, & Uſuardi. Quamquam in Adonis Martyrologio, quod ad exactam Veterum fidem Roſvveydus noſter expreſſit, verba illa, quibus Paſſionis mentio fit, omiſſa ſunt, & pro alienis exempta. In Romano porro vulgari, quod in Eccleſia quotidie recitatur, de Paſſione Chriſti VIII. Kalend. April. verbum nullum; etſi Latronis ſancti, qui eodem utique, quo Chriſtus, die paſſus eſt, commemoratio in illum ipſum diem collata ſit. Olim vero etiam Paſſionis memoriam inſertam fuiſſe, teſtis eſt Paullus Forojulienſis, Lib. V. Partis II. qui & ſuſpicatur Uſuardum, vel aliam quempiam hanc laciniam adſuiſſe. Joannes Lucidus cap. IX. de vero die Paſſionis, negat Hieronymum, aut

* Martii XXIII paſſum eſſe Chriſtum cenſet *Hippolytus* Theb. Tom. 3. var. Lectionum *Caniſi*. *Petavius*.

† Vide *Marianam* lib. de adventu Jacobi cap. II. *Petavius*.

nat Uſuardum ejus auctorem eſſe: quoniam neque in Martyrologiis antiquis, & manuſcriptis, neque in Venetis Paſſionis Dominicæ memoria exſtet VIII. Kalend. April. Sed ætate ſua docet a Florentino quodam Canonico id adjectam cum aliis nonnullis, quæ in vetuſtis codicibus minime comparent. Ego vero cum Martyrologiorum aliquot exemplaria perantiqua conſuluerim, in nullo Paſſionis mentionem reperi; velut in tribus quæ ſunt in Bibliotheca Cœnobii Sancti Germani Pariſienſis. Quamquam ad unius marginem Paſſionem quiſpiam adnotarat ante ſexcentos plus minus annos, quantum conjectari liceat. Sed is erat adſcititiam. Verum ex Gregorio Turon. lib. x. cap. ultimo id colligitur. Proinde & antiquiſſimis nonnullis Patribus, & poſt Bedam deinceps omnibus fere Computorum, vel Chronicorum Scriptoribus firmiſſima illa perſuaſio fuit, Chriſtum Dominum VIII. Kal. Aprilis obiiſſe Paſſionem. Immo vero poſteriores iſti tamquam id Evangelica auctoritate conſtaret, aliter ſentire nefas arbitrati ſunt. Hinc illa fœda & barbara Sigeberti, Mariani, Matthæi Paris, & aliorum ejus genii ætatiſque Scriptorum de Dionyſiani cycli errore ſententia: qui XXII. annis ſolidis tardius Natalem ab eo Domini conſignatum eſſe crediderunt; propterea quod annus dumtaxat æræ Dionyſianæ XII. characteribus illis eſſet inſignis, quos Paſſionis anno tribuendos veritas Evangelica doceret; nimirum ut XIV. Luna Paſchalis cum feria quinta in IX. Kalend. Aprilis incidat, & feria ſexta, Lunaque XV. in VIII. Kalend. Aprilis quo die paſſus eſt Chriſtus. Hæc auctores illi, quos dixi, paſſim, atque ad ſatietatem oggerunt.

Quo in opinionis commento conflictatus eſt Paullus Foroſempronienſis, & timide, ut apparet, ac diffidenter ab eo divulſus eſt: de quo ſupra ſatis multa diſputata ſunt. Cunctandi vero tam huic, quam ceteris illius ſæculi peritis cauſſa fuit, quod Alphonſum Toſtatum ob id poſtulatum judicio, damnatumque meminerant, quod Chriſtum Martio menſe, ejuſque viceſima quinta die paſſum negaſſet iis in articulis, quos numero tres & viginti publice diſputandos Theologico more propoſuerat: quemadmodum ex ejus Defenſorii Parte II. cognoſcitur; in qua ſuam illam ſententiam ab adverſariorum calumnia copioſiſſime tuetur. Verum paullatim efferentibus ſeſe hominum ingeniis, ac majori doctrinarum omnium luce perfuſis, vetus illa ſic tandem exolevit opinio, paucos ut hac ætate patronos ac defenſores habuerit.

Mariana ſententia.

Quamquam aliquot ante annos Joannes Mariana ipſam propugnare conatus fuerit in eo libro, quem ſatis grandem de mortis Chriſti die conſcripſit. Ibi multa, capitibus maxime XIII, XIV. & ceteris, uſque ad XVII. pro veterum auctoritate diſſerit; quos quidem anno Chriſti XXXIV. Lunam XV. deſignaſſe dicit Martii XV. primum vero Dionyſium veterum calculis conturbatis eo anno Lunam XIV. in XII. Kalend. Aprilis contuliſſe.

Mariana cap XIII.

Ergo Dionyſium, adeoque Bedam erroris coarguit: qui in cyclis ſuis dies Paſchæ perperam deſignarunt ante æquinoctium. Velut anno Chriſti IV. Paſcha conferunt in XXIII. Martii; & anno LXXII. in XXII. cum æquinoctium per illa tempora nonniſi Martii XXV. vel XXIV. commiſſum ſit. Sic igitur anno Chriſti XXXIV. ab iiſdem male collocatum Paſchalem terminum putat XII. Kal. Aprilis, cum IX. Kal. eſſe debuerit: quemadmodum corrector ille, quiſquis eſt, animadvertit, qui poſt cyclos Dionyſii, atque Bedæ, priores duas enneadecaeteridas Dionyſianas caſtigatus poſuit: ubi anno Chriſti XXXIV. terminus Paſchalis incurrit in IX. Kalend. Aprilis. Paſcha vero VI. Kal. Aprilis. Ita etiam Cyrillus apud eumdem Bedam, & Iſidorum lib. VI. cap. XVII. in anno XXXV. cyclorum, qui reſpondet anno XXXIV. Chriſti, Lunam XX. octavo Kal. Aprilis deſignat. Sed Iſidorus diem Dominicam adſcribit; in quo a Cyrillo diſcrepat.

cap. XIV

Ad hæc Mariana ſequenti capite numerum aureum docet a Dionyſio in Romano Kalendario deſcriptum ad ejus congruere ſæculum; ut ibi, ubi conjunctiones luminarium rationibus aſtrologicis fieri cognorat, ſingulos apponeret. Qua ratione numerus XVI. qui anno Chriſti XXXIV. convenit, cum VIII. Martii ſit adſcriptus, Chriſti tempore decimo menſis ejuſdem congruebat; atque inde Luna XVI. in XXV. Martii cadebat. Nam qui iſto ipſo anno luminarium oppoſitionem prioribus diebus, ut puta XXI. tribuunt, ex eo refelluntur, quod numquam Paſcha ante æquinoctium celebrare fas fuit. æquinoctium vero ſæculo illo in XXV. Martii, aut XXIV. competebat. Denique ut anno æræ Chriſtianæ XXXIV. & VIII. Kal. Aprilis Paſſionem obierit Chriſtus, ſic Mariana declarat: Paullus Foroſempron. Parte II. lib. XII. cap. III. auctor eſt, poſtquam Julius Cæſar annum ſuum inſtituit, cumque Sacerdotum incuria depravatum caſtigavit Auguſtus, novum iiſdem a Sacerdotibus errorem eſſe commiſſum, qui anno decimo tertio biſſextum inculcaverint, cum nonniſi XVI. anno intercalari debuerit. Ex quo factum eſt, ut uno die anno longiore facto, quam opus eſſet, inſequentibus annis litteræ Dominicales uno die anticipatæ fuerint, atque adeo anno Chriſti XXXIV. cum Dominicalis littera, ſi recta proceſſiſſent, deberet eſſe C. fuerit B. Præterea in aliud incommodum inciderunt. Nam uno illo die extra ordinem intercalato, fiebat ut anno proximo, & ſequentibus primus dies menſis numeraretur, qui revera ſecundus erat, & viceſimus quintus haberetur, qui re ipſa XXVI. erat. Itaque cum littera Dominicalis illo anno fuerit B, feria VI. in XXV. Martii diem incurrit. Hæc Mariana. quæ quidem, meo judicio, neque ſecum, neque cum rei veritate cohærent.

Refellitur Mariana illa ſententia.

Primum omnium fugit illum ratio, cum de numeris aureis Dionyſianis, totaque methodo cyclorum Paſchalium & æquinoctiorum diſputat. Hoc enim, quod ſuperioribus libris docuimus, perpetuo conſiderandum eſt; veteres illos Patres, qui poſt Nicænum Concilium Paſchalem rationem conformarunt, vel ignorata, vel certe diſſimulata Lunæ, ac Solis anteceſſione, cum æquinoctia, ſolſtitiaque iiſdem in anno Juliano momentis putaſſe conſiſtere, excepto quod propter appendicem illam horariam ultro citroque fluctuarent in annis communibus, atque biſſextilibus; tum novilunia, & plenilunia, novemdecim annis vertentibus, ad idem cum Sole punctum, unde abierant, reverti. Quocirca iiſdem diebus, dierumque momentis, quibus ætate ſua committi crediderant, æquinoctia noviluniaque non ſolum Chriſti ſæculo, verum etiam ipſo conditi orbis initio contigiſſe perſuaſiſſimum habebant; & qui aliter exiſtimarent, aut ex Sciothericis inſtrumentis contrarium deprehendiſſe ſe dicerent; non tantum erroris, ſed propemodum etiam temeritatis accuſabant; quaſi plus ſe majoribus ſuis ſapere profiterentur. Ita quippe Beda libro de ratione temporum cap. XLI. ſeverius illos caſtigat, qui ſe Lunam biduo ſæpius ante neomenias Nicænas vidiſſe teſtificarentur, atque ad Nicænorum Patrum auctoritatem provocat: & in libro de æquinoctio vernali eamdem cardinum ſtabilitatem adſtruit. Qui igitur ita ſentirent, & æquinoctium in XII. Kal. April. hoc eſt Martii XXI. perpetuo defixum fuiſſe crederent, minime mirum eſt eos, Paſchales neomenias, atque terminos, cujuſmodi Nicæno tempore conſtituti fuerant, Chriſti ſæculo retinuiſſe. Neque ob id accuſandi ſunt, quod Paſcha ante æquinoctium indixerint. Id enim imprudentibus illis excidit: & quatenus ſcire ipſi & cognoſcere potuerunt, [a] ante æquinoctium omnino Paſchata præſcripſerunt.

De aureis numeris Kalendarii veteris.

Præterea quod Mariana putat, Dionyſium numeros aureos ad ſuum tempus accommodaſſe, eoque tempore cum noviluniis cæleſtibus neomenias adamuſſim conveniſſe; ex quo colligit biduo tardius numeros eoſdem ætate Chriſti fuiſſe collocandos; quam id falſum ſit, abunde libro præſertim quinto demonſtravimus. Nam aurei numeri ad Nicænum tempus accuratiſſime congruunt. Unde Chriſti ſæculo uno dumtaxat die tardius contingebant. Ita numerus aureus XVI. qui ad VIII. Martii poſitus eſt, Chriſti tempore nonum occupare diem debuit; Dionyſii vero, fere ſeptimum. Quocirca neque ex Dionyſii mente, neque ex Lunæ rationibus terminus Paſchalis, ſive Luna decima quarta in diem Martii XXIV. decima quinta, in XXV. cadere potuit anno æræ communis quarto & triceſimo, qui eſt milleſimus quingenteſimus nonageſimus primus ab hoc anno Chriſti, quem agimus MDCXXIV. Quippe cum in

feriam

[a] Emendabat *Petavius* in ſuo Codice: poſt æquinoctium.

feriam II. terminus Paſchalis, pleniluniam in feriam III. & Martii XXIII. incurrat, ut ex tabella liquet, quam ſupra deſcripſimus. atque adeo fruſtra eſt conjectura illa Marianæ; qui poſt Auguſti caſtigationem iterum a Pontificibus depravatum eſſe Julianum annum ſuſpicatur. Hoc enim temere commentus eſt Paulus Foroſemproníenſis; ut lib. IV. ſupra docuimus, & quamvis litteram Dominicalem anno illo fuiſſe concedamus B. non C. nihilominus XV. Luna Martii XXIII. non XXIV. quadrabit. Nam quod Mariana cap. XVI. cauſſatur, non ſatis exploratam eſſe ſolaris anni magnitudinem; ac ſi minutis aliquot major ſit, quam Aſtronomi vulgo putant, paucis ſæculis tridui labem poſſe colligi, nihil hoc ad rem pertinet. Etenim tabulæ Aſtronomicæ in lunari motu non multum diſſident; & anno Chriſti XXXIV. novilunium reddunt omnes Martii VIII. horis circiter poſt mediam noctem XXI. vel XXII. in meridiano Hieroſolymitano, ſecundum motus medios: quod in Ptolemaicis, Alphonſinis, & Prutenicis tabulis cernere licet. quarum priores illæ Chriſti ſæculo propinquiores ſunt, ac proinde nondum labes tanta conflari potuit, quantam in cæleſtium motuum epilogiſmos cadere poſſe Mariana conjicit. Ac tametſi major in anno ſolari tabularum Aſtronomorumque ſit diſcordia, ut poſt aliquot ſæcula plurium dierum exceſſus confici queat, minus eſt tamen in lunaribus epilogiſmis varietatis, ac diſſidii. Agitur hic autem de noviluniis ac pleniluniis, quæ a Chriſto ad Ptolemæum, annis circiter CXL. biduo anticipaſſe nemo dixerit. Sed neque tanta eſt inter Aſtronomos in anno tropico ratiociniorum varietas, ut a Chriſti tempore ad eumdem Ptolemæum, qui obſervatum a ſe æquinoctium memoriæ prodidit, plurium dierum diſcrimen interceſſerit. Quamobrem ſatis ſuperque illud exploratum, atque ea omni parte munitum relinquitur; anno Chriſti XXXIV. plenilunium in diem Martii XXV. nullo modo potuiſſe cadere; neque quicquam diſputatione ſua promovere Marianam.

Cyclorum apud Bedam depravatio. Supereſt ut de Dionyſianorum cyclorum emendatione, ac Cyrilli itidem cyclis pauca dicamus. Mendoſiſſimos quidem exſtare Dionyſii circulos, ac fœdiſſime depravatos apud Bedam, nemo paullulum rei hujus intelligens ignorat. Nam & in litteris Dominicalibus, & in biſſextilium ordine conturbat. Ideo Beda circulos iſtos recenſuit, & aliter ordinavit. Præter hanc vero alius neſcio quis priores duas enneadecaeteridas Dionyſii interpolare eſt aggreſſus. Sed mira plane correctoris iſtius inſcitia eſt; quem ex ea Computiſtarum fæce arbitror fuiſſe, qui Dionyſium XXII. annis tardius Natalem Chriſti conſtituiſſe pertinaciſſime tuentur. Quid enim caſtigatori illi in mentem venire potuit, dum ad cyclum primum Lunæ, annum Domini, non 0, ut Dionyſius, ac Beda faciunt, ſed 3. adſcripſit, cum Indictione 6. concurrentibus 5. & lunari cyclo 17. epactis n? Nimirum fuit hæc illius opinio; cyclum lunarem ab anno tertio Chriſti inchoari debuiſſe, Indictione ſexta currente; ut tum Paſchalis terminus in nonas Aprilis incideret. Ita quippe conſecuturum hoc ſeſe credidit; ut in annum Chriſti XXXIV. cyclus Lunæ XIII. caderet. Si enim anno primo cyclus Lunæ XVIII. & anno tertio cyclus primus imputetur, utique in annum XXXIV. cadat cyclus XIII. Atqui cyclo XIII. neomenia Nicæna, & Dionyſiana Martii XI. contingit, Luna vero XIV. Martii XXIV. & decima quinta Martii XXV. quod tantopere Computiſtæ, ac Chronologi deſiderabant, ut Chriſtus anno vitæ ſuæ XXXIV. Luna XV. & XXV. Martii die crucifixus haberetur. Hoc illi, quiſquis fuit, emendatori in animum veniſſe non eſt dubium. In quo perridiculam rem fecit. Quaſi enim numeris aureis, cycliſque lunaribus aliter in Kalendario diſpoſitis, Luna ipſa mutari poſſet, ita hoc negotium ordinavit. At id longe ſecus ſe habet. Nam cum anno tertio Chriſti, id eſt anno milleſimo ſexcenteſimo viceſimo ſecundo ante præſentem annum, qui numeratur MDCXXIV. novilunium In diem Martii XXI. inciderit, & Luna XIV. in III. Apr. quotumcumque cycli lunaris annum illum ſtatuas, & quamvis aureum numerum eidem adſcribas I. non idcirco novilunium de ſede ſua dejicies; ſed numerum iſtum, ſi ſapies, ad eum diem, quem nova Luna occupat; id eſt XXI. adnotabis. Quamobrem aliunde annorum Domini numerus initi debuit. quod iſte non fecit: qui cum annum Domini tertium cum Indictione ſexta conjungat, oſtendit ſe annum tertium Domini eumdem cum Dionyſiano conſtituere. Hic enim Indictione ſexta notatur. Enimvero cum notis illis, & characteribus, quos in emendationis ſuæ tabula deſcripſit, nullum idoneum deſignat annum; & turpiſſime ſecum ipſe velitatur. Anno primo cycli dat Indictionem VI. concurrentes I. Primum iſtud qui convenit? Anno tertio Domini littera Dominicalis eſſe debuit G. concurrentes ergo VII. non I. fuere. Sed ea res omittatur. Dominicalis littera ex mente correctoris fuit E. ſi quidem Paſcha in VIII. Eid. Aprilis confert. Oportet igitur annum illum cyclo Solis II. vel VIII. vel XIII. vel XIX. affici. Age videamus ex methodo Julianæ periodi, de qua Tomo priore, lib. VII. egimus, quinam Julianæ periodi annus eſſe poſſit, qui cyclum Lunæ I. & Indict. VI. cum aliquo ex illis IV. annis cycli ſolaris exhibens tertius Domini putari merito debeat. Cyclus I. Lunæ, & Indictio VI. cum cyclo Solis II. nullum alium in annum Julianæ periodi conveniunt, quam in 7506. Is divíſus per tres cyclus, annos illos, quos dixi, dabit. At hic annus eſt 2793. poſt Natalem communem, nec dum advenit. Iidem cycli Lunæ I. Indict. VI. cum cyclo Solis VIII. efficiunt annum per. Julianæ 4656. qui Natali anno vulgari prior eſt annis LVI in eumque congruit annus Urbis DCXCVI. quo nondum Julius Cæſar, nedum Auguſtus imperabant. Nondum ergo primus eſſe poteſt annus Domini. Rurſus cum anno ſolaris cycli XIII. cyclus Lunæ I. & Indict. VI. conjuncta conſtituunt annum periodi Julianæ 4941. Is eſt autem poſt Natalem communem CCXXVIII. Denique cum cyclo Solis XIX. cyclus Lunæ I. & Indict. VI. concurrunt in anno Julianæ periodi 2091. qui diluvio tribus fere ſæculis anterior eſt. Hinc correctoris inſcitia, & ſtupor apparet. Nec minus vero methodi noſtræ, ac Julianæ periodi utilitas experimento illo cognoſcitur, quæ velut Lydius lapis eſt, quo ſubærata, & adulterata Chronologia a ſincera germanaque dignoſcitur. Quod ad Cyrilli cyclum attinet, quem Mariana producit, is eadem licentia, & imperitia a correctore depravatus apud Bedam occurrit. Annum enim Domini III. Indict. VI. cum reliquis characteribus, anno primo cycli lunaris accommodat; ſed concurrentes VI. litteram vero Dominicalem D. adjungit. Nam Dominicam Paſchalem pridie Eid. April. collocat. Quare cyclus ille fuit Solis III. aut XIV, XX, XXV. Si III. annum hunc oportet eſſe periodi Julianæ 4371. qui æram Chriſtianam annis CCCXLII. præcedit. Si cyclus Solis XIV. eſt, erit hic annus Julianæ periodi 1806. Si XX. erit annus 6936. qui poſt æram Dionyſianam erit 2223. Sin XXV. cycli ſolaris annus tribuitur, conficit annus periodi Julianæ 7221. longe proximo iſto remotior. Peſſime itaque corrector Cyrilli cyclos vitiavit. Nam apud Iſidorum lib. VI. cap. de cyclo Paſchali, ubi iidem Cyrilliani cycli quinque proponuntur, neque anni Domini, neque alii characteres apponuntur; ſed anno primo Dominica Paſchalis tantummodo notatur pridie Eid. Aprilis, Luna XX. Hoc modo neomenia Martii XXIV. congruet, uno die poſt Nicænam.

Apud Bedam tom. 1. p. 301.

Sed errore Librarii pro III. Eidus, irrepſit II. Manifeſtum eſt enim a neomeniis, terminiſque Nicænis non diſcedere Cyrillum: quod & ex inſequentibus annis colligitur. Sed vide quæ ſupra cap. IV. de utroque cyclo, tam qui apud Bedam, quam qui apud Iſidorum legitur, fuſe diſputavimus. Ubi nos cyclum eumdem eſſe utrobique demonſtravimus; & vel a Dionyſio, vel ab Iſidoro compoſitum, atque ab anno Chriſti DCXXVII. initium ſumere. Ex quo liquet nihil hac ex parte Marianæ promovere ſententiam: præſertim cum qui annus a correctore XXXIV. Chriſti notatur, nonniſi XXXI. ſit æræ Dionyſianæ, cyclo Lunæ XIII. quo neomenia Nicæna cadit in VIII. Kal. Aprilis, cyclo Solis XXI. littera G. Ideo feria prima fuit eodem die, nullo, ut Mariana putabat, Iſidori, aut alterius errore. Igitur ſi anno illo, qui numeratur communis æræ XXXI. Chriſtus Dominus paſſus eſt, idipſum X. Kaland. evenit. quam eſſe veterum plurimorum ſententiam ſupra demonſtravimus. Idem porro ut ætatis Chriſti puteiur eſſe quartus & triceſimus, Natalis ejus conjiciendus erit in annum Julianum XLII. Verum correctoris inſcitia, & falſa illa perſuaſio de metachroniſmo XXII. annorum Dionyſiano Chriſti annos perperam illigavit.

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT XIV.

De nova quorumdam opinione, qui anno Chriſti xxxiv. *Martii* xxv. *Luna* xv. *paſſum eſſe Dominum aſſerunt, Geminis duobus Conſulibus, ac Tiberii nihilominus anno decimo ſeptimo, vel decimo octavo. Quæ quidem falſitatis convincitur. Epiphanianæ cycli Judaici conficta ratio diſcutitur.*

COMMUNEM de Paſſionis anno, vulgique mentibus inſitam opinionem *Novæ, veræque Chronologiæ* auctor, perinde ut Mariana noſter, propugnare aggreſſus eſt, ſed diſpari ratione. Duo igitur probanda ſibi capitibus aliquot ſumpſit: alterum anno æræ communis xxxiv. paſſum eſſe Dominum: alterum, xxv. Martii, ſive viii. Kal. Aprilis & quidem Geminis duobus Coſſ. qui tametſi vulgaris æræ anno xxix. paſſim tribuantur, revera in annum xxxiv. illos incurrere cenſet: quoniam quinque annos ſuperfluos Romanos in Faſtos irrepſiſſe contendit; quibus detractis, Geminorum Conſulatus in æræ Chriſtianæ xxxiv. annum cecidit. Quoniam autem feria vi. Chriſtus eſt paſſus; anno vero Chriſti xxxiv. Martii xxv. feria v. fuit, non vi. Luna quoque decima ſeptima, non decima quarta; ideo rem omnem ita compoſuit.

Nova Chronologia c. cxxx. & cxxxi. Primum enim quod ad Lunam attinet, Judæos ait Calippico cyclo per illa tempora uſos eſſe: qui quidem Lunam xiv. anno Chriſti xxxiv. confert in diem xxiv. Martii: præſertim cum Judæi novam Lunam a corniculata illius effigie, non a jugo putare inciperent. De feria vi. porro ſic ſtatuit. Hebræi veteres diem a meri-

Cap. cxxxii. die antecedente numerabant. Unde Moyſes in prima rerum origine diem auſpicatur a veſpera: id eſt a pomeridiano omni tempore; ita ut veſpera ſit pars illa diei, quæ eſt a meridie ad noctem mediam: mane autem, a media nocte ad meridiem. Quin & Judæi lunares epilogiſmos hodieque a meridie computant. Quocirca probabile credit feriam v. ab antecedente meridie, hoc eſt ante nonam horam, Judæorum more cœpiſſe:

Cap. cxxxiv. nimirum a meridie viceſimæ quartæ diei Martii, in quam feria v. cecidit, ſi a media nocte ad mediam procedant feriæ. Hoc modo ſexta feria Chriſtus paſſus eſt. Quæ ſententia aliam inſuper opportunitatem habet. Nam ex ea facile quæſtio illa diſſolvitur, qua Judæi Chriſtianos urgent, de tribus diebus, totidemque noctibus, quibus in ſepulchro jacuiſſe Chriſtus dicitur: cujus in Jona figura præceſſit. Hoc enim alioqui perdifficilem habet explicationem. At illa opinione poſita, negotium omne conficitur. Siquidem quod erat reliquum feriæ quintæ cum nocte dies eſt unus. ſecundus eſt feria vi. cum nocte conſequente; tertius eſt feria vii. cum nocte itidem ſua.

Cap. cxxxvii. Quamvis autem tanta ſit novæ hujus ſententiæ commoditas, hanc ipſam tamen poſtea deſerit, ac ſe negat aſſerere, vel propugnare velle. Id enim ſatis eſſe ſibi, quod anno xxxiv. communis æræ paſſus ſit Chriſtus; ac decima quarta Luna in Martii xxv. diem inciderit, ſive eadem die: ſive conſequenti Paſcha Judæi celebraverint. Quos etiam biduo per id tempus feſta ſua peregiſſe ſcribit Paulus Middelburgenſis. Hæc fere *Novæ Chronologiæ* opinionisque ſumma.

At iſta neque ſecum, neque cum rei veritate, aut hiſtoria ſacra convenit. Prima labes argumentationis eſt, quod Lunam xiv. ex Calippica periodo cenſet in ipſum diem xxv. Martii concurrere. Etenim, quod ea methodo capitis xx. lib. xi. hujus operis conſtat, anno Chriſti xxxiv. in curſu erat annus LIX. periodi v. Calippicæ, ſive CCCLXIII. annus ab initio Calippi: cujus Hecatombæon incidit in Julii xvii. feria vi. cyclo Solis xiv. littera D. anno Chriſti xxxiii. neomenia Elaphebolionis incurrit in Martii x. feria iv. anno xxxiv. cyclo Solis xv. littera C. Proinde Luna xiv. fuit Martii xxiii. Multo vero minus feria congruit. Quod enim Judæi ferias hebdomadum a meridie cœperint, neque verum eſt, & a ſacris perinde, ac profanis hiſtoriis vehementer diſſidet. Nam tametſi Judæi recentiores lunares epilogiſmos auſpicentur a meridie, diem tamen civilem, aut feriam numquam a meridie cœperunt. Uti etiam apud nos, cum Aſtrologi cæleſtium motuum numeros a meridie putare ſoleant, non inde tamen civilia dierum, ac feriarum initia capiuntur.

Conſulantur Judæorum Talmudica Digeſta; vel Tractatus de Sabbato in Miſnaioth, aut in i. Parte Iad R. Maimonidæ, & id genus Commentarii: nihil iſtinc aliud auferes, quam Sabbatum, exempli cauſſa, nonniſi ab veſpera, ſive occaſu Solis feriam ſextam conſequente procedere. Idipſum Joſephus non uno loco demonſtrat. Lib. xvi. Orig. cap. x. Auguſti Cæſaris edictum refert in Judæorum gratiam editum, quo vetantur cogi Judæi pridie Sabbatorum poſt horam nonam vadimonia præſtare. *ἐγγύας τε μὴ ὁμολογεῖν αὐτοὺς ἐν σάββασιν, ἢ τῇ πρὸ ταύτης παρασκευῇ, ἀπὸ ὥρας ἐννάτης. Neve vadimonia præſtare cogantur Sabbato, vel pridie ejus diei, in Paraſceve, ab hora nona.* Nimirum Paraſceve proprie pars hæc diei fuit, ab hora nona incipiens; quo tempore cibaria in ſequentem diem coquere, & alia præparare omnia fas fuit; unde vocabulum inditum. Non igitur a meridie Sabbatum incipiebat.

Eamdem conjecturam haud paullo acrius Evangelica refellit hiſtoria. Siquidem illo ipſo tempore, quo Chriſtus expiravit in cruce, nondum Sabbatum iniiſſe ſignificant; ſed paullo poſt cœpiſſe. At hora nona mortuus eſt. Marcus cap. xv, 42. *Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης (ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ ἐστι προσάββατον.) Cum ſero factum eſſet, quoniam erat Paraſceve, quæ eſt pridie Sabbati.* Nondum ergo Sabbatum erat. Lucas vero cap. xxiii, 56. ſcribit mulieres pias ſtatim poſt obitum Chriſti unguenta & aromata coemiſſe: ac reverſas die Sabbati quieviſſe; primo vero die Sabbatorum, ſummo diluculo ad ungendum veniſſe. Cap. xxiv, 1. *τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα.* Ergo Sabbatum meridie antecedente non deſiit, uti par erat, ſi vera eſſet illa ſententia. Sic Joannes cap. xix. crurifragio affectos eſſe cruciarios refert; indeque depoſitos omnes, ne remanerent in cruce corpora Sabbato: quoniam Paraſceve jam erat. Tot rationibus compreſſa, confoſſaque nova illa conjectura plane repudianda videtur: quamlibet ad difficilem quæſtionem enodandam appoſita ſit: de qua nos acturi poſtea ſumus. Ceterum hac extorta ratione, quam & a ſe paullo poſt illius auctor abjudicat; miror quemadmodum cetera nihilominus, quæ inde ſuſpenſa ſunt, tueri pergat: Chriſtum anno xxxiv. communis æræ, & xxv. Martii paſſum fuiſſe. Quippe cyclus anno iſto Solis erat xv. littera C. Proinde feria v. fuit Martii xxv. Nemo Chriſtum feria v. paſſum dixerit. Nemo igitur anno xxxiv. Martii xxv. paſſum debet aſſerere. De celebratis biduo Judæorum feſtis diximus lib. vii. in Judæorum Kalendario, & aliis locis. Hoc vero nequaquam Hieroſolymis uſurpatum fuit; ſed in bis tantum oppidis, ad quæ legati, ſive Apoſtoli tempori pervenire non poſſent. ut ex i. Parte Iad, Tract. de neomeniæ Sanctificatione pluribus expoſuimus. Nam quod Geminis duobus Coſſ. & anno æræ communis xxxiv. Paſſionem aſſignat; id minime probandum. Neque enim id, unde nova illa conjectata ducitur, affirmari ullo modo poteſt; quinque in Faſtis vulgaribus eſſe Conſulum paria ſuperflua inter Auguſti mortem ac Neronis. qua de re ſuo loco diſputandum eſt. In Anim. Epiph. pag 285.

Ad eamdem controverſiam & annus Tiberii xvii. vel xviii. pertinet, quorum alterutri Paſſionem tribui oportere ex eo concluditur, quod anno Tiberii xv circiter baptizatus eſt a Joanne Chriſtus, & tribus ſaltem poſtea Paſchatibus eſt perfunctus. De hoc *Nova Chronologia* ſic exiſtimat. Tiberium aſſerit jam tum Auguſto ſuperſtite imperare cœpiſſe: ſic ut biennio collega ejus in Imperio fuerit. Auguſtus enim, ut putat, anno communis æræ xix. mortuus eſt: Tiberius vero anno xvii. in Imperii conſortium eſt adſcitus. Quare anno xxxiv. ineunte, labente Tiberii xvii. paſſus eſt Chriſtus: ab Auguſti morte anno xv. Hanc nos illius opinionem lib. xi. cap. de Auguſti obitu, & initio Tiberii plenius excuſſimus, ac validiſſime refellimus. Sed & alteram Cappelli ex illa derivatam, & eo tamen diverſam, quod initium Tiberii biennio inſuper antevertat, eodem libro convicimus. Atqui hic quidem anno communis æræ xxix. paſſum eſſe Dominum exiſtimat. Verum quia quinquennio toto Chriſti Natalem anticipat, anno ætatis xxxiv. labenti Paſſionem adſcribit. Cum autem Martii xxv. & Luna xv. civili paſſum velit, feriam quidem ipſam illo die ſextam habemus, cum cyclus eſſet Lunæ xi. Solis x. littera B. Sed Lunæ calculus abhorret. Ut enim

enim Calippi periodum amplectamur: ea methodo lib. I I. cap. XX. tradita, anno Chriſti XXIX. Martio menſe labebatur annus ab initio Calippi CCCLVIII hoc eſt periodi quintæ quinquageſimus quartus. Neomenia Hecatombæonis anni LIV. contigit Julii XII. feria II. Elaphebolion vero cœpit Martii V. feria VII. Ergo decima quinta Martii XIX. Propter προήγησιν horarum 23, 21′. quæ periodis quatuor Calippicis jam exactis competit; novilunium medium Martii IV. hora 3, 23′. poſt mediam noctem incidit. Unde XV. Luna in Martii XVIII. incurrit. Idcirco Martii XXV. Luna fuit XXII. vel ex Calippi periodo, XXI.

Diſſertationis adverſus Ægyptium pag. 155. At Cappellus illo ipſo anno, Martii XXV. Lunam decimam octavam circa meridiem fuiſſe dicit. Etenim annum Chriſti XXIX. Olympicum eſſe putat DCCCVI. Nabonaſſari DCCLXXVIII ejuſque initium Auguſti XVII. Deinde ex Ptolemaicis tabulis medios Solis, ac Lunæ ſitus inveſtigat in anno Nabonaſſari DCCLXXVIII. Pharmuthi XI. meridie. qui dies eſt Martii XXV. Solem namque tenuiſſe vult Piſcium gradum 28, 40′, 57″. Lunam vero Leonis 28, 6′. Deerant Lunæ ad diametrum Solis gradus 30, 34′. quod eſt bidui, cum horis duodecim. At ex Epiphanii cyclo conſtat Judæos triduum nonnumquam anticipaſſe neomeniam. Igitur XV. civilis in Mart. XXV. incideoat. Hæc Cappellus. Quæ quidem eſſe falſa non aliis argumentis, quam ipſius teſtimonio, & oratione

Pag. 204. convincam. Idem quippe Cappellus cum æram Chriſti communem quinquennio anticipandam putet, Herodis obitum anno XLII. Juliano, id eſt quinto ante initium æræ communis aſſignat. quod autem paullo ante illius exceſſum Luna, Joſepho teſte, defecit; hanc ille defectionem ex Keplero eumdem in annum Julianum conjicit, quæ accidit Martii XIII. horis tribus ante Solis ortum. Hoc vero poſito fieri non poſſe defendimus, ut anno Chriſti XXIX. Martii XXV. Luna XVIII. contigerit. Siquidem annus primus Chriſti, eodem fatente Cappello, Julianus eſt XLVI. & annus Chriſti XXIX. Julianus LXXIV. Intervallum porro ab Martii XIII. anni Juliani XLII. & hora nona ante meridiem, ad meridiem diei XXV. Martii anni Juliani * XLIV. anni ſunt XXXII. dies XII. horæ 9. qui ſunt dies in totum 11700. hor. 9. Ex quibus ſyzygiæ conficiunt integræ 396. dies 6, 20′. plenilunium igitur exceſſit Luna diebus 6, 20′. in meridie diei XXV. ut jam Luna XXII. numeraretur.

Quin etiam biennio toto falſus eſt in annis Olympicis, & Nabonaſſari; uti ſupra docuimus, cum de æra Chriſtiana egimus. Oſtenſum eſt enim anno Juliano XL. ineunte in curſu fuiſſe annum Iphiti 770. Nabonaſſari vero 742. & anno Chriſti primo cœpiſſe annum Iphiti 777. Nabonaſſari vero 749. Ergo annus Julianus LXXIV. Chriſti XXIX. Martio menſe fuit Iphiti currens 804. ſive quartus Olympiadis CCI. Nabonaſſari vero 776. non 778. Quod abunde lib. IX. demonſtratum eſt, ubi de utroque annorum cardine diſputavimus. Gravius idem

Diſſert. pag. 417. in Epiphanii cyclo declarando hallucinatus eſt Cappellus, cujus modum negat eruditiſſimos viros hactenus aſſecatos. Ipſe vero nova quidem ratione, ſed plane falſa, & abhorrente, rem explicare ſatagit. Caput eſt

Pag. 416. falſitatis, quod Epiphanium credit anni ſolaris modum definire diebus 365. horis 2. lunaris autem diebus 354. horis 4. Unde προήγησις conflatur Lunæ quidem in annis XIV. dierum 2. hora 19, 20′, 24″. In annis autem XCVIII. dierum 20. fere. Solaris item anticipatio dierum 15. horarum 14. in annis XCVIII.

Atqui horam Epiphanius pro duodecima τῆ νυχθημέρου parte ſumit: uti Keplerus, & nos ipſi in Animadverſ. obſervabamus. Nam in Alogorum Hæreſi, N. XXVI. ſcribit Epiphanius quattuor horas appendices anni lunaris tertio quoque anno diem intercalarem abſolvere. Ter autem quattuor duodecim conſummant; quæ ſi diem integrum faciunt, ſingulas horas bihorii ſpatium habere neceſſe eſt. Ea re non animadverſa, magna labes in cycli illius ordinatione conſecuta eſt. Neque vero credibile eſt, Judæos tam immanem προήγησιν admiſiſſe. Bidui quidem ad ſummum triduive conceſſerim. at XX. dierum nemo, ut opinor, fatebitur.

Intellectum eſt igitur hactenus, fruſtra laborare viros eruditos, ut Paſſionem Dominicam vel anno Chriſti XXXIV. vel XXIX. & utrobique, XXV. die Martii menſis includant. Hoc enim obtineri non poteſt. Sed neque Conſulibus Geminis duobus congruit. Quod etſi plerique Veterum arbitrati ſunt; iidem tamen anno ætatis circiter triceſimo paſſum Chriſtum, & uno tantum Paſchate functum aſſerunt. Ambo enim illa connexa ſunt, & apta invicem. quandoquidem anno Tiberii XV. baptizatum eſſe convenit; qui annus æræ communis anno XXVIII. cœpit. Quocirca ſi tantopere vetus illa traditio doctis hominibus arridet, Geminis Coſſ. Paſſionem incidiſſe, ut ab ea deſciſcere religioni ſibi ducant; alterum, quod ex ea traditione ſequitur, arripiant neceſſe eſt; Chriſtum uno tantum anno prædicaſſe, & ætatis triceſimo in crucem eſſe ſublatum. Hoc ſi poſterius defendere ſalva Evangeliorum auctoritate non licet; neque prius illud integrum erit aſſerere. Multa ſunt, in hac præſertim temporum doctrina, quæ a vetere aliquo Chriſtiano e Patribus memoriæ prodita ſemel, ab aliis deinceps ἀβασανίστως, & incurioſius accepta ſunt; & ſummam ſibi auctoritatem, non tam veritatis pondere, quam ſuffragatorum numero, ac dignitate pepererunt: quæ falſitatis manifeſtæ poſtea convicta paullatim obſoleverunt. Inter hæc traditio illa ſane perantiqua cenſebitur: quæ duobus Geminis Coſſ. Martii XXV. Paſſionem attribuit. Hanc enim, niſi labefactata funditus hiſtoria; immo vero natura ipſa rerum propemodum everſa, tueri nullo modo poſſumus. Itaque merito hoc noſtro ſæculo ab eruditis Annalium Scriptoribus, aliiſque viris doctis utrumque repudiatur. Sane Baronius ad annum XXXIV. antiquam illam φιλάληθα a veteribus comprobatam, a recentioribus pæne ad Eccleſiæ dogma tranſlatam, & Martyrologiis inſertam de die Paſſionis in XXV. Martii collocando, non dubitavit excludere, eamque Aſtronomicis e tabulis falſitatis convincere. Neque tamen certi aliquid ipſe definit; niſi quod ex Concilio Cæſarienſi XI. Kalend. Aprilis paſſum colligi Dominum affirmat. Verum emendatiores codices in fragmento illo Cæſarienſium actorum X. Kal. non IX. repræſentant. Deinde nihil hic character ad annum Chriſti XXXIV. pertinet. Nam ſi feria VI. fuit Martii XXIV. annus eſſe debuit Chriſti XXX. aut XLI. ut Dominicalis littera fuerit A. Sin feria VI. in Martii XXIII. conferatur, littera fuit G. annus vero XXXI. quem nos aſſeveravimus.

CAPUT XV.

Ecquid Chriſtus eadem, qua Judæi ceteri, die Paſcha celebraverit.

Cum ea diſputatione, quæ de die Paſſionis inſtituitur, conjuncta eſt nobiliſſima illa, & magnis auctorum ſtudiis agitata quæſtio, an eodem die, quo reliqui omnes Judæi, Chriſtus ultimum, ac legitimum Paſcha peregerit. Ea vero cum Græcos inter, & Romanos, ac Catholicos jam olim moveri cœpta eſt; tum Catholicos homines inter ſe commiſit; a quibus graviſſimis rationum, & auctoritatum momentis utrinque contenditur. Nam quod ad Græcos attinet, nihil admodum cum illis negotii eſt: quorum haud ſane probanda ratio eſt, cum Dominum anno vitæ ſuæ ultimo Judaicum, ac legitimum celebraſſe Paſcha funditus negant: ſive cum illo ipſo in Paſchali convivio panem fermentatum, non azymum adhibuiſſe defendunt. Quorum prius non recentiores modo quidam, ſed antiqui, ac celeberrimi Patres opinati ſunt. Habeo Petri cujuſdam Alexandrini Opuſculum, quod inſcribitur: Πέτρου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, καὶ μάρτυρος, ὅτι ἐννόμως ἐποίησαν οἱ Ἑβραῖοι τὴν ιδʹ τοῦ α′ μηνὸς σελήνης, Petri Epiſcopi Alexandrini, & Martyris, de eo quod recte Judæi decimam quartam primi menſis Lunæ ſtatuerint. † Qui quidem auctor acerrime defendit Chriſtum ultima cœna nequaquam legitimum agnum ediſſe: ejuſque dogmatis auctores citat Hippolytum Portuenſem in Opere, quod contra Hæreſes ſcripſit; Apollinarem

* Emendavit Petavius in ſuo codice, LXXIV.

† Refellitur ex Chryſoſtomo Tom VI Orat. VI contra Anomœos pag. 431. ubi ait deſideraſſe Chriſtum hoc Paſcha manducare. Atqui ſæpe alias manducarat. Verum ὅτι δὲ μετ᾽ αὐτῶν ὁ σωτὴρ ἦν. Ergo non de novo Paſchate, ſed de typico intelligebat. Vide Hugonem Etherium lib. II contra Græcos cap. XV. vel XVI. pag. 209, 210. Edit. Baſil. Cyrillus Part. 2 Glaphyrorum lib II. ſub finem ait: ἔφαγε δὲ τὸ πάσχα. Atqui de nullo

rem Hierapolitanum, Clementem Alexandrinum libro de Paſchate. Quin & Photius N. CXV. Anonymi cujuſdam conſentientem opinionem refert; quam ut Chryſoſtomo, & Eccleſiæ contrariam merito condemnat. Neque vero minus alterum repudiari debet; quod recentiores hodie Græculi propugnant; Chriſtum fermentato pane uſum eſſe. Id enim lege prohibebatur; cujus in Paſchalibus ceremoniis rationem habitam a Chriſto fuiſſe, nemo prudens dubitet.

Græcis igitur omiſſis, pars eſt reliqua quæſtionis ad difficultatem inſignior, an alio die Chriſtus, quam quo Judæi ceteri, Paſchate ſit functus. Multa in utramque partem ab eruditis hominibus ſcriptis prodita leguntur. Sed primus, ut apparet, Paulus Burgenſis ad cap. XXVI. Matth. vulgari opinione labefactata, ad veritatis inquiſitionem noſtrorum ſtudia concitavit. Poſt hunc Abulenſis Toſtatus pro communi ſententia contra Burgenſem copioſe ſcripſit, Defenſorii Parte II. Ex amborum ſcriptis, velut fontibus, omnium, qui deinceps in ea controverſia verſati ſunt, diſputationes, & commentarii profluxerunt. Nihil eſt poſt illos duos fere ab ceteris allatum, quod non inde promptum, ac derivatum fuerit; ut qui illos legerit, iſtorum omnium induſtriam non magnopere deſideret. Ego vero, qui ab amborum propugnatoribus partium quædam uſurpari videam, quæ mihi ex æquo non placent, quid ſentiam ipſe, ac quemadmodum controverſiam tantam explicari putem poſſe, tam brevitatis in iis, quæ trita ſunt, declarandis, quam facilitatis, perſpicuitatiſque memor, expromam. Hoc igitur faciendum ante omnia videtur, ut præcipua utriuſque partis argumenta, adeoque controverſiæ momenta ponderemus.

Apulenſis, & Burgenſis contraria decreta.

Duplex eſt autem genus argumentorum, quo vel eodem cum Judæis ceteris die, vel diverſo, Paſcha noviſſimum a Chriſto celebratum eſſe vulgo defenditur. alterum ex Evangeliorum teſtimonio petitur: alterum ex Judæorum ritibus, quos in partes trahere quiſque conatus. Horum prius ſine dubio præcipuum, atque unicum de ea re diſputandi debet eſſe præſidium, in quo videlicet totus cardo cauſſæ totius, & quod κρινόμενον Rhetores vocant, contineri mihi videtur. * Poſterius illud ipſum eſt, quod ambos fruſtra proferre, inque eoque laborare dixi. Sed de hoc poſtea, ab altero nunc ordiamur. Caput eſt quæſtionis in auctoritatum conflictu poſitum. Etenim ex Evangeliſtarum trium oratione colligi videtur, non alio die, quam Phariſæos, ac Judæos reliquos, Chriſtum Paſcha peregiſſe. Joannes vero diverſum fuiſſe diem ſignificat. Matthæi verba ſunt, cap. XXVI, 17. τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταί. *Prima die azymorum acceſſerunt diſcipuli.* Marcus vero, cap. XIV, 12. καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ Πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί. *Et primo die azymorum quando Paſcha immolabant, dicunt ei diſcipuli.* Lucas denique, cap. XXII, 7. ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ Πάσχα. *Venit dies azymorum, in qua oportebat immolari Paſcha.* Prima dies azymorum a decima quarta Luna exeunte, & ineunte decima quinta ducit initium; quo temporis momento Paſcha celebrari oportuit; vel, ut interpres noſter apud Lucam vertit, *neceſſe fuit.* Numquam igitur Judæi patriorum rituum tenaciſſimi alio die agnum immolaſſent: quod illos re ipſa non feciſſe, Marci verba demonſtrant; *quando*, inquit, *Paſcha immolabant.* Accedit & illud, quod Lucas refert, inſtante primo die azymorum, Chriſtum allegaſſe diſcipulos duos ad quemdam patrem familias, quem ſic illos alloqui juſſit. *Apud te facio Paſcha.* quod argumento eſt, ab omnibus tunc peractum fuiſſe Paſcha. At quibus alio dio functus Paſchate Dominus videtur, ii Joannis teſtimonio nituntur. cap. XIII, 1. πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς, ait, ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, &c. *Ante diem feſtum Paſchæ, ſciens Jeſus, quia jam venit hora ejus*, &c. cœnæ facta hæc & alia fecit. Vides ante diem Paſchæ Chriſtum Paſcha celebraſſe.

Evangeliſtarum de hac quæſtione teſtimonia

Rurſus cap. XVIII, 28. Judæos ait eo, quo Chriſtus paſſus eſt, die Prætorium ingredi religioni duxiſſe, *ne contaminarentur, ſed ut comederent Paſcha.* Item cap. XIX, 14. *Erat autem Paraſceve Paſchæ hora quaſi ſexta.* Nihil expreſſius concipi potuit, ut oſtenderetur non in ipſo die primo azymorum, ſed pridie, hoc eſt ipſa Paraſceve Paſchæ, Chriſtum in crucem fuiſſe ſublatum. Hæc ſunt in utramque partem omnium, quæ afferri ſolent, argumenta firmiſſima.

E Judæorum vero ritibus, qui commune cum reliquis habuiſſe Paſcha Dominum cenſent, hanc argumentationem ſtruunt. Vetus illa lex fuit, uti Luna XIV. ad veſperam agnus immolaretur. Quod adeo ſevere præceptum eſt, ut ſi quis ad eam diem ac tempus non affuiſſet, is inſequentis menſis quartam decimam expectare juberetur; ne alia die, quam decima quarta agnum immolaret. Cum igitur neque Dominus legem Moyſis ulla re violaverit, & Judæi alio tempore Paſcha celebrare religioni duxerint, conſequens eſt, eadem omnes quarta decima die Lunæ Paſchæ peregiſſe. Ceteri, qui pridie, quam pleroſque ſaltem e Judæis, Chriſtum Dominum Paſchate functum eſſe defendunt, ritus alios, ac decreta Magiſtrorum afferunt, quibus certæ feriæ rejiculæ ſunt habitæ: ut ſi forte primus anni dies, aut menſis Niſan, vel Paſchatis in earum aliquam incidere oporteret, diem diffunderent, ac plerumque comperendinarent. Ita numquam Paſchæ in feriam II. aut IV. aut VI. incurrere ſiverunt. Unde ne anno illo, quo Chriſtus paſſus eſt, Paſcha, ſive prima dies azymorum in feriam ſextam caderet, in ſequens Sabbatum facta tranſlatio eſt. Hanc Judæorum conſuetudinem fuſiſſime poſt Burgenſem, Paullus Foroſempronienſis lib. VIII. Parte II. Munſterus in Kalendario, & Scaliger exponunt: eaque de cauſſa Paſcha dicunt a Judæis Paſſionis Dominicæ tempore fuiſſe dilatum. Nec eſt alius fere, qui quidem ad poſteriorem hanc ſententiam deflexerit, qui non ex hac Judæorum obſervatione, atque ritu interpretandam cenſeat. Eamdem vero contrariarum partium auctores cum recentiorum eſſe Rabbinorum commentum prædicant; tum ideo refellendam putant, quod a quarta decima die menſis ſummoveri Paſcha magnum nefas fuerit. Verum ut de poſteriori hoc argumento prius agatur, mutationis illius, & tranſlationis dierum ratio quænam ab iis, contra quos diſputant, in medium adducatur, non ſatis animadvertunt. Non enim ſic opinandum eſt Paſcha, vel caput anni diffudiſſe Judæos; ut id abrupte, ſubitoque facerent. Quippe longe antea quod erat opus facto meditari, ac præſtruere ſolebant; ac jam tum ex anteriore anno ſequenti proſpiciebant.

Quid e Judaicis ceremoniis afferri vulgo ſoleat.

Itaque uno ſæpe die longior iis annus erat, quo inſequentis caput in opportunam feriam incideret; ac ne Paſcha in alienam & rejiculam delaberetur, ea cautione præſtabant; ut ex illorum, quos nominavi, commentariis, multoque magis ex Hebræis ipſis intelligi poteſt. Neque nunc locus eſt ejus rei uberius explicandæ; quod alio jam loco fecimus. Hæc vero pauca ideo perſtrinximus, ut qui tranſlatione illa feriarum ob eam maxime rationem offendi ſe dicunt, nihil in ea tale, cujuſmodi ſuſpicantur, ineſſe ſentiant. Nihilominus enim Paſcha ex eo ritu tranſlatum decima quarta die menſis primi celebratur: quamvis non Luna decima quarta idipſum accidat. Neque vero neceſſarium eſt. Quod enim Judæi exquiſitiſſimos Lunæ motus, decimaſque quartas perpetuo tenuerint, tam eſt vulgo perſuaſum, quam nullo neque argumento, neque probabilitatis ſpecie a pleriſque defenditur.

Nos in Epiphanianis Animadv. duo, quæ ad hanc diſputationem pertinent, oſtendimus. Alterum, Judæos, etſi lunaribus menſibus uterentur, non eos tamen ſic exactos, atque emendatos habuiſſe, ut eorum neomeniæ noviluniis mediis, decimæ quartæ itidem civiles, cæleſtibus adamuſſim occurrerent. Neque enim

Judæorum ritus memorabilis.

nullo alio Paſchate, quam de ultimo id in Evangelio eſt expreſſum. Ergo *Cyrillus* putavit Chriſtum hoc extremum Paſcha comediſſe. *Damaſcenus* lib. IV. cap. .. ait Chriſtum Paſcha Judæorum comediſſe, antequam Euchariſtiam inſtitueret. *Photius* Codic CXV. citat Anonymum negantem legale Paſcha celebraſſe Chriſtum, & Codic. CXVI. ubi ex *Chryſoſtomo* refellit *Photius* negantem. *Chryſoſtomus* tom. V. Homil. 79. de proditione Judæ pag. 556. Τὸν ἔσχατον τρώγει αὐτὸ ὁ Χριστός, ubi refellit Græculos. Vide pag. 557. *Petavius*.

* *Chryſoſtomus* Homil. LXXXIV. in Matth. cap. XXVI. putat Sacerdotes, cupiditate Chriſti interficiendi, Paſchatis celebrationem diſtuliſſe. Hæc opinio non eſt improbanda, & addi poteſt ipſos ob extractatum diem ſic inſtituiſſe facile. *Petavius*.

hoc cyclorum lunarium conditio patiebatur, antiquis maxime temporibus, quibus nondum tanta ſiderum peritia fuit. Et quamvis initio optime conſtitutam fuiſſe popolaris anni deſcriptionem, & ad Lunæ curſus exactam velimus; minime id tamen potuit eſſe perpetuum; quemadmodum Chriſtiani poſt Nicæna tempora ſuo exemplo didicerunt. Eſt ergo veriſimile biduo nonnumquam, aut triduo civiles neomenias a mediis noviluniis aberraſſe, vel citra comperendinationem, ac translationem dierum, propter cycli, & popularis anni vitium. Hoc autem anno illo, quo paſſus eſt Chriſtus, accidiſſe, ſi nihil perſuadet aliud, difficultas ipſa certe conciliandi cum Paſchate Judaico & ſexta feria plenilunii; ac tot eruditorum hominum fruſtra in eam inquiſitionem collatæ vigiliæ; tum Epiphanii, & aliorum auctoritas, in eam nos ſuſpicionem vehementius impellunt. Alterum eſt; Feriatum translationem, ac totum illud legitimorum dierum, reiculorumque diſcrimen non adeo vetus eſſe, ac Judæi quidam, & e noſtris complures opinati ſunt: neque Chriſti Domini tempore, ac ne longe quidem poſtea illud obſervatum, atque inſtitutum fuiſſe. Teſtes enim Judæorum peritiſſimus adhibuimus; qui morem illum ſero tandem receptum eſſe docuerunt, poſtquam everſo templo, ac ſynedriis omnibus e Judæa ſublatis, neomenias aliter, atque ex viſione ipſa, & denuntiatione conſtitutas habuerunt. Proinde ſexto circiter poſt Chriſtum ſæculo totum illud translationis negotium excogitatum eſſe, illorum ea ſententia colligitur. Tametſi multo id etiam recentius nonnulli faciunt. Hoc mihi ſatis eſt, multiplices illas cautionum tricas, & ambages, quæ in Hebræorum computo traduntur, vel ex ipſorum ſententia, nihil ad Chriſti ſæculum, & inſtitutam a nobis diſputationem de Paſſionis die pertinere. Conſulantur ea, quæ ex R. Moſe ben Maimon, cap. VII.
Ani-madv. pag. 182. Kidduſch hahodeſch, Parte 2. jam in animadverſionibus adduximus. His duobus catortis, quorum prius paucis exceptis, pæne ab omnibus admittitur; poſterius a Catholicis pleriſque, non eadem tamen, qua a nobis improbatum eſt, neque probabili certe ratione refellitur; ad alterum genus argumentationis, quod eſt in Evangeliorum auctoritate ſitum, revocanda eſt oratio, ut ex eo conſtituatur, eodem, an diverſo ab Judæis reliquis die Chriſtus Paſcha celebrarit.

CAPUT XVI.

Expenduntur utriuſque momenta partis; & pridie, quam Judæos pleroſque, Chriſtum Paſcha celebraſſe defenditur.

QUONIAM igitur omnis eſt nobis ad auctoritatem, ac teſtimoniorum contentionem redacta quæſtio; is erit profecto, niſi fallimur, optimus diſceptandæ controverſiæ modus, ut ea pars vincat, quæ ejuſmodi pro ſe auctoritates adduxerit, quas aliter, atque ea vult, & ſua intereſt, probabiliter, ac prudenter interpretari nequeas; e contrario vero cedat illa, veritatique convicta det manus, quæ iis utatur teſtimoniis, quorum ſit alteram in partem interpretatio facilis. Si igitur, velut ex ſponſo, pars utraque ſic agat, me quidem judice, cauſſa ſuperior erit illa, quæ Chriſtum pridie, quam Judæi plerique fecerunt, immolaſſe Paſcha defendit. Nam Joannis illa verba, quibus loquitur, ita diſerta, & perſpicua ſunt, nihil ut ad illorum mentem dici potuerit expreſſius. Quæ de Evangeliſtis autem ceteris ex adverſo proferuntur, pro aliorum opinione ſpeciei quidem ipſa mediocre; re autem vera momentum omni-
I. Joannis locus, quo probatur pridie, quam Judæos pleroſque, Chriſtum Paſcha peregiſſe. no nullum adferunt. Ut ab eo, quod primum eſt, ordiamur, expendamus, ſi lubet, Joannis locum illum capitis XIX, 14. qui non expreſſior quidem reliquis; ſed tergiverſationi, cavillationique minus opportunus videtur. ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ Πάσχα: *Erat autem Paraſceve Paſchæ*, ait Evangeliſta. Quibus e verbis invictum illud argumentum conficitur, nondum illo die Paſcha fuiſſe, ſi quidem Paraſceve Paſchatis fuit. Atenim Toletus in caput XIII. Joannis, Ribera in idem caput, Baronius, & alii omnes, qui aliter ſentiunt, Paraſceven Paſchæ vocari putant, non quod Paraſceve Paſchæ eſſet, ſed quod eſſet Paraſceve Sabbati, in quam Paſcha ceciderat: *Nullius enim feſti in tota ſcriptura* (Toleti verba ſunt) *dicitur Paraſceve, niſi Sabbati, quia in ſolo Sabbato non licebat præparare quæ ad eſum neceſſaria erant.* Verum minime ſane tolerabilis eſt iſta ratio loquendi; Paraſceven dici Paſchatis diem aliquam, quod in eam incidat Paſcha. Eſt enim ἡ παρασκευὴ appellatio τῆς πρὸς τι, & ad inſequentem diem σχέσιν habet, uti apud nos *vigiliæ* nomen. Quamobrem uti ſi Natalis Dominici feſtus dies in feriam II. incurrat, nemo de Dominica ipſa pronuntiet: Hodie vigilia eſt Dominicæ; hoc eſt, dies ipſa Dominica, in quam vigilia Natalis incidit: ita neque altera illa ferri poteſt loquendi formula; Paraſceven Paſchæ ipſummet eſſe Paſchatis diem, quod in eo Paraſceve Sabbati contigerit. Ineſt enim in Paraſceves vocabulo notio ac poteſtas adverbii *pridie*. Unde tam abſonum eſt, Paraſceven feſti cujuſlibet pro illo ipſo, cujus Paraſceve eſt, uſurpare die, quam Natalem Dominicum, qui ſit pridie Dominicæ, appellare pridie Natalis, eo ſenſu, quod pridie Dominicæ ſit, in eumque Natalis dies incurrat. Alia eſt vocis *Dominicæ* ratio, quæ non σχετικὴ ſit; ut vigilia, ut Paraſceve: ſed abſoluta notione prædita. Unde Dominicam Paſchæ merito dicimus; in quam ſolam Paſcha convenit. Nam quod Paraſceven negant alterius fuiſſe diei, quam Sabbati; id vero falſiſſimum eſt. Quilibet feſtus dies ſuam παρασκευὴν habuit, quam ערב *ereb* nominant Hebræi: quorum quidem commentarii dierum ejuſmodi mentione ſunt referti. Illud vero quale tandem eſt; nullius alterius feſti, quam Sabbati, Paraſceven in Scriptura legi?
Ao non diſertiſſima Joannis verba ſunt, quibus Paraſceven Paſchatis appellat? Paraſceves nomen apud ſolos Evangeliſtas exſtat, ter a Joanne, ſemel a ſingulis tribus expreſſum. Nullus eſt autem in iis locus, ubi Paraſceve Sabbati ſic aperte nominetur, ut a Joanne, Paſchatis ipſius; nullus, inquam, ubi non perinde Paſchati, ac Sabbato Paraſceves vocem fas ſit tribuere. Quæ eſt igitur iſta ratio; Paraſceven eſſe Paſchatis inficiari, contra quam Joannes ipſe nominatim ſcripſerit: ſolius eſſe Sabbati velle; quod in tota Scriptura nuſquam legatur? Nec illud valet; ſolo die Sabbati vetitum fuiſſe ciborum apparatum; ideoque ſoli huic παρασκευὴν eſſe conceſſam. Neque enim qui ſic ratiocinantur, animadvertunt, παρασκευὴν, id eſt præparationem, non cibariorum duntaxat, ſed aliarum rerum inſuper fuiſſe, quæ ad diem feſtum opus erant, ut Joannes loquitur. Cujuſmodi ſerviles operæ fuerunt, quæ cum feſto ipſo die præſtari nequirent, eas pridie ſcilicet antevertebant. Inde παρασκευῆς origo. Sane Paraſceven Paſchæ fuiſſe Baronius ipſe ad annum XXXIV. Num. CLXI. planiſſime demonſtrat, eamque cœnam puram a Judæis appellatam aſſerit. Paraſceve fuit aliorum dierum quam Sabbati.

Alter Joannis locus e cap. XVIII, 28. non minus luculentus eſt; ubi Judæos refert eo die, quo crucifixus eſt Chriſtus, Prætorium ingredi noluiſſe, *ut contaminarentur, & ut manducarent Paſcha*. Unde neceſſario concluditur, nondum illos Paſcha manducaſſe. Hic Paſchatis vocabulum varias ad ſignificationes transferunt, qui urgeri ſe tam diſerto teſtimonio vident. Una eſt Abulenſis interpretatio maxime communis, Paſcha non pro agno legitimo ſumi, ſed pro ſacrificiis Paſchalibus quæ per totos ſeptem azymorum dies celebrare mos fuit. Quod in primis ex Deuter. cap. XVI, 2. probari ſolet: *Immolabis Phaſe Domino Deo tuo de ovibus, & de bobus.* Ubi Phaſe, id eſt Paſcha de bobus fieri demonſtrat. Item lib. II. Par. cap. XXX. & XXXV. Paſchata vocantur hoſtiæ ipſæ, quæ toto ſeptiduo mactabantur. Cap. XXXV. com. 9. principes Levitarum *dederunt ceteris Levitis ad celebrandum Phaſe: quinque millia pecorum, & boves quingentos.* לפסחים הרימו ללוים, obtulerunt Levitis in Paſchata. Ex iis vero ſacrificiis, quæ Pacifica, vel Eucharistica erant, quilibet e populo, qui quidem mundus eſſet, poterat veſci. Toletus Numerorum cap. XXVIII. ad eamdem ſententiam citat. Sed in eo capite de holocauſtis duntaxat agitur, quemadmodum & Levit. XXIII. aut etiam de hirco, quod pro peccato fiebat; e quibus victimis pars nulla vulgi in epulum cederet. II. locus Joannis.

Adverſus hæc duo cum eruditis viris præſcribimus. Primum, tametſi Paſchatis vox ea ſignificatione in Scripturis uſurparetur, in illo tamen Joannis loco, non videri aliter accipi, quam vulgata & contrita notione. Quamvis enim הפסחים, τὰ πάσχα reliquas hoſtias nonnumquam appellatas eſſe fateamur; quod nondum concedimus; id eatenus ferri poteſt, ut quod ea voce præcipue ſignificatur, iiſdem locis expreſſum fuerit, adeo

ut

nt Paſchatis nomen agnum ipſum primario, ac nullo alio inſuper addito demonſtret; reliquas hoſtias nonniſi ex accidenti; quatenus ad totam celebritatem, & illorum dierum hilaritatem, ac feſtas dapes, & ſacrificia declaranda aſas vocabuli iſtius extendit. Cum autem abſolute τὸ πάσχα, aut, quod amplius eſt, φαγεῖν τὸ πάσχα legitur, id vero ad unum agnum Paſchalem pertinet, reliquis omnibus ſacrificiis excluſis. Atqui ne iſtud quidem facile concedimus, Paſchatis voce aliud ſacrorum genus ulla ratione comprehendi; nec ea ſatis idonea putamus argumenta, quæ ex allatis Scripturæ locis eruuntur. Horum validiſſimus ille putatur eſſe Deuteron. XVI. *Immolabiſque Phaſe Domino Deo tuo, de ovibus, & de bobus*, &c. Verum longe diverſo iſta ſenſu ſumuntur; & quidem duplici. Aut enim Phaſe, id eſt agni Paſchalis mactatio, ab ovium boumque ſacrificiis diſcernitur, quæ ad Euchariſticam oblationem, ſive pacificam pertinent, cujuſmodi complures in illo ſeptiduo frequentata ſunt. Hebraica verba, וזבחת פסח ליהוה לאלהיך צאן ובקר. *Et ſacrificabis Phaſe Domino Deo tuo; oves & boves.* καὶ θύσεις τὸ Πάσχα κυρίῳ τῷ Θεῷ σου, πρόβατα, καὶ βόας. Primum itaque Paſcha jubet immolari; tum oves, & boves; id eſt aliud ſacrorum genus inſtaurari. Sic eum locum intellexit Jonathan Uzielis filius in Chaldaica Paraphraſi: ותיכסון פסחא קדם יי אלהכון. Et ניכסת תורין בכרן יומא. *Et immolabis Paſcha coram Domino Deo tuo inter veſperas; & oves ac boves in craſtino, in ipſo die.* Nimirum ovium, boumque ſacrificia a Paſchatis mactatione ſecernit. Alter ſenſus eſt; ut oves id eſt צאן ad Paſcha; boves ad pacifica ſacra referantur. Sic interpretatus eſt Onkelos Paraphraſtes alter: *Sacrificabis*, inquit, *Paſcha de fœtibus ovium, & victimam ſanctificatam de bobus.* Idipſum & Aben Hezra ſecutus eſt in Commentariis, cujus hæc verba: *Oves*, inquit, *ad Paſcha* צאן לחיוב הפסח ובקר לשלמים *& boves ad pacifica.* Prior ſententia magis probatur; ſecundum quam poſt hæc verba, *Domino Deo tuo*, adhibenda diſtinctio; ut reliqua ſeparentur. quæ diſtinctio in codicibus exſtat tam Latinis, quam Græcis: nec non apud Auguſt. lib. V. Quæſt. in Deuter. Quæſt. XXIV. ubi ita legit: Immolabis Paſcha Domino Deo tuo, oves, & boves. Nam quod editio vulgata noſtra, *de ovibus & de bobus* habet, periode accipiendum eſt, ac ſi oves & boves ſcriptum foret; non ut Paſcha de bobus ſaltem ſacrificari dicatur. Quod enim illo ipſo Deuteronomii loco Phaſe nihil aliud præter agnum Paſchalem ſignificet, quæ deinceps eodem in capite leguntur oſtendunt. Quippe commate 6. ritum immolandi, veſcendique Phaſe, de quo paullo ante locutus erat, ita declarat: *Immolabiſque Phaſe veſpere ad Solis occaſum, quando egreſſus es de Ægypto: Et coques, & comedes in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus*, &c. Quæ de ſolo agno Paſchali debent intelligi. Nihil igitur Deuteronomii locus ille contrariam opinionem adjuvat. Chryſoſt. Hom. LXXXIII. in Joannem, utramque ſententiam complexus eſt. Etenim Joannis verba illa ſic explicat. ὅταν δὲ τὸ Πάσχα, ἑορτὴν πᾶσαν λέγει· ὃ ὅτι αὐτῶν ἑορτὴ τὸ Πάσχα· αὐτὸς δὲ πρὸ μιᾶς αὐτὸ παρέδωκε, πρὸ δὲ ἑαυτοῦ σφαγὴν τῇ παρασκευῇ, ὅτε καὶ τὸ παλαιὸν ἐγένετο πάσχα. *Aut igitur Paſchatis nomine totum feſtum intelligit: aut ideo ſic loquitur, quod tunc temporis Judæi Paſcha celebrarent; ipſe vero pridie illud tradiderat; cum necem ſuam ad Paraſceves diem reſervaret, quando vetus Paſcha peragebatur.* Quod Paſchatis vocabulum pro reliquis ſeptem dierum victimis ſumatur, obſcure Chryſoſt. indicavit, noſtram autem interpretationem, & ſententiam aperte palamque propoſuit; & videlicet alteri prætulit.

Alia Joannis loca.

Reliqua ſunt Joannis loca, quæ ab adverſariis plauſibilius eluduntur. Nam priora illa duo meo judicio ſunt invicta. Capite XIII. *Ante diem feſtum Paſchæ, ſciens Jeſus, quia venit hora ejus, ut tranſeat ex hoc mundo ad Patrem, cum dilexiſſet ſuos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Et cœna facta, cum Diabolus jam miſiſſet in cor, ut traderet eum Judas Simonis Iſcariotes.* Græce πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, *ante feſtum Paſchæ.* Quæ verba demonſtrant Chriſtum ante feſtum Paſchæ epulo ſuo Paſchali functum eſſe, & quæ deinde ſunt conſecuta peregiſſe; videlicet pedum lotionem, & inſtitutionem Euchariſtiæ. Aut igitur ante legitimum Paſchatis feſtum, ſuum ipſe celebravit: aut legitimo quidem ille tempore ſed pridie quam Phariſæi, Scribæ, & ceteri id genus; qui alieno celebrarunt. Horum prius ex æquo nobis, atque adverſariis diſplicet: verum eſt ergo poſterius; ante Paſchale feſtum a Pontificibus indictum, & illegitimum, Chriſtum Dominum Paſchati ſuo operatum fuiſſe. Ahalenſis in Latinam duntaxat editionem intentus, obſervat non eſſe ſcriptum *ante feſtum Paſchæ*; ſed *ante diem feſtum Paſchæ*. Inter hæc autem duo diſcrimen inſtituiſſe putat Evangeliſtam; qui ſi dixiſſet, ante Paſcha cœnaſſe cum Diſcipulis Chriſtum, *intelligeretur*, inquit, *quod cœnaſſet die tertio decimo, cum Paſcha eſſet die quarto decimo.* Conditionalis iſta Toſtati propoſitio perſpicuæ falſitatis arguitur. Nam & πρὸ τῆς ἑορτῆς, id eſt, *ante feſtum*, ſcripſit Joannes; neque tamen id valet, decimo tertio die cœnaſſe Chriſtum. Quare Latinorum iſtorum verborum notio; *ante diem feſtum Paſchæ*, ad Græci contextus ſententiam exigenda venit; ut idem ſit feſtus dies Paſchæ, ac feſtum ipſum Paſchæ. Quo Judæorum conſuetudo pertinet, qui ut dierum ita feſtorum, ac celebritatum initia ab occaſu, & Solis ineunte nocte capere ſolebant. Quam ob cauſſam Joannis XIX. *Judæi, quoniam paraſceve erat, ut non remanerent in cruce corpora Sabbato, rogaverunt Pilatum, ut frangerentur eorum crura, & tollerentur.* Cruciariorum corpora ideo deponere, ac ſepelire maturarunt, quod cum Paraſceve ipſa jam eſſet; id eſt veſpera prior, qua præparabatur agnus; & altera jam inſtaret veſpera, quæ eadem Sabbati principium erat; veriti ſunt ne hac ipſa poſteriore veſpera, & initio Sabbati ingruente, juſta facere prohiberentur. Hac igitur Abulenſis obſervatione rejecta, vulgo ita fere ceteri reſpondent; communi uſum loquendi conſuetudine Joannem, diem feſtum Paſchæ civilem, & artificioſum intellexiſſe, qui ab ortu Solis ad occaſum extenditur. Verum cum Paſchalis ipſa celebritas, quæ agni epulo præcipue conſtabat, pridie civilis diei, qui ab ortu Solis incipit, peracta fuerit, eaque veſpera proprie Paſchatis nomen habuerit, non videtur ἀκυρολογία illa committenda; ut ipſum tempus, quod maxime proprie Paſcha, ſive feſtum Paſchæ nominatur, *ante feſtum Paſchæ* fuiſſe dicatur. Quamvis enim Paſchatis vocabulum tam de civili die ſequenti, quam de ſex aliis uſurpari poſſit; in illa tamen Evangelica narratione, qua Paſchalis agni, atque cœnæ mentio fit, feſtum Paſchatis propria & uſitata notione potius accipitur. Hoc enim conſiderandum eſt, totam Paſchatis functionem, adeoque cauſſam nominis, & originem in veſpertino illo epulo conſiſtere. Proinde nimis illa videtur abſona, & abſurda loquendi formula; ante feſtum Paſchatis Chriſtum Paſcha celebraſſe; hoc eſt eo quidem momento temporis, quod feſtum proprie Paſchæ diceretur; ſed ante civilem Paſchatis diem.

Aliud Burgenſis argumentum.

Aliud eſt Burgenſis argumentum ex Paſchalis feſti religione depromptum; quæ omnia illa vetuit exerceri, quæ a Judæis eo, quo crucifixus eſt Chriſtus, die præſtita leguntur. cujuſmodi eſt capitis, judicium inſtituere, reum ſiſtere, accuſare, interrogare, teſtes producere, condemnare, ac damnatum deinde ad Præſidem deducere, comitari ad ſupplicium, prætereuntes angariare, & ad onus ferendum cogere. Quæ quidem omnia feſtis diebus agi, nominatimque primo die azymorum, nefas fuit. Nam de iſto ipſo die feſto, Exod. XII. cavetur, nihil ut in eo fiat operis, *exceptis iis, quæ ad veſcendum pertinent.* *Addit Burgenſis ſepulturæ officium ipſum, quod non minus feſtis diebus interdicebatur. Si enim Sabbato funus curare non licuit, ut ex hiſtoria Dominicæ ſepulturæ manifeſte colligitur; nec in ipſo Paſchatis id feſto licuit; cum exceptis iis, quæ ad cibos pertinent, eadem quæ in Sabbato, feriandi neceſſitas impoſita ſit. Nam quod exemplum Tobiæ ex cap. II. profertur; olim ab eruditis viris obviam eſt itum: qui hoc admonuerunt, aliam juris communis, & ordinarii rationem eſſe, aliam neceſſitatis, qua fit, ut legi plerumque derogetur. quale fuit illud Tobiæ factum.

Quamquam haud me præterit, viris quibuſdam eruditis aliter videri; qui cum ceteris feſtis, tum Sabbato

Pars II. Hh 2 fas

a *Auguſtinus* Tract. cxx. ad hæc: *ibi ergo propter Paraſtevon &c. acceleratam vult intelligi ſepulturam, ne adveſperaſceret, quando jam, propter Paraſceven, quam cœnam puram Judæi Latine uſitatius apud nos vocant, facere tale aliquid non licebat.* *Pſtavius.*

ſus fuiſſe volunt mortuos ſepelire. quod & Cajetanus in xxIII. Levit. caput exiſtimat; & Serrarius in Joſue v. Quæſt. xxIX. quod in præſentia diſceptare nihil neceſſe eſt. Favet huic argumento, opinionique noſtræ, quod Judæos de Chriſti nece deliberantes ſtatuiſſe Matthæus cap. xxvI, 5. refert: *Non in die feſto; ne forte tumultus fieret in populo*. Verebantur enim ne ſi feſto die Chriſtum comprehenderent, ac ream peragerent, juſta inde populi eſſet offenſio. quod profecto minime devitaſſent, ſi in ipſo Paſchatis ſollemni ei rei operam dediſſent. Tum quod Apoſtolis in mentem veniſſe teſtatur Joannes cap. xIII, 29. quando Chriſtus Judæ dixit: *Quod facis, fac citius*. tamquam iis verbis juſſiſſet, ut ea quæ opus erant ad diem feſtum emeret. Unde facile ratiocinamur, nondum diem feſtum appetiiſſe; qui ſi jam iniiſſet, nihilo magis, quam in Sabbato, emere aliquid liceret.

Præterea neque parvi pendendum illud eſt argumentum, quod ex Joannis verbis conficitur, cap. xIx, 31. cum ait, *Judæos, ut non remanerent in cruce corpora Sabbato; Erat enim magnus dies ille Sabbati; rogaviſſe Pilatum*, &c. Quod nominatim de Sabbato illo ſcribit, magnum fuiſſe diem, nemo aliter interpretari queat, quam alterius feſti concurſu, ac religione ceteris inſigniorem fuiſſe. Illud vero ne fingi quidem aliud poteſt, quam Paſcha, ſive prima dies azymorum. Nam ut cum Abulenſi, ac ceteris contrariarum partium auctoribus magnum ideo nominari diem illum arbitremur, quod in eum ſecunda dies azymorum incurreret, adeoque frequentioribus ſacrificiis, ac ceremoniis idem ille celebraretur; adduci non poſſumus. Tum hæc enim probari interpretatio poſſet, ſi ſecundus dies azymorum, aut alius omnino, præter primum ac noviſſimum, feſtus, ac ſollemnis eſſet habitus. Quod ſecus ſe habet; ut ex Levit. cap. xxIII. conſtat. Quare non poteſt Sabbati religio profanæ diei acceſſione major fieri. Reſtat igitur, ut alterius incurſione feſti magnus ille dies ab Evangeliſta nuncupetur: cujuſmodi nullum præterquam Paſchatis excogitari poteſt.

Hæc ſunt argumenta præcipua, quæ altero die perſuadent, quam quo Judæi plerique, Dominum Paſcha celebraſſe: quæ in aliorum commentariis copioſius enarrantur. nos autem ne quid ad propoſitæ quæſtionis intelligentiam deſiderari poſſet, eadem illa percenſere ſaltem ac perſtringere debuimus. Cum iis porro ſi adverſa contrariæ ſententiæ præſidia, & teſtimonia comparentur, multo ad interpretandum faciliora, minuſque firma videantur. Etenim tota vis illorum fere una hac cautione labefactatur: Chriſtum legitimo tempore Paſcha peregiſſe; Judæos autem pleroſque alieno, nec legitimo. Quare tum Chriſtus epulatus eſt, prima dies azymorum revera, & ex legis, ac veteris ritus præſcripto fuit; quamvis ex Judæorum corruptela depravatione neque nondum illa cenſeret. Quocirca duplex Paſcha anno illo fuit; alterum legitimum; alterum præpoſterum. Illud Chriſtus Dominus cum Judæis aliquot ſaniori mente præditis; hoc Phariſæi, Scribæ, cum Judæis pleriſque tenuerunt. De priori tres Evangeliſtæ intelligendi ſunt, quando primam azymorum diem nominant. Marcus vero cum addit, *quando Paſcha immolabant*; nihil docet aliud, niſi per id tempus agnum immolari conſueviſſe, hoc eſt in ipſo Paſchatis ſollemni, tam legitimo, quam alieno tempore celebrato. Lucas porro ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα, inquit, *in qua oportebat immolari Paſcha*. quæ ſi quis ſubtilius accipere velit, favent opinioni noſtræ. Judæos enim ſignificant ἐν ᾗ οὐκ ἔδει ſacrificaſſe; Chriſtum ἐν ᾗ ἔδει.

Eſt autem ad inſtitutum noſtrum utilis maxime, opportunaque illa ratio, quam in Animad. Epiphanianis plenius expoſuimus; Paſchalem ὑπέρθεσιν, quæ anno ultimo vitæ Chriſti contigit, non ex legitima aliqua, & moribus recepta, ſive ordinaria tranſlatione feriarum ortum habuiſſe. quod omnes illi, qui probatam nobis ſententiam ſunt, hactenus putaverunt; nec ex alia quapiam honeſta cauſſa, ritusve publicum in uſum, & conſuetudinem admiſſo profectam fuiſſe. Neque enim quod uſu communi ſancitum eſſet, Chriſtus ullo modo violaret, ſed peculiarem illam, & extraordinariam fuiſſe corruptelam, quam ſuperſtitioſus, ac divinæ legi contrarius Phariſæorum ritus invexerat. De quo plura nos ad Epiphanium ex Hebræorum Ritualibus libris. Quocirca non unus Dominus Paſcha legitimum, & a Phariſaico diverſum obiit: ſed Judæorum etiam aliqui, ut ex Epiphanio colligebamus, qui διχόνοιαν, ac diſſidium in celebrando Paſchate incidiſſe demonſtrat. Ex eorum ergo numero, qui ſincerum Paſcha peragere vellent, patrem illum familias ſcivit eſſe Chriſtus, apud quem parari ſibi Paſcha juſſit: aut utique Chriſtum legis ac ritus patrii tenaciſſimum obſervatorem idem ille eſſe cognoverat, adeoque Chriſtus, antequam Apoſtolos deſtinaret, ei condixerat. Ejuſmodi non pauca fingi conjicique poſſunt, quibus Lucæ ille locus, & ad patrem familias adornata legatio ad opinionem noſtram accommodetur, nihil ut ei penitus obſit. Sed in iſtis, quæ neque difficilia ſunt, & a Maldonato, aliiſque permultis copioſe tractantur, immorari nihil attinet.

CAPUT XVII.

Tria, an quattuor quinqueve poſt baptiſmum Paſchata Chriſtus obierit. Oſtenditur tria dumtaxat ab eo peracta.

SÆPE mirari ſoleo, Chriſtiano ulli, qui quidem in Evangeliſtarum lectione paullulum operæ poſuerit, tam abhorrentem & iis ipſis Evangeliis contrariam opinionem probari potuiſſe, ut ſecundum baptiſmum, uno ac no atque Paſchate prædicationem Chriſti circumſcribendam putaret. Atqui neque paucorum, neque plebeiorum Scriptorum fuit hæc ſententia; ſed doctrina, & auctoritate præſtantium, & ſane vetuſtiſſimorum. e quibus occurrunt modo Tertullianus libro contra Jud. cap. vIII. Clemens Alexand. lib. I. & vI. Strom. Africanus apud Hieron. in Daniel. cap. Ix. Lactantius lib. Iv. cap. x. Gaudentius Brixianus Serm. III. de Paſchate: cujus hæc verba ſunt: *Anniculus eſt, quia poſt illud baptiſmum, quod pro nobis in Jordane ſuſceperat, uſque ad Paſſionem unius anni tempus impletur*. * Verum tertium ſaltem poſt baptiſmum attigiſſe Paſcha Chriſtum Dominum, Joannes ſine ulla obſcuritate demonſtrat.

Quare miſſa vetere illa, obſoletaque ſententia, reliquæ ſunt nobis explicandæ tres. Neque enim plures extant. Aut igitur tria Paſchata Dominus expleviſſe fertur, aut quattuor, aut quinque. Prima veterum eſt quamplurimorum; ſecunda ætatis fere mediæ: tertiam Mercator, & eum ſecutus Scaliger amplexi ſunt. Hodie vero, Scaligerianorum excepto grege, vix aliquem invenias, qui non quattuor Paſchata τῇ κηρύξει præfiniat. Ac ceteri quidem Evangeliſtæ Paſchatum ſingulorum mentionem haud expreſſam adeo fecerunt: unus Joannes tria diſtincte memoravit. Primum eſt cap. II, 13. poſt nuptias, quibus in Cana Chriſtus interfuit: alterum eſt cap. vI, 4. poſt ingens illud miraculum annonæ multiplicatæ. poſtremum eſt τὸ σταυρώσιμον, ſub quod in crucem actus eſt. Præter hæc tria plerique omnes, uti dictum eſt, quartum eliciunt, partim ex ipſo Joanne, partim ex aliis; ac diverſiſſimas annorum, & rerum a Chriſto geſtarum harmonias, & concordias inſtituunt. quas hic referre, vel excutere non magis infiniti, quam inutilis laboris fuerit. Nos univerſe paucis diſputatis, proprium & ipſi Evangelicæ narrationis ordinem, ſeriemque contexemus.

Quod igitur plura tribus Paſchata Joannes expreſſerit, ex ejus cap. v. conficiunt: *Poſt hæc*, inquit, *erat dies feſtus Judæorum*. quem diem non alium, quam Paſcha fuiſſe ſentiunt. Primum itaque Paſcha ſolus Joannes recenſuit. Secundum præter Joannem capite illo quinto, Matthæi cap. xII. Marci II. Lucæ vI. commemorari complures arbitrantur; quibus in locis Chriſti, & Apoſtolorum per ſata tranſitus deſcribitur. Hoc enim tempus adultæ jam meſſis azymorum ferias indicat. Tertium Joannis vI. Matthæi xIv. Marci vI. Lucæ Ix. contineri vulgo ſtatuunt. Nam paullo ante Paſcha Chriſtum

Exponitur eorum ſententia, qui plura tribus Paſchata defendunt.

* *Proſper* lib. de gloria ſanctorum cap. 2. ait ſanctos reſurrecturos ad tricennalem juventutem, *in* qua Chriſtus paſſus eſt. *Bernardus* Homil. 2. de Circumciſione, cenſet Chriſtum poſt xxx. annum paſſum eſſe.

Digitized by Google

Chriſtum V. millia ſaturaſſe Joannes oſtendit. At Scaliger tertium illud Paſcha facit, quod ex hiſtoria Chriſti per ſegetes ambulantis elicitur, & ab illo Joannis V. diſcriminat: ut quinque numerentur. Poſtremum eſt τὸ σωτήριον.

Euſebius lib. VIII. de Demonſtr. prædicationi Domini τρία καὶ ἥμισυ ἔτη diſerte tribuit. Et lib. I. Hiſt. cap. IX. quattuor annos non integros; quos per totidem Pontifices Hebræos nimis oſcitanter, & imperite partitur; quos Anano, ſive Annæ ordine ſucceſſiſſe refert. Quod quam ſit abſurdum lib. II. cap. XXXI. docuimus. Qui præter Euſebium tres annos cum aliquot menſibus aſſignet, haud temere inter antiquiores invenias. Plerique vero biennium dumtaxat ſolidum, cum excurrentibus menſibus imputant. Irenæus lib. II. cap. XXXVIII. Apollinaris Laodicenus apud Hieron. in cap. IX. Danielis; Origenes lib. II. contra Celſum, cum ait Judam non ſolidum triennium egiſſe cum Chriſto: Epiphanius Hæreſi LI. quæ eſt Alogorum. Hæc opinio vetuſtiſſimorum Patrum, cum propter eorum auctoritatem valde probabilis eſt; tum quod Joannis Evangelio conſentanea eſt, a quo non plura tribus Paſchata recenſentur. Hoc enim inter omnes convenit, Joannem, qui poſtremus omnium Evangelium ſcripſit, eo conſilio ſingula Paſchata, hoc eſt Dominicæ prædicationis annos, & articulos diſtinxiſſe, ut a ceteris neglectum in hiſtoria Dominica temporum ordinem poſteris commendaret. Quamobrem cum duo dumtaxat ante noviſſimum, & σωτήριον, poſt baptiſmum Paſchata nominet, merito Patres illi totidem non plura numerarunt. Sed probabilem, uti diximus, opinionem complures illorum non ſatis probabili argumentatione defendunt; tum in duobus iſtis Paſchatis ſollemnibus diſcernendis, vehementius offendunt. Quod enim Iſaiæ LXI, 2. Chriſtus miſſum ſe dicat a Patre καλέσαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτὸν, καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως. *prædicare annum Domini acceptabilem, & diem retributionis*; ex eo concluſerunt, alterum, qui acceptabili reſponderet, τὸν ἀντιλεγόμενον ſucceſſiſſe. Hanc enim rationem Epiphanius informat Hæreſi LI. N. XXV. Biennium itaque τῷ κηρύγματι præſtituunt: ita ut priore anno pacifice, ac nemine adverſante functionem ſuam obierit; poſteriore vero æmulos, & obtrectatores Judæos ſit expertus. Sed ea collectio falſum aſſumit; & Iſaiæ teſtimonium ab germano ſenſu alienum in ſententiam detorquet. Acceptabilis annus a Propheta, pro eo quod eſt gratus, ac Deo, non Judæis placitus, auſpicatur; atque omne, quo in carne verſatus eſt, prædicationis tempus amplectitur; ut interpretatur Hieronymus, & ante hunc Irenæus. Neque vero primus ille prædicationis annus ſine offenſione, ac vexatione tranſactus eſt. Immo vero quam plurimas a Scribis, & Phariſæis inſidias contumeliaſque perpeſſus eſt; uti poſt paullo declarabitur.

Irenæi & Epiphanii parum probabilis ratio.

In amborum autem deſignatione Paſchatum Irenæus, & Epiphanius parum attenti ſunt. Nam ille primum dicit eſſe, cujus eſt mentio Joannis cap. II, 13. ſecundum, quod eſt cap. V, 1. ubi diem feſtum Evangeliſta nominat. cum hoc alterum cap. VI, 4. confundit; ante quod multiplicatorum panum miraculum patratum eſt. Falſo igitur Irenæi auctoritatem adducunt, qui ſecundum Paſcha ex eo defendunt illud eſſe, quod Joannis V. continetur: tertium, cujus mentio eſt Joannis VI. Neque enim duo iſta diſtinxit Irenæus; ſed in unum conflavit. Quæ ſi ſeparanda putaſſet, prius illud Joannis V. numquam Paſcha vocaret. Nam tria tantum, non quattuor Paſchata Chriſti prædicationi tribuit. At Epiphanius primum Paſcha idipſum eſſe definit, in quo Chriſtus vociferatus eſt; *Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat*; Joannis VII, 37. Secundum de quo in eodem capite dixit: *Non aſcendo ad diem feſtum iſtum*. Verum duo hæc a Chriſto pronuntiata ad unum, & idem feſtum Scenopegiæ, non Paſchatis attinent. Deinde præpoſtere ab Epiphanio referuntur. Nam quæ primo loco uſurpata ſcribit, ea feſto exeunte; quæ poſteriora ponit, ea ante feſtum conſtat ab illo eſſe prolata.

Occurritur eorum rationibus, qui plura tribus afferant.

Quamobrem aliter tria hæc a nobis Paſchata conſtituenda ſunt: poſtquam eorum argumenta, qui plura tribus computant, expenderimus. Horum eſt vis omnis in Joannis V, 1. poſita; quod ibi dies feſtus concipiatur; quem negant alium videri poſſe, quam Paſcha. Ab eo vero, quod cap. VI, 4. ſequitur, omnino diſtinguendum videtur. Ex quo tria ante τὸ σωτήριον conficiunt. Rurſus illud Paſcha, quod Joannis VI, 4. commemoratur, & ante quod millia hominum quinque totidem panibus ſaturata ſunt, ab eo diverſum eſt, quod a tribus reliquis Evangeliſtis tacite ſignificatur, quando Chriſtum per ſata iter habuiſſe ſcribunt. Id enim per azymorum ferias contigit. Nam illa per ſegetes ambulatio, Matth. XII. Marci II, 23. Lucæ VI. narratur. Secundum quam miraculum illud ſaturatæ plebis Matth. XIV. Marci VI. Lucæ IX. deſcribitur. Igitur cum Sabbatum Deuteroproton, per quod ſata perambulata ſunt, Paſchate poſterius ſit, panum vero miraculum Paſchate prius; duo eſſe, diſtinctaque neceſſe eſt Paſchata: quæ cum primo, quod a Baptiſmo proximum eſt, & poſtremo, in quo crucifixus, quattuor efficiant. Hæc illi. Verum dies ille feſtus Joannis V. gratis Paſcha eſſe dicitur. Nam Chryſoſtomus, Cyrillus, & Maldonatus Pentecoſten eſſe malunt: alii feſtum Sortium, ſive Phurim, quod Adar XV. celebratum. Quod ſi Paſcha illud eſſet, procul dubio ab Joanne ita vocaretur; qui alia duo nominatim appellavit. Nam quod ad Sabbatum Deuteroproton ſpectat, tranſitumque per ſegetes, poteſt hæc hiſtoria primo Paſchati, & a baptiſmo proximo ſubjici, uti poſtea conſtabit. Nihil habent igitur quarti, quintive Paſchatis auctores, quo nos in ſuam ſententiam cogant; & a priſca illa antiquorum Patrum abſtrahant: quæ tria, non amplius Paſchata definit. Nunc ſingillatim res a Chriſto geſtas ordine proſequemur, & unumquodque Paſcha notabimus; ut omnes intelligant quam belle veterum opinio cum Evangelica hiſtoria concordet. Annos porro ſingulos a Paſchate ad Paſcha perducemus. Quare primus annus paucos tantummodo menſes obtinebit, qui a baptiſmo ad primum Paſcha confecti ſunt.

CAPUT XVIII.

Evangelicæ hiſtoriæ concordia ad Epiphanii & veterum aliorum ſententiam accommodata.

Geſta anni primi uſque ad Paſcha.

PRIMUM baptizatus eſt a Joanne Chriſtus, & a dæmone tentatus, Matth. IV. Marci I. Lucæ IV. Tum Judæi ad Joannem legatos deſtinant; qui honorificum de Chriſto teſtimonium perhibet. Joannis I. Chriſtus Bethabaram redit, ubi baptizatus fuerat. Ib. com. 28. poſtridie, quam Judæi Joannem adierant: Latini codices plerique Bethaniam; Græci Bethabaram habent. Quamquam in quibuſdam Græcis Bethania legitur: ut in Catena MS. Bibliothecæ regiæ, & apud Cyrillum. In eadem illa catena hæc adnotantur. χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι τὰ ἀκριβῆ τῶν ἀντιγράφων ἐν Βηθαβαρᾷ περιέχει· ἡ γὰρ Βηθανία οὐχὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· ἀλλ' ἐγγύς που τῶν Ἱεροσολύμων ἐστί. *Sciendum eſt accurata exemplaria Bethabaram continere. Nam Bethania non ultra Jordanem eſt, ſed prope Jeroſolyma.* Atqui ne Bethabara quidem ipſa tranſamnana eſt; ſiquidem verum eſt, quod & aliis permultis, & Scaligero videtur, hanc ipſam eſſe, cujus mentio fit Judic. VII, 24. & Joſue XVIII, 22. Aut igitur alius quiſpiam locus eſt; aut quamvis oppidum Bethabaræ, ſive Betharabæ, ut in lib. Joſue nominatur, cis Jordanem eſſet, ejus tamen ager ultra Jordanem fuit.

Poſtera die Andreas cum altero Joannis diſcipulo Chriſtum convenit, Joannis I, 35. ac poſtridie Petrus ad illum adducitur: ſequenti die, Philippus, & Nathanael. Mox tertia die, vel a congreſſu cum Andrea, vel a Philippi & Nathanaelis colloquio ad officium nuptiarum venit, Joannis II. Poſtea Capharnaum cum Diſcipulis pergit, ibique paucos dies moratus eſt, Joannis II, 12. & Lucæ IV, 14. Inde Nazarethum veniens in Synagoga prædicavit; quando & a civibus ſuis propemodum occiſus eſt. Ergo in Capharnaum, & Tiberiadenſem agrum ſeſe contulit. Petrum & Andream, & alios quoſdam Apoſtolos vocavit; Matth. IV. a 18. ad finem; Marci I. a 16. ad 23. Lucæ IV, 30. Poſt a dæmone correptum, & mutum ſanavit; Marci I, 33. Lucæ IV, 23. Petri deinde ſocrus curata, Matth. VIII, 14. Marci I, 29. Lucæ IV, 38. Sub hæc Petrus cum aliis quibuſdam tertio vocatur, Lucæ V. Ter enim diſcipuli vocati ſunt. Primo, cum ad Joannem Andreas & alius venit, Joannis I. Secundo cum propter litus ambulans

piſcantes

piſcantes illos reperit, Matth. iv. Marci i. Lucæ iv. Tertia cum Petri nave conſcenſa, copioſum ei piſcatum præbuit, Lucæ v. Leproſus poſtea repurgatur. Matth. viii. Marci i, 40. Lucæ v, 12. Tum Paralyticus ſanatur, Matth. ix. Marci ii. Lucæ v, 17. Matthæus a telonio vocatur: Matth. ix, 9. Marci ii, 14. Lucæ v, 27. Diſcipuli Joannis expoſtulant cum Chriſto; iiſdem in capitibus. Demum Paſcha primum poſt baptiſmum, Joannis ii.

Contigit baptiſmus Chriſti anno quintodecimo Tiberii Cæſaris, C. Fuſio Gemino, C. Rubellio Gemino Coſſ. qui annus eſt ab Urbe condita DCCLXXXII. ſecundum Varronem; Julianus LXXIV. Dionyſianus XXIX. uti ſupra demonſtratum eſt. Hæc eſt communis omnibus fere Chronologis ſententia: tametſi in annis Chriſti computandis haud inter ſe conſentiant. Etenim Baronius illum ipſum numerat XXXI. Onuphrius XXX. Hic enim uno anno; ille biennio vulgarem computum antevertit. Revera tamen annus iſte XXIX. eſt Dionyſianus, periodi Julianæ 4742. cyclo Solis X. Lunæ XI. novilunium vernum ex Prutenicis tabulis Aprilis II. feria 7, 11, 36′, 4″. poſt mediam noctem; plenilunium Aprilis XVII. feria 1, 5, 58′, 5″. Sed Judæos per illud tempus accuratos Lunæ motus adhibuiſſe non eſt veriſimile. Quare omnis illa lunaris temporis circumſcriptio, quam Scaliger proponit, commentitia eſt; præſertim quæ ex conficta periodo Alexandrea petitur. De variis antiquorum opinionibus in baptiſmi die conſtituendo, diximus ad Epiphanium.

Geſta anni ſecundi a Paſchate primo ad alteram Paſcha.

Sub idem Paſchatis tempus, Chriſtus negotiatores, & collybiſtas a templo ſubmovit, ut refert Joannes. Poſtea vero per ſata tranſiit, in Sabbato deuteroproto; Matth. xii. Marci ii, 23. Lucæ vi. Cum Nicodemo colloquium habuit, Joannis iii. cujuſdam aridam & mortuam manum reſtituit. Matth. xii, 9. Marci iii. Lucæ vi, 6. Joannis diſcipuli de Chriſto conqueruntur apud magiſtrum ſuum; ſed ab eodem iterato de illo teſtimonio coercentur. Joannis iii, 22. Paullo poſt Joannes in carcerem compingitur: Matth. xiv, 3. Marci vi, 17. Lucæ iii, 19. Nam poſt Paſcha, Chriſtique cum Nicodemo colloquium in ſuſcepto baptizandi munere Joannes aliquanto tempore perſtitit, ut Joannes indicat. Poſtquam Joannes in carcerem miſſus eſt, Chriſtus in Galilæam, & Zabulonitidem, ac Nephthalitidam ſeſe contulit: quod Matth. cap. iv, 12. & Marci i, 17. refertur. Qui Chriſti reditus in Galilæam perperam confundi ſolet cum eo, cujus Lucas cap. iv, 14. meminit. Hic enim proxime poſt tentationem incidit; quando & in patriam veniens, pæne illic a ſuis interfectus eſt. Exinde pœnitentiam prædicare cœpit: ac primum Apoſtolos duodecim elegit; Marci iii, 13. Lucæ vi, 12. Hanc primam Apoſtolorum electionem Matthæus præterit. Quæ quidem eodem ſermone, quem habuit in monte, prior videtur. Varii ſubinde ſermones habiti ſunt a Chriſto, partim ad Diſcipulos, partim ad reliquam multitudinem, quæ in montem confluxerat; Matth. v, vi, vii. & Lucæ vi, 17. aliiſque capitibus. Inde Centurionis ſervus a morbo liberatur; Matth. viii, 5. Lucæ vii. Joannes e vinculis diſcipulos ſuos ad Chriſtum allegat. Lucæ vii, 18. & Matth. xi. Peccatrix mulier epulanti Chriſto ſupervenit, Lucæ vii, 37. Dæmoniacum mutum ſanat; & Judæus obtrectantes caſtigat, Matth. xii, 22. Marci iii, 20. Lucæ xi, 14. Parabolas multas ediſſerit, Matth. xiii. Marci iv. Lucæ viii. Poſt in altum evectus procellam ſedat, ac dæmones in porcos ſubire permittit. Matth. viii, 18. Marci iv, 35. Lucæ v. & viii, 22. Mulier a ſanguinis profluvio curatur: & Archiſynagogi filia revocatur ad vitam: Matth. ix, 18. Marci v, 21. Lucæ viii, 40. Cæcis duobus lumen reſtituit: Matth. ix, 27. Mutus & Dæmoniacus liberatus, Matth. ix, 32. Marci vii, 32. Mox in patriam reverſus, ibi miracula nulla facere potuit. Matth. xiii, 54. Marci vi. Apoſtolos ad prædicandum Evangelium mittens variis illos præceptis, ac ſermonibus inſtituit: Matth. x. Marci vi, 7. Lucæ ix. Joannes ab Herode necatur. Matth. xiv, 3. Marci vi, 17. Lucæ iii, 19. quod paullo ante Paſcha contigit. Secundum hæc Apoſtolos ad Chriſtum rediiſſe, & quæ egerant renuntiaſſe, refert Marcus vi, 30. & Lucas ix, 10. quod ego poſt primam illam, quam Evangeliſtæ exprimunt, miſſionem minime factum arbitror; ſed poſt ſecundam, cujus non meminerunt. Etenim miraculum illud multiplicatorum panum poſt Apoſtolorum reditum, de quo Marcus & Lucas agunt, contigit. At idem illud miraculum poſt primam Apoſtolorum profectionem geſtum eſſe, Joannes indicat; cujus cap. iv, v. & vi. connexa ſunt. Nam cap. iv, 35. quattuor ad meſſem, adeoque Pentecoſten menſes eſſe dicuntur; hoc eſt ad Paſcha tres circiter: quod Paſcha cap. vi. memoratur. Quando Apoſtoli reverſi ſunt ad Chriſtum, erat is in Peræa, ſive tranſjordana regione. Seceſſit enim in deſertum Bethſaidæ, quæ ultra Tiberiadenſem lacum ſita erat: Lucæ ix, 10. Atqui Diſcipuli jam ad illum redierant, cum eſſet in Judæa. Inde enim receſſit Judæos veritus, quibus nuntiarant plures a Chriſto, quam ab Joanne, baptizari: Joannis iv. & continue cum ipſo uſque ad Paſcha verſati ſunt. Igitur reditus ille Diſcipulorum ad Chriſtum, Marci vi. & Lucæ ix. non contigit poſt primam miſſionem, ſed poſt ſecundam, quæ paullo ante Paſcha facta eſt, poſtquam a Judæa receſſit in Galilæam. Ea porro videtur inſerenda inter cap. v. & vi. Joannis. Poſtea Chriſtus in Galilæam profectus in itinere cum Samaritana muliere colloquitur, Joannis iv. Inde adit Hieroſolymam ad diem feſtum; quod quale fuerit non adeo conſtat. Ibi Paralyticum ad Probaticam piſcinam ſanitati reſtituit, Joannis v. Quinque deinde panibus totidem hominum millia reficit. Matth. xiv, 14. Marci vi, 34. Lucæ ix, 12. Joannis vi. Supra mare ambulat. Matth. xiv, 22. Marci vi. Joannis vi, 16. Poſt in agro Capharnaumitico luculentiſſimum ſermonem habuit de corporis ſui Sacramento. Joannis vi. Inde cum in Galilæa paullulum hæſiſſet, ægrotque curaſſet; ut Matth. xiv, 35. Marci vi, 54. refertur, Hieroſolymam ad ſecundum Paſcha perrexit.

Actenus ſecundi τῆς κηρύξεως anni res geſtas ordinavimus. In quibus plurimum a vulgatis Evangeliorum contextibus noſter diſcrepat. Complures enim harmoniarum Scriptores Chriſtum Dominum nonniſi poſt Joannis carcerem in prædicandi munus incubuiſſe cenſent: ut inter alios Scaliger in Paſchate ſecundo; qui & anno vertente poſt baptiſmum conjectum in vincula Joannem aſſerit. Itaque toto anno feriatum fuiſſe Dominum oportet: aut prioris anni res geſtas ab Evangeliſtis ſilentio præteritas: quorum neutrum veriſimile eſt. Sane antequam Joannes vinciretur, illuſtri jam fama celebrem fuiſſe Chriſtum, atque & multis editis miraculis inſignem, & non paucos æmulos, obtrectatoreſque colligere cœpiſſe, docet illius cum Nicodemo colloquium. Siquidem Nicodemus quam plurima jam ab illo facta miracula prædicat; & Chriſtus ipſe de Judæorum pervicacia queritur; tum nocturnus ille Doctoris acceſſus, metuſque Judæorum erupiſſe jamdudum Chriſti notitiam, eique conflatam a Scribis, & Phariſæis invidiam demonſtrant. Atqui colloquium iſtud ſub primum Paſcha contigit. Quamquam nonnulli parum conſulte ſecundo poſt baptiſmum Paſchati ſubjiciunt. Adde quæ reliqui tres Evangeliſtæ a Chriſto geſta narrant ante Joannis vincula. Quocirca Matthæum, & Marcum, qui Chriſtum Dominum, & quo Joannes eſt vinctus, prædicare cœpiſſe docent, ad eum modum interpretamur; ut tum demum accuratius in id negotium incubuiſſe dicant; ac nominatim ad pœnitentiam hortatum eſſe; quod florente Joanne nondum ſuſceperat. Huic enim denuntiandæ mortalibus pœnitentiæ partes mandatæ fuerant. Quas ubi deponere coactus eſt; tum ei functioni ſucceſſit Dominus. Quod ad eos vero ſpectat, qui Paſchata quinque definiunt; veluti Mercator, Scaliger, & Catholici nonnulli; biennium illi ab rebus geſtis, & miraculis propemodum vacuum conſtituere coguntur; ita ut plenos tantum duos annos cum menſibus tribus, hoc eſt rerum geſtarum, ac ſermonum copia refertos ac memorabiles agnoſcant. Quod abſurdum mihi quidem videtur. Quanto commodius nos facimus; qui non plura, quam quæ ab Joanne ſunt expreſſa, Paſchata recenſentes, temporis brevitatem dictorum factorumque magnitudine ac frequentia producimus; nec ullam partem τῆς κηρύξεως otioſam, & inanem eſſe patimur: ac demum negligentiæ, oblivioniſque culpam ab Evangeliſtis quattuor arcemus.

Incidit

Incidit Paſcha ſecundum anno ſextodecimo Tiberii, M. Vinicio Quartino, C. Caſſio Longino Coſſ. anno Urbis DCCCLXXXIII. Juliano LXXV. quo cum Dionyſianus concurrit annus XXX. periodi Julianæ 4743. novilunium vernum Martii XXII. feria IV, 20, 24′, 41″. plenilunium Aprilis VI. feria V. hora 14, 46′, 42″. in meridiano Prutenico, cyclo Lunæ XII. Solis XI. littera A.

Geſta anni tertii uſque ad Paſſionem.

Chriſtus cum Phariſæis de divinis, humaniſque traditionibus altercatur: Matth. XV. Marci VII. Poſt in Tyriorum, & Sidoniorum fines profectus Chananææ filiam ſanat: itemque ſurdum, & mutum, Marci VII, 31. Quattuor hominum millia ſeptem panibus alit. Matth. XV, 29. Marci VIII. Phariſæi ſignum quærunt: & Diſcipulorum incredulitas caſtigatur. Matth. XVI. Marci VIII, 11. Bethſaidæ cæco viſum reſtituit. Marci VIII, 13. Petrus Chriſtum confitetur; qui & Paſſionem ſuam denuntiat. Matth. XVI, 13. Marci VIII, 27. Lucæ IX, 18. Poſt octo, ſeu ſex dies transfiguratur. Matth. XVII. Marci IX. Lucæ IX, 28. Lunaticus curatur. ibidem. Didrachmum perſolvit, Matth. XVII, 24. De principatu inter Apoſtolos oritur contentio. Matth. XVIII. Marci IX, 33. Lucæ IX, 46. Varias conciones habet: velut dimittendum eſſe fratri, quoties in nos peccat: Matth. XVIII, 15. Lucæ XVII, 3. Servum inutilem ſeſe quemlibet putare debere: Lucæ XVII, 5. Secundum hæc Chriſtus in Judæam e Galilæa proficiſcitur; & cum Phariſæis de matrimonii ſtabilitate diſputat. Matth. XIX. Marci X. Lucæ XVI, 18. In itinere a Samaritanis excluditur, Lucæ IX, 51. Docet ægre divites ſalutem conſequi: Matth. XIX, 16. Marci X, 17. Lucæ XVIII, 18. Ad Scenopegiam venit, Joannis VII. Parabola denarii diurni proponitur, Matth. XX. Adultera Chriſto ſiſtitur. Joannis VIII. Cum Judæis contendit. ibid. com. 12. Cæcus a nativitate curatur. Joannis IX. Septuaginta diſcipulos deſignat. Lucæ X. Quod ſit maximum in lege præceptum, & quis proximus, exponit: Lucæ X, 25. Invitatus a Phariſæo quodam in ejus ordinis viros acrius invehitur. Lucæ XI, 37. Matth. XXIII, 13. Varii deinde ſermones; de non timenda corporis morte, deque divitiarum abjicienda ſollicitudine. Lucæ XII. Pœnitentiam agendam eſſe diverſis exemplis, & parabolis docet: tum cælorum regnum cum ſinapis grano comparat. Lucæ XIII. Herodem vulpem nominat, & Hieroſolymis comminatur. Matth. XXIII, 37. Lucæ XIII, 31. Ad Encænia venit; ubi lapidibus tantum non obruitur. Joannis X, 22. Hydropicum ſanat, & parabolam diſputat de invitatis ad cœnam, Lucæ XIV. Parabolas adjungit alias de ove, drachma, & prodigo filio. Lucæ XV. Parabola villici; & hiſtoria Lazari; Lucæ XVI. Decem elephantiaci curantur. Lucæ XVII, 11. Jugis oratio commendatur, Lucæ XVIII. Publicani & Phariſæi parabola: Lucæ XVIII, 9. Lazarum a mortuis excitat. Joannis XI. Inſtante Paſſione, pergit Hieroſolymam, & in itinere mortem ſuam prædicit. Tum Zebedæi filiorum mater Chriſtum convenit. Matth. XX, 17. Marci X, 32. Lucæ XVIII, 31. Cæcos duos ad Jerichuntem ſanat. Lucæ XIX. In Zacchæi domum ingreditur. Lucæ XIX. Cæcus alter extra Jerichuntem illuminatur. Marci X, 46. Lucæ XVIII, 35. Parabola de minis in ſervos diſtributis. Lucæ XIX, 11. Ante ſex dies Paſchæ Bethaniæ a Maria perungitur: Matth. XXVI, 6. Marci XIV, 3. Joannis XII. Magna deinde pompa urbem ingreditur, ac fauſtis acclamationibus excipitur. Matth. XXI. Marci XI. Lucæ XIX, 29. Joannis XII, 12. Ficulneæ maledicit, & negotiatores extrudit e Templo. Matth. XXI, 12. Marci XI, 11. Lucæ XIX, 45. Phariſæi interrogant, & viciſſim interrogantur de baptiſmo Joannis. Matth. XXI, 23. Marci XI, 27. Lucæ XX. Parabola de vinea agricolis locata. Matth. XXI, 33. Marci XII, 9. Parabola vocatorum ad nuptias, & renuentium Matth. XXII. De tributo dando Cæſari interrogatur. Matth. XXII, 15. Marci XII, 13. Lucæ XX, 20. Sadducæos confutat. Matth. XXII, 23. Marci XII, 18. Lucæ XX, 23. Percontatus Legiſperitus quod ſit maximum mandatum. deinde Chriſtus filium ſe eſſe Dei e Davidis auctoritate comprobat. Matth. XXII, 33. Marci XII, 28. Lucæ XX, 39. De Scribis & Phariſæis audiendis, non imitandis diſſerit. Matth. XXIII. Marci XII, 38. Lucæ XX, 46. Feminam pauperem collaudat, quæ minuta duo in gazophylacium projecerat. Marci XII, 42. Lucæ XXI. De excidio Hieroſolymitano, deque mundi occaſu late diſputat, Matth. XXIV. Marci XIII. Lucæ XXI. Parabola de X. virginibus. Matth. XXV. De decem talentis. ibid. Explicat modum, formamque poſtremi judicii. Ibid. com. 31. Judas cum Judæis de prodendo Chriſto paciſcitur. Matth. XXVI, 14. Marci XIV, 10. Lucæ XXII. Succeſſit iis Paſcha poſtremum, quod non eodem die a Judæis, & Chriſto celebratum eſt: de quo fuſe tota hac diatriba diſputavimus.

Contigit Paſſio Domini ſecundum Epiphanium, & veteres alios, Coſſ. Tiberio V. & Sejano: qui cadunt in annum Urbis DCCCLXXXIV. Julianum LXXVI. quo cum Dionyſianus concurrit XXXI. periodi Julianæ 4744. cyclo Solis XII. Lunæ XIII. littera G Olympiadis ducenteſimæ ſecundæ ſecundus exiens, & tertius inchoatus. Novilunium vernum Martii XII. feria 2. hora 5, 13′, 18″. in meridiano Prutenico. Plenilunium Martii XXVI. feria 2. hora 23, 33′, 20″. in eodem meridiano. Additis utrique horis 2, 37′, 54″. habebimus novilun. & plenilun. ejuſdem anni in meridiano Hieroſolymitano ex mente Pauli Foroſempronienſis. Cum igitur plenilunium in feriam III. incurrerit Hieroſolymis, neceſſe eſt Judæos cyclo vitioſo per id tempus uſos fuiſſe; ac triduo fere illorum rationculas a cæleſtibus motibus aberraſſe. Nam Luna decima quarta convenit in Martii XXV. feria I. At legitima illorum quartadecima, quam videlicet popularis cyclus invexerat, fuit feria V. Triduo igitur lunares epilogiſmos civilis iſte cyclus antevertit. Hæc ex Epiphanii, & antiquorum ſententia, quam copioſe ſupra pertractavimus. Placet vero, quoniam eo uſque progreſſi ſumus, Dominicæ Paſſionis hiſtoriam, & quod reliquum eſt ἐν ἱστορικῇ οἰκονομίᾳ ordine digerere. quod in iis præcipua quædam, & ad difficultatem inſignia reperiantur.

CAPUT XIX.

Dominicæ Paſſionis, & eorum, quæ poſt eam acciderant, hiſtorica διήγησις.

SUB veſperam, legitimo ineunte Paſchate, Chriſtus in cœnaculum cum ſuis convenit, ac cœnam duplicem inſtituit. Tres idem enim illo die fuerunt: quarum in priore Paſchalis agnus comedebatur: huic communis altera ſuccedebat: neque enim agnus ille famem expleverat. Accedebant denique ſecundæ menſæ, quæ & poſtrema cœna, & ſecunda, ſi ex prioribus duabus una fiat, appellari poteſt. Et quidem Judæorum ritu duæ tantummodo diſtinctæ fuerunt. Bis enim eo tempore lavabant: & ſecunda lotio ante intyba, poſtremamque cœnam uſurpabatur. Reliquas Paſchalis epuli, feſtique ceremonias ex ritualibus Hebræorum libris complures explicarunt, & cum iis, quæ tum a Chriſto geſta produnt Evangeliſtæ, diligentiſſime contenderunt. Quare iſta prætermittimus. Prioris cœnæ tempore Chriſtus Apoſtolis dixit, ſe ab uno ex ipſis proditum iri; neque quis eſſet ſciſcitantibus aperire voluit. Quamvis enim verbis iſtis: *Qui intingit mecum manum in paropſide;* demonſtrare viſus eſt; tamen nihil niſi univerſe declaravit, ſe ab eorum, quibus cum quotidie veſceretur, aliquo eſſe tradendum. Priore cœna deſita, corporis & ſanguinis ſui ſacramentum condidit. Deinde turbari cœpit, & rurſus Apoſtolis prædixit, ab eorum ſeſe uno traditum iri. quo ſermone conterriti, ſingillatim de ſe omnes interrogarunt. Sed & Joannes, hortante Petro, de Chriſto quis eſſet ille, percontatus eſt. Is buccella Judæ porrecta proditorem indicavit. Qua accepta vehementioribus intemperiis actus proditor ad maturandum ſcelus abiit.

Eo digreſſo, Chriſtus cum Apoſtolis amantius, ac benignius collocutus eſt. Sed inter cetera Petrum delicti, ac negationis ſuæ præmonuit. Et quidem bis, ut apparet; primum in cœnaculo; ſtatim poſt cœnam; cum ita ſignificavit, quomodo Matthæus, Lucas, & Joannes referunt, antequam gallus caneret, ter illum negaturum: ſecundo in digreſſu, vel poſtquam domo exierunt; quod Marcus præcipue memoravit: *Priuſquam*, ait, *gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus.* Porro cum duplex fere gallicinium ſit; alterum circa mediam noctem; ſub auroram alterum, quod & pro- Duplex gallicinium.

prie

prie gallicinium vocatur; Matthæus, Lucas, & Joannes poſterius hoc intellexerunt. Longiorem deinde ſermonem perexavit, qui Joannis capitibus aliquot exponitur. Quo finito exiit in montem Oliveti; ubi Patrem orans præ doloris acerbitate ſanguineo ſudore permanavit. Captus a Judæis, proditore præeunte, ductus eſt ad Annam Caiphæ ſocerum: inde ad ipſius Caiphæ domum, in qua Petrus ter negavit: ut tres Evangeliſtæ docent. Joannes enim, qui priorem negationem in ædibus Annæ factam indicat, ſic interpretandus eſt, ut κϛ' τῷ συνεχέμενον verſu 13. cap. xviii. velit prius ad Caipham eſſe perductum. Quare quædam e Cyrillo ſupplenda nonnullis videntur, & ex commate 24. traducenda, καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν. Productus in concilio Chriſtus, & contumelioſe habitus diluculo ad Præſidem perducitur. (Erant enim tum in poteſtate Romanorum Hieroſolyma, & Syriæ provinciæ contributa.)

Utrum Judæi gladii jus habuerint.

Accuſantibus ergo Chriſtum Judæis, & ut damnaretur inſtantibus, Pilatus initio reſtitit. Hic non mediocris eſt quæſtio, nec explicatu facilis, non ſolum cur Judæi Chriſtum ad Præſidem adduxerint, nec eum hominem, quem mortis eſſe reum de concilii ſententia pronuntiaverant, per ſeſe ipſi puniverint, maxime blaſphemiæ nomine damnatum: quemadmodum Stephanum poſtea ſine Romani magiſtratus auctoritate lapidibus obruerant; & eodem ſupplicio mactare Chriſtum non ſemel aggreſſi ſunt. ſed multo magis illud movet, quod Judæi, Joannis xviii, 31. hortanti Pilato, ut Chriſtum ipſi morte afficerent, reſpondiſſe feruntur: *Nobis non licet interficere quemquam*. Cum hæc verba alii propter diem feſtum uſurpata eſſe putent; ut Chryſoſtomus, Cyrillus, Auguſtinus: quod per feſtos dies neminem occidi liceret: alii de Crucis ſupplicio nominatim exceptum velint; quod a Judæorum moribus alienum erat, & Romanorum proprium. ut Chryſoſtomus, Euthymius, Maldonatus, Janſenius: alii denique quod omnis capite puniendi poteſtas Judæis eſſet a Romanis adempta. prima ratio probabilis non videtur; ſecunda, niſi aliud accedat, non ſatis congruit. Plus enim Judæorum vox ſignificat; cum ſibi negant ſupplicium de quoquam licere ſumere, quam ut de ſola cruce poſſit accipi. Tertia denique, quam ex omnibus amplectendam maxime judico, expolienda nihilominus eſt, uberiuſque declaranda. Sciendum eſt itaque Judæos a Romanis omni gladii jure privatos eſſe; quod & Maldonatus obſervat: & idipſum quadraginta circiter annis ante templi excidium Romanos inſtituiſſe, docent Hebræi. Sed in cauſſa majeſtatis, & iis criminibus, quæ ad Rempub. imperiumque pertinebant, Judæis non cognitio ſolum, ſed etiam executio negata fuit. de iis, quæ ad legem ſuam attinerent, permiſſu Præſidis quæſtionem habere, ac punire poterant. cui ſimile jus in Babylonica ſervitute conceſſum iis fuiſſe, Suſannæ hiſtoria teſtatur. Judæi porro Chriſtum majeſtatis, ac perduellionis reum peragere omni ope ſtudebant, adeoque Romanis damnandum, animadvertendumque tradere; quo & auctoritate majori res adminiſtraretur; & graviorem illi apud populum concitarent invidiam; atque, ut in eo criminum genere vitati contagio ſolet, ſi qui fautores illius ac ſtudioſi forent, vehementius abſterrerentur. Quocirca inſtanti Pilato ut Chriſtum ipſimet plecterent, negant ſibi fas eſſe. Quod autem in crucem agere Judæis non liceret, recte docuit ex libro Sanhedrin Maldonatus noſter: quamvis aliter Lipſius, aliique docti homines opinentur.

Poſt hæc Pilatus Chriſtum ad Herodem, qui commodum ad Urbem venerat, mittit; a quo illatus eſt Dominus, & ſplendida veſte ad illuſtris viri ſpeciem per ludibrium indutus. Reverſus igitur, & variis interrogationibus a Præſide fatigatus primum verberibus afficitur: tum dicta in eum ſententia, crucem ſuam portans ad montem Calvariæ ducitur. Ibi vinum myrrha conditum ei propinatur; quod tamen milites per ſummam crudelitatem felle temperarunt. Ita Matthæum, Marcumque conciliare licet.

De tempore quo Chriſtus affixus eſt cruci.

Sed de tempore, quo in cruce affixus eſt Chriſtus, &, quod cum eodem fere ſpectat, de damnationis, ac latæ ſententiæ momento difficillima quæſtio eſt, ex Evangeliſtarum contrariis in ſpeciem auctoritatibus exorta. Marcus in primis, cap. xv, 25. ἦν δὲ ὥρα τρίτη, ait, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. *Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum*. At Joannes cap. xix, 14. horam quaſi ſextam fuiſſe dicit, quando Pilatus flagellatum Dominum Judæis ſtitit, atque damnavit. Rurſus Marcus cap. xv, 33. γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης. *Cum fuiſſet hora ſexta, tenebræ factæ ſunt ſuper univerſam terram, uſque ad horam nonam*. quod & Matthæi cap. xxvii, 45. legitur. At Lucas cap. xxiii, 44. ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο. *Erat autem quaſi hora ſexta, & tenebræ factæ ſunt*. In his ſacrorum hiſtoricorum verbis contrarietas quædam ineſſe videtur. Nam ſi hora ſexta damnatus eſt a Pilato Dominus; ut ſcribit Joannes: quomodo verum eſt, quod reliqui tres aſſerunt, ab hora ſexta orbi terrarum obductas eſſe tenebras? Hoc enim crucifixo jam Chriſto contigit. Item ſi hora tertia crucifixus eſt, ut Marcus refert, quid Joanni facias, qui hora ſexta dictam in illum eſſe ſententiam narrat? Et veteres, & recentiores auctores plurimum utrumque illud ἄπορον exercuit. Notum eſt iis, qui illorum commentarios legerint, quam variæ interpretationes extiterint, quarum haud ſcio an ulla omni ex parte ſatisfaciat. Neque hic percenſere omnes attinet.

Contrarietas quæ in Evangel. apparet, explicatur.

Quid de iſta vulgo ſentiant.

Communis eſt, ac recepta maxime, quam illorum nemo præterit, conciliandi illa ratio. Horas ab Evangeliſtis non uſitato more dicunt pro duodecima accipi diei parte, ſed pro quarta; quomodo & nox in quatuor eſt tributa vigilias. Hoc modo primam horam appellatam eſſe, quæ ab hora diei prima, ſive crepuſculo matutino, ad tertiam, quam nonam vocamus, extenditur; alteram vero, quæ ab hora nona noſtrate ad meridiem pertinet, vocatam eſſe tertiam: quæ a meridie ad tertiam pomeridianam, ſextam: poſtremam denique ab hora tertia pomeridiana ad occaſum, nonam, ſeu veſperam eſſe dictam. Ita Janſenius cap. cxlii & Maldonatus noſter. Alii vero, qui quadripartitam illam diei diviſionem amplexi ſunt, trihorium primum, horam tertiam; ſecundum, horam ſextam nominant; tertium, horam nonam; quartum, veſperam: ita ut ab ea hora, a qua diei quadrans incipit, nomen habeat; non ab ea in quam deſinit; quod ſuperioribus auctoribus viſum eſt. Hæc eſt Baronii ſententia ad A. xxxiv. N. 163. quam & Melchior Canus lib. ii. & Toletus, Ribera, commentariis in Joannem referunt; neque tamen penitus approbant. Ideo faciunt maxime, quod illa diei quadripartita diſtinctio nullum idoneum auctorem habet. Ideo & Caſaubonus Exercit. xvi. N. 62. Baronium redarguit, quod Cenſorini teſtimonio diei partes illas quatuor affirmet: *Cenſorinus*, inquit, *id non dicit, quem laudat Baronius, aliis poſt illum. Meminit quidem Cenſorinus quadrantis diei; ſed hoc nihil quicquam facit ad illam obſervationem, qua de nunc agimus*. Atqui manifeſtiſſimi ſe falſi importunus ille Baronii caſtigator alligat. Hoc enim diſertiſſimis verbis Cenſorinus dixit, quod eum dicere Auctor Annalium aſſeverat. Cap. xxiii. Cenſorini verba ſunt: *Alii diem quadripertito: ſed & noctem dividebant. idque ſimilitudo teſtatur militaris*, &c. Quamobrem non auctor diviſionis illius vulgari illi ſententiæ deeſt. Quin & probabile eſt eamdem apud Judæos in conſuetudine fuiſſe, eum, quod huic, Cenſorino teſte, reſpondet, noctis apud illos quadripartitum diſcrimen obtinuiſſe conſtet. Nam prima, ſecunda, tertia, quarta vigiliæ apud Evangeliſtas occurrunt.

Caſaubonus Baronium male arguit.

Sed unum nos in ea ſententia minus delectat, quod partes illas diei quatuor horas appellari dicunt; quod nemo veterum ſcripſit, neque veriſimile eſt umquam uſurpatum fuiſſe.

Quid in illorum ſententia diſpliceat. Vera conciliatio.

Quare Toleto libenter aſſentior, qui, niſi librariorum culpa depravatum alterutrius Evangeliſtæ, Joannis ſcilicet, Marcive contextum putemus, negat eſſe quicquam, quod ex integro ſatisfaciat. Novam quidem ille conjecturam in fine ſubtexuit. Tertiam ait, ſextam, & nonam horam videri poſſe non diei partes, ſive duodecimas, ſive quartas eſſe, ſed orationis horas, quæ ſtatis illis diei partibus & a Judæis in Templo, & a Chriſtianis eorum exemplo frequentari ſolebant. Quæ quidem orationis tempora ſuſpicatur per tres horas χυδαῖοι diſtributa fuiſſe; ita ut prima ad tertiam uſque; tertia ad meridiem; ſexta ad tertiam pomeridianam pertineret. Verum ſic poſtremam hanc opinionem auctor ipſe propoſuit, ut ceteris quidem, quas explicaverat, anteponendam putarit; non in ea tamen omnino ſibi placuerit; neque velut κυρίαν δόξαν haberi voluerit. Atqui minime eſt illa, meo judicio, probabilis.

Etenim

Etenim tertiam, ſextam, nonam Evangeliſtæ non aliter in hiſtoria Dominicæ Paſſionis accipiunt, quam in operariorum parabola cum illas ipſas; tum undecimam, Matthæus cap. XX. quæ poſtrema utique tempus orationis non ſignificat. Itaque Toleti prius illud amplector; aut corruptum ab exſcriptoribus eſſe contextum; aut in inſolubilis loci tractatione confeſſionem inſcitiæ potius, quam temeritatis notam eſſe ſuſtinendam. De librariorum culpa conſentiunt ex antiquis Hieronymus, & quorum meminit Theophylactus; ille in Comment. ad Pſal. LXXVII. quamquam germanum hoc opus non eſt, & de auctore merito dubitatur. Iſte vero in cap. XIX. Joannis. Sed utrius Evangeliſtæ locus in mendo ſit, Marci, an Joannis, haud convenit. Hieronymus Marcum emendandum aſſerit; quem horam ſextam potuiſſe credit: ſed antiquarios epiſemum Græcum, iſt eſt ϛ, quæ eſt nota ſenarii, putaviſſe eſſe Γ, hoc eſt γάμμα. At illi, quos laudat Theophylactus, Joannis verba caſtigant; & e contrario pro Γ, id eſt τρίτη, ϛ, id eſt ἕκτη, irrepſiſſe confirmant. Qua in ſententia Petrus Alexandrinus eſt in Opuſculo nondum edito, quod penes nos eſt: qui in autographo Joannis quod Epheſi ſervabatur, ſcriptum fuiſſe refert, ὥρα δὲ ἦν τρίτη. Mihi vero Marci locus potius, quam Joannis corrigendus videatur, ſi quid emendatione eſt opus. quod & Cajetano, & Melchiori Cano lib. II. de locis viſum eſt. quamquam is leviter hallucinatur, dum Theophylactum, contra ac res eſt, ſcripſiſſe refert, apud Marcum pro τρίτη ἕκτην eſſe reponendam. Sed Marci potius voculam immutandam eſſe inde mihi perſuadeo, quod cum tam multa ab diluculo, quo Chriſtus ad Præſidem adductus eſt, ad id tempus, quo damnatus & crucifixus eſt, adminiſtrata ſint, non videntur hæc tam brevi intervallo, hoc eſt trihorio circumſcribi potuiſſe. Neque enim tantillo ſpatio duci Chriſtus, accuſari, interrogari, ad Herodem mitti, redire iterum ad Pilatum, rogari populus utrum dedi ſibi mallet, condemnari, extra urbem ad ſupplicium educi, ac denique crucifigi poterat: cunctante præſertim, ac tergiverſante Præſide, & quidvis agente, ut a morte innocentem eximeret. Quare ſex ad minimum horas tanta varietas actionum poſtulat. Adde Matthæum ipſum, cujus breviator fere Marcus creditur, itidem ut alios Evangeliſtas, hora ſexta contenebratum Solem eſſe, dicere. Non eſt autem veriſimile tribus circiter horis, poſtquam crucifixus eſt Dominus, obductam Soli eſſe caliginem: quin id ſubito potius eveniſſe. Nam quod Theophylactus opponit; ideo ante ſextam horam affixum eſſe cruci, quod ab hora ſexta tenebreſcere cœperit, illud eſt leviſſimum. Etenim ſub horæ ſextæ finem deficere Sol potuit, cum ineunte ſexta Chriſtus actus eſſet in crucem. Atenim Nonnum in Paraphraſi Joannis τρίτην legiſſe putes. Scribit enim:

> Ἕκτη δ' ἦν ἐτέλεσσε προσάββατος ἔνδον ἠώς.
> Ἦν δὲ τιταινομένη τριτάτη θανατηφόρος ὥρα.
> *Sexta vero, quam vocant, ante ſabbatum erat aurora,*
> *Agebatur autem tertia lethifera hora.*

Fortaſſis ille in eadem, qua * Hieronymus, opinione fuit. Nos alteram præferimus, cum ea tamen exceptione, niſi aliud interim occurrat, quo ſalva verborum integritate, ſacris e Scriptoribus pugna, & contrarietas eximatur. quod hactenus expectamus.

CAPUT XX.

Reliqua Dominicæ hiſtoriæ poſt mortem geſta.

Vide Iſid. Peluſiotam lib. I. Ep. 114.

PRIMA eſt omnium, & aliquibus viſa difficillima quæſtio de triduo Dominicæ ſepulturæ. † Neque enim ſatis intelligi poteſt quomodo Chriſtus, quod Matthæi XII. 40. denuntiaverat, tribus diebus, totidemque noctibus in corde terræ jacuerit. Nam ſi triduum tantummodo nominaſſet; aut, ut alibi, tertia die reſurrecturum ſe eſſe dixiſſet, expedita res eſſet. Jam vero; *Sicut Jonas*, ait, *fuit in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus: ſic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus.* Atqui tres quidem dies ab ortu Solis ad occaſum συνεκδοχικῶς utcumque conficias; ſi Dominicæ matutinum creperpuſculum, quo reſurrexiſſe creditur, unius ac tertii diei inſtar habeas; noctes vero totidem computare non perinde facile eſt. Tritæ ſunt ac pervagatæ ſuper ea re diverſorum ſententiæ, quas commemorare, aut refellere nihil neceſſe eſt. Unius Paulli Forosempronienſis opinionem prætermittere non poſſum; quæ nec auctorem ante ipſum, neque ſectatorem poſt eum habuit ullum. Tanta eſt ejus abſurditas. Hic igitur in II. Parte Paullinæ, lib. I. & II. vulgari interpretatione minime contentus, quæ ſynecdochen in Chriſti verbis agnoſcit, dupliciter reſpondet; & utrobique triduo ſolido, totidemque noctibus exactis, Chriſtum reſurrexiſſe putat. Primum itaque crucifixum eſſe Dominum dicit in Paraſceve non Sabbati, ſed Paſchatis, quod communi appellatione Sabbatum appellatur: reſurrexiſſe vero in una Sabbatorum; id eſt in uno die feſtorum Paſchalium, ſive azymorum. Altera reſponſio: poſt Babylonicam deportationem legitima feſta omnia duobus continuis diebus obſervari ſolita eſſe definit; ut ſi forte ab ſtato præfinitoque die aberraſſent, id altero die compenſarent. Quare Chriſtum exiſtimat Luna XIV. in crucem actum, & Luna XVI. ſurrexiſſe; ſed quintamdecimam bis putatam eſſe: uti nos in biſſextili die facimus. Porro alterutrum horum probabile judicat; vel Chriſtum non reſurrexiſſe Dominica die; ſed prima poſt Sabbatum, id eſt Paſchale feſtum iteratum. vel ſi hebdomadarium Sabbatum intelligas, ipſum adeo cenſet iterato eſſe celebratum: nec ideo Sabbatorum interruptam eſſe ſeriem, quod Joſue tempore pro hebdomada facta ſit ogdoas, Sole longius ſpatia prorogante. Utraque hæc Foroſempronienſis opinio præterquam quod nova, ſingularis, ac temeraria eſt, nullam veri ſpeciem, neque judicii communis habere mihi videtur. Prima falſum aſſumit; azymorum dies Sabbata nominari. Nam primus dumtaxat, poſtremuſque dies feſti, ac proinde Sabbata fuerunt. medii vero חולין, ut Hebræi vulgo nominant, hoc eſt profeſti, profanique ſunt habiti. Quare non quadrat interpretatio illa Matthæi verbis, εἰς μίαν σαββάτων, pro uno aliquo ex feſtis azymorum diebus. Secunda longe etiam abſurdiora ponit. Non enim Chriſti tempore; non Hieroſolymis bis ſollemnia peragebantur; numquam denique Sabbatum ipſum etiam locis iis ac temporibus, quibus mos ille conſtitutus jam erat. Docent Judæi, quod in Animadverſ. ad Epiphanium obſervabamus ex cap. V. Jad. R. Moſis Maimonidæ, ſtante templo, certorum menſium neomenias per nuntios, & apoſtolos indictas fuiſſe. atque iis quidem in oppidis, quæ longius ab Urbe diſtarent, biduo eſſe celebratas; quod eo nuntii tardius aſpirarent, neque tempori admoneri poſſent, quem neomeniæ cuique diem conſeſſus ille præſcriberet. Id autem vicinioribus in locis non eſſe factum. Poſt everſum templum, hodierno inſtituto comparato, cum non amplius ex viſione Lunæ conceptivæ neomeniæ eſſent; ſed ad medios motus exactæ, ſcriptoque comprehenſæ; biduo neomenias celebrandas eſſe cenſuerunt. quod hodieque Judæi ἐν τῇ διασπορᾷ retinent. Quare ridiculum eſt illud Paulli παρόραμα. Non enim Hieroſolymis id neceſſe fuit: neque, ut aliquando fuerit, in Sabbatis eſt factum, quæ ſtata fixaque fuerunt, & eodem a Judæis omnibus ubique tempore celebrata. Quamobrem repudiatis ceteris interpretandi rationibus, una illa communis omnium fere probanda ſententia eſt, quam Auguſtinus lib. III. de Conſ. Evang. cap. XXIV. & IV. de Trinit. cap. VI. § Hieron. in cap. XII. Matth. & in Jonæ II. Theophylactus, aliique ſecuti ſunt, συνεκδοχικῶς ex parte totum ſignificari; ac tres dies, & noctes nihil aliud exprimere, quam tres dies naturales,

De triduo Dominicæ ſepulturæ.

pag. 183.

* Pro *Hieronymus* hic legi volebat Petavius: *quos Theophylactus citat.*

† *Hilarius* Can. XXXIII. putat tenebras in noctium numerum cedere. Ita & *Ambroſius* de interpellat. Job Cap. V. *Petavius.*

§ Adde & Lib. I. Quæſt. Evangelicarum Quæſt. VII. T. IV. *Petavius.*

qui tamen minime integri ſint accipiendi, ſed libati dumtaxat, & incepti. *

At enim Cæſarienſe Concilium, cui Theophilus Epiſcopus præfuit; cujus fragmentum Beda Opuſc. de æquinoctio refert, paſſum eſſe Chriſtum aſſeruit XI. Kalend. April. & VIII. Kalend. reſurrexiſſe; unde etiam triduum ad Paſchales terminos adjecit. Ita Paullus argumentatur; qui & XI. Kalend. April. non ut a nonnullis ſcribitur X. Kalend. legendum aſſeverat, cui nos hac in parte ſuffragamur. Nam & in vulgata editione Bedæ, & in membranis, XI. Kalend. extat. quamquam in eiſdem ſeptimo Kalend. reſurrexiſſe dicatur; errore manifeſto. Verum perperam ex loco Paullus errorem ſuum ſarcit. Neque enim ſatis animadvertit, quæ in eodem fragmento a Theophilo uſurpata ponuntur. Paſſum ibi Dominum ait ab XI. Kalend. April. quod ea nocte Judæis traditus fuerit. Nempe X Kalend. in crucem actus eſt, quæ fuit Paraſceve. Paſſioni vero etiam dies antecedens imputatur, quod ſub noctem, peracto epulo Paſchali, a Judæis comprehenſus ſit. Fruſtra itaque Paullus teſtimonio Concilii illius abutitur: quod nihil præter communem de tempore Paſſionis opinionem continet.

De reſurrectionis hiſtoria.

Supereſt ut eorum, quæ poſt Paſſionem, ac ſepulturam Chriſti contigerunt, hiſtoriam brevi compendio pertexam: quæ obſcuritate ſua antiquos omnes, ac recentes interpretes multum exercuit. Ita enim diverſis modis ejuſdem ab Evangeliſtis rei geſtæ ſeries exponitur, ut contraria nonnumquam invicem affirmare videantur. Hanc ἐναντιοφάνειαν capitibus aliquot complectar. Primum Matthæus, veſpere Sabbati, quæ luceſcit in prima Sabbati Mariam Magdalenam cum altera Maria veniſſe dicit, ut ſepulcrum Domini videret, ac tum Angelum apparuiſſe. Reliqui tres non veſpere, ſed mane ſummo diluculo adiiſſe ſignificant; neque tamen inter ſe penitus concordes eſſe videntur. Marcus enim cap. XVI. una Sabbatorum λίαν πρωῒ, valde mane progreſſas ait mulieres ad monumentum, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, *orto jam Sole*. Lucas vero cap. XXIV. ὄρθρου βαθέος, ſummo diluculo. At Joannes cap. XX. πρωῒ σκοτίας ἔτι οὔσης: *cum adhuc tenebræ eſſent*. Quinam iſta conſentiunt, cum adhuc tenebræ eſſent, adveniſſe feminas, & ortum jam Solem fuiſſe? Rurſus Matthæus, & Marcus Angelum unum apparuiſſe dicunt; Lucas & Joannes duos. Item Matthæus Angelum ſediſſe refert ſuper lapidem, quem evolverat ab oſtio monumenti: Marcus eumdem intra monumentum ſedentem facit. cui de loco Joannes adſtipulatur: etſi duos non unum commemoret. Ad hæc, Joannes Mariam Magdalenam, ſtatim atque pervenit ad ſepulchrum, ut evolutum lapidem vidit, ocyus ad Apoſtolos cucurriſſe ſcribit; ac Petrum, & Joannem ad ſpectaculum exciviſſe. quibus digreſſis hærentem illum primum Angelos duos; deinde Dominum ipſum aſpexiſſe. Hæc ſunt præcipua quæſtionum faſtigia, quæ in reſurrectionis hiſtoria apud Evangeliſtas occurrunt. de quibus cum multa ſint ab antiquis Patribus, Auguſtino præſertim lib. III. de Conſenſu Evangeliſtarum cap. XXIV. Hieronymo Epiſtola CL. Gregorio Nyſſeno Oratione II. de Paſchate, ac recentibus Evangeliorum interpretibus, Maldonato, Janſenio, Toleto, & aliis innumerabilibus memoriæ prodita, nos de iiſdem illis, quid videatur, paucis explicabimus.

Ac prima ſane quæſtio ex Latinis præcipue verbis oritur. Neque enim ſatis iſta capere poſſumus. *Veſpere Sabbati, quæ luceſcit in prima Sabbati*. Quorſum enim relativum illud, *quæ*, pertineat, eſt obſcurum. unde videri poſſit interpres *veſpera* ſcripſiſſe, non *veſpere*, quod nonnulli ſentiunt. Sed in antiquiſſimis exemplaribus non aliter, quam in vulgatis eſt, legitur. Græca ſic habent: ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων. *Sero Sabbatorum ea quæ luceſcit in unam Sabbatorum*. quæ a Gregorio Nyſſeno ita declarantur; ut ſit, τὸ ὀψὲ, τὸ βράδιον τῆς τεταγμένης ἑβδομάδος: longe poſt confectam hebdomadem, adeoque ſummo diluculo. παρῳχηκυίας, φησὶν, ἤδη τῆς νυκτὸς, ὡς εἶναι τὸν χρόνον τῆς τῶν ἀλεκτρυόνων βοῆς. *Præterierat*, inquit, *ea tantum nox, ut gallicinium jam eſſet*. Nec a Gregorio diſſentit Dionyſius Alexandr. Epiſtola ad Baſilidem. At Auguſtinus, & Latini fere proprietatem vocis veſperæ tenuerunt. quamquam Auguſtinus pro tota nocte veſperam uſurpari putat. quæ iden hoc vocabulo ſit expreſſa; ut indicaretur jam a veſpere, tranſacto Sabbato, aromata ferre licuiſſe. Sic itaque dictum exiſtimat, veſpere Sabbati, ac ſi diceretur, nocte Sabbati; quod & luceſcendi verbo probare nititur.

De veſpere Sabbati.

Duo mihi probabiliter poſſe dici videntur. Alterum *veſpere ſabbati* cum Nyſſeno, atque Græcis Patribus, idem eſſe, quod longe poſt expletum Sabbatum, vel Sabbata, hoc eſt ſummo diluculo, quod Maldonato placuit. Sed in reliquorum verborum ſententia non plane mihi cum illo, neque cum ceteris convenit. τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν Σαββάτων ita dictum putat, ut ſubaudiatur ἡμέρᾳ. e contrario Auguſtinus noctem intelligit. Ego vero neque noctem, neque diem, quatenus pars eſt τοῦ νυχθημέρου, hoc eſt lucem, deſignari arbitror; ſed civilem totam diem, ſive τὸ νυχθήμερον. ἐπιφώσκειν vero ſimpliciter idem eſt, atque oriri, incipere, qua ratione καταχρηστικῶς Latinus noſter luceſcendi vocabulum accipit. Non enim hoc loco lucem ipſam, ac ſplendorem ſignificat, ſed initium diei civilis. Multo vero minus Caſauboni hic argutia locum habet: qui τὸ ἐπιφώσκειν propter nocturnas faces, hoc eſt ſidera ipſa, vel Lunam uſurpari cenſet. quod in Animadv. ad Epiphanium refellimus; ubi de origine ac notione verbi illius plura diſſerimus. Eſt igitur Matthæi verborum iſte ſenſus: Confectis jam Sabbatis, id eſt veſpere, ſive ſero poſt Sabbata, ea die, quæ luceſcit, hoc eſt init, & incipit in prima Sabbati: nimirum ſequenti die, quæ incipit cum prima feria, &c. Ita Matthæus nihil ab reliquis in temporis circumſcriptione diſſidebit.

ἐπιφώσκειν quid ſit.

Altera Matthæi verborum expoſitio eſt; uti veſpera, & τὸ ὀψὲ partem illam noctis primam ſignificet, quæ Sabbati lucem excipit; atque ita proprie noſter Interpres verterit; *veſpere autem Sabbati*. ac tum ſequentia illa, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, eodem, quo ſupra conſtituimus, ſenſu capienda ſunt. Poſt Sabbatum igitur expletum, prima nocte, Maria Magdalena cum aliis mulieribus, emit aromata, & quæ ad funebre officium opus erant, paravit. Sane Matthæi Hebraicum Evangelium a Tilio editum veſperæ nomine utitur: ובערב השבת. *Et in veſpera Sabbati*.

Nunc quæ ad Evangeliſtarum conſenſionem attinent explicemus. Gregorius Nyſſenus quater omnino ad ſepulcrum adiiſſe feminas cenſet; non tamen ante Gallicinium. Nos, uti dupliciter Matthæum interpretamur; ita duo veriſimiliter dici poſſe credimus. Aut enim mulieres mane primum ad ſepulcrum profectæ ſunt, comparatis jam aromatibus, ac ceteris omnibus ad parentandum neceſſariis: venerunt autem ſummo diluculo, cum adhuc tenebræ eſſent; ſed jam oriri Sol, & albeſcere cælum ab oriente inciperet: ut Auguſtinus loquitur. Ita nullum eſt ἐναντίωμα, quod Marcus ſcripſerit, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. Quamquam & aliter conciliari poteſt. Nimirum ut mulieres dicantur nondum orto Sole domo progreſſæ, eodem jam orto ad ſepulcrum veniſſe. Altera ratio eſt, ut Maria Magdalena, & aliæ quædam ſtatim confecto Sabbato, & ineunte nocte cum aromata mercatæ ſint; tum vero ad ſepulcrum profectæ fuerint; hoc eſt itineris partem confecerint; quod videlicet ad aliarum mulierum ædes, quæ portæ illi, per quam ad ſepulcrum & Calvariæ montem egrediebantur, propinquiores erant, aut etiam in ſuburbanis ſitæ, pervenerint, ibique pernoctaverint, lucem præſtolantes. Neque enim nocturnis tenebris ſeſe committere mulieres timidum genus audebant. Diluculum igitur exſpectabant. Hoc modo Matthæus intelligendus erit, cum feminas ait veſpere Sabbati ad monumentum veniſſe. Non video quid in

Quoties ad ſepulcrũ feminæ venerint.

tam

* Tria νυχθήμερα maxime attendenda ſunt. Quæ eſt opinio Iſidori Peluſiotæ Lib. II. Ep. 212. & Lib. I. Ep. 114. Vide *Auguſtinum* Tom. 2. Serm. 3 de tradit. Symboli, & Tractat. in Pſalm. LXXXVII. & *Caſſianum* Lib. VI. de incarnatione. *Ambroſius* Lib. 4. de Interpell. Job. cap. V. Eclipſim putat eſſe noctem. *Petavius*.

tam facili, & expedita ſententia prudenti lectori diſplicere poſſit.

Quod ad ceteras quæſtiones ſpectat, variæ ab diverſis inſtituuntur harmoniæ. Nobis hic Evangelicæ narrationis contextus arridet. Maria Magdalena cum aliis comitibus, (quarum duas tantum nominat Marcus; Lucas Joannam addit, καὶ αἱ λοιπαὶ, præter Mariam Jacobi, quam & Marcus appellat) ſummo diluculo ad ſepulcrum adiit. Ibi cum revolutum ab oſtio lapidem vidiſſet, conſternata ſubinde, relictis ſociis ad Apoſtolos cucurrit, eiſque furto ſublatum eſſe corpus Chriſti renuntiavit. Quo nuntio Petrum & Joannem ad monumentum excivit. Ita Joannes cap. XX. Interim abeunte illa, reliquæ feminæ intra ſepulcrum ſubeunt. In eo vero veſtibulum fuit, quod ingenti lapide occludebatur; per hoc ad ſpeluncam perveniebatur, ubi poſitum corpus, quæ & ipſa alio lapide claudebatur: uti Maldonatus noſter ex Brocardo, & aliis αὐτόπταις loci docuit. Primum itaque mulieres Angelum unum priore in ſaxo conſidentem adſpiciunt: quod Matthæus cap. XXVIII, 2. dixit. Introgreſſæ deinde duos Angelos viderunt, ut Lucas refert cap. XXIV, 4. quamvis Marcus unum tantum memoret; quod unus tantum illas ſit allocutus. Hoc ſpectaculo pavefactæ feminæ a monumento diffugiunt. * Cum ad Apoſtolos nuntiatum irent, Chriſtus obviam procedens, illas conſalutavit; ac pedes ſuos contrectandos præbuit. Hæc Matthæus. Accurrunt interea Petrus & Joannes cum Maria Magdalena, quæ Chriſtum hactenus non viderat. † Atque Apoſtoli quidem monumentum ingreſſi curioſe omnia perſcrutati ſunt, ut Joannes ſcribit; quibus digreſſis, Maria Magdalena ſola jam ibi permanſit, atque Angelos primum; tum Angelorum Dominum vidit; quam hiſtoriam Joannes perſequitur. Hanc hiſtoricam ſeriem a Toleto potiſſimum deſcriptam omnium aptiſſimam, commodiſſimamque judico: ex qua facile ἐναντιοφανῆ omnes explicantur.

CAPUT XXI.

De Solis admirabili deliquio, quod Paſſionis tempore accidit.

CUM ex Epiphanii, veterumque complurium opinione Chriſtus anno Juliano LXXVI. paſſus fuerit, uti ſupra demonſtravimus, & in eum annum tertius Olympiadis ducenteſimæ ſecundæ iniens ab æſtivo ſolſtitio annus incurrat; ſunt qui hanc ſententiam § Solari illa defectione convinci falſitatis exiſtiment, quam moriente Chriſto præter naturæ curſum, & ordinem eſſe conſpectam Evangelia prodiderunt. Hanc enim anno quarto Olympiadis illius animadverſam ex eo colligunt, quod id Phlegon Adriani libertus, & Olympiadum computator egregius ſcriptum reliquerit. Cujus verba ex lib. XIII. primum Africanus; tum Euſebius ex eo deſcripſit in Chronico, quæ ita vertit Hieronymus. *Quarto autem anno* CCII. *Olympiadis magna & excellens inter omnes, quæ ante eam acciderant, defectio Solis facta. Dies hora ſexta ita in tenebroſam noctem verſus, ut ſtellæ in cælo viſæ ſint*, &c. Hanc eſſe illam ipſam, quæ ſub Chriſti mortem accidit, Patres omnes antiqui, velut uno ore pronuntiarunt. Porro cum annus quartus Olympiadis cœperit a ſolſtitio anni periodi Julianæ 4745. qui eſt annus Chriſti XXXI. Julianus LXXVII. ſi anno quarto labente paſſus eſt Chriſtus, neceſſe eſt id anno æræ Chriſtianæ XXXII. contigiſſe, non, ut in Annalibus vulgatum eſt, XXXIV. Atqui iidem illi Chriſtiani Scriptores veteres, qui defectionem Solis Chriſto patiente conſpectam a Phlegonte, atque Thallo Chronologis memoriæ proditam aſſeverant, Chriſtum Dominum anno ſecundo vel tertio Olympiadis CCII. paſſum eſſe ſentiunt. Sic Africanus lib. V. τῶν χρονογραφιῶν apud Euſebium lib. VIII. de Demonſtr. & apud Hieronymum in cap. IX. Danielis. Quin & Euſebius ipſe Chronico II. ubi Phlegontis verba producit, paſſionem ejuſdem non anno IV. Olympiadis aſſignat, ſed tertio; cui & annum Tiberii XVIII. appoſuit. Annus hic erat Abraami MMXLVII. ad quem ex methodo annorum Euſebii addendi ſunt anni 2696. Conſiat annus periodi Julianæ 4743. quo ab autumno cœpit annus tertius Olympiadis CCII. perſeveravitque ad autumnum anni periodi Julianæ 4744. quo annus quartus iniit. Quare anno tertio, pag. 243. pag. 284.
non quarto Paſſionem illigavit Euſebius, quem Hieronymus eſt ſecutus. Caſtigandus vero idem Euſebius, dum lib. X. de Præpar. ſcribit annum XV. Tiberii incidere in annum quartum Olympiadis CCIII. Legendum Olympiadis CCI. hoc eſt σα' non σγ'. Nunc illud reſpondeant velim, qui Phlegontis teſtimonio nos oppugnant, ecquid Africanum, Euſebium, Hieronymum, Phlegontis libros legiſſe putent. Quod quia de Africano ſaltem negare non poſſunt; dicant porro quid in illis judicii fuiſſe cenſeant, ſi cum apud Phlegontem obſervaſſent horribilem Solis eclipſin anno IV. Olympiadis CCII. contigiſſe, & eam eſſe vellent, quæ moriente Chriſto contra naturæ ordinem apparuiſſet; atque idipſum ethnici illius auctoritate ſuaderent; ſi hanc, inquam, non anno illi, quo iſta ſcripſerat, ſed alteri tribuiſſent, ſatin' ſanos illos arbitremur. Quamobrem ne tantum ſtuporis antiquis illis Patribus affingatur, propemodum fateri neceſſe eſt Africani verba a librariis fuiſſe corrupta. * Cum enim ſcripſiſſet τῷ δ᾽ ἔτει τῆς σβ' Ὀλυμπιάδος, aut certe τῷ γ' ἔτει entrita numerali notula, anagnoſtes Hieronymi τῷ δ' legit; hoc eſt quarto. Similis huic hallucinatio in Diodori loco commiſſa eſt, quem ex primo Bibliothecæ libro citat Euſebius in Excerptis Scaligerianis pag. 30. Cum enim Diodorus ſcripſiſſet Aſſyrios imperaſſe annis αυ' ὥς φησι Κτησίας ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ, *ut refert Cteſias in* II. *libro*: in Excerptis legitur ἐν τῇ δ' βίβλῳ, in IV. libro. Quare Epiphanii, aliorumque ſententia, quæ Chriſtum paſſum aſſerit anno II. Olympiadis CCII. Phlegontis teſtimonio conſentanea magis eſt, quam ceterorum. Præſertim ſi anno Juliano LXXVI. periodi Julianæ 4744. id accidiſſe dicatur, quo ſecundus annus Olympiadis CCII. ab autumno ſuperiore cœptus ex uſu Syromacedonum, & Græcorum Orientalium in curſu fuit.

Demum Epiphanii decretum, maxime quatenus plenilunio paſſum eſſe Chriſtum negat, Dionyſii auctoritate redarguitur. Hunc enim Epiſtola VII. ad Polycarpum ſcripſiſſe putant, in ea Solis defectione quam ſe in Ægypto vidiſſe refert, Lunam ex diametro Soli prius objectam fuiſſe. Nam poſt eclipſin, καὶ τὴν ἐπιπρόσθησιν, id eſt obductionem, Lunam ait εἰς τὸ τοῦ ἡλίου διάμετρον ἀποκαταστῆναι, hoc eſt ad eum cæli perveniſſe locum, qui a diametro Soli erat oppoſitus. Verum nihil ex iis verbis de plenilunio conficitur. Quamvis enim Luna tunc eſſet ἀμφίκυρτος, & in tertio quadrante verſaretur, cum ea poſt ἐπιπρόσθησιν ad priſtinam ſedem rediret, per oppoſitam Soli ex adverſo plagam tranſiiſſe, non in ea conſtitiſſe diceretur.

* Addebat *Petavius* in ora Codicis ſui: ſed procul manentibus interim Magdalena venit, eique Dominus apparuit.

† Idem addit: ut indicat Nyſſenus. Tum hoc adnotat. *Ambroſius* duas Marias diſcernit, unam Joannis XX alteram Matthæi XXVIII utramque Magdalenam. Hanc negat primo vidiſſe Dominum; ſed illam Matthæi, quæ eſt & Marci.

§ Meminit hujus eclipſis *Origenes*, lib. 2. contra Celſum, et lib. XIV. Chronic. *Petav. ut.*

* *Philoponus* lib. II. de Coſmop. cap. XXI. ita legit, ut nos.

De annis LXX. ab Hieremia commemoratis,

CAPUT XXII.

Exponitur quæſtionis ſtatus, & variæ tum ceterorum ea de re ſententiæ, tum Scaligeri ipſius afferuntur.

CAPTIVITATI Judæorum, ac ſervituti, tum Hieroſolymorum etiam vaſtitati ſeptuagenarium ab Hieremia præfinitum videtur intervallum; idemque & ab aliis ſacrorum librorum auctoribus affertur. Cap. XXV. Hieremias anno quarto Joakim, Nabuchodonoſori primo, hujus, & Babyloniorum expeditionem in Judæam, ac tam horum, quam vicinarum gentium cladem & ſervitutem prædicit iis verbis, quæ commate nono leguntur. *Ecce ego mittam, & aſſumam univerſas cognationes Aquilonis, ait Dominus, & Nabuchodonoſor regem Babylonis ſervum meum: & adducam eos ſuper terram iſtam, & ſuper habitatores ejus, & ſuper omnes nationes, quæ in circuitu illius ſunt: & interficiam eos, & ponam eos in ſtuporem, & in ſibilum, & in ſolitudines ſempiternas*, &c. Mox. *Et erit univerſa terra hæc in ſolitudinem, & ſtuporem; & ſervient omnes gentes iſtæ regi Babylonis ſeptuaginta annis. Cumque impleti fuerint ſeptuaginta anni, viſitabo ſuper regem Babylonis, & ſuper gentem illam, dicit Dominus, iniquitatem eorum, & ſuper terram Chaldæorum, & ponam illam in ſolitudines ſempiternas.* Rurſus cap. XXIX. poſt deportationem alteram, quæ regnante Jechonia contigit, octo annis poſt priorem, ad eos, qui Babylone captivi detinebantur, ſcripſit Hieremias, & illos admonuit, ne falſis Prophetis aures præbere vellent, qui propediem liberandos ipſos eſſe memínabantur. *Quia hæc dicit Dominus* (ait com. 10.) *Cum cœperint impleri in Babylone ſeptuaginta anni, viſitabo vos, & ſuſcitabo ſuper vos verbum meum bonum, ut reducam vos ad locum iſtum.* Ejuſdem intervalli ſeptuagenarii mentio fit lib. II. Paral. cap. XXXVI, 20. & ſequentibus. *Si quis evaſerat gladium, ductus in Babylonem ſervivit regi, & filiis ejus, donec imperaret rex Perſarum, & compleretur ſermo Domini ex ore Jeremiæ, & celebraret terra Sabbata ſua. Cunctis enim diebus deſolationis egit Sabbatum, uſque dum complerentur ſeptuaginta anni.* Ad hæc Daniel cap. IX. *In anno primo Darii* (inquit) *filii Aſſueri*; &c. *ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, de quo factus eſt ſermo Domini ad Jeremiam Prophetam, ut complerentur deſolationis ſeptuaginta anni.* Denique Zachariæ I, 12. *Et reſpondit Angelus Domini, & dixit: Domine exercituum, uſquequo tu non miſereberis Jeruſalem, & urbium Juda, quibus iratus es? Iſte jam ſeptuageſimus annus eſt?* Hæc ſunt ſacrorum teſtimonia librorum, quibus ſeptuagenarii annorum ſpatii mentio continetur, quod vel populi ſervituti, vel Urbis ac Templi vaſtitati, vel inſigni denique alicui calamitati præfigitur. Sed undenam inchoandum, & ubi terminandum ſit, magnum aliis, ac pervetus certamen. Cujus uti ſtatus definiatur, recordari in primis oportet omnium illorum, quæ lib. IX. de anno IV. Joakimi regis, & initio Nabuchodonoſori diſputata ſunt; ac præſertim de triplici populatione Hieroſoly-

Triplex Judæorum deportatio. morum, ac deportatione Judaici generis. Prima quarto ipſo Joakimi, Nabuchodonoſori primo contigit; quando captis Hieroſolymis reges Judæ ſtipendiarii Babyloniorum eſſe cœperunt. Tum vero Daniel cum tribus ſociis, aliique deportati ſunt. Secunda Nabuchodonoſoris irruptio, ac deportatio in Joachini, ſive Jechoniæ tempus incurrit, qui cum tribus menſibus regnaſſet, a Nabuchodonoſoro captus, & in Chaldæam abductus eſt. IV. Reg. XXIV, 10, 11, 12. & II. Paral. XXVI, 10. Erat annus Nabuchodonoſoris octavus. Quippe Joakim undecim annis imperavit, & anno ejus quarto Nabuchodonoſor iniit. Tertium ac poſtremum tempus omnium calamitoſiſſimum cadit in annum Sedeciæ undecimum; quando Urbs cum templo conflagravit, & in ſolitudinem redacta ſunt omnia, anno Nabuchodon. XIX. Nam Sedecias regnavit annis undecim; ac tum ultimo Judæi in Babyloniam deportati ſunt; quam hiſtoriam fuſe Scriptura narrat capitibus ultimis quarti Reg. & II. Paralip. nec non Hieremiæ ultimo capite. Poſt hanc noviſſimam captivitatem, Judæam, & Hieroſolymam diuturna vaſtitas occupavit; nec ante in patriam reverti, ac ſedes priſtinas frequentare licuit, quam Babyloniorum extincto dominatu, Cyrus Perſarum rex exortus eſt, ut in calce lib. II. Paralip. legimus, & initio Eſdræ. tametſi templum ipſum Hieroſolymitanum multis poſt Cyrum annis elapſis inſtauratum fuerit.

His animadverſis pro deportationum illarum numero, tres ſunt de annis illis ſeptuaginta ſententiæ. Sul- De Septuagenaria captivitate prima ſententia.
pitius Severus lib. II. Hiſtoriæ, Aben Hezra, R. Saadias, Sedes bolam, Lyranus, & Vatablus ab anno primo Nabuchodonoſori inchoandos ſentiunt. Sed non omnes quartum illum annum Joakimi fuiſſe dicunt. quidam enim octavum: alii undecimum numerant. de quo vide quæ lib. IX. cap. LX. ſcripſimus. Omnes tamen in eo concordant, ut a prima deportatione anni illi LXX. procedant. Altera eſt opinio, epocham annorum LXX. II. ſententia.
a ſecunda migratione ſumendam, quando Jechonias abductus eſt. Ita Cajetanus, Genebrardus, & Scaliger cum hoc in capite, tum in Iſag. Canon. Tertia denique ab Ur- III. ſententia.
bis excidio, & ultimo Sedeciæ eoſdem annos repetit. Ita Joſephus lib. Antiquitatum XI. Euſebius, ac multi veterum. Hæc de nobiliſſimi intervalli principio. De exitu non minor, immo vero difficilior quæſtio: quod alii in ſecundum annum Darii Hiſtaſpis F. quo templum inſtauratum eſt, deſinere cenſeant: alii Cyri anno primo concludunt. qui quidem rurſus aut ab anno primo Perſici regni; aut a primo Babylonici illos ordiuntur.

Ac vulgo quidem Scripturæ interpretes, & Annalium, Chronicorumque conditores Babyloniorum imperium annis ſeptuaginta circumſcribunt; quos hunc in modum diſponunt. Nabuchodonoſori annos XLIII. Evilmerodacho XXIII. Balthaſſari III. aſſignant. Fiunt LXIX. Dario Medo annum unum; cui ſucceſſit Cyrus. Colliguntur ab initio Nabuchodonoſori ad initium Cyri anni LXX. Ita Babyloniorum regum annos digerunt, qui LXX. annos Hieremiæ a primo Nabuchodonoſoris arceſſendos putant. Verum quibus placet eoſdem LXX. ab excidio Urbis ad Cyri primordium extendi, neceſſe eſt, plures ut annos regibus illis imputent, aut reges alios inculcent. E quidem Joſephum Joſephi
negligentiæ culpa liberare non poſſum: qui L. X. An- oſcitantia.
tiquit; cap. XI. & XII. Babyloniorum principum annos ita computat: Nabuchodonoſori annos tribuit XLIII. Evilmerodacho annos XVIII. Nerigliſſaro LX. Laboroſoarchodo menſes IX. Balthaſſari annos XVII. Colliguntur ab initio Nabuchodonoſori anni CXIX. Excidium Urbis anno Nabuchodonoſori XVIII. exacto contigiſſe vult. a quo ad finem Balthaſſaris, & primum Cyri, LXX. Hieremiæ annos perducit lib. XI. Atqui ſi de CXIX. octodecim deducas, reliqui erunt anni centum & unus, non LXX. Ac ne librariorum culpa depravatos credamus eſſe numeros, eadem & in Ruffini Latina verſione leguntur, cap. XIII. lib. X. Rurſus lib. I. con. Appionem Beroſi verba deſcribit; ex quo longe pauciores annos regibus aſſignat, hoc eſt LXVII. Si igitur octodecim Nabuchodonoſori deducas, non plures ſupererunt, quam XLIX. Quomodo ergo ab excidio Urbis ad primum Cyri anni poſſunt intercedere ſeptuaginta? Proinde minus in hoc temporum ratiocinio diligens fuit Joſephus, qui & a capto Sedecia ad Cyrum LXX. annos computat; & Babyloniorum regum annos tam incurioſe partitur.

Ex iis, qui LXX. annos computant ab Urbis excidio, tolerabilis eſt epilogiſmus, quo Torniellus utitur; qui Nabuchodonoſori dat annos XLIII. Evilmerodacho XXIII. Nerigliſſaro IV. Laboroſoarchodo menſes IX. Balthaſſari XVII. Fiunt anni LXXXVIII. e quibus ſubducti XVIII. reſiduos faciunt annos LXX. Recte autem Annalium ille ſcriptor reges Babylonios a Beroſo commemoratos, vulgo autem prætermiſſos a noſtris, inſerendos putavit: de quibus ſupra lib. IX. diſputavimus.

CAPUT XXIII.

Explicatur vera de LXX. annis Hieremiæ ſententia.

QUÆ de quarto anno Joakimi, & primo Nabuchodonoſori, deque Chaldæis regibus ſuperioribus libris accurate perveſtigavimus, quid a nobis conſentanee

de

de hoc intervallo ſentiendum ſit, propemodum neceſſario præſcribunt. Quamobrem conſtitutis illic doctrinæ principiis, ſeptuagenarii hujus ſpatii caput, atque exitum totidem capitibus complectemur.

LXX. anni illi a Joakimi IV. anno inchoandi ſunt. Primum eſto: Septuaginta anni, quos Hieremias allatis ſupra locis definit, ab anno quarto Joakimi, Nabuchodonoſori autem primo, ſunt inchoandi. Non aliter Hebræi omnes ſentiunt; tum Theodoretus, ac Lyranus: quibus aſſentiri par eſt, ſi Prophetæ verba diligentius attendantur. Scriptum eſt capite illo Jeremiæ XXV. anno quarto Joakimi, primo Nabuchodonoſori, Prophetam cum populo de contumacia in Deum expoſtulaſſe, a com. 3. atque in pœnam ſcelerum edixiſſe ſeptuaginta annorum ſervitutem, com. 9. *Pro eo quod non audiſtis verba mea; ecce ego mittam, & aſſumam univerſas cognationes*, &c. quæ ſupra deſcripſimus. Quocirca annos illos LXX. circumſcripſit Deus, quibus cum Judæos, tum finitimas gentes, Ammonitas, Moabitas, Palæſtinos, Idumæos, aliosque populos Babylonico imperio ſubjiceret. Quod ipſum ineunte Nabuchodonoſori imperio cœptum eſt fieri; quando Nabopollaſſarus filium ſuum Nabuchodonoſorem cum exercitu miſit; iſque Syriam vaſtavit omnem, & Judæos in poteſtatem redegit, qui hactenus Babyloniis in perpetuam ſervitutem traditi non fuerant. Quamvis enim interdum, velut Manaſſis tempore, ab illis oppreſſi, eorumque capti reges, & abducti fuiſſent, nondum tamen perpetua illa ſervitus fuerat, neque ſtipendiarii penitus erant; ſed identidem excuſſo jugo, priſtinam ſe in libertatem vindicarant. Poſt illam Nabuchodonoſoris expeditionem, libertate funditus amiſſa, Babylonio regi deinceps perpetuo ſubjecti ſunt, ad Cyrum uſque, & Perſarum imperium. Hæc igitur epocha Judaicæ ſervitutis, ac libertatis Judæ regibus ereptæ; tum vaſtatæ a Nabuchodonoſoro Syriæ, ac gentium longe lateque domitarum inſignis eſt; & ab ea manifeſte ſeptuaginta illos annos Hieremias deducit. Horum, inquam, annorum ſpatium non Urbis, ac Templi vaſtitati, ſed Syriæ, ac Judææ ſervituti præfinit. quod inſuper ex cap. XXVII. & XXIX. declaratur: ubi nihil aliud, quam regis Juda, & nationum ceterarum ſervitutem ſonat, ad quam ſponte tolerandam, utpote quam Deus immutabili ſententia decreverat, pluribus illos hortatur.

Iidem anni terminantur anno primo Cyri. Alterum ſententiæ noſtræ caput eſt: Septuagenarium intervallum anno primo Cyri terminatur, non quo Perſicum regnum iniit; ſed quo Babyloniis imperare cœpit, qui eſt Perſici regni viceſimus primus deſinens, & iniens viceſimus ſecundus. Demonſtratur ex iis, quæ de duplici epocha Cyri lib. X. cap. XIV. & XV. & alibi de Nabuchodonoſoro, ejuſque ſucceſſoribus definimus. Nam undecumque ſeptuaginta illos auſpiceris, numquam efficies, ut in primo Perſici regni deſinant. Quippe Nabuchodonoſoris initium poſt Nabopollaſſarum neceſſariis argumentis oſtendimus congruere anno periodi Julianæ 4107. ab eoque ad Perſici regni primordium non plures, quam XLVIII. circiter annos incurrere. Neque vero aliter hæc ordinare licet; nec ullam habet Chronologorum audacia latebram in illis temporibus, novos ut reges, aut regum annos impune poſſit intrudere. Sunt enim illuſtria iſtorum monimenta temporum cæleſtibus obſervationibus conſignata. quibus qui fidem derogant, ne ipſi quidem ullam apud prudentes homines fidem merentur. Quæ annorum notæ cum veris, & confeſſis Hiſtoricorum narrationibus, ac teſtimoniis conjunctæ demonſtrationum in re Chronologica locum ac pondus obtinent. Si igitur ab anno quarto Joakimi, ſive primo Nabuchodonoſori ad primum Cyri, quo Perſis regnare cœpit, anni ſunt tantummodo XLVIII. multo pauciores erunt, ſi vel ab octavo poſt anno, hoc eſt deportatione Jechoniæ; vel a XIX. nempe a Sedeciæ captivitate, & templi vaſtatione putare cœperis. Annorum porro accuratus epilogiſmus ita ſe habet. Nabuchodonoſor ab anno quarto Joakimi, annos imperavit XLIII. Evilmerodach III. Neriglisſarus V. Laboroſoarchodus, menſes IX. Nabonidus XVII. Colliguntur anni LXVIII. menſes IX. hoc eſt anni LXIX. Primus Nabuchodonoſori cœpit anno periodi Julianæ 4107. Ergo ſexageſimus nonus inchoatus eſt anno 4175. deſiit in 4176. quo Cyri viceſimus ſecundus iniit Perſici regni, & primus Babylonici, ac ſeptuagenarii intervalli poſtremus. quo jam inchoato, anno videlicet periodi Julianæ 4177. mundi 3437. ante Chriſtianam æram 537. anno Iphiti CCXL. ſive Olympiadis ſexageſimæ anno quarto ineunte, laxata eſt Judæorum captivitas, & Judæis redeundi eſt facta copia. Cyrus Babylone regnavit annos novem; quorum primus, id eſt regni Perſici XXII. iniit anno periodi Julianæ 4176. quo labente, Judæis abeundi poteſtatem fecit.

De alio ſeptuaginta annorum ſpatio, cujus Zacharias meminit, poſtea dicemus in capite de LXX. hebdomadibus, quarum ex hiſtoria, regumque Perſidis anni illi dependent.

CAPUT XXIV.

Quæ contra ſententiam noſtram afferri poſſunt, ſolentque, diſcutiuntur; ac Scaligeri in primis errata caſtigantur.

QUONIAM igitur tres ſunt de initio ſeptuaginta annorum præcipuæ, ac mentione dignæ ſententiæ; quarum primam ceteris anteponendam cenſuimus; quæ pro duabus objici nobis ab illarum defenſoribus ſolent, fere ſunt ejuſmodi.

Qui a deportatione Jechoniæ illos auſpicantur, Jeremiæ loco ſeſe tuentur, qui eſt XXIX. capite, com. 10. ubi Propheta reditum iis, qui cum Jechonia abducti fuerant, poſt annos ſeptuaginta pollicetur. Ita Scaliger lib. VI. Pag. 539.
qui illius auctoritate teſtimonii apertiſſime ſententiam ſuam adſtrui putat. Verum nihil aliud verbis illis, quæ ſupra cap. XXIV. adduximus, Propheta docet, niſi expletis annis ſeptuaginta, quos jam prædixerat viceſimo quinto capite, quique jam erant in curſu, tum captivitatem ac ſervitutem eſſe terminandam, non eorum utique ſolum, qui cum Jechonia migraverant; ſed aliorum etiam, qui Joakimi tempore deportati fuerant, ac deinde cum Sedecia in Babyloniam abducendi erant. quos omnes in patriam redituros eſſe demonſtrat. Jam ſi pro eo quod Propheta ſcribens ad Judæos Babylonis inquilinos, ſeptuaginta annorum meminit, inchoandum illud ſpatium ab eo ipſo, quo ſcribebat, tempore Scaliger arbitratur, nempe ab anno quo migravit Jechonias: cur non eadem vi ratiocinationis effici poterit, ab anno IV. Joakimi illos eſſe computandos: quoniam cap. XXV. illo ipſo anno ſcribens, annos iſtos ſeptuaginta præfinit, octo annis antequam poſteriorem illam XXIX. capitis epiſtolam ſcriberet? Sane qui ab Jechoniæ deportatione epocham hujus intervalli repetunt, non poſſunt in Cyri primum annum deſinere; niſi multa & nova, & abſurda comminiſcantur. quod ſtrenue hac in quæſtione facit Scaliger; cujus inconſtantiam, opinionumque diſcrepantiam cum de Nabuchodonoſori, ac Cyri annis ageretur, ſatis ſuperque diſcuſſimus. Ecce libro ſexto, ubi Pag. 539
de LXX. annis & Hebdomadibus diſſerit, primum annum Cyri, in quem anni LXX. deſinunt, non poſſe contendit imperii ipſius Babylonici primordio contineri. quod ita demonſtrat. *Statim enim*, inquit, *poſt bellum Lydiæ profligatum, & Crœſum captum, Cyrus ad oppugnationem Babylonis convertit ſe, auctore Herodoto. Captus eſt autem Crœſus anno IV. Olympiadis* LVII. *ut refert Euſebius. Sardes vero victor ingreſſus eſt Cyrus Olympiade* LVIII. *auctore Solino*. Mox Babylonis expugnationem confert in annum Iphiti CCXXX. anno ſecundo a captis Sardibus, & victo Crœſo. Præterea ex Beroſo Chaldæo idipſum colligit; qui Babylonios reges a Nabuchodon. ad Nabonidum percenſens annos iis imputat LXVII. de qua ſumma deductis annis ſeptem, reliqui ſunt LX. a capto Jechonia continuandi anno periodi Julianæ 4167. qui eſt ducenteſimus triceſimus Iphiti, & ſecundus Olympiadis quinquageſimæ octavæ. Cum igitur primus annus Babylonici imperii Cyri ſeptuageſimus ab Jechonia eſſe nequeat, neceſſe eſt ſeptuaginta annos ab anno capti Jechoniæ, qui periodi Julianæ 4114. inchoatos in 4183. deſinere; ita ut ſeptuageſimus ſit 4183. in cujus diebus æſtivis cœpit annus ſecundus Olympiadis LXII. & 4184. eſt ſeptuageſimus primus annus, quem ſecundum Cyri vocat Scriptura 4185. eſt tertius Cyri, & LXXII. captivitatis, ultimus imperii Cyri, primus Cambyſæ. Demum ita concludit. Annum primum Cyri, ut vocat Scriptura, ita dictum eſſe, quod primus eſſet ſolutæ captivitatis, non quod primus imperii illius Regis magni. *Homines enim*, ait, *in patriam revertentes unde primum tempora putarent, quam ab eo anno, qui princeps fuit eorum libertatis?*

tatis? Addit & aliam conjecturam; novum Neuruz, novamque æram a Babyloniis illi inſtitutam eo tempore. Hæc Scaliger. in quibus novam, ac diverſam ſententiam architectatus eſt, ab iis ipſis quas in Appendice, & Iſagog. Canon. atque Animadverſ. Euſebianis expoſuit; ut hæc quarta numeranda ſit. Quamvis enim triplex hic epocha Cyri ſtatuatur, ut in Animadverſ. & Iſagog. Canon. fecerat; differt tamen, quod tertiam nullius novi imperii primordium hic fuiſſe velit; ſed vel ob Judæis reſtitutam libertatem, vel ob novum Neuruz initiatum procedere deinceps cœpiſſe. At in Animadv. & Iſagog. Canon. tertiam illam epocham ex eo natam eſſe credit, quod Bactrianis ſuperatis, totius Aſiæ imperium inierit. Illud præterea ſuperiorum illorum librorum doctrinæ contrarium hoc in capite docetur: Babylonem expugnatam eſſe anno Perſici regni xiii. Iphiti ccxxx. qui cœpit anno periodi Julianæ 4167. quo tertius decimus Cyri pariter inchoatus eſt. At in Appendice hujus Operis Babylonem captam refert anno Perſici regni xx. in Animadverſ. anno Perſici regni xxii. Mira eſt igitur opinionum pugna; de qua lib. x. cap. v. de initio Cyri. Atque ut ea, quæ capitis hujus propria ſunt, attingamus; illud eſt falſum; Babylonem a Cyro captam ſtatim poſt Sardium expugnationem; neque id Herodotus verbis illis, quæ citat Scaliger, aſſeverat. Κῦρος δὲ ἐπεί τε τὰ πάντα τῆς ἠπείρου ὑποχείρια ἐποιήσατο, Ἀσσυρίοισι ἐπετίθετο. *Cyrus autem, poſtquam Continentem omnem ſibi ſubjecit, Aſſyrios aggreſſus eſt.* Itaque poſt victum Crœſum, aliquot anni in Aſia aliiſque provinciis ſubjugandis poſiti ſunt, priuſquam Babylonem caperet Cyrus. quod anno circiter ejus exeunte xxi. aut ineunte xxii. factum Canon ille Mathematicus teſtatur, quem ſupra produximus. Quod autem primum annum Cyri, non ab alio ejus initio nuncupari dicit, ſed eſſe primum Judaicæ libertatis, ratione prorſus caret. Cur enim Cyri primus appelletur? Quid alienius porro, quam primum annum partæ Judaico populo libertatis, eo ipſo primum Cyri nominare? Nam de novo Neuruz, æraque nova, aliquot ab ejus exordio annis inſtaurata, οὐδὲν ὑγιές: ut lib. xii. demonſtratum eſt.

Altera ſequitur opinio, quæ ab excidio Urbis, ac templi ſeptuaginta annos incipit. quæ quidem falſa Babyloniorum regum, annorumque, quibus imperarunt, computatione defenditur. tum eo commento, quod ſuo loco validiſſime refutatum eſt, quo Balthaſſar cum Nabonido confunditur. quod Joſephi prope piaculare facinus eſt. Urget autem illos, & licentiam coercet epocha Nabopollaſſari, atque Cyri, quam nos firmiſſimis, ac neceſſariis argumentis munivimus. Quare non recte Torniellus anno mundi 3408. Nabopollaſſarum iniiſſe putat; qui annus incurrit in periodi Julianæ 4070. Nam Chriſti vulgarem Natalem confert in annum mundi 4051 qui detractus de annis periodi Julianæ 4713. relinquit 663. annum primum Orbis conditi. Atqui novemdecim annis aberrat. Nam primus Nabopollaſſari ex Ptolemæo convenit anno periodi Julianæ 4089.

Sed minime omnium probabilis eſt eorum ratio, qui annos lxx. undecumque tandem proficiſcantur, terminant anno primo Perſici regni, proxime poſt Medorum opes everſas: & eodem anno, ac prope momento, Cyrum fingunt Perſidis, Mediæ, Aſiæ ac Babyloniæ compotem fuiſſe. Quod ne concipere quidem animo poſſumus: & ut fieri utcumque potuerit, factum eſſe negant hiſtoriæ omnes; quibus refragari velle, ferrei eſt oris, & exempli in tractanda temporum doctrina minime boni.

Scaligeri error, & opinionum inconſtantia.

Quæ ex Hieremia contra nos opponentur.

Atenim qui epocham ſeptuagenarii intervalli ſumunt ab exordio Urbis, opponunt, annos iſtos paſſim deſolationis, ac vaſtitatis in Scripturis vocari: ut ab Hieremia cap. xxv. *Et erit univerſa terra hæc in ſolitudinem, & ſtuporem; & ſervient lxx. annis.* Tum clarius, & ἐμφατικώτερον in 2. Par. *Cunctis enim diebus deſolationis egit Sabbatum, uſque dum complerentur ſeptuaginta anni.* * Daniel quoque lxx. annos deſolationis appellat cap. ix, 2. Adverſus hæc primum illud excipimus: annos ſeptuaginta nuſquam deſolationis, id eſt vaſtitatis Urbis, ac Templi nominari: ſed in eorum partem dumtaxat, & quidem majorem vaſtitatem illam incubuiſſe. Hieremias enim id expreſſe demonſtrat cap. xxv. nimirum integrum ipſum ſpatium ſervituti, vaſtationi, & ſolitudini terræ totius eſſe præfinitum: terræ, inquam, non Judæorum ſolum, ſed earum omnium nationum, quas Babylonio regi ſervituras eſſe denuntiat. Itaque commate ii. cum dicit: *Et erit univerſa terra hæc in ſolitudinem & ſtuporem*, &c. non modo Judæam, ſed etiam finitimarum gentium regionem complectitur. Etenim com. 9. adducturum ſe Nabuchodonoſorem comminatus erat, non ſolum ſuper terram iſtam; hoc eſt Judæam; ſed etiam ſuper omnes nationes, quæ in circuitu illius ſunt. Quas quidem, & agros illarum Nabuchodonoſor ab anno tertio, quartoque Joakimi vaſtare, atque expugnare cœpit. Et ut ſolitudinis vocabulum commate ii. ad Hieroſolymorum deſolationem reſtringere velimus, tamen ſeptuaginta, qui ſubjiciuntur, anni ad proxima verba referendi ſunt: *Et ſervient omnes gentes iſtæ regi Babylonis.* Alter locus ex ii. Paralip. nihil adverſus ſententiam noſtram efficit. Hoc enim tantummodo Scriptura refert: cunctis diebus, quibus Urbs cum Templo deſolata fuit, egiſſe Sabbatum; hoc eſt incultam, & inaratam manſiſſe, uſque dum anni lxx. complerentur; non quod idem deſolationis, ac lxx. annorum initium fuerit; ſed quod ab anno decimo nono ſeptuagenarii illius intervalli, ad ultimum uſque, deſolationis tempus alterum perductum ſit. Finis itaque tam deſolationis, quam ſeptuagenarii ſpatii eſt annus ſeptuageſimus: initium vero deſolationis longe inferius eſt epocha lxx. annorum, quam Hieremias definiit; quod alio ſimili genere loquendi recte a nonnullis illuſtratur. Nam eodem in capite xxxvi. lib. ii. Paralip. ſcriptum eſt, Joachin tribus regnaſſe menſibus, com. 9. mox autem com. 10. ſubjicitur: *cumque anni circulus volveretur, miſit Nabuchodonoſor rex, qui adduxerunt eum in Babylonem.* Ecce ſolidum annum fluxiſſe ſignificat; cum tamen Joakim non ultra tres menſes regnaverit. Sed nimirum anni illius initium ante Jechoniæ primordium cœpit, & tamen cum eo trimeſtre hujus intervallum deſiit.

Tertius Danielis locus ceteris expreſſior videtur; ſed idem tamen ex Hebræorum, & Græcorum librorum comparatione facile a nobis explicabitur. In Hebræo primum ita legitur למלאות לחרבות ירושלם: *ut implerentur deſolationes Hieroſolymorum anni ſeptuaginta*, vel, *in deſolatione*. Græce porro, ut in Sixtianis: ἐγὼ Δανιὴλ συνῆκα ἐν ταῖς βίβλοις τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν, ὃς ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην, εἰς συμπλήρωσιν ἐρημώσεως Ἱερουσαλὴμ ἑβδομήκοντα ἔτη. *Ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, cujuſmodi factus eſt ſermo Domini ad Jeremiam Prophetam, ad complementum ſolitudinis Hieruſalem, ſeptuaginta annos.* Quibus verbis indicat, ſe ex Jeremiæ vaticinio didiciſſe, ad tempus deſolationis implendum ſeptuaginta annos eſſe taxatos: hoc eſt non ante complendam eſſe vaſtitatis Hieroſolymitanæ tempus, quam lxx. anni ſervitutis tam Judæorum, quam ceterarum nationum; adeoque Babylonico Imperio præfiniti, deſiiſſent. Ad noſtrum interpretem quod attinet; ſi *deſolationi*, pro *deſolationis*, ſcripſiſſet, eumdem penitus ſenſum redderet: cum autem generandi caſum adhibuerit, videtur deſolationis annos appellaſſe totum illud ſervitutis tempus, quod ante deſolationis initium cœpit; quoniam majorem ejus, ac præcipuam partem Urbis vaſtitas occupavit. Niſi quis deſolationem Hieruſalem ſic interpretari malit, ut ſit non excidium Urbis ipſius; ſed ejuſdem calamitas, ſervitus, & impoſita pendendi tributi neceſſitas; quæ omnia mala ab anno quarto Joakim in urbem ipſam, Judæoſque redundarunt: quem ad ſenſum revocanda eſſe ſuperiora Jeremiæ verba ex cap. xxv. diximus.

Video qui & illa Scripturæ verba, lib. ii. Paralip. xxxvi, 20. urgeat. *Si quis evaſerat gladium, ductus in Babylonem ſervivit regi, & filiis ejus, donec imperaret rex Perſarum, & compleretur ſermo Domini ex ore Jeremiæ: & celebraret terra Sabbata ſua*; ex quibus colligunt, ſtatim poſt deſitos Nabuchodonoſoris poſteros, regem Perſarum ſucceſſiſſe Cyrum. Sed ſi quid in illis verbis eſt momenti, non minus contra aliorum opinionem proce-

* Nota P. *Salianum* ſimili reſponſione uti, in annis ccccxxx. quibus in Ægypto peregrinati ſunt Iſraelitæ; qui videlicet, annos ibi terminarunt. Vide annum mundi 2543. a. at. *Petavius.*

procedit, quam noſtram. Nam eorum plerique, qui ab Urbis conflagratione ſeptuaginta annos numerant, inter Nabuchodonoſori poſteros, & Cyrum, Darium Medorum regem inſerant. Quare communi nomine loco illi ſic occurrimus: particulam, *donec*, non ita ſumendam, ut *ἕως*, & incontinenti Perſarum reges Babylonem invaſerint: ſed perinde, ac ſi ſcriptum eſſet; *& donec imperaret rex Perſarum*; vel certe vocabulum, *donec*, nihil aliud ſignificare, quam *antequam*; ut Pſalm. CIX. *Donec ponam inimicos tuos*. Poſtremo *donec* non tempus indicat, ad quod uſque Nabuchodonoſori filii pervenerint; ſed quo adveniente, ſervire deſitum ſit, qui eſt annus primus Cyri, Babylonicæ dumtaxat epochæ. Omnium, quæ opponi poſſint, difficillimum in ſpeciem eſt; quod ea cap. VI. Baruch, comm. 2. petitur. Ibi enim Propheta epiſtolæ verba deſcribit, quam Jeremias ad captivos Judæos in Babyloniam dedit. *Ingreſſi itaque in Babylonem, eritis ibi annis plurimis, & temporibus longis, uſque ad generationes ſeptem: poſt hoc autem educam vos cum pace.* Scripſit hanc epiſtolam Jeremias poſt deportatum Jechoniam, quæ eſt ſecunda captivitas, undecim ante excidium annis, ut ex cap. XXIX. Jeremiæ conſtat; quo ex tempore ſeptem in illa captivitate generationes definit. Vis igitur auctoritatis illius contra omnes ſententiarum omnium patronos pugnare videtur. Reſpondet Pererius; ſeptem hic pro incerto multitudinis numero, ut ſæpe alias, accipi; tum vero finem *γενεῶν* iſtarum non eſſe ſeptuagenariæ captivitatis exitum; ſed tempus Artaxerxis; quando reliquiæ Judeorum, quæ regnante Cyro, & Zorobabele duce non redierant, cum Eſdra ſunt reverſæ; de qua re poſtea.

Inepta Rabbinorum opinio. Ex iis omnibus apparet, rectiſſime conſtitutum a nobis eſſe ſeptuaginta, quos Hieremias præfinivit, annorum initium, atque exitum. Ac Rabbini quidem in Comment. ad Danielem, ut Rabbi Salomoh, ſtolidiſſime nugantur, deceptum eſſe Danielem, quaſi annum primum Darii Medi ſeptuageſimum, & ultimum intervalli ab Hieremia concepti eſſe crediderit. Atque Daniel nihil dicit aliud, niſi ſe Propheticis ex libris annorum didiciſſe numerum; nec non eorumdem terminum, ad quem ſeptemdecim plus minus anni ſupereſſent; quod per idem tempus veriſimile eſt intellexiſſe Prophetam.

Zachariæ locus exponitur. Poſtremo locus ille Zachariæ ſupereſt explicandus; apud quem cap. I, 12. Angelus ita queritur: *Domine exercituum, uſquequo tu non miſereberis Jeruſalem, & urbium Juda, quibus iratus es? Iſte jam ſeptuageſimus annus eſt.* Hæc Propheta anno Darii ſecundo; cum octodecim jam annis antea ſeptuagenarium illud intervallum Jeremiæ ex opinione noſtra confectum jam eſſet. Reſpondent vulgo verba illa: *Iſte annus jam ſeptuageſimus eſt*, cum affectu quodam pronuntiari q. d. Hæccine eſt promiſſio tua, qua poſt annos LXX. reditum in patriam, libertatem, ac pacem, tum inſtaurandæ urbis, ac templi poteſtatem promiſeras? Atqui jam ſeptuageſimus annus elapſus eſt. Sed melius meo judicio Zachariæ verba ita declarari poſſunt. Cum ab Urbis excidio ad annum ſecundum Darii Hyſtaſpis F. ſeptuaginta prope anni fluxerint, Angelum queri adhuc in ruinis ſuis Urbem, ac Templum jacere; neque Deum adhuc populi ſui miſereri; ſed iraſci jam per annos LXX. Nam Hebræa ſenſum hunc efficiunt: *quibus iratus es jam annum ſeptuageſimum.* Ira Dei pro ſingulari, ac ſeveriſſimo illius exemplo ſumitur, quod in Templi vaſtatione contigit. A primo anno Nabuchodonoſoris ad XXII. exeuntem Cyri, quo captivitas eſt ſoluta, anni ſunt LXX. Adda Cyri VIII. Cambyſis, & Magi VIII. Darii II. ſiunt LXXXVIII. Deductis annis XVIII. reſtant LXX. ab excidio Urbis ad annum II. Darii, quo vaticinatus eſt Zacharias. Hæc eſt certiſſima loci hujus interpretatio: tecundum quam duplex intervallum ſeptuagenarium in Scripturis exprimitur; alterum ab Jeremia definitum; alterum a Zacharia commemoratum; quod a priori prorſus alienum eſt, ac diverſum.

CAPUT XXV.

De Perſarum regum ſerie, quæ in Sacris libris expreſſa legitur.

Scaligeri opinio. DE Danielis hebdomadibus diſputationem ingreſſurus Scaliger, primum ex libris Eſdræ, ac Neemiæ, Perſidis regum ſeriem exponit. Eo vero ſpectat illius ratio, ut Darii Nothi anno ſecundo; non Hyſtaſpis, ut habetur vulgo, filii, templum a Zorobabele ac Joſue conditum probetur: itemque Mnemonis Artaxerxis, non Longimani tempore Neemiam e Babylonia in Judæam veniſſe. Argumentationis autem hæc eſt ſumma. Ultimus Perſarum rex, cujus in Scriptura mentio ſit, eſt Darius, Neem. XII, 22. ſub quo Neemias teſtatur Jadduam Pontificem fuiſſe. *Jaddus vero iſte, quod nemo negare poſſit, is eſt, qui Alexandro Jeroſolyma ingredienti obviam in Pontificio ornatu venit. Darius ergo iſte æqualis Alexandri magni fuit; & conſequenter Darius iſte eſt is, quem Alexander vicit, ultimus rex Perſarum. Quod cum ita ſit, Neemias pervenit ad Alexandri tempora.* Alterum argumentum: Sanabelletes Samaritanus Neemiam Hieroſolymorum mœnia reficientem prohibere conatus eſt. Nehem. IV. Is Alexandri caſtra ſecutus, Gazam oppugnanti cum auxiliis præſto fuit: ut refert Joſephus. Ergo Sanbelletes Nehemiæ ætate vixit, adeoque fuit uterque magni Alexandri *σύγχρονος*. Tertium argumentum: Sanbelletes filiam ſuam Nicaſo in matrimonium dedit Manaſſe fratri Jaduæ Pontificis, auctore Joſepho lib. XI. Ob id Nehemias Manaſſen expulit, Nehem. cap. ult. 28. *De filiis autem Joiada filii Eliaſib ſacerdotis magni, gener erat Sanaballat Horonites, quem fugavi a me.* At Jaduas filius erat Joannis Joiadæ filii. Quare Neemias Alexandri M. temporibus vixit. Ultimum itaque Perſarum regem in Scripturis habemus Darium Codomannum. Primus citra controverſiam eſt Cyrus, ceteri diligenter ab Hiſtoricis notati ſunt. Jam cum in Perſarum regum ſerie tres omnino Darii ſint; ſolus ille, qui Nothus dictus eſt, inter duos Artaxerxes medius interjacet. Quare ſi e Scripturis probari poſſit, Artaxerxen quemdam imperaſſe; ac poſt eum Darium: tum Artaxerxen, perſpicuum erit, Darium iſtum non alium eſſe, quam Nothum. Atqui Eſdræ IV, 6. poſt Aſſuerum, (quem Xerxem eſſe vult Scaliger) ſubjicitur Artaxerxes, a quo prohibiti ſunt templum ædificare Judæi. Mox com. 24. Artaxerxi illi Darius ſucceſſiſſe dicitur, qui templi inſtaurandi poteſtatem fecit. Huic cap. VII, I. Artaxerxes alius ſubſtituitur, a quo Nehemias urbis exſtruendæ facultatem obtinuit. Apparet ergo Darium illum, ſub quo templum inſtauratum eſt, fuiſſe Nothum, Artaxerxem vero, Mnemonem. Hæc ſumma eſt Scaligerianæ diſputationis.

In ea vero primum illud incommodum eſt, quod longævos ultra humanæ vitæ modum duces aliquot Hebræorum fuiſſe fateri cogitur. Nam Zorobabel dux fuit Judæorum, qui a Cyro dimiſſi ſunt; quod contigit anno periodi Julianæ circiter 4177. annus ſecundus Darii Nothi eſt periodi Julianæ 4291. intervallum anni CXIV. Totidem igitur annis principatum geſſit Zorobabel, & iſtis amplius: neque enim ſcimus, quando mortem obierit. Addatur jam ætas, quam habuit, cum Judæorum laxata captivitas eſt, quæ XX. vel XXX. aut amplius fortaſſis annorum fuit. Vixit ergo circiter CXL. Præterea lib. III. Eſdræ, cap. III. & IV. nec non Joſephus lib. XI. cap. IV. teſtantur Zorobabelem anno Darii ſecundo, quo Templum ædificatum eſt, in Perſidem reverſum *σωματοφύλακα*, *regis corporis cuſtodem* fuiſſe, quem & juvenem Eſdræ liber appellat. Atqui CXL. ſaltem annum ex Scaligeriana opinione tum agebat. Idem & in Joſue filio Joſedec ſummo Sacerdote, & aliquanto etiam manifeſtius eſt abſurdum. Neque enim ad Pontificatum niſi matura jam ætate provehebantur. Itaque Joſue, quo tempore Judæi a Cyro dimiſſi ſunt, Pontifex erat, & fortaſſe plures jam annos in ea functione verſatus fuerat. Nam pater ejus Joſedec cum Sedecia in Babyloniam abductus diu ante ſolutam captivitatem mortuus eſt, ut ex longinquo hujus intervallo conjicimus. Quare annum ſaltem quadrageſimum huic imputandum eſſe, cum Judæi a Cyro dimiſſi ſunt, nemo diffitebitur. Ita CLX. fere annos in vivis fuit. Hæc Scaligerianæ ſententiæ *τεκμήρια* fidem vix obtinent; argumenta vero, quibus nititur, tanti non ſunt, ut ad hæc *παράδοξα*, & incredibilia nos adigant. Primum, quod ex Nehemiæ cap. XII. petitur; in quo Darii ſit mentio explicatu perfacile eſt. Pericopen illam, quæ Jeddoæ Pontificis, & Darii meminit, non ab ipſo Nehemia ſcriptam, ſed ab alio quopiam adtextam nonnulli ſentiunt; quod & probabile eſt. Id enim plerique aliis in libris Scripturæ apparet eſſe factum; ut in fine Deuteronomii, quæ ad

Refellitur.

Moſis

Moſis obitum ſpectant, ab alio utique ſunt adjecta; quod idem & de libris Joſue, Tobiæ, & Jeremiæ quidam exiſtimant. Quocirca in catalogo illo Levitarum, & Sacerdotum, quem ad tempus ſuum perduxerat Nehemias, quidam appendicem illam intexuit. Reliqua duo argumenta Joſephi auctoritate nituntur. Adverſus hanc vero, primum noſtra hæc, & juſtiſſima eſt exceptio. Si is in illa ipſa ſibi hiſtoria conſentaneus eſt, nihil nos ejus teſtimonio refragaturos eſſe. Sin eſt ut ſecum ipſe pugnet, neque nos ejus dictis aſſentiri poſſe. Refert itaque Joſephus lib. xi. cap. v. Eſdram anno ſeptimo Xerxis Darii F. in Judæam ad inſtaurandas templi ruinas profectum. Tum Xerxis anno viceſimo quinto eodem perveniſſe Nehemiam: & opus ipſum anno viceſimo octavo Xerxis abſolutum. Xerxem poſtea ſubdit ſucceſſorem habuiſſe filium Artaxerxem (is eſſe debet Longimanus) Eſtheris conjugem. Deinde cap. vii. & viii. de Sanaballeto narrat ea, quæ paullo ante perſtrinximus.

Joſephi error. In iis quam multa peccet Joſephus, res ipſa loquitur. Primum quis annos Xerxi xxviii. concedat; quem non plures viginti regnaſſe, ex Herodoto didicimus? Atque ut cum patre aliquanto tempore imperarit, non amplius biennio id eſſe poteſt. Nam Darius anno altero, quam obiret, cohortem regni Xerxem adſcivit, ut auctor eſt Herodotus. Præterea ſub Artaxerxe, non Xerxe Nehemias Hieroſolymam venit, ut Scriptura teſtatur. Denique ab anno ultimo Xerxis, quo opus abſolutum eſſe ſcribit Joſephus, ad Alexandrum M. anni ſunt cxxxv. Tot igitur annos Sanaballetus habuit, qui Nehemiam cum urbem conderet, hoſtiliter vexavit. Nehem. II, 10. & ſequentibus. Adde jam annos xxx. aut etiam plures, quibus vixit, antequam Præfectus, ac vir inter viros eſſet. Nempe clxvi. circiter annum agebat, cum ad Alexandrum defecit. Quocirca duos omnino Sanaballetos fuiſſe par eſt arbitrari: quorum unus Nehemiæ, & Artaxerxis Longimani, alter Darii Codomani, & Alexandri ætate vixit; quos ambos perperam, ut apparet, miſcuit Joſephus; & quod prioris erat, id poſteriori tribuit; nimirum affinitatem cum Pontificia familia. Niſi forte bis cum Samaritanis affinitatem junxiſſe Pontificiam illam domum putemus; primum Nehemiæ & Artaxerxis Longimani tempore, quempiam ex filiis Joiadæ Sanaballeti filiam duxiſſe; ob idque a Nehemia rejectum eſſe; poſtea Manaſſem Jaddoæ fratrem Sanaballeti minoris, & prioris nepotis filiam itidem in matrimonium habuiſſe. Ex quo tertium argumentum Scaligeri diſſolvitur.

Supereſt ratiocinatio illa, quæ ex Eſdræ libro petitur, de Dario duplici Artaxerxe ſepto. In quo fruſtra laborat. Neque enim Darius, ut patet, inter duos Artaxerxes ille ponitur, ſub quo inſtaurata ſunt Hieroſolyma. Eſdræ primo reges iſti Perſici commemorantur. Primum Cyrus; deinde Aſſuerus cap. iv, 6. apud quem Judæi ſunt accuſati; tum Artaxerxes, com. 7. qui perinde Judæorum hoſtibus favit, ac templum ædificari vetuit. Poſtea Darius, cap. v. cujus anno ſecundo templum inſtauratur; ac demum Artaxerxes. Artaxerxes ille, qui poſt Aſſuerum cenſetur, non eſt Longimanus; [a] ſed vel idem cum Aſſuero, ut Joſephus lib. xi. cap. ii. cenſet; quo utroque nomine Cambyſen ſignificari putat; cui & Torniellus adſtipulatur. Vel certe Aſſuerus eſt Cambyſes, Smerdis vero Magus, Artaxerxes, qui poſt Cambyſen octo menſibus imperium per fraudem obtinuit. Hujus enim acta quædam ab Herodoto memorantur; veluti quod immunitatem a tributis, & vacationem a militia in triennium ſubditis ſibi populis indulſit. Immo vero Cteſias ſex annis fere perſonatum illum Cambyſis fratrem latuiſſe ſcribit, & pro Tanyoxarce, quem Smerdin vocat Herodotus ſeſe geſſiſſe. Quare & ad hanc trahi non immerito poteſt, quod in Eſdra legitur; Præfectos adverſus Judæos litteras ad Artaxerxem dediſſe.

Poſtremo Joſephus lib. xi. cap. vii. *καὶ Ἀρταξέρξου* mentionem facit; ubi Scaliger corrigendum putat Ἀ[illegible]. Sed falſa eſt hæc emendatio. Scribendum enim eſt, *αὐτοῦ* pro *καὶ*, ut inſcriptio ipſa capitis docet.

[a] Addit hic *Petavius*: quod & verum arbitror. Vide *Salianum* anno 3524.

CAPUT XXVI.

De Judith tempore, & hiſtoria.

QUOD in regionum, ac civitatum deſcriptione Geographi ſolent, incertæ poſitionis oppida ſeparatim, & in calce tabularum adſcribere, idipſum & Chronologo in perpetua temporum ordinanda ſerie licet, ut quorum ætas incerta ſit, privatam iis, ac ſejunctam ab reliqua narratione ſedem attribuat. Id nos una alterave in hiſtoria nobis permiſimus, quarum prior eſt Judith; poſterior Eſther. De illius fide controverſiam faciunt Hæretici; qui & a Canone librum illum abjudicant, & in tota narratione quædam abſona eſſe, minimeque conſentanea cauſantur. Quibus a noſtris jamdudum probabiliter occurritur; qui in eo argumento copioſe ſunt, ac ſumma cum diligentiæ laude verſati. Quorum poſt operam, ac diſputationem ideo ſupervacaneus noſter hac in tractanda quæſtione labor videri non poteſt, quod non eadem penitus cum illis, ſed diverſa pleraque, & ut opinor, veriſimiliora ſentimus.

De Judithæ tempore, deque Nabuchodonoſoro Aſſyriorum rege, a quo miſſus eſt in Syriam Holophernes, ac de Arphaxado Medorum rege, opiniones ſunt omnino duæ. Quidam enim ante Templi & Hieroſolymorum excidium contigiſſe omnia iſta ſuſpicantur: alii poſt exciſum Templum, imperantibus Perſis. Tum in certo finiendo tempore, ac tam externo, quam Judæo principe, non minor partium diſcordia. Mihi & ante Sedeciæ cladem, & ſub Manaſſe collocanda videtur hiſtoria Judith; quemadmodum Bellarminus, & Serrarius affirmant. Neque nos argumenta movent, quibus hanc a ſe labefactari ſententiam Torniellus exiſtimat; quæ quidem, mox ut opinionem noſtram expoſuerimus, facile diſſolventur. Ac pleri que, quibus Manaſſe regnante placuit Holophernis expeditionem accidiſſe, Nabuchodonoſorum regem Aſſyriæ Merodachum eſſe volunt filium Baladan, qui ad Ezechiam, poſt cladem Sennacherib, legatos ac munera deſtinavit; quem eodem tempore dicunt Babyloniæ & Aſſyriæ imperio potitum. Primum enim in Babylonia regnaſſe: tum poſt mortem Aſſarhadonis, extincto Aſſyriorum imperio, Niniven & Aſſyriam expugnaſſe. Nobis aliter explicanda res eſt, qui Merodachi mentionem fieri in Scriptura ſcimus ſub annum Ezechiæ xv. lib. Reg. iv. cap. xx. & ex Ptolemæo præterea didicimus, Mardokempadum, Merodach quando vixerit.
qui idem eſt ac Merodach, anno Nabonaſſari xxvii. regnare cœpiſſe, periodi Julianæ 3993. quo Ezechiæ ſeptimus annus iniit. Regnavit autem Merodach, ut eſt in Chaldæorum regum Canonio, annis xii. qui ab Ezechiæ ſeptimo putati, deſinunt in xix. ejuſdem. Itaque cum Manaſſes imperare orſus eſt, annus agebatur ab æra Merodach, xxiv. Adde jam annos, quibus Manaſſem regnaſſe veriſimile eſt, antequam in exſilium deportaretur, adeoque prius, quam Holophernes in Judæam exercitum duceret, quos non pauciores, quam octo numerare ſolent; fuerit annus æræ Merodachi xxxii. quando Judith memorabile ſuum facinus edidit, ſi idem eſt Merodach, qui Nabuchodonoſorus in libro Judith appellatur. Atqui decimo tertio Nabuchodonoſori iſtud ipſum eveniſſe hiſtoria ſacra confirmat. Scio quid Chronologi quidem ſuper hoc argumento diſputent, quorum mihi ratio nequaquam probatur. Quocirca falſum arbitror, Nabuchodonoſorum Aſſyriæ regem eſſe Merodach: qui Babyloniæ ſolius, non Aſſyriæ rex fuit. Quanto probabilius Nabuchodonoſorus iſte unus ex Aſſarhadonis poſteris, ut Serrarius conjicit, vel ſucceſſoribus ſaltem fuiſſe creditur? Etenim poſt Sardanapali necem, & Aſſyriorum veterem Monarchiam ab Arbace deletam, paullatim Medorum vires elanguerunt. Ex quo factum eſt, ut Aſſyriorum imperium velut ex ruinis excitatum ſacerros erexerit, ac Babylonios, nec non Medos ipſos ſibi ſubjecerit. Babylonii quidem poſt Sennacheribi calamitatem, regnante Merodacho, cum jugum excuſſiſſent, rurſus bello ſuperati, ac tributum pendere coacti ſunt ad Nabopolaſſari,

laſſari,

laſſari, vel Nabuchodonoſori uſque tempora. Quamvis interim fortaſſis ægre contineri ab Aſſyriorum rege potuerint, & identidem ſe in libertatem aſſerere conati ſint: ut omnino diximus cauſſa, ac velut precario quandoque apud ipſos regnaret Aſſyrios. Erat ergo Babyloniorum rex quidem proprius, juſtis ab Nabonaſſaro imperandi facto; ſed qui regis Aſſyrii ſtipendiarios inter ejuſdem principes exercitus numerari videtur. Manaſſe igitur Judææ regulo ſeptimum, vel octavum circiter annum agente, Babylonius rex fortean ab expeditione aliqua rediens Aſſyrii juſſa, auſpiciiſque ſuſcepta, aut privatim res ſuas gerens, illum fraude an aperta vi in poteſtatem redactum Babylonem abduxit. Quod Aſſyriorum rex prudens diſſimulavit, cum Medicis rebus intentus, Babyloninm, qui ægre, uti diximus, jugum tolerabat, in apertam defectionem impellendum non putaret. Sub idem tempus idem ille rex Aſſyriorum Nabuchodonoſor, victo Arphaxedo, quem nos Dejocem Medum arbitramur, anno regni ſui duodecimo, qui cum Manaſſis ſeptimo congruere poteſt, grandiores ſpiritus gerens, ac totum Aſiæ & Orientis imperium affectans, legatos primum in Palæſtinam, ac Syriam, finitimoſque populos; deinde cum ingentibus copiis Holofernem miſit. Ita tum hiſtoria Judith accidit, abſente Manaſſe, & Babylone adhuc in vinculis agente. Hæc a nobis probabiliter contexta narrationis illius ſeries cum ſacra & externa pariter hiſtoria valde convenit, nec habet quicquam in temporum ratione diſcrepans; ut imperite quam plurimi ex Hæreticis; omnium autem imperitiſſime Molinæus objicit in Scuto fidei. Herodotus lib. I. ſcribit Dejocem (quem non levi errore quidam Dioclem appellant) Ecbatana condidiſſe. Item Arphexad, quem ſimiliter Hiſtoria ſacra Judith ejuſdem conditorem urbis facit. Hic ab Aſſyriorum rege magno prælio victus eſt, quod, ut alia pleraque, neſcivit Herodotus. Nabuchodonoſor vero rex ille dictus eſt; quod vocabulum non ita Babyloniis peculiare fuit, ut non ab Aſſyriis etiam uſurpari potuerit. quicquid in eam rem diſputet Scaliger; quem erudite Serrerius noſter in Commentariis refellit. Hæc Nabuchodonoſori victoria contingere potuit anno Manaſſis nono, cum paullo ante a Babyloniæ regulo, & Aſſyrii ſtipendiario captus eſſet; ut puta anno circiter octavo. Lib. II. Paral. cap. XXXIII, II. Manaſſes a principibus regis Aſſyriorum captus, & catenis vinctus eſſe dicitur. Ita Babyloniorum regulum Scriptura vocat; quod Aſſyriorum regi pareret. Anno ſequenti, Manaſſis, ut eſt dictum, nono, Nabuchodonoſor Dejocem vicit anno ipſius ſeptimo. Si quidem Manaſſes regnum iniit anno Julianæ periodi 4016. Dejoces anno 4018. Igitur anno 4025. victus eſt Dejoces, qui & Arphexad. ſtatimque Nabuchodonoſor legatos in Syriam, ac finitimas provincias dimiſit, ut eas ſibi ſubjiceret. Quibus re infecta redeuntibus, anno ſequente, Manaſſis decimo, Nabuchodonoſori XIII. Holofernes in Syriam ducit exercitum, ibique dum Bethuliam obſidet, Judithæ conſilio opprimitur. Hæc abſente rege geſta eſſe, ſatis ex eo evincitur, quod nulla in tota hiſtoria Judaici regis eſt mentio, ſed per Pontificem adminiſtrantur omnia. Quamdiu porro in vinculis hæſerit Manaſſes, affirmari non poteſt. Suſpicabar poſt inſignem Holofernis cladem attritis Aſſyriorum viribus, Babyloniorum regem, ut & ceteros, quibus imminebat Nabuchodonoſor, animos ſumpſiſſe; ac tum Babyloniæ principem fœdere, fideque prius obſtrictum ſibi Manaſſem vinculis exſolviſſe, & in regnum miſiſſe, novum ut Aſſyriis hoſtem opponeret. Ex quo veriſimilis cauſſa petitur, cur Holofernes regis Aſſyrii præfectus de Judæis velut ignota ſibi gente ſciſcitetur: tum omnia illa diſſolvuntur, quæ paſſim objici video. Velut poſt Manaſſen reſtitutum Judithæ facinus accidiſſe, quod alioqui Judæi, captivo rege ſuo, Aſſyriorum legatos contumaciter, ac ſine honore minime repuliſſent. Verum a Babylonio rege, non ab Aſſyrio Manaſſes in vinculis habebatur: neque tanti nominis erat Judææ regulus, ut ei præcipue Nabuchodonoſor eſſet infenſus. Cetera, quæ adverſus communem ſententiam de Manaſſis tempore ſoleor objici, a Bellarmino, Serario, eliiſque ſolvuntur.

Sacræ hiſtoriæ cum externa conciliatio.

Quæ fuerit ætas Judith.

De ætate Judith paucis accipe. In calce libri manſiſſe dicitur in domo viri annos centum & quinque quod ſic intelligendum eſt, ut ad centeſimum quintum ætatis annum illic hæſerit, non ut poſt conjugis obitum tot annos vixerit. Quæ quidem loquendi ratio non infrequens eſt in Sacris litteris: ut cum in Exod. XII, 40. habitaſſe dicuntur Iſraelis in Ægypto poſteri annis CCCCXXX. hoc eſt τὸ ὕστερον partem poſtremam in Ægypto tranſegiſſe. Ita & LXX. captivitatis annos poſtremæ parti intervalli iſtius attributos eſſe, ſuo loco docuimus. Pergit Hiſtoria ſacra, *& in omni ſpatio vitæ ejus non fuit*, inquit, *qui perturbaret Iſrael, & poſt mortem ejus annis multis*. Ab initio Manaſſis ad Joachaz, & Joakimi primum annum, intercedunt anni LXXXVIII. Anno decimo Manaſſis Judith Holofernem trucidavit. Fingemus eo tempore Judith annum egiſſe circiter XL. Superſtes itaque victoriæ, ac triumpho ſuo fuerit annos LXV. et mortua ſit anno Joſiæ octavo decimo: quo toto ſpatio pax in Judæa fuit, ac tredecim poſt mortem illius annis, uſque ad Joſiæ cædem, & Joachaz ſucceſſoris ejus ac filii cladem.

De Hiſtoria libri Eſther, ejuſque conjuge ac tempore.

CAPUT XXVII.

Scaligeri de ſententia enarratur, & refellitur.

SI da Aſſuero Eſtheris conjuge, adeoque hiſtoriæ illius tempore diverſas Chronologorum ſententias explicare, ac refellere voluero, juſti voluminis, non unius capitis res erit. Nobis per aliorum diligentiam, qui copioſe ſingulas enumerarunt, ac pleraſque refutarunt; brevioribus licebit eſſe, & unius dumtaxat Scaligeri, quod ſuſcepimus, opinionem expendere.

Qui quidem ſine hæſitatione ulla pronuntiat Aſſuerum eſſe Xerxem; quod adeo confidenter, odioſeque facit; ut affirmet, *neque de eo dubitare poſſe, niſi qui nullum ingenium habet: neque negare niſi malignum.* In Animadverſionibus autem Euſebianis, *plumbeos, aſinos, cerritos eſſe* vociferatur, *qui alium regem ſub hoc nomine ariolantur*. Argumenta, quibus innititur, hæc fere ſunt. Primum appellatio ipſa. Nam Aſſuerus Hebraice ita ſcribitur אחשורש Græce Ὀξυέρης qui eſt Xerxes. Deinde Xerxis uxor ab Herodoto vocatur Ἄμηστρις, vel Ἄμηστρις, quæ eſt רם אסתר id eſt Eſther. *Xerxes itaque anno tertio imperii ſui omnes Perſidis & Mediæ proceres convivio excepit; cujus convivii cauſſam liber Eſther non reddit; ſed ex VII. Herodoti non difficile eſt eam colligere. Expeditionem enim in Græciam moliebatur, de qua, & omni ejus apparatu bellico cum ad proceres imperii retuliſſet, mox eos illo ſplendidiſſimo epulo dierum* CLXXX. *profecutus eſt*. Mox: *Statim igitur reverſo ex Græcia Xerxi adducitur Eſther menſe decimo, ſub finem ſeptimi anni Xerxis: Duodecimo autem anno, tertia decima menſis Adar, ſupplicium de Aman ſumitur.* Huic magiſtri decreto Scaligeriani omnes magni ac minuti Chronologi ſubſcribunt: Calviſius, Behmius, Emmius, &c.

Pag 555. & 559

Pag 101.

Pag 559.

Quorum non abſurda ſolum, ſed etiam contraria ſibiipſi ſententia eſt. Etenim Eſtherem volunt illam eſſe, quam Herodotus, & Cteſias Ameſtrin vocant. Atqui longe ante expeditionem in Græciam Ameſtris Xerxi nupſerat: ut ex Herodoto, & Cteſia liquet. Cteſias enim refert Xerxem Ameſtrin Onophæ filiam duxiſſe, e qua filium ſuſcepit Dariæum; & poſt biennium, Hyſtaſpen; tum Artaxerxem. Dariæus ante expeditionem natus eſt annis aliquot. Siquidem auctor eſt Herodotus, libro IX. Xerxem, poſt cladem acceptam in Græcia, Maſiſtæ filiam Dario filio ſuo deſpondiſſe, eum Sardibus adhuc eſſet; quo ſe victos receperat, antequam rediret in Perſidem. Olim igitur Ameſtrim uxorem duxerat: quod & Herodoti narratio omnis in lib. IX. certiſſime demonſtrat. Sed & lib. VII. ubi apparatus belli deſcribitur, & copiarum duces ſinguli percenſentur; Perſis præfuiſſe dicit Otanem patrem Ameſtris, quæ Xerxis erat uxor. Magna itaque Scaligeri, & Scaligerianorum omnium eſt cæcitas, qui Eſtherem reverſo e Græcia Xerxi adductam eſſe putant, & eadem Ameſtrim Herodoti, atque Cteſiæ faciunt; quod eſt ἀσύστατον, & ſtupidiſſimum. Adde quæ de Ameſtri iidem illi Scriptores referunt in Eſtherem nullo modo convenire. Nam & illius pater Otanes ab Herodoto, a Cteſia Onophas

Refutatur Scaligeranorum de Eſthere ſententia.

Pag 463.

Pag 630.

dicitur ; qui & ante expeditionem honoratiſſimus fuit; utpote quem Perſarum agminis ducem Xerxes conſtituit. Atqui patet Eſtheris non ſolum Judæus fuit, ſed etiam diu, ut apparet, ante mortuus. In adoptivum porro patrem Mardochæum nihilo magis iſta competunt. Ad hæc Eſtherem ſanctiſſimam, & modeſtiſſimam feminam fuiſſe ejus hiſtoria teſtatur. At Ameſtris impotens, & crudelis fuit; cujus barbarum, & immane facinus narrat Herodotus in Maſiſtis conjugem editum. quam cum a Xerxe deditam in poteſtatem accepiſſet, mamillas ei abſcidit, & eas canibus abjecit: tum naſo, auribus, labiis, & lingua mutilatam domum remiſit. Hæccine quæſo ad Eſtherem pertinere poſſunt? Quod judicium in iſtia Chronologis fuit, qui leviſſima ſimilitudine nominis inducti contra & hiſtoriam ipſam, & communem ſenſum tam fœda, & abſurda commiſerunt? Nam quod Aſſuerus Hebraice ita concipitur, ut Ὀξυήρης Græce ſit, quod eſt Xerxia vocabulo ſimile; primam quæ eſt iſta ſimilitudo? Deinde Parſice non Ξέρξης, ſed Ξίξης dicitur, ſi Scaligero credere dignum eſt. Quamobrem omnibus exarmata præſidiis, ſummis autem incommodis, & abſurdis implicata Scaligeri conjectura de Xerxe nuſquam poteſt conſiſtere.

CAPUT XXVIII.

Verum tempus Eſtheris.

RESTAT ut opinionem ipſi nobis aliquam ex tanta varietate ſeligamus. Placet igitur inter omnes illa Joſephi lib. XI. cap. VI. Artaxerxem Longimanum Xerxis F. Eſtheris conjugem fuiſſe. Hanc Bellarminus amplectitur, qui & eam Severo Sulpitio haud recte tribuit, ut & Serrarius obſervat. Ac miratus ſum nuper a viro docto, & diligenti, qui huic ipſi de Longimano ſententiæ ſubſcribit, trahi in partes Sulpitium; & Serrarium, qui id reprehenderit, notari. Atqui aut meridie non lucet, aut Sulpitius Eſtheris virum Artaxerxem illum nominat, qui Dario Otho, id eſt Notho, ſucceſſit, & ſucceſſorem habuit ipſe Ochum Artaxerxem. Eſt igitur e Sulpitii ſententia Eſtheris conjux Artaxerxes Mnemon. Nos Longimanum præferimus. Qui ante Perſarum imperium Dario cuidam Medo, vel patri Aſſuero Eſtherem adſcribunt, in nugis & otioſis fabulis converſantur; quas ſolidis argumentis Bellarminus diſcuſſit: quorum fidem immerito Serrarius elevavit. Primum illud & validiſſimum eſt de Artaxerxis nomine, quod Perſarum proprium eſt. Huic Serrarius opponit Tobiæ ultimum caput, ubi Medorum rex Græce Artaxerxes vocatur. Verum non Artaxerxes, ſed Aſſuerus in Græco legitur: ut id μνημονικὸν σφάλμα Serrarii videatur. Alterum argumentum non minus rem efficit. Artaxerxes, ſive Aſſuerus Eſtheris conjux latiſſime regnavit, ac CXXVII. provincias ab India Æthiopiam uſque imperio ſuo comprehendit. Darius Medus pauciſſimis regionibus imperavit. Sed de Dario Medo, deque vulgari fabula ſuo loco plura diſputavimus. Tertia nihilominus Bellarmini ratio firmior eſt, quam ut a Serrario poſſit eludi. Conſtare dicit ea hiſtoria, virum illum Eſtheris Perſam fuiſſe; qua præſcriptione Darius ille Medus excluditur. Serrarius Aſſuerum Eſtheris ultimo capite id ait tantummodo profiteri, ſed de Perſarum regno eſſe, non Perſam. Atqui cum in Aman invehitur, & commata 10. alienum a Perſarum ſanguine eſſe dicit, nempe non obſcure ſeſe rex ipſe a Perſarum ſtirpe oriundum eſſe demonſtrat; etſi hoc ex tota hiſtoriæ librique ſerie clarius eſt, quam ut probationis egeat. Verum ille ipſe capitis poſtremi locus difficilem quæſtionem habet. Nam Amanus ibi & animo, & gente Macedo vocatur; cum ſatis conſtet, vix illo, quo geſta iſta volumus, tempore Perſis Macedonum eſſe nomen auditum. Nos de Amani patria, atque ſtirpe non diſputamus; quod Serrarius noſter in Commentariis pleniſſime facit. Hoc unum admonemus, videndum ecquid Interpres ille Judæus, qui ex Hebræo capita illa poſtrema tranſtulit, eo tempore ſcripſerit, quo jam Macedonum opes Perſis formidoloſæ eſſe cœperant; aut etiam jam a Græcis ac Macedonibus everſum erat Perſarum imperium. Nam cum inter peregrinas omnes Occidentis nationes Macedones in primis Babyloniis ac Perſis innotuiſſent, ab iiſque cladibus multis, & calamitatibus affecti eſſent, veriſimile eſt Macedonum ab iis nomen cum ad Græcos omnes; tum ad longinquos, & Occidentales populos ἰδιωτικῶς fuiſſe tranſfuſum; ut undecumque tandem oriundus Aman fuerit, Macedo, id eſt peregrinus, & Occidentalis; ſive Aſiaticus; ſeu revera Macedo Thraxve, nominetur. Sane longo poſtea tempore, Ptolemæo, & Cleopatra regnantibus, Lyſimachus appendices iſtas libri Eſther interpretatus eſſe dicitur. Ita vulgus Turcarum, & Turciæ nomina alieniſſimis etiam populis affingit. Sic in India, Indiique populis eadem ſimplicitate peccatur. Alii aliter reſpondent; ut vel hæretici contra capitum illorum auctoritatem argumentari ex illo loco deſinant: vel noſtri poſterioribus longe, quam nos putamus, Perſarum temporibus Eſtheris hiſtoriam minus licenter adſcribant. Etſi alio itidem ex loco contrariam nonnulli ſibi perſuadeant, antiquiorem Perſicis etiam temporibus Eſtherem fuiſſe. Etenim cap. 11. com. 6. Mardochæus tranſlatus eſt de Jeruſalem eo tempore, quo Jechonias migravit. Hoc vero nimium diſtat ab Artaxerxis, aliorumque Perſidis regum temporibus. Sunt qui Mardochæum ævi fuiſſe longiſſimi ex eo loco fateantur. Sed nihil eſt neceſſe. Non enim Mardochæus ipſe, ſed ejus proavus Cis deportatus ibi dicitur.

Quamobrem anno Aſſueri, vel Artaxerxis Longimani ſeptimo, menſe decimo, Eſther ad regem eſt introducta. Hic eſt annus periodi Julianæ 4255. ante Chriſtianam æram 458. Quæ autem de die ipſo menſis Adar XIII. quo ſupplicium Judæi de hoſtibus ſumpſerunt, anno Artaxerxis duodecimo, Scaliger ex Judaica recentiore periodo diſſerit, ea nauci facienda ſunt. Nam noviſſima illa Judaici anni deſcriptio ab antiquis illis temporibus alieniſſima eſt. Sed & pugnat ſecum ipſe, dum menſes Judaicos, & eorum dies ex lunari illa periodo petitos etiam imperante Xerxe Judæis attribuit: cum alibi paſſim Hebræos, antequam Syromacedonibus & Seleucidis ſubeſſent, non lunarem annum uſu civili, ſed æquabilem & Babylonium, vel Perſicum; certe principum illorum, quorum in ditione eſſent, uſurpaſſe contendat. De quo nos abunde lib. III. diſputavimus.

De ſeptuaginta Danielis hebdomadibus.

CAPUT XXIX.

Judaicarum rerum, quæ ad illam quæſtionem pertinent, ſumma. Tum Perſidis reges tam Urbis quam templi reſtituendi poteſtatem feciſſe.

PROPHETICORUM omnium oraculorum longe illuſtriſſimum, & ad Chriſtianæ religionis corroborandam fidem præſtantiſſimum eſt, quod Danielis capite nono continetur: in quo tamen ſententiarum, verborumque difficultas cum excellentia, ac dignitate certat. Incredibile eſt paucis verbis quam magna, quam abſtruſa, ac recondita Daniel expreſſerit. Argumento ſunt innumerabiles veterum interpretationes ac ſententiæ, quæ nulla in quæſtione vel plures, vel inter ſe contrariæ magis occurrunt. Obſcuritatis autem non minima pars eſt, quod earum hebdomadarum explicatio variis ex intervallis temporum, & hiſtoriis pendet, quarum eſt per ſeſe inquiſitio difficilis; quales ſunt Perſarum regum anni: tum quicquid ab iis ad Chriſti Domini ortum, ac Paſſionem interceſſit: quorum temporum res geſtæ partim e profanis Scriptoribus, partim e ſacris, in primiſque libris Eſdræ duobus, repetendæ, perplexam, & implicatam rationem continent. Ex iis vero capitibus, quod eſt primum, Perſarum videlicet regum tempus ac ſucceſſionem ſupra libro a. definimus; ad quod & exquiſita illa de Babylonico regno, ac Nabuchodonoſori ſucceſſoribus, & initio Cyri adjungenda diſputatio: quæ ſunt ejus, quam aggredimur modo, diſceptandæ, enucleandæque quæſtionis firmamenta præcipua. His accedat oportet rerum Judaicarum, quæ ſub Perſicis regibus acciderunt, ſumma comprehenſio ex ſacrorum librorum hauſta fontibus, Eſdræ videlicet, ac Nehemiæ.

Nehamiæ. Hinc enim controverſiæ ſtatus, ac τὸ κρινόμενον dependet. *

Quod igitur ex ultimo capite libri Paralip. atque ex initio libri Eſdræ colligimus; anno primo Cyri (ex quo nimirum Babylone regnavit; neque enim antea potuit) regis illius edicto facta Judæis eſt redeundi in patriam, ac templi inſtaurandi poteſtas: tum vaſa Templi Domini, quæ Nabuchodonoſor abſtulerat, reſtituta.† Duces migrationis hujus fuere Zorobabel, & Joſue, ſive Jeſus Joſedeci F. ſummus Pontifex. Eſdr. II. & III. Qui cum in Judæam veniſſent, ac Templum inſtaurare eſſent aggreſſi, anno, quam dimiſſi fuerant, ſecundo hoſtium factione prohibiti ſunt, cap. IV. idque toto, quo Cyrus imperavit, tempore, com. 5. Regnante dehinc Aſſuero, eorumdem hoſtium accuſatione, ac calumniis vexati ſunt. Poſtea ſub Artaxerxe, adverſariis inſtantibus, regis edicto inſtaurare prohibentur. Demum anno ſecundo Darii, Aggæi, & Zachariæ vaticiniis animati, Zorobabele, & Joſue ducibus, Templi ædificationem repetunt; ejuſque rei poteſtatem Darius ipſe novo edicto confirmat. Eſdr. VI. Poſt hæc Artaxerxis anno ſeptimo, Eſdras Hieroſolymam venit, cum ampliſſima poteſtate, cap. VII. & VIII. Poſtremo Nehemias anno Artaxerxis viceſimo, regiis litteris expreſſis, inſtaurandæ nominatim urbis, ac murorum reficiendorum facultatem impetrat. Lib. II. Eſd. cap. II. Hæc ſunt, quæ de miſſionibus variis Judæorum, & condendi Templi, urbiſque licentia a Perſarum regibus impetrata Scriptura commemorat. In quibus obſcura, dubiaque ſunt plurima, cum in regibus ipſis, & eorum appellationibus; tum quod ad poteſtatem, & licentiam ab iis conceſſam pertinet.

Quinam Perſidis reges Templi urbiſque inſtaurandæ poteſtatem fecerint. Nam ut de poſteriore iſto modo diſputemus, magna quæſtionis, difficultatiſque pars in eo vertitur, ut illud in primis conſtituatur, a quonam rege Perſarum urbis inſtaurandæ facultas expreſſa fuerit. Etenim quater omnino reges novum aliquod beneficium, novamque poteſtatem Judæis conceſſerunt. Sed non ſatis exploratum eſt, quatenus Urbis ruinas inſtaurare permiſerint; atque utrum omnes illi non ſolum Templum, ſed etiam Urbis ipſius mœnia ædificari paſſi ſint. Etenim qui a poſtrema facultate, quam Artaxerxes indulſit, ejuſque, quem Longimanum putant, anno viceſimo hebdomades auſpicantur, recentiores videlicet pene omnes interpretes, ac Theologi, negant ante Artaxerxis viceſimum mœnia ipſa inſtaurare licuiſſe: nec aliud cenſent ſuperiores conceſſiſſe Principes, quam ut templum a ruinis excitaretur: id quod etiam Scripturæ verbis indicari ſtatuunt. Nam in Cyri, & Darii decreto, & Artaxerxis priore, Templi ſolius mentio fit. In poſtremo vero, quod Artaxerxis viceſimo Nehemias obtinuit, Urbis, ac murorum. Alii contra omnibus illis Perſarum regum ſanctionibus non ſolius Templi, ſed & urbis condendæ licentiam factam aſſerunt.

Cyrum utrumque permiſiſſe. De Cyro quidem id aperte prædixit Iſaias, cap. XLIV, 28. & cap. XLV, 13. Adſtipulatur & Joſephus lib. XI. cap. 1. qui ſcribit Cyrum mandaſſe Judæis, in patriam redire, καὶ ἀνακτίσαι τὴν πόλιν Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ναόν, *& inſtaurare Jeroſolymorum urbem, ac Dei templum.* Hoc vero jam tum inchoatum eſſe, docent litteræ, quas Judæorum hoſtes poſt Cyri mortem ad Aſſuerum, vel Artaxerxem dederunt, Eſdr. I. cap. IV, 12. *Notum ſit*, inquit, *Regi, quia aſcenderunt a te ad nos, venerunt in Jeruſalem civitatem rebellem, & peſſimam, quam ædificant, extruentes muros ejus, & parietes componentes.*

Etiam Darium. De Dario evidentibus argumentis idem oſtenditur. Si quidem Aggæus, qui per illud tempus vaticinabatur, non obſcure ſignificat urbem tunc ædificari cœpiſſe. Nam cap. I. populum increpat, quod vulgo jactaret; nondum veniſſe tempus ædificandæ domus Domini, quos ille ita caſtigat, com. 4. *Numquid tempus vobis eſt, ut habitetis in domibus laqueatis, & domus iſta deſerta?* Denique lib. III. apocryphus Eſdræ, cap. IV, 43. demonſtrat a Dario conceſſam ex voto facultatem urbis conſtituendæ.

Quod autem perinde etiam urbis excitandæ poteſtas Artaxerxis anno quinto, vel ſexto tributa ſit Eſdræ, Necnon Artaxerxem.
dubium eſſe non poteſt; ſi quis animo reputet, ædificato jam ex edicto Darii Templo, nihil præter urbem aliud ſuperfuiſſe, cujus inſtauratio vel calumniis hoſtium hactenus dilata fuerat, vel certe ob pecuniarum ad ſumptus inopiam perfici minime potuerat. Quocirca Nehemias ampliorem ab rege licentiam nactus eſt mœnium reficiendorum, ac reliquæ urbis abſolvendæ, in eamque rem largiores impenſæ ſunt ex fiſco ſuppeditatæ. at non tam urbis inſtaurandæ nova poteſtas habenda ſit, quam ſumptuum ad eam rem benignius erogandorum; ac prohibendæ acrius violentiæ omnis, & injuriæ, qua circumfuſi Hieroſolymis hoſtes Judæos per invidiam morari non deſtiterant. Ad hæc Artaxerxes Eſdræ I. cap. VII, 6. Eſdræ conceſſiſſe dicitur petitionem ejus omnem. Tum cap. IX, 9. Eſdras refert, inclinatum a Deo cor eſſe regis, adeo ut permitteret *extruere ſolitudines domus Dei*. quæ de Templo ipſo non poſſunt accipi. quippe quod anno Darii ſexto completum jam erat, cap. VI, 15.

His de cauſſis in ea ſum ſententia, nullam e Perſidis regibus templi condendi jus Iſraelitis tribuiſſe, quin una etiam urbis ædificandæ conceſſerit. Etenim cujuſmodi tandem poteſtas eſſet illa, ſi mediis in ſordibus, atque urbis ruinis magnificentiſſimum illud ædificium excitari juſſiſſet. Ac de ſolo Templo ideo fit in prioribus illis decretis, & hiſtoriis mentio, quod caput iſtud eſſet ut Judaicæ religionis, ita licentiæ, aut facultatis ab illis regibus impetratæ; cujus velut acceſſio quædam, & ornatus reliqua, quibus circumdatum erat, ædificia cenſerentur.

CAPUT XXX.

Proponuntur, expenduntur que variæ de LXX. hebdomadibus ſententiæ.

INCREDIBILIS eſt opinionum de illarum initio, tum exitu varietas, & conflictus. * Hieronymus octo recenſet, accurateque ſingulas ediſſerit. Pererius vero quindecim enumeratis, ac refutatis, decimam ipſe ſextam adjicit. Nos paucas ex omnibus, ac præcipuas deligemus; totidem videlicet, quot hebdomadum initia eſſe poſſunt, quæ ſunt quattuor. quibus ob Darii ὁμωνυμίας quinta, ac potiſſimum Scaligeriana ſuccedet. His enim exagitatis, ac diſcuſſis aliorum variitas illuſtrior, ac nitidior apparebit.

Igitur prætermiſſis aliorum rationibus, qui aliunde, quam a poteſtate inſtaurandæ urbis aut templi ab aliquo Perſarum ex regibus facta, hebdomadarum caput arceſſunt, hoc velut certum, & conſeſſum ſumimus, *exitum illum ſermonis de inſtauranda urbe*, a quo numerandas eſſe ſeptuaginta annorum hebdomadas Angelus apud Danielem admonet, decretum eſſe regis alicujus Perſici, qui id Judæis permiſerit. unde ad unum aliquod decretorum quattuor hebdomadarum initium debet referri. adeoque quattuor opinionum præcipua ſunt faſtigia. Nam aut ab anno primo Cyri ducendæ ſunt hebdomades: aut a ſecundo Darii: aut a VII. Artaxerxis: aut ab ejuſdem denique viceſimo. Sed quoniam Darii, & Artaxerxæ complures fuerunt, hinc varia rurſus ſententiarum divortia propagantur.

† Qui ab anno primo Cyri ſunt exorſi veteres fere, minus in hiſtoria mihi videntur exacti. Clemens Alex. Ab anno primo Cyri Clemens
Stromatum lib. I. etſi perobſcure loquitur; inde tamen hebdo-

* Vide *Iſidorum* Peluſiotam lib. III. Epiſt. LXXXIX. ubi incipit a XX Artaxerxis μακρόχειρος anno & deſinit in excidium urbis. Quidam hebdomadas iſtas extendunt ad Mundi occaſum, ut Heſychius ad quem ſcribit *Auguſtinus* Epiſt. LXX. Vide *Chryſoſtomum* contra Judæos. Euthym. tit. 6

† Proſper pag. 1. de promiſſionibus cap. 37 miſcet omnia, & a Dario a quo Templum cœptum eſt, ad Cyrum, annos numerat 46. quibus Templum abſolutum eſt. Idem pro Nehemia Eſdram ponit. *Petavius*.

* *Chryſoſtomus* Orat. 13. contra Judæos numerat LXXII. h.

domadas a XX. Artaxerxis Longimani, cum urbem ædificavit, ſed non procedit. *Cyrillus* Catecheſ. XII. numerat hebdomadas LXIX ab anno VI. Darii Medi, id eſt primo Olympiadis LXVI. ad quartum Olymp. CLXXXVI. quæ ſunt integræ CXX. & deſinunt in Herodis initium. *Petavius*.

† Vide Proſperum Parte II. de promiſſionibus cap. XXXV. ubi ex *Hieronymo* LXX. Hebdomadas definit in Natalem & Paſſionem, at ultimam in excidium. *Iſidorus* lib. I. de Mundo, cap. 3. definit in excidium Hieroſolymitanum. *Petavius*.

hebdomades inchoavit: cujus ſententia declaratur.

hebdomadas auſpicari videtur. Scribit enim a captivitate, quæ Hieremiæ tempore contigit, deinceps Danielis vaticinium illud eſſe completum de LXX. hebdomadum intervallo. quod ea Danielis trifariam tribuens, in hebdomades ſeptem, & ſexaginta duas; & ultimam, cujus dimidio ſacrificium deſinet; de priori parte ita ſcribit: *ὅτι μὲν ἐν ἑπτὰ ἑβδομάσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς, τοῦτο φανερόν ἐστι. καὶ γὰρ ἐν τῷ Ἔσδρᾳ γέγραπται. καὶ οὕτως ἐγένετο Χριστὸς βασιλεὺς Ἰουδαίων ἡγούμενος, πληρουμένων τῶν ἑπτὰ ἑβδομάδων, ἐν Ἱερουσαλήμ. καὶ ἐν ταῖς ἑξήκοντα δύο ἑβδομάσιν ἡσύχασεν ἅπασα ἡ Ἰουδαία, καὶ ἐγένετο ἄνευ πολέμων. καὶ ὁ Χριστὸς ἡμῶν Χριστὸς ἅγιος τῶν ἁγίων ἐλθὼν, καὶ πληρώσας τὴν ὅρασιν, καὶ τὸν προφήτην, ἐχρίσθη τὴν σάρκα τῷ πατρὸς αὐτοῦ πνεύματι.* *Quod igitur in ſeptem hebdomadibus ædificatum ſit templum, manifeſtum eſt. Hoc enim in libro Eſdræ ſcriptum eſt. atque ita Chriſtus rex Judæorum dux extitit, expletis ſeptem hebdomadibus in Hieruſalem. Porro in ſexaginta duabus hebdomadibus quievit omnis Judæa, & a bellis vacavit. Et Dominus noſter Chriſtus ſanctus ſanctorum veniens, ac viſionem, & Prophetiam implens, carne unctus eſt a Patris Spiritu.* Quocirca hebdomadum initium capit ab anno primo Perſici imperii, eodem ſolutæ captivitatis, vel potius a ſecundo Cyri. Nam Perſarum regum annos enumerans, Cyro tricenos, Cambyſi undevicenos aſſignat: ex quibus novem, & quadraginta conſtantur, quæ ſunt hebdomades ſeptem. Cum igitur anno ſecundo Darii Hyſtaſpis F. Zorobabelem miſſum eſſe dicat, ac templum inſtauraſſe; Darium vero ſtatim poſt Cambyſen recenſeat; palam eſt epocham hebdomadarum ab anno ſecundo Cyri inchoari, eaſque in anno Darii ſecundo terminari; ut idem auctor aperte docet. Qui & annos ſeptuaginta Hieremiæ ab anno primo Olympiadis XLVIII. quem undecimum Joacimi, & Nabochodonoſori ſeptimum conſtituit, ad ſecundum Darii perducit. Neque vero ſeptuaginta ipſas hebdomadas continuari cenſuit: ſed ejus partes tres, quas diximus, temporibus diſtraxit. Alioqui ſecum ipſe nimis aperte pugnaret. Nam Perſarum imperio tribuit a Cyro annos CCXXV. inde ad obitum Cleopatræ CCCXV. Fiunt a Cyro ad Actiacam victoriam anni quingenti triginta novem. Adde jam ceteros, qui ad Chriſtum, & hinc ad Hieroſolymitanum excidium floxerunt: longe plures colligentur anni, quam CCCCXC. qui eſt hebdomadarum ſeptuaginta modus. Quocirca Clemens primum intervallum annorum XLIX. ab initio Cyri ad ſecundum Darii perducit; tum ſexaginta duas hebdomadas, hoc eſt annos CCCCXXXIV. deinceps ſubjicit. Utraque intervalli pars in Chriſtum aliquem, id eſt unctum deſinit. Poſt VII. enim hebdomadas, Chriſtus rex Judæorum, hoc eſt *ἡγούμενος*, Hieroſolymis extitit, quo nomine Judaici populi principem, ac ducem intelligo: quando tum genti libertas eſt, ac Reſpublica reſtituta. Sexaginta duæ vero in Chriſto Domino terminantur, qui tum unctus a Patre dicitur. quod ad Nativitatem ipſius, an ad Baptiſmum pertineat, non ſatis apparet. Poſtrema ac ſeptuageſima hebdomas dirempta eſt a ceteris, ac divulſa: cujus dimidiam partem extrema tempora Neronis occuparunt, quando Hieroſolymis abominationem erexit: alteram dimidiam Otho, Galba, Vitellius, ac Veſpaſiani priores anni ſibi vindicant; ad uſque civitatis ac Templi vaſtationem ultimam. Hæc eſt Clementis Alexandrini ſententia: quam ideo paullo uberius explicavimus, quod ii qui diverſas antiquorum de hebdomadibus opiniones afferunt, non ſatis illam expreſſiſſe mihi videntur: ne ipſe quidem Hieronymus, qui non animadvertit ſeptuageſimam hebdomadem ſolitariam, & ab reliquis ſejunctam accepi. Sed eſt eadem illa, quod nemo prorſus ignorat, *ἀνεξέταστος*, minimeque cohærens. Cyri primus annus ex accurata putatione cadit in primum Olympiadis LV. Julianæ periodi 4155. Ab hoc ſi annos CCCCLXXXIII. hoc eſt hebdomadas LXIX. enumeres, calculus in annum periodi Julianæ 4637. deſinet; qui eſt Urbis conditæ DCLXXVII. quartus iniens Olympiadis CLXXV. ante Chriſtianam æram ſeptuageſimus ſeptimus. Quare ad Chriſti Natalem, aut Baptiſmum minime pertingit. Reliqua opinionis hujus *ἄτοπα*, & abſurda prætermitto.

Euſebii ſententia duplex.

Secundo loco recenſendus venit Euſebius, qui libro VIII. de Demonſtratione pleniſſima diſputatione quæſtionem iſtam ediſſerit: ac primum Africani ſententiam explicat; de qua ſubinde non agemus: poſtea duplicem ſubjungit ſuam. Prima eſt, hebdomadas VII. a Cyri anno primo, ad Templi opus abſolutum intercedere; nempe ad ſextum Darii, ſex & quadraginta; quibus tres accedunt anni, quibus vicina templo ædificia ſunt extructa. Inde ſexaginta duas hebdomadas numerat ad Alexandri Jannæi mortem. ad hanc enim Pontifices Hebræi legitima ſucceſſione populo præfuerunt; quem *Χριστὸν ἡγούμενον* interpretatur. alias tamen eodem capite ad Pompeium, & Hieroſolyma capta perducit hebdomadas. quamquam poſtea a Cyro ad Hieroſolymitanam *ἅλωσιν*, Pompeio duce, computat annos CCCCXCV. Quare tota illius ratio fluctuat. Altera eſt ejus opinio; Hebdomadas LXIX. ſive annos CCCCLXXXIII. ab anno Darii ſecundo, ad Auguſtum & Herodem fluxiſſe; nempe ad annum XV. Auguſti, quo Ægypto, ac terrarum orbe potitus eſt. Neque tamen in eo ſibi conſtat Euſebius. Quin ſubinde LXIX. hebdomadas commodum in Chriſti Nativitatem deſiiſſe confirmat. Sed prior germana videtur auctoris eſſe ſententia, ut ad Ægyptum debellatam, hoc eſt annum plenum Actiacam extendantur hebdomades: cum ſub idem tempus Hyrcanus *τῶν Χριστῶν*, id eſt Pontificum poſtremus ab Herode ſit occiſus. Ultima hebdomas, perinde uti Clemens fecerat, longo a prioribus intervallo diſtracta bifariam tribuitur. Dimidiam enim partem Chriſti poſt Baptiſmum, *κήρυγμα*, & Paſſio tenuit; reliqua poſt ejus mortem in Evangelio, regnoque Chriſti confirmando corroborandoque poſita eſt. Docet hoc ipſe, pag. 249. etſi ambigue & impedite loquitur. Neque tamen adeo eſt obſcurum, ut abſurdiſſima illa ſententia merito imputari ipſi poſſet, quam volgo pro Euſebiana circumferri video: nimirum ſeptuageſimam hebdomadem annorum eſſe ſeptuaginta, & a baptiſmo Chriſti ad Joannis Apoſtoli mortem, ac Trajani tempora pertinere. Quod a mente Euſebii eſt alieniſſimum. Nam is aperte ſcribit, hebdomadis illius ultimæ partem dimidiam annis conſtare tribus cum ſemiſſe, qui Chriſti Domini *κηρύγματι* tribuuntur: alteram partem annorum eſſe totidem. licet in hac ipſa deſignanda ſubabſurdus videri poſſit, cum ita ſcribit: *μετὰ γὰρ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, οὐκ ἔλαττον εἰκὸς, τὸν ἴσον χρόνον τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἢ Ἀποστόλοις αὐτὸν, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενον αὐτοῖς*, &c. Totidem annis poſt reſurrectionem, cum Diſcipulis verſatum ait eſſe Dominum, quot in prædicatione conſumpſerat. Falſo id quidem. Sed videlicet hebdomadis alteram partem non integram accepit Euſebius; ſed ejus duntaxat initium, quo tempore Chriſtus cum Apoſtolis fuit. Negari tamen non poteſt quin perplexe, & incondite ſcripſerit. ſed non ita, ut hebdomadem illam LXX. annis circumſcribere videri potuerit. Idem Euſebius in Chronico LXIX. hebdomadas, id eſt annos CCCCLXXXIII. propagari cenſet ad annum Abrahami MDCCCCLXXXIII. tertium Olympiadis CLXXXVI. ita ut hebdomadum clauſula ſit Antigoni ultimi Haſamonæorum obitus, & Herodis ſucceſſio.

Euſebius pag. 246.

Neutra tamen Euſebii ſententia cum hiſtorica veritate, ac temporum *ἀκριβείᾳ* congruit. Nam ab anno primo Cyri, ſive Olympiadis LV. anno primo, periodi Julianæ 4155. anni CCCCLXXXIII. numerati deſinunt in annum periodi Julianæ 4637. qui eſt quartus Olympiadis CLXXV. Urbis DCLXXVII. quod quidem tempus fere ra ad Alexandri Jannæi mortem convenit; ſed Hieroſolymorum *ἅλωσιν*, & Pompeii victoria prius eſt annis fere quindecim. Nam cur in Alexandro Chriſtorum, id eſt Pontificum ſucceſſio terminetur, nihil cauſſæ poteſt afferri, cum Hyrcanus Pontifex poſt illum fuerit, genere ac ſucceſſione legitimus. Porro a primordio Cyri, quod incidit in annum periodi Julianæ 4155. ad Hieroſolyma capta, Coſſ. Antonio, & Cicerone, qui eſt annus Urbis DCXCI. periodi Julianæ 4651. anni putantur CCCCXCVII. Altera ſententia, quæ a ſecundo Darii ad Antigoni necem, & Herodis initium, annos CCCCLXXXIII. hebdomadas novem, & ſexaginta numerat, in epocha ipſa Darii fallitur. Nam ſecundum ejus confert in Olympiadem LXVI. ultimum hebdomadum in Olymp. CLXXXVI. Atqui primus annus Darii *ἀποδεικτικῶς* ſtatutus eſt lib. XI. cap. VIII. in anno periodi Julianæ 4193. quarto Olympiadis LXIV. Secundus itaque cadit in primum Olympiadis LXV. Antigoni vero nex, & Herodis initium alterum incurrit in annum IX. Julianum, periodi Julianæ 4677. qui eſt Olympiadis CLXXXV. quartus iniens. Uno itaque taxtum anno computus aberrat. Sed in priore pro *ἑξήκοντα*, *καὶ ἕνα*, legen-

Digitized by Google

legendum, ἀφαιρεῖται, ut eſt in Chronico. Atque hoc quidem pacto anni totidem inter utramque epocham intercedent, quot LXIX. hebdomades exigunt; nimirum CCCCLXXXIII. Sed e vaticinio Danielis aliena videtur eſſe maxime poſterior. Siquidem Chriſti nomine Pontifices omnes Hebræos, eorumque noviſſimum ex Haſmonæis Antigonum intelligi, parum convenit; uti poſtea in oraculi ipſius enarratione docebitur. Deinde Chriſti uſque Meſſiæ vel ortus, vel Paſſio ipſa, vel inſigne certe quidpiam illius, hebdomadum clauſula eſſe debet; quod in illa Euſebii opinione non cernitur. In Herodem cur deſinant, nulla ex Danielis verbis occaſio ſatis idonea colligitur. Quod idem & de Hyrcani nece, quam Euſebius parum conſtans ſibi hebdomadum fini præſcribit, uſurpare poſſumus. Ut omittam minus id conſentaneum eſſe, poſtremam hebdomadem tanto ab antecedentibus intervallo dirimi.

Aliæ ſententiæ duæ. Reliquæ ſunt opiniones duæ: quarum prior ab anno ſeptimo Artaxerxis Longimani; poſterior ab ejuſdem viceſimo hebdomadas incipit: ambæ autem in eumdem conſpirant exitum; qui eſt annus Dominicæ Paſſionis. Sed prior annos communes, hoc eſt Julianos, vel lunares embolimis menſibus implicatos numerat; altera lunares ſimplices, & intercalaribus menſibus ſolutos: utraque ſolidas hebdomadas LXX. annos CCCCXC. Auctor poſterioris eſt Africanus apud Euſebium lib. VIII.

Pag 242. de Demonſtr. Qui hebdomadas LXX. a viceſimo anno Artaxerxis inchoat; qui eſt annus CXV. ab initio Perſici regni: ab Hieroſolymitano vero excidio, CLXXXV. Olympiadis octogeſimæ tertiæ, quartus: a quo ad ſecundum Olympiadis CCII. quo paſſus eſt Chriſtus, quique eſt Tiberii XVI. anni ſunt CCCCLXXV. lunares ſimplices; quæ ſunt octaeterides LIX. & menſes tres. Cum igitur octaeteris quælibet tres menſes embolimos habeat; colliguntur ex embolimis menſibus anni XV. fere; qui ad ſuperiores additi, ſummam conficiunt annorum

Pag. 63. CCCCXC. Hæc Africanus apud Euſebium; quæ in Scaligerianis Excerptis e Georgio Monacho longe aliis verbis explicantur, quam quæ ab Euſebio ipſo deſcripta ſunt. Sane quidem annus II. Olympiadis CCII. exiens convenit in annum editionis Julianæ LXXVI. periodi Julianæ 4744. quo annus ſecundus Olympiadis illius cœpit, ac tertius iniit: quem nos annum Dominicæ Paſſioni præfigimus. Sed idem Tiberii non XVI. ſed XVIII. hoc eſt XVII. iniens numerari debet; uſque ita, niſi fallor, ſcripſit Africanus: tametſi ιϛ´ perinde in Scaligeri παρεμβολαῖς leguntur. At Hieronymus decimum quintum annum ex Africano concipit, quo paſſum ipſe dixerit Chriſtum. Sed veriſſimum eſt, quod dixi, id in exeuntem decimum ſeptimum cadere. Artaxerxes porro cœpit anno IV. Olympiadis LXXVIII. periodi Julianæ 4249. ut ſuo loco demonſtratum eſt. Ergo viceſimus illius iniit anno periodi Julianæ 4268. tertio Olympiadis LXXXIII. deſiit vero ineunte quarto Olympiadis ejuſdem. Quare ab anno periodi Julianæ 4269. Africanus hebdomadas inchoavit. Inde vero ad annum ſecundum Olympiadis CCII. anni ſunt ſolares CCCCLXXV. Deſinunt enim in annum periodi Julianæ 4743. qui eſt æræ Dionyſianæ, XXX. Ergo & Paſſio Domini, & hebdomadarum clauſula in XXXI. æræ Dionyſianæ convenit. Huic Africani ſententiæ hodierni plerique Scriptores Annalium, & Chronologi ſubſcribunt: quod aptiſſime numerus annorum ille cum initio hebdomadarum, ac fine conſentiat. Præſertim cum apud Danielem ſcriptum ſit; ſeptuaginta hebdomadas abbreviatas eſſe; quod ſic interpretari illi ſolent, ut ex plenis, & ad Solem occurrentibus annis Lunæ detractis embolimis menſibus, contractiores facti ſint, & Arabici. Verum id in opinione illa diſplicet, quod ejuſmodi annorum forma uſum eſſe Danielem putat, quæ apud Judæos numquam in uſu verſata eſt. Sane cum annorum certum numerum præfinivit Angelus, non alios uſurpare debuit, quam qui Judæis noti, vel populares eſſent. At Arabicos iſtos, & ſimplices lunares gens illa non tenuit. Neque vero abbreviandi vocabulum detractum aliquid de anni civilis modo ſignificat; ſed alia notione ſumitur; ut poſtea dicetur. Nunc de ea quæſtione quid Scaliger ſenſerit, poſtremo videamus.

CAPUT XXXI.

Scaligeriana de hebdomadibus Danielis ſententia in utraque editione refellitur.

I. SEVERUS Sulpicius lib. II. Hiſtor. Danielis hebdomadas LXIX. ab anno ſecundo Darii Nothi (quem Ochum nominat) ad Hieroſolymorum excidium pertinere putat; ita ut anni CCCCLXXXIII. inter utrumque terminum intercedant: de ſeptuageſima hebdomade verbum nullum. Hanc Sulpicii epocham Scaliger in utraque editione complexus eſt; tametſi diverſe utrobique de hujus intervalli διαιρέσει ſcripſerit. In priori quidem annos CCCCXC. id eſt hebdomadas integras ſeptuaginta a ſecundo Darii Nothi, qui eſt periodi Julianæ 4291. auſpicatus, eaidem in annum circiter XI. vel XII. Neronis deſinit, periodi Julianæ 4781. tertium fere ante Urbis excidium, quod in annum periodi Julianæ 4783. confert. Nam initio Judaici belli cœpiſſe putat ἀδιάλειπτον τὴν ἡμισείαν, qui eſt Romanorum exercitus, Urbi ſanctæ circumdatus. Poſtea ſeptem hebdomades, & LXII. a Daniele diſtinctas ita diſpenſat. Negat ambas iſtas partes, cum ſingulari hebdomade, quam ſubinde commemorat, partes eſſe τοῦ ὅλου, ſeptuaginta videlicet hebdomadum, de quibus loquitur Angelus com. 24. *Septuaginta hebdomades determinatæ ſunt ſuper populo tuo*, &c. Neque enim partes illæ continuantur, ſeptem hebdomades, ſexaginta duæ, & una denique; ſed e diverſis capitibus proficiſcuntur, nec eodem conſpirant. VII. hebdomades, ſive XLIX. a ſecundo Darii Nothi ad XXXI. Artaxerxis Memoris pertingunt, quo tempore Hieroſolymorum plateis, vicisque directis, & abſoluto ædificiorum opere, Nehemias in Perſidem rediit; Nehem. V, 14. & XIII, 6. Igitur anni XVII. reliqui Darii Nothi cum annis XXXII. Artaxerxis Memoris annos faciunt XLIX. At hebdomades LXII. annoſque CCCCXXXIV. ab anno quinto Artaxerxis ad annum Paſſionis Dominicæ porrigit, quem periodi Julianæ numerat 4747. Proinde anno V. Artaxerxis latum eſt edictum: cum quo anno vertente Eſdras cum reliquiis populi in Judæam profectus eſt. Poſtremo ſeptuageſimam hebdomadem duas in partes tribuit: priorem vero, annorum IV. cum ſemiſſe, a Baptiſmo Chriſti ad ejus Paſſionem extendit; reliquum biennium cum ſex menſibus ab XII. Neronis ad bellum Judaicum patratum.

II. In editione prima quid ſenſerit. Pag. 594. In Editione vero ſecunda totum ipſum hebdomadum, annorumque σύστημα ab anno ſecundo Darii Nothi ad excidium Templi perducit. Sed præter hebdomadas LXX. annoſque CCCCXC. unius dimidium, id eſt annos tres, & ſemiſſem adjicit; ut in totum anni ſint CCCCXCIII½. a ſecundo Darii Nothi ad Hieroſolymorum excidium. Quæ quidem ſingillatim ita demonſtrat. Quod enim a Darii Nothi ſecundo initium hebdomadarum capi debeat, inde colligit. Nam tria ſunt expreſſe ſacris in hiſtoriis edicta regum Perſarum, quibus ædificandorum Hieroſolymorum, & templi poteſtas eſt facta: Cyri quidem Eſdr. I, 2. & VI, 3. Darii, cap. VI, 12. Artaxerxis, cap. VII, 11. Non poteſt edictum eſſe Cyri, de quo meminit Daniel. Nam inde putati anni CCCCXC. deſinunt in Herodis initium; quod alienum eſt. Neque Artaxerxis eſſe poteſt. Siquidem Artaxerxes ille non eſt ὁ μακρόχειρ Xerxis F. ſed ὁ μνήμων, Darii Nothi filius: uti probaturum eſſe dicit capite ſuperiori, in quo de Perſarum regum ſucceſſione diſſeruit. At ſi ab ejus anno primo putentur anni CCCCXC. deſinent in annum primum Agonis Capitolini Domitiani: quod eſt ridiculum. Ab edicto igitur Darii numerandi ſunt; quem non Hyſtaſpis F. ſed Nothum eſſe, eodem illo ſuperiori capite definivit. Tum alio id argumento probat, quod validiſſimum telum appellat. Quippe annis ante ſecundum annum Darii, ſeptuaginta, jejunia quinti, & ſeptimi menſis inſtituta jam erant; ut Zachariæ VII, 5. ſignificatur. At ea non potuerunt alibi, quam Hieroſolymis, & ab Eccleſia conſtitui. Nam nulla ſolemnia celebrata ſunt in exſilio; ut ex Scenopegiæ feſto liquet; cujus cultus oblivioni traditus eſt, Nehemiæ VIII, 15, 16. Sed & Daniel a IV. die Niſan ad XXIV. jejunat. Ergo XIV. Niſan Paſcha non celebravit. *Nulla ergo ſollemnia, aut jejunia in deportatione inſtituerunt, ſed in Palæſtina, jam altari ſtante, & jugi ſacrificio obtinente, illa inſtituta ſunt.*

Cum

Cum igitur Zacharias anno ſecundo aſſerit Darii prophetans, ante annos LXX. inſtituta eſſe menſis quinti, ac ſeptimi jejunia; ſi ab anno ſecundo Darii Hyſtaſpis F. retro numeres, nempe ab anno periodi Julianæ 4194. deſinet calculus in annum quartum a capto Sedecia, quo nulla erat Eccleſia in Palæſtina. Quare ab anno ſecundo Darii Nothi retexendi ſunt, ut deſinant in XXVIII. Darii Hyſtaſpis F. quo tempore Judæi Hieroſolymis quidem degebant; ſed nondum Templum, ac mœnia urbis extruxerant.

III. pag 567 Jam vero partitio illa hebdomadum VII, LXII. & I. intervallorum continuationem habet nullam, & nihilo arcaniorem ſenſum continet, quam minæ apud Ezechielem, cap. XLV, 12. diviſin in XXV, XX. & XV. ſiclus: quæ ſumma efficit ſexaginta. In hebdomadibus mentio fit Paſſionis Chriſti, & Hieroſolymitani excidii; quod intervallum eſt annorum XXXVII. Alia itaque ratio eſt hebdomadum omnium LXX. alia partitionis. Hebdomades LXX. cum dimidia ab anno II. Darii ad Hieroſolymitanum excidium pertingunt. At LXII. hebdomades in necem Meſſiæ deſinunt. Quare ſi retexantur earum anni, qui ſunt CCCCXXXIV. pervenietur ad annum V. Artaxerxis Memoris, periodi Julianæ 4313. quo edictum de inſtaurandis Hieroſolymis latum eſt. Septem hebdomades quo ſpectent neſcire ſe profitetur Scaliger. Septuageſimam hebdomadam vel integram accipi poſſe dicit; vel dimidium ejus ante, alterum dimidium poſt paſſionem. *Sed quæ acta, vel geſta illi tempori attribuenda ſint, viderint*, inquit, *eruditiores*. Præter hebdomadas denique ſeptuaginta, dimidiam unam admetitur. Etenim Danielis illa verba, quæ poſt ſexaginta duas hebdomadas, ſeptem, & unam ſubjiciuntur: *Et in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia*; novæ dimidium ſignificare videntur.

Refutatur utraque Scaligeri ſententia. In utraque Scaligeri opinione multa ſunt, quæ merito a nobis improbantur. Primum nequaquam ab anno ſecundo Darii Nothi; ſed Hyſtaſpis F. computandæ fuerunt hebdomades, ſi quidem ab edicto Darii proficiſci illas oportebat. Hic enim, non Nothus, in Judæorum gratiam edictum tulit, de quo Eſdræ VI. nec non apud Zachariam, & Aggæum fit mentio, ut ſuo loco probatum eſt. Deinde partitionem earumdem hebdomadam in ſeptem, & ſexaginta duas, atque unam non recte accipit. Nam & continuari intervalla ſingula veriſimilius eſt, & quomodo a Scaligero deſcribuntur, jocularem & abſurdam rationem continent. Sane cum Propheta dixerit com. 24. *Septuaginta hebdomades abbreviatæ ſunt ſuper populum tuum, & ſuper urbem ſanctam tuam*, &c. moxque ſubjiciat. *Ab exitu ſermonis, ut iterum ædificetur Hieruſalem, uſque ad Chriſtum ducem, hebdomades ſeptem: & hebdomades ſexaginta duæ erunt*. deinde: *Confirmabit autem pactum multis hebdomada una*. nemo prudens aliud concipere animo poteſt, niſi totum illud annorum ſyſtema, hoc eſt hebdomadas LXX. trifariam ab Angelo diſtribui, & has partes intervalli totius eſſe, ſeptem, ſexaginta duas, & unam: quod in ſingulis præcipuum aliquid, & quod populi maxime intererat, adminiſtrandum eſſet. Alioqui, ſi poſterioris partis epocha, priore nondum evoluta parte, conſtituta eſſet ab Angelo, totum illud vaticinium cum hac intervallorum diſtributione abſonum & inconditum videretur. Atque ut ſeptuagenariæ ἑβδόμαδ partes continuas eſſe, Propheticæ orationis contextus ipſe demonſtrat: ſic poſtremæ hebdomadis partes & ipſæ ſecum invicem cohærent, neque tanto intervallo, quantum in editione prima poſuit, ſeparari poſſunt.

In altera porro ſecundæ editionis opinione, cum illud minime probatur, quod Darium, cujus edicto reficiendi Templi poteſtas eſt facta, Nothum eſſe ſtatuit: tum quod ad eam rem probandam argumentum aſſumitur, evidenter eſt falſum. Nullum deportationis tempore ſollemne; jejunium nullum ait inſtitutum; nec alibi, quam Hieroſolymis, & altari, jugique ſacrificio ſtante, potuiſſe conſtitui. Atqui Murdochæus & Eſther in Perſide ſollemnia feſta non ſolum inſtituerunt; ſed eorum quoque religionibus Judæos omnes obſtrinxerunt, Eſther cap. IX, 20, 21. & 31. Nam feſtum Phurim biduo peragendum poſteri etiam perpetua lege commendarunt. De Paſchate, mirum non eſt a Daniele fuiſſe prætermiſſum. Neque enim alibi, quam Hieroſolymis ſacrificare licuit. De azymis panibus, dubitant Hebræi, præſertim Aben Hezra in Scholiis ad cap. X. Dan. com. 4. ubi incertus eſt, an primus qui dicitur menſis Niſan ſit, an primus anni tertii Cyri. Chryſoſtomus tamen Orat. 12. con. Jud. Theodoretus, aliique non ſolum Paſcha, ſed Azymorum quoque ſollemnes dies negant in deportatione celebrari fas fuiſſe; & Judæos, qui Azymorum dumtaxat religionem ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ retinent, ideo reprehendunt; quod & probabile eſt. Sed non eadem religionum aliarum, ac jejuniorum eſt ratio, quæ certo loco nequaquam ea lege ſunt adſtricta. Quare ex Paſchate, & Scenopegia non bene ratiocinatus eſt Scaliger, ut contra diſertiſſimum Scripturæ teſtimonium negaret ullum in deportatione ſolemnem diem inſtitutam fuiſſe. Denique dimidiata illa hebdomas, quam τῇ ἑβδομήκοντα ſeptuaginta plenis arrogat, etſi probabilitate ſua non caret, non tamen ex Prophetæ verbis neceſſaria aliqua conſecutione colligitur. Itaque nos illam reſpuimus.

CAPUT XXXII.

Probabilis ex opinione noſtra LXX. hebdomadum ratio diſputatur.

QUI Angeli verba Danielis IX. cap. prudenter expenderit, nullam aptiorem iis terminum præfiniri poſſe judicabit; quam Paſſionem Chriſti. * Cum enim comm. 25. totam ἑβδομάδα ſeptuaginta hebdomadum in VII. & LXII. partitus eſſet (ultimam paullo poſt ſubjunxit) ſtatim com. 26. *Et poſt hebdomadas*, inquit, *ſexaginta duas occidetur Chriſtus*. Quare poſt LXII. abſolutas, in ſeptuageſima utique, ac poſtrema, Chriſtus occidendus erat. Fruſtra itaque finis alius hebdomadibus iiſce terminandis quæritur: fruſtra longius a Dominica Paſſione immoventur ad excidium urbis. Vera illarum clauſula, & Propheticæ, ut poſtea declarabitur, orationi maxime conſentanea eſt Chriſti Paſſio, quæ in noviſſimam hebdomadem incurrit. Conſtituto hebdomadum exitu, facile ad initium pervenitur. *Ab exitu ſermonis*, inquit, *ut iterum ædificetur Jeruſalem, uſque ad Chriſtum ducem, hebdomades ſeptem, & hebdomades ſexaginta duæ erunt*. Exitum ſermonis vulgo ſic accipiunt, ut מוצא, exitus, ſit prolatio, ac pronuntiatio decreti, quod a Perſarum rege profectum eſt. Sed quod non unius regis edictum exierit, in varia tempora hebdomadarum initium diſtrahitur. At ego vocabulum מוצא non ſolum arbitror edicti promulgationem, ſed amplius aliquid eſſe: nempe id quod Latina vox proprie ſignificat; veram, ac ſeriam decreti illius executionem ita ut, mora omni, impedimentoque ſublato, opus ipſum urgeri, & Hieroſolyma inſtaurari cœperint. Ita non difficile eſt aſſequi de quo potiſſimum edicto locutus ſit Angelus. Quamvis enim ſuperioribus, ac tribus Perſarum principum decretis (quattuor enim fuerunt) Templi pariter atque urbis excitandæ poteſtas facta ſit, tamen multa intervenerunt, quæ ſuſceptam utriuſque exædificationem, ac Judæorum conſilia diſturbarent. Itaque Templum ipſum nonniſi ab anno Darii ſecundo bona fide extrui cœptum eſt: adeo ut ſexto ejuſdem regis anno ultima ſit operi manus adhibita. Eſdr. 1. cap. VI, 15. Hebdomades deſinunt in paſſionem Chriſti.

Quod ad urbem pertinet, fatendum eſt quidem poſt edictum Cyri, identidem ejus una cum Templo inſtaurationem aggreſſos eſſe Judæos, ac primum tumultuaria aliquot ædificia, & vero ſepta quædam excitaſſe, in quibus tantiſper habitarent. Sed cum nihil templo ipſi præveniendum putarent, in id incubuiſſe maxime, & urbis ædificatione poſthabita, Templi ſtructuræ potius inſtitiſſe: quoniam utrumque ſimul aggredi rei pecuniariæ prohibebat anguſtia. Quocirca dilata eſt urbis, ac mœnium extructio in complures annos, videlicet

* *Chryſoſtomus* contra Judæos apud *Euthymium* Panupl p. 1. cit, 2 a uu anno Artaxerxis, ut nos, ordiuur, quando Nehemias muros inſtauravit, & ad baptiſmum uſque perducit, & videtur LXX. hebdomadas eo termino finire. *Petavius*.

Google

licet in Artaxerxis viceſimum; quando Nehemias ab eo miſſus cum ſumma poteſtate: ac litteris ad Præfectos regios, opus illud ad exitum perduxit. Nehem. 1. & ſequentibus. Ex quibus apparet, exitum ſermonis de inſtauranda Urbe, id eſt inchoatam ædificationem, ac ſine impedimento alio ſuſceptum, ex illa regis auctoritate, quam nulla fraus, ac vis hoſtium amplius eluſit, convenire in annum Artaxerxis Longimani viceſimum. Nam hactenus etſi regia decreta de Templi, & Urbis inſtauratione eſſent expreſſa, nondum, quod ad Urbem ſpectat, exitum ſuum conſequi potuerant. Eſt autem rationi conſentaneum, Angelum, cum ab aliquo Perſarum principum decreto de Urbe nominatim ædificanda edito ſeptimanarum illud intervallum auſpicari vellet, illud elegiſſe præ ceteris, cujus vi, & auctoritate Urbs ipſa primum cœpta ſit extrui: quorum illud unicum erat, ac ſingulare, quod ab aliis diſcerni facile poterat, quæ caſſa fuerant, & irrita. Oportet, inquam, verbum illud, & edictum, cujus ab exitu numerantur hebdomades, peculiare aliquid, ac præcipuum habere, quod reliquis minime conveniat. hoc vero nihil eſt aliud, quam quod revera, uti decretum fuerat, opus ipſum deinceps urgeri cœperit, quod ex aliis obtineri nondum potuerat. Alioqui ſi ad ſolam regio aliquo decreto datam Urbis excitandæ facultatem reſpexiſſet Angelus, nimis perplexe, & quaſi cavillatorie eſſet locutus, neque, ut par erat, intervalli, quod deſignabat, initium diſtingueret.

Initium hebdomadum ab anno xx. Artaxerxis Longimani.

Nobis igitur in eo cum plerique convenit, ab anno Longimani viceſimo ſeptuaginta hebdomadas inchoari. Sed in viceſimo illo definiendo, plurimum ab illis diſcrepamus. Non enim ab obitu Xerxis ipſum numeramus, ſed ab eo tempore, quo in regni communionem ab illo vocatus eſt. Duplex enim Artaxerxis exordium lib. x. conſtituimus: alterum anno Xerxis circiter duodecimo, periodi Julianæ 4240. alterum poſt ejus obitum anno periodi Julianæ 4249. Ita decem fere annis cum patre regnavit; vel ſpeciem, titulumque potius habuit regni. Quam noſtram opinionem capite illo probabilibus conjecturis, & argumentis aſſeveravimus; quæ ne hoc loco repetantur, inde poſtulanda ſunt.

Explicatur opinio noſtra.

Summa itaque noſtræ ratiocinationis eſt: Cum non aliunde commodius, quam a viceſimo anno Artaxerxis Longimani caput hebdomadum peti poſſit, ut ſupra demonſtravimus: non poſſit autem viceſimus ille a Xerxis obitu computari, quoniam pauciores inde quam anni CCCCLXXXIII. ad Paſſionem Chriſti numerantur. (Etenim Paſſio Chriſti anno periodi Julianæ 4744. contigit, ut ſuo loco definitum eſt: at viceſimus annus ab obitu Xerxis eſt periodi Julianæ 4268. Intervallum anni CCCCLXXVII.) porro ex antiquorum Scriptorum auctoritate non abſurde colligatur, vivo adhuc parente Artaxerxem ad imperium eſſe provectum, idque ante Themiſtoclis adventum accidiſſe; quem anno circiter decimo quinto Xerxis in Perſidem veniſſe conſtat. his de cauſſis veriſimile putamus annis ſaltem tribus ante profectionem Themiſtoclis, Artaxerxem ſaltem titulo tenus regem eſſe conſtitutum, ad eumque abſente patre Themiſtoclem litteras, ut ſcribit Thucydides, dediſſe. Nam quod Africanus contractos ac diminutos annos, id eſt lunares ſimplices, & Arabicos intellexit, id nequaquam probamus, qui populares, & uſitatos annos ab Angelo præfinitos eſſe credimus. Atque hæc ipſa duplicis initii in Artaxerxe rege ſuſpicio non levibus ex conjecturis, atque ex graviſſimorum hiſtoricorum inter ſe comparatione ducta, eo minus improbanda Chronologis eſt; quod ipſimet ſimilem exitum in difficillimis temporum quæſtionibus expedire coguntur, præſertim ſacrorum. Nam ut regum Judæ, atque Iſraelis annos inter ſe concilient, eo plerumque neceſſe habent confugere, ut cum parentibus filios regnaſſe dicant; tametſi nullum cur id affirment, argumentum aliud habeant, præter hiſtoriei loci difficultatem. Nobis vero, cum, præter alias opportunitates hiſtoricas nobiliſſimorum auctorum teſtimonia ſuffragentur, quæ illic ſunt explicata copioſius, cur duplicem illam Artaxerxis epocham affirmare verebimur, & ab earum priore, intervalli noſtri primordium arceſſere? Nam hoc initio poſito, reliqua deinceps egregie reſpondent. Annus viceſimus Artaxerxis a priore initio eſt Julianæ periodi 4259. Olympiadis videlicet LXXXI. ſecundus, Mundi 3529. Ab hoc hebdomades ſeptuaginta putatæ, ſive anni CCCCLXXXX. deſinant in annum periodi Julianæ 4748. Mundi 4018. qui eſt annus poſt Paſſionem Domini quartus. Ita anno tertio hebdomadis ſeptuageſimæ Chriſtus occiſus eſt. Ita enim exiſtimandum eſt; non ſic intervallum illud hebdomadum ſeptuaginta oportere ſumi, uti totæ integræque ante illud, cujus gratia præfinitæ ſunt, myſterium decurrerint: ſed ſatis eſſe, ut in hebdomade poſtrema, eaque labente, necdum finita, peractum fuerit. Unde non poſt hebdomadas ſeptem, & ſexaginta tres, id eſt abſolutis ſeptuaginta, Chriſtum occiſum iri prædicit Angelus; quod utique dicendum erat, ſi ad Chriſti necem LXX. hebdomades completæ numerarentur; verum poſt ſeptem, & ſexaginta duas, quæ ſunt LXIX. nempe in ſeptuageſima, eumdem dixit occidendum. Quo & iſta pertinent: *Et in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia, & ſacrificium.* In dimidio, inquit, hebdomadis; id eſt μεσαζούσης, ſive in ejus parte dimidia. Id vero apprime ratiocinio noſtro convenit; quod Paſſionem Dominicam in tertium ultimæ hebdomadis annum conjicit. Cur autem triennium ex ultima hebdomade libaverit Angelus, cauſſa hæc optima reddi poteſt, quoniam totidem τῇ οἰκονομίᾳ prædicationique ſuæ Chriſtus exemit. Nos enim biennium cum menſibus tribus prædicaſſe Dominum credimus: & in tertio Paſchate mortuum eſſe. Quocirca ante κήρυγμα Chriſti, LXIX. hebdomades explicatæ ſunt: ipſum vero κήρυγμα, tertium ex ſeptuaginta annum abſtulit. Sed ut obſcuriſſimi vaticinii ſententia plenius exponatur, neceſſe eſt illius verba ſingillatim expendere.

CAPUT XXXIII.

Danielis verba ex capite IX. ſingillatim explicantur.

SEPTUAGINTA (inquit) *hebdomades abbreviatæ ſunt ſuper populum tuum, & ſuper urbem ſanctam tuam, ut conſummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur juſtitia ſempiterna, & impleatur viſio, & Prophetia, & ungatur Sanctus Sanctorum. Scito ergo, & animadverte. Ab exitu ſermonis, ut iterum ædificetur Jeruſalem, uſque ad Chriſtum ducem, hebdomades ſeptem, & hebdomades ſexaginta duæ erunt: & rurſum ædificabitur platea, & muri in anguſtia temporum. Et poſt hebdomades ſexaginta duas occidetur Chriſtus: & non erit ejus populus, qui eum negaturus eſt. Et civitatem, & ſanctuarium diſſipabit populus cum duce venturo: & finis ejus vaſtitas, & poſt finem belli ſtatuta deſolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada una: & in dimidio hebdomadis deficiet hoſtia, & ſacrificium: & erit in templo abominatio deſolationis: & uſque ad conſummationem, & finem perſeverabit deſolatio.*

Hebdomades abbreviatæ.

Septuaginta hebdomades abbreviatæ ſunt.) Hebraice ad verbum *Septuaginta hebdomades deciſum eſt*, enallage ſingularis pro plurali. Græci συνετμήθησαν, contractæ ſunt. Hebraice נחתך a verbo חתך, *concidere, incidere*; item *decidere, definire*. Priori notione utuntur ii, qui annos decurtatos cum Africano, id eſt lunares ſimplices intelligunt ſine emboliſmo. Sed poſterior vocabuli ſignificatio videtur aptior, ut deciſas, ac definitas hebdomades dixerit Angelus; quomodo Græcos latet Theodoretus exponit. Nec abhorret *abbreviandi* verbum, quo noſter utitur. Sive quod ex incerto, & infinito tempore ad certum, & conſtitutum ſpatium prophetico vaticinio, ac divina ordinatione contractus ſit adventus Meſſiæ, ejuſque ἐπακτὸς οἰκονομία. Sive quod ex longiore intervallo, quod ab Orbis initio fluxit, breviſſimum reſtabat; quemadmodum in ſenectute vita hominis abbreviata dicitur. Ita Sanctius. Lyranus barbara voce *regiſtratas* interpretatur. Igitur LXX. hebdomades circumſcriptæ ſunt, ac deciſæ *ſuper populum tuum*, id eſt, ut ea, quæ in populi tui gratiam a Deo decreta ſunt, perficiantur; nempe ut & Hieroſolyma inſtaurentur, & in fine hebdomadum Chriſtus veniat, ac morte ſua peccata diluat.

Ut

* *Ut conſummetur prævaricatio.*) Finem hebdomadum, ac Dominici fructum adventus aliquot capitibus complectitur. Prius illud de conſummanda prævaricatione, & modo peccatis adhibendo dupliciter exponitur. Aben Hezra, nec non Theodoretus, & alii quidam Patres, definitas eſſe volunt hebdomadas, ut Judæorum ſcelera curſum ſuum teneant, donec conſummentur, & perducantur ad cumulum: ut ubi abundavit delictum, ſuperabundet & gratia. Alter ſenſus eſt: ideo conſtitutas, ut peccato finis imponatur, ac regnum illius evertatur. Etenim Chriſti adventu, atque morte peccato finis eſt adhibitus; quoniam etſi non minus in humanum genus illius graſſata ſævitia eſt: tamen ad illud excludendum cum efficaciſſima doctrina; tum uberrimis meritis quantum ſatis erat, cumulatiſſimeque præſtitit. Itaque quantum in Chriſti meritis eſt, peccatum omne deletum eſt; at ante Chriſtum, lex ad tollendum peccatum idonea non erat; ut ad Romanos ſcribens docet Apoſtolus. In Hebræo, pro eo quod Latinus habet, *ut finem accipiat peccatum*, ſcriptum eſt לחתם חטאות, quod ſcriptum putant, pro להחתם ad obligandum; & ita Græci: καὶ τοῦ σφραγίσαι τὰς ἁμαρτίας. Nam ea velut obſignata dicuntur, cum clauduntur, &, ne amplius appareant, coercentur. Sed Divus Hieronymus להתם legit; ut & apud Aben Hezram, ac Saadiam legimus, a verbo תום, vel תמם, quod eſt *deficere*. Hic prior eſt fructus adventus Chriſti. Secundus eſt, *ut adducatur juſtitia ſempiterna*. Aben Hezra nimis violenter ad eumdem, quem ſupra memoravi, ſenſum hæc accommodat. Nam הביא inquit, interdum eſt ad occaſum impellare; & ביאה *occaſum* ſignificat. Melius noſtri; quorum pleríque juſtitiam ſempiternam Evangelium interpretantur, quod priſcæ ac legali juſtitiæ, quæ ad tempus conceſſa fuerat, in perpetuum ſucceſſit. Tertius iis fructus accedit: *ut impleatur viſio* לחתם חזון: καὶ τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν, καὶ προφήτην, *ut obſignetur, viſio, & Propheta*; quod poſt hebdomadas & Chriſti mortem Propheticis viſis, & oraculis finis eſt impoſitus. Quartus denique fructus eſt; *ut ungatur ſanctus ſanctorum*. Hebraica *ſanctitas ſanctitatum*. Hebræi hæc ad Templum, ac cæremonias ſuas referunt, & multa ſtolide garriunt. Noſtri non dubitant, quin ſanctus Sanctorum Chriſtus ſit Dominus. Unde perſpicuum eſt, cum in eum finem definitas hebdomades aſſerat, ut ungatur Chriſtus, id eſt ut ſub illarum exitum Chriſtus adveniens ea ria illa, quæ commemorata ſunt, impleat; in ejus Paſſionem intervallum illud deſinere: quoniam Chriſti potiſſimum morte vetus lex terminata eſt, & prophetia ſuppreſſa, ac demum ſempiterna in humanum genus eſt invecta juſtitia.

Quis ſit exitus ſermonis, ſive edictum de inſtauranda urbe.

† *Ab exitu ſermonis.*) Quæ de ſeptuaginta hebdomadum intervallo generatim dixerat, deinceps, κατ' ἐπεξήγησιν diſtinctius exponit. Exitus ſermonis non edicti ſolum pronuntiatio eſt, ſed executio, uti ſupra dictum eſt. Porro vel hinc apparet LXIX. hebdomadas non ultra Domini Paſſionem excurrere, cum illas bifariam diſtribuens, in VII. & LXII. poſteriorem partem Chriſti nece terminat. Igitur hebdomadum initium ab edicto illo ducitur, quod Artaxerxis anno X. circiter, poſt Xerxis obitum publicatum eſt: להשיב ולבנות Græce τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι, *ad reſpondendum & ædificandum*. Nam & השיב eſt *reſpondere*: proprie vero reducere. Scaliger adverſus omnium interpretum ſententiam veterum ac recentiorum ſic exponere ſe dicit, ut ſit idem ac rurſum ædificare, Hebraica loquendi conſuetudine. Quæ eſt ipſiſſima Latini noſtri interpretis ſententia, tanto ante Scaligerum excogitata. Vertit enim: *ab exitu ſermonis, ut iterum ædificetur Hieruſalem*. Sexaginta novem hebdomades deſinunt in Chriſtum ducem, non naſcentem quidem; ſed in lucem, apertamque prodeuntem, ſeque ad οἰκονομίαν, atque κήρυξιν accingentem; hoc eſt in baptiſmum ipſius, qui anno primo ſeptuageſimæ hebdomadis incurrit. Primum intervallum ſeptem hebdomadum quo pertineat, non ſatis exploratum eſt. Annus primus hebdomadis primæ eſt Artaxerxis Longimani, viceſimus a priore initio, periodi Julianæ 4259. ab hoc anno ſi XLIX. numeres, poſtremus inibit anno periodi Julianæ 4307. qui eſt Darii Nothi XVII. Veriſimile eſt toto illo ſpatio abſolutam fuiſſe penitus urbem, hoc eſt publica, privataque opera, & ædificia, domus, viarum ſtrata, & id genus reliqua.

Et rurſum ædificabitur.) Mea hæc ſententia eſt, Angelum poſtquam τὰς ἑβδομάδας bifariam tribuit, quid in ſingulis partibus acciderit, deinceps ſubjicere. Prior pars longe altera minor, ſeptem, non amplius hebdomadas complectitur. Hinc igitur platearum ædificatio, & ἐπισκευασία Urbis, atque Templi conceditur. Ideo prophetice & obſcure vocat illam partem צוק העתים *anguſtiam temporum*, quod minus ſit e duobus intervallis. Cum hac interpretatione Gloſſa interlinearis concordat. Alii temporis anguſtias ad moleſtias, ac difficultates referre malunt, quibus ab finitimis hoſtibus vexati ſunt: ut ex hiſtoria Eſdræ colligitur. Græci codices variant. Regii ἐν τῷ συνοχῇ τῶν καιρῶν. Sixtiani, & Aldini καὶ ἐκκενωθήσονται οἱ καιροί: *& evacuabantur tempora*; quomodo & in MS. catena etiam regiæ Bibliothecæ reperi. Theodoreti MS. itidem liber ἐγκαινισθήσονται. Sane Tertull. lib. con. Jud. cap. VIII. legit; *& renovabuntur tempora*. Sed apparet ἐγκαινισθήσονται ſcripſiſſe Theodoretum, qui ad ſententiam noſtram ſic ea verba declarat: ταχεῖαν ὁ περὶ τὴν οἰκοδομίαν χρόνος.

Et poſt hebdomadas ſexaginta duas.) En alterius, & longioris intervalli clauſula; Chriſti Domini Paſſio. Nam Hebraice eſt משיח Græci tamen χρίσμα verterunt; quod eſt *unctio*. Quamquam alii aliter interpungunt. In Regiis poſt hæc verba, καὶ ἐξολοθρευθήσεται: *& evertetur*: pro quo noſter; *occidetur*. majorem τελείαν adhibent: χρίσμα καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Unctio, & judicium non eſt in ipſo. Aldina, & Sixtiana, tum MS. catena Biblioth. Reg. χρίσμα cum verbo ἐξολοθρευθήσεται conjungunt; adſtipulante Theodoreto: qui per unctionem, τὴν τῶν ἀρχιερέων ἱερωσύνην χρίσμα intelligit. Alii ſacerdotium ipſum Judaicum, quod poſt excidium Urbis eſt extinctum. Quam ſententiam ii præcipue ſequuntur, qui hebdomadas ad Hieroſolymitanam ἅλωσιν extendunt. Communis & veriſſima ſententia eſt משיח, *Meſſiam* eſſe Chriſtum Dominum, qui poſt hebdomadas ſeptem, & ſexaginta duas expletas, id eſt ſeptuageſima eſt occiſus.

Et non erit ejus populus.) Hebræa præciſa ſunt, & abrupta: ואין לו; *& non ei.* quod Græci ad χρίσμα, vel κρίμα referunt: καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Interpres noſter anguſtias Hebraiſmi collatavit, & ſententiam ſupplevit. Et non erit ei, hoc eſt ejus; nihil ad eum pertinebit, ſed alienus deinceps habebitur ſceleſtiſſimus ille Judæorum populus. Alii non multum diſcrepant, qui ſic exponunt: Et non erit ei: nihil Chriſto reliqui erit in Urbe; ſed inde ſuos educet. Celebre eſt apud veteres Patres oraculum illud ἄγραφον, quo Chriſti Apoſtolis, ac Diſcipulis mandaſſe fertur, ut cum obſideri Hieroſolymam, & imminere cladem ejus cernerent, Pellam, ſive Scythopolin migrarent. Teſtis eſt Euſeb. lib. III. Hiſt. cap. V. & Epiphanius. Alii denique: Et non erit ei; id eſt nullus ſtabit pro eo, neque feret auxilium.

Et civitatem, & ſanctuarium.) Quod ſubinde poſt necem Meſſiæ, calamitas Urbis atque templi memoretur, ac Romani ducis, & exercitus adventus, inde nata eſt illorum opinio, qui finem hebdomadum Judaico excidio circumſcribunt. Sed cum adeo manifeſte paullo ante demonſtraverit, poſt hebdomadas ſeptem, & ſexaginta duas, adeoque in ſeptuageſima, occidendum eſſe Chriſtum, nullus ei ſententiæ locus relinquitur. Quare quod ſubjicit de Romanorum incurſione, & Urbis vaſtatione, non ἀμέσως, neque incontinenti futurum ſignificat; ſed quis deinceps evolutis hebdomadibus, poſt Chriſti Paſſionem, rerum ſit futurus exitus oſtendit; nimirum defectionem populi a Deo & a Chriſto, Judæorum perfidiam: tum cladem illius, & calamitatem: ac poſtremo ſacrorum omnium internecionem. Quocirca venturum ducem Titum interpretamur,

* *Chryſoſtomus* T. VI. Or. 2. cont. Judæos: ut graviſſimum peccatum a Judæis perpetretur, τὸ συντελεσθῆναι. *Petavius.*

† *Baſilius* Seleucienſis Oratione XXXVIII. legit ; aut Interpretatur ἀπὸ ἐξόδου λόγου & τοῦ ἀνοικοδομῆσαι. Pro ἀνοικοδομῆσαι *Tertullianus* contra Judæos: *integrando*. *Petavius.*

terpretantur, qui a parte Romanorum exercitui præfectos Hieroſolyma cepit, ac vaſtavit.

Et poſt finem belli.) Hebraica cum Latinis Græciſque non ſatis conſentire videntur. Hanc enim illa lectionem exhibent. *Et uſque ad finem belli deciſæ ſunt deſolationes*, ut Pagninus vertit. Vatablus vero: *excidetur deſolationibus*: ועד קץ מלחמה נחרצת שוממות Ab eo tempore, quo urbs obſideri cœperit, uſque ad finem, vehementi calamitate deſolabitur. Græce porro: καὶ ἕως τέλους πολέμου συντετμημένου τάξει ἀφανισμοῖς. In Reg. τάξει ἀφανισμῶν, ut & in MS. catena. *Et uſque ad finem belli abbreviati ordinabit deſolationibus*. Abeſt verbum τάξει a Theodoreti Comment. & Euſebio lib. VIII. de Demonſt. Ut iſte ſit ſenſus: Et uſque ad finem belli abbreviati deſolationibus: ſubaudi, velut inundatio ac diluvium calamitas Urbem occupabit. Theodoretus tamen verba iſta, ἕως τέλους, de fine mundi, ac rerum accipit. Latinus particulam עד *uſque*, reddidit per præpoſit. *poſt*. Nec multum abhorret, ſi ſic Hebræa velimus exponere. Et uſque ad finem belli præciſum deſolationum; hoc eſt deſolatio ac vaſtitas urbis a Deo decreta, atque conſtituta nonniſi poſt belli finem implebitur.

Confirmabit autem pactum.) Abſolutis novem & ſexaginta, in ſeptuageſima, ejuſque dimidia parte, hoc eſt trienio priore, Chriſtus novum fœdus confirmabit, prædicatione, miraculis, ac denique morte toleranda. Græci pro hebdomada una legunt ἑβδομὰς μία, quomodo & Latina poſſunt accipi. In eadem porro dimidia parte hebdomadis deficiet hoſtia, & ſacrificium; non quod re ipſa Sacrificia tum Judaica ceſſaverint: ſed quod abrogata fuerint poſtrema illa voce Chriſti morientis *Conſummatum eſt*. quod & velum Templi conciſſum adumbravit.

* *Et erit in templo abominatio.*) Primum expendenda lectionum varietas eſt. Hebraice quidem ita ſcriptum eſt. ועל כנף שקוצים משמם: Vatablus: *Et propter extenſionem abominationum deſolabit*. ad verbum: & per alam, vel propter alam abominationum. quam idem Vatablus ſeriem peccatorum, & perſeverantiam in illis interpretatur, ob quam eſt inflicta vaſtitas כנף proprie eſt *ala*: tum *extenſio*. R. David Kimhius, *de expanſione abominationum obſtupeſcet homo*. R. Saadias idem aſſe vult, atque יד *manum*. At Pagninus משמם tranſitive accipit: *Et ſuper extenſionem abominationum admirari faciet*. Simpliciſſima videtur expoſitio Kimhii. Tanta erit abominatio, tamque late expanſa, ut nemo non vehementer admiraturus ſit plebis Judaicæ deſolationem; ſed obſtupeſcant omnes. Ita in Radicibus. Neque placet nova quædam vocis כנף explanatio, ut alam, id eſt exercitum, ac militaria ſigna, ſive Deorum effigies iis inſertas ſignificet: hoc ſenſu. Erit ſuper alam; id eſt in exercitibus, ac ſignis militaribus Idolum aliquod. vel ut ala protectionem ac perfugium ſonet, atque ad templum pertineat; ſuper quod abominatio conſtituta ſit.

In Græcia quibuſdam codicibus iſta legebantur: καὶ ἕως πτερυγίου αὐτῶν ἀφανισμοῦ, καὶ ἕως συντελείας, καὶ σπουδῆς τάξει ἐπ' ἀφανισμῷ. At in vulgatis, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων. Vox כנף in priori lectione per πτερύγιον, id eſt *pinnaculum* redditur; in poſteriori per ἱερόν, id eſt *templum* κατ' ἀναλογίαν. Interpres Latinus, quod Hebraica impedita forent, & abrupta, Græca maluit exprimere. Porro Græci כנף in ſtatu abſoluto; non, ut hodie ſcriptum eſt per pathah, in ſtatu regiminis legerunt. Nam hoc poſteriore modo *abominationum ala* dicitur. priora vero; *ſuper alam*, *abominatio*. Nos contra quam Hebræi ſolent, משמם ad Interpretis noſtri mentem, exponimus *deſolationem*, vel *deſolantem*. *Et propter expanſam abominationem erit in templo deſolatio, vel ſolitudo, & vaſtitas*. Poſſumus & כנף legere, ac Templum interpretari. *Et ſuper pinnaculum, abominationes deſolantes*, enallage numeri Scripturæ familiari.

Quæ ſit abominatio deſolationis. Nunc quæ ſit illa deſolationis abominatio, videamus. Difficilis quæſtio, & a multis varia diſceptata. quos non hic ipſe ſolum Danielis locus exercuit: ſed etiam Matthæi XXIV, 15. Chriſti Domini verba, in quibus Danielis vaticinium adducit. *Cum ergo videritis abominationem deſolationis ſtantem in loco ſancto; qui legit, intelligat: tunc qui in Judæa ſunt, fugiant ad montes*. Daniel vero deſolationis illius tribus in locis meminit. Primum cap. VIII, 13. *Uſquequo viſio, & juge ſacrificium, & peccatum deſolationis?* ἡ ἁμαρτία τῆς ἐρημώσεως. Secundo cap. IX. loco illo, quem præ manibus habemus. Tertio capite XII, 11. *Et a tempore, cum ablatum fuerit juge ſacrificium, & poſita fuerit abominatio in deſolationem*. ubi eadem pene, quæ in hoc capite, continentur. Ex iis tribus locis perſpicuum eſt de primo Chriſtum loqui noluiſſe. Nam ad Antiochi Epiphanis tempora, & graſſationem refertur. Reliqua duo Irenæus lib. V. cap. XXV. nec non Hilarius ad Antichriſtum, & extrema mundi tempora revocavit. Satius eſt duodecimi capitis locum ad Antichriſtum: noni vero, ad Hieroſolymorum cladem accommodare. Proinde Chriſtus ad iſtum ſolum reſpexit, & utrobique, tam in Evangelio, quam apud Danielem, eadem eſt abominatio deſolationis. Hanc vero permulti Romanum interpretantur exercitum, quibus circumdata eſt Jeruſalem: alii ſeditioſorum manus, quæ obſidionis tempore in urbe, ac templo graſſabantur; uti erant Zelotæ. alii denique ſtatuas, & idola in Templi ipſius loco conſtituta. Qui Romanum exercitum interpretantur, iis favere Lucas videtur, qui cap. XXI, 20. ita ſcribit. *Cum autem videritis circumdari ab exercitu Jeruſalem*. De ſeditioſis Judæis ſuadet quod Joſephus lib. V. τῆς ἁλώσ. Cap. II. vel XXII. poſtquam Zelotarum immanitatem, & crudelitatem expoſuit, ita narrat: ἦν γάρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν· ἔνθα τότε τὴν πόλιν ἁλώσεσθαι, καὶ καταφλεχθήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, στάσις ἐὰν κατασκήψῃ, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι προμιάνωσι τὸ τοῦ θεοῦ τέμενος. *Vetus erat hominum fama, tunc Urbem expugnatum iri, ac bellica vaſtatione ſancta conflagratura; poſtquam incubuiſſet ſeditio, ac civium manibus ipſis Dei templum pollueretur*. Aut igitur gentilium exercitus ſanctam urbem obſidens; aut ſeditioſi illi non Urbem modo, ſed etiam Templum occupantes; aut ambo ſimul abominatio deſolationis appellatur a Daniele, atque Chriſto.

De ſtatuis autem, ac ſimulacris idipſum Hieronymus in caput XXIV. Matthæi, Chryſoſt. Theophyl. ac Theodoretus in Daniel. explicant. nec diffitendum eſt abominationis vocabulum ex uſu Scripturæ idolis maxime competere. Sic enim Macc. lib. I. cap. I, 57. appellatur illa ſtatua, quam Antiochus Jeroſolymis in Templo collocavit. Sed hoc argumento refelli vulgo ſententia iſta ſolet, quod ea ſimulacra, quæ ab Romanis in urbe conſtituta feruntur, partim revera poſita non fuerint; etſi id a Præſidibus, vel Procuratoribus tentatum ſit: (ut a Pilato, qui renitentibus Judæis ceſſit, auctore Joſepho lib. XVIII. cap. IV. & lib. II. τῆς ἁλώσ. cap. VIII. nec non a Petronio, qui idem a Caio mandatum exequi cupiens, ab incepto deſtitit) partim ad rem non faciant. Nam abominatio illa deſolationis, de qua Matthæus meminit, ante excidium contigiſſe videtur: id quod Matthæi verba præ ſe ferunt.

Mihi vero abominatio deſolationis nihil aliud videtur eſſe, præter ruinas ipſas, ſtragemque templi; ac cum Judaicorum omnium ſacrorum, & ceremoniarum interitum; tum loci ipſius ſacri, quæ arx religionis fuit, proculcationem, ac ſempiternam vaſtitatem, & horrorem. quæ qui viderit, is vehementer obſtupeſcat. Hanc urbis, ac templi vaſtitatem ſecuta eſt multiplex loci ſacri contaminatio: maxime cum ibidem Adriani equeſtris ſtatua, & alia Deorum ſimulacra collocata ſunt. Quicquid igitur eſt, quo templi locus inquinatus, ac fœdatus eſt: tum ruinæ ipſæ, ac perpetua ſolitudo, abominatio deſolationis a Daniele nominatur. Ita & ſtatuæ, idolaque in urbe, vel ad eam collocata poſtea ad eamdem abominationem pertinent. De Matthæi verbis recte Maldonatus exiſtimat; nequaquam abominationem deſolationis a Chriſto,

* *Auguſtinus* Ep. LXXX. videtur putare, abominationem illam ſtatim poſt LXX. hebdomadas ſequi. Ideo negat ante Paſſionem impletum. Sed non eſt neceſſe in continenti ſubſequi.

Chriſto, velut ſignum quoddam excidii venturi, Diſcipulis eſſe traditam; ita ut antegreſſa ſit. ſed cladem ipſam urbis intelligi, & contaminationem, quam paullo ante declaravimus. Itaque comma illud 15. *Cum ergo videritis*, &c. non reſpondet ſequenti, & particulæ, *tunc:* ſed ſententiam abſolvit, hoc ſenſu: *Cum videritis abominationem deſolationis*; id eſt vaſtitatem, ac ruinas urbis, & locorum ſacrorum inquinationem, quam Daniel prædixit; qui hæc, inquam, viderit, & cum Danielis prophetia contulerit, intelligat vere eſſe completum, quod ille vaticinatus fuerat. Porro ſequentia: *Tunc qui in Judæa ſunt*, &c. ad priora illa pertinent. *Audituri enim eſtis prælia*, &c. com. 6. Hæc interpretatio ambiguitate nos omni, & inextricabili moleſtia liberat. Eſt enim alioqui difficile ſtatuere, quid illud ſit abominationis nomine cenſendum, quod velut ſignum Chriſtus Diſcipulis oſtenderit, ut eo conſpecto, fuga cladem urbis antevertérent.

Et uſque ad conſummationem.) Græca, Latinaque omni ambiguitate carent. Significant enim, uſque ad rerum exitum, & mundi conſummationem, ſolitudinem illam eſſe manſuram. Hebræe quidam ſic explicant: *Et uſque ad deſiaentem, & conſummatum* (ſub. mundum) *ſtillabit ſuper attonitam, & ſtupentem*, videlicet Judæorum populum. Alii; *donec conſummatio, & quidem decisa, atque certa, deſcendat ſuper vaſtitatem*. Ita Vatablus, ubi ſubaudiendum eſt verbum, *deſtruet*. Optima eſt Latini noſtri ſententia: ſecundum quam ſempiternam fore Dei in Judæos iram demonſtrat. Hic enim nominativus ſubaudiendus eſt in verbo תתך. Nam deſolationis vox in Hebræo non comperet, quam Latini, & Græci adjiciunt, ſententiam magis ſecuti, quam verba. Atenim dubitatur an perpetua in urbe ſolitudo fuerit, cum ab Adriano conſtet inſtauratam poſtea fuiſſe. Facilis eſt reſponſio. Nam de templo maxime Propheta loquitur; quod numquam deinceps excitari potuit: quamvis magno Judæi conatu ſæpius id aggreſſi ſint.

PARS ALTERA LIBRI, IN QUA novæ quorumdam ſuper Annalium ordinatione opiniones excutiuntur.

CAPUT XXXIV.

Operis illius, cui Novæ, veræque Chronologiæ titulus inſcribitur, ſumma brevi compendio declaratur: cujus auctor plures annos in Faſtis vulgaribus ſuperfluos eſſe defendit.

CUM duplex ſit doctrinarum uſus omnium, atque fructus; alter quid in re quaque verum ſit aſſequi: alter, dignoſcendæ, ac convincendæ falſitatis rationem tenere: uterque vero iis in artibus potiſſimum exiſtat, quæ in diſputatione, ac controverſia poſitæ ſunt: nos ejus, quam tradimus, ſcientiæ cupido lectori duodecim fere libris ambo illa præſidia contulimus. Nam in ſingulis pene temporum quæſtionibus, partim errore ante convicto, quid verum, aut probabile eſſet inquiſivimus: partim ab hujus inveſtigatione ad falſi reprehenſionem diſputatio noſtra progreſſa eſt. Eſt autem pars illa methodi totius, quæ in falſis dijudicandis; ac certa ratione convincendis poſita eſt, utilis inprimis ac ſingulare quoddam hiſtoriæ munimentum. quo detracto, ab errore illa ſe nequit, aut erroris certe metu defendere; atque in tuta & tranquilla veritatis poſſeſſione conſiſtere. Itaque quod de Ariſtotelis Philoſophia dixit auctor gravis Themiſtius Orat. 25. eam Platonicæ velut ſeptum ac propugnaculum eſſe; ne hæc aggreſſu facilis, & falſitatis incurſionibus expoſita ſit: idem de Chronologia licet uſurpare, & eam hiſtoriæ dicere ἅμα μὲν γενναῖον προπύλαιον, ἅμα δὲ θριγγίον τε, καὶ φυλακτήριον. εὐέφοδος γάρ ἐστι, καὶ εὐεπίβατος, τυχεῖν τε, καὶ προσβάλλεσθαι, καὶ πανταχόθεν ἀναπεπτάσθαι ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν δογμάτων. τῇ δὲ πολλοῖς ἐν κύκλῳ, καὶ ἰσχυροῖς ἐρύμασι τειχίζεσθαι, καὶ ἀσφαλῶς ἀγωνίζεσθαι. *una & optimum exordium, & propugnaculum, atque ſeptum. Nam cum acceſſu facilis, & incurſionibus obnoxia ſit; muniri illam ab altera, & vallo quodam cingi: tam contrariorum dogmatum inſidias undique propulſari. At plerique ob ignaviam & ſocordiam non ſatis cauti, utque muniti, neque abſolutam tantum nacti in certamen ſeſe committunt.* Dici nihil ad rem noſtram poteſt aptius; neque melius exprimi uſus ille, quem hiſtoriæ Chronologia præſtat; quam iiſce verbis a Themiſtio deſcribitur. Ac qui ſeſe diligenter in hac ἐλεγκτικῇ, & ἀντιῤῥητικῇ parte doctrinæ hujus exercuerit; ſimulatque propoſitum erit aliquid, quod veræ, atque ſuſceptæ ſententiæ ſpecie aliqua probabilitatis adverſabitur; illudi ſe, ac decipi minime patietur: ac tam ſuam ipſe cauſſam acerrime tuebitur: tum quid in aliena vitioſum, infirmumque ſit, animadvertet, & in conſpectum proferet. Quod cum totis duodecim libris minutatim, ac per ſingulas partes & quæſtiones efficere ſtuduerimus: viſum eſt poſtremo generatim hic uſus illius aliquod præbere ſpecimen; & in iis nonnullorum inventis excutiendis operæ aliquid ponere, quibus non una, alterave Chronologiæ pars oppugnatur, ſed tota ipſa penitus, atque a fundamento convelli, labefactarique creditur. Hujus generis, inſtitutique duos præ ceteris libros elegimus; in quibus uſum methodi noſtræ, ac doctrinæ illum exhibeamus quem diximus. Quorum prior ante plures jam annos: poſterior tribus fere abhinc in lucem exiit. Uterque vero cum adverſus & noſtra, & communia Chronicorum placita non pauca defendat, viſum eſt in ambobus examinandis vim præceptorum noſtrorum in ſtudioſi lectoris gratiam experiri.

Exiliit igitur ante annos fere XLV. a primario, & pereruditó viro in lucem editus liber, cui titulus iſte præfixus eſt: *Nova, vera, & exacte ad calculum aſtronomicum revocata Chronologiæ capita præcipua, quibus tota temporum ratio continetur, & innumerabiles omnium Chronologorum errores deteguntur.* Huic propoſitum eſt, everſis communibus, ac longo uſu ſæculorum receptis, & inveteratis opinionibus, novas quaſdam, & hactenus inauditas aſſerere. ſic ut vetere propemodum exſtincta, alia deinceps ordinatio temporum adhibenda ſit; alius Faſtorum Annaliumque contextus. Opus eſt non vulgari ſtudio, ac diligentia conſcriptum: auctoritatum quidem, ac teſtimoniorum incredibilem habet copiam; quæ undique conquiſita ſuum ad negotium applicavit. Quamquam non omnium, quæ nova in ſcientiam temporum invexit, rationes illic, & argumenta protulit: ſed pleriſque tantummodo propoſitis, ac notatis, ea ſe plenius alio in libro tractaturum eſſe promiſit. quod utrum præſtiterit hactenus ignoramus. Quorum igitur παραδόξων probationes diſtulit, ea nos miſſa faciemus. quæ vero ſic attulit, ut eorum diſputaret argumenta; quæ quidem non unam aliquam Chronologiæ partem, ſed ſummam ipſam, ut jam diximus, tot a nobis laboribus ac vigiliis confectæ, ac ſuperioribus libris comprehenſæ artis oppugnant, ea nos ſeparatim hic examinanda, & uno velut aſpectu dijudicanda ſumpſimus. Ac permulta jam ſparſim & ſicubi opportunum erat, attigimus. Hoc vero loco ſubductam ex omni illius opere ſummam breviter colligemus. Ea porro capite potiſſimum iſto continetur.

Annos ab urbis Romæ conditu negat recte hactenus eſſe numeratos. Sed primum octo; deinde ſeptem, & ſex; ac demum quinque labem annorum imprudentibus obrepſiſſe. Nam ab Auguſti Cæſaris obitu ad mortem Neronis, quinque paria Conſulum temere inſerta putat, dum ſuffecti Coſſ. pro ordinariis habentur. Rurſus poſt annum ab U. C. DC. uſque ad primum Julianum, tres annos ſuperfluos in Faſtis eſſe dicit. hoc eſt annos Romanos triennio ſolido minores eſſe vertentibus: ita ut pro annis ſolaribus, & Julianis accepti, integro triennio redundent. Ita cum anni quinque, & tres, id eſt octo ſuperfuſi ſint, rerum geſtarum omnium tempus octo annis antevertere Faſtos vulgares ante annum U. C. DC. Poſt hunc vero, quia paullatim tres abſorbentur anni, de octennali ἐπιμετρήσει ſenſim triennium decedit. ſic ut primo ſeptem; tum ſex; ac poſtremo quinque annorum προχρονισμῷ Annales aberrent. quod poſtremum vitium deinceps hæſit in Faſtis, & Chriſti annos occupavit. Nam & Juliana (ut putat) epocha, & Chriſti æra quinquennio anticipatur in Faſtis. Nova Chronologiæ ſumma.

Hujus præpoſteræ Romanorum Annalium ordinationis cauſſam interpretatur fuiſſe, quod Elidenſes ex Olympiadum catalogo tres quaſi minime legitimas expun-

De Ariſtotelis Philoſophia Themiſtii dictum.

punxerint, quibus per vim alii præfuiſſent. Unde duodecim annis ioſra communem calculum ſubſtiteruor. quod inter alios Polybius eſt ſecutus. Quocirca eum hoc modo duodecim annis tardius, quam in Faſtis Capitolinis, res geſtæ redderentur, contigit ut primum annis tres poſt annum Urbis DC. deducerentur a Polybio, qui ſub annum DCXXIV. mortuus eſt. Deinde ut Tarrotius tribus etiam annis Polybianam anticiparet epocham. Ita ſex annorum μεταχρονισμὸς reſedit. Quem quidem poſt Neronis obitum conditores Faſtorum communium ut reſarcirent, quinque paria Coſſ. inſeruerunt, & annum primum Olympiadis cujuſque non in eo Juliano, quo deſiit, anno, ſed in antecedente, quo Olympias eſt habita, ſtatuerunt; aut aliud certe Conſulum par inculcarunt. Poſt Neronis mortem Faſtos recte habere judicat. Hæc igitur novæ opinionis, Chronologiæque ratio; hoc firmamentum eſt. Octennio primum res geſtas citius in Faſtis vulgaribus conſignari, ex nonnullis luminarium deliquiis probat, quæ totidem annis revera tardius, quam vulgo fit, collocanda ſunt. Porro tres annos poſt Urbis conditæ ſexcenteſimum annum exhauriri: ita ut octennium illud ad quinquennium redigatur, certis ex auctoritatibus adſtruit; velut Livii, Flori, & Eutropii: in quibus triennio tardius anni U. C. notantur, quam in Capitolinis: ut appareat iſtos triennio eſſe prolapſos. Demum quinque annorum προχρονισμὸν poſt mortem Neronis in Faſtis reſediſſe, partim ex eclipſibus, partim ex auctorum teſtimoniis demonſtrat.

Quoniam ergo triplex erroris faſtigium ab erudito viro Faſtis vulgaribus tribuitur: ut octo primum annos ſuperfluos admiſerint: tum ut triennium paullatim detractum fuerit: demum ut quinque Conſulum paria redundarint: nos trifariam hanc diſputationem partiemur; ut in ſingulis capitibus propria cujuſque partis argumenta, & teſtimonia ponderemus. Quibus expenſis tum denique Faſtorum communium ordinem, ac ſeriem ab omni erroris ſuſpicione purgabimus.

CAPUT XXXV.

De octo annorum labe, quam Faſtis vulgaribus Nova Chronologia tribuit. Oſtenditur fruſtra id opinari virum doctum, & hac ex parte integros Annales eſſe. Eclipſes pleræque ſuis temporibus conſtitutæ.

QUOD igitur octo annorum προχρονισμὸς ante annum fere DC. ab U. C. in Faſtos inciderit, argumentatur ex Solis, Lunæque defectionibus, quas cum certis annis auctores addixerint, eædem tamen octennio tardius accidiſſe reperiuntur ex aſtronomico calculo, quam vulgares Faſti repræſentent.

Harum prima eſt illa, quam Livius lib. VII. Dec. I. ſignificat, anno quo Coſſ. fuerunt M. Rutilius IV. & T. Manlius II. Nam inter illius anni prodigia refert noctem intendi viſam interdiu. Altera eſt ſolaris eclipſis illa, quæ anno ab U. C. DXXXVII. Varroniano vulgo tribuitur, qui eſt periodi Julianæ 4497. ante Chriſtum CCXVI. Atqui deprehenditur illa in anno CCIX. ante Chriſtum; nempe periodi Julianæ 4505. octo annis tardius, quam habeant communes Faſti. Hanc porro Livius initio lib. II. Dec. III. ſignificat; cum ait in Sardinia Solis orbem minui viſum: & Arpis viſam eſſe Lunam cum Sole pugnantem. Cujus & Obſequentem meminiſſe dicit, & Silium. Tertia eſt eclipſis, cujus mentionem facit Polybius lib. IV. quæ cum vulgo anno ante Chriſtum Urbis conditæ DXXXV. conſignetur, periodi Julianæ 4495. ante Chriſtum CCXVIII. reperitur tamen anno ante Chriſtum CCXI. nocte illa, quæ inter Octobris XII. & XIII. interceſſit. Quarta eclipſis ſolaris anno U. C. Varroniano DLXIV. congruit. Qui cum vulgo putetur annus ante Chriſtum CXC. nonniſi CLXXXIII. eſt: quando Sol defecit in gradu Libræ 22, 40', 35". Quinta Solis defectio anno Urbis DLXVI. accidit. Eadem porro anno CLXXX. ante Chriſtum incidit in gradu Leonis 20. Atqui annus DLXVI. vulgo in annum periodi Julianæ 4526. confertur, qui eſt ante Chriſtum CLXXXVII. Sexta eſt lunaris illa, quæ anno Urbis DLXXXVI. congruit Paullo Æmilio & Craſſo Coſſ. Sole in Aquarii verſante gradu 4, 51', 34". cum in Macedonia Paullus eſſet.

Polyb. lib. IV. pag. 420.

Septimam & octavam eclipſin ex Plinio lib. II. cap. XXXIII. & Obſequente refert; e quibus ille C. Cæcilio, & Cn. Papirio Coſſ. qui eſt annus Varronianus DCXLI. ſcribit lumen de cælo noctu viſum; hic autem C. Mario, & Q. Lutatio Coſſ. qui eſt annus Urbis DCLII. in caſtris lucem nocte fulſiſſe. Quæ duo portenta ad ſolares defectiones totidem accommodat; quas quidem octo annis tardius accidiſſe colligit, quam vulgo putetur. Eſt autem duorum illorum annorum prior in periodo Juliana, 4601. poſterior, 4612.

Hæc ſunt novæ illius opinionis de octennii προχρονισμῷ firmamenta præcipua. Quæ mihi certe parum firma, & idonea videatur. Nam aut luminarium defectiones finguntur, quarum nullam Auctores neceſſariam ſignificationem dederunt; aut eædem aliis annis; & quidem legitimo tempore ac Faſtis vulgaribus conſentaneo repræſentantur. Prima omnium, quæ Rutilio IV. & Manlio Coſſ. ponitur, perlevi conjectura nititur. Neque enim intendi noctem interdiu idem eſt, ac Solem interventu Lunæ deficere. Cum & interdiu caligo nonnumquam, & noctu repentina lux oborta ſit, quemadmodum Plinius, Julius Obſequens, ac Livius paſſim memorant. Ac cum oſtentum illud repentinæ caliginis extemplo dedicationem ædis Monetæ ſecutum ſit, ut teſtatur Livius: ea vero Kalendis Juniis dedicata ſit, ut Macrobius ſcribit: non videtur ſatis apta illi tempori Solis illa defectio, quam Vir doctus ad id accommodavit, quæ anno ante Chriſtum 337. congruit; qui eſt periodi Julianæ 4377. quo Sol revera defecit Julii 14. ſub. occaſum. Neque enim Kalendæ Junii Romani decimo quarto Julii noſtri tam propinquæ fuiſſe videntur: cum retro potius ut plurimum caput anni, menſiumque ſoleret referri. Secundam Solis eclipſin ex tabulis noſtris Pariſinis eruimus illo ipſo anno, cui vulgo tribuitur annus Urbis ex Varroniana putatione 537. nimirum periodi Julianæ 4497. ante Chriſtum 217. Cn. Servilio, C. Flaminio Coſſ. quando ad Thraſimenum lacum ingens illa clades eſt accepta. Tum enim defecit Sol Carali in Sardinia Februarii XI. Vera Synodus ex noſtris tabulis hora poſt meridiem 1, 48', 0". Apparens autem hora 3, 9'. Fuitque amplius digitorum ſeptem, & ſupra duas horas duravit. Viſa eſt autem primum hora 2, 2' a meridie. Deſiit hora 4, 51' una fere ante Solis occaſum, qui in illo climate hora 5, 5'. poſt meridiem occidit. Fruſtra igitur eclipſis alia quæritur: cum hæc tam ad hiſtoriam appoſita ſit. Nam appetente vere Solis orbem minui viſum eſſe in Sardinia refert Livius: & Arpis Solem cum Luna pugnantem. Neque vero Julius Obſequens, quod ſciam, hujus prodigii meminit. Sed nec apud Silium Italicum inveni quos Vir ille doctus teſtes præter Livium citavit.

Eclipſes variæ ſuis annis aſſerantur.

Tertium Lunæ deliquium, cujus Polybius meminit, non minus ad communem Chronologiam competit. Siquidem anno periodi Julianæ 4495. quo Conſules fuere Livius Salinator, & Æmilius Paullus, defecit Luna. Fuitque totalis eclipſis; quæ quidem in Myſia cœpit Martii XX. hora poſt mediam noctem 0, 25. Deſiit autem hora 3, 45'. poſt mediam noctem diei XX. duravitque horas 3, 20' 0". ac fuit digitorum 12½ fere.

Quarta Solis eclipſis belle quoque ad annum periodi Julianæ 4524. quadrat: qui eſt Urbis conditæ Varronianus DLXIV. Defecit enim Sol Martii XIV. feria 2. novilunium verum ex tabulis noſtris contigit Romæ hora 7, 10'. a media nocte, tempore phyſico. Sol in gradu Piſcium 19, 43'. novilunium apparens hora 6, 26'. paullo poſt ortum Solis. Initium ejus ante ortum hora 5, 31'. Finis hora 7, 20'. Tenuit horas 1, 48'. & hora circiter integra Romæ conſpecta eſt. Digitorum fuit XI, 25'. Eſt id vero tempus longe ad Livii auctoritatem accommodatius, quam quod Vir doctus annis octo poſtea deſignat, in gradu Libræ 23. fere. Etenim viſa tum eclipſis Romæ, cum ad Aſiaticam expeditionem L. Scipio proficiſceretur, & A. D. V. Eid. Quintiles; qui menſis utique in vernum tempus cadebat: cum Januarius in autumnum ſubiiſſet: ut alibi demonſtratum eſt. Sed & idem Livius ſubjicit, per idem tempus, quo L. Scipio cum claſſe appulit in Græciam, ne ſegnia æſtiva forent, Acilium Amphiſſam oppugnaſſe, cui obſidioni ſupervenit Scipio.

Quinta Solis defectio non alio anno quærenda fuit, quam qui vulgo anno Urbis 566. tribuitur: quo Coſſ. fuere M. Valerius Maſſalla, & C. Livius Salinator, anno periodi Julianæ 4526. Quo anno Julii XVII. Sol defecit. Novilunium verum ex Pariſinis tabulis contigit in meridiano Romæ hora 7, 40′, 0″. Sole in Geminorum gradu 25, 45′. conſtituto. Apparens autem hora 6, 10′. Phyſico tempore: ac duratio tota fuit horarum circiter duarum. Cœpit hora 5, 10′. ſemihora circiter poſt ortum Solis; deſiitque hora fere 7, 50′. a media nocte; quod ita Livius expreſſit, cum lib. VIII. Dec. IV. ſcripſit, luce inter horam tertiam fere, & quartam tenebras obortas eſſe. Fuit autem digitorum ferme XI, 15′. & maxima Solis obſcuratio circa horam diei tertiam incidit. Habemus igitur e tabulis noſtris quod alio anno, quam CLXXX. ante Chriſtum, periodi Julianæ 4534. reperiri poſſe vir eruditus minime putavit. Neque vero prætermittendum eſt, hanc ipſam defectionem Solis a Buntingho anno mundi 3781. repræſentari. Sed eamdem aſſerit Romæ contigiſſe hora poſt meridiem fere tertia; quam & digitorum tantummodo trium conſtituit. Atqui & ex tabulis Prutenicis media conjunctio Romæ facta eſt Julii 17. hora poſt noctem mediam 20, 2′. Vera conjunctio hora 7, 20′. Ex noſtris vero tabulis media conjunctio Julii 17. hora 20, 2′. Vera autem hora 7, 47′. Itaque defectio mane contigit, cujus rationem ſuo loco delineabimus. Quin & Livius tenebras ait obortas inter horam diei tertiam, & quartam, quod de eclipſi digitorum trium uſurpari non poteſt.

Buntinghi lapſus.

Sexta demum Lunæ defectio, quam Vir doctus in annum rejicit 160. ante æram Chriſtianam, hoc eſt periodi Julianæ 4554. indeque octennii prochroniſmum colligit in Faſtis vulgaribus; ſine dubio falſo ab illo redditur. Neque enim anno iſti convenit. Sed periodi Julianæ 4546. quo cum vulgo Urbis annus ex Varronis putatione DLXXXVI. componitur, quo Coſſ. fuere L. Æmilius Paullus, & C. Licinius Craſſus. Hoc enim anno Lunam defeciſſe conſtat ea nocte, quæ inter Junii XXI. & XXII. interceſſit, paullo ante prælium ultimum, quo Perſeus a Romano exercitu ſuperatus eſt. Vera autem oppoſitio contigit hora 20. circiter a media nocte, in Macedonia; ubi tum Paullus Æmilius erat in procinctu. Duravit horas circiter 4, 6. digitorumque fuit fere 16, 0′. Ergo tota in caliginem Luna ſubiit. Initium ejus hora æquinoctiali poſt mediam noctem 17, 59′. Medium hora 20, 2′. Erat tum luminarium ſitus accuratus, ex tabulis noſtris, in gradu Geminorum 23, 45′. ubi & ex Prutenicis a Buntingho deprehenditur. Tota in umbram ingreſſa eſt Luna hora 19, 42′, 0″. emergere autem cœpit hora 20, 22′. Deſiit autem obſcurari penitus hora 22, 5′. Quæ cum Buntinghi deſcriptione apprime conſentiunt. Hinc & tabularum noſtrarum fides adſtruitur: & vulgaris Chronologia munitur; ut minime viro illi docto concedendum ſit, qui illam ipſam Lunæ defectionem octennio ſolido tardius confert in annum periodi Julianæ 4554. cum Sol in Aquarii gradu 4, 51′, 34″. verſaretur. Atqui multis modis hujus opinionis falſitas convincitur. Incidit enim eclipſis illa non Januario, vel hieme, ſed æſtate. Livius *poſt circumactum ſolſtitium* eveniſſe ſcribit, *flagrantiſſimo æſtu*. Plutarchus vero θέρους γὰρ ἤδη φθίνοντος, *æſtate jam ſeneſcente*. Non poteſt igitur id Januario contigiſſe. Porro Plutarchum anni Juliani ratio, qui ætate illius erat in uſu, in errorem induxit, ut θέρους φθίνοντος id eveniſſe ſcriberet. Nimirum quod defectionem illam pridie Non. Septembres incidiſſe legerat; ut refert Livius; quaſi eadem anni forma, idemque ſitus menſium per illud tempus extitiſſet; ita in deſinentem æſtatem contulit. Verum cum Januarius Romanus in Autumnum fere tum caderet; September in Julium incurrit. Quod ad Livium attinet, qui poſt circumactam ſolſtitium idipſum notavit, levis hic in hiſtorico eſt, & ignoſcendus error. Nam neque Paulli Æmilii ſæculo, neque Julii Cæſaris, ſolſtitium ante XXII. Junii circumactum eſt; quod ejuſdem menſis XXV. circiter die anno primo Juliano contigit.

Valer. Max. lib. VIII. cap. XI.

In ſeptima & octava Solis defectione fruſtra laboratur. Nam nullam verba illa Livii, aut Plinii ſignificant; nec ulla Romæ annis ab Urbe condita DCL. aut DCXII. contigit.

CAPUT XXXVI.

De annorum trium labe, quam fruſtra Nova Chronologia Faſtis attribuit. Explicantur Livii, Meſſalæ, Eutropii, & aliorum loca.

PROXIMUM eſt ut de Faſtorum labe poſt annum U. C. DC. diſputetur. Cum enim hactenus octo annis citius Faſti vulgares hiſtoriarum tempora referrent, paullatim deceſſiſſe triennium putet: ita ut tandem ad quinquennium redacta res fuerit. Quod ex eo confirmat, quo nonnulli Scriptores triennio minus annos U. C. numerant, quam Capitolini. Jam hoc leve eſt argumentum. Quis enim neſcit hac in re quam varii ſint ac diſſidentes hiſtorici, neque certos Coſſ. alii ponant, alii rejiciant? Qua de re ſtudioſe Sigonius & Onuphrius plenis Commentariis egerunt. Præterea quos ipſe citat auctores, ii partim antiquiores ſunt; partim recentiores: ac de annis etiam compluribus, qui ſexcenteſimum antecedunt, teſtimonia iſta loquuntur. Ergo in illis octennii προχρονισμὸς elucere debuit, non triennii ſolius. Atqui non omnes auctoritates illæ triennii diſcrimen faciunt: ſed biennii fere: aliæ quadriennii. In primis enim quod annum U. C. qui in Faſtis Capitolinis eſt CCCCIV. a Livio, Varrone, & ejus Epitome; nec non Floro numerari dicit CCCCI. id eſt falſum. Livius enim lib. VII. Dec. I. quadringenteſimum annum Urbis ita concipit: *Quadringenteſimo anno quam Urbs Romana condita erat, quinto & triceſimo, quam a Gallis recepta, ablato poſt undecimum annum a plebe Conſulatu, patricii Coſſ. ambo ex interregno Magiſtratum iniere, C. Sulpitius Peticus tertium, M. Valerius Poplicola.* Hi Coſſ. in Faſtis Capitolinis annum obtinent CCCXCVIII. In Varronianis CCCXCIX. Biennio igitur a Capitolinis; uno, ab iſtis diſcrepant. De anno porro ſequenti *Creati Coſſ.* ait, *ambo patricii M. Fabius Ambuſtus III. T. Quintius.* Hi Capitolinorum Faſtorum annum CCCXCIX. tenent; Varronianorum CCCC. Falſum ergo eſt eum annum CCCCI. appellari; qui ſit in Faſtis Capitolinis CCCCIV. Nam CCCCIV. annus in Capitolinis Dictatorem habet primo Camillum; tum Conſulem cum collega P. Claudio Craſſo; qui annus eſt apud Livium conditæ Urbis CCCCVI.

Sic annum Capitolinorum Faſtorum DC. Fulvio Nobiliore, & Annio Luſco Coſſ. quod in Epitome Livii lib. XLVII. numerari dicit annum. Urbis DXCVII. in vulgatis exemplaribus DXCVIII. notatur: ut biennii ſit, non triennii diſcrimen. Unicus ergo locus eſt in Epitome Flori, qui triennio minus Urbis annos computet, quam Faſti communes. Quippe in breviario lib. XLIX. ſexcenteſimo altero anno ab U. C. bellum Punicum tertium inchoari ſcribit; cum DCV. in Capitolinis Faſtis fuerit. Eadem triennii labes apud Eutropium; de quo paullo poſt.

Meſſallam exinde Corvinum teſtem advocat: qui in libello de Auguſti progenie triennio itidem a communium Faſtorum calculo ſejungitur. Nam regibus imputat annos 243. Conſulibus vero ad Conſulatum uſque primum Julii Cæſaris, annos 447. Summa annorum eſt 690. Itaque annum U. C. DCXCIII. qui Conſulatum Julii Cæſaris proxime anteceſſit, vocat annum DCXC. ſeu annum ſeptingenteſimum decem minus. *Ita enim ibidem legendum eſſe ratio ipſa exigit. Principatum enim, ait eum vocat, non autem imperium, ſeu Monarchiam Julii Cæſaris a primo ejus Conſulatu inchoat, exacto ſcilicet anno U. C.* DCXC. Hæc ille. Sed quamvis ſuppoſititii illius Meſſallæ Corvini ſuique deque habenda ſit auctoritas; (quem cum ſtylus ipſe ὑποβολιμαῖον eſſe ſatis oſtendit: tum nonnulla erudito illo ſæculo non digna; velut quod patrem, & patruum Auguſti vocat Julium Cæſarem) tamen ne iſta quidem novæ Chronologiæ ſuffragator accedit. Etenim Tarquinium Superbum in primis ait anno regni ſui triceſimo quinto (immo viceſimo quinto. Nam Servio Tullio quattuor & triginta tribuit) pulſum eſſe, ab Urbe vero condita ducenteſimo quadringenteſimo quarto. Inde a Coſſ. adminiſtratam eſſe Rempub. *quorum faſces aduſque Julii Cæſaris patris patruique tui principatum defluxere, expletis ab Urbe condita annis ſeptuagentis decem. Sub quorum Magiſtratuum, Conſulum, Dictatorum, & Tribunorum mili-*

Meſſa Corvinus auctor ſuppoſititius illuſtratur.

tium

vium ducta, per quadringentos quadraginta & ſeptem annos, omnis Italia viribus armorum ſubacta eſt, &c. Cum igitur regibus annos CCXLIV. imputet, non CCXLIII. additis quadringentis & quadraginta ſeptem, fiunt anni 691. Unde biennio dumtaxat a Capitolinis Faſtis diſſentiet; ſi quidem ad Viri docti mentem verba illius interpretemur. Sed non ita eſt. Neque enim illius probanda divinatio; *decem minus* ſcripſiſſe Meſſallam. Quippe ad ultimum uſque Julii Cæſaris annum, quo principatus ejus, & Monarchia deſiit, annos putat ſeptingentos decem. Principatus autem Julii Cæſaris nequaquam primo ejus Conſulatui convenit. Quod autem ad annos illos Regum, 447. Conſulum adjungit: primum qua licentia Vir doctus ad *decem* adſcribit *minus*, eadem & nos pro *quadraginta ſeptem* emendabimus *quinquaginta ſeptem*. Annis enim 457. Romanorum Imperatorum res geſtas ac victorias circumſcribit, quibus Italiam, Alpes, Gallias, Hiſpanias, Græciam, Africam, ac totum fere orbem imperio ſubjecerunt. Horum bellorum poſtremum eſt Gallicum, quo Cæſar Galliam ſubegit. Hujus annus ultimus Capitolinis Faſtis eſt DCCII. circiter. Nam deinceps pacata in Galliis omnia Cæſari fuere. Si igitur ad annos 244. accedant 457. conſient anni 701. hoc eſt fere 705. ut uno minus dumtaxat Meſſalla numerarit. Sed hac caſtigatione prætermiſſa, aliud accipe, quod haud paullo mihi vero ſimilius apparet. Sic enim exiſtimo: Meſſallam illum ἀδιάσημον, dum 447. annos complexus eſt, temporis illud definiiſſe ſpatium, quo Romanum imperium, nondum oppreſſa libertate, novis provinciis eſt auctum: domitis videlicet populis, ac nationibus illis, quas percenſet; Galliis exceptis: quas novem annorum labore ab Julio Cæſare partas una cum Britannia poſtea ſcribit. Sane ad annum fere ab U. C. DCXCI. Capitolinum, hoc eſt totis 447. annis, omnes illæ provinciæ, quas illic enumerat, Imperatorum armis expugnatæ, & ad Romanum imperium additæ fuerunt: exceptis, uti dictum eſt, Galliis; quarum ſeparatim meminit; tum reliquis, quæ poſt Auguſtum, & erepta jam libertate, ſub ditionem Romani nominis ceſſerunt.

Itaque illo ipſo anno DCXCII. M. Meſſalla, & M. Piſone Coſſ. Pompeius de toto pene terrarum orbe triumphavit. quando & glorioſiſſime illud in concione dixit,
Lib. VII. cap 26. Aſiam ſe ultimam provinciarum accepiſſe, eamdemque mediam patriæ reddidiſſe. Auctor Plinius. Quocirca merito annum iſtum, velut victoriarum, & amplificandi imperii libera in civitate terminum Scriptor ille conſtituit. Quanto ſit hæc conjectura, quam ſuperior illa Viri docti, probabilior, eruditus Lector judicet.

Eutropius explicatur. Meſſallæ ſuccedit Eutropius triennalis, ut idem opinatur, μεταχρονισμοῦ aſſertor. At is ipſe conjecturam iſtam vel maxime redarguit. Nam in paucis dumtaxat annis triennio minus quam Capitolini Faſti numerat. in pleriſque uno tantum ac duobus. nonnumquam vero quinque, minus. alias denique triennio amplius imputat. Triennii μεταχρονισμοῦ apud Eutropium exempla ſeptem novæ Chronologiæ auctor adduxit. Sed ex iis demenda ſunt duo. Ita quinque dumtaxat in locis triennio calculus illius Capitolino minor eſt. Nimirum in anno DCI, DCLIX, DCLXII, DCLXVI, & DCLXXVIII. At in annis DCXXVII. & DL. quos pro ſe ille protulit, nequaquam ratio procedit: ut paullo poſt dicetur. Atqui Eutropius idem quattuor in locis uno tantum anno
Eutrop. lib. VI. minus quam Faſti Capitolini colligit. Primum enim DCLXXXI. annum conditæ Urbis appellat, quo Coſſ. fuere P. Cornelius Lentulus, & Cn. Aufidius Oreſtes. qui in Faſtis Capitolinis eſt DCLXXXII. Item annum, quo Coſſ. fuere M. Tullius Cicero & C. Antonius, DCLXXXIX. quem Faſti recenſent uno amplius DCXC. Tum annus DCXC. ab eo dicitur, qui in Faſtis eſt DCXCI. Coſſ. Junio Silano, & L. Murena. Demum annum DCXCII. nominatim concipit eum, quem Faſti numerant DCXCIV. quo Coſſ. fuere C. Julius Cæſar, & L. Bibulus. In his quattuor locis uno tantum anno Capitolinis a Faſtis diſcrepet. At in anno DCXXVII. Coſſ. C. Caſſio Longino, & Sex. Domitio Calvino, biennio minus habet, quam Faſti, qui annum iſtum DCXXIX. exhibent. Item annum DCXXXIII. notat Conſulatu M. Porcii Catonis, & Q. Marcii Regis; cum ſit in Faſtis DCXXXV. Tum annum DCXCVII. numerat, quo M. Craſſus contra Parthos profectus; qui in Faſtis habetur DCXCIX. In anno porro DCCIX. quo C. Cæſar interfectus eſt cum iiſdem Faſtis conſentit. At in anno DXL. ab U. C. quo Coſſ. fuiſſe dicit L. Æmilium Paulum, & P. Terentium Varronem, triennio Faſtos excedit. Hic enim annus in illis eſt DXXXVII. Annus vero, quem Eutropius DLI. appellat, quo T. Quintius Flaminius adverſus Philippum regem profectus eſt, in Capitolinis eſt DLV. Quattuor igitur annis, non tribus amplius putat.

Quocirca cum tanta ſit in Eutropio computandorum annorum ab Urbe condita varietas; cumque in annis IV. uno tantum diſcrepet a Faſtis Capitolinis; in tribus, biennio: ſemel vero adamuſſim congruat in annis illis, quos nominatim poſt DC. concipit: in quinque vero tantummodo, triennio minus ſubducet: quid eſt tandem cur ex paucioribus iſtiſce teſtimoniis triennium in annis Urbis deceſſiſſe Vir doctus argumentetur potius, quam nos unum annum duoſve aliis ex locis eadem ratione colligamus? Quin illud ſane probabilius æſtimemus; Eutropium alios alibi Faſtos ſecutum; aut interdum hallucinatum, in ea te minus fuiſſe conſtantem. Quæ eadem inconſtantia, & in novam illam ſententiam redundat. Cap. 128. Etenim cum alibi ſtatuet ex annorum octo προλήψει Romanis in Annalibus, poſt annum DC. ab Urbe condita paullatim tres annos eſſe detractos: adeo ut iis temporibus, quæ proxime abſunt a DC. ſex vel ſeptem annorum prochroniſmus exiſtat: ac circa annum DCXXIV. quo Polybius obiit, triennii jam ſolum, & μετάχρονον acciſſe Cap. 91. velit: videmus tamen eodem, quo ille uſus eſt, Eutropio teſte, anno DCXXVII, DCXXXIII. ac longe poſtea, biennii ſolum, aut unius etiam anni diſcrimen incurrere.

Subjicit his teſtimoniis vir eruditus Ciceronis locum Cicero declaratur. e Bruto, & Tuſculana I. ubi Livium poetam fabulam primam docuiſſe memorat C. Claudio Cæci F. & M. Tuditano Coſſ. anno poſt Romam conditam DX. cum tamen Faſti Capitolini Conſules iſtos exhibeant anno DXII. Atqui in Bruto plerique codices habent; *Poſt Romam conditam quarto decimo & quingenteſimo*. quod Varronianæ putationi, & Onuphrii Faſtis congruit: tametſi in nonnullis exemplaribus, *decimo*, non *quarto decimo* legatur: ut in Tuſculana I. cuſi plerique *decimo* itidem habent; cum in aliis *quarto* amplius ſcriptum ſit.

Aulus vero Gellius etſi lib. XVII. cap. XXI. anno Urbis conditæ CCCCLXX. bellum cum rege Pyrrho ſumptum Gellius expenditur. eſſe dicat, qui in Faſtis eſt annus CCCCLXXIII. non multum novæ ſuſpicioni favet. Scribit enim: *Poſt annum U. C. quadringenteſimum fere & ſeptuageſimum*; nec accuratum numerum, id eſt excurrens præterea triennium expreſſit; uti fieri ſolet. At cum idem Sp. Carvilium cum uxore divortium Romæ primum feciſſe refert anno quingenteſimo undeviceſimo; qui ſit in Faſtis DXXIII. caſtigandus iſte locus eſt e cap. III. lib. IV. ubi idipſum contigiſſe ſcribit anno DXXIII.

Addit Livii teſtimonia tria. Primum eſt lib. IV. Dec. Livii loca quædam enarrantur. V. ubi L. Æmilium Paullum qui Conſul II. cum Licinio Craſſo fuit anno Urbis conditæ DLXXXV. ſeptimo decimo anno poſt Conſulatum primum iterum Conſulem factum eſſe refert: triennio utique plus dicens. Nam primus Æmilii Conſulatus incidit in annum DLXXI. Verum biennio dumtaxat amplius eſt intervallum. Annus enim Urbis conditæ quingenteſimus octogeſimus quintus, decimus quintus eſt a ſeptuageſimo primo. Nihil nos autem varietas iſta commovere debet. quæ & in aliis plerique Scriptoribus major interdum cernitur; neque tamen conjecturis idem novis opportuna cenſetur.

Alter locus eſt ex lib. IV. Decadis III. ubi ab anno Urbis conditæ tab. Capit. DXXXIV. ad annum DXXXIX. numerat annos octo; triennio plus quam oportuerat. Atqui annum ipſum DXXXIX. ita Livius exorditur. *Quinto anno ſecundi Punici belli, Q. Fabius Maximus IV. M. Claudius Marcellus tertium Conſulatum ineuntes*; &c. Idem porro primum annum Punici belli Conſulibus aſſignet T. Sempronio, & P. Cornelio Scipioni, qui anno DXXXV. Conſulatum geſſerunt. Intervallum ergo annorum non amplius quinque. Quare ſicubi octo annorum apud Livium conſtitutum ſit, id errori Librariorum, non Faſtorum diſſenſioni debet imputari. Poſtremus eſt locus ex Epitome lib. II. Decadis XII. Ibi Auguſtum ait anno ætatis duodeviceſimo Coſ. creatum. Quod accidit anno Urbis conditæ tabul. Capit. DCCX. Natus eſt autem Auguſtus anno DCXC. quo incluſo, ad annum DCCVII. anni ſunt XVIII. Proinde annum DCCVII.

pro

pro DCCX. Livius uſurpavit; ut & Seneca libro de Clementia I. cap. IX. qui idem cum Livio de Auguſti ætate ſcripſit.

Ego vero non majus quam bienni diſcrimen apud Livium animadverto. Annum quippe XX. jam exceſſerat Auguſtus, & viceſimum primum inierat, quando Conſul eſt factus. Livius autem annos habuiſſe ſcribit XVIII. hoc eſt exceſſiſſe, & XIX. egiſſe. At Seneca non de anno Conſulatus egit; ſed de antecedente, quo Conſul erat M. Antonius. *Cum hoc ætatis eſſet* (inquit Neronem alloquens) *quod tu nunc es, duodeviceſimum egreſſus annum, jam pugiones in ſinu amicorum abſconderat: jam inſidiis M. Antonii Conſulis latus petierat.* Nullus hic anachroniſmus eſt. Sed cum Faſtis egregie conſentit. Quo enim tempore Cæſar occiſus eſt, Octavius nonum decimum agebat annum; & poſt menſes aliquot viceſimum eſt ingreſſus. Recte ergo Seneca duodeviceſimum jam abſolviſſe ſcribit.

CAPUT XXXVII.

De ſexennii anachroniſmo, quem poſt annum Urbis ſexcenteſimum in Faſtis deprehendit Novæ Chronologiæ ſcriptor. Expenduntur Ciceronis, Macrobii, Cenſorini, Feneſtellæ, ac Plinii teſtimonia: quibus perperam niti novam illam opinionem oſtenditur.

SUB annum Urbis conditæ ſexcenteſimum paullatim exhauſtos eſſe tres annos, Vir ille doctus exiſtimat; hac quidem progreſſione, ut proxime ante, vel poſt annum ipſum DC. unus aliquis; inde alter; ac demum tertius annus detractus fuerit. Quo factum eſt, ut octennii ἀναχρονισμὸς ille, quem irrepſiſſe confirmat, ad ſeptem, & ita annos redactus, in quinque poſtremo reſederit. Qua ex ratione ſequitur pauciores annos ea rei veritate ab U. C. numerandos eſſe, quam Capitolini Faſti computent: ut qui annus, exempli cauſa, DXCV. in illis cenſetur, nonniſi DLXXXVII. ſit. qui DCIV. putetur, is revera ſit DXCVI. Hoc enim modo verum erit quod ille pugnet, octo annis tardius Urbis initium eſſe ſtatuendum. Sic annus U. C. DLXXXVI. quo Perſeus a Paullo Æmilio victus eſt, cum vulgo centeſimus ſexageſimus ſeptimus ante Chriſtum ponatur, nonniſi CLX. erit. Hanc eſſe novæ illius conjecturæ rationem ſuperiori capite monſtravimus. Itaque mirum deinceps ejus eſt inſtitutum, quod cum octo primum, uti diximus, annis Capitolinos Faſtos aſſeveraſſet Urbis conditæ primordium anticipare, qui ad ſeptem deinde, ſex, & quinque poſt annum Urbis DC. redacti ſint; mox contrarie omnia demonſtret. Non enim anticipatione Faſtos, ſed tarditate peccare colligit. Nam ſex annis Capitolinos Faſtos minus putare docet; cum antecedentibus capitibus plus juſto numerare dixiſſet. Atqui ne iſtud quidem iis teſtimoniis, quæ in eam rem confert, effici poteſt; videlicet Ciceronis, Cenſorini, & Macrobii.

Cicero, inquit, Scipionis ſomnium accidiſſe refert triennio antequam Carthaginem everteret. Macrobius annum eumdem illum a morte Romuli DLXXIII. eſſe teſtatur. Porro ſi Romulus annos XXXVII. regnavit; quot ei Chronologi fere omnes tribuunt; conficient anni DCX. in quibus ſex redundant. Nam in Faſtis Capitolinis annus DCIV. eſt tertius ante annum illum, quo Carthago deleta eſt. Verum eodem capite, quod eſt XI. libri I. in Somnium Scipionis, Macrobius Romulo annos aſſignat XXXII. tum addit duos, qui ſomnium inter & conſummatum bellum interceſſerunt. unde colliguntur anni DLXIII. a morte Romuli ad ſomnium uſque. quandoquidem anno U. C. DCVII. Scipio Carthaginem evertit. Apparet ergo non ex certis Annalibus, qui a vulgatis differrent, hanc numerandi rationem hauſiſſe Macrobium: ſed cum ex Varroniana putatione deletæ Carthaginis annum conſtituiſſet; ac Romulo nonniſi duos, & triginta, uti variæ ſunt de eo ſententiæ, tribuiſſet; interjectum deinde tempus definiiſſe DLXIII. annorum. Quocirca vulgarem Chronologiam Macrobius affirmat: novam autem illam vel ex ipſius, qui hac utitur, argumentatione prorſus evertit.

Cenſorini locus illuſtratur. Cenſorinus porro capite XVII. Piſonis ex Annalibus verba profert; ſed ea valde depravata; nihil ut ex iis liquido probari queat. *Roma* (inquit Piſo) *condita eſt anno DXCVI. Sæculum accipit his Coſſ. quis proximi ſunt Conſules, M. Æmilius M.F. Lepidus, C. Popilius II. abſens.* Ex quibus id obtineri videtur, Coſſ. M. Æmilio Lepido, & C. Popilio Lænate ſecundum: id eſt anno Capitolino DXCV. ſæculum ſeptimum iniiſſe. quod ipſum convenire debet anno DCI. Igitur ſexennio toto plus habet Piſonis, quam Faſtorum Capitolinorum calculus. Verum quod mendoſa ſunt Piſonis illa verba; nihil ex iis certo probari poteſt. Quod ſi viro illi docto credimus, adeo vetuſtum eſt mendum, ut etiam Piſo Cenſorius, & Cn. Gellius, & Caſſius Hemina illud ipſum in ſuis codicibus habuerint; eoque in errorem abducti ſint, ut ſæculares ludos alienis annis addixerint. Quod ſane παράδοξον nemini perſuadebit. Et quamvis aliquid effici inde ſuſpicemur; primum non ſex potius quam ſeptem, vel quinque prochroniſmus annorum ex illis orietur. Cum enim dicit ſæculum ab iis Coſſ. ordiri, quibus proximi ſunt illi qui nominantur, poteſt fieri, ut vel ab antecedentibus anni videlicet DXCIV. Coſſ. vel a ſequentibus anni DXCVI. inchoari velit. Tum illud interea reputemus animo; ſi verum eſt quod vir ille doctus obtinere ſtudet, Faſtos Capitolinos annorum octo prochroniſmo peccare; cum Piſonis antiquiſſimi Scriptoris annales ſex annis illos anteverterent; conſequens eſſe, ut non octo duntaxat anni; ſed quattuordecim e communibus annorum calculis eximendi videantur. Quam ad licentiam patefacto ſemel aditu, quot erunt Scriptorum de annis Urbis, Olympiadumve differentes ſententiæ, totidem de annorum minuendo numero novæ opiniones exiſtent. quod quam abſurdum, & intolerabile ſit, nemo non videt.

Feneſtella apud Plinium locus expenditur. Accedit ad ſuperiora duo, Feneſtellæ quoque Scriptoris antiqui teſtimonium. qui ut Plinius lib. XV. cap. I. refert; Tarquinii Priſci finem poſuit anno U. C. 183. octo annis tardius, quam vulgo fiat. Atqui ſex duntaxat annorum tarditas, non octo colligitur: ſi quidem anno Urbis Varroniano 177. Servius Tullius Priſco ſucceſſit. Secundum Capitolinos vero ſeptem erit diſcrimen annorum. Ceterum etſi hac ratione aliquot annis tardius, quam vulgo fertur, Tarquinius Priſcus mortuus ſit; non tamen conſequens eſt octo annos, ut ille cenſet, e Faſtis expungendos eſſe, quaſi ſuperfluos. Nam qui octo annis tardius mortem Priſci retulit, fieri poteſt ut plures ei, vel præcedentium regum alicui annos arrogarit, quam plerique omnes tribuunt: & ex ſucceſſorum annis viciſſim totidem recte compenſaverint. Sic enim auctores quidam Servio Tullio nonniſi XXXIV. annos adſcribunt. complures tamen XLIV. Item Tarquinio Superbo plerique XXIV. nonnulli XXXIV. aſſignant. Quocirca cum Servius ex communi ſententia mortuus ſit circa annum U. C. CCXXI. ex eorum tamen opinione, qui annis XXXIV. regnum illius definiunt, mortuus erit anno Urbis CCXI. Quod ſi quis alicubi hoc legens, aſſeverare vellet annos decem in Romanis Faſtis deeſſe, nemo illi concederet; propterea quod alibi compenſati anni iſti fuerunt. Sic in annis octo, ſeptemve, quos vir doctus cauſſatur, idem accidiſſe probabile eſt. nec ullum ex ea re præſidium illius habere Chronologia poteſt: cum non ideo breviore ante Chriſtianam æram intervallo (quod ille contendit) rerum geſtarum incidiſſe tempora neceſſe ſit. Adde Scriptores illos, qui plures a conditu Urbis annos imputarunt, fortaſſis epocham Urbis, vel Olympiadum antevertiſſe. ut qui in Faſtis Capitolinis centeſimus & ſeptuageſimus ſeptimus eſſet annus, ante Chriſtum 576. idem centeſimus octuageſimus tertius ab illis haberetur, altius annorum Urbis repetito principio: ante Chriſtum vero nihilominus eſſet 576. Minime ergo verum eſt, quod ex Cenſorini & Macrobii auctoritate concluditur, annum tabularum Capitolinarum DXCV. eſſe annum ante Chriſtum 159. annum vero U. C. DCIV. eſſe ante Chriſtum 141. Eſt enim ille quidem ante Chriſtum 157. hic autem 148.

Nova Chronol. cap. 106, 107, 108 &c. Præterea ſex annorum labes ex Tertulli deſcriptione, & eum ſecuti Varronis auctoritate defenditur. Hic enim annum, quo & conceptus eſt Romulus, & Urbis fundamenta jacta, ſex annis infra vulgo conſtitutam in Faſtis epocham ſummovit. Sed hoc argumentum lib. IX. cap. XLVIII. diſputatum, planeque confutatum eſt. ubi Taruttianam Urbis epocham cum Varroniana conſentire; aut, ad ſummum, menſibus ſenis diſcrepare perſpicuum fecimus.

Ad

Nova Chronol cap. 119. Ad hæc Pauſanias in Achaicis ſcribit Corinthiaco bello finem impoſitum a Mummio Olympiade CLX. Archonte Athenis Antitheo. Cœpit hæc Olympias anno periodi Julianæ 4574. Atqui anno orbis DCVII. in Faſtis Capitolinis bellum illud a Mummio finitum eſt; qui quidem annus eſt in periodo Juliana 4568. Sex igitur annis Pauſanias a vulgari Chronologia diſcrepat. Hoc nos ultro fatemur; negamus tamen propterea corrigendos eſſe Faſtos; ſed Pauſaniam ipſum potius caſtigandum dicimus. Urget idem nos Dionyſii Halicarnaſſenſis teſtimonio; qui Sibyllinos libros uſque ad bellum Marſicum incolumes Romæ ſervatos eſſe ſcribit lib. IV. ut poſt Olympiadem CLXXIII. Capitolio cremato deuſtos eſſe. Atqui anno Urbis Capitolino DCLXX. Capitolium conflagravit, L. Cornelio Scipione, & C. Norbano Coſſ. ſex demum annis poſt bellum Marſicum, quod anno DCLXIV. confectum eſt, qui eſt quartus Olymp. CLXXII.

Nihil eſt facilius, quam Dionyſium cum vera hiſtoria conciliare. Nam bellum Marſicum πλατικῶς uſurpavit, tamquam inſignem epocham; quod ſub illud, id eſt paullo poſt, Capitolium incendio conflagrarit. Mox tamen accuratius tempus concipiens, accidiſſe dixit poſt Olympiadem CLXXIII. Jam quod Tacitus lib. III. Hiſt. arſiſſe templum Capitolini Jovis refert anno CDXV. quam a M. Horatio Pulvillo dedicatum fuerat, pro quo Novæ Chronol. auctor annos CDXX. reſcribit; ut quinquennium ſuum affirmet: cum re ipſa CDXXV. anni interjecti ſint, longe videtur expeditius, ſi quid caſtigandum eſt CDXXV. quam CDXX. reponere. Quod ſi vulgata Taciti lectio retineatur, videri poteſt Hiſtoricus ille Faſtos alios, quam vulgares ſecutus: eos ſcilicet, qui annum primum ab U. C. decennio toto tardius aſſignabant; quod mirari neminem oportet. Res eſt enim varietatis, & controverſiæ pleniſſima.

CAPUT XXXVIII.

De annorum quinque vitio, quod in Faſtis deinde reſediſſe Nova Chronologia putat. quæ etiam ſuſpicio tollitur. Nonnulla Julii Obſequentis loca declarantur.

Nova Chronol cap. 118. QUINQUENNII deinceps vitium in Faſtis ab eodem erudito Chronologo qua ex auctorum teſtimoniis; qua cæleſtibus obſervationibus eruitur. ex quo videlicet accidit, ut epocha Chriſti quinque annis tardius Faſtis Conſularibus adſcripta ſit, hoc eſt, ut cum æra communis ineat Coſſ. Auguſto XIV. L. Æmilio Paullo Coſſ. & Natalis Chriſti competat in eum annum, quo Coſſ. fuere Lentulus, & Piſo: quinquennio ante collocandus ſit, in eo, qui Coſſ. habuit Lælium Balbum, & C. Antiſtium Veterem. Porro antequam ad argumenta illa veniamus, quæ Natalem Chriſti propius attingunt. de iis agemus, quæ in ſuis urbis annis vulgarem labefactare calculum Vir ille doctus exiſtimat.

Auctor, inquit, ille vetus, ex quo Sigonius Athenienſium tempora digeſſit, quinque annis tardius Romanas quaſdam hiſtorias conſignat, quam Faſti Capitolini. Etenim Pyrrhum regem a Tarentinis advocatum veris initio trajeciſſe refert in Italiam anno quarto Olympiadis CXXV. Atqui vulgo id anno tertio exeunti Olymp. CXXIV. tribuitur, nempe urbis anno CDLXXIII. qui in annum periodi Julianæ convenit 4433. quo annus Iphiti a ſolſtitio cœpit 496. id eſt quartus Olympiadis CXXIV. Quare labente tertio Pyrrhus in Italiam venit. Sic Punicum bellum primum Appio Caudice Conſule cœptum, quod iniiſſe vulgo fertur Olympiadis CXXVIII. anno IV. Sigonius confert in annum I. Olympiadis CXXX. Item M. Attilium Regulum a Carthaginienſibus Xanthippo duce ſuperatum ſcribit anno I. Olympiadis CXXXII. cum vulgo quarto Olympiadis CXXX. id eveniſſe dicatur. Proinde quinquennio Romani Conſules in Olympiadum ſerie deſcendunt, ex Sigonii calculo.

Verum ut ita rem habere fateamur, ac veterem quempiam Chronologum in putandis Olympiadibus ſecutum eſſe Sigonium: non ſtatim verum eſt annis quinque Conſulares redundare Faſtos. cum ex eo diſcrimen illud evenire potuerit; quod auctor ille diverſam a communi ſententiam amplexus, epocham urbis antevertit: aut Romanas res aliis Olympiadibus affixit, quam quibus hiſtorici pleri que tribuunt. Innumera ſunt iſtius in hiſtoria varietatis exempla; dum alii citius, alii tardius contigiſſe res aſſerunt, quam communis fert opinio. neque tamen propterea mutilandos Annales Græcos, aut Romanos ſuſpicari licet. Pythagoram ecce nonnulli Numæ vixiſſe tempore ſcripſerunt, quem conſtat longe inferiorem ætate fuiſſe. An ex ſuperioribus illis auctoribus ducentis circiter annis minuendos eſſe Faſtos dicemus; & ad Tarquinii ſuperbi tempora, quo regnante ille floruit, Numæ demittemus ætatem? Quam multi in Euſebiano Chronico, & in hiſtoricis pleriſque prochroniſmi, vel metachroniſmi; dum ſacræ, vel profanæ hiſtoriæ inter ſeſe comparantur! Quis ideo novitatem illam affectet, & interpolandam annorum ſeriem arbitretur? Atque hæc ita diſputo, quaſi præcipuum aliquem ſibi Scriptorem imitandum Sigonius in illa temporum deſcriptione propoſuerit. At id ſecus ſe habet. Neque enim certum quempiam, & anonymum Chronologum ſequi ſe profitetur ille. ſed hallucinatione magis aliis temporibus Romanorum illigavit hiſtoriam. Sigonius hallucinatur.

De Julio Obſequente, quem annis quinque tardius ter geſtas referre pluribus teſtimoniis demonſtrat: primum ſuperior illa valet exceptio. Non enim propter auctorum aliquot diſſenſionem corrigendi ſunt, mutilandive Faſti. Alioqui nihil in ullo genere hiſtoriæ firmum erit, ac ſolidum. Deinde Obſequentis ille de Prodigiis libellus plurimum doctorum omnium judicio depravatus eſt: in eoque paſſim alienis Conſulibus prodigia notantur; quod exſcriptorum culpa potuit accidere. Quamobrem etſi novæ illi Chronologiæ faveret Obſequens, non magnam ad cauſſam momentum, ac præjudicium afferret. At non favet. Immo vel adverſatur plurimum. Primus locus eſt ex eo capite, cui Conſules inſcripti ſunt C. Marius II. & C. Flavius Fimbria. Hic eſt annus Urbis conditæ Capitolinus DCXLIX. Varronianus autem DCL. His Coſſ. Obſequens ſcribit cum alia prodigia contigiſſe, tum hora diei tertia Solis defectu lucem obſcuratam. Item Lunam interdiu cum ſtella hora tertia uſque ad horam ſeptimam apparuiſſe. Atqui calculus aſtronomicus oſtendit anno ante Chriſti æram 104. Solem in gradu Cancri 22, 53′, 57″. Romæ defeciſſe, horis ante meridiem 4, 4′, 9″. defeciſſeque digitis 12, 20′. Eſt hic annus periodi Julianæ 4610. quo cœpit annus Urbis Varronianus DCL. plane ad mentem Julii Obſequentis. Itaque cæleſtibus hæc obſervatio communem Chronologiam confirmat. 2. Obſequentis locus.

Atenim res geſtæ capitis illius iis Coſſ. adſcribendæ ſunt, qui integro quinquennio citius in Magiſtratu fuerunt. Nam addit Obſequens, *ſubactos tum eſſe in Macedonia Thraces*. At nulla Coſſ. Mario & Fimbria contra Thraces expeditio facta legitur. quæ res animum habuit Sigonium. Contra vero anno U. C. Capitolino DCXLIV. hoc eſt annis ante quinque, M. Minutius Conſul, & pro Conſule Thraces in Macedonia ſubegit, deque iiſdem triumphavit. ut teſtis eſt Epitome Livii, Eutropius, Florus, & alii. Ergo ad annum ante Chriſtum quartum & centeſimum retrahendi ſunt Conſules, qui vulgo anno Urbis conditæ DCXLIV. tribuuntur. Sic quod iiſdem illis Coſſ. Mario & Fimbria factum refert Obſequens, ut Cimbri Alpes tranſgreſſi per Hiſpaniam vaſtatam Theutonis ſe junxerint; id Coſſ. Q. Metello, & M. Silano contigit, anno DCXLIV. quo Cimbri Hiſpania pulſi Silanum Conſulem vicerunt. Anno vero DCXLIX. tantum abeſt Cimbri ut Hiſpaniam vaſtaverint, ut a Celtiberis inde fugati, fuſique ſint; nec Galliam fuerint egreſſi.

Verum ut de Thracibus victis obſcura res ſit, & alieno loco poſita: quæ de Cimbris & Theutonis ab Obſequente prodita ſunt, ea ſunt Romanæ hiſtoriæ conſentanea. Quod enim Cimbri Hiſpaniam anno illo populati ſint, docet Epitome Livii libro VII. Decadis VII. Ibi enim poſt triumphum C. Marii de Jugurtha, ſubjicit Mario propter metum Cimbrici belli Conſulatum fuiſſe prorogatum. Tum aliquot interjectis; *Cimbri vaſtatis omnibus, quæ circa Rhodanum, & Pyrenæum ſunt, per ſaltum in Hiſpaniam tranſgreſſi: ibique multa loca populati, a Celtiberis fugati ſunt, reverſique in Galliam bellicoſis ſe Teutonis conjunxerunt.* Triumphus Marii de Jugurtha pertinet ad ſecundum ejus Conſulatum, annumque DCXLIX. Capitolinum. Ergo non ante DCXLIX. Urbis annum illa Cimbrorum in Hiſpaniam tranſgreſſio accidit:

Digitized by Google

accidit: quam poſt triumphum memorat Epitome Livii. Nam quod eodem anno a Celtiberis pulſi dicantur; nihil id obſtat, quo minus Hiſpaniam ante populati ſunt.

2. Obſequentis locus. Secundus en Obſequente locus eſt: Scribit poſt M. Tullii Ciceronis, & C. Antonii Conſulatum, hoc eſt anno Urbis conditæ DCXCI. varia prodigia contigiſſe. Tum in fine: Propter Dictaturam Pompeii ingens ſeditio fuit. Atqui pertinet hoc ad annum DCLXXXVI. quo Q. Catulus contendit Dictatorem eſſe dicendum, Aulus vero Gabinius obtinuit, ut Pompeio æquum in omnibus provinciis cum Proconſularibus uſque ad quinquageſimum a mari milliare eſſet imperium, idque in triennium, ex quo gravis eſt orta ſeditio.

Hic vero non quinquennii μεταχρονισμὸς, ſed decem annorum προχρονισμὸς ab Obſequente, ſive potius librario commiſſus eſt. Neque enim prodigia iſta, nec injecta de Pompeii dictatura mentio ad annum DCLXXXVI. referri debet: ſed ad DCC. quod ea Plutarchi, & Dionis hiſtoria tam evidens eſt, ut dubitationem omnem eximat. Plutarchus enim in Pompeio refert eo anno, quo Domitius & Meſſalla poſt longam, ac vehementem in Urbe ſeditionem Conſules creati ſunt, Lucillium Trib. Plebis mentionem injeciſſe de eligendo Dictatore Pompeio. cui cum Cato Trib. Plebis interceſſiſſet, parum abfuit, quin ei tribunitia dignitas abrogaretur. Victus tamen Catonis pertinacia Pompeius deſtitit: & Domitium ac Meſſallam Coſſ. creari paſſus eſt. Poſtea vero cum rurſus Interregnum accidiſſet, ac de Dictatore creando Pompeio actum, & majore conatu a nonnullis ageretur; Bibulo tandem, & Catone auctoribus, ut infinita illa potentia tolerabiliore aliqua commutaretur, Pompeius Conſul ſolus renuntiatus eſt. Hæc Plutarchus. Dio lib. XL. eadem pene ſcribit; nempe Calvinum, & Meſſalam Coſſ. vix propter altercationes ſeptimo demum menſe creatos eſſe: cum interim graves in Urbe ſeditiones eſſent exortæ; calumniantibus tribunis Plebis, & comitia identidem impedientibus. adeo ut Q. Pompeius Rufus tribunus Plebis Senatus decreto in carcerem ductus ſit. His de cauſſis Dictatorem dici Pompeium tribb. Plebis volebant, in eoque diu perſeverabant: donec Pompeius rediens in Urbem Dictatura repudiata Coſſ. creari permiſit. Quibus perfunctis, nova iterum ἀναρχία, novi tumultus exorti. & de Dictatore Pompeio creando iterum actum. quod ne fieret, Conſul ſolus eligitur. Quæ vero eodem anno, & inſequenti prodigia terruerint, idem Dio narrat; eaque cum iis, quæ ab Obſequente prodita ſunt, prorſus conſentanea: lupos in Urbe viſos: canum graſſationes: pleraque deorum ſimulacra fulmine decuſſa, quædam etiam ſudore perfuſa; & id genus alia. Quocirca nihil apertius, quam DCC. annum ab Obſequente ſignificari. Ex quo patet imbecillum id argumenti genus eſſe, quod ex Scriptorum, vel librariorum hallucinatione vulgares Faſtos decurtandos eſſe pugnat. Hic enim non mutilandi quinque anni; ſed decem augendi ſunt, ſi quid ratiocinatione iſta conficitur. Decem, inquam, annorum προχρονισμὸς eſt apud Obſequentem. Siquidem illa, quæ dixi, tribuit non iis Coſſ. qui poſt Ciceronem, & Antonium fuerunt, (ut Nova Chronol. aſſerit, quæ ex eo quinquennii prochroniſmum elicit.) ſed Cicerone & Antonio Coſſ. Unde ſi vera illius eſſet collectio, non quinque, ſed quatuor annorum prochroniſmus oriretur.

Decem annorum prochroniſmus apud Obſequentem.

3. Locus Obſequentis. Tertius Obſequentis locus. Refert ille Coſſ. P. Atilio, & Corn. Manilio. (Cor. *P. Rutilio*) *a Luſitanis exercitum Romanum cæſum*. Hic eſt annus tabul. Capitol. DCXLVIII. Atqui non hoc anno, ſed quinquennio ante contigit; Urbis DCXLIII. Neque enim anno illo in Luſitania dimicatum eſt. At anno DCXLIII. Calpurnius Piſo, qui Prætor anno ſuperiore miſſus erat in Hiſpaniam, ab Luſitanis cæſus eſt, eique ſucceſſor miſſus eſt Galba. Nihilo plus hoc argumentum efficit. Nam & Obſequentis corrupta, ac fœde luxata paſſim exemplaria conjectiones dubias reddunt: & utrum anno illo DCLXVIII. novi in Luſitania motus non extiterint, haud facile pronuntiandum. Ad extremum, Calpurnius Prætor in Hiſpaniam profectus eſt vel anno DCXLI. ut Stephano Pighio placet; vel, ut Sigonius refert, DCXLII. quo & interfectus eſt. Hoc enim ipſo anno ſucceſſor miſſus eſt Sergius Galba. Quod autem a Luſitanis cum exercitu cæſus ſit, neque Appianus, neque accuratiſſimi illi Faſtorum conditores meminerunt. Ideo vel incertum eſt quod in argumentatione ſumitur; vel non quinquennii, ſed ſenennii prochroniſmus concluditur.

4 Obſequentis locus. Quarto vir eruditus ex Obſequente profert eum locum; ubi Coſſ. Cn Octavio, C. Scribonio refert adverſum Medos varie dimicatum: quod contigit anno DCLXXII. Atqui Coſſ. ab Obſequente præfixi pertinent ad annum DCLXXVII.

Verum hoc ipſo urbis anno DCLXXVII. contra Medos Thraciæ populos dimicatum eſſe veriſimile eſt. Nam Appius Claudius ex Conſulatu Thraciam provinciam ad annum uſque DCLXXVI. hoc eſt biennio tenuit, & cum Thracibus ſæpius dimicavit: ut Epitome Livii XCI. Florus, Oroſius, Rufus; & ex iis Sigonius & Pighius memoriæ prodiderunt. Quare nihil neceſſe eſt in annum DCLXXI. iſta relegare.

5 locus ejuſdem. Quinto annorum quinque μεταχρονισμὸν ex eodem Obſequentis capite comprobat. Scribit enim Coſſ. Cn. Octavio, & C. Scribonio ab A. Sertorio in Hiſpania Romanos exercitus cæſos. Et capite ſequenti, Coſſ. L. Aurelio, & L. Octavio; narrat L. Sertorio *exercitum in Hiſpania ducenti ſcuta equitum parte exteriore, jaculaque, & pectora equorum cruenta viſa. quod proſperum ſibi interpretatus eſt Sertorius: quia exteriora hoſtili ſanguine maculari ſolent. Continua et prælia cum ſucceſſu fuerunt*. At non his Coſſ. (inquit) hoc eſt anno DCLXXVIII. ſed quinquennio ante geſta ſunt. Quippe Sertorius annis DCLXXVII. & DCLXXVIII. neque exercitus Romanos cecidit; nec continua ipſi prælia cum ſucceſſu geſta ſunt: quin immo ut plurimum infeliciter pugnavit. Itaque ad annos DCLXXII. & DCLXXIII. iſta pertinent, quibus Romanos exercitus ſuperavit, & attrivit. Atqui iis ipſis annis, quos ſignificat Obſequens, multa cum Romanis prælia Sertorius proſpere geſſit; ut ex Faſtis, & Annalibus liquet. Quippe anno DCLXXVI. Pompeium in fugam vertit: & cum aſtuto conſilio ſe Calaguri obſideri paſſus eſſet, aſſiduis eruptionibus multa damna obſidentibus intulit. Epitome Livii, Plutarchus, &c. Tum anno DCLXXVIII. Calagurio eruptione facta Metellum & Pompeium fugavit. Palantiam obſeſſam a Pompeio liberavit. Porro anno DCLXXII. nullam de Romanis memorabilem victoriam a Sertorio reportatam Annales meminerunt. Sed anno primum DCLXXIII. majori mole rerum urgeri cœptum eſt bellum: quando Q. Metellus Conſul in Hiſpaniam a Sulla miſſus eſt.

Alii duo Obſequentis loci. Poſtremo duobus aliis ex Obſequente teſtimoniis eadem de quinquennii tarditate conjectura fulcitur. Sed fruſtra. Quod enim Obſequens iis Coſſ. qui anno Capitolino DLXXXVI. inierunt; nimirum Cn. Octavio, T. Manlio; refert Caſſini Solem per aliquot horas noctis eſſe viſum, id ille quinquennio citius accidiſſe putat: nempe eo anno, qui numeratur urbis DLXXXI. & eſt ante Chriſtum CLXXIII. quo Sol in gradu 22. Piſcium, horis a meridie 4, 33'. defecit digitis 11, 49'. cum tamen horis duntaxat a meridie 5, 48'. occideret; diuque etiam poſt crepuſculum duraret. Verum quis Obſequentis verba cogit de defectione Solis accipere? Parum hoc quidem idoneum eſt ad fidem. Alioqui quoties ſimile aliquod oſtentum vel ab eo, vel ab Livio narratur, Solis aliqua erit invenienda defectio. quod fieri non poteſt. Sic & alter locus, ubi T. Graccho, M. Juventio Coſſ. hoc eſt anno DXC. Capuæ Solem nocte viſum ait; nihilo certius defectionem Solis indicat: quam Vir doctus quinquennio tardius, quam quibus Coſſ. ponitur, accidiſſe demonſtrat. Præterea cum ad annum uſque conditæ Urbis DC. octennii ſolidi labem in Faſtis communibus ineſſe toties admonuerit, quomodo quinquennii modo ſolius exiſtit? Velleii cap. 128.

CAPUT XXXIX.

De quinquennali Faſtorum labe rurſus diſſeritur. Plutarchi, Velleii loca quædam caſtigata, quædam inter ſe conciliata. Pompeii ætas, & Carneadis obitus.

PERGIT idem, Novæ, veræque Chronologiæ auctor vir eruditus, & quinquennalem μετάστασιν in annis Urbis conditæ aliis argumentis aſſeverat. Velut ex eo, quod Dio lib. LV. ſcribit anno ab Urbe condita DCCLVIII. cap. 131.

Pag. 563. Græcor.

Cn. Cor-

Cn. Cornelio Cinna, & Valerio Meſſala Coſſ. Solem ex parte defeciſſe: καὶ τοῦ ἡλίου τι ἐκλειπὲς ἐγένετο. Hic annus vulgo habetur Chriſti v. At ſolaris eclipſis illa, ratione annorum Urbis conditæ, evenit annis quinque citius. Atqui hoc ipſo anno Chriſti v. periodi Julianæ 4718. pars Solis obſcurata eſt. Novilunium medium ex Pariſinis tabulis Romæ contigit Martii XXVIII. hora 20, 51′, 10″. a media nocte. Vera conjunctio, hora 14, 39′, 50″. Apparens autem, hora 16, 13′, 50″. hoc eſt horis 4, 13′. poſt meridiem. Fuitque digitorum 4. fere. Initium ejus hora poſt meridiem 3, 25′, 11″. Finis hora 5, 2′, 51″. Duravit horas 1, 44″. Sol vero motu tenebat Arietis gradum 5, 37′. Nulla igitur eclipſis alia quærenda; cum hæc apprime congruat, & communem Chronologiam approbet. Calviſius hanc ipſam a Dione memoratam Solis eclipſin accidiſſe refert Sept. XXII. feria 3. oriente Sole: ſed fallitur; fuit enim ecliptica quidem ſynodus; ſed propter parallaxin videri non potuit. Vera conjunctio Romæ accidit hora 6, 33′. Apparens autem hora 4, 41′. ante Solis ortum circiter hora integra cum ſcrupul. 15′. Nam parallaxis longitudinis fuit 54′. Motus horarius verus 29′.

Alterum quinquennalis erroris veſtigium exſtare putat in eo, quod Tacitus libro III. Annalium ſcribit: *Duobus & ſeptuaginta annis poſt Cornelii Merulæ Flaminis Dialis cædem, neminem Flaminem eſſe ſuffectum.* Cornelius Merula in Cinnano illo tumultu ſibi venas incidit anno Tab. Capit. DCLXVI. ad hos ſi LXXII. adjicias, exiſtent anni DCCXXXVIII. Atqui Dio in fine libri LIV. auctor eſt Coſſ. Q. Ælio Tuberone, Paulo Fabio Maximo, Flaminem Dialem primum poſt Merulam creatum. Intervallum annorum v. Nam hi Coſſ. competunt anno DCCXLIII. Hic vero fatendum eſt, minus annis quatuor, non quinque dixiſſe Tacitum. Etenim Ælius Tubero, & Fabius Conſules fuerunt anno Capitolino DCCXLII. at Varroniano DCCXLIII. At Merula obiit anno Capitolino DCLXVI. Varroniano DCLXVII. Diſcrimen annorum LXXVI. Neque tamen propterea verum eſt mendoſos eſſe Faſtos, ut ſæpe jam oſtendimus. Lipſius ad illum Taciti locum neſcio quid cogitans, conſtare numerum ſcribit. Quippe Merulam interfectam anno Urbis DCLXVIII. ſuffectum vero Flaminem novum anno DCCXLIV. Utrumque falſum: & illo anno Merulam mortuum; hoc vero novum Flaminem creatum, & inter utrumque annos intereſſe duos, & ſeptuaginta. Sunt enim ſeptuaginta ſex.

Item quinque annorum varietas illa in annis Urbis conditæ Julianam epocham antecedentibus, ex vitæ Cn. Pompeii, ac rerum ab eo geſtarum hiſtoria colligitur. Natus eſt enim Q. Servilio Cæpione, & C. Serrano Coſſ. anno U. C. Tabularum Capitolinarum DCXLVII. mortuus eſt autem C. Cæſare II. & P. Servilio Coſſ. anno DCCV. pridie natalis ſui, qui in Septembris ultimum incidit; anno ætatis duodeſexageſimo deſinente; ita ut poſtridie undeſexageſimus initurus eſſet. Cum hæc ex Velleio, & Plinio conſtent, apparet illum anno Urbis conditæ DCXCII. quo tertium ex Aſia triumphum egit, ipſo natalis ſui die, quintum & quadrageſimum ætatis annum exegiſſe, & ſextum inchoaſſe. At Plutarchus ait Pompeium XL. tunc annorum fuiſſe. Quinquennio ergo minus imputat. *Quare ob hunc*, inquit, *quinquennii errorem inſignem Plutarchi ſummi illius ætatis viri, hæc in dicta prorumpit Velleius, Cn. Pompeius*, ait, *C. Cæſare, P. Servilio Coſſ. jugulatus eſt duodeſexageſimum annum agens, pridie natalem ipſius. Quid aliud quam nimium occupatos dixerim, quos in ætate tanti, & pene noſtri ſæculi viri, feſellit quinquennium, cum a C. Atilio, & Q. Servilio Coſſ. tam facilis eſſet annorum digeſtio?* Sed quis credat Plutarchi errorem iſtum a Velleio notari, qui ætatem utriuſque Scriptoris animadverterit? Ceterum ut ex hoc Plutarchi, & Velleii diſſidio cauſſam ſuam probet eruditus Chronologus; fateatur neceſſe eſt Velleii tempore vulgares Conſulum Faſtos quinque Conſularibus inſertis depravatos fuiſſe. (Hoc enim modo Pompeii natalem annum quinque annis retro ſummotum eſſe conſequens erit.) Plutarchum vero ex emendatioribus Faſtis annorum iniiſſe numerum. Cuinam vero perſuadere iſtud poterit? Tum, quod tergiverſationem excudit omnem; idem ille vir eruditus paria Coſſ. quinque redundare ſcribit in intervallo illo, quod a morte Auguſti ad obitum Neronis interceſſit: ex quibus paria prima duo ſuperflua ſunt, quæ poſt Geminos Coſſ. proxime conſequuntur. Quinque autem hæc paria poſt mortem Neronis inculcata; tuncque demum Faſtos eſſe corruptos idem aſſerit. Quocirca cum Velleius librum ſuum ediderit Caſſio Longino, & M. Vinicio Coſſ. qui proxime poſt Geminos duos collocantur, anno Urbis Capitolino DCCLXXXII. Tiberii XVI. longe ante Neronis obitum adhuc integri erant Annales: nondum certe quinquennium iſtud obrepſerat. Non potuit igitur Velleius depravatos illos Annales ſequi: debuit Plutarchus. Contra tamen accidit, ſi novam Chronologiam audimus.

Velleius lib. 2. Plinius lib. 37. cap. 2.

Cap. 92. & 104.

Cap. 92.

Ergo vero Plutarchum cum Velleio & hiſtoria facile in gratiam adducam. Nam leve mendum, nec ab alio tamen hactenus animadverſum, codices omnes occupavit. Scribit enim auctores aliquos, ut Pompeium Alexandri ſimiliorem facerent, ætatis ei non plenos quatuor, & triginta annos tribuiſſe, quando triumphum tertium egit. τῷ ἀληθεῖ δὲ τοῖς τετταράκοντα προσῆγεν. *Re ipſa vero ad* XL. *annos accedebat.* Scribo τῷ ἀληθεῖ δὲ ε΄ τοῖς τετταράκοντα προσῆγεν. hoc eſt, *revera quinque ad quadraginta* addiderat. Sic apud Appianum Mithridatico, pro ἓν ἔχων ἐπὶ τοῖς τριάκοντα, quod vulgo legitur; emendandum, τεσσαράκοντα.

Plutarchus emendatur.

Sed ad id revertor, quod paullo ante ſignificavi, & in quo novam ſibi Chronologiam minime conſtare docui. Cum enim quinquennii labem illam in Faſtis poſt mortem demum Neronis admiſſam Cap. XCII. defendat; & ejuſmodi eſſe velit, ut Conſulatibus quinque ſuperfluis inſertis, numerus annorum ſit auctus: ex eo ſequitur auctores illos, qui Neronis obitum, & Faſtorum depravationem antecedunt, quinque minus annis putare. Atqui contrarium nonnulla, quæ ab eo proferuntur, teſtimonia ſuadere videntur. Velleius ecce, qui inſititios illos Conſules præceſſit; non quinque annis minus, quod ratio illa poſtulat; ſed amplius numerat, non ſolum in exemplo proxime allato, ſed in aliis etiam duobus, quæ ex eodem auctore ſubjecta ſunt.

Etenim annum, quo Coſſ. fuerunt Torquatus, & Sempronius; quibus Brunduſium colonia deducta eſt, numerat viceſimum ſextum ab initio belli Punici primi. Hoc vero cœpit anno Capitolino CDLXXXVIII. ad quem ſi annos XXVI. adjungas, fient anni DXIV. Atqui Torquatus & Sempronius Coſſ. fuerunt anno DIX. Majus igitur intervallum a Velleio concipitur annis quinque. Debuit autem minus eſſe, cum nondum quinque Conſulatus illi redundarent.

Nova Chronol. cap. 136.

Quamquam nullum in Velleio conciliando negotium eſt. Quod enim ait initio belli Punici primi; id laxius accipiendum eſt de quinto circiter anno. Fuit enim diuturnum hoc bellum. Ideo ejus initium ἀορίστως uſurpatur.

Explicatur Velleius.

Rurſus Velleius annum, quo C. Marius VI. & Valerius Flaccus Coſſ. fuerunt; qui eſt Capitolinus DCLIII. quo Eporediam in Vagiennis coloniam deductam refert, poſt tres & viginti annos locat a Coſſ. M. Porcio, & M. Marcio, quibus Narbonem Martium colonia perducta eſt. At hic eſt annus U. C. DCXXXV. Intervallum annorum eſt XVIII. Quinque annis plus dicit Velleius; ex quo eadem vi argumentationis, qua nova ſe Chronologia tuetur, efficiemus, annos quinque communibus Faſtis deeſſe, non ſupereſſe. Sed neutrum verum eſt. Quid facilius, quam vel Scriptoris hallucinationi, vel librarii, in numeros præſertim errorem incidere?

Nova Chronol. cap. 135.

Aliud argumentum ex auctorum diſſenſione ſuper ætate Marci Catonis Cenſorii. Hunc enim Cicero Bruto mortuum eſſe ſcribit annos natum quinque & octoginta, L. Marcio, & M. Manilio Coſſ. cum eodem anno Galbam accuſaſſet. Proinde natus erit anno ab U. C. DXIX. vel DXX. At Plutarchus auctor eſt, illum annos nonaginta vixiſſe. Verum ut argumentatio procederet; oporteret eumdem annum a Cicerone atque Plutarcho natalem Catonis conſtitui; eumdemque mortis illius attribui: utque ab illo quintum & octuageſimum nominari; ab iſto nonageſimum. At non ita eſt; neque enim Plutarchus iiſdem Coſſ. quibus Cicero, natum aſſerit Catonem. Ita nihil aliud inde perficitur, quam de anno, quo natus eſt Cato, deque ejus ætate, Scriptores inter ſe non convenire. Deinde Conſulatus illi quinque, quos nova Chronologia inſertos exiſtimat; longe infra tempus illud, quo Cato vixit, inculcati eſſe dicuntur. Quare nulla, ex hoc quidem capite,

Cap. 134.

in Conſulum ſerie varietas exſtare poteſt. ſed in annorum dumtaxat ab Urbe condita numero; quem Scriptores illi in hac Catonis hiſtoria nequaquam exprimunt.

Cap. 217. Eſt etiam inter auctores annorum quinque diſcrimen in ſtatuenda Carneadis ætate: unde aliud novæ Chronologiæ ſubſidium oritur. Siquidem M. Cicero, & Valerius Maximus tribuunt illi annos XC. Laertius ex Apollodoro, annos LXXXV. Tum iſti quoque anno quarto Olympiadis CLXII. deceſſiſſe putant: qui quidem annus cum Urbis conditæ DCXXIV. anno Capitolino congruit; & juxta Faſtos communes eſt centeſimus viceſimus nonus ante Chriſtum. Sed nova Chronologia quinquennio minus, centeſimum viceſimum quartum ante Chriſtum numerat.

Ego vero ratiocinationis illius acumen non video. Non enim Urbis annos cum Olympiadibus auctores iſti comparant. Quod niſi fiat, probari nihil inde poterit. Quod autem Olympiadis CLXII. anno quarto, id eſt Julianæ periodi 4585. vel 4586. mortuus ſit Carneades; adeoque centeſimo viceſimo nono vel octavo ante Chriſtum; perſuadet quod ea veterum auctoritate ſcribit Laertius, moriente Carneade defeciſſe Lunam. τελευτῶντος δ' αὐτοῦ φασὶν ἔκλειψιν γενέσθαι σελήνης, συμπάθειαν (ὡς ἂν εἴποι τις) αἰνιττομένου τοῦ μεθ' ἥλιον καλλίστου τῶν ἄστρων. *Moriente autem ipſo Lunam defeciſſe memorant: quidam ut mortuis illius ſenſus ac dolor in pulcherrimum poſt Solem ſidus redundaſſe videatur.* Atqui anno quarto Olympiadis CLXII. ſive Iphiti DCXLVIII. Luna bis defecit. Primum anno periodi Julianæ 4585. cyclo Lunæ VI. Solis XXI. litteræ Dominic. CB. Novilunium medium eclipticum ex tabulis noſtris Novembris V. feria VII. hora 13, 36'. Athenis. Vera conjunctio hora 2. 47'. poſt mediam noctem apparenti tempore. Latitudinis motus exquiſitus Sign. 5, 22, 59'. Latitudo 36', 19''. Tenuit horas 3, 24'. fuitque digitorum 8, 18'. fere. Altera contigit anno ſequenti, periodi Julianæ 4586. eodem Iphiti anno labente; Maii 11. hora 5, 38', 55''. Sole in Tauri gradu 6, 55'. vero mota reſidente. Fuit autem digitorum 21. adeoque tota defecit; horarum præterea 3, 34'.

CAPUT XL.

Pergitur in refellendo quinquennali anachroniſmo; ac Philoſtrati, Dionis, Senecæ, Taciti, Diodori teſtimoniis occurritur.

MOS eſt illis Scriptorum ignotus nemini, quoties minimus aliquis numerus majorem ultra calculum excurrit, aut infra eumdem eſt, eo neglecto rotundam, ut aiunt, ſummam concipere. Hujus rei ne exempla quidem commemorare attinet; quæ ut copioſa, ſic uſu plane contrita ſunt. At *Nova Chronologia* certis hujus generis ex locis quinquennalem in Faſtis vulgaribus redundantiam aſſeverare pergit. quæ quidem, ut & reliqua eodem ſpectantia, capite iſto perſequar: tum ne qua veterum in auctoritate latebra novitati illi reliqua ſit: tum quod alioqui non injucundam hiſtoriæ cupidis, & ad muniendam temporum ἀκρίβειαν prorſus utilem contemplationem habeat variorum argumentorum, ac teſtimoniorum iſta tractatio.

Nova Chronol. cap. 22. Scribit Philoſtratus lib. V. cap. 12. poſt Auguſtum, a quo Romana Reſpublica conſtituta eſt, ad Veſpaſianum uſque per annos quinquaginta ſæviſſimas in Urbe graſſatas eſſe tyrannides. Atqui Veſpaſianus cœpit anno Chriſti LXIX. Auguſtus vero mortuus eſt anno XIV. ſecundum vulgares Faſtos. Intervallum anni LV. Igitur quinque annis redundant annales. Verum minorem hoc loco numerum prudens omiſit Philoſtratus, hoc eſt quatuor ad ſummum annos, ſi quidem tyrannicam illud tempus ad Neronis uſque mortem propagare licet.

Cap. 218. Eodem jure Dio lib. XLIV. Julium Cæſarem πεντηκοντούτην nominat, id eſt quinquagenarium, eo anno quo mortuus eſt, quem Suetonius, & Plutarchus occiſum referunt anno ætatis LVI. Neque propterea Faſtis vulgaribus inurenda labes eſt; quaſi ex Dione corrigendi ſint. Etenim cum Dio longe poſt Neronem vixerit; a cujus morte quinquennii vitium in Faſtos irrepſiſſe *Nova Chronologia* ſtatuit; idem hoc ſcilicet vitium expreſſurus erat, ac verum, accuratumque numerum quinquennio ſuperaturus: ſi quid obſervatio illa firmitatis haberet; non totidem annis detractis ſinceriorem in Chronologiam incurriſſet.

Ita Seneca Epiſt. XCI. de Lugduni incendio ſcribens, Nova Chronol. cap. 221. *Huic*, inquit, *colonia ab origine ſua centeſimus annus eſt.* Credit autem *Nova Chronologia* auctor hæc Senecam ſcripſiſſe ſub annum Chriſti LXIII. ad quem ab anno Juliano III. quo a Planco conditum eſt, anni in Faſtis communibus intercedant CV. ſolidi. Sane Tacitus ſub finem anni U. C. DCCCXVIII. quo Coſſ. fuere Silius Nerva, & Julius Atticus, qui eſt Chriſti LXV. Neronem ſcribit cladem Lugdunenſem quadragies ſeſtertio ſolatum eſſe; quo vero anno conflagraverit, non ſatis apparet. Calviſius id anno Chriſti LVIII. Nerone III. & Valerio Meſſalla Coſſ. accidiſſe memorat: & poſt annos VII. Neronem ei ſubveniſſe; atque auctorem Tacitum citat. Sed non memini id a Tacito ſcriptum. Quod ſi anno illo ſuccenſa urbs eſt, accuratiſſima eſt Senecæ putatio; alioqui τὴν πενταετίαν neglexerit.

Cap. 222. Ad hæc Plinius a morte Virgilii, quæ Saturnino & Lucretio Coſſ. accidit, anno U. C. DCCXXXV. ad id tempus, quo ſcribebat, hoc eſt ad annum U. C. DCCCXXX. annos numerat XC. lib. XIV. cap. I. cum tamen vulgo quinque amplius intercedant. Hæc Nova Chronologia: quæ id ſumit, anno U. C. DCCCXXX. iſta ſcripſiſſe Plinium. At quinquennio ante commentari potuit; at juſta hic etiam annorum ſumma concepta ſit; aut certe rotundum numerum perſecutus eſt.

Cap. 223. Apud Tacitum porro, ubi Coſſ. Nerone III. & Meſſalla, id eſt U. C. DCCCXI. ſcriptum eſt lib. XIII. poſt tres & ſexaginta annos abſolutum eſſe aggerem coercendo Rheno a Paullino Pompeio, quem Druſus inchoarat; legerim *poſt ſex & ſexaginta annos*. Ita congruet numerus. Nam Druſus anno ab U. C. DCCXLV. noviſſimam in Chattos, & Cheruſcos expeditionem egit, nono ante Chriſtianam æram: a quo ad annum Chriſti LVIII. ſexaginta ſex implentur anni. Utut vero res habet, nequaquam annorum quinque, ſed ad ſummum duorum diſcrimen interceſſerit.

Cap. 224. & 229. Aliud ex Diodoro Siculo conjecturæ novæ præſidium aſſumitur; quod is in Præfatione Operis teſtetur in XL. libris hiſtoriam omnem eſſe complexum μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ συστάντος πολέμου Ῥωμαίοις πρὸς Κελτούς. *ad initium uſque belli Gallici*. Intervallum vero ab Olympiade I. ad hoc tempus computat annorum DCCXXX. Itaque terminum hiſtoriæ Diodori affirmat annum eſſe ab U. C. DCCI. Varronianum, & ſecundum Olymp. CLXXXIII. quo jam a Cæſare prolatum in Britanniam uſque Romanum erat imperium. Eſt autem annus hic ante Chriſtum XLVII. Atqui annus, quo Britanniæ a Cæſare prorſus domitæ ſunt, vulgo putatur LIV. ante Chriſtum. Igitur limes hiſtoriæ Diodori annus eſt ab U. C. DCCI. Varronianus, ante Chriſtum LIII. Unde ſex annorum diſcrimen efficitur. Verum neque ex Diodoro ſatis idonee vulgatorum Faſtorum corruptela defenditur. Primum auctor iſte in annis Urbis, & Conſulibus cum Olympiadibus comparandis multum a veritate, & hiſtoria diſcedit; uti lib. II. cap. XLVIII. demonſtravimus: quo in loco ſignificatum eſt, Diodorum annis circiter XII. Iphiteam Olympiadum epocham antevertiſſe: immo vero pugnantia ſcribere. Etenim deſinere ſe dicit in annum I. Olympiadis CLXXX. qui eſt Iphiti DCCXXX. Atqui nonniſi DCCXVII. eſt; et tamen librario imputari hæc incuria non poteſt. Quippe annos ſe complexum univerſe aſſerit 1140. a Trojanis temporibus ad primum annum Olympiadis CLXXX. de quibus demptis 410. qui Trojanam inter cladem, & primam Olympiadem intercepti ſunt, reſtant 730. Ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Κελτικοῦ πολέμου, ὃν τελευτὴν πεποιήμεθα τῆς ἱστορίας, ἑπτακόσια καὶ τριάκοντα. *Ab Olympiade prima ad initium belli Gallici, quem hiſtoriæ noſtræ terminum ſtatuimus, ſeptingenti, & triginta.* Nec aſſentior erudito viro, qui Diodorum hiſtoriam ſuam pertexuiſſe putat ad annum ſecundum Olymp. CLXXXIII. Urbis conditæ DCC. ex Faſtis Capitolinis, quo tempore Cæſar Caſſivellauno dedito Britanniam ſubegit. Unde pro ἀρχὴν, quod eſt initium belli, reſcribendum arbitratur ἀκμὴν, id eſt fervorem; quemadmodum & illud Photii, cum Diodorum ait hiſtoriam perduxiſſe ſuam μέχρις ὅτε Ῥωμαίοις πρὸς Κελτοὺς ὁ πόλεμος συνερράγη, ſic interpretatur, *ad id uſque tempus, quo bellum Romanos inter & Celtas efferbuit*; quaſi

quaſi συῤῥαγῆναι τὸ πόλεμον idem ſit, quod ἐν ἀρχῇ εἶναι. Hoc vero minime procedit. Nam & pro ἀρχῇ bis ἀρχῇ reſcribere, nimis audax facinus eſt: & συῤῥαγῆναι πόλεμον, quod nemo dubitat, idem eſt, ac commiſſum eſt, initumque bellum. Deinde annus Urbis conditæ Capitolinus DCC. initium dat anno ſecundo Olympiadis CLXXXI. non CLXXXIII. Ideo ne hac quidem ratione conſtare poteſt Diodori calculus.

Pagin. Græc. edi. 208. & 209. Atenim Diodorus lib. 5. pollicetur ſuo ſe loco de Britanniis, & expeditione in eas Julii Cæſaris acturum. Igitur ad id uſque tempus hiſtoriam perduxit. Noſtra hæc itaque ſuſpicio eſt; Diodorum cum ad ſcribendam hiſtoriam acceſſit, adeoque cum librum illum quintum præ manibus habuit, plura complecti voluiſſe, & longius hiſtoriam proferre: poſtea mutato conſilio eamdem ipſam initio belli Gallici terminaſſe: idque in Præfatione ſua poſuiſſe, quam perfecto jam opere, ut aſſolet, elucubravit.

cap. 235. Rurſus ex Africano Chriſtiano, & antiquo Chronologo ejuſdem novæ opinionis firmamentum efficitur. Etenim, ut ex Fragmentis a Scaligero editis conſtat, teſtaturque Photius, Ceſtos ille ſuos ad annum Chriſti CCXXI. ineuntem pertexuit, quo Coſſ. fuere Gratus, & Seleucus: nec non ad finem Olympiadis CCXLIX. ac demum annorum ſe 5723. hiſtoriam perſcripſiſſe dixit. Jam cum anno mundi 5500. natum eſſe Chriſtum ſentiat Africanus, annus ille, qui Gratum & Seleucum Coſſ. habuit, eſt illi CCXXIII. a Chriſto; ab exactis vero regibus 725. quibus additi regum anni 243. conficiunt 968. e quibus deductis 221. reſtat annus Urbis 737. quo Chriſtus ortus eſt, quinquennio prius, quam vulgo in Capitolinis faſtis natalis illius ponitur.

Ad hæc facilis eſt reſponſio. Neque enim Africanus apud Photium, aut in excerptis Scaligerianis, annos ab exactis regibus computat, neque calculos eo modo ſubducit, quem *Nova Chronologia* diſſerit. Photius N. XXXIV. refert Africanum libros XIV. edidiſſe, quos inſcripſit Κεστοὶ: quibus ab orbe condito ad Chriſtum hiſtoriam omnem complexus eſt; ac deinde a Chriſto ad Macrini imperium curſim ac leviter geſtarum rerum mentionem
Pag. 37. attigit; tum in fine ipſam ſcribere, ſe annorum 5723. hiſtoriam proſecutum eſſe. In Excerptis Scaligerianis idem Africanus aſſerit, Olympionicas in Athenienſium laterculo notatos eſſe numero CCXLVIII. annorum DCCCCLXXXIX. Olympiades 248. ſolidæ colligunt annos 992. Harum Olympiadum ultima cœpit anno Iphiti 989. Proinde non plures quam 248. Olympionicas notavit Africanus: hoc eſt ad primam annum Olympiadis 248. ſeriem propagavit: neque ducenteſimæ quadrage-
pag. 307. ſimæ nonæ ſtadionicam adſcripſit. Sane Photius deſiiſſe ſcribit Africanum in Macrini imperium; quod quidem ortus eſt anno vulgari Chriſti CCXVII. quo ducenteſima quadrageſima nona Olympias iniit; ac totidem in Excerptis Scaligerianis Olympionicæ deſcripti ſunt. Sed ſi vera ſunt, quæ ex Africano pag. 37. referuntur, ultimus Olympionica ab eodem notatus eſt Olympiadis 248. anno Chriſti 213. ut illius hiſtoria deſierit anno Chriſti 216. Non igitur ad Grati & Seleuci Conſulatum pervenit.

Sed adverſus novam Chronologiam ſatis hactenus multa diſputata ſunt. Nam cetera illius argumenta ſparſim, ac propriis capitibus explicavimus. Ex iis autem omnibus ſumma quædam conficienda nobis eſt; ut integros eſſe Conſulares Faſtos, ac ne uno quidem anno contractiores, vel auctiores eſſe poſſe breviter ac dilucide colligamus.

Quod igitur nihil vulgaribus in Faſtis immutandum ſit; nedum quinquennio mutilari eos oporteat; ex iis potiſſimum Solis ac Lunæ defectionibus oſtenditur, quas ſuis locis attulimus. Anno quippe DLXXXVI. ab U. C. Coſſ. notantur in Faſtis L. Aimilius Paulus II. & C. Licinius Craſſus. Horum Conſulatus lunari defectione inſignis eſt; quæ æſtivo tempore inter ſecundam noctis horam & quartam contigit; uti Livius lib. XLIV. Plutarch. in Aimilio, aliique teſtantur. Tempus eſt in ea nocte, quæ inter Junii XXI. & XXII. intercedit: anno periodi Julianæ 4546. ante Chriſtianam æram 168. Rurſus anno illo, quo Coſſ. fuere M. Vinicius II. & Statilius Corvinus, Solis defectio incidit Kal. Auguſt. quam & Claudius Imperator edicto futuram admonuit: ut Dio lib. LX. refert. Intervallum annorum iſtorum duorum neque minus neque majus eſſe poteſt, quam 232. Atqui totidem in Faſtis vulgaribus Conſulum paria recenſentur. Falſum eſt ergo, quod nova Chronologia perſuadere nititur; ante annum U. C. DC. octennii προχειρισμὸν in Faſtis admiſſum fuiſſe. Quem enim annum inſigni illi defectioni poſt annos octo præfinit cap. LXXXVI. oſtendimus ſupra, nulla ſomnino ratione congruere. Idem & ex hujus defectionis cum altera lunari, quæ ſub Auguſti mortem incidit, comparatione colligi poteſt: vel cum illa ſolari, quæ Vipſanio, & Fonteio Coſſ. anno Chriſti LIX. commiſſa eſt, Neronis anno quinto, inter ſeptimam & octavam horam diei in Campania; ut auctor eſt Plinius lib. II. cap. LXX. Adde lunares omnes defectiones, & obſervationes alias Ptolemæi, quæ annis Nabonaſſareis, ac Romanorum Imperatorum notatæ leguntur; Trajani, Adriani, Antonini; quæ cum prioribus illis, & ea potiſſimum, quæ anno U. C. DLXXXVI. contigit, collatæ, certiſſimam intervalli totius fidem aſſeverant. Poſſunt itaque ſtudioſi temporum lectores ex iis obſervationibus, quas partim propriis in capitibus librorum IX, X, & XI. commemoravimus: partim hoc ipſo libro proximis capitibus congeſſimus, duas pluresve ſeligere, quarum una, alterave inſpectum corruptelæ annalium tempus antecedat, aliæ infra idem tempus acciderint; ſecundum *Novæ Chronologiæ* ſententiam, quam ſupra retulimus. Sic enim intelligent, nullum neque detrahendum Faſtis Conſularum, neque addendum videri.

Nam quod de annis Romanorum Imperatorum ad Nabonaſſareos apud Ptolemæum additis conjectatur auctor *Chronologiæ Novæ* non eos a Ptolemæo, ſed ab aliis ex de- cap. 239.
pravatis annalibus adtextos eſſe; gratis omnino fingitur. Quam enim facile dicitur, tam a nobis facile negari licet.

Sed nec generalis illa præſcriptio, qua idem Scriptor cap. 238.
contrarias omnes auctoritates ſummovet, probari poteſt. Ait enim nihil ea teſtimonia contra Chronologiam ſuam efficere, quæ ab illis Scriptoribus uſurpantur, qui corruptos Faſtos amplexi ſunt: ut puta Dione. Atqui illos ipſos, ſicubi commodum eſt, opinionis, inventique ſui ſuffragatores adhibet paſſim. Ex Dione, inquam, Plutarcho, Tacito, Suetonio; immo vero ex recentioribus ſcriptoribus, Clemente Alex. Africano, Agathia, Marcellino Comite, Georgio Syncello, & aliis teſtimonia conquirit, ut annis quinque mutilandos eſſe Faſtos approbet. Quod quemadmodum facere poſſit non video, ſi, quod ſub finem operis excipit, depravatis illis Faſtis uſi fuerint. Hoc enim eſt pro arbitrio modo ſinceros iis Annales, modo redundantes, ac vitioſos affingere.

Non ero in excutienda nova hac opinione, Chronologiaque longior: & hoc ipſum, quod feci hactenus, ut contra eruditiſſimi viri ſententiam diſputarem, non contradicendi equidem voluntate; ſed ſuſcepti, inſtitutique operis neceſſitate præſtiti: ut qui temporum doctrinam omni ex parte ſtabilitam, ac liquidam tradere his in libris cuperem, ab ea potiſſimum labe defenderem, quam omnium illi ſine dubio maximam & graviſſimam inuſſit.

DE HIERONYMI VECCHIETTI

anno primitivo, ejuſque Chronologicis erroribus contra communes ſententias nuper aſſeveratis.

CAPUT XLI.

Explicatur ac refutatur anni primitivi ab illo excogitati methodus. Oſtenditur ejus ſtructuram ſecum ipſam confligere.

EX iis, qui adverſus communem, & ab eruditiſſimis viris receptam Chronologiam noviſſime diſſeruerunt, ſupereſt refellendus alter; qui novum inſuper genus anni commentus eſt, & triennio vulgares Faſtos augendos eſſe docuit. Hic eſt Vecchiettus Florentinus, qui ſe Ægyptium cognominari voluit: & ante tres circiter annos immanem Chronologiam edidit, cui primitivi anni titulum inſcripſit. In hoc vero illius Opere duo ſunt excutienda. Alterum contextus anni, quem primitivum vocat, & ab Adamo poſteris traditum,

atque ab Judæis perdiu retentum eſſe dicit; cujus ſcientiam divinitus oblatam ſibi eſſe profitetur. Alterum hiſtoricorum temporum, atque epocharum certa ratio. Ac cum in utroque multum, & graviter hallucinetur, in poſteriore vero permiſceat, ac conturbet omnia: nos in ambo illa ſingiliatim inquiremus. De priore itaque primo loco diſputabimus.

Anni primitivi forma, cujus methodum ille tradidit, quique tabulas omnes occupat, lunaris eſt, perque decemnovennales cyclos progreditur. Ita fit, ut ad Solis quoque circuitus exigatur. Etenim duo illi propoſita ſunt; ut & menſes omnes ad Lunam directi ſint, eorumque neomeniæ in novilunia, quoad licet, incurrant; & ſolaribus quoque cardinibus lunarium menſium, & annorum ſyſtema reſpondeat. Anni lunares novemdecim cum embolimis ſeptem paullo minus colligunt Julianis totidem: quorum exceſſus, ac διάφορον poſt annos circiter CCCIV. ſive XVI. enneadecaeteridas, ſolidum diem efficit: ac tantumdem neomeniæ lunares in anteriora retrocedunt. Rurſus annus Julianus, ac civilis tropico, & ἀκριβεῖ Solis anno minor eſt ea quantitate, quæ paullatim conflata diem unum annis circiter cxxx. conficit. Quocirca poſt annos fere cccc. triduo Sol Julianos cardines antevertit; quæ omnia parte prima, libro præſertim v. Operis bujus exquiſitius perſpecta ſunt. Ut igitur ambo bæc in concordiam adduceret, & ad civilem popularemque formam apte temperaret, neomeniam lunarem in anno quolibet eam eſſe primam juſſit, quæ autumnali æquinoctio propinquior eſt. (Nam ab autumno primitivum annum ordi-tur; quo etiam tempore mundum eſſe conditum exiſtimat.) Primus ergo methodi labor eſt, æquinoctiales cardines annis ſingulis in anno Juliano ſtatuere; tum novilunium, quod ab autumnali propius diſtet, eligere. Utrumque porro ex Alphonſi tabulis excerpſit, quas Prutenicis, adeoque ceteris anteponit omnibus. Verum quoniam ſolaris antegreſſio, ſive προήγησις non iiſdem paſſibus cum lunari procedit; ſed hac illa celerior eſt, huic incommodo ſic medetur. Poſtquam enim æquinoctium autumnale in anteriora tanto ſpatio retroceſſit, ut a neomenia longius abſtet, hoc eſt ultra gradus fere quindecim; tunc fit ἀντιμετάστασις, hoc eſt pro embolimo, ac poſtremo menſe primus ſtatuitur, & embolimæus annus in communem, communis in embolimæum convertitur. Initium mutationis hujus ab anno decimo capitur; qui cum tredecim hactenus menſes habuiſſet, atque a xx. Octobris inchoatus in Novembris ſeptimum deſiiſſet, poſt annos CCXVIII. abſolutos, annus ducenteſimus decimus nonus ex embolimæo fit communis; propterea quod ſi priſtino in ſtatu maneret, anni ſequentis neomenia in Novembris VIII. incurreret: qui dies ob æquinoctii anticipationem cadit in gradum Libræ XVI. ac nimium ab æquinoctio diſtat. Idcirco neomenia primi menſis in anno decimo in VIII. Octobris confertur: quo die embolimus menſis hactenus inierat. Deinceps vero ſimilis in annis ceteris ἀντιμεταστάσεως ac mutatio continget, poſt annos ccccx. quibus autem in annis accidat, docebit annorum cycli continua per undecim progreſſio: nimirum 10, 2, 13, 5, 16, 8, 19, 11, 3, 14, 6, 17, 9, 1, 12. Prima, uti diximus, ἀντιμετάστασις incurrit in annum mundi 220. Secunda in annum 630. cyclo enneadecaeteridis ſecundo. Tertia in anno 1040. cyclo 13. & ita deinceps annis ſemper interpoſitis ccccx. Conditi orbis epocham Vecchiettus in anno illo conſtituit, quo novilunium in XXIX. Octobris die commiſſum eſt, hora 13, 20′. poſt mediam noctem, in Alexandrino meridiano, feria I. in gradu Libræ 4, 48′. Quare æquinoctium per id tempus in XXIV. aut XXV. Octobris incidit. Fuit annus iſte Julianæ periodi 761. cyclo Solis V. littera B A. Lunæ I. Quippe Dionyſianam æram conjicit in annum Julianum ab orbis initio 3953. qui numerus de 4714. (in quem communis æræ primus congruit) detractus, relinquit 761. cujus in autumnum mundi ortus incidit. Hæc mirifici anni ſummaria deſcriptio, quem a ſe divinitus ille compertum, ac longo intervallo cognitum affirmat; cum hactenus longa ſepultus oblivione jacuiſſet. Primæ autem enneadecaeteridis typum, in qua conſequentes omnes ἀντιμεταστάσεις intelligimus fieri, ex eodem Scriptore ſubjecimus.

CYCLUS LUNARIS primus Hieronymi Vecchietti.		
	I	Octobris 29
31	II	Octobris 18
	III	Novemb. 7
	IV	Octobris 27
30	V	Octobris 15
	VI	Novemb. 3
	VII	Octobris 23
31	VIII	Octobris 12
	IX	Octobris 31
30	X	Octobris 20
	XI	Novemb. 8
	XII	Octobris 28
31	XIII	Octobris 16
	XIV	Novemb. 5
	XV	Octobris 25
30	XVI	Octobris 14
	XVII	Novemb. 1
	XVIII	Octobris 21
31	XIX	Octobris 10

Embolimæi, ut vides, anni ſunt ſeptem; e quibus quatuor XXXI. diebus conſtant; quoniam anni lunares ſimplices novemdecim cum embolimis tricenariis ſeptem, dies colligunt 6935. Ita quatuor dies, horæ circiter ſedecim ad complendam enneadecaeteridem deſunt. Igitur integri dies aliis menſibus ſuperfunduntur.

Contra novum hoc anni primitivi commentum primum illa poſſunt excipi, quæ adverſus annum Scaligeri cœleſtem lib. IV. ſuperiore diſputavimus: non conſtare, utrum Alphonſinus modus vetuſtiſſimis illis temporibus congruat; immo certum eſſe minime convenire, ſi quidem exacta cardinum momenta quærantur; quod Vecchiettus facere ſtudet. Hoc adempto, nutat omnis illa ſtructura primitivi anni, neque, ut perſuadere laborat, divinum eſt inventum, ſed minime probabilis artificii, otioſique deſcriptio. Tum hoc parum in eo commode, quod dum civiles neomenias ad exacta novilunia dirigit, iiſdem cyclis redeuntibus, etiam ante legitimum τὸ προηγούμενον intervallum, aliis atque aliis in Juliano menſe diebus aſſignat; quod ut in Aſtronomico cyclo propter anomaliam ſideris neceſſarium eſt; ſic in populari vulgoque uſurpata forma, qualem ſuam eſſe fingit auctor, nequaquam probatur. Debent enim conſtanter ad eoſdem adhæreſcere dies, donec ſtata, deſcriptaque προηγούμενα, vel μετηγμένα intervalla ſedeant; uti libro VI. adverſus Scaligerum oſtendimus. Exempli cauſſa; anno primo cycli, qui & mundi primus eſt, neomenia anni primitivi cadit in Octobris XXIX. anno poſtea XX. eodem cyclo redeunte, tribuitur Octobris XXX. anno XXXIX. redit ad Octobris XXIX. anno LXXVII. Octobris XXVIII. Eadem & in annis reliquis inconſtantia. Sed hæc, & id genus alia primitivi anni vitia, & incommoda utcumque diſſimulentur: illud ſine controverſia minime ferri, excuſarive poteſt; quod contra hypotheſim ſuam imprudens multa peccavit. Nam cum in primis hoc ſtudeat, uti neomenia prima non ultra gradus quindecim infra Libram conſiſtat; idipſum tamen infinitis in locis ea methodi ratione accidit. Anno primitivo CCXX. cyclo Lunæ XI. neomenia, quæ in Novembris VIII. cadere debebat, in Octobris VIII. tranſlata eſt, & annus cycli X. qui hactenus embolimæus fuerat, communis eſt factus; emboliſmus vero in ſequentem annum traductus. Hujus rei cauſſam hanc attulit lib. I. cap. XVI. quod alioqui, ſi ſequentis anni neomenia, cyclo XI. conferretur in Novemb. VIII.

inci-

incideret in gradum Libræ xvi. Anno quippe ccxx. æquinoctium convenit in Octobr. xxiii. feria 2. hora 8, 39′. a meridie, hoc eſt in Octobr. xxiv. Ab hoc tempore ad Novembris viii. ſex ſunt dies. Ita Libræ gradus in viii. Novembris incurrit. Hæc ille. Quoties ergo neomenia in gradum Libræ xvi. aut in Virginis xv. incidet, rejicula vitioſaque ſit oportet. Atqui ſæpenumero primam anni neomeniam confert in xvi. vel xvii. gradum. Anno ab orbe condito Juliano 610. cyclo Lunæ iii. neomenia primi menſis notatur in tabulis v. Novembris æquinoctium Octobris xx. qui decimus ſeptimus dies eſt ante neomeniam. Annus hic erat periodi Julianæ 1371. cyclo Lunæ iii. Solis xxvii. littera B. Æquinoctium ex Alphonſinis tabulis in meridiano Alexandrino, Octobris xx. feria vii. hora circiter nona poſt mediam noctem. Igitur quintus Octobris dies, hoc eſt neomenia anni primitivi, incurrit in gradum xvii. Libræ. Sane iiſdem ex Alphonſinis tabulis Sol decimum ſeptimum Libræ gradum vero motu ſubiit hora circiter ſecunda poſt meridiem Novembris v. in Merid. Alexandrino. Sic anno primitivo 717. neomenia 2. Novembris, decimo ſexto die poſt æquinoctium, quod incidit Octobris xviii. Rurſus anno primitivo 736. æquinoctium autumnale Alexandriæ notatur Octobris xvi. feria vi. neomenia vero Novembris tertio, Sabbato. (Sed errore typographico 16. Octob. irrepſit pro 19.) Eſto igitur æquinoctium Octobris xix. neomenia decimum ſextum diem obtinet ab ingreſſu Libræ. Sic annis 774, 945, 983, 1051, 1127, 1146, 1222, 1279, 1404. & aliis plerisque neomenia decimumſextum diem occupat ab æquinoctio: & quod gravius eſt, decimum ſeptimum; ut in annis 812, 907, 726, 964, 1021, 1203, 1317, 1336, 1393, 1412. Interdum & diebus octodecim abeſt ab æquinoctio neomenia: ut in annis 1002, 1431. Alias neomenia prima 16. vel 17. diebus æquinoctium antecedit: ut in annis 1040, 1078, 1097, 1192, 1469. At in annis Chriſti, poſteaquam primus menſis vernum in tempus eſt translatus, æquinoctium vernum neomenium primi menſis non raro diebus 16. aut 17. aut etiam 18. antecedit, vel ſequitur; ut in 254, 1055, 1074, 1153. Quæ nos exempla carptim, ut quiſque primum annus occurrerat, in ſpecimen produximus. Magna itaque labes eſt novi illius inventi; quæ & ex eo conflata eſt, quod ejus auctor poſt annos demum 410. primas annorum neomenias mutari jubeat, & emboliſmorum translationes, ſive ἀντιμεταστάσεις fieri; quod anni tropici πρόχεσις velocios quam lunaris non patitur. Etenim poſt cyclos xvi. ſive annos ccxxviii. tropicus annus lunares epochas uno die antevertit. Anni quippe tropici ccxxviii. dies colligunt 83275. horas 6, 12′. Lunares vero, 83276. horas 6, 29′, 20″. Diſcrimen unius ſolidi diei: quo neomenia lunaris infra tropicos terminos cadit; quam ὑπόλειψιν, vel μετάπτωσιν appellant. Cum igitur in annis cccc x. bidui fere ὑπόλειψις incidat, Vecchiettus, perinde ac ſi diei dumtaxat unius eveniret, ſpatium illud ἀντιμεταστάσεων præfinit. Eſto enim, verbi gratia, autumnale æquinoctium in Octobris xx. neomenia vero primi menſis Novembris tertio, quæ ex methodo remotiſſima eſt; cum ultra xv. diem prorogari non debeat. Poſt annos CCXXVIII. eadem neomenia cadet in xvi. gradum Libræ; proindeque rejicula fiet; & ad ſecundum menſem pertinebit. Nihilominus anni primitivi conditor ad annos præterea CLXXX. illam in ſtatione continet. Quocirca methodus illa omnis, & commentum anni primitivi minime cohæret.

CAPUT XLII.

Exponuntur hiſtorici errores a Vecchietto commiſſi: & argumenta ejus omnia diluuntur.

HÆC ſunt, quæ in annorum contextu animadvertenda duximus. In hiſtoria porro, intervalliſque temporum, & epochis longe etiam vehementius aberrat; neque quicquam eſt fere illius in Chronologia ſincerum, ac reprehenſionis expers.

Primus, & latiſſime diffuſus error eſt in anni Juliani ſitu, ac primordio conſtituendo. Nam & hoc præpoſtere collocavit; & unum in Faſtis Conſularibus annum redundare ſine ulla ratione credidit. Annum ordinationis Julianæ primum iniiſſe dicit Julio Cæſare v. Conſule; quem ab Urbe condita numerat ſeptingenteſimum ſeptimum; tametſi in Faſtis Capitolinis octavus ſit ſupra ſeptingenteſimum; quoniam Faſtos Romanos uno anno, parique Conſulum breviores facit. Hujus rei probationem ex intervallis eclipſeon aſſumit: duarum videlicet ſolarium, quas Herodotus retulit; & ſolaris unius, alterius lunaris: quarum illa Dionem, hæc Tacitum habet auctorem. Argumentandi ratio, quæ apud illum obſcure concipitur, eſt ejuſmodi. Scribit Herodotus Xerxe Sardibus movente, defeciſſe Solem verno tempore. Eodem anno certamen Olympicum celebratum eſt; quod & nos ſuo loco declaravimus. Accidit igitur anno iv. exeunte Olympiadis LXXIV. quam LXXV. ſecuta eſt eodem anno Juliano. Intervallum ab hac Solis defectione ad primas Kalendas Julianas, anni 435. dies 256. Contigit enim Aprilis xix. quem nos annum invenimus eſſe Julianæ periodi 4233. cyclo Lunæ xv. Solis v. Alteram eclipſim Herodotus lib. ix. memorat; quæ poſt cladem Salaminiam evenit, cum Cleombrotus Lacedæmoniorum rex ſacra quædam perageret. Θυομένῳ οἱ (inquit) ἐπὶ τῷ Πέρσῃ ὁ ἥλιος ἀμαυρώθη ἐν τῷ οὐρανῷ. *Huic inter ſacrificandum adverſus Perſam Sol in cælo obſcuratus eſt.* Tempus deliquii hujus eſt Octobris xiii. annis 435. diebus 77. ante Kalendas anni primi Juliani: adeoque anno primo ineunte Olympiadis LXXV. Cum his duabus eclipſibus totidem comparat: alteram ſolarem, quam Dio ante obitum Auguſti Cæſaris conſpectam fuiſſe prodidit. Ea convenit in Aprilis xxviii. ad veſperam, anno Juliano LVIII. alteram lunarem; cujus meminit Tacitus, paullo poſt Cæſaris mortem: quæ quidem Kalendis anni primi Juliani poſterior eſt annis 57. diebus 280. at prior, annis 57. diebus 118. Jam vero ſi annos 435. dies 256. quibus eclipſis prior Herodotea Kalendas Julianas antecedit, componas cum annis 57. diebus 118. quibus ſolaris a Dione prodita Kalendas eaſdem conſecuta eſt; ſumma conſiet annorum 493. dierum 9. Atqui hoc intervallum ex vulgaribus Faſtis tueri non poſſumus. Etenim Roma condita ſit, ut Dionyſio Halicarnaſſenſi placuit, anno 1. Olympiadis vii. hoc eſt annis Iphiti xxiv. & menſibus decem circiter elapſis: cum ſolaris defectio, quæ Xerxis διάβασιν præceſſit, contigerit annis ab Iphito CCXCV. cum decem fere menſibus evolutis, hoc eſt exeunte CCXCVI. detractis annis xxiv. menſibus x. reliqui ſunt anni CCLXXI. Itaque anno Urbis ineunte CCLXXII. contigit Xerxis tranſvectio. Annos CCCCXXXV. menſes fere viii. qui ab eclipſi Herodoti ad annum primum Julianum fluxerunt, adjice annis CCLXXI. fient anni 706. menſes octo. Ergo annus primus Julianus iniit anno Urbis 707. octo jam inchoatis menſibus. At in Faſtis Capitolinis poſt eos Coſſ. qui anno U. C. 272. fuerunt, ad Conſulatum iv. Cæſaris, ſive annum, ut vocant, Confuſionis, paria ſunt Coſſ. 436. ita ut Conſulatus iv. Cæſaris ſit quadringenteſimus triceſimus ſeptimus poſt expletum annum 272. debet autem dumtaxat eſſe quadringenteſimus triceſimus quintus, ſi quidem anno ipſo τῆς διαβάσεως incluſo non plures quam 436. anni, excluſo vero, 435. numerantur. Unus igitur annus e Faſtis eradendus eſt: nimirum ille, qui ſine Coſſ. tranſactus a Livio dicitur lib. viii. & a Sigonio 420. numeratur.

Alterum argumentum. Livius eclipſes duas memorat: Solis priorem lib. vii. Decad. iv. Coſſ. L. Scipione Aſiatico, C. Lælio, quando adverſus Antiochum profectus eſt Scipio. Quamquam hallucinatus videtur Livius. Nam eclipſis illa cadit in Coſſ. P. Cornelium Scipionem Naſicam, & M. Acilium Glabrionem, a quo & expeditio adverſus Antiochum eſt ſuſcepta. Poſterior eclipſis lunaris incidit in Conſulatum L. Æmilii Paulli nocte, antequam cum Perſeo confligeret. Prior eclipſis annis 164. diebus 147. Kalendas primas Julianas anteceſſit. Contigit enim anno 2. Olympiadis 147. Aprilis iv. Poſterior autem annis 123. diebus 182. ante eaſdem Julianas Kalendas commiſſa eſt, Julii ii. ineunte Olympiade CLIII. Ab eclipſi prima Herodotea ad illam Naſicæ anni ſunt 288. dies 355. ad alteram Æmilio Conſule, anni 312. dies 74. Ergo Conſulatus Naſicæ annum ducenteſimum nonageſimum labentem occupat ab anno tranſitus Xerxis; quem in U. C. 272. cadere diximus, utroque comprehenſo termino. Conſulatus vero Paulli eſt annus trecenteſimus decimus tertius.

Pag. 588. edit. Græco-lat.

tius. Atqui in Faſtis Capitolinis Naſicæ Conſulatus convenit in annum orbis 561. eſtque ducenteſimus nonageſimus primus. Itaque unus annus e Faſtis expungendus eſt.

Accedit & Polybii teſtimonium, qui Hannibalem ſcribit anno primo Olympiadis CXL. profectum obſediſſe Saguntum. Accidit hoc exeunte Conſulatu Livii Salinatoris, in fine anni U. C. 532. & ineunte 533. Hinc ad Conſulatum V. Cæſaris, paria ſunt Conſulum 174. Igitur Conſulatus Cæſaris V. congruit anno ab U. C. 708. non, ut eſt in Faſtis Capitolinis, 709.

Occurritur ſuperioribus argumentis.

Ad hæc omnia ex iis, quæ libro IX. cum de tranſitu Xerxis, deque annis Olympiadicis & Urbis ageremus, uberrime pertractata ſunt, perfacilis eſt reſponſio. Fons eſt enim erroris totius in anno Xerxeæ διαβάσεως, quem contra hiſtoriam antevertit. Nihil eſt ex Herodoti narratione certius, quam æſtate anni, quo Xerxes trajecit Helleſpontum, Olympicos agones fuiſſe celebratos: ut ſuo loco demonſtravimus; nec Vecchiettus repugnat. Eſt igitur hæc Olympias LXXV. quæ quidem anno ante Chriſtianam, & communem æram incidit quadringenteſimo & octogeſimo; ita ut primus annus Chriſti, utroque comprehenſo termino, ſit quadringenteſimus octogeſimus primus. Docent hoc, & firmiſſime perſuadent argumenta omnia, quibus epocham Olympiadicam L. IX. munivimus. Errat ſane Vecchiettus, qui eclipſes duas ab Herodoto memoratas in eumdem annum conjicit, quo agones Olympici commiſſi ſunt. Eſt enim hic annus periodi Julianæ 4234. in quem binæ quidem eclipſes competunt; altera VIII. die Aprilis; altera Octobris ſecundo. Sed prior in Aſia, Græciave conſpici non potuit. Nam novilunium verum Sardibus incidit Aprilis IX. feria II. hora 0, 6'. media fere nocte. Altera Solis defectio Octobris ſecundo die commiſſa eſt, hora 1, 44'. poſt meridiem, Athenis: fuitque digitorum fere 8. Hæc illa eſt, cujus Herodotus lib. IX. mentionem facit; ut lib. X. cap. XXIV. oſtendimus. At Vecchiettus ambas illas Solis eclipſes conjicit in annum antecedentem. Etenim priorem ille cenſet eam fuiſſe, quæ April. XIX. contigit; proindeque cyclo Lunæ XV. Solis V. littera B A: qui eſt annus periodi Julianæ 4233. poſteriorem confert in Octobris XIII. ejuſdem anni. Atqui neutra conſpici potuit. Nam in prima parallaxis maxima fuit; adeo ut apparens latitudo ſummam ſemidiametrorum exceſſerit. In ſecunda, latitudo fuit auſtralis, cui adjuncta parallaxis longe ultra eclipticos limites eam promovit. Quod alio loco declaratum eſt. Præterea quamvis anno periodi Julianæ 4233. duas haſce defectiones revera contigiſſe fateamur; tamen falſiſſimum eſt Olympiadicum certamen anno iſto celebratum fuiſſe. Itaque Vecchiettus Olympiadas uno anno prævertit. Unde annum primum æræ Chriſtianæ cœpiſſe putat labente anno primo Olympiadis CXCV. hoc eſt Iphiti DCCLXXVII. cum revera nonniſi quarto labente Olympiadis illius inierit. Annus quippe Chriſti primus, ſive Dionyſianus, & vulgaris ab illo computatur ab Orbe condito Julianus 3953. Hunc ſi deducas ex annis periodi Julianæ 4714. reliqui ſunt 761. Itaque primum annum mundi inchoat ab autumno anni periodi Julianæ 761. & ad methodum Julianæ periodi addenda ſunt annis mundi 760. ut annum mundi in Juliana periodo ab autumno ineuntem habeas; vel, ut a Kalend. Januariis incipiat annus, addenda 761. Cum igitur annus primus Olympiadicus in illius tabulis conferatur in annum 3176. additis ea methodo 761. conficet annus periodi Julianæ 3937. quo Olympias prima ab Iphito celebratur.

Verum ab anno ſequenti, 3938. inchoandas eſſe potius Olympiadas, lib. IX. probavimus. Idem genus hallucinationis & in Auguſti Cæſaris annis a Vecchietto commiſſum eſt, cujus obitum perperam contulit in annum Julianum LVIII. Nam eclipſis illa Solis, quæ XXVIII. Aprilis incidit, anno ante mortem Auguſti contigit: ac Romæ vix conſpici potuit. Commiſſa eſt enim in horizonte Regiomontano ſyzygia veriſſima hora 20, 31'. poſt mediam noctem: Romæ vero hora circiter 19, 49'. Sole jam infra horizontem condito. Erat enim in gradu Tauri 5, 44'. quo tempore Romæ dies eſt horarum 13, 40'. circiter. Itaque Sol horis æqualibus a media nocte 18, 50'. tranſactis infra horizontem premitur. Vix potuit igitur defectus ille ſolaris Romæ conſpici. Et ut videri ſaltem ejus initium potuerit, nequaquam in eum annum incidit, quo mortuus eſt Auguſtus, nimirum in Conſulatum Sextorum duorum, ſed in antecedentem; ut alibi demonſtratum eſt. Similiter eclipſis illa Lunæ, quæ poſt obitum Auguſti in Pannonia conſpecta eſt, comperit in annum Chriſti XIV. Septembris XXVII. feria V. Quamquam enim altera contigit anno Chriſti XIII. Octobris VII. (Nam plenilunium verum congruit hora 19, 45'. a media nocte Romæ. Latitudinis motus S. II, 20, 54'.) ea tamen perexigua fuit, ut paullo plus dumtaxat triente obſcuratum fuerit; cum tamen illa ipſa Taciti integra defectio eſſe debeat. Ad hæc mors Auguſti nequaquam anno Chriſti XIII. tribui poteſt; ut ex aliis omnibus argumentis apparet, quæ ſuo loco diſputata ſunt. Vide lib. II. cap. VI.

Rurſus in illo Solis deliquio, quod L. Scipione Aſiatico, C. Lælio Coſſ. accidiſſe ſcribit Livius, qui eſt annus Varronianus DLXIV. anno periodi Julianæ 4524. Vecchiettus Livium immerito reprehendit. Nam revera anno illo Sol defecit Martii XIV. uti ſuo loco docuimus. At illa, quam in Aprilis IV. conjicit, convenit anno periodi Julianæ 4525. Urbis Varroniano DLXII. in Faſtis Capitolinis DLXI. quo tempore nulla fuit eclipſis ſolaris; propterea quod latitudo erat auſtralis. Novilunium verum hora 15, 38'. a media nocte Romæ. Latitudinis anomalia Sig. II, 24, 39'. cui adjuncta parallaxis ſemidiametrorum ſummam nimium excedit. Præterea illo ipſo Urbis anno Conſules fuere L. Quinctius Flaminius, Cn. Domitius Ahenobarbus, non Naſica, & Acilius Glabrio, quorum Conſulatus in annum ſequentem convenit.

In eo vero Lunæ deliquio, quod Paullo Æmilio Conſule accidit, graviter hallucinatur. Nam & adverſus hiſtoriam, & in defectionis illius deſignatione peccat. Quod ad eclipſin attinet; contingere illa Vecchietti debuit anno periodi Julianæ 4545. cyclo Lunæ IV. Solis IX. littera D C. quam ex noſtris tabulis erroris convincendi gratia placet hic deſcribere; nullam ut fuiſſe conſtet.

A primo anno Nabonaſſari uſque ad hanc eclipſin computantur anni Ægyptiaci 578. dies 271. horæ 17. in horizonte Lutetiæ. Conſpecta eſt igitur anno currente Nabonaſſari 579. Paani 2. feria 6. Julii 2. hora 17. poſt mediam noctem. Ad quod tempus ex tabularum noſtrarum methodo hi motus colliguntur.

Pleni-

Plenilunium medium Julii 2. feria 6. hora 17, 22'.	
Motus Solis ab æquinoctio	S. G. 3, 7, 30'.
Anomalia Solis	1, 2, 6.
Anomalia Lunæ	0, 13, 6.
Motus latitudinis Lunæ	11, 19, 49.
Proſthaphæreſis Solis	0, 1, 5, 55". S.
Proſthaphæreſis Lunæ	0, 1, 3, 18. S.
Detracta Solis e lunari, reſiduum	0, 2, 37.
Tempus ad mediam ſyzygiam auferendam	0, 5. S.
Ergo vera conjunctio Julii 2.	hora 17, 17.
Verus locus luminarium	3, 6, 27, 24.
Propter æquationem dierum adde	2.
Novilunium ergo Julii 2.	hora 17, 29.
In Macedonia vero Julii 2.	hora 19, 8.
Latitudinis anomalia caſtigata S.	11, 19, 51, 34.
Verus motus latitudinis Sign.	11, 18, 45, 39.
Latitudo vera auſtralis	0, 58, 54.
Semidiameter Lunæ	0, 16, 1.
Semidiameter umbræ	0, 42, 58.
Ambæ ſimul conjunctæ	0, 58, 59.
Latitudo Lunæ par eſt ſummæ diametrorum. Ergo nulla defectio contigit.	

Quæ cum ita ſint, vana eſt & irrita collectio, quæ contra Faſtorum omnium fidem unum e numero Conſulatuum annum expungit. Nam intervalla cœleſtium obſervationum, etiam illarum, quas falſo Vecchiettus aſſumit, ſi ſuis quæque temporibus fideliter attribuantur, egregie conſtant. Annus defectionis Herodoteæ ſolaris, ſi quis fuiſſet, debuit eſſe periodi Julianæ 4233. a quo ad ſolarem alteram Dionis, quæ anno Chriſti XIII. contigit, intercedunt anni Juliani 493. dies 9. At Vecchiettus tam Herodoteam perperam exeunti anno quarto LXXIV. Olympiadis aſſignat, quam Dioneam anno, quo exceſſit Auguſtus. Par eſt in reliquarum comparatione fides. Ex hac τῶν φαινομένων ἀρχαίων hiſtoriæ totius apud Vecchiettum, ac præcipuarum in primis epocharum depravata ratio; Olympiadum, Urbis Romæ, anni primi Juliani, & inſequentium omnium, Herodis, Romanorum Imperatorum propemodum omnium. Nihil denique ſincere ac ſuo loco redditum eſt. Uno enim anno perpetuo verum tempus antevertit; quod in paucis ad ſpecimen exemplis, vel experiundæ methodi noſtræ, doctrinæque gratia libet oſtendere.

CAPUT XLIII.

Quantum in Herodis tempore, & in Paſſione Chriſti Vecchiettus hallucinatus ſit, palam demonſtratur.

UT ab Herode Judæorum rege ſumamus initium, quæ de illius exordio diligenter in lib. 2. diſputata ſunt, ſatis evincunt, ſi Joſephum auctorem ſequimur, auſpicatum illum fuiſſe anno VI. Juliano, qui eſt periodi Julianæ 4674. Conſulibus Calvino, & Pollione: ſecundum autem primordium in annum IX. Julianum, periodi Julianæ 4677. cadere, Conſulibus Agrippa, & Caninio Gallo; mortuum denique anno Juliano XLII. At Vecchiettus Herodem a primo exordio regnaſſe putat annos XL. cum aliquot hebdomadibus: a ſecundo vero, annos XXXVII. mortuum autem anno ipſo, in quem Natalis vulgaris incidit; periodi Julianæ 4713. quem ille ab Orbe condito numerat 3952. Verum abſurdum eſt, Herodi XL. annos aſſignare, cum XXXVII. non amplius, regnaverit. Deinde pluribus argumentis adſtruximus, ex Joſephi, & Dionis hiſtoria neceſſario conſequi, triennio ante tempus illud Herodem obiiſſe. Vide quæ lib. XI. ſuper ea re diſſeruimus.

Quod ad Chriſtum Dominum attinet, natum eum temere definit Martii XXV. non modo contra communem, antiquiſſimamque παράδοσιν; verum etiam ſine ullo certo novæ opinionis argumento. Sed in anno ipſo Paſſionis minus eſt illius ratio tolerabilis. Chriſtum enim libro quarto paſſum exiſtimat Aprilis 21. feria VI. anno IV. currente Olympiadis CCII. quarto die ante oppoſitionem veram, quæ Aprilis XIV. contigit. Hunc annum mundi 3984. numerat; qui eſt Julianæ periodi 4545. æræ communis XXXII. quo Coſſ. fuere Cn. Domitius Ahenobarbus, & Vitellius Nepos, anno U. C. DCCLXXXV. Juliano LXXVII. Quamquam ille perperam Coſſ. hunc annum notat Ser. Sulpicio Galba, & L. Cornelio Sulla; qui in ſequentem congruunt. Porro eodem anno vera oppoſitio luminarium contigit Aprilis XIV. circa mediam noctem, ineunte feria II. quem diem Niſan XVII. appellat. unde XIV. dies Niſan cadit in feriam VI. antecedentem, cujus ad veſperam Judæos ait Paſcha celebraſſe. Ex quo duo quædam abſurda, falſaque concludit: Alterum, Chriſtum Dominum anno illo legitimum Paſcha minime celebraſſe, neque agni epulo functum eſſe: Alterum, non in azymo pane, ſed in fermentato conſecraſſe. Hæc portenta novi illius anni ordinatio peperit. Ex his autem duobus, prius Græcis quibuſdam Patribus venit in mentem; veluti Petro Alexandrino, & aliis, quos hoc libro cap. XVIII. commemoravimus. Poſterius hodieque Græci tuentur; ſed diſſimili, ac Vecchiettus, in cauſa ſunt; & aliquanto minus invidioſa. Nam & Chriſtum epulum Paſchale peregiſſe volunt; &, quod alio, ac Judæi ceteri, tempore celebraret, fermentato uſum eſſe defendunt. Vecchiettus prius illud ſuſtulit; nimia id quidem audacter. Atqui cauſæ nihil habuit, cur novum hoc, inauditumque monſtrum opinionis inveheret. Neque enim ineſt in illius argumentis ponderis tantum, ut vel mediocriter harum doctrinarum perito ſcrupulum injiciat. Nam non aliunde, quam ex perpetuis paralogiſmis, & hallucinationibus conflata ſunt; quæ nos paullo ante diſcuſſimus. Sane Chriſtum ex legis mandato

Digitized by Google

dato Judaicum Paſcha poſtrema illa veſpera cum Diſcipulis egiſſe, tam aperte teſtatur Evangelium, ut Vecchietti ludificationem omnem reſpuat. Matthæi xxvi, 18. interrogatus ab Apoſtolis: *Ubi vis paremus tibi comedere Paſcha?* reſpondet. *Ite in civitatem ad quamdam; & dicite ei: Magiſter dicit: Tempus meum prope eſt, apud te facio Paſcha cum diſcipulis meis*. Præſens hic tempus pro futuro, vulgari loquendi conſuetudine. Si igitur factarum ſe Paſcha denunciat, utique fecit; neque enim mentiri potuit. Sequitur: *Et paraverunt Paſcha. Veſpere autem facto, diſcumbebat cum duodecim*. Quis non intelligit, diſcubitum illum, atque cœnam ad id, de quo proxime loquebatur, Paſcha pertinere? Eadem & apud Marcum leguntur cap. xiv. Ibi primum in ædes certi hominis condicit, ac parari Paſcha jubet; eoque ſe ſub veſperam confert. Quid illud Lucæ xxii, 15. Accumbens cum ſuis Dominus; *Deſiderio deſideravi hoc Paſcha manducare vobiſcum, antequam patiar*. τῦτο τὸ Πάσχα, nimirum quo tum fungebatur, quod re ipſa peragebat. Faceſſant itaque

Lib. 4. cap. 33. & 35.

Vecchietti cavillationes: qui hoc Paſcha parari juſſiſſe Dominum refert, quo ſe uſurum non eſſe ſciret; tam apud Lucam: *Hoc Paſcha, non quod nunc manducamus*, ait; *ſed hoc, in cujus diem decimum quartum jam ingreſſi ſumus*. Hæc fruſtratio eſt Evangelicæ veritatis, ac ſententiæ. An eſt aliud hoc Paſcha manducare, quam agno Paſchali veſci? An vero feſtum ipſum tempuſque manducati dicitur. Pergit Chriſtus: *Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei*; quæ Vecchiettus ſic accipit. *Ex hoc*, inquit, *quod vehementer deſideraverim manducare, tamen; Non manducabo illud. Hic nequaquam poſſibile eſt, has duas particulas* ex hoc: *accipi in ſignificationem temporis pro*, poſthac: *ſed in rationem omnino accipi debent conſequentiæ*. Quod duobus aliis Scripturæ locis illuſtrat. Lucæ 1. in B. Mariæ Cantico: *Ecce enim ex hoc beatam me dicent*, &c. Ex hoc ſcilicet, quod humilitatem meam reſpexerit. Sic ejuſdem Lucæ cap. xxii, 69. *Ex hoc autem erit filius hominis ſedens a dextris virtutis Dei*. Ex hoc nimirum, quod non credetis mihi, neque dimittetis. Hæc Vecchiettus. Qui ſi Græca conſuluiſſet, non tam abſurdæ interpretationis auctor extitiſſet. Nam in tribus illis locis Græca vocabula commentum illud reſpuunt. In Cantico B. Virginis ἰδὲ γὰρ ἀπὸ τῦ νῦν. *Ecce enim ex hoc tempore*. Cap. xxii, 69. ἀπὸ τῦ νῦν ἔσαι ὁ υἱὸς τῦ ἀνθρώπε καθήμενος. *Ab hoc tempore erit filius hominis ſedens*, &c. At cum. 16. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ὐκέτι ὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτῦ. *Dico enim vobis, quoniam non amplius manducabo ex ipſo*. Sed nec illud meliori jure Vecchiettus aſſumit; Chriſtum non Hieroſolymis, ſed in Bethania cœnam illam poſtremam egiſſe. Quippe Diſcipulis ita præcipit: ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν: *Ite in*

Lib. 4. cap 38.

civitatem, Matthæi xxvi. Marci xiv. Lucæ xxii. εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν. quæ vox de Bethaniæ vico uſurpari non poteſt. Ex iis etiam aliud, quod erat conſequens doctrinæ illius, evertitur; Chriſtum fermentatum non azymum panem ad ſui conſecrationem corporis adhibuiſſe; quod, inquit, Paſchalem agnum, non comederit. Ambo enim iſta falſa ſunt, & a regula Catholicæ veritatis aliena.

CAPUT XLIV.

Refellitur opinio Vecchietti ſuper annis tribus, quos in vulgares Faſtos inculcandos aſſerit.

Quemadmodum inter Conſules anni ab U.C. 278. & quartum Cæſaris Conſulatum par annum Conſulum exemit: ita lib. vi. triennio breviores eſſe vulgares Faſtos exiſtimat, atque annos iſtos inter Severum Imperat. & Conſtantium inculcat. Hoc ante ſe neminem animadvertiſſe dicit; neque porro fortaſſis obſervaturum quempiam, niſi cœleſti luce mentem ſuam Deus illuſtraſſet. Verum nova hæc obſervatio iiſdem, quibus illa ſuperiora, firmamentis innititur; hoc eſt hallucinationibus, & paralogiſmis. Septem igitur luminarium deliquia, quæ ab anno necis Cæſaris ad Severi octavum annum inciderunt, cum totidem confert, quæ ab anno Chriſti cccxlviii. ad mdcxvii. conſpecta ſunt. Prioris ſeptenarii prima eſt illa defectio Solis, quæ Coſſ. Julio Cæſare, & M. Antonio contigit, anno mundi 3908. cujuſque meminerunt lib. 1. Georg. Virgilius, & Plinius lib. ii. cap. xxx. Ea vero cadit in diem xxviii. Maii. Secunda contigit anno mundi 3952. paullo ante mortem Herodis. Tum enim defeciſſe Lunam teſtis eſt Joſephus lib. xvii. cap. viii. Tempus eſt ix. Januarii. Tertia eſt itidem lunaris, duobus Sextis Coſſ. Octobris vii. altero menſe poſt Auguſti mortem; anno mundi 3965. Quarta in annum mundi 4010. Neronis v. convenit, Vipſanio, & Fonteio Coſſ. Maii xi. mane: quod teſtatur Tacitus lib. xiv. Quinta incidit in annum 4049. quando Sol defecit paullo poſt meridiem diei ultimi Aprilis, eodem anno, quo mortuus eſt Nerva, ut auctor eſt Aurelius Victor. Ex quo liquere dicit, nequaquam Januario menſe, ut vulgo memorant, obiiſſe Nervam. Sexta pertinet ad annum mundi 4086. Adriani xix. quo Luna defecit ea nocte, quæ conſecuta eſt Octobris xx. cujus meminit Ptolemæus lib. iv. cap. vi. Septima congruit anno mundi 4152. Severi viii. Coſſ. Annio Fabiano, & Nonio Muciano. Sol enim tunc Cal. Aprilis matutino tempore defecit. Hujus mentio eſt apud Tertullianum Apol. ad Scap. cap. iii.

Cum his ſeptem aliæ comparantur; quarum prima eſt, quæ anno Chriſti cccxlviii. mundi 4300. contigit. Sol enim meridie diei xv. Aprilis defecit: ut refert Caſſiod. in Conſulatu Philippi & Saleæ. Secunda ſolaris extitit anno mundi 4345. Chriſti cccxciii. Theodoſii ſenioris xv. cujus mentio eſt apud Hieron. Epiſt. lxi. Coſſ. Theodoſio iii. & Abundantio, circa dies Pentecoſtes, quæ fuit Junii v. Defectus vero Solis in meridie diei xxvii. Maii. Tertia, quæ & lunaris fuit, cadit in annum mundi 4632. Chriſti dclxxx. Conſtantini Pogonati xiii. nocte quæ anteceſſit Junii xviii. Anaſtaſius in Agathone. Quarta, anno mundi 4792. Chriſti dcccxl. in Vigilia Aſcenſionis diei v. Maii, Sol defecit paullo ante mortem Ludovici Imperat. ut eſt in vetere Chronico. Quinta, anno 4985. Chriſti 1033. Conradi Imperat. vii. Sol meridie defecit. Junii xxix. feria vi. ut ex Glabro refert Baronius. Sexta, anno mundi 5191. Chriſti 1239. Friderici Imperatoris ſecundi xix. Junii tertio, feria vi. hora nona Sol defecit. Ita refert Ricordanus Maleſpinus Florentinus hiſtoriæ Florent. cap. 135. Septima denique lunaris eclipſis illa fuit, quæ anno mundi 5569. Chriſti 1617. accidit, Septembri menſe, ſub initium noctis ſequentis feriam iv. Auguſti vi. anni veteris, vel Gregoriani, xvi.

Ambo iſti ſeptenarii integris, ac legitimis intervallis conſtant; nihil ut iis addi, detrahive poſſit. Quare triennium illud, quod deeſt, attribuendum eſt ei ſpatio, quod interjectum eſt inter annum Chriſti ducenteſimum, ac Severi viii. & trecenteſimum quadrageſimum octavum: qui eſt Conſtantii xi. Philippo & Salea Coſſ. Porro triennium illud ita diſpenſat. Antonino Caracallæ annum amplius imputat, quam Faſti vulgares. Diocletiano vero duos. Illum ſeptem annis ſolidis; hunc duobus & viginti imperaſſe dicit.

Sed nova hæc Faſtorum emendatio prorſus inutilis eſt; quam ſola auctoris hallucinatio peperit. Neque enim intelligit verſuram ſe facere, dum aliunde triennium eximit, quod alibi præter rationem, præterque Scriptorum fidem inſerit. Annus ille, quo Philippus & Saleas Coſſ. fuerunt, omnium conſenſu trecenteſimus quadrageſimus & octavus eſt æræ Dionyſianæ: quo novilunium incidit Aprilis xv. feria 6, 3, 17′. cyclo Lunæ vii. cyclo Solis xxi. littera C B. Ratius anno Chriſti ducenteſimo novilunium accidit Lutetiæ Aprilis 1. feria 3, 14, 57′. Intervallum annorum Julianorum 148. dierum 13, 12, 20′. Colliguntur dies 54070. horæ 12, 20′. quæ ſyzygias integras complent 1831. Vecchiettus autem bienium adimit Probo: quem annos tantum quatuor cepiſſe dicit tertium Caro, cui unicum annum attribuit. Unde, ut Faſtorum ſuorum ruinam fulciat, totidem annos importune aliis locis inculcat. Quare nullum hic quidem in caſtigatioribus Faſtis viſum eſt, ſed in Vecchiettianis annalibus. Quod enim ad Diocletianum attinet, utrumque perperam aſſeverat; & anno Chriſti cclxxxii. cœpiſſe, & duobus ac viginti annis imperaſſe; qua de re lib. xi. fuſe diſputavimus: ibidemque de Maximiani primordio egimus.

Quod ad eclipſes ab eo memoratas attinet, in pleriſque fugit illum ratio. Nam eæ ſæpenumero nullæ fuerunt. De prima ſeptenarii primi Solis defectione, quam eo anno contigiſſe vult, quo Cæſar occiſus eſt, ſatis

actum

actum eſt a nobis lib. x. cap. LXIII. Ibi Solem minime tum defeciſſe demonſtravimus. In tertia eatenus aberrat, quod reipſa quidem Luna defecit; ſed non amplius quam in parte diametri tertia: uti ſupra docuimus. At quæ mortem Auguſti conſecuta eſt, integra fuit: Vide lib. XI. cap. VI.

Sed abſurdiſſimi ſunt illius calculi in quarta Solis defectione, quæ Vipſanio, & Fonteio Coſſ. imputatur. Hanc ipſe Maii XI. anno communis æræ LVIII. accidiſſe putat. Sed dupliciter refellitur. Primo, quod eclipſis illa pridie Kal. Maias commiſſa eſt, teſte Plinio, lib. II. cap. LXX. Secundo, quod altera illa noctu fere contigit, adeoque videri non potuit. Si quidem novilunium verum Romæ factum eſt hora poſt mediam noctem 5, 53'. apparens hora 4, 7'. Sole in Tauri gradu 17, 39'. verſante; quando ortus ejus incidit in horam 4. 55'. Itaque nonniſi perexiguam ſolaris deliquii particulam commodum oriente ipſo Campania videre potuit. At Plinius hora inter ſeptimam & octavam contigiſſe memorat. Vide lib. VIII. cap. XII.

Sic & ſolaris illa defectio, quam ſub Nervæ obitum eveniſſe ſcribit anno Chriſti XCVII. Aprilis XXX. falſiſſima eſt. Quippe latitudo fuit auſtralis. Motus verus latitudinis Signorum 6, 10, 32'. Latitudo ergo 54', 34''. quam parallaxis auget. Quare nulla fuit defectio hoc quidem in hemiſphærio. Sed neque ſeptima anni Chriſti ducenteſimi propter eamdem cauſſam conſpici potuit. Novilunium verum Uticæ in Africa commiſſum eſt Aprilis I. hora poſt noctem mediam 9, 25'. Verus motus latitudinis Sign. 11, 25, 16', 38''. Latitudo vera auſtralis 24', 35''. apparens ob parallaxin multo major ſemidiametrorum ſumma.

Rurſus in altero ſeptenario prima eclipſis, & ſecunda perperam conceptæ ſunt. Nam quæ anno Chriſti CCCXLVIII. Philippo & Salea Coſſ. accidit, Octobris IX. conſpecta eſt, feria I. hora 7, 31'. fuitque digitorum 8. Conſtantinopoli. At vero Aprilis XV. eodem anno eclipſis Solis nulla. Novilunium verum hora 10, 39'. Motus latitudinis verus Sign. 11, 24, 18'. Latitudo vera 29', 41''. Apparens, addita parallaxi, major ſumma ſemidiametrorum. Proinde nulla eclipſis hoc in hemiſphærio contigit.

Alterum novilunium anno Chriſti CCCXCIV. Maii XXVII. hora 11, 25'. circiter Hieroſolymis. Sed motus latitudinis auſtralis Signorum 6, 7, 0', 44''. Latitudo vera 36', 29''. quæ cum ſemidiametrorum ſummam ſuperat: tum parallaxi fit etiam amplior. Quocirca vanæ ſunt, ac mendoſæ novi illius Prophetæ tabulæ; conatus omnis irritus: neque quicquam ab eo, aliove propoſitum eſt, propter quod communis, & hactenus a nobis affirmatæ, conſtabilitæque Chronologiæ pœnitere nos oporteat. Hic igitur duodecimus Operis totius, ac ſecundæ τῆς ἱστορικῆς partis quartus liber deſinet; quem quidem, ut & reliquos ſollemni epilogo concludemus.

Epilogus libri XII. de Doctrina Temporum.

DEMONSTRATUM eſt igitur hoc in duodecimo libro, falſa & abſurda eſſe omnia, quæ in VI. de Emendatione temporum libro de Natali Domini, deque Paſchatibus ab eo tranſactis, & Paſſione. Tum de Danielis hebdomadibus, hiſtoria Eſther; Francorum primordiis, ea ineuntis ſuis diſputavit Scaliger. Proinde

QUicquid in ſexto de Emendatione Temporum libro omnibus fere paginis novi, a ſeque excogitati Scaliger attulit; tum quæ in Iſagogicis Canonibus ad eadem argumenta diſputavit, falſa, & abſurda ſunt omnia. Quod erat demonſtrandum.

DIONYSII PETAVII

E SOCIETATE JESU

DE

DOCTRINA TEMPORUM

LIBER DECIMUS TERTIUS.

QUI CHRONOLOGIAM, HOC EST TEMPORUM SERIEM, ET USUM Doctrinæ fructumque continet.

Anni Per. Jul. ✱ ☉	Anni Mundi.	Anni ante Chr.
730 2 8 E	0	3984

MUNDUS a Deo conditus eſt autumni tempore. Vide lib. ix. cap. vii.

Prima dies incidit in xxvi. Octobris, feriamque primam. quo die æquinoctium ὁμαλῶς contigit ex tabulis lib. vii. At ex Pariſinis octavi libri, ἀκριβῶς commiſſum eſt Octobris xxiii. feria v. hora 21, 52′. Hieroſolymis. Novilunium quoque verum contigit Octobris xii. hora 11, 22′. a media nocte. Unde Luna xv. mundus fabricari cœptus. Hoc enim die ſupremum cœlum, lucem & Angelos procreavit.

Secunda die, Octobris xxvii. feria ii. firmamentum productum eſt: æquæ ab aquis ſejunctæ.

Tertia die, Octobris xxviii. feria iii. collectis in unum locum aquis emerſit terra, ac germinare cœpit, & ſtirpium plantarumque genera omnia propagavit.

Quarta die, Octobris xxix. feria iv. Sol & Luna, reliquique planetæ & ſtellæ procreantur.

Quinta die, Octobris xxx. feria v. piſces ex aqua, indidemque volucres oriri jubentur, ac ſuis quique ſtationibus attribuuntur.

Sexta die, Octobris xxxi. feria vi. animalia terrena produxit Deus. Tum poſtremum, qui imperaret univerſis, Adamum de limo terræ formavit ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam. Poſt ex ejus dormientis latere Evam conjugem finxit.

Septima die, Novembris i. feria vii. requievit Deus, ac diem Sabbati ſanctificavit.

Paullo poſt Adamus apud Deum offendit, ac ſelici domicilio dejectus eſt.

	Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chri.
CAIN naſcitur.	731 3 9 D	1	3983
ABEL naſcitur.	732 4 10 C	2	3982
CAIN Abelem innocentem occidit.	859 19 4 E	129	3855
ADAM genuit Seth anno ætatis ſuæ centeſimo trigeſimo. Gen. v, 3.	860 20 5 D	130	3854
ENOS a Setho gignitur anno ætatis cv. Geneſ. v, 6.	905 13 15 FE	235	3749
ENOS natus annos xc. genuit Cainan. Gen. v, 9.	1055 29 10 E	325	3659
CAINAN genuit Malaleel anno ætatis lxx. Gen. v, 12.	1125 5 4 BA	395	3589
MALALEEL genuit Jared annos natus lxv. Gen. v, 15.	1190 14 12 D	460	3574
JARED genuit Enoch anno vitæ clxii. Gen. v, 18.	1352 8 3 E	622	3362
ENOCH genuit Mathuſalem anno ætatis ſuæ lxv. Gen. v, 21.	1417 27 12 AG	687	3297
MATHUSALEM genuit Lamech anno ætatis clxxxvii. Gen. v, 25.	1604 8 8 E	874	3110
ADAMUS primus parens moritur annos natus 930.	1660 8 7 C	930	3054

ENOCH

Per. Jul. * ⊙	Mundi.	Ante Chr.	
1717 9 7 DC	987	2997	Enoch cum Deo placeret, raptus eſt anno ætatis 365. Gen. v, 24.
1772 8 5 E	1042	2942	Seth Adami filius anno vitæ 912. moritur. Gen. v, 8.
1786 22 19 A	1056	2928	Lamech natus annos 182. genuit Noe. Gen. v, 28.
1870 22 8 A	1140	2844	Enos moritur anno ætatis 905. Gen. v, 11.
1965 5 8 BA	1235	2749	Cainan moritur anno ætatis 910. Gen. v, 14.
2020 2 8 C	1290	2694	Malaleel obiit anno vitæ ſuæ 895. Gen. v, 17.
2152 24 5 F	1422	2562	Jared moritur anno ætatis 962. Gen. v, 20.
2266 28 4 C	1536	2448	Noe centum & viginti annis ante diluvium de futura mundi calamitate, deque arca fabricanda reſponſum accipit. Ita quippe locus ille Gen. vi, 3. accipiendus eſt. Tum vero mortales omnes tam facto ipſo, quam verbis ad pœnitentiam incitavit.
2288 20 8 D	1558	2426	Noe annos natus 502. genuit Sem. Gen. xi, 11.
2385 5 10 BA	1655	2329	Mathusalem obiit anno ætatis 969. paullo ante diluvium. Anno mundi labente 1655. a Januario, ineunte vero 1656. ab Octobri, ac rerum condita, diluvium accidit. Menſis primus iniit Octobris x. feria iii. Menſis ſecundus Novembris ix. Itaque decima ſeptima die menſis ſecundi, Novembris xxv. pluviæ cœperunt; & Noe arcam ingreſſus eſt. Quadraginta porro diebus continue pluit; quod Decembris xxvi. die, feria iii. fieri deſiit. Eodem intervallo aquæ ceteræ vehementius inundarunt, ac terram univerſam operuerunt: ſic ut quindecim cubitis ſupra montium vertices eminerent. Hæc Gen. cap. 7, 51.
2386 6 11 G	1656	2328	Hujus anni majorem partem diluvium occupavit. Poſtquam diebus centum & quinquaginta partim ingentibus pluviis, partim inundante mari auctæ in immenſum aquæ terram obruerunt, deinceps imminui cœperunt a die xvii. menſis æquabilis ſeptimi, qui eſt Aprilis xxiv. feria 3. inde xxvii. die menſis ejuſdem, hoc eſt undecimo poſtquam imminui cœptæ ſunt, Maii iv. feria vi. requievit Arca ſuper montes Armeniæ; ut habet editio Latina vulgata. Poſtea decimo menſe, prima die apparuerunt cacumina montium, Julii vii. feria vii. Poſt dies xl. Noe corvum emiſit ex arca, Auguſti xvi. feria v. qui non eſt reverſus. Poſt ſeptem dies, Auguſti xxiii. feria v. columbam dimiſit; quæ cum in ſicco pedem figere non poſſet, ad eum reverſa eſt. Igitur poſt ſeptem alios dies, hoc eſt Auguſti xxx. feria v. iterum emiſit columbam, quæ ad eum reverſa virentem oleæ ramum attulit. Rurſus poſt ſeptem dies, Septembris vi. feria v. columbam dimiſit, quæ non eſt reverſa. Evoluto demum anno ſexcenteſimo Noemi, & ineunte ſexcenteſimo primo, menſe primo; id eſt Octobris x. feria vii. ſiccatis jam aquis, Noe tectum arcæ diduxit. Menſe deinde xxvii. nempe Decembris viii. feria vii. ſecundo die, juſſu Dei Noe ex arca digreſſus eſt, ac Soteria celebravit.
2388 8 13 E	1658	2326	Arphaxad filius Sem naſcitur, cum is centeſimum annum ageret. Gen. xi, 11.
2423 15 10 G	1693	2291	Sale naſcitur anno Arphaxad 35. Gen xi, 12.
2453 17 2 AG	1723	2261	Sale anno xxx. genuit Heber, com. 14.
2487 23 17 G	1757	2227	Heber anno xxxiv. genuit Phaleg, com. 15.
2517 25 9 ED	1787	2197	Reu naſcitur anno Phaleg. xxx. com. 16.
2539 19 12 AG	1809	2175	Sub hunc annum propagata jam humani generis ſobole, cum propediem dividendos ſe, ac varias in orbis regiones ſpargendos eſſe mortales intelligerent, idque ex Heberis vaticinio ſcirent; ingentem turrim in campo Sennaar extruxerunt. Sed Dominus linguas illorum confudit; unde loco nomen inditum. Exinde diſtributis per orbem gentibus regna conſtituta ſunt. Aſſyriorum igitur imperium hoc fere anno primordium habuit. Hujus conditor a profanis Belus; a ſacris hiſtoricis Nembroth ille nominatur, *robuſtus venator coram Domino*, nepos Chami, qui Babylonem condidit. Gen. x, 10. Ad idem tempus referenda ſunt Arabum, & Ægyptiorum regna, quæ in Euſebii Chronico fabuloſa vetuſtate ſupra diluvium extenduntur. De qua re vide lib ix. de Doctr. Temp. cap. xiii.
2549 1 3 GF	1819	2165	Sarug naſcitur anno Reu xxxii. Gen. xi, 20.
2550 2 4 E	1820	2164	Sicyoniorum regnum circa hunc annum initium accepit. Lib. ix. de Doct. Temp. cap. xvi. biennio antevertimus. Sed hic annus placet. Primus regnum tenuit Ægialus, a quo Ægialia Peloponneſus appellatus.
2579 3 14 D	1849	2135	Nachor avus Abraami naſcitur anno Sarug xxx. Gen. xi, 22.
2602 26 18 C	1872	2112	Sicyoniorum ſecundus rex Europs iniit, qui regnavit annis xlv.
2604 28 1 A	1874	2110	Mortuo Belo, qui regnavit annos lxv. Ninus imperavit. Is Ninivem extruxit, eaque regni ſede delecta, Aſſyriorum proprie dictum fundavit imperium. Hic eſt Aſſur, id eſt Aſſyrius ille, de quo Gen. x, 11. ab eo gentilium hiſtoriæ proficiſcuntur. Cujus geſta Diodorus Siculus libro 11. memoriæ prodidit. Hic Arabes, Armenios, Medos, univerſam denique Aſiam ſeptemdecim annis ditioni ſuæ ſubjecit. Urbem Ninum longe ampliſſimam condidit cl. ſtadiorum longitudine, latitudine xc. ambitu cccclxxx. Poſtremo Bactrianis in poteſtatem redactis, Semiramidem duxit, ex eaque Ninyan filium ſuſcepit.
2608 4 5 G	1838	2106	Thare naſcitur anno Nachoris xxix. Gen. xi, 24.

Per. Jul. * ⊙	Mundi	Ante Chr.	
2647 15 6 G	1917	2067	SICYONIORUM tertius rex Telchin annis XX. Euſebius.
2656 14 15 G	1926	2058	NINUS hoc anno moritur, poſtquam regnavit annos LII. Hic Ninyam filium impuberem reliquit. cujus nomine primum Semiramis imperium adminiſtravit: deinde ad ſeſe tranſtulit, ac duobus & quadraginta annis obtinuit. Ab ea condita dicitur a Græcis Babylon. Sed auctam, & amplificatam potius interpretamur, & admirabili murorum ambitu cinctam; cujus circuitus ſtadia colligebat CCCCLXXX. erantque latera quatuor, ſingula CXX. ſtadiorum. Herod. Clio. De rebus ab ea geſtis Diod. lib. II.
2667 7 7 F	1937	2047	SICYONIORUM quartus rex Apis annis XXV. Euſ.
2678 18 18 F	1948	2036	THARE ſeptuaginta natus annos Abraamum genuit. Gen. XI, 26. Vide lib. IX. cap. XVIII. anno poſt diluvium 292. Semiramidis 23.; Api Sicyoniis duodecimum annum regnante.
2688 28 9 A	1958	2026	HOC anno Sara naſcitur eodem quo Abraamus patre, ſed matre diverſa. Illud ex Gen. XVII, 17. hoc ex XX, 12. colligitur.
2692 4 23 E	1962	2022	SICYONIORUM V. rex Thelxion annis LII. Euſeb.
2697 9 18 DC	1967	2017	AB hoc anno Euſebiani Chronici epocha progreditur: & quidem ab Autumno. Vide lib. IX. cap. I.
2698 10 19 B	1968	2016	NINYAS Nini & Semiramidis filius matrem concubitum ſuum petentem interficit, ac regnare Aſſyriis incipit. Qui contentus elaborato a parentibus imperio belli ſtudia depoſuit, ac veluti ſexum cum matre mutaſſet, raro a viris viſus, in fœminarum turba conſenuit. Juſtinus I. Diod. lib. II.
2726 10 9 B	1996	1988	ARPHAXAD obiit anno ætatis CCCXXXVIII. Gen. XI, 13. Phaleg quoque moritur anno vitæ CCXXXIX. com. 19.
2727 11 10 A	1997	1987	NACHOR avus Abraami moritur anno ætatis CXLVIII. Gen. XI, 15.
2736 20 19 D	2006	1978	NOE natus annos DCCCCL. moritur, poſt diluvium annis CCCL. Abraami anno LIX. Gen. IX, 29. Eodem anno quintus Aſſyriis regnare cœpit Arius. Euſeb.
2744 28 8 A	2014	1970	SICYONIORUM ſextus rex Ægydrus annis XXXIV. Euſeb. Eodem anno circiter Codorlahomor rex Elamitarum Sodomæ, Gomorrhæ, ac finitimarum civitatum regulos ſub imperium redegit. Gen. XIV, 1.
2747 3 11 D	2017	1967	ABRAAMUS anno ætatis LXX. cum eſſet in Chaldæa, primo vocatus eſt a Deo, ac peregrinari juſſus. Qui in Meſopotamiam cum patre migrans Charran habitavit. Act. VII, 4. de anno LXX. Hebræorum traditionem amplectimur. Lib. IX. cap. XVII.
2749 5 13 BA	2019	1965	SARUG obiit, cum vixiſſet annis CCXXX. Gen. XI, 23.
2752 8 16 E	2022	1962	ABRAAMUS cum in Meſopotamia quinque jam hæſiſſet annis, a Deo ſecundo vocatus, & in Chananæam proficiſci juſſus eſt, natus annos LXXV. Itaque relicto patre, ac fratribus, abiit cum Sara uxore, Loto, ac tota familia, & in Sichem pervenit: ubi Dominus apparuit illi, & Chananæam promiſit. Ibi altare Deo conſtituit Abram. Inde progreſſus tabernaculum fixit inter Bethel, & Hai. Gen. XII.
2753 9 17 DC	2023	1961	CUM in Chananæam vehemens fames incubuiſſet, Abram in Ægyptum profectus eſt, ac Saram pro uxore ſororem appellavit. Gen. XII, 10. Regreſſus ex Ægypto rediit eo unde venerat. Ubi, quod anguſtior eſſet ager, quam ut amborum gregibus ſufficeret, a Loto ſeparatus eſt. Hic Sodomis habitavit: ille ad convallem Mambre in Hebron. Mox Dominus terram ei poſſidendam, ejuſque ſtirpi daturum ſe pollicetur.
2756 12 1 G	2026	1958	REU moritur ætatis anno CCXXXIX. Gen. XI, 21.
2757 13 2 FE	2027	1957	Hoc fere tempore quatuor fœderati reges, Codorlahomor cum tribus aliis, adverſus quinque, Sodomæ, Gomorrhæ, & aliarum civitatum principes, qui anno ſuperiore ab imperio defecerant, felici exitu pugnarunt; atque inter captivos alios Lotum cum omni familia ſecum abduxerunt. Cujus rei accepto nuncio Abraamus partim domeſticis copiis, partim auxiliaribus fretus, ex improviſo victores adortus magna ſtrage cecidit; ac Lotum, captivoſque ceteros reduxit. Redeuntem xeniis, & oblatione in typum veri & incruenti ſacrificii, Melchiſedecus excepit rex Salem. Hæc eſt Hieroſolyma. Atque is viciſſim primitiis ab Abraamo donatus eſt. Gen. XIV. Poſtea per viſum Abraamo Dominus propediem filium heredemque promittit, ac poſterorum ſuorum ſervitutem denunciat. Gen. XV. Apud Cretam Cres indigena regnavit, & Cnoſſon condidit. Euſeb.
2762 18 7 F	2032	1952	POST annos decem, quam Abraamus Chananæam incolere cœperat, Sara ſterilem ſe videns Hagarem ancillam viro ſuo permiſit. Ea cum prolem concepiſſet, dominam contemnens, & ab eadem afflicta fugit in deſertum: ſed Angeli monitu reverſa, dominæque ſubdita. Geneſ. XVI, 3. & ſequentibus.
2763 19 8 E	2033	1951	AGAR Iſmaelem peperit; cum annum ageret Abraamus LXXXVI. Gen. XVI, 16.
2766 22 11 A	2036	1948	ASSYRIORUM regum ſextus iniit Aralius. Euſeb. annis XL.
2776 4 2 C	2046	1938	ABRAAMUS cum XCIX. annorum cœpiſſet eſſe, & Iſmael tredecim impleviſſet, Circumciſionis mandatum accepit, Gen. XVII. & 25. cum mutato nomine Abraham nuncupatus eſſet. Eodem anno in valle Mambre tres Angelos excepit hoſpitio: qui & ipſi filium promittunt, & imminentem Sodomis vaſtitatem ſignificant. Sub veſperam Angeli duo Sodomam intrantes, & a Loto humaniter accepti, hunc ab ingruenti clade ſubtrahunt. Nam diluculo quatuor oppida, Sodomam, Gomorrham, Adamam, & Seboim igneus imber, ſulphure, ac pice temperatus abſumpſit; durante in hodiernum uſque diem conſceleratæ gentis, & divinæ animadverſionis exemplo. Nam regio ipſa pigrum, & horrentem in lacum con-

veria

Per. Jul. ✱ ☉ | Mundi. | Ante Chr.

verſa perpetuis vaporibus exæſtuat, ac finitimum agrum ad octo paſſuum millia peſtifero halitu ſterilem facit. Lot vero cum Segor oppidulum communi calamitati precibus ſuis exemiſſet, inde vicinum ſeceſſit in montem, ubi per noctem, & ebrietatem nefario ab filiabus inceſtu polluitur. ex quo Moab, & Ammon totidem populorum auctores extiterunt. cap. XVIII. & XIX.

2778 6 4 G | 2048 | 1936

ABRAAMUS in Geraris peregrinatus: cujus uxorem Dominus ab Abimelechi flagitio tutatus eſt. Gen. XX.

Iſaac centenario jam Abraamo naſcitur de Sara conjuge nonagenaria: iſque octavo die circumciditur, & a matre lactatur. Gen XXI.

Eodem anno Moab & Ammon nati ſunt. cap. XIX, 37.

Sicyoniorum rex ſeptimus Thurimachus regnare cœpit, & annos XLV. imperavit. Euſeb.

2779 7 5 F | 2049 | 1935

SARUG moritur ætatis anno CCXXX. Gen. XI, 23.

2783 11 9 A | 2053 | 1931

ISAAC cum eſſet annorum quinque, ut putat S. Hieronymus in Quæſt. Hebr. in Geneſ. ablactatus eſt: quo nomine pater illius grande convivium dedit. Iſmaelem cum Iſaaco procacius colludentem Sara videns eum cum matre Agare domo ſua deturbavit. Qui in deſerto Pharan habitans Iſmaelitarum genus a ſeipſo propagavit. Gen. XXI. Eodem tempore Abraamus fœdus cum Abimelecho ſanxit: Ibid.

2802 2 9 E | 2072 | 1912

Hoc anno Iſaac annos natus XXV. ut auctor eſt Joſephus lib. I. Orig. cap. XIV. a patre immolandus, Deo jubente, ſiſtitur in monte Moria. Sed ejuſdem Dei monitu neci ſubtrahitur. Abraamo vero in ſanctæ pietatis, & obedientiæ præmium, innumerabilis poſteritas, & ex eadem naſciturus Meſſias oſtenditur. Gen. XXII.

2806 6 13 G | 2076 | 1908

ASSYRIORUM rex ſeptimus Xerxes imperium auſpicatur, quod annis XXX. tenuit. Euſeb.

2813 13 1 FE | 2083 | 1901

THARE cum annorum eſſet CCV. moritur, Abraamo annum CXXXVI. agente. Gen. XI, 32.

2814 14 2 D | 2084 | 1900

SOCERI mortem Saræ obitus excepit: quæ annum agens ſeptimum & viceſimum ſupra centeſimum, exceſſit e vita. Gen. XXIII, I. Ad eam ſepeliendam Abraamus ſpeluncam duplicem cum agello in Hebron pretio comparavit.

2817 17 5 AG | 2087 | 1897

ISAACO annos nato XL. conditionem quærit Abraamus ex ea tribu, atque terra, unde erat oriundus. Quam in rem ſervum in Meſopotamiam ad Nachoris fratris ſui domum deſtinat; qui Rebeccam inde ad Iſaacum abduxit, Gen. XXV.

Secundum hæc Abraamus Cethuram duxit; e qua ſex filios genuit. Ibid.

2823 23 11 G | 2093 | 1891

SICYONIIS octavus regnat Leucippus annos LIII. Euſebius.

2836 8 5 E | 2106 | 1878

ASSYRIIS octavus Armamithres imperare cœpit, annis XXXVIII.

2837 9 6 DG | 2107 | 1877

ISAAC ſexagenarius pro ſterili conjuge Dominum precatur. quæ duos ſimul enixa eſt, Eſau, & Jacobum. Gen. XXV, 26.

2852 24 8 F | 2122 | 1862

ABRAAMUS moritur anno ætatis CLXXV. Gen. XXV, 7.

Iſaacus ob inopiam annonæ apud Abimelechum in Geraris peregrinatur: ibid.

2855 27 5 B | 2125 | 1859

SALE moritur año ætatis CCCCXXXII. Gen. XI, 15.

2857 1 7 GF | 2127 | 1857

ARGIVORUM regnum ſub hoc tempus incipit. Primus inter reges Inachus numeratur. Is annos regnavit L. Euſeb. Vide lib. IX. cap. XVIII.

2874 18 5 F | 2144 | 1840

ASSYRIORUM nonus rex Belochus annis XXXV. Euſeb.

2876 20 7 D | 2146 | 1838

Meſapus Sicyoniorum rex nonus incipit: qui regnavit annos XLVI. Euſeb.

2877 21 8 CB | 2147 | 1837

ESAU quadragenarius alienigenarum ſe affinitatibus implicat. Geneſ. XXVI.

2888 4 19 C | 2158 | 1826

SEM hoc anno moritur, cum eſſet annorum DC. Gen. XI, 10.

2900 16 12 B | 2170 | 1814

ISMAEL moritur anno ætatis CXXXVII. Gen. XXV, 17.

2907 23 19 G | 2177 | 1807

INACHO primo Argivorum regi ſuccedit Phoroneus Inachi & Niobes F. qui primus leges & judicia conſtituiſſe dicitur. Euſeb. Regnavit annos LX.

2909 25 2 ED | 2179 | 1805

ASSYRIORUM decimus rex Balæus annis LII. Euſeb.

2914 12 7 CB | 2184 | 1800

ISAACUS jam ætate provectus, hoc eſt annum agens CXXXVII. cum Eſau, & Jacob annos nati eſſent LXXVII. Eſau filio pene precaturus eum ad venationem mittit. Quo abſente Jacob in ejus ſe locum ſubſtituens a patre benedicitur. ac fratrem metuens, Rebeccæ matris, immo & patris etiam hortatu, in Meſopotamiam ad Laban avunculum pergit; cui ſe in ſervitutem addixit. Geneſ. XXIX.

2921 9 14 DC | 2191 | 1793

JACOB año agens LXXXIV. Liam & Rachelem Labanis filias conjuges accepit. Gen. XXIX.

2922 10 15 B | 2192 | 1792

RUBEN de Lia naſcitur. Geneſ. XXIX, 32.

2923 11 16 A | 2193 | 1791

SIMEON ex eadem Lia naſcitur, com. 33.

Sicyoniorum decimus rex Eratus, annis XLVI. Euſeb.

2924 12 17 G | 2194 | 1790

LEVI naſcitur tertius Liæ filius anno decimo quam Jacob ſervire cœperat. com. 34.

Telchines & Caryatæ cum Phoroneo bellum geſſerunt. Euſeb.

2925 13 18 FE | 2195 | 1789

QUARTUS Jacobo filius ex Lia naſcitur Juda. Gen. XXIX, 35.

Eodem anno natus videtur ex Bala Rachelis ancilla Dan. Gen. XXX, 5.

2926 14 19 D | 2196 | 1788

Ex eadem Bala naſcitur Nephthali. com. 8. Item e Zelpha Liæ filia natus eſt Gad, com. 11.

1927 15 1 C | 2197 | 1787

ALTER e Zelpha filius naſcitur Aſer, com. 12. Tum Liæ quintus filius Iſſachar ineunte anno; exeunte vero, ſextus Zabulon. com. 18, 20.

2928 16 2 B | 2198 | 1786

LIA Dinam hoc anno peperit, com. 21.

Eodem anno Rachelem miſeratus Dominus fœcundam reddidit: eaque peperit Joſephum anno XIV. quam Jacob ſervire cœperat, expleto. Quo in lucem edito redire ad patrem cupiens

Per Jul. * ⊙	Mundi.	Ante Chr.	
			piens a ſocero retinetur. Cap. xxx, 25.
2932 10 6 D	2202	1782	OGYGES in Attica Eleuſinam condidit. Euſeb.
2934 22 8 A	2204	1780	JACOB expletis apud ſocerum annis viginti, cum ſibi parum æquum hominem experiretur, clam aufugit. Laban fugientem aſſecutus Dei monitu reconciliatur, ac fœdus cum genero ſancit. Geneſ. xxxi. Eſau fratrem valde reformidans ab Angelo confirmatur; illum muneribus, & officiis ſibi conciliat. cap. xxxii. & xxxiii. Primum in Socboth habitat annis circiter duobus. cap. xxxiii. 17. Vide lib. ix. cap. 19.
2936 24 10 F	2206	1778	HOC anno circiter Jacob e Socboth migravit Salem urbem Sichimorum, & agrum ibi ab filiis Hemor pretio redemit. com. 19. atque octo circiter annis illic habitavit.
2944 4 18 C	2214	1770	POST annos decem, quam Jacob e Meſopotamia reverſus erat, Dina xvi. ætatis anno per ſollemne loci illius feſtum videndi ſtudio progreſſa, a Sichem principis filio ſtuprum patitur. Quo comperto Simeon & Levi Dinæ fratres circumventos dolo Sichimitas ex improviſo irruentes opprimunt, & ingenti cæde ſororis injuriam ulciſcuntur. cap. xxxiv. Erat tum Simeon annorum xxi. menſium iv. Levi annorum xx. menſium iv. ait Demetrius apud Euſeb. de Præparat. Evangelic. ix. pag. 248. Dina porro xvi. circiter annorum. Jacob monitus a Deo Bethel petit, ibique altare Domino ſtatuit; cum prius ab univerſa familia Deorum omnia ſimulacra & inaures eorum extorſiſſet, ac ſub terebintho ad Sichem defodiſſet. cap. xxxv, 3. Rachel ex partu obiit, cum prius Benjamin eſſet enixa, com. 18. Vixit illa cum Jacob annos xxiii. ut idem Demetrius aſſerit.
2945 5 19 BA	2215	1769	JOSEPHUS anno expleto xvi. a fratribus ob invidiam negotiatoribus Madianitis venditus eſt, & in Ægyptum deductus Putiphari præpoſito Pharaonis traditus eſt. cap. xxxvii. Eodem tempore Judas anno ætatis viceſimo Chananæam conjugem duxit, ex qua natus eſt Her, cap. xxxviii, 3. Caath hoc anno naſcitur Levi filius.
2946 6 1 G	2216	1768	ONAN Judæ ſecundus filius naſcitur. com. 4.
2947 7 2 F	2217	1787	SELA tertius Judæ filius naſcitur. com. 5.
2951 11 6 A	2221	1763	HOC tempore Job naſci potuit ex Zara nepote Eſau. Vide libro ix. cap. xx.
2955 15 10 C	2225	1759	JOSEPH ab uxore Putipharis ad ſtuprum ſollicitatus, cum facinus detrectaret, falſi criminis inſimulatus, & in carcerem conjectus eſt. Geneſ. xl.
2956 16 11 B	2226	1758	JOSEPH in carcere degens pincernæ Pharaonis ac piſtoris ſomnia declarat. Ibid.
2957 17 12 AG	2227	1757	THAMAR conjux Judæ Her filio datur. Gen. xxxviii, 6.
2958 18 13 F	2228	1756	ONAN Judæ filius ducit Thamar: ſed ob nefariam libidinem divinitus occiditur. Gen. xxxviii, 7.

	Per. Jul. * ⊙	Mundi	Ante Chr.
Poſt biennium, quam pincerna Pharaonis carcere ſolutus eſt, Pharaoni ſomnium oblatum eſt; ad quod interpretandum Joſephus eodem ex carcere producitur, ac toti Ægypto præficitur. Gen. xli. Erat tum annos natus xxx. com. 45. Cui quidem Putipharis ſacerdotis Heliopolitæ filiam uxorem dedit Pharao. com. 45. Iſaac eodem anno moritur anno ætatis clxxx. Geneſ. xxxv, 28. cum Jacob & Eſau annos attigiſſent cxxi. Ogyge regnante diluvium in Attica terra contigit, annis ante Deucalioneum ccxxviii. ut ait Cedrenus, Phoroneo regnante. quod Euſebius perperam in Ægypto refert accidiſſe; & biennio tantum citius ponit; non, ut quidam exiſtimant, quadriennio, vel quinquennio.			
ASSYRIORUM undecimus rex Sethos annis xxxii. Euſeb. HOC anno Thamar ex inceſtu peperit geminos Pharez, & Ezron.	2961 21 16 CB	2231	1753
ARGIVORUM tertius rex Apis annis xxxv. Euſeb. Jacob in Ægyptum Joſephi filii ſui invitatu profectus eſt cum univerſa familia anno ætatis cxxx. Gen. xlvii, 9. anno Joſephi habente xl. ſterilitatis anno ineunte tertio. Geneſ. xlv, 6. Vide lib. ix. cap. xix.	2967 27 3 B	2237	1747
SICYONIORUM rex undecimus Plemnæus, annis xlviii.	2969 1 5 GF	2239	1745
TELCHINES Peloponneſo pulſi Rhodum incolunt. Euſebius.	2973 5 9 BA	2243	1741
MEMPHIS ab Api condita. Euſebius.	2975 F 11 7	2245	1739
JACOB cum in Ægypto annos xvii. exegiſſet, mortuus eſt anno ætatis exacto cxlvii. Geneſ. xlvii, 27. Joſephus tunc agebat lvii. ætatis annum. Funus magnifice curatum: corpus, uti vivens optaverat, in majorum ſepulchro conditum. cap. l.	2984 16 1 B	2254	1730
ASSYRIORUM duodecimus rex Mamythus annis xxx. Euſeb.	2993 25 10 ED	2263	1721
SPARTA condita eſt a Sparto Phoronei filio. Euſeb.	2996 28 13 A	2266	1718
HOC fere tempore Job Deo permittente exercetur; & a Satana cum domeſticis calamitatibus, ac liberum clade miſeranda, tum ulcere graviſſimo, ac variis incommodis afficitur. Vide lib. ix, cap. xx.	3000 4 17 C	2170	1714
QUARTUS Argivorum rex iniit Argus; annis lxx. Euſeb.	3001 6 19 G	2171	1713
SICYONIORUM duodecimus rex Orthopolis annis lxiii. Euſeb.	3017 21 15 CB	2287	1697
ASSYRIORUM decimus tertius rex Aſcharius, annis xxviii. Euſeb.	3023 27 2 B	2293	1691
AMRAM Moſis pater hoc anno naſcitur, Patre Caatho tum annum ætatis lxxx. explente. Itaque corrigendus Demetrii locus apud Euſeb. ix. de Præp. ubi ſcriptum ἐτῶν μ', id eſt xl. fuiſſe: legendumque ἐτῶν π' id eſt lxxx. Natum enim eſſe dicit annis xiv. ante mortem Joſephi.	3025 1 4 GF	2295	1689
PROMETHEUM, qui feros homines ad humanitatem tranſtulit, hoc	3029 5 8 BA	2299	1685

Per. Jul. ✱ ⊙	Mundi.	Ante Chr.	
			hoc tempore vixiſſe quidam memorant. Euſeb.
3038 14 17 D	2308	1676	JOSEPH expletis annis ætatis CX. moritur. Geneſ. L, 22. & 23. anno circiter LXXI. ex quo Jacobus in Ægyptum venerat; ſuperſteſque patri fuit annis LIII. Hinc ad migrationem ex Ægypto numerantur anni CXLV.
3053 1 13 GF	2323	1661	ASSYRIORUM decimus quartus regnavit Sphærus annis XXII. Euſebius.
3061 9 2 DC	2331	1653	LEVI moritur anno ætatis CXXXVII. Exod. VI, 16.
3068 16 9 B	2338	1646	CAATH moritur anno vitæ CXXXIII. Exod. VI, 19.
3072 20 13 D	2342	1642	ARGIVORUM quartus regnavit Criaſus annis LIV. Euſeb. Prima apud Argivos ſacerdotio functa eſt Callithyia. Euſeb.
3076 24 17 F	2346	1638	ATLAS Promethei frater hoc tempore vixit, qui cœlifer dictus. Euſebius.
3080 28 2 A	2350	1634	SICYONIIS decimus tertius regnavit Marathon annis XXX. Euſeb.
3096 16 18 B	2366	1618	AMENOPHIS, quem nonnulli Memnonem putant, hoc anno cœpit. cujus ſtatua radiis contacta Solis vocem dabat. Euſeb.
3097 17 19 AG	2367	1617	MARIA Amrami filia naſcitur patre LXXIII. annum agente; ſeptem ante Moyſen annis: ut Hebræis placet in Chron. Errat vero Chronicon Alex. quod Mariam uno anno Moſe juniorem facit. AARON naſcitur. Exod. VII, 7.
3100 20 3 D	2370	1614	
3103 23 6 G	2373	1611	ASSYRIORUM decimus ſextus regnavit Sparthæus annos XLII. Euſebius. Moyſes hoc anno naſcitur anno Amrami patris LXXVIII. Auctore demetrio apud Euſeb. IX. de Præp. Evang. Hic ad flumen expoſitus, a Pharaonis filia tollitur, & educatur. Exod. II.
3110 2 13 E	2380	1604	SICYONIORUM decimus quartus Marathus annis XX. Euſeb.
3126 18 10 F	2396	1588	ARGIVORUM ſextus rex Phorbas annis XXXV. Euſeb.
3130 22 14 A	2400	1584	SICYONIIS decimus quintus regnavit Echyreus annis LV. Euſeb.
3137 1 2 GF	2407	1577	PHORBAS Rhodum obtinuit. qui inſulam a ſerpentum infeſtatione liberavit. Diodorus lib. V. Hyginus in Ophiucho.
3139 3 4 D	2409	1575	JOB ſub id tempus moritur annis ante migratam Ægyptum XLV. ætatis clXXXIX. poſt cladem ſolidis CXXXIX. Vide lib. IX. cap. XX.
3143 7 8 F	2413	1571	ASSYRIIS XVII. regnavit Aſcatades annis XXXVIII. Euſeb. Trochilus primus currum junxit. Euſeb. Moyſes annos natus XL. negat ſe filium filiæ Pharaonis. Itaque gentiles ſuos inviſens Ægyptium quemdam, a quo Hebræus pulſabatur, occidit. Mox ſupplicium metuens in Madianitidem profugit: & apud Jethro ſacerdotem divertens filiam ejus Sephoram duxit. Exod. II. Contigit hoc anno ætatis illius XL. ut ex Act. VII, 23. colligitur.

	Per. Jul. ✱ ⊙	Mundi.	Ante Chr.
ATHENIENSIUM regnum hoc anno cœpit, primuſque Cecrops regnavit. Convenit Euſebiano numero CCCCLX. Sed in Judæorum regum Chronologia multum hallucinatus eſt Euſebius, qui annum illum Moſi imputat XXXV. cum LIII. putari debuerit. Vide lib. IX. cap. XXI.	3156 0 2 D	2426	1558
ARGIVORUM ſeptimus rex Triopas annis XLVI. Euſeb.	3161 25 7 ED	2431	1553
AMRAM Moyſis pater moritur anno CXXXVII. Exod. VI, 20.	3167 3 13 D	2437	1547
CHALDÆI contra Phœnices dimicant. Euſeb.	3168 4 14 C	2438	1546
DEUCALION in Parnaſſo regnare incipit. Euſeb.	3172 8 18 E	2442	1542
MOYSES ſub annum ætatis LXXX. cum ad montem Orah, qui & Sinai, greges paſceret, ardentem rubum conſpexit, & a Deo monitus ad populares ſuos rediit. In itinere, quod filium ſuum non circumcidiſſet, pene ab Angelo necatus eſt. Fit illi obviam Aaron; quo cum ad Pharaonem adiit. Exod. III. & IV.	3182 18 9 F	2452	1532
DETRECTANTE Pharaone Domini juſſa, Moyſes multiplici calamitate Ægyptios atterit. Primo aquam fluminis virga percuſſam vertit in ſanguinem: unde piſces emortui ſunt. Quod & Magi præſtiterunt. Secundo vim ranarum innumerabilem produxit. Tertio cyniphes & pediculos excitat e pulvere. Quarto muſcas & culices. Quinto peſte cuncta Ægypti pecora conficit. Sexto ulcera turgentia, & urentia, ſparſo de camino cinere, hominibus ac jumentis infligit. Septimo grandine, tonitru, fulgure homines, pecora, arbores, herbaſque cædit. Octavo locuſtas immittit, quæ fructus omnes, atque herbas adedunt, hominesque diſcruciant. Nono triduanis tenebris denſiſſimis aerem obducit. Decimo & ultimo primogenitos omnes interficit. Ita dimiſſi Iſraelitæ ducta Moſis, & auſpiciis egreſſi ſunt. Vide lib. IX. cap. XXIV. Ante digreſſum primum Paſcha celebrarunt nocte illa, quæ inter XIV. & XV. diem Niſan interceſſit. Æquinoctium medium hac tempore incidebat in Aprilis V. Contigit enim ex Paſiſinis tabulis Alexandriæ hora 19, 14'. poſt mediam noctem. At verum æquinoctium Aprilis IV. hora 10, 13'. plenilunium medium incurrit in Apr. III. feria V. hora 21. poſt mediam noctem. Verum autem hora 12, 18'. neomenia Niſan Martii XX. hora 2, 42'. Credibile eſt ergo popularem neomeniam Martii XX. conſtitutam eſſe: ita ut decima quarta in Aprilis ſecundum inciderit, ac plenilunium in æquinoctium civile, non cœleſte convenerit. Proinde Aprilis ſecundo, feria IV. ad veſperam, vel Judaico more appetente quinta feria, primum Paſcha celebratum eſt in urbe Rameſſen. Poſtridie, feria V. Aprilis III. egreſſi ſunt Iſraelitæ anno CCXVII. quam Jacob in Ægyptum venerat. atque in Sochoth pervenerunt. Sequenti die caſtra metati ſunt in Ethan.	3183 19 10 E	2453	1531

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.

Ethan. ubi columoa nubis apparere cœpit. Exinde juxta Phiaphisoth ad mare rubrum caſtra poſuerunt. Pharao interim fugientes inſequens cum copiis ſuis demerſus eſt. Hæc narrantur Exodi xv, v. &c. uſque ad xv.

Quinta manſio fuit in Mara, cum ttiduo proceſſiſſent. Cap. xv, 22. Sexta in Elim irriguum locum, & palmis conſitum, com. 27. Septima ad rubrum mare: quæ Num. xxxiii, 10. memoratur. Octava io deſerta Sin: ubi farina deficieote manna de cœlo pluit, & in caſtra coturnices illapſæ. Contigit hoc die xvi. menſis ſecundi, qui eſt Iiar, feria 1. Maii iv. Exodi xvi, 1. Nona maoſio in Daphca. X. in Alus. XI. in Raphidim: ubi propter ſitim populare murmur exortum eſt. & Moyſes virga ſaxum percutit, atque aquas extundit. Num. xxxiii. Hic Amalecitæ Iſraelitas oppugnantes Joſue duce profligati ſunt. Jethro ſocer Moyſis ad eum venit. Hæc Num. xxxiii. Exo. xvii. Deuter xxv.

XII. manſio ad montem Sinai: ubi legem populus accepit, menſe tertio. is eſt Sivan. (Exodi xix, 1.) cujus neomenia Maii xviii. feria 1. Sexta porro die, hoc eſt feria vi. Maii xxiii. lex a Deo data.

Eodem anno xviii. Aſſyriorum rex Amyates annis xLv. Euſeb.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3184 10 11 D	2454	1530

Anno ſecundo exitus ex Ægypto, menſe primo, die prima menſis, quæ in April. viii. feriam iv. incidit, Moyſes tabernaculum erigit. Exod. ult. com. 15.

Aaronem, ejuſque filios ſollemni ritu conſecrat. Iſraelitarum principes dona ſua tributim offerunt. Exod. xL. Deuter. x. Num. vii.

Paſcha ſecundum a populo celebratum (uti ſcriptum eſt Num. ix, 1.) Aprilis xxi. ad veſperam, ineunte feria iii.

Viceſima die ſecandi menſis, quæ in xxviii. Maii, feriam iv. congruit; de ſolitudine Sinai profecti ad XIII. ſtationem perveniunt in ſolitudine Pharan. Num. x, 12. comitante, rogatu Moſis, Hobab ejus cognato, com. 29.

Ibi populi murmur cœleſti incendio compreſſum. indidemque loco nomen inditum cap. xi. Sed & intempeſtivum carnium deſiderium, & ſtolidam vulgi contumaciam plurimorum ſtrage multavit Dominus. io ſtatione XIV. ad Aſſeroth, Maria & Aaroo contra Moyſen inſurgentes a Deo repreſſi ſuot. Cap. xii.

XV. ſtatio in Rethma, & Cadesbarne, Num. xxxiii. & xii. Inde miſſi ſunt exploratores in Chananæam circa vindemiæ tempus. Qui poſt xL. dies reverſi cum populo terrifica omnia renunciaſſent, excepto Joſue, & Calebu; ingens contra Moyſem & Aaronem coorta ſeditio. Sed interveniente Domini majeſtate acribus pœnis rebellium pervicacia frangitur: ægreque ab omnium internecione prohibitus Dei furor, in eo tamen conſtitit, neminem ut ex tanta multitudine, qui ex Ægypto profecti, ac cenſiti fueraot, Palæſtinam ingredi ſineret. Itaque circumducto per ambages ac circuitus viarum populo, præter duos illos, pauliatim omnes extincti ſunt. Num. xiv. Triginta igitur & octo annis in deſerto conſederunt. Stationes vero, ſive manſiones reliquas, numero xxv. (nam xL. in totum fuerunt.) Numer. cap. xxxiii. percenſet.

Core, Dathan & Abiron nefariæ defectionis auctores cum omni familia ſua terra dehiſcens abſorbuit. Num. xvi.

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.
3185 11 12 CB	2455	1529

Sicyonis xvi. regnavit Coraa annis xxx. Euſeb.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3193 1 1 GF	2463	1521

Corinthus condita, quæ prius Ephira dicebatur. Euſeb.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3200 8 8 E	2470	1514

Diluvium illud, quod Deucalioneum dicitur, contigit annis cccxxx. ante Trojanum excidium. Clem. Alex. 1. Strom. ex vetere Chronologo.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3205 13 13 FE	1475	1509

Areopagi judicium Athenis conſtitutum. Euſeb.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3206 14 14 D	2476	1508

Athenis ſecundus regnat Cranaus annis ix. Euſeb.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3207 15 15 C	2477	1507

Argivis viii. regnat Crotopus annis xxi. Euſeb. (Addebat hic *Petavius*: Pauſanias Corinth. pag. 58. Triopæ filios Jaſum & Agenorem facit. Crotopum vero poſt Jaſum regnaſſe.)

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3215 23 4 G	2485	1499

Sicyonis xvii. regnavit Epopeus annis xxxv. Euſeb.

Athenienſium tertius rex Amphictyon annis x. Euſeb.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3222 2 11 E	2492	1492

Anno xL. ineunte ab egreſſione Iſraelitarum venit Iſrael in deſertum Zin in Cades, ubi Maria ſoror Moyſis moritur, & ſepelitur, annum agens cxxvi. Num. xx, 1. Joſephus prima die Xanthici menſis, id eſt Niſan, mortuam refert. Igitur Aprilis vii. feria 2. moritur. Paullo poſt Iſraelitis ob penuriam aquæ murmurantibus, Moyſes, & Aaron, quod Deo diffiderant, terræ & ipſi promiſſæ aditu prohibentur. Num. xx.

Moyſes ab Idumæo rege tranſitum petit, nec impetrat. Iſraelitæ itaque iter reflectunt ad montem Hor. quem Moyſes cum Aarone conſcendit. Aaron Pontificiis ornamentis exutus moritur novilunio Hecatombæonis ſive Loi, Judaici Ab: cujus neomenia incidit in Auguſti 3. feria 1. anno vitæ cxxiii. Chananæus rex Arad ab Iſraelitis vincitur. Tum Seon Amorrhæorum rex, qui habitabat in Eſebon: & Og Baſanitidis rex. Balac Moabitarum rex Balaamum ariolum ad imprecandum auctoravit: ſed irrito conatu; quare & ipſe profligatur: cum ante populum in fraudem ac flagitium induxiſſet. Hæc Num. xx, xxi. & ſequentibus.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3223 3 12 D	2493	1491

Exeunte anno quadrageſimo ab exitu, Moyſes jubetur a Deo conſcendere montem Abarim: indeque promiſſam Iſraelitis regionem contemplari. Tum ſucceſſorem ſibi Joſue deſignat. Rubenitis, Gaditis, ac dimidiæ tribui Manaſſe Seonis & Ogi regna dividit. Inde prima die menſis undecimi (Is eſt Schebat; cujus neomenia contigit Januarii xxviii. feria iv.) Moyſes Deuteronomium coram populo pronunciat. Deuteronom. 1, 3. Demum ubi populo benedixit,

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.	
			benedixit, & canticum cecinit. aſcendit in montem Nebo, in verticem Phaſga, qui in campeſtribus Moab ſitus eſt. indeque Palæſtinam proſpicit; ac ſubinde moritur anno ætatis cxx. neque quiſquam ſepulturæ illius locum cognovit. Deuter. xxxiv, 6, 7. Mortuus eſt vero ſub finem menſis undecimi; puta xxv. Februarii. Iſraelitæ diebus xxx. in luctu fuerunt, com. 8. Quare deſiit luctus ultimo die menſis duodecimi; puta Martii xxvii. Nec admittenda videtur Hebræorum traditio, qui Moyſen ſeptima die Adar natum, ac mortuum putant. Si quidem triceni illi dies luctus deſinerent in octavum diem vel ſeptimum Niſan. Indeque ad x. Niſan triduum ad ſummum ſupereſſet. Quod hiſtoriæ ſacræ minus congruit. Nam poſt luctum miſſi ſunt exploratores, qui triduo in monte delituerunt. Joſ. ii. 22. Tum decimo die menſis primi Jordanem tranſierunt, cap. iv, 19. Ita Torniellus. Quod & deſcriptioni noſtræ congruit, quæ annum antecedentem embolimæum adſtruit; hunc vero communem. Quod ſi intercalarem hunc ipſum conſtituere velimus, eique duplicem Adar tribuere, poterit Judæorum illa traditio teneri. Reverſis igitur exploratoribus, quos Rahab meretrix exceperat, & incolumes præſtiterat, Judæi Joſue duce ad Jordanem veniunt, ibique triduum morati, demum ſiccato amne tranſeunt, decima die Niſan, hoc eſt Aprilis vi. feria 2. Poſt hæc circumciſus eſt populus ad Galgala: & Paſcha rite celebratum Aprilis x. feria vi. ac tum manna defecit, cum jam novis frugibus veſcerentur, Joſue v, 12. Exin Hierichuntem validiſſimum oppidum aggreſſi, circumlata per ſeptem dies arca, & mœnibus ſponte ſua proſtratis, diripiunt, & incendunt. Joſ. vi. Reliqua deinceps oppida, Hai, Gabaonem, & alia quam plurima in poteſtatem redigunt, ac ſex totis annis maximam promiſſæ terræ partem occupant. Joſue xiv, 10.
3225 5 14 BA	2495	1489	Atheniensium quartus rex Erichthonius annis l. Euſeb.
3226 6 15 G	2496	1488	Lacedæmon hoc anno condita. Euſeb.
3228 2 17 E	2498	1486	Hoc anno agrorum diviſione facta, primus annus τῆς γεωργίας imputatur: qui eſt ſextus ab ingreſſu Palæſtinæ. Vide lib. ix. cap. xxvi. Argivorum nonus, & Inachidarum ultimus Stheneclus annis xi. regnat. Aſſyriorum regum xix. Belochus annis xxv.
3234 14 4 D	2504	1480	Hoc anno primus Sabbaricus ab Autumno cœpit, ſcilicet ab ingreſſu anno duodecimo. Vide caput idem xxvi.
3236 16 6 B	2506	1478	Josue quatuordecim annos præfectura perfunctus moritur; aut ſaltem initio ſequentis. Vide cap. xxxiii. lib. ix. Deinceps ſeniores poſt ipſum x. annis vixerunt. Joſue ult. com. 31.
3239 19 9 E	2509	1475	Sthenelo mortuo regnavit Argis Gelanor. Quem cum Argivi pepuliſſent, regnum Danao Ægyptio exuli tradiderunt. Hic Ægypti fratris quinquaginta filios per totidem deſponſas illis filias interfecerat. Regnavit igitur annis l. Euſeb.

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.	
3245 25 15 C	2515	1469	Historia Michæ, & Danitarum, quæ Jud. xvii. exponitur. tum Benjamitarum cum reliquis tribubus conflictus.
3247 27 17 B	2517	1467	Prima Judæorum ſervitus, quando Chuſani Meſopotamiæ regi traditi ſunt annis octo. Jud. iii, 8.
3250 2 1 E	2520	1464	Sicyoniis xviii. regnavit Laomedon annis xl. Euſeb.
3253 5 4 BA	2523	1461	Assyriis xx. regnavit Balatores annis xxx. Euſeb.
3255 7 6 F	2525	1459	Israelitis Domini auxilium implorantibus, miſit ille Othonielem Calebi generum & fratrem, qui Chuſanum oppreſſit. Jud. iii, 11. Primus ergo poſt Joſue judiciariam poteſtatem obtinuit Othoniel annis. xl.
3256 2 7 E	2526	1456	Phoenix & Cadmus Thebis Ægyptiis profecti Tyrum & Sidonem obtinent. Euſeb.
3263 15 14 C	2533	1451	Templum Delphici Apollinis incenditur a Phlegya. Euſeb.
3268 20 19 D	2538	1446	Europa Aſterii Cretenſium regis uxor a Jove compreſſa: ex qua Minos, Rhadamanthus, & Sarpedon nati. Euſeb.
3273 25 5 ED	2543	1441	Idæ montis conflagratio annis lxxiii. poſt diluvium Deucalionis: ut memoriæ prodidit Threſyllus apud Clem. Alexand. lib. 1. Strom. quando & ferri uſus inventus eſt ab Idæis Dactylis.
3275 27 7 B	2545	1439	Atheniensibus quintus regnavit Pandion annos xl. Euſeb.
3276 28 8 A	2546	1438	Primus Jubilæus ab autumno cœpit anni hujus. Vide libr. ix. cap. xxvii.
3283 7 15 F	2553	1431	Assyriis xxi. regnavit Lamprides annis xxx. Euſeb.
3289 13 2 FE	2559	1425	Argivorum x. regnavit Lynceus annis xl. Euſeb.
3290 14 3 D	2560	1424	Sicyoniis xix. regnavit Sicyon annis xlv. Euſeb.
3295 17 8 E	2565	1419	Secunda Judæorum ſervitus incipit, quando ab Eglone Moabitarum rege xviii. annis oppreſſi ſunt. Jud. iii, 12.
3297 21 10 CB	2567	1417	Amphion & Zethus fratres Thebis in Bœotia regnant. Euſeb.
3298 22 11 A	2568	1416	In Dardania regnat Erichthonius Dardani F. Euſeb.
3303 27 16 B	2573	1411	Ephyra, quæ & Corinthus, a Siſypho frequentari cœpta. Euſebius.
3305 2 18 GF	2575	1409	Minos in Creta hoc tempore regnabat. Euſeb.
3313 7 DC	2583	1401	Expleta xviii. annorum ſervitute, populus ad mentem reverſus Dei miſericordiam implorat; qui tertium poſt Joſue Aod judicem excitavit. iſque annis lxxx. præfuit. iii. Jud. 30.
3315 11 9 A	2585	1399	Assyriis xxii. regnat Soſares annis xx. Euſeb. Atheniensibus vi. regnat Erechtheus Pandionis F. annis xl. Euſeb.
3323 19 17 E	2593	1391	Dionysius, qui & Liber, e Semele naſcitur. Euſeb.

Per Jul. * ⊙	Mundi	Ante Chr.	
3324 20 18 D	2594	1390	ORITHYIAM Erechthei filiam Boreas Aſtræi F. Thrax rapuit. Euſebius.
3327 23 2 G	2597	1387	ERECHTHEO regnante myſteria Cereris inſtituta ſunt ab Eumolpo. Euſeb.
3330 26 5 C	2600	1384	ARGIVIS XI. regnavit Abas annis XXIII. Euſeb.
3331 27 6 B	2601	1383	PHRYXUS cum Helle ſorore novercales inſidias fugiens navi vehitur, cujus inſigne aries erat. Euſeb.
3335 3 10 D	2605	1379	ASSYRIIS XXIII. regnavit Lampares annis XXX. Euſeb. Sicyoniorum rex XX. fuit Polybus annis XL. Euſeb.
3338 6 13 G	2608	1376	GANYMEDES Trois F. Dardani pronepos a Tantalo Phrygiæ rege rapitur annis LXV. poſt Idæ incendium. Clem. Alex. 1. Strom.
3341 9 16 DC	2611	1373	ELEUSINII Eumolpo Thraca in auxilium adſcito cum Athenienſibus bellum gerunt. Euſ. (Hæc referri volebat *Petavius* ad annum per. Jul. 3363.
3344 12 19 G	2614	1370	IN Dardania Tros regnavit, a quo Troes nuncupati. Euſeb.
3347 15 3 C	2617	1367	PHÆMONE vates prima verſibus Heroicis oracula fundit apud Delphos. Euſeb.
3351 19 7 E	2621	1363	TANTALUM hoc anno Phrygas rexiſſe ſcribit Euſebius. Sed diu ante regnare cœpit. Idem & bellum inter Troem & Tantalum ob raptum Ganymedis biennio poſt collocat. Sed Clementi magis accredimus.
3353 21 9 CB	2623	1361	ARGIVORUM XII. rex Prœtus Abantis filius regnavit annis XVII. Euſeb. Perſei expeditio, & Iſthmiorum inſtitutio annis XV. poſt raptum Ganymedis. Clem. Alex. 1. Strom.
3364 4 1 G	2634	1350	PELOPS Hippodamiam duxit. Euſeb. ex edit. Pontaci.
3365 5 2 BA	2635	1349	ASSYRIIS XXIV. regnavit Panyas annis XLV. Euſeb. Athenis VII. regnavit Cecrops Erechthei frater annis XL. Euſeb.
3370 10 7 B	2640	1344	ARGIVORUM XIII. rex Acriſius Prœti frater annis XXXI. Euſeb.
3375 15 12 C	2645	1339	SICYONIIS XXI. regnavit Janiſcus annis XLII. Euſeb.
3381 21 18 CB	2651	1333	DIONYSIUS, qui & Liber, expeditionem egit in Indiam. Euſeb.
3385 25 3 ED	2655	1329	AMPHION Thebis regnavit. Euſeb. Circa hoc tempus Janus in Italia regnare cœpit, annis CL. ante adventum Æneæ. Dion. Halicarn. 1.
3387 27 5 B	2657	1327	CADMUS Thebis regnavit. Euſeb. Ilium hoc anno conditum eſt, qui eſt XXXIV. ab expeditione Perſei. Vetus Chronologus apud Clement. 1. Strom.
3391 3 9 D	2661	1323	PELOPS Tantali filius Peloponneſo regnans Olympiis præfuit: qui adverſus Ilium bellum poſtea geſſit. Euſeb. Vide Diodorum libro IV. pag. 191. Eodem tempore Spartorum fabulæ origo data: qui e ſatis ſerpentis dentibus nati finguntur. Nimirum quod vicinis e regionibus repente contra Cadmum exciti ſunt; ut Palæphatus memorat. Euſeb.
3393 5 11 BA	2663	1321	TERTIA Judæorum ſervitus, quando Jabin Chananæorum rex in poteſtatem illos habuit annis XX. Jud. IV, 3.

Per. Jul. * ⊙	Mundi	Ante Chr.	
3402 14 1 D	2672	1312	PERSEUS Acriſium avum imprudens occidit. Ideo Mycenas ſe contulit, eodemque tranſtulit imperium, quod per Sthenelum Perſei filium ad Agamemnonem uſque propagatum eſt: Talao interim Argis regnante; cujus filius Adraſtus. Vide lib. IX. cap. XVIII. Primus ergo Mycenæorum regum numerandus eſt Perſeus, quem injuria prætermiſit Euſebius: cum tamen LVIII. fere annos regnaverit.
3405 17 4 AG	2675	1309	ATHENIS VIII. regnat Pandion Erechthei filius annis XXV. Euſeb. Eodem tempore Midas in Phrygia regnabat. Id.
3410 22 9 A	2680	1304	ASSYRIIS XXV. regnavit Soſarmus annis XIX. Euſeb.
3413 25 12 ED	2683	1301	JUDÆOS ad Deum confugientes liberavit hoc anno Debora cum Baraco: indidemque XL. illius anni proficiſcuntur. Jud. V. 32.
3417 1 16 GF	2687	1297	SICYONIIS XXII. regnavit Phæſtus annis VIII. Euſeb.
3425 9 5 DC	2695	1289	SICYONIIS XXIII. regnavit Adraſtus IV. Euſeb.
3428 12 8 G	2698	1286	CIRCA hoc tempus Adraſtus Sicyoniorum rex relicta Sicyone videtur Argos repetiiſſe, ibidemque regnaſſe. Vide lib. IX. cap. XVIII.
3429 13 9 FE	2699	1285	ASSYRIIS XXVI. regnat Mithræus annis XXVII. Euſeb. Sicyoniis XXIV. Polyphides regnat annis XXXI. Euſeb.
3430 14 10 D	2700	1284	Hoc fere tempore Siculi ex Italia pulſi in Siciliam trajiciunt τρίτῃ γενεᾷ ante Troica. Dion. Halic. lib. 1. Diodorus. Athenis IX. regnat Ægeus Pandionis filius. Euſebius. Putius erat a Metionidis Pandion. Pauſanias. Euſeb.
3432 16 12 B	2702	1282	CYZICUS a cognomine rege in Aſia condita. Euſeb.
3439 23 19 G	2709	1275	MILETUS condita. Euſeb.
3451 7 12 F	2721	1263	ARGONAUTARUM expeditio in hoc tempus convenit, annis LXIV. poſt Ilium conditum; ut refert Clem. Alex. ante Trojanum excidium añis LXXIX. atque ita Euſebius ex editione Scaligeri. Hoc ſi verum eſt, tum aut ſaltem erit in ea expeditione Caſtorem fuiſſe, aut hos ipſos Helenæ fuiſſe fratres: alioqui Trojani belli tempore anus hæc decrepita foret.
3453 9 14 DC	2723	1261	MORTUA Debora quarto in ſervitutem traditi ſunt Judæi, ſervieruntque Madianitis annis ſeptem. Jud. VI, 1.
3456 12 17 G	2726	1258	ASSYRIORUM XXVII. Teutamus regnat annis XXXII. Euſeb.
3459 15 1 C	2729	1255	MYCENARUM ſecundus rex Sthenelus Perſei filius annis VIII. poſt Perſeum. Euſeb.
3460 16 2 B	2730	1254	JUDÆIS ſub Madianitarum jugo gementibus vindicem Deus miſit Gedeonem: qui annis XL. populo præfuit. Jud. VIII, 28. Sicyoniis XXV. regnavit Pelaſgus annis XX.
3462 18 4 F	2732	1252	TYRUS hoc tempore condita annis CCXL. antequam Salomon templum excitaret. Joſephus, & Euſebius.

MYCE-

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.	
3467 21 9 G	2737	1247	MYCENIS tertius regoavit Euryſtheus annis xliii. Euſeb.
3470 25 12 C	2740	1244	EVANDER ex Arcadia profectus in Italiam pervenit annis lx. ante τὰ Τρωϊκά. Dion. Halic. lib. 1.
3476 4 18 G	2746	1238	HERCULES in Italiam venit, ab eaque anno ſequente digreſſus eſt, annis lv. antequam Æneas adveniret. Dion. Halic.
3480 8 3 E	2750	1234	SICYONIIS xxvi. & ultimus regnat Zeuxippus annis xxxiii. Euſeb.
3483 11 6 A	2753	1231	THESEUS in Cretam miſſus Minotaurum conficit annis xxxii. poſt Argonautarum expeditionem. Vetus Chronologus apud Clement. 1. Strom. Nondam vero Theſeus regnum ceperat. Unde prochroniſmo peccat Euſebius.
3484 12 7 G	2754	1230	THESEUS Athenis x. regnavit annis xxx. Euſeb. ante Trojanum excidium annis xlvii. ut ſit Vetus Chronol. apud Clem. ex quo caſtigaodus eſt Euſebius.
3488 16 11 B	2758	1226	ASSYRIIS xxxiii. regnavit Teutæus annis xliv. Euſeb.
3492 20 15 D	2762	1222	LYDORUM regnum Heraclidæ obtinent; quorum primus regnavit Argon. Herod. lib. 1. Vide lib. x. cap. v.
3493 21 16 CB	2763	1221	SEPTEM principum adverſus Thebas expeditio hoc anno contigit, nimirum xxavii. ante excidium Trojæ: ut auctor eſt vetus Chronologus apud Clem. lib. 1. Strom.
3496 24 19 F	2766	1218	OLYMPIA ab Hercule inſtituta annis ccccxlii. ante Iphitea, ac trienio poſt ſeptem ducum expeditionem: ut auctor eſt vetus apud Clementem Chronol. Eodem anno mortuus eſt Hercules. Vide quæ infra ad annum 3611. notamus.
3498 26 2 C	2768	1216	LATINUS in Latio regnare cœpit annis antequam Æneas adveniret xxxv. Dion. Halic. lib. 1.
3500 28 4 A	2770	1214	MORTUO Gedeone, Iſraelitæ ad ſacrilegos Bahalis cultus, contempta patria lege, relapſi ſunt. Abimelech Gedeonis filius a Sichimitis evectus ad regnum fratres ſuos lxx. viros interficit: ipſeque tribus annis impie, ac crudeliter præfuit. Jud. viii, 33. & ix, 22. Hoc anno conditam eſſe Carthaginem a Zoro, & Carchedone Philiſtus ſcripſerat: ut in Chron. refert Euſeb.
3503 3 7 D	2773	1211	EPIGONI, id eſt οἱ ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας filii, decem annis poſt Thebanam expeditionem, paternas injurias ulciſcentes, Thebanos ingenti pugna ſuperant, Alcmæone Amphiarai filio duce. Diodorus lib. iv. pag. 187. Pauſanias. Abimelechus civilibus diſcordiis exercitus cum ſuos bello premeret, ac Thebes civitate capta, turrim ejus mediam obſideret, incautius ſubiens, ſaxo a muliere ictus periit. Jud. ix. Poſt hunc Thola judex præfuit annis xxiii. Jud. x, 2.
3505 5 9 BA	2775	1209	AMAZONES in Atticam irruptionem faciunt, novem annis poſt Herculis Olympia. Vetus Chronologus apud Clementem; ex quo Euſebius redarguitur, qui eodem anno Herculis agonem, & Amazonum expeditionem collocat. Helenam Theſeus rapit. Idem Chronologus.

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.	
3509 9 13 DC	2779	1205	EURYSTHEUS Herculis poſteros inſequens, qui ad Athenienſes receptum habuerant, bello in Atticam illato, prælio vincitur, & ab Hyllo interficitur. Cum ad hanc expeditionem proficiſceretur, Atreum avunculum ſuum Mycenis præfecit. (Is ob Chryſippum Pelopis ex alia conjuge filium Hippodamiæ matris ſuæ hortatu ſublatum e medio pulſus a patre ad Euryſtheum conceſſerat.) Igitur Mycenæorum conſenſu regnum Atreo defertur. Thucyd. lib. 1. Victores Heraclidæ Peloponneſum occupant; ſed ſubinde peſtilentia vexati in Atticam redeunt. Apollodorus. At Diodorus lib. iv. Heraclidas refert ab Atreo Peloponneſi aditu prohibitos; quando & Hyllum ſingulari certamine Echemus Tegeatarum interfecit. Vide lib. ix. cap. xxx. Ex iis caſtiganda eſt Euſebii ἀνεπισκεψία, qui poſt Euryſtheum annis lxv. regnaſſe Atreum, & Thyeſtem perhibet, atque anno Abraami dcclvi. iniiſſe, hoc eſt Julianæ periodi 3453. antequam Pelops Hippodamiam illorum matrem duceret. Quocirca non pluribus quam ſex annis Mycenis regnavit Atreus.
3514 14 18 D	2784	1200	ATREO mortuo regnavit Agamemnon annis xviii. Clem. Alex. 1. Strom. Sicyoniorum regnum hoc fere tempore deſiit: quod ab Agamemnone occupatum eſſe veriſimile eſt. Succeſſere Sacerdotes annis xxxiii. Euſeb.
3515 15 19 C	2785	1199	THESEO pulſo regnavit Meneſtheus Peteo filius, Erechtei pronepos. Pauſan. Corinth. pag. 67. Tenuit annos xvii. Plutarchus in Theſeo propter Helenæ raptum illato a Tyndaridis bello refert, Meneſtheum Athenienſes contra Theſeum concitaſſe; qui in Scyron abiens, ibidem periit.
3516 16 1 B	2786	1198	HERCULES in Deorum numerum relatus eſt. Euſeb. Diodorus lib. iv. auctor eſt Menœtium Actoris filium Opuntiis perſuaſiſſe, ut Herculi tamquam Heroi ſacrificarent: quod Thebani deinde, & Athenienſes imitati ſunt.
3520 20 5 D	2790	1194	HELENAM Paris rapuit. Qua ex cauſſa decennale ad Trojam bellum exortum eſt. Euſeb.
3521 21 6 CB	2791	1193	HELI circa hoc tempus naſcitur: qui mortuus eſt anno ætatis xcviii. 1. Reg. iv, 15.
3526 26 11 C	2796	1188	JAIR Galaadites de tribu Manaſſe Tholæ judici ſuccedit, annis xxii. Jud. x, 3.
3530 2 16 E	2800	1184	ASSYRIORUM xxix. Thinæus regnat annis xxx. Euſeb. Troja hoc anno a Græcis expugnatur. Vide lib. ix. cap. xxix. Æneas autumno ineunte ſolvens in Thraciam venit, & ibi hiemat. Dion. Halicarn. lib. 1.
3531 3 17 D	2801	1183	MENESTHEO in Melo inſula mortuo, Athenis regnavit Demophoon Theſei filius. Euſeb. Æneas ineunte vere in Siciliam navigat, ubi & hiemem tranſegit. Dionyſius Halicarn. lib. 1. Ægiſthus Agamemnone interfecto Mycenis regnat annis vii. Euſeb.
3532 4 18 C	2802	1182	ÆNEAS Tyrrhenomati ſuperato, æſtivo tempore Laurentum appulit;

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.	
			ubi Lavinium condidit. Dion. Hal. lib. I.
3533 5 18 BA	2803	1181	RUTULI Turno duce contra Latinum & Æneam bellum movent. Cæſo Latino, atque Turno regnavit Æneas in Latio tribus annis & quartum attigit. Id.
3537 9 3 DC	2807	1177	ÆNEAS hoc anno moritur; ſuccedit Aſcanius II. Latinorum rex annis XXXVIII. Dion. Halicarn. & Euſeb.
3538 10 4 B	2808	1176	ORESTES Ægiſtho interfecto Mycenis regnavit annis LXX. Velleius.
3547 19 13 E	2817	1167	SICYONIORUM regnum funditus hoc anno deſiit, quod annis circiter mille tenuit. Vide libro IX. cap. XVI.
3548 20 14 D	2818	1166	CUM Iſraelitæ ob ſcelera ſua duodeviginti annos ab Ammonitis, & Palæſtinis gravi ſervitutis oppreſſi jugo fuiſſent; demum Jephte duce in libertatem aſſerti ſunt. Is temerarii voti reus filiam Deo mactat, & ſex annis principatum tenet. Jud. XII.
3550 22 16 A	2820	1164	ORESTES Pyrrhum Delphis occidit: Euſeb.
3554 26 1 C	2824	1160	ABESAN judex annis VII. præfuit. Jud. XII, 9.
3560 4 7 C	2830	1154	ASSYRIIS XXX. regnavit Dercylas annis XL. Euſeb.
3561 5 8 BA	2831	1153	ELON Zabulonites annis X. Judex fuit. Jud. XII, 13.
3562 6 9 G	2832	1152	ASCANIUS Albam longam condidit annis XXX. poſt Laviniam exſtructum. Dion. Halic. lib. I. ATHENIS XIII. regnat Oxyntes annis XII. Euſeb.
3564 8 11 E	2834	1150	
3571 15 18 C	2841	1143	ABDON Judex annis VIII. Jud. XII, 14.
3575 19 3 E	2845	1139	ASCANIO mortuo III. Latio regnavit Silvius Poſthumus Æneæ filius, quem Iulo filio ſuo pater Aſcanius antepoſuit. Ab illo reges Albani deinceps Silvii vocati ſunt. Regnavit ille annis XXIX. Halicarn.
3577 21 5 CB	2847	1137	XIV. Athenis regnat Aphidas anno I. Euſeb. Lydorum regnum hoc anno ab Heraclidis inchoatum eſt; ex Herodoto lib. I.
3578 22 6 A	2848	1136	XV. Athenienſium rex Thymœtes annis VIII. Euſeb.
3579 23 7 G	2849	1135	SAMSON Iſraelitarum judex annis XX. præeſt. Jud. XVI, 31. Eodem tempore Eli ſacerdos Pontificatum iniit annos natus LVIII. Vide lib. IX. cap. XXXIII.
3580 24 8 F	2850	1134	HOC anno natus creditur Samuel.
3586 2 14 E	2856	1128	XVI. Athenienſium rex Melanthus Andropompi filius Thymœtem per fraudem interficit, genere Pylius. Ita Cecropidarum regnum annos CCCCXXIX. tenuit. Caſtor apud Euſebium.
3599 15 8 C	2869	1115	SAMSONE apud Philiſtæos occiſo, Eli Pontifex reliquos XX. annos Judiciaria functione gubernavit. Lib. I. Reg. IV, 18.
3600 16 9 B	2870	1114	ASSYRIIS XXXI. regnat Eupales annis XXXVIII. Euſeb.

	Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.
SILVIO Poſtumo quartus Latinorum rex ſucceſſit Æneas Silvius annis XXXI. Dion. Halic.	3604 20 13 D	2874	1110
ORESTE mortuo anno regni ſui LXX. Mycenis regnant Tiſamenus, & Penthilus annis tribus. Velleius lib. I.	3608 24 17 F	2878	1106
HERACLIDÆ ducibus Temeno, Creſphonte, & Ariſtodemo Peloponneſi imperium occuparunt anno octogeſimo poſt excidium Trojanum. Velleius lib. I. Pauſanias. Thucyd. lib. I. Vide lib. IX. cap. XXX. Sub hoc tempus Penthilo Oreſtis F. duce, Græcorum colonia primum in Thraciam profecta; poſt, eo mortuo, in Aſiam trajecit, quam Æolicam coloniam vocant. Strabo libro XIII. initio.	3611 27 2 B	2881	1103
CORINTHIORUM regnum hoc anno cœpit. Primus regnavit Aletes annis XXXV. Euſeb. Lacedæmoniorum regnum itidem initium habuit ab Heraclidis cœptum, ac per regias duas familias propagatum, Euryſthenidarum, & Proclidarum. Vide libro IX. cap. XXXI. Tiſamenus Oreſtis F. adverſus Ionas in Achaia pugnans moritur. Sed ejus exercitus victis Ionibus eorum ſedes occupat. Iones Athenas confugiunt, & a Melantho excipiuntur. Pauſan. Achaicis.	3612 28 3 A	2882	1102
HOC anno Iſraelitæ a Palæſtinis ingenti acie victi. Arca Dei capta. Heli Pontifex mortuus eſt. Libro I. Reg. IV.	3618 6 8 C	2888	1096
SAMUEL annum agens circiter XL. poſt Heli populo præfuit, annis in totum, & cum Saule, XL. Actor. XIII, an.	3619 7 9 F	2889	1095
XVII. Athenienſium rex Codrus Melanthi F. annis XXI. Euſeb.	3623 11 13 A	2893	1091
EXCLUSI ab Heraclidis Oreſtis liberi decimo quinto anno ſedem cepere circa Leſbum. Vide cap. XXX. lib. IX.	3626 14 16 D	2896	1088
SUB hoc tempus natus videtur David Iſai patre.	3629 17 19 AG	2899	1085
PELOPONNESII Athenis bellum inferunt. Euſeb. (Addidit hic *Petavius*: in eo bello cum Peloponneſii expeditionem in Atticam egiſſent, neque admodum promoviſſent, in redita Megaris captis, quæ Athenienſium hactenus erant, ad Corinthios & ſocios tranſtulerunt. Ita Megara Athenienſibus erepta & in Dores tranſſcripta. *Pauſanias Attic.*)	3630 18 1 F	2900	1084
LATINUS quintus ab Ænea Latio regnat, annis LI. Dionyſ. Halicarn. lib. I.	3635 23 6 G	2905	1079
ASSYRIIS XXXII. regnat Laoſthenes annis XLV. Euſeb.	3638 28 9 C	2908	1076
POSTQUAM annis XX. arca in Cariathiarim manſiſſet, Samuel populum in Maſpha cogit, ibique ad Idololatriam exſtinguendam ſerio cohortatur. Itaque fœdus ibi cum Domino paciſcuntur. Poſt paullo Philiſtæi in acie ſuperati. Libro I. Reg. VII.	3639 27 10 B	2909	1075
CODRUS ex oraculo pro patria caput ſuum objiciens in prælio cum Peloponneſiis occiditur. Ita deſitis regibus Archontes perpetui creati;	3643 3 14 D	2913	1071

quorum

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.

quorum primus Medon annis xx. Euſeb. Vide Juſt. lib. 11. Pauſ. Achaicis.

3646 6 17 G | 2916 | 1068

Hoc circiter anno cum Iſraelitæ regem a Samuele poſtulaſſent, Saul e tribu Benjamin communibus ſuffragiis eligitur. Lib. 1. Reg. cap. 9.

3647 8 18 F | 2917 | 1067

Corinthiis II. regnavit Ixion annis xxxvii. Euſeb.

3651 11 3 A | 2921 | 1063

David circa annum ætatis xxi. aut xxii. a Samuele in regem inunctus eſt. Lib. 1. Reg. cap. 16.

3657 17 9 AG | 2927 | 1057

Hoc anno circiter mortuus eſt Samuel, biennio ante Saulem: ut Clem. Alex. refert lib. 1. Strom.

3658 18 10 F | 2928 | 1056

Agis Euryſthenis F. ſecundus Lacedæmoniorum rex anno 1. Euſeb.

3659 19 11 E | 2929 | 1055

Tertius Lacedæm. rex Echeſtratus annos xxxv. Euſeb.

Saul hoc anno a Philiſtæis in pugna vincitur, & occiditur cum Jonathane filio, 1. Reg. xxxi. Solus hic xl. circiter annis regnavit.

David a tribu Judæ Hebrone in regem delectus inungitur. 11. Reg. 11. Regnavit primum in ea tribu annis vii. menſibus vi. Toti porrò Iſraeli annis xxxiii. menſibus vi. In totum ergo, annis xl. lib. 11. Reg. 11, 11. & cap. v, 5. Interim Iſboſeth filius Saul in reliqua Iſraelitide regnat.

3660 20 12 D | 2930 | 1054

Ionica migratio anno cxl. a conjuratione Græcorum ad Aulidem, cxxx. a capta Troja. Eodem anno Lesbus frequentari cœpta. Vide cap. 30. lib. 9.

3661 21 13 CB | 2931 | 1053

Acerrimum prælium inter Joabum & Abnerem commiſſum eſt, cum jam biennio Iſboſeth regnaſſet. 11. Reg. 11. Haſael Joabi frater ab Abnere in eo prælio cæditur.

3664 24 16 F | 2934 | 1050

Acastus II. Archon Athenis præeſt annis xxxvi. Euſeb.

3666 26 18 C | 2936 | 1048

Iromus rex Tyri Abibali filius, quo cum David amicitia junctus eſt, hoc circiter anno regnare cœpit. Vide lib. 9. cap. 61. & lib. 11. Reg. v, 11.

3667 27 19 B | 2937 | 1047

Hoc anno Iſboſeth Saulis filius interfectus eſt: & David Iſraelitis omnibus regnare cœpit. 11. Reg. cap. 4. & 5.

3668 28 2 A | 2938 | 1046

David Sionis arcem, pulſis Jebuſæis, expugnat. Inde contra Philiſtæos præliatur. cap. 6.

3669 1 2 GF | 2939 | 1045

David Arcam e Gabaa de domo Aminadab transfert in arcem Sionis, poſtquam in domo Obedebom Getthæi tribus menſibus conſedit; quod Dominus Oziam interfeciſſet. Cap. 7.

3673 7 6 F | 2943 | 1039

Assyriis xxxiii. regnat Pirithiades annis xxx. Euſeb.

Davidis adulterium, & Uriæ mors contigit bello Ammonitico. cap. xi.

3676 8 9 E | 2946 | 1038

Circa hoc tempus Salomon natus eſt. Eodem anno inceſtus Amnonis filii David cum ſorore Thamare. Cap. 13.

3678 10 11 B | 2948 | 1036

Sub hoc tempus Abſalom fratrem ſuum Amnonem interficit. cap. xiii, 23.

Hinc ad regem Geſſur confugit. com. 37. Ibique tribus annis reſedit.

3680 12 13 G | 2950 | 1034

Cuma Phriconis, ſive Æolica in Aſia condita eſt annis xx. poſt frequentatam incolis Lesbon. Herod. in vita Homeri.

3681 13 14 FE | 2951 | 1033

Absalom poſt triennii exilium Hieroſolymam revertitur. Cap. xiv. Sed aſpectu patris interdicitur duobus annis. Cap. xiv, 28.

3685 17 18 AG | 2955 | 1029

Absalom patrem e ſolio dejicit, anno lx. a creatione Saulis. Lib. 11. Reg. xv, 7. quarto poſtquam Hieroſolymam reverterat.

Latinorum v. regnavit Alba Silvius Æneæ Silvii F. annis xxxix. Euſebius.

Corinthiis iii. regnavit Agelaus annis xxxvii.

3688 20 2 D | 2958 | 1026

Smyrna a Cumæis condita annis clviii. poſt excidium Trojanum. Herod. in vita Homeri. Homerus ſub hoc tempus naſcitur anno clxviii. ab expeditione Græcorum in Troadem, ſive conſpiratione ad Aulidem. Vide cap. 30. lib. 9.

Labotes Lacedæmoniorum iv. rex annis xxxvii. Euſeb.

3694 26 8 C | 2964 | 1020

[1] David Salomonem ſucceſſorem deſignat annos natum xxiii. lib. iii. Reg. cap. 1.

3698 2 12 E | 2968 | 1016

Primus annus Salomonis incipit; qui annis xl. regnavit. Eodem anno moritur David. Lib. iii. Reg. cap. ii.

3699 3 13 D | 2969 | 1015

Archippus Archon iii. Athenis præeſt annos xix.

Adonias Salomonis frater occiditur. Cap. ii.

3700 4 14 C | 2970 | 1014

Hoc tempore Salomon Pharaonis filiam conjugem duxit. Cap. iii, 1.

3701 5 15 BA | 2971 | 1013

Salomoni per viſum Deus apparet, eique ſummam ſapientiam indulget. Cap. iii, 1.

3702 6 16 G | 2972 | 1012

Hoc anno Templi fundamenta jacta ſunt a Salomone. Vide lib. 9. cap. 33.

3704 8 18 E | 2974 | 1010

Assyriis xxxiv. regnavit Ophratæus annis xxi. Euſeb.

3709 13 4 FE | 2979 | 1003

Anno undecimo Salomonis templum, ejuſque ornamenta, vaſaque omnia perfecta ſunt. Lib. 3. Reg. cap. vi, 38.

3710 14 5 D | 2980 | 1002

Anno duodecimo Salomonis, abſoluto templo; Arca in adytum illata eſt; ac dedicatio Templi magno apparatu, anno Sabbatico ineunte, menſe videlicet vii. facta eſt. Lib. 3. Reg. cap. 8.

Exinde Salomon palatium ſibi, ac filiæ Pharaonis ædificat.

3718 22 13 A | 2988 | 996

Athenis Archon perpetuus iv. Therſippus annis xli. Euſeb.

3722 26 17 C | 2992 | 992

Circa hoc tempus ædificia Salomonis abſoluta ſunt. Lib. 3. Reg. vii, 1. quæ tredecim annis molitus eſt. Quamquam fieri poteſt, ut eodem tempore Templum Domini, & magnifica illa palatia conſtruxerit: itaque non xxiii. regni illius anno, ſed xvi. extrema manus operibus adhibita ſit. Vulgo tamen poſt conditum Templi reliqua opera perrexuiſſe creditur. Secundum quæ Hiramo regi mercedis nomine oppida viginti obtulit. Cap. ix, 12. Quare ad hoc uſque tempus vixerit Hiramus, ac diutiſſime regnaverit. Nos in cap. 62. lib. 9. Hiromo annos liii. aſſignamus. Unde finis ejuſdem anno 3719. tribuendus erit. Quæ ſententia defendi poteſt, ſi poſt jacta Templi fun-

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.	
			fundamenta aliquot annis palatiorum ædificationem aggreſſus putetur Salomon. Hiromo ſucceſſit filius ejus Baleazarus, cui IX. annos Joſephus attribuit. Regina Saba ſub id tempus ad Salomonem venit. Cap. 10. Corinthiorum IV. rex Prymnis annis XXXV.
3724 28 19 A	2994	990	LATINORUM ſextus regnavit Capetus annis XXVI. Halic. 1.
3725 1 1 CF	2995	989	ASSYRIORUM XXXV. rex Ephacheres annis LII. Euſeb.
3731 7 7 F	3001	983	DORUSSUS Lacedæmoniorum quintus rex annis XXIX. Euſeb. (Addit *Petavius*: Pauſanias Lacon pag. 82. ait Doryſſum & Ageſilaum non diu regnaſſe, & Ageſilai tempore Lycurgum leges tuliſſe.) Abdaſtratus Beleazari F. hoc anno cœpit, qui annis novem regnavit. Joſephus contra Appionem lib. 1.
3739 15 15 C	3009	975	SALOMONE mortuo Roboamus filius regnum iniit, quod annis XVII. tenuit. Lib. 3. Reg. XV, 1. Eodem anno cum Roboamus juvenilibus conſiliis obſecutus populum in ſeſe concitaſſet, ſciſſo Davidis regno, partem ejus Jeroboam filius Nabet obtinuit: quem deſignatum a Deo regem per Prophetam Achiam Salomon interficere voluerat. Hinc Iſraelis ortum eſt regnum, anno Sabbatico labente. Primus Iſraelitarum rex Jeroboam annis XXI. De annis utriuſque regni principum conſule lib. 9. cap. 35. Jeroboam cum a Templo ac religione patria, cujus arx Hieroſolymis erat, divortium feciſſet, miſſus eſt ad eum Propheta, qui altaris, quod in Bethel exſtruxerat, everſionem prædixit. III. Reg. XIII.
3740 16 16 B	3010	974	HOC anno IV. Tyriorum Abdaſtratus interfectus eſt a nutricis filiis: quorum unus regnavit annis XII. Joſephus.
3741 17 17 AG	3011	973	HOC anno circiter Joiada natus videtur. Vide infra anno 3870.
3743 19 19 E	3013	971	ASTARTUS Tyri rex annis XII. Joſeph. 1. con. App.
3744 20 1 D	3014	970	SESAC Ægypti rex Hieroſolymam veniens ſacros, ac profanos theſauros diripuit. III. Reg. XIV, 25.
3750 26 7 C	3020	964	CAPYS octavus ab Ænea Latinis regnat annis XXVIII. Dion. Halic. Lib. 1.
3752 28 9 A	3022	962	ASTARTUS ſextus Tyri rex annos XII. Joſeph. con. App.
3756 4 13 C	3026	958	ABIAM quartus rex Juda mortuo Roboamo iniit, ac regnavit annis tribus. III. Reg. XV, 2. Hic ingentes Jeroboami copias attrivit. II. Par. XIII.
3757 5 14 BA	3027	957	CORINTHIORUM rex V. Bacchis annos XXXV. Euſeb. Ab hoc Bacchiadæ nominati.
3759 7 16 F	3029	955	ASA rex Juda poſt Abiam regnavit annis XLI. Cap. XV, 10. Fuit religioſus Domini cultor. Nam aris idolorum, lucíſque deſtructis paternæ idololatriæ veſtigia ſuſtulit. Athenis Archon perpetuus V. Phorbas annis XXXI. Euſeb.
3760 8 17 E	3030	954	JEROBOAMO mortuo ſecundus rex Iſraelis Nadab ejus filius anno I. Vide lib. 9. cap. 55.

			Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.
Lacedæmoniorum ſextus rex Ageſilaus annis XLIV. Euſeb.					
TERTIUS Iſraelitis regnavit Baaſa annis XXIII. Chronologicis. Baaſa rex contra Aſam muxire Ramam inſtituit. Sed Benadad Syriæ rex ab Aſa muneribus perſuaſus in Iſraelitidem irruit, & Baaſam revocat cap. XV, 17. anno XXXVI. a diviſione ſcilicet utriuſque regni. II. Par. XV, 19. & XVI, 1.			3761 9 18 DC	3031	953
TYRIORUM rex ſeptimus Aſerymus regnat annis IX. Joſephus.			3764 12 3 C	3034	950
HOC anno circiter natus eſt Joſaphat. III. Reg. XXII, 42.			3765 13 1 FE	3035	949
TYRIORUM VIII. ab Abibalo rex Pheles Aſerymi frater & interfector menſibus VIII. Joſephus con. Appio.			3773 21 11 CB	3043	941
TYRIORUM IX. rex Ithobalus annis XXXII. Joſephus.			3774 22 12 A	3044	940
HOC fere tempore Aſa rex Juda Zaram Æthiopem fudit. II. Par. XIV, 9. Aſſyriorum XXXVI. rex Acracarnes annis XLII.			3776 24 14 F	3046	938
LATINORUM rex VIII. Calpetus annis XIII. Dion. Halicarn. lib. 1.			3778 26 16 C	3048	936
ELA rex Iſraelis ſolus uno anno regnat. Lib. IX. cap. LV.			3784 4 3 C	3054	930
ZAMRI Hela rege occiſo regnat diebus VIII. Qui ab Amri obſeſſus in Therſa ſeipſam cum domo regia combuſſit. III. Reg. XVI. Amri itaque regnavit annos XI.			3785 5 4 BA	3055	929
MEGACLES ſextus Archon perpetuus Athenis annis XXX. Euſeb.			3790 10 9 B	3060	924
LATINORUM IX. rex Tiberinus annis VIII. Qui ad Tiberim prælio victus, & occiſus, & gurgite abſorptus fluvio nomen dedit, qui prius Albula dicebatur. Halic. 1.			3791 11 10 A	3061	923
CORINTHIORUM ſextus Agelaſtus annis XXX. Euſeb.			3792 12 11 C	3062	922
ISRAELITARUM VII. rex Achab annis XXI. Vide cap. LV. lib. IX. Hic Amri filius, & paternæ impietatis heres hanc inſuper majori, quam quæ in aliis fuerat, perfidia cumulavit. Hic Jezabelem filiam Ithobali Tyriorum regis uxorem duxit (III. Reg. XVI, 31.) qui jam annum regnabat XXIV. Vide quæ ſupra ad annum 3722. dicta ſunt.			3797 17 16 AG	3067	917
ASA pedibus ægrotans Deum non requirit, ſed magis in medicorum arte confidit anno XXXIX. regni ſui. II. Par. XVI, 12.			3798 18 17 F	3068	916
LATINORUM rex. X. Agrippa annis XLI. Dion. Halic.			3799 19 18 E	3069	915
ASA mortuo ſextus rex Juda Joſaphat regnavit annis XXV. Lib. III. Reg. cap. XXII, 42. Fuit hic religioſus ac pius.			3800 20 19 D	3070	914
JOSAPHAT anno tertio regni ſui, qui erat Sabbaticus, principes ſuos cum Levitis & Sacerdotibus ad docendum populum ubique mittit. II. Par XVII, 7. regnum ſuum præſidiis firmat. Habuit autem militum 1160000.			3802 22 2 A	3072	912
LACEDÆMONIORUM VII. rex Archelaus annis LX. Euſeb.			3804 24 4 F	3074	910

TYRIORUM

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.
3806 26 6 C	3076	905

TYRIORUM x. rex Badezorus annis vi. Joſephus cont. App.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3809 1 9 GF	3079	903

ELIAS hoc fere tempore prodiit, Achabi xiii. ut Hebræi ſentiant in Seder holam. annorum trium, menſium ſex famen prædixit. lib. iii. Reg. cap. xvii. Quæ quidam eo gravior fuit, quod anno primo hebdomadis aonariæ cootigit, cam Sabbaticus antecedens fuiſſet, nempe 3809. Elias porro Dei monitu adtorrentem Carith a corvo pabulam accepis. Inde ſe ad Sarephtanam viduam recepis. cujus filium a mortuis excitar. (Baſilius Seleuc. orat. da Elia priorem illo facit Iſaiam, in fine.)

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3812 4 12 C	3082	902

HOC anno Elias Propheta ad Achabum veoit. Babalis ſacerdotes ccccl. jugulavit: plaviam impetravit. Cap. 18. Ideo ab Jezabele quæſitus ad necem fugit. Eliſæum io Prophetam delegit. Cap. 19.

Tyriorum xi. rex Margenus annis ix. Joſephus con. App.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3813 5 13 BA	3083	901

BENADAD rex Syriæ adverſus Achabam iogentem exercitum comparat, reges habens ſecum xxxii. Sed Prophetæ juſſu per ccxxxii. pediſſequos inchoato prælio territi ſant Syri, & io fugam cooverſi. cap. 20.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3814 6 14 G	3084	900

BENADAD amotis regibus xxxii. eorumque loco conſtitutis principibus, bellum inſtaurat, & in Planitie pugnare inſtituis; quod Iſraelitarum Deum montiam tantummodo præſidem eſſe crederet. Sed majori quam antea ſtrage fuſus eſt illius exercitus. Ceotum in acie millia ceciderunt; tum ſeptem & viginti millia ruina muri oppreſſa ſunt. Ideo pacem ab Achabo Syrus impetrat. quo nomine a Propheta ſevere eſt increpitas cap. 20.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3815 7 15 F	3285	899

ACHAB Jezabelis ſcelere Nabothis vineam, circumvento per calumniam exſtinctoque domino, poſſidet. Ob id increpante ipſum Elia, & interminante, cum pœnitentiæ præ ſe tuliſſet ſpeciem, Dominum utcumque placavit. cap. 21.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3816 8 16 E	3086	898

OCHOZIAS hoc anno a patre io regoi conſortium adſciſcitar. Vide cap. LV. lib. 9. & lib. 3. Reg. xxii, 52.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3817 9 17 DC	3087	897

TERTIO aono exeunte, quam pax cum Syris facta fuerat, Achab Ramoth Galaad nondum a rege Syriæ reſtitutam recuperare volens, adjuncto ſibi Joſaphat, in acie cæſus eſt, cum nequicquam Michæas futuram cladem prædixiſſet. Ochozias, quod reliquum eil anni hujus imperavit. cujus exim cum ægrotaſſet, Beelzebub conſuluit, & mortaus eſt. lib. 3. Reg. xxii. & lib. 4. cap. 1.

Elias igneo curru rapitar in cælum, anno xvii. Joſaphat. Seder holam. iv. Reg. cap. ii. Hujus locum Eliſæus obtinuit, duplici a Deo ſpiritu donatus. Qui Jerichuntinas aquas potabiles reddit. pueros ſibi maledicentes devovet.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3818 10 18 B	3088	896

JORAM ix. rex Iſraelis Ochoziæ frater annis xii. lib. 4. Reg. iii, 1. perditus & ipſe princeps; ſed patre aliquanto tolerabilior. Hic cum Joſaphat, & Idumæo rege contra Moabitam regem profectus, & aquæ penuria laborans, per Eliſæum, in gratiam Joſaphat, potum, ac deinde victoriam obtinet. cap. 3.

Aſſyriorum poſtremus Thonos Connoleros qui & Sardanapalus, annos xx. Euſeb.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3819 11 19 B	3089	895

ELISEUS inopi mallerculæ oleum in vaſis auget. Sunamitidi filium impetrat. cap. 4.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3820 12 1 G	3090	894

JORAM a Joſaphato patre in regoi collegium aſſumitur. quo cum aonos iv. regnavit. Vide cap. LV. lib. 9.

Athenienſium ſeptimus Archon perpetuus Diognetus annis xxviii. Euſeb.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3821 13 2 FE	3091	893

TYRIORUM rex xii. Pygmalion aonis xlvii. Joſephus con. App.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3822 14 3 D	3092	92

CORINTHIORUM vii. rex Eudemus annis xxv. Euſeb.

Sanamitidis filius ab Eliſæo revocatur ad vitam. iv. Reg. iv. Idem Propheta ſeptem annorum famem prædicit. iv. Reg. viii, 1.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3823 15 4 C	3093	891

JOSAPHAT Philiſtæos, & Ammonitas devicit. ii. Par. xx.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3825 17 6 AG	3095	889

JOSAPHAT mortuo Joram ſolus regnat annis iv. Qui fratres ſuos occidit ii. Par. xxi. Idumæi ab Iſraelitarum rege deficiunt. ii. Par. xxi, 8.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3818 20 9 D	3098	886

ANNO ſeptimo Pygmalionis regis Dido profecta Tyro Carthaginem in Africa condidit, annis ante Romam cxxxiv. Joſephus i. con. App.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3829 21 10 CB	3099	885

OCHOZIAS rex Juda regnat anno i. lib. 4. Reg. viii, 26.

Poſt ſeptennalem famem, Sanamitis, quæ interim perægre abierat, bona ſua recuperat. iv. Reg. viii.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3830 22 11 A	3100	884

MORTUO Ochozia rege Juda, Athalia mater Ochoziæ regia ſtirpe ſublata, tyrannidem uſurpat annis vi. lib. iv. Reg. cap. xi. Joiadas ſummus Pontifex Joam filium Ochoziæ furtim aripit, atque educat.

Hoc anno Lycurgi νομοθεσία contigit. Nam Eratoſthenes apud Clem. lib. 1. Strom. ſcribis anno ccxcix. poſt Trojanum excidium, & cviii. ante primam Olympiadem illam contigiſſe. Atqui annus iſte eſt centeſimus octavus ante primam Olympiadem. Cum igitur Polydecti regis uxor poſt conjugis mortem poſtumam peperiſſet, Charilaum hunc appellavit Lycurgus, regnoque ſe abdicans, id in parvulum tranſtulit, ac pro tutore ſe geſſit. Alii antiquiorem eumdem, alii recentiorem faciunt. Vide Plutarchum in Lycurgo.

Eodem anno Jehu, Jorамо Iſraelis, & Ochozia Judæ regibus interfectis, x. Iſraelitarum rex imperavis, annis xxviii. Idem & Jezabelem, & Achabi domum omnem funditus exſtinxit. iv. Reg. ix. & x.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3836 28 17 A	3106	878

JOAS Ochoziæ filius rex Juda a Joiada Pontifice ad regnum evehitur, occiſa Athalia. cap. xii, 1. Regnavit annos xl.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3838 2 19 E	3.08	876

HOC anno Medorum imperio ab Arbace datum eſt initium, Sardanapalo mortuo. Vide cap. 34. lib. 9. Hiſtoriam vero ex Diodoro, & Juſtino repete. Regnavit Arbaces annis xxviii.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.
3840 4 2 C	3112	874

LATINORUM rex xi. Alladius annis xix. Hic perditus, & ſacrilegus fuit, & ſtagnantibus aquis abſorptus eſt. Halic. lib. 1.

CORIN-

Per. Jul.	★	⊙		Mundi.	Ante Chr.	
3847	11	9	F	3117	867	CORINTHIORUM VIII. rex Ariſtodemus annis XXXV. Euſeb.
3848	12	1	G	3118	866	ATHENIENSIUM VIII. Archon Phereclus annis XIX. Euſeb.
3851	15	13	C	3121	863	HOC anno natus eſt Amaſias rex Judæ filius Joæ. II. Par. XXV, I.
3858	22	1	A	3128	856	JEHU mortuo, XI. rex Iſraelis Joachaz annis XVII. lib. 4. Reg. XIII, I. LATINORUM rex XII. Aventinus annis XXXVII. Halic. I.
3859	23	2	G	3129	855	
3864	28	7	A	3134	850	LACEDÆMONIORUM VIII. rex Teleclus annis XL. Euſeb.
3866	2	9	E	3136	848	MANDAUCES II. Medorum rex annis L. Diodorus. Lib. I.
3867	3	10	D	3137	847	ARIPHRON IX. Archon Athenis præeſt annis XX. Euſeb.
3870	6	13	G	3140	844	HOC anno moritur Joiadas Pontifex annos natus CXXX. lib. II. Par. XXIV, 15. SYRIÆ rex Hazael contra Iſraelitas graſſatur. IV. Reg. XIII, 3.
3872	8	15	E	3142	842	Joachaz filium Joazum in regni conſortium adſciſcit. Vide cap. 35. lib. 9.
3873	9	16	DC	3143	841	HAZAEL Syriæ rex moritur; ſuccedit Benadad filius ejus. IV. Reg. XIII, 24.
3874	10	17	B	3144	840	JOAZ rex Iſrael XII. mortuo patre ſolus regnat annis XVI. Lib. III. Reg. cap. XIII, 10. Hoc circiter anno Zachariam Joiadæ filium Joas rex Juda perimit. lib. II. Par. XXIV, 20.
3876	12	19	G	3146	838	AMASIAS rex Judæ XI. annis XXIX. lib. 4. Reg. XIV, I.
3879	15	3	C	3149	835	JEROBOAM rex Iſraelis a patre Joazo deſignatur. Vide lib. 9. cap. 55.
3882	18	6	F	3152	832	CORINTHIORUM IX. rex Agemno annis XVI. Euſeb.
3884	20	8	D	3154	830	ELISÆUS obiit anno X. Joaz Iſraelitæ: ut aſſerunt Hebræi, in Seder holam. Quo decumbente, Joaz rex ad ipſum venit, & de Syriorum clade per emiſſarum ſagittarum ſymbolum admonetur. IV. Reg. cap. 13.
3885	21	9	CB	3155	829	JOAZ rex Iſraelis contra Syros feliciter pugnat. Ib. com. 25.
3887	23	11	G	3157	827	ATHENIS X. Archon Theſpieus annis XXVII. Euſeb.
3888	24	12	F	3158	826	OZIAS Amaſiæ F. naſcitur. Nam XVI. annos natus erat, cum regnare cœpit. lib. 4. Reg. XV, 2.
3889	25	13	ED	3159	825	JOAS Iſraelis rex ab Amaſia provocatus adverſus eum bellum movet, & in poteſtatem redigit, ac Hieroſolymam diripit. IV. Reg. XIV.
3890	26	14	C	3160	824	XIII. Iſraelitarum rex Jeroboam annis XLI. Cap. XIV, 23. Sub hoc rege vixit Jonas Propheta, qui Jeroboamo de Syris victoriam prædixit, IV. Reg. XIV, 25. Quo autem anno Ninivitis prædicaverit, incertum eſt. Etenim Ninive non longo, poſtquam eſt everſa, tempore inſtaurata videtur, & Medorum excuſſo imperio, privato principi paruiſſe. Nam & Phul ſubinde rex Aſſyriorum fuit. Itaque falſi ſunt, qui Jonam ſtante veteri Aſſyriorum regno prædicaſſe ſentiunt.

	Per. Jul.	★	⊙		Mundi	Ante Chr.
LATINORUM XIII. rex Procas annis XXIII. Halic.	3896	4	1	C	3166	818
CORINTHIORUM X. rex Alexander annis XXV. Euſeb.	3898	6	3	G	3168	818
MACEDONIÆ regnum hoc anno cœpit, auctore Carano Argivo Phidonis fratre; qui ex Heraclidarum ſtirpe originem duxerat, & ab Hercule undecimus erat. Hic e Peloponneſo contracta manu, in Macedoniam venit, regnumque condidit. Ceterum Macedoniæ regum tempora ex Dexippo deſcripſit Georgius Monachus; ut ex Græcis Collectaneis Scaligeri conſtat; quæ aliter Euſebius ordinavit. Hanc in lib. II. Iſag. Can. in Catalogo Macedonum regum imitatus eſt Scaliger; nos Dexippum ſequi maluimus. Nam ex Euſebiana deſcriptione pleraque naſcuntur; quorum illud eſt graviſſimum. Perdiccas enim XI. rex ante initium belli Peloponneſiaci moritur; quod ſtupidiſſimum eſt. Nam ad XV. belli annum ſaltem pervenit: uti anno 4297. docebitur. Primus ergo Macedonum rex Caranus imperavit annos XXX. Euſebius ex editione Pontaci anno Abraami MCCIII. illius initium reddit; qui eſt iſte ipſe, quem adſcripſimus.	3900	8	5	E	3170	814
LACEDÆMONIORUM IX. rex Alcamenes annos XXXVII. Ita Euſebius. At Clem. Alex. I. Strom. Nicandrum hunc nominat, eique XXXIX. annos aſſignat; ubi etiam anno illius XXXIV. primam Olympiadem celebratam eſſe ſcribit.	3904	12	9	G	3174	810
XII. Judæ rex Ozias, ſive Azarias annis LII. Lib. IV. Reg. XV, I. Princeps ſatis bonus, niſi quod excelſa non abſtulit.	3905	13	10	FE	3175	809
VELLEIUS lib. I. Capuam hoc anno conditam refert anno DCCCXXX. ante Vinicium Conſulem, quo ſcribebat. Hujus vero Conſulatus incidit in annum periodi Jul. 4743. Chriſti XXX.	3913	21	18	CB	3183	801
ATHENIS Archon XI. Agameſtor annis XX. Euſeb.	3914	22	19	A	3184	800
MEDORUM III. rex Soſarmus annis XXX. Euſeb.	3916	24	2	F	3186	798
LATINORUM XIV. rex Amolius annis XLII. Halic. I. Prophetarunt Oſee, Joel, Amoz, Abdias, Jonas, Iſaias.	3919	27	5	B	3189	795
LYDORUM rex Ardys annos XXXVI. Euſeb.	3921	1	7	GF	3191	793
CORINTHIORUM XI. rex Teleſtes annis XII. Euſeb.	3923	3	9	D	3193	791
MORTUO Jeroboamo Iſraelitarum rege, interregnum fuit annorum XI. Vide cap. LV. lib. IX. Macedonum II. rex Cœnus annis XXVIII. Dexippus apud Euſeb.	3931	11	17	A	3201	783
ATHENIS Archon XI. Æſchylus annis XXIII. Euſeb.	3934	14	1	D	3204	780
CORINTHIORUM reges deſinunt; pro quibus annui Prytanes ſubſtituti. Euſeb.	3935	15	2	C	3205	779
JOATHAN Oziæ filius naſcitur. Erat enim XXV. annorum, cum regnare cœpit. IV. Reg. XV, 33.	3936	16	3	B	3206	778

OLYM-

OLYMPIADES.

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.
3938 18 3 F	3208	776	Anno ineunte xxxiv. Azariæ primus agon Olympicus ab Iphito inſtauratus eſt. cui quinque dies erant attributi. Hoc igitur anno primus ludorum dies incidit in xix. Julii, Luna xi. ultimus in xxiii. Vide lib. 9. à cap. 40.	Olymp prima.	
3939 19 6 E	3209	775		II	
3940 20 7 D	3210	774		III	
3941 21 8 CB	3211	773		IV	
3942 22 9 A	3212	772	Zacharias rex Iſraelis poſt interregnum menſibus vi. regnat. lib. 4. Reg. xv, 8. Huic Sellum ſuccedit menſe i.	Olymp. 2	
3943 23 10 G	3213	771	Manahem xvi. Iſraelis rex interfecto Sellum regnat Samariæ cap. xv, 14. Circa hoc tempus Iſaias prophetare incipit. Phul Aſſyriorum rex Iſraelitas vexat. iv. Reg. xv, 19. Romulus hoc anno naſcitur. Dion. lib. i.	II	
3944 24 11 F	3214	770		III	
3945 25 12 ED	3215	769		IV	
3946 26 13 C	3216	768	Medorum iv. rex Articas annis L. Euſeb.	Olymp. 3	
3947 27 14 B	3217	767		II	
3948 28 15 A	3218	766		III	
3949 1 16 GF	3219	765		IV	
3950 2 17 E	3220	764		Olymp. 4	
3951 3 18 D	3221	763	Achaz naſcitur. Nam xx. natus annos regnare cœpit iv. Reg. xvi, 2. Circa hoc tempus videtur Ozias rex Judæ ſacerdotalem functionem uſurpaſſe, ideoque lepra percuſſus fuiſſe. ii. Par. xxvi, 16.	II	
3952 4 19 C	3222	762		III	
3953 5 1 BA	3223	761	Phaceias filius Manahem xvii. rex Iſraelis annis ii. lib. 4. Reg. xv, 23.	IV	
3954 6 2 G	3224	760		Olymp. 5	
3955 7 3 F	3225	759	Phacee filius Romeliæ interfecto Phaceia regnat octavus decimus in Iſraelitide annis xx. cap. xv, 27. Athenis xiii. Archon Alcmæon annis 2. Euſeb.	II	
3956 8 4 E	3226	758		III	
3957 9 5 DC	3227	757	XIII. rex Juda Joatham Oziæ F. regnat annis xvi. cap. xv, 33. Hic in Domino confidens multa proſpere geſſit. ii. Par. xxvii. Iſaias hoc anno vidit Dominum ſedentem ſuper ſolium, &c. Iſaiæ cap. 6. Archontes Athenis decennales eſſe cœperunt: quorum primus Charops. Lydorum rex Alyattes annis xiv. Euſeb.	IV	
3958 10 6 B	3228	756		Olymp. 6	
3959 11 7 A	3229	755	Macedonum iii. Tyrmas annis XLV. Dexippus apud Euſeb. Peloponneſii Iphitum ad oraculum mittunt, ſciſcitatum ecquid coronas in præmium Olympionicis darent. Collect. Scal.	II	
3960 12 8 G	3230	754	Romulus hoc anno patruo Amulio ſublato, Numitorem avum in regnum reſtituit. Halic. lib. 1. Probabile eſt Romam hoc anno conditam eſſe ex Tarrutiana deſcriptione Octobris iv. Vide lib. 9. cap. 34. **URBS ROMA.**	III	
3961 13 9 FE	3231	753	Ab hoc anno anni Urbis Varroniani procedunt. Primus Romanorum rex Romulus annis xxxviii. Halic.	IV	Urbis 1

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
3962 14 10 D	3232	752	PRIMUS omnium coronatus eſt Olympiis Daicles. Phlegon.	Olymp. 7	2	
3963 15 11 C	3233	751	EZECHIAS naſcitur patre Achazo annum XIII. agente. Siquidem cum regnare cœpit annos natus erat XXV. lib. 4. Reg. XVIII, 2.	II	3	
3964 16 12 B	3234	750	SABINARUM raptus hoc anno contigit. Halic. 2. Exinde cum Antemnatibus, Cæninenſibus, ac Cruſtuminis bellatum.	III	4	
3965 17 13 AG	3235	749	TOBIAS ſenior hoc circiter anno natus eſt. Vide cap. 4. lib. 10.	IV	5	
3966 18 14 F	3236	748	PISANI cum Phidone Argivorum tyranno certamini Olympico præfuerunt. Ob id Elei hanc ἀνολυμπιάδα vocantes expunxerunt e numero. Pauſan. Elia. 2.	Olymp. 8	6	
			ÆRA NABONASSARI.			
3967 19 15 E	3237	747	ATHENIS Archon decennalis II. Æſimedes. Euſeb. Hoc anno cœpit æra Nabonaſſari, cujus Thoth incurrit in XXVI. Februarii, indidemque Babyloniorum regnum. Vide lib. 9. cap. 57. Sabini arce Tarpeia potiti Romanis formidoloſi erant. Sed matronarum interventu convenit, ut ambo inter ſe populi coaleſcerent. Regnarunt ambo pariter, Tatius & Romulus annis ſex. Dion. Halic. lib. 2.	II	7	Nab. 1 Thoth Feb. 26
3968 20 16 D	3238	746		III	8	2
3969 21 17 CB	3239	745		IV	9	3 Thoth Feb. 25
3970 22 18 A	3240	744		Olymp. 9	10	4
3971 23 19 G	3241	743	LYDORUM III. rex Meles annis XII. Euſeb. Meſſeniacum bellum inter Lacedæmonios & Meſſenios hoc anno cœpit. Cauſſa fuit Lacænarum raptus; & Telecli regis Lacedæmoniorum illas repetentis nex. Pauſ. Meſſen. Amphia hoc anno a Lacedæmoniis capta. Idem. Razin rex Syriæ, & Phacee rex Iſraelis contra Judam bellum cient. 4. Reg. XV, 37. Naxus in Sicilia condita. Euſeb.	II	11	5
3972 24 1 F	3242	742	MESSENIORUM rex Euphaes annis XIII. Pauſ. Meſſen. Tatius Sabinorum rex per inſidias occiditur anno VI. quam cum Romulo regnare cœpit. Halic. lib. 2. Livius lib. 1.	III	12	6
3973 25 2 ED	3243	741	XIV. rex Juda regnavit Achaz annis XVI. lib. 4. Reg. XVI. Hic anteriores omnes reges Juda impietate ſuperavit. Syracuſæ in Sicilia conditæ ab Archia Heraclida Corintho profecto. Euſeb.	IV	13	7 Thoth Feb. 24
3974 26 3 C	3244	740		Olymp. 10	14	8
3975 27 4 B	3245	739	ANNO quarto poſt expugnatam Amphiam, Meſſeniacum bellum recruduit. Pauſanias Meſſen.	II	15	9
3976 28 5 A	3246	738	XIX. rex Iſraelis Oſee annis XVIII. ſed interruptis. Hoc primum illius initium. Lacedæmonii ſecundo in Meſſeniam irrumpunt. Pauſ. Teleſilla poetria Argiva ſecundi belli Meſſeniaci tempore floruit. Pauſan. Romulus Camerinis victis triumphavit. Halic.	III	16	10
3977 1 6 GF	3247	737	CATINA anno V. poſt captam Amphiam ab Syracuſanis condita. Thucyd. Meſſenii ceteris oppidis relictis Ithomen ſe recipiunt. Ariſtodemus Meſſenius filiam ſuam ex oraculo interficit. Pauſ. Meſſen. Archon decennalis tertius Athenis Clidicus. Euſeb.	IV	17	11 Thoth VI Cal. priores Martii.
3978 2 7 E	3248	736		Olymp. 11	18	12 Thoth Feb. 23
3979 3 8 D	3249	735		II	19	13
3980 4 9 C	3250	734		III	20	14
3981 5 10 BA	3251	733		IV	21	15
3982 6 11 G	3252	732		Olymp. 12	22	16 Thoth Feb. 22
3983 7 12 F	3253	731	LYDORUM IV. rex Candaules annis XVII. Euſeb.	II	23	17
3984 8 13 E	3254	730	LACEDÆMONII ad Ithomen cum Meſſeniis confligunt. Cæſus in prælio eſt Euphaes, cujus in locum eligitur Ariſtodemus. Pauſ. Meſſen.	III	24	18

HINC

Per. Jul. * ⊙	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
3985 9 14 DC	3255	729	HINC ſecundum Oſee conſurgit initium, de quo vide lib. 9. cap. 55.	IV	25	19
3986 10 15 B	3256	728		Olymp. 13	26	20 Thoth Feb 21.
3987 11 16 A	3257	727	XV. Judæ rex Ezechias annis XXIX. laudatiſſimus princeps, ac religionis patriæ inſtaurator egregius. IV. Reg. XVIII. Athenis Archon decennalis v. Hippomenes. Hic deprehenſam in ſtupro filiam incluſit cum equo, ac fame ambos enecavit. Puella itaque ab equo diſcerpitur. Suidas in Ἱππομένης.	II	27	21
3988 12 17 G	3258	726	LACEDÆMONII ab Ariſtodemo ingenti prælio vincuntur anno v. regni ejus. Paul. Meſſen. pag. 120. Inde Lacedæmonii ad ſufficiendam ſobolem uxores ſuas proſtituunt: unde nati Parthenii. Juſtinus lib. 3.	III	28	22
3989 13 18 FE	3259	725		IV	29	23
3990 14 19 D	3260	724	ARISTODEMUS ſeipſum ad filiæ ſepulcrum jugolat. Vide Pauſ. Meſſen. pag. 123. & 124. Regnavit annis VI. & menſibus aliquot.	Olymp 14	30	24 Thoth Feb 20
3991 15 1 C	3261	723	ANNO primo Olympiadis XIV. exeunte, Hippomenis Archontis IV. expleto, viceſimo belli Meſſeniaci, Ithomea Meſſeniis derelicta, & a Lacedæmoniis everſa; atque ita bellum omne confectum. Paul. pag. 124. Euſebius hæc omnia contrahit. Alcidamidas Rhegium in Italia migrat e Meſſenia. Paul. Meſſen. Salmanaſar hoc anno contra Oſee regem Iſraelis exercitum duxit, ac Samariam obſidere cœpit. IV. Reg. XVIII, 9. Hic erat annus ſeptimus Oſee regis a ſecundo ejus initio.	II	31	25
3992 16 2 B	3262	722		III	32	26
3993 17 3 AG	3263	721	HOC anno Salmanaſar expugnata Samaria Iſraelitas in ſervitutem abduxit: atque ita regnum Iſraeliticum deſiit, quod annos CCLIV. fere tenuit. Primum initium Oſee ab anno XX. ab enthroniſmo Joathan, hoc eſt ab Achazi quarto. lib. 4. Reg. XV, 30. Poſterius a duodecimo Achazi, cap. XVII, 1. Tobias inter captivos abducitur. Tob. 1. Hic eſt primus annus Mardokempadi Babyloniæ regis, qui eſt Merodach. lib. 4. Reg. XX. Eclipſis Lunæ Martii XIX. feria 2. hora 8, 40'. a meridie, Alexandriæ. Ptolem. lib. 4. pag. 95.	IV	33	27
3994 18 4 F	3264	720	OLYMPIADE XV. primum nudi currere cœperunt, cum antea præcincti id facerent. Thucyd. Schol. ad lib. 1. Euſtath. ad Il. Ψ. Eclipſis Lunæ anno ſecundo Mardokempadi, Martii VIII. feria 6. hora XI, 50'. a meridie, Alexandriæ. Ptolem. lib. 4. Altera Lunæ defectio Septembris I. feria 5. hora 7, 40'. a meridie. Ibid.	Olymp 15	34	28 Thoth Feb. 19
3995 19 5 E	3265	719		II	35	29
3996 20 6 D	3266	718	ARBIANES V. rex Medorum annis XXII. Euſeb.	III	36	30
3997 21 7 CB	3267	717	ATHENIS Archon decemnovennalis v. Leocrates. Euſeb.	IV	37	31
3998 22 8 A	3268	716	MIDAS Phrygiæ rex taurino ſanguine potato moritur. Euſeb.	Olymp. 16	38	32 Thoth Feb. 18
3999 23 9 G	3269	715	ROMULUS ad Capreæ paludes nuſquam comparuit. Defectio Solis Maii XXVI. feria VII. hora poſt meridiem 7, a'. ſub occaſum. lib. 10. cap. 20. Eodem anno interregnum fuit.	II	39	33
4000 24 10 F	3270	714	II. Romanorum rex Numa Pompilius annis XLIII. Halicarn. 2. Circa hunc annum Sennacherib in Judæam irrumpens oppida plurima cepit, aut evertit. Rapſacen deinde ad Hieroſolymorum obſidionem cum copiis mittit, ſed ab Angelo nocte CLXXXIII. millia extincta ſunt. IV. Reg. XIX, 35. Eodem anno ægrotavit Ezechias, & divinitus ſanatus eſt. cap. 20. (Sethon Vulcani ſacerdos cum Sennacheribo pugnavit. Herod. lib. 2.) Lydorum rex v. & Mnermadarum primus Gyges annis XXXVIII. Herod. vide Diatribam de Crœſo, &c. in fine Operis.	III	40	34
4001 25 11 ED	3271	713	MERODACH rex Babylonis legatos ad Ezechiam mittit. Ibid.	IV	41	35
4002 26 12 C	3272	712	ASTACUS condita. Photius pag. 374.	Olymp. 17	42	36 Thoth Feb. 17
4003 27 13 B	3273	711		II	43	37
4004 28 14 A	3274	710	CIRCA hunc annum natus eſt Manaſſes, qui duodecim annos natus erat, cum regnare cœpit. cap. XXI, 1. Quartus Macedonum rex Perdiccas anno XLVIII. Dexippus.	III	44	38

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4005 1 15 CF	3275	709		IV	45	39
4006 2 16 E	3276	708	Croton, & Parium, & Sybaris condita. *Euſeb.*	Olymp. 18	46	40 Thoth Febr. 16
4007 3 17 D	3277	707	Athenis VI. Archon Apſandrus. *Euſeb.*	II	47	41
4008 4 18 C	3278	706		III	48	42
4009 5 19 BA	3279	705		IV	49	43
4010 6 1 G	3280	704		Olymp. 19	50	44 Thoth Febr. 15
4011 7 2 F	3281	703	Parthenii, qui ex promiſcuo Lacænarum ſtupro nati fuerant, cum ad annos XXX. perveniſſent, duce Phalanto Araci filio, qui auctor proſtituendarum feminarum fuerat, ad novas ſedes quærendas profecti, Tarentum in Italia occupant. Vide Pauſan. Meſſen. Juſt. L. III. (Sed id anno 4217. congruit.) Corinthii Corcyram condiderunt. Euſeb.	II	51	45
4012 8 3 E	3282	702		III	52	46
4013 9 4 DC	3283	701	Nabuchodonoſor Aſſyriæ rex hoc anno regnare cœpit. Judith. 1.	IV	53	47
4014 10 5 B	3284	700	Archilochus circa hoc tempus poeticæ laude floruit. Clem. 1. Str.	Olymp. 20	54	48 Thoth Febr. 14
4015 11 6 A	3285	699		II	55	49
4016 12 7 G	3286	698	XVI. rex Juda Manaſſes annis LV, lib. IV. Reg. XXI, 1.	III	56	50
4017 13 8 FE	3287	697	Athenis Archon decemnovennalis VII. & ultimus Eryxias. Euſeb.	IV	57	51
4018 14 9 D	3288	696	IV. Medorum rex Dejoces annis XL. Diodorus 1. & Euſeb. Glaucus Chius primus ferrum glutinavit. Euſeb.	Olymp 21	58	52 Thoth Febr. 14
4019 15 10 C	3289	695		II	59	53
4020 16 11 B	3290	694	Tobias hoc anno cæcatur. Vide lib. X. cap. 4.	III	60	54
4021 17 12 AG	3291	693		IV	61	55
4022 18 13 F	3292	692	In Sicilia Gela: in Pamphylia Phaſelitis conditæ. Euſeb.	Olymp. 22	62	56 Thoth Febr. 13
4023 19 14 E	3293	691		II	63	57
4024 20 15 D	3294	690	Manaſſes hoc anno captivus in Babyloniam abducitur. II. Par. cap. XXXIII. Vide lib. 12. cap. 26. Tobias junior patri viſum reſtituit. Tobiæ liber.	III	64	58
4025 21 16 CB	3295	689	Dejoces, qui & Arphaxad, a Nabuchodon. Aſſyriæ rege vincitur: qui legatos in Syriam, aliaſque provincias miſit. Judith. 1.	IV	65	59
4026 22 17 A	3296	688	Holophernes Nabuchodon. Aſſyrii dux in Judæam miſſus ad Bethuliam a Judith occiditur. Vide lib. 12. Hipponax poeta hoc tempore clarus habetur. Euſeb.	Olymp. 23	66	60 Thoth Febr. 21
4027 23 18 G	3297	687	Manaſſes a Babyloniorum rege vinculis ſolutus in regnum reſtitutus eſt. II. Par. XXXIII. Athenis deinceps Archontes annui fuerunt. quorum primus Creon. Euſeb.	II	67	61
4028 24 19 F	3298	686		III	68	62
4029 25 1 ED	3299	685	Meſſenii Ariſtomenis ſuaſu a Lacedæmoniis deficiunt anno XXXIX. ab expugnatione Ithomes. Pauſ. pag. 125. Archon Athenis Tleſias. Idem Pauſan. Hinc apparet falſum eſſe, quod lib. 2. de Archont. Athen. cap. 8. & 9. perhibetur, Tleſiam non annuum Archontem fuiſſe, & ante Creontem, qui pri-	IV	69	63

mus

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.
			mus annuus eſt, extitiſſe. Unde & Pauſaniam fruſtra corrigit, unius Anonymi auctoritate nixus. Atqui Anonymus iſte non alius eſt, quam Scaliger, qui in Edit. Græca Euſebii Ἱστοριῶν συναγωγὴν, partim ex libris nondum editis, partim ex editis contexuit, ut ipſemet in Animad. teſtatur pag. 268. Suave eſt vero paſſim tamquam vetuſtum aliquem, & auctoritatis exquiſitæ Scriptorem in Commentariis de Archontibus teſtem citari. Sed pluris eſt apud nos Pauſanias, quam innominatus iſte; aut is unde hæc excerpſit.			
4030 18 2 C	3300	684	Chalcedon a Megarenſibus condita. Euſeb. ARISTOMENES Lacedæmonios vincit. Pauſanias.	Olymp 24	70	64 Thoth Feb. 10
4031 17 3 B	3301	683	LACEDÆMONIIS oraculum editum erat, Athenienſem adhiberent conſiliarium. Hi Tyrtæum ludimagiſtrum ad illos deſtinant. Eo duce freti pugnam conſerunt, & vincuntur. Mœſtos ſolatur ac reficit Tyrtæus. Pauſan. Meſſen. Juſt. lib. III.	II	71	65
4032 19 4 A	3302	682	Cyzicus in Aſia, & Locri in Italia conditæ. Euſeb. ANNO tertio, jam affecto ſcilicet, & Meſſeniaci belli Lacedæmonii Meſſenios vincunt, non tam vi & armis, quam corruptis ducibus, qui illis auxilio venerant. Victi in Iram montem ſe recipiunt, atque ibidem undecim annis reſtiterunt. Multa per id bellum egregia, & ſtupenda edidit Ariſtomenes. Vide Pauſan. Meſſen. pag. 128, 129. &c. Huc refer quod Juſtinus lib. III. refert Lacedæmonios decem annis Meſſenen oppugnaſſe.	III	72	66
4033 1 5 GF	3303	681		IV	73	67
4034 2 6 E	3304	680		Olymp 25	74	68 Thoth Feb. 9
4035 3 7 D	3305	679		II	75	69
4036 4 8 C	3306	678		III	76	70
4037 5 9 BA	3307	677		IV	77	71
4038 6 10 G	3308	676	LYDORUM VI. rex Ardys annis XLIX. Herod. I.	Olymp 26	78	72 Thoth Feb. 8
4039 7 11 F	3309	675		II	79	73
4040 8 12 E	3310	674		III	80	74
4041 9 13 DC	3311	673		IV	81	75
4042 10 14 B	3312	672		Olymp. 27	82	76 Thoth Feb. 7
4043 11 15 A	3313	671	PSAMMITICHUS Ægypti rex annis LV. Herodotus lib. II. Vide x. cap. lib. XVII. Hoc anno, labente primo Olympiadis XXVII. expugnatur Ira, anno XI. quam obſideri cœpta. Pauſanias vero, aut ejus librarius hallucinatus eſt. Nam ſcribit pag. 133. verſ. 34. captam Iram, ac finitum bellum Meſſeniacum ſecundum Archonte Autoſthene, anno I. Olymp. XXVIII. Atqui bellum iſtud initum eſt anno tertio Olymp. XXIII. ut ait pag. 130. verſ. 8. Anno porro belli tertio victi ſunt Meſſenii ad Taphrum. pag. 127. verſ. 31. Poſt cladem hanc ſecuta eſt Iræ obſidio. pag. 128. verſ. 28. Fiunt ab initio belli anni XIV. qui additi annum abſolutum ſecundum Olympiadis XXIII. efficiunt annum primum Olympiadis XXVII. Igitur apud Pauſaniam ſcribendum τῆς ἑβδόμης καὶ εἰκοστῆς Ὀλυμπιάδος, pro ὀγδόης. Sic pag. 134. verſ. 38. ἐνάτην καὶ εἰκοστὴν Ὀλυμπιάδα ſcripſit, pro ἐνάτην καὶ ἑβδομηκοστὴν, qua vicit Xenophon Corinthius, Prætore Athenis Archimede. Hæc enim eſt LXXIX. Olympias, non XXIX. Juſtinus lib. III. duplex illud bellum confudit, & obſidionem illam decennalem, quæ hoc poſteriore geſta eſt, priori tribuit. Primum bellum Meſſeniacum tenuit annos XX. ab anno 3971. ad 3991. Tum poſt annos XXXVIII. ſecundum bellum a Meſſeniis ſuſceptum eſt, quod annis XIV. geſtum eſt. Tullus Hoſtilius III. Romanorum rex annos XXXII. Halicarn.	II	83	77
4044 12 16 G	3314	670	MESSENII exciſa patria, vere appetente in Siciliam navigant, ibique Zanclem incolunt, quam Meſſanam appellant. Pauſan. Meſſen. pag. 133. & 134.	III	84	78
4045 13 17 FE	3315	669		IV	85	79
4046 14 18 D	3316	668	ARCHON Autoſthenes. Pauſan. Meſſen.	Olymp. 28	86	80 Thoth Feb. 6

TOBIAS

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4047 15 19 C	3317	667	Tobias ſenior moritur. Vide lib. x. cap. iv.	ii	87	81
4048 16 1 B	3318	666		iii	88	82
4049 17 2 AG	3319	665		iv	89	83
4050 18 3 F	3320	664	Archon Archimedes. Pauſan. Meſſen. Amon Manaſſis filius naſcitur. iv. Reg. xxi, 19.	Olymp. 29	90	84 Thoth Febr. 5.
4051 19 4 E	3321	663		ii	91	85
4052 20 5 D	3322	662	V. Macedonum rex Argeus annis xxxviii. Dexippus.	iii	92	86
4053 21 6 CB	3323	661		iv	93	87
4054 22 7 A	3324	660		Olymp 30	94	88 Thoth Febr. 4.
4055 23 8 G	3325	659	Archon Miltiades. Pauſan. Arcad.	ii	95	89
4056 24 9 F	3326	658	Cypſelus Corinthi tyrannidem invaſit annis xxx. cum haćtenus Bacchiadæ præfuiſſent. Vide Pauſaniam Eliac. 2. pag. 164. & Herodot. lib. v. pag. 203. Per idem tempus Demaratus in Italiam navigavit, ac Tarquiniis Ethruriæ oppido conſedit. Halicarn. lib. 1.	iii	96	90
4057 25 10 ED	3327	657		iv	97	91
4058 26 11 C	3328	656	Septimus Medorum rex Phraortes annis xxii. Diodorus. Abdera, Lampſacus, & Clazomene inſtaurantur. Euſeb. & Solinus. Eodem tempore & Acanthus, & Stagira, & Iſtrus in Ponto, conditæ ſunt. Euſeb.	Olymp 31	98	92 Thoth Febr. 3.
4059 27 12 B	3329	655		ii	99	93
4060 28 13 A	3330	654		iii	100	94
4061 1 14 GF	3331	653		iv	101	95
4062 2 15 E	3332	652		Olymp. 32	102	96 Thoth Febr. 2.
4063 3 16 D	3333	651		ii	103	97
4064 4 17 C	3334	650		iii	104	98
4065 5 18 BA	3335	649	Josias filius Amon hoc anno naſcitur. Lib. iv. Reg. xxii, 1.	iv	105	99
4066 6 19 G	3336	648	Tobias obiit, anno ætatis cii. lib. x. cap. iv. Selinus in Sicilia a Megarenſibus condita. Euſeb. Hoc anno adjećtum eſt Olympicis ludis pancratium, quo vicit Lygdamus, cujus oſſa medulla caruerant. Solinus cap. iv.	Olymp. 33	106	100 Thoth Febr. 1.
4067 7 1 F	3337	647		ii	107	101
4068 8 2 E	3338	646		iii	108	102
4069 9 3 DC	3339	645		iv	109	103
4070 10 4 B	3340	644	Borysthenes in Ponto condita. Euſeb.	Olymp. 34	110	104 Thoth Jan. 31.
4071 11 5 A	3341	643	XVII. rex Juda regnavit Amon filius Manaſſis annis ii. lib. iv. Reg. xxi, 19.	ii	111	105

XVIII, Joſias

Per. Jul.	✱	⊙		Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4072	12	6	G	3342	642	XVIII. Joſias rex Juda ſanctiſſimus, & religioſiſſimus regnat annos XXXI. cap. XXII, 1.	III	112	106
4073	13	7	FE	3343	641		IV	113	107
4074	14	8	D	3344	640	ARCHON Athenis Damaſias. Halic. lib. III. Thales Mileſius Hexamii F. naſcitur. Laertius. Cyrillus in Jul. lib. I.	Olymp. 35	114	108
4075	15	9	C	3345	639	IV. Roman. rex Ancus Martius annos XXIV. Halic. Solon hoc anno naſcitur, qui LXXX. vixit annis. Diogenes.	II	115	109
4076	16	10	B	3346	638		III	116	110
4077	17	11	AG	3347	637		IV	117	111
4078	18	12	F	3348	636		Olymp. 36	118	112 Jan. 29
4079	19	13	E	3349	635	ARCHON Epænetus. Antigonus Caryſtius. Phraortes Niniven obſidet, in eaque expeditione cum magna copiarum parte periit. Herod. lib. I. Vide cap. II. lib. X.	II	119	113
4080	20	14	D	3350	634	VIII. Medorum rex Cyaxares annis XL. Diodorus. Hic paternam necem ulturus contra Aſſyrios bellum movet, ac Niniven obſidet. Herod.	III	120	114
4081	21	15	CB	3351	633	SCYTHÆ Madye duce in Mediam irrumpunt, & Cyaxarem Niniven obſidentem opprimunt. Inde per totam Aſiam vagati octo & viginti annis eam obtinent. Herod. lib. I. Vide lib. IX. cap. II.	IV	121	115
4082	22	16	A	3352	632		Olymp. 37	122	116 Jan. 28
4083	23	17	G	3383	631		II	123	117
4084	24	18	F	3354	630	BATTUS Cyrenen condidit. Euſeb. VI. Macedonum rex Philippus annis XXXV. Dexippus.	III	124	118
4085	25	19	ED	3388	629	SINOPE in Ponto condita; nec non Lipara. Euſeb.	IV	125	119
4086	26	1	C	3356	628	PERIANDER Corinthiorum tyrannidem obtinet annis XLIV. Ariſtotel. V. Polit. cap. XII.	Olymp. 38	126	120 Jan. 27
4087	27	2	B	3357	627	LYDORUM VII. rex Sadyattes annis XII. Herod.	II	127	121
4088	28	3	A	3358	626		III	128	122
4089	1	4	GF	3359	625	NABOPOLLASSARUS Nabuchodonoſori pater hoc anno cœpit: indeque illius æra conſcrigit, de qua lib. IX. cap. LXIII. Regnavit annos XXI. Sadyattes Lydorum rex Mileſiis bellum infert annis XI. Herodotus lib. I. pag. 5.	IV	129	123
4090	2	5	E	3360	624	ARCHON Draco. Clem. Alex. I. Strom. Joſias hoc anno collectam pecuniam juſſit inſumi ad opera Templi. Lib. IV. Reg. cap. XXII, 3. Tunc inventus eſt liber Legis in Templo. qui cum legeretur, ſcidit Joſias veſtimenta ſua.	Olymp. 39	130	124 Jan. 26
4091	3	6	D	3361	623	DRACO Athenienſibus leges ſcribit. Clem. I. Strom. Tatianus, & Euſeb.	II	131	125
4092	4	7	C	3362	622	TOBIAS junior moritur anno ætatis XCIX.	III	132	126
4093	5	8	BA	3336	621	SADYATTES Lydiæ rex bellum cum Mileſiis geſſit, quod XI. annos tenuit. Herod. lib. I. Eclipſis Lunæ parva anno V. Nabopollaſſari, qui eſt Nabonaſſ. CXXVI. Athyr. XXVIII. horis 5. a media nocte; ſive April. XXII. feria 7. Ptol. lib. V. pag. 125.	IV	133	127
4094	6	9	G	3364	620		Olymp. 40	134	128 Jan. 25
4095	7	10	F	3365	619		II	135	129
4096	8	11	E	3366	618	EPIDAMNUS a Corcyræis condita. Thucyd. lib. I.	III	136	130
4097	9	12	DC	3367	617		IV	137	131

NECOS,

Per. Jul. ✶ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4098 10 13 B	3368	616	NECOS, qui & Nechao rex Ægypti regnat annis XVI. Herod. lib. II.	Olymp. 41	138	132 Jan. 24
4099 11 14 A	3369	615	VIII. Lydorum rex Alyattes annis LVII. Herod.	II	139	133
4100 12 15 G	3370	614	V. Romanorum rex Tarquinius Priſcus annis XXXVIII. Hic Demarati filius, cum antea Lucumo diceretur, Lucius, & ab urbe, in qua manſerat, Tarquinius appellatur. Halic. Arinnis hiſtoria tum contigit. Euſeb. ITHOBALUS ſecundus Tyri rex annis XVIII. Vide lib. IX. cap. LXIX. Panætius Leontinorum tyrannidem invadit. Euſeb.	III	140	134
4101 13 16 FE	3371	613		IV	141	135
4102 14 17 D	3372	612	STESICHORUS poeta clarus habetur natus Olymp. XXXVII. Pittacus Mitylenæus hoc tempore floruit: qui cum Phrynone Athenienſium duce ſingulari certamine congreſſus, retiaculo implicatum illum occidit. Laert. JOSIAS hoc anno a Nechao Ægypti rege interfectus eſt. IV. Reg. XXIII. Bellum Lydorum cum Mileſiis hoc anno deſitum. Herod. Pittacus Mitylenæus hoc tempore floruit. Diog. JOACHAZ rex Juda menſibus III. IV. Reg. XXIII. com. 31. Joakim rex Juda annis XI. Hic a Nechao rege ſubſtitutus eſt in locum Joachazi, quem in Ægyptum abduxit. Ibid. Anaximander natus eſt. Laert. Alcman poeta floret. Velleius lib. I.	Olymp 42	142	136 Jan. 23
4103 15 18 C	3373	611		II	143	137
4104 16 19 B	3374	610		III	144	138
4105 17 1 AG	3375	609		IV	145	139
4106 18 2 F	3376	608	BIAS Prienæus ſub Alyatte floruit. Laert. Nabopollaſſarus hoc anno filium ſuum Nabuchodonoſorem miſit ad Syriacam expeditionem. Vide cap. LXVII. lib. IX.	Olymp 43	146	140 Jan. 22
4107 19 3 E	3377	607	PRIMUS annus Nabuchodonoſori, qui regnavit Babylone annis XLIII. Vide lib. IX. cap. LXVII. Nabopollaſſarus hoc anno moritur. Regnavit enim annis XXI. Nabuchodonoſorus rebus compoſitis in Babyloniam reverſus eſt. Beroſus. In ea expeditione tributum Joakimo regi eſt indictum, captis Hieroſolymis, & captivis aliquot abductis, in quibus Daniel. Hinc ſeptuaginta annorum initium de quibus Hierem. cap. XXV, II. Vide lib. XII.	II	147	141
4108 20 4 D	3378	606	SCYTHÆ Nomades, poſtquam XXVIII. annis Aſiam occuparunt, a Cyaxare convivio excepti, & vino ingurgitati, internecione deleti ſunt. Ita Cyaxares hactenus Scytharum imperio injectus ſuum ipſe recuperavit, & Aſſyriam univerſam, excepta Babylonia, devicit. Herod. Vide lib. X. cap. II.	III	148	142
4109 21 5 CB	3379	605		IV	149	143
4110 22 6 A	3380	604	CIRCA hoc tempus exigua Scytharum manus ſuis finibus pulſa ad Cyaxarem confugit: a quo benigne habiti barbari, cum apud eum tandem graviter offendiſſent, ad Alyatten Lydiæ regem receptum habuerunt. Herodotus lib. I. HOC anno Joakimus rex Juda a Nabuchodonoſoro defecit, poſtquam annis tribus ſerviit. IV. Reg. XXXIV. Circa hoc tempus Cyaxares transfugas Scythas repoſcens bellum Lydis intulit; quod ſex annos tenuit. Vide lib. X. cap. II.	Olymp 44	150	144 Jan. 21
4111 23 7 G	3381	603		II	151	145
4112 24 8 F	3382	602		III	152	146
4113 25 9 ED	3383	601		IV	153	147
4114 26 10 C	3384	600	ARCHON Megacles. Plut. Solone. Pſammis rex Ægypti annis VI. Herod. lib. II. Camarina in Sicilia condita. Scholiaſt. Pind. Olymp. V. Cylon Athenienſis ex oraculi monitu arcem ac tyrannidem occupat. Sed obſeſſus a civibus fugit ipſe cum fratre, relictis ſuis, qui ſupplices ad Eumenidum aram confidentes interfecti. Ob id Cylonium piaculum dictum. Thucyd. lib. I. HOC anno Nabuchodonoſor Joakimum regem Juda ſuſtulit, ejuſque loco Joachin ejus filius ad regnum evectus eſt. Is menſibus tribus, ac diebus decem regnavit. Lib. IV. Reg. XXIV, 6. & II. par. XXXVI, 9. Quibus evolutis, vertente anno XI. Joakimi, Nabuchodonoſor iterum obſedit Jeruſalem. cui ſe Joachin de conſilio matris, ac Jeremiæ, procerumque dedidit; ac Babylonem perductus eſt. Hæc fuit ſecunda deportatio Judæorum a Nabuchodonoſoro facta, qua Ezechiel, Mardochæus, & Joſedeck ſummus Pontifex abducti ſunt. Tum Nabuchodonoſor Mathaniam Joachini patruum regem conſtituit, ac Sedeciam nominavit. Hinc igitur primus annus incipit Sedeciæ ultimi regis Juda, qui annis XI. regnavit. IV. Reg. XXIV, 17. Sappho & Alcæus poetica laude celebrantur. Hunc certe refert Herodotus lib. V. Periandri tempore vixiſſe. Jeremias hoc anno ſcribit ad eos, qui Babylone in captivitate degebant. Jerem. XXIX. Cetera deinceps ſuis annis conſignata apud Jeremiam, & Ezechielem explicatu facilia ſunt.	Olymp. 45	154	148 Jan. 20
4115 27 11 B	3385	599		II	155	149

EPIME-

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4116 28 12 A	3386	598		III	156	150
4117 1 13 GF	3387	597	EPIMENIDES Athenas luſtrat. Diog. Laer. nimirum Cylon. ſcelere pollutas. Sextus hic eſt annus belli exiens, quod cum Lydis Cyaxares geſſit; quo quidem Solis ille defectio contigit, quam Thales prædixerat, Julii IX. feria 3. hora 6. matutina. Neque enim altera calculo noſtro eclipſis occurrit, quæ cum hiſtoria magis congruat. Fuit quippe digitorum 9, 30′. Ea ambos exercitus ita terruit, at armis poſitis pacem inter ſe ſancivetint. Herod. lib. 1. Vide lib. x. noſtrum, cap. 1.	IV	157	151
4118 2 14 E	3388	596	HOC anno Sedecias Babylonem profectus eſt. Hierem. LI, 59.	Olymp. 46	158	152 Jan. 19
4119 3 15 D	3389	595	ARCHON Philombrotus. Plut. Solone. Hananus pſeudopropheta menſe V. falſo prædicit captivorum liberationem. Qui & menſe Tiſri mortuus eſt. Hierem. XXVIII. Eodem anno prophetare cœpit Ezechiel anno V. deportationis Jechoniæ, triceſimo ab æra Nabopollaſſari: ut Villalpandus exiſtimat. Quamquam non recte cum Nabopollaſſaro confundit. Macedonum VII. Æropus, qui & Europus annis XLIII. Dexippus. IX. & poſtremus rex Medorum Aſtyages annis XXXV. Herod. Apries regnare in Ægypto cœpit annis XXV. Herod. lib. II. Hic eſt Waphree. Hierem. XLIV, 30. Solon Athenis præturam annuam gerens legibus latis rempublicam ordinat. Diog. Laert. anno Tarquinii Priſci XXII. non, ut Gellius lib. XVII. cap. XXI. triceſimo tertio.	II	159	153
4120 4 16 C	3390	594		III	160	154
4121 5 17 BA	3391	593	ARCHON Dropides frater Solonis. Philoſtratus lib. 1. de Soph. in Critia.	IV	161	155
4122 6 18 G	3392	592	ARCHON Eucrates. Diog. Anachat. Anacharſis Athenas hoc anno venit. Diogenes.	Olymp. 47	162	156 Jan. 18
4123 7 19 F	3393	591	ANNO IX. Sedeciæ menſe X. die X. menſis Nabuchodon. Hieruſalem obſedit. IV. Reg. XXV, 1. Hic eſt Vebeth cujus character 3, 19, 534. feria V. Nov. XXVIII. Proinde Dec. VII. cœpta eſt obſidio, anno Sabbatico, qui a Tiſri cœpit ejuſdem anni Juliani. Porro anno Sabbatico, Sedecias vallata jam urbe, de manumittendis ſervis, ex anni Sabbatici lege, præceptum edidit. Sed mox in libertatem emiſſos retraxerunt. Hierem. XXXIV.	II	163	157
4124 8 1 E	3394	590	HOC anno rex Ægypti Vaphree cum Sedeciæ opem laturus veniſſet, Chaldæos in ſeſe convertit; a quibus repreſſus ac devictus eſt. Hoc intervallo, cum Babyloniorum exercitus ab obſidione receſſiſſet, manumiſſos ob anni Sabbatici religionem ſervos retraxere Judæi; quod iis exprobrat Hieremias cap. XXXIV, 8. Hieremias interim in patriam ezire volens in carcerem mittitur; unde clam eductus a Sedecia, quid facto ſit opus ei ſignificat. cap. XXXVIII. Fugatis Ægyptiis reditum eſt ad obſidendam urbem.	III	164	158
4125 9 2 DC	3395	589	ANNO undecimo a deportatione Jechoniæ, initio videlicet a Niſan ſumpto, necnon & Sedeciæ XI. indidem numerato, prima die menſis primi Ezechiel adverſus Tyrios de Hieroſolymorum calamitate gaudentes, cap. XXVI. & ſequentibus multa prædicit. Vide quæ lib. IX. cap. LXIX. diximus. Deinde menſe quarto, quinto die menſis (Hierem. XXXIX, 2.) in urbem vi Chaldæus irrumpit; nona vero die penitus mœnia perrupta ſunt. Hic eſt Thamuz, cujus IX. dies incidit in XX. Junii. menſe V. decima die, Nabuzardan templum incendit, Julii XX. in quam X. dies Ab incurrit. Vide lib. X. cap. VI. Sedecias in Reblatha ad Nabuchodonoſorem ductus, occiſis coram ipſo liberis, excæcatus eſt. Hierem. XXXIX. Hieremias juſſu Nabuchodonoſori perhumaniter eſt habitus. Qui cum mœrore in patrio ſolo maluiſſet, Godoliæ commendatus eſt. Fuerat hic a Nabuchodonoſore relictus in Judæa, ut reliquias Judæorum in officio contineret; qui paullo poſt ab Iſmaele occiditur, IV. Reg. XXV. Hierem. XLI. Secundum hæc Judæi, nequicquam diſſuadente Jeremia, in Ægyptum fugiunt, ſecumque Jeremiam, & Baruch abducunt.	IV	165	159
4126 10 3 B	3396	588	HIEREMIAS in Ægypto dum populum in Idolorum cultus effuſum coercere nititur, graves cum viris æque ac mulieribus ſimultates contentioneſque ſuſcipit. Hierem. XLIV.	Olymp. 48	166	160 Jan. 17
4127 11 4 A	3397	587	AMPHICTYONES Delphis Pythicum agonem χρηματίτην inſtituunt; hoc eſt præmium eſſe pecuniarium jubent. Pauſan.	II	167	161
4128 12 5 G	3398	586	(Pythagoras ex plurimorum ſententia hoc anno naſcitur. Vide annum 4217. Natus eſt is Mneſarcho patre, avo Euphrone, Hippaſi filio, Phliaſico, qui ab Heraclida occupata Phliunte, profugit in Samum. Pauſan. Corinth. pag. 36.)	III	168	162
4129 13 6 FE	3399	585	ECNIBALUS rex Tyri regnat menſibus duobus. Chelbes ſuccedit menſibus VIII. Joſephus. Periander Corinthi tyrannus hoc anno moritur anno uno ante Olymp. XLIX. quadraginta vero ante Crœſi captivitatem. Sic enim Diogenis Laertii verba recte quidam interpretantur, Σωσικράτης δέ φησι πρότερον Κροίσου τελευτῆσαι αὐτὸν ἔτεσι τεσσαράκοντα καὶ ἑνὶ πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς ἐννάτης Ὀλυμπιάδος. Herodoti παραχρονισμὸν in ætate Periandri vide infra anno 4133.	IV	169	163

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4130 14 7 D	3400	584	Abbarus Tyri rex menſibus III. cui ſucceſſit Mytgonus & Geraſtratus annis VI. Joſephus. Anno v. poſt excidium Hieroſolymitanum Nabuchodonoſor, ait Joſeph. lib. x. cap. XI. Orig. Cœlen Syriam ſubegit. Inde Ammonitas, & Moabitas: ac demum Ægyptum. Sed hanc aliquot annis poſt Tyrum expugnatam occupavit. Vide annum 4136.	Olymp. 49	170	164 Jan. 16
4131 15 8 C	3401	583		II	171	165
4132 16 9 B	3402	582		III	172	166
4133 17 10 AG	3403	581		IV	173	167
4134 18 11 F	3404	580		Olymp. 50	174	168 Jan. 15
4135 19 12 E	3405	579		II	175	169
4136 20 13 D	3406	578	Hoc anno Tyri obſidio finem habuit. Videtur Nabuchodonoſor deditione urbem cepiſſe, ac tributi interpoſita pactione ſuis illam regibus permiſiſſe. Lib. IX. cap. LXIX. Balatorus rex Tyri anno I. Joſephus.	III	176	170
4137 21 14 CB	3407	577	Archon Archeſtratides. Halic. IV. VI. Romæ regnavit Servius Tullius annis XLIV. Hoc anno, labente Nabuchodonoſori XX. vel ineunte XXI. Ægyptus a Babyloniis occupata, regnante Aprie. Vide cap. XVIII. lib. x. Hinc novum, ut opinor, initium Nabuchodonoſori conſurgit, a quo Daniel annos ejus computat. Merbalus rex Tyri annis IV. Joſephus.	IV	177	171
4138 22 15 A	3408	576	Credibile eſt hoc anno Amaſidem a Nabuchodonoſoro præfectum Ægypto Apriem regem extinxiſſe, ac Nabuchodon. nomine provinciam illam adminiſtraſſe, donec poſt annos aliquot, excuſſo jugo, regiam ſibi poteſtatem uſurpavit. Vide lib. x. cap. XVIII. Sub hunc annum, pacato jam imperio, lateque perdomitis omnibus, Nabuchodonoſor Babylone ſomnium illud vidit, quo imperiorum quattuor ſtatus adumbrabatur, cujus interpretationem a Daniele didicit. Dan. II. Tum enim adultus erat Daniel. Agon Nemeæus primum ab Argivis actus. Euſeb.	Olymp. 51	178	172 Jan. 14
4139 23 16 G	3409	575		II	179	173
4140 24 17 F	3410	574		III	180	174
4141 25 18 ED	3411	573	Iromus poſterior rex Tyri annis XX. Joſephus. Hoc circiter anno primum cenſus Romæ inſtitutus eſt a Servio Tullio. Vide lib. II. cap. LXXVII.	IV	181	175
4142 26 19 C	3412	572	Æſopus hoc tempore celebris habetur. Diog. Laert.	Olymp. 52	182	176 Jan. 13
4143 27 1 B	3413	571	Abaris a Scythia venit in Græciam. Euſeb.	II	183	177
4144 28 2 A	3414	570	Ariſtomene Archonte mortuum hoc anno Pittacum ſeptuagenarium refert Diogenes. Sed cum ad Crœſum extet illius Epiſtola, qui poſt annos XII. regnare cœpit, videndum an ad privatum adhuc Crœſum ſcripſerit.	III	184	178
4145 1 3 GF	3415	569	Amaſis in Ægypto regnare cœpit, ut Herodotus ſcribit, annis XLV. Sed vel falſus eſt; vel Apriem regem in ordinem redactum a Nabuchodonoſoro Amaſis circa hoc tempus rebellantem ſuſtulit. Eſt enim perobſcura hæc hiſtoria.	IV	185	179
4146 2 4 E	3416	568		Olymp. 53	186	180 Jan. 12
4147 3 5 D	3417	567	Phalaris ſub hoc tempus Agrigentinorum tyrannidem occupat annis XVI. Euſeb.	II	187	181
4148 4 6 C	3418	566		III	188	182
4149 5 7 BA	3419	565		IV	189	183
4150 6 8 G	3420	564	Æſopus a Delphis occiditur. Euſeb. Suidas. Nabuchodonoſoro mortuo Babyloniis regnat Evilmerodach ejus filius annis tribus. Vide lib. x. cap. VII.	Olymp. 54	190	184 Jan. 11
4151 7 9 F	3421	563		II	191	185

Archon

Per. Jul. ✳ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4152 8 10 E	3422	562	ARCHON Hippoclides. Marcell. in vita Thucyd.	III	192	186
4153 9 11 DC	3423	561	IBYCUS poeta clarus habetur. Neriglissarus Nabuchodonosori gener, Laborosoarcbodi, seu Balthassaris pater, tutor filii annis V. Berosus. Illius tamen anni in libro Danielis Balthassari filio tribuuntur, cujus nomine regnum administrabat. c. VII. & VIII.	IV	193	187
4154 10 12 B	3424	560	ARCHON Comias. Plutarch. Solone. Pisistratus Athenis tyrannidem obtinet primo, (ter enim illam occupavit) Solone vehementer initio reclamante. Herod. lib. I. Plut.	Olymp. 55	194	188 Jan. 10
4155 11 13 A	3425	559	ARCHON Hegestratus. Plutarch. Solone. Solon hoc fere tempore moritur annos natus LXXX. Diogen. Laert. Pisistratus paullo post ejicitur. Astyages hoc anno regno exutus a nepote Cyro, qui Persarum imperium condidit, anno XIX. Servii Romanorum regis. Vide lib. X. cap. XV. Erat annus Iromi Tyriorum regis XIV. ut Josephus ex Phœnicum Annalibus refert. Regnavit vero Cyrus annos XXX.	II	195	189
4156 12 14 G	3426	558	CROESUS ultimus Lydorum rex annos XIV. Herodotus. Hujus autem initium huic anno congruit, ut ex ejus captivitate liquet, quæ in annum 4170. cadit, quadragesimum ab Olymp. XLIX. ut suo loco diximus. Tum illud affirmat Pisistrateæ tyrannidis initium tertium, quod anno 4169. incidit. Vide hunc annum, & sequentem. Crœsus simulatque regno potitus est, quam plurimas Asiæ provincias imperio suo subdidit. Herod. lib. I. pag. 7. Sane non levis est suspicio, Crœsum vivo adhuc patre in regni communionem adscitum fuisse, illo propter ætatem gerendis rebus haud satis idoneo.	III	196	190
4157 13 15 FE	3427	557	PISISTRATUS secundo tyrannidem Athenis occupat subornata in Minervæ speciem Phye: quæ luce palam Pisistratum in arcem introduxit. Herod. lib. I. p. 13. Vide lib. X. cap. XI. Simonides poeta nascitur. Suid. vide annum 4246.	IV	197	191
4158 14 16 D	3428	556	ARCHON Euthydemus. Laert. Chilone. Pisistratus secundo e tyrannide dejicitur Alcmæonidarum factione: & annis XI. exsulavit. Herod. lib. I. Stesichorus poeta moritur. Suidas. Chilo Lacedæmoniorum Ephorus. Diogenes. Mortuo Neriglissaro patre, Balthasar mensibus IX. solus imperat. quibus exactis conspiratione principum, in primisque Darii Medi, sive Nabonidi occiditur, cum manum prius ad parietem scribentem vidisset. Dan. V. Vide cap. 12. lib. X.	Olymp. 56	198	192 Jan. 9
4159 15 17 C	3429	555	ANAXIMENES Philosophus clarus habetur. Euseb. Nabonidus sive Darius genere Medus interfecto Balthassare regnat in Babylone annis XVII. Berosus. Daniel hoc anno a Gabriele, de adventu Messiæ, aliisque perdocetur. Dan. IX.	II	199	193
4160 16 18 B	3430	554		III	200	194
4161 17 19 AG	3431	553	XENOPHANES Colophonius insignis habetur. Euseb.	IV	201	195
4162 18 1 F	3432	552	PHALARIS Agrigenti tyrannus obiit. Euseb. Camarina a Syracusanis evertitur. Pind. Schol. ad Olymp. V. Macedonum VIII. Alcetas regnat annis XXVIII. Euseb.	Olymp. 57	202	196 Jan. 8
4163 19 2 E	3433	551		II	203	197
4164 20 3 D	3434	550		III	204	198
4165 21 4 CB	3435	549	CIRCA hæc tempora Crœsi filius Atys in venatione occiditur. Herodot. lib. I.	IV	205	199
4166 22 5 A	3436	548	ARCHON Erxiclides. Pausan. Phoc. Theognis poeta floret. Euseb. Hujus versus cum virtutis præcepta multa contineant, fœdissimæ libidinis illecebris adspersi sunt. Suidas.	Olymp. 58	206	200 Jan. 7
4167 23 6 G	3437	547	CROESUS adversus Cyrum sese comparans Græciæ oracula perlelitatur. Herod. lib. I.	II	207	201
4168 24 7 F	3438	546		III	208	202
4169 25 8 ED	3439	545	PISISTRATUS post annos XI. quam ejectus fuerat, vi & armis dominatum recuperat. Herodotus. Thucyd. Crœsus hoc anno contra Persas in Cappadociam profectus est. Erat in exercitu Thales. cujus industria Halym fluvium sine ponte trajecit. Herodotus lib. I. Diog. Laert. Eodem anno mortuus est Thales annos natus XCV. si verum est, quod in Chronicis retulit Apollodorus apud Diogenem; natum illum esse anno primo Olymp. XXXV. & cum Crœso in expeditione fuisse.	IV	209	203
4170 26 9 C	3440	544	CROESUS cum Cyro confligens in Cappadocia vincitur. Sardes a Cyro captæ. Crœsus incendio damnatus, & a Cyro liberatus est. Herod. lib. I. Cyrus Lydia potitus Asiam omnem sibi subjicit. eique Mazarem, inde Harpagum præfecit. Herodotus I.	Olymp. 59	210	204 Jan. 6

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Anaximander Mileſius annum ætatis agebat LXIV. Diogenes. Hic primus Signiferi obliquitatem reperit. Plinius. Et falſus eſt Apollodorus in Chronicis, qui Olympiade LVIII. anno ſecundo mortuum eſſe dixit, ac Polycratis Samiorum tyranni tempore floruiſſe. Pherecydes Syrius Pythagoræ præceptor hoc tempore floruit. Diog. Idem Diogen. refert Anaximenem hoc fere tempore mortuum περὶ τὴν Σάρδεων ἅλωσιν. Et tamen natum ait Olymp. LXIII. quæ ſunt ἀδύνατα: niſi ἅλωσιν poſteriorem intelligat, quando ab Athenienſibus incenſæ. Vide annum 4220.			
4171 27 10 B	3441	543		II	211	205
4172 28 11 A	3442	542		III	212	206
4173 1 12 GF	3443	541		IV	213	207
4174 2 13 E	3444	540	ÆSCHYLUS poeta naſcitur. Vide annum 4238. Hipponax poeta floret. Vide Plin. lib. XXXVI. cap. V. Hippicus poeta clarus habetur. Euſeb. Zeno item Eleates. Diog.	Olymp. 60	214	208 Jan. 5
4175 3 14 D	3445	539	PHERECYDES hiſtoricus celebratur. Euſeb. Immo vero Philoſophus Syrius. Diogen. Hoc tempore Phocæi Harpagi, Perſarumque dominatus pertæſi, relicta Aſia, novas ſedes capeſſunt in Galliis, ac Maſſiliam condunt. Vide Herodotum lib. I. Male Euſebius id anno tertio Olymp. XLV. tribuit. Errat item Scaliger, & alii, qui hoc tempus nimium antevertunt.	II	215	209
4176 4 15 C	3446	538	Hoc anno Darius Medus rex Babylonis exuitur regno, & Caramania donatur a Cyro. cujus annus primus Babylonici regni ab hac epocha proficiſcitur, indeque ſacris in litteris putari conſuevit. Vide lib. X. cap. XVI. Hic finis eſt ſeptuageſimæ ſervitutis, quando Cyrus anno XXII. Perſici imperii, ac Babylonici primo, edicto Judæis reditum in patriam conceſſit, ac templum inſtaurare juſſit. II. par. ult. 22. & Eſdræ I. Tum Zorobabele duce Judæi e Babylonia in Judæam regreſſi.	III	216	210
4177 5 16 BA	3447	537	Hoc anno Judæi duce Zorobabele, & Joſue filio Joſedec Pontifice, extruunt altare; ac primo die ſeptimi menſis, id eſt Tiſri, ſacrificium juge cœpit offerri, hoc eſt Sept. tertio, feria 2. ex recenti Judæorum computo. Eſdræ 3, 3. Simonides Ceus poeta Lyricus, & Phocylides florent. Item Xenophanes phyſicus, & poeta. Euſeb. Tum Pythagoras, ut ait Diogenes.	IV	217	211
4178 6 17 G	3448	536	ANNO ſecundo adventus Judæorum, menſe ſecundo fundamenta templi jacta ſunt a Zorobabele, & Joſue ſummo Sacerdote. Neomenia ſecundi menſis in computo Judaico incidit in April. XXVIII. feria VII. Itaque poſtridie Aprilis XXIX. feria I. fundamenta jecerunt. Sed adverſariorum calumniis opus impeditum eſt Cyro ſuperſtite. Eſdræ IV.	Olymp. 61	218	212 Jan. 4
4179 7 18 F	3449	535	Hoc anno Daniel die XXIV. menſis primi viſionem illam intuitus eſt, qua Perſarum reges, Alexandri quoque Magni, & ſucceſſorum ejus imperia continebantur. Dan. X. & XI.	II	219	213
4180 8 19 E	3450	534		III	220	214
4181 9 1 DC	3451	533	ARCHON Heraclides. Halic. IV. Tarquinius Superbus interfecto ſocero hoc anno cœpit, & regnavit annos XXIV. integros. Vide lib. X. cap. XXII.	IV	221	215
4182 10 2 B	3452	532	ANACREON Lyricus poeta cognoſcitur. Euſeb. Apud Samum tyrannidem exercet Polycrates. qui cum illam cum duobus fratribus Pantagnoto, & Syloſonte partitas eſſet, poſtea hoc expulſo, interfecto altero, ſolus tenuit, & cum Amaſi fœdus iniit. Herod. lib. III.	Olymp. 62	222	216 Jan. 3
4183 11 3 A	3453	531		II	223	217
4184 12 4 G	3454	530		III	224	218
4185 13 5 FE	3455	529	CYRUS hoc anno cum Scythis bellum inferret, a Thomyri Scytharum regina interfectus eſt. Herodotus lib. I. Juſtinus lib. I. & Cteſias in prælio contra Derbicas vulneratum triduo poſtea deceſſiſſe refert, cum liberis moriens multa mandaſſet, ac juniorem Tanyoxarcen Bactriorum, Choramniorum, Parthorum, & Carmaniorum provinciis donaſſet. Triginta regnavit annos. Cambyſes II. Perſarum rex hoc anno patri ſucceſſit, & regnavit annos VII. menſes V. Vide lib. X. cap. XVI. Samii Dicæarchiam condiderunt, quam nunc Puteolos vocant. Euſeb.	IV	225	219
4186 14 6 D	3456	528		Olymp. 63	226	220 Jan. 2
4187 15 7 C	3457	527	PISISTRATUS hoc anno moritur. Succedit Hippias natu major e liberis, annis XVIII. Ariſt. V. Pol. cap. XII. Ejus frater Hipparchus vir politus, & eruditus fuit.	II	227	221
4188 16 8 B	3458	526	AMASIS hoc tempore moritur. Diodorus lib. I. Pſammeniſus illius loco regnat menſibus V. Herodotus.	III	228	222

CAM-

Per. Jul. * ⊙	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4189 17 9 AG	3459	525	CAMBYSES hoc anno Ægyptum invadit. Herodotus lib. 3. Polycrates quadraginta triremes, impoſitis in eas ſuſpectis ſibi civibus, auxilio miſit, rogans Cambyſen ut ne eos domum remitteret. Hi ſive poſt expeditionem reverſi, ſive omiſſa expeditione Lacedæmoniorum auxilio freti contra Polycratem bellum movent, ſed irrito conatu. Herod.	IV	229	223
4190 18 10 F	3460	524	ARCHON Miltiades Halicar. VII. Hoc fere tempore Cambyſes in Ægypto crudeliſſime ſæviens cum a Crœſo peramice moneretur, eum occidi juſſit. Sed a Perſis ſervatus eſt. Quod ubi Cambyſes reſcivit, de Crœſi quidem ſalute gaviſus eſt; ſed conſervatores illius interfecit. Herod. Macedonum IX. Amyntas annis XLIX. Dexippus.	Olymp. 64	230	224 Jan. 1
4191 19 11 E	3461	523	ANNO ſeptimo Cambyſis, Nabonaſſari CCXXV. Phamenoth. XVII. Julii a VI. ſequente XVI. hora 5, 50'. ante mediam noctem Luna defecit. Ptolem. lib. V. pag. 125. edit. Græcæ.	II	231	225
4192 20 12 D	3462	522	CAMBYSES in amentiam incidit; ac fratrem ſuum occidit. Hunc Smerdin Herodotus. Cteſias Tanyoxarcen nominat, & utriuſque narratio diſſimilis eſt. Herodotus cæſum propterea per Prexaſpen memorat, quod in ſomnis illum in ſolio regio ſedentem vidiſſet. Cteſias delatione Magi cujuſdam Sphandadatis, qui ab ipſo virgis objurgatus fuerat, in ſuſpicionem adductum refert. Cumque mater Amytis Mago fidem habendam negaret, vicit calumnia, & de Magi conſilio, qui Tanyoxarci ſimillimus erat, coram juſſus interfici Magus, clam autem Tanyoxarces taurini ſanguinis hauſtu necatus eſt. Magus vero pro Tanyoxarce habitus quinque annos latuit. Re comperta, Amytis veneno ſibi mortem conſcivit. Cambyſes poſtea lignum incidens femoris muſculum feriit, atque XI. die mortuus eſt. Hæc Cteſias. Sed de annis quinque minus perſuadet, Herodotea temporis putatio veriſimilior eſt. Hoc igitur anno, mortuo Cambyſe ſuppoſititius ille Tanyoxarces, quem Smerdin Herodotus vocat, menſibus VII. regnat. Hunc nos arbitramur Artaxerxem illum eſſe, quem Aſſuero ſubjicit Eſdræ lib. 1. cap. IV, 7. Vide lib. 12. cap. 27. Ægrotante in Ægypto Cambyſe, Orœtes Sardium præfectus Polycratem Samiorum tyrannum per fraudem illectum necat; & cruci ſuffigit. Herod. lib. 3. Sic igitur annos XI. tyrannidem tenuit.	III	232	226
4193 21 13 CB	3463	521	CUM perſonatus Smerdis, vel Tanyoxarces ſeptem menſibus latuiſſet, tandem re comperta ſeptem principes in eum conſpirant. Occiſo Mago Darius Hyſtaſpis F. rex eligitur. Herod. lib. 3. Statim atque regno potitus eſt, Orœtem Sardium præfectum e medio ſuſtulit.	IV	233	227, & 228 Jan. 1 & Dec. 31
4194 22 14 A	3464	520	ANNO ſecundo Darii, Judæi, Zorobabele, ac Joſue Pontifice ducibus, templi inſtaurationem repetunt, ejuſque rei poteſtatem novo Darii decreto impetrant. Eſdræ VI. Quam ad rem Aggæi, & Zachariæ Prophetarum hortatu vehementer animati ſunt. Vide Aggæi I, & II. & Zachariæ I, 12. ubi Angelus ſeptuageſimum hunc annum vocat ab excidio Hieroſolymitano. PINDARUS naſcitur. Suidas.	Olymp. 63	234	229
4195 23 15 G	3465	519		II	235	230
4196 24 16 F	3466	518		III	236	231
4197 25 17 ED	3467	517		IV	237	232 Dec. 30
4198 26 18 C	3468	516		Olymp. 66	238	233
4199 27 19 B	3469	515	ANNO ſexto exeunte Darii regis, tertio die Adar, hoc eſt decimo Martii templum abſolvitur. Paſcha vero celebratum Aprilis XVIII. Eſdræ VI.	II	239	234
4200 28 1 A	3470	514		III	240	235
4201 1 2 GF	3471	513	HARMODIUS, & Ariſtogiton Hipparchum Piſiſtrati filium interficiunt. Thucyd. lib. 6. Leæna meretrix conſtantiſſime ſupplicia pertulit. Pauſanias Atticis. Hoc fere tempore Syloſon Polycratis frater, qui privatum adhuc Darium veſte donaverat, ad eum acceſſit, ac Sami principatum obtinuit. Herod.	IV	241	236 Dec. 29
4202 2 3 E	3472	512	DARIUS in Samum miſit exercitum, ut Syloſontem ibi tyrannum conſtitueret. Herod. lib. 3. Eodem tempore Babylonia a Dario rege defecit. Ibid. Æſchylum hoc anno natum ponit auctor vitæ Sophoclis.	Olymp. 67	242	237
4203 3 4 D	3473	511		II	243	238
4204 4 5 C	3474	510	CUM Babylonem menſibus XX. Darius obſediſſet, tandem Zopyrus ſeipſum mutilans, & ad Babylonios deficiens fraude illos in Darii poteſtatem redegit. Herodotus lib. 3.	III	244	239

Piſiſtra-

Per. Jul. * ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Piſiſtratidarum tyrannis hoc anno penitus eſt ſublata Alcmæonidarum opera, & auxilio Lacedæmoniorum. Herodotus lib. 5. Thucyd. lib. 6. Accidit id anno xx. ante pugnam ad Marathonem. Thucyd. Eodem anno Athenienſes Harmodio, & Ariſtogitoni ſtatuas publice poſuerunt. Plin. lib. 34. cap. 4. Pulſus Athenis Hippias, Amynta rege Macedonum, & aliis ad ſe illum invitantibus, ad Darium confugit. Herod. v.			
4205 5 6 BA	3475	509	Anno ab U. C. exeunte CCXLIV. Tarquinius ob ſtuprum a filio Lucretiæ oblatum Roma pellitur VI. Kalend. Martii, unaque regia poteſtas exſtinguitur. Conſules vero pro regibus deinceps inſtituti. Coſſ. *L. Junius Brutus.* *L. Tarquinius Collatinus.* Collatinus a Demarato oriundus erat, Aruntis nepos, Demarati pronepos. Bruti pater M. Junius fuit: qui ex Tarquinia Priſci filia M. & L. Junios ſuſceperat. Pater & filius M. a Superbo necati. Lucius ſimulatione amentiæ ſervatus erat. Halic. lib. 4. Collatino abdicare ſe coacto ſuffectus eſt P. Valerius. Poſtea cum in acie contra Tarquinium Brutus Conſul cecidiſſet, ei ſuffectus eſt M. Horatius. Ergo Coſſ. *P. Valerius Voluſi F. Voluſus.* *M. Horatius Pulvillus.* Primum fœdus inter Carthaginienſes & Romanos initum. Polyb. lib. 3. Romani tum viu uſque ad XVIII. lapidem agrum poſſidebant. Sex. Rufus. Euſeb. Æginetæ mari dominati ſunt annis II. Euſeb. Pythagoras Syloſontis faſtum tyrannicum pertæſus in Italiam venit. Solinus cap. 17.	IV	245	240 Dec. 28
4206 6 7 G	3476	508	Coſs. *P. Valerius Poplicola II.* *T. Lucretius Tricipitinus.* *Archon Iſagoras.* Halic. I. P. Valerius Kalend. Martii triumphavit de Tarquinio & Etruſcis ab illo concitatis. Dionyſius lib. 5. Livius lib. 2. Cenſus Romæ inſtitutus eſt, & inventa puberum CXXX. M. Dion. lib. 5. Darius in Scythas molitur expeditionem. pontem Boſphorum injungit. Inde alium in Danubio pontem facit: cui cum Ionum tyrannos præfeciſſet, ipſe trajecit in Scythiam. Poſt paulo magna exercitus parte deleta, ægre ſervatus in Aſiam redit, Megabazo cum 80000. in Europa relicto, qui illam ſubigeret. Herod. lib. 4. Eodem tempore Aryandes Præfectus Ægypti Pherotimæ Arceſilai matris rogatu in Cyrenenſem ducit exercitum. Sybaritarum CCCM. a CM. Crotoniatarum, Milone duce, in prælio cæſa. Sybaris deinde ſolo æquata. Diod. Sic. lib. 12.	Olymp. 68	246	241
4207 7 8 F	3477	507	Coſs. *P. Valerius Poplicola III.* *M. Horatius II.* Porſena cum Romanis acerrime bellum gerit. Enituit eo bello M. Horatii Coclitis, Mutii Scævolæ, & Clœliæ puellæ virtus. Dion. Halic. Templum Jovis Capitolini ab Horatio dedicatum. Id. & Livius. Perſæ cum Pheretima Barcen IX. menſibus obſeſſam capiunt, ac diripiunt. Herod. lib. 4. Megabazus Thraciam & Macedoniam armis ſibi ſubjicit. Alexander Amyntæ Macedoniæ regis F. Perſarum legatos in convivio petulantius laſcivientes interficit. Herod. lib. 5. Darius in Perſidem rediens Hiſtiæum Mileti tyrannum ſecum deducit. Is Ariſtagoram generum, & conſobrinum ſuum Mileto præficit. Id.	II	247	242
4208 8 9 E	3478	506	*Sp. Lartius Flavus.* *T. Herminius Aquilinus.* Hos Coſſ. Livius omittit. Naxii ſeditione laborantes multos e civibus pellunt. qui ad Ariſtagoram & Artaphernem Hyſtaſpis F. Darii fratrem Ioniæ præfectum confugiunt. Hic Megabati & Ariſtagoræ reducendos illos committit. Sed amborum inter ſe ſimultate res exitum non habuit. Herod. lib. 5.	III	248	243
4209 9 10 DC	3479	505	*M. Valerius Publii frater.* *P. Poſtumius Tubertus.* Triumpharunt de Sabinis. Valerio huic ob crebras victorias ædes in palatio publicis ſumptibus extructæ. Halic. Hiſtiæus invitus apud Darium detentus Ariſtagoram clam ut a Rege deficiat hortatur. Ariſtagoras Mileſiis oblata libertate tyrannos abique dominatu abdicat. Lacedæmonem deinde ad opem implorandam profectus, a Cleomene rejicitur. Herod. v.	IV	249	244 Dec. 27
4210 10 11 B	3480	504	*P. Valerius Poplicola IV.* *T. Lucretius II.* *Archon Aceſtorides.* Halic. v. Poplicola de Sabinis, & Veientibus triumphat. Appius Romam migrat, a quo Tribus Claudia. Dionyſius. Livius. Ex Regillo Sabinorum cum magna cognatorum, & clientium manu migravit. Suetonius Tiberio ſexto fere anno poſt reges exactos in patricios cooptatum refert. Ariſtagoras fruſtra ſollicitatis Lacedæmoniis Athenas venit. Viginti naves ab iis impetrat. Reverſus in Aſiam palam ad defectionem incitat. Sardes captæ, & incenſæ. Herod. lib. 5. Heraclitus Epheſius inſignis habetur. qui Darium ad ſeſe vocantem aſpernatus eſt. Diog.	Olymp. 69	250	245

Digitized by Google

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4211 11 12 A	3482	503	*Agrippa Menenius Lanatus.* *P. Poſtumius Tubertus.* Poſtumius de Sabinis ovans urbem ingreditur, myrto coronatus. Hinc ovandi nata conſuetudo. Dion. Plin. lib. 15. cap. 29.	II	251	246
4212 12 13 G	3483	502	*Sp. Caſſius Viſcellinus.* *Opiter Virginius Tricoſtus.* De Sabinis triumphavit Caſſius, bellumque confecit anno quarto. Dion. Anno Darii xx. Lunæ defectio parva contigit Epiphi xxviii. anno Nab. CCXLI. horis a meridie 10, 45'. Ptolem. lib. 4. pag. 102. Tempus congruit Novembris xix. ſequente xx. Perſæ Ionas bello perſecuti fugant, funduntque. Athenienſes illos deſeruot. Nihilominus bellum ſupra vires aggreſſi, Byzantium, aliaſque urbes ſibi ſubjiciunt. Cyprii ad illos deficiunt, præter Amathuſios. Darius audito Sardium incendio contra Athenienſes exardeſcit, & quotidie ſe ante cœnam de bello Athenienſibus inferendo jubet admoneri. Herod. v.	III	252	247
4213 13 14 FE	3484	501	*T. Lartius Flavus.* *Poſtumus Cominius Auruncus.* Latini auctore Mamilio Tarquinii genero contra Romanos bellum cient. Dion. Liv.	IV	253	248 Dec. 26
4214 14 15 D	3485	500	MANIUS *Tullius Longus.* *Ser. Sulpicius Camerinus.* *Archon Myrus.* Halic. v. Democritus Abderites hoc tempore floret ſecundum Euſebium. Anaxagoras Philoſophus naſcitur. Diog. Euſebius variis ex auctoribus Chronicon ſuum contexuit; quorum diverſæ plerumque cum ſententiæ ſint, hanc ipſam varietatem qua prudens, qua incautus in Opus ſuum intulit. Quinetiam floruiſſe plerumque dicit aliquos anno illo, quo revera nati ſunt. Ex eo genere eſt quod ad Olympiadem LXX. de Democrito notavit: nempe Democritum Abderitam, & Anaxagoram eo tempore floruiſſe. Longe ab eo diſſentit Diogenes Laertius: apud quem tamen non una veterum exſtat opinio. Quidam enim Anaxagora juniorem Democritum faciunt annis XL. Porro Anaxagoras anno, quo Xerxes trajecit in Græciam, agebat annum xx. at nonnulli prodiderunt. Unde natum oporteat anno periodi Julianæ 4224. Democritum vero anno 4264. quod eſt falſiſſimum. Quippe Democritus ipſe teſtatus eſt ſe librum, qui Διάκοσμος μικρὸς inſcribebatur, elucubraſſe anno poſt excidium Trojæ DCCXXX. Is eſt 4259. vel 4260. Apollodorus natum putavit Olympiade LXXX. qui eſt annus periodi Julianæ 4254. quod ſimiliter falſum. Omnium probabilis eſt maxime Thraſylli ſententia, qui natam poſuit anno tertio Olympiadis LXXVII. ita ut anno uno major fuerit Socrate. Hic eſt periodi Julianæ annus 4244. Non minor de ejuſdem obitu pugna Scriptorum. Nam Diodorus obiiſſe ſcribit anno I. Olympiadis XCIV. qui eſt periodi Julianæ 4310. vixiſſe XC. annos. Ita natus ſit anno 4220. circiter. Alii vixiſſe ferunt annos CIX. Si hoc poſterius cum Diogene ſequimur, at anno periodi Julianæ 4244. in lucem exierit, mortuus eſt anno 4353. qua in ſententia nos acquieſcimus. Itaque delenda ſunt hæc ex Chronico noſtro ad annum 4214. Democritus Abderita floret. Item ex anno 4256. quæ de ejus obitu notantur. Hæc enim ad annum 4353. retrahenda ſunt.	Olymp. 70	254	249
4215 15 16 C	3486	499	*T. Æbutius Elva.* *P. Veturius Geminus.* Fidenæ obſeſſæ. Cruſtumeria capta. Præneſte a Latinis ad Romanos deficit. Dion. v. Ariſtagoras contra Perſas dimicans in acie cecidit. Hiſtiæus a Dario miſſus in Ioniam pervenit; quem Mileſii recipere detrectant. Herod. v.	II	255	250
4216 16 17 B	3487	498	*T. Lartius Flavus II.* *Q. Clælius Siculus.* Hoc anno primum Dictator creatus eſt a collega Lartius: cum plebs ære alieno oppreſſa nomen adverſus Latinos dare detrectaret. Dion. v. Iones, ac præcipue Chii navali prælio victi: & Ionia rurſus a Perſis ſubacta. Miletus capta everſaque funditus ſexto quam rebellarat Ariſtagoras anno. Herod. lib. 5. pag. 214.	III	256	251
4217 17 18 G	3488	497	*A. Sempronius Atratinus.* *M. Minucius Augurinus.* Ædes Saturni dedicata, & Saturnalia dies feſtus inſtitutus. Dion. VII. Liv. 2. Pythagoras obiit, cum Crotonæ XII. annos exegiſſet. Euſeb. Hunc pro Deo Metapontini coluerunt. Juſtinus lib. 20. Mortuus eſt autem annum agens, ut plerique volunt, XC. Diogenes.	IV	257	252 Dec. 25
4218 18 19 F	3489	496	*A. Poſtumius Albus.* *T. Virginius Tricoſtus.* Archon Hipparchus. Halic. VI. Latini poſt annuas inducias turbant, incitante Mamilio. Ideo Dictator creatus eſt Poſtumius. Res proſpere geſta ad Regillum lacum. Triumphavit Poſtumius. Latinis ſocietas reddita. Liv. 2. Mardonius Darii gener contra Græcos a Dario miſſus tyrannos ex Ioniæ civitatibus ſuſtulit, & popularia imperia conſtituit. Thraciam, Ma- cedoniam-	Olymp. 71	258	253

Per. Jul. ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			cedoniamque, ac finitimas regiones late Perſarum Imperio ſubjecit. ad Athon tempeſtate jactatus XII. M. hominum amiſit. Herod. lib. 6.			
4219 19 1 E	3489	495	Æſchylus floret. *Ap. Claudius Sabinus.* *P. Servilius Priſcus.* *Archon Philippus*. Schol. Soph. Volſci a Servilio repreſſi: quibus indictum ideo bellum, quod ſuperiore bello Latinis quæ mitterent auxilia paraverant. Sed triumphus intercedente collega Servilio negatus. Cum lictoribus ergo coronatis coronatus & ipſe triumphali cum veſte Urbem intravit. Dionyſ. VI. Livius 2. Darius per legatos aquam ignemque petiit. Æginetæ ſe illi dedunt. Orta Lacedæmone inter reges contentione Demaratus regno a Cleomene collega pellitur, & ad Perſas transfugit. Herod. VI. Hellanicus hiſtoricus naſcitur, qui initio belli Peloponneſiaci natus erat annos LXV. Gellius lib. 15. cap. 23. Sophocles naſcitur. Schol. Soph.	II	259	254
4220 20 2 D	3490	494	*A. Virginius Montanus.* *T. Veturius Geminus.* Dictator adverſus Æquos, Volſcos & Sabinos tumultuantes creatus eſt M. Valerius Voleſi F. Dion. VI. Liv. 2.	III	260	255
4221 21 3 CB	3491	493	*Sp. Caſſius Viſcellinus II.* *Poſtumius Cominius.* *Archon Themiſtocles*. Sigon. Plebs fœnebri malo afflicta ſeceſſit in montem ſacrum trans Anienem eademque Menenii Agrippæ oratione placata. Tribuni pl. tum primum creati a. d. IV. Eid. Dec. primum duo; deinde tres additi. Dionyſ. Livius 2. Aſconius in Cornelianam. Athenienſes Themiſtoclis ſuaſu Piræeum extruit.	IV	261	256 Dec. 24
4222 22 4 A	3492	492	*T. Geganius Macerinus.* *P. Minucius Augurinus.* *Archon Diognetus*. Halic. VI.	Olymp. 72	262	257
4223 23 5 G	3493	491	*A. Sempronius Atratinus.* *M. Minucius Augurinus.* *Archon Hybrilides*. Dion. VII. (Nabuchodonoſor Tyrum obſidere cœpit annis 13. Joſephus 1. cont. Appionem. Vide lib. IX. cap. LXIX.) C. Marcius Coriolanus exilio mulctatur. Dion. Liv. 2. Gelo Syracuſis occupat tyrannidem. Pauſ. Eliac. 11. p. 186. annos XVII. regnavit. Euſ. in Excerptis Scal. Perſæ Eretriam in Eubœa ſuccendunt. Her. VI. Eclipſis Lunæ anno Nabon. 257. Tybi 3. ſequente 4. Aprilis 25. hora 10, 40'. a meridie; fuitque perexigua. Ptolem. lib. 4.	II	263	258
4224 24 6 F	3494	490	*Q. Sulpicius Camerinus II.* *Sp. Lartius Flavus II.* *Archon Phænippus*. Plut. Ariſtide. Marathonia pugna hoc anno contigit. Vide lib. II. cap. XXIII. Boedromionos VI. die, ut ait Plutar. in Cam. hoc eſt 22. a. Septembris feria 1. Athenienſes ſoli cum Platæenſibus pugnant duce Miltiade. Cæſi ſunt barbarorum 6400. Athenienſium 192. Herod. VI. Darius accepta clade novam in Græcos expeditionem triennio toto comparat. Herod. lib. VII.	III	264	259
4225 25 7 ED	3495	489	*C. Julius Iulus.* *P. Pinarius Rufus.* Volſci aſtuto Tullii Actii & Coriolani conſilio bellum contra Romanos ſuſcipiunt Coriolano duce. Liv. 2. Miltiades dum Parum inſulam aggreditur, infeliciter inde digreſſus & oblæſus, Athenis in vinculis conjicitur, ac moritur. Herod. VI.	IV	265	260 Dec. 23
4226 26 8 C	3496	488	*Sp. Nautius.* *Sex. Furius.* *Archon Anchiſes*. Halic. VIII. Coriolanus ab oppugnatione patriæ materna pietate deducitur. Dionyſius. Liv. lib. 2.	Olymp. 73	266	261
4227 27 9 B	3497	487	*T. Sicinius.* *C. Aquilius.* Sicinius Volſcis difficilius ſuperatis triumphum egit. Aquilius victis Hernicis ovans Urbem ingreſſus eſt. Dion. Liv. 2. Tertio anno poſt cladem Marathoniam exacto, & ineunte quarto, Ægyptus a Perſis deficit. Ad utrumque bellum capeſſendum intentus Darius, Xerxem regni ſucceſſorem inſtituit. Herod. VII.	II	267	262
4228 28 10 A	3498	486	*Sp. Caſſius III.* *Proculus Virginius.* Æqui a Virginio fuſi. Volſci, & Hernici a Caſſio ad Romanorum amicitiam reducti. Caſſius regnum affectans legem agrariam tulit de agro Hernicorum Latinis & Romanis dividendo. Hæc prima legis agrariæ mentio. Dion. Val. Max. lib. 5. cap. 3.	III	268	263
4229 1 11 GF	3499	485	*Q. Fabius Vibulanus.* *Ser. Cornelius Coſſus.* Sp. Caſſius poſt Conſulatus tres, ac duos triumphos ob tyrannidem affectatam e Tarpeia rupe præcipitatus eſt. Dion. lib. VIII. Liv. 2. Dario mortuo Xerxes I V. Perſarum rex annis XX.	IV	269	264 Dec. 22
4230 2 12 E	3500	484	*L. Æmilius Mamercus.* *Archon Leoſtratus.* *Ser. Cornelius Coſſus.* Halic. VIII. Volſci & Æqui ab Æmilio ſuperati. Dion. Liv. 2. Xerxes Ægyptum recuperat, & Achæmeni fratri ſuo permittit. Her. VII.	Olymp. 74	270	265

M. Fabius

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4231 3 15 D	3501	483	II	271	66

M. Fabius Vibulanus. *Archon Nicodemus.*
L. Valerius Potitus. Halic. VIII.

Veiens bellum initum: & Volſci rebellarunt. Liv. 2.

Herodotus naſcitur. Gellius lib. 15. cap. 23.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4232 4 14 G	3502	482	III	272	267

Q. Fabius Vibulanus.
C. Junius.

Æqui arma ſumpſerunt. Veientes Romanum agrum populati. Dion. Liv. 2.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4233 5 15 BA	3503	481	IV	273	268 Dec 21

Cæſo Fabius II. *Archon Apſephion.*
Sp. Furius. Laert. Socrate.

Xerxes Piſiſtratidarum, atque Alevadarum hortatu, & horrendis ſpectris concitatus bellum contra Græcos ſuſcipit, ac totus eſt in apparatu.

Hoc anno e Perſide movens venit in Aſiam, & Sardibus hiemavit. Herod. VII.

Cimon oſſa Theſei e Syro transfert Athenas; indeque Tragœdorum inſtitutus eſt agon. Plut. Cimone.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4234 6 16 G	3504	480	Olymp 75	274	269

M. Fabius Vibulanus II. *Archon Callias.*
C. Manlius. Diod. XI.

Pugnatum acerrime cum Veientibus. Occidit Q. Fabius Conſulis frater, & Manlius Conſul. Liv. 2.

Xerxes hoc anno trajecit in Græciam ineunte vere; quo tempore Solem obſcuratum eſſe ſcribit Herod. pag. 252. Verum hoc citra eclipſin accidit, quæ nulla hoc anno veris tempore contigit: neque ſuperiore. Vide cap. XXV. lib. X. Ponte igitur Helleſponti freto impoſito trajecit exercitum; qui conſtabat peditum DCCCM. Naves erant ſupra MCC. Lacedæmonii ad Thermopylas ſtrenue reſiſtunt Leonida duce cum trecentis Spartanis, & Græcorum ceterorum millibus quatuor. Victus deinde Xerxes navali prælio ad Salaminem, Boedromionis XX. die; qui in Sept. an. 1 c s. feria 1. incidit; fugit XLV. die poſt pugnam, relicto in Græcia Mardonio. Herod. VII.

Lacedæmoniorum rex Cleombrotus, ut aditum in Peloponneſum intercluderet, Iſthmum muro ducto munire inſtituit. Sed repentina Solis defectione deterritus eſt, quæ contigit Octob. 2. hora 1, 24'. poſt meridiem, digitorumque fuit 7. Vide lib. X. cap. XXV.

Eodem tempore Carthaginienſes, quos ad aggrediendam Siciliam Xerxes incitarat, ad Himeram a Gelone victi ſunt, cum iis præeſſet Amilcar. Diodorus lib. 11.

Pindarus tum natus erat annos XL. Suidas.

Anaxagoras philoſophari incipit natus annos XX. Diog.

Euripides naſcitur. Diog. in Socrate. Thomas Mag.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4235 7 17 F	3505	479	II	275	270

Kæſo Fabius.
V. Virginius. *Archon Xanthippus.* Diod. XI.

Conſul Fabius cum gente ſua bellum Veiens ſibi depoſcit. Erant ſex & trecenti, qui cum IV M. clientum ad Cremeram fluvium caſtra muniunt. Liv. 2.

Ineunte vere, Alexander Amyntæ Macedonum regis F. Athenas miſſus a Mardonio fruſtra ipſos ad deditionem hortatur. Vincitur ad Platæas & occiditur Mardonius a Pauſania, & Ariſtide, Boedromionis III. hoc eſt Sept. XIV. Eodem die Græci prælio navali ad Mycalen duce Xantippo & Leotychide Perſas ſuperant. Poſt victoriam Lacedæmonii domum reverſi. Athenienſes cum Aſiaticis Græcis Seſton oppugnant. Xerxes Maſiſtis fratris uxorem deperit, ejuſque filiam Dario filio deſpondet. Xerxis uxor Ameſtris Maſiſtis conjugem auribus, naribus, labris, lingua mutilat. Maſiſtes fugiens occiditur. Herod. IX. cujus hoc anno hiſtoria deſinit.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4236 8 18 E	3506	478	III	276	271

L. Æmilius Mamercus. *Archon Timoſthenes.*
C. Servilius. Diod. XI.

Athenienſes Themiſtocle Lacedæmonem profecto muros ſuos inſtaurant. Gelo in Sicilia obiit. Succedit Hiero frater. Diodorus XI.

Æſchylus floret.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4237 9 19 DC	3507	477	IV	277	272 Dec. 20

C. Horatius Pulvillus.
T. Menenius Lanatus. *Archon Adimantus.* Diod. XI.

Una dies Fabios ad bellum miſerat omnes.
Ad bellum miſſos perdidit una dies. Ovid.

Trecenti enim a Veientibus hoc anno cæſi. Dion. Liv. anno quarto poſt pugnam Salaminiam. Gell. lib. XVII. cap. XX.

Themiſtocles auctor eſt Athenienſibus, ut e Piræeo portum faciant, qui Phalerico hactenus utebantur. Thucyd. 1.

Pauſanias cum barbaris de prodenda Græcia conſpirat, cum una cum Athenienſibus in Cyprum profectus eſſet, ac Byzantium cepiſſet. Thucyd. lib. 1.

Ariſtides æquitate ſua ſocios Athenienſibus conciliat, & ut ad Perſicum bellum tributa conferant hortatur, atque in Delo ærarium conſtituant. Diodorus lib. XI. Tunc igitur ab Athen. ἑλληνοταμίαι creati.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4238 10 1 B	3508	476	Olymp. 76	278	273

A. Verginius Tricoſtus. *Archon Phædon.*
C. Servilius Structus. Diod. XI.

Coſſ. æſtivo ſolſtitio creati, ait Halic. Kalend. Sextilibus ineunt.

Servilius Veientes occidione occidit. Liv. 2.

Leotychidas Lacedæm. rex moritur, cum regnaſſet annos XXII. Succedit Archelaus, & regnat annis XLII. Anaxilaus Rhegii, & Zancles tyrannus moritur anno regni ſui XVIII. Succedit Micythus tutor filiorum ejus. Hiero Gelonis fratris ſucceſſor Polyzalo fratri invidet; qui ad Theronem Agrigentinum ſe recipit. Himeræi a Thraſydæo Theronis F. oppreſſi ad Hieronem

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			conſugiat. Sed ab eo produntur Theroni, quocum amicitiam contrahit, ac fratri Polyzelo reconciliatur. Hiero Catanenſibus, & Naxiis ejectis, novos incolas imponit: & Catanam Ætnam vocat. Theron Himeram colonos mittit. Diod. lib. XI. Æſchylus moritur natus annos LXV. Schol. ejus.			
4239 11 2 A	3509	475	*P. Valerius Poplicola.* *C. Nautius Rufus.* *Archon Dromoclides.* Diod. XI. De Veientibus & Sabinis triumphat P. Valerius. Dion. Liv. 2. Lacedæmonii de recuperando maritimo imperio conſilium ineuntes ab Hetœmarida deterreantur. Athenienſes interim multas expeditiones faciunt: & inſulas paullatim in ſervitutem redigunt. Thucyd. lib. I. Macedonum x. Rex Alexander hoc anno cœpit, & regnavit annis XLIII.	II	279	274
4240 12 3 G	3510	474	*L. Furius Medullinus.* *M. Manlius Volſo.* *Archon Aceſtorides.* Diod. XI. Cenſus actus; & luſtrum VIII. conditum. Faſti Capit. Civium capita cenſa CIII. M. Dionyſius. Liv. 2. Hiero Tyrrhenos a Cumanis oppreſſos liberat. Diod. Hoc anno videtur Artaxerxes a patre Xerxe in regni communionem adſcitus. Vide lib. X. cap. XXVI.	III	280	275
4241 13 4 FE	3511	473	*L. Æmilius Mamercus III.* *Vopiſcus Julius.* *Archon Menon.* Diod. XI. Tarentini ab Japygibus victi. Diod. XI.	IV	281	276 Dec. 19
4242 14 5 D	3512	472	*L. Pinarius Mamertinus.* *P. Furius Fuſus.* *Archon Chares.* Halic. IX. Volero Trib. Pl. legem tulit de plebeiis Magiſtratibus creandis. Liv. 2. Thero Agrigentinus moritur; cujus filius Thraſydæus impotenter ſe gerens, ab Hierone vincitur, & paullo poſt a civibus occiditur. Agrigentini libertatem recuperant. Diod. lib. XI. Sophocles hoc anno primum Tragœdias docuit. Euſeb.	Olymp. 77	282	277
4243 15 6 C	3513	471	*Ap. Claudius Sabinus.* *T. Quintius Capitolinus.* *Archon Praxiergus.* Diod. XI. Voleronis lex anno ſuperiore promulgata, hoc demum perlata eſt. Liv. 2. Lacedæmonii ut Athenienſium quempiam in proditionis infamiam conjicerent, Themiſtoclem accuſant communicati cum Pauſania conſilii; ac primo quidem abſolutus eſt; poſtea tamen ad Admetum; inde in Aſiam fugit; atque hinc ad Artaxerxem ſimul & Xerxem; uti c. XXVI. lib. X. declaravimus. Elei in unam civitatem coeunt. Diod. XI. Euripidem natum hoc anno ſcribit auctor vitæ Sophoclis, quo annis XXIV. junior fuiſſe dicitur.	II	283	278
4244 16 7 B	3514	470	*L. Valerius Poplicola.* *Tib. Æmilius Mamercus.* *Archon Demotion.* Diod. XI. Cimon Miltiadis F. Athenienſium Imperator Aſiæ urbes a Perſis recipit; quos etiam CCCXL. navibus inſtructos ducentarum quinquaginta navium claſſe vincit ad Cyprum: ſtatimque ad Eurymedontem fluvium pedeſtres barbarorum copias fundit. Diod. XI. Thucydides naſcitur. Pamphila apud Gellium lib. XV. cap. XXIII. Capuam a Tuſcis conditam hoc anno Cato referebat. Velleius lib. I. Democritum hoc anno natum Thraſyllus ait apud Diogenem.	III	284	279
4245 17 8 AG	3515	469	*A. Virginius Montanus.* *T. Numicius Priſcus.* *Archon Phædon.* Diod. XI. Sparta terræ motibus quaſſata. Helotes, & Meſſenii rebellant; ſed ab Archidamo coercentur. Athenienſes primum in auxilium vocati, poſtea vero ſuſpecti, non ſine offenſione diſcedunt. Hæc ſimultatum initia. Diodorus XI. Socratem hoc anno natum ſcribit Diogenes: ſed Aphepſione Prætore, qui eſt annus IV. Olymp. LXXIV.	IV	285	280 Dec. 28
4246 18 9 F	3516	468	*T. Quinctius Capitolinus.* *Q. Servilius Priſcus.* *Archon Theagenides.* Halic. IX. De Volſcis victoriam retulit Quinctius, & Antium cepit, ac triumphavit. Dion. Liv. 2. Mycenæ, quæ hactenus Argivis ſubjici noluerant, ab iis everſæ. Diod. XI. Bacchylides poeta, & Diagoras celebrantur. Euſeb. Zeuxis pictor claret hoc tempore. Euſeb. Simonides obiit annos natus LXXXIX. Suid. Anaxagoram mortuum hoc tempore prodidit Apollodorus apud Diog. quod non eſt veriſimile.	Olymp. 78	286	281
4247 19 10 E	3517	467	*Tib. Æmilius Mamercus.* *Q. Fabius Vibulanus.* *Archon Lyſiſtratus.* Diod. XI. Anaxilai filii a tutore Micytho rationem repoſcunt; qua ille ſanctiſſime reddita, fruſtra retinentibus illis receſſit in Græciam. Hiero Catanæ moritur, regno Thraſybulo fratri relicto, cum XI. annis regnaſſet. Diod. XI. Lapis in Ægos potamon decidit. Plin. lib. II. cap. LVIII.	II	287	282

Q. Ser-

Per. Jul. ✱ ☉ | Mundi | Ante Chr. | Olymp. | Urbis cond. | Æra Nab.

4248, 20 11, D | 3518 | 466 | III | 288 | 283

Q. Servilius II.
Sp. Poſtumius Albinus.
Archon Lyſanias. Diod.

Thraſybulus Hierone deterior, a Syracuſanis bello appetitur; pactione interpoſita, exſulatum in Locros abiit. Ita Syracuſani LX. deinceps annis ad Dionyſium usque feliciſſime vixerunt. Diod. XI.

4249, 21 12, CB | 3519 | 465 | IV | 289 | 284 Dec. 17

T. Quinctius Capitolinus.
Q. Fabius.
Archon Lyſitheus. Diod. XI.

Luſtrum IX. Romæ conditum. Cenſa ſunt CXXIV. M. Liv. 3.

Artabanus Hyrcanus Xerxem interficit; & apud Artaxerxem Darium ejus fratrem paternæ cædis accuſat. Unde Dario ab Artaxerxe ſublato, Artabanus hunc ipſum vulnerat. Sed mox ab eo necatur. Artaxerxes igitur ὁ μακρόχειρ hoc anno cœpit, & regnavit annos XL. Diod. XI.

4250, 22 13, A | 3520 | 464 | Olymp. 79 | 290 | 285

A. Poſtumius Albus Regillenſis.
Sp. Furius Medullinus.
Archon Archidemides. Hal. IX.

Hoc primum anno T. Quinctius pro Conſule juſſus eſt ſubſidio caſtris cum exercitu ſociali mitti. Liv. 3.

Thaſii ab Athenienſibus denuo ſubjugati. Æginetæ rebellantes obſeſſi. Amphipolim XM. colonorum Athenis miſſa. Thraciam iidem aliquamdiu teneat, donec ab Edonis profligati ſunt. Lacedæmonii Thaſiis impellentibus in Atticam irrupturi, terræ motu, & Elotum defectione prohibentur. Diodorus XI. Pauſan. Meſſen. pag. 134. Cimonem Lacedæmoniis adverſus Elotas ſubſidio veniſſe refert.

4251, 23 14, G | 3521 | 463 | II | 291 | 286

L. Æbutius.
P. Servilius Priſcus.
Archon Tlepolemus. Diod. XI.

Conſules Kal. Sextilibus, ut tunc anni principium agebatur, ineunt. Liv.

Ambo Coſſ. peſte mortui. Dion. Liv. 3.

Eclipſis Solis Ap. 30. feria 2. hora 3. poſt meridiem, cujus meminit Euſeb.

Ægyptus cum Inaro rege defecerat. Artaxerxes Achæmenem patruum eo mittit. Inarus Athenienſium auxilium accerſit. Themiſtocles hoc anno videtur obiiſſe, cum adverſus Athenienſes bellum ei mandaretur ab Artaxerxe. Vide lib. 2. cap. XXVI.

Artaxerxes, qui & Aſſuerus, grande convivium facit. Vaſthi repudiata Eſtherem ducit. Eſther 2.

4252, 24 15, F | 3522 | 462 | III | 292 | 287

L. Lucretius Tricipitinus.
T. Veturius Geminus.
Archon Conon. Diod. XI.

Lex Terentia promulgata de quinqueviris Conſulari poteſtate creandis. Liv. 3. Cum, ut dictum eſt Solem defeciſſe notet Euſebius, id ad annum hunc refert Scaliger, Octobriſque XIV. Sed vera conjunctio Athenis accidit hora poſt meridiem XIII. diei, 9, 21′. Non igitur conſpici potuit. Prorſus vero antecedente anno defectio illa contigit. Perſæ in Ægypto navali prælio ab Athenienſibus victi. Artaxerxes Lacedæmonios adverſus illos ſollicitat: ſed fruſtra. Ideo novas copias Artabano, & Megabyzo ducibus mittit. Diod. XI.

4253, 25 16, ED | 3523 | 461 | IV | 293 | 288 Dec. 16

P. Volumnius Amintinus.
Ser. Sulpicius Camerinus.
Archon Euhippus. Diodorus.

Lex Terentia rurſus agitata. Cæſo Quinctius ferox juvenis, quo duce pulſi foro ſæpe Tribuni, damnatus in exilium abiit. Liv. 3.

Siculi Catana, & aliis urbibus pulſi ſub Tyrannis, Ducetio duce patrias recuperant. Diod. XI.

Athenienſes Perſas Memphim fugientes perſecuti duas urbis partes occupant. Id.

4254, 26 17, C | 3524 | 460 | Olymp. 80 | 294 | 289

P. Valerius Poplicola.
C. Claudius Regillus.
Archon Phraſiclides. Diod.

Ap. Herdonius Sabinus cum IV. M. exſulum & ſervorum arcem & Capitolium occupat. Tribuni vetant armari populum. Valerius minatur, & plebi perſuadet. Tuſculani ad Urbis auxilium advolant. Cæſo Valerio, Capitolium recuperatur. L. Quinctius Coſ. ſuffectus. Liv. 3.

Ephialtes, incitante Pericle, Areopagitarum poteſtatem imminuit. Cimonem oſtraciſmo relegari facit, quaſi μισόδημον & φιλολάκωνα. Ipſe noctu jugulatur. Perſæ CCC. navibus inſtructis exercitum in Ægyptum transferunt, ut Memphi obſeſſis opem ferrent. Diod. XI.

4255, 27 18, B | 3525 | 459 | II | 295 | 290

Q. Fabius Vibulanus III. *Archon Philocles.* Diod.
L. Cornelius Maluginenſis.

Cenſus actus, & inventa CXXXII. M. & CCCCIX. Sed luſtrum ob Capitolii capti, & occiſi Coſ. religionem non conditum. Liv. l. 3. Dionyſ. tamen conditum refert, idque X. eſt. Volſci & Æqui ad Antium victi; triumpharunt ambo Coſſ.

Athenienſes Leocrate duce Corinthios, & Epidaurios vincunt, & Peloponneſum populantur: eoſque vincunt iterum ad Cecryphalum, nec non Æginetas. Lyſias naſcitur. Diod. Plutar.

(Natus eſt hoc anno Lyſias Athenis, patre Cephalo Syracuſis orto, ſed Athenarum inquilino. Auctor vitæ Lyſiæ, qui perperam anno 2. Olympiadis LXXXII. poſuit, pro LXXX.)

Eſther hoc anno ad Aſſuerum introducitur menſe X. Eſther cap. 2.

Per. Jul. (✱ ☉) | Mundi | Ante Chr. — Olymp. | Urbis cond. | Æra Nab.

4256 (28 19, A) | 3526 | 458 — Olymp. III | 296 | 291

L. Minucius. *C. Nautius Rutilus.* — *Archon Bion.* Diod.

Æqui contra Romanos bellum movent, & Sabini. Nautius contra Sabinos feliciter rem geſſit. Minucius ignave: & ab Æquis obſidentur caſtra. Quinctius Dictator ab aratro vocatus Æquos ſub jugum mittit. Inde XVI. die Dictatura ſe abdicat. Liv. 3. Dionyſ.

Megarenſes a Corinthiis vexati Athenienſium opem implorant. Myronide ergo duce miſſo victi Corinthii. Phocenſes ejiciunt Doras oppidis tribus. Lacedæmonii opem iis ferunt. In reditu ab Athenienſibus laceſſiti vincunt ipſos. Induciæ mox menſium IV. factæ. Athenienſes μακρὰ τείχη Megarenſibus ædificant; impoſito præſidio. Diod. XI.

4257 (1 1, GF) | 3527 | 457 — IV | 297 | 292 Dec. 15

C. Horatius Pulvillus. *Q. Minucius Augurinus.* — *Archon Mneſithides.* Diod. XI.

Æqui Corbionem occupant. Horatius illos vincit. Trib. Pl. tum X. creati. Liv. 3.

Thebani ob μηδισμὸν a Bœotis contempti ad Lacedæmonios confugiunt, & imperium recuperant. Myronydes dux Athen. Lacedæmonios exigua manu vincit. Mox Bœotiam, Locros, & alias regiones expugnat. Diod. XI.

4258 (2 2, E) | 3528 | 456 — Olymp. 81 | 298 | 293

M. Valerius Lactuca. *Sp. Virginius Tricoſtus.* — *Archon Callias.* Diod.

Romæ ſeculares ludi primum acti. Cenſorinus.

Tolmides dux Athen. Laconicam populatur; Zacynthum, & Cephaleniam obtinet. Meſſenios Naupacti collocat. Æginetæ ſe Athenienſibus dedunt. Perſæ terra marique iuxta Memphi obſeſſis opem ferunt, eoſque liberant. Athenienſes ab Ægyptiis deſerti in Proſopitidem inſulam ſe receperant; ubi a Perſis obſeſſi, deſperata ſalute, cum incenſis navibus acerrime pugnare vellent, Megabazus illorum fortitudinem admiratus, æquis conditionibus eos dimittit. Ita Ægyptus ab Artaxerxe recepta. Inarus in crucem actus. Thucyd. lib. 1. poſt Tolmidæ victoriam hæc acta memorat.

4259 (3 3, D) | 3529 | 455 — II | 299 | 294

C. Veturius Cicurinus. *T. Romilius Vaticanus.* — *Archon Soſiſtratus.* Diod.

Æqui in Tuſculanos irruentes a Coſſ. fuſi. Liv. 3.

Pericles dux eligitur, & Tolmide in Bœotia occupato, Peloponneſum populatur. Diod. XI.

Cratinus, & Plato Comici celebrantur: nec non Ariſtarchus Tragicus, cujus Plautus meminit. Euſeb.

Neemias poteſtate ab Artaxerxe facta inſtaurandæ urbis Hieroſolymitanæ in Judæam profectus eſt. Neem. 2. Hic eſt annus XX. Artaxerxis a primo ejus initio.

DANIELIS HEBDOMADES.

Initium LXX. hebdomadum ab antecedente anno. Vide quæ lib. 12. diſputata ſunt.

4260 (4 4, C) | 3530 | 454 — III | 300 | 295

Sp. Tarpeius. *A. Æternius vel Aterius.* — *Archon Ariſton.* Diod.

Abjecta lege Terentia, legati tres in Græciam ad eorum cognoſcendas leges miſſi. Conſules anni ſuperioris ambo damnati. Liv. Halic.

Syracuſani πεταλισμὸν ad ὀστρακισμοῦ formam inſtituunt, & ſtatim abrogant. Diod. XI.

4261 (5 5, BA) | 3531 | 453 — IV | 301 | 296 Dec. 14

SEX. *Quintilius Trigeminus.* *P. Curiatius.* — *Archon Lyſicrates.* Diod.

Pericles Sicyone fruſtra tentata Acarnaniam vexat. Syracuſani cum Tyrrhenis bellum gerunt. Urbs Palica condita. Diod. XI.

4262 (6 6, G) | 3532 | 452 — Olymp. 82 | 302 | 297

C. Menenius. *P. Seſtius Capitolinus.* — *Archon Chærephanes.* Halic. X.

Sybaris a Crotoniatis everſa ante annos LVIII. a Theſſalo, collectis Sybaritarum reliquiis inſtaurata inter Sybarin & Crathin. unde ſexto poſt anno pulſi. Diod. XI.

4263 (7 7, F) | 3533 | 451 — II | 303 | 298

DECEMVIRI. — *Archon Antidotus.*

Decemviri hoc anno creati, qui jura populo ſcriberent, cum legati tres e Græcis anno ſuperiore rediiſſent. Halic. Liv. 3.

Deucetius Siculorum dux Ætnam occupat. Diod. X.

Crates Comicus, Bacchylides Lyricus. Praxilla item, & Cleobulina celebrantur. Euſeb.

4264 (8 8, E) | 3534 | 450 — III | 304 | 299

DECEMVIRI. — *Archon Euthydemus.*

Hoc anno Cimon induciarum ad quinquennium cum Peloponneſiis faciendarum auctor eſt. Thucyd. lib. 1. pag. 72. ac tum in Cyprum cum claſſe profectus Perſas terra marique ſuperat. Idem.

Templum Junonis in Argis incenſum. Euſeb.

Deucetius Siculorum dux a Syracuſanis victus ſupplex ad eos confugit, & Corinthum mittitur. Diod. XI.

4265 (9 9, DC) | 3535 | 449 — IV | 305 | 300 Dec. 13

DECEMVIRI, iiſque abrogatis. Coſſ. *L. Valerius Potitus.* *M. Horatius.* — *Archon Pedieus.*

Decemviris impotenter Remp. adminiſtrantibus, præſertim Ap. Claudio, qui Virginiam in ſervitutem aſſeruerat, quæ & ideo a patre occiſa fuerat; plebis ſeceſſio facta. Mox Tribb. Pl. reſtituti, & Coſſ. creati. Qui cum adverſus hoſtes feliciter rem geſſiſſent, triumphum primi a populo invito Senatu, Valerius de Æquis, & Volſcis; Horatius de Sabinis egerunt. Liv. 3.

Cimon Cypri urbes ſibi ſubjicit. Artaxerxes cogitur ignominioſam cum

Græcis

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Græcis pacem facere, ea lege, ut Aſiæ urbes liberas relinqueret; neve ad mare propius intervallo, quantum equi curſus eſt, accederet; intra Cyaneas autem & Chelidonias longa navi, vel roſtrata non inveheretur. Diod. xi. Plutarchus; qui in Citii obſidione Cimonem obiiſſe narrat.			
4266 10 10 B	3536	448	*Lars Herminius.* *Archon Philiſcus.* *T. Verginius Cæliomontanus.* Halic. xi. Eubœa deficit ab Athen. tum Megarenſes; qui a Pericle victi. Diod. xi.	Olymp. 83	306	301
4267 11 11 A	3537	447	*M. Geganius Macerinus.* *Archon Timarchides.* *C. Julius.* Diod. Lacedæmonii in Atticam irrumpunt. Tolmides dux Chæroneam expugnat. Poſt ad Coroneam a Bœotis occiditur. Ita Bœotiam Athenienſes omittunt. Diod. lib. xii.	ii	307	302
4268 12 12 G	3538	446	*T. Quinctius Capitolinus.* *Archon Callimachus.* *Agrippa Furius.* Diod. Pericles Athenienſium fractas res erigit. Eubœam ſubjugat. Lacedæmonii in Atticam irrumpunt annis xiv. ante initium belli Peloponneſiaci. Thucyd. lib. ii. pag. 114. Induciæ xxx. annorum inter Athenienſes & Lacedæmonios pactæ. Thucyd. Agragantini Syracuſanos aggreſſi, quod Deucetium emiſerant, qui ad Calen acten inſtaurandam reverſus erat, ab illis vincuntur. Thuriorum urbs inſtaurata. Hanc exſtruxere Sybaritæ, adjuvantibus Athenienſibus. Charondas legibus novam civitatem temperat. Diod. xii.	iii	308	303
4269 13 13 FE	3539	445	*M. Genucius.* *Archon Simachides.* *Agrippa Curtius.* Diod. C. Canuleius Trib. Pl. legem tulit de connubiis patrum cum plebe miſcendis; & obtinuit impedito delectu. Liv. 4. Tribuni mil. Conſulari poteſtate hoc anno primum creati. Sed vitio factis ſuffecti Coſſ. tertio poſt menſe.	iv	309	304 Dec. 31
4270 14 14 D	3540	444	*L. Papirius Mugillanus.* *L. Sempronius Atratinus.* *Archon Praxiteles.* Thurii cum Tarentinis bellum gerunt. Athenienſes colonos mittunt ad Thurios, interque ceteros Lyſiam xv. annos natum. Venit & Herodotus, atque hiſtoriam ſuam ibi ſcripſit. Plin. lib. xii. cap. iv. Dion. Halic. in Lyſia. Plut. Diod. Herodotus natus erat annos xl. Meliſſus, Parmenides, Empedocles inſignes habentur. Diog. Laert.	Olymp. 84	310	305
4271 15 15 C	3541	443	*T. Quinctius v.* *Archon Lyſanias.* *M. Geganius Macerinus ii.* Diod. Volſci a Geganio victi, & ſub jugum miſſi, de quibus triumphum egit. Livius. Euripides floret, & Protagoras Sophiſta. Euſeb. Cenſores hoc anno primum creati. Liv. 4.	ii	311	306
4272 16 16 B	3542	442	*M. Fabius.* *Archon Diphilus.* *Poſtumus Æbutius Elva.* Halic. xi.	iii	312	307
4273 17 17 AG	3543	441	*C Furius Pacilus.* *M. Papirius Craſſus.* Sexto anno, quam xxx. annorum induciæ ab Athenienſibus & Lacedæmoniis pactæ fuerant, (ut ait Thucyd. pag 74.) Samii ab Athenienſibus deficiunt contra Mileſios bellum gerentes. Pericles inſulam ſubegit. Quo adverſus Perſarum naves profecto, Samii relictam ab eo claſſem expugnant. Reverſus Pericles Samios iterum in ditionem ſuam redigit. Obſidionales machinæ, ut aries, teſtudo, &c. ab Artemone Clazomenio primum ibi repertæ. Diodorus lib. xii. Cauſa defectionis Sami fuit Aſpaſia Mileſia, cujus in gratiam Mileſiis Pericles favebat. Diod.	iv	313	308 Dec. 30
4274 18 18 F	3544	440	*Proculus Geganius Macerinus.* *Archon Myrichides.* *L. Menenius Lanatus.* Diod. xii. Fames prævalida Romæ; multi ſe in Tiberim præcipitant. Liv. 4. Deucetius Siculorum dux morbo perit. Diod. xii.	Olymp. 85	314	309
4275 19 19 E	3545	439	*T. Quintius Capit. vi.* *Archon Glaucides.* *Agrippa Menenius Lanatus.* Diod. Sp. Melius per occaſionem famis frumento diviſo plebem ſibi conciliat. Creato Dictatore L. Quinctio, a Magiſtro Equitum C. Servilio Hala Melius occiditur. Accuſatur deinde a L. Minucio Præfecto annonæ Servilius, qui & exſulavit. Liv. 4. Bellum Corinthiacum cœpit. Epidamnii exſules Epidamnum obſident. Cives a Corcyræis rejecti ad Corinthios confugiunt; qui a Corcyræis victi cum majoribus ad bellum viribus conſurgerent, Corcyræi ad Athenienſes receptum habuerunt. Thucyd. i. Diod. xii. Theætetus Mathematicus floret. Euſeb.	ii	315	310
4276 20 1 D	3546	438	*Tribb. Mil. Conſ. pot. tres.* *Archon Theodorus.* Diod. Fidenæ colonia ad Lartem Tolumnium Veientium regem deficiunt, & legatos Pop. Rom. occidunt; quibus ſtatuæ in roſtris poſitæ. Liv. 4. Archæanactidæ Cimmerii Boſphori reges deſinunt poſt annos xlii. Succeſſit Spartacus annis vii. Diod. xii.	iii	316	311
4277 21 2 CB	3547	437	*M. Geganius Macerinus.* *Archon Euthymenes.* *L. Sergius Fidenas.* Diod. Dictator creatus Mamercus Æmilius Veientes vincit. Tolumnius a Coſſo occiditur, deque eo ſpolia refert opima. Vide Liv. 4. Ariſtophanes floret.	iv	317	312

L. Papy-

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4278 22 3 A	3548	436	*L. Papyrius Craſſus.* *Archon Nauſimachus.* *M. Cornelius Maluginenſis.* Diod. Corcyræi & Corinthii legatos Athenas mittunt. Athenienſes Corcyræorum ſocietatem præferunt. Thucyd. I. Miſſus Lacedæmonius Cimonis F. cum X. navibus. Democritus, Empedocles, Hippocrates medicus, Gorgias, Hippias, Prodicus, Zeno Eleates, Parmenides, & Socrates florent. Diog. Laert. & alii. Iſocrates naſcitur annis V. ante bellum Pelop. Dion. Halic. in ejus Vita.	Olymp. 86	318	313
4279 23 4 G	3549	435	*C. Julius.* *Archon Antilochides.* *Proculus Virginius Tricoſtus.* Diod. Peſte graſſante, Fidenates Romanum agrum populantur. Dictator creatus eſt A. Servilius Priſcus. Captæ Fidenæ. Liv. 4. Corinthii navali prælio victi Potidæam ad defectionem impellunt. Perdiccas Macedo idem Chalcidenſibus perſuadet, & ut relictis maritimis oppidis in unum oppidum Olynthum commigrent. Hæc Diod. XII. Thucydides initio victos a Corinthiis eſſe Corcyræos aſſerit: ſed Athenienſibus ſubſidium ferentibus, diſceſſiſſe Corinthios. Poſt concione Lacedæmone facta, decretum videri Athen. inducias violaſſe. Anno id XIV. quam erant factæ contigit. Ergo anno 4281. Pindarus obiit annos natus LXV. vel, ut alii LXXX. Thomas Mag.	II	319	314
4280 24 5 F	3550	434	*Julius III.* *Archon Chares.* *Virginius II.* Diod. Hetruſci de bello Romanis inferendo concilium cogunt. Ideo Dictator creatus Mamercus Æmilius. Sed bello quieſcente Cenſuram a quinquennio ad ſeſquiannum contraxit. Liv. 4.	III	320	315
4281 25 6 ED	3551	433	*Tribb. Mil. III.* *Archon Apſeudes.* Diod. Ædes Apollinis in peſtilentia vota. Liv. 4. Meton Pauſaniæ F. enneadecaeteridem publicat. Vide lib. II. Tarentini Siris incolas alio transferunt, & colonia ſuorum addita Heracliam condunt. Diod. XII. Macedonum rex XI. Perdiccas annis XXIII. Dexippus.	IV	321	316 Dec. 9
4282 26 7 C	3552	432	*Tribb. Mil. III.* *Archon Pythodorus.* Lacedæm. cum ſociis decreverunt inducias ab Athen. violatas, & bellum ſuſcipiunt. Thucyd. I. Callias dux ad Potidæam moritur. Huic Phormio ſubrogatus. Diod. Thucyd. Phidias Minervæ ſimulacrum facit. Ariſtoph. Schol. ad Εἰρήνῃ. Meton ſolſtitium obſervat. Vide lib. II. & IV.	Olymp. 87	322	317
4283 27 8 B	3553	431	Coss. *T. Quintius Cincinnatus.* *Archon Euthydemus.* *C. Julius Mento.* Diod. A. Poſtumius Dictator adverſus Æquos, & Volſcos; de quibus triumphat. Is filium, quod contra juſſum ſuum pugnaverat, ſecuri percuſſit. Ita Gellius lib. XVII. Valerius Maximus lib. II. cap. II. **BELLUM PELOPONNESIACUM.** Cœpit hoc anno Archonte Pythodoro verno tempore. Thucyd. II. Cauſſa belli ſuſpecta Lacedæmoniis Athenienſium potentia. Occaſio ex Pericle, qui VII. M. talentorum rationem reddere metuens omnia permiſcuit. Initium belli a Platæarum invaſione, in quam Thebani clam ingreſſi, ad unum occiduntur, veris initio. Dein æſtate ſequente, die LXXX. a Platæarum aggreſſione, Lacedæmonii Archidamo duce in Atticam excurrunt, poſt annos XIV. quam Pliſtoanax irruperat. Thucyd. lib. II. pag. 114. Athenienſes Æginetas inſula pellunt, & claſſe C. navium oram Peloponneſi populantur. Sitalcen Thraciæ regem, & Perdiccam Macedoniæ ſibi conciliant. Idem. Solis defectio contigit Auguſt. 3. feria 4. hora 5. a media nocte. Vide lib. X. cap. XXVIII.	II	323	318
4284 28 9 A	3554	430	*L. Papyrius Craſſus.* *Archon Apollodorus.* Diod. *L. Julius.* Belli 2. Athenienſes Methonem fruſtra obſident. Braſidas illuſtris habetur. Athenis ſæviſſima peſtis, cum Peloponneſii rurſum Atticam populati eſſent. Pericles Peloponneſi oram vaſtat. Huic Athen. ſuccenſent, & pecunia mulctant. Thucyd. 2. Diod. XII.	III	324	319
4285 1 10 GF	3555	429	*L. Sergius Fidenas.* *Archon Epaminon.* Diod. *Hoſtius Lucretius Tricipitinus.* Belli 3. Pericles moritur poſt biennium & ſex menſes ab inchoato bello. Agnon dux Athen. Potidæam expugnat. Phormio dux eorumdem Lacedæmonios navali prælio bis vincit. Platæas obſident Peloponneſii circa ortum Arcturi, id eſt Octobri, ut exponit Schol. Thucyd. II. Sitalces rex Odryſarum adverſus Perdiccam expeditionem agit. Thucyd. 2. Diodor. XII. Hoc anno Euripidis drama Hippolytus datur. Scholiaſt. Eurip.	IV	325	320 Dec. 8
4286 2 11 E	3556	428	*A. Cornelius Coſſus.* *Archon Diotimus.* Diod. *T. Quintius Pennus.* Belli 4. Veientes in agrum Romanum excurrunt. Superſtitiones peregrinæ per Ædiles compreſſæ. Liv. 4. Leſbii, & præcipue Mitylenæi ab Athen. deficiunt. Olympiade ineunte clam legatos ad Peloponneſios mittunt. Thucyd. lib. III.	Olymp. 88	326	321

Mitylene

Digitized by Google

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Mitylene capta, & plerique necati. Pergitur in Platæarum obſidione. Anaxagoras moritur natus annos LXXII. Plato naſcitur Thargelionis ſeptima die. Diog.			
4287 3 12 D	3557	427	*C. Servilius Ahala.* *Archon Euclides.* Diod. *L. Papyrius Mugillanus.* Belli 5. Athenienſes a Leontinis rogati claſſem in Siciliam mittunt adverſus Syracuſanos. Sed illi inter ſe convenerunt. Gorgias legatus primum Athenis auditus eſt. Mitylenæi a Pachete obſeſſi deditionem faciunt. Lata in omnes capitalis ſententia, poſtridie revocatur. Platææ a Lacedæm. captæ, atque dirutæ. Corcyra ſeditione gravi laborat. Inclinabat in Lacedæmonios nobilitas: plebs in Athenienſes. Victa nobilitas Athenienſium auxilio. Diodorus XII. Thucyd. III.	II	327	322
4288 4 13 C	3558	426	TRIBB. *mil.* IV. *Archon Scythodorus.* Diod. Belli 6. Infeliciter a Trib. pugnatum contra Veios. Dictator creatus eſt Mamercus Æmilius. Veientes, & Fidenates a Dictatore victi, occiſis colonis Fidenatibus, qui ad augendum terrorem faces præferebant. Fidenæ captæ, atque direptæ. Liv. 4. Peſtis recrudeſcit Athenis. Delus expiata mortuorum ſublatis loculis. Trachin Heraclia nominata, & incolis a Lacedæmoniis frequentata. Terra motu apud Locros ſciſſa, & Atalante inſula ſuperfuſa. Diodorus ait eſſe factam. Laches in Sicilia Meſſenios Athenienſibus adjungit. Athenienſes XXX. naves mittunt in Peloponneſum ducibus Demoſthene, Alciſthene, & Procle: & in Melum LX duce Nicia. Hi ad Tanagram vincunt Bœotios. Demoſthenes cum Acarnanibus Leucadios infeſtat; & ab Ætolis vincitur. Athenienſes in Sicilia Locridem populantur, Peripolium capiunt. Demoſthenes Ætolos, eorumque ſocios Lacedæm. vincit. Diod. XII.	III	328	323
4289 5 14 BA	3559	425	TRIBB. *mil.* IV. *Archon Stratocles.* Diod. Belli 7. Demoſthenes Pylum munit, quæ abeſt a Meſſeniis ſtad. 400. Lacedæmonii in Sphacteria inſula portui Pyli oppoſita delectos collocant. Cleon Athen. dux Lacedæm. qui in Sphacteria erant in poteſtatem redigit. Pacem orant Lacedæmonii: reſpuunt Athenienſes. Thucyd. III. Diod. XII. Syracuſii & Locri Meſſanam capiunt. Artaxerxes moritur, anno imperii XL. Thucyd pag. 285. Succedit Xerxes menſibus duobus. Huic Sogdianus menſibus VII.	IV	329	324 Dec. 7
4290 6 15 G	3560	424	TRIBB. *mil.* IV. *Archon Iſarchus.* Diod. Belli 8. Capua Ethruſcorum colonia a Samnitibus occupata cæſis noctu incolis. Liv. 4. Solis defectio contigit Martii XXI, feria 4, hora 8, 29'. poſt mediam noctem. Thucyd. 3. Vide lib. II, cap. XXVIII. Syracuſii, & alii Siculi pacem faciunt. Athenienſium duces reverſi fuga, aut pecunia mulctati. Megara a Braſida ſervata ne Athenienſibus proderentur. Lamachus in Pontum navigat. Demoſthenes Naupactum. Braſidas Theſſalia tranſita Perdiccæ ſe adjungit, & multas civitates Lacedæmoniis conciliat. Amphipolim capit. Thucyd. IV. Diod. XII. Perſarum IX. rex Darius Nothus annis XIX. Ariſtophanis Nubes priores datæ. Schol.	Olymp 89	330	325
4291 7 16 F	3561	423	Coss. *C. Sempronius Atratinus.* *Archon Aminias.* Diod. *Q. Fabius Vibulanus.* Belli 9. Sempronius male adverſus Volſcos pugnat. Sex. Tempanius Decurio equitum ex plebe perruptis hoſtibus evadit, & productus in concione Sempronium purgat. Liv. 4. Lamachus tempeſtate ad Heracleam amittit claſſem. Annuæ induciæ inter Lacedæm. & Athen. initæ. Quas priuſquam audiſſet Braſidas Scionem capit. De hac altercantibus conveniri non potuit. Mende interim ad Lacedæm. tranſiit, quæ a Nicia recuperata. Sciona obſeſſa. Perdiccas alienatus a Lacedæm. ad Athenienſes tranſit. Argis templum incuria ſacerdotis Chryſidis conflagravit. Thucyd. IV. Diod. XII. Ariſtophanis Nubes ſecundæ in ſcenam datæ. Schol. Ariſt.	II	331	326
4292 8 17 E	3562	422	TRIBB. *mil.* IV. *Archon Alcæus.* Diod. Belli 10. Cleon in Thraciam profectus Toronam capit. Contra Braſidam pugnat. Ambo in acie cæſi; victoribus Lacedæmoniis. Athenienſes L. annorum inducias pacti. Ita Peloponneſiacum bellum X. anno terminatum. Thucyd. V. Eudoxus Cnidius clarus habetur. Diog. Euſ.	III	332	327
4293 9 18 DC	3563	421	TRIBB. *mil.* IV. *Archon Ariſto.* Diod. Belli 11. Cum Quæſtores duos ad veteres totidem addi placuiſſet; certatum eſt, ut ex plebeiis creari poſſent. Liv. 4. Novi in Græcia tumultus. Græci arbitrati Lacedæmoniorum & Athen. conſenſum ad opprimendam Græciam pertinere, inter ſe conſpirant, Argis dato principatu. Lacedæmonii ſocios comitate retinent. Athenienſes ſæviunt. Lacedæmonii ver ſacrum Heracleam deſtinant. Thucyd. V. Diod. XII.	IV	333	328 Dec. 6
4294 10 19 B	3564	420	*Trib. mil.* IV. *Archon Ariſtophylus.* Diod. XII. Belli 12.	Olymp. 90	334	329

Majore

Per. Jul. * ☾	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Majore anni parte interregnum fuit. Athenienſes Delios, quos ejecerant, reſtituunt: neque Pylum Lacedæmoniis reddunt; ob id tumultuatum. Argivi ſe ad Athenienſes adjungunt; cum Lacedæmonii a certamine legati fraude ab Alcibiade circumventi negaſſent in concione ſe αὐτοκράτορας veniſſe, quod in Senatu dixerant. Elei a certamine Olympico ſunt excluſi, quod per inducias Olympicas oppidum invaſiſſent. Diod. XII.			
4295 11 1 A	3565	419	*Trib. mil.* IV. *Archon Archias*. Diod. XII. Belli 13. Servi de occupanda Roma conjurati detecti ſunt. Liv. 4. Argivi cum Lacedæmon. pugnant. Fœdus poſtea faciunt: quod ſubinde violatum. Bœoti Heracleam Trachiniæ occupant. Alcibiades Peloponneſum cum armis ingreditur. Argivi Epidaurum capiunt. Thucyd. V. Diod. XII.	II	335	330
4296 12 2 G	3566	418	*Trib. mil.* IV. *Archon Antipho*. Diod. Belli 14. Cum Tribb. mil. duo ab Æquis ſuperati fuiſſent, Dictator creatus Q. Servilius illos devicit. Volæ captæ, ac Lavici: quo & colonia deducta. Liv. 4. Lacedæmonii de Argivis, & Mantineenſibus inſignem victoriam referunt. Thuc. V. Himera cum annis LVIII. ſtetiſſet, a Carthaginienſibus everſa. Vide ſupra anno 4238.	III	336	331
4297 13 3 FE	3567	417	*Trib. mil.* IV. *Archon Euphemus*. Diod. Belli Peloponn. 15. Appetente vere, & exeunte anno IV. Olymp. XC, Lacedæmonii cum Argivis, & Mantineenſibus ſocietatem ineunt. Thucyd. lib. V. pag. 399. Athenienſibus Perdiccas ſuſpectus eſſe cœpit. Ideo mari ab illis arcetur. Id.	IV	337	332 Dec. 5
4298 14 4 D	3568	416	*Trib. mil.* IV. *Archon Ariſtomneſtus*. Diod. Belli 16. Turbatum a Tribunis Pl. legis Agrariæ mentione. Sed Appius Claudius ſuaſit, ut adverſus Tribunos plebis auxilium a collegis ipſorum peteretur. Liv. 4. Hoc anno Athen. Sicilienſe bellum ſuſcipiunt. Selinuntii Ægeſtanos oppreſſerant; Syracuſii patria Leontinos ejecerant; utrique Athenienſium opem implorant; qui legatis ad explorandam rem præmiſſis, Alcibiadis hortatu occaſionem hanc arripiunt. Duces creati tres, Alcibiades, Nicias, Lamachus. Melii inſulares ab Athen. victi, & puberes omnes occiſi. Thucyd. V. Diodorus XII. Xenocles poeta Euripidem vincit. Ælianus lib. II, cap. VIII.	Olymp. 91	338	333
4299 15 5 C	3569	415	*Trib. mil.* IV. *Archon Chabrias*. Diod. XIII. 6. Belli 17. Athenienſium claſſis in Siciliam navigat. Antequam proficiſcerentur, Hermæ noctu præciduntur. Ea res Alcibiadi crimini data; qui cum in Siciliam veniſſet, inde ad cauſam dicendam evocatus, clam aufugit Spartam: & Lacedæmonios ad opem Syracuſiis ferendam incitat. Gylippus dux in Siciliam mittitur. Diod. XIII.	II	339	334
4300 16 6 B	3570	414	*Tribuni militum* IV. *Archon Piſander*. Diod. Belli 18. Volæ ab Æquis captæ: ſed a Poſtumio Regillenſi uno e IV. Tribunis receptæ. Qui in Urbem revocatus ob ſeditionem, cum dixiſſet: Male militibus meis, niſi quieverint, fremente exercitu, Quæſtore lapide icto, cum ſævire pergeret, lapidibus obruitur. Liv. 4. Syracuſæ ab Athenienſ. muro interclusæ. Lamachus occiditur. Athenienſes in Græcia cum Argivis Laconicam vaſtant. Ob id induciæ ruptæ. Gylippo per Epipolas ingreſſo, Syracuſani murum ex adverſo ejus extruunt, quem Athenienſes excitarant. Nicias in ſummas anguſtias redactus Athenienſibus ſcribit, miſſionemque flagitat. Thucyd. VII.	III	340	335
4301 17 7 AG	3571	413	*M. Cornelius Coſſus*. *Archon Cleocritus*. Diod. XIII. *L. Furius Medullinus*. Belli 19. Quæſtio de Poſtumiana cæde inſtituta. Liv. 4. Lacedæmonii Deceliam occupant, quæ abeſt Athenis 120. ſtadia. Suppetiæ miſſæ Athenienſibus in Siciliam, Eurymedonte & Demoſthene ducibus. Fit navale certamen, in quo victi Syracuſani. Sed tandem fuſi Athenienſes terra marique; cæſi Demoſthenes & Nicias. Eclipſis Lunæ contigit Auguſti XXVII, feria III, hora IX, 53′. a meridie. Thucyd. VIII. Diod. Vide lib. X, cap. XXVIII. Poſt Siculam cladem deficiunt ab Athenienſibus Lesbi, Chii. Eubœenſes idem moliuntur. Tiſſaphernes, & Pharnabazus ſe ad Lacedæmonios adjungunt. Diogenes Cynicus naſcitur, qui XC. natus annos obiit eodem anno quo Alexander. Vide Laertium, & annum 4390.	IV	341	336 Dec. 4
4302 18 8 F	3572	412	*Q. Fabius Ambuſtus*. *Archon Callias*. Diod. *C. Furius Pacilus*. Belli 20. Lacedæmonii cum Dario rege fœdus ineunt. Athenienſes Chium obſident. Syracuſani Peloponneſiis auxilia ſubmittunt. Alcibiades cum Athenienſium ducibus agit, ut revocetur ab exſilio, utique Tiſſaphernes concilietur, atque oligarchia conſtituatur. Quod & Piſander	Olymp. 92	342	337

Digitized by Google

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

ſander obtinuit, Phrynicho duce, qui id impediebat, in ordinem redacto. Quadringenti ergo conſtituuntur, qui Reipubl. præſint. Alcibiades porro a Lacedæmoniis tranſit ad Athenienſ. Thucyd. Diod.

Diocles Syracuſanis ſeveras leges conſtituit. Diod. XIII.

4303 19 9 E	3573	411	II	343	338

M. Papirius. *Archon Theopompus*. Diod.
C. Nautius Rutilus. Belli 21.

Coſſ. induſtria fames ſublevata. Siculi tyranni Romanis frumentum benigne ſuppeditant. Camani Samnites repelluntur. Liv. 4.

Quadringenti pro tyrannis ſe gerunt. Agis Lacedæm. rex Atticam vexat. Hyperbolus Athenienſis oſtraciſmo pulſus occiditur in Samo, conſpiratione contra populum a paucis facta. Sed mutata mox omnia. Athenis quadringenti in ordinem redacti: creatique V. M. quibus commiſſa Reſp. Victi ad Eubœam Athen. quæ & deficit. Mindarus Lacedæm. navarchus claſſem Mileto in Helleſpontum trajicit, claſſis Athenienſibus. Thraſybulus, & Thraſyllus Mindarum vincunt inter Seſtum, & Abydum. Inde Cyzicum capiunt. Thucyd. & Diod. Hic ille deſinit. Victus denuo Mindarus, & tertio ad Cyzicum, ubi pugnans interiit. Xenoph. 1.

4304 20 10 D	3574	410	III	344	339

M. Æmilius. *Archon Glaucippus*. Diod.
C. Valerius. Belli 22.

Egeſtani a Selinuntiis oppreſſi, &, quod Athenienſes exciviſſent, Syracuſanorum iram veriti ad Carthaginienſes confugiunt. Hannibal emiſſus Amilcaris nepos, qui a Gelone ad Himeram occiſus erat, & Giſconis F. Selinuntii Syracuſanorum auxilium implorant. Diodorus XIII.

Chalcidenſes in Eubœa deſertis Athenienſibus cum Bœotis conſpirant, & fretum obſtruunt aggere ducto, relicto navis unius tranſitu.

Tentata pax a Lacedæmoniis: ſed fruſtra. Diod. XIII.

Macedonum XIV. Archelaus regnat annis XIV.

4305 21 11 CB	3575	409	IV	345	340 Dec. 3

Cn. Cornelius Coſſus. *Archon Diocles*. Diod.
L. Furius Medullus II. Belli 23.

Hoc primum anno Quæſtores e plebe tres facti, cum tres Icilii Tribb. Pl. eſſent. Liv. 4.

Hannibal Selinuntem capit, & diripit; cum ante annos CCXLII. condita fuiſſet. Himera quoque ſolo proſtrata ab eodem Hannibale anno CCXL. quam excitata fuerat. Hermocrates Syracuſanus exſul collectis copiis contra Pœnos ſtrenue rem gerit. Lacedæmonii Pylum capiunt anno XV, quam a Demoſthene munita fuerat. Theramenes Calchedonem: Alcibiades Byzantium capit. Diod. XIII.

4306 22 12 A	3576	408	Olymp. 93	346	341

TRIBB. *mil. tres patricii.* *Archon Euctemon*. Diod.
Belli 24.

Volſci ſuperati a P. Cornelio Coſſo Dictatore. Liv. 4.

Athen. Helleſponti urbes expugnant, præter Abydum; Alcibiades Athenas reverſus, ac magnifice exceptus eſt. Paullo poſt adornata claſſe excurſiones facit. Lacedæm. Lyſandrum ducem conſtituunt: qui a Cyro Darii F. & in Aſiam miſſo adjutus eſt. Alcibiade abſente, Antiochus ejus legatus infeliciter pugnat. Itaque Athenienſes denuo ſuccenſent, & tradito X. ducibus exercitu illum fugere compellunt. Medi a Dario deficientes iterum ſubjiciuntur. Diod. XIII. Xenophon 1.

Hermocrates defunctorum ad Himeram Syracuſan. oſſa Syracuſas mittit. Poſt clam irrumpere conatus in foro cum ſuis occiditur. Erat in Hermocrateorum numero Dionyſius poſtea tyrannus, qui tum ſauciatus eſt. Diod.

Plato Socrati navat operam, natus annos XX. Diog.

4307 23 13 G	3577	407	II	347	342

Trib. mil. omnes patricii. *Archon Antigenes*. Diod.
Belli 25.

Lyſandro Lacedæmonii Callicratidam ducem ſubrogant. Conon Athen. Imperator Mitylenen compellitur. Urbem obſidet Callicratidas. Carthaginienſes novam in Siciliam expeditionem ſuſcipiunt, in qua CXX M. numerata. Xenoph. at Ephorus CCC M. refert. Diod XIII. Agrigentum paullo ante hibernum ſolſtitium captum. Id.

4308 24 14 F	3578	406	III	348	343

Trib. mil. IV. *Archon Callias*. Diod.
Belli 26.

Volſci ſuperati. Anxur captum, ac direptum. Veientibus ſuperbe reſpondentibus bellum contra illos paratum. Liv. 4.

Athenienſes ad Arginuſas vincunt. Occiditur Callicratidas. Duces Athenienſium, quod tempeſtate prohibiti naufragorum cadavera non ſuſtuliſſent, ſupplicio affecti. Xenoph. 1. Arginuſæ inſula eſt inter Mitylenem, & Aſiam.

Luna defecit: ut idem teſtatur Xenophon 1. Contigit Apr. XV, feria II, hora 8, 50′. a meridie. Vide lib. X, cap. XXIX.

Templum Minervæ Athenis conflagravit. Xenophon 1.

Philiſtus hic priorem hiſtoriæ partem deſiit; qui VII. libris annos DCCC. complexus eſt: tum IV. alios pertexuit. Diod. XIII.

Sophocles moritur annos natus XC, cum decies & octies viciſſet. Ultima victoriæ lætitia hominem confecit. Diod. qui & ex Apollodoro Chronographo refert Euripidem eodem anno mortuum, natum annos LXXV. Euſeb. in Chron. Alii ſexennio poſt Euripidem mortuum volunt.

4309 25 15 ED	3579	405	IV	349	344 Dec. 2

Tribb. mil. V. *Archon Alexias*. Diod.
Belli 27.

Veii obſeſſi Livius 4.

Currente adhuc anno tertio Olymp. Syracuſanorum duces ob cladem a Carthaginienſibus acceptam Dionyſius accuſare non deſtitit; qui cum ex lege mulctaretur, Philiſtus hiſtoricus prædem ſe pro illo dedit. Dux inde

Per. Jul. * ⊙	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			cum aliis creatus, poſtea ſolus, eodem, quo Piſiſtratus, aſtu ſatellites, mna tyrannidem obtinet. Diod. XIII. Xenoph. 2. Lyſander cum Araco mittitur *juſſo* ex illius arbitrio omnia facere. Athen. ad Ægos potamno victi, cum Alcibiadis conſilium ſpreviſſent. Athenas Lyſander obſidet. Xenophon 2. Darius hoc anno moritur. Succedit Artaxerxes filius *ὁ μνήμων* annis XL. Vide cap. XXI. lib. X. Carthaginienſes Gelam obſident; cui ſubſidio veniens Dionyſius vincitur. Ideo Syracuſis fugit; milites ab eo deficiunt. Uxori ejus illuditur. At ipſe nec opinato ſubiens rebelles profligat. Carthaginienſes coacti cum illo pacem facere. Diod. XIII.			
4310 26 16 C	3580	404	TRIB. *mil.* VI. *Archon Pythodorus.* Belli 28. Hoc anno cœpit XXVIII. belli Peloponneſiaci, qui ineunte terminatur, Athenis a Lyſandro captis poſt VI. menſium obſidionem; Munychionis XVI. hoc eſt, Aprilis circiter XVIII. Cum Thebani diruendam cenſerent, ſervari placuit. Triginta tyranni conſtituti; quos inter Theramenes: qui moderatior ceteris paullo poſt occiditur. Solis defectio, ut ait Xenophon, accidit Septemb. III. fer. VI. hora 9, 12'. Tenuit itaque bellum illud annos XXVII. menſes VI. Vide lib. X. cap. XXI. Muri Piræei a Themiſtocle caſtructi diruuntur. Pauſan. Att. pag. 1. Dionyſius contra Siculos bellum ſuſcipit. Deficiunt ab eo Syracuſani. Sed illius calliditate compeſcuntur. Lacedæmonii illum adjuvant. Alcibiades hoc anno moritur. Sed & Democritus annos natus XC. Diodorus XIII.	Olymp. 94	350	345
4311 27 17 B	3581	403	TRIB. *mil.* VIII. *Athenis Anarchia fuit.* Diod. XIV. Veii acrius obſeſſi, & hiems ſub pellibus acta. Equites equo merere cœperunt. Liv. lib. V. Clearchus a Lacedæmoniis miſſus Byzantinorum tyrannidem occupat. Pulſus inde confugit ad Cyrum. Lyſander Heraclidis regnum abrogare contendit; ſed fruſtra. Diod. XIV.	II	351	346
4312 28 18 A	3582	402	TRIB. *mil.* VI. *Archon Euclides.* Diod. Dionyſius in Carthaginienſes bellum meditatur. Diod. XIV.	III	352	347
4313 1 19 GF	3583	401	TRIB. *mil.* VI. *Archon Xenænetus.* Diog. in Xenoph. Hi Kal. Octobr. ineunt. Cyrus in fratrem Artaxerxem bellum comparat, Lacedæmoniis auxiliantibus. Cæſus idem in prælio. Græci ad 5000. redacti ex 10000. per Armeniam, & Paphlagoniam redeunt duce Xenophonte. Diod. XIV. Thraſybulus occupata Phyle, XXX. tyrannos dejicit. Democratiam Athenis Pauſanias reſtituit. Spartani Græcia tota Meſſenios exterminant. Diodorus.	IV	353	348 Dec. 1
4314 2 1 E	3584	400	TRIB. *mil.* VI. *Archon Laches.* Diod. Anxur in Volſcis receptum. Liv. V. Pharnabazus Aſiæ præficitur. Tiſſaphernis gratiam ambiunt omnes. Huic Lacedæmonii a Græcis in Aſia civitatibus exorati denuntiant, uti Græcos liberos relinquat. At ille Cumas obſidet, ſed fruſtra. Lacedæmonii Thimbronem mittunt: qui Magneſiam expugnat. Diod. XIV. Græcorum, qui Cyro auxiliati fuerant, reliquiæ in Byzantium veniant; & ne oppidum diriperent Xenophontis oratione perſuadentur. Chiono Epiſt. ad Matridem. Socrates hoc anno moritur. Diog. Euſeb. Annum agebat LXX.	Olymp. 95	354	349
4315 3 2 D	3585	399	TRIB. *mil.* V. *Archon Ariſtocrates.* Diod. Peſtilentiæ cauſſa ex Sibyllinis libris lectiſternia tum primum inſtituta. Livius V. Dercyllidas Lacedæm. dux cum Pharnabazo contra Tiſſaphernem conſpirans Aſiæ urbes libertati reſtituit. Conon, qui apud Evagoram Cypri regem erat, claſſi a Pharnabazo præficitur. Rhegini cum Dionyſio bellum, mox pacem faciunt. Ille contra Pœnos bellum apparat. Penteres Syracuſis primum facta. Diod. XIV.	II	355	350
4316 4 3 C	3586	398	TRIB. *mil.* VI. *Archon Ithycles.* Diod. Prodigia Romæ multa; inter quæ fuit id memorabile, quod Albanus lacus intumuit. quod fatale Veiis capiendis eſſe docuit aruſpex Veiens. Romani ad Delphicum oraculum mittunt. Liv. V. Dionyſius Meſſenios, & Rheginos ſibi conciliat. Doridem Xeneti Locrenſis filiam ducit: nec non Ariſtomacham Syracuſanam; tum Syracuſanos ad bellum adverſus Pœnos hortatur. Hi diriſſime vexantur a Siculis, & moderatiores eſſe incipiunt. Diod. XIV. Cteſias hic hiſtoriam definit. Florebant hoc tempore Philoxenus Cythereius, Timotheus Philiaſius, Teleſtes Selinuntius Dithyrambici. Diod. Dercyllidæ prorogatur imperium. Idem.	III	356	351
4317 5 4 BA	3587	397	TRIB. *mil.* VI. *Archon Lyſiades.* Diod. Romani oraculi monitu lacum Albanum egerunt. Liv. V. Dionyſius Carthaginienſibus indicit bellum. Motyam oppugnat. Imilco Dionyſii naves invadens depellitur. Diod. XIV.	IV	357	352 Nov. 30.
4318 6 5 G	3588	396	TRIB. *mil.* V. *Archon Phormio.* Diod. Dictator creatus M. Furius Camillus Veios expugnat. Ingens præda parta. Pax Volſcis, & Æquis data. Liv. V. Carthaginienſes Imilcone duce bello acrius inſtant: Erycen, & Motyam capiunt; mox & Meſſanam. Syracuſas obſident. A Dionyſio Siculi deficiunt: qui & navali prælio vincitur. Verſa deinde fortuna, cum Imilco tēpla prædaretur,	Olymp. 96	358	353

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			retur, a Syracuſanis navali certamine ſuperatur; qui ea eo ferociores facti ne libertatem reciperent, a Lacedæmoniis prohibentur. Peſtilentia Pœnos infeſtat; cujus occaſione Dionyſius terra illos, marique profligat. Ageſilaus cum Nephreo Ægypti rege ſocietatem facit. Perſas vincit. Tiſſapherni ſucceſſor datus eſt Tithrauſtes. Occiſo ab rege Tiſſapherne, pax cum Lacedæm. inita. Bœoticum inde bellum exoritur; cum Phocenſes a Thebanis oppreſſi Lacedæmoniorum opem imploraſſent. Diod. xiv. Xenophon ait a Tithrauſte Thebanos eſſe ſollicitatos: qui & Athenienſes ſibi ſocios adjunxerunt. Macedonum xvii. Oreſtes regnat annos iii. Dexippus.	–		
4319 7 6 F	3589	395	TRIB. *mil.* VI. *Archon Diophantus*. Diod. Auro a matronis contributo dona Apollini dicata. De re agraria, deque migrando Veios altercatio gravis incidit. Liv. v. Bœoti, Athenienſes, Corinthii, Argivi contra Lacedæmonios fœdus ineunt, & in Theſſalia, aliiſque locis rem ea ſententia gerunt. Ageſilaus revocatur. Cum Bœotis ancipiti exitu pugnat Ageſilaus. Maris dominatu excidunt Lacedæmonii. Theopompus hic deſinit annorum xvii. hiſtoriam ab eo anno, ubi deſiit Thucydides. Diod. xiv.	ii	359	354
4320 8 7 E	3590	394	TRIB. *mil.* VI. *Archon Eubulides*. Diod. Faliſci Camilli juſtitia permoti deditionem faciunt. Liv. v. Bellum Corinthium cœpit, ex eo conflatum, quod Corinthiorum exſules in ſeditione pulſi non reſtituerentur. Tenuit annos viii. Lacedæmonii exſulibus; Athenienſes & Bœoti oppidanis favebant. Diod. xiv. Pauſanias rex Lacedæmone exulat, cum regnaſſet annos xiv. ſuccedit ejus filius Ageſipolis annis totidem. Conon Perſarum dux navali certamine Lacedæmonios vincit ad Gnidum: quo tempore Sol defecit Auguſti xiv. Xenoph. lib. iv.	iii	360	355
4321 9 8 DC	3591	393	COSS. *creati poſt annum* XV. *L. Lucretius Flavus*. *Archon Arches*. *Ser. Sulpicius Camerinus*. Diod. Mago Carthaginienſis Meſſanam obſidet, & a Dionyſio vincitur. Rheginos aggreditur fruſtra Dionyſius. Græci Itali contra eumdem conſpirant. Diod. xiv. Conon muros in Piræeo excitat. Pauſan. Att. pag. 2. Argivi Corinthum occupant. Iphicrates in ordinem redactus. Chabrias ſubſtitutus. Diod. Archelaus Macedonum rex iterum regnat annos iv.	iv	361	356 Nov. 29.
4322 10 9 B	3592	392	*L. Valerius Potitus*. *Archon Philocles*. *M. Manlius, qui poſtea Capitolinus*. Diod. Ludi magni Romæ facti. Valerius de Volſcis triumphavit. Manlius ovans urbem ingreſſus. Cum Volſinienſibus novum bellum initum. Liv. v. Thraſybulus Athenienſis Leſbi urbes expugnat. Therimachum Lacedæmoniorum ducem vincit, & occidit. Mago in Siciliam profectus a Dionyſio in eas anguſtias redigitur, ut paciſci coactus ſit. Diod. xiv.	Olymp. 97	362	357
4323 11 10 A	3593	391	TRIB. *mil.* VI. *tertium Kal. Quint.* *Archon Nicoteles*. Diod. Galli Cluſinos obſident; qui Romanorum fidem implorant. Hi legatos tres Fabios mittunt; qui cum in acie conſpecti eſſent, Galli omiſſo Cluſio Romam contendunt. Liv. v. Rhodii ab Lacedæmoniis deficiunt; qui denuo maris imperium uſurpant. Ageſilaus Argolidem vaſtat. Evagoras recuperat Cyprum; contra quem Artaxerxes bellum parat. Diod. xiv.	ii	363	358
4324 12 11 G	3594	390	TRIB. *mil.* VI. *Archon Demoſtratus*. Diod. Galli Urbem occupant victis ad Alliam Romanis. Capitolium ab iiſdem Gallis obſeſſum. Camillus cum Ardeatibus palantes barbaros fundit. Inde Dictator factus patriam liberat. Romanos migrare Veios cupientes reprimit. Liv. v. Thimbro Lacedæmoniorum dux a Perſis in acie cæditur. Thraſybulus Athenienſium dux ab Aſpendiis occiſus. Diod. xiv.	iii	364	359
4325 13 12 FE	3595	389	TRIB. *mil.* VI. *Archon Antipater*. Diod. Romæ leges inſtauratæ. Camillus Dictator Volſcos ad deditionem compellit anno LXX. quam bellum moverant. Hetruſcos deinde vincit. Liv. v. Dionyſius in Italos expeditionem agit; & vincit. Rhegio potitur. Diodorus xiv.	iv	365	360 Nov 28.
4326 14 13 D	3596	388	TRIB. *mil.* VI. *Archon Pyrrhio*. Diod. Capitolium quadrato ſaxo conſtratum. Liv. vi. Dionyſius Hipponiatas transfert Syracuſas, & eorum agrum Locris attribuit. Rheginis obſidet violata pace. Ad Olympicos agonas quadrigas, & ſeniores mittit; nec non poemata, cum Rhapſodis præſtantiſſimis; quæ ludibrio habita. Lyſias tum Olympiadicam habuit ita inſcriptam orationem, qua in tyrannum invectus eſt. Diod. xiv.	Olymp. 98	366	361
4327 15 14 C	3597	387	TRIB. *mil.* VI. *Archon Theodotus*. Diod. Lacedæmonii per Antalcidam ducem pacem cum Perſis ignominioſam faciunt: ea conditione, ut Græcæ in Aſia civitates regi ſubjicerentur. Hanc tamen pacem laudat Xenophon. Rhegini fame oppreſſi Dionyſio ſeſe dedunt, & ab eo crudeliſſime tractantur. Diod. xiv. Calliſthenes Græcam hiſtoriam ab Antalcidæ pace ad xxx. annos perduxit, nempe ad Delphicum templum a Phocenſibus occupatum. Diodorus. Eudoxus Cnidius circa hoc tempus claruit. Vide lib. xx. cap. vi.	ii	367	362

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4328 16 15 B	3598	386	TRIB. *mil.* VI. *Archon Myſtichides*. Diod. XV. Artaxerxes contra Evagoram bellum movet; qui ab Ægyptiis, & aliunde ſubſidia comparat. Lacedæmonii fœdus violant, quo liberas civitates relinquere oportebat. Mantineam aggrediuntur. Dionyſii poemata Philoxenus contemnit. Diod. XV.	III	368	363
4329 17 16 AG	3599	385	TRIB. *mil.* VI. *Archon Dexitheus*. M. Manlius Capitolinus Camillo invidens popularem ſe facit, æreque oppreſſos alieno liberat. Dictator ob id creatus A. Cornelius Coſſus; qui Manlium in vincula conjicit. Sed mox inde liberatur. Liv. VI. Teribazus contra Evagoram belli dux ab Oronte apud regem accuſatus abſolvitur. Interim Orontes ei ſuffectus cum Evagora tranſigit, ac totam illi relinquit inſulam. Ita Cypriacum bellum biennio deſiit; quod annorum decem ſpatio paratum erat. Diod. XV. Dionyſius Epiro imminens urbes in Adriatico ſinu aſtruit: ut inter alias Liſſum. Lacedæmonii Moloſſis ab Illyricia, & Dionyſio vexatis opem ferunt. Diod. XV.	IV	369	364 Nov. 27.
4330 18 17 F	3600	384	TRIB. *mil.* VI. *Archon Diotrephes*. Diod. M. Manlius de ſaxo Tarpeio dejicitur. Liv. VI. Dionyſius ad Punicum bellum ſe comparans Agyllæ in Etruria templum diripit. Diod. XV. Naſcitur hoc anno Ariſtoteles. Apollodorus apud Diog.	Olymp. 99	370	365
4331 19 18 E	3601	383	TRIB. *mil.* VI. *Archon Phanoſtratus*. Diod. Punicum bellum a Dionyſio ſuſceptum eventu vario: quem pax conſecuta. Leptines ejus frater in acie cecidit. Lacedæmonii Græcas civitates ſibi ſubjicere moliuntur. Amyntas Macedonum rex, qui Olynthiis agri partem dederat, recuperare res ſuas volens Lacedæmoniis opem advocat. Diod. XV. Eclipſis Lunæ parva Thoth XXVII. id eſt Dec. XXIII. feria 3. hora 6, 30'. Ptolem. lib. IV. pag. 105.	II	371	366
4332 20 19 D	3602	382	TRIB. *mil.* V. *Archon Menander*. Diod. Phœbidas a Lacedæmoniis contra Olynthios miſſus Cadmeam Thebarum arcem occupat. Olynthii Lacedæmonios vincunt occiſo Teleutia duce. Diod. XV. Altera Lunæ defectio eodem anno Nabon. 366. Phamenoth. XXIV. ſive Junii XVIII. feria 3. Ptolem. ibid. Rurſus eclipſis Lunæ eodem anno Juliano, ſed Nabon. 367. Thoth 16. ſive Dec. 12. feria 7. hora poſt merid. 11, 10'. ac tota defecit. Ptolem. ibid.	III	372	367
4333 21 1 CB	3603	381	TRIB. *mil.* VI. *Archon Demophilus*. Diod. Camillus Trib. mil. cum L. Furio collega contra Volſcos profectus rem collegæ temeritate prolapſam reſtituit. Volſcos vincit: & adverſus Tuſculanos poſtea miſſus eumdem ſibi collegam dari petiit. Sed Tuſculi pacata omnia reperta. Jus etiam civitatis ei datum. Liv. VI.	IV	373	368 Nov. 26.
4334 22 2 A	3604	380	TRIB. *mil.* VI. *Archon Pytheas*. Diod. Prænestini ſuperati; expugnatæ Velitræ. Liv. VI. Ageſipolis a Lacedæm. contra Olynthios miſſus moritur, cum regnaſſet annos XIV. Succedit Cleombrotus annis IX. Polybidas Olynthios Lacedæmoniis ſubjicit. Ita potentiſſimi Lacedæm. facti ſunt. Diod. XV. & Xenoph. Maced. XVIII. Amyntas annis XVIII.	Olymp. 100	374	369
4335 23 3 G	3605	379	TRIB. *mil.* VI. *Archon Nicon*. Diod. XV. Romani a Volſcis ducum temeritate victi. Liv. VI. Carthag. in Italia bellum gerunt, & Hipponiatas reſtituunt. Sardiniam recuperant. Lybias, qui defecerant, ſibi ſubjiciunt. Diod. XV	II	375	370
4336 24 4 F	3606	378	TRIB. *mil.* VI. *Archon Nauſinicus*. Diod. Bœoticum bellum hoc anno cœptum. Thebani Athenienſium ope Cadmeam recuperant. Diod. XV. Xenoph. V. Plut. Pelop. Romani colonos in Sardiniam mittunt. Diod. XV.	III	376	371
4337 25 5 ED	3607	377	TRIB. *mil.* VI. *Archon Callias*. Diod. Tres exercitus in Volſcos ducti. Antiates ſe dedunt. M. Fabius, qui filiarum alteram C. Licinio Stoloni plebeio collocarat, hortatur ipſum, ut cum Trib. Pl. creatus eſſet, legem de Conſule plebeio altero faciendo rogaret; tum de agri modo. Liv. VI. Græcæ civitates contra Lacedæmonios conſpirant, & Athenienſes duces eligunt. Illi in Eubœam expeditionem agunt. Ageſilaus in Bœotiam ducit. Sed Thebani prudenter cunctantur, duce Chabria. Phœbidas ad Theſpias occumbit. Navalis ad Naxum pugna, qua Chabrias Pollidem vincit. Diod. XV.	IV	377	372 Nov. 25.
4338 26 6 C	3608	376	*Nulli curules Magiſtratus fuerunt*. *Archon Chariander*. Diod. C. Licinius Stolo, & L. Sextius Trib. Pl. cum leges tres anno ſuperiore promulgaſſent: de ære alieno: de Conſule altero e plebe creando: de agri modo: intercedentibus collegis, curulium Magiſtratuum comitia fieri vetuerunt. Itaque *ἀναρχία* fuit. Liv. VI. Diod. XV. Chabrias Abderitis contra Triballos auxilium ferens, dolo perimitur. Succedit Timotheus, qui celebri ad Leucadem prælio navali Lacedæmonios vincit. Diod.	Olymp. 101	378	373
4339 27 7 B	3609	375	*Anarchia Romæ*. *Archon Hippodamus*. Diod. Artaxerxes in Ægyptum bellum movens prius Græcos inter ſe pacificare ſtudet, ea conditione, uti Græciæ civitates omnes ſuis legibus utantur, præſidiiſque careant. Soli Thebani lege uti noluerunt Epaminondæ ſuaſu. Exinde tota Peloponneſo ſeditiones in civitatibus exortæ. Diod. XV.	II	379	374

Anarchia

Digitized by Google

Per. Jul. * ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4340 28 8 A	3610	374	*Anarchia Romæ.* *Archon Socratides*. Diod. Perſarum in Ægyptum expeditio duce Pharnabazo & Iphicrate, illius cunctatione irrita fuit. Novi tumultus in Græcia Lacedæmonios inter & Athenienſes. Quin & Thebani contra Athenienſes bellum gerunt, & Platæas evertunt. Athenienſes ad Corcyram navali prælio Lacedæm. vincunt. Evagoras rex Cypri a Nicocle cæſus Diod. xv.	III	380	375
4341 1 9 GF	3611	373	*Anarchia Romæ.* *Archon Aſius*. Diod. Ingentes terræ motus in Peloponneſo. Elice & Bura pereunt. Diod. lib. xv.	IV	381	376 Nov. 24.
4342 2 10 E	3612	372	*Anarchia Romæ.* *Archon Aciſthenes*. Diod. Hoc anno rurſus Artaxerxes Græcos ad pacem hortatur. Thebani detrectant. Lacedæmonii bellum in eos apparant. Diod. xv.	Olymp. 102	382	377
4343 3 11 D	3613	371	TRIB *mil.* VI. *Archon Phraſiclides* Diod. Permiſere tandem C. Licinius, & Sextius Trib. pl. creari curules Magiſtratus, quod Veliterni coloni Tuſculum oppugnaſſent. Velitræ obſeſſæ. Liv. vi. Lacedæmonii ad Leuctra Bœotiæ Cleombroto duce ab Epaminonda plures a paucioribus victi. Cleombrotus occiditur. Diod. xv. Vide lib. x, cap. xxxii.	II	383	378
4344 4 12 C	3614	370	TRIB. *mil.* VI. *Archon Dyſnicetus*. Diod. Jaſon Pheræorum tyrannus multa præclare geris: ac demum per inſidias obtruncatur, inſtantibus Pyrhiis. Xenoph. VI. Eaſa. In Argivorum urbe cruenta ſeditio. Arcades in unum corpus redacti. Ageſipolis Lacedæmon moritur uno anno completo. Succedit Cleomenes annis 34. Diod. xv.	III	384	379
4345 5 13 BA	3615	369	TRIB *mil.* VI. *Archon Lyſiſtratus*. Diod. Polydorus Pheræorum tyrannus ab Alexandro fratre ſublatus, qui regnat poſt illum annos XI. Lacedæmonii ab Arcadibus victi. Thebani in Laconicam excurrunt, & Spartam obſident. Lacedæmonii Athenienſium auxilium implorant. Epaminondas Meſſanam inſtaurat. Rurſus idem in Laconicam irruit, & Lacedæmoniis, atque Athenienſibus, qui aditum prohibebant, perruptis, in interiora penetrat. Euphron Sicyonis tyrannidem invadit. Diod. xv. Amyntas Macedonum rex moritur, relictis liberis IV, Alexandro, Ptolemæo, Perdicca, Philippo. Succedit Alexander anno I. Cum hoc Pelopidas Thebanus ſocietatem init. Diod.	IV	385	380 Nov. 23.
4346 6 14 G	3616	368	*Archon Nauſigenes*. Diod. Trib. militum nulli; ſed Dictator Camillus, paullo poſt ſe abdicat. Itaque videtur interregnum fuiſſe Ptolemæus Alorites occiſo Alexandro regnat annis IV. Euſeb. & Dexippus. Pelopidas cum Iſmenia captus ab Alexandro Pheræo; a quo & Thebani victi. In hac calamitate qui in acie privatus erat Epaminondas dux eſt a Bœotarchis electus, & exercitum ſervat. Lacedæmonii incruentam de Arcadibus victoriam reportant, cæſis Arcadum X M. nullo ſuorum deſiderato. Poſt hanc cladem Arcades Megalopolim condunt. Dionyſius in Pœnos bellum movet. Inde cum *Lenæis* ludis victorem ſe ab Athenienſibus pronuntiatum audiſſet, crapulæ ſe dedens moritur, cum regnaſſet annos XXXVIII. Diod. xv. Ariſtoteles natus annos XVII. audire Platonem cœpit, eique annos XX. operam dedit.	Olymp. 103	386	381
4347 7 15 F	3617	367	TRIB. *milit.* VI. *Archon Polyzelus*. Camillus Dictator V. Gallos in Albano agro cecidit. Ingenti ſeditione pervicit plebs, ut Conſul alter e plebe fieret, permiſſique nobilitati Prætor unus, qui jus in Urbe diceret. Ædiles quoque curules creati. Liv. VI. Epaminondas in Peloponneſum excurrit. Pelopidas a Thebanis recipitur. Chares dux Athen. Phliaſios ab Achæis obſeſſos liberat. Diod. xv.	II	387	382
4348 8 16 E	3618	366	COSS. *L. Sextius.* *L. Æmilius Mamercus.* *Archon Cephiſodorus*. Diod. xv. Sextius e plebe primus Conſul. Liv. VII. Bœoticum bellum poſt annos V. a Leuctrico deſiit, Perſarum rege conciliatore. Diod. xv. Hoc anno mortuo Artaxerxe Mnemone regnat Ochus annis XXVI. ſecundum Euſebium.	III	388	383
4349 9 17 DC	3619	365	*L. Genucius.* *Q. Servilius.* *Archon Chion*. Diod. Camillus moritur. Liv. VII. Arcades ope Athenienſium Eleos vincunt. Diod. xv. Perdiccas XXI. Maced. rex occiſo Ptolemæo Alorite regnat annis VI. Dexippus.	IV	389	384 Nov. 22.
4350 10 18 B	3610	364	*C. Sulpicius Peticus.* *C. Licinius Stolo.* *Archon Timocrates*. Diod. Hanc Olympiadem Piſatæ excluſis Eleis adminiſtrarunt. Ideo Elei hanc expungunt a numero, & ἀνολυμπιάδα nominant. Epaminondas auctor eſt ſuis, ut maris imperium capeſſant. Pelopidas cum Theſſalis adverſus Alexandrum Pheræum pugnans in acie victor occubuit. Alexander ceteras urbes relinquere, ac Pheris contentus eſſe cogitur. Diod. xv. Clearchus Heracleæ tyrannidem obtinet annos XII. Chion ad Matridem memorat.	Olymp. 104	390	385

Timo-

Per. Jul. * ☾	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Timotheus Toronen, & Potidæam capit. Cyzicenos obſidione liberat. Diod. xv.			
4351 11 19 A	3981	363	*C. Genucius.* *Archon Chariclides.* *L. Æmilius Mamercus.* Diod. Arcendæ peſtilentiæ cauſſa Dictator clavo pangendo creatus L. Manlius Imperioſus. Liv. vii. Seditio inter Arcades fuit; aliis pacem cum Elidenſibus facere ſtudentibus; Mantineenſibus vero recuſantibus. Illi Thebanos in auxilium vocant; hi Athenienſes, & Lacedæmonios. Epaminondas Spartam abſente Agide occupare volens ab Ageſilao repellitur. Mantinea quoque Athenienſes illum arcent. Pugna ad Mantineam cum Lacedæmoniis, & Arcadibus, in qua vicere Thebani; ſed Epaminondas ex vulnere obiit. Diod. xv. Xenoph. lib. 7. Ἑλλ. qui hic deſiit.	II	391	386
4352 12 1 G	3982	362	*Q. Servilius Ahala.* *Archon Molon.* *L. Genucius.* Diod. L. Manlius filium ſuum T. Manlium rus ablegarat. M. Pomponius Trib. Pl. diem L. Manlio dixit. T. Manlius Romam ad Trib. Pl. veniens ſtricto pugione cogit ad ejurandam accuſationem; quæ res ei favorem auxit in plebem. Eodem anno M. Curtius armatus in voraginem deſilit. Bellum inde cum Hernicis; quo plebeius Conſul Genucius occiditur cum exercitu. Appius Dictator creatus. Fugantur Hernici. Livius vii. Aſiæ Satrapæ a rege deficiunt, & Tachos Ægypti rex adjunctis Lacedæmoniis. Sed Orontes Myſiæ Satrapa illos prodidit. Ageſilaus Tachonis pedeſtribus copiis præfectus, Chabrias navalibus. Nectenebos Tachonis F. a patre defecit; qui ad Perſarum regem accedens veniam impetrat. Ageſilaus cum Tachone obſeſſus eruptione facta hoſtes ſuperat. Rediens per Cyrenaicam, ibi moritur. Diodorus hoc anno Artaxerxem Mnemonem obiiſſe refert: cui & annos imputat xliii. At Euſebius, & alii xl. Vide caput xxx. lib. x. Nec diffitendum eſt hanc probabilem eſſe ſententiam: ſecundum quam Ochus regnavit annos xxiii. qui hoc anno cœpit. Diod. xv.	III	392	387
4353 13 2 FE	3983	361	*C. Sulpitius ii.* *Archon Nicophemus.* *C. Licinius.* Diod. Tiburtibus bellum indictum. Cum Gallis quoque pugnatum. Quo in prælio T. Manlius Imperioſi F. Gallo in ponte ad Anienem cæſo torquem detraxit, indeque Torquati cognomen hauſit. Galli in Tiburtem agrum, inde in Campaniam fugiunt. Liv. vii. Alexander Pheræus Cycladas populatur: Athenienſes vincit. Diod. xv. (Democritus hoc anno moritur. Diogen.)	IV	393	388 Nov. 21
4354 14 3 D	3984	360	*C. Pœtelius Balbus.* *Archon Callimedes.* *M. Fabius Ambuſtus.* Diod. xvi. Dictator Gallici tumultus cauſſa Q. Servilius Ahala. Pugnatum haud procul porta Collina totis viribus. Magna utrimque cæde edita avertitur acies Gallorum. Pœtelius Tiburtes fugat. Ob id triumphat. Liv. vii. Polyb. lib. 2. pag. 106. ſcribit anno xxx. ab Urbe capta Gallos ad Albam caſtra poſuiſſe, neque Romanos, quod imparati eſſent, obviam ausos progredi.	Olymp. 105	394	389
4355 15 4 C	3985	359	*M. Popilius Lænas.* *Archon Eucbariſtus.* *Cn. Manlius Imperioſus.* Diod. Tiburtes primo noctis ſilentio Urbem aggreſſi repelluntur. Liv. vii. Perdiccas ab Illyriis occiditur. Philippus ejus frater Amyntæ F. ſuccedit annis xxiv. Athenienſes vincit ad Methonen. Ab hoc anno Theopompus libros lviii. de Philippo exorſus eſt. Philippus pace deinde cum Athenienſibus inita, & Amphipoli reddita Pæones ſibi ſubjicit: Illyricos vincit. Dionyſius junior pace conſtituta, otio ſe tradit. Duas in Apulia urbes condidit. Diod. xvi. Ochus ex Ægypto ingentem Judæorum multitudinem in Hyrcaniam tranſtulit. Euſeb. Xenophon obiit Corinthi Callidemide Archonte, & Philippo Amyntæ F. regnante. Steſicles apud Diog. in Xenophonte.	II	395	390
4356 16 5 B	3986	358	*C. Fabius.* *Archon Cephiſodotus.* *C. Plautius.* Diod. Tarquinienſibus bellum indicitur. Contra Gallos Dictator creatus C. Sulpitius, qui ingenti acie illos ſuperat, ac triumphat. Hernici a Plautio victi. Fabius incaute pugnans a Tarquinienſibus vincitur. cccvii. milites ab hoſtibus immolati. Lex Petilia de ambitu a Petilio Trib. pl. lata. Duæ tribus additæ, Pomptina & Publicia. Liv. vii. Dio Hipparini filius Corinthios contra Dionyſium ſollicitat, & vires comparat ad opprimendam tyrannidem. Andromachus Timæi Hiſtorici pater Tauromenium in Tauromonte, qui Naxo imminet, in Sicilia condidit. Byzantii, Rhodii, Coi, Chii cum Mauſolo Cariæ principe contra Athenienſes ſocietatem ineunt. Chabrias in pugna cæſus. Hoc bellum Sociale dictum. Philippus Amphipolim capit; Pydnam, & Potidæam Olynthiis attribuit. Crenidas urbem Philippos vocat: ubi & aurifodinas excolit; ex quibus M. talenta colligit annua. Diod. xvi. Democritus Philoſophus moritur anno ætatis cix. Diog. Laert.	III	396	391

M. Mar-

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4357 17 6 AG	3627	357	*M. Marcius.* *Archon Agathocles.* *Cn. Manlius.* Diod. Faliſcis iodictum bellam. Privernates a Martio victi. Urbs in deditionem accepra. Liv. VII. Dio duabus onerariis instructas in Siciliam navigas, & Dionyſiam dajicir; qui longas navus CCCC. peditum CM. equitum XM. habebat. Abetas Dionyſius cum appulit Dio. Veniens a Syracaſanis vincitur: & pacem a Diona fruſtra petit. Diod. Aleaander Pheræus ab uxore Thisbe necatur a duobus adjata fratribus, Lycophrone, & Tiſiphono: qui tyrannidem invadentes a Philippo poſtea pulſi ſunt; quæ resei Thaſſalos conciliavit. Diod. XVI. Hoc anno Agathocle Archonte Delphicum semplum a Phocenſibus occupatum tafert Paalanias Phocicis pag. 318. Diodorus poſt biennium lib. XVI.	IV	397	392 Nov. 20
4358 18 7 F	3628	356	*M. Fabius Ambuſtus II.* *Archon Elpinas.* *M. Popilius Lænas.* Diod. Faliſci & Tarquinienſes cum ad terrorem ſacerdotes omnibus cum Faliſcis cam facibus & anguibus præmiſiſſent, a Fabio ſuſi. Hetruſcis cum Faliſcis conſpirantibus Dictator creatas aſt C. Marcius Rutilius primus e plebe. Cæſis hoſtibus triamphavit ſine Patram auctoritate. Liv. VII. Promiſcua maltitudo io Lucania Brattiorum nomine regionem occupat, quæ Bruttia dicta. Philiſtus Dionyſii dax Syracuſis pellitur; mosque a Syracuſanis navali prælio victus ſemetipſum interficit. Dionyſius variis tentatis conditionibus atcem dedera vuls, ſi cum mercenariis, & opibus ſuis in Italiam trajicere liceas. Syracuſani contra Dionis voluntatem detrectant. Ideo præſidio in arce relicto in Italiam naviget. Syracuſani contra Dionem & mercenarios pugnantes vincuntur. Dionyſiani eruptione facta oppidanos infeſtant. Ideo ravocatus Dio matara ſuuvenit. In Græcia ſociale bellum flagrat. Athenienſium duces erant tres, Chares, Timotheus, Iphicrates. Chares collegas inſimalat: qui in ordinem redacti. Idem Pharnabazum a Perſa rega deficientem adjuvar, cum eoque illius vincit aaercitam. Sed ea poſtulante cum Athenienſibus Perſarum rega, veriti illi ſociale bellum quarto, quam initum fuerat, anno terminant. Philippus reges tras, Thraciæ, Pæonum, Illyriorum ſibi ſubjagas. Natus eſt Alexandar M. Hecatombæonis VI. qua die templam Dianæ conflagravit. Plut. Alexandro.	Olymp. 106	398	393
4359 19 8 E	3629	355	*C. Sulpitius Peticus III.* *Archon Calliſtratus.* *M. Valerius Poplicola.* Diod. Livius hunc annum ab Urbe condita CCCC. vocat, & XXXV. poſtquam Urbs e Gallis erepta, lib. VII. Bellum ſacrum hoc anno Diodorus inchoas; quod inde originem habuit. Amphictyones, Lacadæmonios, & Phocenſes mulctaveraot: illos, quod Cadmeam invaſiſſent: hos vero quod agri ſacri nonnihil occuparent. Philomalus Phocenſibus ſuis perſuadet, ar Delphicum templum invadant, ac diripiant. Primo congreſſu Locros fandit. Athenienſes, & Lacedæmonios adjungit ſibi. Diod. XVI.	II	399	394
4360 20 9 D	3630	354	*M. Fabius Ambuſtus III.* *Archon Diotimus.* *T. Quintius.* Diod. Ambo Coſſ. patricii, nequicquam renitente plebe. Tiburtes in deditionem accepti. In Tarquinienſes ſævitum. Fœdas cum Samnitibus primo percuſſam. Liv. VII. Phocaoſes a Thebanis, & Locris ſuperaotur. Philomelus ſaſe præcipitar. Diod. XVI. & Pauſan. Phoc. Dio a Zacynthiis mercenariis jugulatas. Succedis Calippus unus ex conjuratis, & XIII. menſibus præest. Diod. XVI. Plut.	III	400	395
4361 21 10 CB	3631	353	*C. Sulpitius Peticus IV.* *Archon Eudemus.* *M. Valerius Poplicola II.* Diod. Dictator T. Manlius L. F. contra Cæritas & Tarquinienſes: Cæsites inducias in C. annos imperrant. Liv. VII. Onomarchus Phocenſium dux contra Thebanos ſtrenue rem gerit. Is a militibus occiſas. Succedit Phayllus ejus frater. Pauſan. Diod. Mauſolus Cariæ regulus poſt XXIV. annos moritar. Succedit Artemiſia biennio. Cberſobleptes Thraciæ rex Cherroneſum Athenienſibus permittit. Clearchus Heracleæ tyrannus occiditur, cam regnaſſet annis XII. Occiſus eſt a Chione Platonis diſcipulo. Hipparinus Dionyſii junioris F. tyrannidem recapesat, & biennio tenet. Diodorus XVI.	IV	401	396 Nov. 19
4362 22 11 A	3632	352	*P. Valerius Poplicola.* *Archon Ariſtodemus.* *C. Marcius Rutilus.* Diod. Dictator C. Julius ob terrorem Hetruſci belli. Liv. VII. Phayllus Phocenſium dux vincitur. Philippus Pheras tyrannida liberas. Lacedæmonii Megalopolitanos ſuperant. Diod. XVI.	Olymp. 107	402	397
4363 23 12 G	3633	351	*C. Sulpitius Peticus V.* *Archon Theſſalus.* *T. Quintius Pænus.* Atrtisi Faliſci, & Tarquinienſes inducias in XL. annos impetrant. Liv. VII. Thebaoi a Perſaram rega ſublevantur. Artaxerxes Ochas contra Phœnicas rebelles, & Cyprios exercitum mittit: mandatque negotium Idrieo Cariæ principi, adjuncto Phocione Athenienſi, & Evagora, quem e Cy- pro	II	403	398

Per. Jul. * ⊙	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

pro in aliam Satrapiam tranſtulerat. Erant in Cypro IX. reguli, quot oppida præcipua; quos tum Perſæ oppugnabant. Tennes Sidoniorum rex a Perſis deficiens mercenarios Græcos a Nectanebone Ægypti rege accipit, quibus præerat Mentor Rhodius. Sed mox Perſarum potentiam veritus cum rege tranſigit; ac poſtea interficitur. Sidonii igitur miſeranda ſtrage cæſi ſunt, cum ſe, ſuoſque cum Urbe ſuccendiſſent. Diod. XVI.

Leptines, & Calippus Syracuſanorum duces Rhegium, dejecto præſidio, quod Dionyſius impoſuerat, libertati reſtituunt. Id.

4364 · 24 13 · F | 3634 | 350 — III | 404 | 399

M. Popilius Lænas. *Archon Apollodorus.*
L. Cornelius Scipio. Diod.

Popilius ægrotante collega Gallos inſigni prælio vincit. Liv. VII.

Protagoras Salaminis rex Perſarum ſe regi ſubdit. Evagoras aliam in Satrapiam translatus occidiur. Ochus Ægyptum, Græcis, maxime Thebanis, opitulantibus recipit. Nectanebos in Æthiopiam fugit. Mentor ſtrenuam Perſarum regi operam navat. Diod. XVI.

4365 · 25 14 · ED | 3635 | 349 — IV | 405 | 400 Nov. 18

L. Furius Camillus. *Archon Callimachus.*
Ap. Claudius Craſſus. Diod.

Oram maritimam Italiæ Græci infeſtam habent. Latini deficiunt. Ideo legiones X. civium ſcriptæ. Camillus Gallos profligat. M. Valerius Trib. militum natus annos XXIII. Gallum provocantem Corvi auxilio vincit. Inde Corvini partum cognomen. Hic videtur annus ille XII. ab excurſione ſecunda Gallorum, quando a Romanis fugatos eſſe ſcribit Poly. II, 106. Liv. VII.

Mentor ab Ocho muneribus affectus, & oræ Aſiaticæ præfectus, urbes, quæ defecerant, regi ſubdidit: Artabazum & Memnonem regi reconciliat. Philippus Macedo Chalcidicas urbes occupat.

In Ponto Spartacus rex moritur, cum regnaſſet annis V. Succedit Paryſades annis XXXVIII. Diod. XVI.

4365 · 26 15 · C | 3636 | 348 — Olymp. 108 | 406 | 401

M. Popilius Lænas. *Archon Theophilus.*
M. Valerius Corvinus. Diod.

Valerius annos natus XXIII. Conſul factus eſt. Cum Carthaginienſibus fœdus iteratum. Liv. VII.

Philippus Helleſponti urbes ſibi ſubjicit: tum Olynthum dolo, & corruptela. Ludos Olympicos indicit, quibus multos ſibi conciliat.

Satyrus hiſtrio captivas ab illo virgines duas impetrat. Diod. XVI.

Plato moritur natus annos LXXXI. Speuſippus ei ſuccedit. Diogenes Laert.

Hoc anno, ſacro, ſive Phocenſi bello finis impoſitus, everſis Phocenſium urbibus a Philippo. (Pauſ. Phoc. pag. 318.) anno decimo quam initum erat.

4367 · 27 16 · B | 3637 | 347 — II | 407 | 402

T. Manlius Torquatus. *Archon Themiſtocles.*
C. Plautius II. Diod.

Diodorus, qui biennio tardius ſacri belli initium collocat, ait Phocenſes hoc anno cum Thebanis proſpere pugnaſſe; hos vero Philippi opem imploraſſe. Dionyſius Syracuſas recuperat decimo quam ejectus erat anno. Diod. XVI.

4368 · 28 17 · A | 3638 | 346 — III | 408 | 403

M. Valerius Corvinus. *Archon Archias.*
C. Petilius. Diod.

Diodorus ait hoc anno terminatum eſſe bellum ſacrum Phalæco mortuo. Amphictyonum conſeſſus particeps fit Philippus, & gemini ſuffragii jure donatus, quod Phocenſes habuerant. Phocenſium urbes ſolo proſtratæ, & per vicos incolæ diviſi. Sacrilegi omnes miſerrime pereunt.

Syracuſii a Corinthiis ducem impetrant Timoleontem, qui Timophanem fratrem tyrannidem molientem interfecerat. Diod. XVI.

4369 · 1 18 · GF | 3639 | 345 — IV | 409 | 404 Nov. 17

M. Fabius Dorſuo. *Archon Eubulus.*
Ser. Sulpitius Camerinus. Diod.

Adverſus Auruncos Dictator fit L. Furius: qui templum Junoni Monetæ vovet. Vincuntur Aurunci. Liv. VII.

Timoleon in Siciliam navigat, Carthaginienſibus fruſtra prohibentibus. Syracuſarum arcem Dionyſius; urbem Hicetas obtinebat. Pœni bellum in Sicilia movent. Diod. XVI.

4370 · 2 19 · E | 3640 | 344 — Olymp. 109 | 410 | 405

C. Marcius Rutilus III. *Archon Lyciſcus.*
T. Manlius Torquatus II. Diod.

Timoleon in anguſtias redactus tandem erigitur. Philippus Illyrios vaſtat. Diodorus XVI. qui & hoc anno primum refert Pœnos cum Romanis fœdus iniiſſe. Perperam id quidem.

4371 · 3 1 · D | 3641 | 343 — II | 411 | 406

M. Valerius Corvinus III. *Archon Pythodorus.*
A. Cornelius Coſſus. Diod.

Samnitibus Sidicinos aggredientibus, cum hi ad Campanos confugiſſent, victi Campani Romanis ſeſe dediderunt. Itaque ſuſceptum a Romanis Samniticum bellum. Valerius Samnites ingenti prælio cecidit ad Gaurum montem. At Cornelius ad Satriculam caſtris poſitis pæne oppreſſus eſt, cum ſe in anguſtias conjeciſſet. P. Decius Trib. mil. excelſum collem capiens hoſtes avertit, & ipſe noctu cum ſuis evaſit. Victi poſtea ſæpius Samnites. Pœni coronam auream Capitolio conſecrant. Triumphant ambo Coſſ. Capuani præſidia a Romanis poſtulant. Milites hibernantes de occupanda Capua cogitant. Liv. VII.

Timoleon Syracuſas tyrannide liberat. Dionyſium Corinthum mittit, Democratiam conſtituit, & Amphipolos Jovis Olympii ἐνιαυσίους ἄρχοντας facit, qui ſupra CCC. annos ad Diodori tempora perſeverarunt. Philippus Thraciam ſibi tributariam reddit. Diod. XVI.

C. Mar-

Per. Jul * ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4372 4 2 C	3642	342	*C. Marcius.* *Archon Soſigenes.* *Q. Servilius.* Diod. Relicto in Urbe Servilio, Marcius in Campaniam profectus ſeditioſos omnes milites variis occaſionibus remittit. Illi cognita re conjurant, & T. Quintium ducem eligunt. Creatus Dictator M. Valerius, per quem placata ſeditio. Livius VII. Arymba Moloſſorum rege poſt annum decimum regni mortuo, ſuccedit Alexander Olympiadis Philippi conjugis frater, excluſo Æacida Arymbæ filio, patre Pyrrhi. Timoleon Hicetam, & Leptinem devicit. Carthaginienſes ingenti apparatu bellum adorti. Diod. XVI. Menander Comicus naſcitur. Vetus inſcriptio Romæ.	III	412	407
4373 5 3 BA	3643	341	*C. Plautius II.* *Archon Nicomachus.* *L. Æmilius Mamercus.* Diod. Cum Volſcis proſpere pugnat Plautius; ab altero victi Samnites fœdus obtinent, & poteſtatem cum Sidicinis bellandi; quos ſeſe dedentes Romani reſpuunt. Itaque Latinis ſe dedunt. Qui cum Campanis in ſpeciem contra Samnites; revera contra Romanos bellum parant. Ideo ante tempus Coſſ. ſe abdicant. Interreges facti. Liv. VII. Pexodorus in Caria, Ada ſorore regno depulſa, annis V. regnat, adusque Alexandri expeditionem in Aſiam, ait Diodorus. Legendum annis ſeptem. Nam expeditio Alexandri contigit anno 4380. Philippus Perinthum ſummavi obſidet: mox Byzantium. Ephorus hic hiſtoriam deſiit, quam ab Heraclidarum reditu libris XXX. complexus eſt, annos DCCL. continentem: immo vero DCCLXII. ex noſtra Chronologia. Diyllus Athenienſis ſecundi operis initium inde ſumpſit, ubi Ephorus deſiit, & ad obitum Philippi pertexuit. Diodorus XVI. Epicurus hoc anno naſcitur Gamelionis ἑβδόμῃ, id eſt Januarii XXI. circiter: ſed Soſigene Archonte, ait Diog. Laert. Cometa hoc anno apparuit. Ariſtot. I. Meteor. cap. VII.	IV	413	408 Nov. 16
4374 6 4 G	3644	340	*T. Manlius Torquatus.* *Archon Theophraſtus.* *P. Decius Mus.* Diod. Cum Latinis pugnatum. Manlius filium, cum injuſſu ſuo provocatus ſingulari certamine hoſtem viciſſet, ſecuri percuſſit. P. Decius ſe pro exercitu devovet. Victi Latini deditionem faciunt: ut & Campani. Liv. VIII. Athenienſes violatum fœdus a Philippo queſti Byzantiis auxilia ſubmittunt. Idem & Chii, Coi, Rhodii, aliique præſtant. Territus Philippus pacem facit. Carthaginienſes in Sicilia peditum habentes LXXM. curruum X. a Timoleonte victi. Ingens ideo Carthagine trepidatio. Diod. XVI. Contigit hoc Thargelionis VII. hoc Maii XII. Vide lib. X. cap. XXIII. Ochus hoc anno moritur. Succedit Arſes annis IV. lib. X. cap. XXIX. Anaxarchus hoc tempore inſignis habetur. Diog.	Olymp. 110	414	409
4375 7 5 F	3645	339	*T. Æmilius Mamercus.* *Archon Lyſimachides.* *Q. Publius Philo.* Diod. Coſſ. Latinos rebellantes fuderunt; quos in deditionem Philo recipit, & triumphat. Æmilius Pedi oppugnatione relicta, triumphum & ipſe poſtulat: nec impetrato Patres ſeditioſis actionibus turbat. Dictatorem dicere juſſus contra Latinos, collegam creat. Is leges plebi ſecundiſſimas, Patribus ingratas tulit. Liv. VIII. Timoleon mercenarios, qui defecerant, Sicilia pellit: tyrannides tollit. Inſulam optimo in ſtatu collocat. Diod. XVI. Speuſippus obiit; cui Xenocrates ſuccedit. Diog. Laert.	II	415	410
4376 8 6 E	3646	338	*L. Furius Camillus.* *Archon Charondas.* *C. Mænius.* Diod. Latini penitus devicti: quorum aliis civitas data; alii mulctati. Coſſ. ambo triumpharunt. Ex Antiatum navibus roſtra facta. Coſſ. ſtatuæ in foro poſitæ. Liv. VIII. Plin. lib. XXXIV. cap. V. Philippus adverſus Athenien. & Bœotos ad Chæroneam pugnat, & vincit. Elatus victoria a Demade reprimitur: & cum Athenien. pacem, & ſocietatem facit. Alexander in eo conflictu ſtrenue ſe gerit. Ex Athenienſium ducibus Charete, & Lyſicle, prior morte damnatus accuſante Lycurgo. Archidamus Lacedæm. rex in Italiam profectus ut Tarent. opem ferret, moritur anno regni XXIII. Agis poſt hunc annis IX. regnat. Diod. XVI. Vide l. X. c. XXXVI.	III.	416	411
4377 9 7 DC	3647	337	*C. Sulpicius Longus.* *Archon Phrynichus.* *P. Ælius Pætus.* Diod. Minucia Veſtalis defoſſa. Livius VIII. Philippus a Græcis omnibus dux belli contra Perſas eligitur. Timoleon obiit, cum annis VIII. Syracuſis præfuiſſet. Diod. XVI.	IV	417	412 Nov. 15
4378 10 8 B	3648	336	*L. Papirius Craſſus.* *Archon Pythodorus.* *Cæſo Duilius.* Diod. Auſones, qui Cales incolebant, cum Sidicinis victi. Livius VIII. Philippus Macedo inter ludos in urbe Macedoniæ Ægis a Pauſania occiſus eſt, cum regnaſſet annis XXIV. Darius Arſami F. poſtremus rex Perſarum imperavit annis VI. Erat hic Darii Nothi pronepos. Alexander M. hoc anno cœpit: & regnavit annis XII. qui paternæ necis conſcios ultus eſt. Diod. XVI.	Olymp. 111	418	413
4379 11 9 A	3649	335	*M. Valerius Corvinus IV.* *Archon Evænetus.* *N. Attilius Regulus.* Diod. XVII.	II	419	414

Per. Jul. ✱ ⊙	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Sidicini a Valerio victi. Cales captæ. Liv. VIII.

Alexander Attalam fratrem Cleopatræ, quam Olympiadi primæ conjugi ſecundam adjunxerat Philippus, tollit e medio. Græci interim res novas moliuntur. Alexander in Bœotiam contendit. Ibi Athenienſium legatis benigne reſpondet, quos inter Demoſthenes erat. Conventus Græcorum ad Corinthum habitus; in quo Græcorum adverſus Perſas Imperator decernitur Alexander.

Regnabat in Perſide Darius Codomannus. Is Bagoam Eunuchum, a quo interfectus erat Ochus, & Arſes ad regnum evectus; eoque deinde ſublato, Darius ipſe ſubſtitutus; venenum potare juſſit, quod ſibi ille paraverat. Idem ætate Alexandri ſpreta per Memnonem Aſiam infeſtat. Huic oppoſitus Parmenio. Alexander in Thracia bellum gerens, audita Thebanorum defectione celer advolat. Finis belli Thebarum excidium fuit. Contigit ea clades circa Myſteria, id eſt Boedromionis circiter XV. die, quæ in Octobris IV. diem incurrit. Secundum hæc oratores decem ab Athenienſibus dedi ſibi poſtulans Alexander a Demade placatur. Tum Diis in Macedonia de bello conſultat; & in honorem totidem Muſarum novem diebus ludos celebrat. Diodorus XVII. Vide lib. X. cap. XXXVII.

Galli Ciſalpini cum Romanis fœdus ineunt. Polyb. II. pag. 107.

4380 · 12 10 · G	3650	334	III	420	415

T. Veturius. *Archon Cteſicles.*
Sp. Poſtumius. Diod.

Cales colonia deducta. Samnium turbare cœpit. Livius VIII.

Alexander in Aſiam per Helleſpontum transportat exercitum. Erant XXXM. peditum, equitum IVM & D. Cum Antipatro in Europa relicta peditum XIIM. equitum XIM. & D. Dario Memnon auctor erat, ut vaſtata Aſia commeatu prohiberet hoſtem. Non probavit conſilium. Primus Darii conflictus ad Granicum amnem in Phrygia majore. Victi Perſæ. Sardes a Mithrine Alexandro proditæ. Miletus capta, & Halicarnaſſus. Tum Aſiæ ora omnia ſubacta. Diod. XVIII.

4381 · 13 11 · FE	3651	333	IV	421	416 Nov. 14

Archon Nicocrates. Diod.

Annus iſte Romæ nullos Coſſ. habuit: ut probat Sigonius.

Memnon, ut in Europam vim belli transferret, Cycladas populatur. Sed in ea expeditione moritur. Darius de bello deliberans Charidemum Athenienſem liberius loquentem interficit. Curtius lib. III. Peditum conſcripta CCCCM. equitum C.

Alexander periculoſum in morbum incidit; atque a Philippo medico ſanatur. Pugnatum eſt ad Iſſum Ciliciæ. Victus Darius: cujus mater, uxor, liberi in victoris poteſtatem venerant. Diod. XVII.

Memnon apud Photium pag. 376. ſcribit hoc tempore legatos Romam ab Alexandro miſſos, cum mandatis, [illegible] *aut imperarent, ſi id poſſent; aut melioribus cederent:* at illos coronam ad ipſum auream miſiſſe. Sed hæc fabula mera.

4382 · 14 12 · D	3652	332	Olymp. 112	422	417

L. Cornelius 2. *Archon Niceratus.*
Cn. Domitius. Diod.

Ob Gallicum tumultum Dictator factus M. Papirius Craſſus. Samnites cum Lucanis contra Alexandrum Epiri regem præliantur. Victor rex cum Romanis fœdus icit. Tribus additæ Mecia, & Scaptia. Liv. VIII.

Alexander per Phœniciam in Ægyptum properat. Tyrum obſidet, & ægre poſt VII. menſes potitur. Rex Tyriis ab Hephæſtione datus Ballonymus. Agis Lacedæmoniorum rex Dario favens Cretam illi ſubjicit. Amyntas exul Macedo in Ægypto bellum apparans interficitur. Græci coronam auream Alexandro mittunt. Is Gazam capit. Diod. XVII. Curtius. Arrianus.

Hoc tempore Jaddua Pontifex Hieroſolymis Alexandrum excipit; qui ubi ſacrificavit, Andromacham præfectum reliquit. Hunc poſtea Samaritani trucidarunt. Sed Alexander ex Ægypto reverſus necem illius ulciſcitur; & Samariæ Macedones conſtituit. Euſeb. in Chron.

4383 · 15 13 · C	3653	331	II	423	418

M. Claudius Marcellus. *Archon Ariſtophanes.*
C. Valerius. Diod.

Fœdus hic annus veneficiis fuit. Damnatæ CLXX. matronæ, indice ancilla. Liv. VIII.

Alexander Amyntam in Macedoniam ad conſcribendum militem mittit. Ammonem adit. Alexandriam urbem exſtruit. Darius pacem fruſtra petit, cujus uxor hoc anno mortua. Diodorus XVII. Curtius.

Eclipſis Lunæ Septembris XX. feria II. ſequente III. hora 22, 12'. Arbelis; quando tota defecit, undecim diebus ante pugnam ad Arbela; quæ Octobris Kalend. accidit. Victus omnino Darius ægre ipſe ſervatus eſt. Vide lib. X. cap. XXXVIII.

4384 · 16 14 · B	3654	330	III	424	419

L. Papirius Craſſus. *Archon Ariſtophon.*
L. Plautius Venno. Diod.

Privernas bellum ortum duce Vitruvio Vacco Fundano: cujus ædes dirutæ Vacci prata vocata. Carceres hoc anno in Circo additi. Liv. VIII.

In Græcia novi tumultus ab Antipatro compreſſi. Memnon Thraciæ dux rebellat. Pacata Thracia, Antipater contra Græcos, ac præſertim Lacedæmonios pugnat, & victoriam reportat. Alexander Suſianam occupat, & in Darii throno conſidet. In Perſidem deinde tranſit, ac Perſepolin diripit. Regia Perſarum incenſa. Darius Alexandrum perſequentem fugiens a Beſſo nefarie perimitur. Diod. XVII. Curtius. Plut.

Iſocrates CVI. annos natus obiit ſecundum Suidam. At Halicar. & Plut. ante IX. annos mortuum putant.

Hoc anno cœpit Calippi periodus, Junii XXIX. Vide lib. X. cap. XXXIX.

L. Æmilius

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4385 17 15 AG	3655	329	*L. Æmilius Mamercus.* *Archon Cephiſophon.* *Cn. Plautius.* Diod.	IV	425	420 Nov. 13

Beſſus regem ſe facit, & Bactrianos concitat. Alexander in Hyrcaniam movet. Oppida omnia ad Caſpium uſque mare in poteſtatem accipit. Græci auxiliares Darii Alexandro ſe dedunt. Is in Perſicos ritus, luxumque degenerat. Dimnus contra regem cum Nicomacho conſpirat. Ceballinus rem ad Philotam defert; quo cunctante per alium id regi ſignificatum. Ideo Philotas ipſe, tum Parmenio cæſi. Arimaſpi, & Arachoſii ſubacti. Diod. XVII.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4386 18 16 F	3656	328	*P. Plautius Proculus.* *Archon Euthycritus.* *P. Cornelius Scapula.* Diod.	Olymp. 113	426	421

Palæpolitani, ubi nunc Neapolis, bellum Romanis inferunt. Liv. VIII.

Alexander Paropamiſadas debellat. Inde Caucaſum tranſgreſſus Alexandriam ibi condidit. Beſſus regi deditus, & punitus. Aornus petra ægre ab eodem expugnatur. Alexander Indum tranſmittit.

Cum Olympiaci agones celebrarentur, reditus exſulibus permiſſus, exceptis ſacrilegis, & homicidis. Diod. XVII.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4387 19 17 E	3657	327	*L. Cornelius Lentulus.* *Archon Chremes.* *Q. Publilius Philo II.* Diod.	II	427	422

Palæpolitanis indicitur bellum Imperatore Publio. Cornelius cum altero exercitu Samnitibus objectus. Legati ad Samnites miſſi ferox reſponſum reportant. Dictator creatus comitiorum cauſſa M. Claudius Marcellus. Sed vitio factus ſe abdicat. Actum cum Tribunis, ut cum Publilius Conſulatu abiiſſet pro conſule rem gereret. Liv. lib. VIII.

Alexander Porum Indiæ regem devicit. Naves fabricari juſſit, quibus in Oceano navigaret. Urbes in India conſtituit; varioſque populos imperio adjicit. cum ultra Indum ad Gangem penetrare vellet, milites adducere non potuit. Reverſus itaque cum Oxidracis, aliiſque gentibus confligit. Diviſo exercitu, pars Nearcho tradita, quæ oram luſtraret. Calanus vivum ſe coram rege combuſſit. Harpalus Babyloniæ præfectus fugit in Græciam: & ab Antipatro repetitus cum evaſiſſet, dolo perimitur. Diod. lib. XVII. Arria. lib. V.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4388 20 18 D	3658	326	*C. Pætelius.* *Archon Anticles.* *L. Papyrius Mugillanus.* Diod.	III	428	423

Alexander Epiri rex frater Olympiadis matris Alexandri M. a Lucanis ad Acheruntem fluvium occiditur. Lectiſternium quinto poſt Urbem conditam initutum. Bellum Samnitibus denuntiatur. Lucani & Appuli in fidem Romanorum ſeſe committunt. In Samnio res proſpere geſta. Palæpolitani a Publilio Proconſule domiti; urbs dedita. Triumphavit primus pro conſule Publilius. Livius lib. VIII. Faſti Capit.

Tarentini Lucanos fraude ad defectionem impellunt. Nexus lege ſublatus. Liv. ib.

Alexander M. copias e Perſis ſupplet. In Mediam proficiſcitur, & Ecbatana: quæ urbs ambitum habebat ſtad. 250. Hephæſtion interim moritur ex crapula. Alexander ingenti luctu mortem illius proſequitur, & Babylonem deferendum amici corpus Perdiccæ mandat, ut ibi magnificentiſſimum illi funus inſtrueret.

Græcorum militum mercenariorum VIII M. ab Alexandro dimiſſa in Laconicam ad Tænarum appellunt, ibique prædas agentes, Leoſthenem Athenienſem ducem deligunt. Alexander Coſſæos ne a Perſarum quidem regibus hactenus domitos imperio ſuo ſubjicit. Diod. XVII.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4389 21 19 CB	3659	325	*L. Furius Camillus.* *Archon Soſicles.* *Junius Brutus Scæva.* Diod.	IV	429	424 Nov. 12.

Veſtinis bellum indictum. Furio ægrotante, Dictator contra Samnites dictus eſt L. Papirius Curſor; qui Magiſtrum equitum elegit Q. Fabium Maximum Rutilianum. Papirius a pullario monitus, ut auſpicia domo repeteret, vetat abſente ſe Magiſtrum equitum pugnare. At ille ſecundo exitu prælium conſerit. Dictator reverſus cum morte in illum animadvertere vellet, conſenſu militum prohibitus eſt. Fabius Romam advolat. Eo fugientem Dictator aſſequitur. Sed deprecante populo Fabium abſolvit. Rediens ad exercitum comitate primum offenſos milites placat; tum de Samnitibus victoriam reportat, ac triumphat. Livius VIII.

Alexander a Chaldæis Babylonem ingredi prohibetur. Sed Anaxarchus horum ut prædicta contemneret hortatur. Diog. XVII.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4390 22 1 A	3660	324	HIC *annus Coſ. non habuit.* *Archon Hegeſias.* Diod. XVIII.	Olymp. 114	430	425

Papirii Dictaturam hunc in annum conjicit Sigonius.

Legatos ex omnibus pæne orbis terrarum provinciis, adeoque Carthaginienſes excipit Alexander; tum Hephæſtionis funus magnificentiſſimum inſtruit: in quod XII. talentorum millia conſumpta.

Moritur deinde cum regnaſſet annos XII, menſes VII. Obiit Dæſii menſis XXVIII. die, ut ex Diariis Plutarchus & Arrianus referunt, quem Hecatombæoni tum Attico reſpondiſſe credimus. Itaque mortuus eſt Alexander Julii XIX. ſiquidem Olympici & ſolſtitialis menſis neomenia incurrit in XXII. Junii anno per. Jul. 4390, Calippicæ periodi ſeptimo: ut ex lib. II, cap. XX. conſtat. Vide Lib. X. cap. XXXIV.

Siſygambis mater Darii audita Alexandri morte vitam inedia finit. Diod. lib. XVIII. Arria. VII.

Moriens Alexander ſucceſſorem deſignare noluit: Perdiccæ tamen annulum dedit. Ideo ſumma penes illum poteſtas. Sed Macedones varias in partes diſtracti ſunt. Peditum phalanx Arrhidæum Philippi filium ex

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Philinna Theſſala, animo parum valentem eligunt. At nobilitas omnis cum equitatu repugnare. Convenit tandem ut Arrhidæus rex eſſet, quem & Philippum nominari placuit; utque tutor ei Perdiccas daretur; tum ut Satrapiæ omnes & Præfecturæ in principes dividerentur, qui regio nomine illas adminiſtrarent. Ptolemæo Lagi F. Ægyptum dari placuit: Laomedonti Mitylenæo Syriam: Philotæ Ciliciam: Pithoni Mediam: Eumeni Paphlagoniam, & Cappadociam, ac finitimas regiones: Antigono Pamphyliam, Lyciam, & Phrygiam majorem: Caſſandro Cariam: Meleagro Lydiam: Leonnato Phrygiam minorem: Lyſimacho Thraciam: Antipatro Macedoniam: Aſiæ ſuperioris provinciæ iiſdem, qui tum præerant, præfectis permiſſæ. Seleucus ſociorum equitibus impoſitus: Craterus ab Alexandro miſſus erat in Ciliciam cum XM. exauctoratorum. Hæc Diod. lib. XVIII.

Ptolemæi Lagi F. primus annus hinc putari incipit; qui regnavit annos XL. Vide lib. X. cap. XLVIII.

Diogenes Cynicus eodem anno moritur, immo die, quo Alexander. Plut. 8. Symp. 1.

4391 · 23 · 5 · G	3661	323		II	431	426

C. Sulpicius Longus. *Archon Cephiſodorus.*
Q. Æmilius Cerretanus. Diod.

Induciæ annuæ Samnitibus datæ. Liv. VIII.

Græci in Aſia ſuperiore ab Alexandro collocati deficiunt. Miſſus adverſus illos Pithon; cum mandatis, ut illis interfectis, eorum prædam in Macedonas divideret; quod & factum, invito Pithone.

In Europa Rhodii præſidium Macedonicum dejiciunt.

Alexander paullo ante mortem reſcriptum dederat, de exulibus reducendis, exceptis ſacrilegis. Id Olympico mercatu a præcone lectum pleriſque Græcorum gratiſſimum accidit: Ætolis & Athenienſibus diſplicuit: qui paullo poſt allato Alexandri regis obitu defecerunt. Leoſthenes Athenienſium dua VIII. millia mercenariorum habebat, clam id præcipientibus Athenienſibus, ſuperſtite adhuc Alexandro. Eo mortuo, palam erumpere auſus, Theſſalis equitibus adjunctis, Græciam ad libertatem excivit. Hinc Lamiacum bellum ab Athenienſibus initum. Antipater ut iis reſiſteret, Craterum in auxilium evocat; nec non Philotam. Victus interim Antipater Lamiam Theſſaliæ oppidum fugit, ubi a Leoſthene obſeſſus eſt. Sed is in obſidione ictu ſaxi periit. In hunc funebrem orationem dixit Hyperides. Nam Demoſthenes ob Harpali pecunias damnatus exulabat. Leoſtheni ſuffectus eſt Antiphilus. Inter hæc Ptolemæus Lagi F. a Perdicca ſibi metuens ſocietatem cum Antipatro facit. Leonnatus ab Antipatro accitus a Græcis obviam progreſſis occiditur. Diodorus XVIII.

4392 · 24 · 3 · F	3662	322		III	432	427

Q. Fabius. *Archon Philocles.*
L. Fulvius. Diod.

Dictator A. Cornelius Arvina Samnites vincit: qui violatarum induciarum auctorem dedere coguntur Brutulum Papium. Liv. VIII.

Græci navali prælio bis victi, Eetione Athenienſium, Clito Macedonum imperatoribus. Diod. lib. XVIII.

Demoſthenes ab exilio revocatus ſummo cum honore Athenis excipitur. Cratero ad Antipatrum adjuncto Græci a Macedonibus, ad Cranonem in Theſſalia prælio victi, Metagitnione menſe, id eſt Auguſto. Deſerti Athenienſes pacis a victore conditiones accipiunt. Itaque Boedromione menſe, id eſt Septembri præſidium in Munychiam impoſitum. Halicarn. in Dinarcho. Demoſthenes fugit, & in Calauria inſula, Pyanepſionis XVI. die, qui Novembris 2. fuit, veneno ſibi necem conſcivit. Plutar. in ejus vita. Quo eodem anno moritur Ariſtoteles in Chalcide anno ætatis LXIII. Diog. in ejus vita. Succeſſit illi Theophraſtus.

Perdiccas Ariarathe Cappadociæ Satrapa, quem Alexander omiſerat, victo, ejus provinciam Eumeni conceſſit. Cyrenenſes a Ptolemæo Lagida ſubacti, Thimbrone Harpali ſocio per Ophellam ducem ſuperato. Diod. lib. XVIII.

Perdiccas Alexandri ſororem Cleopatram duxit, cum Nicæam Antipatri filiam ſibi deſpondiſſet, ac de invadendo regno cogitat. Antipater & Craterus Ætoliam invadunt, cumque in eo eſſent, ut cum Ætolis, qui ad montes ſe receperant, debellarent, Antigonus ad eos pervenit, egitque, ut pace cum Ætolis interim facta, communicatis cum Ptolemæo conſiliis Perdiccæ reſiſterent, qui Ptolemæum aggredi primo decreverat.

Arrhidæus Alexandri corpus in Ægyptum devehit. Id Alexandriam a Ptolemæo deportatum. Perdiccas in Ptolemæum expeditionem molitus Eumenem Antipatro & Cratero ad Helleſpontum objicit; cum eoque Alcetam & Neoptolemum mittit. Hic ab Eumene deficiens acie vincitur. Mox in alia pugna Craterus & Neoptolemus victi occiſique. Neoptolemus etiam Eumenis manu. Perdiccas in tranſitu Nili militari ſeditione a ſuis occiditur. Concione Macedonum habita, Pithon & Arrhidæus regum tutores facti. Eumenes, & Alcetas hoſtes judicati. Attalus Perdiccæ navarchus Tyrum occupat. Diod.

4393 · 25 · 4 · ED	3663	321		IV	433	428 Nov. 25

T. Veturius Calvinus. *Archon Archippus.* Dion. in Dinarcho.
Sp. Poſtumius. Diod. *Apollodorus.*

Coſſ. ad furcas Caudinas a Samnitibus victi: Romani ſub jugum miſſi, duce Samnitum Pontio. Coſſ. Romam reverſi nihil pro magiſtratu geſſerunt. Liv. lib. IX.

Ætoli ut Perdiccas juſſerat Theſſaliam invadunt. Sed a Polyſperchonte victi, occiſo Menone duce. Eurydice Arrhidæi conjuge tumultuante, Pitho tutela ſe abdicat. Ei ſubſtitutus Antipater; qui præfecturas partitus exercitui regio Antigonum præficit. Hic contra Eumenem proficiſcitur,

eamque

Per. Jul. * ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

eumque defectione ſuorum in Nora caſtellum Cappadociæ compellit. Interim Ptolemæus Lagidæ Phœniciam armis expugnat. Eumene victo Alcetam, & Attalum aggreditur Antigonus, & in Piſidiæ utrumque ſuperat. Alcetas a Piſidis occiditur.

Antipater ab Athenienſibus per Demadem rogatus, ut e Munychia præſidium detraheret, proditionis hunc compertum, cum filio jubet interfici. (Plutarchus id Caſſandro tribuit.) Polyſperchontem regis tutorem, & ducem αὐτοκράτορα deſignat; Caſſandrum vero filium χιλίαρχον. Caſſandes ea re offenſus ad Ptolemæi ſocietatem reſpicit. Polyſperchon Olympiadem, quæ Antipatri metu in Epirum fugerat, ad Alexandri filii, nepotis ſui tutelam capeſſendam evocat.

Antigonus novas res agitas audita morte Antipatri. Arrhidæus Phrygiæ Satrapa Cyzicum aggreditur irrito conatu. Diod. XVIII.

4394 26 5 C | 3664 | 320

Q. Publilius Philo. *Archon Neæchmus.* Olymp. 115 | 434 | 429
L. Papirius Curſor. Diod.

Romani ſuperioris anni clade & ignominiæ vehementius excitati Samnitas victos ſub jugum mittunt, Papirio duce. Liv. IX.

Eumenes rebus cum Antigono compoſitis paullatim priſtinas opes recuperat. Antigonus vero regias pecunias intervertit.

Polyſperchon Græciæ civitatibus libertatem denuntiat; exules ad XXX. Xanthici menſis reduci jubet. Eumenem datis ad eum litteris ſibi conciliat. Eumenes modeſtiſſime ſe gerit, & ut invidiam declinaret, Alexandri quaſi ſuperſtitis thronum collocari juſſit: ut etiamnum præeſſe videretur. Diod. XIX.

4395 27 6 | 3665 | 319

L. Papirius Curſor. *Archon Apollodorus.* II | 435 | 430
Q. Æmilius Caretanus. Diod.

Debellati Samnites: Satricum captum. Liv. IX.

Hujus Archontis, ut & ſuperioris, anni apud Diodorum exciderunt. Nos e Dionyſio Halicarn. in Dinarcho utrumque ſupplevimus.

4396 28 7 A | 3666 | 318

M. Follius Flaccina. *Archon Archippus.* III | 436 | 431
L. Plautius Venno. Diod. XIX.

Samnitibus induciæ in duos annos datæ. Duæ tribus additæ: Ouſentina & Falerina. Liv. IX.

Athenis Munychiam obtinebat Nicanor: quem Menyllo ab Antipatro impoſito ſucceſſorem miſerat Caſſander. Is nequicquam orantibus Athenienſibus ut præſidium tolleret, militibus arcem firmat: & Piræeum inſuper occupat.

Alexander Polyſperchontis filius in Atticam cum exercitu venit. Hunc Phocio, aliique legati Athenienſium hortantur arcem uti retineat. Athenienſes Phocionem cum ceteris capitis condemnant. Qui ad Alexandrum confugiunt, ab eoque Polyſperchonti commendantur. Hic Phocionem comprehenſum Athenas miſit: ubi cicutæ hauſtu necatus, eſt Munychionis XIX.

Caſſander claſſe ab Antigono accepta Piræeum venit. Polyſperchon ad eum obſidendum accurrit; ſed commeatu deficiente in Peloponneſum tranſit, & fruſtra Megalopolitanos oppugnat. Navali conflictu Clitus Polyſperchontis dux Nicanorem Caſſandri præfectum ſuperat. Sed mox opem ferente Antigono vincitur. Eumenes Antigonum fugiens in Perſidem copias transfert. Athenienſes Caſſandro ſe dedunt, & populari abrogato imperio, curatorem urbis Demetrium Phalereum accipiunt: qui abiens paullo ante morte damnatus cum Phocione fugerat. Diod. XVIII. Plut. Phocione.

Eurydice contra Polyſperchontem, & Olympiadem Caſſandrum advocat. Sed Olympias illam cum Arrhidæo comprehenſam interficit; cum regnaſſent annos VI menſes IV. Diod. lib. XIX.

4397 1 8 GF | 3667 | 317

C. Junius Bubulcus. *Archon Demogenes.* IV | 437 | 432 Nov. 10
Q. Æmilius Barbula. Diod.

Teates Appuli deditionem populi Romani faciunt. Liv. IX.

Agathocles Carcini Rheginenſis adſcriptitii civis filius, ibique figlinam edoctus a patre, tyrannidem occupat, cum imperator ſæpe creatus eſſet.

Eumenes dux Argyraſpidum Carrhis hiemabat. Qui cum auxilium a Seleuco contra Antigonum impetrare non poſſet, in illum ipſum ducit exercitum: & in Suſianam profectus Satraparum concilium indicit; eoſque de imperio altercantes prudentia ſua moderatur. Antigonus ducum conſenſione territus bellum inſtruit.

Hunc annum a Trojæ excidio DCCCLXXVII. numerat Diodorus XIX. & annum I. Olym. XCIV. computat DCCLXXX. Intervallum anni LXXXVII. quot ab anno 4310. ad hunc ipſum intercedunt.

4398 2 9 E | 3668 | 316

Sp. Nautius. *Archon Democlides.* Olymp. 116 | 438 | 433
M. Popillius.

Dictator L. Æmilius Samnites ad Saticulam fundit. Liv. IX.

Antigonus adverſus Eumenem deſperato Tigridis trajectu per Mediam circumduxit exercitum. Pugnatum utrimque ancipiti exitu.

In Europa Caſſander audita regum nece, nec non Nicanoris fratris, quem Olympias interemerat, Tegeæ obſidione relicta in Macedoniam copias tranſmittit. Pydnam, quo ſe Olympias cum Roxane, & Alexandri M. filio receperat, obſidet. Polyſperchontis milites corrumpit. Epirotæ Æacidæ regi ſuo, qui Olympiadi ſuppetias ferebat, abrogant imperium, & ad Caſſandrum deficiunt. Capta itaque Pydna Olympiadem Caſſander interficit, & Theſſalonicen Alexandri ſororem conjugem ducit. Mox in Peloponneſum proficiſcitur.

L. Papi-

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4399 3 10 D	3669	315	*L. Papirius IV.* *Archon Praxibulus.* *Q. Publius Philo.* Diod.	ii	439	434

Livius coſ. non nominat; ſed ait manſiſſe domi; bellum autem a Dictatore Q. Fabio geſtum. Cum obſideretur a Romanis Satricula, Samnitibus caſtra in propinquo tenentibus, Q. Æmilius Cæretanus Mag. Equitum inconſulto Dictatore pugnans ducem hoſtium occidit; ſed mox & ipſe perimitur. Capta Satricola. Sora ad Samnites deficit. Novus equitum magiſter C. Fabius Dictatoris juſſo clam ſubiens pugnantes Samnites adortus a tergo; cum interim Dictator re diſſimulata caſtra per ſpeciem incendi juſſiſſet, ut deſperatione redeundi militem animoſiorem redderet. Victi Samnites. Liv. IX.

In Græcia Thebæ viceſimo, quam everſæ fuerant, anno a Caſſandro reſtitutæ. Idem & Caſſandriam in Macedonia condidit.

In Aſia Antigonus hieme contra Eumenem per occultos, deſertoſque calles contendit. Sed Eumenis aſtu deluditur. Poſtea facto conflictu, impedimentiſque ab Antigono direptis, Eumenem Argyraſpides vinctum Antigono tradunt: qui ab eodem interficitur. Hieronymus Cardianus hiſtoricus Eumenis comes vita donatur. Inde in Mediam redit Antigonus, & Pithonem novas res molientem interimit. Satrapias ordinat. Peuceſtæ præfecturam eripit.

Rhodus aquarum eluvione magna ex parte collapſa. Secundum hæc Antigonus Babylonem veniens a Seleuco perhonorifice exceptus eſt. Sed cum ab eo adminiſtratæ præfecturæ rationem poſceret, Seleucus ad Ptolemæum confugit. Quibus adjuncto Caſſandro, bellum contra Antigonum paratur. Seleucus cum C. navium claſſe ex Ægypto ſolvit. Antigonus duces ſuos longe lateque dimittit. Alexander Polyſperchontis F. ad eum venit. Fit inter illos fœdus. Caſſander ni Græcas civitates liberas relinquat, hoſtis judicatus. Ptolemæus quoque decreto ſuo illas ſublevat.

Apollonides Caſſandri dux urbes Arcadiæ ſubigit. Alexander quoque ſpe Peloponneſiacæ præfecturæ pellectus ad Caſſandrum deficit.

Polyclitus Seleuci dux ingentem hoſtium claſſem, nec non terreſtres copias ſtrategemate ſuperat.

Agathocles fruſtra Meſſeniis inſidiatur. Diod. lib. XIX.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4400 4 11 C	3670	314	*C. Sulpicius.* *Archon Nicodorus.* *M. Pœtelius.* Diod.	iii	440	435

Sora transfugæ proditione capta. Luceria de Samnitibus recepta. De occultis conjurationibus quæſtio C. Mænio Dictatori permiſſa; qui a nobilibus accuſatus, abdicat ſeſe, & poſtulatus abſolvitur. Samnites a Coſſ. magna clade affecti. Liv. IX.

Ariſtodemus Antigoni dux Ætolos adjungit ſibi, contraque Alexandrum bellum gerit. Dymæi ab Caſſandro deficientes expugnantur ab Alexandro; qui ab Alexione Sicyonio per fraudem occiditur. Ejus uxor Crateſipolis virili fortitudine regit exercitum.

Caſſander Acarnanes diſperſos in unum cogit, & Ætolis opponit. Leucadem capit. Illyriorum regem ſuperat. Eo digreſſo Acarnanes ab Ætolis victi, & contra fidem interfecti. Caſſander in Cariam auxilia mittit. Antigonus Demetrio filio in Syria relicto cum veteranis Alexandri militibus in Aſiam adverſus Caſſandrum proficiſcitur.

In Sicilia Agrigentini, aliæque civitates Agathocli bellum inferunt, & ducem a Lacedæmoniis Acrotatum accipiunt Cleomenis F. Is ſuperbe & tyrannice ſe gerens abrogato imperio reverſus eſt. Agrigentini cum Agathocle componunt; qui paullatim ſecundis rebus evehitur. Diod. XIX.

Xenocrates moritur, cum annos XXV. Platonicæ ſcholæ præfuiſſet. Diogen. Laert.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4401 5 12 BA	3671	313	*L. Papirius Curſor V.* *Archon Theophraſtus.* *C. Junius Bubulcus.* Diod.	iv	441	436 Nav. 9

Dictator C. Pœtelius Libo Nolam capit. Sueſſam, & Pontiam coloniæ deductæ. Liv. IX.

Callantiani Ponti accolæ Thraciæ finitimi a Lyſimacho deficientes ab eodem domiti. Antigonus Teleſphorum ducem in Peloponneſum mittit, qui civitatibus libertatem redderet. Epirotæ a Philippo Caſſandri duce victi, & Æacides illorum rex occiditur. Antigonus Cariæ urbes obtinet. Diod. XIX.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4402 6 13 G	3672	312	*M. Valerius Maximus.* *Archon Polemo.* *P. Decius Mus.* Diod.	Olymp. 117	442	437

Bellum Hetruſcum oritur. Altero Coſſ. in Samnio relicto, ægrotante Decio, Dictator fit C. Junius Bubulcus. Cenſura Appii Claudii, & C. Plautii celebris; quorum ille viam munivit, & aquam duxit. Idem a Potitia gente ad ſervos Herculis ſacra tranſtulit: ob idque captus oculis. Collega ob infamem Senatus lectionem ſe abdicavit: ſolus Appius Cenſuram tenuit. Liv. IX.

Antigonus per duces ſuos pluribus Græciæ civitatibus libertatem tribuit. Fruſtra in Macedoniam trajicere contendit.

Cyrenæi rebelles a Ptolemæo ſuperantur; qui & Cyprum obtinet: & cum Seleuco Demetrium ad Gazam vincit, ac Phœniciam occupat. In Europa Teleſphorus claſſi ab Antigono præfectus deficit: contra quem dux alter Ptolemæus bellum gerit.

Epiri regnum Alcetas poſt Æacidem tenuit; quo cum Caſſander compoſitionem facit.

Seleucus

Per. Jul. * ☾	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Seleucus Babyloniam exiguis copiis invadit. Inde Nicanore Antigoni duce devicto, Mediam, Suſianam, aliaſque regiones in ditionem ſuam redigit. Demetrius Cillen Ptolemæi ducem vincit. Antigono redeunte, Ptolemæus in Ægyptum regreditur. Antigonus Athenæum contra Arabes mittit. qui re initio feliciter geſta; poſt, incurioſius agens opprimitur. Cum iis Demetrius componit; ideoque ab Antigono reprehenditur. Mox in Babyloniam miſſus eam recuperat. Diod. Æra Seleucidarum, ſive Dilkarnaim ab hoc anno incipit. Vide lib. x. c. XLIII. Hanc lib. I. Macch. a Niſan hujus anni: poſterior a Tiſri incipit. Agathocles dolo Meſſanam occupat. Carthaginienſes in Siciliam expeditionem agunt, & in Siculos crudeliſſime graſſantur. Agathocles Dinocratem exſulam ducem ſuperat; hinc Carthaginienſes laceſſit. Diod. XIX.			
4403 7 14 F	3673	311	*C. Junius Bubulcus III.* *Archon Simonides.* *Q. Æmilius Barbula.* Diod. Duorum magiſtratuum creatio hoc anno populo permiſſa. Primum latum ut Tribb. mil. XVI. ab illo deligerentur. Secundo ut Duumviri claſſi ornandæ, reficiendæque. Tibicinum collegium cum ab Urbe Tibur fugiſſet, revocatum. Liv. IX. Valer. Max. Hetruſci ab Æmilio victi. Liv. IX. Annus hic a Diodoro numeratur ab excidio Trojæ DCCCLXXXIII. Caſſander, Lyſimachus, & Ptolemæus pacem cum Antigono faciunt. Roxane cum Alexandro filio a Caſſandro necatur. Carthaginienſes ad Himeram fluvium Agathoclem ingenti prælio ſuperant. Diod. XIX.	II	443	438
4404 8 15 E	3674	310	*C. Marcius Rutilus.* *Archon Hieromnemon.* *Q. Fabius.* Diod. XX. Hetruſci victi; ac tum primum Ciminium ſaltum penetravit Fabius, & Hetruſcos fudit; poſtquam ejus frater ſimulato habitu exploratum ivit. Nocte Conſul aggreſſus hoſtium caſtra LX. M. cecidit. Marcius Alliſas, & alia Samnitum oppida capit. Trepidatum Romæ, Dictatorque factus Papirius. Liv. IX. Agathocles bellum in Africam e Sicilia transfert poſt ingentem Solis defectionem: ibique Pœnos ſæpius vincit, cum naves antea ſuccendiſſet, ut deſperatione reditus militum ſuorum animos excitaret. Contigit ea defectio Aug. XV. feria VI. hora 8. Syracuſis. Carthaginienſes Amilcarem e Sicilia revocant: qui incaſſum Syracuſas oppugnat. Rurſus ab Agathocle victi Carthaginienſes Saturno liberos ſuos immolant. Antigonus contra Ptolemæum denuo bellum gerit. Dux alter Antigoni Ptolemæus ad Caſſandrum deficit. Polyſperchon Herculem Alexandri M. ex Barſine filium Pergamo accitum ad regnum provehit, ejuſque nomine copias conſcribit. Nicocles in Cypro proditionis inſimulatus juſſu Ptolemæi Lagidæ necatur. Paryſada Boſphori rege mortuo, tres filii, Satyrus, Prytanis, Eumelus de regno inter ſe contendunt. Superſtes fratrum neci regnat Eumelus annis fere V. Diod. lib. XX.	III	444	439
4405 9 16 DC	3675	309	Coss. *hoc anno nulli.* *Archon Demetrius Phalereus.* Diod. XX. Dictator in Faſtis notatur L. Papirius: quem L. Fabius Coſ. alioquin inimicus dixerat. Sed legem Curiatam ferenti de imperio omen diffidit Faucia Curia prærogativa. Samnites auratis, & argentatis armis inſignes a Papirio victi. Hetruſci a Fabio ſuperati. Peruſia capta. Liv. IX. Ptolemæus Lagi F. Ciliciæ urbes recuperat. Ptolemæum Antigoni fratris filium, & illius deſertorem interficit. Polyſperchon Herculem Alexandri filium, quem regem fecerat, a Caſſandro perſuaſus occidit. Cleomenes Lacedæm. rex moritur, cum regnaſſet annis LX. M. X. Amilcar in Sicilia cum a vatibus accepiſſet, ſe poſtridie Syracuſis eſſe cœnaturum, victus a paucis, & Syracuſas ductus, ibique cæſus eſt. Agrigentini turbatis in Sicilia rebus, civitates in libertatem aſſerere a Carthaginienſium, & Agathoclis ſervitute duce Xenodico inſtituunt. In Africa interim Agathocles militari ſeditione in extremum diſcrimen adductus eſt. Sed placatis militibus priſtinæ fortunæ reſtitutus eſt. Diodorus XX. Juſtin. lib. XXII.	IV	445	440 Nov. 8
4406 10 17 B	3676	308	*Q. Fabius III.* *Archon Charinus.* *P. Decius Mus.* Dionyſio *Carimus.* Diod. Fabius Samnites & Marſos, ac Pelignos; Decius Tarquinienſes ſuperant. Umbros Fabius in deditionem accepit. Liv. IX. Ptolemæus Lagi F. Græcis libertatem reddit. Mox iiſdem infenſus cum Caſſandro convenit. Cleopatra Alexandri M. ſoror cum Ptolemæo nubere vellet, ab Antigono Sardibus occiditur. Agathocles Carthaginienſes iterum vincit. Ophellam Cyrenæorum regem evocatum ad ſeſe nec opinantem interficit. Bomilcar Carthagine tyrannidem affectans occiditur. Agathoclis naves onuſtæ ſpoliis in Siciliam profectæ tempeſtate disjectæ ſunt. Diod. XX. Juſtin. XXII.	Olymp. 118	446	441
4407 11 18 A	3677	307	*Ap. Claudius.* *Archon Anaxicrates.* *L. Volumnius.* Diod. Volumnius contra Salentinos proſpere bellavit. Prorogatum imperium Fabio, qui Samnites vicit. Liv. IX. Demetrius Antigoni F. occupato Pyræo, exciſaque Munychia libertatem priſtinam Athenis reddidit, poſt annos XV. quam Lamiaco bello in ſervitutem redacti fuerant. Oligarchiam tum ſublatam eſſe teſtis eſt in Dinarcho Dionyſius: fugiſſeque Dinarchum, cum accuſatus eſſet.	II	447	442

Fugit

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Fugit & Demetrius Phaletens ad Ptolemæum. Porro Demetrius Antigoni F. ad urbem appulit Thargelionis XXVI, qui fuit Mali XI, quæ dies in illius honorem publico decreto *σωτήριος* eſt dicta. Fœda itaque Athenienſium in reges adulatio fuit. Secundum hæc Demetrius in Cyprum profectus, Menelaum Ptolemæi ducem in ea vincit: expugnat oppida: Ptolemæum navali certamine ſuperat. Ob hæc Antigonus & Demetrius regium nomen uſurpant; quod & reliqui fecerunt: immo & Agathocles ipſe; qui quidem Uticam capit; tum relicto in Africa Archagatho filio, in Siciliam excuſſit. Archagathus re primum proſpere geſta; deinde male habitus patris implorat auxilium. Agathocles reverſus cum nec ipſe ſecundo curſu uteretur, clam Archagatho relicto, cum altero e liberis reverti in Siciliam deſtinat. Sed cum id militibus cognitum eſſet, vinculis ille conſtrictus, mox eorumdem miſeratione dimiſſus fugit in Siciliam, relictis liberis: quos milites jugularunt. Agathocles militum liberos & conjuges viciſſim excarnificatos interficit. Diod. XX. Juſt. XXII. Philochorus apud Dionyſ. in Dinarcho.

4408 · 15 19 G | 3678 | 306 || III | 448 | 443

P. Cornelius Arvina. *Archon Coræbus.*
Q. Marcius Tremulus. Diod.

Hernici a Marcio victi. Samnites ab utroque profligati. Cum Carthaginienſibus fœdus tertio ſancitum. Liv. IX.

Antigonus navalem ac pedeſtrem exercitum in Ægyptum ducit; ſed afflicta claſſe, adituque prohibitus redit in Syriam.

Agathocles fractis rebus, pacem cum Dinocrate exſulum duce tentat incaſſum. Ideo cum Carthaginienſibus paciſcitur. Diod. XX.

4409 · 13 1 FE | 3679 | 305 || IV | 449 | 444 Nov. 7

L. Poſtumius. *Archon Xenippus.* Diod.
T. Minucius. Dionyſio *Euxenippus.*

Victi Samnites a duobus Coſſ. duplici prælio. Herculis ingens in Capitolio ſimulacrum erigitur. Liv. IX.

Antigonus Rhodiis infenſus, qui ad bellum Cyprium ſubſidia negaverant, Rhodum per Demetrium filium oppugnat. Sed acerrime defenditur.

Agathocles Dinocratem vincit, & pace cum exſulibus facta, mox eoſdem interficit: ac Dinocratem ſibi conciliat, & opera illius utitur. Diodor. XX.

4410 · 14 2 D | 3680 | 304 || Olymp. 119 | 450 | 445

P. Sulpitius Averrio. *Archon Pherecles.*
P. Sempronius Sophus. Diod.

Samnites priſtinum in fœdus recepti. Æqui victi, & oppida XLI. intra LX. dies a Coſſ. capta. Liv. IX. Galli Tranſalpini a Ciſalpinis in Romanos fines immiſſi poſt annorum XXX. fœdus. Polyb. II, 107.

Demetrius in oppugnatione Rhodi pergens machinas ingentes extruit. Sed ſtrenue reſiſtentibus Rhodiis, pax inter illos facta, ea conditione, uti Antigono, præterquam adverſus Ptolemæum, auxilia mitterent.

Agathocles Liparitanos diripit, neque fanis Deorum parcit. Naves onuſtas ſacrilega præda tempeſtas disjecit.

Demetrius ad Græcos liberandos proficiſcitur.

Eumelius Boſpori Cimmerii rex moritur cum regnaſſet annos VI. Succedit Spartacus annis XX. Diod. XX.

Seleucus Antiochiam, Laodiciam, Apamiam, Edeſſam, Beroeam, & Pellam condidit. Euſeb.

4411 · 15 3 C | 3681 | 303 || II | 451 | 446

L. Genutius. *Archon Leoſtratus.*
Ser. Cornelius. Diod.

Coloniæ Soram, Albam, & in Æquos deductæ. Liv. X.

Demetrius Græcis urbibus pleriſque libertatem reſtituit. Sicyonem alio transfert; cum eam cepiſſet: ut & Corinthum, & oppida complura.

Cleonymus Spartanus a Tarentinis contra Lucanos, & Romanos accitus Lucanos vincit. Tarentum, quod defecerat, expugnat. Demetrii & Caſſandri amicitiam reſpuit. Diod. XX.

4412 · 16 4 B | 3682 | 302 || III | 452 | 447

M. Livius Denter. *Archon Nicocles.*
C. Æmilius. Diod.

Adverſus Æquos coloniam detrectantes Dictator factus C. Junius Bubulcus octavo die triumphavit. Idem Salutis ædem, quam Conſul voverat, Cenſor locaverat, Dictator dedicavit. Claſſis Græcorum Cleonymo Lacedæmoniorum duce, Thurias urbem Salentinorum cepit. Sed ab Æmilio fugata ad Patavina litora prædabunda pervenit: ubi peſſime accepta; ſic ut quinta pars vix domum rediret. Liv. X.

Sane Diodorus Cleonymum ſcribit clade accepta in Corcyram rediiſſe. Bella igitur hiſtoriæ ambæ conſentiunt.

Caſſander ab Antigono fruſtra pacis conditiones poſtulans, Lyſimachum, Seleucum, aliosque ſibi conciliat. Antigonus ut iis reſiſteret, Demetrium accerſit. Is Eleuſiniis ſacris initiatus in Aſiam copias tranſportat. Diod. XX. ubi & ejus hiſtoria deſinit.

4413 · 17 5 AG | 3683 | 301 || IV | 453 | 448 Nov. 6

Coss. *hoc anno nulli fuerunt.* *Archon Calliarchus.*

Dictatores duo; Q. Fabius maximus; poſt vero M. Valerius Corvus. Ab hoc Hetruſci victi, & triumphus reportatus. Liv. X.

Antigonus & Demetrius conjunctis copiis, quæ ſupra LXX M. peditum, equitum X M, cum LXXV. elephantis habebant, cum regum trium exercitu confligunt, Seleuci, Lyſimachi, Caſſandri: in quo peditum erant LXXIV M. equitum dena, & quingenti; currus CXX. Pugnatum ad Ipſum in Phrygia. Erat in caſtris Demetrii Pyrrhus, cujus ſororem Deidamiam duxerat Demetrius. Plut. Vincitur Antigonus, & occumbit in prælio. Demetrius in Græciam Athenaſque fugit: nec admittitur. Plutar. Demetrio. Diodor. Fragm. Victores Demetrii ditionem inter ſe partiti.

Antio-

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Antiochiam condidit Seleucus anno XII. regni ſui. Euſ. Chron.

4414 18 6 P	3684	300	Olymp. 120	454	449

M. Valerius. *Archon Hegemachus.*
Q. Apuleius Panſa.

Valerius ex Dictatura Conſul factus eſt. Sacerdotia plebi permiſſa. Liv. II.

Seleucus Demetrii filiam Stratonicem ducit, cum eoque conciliatur. Mox Ptolemæi filiam Ptolemaidem Demetrius conjugem accipit. Plutar. Demetrio.

Agathocles Corcyram a Caſſandro circumſeſſam obſidione liberat, tota Macedonum claſſe ſuccenſa. Rediens e Corcyra in mercenarios illos milites incidit, qui Archagathum filium ſuum interfecerant; quos omnes occidit. Diod. in Fragm.

Judæorum Pontifex Simon Oniæ F. clarus habetur: cui nomen Juſto. Euſ.

Arceſilaus Academicus floruit. Diogenes.

4415 19 7 E	3685	299	II	455	450

M. Fulvius Pætus. *Archon Euctemon.*
T. Manlius Torquatus.

Luſtrum conditum P. Sempronio Sopho, & P. Averrione Cenſoribus. Tribus additæ duæ, Anienſis, Tarentina.

Nequinum proditione captum. Colonia Narnienſis impoſita. Hetruſci Gallos tentant magna pecunia. At ii fidem falluot. Manlius equo prolapſus obiit. Suffectus M. Valerius, & in Hetruriam miſſus. Samnites defectionem agitant. Lucani ab iis oppreſſi ad Romanos tranſeunt. Liv. x.

Demetrius Sidonem Tyrum, & Ciliciam, nequicquam poſtulante Seleuco, præſidiis retinet. Lachares Athenis tyrannidem molitur. Eo Demetrius advehitur, ac bellum Athenienſibus indicit; disjecta claſſe, moxque reparata.

Arceſilaus Seuthi filius ex Æolide, oppido Pitane, floruit circa hanc Olympiadem. Diog. Laert. qui addit vixiſſe LXXV. annos: præfuiſſe ſcholæ LVII.

Galli Ciſalpini, qui ante annos quinque cum Tranſalpinis, & Etruſcis Romanos fines populati erant, in patriam cum ingenti præda reverſi, de hac ipſa dividenda inter ſe digladiantur. Polybius lib. II, pag. 107. Hæc enim tertia Gallorum expeditio paullo diuturnior a nobis ſtatuenda eſt; uti tempora poſteriora reſpondeant. Vide lib. IX, cap. XLVII.

Agathocles in Italiam trajicit, & Crotonam expugnat. Diod. Eclogis.

4416 20 8 D	3686	298	III	456	451

L. Cornelius Scipio. *Archon Mneſidemus.*
Cn. Fulvius.

Cum Lucanis fœdus initum. Ad Volaterras cum Etruſcis ancipiti extro certatum. Fulvius de Samnitibus triumphat. Liv. x.

Caſſander Macedoniæ rex tabe moritur, cum regnaſſet annos XIX. Dexippus, & Euſeb. Hic moriens filios reliquit e Theſſalonica tres, Philippum, Antipatrum, Alexandrum.

Macedonum a Carano XXVI. Philippus anno uno regnat. Dexippus. Euſeb.

4417 21 9 CB	3687	297	IV	457	452 Nov. 5

Q. Fabius Maximus IV. *Archon Antiphates.*
P. Decius Mus III.

Fabius cum invitus crearetur Conſul, Decium collegam poſtulavit. Victi late Samnites Fabii conſilio: qui cum iterum deſignaretur Conſul, recuſavit. Ambobus ergo Coſſ. prorogatum in ſex menſes imperium. Liv. x.

Mortuo Philippo, Antipater & Alexander de regno inter ſe contendunt. Antipater Lyſimachi gener Theſſalonicam matrem, quod Alexandro fratri favere videretur, vitam etiam per ubera materna deprecantem occidit. Ambo itaque diſcordes regnaverunt annis tribus. Euſeb. Juſtinus XVI.

Demetrius Poliorcetes Athenas arctiſſima obſidione cingit annum unum; quando Epicurus fabas io amicos diſtribuiſſe dicitur. Plut. Demet.

4418 22 10 A	3688	296	Olymp. 121	458	453

L. Volumnius. *Archon Nicias.*
Ap. Claudius.

Samnites a Procoſ. Decio ſuis pulſi finibus ad Etruſcos ſe conferunt, & eos ad bellum Romanis inferendum concitant. Decius interim oppida in Samnio plurima Romanis ſubjicit. L. Volumnius e plebe Conſul e Samnio collegæ, qui Etruſcis oppoſitus erat, litteris evocatus in Etruriam pergit. Negante Appio ſe vocaſſe, rediturus a militibus retinetur. Fuſi in Etruria hoſtes. Samnites profligati a Volumnio; dux eorum Egnatius captus.

Lachares tyrannus Athenis fugit. Urbem Demetrius obtinet, & cum Athenienſibus benigne præter ſpem ſe gerit, eoſque frumento ſublevat: atque impoſito præſidio diſcedit. Plut. Demetrio.

Alexander Macedoniæ rex contra fratrem Antipatrum primo Demetrium: tum cunctante, Pyrrhum in auxilium advocat. Is præmii loco Macedoniæ partem occupat. Plut. Pyrrho, & Demetrio.

4419 23 11 G	3689	295	II	459	454

Q. Fabius V. *Archon Nicoſtratus.*
P. Decius IV.

Orta Coſſ. inter contentio, cui Etruria provincia daretur. Populus extra ſortem attribuit Fabio. Poſtea Coſſ. ambo in Etruriam contra Etruſcos, Samnites, & Gallos profecti. Deleta primum a Gallis Legio, L. Scipione proprætore. Deinde flagrante prælio, & inclinante cornu ſiniſtro, cui Decius præerat, hic pro legionibus ſe devovet. Hoſtes victi. Volumnius in Samnio proſpere rem gerit. Livius annum hunc XLVI. numerat belli Samnitici, quod cœpit Valerio & Cornelio Coſſ. anno U.C. CCCCXI. Intervallum annorum XLVIII. Liv. lib. II.

Per. Jul. ✱ ☾	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Polybius lib. II, pag. 107. Gallos quartam ab Urbe capta contra Romanos expeditionem ſuſcepiſſe confirmat, quando cum Samnitibus & Etruſcis conſpirarunt, & Romanos in agro Cluſino ceciderunt. Poſtea totis in illos legionibus effuſi Romani in agro Sentinati magnam eorum partem obtruncant. Apud Diodorum in Eclogis Duris Gallorum cæſa C. M. refert.

Hoc anno Pyrrhum regnare cœpiſſe ſcribit Velleius lib. I.

Demetrius contra Lacedæmonios, & eorum regem Archidamum certat, iiſque victis ad obſidionem urbis accingitur. Sed cum Pyrrhum in Macedoniam accitum ab Alexandro veniſſe nuntiatum eſſet, retro in Macedoniam perrexit.

Timocharis hoc anno, qui erat Callippicæ periodi primæ XXXVI, Poſideonis XXV, hora decima noctis incipiente, Phaophi XVI, ſequente XVII, Decembris XXI, feria VI. deprehendit Lunam juxta Scorpii ſtellam, cum Sol eſſet in XXVI. gradu Sagittarii; Luna in gradus 2,15'. Scorpii. Ptol. VII, cap. III.

4420 · 24 12 F | 3690 | 294 | III | 460 | 455

L. Poſtumius Megillus. *Archon Olympiodorus.*
M. Attilius Regulus.

Attilius, ægrotante Poſtumio, in Samnium profectus urbibus aliquot potitur. Samnites adveniente Poſtumio pulſi. Ad Lucerinos fines ancipiti exitu pugnatum. Tandem victi, & 7300. ſub jugum miſſa. Ædem Statoris Jovis Coſ. Attilius vovit. Cui & triumphus negatus, quod & 7000. Romanorum in acie ceciderant. Poſtumius in Etruria rem feliciter gerit. Volſinio, Peruſiæ, Arretio induciæ in XL. annos datæ. Poſtumius invitis Patribus triumphat.

Demetrius Poliorcetes Alexandro Macedonum rege ſublato, regnum Macedoniæ VI. annos gerit, XXVIII. a Caſſandro. Antipater ad ſocerum Lyſimachum fugit: a quo interemptus eſt. Plutar. Demetrio. Juſtinus XVI.

Stratonice Demetrii filia Seleuco nupſerat. Eam cum Antiochus Seleuci filius deperiiſſet, & in morbum incidiſſet, Eraſiſtrati medici prudentia re comperta, Seleucus eam Antiocho nuptui dat cum imperii parte. Plut. Demetrio.

Cenſu acto inventa ſunt CCLXX M. Euſeb.

4421 · 25 13 ED | 3691 | 293 | IV | 461 | 456 Nov. 4

L. Papirius Curſor. *L. Papirii quinquies Coſ. F.* *Archon*
Sp. Carvilius. *Philippus.*

Samnites juriſjurandi religione ad pugnam obſtrictos fudit Papirius, ac triumphavit. Carvilius quoque de Etruſcis triumphum egit. Liv. X.

Demetrius exſules omnes Athenas redire permiſit; inter quos Dinarchus fuit. Dion. Halic. in ejus vita.

Idem Demetrius Bœotiis bellum intulit, Cleonymo Lacedæmonio duce fretis. Sed adveniente Demetrio, Thebis exceſſit ille; urbs in victoris poteſtatem venit: cui ἁρμοστὴν præfecit Hieronymum Cardianum hiſtoriæ ſcriptorem. Plut. Demetrio.

Agathocles in Italiam tranſfretans e Bruttiorum agro prædas agit. Hipponiatarum urbem obtinet; obſidibus acceptis Syracuſas redit. Eo digreſſo, Bruttii obſides & urbem recuperant, conciſo præſidio. Diod. Eclogæ. Papirius princeps Romanis Solarium horologium ſtatuit ad ædem Quirini; cum eamdem dedicaret a patre ſuo votam. Plin. VII, cap. LX.

Menander Comicus hoc anno moritur. Vetus Inſcrip. Romæ Prætore Philippo mortuum dicit, anno ætatis LII. Atqui a Soſigene Archonte, quo natus eſt, anni ſunt tantum L.

4422 · 26 14 C | 3692 | 292 | Olymp. 122 | 462 | 457

Q. Fabius Gurges.
Junius Brutus Scæva.

Fabius male cum Samnitibus pugnavit. Liv. X.

Lyſimachus a Dromichæte Getarum rege captus, & Agathoclis filii opera liberatus eſt, cum ea pactione, ut quæ trans Iſtrum erant, Getis cederent. Lyſandra Ptolemæi Lagidæ, & Eurydices filia Agathocli Lyſimachi filio nupſit. Paul. Att. pag. 8. Interea Demetrius Thraciam invaſurus de Lyſimachi reditu, & Thebanorum defectione certior factus, victis per Antigonum filium Thebanis, urbem denuo capit: Pyrrho, qui Theſſaliam populabatur, expulſo. XIII. civibus ſupplicio affectis, ceteris parcit, & urbi præſidium imponit. Plut. Demet. Eclogæ Diod.

4423 · 27 15 B | 3693 | 291 | II | 463 | 458

L. Poſtumius Megillus.
C. Junius Bubulcus.

Æſculapii ſignum Romam Epidauro tranſlatum. Epito. Liv. XI.

Cum de Fabio Gurgite ob ignominioſam acceptam cladem amovendo Senatus ageret, Fabius Maximus pater legatum ſe cum illo iturum profeſſus eſt. Re impetrata Gurges pro Conſule contra Samnites acerrime pugnans, & ab hoſtibus circumventus irruente medios in hoſtes pio ſene liberatus eſt. Victi Samnites; cæſa XX M, quattuor cum duce Pontio capta. Triumphavit Fabius Gurges, & in Pontium ſecuri animadverſum. Epit. Livii XI. Valerius lib. V, cap. VII.

Demetrius, quod Ætoli anguſtias apud Delphos inſediſſent, Athenis Pythia celebravit. Bellum Ætolis intulit; qua in expeditione relicto Pantaucho duce fortiſſimo contra Pyrrhum contendit. Sed ambo a ſe invicem aberrantes, Demetrius Epirum vaſtat, Pyrrhus Pantauchum debellat. Ex illo Demetrii ſublapſa fortuna; qui paullo poſt e morbo convaleſcens, Pyrrhum in Macedoniam erumpentem repreſſit; cum eoque fœdus iniit. Plut. Demetrio, & Pyrrho.

4424 · 28 16 A | 3694 | 290 | III | 464 | 459

P. Cornelius Ruffinus.
M. Curius Dentatus.

Coſſ. ambo contra Samnites rem egregie geſſerant. Manius Curius

Samni-

Per. Jul. * ☉ | Mundi | Ante Chr. — Olymp. | Urbis cond. | Æra Nab.

Samnitibus cæſis, & Sabinis, qui rebellaverant, in deditionem acceptis, bis in eodem magiſtratu triumphavit. Epit. liv. XI. Eutropius II. qui tum ait bellum Samniticum per novem & quadraginta annos geſtum ab iis eſſe ſublatum.

Agathocles filium ſuum Agathoclem ad Demetrium miſit, a quo honorifice eſt exceptus, & veſte regia donatus. Cum eo remiſſus eſt a Demetrio Oxythemis per legati ſpeciem ad Siciliæ res explorandas. Interim Demetrius de Aſia recuperanda conſilium agitans, ingentem exercitum apparat: in quo XCVIII M. peditum, equitum XII M. fuere. Naves D. fabricavit. Qua re commoti reges IV. Seleucus, Lyſimachus, Ptolemæus, Pyrrhus, communibus eum conſiliis oppugnant. Plut. Demetrio, & Pyrrho. Juſt. XVI.

Seleucus in eas urbes, quas condiderat, Judæos transfert, jus eis civium pari cum Græcis honore permittens. Euſeb.

4425 | 1 17 GF | 3695 | 289 — IV | 463 | 460 Nov. 3

M. Valerius Corvinus.
Q. Cædicius Noctua.

Agathocles ex Archagatho filio, qui in Africa occiſus eſt a militibus, nepotem habebat Archagathum, filium Agathoclem cum duobus aliis parvulis ex Theoxena Ægyptiaca. Archagathum militaribus copiis præfecerat; ſed cum Agathoclem ſucceſſorem deſignaret, a Mænone ſuaſu nepotis veneno ſublatus eſt; cum paullo ante in Italiam contra Brutios trajeciſſet; ac filius ejus Agathocles ab Archagatho eſſet interfectus. Moriens nepotem deteſtatus eſt: Syracuſanis libertatem reſtituit: ac ſemivivus in rogum impoſitus eſt ab Oxythemide. Mænon occiſo Archagatho militare imperium arripuit. Eclogæ Diodori. Juſtinus XXIII. Vixit annos LXXII. regnavit XXVIII. ut Timæus, Callias, & Antander Agathoclis frater memoriæ prodiderunt, apud Diodorum in Eclogis. At Jacobus Cappellus anno ſecundo Olympiadis CXX. mortuum putat Agathoclem: qui eſt periodi Julianæ 4415. ut XVIII. duntaxat annis regnaverit; & ante Caſſandrum, adeoque Pyrrhi exordium, mortuus ſit. Decennio itaque toto fallitur. Erroris fontem vide anno II. Olympiadis CXXVI.

Eodem tempore, Ptolemæo, Lyſimacho, atque Pyrrho Demetrii regnum incurſantibus, defectione Macedonum regno pellitur Demetrius: ac privato & lugubri cultu Græciæ civitates adiit. Deficiunt in primis Athenienſes: & cum ἐπώνυμον magiſtratum adhibuiſſent τῷ σωτῆρος ἱερέα, eo ſublato, Prætorem ordinarium eligunt. Demetrius redintegratis nonnihil viribus obſidere Athenas inſtituit. Sed Cratetis Philoſophi hortatu profectus eſt in Aſiam. Plut. in Demetrio.

Demetrio pulſo Macedonum regnum Pyrrhus obtinuit menſibus VII. Hic ab Athenienſibus arceſſitus cum in arce ſacrificaſſet, in digreſſu monuit, ne quem principem temere in arcem introducerent. Plut. Pyrrho.

4426 | 2 18 E | 3696 | 288 — Olymp. 123 | 466 | 461

Q. Marcius Tremulus.
P. Cornelius Arvina.

Demetrius undique pulſus Seleuco ſe tradere cogitur. Plut. Demetrio.

Pyrrhus tamquam peregrinus a Macedonibus contemptus regno excidit. Lyſimachus ejus in locum regnat triceſimus a Carano; tenuitque Macedoniam annis VI. Euſeb. & Dexippus.

Strato Lampſacenus Theophraſti Scholæ præfuit annis XVIII. Diog.

4427 | 3 19 D | 3697 | 287 — II | 467 | 2 462

M. Marcellus.
Sp. Nautius. *Archon Philippus.*

Demetrius a Seleuco captus hoc fere tempore deceſſit. Plut. Demetrio.

4428 | 4 1 C | 3698 | 286 — III | 468 | 463

M. Valerius Maximus.
C. Ælius Pætus.

His Coſſ. credit Sigonius ſeceſſionem plebis in Janiculum eſſe factam, propter æs alienum. Q. Hortenſius Dictator legem tulit, ut quod plebs juſſiſſet, omnes Quirites teneret. Epit. Liv. XI. Plin. lib. XVI. cap. X. Hic in Dictatura mortuus eſt, quod nemini ante contigerat. Epit.

Serapis Alexandriam translatus eſt. Euſeb. Clem. Alex. Protrept. a Sinopenſibus miſſum adſtruit.

4429 | 5 2 BA | 3699 | 285 — IV | 469 | 464 Nov. 2

C. Claudius.
M. Æmilius.

Lyſimachus Agathoclem filium, qui ex Lyſandra Ptolemæi Lagidæ, & Eurydices filia liberos ſuſceperat, veneno ſuſtulit. Hunc enim Arſinoe noverca Lyſandræ ſoror ad inceſtum concubitum fruſtra ſollicitatum apud patrem detulit. Lyſandra cum filiis ad Seleucum fugit. Philetærus ſpado, quem Lyſimachus ærario ſuo præfecerat, Agathoclis mortem ægre ferens, Pergamum ad Caycum Phrygiæ majoris urbem occupat; ac primum pro Seleuci præfecto ſe gerit; deinde novi & ipſe regni princeps exſtitit; quod annis XX. tenuit. Strabo XIII. Pauſaniæ Attica pag. 7, & 9. Excerpta Scal. de Olympiadibus.

Ptolemæus Philadelphus κατ' ἀντίφρασιν dictus, Lagidæ & Berenices filius hoc anno cœpit, ſuperſtite adhuc patre. Juſtinus XVI. regnavit annis XXXVIII. Ab hoc anno incipit æra Dionyſii Mathematici; de qua lib. XV. cap. XVI.

4430 | 6 3 G | 3700 | 284 — Olymp. 124 | 470 | 465

C. Servilius.
L. Cæcilius.

Soſtratus Cnidius Pharum Alexandriæ conſtruxit. Euſeb.

Circa hunc annum Patrenſes, Dymæi, & Pharæenſes Achæorum Reipublicæ fundamenta jecerant, ac democratiæ, quæ quidem e XII. urbibus conſtabat. Polyb. II. pag. 128. Porro XXV. totis annis Scribam unum, & Prætores duos in orbem elegerunt, pag. 130.

Ptolemæus Lagi filius, cum ſuperſtes adhuc Ptolemæum filium evexiſſet

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

ad regnum, mortuus eſt. Ad eumdem annum, aut anteriorem pertinet LXX. Seniorum hiſtoria; qui a Ptolemæo Philadelpho, & fortaſſis etiam a Lagi filio pariter acciti ſacros libros ex Hebræo in Græcum tranſtulerunt. Credibile eſt enim ſuperſtite Ptolemæo Lagi F. curatam a Philadelpho inſignem eſſe Bibliothecam. Vide Animad. noſtras ad Epiph. de menſ. & pond. pag. 379. Quod propter Demetrium Phalereum dici arbitror; quem ut Lagidæ percarum; ſic ejus filio conſtat exoſum fuiſſe.

Sub idem tempus Demetrius Phalereus, qui vivo adhuc Ptolemæo Sotere, ſive Lagi F. in pretio fuerat, eo mortuo ab Philadelpho relegatus in certam regionem, & dolore contabeſcens, aſpidis morſu periit. Diog. Laert. in ejus vita. Offenſionis cauſſa fuit, quod Ptolemæo Lagidæ conſilium dederat, ut Eurydices liberos ſucceſſores relinqueret potius, quam Berenices filium Ptolemæum Philadelphum.

Hoc anno, decem annis elapſis a quarta irruptione, Galli rurſum adverſus Romanos bellum movent, & Arretium obſident. Polyb. II, pag. 107.

4431 7 4 F	3701	283		II	471	466

P. Cornelius Dolabella.
Cn. Domitius Calvinus.

Cum Arretium obſiderent Galli Senones, a Lucanis, Bruttiis, Samnitibus, & Etruſcis contra Romanos exciti. Miſſus eſt contra ipſos L. Cæcilius Prætor; qui cum exercitu ab illis deletus, cæſis Romanorum XIII M. ſuffectus eſt illi Manius Curius, qui legatos pro redimendis captivis ad Gallos miſit; at ii contra jus gentium illos occiderunt. Romani in Galliam exercitum ducunt. Gallos acie vincunt. Senonum urbem coloniam deducunt. Boii Senonum clade commoti cum Etruſcis conſpirantes ad Vadimonis lacum pugnam ineunt, in qua cæſi plerique omnes Etruſci; Boiorum pauci admodum evaſerunt. Hæc a Dolabella Coſ. geſta. Polyb. Quæ ad hunc annum referenda ſunt, non ad ſuperiorem. In quo Caſauboni, Jacobi Cappelli, & Calviſii caſtigandus eſt error; qui L. Cæcilium Coſ. a Gallis occiſum putant. Atqui στρατηγὸν eum vocat Polybius. Tum Epitome Livii XII. L. Cæcilium Prætorem eumdem nominat. Eutropius quoque cæſos a P. Dolabella Coſ. cum Etruſcis Gallos aſſeverat.

4432 8 5 E	3702	282		III	472	467

C. Fabricius.
Q. Æmilius.

Galli Boii ſuperiore clade acrius inflammati pube omni ſuorum armata cum Romanis confligunt; a quibus funditus deleti pacem ac fœdus impetrant, tertio anno antequam Pyrrhus in Italiam veniret. Polyb. lib. II, pag. 108. Supererant ex Alexandri commilitonibus omnino duo; Lyſimachus annos natus LXXIV; Seleucus LXXVII. Lyſimachus defectione ſuorum irritatus in Aſiam trajecit, ac Seleuco bellum intulit; in quo & mortuus eſt. Lætus tanta victoria Seleucus, Macedoniæ regnum ſeptem menſibus tenuit: vel certe Arſinoe Lyſimachi uxor cum liberis ſuis interim præfuit. Juſtinus XVII, Dexippus in Collect. Euſebii Græcis, pag. 49. Pauſan. Atticis.

Hoc anno belli Tarentini occaſio data eſt. Cum a Tarentinis Romana claſſis direpta eſſet; Romani legatos miſerunt: qui a Tarentinis injuria affecti. Oroſius Epit. lib. XII.

4433 9 6 DC	3703	281		IV	473	468 Nov. 1

Q. Marcius Philippus.
L. Æmilius Barbula.

Seleucus victorem ſe victorum, & ultimum Alexandri commilitonum prædicans, poſt menſes admodum ſeptem a Lyſimachi morte, a Ptolemæo Lagi ex Eurydice filio, Philadelphi fratre, per inſidias circumventus occiditur, regnumque Macedoniæ, quod Lyſimacho eripuerat, cum vita pariter amittit. Juſt. XVII. Dexippus.

Hoc igitur anno mortuo Seleuco ſucceſſit filius ejus Antiochus Soter, & regnavit in Syria annis XIX. Euſeb. Macedonum XXXI. poſt Caranum regnavit Ptolemæus Lagi F. cognomento Ceraunus anno I, menſibus V, ut prodit Dexippus in Collectaneis Græcis Euſebii. Hic ut regnum firmaret, pacem cum Antiocho filio Seleuci, Eumene, & Antigono Demetrii filiis; cum Pyrrho etiam affinitatem conjunxit, data ei in matrimonium filia ſua. Tum Arſinoen ſororem Lyſimachi conjugem, ex quo liberos habebat Lyſimachum XVI. annos natum; Philippum XIII, in matrimonium poſtulat. Poſt nuptias ambos ejus parvulos interficit, matrem in Samothraciam relegat. Juſt. XVII, & XXIV. Hunc cum Philadelpho non recte Cappellus anno 3718. permiſcuit; p. 473.

Eodem anno Tarentinis bellum denuntiatum. Barbula Tarentinos, Samnites & Salentinos ingenti prælio fudit. Hac clade accepta Tarentini Pyrrhum ad opem ferendam in Italiam evocant. Epit. Livii. Juſt. XVIII.

Hoc anno natus eſt Chryſippus Stoicæ ſectæ columen. Vide annum 2. Olymp. CXLIII.

4434 10 7 B	3704	280		Olymp. 125	474	469

P. Valerius Lævinus. — *Archon Gorgias.*
T. Coruncanius. — Plutar. de X. Rhet.

Pyrrhus hoc anno a Tarentinis accitus in Italiam venit. Victi ſunt ab eo Romani, Lævino duce, elephantorum maxime inuſitata facie territi. C. Fabricius legatus ad Pyrrhum de captivis redimendis miſſus eſt. Omnes ſine pretio redditi. Plut. in Pyrrho. Juſt. XVIII.

Ptolemæus Ceraunus a Gallis, qui Belgio duce Macedoniam & Illyricum incurſabant, occiditur. Juſtinus XXIV. Dexippus. Polybius lib. II, pag. 128, & 135. teſtatur reges IV, Ptolemæum Lagi F. Lyſimachum, Seleucum, & Ptolemæum Ceraunum, intra Olymp. CXXIV. extinctos eſſe.

Poſt Ceraunum Macedoniæ regnum uſurpavit ejus frater Meleager menſibus II. Quo a Macedonibus pulſo; nec non Antipatro Caſſandri fra-

Per. Jul. ☾ ⊙	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

fratris filio, qui diebus XLV. tenuit; Soſthenes, quod Macedoniam a Gallorum populatione vindicaſſet, regnum ultro ſibi delatum annis duobus tenuit. Quamquam ipſe non in regis, ſed in ducis nomen jurare milites coegit. Juſtin. XXIV. Dexippus.

Eodem, ut apparet, anno legio Campana cum Præfecto Decio Jubellio ad Rheginorum præſidium a Romanis miſſa: occiſis Rheginis, Rhegium occupavit; qui paulo poſt a ſuis ejectus eſt, & ophthalmia laborans a Rhegino medico oculis privatus eſt. Epit. Liv. XII. Eclogæ Diod.

Hoc etiam anno Hicetas, cum IX. annis Syracuſis principatum tenuiſſet, a Thymone pellitur. Eclogæ Diod.

4435 · 11 · 8 · A	3705	279		II	475	470

P. Sulpicius.
P. Decius. — *Archon Anaxicrates.*

Pyrrhus Cineam legatum Romam miſit, ut de pace ageret. Sed Appius cæcus inclinantes in pacem animos auctoritate ſua deterruit. Igitur contra Pyrrhum dubio eventu pugnatum eſt. Pyrrhus vulneratus eſt, cæſis militum ejus XX. M. Romanorum vero V. M. & Conſule altero Decio. Epit. Liv. XIII. Plut. in Pyrrho. Cenſus hoc anno actus, & P. Domitius Cenſor primus e plebe luſtrum condidit. Cenſa ſunt civium capita CCLXXVIII. M. cum CCXII. Epit. XIII.

4436 · 12 · 9 · G	3706	278		III	476	471

C. Fabricius.
Q. Æmilius. — *Archon Democles.*

Fabricius contra Pyrrhum miſſus medicum ejus de regis nece paciſci volentem vinctum Pyrrho remiſit. Pugnatum deinde ad Aſculum incerto exitu. Pyrrhus relicta Italia in Siciliam trajecit; at contra Pœnos Siciliam tuetur. Ita pacem cum Romanis fecit. Plutarch. in Pyrrho Epit. Liv. XIII. Diodorus in Eclogis ſcribit, Pyrrhum in Italia duos annos, & IV. menſes bellum geſſiſſe. Addit Carthaginienſes Syracuſas obſediſſe terra marique. Pyrrhus eo cum appuliſſet, Siciliæ urbes ultro ſe ei permiſiſſe.

Brennus Gallorum dux in Macedoniam irrumpit: Soſthenem Macedonum ducem occidit. Inde Græcis ad Thermopylas aditum prohibentibus, eadem, qua Perſæ quondam, parte intra Græciam penetrat. Sub hæc Phocidem ad Delphicum templum ſpoliandum petit. Sed terræ motu, fulgetris, & portentis abſterriti Galli: complures enecati. Brennus poſt paulo ex vulneribus moritur. Diod. Eclogis. Juſtin. XXIV. Pauſan. Phoc. & Att.

Plutarchus ſcribit hoc tempore Pyrrho ab Italia diſcedenti plures eodem momento rei bene gerendæ opportunitates oblatas. Nam & eum Siculi ad auxilium ferendum vocabant: & ex Græcia nuntiabatur Ptolemæum Ceraunum a Gallis interemptum eſſe: quæ Macedoniæ recuperandæ præclara videbatur occaſio. Verum Plutarchus, niſi fallor, quod ad Soſthenem conveniebat, id ad Ptolemæum Ceraunum per errorem tranſtulit.

Macedonum ab Alexandro XII. Antigonus Gonatas dictus a Gonis Theſſaliæ oppido, ubi educatus erat, regnavit annis XXXVI. cum in Græcia XII. antea regnaſſet. Dexippus.

(Sub hoc Rege floruit Aratus Poeta. Vita ejus & Suidas.)

4437 · 13 · 10 · FE	3707	277		IV	477	472 Oct. 31

P. Cornelius Ruffinus.
C. Junius.

Cum Lucanis, Tarentinis, & Samnitibus continuatum eſt bellum. Epit. lib. XIV. Livii. Crotonem Ruffinus obtinuit. Frontinus lib. III.

Pyrrhus in Sicilia ſecundo contra Carthaginienſes ſucceſſu rem gerit. Inſulæ ſtatum conſtituit. Plutarch. Eclogæ Diod.

Gallorum reliquiæ Commontorio duce Thraciam invadunt, & a Byzantinis tributum exigunt. Polyb. IV. pag. 313.

4438 · 14 · 11 · D	3708	276		Olymp. 126	478	473

Q. Fabius Gurges II.
C. Genucius Clepſina.

Pyrrhus contra Carthaginenſes in Sicilia bellum gerit. Navali prælio victus a Carthaginienſibus Tarentum venit. Pauſan. Attic. a.

Lilybæum incaſſum obſidet. Plutarch. Eclogæ Diod.

4439 · 15 · 12 · C	3709	275		II	479	474

Manius Curius Dentatus III.
L. Cornelius Lentulus.

Pyrrhus labentibus in Sicilia rebus ſuis, in Italiam redit. Cum Romanis pugnans vincitur; ipſe Tarento pulſus; caſtra ejus a Romanis capta. Plutarch. Epit. Livii XIV. Juſtin. Abiit impoſito in arce Tarentina præſidio, cui Milonem præfecit.

M. Fabricius Cenſor luſtrum condidit. Cenſa ſunt civium CCLXXI. M. cum CCXXIV. Epit. Liv. XIV.

Hoc anno Hiero Hieroclis F. Imperator a Syracuſanis factus eſt. Polyb. I. pag. 8. atque ita Pauſanias interpretandus eſt Eliac. II. pag. 189. verſ. 18. ubi legendum, ὃ δὲ ἀρχὴν ἔσχεν ἔτει δευτέρῳ ἐπὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ἕκτης καὶ εἰκοστῆς, καὶ ἑκατὸν, ἣν Κυρηναῖος παιδὸς ἐνίκησεν Ἰδαῖος. Nam Idæus ſtadio vicit Olympiade CXXVI. Hic locus Cappello & aliis impoſuit, qui ſubinde poſt Agathoclem Hieronem regnaſſe putant; idque Olympiade CXX.

Verum circa annum IV. Olymp. CXXVI. hoc eſt ſeptem poſt annis, tyrannidem uſurpaſſe ſuo loco dicetur. Hoc vero, στρατηγὸς a militibus factus cidetur; quod deinde ratum habuit populus.

4440 · 16 · 13 · B	3710	274		III	480	475

Ser. Cornelius Merenda.
Manius Curius Dentatus III.

Pyrrhus cum ſex annos in Italico, Siculoque bello conſumpſiſſet, victus in Epirum rediit cum VIII. M. peditum, equitibus D. inde Macedoniam

populari

Per. Jul. ✱ · ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			populari cœpit, ac victo Antigono paullatim univerſam occupavit. Plut. in Pyrrho. Juſt. xxv.			
4441 17 14 AG	3711	273	*C. Fabius.* *C. Claudius Canina.* Ptolemæus Philadelphus ſocietatem hoc anno cum Romanis per legatos iniit. Eutrop. lib. II. Epit. Livii. Sextilia virgo Veſtalis damnata inceſti viva defoſſa eſt. Epit. xiv. Meminit & Euſeb. Pyrrhus Macedonia potitus majora quædam animo deſtinare cœpit. Interea Cleonymus Spartanus ægre ferens, quod & Arius frater ſibi in regni ſucceſſione prælatus eſſet, & Chelidonis uxor ab Acrotato Arei F. corrupta, Pyrrhum excivit in Laconicam; qui hanc imperii propagandi anſam cupide eſt amplexus. Plut. in Pyrrho.	IV	481	476 Oct. 30
4442 18 15 F	3712	272	*Sp. Carvilius II.* *L. Papirius Curſor II.* Pyrrhus in Laconicam impreſſione facta, pene urbe ipſa potitus eſt. Interim Areo rege e Creta redeunte pulſus inde contendit Argos: ubi fortiter pugnans a muliere illiſu regulæ peremptus eſt. Antigonus, qui contra illum pugnabat, victoria perhumaniter uſus eſt. Plut. in Pyrrho. Juſt. xxv. Hæc ſub Autumnum accidiſſe ex Plutarcho colligas. In Italia Tarentini cum Samnitibus & Bruttiis adverſus Romanos adſcitis Carthaginienſium auxiliis pugnantes victi ſunt. Ita violatum a Carthaginienſibus fœdus eſt. Arce, urbeque Romanis a Milone tradita, victis Tarentinis pax & libertas data eſt. Epit. Liv. xv. Ita poſt annos LXXII. quam initum erat, Samnitico bello finis imponitur. Livius libro XXXI.	Olymp. 127	482	477
4443 19 16 E	3713	271	*C. Quinctius Claudus.* *Archon Pytharatus.* *L. Genucius Clepſina.* Cicero de Fato. Hoc anno legio illa, quæ Rhegium occuparat, a Genucio Conſule capta; pleriſque in obſidione cæſis, reliqui numero trecenti Romam miſſi, ibique populi juſſu virgis cæſi, ac ſecuri percuſſi ſunt. Epit. Liv. xv. Polyb. lib. I. pag. 7. Epicurus hoc anno moritur natus annos LXXII. Diog.	II	483	478
4444 20 17 D	3714	270	*C. Genucius Clepſina II.* *C. Cornelius Blaſio.* De Saſſinatibus in Umbria triumphavit Blaſio. Epit. xv. Faſti Capitolin. Polemo Philoſophus obiit; poſt quem Arceſilas, & Crates inſignes habentur. Euſeb. Stratone Peripatetico mortuo, ſuccedit Lyco, præfuitque annis XL. Diog.	III	484	479
4445 21 18 CB	3715	269	*C. Fabius Max. Pictor.* *Q. Galo.* Legatos ab urbe Apollonia Romam miſſos Ædiles duo orta contentione pulſaverant. Hos Senatus Apolloniatibus dedidit. Valer. Max. lib. VI. Epit. xv. Hoc anno primum populus Romanus argento uti cœpit. Epit. Euſeb. id biennio ante refert. Picentes bellum commovent. Eutrop. lib. II. Hoc anno Hiero Syracuſis rex conſalutatus eſt. Polyb. lib. I. & ad eam Caſaubonus.	IV	485	480 Oct. 29
4446 22 19 A	3716	268	*P. Sempronius Sophus.* *Ap. Claudius.* De Picentibus triumpharunt Coſſ. Faſti Capitolin. Cum in acie ſtarent exercitus, terræ motus exortus eſt. Sempronius ædem telluri vovit; ſuoſque, ne ſuperſtitione territos Picentes debellarent, hortatus eſt. Oroſius. Florus.	Olymp. 128	486	481
4447 23 1 G	3717	267	*M. Attilius Regulus.* *L. Julius Libo.* Salentinis bellum indicitur: captique ſunt cum civitate ſimul Brunduſini. Epit. xv. Eutrop. II.	II	487	482
4448 24 2 F	3718	266	*D. Junius Pera.* *M. Fabius Pictor.* De Salentinis, & Meſſapiis triumphatum. Epit. xv.	III	488	483
4449 25 3 ED	3719	265	*Q. Fabius Max. Gurges III.* *P. Decius Mus.* Cenſus eſt habitus, & luſtrum xxxv. conditum. Faſti. Cenſa ſunt capita CCXCII. M. & CCXXIV. Eutrop. lib. II. Mamertini, qui Meſſanam occupaverant, ab Hierone, & Carthaginienſibus vexati ad Romanos confugiunt. Romani poſt longam deliberationem opem iis ferendam eſſe decernunt. Polyb. lib. I. pag. 9. Epit. XVI. Diod. Eclogæ. Arius Lacedæmoniorum rex hoc anno moritur, ad quem Onias Judæorum pontifex ſcripſit. Vide lib. II. cap. LIII.	IV	489	484 Oct. 28
4450 26 4 C	3720	264	*Ap. Claudius Caudex.* Belli Punici. *M. Fulvius Flaccus.* A. I. Hoc anno cœptum eſt Punicum bellum. Appius in Siciliam trajecit, & Hieronem ita fregit, ut relicta Meſſana Syracuſas ſe reciperet. Polyb. lib. I. Gellius lib. XVII. cap. XXI. Pergami principatum hoc anno tenuit Eumenes poſt Philetærum annis XXII. Fuit hic Eumenis Philetæri fratris filius. Nam Philetærus fratres habuit duos, hunc, & Attalum, qui cognomines ſibi liberos ſuſceperunt. Strabo XIII. Zeno Stoicus moritur, cui Cleanthes ſuccedit. Euſeb.	Olymp. 129	490	485

MAN.

Per. Jul. * ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Ætas Nab.
4451 17 5 B	3721	263	MAN. *Valerius Maximus*. Belli 2. *Man. Otacilius*. Ambo Coſſ. in Siciliam trajiciunt. Pax Hieroni data. Polyb. lib. 1.	II	491	486
4452 18 6 A	3722	262	*L. Poſtumius Megillus*. Belli 3. *Q. Mamilius Vitulus*. Agrigentum a Coſſ. captum. Polyb. lib. 1. Nicomedes Bithyniæ rex Aſtacum urbem amplificans Nicomediam nuncupavit. Euſeb. Syriæ III. rex Antiochus Θεὸς annis XV. Euſeb.	III	492	487
4453 1 7 GF	3723	261	*L. Valerius Flaccus*. Belli 4. *T. Oſtacilius Craſſus*. Hoc primum anno Romani rem nauticam attigerunt, & claſſem pararunt. Polyb. 1.	IV	493	488 Oct. 27
4454 2 8 E	3724	260	*Cn. Cornelius Scipio*. Belli 5. *C. Duilius nepos*. Duilius Pœnos primus claſſe devicit. Polyb. 1. Epit. XVII.	Olymp. 130	494	489
4455 3 9 D	3725	259	*C. Aquilius Florus*. Belli 6. *L. Cornelius Scipio*. L. Cornelius in Sardinia contra Sardos, & Corſos, & Annonem Pœnum feliciter pugnavit. Anno ipſe cecidit Epit. XVII. Valer. Max. lib. V. cap. I. ubi refert Annonis corpus a Coſ. honorifice ſepultum. Hamilcari in Sicilia fortiter reſtitit Aquillius. Zonaras.	II	495	490
4456 4 10 C	3728	258	*A. Attilius Calatinus*. Belli 7. *C. Sulpicius Paterculus*. Calatinus in Siciliam profectus oppida quædam expugnat. Cum Attilius Coſ. iniquum in locum duxiſſet exercitum, M. Calpurnii Trib. mil. virtute & opera evaſit; qui cum CCC. militibus eruptione facta ſervavit exercitum. Epit. XVII.	III	496	491
4457 5 11 BA	3727	257	*Cn. Cornelius Blaſio*. Belli 8. *C. Attilius Serranus*. Primus hic Attilius Serrani cognomen obtinuit; quod qui ad eum a Senatu miſſi erant ad imperium populi Rom. ſuſcipiendum ſemen manu ſua ſpargentem viderunt. Cicero pro Roſcio Amer. Valer. Max. lib. IV. Attilius prælio navali primum victus, inde victor fuit. Polyb. lib. 1. Hannibal Pœnorum dux victa clade, a militibus ſuis in crucem actus eſt. Epit. XVII.	IV	497	492 Oct. 26
4458 6 12 G	3728	256	*M. Attilius Regulus*. Belli 9. *L. Manlius Vulſo*. Romani claſſe navium CCCXXX. inſtructa; Pœni CCCL. illi in Africam trajicere parant: iſti prohibere aditu. Pugna commiſſa vincunt Romani. Attilius in Africam trajicit cum XL. navibus, & XVM. peditum, equitibusque D. Pluribus captis oppidis iniquas pacis conditiones Carthaginienſibus edidit. Polyb. 1. Eutropius addit lib. II. Manlio Romam reverſo cum XXVIIM. captivorum, manſiſſe Attilium in Africa, Aſdrubales duos, & Amilcarem viciſſe, ſerpentem miræ magnitudinis ad Bagradam viciſſe. Antigonus Gonatas Athenienſibus libertatem reſtituit. Euſeb.	Olymp. 131	498	493
4459 7 13 F	3729	255	*Ser. Fulvius Nobilior*. Belli 10. *M. Æmilius Paullus*. Xanthippus Lacedæmonius a Pœnis arceſſitus Attilium cepit. XVM. capta. XXXM. cæſa. Eutrop. II. Coſſ. audita clade Attilii in Africam navigare juſſi Pœnos navali prælio ſuperant. Sed victores cum præda reverſi naufragio CCXX. naves amittunt, LXXX. dumtaxat elapſis. Oroſ. Polyb. 1. pag. 37. Hoc anno primum Achæi pro duobus, unicum Prætorem eligere cœperunt. Primus fuit Marcus Carynenſis, qui IV. annis eo magiſtratu functus eſt. Polyb. II. pag. 130. Prætores eligi ſolebant circa Pleiadum ortum; hoc eſt vere; ab Ætolis vero poſt æquinoctium autumnale. Polyb. pag. 4. pag. 365.	II	499	494
4460 8 14 E	3730	254	*Cn. Cornelius Scipio Aſina II*. Belli 11. *A. Attilius Calatinus II*. CCXX. navium claſſe refecta, Romani Coſſ. ambos in Siciliam mittunt, qui collectis naufragii reliquiis, & claſſe CCC. navium effecta, Panormum obſidione ceperunt. Polyb. lib. 1. pag. 39. Secunda periodus Calippica hoc anno cœpta.	III	500	495
4461 9 15 DC	3731	253	*Cn. Servilius Cæpio*. Belli 12. *C. Sempronius Blæſus*. Alterum Romanis naufragium accidit, quo CL. naves amiſſæ. Polyb. 1. Judæorum Pontifex poſt Eleazarum, Manaſſes fuit. Euſebius.	IV	501	496 Oct. 25
4462 10 16 B	3732	252	*C. Aurelius Cotta*. Belli 13. *P. Servilius Geminus*. Luſtrum conditum XXXVII. a Cenſoribus Man. Valerio Maximo, P. Sempronio Sopho. Cenſa ſunt CCXCVIIM. DCCXCVII. Epit. XVIII. Pœni, Romanis cedentibus, mari potiti. Polyb. 1.	Olymp. 132	502	497
4463 11 17 A	3733	251	*L. Cæcilius Metellus*. Belli 14. *C. Furius Pacilus*. Metellus Aſdrubalem ſummo prælio ſuperavit, fugatis elephantis, quorum XXVI. cæſi, CIV. capti, & per Italiam ducti. Aſdrubal abſens capite damnatus. Eutrop. II. Oroſius. Ita belluas, quas antea formidabant, contemnere cœperunt. Aratus Sicyonius tum annorum erat XX. quando patriam ſuam Reip. Achæorum adjungit, & fit Prætor. Polyb. lib. II. pag. 130.	II	503	498

C. Attilius

Per. Jul. * ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4464 12 18 G	3734	250	*C. Attilius Regulus II.* *L. Manlius Vulſo.* Belli 15. Polybius 14. numerat, pag. 43. Romani claſſem reparant CC. navium, Lilybæum obſident. Sed Hannibale ex Africa superveniente, male affecti ſunt. Polyb. lib. I. Hoc anno Parthos, Arſace duce, a Macedonum imperio receſſiſſe teſtis eſt Juſtinus lib. XLI. Cujus impunitatem dedit illis duorum fratrum regum, Seleuci, & Antiochi diſcordia. Eodem tempore Theodotus mille urbium Bactrianorum præfectus defecit, regemque ſe appellari juſſit; quod exemplum ſecuti totius Orientis populi a Macedonibus defecerunt. Hæc ille. Euſebius quoque de tempore conſentit.	III	504	499
4465 13 19 FE	3735	249	*P. Claudius Pulcher.* *L. Junius Pullus.* Belli 16. P. Claudius cum Adherbale congreſſus naves XCIII. amiſit, quæ ab hoſte captæ. Ideo poſtea condemnatus eſt. Junius refecta claſſe ad eos juvandos, qui Lilybæum obſidebant, mittitur. Lilybetana claſſis a Pœnis incenſa. Junius omni claſſe amiſſa Lilybæum, inde Romam contendit. Polyb. I. Cauſſam ejus calamitatis ſpretæ religioni imputant Eutrop. II. & Valer. Max. VIII. quod pullos non paſcentes mergi in mare juſſerit. Suet. in Tiberio. Aratus ut exulibus bona ſua repoſcentibus ſatisfaceret, ad Ptolemæum Philadelphum adire ſtatuit: quo ægre admodum pervenit, & CL. talenta ab eodem impetravit. Plut. Arato.	IV	505	500 Oct. 24
4466 14 1 D	3736	248	*P. Servilius Geminus.* *C. Aurelius Cotta.* Belli 17. Romani rurſus maris imperio ceſſere. Ideo Punica claſſis oram infeſtavit. Polyb. I. Eutrop. II. Ptolemæus Philadelphos, & Antiochos Θεὸς pacem inter ſe nuptiarum fœdere ſanciunt. Rejecta Laodice, Antiochus Berenicem Philadelphi filiam duxit. Hieron. in Dan. XI.	Olymp. 133	506	501
4467 15 2 C	3737	247	*L. Cæcilius Metellus.* *M. Fabius Buteo.* Belli 18. Hannibal hoc fere anno naſcitur. Vide annum 4478. Luſtrum a Cenſoribus A. Attilio Calatino, A. Manlio Torquato conditum XXXVIII. Faſti Capit. Cenſa ſunt CCLI. M. CCXXII. Hoc anno Antiocho ſucceſſit Seleucus Callinicus, annis XX. In Ægypto regnare cœpit Ptolemæus Evergetes annos XXVI. Sed prior quam Antiochus obiit Philadelphus, quo mortuo Antiochus Berenicen expulit. Laodicem revocavit; quæ veneno illum ſuſtulit: Berenicen, ejuſque filium interemit. Hieron.	II	507	502
4468 16 3 B	3738	246	*M. Fabius Licinus.* *M. Otacilius Craſſus.* Belli 19. Appii Cæci filia in turba populi jactata dixit; Utinam frater meus viveret, iterumque claſſem duceret! Ideoque ab Ædilibus mulctata eſt. Gell. lib. X. cap. VI. Judæorum Pontifex Onias Simonis Juſti F. conſueta Ptolemæo tributa non reddens, eum offendit. Sed Joſephus vir nobilis, & ſororis illius filius regem placavit. Joſeph. lib. XII. cap. IV. Euſeb.	III	508	503
4469 17 4 AG	3739	245	*M. Fabius Buteo.* *C. Attilius Bulbus.* Belli 20.	IV	509	504 Oct. 23
4470 18 5 F	3740	244	*A. Manlius Torquatus.* *C. Sempronius Blæſus II.* Belli 21. Brundiſium colonia deducta. Velleius I.	Olymp. 134	510	505
4471 19 6 E	3741	243	*C. Fundanius Fundulus.* *C. Sulpitius Gallus.* Belli 22. Aratus Prætor Achæorum Acrocorinthum, expulſo Antigoni præſidio, aſtu occupat. Polyb. II. pag. 130. Plut. Arato. Ætoli a Macedonum ſocietate ad Achæos tranſeunt. Polyb.	II	511	506
4472 20 7 D	3742	242	*C. Lutatius Catulus.* *A. Poſtumius Albinus.* Belli 23. Romani claſſe reparata C. Lutatium Coſ. contra Pœnos mittunt. Victi navali prælio Pœni: naves eorum L. ſubmerſæ, captæ LXX. Polyb. lib. I. pag. 60. Numerum auget Oroſius. Parta hæc victoria ad Ægatem inſulam Africæ. Eumeni ſucceſſit Attalus Pergami rex annis XLIII. Livius lib. XXXIII. Strabo XIII. qui primum illum Pergami regem appellatum refert, Gallis devictis. Macedonum ab Alexandro XIII. regnavit Demetrius Antigoni F. annos X.	III	512	507
4473 21 8 CB	3743	241	*Q. Lutatius Cerco.* *A. Manlius Torquatus II.* Belli 24. His Coſſ. pax Carthaginienſibus data, his legibus, ut Pœni inſulis omnibus cederent, quæ inter Italiam & Africam intercedunt, II. MCC. talenta penderent in annos XX. &c. Polyb. I. Ortum eſt in Africa bellum Libycum, mercenariis militibus, qui dimiſſi erant, ſtipendia ſua, & militiæ præmia repoſcentibus. Polyb. lib. I. Lacydes Philoſophus obiit cum XXVI. annis Scholæ præfuiſſet, auctor Academiæ novæ. Diog.	IV	513	508 Oct. 22

C. Claudius

Per. Jul. ✳ ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4474 22 9 A	3744	240	*C. Claudius Centho.* *M. Sempronius Tuditanus.* His Coſſ. Livius poeta primus fabulam docuit. Cicero de Seneſt.	Olymp. 135	514	509
4475 23 10 G	3745	239	*C. Mamilius Turrinus.* *Q. Valerius Falto.* His Coſſ. natum Ennium poetam Varro prodidit. Gellius lib. XVII. c. XXI.	II	515	510
4476 24 11 F	3746	238	*Ti. Sempronius Gracchus.* *P. Valerius Falto.* Bellum Carthaginienſium contra mercenarios terminatur a Pœnis poſt annos III. & menſes IV. Polyb. I. pag. 88. Eodem tempore Romani ab iis mercenariis, qui Africa pulſi erant, invitati, in Sardiniam navigare inſtituunt. Pœnis vindicare paratis, Romani bellum in eos decernunt. At illi imparati tempori cedunt, Sardinia omiſſa. Sed hæc anno poſt tertio geſta. Polyb.	III	516	511
4477 25 12 ED	3747	237	*L. Cornelius Lentulus.* *Q. Fulvius Flaccus.* Tumultus Gallicus anno fere XLV. poſtquam pax Gallis conceſſa. Sed accitis Tranſalpinis, ipſi inter ſe pugnarunt. Polyb. lib. II. pag. 109. Cum Liguribus bellari cœptum. Epit. XX. Amilcar hoc anno miſſus eſt in Hiſpaniam, compoſitis in Africa rebus: ſecumque Hannibalem IX. annos natum duxit. Polyb. initio lib. II.	IV	517	512 Oct. 22
4478 26 13 C	3748	236	*C. Licinius Varus.* *P. Cornelius Lentulus.*	Olymp. 136	518	513
4479 27 14 B	3749	235	*T. Manlius Torquatus.* *C. Atilius Bulbus.* Bellum cum Sardis initum, inſtigantibus Carthaginienſibus. Sed legatio Carthag. venit, & pacem impetravit. Poſtea bellis ubique pacatis templum Jani clauſum eſt primum poſt Numæ tempora. Plutarch. Numa. Eutrop. II. Polyb. lib. I. in fine.	II	519	514
4480 28 15 A	3750	234	*L. Poſtumius Albinus.* *Sp. Carvilius Maximus.* Carvilius de Sardis triumphavit. Faſti Capitol. eodemque anno C. Nævius fabulas apud populum dedit. Gell. XVII. cap. XXI.	III	520	515
4481 1 16 GF	3751	233	*Q. Fabius Maximus Verrucoſus.* *M. Pomponius Matho.* Ligures a Fabio victi. De Sardis quoque triumphavit Pomponius. Faſti.	IV	521	516 Oct. 20
4482 2 17 E	3752	232	*M. Æmilius Lepidus.* *M. Publicius Malleolus.* Bellum Gallicum recrudeſcit. Polyb. lib. II. pag. 109. Demetrius Macedoniæ rex moritur, relicto filio impubere Philippo. Huic tutor datus eſt patruelis Antigonus ὁ Δώσων a magnificis promiſſis dictus, qui tutoris nomine annis XII. regnum adminiſtravit. Dexippus, & Euſeb. Flaminius legem agrariam tulit de agro Piceno Galliæ Ciſalpinæ dividendo; quæ res Gallos concitavit. Polyb. II. pag. 109.	Olymp. 137	522	517
4483 3 18 D	3753	231	*C. Papirius Maſo.* *M. Pomponius Matho.* Sp. Carvilius hoc anno primus Romæ uxorem repudiavit. Halic. lib. II. Sardi, & Corſi ſubacti. Papirius in monte Albano primus de Corſis triumphavit, cum a Senatu triumphum non impetraſſet. Valer. Max. lib. III. Epit. XX. Agroni regi Illyriorum ſuccedit uxor Teuta. Polyb. II. pag. 93.	II	523	518
4484 4 19 C	3754	230	*M. Æmilius Barbula.* *M. Junius Pera.* Teuta Illyriorum regina ſuos piraticam facere permittit. Romani Italorum querelis permoti, Caium, & Lucium Coruncanos queſtum ad eam mittunt; e quibus qui liberius locutus erat, Lucium occidi curavit. Ea res ad Illyricum bellum Romanos excivit. Polyb. II. pag. 98. Statuæ legatis poſitæ. Plin. XXXIV. cap. VI.	III	524	519
4485 5 1 BA	3755	229	*L. Poſtumius Albinus.* *Cn. Fulvius Centumalus.* Bellum contra Illyrios terra marique ſuſceptum. Corcyrenſes nuper a Teuta domiti, eorumque præfectus Demetrius Pharius dedunt ſeſe Romanis. Multa in Illyrico oppida capta. Polyb. II.	IV	525	520 Oct. 19
4486 6 2 G	3756	228	*Q. Fabius Maximus II.* *Sp. Carvilius Maximus II.* Teuta vere appetente pacem impetrat a Romanis, interpoſita tributi pactione. Tum legati victoriæ nuncii per Græciam miſſi. Corinthii Romanos in ſocietatem Iſthmiorum vocarunt. Polyb. lib. II. pag. 100. Prima Romanorum ad Achæos & Ætolos; altera ad Athenienſes, & Corinthios legatio. Polyb. ibid. Amilcar in Hiſpania occiditur. Huic ſubſtitutus Aſdrubal octo annis ſolidis provinciæ præfuit. Polyb. lib. II. initio, & pag. 123. Diod. Eclog. lib. XXV.	Olymp. 138	526	521
4487 7 3 F	3757	227	*P. Valerius Flaccus.* *M. Atilius Regulus.* Hoc anno Prætores additi duo, ut eſſent IV. & in Siciliam, & Sardiniam novas provincias proficiſcerentur. Epit. XX. Pomp. de Orig. juris.	II	527	522

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Ætoli cum Antigono Macedonum rege, & Cleomene Lacedæmoniorum contra Achæos conſpirant. Polyb. lib. II. Syriæ quintus rex Seleucus III. Callinici F. Ceraunus, qui & Pogon Polyb. lib. II. Regnavit annos III.			
4488 8 4 E	3758	226	*L. Apuſtius Fullo.* *M. Valerius Meſſalla.* Romani in apparatum belli Gallici totis viribus incumbunt, & undique copias conſcribunt. Polyb. II. pag. 110. Hiero ad hoc bellum frumentum Romanis ſubmiſit: cujus pretium confecto bello recepit. Diod. Eclogis lib. XXV.	III	528	523
4489 9 5 DC	3759	225	*C. Atilius Regulus.* *L. Æmilius Papus.* Galli ob legem agrariam Flaminii Trib. Pleb. de agro Piceno Gallis Senonibus erepto tumultum concitant, Inſubres ſcilicet, & Boii, qui Tranſalpinos Gallos Gæſatas, id eſt mercenarios, Rhodani accolas arceſſunt, cum eorum regibus Concolitano, & Aneroeſto. Veneti, & Cenomani illos ſequi noluerunt. Romani militaris ætatis peditum DCC. M. equitum LXX. M. conſcripſerunt. Cæſa ſunt Gallorum XL. M. capta X. M. Atilius in prælio, & rex Concolitanus occiderunt. Aneroeſtus ſemetipſum interimit. Polyb. II. Eutrop. II.	IV	529	524 Oct. 18
4490 10 6 B	3760	224	*T. Manlius Torquatus.* *Q. Fulvius Flaccus II.* Coſſ. in Galliam profecti Boios expugnant, & Inſubres; ac tum primum Romani trans Padum copias duxerunt. Polyb. II. Oroſius. Sextus Syriæ rex Antiochus M. regnat annos XXXVI. lib. lib. a. cap. XXVI. Aratus a Cleomene bello petitur, inferioremque ſe ſentiens Achæis auctor eſt, ut Antigonum ſibi concilient; quod & factum, Acrocorintho illi tradita. Cleomenes Lacedæmonem ſe recipit. Plutarchus in Cleomene. Caria & Rhodus magno terræ motu concuſſæ; adeo ut ingens coloſſus rueret. Euſeb. Oroſ. IV. cap. XXIS.	Olymp. 139	530	525
4491 11 7 A	3761	223	*C. Flaminius.* *P. Furius Philus.* Victi a Coſ. Galli. Polyb. II. Plutarch. in Marcello. Inter Macedonas, Achæos, Epirotas, Phocenſes, Bœotos, Arcadas, & Theſſalos initia ſocietas: cujus Antigonus dux factus eſt. Polyb. II.	II	531	526
4492 12 8 G	3762	222	*M. Claudius Marcellus.* *Cn. Cornelius Scipio.* Inſubres domiti. Viridomarus Geſſatarum rex a Marcello occiſus; captum Mediolanum. Marcellus opima de rege ſpolia retulit. Polyb. II. Faſti Capit. Oroſ. IV. Cleomenicum bellum eodem tempore deſitum, victo ab Antigono Cleomene, qui in Ægyptum fugit. Polyb. & Plut. in Cleom. Antigonus Lacedæmone potitus eſt.	III	532	527
4493 13 9 FE	3763	221	*P. Cornelius Scipio Aſina.* *M. Minucius Rufus.* Iſtri prædones Romanarum navium perdomiti. Epit. XX. Oroſ. IV. cap. XIII. Concitaverat hos Demetrius Pharius, qui jam ad Macedonum reges cœperat reſpicere. Polyb. III. Quartus Ægyptiorum rex Ptolemæus Philopator annis XVII. Antigonus Macedonum rex peracto Nemeorum judicio in Macedoniam reverſus victis Illyriis moritur. Polyb. II. pag. 133. Macedonum rex poſt Alexandrum M. XV. regnat Philippus Antigoni Gonatæ nepos annis XLII. Ita tres reges, Seleucus, Ptolemæus, & Antigonus circa hanc Olympiadem mortui. Polyb. ibid.	IV	533	528 Oct. 17
4494 14 10 D	3764	220	*L. Veturius Philo.* *C. Lutatius.* Luſtrum conditum eſt, & cenſa civium CCLXX. M. CCXIII. Libertini in IV. tribus redacti, cum ante diſperſi fuiſſent, Eſquilinam, Palatinam, Suburranam, Collinam. Epit. Aſdrubal cum annis octo ſolidis Hiſpaniam rexiſſet, & Carthaginienſium imperium, non tam armis, quam comitate plurimum amplificaſſet, a Gallo quodam occiditur. Succedit Hannibal. Polyb. lib. II. pag. 123. Diod. Eclogis lib. XXV. Simul atque dux factus eſt Hannibal, Olcadum gentem aggreditur, & Althæam urbem opulentam in primis expugnat; inde Carthaginem novam ad hiberna ſe recepit. Polyb. lib. III. pag. 168.	Olymp. 140	534	529
4495 15 11 C	3765	219	*M. Livius Salinator.* *C. Æmilius Paullus.* Rebellantes Illyrios ac Demetrium Pharium eorum regem domuit Æmilius Conſul. Demetrius ad Philippum Macedonum regem confugit. Polyb. lib. III. Liv. lib. XXII. Hannibal in Vaccæos expeditione facta Salmanticam expugnat; ac totam intra flumen Iberum Hiſpaniam ſibi ſubjicit. Polyb. II. Saguntini per legatos certiores de omnibus Romanos faciunt. Ibidem. Pruſias Gallos Helleſponti oram infeſtantes cædit. Polyb. IV. Primus Romam medicus venit e Peloponneſo Archagathus Lyſaniæ F. Plin. lib. XXIX. cap. I. Hannibal Saguntum urbem Romanorum ſociam tota vi adortus poſt ſeptem menſes capit. Saguntini omnes partim ab hoſte, partim ſuapte manu perierunt. Polyb. IV. Liv. lib. XX.	II	535	530

Romani

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Romani legatos, qui Hannibalem depoſcerent, Carthaginem mittunt. Iire infecta redierunt. Polyb. lib. III, & IV, pag. 330.

Bellum Sociale Philippo rege Macedonum duce ab Achæis contra Ætolos geritur. Polyb. IV, 322. Sed poſtea Dardanis incurſantibus redit in Macedoniam. pag. 332.

Achæus regiones Aſiæ cis Taurum occupat, & novum regnum condit. Ariarathes Cappadociæ rex iniit. Cleomene in Ægypto mortuo, Ageſipolis & Lycurgus Lacedæmone regnant. Polyb. lib. IV, pag. 271, & 304.

Byzantii, quod Gallis tributa perſolvere cogerentur, portoria quædam impoſuerunt. Inde bellum adverſus ipſos a Rhodiis ſuſceptum; quibus ſe Pruſias Bithyniæ rex adjunxit. Polyb. IV, pag. 306.

Ætoli Prætorem Dorimachum creant; qui in Epirum copias ducit, & Dodonæum templum evertit.

Defectio Lunæ, cujus meminit Polyb. lib. IV, pag. 420. Contigit autem Martii 2x, feria 7, hora 2, 5'. a media nocte, in Myſia.

4496 (16, 12, B) | 3756 | 218 | III | 536 | 531

P. Cornelius Scipio. Belli Punici II.
Ti. Sempronius Longus. Annus I.

Scipio in Hiſpaniam, Sempronius in Africam miſſi. Placentiam, & Cremonam deductæ coloniæ. Hannibal ſuperatis Alpibus in Italiam venit. Habebat in exercitu peditum XC M. equitum XII M. Pol. III, p. 189. P. Cornelium ad Ticinum, Sempronium ad Trebiam fudit. Polyb. Liv. XXI.

Philippus bellum Sociale perſequitur. Antiochus, & Ptolemæus Philopator de Cœleſyria bellum inter ſe gerunt. Polyb. lib. IV.

Lunæ defectio altera Sept. I, hora 6, 34'. a meridie. Vide lib. VII.

4497 (17, 13, AG) | 3757 | 217 | IV | 537 | 532 Oct. 12

Cn. Servilius Geminus. Belli 2.
C. Flaminius II.

Clades ad Thraſymenum lacum accepta, Flaminii ducis temeritate: qui & occiſus eſt. Tum IV M. equitum cum C. Centenio pro Prætore miſſa ad Flaminium a Servilio, circumventa ſunt ab Hannibale. Qui deinde in Apuliam profectus eſt. Contra hunc creatus Prodictator II. Q. Fabius Maximus a populo; quod numquam antea factum; cum Equitum magiſtro M. Minucio Rufo. Fabius cunctatione ſua Romanam rem erexit. Liv. XXI, Polyb. III. Cn. Scipio cum Annone in Hiſpania bene rem gerit. P. deinde Scipio prorogato poſt Conſulatum imperio eodem contendit. Romani legatos ad Philippum regem Macedoniæ miſerant, qui Demetrium Pharium repoſcerent. Livius & Polyb. ibid.

Philippus Nemæorum ſpectaculis intentus de clade ad Thraſymenum nuntium accepit. Pol. V, pag. 439.

Antiochus ad Raphiam inſigni prælio a Ptolemæo Philopatore victus Induciæ inter ipſos annuæ factæ. Ibid. pag. 425, & 428. Inde Hieroſolymam veniens, cum in adyta vellet irrumpere, mirabiliter coercetur. Mac. l. III. Bellum Sociale, ſive Ætolicum a Philippo Macedoniæ rege terminatum, pag. 442.

Sol in Sardinia minui viſus, ait Liv. lib. XXII. Nam defecit Sol Febr. XI, hora 3. poſt meridiem.

4498 (18, 14, F) | 3758 | 216 | Olymp. 141 | 538 | 533

L. Æmilius Paullus II. Belli 3.
C. Terentius Varro.

Hannibal Romanos ad Cannas magno prælio ſuperat. Cæſa ſunt XL M. P. Scipioni Trib. mil. adoleſcenti ab iis, qui Canuſium profugerant, mandato imperio, ille ſtricto gladio effecit, ut omnes jurarent ſe Italiam non relicturos. Polyb. III. Liv. II.

Antiochus M. Taurum ſuperans, facta cum Attalo ſocietate, Achæum bello eſt aggreſſus. Polyb. V, pag. 444.

Philippus receptis urbibus, quæ abſente ipſo captæ erant, ac rebus in Illyrico compoſitis, in Italiam trajicere conatus eſt. Sed vano metu revocatur in Græciam. Ibid.

Romani captos Cannenſi pugna redimere nolunt. Plerique Italiæ populi certatim Hannibali ſe tradunt.

Philopator Judæos, qui in Ægypto erant, ad ejurandam religionem cogere volens, divinitus deterretur. Lib. III. Mac.

4499 (19, 15, E) | 3759 | 215 | II | 539 | 534

L. Poſtumius Albinus III, & eo mortuo,
Q. Fabius Maximus II. Belli 4.
Ti. Sempronius Gracchus.

Philippus Maced. rex fœdus iniit cum Hannibale. Legati Macedones a Romanis capti, & in vincula conjecti. Coſſ. rem Romanam fulciunt. Hierone rege mortuo, ſuccedit ejus nepos, qui regnum peſſundedit. Polyb. III, pag. 158, & VII, pag. 502. Livius lib. XXIII.

Achæus Sardes ſe recipit, & ibi obſidetur. Pol. VII, p. 506.

4500 (20, 16, D) | 3770 | 214 | III | 540 | 535

M. Claudius Marcellus III. Belli 5.
Q. Fabius Maximus IV.

Tib. Gracchus pro Coſ. ad Beneventum cum Annone proſpere pugnat, armatis ſervitiis. Caſilinum a Fabio receptum. Marcellus in Siciliam profectus Syracuſas obſidet. Sed ne caperet, unus Archimedes obſtitit. M. Valerius Lævinus Prætor contra Philippum pro Apolloniatis bellum gerit. Philippus incenſa claſſe in Macedoniam ſe recipit. In Hiſpaniis quoque a Cn. Scipione res egregie geſta. Polyb. in Fragm. lib. VII, & VIII, Liv. XXIV.

Antiochus Sardes capit. Polyb. lib. VII, pag. 506.

Philippus in Peloponneſum venit, turbantibus Meſſeniis. Aratum veneno tollit. Pol. VIII, pag. 518. Plut. in Arato.

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4501 21 17 CB	3771	213	*Q. Fabius Maximus Q. F.* / *Ti. Sempronius Gracchus II.* Belli 6. Arpi a Fabio Coſ. recepti. Liv. xxiv. Philippus in Illyrico Liſſum occupat. Polyb. viii. pag. 519.	IV	541	536 Oct. 15
4502 22 18 A	3772	212	*Q. Fulvius Flaccus III.* / *Ap. Claudius Pulcher.* Belli 7. Hannibal Tarentum, præter arcem, capit. Ludi Apollinares ex Martii vatis carminibus inſtituti; eorum curatio Præt. Urbano mandata. Syracuſæ a Marcello tertio anno captæ. Capua obſeſſa a Coſſ. In Hiſpania ambo Scipiones cum exercitu cæſi, qui ſe Aſdrubali, ne in Italiam tenderet, hactenus oppoſuerant. L. Marcius eques Romanus contractis copiis bina hoſtium caſtra expugnavit, cæſis xxxvii. M. Livius xxv. Polyb. viii, ix, & x. Gracchus Procoſ. fraude hoſpitis interfectus eſt. Liv. ibid. Valerius Lævinus Prætor cum Ætoliis ſocietatem facit: deinde cum Attalo rege. Cum igitur omnes iſti conjunctis viribus Græciam infeſtarent; Achæi, aliique Græciæ populi a Philippo auxilium petunt. Inde cœptum eſt Philippicum bellum I. Polyb. x. Liv. xxv. Juſt. xxix.	Olymp. 142	542	537
4503 23 19 G	3773	211	*Cn. Fulvius Centumalus.* / *P. Sulpicius Galba.* Belli 8. Hannibal ſpe Tarentinæ arcis expleudæ, ac deinde Capuanæ obſidionis ſolvendæ fruſtratus, Romam contendit. Sed tempeſtate prohibitus eſt. Inde in Lucanos, ac Rhegium pervenit. Capua Romanis tradita: cujus principes veneno ſibi necem conciſcunt. Senatores ſecuri percuſſi. Capua in Præfecturam redacta. P. Scipio xxiv. annos natus Procoſ. in Hiſpaniam miſſus eſt. Liv. xxvi. Polyb. x. Antiochus M. victo Philopatore Judæam ſibi ſociat. Euſeb.	II	543	538
4504 24 1 F	3774	210	*M. Claudius Marcellus IV.* / *M. Valerius Lævinus.* Belli 9. P. Scipio Carthaginem novam uno die expugnavit. Marcellus cum Hannibale proſpere pugnat. Cn. Fulvius Procoſ. in Apulia cum exercitu cæſus eſt. Cæſo exercitu, ipſe poſtea Romæ damnatus eſt. Liv. xxvi. & xxvii. Agrigentum a Lævino Coſ. occupatur. Polyb. lib. ix. pag. 559.	III	544	539
4505 25 2 ED	3775	209	*Q. Fabius Maximus V.* / *Q. Fulvius Flaccus IV.* Belli 10. Marcellus cum Hannibale proſpere pugnat. Fabius Tarentum recipit. P. Scipio cum Aſdrubale ſecundo eventu præliatur. Liv. xxvii. Luſtrum conditum; cenſa civium capita CXXVII. M. CVIII. M. Cornelio Cethego, & P. Sempronio Tuditano Cenſor.	IV	545	540 Oct. 14
4506 26 3 C	3776	208	*M. Marcellus V.* / *T. Quintius Criſpinus.* Belli 11. Marcellus Coſ. Hannibalis inſidiis occiditur; alter Coſ. vulneratur. Ludi Apollinares in ſtatum diem voti ſunt a. d. III. Nonas Quintiles. Hiſpaniæ reguli Scipioni ſe adjungunt. Idem Aſdrubalem fuſum ex Hiſpania fugere coegit. Liv. xxvii. Polyb. x. Contra Philippum Ætolis opem ferunt rex Attalus, & Sulpitius Prætor. Achæi cum Ætolis prope Meſſenen proſpere pugnant: ubi Philopœmenis virtus enituit. Liv. ibid. & Polyb.	Olymp. 143	546	541
4507 27 4 B	3777	207	*C. Claudius Nero.* / *M. Livius Salinator.* Belli 12. Aſdrubal Hannibalis frater ingentibus copiis in Italiam irrupit. Huic Livius in Gallia erat oppoſitus: Hannibali Claudius. Interceptis Aſdrubalis litteris, Claudius, ne ſe ille fratri conjungeret, neſcio Hannibale, ſex dierum ſpatio totam Italiam emenſus, & caſtra Salinatoris ingreſſus Aſdrubalem cum toto exercitu delevit: atque ante ad ſtativa ſua rediit, quam eum diſceſſiſſe Hannibal ſentiret. Hannibal dolore perculſus in Brutios ſe recepit. In Hiſpania P. Scipio Magonem fugavit, Annonem vivum cepit. Lævinus Carthaginienſem agrum populatus claſſem inſuper illorum devicit. Liv. xxvii. & xxviii.	II	547	542
4508 28 5 A	3778	206	*L. Veturius Philo.* / *Q. Cæcilius Metellus.* Belli 13. P. Scipio Aſdrubalem Giſgonis F. & Magonem vincit: ac pulſis Hiſpania tota Carthaginienſibus, in Africam profectus amicitiam cum Syphace junxit Maſſylorum rege: deinde cum Maſaniſſa Maſæſulorum rege. Romam deinde reverſus intulit in ærarium XIV. M. pondo argenti, & ſignati argenti magnum numerum: triumphum quia ſine magiſtratu rem geſſerat, non obtinuit. Liv. xxviii. Polyb. xi. Philopœmen Achæorum Prætor Machanidam Lacedæmoniorum tyrannum ad Mantineam vincit. Machanidæ ſuccedit Nabis. Polyb. ibid. & lib. xiii.	III	548	543
4509 1 6 GF	3779	205	*P. Cornelius Scipio.* / *P. Licinius Craſſus Pont. Max.* Belli 14. Scipio in Africam trajecturus, in Sicilia quæ ad bellum erant neceſſaria comparat. Locros urbem recepit. Pleminium in ea legatum reliquit, qui crudeliſſime ſe geſſit. Bellum ab Indibili, & Mandonio excitatum in Hiſpania oppreſſum. Mago in Italiam trajecit. Legati ad Attalum regem miſſi, qui Idææ matris ſimulacrum Romam adveherent. Liv. xxviii. & xxix. Polyb. xii. Nemea hoc anno celebrata. Plut. in Philopœm.	IV	549	544 Oct. 13

P. Sempro-

Per. Jul. ✳ ⊙	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4510 2 7 E	3780	204	Olymp. 144	550	545

P. Sempronius Tuditanus.
M. Cornelius Cethegus. Belli 15.

Mater Idæa Romam invecta. Excepit eam P. Scipio Naſica vir optimus a Senatu judicatus, adoleſcens nondum quæſtorius. Ludi Megaleſes inſtituti prid. Id. April. Pleminius, Locris de eo Romæ quæſitis, comprehenſus, & vinctus eſt. Legati in Siciliam ad exploranda quæ de Scipionis luxu nuntiabantur miſſi; qui deinde juſſu Senatus in Africam navigat. Siphax, Aſdrubalis filia ducta, ad Pœnos a Romanis defecit. Scipio Uticam obſidet; Syphace, & Aſdrubale cum CM. armatorum ſupervenientibus ab incœpto deſiſtit. Sempronius proſpere contra Hannibalem pugnat. Inter Cenſores M. Livium, & C. Claudium nobiles inimicitiæ fuerunt: ſic ut alter alteri equum ademerit. Liv. XXIX.

Ptolemæus Philopator hoc anno deceſſit.

Huic Ptolemæus Epiphanes ſuccedit quadrimus, ut ſcribit Hieron. in cap. XI. Dan.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4511 3 8 D	3781	203	2	551	546

Cn. Servilius Cæpio.
C. Servilius Geminus. Belli 16.

Scipio Aſdrubalis, & Syphacis caſtra eadem die delevit. cæſa XLM. capta VI. Rurſus exercitum reparantes altero prælio cecidit; oppida pleraque in poteſtatem redegit. Hannibal a Pœnis in Africam revocatur. Lælius cum Maſaniſſa in Numidiam profectus Syphacem vivum cepit. ejus uxorem Sophonisbam cum Maſaniſſa duxiſſet, a Scipione increpitus venenum ad eam miſit: quo ſibi necem attulit. Carthaginienſes acceptis a Scipione pacis conditionibus, legatos Romam miſerunt. Sed ſine effectu remiſſi.

Tandem Hannibal mœſtus Italia relicta in Africam profectus eſt. Liv. XXX. Polyb. XIV. & XV. Appianus.

Antiochus cum Philippo contra Ptolemæum Epiphanem conſpirant, & regnum illius inter ſe dividunt. Polyb. lib. XV.

Nævius poeta deceſſit Uticæ, cum Roma Metelli factione pulſus eſſet. Hieron. Chron.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4512 4 9 C	3782	202	3	552	547

M. Servilius Geminus.
T. Claudius Nero. Belli 17.

Hannibal tentata per colloquium pace, cum Scipione congreſſus in acie vincitur; poſt cum Vermina Syphacis filius, qui auxilio Pœnis venerat, ſuperatus. Scipio pacis conditiones Carthaginienſibus dixit, ac Romam ad Senatum miſit. Liv. XXX. Polyb. XV. Appianus.

Alexandriæ ſeditio coorta inter tutores regis; quorum Agathocles advocato Macedonum præſidio, in Tlepolemum fruſtra conſurrexit: ac tandem excruciatus miſerrime periit. Polyb. XV. pag. 712. S. Hieron. in cap. XI. Dan. ſcribit imminentibus Ægypto Antiocho, & Philippo regibus, Romanos, ad quos Alexandrini confugerant, legatos ad Antiochum miſiſſe, qui pupilli regno abſtinere juberent, eoſque ab illo eſſe contemptos.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4513 5 10 BA	3783	201	4	553	548 Oct. 12

Cn. Cornelius Lentulus.
P. Ælius Pætus.

Pax Carthaginienſibus data. Livius XXX Polyb. XV. App. P. Scipio Syphacem in triumpho ducit; qui paullo poſt in carcere moritur. Polyb. XVI. p. 733.

Eclipſis Lunæ anno 547. Nabon. Meſori XVI. ſive Septembris XXII. feria 6. hora 7. poſt meridiem, Alexandriæ; digitorum 10. Ptolem. lib. IV. pag. 106.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4514 6 11 G	3784	200	Olymp. 145	554	549

P. Sulpitius Galba.
C. Aurelius Cotta. Macedonici belli annus 1.

His Coſſ. bellum contra Philippum paucis poſt pacem Carthaginienſibus datam menſibus indictum, quod Athenienſibus, Attalo, aliiſque Romanorum ſociis infeſtus eſſet. Philippus Abydum obſidet. Oppidani Saguntinorum more ſe ſuoſque occiderunt. Sulpicius Coſ. contra Philippum rem gerit. Liv. XXXI. Polyb. XVI. pag. 735.

Scopas Ætolus Ptolemæi dux in Ætoliam veniens ingentem cogit exercitum. Ibid.

Plautum hoc anno mortuum prodit Hieron. in Chron.

Eclipſis Lunæ ab Hipparcho obſervata Martii XX. poſt mediam noctem Alexandriæ. Ptolem. lib. IV. cap. XI. Item altera lunaris Septembris XII. hora 2, 15'. Idem.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4515 7 12 F	3785	199	2	555	550

L. Cornelius Lentulus.
P. Villius Tappulus. Belli 2.

Cn. Bæbius Tamphilus Prætor prope cum toto exercitu ab Inſubribus Gallis circumventus eſt. Livius XXXII.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4516 8 13 E	3786	198	3	556	551

T. Quinctius Flaminius.
Sex. Ælius Pætus. Belli 3.

Quinctius adverſus Philippum in faucibus Epiri proſpere pugnavit, fugatumque coegit in regnum reverti. Theſſaliam inde vexavit; ejus frater L. Quinctius navali prælio, Attalo rege, & Ætolis adjuvantibus, Eubœam & maritimam oram occupavit. Achæi in amicitiam accepti ſunt. Liv. XXXII. Polyb. XVII. Plut. Quintio.

Antiochus filiam ſuam Cleopatram Ptolemæo deſpondet. Hieron. in cap. XI. Dan. Attalo Pergami rege mortuo, ſuccedit Eumenes annis XL. Attalus enim ex Apollonide Cyzicena filios ſuſcepit IV. Eumenem, Attalum, Philetærum, Athenæum; quorum inſignia concordia fuit: ut Plutar. refert Opuſ. περὶ φιλαδελ. Strabo XIII. Qui & annos XLIX. Eumeni imputat: ſed perperam. Melius Excerpta Scalig. annos XL. Vide annum 4576.

C. Cornelius

Per. Jul. ✳ ⊙	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4517 9 10 DC	3787	197	*C. Cornelius Cethegus.* *Q. Minucius.* Duo primum in Hiſpaniam Prætores miſſi; diviſa bifariam provincia; in citeriorem, & ulteriorem. Quinctius ad Cynoſcephalas in Theſſalia cum Philippo debellavit. L. Quinctius frater ejus Acarnanas in deditionem accepit, expugnata Leucade. Polyb. in Legat. Excerptis. Plut. in Quintio. Antiochus Scopam Ptolemæi ducem ſuperat: Syriam recipit, & cum Judæis agit benigne. Polyb. XVI. Joſephus lib. XII. cap. III. Euſeb.	IV	557	552 Oct. 11
4518 10 15 B	3788	196	*L. Furius Purpureo.* *M. Claudius Marcellus.* Leges pacis ex Senatus decreto de legatorum X. ſententiæ Philippo datæ a Quintio. Libertas Græciæ reſtituta. Livius XXXIII. Polyb. in Ecloga IX. Bœoti a Romanis deficiunt. Idem.	Olymp. 146	558	553
4519 11 16 A	3789	195	*M. Portius Cato.* *L. Valerius Flaccus.* Hannibal in Africa turbans, metu Romanorum ad Antiochum M. confugit contra Romanos bellum parantem. Lex Oppia de cultu matronarum reſtringendo nequicquam obſiſtente Catone abrogatur. Quinctius Nabidi Lacedæm. tyranno bellum intulit; ſed Argis ab eodem liberatis pacem dedit. Liv. XXXIII. & XXXIV. Polyb. III. pag. 166.	II	559	554
4520 12 17 G	3790	194	*P. Cornelius Scipio Africanus II.* *Ti. Sempronius Longus.* Hoc anno primum Senatus ludos ſpectavit loco a plebe ſejuncto. Liv. XXXIV. Cato Procoſ. de Hiſpania citeriore triumphavit. Faſti. Flaminius per triduum triumphavit. Ibidem.	III	560	555
4521 13 18 FE	3791	193	*L. Cornelius Merula.* *Q. Minucius Thermus.*	IV	561	556 Oct. 10
4522 14 19 D	3792	192	*L. Quinctius Flaminius.* *C. Domitius Ahenobarbus.* Bellum cum Antiocho ſuſceptum; regem movere Thoas Ætoliæ princeps, qui ab Romanis nequaquam meritum præmium conſecutos ſuos cauſabatur; & Hannibal. Itaque Græciam, & inſulas occupat. Cleopatram filiam Raphiæ in Syria Ptolemæo tradit, ac dotis nomine Cœlen Syriam, & Judæam dedit. Inde in Eubœam veniens hiemem ibi tranſegit. Liv. XXXV. Hieron. in cap. XI. Dan. Nabide ab Ætolis cæſo, Philopœmen Achæorum ſocietati Lacedæmonios adjungit. Ibid.	Olymp. 147	562	557
4523 15 1 C	3793	191	*P. Cornelius Scipio Naſica.* *Man. Acilius Glabrio.* Bellum cum Antiocho ab Acilio geſtum. Victus ad Thermopylas in Aſiam ſeceſſit. Ætoli Heraclea ab Acilio capta pacem petunt. Liv. XXXVI. C. Livius Antiochi duces navali prælio ſuperat. Ibid. Romani, quod Philippus in hoc bello contra Antiochum illos juverat, Demetrium filium ejus obſidem remittunt. Polyb. legat. XV.	II	563	558
4524 16 2 B	3794	190	*L. Cornelius Scipio.* *C. Lælius.* Scipio cum Africano fratre legato ſuo primus Romanorum in Aſiam duxit exercitum, & Antiochum vicit. Antiochus legatos de pace ad Scipiones mittit. Dictis conditionibus, Romam ire juſſi ſunt ad Senatum. Liv. XXXVII. Solis defectio Romæ Martii XIV. ſub ortum Solis. Lib. IX. cap. LVI.	III	564	559
4525 17 3 AG	3795	189	*M. Fulvius Nobilior.* *Cn. Manlius Vulſo.* Eumenes, legati Rhodiorum, & alii in Senatu auditi ſunt. Antiocho data pax: cujus inter cetera conditio illa fuit, ut regionibus cis Taurum montem cederet. Triumphavit L. Scipio menſe intercalario pridie Kalend. Martias, anno fere poſtquam Conſulatu abiit. Liv. XXXVII. Fulvius Coſ. Ambraciam cepit. Ætolis perdomitis pacem dedit. Cn. Manlius Gallogræcos ſubegit. Livius ibidem. Polyb. Eclog. Lacedæmonii ab Achæorum ſocietate ad Romanos deficiunt. Polyb. Ecl.	IV	565	560 Oct. 9
4526 18 4 F	3796	188	*M. Livius Salinator.* *M. Valerius Meſſala.* Manlius Procoſ. exeunte Olympiadis CXLVII. pacis ac fœderis cum Antiocho negotium confecit. Polyb. Eclo. Legati Romam miſſi e Lacedæmoniis, & Achæis. Senatus ambigue reſpondit. Philopœmen Lacedæmonios urbis muros diruere jubet. Lycurgi leges abrogat: & Achæis illos contribuit. Liv. XXXVIII. Polyb. Ecl. Solis defectio Julii XVII. feria 4. hora 6, 10'. a media nocte. Vide Liv. libro XXXIV.	Olymp. 148	566	561
4527 19 5 E	3797	187	*M. Æmilius Lepidus.* *C. Flaminius Nepos.* P. Scipioni a Petilliis Trib. pl. dies dicta de capta ab Antiocho ob dandam pacem pecunia. Poſtea in Liternum ad voluntarium exſilium abiit. L. frater ejus peculatus damnatus eſt. Liv. XXVIII. Lepidus Coſ. Achæos per litteras Lacedæm. datas increpat. Bœoti Romanis & Achæis inimici. Polyb. Eclo.	II	567	562

Fulvius

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Fulvius de Ætolis triumphavit: necnon Manlius de Gallogræcis. M. Æmilius Coſ. Liguribus ſubactis viam a Placentia uſque Ariminum perductam Flaminiæ junxit. *Liv.* XXXIX. Seleucus IV. Philopator Antiochi M. F. ſeptimus Syriæ rex annis XII. hoc anno cœpit. Antiochus enim apud Elymæos in Suſiana, cum Beli Jovis templum deprædari vellet, a Barbaris occiſus eſt. Strabo lib. XVI. Vide lib. X. cap. XLVII.			
4528 10 6 D	3798	186	*Sp. Poſtumius Albinus.* *Q. Marcius Philippus.* Bacchanalia ſacrum Græcum & nocturnum inveſtigatum, & multorum pœna compreſſum eſt. Liv. XXXIX. Simon præpoſitus templi Jeroſolymorum ad Apollonium Phœnices ducem ſeſe contulit. Seleucus Heliodorum ad explorandum templum mittit. Sed inflicta divinitus pœna ad Seleucum revertitur. II. Mac. III.	III	568	563
4529 11 7 CB	3799	185	*Ap. Claudius Pulcher.* *M. Sempronius Tuditanus.* Legati Eumenis & Græcorum de Philippo apud Senatum queruntur. Q. Cæcilius ad Philippum legatus Achæos inviſit. Liv. XXXIX. Polyb. in Eclogis.	IV	569	564 Oct. 8
4530 12 8 A	3800	184	*P. Claudius Pulcher.* *L. Porcius Licinius.* Legatio in Macedoniam ad Philippum decreta, cujus princeps fuit Appius Claudius; quo tempore Philippus Maronitas contrucidavit, quod ab Æno, & Maronea detrahere præſidia coactus eſſet. Ideo juſſus ab Appio Romam ad ſe purgandam auctores cædis mittere. Tum Achæos in concilio caſtigavit idem Appius. Liv. XXXIX. Polyb. Eclo. XLIII. Hoc anno Cenſores fuerunt M. Porcius Cato, & L. Valerius Flaccus. Hic L. Flaminium Titi fratrem Senatu movit, quod in gratiam ſcorti Gallum nobilem occidiſſet. *Liv.* XXXIX.	Olymp. 149	570	565
4531 13 9 G	3801	183	*Q. Fabius Labeo.* *M. Claudius Marcellus.* Legationes undique contra Philippum e Græcia Romam veniunt. Philippus Demetrium filium excuſandi ſui gratia mittit; qui ab Senatu quod volebat obtinuit. Hoc anno Philopœmen annos LXX. natus a Meſſeniis captus, & interſectus eſt. Obiit P. Scipio Africanus. Livius XXXIX. Pol. Fragm. LII. Plut. in Philop. Demetrius ad patrem reverſus in Perſei fratris odium incurrit. Polyb. Eclo. L. Hannibalem hoc anno mortuum Atticus ſcripſerat. Corn. Nep.	II	571	566
4532 14 10 F	3802	182	*L. Aimilius Paullus.* *M. Bæbius Tamphilus.* Hannibal his Coſſ. obiit, ut Polybius cenſet apud Cornelium Nepotem. Rurſum Eumenis, Pharnacis, Rhodiorum, Philippi, Achæorum & Lacedæmoniorum legatis Senatus datus eſt. Livius XXXIX. Polyb. LI. Lycortas Achæorum Prætor Philopœmenis necem ultus eſt. Polyb. LII. Sparta in concilium Achæorum recepta. Id. LIII.	III	572	567
4533 15 11 ED	3803	181	*P. Cornelius Cethegus.* *M. Bæbius Tamphilus.* Æmilius Procoſ. cum Liguribus Ingaunis proſpere pugnat. *Livius* XXXIX. Bellum inter Eumenem, & Ariarathem, ac Pharnacem. Polyb. Legat. IV. Tum indutiæ. Attalus & alii fratres Eumenis Romam miſſi. Polyb. LVI. Mortuo Ptolemæo Epiphane, regnavit Ptolemæus Philometor annis XXXV. Vide lib. X. cap. XLVI.	IV	573	568 Oct. 7
4534 16 12 C	3804	180	*A. Poſtumius Albinus.* *C. Calpurnius Piſo.* Philippus rex Macedoniæ filios habebat duos, Perſeam XXX. Demetrium XXV. annos natum. Hunc Perſei fratris calumnia circumventum, & ob Romanorum gratiam ſuſpecto primum venenum dari: tum ſemianimem præfocari juſſit. Liv. XL. Romani cauſſam exulum Lacedæmoniorum contra Achæos ſedulo ſuſcipiunt. Igitur in deterius inclinare cœpit horum Reſpub. Polyb. LVIII.	Olymp. 150	574	569
4535 17 13 B	3805	179	*L. Manlius Acidinus.* *Q. Fulvius Flaccus.* Cenſores creati M. Aimilius Lepidus Pont. Max. & M. Fulvius Nobilior. Luſtrum ab iis conditum L. Cenſa CCLXXIII M. CCXLIV. Liv. XL. Ti. Sempronius Gracchus Prætor in Hiſpania citeriore Celtiberorum oppida CCC. delevit. Strabo lib. III. ex Polybio. Epit. Livii XLV. Cæcilius Comicus Inſuber Gallus, & Ennii contubernalis clarus habetur. Hieron. Chron. Callicrates Prætor Achæorum exules Lacedæm. & Meſſeniorum reſtituit. Polyb. LVIII. Pax inter Pharnacem & Eumenem atque Ariarathem. Polyb. LIX.	II	575	570
4536 18 14 A	3806	178	*M. Junius Brutus.* *A. Manlius Volſo.* Philippo Macedoniæ rege mortuo ſuccedit Perſeus annis X. Tertia periodus Calippi hoc anno cœpta. Bellum adverſus Iſtrios, & Carmelum regulum ſuſceptum. *Liv.* XLI.	III	576	571
4537 1 15 GF	3807	177	*G. Claudius Pulcher.* *T. Sempronius Gracchus.*	IV	577	572 Oct. 6

Claudio

Per. Jul. ☉ ☾	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Claudio Iſtria decreta, Sempronio Sardinia, quæ in bellis erant. Claudius Iſtris ſubactis, Ligures perdomuit, & de utriſque triumphavit. Liv. XLI. Lyciorum Romæ contra Rhodios auditæ querelæ. Rhodii ſe purgant. Polyb. LX, & LXI.			
4538 2 16 E	3808	176	*Q. Petilius Spurinus.* *Cn. Cornelius Scipio Hiſpalus.* Mortuo Petilio ſuffectus eſt C. Valerius Lævinus. Sempronius Procoſ. Sardos perdomuit. Liv. XLI. in Epit. Mortuo Seleuco regnavit VIII. Syriæ rex Antiochus Epiphanes anno CXXXVII. Græcorum. Vide lib. X, cap. XXXVII. Regnavit annos XI, & menſes aliquot. Jaſon Pontificatum ab Epiphane impetrat ejecto Onia fratre. II. Mac. IV. Vide lib. X, cap. LI.	Olymp. 152	578	573
4539 3 17 D	3809	175	*M. Æmilius Lepidus II.* *P. Mucius Scævola.* Hoc anno videtur Perſeus legatos ad Carthaginienſes miſiſſe, quibus noctu Senatus datus eſt. Liv. XLI.	II	579	574
4540 4 18 C	3810	174	*Sp. Poſtumius Albinus.* *Q. Mucius Scævola.* Perſeus bellum contra Romanos moliens Græcos demereri omnibus officiis ſtudet, Achæos maxime, repugnante Callicrate. Legati tres in Macedoniam miſſi. Liv. XLI. Anno VII. Philometoris Lunæ defectio notata anno Nabon. 574, Phamenoth 27, ſequente 28, hoc eſt Kal. Maii, horis poſt mediam noctem circiter 2, 20'. Ptolem. Liv. VI, cap. V. Antiochus Apollonio duce in Ægyptum miſſo, Jeroſolymam veniens ab Jaſone magno cum honore ſuſcipitur, II. Macch. IV, 21. Imminebat autem Ægypto. Itaque Phœnicem ad claſſem parandam profectus eſt.	III	580	575
4541 5 19 BA	3811	173	*L. Poſtumius Albinus.* *M. Popilius Lænas.* His Coſſ. inſtituta Floralia. Ovid. V. Faſt. Jaſon Pontifex Antiocho pecunias per fratrem Menelaum ſubmittit. Is ſuo nomine illas obtulit, ac CCC. inſuper talentis additis ad pretium ſummum ab rege ſacerdotium obtinet. Oniam deinde Pontificem ejus nominis III. per Andronicum regis præfectum interficit: qui paullo poſt a rege occiſus eſt. Menelaus cum pactas pecunias non perſolveret, in ordinem redactus eſt, ſubrogato Lyſimacho ejus fratre, II. Mac. IV.	IV	581	576 Oct. 5
4542 6 1 G	3812	172	*C. Popilius Lænas.* *P. Ælius Ligur.* Hoc anno primum ambo Coſſ. ex plebe facti. Faſti Capit. Mortua Cleopatra, tutores filii ejus Philometoris ab Antiocho Syriam, aliaſque provincias repoſcunt.	Olymp. 153	582	577
4543 7 2 F	3813	171	*P. Licinius Craſſus.* Bellum Macedonicum. *C. Caſſius Longinus.* Annus 1. Hoc anno denuntiatum eſt Perſeo bellum. Licinius equeſtri prælio victus; petenti nihilominus pacem regi; niſi ſe S. P. Q. R. arbitrio ſubderet, negatur. Captæ ab Lucretio Prætore Aliartus, & Thebæ. Licinius iterum prælio equeſtri ſecundiore confligit. Liv. XLII. Polyb. Ecl. LXIX. Antiochi & Ptolemæi legati bello pro Cœleſyria jam inchoato Romam veniunt. Pol. Ecl. LXXII. Hac clade concitati Alexandrini a rege deficiunt. Ptolemæus Evergetes cum ſorore Cleopatra Alexandriæ ſe muniunt. Philometor ad Antiochum confugit. Ille occaſione utens, Alexandriam obſidet; quam cum expugnare non poſſet, Peluſii valido præſidio relicto, redit in Syriam. Hieron. in cap. XI. Dan. Antiochus primam expeditionem in Ægyptum ſuſcipit, in qua primum Ptolemæi duces ſuperavit, I. Macch. I, 18	II	583	578
4544 8 3 E	3814	170	*C. Hoſtilius Mancinus.* Belli 2. *C. Atilius Serranus.* Antiochus ſecundo in Ægyptum veniens a Popilio Romanorum legato cœptis abſterretur. Juſtinus XXXIV. Livius XLV. Hieronymus in Dan. XI. Jaſon ſacerdotio pulſus, falſo rumore de Antiochi obitu perlato, cum armatis irrumpit, fugatoque Menelao, multos cives interficit. II. Mac. V. Antiochus deficere Judæos ratus; tum quod Ægypto excluſus eſſet, acrius excandeſcens, Hieroſolymam venit, ibique crudeliſſime bacchatus, ſacra vaſa diripuit. Ib. & lib. I, cap. I. Interim Philometor cum Evergete fratre, & ſorore Cleopatra redit in gratiam, atque Alexandriam admittitur. Inde legatos Romam deſtinant, qui opem adverſus Antiochum poſtulent. Liv. XLIV.	III	584	579
4545 9 4 DC	3815	169	*Q. Marcius Philippus II.* Belli 3. *Cn. Servilius Cæpio.* Ennius obiit annos natus LXX. Cic. de Seneſt. Marcius Perſe rege inopinato adventu perterrefacto, fugatoque, multas urbes occupavit. Rhodii per legatos Romam miſſos, ni pax cum Perſe fieret, ei ſe auxilio fore minati ſunt. Liv. XLIV. Legati tres Alexandriam miſſi, Popilius, Decimus, & Hoſtilius. Liv. ibid. Perſes Gentium Illyrici regem ſibi conciliat. Legati Romani e Macedonia reverſi quis rerum ibi ſtatus eſſet renuntiant. Ibid.	IV	585	580 Oct. 4

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4546 10 5 B	3816	168		Olymp. 152	586	581

L. Aimilius Paullus II.
C. Licinius Craſſus. Belli 4.

Perſes Macedonum rex & Gentius hoc anno victi. Ante prælium eum Perſe Luna defecit; ut C. Sulpicius Gallus Trib. mil. pro concione prædixerat, nocte quam pridie Non. Sept. inſecuta eſt dies: quod tempus quadrat in Junii XXI. feria 3. hora 8. circiter a meridie. Liv. XLIV.

Popilius legatus cum ſociis ſuis aditis in itinere Rhodiis, in Ægyptum venit. Interim Antiochus ſecundo in Ægyptum profectus Alexandriam, quo Ptolemæi confugerant, aggreſſurus erat: ſed legatorum Romanorum, in primiſque Popilii auctoritate deterritus iram vertit in Judæos. Nam Hieroſolymam ingreſſus templum profanavit anno Seleucidarum CXLV. die XV. Caſleu, hoc eſt Novembris XVI. feria 4. Lib. I. Mac. I, 57. Joſeph. XII. 7. Orig. I. Judæos præterea exquiſitis ſuppliciis ad ejurandam religionem compulit. Reverſus Antiochiam Eleazarum, ac ſeptem fratres Macchabæos excruciavit. II. Mac. VI. & VII.

Mathathias eodem anno fugit ex oppido Modin, interfecto regio præfecto: ad eumque Judæi profugi ſeſe aggregant. I. Mac. II.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4547 11 6 A	3817	167		II	587	582

Q. Ælius Pætus.
M. Junius Pennus. Gr. 146.

Paullus Aimilius Macedoniam in formam provinciæ redigit. Oppidorum, quæ Perſen juverant, in Epiro LXX. muros diruit: ac demum triumphavit Perſe ante currum ducto. Liv. XLIV.

Mathathias hoc anno moritur, cum filiis ſuis ducem præfeciſſet Judam. I. Mac. II, 70. Ab hoc tempore Judas Macchabæus adverſus Antiochi duces acerrime bellavit.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4548 12 7 G	3818	166		III	588	583

M. Claudius Marcellus.
C. Sulpitius Gallus. Gr. 147.

Marcellus Alpinos Gallos, Sulpitius Ligures ſubegit. Epit. XLVI.

Judas Apollonium ducem Antiochi devicit, & occidit. I. Mac. III.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4549 13 8 FE	3819	165		IV	589	584 Oct. 3

Cn. Octavius.
T. Manlius Torquatus. Gr. 148.

Antiochus in Perſidem profectus eſt relicto in Syria præfecto Lyſia, cui Antiochum filium commiſit anno exeunte Græcorum CLVII. hoc eſt ſub initium anni Juliani. Lyſias cum Judæis bellum intuliſſet, ab iis ſuperatus eſt: nec non & Gorgias. Joſephus lib. XII. cap. X. ait id Olympiade CLIV. eſſe factum: nempe, annum incipit ab autumno. Proinde eodem anno, quo Olympias iſta cœpit, id accidit. Templum a Juda Macchabæo repurgatum, ac divinus cultus reſtitutus eſt, XXV. die Caſleu. hoc eſt Novemb. XXIII.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4550 14 9 D	3820	164		Olymp 154	590	585

A. Manlius Torquatus.
Q. Caſſius Longinus. Gr. 149.

Luſtrum conditum. Cenſa CCCXXVIII M, XXII. Epit. XLVI.

Hoc anno moritur Antiochus; qui cum Perſepoli templum diripere vellet, ab oppidanis excluſus in Babylonem abiit. Sed in itinere divinitus inflicto morbo miſerrime periit. I. Mac. VI. & lib. II. cap. IX.

Moriens Philippo copias ſuas, & inſignia regni ad filium perferenda commiſit. At ille ad Ptolemæum Philometorem confugit. Ibid.

Antiochus Eupator, Epiphanis F. regnat annos II.

Judas hoc anno Pontificatum iniiſſe videtur. Vide lib. X. cap. LIV. Eupator a Judæis ſæpius vincitur.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4551 15 10 C	3821	163		II	591	586

Ti. Sempronius Gracchus.
M. Juventius Thalna. Gr. 150.

Cum Judas arcem obſideret, Antiochus Eupator Hieroſolymam venit, & eam obſedit, anno currente Sabbatico; qui iniit ab autumno antecedente. I. Mac. VI. 53. Sed cum Philippus e Perſide veniret, ac regnum curare vellet, pace cum Judæis conſtituta, admiſſus in civitatem, ejus mœnia dirui juſſit, ac ſubinde Antiochiam contendit, quam Philippus occupaverat. Ibid. Cn. Octavius legatus ad Antiochum miſſus Laodiceæ a quodam Leptine occiſus eſt. Appia. Syr.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4552 16 11 B	3822	162		III	592	587

P. Scipio Naſica.
C. Marcius Figulus. Gr. 151.

Hi, quod vitio creati eſſent, ſuffecti ſunt P. Cornelius Lentulus, Cn. Domitius Ahenobarbus. Faſti Capit.

Demetrius Seleuci F. qui Romam obſes a patre pro Antiocho Epiphane miſſus erat, clam ab Urbe dilapſus venit in Syriam & paternum regnum recuperat. Antiochus Eupator, & Lyſias occiduntur. I. Mach. VII. Vide & Polyb. Ecl. CVII.

Igitur X. Syriæ rex Demetrius Soter Seleuci F. regnat annos XI. Ad hunc Alcimus veniens adverſus Macchabæos ipſum exaſperat, ac Sacerdotium in ſeſe derivat. Nicanor a rege miſſus a Juda vincitur. Razias, ne in hoſtium manus incideret, ſibi manus infert. I. Mac. VII. & lib. II. cap. XVI. Poſtea Nicanor tentato iterum prælio cum ſuis occubuit. I. Mach. VII. Sub hæc cum Judæis ſocietatem iniit Demetrius cap. VIII.

Æquinoctium autumnale Hipparchus obſervabat anno Nabon. 587. Meſori XXX. id eſt Oct. 3. feria 2. Ptolem. lib. II.

Per. Jul.	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4553 17 12 AG	3823	161		IV	593	588 Oct. 2

M. Valerius Meſſalla.
C. Fannius Strabo. Gr. 152.

Lex Fannia ſumptuaria lata eſt. Gell. lib. II.

Judas Macchabæus a Bacchide Demetrii duce in prælio cæditur. I. Mach. IX. Succedit ei Jonathas frater, qui XVIII. annum Pontificatus inchoavit. Vide lib. X. cap. LXI.

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4554 18 13 F	3814	160	*L. Anicius Gallus.* *M. Cornelius Cethegus.* Gr. 153.	Olymp. 155	594	589

L. Aimilius Paullus moritur: cujus tanta abſtinentia fuit, ut ex auctione bonorum ejus vix dos uxori confici potuerit. Epit. XLVI.

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4555 19 14 E	3815	159	*Cn. Cornelius Dolabella.* *M. Fulvius Nobilior.* Gr. 154.	II	595	590

Moritur Terentius Comicus. Vita ejus.

Cenſores P. Scipio Naſica, M. Popilius Lænas. Cenſa CCCXXVIII. M. CCCXIV. Epit. XLVII.

Secundum æquinoctium autumnale obſervatum ab Hipparcho neomenia epagomenon mane. Sept. XXVII. feria 7. Ptol. lib. III.

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4556 20 15 D	3826	158	*M. Aimilius Lepidus.* *C. Popilius Lænas.* Gr. 155.	III	596	391

Attalus venit Romam ab Eumene fratre miſſus, ut Romanis ſatisfaceret: a quibus impetravit omnia. Demetrius rex Syriæ Legatos Romam miſit, qui Leptinen, & Iſocratem, a quibus Cnæus legatus occiſus erat, adduxerunt. Polyb. Eclog. CXXI. & CXXII.

Tertia Hipparchi obſervatio, qua deprehenſum eſt autumnale æquinoctium Sept. XXVII. meridie, feria I. Ptolem. III.

Eodem anno mortuus videtur Eumenes Pergami rex, relicto Eumene parvolo filio: cui tutorem dedit Attalum fratrem. Is XXI. annis regnum adminiſtravit. Itaque falſo ſcribit Strabo lib. XIII. Eumenem annis XLIX. regnaſſe. Non enim amplius quam XLI. ad ſummum regnavit. Vide annum 4576.

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4557 21 16 C	3817	157	*Sex. Julius Cæſar.* *L. Aurelius Oreſtes.* Gr. 156.	IV	597	592 Oct. 2

Auri tum in ærario fuere pondo DCCXXVII. argenti XCII. M. & extra numerum CCC. & LXXV. M. Ita Plin. lib. XXXIII. cap. III.

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4558 22 17 A	3828	156	*L. Cornelius Lentulus.* *C. Marcius Figulus II.* Gr. 157.	Olymp. 156	598	393

Dalmatæ a Marcio Coſ. ſuperati. Epit. XLVII.

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4559 23 18 G	3829	155	*P. Cornelius Scipio II.* *M. Claudius Marcellus II.* Gr. 158.	II	599	594

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4560 24 19 F	3830	154	*Q. Opimius.* *L. Poſtumius Albinus.* Gr. 159.	III	600	595

Cum Cenſores theatrum lapideum exſtrui cenſerent, Scipio Naſica interceſſit. Epit. XLVIII.

Pacuvius Brunduſinus Tragœdiarum ſcriptor clarus habetur. Euſeb.

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4561 25 1 ED	3831	153	*Q. Fulvius Nobilior.* *T. Annius.* Gr. 160.	IV	601	596 Sept. 30

Hoc anno Coſſ. a Kal. Jan. inire cœperunt. Epit. XLVII.

Bellum Celtibericum ſuſceptum, & a Fulvio inchoatum Ibid. App. Iberica; qui & Luſitanos eodem tempore turbaſſe memorat.

Alexander Veles, vel Bala Antiochi Epiphanis F. contra Demetrium inſurgit. I. Macch. X. Vide lib. X. cap. XLVII. Uterque vero Jonathan ad ſe pertrahere ſtudet. Sed is Alexandro potius favet. Ibid.

Hunc Antiochenſes cupide exceperunt, Demetrio propter luxum, & ſuperbiam infenſi. Juſt. XXXV. Joſeph. lib. XIII. cap. III.

Legati Roma miſſi ad diſceptandam Maſaniſſæ & Pœnorum controverſiam renuntiarunt ingentem vim materiæ Carthagine parari. Appia.

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4562 26 2 C	3832	152	*M. Claudius Marcellus.* *L. Valerius Flaccus.* Gr. 161.	Olymp 157	602	597

In Luſitania varie geſta res eſt. App.

Rurſus legati in Africam miſſi, ad pacem inter Pœnos & Maſaniſſam conſtituendam, factione Giſgonis Amilcaris F. qui ad bellum ſuos incitarat, ægre a plebis impetu defenſi ſunt. Idem.

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4563 27 3 B	3833	151	*L. Licinius Lucullus.* *A. Poſtumius Albinus.* Gr. 162.	II	603	598

Coſſ. cum delectum ſeverius haberent, a Tribunis in carcerem conjecti ſunt. Cum in Hiſpania res parum proſpere ſuccederet, atque idcirco Tribunus, vel legatus eo ire nemo vellet, P. Cornelius Aimilianus iturum ſe profeſſus eſt: profectus egregie ſe geſſit. Epit. XLVIII.

Hoc anno victo occiſoque Demetrio regnavit Alexander Bala annis V. Is Philometoris filiam Cleopatram duxit, Syriæ, ac Seleucidarum exitio fatalem fœminam. I. Macch. X. Vide cap. XLVII. lib. X.

Ad eas nuptias vocatus Jonathas, ac perhonorifice habitus eſt. Ibid.

Guluſſa Maſaniſſæ F. renuntiavit claſſem, & exercitum a Pœnis comparati. Rurſus auctore Naſica legati miſſi. App.

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4564 28 4 A	3834	150	*L. Quinctius Flamininus.* *M. Acilius Balbus.* Gr. 163.	III	604	599

De bello Carthaginienſibus indicendo actum eſt hoc anno; quod illi Maſaniſſam infeſtarent, & contra fœdus naves haberent. Epit. XLIX. Sed rurſum legatos mitti placuit. App.

Per. Jul.	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4565 1 5 GF	3835	149	*L. Marcius Cenſorinus.* *M. Manilius.* Gr. 164.	IV	605	600 Sept. 29

Bellum Punicum tertium his Coſſ. cœptum a duobus Coſſ. Manilius pedeſtribus copiis, Cenſorinus claſſi præfectus eſt. Antequam ullæ naves in Africam veniſſent, Uticenſes ſe, ſuaque omnia dediderunt. Carthaginienſes idem fecerunt. Sed nihilominus pervincente Catonis ſententia eo miſſi Coſſ. ex eorum mandato exuſta claſſe, juſſi ſunt X. a mari

paſſuum

Per. Jul. * ⊙ | Mundi. | Ante Chr. — Olymp. | Urbis cond. | Æra Nab.

paſſuum millibus conſidere. Ita Carthaginienſes ad bellum inflammati. Urbem itaque Coſſ. oppugnant. Quo in bello Scipionis virtus coituit, quæ magnopere Romæ prædicata. Appianus Libyca. Oroſius.

Andriſcus Perſei ſe mentitus filium Roma clam fugiens Macedoniam occupavit. Epit. XLIX.

4566 (1 6 E) | 3836 | 148 — Olymp. 158 | 606 | 601

Sp. Poſtumius Albinus.
L. Calpurnius Piſo, Gr. 165.

Maſaniſſa in lecto jacens M. Manilium Coſ. rogavit, ut ad ſe Scipionem mitteret, ut in ejus complexu moreretur. Mortuo rege Scipio ex ejus mandato regnum diviſit. Urbes aliquot in Africa expugnatæ. Appianus. Epit. XLIX.

Andriſcus falſo ſe Philippum nominans a Q. Cæcilio Metello Prætore victus eſt. Eutropius. Florus.

Demetrius Demetrii ab Alexandro occiſi F. auxilio Cretenſium Alexandrum aggreſſus eſt. 1. Mac. x, 67. Juſtinus XXXV.

Apollonius Demetrii dux contra Judæos infeliciter pugnat. Ideo Jonathas ab Alexandro plurimum honoratur. 1. Mac. x.

Lucilius poeta naſcitur. Hieron. Chron.

4567 (2 7 D) | 3837 | 147 — II | 607 | 602

P. Cornelius Scipio Æmilianus.
C. Livius Druſus. Gr. 166.

P. Scipio Carthaginienſes vehementius oppugnat; portum capit. Pœnos ad extremas anguſtias redigit. Appianus. Epit. LI.

Quod legati Populi Rom. pulſati ab Achæis eſſent, bellum Achaicum ſuſceptum. Miſſi erant, ut de controverſiis Achæorum, & Lacedæmoniorum cognoſcerent. Q. Metellus Prætor primum cum eis pugnavit. Juſt. XXXIV. Pauſ. Achaicis. Epit. LII.

Ptolemæus Philometor ad Alexandrum generum ſuum venit in Syriam: ubi exceptus honorifice, callide pene omnem occupavit: ac Demetrio accito filiam illi ſuam collocavit. 1. Mac. XI.

Quartum Hipparchi æquinoctium anno Nab. 601. epag. 3. ſequente 4. media nocte. Sept. XXVII. feria 1. Ptol. lib. III.

4568 (4 8 C) | 3838 | 146 — III | 608 | 603

C. Cornelius Lentulus.
L. Mummius. Gr. 167.

Q. Metellus prorogato imperio cum Achæis conflixit: ac Bœotos duobus præliis ad Thermopylas, & in Phocide ſuperavit. Oroſius. Epit. LII. ad Thermopylas cum Critolao duce: mox ad Iſthmum cum Diæo pugnatum refert. Mummius deinde omni Achaia in deditionem accepta, Corinthum incendit. Ex X. legatorum ſententia tributum indictum Græciæ: concilia ſublata: conſtitutumque ut quotannis Prætor mitteretur, qui Achaiæ diceretur. Pauſ. Achaicis.

Hipparchus æquinoctium vernum deprehendit Mechir XXVII. hoc eſt Martii XXIV. mane. Eodem anno æquinoctium autumnale notavit Epagom. IV. hoc eſt Sept. XXVII. feria 2. mane. Ptolem. III.

Carthago a Scipione funditus everſa: eodemque anno triumphavit. Appianus. Epit. LII.

Iiſdem Coſſ. Viriathus Luſitaniam occupat, ac Vetilium Prætorem fuſo ejus exercitu cepit. Appianus. Occiſo Alexandro Demetrius Nicator XII. Syriæ regnat annis V.

Eodem anno mortuo Ptolemæo Philometore regnavit Ptolemæus Evergetes Phyſcon Philometoris frater annis XXIX. Vide lib. X. cap. XLVIII.

4569 (5 9 BA) | 3839 | 145 — IV | 609 | 604 Sept. 28

Q. Fabius Maximus Æmilianus.
L. Hoſtilius Mancinus. Gr. 168.

C. Lælius Prætor Viriathum fregit, ac domuit. Fabius Coſ. ſeveritate diſciplinæ floruit. Cic. II. Off. Epit. LII.

Demetrius Antiochenſes offendit, & in ſeſe provocavit. Sed Judæorum militum ope reſiſtit, & ingentem ſtragem edit. 1. Mac. XI. Joſeph. lib. XIII. cap. IX.

Alexandri Balæ filius Antiochus a Tryphone provectus in regnum Demetrii copias fudit, & Antiochiam obtinuit; tum Jonatham ſibi conciliavit. 1. Mac. XII. Jonathus cum Romanis, & Spartanis fœdus inſtaurat.

4570 (6 10 G) | 3840 | 144 — Olymp. 159 | 610 | 605

Ser. Sulpicius Galba.
L. Aurelius Cotta. Gr. 169.

Q. Fabius Procoſ. Viriathum vicit. App. Iber.

Tryphon Syriæ regnum affectans Jonatham per inſidias occidit. 1. Mac. XIII. Judæi Jeroſolymitani ad Ægyptienſes Judæos ſcribunt. II. Mac. I.

4571 (7 11 F) | 3841 | 143 — II | 611 | 606

Appius Claudius.
Q. Cæcilius Metellus. Gr. 170.

Salaſſi ab Appio Coſ. domiti. Epit. LIII.

Viriathus Quinctium Prætorem devicit. Celtiberiam ad defectionem impulit. Ideo Metello Coſ. ea provincia decreta. Appia.

Hoc anno Simon Jonathæ frater Pontifex factus, & in actis Pontificatus illius notari cœpit. 1. Mac. XIII, 41. Vide lib. X. cap. LV.

Hipparchus æquinoctium autumnale deprehendit anno Nab. 606. Epagom. 4. feria 6. mane: Sept. XXVII. Ptol. III.

(*Emendabat Petavius*, in ſuo Codice: feria 5. veſperi, Septem. 26.)

4572 (8 12 E) | 3842 | 142 — III | 612 | 607

L. Cæcilius Metellus.
Q. Fabius Maximus Servilianus. Gr. 171.

Cenſores fuere P. Cornelius Scipio Africanus, & L. Mummius Achaicus. Bellum in Macedonia contra Pſeudophilippum alterum, qui a Tremellio Quæſtore ſuperatus eſt. Q. Fabius Viriathum victum & fugatum

Per. Jul. ✱ ☾	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

in Luſitaniam eſt inſecutus. Q. Cæcilius Procoſ. in Celtiberia rem præclare geſſit. Sed ſucceſſore dato, ira percitus geſtarum rerum gloriam corrupit. Epit. LIII. Florus lib. II. cap. XVII. Valer. Max. lib. IX. cap. III. Appia. Iberica.

Simon hoc anno Gazam expugnat, & Hieroſolymitanam arcem, quam & munivit, & in ea habitavit. I. Mac. XIII.

4573 · 9 13 DG | 3843 | 141 — IV | 613 | 608 Sept. 17

Q. Servilius Cæpio.
Q. Pompeius Rufus. Gr. 172.

Q. Fabium Viriathus cum opprimere poſſet, pacem ab eo æquis conditionibus exprimere maluit: quæ & a populo confirmatur. Appia. Epit. LIII. In Celtiberia ortum eſt Numantinum bellum: quod Segidenſes ſocios ſuos manibus Romanorum elapſos Numantini recepiſſent; qui juſſi a Metello arma deponere ad arma converſi ſunt. Florus. lib. II.

Luſtrum conditum eſt a Mummio LVII. Cenſa civium capita CCCXXVIIIM. CCCXLII. Epit. LIV.

Demetrius Nicator cum in Mediam & Perſidem ad auxilia contra Diodotum Tryphonem comparanda profectus eſſet, a Phraate Parthorum rege captus, & honorifice habitus; adeo ut Rhodoganen ei filiam ſuam uxorem daret. I. Mac. XIV. Appia. Syr.

Diodotus Tryphon occiſo Antiocho Alexandri F. regnum uſurpavit. Appia. Joſephus lib. XII. cap. XIII. Regnavit annos circiter duos, vel III. Eclipſis parva Lunæ Januarii XXVII. feria 3. horis 10, 10'. a meridie. Ptolem. lib. VI. cap. V.

4574 · 10 14 B | 3844 | 140 — Olymp. 160 | 614 | 609

Q. Servilius Cæpio. *Archon Antitheus.* Pani. Acha.
C. Lælius. Gr. 173.

Q. Servilius pace neglecta, quam cum Viriatho frater ejus fecerat, Senatu permittente, Viriathum fudit, & fugavit; tum corruptis ejus legatis dolo illum interemit. Cum Numantinis Q. Pompeius infeliciter pugnavit: & cum iis injuſſu populi pacem fecit. Appia. Epit. LIV.

Antiochus Sidetes Demetrii Soteris F. Demetrii Nicatoris frater, audita fratris ſui captivitate, venit in Syriam, & a Cleopatra illius conjuge accitus eam duxit. Juſtinus XXXVI. Joſeph. lib. XIII. cap. XII.

Accius poeta floret. Euſeb.

4575 · 11 15 A | 3845 | 139 — II | 615 | 610

C. Calpurnius Piſo.
M. Popilius Lænas. Gr. 174.

Bellum cum Numantinis a Popilio geſtum, cum pacem a Pompeio factam Senatus irritam habuiſſet. Appianus.

Tryphone occiſo regnat in Syria Antiochus Sidetes annis IX. Lib. I. Mac. XV. Legati hoc anno Roma reverſi cum litteris commendatitiis, quibus L. Metellus Coſ. Simonem amicis regibus commendabat. Ibid.

4576 · 12 16 G | 3846 | 138 — III | 616 | 611

P. Cornelius Scipio Naſica Serapio.
D. Junius Brutus. Gr. 175.

Bellum a Junio in Luſitania geſtum. M. Popilius Procoſ. a Numantinis fuſus eſt. Epit. LV.

Antiochus, qui Simonem hactenus coluerat, bellum eidem infert per Cendebæum ducem. Sed is a Joanne Simonis filio profligatus eſt. I. Mac. XVI.

Hoc anno moritur Attalus Eumenis frater, cum Pergami tutorio nomine regnaſſet annis XXI. hoc eſt XXI. inchoaſſet. Succeſſit Attalus Eumenis F. annis V. Strabo XIII.

4577 · 13 17 FE | 3847 | 137 — IV | 617 | 612 Sept. 26

M. Æmilius Lepidus.
C. Hoſtilius Mancinus. Gr. 176.

Hoc anno XXXM. Romanorum a IVM. Numantinorum victa. Ideo pacem ignominioſam cum iis Mancinus fecit. Qui & revocatus Romam, ejuſque loco miſſus Æmilius. Appia. Epit. LV.

4578 · 14 18 D | 3848 | 136 — Olymp. 161 | 618 | 613

P. Furius Pilus.
Sex. Attilius Serranus. Gr. 177.

Brutus Procoſ. in Luſitania bellum proſpere geſſit; inde Callæci nomen meruit. C. Mancinus Numantinis deditus eſt lege, quam ipſe ſuaſit. Sed eum Numantini non acceperunt. Epit. LVI. Appianus.

4579 · 15 19 C | 3849 | 135 — II | 619 | 614

Ser. Fulvius Flaccus.
Q. Calpurnius Piſo. Gr. 178.

Calpurnius contra Numantinos bellum gerit. Illyrii a Fulvio Flacco, Scordiſci in Macedonia a M. Coſconio Prætore domiti. Epit. LVI.

Hoc anno, exeunte Græcorum 177. menſe undecimo, qui eſt Sebebat, occiſus eſt Simon Pontifex a genero ſuo Ptolemæo. Evaſit tamen filius ejus Joannes Hyrcanus. I. Mac. XVI. Atque hic quidem Pontificatum hoc anno cepit; tenuitque XXXI. annis. Joſephus lib. III. cap. XV.

Hic ſacra Bibliorum hiſtoria definit, quouſque Græcorum annos inſcripſimus. Joannes Hyrcanus ſubinde Ptolemæum obſedit. At is matrem illius palam cædebat, dum ad oppugnandum accederet. Ita ab incœpto deſtitit. Hunc annum fuiſſe Sabbaticum demonſtravimus lib. II. cap. XXVI.

Bellum ſervile in Sicilia ab Euno Syro conflatum in quo ad LXX. M. ſervorum armata ſunt. Oroſ. V. cap. VI. Epit. LVI. Florus.

Antiochus Sidetes Hieroſolymam obſidet; & ſubinde pacem cum iis facit. Joſephus loco citato.

Hipparchus vernum æquinoctium deprehendit anno Nabon. 613. Mechir XXI a. ſequente XXX. poſt mediam noctem, Martii XXIV. ineunte, feria IV. Ptolem. lib. III.

4580 · 16 1 B | 3850 | 134 — III | 620 | 615

P. Cornelius Scipio Africanus II.
C. Fulvius Flaccus.

Scipio

Per. Jul. * ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Scipio in Hiſpaniam profectus, exercitum luxu & inertia languentem militari diſciplina temperavit. Epit. LVII. Appianus.			
4581 17 2 AG	3851	133	*P. Minucius Scævula.* *L. Calpurnius Piſo.* Attalus moritur, & populum Romanum regni heredem relinquit. Hujus pecuniam Tiberius Gracchus Trib. pleb. qui legem agrariam tulerat, in eos qui agrum reciperent, dividi volebat; cum Octavio collegæ intercedenti Magiſtratum abrogaverat. Ob id auctore P. Cornelio Scipione Naſica interfectus eſt. Plut. in ejus vita. Epit. LVIII. Strabo XIII. de Attalo. Piſo ſervos in Sicilia perdomuit, & ſuppliciis affecit. Frontinus IV. cap. I. Valer. Max. IV. Scipio Numantiam evertit. Epit. LIX. Appianus.	IV	621	616 Sept. 25
4582 18 3 F	3852	132	*P. Popilius Lænas.* *P. Rupilius Nepos.* Rupilius in Sicilia bellum ſervile confecit, ac Siciliam ordinavit. Epit. LIX. Valer. Max. II.	Olymp. 162	622	617
4583 19 4 E	3853	131	*P. Licinius Craſſus.* *L. Valerius Flaccus.* Ariſtonicus Attali ſpurius Aſiam invadit. Liciolum Coſ. ſuperat; qui captus, & interfectus eſt. Epit. LIX.	II	623	618
4584 20 5 D	3854	130	*Ap. Claudius.* *M. Perperna.* Luſtrum a Q. Pompeio, Q. Metello Macedonico conditum eſt: in quo cenſa civium capita CCCLXVIII. M.DCCCXXIII. C. Atinius Labeo Trib. Pleb. Q. Metellum, a quo in legendo Senatu præteritus erat, de ſaxo dejici juſſit, quod ne fieret ceteri Trib. auxilio fuerunt. Epit. LIX. Perperna victo Ariſtonico paullo poſt ex morbo periit. Oroſius V. cap. X. Antiochus Sidetes contra Parthos expeditionem ſuſcipit: quo cum & Joannes Hyrcanus profectus eſt. Joſephus lib. XIII. cap. XVI. quo tempore accidit ut Pentecoſte poſt Sabbatum celebraretur. Quem annum Scaliger, & Calviſius videntur ſtatuere periodi Julianæ 4580. quo ſexta Sivan incidit in Maii XXIX. feria I. Sed hic annus ad ſummum quintus erat Antiochi. At is nequaquam annos IV. aut V. in Parthorum imperio bellum geſſit: quod eſſet in illa opinione conſequens; ſi quidem annos IX. imperavit. Vide lib. XI. cap. XXVI. ubi & Calviſii inconſtantia redarguitur, qui rurſus anno 3820. id eſt periodi Julianæ 4584. eamdem Antiochi & Joannis expeditionem retulit. Credibile eſt hoc anno ſuſceptam illam Parthicam expeditionem. Sed fruſtra ex hodierno computo, vel Alexandrea periodo commentitia concurſus ille duorum feſtorum explicabitur. Fieri poteſt ut neomenia Tiſri inciderit in Septemb. XVI. feria 3. atque ut annus iſte embolimæus fuerit; cum veterem adhuc æquinoctii cardinem retinerent, ante quem cadebat XIV. Niſan hodierni computi. Ideo uno intercalato menſe, ſexta dies Sivan inciderit in XIV. Junii, feria I. Hoc modo verum eſt quod ſcripſit Joſephus. Omnino certum eſt circa hoc tempus expeditionem Parthicam Antiochi & Hyrcani contigiſſe. Sed videtur Hyrcanus paullo poſt in Palæſtinam rediiſſe, ut anno ſequente dicetur.	III	624	619
4585 21 6 CB	3855	129	*M. Aquilius.* *C. Sempronius Tuditanus.* Aquilius Aſiatici belli reliquias confecit. Oroſius loco cit. Velleius I. & II. Antiochus Sidetes ubi ſecundis aliquot præliis Phraaten Parthorum regem vicit; poſtea victus, & occiſus eſt. Oroſius loco cit. Juſtinus libro XXXVIII. Appia. Porro Phraates Demetrium, quem hactenus dimittere noluerat, antequam Antiochus occumberet, in Syriam ad regnum ſuum recuperandum, & avocandum Antiochum, abire permiſerat. Hic igitur mortuo fratre ſecundo regnavit. Hyrcanus audita nece Antiochi oppida Syriæ armis expugnat, Medabam, Sicima, Garizim; ubi templum a Samaritis, Alexandro permittente, conditum ante annos CC. funditus evertit. Joſeph. lib. XIII. cap. XVI. Ex quibus liquet Hyrcanum ab Antiocho rege, quocum in expeditione fuerat, receſſiſſe. Eodem tempore in Ægypto quoque turbatum eſt. Ptolemæus Evergetes ob ſævitiam a civibus incenſa regia, clam in Cyprum profugit; filium occidit, ejuſque caput, & manus ac pedes matri Cleopatræ miſit, quam repudiarat. Epit. LIX. Juſt. XXXVIII. P. Corn. Scipio non ſine veneni ab uxore dati ſuſpicione in lectulo mortuus eſt repertus, Velleius II.	IV	625	620 Sept. 24
4586 22 A	3856	128	*Cn. Octavius.* *T. Annius.* Hoc fere tempore Joannes Pontifex Idumæos ſubegit, & ad circumciſionem compulit. Joſeph. lib. XIII. cap. XVII. Carneades obiit anno ætatis XC. vel LXXXV. Sub ejus obitum Luna defecit Maii 2. feria 2. hora 5, 46'. Athenis. Itaque initium illius, & integræ defectionis pars videri potuit. De eclipſi teſtis eſt Diog. Laert. Hipparchus anno Nabon. 621. æquinoctium vernum deprehendit Phamenoth I. ſub occaſum: hoc eſt Martii XXIII. feria V. Ptolem. lib. III.	Olymp. 163	626	621
4587 23 8 G	3857	127	*L. Caſſius Longinus.* *L. Cornelius Cinna.*	II	627	622
4588 24 9 F	3858	126	*M. Æmilius Lepidus.* *L. Aurelius Oreſtes.* Oreſti Sardinia obtigit: cujus Quæſtor triennium fuit C. Gracchus. Plut.	III	628	623

M. Plau-

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4589 25 10 ED	3859	125	*M. Plautius Hypſæus.* *M. Fulvius Flaccus.* Fulvius ſeditioſe in Magiſtratu ſe geſſit, & Italos ſocios ſpe civitatis concitavit. Appia. lib. I. Civil. Cum Demetrius exoſus eſſet omnibus, Syri a Ptolemæo regem poſtulant. Is Alexandrum Zebinam ad eos mittit: a quo victus eſt Demetrius, & ab uxore Cleopatra ob Rhodogunes æmulationem interfectus. Juſt. XXXIX. Vide caput XLVII, lib. X. Alexandro regnante, primum Seleucus Demetrii & Cleopatræ F. imperium ſine matris auctoritate ſumpſit: a qua paullo poſt interficitur. Vide lib. noſtrum X. Hoc anno cœptum eſt cum Tranſalpinis Gallis dimicari contra Salyas, & Allobrogas. Epit. LX.	IV	629	624 Sept. 23.
4590 26 11 C	3860	124	*C. Caſſius Longinus.* *C. Sextius Calvinus.* Sextius Salios in Gallia funditus delevit, coloniam Aquas Sextias condidit. Epit. LXI. Velleius II. Hoc anno occiſo a matre Cleopatra Seleuco, regnavit Antiochus Grypus, qui Ptolemæi filiam Gryphinam duxit, ac regnavit annos XII. Euſeb. Idem Alexandrum Zebinam interfecit. Appia. Syr. Juſtinus.	Olymp. 164	630	625
4591 27 12 B	3861	123	*Q. Cæcilius Metellus.* *T. Quintius Flaminius.* Balearicum bellum hoc anno geſtum a Metello, quod Inſulani piraticam facerent. Ep. LX. Carthago in Africa reſtituta anno XXII, quam everſa fuerat. Sed fœdum prodigium hæſitationem injecit, ſtipitibus terminorum indicibus a lupis revulſis. Oroſ. V, cap. XII.	II	631	626
4592 28 13 A	3862	122	*Cn. Domitius Ahenobarbus.* *C. Fannius Strabo.* Domitius Arvernos, & Allobrogas devicit. Suet. Nerone.	III	632	627
4593 1 14 GF	3863	121	*Q. Fabius Maximus.* *L. Opimius Nepos.* Hoc anno præcipua quædam cœli temperies fuit: ut optima tum vina fuerint, quæ ad annos ducentos duraverunt. Plin. XIV, cap. IV. Fabius contra Allobroges bellum confecit. Cæſa ex Bituiti Arvernorum regis exercitu CXX M. qui cum Romam ad ſatisfaciendum Senatui veniſſet, Albæ in cuſtodiam datus eſt. Pugnatum eſt ad Iſaram, ait Plin. lib. VII. Narbonenſis Gallia in provinciam redacta. Epit. LXI. Appianus. Hieron. hoc anno coloniam ſcribit Narbonam eſſe miſſam; ſed triennio calculus aberrat. Iiſdem Coſſ. C. Gracchus, cum biennio Tribunatum gerens ſeditioſis legibus Remp. perturbaſſet, ab Opimio Coſ. oppreſſus eſt. Occiſus eſt & cum eo Fulvius Flaccus, ejuſque domus everſa; qui Coſ. quinto ab hinc anno fuerat. App. lib. I. Civil. Plutar. in Gracchis. Hoc anno Antiochus Grypus Cleopatram matrem venenum ſibi propinantem bibere ipſam coegit. Appia. Syr. Juſt. XXXIX.	IV	633	628 Sept. 28
4594 2 15 E	3864	120	*P. Manlius.* *C. Papirius Carbo.*	Olymp 165	634	629
4595 3 16 D	3865	119	*L. Cæcilius Metellus.* *L. Aurelius Cotta.* C. Marius Trib. Pl. Metellum in carcerem conjecit. Plutar.	II	635	630
4596 4 17 C	3866	118	*M. Porcius Cato.* *Q. Marcius Rex.* Hoc anno Narbonam colonia deducta. Velleius I. Eutrop.	III	636	631
4597 5 18 BA	3867	117	*L. Cæcilius Metellus poſtea Dalmaticus, vel Diadematus.* *Q. Mucius Scævola augur.* Galli ad Alpes a Marcio Procoſ. victi. Oroſ. Metellus Dalmatas ſubegit. Epit. LXII. Mortuo Ptolemæo Evergeta ſucceſſit filius ejus Ptolemæus Lathurus primo annis XVII. Hic fratrem habuit Ptolemæum Alexandrum, & alium nothum, Ptolemæum Appionem, cui Cyrenarum regnum pater reliquit. Vide lib. X, cap. XLVIII.	IV	637	632 Sept. 21.
4598 6 19 G	3868	116	*C. Licinius Geta.* *Q. Fabius Maximus.*	Olymp. 166	638	633
4599 7 1 F	3869	115	*M. Æmilius Scaurus.* *M. Cæcilius Metellus.*	II	639	634
4600 8 2 E	3870	114	*M. Acilius Balbus.* *C. Cato nepos M. Catonis Cenſorii.* Cum Thracibus Cato ignominioſe pugnavit. Eutrop. Luſtrum conditum a L. Metello, & Cn. Domitio, quo cenſa CCCXCIV M, CCCXXVI. Epit. LXII.	III	640	635
4601 9 3 DC	3871	113	*C. Cæcilius Metellus Macedonici F.* *Cn. Papirius Carbo.* Hoc anno Cimbri, Teutonique Alpes tranſgreſſi fœdam ſtragem ediderunt; quos Carbo profligavit. Velleius II. Tacitus de Mor. German. Hoc anno Antiochus Cyzicenus Grypi frater contra ipſum bellum ſuſcepit. Cleopatram Ptolemæi Lathuri conjugem a viro repudiatam duxit.	IV	641	636 Sept. 20.

Antiochia

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Antiochia Grypum ejecit. Cum fratre vero alternante fortuna certans XVIII. annis regnavit. Vide lib. X, cap. XLVII.			
4602 10 4 B	3872	112	*M. Livius Druſus.* *L. Calpurnius Piſo.* Antiochus Cyzicenus Antiochia a fratre pellitur. Ibi Cleopatra conjux Cyziceni juſſu ſororis ſuæ Gryphinæ interempta eſt. Juſt. XXXIX.	Olymp. 167	642	637
4603 11 5 A	3873	111	*P. Cornelius Scipio Naſica.* *L. Calpurnius Beſtia.* His Coſſ. Jugurthinum bellum ſuſcipitur duce Calpurnio, quod Jugurtha Hiempſalem, & Adherbalem Micipiæ filios occidiſſet. Sed Calpurnius donis a rege corruptus eſt. Salluſtius. Antiochus Cyzicenus Gryphinam Grypi conjugem interfecit. Juſtinus.	II	643	638
4604 12 6 G	3874	110	*Sp. Poſtumius Albinus.* *Q. Minucius Rufus.* Poſtumius contra Jugurtham miſſus donis a rege corrumpitur. Salluſt. Minucius cum Thracibus bene pugnavit. Frontinus lib. II. Eutrop.	III	644	639
4605 13 7 FE	3875	109	*Q. Cæcilius Metellus Numidicus.* *M. Junius Silanus.* Cimbri excluſi ex Gallia, & Hiſpania ſeſe in Italiam infuderunt; cum a Senatu agrum petiiſſent, repulſi M. Silanum fuderunt. Aſcon. in Corneliana. Hyrcanus Samariam obſidet; quibus opem tulit Ptolemæus Lathurus; ſed ab Hyrcani filiis profligatus eſt ejus exercitus. Capta eſt itaque Samaria. Joſeph. XIII, cap. XVIII. Metellus exercitu ad priſtinam diſciplinam redacto Jugurtham duobus prœliis vincit, ac fugat. Salluſt.	IV	645	640 Sept. 10
4606 14 8 D	3876	108	*Ser. Galba.* *M. Aurelius Scaurus.* Scaurus in Galliam profectus a Cimbris cladem accipit. Tacitus de Mor. Germ. Bellum in Luſitania inſtauratum. Plutar. in Mario.	Olymp. 168	646	641
4607 15 9 C	3877	107	*L. Caſſius.* *C. Marius.* Caſſius Conſul male pugnavit, & in prælio cecidit, a Tigurinis Helvetiis cæſus in finibus Allobrogum. Epit. LXV. Cæſar I. Comm. Marius in Africa Jugurtham ſæpius fudit. Quin & Bocchum Mauritaniæ regem cum Jugurtha conjunctum cecidit. Salluſt.	II	647	642
4608 16 10 B	3878	106	*Q. Servilius Cæpio.* *C. Attilius Serranus.* Q. Cæpio Toloſa direpta in Tectoſagis CX M. auri pondo, argenti pondo quinquies decies centena millia abſtulit. Juſtinus lib. XXXII. Gell. III. Bocchus Sullæ miſſo a Mario Jugurtham dedidit. Salluſt. Plut. M. Tullius Cicero hoc anno natus eſt A. D. III. Non. Jan. Gell. XV, cap. XXVIII. Iiſdem Coſſ. Cn. Pompeius natus eſt Prid. Kal. Oct. Plin. XXXVII, cap. II. Velleius II.	III	648	643
4609 17 11 AG	3879	105	*P. Rutilius Rufus.* *C. Manilius.* Q. Cæpio cum C. Manilio Coſ. ab Cimbris & Teutonibus ingenti clade affecti. LXXX M. Romanorum & ſociorum : LX M. calonum & lixarum interfecta. Oroſ. V, c. XVI. Cæpio damnatus, & imperium ei abrogatum. Epit. LXIII.	IV	649	644 Sept. 18
4610 18 12 F	3880	104	*C. Marius II.* *C. Flavius Fimbria.* Marius de Jugurtha Kal. Jan. triumphavit. Cimbri in Hiſpaniam tranſgreſſi; inde a Celtiberis fugati ſe cum Teutonis conjunxerunt. Epit. LXVII. Hyrcano Pontifice mortuo ſuccedit Ariſtobulus ejus filius : qui primus diadema ſumpſit, & anno I. regnavit. Joſeph. XIII, cap. XIX. Is matrem interfecit, Antigonum fratrem noviſſimum ſucceſſorem deſignans, reliquos tres in vinculis habuit. Mox tamen Antigonum fraude Salomes uxoris interficit. Ibidem.	Olymp. 169	650	645
4611 19 13 E	3881	103	*C. Marius III.* *L. Aurelius Oreſtes.* Cn. Domitius Trib. Pl. legem tulit, ut ſacerdotes, quos collegæ antea ſufficiebant, populus crearet. Velleius l. II. Ariſtobulo fratri ſucceſſit Alexander Jannæus, qui Salomen fratris uxorem duxit. Joſe. ibid. regnavit annis XXVII. Turpilius Comicus Sinueſſæ moritur. Hieron. in Chron. Lucilius Satirarum ſcriptor Neapoli moritur, ac publico funere effertur annos natus XLVI. Hieron. Chron.	II	651	646
4612 20 14 D	3882	102	*C. Marius IV.* *Q. Lutatius Catulus.* Marius ad Aquas Sextias Teutonos & Ambronas delevit. Plutar. Oroſ. V, cap. XVI. Cæſa CC M. capta LXXX M. M. Antonius Prætor in Cilicia prædones inſecutus eſt. M. Furius Bibaculus Cremonæ naſcitur. Hieron. Chron.	III	652	647
4613 21 15 CB	3883	101	*C. Marius V.* *Manius Aquillius.* Cum Catulus Cimbris, qui per Noricum irruperant, par eſſe vix poſſet, Marius ad eum adjunxit ſeſe. Ita barbari fuſi. cæſa CXL M. capta LX M. Plutar. L. Apuleius Saturninus, A. Nonio competitore cæſo, Tribunus factus adjuvante Mario Remp. perturbat.	IV	653	648 Sept. 17

C. Ma-

Per. Jul. * ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4614 22 16 A	3884	100	*C. Marius VI.* *L. Valerius Flaccus.* Saturninus agrariam legem tulit, ut quem agrum C. Marius pulſis e Gallia Cimbris peperiſſet, is divideretur. Reluctanti Metello Numidico diem dicit. Mox huic aqua & igni interdicitur. Tandem a Mario Coſ. cæſus eſt Saturninus. Plutarch. Epit. LXIX. Ptolemæus Lathurus a matre Cleopatra regno pulſus Cyprum obtinuit: ſubſtitutus eſt in ejus locum frater Lathuri Ptolemæus Alexander. Juſt. XXXIX.	Olymp. 170	654	649
4615 23 17 G	3885	99	*M. Antonius.* *A. Poſtumius Albinus.* Metellus hoc anno ab exſilio revocatus eſt, rogatione Q. Calidii Trib. Pleb. Valer. Max. V. cap. II. Cicero Orat. poſt red. ad Quir. Luſitani hoc anno ſubacti a L. Cornelio Dolabella Procoſ. ut Lapis vetus apud Sigon. indicat: cum tamen Conſul non fuiſſet, ſed Prætor. Alexander Judææ rex Ptolemaidem obſidet. Sed oppidani a Lathuro auxilium petunt; & utrumque mox excludunt. Alexander ad Cleopatram legatos deſtinat. Joſeph. XIII. cap. XX.	II	655	650
4616 24 18 F	3886	98	*Q. Cæcilius Metellus Nepos.* *T. Didius.* Lex Cæcilia Didia lata, ne per ſaturam lex ferretur: tum ut trinundino promulgaretur. Cicer. Orat. pro Domo: & alibi paſſim. Didius in Hiſpania bellum gerit contra Celtiberos feliciter. Epit. LXX. Appia. Ptolemæus Lathurus vincit Alexandrum; & immaniſſime in Judæos ſævit. Cleopatra cum copiis in Judæam veniens Ptolemæum fugat, & cum Alexandro fœdus init. Joſeph. XIII. cap. XXI. Juſt. XXXIX.	III	656	651
4617 25 19 ED	3887	97	*Cn. Cornelius Lentulus.* *C. Licinius Craſſus.* Craſſus in Luſitania bellum gerit. Strabo lib. III. Ptolemæus Lathurus Cœlen Syriam aggreditur. Gadaram & Amathuntem capit Alexander, Raphiam & Anthedonem expugnat. Joſeph. ibid.	IV	657	652 Sept. 26
4618 26 1 C	3888	96	*Cn. Domitius Ahenobarbus.* *C. Caſſius Longinus.* Ptolemæus Appion rex Cyrenarum moritur, Romanumque populum teſtamento heredem relinquit. Senatus ejus regni civitates liberas eſſe juſſit. Epit. LXX. Juſtinus lib. XL. in provinciam redactum eſſe ſcribit. Antiochus Grypus inſidiis Heracleonis interficitur anno ætatis XLV. regni XXIX. Succedit ei Seleucus filius. Joſeph. ibid. Alexander Gazam captam ſolo æquat. Ibid.	Olymp. 171	658	653
4619 27 2 B	3889	95	*L. Licinius Craſſus.* *Q. Mucius Scævola.* Mucius Aſiam Conſul ſanctiſſime rexit; ut Senatus ceteris magiſtratibus in exemplum illum proponeret. P. Rutilius Rufus publicanorum factione, quibus in Aſia reſtiterat, per equites judices damnatus ſolum vertit. Valerius lib. VIII. Epit. LXX. Sed hoc anno ſequenti corrigit. Seleucus Grypi F. Antiochum Cyzicenum ſuperat, & interficit. Joſephus loco cit. Lucretius poeta naſcitur. Hieronymus.	II	659	654
4620 28 3 A	3890	94	*C. Cælius Caldus.* *L. Domitius Ahenobarbus.* Ariobarzanes in regnum Cappadociæ a L. Sulla Ciliciæ Proprætore reſtitutus eſt, pulſo Gordio Mithridatis duce: idque ex SC. cum Ariarathes ejus rex a Mithridate cæſus eſſet, cique regno filium iſte ſuum impoſuiſſet. Inde ergo Mithridaticum bellum initium habuit. App. Mithrid. Juſt. XXXVIII. Celtiberi a Fulvio Flacco victi. App. Seleucus Grypi F. ab Antiocho Euſebe Cyziceni filio pulſus Mopſueſtiæ a civibus exuſtus eſt. Joſeph. loco cit. Appianus.	III	660	655
4621 1 4 GF	3891	93	*C. Valerius Flaccus.* *M. Herennius.* Antiochus Euſebes Antiochum Grypi filium exercitu vitaque privat. Joſeph. Deinceps Syriæ regum perturbata, ignotaque tempora ſunt. Vide cap. XLVII. lib. X.	IV	661	656 Sept. 25
4622 2 5 E	3892	92	*C. Claudius Pulcher.* *M. Perperna.* Cenſores fuerunt L. Craſſus, Cn. Domitius inter ſe diſcordes. Plinius lib. XVII. cap. I.	Olymp. 172	662	657
4623 3 6 D	3893	91	*L. Marcius Philippus.* Marſici belli *Sex. Julius Cæſar.* Annus I. M. Livius Druſus cum Senatui priſcum decus reſtituere vellet, ad eumque judicia transferre, varias leges tulit; inter quas erat una de ſociis civitatis jure donandis, quam cum iis promiſiſſet, nec præſtare poſſet, in omnium odium incurrit, atque incerto auctore poſt interficitur. Appianus I. Civil. Epit. LXXI. Latinis feriis Coſſ. interficere Socii voluerunt. Re detecta, Q. Servilium Procoſ. Fonteium legatum, ac Romanos Aſculi omnes interemerunt. Et quia primi Marſi commoverunt, ideo Marſicum bellum vocatum eſt. Iidem.	II	663	658
4624 4 7 C	3894	90	*C. Julius Cæſar.* Belli a- *P. Rutilius Lupus.* Flagrante Sociali bello Vettius Cato L. Cæſarem Coſ. fudit; qui reparatis viribus feliciter deinde pugnavit. Appianus. Epit. LXXII. & LXXIII. Nico-	III	664	659

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Nicomedes Bithynia a Socrate fratre dejectus, Ariobarzanes e Cappadocia, SC^to reſtituti ſunt. App. Mithrid. Alexander Ægypti rex matrem Cleopatram interficit. Juſt. XXXIX.			
4625 5 8 BA	3895	89	*L. Porcius Cato.* *Cn. Pomponius Strabo.* Belli 3. L. Sulla legatus Samnites fregit. L. Porcius Coſ. occiditur. Varia ultro citroque prælia. Appianus. Epit. LXXIV, LXXV. Alexandro a civibus pulſo, & paullo poſt a navarcho Chærea occiſo, revocatus in regnum Ptolemæus Lathurus regnat annis VIII. Euſeb. Chron. Juſt. XXXIX.	IV	665	660 Sept. 14
4626 6 9 G	3896	88	*L. Cornelius Sulla.* *Q. Pompeius Rufus.* Belli 4. Mithridati bellum indicitur, quod Ariobarzanem, & Nicomedem regno exuiſſet, idque Sullæ mandatum. Marius ejus belli gerendi cupiditate flagrans C. Sulpicium impulit, ut lege lata Sullæ, qui in Campania reliquias belli Italici perſequebatur, imperium abrogaret. Sulla reverſus Remp. in ſua poteſtate habuit; Sulpicium occidit; Marium fugavit. Interim Mithridates Phrygiam vaſtat; cives Romanos Aſia tota interficit; Oppium, & Aquilium legatos necat; Rhodum fruſtra oppugnat; Macedoniam, & Thraciam, Græciam, & Athenas obtinet. Appia. Mithrid. Plutar. in Sylla & Pompeio. Epit. LXXVIII.	Olymp. 173	666	661
4627 7 10 F	3897	87	*Cn. Octavius.* *L. Cornelius Cinna.* Cum Cinna perniciosas Relp. leges ferret, a collega Urbe pellitur, & cum Italos ſollicitaret, abrogato illi Conſulatu, ſufficitur L. Cornelius Merula Flamen Dialis. Itaque Cinna patriam oppugnat, accerſito C. Mario. Urbs quattuor exercitibus obſeſſa a Mario, Cinna, Carbone, Sertorio. Ea capta cædes variæ editæ ſunt. Appia. Civil. I. Plutar. Mario. Epitome. Plotius Gallus primus Romæ Latinam Rhetoricam docuit. Hieron.	II	667	662
4628 8 11 E	3898	86	*C. Marius VII.* *L. Cornelius Cinna.* Sulla Athenas capit, & libertati reſtituit, occiſo Ariſtone. Archelaum in Bœotia vincit: cum is CM. peditum, X. M. equitum haberet. Via X. M. elapſa. Sulla XII. tantum amiſit. Rurſus Dorilaum regis Præfectum, qui LXXX M. in Bœotiam exportaverat, cecidit. Plut. Sulla. Appia. Mithrid. Catullus Poeta Veronæ naſcitur. Hieron. Marius ex morbo periit. Plut. Mario. Suffectus eſt Valerius Flaccus.	III	668	663
4629 9 12 DC	3899	85	*L. Cornelius Cinna III.* *Cn. Papirius Carbo.* L. Flaccus, qui a Cinna ſucceſſor Sullæ miſſus erat, a C. Fimbria legato ſuo interfectus eſt. Archelaus juſſu Mithridatis pacem cum Sulla facit. Appianus. Erat Fimbria præfectus equitum, & in bello ſtrenuus: qui Mithridatem vicerat. Epit. LXXXII. Luſtrum hoc anno conditum. Cenſa CCCCLXIII. M. Epitome. Tigranes a Syris rex eligitur. Appia. Vide cap. XLVIII. lib. X.	IV	669	664 Sept 13
4630 10 13 B	3900	84	*L. Cornelius Cinna IV.* *Cn. Papirius Carbo.* Cinna & Carbo bellum contra Sullam parant. Cinna ab exercitu ſuo, quem contra Sullam conſcendere jubebat, occiditur. Carbo ſolus Conſulatum tenuit. Sulla pacem cum Mithridate facit; ita ut is Aſia, Bithynia, & Cappadocia cederet. Fimbria ab exercitu deſertus, qui ad Sullam defecerat, ſeipſum occidit. Legati a Senatu ad Sullam de pace miſſi. Sed Carbo pacis conditionem honeſtiſſimam reſpuit: ut cives a Cinna ejecti reſtituerentur. Epit. LXXXIII, & LXXXIV. Libertini in XXXV. tribus diviſi.	Olymp. 174	670	665
4631 11 14 A	3901	83	*L. Cornelius Scipio Aſiaticus.* *Cn. Norbanus Flaccus.* Sulla trajecto mari XXX M. armatorum contra CC M. expoſuit. Norbanum ad Canuſinum prælio vicit. L. Scipionis milites ad Sullam deficiunt. Carbo Sullæ amicos hoſtes judicandos curavit. Capitolium conflagravit. Q. Sertorius rebus Marii deſperatis in ulteriorem Hiſpaniam, quam ſortitus erat, profectus eſt. Cn. Pompeius cum tribus volonum legionibus ad Sullam ſe adjunxerat annum agens XXIII. Epit. LXXV. Appianus I. Civil. Eodem anno & Delphicum templum inceſum refert Euſeb. in Chron.	II	671	666
4632 12 15 G	3902	82	*Cn. Papirius Carbo III.* *C. Marius C. F.* Marius ad Præneſte victus a Sulla, & ibi obſeſſus eſt. Romæ Damaſippus Prætor cum Senatum vocaſſet, nobilitatem omnem trucidavit. Sulla urbe potitus inimicorum bona publicavit. Carbonem fudit. Cum Damaſippo, Mario, & Carrinate, ac Samnitum copiis ad portam Collinam acerrime pugnavit, ac vicit. Præneſta dedita Marius ſeipſum interemit. Appianus. Plut. Sulla. Epit. LXXXVII, & ſequentibus. Demum Sulla Dictator Interrege L. Valerio Flacco rogante factus eſt. Ibid. L. Murena bellum cum Mithridate renovavit. Epit. LXXXVI. P. Terentius Varro vico Atace in Narbonenſi naſcitur. Hieron. Chron.	III	672	667
4633 13 16 FE	3903	81	*M. Tullius Decula.* *Cn. Cornelius Dolabella.* Murena bellum cum Mithridate acerrime perſequitur. Ideo ab Sulla revocatus. Sulla de Mithridate triumphavit. Cn. Pompeius de Africa triumphavit. Cicero his Coſſ. pro Quinctio dixit. Gellius lib. XV, cap. XXVIII. Euſeb.	IV	673	668 Sept. 12

Per. Jul. * ☉	Mundi	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Alexandro rege Ægypti mortuo ſucceſſit Ptolem. Alexander Alexandri fratris Lathuri F. diebus XVIIII. Vide caput XLVIII. lib. X. Eodem anno occiſo Alexandro iſto, regnavit alter ejuſdem nominis annis XVII.			
4634 14 17 D	3904	80	*L. Cornelius Sulla II.* *Q. Cæcilius Metellus.* Q. Metellus contra Sertorium miſſus. Plut. Sertorio. Cicero Sex. Roſcium parricidii reum defendit. Gell. XV, cap. XXVII.	Olymp. 175	674	669
4635 15 18 C	3905	79	*P. Servilius Vatia Iſauricus.* *Ap. Claudius Pulcher.* Sulla dictatura ſe abdicat. Appia. Plutar. Cicero Athenas conceſſit. Plutar.	II	675	670
4636 16 19 B	3906	78	*M. Æmilius Lepidus.* *Q. Lutatius Catulus.* Sulla in agro Cumano mortuus, & Romam perlatus in campo Martio ſepultus eſt annos natus LX. Primus e patriciis Corneliis igni cremari voluit. App. I. Civil. Plut. Cicero II. de Leg. M. Lepidus de actis Sullæ reſcindendis legem promulgavit. Sed reſiſtente cum bonis omnibus collega, in Galliam ulteriorem receſſit. Appianus I. Civil. Epit. LXXX. Alexandro rege Judææ mortuo regnavit Hyrcanus ejus F. annis IX. Joſeph. lib. XIV, cap. I. Quamquam ipſa potius uxor Alexandri Salome regnum adminiſtrabat. T. Quintius Atta Togatarum ſcriptor moritur. Hieron.	III	676	671
4637 17 1 AG	3907	77	*D. Junius Brutus.* *M. Æmilius Lepidus.* Lepidus anno ſuperiore Conſul patriæ bellum infert. Sed a Catulo, & Pompeio victus in Sardiniam refugit; ubi morbo interiit. Appia. Epit. LXXXX. Cn. Dolabella Procoſ. de Macedonia triumphavit. Ap. Claudius Procoſ. in Thracia bellum geſſit. Epit. LXXXI. Faſti capit. Pompeius contra Sertorium mittitur. Sertorius plures urbes expugnavit. Plut. Appia. Epit. XCI.	IV	677	672 Sept. 11.
4638 18 2 F	3908	76	*Cn. Octavius.* *C. Scribonius.* Sertorius & Perperna contra Metellum & Pompeium pugnarunt. Pompeius fugatus a Sertorio. Perperna vero a Metello. Appia. Epit. XCII.	Olymp. 176	678	673
4639 19 3 E	3909	75	*L. Octavius.* *C. Aurelius Cotta.* Metellus Sertorii aliquot oppida populatur. Sertorius in ſuos proditionis ſuſpectos ſævit. Pompeium in Vaccæos, Metellum in Galliam compellit. Epit. XCIII. Appia. Nicomedes Bithyniam moriens Pop. Rom. reliquit. Ib. Cicero Quæſtor in Siciliam profectus eſt. Plut. Servilius Iſauris domitis in Cilicia urbes illorum expugnavit. Epit. XCIII. M. Antonius Triumviri pater indicto Cretenſibus bello, cum eſſet oræ maritimæ curator, male geſta re ibi periit. Aſcon. in Divinat.	II	679	674
4640 20 4 D	3910	74	*L. Licinius Lucullus.* *M. Aurelius Cotta.* Mithridates cum Sertorio fœdus iniit. Bithyniam occupavit. Cottam Chalcedone obſidet. Lucullus Coſ. eo profectus Chalcedonis obſidionem ſolvit. App. Epit. XCIII. P. Servilius Iſauricus Piratis domitis, ac Cilicia Cretaque in formam provinciæ redacta triumphat. Faſti capit.	III	680	675
4641 21 5 CB	3911	73	*M. Terentius Varro Lucullus.* *C. Caſſius Varus.* Bellum ſervile in Italia ſuſcitatum, auctore Spartaco, Oenomao, & Crixo: qui effracto Capuæ ludo Lentuli, Claudium Pulcrum legatum, & P. Varinium Prætorem bello vicerunt. Epit. XCV. Eutropius. Mithridates Cyzicum obſidet. Hunc Lucullus a tergo invadens fame conſumptum multis præliis vicit, & in Pontum fugavit: navali quoque prælio victor. Epit. XCVI. Oroſ. lib. VI, cap. II. Sertorius a conjuratis occiditur octavo ducatus ſui anno. Succeſſit ei Marcus Perpetna; quo interempto, Pompeius Hiſpanias recepit. Epit. XCVI.	IV	681	676 Sept. 10.
4642 22 6 A	3912	72	*L. Gellius Poplicola.* *Cn. Cornelius Lentulus Clodianus.* C. Curio ex Macedonia triumphavit, Dardanis victis. Eutrop. Cicero in Piſo. Q. Arrius Prætor Crixum cum XX M. cecidit. Spartacus vario eventu pugnat. Lentulo victo, cum ad Alpes properaret, a Caſſio Procoſ. cohibitus eſt. Lucullus Amiſum, & Eupatoriam Ponti urbes obſidet; nec non Themiſcyram. Appia. Mithridat.	Olymp. 177	682	677
4643 23 7 F	3913	71	*Cn. Aufidius Oreſtes.* *P. Cornelius Lentulus Sura.* M. Terentius Lucullus de Beſſis, ac Thracibus triumphavit, & Scythis primus Romana arma monſtravit. Florus. Epit. XCVII. Servile bellum a M. Craſſo Prætore, & Pompeio ſublatum. Appia. Eutrop. Florus. Plut. Lucullus contra Mithridatem parum proſpere equeſtri prælio pugnavit. Mox tamen devicit: & territum in Armeniam ad Tigranem fugere compulit. Appianus. Plutar.	II	683	678
4644 24 8 E	3914	70	*Cn. Pompeius Magnus.* *M. Licinius Craſſus.* Hoc anno Cenſura reſtituta. Aſcon. in Divinat. Intermiſſa fuerat ab	III	684	679

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			ab anno DCLXVIII. Fuerant vero Cenſores hoc anno Gellius, & Lentulus. Plutar. Epit. XCVIII. Mithridate pulſo, Ponticæ urbes Lucullo ceſſerant. Appia. Plutar. Hoc anno Cicero Verrem judicio poſtulavit, deſignato jam Hortenſio Conſule. Erat natus annos XXXVI. & Ædilitatem petebat, quam & obtinuit. Virgilius his Coſſ. naſcitur. Id. Octob. Vita ejus. Judicia per M. Aurelium Cottam Prætorem ad equites a Senatoribus tranſlata. Epit. XCVI.			
4645 29 9 ED	3915	69	*Q. Hortenſius.* *Q. Cæcilius Metellus Creticus.* Lucullus Ponto in ditionem redacto in Armeniam irruit: Tigranes peditum CCM. equitum LAM. cogit. Sed a Lucullo reges ambo profligati; capta Tigranocerta. Epit. XCVIII. Plut. Cicero Ædilis Cur. hoc anno fuit. Hoc anno mortua Salome Alexandri conjux. Hyrcanus matris imperio ſolutus Pontificatum tenuit. Sed Ariſtobulus frater ei bellum infert. Lib. a. cap. LVI.	IV	685	680 Sept. 9
4646 26 10 C	3916	68	*L. Cæcilius Metellus.* *Q. Marcius Rex.* Lucullus Niſibin expugnat. Triarius Luculli legatus Mithridatem vicit. Plutar. Appia. Dio XXXV. Circa hoc tempus Antiochus Aſiaticus Pii F. a Lucullo Syriæ rex ſalutatus eſt. Appianus. Vide cap. XLVII. lib. X. Bellum Creticum hoc anno geſtum a Metello Procoſ. qui Cydoniam obſedit. Epit. XCIX.	Olymp. 178	686	681
4647 27 11 B	3917	67	*C. Calpurnius Piſo.* *M. Acilius Glabrio.* Lex Calpurnia de ambitu a Piſone lata. Roſcia item de ordinum diſcrimine. Dio lib. XXXVI. Gabinius quoque Trib. Pl. lege lata imperium extraordinarium Pompeio contra Piratas decrevit; quod bellum extrema hieme apparavit, ineunte vere ſuſcepit, media æſtate confecit. Cic. pro lege Manilia. Epit. XCIX. Triarius legatus Luculli a Mithridate cum omnibus copiis deletus eſt. Lucullus adveniens ab exercitu ſuo deſtitutus eſt. Mithridates regnum ſuum recuperavit. Dio XXXVI. App. Plutar. Metellus Cretæ urbes plurimas expugnavit: atque inſulam domuit. Epit. XCIX. Florus.	II	687	682
4648 28 12 A	3918	66	*M. Æmilius Lepidus.* *L. Volcatius Tullus.* Cicero Præturam hoc anno geſſit. C. Manilius Trib. Ple. lege lata Pompeio bellum contra Mithridatem attribuit, ſuaſore Cicerone. Pompeius Mithridatem prælio fregit, qui ad Tigranem confugit. Sed ab eo rejectus filium Macharem Boſpori regem interfecit. Tigranes Pompeio ſe dedidit; qui Armenia relicta, Cappadociæ, & Syriæ partem, Phœnicen, & Sophenen ademit. Diod. XXXVI. Plut. Appia. Epit. C. & CI. Per idem tempus Antiocho Aſiatico Syriæ regnum, quod Lucullus conceſſerat, ademit Pompeius. Juſt. XL. Appia. Cn. Piſo contra Remp. conjurat cum Catilina, & Autronio de interficiendis Coſſ. in annum ſequentem deſignatis, ex quibus in petitione Autronius, & Sylla excluſi fuerant. Sed re patefacta, poſtea Piſo in citeriorem Hiſpaniam Quæſtor pro Prætore miſſus, ibi occiſus eſt. Salluſ. in Catilin. Dio loco cit. Hyrcano de Pontificatu dejecto Ariſtobulus eum occupat annis III. Joſeph. XIV. cap. VIII.	III	688	683
4649 1 13 GF	3919	65	*L. Aurelius Cotta.* *L. Manlius Torquatus.* Pompeius Iberos debellat, & Artocem regem: tum Albanos; dum Mithridatem inſequitur. Dio XXXVI. Plutar. Appia. Alexander Ægypti rex a ſuis pellitur, & Tyrum ſecedens ibi moritur, Pop. Rom. herede inſtituto. Cicero Orat. II. contra leg. agr. Huic ſuccedit Auletes annis XI. Euſeb. Chron.	IV	689	684 Sept. 8
4650 2 14 E	3920	64	*L. Julius Cæſar.* *C. Marcius Figulus.* Phraates Parthorum rex in Tigranem bellum movet. Is auxilium a Pompeio petit. Eo tardante, Tigranes cum Phraate paciſcitur. Dio XXXVI. Appia. Pompeius Antiochenſibus obſides reddidit. Daphnenſibus agrum dedit; ut in eo lucus ſpatioſior fieret, delectatus loci amœnitate. Eutr. VI. Euſeb. Chron.	Olymp. 179	690	685
4651 3 15 D	3921	63	*M. Tullius Cicero.* *C. Antonius Nepos.* Mithridates a Pharnace filio mori coactus eſt. Pompeius contra Aretam Arabum regem bellum gerit. Hieroſolyma capit Sabbato. Hyrcanum regem facit. Tributo impoſito Ariſtobulum Romam cum filiis abducit. Syriam in formam provinciæ redigit. Interim Romæ Catilinæ conjuratio contra Remp. graſſatur, quæ opera Ciceronis opprimitur. Sal. in Bello Catil. Dio XXXVII. Joſeph. XIV. cap. VIII. Auguſtus hoc anno naſcitur. Sueton.	II	691	686
4652 4 16 C	3922	62	*D. Junius Silanus.* *L. Licinius Murena.* Catilina a Petreio Antonii Procoſ. duce victus occubuit. Antonius in Ciliciam abiens triennio ibi præfuit: ut ex Cicero. I. ad Att. colligit Sigon. C. Cæſar Prætor Urbanus eſt.	III	692	687

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4653 5 17 BA	3923	61	*M. Papius Piſo.* *M. Valerius Meſſalla.* Cn. Pompeius hoc anno de Mithridate triumphat prid. Kal. Oct. Plin. lib. VII, cap. XXVI. Dio XXXVII. Clodius inceſti accuſatus abſolvitur. Valer. Max. lib. IV, cap. II. Dio. Bellum Allobrogicum contra Catugnatum a C. Pomptino geſtum. Idem. C. Cæſar in Luſitaniam profectus bellum ibi gerit. Dio XXXVII.	IV	693	688 Sept. 7
4654 6 18 G	3924	60	*Q. Cæcilius Metellus Celer.* *L. Afranius.* Pompeio Agrariam legem ferenti Metellus acriter reſiſtit: ita ut a Trib. pl. in carcerem conjectus ſit. Clodius ad plebem tranſit, & Tribunatum petit. C. Cæſar Romam ad petendum Conſulatum venit; ubi cum Pompeio & Craſſo conſpirat. Dio XXXVII. Plutar.	Olymp. 180	694	689
4655 7 19 F	3925	59	*C. Julius Cæſar.* *Archon Herodes.* *M. Calpurnius Bibulus.* Cæſar legem Agrariam fert: renitentem Catonem in vincula conjicit; quin & collegam Bibulum publico abſtinere cogit. Idem Illyricum, & Ciſalpinam Galliam in triennium obtinet: immo & Tranſalpinam a Senatu in quinquennium. Clodium inſuper adjuvat, ut a patriciis ad plebeios tranſiret. Sueton. Appia. Dio XXXVIII. Velleius II. Eodem anno Cæſar Juliam filiam Pompeio deſpondet, Calpurniam Piſonis ducit. Plutar. Appian. &c.	II	695	690
4656 8 1 E	3926	58	*L. Calpurnius Piſo Cæſoninus.* *A. Gabinius.* Clodius Trib. Pl. legem tulit, ne diebus iis, quibus cum populo agitur, de cælo ſervaretur: & alias quaſdam pernicioſas. Cicero in exſilium pellitur circiter Kal. Apr. Clodius legem promulgavit de publicandis Ptolemæi regis Cypri bonis, & regno in formam provinciæ redigendo: cujus rei curatio Catoni commiſſa. Kal. Junii L. Mummius Trib. Pl. retulit de Cicerone revocando. Interceſſit Ælius Ligus Trib. pl. Pompeius itidem allaboravit. Renitente Clodio decrevit Senatus nulla de re agere, niſi Cicero revocaretur. Hæc Dio XXXVIII. Plutar. Cicero pro Sextio, & alibi. Cæſar interim in Galliis Helvetios ad Ararim debellat. Inde Arioviſtum, & Germanos. Cæſar I. Com. Dio XXXVIII. Plut.	III	696	691
4657 9 2 DC	3927	57	*P. Cornelius Lentulus Spinther.* *Q. Cæcilius Metellus Nepos.* Cicero ab exſilio revocatur, P. Lentulo referente. Reverſus ob annonæ caritatem auctor fuit, ut Pompeius rei frumentariæ per quinquennium præficeretur. Dio XXXIX. Plutar. Ptolemæus Auletes nothus Ægypti rex regno pulſus Romam venit. Cujus filiam Berenicen ad regnum provehunt Alexandrini, eique Cybioſacten e Syria hominem obſcurum conjugem adſciſcunt, quem regina paullo poſt occidit: poſtea Archelao Comanorum in Ponto Sacerdoti nupſit. Dio XXXIX. Strabo XVII. Cæſar Belgas domuit, & Nervios. P. Craſſus ejus legatus Venetos, Unellos, & alios minoris hodie Britanniæ populos in deditionem accepit. Itaque in Italiam profectus eſt. Cæſar II. Com.	IV	697	692 Sept. 6
4658 10 3 B	3928	56	*Cn. Cornelius Lentulus Marcellinus.* *L. Marcius Philippus.* M. Cato ex lege Clodia Cyprum ordinavit; cum Ptolemæus ejus rex ſibi necem attuliſſet. Reverſo Præturam citra comitia Senatus decrevit; quam ille repudiavit malens eam ipſam dignitatem comitiis impetrare. Ptolemæus Ægypti rex deſperato reditu Epheſum ſe contulit. Plutar. Catone. Dio XXXIX. Cæſar Venetos navali certamine ſuperat. Titurius Sabinus ejus legatus Unellos. Craſſus Sotiates in Aquitania. Deinde Lucæ Cæſar hiemavit. Eo Pompeius, & Craſſus ad eum veniunt. Dio ibid. Plutar. Cæſar III. Com. C. Cato Trib. Pleb. acerrime reſtitit reſtitutioni Ptolemæi, & interceſſionibus ſuis comitia ſuſtulit. Dio. Plut. Hyrcanus ab Alexandro Ariſtobuli F. Pontificatu dejectus a Gabinio reducitur. Joſe. l. XIV, c. X. Tunc & juridicos V. conventus in Judæa conſtituit, Hieroſolymis, Gadaris, Amathunte, Hierichunte, Saphoris. Joſeph.	Olymp. 181	698	693
4659 11 A	3929	55	*Cn. Pompeius Magnus II.* *M. Licinius Craſſus.* Ex interregno Coſſ. facti Catonem de Prætura dejiciunt: eique prælatus Vatinius. Inde per Trebonium Trib. pl. Craſſus Syriam, Pompeius Hiſpaniam in annos V. obtinent. Cæſari Gallia in triennium prorogatur. Craſſus in Conſulatu profectus eſt in Syriam, nequicquam impediente Ateio Trib. pl. Dio XXXIX. Plutar. Cæſar Germanos, qui Rhenum tranſierant, delet. Rheno deinde ponte juncto in Germaniam tranſit. Poſt in Britanniam, quam & in deditionem accepit. Cæſar in Com. Plutar. Cæſare. Dio XXXIX. Pompeius theatrum dedicavit ludis ac ſpectaculis; quibus D. leones occiſi, elephanti XVIII, præbente liberto Pompeii Demetrio. Dio. A. Gabinius Procoſ. Syriæ Ptolemæum Pompeii juſſu reduxit. Ptolemæus filiam ſuam occidit. Dio. Plutar. Appia.	II	699	694

Antequam

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Ante Chr.		Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
			Antequam in Ægyptum iret, Judæam Ariſtobuli, qui e vinculis Roma elapſus erat, factione turbatam pacavit, & Ariſtobulum remiſit. Joſeph. XIV. cap. XI.			
4660 12 5 G	3930	54	*L. Domitius Ahenobarbus.* *Ap. Claudius Pulcher.* C. Pontinus, qui Cicerone Coſſ. Prætor fuit, de Allobrogibus triumphavit. Faſti Capit. Craſſus contra Parthos exercitum duxit, & urbes aliquot obtinuit. Plutar. Craſſo. Appia. Parth. Cæſar Trevitos domuit, & Britanniam. Cotta, & Titurius legati a Gallis circumventi cum exercitu cæſi ſunt. Inde ad caſtra Q. Ciceronis, qui in Nerviis erat, veniunt. Sed ſuccurrente Cæſare fuſi omnes, ac deleti. Cæſar. Dio XL. Plutar. Gabinius majeſtatis accuſatus abſolvitur: repetundarum vero damnatur, etſi eum Cicero defenderet. Dio XL.	III	700	695
4661 13 6 FE	3931	53	*Cn. Domitius Calvinus.* *M. Valerius Meſſalla.* Craſſus in Parthis periit. Cæſar Rhenum denuo trajicit. Reverſus Eburones fudit. Dio XL. Plutar. Appia. Cæſar Junio menſe periiſſe Craſſum indicat. Ovid. VI. Faſtor. In Craſſi locum Cicero fit Augur. Plutar.	IV	701	696 Sept. 5
4662 14 7 D	3932	52	*Cn. Pompeius Magnus ſine Collega.* Cum diu comitia protracta eſſent, petentibus Milone, Hypſæo, Metello Scipione, tandem Pompeius V. Kalend. Mart. menſe intercalario Conſul factus eſt; qui deinde in V. menſes collegam ſubrogavit ſibi Q. Metellum Scipionem ſocerum. Porro antequam Conſulatum iniret Pompeius, Clodius a Milone occiſus erat. Hic Pompeio jam Conſule damnatus de vi in exſilium abiit. Aſcon. in Milon. Dio XL. Plutar. C. Caſſius Craſſi Quæſtor in Syriam e clade ſe receperat. Ibi Parthos fortiter repulit. Joſeph. XIV. cap. XII. Appia. Galli a Cæſare deficiunt. Hic ex Italia celerrime profectus eoſdem ſuperat, & in ditionem redigit. Avaricum, Gergoviam, Aleſiam expugnat. Vercingentorigem in poteſtatem ſuam adducit. Cæſar lib. VII. Dio XL. Plutar. Epitome XCVIII. Cicero libros de Finibus ſcripſit.	Olymp. 182	702	697
4663 15 8 C	3933	51	*Ser. Sulpicius Rufus.* *M. Claudius Marcellus.* Cicero hoc anno ex SC[to]. Procoſ. in Ciliciam abiit: ubi rem bene geſſit, & Imperator ſalutatus eſt. Plutar. Cicero in Epiſtolis. Caſſius Syriam egregie contra Parthos tuetur, adeo ut illi deſperata Syria receſſerint. Dio XL. Hoc anno mortuus videtur Ptolemæus Auletes: ut ex Cœlii Epiſtola conſtat lib. VIII. Fam. IV. quæ Kalend. Sext. data: hoc eſt circa Junium hodiernum. Ex quo ea dirigenda ſunt, quæ lib. X. cap. XLVIII. diximus. ubi ex Strabone fruſtra credidimus Auletem mortuum anno U. C. DCC. Ptolemæo ſucceſſit Ptolemæus *Διόνυσος* annis V. Maxima Solis defectio contigit Martii VII. hora poſt noctem mediam 12, 41′. Lib. X. cap. LX.	II	703	698
4664 16 9 B	3934	50	*L. Æmilius Paullus.* *C. Claudius Marcellus.* Cæſar veritus ne exercitum & provinciam dimittere cogeretur, Paullum Coſ. & C. Curionem Trib. pl. ſibi demeretur. Actum deinde de dimittendis Cæſaris exercitibus; cui ſic aſſenſus eſt Curio, ſi & ceteri dimitterent. Senatus decrevit, ut ad bellum Parthicum una legio a Cn. Pompeio; altera a C. Cæſare mitteretur. Cæſar duas miſit, quæ a Marcello Pompeio traditæ. Dio XL. Plut. Cenſores Ap. Claudius, L. Piſo. Cenſa CCCXXM. Plutar. Cæſare. Ciceronis filia Tullia Dolabellæ nupſit. Lib. VIII. Epiſt. XIII.	III	704	699
4665 17 10 AG	3935	49	*C. Claudius Marcellus.* *L. Cornelius Lentulus.* *Cæſar Dictator I.* Bellum civile inter Cæſarem, & Pompeium hoc anno cœpit. Kalend. Jan. Senatus decrevit, uti ante certam diem Cæſar exercitum dimitteret. Antonius & Caſſius Trib. pl. ad Cæſarem cum Curione profugiunt. Cæſar Ariminum occupat. Pompeius Urbe digreditur. Cæſar in Hiſpaniam proficiſcitur. Ibi Pompeianos exercitus in deditionem accipit. Rediens Maſſiliam expugnat. In ejus obſidione cognoſcit ſe Dictatorem a M. Lepido Urbi Præfecto eſſe dictum. Romam itaque veniens, Dictaturam I. iniit, quam poſt XI. diem abdicavit, cum comitia prius habuiſſet, quibus ipſe cum P. Servilio Conſul factus eſt. Cæſar lib. I. de Civil. Dio XLI. Plut. App. Ariſtobulus Hyrcani frater a Cæſare dimiſſus veneno necatus eſt. Alexander Ariſtobuli F. juſſu Pompeii ſecuri percuſſus. Joſe. XIV. cap. XIII. Hoc anno ab Octobri, Urbis ſeptingenteſimo ſexto ineunte, æra Antiochena incipit. Vide lib. X. cap. LXIV.	IV	705	700 Sept. 4
4666 18 11 F	3936	48	*C. Julius Cæſar II.* *P. Servilius Vatia Iſauricus.* Cæſar in Macedoniam trajecit. Ibi Pompeium in Pharſalicis campis devicit. Pompeius in Ægyptum fugiens a Ptolemæo eſt occiſus. Cæſar III. Civil. Dio XLII. Plut. App. Cæſar cum in Ægyptum veniſſet allato ſibi Pompeii capite illacrymavit. Ib. Cato in Africam abiit. Milo in Campania turbans occiditur. Dio. Antipater Herodis parens Cæſarem in Ægyptiaca expeditione adjuvat. Ideo procurator ab eo Judææ factus eſt. Joſeph. lib. XIV. cap. XV.	Olymp. 183	706	701

C. Julius

Per. Jul. ★ ☾	Mundi.	Ante Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4667 19 12 E	3937	47		*C. Julius Cæſar Dictator II.* *Mag. Equitum. M. Antonius.* Hanc Dictaturam Alexandriæ iniit. Hoc enim anno bellum Alexandriæ longe periculoſiſſimum geſſit: in quo victi Alexandrini. Cleopatra fratri nupſit, & regnum obtinuit. Hoc bello Ptolemæi Bibliotheca conflagravit. Inde contra Pharnacen Boſphori regem ſe contulit, quem & vicit. Sub anni exitum Romam veniens Coſſ. ſuffecit Q. Fuſium Calenum, P. Vatinium. Hæc Hirtius. Dio XLII. Plutarch. Appia. Ab hoc anno, circiter Kal. Octob. cœpit annus, qui Confuſionis vulgo dicitur, & 445. dies habuit. Vide lib. IV. cap. I. & lib. X. cap. LXI.		II	707	702
4668 20 13 D	3938	46		*C. Julius Cæſar III.* *Dictator III.* *M. Æmilius Lepidus.* Cæſar in Africa bellum cum Scipione, Catone, & Juba feliciter adminiſtravit. Cato ſeipſum occidit. Scipio item & Petreius. Romam reverſus Cæſar quatuor diebus triumphavit, de Gallia, Ægypto, Pharnace, & Juba. Multa deinde ad Remp. conſtituendam ordinavit. Cenſum egit, in quo dimidio pauciores cives reperit, quam ante civile bellum. Hæc Dio. XLIII. Appia. IV. Civil. Plut. Sueton. Fuit autem primo Conſul: inde Dictator III. uti cap. LIX. lib. X. docuimus.		III	708	703
			ANNI JULIANI.	ANNI JULIANI.				
4669 21 14 CB	3939	45	I	*C. Julius Cæſar Dictator IV.* *Cum eodem &* *Mag. Equitum M. Lepidus.* *Conſul IV.* Bellum in Hiſpania cum Pompeii liberis geſſit, quos & penitus vicit. Ita bellis omnibus civilibus confectis Romam rediens triumphavit. Exinde Imperat. titulus ei decretus: Conſulatus in decem annos; & Dictatura perpetua. Inde Conſulatu ſe abdicans ſuffecit ſibi Q. Fabium Maximum, & C. Trebonium exeunte Septembri. Hic cum extremo anni die mortuus eſſet, ſuffectus eſt ad paucas horas Caninius Rebilus. Sueton. Dio XLIV. Plutarchus. Appia. Hic eſt primus annus Julianus.		IV	709	704 Sept. 3
4670 22 15 A	3940	44	2	*C. Julius Cæſar Dictator V.* *Cum eodem collega fuit* *Mag. Equitum M. Antonius.* *& Dictator V.* Dio lib. XLIII. ſcribit hoc anno Julium Cæſarem Corinthum, & Carthaginem inſtauraſſe. De Corintho adſtipulatur Strabo lib. VIII. & Pauſan. Corinth. De Carthagine certum eſt voluiſſe tantum: ſed efficere non potuiſſe; atque ab Auguſto reſtitutam eſſe: quod & de Corintho pariter aſſerit Appianus Libyca. Hoc anno, Eid. Martiis Cæſar occiſus eſt in Senatu. Conjurati in Capitolium ſe recipiunt. Antonius, qui primum fugerat, Senatu convocato, ſeditioſa oratione populum concitat. Poſtea ſedatis rebus Dictaturam tollit: teſtamentum Cæſaris adulterat, ac per vim plurima facit. Octavius Cæſar Romam venit, & ab Antonio ſpretus milites cogit. Dio XLV. Suetonius. Plutarch. Appia. Senatus Antonio Macedoniam, Dolabellæ Syriam decrevit. Antonius per vim Galliam a populo impetrat. Decimus Brutus Mutinæ illum Galliæ aditu prohibet. Ideo obſidetur ab Antonio.		Olymp. 184	710	705
				MONARCHIA ROMANORUM.	ANNI ROMANI IMPERII.			
4671 23 16 G	3941	43	3	*C. Vibius Panſa.* *Suffecti* Auguſti Imper. *A. Hirtius.* *C. Octavius Cæſar.* *Q. Pedius.* Coſſ. & Octavius ex decreto Senatus adverſus Antonium profecti. Victus ab Hirtio Antonius, cum Panſam viciſſet; ambo Coſſ. mortui. Antonius cum Lepido conjungitur. Auguſtus Conſulatum iniit Sept. XXII. Inde cum Lepido & Antonio conſpirat: ac Romanum imperium inter ſe partiuntur, fiuntque Triumviri Reip. conſtituendæ Novemb. XXVII. Romæ proſcriptiones factæ, ac principum cædes. Inter alios Cicero occiſus eſt. Dio XLVII. Appia. C. Caſſius Syriæ Procoſ. a Cæſare & Senatu delectus a Judæis DCCC. talenta exigit. Joſeph. XIV. cap. XVIII. Eodem anno Octavius lege curiata in adoptionem Julii Cæſaris venit. Dio. Ovidius hoc anno naſcitur, quo cecidit fato Conſul uterque pari. Lugdunum hoc anno conditum a L. Planco. Dio XLVI.	I	II	711	706

M. Æmilius

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4672 24 17 F	3942	42	4	*M. Æmilius Lepidus.* *L. Munatius Plancus.* Bellum contra Caſſium & Brutum ab Antonio, & Octavio Cæſare geſtum. Utrique illi ſibi necem inferunt. Dio XLVII. Plutarch. Tiberius naſcitur Novemb. XVI. Suet. Herodes, qui Caſſium adjuverat, ad Antonium veniens, eum ſibi conciliat. Eodem anno Mariamnen Hyrcani filia natam ſibi deſpondet. Joſephus libro XIV. cap. XXI.	2	III	712	707
4673 25 18 ED	3943	41	5	*P. Servilius Iſauricus II.* *L. Antonius.* Antonius in Aſiam, Cæſar in Italiam revertitur. Ibi ab L. Antonio & Fulvia gravius diſſidet. Fames Romæ prævalida Sex. Pompeio mare obtinente. Milites cauſſam Octavii & Antonii diſceptant, atque Octavio favent. Cum autem Lucius Urbem occupaſſet, fugatur a Cæſare, & Peruſiæ obſidetur. Dio XLVIII. Sueton.	3	IV	713	708 Sept. 2.
4674 26 19 C	3944	40	6	*Cn. Domitius Calvinus II.* *C. Aſinius Pollio.* L. Antonius Peruſiæ obſeſſus dedit ſe Octavio Cæſari. Fulvia cum liberis ad Antonium fugit. Quin e Campania fugit Tib. Claudius Nero cum uxore Livia, & filio Tiberio. Cæſar Scribonii Libonis ſoceri Sex. Pompeii filiam ducit, ut Sextum ſibi demereretur. Antonius in Italiam redit. Sed Fulvia Sicyone mortua, redit in gratiam cum Cæſare, & ſororem ejus Octaviam ducit: cum paullo ante viſam in Cilicia Cleopatram adamaſſet. Parthi a Labieno exciti in Syriam irrumpunt. Hyrcanum Pontif. inſtigante Antigono Ariſtobuli F. mutilatum auribus Pontificatu exuunt, & in captivitatem abducunt. Antigonus in ejus locum ſubſtituitur. Herodes Romam ad Antonium & Cæſarem confugit; a quibus regnum Judææ præter ſpem ex SC^to. obtinet. Hinc igitur primum Herodis initium conſurgit. Dio XLVIII. ubi pro Antigono Ariſtobulum Hyrcani fratrem ἀνεψιὸν poſuit. Vide Joſeph. lib. XIV. cap. XXIV, XXV. & XXVI.	4	Olymp 185	714	709
4675 27 1 B	3945	39	7	*L. Martius Cenſorinus.* *C. Calviſius Sabinus.* Multi etiam libertini generis in Senatum allecti. Magiſtratus in VIII. annos deſignati. Coſſ. primam deſignati in anni partem. Pax inter Pompeium & Antonium, ac Cæſarem conſtituta. Ventidius Labienum & Parthos clade afficit; Syriam, & Palæſtinam recuperat.	5	II	715	710
4676 28 2 A	3946	38	8	*Ap. Claudius Pulcher.* *C. Norbanus Flaccus.* Prætores LXVII. facti ſunt. Octavius repudiata Scribonia, Liviam prægnantem duxit. Mænas a Pompeio ad Cæſarem deficiens equeſtri ordine donatur. Auguſti claſſis a Menecrate Pompei duce profligata; dux ipſe tamen occumbit. ÆRA HISPANICA ab hoc anno incipit. Vide lib. X. cap. LXX.	6	III	716	711
4677 1 3 GF	3947	37	9	*M. Vipſanius Agrippa.* *L. Caninius Gallus.* Hoc anno capta ſunt a C. Soſio & Herode Hieroſolyma menſe tertio, ipſa jejunii die, anno Sabbatico. Joſeph. XIV. cap. ult. Antigonus captus & ad palum alligatus ac decollatus eſt. Joſephus e Strabone lib. XV. Dio XLIX. qui id anno antecedente factum putat. Ita Haſamonæorum principatus deſiit poſt annum CXXVI. Quod & verum eſt. Nam anno 4550. Judas Pontificatum iniit. Herodes Ananelum quemdam e Babylonia accitum Pontificem creat. Joſeph. XV. cap. II.	7	IV	717	712 Sept. 1.
4678 2 4 E	3948	36	10	*L. Gellius Poplicola.* *M. Cocceius Nerva.* Antonius in Italiam venit, indeque rurſum abit. Mænas a Cæſare rurſus ad Pompeium deficit. Navale certamen inter Pompeium & Cæſarem. Victus Pompeius. Lepidus Meſſanam in Sicilia occupat. Sed a Cæſare in ordinem redactus, & in Italiam miſſus eſt. Quin Africam per Statilium Taurum obtinet Cæſar. Eodem anno infelicem contra Parthos expeditionem ſuſcipit Antonius; qui in Ægyptum reverſus regna diſtribuit. Dio XLIX. Plutarch.	8	Olymp. 186	718	713
4679 3 5 D	3949	35	11	*Sex. Pompeius.* *L. Cornificius.* Sex. Pompeius ad Antonium ſe recipiens juſſu ejus interficitur. Dio.	9	187	719	714

Herodes

Per. Jul. * ⊙	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Herodes Ariſtobolum Mariamnes fratrem Pontificem facit. Sed quod populo gratus eſſet, ſubinde natantem præfocat. Joſeph. lib. XV. cap. III. Salluſtius diem obiit quadriennio ante bellum Actiacum. Euſeb. Chron.				
4680 4 6 G	3950	34	12	*M. Antonius II.* *Suffectus Antonio eadem die* *L. Scribonius Libo.* *L. Sempronius Atratinus.* Antonius Artavaſdem Armeniæ regem dolo excitum capit, & Armeniam ſubigit. In Cleopatræ filios regna dividit. Dio XLIX.	10	III	720	715
4681 5 7 BA	3951	33	13	*C. Cæſar Octavianus II.* *L. Volcatius Tullus.* Agrippa Ædilis munificentiſſime ſe gerit. Bocchi regnum in provinciam redactum. Dalmatis victis, e manubiis porticus ab Auguſto, & Octavianæ Bibliothecæ conſtructæ. Dio XLIX. Medorum rex cum Antonio ſocietatem iniit. Ibidem.	11	IV	721	716 Aug. 31.
4682 6 8 G	3952	32	14	*Cn. Domitius Ahenobarbus.* *C. Soſius.* Coſſ. Antonio favebant. Ideo Kalend. Jan. Soſius in Cæſarem invehitur; tum ambo Urbe diſcedunt. Titius & Plancus Antonii amici ad Cæſarem deficiunt. Antonii teſtamentum publice legit Auguſtus. Bellum contra Antonium, & Cleopatram decernitur. Dio L. Plut.	12	Olymp. 187	722	717
4683 7 9 F	3953	31	15	*C. Cæſar III.* *M. Meſſalla Corvinus.* Bellum Actiacum hoc anno geſtum. Victi Antonius & Cleopatra in Ægyptum fugiunt. Vicit Auguſtus Sept. II. qui in emendato Kalendario tertius fuiſſet. Dio L. Vide lib. X. cap. LXXI. Herodes cum Arabibus confligit exitu vario. Joſeph. XV. cap. VI. Idem cap. VII. vocat hunc annum Herodis ſeptimum, a poſteriore videlicet initio.	13	II	723	718
4684 8 10 E	3954	30	16	*C. Cæſar IV.* *M. Licinius Craſſus.* Cæſar Ægyptum ingreſſus Peluſium & Alexandriam occupat. Antonius & Cleopatra ſibi mortem conſciſcunt. Dio L. ACTIACI ANNI hinc exordium ſumunt. Cenſor. c. XXI.	14	III	724	719
4685 9 11 DC	3955	29	17	*C. Cæſar V.* *Sex. Appuleius.* Cæſar tres triumphos egit, de Dalmatia, Actiaco bello, Ægypto ſubacta; de imperio deponendo cum Agrippa, & Mecænate delibetat. Sed diſſuadente Mecænate retinet. Senatum ordinat. Dio LI.	15	IV	725	720 Aug. 30.
4686 10 12 B	3956	28	18	*C. Cæſar VI.* *M. Agrippa II.* Herodes Mariamnem uxorem interficit: tum Alexandram ſocrum. Joſeph. lib. XV. cap. XI.	16	Olymp. 188	726	721
4687 11 13 A	3957	27	19	*C. Cæſar Auguſtus VII.* *M. Agrippa III.* Hoc anno ſententia Munatii Planci Auguſti nomen Cæſari tributum eſt a. d. XVI. Kalend. Febr. Hinc igitur anni Auguſtorum Romani incipiunt. Cenſor. XXI. Dio LIII. Vide lib. X. cap. LXXII.	17	II	727	722
4688 12 14 G	3958	26	20	*C. Cæſar Auguſtus VIII.* *T. Statilius Taurus II.* Cornelius Gallus Ægypti Præfectus ob inſolentiam damnatus exſilio ſeipſum occidit. Dio LIII.	18	III	728	723
4689 13 15 FE	3959	25	21	*C. Auguſtus Cæſar IX.* *M. Junius Silanus.* Salaſſi a Terentio Varrone domiti. Contra Aſturas, & Cantabros, qui defecerant, profectus Cæſar in morbum incidit. Domiti tamen a C. Antiſtio. Auguſta Prætoria in Salaſſis Prætorianis militibus data. Auguſtam Emeritam in Luſitania Auguſtus condidit. Agrippa Neptuni porticum exſtruxit, in qua & Argonautas depinxit; nec non Pantheum. Dio LIII. Hoc anno videntur Ægyptii annum Julianum uſurpaſſe, cum neomenia Thoth ad Aug. XXIX. pervenit. Vide lib. X. cap. LXXIII. Joſeph. lib. XV. cap. XII. hunc annum Herodis XIII. vocat; quo & fames ingens Palæſtinam vexavit. Præerat tunc Ægypto Petronius. Eodem tempore 500. milites ad Ælium Largum & Arabicam expeditionem miſit.	19	IV	729	724 Aug. 29.
4690 14 16 D	3960	24	22	*Imp. Cæſar Auguſtus X.* *C. Norbanus Flaccus.* Cantabri & Aſtures poſt Auguſti diſceſſum a L. Æmilio domiti. Ælius Largus infelicem in Arabiam expeditionem egit, exercitu morbis infeſtato. Auguſtus Marcellum Ædilem, Tiberium Quæſtorem facit. Dio LIII.	20	Olymp. 189	730	725

Cæſar

Per. Jul. * ⊙	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4691 15 17 G	3961	23	23	*Cæſar Auguſtus XI.* *Cn. Calpurnius Piſo.* Cæſar difficili oppreſſus morbo ab Antonio Muſa curatur. Marcellus obiit. Agrippa miſſus in Syriam privatus in Lesbo degit. Senatus Trib. poteſtatem, & Proconſulatum Cæſari dedit. Tiridaten a Phraate diſſidentem Romæ excipit. Dio LIII.	21	II	731	726
4692 16 18 E	3962	22	24	*M. Claudius Marcellus.* *L. Arruntius Nepos.* Cenſores P. Aimilius Lepidus, L. Munatius Plancus: nec ulli poſt eos privati. Ludorum ſumptus a Prætoribus fieri voluit Auguſtus. Ædiles incendiis præfecit, quibus & DC. ſervos attribuit. Contra Cæſarem conſpirant Murena, & alii: qui detecti necantur. Cantabri, & Aſtures rebellantes a Furnio domiti. C. Petronius Ægypti præfectus in Æthiopiam expeditione facta Candacen ad fœdus petendum adigit. Dio LIV.	22	III	732	727
4693 17 19 AG	3963	21	25	*Q. Aimilius Lepidus.* *M. Lollius.* Auguſtus Agrippæ Juliam filiam uxorem dedit. Syracuſas coloniam fecit. In Græciam trajiciens Lacedæmonios honore, Athenienſes, quod impenſius Antonio ſtuduiſſent, damno afficit; tum in Samo hiemat. Dio LIV.	23	IV	733	728 Aug. 28.
4694 18 1 F	3964	20	26	*M. Appuleius Nepos.* *P. Silius Nerva.* Auguſtus in Aſiam profectus, Cyzicenos, quod cives Romanos virgis affeciſſent, in ſervitutem redigit. Tyrios item, & Sidonios mulctat. Phraates territus ſigna Craſſo erepta remittit. Reverſus in Urbem Tiberium in Armeniam allegat. Deinde redit in Samum. Indi legatos fœderis impetrandi gratia mittunt. Dio LIV. C. Cæſar ex Agrippa & Julia naſcitur. Vide lib. XI. c. III. Eodem anno Zenodori tetrarchiam Herodi Auguſtus attribuit. Dio ibid. Joſeph. lib. XV. cap. XIII. qui hunc annum XVII. Herodis nominat, ſed παρελθόντα.	24	Olymp 190	734	729
4695 19 2 E	3965	19	27	*Q. Sentius Saturninus.* *Q. Lucretius Veſpillo.* Ara reduci Fortunæ ob reditum Auguſti conſecrata. Agrippa Cantabros rebelles domuit. Reverſus triumphare noluit. Virginem aquam Auguſtam vocavit. Tribunitiam poteſtatem in V. annos accepit. Dio LIV. Virgilius Brunduſii moritur; oſſa ejus Neapolin delata. Hieron. Chron. Hoc anno, qui Herodis XVIII. numeratur, Templum, vetere diruto, inſtaurari cœptum ab Herode. Joſeph. XV. cap. XIV.	25	II	735	730
4696 20 3 D	3966	18	28	*P. Cornelius Lentulus.* *Cn. Cornelius Lentulus.*	26	III	736	731
4697 21 4 GB	3967	17	29	*C. Furnius.* *C. Junius Silanus.* Ludi ſæculares ab Auguſto facti. Cenſorinus. Dio. Lucius Cæſar Caii frater naſcitur. Vide cap. III. lib. XI.	27	IV	737	732 Aug 27.
4698 22 5 A	3968	16	30	*L. Domitius Ahenobarbus.* *P. Cornelius Scipio.* Agrippa in Syriam miſſus ab Herode honorifice ſuſcipitur. Joſeph. XVI. cap. III.	28	Olymp. 191	738	733
4699 23 6 G	3969	15	31	*M. Livius Druſus.* *L. Calpurnius Piſo.* Galliæ compoſitæ. Rhæti a Druſo, & Tiberio domiti. Dio.	29	II	739	734
4700 24 7 P	3970	14	32	*Cn. Lentulus.* *M. Licinius Craſſus.* Paulli porticus & templum Veſtæ ſuccenduntur.	30	III	740	735
4701 25 8 ED	3971	13	33	*Ti. Claudius Nero.* *P. Quinctilius Varus.* Auguſtus in locum Lepidi Pont. Max. creatur; militiam ordinat. Dio. Agrippa Romam redit: cui Herodes Agrippam filium commendat. Joſeph.	31	IV	741	736 Aug 26.
4702 26 9 C	3972	12	34	*M. Valerius Meſſalla.* *P. Sulpicius Quirinus.* Agrippa hoc anno moritur. Pannonii rebellantes a Tiberio domiti; qui Juliam Auguſti filiam duxit, Druſus cum Sicambris, & Chaucis bellum gerit. Dio LIV. Velleius II.	32	Olymp. 192	742	737
4703 27 10 B	3973	11	35	*Paullus Fabius Maximus.* *Q. Ælius Tubero.* Druſus trans Rhenum Uſipetas domat: & ad Viſurgim uſque ducit exercitum. Dio.	33	II	743	738

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Horatius anno ætatis L. Romæ moritur. Hier. Chr.				
4704 28 11 A	3974	10	36	*Julius Antonius Africanus.* *Q. Fabius Maximus.* Claudius Imper. ostenditur. Sueton. Jani templum clauſum, ſed ſubinde reſeratum. Octavia ſoror Auguſti moritur. Dio. Sebaſten in honorem Auguſti decimo tandem anno exædificavit Herodes, anno regni XXVIII. Joſeph. lib. XVI. cap. IX.	34	III	744	739
4705 1 12 GF	3975	9	37	*Cl. Druſus Nero.* *L. Quinctius Criſpinus.* Druſus contra Cattos, & Cheruſcos bellum gerit, & moritur antequam ad Rhenum rediret. Dio LV.	35	IV	745	740 Aug. 25.
4706 2 13 E	3976	8	38	*C. Marcius Cenſorinus.* *C. Aſinius Gallus.* Hoc anno Kalendarium Pontificum culpa depravatum Auguſtus emendare inſtituit, ac XII. annos ſine biſſexto tranſigi juſſit. Cenſorinus XX. Dio LV. Vide lib. IV. Iiſdem auctoribus conſtat Sextilem Auguſtum appellari cœpiſſe. Mecænas moritur. Dio. Auguſtus in Galliam profectus. Tiberius trajecto Rheno barbaros vicit. Dio.	36	Olymp. 193	746	741
4707 3 14 D	3977	7	39	*Ti. Claudius Nero.* *Cn. Calpurnius Piſo.* Tiberius de Germanis triumphavit. Dio. Velleius II.	37	II	747	742
4708 4 15 C	3978	6	40	*D. Lælius Balbus.* *C. Antiſtius Vetus.* Auguſtus ut Caii & Lucii Cæſarum audaciam reprimeret, Tiberio in quinquennium Tribunitiam poteſtatem dedit, eique mandavit Armeniam. Velleius II. Dio LV. Ex calculo Joſephi, ac Dionis Zachariæ ſacerdoti de vice Abia ſuffitum adolenti Angelus obtulit ſeſe, ac Joannis ortum nunciavit, exeunte Septembri. Vide lib. XII. cap. VII. Hoc anno natum Chriſtum aſſerit Marcus Antonius Cappellus.	38	III	748	743
4709 5 16 BA	3979	5	41	*Auguſtus Cæſar XII.* *L. Cornelius Sulla.* Hunc Conſulatum petiit Auguſtus, ut Caium ſuo tirocinio deduceret in forum, ait Suet. Eodem vero Tiberius in Orientem profectus in inſula Rhodo conſedit, privignorum offenſionem veritus. Sueton. Dio. Velleius II. Caio Cæſari Conſulatus in quintum annum deſtinatur. Sueton. Joannes primum; tum Chriſtus hoc anno nati: hic XXV. Decemb. feria II. ſi Dionem, & Joſephum ſequimur. Vide lib. XII. Per idem tempus centeſima ordinem a Quiſioio fuerit inſtitutus. Ibid. cap. VIII. Quinctilius Varus Syriæ præeſt. Joſeph. lib. XVII. cap. VII.	39	IV	749	744 Aug. 24.
4710 6 17 G	3980	4	42	*C. Calviſius Sabinus II.* *L. Paſſienus Rufus.* Hoc anno mortuum Herodem circa Paſcha cenſet Joſephus: cujus obitum defectio lunaris anteceſſit Martii XIII. hora 2, 45'. a media nocte. Joſeph. XVII. cap. VIII. & XI. Archelaus Romam venit, ut ex patris teſtamento regnum ab Auguſto conſequeretur. Auguſtus de conſilii ſententia, cui & Caius interfuit, regnum partitus eſt. Joſeph. XVII. cap. XI. & XIII. Exinde Caius profectus in provincias. Suet. Cum ineunte anno Magi Chriſtum adoraſſent, ac metu Herodis Joſeph cum Chriſto, ac B. Virgine in Ægyptum receſſiſſet, Herode mortuo Nazarethum reverſus eſt: ſi Dionem, & Joſephum approbamus.	40	Olymp. 194	750	745
4711 7 18 F	3981	3	43	*Cn. Cornelius Lentulus.* *M. Valerius Meſſallinus.* Hic annus Natali Chriſti a Baronio, Scaligero, aliiſque præfigitur.	41	II	751	746
4712 8 19 E	3982	2	44	*Auguſtus Cæſar XIII.* *M. Plautius Sylvanus; eique ſuffectus C. Caninius Gallus.* Hunc etiam Conſulatum Auguſtus ideo petiit, ut Lucium Cæſarem in forum deduceret; qui & Conſul in annum quintum deſignatus eſt. Suet. Ancyr. lapis. Auguſtus naumachiam edidit. Suet. Auguſt. cap. XLIII. Eodem anno Juliam filiam adulteriorum compertam relegavit. Velleius II. Caius Cæſar, qui Romam ad ſpectacula redierat, miſſus in Orientem, addito ei M. Lollio rectore. Suet.	42	III	752	747
4713 9 1 DC	3983	1	45	*Coſſus Cornelius Lentulus.* *L. Calpurnius Piſo.* His Coſſ. vulgo natus eſſe Dominus creditur.	43	IV	753	748 Aug. 23.

ÆRA

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.	ÆRA CHRISTI COMMUNIS.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4714 10 2 B	3984	1	46	*C. Julius Cæſar.* *L. Æmilius Paullus.*	44	Olymp. 195	754	749
4715 11 3 A	3985	2	47	*P. Vinicius Nepos.* *P. Alfenus Varus.*	45	II	755	750
4716 12 4 G	3986	3	48	*L. Ælius Lamia.* *M. Servilius Geminus.* Tiberius poſt ſeptennii ſeceſſum e Rhodo Inſula Romam rediit. Lucius Cæſar in Hiſpaniam ab Auguſto miſſus Maſſiliæ obiit. Sueton.	46	III	756	751
4717 13 5 FE	3987	4	49	*Sex. Ælius Catus.* *C. Sentius Saturninus.* Auguſtus Cn. Cornelii Cinnæ Magni, Cn. Pompeii nepotis, & aliorum inſidiis appetitur; ſed Liviæ monitu pepercit omnibus: Cinnam etiam Conſulem deſignavit in annum ſequentem. Dio LV. Cajus Cæſar in Lycia moritur poſt menſes octodecim, quam frater ejus Lucius obierat. Suetonius. Velleius II. Tiberius adoptatur ab Auguſto, & Tribunitiam pot. iterum obtinet. Vide lib. XI. cap. VII.	47	IV	757	752 Aug. 22.
4718 14 6 D	3988	5	50	*L. Valerius Meſſalla.* *Cn. Cornelius Cinna.* Solis defectio hoc anno contigit Martii XXVIII. feria VII. hora 4, 13'. poſt meridiem Romæ; cujus meminit Dio lib. LV. pag. 563. edit. Græcolat. Errat Calviſius, qui hanc a Dione memoratam eclipſin confert in diem Septemb. XXII. Etenim videri iſta Romæ non potuit; ſi quidem apparens conjunctio Solis ortum anteceſſit hora 1, 15'. Agrippæ nepoti Auguſti virilis toga data, citra honores illos, qui ejus fratribus conceſſi fuerant. Dio LV. Auguſtus decrevit, ut cohortibus Prætoriis, expletis XVI. ſtipendiis, præmia darentur, viritim XXM. numum: reliquis vero, expletis annis XX. darentur XIIM. Dio ibidem.	48	Olymp. 196	758	753
4719 15 7 C	3989	6	51	*M. Æmilius Lepidus.* *C. Arruntius Nepos.* Auguſtus ærarium militare conſtituit: ad idque viceſimam hereditatum ac legatorum penſitari juſſit, exceptis iis, quæ propinquis, aut pauperibus relinquerent. Dio LV. Tiberius in Germanos expeditionem fecit. Inde in Illyricum profectus eſt: quod Batone duce Dalmatæ defecerant. Ibid. Archelaus a fratribus ſuis accuſatus Romam arceſſitur, ac relegatur. Judææ pars, quæ illi parebat, in formam provinciæ redigitur. Quirinus ad cenſus deſcriptionem, & Archelai bona in fiſcum redigenda cum Coponio Procuratore venit in Syriam; ubi abrogato Pontificatu Joazaro, Ananum filium Sethi (is eſt Annas Caiaphæ ſocer) in illius locum ſubſtituit. Dio LV. Joſeph. lib. XVIII. cap. III. Quamobrem Archelaus nono in principatu finito annum decimum inchoavit. Hinc Joſephus lib. XVII. Orig. cap. XV. δεκάτῳ ἔτει Archelai contigiſſe iſta refert; at lib. II. de Excidio, cap. XI. ἐνάτῳ, id eſt nono anno.	49	II	759	754
4720 16 8 B	3990	7	52	*Q. Cæcilius Metellus Creticus.* *L. Licinius Nerva.* Cum Auguſtus ſuſpicaretur Tiberium de induſtria bellum in Pannonia trahere, Germanicum committit. Annonæ curam Conſularibus duobus attribuit. Tributum quinquageſimæ pretii mancipiorum, quæ vendebantur, inſtituit. Agrippam nepotem ſuum præferoci indole præditum in Planaſiam inſulam relegat. Germanicus contra Dalmatas proſpere pugnat. Dio lib. LV.	50	III	760	755
4721 17 9 AG	3991	8	53	*M. Furius Camillus.* *Sex. Nonius Quinctilianus.* Dalmatia partim bello, partim compoſitione Romanorum in poteſtatem rediit. Dio LV. Chriſtus annum agens ætatis duodecimum in Templo cum Doctoribus diſputans a matre deprehenditur. Lucæ II.	51	IV	761	756 Aug 22.
4722 18 10 F	3992	9	54	*P. Sulpitius Camerinus.* *C. Poppæus Sabinus.* Auguſtus maritos præmio, cœlibes pœnia afficit. Dio LVI. Bellum Dalmaticum a Tiberio confectum, deditione a Batone facta. Ibid. Clades Variana in Germania accepta; in qua Quinctilius Varus cum tribus legionibus ab Arminio Germanorum duce circumventus & oppreſſus eſt; ipſe ſibi necem conſcivit. Quæ res triumphum Dalmaticum impediit. Dio ib.	52	Olymp. 197	762	757

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4723 19 11 E	3993	10	55	*P. Cornelius Dolabella.* *C. Julius Silanus.* Tiberius templum Concordiæ dedicavit. Dio LVI.	53	II	763	758
4724 20 12 D	3994	11	56	*M. Aemilius Lepidus.* *T. Statilius Taurus.* Tiberius & Germanicus Procoſſ. in Germaniam profecti cuncta longe, lateque populati ſunt. Dio LVI. Sueton. Tiberio. Velleius II.	54	III	764	759
4725 21 13 CB	3995	12	57	*Tib. Germanicus Cæſar.* *C. Fonteius Capito.* Senatus, populuſque R. poſtulante Auguſto, æquum Tiberio in omnibus provinciis, exercitibuſque jus, quam erat illi, decrevit. Inde regreſſus in Urbem Tiberius dilatum triumphum ex Pannoniis, ac Dalmatiis egit. Velleius II. Sueton. Vide lib. noſtrum XI. cap. VII. Auguſtus legem tulit de cohibendo exſulum luxu. Dio LVI. Caius Caligula naſcitur Auguſti menſis ultimo, Antii, patre Germanico. Sueton. Caio. Porticus Livia in honorem C. & L. Cæſarum dedicata. Dio ibid. Silanus Creticus legatus in Suriam ab Auguſto miſſus. Tacitus II.	55	IV	765	760 Aug. 20.
4726 22 14 A	3996	13	58	*C. Silius Nepos.* *L. Munatius Plancus.* Auguſtus Reipub. adminiſtrationem in decennium jam quintum accipit. Tiberio poteſtas Tribunitia prorogata. Cum vicesimæ penſitatione offendi populum videret Auguſtus, in prædia urbana, & ruſtica illam tranſtulit. Sed cum viceſimam præoptaſſent, ab novo hoc penſitationis genere deſtitit. Dio LVI.	56	Olymp 198	766	761
4727 23 15 G	3997	14	59	*Sex. Pompeius.* *Auguſti.* *Sex. Apuleius.* *Tiberii.* Auguſtus Nolæ in Campania moritur Auguſt. XIX. cum vixiſſet annos paullo plus LXXVI. Vide lib. XI. cap. VI. Poſt ejus obitum Pannonicæ legiones ingenti ſeditione concitantur; & ſubita Lunæ defectione territæ ad officium redeunt. Viſa eſt eclipſis illa Sept. XXVII. feria V. hora 5, 10'. poſt mediam noctem in horizonte Lutetiæ. Eadem ſeditione tentatæ Germanicæ legiones. Vide quæ citato loco diſputavimus. Tacitus I. Dio LVII. Hinc annus Tiberii primus incipit; qui quidem imperavit annos XXII. M. VI. D. XXVI. Annius Rufus Judææ Procurator. Joſeph. lib. XVIII. cap. III.	57 1	II	767	762
4728 24 16 F	3998	15	60	*Druſus Cæſar Tib. F.* *C. Norbanus Flaccus.* Germanicus in Germania ſtrenue rem gerit. Varianæ cladis reliquias colligit, ac ſepulturæ tradit. Tacit. I.	2	III	768	763
4729 25 17 ED	3999	16	61	*T. Statilius Siſenna Taurus.* *L. Scribonius Libo.* Valerius Gratus Judææ Procurator a Tiberio mittitur: qui Ananum Pontificem exauctorat, ejuſque loco Iſmaelem Fabi F. conſtituit. Joſeph. lib. XVIII. cap. III. Tiberius ſericæ veſtis uſum interdicit, & aureorum vaſorum. Mathematicos omnes Urbe ejicit. Dio LVII. Germanicus Cæſar Germanos acie vincit. Sed in reditu naufragio male afficitur. Parthi in Oriente turbant. Ideo contra illos deſtinatur Germanicus. Tacit. II.	3	IV	769	764 Aug 19.
4730 26 18 C	4000	17	62	*C. Cælius Rufus.* *L. Pomponius Flaccus.* Germanicus a. d. VII. Kalend. Junias de Cheruſcis, Chattis, & Angrivariis triumphat. Archelaus rex Cappadociæ quinquageſimum jam annum Romæ moritur, invitus Tiberio, & ob id in Urbem Liviæ litteris excitus. Ejus regnum in formam provinciæ redactum: Germanicus interim cum ampla, & extraordinaria poteſtate in Orientem mittitur. Simul ordinarius Præſes in Syriam profectus Cn. Piſo, qui Silano Cretico ſucceſſit. Calviſius perperam Piſonem Germanici legatum facit. Druſus in Illyricum miſſus. In Africa Tacfarinate duce defectio facta: quæ a Camillo compreſſa. Terræ motu in Aſia XII. urbes collapſæ. Tacitus II. Dio LVII. Valerius Gratus Eleazarum Anani F. in Iſmaelis Pontificis locum ſubrogat. Joſeph. XVIII. Orig. cap. III. Ovidius Poeta in exſilio diem obiit, & juxta oppidum Tomos ſepultus eſt. Euſeb.	4	Olymp. 199	770	765
4731 27 19 B	4001	18	63	*Cl. Tiberius Nero Cæſar Aug. II.* *Germanicus Cæſar II.* Germanicus Nicopoli in Achaia Conſulatum iniit. Inde	5	II	771	766

Græciæ

Per. Jul.	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Græciæ oppida luſtrat. Cn. Piſo in Syriam pervenit; ubi contra Germanicum multa ſtolide ac ferociter gerit. Tacit. II. Simon Camithi F. a Valerio Grato fit Pontifex. Joſeph. XVIII. Orig. cap. III.				
4732 28 5 A	4002	19	64	*M. Junius Silanus.* *L. Norbanus Balbus Flaccus.* Germanicus Ægyptum luſtrat; tum in Syriam venit: ubi non ſine veneni a Piſone dati ſuſpicione moritur. Arminius Germaniæ libertatis aſſertor interficitur a ſuis anno ætatis XXXVII. potentiæ XII. Tacitus II. Joſephus Caiaphas a Valerio Grato Pontificatum obtinet, quem & annis circiter XVII. aut XVIII. tenuit. Vide lib. noſtrum X. cap. LVII.	6	III	772	767
4733 1 2 GF	4003	20	65	*M. Valerius Meſſala.* *M. Aurelius Cotta.* Germanici corpus Romam delatum magno luctu omnium excipitur. Piſo judicio poſtulatus morte damnationem antevertit. Tacit. III.	7	IV	773	768 Aug 18.
4734 2 3 E	4004	21	66	*Tiberius Cæſar Aug. IV.* *Druſus Cæſar Tib. F. II.* Galli Julio Floro Treviro, & Julio Sacroviro Æduo duce deficiunt. Sed mox domiti ſunt. Quirinus, a quo cenſus in Syria inſtitutus erat, moritur. Tacit. lib. III.	8	Olymp. 200	774	769
4735 3 4 D	4005	22	67	*C. Sulpitius Galba.* *D. Haterius Agrippa.* Julia Auguſta Tiberii mater graviter ægrotat. Ob id ille Romam revertitur. Tacit. III.	9	II	775	770
4736 4 5 C	4006	23	68	*C. Aſinius Pollio.* *C. Antiſtius Vetus.* Ælius Sejanus Tiberio gratiſſimus viam ad imperium ſtruens Druſum Tiberii F. corrupta ejus uxore Livia, veneno tollit. Agrippinam Germanici viduam Tiberio ſuſpectam facit. Tacit. IV.	10	III	776	771
4737 5 6 BA	4007	24	69	*Ser. Cornelius Cethegus.* *L. Vitellius Varro.* Debellatum in Africa, factionis duce interfecto Tacfarinate. Tacit. IV.	11	IV	777	772 Aug 17.
4738 6 7 G	4008	25	70	*Cn. Lentulus Iſauricus.* *M. Aſinius Agrippa.* Cremutius Cordus nobilis hiſtoricus, quod in Annalibus Caſſium Romanorum ultimum vocaſſet, ac Brutum laudaſſet, accuſatus vitam inedia finiit. Tacit. IV.	12	Olymp. 201	778	773
4739 7 8 F	4009	26	71	*Cn. Cornelius Lentulus Getulicus.* *C. Calviſius Sabinus.* Thraces a Sabino domiti. Agrippina Germanici quondam uxor a Tiberio vexata. Tiberius in Campaniam profectus, neque Romam amplius reverſus. Tacit. IV.	13	II	779	774
4740 8 9 E	4010	27	72	*M. Licinius Craſſus.* *L. Calpurnius Piſo.* Cum Fidenis Atilius quidam libertini generis amphitheatro minus ſolide ſubſtructo ludos ederet, ſubita ruina 50000. hominum qua debilitata, qua obtrita ſunt. Subinde Romæ vehemens incendium: cui Tiberii liberalitas ſubvenit. Tiberius Capreas conceſſit. Tacit. IV. Pilatus Judææ Procurator hoc anno eſſe cœpit. Vide lib. XI. cap. XI.	14	III	780	775
4741 9 10 DC	4011	28	73	*Ap. Junius Silanus.* *P. Silius Nerva.* Kalendis ipſis Januariis Titius Sabinus eques illuſtris ob amicitiam Germanici accuſatus, & in carcerem conjectus occiditur. Friſii deficiunt, & Romanos clade afficiunt. Agrippina Germanici filia (quæ Neronis poſtea mater) Cn. Domitio nubit. Tacit. IV. Anno XV. Tiberii, Joannes Zachariæ F. in deſertum prodiit, ac pœnitentiam prædicans baptizare cœpit. Lucæ III.	15	IV	781	776 Aug 16.
4742 10 11 B	4012	29	74	*C. Rubellius Geminus.* *C. Fufius Geminus.* Primus annus τῆς κηρύξεως. Chriſtus his Coſſ. baptizatur a Joanne. Tum Apoſtolos ſingillatim adſciſcit ſibi. Joanne vero in carcerem miſſo, in prædicationem pœnitentiæ acrius incumbit. Cetera tam hujus, quam ſequentis anni geſta deſcripta ſunt libro XII. cap. XVIII. Livia Tiberii mater anno ætatis LXXXVI. obiit jamdudum inviſa Tiberio. Tacit. V.	16	Olymp. 202	782	777
4743 11 12 A	4013	30	75	*M. Vinitius Quartinus.* *C. Caſſius Longinus.* Secundus annus τῆς κηρύξεως. Vide Chriſti geſta lib. XII. cap. XVIII. Hic limes hiſtoriæ ſuæ a Velleio Paterculo præfixus eſt.	17	II	783	778

Cl. Ti-

Per. Jul. * ⊙	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4744 12 13 G	4014	31	76	*Cl. Tiberius Nero Cæſar Aug. V.* *Ælius Sejanus.* Sejanus cum ad ſummam potentiam Tiberii favore perveniſſet, atque imperio jam immineret, illius ad Senatum litteris accuſatus, ac perculſus, occiditur. Dio libro LVIII. Chriſtus Dominus in crucem pro humani generis ſalute ſublatus eſt Martii XXIII, feria VI, Luna XV. populari; cum pridie legitimum Paſchæ cum diſcipulis obiiſſet; ac ſanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum inſtituiſſet. Reſurrexit Martii XXV, feria I. Sed vide lib. XII, cap. XII, XVIII, XIX, & XX. Aſcendit in cœlum Maii III. Spiritum ſanctum e cœlo miſit Maii XIII. Exinde Diſcipuli Chriſtum magna cum fiducia prædicare cœperunt. Paullo poſt occiſus eſt a Judæis Stephanus, ceteri diſſipati, præter Apoſtolos. Lucas in Actis.	18	III	784	779
4745 13 14 FE	4015	32	77	*C. Domitius Ahenobarbus.* *A. Vitellius.* Tiberio ab Senatu per adulationem multa decreta ſunt. Junius Gallio dum immodicas in ea re fertur, exſilio damnatus eſt. Tac. V.	19	IV	785	780 Aug. 25.
4746 14 15 D	4016	33	78	*Ser. Sulpicius Galba.* *L. Cornelius Sulla.* Tiberius neptibus ſuis Germanico natis, Druſillæ L. Caſſium, Juliæ M. Vinicium maritos deſtinat. Idem & nobiles quam plurimos occidit. Druſus Germanici filius, & Agrippina mater ejus inedia vitam finiunt. Tacitus VI. Dio LVIII. Saulus acceptis a Pontifice litteris, cum Damaſcum proficiſceretur, ad Chriſtum convertitur. Act. IX.	20	Olymp. 203	786	781
4747 15 16 C	4017	34	79	*Paullus Fabius Perſicus.* *L. Vitellius Nepos.* Phœnix avis in Ægyptum venit. Tac. VI.	21	II	787	782
4748 16 17 B	4018	35	80	*C. Ceſtius Camerinus.* *M. Servilius Rufus.* Parthi Artabani regis ſui pertæſi Romam veniunt, ut Phraaten regem poſcerent. Sed is in itinere obiit. Tiberius Tyridaten ei ſufficit: & Vitellium Syriæ Præſidem mittit. Is Tyridaten ad regnum perducit. Tacitus VI. Dio LVIII. Philippus Herodis filius moritur, cum regnaſſet annos XXXVII. Joſeph. lib. XVIII. Orig. cap. VI.	22	III	788	783
4749 17 18 AG	4019	36	81	*Q. Plautius Plautianus.* *Q. Papinius Gallienus.* Vitellius Syriæ Præſes Marcellum Procuratorem Judææ mittit; ac per eumdem Pilatum a Judæis accuſatum Romam ad Tiberium navigare juſſit. Per idem tempus & Caiapham in ordinem redegit; cui ſubſtitutus eſt Jonathas Anani filius. Joſeph. lib. XVIII, cap. V, & VI. Paullus poſt annos a converſione ſua tres Hieroſolymam adiit, ut videret Petrum. Act. IX, 26. Gal. I, 18. Poſt dies XV. Cæſaream abiit, indeque Tarſum. Act. IX, 30. Clitæ Cappadociæ populi a Romanis deficientes a M. Trebellio Vitellii legato domiti. Tac. VI. Tyridates initio ſecunda fortuna uſus, paullo poſt regno exuitur ab Artabano. Tac. ibid.	23	IV	789	784 Aug. 24.
4750 18 19 F	4020	37	82	*C. Acerronius Proculus.* *IV. Rom. Imper.* *C. Pontius Nigrinus.* *Caius Caligula.* Tiberio ægrotanti Thraſyllus Mathematicus vitam ad annos decem falſo ſpondet; quo pleroſque morti eriperet. Dio LVIII. Moritur demum Tiberius XVII. Kal. Apr. Succedit Caius, qui & imperavit annos III, M. X, D. VIII. Tac. VI. Dio LVIII. Suet. Is ſimulatque nactus eſt imperium, Agrippam Herodis nepotem vinculis ſolutum in honore habuit, & catenas aureas pro ferreis rependit; ac Philippi, & Lyſaniæ Tetrarchiis cum regis appellatione donavit. Fuit autem principatus initio moderatus. Suet. Abrogato Conſulatu Proculo & Nigrino, Caius cum Claudio patruo Conſul factus eſt. Dio LIX. Suet. Inde cum in morbum incidiſſet, mox ut convaluit, Tiberium Druſi F. Tiberii N. occidi juſſit. Dio LIX. Saturnalia quinque dies celebrata. Dio LIX. Joſephus hiſtoricus naſcitur. Ipſe in vita ſua. Petrus varias provincias peragrat. Lyddæ Æneam paralyticum curat. Joppe Tabitham a mortuis excitat. Cornelium baptizat. Act. IX, & X. Eodem anno & Antiochiam adiit: ibique ſedem Epiſcopatus ſui conſtituit. Vide lib. XI, cap. XIV.	24	Olymp. 204	790	785

M. Aqui-

Digitized by Google

Per. Jul. * ☉	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4751 19 1 E	4021	38	83	*M. Aquilius Julianus.* *P. Nonius Aſprenas.* Caius Cæſar multa per ſummam crudelitatem, ac libidinem gerit. Inter alios Macronem, cujus ope imperium adeptus erat, occidit. Dio LIX.	2	II	791	786
4752 20 2 D	4022	39	84	*Caius Cæſar Caligula II.* *L. Apronius.* Caius exhauſtis opibus, cædibus ac proſcriptionibus graſſatur. Baiarum medium intervallum, & Puteolanas moles trium millium, & ſexcentorum paſſuum mole conjunxit. Idem Domitium Afrum oratorem celeberrimum accuſavit ipſe. At ille callide ſe dicendi facultate inferiorem ſimulans, veniam & Conſulatum obtinuit. Suet. Dio LIX.	3	III	792	787
4753 21 3 CB	4023	40	85	*Caius Caligula Cæſar III.* *L. Gelius Poplicola.* Caius in Gallias, & Oceanum ludicram expeditionem ſuſcipit. Nam ibi dato ſigno milites conchylia legere juſſit. Dio. Sueton. Vitellio Syriæ Præſidi ſucceſſor miſſus eſt P. Petronius, cum mandatis ut imaginem ſuam in templo Hieroſolymitano poneret. Sed differente Petronio res exitum non habuit. Joſeph. XVIII. Orig. cap. XI. Herodes Antipas Herodiadis conjugis impulſu, & æmulatione Agrippæ, Romam ad regnum impetrandum veniens, a Caio, qui Agrippæ litteris contra ipſum incitatus fuerat, in exſilium truditur, ejuſque Tetrarchia Agrippæ conceditur. Joſeph. XVIII, cap. IX. Hoc anno cum Flaccus Avilius Alexandriæ Judæos affligeret, Philo Judæus ad Caium legatus ab iis mittitur; ſed minime eſt auditus a Caio. Joſeph. XVIII, cap. X. Philo Jud. Pontius Pilatus in multas calamitates incidens, ſibi necem conſcivit. Euſeb. Chron. Barnabas Antiochiam miſſus eſt ab Apoſtolis; inde Tarſum ad quærendum Saulum profectus, Antiochiæ cum eo commoratus eſt anno integro; atque ab hoc tempore Chriſtiani nominari cœperunt. Act. XI.	4	IV	793	788 Thoth. Aug. 23.
4754 22 A	4024	41	86	*C. Caligula Cæſar IV.* *Quartus Imperator* *Cn. Sentius Saturninus.* *Claudius.* Caius IX. Kal. Febr. a Chærea, & aliis conjuratis occiditur. Succedit Claudius patruus illius. Dio LIX. Suet. Agrippæ regnum amplificavit Claudius, addita Judæa, & Samaria. Joſephus lib. XIX, cap. IV. Eodem anno Herodes Agrippa Hieroſolymam venit: ubi ad demerendos ſibi Judæos graſſari in Eccleſiam cœpit; ac primum Jacobum occidit; deinde Petrum in carcerem conjecit: unde ab Angelo ſervatus eſt. Actorum XII. Vide l. XI, c. XII. Herodi porro Agrippæ fratri Prætoria ornamenta Claudius conceſſit. Dio LX. Paullus Hieroſolymam ſecundo profectus eſt Antiochia, ut collatitium æs ab Antiochenſi Eccleſia contributum eo cum Barnaba portaret. Act. XI. Titus Veſpaſiani filius naſcitur III. Kal. Jan. Suet.	1	Olymp. 205	794	789
4755 23 5 G	4025	42	87	*Claudius Imperator II.* *L. Licinius Largus.* Ingenti fame laboratum eſt: ut refert Dio lib. LX. quæ eſt illa ipſa, quam ab Agabo prædictam eſſe Lucas Actorum XI. ſcribit. Paullus, & Barnabas Antiochiam Hieroſolymis redeunt; unde Spiritu ſancto jubente Seleuciam, & in Cyprum profecti ſunt. Ibi Sergius Paullus Proconſul ad Chriſtum converſus eſt. Hæc S. Lucas. Claudius Imperator ad oſtia Tiberis ingenti ſumptu portum exſtruit. Suetonius. Dio LX. Idem cædibus a Meſſalina conjuge, & libertis aſſuefactus, pleroſque contrucidari jubet. Dio. Simon Magus Romam ſub hunc annum adiit; contra quem Petrus Antiochia Romam proficiſcitur. Euſebius. Severus Sulpit. II. Oroſius, & alii. Vide lib. XI, cap. XIV.	2	II	795	790
4756 24 6 F	4026	43	88	*Claudius Imperator III.* *Primus Romæ Pontifex* *L. Vitellius II.* *Petrus I.* Claudius feſta complura, & ferias, quibus totus fere conſumebatur annus, abrogavit. Lycios ob Romanos cives per tumultum occiſos in ſervitutem redegit, & Præfecturæ Pamphyliæ contribuit. Meſſalina conjux Claudii ſtupris, & flagitiis omnia miſcet. A. Plautius in Britanniam expeditione ſuſcepta, cum inſulanos cladibus affeciſſet, inſtaurantibus iis bellum, Claudium accivit; qui in Britanniam profectus, in eaque diebus XVI. verſatus, omnes domuit. Dio LX.	3	III	796	791

Paullus

Per. Jul. ✱ ☾	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Paullus Evangelium prædicans varias provincias peragrat. Petrus hoc anno Romæ ſedem Epiſcopalem conſtituit. Vide lib. XI, cap. XIV. Sedit vero annis circiter XXIV.				
4757 25 7 ED	4057	44	89	*C. Quintius Criſpinus.* *T. Statilius Taurus.* *Petri* 2. Claudius cum VI. menſibus abſuiſſet, in Urbem rediens triomphavit. Dio LX. Hoc anno ineunte moritur Agrippa Judææ rex, cum regnaſſet in totum annis VII, tribus autem Judæam obtinuiſſet. Ejus regno Procurator datus eſt Cuſpius Fadus. Joſephus in calce Libri XIX. Orig.	4	IV	797	792 Aug. 12.
4758 26 8 C	4058	45	90	*M. Vinitius Quartinus.* *M. Statilius Corvinus.* *Petri* 3. Sol hoc anno Natali ipſo Claudii Imperat. hoc eſt Kalendis Aug. defecit quarta parte diametri; quam defectionem Claudius edicto denuntiavit. Dio LX.	5	Olymp. 206	798	793
4759 27 9 B	4059	46	91	*C. Valerius Aſiaticus II.* *M. Valerius Meſſalla.* *Petri* 4. Eclipſis Lunæ contigit hoc anno Januarii XI, hora poſt meridiem 5, 28. Romæ, qua beſſis circiter diametri defecit. Vide lib. XI, cap. IX.	6	II	799	794
4760 28 10 A	4060	47	92	*Claudius Imper. IV.* *L. Vitellius II.* *Petri* 5. Lunæ inſignis defectio Kalendis ipſis Januariis hora 7, 19′. poſt noctem mediam, Romæ. Eadem nocte in Ægeo mari ingens emerſit inſula. Vide lib. X, cap. XVI. Procurator Judææ poſt Alexandrum fuit Cumanus. Joſephus lib. XX, cap. III. cum Samariæ Pallantis frater procurationem gereret. Tacitus XII. Valerius Aſiaticus bis Conſ. Meſſalinæ dolo damnatus, & interfectus eſt. Tac. XI. Dio LX. Ea porro mulier in omnem projecta libidinem C. Silio equiti ſe dedit. Ludi ſæculares anno Urbis octingenteſimo a Claudio celebrati, quarto & ſexageſimo, quam ab Auguſto dati fuerant. Tacitus & Dio. In Britannia Veſpaſianum ab hoſtibus circumventum Titus filius, disjectis, ac victis hoſtibus, eripuit; Plautius ob eoſdem domitos Britannos a Claudio laudatus, ac triumphalia inſignia ſortitus eſt. Dio LX. Sic enim illud interpretor, quod Dio ſcribit ἐθριάμβευσεν. Nam alioqui triumphum privatus nemo deportavit, poſtquam ejus rei ſemel exemplum ab Agrippa Auguſti tempore datum eſt: ut idem Dio refert lib. LIV.	7	III	800	795
4761 1 11 GF	4061	48	93	*A. Vitellius.* *L. Vipſanius Poplicola.* *Petri* 6. Galli primores e comata Gallia; ac primi Ædui plenum jus civitatis impetrant. Meſſalina palam C. Silio nubit. Quod demum Narciſſi opera Claudius reſciſcit; & Meſſalina cum adultero interfecta. Tac. XI. Dio LX. Cenſus hoc anno inſtitutus; & cenſa ſunt civium capita ſexagies novies centena, & quadraginta quattuor millia. Tacitus.	8	IV	801	796 Aug 11.
4762 2 12 E	4062	49	94	*C. Pompeius Longinus Gallus.* *Q. Veranius Lætus.* *Petri* 7. Claudius Judæos Roma pellit. Ideo Petrus in Judæam redit; nec non Aquila, & Priſcilla Corinthum venerunt. Act. XVIII, 2. Agrippinã Germanici fratris filiam, Neronis ex Domitio Ahenobarbo matrem, ducit Claudius. Illa Senecam ab exſilio revocat, eumque Domitio Neroni filio præceptorem dat; cui & Octavia Claudii ex Meſſalina filia deſpondetur. Parthi regem Meherdaten a Claudio poſtulant contra Gotarzen; a quo ille vincitur, & mutilatur. Pomœrium ab Imperatore prolatum. Tacitus XII. Idem auctor eſt Sohemo & Agrippa regibus defunctis Ituræos, & Judæos provinciæ Syriæ additos. Sed Judæa ante annos aliquot contributa fuerat. Orta Antiochiæ controverſia ſuper Judaicis ritibus; Paullus, qui alioqui divino inſtinctu eodem ire deſtinaverat, ab Antiochenſi Eccleſia Hieroſolymam cum Barnaba, aliiſque mittitur. Hoc igitur anno primum ab Apoſtolis Concilium in ea urbe celebratur. Vide lib. XI, cap. XIV. Poſt Concilium Paullus, & Barnabas Antiochiam regreſſi ſunt; ibique invicem altercati, ac disjuncti ſunt. Paullus Sila comite Syriam, ac Ciliciam obiit. Timotheum circumcidit; & in Macedoniam tranſiit. Act. XV, & XVI.	9	Olymp. 207	802	797
4763 3 13 D	4063	50	95	*C. Antiſtius Vetus.* *M. Suillius Rufus.* *Petri* 8. Pallantis opera Claudius Domitium Neronem adoptat. Agrippinenſis colonia deducta in oppidum Ubiorum. Catti, & Britanni domiti. Tacitus XII. Paul-	10	II	803	798

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Paullus Philippis, ac Theſſalonica pulſus Athenas pervenit; ubi coram Areopagitis diſputans Dionyſium ad fidem convertit. Act. XVI. & ſequentibus. Exinde Corinthum adiit, & ibidem ſeſquianno moratur. Act. XVIII, II. Indidem ambas ad Theſſalonicenſes Epiſtolas dedit; non Athenis, etſi id ſubſcriptio ipſa docet, quod recte Baronius adſtruit ad annum LII.				
4764 4 14 C	4034	51	96	*Claudius Imperator V.* *Ser. Cornelius Scipio Orfitus.* Petri 9. Neroni virilis toga data, & Proconſulare extra Urbem imperium; ſed & princeps juventutis factus eſt. Burrhus Afranius Prætorio præfectus Agrippinæ ſtudio. Bellum inter Armenios, & Iberos conflatum. Parthi Armeniam invadunt. Sed hieme appetente relinquere coguntur. Rhadamiſtus cum ſe in vacuam poſſeſſionem immiſiſſet, inde pellitur. Tacitus XII.	11	III	804	799
4765 5 15 BA	4035	52	97	*P. Cornelius Sulla Fauſtus.* *L. Salvius Otho.* Petri 10. Mathematici atroci Senatuſ-conſulto Italia pulſi. Pallanti liberto Claudii Prætoria inſignia, & centies quinquagies HS. decreta. Inter Fucinum lacum, & Lirim amnem naumachiam edidit Claudius. Tac. XII. Ventidius Cumanus Judææ, & Galilææ procurator apud Quadratum Præſidem accuſatus, Romamque miſſus damnatur exilio. Felici vero, qui criminum particeps fuerat, Judææ procuratio permiſſa. Vide lib. XI. cap. XI. Paullus coram Gallione Achaiæ Procoſ. ſiſtitur, & Corintho profectus Epheſum venit; inde Cæſaream, Antiochiam, & Jeroſolymam; qui eſt quartus illius adventus. Act. XVIII, 21. & 22. Tum in Galatiam & Phrygiam abiit. Apollo Chriſtum prædicans ab Aquila, & Priſcilla plenius eruditur. Ib. Sub hæc Paullus Epheſum adiit: & in ea urbe tertium ad annum uſque permanſit. Act. XIX, 10. & XX, 31.	12	IV	805	800 Aug 12.
4766 6 16 G	4036	53	98	*D. Junius Silanus.* *Q. Haterius Antoninus.* Petri 11. Nero XVI. natus annos Octaviam ducit. Idem Ilienſibus immunitatem impetrat. Procuratorum Cæſaris poteſtas aucta. Tac. XII.	13	Olymp 208	806	801
4767 7 17 F	4037	54	99	*Q. Aſinius Marcellus.* *M. Acilius Aviola.* Petri 12. *v. Imp. Domit. Nero.* Claudius moritur III. Eid. Octobris, cum vixiſſet annos LXIII. imperaſſet XIII. menſibuſque VIII. D. XX. Dio LX. Sueton. Succedit Domitius Nero. Agrippina Junium Silanum Aſiæ Procoſ. veneno interficit; tum Narciſſum ad necem adigit. Eadem per ſeſe omnia gerit. Parthi Armeniam occupant. Sed mox deſerunt. Domitius Corbulo in eam provinciam miſſus. Tacitus XIII. Paullus Timotheum, & Eraſtum in Macedoniam allegat. Interim gravis Epheſi ſeditio contra Paullum concitatur a Demetrio argentario. Act. XIX. Scripſit Epheſo primam ad Corinthios. Poſtea in Macedoniam, & Græciam abiit, ubi tres menſes ſubſtitit. Act. XX, 3.	14 1	II	807	802
4768 8 18 E	4038	55	100	*Nero Claudius Imperator.* *L. Antiſtius Vetus.* Petri 13. Vologeſes Parthorum rex cum Romanis componit, & obſides dat Corbuloni. Nero Actea libertæ amore capitur, Agrippina nequicquam prohibente; cujus potentia paullatim infringitur. Eadem vero Britannicum ſe ad imperium evecturam minanta, Nero Britannicum veneno ſuſtulit. Matrem deinde ſatellitio exutam in ordinem redegit; ac tantum non inſidiarum in ſe delatam occidit. Tacitus XIII. Paullus ineunte anno venit in Macedoniam. Ibi ad Corinthios ſecundam ſcripſit epiſtolam. Priorem inſuper ad Timotheum ibidem datam eſſe cenſet Athan. in Synopſi. Theodoretus Præfat. Comment. Item ad Titum: nec non ad Romanos dedit, Corintho, ut putat Origenes, & Theodoretus. Poſt hæc Hieroſolymam circa feſtum Pentecoſtes advenit. Ibi captus a Judæis, ac Romano Præſidi traditus eſt: primum Felici: deinde Porcio Feſto. Act. XX. & XXIV. Biennium hic Felix impleſſe legitur; nempe procurationis Judææ. Vide lib. XI. cap. XII.	2	III	808	803
4769 9 19 DC	4039	56	101	*Q. Voluſius Saturninus.* *P. Cornelius Scipio.* Petri 14. Nero per omnem laſciviam noctu graſſari inſtituit. Tacitus XIII. Paullus hoc anno vinctus Romam perducitur. Act. XXVIII. Euſeb. Chron. Hieron. de viris Illuſtr.	3	IV	809	804 Aug. 9.

Per. Jul.	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4770 10 1 B	4040	57	102	*Nero Claudius Imper. II.* *Petri 15.* *L. Calpurnius Piſo.* Paullus ad Timotheum ſecundam ſcripſit epiſtolam poſt primam ſuam coram Nerone defenſionem. II. Timot. IV, 16. Eodem tempore & ad Epheſios ſcripſit.	4	Olymp. 209	810	805
4771 11 2 A	4041	58	103	*Nero Claudius Imper. III.* *Petri 16.* *Valerius Meſſalla.* Parthi cum Romanis acriter de Armenia contendunt. Corbulo milites longa deſidia corruptos militari diſciplina firmat. Tum Armeniam ingreſſus expugnatis caſtellis Artaxata ſuccendit. Ficus Ruminalis, quæ Romuli, ac Remi infantiam texerat, mortuis ramalibus, & areſcente trunco, deminuta prodigii loco habita eſt: donec in novos fœtus reviviſceret. Nero Poppæam deperit, meretriciis illius lenociniis devinctus. Othonem ergo ejus conjugem Luſitaniæ præficit. Tacit. XIII. Paullus ad Philippenſes, Coloſſenſes; & Philemonem, & ut nonnullorum opinio fert, ad Hebræos ſcripſit. Eodem etiam tempore ad Galatas ſcripſiſſe videtur; tametſi prior hæc illis, an poſterior ſciri non poteſt.	5	II	811	806
4772 12 3 G	4042	59	104	*C. Vipſanius Poplicola.* *Petri 17.* *L. Fonteius Capito.* Agrippina redactam ſe in ordinem, & a filio deſtitutam ægre ferens, omnibus ſe illi artibus conciliare ſtuduit, etiam corporis ſui poteſtatem oſtendens. Poſt ab eodem interficitur; quod ſcelus per infimam adulationem Senatus approbavit. Exinde totum ſe ludis infamibus, ac turpiſſimis rebus addixit. Tacit. XIV. Solis defectio pridie Kal. Maias in Campania hora inter ſeptimam, & octavam conſpecta. Plin. II. cap. LXX.	6	III	812	807
4773 13 4 FE	4043	60	105	*Nero Claudius Imper. IV.* *Petri 18.* *Coſſus Cornelius Lentulus.* Nero quinquennale ludicrum Romæ ad morem Græci certaminis inſtituit. Tacit. XIV. Vide lib. XI. cap. XV. Corbulo Tigranocerta in deditionem accepit, & Romanis ſubjecit Armeniam; cui & Tigranem regem Archelai Cappadociæ quondam regis nepotem juſſu Neronis impoſuit. Inde in Syriam Corbulo venit morte Vinidii Quadrati legati vacuam. Tacit. XIV. Feſto Judææ Procuratori ſucceſſit Albinus. Joſephus XX. cap. VIII. Euſeb. Chron. Laodicea terræ motu concuſſa propriis opibus revaluit. Puteolis jus coloniæ, & cognomentum a Nerone datum. Tacit. XIV.	7	IV	813	808 Aug. 8.
4774 14 5 D	4044	61	106	*C. Cæſonius Pætus.* *Petri 19.* *C. Petronius Sabinus.* Romani in Britannia clade affecti; cui Paullinus Suetonius inſulæ rector ſubvenit: iique viciſſim LXXX. M. hoſtium cæſis inſignem victoriam retulit. Præfectus Urbis Pedanius a ſervo interfectus. Ideo familia omnis, quæ ſub eodem tecto erat, morte affecta eſt. Nero gymnaſium dedicavit. Tacit. XIV. Jacobus frater Domini primus Hieroſolymorum Epiſcopus a Judæis lapidibus obruitur; cujus in locum ſubrogatus eſt Simeon. Euſeb. Chron.	8	Olymp. 210	814	809
4775 15 6 C	4045	62	107	*P. Marius Celſus.* *Petri 20.* *L. Aſinius Gallus.* Burrhus Præfectus Prætorio magnum Reip. præſidium veneno ſublatus a Nerone. In ejus locum duo ſubſtituti; Fenius Rufus, & Tigellinus. Hi Senecam criminantur; qui miſſionem poſtulat, nec impetrat. Sed interim totus ad quietem reſpicit. Octavia pulſa Poppæam inducit Nero. Sed populari orta ſeditione eamdem revocat; mox in inſulam relegatam interficit. Pallantem quoque ob immenſas opes e medio tollit. Tacit. XIV. Perſius Satyricus poeta moritur natus annos XXIX. Euſeb. & Interpres Perſii. Vologeſes Parthorum rex Tiridatem fratrem Armenia pulſum reſtituere ſatagit. Corbulo Tigrani contra illum auxilium portat. Cæſennius Pætus tuendæ Armeniæ præpoſitus a Vologeſe opprimitur, & infami pactione ſe liberat. Tacit. XV. Dio LXII.	9	II	815	810
4776 16 7 B	4046	63	108	*L. Memmius Regulus.* *Petri 21.* *Paullus Virginius Rufus.* Neroni ex Poppæa nata filiola intra quartum menſem extinguitur. Syriæ executio Cinrio; copiæ militares Corbuloni permiſſæ, ait Tacit. XV. Ergo Cinrius Præſes Syriæ factus. Bellum deinde cum Parthis geſtum duce Corbulone.	10	III	816	811

Per. Jul. ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

lone. Tiridates in caſtra Romana venire cogitur, & detractum diadema Neronis imagini ſubjicere.

Alpium maritimarum nationes jure Latii donatæ. Nero equitum Romanorum locos ſedilibus plebis antepoſuit apud Circum. Tac. xv.

Per. Jul.	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4777 7 17 8 AG	4047	64	109	11	IV	817	812 Aug 7

C. Lecanius Baſſus.
M. Licinius Craſſus. *Petri* 22.

Nero trajecturus in Græciam Neapolim venit. Sed ad Urbem reverſus flagitiis, ac libidinibus inceſtat omnia: adeo ut Pythagoræ eunucho nupſerit. Demum Urbem incendit, ut ardentis Trojæ ſimilitudinem exprimeret; cujus facti in Chriſtianos derivavit invidiam: qui variis, & horrendis ſuppliciis affecti. Nam quidam illorum facium inſtar in uſum nocturni luminis deuſti. Tacitus xv. Sueton. Dio LXII.

PRIMA IN CHRISTIANOS PERSECUTIO.

Ceſtius Gallus Syriæ legatus. Geſſius Florus Judææ Procurator. Joſephus xx. Orig. cap. ix. & II. de Excidio, cap. XIII.

Per. Jul.	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4778 18 9 F	4048	65	110	12	Olymp 211	818	813

P. Silius Nerva.
C. Julius Atticus Veſtinus. *Petri* 23.

Conjuratio in Neronem Piſonis, & aliorum quam plurimorum detecta; qui omnes occiſi; in iis Lucanus poeta; Seneca Philoſophus. Falſa theſauri in Africa reperiundi ſpes Neroni facta. Nero cithara publice canit. Poppæa gravida ictu calcis ab eodem perempta. Cladem Lugdunenſem poſtea Nero quadragies ſeſtertio ſolatus eſt. Tacitus xv. & xvI. Sueton. Dio LXII.

Hieroſolymis portenta quædam futuræ calamitatis prænuncia contigerunt: quæ Joſephus lib. vI. de Excidio memorat. Inter alia Xanthici octavo die, hora noctis IX. lux ingens circum altare fulſit ad horam uſque dimidiam. In feſto autem azymorum Orientalis porta ærea circa ſextam horam noctis ſponte patefacta. Tum ipſo die Pentecoſtes, cum ſacerdotes noctu in interiore templo verſarentur, ſtrepitus ingens auditus cum ea voce: Migremus hinc.

Cæſarienſes gentiles cum ab Nerone principatum urbis obtinuiſſent, vexatis Judæis initium bello dederunt. Ceſtius Gallus Syriæ legatus Hieroſolymam obſidens a Judæis fugatur, ac cæſa Romanorum, & auxiliarium VM. & CCC. nec non DCCCCLXXX. equites. Joſephus lib. II. de Excid. cap. XL.

Per. Jul.	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4779 19 10 E	4049	66	111	13	II	819	814

C. Suetonius Paullinus.
L. Pontius Teleſinus. *Petri* 24.

Nero Barcam Soranum, & Thraſeam Pætum occidit. Tac. xvI.

Tiridates Romam veniens Neroni ſe ſervilem in morem ſubjicit, & ab eo diadema impoſitum accepit. Nero in Græciam profectus inter Tragœdos, citharistas, & aurigas certavit. Domitius Corbulo perhonorifice revocatus Cenchreas cum appuliſſet, occidi juſſus ſibimet ipſi manus attulit. Dio LXIII.

Judæi fuſis Romanorum copiis Hieroſolymam reverſi cum alios belli duces, tum Joſephum Gorionidem deligunt. Hic in Galilæa, & Judæa res ordinat. Nero in Achaia Judæorum audita defectione Veſpaſianum ei bello præficit. Qui Titum filium Alexandriam mittit, ut inde legiones deduceret, hiemis tempore. Joſephus lib. III. de Excid. cap. I. & v.

Per. Jul.	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4780 20 11 D	4050	67	112	14	III	820	815

L. Fonteius Capito.
C. Julius Rufus. *Petri* 25. II. *Lini* 1.

Veſpaſianus in Galilæa ſtrenue contra Joſephum, aliosque Judæorum duces rem gerit. Japha, & Jotapata ab eodem expugnata. Joſephus ipſe captus; qui & Veſpaſiano imperium prædicit. Joſephus lib. III. cap. XXVII. Sueton. Veſpaſ. Titus Galilæa tota potitus eſt. Joſephus lib. IV. cap. IX.

At Hieroſolymis inteſtinis motibus magnopere laboratum Zelotarum factione, qui & Idumæos advocant, & pleroſque civium obtruncant; in his Ananum quoque ſummum Pontificem: cum jam ante per ludicrum Phanniam quemdam Samuelis filium rure abſtractum Pontificem creaſſent. Joſeph. lib. IV. cap. XIV. & ſequentibus, præcipue XVII.

Simon Magus præſtigiis ſuis Neroni, ac Romanis illudens a Petro coercetur, & paullo poſt in aerem ſubvolans ejus oratione dejicitur. Ob id Petrus & Paullus Apoſtoli III. Kalend. Jul. a Nerone interfecti ſunt. Vide lib. XI. cap. XIV.

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul		Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Sedit ergo Petrus annos XXIV. M. V. dies aliquot. Huic Linus ſucceſſit.				
4781 21 12 CB	4051	68	113	*C. Silius Italicus. M. Celerius Trachalus.* *Lini 2.* *VI. Imperator Galba.* C. Julius Vindex, qui pro Prætore Galliam obtinebat, a Nerone defecit, tum Galba, qui Hiſpaniæ præerat. Vindex a Rufo Germaniæ præfecto oppreſſus eſt. Sed Nero ſubinde deſtitutus ab omnibus, ac Roma fugiens, cum ad ſupplicium quæreretur, ſeipſum interemit. Imperavit annos XIII. M. VII. D. XXVIII. Dio LXIII. Suetonius paullo minus XIV. annis. Succedit Galba; qui menſibus fere VII. principatum tenuit. Vide lib. XI. cap. XVI. Sicarii, qui Maſada caſtellum inſederant, oppidum Engaddi populantur per feſtum Azymorum, ac paſſim graſſantur. Joſephus lib. V. cap. XXIV. Veſpaſianus ad Hieroſolymam obſidendam accedens Gadara occupat die IV. Dyſtri menſis. Joſeph. cap. XXV. (Atqui Dyſtrus Februarii, & Martii partem occupat, & feſtum azymorum antecedit.) Poſtea Neronis audita nece Titum filium Galbæ gratulatum miſit; & interim Hieroſolymitanam expeditionem diſtulit. Joſephus lib. V. de Exc. cap. XXVIII. Tac. Hiſt. 2.	1	IV	821	816 Aug. 6
4782 22 13 A	4052	69	114	*C. Sulpicius Galba Imper. T. Vicinius Criſpinianus.* *Lini 3.* *Otho Vitellius.* *Veſpaſianus.* Deficiunt a Galba Germanicæ legiones. Ideo ille Piſonem adoptat, Othone, qui id ambiebat, prætermiſſo. Is imperium affectat, & occiſo Galba, ac Piſone occupat menſibus tribus. Tacitus Hiſt. 1. Suet. Titus audita morte Galbæ ex Achaia redit ad patrem. Joſeph. lib. V. de Exc. cap. XXIX. Occiſus eſt Galba Januarii circiter XVI. Interim Vitellius Inferiori Germaniæ præfectus a Galba imperium aſſumit; cujus ab exercitu apud Bebriacum victus Otho ſuapte manu concidit circiter Aprilis XX. Tac. Hiſt. II. Suet. Plut. Othone. Vitellius poſt necem Othonis imperavit octo menſibus, diebus quinque. Dio LXVI. Sueton. Verum interea Veſpaſianus ad imperium evehitus, & in ejus verba Tiberius Alexander Ægypti præfectus legiones adigit Kalendis ipſis Julii; qui dies principatus ejus in poſterum ſervatus eſt. Suet. cap. VI. Tac. Hiſt. II. Poſt in Italiam ad bellum civile conficiendum progreſſus Mucianum, & Antonium præmittit: a quibus ad Cremonam oppreſſi Vitelliani circiter XXIX. Octobris oriente Luna. Sub hæc incenſum Capitolium. Vitellius imperio poſito carnificis manu lentis ictibus confoſſus eſt; quod anno exeunte contigit. Domitianus in Urbe per ſtupra, & flagitia Principis filium agit. Tacitus Hiſt. III. & IV. Sueton. Dio. Germani cum Cattis, & Batavis hos inter tumultus deficiunt. Tac.	1	Olymp 212	822	817
4783 23 14 G	4053	70	115	*Fl. Veſpaſianus Imper. II. T. Veſpaſianus F.* *Lini 4.* Veſpaſianus Tito filio bellum Judaicum mandat. Frumentum in Urbem ſubmittit. Capitolium reficit. Galli a Romanis deficiunt. Sed mutata ſententia redeunt ad obſequium. Treviri a Petilio victi. Tacitus IV. Hiſt. Titus Hieroſolymam per Azymorum dies obſidere incipit, ac tandem expugnat. Templum ſuccenditur Loi, vel Ab Lunarium X. die; hoc eſt Auguſti V. feria I. Urbs vero capta penitus Gorpiæi VIII. die: ſive Septembris I. feria VI. Vide lib. XI. cap. XVIII. Ita demum urbe ſubverſa Judaico bello finis impoſitus eſt. Joſe. lib. VI. de Exc. Tac. V. Hiſt.	2	II	823	818
4784 24 15 F	4054	71	116	*T. Fl. Veſpaſianus III. M. Cocceius Nerva.* *Lini 5.* Veſpaſianus cum filio de Judæis triumphat; quo in triumpho ducti Joannes & Simon factionum duces cum DCC. Judæis electis. Joſephus lib. VII. de Exc. cap. XXIV. vel 0. Ac tum Jani templum clauſum: & Veſpaſianus ipſe Pacis templum condere eſt aggreſſus. Idem. Caſtellis Judææ expugnata reliqua. Judæa quoque terra vendita. Emmaus Nicopolis appellata. Cæſarea vero maritima totius Judææ metropolis facta eſt. Alexandriæ tumultuantibus Judæis, Veſpaſiani juſſu Lupus Præfectus templum ipſorum Onion dictum, quod ab Onia Pontifice conſtructum fuerat, demolitus eſt. Joſephus lib. VII. de Excid.	3	III	824	819
4785 25 16 ED	4055	72	117	*T. Fl. Veſpaſianus Imp. IV. T. Cæſar Veſpaſianus F. II.* *Lini 6.* Ebion hæreticus his fere temporibus prodiit. Epiph. Hær. 2.	4	IV	825	820 Aug. 5

T. Fla-

Per. Jul. * ⊙	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4786 16 17 C	4056	73	118	*T. Flavius Domitianus* II. *Lini* 7. *M. Valerius Meſſallinus*. Cum Helvidius Priſcus Thraſeæ gener ſecta Stoicus, Romanus Prætor Veſpaſiano obtrectaret, & ejus exemplo Stoici, Cynicique complures eadem uterentur licentia; Veſpaſianus Philoſophos, præter Muſonium, Urbe ſubmovit: Hoſtilium vero, & Demetrium Cynicum in inſulas relegavit; e quibus ille παραχρῆμα μετέστη, id eſt in exilium abiit. (Male Interpres *ſententiam mutavit*.) iſte parere noluit. Dio LXVI.	5	Olymp. 213	826	821
4787 17 18 B	4057	74	119	*Imp. Cæſar T. Fla. Veſpaſianus* V. *T. Cæſar Veſpaſianus* III. *Lini* 8. *Suffectus Domitianus Coſ.* III. Veſpaſianus & Titus ejus F. Cenſores fuerunt. Cenſorinus cap. XVIII. ubi ſcribit, inter primum a Servio rege conditum luſtrum, & hoc ipſum annos intercedere paullo minus ſexcentis quinquaginta. Sunt enim DCXLVI. Vide annum periodi Julianæ 4141. Addit Cenſorinus non plura luſtra, quam ſeptuaginta quinque, illo intervallo celebrata; & poſtea plane fieri deſiiſſe. Meminit hujus Cenſuræ Plinius lib. VII. cap. XLIX. & in ea cenſos ait in Italia nonnullos, qui C, CXX, CXXX, CXXXI, CXXXII, CXXXVIII, CXL. annos vixiſſent, immo vero CL. & quidem duos, ſi MS. codicum lectionem ſequimur. Achaia, Lycia, Rhodus, Byzantium, Samus, Trachea, Cilicia, Commagena, quæ liberæ antea, vel ſub amicis regibus erant, in provinciam redactæ. Suetonius cap. VIII. Eutrop. VII. Euſeb. Chron.	6	II	827	822
4788 18 19 A	4058	75	120	*Imp. Cæſar Fla. Veſpaſianus Aug.* VI. *T. Cæſar Veſpaſianus* IV. *Lini* 9. *Suffectus Domitianus* IV. Templum Pacis a Veſpaſiano dedicatum eſt; in quo Hieroſolymitani templi ſpolia collocavit. Dio lib. LXVI. Joſeph. lib. VII. de Exc. cap. XXIV. Coloſſus in Sacra via erectus altus C pedes cum effigie Neronis; vel, ut aliis placet, Titi. Dio. Euſebius ait CVII. pedes altum fuiſſe. Plinius vero lib. XXXIV. cap. VII. pedum CX. conſtituit; additque Soli conſecratum eſſe, cum antea ſcilicet Neronis caput habuiſſet. Q. Aſconius Pedianus ſcriptor clarus habetur; qui LXXIII. ætatis anno captus luminibus, XII. poſtea vixit annis. Euſ.	7	III	828	823
4789 1 1 GF	4059	76	121	*Imp. Cæſar Fla. Veſpaſianus Aug.* VII. *T. Cæſar Veſpaſianus* V. *Lini* 10. *Domitianus* V. *Conſul ſuffectus*. Hoc anno natus eſt Hadrianus Imperator. Spartianus.	8	IV	829	824 Aug. 4.
4790 2 2 E	4060	77	122	*Imp. Cæſar Fla. Veſpaſianus Aug.* VIII. *Ti. Cæſar Veſpaſianus* VI. *Lini* 11. *Domitianus Conſul ſuffectus* VI.	9	Olymp. 214	830	825
4791 3 3 D	4061	78	123	*L. Ceionius Commodus Verus*. *Lini* 12. III. *Cleti* 1. *C. Cornelius Priſcus*. Linus Papa martyrio afficitur IX. Kal. Octob. cum ſediſſet annos XI. M. 2. dies 23. Succeſſit Cletus a Petro tertius.	10	II	831	826
4792 4 4 C	4062	79	124	*Imp. Fl. Veſpaſianus Aug.* IX. *Cleti* 2. XI. *Imperator Titus*. *Ti. Cæſar Veſpaſianus* VII. Veſpaſianus Imperator moritur VIII. Kal. Julii ætatis anno LXIX. cum menſe I. diebus 7. Imperavit annos X. minus diebus VI. Dio LXVI. Sueton. XI. Roman. Imperator Titus hoc anno cœpit. Cn. Julius Agricola Britanniæ præfectus Britannos perdomuit; qui deinde inſulam hanc eſſe comperit. Hinc Titus Imperator XV. appellatus eſt. Dio. Mons Veſevus autumni tempore ingentem vim flammarum profudit; adeo ut dies in noctem verteretur. Pompeii & Herculanum oppida perierunt; cinis vero in Africam, Syriam, & Ægyptum uſque pervaſit. Xiphil. e Dione.	11 1	III	832	827
4793 5 5 BA	4063	80	125	*Imp. Titus Veſpaſianus* VIII. *Cleti* 3. *Fl. Domitianus* VII. Titus ad cladem Campanam viſendam proficiſcitur. At Romæ interim fœdum incendium, quo templa plurima conflagrarunt, Serapidis, Iſidis, Neptuni, Pantheum. Titus amphitheatrum & thermas ſuo nomine dedicavit. Dio LXVI. C. Plinius cum ad Veſuvianum incendium perſcrutandum propius acceſſiſſet, ibidem extinctus eſt. Plinius junior lib. VI. Epiſt. XVI.	2	IV	833	828 Aug. 3.
4794 6 6 G	4064	81	126	*M. Plautius Silvanus*. III. *Cleti* 4. XII. *Imperator Domitianus*. *M. Annius Pollio*. Titus Imperator generis humani delitiæ moritur Eidibus Sept. veneno, ut fama erat, a Domitiano ſublatus, poſt-	3 1	Olymp. 215	834	829

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				poſtquam imperavit annos 2, menſes 2, dies 20. Dio LXVI. Sueton. Euſeb. Chron. Huic ſucceſſit Domitianus qui ipſo imperii primordio adulteria ſevere compeſcuit, & caſtrari quemquam prohibuit. Iidem.				
4795 7 7 F	4065	82	127	*Imp. Flavius Domitianus* VIII. *T. Flavius Sabinus.* *Cleti* 5.	2	II	835	830
4796 8 8 E	4066	83	128	*Imp. Flavius Domitianus* IX. *T. Virginius Rufus.* *Cleti* 6. Domitianus Philoſophos Urbe & Italia expulit. Veſtales virgines tres ob ſtuprum vivas defodit. Suetonius. Dio. Euſebius.	3	III	836	831
4797 9 9 DC	4067	84	129	*Imp. Flavius Domitianus* X. *Ap. Junius Sabinus.* *Cleti* 7. Alexandrinæ Eccleſiæ ſecundus præfuit Abilius annis XIII. Euſeb.	4	IV	837	832 Aug. 2.
4798 10 10 B	4068	85	130	*Imper. Flavius Domitianus* XI. *T. Aurelius Fulvius.* *Cleti* 8.	5	Olymp. 216	838	833
4799 11 11 A	4069	86	131	*Imp. Flavius Domitianus* XII. *Ser. Cornelius Dolabella.* *Cleti* 9. Primus agon Capitolinus quinquennalis inſtitutus a Domitiano. Cenſor. cap. XVIII. Suet. Vide lib. XI, cap. XXI. Antoninus Pius Imperator naſcitur. Capitol.	6	II	839	834
4800 12 12 G	4070	87	132	*Imp. Flavius Domitianus* XIII. *A. Voluſius Saturninus.* *Cleti* 10. Domitianus Deum ſe ac dominum appellari juſſit. Suet. Euſeb.	7	III	840	835
4801 13 13 FE	4071	88	133	*Imp. Flavius Domitianus* XIV. *L. Minucius Rufus.* *Cleti* 11. Dacium bellum exortum contra regem Decebalum; in quem ducto exercitu Domitianus belli partem attigit nullam. Poſtea victus a Marcomannis, & fugatus cum Decebalo pacem facit. Dio LXVII.	8	IV	841	836 Aug. 1.
4802 14 14 D	4072	89	134	*T. Aurelius Fulvius.* *Sempronius Atratinus.* *Cleti* 12. Domitianus Romam reverſus ridiculum de Dacis triumphum agit. Tum cives multos interfecit. Dio LXVII. Idem Mathematicos, & Philoſophos urbe pepulit. Euſ. Chron. Cocceius Nerva is qui Imperator poſtea fuit, in exilium abiit. Sed eodem revocatus anno, & in ſequentem Conſul deſignatus eſt. Dio. Apollonius Tyaneus Romam accerſitus, cauſſaque coram Imperatore perorata, repente ex oculis evanuit. Philoſtratus lib. VII, & VIII. de ejus vita.	9	Olymp. 217	842	837
4803 15 15 C	4073	90	135	*Imp. Cæſar Fla. Domitianus* XV. *M. Cocceius Nerva* II. *Cleti* 13.	10	II	843	838
4804 16 16 B	4074	91	136	*M. Ulpius Traianus.* *M. Acilius Glabrio.* IV. *Clementis* 1. Cletus Pontifex hoc anno martyrio affectus eſt, cum ſediſſet annis XII, menſibus VII. Obiit Apr. XXVI. Succeſſit IV. a Petro Clemens.	11	III	844	839
4805 17 17 AG	4075	92	137	*Imp. Cæſar Domitianus* XVI. *A. Voluſius Saturninus.* *Clementis* 2. Cornelia Maximilla Veſtalis a Domitiano ſtupri damnata viva defoditur. Plin. junior lib. IV, Ep. XI. Euſeb. Chron. Agrippa Mathematicus in Bithynia Lunam cum Vergiliis conjunctam obſervabat Novemb. XXIX, hora 3. noctis ineunte, ante mediam noctem horis æqualibus 5. Ptolemæus lib. VII, cap. III, pag. 170.	12	IV	845	840 Julii 21
4806 18 18 F	4076	93	138	*Sex. Pompeius Collega.* *Cornelius Priſcus.* *Clementis* 3.	13	Olymp. 218	846	841

SECUNDA PERSECUTIO.

Domitianus ſecundam in Chriſtianos perſecutionem movet; in qua S. Joannes Apoſtolus in dolium ferventis olei plenum immiſſus, inde illæſus evaſit, atque in Patmon inſulam relegatus eſt. Euſeb. Hier. de Script. S. Ignatius in eadem vexatus eſt: ut Epiſt. 2. ipſe teſtatur.

Domitianus edixit ne quis in Italia novellaret; utque in provinciis vineta ſucciderentur, relicta ubi plurimum dimidia parte. Suet. cap. VII. Euſebius Chron.

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4807 19 19 E	4077	94	139	*L. Nonius Aſprenas Torquatus.* *M. Arrecinus Clemens.* *Clementis* 4. Flavius Joſephus vigeſimum Originum librum hoc anno commentabatur: ut ipſemet teſtatur.	14	II	847	842

Imp.

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4808 20 1 D	4078	95	140	*Imp. Cæſar Domitianus* XVII. *Clementis* 5. *T. Flavius Clemens.* Flavius Clemens Conſul Domitiani conſobrinus in Conſulatu propter Chriſtianam religionem Domitiani juſſu necatus eſt. Flavia vero Domitilla ejus uxor Imperatoris cognata in Pandateriam inſulam relegatur. Dio LXVII. Euſebius Flaviam Domitillam Clementis Conſulis ex ſorore neptem in inſulam Pontiam relegatam refert. Sed & Martyrologium VII. Maii hanc virginem appellat. Unde duas ejuſdem nominis ſuſpicatur in Notis Baronius. Acilius Glabrio Conſularis ob eamdem cauſſam; tum alii complures Chriſtiani necati ſunt. Dio & Euſeb. Chron. Joannes Evangeliſta Apocalypſin ſcribit. Irenæus lib. V. Hieron. de Script. Domitianus eos, qui de ſtirpe Davidis erant, conquiri occidique juſſit. Euſeb. lib. II. Hiſt. cap. XIX.	15	III	848	843
4809 21 2 CB	4079	96	141	*C. Fulvius Valens.* *Clementis* XIII. *Imperator* *C. Antiſtius Vetus.* 6. *Nerva.* Domitianus cum in omnes ſæviſſime graſſaretur, a Stephano Domitillæ procuratore, & conjuratis aliis occiditur XIV. Kalend. Octobris, anno ætatis XLV: cum imperaſſet annos XV, dies VI. Erat tum in Aquario Luna. Suetonius. Dio LXVII. Vide lib. XI, cap. XX. Occiſo Domitiano decimus tertius Romanorum Imperator Nerva ſucceſſit; ac reſciſſis Domitiani actis, Joannes Apoſtolus ab exſilio in Aſiam reverſus eſt. Euſeb. lib. III. Hiſt. cap. XXI.	16 1	IV	849	844 Julii 30.
4810 22 3 A	4080	97	142	*Imper. Cocceius Nerva* III. *Clementis* *T. Virginius Rufus.* 7. Hic eſt ille Rufus, qui Vindicem adverſus Neronem rebellantem ſuſtulit: qui & ſæpius Imperator acclamatus erat. Xiphil. S. Joannes Evangelium hoc circiter anno conſcripſit, ætatis nonageſimo. Irenæus lib. III, cap. I. Epiphan. Hær. LI. Juſtus Tiberiadenſis hiſtoricus Joſephi æmulus clarus habetur. Euſeb. Chron. Apollonius Tyaneus hoc tempore obiit. Philoſtr. lib. ult. cap. XC. Contra Nervam Calpurnius Craſſus conſpirat; cujus conjuratione comperta, Nerva ipſum in gladiatorio ſpectaculo juxta ſe collocavit, & gladios, qui de more ad explorandam aciem offerebantur, inſpiciendos dedit. Tandem Ulpium Trajanum, qui Germaniæ tunc præerat, abſentem adoptavit. Dio LXVIII.	2	Olymp 219	850	845
4811 23 4 G	4081	98	143	*Imp. Nerva Auguſtus* IV. *Clement.* XIV. *Imper.* *Ulpius Trajanus* II. 8. *Trajanus.* Nerva moritur VI. Kalend. Februarii, cum vixiſſet annos LXV, menſes X, dies X: imperaſſet annum I, menſes IV, dies IX. Succeſſit Trajanus annos natos XLII. Is ſtatim ad Senatum ſua manu ſcripſit, ſe nullum virum bonum nece, aut ignominia affecturum. Idem porro perſecutionem in Chriſtianos non quidem rom juſſit, ſed collegia, ſive ſodalitia vetuit. Plinius lib. X, Ep. XCVII. Clemens Pontifex in Cherroneſum relegatus eſt. Acta illius. Alexandriæ poſt Abilium Cerdo præfuit annis XIII, tertius ab Aniano. Euſeb. III. Hiſt. cap. XXI. Ignatius eodem tempore Antiochiam, Symeon Hieroſolymam regebat. Menelaus Mathematicus Lunam cum ſpica Virginis conjunctam obſervabat Jan. 2. Vide lib. II. cap. XXIII.	1	II	851	846
4812 24 5 F	4082	99	144	*C. Soſius Senecio* II. *Clementis* *A. Cornelius Palma.* 9. Trajanus in Urbem advenit. Plinius Paneg. S. Joannes Evangeliſta moritur poſt annos a Paſſione octo & ſexaginta. Hieron. de Script. Natus erat annos XCII, ut ex Epiphanio Hær. LI. colligitur.	2	III	852	847
4813 25 6 ED	4083	100	145	*Ulpius Trajanus Imper.* III. *Clementis* *M. Cornelius Fronto* III. 10. Hoc anno S. Clemens Pontifex in Cherroneſo Pontica martyrium facit IX. Kal. Decemb. Euſebius lib. III. Hiſt. cap. XXXIV. Hieron. de Script. Sedit annos IX, menſes VI, dies VI. Vacavit Sedes menſibus aliquot.	3	IV	853	848 Julii 29.
4814 26 7 C	4084	101	146	*Imper. Ulpius Trajanus* IV. V. *Anacleti* *Sex. Articuleius Pætus.* 1. Hoc anno C. Plinius cum Cornuto Tertullo ſuffectus Conſul Kalend. Septemb. in menſes duos. Plin. Paneg. Hoc anno Clementi mortuo ſubrogatus eſt Anacletus natione	4	Olymp. 220	854	849

Digitized by Google

Per. Jul. * ⊙	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				natione Græcus circa XXII. diem Aprilis, quintus a Petro Pontifex.				
4815 17 8 B	4085	102	147	*C. Soſius Senecio.* *Anacleti* *L. Licinius Sura.* 2. Decebalus Dacorum rex cum a Romanis defeciſſet, iterum a Trajano domitus eſt; qui & ponte Danubium junxit. Decebalus ſibi ipſi manus attulit. Dio LXVIII. C. Plinius Proconſul in Bithyniam profectus ad Trajanum de Chriſtianis ſcribit, ab eoque reſcriptum accepit; uti ne in eos inquireret: ſed delatos, & obſtinatos puniret. Vide Epiſt. XCVIII. lib. X. ejuſdem Plinii.	5	II	855	850
4816 18 9 A	4086	103	148	*Imper. Ulpius Trajanus V.* *Anacleti* *L. Appius Maximus.* 3. Trajanus victo rege Decebalo Daciam fecit provinciam. Euſeb. Chron. Dio LXVIII. Elxai Pſeudopropheta Judaici generis, & Chriſtum nomine tenus venerans, ſeſe ad Oſſenos adjunxit; quem auctorem ſectæ ſuæ non iſti modo, ſed etiam Nazaræi, & Ebionæi jactitabant. Epiph. Hær. XIX.	6	III	856	851
4817 5 10 GF	4087	104	149	*Suranus II.* *Anacleti* *P. Neratius Marcellus.* 4. Trajanum in Urbem reverſum plurimæ barbarorum gentium, & Indorum etiam convenere legationes. Ipſe & Bibliothecas conſtruxit, & ingentem columnam excitavit. Dio LXVIII.	7	IV	857	852 Julii 28
4818 2 11 E	4088	105	150	*Ti. Julius Candidus.* *Anacleti* *A. Julius Quadratus.* 5. Trajanus contra Armenos, & Parthos expeditionem ſuſcepit. Athenas cum adiiſſet Oſrhois Parthi Legatos audiit; quibus poſtquam in Syriam veniſſet, reſponſurum ſe eſſe dixit. Inde in Orientem profectus eſt. Dio LXVIII.	8	Olymp. 221	858	853
4819 3 12 D	4089	106	151	*L. Ceionius Commodus Verus.* *Anacleti* *L. Tutius Cerealis.* 6. Trajanus Armeniam ſubegit ac finitimos reges ſine certamine in ditionem accepit: nec non Iberos, Sarmatas, Osrhoenos, Arabas, Boſphoranos, Colchos. Ad hæc Seleuciam, Cteſiphontem, Babylonem occupavit. Quæ omnia inſequentibus annis geſta ſunt. Dio. Euſebius.	9	II	859	854
4820 4 13 C	4090	107	152	*C. Soſius Senecio IV.* *Anacleti* *L. Licinius Sura. IV.* 7. **TERTIA PERSECUTIO.** Hanc adverſus Chriſtianos cum in Oriente eſſet Trajanus inſtituit. In ea Simeon Cleophæ F. Hieroſolymorum Epiſcopus cruci ſuffixus eſt, annos natus CXX. Euſeb. lib. III. cap. XXXII. & in Chron. Huic Juſtus in Epiſcopatu ſuccedit. Eodem tempore S. Ignatius Antiochenus Epiſcopus ad beſtias damnatus Romam perducitur. Euſeb. lib. III. cap. XXXV.	10	III	860	855
4821 5 14 BA	4091	108	153	*Ap. Annius Trebonius.* *Anacleti* *M. Atilius Bradua.* 8. S. Ignatius Romæ leonum dentibus in amphitheatro laniatus eſt. Huic Heros ſucceſſit. Ignatii reliquiæ Antiochiam reportatæ magno civitatum omnium plauſu receptæ ſunt. Chryſoſt. Orat. V. in S. Ignatium.	11	IV	861	856 Julii 27
4822 6 15 G	4092	109	154	*A. Cornelius Palma.* *Anacleti* *C. Calviſius Tullus.* 9. Oneſimus S. Paulli diſcipulus Epheſi Epiſcopus lapidibus obrutus eſt Februarii XVI. tum alii plerique; de quibus Rom. Martyrol. Cerdone Alexandriæ Epiſcopo mortuo ſuccedit Primus. Euſeb. lib. IV. Hiſt.	12	Olymp. 222	862	857
4823 7 16 F	4093	110	155	*Claudius Criſpinus.* *Anacleti* *VI. Evariſti* *Solenus Orfitus.* 10. 1. Pantheum Romæ fulmine concrematum teſtatur Euſebii Chronicon; id eſt fulmine tactum. Anacletus Papa III. Eid. Jul. martyrio afficitur, cum ſediſſet annos IX. M. III. D. X. Succeſſit Evariſtus natione Græcus poſt dies tredecim, ſextus ordine Pontifex.	13	II	863	858
4824 8 17 E	4094	111	156	*C. Calpurnius Piſo.* *Evariſti* *M. Vettius Bolanus.* 2.	14	III	864	859
4825 9 18 DC	4095	112	157	*Imper. Ulpius Trajanus VI.* *Evariſti* *C. Julius Africanus II.* 3.	15	IV	865	860 Julii 26
4826 10 19 B	4096	113	158	*L. Publius Celſus II.* *Evariſti* *C. Claudius Criſpinus.* 4.	16	Olymp. 223	866	861
4827 11 1 A	4097	114	159	*Q. Ninnius Haſta.* *Evariſti* *P. Manlius Vopiſcus.* 5.	17	II	867	862

M. Va-

Per. Jul.	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.
4828 12 2 G	4098	115	160	*M. Valerius Meſſalla.* *Evariſti* *C. Popillius Carus Pedo.* 6. Ingens terræ motus Antiochiam afflixit; qua ruina ionſiti homines oppreſſi: inque his Pedo Conſul. Trajanus per feneſtram eductus vix evaſit. Hæc hieme contigerunt. Ineunte vere in Parthorum fines Trajanus irrumpit: Adiabenos, Arbella, Gangamela, Babylonem, Cteſiphontem, aliaque oppida cepit. Inde Parthici cognomen obtinuit. Idem porro dum in mare rubrum navigat, gentium, quas domuerat, defectione regredi cogitur. Interim Judæi Cyrenenſes Andrea quodam duce Romanos, atque Græcos innumerabiles occidunt; ac sum eorum viſcera depaſcuntur; tum ſanguine obliti, pellibus etiam induti ſunt; multos a vertice ſerris diſſecuere; alios objecere beſtiis; pleriſque invicem pugnare coegerunt. Cæſa hominum fere CCM. Dio LXVIII.	18	III	868	863
4829 13 3 FE	4099	116	161	*Æmilius Ælianus.* *Evariſti* *L. Antiſtius Vetus.* 7. Judæi Cyrenenſes, Lupo Ægypti præfecturam obtinente, in Ægyptum graſſati gentiles primo impetu fundunt. Hi propere Alexandriam confugientes Judæos omnes interficiunt. Interim Judæi ceteri Lucua duce per Ægyptum arma cladem que circumferunt. Sed & in Cyprum pervaſere, ubi & Salaminem evertunt; & CCXL M. ceciderunt. Trajanus contra Judæos Martium Turbonem mittit, qui infinitam illorum ſtragem edidit. In Meſopotamia quoque tumultuantes eoſdem Q. Lucius aggreditur. Tum in Cypro occidione occiſi: atque ex illo tempore Judæis ad Cyprum appellere etiam tempeſtate delatis capitale fuit. Dio LXVIII. Euſeb. IV. Hiſt. cap. II. Ceteros populos, qui a Romanis defecerant, Lucius & Maximus duces aggreſſi. Maximus prælio ſuperatus obiit. Lucius Niſibin recuperavit. Edeſſam incendit. Seleucia quoque recepta. Trajanus Parthis regem dedit Parthamaſparen. Inde contra Agarenos in Arabiam profectus eſt; quorum urbe fruſtra tentata, vulnere etiam accepto, inde diſceſſit. Nam & quoties in illos impetum faceret, tonitribus, fulgoribus, fulminibus, & grandinibus abſterrebatur; & culices cibis, ac poculis infeſti erant. Dio LXVIII.	19	IV	869	864 Julii 25
4830 14 4 D	4100	117	162	*Quintius Niger.* *Evariſti* *XV. Imper.* *T. Vipſanius Apronianus.* 8. *Hadrianus.* Parthi Parthamaſpate pulſo libertatem recuperant. Ob id Trajanus Hadriano in Syria relicto, exercitum in Meſopotamiam ducere conſtituit. Sed morbo interim correptus, ac Selinuntem Ciliciæ delatus, ibi periit IV. Eid. Aug. quæ urbs Trajanopolis deinceps appellata eſt. Vixit annos LXIII. M. I. D. XV. Imperavit annos XIX. M. VI. Succeſſit Ælius Hadrianus Plotinæ Trajani uxoris opera. Qui cum Parthis ſtatim compoſuit; iiſque Armeniam, Aſſyriam, Meſopotamiam, & quæ a Trajano adempta fuerant, reſtituit; ac ſua illis jura permiſit. Parthamaſpaten aliud in regnum tranſtulit. Spartianus. Dio LXVIII. Vide lib. XI. cap. XXIII. & XXIV. Alexandriam a Romanis ſubverſam publicis inſtauravit impenſis. Euſeb.	an 1	Olymp 224	870	865
4831 15 5 C	4101	118	163	*Imp. Cæſar Adrianus II.* *Evariſti* *Ti. Claudius Fuſcus Salinator.* 9. Hadrianus Romam reverſus liberalitate, & clementia Senatum, populumque demereri ſtuduit. Inter alia, ſribaſa, quæ fiſco, vel ærario debebantur, in XVI. annos remiſit, tabulis publice crematis. Dio LXIX. Euſeb. Chron. Hic Scaliger Animadv. ad Euſeb. Anno 2034. veſtigium eſſe putat Indictionum, & XVI. annos dici pro XV. completis. Sed non procedit. Nam Dio ſolidos exprimit XVI. non autem XV. Hadrianus Sarmatis, & Roxolanis tumultuantibus in Mœſiam profectus eſt; cum iiſque pacem compoſuit. Spart. Euphrates Stoicus Philoſophus morbi, ac ſenectutis tædio cicutæ hauſtu vitam finiit, permittente Hadriano. Xiphil. Euſeb. Idem in Chriſtianos perſecutionem ſive quartam, ut Sulpitius numerat, indixit: ſive cœptam a Trajano proſecutus eſt. Sulpit. lib. II. Euſeb. Per idem tempus hæreſes exortæ ſunt Baſilidis, Saturnini, Carpocratis. Epiphan. & Euſeb.	2	II	871	866
4832 16 6 B	4102	119	164	*Imp. Cæſ. Æl. Hadrianus III.* *Evariſti VII.* *Alexandri* *Q. Junius Ruſticus.* 10. I. Judæi tumultuantes a Tinio Ruſo Judææ præſide compreſſi. Euſeb. Chron. Hieron. in Dan. IX.	3	III	872	867

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Evariſtus Papa cum ſediſſet annos 12. M. III. D. 2. martyrio coronatur Octob. 26. Vacavit ſedes dies XIX. & ſuffectus eſt Alexander VII. ordine. Plutarchus Chæronenſis, Sextus, Agathobulus, & Oenomaus Philoſophi inſignes habentur. Euſeb. Præter hunc Oenomaum fuit alter Cynicus Gadarenſis; qui Porphyrii tempus paullulum anteceſſit. Suidas.				
4833 17 7 AG	4103	120	165	*L. Catilius Severus.* *Alexandri* 2. *T. Aurelius Fulvus; qui poſtea Antoninus Pius Aug.* Terræ motu Nicomedia, & vicinæ urbes everſæ ſunt; ad quarum inſtaurationem Hadrianus de publico largitus eſt. Euſeb. Chron. Rebus in Urbe compoſitis ad luſtrandas orbis Romani provincias profectus eſt Hadrianus: ac primo in Galliam, & Germaniam: deinde in Britanniam tranſiit; ubi ſevere in Præſides, & Procuratores inquiſiit. Spartianus. Cum in Gallias proficiſceretur, Fauſtinum & Jovitam Brixianos cum aliis pleriſque necari juſſit. Acta Mart. Alexandriæ defuncto primo Epiſcopo, cum ſediſſet annos 11. ſuffectus eſt Juſtus. Euſeb.	4	IV	873	868 Julii 24
4834 18 8 F	4104	121	166	*M. Annius Verus* 3. *Alexandri* *Augur.* 3. Hadrianus Britanniam petens murum per LXXX. M. duxit; qui barbaros, Romanoſque divideret. Spart.	5	Olymp. 225	874	869
4835 19 9 E	4105	122	167	*M. Acilius Aviola.* *Alexandri* *C. Corellius Panſa.* 4. Hadrianus e Britannia in Gallias rediit, & in honorem Plotinæ Trajani uxoris baſilicam Nemauſi opere mirabili exſtruxit. Poſt hæc Hiſpanias petiit, & Tarracone hiemavit. Spart.	6	II	875	870
4836 20 10 D	4106	123	168	*Q. Arius Pætinus.* *Alexandri* *C. Ventidius Apronianus.* 5. Hadrianus in Orientem profectus videtur, & Parthorum motus colloquio repreſſiſſe. Inde Achaiam, & Athenas adiit, & has legibus conſtituit. Tum Eleuſinia ſacra ſuſcepit. Spart. Saturninus Antiochenus, & Baſilides Alexandrinus, & Carpocrates hæretici. Ab iis duobus nefanda Gnoſticorum ſecta profluxit. Epiph. Euſeb. lib. IV. Hiſt. cap. VII. & VIII. Agrippa Caſtor vir doctus contra Baſilidem ſcripſit. Euſeb. ibid. & Hieron. de Scrip.	7	III	876	871
4837 21 11 CB	4107	124	169	*M. Acilius Glabrio.* *Alexandri* *C. Bellicius Torquatus.* 6. Hadrianus tranſacta Athenis hieme Romam rediit. Spart. Quadratus Apoſtolorum diſcipulus, & Ariſtides Athenienſis Philoſophus libros pro Chriſtiana religione dedere compoſitos: & Serenus Granius legatus litteras ad Imperatorem pro Chriſtianis miſit. Ideo Hadrianus Minucio Fundano Procoſ. Aſiæ ſcripſit; non ſine objectu criminum Chriſtianos condemnandos. Chron. Euſebii, & lib. IV. Hiſt. Eccl.	8	IV	877	872 Julii 23
4838 22 12 A	4108	125	170	P. *Cornelius Aſinicus* 2. *Alexandri* *Q. Vettius Aquilinus.* 7. Hadrianus Roma in Africam profectus eſt: ibique multa provinciis beneficia conceſſit. Spart. Luna defecit anno Nabon. 872. Pachon 17. hora 8, 24'. a meridie, Alexandriæ: hoc eſt April. 5. feria 4. Ptolem. lib. IV. cap. IX.	9	Olymp. 226	878	873
4839 23 13 G	4109	126	171	*M. Lolius Pedius Verus.* *Alexandri* *Q. Junius Lepidus Bibulus.* 8. Hadrianus in Orientem profectus per Athenas iter fecit, atque opera, quæ apud Athenienſes cœperat, dedicavit: ut Jovis Olympii ædem, & aram ſibi; ac tum Dionyſia celebravit. Permiſit & Græcis, ut templum ſibi ponerent, quod Panhellenion nominarunt. Idem Cephalleniam Athenienſibus attribuit. Spart. Dio LXIX.	10	II	879	874
4840 24 14 F	4110	127	172	*Gallicanus.* *Alexandri* *Titianus.* 9. Hadrianus Athenis exacta hieme in Aſiam venit. Toparchas, & reges ad amicitiam invitavit: interque ceteros Choſroen Parthorum regem. Veníentes ad ſeſe magnis beneficiis demeruit. Circumiens vero provincias procuratores, & præſides pro factis ſupplicio affecit. Spart. & Dio. Hæc non uno anno geſta; ſed in ſequentes propagata ſunt.	11	III	880	875
4841 25 15 ED	4111	128	173	*L. Nonius Aſprenas Torquatus.* *Alexandri* *M. Annius Libo.* 10. Nicopolis, & Cæſarea terræ motu conciderunt. Euſeb. Aquila Ponticus genere, Proſelytus, & ex Chriſtiano Judæus Græce Scripturas interpretatur. Epiph. de Menſ. & pond.	12	IV	881	876 Julii 22

P. Juven-

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4842 16 16 C	4112	129	174	*P. Juventius Celſus II.* *Alexandri* *M. Annius Libo.* XI. Hadrianus in Syriam veniens, & Antiochenſibus offenſus Syriam a Phœnice ſeparare voluit, ne tot provinciarum Antiochia metropolis diceretur. Spart. Poſtea Hieroſolymorum urbem inſtaurare aggreſſus eſt. Dio.	13	Olymp. 227	882	877
4843 17 17 B	4113	130	175	*Q. Fabius Catullinus.* VIII. *Sixti* *Q. Julius Balbus.* I. Hadrianus Hieroſolymis inſtauratis Æliæ Capitolinæ nomen impoſuit, eoque coloniam deduxit. Judæi ægre ferentes gentiles in urbe ſua collocari, occulte primum tumultuari cœperunt. Spart. Imperator in Arabiam profectus Peluſium venit, ibique Pompeii ſepulcrum magnificentius extruxit. Dio LXIX. Alexander Papa martyrio coronatur, cum ſediſſet annos X, M. V, D. II. Succeſſit ei Sixtus patria Romanus, poſt dies XXV, Pontifex ordine VIII. a Petro.	14	II	883	878
4844 18 18 A	4114	131	176	*Ser. Octavius Pontianus.* *Sixti* *M. Antonius Rufinus.* 2. Antinous Hadriani deliciæ in Nilo demergitur, quem Imperator muliebriter deflet; qui & inter Deos relatus eſt, & urbs de ejus nomine dicta. Spart. Dio LXIX. Templum Romæ, & Veneris in Urbe factum. Euſ. Chron. Dio libro LXIX refert Apollodoro architecto templi Veneris deſcriptionem ab Imperatore miſſam: cujus cum ille vitia notaſſet, ægre id Hadriano ferente, occidi eſſe juſſum.	15	III	884	879
4845 1 19 GF	4115	132	177	*Severus Augurinus.* *Sixti* *Arrius Severianus.* 3. Hadrianus ex Ægypto in Syriam reverſus eſt: cum interim Judæi clam defectionem molirentur. Demum poſt Hadriani diſceſſum aperte rebellant. Dux eorum fuit Cochebas, ſive Barcochebas: qui Chriſtianos opem ſibi contra Romanos ferre detrectantes variis modis excarnificavit. Euſeb. Chron. & lib. IV. Hiſt. cap. VI. Hadrianus optimos quoſque duces, & inter alios Julium Severum e Britannia contra illos excivit. Dio LXIX. Salvius Julianus edictum perpetuum compoſuit, quo omnes in poſterum Prætores uterentur. Euſeb. Chron. Æquinoctium autumnale obſervatum a Ptolemæo anno Nabon. 880, Athyr 7. Ptolem. lib. III, cap. VII.	16	IV	885	880 Julii 22
4846 2 1 E	4116	133	178	*Hiberus.* *Sixti* *Siſenna.* 4. Julius Severus Romanorum dux Judæos ſigillatim aggreſſus, ſerius quidem, ſed minore periculo contrivit. Dio LXIX. Phavorinus & Polemo Rhetor illuſtres habentur. Euſeb. Chron. Lunæ defectio notata anno Nabon. 880, Payni 20, hora 11, 15'. a meridie: Maii 6, feria 3. Ptolem. lib. IV, cap VI.	17	Olymp 228	886	881
4847 3 2 D	4117	134	179	*C. Julius Servilius.* *Sixti* *C. Vibius Juventius Verus.* 5. Luna defecit anno Nabon. 882, Choiac 2, horis 11. a meridie. Octob. videlicet 20, feria 3. Ptolem. ibid. Marcio per id tempus hæreſim ſuam vulgare cœpit: ut in Animad. ad Epiph. pag. 83. oſtendimus.	18	II	887	882
4848 4 3 C	4118	135	180	*Pompeianus Lupercus.* *Sixti* *L. Junius Atticus Acilianus.* 6. Betherem obſident Romani, eaque tandem potiti ſunt. Ita ducibus factionis occiſis, ac DLXXX M. Judæorum interfectis; ut Judæa pene deſerta eſſet omnis, bello finis impoſitus. Eainde agro Hieroſolymitano Judæis interdictum eſt. Dio LXIX. Euſeb. IV. Hiſt. cap. VI. Deficientibus omnibus qui ex circumciſione erant, Hieroſolymorum primus e gentibus Epiſcopus fuit Marcus. Euſeb. Chron. & IV. Hiſt. cap. VI.	19	III	888	883
4849 5 4 BA	4119	136	181	*L. Ceionius Commodus.* *Sixti* *Sex. Vetulenus Pompeianus.* 7. Pharaſmanes Iberorum rex Alanos contra Romanos concivit. Sed eos Flavius Arrianus Cappadociæ præfectus repreſſit. Tandem Romam adveniens Pharaſmanes auctus eſt imperio. Dio LXIX. Lunæ defectio anno Nabon. 883. Pharmuthi XIX, hora 4, a media nocte Martii VI, feria 2. Ptolem. lib. IV, cap. VI.	20	IV	889	884 Julii 20
4850 6 5 G	4120	137	182	*L. Ælius Hadriani F. Cæſar Verus II.* *Sixti* *P. Cælius Balbinus Vibullius Pius.* 8. Hadrianus Ceionium Commodum Verum adoptavit, & Ælium Verum Cæſarem appellavit. Spart. Phlegon Hadriani libertus opus ſuum de Olympiadibus ad hoc uſque tempus libris XVI. comprehendit. Suidas.	21	Olymp. 229	890	885

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4851 7 6 F	4121	138	183	*Sulpicius Camerinus.* *Sixti* XVI. *Imper.* *Quinctius Niger Magnus.* 9. *Antoninus Pius.* Hoc anno Kal. Jan. mortuus eſt Ælius Verus. Eo mortuo, ingraveſcente valetudine, Adrianus Arrium Antoninum adoptavit; qui poſtea Pius dictus eſt: ea lege, ut is ſibi duos adoptaret, Annium Verum, & Marcum Aurelium. Poſtea Servianum ſororis ſuæ virum nonagenarium mori coegit. Denum VI. Eid. Jul. apud Baias periit, anno ætatis LXII. M. V. D. XIX. Imperavit annos XXI. M. X. Succeſſit Antoninus Pius.	1	II	891	886
4852 8 7 E	4122	139	184	*Antoninus Aug. Pius* II. *Sixti* *Bruttius Præſens.* 10. Sub initium Antonini Juſtinus Martyr primam pro Chriſtianis apologiam edidit, quæ vulgo ſecunda ponitur. Vide Animadv. Epiph. Hær. XLVI. pag. 85. Galenus medicus hac tempeſtate floruit. Item Domitius Labeo, Neratius Priſcus, Salvius Julianus Juriſconſulti; nec non Juſtinus hiſtoricus. Æquinoctium autumnale a Ptolemæo deprehenſum anno Nabon. 887. Athyr IX. Sept. XXVI. hora 7. poſt mediam noctem. Ptolem. lib. III. cap. I. Ejuſdem & aliæ obſervationes exſtant: de quibus ut & de initio Antonini vide lib. XI. cap. XXV.	2	III	892	887
4853 9 8 DC	4123	140	185	*Antoninus Pius Aug.* III. IX. *Teleſphori* *M. Aurelius Cæſar.* 1. Hoc anno VIII. Eid. April. martyrio afficitur Sixtus Pontifex, cum ſediſſet annos X. minus uno menſe, & diebus XXII. Succeſſit poſt biduum IX. ordine Teleſphorus. Tametſi enim Antoninus nullum contra Chriſtianos novam edictum propoſuit; nondum priſtina perſecutio deferbuerat.	3	IV	893	888 Julii 19
4854 10 9 B	4124	141	186	*M. Peducæus Priſcinus.* *Teleſphori* *T. Hænius Severus.* 2. Ophitæ, Caiani, Sethiani, ceteræque peſtes hæreticorum ſub hoc tempus effloruerant. Epiphanius.	4	Olymp 230	894	889
4855 11 10 A	4125	142	187	*L. Cuſpius Rufinus.* *Teleſphori* *L. Statius Quadratus.* 3.	5	II	895	890
4856 12 11 G	4126	143	188	*T. Bellicius Torquatus.* *Teleſphori* *T. Claudius Atticus Herodes.* 4.	6	III	896	891
4857 13 12 FE	4127	144	189	*Lollianus Avitus.* *Teleſphori* *C. Gavius Maximus.* 5.	7	IV	897	892 Julii 18
4858 14 13 D	4128	145	190	*Antoninus Pius Aug.* IV. *Teleſphori* *M. Aurelius Cæſar* II. 6. Nicomedes Cretenſis Muſicus poeta floret. Euſeb.	8	Olymp. 231	898	893
4859 15 14 C	4129	146	191	*Sex. Erucius Clarus* II. *Teleſphori* *Cn. Claudius Severus.* 7. Sub hoc tempus Marcio Ponticus dogma ſuum vehementius propagare cœpit. Nam ſæpius palinodiam recinuit. Tertull. I. con. Marc. cap. XIX. Hujus diſcipulus fuit Apelles. Epiph. Taurus Berytius Platonicus Philoſophus illuſtris habetur. Euſeb.	9	II	899	894
4860 16 15 B	4130	147	192	*M. Valerius Largus.* *Teleſphori* *M. Valerius Meſſalinus.* 8. Arrianus Philoſophus Nicomedienſis, Maximus Tyrius, Apollonius Chalcidicus Stoicus, Baſilides Scythopolitanus inſignes Philoſophi; qui Veriſſimi Cæſaris præceptores fuerunt; quibus adſcribendus & Sextus Chæronenſis Plutarchi nepos. Floruit & Voluſianus Mætianus Juriſconſultus. Grammatici porro Latini, Aper, Pollio, Eutychius, Proculus Siccenſis. Fronto quoque Cornelius orator. Capitol. Euſeb. Chron.	10	III	900	895
4861 17 16 A	4131	148	193	*Bellicius Torquatus* II. *Teleſphori* *M. Salvius Julianus.* 9.	11	IV	901	896 Julii 17
4862 18 17 F	4132	149	194	*Ser. Cornelius Orfitus.* *Teleſphori* *Q. Nonius Priſcus.* 10.	12	Olymp 232	902	897
4863 19 18 E	4133	150	195	*Romulus Gallicanus.* *Teleſphori* *Antiſtius Vetus.* 11.	13	II	903	898
4864 20 19 D	4134	151	196	*Sex. Quintilius Gordianus.* *Teleſphori* *Sex. Quintilius Maximus.* 12.	14	III	904	899
4865 21 1 CB	4135	152	197	*Sex. Acilius Glabrio.* *Hyginii Papæ* X. *C. Valerius Verianus.* 1. S. Teleſphorus pro Chriſto cæſus eſt Januarii V. cum ſe-	15	IV	905	900 Julii 26

Per. Jul. * ☉	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond	Æra Nab.
4866 12 2 A	4136	153	198	ſediſſet annos xi. M. ix. In ejus locum poſt dies vii. creatus eſt Hyginius Athenienſis, x. ordine Pontifex. *Bruttius Præſens ii.* Hyginii *M. Antonius Rufinus.* 2. Valentinus hæreſiarcha Romam venit. Irenæus lib. iii. cap. iv. Euſeb. iv. Hiſt. cap. x. Venit & Cerdo alter hæreticus.	16	Olymp. 233	906	901
4867 13 3 G	4137	154	199	*L. Aurelius Cæſar.* Hyginii *Sextilius Lateranus.* 3.	17	ii	907	902
4868 14 4 F	4138	155	200	*C. Julius Severus.* Hyginii *M. Rufinus Sabinianus.* 4.	18	iii	908	903
4869 15 5 ED	4139	156	201	*M. Ceionius Silvanus.* Hyginii Pii xi. *C. Serius Augurinus.* 5. 1. Hyginius Papa Januarii xi. martyrio coronatur, poſtquam ſedit annos iv. Succedit Pius undecimus a Petro.	19	iv	909	904 Julii 15
4870 16 6 C	4140	157	202	*Barbatus.* Pii *Regulus.* 2.	20	Olymp. 234	910	905
4871 17 7 B	4141	158	203	*Q. Plavius Tertullus.* Pii *Sacerdos.* 3.	21	ii	911	906
4872 18 8 A	4142	159	204	*Plautius Quinctillus.* Pii *Statius Priſcus.* 4.	22	iii	912	907
4873 1 9 GF	4143	160	205	*T. Vibius Varus.* Pii *Ap. Annius Bradua.* 5.	23	iv	913	908 Julii 14
4874 2 10 E	4144	161	206	*M. Aurelius Cæſar iii.* Pii xvii. Impp. *L. Aurelius Cæſar ii.* 6. *M. Aurelii, & L. Veri.* Antoninus Pius Imperator moritur Nonis Martiis. Succeſſerunt ambo Imperatores M. Aurelius Antoninus, & L. Ælius Verus. Hic Aurelii filiam Lucillam duxit uxorem. Capitolinus.	1	Olymp. 235	914	909
4875 3 11 D	4145	162	207	*Q. Junius Ruſticus.* Pii *Vettius Aquilinus.* 7. Vologeſes Parthorum rex bellum movet; contra quem Verus a M. Aurelio mittitur. Ille rem proſpere gerit quadriennio toto per Statium Priſcum, Avidium Caſſium, & Martium Verum: ita ut Babylonem, & Mediam penetrarent, & Armeniam vindicarent. Capitol. **QUARTA PERSECUTIO.** Perſecutio in Chriſtianos orta; quam Severus v. numerat.	2	ii	915	910
4876 4 12 C	4146	163	208	*L. Papirius Ælianus.* Pii *Junius Paſtor.* 8. Juſtinus Martyr pro Chriſto patitur. Euſeb. iv. Hiſt. cap. xvi.	3	iii	916	911
4877 5 13 BA	4147	164	209	*C. Julius Macrinus.* Pii *L. Cornelius Celſus.* 9.	4	iv	917	912 Julii 13
4878 6 14 G	4148	165	210	*L. Arrius Pudens.* Pii xi. *Aniceti* *M. Gavius Orfitus.* 10. 1. Seleucia Aſſyriæ urbs cum ccc M. hominum a Romanis capta. Euſeb. Peregrinus Philoſophus apud Piſas rogo, quem ex lignis compoſuerat, incenſo, ſemetipſum ſuperinjecit. Teſtatur hoc Lucianus, qui præſens interfuit; & Euſebii Chron. Pius Papa cum ſediſſet annos ix. M. vi. martyrio affectus eſt die xi. Julii. Succeſſit Anicetus natione Syrus a Petro duodecimus. Polycarpus Smyrnæ Epiſcopus Romam venit, ut diſſenſiones ſuper Paſchatis celebritate componeret; ac tum Marcioni forte occurrens, congreſſum illius deteſtatus eſt. Euſeb. lib. iv. Hiſt. cap. xiv. & lib. v. cap. xxiv. Irenæus lib. iii. cap. iii.	5	Olymp. 236	918	913
4879 7 15 F	4149	166	211	*Q. Servilius Pudens.* *Aniceti* *L. Fufidius Pollio.* 2. De Parthis Imperatores ambo triumphant. Capitolinus.	6	ii	919	914
4880 8 16 E	4150	167	212	*L. Aurelius Verus.* *Aniceti* *T. Numidius Quadratus.* 3. Polycarpus & Pionius in Aſia fecere martyrium. Euſeb. Chron. & lib. iv. Hiſt. cap. xv. Athenæus Dipnoſophiſtarum ſcriptor claruit.	7	iii	920	915
4881 9 17 DC	4151	168	213	*L. Vettius Paullus.* *Aniceti* *T. Junius Montanus.* 4. Lues multas provincias vexavit. Capit. in Marco. Hie-	8	iv	921	916 Julii 12

Per. Jul. * ☾	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Hieroni Antiocheno ſucceſſit Theophilus; qui ad Autolycum ſcripſit. Euſeb. lib. IV. Hiſt. cap. XXIII. Hieron. de Script. Qui cum adverſus Hermogenem hæreticum ſcripſiſſe eumdem aſſerat; oportet eodem tempore hæreticum illum vixiſſe.				
4882 10 18 B	4152	169	214	*Soſius Priſcus.* *Aniceti* *M. Aurelius* *Q. Cælius Apollinaris.* 5. *ſolus imperat.* Marcomanicum bellum hoc anno ſuſceptum eſt: ad quod cum ambo Impp. profecti eſſent; L. Verus apoplexia correptus inter Concordiam, & Altinum obiit. Marcus ad ejus procurandum funus Romam reverſus eſt. Capitol. & Euſebii Chron.	9	Olymp. 237	922	917
4883 11 19 A	4153	170	215	*Clarus.* *Aniceti* *Cethegus.* 6. Melito Sardenſis Epiſcopus pro Chriſtianis apologiam edidit. Euſ. Chron. & lib. V. Hiſt. cap. XXV. Eodem tempore & Apollinaris Hierapolitanus, & Miltiades pro Chriſtianis ſcripſerunt. & Prayths Gnoſiæ, ac Philippus Gortynæ Epiſcopi; tum Dionyſius Corinthi Epiſcopus. Hieron. de Script.	10	II	923	918
4884 12 1 G	4154	171	216	*L. Septimius Severus II.* *Aniceti* *Herennianus.* 7. Tatianus Juſtini diſcipulus hæreſis Encratitarum auctor agnoſcitur. Euſ. Epiphanius.	11	III	924	919
4885 13 2 FE	4155	172	217	*Claudius Maximus.* *Aniceti* *Cornelius Scipio Orfitus.* 8. Bardeſanes hæreſis novæ conditor: cum Ptolemæus Valentini diſcipulus hoc tempore vixerunt. Sed & Oppianus poeta Cilix. Euſeb. & alii.	12	IV	925	920 Julii 22
4886 14 3 D	4156	173	218	*Claudius Severus.* XIII. *Soteris* *Claudius Pompeianus.* 1. Anicetus Papa martyrio coronatur Apr. XVII, cum ſediſſet annos VII, M. IX. fere. Poſt XVII. dies creatus eſt Soter Fundis in Campania oriundus. S. Felicitas cum VII. filiis Romæ paſſa; ipſa quidem XXIII. Novemb. at ejus liberi X. Julii. Martyr. Rom.	13	Olymp. 238	926	921
4887 15 4 C	4157	174	219	*Gallus.* *Soteris* *Flaccus.* 2. Hoc anno Marcus Imper. cum adverſus Quados in eorum regione bellum gerens ſiti cum exercitu premeretur, Chriſtianorum precibus pluviam, ac ſubinde victoriam admirabiliter obtinuit. Euſ. Chron. & lib. V. Hiſt. cap. V. Xiphilinus e Dione.	14	II	927	922
4888 16 5 B	4158	175	220	*Calpurnius Piſo.* *Soteris* *M. Salvius Julianus.* 3. Avidius Caſſius falſo nuncio de Marci obitu accepto tyrannidem arripit: ac poſt tres menſes occiditur. Volcatius Gallus.	15	III	928	923
4889 17 6 AG	4159	176	221	*T. Vitraſius Pollio.* *Soteris* *M. Flavius Aper.* 4. M. Aurelius in Orientem proficiſcitur una cum Fauſtina conjuge, & filio Commodo. Fauſtina ad radices Tauri montis ſubito morbo perit. Imperator in Italiam rediens Athenas venit, & ibi Cereris templum ingreſſus eſt. Poſtea in itinere Commodum Imperatorem facit. Lampridius Commodo.	16	IV	929	924 Julii 10
4890 18 7 F	4160	177	222	*L. Aurelius Commodus Imper.* XIV. *Eleutheri* *Plautius Quintillus.* 1. Ingraveſcente perſecutione multi pro Chriſto martyres occiſi ſunt. Illuſtres fuere præ ceteris Lugdunenſes; in quibus Photinus Epiſcopus, Attalus, Alexander medicus, Blandina. Euſ. V. Hiſt. cap. I. M. Aurelius cum Marcomanis, Hermonduris, Sarmatis, & Quadis triennale bellum ſuſcepit. Capit. Athenagoras Athenienſis Philoſophus pro Chriſtianis ad Impp. legationem obiit. Eodem anno Soter cum ſediſſet annos IV. martyrio coronatus eſt Apr. XXII. cui poſt dies XX. ſuffectus eſt decimusquartus a Petro Eleutherus patria Nicopolitanus; ad quem Lugdunenſes martyres legatum miſerunt Irenæum. Euſ. V. Hiſt. cap. III. & IV.	17	Olymp. 239	930	925
4891 19 8 E	4161	178	223	*Vettius Rufus.* *Eleutheri* *Cornelius Scipio Orfitus.* 2. S. Irenæus Lugdunenſis Epiſcopus hoc anno factus eſt. Euſeb. lib. V, cap. V. Hieron. de Script.	18	II	931	926
4892 20 9 D	4162	179	224	*L. Aurelius Commodus II.* *Eleutheri* *Veſpronius Candidus Verus.* 3. Montanus cum Priſcilla, & Maximilla inſanis fœminis hæreſi κατὰ Φρύγας initium dedere. Epiphanius.	19	III	932	927
4893 21 10 CB	4163	180	225	*Bruttius Præſens II.* *Eleutheri* *Sex. Quintilius Condianus.* 4. XVIII. *Commodi Imp.* M. Aurelius Imperator in Pannonia moritur, cum imperaſſet	20 1	IV	933	928 Julii 9

Per. Jul. * ⊙	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				raſſet annos xix. dies xi. ea liſque xx. circiter annos cum L. Vero. Succeſſit Commodus patri diſſimillimus, ac longe peſſimus. Hujus concubina Martia Chriſtianorum ſtudioſa fuiſſe dicitur. Ideo veriſimile eſt inhibitam ab ea fuiſſe perſecutionem. Xiphilinus. Capitol. Herod. 1. Agrippino Alexandriæ Epiſcopo, poſtquam xii. ſediſſet annos, mortuo ſucceſſit Julianus. Floruit hoc tempore Pantænus vir eruditiſſimus, Clementis Alexand. præceptor: qui catecheſibus ſacris præfuit, ex Stoico Chriſtianus. Is propagandæ religionis deſiderio ſuccenſus in Indiam perrexit. Euſ. v. Hiſt. cap. x.				
4894 22 11 A	4164	181	226	*L. Aurelius Commodus Imp. III.* *Eleutheri* *Antiſtius Burrhus.* 5. Commodus rebus tam Germanis compoſitis Romam reverſus triumphavit. Lamprid. Herodianus 1. Xiphil. Theodotio Ponticus genere ex Marcionita Judæus hoc tempore vixit; qui ſacras litteras Græce interpretatus eſt. Epiph. de menſ. & pond. Iſidis ſacra a Romanis recepta; quibus & Commodus initiatus eſt. Lamprid.	2	Olymp. 240	934	929
4895 23 12 G	4165	182	227	*Petronius Mamertinus.* *Eleutheri* *Trebellius Rufus.* 6. Templum Serapidis Alexandriæ incenſum. Euſ. Julius Pollux hoc tempore floruit.	3	II	935	930
4896 24 13 F	4166	183	228	*L. Aurelius Commodus IV.* *Eleutheri* *M. Aufidius Victorinus.* 7. Grave bellum in Britannia conflatum; quod Ulpius Marcellus confecit. Capitol. Xiphil.	4	III	936	931
4897 25 14 ED	4167	184	229	*M. Marcellus.* *Eleutheri* *M. Papirius Ælianus.* 8.	5	IV	937	932 Julii 8
4898 26 15 C	4168	185	230	*Triarius Maternus.* *Eleutheri* *M. Atilius Bradua.* 9. Adverſus Commodum ſoror ejus Lucilla, quæ Pompeiano nupſerat, cum aliis pleriſque conſpiravit. Sed detecta conjuratione, omnes interfecti ſunt; cui quæſtioni Perennis Præfectus Prætorio præfuit. Herod. 1. Xiphil. Lamprid. Origenes hoc anno naſcitur. Vide annum Chriſti 202.	6	Olymp. 241	938	933
4899 27 16 B	4169	186	231	*L. Aurelius Commodus Imp. V.* *Eleutheri* *M. Acilius Glabrio.* 10.	7	II	939	934
4900 28 17 A	4170	187	232	*Clodius Criſpinus.* *Eleutheri* *Papirius Ælianus.* 11. Apollonius Senator Chriſtianæ religionis accuſatus orationem ad Senatum habuit: cujus ſententia ſecuri percuſſus eſt. Martyr. Rom. Euſ. v. Hiſt. cap. xx. Perennis Præf. Præt. contra Commodum conſpirans ab eodem interficitur. Exinde Præfecti Præt. conſtituti duo. Herodianus 1.	8	III	940	935
4901 1 18 GF	4171	188	233	*C. Allius Fuſcianus.* *Eleutheri* *Duilius Silanus.* 12. Capitolium de cælo tactum, & bibliothecæ ſuccenſæ. Euſ. Maternus gregarius miles collecta manu Hiſpanias, Galliaſque populatur. Demum in Italiam veniens, cum per Matris Deorum feſtum Commodum opprimere ſtatuiſſet, re comperta occiſus eſt. Hero. 1. Ingens in Italia peſtis graſſata eſt; per quam cum receſſiſſet Commodus, contra Cleandrum ſeditio popularis exarſit; cujus per Fadillam ſororem admonitus Imperator Cleandrum interemit. Herod. 1. Xiphil.	9	IV	941	936 Julii 7
4902 2 19 E	4172	189	234	*Julius Silanus.* *Eleutheri* *Q. Servilius Silanus.* 13. Alexandriæ XI. Epiſcopus creatur Demetrius, præfuitque annis XLIII. Euſeb.	10	Olymp. 242	942	937
4903 3 1 D	4173	190	235	*L. Aurelius Commodus Imper. VI.* *Eleutheri* *Petronius Septimianus.* 14.	11	II	943	938
4904 4 2 C	4174	191	236	*Caſſius Apronianus.* *Eleutheri* *M. Atilius Metilius Bradua II.* 15. Incendio Romæ facto Palatium, & ædes Veſtæ, plurimaque pars Urbis everſa. Magnifica Romæ ſpectacula præbuit Imper. quibus multas feras ſagittis confecit. Herod. 1. Xiphil. Lamprid.	12	III	944	939
4905 5 3 BA	4175	192	237	*L. Aurel. Commodus Imp. VII.* *Eleutheri* XV. *Victoris* *P. Helvius Pertinax.* 16. 1. Eleutherus Papa, cum ſediſſet annos XV. dies XXIII. moritur VII. Kal. Junii, cui poſt dies V. ſubrogatus eſt Victor natione Afer. Hoc anno Commodus Imperator prid. Kalend. Jan. occiſus eſt conſpiratione Martiæ pellicis, Læti, & Electi cubiculariorum. Herod. 1. Xiphil. Lamprid.	13	IV	945	940 Julii 6

Q. Soſius

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4906 6 4 G	4176	193	238	*Q. Soſius Falco.* *Victoris* XIX. *Pertinax* XXI. *Severus.* *C. Julius Clarus.* 2. XX. *Did. Julian.* Ineunte anno Pertinax Imperator a Læto, & Electo factus eſt; qui cum menſibus 2, diebus 28. imperaſſet, a militibus occiditur; a quibus Didius Julianus pactione pecuniæ principatum obtinuit. Sed idem poſt menſes 2. dies 5. interficitur. Interim L. Septimius Severus in Pannonia, & Peſcennius Niger in Syria, Clodius Albinus in Britannia imperium uſurparunt. Severus rerum potitus primum milites, a quibus occiſus erat Pertinax, exauctoravit; tum Albinum Cæſaris oblata dignitate ſibi conciliavit. Inde contra Nigrum profectus eſt. Herod. lib. 2. Xiphil. Capitol. Spart. Hoc tempore Clemens Alexandrinus floruit.	1	Olymp. 243	946	941
4907 7 5 F	4177	194	239	*L. Septimius Severus* II. *Victoris* *Clodius Albinus.* 3. Severus cum Nigro in Oriente bellum gerit, ac vincit. Niger Antiochiam fuga dilapſus; eaque capta, ad Euphratem properans occiditur. Herod. III. Xiphil. At Spartianus haud procul Cyzico obtruncatum eſſe ſignificat. Victor Papa Theodotum coriarium Byzantinum hæreticum ab Eccleſia ejicit. Euſ. lib. V, cap. XXVIII.	2	II	947	942
4908 8 6 E	4178	195	240	*Q. Flavius Tertullus.* *Victoris* *T. Flavius Clemens.* 4. Severus Byzantium, quod Nigri partes pertinacius fovebat, triennio obſidet. Xiphil. Herodianus.	3	III	948	943
4909 9 7 DC	4179	196	241	*Cn. Domitius Dexter* II. *Victoris* *L. Valerius Meſſalla Priſcus.* 5.	4	IV	949	944 Julii 5
4910 10 8 B	4180	197	242	*Ap. Claudius Lateranus.* *Victoris* *M. Marius Rufinus.* 6. Byzantini tandem coacti deditionem faciunt; cum Severus in Meſopotamia eſſet, & contra barbaros pugnaret. Civitati ergo libertatem abſtulit; muros evertit, eamque Perinthiis contribuit. Poſtea reverſus in Italiam de opprimendo Albino cogitavit; quem primum inſidiis aggreſſus, palam deinde bello appetiit. Dum adverſus eum contendit, in itinere Baſſianum filium Cæſarem facit, & Antoninum vocat. Herod. III. Xiphil. Narciſſus Hieroſolymorum Epiſcopus, Polycrates, & Bacchylides Aſiani Epiſcopi florent. Euſ. Chron. Orta de Paſchatis celebritate controverſia, Romæ a Victore Papa Concilium celebratur: a Theophilo vero Cæſareæ, ex mandato Victoris. Ab iis catholicus obeundi Paſchatis ritus ſancitus eſt. Victor porro cum Aſianos Epiſcopos a communione ſegregare vellet, Irenæus illum ab incœpto deterruit. Euſeb. V. Hiſt. cap. XXIV, XXV. Judaicum & Samariticum bellum hoc anno contigiſſe notat Euſebii Chron.	5	Olymp. 244	950	945
4911 11 9 A	4181	198	243	*Ti. Atterius Saturninus.* *Victoris* *C. Annius Trebonius Gallus.* 7. Numerianus Grammaticus incertum quo inſtinctu Roma in Gallias profectus, ac Senatorem ſe eſſe, & a Severo miſſum ſimulans, collecta manu cum Albini copiis confligit: multiſque rebus ſtrenue perpetratis, ad Severum etiam ſeptingenties HS miſit. Idem poſt victoriam Severi ad eum veniens nihil aliud quam quotidianum victum ab illo petiit, quo rure degens vitam ſuſtentabat. Xiphilinus. Severus in Galliam veniens ad Lugdunum cum Albini exercitu pugnavit: ac cæſis utrinque plurimis, ipſoque inter alios Albino, rerum potitus eſt. Urbs direpta, & incenſa. Caput Albini Romam miſſum, & ſuſpenſum. Secundum victoriam in amicos, & fautores Albini crudeliſſime ſævit. Herod. III. Xiphil. Spart.	6	II	951	946
4912 12 10 G	4182	199	244	*P. Cornelius Anullinus.* *Victoris* *M. Aufidius Fronto.* 8. Severus Antoninum filium ex Senatus-conſulto creavit Imperatorem; atque ad conciliandum ſibi populum magnificentiſſimos ludos edidit, ac congiarium eidem, militibus donativum dedit. Unde natum Tertulliano ſcribendi de Corona militis argumentum. Herod. III. Xiphil. Spart. Herodianus ſignificat utrumque Severi filium participem imperii, & αὐτοκράτορα factum eſſe. Sed Spartianus Getam nonniſi Cæſarem creatum aſſerit; quod & probabilius videtur.	7	III	952	947
4913 13 11 FE	4183	200	245	*Ti. Claudius Severus.* *Victoris* *C. Aufidius Victorinus.* 9. Severus in Orientem contra Parthos expeditionem duxit, relicto	8	IV	953	948 Julii 4

Digitized by Google

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				relicto in Urbe Plautiano populari ſuo, cui malum tribuebat, ejuſque filiam Baſſiano filio deſponderat. Parthos, Adiabenos, & Arabas devicit. Cteſiphontem cepit, ac diripuit. Herod. III. Xiphil. Spart. Perſecutionis velitatio quædam in Africa fuit Præſide Saturnino. Tertull. ad Scap. cap. III.				
4914 14 12 D	4184	201	246	*L. Annius Fabianus.* *Victoris* XVI. *Zephyrinus* *M. Nonius Mucianus.* 10. 1. Victor Pontifex die XVIII. Julii martyrio coronatur, cum ſediſſet annos IX. menſes 2. Poſt dies XI. ſuffectus eſt Zephyrinus patria Romanus. Scapula Proconſul Chriſtianos in Africa vexat, antequam a Severo datum in illos eſſet edictum. Tert. Severus Alexandriam veniens jus ei buleutarum dedit: cum hactenus, uno judice, uti quondam ſub regibus, contenti fuiſſent, quem Cæſar dediſſet. Xiphil.	9	Olymp. 245	954	949
4915 15 13 C	4185	202	247	*L. Septimius Severus Imp. III.* *Zephyrini* *M. Aurelius Antoninus Imp.* 2. Severus congiarium populo dedit; Prætorianiſque militibus viritim denos aureos. Quam in rem bis millies ſeſtertium inſumpſit. Nuptiæ Antonini filii Severi, & Plautillæ Plautiani filiæ celebratæ. Is tantum filiæ dedit, quantum reginis quinquaginta ſatis eſſet. Xiphil. **QUINTA PERSECUTIO.** Contra Chriſtianos nova perſecutio commota, præſertim Alexandriæ, & in Ægypto, Læto Præfecturam obtinente. Nam Judæos fieri ſub gravi pœna vetuiſſe, & idem etiam de Chriſtianis ſanxiſſe refert Spartianus. Paſſus eſt tum Leonides pater Origenes, cum hic XVII. non plenos annos ætatis exegiſſet, ac martyrii deſiderio flagraret. Euſeb. VI. Hiſt. cap. III. & in Chron. Paſſus eſt & Lugduni S. Irenæus. Judas Chriſtianus ſcriptor in Danielis hebdomadas commentarium ſcribens in hunc annum deſiit. Euſeb. lib. VI. cap. VII.	10	II	955	950
4916 16 14 B	4186	203	248	*P. Septimius Geta Cæſar.* *Zephyrini* *L. Septimius Plautianus.* 3.	11	III	956	951
4917 17 15 AG	4187	204	249	*L. Fabius Cilo.* *Zephyrini* *M. Annius Libo.* 4. Ludi ſæculares Romæ celebrati. Zoſimus lib. 2. Cenſorinus. Plautianus Præf. Prætorio contra Imperatores conſpirans occiditur: ac multi deinceps, qui illi faverant, e medio ſublati. Herod. 3. Xiphil. Spart.	12	IV	957	952 Julii 3
4918 18 16 F	4188	205	250	*Imp. M. Aurelius Antoninus II.* *Zephyrini* *P. Septimius Geta Cæſar.* 5. Tertullianus in Africa, Clemens Alexandrinus in Ægypto inſignes habentur.	13	Olymp. 246	958	953
4919 19 17 E	4189	206	251	*M. Nummius Annius Albinus.* *Zephyrini* *Fulvius Æmilianus.* 6. Origenes ſeipſum caſtravit. Euſeb. lib. VI. cap. VII. Bulas quidam latro in Italia Severum mire ludificatur biennio toto, ac demum dolo capitur. Xiphil.	14	II	959	954
4920 20 18 D	4190	207	252	*M. Flavius Aper.* *Zephyrini* *Q. Allius Maximus.* 7. Tertullianus contra Marcionem ſcribit. Tertull. 1. con. Marc. cap. XV. Minucius Felix Romæ cauſſas agens Dialogum pro Chriſtiana religione edidit. Severus in Britanniam cum filiis proficiſcitur. Herod. lib. III. Xiphil.	15	III	960	955
4921 21 19 CB	4191	208	253	*M. Aurelius Antoninus III.* *Zephyrini* *P. Septimius Geta Cæſar II.* 8. Onufrius Getam hoc anno Auguſtum appellatum eſſe, ac Tribunitia poteſtate donatum confirmat ex nummorum inſcriptionibus, in quibus legitur, *Imp. Cæſar P. Septimius Geta Pius Aug. Pont. Trib. Pot. II. Coſ. II.* & mox: Trib. Pot. III. Coſ. II. Sed nihil neceſſe eſt hoc potius anno, quam ſequentibus illud ei contigiſſe. Circa hoc tempus Tertullianum librum de Pallio ſcripſiſſe ex cap. 2. colligunt.	16	IV	961	956 Julii 5
4922 22 1 A	4192	209	254	*Ti. Claudius Pompeianus.* *Zephyrini* *Lollianus Avitus.* 9. Severus in Britannia proſpere bellum gerit, ac muro per tranſverſam inſulam ducto eam munit. Spart.	17	Olymp. 247	962	957
4923 23 2 G	4193	210	255	*M. Acilius Fauſtinus.* *Zephyrini* *C. Cæſonius Macer Rufinianus.* 10. Antoninus patrem interficere aliquoties aggreſſus eſt. Ideo Severus mœrore contabeſcit. Herod. Xiphil.	18	II	963	958
4924 24 3 F	4194	211	256	*Q. Epidius Rufus Lollianus.* *Zephyrini* XXII. *Antoninus* *Pomponius Baſſus.* 11. *Caracalla.*	1	III	964	959

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Severus moritur Eboraci prid. Non. Febr. cum imperaſſet annos XVII, M. VIII, D. III. Xiphil. Moriens VII. annorum Canonem reliquit: adeo ut quotidiana LXXV M. modiorum expendi poſſent; olei vero, ut per quinquennium toti Italiæ ſufficeret. Corpus e Britannia Romam delatum. Spart. Mortuo Severo ſtatim Antoninus medicos occidi juſſit, quod ſibi obtemperando patrem interficere noluiſſent; tum pleroſque alios neci dedit. Herod. lib. III.				
4925 25 4 ED	4195	212	257	*M. Pompeius Aſper.* *Zephyrini* *Aſper.* 12. Antoninus Getam fratrem ſuum in matris gremio interficit V. Kal. Mart. annum agentem XXII, menſem IX. Poſt hæc XX M. circiter eorum, qui Getæ faverant, occidit. Papinianum quoque Juriſconſultum, quod fraternam illam necem excuſare nollet, e medio ſuſtulit. Spart.	2	IV	965	960 Julii 2
4926 26 5 C	4196	213	258	*M. Antoninus Caracalla Aug. IV.* *Zephyrini* *P. Cælius Balbinus II.* 13. Antoninus ad Iſtrum, & Septentrionales imperii tractus proficiſcitur. Alexandrum M. idem præcipue veneratus eſt. Herod. IV.	3	Olymp. 248	966	961
4927 27 6 B	4197	214	259	*Silius Meſſalla.* *Zephyrini* *Q. Aquilius Sabinus.* 14. Circa hæc tempora Tertullianus in Montani dogma lapſus eſt.	4	II	967	962
4928 28 7 A	4198	215	260	*Æmilius Lætus.* *Zephyrini* *Anicius Cerealis.* 15. Tertullianus librum de Monogamia jam Montani imbutus errore ſcripſit annis CLX. poſtquam Paullus primam ad ad Corinthios dedit. Tertul. de Monogamia cap. III. Agrippinus Carthaginienſis Epiſcopus his temporibus Concilio habito decrevit hæreticos denuo baptizandos eſſe. Aug. II. de Bapt. con. Don. cap. VII, & VIII. Antoninus Antiochia profectus Alexandriam venit; ubi honorifice ſuſceptus immiſſis copiis ſuis promiſcuam multitudinem occidit, quod in ipſum aliquando dicta jeciſſent. Poſt Antiochiam redit. Herod. IV. Spart.	5	III	968	963
4929 1 8 GF	4199	216	261	*Q. Aquilius Sabinus.* *Zephyrini* *Sex. Cornelius Anullinus.* 16. Antoninus Artabanum Parthorum regem fraude circumvenit, & populato ejus regno in Meſopotamia conſtitit. Herod. IV. Xiphil.	6	IV	969	964 Junii 30.
4930 2 9 E	4200	217	262	*Bruttius Præſens.* *Zephyrini* XXIII. *Macrinus.* *Extricatus.* 17. Antoninus Imp. ab Opilio Macrino per Martialem centurionem occiditur inter Edeſſam, & Carras, VI. Id. Apr. Vixit annos XXIX, ut ait Dio. at Spartiano XLIII. Imperavit poſt mortem patris annos VI, M. II. Succedit Opilius Macrinus. Epiphan. lib. de Menſuris teſtatur anno ſeptimo Antonini Hierichunte V. editionem in dolio repertam.	7 1	Olymp. 249	970	965
4931 3 10 D	4201	218	263	*Anton. Diadumenianus Ma-* *Zephyr.* XXIV. *Alagabalus.* *Adventus.* (*crins F. Cæſar.* 18. Macrinus VII. Id. Jun. a militibus perimitur cum Diadumeniano filio, cum imperaſſet annum I, M. II. Succeſſit Antoninus Alagabalus perditiſſimus Imperator. Xiphil. Herod. Lamprid.	2 1	II	971	966
4932 4 11 C	4202	219	264	*M. Aurelius Antonin. Aug. II.* *Zephyr.* XVII. *Calliſti* *Sacerdos.* 19. 1. Zephyrinus Papa cum ſediſſet annos XVIII, dies totidem, moritur Auguſti XXVI. Poſt hunc ſedit Calliſtus. Alagabalus Romam rediens Deum ſuum cognominem intulit, eique templum condidit. Herod. lib. V. Lampridius.	2	III	972	967
4933 5 12 BA	4203	220	265	*M. Aurelius Antoninus Aug. III.* *Calliſti* *M. Aurelius Eutychianus Comazon.* 2. Julius Africanus legationem ad Imperat. ſuſcipit pro inſtauranda Nicopoli in Palæſtina, quæ & Emmaus. Euſeb.	3	IV	973	968 Junii 29.
4934 6 13 G	4204	221	266	*Annius Gratus.* *Calliſti* *Claudius Seleucus.* 3. Antoninus Imper. Alexandrum Mammææ filium patruelem ſuum adoptat, & Cæſarem appellat. Herod. V. Xiphil. Lamprid.	4	Olymp. 250	974	969
4935 7 14 F	4205	222	267	*M. Aurelius Antoninus Aug. IV.* *Calliſti* XXV. *Alexander.* *M. Aurel. Severus Alexander Cæſar.* 4. Alagabalus cum matre Julia militari tumultu occiſus eſt, & in Tiberim projectus VI. Eid. Mart. anno ætatis XVIII. Imperavit annos III, M. IX. Huic ſucceſſit Alexander princeps optimus, qui Apollonium Tyaneum, Chriſtum, Abraamum, Orpheum in larario ſuo quotidie coluiſſe dicitur. Itaque Chriſtianos eſſe paſſus eſt. Quin & Chriſto tem-	1	II	975	970

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra N.b.
				templum facere voluit; eumque Deos inter recipere; quod & Adrianum cogitaſſe fertur; qui templa in omnibus civitatibus ſine ſimulacris juſſerat fieri. Judæis quoque privilegia reſervavit. Lamprid. Alexandro. Permiſit idem Judæis ut in Palæſtina degerent, ac Præfectum loco regis haberent, qui jus illis diceret. Origenes de Suſanna ad Africanum. Nonnullæ tamen hoc Imperatore cædes Martyrum extiterunt: quæ conſiliariis ejus adſcribendæ ſunt. Utebatur enim conſilio Ulpiani, Pomponii, Celſi, Modeſtini, Paulli, Proculi, Venuleii, & aliorum, qui Chriſtianos oderant. Lamprid. Hoc anno Hippolytus Portuenſis Epiſcopus Canonem Paſchalem inchoavit. Vide lib. xx. cap. LXI.				
4936 8 15 E	4206	223	268	*Maximus.* *Calliſti* *Papirius Ælianus.* 5.	2	III	976	971
4937 9 16 DC	4207	224	269	*Claudius Julianus.* *Calliſti* XVIII. *Urbanus* *Claudius Criſpinus.* 6. 1. Calliſtus Papa prid. Eid. Octob. martyrium adeptus eſt, cum ſediſſet annos V. M. I. D. XII. Succeſſit Urbanus patria Romanus, cum vacaſſet Pontificatus VI. dies.	3	IV	977	972 Junii 28.
4938 10 17 B	4208	225	270	*L. Turpilius Dexter.* *Urbani* *M. Mecius Rufus.* 2. Alexander optimis legibus Remp. conſtituit. Mathematicos Romæ profiteri publice permittit. Lamprid.	4	Olymp. 251	978	973
4939 11 18 A	4209	226	271	*M. Aurelius Severus Alexander Imp. II.* *Urbani* *C. Quintilius Marcellus.* 3. Thermæ Alexandrinæ Romæ ædificatæ. Euſeb.	5	II	979	974
4940 12 19 G	4210	227	272	*Caius Balbinus II.* *Urbani* *M. Clodius Pupienus.* 4. Ambo iſti Coſſ. Auguſti poſtea fuerunt. Geminianus Presbyter Antiochiæ, & Hippolytus, ac Beryllus Epiſcopus Arabiæ Boſtrenus clari Scriptores habentur. Euſeb. Chron.	6	III	980	975
4941 13 1 FE	4211	228	273	*Vettius Modeſtus.* *Urbani* *Probus.* 5. Phileto Epiſcopo Antiocheno vita functo ſuccedit Zebennus. Euſeb. Chron. Origenes negotii cujuſdam Eccleſiaſtici gratia per Palæſtinam profectus in Græciam Cæſareæ Presbyter ordinatus eſt. Euſeb. VI. Hiſt. cap. XIX.	7	IV	981	976 Junii 27.
4942 14 2 D	4212	229	274	*Alexander Severus Imp. III.* *Urbani* *Caſſius Dio.* 6. Hic eſt ille Dio, qui Romanam hiſtoriam ſcripſit.	8	Olymp. 252	982	977
4943 15 3 C	4213	230	275	*Calpurnius Agricola.* *Urbani* *Clementinus.* 7. Origenes Alexandriæ a Demetrio Epiſcopo vexatur. Euſeb. VI. Hiſt. Cæcilia virgo Romana, Tiburtius, Valerianus, Maximus viri nobiles pro Chriſto mortem oppetierunt. Martyr. Rom.	9	II	983	978
4944 16 4 B	4214	231	276	*Ti. Claudius Pompeianus.* XIX. *Pontianus* *Pelignianus.* 1. Urbanus Papa martyrio afficitur, cum ſediſſet annos VI. M. VII. D. IV. Obiit autem Maii XXV. Poſtquam ſedes vacavit diebus XXX. creatus eſt Pontianus. Origenes anno X. Alexandri Cæſaream confugit, Alexandria, ſcholaque, cui Heraclam præfecit, relictis. Paullo poſt Demetrius Alexandrinus Epiſcopus moritur; cui idem ille Heraclas ſucceſſit. Quo tempore Firmilianus Cæſareæ in Cappadocia, & Alexander Hieroſolymorum, Theoctiſtus Cæſareæ in Palæſtina Epiſcopi erant Origenis ſtudioſiſſimi. Euſeb. VI. Hiſt. cap. XX. Per id tempus Origenes creditur Hexapla ſua compoſuiſſe; nec non Octapla, de quibus accurate differit Epiphanius lib. de Menſ. & Pond. & nos ad illum librum; ubi & ſeceſſum Tyrium annorum XXVIII. refellimus. Floruit & Theodorus, qui Gregorius appellatus eſt cognomento Thaumaturgus: & ejus frater Athenodorus Origenis diſcipuli. Euſeb. VI. Hiſt. cap. XXIII. Africanus quoque vixit eodem tempore; qui ad viſendum Heraclam Alexandriam profectus eſt; ut refert Euſebius.	10	III	984	979
4945 17 5 AG	4215	232	277	*Julius Lupus.* *Pontiani* *Maximus.* 2. Ammonius Chriſtianus Philoſophus Platonicam Philoſophiam Alexandriæ profitetur: cujus auditor annis XI. fuit Plotinus Lycopolitanus. Porphyrius in Plotino.	11	IV	985	980 Junii 26.
4946 18 6 F	4216	233	278	*Maximus II.* *Pontiani* *Ovinius Paternus.* 3. Artaxerxes Perſa cum Parthos tribus præliis ſuperaſſet, & Artabanum eorum regem interfeciſſet, Perſarum in	12	Olymp. 253	986	981

Per. Jul. ✱ ©	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Oriente inſtauravit imperium. Ad hunc Romanorum finibus imminentem cum Alexander Imperator litteras dediſſet, is ſuperbe contempſit. Herod. VI.				
4947 19 7 E	4197	234	279	*Maximus. Pontiani* *Urbanus.* 4. Alexander contra Perſas profectus Artaxerxem devicit: qui cum DCC. elephantis, falcatis curribus MDCCC. ad pugnam venerat. Romam deinde reverſus triumphavit VII. Kal. Octob. Ita Lampridius ex actis Senatus: ubi & obſervat Herodianum longe aliter memoriæ prodidiſſe: nimirum Alexandrum exercitum amiſiſſe. In Mauritania quoque Tingitana res acta feliciter per Julium Celſum; & in Illyrico per Varium Macrinum; atque in Armenia per Junium Palmatum. Lamprid. Pontianus Papa ab Alexandro Imp. relegatur in Sardiniam. Martyrol. Roman.	13	II	987	982
4948 20 8 D	4218	235	280	*L. Catilius Severus. Pontiani* XX. *Anteri.* XXVI. *Imp.* *L. Ragonius Urinatius.* 5. I. *Maximinus.* Alexander contra Germanos expeditione facta paucis a militibus cum matre in Gallia perimitur, vico cui Sicilia nomen, XV. Kal. Apr. Vixit annos XXIX, M. III, D. VII. imperavit annos XIII, D. IX. Lamprid. Herod. VI. qui Maximinum ait imperium uſurpaſſe primum: deinde Alexandrum cum matre ſua necaſſe; in quo a Lampridio diſcrepat. Viceſimus itaque ſextus Imperator Maximinus hoc anno cœpit, Gotho patre, Alana matre natus; quem primum ex militari corpore ſine Senatus auctoritate ab exercitu imperatorem eſſe factum ſcribit Eutrop. lib. IX. Hic confecto proſpere bello Germanico Sirmii traduxit hiemem; dire interea per Præfectos ſuos in Urbe graſſatus. Herod. VII. Capitol. **SEXTA PERSECUTIO.** In ea perſecutione Pontianus Rom. Pontifex XIX. Novemb. paſſus eſt, cum ſediſſet annos IV, M. VI. fere. Poſt XIII. dies ſuffectus eſt Anterus natione Græcus.	14 I	III	988	983
4949 21 9 C.B	4219	236	281	*C. Julius Maximinus Aug.* XXI. *Fabiani* *C. Julius Africanus.* I. Gordiani ambo, pater, & filius Carthagine imperium uſurpant. Qua re accepta, Romani auctore Senatu a Maximino deficiunt; & legati ubique miſſi, qui in Senatus poteſtate provincias continerent. Vitalianus Præfectus Prætorio, Sabinus Urbi præfectus interfecti. Senatus XX. viros ad tuendam Remp. delegit. Lampr. Herod. VII. Anterus Papa cum paulo plus uno menſe Pontificatum tenuiſſet, Martyrio afficitur. III. Non. Jan. Poſt dies XIII. creatus eſt Fabianus patria Romanus.	2	IV	989	984 Junii 25.
4950 22 10 A	4220	237	282	*P. Titius Perpetuus. Fabiani* XXVII. *Imperatores* *L. Ovinius Ruſticus.* 2. *Cælius Balbinus.* *Pupienus Maximus.* Gordiani ambo, poſtquam in Africa annum circiter unum, ac dies aliquot imperarunt, a Capeliano Maximi duce perempti ſunt. Senatus Maximum Pupienum, & Balbinum delegit. Maximinus dum Aquileiam obſidet, a militibus una cum filio interficitur. Herod. VIII. Solis defectio contigit Apr. XII, hora 4, 51'. poſt meridiem, feria IV. fuitque digitorum 10; cujus meminit Capitolinus. Vide lib. XI, cap. XXVI.	3 I	Olymp. 254	990	985
4951 23 11 G	4192	238	283	*M. Ulpius Crinitus. Fabiani* XXVIII. *Imperator* *Proculus Pontianus.* 3. *Gordianus.* Hic eſt annus ille, quo Cenſorinus librum ſuum commentabatur; quemque variis annorum titulis definit; qui adamuſſim cum noſtra Chronologia conſentiunt. Vide Cenſor. cap. XXI, pag. 47; & librum noſtrum IX, cap. XLV. Eclipſis Solis hoc anno facta Aprilis 2, hora 7, 25'. poſt mediam noctem Romæ: fuitque digitorum 8½. L. XI, c. XXIV. Balbinus, & Pupienus uti populo accepti, ſic inviſi militibus, ab iis occiduntur. Gordianus puer natus annos, ut alii volunt, XIII; vel, ut aliis placet, XVI, hoc anno ſolus imperare cœpit magno favore ordinum omnium. Capitolinus.	I	II	991	986
4952 24 12 F	4222	239	284	*M. Antonius Gordianus Aug. Fabiani* *M. Acilius Aviola* II. 4. Mortuo Zebino Antiocheno Epiſcopo ſuccedit Babylas. Euſeb. VI. Hiſt. cap. XXIII. Hoc anno Antiochiæ Gordianus fuiſſe videtur. Exſtat enim reſcriptum illius L. X. Ex. inc. corp. C. G. his Coſſ. Kal. Apr. Antiochiæ editum.	2	III	992	987

Vetus

Per. Jul. * ⊙	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4953 25 13 ED	4223	240	285	*Vettius Sabinus II.* *Fabiani* *Venuſtus.* 5. Sabinianus in Africa contra Gordianum rebellans a Mauritaniæ præſide comprimitur. Capitolinus.	3	IV	993	988 Junii 24.
4954 26 14 C	4224	241	286	*M. Antonius Gordianus Aug. II.* *Fabiani* *Ti. Claudius Pompeianus II.* 6. Papinianum Coſ. pro Pompeiano vocat Capitolinus. Gordianus Miſithei doctiſſimi, ac diſertiſſimi viri filiam duxit antequam contra Perſas proficiſceretur, qui Syriam populabantur. Capitol.	4	Olymp. 255	994	989
4955 27 15 B	4225	242	287	*C. Aufidius Atticus.* *Fabiani* *C. Aſinius Prætextatus.* 7. Gordianus aperto Jano gemino cum ingentibus copiis contra Perſas tetendit. Iter habuit per Mœſiam, ac Thraciam: tum Antiochiam adiit: Carras, Niſibin, aliaque oppida de Perſis recepit; quos in ſuam regionem compulit. Capitol.	5	II	995	990
4956 28 16 A	4226	243	288	*C. Julius Arrianus.* *Fabiani* *Æmilius Papus.* 8. Miſitheus ſocer Gordiani dolo Philippi Arabis obiit; qui in illius locum Prætorio præfectus eſt. Capitol. Circa hæc tempora Beryllus Arabiæ Epiſcopus de Chriſti divinitate haud recte ſentiens ab Epiſcopis damnatus eſt; quem Origenes ad saniorem mentem reduxit. Euſeb. VI. Hiſt. cap. XXV.	6	III	996	991
4957 1 17 GF	4227	244	289	*Peregrinus.* *Fabiani* XXIX. *Imperator* *Fulvius Æmilianus.* 9. *Philippus.* Gordianus hoc anno a Philippo præfecto Prætorii neſarie trucidatur; qui in ejus locum Imperator factus eſt. Capitol.	1	IV	997	992 Junii 23.
4958 2 18 E	4228	245	290	*M. Julius Philippus Aug.* *Fabiani* *T. Fabius Titianus.* 10. Philippus e Perſide Romam venit, pace cum Sapore conſtituta. Priſcum fratrem Syriacis exercitibus præfecit: Severianum generum Myſiæ, & Macedoniæ. Zoſimus I.	2	Olymp. 256	998	993
4959 3 19 D	4229	246	291	*Bruttius Præſens.* *Fabiani* *Nummius Albinus.* 11.	3	II	999	994
4960 4 1 C	4230	247	292	*M. Julius Philippus Aug. II.* *Fabiani* *M. Julius Philippus Cæſar.* 12.	4	III	1000	995
4961 5 2 BA	4231	248	293	*M. Julius Philippus Aug. III.* *Fabiani* *M. Julius Philippus Cæſar II.* 13. Hoc anno ludi ſæculares editi ſunt: ut ex nummis veteribus conſtat. Vide lib. XI. cap. XXVII. Theatrum Pompeii incenſum, & hecatoſtylon. Euſeb. Chron. S. Cyprianus Carthaginienſis Epiſcopus creatur mortuo Donato; ut ex ejus epiſtola LV. colligitur. S. Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus iniit hoc anno, ſeditque annos XVII. Euſeb.	5.	IV	1001	996 Junii 22.
4962 6 3 G	4132	249	294	*Fulvius Æmilianus.* *Fabiani* XXX. *Imperator* *Veſſius Aquilinus.* 14. *Decius.* Hoc anno, cœpto jam imperii ſexto, Philippus ſenior Veronæ, junior Romæ a militibus occiſi ſunt. Succeſſit Decius ex inferiore Pannonia oriundus. Eutrop. X. Aur. Victor.	6 1	Olymp. 257	1002	997
4963 7 4 F	4233	250	295	*Decius Auguſtus.* *Fabiani* *Sedes* *Annius Maximus Gratus.* 15. *vacat.* **SEPTIMA PERSECUTIO.** Decius ſeptimam in Chriſtianos perſecutionem commovet. Euſeb. Chron. & VI. Hiſt. cap. XXXIX. Oroſ. lib. VI. cap. XXI. Fabianus Papa in ea perſecutione martyrium obiit, Januarii XX. cum ſediſſet annos XV. In eadem perſecutione Origenes tus obtulit. Epiph. Hær. LXIV. quem ad locum Animad. noſtras conſule. Paulus primus eremita in Thebaide perſecutionem devitans, cum in ſpeluncam veniſſet, ſolitariam vitam amplexus eſt. Hieron. in Paulo. Antonius monachus in Ægypto naſcitur, ait Euſebii Chron.	2	II	1003	998
4964 8 5 E	4234	251	296	*Decius Aug. II.* XXII. *Pontifex* XXXI. *Impp. Gallus,* *Q. Etruſcus Dec. Cæſ.* *Cornelius* I. *& Voluſianus.* Ortum eſt in Africa ſchiſma auctore Feliciſſimo presbytero, in cauſſa lapſorum, quos contra diſciplinam admitti volebat. Huic Novatus Epiſcopus inhæſit; qui Romam poſtea veniens ad Novatianum ſe presbyterum adjunxit. Inte-	3 1	III	1004	999

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Interim Cornelius Papa, poſteaquam ſedes ultra annum vacavit, Pontifex creatus; contra quem Novatianus ſchiſma conflavit. Cypria. Ep. lv. & aliis. Vide Epiph. Hær. lix. & Animad. noſtras. Porro multi ſub Decio paſſi ſunt: ut inter alios S. Agatha in Sicilia. Valerianus a Senatu mandato Decii Cenſor factus eſt vi. Kalend. Novemb. Trebell. Pollio. Exiſo hujus anni Decii ambo perierunt. Succeſſit Gallus Hoſtilius limitanei exercitus in Mœſia dux, qui Voluſianum filium conſortem adſcivit. Eutrop. ix. Zoſimus i. Euſ. vii. Hiſt. cap. i. Vide lib. xi. cap. xxviii.				
4965 9 6 DC	4235	252	297	*C. Vibius Trebonianus Gallus Aug. ii.* *Cornelii* *C. Vibius Voluſianus Aug.* 2. Romæ lx. Epiſcoporum, & presbyterorum plurium ſynodus coacta contra Novatianum, ejuſque ſectatores; qui ab Eccleſia dejecti ſunt; decretumque uti lapſi reciperentur. Euſeb. vi. Hiſt. cap. xliv. Eodem anno inchoatam a Decio perſecutionem Imperatores acerrime perſecuti ſunt. Peſtilens morbus multus orbe toto provincias occupavit, præſertim Alexandriam, & Ægyptum. Dionyſius Alexandr. in epiſtola apud Euſeb. vii. Hiſt. cap. xvii. Cyprianus ob eam cauſſam librum de mortalitate ſcripſit.	2	iv	1005	1000 Junii 21.
4966 10 7 B	4236	253	298	*C. Vibius Voluſianus Aug. F. Aug. ii.* *Cornelii* xxiii. *M. Valerius Maximus.* 3. *Lucii* i. Cornelius Papa hoc anno martyrio coronatur, cum ſediſſet annos ii. M. ii. D. iii. Obiit Sept. xvi. & poſt xxxv. dies creatus eſt Lucius Romanus.	3	Olymp. 158	1006	1001
4967 11 8 A	4237	254	299	*Licinius Valerianus Aug. ii. Lucii* xxiii. *Imperatores* *Licinius Gallienus Aug.* 2. *Valerianus & Gallienus.* Gallus & Voluſianus cum adverſus Æmilianum res novas in Mœſia molientem profecti eſſent, Interamnæ occiſi ſunt, anno imperii tertio quattuor menſibus inchoato. Æmiliano vero tertio menſe ſublato, Imperator in Norico factus eſt Valerianus; Romæ a Senatu Gallienus. Eutrop. ix, Zoſimus lib. i. Origenes hoc anno moritur natus annos lxix. Euſ. vii. Hiſt. cap. i.	1	ii	1007	1002
4968 12 9 G	4238	255	300	*Licinius Valerianus Aug. iii.* xxiv. *Stephanus* *Licinius Gallienus Aug. ii.* i. Lucius Papa martyrio coronatus eſt iv. Non. Mart. cum ſediſſet annum i. M. 3. Poſt xxx. dies, hoc eſt Ap. ix. creatus eſt Stephanus Romanus.	2	iii	1008	1003
4969 13 10 FE	4239	256	301	*M. Valerius Maximus.* *Stephani* *M. Acilius Glabrio.* 2. Baſilides Legionenſis, & Martialis Aſturicenſis Epiſcopi in Hiſpania propter crimina depoſiti ſunt; quam depoſitionem ratam habuit S. Cyprianus, ut Epiſt. lxviii. teſtatur. Martianus Arelatenſis Epiſcopus in Gallia Novatiani dogma complexus eſt; de quo Cyprianus ad Stephanum Papam Epiſt. lxvii. ſcribit, & ut illum deponat hortatur. Cyprianus cum Africanis Epiſcopis collecta ſynodo ſtatuit hæreticorum baptiſmum verum non eſſe; ideoque denuo baptizandos, quos illi tinxiſſent. Idipſum & Firmilianus Cæſareæ in Cappadocia; Dionyſius Alexandriæ Epiſcopi decreverunt; quibus Apoſtolica auctoritate, & contraria Synodo reſtitit Stephanus. Cyprianus Epiſtolis a lxx. ad lxxvii. Aug. de Bapt. con. Donat. Vincentius Lirinenſis.	3	iv	1009	1004 Junii 20.
4970 14 11 D	4240	257	302	*Licinius Valerianus Aug. iv.* *Stephani* xxv. *Sixtus* *Licinius Gallienus Aug. iii.* 3. i.	4	Olymp. 159	1010	1005

OCTAVA PERSECUTIO.

Valerianus atroci in Chriſtianos perſecutione ſævit. Euſeb. vii. Hiſt. cap. ix. Severus Sulp. ii.

Stephanus Papa poſtquam ſedit annos ii. M. iii. martyrio coronatur iv. Non. Aug. Poſt dies xxii. ſuffectus eſt Sixtus Græcus Athenis oriundus.

Per id tempus Sapricius presbyter Antiochiæ ob Chriſti fidem morte damnatus, cum capitali odio a Nicephoro diſſideret, neque cum eo reconciliari vellet, ſub ipſum carnificis ictum fidem ejuravit, ejuſque loco Nicephorus martyrium ſubiit. Surius ad ix. Feb.

Ejuſdem nominis alter acoluthus ſacramenta Chriſti geſtans, cum ea prodere nollet impiis, illuſtre martyrium obiit; neque quicquam in illius veſtibus repertum. Acta S. Stephani.

Sabellius Ptolemaide in Libya oriundus Noeti magiſtri peſti-

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				peſtilens dogma renovavit, latiusque propagare cœpit; ut omnem a ſanctiſſima Trinitate perſonarum differentiam tolleret. Euſeb. VII. Hiſt. cap. VIII. Epiph. S. Gregorius Thaumaturgus per idem tempus floruit: qui cum Sabelliano dogmati favere viſus ſit, eum S. Baſilius excuſat Epiſt. LXIV.				
4971 15 12 C	4241	258	303	*M. Aurelius Memmius Fuſcus.* *Sixti* *Pomponius Baſſus.* 2. Romanum imperium a barbaris fœde laceratur: Europam Boranis, Gothis, Carpis Burgundis; Orientem Perſis populantibus. Ad hæc Theſſalonica a Scythis, & Marcomannis obſeſſa fortiter reſiſtentibus oppidanis eripitur. Athenienſes muros ſuos a Sullæ tempore jacentes ac neglectos reficiunt. Peloponneſii muro Iſthmum ſepiunt. Valerianus in Orientem proficiſcitur. Zoſimus I. Vopiſcus. Cyriades primus e XXX. tyrannis Imperator ſalutatus eſt. Sed & Ingenuus Pannonias regens a Mœſiacis legionibus Imperator factus per Celerem Verianum profligatus eſt. Trebellius Pollio. Vopiſcus. In Africa S. Cyprianus Carthagine glorioſo martyrio vitam finiit. Hieron. de Script. Eccl. Pontius in ejus vita.	5	II	1011	1006
4972 16 13 B	4242	259	304	*Licinius Gallienus* IV. *Suffecti Coſſ.* XXVI. *Dionyſius* *Valerianus Cæſar.* *Ulpius Crinitus.* 1. *Aurelianus.* Cyriades Tyrannus occiditur. Trebel. In Africa perſecutio graſſari pergit, in qua plures S. Cypriani diſcipuli martyrio affecti. Sed & in Numidia plerique paſſi April. XXX. & Maii I. apud Surium. Romæ S. Eugenia virgo Philippi Præfecti Auguſtalis Ægypti filia paſſa eſt. Martyr. Rom. In Galliis Privatus Gabalitanus, Florentius Viennenſis, aliique paſſi. Surius XIV. Maii. In Hiſpania Fructuoſus Tarraconenſis Epiſcopus, & alii Jan. XXI. Sixtus Papa cum ſediſſet annum I. M. X. D. XXIII. martyrio coronatur VIII. Id. Aug. triduo poſt S. Laurentius Diaconus, ac deinde S. Hippolytus paſſi ſunt. Cum vacaſſet ſedes dies XXXII. creatus eſt Dionyſius Papa.	6	III	1012	1007
4973 17 14 AG	4243	260	305	*Fulvius Æmilianus.* *Dionyſii* *Gallienus ſolus.* *Pomponius Baſſus* II. 2. Scythis Romanum imperium incurſantibus, Trapezunte ab iis direpta; capta Chalcedone; Nicæa ſuccenſa, Valerianus ad tuendam Bithyniam eo ſe contulit. Interim Sapores Orientem aggreditur. Cum eo ut colloqueretur incautius progreſſus Valerianus ab ipſo captus, & ſervili more habitus, ac demum excoriatus, & ſalitus eſt. Euſeb. lib. IV. de vita Conſtant. cap. XI. Zoſimus I. Trebellius. In eadam Scytharum irruptione templum Epheſinæ Dianæ ſuccenſum eſt; ut iidem referunt. Sublato Valeriano plures in diverſis provinciis imperium uſurparunt, quorum meminit Trebellius Pollio in XXX. tyrannis. Odenatus Zenobiæ conjux decurio Palmyrenorum Perſas vicit, ac Romanam rem ſtabilivit. Idem. Perſecutio tum a Gallieno deſita. Euſeb. VII. Hiſt. cap. XIV. & XVIII.	7 1	IV	1013	1008 Junii 19.
4974 18 15 F	4244	261	306	*Gallienus Imp.* V. *Dionyſii* *Voluſianus.* 3. Hos Coſſ. habet Trebellius initio Gallienorum. Dira peſtis variis in provinciis graſſata, in qua Chriſtiani plerique piis obſequiis immortui tamquam martyres coluntur prid. Kal. Mart. Neocæſareæ S. Gregorius Thaumaturgus poſt barbarorum incurſionem Synodum Neocæſareenſem celebravit. Dionyſius Epiſcopus Alexandrinus adverſus Paullum Samoſatenum ſcribens quædam minus commode jecerat, quibus Ariani poſtea uſi ſunt. Ob id in ſuſpicionem adductus apud Dionyſium Papam, ſeipſum per epiſtolam purgavit. Athanaſ. lib. de Dionyſii ſententia. De eo judicium Baſilii vide Epiſt. XLI.	2	Olymp. 260	1014	1009
4975 19 16 E	4245	262	307	*P. Licinius Gallienus Aug.* VI. *Dionyſii* *Ap. Pomponius Fauſtinus.* 4. Regillianus, qui in Pannonia tyrannidem uſurparat, & Saturninus in Ægypto cæſi ſunt. Trebell.	3	II	1015	1010
4976 20 17 D	4246	263	308	*Nummius Albinus.* *Dionyſii* *Maximus Dexter.* 5. Gallienus cum Aureolo & Claudio ducibus contra Poſtumum tyrannum bellum gerit, & vincit. Romæ deinde decennalia celebravit exquiſito genere voluptatum. Trebell. Gallienis. Porphyrius Romam venit annos natus XXX. & Plotinum LIX. annum agentem ſecutus eſt. Eunapius & Porph. in Plotino.	4	III	1016	1011

P. Lici-

Digitized by Google

Per. Jul. ✱ ☪	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
4977 31 18 CB	4247	264	309	*P. Licinius Gallienus Aug.* VII. *Dionyſii* *Æmilius Saturninus.* 6. Odenatus rex Palmyrenorum obtinuit totius Orientis imperium interim dum Gallienus luxu, ac nequitiis tempus ſumit. Statim ergo bellum Perſis indicit in vindictam Valeriani. Niſibin & Carras occupavit; captos Satrapas Romam ad Gallienum vinctos miſit; qui & aliena victoria triumphavit. Hæc Trebellius his ipſis Coſſ. qui & Scythas in Cappadociam, & Bithyniam eodem tempore irrupiſſe ſcribit. Sed haud ſcio an non id ante contigerit. Gallienus Archon Athenis hoc anno fuit.	5	IV	1017	1012 Junii 28
4978 25 19 A	4248	265	310	*P. Licinius Valerianus Cæſar* II. *Dionyſii* *L. Cæſonius Macer.* 7. Synodus Antiochiæ contra Paullum Samoſatenam cogitur. Euſeb. VII. Hiſt. cap. XXIX. S. Gregorius Thaumaturgus haud multo poſt moritur.	6	Olymp. 261	1018	1013
4979 23 1 G	4249	266	311	*P. Licinius Gallienus Aug.* VIII. *Dionyſii* *Sabinillus.* 8. Jeroſolymorum Epiſcopatum tenet Hymenæus. Euſeb.	7	II	1019	1014
4980 24 2 F	4250	267	312	*Ovinius Paternus.* *Dionyſii* *Arceſilaus.* 9. Poſtumius tyrannus cum ſeptem annis Gallias optime rexiſſet, obiit. Victorinus, quem ille ſibi ſociarat, ſolus imperavit; qui ob libidinem poſtea cæſus eſt. Trebell. Odenato Palmyrenorum rege interfecto, Zenobia ejus uxor principatum obtinuit. Gallienus Heraclianum ducem contra Perſas deſtinat; qui a Palmyrenis victus eſt. Cleodamus & Athenæus Gallieni duces, Scythas, qui Iſtrum trajecerant, fundunt. Gothi Cyzicum, & Aſiam; tum Achaiam vaſtarunt. Victi ab Athenæo Epirum, Acarnaniam, Bœotiam pervagati ſunt. Trebell. in Gallienis.	8	III	1020	1015
4981 25 3 ED	4251	268	313	*Ovinius Paternus* II. *Dionyſii* XXXIII. *Imperator* *Macrianus.* 10. *Claudius.* Gallienus Martiani & Cecropii ducum fraude contra Aureolum tyrannum excitus ad Mediolanum occiditur una cum ejus fratre Valeriano. Trebell. Imperavit cum patre annos VII. ſolus VIII. Succeſſit ei Claudius circiter IX. Kalend. April. ut ex Trebellio colligitur. Hic Aureolum tyrannum ſuſtulit; in Chriſtianos ſæviit. Nam paſſi ſub eo leguntur XIX. Febr. Marius, Martha, Audifax, & Abacus Perſæ. Porro adverſus Gothos expeditionem ſuſcepit. Trebell.	1	IV	1021	1016 Junii 27
4982 26 4 C	4252	269	314	*M. Aurelius Claudius Aug.* II. *Dionyſii* *Ovinius Paternus.* 11. Claudius Imperator Gothos inſigni prælio vicit. Cæſa ſunt barbarorum CCCXX M. navium II M. demerſit. Treb. Pollio. Alexandriæ Bruchium deſtruitur. Euſeb. Chron.	2	Olymp. 262	1022	1017
4983 27 5 B	4253	270	315	*Antiochianus.* *Dionyſii* XXXIV. *Imper.* *Orfitus.* 12. *Aurelianus.* Reliquiæ Gothorum ad Hæmimontum peſte, ac fame confectæ. Claudius quoque peſte moritur ineunte anno, cum imperaſſet annum I. M. X. & dies aliquot. Frater ejus Quintillus cum imperium ſumpſiſſet, poſt XVI. dies a militibus occiſus eſt: cum interim Imperator factus eſſet Aurelianus Sirmio oriundus, obſcuro genere natus; qui inter laudatiſſimos principes ab Ethnicis memoratur. Trebellius. Plotinus Philoſophus obiit. Porphyrius in ejus vita. Firmicus lib. I. cap. III. Paulus Samoſatenus damnatam priore Antiocheno Concilio hæreſin repetens in ſecunda Synodo Antiochena iterum damnatur, ac ſede dejicitur. Sed cum Eccleſiis cedere nollet, interpellato Aureliano vi detruſus eſt. Euſeb. VII. Hiſt. cap. XXIII. & XXIV. Athan. de Syn. qui & indicat Romæ celebratam ſuper ea re Synodum a Dionyſio Papa. Is vero cum ſediſſet annos XI. M. III. D. XIV. obiit Dec. XXVI. Cumque vacaſſet ſedes dies V. ultimo anni die creatus eſt Felix Romanus.	1	II	1023	1018
4984 28 6 A	4254	271	316	*Aurelianus Aug.* XXVII. *Felix* *Pompeianus Baſſus.* 1. Alamanni & Marcomanni Romanum imperium infeſtant; clades etiam ab iis ingens ad Placentiam accepta. Ob id trepidatum Romæ, & Sibyllini libri Aureliano jubente conſulti; cujus reſcriptum ad Senatum in hæc verba refert Vopiſcus. *Miror vos, patres ſancti, tandiu de aperiendis Sibyllinis dubitaſſe libris, perinde quaſi in Chriſtianorum Eccleſia, non in templo Deorum omnium tractaretis.* Nempe quod Chriſtiani ab iſtiuſmodi profanorum librorum lectione utique in Eccleſiis abhorrerent. Poſtea victi barbari.	2	III	1024	1019

Aure-

Per. Jul. ✶ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Aurelianus Romam veniens pleroſque nobiles occidit. Muros deinde Romanæ urbis amplificavit. Vopiſcus. Zoſimus I.				
4985 1 7 GF	4235	272	317	*Quietus. Voldumianus.* *Felicis* 2. NONA PERSECUTIO. Aurelianus perſecutionem in Chriſtianos tentatam antea, ſub hoc tempus inſtauravit. In ea paſſi ſunt quam plurimi; in primis S. Symphorianus Auguſtoduni. S. Leo Serm. 2. de Pentec. Idem Imperator contra Zenobiam in Orientem profectus, quæ filiorum nomine orientale tenebat imperium, multa in itinere, ac magna bellorum genera confecit. Byzantium, Tyanam, Antiochiam, & alias urbes obtinuit. Vopiſcus in Aureliano.	3	IV	1025	1020 Junii 26.
4986 2 8 E	4236	273	318	*M. Claudius Tacitus. Furius Placidianus.* *Felicis* 3. Aurelianus Zenobiam vincit, & ad triumphum reſervat. Longinum quoque Philoſophum, quo ad Græcas litteras utebatur magiſtro Zenobia, occidi juſſit. Vopiſcus.	4	Olymp. 263	1026	1021
4987 3 9 D	4237	274	319	*L. Domitius Aurelianus Aug.* II. *Felicis* *C. Julius Capitolinus.* 4. Aurelianus Tetricum tyrannum apud Catalaunos in Gallia in deditionem accepit; eumdemque cum Zenobia in triumpho ductum Correctorem Lucaniæ fecit: Zenobiam vero in Italia vivere paſſus eſt. Vopiſcus. Eutrop. IX. Idem Soli templum ædificavit, & agonem in ejus honorem inſtituit. Sub hoc Monetarii rebellarunt vitiatis pecuniis, & Feliciſſimo rationali interfecto: quos Aurelianus ultima crudelitate compeſcuit. Provinciam Daciam, quam Trajanus ultra Danubium fecerat, reliquit, deſperans eam poſſe retineri. Euſeb. Chron. Eutrop. IX. Aurel. Vict.	5	II	1027	1022
4988 4 10 C	4238	275	320	*L. Domitius Aurel. Aug.* III. XXVIII. *Papa* XXIV. *Imp.* *T. Avonius.* *Eutychianus* I. *Tacitus.* Aurelianus Mneſthei ſecretariorum notarii fraude occiditur ad Cænophrurium, quod inter Conſtantinopolin, & Heracleam ſitum eſt. Vopiſcus. Eutrop. Zoſimus I. Circa hunc annum natus eſt Conſtantinus Naiſſi in Thracia. Stephanus. Occiſus eſt autem Januario circiter menſe, cum imperaſſet annos V. & aliquanto plus. Poſt ejus obitum interregnum fuit menſium octo fere. Nam cum eligendi Imperat. poteſtatem mutuo ſibi Senatus, ac milites deferrent, interim ſpatium interjectum eſt. Tandem e Senatu Tacitus creatur VII. Kalend. Octobris vir egregie moratus, & Reip. gerendæ idoneus: qui ad Tacitum hiſtoricum originem referebat ſuam. Vopiſcus Tacito. Eutrop. Zoſimus I. Hic perſecutioni finem impoſuit. Acta Charitonis apud Surium Septembris XXVIII. Felix Papa III. Kalend. Junii martyrio coronatur, cum ſediſſet annos IV. M. V. ut Onufrius computat. Succeſſit Eutychianus patria Lunenſis in Tuſcia, poſtquam ſedes vacavit dies V.	6 1	III	1028	1023
4989 5 11 BA	4239	276	321	*M. Claudius Tacitus Aug.* II. *Eutychiani* XXXVI. *Imp.* *Fulvius Æmilianus.* 2. *Probus.* Tacitus moritur ſexto imperii menſe. Ergo Martio obiit. Succedit Florianus ejus frater, ac vix duobus menſibus imperium tenuit. Eo interfecto M. Aurelius Probus vir egregius, oriundus e Pannonia Sirmienſi imperare cœpit. Vopiſcus. Is ſimulatque imperium nactus eſt, in eos milites animadvertit, qui Aurelianum interfecerant. Idem.	1	IV	1029	1024 Junii 15.
4990 6 12 G	4240	277	322	*Probus Aug.* *Eutychiani* *Paullinus.* 3. Probus in Gallias profectus ſexaginta de barbaris civitates recepit, & DCCM. propemodum occidit. Vopiſcus Probo. Meminit excurſionis illius barbaricæ, hoc eſt Alemannicæ Greg. Turon. lib. I. cap. XXXII. Hiſt. Franc. & ab iis occiſum ait S. Privatum Gabalitanum. Anno Antiochenorum CCCXXV. Tyriorum CCCCII. Laodicenorum CCCXXIV. Edeſſenorum DLXXXVIII. Aſcalonitarum CCCLXXX. inſana Manichæorum hæreſis in communem generis humani perniciem erupit. Euſeb. Chron. Vide Animadver. Epiphanianas ad Hær. Manich. quæ eſt LXVI. Itaque Antiochenorum æra ab anno primo Julii Cæſaris exordium cepit, periodi Julianæ 4665. exeunte: ut lib. X. cap. LXIV. oſtendimus. Laodicenorum a ſequente fortaſſe vere.	2	Olymp. 264	1030	1025

Per. Jul. ✱ ☉	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Tyriorum, ab anno periodi Julianæ 4589. quo Alexander Zebina regnare cœpit, occiſo Demetrio. Edeſſenorum, ab anno 1. Seleucidarum. Aſcalonitarum ab Auguſti exordio.				
4991 7 23 F	4261	278	323	*Probus Aug. II.* *Eutychiani* *Lupus.* 4. Anatolius Laodicenus Epiſcopus inſignis habetur. Euſeb.	3	II	1031	1026
4992 8 24 E	4262	279	324	*Probus Aug. III.* *Eutychiani* *Paternus.* 5. Probus pacatis Galliis Illyricum recepit: ac Geticos omnes populos ſubegit. Vopiſcus. Idem & Pannoniis vineas habere permiſit. Euſeb. Chron.	4	III	1032	1027
4993 9 15 DC	4263	280	325	*Meſſalla.* *Eutychiani* *Gratus.* 6. Probus in Orientem proficiſcitur, ac Perſis bellum infert. Blemyas ſubigit. Copton, & Ptolemaidem Romano juri adjicit. Vopiſcus.	5	IV	1033	1028 Junii 24.
4994 10 26 B	4264	281	326	*Probus Aug. IV.* *Eutychiani* *Tiberianus.* 7. Probus Imper. in Thraciam rediit, ac CM. Baſternarum ibi ad tutelam imperii collocavit. Barbaros alios rebellantes contudit.	6	Olymp. 263	1034	1029
4995 11 27 A	4265	282	327	*Probus V.* *Eutychiani* XXXVI. *Imper.* *Victorinus.* 8. *Carus.* Probus Imper. cum in milites ſeverius ageret, ac bellum Perſicum parans per Illyricum iter faceret, ab illis interficitur menſe circiter Novembri, cum imperaſſet annos VI. M. IV. Vopiſcus. Eutrop. Huic ſuffectus eſt M. Aurelius Carus Narbonæ natus in Gallia: qui ſtatim Carinum, & Numerianum filios Cæſares creat. Tum in Orientem cum Numeriano contra Perſas profectus, Carinum ad tuendas Gallias miſit. Vopiſcus. Eutrop. Zoſimus.	7	II	1035	1030
4996 12 28 G	4266	283	328	*Carus Aug. II.* *Eutychiani* XXIX. *Pontif.* XXXVII. *Impp.* *Carinus Cæſar.* 9. *Caiai.* *Carinus &* 1. *Numerianus.* Carus Meſopotamiam ſubegit, & Cteſiphontem uſque pervenit; ubi & fulmine ictus interiit, cum annum circiter imperaſſet. Vopiſcus. Eutrop. Eutychianus Papa martyrio coronatur VI. Id. Dec. cum ſediſſet annos VIII. M. VI. Huic VI. Kalend. Jan. ſuffectus eſt Caius Dalmata.	1	III	1036	1031
4997 13 19 FE	4267	284	ÆRA DIOCLETIANI. 1	*Carinus Aug. II.* *Caii* XXXVIII. *Imper.* *Numerianus Aug.* 2. *Diocletianus.* Ludi Romani variis ſpectaculis Carini & Numeriani nomine dati ſunt. Vopiſcus. Vide lib. XI. noſtrum, cap. XXX. Numerianus inſidiis Arrii Apri ſoceri ſui occiſus eſt. Poſtea Diocletianus Dalmata, obſcuro genere Anulini Senatoris libertus Imperator eligitur, non Palilibus ipſis; ut hactenus perſuaſum fuit; ſed affecto jam anno. De quo vide lib. XI. cap. XXXI. Is ſimulatque imperium nactus eſt, in prima concione Aprum manu ſua interfecit. Vopiſcus. Eutrop. Æra Diocletiani, quæ & Martyrum, aboliſo impii perſecutoris nomine, dicta eſt, ab hoc anno incipit, a neomenia Thoth fixa, id eſt XXIX. Aug. Quæ cum percelebris ſit, & a Chriſtianis ſcriptoribus frequenter uſurpetur, nos eam in Julianorum annorum locum deinceps ſuccedere juſſimus.	1	IV	1037	1032 Junii 13.
4998 14 1 D	4268	285	2	*Diocletianus II.* *Caii* *Ariſtobulus.* 3. His Coſſ. Carinus occiſus eſt apud Margum, quod eſt Mœſiæ oppidum. Idat. Chron. Eutrop. IX. Caſſiod. Ruſtici in Gallia tumultum concitant, & factioni ſuæ Bacaudarum nomen imponunt: duces ad id habentes Amandum, & Ælianum. Ad eos ſubigendos Diocletianus Maximianum Herculium Cæſarem miſit; qui levibus prœliis agreſtes domuit, & partem Galliæ reformavit. Eutrop. IX. Hoc igitur anno Maximianus Cæſar factus eſt. S. Sebaſtianus dux primæ cohortis Prætorianorum Martyrio coronatur. Tiburtius item, Chromatii filius & alii. Acta illorum.	2	Olymp. 264	1038	1033
4999 15 2 C	4269	286	3	*Junius Maximus II.* *Caii* *Diocletianus &* *Aquilinus.* 4. *Maximianus.* Carauſius viliſſimo loco natus, ac paullatim provectus, cum apud Bononiam per tractum Belgicæ, & Armoricæ pacandum mare accepiſſet, quod Franci, & Saxones infeſtabant, ob peculatum a Maximiano juſſus occidi, purpuram ſumpſit, & Britannias occupavit. Per idem tempus Achilleus in Ægypto tyrannidem invaſit. Narſeus Perſa Orienti bellum	3	II	1039	1034

Per. Jul.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				bellum intulit. Quinquegentiani Africam infeſtarunt. Ob id Diocletianus Maximianum Herculium ex Cæſare fecit Auguſtum. Eutropius lib. IX. Cui conſentit & Idatius, qui hoc anno Kalend. April. levatum eſſe Maximianum aſſerit. Igitur Cæſar aliquandiu Maximianus fuit: quod tempus nihilominus imperio ejus attribuitur. Unde annus primus imperii illius antecedens fuit: ut XIII. imperarit. Ad eum modum accipienda ſunt, quæ lib. XI. cap. XXXIII. diſputavimus de Maximiani primordio.				
5000 16 3 B	4170	287	4	*Diocletianus III.* Caii *Maximianus.* 5.	4	III	1040	1035
5001 17 4 AG	4171	288	5	*M. Aurelius Maximus II.* Caii *Januarius.* 6.	5	IV	1041	1036 Junii 11.
5002 18 5 F	4272	289	6	*Pomponius Baſſus.* Caii *L. Ragonius Quintianus.* 7.	6	Olymp. 267	1042	1037
5003 19 6 E	4273	290	7	*Imp. Cæſ. C. Valerius Diocletia. Aug. IV.* Caii *Imp. Cæſ. Valerius Maximianus Aug. III.* 8.	7	II	1043	1038
5004 20 7 D	4274	291	8	*C. Junius Tiberianus.* Caii *Caſſius Dio.* 9. His Coſſ. (ait Idatius) tenebræ fuerant inter diem; & eo anno levati ſunt Conſtantius, & Maximianus Cæſares die Kal. Mart. Et quidem revera defecit Sol Maii XV. feria VI. hora poſt meridiem 3, ad Carthagine; ubi totus fere Sol defecit: nempe digitos 11 $\frac{4}{5}$. Igitur cum undique Romanum imperium a barbaris, aut tyrannis infeſtaretur, ambo illi Cæſares facti ſunt. Maximiano Armentario, qui in Dacia haud longe Sardica natus erat, Valeria Diocletiani filia collocatur. Conſtantio Chloro Theodora Herculii privigna, repudiata, quam prius habebat, Helena. Inde Maximianus Herculius in Africam, Diocletianus in Ægyptum, Conſtantius in Britanniam, Armentarius in Orientem profecti ſunt. Eutrop. IX.	8	III	1044	1039
5005 21 8 CB	4275	292	9	*Annibalianus.* Caii *Aſclepiodotus.* 10. Hoc anno Tribunitiam poteſtatem videntur aſſecuti primum Cæſares duo, Armentarius, & Conſtantius. Quippe anno Chriſti CCCXI. in VIII. Conſulatu Maximianus Armentarius reſcriptum dedit, in quo Tribunitiam pot. XX. ſibi tribuit. Conſtantius in Britannia fruſtra Carauſium aggreſſus pacem cum eo compoſuit. Eutrop. IX.	9	IV	1045	1040 Junii 11.
5006 22 9 A	4276	293	10	*Diocletianus Aug. V.* Caii *Maximianus Aug. IV.* 11. Primus Diocletianus adorari ſe ut Deum, & gemmas veſtibus, calceamentiſque inſeri juſſit: cum ante enim omnes Imperatores in modum judicum ſalutarentur, & chlamydem purpuream a privato habitu plus haberent. Eutrop. IX. & ex eo Hieron. in Chron. Euſebii. Carauſius ab Alecto ſocio poſt VII. annos, quam Britanniam occuparat, occiſus eſt. Alectus eidem ſucceſſit, ac triennio Britanniam obtinuit. Eutrop. IX.	10	Olymp. 268	1046	1041
5007 23 10 G	4277	294	11	*Conſtantius Chlorus Cæſar.* Caii *Galerius Maximianus Armentarius Cæſar.* 12. Contra Sarmatas expeditio ſuſcepta: qui & domiti ſunt. Idatius Chron. Eutrop. IX. qui *Baſternas*, Carpoſque ſubactos refert.	11	II	1047	1042
5008 24 11 F	4278	295	12	*Tuſcus.* Caii *Anulinus.* 13. *Carporum gens univerſa in Romania ſe tradidit*, ait Idatius. Significat idipſum, quod Eutropius memorat, Carpis, Baſternis, & Sarmatis victis ingentes captivorum copias in Romanis finibus ab Imperatoribus locatas.	12	III	1048	1043
5009 25 12 ED	4279	296	13	*Diocletianus VI.* XXX. *Pontifex* *Conſtantius Cæſar II.* *Marcellinus* I. Alexandria hoc anno, ut in Chronico refert Euſebius, octavo obſidionis menſe a Diocletiano capta: qui cædibus, & proſcriptionibus acerbe defectionem ultus eſt. Buſiris, & Coptos ad ſolum uſque ſubverſæ. Eutrop. IX. Euſeb. Alectus Britanniæ tyrannus ductu Aſclepiodoti Præfecti Prætorio eſt oppreſſus. Ita Britanniæ decimo anno recuperatæ. Eutropius IX. Juxta Lingonas a Conſtantio Cæſare LX. M. Alamannorum cæſa. Maximianus Quinquegentianos in Africa domuit. Eodem tempore Galerius Maximianus victus a Narſeo cum ad Diocletianum rediret, tanta inſolentia ab eo eſt	13	IV	1049	1044 Junii 10.

Per. Jul. * ☾	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				exceptus, ut per aliquot paſſuum millia purpuratus ad vehiculum cucurrerit. Eutrop. ix. Caius Papa cum ſediſſet annos xII. M. II. D. v. martyrio coronatur x. Kalend. Mai. Poſt dies xI. creatus eſt Marcellinus Romanus.				
5010 26 13 C	4280	297	14	*Maximianus Herculius Aug. v.* *Marcellini* *Maximianus Armentarius Cæſar II.* 2. *His Coſſ. victi Perſæ*, ait Idatius. Nimirum Armentatius per Illyricum Mœſiamque contractis copiis, Narſeum devicit: uxores illius, ſorores, liberos cepit. Quare a Diocletiano in Meſopotamia cum præſidiis tam morante ovans regreſſus ingenti honore ſuſceptus eſt. Eutrop. ix. Scaliger in Animad. Euſeb. exiſtimat hæc anno ante quam Diocletianus imperio ſe abdicaret, accidiſſe. Quod ex eo fortaſſe colligit, quod Diocletianus, & Maximianus anno Chriſti CCCIV. ſe abdicarunt poſt triumphum, in quo Narſei conjuges, ac ſorores ductæ ſunt, ut ait Eutropius. Sed variis bellis occupati ambo triumphum diſtulerunt.	14	Olymp. 269	1050	1045
5011 27 14 B	4281	298	15	*Fauſtus II.* *Marcellini* *Gallus.* 3.	15	II	1051	1046
5012 28 15 A	4282	299	16	*Diocletianus VII.* *Marcellini* *Maximianus Herculius.* 4. His Coſſ. victi Marcomani. Idatius Chron.	16	III	1052	1047
5013 1 16 GF	4283	300	17	*Conſtantius Chlorus Cæſar III.* *Marcellini* *Maximianus Armentarius Cæſar III.* 5.	17	IV	1053	1048 Junii 9.
5014 2 17 E	4284	301	18	*Titianus II.* *Marcellini* *Nepotianus.* 6. Hoc anno refert ex actis S. Sabini Epiſcopi Spoletini manu ſcriptis Baronius, Romæ, cum Maximianus Herculius in Circo maximo Circenſes ſpectaret, contra Chriſtianos acclamaſſe populum: ac Maximianum, referente Hermogeniano Præf. Præt. perſecutionem decreviſſe.	18	Olymp. 270	1054	1049
5015 3 18 D	4285	302	19	*Conſtantius Chlorus Cæſar IV.* *Marcellini* *Maximianus Armentarius Cæſar IV.* 7. **DECIMA PERSECUTIO.** Hoc anno dira in Chriſtianos cœpta perſecutio. Imperatores per eos dies, quibus Dominicæ paſſionis memoria celebratur, edicta propoſuerunt de diruendis Eccleſiis, & ſacris libris incendio tradendis; tum ut Chriſtiani, qui honoribus functi eſſent, gradu ſuo deciderent; ceteri capite minuerentur. Innumerabiles ergo pro Chriſti fide cæſi ſunt: de quibus agit Euſeb. VIII. Hiſt. atque, ut ait Severus lib. II. *omnis fere ſacro martyrum cruore orbis infectus eſt. Quippe certatim glorioſa in certamina ruebatur: multoque avidius tum martyria glorioſis mortibus quærebantur; quam nunc Epiſcopatus ambitionibus appetuntur.* Celebres fuere Cæſareæ in Palæſtina Procopius, Alphæus, Zacchæus. Euſeb. loco citato. Romæ Marcellinus Presbyter, & Petrus Exorciſta. Apud Sur. Jun. III. Porro qui pœnarum crudelitate fracti ſacros libros tradebant, Traditores deinde dicti ſunt; quod ſemen fuit Donatiſtarum Schiſmatis; de quo poſtea. De hac perſecutione vide lib. XI. cap. XXXIS. Marcellinus Papa in ea perſecutione tus adoleviſſe dicitur; ut ejus Acta teſtantur.	19	II	1055	1050
5016 4 19 C	4286	303	20	*Diocletianus Aug. VIII.* *Marcellini* *Maximianus Herculius Aug. VII.* 8. Cyrthæ in Numidia Synodus habita, ut Epiſcopus crearetur: cui Secundus Tigiſitanus Numidiæ primas præfuit. In ea Traditorum cauſa cognita; qui tamen vitandi ſchiſmatis cauſa in communionem recepti ſunt. Aug. III. con. Creſcon. cap. XXVI. Optatus lib. I. Paſſa eſt hoc tempore Romæ S. Agnes: in Hiſpania S. Vincentius; & innumerabiles paſſim alii. Sinueſſæ ſynodus CCC. Epiſcoporum habita fertur: in qua Marcellinus Papa pœnitentiam admiſſi ſceleris præ ſe tulit. Sed fabulæ propior iſta res, quam hiſtoriæ.	20	III	1056	1051
5017 5 1 BA	4287	304	21	*Diocletianus Aug. IX.* XXXI. *Pontif.* XXXIX. *Impp.* *Maximianus Aug. VIII.* *Marcellus Conſtantius Chlorus.* I. *Maximian. Arment.* Hoc anno Diocletianus, & Maximianus Herculius purpuram poſuerunt: ille Nicomediæ; iſte Mediolani: & privati facti ſunt Kalendis Aprilis: Auguſti vero eadẽ hora nuncupati ſunt Conſtantius Chlorus, & Galerius Maximianus: Cæſares autem Severus, & Galerius Maximinus. Ita ſcribit Idatius.	1	IV	1057	1052 Junii 8.

Digitized by Google

Per. Jul. * ☉	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Idatius; qui hos Cæſares a Diocletiano & Maximiano Herculio factos adſtruit, purpuraque veſtitos. Eutropius vero lib. x. refert Galerium Maximianum Armentarium hos Cæſares creaſſe, ut & Socrates lib. 1. c. 1.

Ergo Galerius Maximianus cum altero Auguſto Conſtantio Chloro imperium ita partitus eſt; ut Conſtantio Gallia, Italia, Africa cederet: ipſe Illyricum, Aſiam, & Orientem obtineret. Sed Conſtantius ſponte illi Africa & Italia ceſſit. Itaque Maximianus Severum Italiæ præfecit; Maximinum Orienti: ipſe in Illyrico commoratus eſt. Hæc Eutrop. Aurel. Victor, & alii. Eſt penes nos Excerptum quoddam Anonymi ſcriptoris, quem a R. P. Jacobo Sirmondo accepimus, in quo temporum illorum hiſtoria compendio perſcribitur; ex quo non obſcure colligitur aliquanto ante Severum in Italia copiis præfuiſſe, quam Cæſar fieret; neque tam cito eam dignitatem adeptum: ſed eodem fere tempore, quo Conſtantinus Conſtantii F.

Per idem tempus Conſtantinus Chlori F. obſes apud Diocletianum & Galerium relictus cum a patre repoſceretur, a Galerio variis periculis objectus eſt. Nam & adverſus Sarmatas eques militans ferocem barbatum capillis attractum ad pedes Galerii Imperatoris adduxit. Deinde miſſus a Galerio per paludem ingreſſus equo viam exercitui contra Sarmatas oſtendit. Hæc Anonymus; quæ alibi haud facile leguntur.

Marcellinus Papa cum ſediſſet annos octo fere martyrio afficitur VI. Kal. Maii. Poſt XXV. dies creatus eſt Marcellus presbyter Romanus.

Per. Jul.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5018 6 2 G	4288	305	22	2	Olymp. 271	1058	1053

Conſtantius Chlorus Aug. v. — *Marcelli*
Galerius Maximianus Armentarius Aug. v. — 1.

His Coſſ. obiiſſe Conſtantium Chlorum, & Conſtantinum Cæſarem factum magna nobis eſt ſuſpicio; quæ eſt expoſita lib. 12, cap. XXXVII.

Per. Jul.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5019 7 3 F	4289	306	23	1	II	1059	1054

Conſtantius Chlorus VI. — *Marcelli* 2. *Imperator*
Maximianus Armentarius VI. — 3. *Conſtantinus.*

His Coſſ. diem functus eſt Conſtantius (ait Idatius) & poſtea levatus eſt Conſtantinus VIII. Kal. Aug. ac vulgo idem annus a pleriſque ſtatuitur; a quo diſſentire nolumus.

Igitur Galerius Maximianus Armentarius Conſtantinum patri repoſcenti miſit; qui ut Severum per Italiam tranſiens vitaret (ait Anonymus) ſumma feſtinatione, veredis poſt ſe truncatis, Alpes tranſgreſſus ad patrem Conſtantium venit apud Bononiam, quam Galli prius Geſoriacum vocabant. Poſtea Conſtantius Eboraci mortuus eſt, & Conſtantinus omnium militum conſenſu Cæſar creatus eſt. Interea Cæſares duo facti, Severus, & Maximinus, &c. Hæc Anonymus. Conſtantinus autem Cæſaris appellatione contentus, Auguſti nomen anno ſequenti demum obtinuit. Paneg. Conſtant. dictus. Zoſimus lib. II. Euſeb. lib. 1. de vita Conſtantini.

Conſtantini imagine Romam perlata, Maxentius Herculii filius a Prætorianis militibus ſubito Imperator acclamatus eſt. Qui initio Chriſtianam religionem ſimulavit, uti Pop. Rom. ſibi conciliaret. Eutrop. Zoſimus, Aur. Vict. Euſeb. lib. VIII. Hiſt.

Cæcilianus in locum Menſurii Carthaginienſis Epiſcopi ordinatus a Felice Aptungitano; unde natum ſchiſma: cum ſeniores, quibus Eccleſiæ vaſa commendarat Menſurius, a Cæciliano reddere illa cogerentur. Auxit factionem Lucilla Hiſpana femina potens, & Cæciliano pridem infenſa. Schiſmatici prætexebant Cæcilianum a Traditoribus ordinatum fuiſſe. Iidem ergo Majorinum Epiſcopum creant. Signifer hujus ſchiſmatis erat Donatus a Caſis nigris: a quo Majorinus ordinatus eſt. Hæc Optatus lib. 1. Auguſt. con. Parmen. lib. III.

Sub idem tempus alterum ſchiſma in Ægypto conflatum eſt a Meletio Lycopolitano Epiſcopo: qui a Petro Alexandrino propter crimina depoſitus ab eo deſcivit. Athan. Apol. II.

Per. Jul.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5020 8 4 E	4290	307	24	2	III	1060	1055

Maximianus Herculius IX. — *Marcelli*
Conſtantinus Aug. — 4.

Alii hunc annum non his Coſſ. notant, ſed poſt VI. Conſulatum numerant; ut refert Idatius.

Galerius Maximianus, cognito Maxentium imperium uſurpaſſe, Severum Cæſarem adverſus illum cum exercitu mittit; qui repente ab omnibus ſuis deſertus eſt, & Ravennam fugit. Galerius ergo cum ingentibus copiis Romam advolat: legatos Licinium & Probum deſtinat; qui generum ſuum Maxentium hortarentur, ut precibus potius quam armis optata mereretur. Sed contemptus, & a pleriſque ſuorum deſtitutus in Illyricum abiit; ubi Licinium

Cæſarem

Per. Jul. * ☉	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Cæſarem fecit; quo in Pannonia relicto, Sardicam regreſſus eſt.

Maximianus Herculius ad ſpem erectus reſumendi faſtigii Romam advolavit e Lucania; Diocletianumque ut idem faceret adhortatus eſt; quod ille renuit. Poſtea Severum perjurio deceptum cuſtodiæ tradidit, & captivi habitu in Urbem perduxit; atque is in Appia via triceſimo ab Urbe milliari jugulatus eſt. Hæc Anonymus noſter; & Zoſimus II.

Cum autem Maxentio inſidias strueret Herculius, pulſus Roma in Gallias ad Conſtantinum venit: cui Fauſtam filiam collocavit, eumque Auguſti appellatione donavit. Paneg. Maximiano & Conſtantino dictus. Eutrop. x. Zoſimus.

5021 9 5 DC	4291	308	25	3	IV	1061	1056 Junii 7

Maximianus Herculius x. *Marcelli*
Galerius Maximianus Armentarius VII. 5.

Faſti Siculi, & Caſſiodori Diocletianum x. cum Galerio componunt. Idatius anno ſuperiore. *Novies & Conſtantino*; hoc vero *Decies*, *& Maximiano* VII. Item eodem anno Coſſ. ait fuiſſe Maxentium & Romulum; nempe a Maxentii partibus. Quod ad priores attinet; cum Diocletianus privatam vitam ageret, non eſt veriſimile Conſulem ipſum fuiſſe. De Maximiano, qui purpuram reſumpſit, longe probabilius eſt.

Licinius, eodem auctore Idatio, Carnunto levatus eſt, hoc eſt Imperator ex Cæſare factus, III. Id Nov. Ita Reſpublica quattuor ab Imperatoribus tenebatur, Conſtantino, & Maxentio filiis Augg. Licinio, & Maximiano novis hominibus. Eutrop. x.

S. Pamphilus Cæſarienſis presbyter poſt biennii carcerem juſſu Firmiliani præſidis martyrio afficitur. Euſeb. VIII. Hiſt. cap. XXI.

Paſſus eſt & S. Procopius Cæſareæ.

Africani Schiſmatici cum Traditoribus juncti Carthagine ſynodum coegerunt CCLXX. Epiſcoporum, in qua decreverunt, ut cum Traditoribus, ſi rebaptizari noilent, communicaretur. Aug. Ep. XLVIII. ad Vincentium.

5022 10 6 B	4292	309	26	4	Olymp. 272	1062	1057

Poſt Conſulatum x. *&* VII. XXXII. *Pontifex*
vel *Euſebius*
Maxentius II. *Romulus* II. I.

S. Marcellus Papa martyrio coronatur XVII. Kal. Febr. cum ſediſſet annos IV, M. VIII. circiter. Poſt dies XX. ſuffectus eſt Euſebius natione Græcus. Quirinus Epiſcopus Siſcianus pro Chriſto glorioſe interficitur. Nam manuali mola ad collum ligata, e ponte præcipitatus, in fluvium diutiſſime ſupernatavit, & cum ſpectantibus collocutus ne ſuo terrerentur exemplo, vix orans ut mergeretur obtinuit, Junii IV. Euſebii Chron.

In Oriente perſecutio ſævit. Refert Euſeb. lib. VIII. Hiſt. cap. XXII. urbem integram in Phrygia ob Chriſtianam fidem eſſe deletam.

5023 11 7 A	4293	310	27	5	II	1063	1058

Annus II. *poſt Conſulatum* x. *&* VII. *Euſebii*
vel 2.
Maxentius III. *ſolus*.

Maximianus Herculius cum genero Conſtantino inſidias strueret, iis per Fauſtam illius filiam, hujus conjugem detectis, profugit Maſſiliam, ibique oppreſſus interiit. Eutrop. x. Chron. Euſeb. Idatius.

S. Petrus Alexandrinus Epiſcopus illuſtri martyrio defungitur. Is Arium ob ſchiſma Meletii excommunicaverat: neque pro eo deprecantibus Achilla, & Alexandro recipere voluit. Acta S. Petri. Meminit hujus martyris Euſeb. VIII. Hiſt. cap. XXIII.

Succeſſit eidem Achillas, qui Arium pœnitentiam ſimulantem in integrum reſtituit. Sozom. lib. I, cap. XIV.

Paſſa eſt & S. Potamiena Alexandrina civis cujuſdam ancilla; quod ejus libidini conſentire nollet. Palladius Lauſiaca, cap. I.

5024 12 8 G	4294	311	28	6	III	1064	1059

Galerius Maximianus Aug. VIII. XXXIII. *Pontifex*
Licinius Aug. *Euſebii* *Melchiades*
vel 3. I.
Rufinus & Voluſianus.

Galerius Maximianus conſumptis genitalibus peſtilenti vulnere eſt extinctus, cum paullo ante quam moreretur perſecutionem edicto compreſſiſſet; in quo Tribunitiæ pot. XX. appellatur & Conſul VIII. Euſeb. VIII. Hiſt. cap. XVII.

Scaliger ad annum Euſebii MMCCCXXVI. negat Maximianum iſtum Chriſtianos umquam perſecutum eſſe, errore, quod nemo inficiabitur, prorſus immani; quem ille ipſemet edicto ſuo Maximianus convincit. Sed & Anonymus refert Galerium Maximianum, poſtquam Licinium in Pannonia

Per. Jul. * ☉	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

nonia reliquit, ad Sardicam regreſſum morbo ingenti occupatum ſic diſtabuiſſe, ut aperto, & putreſcenti ulcere moreretur, in ſupplicium perſecutionis iniquiſſimæ: imperaſſeque annos xix, nempe abſolutos. Addit eumdem *ſic ebrioſum fuiſſe, ut cum juberet temulentus ea, quæ facienda non eſſent, a Præfecto admonitus conſtituerit, ne juſſa ejus aliquis poſt prandium faceret.*

Hunc eumdem a Maxentio inter Divos relatum fuiſſe credibile eſt. Id enim numi veteris inſcriptio docet, quem ad annum CCCVI, N. XXIII. profert Baronius MAXENTIUS DIVO MAXIMIANO SOCERO; quod de Galerio Maximiano Armentario, non, ut ille ratus eſt, Herculio intelligendum eſt, Anonymo præeunte.

Porro antequam perſecutio deſineret, paſſus eſt S. Lucianus martyr, cum Nicomediæ coram præfecto Apologiam pro Chriſtianis dixiſſet. Euſeb. VIII. Hiſt. cap. XXV.

Euſebius Papa moritur XXVI. Sept. poſtquam ſedit annos II, M. VII, D. XVI. Septimo poſt die ſuffectus eſt Melchiades Afer.

Alexandriæ mortuo Achilla creatus eſt Epiſcopus Alexander.

Per. Jul.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5025 13 9 FE	4295	312	29	7	IV	1065	1060 Junii 6

Conſtantinus Aug. II. *Melchiadis*
Licinius II. 2.

Maximinus perſecutionem in Chriſtianos inſtaurat, Theotecni cujuſdam Antiochenſis impulſu. Interim dira fames in Oriente graſſatur. Euſeb. IX. Hiſt. cap. II, & VII.

Maximini juſſu ſceleratiſſimus quidam liber conſcriptus, & vulgatus eſt, in quo multa contra Chriſtum nefarie confiƈta erant ſub Actorum Pilati nomine. Euſeb. IX. Hiſt. cap. IV.

Conſtantinus cæleſti crucis oſtento ad Chriſtianam fidem converſus perſecutioni modum impoſuit, & multa Chriſtianorum in gratiam edixit, una cum Licinio, quem ſibi conciliaverat. Sed & Maximinus illorum metu Chriſtianis æquiorem ſe præbuit, & in eorum gratiam reſcriptum dedit. Euſeb. lib. IX, cap. VIII.

Poſt hæc Conſtantinus contra Maxentium bellum ſuſcepit; ac primum tranſgreſſus Alpes duces illius ad Veronam profligavit. Inde Romam iter dirigens, cum adverſus ipſum Maxentius aciem eduxiſſet, ingenti prælio victus, atque ad Urbem fugiens, ruina pontis, quem Tiberi impoſuerat, oppreſſus, ac demerſus periit. Poſtera die corpus ipſius e flumine ſublatum, & caput inciſum in Urbem perlatum eſt. Euſeb. I. de vita Conſtant. cap. XXXVI. Zoſimus lib. II. Vide lib. noſtrum XI, cap. XXXIX.

INDICTIO.

Indictionum origo vulgo ab hoc anno repetitur; quam recte, diſputatum eſt lib. XI, cap. XL. Quamvis autem communis illa ſententia nullum idoneum auctorem habeat; tamen cum unus iſte ſit ex annorum characteribus, viſum eſt ad Solis, Lunæque cyclos deinceps indictiones adjungere; quo firmior, certiorque Chronologia noſtra ſit, tot in idem conſentientibus annorum notis ſtabilita.

Per. Jul.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5026 14.10.1 D	4296	313	30	8	Olymp. 273	1066	1061

Conſtantinus Aug. III. *Melchiadis*
Licinius Aug. III. 3.

Conſtantinus ordinatis in Urbe rebus, ſuſcepta in Germaniam profectione, Mediolani Conſtantiam ſororem Licinio copulavit. Ad eas nuptias Diocletianus vocatus, cum ſenectutem excuſaſſet, minacibus illorum litteris exagitatus eſt. Zoſimus lib. II. Aurel. Vict.

Poſt nuptias Conſtantinus Gallias repetit, ut ait Anonymus.

Iiſdem Coſſ. Galerius Maximinus Imperator ſtolide contra Conſtantinum, & Licinium inito bello, ab Licinio victus in Illyriis in Aſiam fugit; & in Deorum ſacerdotes rabiem convertit. Demum in Chriſtianorum gratiam edicto dato, Tarſi miſerando mortis genere periit. Euſeb. lib. IV, cap. 6. Zoſimus lib. II. Eutrop. X.

Donatiſtæ in Africa tumultuantes contra Cæcilianum Epiſcopum Carthaginienſem, quem a Traditore Felice Aptungitano ordinatum fuiſſe falſo criminabantur, Conſtantinum interpellant: ad quem Anulinus Procoſ. Africæ XVII. Kalend. Maias Donatiſtarum libellos miſit Carthagine; quibus cauſſæ ſuæ cognitores Gallicanos Epiſcopos dari ſibi poſtulabant. Imperator Melchiadi Romano Pontifici, cum aliis Epiſcopis, ac tribus præcipue Gallicanis, Materno Agrippinenſi, Rheticio Auguſtodunenſi, Marino Arelatenſi, illius diſceptationem controverſiæ detulit. Romæ itaque convenerunt Epiſcopi in domum Fauſtæ in Laterano VI. Non. Octob. ſexta feria. In eo concilio ſchiſmatici cauſſa ceciderunt. Melchiades ſolo Donato culpato cum Majorino componere voluit. Verum Donatiſtæ conditionem

Per. Jul. ☉ Lun. Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Anni Jul.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				ditionem omnem reſpuerunt. Optatus lib. I. Auguſt. Ep. LXVIII, CLXII, & CLXV. Melchiades obiit IV. Id. Decemb. cum ſediſſet annos II. M. II. D. VII.				
5027 15 11. 2 C	4297	314	31	*Voluſianus.* XXXIV. *Pontifex* *Anianus.* *Silveſter* I. Silveſter Romanus Preſbyter in Melchiadis locum ſuccedit Kalend. Febr. Donatiſtæ rurſus in Africa turbant, & Felici Aptungitano crimen traditionis impingunt. De quorum cauſſa mandato Conſtantini Ælianus Procoſ. Africæ cognoſcit; ac tandem XV. Kalend. Martii contra Donatiſtas pronunciat. Qui Imperatorem appellant; cujus juſſu Arelate Synodus collecta, & damnati Donatiſtæ. Hi rurſus ad Imperatorem provocarunt. Aberat enim tum Conſtantinus. Auguſtinus Epiſtol. LXVIII. & CLXII. Ancyrana Synodus celebrata: nec non Neocæſarienſis. Conſtantinus III. Non. Maii reſcriptum edidit ad Ablavium Præf. Præt. de ſententiis Epiſcoporum: ut quod ab iis decretum eſſet, etiam in civilibus controverſiis, id ratum haberetur. L. I. Cod. Theod. de Epiſc. Judic.	9	II	1067	1062
5028 16 12. 3 B	4298	315	32	*Conſtantinus* IV. *Silveſtri* *Licinius* IV. 2. Conſtantinus egit cum Licinio, ut Baſſianus, cui Anaſtaſia ſoror altera Conſtantini nupſerat, Cæſar fieret, & Italiam obtineret, medius inter utrumque. Interim Senicius Baſſiani frater Licinii partes ſequens fratri perſuadet, ut contra Conſtantinum bellum capeſſeret. Sed ab eo in ipſo conatu Baſſianus opprimitur. Poſtea cum Senicium inſidiarum auctorem Conſtantinus ad pœnas repoſceret, negante Licinio, bellum inter ambos oritur; cui faces etiam Licinius ſubjecerat, quod imagines ſtatuaſque Conſtantini Æmonæ dejecerat. Pugnatum eſt primum ad Cibalim Pannoniæ oppidum, & quidem VIII. Id. Octob. ut refert Idatius. Cumque prælium a prima luce in veſperam duraſſet, tandem victus eſt Licinius; iſque cum uxore, filio, ac theſauris Sirmio tranſlatis fugit in Daciam, & Valentem Cæſarem fecit. Conſtantinus Cibali, Sirmio, aliiſque oppidis potitus, hoſtem inſequitur; qui pace nequicquam orata, prælium inire cogitur. Pugnatum eſt in campo Mardienſi, ait Anonymus: ac poſt dubium diuturnumque conflictum fuſis Licinianis, quo minus ii internecione delerentur nox ſuperveniens obſtitit. Tandem per Meſtrianum legatum compoſita pax eſt, pollicente Licinio ſe imperata facturum. Convenit, ut Conſtantinus ab Illyriis Occidentem verſus omnia teneret: Licinius Thraciam, Orientem, & ulteriores provincias. Valens quoque Cæſar interfectus eſt.	10	III	1068	1063
5029 17 13. 4 AG	4299	316	33	*Sabinus.* *Silveſtri* *Rufinus.* 3. Diocletianus Salonæ III. Non. Dec. moritur. Idatius. Euſeb. Arius in tractatibus ad populum hæreſim ſpargens deprehenſus eſt: cum eodem tempore Colluthus Alexandriæ Preſbyter doctrinæ quoque ſuæ virus inſtillaret. Epiphan. Hær. LXIX. Hoc anno natum eſſe S. Martinum Gregor. Turon. refert, lib. I. Hiſt. Franc. cap. XXVI. Scythas per Gallicanum ducem compreſſos fuiſſe inſigni victoria, & cetera contigiſſe hoc anno, quæ in Actis ejuſdem feruntur, Sigonius exiſtimat.	11	IV	1069	1064 Junii
5030 18 14. 5 F	4300	317	34	*Gallicanus.* *Silveſtri* *Baſſus.* 4. His Coſſ. levati tres Cæſares, Criſpus, Licinius, Conſtantinus die Kal. Mart. Idatius. Igitur ad firmandam pacem Conſtantinus, ut refert Anonymus, Sardicam reverſus cum abſente Licinio conſtituit, ut filii Conſtantini, Criſpus ex Minervina ſuſceptus, & Conſtantinus Arelatæ paucis ante diebus ortus: nec non Licinius Licinii F. Cæſares fierent. Zoſimus II. Aurelius Victor. qui Licinianum Licinii filium vocat; additque hanc Imperatorum concordiam diuturnam non fore, neque his, qui adſumebantur, felicem, defectu Solis fœdato iiſdem menſibus die patefactum fuiſſe. Sed & Idatius ſequentibus Coſſ. notat tenebras fuiſſe inter diem hora IX. Nos e tabulis noſtris obſervavimus obſcuratam eſſe Solem hoc anno Chriſti CCCXVI. Decemb. XX. feria VI. hora poſt meridiem I, 20′. hoc eſt hora nona καιρικῇ, Lutetiæ Pariſiorum. Ea defectio digitorum exſtitit 7, 20′.	12	Olymp. 274	1070	1065

Metro-

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Metrophanes Byzantii Epiſcopus cum ſediſſet annos III. ſubſtituendum ſibi curavit Alexandrum. Hic enim ſedit annos xxiii. ut auctor eſt Socrates lib. I. cap. IV. Sozom. lib. III. cap. III.				
5031 19. 15. 6 E	4301	318	35	*Licinius Aug. V.* *Silveſtri* *Criſpus Cæſar.* 5. Alexander Epiſcopus Alexandrinus Arium ejicit; qui in Palæſtinam abiens omnia permiſcet, & Euſebio Nicomedienſi præ ceteris adjutore utitur. Socrat. & Sozom. lib. I. Epiph. Hær. LXIX.	13	II	1071	1066
5032 20 16. 7 D	4302	319	36	*Conſtantinus Aug. V.* *Silveſtri* *Licinius Cæſar.* 6. Licinius Imperator Chriſtianos de palatio ſuo pellit. Sed & Concilia celebrare illos vetuit: aliaque quamplurima contra eoſdem ſtatuit, ac geſſit in odium Conſtantini; quæ Euſeb. lib. I. de vita Conſtant. cap. XLIV, XLV. & ſequentibus exponit. Paſſi ſunt in ea perſecutione XL. Martyres in Cappadocia frigore enecti. Baſilius Amaſiæ Ponticæ Epiſcopus martyrio afficitur. Euſeb. Chron. Conſtantinus Sarmatas Mæotidis accolas Iſtrum tranſgreſſos cecidit; tum Iſtro trajecto eoſdem in regione ſua funditus vicit, occiſo eorum rege Rauſimodo. Zoſimus II. Idem vero de Alexandrinis turbis, & Ariano tumultu certior factus Oſium Cordubenſem Alexandriam mittit, ut pacem in ea urbe conſtitueret; & ad Alexandrum, Ariumque ſcripſit. Socrates I. cap. IV. Poſtea perſpecta Arii nequitia litteras adverſus ipſum publicas dedit. Socrat. cap. VI. Epiph. Hær. LXIX. Apparet autem ex Athan. Apol. II. Oſium generalem Alexandriæ ſynodum coegiſſe, in qua Colluthus in ordinem redactus; Sabelliana hæreſis ſublata. De Ario quid actum ſit, non liquet. Gangrenſis Synodus ad hoc tempus fortaſſe pertinet. In ea damnatus Euſtathius quidam, qui Monaſticum vitæ genus adeo prædicabat, ut nuptias condemnaret. S. Philogonio Antiocheno Epiſcopo mortuo ſuccedit Paollinus, ſive Paolius. Niceph. Chron. Conſtantinus contra aruſpices reſcripſit, L. I. & II. Cod. de Malef. Item de Clericorum immunitate. L. II. Cod. de Epiſcopis, &c.	14	III	1072	1067
5033 21. 17. 8 CB	4303	320	37	*Conſtantinus Aug. VI.* *Silveſtri* *Conſtantinus Cæſar.* 7. Criſpus Cæſar contra Alemannos feliciter bellum geſſit. Nazarius Paneg. Conſtantinus pœnas contra orbos & cœlibes latas ſuſtulit. L. I. Cod. de Infirm. pœn. cœlib.	15	IV	1073	1068 Junii 4
5034 22. 18. 9 A	4304	321	38	*Criſpus Cæſar II.* *Silveſtri* *Conſtantinus Cæſar II.* 8. Quinquennalia Criſpi, & Conſtantini Cæſarum hoc anno celebrata; quæ cum anno XV. Conſtantini concurriſſe teſtatur Nazarius in Paneg. Conſtantinus Donatiſtis pœnam exilii relaxat. Auguſt. lib. I. poſt Collat. cap. XXXIII. Idem de diei Dominicæ ab litibus feriatione ſanxit V. Non. Junii. L. I. Cod. de Feriis. At XVI. Kal. Januar. haruſpices conſuli permiſit. L. I. Cod. de pag. Eodem anno Kal. Aug. medicis, grammaticis, & profeſſoribus aliis litterarum, immunitatem, aliaque beneficia conceſſit. L. I. Cod. de med. & prof.	16	Olymp. 275	1074	1069
5035 23. 19. 10 G	4305	322	39	*Probianus.* *Silveſtri* *Julianus.* 9.	17	II	1075	1070
5036 24. 2. 11 F	4306	323	40	*Severus.* *Silveſtri* *Rufinus.* 10. Conſtantinus ſanctionem edidit contra diverſarum religionum homines, qui Clericos ad luſtrorum ſacrificia celebranda compellerent. L. V. Cod. de Eccl. & Cler. Hoc anno bellum inter Conſtantinum, & Licinium cœptum eſt, ſi quidem vera Cedrenus refert XVIII. menſes poſtremum hoc bellum tenuiſſe.	18	III	1076	1071
5037 25. 2. 12 ED	4307	324	41	*Criſpus Cæſar III.* *Silveſtri* *Conſtantinus Cæſar III.* 11. Quæ Scriptor Anonymus narrat, hoc anno contigiſſe videntur. Cum eſſet Theſſalonicæ Conſtantinus (id autem Martio menſe factum eſt, ut ex L. IV. Cod. de Naviculariis colligitur) Gothi per neglectos limites erumpentes, & vaſtata Thracia, Mœſiaque prædas agentes Conſtantini terrore & impetu repreſſi, captivos impetrata pace reddiderunt. Id contra pactorum fidem Licinius	19	IV	1077	1072 Junii 3

Per. Jul. * ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

factum eſſe conqueſtus eſt, quod alienos fines ab hoſte vindicaſſet. Ita flagrantibus odiis bellum exarſit. Quod dum utrimque paratur; Licinius avaritia, & crudelitate graſſari cœpit, multis ob divitias interfectis. Anonymus.

Conſtantinus de Licinii legibus irritandis reſcriptum dedit XVII. Kal. Jun. L. I. Cod. de infirm. his quæ ſub tyr.

Criſpus Cæſar cum grandi claſſe ad occupandam Aſiam a patre miſſus; cui Licinius cum navalibus copiis Amandum oppoſuit; ipſe circa Hadrianopolin maximo exercitu latera ardui montis impleverat. Conſtantinus diſciplina militari, & felicitate confuſum illius exercitum vicit, leviterque femore ſauciatus eſt. Ita Anonymus. Pugnatum eſt V. Non. Jul. ut refert Idatius. Habebat in exercitu Licinius CL M. equitum XV M. Cæſa ſunt XXXIV. M. Zoſimus II.

Licinius accepta clade Byzantium petit; ac Martinianum Cæſarem facit. Criſpus interim Callipolin pervenit; ubi navali prælio adeo ſuperior fuit, ut capta, vel oppreſſa claſſe, vix Amandus effugerit. Licinius Chalcedonem cum theſauris confugit. Byzantium vero Conſtantinus occupavit. Acri deinde prælio victus eſt tertio ad Chalcedonem Licinius XIV. Kalend. Octobris, ait Idatius.

Itaque Conſtantia uxore Licinii apud fratrem agente, vita Licinio conceſſa eſt. Is in ordinem redactus, & convivio Conſtantini adhibitus eſt. Martinianus quoque vita donatus. Licinius Theſſalonicam miſſus eſt. Hæc Anonymus.

Zoſimus ait ingentem vim hoſtium eſſe cæſam ad C M. circiter: tum Licinium Nicomediam ſeſe recepiſſe: atque inde cum Conſtantino pactionem feciſſe. Vide Euſeb. lib. I. de vita Conſtant.

Florebat hoc tempore egregia laude ſanctitatis S. Nicolaus Myrenſis Epiſcopus.

Paulino Antiocheno Epiſcopo mortuo, magna de ſucceſſore ſubrogando ibidem orta contentio eſt: cum Ariani vehementer optarent, ut eo Cæſarienſis Euſebius transferretur. Euſeb. lib. III. de vita Conſtant. cap. LVII. Tandem ordinatus eſt Euſtathius Catholicus, & laudatus antiſtes. Theodor. lib. I, cap. VII.

Gliſcente in dies interim Ariana peſte, tum altercatione illa de Paſchatis celebratione inter Aſianos potiſſimum vigente, de indicenda generali Synodo deliberatum eſt: idque ſequenti anno confectum.

Per. Jul.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Consules	Pontifex	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5038 26. 3. 13 G	4308	325	42	*Paulinus.* *Julianus.*	*Silveſtri* 12.	20	Olymp. 276	1078	1073

PRIMA SYNODUS
OECUMENICA NICÆNA.

Licinius Theſſalonicæ novis rebus ſtudens, Conſtantini juſſu peremptus eſt. Martinianus vero in Cappadocia. Anonymus. Idatius, Euſeb. Chron.

His Coſſ. celebrata eſt Synodus Nicæna contra Arium a CCCXVIII. Patribus. Cœpta eſt XIII. Kal. Jul. & VIII. Kalend. Septemb. terminata.

Conditum in ea fidei Symbolum: decretumque ut Paſcha eodem ab omnibus tempore perageretur. Sub finem Concilii Conſtantinus Vicennalia Nicomediæ celebravit. Euſeb. Chron. & lib. III. de Vita cap. XIV; nec non lib. IV, cap. XL.

Ariani palinodiam recantantes a Synodo recepti; quin & Arius ipſe ea lege, ut ne Alexandriam rediret. Athan. Apol. II. Hieron. Dial. cont. Lucifer.

Silveſter miſſis ad ſe Concilii decretis, coacta Romæ Synodo probavit quæ in illo geſta fuerant.

Conſtantinus gladiatorum ſpectacula edicto ſuſtulit Kal. Oct. L. I. Cod. de gladiat.

Euſebius Cæſarienſis Chronicon ſuum hoc anno terminat.

Per. Jul.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Consules	Pontifex	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5039 27. 4. 14 B	4309	326	43	*Conſtantinus Aug. VII.* *Conſtantius Cæſar.*	*Silveſtri* 13.	21	II	1079	1074

Hoc anno Criſpus Cæſar, quod in ſuſpicionem inceſtæ cum noverca conſuetudinis veniſſet, Polæ in Iſtria occiditur, ut ait Ammianus lib. XIV. At Zoſimus Romæ id factum aſſerit lib. II. De anno teſtatur Idatius. Sozomenus item lib. I, cap. V, anno XX. Conſtantini idipſum adſcribit; nono vero ex quo Criſpus Cæſar eſt factus, Euſebius in Chron.

Eodem anno & Licinius Licinii F. interemptus eſt. Euſeb. Zoſimus II.

Vicen-

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mund.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Vicennalia Conſtantini Romæ edita ſunt. Idatius, & Euſeb. Chron.

Conſtantinus adverſus hæreticos ſævit; eoſque conventus habere prohibuit: ædes illorum dirui, & Catholicis attribui juſſit. Euſeb. lib. III. de vita Conſt. cap. LXI.

Helena Conſtantini mater crucem Domini Hieroſolymis repertam, & inſignibus miraculis exploratam diviſit, ac partem ibi reliquit; partem ſibi ſumpſit. Ambr. Orat. de fun. Theod. Paullinus Epiſt. XI. Sulpitius Severus II.

At Conſtantinus Hieroſolymorum inſtauravit urbem, & in ea baſilicam inſignem extrui juſſit. Helena porro duas alias erexit: unam Bethleemi, alteram in monte Olivarum. Euſeb. lib. III. de vita Conſt. cap. XXV. & XLIII.

Alexandro Epiſcopo mortuo, quinto poſt celebratam Nicææ Synodum menſe creatus eſt Alexandriæ Epiſcopus Athanaſius. Theod. lib. I. cap. XXVI. Athan. Apol. II.

Arnobius in Africa rhetor clarus habetur; qui cum in civitate Siccæ ad declamandum juvenes erudiret, & adhuc Ethnicus ad credulitatem ſomniis compelleretur, neque ab Epiſcopis impetraret fidem, quam ſemper impugnaverat, elucubravit adverſus priſtinam religionem luculentiſſimos libros: & tandem veluti quibuſdam obſidibus pietatis fœdus impetravit. Hieron. in Chron.

Florebat & Lactantius Arnobii diſcipulus, qui Criſpi Cæſaris extrema jam ætate præceptor fuit. Hier. Catalogo.

In Perſide contra Chriſtianos perſecutio gravis a Sapore commovetur: in qua Acepſimas, Aithales, & alii quamplurimi pro Chriſto paſſi ſunt. Theophanes. Cedrenus, qui & Metrodori cujuſdam Philoſophi ſcitu non indignam hiſtoriam refert.

Calocerus magiſter pecoris camelorum Cyprum ſpecie regni occupat; ſed mox oppreſſus interficitur. Aurel. Victor. Hieron. Chron.

5040 28. 5. 15 A	4310	327	44	22	III	1080	1075

Conſtantius Cæſar V. *Silveſtri*
Maximus. 14.

Arius, qui hæreſin hactenus diſſimularat, per Euſebium Nicomedienſem Alexandriam redire molitur. Sed nec iſte, nec Imperator id ab Athanaſio extorquere potuit. Athan. Apol. II.

Evangelium Indiis per Frumentium Tyrium importatur, qui ab Athanaſio Epiſcopus illis datus eſt. Rufinus lib. I. cap. IX. Socrat. I. cap. XV. Theodoret. I. cap. XXIII. Sozom. I. cap. XXIII.

Eodem tempore Iberi Chriſtianæ cujuſdam captivæ opera Chriſti fidem ſuſcipiunt: ut iidem illi memoriæ produnt.

Hoc anno Conſtantinus Fauſtam uxorem ſuam ob falſam Criſpi delationem in balneo interfici juſſit. Hieron. Chron. Zoſimus II. Eutrop. X. Cujus crudelitatem Ablavius, qui poſtea Conſ. fuit, his verſibus notavit, quos palatinis foribus appendit.

Saturni aurea ſæcla quis requirat?
Sunt hæc gemmea, ſed Neroniana.

Sidon. lib. V. Epiſt. VIII.

Hoc fere tempore mortua eſt Helena Romæ inter filii ac nepotum complexus, annos LXXX. nata, Aug. XVIII. & a filio magnifice ſepulta in baſilica SS. martyrum Marcellini & Petri, via Lavicana. Euſeb. lib. III. de vita, cap. XLVI. & XLVII.

Idem porro Conſtantinus Drepanum Bithyniæ civitatem in honorem Luciani martyris ibi conditi inſtaurans ex vocabulo matris ſuæ Helenopolin nominavit. Hier. Chron.

5041 1. 6. 1 GF	4311	328	45	23	IV	1081	1076 Janu 2

Januarius. *Silveſtri*
Juſtus. 15.

Athanaſius diœceſim ſuam luſtrans Iſchyram in Mareotide pro Epiſcopo ſe gerentem dejicit: qui ad Meletianos confugit. Athan. Apol. II. In ea peregrinatione SS. Antonium, & Pachomium inviſit.

Juvencus Presbyter Hiſpanus Evangelia carmine vertit. Hieron. Chron. & in Catal.

Publilius Optatianus Porphyrius miſſo ad Conſtantinum inſigni volumine ab exilio liberatur. Hieron. Chron.

Circa hoc tempus Conſtantinus Byzantii ſitum, opportunitatemque contemplatus inſtaurare, ac munire aggreditur, ibique ſedem imperii conſtituere. Zoſimus II.

5042 2. 7. 2 E	4312	329	46	24	Olymp. 277	1082	1077

Conſtantinus Aug. VIII. *Silveſtri*
Conſtantinus Cæſar IV. 16.

Meletiani, & Euſebiani falſis criminibus Athanaſium exagitant. Sed eorum fraude comperta Conſtantinus tam illos, quam Euſebium Nicomedienſem execratus eſt, eumdemque deturbari ſede ſua juſſit. Athan. Apol. II. Socrat. I. cap. XX. Sozom. II. cap. XX.

Per. Jul. ✱☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc		Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5043 3. 8 3 D	4313	330	47	*Gallicanus.* *Silveſtri* *Symmachus.* 17. His Coſſ. Conſtantinopolis dedicata eſt v. Id. Maias. Idatius. Vide lib. xi. cap. xliv. Hanc ipſam urbem Conſtantinus pene totius orbis Romani ſpoliis locupletavit, alteramque Romam eſſe voluit.	25	ii	1083	1078
5044 4. 9. 4 C	4314	331	48	*Baſſus.* *Silveſtri* *Ablabius.* 18. Meletiani Euſebio Nicomedienſi auctore, falſa quædam crimina Athanaſio impingunt confracti calicis, & Arſenii occiſi. Socrat. 1. cap. xx. Sozom. ii. cap. xxii. Edicto Conſtantini gentilium templa ſubverſa ſunt. Hieron. Chron. Theophanes.	26	iii	1084	1079
5045 5. 10. 5 BA	4315	332	49	*Pacatianus.* *Silveſtri* *Hilarianus.* 19. Conſtantinus contra Gothos implorantibus Sarmatis auxilium tulit. Itaque per Conſtantinum Cæſarem centum prope millia fame & frigore extincta ſunt. Tunc & obſides accepit: & inter eos Ariarici regis filium. Anonymus. Idatius quoque xii. Kalend. Maii victos ait Gothos a Romanis in terris Sarmatarum; quod & Hier. in Chron. memorat. S. Martinus natus annos xvi. in militiam juſſu Imperatoris adſcribitur. Severus in ejus vita, cap. 1. Et quidem his Coſſ. reſcriptum de veteranorum filiis ad militiam cogendis datum extat lib. vii. Cod. Theod. Tit. xxii.	27	iv	1085	1080 Junii 1
5046 6 11. 6 G	4316	333	50	*Dalmatius.* *Silveſtri* *Xenophilus.* 20. Athanaſius miſſo Macario Presbytero ad Conſtantinum plene ſe de objectis criminibus purgavit: ad eumque perhonorificas litteras Conſtantinus miſit. Athan. Apol. ii. Conſtans Conſtantini F. hoc anno levatus eſt Cæſar viii. Kal. Jan. Idatius. Eodem anno Conſtantinus v. Kal. Oct. medicis, & profeſſoribus litterarum immunitatem confirmavit, *quo facilius liberalibus ſtudiis multos inſtituerent.* Lib. x. Cod. de Med. & Prof.	28	Olymp. 278	1086	1081
5047 7. 12 7 F	4317	334	51	*Optatus.* *Silveſtri* *Paullinus.* 21. Conſtantinus in cauſſa Athanaſii Cæſaream Palæſtinæ convenire Epiſcopos juſſit; qui ſubinde Tyrum tranſiati. Cogendi concilii fuit & altera ratio, ut baſilicam Hieroſolymis dedicarent. Socrat. 1. cap. xx. Sarmatarum ſervi contra dominos rebellarunt; quos pulſos Conſtantinus libenter accepit: & amplius CCC. M. hominum mixtæ ætatis, & ſexus per Thraciam, Scythiam, Macedoniam, Italiamque diviſit. Anonymus. Idatius. Hieron. Chron. qui Arcaragantas vocari profugos iſtos refert. Vide Ammianum lib. xvii. & xix. Solis inſignis defectio his Coſſ. accidit Romæ Julii xvii. hora 11, 17. a media nocte: fuitque digitorum $10\frac{1}{2}$ fere. Firmicus lib. 1. cap. 11.	29	ii	1087	1082
5048 8. 13 8 E	4318	335	52	*Conſtantius.* *Silveſtri* *Albinus.* 22. Conſtantinus tricennalia edidit viii. Kalend. Auguſti, & levatus eſt Dalmatius Cæſar xiv. Kalend. Octob. Idatius. Aurel. Victor. Hic erat Dalmatii fratris Conſtantini filius. Ejus vero fratrem Annibalianum, ait Anonymus, data ei Conſtantiana filia ſua, regem regum, & Ponticarum gentium conſtituit. (Hinc Annibalianus rex ab Ammiano initio lib. xiv. dicitur.) Ita Gallias Conſtantinus minor degebat: Orientem Conſtantius: Africam, Illyricum, & Italiam Conſtans: ripam Gothicam Dalmatius tuebatur. Hæc Anonymus. Euſebius quoque lib. iv. de vita cap. li. & lii. refert Conſtantinum in tres filios imperium eſſe partitum. Celebratum eſt hoc anno famoſum illud Conciliabulum Tyri; cui ſe ſiſtit Athanaſius, & objectam Arſenii cædem, aliaque crimina ſtrenue diluit. Sed adverſariorum impotentia coactus eſt ad Conſtantinum fugere. Interim miſſi in Ægyptum ex Conciliabulo, qui de iiſdem criminibus inquirerent: qui quidem per ſummam injuriam, & calumniam omnia geſſerunt; ſecundum quæ abſentem Athanaſium condemnant. Socrates. Sozom. Epiphan. in Arianis, & alii. Baſilica a Conſtantino erecta Tyri ab Epiſcopis dedicatur. Inde altera Hieroſolymis, quæ Martyrino dicta eſt. Euſeb. iv. de vita, cap. xli, xliv. & ſeq. Nazarii Oratoris Gallicani filia in eloquentia patri coæquatur. Tiberianus vir diſertus Præfectus Prætorio Gallias regit. Euſtathius Conſtantinopolitanus Presbyter agno-	30	iii	1088	1083

agnoſcitur; cujus induſtria Hieroſolymis martyrium conſtructum eſt. Hieron. Chron.

Per. Jul. * Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5049 9. 24. 9 DC	4319	336	53	31	IV	1089	1084 Maii 31

Nepotianus. XXXV. *Pontifex* XXXVI. *Pontifex*
Facundus. *Marcus* I. *Julius* I.

Marcus Papa Romanus Silveſtro ſubrogatus eſt XVII. Kalend. Febr.

Athanaſio apud Imperatorem inſtante, Conſtantinopolim evocantur Epiſcopi, qui ipſum condemnaverant. Ii novis criminibus Athanaſium accuſant; quibus Imperator commotus & ipſum, & ejus fautores Epiſcopos relegat. Athanaſium quidem Treverim in Galliam; ubi a S. Maximo perhumaniter exceptus eſt. Triumphantibus interim Arianis, Arius Conſtantinopolin accitus ficta profeſſione fidei edita Imperatorem illudit. Sed paullo poſt miro Dei judicio miſeranda morte periit. Rufin. L. I, cap. 12. Athan. ad Serap. Socrat. lib. I, cap. XXV. Sozom. & alii.

Conſtantinus in urbe cognominе baſilicam Apoſtolorum, ubi ſepeliretur, extruxit. Euſeb. IV. de vita, cap. LVI. Socrat. lib. I, cap. ult.

Conſtantio filio Conſtantinus uxorem dedit. Euſeb. lib. IV. de vita. Hanc aliam quam Euſebiam oportet eſſe, ſi vera ſcripſit Julianus Aug. Orat. in eamdem Euſebiam: ubi Conſtantium jam & imperii, & totius orbis fere compotem, poſt vindicatam de injuſto uſurpatore ditionem ſuam, Euſebiam ſibi conjugem adſciviſſe memorat.

Marcus Papa octavo ſedis ſuæ menſe moritur Octobris VII. Huic ſuffectus eſt Julius Romanus, Octobris XXVII.

Conſtantinus legem tulit, ut ſi quis Judæorum Chriſtianum mancipium, aut cujuſvis ſectæ mercatus circumcidiſſet, libertatis privilegiis qui hoc ſuſtinuiſſet potiretur. Cod. Theod. L. I. Ne Chriſt. mancip. &c.

Item ne Judæis Chriſtianos ex Judaiſmo converſos inquietare liceret. Leg. V, Cod. de Judæis.

Indorum legatos munera ferentes Conſtantinus excepit. Euſeb. lib. IV. de Vita Conſtant.

Idem reliquias SS. Lucæ, Andreæ, & Timothei Conſtantinopolim tranſtulit. Hieron. contra Vigil.

Per. Jul. * Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5050 10.25.10 B	4320	337	54	1	Olymp. 279	1090	1085

Felicianus *Julii*
Titianus. 2.
XLI. *Impp.* { *Conſtantinus.* / *Conſtantius.* / *Conſtans.* }

Conſtantinus Imperator XI. Kalend. Junias, ſive Maii XXII, ipſo die Pentecoſtes ex hac vita migravit, rure proximo Nicomediæ, quod Achyronam vocabant, ſub meridiem. Aurelius Victor. Idatius. Euſeb. lib. IV. de vita, cap. LXIV. Imperavit annos XXXI, aut XXXII. etiam attigit, ſi vera eſt conjectura noſtra, mortuum Conſtantium Chlorum anno Chriſti CCCV. Euſebius, aliique veteres paullo ante mortem baptizatum eſſe memorant. Vide lib. XII, cap. XLV.

Eodem anno tres Auguſti renunciati ſunt, Conſtantinus, Conſtantius, & Conſtans V. Id. Sept. ut ait Idatius. Hi imperium inter ſe partiti ſunt: ut Conſtantinus Gallias, & quicquid trans Alpes erat obtineret: Conſtans Romam, & Italiam, Africam, Siciliam, & inſulas reliquas, Illyricum, Macedoniam, & Græciam: Conſtantius Thraciam, Aſiam, & Orientem cum Ægypto. Erant & imperii quodammodo participes Dalmatius Cæſar, & Conſtantius Conſtantini frater, & Anaballianus, coccinea, & aurata veſte, ac Nobiliſſimatus titulo donati a Conſtantino. Sed hi omnes militari ſeditione, haud dubie incitante, vel connivente Conſtantio, ſublati ſunt: eumque his Optatus Patricius a Conſtantino factus, novo, & ab eodem excogitato dignitatis titulo; quo qui afficiebantur ſupra Præfectos Prætorio ſedebant. Occiſus eſt & Ablavius Præf. Præt. Gallus autem, & Julianus ægre ſervati ſunt. Zoſimus II. Socrat. III, cap. I. Sozom. V, cap. II.

Zoſimus falſus eſt, dum tres illos Conſtantini ſucceſſores non ex Fauſta Maximiani filia genitos, ſed ex alia ſuſceptos ait, quam adulterii inſimulatam occidit.

Romæ concilium a Julio Papa celebratur, in quo Nicæni concilii acta probata ſunt, & hæreſis Ariana damnata.

Per. Jul. * Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5051 11.26.11 A	4321	338	55	2	II	1091	1086

Urſus. *Julii*
Polemius. 3.

Athanaſius a Conſtantino juniore cum litteris Alexandriam remiſſus magno cum honore ibidem exceptus eſt. Theodor. II, cap. I. Athan. Apol. II.

Conſtantius expeditionem in Perſas ſuſcipit, & Antiochiæ a S. Spiridione Trimithuntis in Cypro Epiſcopo a

motbo

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				morbo curatus eſt. Metaphraſtes in ejus vita, XII. Septemb. Sapores Perſarum rex Niſibio acri obſidione premit duobus menſibus. Sed a S. Jacobo ejus Epiſcopo illius impetus propulſatur, & immiſſo culicum agmine fugatur. Hieron. Chron. Theodoret. in Philotheo. Deſcribit hanc obſidionem Julianus in Paneg. Conſtantii.				
5052 12.17.12 G	4322	339	56	*Conſtantius Aug. II.* *Julii* *Conſtans Aug.* 4. Euſebius Nicomedienſis cum fautoribus ſuis legatos ad Julium & ad Conſtantinum, ac Conſtantem mittunt cum expoſtulatione adverſus Athanaſium; qui ab ejus legatis confutati, generale concilium poſtulant. Athan. Apol. II. & ad Solitar. Hoc anno Conſtantinus & Conſtans matrimonia cum fratris, ſororiſve filia ſub capitali pœna, prohibuerunt. L. I. Cod. de inceſtis nuptiis.	3	III	1092	1087
5053 13.18.13 FE	4323	340	57	*Acyndinus.* *Julii* *Imper.* { *Conſtantius.* *Proculus.* 5. { *Conſtans.* Synodus in cauſſa Athanaſii Romæ a Julio indicitur; ad quam Athanaſius accurrit, & Romæ annum I. M. VI. hæſit. Interim Antonii vitam publicat. Julii P. epiſtola apud Athan. Apol. II. Euſebius Cæſarienſis moritur, ut indicat Socrates II. cap. III. Alexander Conſtantinopolitanus anno ætatis XCVIII. cum ſediſſet annos XXIII. moritur. Succedit Paulus orthodoxus; qui ab Arianis per Conſtantium Imperatorem ejicitur, & in ejus locum Euſebius Nicomedienſis transfertur. Paulus vero in Pontum relegatur. Socrat. lib. II. cap. IV. & ſeq. Sozom. III. cap. IV. Athan. ad ſolitar. Euſtathius Antiochenus per calumniam meretricolæ deponitur. Athan. ib. Catholici vero deinceps Antiochiæ privatos conventus agentes Euſtathiani dicti ſunt. Conſtantinus junior Conſtanti fratri bellum inferens, ac latrocinii ſpecie in ejus fines irrumpens obtruncatus eſt, projectuſque in flumen Alſam prope Aquileiam. Aurel. Victor. Idatius. Zoſimus lib. II. ſcribit Conſtantem, mota inter ipſum & fratrem controverſia de Africa Carthagini contributa, & Italia, triennio toto conceptam in illum iracundiam foviſſe, ac demum per inſidias oppreſſiſſe.	4	IV	1093	1088 Maii 30
5054 14.19.14 D	4324	341	58	*Marcellinus.* *Julii* *Probinus.* 6. His Coſſ. pugna facta eſt cum gente Francorum a Conſtante in Galliis; & ipſo anno terræ motus fuit ad Orientem per totum annum præter Antiochiam. Idatius. Terræ motus meminit Oroſ. VII. cap. XXIX. De Francis Hier. Chron. Antiochiæ Dominicum aureum conſecratur, ait Hieron. Chron. Hæc ſunt celeberrima illa encænia, quibus baſilica a Conſtantino M. conſtructa dedicata eſt, & Conſtantio præſente Synodus habita Epiſcoporum XC. vel XCVII. aut XCIX. e quibus Ariani XXXVI. Ibi Athanaſius exauctoratur, eique ſubſtituitur Gregorius Cappadox. Poſtea fidei Confeſſio ab iiſdem edita; in qua ὁμοούσιος vocabulum ſuppreſſum. Tum Canones conditi XXV. qui poſtea in corpus Canonum recepti. Julii Papæ legati ab Arianis detenti, ac tandem dimiſſi ad Julium redeunt. Is fruſtra expectatis Euſebianis, quos ad Synodum citarat, Romæ conventu Epiſcoporum habito, illos damnat, & Athanaſium abſolvit. Sed & Marcelli Ancyrani cognita cauſſa, & ipſum ad communionem recipit. Socrat. lib. II. Sozom. III. Athan. de Synod. Athanaſius abſolutus Alexandriam proficiſcitur. Socrates. Conſtantius ſacrificia interdicit. L. II. Cod. de Paganis, &c.	5	Olymp. 280	1094	1089
5055 15.1.15 C	4325	342	59	*Conſtantius Aug. III.* *Julii* *Conſtans Aug II.* 7. Franci a Conſtante victi, ſeu pacati, ait Idat. & Hieron. Chron. Gregorius Cappadox per præfectum Philagrium Conſtantii juſſo Alexandriam introducitur: ibique ingens civium patrata cædes. Athanaſius clam dilapſus Romam confugit. Athan. Epiſt. ad Orthod. Euſebius ex Nicomedienſi Conſtantinopolitanus Epiſcopus moritur: poſt cujus obitum de ſucceſſore tumultuatum; Catholicis Paulum olim ejectum: Arianis Macedonium ſubrogantibus. Hermogenes porro dux a Conſtantio miſſus Paulum expulit, & civitatem frumentaria annona mulctavit. Paulus interim Romam ſeſe recipit.	6	II	1095	1090

Eodem

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Eodem & Aſclepas Gazæ, Marcellus, Ancyræ, Lucius Hadrianopolis Epiſcopi ſedibus pulſi ſuis advenere. Hermogenes a populo tractus, & miſerrime diſcerptus eſt. Socrat. II. cap. X. Sozom. III. cap. V. Idatius tractum ait Hermogenem hoc anno. Photinus Ancyra oriundus Marcelli Ancyrani diſcipulus hoc fere tempore novam hæreſin condidit. Socrat. II. cap. XI.				
5056 16. 2. 1 B	4326	343	60	*Placidus.* *Julii* *Romulus.* 8. S. Paullus primus eremita moritur annos natus CXIII. Hieron. in ejus vita. Apud Perſas dira in Chriſtianos exorta perſecutio, in qua Simeon Seleuciæ, & Cteſiphontis Epiſcopus, Uſtazanes Eunuchorum princeps, ac regis educator, aliique complures occiſi ſunt. Sozom. II. cap. VIII. Hieron. Chron.	7.	III	1096	1091
5057 17. 3. 2 AG	4327	344	61	*Leontius.* *Julii* *Salluſtius.* 9. Aliud Antiochiæ concilium ab Arianis celebratur: in eoque nova fidei forma conſcribitur, ceteris prolixior, atque ob id *μακρόστιχος* dicta, quæ & Luciani martyris titulo edita eſt. Sozom. III. cap. V. Athan. de Synodis. Neocæſarea in Ponto ſubverſa, excepta Eccleſia, Epiſcopo, ceteriſque, qui ibi reperti ſunt. Hieron. Chron.	8	IV	1097	1092 Maii 29
5058 18. 4. 3 F	4328	345	62	*Amantius.* *Julii* *Albinus.* 10. Conſtantius adverſus Perſas in expeditione perſeverat: contra quos parum proſpere pugnat. Oroſ. VII. cap. XXIX. Titianus vir eloquens Præfecturam Prætoriam apud Gallos exercet. Hieron. Gallus & Julianus Conſtantii Conſtantini M fratris filii hoc fere tempore clerici facti ſunt; qui cum ambo Martyrum baſilicam exſtruerent, Galli opere procedente, Juliani opus excutiebatur, & corruebat. Gregor. Nazianz. Orat. I. in Jul.	9	Olymp. 281	1098	1093
5059 19. 5. 4 E	4329	346	63	*Conſtantius Aug.* IV. *Julii* *Conſtans Aug.* III. 11. Athanaſius poſt triennium, quam Romam adierat, accitus a Conſtante Mediolanum venit; ubi de convocando concilio agitur. Athan. Apol. I. Præerat tunc Mediolani Protaſius. Indicta eſt Sardicam generalis Synodus a Conſtante & Conſtantio. Theodor. L. II. cap. IV. Concilium Agrippinenſe, ſive Colonienſe celebratum; in eoque damnatus Euphrates illius urbis Epiſcopus, qui Chriſti divinitatem negabat. Eclipſis Solis accidit Junii VI. feria VI. hora 5, 31'. poſt mediam noctem Conſtantinopoli, digitorum 8.	10	II	1099	1094
5060 20. 6. 5 D	4330	347	64	*Ruſinus.* *Julii* *Euſebius.* 12. Sardicenſis Synodus hoc anno celebrata Sardicæ, quæ urbs in Illyrico, & in Thraciæ, ac Myſiæ confinio poſita eſt. Interfuerunt CCCLXX. Epiſcopi plerique Catholici; reliqui Ariani. Ex Galliis adfuit Maximinus Trevirenſis, Servatius Tungrenſis, Simplicius Auguſtodunenſis Epiſcopi. In ea abſolutus eſt Athanaſius, Ariani damnati, & Canones aliquot conditi. Ariani ubi rem ex æquitate ac fide agi vident, paullatim dilapſi Philippis in Thracia conciliabulum eodem tempore celebrant, quod & Sardicenſe nominarunt: cujus decretum fidei exſtat in Fragmentis Hilarii ad Africanos Epiſcopos miſſum. In eo ſtatuerunt, uti Conſubſtantialis vox a nullo deinceps uſurparetur. Sozomen. III. cap. X. Socrat. II. cap. XX. Legati ex Sardicenſi Synodo ad Conſtantium miſſi Vincentius Capuæ, & Euphrates Agrippinenſis Epiſcopi. Theodoret. II. cap. VIII. De Euphrate mirum, cum anno ſuperiore damnatus legatur.	11	III	1100	1095
5061 21. 7. 6 CB	4331	348	65	*Philippus.* *Julii* *Salia.* 13. Bellum Perſicum nocturnum ad Singaram geſtum hoc anno produnt Hieron. Chron. & Idatius quando haud dubiam victoriam ferocia militum Conſtantius amiſit: qui pugnam ſeditioſe & ſtolide contra rationem belli die jam præcipiti popoſcerunt. Eutrop. X. Sex. Rufus. Addit Hieronymus ex novem graviſſimis præliis contra Perſas maximum id accidiſſe; quo & Niſibis obſeſſa, & Bizabdæ, & Amida capta ſunt.	12	IV	1101	1096 Maii 28

Vincen-

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Vincentius, & Euphrates Sardicenſis Synodi legati a Stephano Antiocheno Epiſcopo per ſubornatam meretricem calumniam paſſi ſunt. Sed mox fraude patefacta Stephanus abdicatus, & ab Eccleſia pulſus eſt, eique Leontius eviratus ſuffectus homo perditus. Theodoret. II. cap. IX.

Paulus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, & Athanaſius datis a Conſtante minacibus ad Conſtantium litteris reſtituti ſunt; quamquam hoc anno apud Conſtantem ſubſtitit Athanaſius. Theodor. ibid. Socrat. II. cap. XVIII. Sozom. III. cap. XIX.

Conſtans Imperator Paulum & Macarium viros clariſſimos in Africam miſit, qui Donatiſtas ad Eccleſiam Catholicam adducerent, & pauperum inopiam ſublevarent; quibus Donati ambo Donatiſtarum Epiſcopi, alter Carthaginienſis, alter Bagaienſis antiſtites reſtiterunt: quin & Circumcelliones in eoſdem armarunt: quorum plerique a militibus occiſi, & pro martyribus a Donatiſtis in honore habiti ſunt. Optatus lib. III.

Concilium Carthaginienſe I. ſub Grato Epiſcopo Carthagin. in quo Canones XIV. ſanciti. To. I. Concil.

Maximus Hieroſolymorum Epiſcopus moritur; cui ſubrogatus eſt Cyrillus, quem Hieronymus ab Acacio Cæſarienſi in mercedem perfidiæ Epiſcopatum hunc adeptum eſſe ſcribit; quod Maximi ordinatione, a quo presbyter factus erat, ejurata, Diaconus in Eccleſia adminiſtraſſet.

Sol hoc anno defecit Octobris IX. feria I. ſub horam diei ſecundam, ut teſtatur Theophanes: ac diametri beſſe circiter defecit. Vide lib. XI. cap. XLV.

5062 22. 8. 7 A	4331	349	66		13	Olymp. 282	1102	1097

Limenius. *Julii*
Catullinus. 14.

Conſtantius fratris litteris miniſque compulſus Athanaſium ad ſeſe evocat, poſtquam Gregorius ab Alexandrinis occiſus eſt: & Antiochiam ad ſeſe venientem benigne excepit. Quin & omnia contra ipſum acta aboleri juſſit. Conſtantio porro Eccleſiam Arianis ſuis Alexandriæ poſtulante; cum viciſſim Antiochiæ dari Catholicis Athanaſius ſtipulatus eſſet, Arianis conditionem detrectantibus, Alexandriam cum honore remiſſus eſt. Theodor. II. cap. XII. Socrat. II. cap. XVIII.

5063 23. 9. 8 G	4333	350	67		14	2	1103	1098

Sergius. *Julii* *Imperator*
Nigrinianus. 15. *Conſtantius ſolus.*

His Coſſ. (ait Idatius) Conſtans occiſus eſt in Salliis a Magnentio, & levatur eſt Magnentius die XV. Kalend. Febr. & Vetranio apud Sirmium Kalend. Maii. Eo anno & Nepotianus Romæ III. Non. Jun. & pugna magna fuit cum Romanis, & Magnentianis. Hæc Idatius. Eutrop. X. ex eoque Chron. Hieronymi idem refert: nimirum Conſtantem anno imperii XVII. (ex quo ſcilicet Cæſar factus eſt) ætatis XXX. occiſum eſſe non longe ab Hiſpaniis in caſtro, cui Helenæ nomen eſt. Victor annum tribuit ætatis XXVII. Auguſtæ poteſtatis XIII. atque cæſum ipſum a Gaiſone, quem Magnentius arrepta tyrannide ad illum opprimendum miſerat; cujus morte cognita Vetranio Magiſter militum imperium in Pannonia apud Murſiam occupavit. Eadem & Zoſimus habet.

Nepotianus Eutropia Conſtantini ſorore natus a Magnentianis ducibus oppreſſus eſt viceſimo octavo die, ejuſque caput pilo præfixum. Vetranio octavo poſt menſe, nempe VIII. Kalend. Jan. (ut ſcribit Idatius) in ordinem redactus eſt, eique commodam in otio vitam Conſtantius indulſit. Hæc iidem illi Scriptores.

Inter hæc Athanaſius incredibili ordinum omnium gratulatione Alexandriæ exceptus eſt. Sed antequam eo perveniret, Hieroſolymis in ejus gratiam celebrata Synodus eſt. Laodiceæ quoque in Syria cum Apollinari Lectore filio Apollinaris alterius conſuetudinem habuit. Quam ob cauſſam a Georgio Laodiceno ejectus Apollinaris conceptam dolorem in peſtilentiſſimam hæreſin effudit. Socrat. II. cap. XXXVI. Sozom. VI. cap. XXVI.

Urſatius & Valens pœnitentiam profeſſi ad Athanaſium ſcripſerunt: ac Romam profecti Julio Papæ pœnitentiæ libellus obtulerunt. Athan. Epiſt. ad Solit. Socrat. Sozom.

5064 24. 10. 9 F	4334	351	68		15	3	1104	1099

Poſt Conſulatum Sergii & Nigriniani. *Julii 16.*

Conſtantius adverſus Magnentium bellum parans, Gallum patruelem ſuum Cæſarem facit Idibus Martiis, ut teſtatur Idatius; quem & Conſtantium appellavit, & ei commiſit Orientem, ac ſororem eidem Conſtantiam

uxorem

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

uxorem dedit, quam Annibaliano ante nupſerat. Magnentius vero Decentio fratri Cæſari Gallias permiſit. Poſtea cum Magnentio ad Murſam in Pannonia prælium fuit. Victus primo Conſtantii exercitus, poſtea ſuperior fuit; quo in prælio ingentes Romani imperii vires conſumptæ ſunt. Aurel. Vict. Eutrop. x. Zoſimus II. Hieron. Chron. Idatius IV. Kalend. Octobris pugnatum refert. Severus lib. II. ſcribit eo tempore, quo apud Murſam armis certatum, Conſtantium in baſilica Martyrum extra oppidum ſita, Valente tunc ejus loci Epiſcopo in ſolatium aſſumpto, diverſatum eſſe. Valentem porro callide per ſuos diſpoſuiſſe, ut quis prælii fuiſſet eventus primus cognoſceret. Itaque primus nunciavit hoſtes cecidiſſe. Ex quo ille multum apud Imperatorem gratiæ ſibi peperit.

Eodem anno Sirmii Synodus eſt habita; in qua Photinus damnatus eſt; agente potiſſimum Baſilio Ancyræ Epiſcopo. Et quamquam Ariani ferme omnes convenerant, tamen quod nihil adverſus fidem decreviſſent, Catholica Synodus propemodum eſt habita, & in ea edita fidei confeſſio probatur ab Hilario lib. de Synodis; & Vigilio lib. v. cont. Euty. Vide quæ in Animadver. Epiph. ad Hær. LXXIII. diſſeruimus.

Per idem tempus orta creditur Paganorum appellatio: cum videlicet Conſtantius Chriſtianos eſſe milites omnes juſſit, ac detrectantes exauctoravit, paganoſque eſſe voluit. Theodore. III. cap. III. ac tunc Martinus baptizatus eſt, ut aſſerit Gregor. Turon. lib. I. cap. XXXV. cum annum ageret vitæ XXXV.

Paulus Conſtantinop. Epiſcopus Conſtantii juſſu per Philippum Præfectum dejectus eſt, eique ſubrogatus Macedonius: a quo dira in Catholicos commota perſecutio. Paulus in exilium miſſus, poſtea Cucuſi ſtrangulatus eſt. Theodor. II. cap. v. Socrat. II. cap. XXI. Sozomen. IV. cap. II.

5065 15.12.10 ED.	4335	352	69	16	IV	1105	1100 Maii 27

Conſtantius Aug. v. *Julii* XXXVII. *Pontifex*
Conſtantius Gallus Cæſar. I. *Liberius* I.

Conſtantius Gallus in Oriente crudeliter ſe gerit. Judæos, qui Patricium in regni ſpecie ſuſtulerant, oppreſſit, cæſis multis hominum millibus, uſque ad innoxiam ætatem: & civitates eorum Diocæſaream, Tiberiadem, & Dioſpolin, pluſimaque oppida igni tradidit. Aurel. Vict. Hieron.

Hoc anno III. Kalend. Febr. Luna XXVIII. ſignum Salvatoris apparuit in Oriente, ut refert Idatius. De hac Crucis apparitione meminit Sozom. lib. IV. cap. IV. At Cyrillus in epiſtola ad Conſtantium ea de re ſcripta per dies Pentecoſtes Nonis Maii conſpectum eſſe id refert.

Julius Papa cum ſediſſet annos XV. M. v. dies XVII. moritur. Poſt dies XXV. octava Maii Liberius ei ſufficitur.

5066 26.12.11 C.	4336	353	70	17	Olymp. 283	1106	1101

Conſtantius Auguſtus VI. *Liberii*
Conſtantius Gallus Cæſar II. 2.

Magnentius deſperatis rebus in Galliis apud Lugdunum ſe interfecit III. Eid. Auguſti, cum tribus annis, & VI. menſibus vel VII. imperaſſet. Decentius ejus frater apud Senonas laqueo ſe ſuſpendit XV. Kalend. Septembris. Victor. Eutrop. x. Zoſimus II. Idatius. Hieron. Chron.

Conſtantius in Gallias profectus Arelate hiemem egit. Ibi ludos atque Circenſes ambitioſo apparatu edidit A. D. VI. Eid. Octob. qui triceſimum imperii illius annum terminabat. Amm. XIV. Verum cum anno CCCXXIV. Criſpo III. & Conſtantino Jun. Coſſ. Cæſar a patre factus ſit Conſtantius, & quidem III. Eid. Novembris, ut teſtis eſt Idatius: CCCLIII. annum terminavit, ſed inchoavit potius iſte, qui eſt Chriſti CCCLIII.

Interim multi nobilium a Gallo Antiochiæ interfecti ſunt; inſtigante potiſſimum Conſtantia illius conjuge, quam Megæram mortalem vocat Ammianus. Quibus compertis Conſtantius Domitianum ex Comite Largitionum Præfecto mittit in Orientem, qui Gallum ad Italiam hortaretur accedere. Qui cum imperioſius Antiochiæ Gallum eſſet allocutus, concitatis ab eo militibus occiſus eſt. Amm. XIV.

Arelatæ Synodus Arianorum a Conſtantio coacta, in qua damnatus Athanaſius: Paulinus Trevirenſis in exilium miſſus. Severus Sulpit. II. Gennadius forenſis orator Romæ inſignis habetur. Minervius quoque Burdigalenſis Rhetor Romæ inſigniſſime docet. Hieron. Chron.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5067 27.13.12 B	4337	354	71	*Conſtantius Aug.* VII. *Liberii* *Conſtantius Gallus Cæſar.* III. 3. Conſtantius Imperator Arelate movens contra Gundomadum, & Vadomarium Alemannorum reges, fœdus poſtea cum illis pepigit. Secundum hæc Mediolanum ad hiberna diſceſſit. Interea Conſtantius Galli nuper fratris acitum veniens in Bithynia repentina vi febriam periit. Gallus callide pertractus juſſu Conſtantii in inſula Flanona in Illyrico eſt occiſus. Ammian. XIV. Idatius. Socrat. II. cap. XXVII. vel λδ'. Julianus Galli frater in diſcrimen adductus, Mediolanum cum veniſſet, Euſebiæ Auguſtæ opera liberatus, poſt Athenas ſtudiorum cauſſa profectus eſt. Ammian. XV. Julianus Panegyr. Euſebiæ. Erant tum Athenis Baſilius, & Gregorius intima familiaritate conjuncti. Musonianus, qui & Strategius, Præfectus erat Prætorio Orientis. Ammian. XV. Hoc anno Idibus Novembris natus eſt S. Auguſtinus. Vide annum Chriſti CCCCXXX. Ipſe initio libri de vita beata diei Natalis meminit.	18	II	1107	1102
5068 28.14.13 A	4338	355	72	*Arbetio. Liberii* *Lollianus.* 4. Mediolanenſe Concilium a Conſtantio indicitur; quo ab omnibus Epiſcopis Athanaſii damnationem extorqueret. Pleroſque igitur ei damnationi ſubſcribere renuentes in exilium ejecit: In primis Euſebium Vercellenſem, Dionyſium Mediolanenſem; ac poſtremo Liberium Papam, quem Roma Mediolanum exciverat, Berœam relegavit; cujus in locum Felix ordinatur. Oſius ea Hiſpania vocatus, fruſtraque ſollicitatus, in patriam rediit. Socrat. II. cap. XXIX. Theodor. II. cap. XV. & ſeq. Sozom. IV. cap. VIII, XV. & ſeq. Severus II. Ammianus quoque lib. XV. Liberii meminit. Eodem tempore Hilarius Pictavorum Epiſcopus exilio mulctatur. Severus Sulp. II. Sed & Rhodanus Epiſcopus, & alii apud Hieron. in Chronico. Silvanus Magiſter peditum apud Agrippinam tyrannidem invadit. Sed is intra XXVIII. diem militari tumultu ſublatus eſt. Ammianus. Victor. Eutrop. &c. Julianus Galli frater Cæſar a Conſtantio factus, & Tranſalpinis præfectus: agente potiſſimum Euſebia. Helena quoque Conſtantii ſoror Juliano nupſit. Ammianus. Zoſimus III. Idatius. Hieron. Sed ante hæc Agrippinam coloniam Germani obſeſſam captamque deleverunt. Conſtantius reſcripto, quod exſtat L. XII. Cod. Theod. de Epiſcopis, &c. vetuit Epiſcopos in judiciis accuſari: ſed ab aliis Epiſcopis judicari voluit. Donatus, a quo Donatiani, Carthagine pellitur; ejus ſectatores quidam Montenſes dicti, quod Romæ Eccleſiam primum in monte habere cœperunt. Hieronymus Chron. Victorinus Rhetor Romæ inſignis habetur: adeo ut ſtatuam etiam in foro Trajani meruerit. Sed & Donatus Grammaticus Hieronymi præceptor claruit. Idem.	19	III	1108	1103
5069 1.15.14 GF	4339	356	73	*Conſtantius Aug.* VIII. *Liberii* *Julianus Cæſar.* 5. Conſtantius Romam III. Kalendas Maias prope triumphans ingreditur. Ibi a matronis interpellatus Liberium ſe revocaturum eſſe promiſit. Ammian. XVI. Theodor. II. cap. XVII. Syrianus dux Alexandriam veniens, V. Kalend. Febr. in Eccleſiam irrumpit, ac ſtragem edit. Athanaſius ægre dilapſus eſt. Georgius in ejus locum intruditur: qui in omnes ordines crudeliſſime graſſatur. Lucifer Caralitanus egregie pro Catholica fide reſtitit: ut & Euſebius Vercellenſis, qui in exilio quamplurima pro Chriſto patitur, Scythopolin relegatus: ubi primum a Joſepho Comite perhumaniter habitus eſt, eoque ipſum Epiphanius inviſit; ut Hær. XXX. teſtatur. Poſt a Patrophilo Ariano Epiſcopo dire vexatus eſt. Rufinus II. cap. XXVII. Socrat. III. cap. IV. Mortui ſunt ærumnis confecti Dionyſius Mediolanenſis & Paullinus Trevirenſis. S. Ambroſius Epiſtola ad Vercellenſ. Hieron. Chron. Eudoxius Germaniciæ Epiſcopus, audita Leontii morte, Roma Antiochiam advolans ſedem occupat: ſtatimque Aetium impium reſtituere ſatagens, id efficere non potuit. Socrat. Sozom. &c.	20	IV	1109	1104 Maii 26

Conſtan-

Per Jul. ✱ ☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.

Conſtantius IV. Kalend. Janias Urbe digreſſus in Illyricum perrexit. Amm. XVI. Eodem & Oſium perduci jubet, atque annum totum ibidem eum macerat, ut Athanaſii damnationem extorqueret. Socrat. lib. II.

Helenæ Juliani conjugi Euſebia venenum dedit; ut quoties conciperet, immaturum abjiceret partum. Ammianus.

Exſtat edictum Conſtantii hoc anno XI. Kalend. Mart. Mediolani datum, quo ſub pœna capitis ſacrificare, vel ſimulacra colere prohibetur. L. VI. Cod. de Paganis.

Julianus Coloniam recuperat: territiſque Francis pacem cum illis componit. Inde Treviris profectus apud Senonas hiemavit. Amm. XVI.

S. Martinus miſſionem ab Juliano poſtulans facta jam pace eam obtinet. Severus Sulp. in ejus vita.

Iidem Coſſ. Kalend. Junii reliquiæ S. Timothei Conſtantinopolin allatæ ſunt. Idatius.

Per Jul. ✱ ☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.
5070 2.16.25 E	4340	357	74	81	Olymp. 284	1110	1105

Conſtantius Aug. IX. — *Liberii* 6.
Julianus Cæſar II.

Julianus contra Germanos accingitur; qui Lugdunum invadunt: ſed ſubinde disjecti ſunt. Idem tres tabernas a Germanis ſubverſas inſtaurat. Demum Alemannos cruento prælio ad Argentoratum ſuperat, eorumque regem Chonodomarum vinctum Romam ad Conſtantium mittit. Inde Pariſiis hiemavit. Ammian. XVI. Zoſimus III.

Conſtantius interim Sirmii degebat; ubi nova fidei expoſitio paucis ab Arianis concipitur; quorum principes erant Urſacius & Valens. Cui mox invitus ſubſcribit Oſius: non tamen Athanaſium ut damnaret adduci potuit. Ea ἔκθεσις eſt Sirmiana, quam Hilarius lib. de Synodis blaſphemiam Oſii, ac Potamii nominat. Hujus cum Arianos poſtea pœnituiſſet, operam dederunt, ut ea ubique ſupprimeretur, pœna capitali ab Imperat. propoſita iis, qui eam apud ſe retinerent: ut ait Socrates lib. II. cap. 25.

Per idem tempus Liberius Papa, qui anno CCLV. Berœam relegatus fuerat, Conſtantii, & Arianorum fraude ac terrore compulſus Athanaſii damnationi ſubſcribit, unaque profeſſionem fidei dedit, qua τὸ ὁμοούσιον vocabulum concordiæ gratia ſubticeretur: tametſi Filium Patri per omnia ſimilem eſſe definiret. Hanc ἔκθεσιν nacti Urſacius & Valens alteram fidei formulam ſub Liberii nomine perfidiæ plenam condiderunt: ob quam magna per Orientem & Syriam perturbatio exſtitit. Itaque Georgius Laodicenus Semiarianus ad Baſilium Ancyranum ejuſdem factionis litteras dedit, hortans ut graſſantem Anomœorum hæreſin comprimeret. Hæc ex Socrate, Sozomeno, Theodoreto, & Epiphan. Hæreſ. LXXIII. digeſſimus in Animadver. pag. 318.

Conſtantius IV. Kalend. Maias Romam venit, ediditque XXXV. Idatius.

Obeliſcus in Circo maximo erectus eſt. Amm. XVI.

Reliquiæ SS. Andreæ & Lucæ V. Non. Mart. introductæ. Idatius.

Conſtantius VIII. Kalend. Septembris Mediolani Magos & ariolos conſuli, capitali propoſita pœna vetuit. L. IV. Cod. Theod. de Malef. & Mat.

Idem XVI. Kalend. Novembris gladiatores abrogavit. L. II. Cod. de gladiat.

Ad hæc IV. Kalend. Novembris Eccleſiæ Urbis Romæ Clericis privilegia confirmavit. L. XIII. Cod. de Epiſc. &c.

Tum V. Kalend. Jun. de immunitate Clericorum reſcriptum Mediolano dedit.

Per Jul. ✱ ☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.
5071 3.17.1 D	4341	358	75	82	II	1111	1106

Datianus. — *Liberii* 7.
Cerealis.

Legati a Perſarum rege ad Conſtantium miſſi, qui invidioſas pacis conditiones dicerent. Ii Conſtantinopolin VI. Kalend. Mart. ingreſſi ſunt, ait Idatius; qui quidem addit, terræ motus horrendos per Macedoniam, Aſiam, & Pontum multa oppida concuſſiſſe: Nicomediam IX. Kalend. Septembris primo lucis exortu ſubverſam; tum alias civitates CL. vexatas.

Julianus Francos Salios, qui in Romano ſolo ſedem ſibi apud Toxandriam fixerant, perculit, & in deditionem accepit. Conſtantius Quados, & Sarmatas æquinoctio verno confecto populatus eſt, indeque Sarmatici nomen meruit. Ammian. XVII.

Baſilius Ancyranus acceptis Georgii Laodiceni litteris, cognitiſque quæ a Valente, & Urſatio Sirmii geſta

Per. Jul. ✱⊙ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Diocl.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

fuerant, cum forte ad Baſilicæ dedicationem Ancyram Epiſcopi conveniſſent, Ancyranam Synodum celebravit: in qua Sirmienſis Oſii, ac Valentis, & ceterorum formula damnata, ſtatutumque Patri filium ſubſtantia eſſe ſimilem. Qua ex Synodo litteræ ad Phœnices, & Syrios datæ ſunt: ubi Eudoxii Antiocheni ſtudio Anomœorum perfidia regnaverat. Deinde legati ad Imperat. profecti Baſilius ipſe, Euſtathius Sebaſtenus, Leontius Cyzicenus. Qui Imperatorem permoverunt, ut adverſus Eudoxium, & Anomœos ad Antiochenſes ſcriberet. Poſtea auctore Baſilio Synodum generalem indixit Conſtantius, primum Nicomediam; tum ea ſubverſa Nicæam. Sed eadem concuſſa, Baſilio mandatum, ut de idoneo loco proſpiceret. Is ad Imperatorem Sirmium rediens ibidem Marcum Arethuſium, Georgium Alexandrinum, Valentem, alioſque reperit.

Inter omnes convenit, ut eodem tempore duo Concilia celebrarentur; alterum Seleuciæ in Iſauria, ad quod Orientales convenirent: alterum Arimini, cui Occidentales intereſſent. Hæc ex Epiph. Hæreſ. LXXIII, aliiſque collegimus Animadver. pag. 319.

S. Antonius monachus centeſimo, & quinto ætatis anno in eremo moritur XVI. Kalend. Februar. Hieron. Chron.

5072 4 18. 2 C	4342	359	76	*Euſebius.* *Hypatius.* — *Liberii* 8.	23	2 1	1112	1107

Julianus Alemannos bello vexat, & ad pacem petendam ſubigit. Perſæ contra Romanos bellum movent: Amidam expugnant. Conſtantius Limigantes Sarmatas vincit. Lauricius Comes Iſauros tumultuantes comprimit. Amm. XVIII, & XIX.

His Coſſ. natus eſt Gratianus Valentiniani F. XIV. Kalend. Maias. Eodem anno Honoratus ex Præfecto Præt. Galliarum primus Conſtantinopoli Præfect. Urbi factus eſt III. Id. Decembris. Idatius. Hieron. Chron.

Hoc anno Conſtantii juſſu Synodi duæ celebrantur, Seleuciæ, & Arimini. Baſilius Ancyranus cum Urſatio, Valente, Marco Arethuſio, Georgio Alexandrino, Germinio Sirmii congreſſus in eam fidei formulam conſenſit, ut *οὐσίας*, & *ὁμοούσιος* abolitis vocibus Filius Patri ſimilis per omnia diceretur. Cujus formulæ auctor fuit Marcus.

Seleucienſis Synodus coram Lauricio Iſauriæ Præſide, & Leona Comite inita eſt Septembris XXVII. Magna ibidem altercatio fuit: cum alii de fide quærendum prius, quam de Epiſcoporum cauſis contenderent; alii repugnarent. Pervicit Leonas ut de fide prius ageretur. Ibi cum Acacius novam *ἔκθεσιν*, & Nicænæ plane contrariam depromeret, Semiariani reſtiterunt. Itaque Acacianis digreſſis, prior illa comprobata eſt, quæ Antiochiæ anno CCCXLI. in Encæniis concepta fuerat. Poſtea Acacianis depoſitis, ii ad Imperatorem confugientes eumdem contra Semiarianos commoverunt. Hæc ex Epiphan. hæreſ. LXXIII, Socrate, &c. in Animad. digeſſimus.

Interim Ariminum amplius CCCC. Epiſcopi convenerunt, e quibus LXXX. tantum erant Ariani. Cum de fide primum quæri placuiſſet, Valens & Urſatius inſtabant ut condita Sirmii a Marco formula reciperetur. Sed cum Arianam hæreſin damnare nollent, rejecti ſunt, & pro hæreticis habiti. Inde legatos ad Conſtantium Synodus miſit. Sed Urſacius & Valens jam Imperatorem occuparant, & adverſus Catholicos incenderant. Itaque per Taurum Præfectum Arimini diutius Epiſcopos macerans pleroſque compulit, uti ſubdolæ fidei profeſſioni ſubſcriberent: in qua Valente ſuggerente, Filium Dei non eſſe creaturam ſicut ceteras creaturas aſſerebatur. Ita Concilium Ariminenſe bonum initium, fœdum exitum habuit. Severus lib. II, Athan. de Synod. Socrat. II, cap. XXIX. Sozom. IV, cap. XVI.

Valens accepta ab Imperatore poteſtate per civitates circumjectas univerſos fidei Ariminenſi ſubſcribere cogebat: renuentes urbibus ſuis ejiciebat: veluti Liberium Papam, Sozomeno teſte, lib. IV, cap. XVIII.

5073 5. 19. 3 B A	4343	360	77	*Conſtantius Aug.* X. *Julianus Cæſar* III. — *Liberii* 9.	24	IV	1113	1108 Mar. 25

Horrenda Solis defectio in Oriente accidit Auguſti XXVIII, feria 2, ſub ortum Solis, digitorum XI.

Conſtantius Juliani gloriæ invidens, dum ab eo milites abſtrahere ſtudet, & in Orientem transferre, ii Luteriæ Pariſiorum Julianum Auguſtum acclamarunt. Interea Sapores Perſarum rex Meſopotamiam aggreditur: Singaram capit: tum Bezabden, ſive Phœnicham. Vir-

tam

Per Jul. ✱⊙ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				tam in finibus Meſopotamiæ fruſtra tentat. Conſtantius Conſtantinopoli hiemat. Julianus Francos Atthuarios reprimit. Ammian. xx. Julianus ipſe Epiſt. ad S. P. Q. Athenienſem. Zoſim. III. Legatos exinde Julianus ad Conſtantium miſit: quos hic ſuperbe accipit; & interim contra Perſas infeliciter pugnat. Ammian. Hilarius Pictavorum Epiſcopus, cum apud Conſtantinopolin librum ipſe Conſtantio porrexiſſet, ad Gallias rediit. Hieron. Chron. Hunc redeuntem S. Martinus e Gallinaria inſula aſſecutus eſt. Fortunatus in Hilarii vita. Macedonius Conſtantinopoli pulſus hæreſin ſuam contra Spiritum ſanctum publicavit. Ei ſuffectus eſt Eudoxius Antiochenus Epiſcopus perditiſſimus hæreticus, Aetii & Eunomii fautor. Meletius ab Eudoxianis Sebaſtia Antiochiam translatus: qui ſimul atque ſedem nactus eſt, Catholicam fidem profeſſus eſt; ideo Conſtantii juſſu eo dejecto Euzoius Epiſcopus ordinatur. Ita triplex Antiochiæ factio, Euſtathianorum, qui Euſtathium anno CCCXL. ejectum amplectebantur; Meletianorum, quos Euſtathiani averſabantur, quod Meletius ab Arianis ordinatus erat. Utrique orthodoxi erant. Tertia fuit Arianorum. Eudoxius ipſo ſermonis exordio ſacrilego joco Patrem ἀσεβῆ pronunciare auſus eſt, quod nullum coleret. Theod. lib. II, cap. XXXI. Sozom. IV, cap. XXIV, XXV. Julianus Viennæ quinquennalia dedit. Helena ejus uxor obiit; cujus corpus Romam miſit. Ammian. XXI. Iiſdem Coſſ. Conſtantinopoli Dominicum dedicatur XI. Kalend. Mart. Idatius. Hieron. Chron. Socrat. II, cap. XLIII.				
5074 6. 2. 4 G	4344	361	78	*Taurus.* *Liberii* XLII. *Imperator* *Florentius.* 10. *Julianus.* Conſtantius Euſebia mortua Fauſtinam duxit: e qua ſuſcepta eſt Conſtantia poſthuma, quam Gratianus duxit. Amm. XI. Julianus Conſtantii mortem inſtare præſagiens, eum aggredi ſtatuit. Litteras ad Athenienſes, & Lacedæmonios dedit. Zoſimus III. Chriſtianos cultus, a quibus pridem deſciverat, initio ſimulavit: ac feſto Epiphaniorum die menſe Januario in Eccleſiam ſollemniter proceſſit. Conſtantius Perſico bello perfunctus contra illum contendit. Sed in itinere prope Tarſum obiit III. Non. Octobres vitæ & imperii anno XL, & diebus paucis. Ammian. XXI. Hieron. Chron. & Idat. Mopſucrenis diem illum obiiſſe teſtantur. Julianus III. Id. Dec. (ait Idat.) Conſtantinopolin ingreſſus eſt. Salluſtium Prætorio præfecit: quæſtiones de Conſtantii amicis ſeveriſſime exercuit; multos nece, aut exilio mulctavit. Chriſtianorum antiſtites intra palatium vocatos ſuæ quemque ſectæ ſervire jubet, eo animo ut ne inter ſe concordes eſſent. Idolorum quoque fana reſeravit. Deinde Chriſtianæ religionis ſacramentis omnibus ejuratis, in Pontif. Max. profanis ritibus conſecratus eſt. Epiſcopos exules revocavit. Amm. XXI, & XXII. Socrat. III, cap. IV. De ætate Conſtantii diſcrepat ab Ammiano Victor, qui ætatis anno XLIV. mortuum eſſe refert, imperii XXXIX: Auguſtum vero fuiſſe XXIV, octo ſolum: cum fratribus & Magnentio XVI, quindecim Cæſarem. Eutropius ait anno ætatis XLIV. obiiſſe, imperii XXXVIII, atque inter Divos relatum. Idem habet Socrat. II, cap. XXXVII. Accuratum imperii tempus eſt annorum XXIV, M. V, cum diebus aliquot.	25 1	Olymp. 285	1114	1109
5075 7. 2. 5 F	4345	362	79	*Mamertinus.* *Liberii* *Nevita.* 11. Ad Julianum variæ undique legationes adveniunt. Ipſe contra Perſas profectus in itinere Nicomediam, Peſſinuntem, & Magnæ matris Deum delubrum adiit: tum Antiochiæ hiemavit. Ammian. XXII. Georgius Epiſcopus Alexandrinus ab Alexandrinis occiditur: quos Julianus leniter increpare ſatis habuit: atque Epiſcopi bibliothecam ad ſe devehi mandavit. Ammianus. Blanda ſub hoc Imperatore perſecutio illiciens magis quam impellens ad ſacrificandum: in qua multi ex noſtris voluntate propria corruerunt. Hieron. Chron. Nonnulli tamen martyrium obierunt. Claruit inter ceteros Artemius, qui ſub Conſtantino contra Maxentium meruerat, & a Conſtantio Auguſtali Ægypti præfectura donatus fuerat. Is aliorum ſpecie criminum Antiochiam perductus, ac Julianum libere ob os increpans ab	2	12	1115	1110

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

ab eo necatus eſt. Martyrol. xx. Septembr. Meminit & Ammian. xxi.

Templum Apollinis Daphnæi, quod Antiochus Epiphanes condidit, ſubita vi flammarum exuſtum eſt xi. Kalend. Novembris, quod Julianus Chriſtianis imputavit. Item xi. Non. Decembris Nicomedia tertæ motu collapſa, & Nicææ portio non mediocris. Ammian. ibid.

Cum Antiochenſes Julianum irriderent, is Miſopogonem in illos ſcripſit. Cæſareæ Cappadociæ mortuo Hermogene Epiſcopo, creatus eſt per vim Euſebius vir probus, ſed adhuc Catechomenus. Ob id abſente Baſilio ejus Monachi ſe ab Euſebii communione ſeparatont, quæ res Euſebii animum alienavit a Baſilio. Is in ſolitudinem ſeſe abdidit ad ripas Iris fluminis; quo paullo poſt ipſum Gregorius Nazianzenus aſſecutus eſt. Gregor. Orat. in S. Baſil. & Baſilius epiſt. xii.

Athanaſio poſt Georgii necem Alexandriam reverſo Synodus cogitur; cui Euſebius Vercellenſis interfuit. In ea decretum ut Epiſcopi lapſi cum dignitate in Eccleſiam admitterentur: tum Catholica fides probata.

Lucifer Caralitanus adjectis duobus aliis confeſſoribus, Antiochiæ, quæ diro ſchiſmate laborabat, Paullinum Euſtathii Presbyterum in parte Catholica Epiſcopum facit. Ita tres in ea urbe fuerunt Epiſcopi, Paullinus, & Meletius Catholici, & Arianus Euzoius. Poſtea cum Euſebius Antiochiam veniſſet, eique de Luciferi facto illo diſpliсuiſſet, offenſus Lucifer, qui & laxatum alioqui lapſis in Eccleſiam reditum moleſte ferebat, ab illius communione abſtinuit, & Luciferianorum ſchiſmati initium dedit. quod in eo præcipue poſitum fuit, quod cum lapſis, & iis, qui eos admiſerant, communicare nollent.

Arianis inſtantibus, Juliani juſſu Athanaſius pellitur, & quæſitus ad necem prudenti conſilio perſequentium manus eluſit. Hæc Socrat. iii. Theod. iii. Sozom. v.

Julianus inter alia vetuit Chriſtianos liberalium artium doctores eſſe. Ideo Prohæreſius ſponte ſcholam deſeruit: etſi Julianus nominatim ei docendi poteſtatem feciſſet. Hieron. Chron. Idem fecit & Malonius, ut teſtis eſt Eunapius: nec non Marius Victorinus rhetor inſignis Romæ. Aug. viii. Confeſſ. cap. v.

Donatiſtæ a Juliano exilii relaxationem, & baſilicarum reſtitutionem impetrant; & multa crudeliter, ac nefarie gerunt. Optatus ii.

Titum Boſtrenum Epiſcopum orbe ſua dejicere, & in ipſum populum concitare Julianus ſtudet. Sozom. v. cap. xv.

Idem inſignes doctrina viros ſibi conciliat; Themiſtium Philoſophum, Libanium Sophiſtam, Oribaſium Pergamenum medicum, Maximum Cynicum, Ecebolium Sophiſtam, & alios.

5076 8 3 6 E.	4346	363	80	*Julianus Aug. iv.* *Salluſtius.* — *Liberii* ii. — xliii. *Imper. Jovianus.*	3 I	[illegible]	1116	1111

Julianus templum Hieroſolymitanum per Judæos inſtaurare nequicquam aggreditur; tum contra Perſas proficiſcitur iii. Non. Mart. Urbibus aliquot expugnatis Cteſiphontem obſidet. Qua demum omiſſa, fatiſcente propter cœli ac ſoli inclementiam exercitu, poſt nonnulla prælia, cum ſe in aciem ſine lorica commiſiſſet, incertum a quonam lethalem plagam accepit; ac mortuus eſt vi. Kalend. Jul. anno ætatis xxxii. imperii poſt Conſtantii obitum anno uno, & menſibus vii. fere tranſactis. Moriens cruorem ſuum in aerem jactaſſe fertur, & exclamaſſe, Viciſti Galilæe. Theodoret. iii. cap. ii.

Jovianus Imperator a militibus eligitur, Singidone in Pannonia natus, domeſticorum ordinis primus. Is cum ſe gentilibus imperare nolle dixiſſet, milites Chriſtianos ſe eſſe confeſtim exclamant. Qui ſtatim cum Sapore neceſſariam pactionem iniit, Niſibi, & magna Meſopotamiæ parte ei relicta. Ita pace in xxx. annos conſtituta e Perſide diſceſſit. Cœpit autem v. Kal. Jul. ut ſcribit Idatius. Ammian. xxv. Hieron. Chron.

Macedoniani hæretici Imperatorem adeunt, & ut Anomœi pellantur ab eo poſtulant. At ille Catholicum ſe profitetur. Igitur Acaciani ſe ad Meletium adjungunt, ac que Concilium Antiochiæ celebrant, in quo, ut Socrates refert lib. iii. cap. xxv. Nicænam fidem amplexi ſunt. At Hieronymus Chronico ſcribit illos Homouſio, & Anomœo rejecto medium inter hæc homœuſion admiſiſſe.

Jovianus idolorum templa claudi, & aboleri ſacrificia juſſit. Socrat. iii. cap. xxv. Idem Athanaſium valde coluit, ab eoque ſanam fidei regulam accepit.

XLIV. *Impe-*

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.
5077 0 4. 7 DC	4347	364	81	1	IV	1117	1112 Maii 24
5078 10 5. 8 B	4348	365	82	2	Olymp. 286	1118	1113
5079 11. 6. 9 A	4349	366	83	3	II	1119	1114

Jovianus Aug. *Liberii* XLIV. *Imperatores*
Varronianus ejus F. 13. *Valentinianus* & *Valens.*

Jovianus III. Id. Jan. reſcripto docendi poteſtatem profeſſoribus facit; quod ad Chriſtianos ſine dubio pertinet. Leg. VI, Cod. Theod. de Med. &c.

Jovianus Dadaſtanæ in confinio Galatiæ, & Bithyniæ moritur cruditate, ſive odore prunarum, anno ætatis XXXIII, & XI. Kalend. Martii. Poſt hunc Imperator a militibus electus eſt Valentinianus Scholam ſecundam Scutatiorum ducens, V. Kalend. Mart. in urbe Nicæa; qui cum ipſo die biſſextili creatus eſſet, eo tamquam infauſto declinato, poſtridie Imperator factus eſt. Eodem anno Valentem Auguſtum appellavit Conſtantinopoli in milliario VII, quarto Kalend. Apr. ut ait Idatius. Cui Oriente permiſſo in Occidentem ipſe conceſſit. Ammian. XXV. Socrat. IV, cap. I. Zoſimus IV.

Macedoniani ab Valente cogendi concilii poteſtatem impetrant.

Valens Antiochiam profectus Meletium ejicit, & cum Euzoio communicare Catholicos cogit. Socrat. IV.

Impp. magicos apparatus & ſacrificia reſcripto prohibent V. Id. Septemb. L. VII. Cod. de Maleſ.

Valentinianus Aug. *Liberii*
Valens Aug. 14.

Macedoniani, ac Semiariani Lampſaci conveniunt adverſus horrendas blaſphemias in Conſtantinopolitano conciliabulo ab Acacio, Eudoxio, & aliis Anomœis editas; ac cum Ariminenſi profeſſione damnata Antiochenam formulam comprobant. Spiritus ſancti divinitatem reſpuunt. Exinde legatos ad Liberium mittunt Euſtathium Sebaſtenum, Silvanum Tarſenſem, Theophilum Caſtabalorum Epiſcopos: uti ſedes ſuas, quibus dejecti erant, Romani Pont. auctoritate reciperent. Redeuntes in Orientem legati ubique Catholicam fidem profeſſi ſunt, & ab Occidentalibus pleriſque litteras attulerunt: ac multi Eccleſiis ſuis reſtituti ſunt; ut inter alios Euſtathius Sebaſtenus in Tyanenſi Synodo, ſubdolus alioquin Arianus. Socrat. IV, cap. IV, & XI. Baſil. Epiſt. LXXIV.

Terræ motu per totum orbem facto mare litus egreditur, & Siciliæ, multarumque urbium innumerabiles populos oppreſſit. Hieron. Chron. Idatius addit hoc anno latronem nocturnum, & hoſtem publicum intra urbem Conſtantinopolin apparuiſſe die IV. Kalend. Octob. Procopium intelligit. Hic igitur genere Cilix, Juliani propinquus, Conſtantinopoli tyrannidem arripuit. Ammian. XXVI. Zoſimus IV.

Gratianus. *Liberii*
Dagalaiphus. 15.

Valentinianus junior Valentiniani F. naſcitur IV. Kal. Febr. ex Juſtina, quæ Magnentii uxor fuerat, ut refert Zoſimus lib. IV, pag. 767. edit. Franc. eodemque anno Procopius iuxta Phrygiam Salutarem, & in Nacolienſium campis a Valente oppreſſus, atque extinctus eſt VI. Kal. Jun. Idatius.

Marcellus poſt Procopium tyrannus e medio tollitur. Ammian. XXVII.

Valens in procinctu Gothico ab Eudoxio Ariano baptizatus, ab eodem jurejurando obſtringitur, ut in impio dogmate perſeveraret, & contraria ſentientes expelleret. Theodoret. IV, cap. XI. Hieron. Chron. Exinde Danubium tranſgreſſus nemine occurrente regreditur.

Valentinianus Alemannos devicit. Idatius.

Valens ægre ferens damnatam Lampſaci fidem ſuam Nicomediæ coacto concilio Eleuſium Cyzicenum Semiarianum Arianæ factioni ſubſcribere cogit: qui Cyzicum reverſus cum abdicare ſe vellet, a populo prohibetur, ac nihilominus ejicitur. Eudoxius Conſtantinopolitanus Epiſcopus Eunomium in Eleuſii locum ordinat. Sed is propter blaſphemias expellitur.

Chalcedonis muri, quod Procopio faviſſet, diruti; ſed mox inſtaurati.

Quin & Novatianorum Eccleſias occludi juſſit Valens. Sed Marcianus presbyter Novatianus, qui Anaſtaſiam, & Caroſam Imperatoris filias inſtituebat, obtinuit ut eæ recluderentur. Socrat. IV, cap. VI, VII, & ſeq.

SS. Gregorius & Baſilius, ut Arianis obſiſterent, e ſo-

litudine

Per. Jul. ✱ ☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				litudine revocantur; ac Gregorius quidem apologeticam orationem habuit. Baſilius Euſebio Cæſarienſi Epiſcopo operam navavit. Gregor. Epiſt. xiv. & in laudem Baſil.				
5080 12. 7. 10 G	4350	367	84	*Lupicinus. Liberii* xxxviii. *Pontifex* xlv. *Imp.* *Jovinus.* 16. *Damaſus* 1. *Gratianus.* Valentinianus hoc anno graviter ægrotavit. Zoſimus iv. Valens rurſus in Gothos movens æſtatem ibi conſumpſit, & Martianopolin rediit. Amm. xxvii. Moritur hoc anno Liberius v. Id. Septembr. cum ſediſſet annos xv. M. iv. Poſt ejus obitum fœdum ſchiſma conflatum eſt inter Damaſum legitimis ſuffragiis electum xv. die Septembr. & Urſicinum: adeo ut in Baſilica Sicinini cxxxvii. cadavera uno die reperta ſint, Viventio tum Urbis præfecto. Ammian. xxvii. Hieron. Chron. His Coſſ. Conſtantinopoli grando ingens cecidit in modum petrarum iv. Non. Jul. & levatus eſt Gratianus Aug. in Galliis apud Ambianos in tribunali a patre ſuo Aug. Valentiniano die ix. Kalend. Septemb. Idatius. Reſcriptum ab Impp. editum uti ob diem Paſchæ vincti liberarentur, exceptis reis majeſtatis, adulteris, homicidis, maleficis, aliorumque gravium criminum reis. L. iii. Cod. de Indulg.	4 1	iii	1120	1115
5081 13. 8 11 FE	4351	368	85	*Valentinianus Aug.* ii. *Damaſi* *Valens Aug.* ii. 2. Valens iterum in Gothos movet. Ammian. xxvii. Nicæa ingenti terræ motu quaſſata v. Id. Octob. Idatius. Valentinianus Alemannos vincit. Perſarum rex Armenia ſubacta Romanis bellum inferre parat. Ammianus xxvii. Defuncto Donato Pſeudoepiſcopo Parmenianus a Donatiſtis ordinatur, qui contra Catholicos ſcribit. Sed Optatus illum luculentiſſime confutat. Scripſit autem ſub Valentin. & Valente. Hieron. de Script.	5 2	iv	1121	1116 Maii 23
5082 14. 9 12 D	4352	369	86	*Valentinianus nob. puer.* *Damaſi* *Aurelius Victor.* 3. Hic eſt Aurelius Victor nobilis Hiſtoriæ Romanæ ſcriptor. Valens Athanaricum Gothorum regem fugat; cui mox pacem petenti tribuit. Ammian. xxvii. Agon poſt annos xvii. reſtitutus eſt a Valente, ait Idatius, & Hieron. Chron. Cedrenus ait ipſum gentilibus ſacrificia ludoſque permiſiſſe. S. Hilarius Valentinianum Imperatorem Mediolanum convenit acturus contra Auxentium. Sed urbe cedere juſſus eſt, cum Auxentius ſimulata fide Imper. illuſiſſet. Hilar. cont. Auxent. Idem porro vir ſanctus paullo poſt obiit. Hieron. Chron. Damaſus contra Auxentium Synodum cogit Epiſcoporum xc. in qua & ille damnatus eſt, & Ariminenſis fidei rejecta formula. Anicius Probus Præf. Præt. Ambroſio Conſularibus inſignibus prædito Inſubriam, Liguriam, & Æmiliam tradidit. Paullinus in Ambr. vita. S. Baſilius mortuo Euſebio Cæſareæ fit Epiſcopus xviii. Kalend. Jul. Greg. Nazianz. Epiſt. xx. & ſeq. & in Encom. Baſil.	6 3	Olymp. 287	1122	1117
5083 15. 10. 13 C	4353	370	87	*Valentinianus Aug.* iii. *Damaſi* *Valens Aug.* iii. 4. Valentinianus Saxones vincit, & Alemannos. In Valentis comitatu, cum nonnulli de ſucceſſore quæſiſſent, ac primæ nominis illius litteræ compertæ eſſent THEOD. multi Valentis juſſu necati ſunt. Occiſus eſt etiam Maximus Cynicus Juliani familiaris. Amm. xxix. Zoſimus iv. Valente Antiochiam profecto, & Nicomediæ conſiſtente, Eudoxius Conſtantinopolitanus Epiſcopus moritur, cum ſediſſet annos xi. Reſpirant Catholici: & Euſtathius Antiochenus Evagrium in ejus locum ordinat. Ariani vero Demophilum. Valens tam Euſtathium, quam Evagrium relegat. Exinde graſſari perſecutio cœpit. Octoginta ordinis Eccleſiaſtici viri, cum Nicomediam ad Imperatorem deprecandi cauſſa veniſſent, a Modeſto Præf. juſſu Valentis in navem impoſiti, & in medio mari concremati ſunt: ex quo fames ingens ſubſecuta. Socrat. iv. cap. xiii. & xiv. Idatius famem ait in Phrygia contigiſſe: & dedicatam eſſe ſanctam Eccleſiam, ubi beati Epiſcopi poſiti ſunt. Hieron. Chron. Conſtantinopoli, inquit, Apoſtolorum martyrium dedicatur. Euſebius Vercellenſis moritur, & Lucifer Caralitanus. Hieron. Chron.	7 4	ii	1123	1118

Ortho-

Per. Jul. ☆☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Orthodoxi complures Epiſcopi pulſi : Athanaſius ipſe vexatus; ſed tumultuante populo in ſede manere permittitur. Euſebius Samoſatenus in Thraciam relegatus militari habitu Syriæ, Phœniciæ, & Palæſtinæ luſtravit Eccleſias. Theodore. IV. cap. XIII. Valens Cæſaream Cappadociæ veniens fruſtra Baſilium tentat; quando & Galates ejus filius mortuus eſt. Gregorius quoque Nyſſenus in exilium abiit. Socrat. IV. Sozom. IV. & alii. Hoc anno III. Kalend. Auguſti edita eſt ab Imperatoribus ſanctio adverſus Clericos & Monachos captatores. L. XX. de Epiſc. & Cler.				
3084 16,11,14 B	4354	371	88	*Gratianus Aug. II.* **Damaſ** *Sex. Anicius Probus.* 5. Valentinianus Alemannos per Severum ducem fugat. Mauritanicum bellum a Theodoſio Magiſtro mil. feliciter confectum. Ammianus XXIX. Didymus Alexandrinus a V. ætatis anno captus oculis inſignis habetur. Hieron. Chron. Baſilius & alii Orientales Epiſcopi ad Occidentales ſcribunt, & illorum implorant auxilium. Baſilius ipſe variis agitatus calumniis ab Athanaſio fovetur; ut ex ejus Epiſtolis liquet. Gregorius hoc anno Saſimorum Epiſcopus ordinatur; ut in Carm. de vita ſua ipſe ſignificat. Athanaſius moritur, ut teſtis Socrat. IV. cap. κ΄. Petrus ei ſufficitur. Valens autem Lucium ibidem ordinari præcipit. Ita Petrus a Palladio Præfecto vinctus : Clerici relegati; tum in Catholicos, & Monachos dira graſſatio. Socrat. IV. cap. κ΄. Valentinianus aram Victoriæ in Capitolio ſtare, eique gentiles Senatores ſacra facere permiſit. Symmachus ad Valentin. Ambroſ. Epiſt. LXXXIX.	8 5	III	1124	1119
3085 17,12,15 AG	4355	372	89	*Modeſtus.* **Damaſ** *Arinthæus.* 6. Bellum contra Quados infelici exitu ſuſceptum a Valentiniano. Theodoſius junior Mœſiæ dux Sarmatas reprimit. Ammian. XXVIII. Burgundionum LXXX M. fere ad Rhenum deſcenderunt. Amm. XXVIII. Melania nobiliſſima mulierum Romanarum Marcelli Coſ. filia unico filio Prætore tunc urbano relicto Jeroſolymam navigavit, ubi inſigni virtute claruit. Hieron. Chron. Sed eadem adhibito Rufino Aquileienſi dum Ægyptum luſtrat, Origenis erroribus inficitur. Meminit Rufinus II. cap. VII. Hiſt. S. Hieronymus per id tempus in Syriæ ſolitudine verſabatur : unde ſcripſit ad Rufinum Epiſt. XIV. Mavia Saracenorum regina Chriſtianam complexa fidem, & cum Romanis bellum gerens, pacem ea conditione petentibus dedit, uti Moyſen anachoretam genti ſuæ Epiſcopum impetraret. Qui Alexandriam perductus, Lucio Ariano repudiato, a Catholico antiſtite ordinari voluit. Socrat. IV. cap. XXIX. Theodore. IV. cap. XXI. Per idem tempus obiit S. Hilario octogeſimo ætatis anno. Hieron. ejus vita.	9 6	IV	1125	1120 Maii 22
3086 18,13,1 F	4356	373	90	*Valentinianus Aug. IV.* **Damaſ** *Valens Aug. IV.* 7. Para rex Armeniæ in convivio juſſu Valentis occiditur. Ammian. XXX. Romæ in Synodo a Damaſo damnatus eſt Apollinaris, nec non Vitalis ejus diſcipulus; qui Antiochia Romam ad Damaſum profectus, & ad Paullinum Antiochenum remiſſus eſt cum libello, cui ſubſcribere deberet. Quod cum ſubdole feciſſet, detecta fraude proſcriptus eſt a Damaſo. Sozom. VI. cap. XXV. Greg. Nazianz. Epiſt. II. ad Cledon. In ea Synodo anathematiſmi complures editi ſunt adverſus varias hæreſes. Theodoſius ſenior junioris, & poſtea Imperatoris pater Firmum Africæ tyrannum ad obſequium, ac denuo rebellantem ad laqueum adigit. Gildo Firmi frater tyrannidem reparat, & Donatiſtis favens Catholicos perſequitur : quo cum Optatus Donatiſta crudeliſſime in illos ſæviit. Ammian. XXVIII. & XXIX. Claud. de bello Gildon.	10 7	Olymp. 288	1126	1121
3087 19,14,2 E	4357	374	91	*Gratianus Aug. III.* **Damaſ** *Equitius.* 8. Valentinianus cum Alemannorum rege Macriano jungit amicitiam. Amm. XXX. Auxentio Mediolanenſi Epiſcopo mortuo Ambroſius in ejus locum ordinatur octavo poſtquam baptizatus	11 8	II	1127	1122

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

eſt die, vii. Id. Decembr. Hieron. Chron. Paullinus in illius vita.

In Gallia Valentinum Concilium iv. Id. Julii celebratur, cujus iv. Canones exſtant.

S. Epiphanius a Magiſtratu & Clericis Suedrorum, in Pamphylia rogatus, Ancoratum ſcribit.

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5088 20,15 3 D	4358	375	91	12 9 1	III	1128	1123

Poſt Conſul. Gratiani, & Equitii. — *Damaſi* 9. *Impp.* { *Valens. Gratianus. Valentin. Jun.*

Thermæ Caroſianæ dedicatæ ſunt, agente Præfecto V. C. Vindalonio Magno. Idatius.

S. Martinus Turonorum Epiſcopus ordinatur. Gregor. Turon. lib. ii. Hiſt. Franc. cap. xiv.

Valens in Chriſtianos acerbius ſe gerit, & inter alia lege lata ſancit, ut Monachi militarent. Idem mox a Themiſtio placatur. Sozom. vi, cap. xxv. Hieron. Chron.

Floruit enim hoc tempore Themiſtius, quem & Gregorius Nazianzenus obſervavit, ad eumque ſcripſit Epiſt. cxxxix, & cxl.

Ambroſio Simplicianus vir ſanctitate & eruditione præſtans datus eſt, ut ab eo inſtitueretur. Aug. Conf. viii, cap. ii.

Photinus perditiſſimus hæreſiarcha moritur. Hieron. Chron.

Sarmatis incurſantibus Valentinianus exercitum in eos apparat. Sed iiſdem per legatos deprecantibus, vehementius ille commotus apoplexia periit xv. Kalend. Decembris in Caſtello Brigitione. Ejus filius Valentinianus Junior ab exercitu Imperator acclamatur x. Kalend. Decemb. in civitate Acinco, quæ eſt in Pannonia inferiore. Idat. Hieron. Chron. Ammian. xxx. Vixit annos Liv. imperavit non plenos xii, ſed minus iii. fere menſibus.

S. Epiphanius Panarium hoc anno ſcribere eſt aggreſſus.

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5089 21.16 4 CB	4359	376	92	13 10 2	IV	1129	1124 Maii 21

Valens Aug. v. — *Damaſi*
Valentinianus Aug. — 10.

Gothi ab Hunnis expulſi a Romanis juſſu Valentis ſuſcepti; & in Thracia collocati ſunt. Idatius. Ammian. xxxi. Gothorum duces erant Fritigernes, & Athanaricus; qui deinde Lupicini Romani in Thracia ducis avaritia commoti contra Romanos bellum geſſerunt, & eorum copias attriverunt. Ammian.

Valentiniani ſenioris corpus v. Kalend. Jan. Conſtantinopolim delatum eſt. Idat.

Theodoſius ſenior Theodoſii poſt Imperat. Pater, Valentis, ut apparet, juſſu in Africa poſt ſuſceptum baptiſmum occiditur. Ejus filius periculo ſe ſubducit. Hieron. Chron. Oroſ. vii, cap. xxxiii. Ambroſ. in fun. Theod.

Gratianus x. Kalend. Maii Treviris Hæreticorum conventus prohibet, & eorum loca fiſco addicit. L. iv, Cod. Theod. de Hæret.

Idem xvi. Kalend. Jun. cauſſas ad religionem pertinentes inter Clericos ortas ab Epiſcopo convocatis diœceſanis presbyteris terminari jubet; de criminibus vero Judicem civitatis cognoſcere. L. xxiii. Cod. de Epiſcop. &c.

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5090 22.17. 5 A	4360	377	94	14 11 3	Olymp. 289	1130	1125

Gratianus Aug. iv. — *Damaſi*
Merobaudes. — 11.

Gothi adverſus Romanos rebellant: contra quos miſſus eſt exercitus. Idatius. Ammian. xxxi. Valens Antiochia profectus, ſeraque pœnitentia ductus a perſecutione deſtitit. Hieron. Chron.

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5091 23.18. 6 G	4361	378	95	15 12 4	II	1131	1126

Valens Aug. vi. — *Damaſi*
Valentinianus Aug. ii. — 12.

Valens ab Oriente Conſtantinopolim ingreditur, iii. Kal. Jun. & iii. Id. Jun. ad foſſatum venit; cum Gothis conflixit milliario xii. ab Hadrianopoli v. Id. Auguſti: & ex eo die nuſquam comparuit. Inde toto anno per diœceſin Thraciarum, & Scythiæ, & Mœſiæ Gothi habitaverunt ſimul, & prædati ſunt, & uſque ad portas urbis Conſtantinopolitanæ venerunt. Idatius.

Ammian. xxxi. refert Lentienſes Alemannos a Gratiano domitos eſſe: Valentem vero gloriæ hujus æmulum contra Gothos maturaſſe prælium, ne Gratiano adjutore viciſſe crederetur: mortuum annos fere L. natum, cum annos prope xiv. imperaſſet. Imperavit exacto calculo annos xiv. M. iv. circiter. Incenſus eſt autem a barbaris in villa, quo ex acie ſaucius deportatus fuerat: uti Socrates L. iv. Theod. iv, aliique ſcribunt.

Gothis porro ad urbem propius accedentibus, Conſtan-

Per. Jul. ✱☉lad. | Mundi | Anni Chr. | Æra Dioc. | Imp. Rom. | Olymp | Urbis cond. | Æra Nab.

ſtantinopolitani a Domnica uxore Valentis animati illos repulerunt. Socrat. v, cap. i.

Hucuſque S. Hieron. Supplementum Euſebii perduxit: reliqua Proſper adtexuit.

5092 24. 19. 7 F | 4362 | 379 | 96 | 13 5 1 | 111 | 1131 | 1127

Auſonius. *Damaſi* XLVI. *Imperat.* { *Gratianus.* *Valentinianus.* *Theodoſius.*
Olybrius. 13.

His Coſſ. Gratianus Theodoſium Sirmii XIV. Kalend. Fabruarii Imperatorem facit, eique conceſſo Orienta, in Occidentem abiit. Theodoſius cum Guthis faliciter pugnat, eoſque Thracia pellit; quod poſt adeptum imperium ab eo factum eſſe reſtantur Zoſimus IV, Idatius, Proſper. At Theodoretus v, cap. v. antequam Imperator eſſet. Scribit Idatius multa bella cum Gothis eſſe commiſſa. Deinde XV. Kalend. Decembris nunciatas eſſe victorias adverſus Gothos, Alanos, & Hunnos.

Longobardi ea inſula Scandia, Iborea, & Aione ducibus egreſſi Vandalos primum vicerunt. Proſper.

Sempronius vir eruditus agnoſcitur. Id.

Priſcillianus Epiſcopus de Gallæcia ex Manichæorum, & Gnoſticorum dogmate hæreſin nominis ſui condidit. Proſpes.

S. Baſilius Kalend. Jan. deceſſit; cujus ab obitu nono menſe Concilium Antiochiæ celebratum; in quo Paullini ac Meletii conſenſu decretum eſt, ut alterutro vita functo alter Epiſcopatum ſolus obtineret: ſeu primoribus presbyteris jurejurando adſtrictis. Damnatus & Apollinaris: tum variæ legationes ad conſtituendas Eccleſias mandatæ. Gregorius Nyſſenus in Arabiam miſſus. Euſebius Samoſatenus Syriam, ac Meſopotamiam luſtravit. Gregorius Nazianzenus Conſtantinopolin profectus eſt; cui tum præerat Demophilus Arianus. Socrat. v, cap. v, Sozomen. VII, cap. III.

Hieronymus a Paullino Antiochano presbyter ordinatur. Hieron. Epiſt. LXI.

Idem Conſtantinopolin ad Gregorium Nazianzenum ſe contulit, eoque præceptore uſus eſt. Hieron. ad Pamm. cont. Ruf. Idem porro Gregorius initio a Conſtantinopolitanis deſpectus, vitæ & eruditionis admiratione populum ad ſe trahere cœpit; qui ad Epiſcopatum urbis illius ipſum perducere ſtudet, renitente Petro Alexandrino; qui cum initio per litteras hunc illi honorem detuliſſet, poſtea mutato conſilio in Maximum Alexandrinum inclinavit: qui ex Cynico Chriſtianus Conſtantinop. veniens a Gregorio magna in veneratione habitus, ejuſdem occupata locum omni ope conatus eſt; & vero perfecit, ut abſente Gregorio in ſede collocaretur: & ordinationes ibi aliquot fecit. Reverſus Gregorius in illum declamavit. Nazianz. de vita ſua.

Adverſus hæreſes omnes edita ſanctio Mediolani III. Non. Aug. L. v. Cod. Theod. de Hæreſ.

5093 15. 1. A ED | 4363 | 380 | 97 | 14 6 2 | IV | 1133 | 1128 Maii 20

Gratianus Aug. V. *Damaſi*
Theodoſius Aug. 14.

Theodoſius Theſſalonicæ morbo correptus ab Acholio Catholico antiſtite baptizatus. Poſtea ſanatus, ut damnatis hæreſibus omnibus ſola Catholica fides obtineret: quam ſcilicet a Petro acceptam Romana Eccleſia, & Damaſus teneret, & Petrus Alexandrinus. Data eſt ſanctio Theſſalonicæ III. Kalend. Mart. L. II. Cod. de fide Catholica.

Procurante Gratiano pax cum Gothis firmatur. Proſpes.

Ambroſius pro Catholica fide multa ſublimiter ſcripſit. Idem.

Juſtina Valentiniani Auguſti mater Ariana femina hæreſin promovere ſtudet: cui acerrime reſtitit Ambroſius. Paullinus in ejus vita.

Theophilus Alexandrinus tum Clericus, poſtea Epiſcopus, C. annorum computum Paſchalem ab hoc anno orſus eſt. Leo M. Epiſt. LXIV. Vide lib. XI. de Doctrina Temp. cap. LXIX.

Maximus Cynicus Theodoſium Theſſalonicæ convenit, ut ſibi Conſtantinopolitanæ ſedem Eccleſiæ confirmaret. Sed ab eo rejectus eſt. Gregor. Nazianz. de vita ſua.

Petro Alexandrino Epiſcopo mortuo ſuffectus eſt Timotheus ejus frater. Niceph. Chron.

Theodoſius XVIII. Kalendis Decembris Conſtantinopolin ingreſſus Arianis Eccleſias ademit, quas XL. jam annos tenuerant. Demophilus urbe ceſſit. Gregorius Nazianzenus in Eccleſiam introducitur VI. Kalend. De-

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra. Nab.
5094 26. 2. 9 G	4364	381	98	15 7 3	Olymp. 290	1134	1129

Decemb. Socrat. v, cap. vii. Idatius. Marcellinus Comes.

Eucherius. *Damaſi*
Syagrius. 15.

Athanaricus a ſuis pulſus Conſtantinopolin ad Theodoſium venit iii. Id. Jan. & eodem menſe diem obiit viii. Kalend. Febr. ac regio honore ſepultus eſt. Idatius. Zoſimus iv. Proſper. Marcellinus.

SECUNDA SYNODUS OECUMENICA
CONSTANTINOPOLITANA.

His Coſſ. Conſtantinopolitana Synodus œcumenica celebratur a CL. Epiſcopis; cujus ſeries & ratio ſatis perplexa ſic a nobis ordinanda putatur.

Cum a Theodoſio pulſis Arianis Gregorius in Eccleſiam introductus eſſet; Theodoſius ut ei firmaret Epiſcopatum Meletium Antiochia Conſtantinopolin excivit: ubi cum paucis Epiſcopis id præſtitit. Poſtea vero ad conciliandam Eccleſiarum diſcordiam, earumque ſtatum ordinandum, pleniorem conventum Epiſcoporum indixit: in quo nonnulla de fide contra Macedonii hæreſin decreta ſunt, deque ordinationibus Maximi. Interim moritur Meletius: cui cum Flavianus ſufficeretur, Gregorius Nazianzenus vehementer reſtitit; quod ea pacto ſolum Paulinum in eam dignitatem ſuccedere oporteret. Orta deinde, uti fit, altercatione, & ſuperveniente Timotheo Alexandrino, & Ægyptiis, ægreque ferentibus his a Concilio confirmatam eſſe Gregorio ſedem, quod quidem juris Alexandrini eſſe dicerent, eo demum progreſſa res eſt, ut Gregorius Epiſcopatu ſponte cederet: cui Nectarius ſubrogatus eſt. Hæc ex Greg. Nazianz. Carm. de vita ſua.

Theodoretus lib. v. cap. vi. refert poſt mortem Meletii Timotheum Alexandrinum Maximum in locum Gregorii ſubſtituere voluiſſe; ſed Concilium reclamaſſe. Tum abdicato Gregorio, ſuffectoque Nectario, Canones fuiſſe conditos. Ita durante adhuc Concilio, nec dum finito, Gregorius abdicavit ſeſe.

In eo Concilio contra Macedonium de Spiritus ſancti divinitate decretum editum eſt cum fidei Symbolo. Deinde ſui diœceſi cuique limites præſcripti, atque Epiſcopo Conſtantinopolitano poſt Romanum privilegia conceſſa ſunt. Sed id a Romanis Pontificibus minime receptum fuit; ut ex Gregorio M. conſtat, lib. vi. Epiſt. cxxv. Sed & Maximi ordinationes abrogatæ, & alia quædam conſtituta ſunt. Celebratum eſt Concilium menſe Maio, & ad finem Julii perductum eſt.

Theodoſius iii. Kalend. Aug. ad Auxonium Procoſ. Aſiæ reſcripſit, ut Catholicis antiſtitibus Eccleſiæ traderentur, qui cum præcipuis, quos ibidem nominat, orthodoxis Epiſcopis communicarent: Nectario Conſtantinopol. Timotheo Alexandrino, Pelagio Laodicenſi, Diodoro Tarſenſi, Amphilochio Iconienſi, Helladio Cæſarienſi, Gregorio Nyſſeno, &c. L. iii. Cod. de fide Catholica.

Idem & Epiſcoporum, qui ab Arianis martyrium paſſi fuerant, reliquias transferri cum honore juſſit; atque ita S. Paulli corpus Conſtantinopolin in Baſilicam Paulli ab eo dictam deportatum eſt. Sozom. vii, cap. x, Socrat. v, cap. ix.

Tum adverſus Arianos, & Manichæos, alioſque poſtea editæ ſanctiones, quæ lib. xvi. Cod. Theod. Tit. iii. continentur.

Eodem anno Nonis Septembris, Concilium Aquileienſe celebratum eſt, in quo Palladius & Secundianus Ariani Epiſcopi poſt longam tergiverſationem anathemate perculſi ſunt.

In Hiſpania Cæſaraugoſtæ contra Priſcillianiſtas Synodus eſt habita, in qua damnati Inſtantius, & Salvianus Epiſcopi, Helpidius & Priſcillianus laici. Damnati Epiſcopi Priſcillianum Epiſcopum Abilenſem conſtituunt. Idacius, & Ithacius Epiſcopi acerrime contra illos inſurgunt, & a Gratiano reſcriptum impetrant, quo longius amandari jubebantur. Illi Romam profecti, & a Damaſo, tum ab Ambroſio rejecti, corrupto Macedonio Magiſtro Officiorum, reſcriptum ab Imperatore aliud impetrant, quo in integrum reſtituuntur. Ita in Hiſpaniam reverſi Ithacium fugere coegerunt. Sulpit. ii.

Antonius

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5095 27. 3 10 B	4365	382	99	16 8 4	II	1135	1130

Antonius. *Damaſi*
Syagrius. 16.

Theodoſius corpus Valentiniani in ſarcophago depoſuit III. Kalend. Mart.

Eodem anno univerſa gens Gothorum cum rege ſuo in Romaniam ſe tradiderunt v. Non. Octob. Idatius.

Damaſus Romæ Synodum celebravit; ad quam acciti Epiſcopi Orientales excuſarunt ſeſe, & ipſi Conſtantinopolin convenerunt, indeque ad Damaſum ſcripſerunt. Ad eam Synodum invitatus ab Orientalibus Gregorius Nazianzenus adeſſe nolait. Nazianz. Epiſt. LVI. & LXXVI.

At Romam hoc anno venerunt Paullinus Antiochenus, Epiphanius Cypri Epiſcopi, unaque S. Hieronymus. Item Acholius Theſſalonicenſis, & S. Ambroſius. Theodore. v. cap. IX.

Hieronymus itaque Romæ apud Damaſum ſubſtitit, eique ab Epiſtolis fuit. Scripſit & adverſus Helvidium, & Jovinianum; nec non contra Luciferianos. Cum honeſtis vero matronis, aliiſque de ſacrarum literarum ſtudiis identidem conferebat; & in omnium oculis ferebatur; ut ex illius Epiſtolis ſparſim colligitur.

Maximus in Britannia tyrannidem arripuit; qui Treveris ſedem imperii conſtituit, & Victorem filium imperii conſortem adhibuit. Zoſimus IV. Socrat. v. cap. x. Aur. Victor.

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5096 28. 4. 11 A	4366	383	100	17 9 5	III	1136	1131

Merobaudes II. *Damaſi*
Saturninus. 17.

Arcadius Auguſtus factus Conſtantinopoli in milliario VII. decimo ſeptimo Kalend. Febr. Idat.

Maximus tyrannus per Andragathium ducem Gratianum a ſuis deſertum occidit VIII. Kalend. Septembris Lugduni. Marcell. Comes. Socrat. lib. v. cap. xi.

Poſtea legatos ad Theodoſium miſit. Valentinianus junior ad Maximum Ambroſium deſtinat. Ambroſ. in Fun. Valentin.

Arſenius Conſtantinopolin a Damaſo mittitur, ut Imperatoris filio præeſſet. Vita Arſenii.

Auguſtinus annos natus XXIX. clam matre Romam ad docendam rhetoricum ſe contulit. Lib. v. Confeſſ.

Corpus Conſtantiæ Auguſtæ Conſtantini filiæ Conſtantinopolin ingreſſum eſt II. Id. Septembris. Idatius.

Theodoſius iterum Conſtantinopoli Synodum colligit ad dirimendas Eccleſiarum controverſias; in eaque ſectarum principes rogat ecquid veteres Patres approbarent; affirmantibus iis, illorum ergo placitis & auctoritate uti ſturent admonet. Socrat. v. cap. x.

Contra Chriſtianos ad Gentiles cultus deficientes reſcripſit Theodoſius XIII. Kalend. Jun. L. II. Cod. de Apoſtatis. Idem & adverſus hæreticos decernit L. VIII, IX, X. Cod. de Hæret.

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5097 1. 5, 12 GF	4367	384	101	10 6	IV	1137	1132 Mais 19

Ricimer. *Damaſi* 18. *Imper.* { *Valentinianus.*
Clearchus. *Theodoſius.* }

Legati Perſarum Conſtantinopolin adveniunt pacem a Theodoſio poſtulantes. Eodem tempore Honorius natus eſt v. Id. Septembris. Idatius. Marcellinus.

Symmachus Urbis Præf. de reſtituendo Deorum cultu Valentiniano libellum offert, quem refellit Ambroſius. Vide Epiſt. ejus xxx.

Obiit Damaſus III. Id. Decembris cum ſediſſet annos XVII. M. III. Vacavit ſedes XXXI. diebus.

S. Auguſtinus hoc anno Mediolanum a Symmacho ad docendam Rhetoricam mittitur, cum annum ingreſſus eſſet ætatis XXX. ubi Ambroſium frequenter audiebat. Ad eum Monica pia mater ex Africa venit, deque ejus converſione laboravit. Confeſſ. v, cap. XIII. & lib. VI. cap. I.

Adverſus hæreticos edita ſanctio L. XIII. Cod. de hæret.

Themiſtius hoc anno VI. orationem in laudem Theodoſii dixiſſe videtur, cum is ſextum jam in imperio annum haberet, ut pag. 157. verſ. 17. indicat; ac neſcio an non & Præfectus Urbi tum ab eo factus ſit. Vide quæ ad illam Orat. notamus.

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5098 2. 6. 13 E	4368	385	102	11 7	Olymp. 291	1138	1133

Arcadius Aug. XXXIX. *Pontifex*
Bauto. *Siricius* I.

Hic eſt Bauto Coſ. cujus in ingreſſu Auguſtinus Mediolani pro officio ſuo Panegyricum in laudem Imperatoris habuit. VI. Confeſſ. cap. VI.

Siricius Papa III. Id. Febr. eligitur.

Bur-

Per. Jul. ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Burdegalæ Synodus contra Priſcillianam enacta; qui ad eam juſſu Maximi cum Inſtantio Epiſcopo ductus, & damnandum ſe eſſe non dubitans ad eumdem Maximum provocavit: auditusque Treveris ab Evodio Præf. Præt. a Maximo gladio eſt addictus cum Euchrotia Delphidii Oratoris conjuge, & Latroniano, aliiſque erroris conſortibus. Sed & Urbica Priſcilliani diſcipula Burdegalæ lapidibus obruta eſt. Proſper. Severus II.

Quoniam autem Ithacius Epiſcopus hanc omnem actionem proſecutus erat, ideo tam ipſe, quam ejus ſocii a communione Catholica alieni judicati ſunt.

Timotheo Alexandriæ Epiſcopo mortuo ſubrogatus eſt Theophilus. Socrat. V. cap. XII.

Hoc anno mortua videtur Ælia Flaccilla Theodoſii conjux femina religioſiſſima. Nam ſequenti anno Gallam duxit.

S. Hieronymus navigat in Syriam, & media hieme Jeroſolymam intrat. Hieron. Epiſt. XCIX. & Apol. cont. Ruf.

S. Auguſtinus poſt diuturnam hæſitationem ad Catholicam fidem converſus eſt. lib. VIII. Conf. cap. I. & ſeq.

Theodoſius contra Idololatras ſanctionem edidit. L. IX. Cod. de Paganis.

Item contra pſaltrias & fidicinas. L. X. Cod. de Scenicis.

Scribit & Zoſimus lib. IV. mandaſſe ipſum Cynegio Præf. Præt. eum eum in Ægyptum mitteret, ut Deorum religione interdiceret, & fana clauderet.

Valentinianus hoc anno reſcriptum dedit de reis Paſchali tempore laxandis, exceptis iis qui ob atrocia quædam crimina vincti eſſent. L. VIII. Cod. de Indulg. crim.

Per. Jul. ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5099 3 7 14 D	4369	386	103	12 2	11	1139	1134

Honorius Cæſar. *Siricii*
Evodius. 2.

Cum Evodius a Maximi partibus fuerit, apparet ex comparatione Conſulum Maximum inter & Imperatores convenisse.

Greuthingi hoc anno victi & captivi in Romaniam adducti. Theodoſius & Arcadius triumphantes Conſtantinopolin ingreſſi ſunt IV. Id. Octob. Idat. Marcell. Zoſimus IV.

Theodoſius Imperator Gallam Placidiam Valentiniani ſenioris filiam, junioris ſororem duxit, eaque Conſtantinopolim hoc anno venit. Marcell.

Valentinianus, inſtigante Juſtina matre Ariana femina, in Arianorum gratiam, & Ariminenſis profeſſionis reſcripſit. L. II. Cod. de fide Catholica. Tunc & Ambroſium perſecutus eſt.

Auxentius Mediolani Arianorum Epiſcopus Ambroſium ad diſputationem provocavit coram Imperatore. At ille in Eccleſia, & coram populo id ne fieret poſtulavit. Ambr. cont. Auxent. Paullinus in ejus vita.

Exſtitit tunc Benevoli memoriæ ſcrinii præſidentis egregium facinus, qui decretum illud impium dictare noluit, & cingulum abjecit. Gaudentius in Præfat. Serm.

Quin & ſpectaculorum definita tempora. Cod. de ſpect. L. II.

Romæ Synodus a Siricio collecta LXXX. Epiſcoporum, in qua Eccleſiæ Africanæ diſciplina conſtituta.

Treviris Ithacianæ partis Epiſcopi Synodum cogunt; in qua Ithacius abſolvitur. Martinus cum eo ſe contuliſſet, ut pro Narſete Comite, & Leucadio Præſide, qui pertinaciores in parte Gratiani ſteterant, deprecaretur, & ut ne Tribuni cum jure gladiorum in Hiſpanias ad Priſcillianiſtas perſequendos mitterentur, ne hac occaſione etiam Catholici male haberentur; cum Ithacianis communicare noluit. Sed inſtante Maximo, & eorum pro quibus exoratum venerat, cædem minante, ceſſit ad tempus, & Felicis Trevirenſis Epiſcopi ordinationi cum iis interfuit. Unde mœrens ad ſedem ſuam reverſus eſt, ac deinceps conventu omni Epiſcoporum abſtinuit. Quo tempore ad Maximi convivium adhibitus eſt, & ab uxore Maximi convivio, quod illa ſuis manibus paraverat, exceptus eſt. Severus in ejus vita.

S. Hieronymus ad audiendum Didymum Alexandriam ſe contulit. Hieron. Epiſt. LXV. ad Pammach. Tunc Ægypti quoque monaſteria peragravit, ut in Apol. contra Ruf. ipſe teſtatur.

S. Paulla vidua per idem tempus in Ægypto peregrinabatur. Hieron. Epiſt. XXVII.

S. Joannes Chryſoſtomus presbyter ordinatur a Flavio Antio-

Per. Jul. ✳☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	A. a Nab.
				Antiocheno Epiſcopo. Palladius in ejus vita. Marcellinus; qui duodecim annis Presbyterum fuiſſe referunt; ac deinceps populum docere cœpiſſe. S. Cyrillus Hieroſolymitanus moritur; cui ſucceſſit Joannes pollicitatione Epiſcopatus ab hæreſi redemptus, ait S. Hieron. Epiſt. LXI. Hic enim Valentis tempore hæreticorum communione pollutus eſt, ut ibidem; ait Hieron. Demophilus Arianorum Conſtantinopoli Pſeudoepiſcopus obiit. Socrat. v. cap. XII. Theodoſius de non diſtrahendis martyrum reliquiis reſcripſit. L. ult. Cod. de Sepul. viol. Idem ſpectaculorum Scenicorum, & Circenſium tempora definiit. L. 11. Cod. de Spect.				
5100 4. 8. 15 C	4370	387	104	*Valentinianus III.* *Siricii* *Eutropius.* 3. Arcadius cum patre ſuo quinquennalia celebravit editionibus, ac ludis. Idat. Marcell. Juſtina S. Ambroſium acrius vexat, & in exilium fruſtra mittere conatur, renitente populo. Nam Auxentius edictum expreſſit a Valentiniano, ut Arianis baſilicæ traderentur, & reluctantes interficerentur. Sed præſulis conſtantia illorum conſilia diſturbavit. Dum hæc aguntur, SS. Gervaſii, & Protaſii corpora ab Ambroſio divinitus admonito reperta ſunt; quorum aſpectu, contactuque antiqua miracula revocantur. Demum imminente Maximo, legatus iterum Ambroſius deſtinatur, qui ad ipſum veniens neque cum eo, neque cum Ithacianis communicare voluit. Ambroſ. in Auxent. & Epiſt. XXXIII. & LXXXV. ad ſororem; tum Epiſt. XXVII. Paullinus in ejus vita. Maximus porro in Italiam irrumpit. Valentinianus ad Theodoſium confugit; qui ad Italiam contra Maximum pugnaturus acceſſit. Zoſim. IV. Maximus ſacrificia gentilibus, & aram Victoriæ reſtituit, ob idque laudatus eſt a Symmacho. Socrates v. cap. IV.	13 9	iii	1140	1135
5101 5. 9. 1 BA	4371	388	105	*Theodoſius Aug. II.* *Siricii* *Cynegius.* 4. Defunctus eſt Cynegius Præf. Orientis in Conſulatu ſuo Conſtantinopoli. *Hic univerſas provincias* (ait Idatius) *longi temporis tabe deceptas* (for. *dejectas*) *in ſtatum priſtinum revocavit, & uſque ad Ægyptum penetravit, & ſimulacra gentium evertit. Unde cum magno fletu totius populi civitatis deductum eſt corpus ejus ad Apoſtolos die XIV. Kal. April. & poſt annum tranſtulit eum matrona ejus Achantia ad Hiſpanias pedeſtre*. Theodoſius ad bellum ſeſe comparans novum quoddam tributi genus Antiochenis indixerat. Illi furore perciti Flaccillæ ſtatuas dejecerunt, ac per urbem traxerunt. Theodoſius ob id valde commotus, miſſis jam qui pœnas expeterent, Flaviani Epiſcopi legatione placatur. Quæ legatio ante Paſcha contigit; cujus exitu pendente Chryſoſtomus orationes ad populum habuit, quæ *Ἀνδριάντες* inſcriptæ ſunt. Vide Homil. XX. Olympias nobiliſſima femina Ablavii neptis, Anyſii Comitis filia, quæ Nebridio Nebridii Præf. Præt. filio nupſerat, eo mortuo Elpidii Hiſpani Theodoſii cognati conjugium detrectat, nec ad id ulla vi ab Imperatore potuit adduci. Pallad. Dial. de vita Chryſ. Theodoſius contra Maximum profectus ſanctorum ſe precibus communiit, præſertim Joannis Anachoretæ, ac Senophii. Auguſt. v. de Civit. cap. XXVI. Ruf. II. cap. XXXII. Maximus hoc anno victus & occiſus eſt ad Aquileiam v. Kalend. Aug. Sed & filius ejus Victor poſt paucos dies in Galliis occiditur per Arbogaſtem Comitem. Andragathius Comes, qui Gratianum occiderat, præcipitem ſe in mare conjecit. Theodoſius imperium omne, quod de Maximo vindicarat, Valentiniano reſtituit. Idatius, Marcell. Zoſimus IV. Interim Ariani falſos de victo Theodoſio rumores diſſerunt, & furore acti Nectarii domum ſuccendunt. Socrat. v. cap. XI. Cujus ſceleris veniam poſtea per Arcadium impetrarunt. Ambroſ. Epiſt. XXIX. Theophilus Iſidorum Nitriæ ante Monachum, poſtea Presbyterum cum muneribus ei, qui viciſſet, offerendis miſit: qua re poſt victoriam patefacta, territus Iſidorus profugit. Socrat. v. cap. II. S. Auguſtinus, cum interim catechumenus fuiſſet, hoc anno Mediolani ab Ambroſio baptizatur ætatis anno XXXIV.	14 10	iv	1141	1136 Maii 12

xxxiv. Paſchali tempore, una cum Alipio amico, & Adeodato filio. Poſſid. in vita S. Aug.

Theodoſius hæreticos variis ſanctionibus coercet. Lib. xiv, xv, xvi. Cod. de Hæret. Idem Aquileiæ x. Kalend. Octobris, & Mediolani vi. Id. Octob. acta Maximi penitus infirmat.

Per. Jul. * ☉ Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dion.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5102 6 10. 2 G	4372	389	106	15 11	Olymp 292	1142	1137

Timaſius. *Promotus.* — *Siricii* 5.

Theodoſius xix. Kal. Febr. dignitates omnes a Maximo collatas abrogavit Mediolani edito reſcripto. L. viii. Cod. de Infirm. &c.

Item adverſus Eunomianos iii. Id. Maii. Lib. xvii. Cod. de Hæret.

Denique vi. Kalend. Decemb. Mediolani hæreticorum conventus omnino ſuſtulit. Lib. xix. Cod. de Hæretic.

Symmachus, qui Maximum laudibus ornarat, victoris iram metuens ad Eccleſiam confugit, ac veniam obtinuit. Socrat. v. cap. xiv.

Theodoſius cum Honorio filio Romam Id. Jun. ingreſſus eſt, & congiarium pop. Rom. dedit, indeque egreſſus eſt Kalend. Septemb. Idat.

Templum Serapidis apud Alexandriam Theodoſii edicto disjectum eſt. Marcell. Socrat. v. cap. xvi. Romæ itidem idolorum ſtatuæ confractæ; & obliteratæ cæremoniæ. Proſper de Promiſſ. lib. iii. cap. xxxviii. Auguſt. v. de Civit. cap. xxvi.

Paullino mortuo ſuffectus eſt Antiochiæ Epiſcopus Evagrius. Siricio vero Papa contra Flavianum Capuæ Synodum cogente, Flavianus adeſſe noluit. Siricius cauſſam utriuſque Theophilo mandavit: quo interveniente, Siricius Papa cum Flaviano in concordiam rediit: atque ita Antiochenum illud ſchiſma ſublatum, cum mortuus eſſet Evagrius. Ambroſ. Epiſt. lxxviii. Socrat. v. cap. xv. Theodoret. v. cap. xxiii.

S. Gregorius Nazianzenus obiit; ut ex Hieronymo colligitur, qui in Catal. Script. ſcribit illum deceſſiſſe triennio ante xiv. Theodoſii, quo librum illum commentabatur.

Obiit & S. Monica Auguſtini mater ad oſtia Tiberis: Auguſtinus in Africam rediit. ix. Confeſſ. cap. viii.

Longobardi eorum ducibus defunctis primum ſibi regem creant Agelmundum Aionis filium, qui regnavit annos xxxiii. Proſper in Chron.

Per. Jul. * ☉ Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dion.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5103 7. 11. 3 F	4373	390	107	16 12	II	1143	1138

Valentinianus Aug. iv. *Neoterius.* — *Siricii* 6.

Signum in cœlo quaſi columna pendens ardenſque per dies xxx. apparuit. Galla Theodoſii uxor ab Arcadio privigno ſuo ejecta eſt.

S. Joannis Baptiſtæ caput ex vico Coslai Conſtantinopolin deportatum ſeptimo ab urbe lapide in Baſilica, quam magno ſumptu in ejus honorem erexit Theodoſius, reconditum eſt. Proſper. Marcell. Sed id anno ſequente geſtum.

Alexandrinum Chron. ſcribit inventum caput S. Joannis apud Macedonianam feminam, quæ Cyzici degebat; ac primum Chalcedone poſitum; deinde excitato a fundamentis templo in Hebdomo collocatum fuiſſe xii. Kal. Mart.

Theſſalonicenſes Boterichum militum apud Illyricos præfectum occidunt. Iratus Imperator magnam ibi cædem patrari juſſit. Ob id ſacris excluſus ab Ambroſio pœnitentiam egit, legemque tulit, ut latæ ſententiæ executio ad xxx. dies differretur. Ruf. ii. cap. xviii. Sozomenus vii. cap. xxiv. Theodoret. v. cap. xvii. Paul. in vita S. Ambr.

Siricius Papa Jovinianum damnat hæreticum. Siric. Epiſt. ii.

Valentinianus Mediolani xi. Kal. Jul. de Diaconiſſis, & conſecratis Deo feminis ſanctionem edidit, ne quid Eccleſiis donarent. L. xxvii. Cod. Theod. de Epiſcopis. Sed ea lex x. Kal. Septemb. abrogata Veronæ, L. xxviii. ſequenti.

Ita vii. Non. Septembris Veronæ contra Monachos reſcriptum editum, ut ne urbes intrarent, ſed uti ſolitudines habitarent. L. i. Cod. de Monachis; quod antiquatum eſt anno poſt tertio.

Hoc tempore contigit facinus illud Diaconi Conſtantinopolitani, qui ſtuprum mulieri pœnitentiam obeunti obtulit; cujus gratia Nectarius publicam pœnitentiam ſuſtulit Conſtantinopoli; non Confeſſionem; ut late diſſeruimus

Digitized by Google

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

ruimus in Animadver. ad Epiph. Hær. LIX. Novatian. Socrat. V. cap. XIX. Sozom. VII. cap. XVI.

Hoc anno celebrata eſt ſecunda Synodus Carthaginienſis, (quæ Tom. I. Concil. pag. 541. perperam Valentiniano, & Theodoſio Coſſ. inſcripta eſt,) præſide Genethlio. Vide Nicol. Fabrum Præfat. in Fragm. Hilarii; & Card. Perron. in Reſponſ. ad Regem Brit. In eo Canones ſanciti ſunt XIII.

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5104 8 12. 4 E	4374	392	108	17 13	III	1144	1139

Tatianus. *Siricii*
Symmachus. 7.

Theodoſius cum Honorio filio ſuo Conſtantinopolim remeavit.

Eugenius favore Arbogaſtis confiſus imperium ſibi uſurpavit. Proſper. Zoſimus IV. qui Arbogaſtem refert, cum ſibi magiſterium militum uſurpaſſet, nimia potentia moleſtum Valentiniano fuiſſe, qui & magiſtratum eidem abrogare fruſtra voluit. Arbogaſtes vero Eugenio invadendi auctor imperii fuit.

S. Auguſtinus hoc anno per vim raptus presbyter ordinatus eſt a S. Valerio Hipponenſi Epiſcopo, & ad prædicandum Dei verbum adhibitus. Poſſid. in ejus vita.

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5105 9. 13. 5 DC	4375	393	109	14	IV	1145	1140 Maii 17

Arcadius Aug. II. *Siricii* *Imperat.*
Rufinus. 8. *Theodoſius.*

Valentinianus junior ab Arbogaſte Comite apud Viennam in Gallias lethaliter vulneratus occiditur, ait Zoſimus IV. At Epiphanius Lib. de Menſ. Pond. pag. 177. edit. Græcolat. ſcribit repertum in palatio præfocatam Idibus Maii, Sabbato pridie Pentecoſtes. Arbogaſtes deinde innumerabiles copias in Gallias contraxit. Marcellinus.

Obiit annos natus XXVI. cum M. circiter IV. Natus eſt enim Gratiano & Dagalaipho Coſſ. anno Chriſti CCCLXVI. Imperare cœpit poſt mortem parentis anno CCCLXXV. ætatis IX. cum menſibus circiter X. At Ammianus in calce lib. XXX. refert quadrimum tunc fuiſſe. Imperavit igitur annis XVI. M. VI. circiter.

Erat tunc catechumenus, & ante expeditionem, quam in Barbaros moliebatur, baptizari ab Ambroſio cupiebat. Ejus corpus Mediolanum delatum ipſo die Pentecoſtes, ait Epiphanius, & honorifice ſepultum eſt. Ambr. Orat. de ejus fun. & Epiſt. XXXIV.

Eugenius porro Gentilibus favis; aram Victoriæ Romanis conceſſit: quo nomine ab Ambroſio, qui Florentiam abierat, increpatur Ep. XV.

Theodoſius L. II. Cod. de Monachis legem anno CCCXC. contra Monachos latam reſcidit, eoſque priſtinum in ſtatum reſtituit.

Inter Joannem Hieroſolymitanum, & Epiphanium orta diſſenſio; atque hic Epiſtolam ad illum ſcripſit, quam S. Hieron. Latine vertit, eſtque inter illius Epiſtolas LX. Erat enim Joannes Origeniſta, Palladii Galatæ, & Rufini eadem labe infectorum amiciſſimus, quos cavendos admonet Epiphanius.

S. Auguſtinus cum Fortunato Manichæorum presbytero publice contulit, eumque ſuperavit. Poſſid. in vita S. Auguſt. cap. VI.

S. Hieronymus librum de Scriptoribus Eccleſ. hoc anno confecit, ac Dextro Præf. Præt. Paciani Barcinonenſis Epiſcopi filio dicavit.

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5106 10. 14. 6 B	4376	393	110	15	Olymp. 293	1146	1141

Theodoſius Aug. III. *Siricii*
Abundantius. 9.

Honorius in Hebdomo renunciatus eſt Auguſtus. Proſper, & Marcellinus: qui & addunt hora diei tertia tenebras eſſe factas. Et quidem revera Sol defecit Novembris XX. feria I. hora poſt mediam noctem æquabili 9, 43'. Romæ tempore apparenti, fuitque defectio digitorum 9, 31'. At Conſtantinopoli hora poſt meridiem 0, 28'. & digitorum fuit 10, 44'. Hoc igitur die Honorium Auguſtum eſſe ſalutatum indicant ambo illi Chronologi. Proclus ex præfectus capite punitus eſt in Sycis VIII. Id. Dec. Chron. Alex. Zoſimus lib. IV. refert Rufini calumniis viros illuſtres morte affectos Promotum, & Tatiani Præf. Prætorio filium Proclum. Tatianum vero in patriam abire juſſum. Inter Hieronymum, & Joannem Hieroſolymitanum flagrat animoſa contentio.

Forum Theodoſianum dedicatur. Chron. Alex.

Hipponenſe Concilium celebratum ad Africanæ Eccleſiæ diſciplinam inſtaurandam; cujus Canones in Concilia III. Carthag.

Theodoſius contra Tyrannum jejuniis, & orationibus, & corporis afflictatione ſeſe comparat. Ruf. II. cap. XXXII.

Per. Jul. ✱ ☾ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5107 11. 15. 7 A	4377	394	111	16	11	1147	1142

Arcadius Aug. III. *Siricii*
Honorius Aug. II. 10.

Theodoſius aſſumpto Honorio filio ſuo contra Arbogaſtem, & Eugenium contendit. Primo die, qui videtur eſſe Sept. v, victoria penes tyrannum fuit; at nocte proſtratus in preces, & ab Apoſtolis duobus de victoria certior factus, Deo poſtea pro ipſo pugnante Tyrannum profligavit; qui captus & interfectus eſt Sept. vi. Arbogaſtes ſua ſe manu occidit. Marcellinus, & Proſper. qui hanc illi victoriam prædixiſſe Joannem anachoretam refert: ut & Rufinus. Terræ motu a Septembri in Novembrem Europæ regiones aliquot quaſſatæ. Thermæ Arcadianæ a conditore ſuo nomen acceperunt. Marcell.

Oroſius Hiſpanus presbyter floret.

Donatiſtæ in Numidia Bagaienſe Concilium celebrant Epiſcoporum CCCX. Bagai ejuſdem provinciæ oppido ad tollendum ſchiſma, quod mortuo Parmeniano Carthaginienſi Donatiſtarum Epiſcopo, ſuffectoque Primiano, ab aliis Maximianus eſſet ordinatus. In eo concilio damnatus eſt Maximianus. Aug. Ep. CCLV, & CCLXV.

Conſtantinopoli quoque celebrata Synodus eſt in cauſſa Agabii, & Gebadii, qui ambo Epiſcopatum Boſtrenſem ſibi vendicabant: cui interfuere Nectarius Conſtantinop. Theophilus Alexand. Flavianus Antioch. Helladius Cæſareæ. Cappad. Gelaſius Cæſareæ Palæſt. Gregorius Nyſſenus, Amphilochius Iconii, Theodorus Mopſueſtenus, & alii. Balſamo.

Alipio Hieroſolymis reverſo in Africam paullatim exorta videntur inter Auguſtinum, & Hieronymum nota illa diſſidia.

S. Paullinus cum Therafia conjuge ſæculo renuncians in Nolanum ſeceſſum abiit. Aug. Epiſt. XXXI, & XXXIV.

Exuperius Toloſæ, Simplicius Viennæ, Amandus Burdegalæ, Mauritius Andegavi Epiſcopi inſignes habentur. Greg. Turon. II. Hiſt. Franc. cap. XIII.

Per. Jul. ✱ ☾ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5108 12. 16. 8 G	4378	395	112	1	III	1148	1143

Sex. Anicius Olybrius. *Siricii* *Impp.* { *Arcadii.*
Sex Anicius Probinus. 11. ALVII. { *Honorii.*

His Coſſ. Theodoſius moritur; cum vixiſſet annos LX, imperaſſet XVI. plenos. Socrates lib. v, c. XXVI, anno I. Olymp. CCXCIV. Obiit XVI. Kalend. Febr. ſive Jan. XVII. Idem & Alex. Chron.

Eodem anno Arcadius virginem duxit, quæ apud Promoti filium alebatur, qui cum fratre vivente Theodoſio cum regiis liberis educatus fuerat. Auctor fuit conciliatorque nuptiarum Eutropius: cum Ruffinus filiam ſuam Imperatori tradere vellet, & imperium affectaret. Zoſimus v. Chron. Alex. refert v. Kal. Maii nuptias eſſe factas.

Ruffinus hoc eodem anno cæſus eſt. Marcellinus. Chron. Alex. idque Stilichonis opera. Zoſimus ait Stilichonem cum Ruffinum videret in Oriente dominari, eo proficiſci voluiſſe, dicentem utriuſque ſibi curam Imperii a Theodoſio commiſſam. Quem Ruffinus ut averteret, Muſonii filium Antiochum Procoſ. Græciæ facit, & Gerontium Thermopylis præficit. Tum Alaricum excivit, qui cedente Antiocho, & Leontio Græciam populatur omnem, præter Thebas, & Athenas, ubi Minervæ conſpexit effigiem. Tum Peloponneſum ingreditur. Stilico vero ad opitulandam cum claſſe veniens Barbaros fugavit. Poſtea milites ad Arcadium miſit in ſubſidium duce Gaina; qui, ut mandatum erat a Stilicone, Arcadium hortatus ut militibus obviam iret extra urbem, per milites Ruffinum occidit. Eutropius Stiliconi addictus ejus bona poſſedit. Uxor & filia Ruffini ad Eccleſiam fugientes Hieroſolymam abire permiſſæ ſunt. Marcell. & Jornandes de Regn. Succeſſ. cap. XCIV.

S. Auguſtinus Hippone Regio Epiſcopus ordinatur. Proſper. Annum agebat XLI, & ſuperſtite adhuc Valerio creatus eſt. Poſſid. cap. VIII.

Claudianus poeta inſignis habetur.

Arcadius hæreticorum conventus prohibet, eoſque reſcriptis ſuis exagitat. Cod. Theod. lib. XVI, Tit. V, de Hæret. L. XXVI, & ſeq.

Item adverſus Gentiles ſeveriſſime ſanxit L. XIII Cod. de Paganis.

Per. Jul. ✱ ☾ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5109 13. 17. 9 FE	4379	396	113	2	IV	1149	1144 Maii 16

Arcadius IV. *Siricii*
Honorius III. 12.

Adverſus Hæreticos, ac præſertim Eunomianos reſcripſit Arcadius L. XXX, & XXXI, Cod. de Hæret.

Eutro-

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Entropius avaritia & crudelitate graſſatur. Timaſium, qui ſub Valente Magiſter militiæ fuerat, per calumniam in Oaſim relegat. Mox Abundantium Prætorium, & Conſularem, Sidonem. Zoſimus v.

S. Joannis Baptiſtæ reliquiæ Alexandriam translatæ Payoi II. quem VI. Kalend. vocat Theoph. A. 5890. Incarnat. 390.

Fritigil regina Marcomannorum audita Ambroſii fama Chriſto credidit, & ab ipſo fidei regulam poſtulavit. Tum viro ſuo perſuaſit, ut Romanis ſe traderet. Anno vero ſequenti cum Mediolanum illius videndi cauſa veniſſet, jam mortuum reperit. Paullinus in vita S. Ambr.

5110 14.18.10 D	4380	397	114		3	Olymp. 294	1150	1145

Cæſarius. *Siricii*
Atticus. 13.

Eutropius, quo Stilichonem a profectione in Orientem abduceret, hoſtem ipſum ab Imperat. & Senatu denunciari curat, & Gildonem Comitem, & paganum, quem Theodoſius Africæ præfecerat, ſibi conciliat. Ita ab Honorio deficiens Africa adjuncta eſt Arcadio. Zoſimus v. & Marcellinus.

Ambroſius moritur ſub diluculum Sabbati ſancti, Prid. Non. Apr. Paullinus. Sedit annos XXII. M. IV. fere vitæ LXXIV. libavit. Nectarius hoc anno moritur circa XXVII. Septembris & communi conſenſu Chryſoſtomus eligitur. Sed anno ſequenti creatus eſt, miſſis Antiochiam legatis ab Arcadio.

Flaccilla Arcadii filia nata eſt XV. Kal. Jul. Chron. Alex.

Concilium Carthag. tertium in ſecretario Baſilicæ Reſtitutæ celebratum Aurelio Carthaginienſi præſide; cui ſubſcripſit Auguſtinus; in eoque Canones ſanciti L.

5111 15.19.11 C	4381	398	115		4	II	1151	1146

Honorius IV. *Siricii* XL. *Pont.*
Eutychianus. 14. *Anaſtaſius* I.

Gildo regali cujuſdam Maurici filius, qui Firmo fratri tyranno reſtiterat, a Theodoſio comes Africæ, & utriuſque militiæ magiſter factus, cum frumentum in Urbem prohiberet advehi, bello appetitus eſt. Cujus frater Maſcezel veritus ejus inſidias fugit in Italiam, relictis in Africa filiis, quos Gildo peremit. Hic a Stilichone miſſus cum V. M. ſeptuaginta millia cecidit. Gildo ſeſe ipſe ſtrangulavit. Maſcezelem in Italiam reverſum Stilicho per ſuos de ponte præcipitavit in fluvium. Vide Jornandem.

Joannes Chryſoſtomus XXVI. Februarii die thronum conſcendit. Socrates lib. VI. cap. II. Marcellinus; qui ait illum quinquennio Diaconum fuiſſe; Presbyterum vero XII. annis.

Hoc anno videtur Marcus ſcriptor vitæ S. Porphyrii Gazenſis miſſus a ſancto viro Byzantium: ubi S. Joannis opera ab Eutropio impetravit edictum contra Gentiles. Sed Hilarius ab Imper. miſſus pretio corruptus eſt.

Siricius Papa moritur VIII. Kalend. Mart. cum ſediſſet annos XIII. M. 1. Anaſtaſius Papa XXVII. ſubrogatur Prid. Id. Mart.

Quartum Carthaginienſe Concilium VI. Id. Nov. præſide Aurelio celebratum: in quo Canones editi CIV. ac de ſacris ordinibus præcipue actum.

Honorius capitalem ſententiam contra ſacrorum locorum, ac perſonarum violatores decernit; cujus edicti Donatiſtæ occaſionem dederunt. L. XXXI. Cod. de Epiſc.

Idem Imper. Mariam conjugem duxit Stilicone & Serena fratris Theodoſii filia genitam.

Adverſus Eunomianos, & Montaniſtas reſcripſit Arcadius IV. Non. Mart. Conſtantinop. ac tam eorum conventus prohibiti, quam libri incendio damnati. L. XXXIV. Cod. de Hæret.

L. XXXII. Cod. Theod. de Epiſc. &c. cautum VII. Kalend. Aug. ut Epiſcopi Clericorum numerum e Monachis ſupplerent.

Honorius veterem illam a Conſtantino editam ſanctionem revocavit Mediolani VI. Kalend. Aug. ut ex conſenſu apud Epiſcopos litigare liceret. L. VII. de Epiſc. aud. Cod. Juſtiniani.

Gentiles in vulgus ſparſerant hoc anno deſituram eſſe Chriſtianam religionem, quæ per CCCLXV. annos eſſet duratura. Aug. XVIII. de Civit. cap. LIII.

5112 16.1.12 B	4382	399	116		5	III	1152	1147

Manlius Theodorus. *Anaſtaſii*
Eutropius. 2.

Faſti Siculi Theodorum ſolum Coſ. notant; quia hoc anno Eutropius interfectus, & nomen ipſius eraſum eſt. Claudianus meminit in Panegyr. Mallii Theodori. Falſo ergo Proſper Cæſario & Attico Coſſ. mortuum facit Claudianum.

Per. Jul. ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Hoc anno Gainas contra Remp. rebellavit. Nam Eutropio invidens Tribigildum auxiliaribus Barbarorum copiis in Phrygia præfectum clam adornat; qui totam Aſiam vaſtavit. Arcadius Eutropio omnia commiſit; qui Gainam & Leonem duces deligit; quorum hic in Aſiam; ille ad Helleſpontum proficiſcuntur. Gainas Tribigildo mandat ut ad Helleſpontum copias adducat. At is Romana præſidia metuens Phrygiam populatus Piſidiam petit. Gainas ſimulabat ſe Tribigildo reſiſtere non poſſe, eique clam opitulabatur. Sed Tribigildus in Pamphylia moratus, aſperis in locis a Valentino quodam Selgenſi in anguſtiis pene cum copiis opprimitur paſtoritia manu & ruſtica, ægreque cum CCC. evaſit, cum Florentio cuidam pecuniam dediſſet. Sed inter Melanem Fl. qui Aſpendum alluit, & Eurymedontem deprehenſus ab incolis ad Gainam legatos mittit; qui auxilia miſit, & eodem Leonis milites profecti. Ita Tribigildus evaſit in Phrygiam. At Gainas ad Arcadium miſit, petens ut Eutropius ad necem dederetur. Hunc Arcadius inſignibus exuit. Qui ad Eccleſiam Chriſtianorum fugiens, inde fide data ductus eſt in Cyprum. Inſtante Gaina, Chalcedonem perductus, ibi necatus eſt.

Eutropio ſublato nihilo ſecius Gainas cum Tribigildo in Aſia perbacchatur, ac diviſis copiis tandem Gainas ad Bithyniam, Tribigildus ad Helleſpontum perrexit. Hæc Zoſimus V, quæ tamen anno ſequente conſtat eſſe facta.

Pulcheria hoc anno nata XIV. Kalend. Febr. Chron. Alex. Marcell.

Theophilus Alexandr. collecta Synodo Origenem, ejuſque ſectatores condemnat, & Synodicam ad Anaſtaſium Romanum Pontificem mittit, & ad Conſtantinop. Epiſcopum, atque ad Epiphanium. Hieron. Epiſt. LXIX, & LXVII, & LXX, ac LXXVIII.

Gaudentius & Jovius Comites in Africa Deorum templa ſubverterunt, & ſimulacra fregerunt Honorii juſſu; quod & aliis in locis factum. Aug. Lib. XVIII. de Civit. cap. ult.

5113 17 2 13 AG	4383	400	117	*Stilico.* *Aurelianus.* *Anaſtaſii* 3.	6	IV	1153	1148 Maii 25

Gainas Chalcedonem veniens Imper. ad colloquium excivit. Quo cum ad urnem in S. Euphemiæ templo convenit. *ἱερὸν Εὐφημίας* vocat Zoſimus, id eſt, *S. Euphemiæ*. Ibi dedi ſibi poſtulat Barbarus Saturninum Conſularem, & Aurelianum, qui anno illo Coſ. erat. Quod & factum eſt. Sed ille gladio tantum eos perſtringens, exilio mulctavit. Tum Conſtantinopolim transfretavit.

Ibi cum Eccleſiam Arianis ſuis peteret, intercedente S. Joanne Chryſoſtomo deterritus eſt. Theodor. L. V, C. XXXII. Sozom. lib. VIII., cap. IV. Mox cum in Thraciam abiiſſet, idem miſſus eſt ad illum Chryſoſtomus. Ceterum cum ex compoſito barbaris innumeris in Urbe diſtributis, ipſe ad XL. ſtadia receſſiſſet per ſpeciem ægritudinis, quaſi arreptitius eſſet: cumque intempeſtive ad urbem copias admoviſſet, re comperta, Arcadius hoſtem illum denunciavit, & Barbari omnes in urbe cæſi ſunt. Gainas cum in Aſiam per Helleſpontum trajicere vellet, Fravitta Gothus cum claſſe opem Imperatori tulit; atque ita victis & diſſipatis barbaris, Gainas in Thracia poſtea occiſus eſt. Sozomenus. Marcellinus ait occiſum menſe Februario. Sed id anno ſequente contigit.

Chron. Alexand. ait hoc anno illuſtriſſ. Eudoxiam Auguſtam eſſe renunciatam, & natam Arcadiam menſe Xanthico, III. Eid. Apr. Eodem anno cæſos eſſe Gothos in Lænomacellio; & Eccleſiam Gothorum exuſtam, Panemo menſe, IV. Eid. Jul. & in Cherroneſo in *συμ* hauſtos mari fuiſſe barbaros, menſe Apellæo, X. Kalend. Januarii.

Monachi quidam Origeniſtæ a Theophilo damnati, ad S. Joannem confugiunt; pro quibus ad Theophilum ſcripſit Chryſoſtomus.

Eodem anno Indict. XIII, ut Palladius in Dialogo teſtatur, accuſationem Euſebii contra Antoninum ſuſcepit, & hieme, haud ſcio an eodem anno, Chryſoſtomus commendata Severiano Gabalenſi Eccleſia ſua, in Aſiam profectus, Epiſcoporum ibi quorumdam cauſſas cognovit; in primis Antonini Epheſini.

Ariani nocturnos cœtus obeuntes, & hymnos contra orthodoxos canentes compeſcuntur ab Imperatore.

Alaricus Balthorum ex genere, mox ut creatus eſt rex a Gothis, qui poſt Theodoſii mortem ab ejus filiis conтemne-

Per. Jul. * Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

temnebantur. Italiam inttavit, & ad pontem Condiniani applicuit, qui tertio milliario Ravenna diſtat. Inde legatione ad Honorium miſſa datæ ſunt Gothis Galliæ, & Hiſpaniæ. Quo cum irent, Stilico ad Polentiam in Alpibus Cottiis improvida illos adortus ab iis cum copiis fuſus aſt. Quare furentes barbari in Italiam redierunt. Jornandes cap. xxx. Sed cum dicat Gizerichum Vandalorum regem jam Hiſpanias obtinuiſſe & Gallias; apparet hæc diu poſtea contigiſſe. Nam anno 406. Vandali & Alani trajecto Rheno Gallias petunt. Proſper. Miſcella Lib. xiii. refert Stiliconem Saulo pagano duci rem commiſiſſe, qui die Paſchæ Gothos adortus eſt.

S. Vigilius Tridentinus Epiſcopus cum Idolum comminuere vellet, a ruſticis obrutus eſt lapidibus. Uſuardus vi. Julii.

Anaſtaſius Papa Origenis errores condemnat; deque ea re circulares litteras mittit. Hieron. Ep. lxxviii. & Apol cont. Ruf.

5114 18. 3 14 F	4384	401	118	7	Olymp. 295	1154	1149

Vincentius. *Anaſtaſii*
Fravita. 4.

Caput Gainæ haſtili præfixum Conſtantinopolim allatum eſt. Marcell. factum id eſt menſe Audynæo, iii. Non. Januarii. Chron. Alexandr.

Theodoſius Arcadii F. naſcitur iv. Eid. Apr. ait Chron. At Marcell. iii. Eid. Socrates τῷ ἐννάτῳ τῆς Ἀρκαδίου βασιλείας. Lib. iv. cap. vi. Theophanes.

Fravitam gentilem laudat impenſe Zoſimus lib. v. Qui & docet Uldem Hunnorum ducem Gainam Danubium trajicere parentem inhibuiſſe, & interfeciſſe, caputque illius ad Arcadium miſiſſe.

Hoc anno Eid. Septembris Carthagine Synodus habita, Aurelio præſide, in qua de Donatiſtis Clericis ſalvo honore recipiendis actum eſt, & ad Anaſtaſium ſcriptum. Vide Cod. Canonum Eccleſiæ Africanæ, pag. 585.

S. Porphyrius Gazenſis hiberno tempore cum Joanne Cæſarienſi metropolitano Conſtantinopolim profectus, ut Marnæi templi ſubverſionem obtineret, ab Eudoxia quæ valebat impetravit, nato, & baptizato Theodoſio. Vide Surium in Februario in fine Tomi i. Apparetque jam Eudoxiam ob viduæ poſſeſſionem iratam Chryſoſtomo fuiſſe. Id enim Marcus ipſe auctor vitæ teſtatur.

S. Martinus hoc anno mortuus videtur. Vide lib. xi. cap. xlvii.

Concilium Carthaginienſe v. hoc anno celebratum vi. Kalend. Junii: cujus mendoſa vulgo habetur inſcriptio poſt Conſulatum Cæſarii, & Attici. Legendum, ut in quibuſdam Codicibus exſtat, Stiliconis. Canones in eo editi ſunt xiv. Vide Cardin. Perron. in Reſponſ. cap. xlviii.

Severianus Gabalorum in Syria Epiſcopus a Serapione Diacono delatus in Chryſoſtomi offenſionem incurrit, & ejectus eſt. Sed mox, inſtante Eudoxia, receptus eſt in gratiam. Socrat. L. v.

5115 19. 4. 15 E	4385	402	119	8	II	1155	1150

Arcadius v. xli. *Pont.*
Honorius v. *Innocentius* i.

Romanæ Eccleſiæ Innocentius xxxviii. creatur antiſtes. Vixit annos xv. ait Marcellinus. Hoc igitur anno v. Kal. Maii obiit Anaſtaſius Papa, cui iv. annos Marcellinus tribuit; addunt & alii menſem i. Innocentius vero creatus eſt iv. Kal. Junii.

Theodoſius junior ad Hebdomum in Tribunali ab Arcadio patre, menſe Audynæo, iv. Eid. Januar. creatur Auguſtus. Chron. Alexand. Theophilus a Monachis Origeniſtis accuſatur Conſtantinopoli. Epiphanius quoque Origeniſtarum odio vehementer inflammatus Conſtantinopolim advenit. Ibi in Hebdomo Diaconum ordinaſſe dicitur a Socrate. Lib. vi. cap. xii. & Theophane. Sed Sozomenus nihil tale refert: & ſuſpicatur Baronius hallucinatum Socratem alteram ab Epiphanio ordinationem in Palæſtina factam Conſtantinopolim tranſtuliſſe.

Epiphanius ergo fruſtra pertendit, ut Joannes Origenis libros damnaret, & cum eo altercatus, nec non cum Imperatrice, diſceſſit.

Milevitanum primum Concilium Milevi in Numidia celebratum vi. Kal. Septembris.

5116 20. 5. 1 D	4386	403	120	9	III	1156	1151

Theodoſius junior Aug. *Innocentii*
Rumoridus. 2.

Hoc anno Theophilus ad cauſſam dicendam Conſtantinopo-

Per. Jul. ✶☾Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

tinopolim vocatus, multis in itinere collectis Epiſcopis, veniens, agente id Imperatrice, damnavit Chryſoſtomum Chalcedone in ſuburbio quod Δρῦς vocabatur. Sed tumultu populi & terræ motu ſæviente revocatur. Vide Socrat. Sozom. & Theodor.

Chryſoſt. ipſe Epiſt. ad Innoc. pag. 679. edit. Græcolat. ſe ab Epiſcopis ſupra xxxi. reſtitutum ait.

Poſtea cum ad ſtatuam argenteam Eudoxiæ ludi fierent, in eos invehitur Chryſoſt. & collectis Epiſcopis, natali ipſo die nunciat Arcadius, non prius ſe venturum ad ſynaxin, quam ſe illic purgaret.

Marina patre Arcadio nata iii. Id. Febr. Marcell. Chron. Alex.

Julia Manichæa femina Gazam veniens, multoſque ſeducens, cum S. Porphyrio Epiſcopo auſa diſputare infelicem efflavit animam. Marcus in vita S. Porphyrii apud Sur. xxvi. Febr.

Carthagine hoc anno viii. Kalend. Septembris generale Concilium celebratur ex omnibus Africæ provinciis in cauſa Donatiſtarum, ut ad Eccleſiæ concordiam adducerentur. Meminit S. Aug. iii. cont. Creſcon. cap. xlv.

Alaricus rex Gothorum in Italiam veniens, & Romam aggreſſurus apud Pollentiam a Stilicone vincitur, & obſeſſus dimittitur. Claudia. de bello Getico. Oroſius L. vii. cap. xxxviii.

5117 21 6 2 CB	4357	404	121	*Honorius* vi. *Ariſtænetus*. — *Innocentii* 3.	10	iv	1157	1152 Maii 24

Hoc anno S. Joannes Chryſoſtomus in exilium abiit circa Paſchatis ſollemne, ut ipſemet ad Innocentium ſcribens indicat, & Socrates Lib. vi. cap. xvi. Errat ergo Marcellinus, qui poſteriorem hanc expulſionem confert in antecedentem annum. Ea contigit xvi. Kalend. Jul. Socrates.

Poſtea grando inuſitatæ magnitudinis prid. Kalend. Octobris decidit, & quatriduo poſt, ſi Græcis credimus, Auguſta moritur. Socrat. cap. xviii. Quod prid. Non. Octobris feria v. accidiſſe volunt. & humatam ferunt iv. Eid. Octobris feria iv. Is eſt Octobris xii. Theophanes eodem anno mortuam refert Eudociam, & Cedrenus tribus menſibus poſt pulſum Chryſoſt. Addit Chron. creatam Arſacium vi. Kalend. Jul. feria ii. Nempe xxvii. Junii. Itaque leg. πρὸ ἑ Καλ. Ἰουλίων. Proſper Epiſcopi, ac Clerici multi partium Chryſoſtomi fugiunt Romam. Georgius in vita Chryſoſt. Vide lib. xi. cap. xlviii.

Innocentius his acceptis ad Honorium ſcripſit, qui apud Arcadium inſtanter egit, ut Synodus Theſſalonicæ cogeretur. Palladius in Dial.

Honorius ſæculares ludos, & gladiatoria ſpectacula fieri permiſit. Prudentius cont. Symm.

Carthagine vi. Kalend. Jul. Synodus habetur: ex qua decreta eſt legatio ad Honorium de coercendis Donatiſtis.

Felix Manichæus Hippone Regio ab Auguſtino convincitur, & hæreſim damnat. Exſtat Diſput. apud Aug. contra Felicem. S. Paula vii. Kalend. Febr. migrat in cœlum, cum Romæ in ſancto propoſito annos v. Bethleemi xx. perſeveraſſet. Vixit annos lvi. M. viii. dies xi. Hieron. Epiſt. Paulæ.

5118 22 7 3 A	4358	405	122	*Stilico* ii. *Anthemius*. — *Innocentii* 4.	11	Olymp. 296	1158	1153

Prid. Non. Septembris Ravennæ edita ſanctio contra Epiſcopos exauctoratos, ut ſi pro Epiſcopis ſe deinceps gererent, c. millibus ab ea Urbe, cujus Epiſcopi fuerunt, exularent.

S. Chryſoſtomus Cucuſi rigore hiemis aſperrimæ pene confectus eſt; ac poſt annuam in eo loco moram Arabiſſum Armeniæ transfertur. Palladius. In Epiſt. iv. ad Olympiadis de Pelagio Monacho magno ſe dolore affectum queritur; qui putatur hæreſis tam ſuæ ſemina ſparſiſſe.

Romæ congregati Italiæ Epiſcopi Imperat. Honorium rogant, ut ad Arcadium ſcribat, ubi Theſſalonicæ Synodum fieri jubeat. Legati acceptis ab eo litteris, nec non Innocentii Papæ, Conſtantinop. profecti. Pallad. Dial.

Arſacius moritur Novembris xi. cum ſediſſet menſes xiv. Socrat. L. vi. cap. xviii. Georgius in vita Chryſoſt.

Honorius varias contra Donatiſtas ſanctiones edidit, quibus preſſi plerique ad Eccleſiam redierunt. Cod. Theod. Lib. xvi. Tit. vi. Auguſt. Epiſt. xlviii.

Con-

Per. Jul. ☉ Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Concilium Tolet. in Hiſpania celebratum, quod primum inſcribitur, VII. Eid. Septembris.				
5119 23. 8. 4 G	4389	406	123	*Arcadius VI. Probus.* — *Innocentii* 5.	12	II	1159	1154

Legati ab Innocentio miſſi cum litteris Honorii & ipſius Innocentii in itinere peſſime affecti reverſi ſunt. Theodorus apud Palladium, & Georgius.

Vandali & Alani trajecto Rheno, Gallias prid. Kal. Jan. ingreſſi ſunt. Proſper in Chron.

Chron. Alexand. ait reliquias S. Samuelis Conſtantinopolin illatas eſſe XIV. Kal. Jul. pompam ducentibus Arcadio Aug. & Anthemio Præf. Prætor. & Excoſ. & Æmiliano Præf. Ur. & univerſo Senatu.

Atticus Sebaſtenus ex Armenia e Monacho Conſtantinopolitanus Epiſcopus factus eſt. Socrates lib. VI. cap. XVIII. quarto poſt obitum Arſacii menſe. Sozom. lib. VIII. cap. XVII.

Theodoſius junior quinquennalia dedit. Radagaiſus paganus, & Scytha cum ducentis millibus ſuorum totam Italiam inundavit. Huldin & Sarus Hunnorum, Gothorumque reges Radagaiſum continuo vicerunt: ipſius capite amputato, captivos ejus ſingulis aureis diſtrahentes. Marcellinus CCCCM. in exercitu fuiſſe refert lib. V. Meminerunt Aug. V. de Civit. cap. XXIII. Oroſ. lib. VII. cap. XXXVIII. qui non ſingulos homines, ſed hominum greges paſſim ſingulis aureis venditos refert.

S. Hieron. in Vigilantiam hæreticum ſcribit.

Per. Jul. ☉ Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5120 24. 9. 5 F	4390	407	124	*Honorius VII. Theodoſius II.* — *Innocentii* 6.	13	III	1160	1155

Theodoſius junior Quinquennalia dedit. Marcellinus. Chron. Alex. addit III. Eid. Jan. Sed male Theodoſ. VII. Coſ. facit.

S. Joannes Chryſoſt. obiit Comanis ad Pontum Euxinum XVIII. Kal. Decemb. Vixit annos LII. M. VIII. Sedit annos IX. M. VI. dies XX. Socrates lib. VI. cap. XIX. Eo mortuo Innocentius & Occidentales non prius communicare cum ipſius adverſariis voluerunt, quam ejus nomen in diptycha referretur, & Arſacii aboleretur. Theodor. V. cap. XXXIV. Concilium Carthagine celebratum Id. Jun. in quo ad Honorium pro defenſione Catholicarum rerum adverſus Donatiſtas, & paganos decreta legatio.

Per. Jul. ☉ Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5121 25. 10. 6 ED	4391	408	125	*Philippus. Baſſus.* — *Innocentii* 7. — *Arcadii. Honorii. Imp.* XLVIII. *Theodoſii.*	14 1	IV	1161	1156 Maii 13

Arcadius obiit Kal. Maiis anno ætatis XXXI. imperii poſt obitum patris anno XIII. M. III. D. XV.

Theophanes ait mortuum XI. Kal. Septemb. Verum Socrat. Lib. VI. cap. ult. refert obiiſſe Kal. Maiis. Impoſuit Theophani, Zoſimi locus lib. V. pag. 811. ubi de obitu Stiliconis agit: Βάσσου μετὰ δὲ ὑπατείαν καὶ Φιλίππου, καθ᾽ ἣν καὶ Ἀρκάδιος ὁ βασιλεὺς ἔτυχε τῆς εἱμαρμένης, τῇ δὲ πρὸ δέκα Καλανδῶν Σεπτεμβρίων ἡμέρᾳ. Hæc de die, quæ ad Stiliconem attinent, tribuit Arcadio.

Moriens Theodoſium F. commendavit Iſdegerdi Perſarum regi: qui Antiochum eruditiſſimum pædagogum ad eum deſtinavit, cum adhuc eſſet octennis; ac tum Anthemius ὕπαρχος omnia gubernabat, de Troili Sophiſtæ conſilio.

Stilico comes, cujus duæ filiæ Maria, & Thermantia ſingulæ Honorio nupſerant: utraque tamen virgo defuncta, Alanos, Suevos, & Vandalos donis illectos contra regnum Honorii excitavit. Eucherium filium ſuum paganum Cæſarem facere ſtudens. Ideo eſt occiſus. Marcellinus, & Jornandes, & Miſcella biennio ante captam Urbem.

Zoſimus lib. V. docet Alaricum, Epiris relictis, e Norico legatos ad Stiliconem miſiſſe, qui pecunias poſcerent, ob moram ejus juſſu actam in Epiro. Stilico Romam ad Imper. advolat. re deliberata decernuntur IV. librarum millia, Lampadio renitente.

Audita morte Arcadii, Honorius in Orientem proficiſci volens a Stilicone deterretur; quod Conſtantinus tyrannide occupata Arelate conſediſſet. Olympius interim Stiliconem defert ad Honorium, idque perficit, ut de ejus nece mandatum ſit militibus. Ravennæ itaque, cum ad Eccleſiam confugiſſet, occiditur. Olympius porro Magiſter Officiorum factus eſt. L. XLII. Cod. Theod. de Hæret.

Theoph. ait Pulcheriam natam tum fuiſſe annos XV. & Arcadiæ, et Marinæ ſororibus virginitatem perſuaſiſſe.

Oroſius

Per. Jul. ✳ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Oroſius lib. VII. cap. XL. refert ante biennium irruptionis Romanæ Alanos, Suevos & Vandalos, multoſque alios Francos protriviſſe, Rhenum tranſiſſe, Gallias invaſiſſe, & Pyrenæi obice ab Hiſpania repreſſos.

Cum Gentiles, & Donatiſtæ poſt Stiliconis obitum adverſus Catholicos inſurgerent, legeſque contra ſe latas nequaquam ex mente Imperatoris latas; ſed Stiliconis opera jactarent; Carthagine Synodus habetur III. Id. Octobris, ex qua legatio ad Honorium decreta, qui rata omnia eſſe voluit, quæ adverſus illos ſancita fuerant. L. XLII. & ſeq. Cod. Theod. de Hæret.

Poſt obitum Porphyrii Antiocheni Epiſcopi, Alexander monachus ejus ſucceſſor communionem ab Innocentio ea lege meruit, ut & ordinatos ab Evagrio reciperet, & Joannem Chryſoſtomum in Diptycha referret. Epiſt. Innoc. XVIII. & XXI. & XXII.

Per. Jul. ✳ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5122 26.11. 7 C	4392	409	126	15 2	Olymp. 297	2162	1157

Honorius Aug. VIII. — *Innocentii* 8.
Theodoſius Aug. III.

Alaricus poſt Stiliconis obitum paciſci cum Honorio voluit. Sed is pravis conſiliariis uſus noluit. Alaricus Romam obſedit cum Ataulpho fratre ſuo, qui Hunnorum & Gothorum copias habebat. Eucherius interfectus ab Arſacio & Terentio Eunuchis. Mox Serena Senatus juſſu, & Placidiæ ſororis uterinæ Honorii. Zoſimus lib. V.

Conſtantinus tyrannus ad Honorium mittit; cui Honorius regiam purpuram obtulit.

Cum in magnis anguſtiis eſſent Romani, auctores quidam erant, ut gentilitia quædam ſacra fierent; quod & Innocentium permiſiſſe falſo ſcribit Zoſimus. Interim ingenti pretio perſoluto ab Romanis obſidionem ſolvit Barbarus; ac de pacis conditionibus legati ad Honorium a Senatu, & Alarico miſſi; cumque iis Innocentius. Sed Honorio Præfecturam utriuſque militiæ Alarico denegante, ad obſidendam Romam ille revertitur. Zoſim.

Alani, & Vandali, & Suevi Hiſpanias ingreſſi æra CCCCXLVII. alii IV. Kal. alii III. Id. Octobris memorant die, feria III. Idatius. Quomodo id acciderit, vide Oroſium lib. VII. cap. XL.

Idatius captam urbem hoc anno ſcribit Olymp. CCXCVII. Honorii XV. Sane annus Iphiti 1185. init anno Chriſti, 409. ut & annus Honorii XV. Sed & Conſtantinum tyrannum in Chron. dicit occiſum Theodoſio IV. Coſ. poſt trienium invaſæ tyrannidis. Ergo anno 411. Proinde hoc anno tyrannus eſſe cœpit.

Pinianus cum Melania ſeniore, & Melania juniore conjuge, & ſocru Albina Carthaginem, inde Hipponem ad Auguſtinum veniunt; ubi populi concurſu, ac violentia Pinianum Presbyterum poſtulantis jurare is coactus eſt, ſe, ſi Clericus fieri vellet, nonniſi Hippone futurum. Quod quidem de voluntate ſua minime eſſe factum purgat Auguſt. Epiſt. CCXXV.

Mortuo filio ſuo, Melania ſenior Jeroſolymam profecta, XL. poſt die moritur. Pallad. Lauſ.

Honorius cum alia multa laude digna ſanxit; tum illud, ut carcere concluſi Dominico die foras educerentur, ut eis a Chriſtianis, & Sacerdotibus ſubſtantia præberetur, atque ut tunc ad balneas ſub fida cuſtodia ducerentur. L. VII. Cod. Theod. de cuſtodia reorum.

Chronicon Alexandrinum hoc anno refert renunciatam eſſe mortem Thermantiæ uxoris Honorii A. D. III. Kalend. Auguſti, feria III. Eodem anno etiam nuncius allatus eſt Conſtantinopolim VIII. Kalend. Octobris feria VI. de cæde Athaulphi barbari ab Honorio facta. Item dedicata eſt Eccleſia magna Conſtantinopoli VI. Id. Octobris feria I. Nec non S. Joſephi Jacobi filii, & Zachariæ patris S. Joannis reliquiæ VI. Non. Septembris illatæ ſunt. Sabbato cum inſigni pompa in magnam Eccleſiam deportatæ ſunt. Denique ſtatua Theodoſio Imperatori ab Aureliano iterum Præfecto poſita eſt. Hæc Chronicon.

Per. Jul. ✳ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5123 27.12. 8 B	4393	410	127	16 3	11	2163	1158

Varanes ſolus. — *Innocentii* 9.

Honorio IX. & Varani, quod fuit Tertullo. Idatius. Nam Tertullus umbratilis Coſ. ab Attalo creatus eſt. Oroſius lib. VII. cap. XLII.

Alaricus cum ſatis commodas pacis conditiones ab Honorio impetrare non poſſet, Romam obſidet, & capit IX. Kal. Sept. ait Theophanes; quam cum deprædatus eſſet, ſexto die egreſſus eſt, Placidia Imper. ſorore capta, & Ataulpho propinquo ſuo uxore tradita. Marcellinus.

Zoſimus

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Zoſimus refert Alarici juſſu Senatum Attalum Præf. Urbi Imperatorem creaſſe; qui militiæ duces Alaricum, & Valentem fecit. Cumque Alaricus ſuaderet, ut adverſus Heraclianum in Africam mitteret exercitum, non paruit, variis conſiliis, & contra Honorium perrexit; qui territus Imperii communionem obtulit. Tandem Alaricus Attalum in ordinem redegit, & pacem cum Honorio facere conatus, Saro Hunnorum duce in ipſum irruente Romam aggreſſus, ea potitus eſt; dato prius præcepto, ut ſi quis ad baſilicas, præcipueque Apoſtolorum Petri & Paulli confugiſſet, ab ejus ſanguine temperarent. Oroſius VII. cap. XXXIX. qui id anno U.C. MCLXIV. contigiſſe refert; & tunc Gallam Placidiam Theodoſii filiam, Arcadii & Honorii ſororem ab Atuulpho Alarici propinquo captam, & in uxorem aſſumptam.

Iſidorus in Chron. Gothorum ſignificat æra CCCCXLVIII. (Is eſt annus Chriſti CCCCX.) Alaricum urbem occupaſſe. Idatius item captam refert æra CCCCXLVIII. eodem ſcilicet quo Iſidorus anno, Proſper Flavio Varrone, & Tertullo Conſſ. id eſt hoc anno, & poſteriore quam Hiſpaniæ a Wandalis occupatæ. Idem habet & Caſſiodorus.

Alaricum eodem anno, quo Urbe potitus eſt, mortuum, ſcribit Idatius. Triduo poſt urbem captam, ait Zoſimus, profectus eſt Rhegium, inde trajecturus in Siciliam, & Africam. Sed navibus tempeſtate disjectis, ibi morbo periit: & in flumine Baſento ſepultus eſt: eique ſubſtitutus Athaulfus affinis, qui Romam rediens denuo populatus eſt, & Placidiam abduxit, quam apud Forum Cornelii duxit uxorem. Ex tanto naufragio permulti in Orientem, atque Africam fugerunt. Proba, cum Juliana filia, ac Demetriade Julianæ filia in Africam receſſit; quæ ab Heracliano Comite multis injuriis affectæ ſunt. Hieron. Epiſt. VIII.

SS. Marcella & Principia a barbaris ad S. Petri baſilicam deductæ & liberatæ ſunt. Hier. Epiſt. CLIV. Illa vero, ut & Pammachius hoc anno mortui ſunt. Id. Ep. XVI.

Rufinus Aquileienſis patria, quæ a barbaris direpta fuerat, profugus in Sicilia moritur. Hier. Præf. in Ezech.

Syneſius patria Cyrenenſis Philoſophus inſignis Ptolemaidis Epiſcopus ordinatur a Theophilo: ut ex ejus Epiſtola LXVI. colligitur; quæ tertio anno data eſt, quam pax inter Theophilum, & Joannis Chryſoſtomi fautores ſancita fuerat.

5124 18. 13. 9 A	4394	411	128	17 4	318	1164	1159

Theodoſius IV. *Innocentii* 10.

Theodoſius decennalia, Honorius Romæ vicennalia dederunt. His Coſſ. Conſtantini tyranni caput in conto allatum XIV. Kal. Octob. Idatius. Conſtantinus comes ab Honorio miſſus Conſtantinum Imp. apud Arelatum clauſit, cepit, occidit. Gerontius Conſtantem Viennæ interfecit, ejuſque loco Maximum ſubſtituit. Gerontius a militibus ſuis occiſus eſt. Maximus exutus purpura, deſtitutus a militibus in Hiſpaniam abiit, & inter barbaros vixit. Zoſim. lib. VI. Marcellinus.

Honorius Marcellinum Tribunum in Africam anno ſuperiore miſerat ad pacificandam Eccleſiam. Hoc vero anno coram eo Collatione habita repreſſi ſunt Donatiſtæ. Extant Acta Collationis.

Eodem anno Antiochus Perſa ab Iſdegerde ad tutelam Theodoſii miſſus, in ordinem redactus, & Pulcheria Auguſta ſola imperium adminiſtravit. Theophanes. Syneſius concilio coacto Andronicum Pentapolitanæ provinciæ Præfectum a communione ſegregat. qui pœnitens poſtea veniam meruit. Syneſ. Ep. LVIII.

Idatius in Chron. refert barbaros, qui ſe in Hiſpaniam infuderant, ſorte ad habitandum provincias inter ſe diviſiſſe. Gallæciam Vandali occupant, & Suevi. Alani Luſitaniam, & Carthaginienſem provincias. Wandali cognomine Silingi Bæticam. Hiſpani per civitates, & caſtella reſidui barbaris ſeſe ſubjiciunt.

5125 1. 14. 10 GF	4395	412	129	18 5	1v	1165	1160 Maii 22

Honorius Aug. IX. *Innocentii*
Theodoſius Aug. V. 11.

His Coſſ. occiſi ſunt Jovinus, Sebaſtianus fratres Narbonæ in Gallia. Heraclianus in Africa tyrannidem arripuit. Attalus in mari captus, & Honorio exhibitus truncata manu vitæ relinquitur. Marcell. Idatius. Gotthi rege Athaulpho Gallias ingreſſi. Proſper.

Eodem tempore Heros vir ſanctiſſimus, B. Martini diſcipulus cum Arelatenſi oppido Epiſcopus præſideret, a civibus inſons pulſus eſt, inque ejus locum Patroclus ordinatur familiaris Conſtantii Magiſtri militum, cujus per ipſum gratia quærebatur, eaque res inter Epiſcopos regionis illius magnarum diſcordiarum materia fuit. Proſper.

Per. Jul. ☉ ☾ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Hoc anno moritur Theophilus xv. Kal. Novem. Poſt triduum ſuffectus eſt ei Cyrillus.

Atticus & Cyrillus Chryſoſtomi nomen in diptycha referunt. Theophanes mortem Theophili male ad annum vii. Theodoſii refert.

Honorius Donatiſtas poſt Collationem pervicaces diverſis pœnis mulctavit. Eccleſias, earumque bona Catholicis reſtitui juſſit: Laicos pecuniam pendere: Clericos illorum exilio affici. L. LI. Cod. Theod. de Hæret. Marcellinum Comitem S. Auguſt. exoravit, ut iiſdem furentibus, ac cædis convictis parceret. Ep. CLXIX.

Cirtæ in Numidia Concilium habitum Junio menſe adverſus Donatiſtas.

Cœleſtius Pelagii diſcipulus a Paullino Diacono Pelagianæ hæreſis convictus Carthagine in Synodo damnatus eſt, ut ex Concil. Carthag. A. CCCCXVI. celebrato, & Epiſt. Aug. XC. colligitur. Cœleſtius damnatus Innocentium Rom. Pont. appellat.

Jovinianus hæreticus in inſulam Boam relegatur. L. LIII. Cod. Theod. de Hæret.

5126 1. 15 11 E	4396	413	130	19 6	Olymp. 298	1166	1161

Lucius ſolus. *Innocentii* 12.

Proſper ait collegam illius Heraclianum ob res novas in Africa cæſum fuiſſe. Hoc igitur anno Heraclianus tyrannus occiditur, non antecedente. Qui cum DCC. navium claſſe, ac tribus militum millibus ad Urbem tendens occurſu Marini comitis ad Utriculum ſuperatus, & in fugam verſus, arrepta nave ſolus Carthaginem rediit; ubi in æde Memoriæ per Honorium percuſſoribus miſſis occiditur. Idatius, & Marcellinus Comes. Miſſus deinde eſt ad ordinandam provinciam Marinus: cujus juſſu ſubinde Marcellinus Tribunus, qui pro Catholica fide ſtrenue ſe in Africa geſſerat, Donatiſtarum inſidiis interfectus eſt. Oroſius VII, cap. XLII. Hujus tamquam Martyris memoria celebratur in Eccleſia VIII. Id. Apr.

Burgundiones Germaniæ populi partem Galliæ Rheno propinquam obtinuerunt. Proſper.

Pelagius Brito dogma nominis ſui, Cœleſtio & Juliano adjutoribus erexit. Proſper.

5127 2. 16 12 D	4397	414	131	20 7	II	1167	1162

Conſtantius. *Innocentii*
Conſtans. 13.

Pulcheria Theodoſii ſoror Auguſta appellata eſt. Marcell. Chron. Alexand. IV. Non. Jul.

Conſtantius comes apud Arelatum Galliæ urbem conſiſtens, Gothos Narbona expulit, atque abire in Hiſpaniam coegit, interdicto navium omni commeatu, & peregrinorum uſu commerciorum. Erat tum rex Athaulphus Alarici ſucceſſor, & Placidiæ conjux. Is cum initio decreviſſet obliterato Romano nomine, Romanum omne ſolum Gothorum imperium & facere, & vocare, ut eſſet Gothia, quod Romania fuiſſet, & Athaulphus idem quod Cæſar Auguſtus: ubi multa experientia probavit, neque Gothos legibus parere poſſe, neque Reip. interdici leges oportere, elegit ſaltem, ut ſibi gloriam de reſtituto Gothorum viribus Romano imperio quæreret. Ob hoc bello abſtinuit, præcipue Placidiæ uxoris ſuæ perſuaſu, & conſilio. Oroſ. VII, cap. XLIII.

Hoc anno Gothorum claſſis tranſitum in Africam moliens in Gaditano freto tempeſtate correpta periit. Oroſius.

Attalus Gothorum conſilio, & præſidio tyrannidem ſumit in Galliis.

Honorius Donatiſtas nova ſanctione percellit x. Kal. Jul. Tum Acta contra Donatiſtas ſub Marcellino Trib. ſpectabilis memoriæ rata eſſe voluit. L. LIV, & LV. Cod. Theod. de Hæret.

Ad illius executionem decreti Dulcitium Trib. ac Notarium miſit; ad quem S. Aug. ſcripſit.

5128 3. 17. 13 C	4398	415	132	21 8	III	1168	1163

Honorius x. *Innocentii*
Theodoſius VI. 14.

Attalus a Gothis ad Hiſpanias migrantibus neglectus, & præſidio carens capitur, & Conſtantio Patricio vivus offertur. Athaulphus a quodam ſuorum vulneratus interit; regnumque ejus Vallia invaſit. Proſper. At Marcellinus hoc anno ſuperiori tribuit. Nos Proſpero magis aſſentimur. Vide Oroſium, qui ait anno MCLXVIII. ab U. C. Conſtantium Comitem apud Arelatum conſiſtentem Gothos exegiſſe Narbona, & in Hiſpanias compuliſſe, ac Valliam Placidiam reddidiſſe; quod anno ſequenti Proſper reddit.

Porro Vallia adverſus Alanos, & Wandalos Silingos bellum capeſſit. Idat. Chron. Alex. ait hoc anno Theodoſium

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

ſium Aug. Κωνϛαντίνα conjugis Honorii III. Kal. Aug. feria VI. Item VIII. Kal. Oct. feria VI. nunciatam eſſe mortem Arbaalphi ab Honorio. Hæc competunt huic anno, quo littera fuit C. Proinde legendum Κωνδεκενναλίας. Nam Quindecennalia dedit Theodoſius, qui natus anno CCCCI, anno CCCCII, quarto Eid. Jan. Auguſtus renonciatus eſt. Itaque quindecennalia dedit, ineunte anno XV. Addit idem, celebrata Encænia magnæ Eccleſiæ VI. Eid. Oct. Dominica. Tum reliquias Joſephi filii Jacobi, & Zachariæ patris Joannis VI. Non. Sept. feria VII. illatas Conſtantinop. & Moſis Epiſcopi Antaradi καθεζομένων αὐτῶν ἐν βυῤῥιχαλίοις in burrichis, id eſt jumentis. Mendoſum eſt πρὸ ἓξ Νωνῶν Σεπτεμβρίων. Neque enim ſex nonas habet.

Hoc anno inſtaurata eſt Eccleſia Conſtantinopolitana dudum igni cremata, dedicataque eſt. Lucianus presbyter vir ſanctus ex revelatione S. Stephani reliquias invenit, & ad omnes Eccleſias ſcripſit. Marcell. Exſtat Epiſtola Luciani apud Sur. III. Aug.

Ex hac Epiſtola liquet primum Concilium (cui Joannem Hieroſolymitanum interfuiſſe dicit) contra Pelagium Dioſpoli in Palæſtina celebratum, in quo Pelagius errores ſuos retractavit, & abſolutus eſt fuco facto judicibus. Aug. II. Retract. cap. XLVII, & I. con. Jul. cap. V.

Eodem anno Alexandriæ Judæi Chriſtianos multos occiderunt noctu, falſo rumore incenſæ Eccleſiæ ad reſtinguendum excitos. Ideo Alexandria pulſi ſunt a Cyrillo. Oreſtes quoque Præf. a Monachis laceſſitus eſt. Tum Hypatia Theonis Philoſophi filia ab Alexandrinis membratim conciſa, quaſi ſimultates inter Cyrillum, & Oreſtem aleret. Socrates L. VII, cap. XIII, XIV. in cujus fine ait hæc accidiſſe Honorio X. Coſ. menſe Martio, νηστειῶν οὐσῶν.

Theophanes refert Iſdegerdem Marathæ Meſopotamiæ Epiſcopi ſanctitate, & miraculis impulſum pene Chriſtianum eſſe factum; ſed eo mortuo, cum Abdaates Epiſcopus Perſarum præpoſtero zelo templum ignis incendiſſet, gravem ortam perſecutionem ad annos V.

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5129 5 18. 14 BA	4389	406	513	22 9	IV	1169	1164 Maii 11

Theodoſius VII. *Innocentii*
Palladius. 15.

Placidiam Theodoſii Imperat. filiam, quam Romæ Gothi ceperant, Vallia pacem Honorii expetens reddidit, ejuſque nuptias Conſtantius promeretur. Proſper. Oroſius ait Valliam cum Romanis pactum iniiſſe. *Tum ceteri*, inquit, *Alanorum*, *Wandalorum*, *Suevorumque reges eodem placito depacti ſunt*, *mandantes Imperat. Honorio: Tu cum omnibus pacem habe*, *omniumque obſides accipe: nos nobiſcum confligimus*, *nobis perimus*, *tibi vincimus. Itaque nunc quotidie apud Hiſpanias geri bella gentium*, *& agi ſtrages*, *ex alterutro barbarorum crebris*, *certiſque nunciis diſcimus.*

Conſtantius Fredibalum Wandalorum regem ſine certamine ingenioſe captum ad Honorium deſtinat. Idatius. Marcellinus. Oroſius Presbyter Hiſpanici generis ſeptem libros hiſtoriarum deſcripſit. Idem ab Auguſtino miſſus ad Hieronymum reliquias B. Stephani tunc nuper inventas primus intulit Occidenti. Chron. Alex. refert, ex porphyretica columna, in qua ſtabat Conſtantinus, evulſum lapidem V. Kal. Apr. feria III. Celebrati ſunt ludi ob victum Attalum IV. Kal. Jul.

Theodoſius ex Heraclea Conſtantinop. veniens auream coronam ab Urſo Urbis Præf. & Senatu accipit Prid. Kal. Octob. Sabbato. Chron. Alex.

Hoc anno cum Africani Patres litteras ab Oroſio allatas ab Herote, & Lazaro Gallicanis Epiſcopis accepiſſent, de erroribus Pelagianis, in Synodo LXVII. Epiſcoporum damnarunt eoſdem errores, & ad Innocentium Synodalem dederunt, rogantes ut Apoſtolica auctoritate & ipſe damnaret. Exſtat Epiſtola Tom. I. Concil.

Eodem anno celebratur alia Synodus Milevi in Numidia, præſide Silvano Numidiæ primate, in qua Pelagiani erroris capita damnantur. Sed in inſcriptione Synodi error eſt, dum Coſſ. Arcadio & Honorio notatur, nempe A. CCCCII. Atqui nondum Pelagii hæreſis erat audita. Deinde poſt abſolutum in Palæſtina Pelagium eſt ſcripta Synodica. Ad hæc Innocentius reſcripſit anno ſequenti Coſſ. Honorio XI, & Conſtantio II. Eſt ejus Epiſt. XXIV.

Joannes Epiſcopus Hieroſolymitanus obiit; cui ſuffectus eſt Praylius. Nicephorus Chron.

Per. Jul. ☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5130 6. 19. 15 G	4400	417	134	23 50	Olymp. 299	1170	1165

Honorius XI. *Innocentii* XLI. *Pont.*
Conſtantius II. 16. *Zoſimus* I.

Innocentius hoc anno Synodicæ Milevitani Concilii reſpondet. Eſt Epiſtola Innoc. XXIV, cui ſubſcribitur VI. Kal. Febr.

Moritur idem Papa V. Kal. Aug. cum ſediſſet annos XV, M. II, dies XX. Poſt viginti dies creatus eſt Zoſimus Græcus. Errat Proſper, qui anno ſuperiore mortuum ſcribit Innocentium. Melius vero Marcellinus. Idem Marcell. *Tenebræ*, inquit, *ea die factæ ſunt. Terræ motus ingens* XII. *Kal. Maias*, *Pars cecidit magna*. Chron. Alex. Marcellinus ait Cyneram Aſiæ civitatem, & aliquanta prædia deaſcria. Quod hic Solis defectio a Marcellino ſignificari videtur; ea nulla fuit hoc anno. Nam ſi contigiſſet aliqua, incidiſſet in Februarii 2, fer. 6. aut in Julii 29, fer. I. At neque illo tempore accidit: quia noctu commiſſum eſt novilunium; neque Julio menſe: quia latitudo auſtralis fuit; quam parallaxis auxit.

Cœleſtius Pelagii diſcipulus Romam ad Zoſimum venit, & callida diſſimulatione innocens judicatur. Scripſit Zoſimus ad Africanos, ut ſi quis accuſare vellet, Romam veniret. Quinetiam reprehendit, quod Heroti & Lazaro improbis viris temere credidiſſent, qui ſe Epiſcopatu propria abdicavere ſententia. Verum Zoſimus deceptus eſt. Nam de Herote vide quæ anno CCCCXII. ex Proſpero ſcripſimus.

Similiter Pelagius libellum obtulit, & innocens pronunciatus eſt; idque Zoſimus Africanis Epiſtola ſua ſignificavit, in qua multa dicit in Lazarum, & Herotem. Illum accuſatorem S. Britii Turonenſis Epiſcopi a Proculo Maſſilienſi ut calumniatorem damnatum in concilio Taurinenſi: ab eodem ſacerdotem deinde factum. *Fit*, inquit, *tyrannici judicii defenſor civitatis Aquenſium*; & neſcio quid de ſede occupata innocentis Epiſcopi cæſi: ac tyranno occiſo ſponte ſe exuiſſe dicit. Idem autem Zoſimus Africanos hortatus eſt, ut ſi quid adverſus Pelagium haberent, Romam adirent.

Vandali Silingi in Bætica per Walliam regem omnes extincti. Idacius. Idem refert Alanos, qui Vandalis & Suevis dominabantur, a Gothis adeo cæſos eſſe, ut extincto Atace rege ipſorum, pauci qui ſuperfuerant, abolito regni nomine Vandalis, qui in Gallæcia reſederant, ſe ſubjecerint.

Hoc anno Paſcha non rite ab Occidentalibus celebratum eſt XXV. Martii, menſe ultimo. At Alexandrini Aprilis XXII. rite peregerunt. Paſchaſinus Epiſt. ad S. Leonem. Vide lib. XI, cap. LXV.

Per. Jul. ☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5131 7. 1. 1 F	4401	418	135	24 11	II	1171	1166

Coſſ. Honorius XII. *Zoſimi* XLIII. *Pontifex*
Theodoſius VIII. 2. *Bonifacius* I.

Solis defectio facta eſt, XIV. Kal. Aug. feria VI, hora VIII, Chron. Alex. revera defecit Sol. Aug XIX, feria 6, hor. 12, 25′, 52″. a media nocte Romæ digitos XI½, cujus & Idatius in Chron. & Marcellinus mentionem faciunt.

Hoc tempore Conſtantius ſervus Chriſti ex Vicario Romæ habitans, & pro gratia Dei devotiſſime Pelagianis obſiſtens, factione eorumdem multa pertulit, quæ illum ſanctis Confeſſoribus ſociaverant. Proſper.

Idem: *Concilio apud Carthaginem habito* CCXIV. *Epiſcoporum, ad Papam Zoſimum Synodalia decreta perlata: quibus probatis, per totum mundum hæreſis Pelagiana damnata eſt*.

Valentinianus junior Ravennæ naſcitur Patre Conſtantio, & matre Placidia VI. Non. Jul. Proſper. At Marcellinus id anno ſequente retulit, & V. Nonas. Quomodo vero Cœleſtius, cum Epiſtola illius a Zoſimo eſſet examinata, &, quod in ea corrigi ſe paratum eſſe profeſſus eſſet, pro Catholica habita fuiſſet, poſtea ab Africanis fraude detecta damnatus ſit una cum Pelagio, docet Aug. lib. II. contra duas Epiſt. Pelag. ad Bonif. cap. III, & ep. CLVII. nec non Imper. Honorii reſcriptum, quod eſt apud Baron. N. XX.

Telepteoſe Concilium hoc anno celebratum in provincia Byzacena.

Apiarius presbyter ob ſcelera ſua ab Urbano Siccenſi Epiſcopo depoſitus ad Zoſimum provocavit.

Zoſimus legatos in Africam miſit Fauſtum Epiſcopum Potentiæ, Philippum, atque Aſellum presbyteros; qui cum Africanis Epiſcopis de IV. capitibus agerent; quorum primum fuit de appellationibus Epiſcoporum ad

Rom.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Rom. Pont. ex Nicæni auctoritate Concilii; quod Sardicenſis revera eſſe poſtea compertum. Poſtremam de Urbano Siccenſi, quem Apiarius accuſarat, excommunicando. Africani Patres coacta Synodo, lectoque Commonitorio Zoſimi de Canone illo Nicæno, quod eſt de Appellationibus, excipiunt non videri Nicæni eſſe Concilii.

Interim mortuus eſt Zoſimus Papa VII. Kalend. Jan. cum ſediſſet annum I. M. IV. D. VII. Electus eſt in ejus locum Bonifacius. Sed a Schiſmaticis creatur Eulalius.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5132 I. 2. 2 E	4402	419	136	25 12	212	1172	1167

Honorius. *Bonifacii*
Placita. 2.

Plintam Comitem in Palæſtina rebellantem occiſum eſſe ſcribit Chron. Alexand.

Multæ Palæſtinæ civitates terræ motu collapſæ. Dominus Jeſus videndum ſe palam ſuper montem Oliveti præbuit. Marcell.

Bonifacius, qui anno ſuperiore IV. Kalend. Jan. electus erat, diro ſchiſmate vexatur, electo Eulalio, cui Symmachus favebat. Hujus relatione primum Honorius Bonifacium exagitavit. Poſtea utrumque Ravennam evocavit Honorius, & interim Spoletinum Epiſcopum Achilleum ſacra Romæ procurare juſſit in Paſchate: atque Epiſcoporum Synodum congregari juſſit. Cum autem vetuiſſet interim ambos electos Romam accedere, Eulalius furtim venit: & ita cauſa cecidit. Poſtea rogante Bonifacio, decrevit Honorius, ut ſi poſt ejus mortem duo eſſent electi, neuter fieret Pontifex. Ex Cod. Vatic. Baronius. Mortua eſt hoc anno S. Euſtochium S. Paullæ filia poſt obitum Paullæ annis XV. cum annis XX. cum ea degiſſet.

Conſtantius pacem firmat cum Wallia, data ei ad habitandum Aquitania II. & quibuſdam civitatibus confinium provinciarum. Proſper.

Idatius ſcribit Walliam a Conſtantio revocatum in Galliam ſedes in Aquitanica a Toloſa uſque ad Oceanum accepiſſe. Idem refert inter Gundericum Wandalorum, & Hermericum Saevorum reges certamine orto, Suevos in Nervaſis montibus a Wandalis obſeſſos.

Carthagiae Synodus habetur VIII. Kalend. Jun. quæ ſexta numeratur. In ea prolatis Canonibus Nicænis, cum non eſſet repertus inter eos canon ille de appellationibus, decretum eſt ut Romam, & ad Orientales Eccleſias ad authentica Nicæni Concilii inquirenda legati mitterentur. Huic interfuerunt Epiſcopi numero CCXVII. inque his S. Auguſtinus, & Alypius Tagaſtenſis.

Poſtea cum tam diuturnæ moræ tæderet Epiſcopos, miſſione pleriſque conceſſa, certi ex omnibus provinciis reſederunt; qui III. Kalend. Jun. iterum convenerunt. quæ VII. Carthag. inſcribitur. Synodica porro ad Bonifacium miſſa videtur poſt VI. appellatam edita, cui CCXVII. Epiſcopi ſubſcripſerant.

Interim acceptis ab Oriente litteris, cum Nicænis Canonibus, Africani Patres VI. Kalend. Decembris per Innocentium & Marcellum ſubdiaconos ad Bonifacium omnia deſtinarunt.

Ac videtur Apiarius ille presbyter a legatis Romani Pontif. in integrum reſtitutus, qui poſtea ſub Cœleſtino damnatus eſt. Hæc ex Concil. VI. & VII. Carthag.

Pinianus vir nobiliſſimus cum Melania juniore conjuge ſua per Ægyptum Monachos inviſunt: tum Hieroſolyma ſecedentes, Pinianus monaſticam vitam ſuſcipit: Melania apud montem Oliveti ſeſe in cellam includit. Pallad. Lauſ. XLIX.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5133 9. 3. 3 DC	4403	420	137	26 13	IV	1173	1168 Maii ſn

Theodoſius IX. *Bonifacii*
Conſtantius IV. 3.

Conſtantius a Theodoſio in conſortium regni aſſumitur. Proſper.

Hieronymus moritur anno ætatis ſuæ XCI. prid. Kalend. Octob. Idem. Verum Baron. A. 372. probat nonniſi 78. circiter annum ætatis Hieronymum attigiſſe.

Cœleſtius Pelagianus Honorii edicto pellitur: ut ex reſcripto Conſtantii Aug. apud Baron. colligitur.

Cœleſtis templum Carthagine, Urſo Tribuno inſiſtente, dirutum eſt. Proſper lib. de Præd. Part. 3. cap. 38.

In Perſide in Chriſtianos perſecutio deſævit. Marcell. Incertum ab Iſdegerde, an a Vararane concitata. Vide Socrat. lib. VII. cap. XVIII. Theodoretus lib. V. cap. XXXIX.

Romani Perſas & Niſiben obſident. Contra quos Vararanes adſcito ſibi Alamundaro Saraceno veniens vincitur. Socrat. lib. VII. cap. XVIII.

Leporius

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Leporius Monachus, poſtea Presbyter, præſumens de puritate vitæ, quam proprii arbitrii vi, non Dei gratia conſecutum ſe eſſe credebat, a Gallicanis Epiſcopis admonitus, & in Africa per S. Auguſtinum converſus, edito libello errorem ſuum retractavit. Gennad. de viris Illuſtr.

Hanc Neſtorio novæ hæreſis auctorem fuiſſe teſtatur Caſſianus lib. VII. de Incarn. Verbi.

Honorius reſcripſit contra Clericos, qui extraneas feminas in contubernium adhiberent. L. XLIV. Cod. Theod. de Epiſc. & Cler.

FRANCORUM REGNUM.

Pharamundus primus Francorum rex hoc anno cœpit. Proſper in Chron. a Pithœo edito.

Wandali Suevorum obſidione dimiſſa, inſtante Aſterio Hiſpaniarum comite, & ſub ejus vicario Maurocello, relicta Gallæcia ad Bæticam tranſeunt. Idatius.

Idem auctor eſt Conſtantium Imperatorem Ravennæ mortuum in tertio ſuo Conſulatu. At Proſper anno ſequente id refert.

5134 10. 4. 4 B	4404	421	138	27 14	Olymp. 300	1174	1169

Euſtathius. *Bonifacii*
Agricola. 4.

Theodoſius Eudociam ducit uxorem. Arcadio patri ſuo in foro ejus ſuper columnam ſtatuam erexit, ac dedicavit. Romani cum Perſis confligere. Marcell.

Theodoſius reſcripſit Conſtantinopolitani præſulis jura ad Illyricum extendi. L. XLV. Cod. Theod. de Epiſcop.

5135 11. 5. 5 A	4405	422	139	28 15	II	1175	1170

Honorius Aug. XIII. *Bonifacii*
Theodoſius Aug. X. 5.

Theodoſius Eudoxiam genuit. Maximus tyrannus & Jovinus ferro victi Tricennalibus Honorii adducti de Hiſpaniis, atque cæſi. Hunni Thraciam vaſtant. Perſæ cum Romanis pacem pepigerunt. Marcell.

Hoc anno exercitus ad Hiſpaniam contra Wandalus miſſus eſt, cui Caſtinus dux fuit; qui Bonifacium inepto, & injurioſo imperio ab expeditionis ſuæ ſocietate avertit; qui in Africam ſe proripuit. Proſper. Fuit autem Bonifacius ille ſocer Sebaſtiani Comitis, & ſuo Vandalis confeſſione poſtea clari, ut refert Victor Utic. lib. II. Porro Caſtinus inconſulte contra Wandalus pugnans auxiliarium Gothorum fraude deceptus, ad Tarraconam victus aufugit. Idatius. Patroclum Arelatenſem Epiſcopum, qui Conſtantii favore, Heroe pulſo, Epiſcopatum invaſerat, & Narbonenſis inſuper provinciæ jura ſibi uſurpabat, Bonifacius Papa compreſſit. Epiſt. III.

5136 12 6 6 G	4406	423	140	29 16	III	1176	1171

Aſclepiodorus. XLV. *Pontifex*
Marinianus. *Cœleſtinus* I.

Placidia Auguſta ab Honorio fratre pulſa cum filiis Valentiniano, & Honoria ad Orientem proficiſcitur.

Bonifacius Papa cum ſediſſet annos V. minus menſes II. moritur VIII. Kal. Nov. Poſt IX. dies creatus eſt Cœleſtinus. Longobardorum ſecundus regnat Lamiſſus annis XXI. Honorius moritur Romæ Auguſti XV. (at ait Theoph.) & regnum ejus Joannes occupat; connivente, ut putabant, Caſtino Magiſtro militum. Proſper, & Marcell. Joannes ille Scriba & Notarius fuerat, ut refert Socrates lib. VII. cap. XXIII.

Theodoretus hoc anno Epiſcopus creatur, cum in Monaſterio primum degiſſet; tum Antiochiæ populum docuiſſet: ut ex ejus Epiſtola ad S. Leonem, & ex LXXXI. colligitur.

5137 13. 7. 7 FE	4407	424	141	17	IV	1177	1172 Ma.

Caſtinus. *Cœleſtini* *Theodoſii.*
Victor. 2.

Theodoſius Valentinianum amitæ ſuæ filium Cæſarem facit, & ad recuperandum imperium contra Joannem mittit; qui dum Africam a Bonifacio repoſcit, ad defenſionem ſui infirmior eſt factus. Proſper. Marcellinus vero. *Placidia mater Valentiniani Auguſta nuncupata eſt. Valentinianus Cæſar creatus Theodoſii Imp. Eudoxiam filiam ſibimet deſponſavit.* Vide & Idatius Chron. qui eodem anno Romæ Valentinianum Auguſtum eſſe factum aſſerit. Caſtinus in Africam fugit ad Bonifacium; ut ex Aug. colligitur epiſt. x. Append.

Theophanes hoc anno ſcribit Iſdegerde mortuo ſucceſſiſſe Varanem: qui cum Chriſtianos e Perſide tranſfugas impetrare non poſſet, bellum Romanis intulit. Contra hunc miſſus Ardaburius. Contigit autem ut injecto pavore, Perſæ Romanos ingruere putantes,

ſe

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nat.

ſe cum armis in Euphratem præcipitaverint, ac cm. perierint.

Per. Jul.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nat.
5138 14. 8. 8 D	4408	425	142	18 1	Olymp 301	1178	1173

Theodoſius. *Cæleſtini*
Valentinianus junior. 3.

Placidia & Valentinianus mira felicitate Joannem opprimunt, & regnum victores recipiunt, data Aetio venia, quod Hunni, quos per ipſum Joannes acciverat, ejuſdem ſtudio ad propria reverſi ſunt. Caſtinus in exilium actus eſt, quia videbatur Joannem ſine Comitiva regnum non potuiſſe aſſumere. Valentinianus decreto Theodoſii Auguſtus appellatur. Archillas nobile oppidum Galliarum a Gothis multa vi oppugnatum eſt; donec imminente Aetio non impuniti diſcederent. Proſper.

Marcell. ait dolo potius Ardaburis, & Aſparis, quam virtute, Joannem occiſum. Valentinianum autem apud Ravennam factum Imperatorem; quod Hyperberetæo menſe x. Kalend. Novembris contigiſſe refert, Chron. Alex. & Socrates lib. vii. cap. xxv. qui cap. xxiii. victi Joannis hiſtoriam ita narrat. Mortuo Honorio Imperatore diu rem diſſimulavit Theodoſius: donec clam exercitum miſit Salonas Dalmatiæ. Interim Joannes primicerius Notariorum tyrannidem arripuit, & Ravennam occupavit; ac legatos ad Theodoſium miſit, allegi in conſortium imperii volens, quos ille miſit in vincula. Interim Ardaburium contra illum deſtinat; qui tempeſtate delatus eſt in illius manus. Sed Angelus ſpecie paſtoris Aſpari filio ejus adſtitit, eumque Ravennam introduxit per paludem. Nuncius Circenſium tempore ad Theodoſium perfertur.

Rhoilas Scytharum Nomadum dux in Romanos fines irruere parans divinitus reprimitur. Theodor. L. v. cap. xxxvi. Socrates L. vii. cap. xliii.

Atticus mortuus eſt vi. Eid. Oct. morte prædicta. Socrates lib. vii. cap. xxv. Sedit paullo plus xix. annis.

Valentinianus Eccleſiarum privilegia confirmavit, L. xlvi. Cod. Theod. de Epiſc. & Cler. prid. Non. Jul. Aquileiæ. Idem viii. Id. Oct. Aquileiæ eadem firmavit, quæ a Joanne tyranno ſublata fuerant; atque inter cetera Clericos vetat indiſcretim ad ſæculares judices deduci, ſed Epiſcopali audientiæ reſervari. L. xlvii. ejuſdem Tit.

Theodoſius Conſtantinopolitanus Scholas, earumque profeſſores in meliorem formam reſtituit, & his privilegia decernit L. iii. Cod. Theod. de ſtud. liber. & L. 3. de Prof.

Per. Jul.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nat.
5139 15. 9. 9 C	4409	426	143	19 2	II	1179	1174

Theodoſius xii. *Cæleſtini*
Valentinianus ii. 4.

Hoc anno Siſinnius Conſtantinopolitanus Epiſcopus factus eſt. Marcell. Socrates ait prid. Kalend. Mart. factum eſſe.

Patroclus Arelatenſis Epiſcopus a Tribuno quodam barbaro multis vulneribus occiditur, impulſu, ut putabant, Felicis Magiſtri militum: cujus inſidiis Titus Diaconus Romæ vir ſanctus obtruncatus eſt. Proſper.

Patroclo ſucceſſit Honoratus ex Lirinenſi Abbate.

Auguſtinus annum agens lxxii. Epiſcopatus xxxii. Eradium presbyterum adjutorem ſibi adlegit. Auguſt. Epiſt. cx.

Idem Proſperi & Hilarii litteris excitatus contra Pelagianos duos edidit libros, de Prædeſt. Sanct. & de bono Perſever.

Gundericus rex Wandalorum capta Hiſpali, cum impie elatus manus in Eccleſiam civitatis ipſius extendiſſet, mox Dei judicio dæmone correptus interiit; cui Gaiſericus (is eſt Gensericus) frater ſuccedit in regno; qui, ut ferebant, de fide Catholica in Arianam perfidiam tranſiit. Idatius Chron.

Per. Jul.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nat.
5140 16. 10. 10 B	4410	427	144	20 3	III	1180	1175

Hierius. *Cæleſtini*
Ardaburius. 5.

Pannoniæ, quæ per quinquaginta annos ab Hunnis retinebantur, a Romanis receptæ ſunt. Thermæ Theodoſianæ dedicatæ. Marcell. Chronicon Alexand. Thermas olim Conſtantinianas dictas perfeciſſe Hierium v. Non. Octobris ſcribit.

Bonifacio publico nomine bellum infertur ad Felicis arbitrium, ducibus Mavortio, Galbione, & Sinoce. Hujus proditione duo illi cæſi: & Sinocem mox Bonifacius interemit. Sigiſvultus comes bello præfectus eſt contra Bonifacium. Proſper. Miſcella lib. xiv. Aetium auctorem fraudis illius facit.

Bonifacius cum Sigiſvulto par non eſſet, in Hiſpaniam tra-

Per. Iul. ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.

trajiciens Wandalos, & Alanos in Africam invexit, trifariam partita provincia, & cum illis diſtributa. Miſcella. Vide Auguſt. Epiſt. LXX.

Idatius in Chronico ſcribit Gaiſericum Maio menſe in Mauritaniam transfretaſſe. Qui priuſquam pertranſiret admonitus Hermigarium Suevorum regem vicinas deprædari provincias, recurſu cum aliquantis ſuis facto, prædantem in Luſitania conſequitur: ejuſque copias fundit haud procul Emerita. Fugiens ille in Ana fluvio præcipitatus interiit.

Siſinnius Conſtantinopolitanus Epiſcopus moritur XXIV. Decemb. Socrat. L. VII. cap. XXVIII.

Celebratur Sidæ in Pamphilia Synodus contra Maſſalianos, cui interfuit Siſinnius, & Theodotus Antiochenus; qui hoc anno moritur.

Per. Iul. ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.
5141 17,11 I. AG	4411	428	145	21 4	IV	1181	1176 Maii 8

Felix. *Cæleſtinus*
Taurus. 6.

Marcellinus. Neſtorius Antiochiæ natus, Conſtantinopolitanis adnitentibus, Epiſcopus hujus urbis factus eſt (IV. Idus April. ut ait Socrates lib. VII. cap. XXIX.) Beatiſſimi Joannis Epiſcopi apud comitatum cœpit memoria celebrari Septembri menſe, die XXVI. Idem habet Proſper.

Pars Galliarum proxima Rheno, quam Franci poſſidendam occupaverant, Aetii comitis armis recepta. Proſper.

Bonifacii amici, ait Procopius, cum Aetii inſidias Placidiæ renunciaſſent: illa Bonifacio reconciliatur. Qui cum Wandalis reditum perſuadere nequiiſſet, cum iis confligens vincitur. Aetium autem ideo non eſt alta Placidia: quod inter alia cum Francis ſtrenue dimicarit.

Hæc Francorum expeditio non eſt illa, cujus meminit Sidonius Paneg. v. ad Majorianum; ut animadvertit P. Jacob. Sirmondus in Notis pag. 100. ſed alia prior eſt ad Rhenum; hæc vero poſterior anno CCCCXLV.

Pharamondo rege mortuo XI. circiter regni anno, ſecundus Francorum rex inilt Clodius. Proſper.

Suevi ſub Hermerico rege Gallæciam deprædantes ab incolis fuſi, profligatique pacem inſtaurant. Idatius.

Per. Iul. ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.
5142 18,12 12 F	4412	429	146	22 5	Olymp. 302	1182	1177

Florentius. *Cæleſtini*
Dionyſius. 7.

Felice ad patriciam dignitatem provecto, Aetius magiſter militum factus eſt. Agricola Pelagianus Severiani Pelagiani Epiſcopi filius Eccleſias Hiberniæ dogmatis ſui inſinuatione corrupit. Sed actione Palladii Diaconi Papa Cœleſtinus Germanum Antiſiodorenſem Epiſcopum vice ſua mittit, ut deturbatis hæreticis Britannos ad Catholicam fidem dirigat. Proſper.

Marcellinus ait Orthodoxos Macedonianorum Eccleſiam extra muros urbis poſitam abſtuliſſe, quoniam iidem Macedoniani Antoninum Germis Catholicum Epiſcopum interfecerunt.

Proſper de miſſa ab Cœleſtino in Britanniam legatione teſtis eſt lib. contr. Collat. in fine. At Conſtantius in vita Germani ſcribit a Synodo Gallicana miſſum, eum eoque Lupum Trecenſem; quod & Beda lib. I. Hiſt. Angl. cap. XVII. teſtatur.

S. Germanus in itinere S. Genovefam Deo deſpondit, ac numum cruce ſignatum ei præbuit. Conſtantius in S. Germ. vita.

Neſtorius ſcriptis per Ægyptum, aliaſque provincias miſſis hæreſim ſuam diſſeminavit, duas in Chriſto perſonas aſſeverans. Cœleſtinus his acceptis Cyrillo mandat, ut diligenter de auctore illorum inquireret. Is ad Neſtorium humaniſſimas litteras dedit, quibus arrogantiſſime ille reſcripſit. Acta Epheſ. Conc.

Juvenalis Hieroſolymorum Epiſcopus ordinatur mortuo Praylio.

Aetius comes haud procul Arelate Gothos devicit, & Anaolfum eorum optimatem capit. Juthungos ſimiliter & Noros debellat. Idatius.

Per. Iul. ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.
5143 19,13,13 E	4413	430	147	23 6	II	1183	1178

Theodoſius XIII. *Cæleſtini*
Valentinianus. 8.

Marcell. Theodoſius Imper. tricennalia geſſit.

Proſper hoc anno mortuum ſcribit Auguſtinum, cum Juliano Pelagiano reſponderet, V. Kal. Septemb. Agebat ætatis annum LXXVI. Epiſcopatus XXXVI.

Marcellinus hoc anno dicit Cœleſtinum per Epiſtolam Neſtorio X. dierum inducias dediſſe, & a Synodo Epheſi damnatum. Sed id anno ſequenti contigit. Hoc quidem ipſo Cœleſtinus acceptis Cyrilli litteris ſuam illi vicem mandavit; qui coacta Synodo quatuor legatos decrevit

Conſtan-

Per. Jul. ✻☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Conſtantinopolin, qui Cœleſtini litteras ad Neſtorium deferrent, quibus x. dierum induciæ ad reſipiſcendam dabantur. Adjecit & confeſſionem fidei cum XII. anathematiſmis, quibus Neſtorianæ hæreſis ſumma condemnabatur. At Neſtorius Theodoſii gratia fretus hæc omnia inſuper habuit, & in Cyrillum ipſum Imperat. commovit.

Aetius denuo Noros rebellantes edomat. Suevi iterum cum Gallæcis pacem turbant. Unde ad Aetium legationem ſuſcipere cogitur Idatius Epiſcopus. Idat. Chron.

Per. Jul. ✻☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5144 20.24.14 D	4414	431	148	24 7	111	1184	1179

Antiochus. *Cœleſtini*
Baſſus. 9.

TERTIA SYNODUS
EPHESINA OECUMENICA.

Hoc anno Concilium Epheſinum contra Neſtorium celebratur. Cœleſtinus ſuas vices Cyrillo delegavit. Miſit autem legatos Arcadium & Projectum Epiſcopos, & Philippum Presbyterum. Arcadium ſuſpicatur Baron. Gallum fuiſſe, qui ſubſcriptus eſt Concilio Regienſi poſt annos VIII. Projectum vero Forocornelienſem; de quo Petrus Chryſol. Ser. CLXI.

Interfuerant ſupra CC. Epiſcopos. Theodoſius præpoſuit Candidianum Comitem Domeſticorum Neſtorianum, ut tranquillitati proſpiceret: non ut quæſtionibus & controverſiis immiſceret ſeſe, ut Theodoſius ipſe in Sacra dicit; necnon Irenæum. Exſpectatus eſt Joannes Antiochenus. Sed cum ad condictum non adeſſet, Synodus inchoatur XXII. die Junii. Citatus ter Neſtorius non adfuit. Ideo exauctoratus eſt.

Poſt hæc Joannes Antiochenus cum ſuis advenit die v. a Neſtorii damnatione: id eſt XXVII. Junii; qui ſtatim Cyrillum & Memnonem, in diverſorio, coacto Conciliabulo, damnavit, & acta Concilii reſcidit. Comites interceptis omnibus Catholicorum litteris, quæ libitum fuit ad Imperat. ſcripſerunt: ac diu admodum Orthodoxi afflictati ſunt; ipſe etiam Cyrillus in carcerem conjectus.

Damnata in eodem Concilio Pelagiana hæreſis Julii XXXI. Conatus eſt etiam Juvenalis Hieroſol. obrepere Synodo, & impetrare ut Hieroſolyma Palæſtinæ principatum haberet; de qua re Cyrillus ad Leonem queſtus eſt; ut Leo docet ep. LXI.

Tandem per fidum hominem habitu peregrini Conſtantinopolim deſtinatum, litteras in arundine incluſas ei dantes, certiorem Imperat. de omnibus fecerunt. Ita annitentibus Monachis, præſertim S. Dalmatio, Imperat. Synodum probavit. Ejectus Neſtorius; ſubrogatus Maximianus. Pulcheria multum ad id contulit; quæ & Eccleſiam S. Mariæ in Blachernis extruxit. Acta Eph.

Moritur hoc anno S. Paulinus x. Kalend. Jul. ætatis LXXVIII. qui quod Vandalorum regis genero ſerviiſſe dicatur, non poteſt de Geiſerico accipi, ſed de Gontharo ejus fratre, qui ex Hiſpania & ipſe tranſiit in Africam.

Theophanes ait hoc tempore Nonnum Edeſſæ Epiſcopum fuiſſe: qui Margaretam Antiochenam meretricem Deo conſecravit, & Pelagiam nominavit.

Aetius Francis prælio ſuperatis, & ad pacem ſuſceptis, Cenſorium comitem legatum ad Suevos mittit, quibus cum Idatius revertitur. Chron. Idatii.

Per. Jul. ✻☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5145 21.25.15 CB	4415	432	149	25 8	IV	1185	1180 Maii 7

Valerius. XLVI. *Pontifex*
Aetius. *Sixtus* 3.

Cœleſtinus Papa moritur VIII. Eid. Apr. cum ſediſſet annos VIII, M. V, D. III. Succeſſit ei Xyſtus. Proſper, & Marcellinus. Hic eſt ille, qui presbyter Pelagianam hæreſim oppugnarat. Aug. ep. CV. Scripſit ad Neſtorium Antiochiam: ubi in Monaſterio S. Euprepii verſabatur; ut reſipiſceret. Theodoſius Imp. in Joanne Antioch. cum Cyrillo reconciliando laborat; idque per Simeonem Stylitem egit.

Tandem Orientales Paulum Emeſenum Epiſcopum Alexandriam deſtinant: qui fruſtra ab Cyrillo exprimere tentavit, ut damnaret anathematiſmos ſuos; ac denique cum eo conſenſit. Acta Eph.

Hoc anno Bonifacius ab Africa ad Urbem veniens magiſter militum factus eſt. Qui cum Aetium ſuperaſſet, paullo poſt morbo periit. Ita Proſper. At Marcellinus ait ipſum ab Aetio vulneratum, tertio menſe deceſſiſſe,

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æ ra. Nab.
				& Pelagiæ uxori mandeſſe, ut ne alteri, quam Aetio nuberet. Addit Idatius Sebaſtianum generum illi ſubſtitutum per Aetium de palatio pulſum fuiſſe.				
5146 21.16. 2 A	4416	433	152	*Theodoſius* XIV. *Sixti* *Maximus*. 2. Maxima urbis regiæ pars Septentrionalis per tres dies continuos incenſa, collapſaque poſt menſe Auguſto. Proſper & Marcell. Socrates lib. VII, cap. XXXVIII. Chron. Alex. ait menſe Loo A. D. XII. Kal. Sept. contigiſſe, & *ἀπὸ νεωρίου* cœpiſſe, & horrea concremaſſe. Multi ſancti contra Cyrillum moventur, quod cum Orientalibus conſenſiſſet, & duas naturas admiſiſſet. Liberatus cap. VII. Sixtus monitu S. Apollinaris, cum Ravennates decretum electionis Ravennatis Epiſcopi Romam attuliſſent, Petrum diaconum Forocornelienſem eligit, cognomento Chryſologum. Rubeus in Hiſt. Ravenn. S. Proſper contra Collatorem ſcripſit. Sixtus Papa e Baſſo Exconſule & Mariniano accuſatus Valentiniano præſente, his Coſſ. in plena Synodo abſolvitur: ac Baſſus proſcribitur. Exſtant Acta Conc. Rom. Cenſorio Comite regreſſo, Hermericus Suevorum rex cum Gallæcis pacem inſtaurat. Idat.	25 9	Olymp. 303	1186	1181
5147 22.17. 2 G	4417	434	152	*Areobindus*. *Sixti* *Aſpar*. 3. Honoria Valentiniani Imper. ſoror ab Eugenio procuratore ſuo ſtuprata, palatioque pulſa, & Theodoſio tranſmiſſa, Attilam contra Occidentalem remp. concitavit. Maximiano Epiſcopo Conſtantinop. mortuo ſubrogatur Proclus. Socrates lib. VII, cap. XXXIX. Melania junior a Voluſiano patruo Conſtantinopolin accita ipſum convertit ad fidem. Sur. Jan. 31. Vincentius Lirinenſis hoc anno ſcripſit libellum ſuum triennio poſt Epheſinam Synodum.	27 10	II	1187	1182
5148 24.18. 3 F	4418	435	152	*Theodoſius* XV. *Sixti* *Valentinianus* IV. 4. Pax facta cum Wandalis, data eis ad habitandum per triennium in loco Africæ portione Hippone, III. Idus Februarii. Eodem tempore Gundicarium Burgundionum regem intra Gallias habitantem Aetius bello obtinuit, pacemque ei ſupplicanti dedit, qua non diu potitus eſt; ſiquidem illum Hunni cum populo ſuo, atque ſtirpe deleverunt. Proſper. Forum Theodoſii in loco, qui Helianæ dicitur, ædificatum eſt. Sebaſtianus Bonifacii quondam patricii gener urbe Auguſta fugit, atque in Africa interemptus eſt. Marcellinus. Paulus Diac. L. XIV. ſcribit per Trigetium datam Vandalis Africæ partem. Baronius hoc anno refert S. Germani geſta in cauſſa Gallorum Aremoricorum: quibus infenſus Aetius, quod defeciſſent, Alemanis illos ulciſcendos dediderat. Codex Theodoſ. hoc anno promulgatur XV. Kalend. Mart. Libri Neſtorii a Theodoſio interdicti, & incendio damnati. L. ult. Cod. Theod. de Hæreticis. Neſtoriani Diodori Tarſenſis, & Theodori Mopſueſteni, qui duas naturas confitebantur, volumina publicant, ut Neſtorium non nova docuiſſe monſtrarent; eaque in Syrorum & Armeniorum linguam tranſtulerent. Acacius vero Melitinenſis, & Rabula Edeſſæ Epiſcopi Armeniæ Epiſcopis ſcripſerunt, ne Theodori libros admitterent. At Epiſcopi Armeni legatos Leontium, & Aberium ad Proclum Conſtant. miſerunt; cum uno volumine Mopſueſteni. Proclus ad eos reſcripſit; ac tunc poſuit, unum de Trinitate incarnatum, ad Neſtorianorum verſutias evitandas; quem librum Joanni Antiocheno per Theodorum diaconum direxit. Joannes cum ſuis probavit. At Baſilius quidam diaconus Cyrillo Tomum Procli, & Armeniorum libellos obtulit. Cyrillus IV. libros fertur ſcripſiſſe, tres contra Diodorum, & Theodorum, quaſi Neſtorianos, & I. de Incarnatione, in quibus Felicis Papæ, & Dionyſii Areopagitæ Corinthiorum Epiſcopi teſtimoniis utitur. In his Theodori dicta laudantur. At Catholici Acephalis reſponderant, non illos eſſe Cyrilli. Baſilius librum edidit, quo Theodori & Diodori blaſphemias vitandas docuit. Poſt hæc Armenii Monachi Conſtantinop. veniunt, & ubique ambos illos damnandos eſſe fatentur. Joannes Antiochenus, Synodo congregata, tres pro Theodoro dictavit epiſtolas: 1. Theodoſio; 2. Cyrillo, 3. Proclo. Imperator Joanni ſacram direxit,	28 11	III	1188	1183

direxit, & Theodorum approbavit. Idem ſecit & Cyrillus. At Proclo interroganti cujus eſſent capitula, quæ Theodoro tribuerentur, Joannes ſe neſcire reſpondit. Hæc totidem ſere verbis Liberatus cap. x. quæ ad trium Capitulorum notitiam neceſſaria ſunt.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5149 25. 19. 4 ED	4419	438	153	29 12	IV	1189	1184 Maii 6

Iſidorus. *Sixti*
Senator. 5.

Gothi pacis placita perturbant, & pleraque municipia ſedibus vicina ſuis occupant, Narbonenſi oppido maxime infeſti; quod cum diu obſidione & ſame laboraret, per Litorium comitem ab utroque periculo liberatus eſt. Proſper. Theodoricus enim rex Narbonam obſedit. Idatius ab Aetio liberatam ſcribit: & ab eodem cæſa Burgundionum xx. M.

Neſtorius edicto Theodoſii in Oaſim deportatur. Acta Eph. Syn. Evagrius.

Joanne Antiocheno, cum ſediſſet annos XIII. mortuo, creatus eſt Domnus Euthymii olim alumnus, & deſertor. Cyrillus in Euthymio.

Aetius dux utriuſque militiæ Patricius appellatur. Hic Doroſtoro in Mœſia oriundus, patre Gaudentio, ſtrenuus, ac fortis Romanum imperium acerrime propugnavit. Jornandes.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5150 26. 1. 5. C	4420	437	154	30 13	Olymp. 304	1190	1185

Aetius II. *Sixti*
Sigiſvuldus. 6.

Valentinianus ut Eudoxiam Theodoſii filiam duceret, quam dudum deſponſaverat, Conſtantinopolim venit, eaque ſibi nupta apud Theſſalonicam Italiam repetens hiemavit. Marcell. Proſper.

Chron. Alexandr. Valentinianum ait menſe Octobri, XII. Kal. Novemb. Conſtantinopolin veniſſe, ac nuptias celebraſſe IV. Kal. Novembris. At Socrates id factum ait anno ſuperiore L. VII. cap. XLIII. & urbem Theſſalonicam ad nuptias delectam.

Bellum adverſus Gothos Hunnis auxiliaribus geritur. Geiſericus rex Vandalorum volens Catholicam fidem ſubvertere, quoſdam Epiſcopos civitatibus expulit. Eodem anno piraticam barbarorum fœderatorum deſertores exercuerunt.

Per idem tempus IV. Hiſpani, Arcadius, Probus, Paſchaſius, & Eutychius Geiſerico gratiſſimi, cum ad ejurandam fidem adigi non poſſent, interempti ſunt. Puer autem Paulillus Paſchaſii, & Eutychii frater, diu fuſtibus cæſus, ad extremam ſervitute damnatur. Proſper.

Primus Cyrilli cyclus hoc anno cœpit; qui annorum XCV. fuit. Deſiit autem anno Chriſti DXXXI. ut ſuo loco dicetur. Vide lib. II. cap. LXVIII.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5151 27. 2. 6 B	4421	438	155	31 14	II	1191	1186

Theodoſius XVI. *Sixti*
Fauſtus. 7.

Iidem piratæ multas inſulas, ſed præcipue Siciliam vaſtavere. Adverſus Gothos in Gallia quædam proſpere geſta. Proſper. Idatius ait cæſa Gothorum octo millia Aetio duce. Item Hermericum Suevorum regem morbo oppreſſum Rechilam filium ſuum ſubſtituiſſe in regnum, qui Andevotum ad Singilionem Bæticæ fluvium aperto Marte proſtravit. Iſidorus Undenotum appellat Romanæ militiæ ducem.

Marcell. Corradis prædo cum piratis ſuiſque comitibus captus, interfectuſque eſt.

S. Joannis Chryſoſtomi reliquiæ Conſtantinopolim allatæ die 28. Januarii, ibi ſepultæ. Valentinianus cum uxore Eudoxia Ravennam ingreſſus eſt. Socrates lib. VII. cap. XLV. ait S. Chryſoſtomi corpus relatum anno XXXV. poſtquam depoſitus eſt, Conſulatu XVI. Theodoſii, VI. Kal. Febr.

Coſmas Veſtiarius id a Proclo impetratum ſcribit: cum is Catholicos, qui ob Chryſoſtomum ſeparatim conventus agerent, adunaſſet.

Cum autem Joannis corpus Comanis moveri non poſſet, Theodoſius litteras ad eum ſcripſit.

Ignatii quoque reliquiæ in Fortunæ templum tranſlatæ. Evagr. L. I. c. XVI.

Inventa ſunt corpora SS. XL. martyrum. Sozom. L. IX. cap. II.

Eudocia conjux Theodoſii voti ſolvendi cauſſa Hieroſolymam miſſa ab Theodoſio: quod votum Melaniæ cohortatione ſuſceperat. Illa Hieroſolymitanos alloquens, & ad Græcas in Palæſtinam inductas colonias alludens, in concione dixit,

Ὑμετέρης γενεῆς τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι.

Quod in Annalibus ad illam Lacedæmoniorum & Hie-

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Hieroſolymitanorum cognationem, de qua Mac. II, refertur: & Evagrius reprehenditur. Fruſtra. Neque enim Lacedæmone orta erat Eudoxia. Ibi porro annum morata eſt Eudoxia, & templum S. Stephani condidit. Evagr. I, cap. XX. Socrat. VII, cap. XLVII.				
5152 28. 3 7 A	4412	439	156	*Theodoſius* XVII. *Feſtus*. — *Sixti* 8.	32 15	iii	1192	1187

Theodoſius Imperator octava quinquennalia edidit. Eudocia ab Hieroſolymis urbem regiam remeavit: beatiſſimi Stephani reliquias, quæ in baſilica S. Laurentii poſitæ venerantur, ſecum deferens. Hoc tempore Genſericus Africæ civitates, Carthaginemque metropolim occupavit X. Kalend. Novembris. Marcell. Chron. Alexandr.

Eudocia Hieroſolymis duas catenas S. Petri, quarum alteram Romam miſit ad filiam Eudoxiam; alteram Conſtantinopoli ſervari voluit in Eccleſia S. Petri. Nam Eudoxia baſilicam in memoriam S. Petri Romæ condidit, titulo Eudoxiæ, quæ S. Petri ad vincula dicitur. Vide Sur, Aug. I.

Proſper: Littorius, qui ſecundæ ab Aetio Patricio poteſtati Hunnis auxiliantibus præerat, dum Aetii gloriam ſuperare appetit, dumque haruſpicum reſponſis, & dæmonum ſignificationibus fidit, pugnam cum Gothis imprudenter conſeruit. Sed magna clade illata, captus eſt ipſe. Julianus Atheienenſis Pelagianus Epiſcopatu dejectus irrepere conatus in communionem, Leonis Diaconi hortatu a Sixto repulſus eſt. Vitricus Reip. fidus clarus habetur in bello. Pax cum Gothis facta, cum eam poſt ancipitis pugnæ lacrymabile experimentum humilius quam unquam ante popoſciſſent. Geiſericus, de cujus amicitia nihil metuebant, XIV. Kalend. Novemb. Carthaginem dolo pacis invadit, omneſque opes ejus, excruciatis diverſo tormentorum genere civibus, in jus ſuam vertit. Sæviit in Sacerdotes maxime, & Eccleſias in profana vertit habitacula. Carthago a Vandalis capta, anno poſtquam Romana eſſe cœperat DXXCV: (alias DXXCIII.) Idem & Victor Utic. lib. I. Idatius ait Carthaginem captam XIV. Kal. Novembris. Item Litorium apud Toloſam cum hoſtes cecidiſſet, eſſe captum.

Salvianus lib. VII. ſcribit Gothos enixe pacem a Romanis poſtulaſſe, nec impetraſſe: ideoque Theodoricum uſque ad diem prælii ſtratum cilicio preces fudiſſe. Aetius miſſo Avito, qui Cæſar poſtea fuit, ægre pacem impetravit.

Geiſericus Quod vult Deum Epiſcopum cum Clericis in navim fractam nudos expoſuit: qui Neapolim Campaniæ pervenerunt. Victor.

Mortuo Firmo Epiſcopo Cæſarienſes Conſtantinop. venerunt, ut Epiſcopum acciperent. Proclus Thalaſſio Pr. Præt. Illyrici nec opinato manus impoſuit. Socrat. lib. VII, cap. ult.

Concilium Regienſe hoc anno in Galliis celebratum contra Armentarium Epiſcopum Ebredunenſem a duobus tantum ordinatum.

Sebaſtianus Comes cum eſſet Conſtantinopoli, de imminente ſibi periculo certior factus, ad Theodoricum Gothorum regem, inde Barcinonam in Hiſpaniam confugit. Idatius.

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5153 1. 4 8 GF	4413	440	157	*Valentinianus* V. *Anatolius*. — XLVII. *Pontifex Leo* I.	33 16	iv	1193	1188 Mari 5

Paulinus magiſter Officiorum in Cæſarea Cappadociæ, jubente Theodoſio principe, interemptus eſt. Romanæ Eccleſiæ Leo XLIII. Papa creatus, vixit annos XXI. Marcellinus. Hoc igitur anno mortuus eſt Sixtus V. Kalend. Aprilis, cum ſediſſet annos VIII, minus dies XXX. Proſper ait XL. amplius diebus Romanam Eccleſiam ſine antiſtite fuiſſe, cum exſpectaretur Leo Diaconus, qui pacis inter Aetium & Albinum redintegrandæ cauſſa in Gallias abierat. Is legatione publica eſt accitus.

Geiſericus Siciliam graviter affligens, accepto nuncio de Sebaſtiano ab Hiſpania ad Africam tranſeunte, celeriter Carthaginem venit. Verum ille amicum ſe magis, quam hoſtem videri volens diverſa omnia apud barbaros, quam præſumpſerat reperit, eaque ſpes cauſſa illi maxima, & calamitatis, & infelicis mortis fuit. Proſper. Fugit autem in Africam, cum proditionis inſimulatus eſſet. Idatius porro ſcribit Genſericum diu Panoniam obſediſſe, ac Maximini apud Siciliam Arianorum ducis inſtinctu adverſus Chriſtianos gravem perſecutionem excitaſſe. Plerique Carthaginienſes nobiles in Oriente exulant, quos Theodoretus commendat.

Cenſo-

Per. Jul. ✳☉Ind.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Cenſorius comes, qui legatus ad Suevos miſſus fuerat, reſideos Mittyli, obſeſſus a Rechila ſeſe tradidit. Idatius.				
5154 1. 5. 9 E	4424	441	158	*Cyrus ſolus.* *Leonis* 2. Cyrus iſte ob Poeticam Eudociæ gratioſus, ab ea promotus eſt. Suidas. Theodoſius bellum contra Wandalos movet, Areobinda, & Anaxilla, atque Germano ducibus cum magna claſſe directis. Sed longis cunctationibus rem peſſundederunt. Proſper. Perſæ, Saraceni, Zanni, Iſauri, Hunni Romanorum ſola vaſtanc. Miſſi ſunt contra eos Anatolius & Aſpar magiſtri militiæ, pacemque cum eis unius anni fecerunt. Chron. Alexand. Joannes natione Wandalus, magiſter militiæ Arnegiſcli fraude in Thracia interemptus eſt. Hunnorum reges in Illyricum irruunt. Naiſſum, Singidunum, aliaque oppida Illyrici exciderunt. Marcellinus, & Chron. Alexand. Hoc anno celebratur Arauſic. Concilium I. ex Narbonenſi, & Lugdunenſi provinciis. Hermericus rex Suevorum diuturno ſeptem annorum morbo ſublatus eſt. Rechila ejus filius Hiſpali obtenta, Bæticam, & Carthaginienſem provincias in ſuam redigit poteſtatem. Idatius. Aſturius dux utriuſque militiæ ad Hiſpanias miſſus Tarraconenſium cædit multitudinem Bacaudarum. Idatius.	34 17	Olymp. 305	1194	1189
5155 3. 4. 10 D	4425	442	159	*Dioſcorus.* *Leonis* *Eudoxius.* 3. Hunnis Thraciam, & Illyricum vaſtantibus, exercitus, qui in Sicilia morabatur, ad defenſionem Orientalium partium revertitur. Cum Geiſerico a Valentiniano pax confirmata, & certis ſpatiis Africa inter utrumque diviſa. In Geiſericum conſpirant optimates: ſed detecti crudeliſſime necantur. Proſper. Marcellinus ait Biedam & Attilam fratres Illyricum Thraciamque depopulatos eſſe. Quod & Chron. Alex. teſtatur. Paullus Diac. lib. XIV. ſcribit Theodoſium 6000. librarum auri Attilæ perſolviſſe, & 1000. annuas promiſiſſe. Concilium Vaſenſe dictum in Narbonenſi Gallia celebratum.	35 18	II	1195	1190
5156 4. 7. 11 C	4426	443	160	*Maximus II.* *Leonis* *Paternus.* 4. Manichæos latentes in Urbe S. Leo intercepit, & eorum codices combuſſit. Proſper. Theodoſius Imper. ex Aſiana expeditione in urbem rediit. Thermarum, quæ Achilleæ dicuntur, encæniæ factæ. Marcellinus. Prius autem thermæ dedicatæ, nempe III. Id. Jan. Rediit vero Theodoſius VI. Cal. Sept. Chron. Alex. Theodoretus cum Antiochiæ frequens eſſet in Synodis, ſuſpectus Neſtorianæ hæreſis a Theodoſio jubetur urbe ſe ſua continere. Theodor. Epiſc. LXXXI. & XC. ac ſequentibus.	36 19	III	1196	1191
5157 5. 8. 12 BA	4427	444	161	*Theodoſius XVIII.* *Leonis* *Albinus.* 5. Attila Bieda fratre ſuo cæſo populos ejus ſibi ſubjicit. Proſper. Theodoſius nova quinquennalia dedit. Arcadia ſoror Theodoſii finem vivendi fecit. Severum Presbyterum, & Joannem Diaconum Eudociæ reginæ apud Æliam urbem miniſtrantes Saturninus comes domeſticorum occidit juſſu Theodoſii. Eudocia Saturninum interficit: ſtatimque mariti nutu regiis ſpoliata miniſtris apud Æliam moritura relinquitur. Marcellinus. Chron. Alex. ait Theodoſium oblatum ſibi pomum Phrygium inuſitatæ magnitudinis Eudociæ miſiſſe; hanc vero Paullino Magiſtro. Ob id ſuſpecta reddita, Hieroſolymam proficiſcitur. Paullinus interficitur. Contra Manichæos Concilium Romæ habitum a Leone Papa. Ipſe ad Turibium ep. XV. cap. XVI. Cyrillus obiit hoc anno V. Idus Jun. Sedit annos XXXII. id eſt inchoavit. Nam creatus eſt anno CCCCXII. undecimo Kalend. Novembris. Succedit Dioſcorus, qui Theodoreto infenſus fuit. De Paſchate hujus anni conſultus a S. Leone Paſchaſinus Lilybetanus rite reſpondit celebrandum eſſe Aprilis XXIII. epiſt. ejuſdem Paſchaſini exſtat, ante S. Leonis LXIV. Vide lib. II. cap. LXIII. Aſturio magiſtro utriuſque militiæ gener ipſius ſucceſſor mittitur Merobaudis natu nobilis, & eloquentiæ, ac poe-	37 20	IV	1197	1192 Maii

poetices laude celeberrimus; adeo ut ſtatuas meruerit. Hic brevi tempore Aracellitanos Bacaudas contudit. Inde nonnullorum invidia Romam revocatur. Idatius.

In Aſturicenſi urbe Gallatiæ latentes Manichæi geſtis Epiſcopalibus deteguntur; quæ ab Idatio, & Turibio Epiſcopis, qui eos audierant ad Antoninum Emeritenſem Epiſcopum directa ſunt. Idatius.

Per. Jul. *☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5158 6. 9. 13 G	4428	445	162	38 21	Olymp. 306	1198	1193

Valentinianus VI. *Leonis*
Nomus. 6.

Contra S. Hilarium Arelarenſem illicitas ordinationes attentantem reſcribit Valentinianus Imperator, Leone Papa poſtulante, qui Romæ habito concilio de cauſſa Arelatenſis Epiſcopi alienos fines invadentis, ſententiam in eum tulit. Exſtat Novella Valentin. in Novel. L. VI. Tit. XXIV. de Epiſc. ordin.

Huculque S. Proſper Chronicon ſuum perduxit.

Vitus magiſter utriuſque militiæ miſſus in Hiſpanias cum Carthaginienſes vexaret, & Bæticos, ſupervenientibus Suevis, Gothiſque, qui in auxilium ipſi venerant, ſuperatis, territus profugit. Suevi provincias illas prædati ſunt. Idatius.

Per. Jul. *☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5159 7. 10. 14 F	4429	446	163	39 22	II	1199	1194

Aetius III. *Leonis*
Symmachus. 7.

Magna fames Conſtantinopoli, ac templum regiæ civitatis cauſtum. Marcell.

Picti atque Scoti Britanniam invadunt; Aetii ope fruſtra a Britannis implorata. Gildas.

Idatius Solis defectionem contigiſſe notat Kalend. Jan. feria tertia. Convenit quidem feria. Sed defectio Solis hoc tempore nulla eſſe potuit.

Per. Jul. *☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5160 8. 11. 15 E	4430	447	164	40 23	III	1200	1195

Ardaburus. *Leonis*
Calleptus. 8.

Proclus Conſtantinopolitanus Epiſcopus obiit Octobris XXIV. Menolog.

Succeſſit ei Flavianus, qui quod Chryſaphio Eunucho munera offerre detrectaret, apud eum offendit. Niceph.

Ingenti terræ motu Conſtantinopolis muri, cum LVII. turribus conciderunt. Sed & fame, ac peſte laboratum eſt. Attila quoque tota Europa graſſatus eſt. Eodem anno muri Conſtantinop. intra tres menſes Conſtantino Præf. Præt. operam dante reædificati ſunt. Attila rea uſque ad Thermopolim venit. Contra hunc pugnans Arnegiſclus magiſter militiæ in ripenſi Dacia multis hoſtibus interfectis occubuit. Marcellinus.

Chron. Alexandr. his ipſis Coſſ. refert ingentem terræ motum fuiſſe, ita ut cives omnes extra urbem degerent; nemo tamen hominum periit. Hic ille motus eſt, per quem arreptus in cœlum puer triſagium hymnum audiit. Nicephor. XIV. cap. XLVI. Hujus hiſtoriæ meminit Felix Papa epiſt. III. ad Cnapheum, & ſub Proclo contigiſſe memorat. Hoc Baron. anno ſuperiore retulit; quo & Procli obitum ſtatuit. Verum hunc ad annum perſeveraſſe probabile eſt. Quin & hoc anno factum arbitror, quod Baron. ſuperiore narrat; Chryſaphium Eunuchum adverſus Pulcheriam concitaſſe principem; quam cum Diaconiſſam fieri juſſiſſet, illa præſentiens imperii ſe gubernatione abdicavit. Niceph. ib. cap. XLVII.

Ad Turibium Aſturicenſem ſcribit Leo, & Concilium adverſus Priſcillianiſtas indicit. Idem Baſſianum Epheſi Epiſcopum depoſuit. Act. XI. Chalced. Synodi.

Per. Jul. *☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5161 9. 12. 1 DC	4431	448	165	41 24	IV	1201	1196 Maii 3

Zeno. *Leonis*
Poſtumianus. 9.

Hoc anno Eutyches hæreſeos convictus eſt menſe Novembris in Concilio Conſtantinop. accuſante Euſebio Dorylæi Epiſcopo. Cœpta eſt Synodus VI. Id. Novembris ut eſt in Act. I. Chalced. Convenerant primum in cauſſa Florentii Sardeorum Metropolitani contra Joannem & Coſſinium ejus ſuffraganeos.

Eodem anno bis poſtulatus judicio Ibas Edeſſenus, bis abſolutus eſt: primum Tyri menſe Febr. deinde Beryti menſe Septembris. Accuſatus primum a presbyteris, & Diaconis horrendæ blaſphemiæ apud Domnum. Qui cum Antiochiam veniſſent, ab Iba excommunicati ſunt. Sed ſuperveniente feſtivitate quadrageſimæ aſcenſionis a Domno juſſi ſunt abſolvi, ea lege, ut Antiochia ne diſcederent. At quidam ex iis ad comitatum iverunt; indeque ſacros apices ad Photium, Euſtathium, & Uranium Epiſcopos attulerunt, ut Beryti audirentur. Erant cum iis Eulogius Diaconus Conſtant. & Damaſcius vir ſpectabilis tribunus, & notarius. Interim a Domno, & eus concilio damnati ſunt. Poſtea Beryti Ibas abſolutus eſt,

Per. Jul. ✱☉lad.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

eſt, cum Edeſſeni Clerici illum purgaſſent. Hæc ex Actis Concil. Chalced.

Tertius Francorum rex hoc anno cœpit Meroveus, poſtquam Clodius obiit; qui xx. circiter annis regnavit. Vide lib. xi. cap. LI.

Rechila rex Suevorum gentilis moritur Auguſto menſe Emeritæ; cui Rechiarius filius Catholicus ſuccedit; qui ſtatim ulteriores provincias prædationibus infeſtas habuit. Idatius. Iſidorus octo annos Rechilæ tribuit.

Rechiarius Theodorici Gotthorum regis filiam duxit; & Vaſconiam menſe Februario populatus eſt. Idatius. Cenſorinus Hiſpali per Aiulfum jugulatus. Rechiarius menſe Julio ad Theodoricum ſocerum profectus Cæſaraugustanam provinciam & Ilardenſem urbem deprædatus eſt. Idat.

Per. Jul. ✱☉lad.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5162 10.13. 2 B	4412	449	166	*Protogenes.* *Aſterius.* — Leonis 10.	42 25 2	Olymp. 307	1202	1197

Hoc anno λῃστρικὴ σύνοδος Epheſi eſt habita fraude Chryſaphii Eunuchi; in qua Eutyches a Dioſcoro communioni reſtitutus eſt. Flavianus damnatus; & cum Rom. Pontif. appellaret, in exilium detruſus eſt, ac mortuus. Huic ſuffectus eſt Anatolius Presbyter, & Apocriſiarius Dioſcori, ut ait Niceph. Chron. Ea indicta Synodus in Kalend. Auguſt. cœpta eſt vi. Id. Aug. Et ſubſcripſere Domnus Antiochenus, Juvenalis Hieroſolymitanus, & alii. Quamquam videtur poſtea Domnus deſciviſſe. Nam & depoſitus eſt cum aliis, maxime Theodoreto. Legati Romani Pontif. vexati. Hilarius effugit, & Romam venit. Ibi habita Synodo, Leo Pont. Synodum illam abrogavit. Acta Conc. Chalced. Liberatus.

Dioſcorus Alexandriam reverſus indicto Concilio Leonem excommunicavit. Conc. Chalc. Act.

Marina Theodoſii ſoror obiit. Marcell. & Chron. Alexand.

Hoc anno Sebaſtianum a Genſerico occiſum eſſe refert Idatius.

Per. Jul. ✱☉lad.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5163 11.14 3 A	4413	450	167	*Valentinianus VII.* *Avienus.* — Leonis 11.	43 26 3	II	1203	1198

Theodoſius agnito errore, Eudociam conjugem acriter objurgavit: quæ Jeroſolymam petiit. Pulcheriam revocavit in regiam. Moritur deinde iv. Kalend. Auguſt. ætatis XLIX. cum Marcianum ſucceſſorem ante delegiſſet. Theodorus Lector. Marcellinus. Imperavit annos XLII. menſes III. Marcianus ergo imperium cum uxore Pulcheria cepit; qui ſtatim generalem Synodum indixit: cum S. Leo legatos Conſtantinopolin miſiſſet; qui cum Anatolio Epiſcopo Concilium ibi celebrarunt, & Eutychianos damnarunt. Acta S. Abundii, quæ in Annal. num. XXIX. citantur. Orta inter Viennenſem & Arelatenſem Epiſcopos controverſia, & hoc anno inſtaurata, Leo Pont. Viennenſem Arelatenſi ſubjici noluit. Vide Baron. n. LII.

Marcell. ſcribit hoc anno Chryſaphium Eunuchum Pulcheriæ nutu interemptum eſſe. Ita & Chron. Alexand.

Chron. Alexand. refert eodem hoc anno Attilam Valentiniano mandaſſe, uti ſibi Palatium Romæ adornaret: Aetium vero profectum in Gallias Alaricum adverſus illum incitaſſe; tum ad Danubium profligatas Attilæ copias: ſed Alaricum occubuiſſe. Narrat & Cyrum Præf. Præt. & Urbi ſimul quatuor totos annos, quod ei in Circo populus acclamaſſet, a Theodoſio in ordinem redactum, & Clericum factum: Smyrnenſem deinde creatum Epiſcopum, ut ab illo populo interficeretur, qui jam iv. Epiſcopos peremerat; ſed ipſum conciliato ſibi populo ad mortem uſque perſtitiſſe Epiſcopum.

Per. Jul. ✱☉lad.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5164 12.15. 4 G	4414	451	168	*Marcianus Aug.* *Adelphius.* — Leonis 12.	27 3	III	1204	1199

Marciani Imperatoris admirabilem hiſtoriam Theophanes ac Cedrenus, & Evagrius deſcribunt.

Hoc anno Attila Galliam populatur; Pariſii Genoveſæ precibus liberati. Tandem ab Aetio in campis Catalaunis vincitur. De qua victoria Theophanes meminit, atque Aureliam uſque perveniſſe Attilam, & ab Aetio profligatum. Huic prælio Meroveus Francorum rex interfuit, & Theodoricus Gotthorum rex, cui Thoriſmundus ſive Thoriſmo filius ſucceſſit. Meminit hujus victoriæ Idatius in Chron. & haud longe Metis, quam Hunni perruperant, profligatam refert Aetium: ac CCCM. fere in eo prælio cecidiſſe.

Iſidorus

Per. Jul. *☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Iſidorus in Chronico Gotthorum, æra CCCCLXVII. ait Theodoricum poſt Walliam annis regnaſſe XXXIII. & ab Aetio repreſſum ab Arelate. Eodem extincto Theodoricum a Litorio eſſe victum. Theodoricum vero in prælio contra Hunnos eſſe cæſum. Atqui prælium hoc in campis Catalaunis contigit Aetio duce hoc anno, æra CCCCLXXXIX.

CONCILIUM CHALCEDONENSE OECUMENICUM QUARTUM.

Hoc anno Chalcedone Synodus œcumenica celebratur, cui Marcianus Imper. cum Pulcheria Aug. & Magiſtratibus, ac Senatoribus interfuit. In ea ἀγρύπνος Synodus antiquata; damnatus Eutyches & Dioſcorus. Cœpta eſt VIII. Id. Octobris & XIII. ſeſſionibus finita Kal. Nov. & Canones ſanciti XXIX. ſed qui a S. Leone minime recepti videntur, ut ex Leone ep. LXI. colligitur. Gelaſius I. Opuſc. I. de Anath. Hujus acta perſcribit Evagrius lib. II. cap. IV. Vide & Liberatum.

Eclipſis Lunæ contigit Septembris XXVI. feria IV. hora 5, 39′. poſt meridiem Compoſtellæ, fuitque digitorum 10. Cujus illic extremum videri potuit. Idatius Chronico. Placidia Valentiniani Imper. mater Romæ moritur. Idatius.

Per. Jul. *☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5165 13.16. 5 D	4425	452	169	28 4	IV	1205	1200 Maii 2

Herculanus. — *Leonis*
Sporatius. — 13.

Pro Chalced. Concilio laborat Imperator, & quæ contra Flavianum geſta erant, abolet. Acta Calch. Conc.

Proterius Alexandrinus Epiſcopus eligitur.

Pulcheriam mortuam hoc anno Theophanes, Cedrenus, aliique referunt.

Alexandrini Dioſcori amore tumultuantur, comminati ſe frumentum prohibituros, quod Conſtantinop. advehebatur. Marcianus ergo frumentum Peluſium convehi jubet. Alexandrini fame compulſi, Proterio deprecante, conquieſcunt. Theodoſius Monachus poſt Chalcedon. Synodum curſu Palæſtinam petens Eudociam decipit, inficitque peſte hæretica; Hieroſolymitanum thronum occupat: Scythopolitanum Epiſcopum Severianum jugulat; Athanaſium Diaconum libere increpantem occidit. Ob id a Marciano juſſus conſtringi, fuga eſt elapſus. Fugerunt tunc Juvenalis Epiſcopus Hieroſol. & Domnus Antiochenus, aliique: qui poſtea redierunt. Theophanes.

Attila Aquileiam, Ticinum, & Mediolanum vaſtat, cumque Romam tenderet, S. Leonis interventu receſſit. Marcell. Comes. Caſſiod. Miſcella. Idatius a Marciano miſſis auxiliis Aetio duce pleroſque barbaros occiſos ait: & facta pace Attilam ad ſedes ſuas reverſum. At Jornandes poſtquam ab Italia receſſit, rurſum in Gallias regreſſum eſſe narrat, ut Alanos trans Ligerim conſidentes opprimeret. Verum Thoriſmondum illi ſe oppoſuiſſe, nec minore, quam in Catalaunis campis, clade ipſum affeciſſe. Venetiarum urbs ex illa barbarorum incurſione originem accepit; Italis pleriſque ex urbium ſuarum incendiis & ruinis ad æſtuaria receptum habentibus.

Carthaginienſis Eccleſia, quæ per annos XIII. ex quo capta erat, Epiſcopo caruerat, hoc anno Deo gratias Epiſcopum creavit. Victor Utic.

Thoriſmo (qui & Thoriſmondus) rex Gothorum ſpirans hoſtilia a Theodorico, & Frederico fratribus jugulatur, cum anno uno regnaſſet. Idatius. Iſidorus. Jordanus; atque hic tertio anno regni ſui Thoriſmondum ait occiſum. Sed fallitur. Nam uno non amplius anno regnaſſe priores duo teſtantur.

Marcianus ſtatuit, ut hi, qui Conſules fieri cupiebant, nihil æris in populum ſpargerent, ſed ſtatutam pecuniam ad reparandum urbis aquæductum dependerent. Marcellinus.

Per. Jul. *☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5166 14.17. 6 D	4426	453	170	29 5	Olymp. 308	1206	1201

Vincomalus. — *Leonis*
Opilio. — 14.

Pulcheria Auguſta moritur X. Septembris Martyr. Rom. Marcell. Chron. Alex.

S. Joannis Baptiſtæ caput Emeſæ repertum anno Syromacedonum DCCLXIV. Antiochenorum DI. menſe Peritio, (is eſt Februarius) A. D. XII. Kalend. Mart. media quadrageſimæ hebdomada. Chron. Alex. Paſcha hoc anno contigit XII. Apr. Itaque Dominica Sexageſimæ, quæ Græcis Quadrageſimalis jejunii caput eſt, incidit in XV. Februarii. Ita feria IV. primæ jejunii ſolemnis hebdomadæ, Februarii XVIII, inventum eſt caput.

Mar-

Per. Jul. ☉☽ lad.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dion.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Marcellinus id XXIV. Februarii contigiſſe memorat. Tam hic autem quam Alexandrinum Chron. ambigue loquuntur; ut neſcias ſacri capitis inventionem, an Pulcheriæ obitum nota illa conſignent. Vixit S. Pulcheria annis LIV.

Concilium Andegavenſe in Gallia celebratum, in quo Thalaſſius ejuſdem urbis Epiſcopus creatus eſt.

3167 15.18.7 C	4437	454	171	*Studius.* *Aetius.* — *Leonis* 15.	30 5	II	1207	1202

Valentinianus cum Maximi Senatoris uxorem ſtupraſſet, ejuſdem Maximi callido conſilio Aetium cum Boetio amico in palatio interficit. Marcell. Idatius.

Attila cum puellam duxiſſet, vino ſe in nuptiis ingurgitans vomitu ſanguinis periit. Marcell. Theophanes.

Anatolius Conſtantinopolitanus altius attollens ſeſe a S. Leone reprimitur, ac primatus ſtatim cedit ep. LXXX. S. Leonis.

Juvenalis Hieroſolymitanus Epiſcopus a S. Leone increpitus, Catholicam fidem collecta Synodo omnibus ampleſtendam propoſuit. In Append. Conc. Calch.

3168 16.19.8 B	4438	455	172	*Valentinianus* VIII. *Anthemius.* — *Leonis* 16. — *Valentin. Marcianus. Avitus.*	31 6 1	III	1208	1203

Valentinianus dolo Maximi Patricii per Optilam, & Trauſtilam Aetii ſatellites in campo Martio necatur XVI. Kalend. April. natus annos XXXVI. imperii XXXI. Idatius. Marcell.

Theophanes ait Maximum in palatium irrumpentem, occidiſſe Valentinianum, & Eudoxiam per vim conſtupraſſe; eamque Gitericum ex Africa vocaſſe; qui Roma potitus in Africam tranſtulit vaſa aurea multa, ἀλόχρυσα, καὶ διάλιθα ἐκκλησιαστικὰ, καὶ σκεύη Ἑβραϊκὰ· ἅπερ Οὐεσπασιανὸς, καὶ Τίτος μετὰ τὴν ἅλωσιν Ἱεροσολύμων εἰς Ῥώμην ἤγαγον. *ex auro ſolido, & lapillis ornata ad uſum Eccleſiæ facta; nec non Judaica vaſa, quæ Veſpaſianus & Titus Hieroſolymis aſportarant.*

Eudociam Eudoxiæ F. Gentericus filio ſuo Hunerico copulavit: Placidiam alteram filiam, quod Olybrio nupſerat, ſervavit. Idem. Ergo ſubinde occiſo Valentin. Maximus tyrannidem invaſit, qui ſub adventum Genterici fugiens a ſuis occiditur, cum vix IV. menſes expleſſet. Idat. Sidonius lib. II. ep. XIII. principatum vix bimeſtrem vocat. Idem Maximus Palladium ex priore conjuge filium Cæſarem fecit, eique Valentiniani filiam in conjugium tradidit. Idatius.

At Procop. lib. I. de bel. Vand. ait Maximum duxiſſe Eudociam, & cum faſſus eſſet, ſe ejus amore Valentinianum occidiſſe, Gentericum ab illa vocatum eſſe. Baron. dicit Theophanem referre Gentericum a Leone coercitum, ne in Urbem incendio graſſaretur. Sed hoc apud Theophanem non legi: verum apud Miſcellam.

Avitum hoc anno cœpiſſe docet Onufrius, cum prid. Id. Jun. occiſus eſſet Maximus, & interregnum fuiſſet dierum XXVIII.

Idatius auctor eſt Avitum Gallum ab exercitu Gallicano, & ab honoratis primum Toloſæ Imper. eſſe factum; dehinc apud Arelatum: demum Romam veniſſe, & eſſe inceptum. Ab eodem poſtea miſſum ad Suevos Frontonem Comitem: nec non a Theodorico Gothorum rege: atque inter tres illos principes fœdere firmato, Suevos perfidioſe Tarraconenſem Romanorum provinciam invaſiſſe.

Ad hunc annum Proſper Chronicon perduxerat. Caſſiod. Inſtit. Divin. cap. XVII. Gennadius.

Gitericus poſtea Africanarum omnium urbium, excepta Carthagine, mœnia diruit: quod Vandalis exitio poſtea fuit. Procopius.

Idem mortuo Deogratias Carthagin. Epiſcopo, alium in ejus locum ſubſtitui vetat. Victor I.

De Paſchate hujus anni inſignis dubitatio extitit; de qua conſultus Proterius Alexandrinus reſpondit celebrandum eſſe VIII. Kalend. Maias. Vide lib. II. cap LXIV.

3169 17.1.9 AG	4439	456	173	*Joannes. Varanes.* — *Leonis* 17. — *Marcianus. Avitus.*	7 1	IV	1209	1204 Maii 1.

Hoc anno Childericus quartus Francorum rex Meroveo mortuo ſucceſſit; qui nonum regni annum attigit.

Theodoricus Gothorum rex Aviti Imperatoris hortatu cum ingenti exercitu Hiſpanias ingreditur; a quo Rechiarius III. Nonas Octobris feria VI. ingenti certamine ſuperatur, & ad extremos Gallæciæ fines vix plagatus evadit. Theodoricus victoriam perſecutus ad Bracaram extremam Gallæciæ civitatem admotis copiis,

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

eam diripit; ſanctorum baſilicas evertit; altaria confregit. Rechiarius ad locum, qui Portucale dicitur, profugus regi Theodorico captivus adducitur. Ita regnum Suevorum in Hiſpania deſtructum eſt. Occiſo deinde Rechiario menſe Decembri Theodoricus e Gallæcia in Luſitaniam venit. Idatius.

Iſidorus tamen regnum Suevorum longum in tempus poſtea propagatum eſſe memoriæ prodit: & ex iis, qui cladi ſuperfuerunt, alios ſibi Maldiam regem conſtituiſſe, alios Frantam. Idatius quoque id anno ſequenti retulit, uti mox dicetur; qui & illud narrat, Theodoricum Emeritam deprædari volentem, S. Eulaliæ oſtentis abſterritum fuiſſe. Ad hæc Jordanus refert Theodoricum Suevis præfeciſſe clientem ſuum Arhivulfum ex Varnorum ſtirpe; qui a Theodorico deficiens, ab eo poſtea captus, & interfectus eſt. Tandem Suevis permiſit, uti gentis ſuæ regem deligerent, qui Remiſmundum optarunt. Jordanus.

Per idem tempus Wandali a Ricimere cæſi, qui LX. navium claſſe populabundi excurrerant. Idatius.

Genſericus Catholicos vexat in Africa. Martyr. Rom. XVI. Octob. ex Victore.

Maximo Antiocheno Epiſcopo mortuo ſuccedit Baſilius Orthodoxus. Epiſt. Syrorum ad S. Leonem.

5170 18. 2.18 F	4440	457	170	1 3 2	Olymp 309	1210	1205

Conſtantinus. Rufus. *Leonis 18.* *I. Imper. Leo. Avitus. Majorianus.*

Marcianus obiit prid. Kal. Maii. Theoph. De cujus pietate iſta Theoph. ὅτι ἐν ταῖς λιταῖς τῷ κάμπῳ πεζὸς ἐξῄει, πολλὰ τοῖς δεομένοις διανέμων. ὅθεν τοῦτον ἰδὼν ὁ Πατριάρχης Ἀνατόλιος, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνο φορείῳ φερόμενος πρὸ τοῦ ἔθους ἐπέπαυσεν, ἀλλὰ πεζός. *Qui in ſupplicationibus Campi pedes procedebat, multa in pauperes largiens. Unde ejus exemplo Patriarcha Anatolius cum lecticâ antea veheretur, uti mos eſt pedibus & ipſe progreſſus eſt.* Imperavit annos VI. M. VI. Marcellinus.

Leo Marciano ſucceſſit; cujus voluntate Majorianus apud Ravennam Imperator factus eſt. Idem, & Novella Major Tit. III. ad Senatum.

Genſericus Eudoxiam cum Placidia filia Olybrii conjuge remiſit. Theoph. Evag. II. cap. VII.

Avitus tertio anno, quam a Gallis & Gothis Imper. factus erat, Gothorum auxilio deſtitutus imperio & vita caruit. Idatius. At Evagrius lib II. cap. VII. aliique, non plures X. menſibus denuoque VIII. ejus imperio tribuunt. Porro eum abdicato imperio Placentiæ Epiſcopum fuiſſe Miſcella refert.

Ægyptii hæretici Marciano mortuo tumultuantur. Horum ſignifer Timotheus Ælurus ex monacho Presbyter Alexandrinus præſtigiis ſuis monachos in Proterium commovet; cellas obiens, & Angelum ſe eſſe dicens ideo miſſum, ut a Proterio recedere, & Timotheum eligere moneret. Theophanes. Liberatus.

S. Leo Imperatorem a nova Synodo cogenda deterret. Epiſt. LXXXI.

Juvenalis Hieroſol. Epiſcopus, cum ſediſſet annos XIV. moritur.

Theodoricus adverſis ſibi nunciis territus (ait Idatius) *mox poſt dies Paſchæ, quod fuit V. Kal. April. de Emerita egreditur, & Gallias repetens partem ex ea, quam habebat, multitudine variæ nationis cum ducibus ſuis ad campos Gallæciæ dirigit.* Ea per fraudem & perjurium Aſturicam ingreſſa, cædibus & direptionibus graſſatur. Eodem & Palentina civitas exitio vaſtata. Hæc pluribus Idatius. Sed quod Paſcha V. Kal. April. incidiſſe narrat; id vero mendoſum eſt. Nam Paſcha Martii XXXI. fuit. Legendum II. Kal. April.

Rurſum Suevi, ut idem auctor memorat, in partes diviſi, alii Frantanem, alii Maldiam regem appellant. Hi poſteriores Luſitaniam ingreſſi, Ulyſſiponem ſpecie pacis occupant.

5171 19. 3.11 E	4441	458	175	2 2	11	1211	1206

Leo Aug. Majorianus. *Leonis 19.*

Theophanes ait Leonem Thracem, Tribunum coronatum Februario Indict. X. (error pro XI.) ab Anatolio.

Timotheus Ælurus per vim thronum invadit Alexandriæ, & Proterium in baptiſterio necat prima τῆς Πασχαλίου ἑβδομάδος. Idem Cyrilli ſcripta depravat. Theoph. Evagr. lib. II. cap. VIII.

Leo Imper. ab Epiſcopis orbis ſuper Chalced. Concilio concordes accipit epiſtolas. Marcell. Evagrius.

Anatolius Conſt. Epiſcopus moritur, cum ſediſſet annos VIII. M. VIII. Succedit Gennadius. Theod. Lector.

Antio-

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Antiochiæ terræ motus horribilis. Indict. XI. Septembris XIV. feria I. Evagr. lib. II. cap. XII. Vide lib. X. de Doct. Temp. cap. LXIV.

Anaſtaſius ex Presbytero vaſorum cuſtode fit Hieroſolymorum Epiſcopus. Cyrillus in Euthymio.

Framtanes partis Suevorum rex moritur; reliqui duce Maldra Gallæciam ad Durium ſita hoſtiliter vexant. Idat. Hoc anno Solem defeciſſe idem ſcriptor aſſeverat, pag. 37, V. Idus Junias, quarta feria; & ab hora quarta in ſextam ad ſpeciem Lunæ V, vel VI. imminutam Solis orbem. Legendum V. Kalend. Junias. Hoc enim tempore Sol defecit Romæ digitos octo fere, hora II, 45′ poſt mediam noctem. Vide lib. VIII. At anno antecedente novilunium quidem eclipticam incidit V. Idus Junias, ſive VIII. die Junii, feria VII. Sed eclipſis nulla in Europa contigit. Nam & noctu verum novilunium contigiſſum eſt poſt mediam ſcilicet noctem hora ſecunda: & latitudo Lunæ auſtralis erat.

Childericus Francorum rex ob luxuriam & impotentiam a ſuis ejectus ad Biſinum Thoringiæ regem confugit. Franci Egidium Romanum comitem militiæ magiſtrum regem ſibi præficiunt. Gregor. Turon. lib. II. Hiſt. cap. XII. Aimoinus lib. I. cap. VII.

Winomadus Childerico fidus occulta cum eo pactione facta, Egidium ad primorum cædes impellit, ut eum apud Francos invidioſum faceret. Aimoinus.

Per. Jul.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5172 XX. 4. 12 D.	4442	459	176	*Ricimer. Patricius.* — *Leonis* 20.	3 3	III	1212	1207

Leo Proterii nece cognita Cæſariam mittens cædis illius participes abſciſſione linguæ mulctavit. Timotheum vero Epiſcoporum judicio reliquit. Theophanes.

Conſtantinopoli Synodus habetur; cui legati Rom. Pont. interfuerunt; in qua Chalcedonenſis Synodus confirmata, & Eccleſiaſtica diſciplina conſtituta. Balſam. in Nomoc.

Acacio Antiocheno mortuo ſufficitur Martyrius. Nicephor. Chron.

S. Leo Papa ad Epiſcopos Campaniæ ſcribens, cum aliis de rebus illos edocet, tum publicæ confeſſionis uſum contra Apoſtolicam traditionem invectum abrogat epiſt. LXXXVI.

Maldras germanum ſuum fratrem interficit, ait Idatius, & Portucale caſtrum invadit.

Per. Jul.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5173 II. 5. 13 CB.	4443	460	177	*Apollonius. Magnus.* — *Leonis* 21.	4 4	IV	1213	1208 April. 30.

Maldras in fine menſis Februarii jugulatus eſt. Poſtea Suevis dominati ſunt Frumarius & Remiſmundus, qui & inter ſe altercati ſunt. Hiſpaniis vero Theodoricus Nepotianum magiſtrum militiæ, & Sunericum Comitem præfeciſſe colligitur ex eodem Idatio.

Jordanus refert Theodoricum Veſegothorum regem occiſo Rechiario Suevorum gentem pene internecione deleviſſe.

Timotheus Ælurus Conſtantinopolim venire permiſſus, ut hæreſin ejuraret, Leone Pontiſ. per Gennadium agente longius in exilium amandatur; primum Gangram; deinde Cherſonam. S. Leo epiſt. XCIX. & C. Theophanes.

Æluro dejecto Timotheus cognomento *λευκὸς*, id eſt *albus*, & Solophaciolus, vir bonus & Catholicus eligitur. Leo epiſt. CI. & Theoph.

Eudocia Theodoſii relicta moritur Hieroſolymis anno ætatis LXVII. cum ibidem degiſſet annos XI. atque ad tempus in Eutychianam hæreſin prolapſa, opera SS. Euthymii, & Simeonis Stylitæ reſipuiſſet. Cyrill. in Euthym. Niceph. XV. cap. L.

Majorianus Imperator adverſus Vandalos bellum parans diſſimulato habitu legati ſpecie ad Genſericum profectus eſt. Procop. I. Vand.

Per. Jul.	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5174 XX. 6. 14 A.	4444	461	178	*Dagalaiphus. Severinus.* — XLVII. *Pontifex Hilarus* I. — *Leo. Majorianus. Severus.*	5 5 1	Olymp. 310	1214	1209

Leo Papa moritur XI. Aprilis; ſedit annos XXI. menſes I. diebus XXXII. Succedit Hilarus Pontifex, qui vixit annos VI. Marcell.

Majorianus Cæſar a Ricimere apud Dertonam juxta fl. Hyram occiditur, cum regnaſſet A. IV. M. IV. D. II. Succedit Severus. Marcell. Theoph. Idatius. Horribile incendium accidit Conſtant. Septembris II. Ind. XV. Marcianus Oeconomus ad tegulas S. Anaſtaſiæ ſcandens cum Evangelio, precibus & lacrymis templum ſervavit. Theophanes.

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Mortuus eſt hoc anno Symeon Stylites. Nam Theophanes anno ſequenti, Septembris II. Ind. XV. incendium ingens accidiſſe refert. Cœpit hæc Indictio anno iſto. S. Danial Stylita cognito divina revelatione S. Simeonis obitu, columnam ad Ponti oſtia conſcendit, repugnante primum, ſed aſſentiente mox Gennadio. Vita ejus XI. Dec. apud Sur.				
5175 23. 7. 15 G	4445	462	179	*Leo Aug. ſolus.* *Hilari* 2. Severum collegam addit Caſſiodorus Leoni Aug. Theoph. hoc anno dicit pictoris manum exaruiſſe, qui Chriſtum Jovis inſtar pingere volebat, ac Gennadii precibus reſtitutam. Stadium vero templum S. Joannis Baptiſtæ condidiſſe, & monachos ex Acœmetarum Monaſterio illo tranſtuliſſe; tum Gratiſſimum Præpoſitum templum S. Cyriaci extra auream portam condidiſſe. Jacobus Medicus Græcus paganus Imperat. ægrum adiens in ſella juxta torum imperialem poſita conſedit, ſine ullo Auguſti nutu; reverſus meridie, ablata ſella, in ſponda ſedit, idque ſe veterum ſtudii ſui repertorum præceptionibus feciſſe dixit. Marcell. Idatius Chron. pag. 40. VI. non. Martias Luna plena ab occaſu Solis in ſanguinem convertitur, feria VI. Tabulæ Pariſinæ plenilunium eclipticum reddunt eodem die ſcrup. 7'. poſt mediam noctem; ac digitos 9. defecit. Antiochia Iſauriæ terra dehiſcente demergitur, piis aliquantis relictis. Idatius. Idem refert hoc anno Genſericum Valentiniani relictam Conſtantinopolin remiſiſſe. Item Agrippinum Gallum, & Comitem, & civem, Ægidio Comiti viro inſigni inimicum, ut Gothorum mereretur auxilia, Narbonam Theodorico tradidiſſe. Deinde Fretiricum Theodorici fratrem ab Ægidio Comite viro, ut erat fama, Deo bonis operibus complacente in Armoricana provincia ſuperatum, & occiſum eſſe.	6 2	II	1215	1210
5176 24. 8. 1 F	4446	463	180	*Vivianus.* *Hilari* *Felix.* 3. Theophanes hunc annum ait eſſe mundi 5956. Chriſti CCCCLVI. qui eſt æræ Chriſtianæ CCCCLXIII. at ſuo loco docuimus. Hoc igitur anno Leo Zenonem ducem fecit Orientis; & Baſiliſcum Verinæ Auguſtæ fratrem *στρατηγὸν τῆς Θρᾴκης*. Petrus *ὁ κναφεὺς* Zenonem ſecutus eſt, qui erat Presbyter Eccleſiæ S. Baſſæ apud Chalcedonem; & Zenone ſibi conciliato, Apollinariſtas quoſdam contra Martyrium Epiſcopum Antiochenum concitavit. Tum anathemate damnatis, qui non faterentur Deum crucifixum, addidit ad Triſagium; Qui crucifixus es pro nobis; quod Theopaſchitæ retinuerunt. Martyrius ad Imper. veniens a Gennadio honorifice ſuſceptus eſt. Rediens deinde Antiochiam, nec tumultuantem populum ferens, ſedi renunciat; quam Petrus invaſit. Sed Imperator Petrum exilio damnat; qui clam profugit. Eliſæi Prophetæ oſſa Alexandriam deportata ſunt. Victorius Aquitanus rogatu Hilari Papæ cyclum Paſchalem annorum DXXXII. edidit. Gennadius. Vide lib. II. cap. LXIV.	7 1	III	1216	1211
5177 25. 9. 2 ED	4447	464	181	*Ruſticus.* *Hilari* *Olybrius.* 4. Beorgor rex Alanorum a Ricimere occiditur. Marcell. Frumario mortuo, Remiſmundus Suevis omnibus dominatus. Solis defectio contigit XIII. Kalend. Aug. feria ſecunda: ita ut Sol in ſpeciem Lunæ quintæ ſit obſcuratus. Wandali per Marcellinum cæſi e Sicilia fugantur. Suevi Conimbricam diripuit. Hæc Idatius. Quod ad defectionem Solis attinet; contigit revera Julii XX. feria 2. hora 8, 38'. Conſtantinopoli, fuitque digitorum 8. Vide lib. VIII. pag. 537.	8 4	IV	1217	1212 April 29.
5178 26. 10. 3 C	4448	465	182	*Baſiliſcus.* *Hilari* *Herminericus.* 5. Severus interiit. Marcell. Hic Ricimeris Patricii dolo ſublatus eſt veneno. Interregnum poſt ejus mortem fuit anni 1. & menſium aliquot; ut ex Chron. Caſſiod. colligitur. Interim Genſericus valida claſſe oras Italiæ, & Græciæ populatur; quin & Alexandriam uſque pervaſit. Procop. lib. I. Romæ Concilium celebratur Epiſcoporum XLVIII. qui ad Natalem Hilari Papæ convenerant. Childericus Francorum rex regno profugus Winomadi opera revocatur a Francis anno octavo, quam pulſus erat. Victus ab eodem Egidius Sueſſionas petiit, ibique conſtitit Gregor. Turon. 2. cap. XII. Aimoinus 1. cap. VIII.	9	Olymp. 311.	1218	1213

Per Jul. ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Idatius Ægidii meminit ; quem hoc anno mortuum aſſerit Gothorum inſidiis ; qui poſt ejus obitum Romanas civitates occuparunt . Utrum idem iſte cum illo ſit non temere dixerim. Baſina Biſini Thoringorum regis uxor relicto viro ad Childericum venit, eique nupſit. Gregorius, & Aimoinus.				
5179 17. 12. 4 B	4449	466	183	*Leo Aug. III. ſolus. Hilari 6.* Titianum addunt alii collegam. Theodoretus contra Eutychen, & Dioſcorum ſcripſit. Marcell. Leo Imper. prid. Kalend. Mart. de immunitate confugientium ad Eccleſiam ſanxit. L. VI. C. de his qui confugiunt ad Eccl. Hoc anno mortuus eſt Theodoricus rex Gothorum, cum regnaſſet annos XIII. ut ait Iſidorus : qui æra DIV. idipſum notat, & a fratre ſuo Evarico interfectum narrat ex Idatio. Evaricus itaque rex Gothorum fratri ſuccedens, vaſtatis Hiſpaniis, in Galliam deſcendit, & Arvarnum obſedit ; cujus copias Ecdicius Aviti Imper. filius ingenti miraculo exigua manu profligavit. Sidon. lib. III. ep. III. Porro Sidonius hujus ſororem, & Aviti filiam Papianillam duxerat. Sidon. lib. V. ep. XVI. S. Proſper Regienſis migrat e vita. Epiphanius Ticinenſis Epiſcopus inſigni ſanctitate hoc anno Criſpino ſuccedit. Ennod. in ejus vita. Floruit Epiphanius alter, quo Caſſiodorus uſus eſt ad hiſtoria Euſebii, Socratis, Sozomeni, Theodoreti, aliorque Scriptores interpretandos. Natus eſt hoc anno Chlodoveus e Baſina a Childerico ſuſceptus. Vide annum Chriſti CCCCLXXX.	12	311	1219	1214
5180 21 12. 5 A	4450	467	184	*Puſeus. XLVIII. Pont. Leo* *Joannes. Simplicius I. Anthemius.* Leo Imperator Anthemium Patricium Romam miſit, Imperatoremque conſtituit. Marcell. Ricimer quippe Patricius Mag. militum cum Leone egit, ut Græcus Romam mitteretur Auguſtus, cujus filiam ſibi Ricimer deſponderet. Senatus item legatos ad petendum Anthemium miſit. Sidon. Pan. Anthemii. Evagr. lib. II. cap. XVIII. Fuit hic Anthemii ſenioris nepos, Procopii filius. Quem VIII. ab Urbe milliario Auguſto menſe ſalutatum Imper. refert Idatius. Peſtis ingens in urbe fuit, cum Lupercalia in ea celebrarentur. Gelaſ. Papa in Androm. Hilarus obiit IV. Eid. Septemb. Sedit annos V. menſes a. minus diebus II. Huic Simplicius Tiburtinus poſt dies X. ſuffectus eſt. Leo Imper. adverſus Vandalos Heraclium Flori Conſularis filium, & Marſum Iſaurum cum copiis miſit. Qui ſtrenue rem gerunt, & Tripolin, aliaſque urbes expugnant. Ideo Geiſericus pacem poſtulat, & impetrat. Theophanes. Procop. I. Conimbrica a Suevis per dolum occupata & vaſtata eſt. Idatius.	11 1	311	1220	1215
5181 9 13. 6 GF	4451	468	185	*Anthemius Aug. ſolus. Simplicii 2.* Marcellinus Occidentis Patricius, idemque Paganus, dum Romanis contra Wandalos apud Carthaginem pugnantibus opem fert, ab iiſdem dolo confoditur, pro quibus venerat pugnaturus. Marcell. Leo claſſem ingentem contra Vandalos & Geiſericum adornat mille navium ; in quam MCCC. centenaria inſumpſit, ducemque Baſiliſcum Verinæ Auguſtæ fratrem præpoſuit, qui jam Conſul fuerat. Qui victis Geiſerici navibus pretio corruptus ſponte victus eſt. Ferunt Aſparem, & Ardaburium Arianos ita cum illo pepigiſſe, ut proditionem hanc faceret, ſpe imperii. Ita Procop. Niceph. lib. XV. cap. XVI. Baſiliſcus Conſtantinopolin reverſus, ac proditionis reus ad Eccleſiam confugit, ac demum a Verina Auguſta ſorore liberatus Perinthum Thraciæ relegatur. Nicephorus. Arvandus Galliarum Præfectus majeſtatis Romæ damnatus in exilium mittitur. Caſſiod. Chron. Sidonius lib. I. ep. VII. Leo Imper. Aſparem & Ardaburium e medio tollere cupiens, quo ſecuriores illos redderet, Patricium Aſparis F. Cæſarem creat, deſponſa eidem filia. Niceph. XV. cap. XXVII. Cedrenus.	12 2	311	1221	1216 Aprilis 28
5182 2 14 7 E	4452	469	186	*Zeno. Simplicii* *Marcianus. 3.* Caput Denzicis Hunnorum regis Attilæ F. Conſtantinopolim eſt allatum. Marcell. *Jorda-*	13 3	Olymp. 312	1222	1217

Per Jul. ✱☉Ind.	Mundi	Anni Chr	Æra Dioc.	Imp Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5183 3 15 5 D	4453	470	187	14 4	II	1223	1218

Jordanes. *Simplicii*
Severus. 4.

Gennadius Conſtantinop. Epiſcopus Danielem Prophetam ex integro ad verbum commentatus eſt, & Homilias multas compoſuit: & Paulli Epiſtolas omnes expoſuit. Marcellinus.

Per Jul. ✱☉Ind.	Mundi	Anni Chr	Æra Dioc.	Imp Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5184 4 16 9 C	4454	471	188	15 5	III	1224	1219

Leo Aug. IV. *Simplicii*
Probianus. 5.

Aſpar cum Ardabure, & Patriciolo filiis, illo patricio, hoc Cæſare, generoque Leonis principis appellato, Arianus cum Ariana prole ſpadonum enſibus in palatio vulneratus interiit. Marcell. Evag. II, cap. XV.

Ariadna, quæ Patriciolo deſponſa fuerat, Zenoni nupſit. Niceph. At Theophanes longe ante Zenonem Ariadnam duxiſſe memorat.

Gennadius Conſtantinopol. Epiſcopus moritur, cum ſediſſet annos XIII. Subrogatus eſt Acacius. Evagrius. Niceph.

Per Jul. ✱☉Ind.	Mundi	Anni Chr	Æra Dioc.	Imp Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5185 5 17 10 BA	4455	472	189	16 6 7	IV	1225	1220 Aprilis 27.

Marcianus. *Simplicii* *Leo.*
Feſtus. 6. *Anthemius.*
Olybrius.

Anthemius Imperator Romæ a Ricimere genero ſuo occiditur. Loco ejus Olybrius ſubſtitutus, ſeptimo menſe imperii ſui vita defunctus eſt. Marcell. Onufrius v. annos, menſes III. illi tribuit, & prid. Apr. creatum ait, occiſum v. Eid. Julii.

Theophanes hunc annum notat mundi 5964. Quo anno ſcribit Oſtryn Aſparis *[illegible]*, & Theudericum Triarii F. Aſparis conjugis fratrem Conſtantinopolim obſediſſe; ſed a Baſiliſco, & Zenone repreſſos. Armeniarchum vero juniorem Aſparis filium in Iſauriam fugiſſe, & Zenonis ſpuriam poſtea duxiſſe Conſtantinopolim reverſum. At Ricimer in Italia (inquit) Anthemium ſocerum occidit, poſtquam Romam adeo arcta obſidione preſſit, ut etiam coria devorarent. Leo Olybrium Placidiæ virum Imperatorem deſtinat. Ricimer poſt tres menſes a nece Anthemii morbo periit. Olybrius item ex morbo deceſſit.

Eudoxia cum XVI. annis cum Honorico vixiſſet, ac filium Ildericum genuiſſet, clam profugit ad loca ſancta, ibique mortua eſt. Hæc Theophanes. Caſſiodorus ait Ricimerem facto Imperatore Olybrio Anthemium extinxiſſe, & poſt XL. dies obiiſſe. Paullus Diacon. vivo adhuc Anthemio miſſum a Leone refert Olybrium regiam poteſtatem adeptum. Bilimerem e Galliis ad opem ferendam Anthemio venientem occiſum a Ricimere Olybrium X. Kalend. Novembris mortuum eſſe narrat Onufrius.

Veſuvius mons Campaniæ ignibus æſtuat. Marcell.

S. Sidonius Apollinaris hoc anno Arvernorum Epiſcopus creatur.

Per Jul. ✱☉Ind.	Mundi	Anni Chr	Æra Dioc.	Imp Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5186 6 18 11 G	4456	473	190	17 8	Olymp. 313	1226	1221

Leo Aug. ſolus. *Simplicii* *Leo.*
7. *Glycerius.*

Glycerius Ravennæ factus eſt Imperator. Marcellin. quem III. non. Mart. Onufrius creatum aſſerit.

Oſtrogothæ, qui ſub rege Walamir, ejuſque fratribus Theodemir, & Widemir degebant, occiſo Walamire, ſeſe diviſerunt; & pars eorum duce Widemiro in Italiam contendit, ubi Glycerius erat. Sed Widemir ibi fatis conceſſit, relicto Widemir F. quem Glycerius in Gallias ad vicinos Veſegothas (quaſi Occidentales) miſit; quibus ſe adjungentes Gallias & Hiſpanias ſuo jure defendunt. At Theodemir cum filio Theodorico Illyricum, & Theſſalonicam aggreditur, a qua muneribus avertitur, moriturque ſucceſſore relicto Theodorico. Jornandes.

Per Jul. ✱☉Ind.	Mundi	Anni Chr	Æra Dioc.	Imp Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5187 7 19 12 F	4457	474	191	18 1 1 2	II	1227	1222

Leo.
Leo Junior ſolus. *Simplicii* *Imp.* L1. *Leo II.*
8. *Zeno.*
Glycerius.

Leo ſenior Imp. Leone juniore a ſe jam Cæſare conſtituto, morbo periit, cum imperaſſet annos XVII, M. VI.

Theophanes ait menſe Januario Indict. XII. mortuum Leonem: Februario vero, Zenonem a filio ſuo Leone coronatum. Porro Leonem juniorem X. menſibus cum patre regnaſſe. Zenonem vero annos XVII, M. II. comprehenſis X M. junioris Zenonis.

Saraceni Meſopotamiam, Hunni Thraciam incurſant, Theoph. & Cedren.

Glycerius

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5188 1. 4. 13 E	4458	475	192	2 2	III	1228	1223
5189 2. 5. 14 DC	4459	476	193	3 1	IV	1229	1224 April 26

Glycerius a Nepote Marcellini quondam patricii ſororis filio imperio expulſus, in portu urbis Romæ, ex Cæſare Epiſcopus ordinatus eſt, & obiit. Marcell. Onufrius Glycerio dat annum 1, M. 111, dies xxi.

Nepos per Epiphanium Ticinenſem pacem ab Evarico obtinet. Baron.

Procop. 1. Vand. pag. 100. ait Majorianum in Hiſpania dyſenteria ſublatum, eique ſucceſſiſſe Nepotem, qui paucos poſt dies morbo interiit. Huic Glycerium ſuffectum, & eodem fato functum; poſt quem Auguſtus Imperator factus eſt. Addit & alios in Occidente Imperat. exſtitiſſe, qui nihil dignum memoria geſſerint.

Zeno Aug. ſolus. *Simplicii* 9. *Zeno Auguſtus.*

Zeno Imp. Verinæ ſocrus ſuæ, & Baſiliſci fratris ejus inſidiis circumventus; cum Ariadne uxore ſua profugus in Iſauriam tendit. Regnum Zenonis Baſiliſcus tyrannus invaſit. Marcell.

Theophanes refert Zenonem mortuo Leone F. Baſiliſci factione in Syriam fugiſſe, ad præſidium quoddam Οὐλίαν καλούμενον. alias Οὐρβα. Cedreno Οὐβάρα. Baſiliſcus in campo Imper. acclamatur cum Zenodia uxore; qui ſtatim uxoris impulſu Timotheum Ælurum revocat, & Petrum Fullonem in Acœmetarum monaſterio latentem. Ælurus Alexandriæ cum εἰς τὴν λεγομένην ἀνεδέξατο veniſſet, *contrivit* τὸ πόδα, *pedem obtrivit*. Timotheus Solophaciolus cedens Alexandria, in Canobi cœnobiis latuit. Cumque Acacium Conſtantinop. ad damnandam Synodum Chalced. Baſiliſcus adigere vellet, populus reſtitit. Scripſit enim Baſiliſcus ſanctionem contra Chalced. Concilium. Evag. lib. III, cap. IV, cui ſubſcripſerunt circiter L.

Nepos, qui Glycerium regno pepulerat, Romæ elevatus eſt Imperator. Nepote Oreſtes protinus effugato, Auguſtulum filium ſuum in Imperium collocavit. Marcellinus. Hunc Auguſtulum alii Momilium appellant. Nepos in Dalmatiam fugit. Jornandes.

Circa hunc annum Odouacrius Saxonum dux Andegavos popularus eſt. Childericus eodem veniens Paulum comitem Romanum interfecit. Poſtea Saxones a Romanis devicti: quorum inſulas occupavere Franci. Childericus inde cum Odouacrio fœdus iniit, amboque Saxones ſubegerunt. Hæc incertum quibus annis confecta narrat Gregor. Toron. lib. II, cap. XVIII.

Baſiliſcus. *Simplicii* *Zeno.*
Armatus. 10. *Odoacer.*

Baſiliſcus Marco filio Cæſare facto, cum Neſtoriana perfidia intumeſcens conatur aſſurgere, ante inflatus crepuit, quam pœnitens ſtare potuerit. Idem cum filio, & Zenodia uxore ſua, jam Zenone priſtinum ad imperium remeante, in exilium miſſus eſt, atque in oppidulum, quod Lemnis in provincia Cappadociæ dicitur, trulus fame extabuit. Marcellinus.

Theophanes ait Acacium veritum populi, & Monachorum conienſum, finxiſſe ſe Catholicum: Baſiliſcum vero urbe diſceſſiſſe, & a Daniele Stylita, aliiſque Monachis increpitum eſſe. Item Perozem Perſarum regem, violato fœdere, ab Hunnis albis, ſive Nephtalitis oppreſſum; quam hiſtoriam refert Procopius lib. 1. Cubades ei ſucceſſit.

Theophanes Baſiliſci tragœdiam in annum ſequentem conjicere videtur, quam pluribus exponit: Zenonem ab Armato Baſiliſci ἀνεψιῷ territum, peneque fugatum, muneribus eo corrupto, Conſtantinopolim ingreſſum, cum Armato pollicitus eſſet militarem Præfecturam, ejuſque filio Cæſaream dignitatem. Sed poſtquam Cæſarem illum ſalutavit, patrem ejus occidi juſſit, filium Clericum fecit, qui Cyzici poſtea Epiſcopus laudabiliter vixit.

Chronicon Alexand. Armatum vocat τὸ στρατηλάτην ἐν Πραισέντῳ. id eſt magiſtrum militum in præſenti. Hujus ergo perfidia proditum Baſiliſcum ad majorem Eccleſiam fugiſſe, & inde retractum εἰς Λίμναν τὸ κάστρον Cappadociæ relegatum ait, atque in turrim incluſum fame ibidem enectum fuiſſe. Procopius 1. Vand.

Idem Zeno Petrum Fullonem Baſiliſci fautorem in ordinem redegit, ac Pityos relegavit; unde poſtea profugit. Timotheus Ælurus intruſus a Monachis pulſus eſt. Theophanes. Hunc ſibi veneno conſciviſſe necem teſtatur Liberatus cap. XVI.

Alexandrini in locum Timothei Æluri Petrum Moggum ſubſtituunt; quem Zeno non morte mulctavit; ut

Eva-

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Evagrius ſcribit lib. ɪɪɪ. cap. ɪɪ. ſed expulit, Liberato teſte, ac Felice Papa epiſt. ɪɪ.

Odoacer Herulorum rex a Nepotis fautoribus in Italiam accitus Romam obtinuit. Auguſtulum in Lucullano Campaniæ caſtello exilii pœna damnat. Ita Occidentale imperium concidit. Marcell.

Geiſericus hoc anno mortuus videtur, cum regnaſſet annos xxxvɪɪ. Victor lib. ɪ. Procopius. Vand. ɪ. annos a capta Carthagine numerat xxxɪx. Huneticus ei ſuccedit, qui Catholicis initio moderatum ſe præbuit. Victor. Evaricus rex Gothorum Arvernum fruſtra obſidet. Sidon. lib. ɪɪɪ. ep. ɪ..

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5190 10. 3 15 B	4460	477	194	2 2	Olymp. 314	1530	1225

Sine Coſſ. *Simplicii* 11.

Bracilam comitem Odoacer apud Ravennam occidit. Marcell. Hoc anno Indict. ɪ. Septemb. xxv. ingenti terræ motu Conſtantinopolis quaſſatur, quo ſtrata ſunt opera multa. Theoph.

Cedrenus ad annum Zenonis ɪv. terræ motum illum refert: & eodem anno Barnabæ Apoſtoli corpus inventum in Cypro ſub cerasō habens Evangelium Matthæi ſuper pectus. Qua ex occaſione Cyprus exempta eſt Antiochiæ, & Conſtantinopoli ſubjecta. Zeno intruſis a Baſiliſco Epiſcopis pulſis, Catholicos vel ejectos reſtituit, vel novos ordinari fecit. In primis Antiochia Petrus Cnapheus enactus eſt: & in ejus locum Stephanus ſubrogatus; quem Theophanes aſſerit a Petri fautoribus apud Zenonem Neſtorianæ hæreſis accuſatum coacta Laodiceæ Synodo innocentem pronunciatum, & reſtitutum.

Anaſtaſio anno ſedis ſuæ xɪx. mortuo ſuffectus eſt Hieroſolymorum Epiſcopus Martyrius Cappadox. Cyrillus in Euthymio.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5191 11. 4 1 A	4461	478	195	5 3	2	1531	1226

Illus ſolus. *Simplicii* 12.

Timotheus Solophaciolus ejecto Æluro, ſedi reſtituitur Alexandrinæ. Ex Simplicii Papæ ep. ɪx. data hoc anno, niſi ſuperiore potius acciderit, & hoc anno renunciata ſit hæc hiſtoria.

Egit autem apud Zenonem Simplicius, ut Petrus Mogus longius deportaretur, ut ex litteris conſtat; ubi dicit non poſſe Petro ne ſuum quidem Diaconatus ordinem conſtare: quod videlicet deponendus eſſet. At Annales N. xɪ. putant non conſtitiſſe utrum Diaconus fuiſſet. Quod minime procedit.

S. Lupus Trecenſis cum jam ʟɪɪ. annis Eccleſiæ ſuæ præfuiſſet, obiit ɪv. Kal. Aug. Martyr. Rom.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5192 12 5 2 G	4462	479	196	6 4	3	1532	1227

Zeno Aug. ɪɪɪ. *Simplicii* 13.

Marcellinus Sabinianum quemdam Illyricianæ militiæ doctorem laudatiſſimum rem Romanam reſtituiſſe ſcribit, & Theodoricum regem apud Græciam debacchantem ingenio magis, quam virtute deterruiſſe. Fuit hic Theodoricus Triarii filius cognomento ſtrabus, uxoris Asparis fratre genitus, qui cum Baſiliſco adverſus Zenonem ſteterat, ab eoque poſt illius obitum defecerat. Theophanes.

Idem Theophanes ait Marcianum Anthemii quondam Imperat. Rom. filium Leontiæ Veriniæ filiæ, ſororis Ariadnæ conjugem, contra Zenonem rebellaſſe, quod imperium uxoris jure, quæ Leone jam Imperatore nata erat, ad ſe potius, quam ad Zenonem pertinere diceret: Qui victo Zenone, cum ſe luxui & hilaritati dediſſet, Illi fraude ſuperatus eſt; captuſque, & ab Acacio Patriarcha Presbyter conſecratus eſt. Evag. lib. ɪɪɪ. cap. xxvɪ.

Stephanus Antiochenus Epiſcopus in Baptiſterio S. Barlaam martyris a Petri Fullonis aſſeclis calamis obacutis confoditur; ejuſque corpus in Orontem demergitur. Evagrius lib. ɪɪɪ. cap. x. Theoph.

Zenonis Imper. juſſu contra Canones Antiochenſis Epiſcopus ab Acacio Conſtantinopoli ordinatus eſt Stephanus; qua de re ſcripſit ad Simplicium Papam Zeno; & ſine præjudicio, aut poſterorum exemplo factum id aſſeveravit; quod & Simplicius ex cautione probavit. Simpl. ep. xɪv. quæ hoc anno ɪɪ. Kal. Julias data eſt.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5193 13. 6. 3 FE	4463	480	197	7 5	4	1533	1228 Apr. 25

Baſilius ſolus. *Simplicii* 14.

Urbs regia per xʟ. dies continuos terræ motu quaſſata eſt inter cetera ſtatua Theodoſii M. in foro Tauri ſuper cochlidem columnam poſita corruit. Hunc formidoloſum diem Conſtantinopolitani celebrant vɪɪɪ. Kalend. Octob. His Coſſ. Nepos, quem Oreſtes imperio abdicaverat, Viatoris, & Ovidæ comitum ſuorum inſidiis non longe a Salonis, ſua in villa occiſus eſt. Marcellinus.

Theo-

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Theophanes refert, Illam ſuaſiſſe Zenoni, ut Verinam ſocrum ejiceret; quam mittens Chalcedonem, poſtea in Parii caſtellum relegavit; ut ibi cum Marciano, & Leontia filia degeret. At illa Ariadnam filiam rogavit, ut a Zenone revocationem impetraret. Sed cum ad Illum adire juſſa nihil efficeret, percuſſores ſubornavit, qui ipſam fauciarunt: & auriculam amputarunt. Itaque Zeno percuſſore cæſo, factam excuſat, & eum στρατηγὸν totius Orientis creat, cum ampliſſima poteſtate, & Ducis appellatione, ac dignitate.

Zenone, & Placidia id agentibus, Hanericus permiſit Afris Carthaginienſibus, ut Epiſcopum eligerent. Ordinatus eſt Eugenius. Victor II.

Urbs Arvernenſis legatorum pactione Gothis dedita. Jornandes.

Hoc anno, vel ſequenti Chlodoveus v. rex Francorum iniit. Vide lib. XI, cap. LI. Natus erat annos fere XV. Nam XXX. regnavit, & XLV. ætatis anno deceſſit. Gregorius Turon. in calce libri II.

S. Benedictus naſcitur. Leo Oſtienſis l. I. Chron. Caſſ. cap. I.

5194 14. 7. 4 D	4464	481	198	8 6	Olymp 315	1234	1227

Placidus ſolus. *Simplicii* 15.

Theodoricus Triarii F. rex Gothorum uſque Anaplum quarto Urbis milliario proceſſit. Sed continuo reverſus, cum in Illyricum properaret, jacentis ſuper carpentum teli acumine fixus interiit. Marcell.

Hanericus in Catholicos, ſed multo magis in ſuos deſævit. Victor II.

5195 15. 8. 5 C	4465	482	199	9 7	II	1235	1230

Severinus. *Simplicii*
Trocondus. 16.

Stephanus Antiochenus Epiſcopus obiit; eique ſubrogatus eſt Calandio orthodoxus, ut ex ep. XIV. Simplicii liquet.

Hoc eodem anno, mortuo Timotheo Alexandrino Epiſcopo Catholico, ſuffectus eſt Joannes cognomento Talaida orthodoxus; quem impulſu Acacii Zeno expulit, & Petrum Mogum reſtituit. Simplicius Papa ep. XVII.

Antiochenſium Epiſcoporum ſucceſſio minus apud Scriptores liquido conſtat. Theophanes enim Indict. I, (Is eſt annus Chriſti CCCCLXXVIII, Illo ſolo Conſule) Stephanum priorem pallio Petro Fullone creatum Antiochiæ Præſulem dicit. Anno vero poſt tertio, Indict. IV, Chriſti CCCCLXXXI, Stephanum priori mortuo ſuffectum eſſe ſcribit; qui ab Hæreticis occiſus eſt; cujus in locum Calandionem ordinavit Acacius. Nicephorus quoque in Chronico, ejecto Fullone Stephanum ſediſſe dicit annos 3, eique Stephanum alterum ſucceſſiſſe, qui anno dumtaxat I. ſedit. poſt quem ordinatus eſt Calandio. At Evagrius unum tantummodo Stephanum inter Petrum Fullonem, & Calandionem interponit.

Nos ex Simplicii Epiſtolis veriſimilius arbitramur occiſum eſſe Stephanum priorem Aprilis XXV, eique ſubrogatum Stephanum juniorem ab Acacio: ut indicat Simplicius ep. XIV. quæ data eſt poſt Conſulatum Illi, nempe anno CCCCLXXIX.

At Calandio Stephano alteri ſuffectus eſt hoc anno; ut ex epiſt. XVI. liquet, quæ Severino Conſule data eſt.

Hoc anno Theophanes refert Patricium Illum cum Leontio, Pamprepe, & aliis in Papyrium caſtellum veniſſe: indeque Verinam Aug. eduxiſſe, egiſſeque ut Tarſi in Cilicia Leontium Patricium Auguſtum coronaret. Quæ & ſacram ad Antiochenos, & ceteros Orientis præfectos miſit: cum mandatis ut Leontium faverent. Vide & Evag. III, cap. XVI.

Theodoricus cognomento Valamer utramque Macedoniam, Theſſaliamque depopulatus eſt: Lariſſam quoque metropolim deprædatus. Marcellinus.

Zeno impellente Acacio fidei formulam edicto promulgavit, quod ἑνωτικὸν, id eſt *Conciliatorium* appellatum eſt, in quo tacita inerat Synodi Chalcedon. abrogatio. Evag. III, cap. XXVI.

S. Severinus Noricorum Apoſtolus ex hac vita migravit. Sur. VIII. Jan.

5196 16. 9. 6 B	4466	483	200	10 8	III	1236	1231

Fauſtus ſolus. XLIX. *Pontifex*
Felix I.

Joannes Talaida Alexandria pulſus ad Calandionem primum Antioch. Epiſcopum; inde Romam ad Simplicium pergit. Sed eo mortuo Felici ſucceſſori ſe obtulit. Moritur enim Simplicius Martio ineunte, ut ait Anaſtaſius, cum ſediſſet A. XV, M. V, D. X. Eo mortuo Baſilius Præf. Præt. vices agens Odoacris, ante Felicis ele-

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

electionem cogit Clerum, & iniquas ordinationes edit. Felix Romanus VIII. Martii creatur. Qui ſtatim Henoticon damnat. Mox in cauſſa Joannis Talaidæ, & Petri Mogi cogit Concilium; ex quo legati mittuntur, Vitalis Truentinus, & Miſenus Cumanus Epiſcopi, & Felix Romanæ Eccleſiæ Defenſor, ut citaretur Romam Acacius, & ut Petrus Mogus pelleretur. Epiſt. Synod. Rom. Conc. Evag. lib. III, cap. XVIII. Scripſit autem Felix ad Acacium, & ad Zenonem.

In eadem Synodo, niſi ſæpius convenerint Patres, exauctoratus eſt Petrus Cnapheus invaſor Antiochenæ ſedis; qui in Triſagio addidit. Qui paſſus es pro nobis, &c. ut Eutychianus eſſet, ac Theopaſchita. Ad eum multi, & inter alios Acacius, ſcripſerunt.

Petrus Mogus Alexandriæ Henotico recepto natat, & modo Concilii Chalcedon. defenſorem ſe profitetur, modo illud condemnat. Ob hanc ejus hæſitationem plerique odio Synodi Chalcedon. ab ipſo deficiunt; qui Acephali deinceps appellati, quod neque Catholicarum partium eſſent, neque cum Epiſcopo ſuo convenirent. Leontius de Sectis. Act. V.

At Liberatus Acephalos putat ideo dictos, quod Epheſina Synodo abſoluta, in illo Cyrilli, & Joannis Antiocheni diſſidio, ab utroque abhorrerent.

Theophanes ſcribit hoc anno Verinæ Aug. litteris excitatos Orientales omnes Leontium Imperat. admiſiſſe.

Marcell. Theodoricus rex Gothorum Zenonis Aug. munificentiis pene pacatus, Magiſterque præſentis militiæ factus, Conſul quoque deſignatus, creditam ſibi Ripenſia Daciæ partem, Mœſiæque inferioris cum ſuis ſatellitibus pro tempore tenuit.

5197 17.10.7 AG	4467	484	200	*Theodoricus.* *Felicis* *Venantius.* 2.	11 9	IV	1237	1232 Aprilis 24

Illus & Leontius Longinum Zenonis fratrem, & matrem ipſius e caſtello liberarunt. Verina porro illic morbo periit. Theoph.

Marcellinus refert Longinum Zenonis fratrem poſt decennalem cuſtodiam, quam eidem Illus apud Iſauriam inflixerat, ad germanum ſuum Conſtantinopolim adveniſſe.

Menſe Junio die 27, Ind. VII, Leontius tamquam Imperator Antiochiam ingreſſus eſt, & Præfectum Prætorio Lilianum conſtituit.

Zeno Joannem Scytham adverſus Illum, & Leontium cum ingentibus copiis miſit. Victi ſunt iſti, & ſe in Papyrium caſtellum receperant cum Pamprepio magiſtro γόητι: cujus præſtigiis illuſi annos in eo caſtello IV. perſeverarunt. Theoph.

Miſenus & Vitalis legati ſedis Apoſtolicæ ab Acacio venati, cum eo communicarunt, nec non cum Petro Mogo. Felix vero Defenſor cum iis miſſus cum ob morbum ſubſtitiſſet, poſtea Conſtantinop. veniens in cuſtodiam miſſus eſt. Liber. Diac. cap. 18. Evag. lib. III, cap. 20, & 21.

His auditis Felix Papa Romæ Synodum colligit; in qua producti Miſenus & Vitalis, ac damnati ſunt. Acacius quoque anathemate perculſus, & Petrus Cnapheus. Epiſt. Synodi Rom. 15. ſub Felice. Acacius vero flocci iſta faciens Felicis Papæ nomen eraſit e diptychis. Monachi Acœmetæ, qui damnationem Acacii ejus veſti in Eccleſiam prodeuntis affixerant, dira paſſi ſunt. Niceph.

Felix Papa Joannem Talaidam Nolanæ præfecit Eccleſiæ. Liberatus cap. XVIII.

Februario menſe dira in Africa perſecutio ab Hunerico contra Catholicos agitatur. In ea pluſquam CCCXXXIV. Epiſcopi exulare juſſi: complures linguis manibuſque truncatis integra nihilominus voce locuti ſunt. Marcell. Victor lib. III.

Anno VIII. Hunerici juſſi ſunt Catholici cum hæreticis congredi; ſed vi ac fraude, ſublatis prius doctiſſimis quibuſque. Catholici vero libellum obtulerunt fidei ſuæ. Sed ab Hunerico clauſæ ſunt Eccleſiæ, & earum bona Epiſcopis Arianis addicta. Eugenius in eremum Tripolitanæ provinciæ relegatur. Victor.

Mortuus eſt hoc anno Evaria Gothorum rex in Gallia. Nam ejus filius Alaricus XXII. agebat annum anno Chriſti DVI, Meſſala Coſ. ut eſt in Agathenſi Conc. ſub Symmacho. Evaria ergo regnavit annos 20. Cœpit enim A. CCCCLXIV. Huic ſucceſſit Alaricus. Hunericus eodem anno moritur, cum regnaſſet annos VII, M. X. Victor in fine libri III. qui & Hunericum a vermibus corroſum aſſerit.

Per. Jul. ☉ ☾ Ind.	Mundi.	Anni Chr	Æra Dioc	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5195 18.11. 8 F	4461	485	202	12 10	Olymp 316	1238	1233

aſſerit. Succeſſit Gundabundus Gentonis F. qui initio pacem Eccleſiæ reſtituit.

Symmachus ſolus. *Felicis* 3.

Felix Papa plurimum laborat, ut Acacium ad officium revocaret. Gelaſ. Papa in Commonit. ad Fauſtum.

Zenonis filius ad imperii ſpem, ſed peſſime educatus moritur. Suidas.

Cum Petrus Cnapheus Cyprum juri ſuo jam olim exemptam, ſibi ſubjicere vellet, anxio Salaminæ Epiſcopo Anthemio S. Barnabas apparet, & locum ubi corpus ſuum latebat oſtendit: quod cum Evangelio Matthæi ſupra poſito repertum eſt. Anthemius Conſtantinopolim ad Imper. accedens, cum Apoſtolicam eſſe ſuam Eccleſiam hac ratione probaſſet, cauſam obtinuit. Zeno Evangelium transferri Conſtantinopolim voluit. Hiſtoria extat apud Surium Junii xi.

Xenaias, qui & Philoxenus, Perſa origine, conditione ſervus, cum ſub Calendione ab hero ſuo fugiſſet, poſtea a Cnapheo Hierapolitanus factus Epiſcopus, primus contra ſactas imagines nefarium dogma publicavit. Theophanes in Miſcella. Anaſt. Diac. in Nicæna Synodo II. ex Theodoro Lectore. Martyrius Hieroſolym. Epiſcopus obiit, cum ſediſſet annos VIII. Succeſſit ei Salluſtius.

Chlodoveus anno v. regni ſui Syagrium Egidii Comitis filium Sueſſionibus imperantem acie vicit. Qui ad Alaricum Wiſigotthorum regem confugit. Sed Chlodoveo repetente, deditus, & ab eodem interfectus eſt. Quo tempore contigit, ut ſacer urceus, quem Chlodovei milites rapuerant, a S. Remigio repeteretur. Gregor. Turon. lib. II. cap. XXVII. & XXVIII. Aimoinus lib. I. cap. XII.

Per. Jul. ☉ ☾ Ind.	Mundi.	Anni Chr	Æra Dioc	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5199 19.12. 9 E	4469	486	203	13 11	II	1239	1234

Longinus. *Felicis*
Decius. 4.

Joannes Antiochenæ parœciæ ex Grammatico Presbyter contra Eutychianos ſcribit. Marcell. Sed idem Neſtorianiſmi ſuſpectus eſt ex Gennadio de Viris Illuſtr. cap. XCIII.

Petrus Fullo Antiochenæ invaſor Eccleſiæ moritur. Huic ſuffectus eſt Palladius eadem contagione infectus, ex Presbytero Eccleſiæ S. Theclæ apud Seleuciam: cui Joannes Conſtantini F. & Anaſtaſius Silentiarius ſuffragati ſunt. Theophanes.

Chlodoveus Francorum rex Chlotildem Chilperici Burgundi Gundobaldi fratris filiam ſibi conjugio copulavit: cum jam filium haberet e concubina Theodoricum. Gregor. Turon. lib. III. cap. XXVIII.

Clarebant in Galliis per hæc tempora Remigius Remenſis, & Patricius frater ejus Sueſſionenſis, & Vedaſtus poſt Atrebatenſis, nec non Solonis Carnotenſis Epiſcopi. Sigebertus.

Per. Jul. ☉ ☾ Ind.	Mundi.	Anni Chr	Æra Dioc	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5200 10.13.10 D	4470	487	204	14 12	III	1240	1235

Boetius ſolus. *Felicis* 5.

Marcellinus. Theodoricus rex Gotthorum Zenonis Auguſti numquam beneficiis ſatiatus, magna ſuorum manu uſque ad regiam civitatem, & Melantiadem oppidum infeſtus acceſſit: plurimiſque locis igne crematis, ad Novenſam Mœſiæ civitatem, unde advenerat, remeavit.

Romæ celebrata eſt Synodus Epiſcoporum XXXVIII. tertio Id. Maias de modo admittendorum in Eccleſiam rebaptizatorum in Africa; quod tum contigit, cum Hunerico mortuo, Epiſcopis & Orthodoxis ceteris exilia relaxata ſunt a Gundabundo rege.

Odoacer Phæba rege Rugorum victo captoque potitus eſt. Caſſiod. Chron. Eugipius in vita S. Severini refert ante v. annos S. Severinum eam prædixiſſe cladem Pheletheo, ſive Phæbæ regi, qui cum uxore Giſa peſſima femina captus eſt. Fridericus autem ejus filius ad Theodoricum confugit in Mœſia degentem.

Per. Jul. ☉ ☾ Ind.	Mundi.	Anni Chr	Æra Dioc	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5201 21.14.11 CB	4471	488	205	15 13	IV	1241	1236 Apr. 23

Dynamius. *Felicis*
Siffidius. 6.

Trocundus Illi frater ad Barbarorum delectum profectus, a Joanne Scytha decollatus eſt. Ob id Illus Pamprepem γόητα interfecit. Theoph. Marcell. Leontius rex, & Illus tyrannus in Papyrio Iſauriæ caſtello capti, decollatique ſunt; capita Conſtantinopolim allata. Theophanes ait captos illos proditione fratris uxoris Trocundi, quem Zeno fraudulenter miſerat.

Eodem anno Theodoricus rex omnium ſuorum multitudine aſſumpta Gothorum in Italiam tendit. Marcellinus.

Procopius initio Gotth. lib. I. ſcribit Zenone imperante, & Auguſtulo ſub Oreſtis patris tutela in Italia, Bar-

Per. Jul. ✳☉ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

baros, qui multi auxilio venerant, poſtulaſſe ab Oreſte ut tertia Italiæ totius agrorum pars ſibi daretur; quod cum ille negaſſet, ab iis occiditur. Odoacer vero id ſe facturum pollicitus rex eligitur; qui cum x. regnaſſet annis, Theodoricus interim ex eo genere Gothorum, οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ὄντες βασιλεῖν κατηγγέλλοντο, nempe Theodoſio M. Patricius & Conſularis, cum adverſus Romanos rebellaſſet, a Zenone perſuaſus in Italiam contra Odoacrem contendit: eumque acie victum Ravennam compulit; quam & tribus obſedit annis.

Acacius moritur cum ſediſſet annis xvii, M. ix. Huic ſubrogatus eſt Flavitus hæreticis favens, & nihilominus Catholicus videri volens; qui ad Felicem ſcripſit, & eodem tempore ad Petrum Mogum; quarum litterarum exemplar nactus Felix illius apocriſiarios rejecit. Theoph.

Fridericus regis Rugorum filius a Theodorico, ad quem confugerat, adjutus, contra Odoacrem bellum movens regnum ſuum recuperat. Sed Odoacer germanum ſuum miſit, qui inde illum expulit, ac gentem univerſam in Italiam tranſportavit. Eugipp. in vita S. Severini; qui & tunc corpus ejuſdem in Italiam tranſlatum eſſe refert.

Calandio S. Euſtathii Antiocheni quondam Epiſcopi reliquias Philippis Antiochiam tranſtulit. Ita poſt c. annos Antiochenum ſchiſma ſublatum eſt. Theoph.

5202 22,15,22 A	4472	489	206	18 14	Olymp. 317	1242	1237

Euſebius. *Felicis*
Probinus. 7.

Theodoricus, ait Marcell. rex Gothorum occupavit Italiam. Odoacer rex Erulorum ab eo ad Iſontium victus, at ait Caſſiodorus, deinde repetito conflicta in campis Veronenſibus magna ſtrage deletus eſt. Jordanus.

Flavita mortuo Conſtantinopolitanus Epiſcopus creatus eſt Euphemius; qui Petrum Mogum deteſtatus, Acacii nomen expungere noluit; ideoque communionem Felicis Papæ non meruit. Niceph. xvi, cap. xix. Theophanes.

S. Epiphanius Ticinenſis Epiſcopus his temporibus floret; quem Theodoricus magno in pretio habuit. Ennodius in ejus vita.

5203 23,16,23 G	4473	490	207	17 15	II	1243	1238

Longinus II. *Felicis*
Fauſtus. 8.

Theodoricus rex Odoacrem ad Dacam fluvium tertio conflicta ſuperavit. Hic Ravennam confugiens triennio ibi eſt obſeſſus. Caſſiodorus. Jordanus. Procop. I. Goth.

In Africa Vandali perſecutionem excitant adverſus ſacerdotes; in qua S. Fulgentius cum Felice Abbate ſuo multa ab Ariano preſbytero paſſus eſt. Vita S. Fulgen.

S Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus de gratia, & libero arbitrio ſcribit; quod opus a Felice Papa commendatum fuit. Gennad. de viris Illuſt. cap. 86.

Concilium Arelatenſe videtur circa hoc tempus celebratum eſſe. In eo prolata eſt Epiſtola Fauſti Regienſis ad Lucidum quemdam: qui Prædeſtinatianorum partes ſequebatur, aſſerentium non omnes homines ad hoc creatos ut ſalventur; ſed quoſdam duntaxat: reliquis, ne perſeverent in bono, ſubtrahi gratiam. Fauſti Epiſtolæ ſubſcripti ſunt xi. Epiſcopi: nec non Lucidus ipſe.

Eodem anno celebrata eſt altera Synodus Lugduni Epiſcoporum xxvii, in qua nonnulla ad ſuperioria Concilii capita adjici placuit. Ab ea Synodo impoſitas ſibi eſſe partes de gratia & libero arbitrio ſcribendi Fauſtus ſignificat Epiſt. ad Leontium. Verum ultra fines jaculo expedito multa ex Semipelagianorum errore ſcriptis ſuis immiſcuit. Meminit Ado Viennenſis; qui & Avitum Viennenſem, & Joannem Antiochenum preſbyterum contra hunc ſcripſiſſe memorat.

Claudianus S. Mamerci frater circa hoc tempus obiit, vir ſanctitate ac doctrina præclarus. Sidon. lib. iv, ep. xi.

Petrus Mogus Alexandriæ Epiſcopus moritur; cui ſubſtitutus eſt Athanaſius hæreticus. Theophanes.

Euphemius Conſtantinop. Patriarcha Anaſtaſium Silentiarium, qui Imper. poſtea fuit, Eccleſia ejecit, tamquam Eutychianum, & quod in Eccleſia ſedens in cathedra turbas docere inſtitueret, everſa cathedra, ni deſiſteret, extremam illi infamiam comminatus eſt. Idem & Zenonem libere redarguit. Zeno cum a Mariano Comite, futurorum præſcio didiciſſet ejus & imperii, & conjugii ſucceſſorem fore quemdam, qui in Schola ſilentiariorum

Per. Jul. ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5204 24. 17. 14 F	4474	491	207	18 1. 16	322	1244	1239

riorum meruiſſet, Patricium quemdam ejus ordinis virum probum, ac prudentem & pium interfecit. Ob id a Præfecto Urbis Arcadio reprehenſus eſt; quem cum Zeno jugulari juſſiſſet, is ad Eccleſiam fugiens mortem effugit; ſed illius bona publicata ſunt. Theophanes.

Cedrenus addit ab eodem occiſum Pelagium Patricium, virum prudentiæ, ac juſtitiæ, nec non bonarum artium, præſertimque poetices laude conſpicuum; quod is Imperatorem redarguiſſet: qui cum moriturus eſſet, ſublatis manibus Deum innocentiæ ſuæ teſtem appellavit, ab eoque vindictam expetiit. Theophanes. Meminit & Marcell. qui gulam ei fractam in Panormo inſula refert. Ex Alexandrino Chronico colligitur Pelagium illum ipſum fuiſſe Patricium, quem Anaſtaſius, ne ſucceſſorem haberet, occidit. Hunc enim a Silentiariorum ſchola ad Patricii dignitatem provectum eſſe Chronicon aſſerit. At Theophanes Patricii nomen prioris proprium facit, quem a Pelagio diſtinguit.

Clodoveus Francorum rex Thoringos ſibi ſubjecit, anno videlicet regni ſui decimo. Gregor. Turon. lib. III. cap. XXVII.

Olybrius ſolus.	*Felicis* 9.	*Zenonis.* LII. *Imp. Anaſtaſii.* *Odoacris.*

Zeno Auguſtus epilepſia correptus interiit, cum identidem Pelagii nomen inclamaret. Theophanes. Evagr. III. cap. XXIX. Porro viventem hunc ſepultum eſſe prodit Cedrenus, & cum ejus defoſſi vox lamentabilis exaudiretur, Ariadnam, quæ eo adhuc ſuperſtite Anaſtaſium adamarat, tumulum aperiri vetuiſſe. Vide & Zonaram tom. III. Ann.

Imperavit annos XVII. M. VI. Marcell.

Mortuo Zenone Longinus ejus frater, qui bis Conſul fuerat, & Senatus princeps erat, homo ſtolidus, & ferus, ac libidinoſus, Iſaurorum, ac Longini Magiſtri militum ſatellitio fretus, cum imperium ſibi certo ſponderet, ſpe ſua fruſtratus eſt. Nam Ariadna, cum toto Senatu, Anaſtaſium Imperatorem fecit, Dyrrachio oriundum; qui Longinum in Iſauriam remiſit. Theophanes. Evagrius.

Euphemius Patriarcha cum Anaſtaſio, tamquam hæretico, reſiſteret, tandem ſcriptam ab eo fidei profeſſionem expreſſit, qua Syondum Chalcedonenſem approbavit. Ita coronatus ab Ariadna hanc ipſam conjugem duxit. Hujus inauguratione Manichæi, & Ariani gaviſi ſunt. Illi quod ipſius mater ejus eſſet ſectæ ſtudioſa. Ariani quod Clearchus ejuſdem avunculus ſuarum partium fautor eſſet. Theophanes; qui hunc annum notat ab Adamo ſecundum Romanor 5999. ſecundum Alexandrinor 5983. Diocletiani 207. Incarnationis 483. Coronatum autem aſſerit Ind. XIV. Aprilis XIV. feria V. magna Paſchatis. In altero Theophanis exemplari ſcriptum eſt Aprilis XV. utrobique mendoſe. Chron. Alexand. feria V. majoris hebdomadæ dumtaxat id factum refert; quæ hoc anno incidit in Aprilis XVIII. Nam Paſcha contigit April. XXI. Adjicit Chron. annum hunc eſſe χρηματισμοῦ τῆς Ἀντιοχείας 537. De Græcis iſtis computis vide lib. IX. cap. V. & VI.

Hujus Imperatoris initia magnam ſpem, & exſpectationem omnibus attulerunt. Nam multa præclare conſtituit: iniqua tributa ſuſtulit: magiſtratus gratis contulit. Cedrenus. Theodorus Lector.

Bellum plebeium inter Byzantios ortum, parſque urbis plurima, atque Circi igne combuſta. Marcell.

Joannes Epiſcopus Coloniæ in Armenia monachus efficitor in S. Sabæ cœnobio: qui cognomento Silentiarius appellatus eſt. Cyrillus in vita S. Sabæ.

S. Patricius Hiberniæ primus Epiſcopus moritur annos natus LXXXII. cum LX. in Hibernia prædicaſſet. Marianus Scotus. At Probus vitæ ejus ſcriptor CXXXII. vixiſſe illum aſſerit, & S. Martini fuiſſe diſcipulum.

Joannes quidam Tabenneſiota, qui Anaſtaſium olim privatum e naufragio nudum receperat, ac foverat, cum ad ipſum Conſtantinopolin maxima cum ſpe veniſſet, diſſimilem ac Syloſon ille quondam a Dario beneficii ſui fructum habuit. Nam ab ingrato Imperatore exilio damnatus Romam aufugit. Theophanes.

Odoacer cum Erulis egreſſus Ravenna nocturnis horis ad pontem Candidium a Theodorico memorabili certamine ſuperatur. Tunc etiam Vandali pace ſuppliciter poſtulata a Sicilia ſolita deprædatione ceſſarunt. Caſſiod. Jordanus.

Floruit

Per Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Floruit hoc tempore Launomarus Carnotenſis fundator cœnobii Corbionenſis : & Maximus Aurelianenſis fundator cœnobii Miciacenſis (Miciacenſem vulgo nominant) cujus diſcipuli fuerunt Carileſus, & Avitus abbates. Aimoinus lib. I. cap. XVII. Maximinum illum vocat, & nepotem ait fuiſſe S. Euſpicii.

5205 25.18.15 ED	4475	492	209	*Anaſtaſius Aug.* *Rufus.* — *L. Pontifex Gelaſius I.*	2 17	IV	1245	1240 April. 22

Longinus Zenonis Imp. nuper mortui frater adverſus Anaſtaſium rebellat; quem in poteſtatem adductum Alexandriam relegat, ibique Presbyterum ordinari jubet; quo in gradu ſeptem annis perſeveravit. Longinum porro alterum magiſtrum militum in ordinem redegit, nec non Iſauros ob inſolentiam in patriam ſedem abire juſſit. Longinus vero ex Magiſtro collecta barbarorum & latronum manu, cum pecunias haberet multas, quas in Iſauria Zeno reliquerat, ab Imperat. defecit, Phrygiamque populatus per Ninilingin ducem (Marcellinus Lilingin vocat) Iſauriæ Præfectum, & Athenodorum Senatorii ordinis virum, ac Cononem ex Apameæ Epiſcopo militem factum, multas urbes expugnat. Contra hos miſſus eſt Joannes Scytha, qui Illum, & Leontium vicerat, & Joannes Gibbus, ac Diogenes Scholarum comites. Prælio ad Coryæum commiſſo, victi ſunt Iſauri; Ninilingis occiſus; ac niſi ſpoliis diripiendis victor immoratus eſſet, debellari hoc certamine potuit. Verum ſex annis tractum hoc bellum fuit. Hæc ex Theophane, & Marcellino.

Euphemius Conſtantinopoli Synodo collecta Chalcedonenſem Synodum confirmavit.

Felix Papa V Kalend. Mart. obiit, cum ſediſſet annos IX. minus diebus XII. Fuit S. Gregorii magni atavus, cujus meminit IV. Dial. cap. XVI. Poſt hunc Martii I. creatus eſt Gelaſius Afer. Anaſtaſ.

Euphemius Conſtantinop. alioqui catholicus Epiſcopus : ſed Acacii nomen expungere nolens, fruſtra Gelaſio ſubrepere conatur, ab eoque communionem exprimere. Epiſt. I. Gelaſii. Idem Gelaſius Dardaniæ Epiſcopos monuit, ut hæreticorum communionem vitarent : ad eoſque miſit Urbicum. Ep. II. & III. Gelaſii. Mortuo Salluſtio Hieroſolymorum Epiſcopo ſucceſſit Elias vir ſanctus. Cyrillus in vita S. Sabæ.

Anaſtaſius Imper. ex Acephalorum, & Hæſitantium ſecta, liberum cuique facit, quæ velit amplecti. Evag. III. cap. XXX.

5206 26.19.1 G	4476	493	210	*Albinus ſolus.* *Vel cum collega Euſebio II.* — *Gelaſii 2.* *Theodoricus.*	3 1	Olymp. 318	1246	1241

Caſſiodorus ſolum Coſ. facit Albinum, quod & Gelaſii ſubſcriptio in Ep. VII. comprobare videtur. At Marcellinus collegam addit Euſebium.

Cum Diogenes Claudiopolim, quæ inter duos Tauros montes ſita eſt, expugnaſſet, Iſauri arctiſſima illum obſidione vallarunt. Sed extrema fame laborantibus Joannes ὁ κυρτὸς adfuit; qui anguſtiis ſuperatis, Iſauros profligavit. Quo in conflictu Conon Epiſcopus lethali accepta plaga paullo poſt moritur. Atque hæc ſecunda maximaque victoria ab Romanis reportata eſt. Theophanes.

Eodem anno Zamaſphes Peroſis Perſarum regis filius Cabade pulſo regnum occupavit : quod annis IV. obtinuit. Idem Marcellinus bellum civile Conſtantinopoli exarſiſſe memorat, ac regis, reginæque ſtatuas dejectas, & per urbem tractas eſſe : Julianum quoque Magiſtrum militiæ nocturno prælio pugnantem Scythico ferro in Thracia confoſſum interiiſſe.

Odoacer poſtquam tribus annis Ravennæ obſeſſus eſt a Theodorico, per legatos cum eo componit, uti ambo pari in Italia jure regnarent. Verum paullo poſt excitum ad convivium Odoacrem Theodoricus occidit. Procopius, Caſſiod. Jordanus. Ita XVII. annos regnavit Odoacer. Sed poſt XIII. ut S. Severinus prædixerat, res illius in pejus prolapſæ ſunt. Eugip. in S. Sever. vita.

Theodoricus Anaſtaſii Imper. amicitiam expetiit, nec non Chlodovei cujus ſororem Audefledam duxit; quas autem ex concubina ſuſceperat filias, alteram Alarico Wiſigothorum regi : alteram Sigiſmundo Burgundionum collocavit. Caſſiod. ep. I. Jordanus.

Gelaſius Papa per Fauſtum Magiſtrum Officiorum Conſtantinopolim a Theodorico rege cum Ireneo miſſum Græcos ad officium revocare ſtuduit. Sed is fruſtra cum Euphemio Epiſcopo Conſtantinopolitano iſtud egit. Ad Fauſtum Gelaſius Commonitorium miſit, in quo quemadmodum Græcorum objecta refelleret admonuit Kal. Nov.

Scripſit

Per. Jul. ✳⊙ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Scripſit & Epiſcopis Piceni, & Honorio Dalmatiæ Epiſcopo contra Pelegianos. Epiſt. v, vi, & vii.

Sigebertus anno ſecundo Gelaſii notat inventam eſſe cryptam S. Michaelis Archangeli in Gargano monte.

Per. Jul. ✳⊙ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5207 17. 1. 2 B	4477	494	211	4 2	II	1247	1242

Aſterius. *Gelaſii*
Præſidius. 3.

Anaſtaſius Imp. contra orthodoxos prælia commovere cœpit: ac primum Euphemium aggreſſus eſt. Marcellinus. Id vero Theophanes copioſius ita narrat. Longinus quidam Selinantius Antiochiæ in Iſauria degens admiſſis Iſauris montium anguſtias occupavit una cum Athenodoro. Anaſtaſius Iſaurici belli tædio victus pacis ſe cupidum eſſe clam Euphemio ſignificavit. Hic Joanni Patricio Athenodori ſocero conſilium Imperatoris aperuit. Quod cum Anaſtaſius de Joanne reſciviſſet, capitale in Patriarcham odium concepit. Exinde bis a ſicariis appetitus eſt Euphemius, & eorum inſidiis ereptus. Tandem Anaſtaſius expreſſam a ſe fidei profeſſionem ab Euphemio extorſit. Theophanes, & Cedrenus.

Laodicea, Hierapolis, Tripolis, atque Agathicum uno tempore, unoque terræ motu collapſæ ſunt. Marcell.

Anaſtaſium Imperatorem Gelaſius datis litteris fruſtra officii ſui commonuit. Idem Romæ Synodum Epiſcoporum LXX. celebravit; in qua Canonici Scripturæ libri, tum Oecumenica Concilia; nec non Sanctorum Patrum ſcripta Apoſtolico decreto roborata ſunt, & a ſpuriis, & apocryphis ſecreta.

Theodoricus cum adverſus Erulorum fautores, præſertim Ligures acerba decreta ſanxiſſet, ab SS. Epiſcopis Epiphanio Ticinenſi, & Laurentio Mediolanenſi placatus eſt. Poſtea Epiphanius a Theodorico rege ad Gundebaldum Burgundionum regem miſſus eſt, ut Italos captivos redimeret; quod & feliciter præſtitit. Ennodius in Epiph.

Idem vero Gandebaldus a S. Alcimo Avito Viennenſi Epiſcopo Arianam dedoctus hæreſim, publice tamen profiteri Catholicam fidem noluit. Greg. Turon. lib. II. Hiſt. Franc. cap. XXXIV.

Hoc anno S. Benedictus relicto paterno lare cum nutrice ſeceſſit, annos natus XIV. Leo Oſtienſis lib. I. cap. I. Vide S. Greg. lib. II. Dial.

Chlodoveus Francorum regnum Sequanam uſque dilatat. Sigeber.

Per. Jul. ✳⊙ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc	Imp. Rom	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5208 18. 2. 3 A	4478	495	212	5 3	III	1248	1243

Viator ſolus. *Gelaſii* 4.

Euphemius Conſtantinopolitanus antiſtes ab Anaſtaſio principe in ordinem redactus, & in exilium miſſus eſt. Huic Macedonius ſuffectus eſt, qui Henotico ſubſcripſit. Marcellinus. Theophanes. Theodorus Lector. Cedrenus.

Romæ Synodus a Gelaſio celebratur III. Id. Maii, in qua Miſenus olim Apoſtolicæ ſedis legatus, & Acaciana communione tempore Zenonis anno 484. infectus, cum Eccleſia reconciliatur, cum jam Vitalis in excommunicatione mortuus eſſet.

Gundabundus rex Wandalorum moritur anno regni ſui XII. cui ſucceſſit frater ipſius Thraſamundus, qui Catholicis mitiorem ſe præbuit. Procop. lib. I. de bello Wandel.

Eodem fere tempore mortuus eſt S. Eugenius Carthaginienſis Epiſcopus: qui a Gundabundo relegatus in Gallias, in Albigenſi oppido deceſſit. Gregor. Turon. lib. II. Hiſt. Franc. cap. III.

Chlodoveus Francorum rex cum e Chlotilde regina ſæpius fruſtra de amplectenda Chriſti fide moneretur, hoc tandem anno in prælio, quod ad Tolbiacum in Ubiis adverſus Alemannos geſſit, cum ejus acies periclitaretur, Chriſtianum ſe fore ſpopondit. Victis hoſtibus, occurrente Chlotilde in Remorum civitatem pervenit, ubi a S. Remigio baptizatus eſt. Cum eo præterea tria circiter de ejus exercitu millia converſa: nec non ſoror ejus Albofledis, quæ paulo poſt obiit; item Lanthildis altera ſoror ex Ariana hæreſi ad Catholicam profeſſionem tranſiit. Gregor. lib. II. cap. XXXI. Aimoinus lib. I. cap. XIX.

S. Remigius multis ſibi a Chlodoveo collatis opibus, earum partem Laudunenſi Eccleſiæ impertiit, in qua & Epiſcopali ſede conſtituta primum in eam Epiſcopum impoſuit Genebaudum; quem & poſtea, quod uxore, quam dimiſerat, uſus eſſet, ſeptennali pœnitentia maceratum ſedi ſuæ reſtituit. Sigebertus.

Paulus

Per. Jul. ⁎ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5209 1. 3. 4 GF	4479	496	213	6 4	IV	1249	1244 Apr. 21

Paullus ſolus. *Gelaſii* 5. xxa. *Anaſtaſii* 1.

Hic Anaſtaſii Imper. frater fuit; qui Auguſtatico ante militibus præſtito, donativum hoc fratre Conſule tribuit. India Anaſtaſio principi Elephantum, duaſque Camelopardales pro munere miſit. Marcellinus.

Arabes Scenitæ Euphrateſiam infeſtantes, ab Eugenio duce comprimuntur. Romanus quoque militarium in Palæſtina copiarum ductor, victis Barbaris, Jotaben inſulam in Arabico ſinu recuperavit. Theophanes.

Gelaſius Papa xi. Kal. Decemb. exceſſit e vita, poſtquam ſedit annos iv. M. viii. D. xix.

Scripſit hic inter alia adverſus Andromacham Senatorem, ceteroſque Romanos, qui Lupercalia priſtino more celebranda conſtituebant. Mortuo Gelaſio ſubrogatus eſt Anaſtaſius Romanus iv. Kal. Decemb.

S. Epiphanius Ticinenſis Epiſcopus obiit. Ennodius.

Gunderichus rex Burgundionum ex genere Athanarici regis perſecutoris, quatuor filios reliquerat, Gundobaldam, Godegiſilum, Chilpericum, & Godomarum. Gundobaldus Chilpericum fratrem, & ejus conjugem interfecerat; cujus filiam Chrothildem, vel Chlothildem duxit Chlodoveus. Hujus hortatu, nec non Godegiſili precibus adductus Chlodoveus, interpoſita tributi pactione, Gundobaldo bellum intulit; quem & proditione Godegiſili fratris ipſius acie victum ſub ditionem redegit. Digreſſo Chlodoveo, Godegiſilus Viennæ a Gundobaldo nec opinato circumventus occiditur. Gregor. Turon. lib. iii. Hiſt. cap. xxxii. & xxxiii.

Per. Jul. ⁎ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5210 2. 4. 5 E	4480	497	214	7 5	Olymp 319	1250	1245

Anaſtaſius Aug. ſolus. *Anaſtaſii* 2.

Bellum Iſauricum hoc ſexto anno ſedatum eſt. Athenodorus Iſaurorum primus in Iſauria captus decollatuſque eſt; caput ejus Tarſum allatum, & pro portis haſtili fixum extabuit. Marcell.

Anaſtaſius Pontifex ad Imperatorem legatos miſit S. Germanum Epiſcopum Capuanum, & Creſconium Tudertinum, cum litteris, quibus Acacii nomen abrogari petiit.

Mortuo Athanaſio Epiſcopo Alexandrino hæretico ſuffectus eſt Joannes eadem labe hæreſis infectus. Liberatus.

Per. Jul. ⁎ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5211 3. 5. 6. D.	4481	498	215	8	II	1251	1245

Joannes Scytha. LI. *Pontifex*
Paullinus. *Symmachus* 1.

Longinus Iſaurus cognomento Selinunteus apud Antiochiam Iſauriæ civitatem a Priſco Comite captus Conſtantinopolim miſſus eſt, catenatuſque per Agentem circumductus, Anaſtaſio principi, & populo ingens ſpectaculum fuit, variiſque deinde cruciatibus Nicææ in Bithynia carnificatus eſt. Numis, quos Romani Terentianos vocant, (*Quidam teruncianos legant.*) Græci follares, Anaſtaſius princeps ſuo nomine figuratis, placibilem plebi commutationem diſtraxit. Marcellinus. Eſt autem Longinus iſte ab Zenonis fratre diverſus; tametſi & iſte rebellarit. Verum hic in Epiſcopatu mortuus eſt: ille ab Anaſtaſio ſupplicio affectus: uterque at & Zeno, in Iſauria natus. Ita quidem Theophanes. At Evagrius lib. iii. cap. xxxv. Longinum priorem Imperatoris germanum a Joanne Scytha victum eſſe dicit, ejuſque caput, ut & Theodori, ad Imperat. eſſe miſſum, ac demum quinque millia librarum Iſauris perſolvi deſiiſſe.

Ingens Conſtantinopoli ſeditio popali contra Imper. fuit: & multi in ea cæſi. Chron. Alex.

Macedonius Conſtantinopolitanus antiſtes de ſententia Imperatoris regiæ urbis monaſteria, quæ, quod Henotico ſubſcribere nollent, ab ejus ſe communione ſegregarant, fruſtra ſibi adjungere conatus eſt. Itaque Imperatori auctor fuit, ut quæ in Chalcedonenſi Synodo recte conſtituta eſſent, ab Epiſcopis, qui Conſtantinopoli tum erant, ſubſcriptione firmari juberet. Monachos vero perſequi deſtitit, ac ſuæ poteſtati reliquit. Enituis & feminarum conſtantia; præſertim Matronæ & Sophiæ, quæ cum ſuis virginibus ad Henotici profeſſionem adigi nulla ratione potuerunt. Theophanes.

Palladio Antiochiæ Epiſcopo mortuo Flavianum Preſbyterum, & apocriſiarium ejuſdem Eccleſiæ ſuffectum eſſe, idem auctor eſt Theophan.

Feſtus quidam Romanus Senator ad Anaſtaſium a rege Theodorico miſſus, confectis negotiis obtinuit ut SS. Petri, & Paulli feſtum majori, quam hactenus, cultu celebraretur. Per eumdem quoque Macedonius Synodicas ad Anaſtaſium dare volens ab Imperatore prohibitus eſt.

Porro

Per. Jul. ✱Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Porro Feſtus clam Imperatori pollicitus eſt, effecturum ſe ut Henotico Romanus Papa ſubſcriberet. Sed Romam reverſus Anaſtaſium jam exceſſiſſe reperit. Obiit enim hoc anno XVI. Kalend. Decembris, cum ſediſſet annos duos, minus diebus VII.

Igitur Feſtus corruptis pecunia pleriſque Laurentium quemdam eligendum curavit, cum a ſaniori ac potiori parte Symmachus eſſet electus. Exinde cædes in Urbe, & graſſationes factæ; ad quas inhibendas placuit ex lege Odoacris regis, comitiorum judicium ad Theodoricum rejicere. Is Symmachum antepoſuit. Theodorus Lector, & Theophanes: qui tamen tribus annis in Urbe tumultum duraſſe referunt; ac demum Theodoricum Afrum coacta Epiſcoporum Synodo ſecundum Symmachum pronunciaſſe; Laurentium vero Epiſcopum Nuceriæ feciſſe. Sed id anno ſequente contigit.

Joannes cognomento Silentiarius ſub ſanctiſſimi Sabbæ diſciplina ex Epiſcopo monachus degens, & ignotus hoc anno innotuit. Cyrillus.

Solem hoc anno defeciſſe Marcellinus aſſerit.

5212 4. 6. 2 G	4452	499	216	9	111	1252	1247

Joannes Gibbus ſolus. *Symmachi* 2.

Ariſtus Illyricianæ ductor militiæ contra Bulgaros Thraciam populantes infeliciter pugnat ad Zurtam fluvium. Cæſa ſunt XV. millia Romanorum. Eodem tempore ingens terræ motus Ponticam concuſſit. Marcell. Igitur Bulgari hoc anno prodire cœperunt; quod & Theophanes, & Miſcella lib. XV. refert. Eadem terræ motus meminit, ut & Theodori Collectanea; ubi & illud memoriæ proditur, Neocæſaream magna ex parte collapſam, ſtante nihilominus æde, in qua S. Gregorii Thaumaturgi reliquiæ ſervabantur.

Anaſtaſius tributum, quod Chryſargyrum vocabant, ſuſtulit; quod tam capitibus ſingulis, quam jumentis, & pecoribus, immo & canibus, urinæ quoque & fimo erat impoſitum: *οὐρίνου ἐκκοπρίας*, ait Cedrenus: (Xylander *ἀπὸ μυλων* perperam interpretatus eſt. Nam & urinæ vectigal inſtituit Veſpaſianus. Suetonius cap. XXIII.) Theop. Evagrius lib. III. cap. XXXIX. fuſius id narrat; & tributi genus iſtud a meretricibus, & exoletis refert exactum: adeo ut præpoſtere libidini hoc modo licentia facta videretur.

Idem porro Imperator venationes Amphitheatrales abolevit: & Magiſtratus venales eſſe vetuit. Theodorus Lector. Theophanes, Cedrenus.

Synodus Romæ a Symmacho Papa celebratur Kalend. Martii in Baſilica S. Petri, de tollendo ambitu in comitiis Pontificalibus; cui Cælius Laurentius Archipresbyter tituli S. Praxedis ſubſcripſit ille ipſe, qui Schiſma fecerat; qui quidem Nucerinus Epiſcopus factus eſt. Anaſtaſius Biblioth.

5213 5. 7. 8. BA	4453	500	217	10	IV	1253	12 8 April. 20

Patricius *Symmachi*
Hypatius. 3.

Saraceni Phœnicen, & Syriam incurſant. Theoph.

Theodoricus cunctorum votis expetitus Romam advenit, ubi & S. P. Q. R. munificentia demeruit, & certam ad reficiendos muros pecuniam attribuit. Caſſiodorus.

S. Fulgentius Romam venit ad limina Apoſtolorum. Acta ejus apud Sur. Jan. 1.

5214 6. 8. 9 G	4454	501	218	11	Olymp. 320	1254	1249

Pompeius. *Symmachi*
Avienus. 4.

Conſtantinopoli ludis theatralibus factionum ſtudiis exardeſcentibus cædes ingens facta; qua tria circiter millia civium occiſa ſunt. Marcell.

Cum Arabibus Saracenis pacem Anaſtaſius fecit; itaque ſua Orienti tranquillitas reddita. Theophanes.

Romæ Synodus habita eſt in cauſſa ſchiſmatis a Laurentio concitati; cujus hiſtoriam ita digerendam putamus. Cum ſciſmatici nullum tumultuandi finem facerent, Theodoricus Romanæ civitatis paci proſpiciens, Viſitatorem, uti Clerici quidam, & Laici poſtularant, mittere inſtituit. Sed renitentibus aliis, tandem Epiſcoporum Synodum indixit, ex Liguria, Æmilia, & Venetiis. Qui initio refragati ſunt, regique ſuggeſſerunt, non poſſe ſupremæ ſedis antiſtitem, cujus eſſet convocandi Concilii partes, inferioris ordinis Epiſcoporum judicio ſubjici. Sed cum Theodoricus id conſenſu Symmachi fieri dixiſſet, Romam adeuntes in baſilica Julii convenerunt. Eo & Symmachus ſponte venit; ſeque illorum judicio ſubdidit. Verum Patres nihil definire auſi, legatos ad Theodoricum dirigunt; atque inter cetera poſtulant, uti Ravennæ conventus haberetur; ut ne præſente rege Schiſmatici

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				turbara quicquam auderent. Theodoricus vero IV. Kalend. Auguſti, reſcribens nequaquam illorum poſtulatis annuit.) quod ipſum legatorum negligentiæ Patres tribuunt.) Proinde juſſit ut omnino Romæ negotium deciderent. Rurſum itaque convenerunt Epiſcopi; ſed cum nihil decernerent, ac regem iterum interpellarent, Schiſmaticorum, ut opinor, factionibus impediti; miſit ille Comites e Palatio Aligernum, & Gudilam, ac Vedeulſum Majores domus regiæ, qui ſeditioſos compeſcerent, VI. Kalend. Septembris. Ita tertio Patres in Hieruſalem baſilica Seſſoriani Palatii conventum habuerunt; ad quem Symmachus cauſſam dicturus acceſſit. Sed irruentibus Schiſmaticis, ac pleriſque ex ejus comitatu vulneratis, ægre ipſe Comitum interventu ex illorum manibus elapſus eſt: nec amplius citatus adeſſe voluit. Qua de re Patres ad Theodoricum retulerunt. Eo vero in propoſito perſeverante, demum X. Kalend. Novembris, damnato Laurentio, & ejus aſſeclis, ſecundum Symmachum dicta ab illis ſententia eſt.				
5215 7. 9. 10. F	4485	502	219	*Probus. Avienus.* *Symmachi* 5. Bulgari Thraciam nullo prohibente vaſtant. Amidam opulentiſſimam civitatem Monachorum proditione Cabades Perſarum rex occupat, ejuſque proditores obtruncat. Marcellinus. Theophanes refert Cabadem mutuas ab Anaſtaſio pecunias poſtulaſſe; quibus non impetratis, fœdus illud violaſſe, quod a Theodoſii junioris tempore ſervatum erat: ac primum Armeniam incurſaſſe, & Theodoſiopolim Conſtantino prodente cepiſſe: tum in Meſopotamiam impreſſione facta, Amidam tribus obſeſſam menſibus Monachorum perfidia tandem obtinuiſſe. Romæ Synodus quarta ſub Symmacho Palmaris dicta celebratur VIII. Id. Novembris. In qua Symmachi electione confirmata, Odoacris Herulorum quondam regis ſanctio eſt abrogata: qua decreverat ut Romani Pontificis electio non ſine conſenſu regis fieret. Hanc ego Synodum libenter in annum antecedentem conjicerem; nam videtur poſt abſolutum Symmachum conventus iſte habitus. Verum cum prior Pompeio & Avieno Coſſ. hæc Avieno juniore inſcripta ſit, ideo nos ambas tempore disjunximus.	12	II	1255	1250
5216 8. 20. 11 E	4486	503	220	*Dexicrates. Voluſianus.* *Symmachi* 6. Anaſtaſius Imperator ingentem contra Perſas exercitum miſit, cui duces præfuere tres, Patricius, Hypatius Secundino patre, & Anaſtaſii ſorore genitus; & Areobinda Dagalaipho, & Godiſtea Ardaburi filia natus. Qui initio re præclare geſta, victiſque Perſis, & eorum occiſo duce, ac fugatu rege; orta demum inter eos diſcordia, rempublicam peſſumdederunt. Itaque pacem a Barbaris redimere coacti ſunt. Marcellinus. Theophanes. Orta in equeſtribus ſpectaculis inter factiones ſeditione, cum alii complures occiſi ſunt, tum Anaſtaſii filius, quem ex pellice ſuſceperat: quam ob cauſſam ira ſuccenſus ille in multos animadvertit. Theoph. Romæ quinta ſub Symmacho Synodus habetur contra Schiſmaticos, qui palmari præſertim Synodo audebant obloqui. Inſertus ejuſdem Concilii Actis Ennodii liber fuit, quo is Schiſmaticorum objecta refellerat.	13	III	1256	1251
5217 9. 21. 12 DC	4487	504	221	*Cethegus ſolus.* *Symmachi* 7. Celer Magiſter Officiorum vir ſtrenuus, adverſus Perſas ab Anaſtaſio miſſus rem egregie geſſit. Marcellinus. Theophanes. Romæ ſexta ſub Symmacho Synodus celebratur contra Eccleſiaſticorum honorum occupatores. S. Equitius hoc tempore floruit. S. Greg. lib. 1. Dial. Africani Patres Eccleſiis vacuis paſtores ordinant. S. Fulgentius tum Ruſpenſis Epiſcopus factus eſt. Qui cum aliis antiſtitibus a Thraſamundo rege perſecutionem excitante relegatur in Sardiniam. Ejus Acta. Theodoricus victis Bulgaribus Sirmienſem Pannoniam ſibi ſubjecit. Caſſiodorus.	14	IV	1257	1252 Apr. 29.
5218 10. 12. 13 B	4488	505	222.	*Sabinianus. Theodorus.* *Symmachi* 8. Hoc anno bello Perſico finis imponitur. Nam Cabades multis a Celere cladibus affectus, & Caduſiorum defectione coactus pacem cum Romanis pepigit. quibus Amidam, aliaque oppida reſtituit. Theophanes. Joanne Alexandrino Epiſcopo mortuo ſuffectus eſt Joannes Niciotes; Liberatus Machæotam vocat.	15	Olymp 321	1258	1253

Sabinianus

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Sabinianus Conſul contra Mundonem Getam dimicans fœdam cladem accepit. Marcell.

Sub hoc tempus Chlodoveus hortatu conjugis ſuæ Eccleſiam in honorem SS. Petri & Paulli cœpit exſtruere: quæ nunc S. Genoveſæ dicitur. Hincmarus in vita S. Remigii.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5219 11 13.14. A	4482	506	223	16	II	1259	1254

Areobinda. *Symmachi*
Meſſala. 9.

Anaſtaſius conflatis ſtatuis multis propriam in foro Tauri collocavit. Marcell.

Idem Macedonium Epiſcopum Conſtantinopolitanum ad hæreſim ſuam conatus eſt adducere, ac renitentem vexare inſtituit. Item Xenaiam, ſive Philoxenum Manichæorum principem in urbem introduxit. Sed Macedonio illius communionem averſante, ac populo tumultuante noctu eumdem ſubduxit. Macedonius ſicario cuidam, a quo appetitus erat, menſtruam annonam dari juſſit, indeque manſuetudinis laude claruit. Theophanes.

Anno Alarici Wiſigothorum regis ſecundo & vigeſimo prope completo, Agarbæ in Narbonenſi Gallia Synodus habita IV. Id. Septembris, in qua multi ad conſtituendam Eccleſiæ diſciplinam ſanciti Canones.

Eodem anno Chlodoveus Francorum rex, cum Alarico bellum induxiſſet, acie cum eo congreſſus in campo Vocladenſi, manu ſua illum occidit, ac fuſo ejus exercitu, miſſo Theodorico filio, magnam illius ditionis partem obtinuit. Ruthenos enim, Cadurcos, & Arvernos ille ſubegit, & ad patrem, qui in Burdegalenſi urbe hiemabat, victor reverſus eſt. Vide Gregor. Turon. lib. II, cap. XXXIX. & Aimoinum lib. I, cap. XXI, & XXII. Alaricus porro XXII. annos ſolidos regnavit, ut idem Gregorius narrat.

Amalaricus vero filius Alarici Hiſpaniam in poteſtate ſua retinuit. Extant apud Caſſiod. lib. III. Var. initio aliquot epiſtolæ Theodorici Gothorum in Italia regis ad Alaricum; Chlodoveum, & Gundibaldum Burgundionum regem, qui cum Chlodoveo conſpiraverant, quibus ad pacem omnes hortatur.

Hunc annum Chlodovei victoriæ, & Alarici morti adeoque Toloſano Gothorum imperio præfinimus Gregorium ſecuti: qui Alarico duos tantum & viginti annos tribuit, & quinto ante Chlodovei obitum anno id accidiſſe memorat. Quæ autem in Annalibus contra Gregorium afferuntur argumenta, annis duobus conſequentibus facile diſſolventur.

Circa hæc tempora S. Genovefa octogenaria major exceſſit e vita, ſepultaque eſt in æde SS. Petri & Paulli, quæ hodie ab illa nomen accepit. Sur. III. Jan.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5220 12.14.15 G	4490	507	224	17	III	1260	1255

Anaſtaſius Aug. III. *Symmachi*
Venantius. 10.

Anaſtaſium ſine collega ponit Marcellinus. Caſſiodorus Venantium addit.

Chlodoveus appetente vere Toloſam petiit. Indeque theſauris Alarici ſublatis, Engoliſmam, divinitus ſubverſis illius muris, obtinuit; ac Turonos reverſus eſt. Gregorius & Aimoinus *locis citatis*.

Anaſtaſius cognitis rebus a Chlodoveo geſtis codicillos Conſulatus ad eum miſit, qui Turonis in baſilica S. Martini tunica blattea indutus eſt, & chlamyde; ac vertici diadema impoſuit. Quin & aurum argentumque manu ſua populo ſparſit; & ab ea die tamquam Conſul, & Auguſtus eſt vocitatus. Nimirum inſignia Conſulatus accepit. Poſtea Pariſios veniens ibi ſedem regni conſtituit. Gregor. lib. II, cap. XXXVIII. & Aimoinus.

Daras oppidum Meſopotamiæ in limite Perſici & Romani imperii munivit Anaſtaſius, & Anaſtaſiopolim nominavit. Theophanes. Evagr. lib. III, cap. XXXVII.

Giſalaricus Alarici ſpurius Narbonæ princeps efficitur. Iſidorus Chron. Quod neceſſe non eſt eodem anno, quo Alaricus obiit, accidiſſe.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5221 13 15.1 FE	4491	508	225	18	IV	1261	1256 April. 22.

Celer. *Symmachi*
Venantius. 11

Theodoricus Gothorum rex comparato exercitu Hibbam Comitem in Gallias deſtinat. qui Francos ingenti clade cecidit, occiſis in prælio plus XXX M. Francorum, ait Jordanus. Caſſiod. Chron. Procopius lib. I. Goth. ſcribit Francos Carcaſonæ obſidionem ſolviſſe; & omiſſa Narbonenſi Gallia, Aquitaniam obtinuiſſe; eamque partem Theodoricum, quod inde eos pellere non poſſet, illis reliquiſſe. Potuit autem Theodoricus anno interjecto poſt Alarici mortem expeditionem iſtam ſuſcipere.

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

ut ex eo conjectura ſatis firma duci nequeat, Alaricum proxime antecedente anno mortem obiiſſe. Sic igitur Theodoricus Wiſigothorum ditionem in ſuam poteſtatem redegit, eamque Amalarici pupilli nomine per Præfectos ſuos adminiſtravit; quemadmodum & Hiſpaniam, ut ex Caſſiodori Variis conſtat.

Arelatenſis civitas diu a Francis obſeſſa, & a Gothis valide propugnata eſt; qua in obſidione S. Cæſarii & in captivos inopeſque benignitas, & in tolerandis injuriis patientia, & fortitudo inſignis eluxit; quam Cyprianus in ejus vita recenſet.

Chlodoveus Pariſiis gravi ægritudine correptus a S. Severino Abbate liberatur. Apud Sur. xi. Feb. in vita S. Severini. Aimoinus lib. I. cap. xxiv.

Anaſtaſius Flavianum Antiochenum Epiſcopum Henotico ſubſcribere coegit. Quin & Xenaias impius Manichæus Leonem Papam, una cum Chalcedonenſi Synodo damnavit. Elias Hieroſolymorum Epiſcopus Imperatori parere noluit. Theophanes. Sed Monachorum Palæſtinorum ad Alciſonem Epiſtola, quam deſcripſit Evag. lib. III. cap. xxxi. ubi fuſe res tota narratur, de Flaviano aliud ſuadet. Nam Xenaiam refert omiſſa Chalcedonenſis Synodi mentione, Dioſcori, Theodori, Theodoreti, Ibæ, aliorumque damnationem ab eodem extorſiſſe. Cum autem & Synodi ejurationem impetrare vellet, nequaquam adigere potuiſſe.

Circa hoc tempus bellum ſecundum inter Chlodoveum, & Gundibaldum Burgundionum regem geſtum videtur: quando Franci cum Oſtrogothis adverſus illos conſpirarunt. Sed moram conſulto trahentibus Gothis, Franci interim Burgundiones ſuperant. Ita ſupervenientes Gothi placatis iiſdem in prædæ partem venerunt. Procopius lib. I. de bello Goth. Caſſiod. lib. VIII. ep. 2. Gundibaldus undique pulſus in Italiam confugiens miſere periit. Sigiſmundus Gundibaldi filius Burgundionum imperii reliquias obtinuit; ac fidem Catholicam S. Aviti Viennenſis opera complexus eſt. Meminit ejus pluraris S. Gregorius Turon. lib. III. cap. v.

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5222 14 16 2 D	4492	509	226	*Opportunus V. C.* *Symmachi* 12.	19	Olymp. 328	1262	1257

Caſſiodorus Importunum vocat.

Chlodoveus Francorum rex in propinquos ſuos ſævit, Chararicum, Sigeberrum, & Ragnaricum Cameraci regnantem; eorumque ditiones occupavit.

Hæretici monachi ducenti ab Oriente Conſtantinopolim cum Severo impio hæretico profecti, ab Anaſtaſioque Imperatore honorifice ſuſcepti, contra Macedonium, & Chalcedonenſem Synodum tumultus concitarunt. Joannes vero Alexandrinus Epiſcopus duo millia librarum Anaſtaſio pollicitus eſt, ſi Chalcedonenſem Synodum penitus aboleret. Inſtante igitur apud Macedonium Imperatore, negavit is citra Oecumenici Concilii decretum, cui Romanus Pontifex præeſſet, hoc ſe poſſe facere. Ob id commotus in illum Imperator τὰ ἀσυλίας privilegia ab Eccleſiis Catholicis ad hæretica conventicula tranſtulit. Interim Catholici Palæſtinæ Monachi, audito Severum Conſtantinopolim irrepſiſſe, fidei ardore ſuccenſi eodem accelerant. Dorotheus porro Monachus Alexandrinus pro Chalcedonenſi Concilio ingens volumen elucubravit, & Imperatori per Magnam illius fratris conjugem Catholicam feminam obtulit. Hujus erat hæc inſcriptio: τραγῳδία, ἤτοι προφητεία τῶν νῦν κατασχόντων. *Tragædia ſive Prophetia præſentis ſtatus.* Ob id in Oaſin ille relegatus eſt. Macedonius interim Flavianum Antiochenum, & ejus apocriſiarios, ceteroſque, qui contra Synodum inſurrexerant, anathemate damnavit. Deuterius Arianorum apud Conſtantinopolim Epiſcopus, cum Barbarum quendam hac verborum formula contra traditionem Eccleſiaſticam baptizaret: *Baptizetur Barbarus in nomine Patris per Filium in Spiritu ſancto*, ex fonte baptiſterii aqua ſtatim evanuit. Theophanes. Theodorus Collect. Sed de Flaviano relege quæ anno ſuperiore dicta ſunt.

Hoc initium fuit Severi nefandi hæreſiarchæ, qui antea Synodi propugnator erat, & apocriſiarius ex Monacho Conſtantinopolim miſſus eſt: ut ait Liberatus in Breviario, cap. xix.

Orto Conſtantinopoli incendio, porticus, & inſignia quædam opera conſumpta ſunt. Marcellinus.

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5223 15 17 3 C	4493	510	227	*Boetius ſolus.* *Symmachi* 13.	20	2	1263	1258

Theophanes Sidone in Phœnicia pſeudoſynodum Imperatoris nutu celebratam refert; in qua Chalcedonenſis damnata Synodus. Sed eam paullo poſt ab eodem Ana-

ſtaſio

Per. Jul. ✱☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

ſtaſio per Eutropium Tribunum diſſolutam; qui Flavianum Antiochenum, & Eliam Hieroſolymitanum coegit, uti Chalcedonenſe Concilium reſpuerent. Flavianus tribus Synodis & Henotico ſubſcribens nullam Synodi mentionem fecit: Elias nominatim damnavit. Anaſtaſius vero per turbulentos Monachos Flavianum compulit, ut cum Synodo Chalcedonenſi Diodorum Tarſenſem, Theodorum Mopſueſtenum, Ibam, & Theodoretum damnaret. Interim Conſtantinopoli in palatio, in Archangeli Michaelis æde per deſertores Monachos, & conductos homines Triſagium hymnum cantari fecit Anaſtaſius cum nefaria hac appendice: *Qui crucifixus es pro nobis*. Sequenti Dominica cum idem in Magna Eccleſia tentaſſent, ingens eſt orta ſeditio. Anaſtaſius inſtructa ſuorum manu, cujus princeps erat Severus, Macedonium oppugnare inſtituit. Sed Catholicis Monachis, Archimandritis, ac civibus acerrime reſiſtentibus, ac martyrii tempus adeſſe vociferantibus, & in Anaſtaſium frementibus, conſenſa populi territus ille cedendum tempori putavit. Itaque Macedonium, quem ſe numquam viſurum juraverat, in Palatium vocavit, ab eoque ſævere caſtigatus patienter tulit. Hæc Theophanes. Sed Sidoniam conciliabulum biennio poſt coactum eſt. Tum quæ de Flaviano, & Elia tam Theophanes, quam Theodorus Lector in Collect. II. memorant, ſuſpecta redduntur cum ex Cyrillo in vita S. Sabbæ, tum ex Epiſtola Monachorum ad Alciſonem, cujus ſupra meminimus. Ambo enim, atque in primis Elias in fide conſtanter fuerunt.

Aurelianis prima Synodus a Francis Chlodovei juſſu celebrata, in qua multa ad Eccleſiæ utilitatem inſtituta ſunt. Hincmarus. Sigebertus.

Haud multo poſt Chlodoveus Pariſiis obiit annos natus XLV. cum regnaſſet XXX. & ſepultus eſt in æde SS. Apoſtolorum Petri & Paulli, quam ipſe conſtruxerat. Gregor. Turon. in calce lib. II.

Succeſſerunt ejus filii IV. Theodoricus, Chlodomirus, Childebertus, Chlotarius: qui regnum inter ſe partiti ſunt. Theodoricus ſedem regni ſortitus eſt Metis; Chlodomirus Aurelianis; Chlotarius Sueſſionis; Childebertus Pariſiis. Aimoinus lib. II. cap. I.

Porro cum Chlodovei initium, uti lib. XI. dictum eſt, haud penitus exploratum ſit, non minus probabiliter in annum ſequentem rejici, quam hoc ipſo conſignari potuit.

Ab hoc anno regnum in Hiſpania Theodorici computari cœpit: ut Iſidorus in Chronico refert. Vide annum Chriſti DXVI.

5224 16. 18. 4 B	4494	511	228	*Scandians.* *Felix.* — *Symmachi* 14.	21	111	1264	1259

Anaſtaſius Imper. Macedonium Conſtantinopolitanum Epiſcopum fraude circumvenit. Nam ab eo fidei profeſſionem extorſit, in qua Nicæni dumtaxat, & Conſtantinopolitani Concilii fidem profeſſus eſt, Epheſini, & Chalcedonenſis omiſſa mentione. Quamquam Neſtorium, & Eutychem damnavit. Sed & duos filios, duoſque Chriſtos; ut & naturas duas aſſeverantibus anathema dixit. Ideo Monachi ab ejus communione ſeparati ſunt; donec illis Chalcedonenſis Synodi probatione ſatisfecit. Anaſtaſius interim graviter ferens, quod fidei ſuæ confeſſionem, quam Euphemio quondam, cum in Imperatorem conſecrandus eſſet, ſcripto tradiderat, & is Macedonio ſacrorum vaſorum cuſtodi commiſerat; ab eodem Macedonio Euphemii ſucceſſore recipere non poſſet, per Celeram Magiſtrum Officiorum detruſum hunc Epiſcopatu in Euchaita relegavit, Ariadna id ob amorem Macedonii, ægre ferente. Pulſo Macedonio Anaſtaſius authentica Synodi Chalcedonenſis Acta, quæ Macedonius in altari obſignata condiderat, furtim per Calopodium Eunuchum ſurrepta in poteſtatem habuit. In locum vero Macedonii Timotheus presbyter, & vaſorum cuſtos ordinatur; qui ſtatim imagines Macedonii disjecit; tum Nicænum ſymbolum per ſingulas ſynaxes pronunciari fecit: ut tacite Macedonium notaret, quaſi minime illud reciperet; cum hactenus ſemel quotannis in ſancta Paraſceve diceretur; quo tempore catecheſin Epiſcopus inſtituebat. Theodorus Lector Collect. II. Marcellinus. Evagrius III. cap. XXXI. Theophanes.

Eodem anno, ſed Indict. V. contigerunt, quæ Marcellinus refert. Dia, inquit, dominico, dum jubente Anaſtaſio Cæſare, per Marinum, & Platonem in Eccleſiæ pulpito conſiſtentes in hymnum Trinitatis Deipaſſianorum quaternitas additur, multi Orthodoxorum priſtina

voce

Per. Jul. ✱ ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

voce pſallentes, perfidoſque præcones objurgantes, in ejuſdem Eccleſiæ gremio cæſi ſunt. Idem & altera die contigit. Itaque commotus populus VIII. Id. Novemb. quo die memoria crucis dudum totam Europam tegentis apud Byzantium celebratur in forum Conſtantini, undique confluit: ac dejectis Anaſtaſii ſtatuis, diſturbatoque Celere & Patricio, qui placandi cauſſa venerant, Areobindam Imperatorem poſtulant. Poſt in Circum ad Anaſtaſium venientes, & ante ejus ſolium conſiſtentes, hymnum Trinitatis juxta morem Catholicorum concinunt; atque Evangelium, crucemque Chriſti ferentes e foro plurimi convenerunt, Marinum, Platonemque pravitatis ejus auctores feris objici jubentes. Quos perjuriis ſolitis Anaſtaſius placavit. & mox apud Sidonem Conciliabulum colligi fecit LXXX. Pſeudoepiſcoporum, adverſus Catholicam fidem. Marcellinus. Hanc Synodum Theophanes præpoſtere collocavit. Ex quo, ut ex Theodoro Lectore, colligitur, bis hymnum Triſagium adulterare publice conatum Imperatorem, toties populi conſenſu territum & in diſcrimen adductum fuiſſe. Nam id prius accidit, quam Macedonius ejiceretur: & eo pulſo denuo factum eſt.

S. Sabbas annum agens LXXIII. rogatu Eliæ Hieroſolymorum Epiſcopi legationem ad Anaſtaſium pro fidei Catholicæ cauſſa ſuſcepit. quem & offenſum Eliæ placavit. Cyrillus in S. Sabba.

Amalaricus Alarici Wiſigothorum regis filius Clotildem Chlodovei filiam duxit. Greg. Turon. lib. III. cap. I.

5225 17. 19. 5 G	4495	512	229	22	IV	1265	1260 Apr 17.

Paulus. *Symmachi*
Muſcianus. 15.

Symmachus Papa ad Orthodoxos Illyrici, Dardaniæ, & Thraciarum encyclicam dedit.

Flavianus Epiſcopus Antiochiæ de ſede ſua pulſus, & in caſtellum, quod Petra dicitur, in extremis Palæſtinæ finibus relegatus eſt: ubi & confeſſor Chriſti in Domino requievit. Ita Marcellinus. Evagr. lib. III. cap. XXXII. refert antequam ejiceretur, ingentem Antiochiæ tumultum excitatum eſſe, cum Xenaias Hierapolitanus Pſeudoepiſcopus perditos quoſdam Monachos adverſus Flavianum concitaſſet, populus vero quam plurimus ex iis occidiſſet.

Gens Erulorum in Romanorum agros & civitatis juſſu Anaſtaſii recepta eſt. Marcell. qui hoc anno Solis defectum accidiſſe memorat. Sed nullum tabulæ hoc anno repræſentant: tametſi medius Lunæ motus Junii XXX. promittere videatur. Sed latitudo Lunæ veri & apparentis novilunii non eſt ecliptica. Dani cum rege ſuo Chochilaico Theodorici regnum infeſtant. Sed ab ejus filio Theodoberto interfecto rege, claſſis eorum ſuperata, atque dejecta eſt. Gregorius lib. III. cap. III.

5226 18. 1. 6 F	4496	513	230	23	Olymp. 323.	1266	1261

Clementinus. *Symmachi*
Probus. 16.

Severus hæreticus Antiochenam thronum occupat anno, ut putat Evagrius, χρηματισμοῦ τῆς Ἀντιοχείας DCLXI. Hic Sozopoli oriundus in Piſidia primum in foro verſatus eſt: tum poſt baptiſmum Monachus in quodam Monaſterio factus, inter Gazam & Majumam, indeque pulſus ob hæreſin Conſtantinopolim venit. ubi conciliatus Anaſtaſio Antiochenam ab eo ſedem obtinuit; ac ſtatim collecto conciliabulo Synodicas ſcripſit, quibus Chalcedonenſe Concilium damnavit. Quæ cum a pleriſque non probarentur, magna in Orientalibus Eccleſiis orta perturbatio eſt. Evagrius lib. III. cap. XXXIII. Marcellinus cum Severum hoc anno in Antiochenam ſedem intruſum eſſe memorat; tum Dorotheum Ancyranum Orthodoxum Anaſtaſio valde repugnantem, vitæ finem, ceu prædixerat habuiſſe.

Elias Hieroſolymitanus, quod Synodicis Severi, & Concilii Chalcedon. damnationi aſſentiri nollet, expulſus eſt, eique ſuffectus Joannes e Crucis cuſtodibus, cum anathemate damnata Synodo Chalcedonenſi Severi communionem, & Synodicas litteras admiſiſſet. Egregiam perturbatiſſimis illis temporibus operam Eccleſiæ navavit S. Sabbas cum Monachis ſuis: cujus opera Joannes Hieroſolymitanus ad meliorem mentem rediit, & Catholicam fidem publice profeſſus eſt. Cyrillus in S. Sabba. Theophanes.

Theodorus Lector ſcribit Anaſtaſium Imperatorem a Severo jusjurandum exegiſſe, priuſquam Antiochenus Epiſcopus fieret, Chalcedonenſi Synodo anathema non dicturum: eumdem vero contra jusjurandum, ſimulatque in throno conſedit, ex ambone illi anathema dixiſſe.

Per. Jul. ☀☽ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.

dixiſſe. Quod quidem de Anaſtaſio probabile non videtur.

Alamundaſus Saracenorum Phylaſchus ad Chriſtianam fidem converſus eſt. ad quem cum duos perfidiæ ſuæ fautores Epiſcopos Severus miſiſſet, pudenti joco ſic iſtos eluſit: Litteras ſe accepiſſe dixit, quibus S. Michaelem Archangelum obiiſſe nuntiabatur. quod illis fieri non poſſe cauſantibus ſubjecit Alamundarus: quomodo igitur Chriſtus, ſi ſolius eſt, ac divinæ tantummodo naturæ, mori potuit, cum ne Angelus quidem potuerit? Quo dicto robore laſſuſi diſceſſerunt. Theodorus Lector 2.

S. Sabbas, ut oppreſſæ tributorum magnitudine Palæſtinæ ſuccurreret, ad Anaſtaſium iterum profectus, ac benigne ab eo exceptus eſt.

Cabades Perſarum rex, cum in quodam caſtello theſaurum ineſſe didiciſſet, qui a dæmonibus aſſervabatur, ad eoſque pellendos Magorum ac Judæorum præſtigias incaſſum adhibuiſſet; tandem Chriſtianorum illi opera fugati ſunt: quod admiratus Cabades Chriſtianis plurimum detulit, ad eoſque quibus liberet tranſeundi poteſtatem conceſſit.

5227 19. 2. 7 E	4497	514	230	24	11	1267	1262

Senator ſolus. LII. *Pontifex.*

Is eſt M. Aurelius Caſſiodorus. *Hormiſda* 1.

Vitalianus Scytha Comes Fœderatorum ab Orthodoxis quibuſdam incitatus in Anaſtaſium conſurgit, armatis Romanorum equitum, peditumque pluſquam LX. millibus, & in Hebdomo congregatis: profeſſuſque ſe pro Orthodoxorum fide, ac Macedonio urbis Epiſcopo ſine cauſſa pulſo Conſtantinopolin venire. Sed Anaſtaſii ſimulationibus, & perjuriis illuſus octavo quam venerat die receſſit. Hinc Odyſſum Mœſiæ urbem occupat; & Cyrillum ducem inter duas pellices dormientem jugulat, hoſtemque ſe Anaſtaſio palam exhibet. Marcellinus.

Theophanes ſcribit a Vitaliano ingentem pecuniæ vim interceptam, quæ ad rogas ſubmiſſa fuerat. tum LXV. M. cæſa: captum Hypatium ducem Anaſtaſii, cujus mater patruelis erat Anaſtaſii. Ad hæc eumdem Imperat. cum Timotheo Catholicos oppreſſiſſe, ac multos in Oaſim relegaſſe. porro Timothei Synodicis, & Macedonii exauctorationi ſubſcribere quoſdam noluiſſe ex Epiſcopis: alios metu ad id coactos; ipſum vero cum Severi nomen in Diptycha referre vellet, & Flaviani delere, a populo prohibitum eſſe.

Juliana femina primaria, quæ S. Virginis templum in Honoratis condiderat, Chalcedonenſem Synodum acerrime defendens cum Timotheo communicare noluit: ob idque multa ab Imperatore perpeſſa eſt. Contigit autem ut cum Timotheus in Monaſterio Dii Archimandritam conſecraturus veniſſet, & is ab Hæretico conſecrari ſe nolle diceret, Chalcedonenſem Synodum probaret. Quod ubi Anaſtaſius reſcivit, & Timotheo exprobravit, is continuo eamdem Synodum ajuravit. Theophanes, & Theodorus Lector Collect. 2.

Rurſus ob Triſagii depravationem Conſtantinopoli gravis orta ſeditio: ſic ut Anaſtaſius in ſuburbio delitueſcit; Ariadna impietatem exprobrante. Theoph.

Symmachus Papa moritur XV. Kal. Aug. cum ſediſſet annos XV. M.VIII. minus diebus IV. Poſt dies ſeptem. Aug. XXVI. ſuffectus eſt Hormiſda Campanus: itaque ſublato ſchiſmate pax Eccleſiæ optata rediit; ut ait Caſſiodorus.

5228 20. 3. 8 D	4498	515	231	25	111	1268	1263

Anthemius. *Hormiſda.*

Florentius. 2.

Vitalianus contra Anaſtaſium vehementius inſurgens, cum ad Urbem exercitum admoviſſet, Syſthenenſe prædium ingreſſus eſt. Anaſtaſius Senatores ad eum miſit, qui pacis cum eo leges componerent. Convenit ut reſtitutis in integrum Epiſcopis, qui ob fidem pulſi fuerant, Synodus cogeretur, cui & Romanus Pontifex intereſſet, & in ea quæ contra Orthodoxos geſta fuerant emendarentur. Quod cum Imperator una cum Senatu, & principibus, ac populo juraſſet, pax eſt reddita, ingenti in Vitalianum pecuniæ vi dependa. Secundianus, qui Anaſtaſii ſororem duxerat, Hypatium filium a Vitaliano vinctum multis lacrymis impetravit. Scripſit ad Hormiſdam Anaſtaſius. Theodoricus vero Vitaliano ſtudens apud eumdem Pontificem inſtare non deſiit: donec ille in Orientem Legatos deſtinaret, Ennodium Ticinenſem Epiſcopum, Fortunatum item Epiſcopum, Venantium Presbyterum, & Vitalem Diaconum: pollicitus ſi ſerio res ageretur, & Neſtorio, Eutyche, aliiſque tam hæreticis, quam hæreticorum fautoribus damnatis, Acacii, & aliorum aboleretur memoria, ſe Conſtantinopolim eſſe venturum. Sed

Anaſtaſius

Per Jul. ✳☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Anaſtaſius ſolita tergiverſatione ſtudium Pontificis eluſit. Theoph. Marcellinus.

Ceterum Evagrius lib. III. cap. XLIII. navalis cum Vitaliano conflictus meminit, in quo Marinus Syrus Anaſtaſii dux illum ſuperavit. Zonaras quoque prodidit opera Procli Mathematici excellentis, qui ſpeculis ex ære fabricatis claſſem hoſtium incendit, victoriam hanc eſſe reportatam.

Hunni Armenia tranſmiſſa totam Cappadociam devaſtantes uſque Lycaoniam perrexerunt. Ariadne Auguſta LX. annis in palatio exactis vita deceſſit. Marcellinus. Contigit in illa Hunnorum eruptione; ut Macedonius Conſtantinop. Epiſcopus Gangram ſe in tutum reciperet. quod ubi reſcivit Anaſtaſius, diligentius illic eum aſſervari juſſit; quin & percuſſorem ſubmiſit. Sed interim fatis ille conceſſit: & ad S. Callinici Martyris ſepulcrum conditus eſt, ubi & miraculis claruiſſe memoratur a Theophane. Qui hoc inſuper addit; Theodorum ejus familiarem in ſomnis ab eodem monitum, ut Anaſtaſium ad divinum tribunal comparare ſe juberet.

Theodoricus rex Amalaſuintam filiam ſuam Eutharico copulavit. Caſſiod.

Per Jul. ✳☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5229 21. 4. 9 CB	4499	516	233	26	IV	1269	1264 Apr. 16

Petrus ſolus. *Hormiſdæ* 3.

Hoc anno Imperator Anaſtaſius ad Hormiſdam legatos cum litteris miſit; quibus Catholicam fidem præ ſe ferebat, & ad ſpem convocandi Concilii animum illius erigebat. Legati porro quod Laici forent ægre tulit Hormiſda: quos etiam Eutychiana infectos labe cum deprehendiſſet, remiſit; deque tota re ad S. Avitum Viennenſem litteras dedit; quibus teſtatur complures Thraciæ, Dardaniæ, & Illyrici Epiſcopos qua in Eccleſiæ Romanæ communione ſtabilitos, qua eidem reſtitutos eſſe.

Interim Anaſtaſius conciliato ſibi populo Vitalianum in ordinem redegit, eique ſucceſſorem Rufinum dedit; ac tum palam fidem ſuam de legitima indicenda Synodo fefellit; cum non modo Sacram ad Hormiſdam ſuper ea re per Vitalianum dediſſet, ſed etiam multi jam Epiſcopi conveniſſent. Clam vero ipſum ad Hormiſdam ne ſe Italia moveret, ſcripſiſſe auctor eſt Theophanes: additque cum populus perfidiam exprobraret, Manichæis inſtructum artibus reſpondiſſe, Imperatoribus pejerare fas eſſe. Itaque in Catholicos Epiſcopos opprimendos totus incubuit. Helias Hieroſolymorum Epiſcopus in exilio moritur. Laurentius Lychnidenſis, Domnio Serdicenſis, Alciſſus Nicopolitanus, (Is eſt A'λκισσος, ad quem data a Palæſtinæ Monachis Epiſtola exſtat apud Evagrium lib. III. cap. XXXI.) Gaianus Naiſſitanus, & Evangelius Pautalienſis Illyriciani Epiſcopi Conſtantinopolim juſſu illius adducti. Alciſſus & Gaianus ibidem mortui ſunt. Laurentius in atrio SS. Coſmæ & Damiani ingenti miraculo ſanitatem recuperavit. Marcellinus.

Joannes Nicæota, vel Machiota Alexandrinus Epiſcopus, expletis annis X. mortuus eſt. Succeſſit eidem Dioſcorus junior Timothei Æluri conſobrinus. Nicephorus. Chron. Theophanes: qui & Alexandriæ turbas concitatas eſſe dicit; & Auguſtalis filium occiſum. Ob id interfectis viciſſim plerique civibus, exarſiſſe inſuper in illos Imperatorem; unde Dioſcorus placandi ejus cauſſa Conſtantinopolim venit. Sed a populo contumeliis exceptus tanquam hæreticus, paullo poſt fugit.

Joannes alter in locum Alciſſonis Nicopolitanus antiſtes factus, celebrata Synodo litteras ad Hormiſdam dedit; cumque propterea a Dorotheo Theſſalonicenſi, aliiſque vexaretur, quod ſe in communionem Rom. Pont. totum dediſſet, multum pro eo Pontifex laboravit. Epiſt. Hormiſdæ: Tom. II. Conc.

Concilium Tarraconenſe in Hiſpania habitum eſſe anno ſexto Theodorici regis; ex quo ſcilicet in Hiſpania regnare cœpit. quod anno Italici regni XVIII. contigiſſe refert Iſidorus in Chron.

Chlodovei filii matris Chrothildis hortatu Sigiſmundo Burgundiæ regi, ejuſque fratri Gundemaro bellum indicunt. Clodomirus fugato Gundemaro, Sigiſmundum vinctum abducit, & in finibus Aurelianenſis urbis cum uxore, & liberis aſſervavit. Gregorius Turon. lib. III. cap. VI.

Per Jul. ✳☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5230 22 5. 10 D	4500	517	234	27	Olymp. 324	1270	1265

Anaſtaſius Imper. *Hormiſdæ*
Agapitus. 4.

Getarum incurſione Macedoniæ duæ, Theſſalia, ac vetus Epirus populatæ ſunt. Mille tunc librarum auri denarios per Paullum Anaſtaſius ad redimendos captivos

Joanni

Per Jul. ✱ ☾ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
				Joanni Præfecto Illyrici miſit. Deficiente pretio plerique trucidati ſunt. Marcel.				

Hormiſda Pontifex Aprili menſe novam ad Anaſtaſium legationem mittit. Legati fuere Ennodius Ticinenſis, & Peregrinus Miſenas Epiſcopi, quibus tam ad Imperat. quam ad Timotheum Conſtantinopolitanum antiſtitem, alioique litteras dedit, cum libello Catholicæ profeſſionis. Sed Anaſtaſius legatos fruſtra muneribus tentatos fragilem in navem impoſuit, & ad ullam civitatem vetuit appellere. At illi per fideles quoſdam Monachos Hormiſdæ litteras ubique diſperſerunt.

Tum vero gravis in Syria perſecutio contra Catholicos, maximeque Monachos a Severo Antiochiæ, & Petro Apameæ Epiſcopis concitatur. Anaſtaſius aſperas ad Hormiſdam litteras reſcripſit. Hæc ex Epiſtolis Hormiſdæ.

Gerundenſe Concilium in Hiſpania VII. Epiſcoporum habitum eſt, præſidente Joanne Tarraconenſi, cui vices ſuas Hormiſda commiſit. Hormiſdæ Epiſt.

S. Fulgentius de fide ſcripſit ad Petrum.

Clodomiras rex Sigiſmandum Burgundionum regem, nequicquam deterrente S. Avito Miciacenſi abbate, apud Columnam Aurelianenſis urbis vicum cum uxore, & liberis in puteum jactari præcepit; atque is poſt obitum miraculis claruit, & inter ſanctos relatus eſt. Inde cum Theodorico fratre contra Burgundos profectus primo conflictu victor, dum in hoſtes acrius, longiuſque effertur, occiſus eſt. Ejus uxorem Guntheucam Clotharius duxit: filios vero tres Clotildis ſecum habuit. Gregorius Turon. lib. III. cap. VI. Agathias. Lib. I.

Per Jul. ✱ ☾ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5231 21 6. 11 G	4301	518	235	*Magnus ſolus.* *Hormiſdæ 5.* LII. *Imp.* *Florentium collegam addunt alii.* *Juſtinus.*	28 1	11	1271	1266

Conſtantinopoli rurſus ob Triſagii hymni depravationem ingens coorta ſeditio eſt; qua territus Anaſtaſius poſitis Imperatoriis inſignibus miſerabilem ſe populo præbuit; qui ſubinde miſericordia commotus diadema ut reciperet hortatus eſt, promittens ſe in ejus poteſtate futurum. Evagr. in calce lib. III.

Timotheus Conſtantinopolis Epiſcopus obiit; cujus in locum ſuffectus eſt Joannes Cappadox presbyter, & Syncellus: iſque tertia die Paſchatis Pontificiis ornamentis indutus eſt, fautor Catholicæ fidei.

Anaſtaſio porro per viſum vir terribilis apparuit; qui codicem manu tenens, ob ipſius impietatem quatuordecim ſe annos ex ejus vita deleturum minatus eſt; & ſtatim induxit. Atque is octogenario major Aprilis XI. die fulmine, ut a pleriſque traditur, extinctus eſt; ipſa videlicet feria V. majoris hebdomadæ. Nam Paſcha hoc anno XV. die Aprilis incidit. Imperavit annos, ut refert Evagrius initio lib. IV. viginti ſeptem, menſeſque tres; cui & Marcellinus ſubſcribit. At Theophanes menſes VII. qui & anno CCXXXIV. Diocletiani mortuum tradit.

Huic Juſtinus ſucceſſit genere Thrax. qui Julii IX. purpuram ſumpſit, anno Antiochenorum DLXVI. ut teſtatur Evagrius, ex Comite Excubitorum, vir ætate provectus, ac religione pietateque præſtans. Hæc ex Evagrio, Marcellino, Theophane, Chronico Alex. Cedreno, Zonara, &c. Evagrius porro refert Amantium Anaſtaſii cubicularium, Imperium, quod ad ſe, utpote ſpadonem, transferre non poterat, Theocrito cuidam fidiſſimo ſibi voluiſſe tradere; ad idque pecuniarum vim maximam in milites diſtribuendam Juſtino dediſſe; qui eaſdem ipſas nomine ſuo in populum, aut excubitores erogavit. Hæc ille; quæ merito ſuſpecta ſunt & videtur alioquin Evagrius in Anaſtaſium propenſior; cujus propinqui ab Imperio dejecti ſunt.

Juſtinus ſimulatque imperare cœpit, Lupiciam conjugem ſuam coronari fecit, & mutato nomine Euphemiam appellavit. Zonaras. Cedrenus.

Eodem tempore, quo mortuus eſt Anaſtaſius, Helias Hieroſolymitanus Patriarcha exulans divinitus id ſciſcivit, & decimo poſt die mortuus eſt, ut ipſe S. Sabbæ ſignificavit. Sed & Flavianus Antiochenus ob fidem exulans ſimili divinitus admonitione certior redditus paullo poſt diem obiit. Cyrillus in Sabba & Pratum Spirit. cap. XXXV.

Statim ergo Synodus a Joanne Conſtantinopolitano Epiſcopo celebrata; in qua ſancta Synodus Chalcedonenſis in ſacras tabulas relata; nec non S. Leonis Papæ, & Euphemii Macedoniique nomina. Severus autem impius damnatus eſt. Concil. Conſtant. ſub Menna.

Per. Jul. ☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Diocl.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Vitalianus, qui ab Anaſtaſio defecerat, Juſtini Imperat. amiciſſimus, ab eoque Magiſter militiæ factus, fidei catholicæ amore flagrans effecit, ut Juſtinus Severo linguam præcidi juberet: idque Irenæo mandatum eſt Orienti præfecto. At Severus anno, ut ait Evagrius, Antiocheno DLXVII, menſe Septembri, cum Juliano Halicarnaſſenſi fugit in Ægyptum, eamque provinciam peſtiferi contagione erroris infecit. In ejus locum Antiochiæ creatus eſt Epiſcopus Paulus. Porro Dioſcoro minore per id tempus mortuo, Timotheus Alexandrinus Epiſcopus erat. Exinde frequentes ubique Catholicorum Synodi celebratæ ſunt. Juſtinus quoque ſacroſanctam Synodum edicto confirmavit, & Catholicos omnes in integrum reſtituit. Xenaiam Hierapolis & Petrum Apameæ pſeudoepiſcopum ejecit.

Inter alios, qui ab exilio revocati ſunt, fuit Appion Patricius, qui Nicææ vi presbyter ordinatus, a Juſtino ob ſingularem prudentiam Præfectus Prætorio factus eſt. Evagrius lib. IV, cap. III, & IV. Theophanes. Zonaras. Cedrenus. Liberatus cap. XIX.

Cum autem Joannes Conſtantinopolitanus ad Hormiſdam ſcripſiſſet, Romæ is collecta Synodo decrevit, niſi Acacio Conſtantinopolitano quondam Epiſcopo damnato, communionem illi dandam non eſſe.

Amantius palatii Præpoſitus, cum aliis cubiculariis Manichæis interfectus eſt, nec non Theocritus, quem Amantius ſpado Imperatorem deſtinaverat.

5232 24 7. 12 F	4502	519	236	*Juſtinus Aug.* *Eutharicus.* — *Hormiſda* 6.	2	325	1272	1267

Eutharicus Cillica Theodorici gener Conſulatum magnificentiſſime edidit; hunc eſt variis ſpectaculis ac largitionibus celebravit, ut refert Caſſiodorus; qui Chronicon ſuum hoc anno terminat.

Hormiſda legatos Conſtantinopolim miſit, inque his S. Germanum Capuanum cum litteris ad Juſtinum & Euphemiam ejus uxorem, Juſtinianum Comitem domeſticorum, & alios. Illi magno ubique cum honore ſuſcepti ſunt, ac quicquid in mandatis acceperant, feliciſſime perfecerunt. Damnati hæretici, Neſtorius, Eutyches, Dioſcorus Alexandrinus, Timotheus Ælurus, Petrus Mogus, Acacius Conſtantinopolitanus; tum Phrauritæ, Euphemii, Macedonii, & Timothei ejuſdem urbis antiſtitum nomina a Diptychis eraſa; ſed & Zenonis & Anaſtaſii Imperatorum. Quin & a Legatis data opera eſt, idem ut in aliis civitatibus, ac provinciis fieret. Conſtant hæc ex Epiſtolis Legatorum ad Hormiſdam & aliorum, quæ in tom. II. Concil. leguntur. Apparet autem hæc inchoata, impulſaque majori in hebdomada.

Inter Victorem Diaconum orthodoxum, & Leontium Monachum Scytham Vitaliani Magiſtri militum affinem, alioſque Monachos Scythas altercatio gravis incidit. Hi Victorem Neſtorianæ hæreſis apud Legatos accuſantes, cum is inter alia Chalcedonenſe Concilium, & Epiſtolam S. Leonis admittere publice profeſſus eſſet, inſtabant ut inſuper aſſeveraret; unum de Trinitate paſſum eſſe; quam novitatem improbantibus Legatis, monachi Romam ad Hormiſdam profecti ſunt; ubi a Pontifice detenti ad Legatorum uſque reditum, ad Africanos ſcripſerunt: iiſque communi nomine S. Fulgentius librum reſcripſit de Incarnat. Verbi, & gratia, ac libero arbitrio. Horum Monachorum mentio eſt in Epiſtolis Hormiſdæ.

Joannes Epiſcopus unus ex Legatis Theſſalonicam profectus, ut fidei profeſſionem a provinciæ illius Epiſcopis exigeret, Dorothei Theſſalonicenſis factione, ac populari ſeditione crudeliſſima ſauciatus, ac pene occiſus eſt. Accitus ad cauſſam dicendam Dorotheus a Juſtino, corruptis judicibus, levi exilio defunctus, paullo poſt ad Eccleſiam ſuam rediit. Epiſt. Hormiſdæ.

Per idem fere tempus Alexandriæ orta eſt hæreſis, vel hæreſeon potius divortia. Quæſtio enim incidit ecquid Chriſti corpus corruptibile eſſet, an incorruptibile. Nam Severus corruptibile aſſeverabat. Julianus vero Halicarnaſſenſis Epiſcopus negabat. Timotheo Alexandrino Severo ſuffragante, Themiſtius Diaconus ab ejus communione diſceſſit. Objiciebat enim ſi corpus Chriſti corruptibile eſt, conſequens eſſe, uti quædam ignoraverit; quod cum Timotheus inficiaretur, Themiſtius ſchiſma fecit, & Agnoetarum hæreſin condidit. Ex priori vero contentione nata ſunt Corrupticolarum & Incorruptibilium, ſive Phantaſiaſtarum diſcrimina. Liberatus in Brevia. cap. XIX. Leontius de Sectis. Act. V, & X.

Hermiſdæ-

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Herminefredus Thoringorum rex Bertarium fratrem ſuum regni collegam interfecit; cujus filia fuit S. Radegundis. Deinde Almabergæ uxoris inſtinctu Badericum alterum fratrem, adſcito in belli prædæque partem Theodorico Clodovei filio, profligavit. Sed victoriæ præmio Theodoricum poſtea fruſtratus eſt. Gregor. lib. III. cap. IV. Vide annum Chriſti 527.

5233 25 8 13 ED	4503	520	237	3	IV	1273	1268 Apr 15.

Vitalianus. *Hormiſdæ*
Ruſticus. 7.

Vitalianus Conſul VII. menſe Conſulatus ſui, XVI. vulneribus confoſſus, cum Celeriano & Paullo ſatellitibus ſuis interemptus eſt. Marcellinus.

Theophanes a Conſtantinopolitanis id factum refert: qui ſuorum cædem a Vitaliano defectionis tempore patratam ulciſcebantur. At Evagrius Juſtini dolo eamdem imputat lib. IV. cap. III.

Veneta factio per id tempus principatum ferens per civitates crudeliſſime bacchata eſt; ac Praſinorum cædibus direptionibuſque infeſta habuit omnia. Theophanes. Cedrenus.

Joannes Cappadox Conſtantinopolitanus Epiſcopus obiit. In ejus locum ordinatus eſt Epiphanius Presbyter & Syncellus Febr. XXV. Theophan. & Epiſt. Hormiſdæ. Scripſerunt & Juſtinus Aug. & Euphemia ejus uxor; nec non Juſtinianus ad Hormiſdam, aliique nobiles. Sed & Epiphanius, qui paullulum cunctatus erat, Synodales ad eum litteras miſit cum muneribus. Inter cetera poſtulatum id eſt ab Hormiſda, ut eorum, qui communicarant cum Acacio nomina in Diptychis recitari pateretur: quod in pleriſque civitatibus acriter ea retinerent; quod & impetratum eſt. Scripſit & Juſtinianus in favorem Cæſarienſis Epiſcopi: qui Elia dejecto, ab hæreticis ordinatus in Catholicum mutatus erat. At Baronius Eliam iſtum putat Hieroſolymitanum fuiſſe, qui ſucceſſorem habuit Joannem. Verum hic ipſe Elias poſt a. dies, quam Anaſtaſius exſtinctus eſt, obierat.

Eodem anno litteras a Theſſalonicenſibus, & a Dorotheo Epiſcopo Pontifex accepit: quibus crudele illud in Joannem legatum facinus excuſabatur. Epiſt. Hormiſdæ.

Neſtoriani ſollemni ritu Theodoreti effigiem in urbem Cyrum curru invehunt; quod Juſtinus improbavit, & in auctores vindicavit; v. Synodus Act. VI. in fine.

Poſſeſſor Africanus Epiſcopus ad Hormiſdam ſcripſit de libris Fauſti Regienſis in Galliis Epiſcopi, quos de gratia Dei ediderat, quibus Semipelagiana hæreſis erat adſperſa. Reſcripſit Hormiſda, unaque & de Scythis Monachis certiorem reddens, eorum nequitiam patefecit, & Fauſti libros damnavit.

Floruit hoc tempore Joannes Maxentius Monachus, qui contra Hormiſdæ Epiſtolam, & contra Poſſeſſorem ſcripſit, atque Eutychiani fuligine erroris infectus videtur.

5234 26. 9. 14 C	4504	521	238	4	Olymp 325	1274	1269

Juſtinianus. *Hormiſdæ*
Valerius. 8.

Famoſiſſimum hunc Conſulatum Juſtinianus magnificentia ſua reddidit. Nam CCLXXXVIII. ſolidorum millia in populum, inque ſpectaculorum apparatum inſumpſit. Leones XX. pardos XXX. exceptis aliis feris, in amphitheatro ſimul exhibuit. *Numeroſos præterea, phaleratoſque in Circo caballos jam donatis quoque impertivit aurigis: una duntaxat ultimaque mappa inſanienti populo denegata.* Marcellinus.

Paullus Antiochenus Epiſcopus moritur; cui ſuccedit Euphraſius Hieroſolymitanus Presbyter. Is Chalcedonenſem Synodum auſus e Diptychis eradere una cum Hormiſdæ nomine, poſtea metuens Synodos IV. approbavit. Theophanes. Meminit Euphraſii & Evagrius lib. IV. cap. IV.

S. Brigida Scota virgo moritur. Marianus Scotus.

Alexandriæ, ejecto Timotheo hæretico, Catholicus Epiſcopus ordinatur Aſterius, ut ex Actis S. Arethæ conſtat apud Surium XXIV. Octobris.

5235 27 10.15 B	4505	522	239	5	II	1275	1270

Symmachus. *Hormiſdæ*
Boetius. 9.

Tzathius Lazorum rex a Perſarum rege deficiens Conſtantinopolim venit ad Juſtinum, ut Chriſtianis ſacris initiaretur; ubi voti compos factus, Valerianam quamdam Chriſtianam feminam duxit, & ab Imperatore regia dignitate, & inſignibus regiis donatus eſt. Nam & corona capiti ejus impoſita eſt, & holoſerica chlamyde alba indutus prodiit, cum ejuſdem coloris tunica aureis clavis intertexta. Hoc ubi reſcivit Cabades, cum Juſtino graviter expoſtulavit. At eo factum excuſante, nihilominus offenſus Perſa Zilighin Hunnorum regem contra Juſtinum concitavit. Verum is ad Romanam ſocietatem

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

illectum donis barbarum induxit. Qui ſubinde accitus a Cabade cum XX. millibus ei præſto fuit. Juſtinus barbarorum perfidiam Cabadi renunciavit. Itaque Cabades exploratare Ziligbin occidit, ejuſque delevit exercitum; ac per legatos cum Romanis amicitiam inſtauravit. Chron. Alexand. Theophanes.

Eodem tempore Cabades Choſroen filium natu minimum ſucceſſorem deſignans a Juſtino in filium adoptari petiit: ſed Proclo Quæſtore viro prudentiſſimo diſſuadente, Juſtinus recuſavit. Procopius lib. I. Perſ. Theoph.

Dunaan Homeritarum rex ex Chriſtiano factus Hebræus Nagram Chriſtianorum civitatem expugnavit; in eaque contra datam fidem multos, qui a Chriſto deficere nollent, interemit; quos inter illuſtris fuit S. Arethas. Surius Octobris XXIV. Theophanes.

Thraiamundus Wandalorum rex in Africa moritur, cum regnaſſet annos XXVII. cum menſibus aliquot. Procop. I. Vand. Huic ſucceſſit Hildericus Hunerici F. ex Valentiniani filia natus: qui cum iureiurando adactus eſſet a Thraſamundo, ne Catholicis umquam Eccleſias reſtitueret, priuſquam regnum capeſſeret, ne ſacramenti religionem violaret, Eccleſias aperiri, & Epiſcopos revocari juſſit. Tum igitur Epiſcopi ad Eccleſias ſuas reverſi ſunt: inter quos inſignis erat S. Fulgentius. Creatus porro tunc eſt Carthaginienſis Epiſcopus Bonifacius. Iſidorus in Chron. Acta S. Fulgentii.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5236 28, 11, 1 A	4506	523	240	*Maximus ſolus.* *Hormiſdæ* 10. LIII. *Pontifex Joannes* I.	6	III	1276	1271

Hormiſda mortuus eſt, cum ſediſſet annos IX, dies X, octavo Idus Auguſti.

Poſt dies VII. ſubrogatus eſt Joannes Etruſcus.

Juſtinus contra hæreticos & infideles edixit, & Manichæos capite punire juſſit, ex iiſque plurimos occidit. L. XII, Cod. de Hæret. & Manich. Theophanes. Cedrenus. Quin & eodem tempore Cabades Manichæos pœnis ſubjecit. Cum enim iſti filium ejus Phtaſuarſam ad ſectam ſuam pollicitatione regni perduxiſſent, Cabades per fraudem ibi conciliatos, & in unum cum Epiſcopo ſuo coactos immiſſis ſatellitibus ſuis concidit. Theophanes.

Mortua Euphemia conjuge ſua, Juſtinus Theodoram duxit, quam & hoc anno coronavit. Idem pleroſque lapidatorum, percuſſorum, urbiſque depopulatorum ſua ob ſcelera deprehenſos ferro, igni, ſuſpendioque punivit: ac ſummum ea ſeveritate tranquillitatem ſuis, & in ſe benevolentiam excitavit. Marcellinus, Theophanes.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5237 1 12 2 G F	4507	524	241	*Juſtinus Aug.* II. *Opilio.* *Joannis* 2.	7	IV	1277	1272 Aprilis 14.

Anazarbus Ciliciæ ſecundæ metropolis terræ motu ſubverſa eſt, cum ei Calliopius Irenæi filius præeſſet. Hanc Juſtinus inſtauravit, & Juſtinopolim nominavit. Edeſſa quoque Oſroenæ metropolis Scirto flumine, qui medium illam perlabitur, ultra ſolitum exundante, vaſtata eſt. Inventus in ea lapis eſt cum hac inſcriptione, *Σκιρτὸς ποταμὸς σκιρτήσει κακὰ σκιρτήματα πολίταις. Scirtus fluvius malos ſaltus civibus ſaltabit.* Ad utramque civitatem erigendam Juſtinus multa contulit. Per idem tempus femina gigantea corporis mole ſpectabilis e Cilicia prodiit, quæ proceriſſimum quemque cubito uno ſuperabat. Theophanes.

Juſtinus hæreticorum, maximeque Arianorum Eccleſias Catholico ritu conſecrari juſſit; quod Theodoricus audiens magnopere commotus eſt. Miſcella.

(Circa hoc tempus Langobardi Pannoniam occuparunt. Paullus Diaconus Lib. II. c. 7.)

Concilium Arelatenſe III. hoc anno celebratum eſt, Opilione iſto Conſule, non priore, qui cum Vincomalo Conſul fuit anno CCCCLIII.

Per. Jul. ✱☉Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5238 2 13 3 E	4508	525	242	*Philoxenus.* *Probus.* *Joannis* 3.	8	Olymp. 326	1278	1273

Theodoricus Italiæ rex pro Arianis ſuis laborans Joannem Pontificem ad Juſtinum proficiſci coegit, ut a perſequendis Arianis deſiſteret; alioquin minitans ſe Catholicos in Italia profligaturum. Joannes aliquot in itinere miraculis editis, (ut ait S. Greg. III. Dial.) Conſtantinopolim veniens miro honore exceptus eſt. Dexter dextrum Eccleſiæ inſedit ſolium, diemque Domini noſtri reſurrectionis plena voce Romanis precibus celebravit. Marcellinus. Addit Theophanes Joannem, cum eſſet Conſtantinopoli, cum reliquis Epiſcopis communicaſſe, præterquam cum Timotheo Alexandrino. Miſcella vero cum Joanne miſſos refert Theodorum, Hypatium, & Agapitum Conſulares viros, atque Agapitum patricium;

ab

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

ab iiſque Juſtinum exoratum Arianos ſui juris reliquiſſe. Anaſtaſius demum Juſtinum Imperatorem ſcribit coram Pontifice ad terram ſe proſtraviſſe, ab eoque coronari voluiſſe. Joannes quidem ipſe Pontifex in Epiſtola anno ſequenti data teſtatur ſe Arianorum quaſcumque Conſtantinopoli reperire potuit Eccleſias, Catbolicas conſecraſſe. Quæ cum Miſcellæ Diaconi narratione haud ſatis conſentiunt: niſi eatenus a Legatis ſaltem Joannis comitibus impetratum eſſe velimus; ut Juſtinus Arianis conventus ſuos permitteret, neque moleſtiam iis faceret; tametſi Joannes interim ademptas illis ab Imperatore Eccleſias conſecratit; quæ & eidem ſupplicii cauſſa fuerit. Nam reverſos legatos Theodoricus in vincula conjecit.

Hoc anno menſe Octobri, Indictione xv. ingenti, & immiſſo divinitus incendio Antiochia vaſtata eſt, quod ad ſex menſes perſtitit: ac cum ædificia multa, tum mortales innumeros abſumpſit; nec illius cauſſa ſciri potuit. Nam a ſummis domorum faſtigiis, ac tegulis ipſis profectum univerſa corripiebat. Theophanes.

Priſcianus Cæſarienſis Grammaticus hoc tempore floruit; qui Conſtantinopoli Grammaticam docuit. Caſſiodorus lib. de Orthog. cap. xii.

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5239 3. 14. 4 D	4309	526	243	9	11	1279	1274

Olybrius ſolus. LIV. *Pontifex. Felix IV.*

Olybrius ſine collega ponitur apud Marcellinum. Maximus autem a S. Joanne Papa. Sed mendum ſubeſſe creditur.

Indictione xv. labente, menſe Maio, ejuſque xxix. die, feria vi. valido terræ motu quaſſata, & everſa eſt pene omnis Antiochia ſub horam diei ſeptimam, ut ait Theophanes; vel meridie, ut Evagrius. Tum incendium ſecutum eſt. Motus autem terræ annum integrum tenuit. Euphraſius Epiſcopus ruinis obrutus eſt. Evag. lib. iv. cap. v. Theophanes. Ex charactere feriæ, quem Evagrius concipit, & Indictione, quam Theophanes addit, perſpicuum eſt non ſuperiore anno, ſed præſenti potius illa contigiſſe. Evagrius tamen annum Juſtini vii. numerat. Sed viii. reſcribendus eſt.

Ephræmius Orienti præfectus inſigni liberalitate ac providentia ſubvenit Antiochenſibus, ob idque Epiſcopus ab ipſis factus eſt. Hanc urbis nobiliſſimæ vaſtitatem eodem momento ſenſit Zoſimas Monachus. Evagrius ib. cap. vi.

Joannes Papa e vinculis ad Epiſcopos Italiæ ſcripſit, hortatuſque eſt, ut Arianos exemplo ſuo perſequerentur, atque extirpare ſtuderent. Poſtea vero confectus ærumnis obiit in carcere Ravennæ, Maii xxvii. Cujus corpus Romam translatum honorifice ſepultum eſt in baſilica S. Petri, cum ſediſſet annos duos, menſes ix. D. xiv. Poſt dies LVIII. electus eſt Felix iv.

Exinde Theodoricus Boetium, & Symmachum illius ſocerum falſo ad ſe delatos capitali ſupplicio afficit; viros illius ætatis facile principes. Secundum quod ſcelus, cœnanti ipſi cum caput piſcis miræ magnitudinis appoſitum fuiſſet, viſus eſt in eo ſibi Symmachi caput intueri; quo prodigio territus paullo poſt exſpiravit. Procopius i. de bello Goth. Ejus animam a Joanne Pontifice, & Symmacho in igneam voraginem detrudi ſolitarius quidam in Liparitana inſula vidit. Gregorius M. iv. Dial.

Mortuo Theodorico ſucceſſit Atalaricus Theodori nepos, Amalaſunthæ filius annos natus octo. Procopius i. Goth.

Sigiſmundus Gundebaldi filius, Burgundionum rex, cum amiſſa priori conjuge, Theodorici Gothorum regis filia, e qua Sigyricum ſuſceperat, aliam duxiſſet, ejus impulſu innocentem filium interfecit; ac mox pœnitentia ductus, in Agaunenſi monaſterio, quod exſtruxerat, multorum dierum jejuniis, ac lacrimis culpam diluit. Gregor. lib. iii. cap. v.

Dionyſius Exiguus hoc anno cyclum ſuum condidit. Vide lib. xii. cap. iii.

Per. Jul. ✱☉Ind	Mundi	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5240 4. 15. 5 G	4510	527	244	10 5	111	1280	1275

Mavortius ſolus. *Felicis* 2. LIII. *Imperator Juſtinianus.*

Juſtinus Imperator exactis in imperio annis viii. menſibus ix. diebus v. ut ait Chron. Alex. vel diebus tribus, ut ait Evag. Juſtinianum ſororis ſuæ filium imperii participem facit jamdudum a ſe Nobiliſſimum deſignatum, annos natum XLV. ſuiſque manibus diadema capiti ejus imponit Kalend. April. ſtatimque Theodora Juſtiniani uxor Auguſta renunciatur. Factum id eſt anno Antiochenorum DLXXV. Poſtea Kalendis ipſis Auguſti Juſtinus ex ulcere pedis ſagitta in prælio ſauciati moritur ſub horam diei tertiam, anno ætatis LXXVII. Ita imperavit in totum annos novem,

Per. Jul. *☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

novem, menſem 1. dies aliquot. Theodora porro Eutychianorum fovebat hæreſim. Evagrius lib. IV. cap. IX. Marcellinus Chron. Alex. Theophanes. Cedrenus; qui Juſtinianum refert, poſtquam Imperator factus eſt, bona ſua omnia in Eccleſiam contuliſſe. Ceterum Alexandrinum Chronicon refert annos imperii Juſtinianei proceſſiſſe a Kalend. April. hujus anni, & Indict. V.

Idem porro Juſtinianus ipſo imperii ſui exordio Remp. optimis legibus ſtabilivit, ac fidei Catholicæ, & Eccleſiarum dignitati conſuluit. L. V. Cod. de Sum. Trin. varias hæreſes proſcripſit. At Novella LXXXVI. Epiſcopos provincialibus Judicibus præpoſitos eſſe juſſit, ne quid contra juſtitiæ ordinem ab illis gereretur.

Athalaricus pacem ab Juſtiniano petiit, & impetravit; idemque in favorem Eccleſiæ Romanæ ſanctionem edidit. Caſſiod. lib. VIII. ep. I. & lib. VIII. ep. XXIV.

Patricius Armenus Comes orientis a Juſtiniano factus eſt, juſſuſque in interiori limite, qui Palmyra dicitur, Phœnicis Libaniticæ urbem inſtaurare, ibique Ducem collocare. Theophanes.

Chlotildis filios ſuos hortata eſt, ut ad patris ſui necem ulciſcendam Sigiſmundo Burgundionum regi bellum indicerent. Clodomeris expeditione ſuſcepta Gundomarum Sigiſmundi fratrem fugat; Sigiſmundum in poteſtatem redigit, & cum uxore, liberiſque in Aurelianos abductum in præſidio quodam aſſervari jubet. Interim Gundomarus collectis Burgundionibus regnum recuperat. Gregorius Turon. lib. III. cap. VI. Meminit & Procopius lib. I. Goth. pag. 186. Burgundionum regis a Francis capti, & in cuſtodiam poſiti.

Per. Jul. *☉ Ind.	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5241 4. 16. C B A	4511	528	245	2	IV	1281	1276 April. 13

Juſtinianus ſolus III. *Felicis* 3.

Annum hunc regiæ urbis conditæ CXCVIII. recte numerat Marcellinus. Nam Conſtantinopolitanæ urbis encænia celebrata ſunt anno Chriſti CCCXXX.

Juſtinianus Kalend. Jan. Conſulatus nomine ingentem in populum vim pecuniarum profudit, quantam Imperatorum hactenus nemo.

Cum autem Tzatho Lazorum regi, quod ad Romanos defeciſſet, Perſæ bellum intuliſſent, Juſtinianus illi ſubſidia miſit, ducibus Beliſario, Ceryco, & Ireneo, quorum diſcordia, mutuaque proditio Romanam rem peſſundedit. His igitur exauctoratis, Juſtinianus Petrum Notarium ſucceſſorem dedit; qui adjunctis Lazorum copiis magna Perſarum clade Romanos ulciſcitur.

Gethes Erulorum rex ad Romanos tranſiit: & Conſtantinopolim veniens ipſo Theophaniorum feſto cum ſuis baptizatus eſt. Lætus inde in patriam rediens Imperatori ſe ſuaque omnia libenter obtulit.

Armeniæ ϛρατηλάτης hoc primum tempore datus eſt Tzitas: cum hactenus Duces, & Comites ei præfuiſſent. Adjunctum & validum præſidium ex Orientalibus copiis, quod adverſus Perſarum excurſiones opportuniſſimum munimentum extitit.

Boazer Balachi Hunnorum, qui Saberi vocantur, quondam regis uxor, tum vidua, centum Hunnorum millibus ſtipata ad Romanos adjunxit ſeſe. Eadem duos alterius gentis Hunnorum reges a Cabade contra Romanos excitos, dum per fines ſuos iter haberent in Perſidem, cum 20. millibus, oppreſſit, & horum alterum Glonem in acie jugulavit; alterum Styracem vinctum Conſtantinopolim miſit.

Per idem tempus Gordas rex Hunnorum, qui Boſphorum accolunt, Romanorum ſocietatem, & religionem pariter amplexus, ac baptiſmo initiatus, cum rediiſſet in patriam, ac ſuorum idola conflaſſet, horum conſpiratione interfectus eſt, & ad ipſius fratrem Moageram imperium delatum eſt. Quinetiam Boſphorum irruptione ſubita occupantes Hunni Tribunum Dalmatiæ cum aliquot præſidiariis militibus obtruncant. Juſtinianus miſſo Joanne ex Conſule Rufini Patricii filio, fugatis barbaris rem illic Romanam conſtituit. Hæc Theophanes. Miſcella Pauli Diaconi, Chron. Alex. Cedrenus.

Juſtinianus ſanctionem edidit uti ne Epiſcoporum, Oeconomorum, atque Orphanotrophiis, & Xenodochiis præfectorum bonis ulli ſuccederent, præterquam iis quæ ante ſuſceptam adminiſtrationem poſſidebant; ſed ut omnia, quæ deinceps quæſiſſent, ſacris locis attribuerentur. Theoph. Cedrenus.

Eſaias Rhodi, & Alexander Dioſpolis in Thracia Epiſcopi, aliique complures præpoſteræ libidinis convicti ſunt. Quorum aliis veretrum amputari; aliis per genitales meatus acutos calamos inſeri, nudoſque per mediam

forum

Per Jul. *☽Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

ſorum traduci juſſit Imperator. Tum adverſus nefaria iſta crimina ſeveriſſimas leges edidit. Ad hæc Novellarum conſtitutionem librum hoc anno publicavit. Theophanes. Cedrenus.

Eodem anno, XXIX. die Novembris. Indict. VII. feria IV. hora diei tertia, biennio poſt priorem cladem, rurſus Antiochia vehementi terræ motu quaſſata eſt ad horam unam. Sed & fremitus e cœlo ingens auditus: ædificiis vero omnia, & quicquid ea priori calamitate ſuperfuerat, funditus corruerunt. Quatuor hominum millia, cum octingentis ſeptuaginta perierunt; reliqui per urbes aut montes diſperſi. Tandem divinitus admoniti ſunt, ut poſtibus inſcriberent, Χριστὸς μεθ' ἡμῶν, στῆτε. *Chriſtus nobiſcum eſt: manete*. Ita mali exitus repertus eſt. Theoph. Cedrenus.

Clodomirus Aurelianorum rex, audito Gundomarum Burgundionibus collectis regnum inſtaurasse, novam adverſus illum expeditionem capeſſit, advocato in auxilium Theodorico Metenſium rege. Antequam proficiſceretur, Sigiſmundum, quem in carcerem conjecerat, apud Columnam Aurelianenſis oppidi vicum cum uxore, ac liberis in puteum demerſit; neque quicquam S. Aviti Miciacenſis abbatis apud illum preces valuerunt; qui niſi a captivo rege crudelitatem abſtineret, celerrimum illi exitium interminatus eſt. Nec vaticinio defuit eventus. Dum enim victis hoſtibus in conſertum globum audacius infertur, conto transfixus occubuit. Gregor. Turon. lib. III. cap. VI. Ceterum poſt obitum Sigiſmundus miraculis claruit, atque inter Sanctos relatus colitur Kal. Maii. Agathias lib. I. hujus hiſtoriæ meminit. Sed in eo ab Gregorio, & Annalibus noſtris diſcrepat, quod Burgundiones refert, cum ex promiſſa cæſarie, quod regium apud Francos inſigne fuit, regis cadaver agnoviſſent, præciſum caput & haſtili impoſitum ob Francorum ora circumtuliſſe, itaque injecto pavore æquas ab iis conditiones pacis expreſſiſſe. Verum noſtri Francos aſſerunt ea clade ac regis ſui nece commotos, acriorem in hoſtes impreſſionem feciſſe; & iis fuſis, fugatiſque eorumdem regionem ſibi ſubjeciſſe.

Chlotarius Guntheucam Clodomiri fratris conjugem duxit, ejuſque regnum cum fratribus ſuis partitus eſt. Chlotildis vero tres Clodomiri filios, Theodovaldum, Guntharium, & Chlodovaldum ſecum habuit. Gandomarus interim regnum recepit. Gregorius ibid.

In hujus hiſtoriæ ordinando tempore a Sigeberto ac vulgatis Annalibus diſſentire cogimur, in quibus expeditio illa Burgundica ſolet anteverti. Ea vero poſt Theodorici Gotthorum regis obitum accidit, quantum ex Procopio, & S. Gregorio Turonenſi colligitur. Nam Procopius idipſum diſerte ſcribit lib. I. Goth. Gregorius quoque non obſcure ſignificat, dum cap. V. lib. III. narrat Sigiſmundi conjugem his verbis privignum apud patrem inſimulaſſe. *Hic iniquus regnum tuum poſſidere deſiderat, teque interfecto id uſque in Italiam dilatare diſponit: ſcilicet ut regnum, quod avus ejus Theodoricus Italiæ tenuit, & iſte poſſideat*. Ergo jam Theodoricus exceſſerat. Aimoinus præterea narrationis ipſa ſerie idem adſtruit; qui & poſteriorem Clodomeris expeditionem anno altero a priori contigiſſe memorat: quod & nos ſecuti ſumus.

Theodoricus Metenſium rex memor injuriæ ab Herminefrido Thoringorum rege acceptæ, a quo perfidioſe pacta mercede privatus erat, evocato in auxilium Chlotario fratre, illi bellum indixit. Victi, magnaque ſtrage affecti ſunt Thoringi; & eorum regio a Francis ſubacta. Chlotarius Bertarii filiam Radegundem ſecum abduxit. Quæ cum nondum nubilis eſſet, aliquot annis educata fuit antequam regi copularetur. Gregorius lib. III. cap. VII. Fortunatus lib. I. vitæ S. Radegundis.

Interea cum in Thoringis ambo fratres morantur, mutuis ſe inſidiis appetunt; ac ſimulata deinde concordia revertuntur. Herminefredus a Theodorico data fide vocatus, paullo poſt ejuſdem fraude interemptus eſt. Gregor. lib. III. cap. VIII.

Childebertus Arvernos proditione Arcadii Senatoris invadit, dum in Thoringica expeditione Theodoricus adhuc verſaretur; ac falſus de ejus obitu rumor eſſet allatus. Sed cum e Thoringia reverſum eſſe percrebuiſſet, Childebertus inde diſceſſit. Greg. cap. IX.

Per Jul. *☽Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5242 6. 17. 7 G	4512	529	246	*Decius ſolus*. *Felicis* 4.	3	Olymp. 327	1282	1277

Juſtinianus Antiochiam inſtaurat, ac Theopolin appellat.

Alamundarus Saracenorum regulus Syriam primam populatur,

Per. Jul. ✱☾ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.		Imp. Rom.	Olymp	Urbis cond.	Æra Nab.

populator, contra quem moventibus Romanorum Exarchis, profugit.

Aprili menſe Beliſarius cum copiis adverſus Perſas profectus eſt. Decima quarta die menſis Maii Hermogenes Magiſter genere Scytha, qui Vitaliano prius inhæſerat, vir prudens legatus a Juſtiniano de pace miſſus in Perſidem, Antiochiam venit. At Junio menſe Samaritani, & Judæi rebellantes Julianum quemdam regem conſtituunt. Inde contra Chriſtianos rapinis ac cædibus graſſari cœpere. Qui ab Juſtiniano deinde comprehenſi omnes ac ſupplicio affecti ſunt: in primiſque Julianus tyrannus.

Perſarum rex legatis Romanorum admiſſis, acceptiſque muneribus, ſpe a Samaritanis prodendæ Palæſtinæ facta, pacem abnuit. Proditione detecta Samaritanorum principes e Perſide redeuntes a Beliſario intercepti, & quæſtione habita ſceleris confeſſi, ac necati ſunt. Alamundarus, perſequentibus denuo Romanis, ingenti relicta præda in Indiam fugit. Hæc Theophanes. Procop. 1. Pers. qui & Rufinum legatum ad Perſas miſſum eſſe refert, & Hierapoli tantiſper morari juſſum; at Hermogenem non legatum, ſed copiarum cum Beliſario ducem fuiſſe.

Eodem anno, ſed Indictione VIII. jam inchoata, Juſtinianus gentiles, & hæreticos inſectatus eſt; quorum fortunas proſcripſit: ac nonnullis e primoribus comprehenſis magnum terrorem attulit. Demum ſanxit nemo ut gentilis, aut hæreticus magiſtratum gereret. Theoph.

Codex Juſtinianeus abſolutus, & auctoritate publica promulgatus eſt XVI. Kalend. Maii. Cod. Juſt. Chron. Alexand.

Concilium Arauſicanum ſecundum in Gallia celebratur, in quo adverſus Pelagianos, & Semipelagianos de gratia & libero arbitrio Catholicum dogma ſancitum eſt. Sub idem tempus Carpentoractenſe, & Vaſenſe Concilia in Galliis peracta creduntur.

S. Fulgentius Kalendis Januariis obiit; cujus diſcipulus Ferrandus hac tempeſtate floruit.

S. Benedictus relictis Sublacenſibus montibus, divino monitu Caſinum petiit. Sigebertus.

5243 7. 10. 8 F	4513	530	247	*Lampadius. Oreſtes.* · *Felicis* 5. · LV. *Pontifex Bonifacius ſecundus.*	4	II	1283	1278

Perſæ duce Peroze, qui Mirrhanes erat, (Nomen id Magiſtratus apud illos fuit) cum Romanis ad Daras confligunt; ac tandem acie ſuperantur: Deo Perſici ducis inſolentiam ad hunc modum ulciſcente: qui Beliſario ſtolide mandaverat, ſibi uti balneum eo die curaret. Cabades vero ſubinde Mermeroen cum copiis ſubmiſit; inter quas Hunni Σαβῖροι cenſebantur. Sed Romani Sitta duce denuo vicerunt. Rufinus ſecundum Darenſe prælium ad Cabadem de pace legatus adiit. Sed ea convenire non potuit. Ideo Rufinus ad Juſtinianum revertitur.

Narſes & Aratius fratres, ex Perſarum principibus ad Romanos cum matre ſua deficiunt. Hic ille Narſes fuit, qui in Italia Juſtiniano ſtrenuam navavit operam. Hæc anno IV. Juſtiniani eſſe facta ſcribit Procopius pag. 26.

Mundus Illyrico præfectus Getas in eadem provincia, & in Thracia Bulgaros fudit. Marcellinus.

Hildericus rex Wandalorum in Africa a Gilimere conſobrino fratre, ac Genſerici nepote regno privatus, & in vincula conjectus eſt, cum regnaſſet annos ſeptem; in ejuſque locum rex creatus eſt Gilimer. quo cum Juſtinianus per legatos egit, ut Hildericum reſtitueret, aut ad ſe Conſtantinopolim mitteret; contemnenti bellum minatus eſt. Procop. 1. Vand.

Juſtinianus ſanxit, ut hæreticorum bonis ſoli Catholici filii ſuccederent L. XIX. Cod. de Hæret.

Sanctus Sabbas legationem ad Juſtinianum ob ſublevandos Catholicos obiit, ac quæcumque voluit impetravit. Cyrillus in ejus vita.

5244 8. 19. 9 E	4514	531	248	*Poſt Conſulatum Lampadii & Oreſtis.* · *Bonifacii* 2. · LVI. *Pont. Joannes* 2.	5	III	1284	1279

His Coſſ. (ait Marcell.) codex Juſtinianeus orbi promulgatus eſt.

Alamundarus Saracenorum Phylarchus homo ſtrenuus, qui quinquaginta annis Romanos plurimum infeſtavit, Cabadem ad ſpem, & novam contra Romanos expeditionem incitat. Dux ei præfectus eſt Azarethes: qui non ſolitis itineribus, ſed per Comagenem, quod antea factum non erat, in Romanos fines irrupit. Sed cum Beliſarius ejus impreſſionis admonitus egregie limi-

tem

Per. Jul. ✱☉Ino	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

tem firmaſſet, ac ſpe ſua fruſtrati Perſæ redirent, militum ſuorum inſolencia invitus ad ineundum certamen coactus eſt Beliſarius: io quo magna utrimque militum cæde, Perſæ vicerunt. Azarethes a Cabade ignominia eſt affectus, quod magno ſuorum cruore hanc ſibi victoriam peperiſſet. Juſtinianus Saracenos alios, & Homeritas ſibi conciliare ſtudait: nec magnum operæ pretium fecit. Procop. I. Perſ. Qui & refert Hermogenem ſecundum victoriam ad Perſas impetrandæ pacis cauſſa miſſam re infecta rediiſſe. Demum Beliſariam, ut contra Vandalos bellum capeſſeret, ſubſtituto in ejus locum Sitta, revocatum eſſe.

Bonifacius collecta Synodo Romæ contra Canones ſucceſſorem ſibi Vigilium diaconum deſignavit. Sed paulo poſt, altera coacta Synodo, idem Pontifex reum ſe faſſus, chirographum ſuum reſcidit, quo Vigilium deſtinarat. Anaſtaſius.

Moritur idem Pontifex hoc anno, Octob. XVII. cui ſuccaſſit Joannes cognomento Mercurius; incertam quo die: unde nec de tempore, quo Bonifacius Eccleſiæ præfuit, omnino conſtat.

Amalaricus Wiſigothorum in Hiſpania rex, poſtquam annis V. regnavit, a Francis occiſus eſt. Id quemadmodum acciderit Gregorius Turon. lib. III. cap. X. ita narrat. Chlotildis Chlodovei filia Amalarico Ariano nupſerat; a quo cum ignominioſe haberetur, & aliquando cæſa crudeliter eſſet, infectum cruore ſuo ſudariam ad fratrem Childebertam miſit: qui rei indignitate commotus Hiſpaniam cum exercitu petiit. Amalaricus comparatis jam navibus, dum in regiam ad theſauros exportandos revertitur, ab hoſtibus interceptus, & ad Chriſtianorum Eccleſiam confugiens occiſus eſt. Childebertus cum ingenti præda in Gallias revertitur, abducta ſorore ſua, quæ in itinere obiit. Iſidorus in Chron. ſcribit Amalaricum cum annis V. regnaſſet, Narbonæ prælio ſuperatum, & Barcinonam fugere parantem, Narbonæ in foro jugulatum fuiſſe. Meminit & Procopius lib. I. Goth. Amalarico Theudis ſucceſſit; quem Procopius idem refert a Theodorico Wiſigothorum exercitui præfectam, ſuperſtite adhuc Theodorico, & Amalarico, nobiliſſima ex Hiſpania ducta conjuge tyrannidem aſurpare cœpiſſe; cum Amalarico tutor ab eodem Theodorico miſſus eſſet, ut ait Jornandes.

Hoc anno Toletanum Conciliam ſecundum in Hiſpania celebratur.

Cyclus S. Cyrilli hoc anno terminatur: indidemque Dionyſii cyclus annorum XCV. incipit; ut ipſe Dionyſius Epiſt. II. declarat.

S. Sabbas obiit anno ætatis XCII. Cyrillus.

Per. Jul. ✱☉Ino	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.
5245 9 1. 10 DC	4515	532	249	6	IV	1285	1280 Apr. 12

Poſt Conſulatum Lampridii & Oreſtis II. *Joannis* II.

Menſe Januario Conſtantinopoli vehemens coorta ſeditio eſt, cujus teſſera fuit Νίκα, unde & nomen obtinuit; Praſinis contra Calopodium Spatharium, & Cubicularium tumultuantibus, ac Venetis ex adverſo reclamantibus. Ea fuſiſſime a Chron. Alexandrino, & Theophane deſcribitur; qui ſermones utrimque inter Praſinos & Mandatorem nomine Imperatoris habitos exponit. Poſtea cum Præfecti tres e turba ſeditioſos corripuiſſent, Monachi S. Cononis vi illos ereptos, & in lembum impoſitos ad S. Laurentii templum deduxerunt, quod aſyli jure præditum erat. Præfecti milites ad illorum cuſtodiam e veſtigio ſubmittunt. Populus iracundia percitus jugulatis militibus, Prætorio, aliiſque ædificiis ignem ſubjicit. Arſit inter alia S. Sampſonis Xenodochium magnum, in eoque ægri omnes extincti, nec non Alexandri, & Zeuxippi balneum: tum Eccleſia magna cum admirandis columnis everſa eſt. Interim Beliſarius cum Gothis irruens magnam ſeditioſorum ſtragem edidit. Die XVI. Januarii, feria VII. novis militum copiis in urbem introductis, magna promiſcuæ multitudinis cædes facta eſt; ac viciſſim a populo ædificia multa concremata. Poſtridie, Januarii XVII. Dominica, eadem amentia percitus populus Hypatium Patricium imperatorem acclamavit. Juſtinianus vero, cum de arripienda fuga dubitaſſet, hortatu maxime Theodoræ conjugis palatium munire inſtituit. Demum Narſetis, Mundi, & Beliſarii opera compreſſa factioſa, ac multis mortalibus occiſis, Hypatius ad Juſtinianum adductus, poſtero die, Jan. XIX. feria II. interfectus eſt. Cæſa ſunt uno die, qui fuit Jan. decimus octavus, hominum quinque, & triginta millia. Procop. XXX. M. numerat; qui lib. I. Perſ. fuſe rem proſequitur; nec non Chronicon Alexandrinum & Theophanes.

Per. Jul. ✱ Ind	Mundi.	Anni Chr.	Æra Dioc.	Imp. Rom.	Olymp.	Urbis cond.	Æra Nab.

Marcellinus Hypatium, Pompeium, & Probum genere conſobrinos, & Anaſtaſii nepotes, imperium, quod ſibi ſinguli exoptabant, per factioſos Idibus Januariis invaſiſſe refert, ac per dies quinque continuos in Urbe ferro, & igni ſævitum eſſe.

Juſtinianus pacata ſeditione ad inſtaurandam urbem, ac præſertim Eccleſiam magnam animum adjecit; ut iidem auctores aſſerunt.

Cabades miſſis copiis cum tribus ducibus Martyropolin obſidet, ac paullo poſt moritur. Succeſſit ex illius voluntate, & teſtamento Chosroes.

Chlotharius, & Childebertus Francorum reges in Burgandiam expeditionem faciunt: & fugato Gundemaro, regionem omnem in ditionem ſuam redigunt. Theodoricus, qui invitatus a fratribus, cum iis proficiſci noluerat, in Arvernos veniens, totam hanc provinciam pervaſtat. Gregor. L. III, cap. XI, & ſeq.

Chlotharius, Childeberto fratre ſceleris participe, Chlodomeris fratris filios duos Theodovaldum, & Guntharium manu ſua jugulavit; quorum alter X, alter VII. annos natus erat. tertius Chlodovaldus illorum crudelitati fuga ſe ſubducens, Clericus poſtea factus ſanctitate mirabili fuit; qui & hodie Novigenti colitur: quod oppidum ab urbe Lutetia millibus quattuor diſtat, ab eoque nomen accepit. Greg. lib. III, cap. XVIII.

Origeniſtæ in Palæſtina rurſus emergunt; præſertim Monachi, qui nefanda multa, & crudelia perpetrarunt. Cyrillus in S. Sabba. Inter Catholicos, & Severianos Conſtantinopoli juſſu Imperatoris habita Collatio; quæ pleriſque ſalutem attulit. In ea cum hæretici Dionyſii Areopagitæ ſcripta inter alia commemoraſſent, Catholici de falſitate auctoris excipiunt; quod illa neque Cyrillus, neque Athanaſius agnoverit. Exſtant apud Baronium Collationis acta.

5246 10 3, 11 B	4516	533	250	7	Olymp 328	1286	1281

Juſtinianus Aug. VII. *Joannes* 3.

Hoc anno per Ruffinum Patricium, & Hermogenem Magiſtrum Officiorum pacem cum Parthis depactam eſſe ſcribit in Chronico Marcellinus; quod annis ante tribus retulit. Theophanes.

Procopius lib. I. Perſic. ἕκτον ἤδη ἔτος ἔχοντος τὴν βασιλείαν; *cum jam ſextum in imperio annum ageret*, pacem illam initam eſſe demonſtrat. Sed tumultum popularem poſt acceptam utrimque pacem accidiſſe; quod verum non arbitror: ſiquidem Marcellinus pacem Indictione XI. firmatam eſſe narrat; ſeditionem vero contigiſſe Indict. X. Tum ex Theophane, & Alexandrino Chron. immo vero ex Actis publicis, liquet Januario menſe anni antecedentis ſeditionem illam coortam fuiſſe. Nam hoc feriarum character oſtendit.

IN hac Romanos inter & Perſas pacis, ac concordiæ mentione, tamquam auſpicatiſſimæ rei, Chronologia noſtra definet: quam ab orbe condito ad finem uſque cycli unius Victoriani, vel, ut vulgo appellari ſolet, Dionyſiani perduximus. Neque vero fuit id initio inſtituti, conſiliique noſtri Chronologiam ſcribere; quod tam multi ante nos fecerunt, quotidieque faciunt: ſed ipſam tantummodo ſcientiam temporum, nec non ſubjectæ huic illius artis principia tradere, ac præcipuas quaſque diſceptare controverſias. Sed eo nos præter voluntatem Bibliopolæ precibus, & amicorum auctoritate ſumus adducti, ut ad artem ipſam opus inſuper artis, ac ſpecimen adderemus. Nunc ejuſdem, cujus id hortatu ſuſceptum eſt, Bibliopolæ rationibus, ac deſiderio faciendum eſt ſatis: qui inſtante Francofurtenſi mercatu, moras increpat, ac receptui jamdudum canit. Nos quicquid eſt reliquum, ſi Deus dederit, alias pertexemus. Interim his in anteceſſum fruere, Lector, ac fave.

REGUM

REGUM ALIQUOT,

VEL

PRINCIPUM SUCCESSIONES.

Propoſitum initio fuerat imperiorum ac regnorum ἐποχὰς in calcem Operis omnes conjicere, ut uno aſpectu ſimul univerſas intueri poſſemus. Sed interim nonnullas ſparſim Operi inſeruimus ipſi; velut Judicum, Regum Judæ, & Iſraelis, Medorum, Perſarum. Ceteras fere, quæ quidem a nobis diſputatæ ſunt, hic tibi reddemus: in quibus paullulum interdum diverſa regibus aliquot initia conſtituta ſunt, atque in Opere noſtro fecimus: ut ex poſteriore hac animadverſione priora illa caſtiganda ſint, præſertim in Macedonico regno.

PRIMA SUCCESSIO
Aſſyriorum Regum.

		Anni regni.	Anni per. Jul. quibus inierunt.
1	Belus,	LXV	2539
2	Ninus,	LII	2604
3	Semiramis,	XLII	2656
4	Ninyas,	XXXVIII	2698
5	Arius,	XXX	2736
6	Aralius,	XL	2766
7	Xerxes,	XXX	2806
8	Armamithres,	XXXVIII	2836
9	Belochus,	XXXV	2874
10	Balæus,	LII	2909
11	Althadas ſive Sethos,	XXXII	2961
12	Mamythus,	XXX	2993
13	Aſchatius,	XXVIII	3023
14	Sphærus,	XX	3051
15	Mamylus,	XXX	3071
16	Sparthæus,	XL	3101
17	Aſcatades,	XL	3141
18	Amyntes,	XLV	3181
19	Belochus,	XXV	3226
20	Balatores,	XXX	3251
21	Lamprides,	XXX	3281
22	Soſares,	XX	3311
23	Lampares,	XXX	3331
24	Panyas,	XLV	3361
25	Soſarmus,	XIX	3406
26	Mithræus,	XXVII	3425
27	Teutamus,	XXXII	3452
28	Teutæus,	XL	3484
29	Thinæus,	XXX	3524
30	Dercylas,	XL	3554
31	Eupales,	XXXVIII	3594
32	Laoſthenes,	XLV	3634
33	Pyritiades,	XXX	3677
34	Ophratæus,	XX	3707
35	Ophratenes,	L	3727
36	Ocrazapes,	XLII	3777
37	Thonos Connoleros,	XX	3818

Anno periodi Julianæ 3838. deſiit Aſſyriorum Imperium, quod tenuit annos 1300.

SECUNDA SUCCESSIO
Sicyoniorum Regum.

		Anni regni.	Anni per. Jul. quibus inierunt.
1	Ægialus,	LII	2550
2	Europs,	XLV	2602
3	Telchin,	XX	2647
4	Apis,	XXV	2667
5	Thelxion,	LII	2692
6	Ægydrus,	XXXIV	2744
7	Thurymachus,	XLV	2778
8	Leucippus,	LIII	2823
9	Meſſapus,	XLVII	2876
10	Eratus,	XLVI	2923
11	Plemnæus,	XLVIII	2969
12	Orthopolis,	LXIII	3017
13	Marathon,	XXX	3080
14	Marathus,	XX	3110
15	Echyreus,	LV	3130
16	Corax,	XXX	3185
17	Epopeus,	XXXV	3215
18	Laomedon,	XL	3250
19	Sicyon,	XLV	3290
20	Polybus,	XL	3335
21	Janiſcus,	XLII	3375
22	Phæſtus,	VIII	3417
23	Adraſtus,	IV	3425
24	Polyphides,	XXXI	3429
25	Pelaſgus,	XX	3460
26	Zeuxippus,	XXXIII	3480
27	Sacerdotes,	XXXIII	3514

Anno periodi Julianæ 3547. Sicyoniorum regnum funditus deſiit; quod annos duravit paullo minus mille.

TERTIA SUCCESSIO
regum Argivorum.

		Anni regni.	Anni per. Jul. quibus inierunt.
1	Inachus,	L	2857
2	Phoroneus,	LX	2907
3	Apis,	XXXV	2967
4	Argus,	LXX	3002
5	Criaſus,	LIV	3072
6	Phorbas,	XXXV	3126
7	Triopas,	XLVI	3161
8	Crotopus,	XXI	3207
9	Sthenelus,	XI	3228

Gelanor ſucceſſit: quo pulſo deinceps Inachidis Danaidæ ſucceſſerunt.

10	Danaus,	L	3239
11	Lynceus,	XLI	3289
12	Abas,	XXIII	3330
13	Prœtus,	XVII	3353
14	Acriſius,	XXXI	3370

Anno periodi Julianæ 3402. regnum a Perſeo Mycenas tranſlatum, cum Argis regnatum eſſet annos 546.

QUARTA SUCCESSIO
Regum Mycenorum.

1	Perſeus,	LVII	3402
2	Sthenelus,	VIII	3459
3	Euryſtheus,	XLIII	3467
4	Atreus, & Thyeſtes,	V	3509
5	Agamemnon,	XVII	3514
6	Ægiſthus,	VII	3531
7	Oreſtes,	LXX	3538
8	Tiſamenus, & Penthilus,	III	3608

Mycenorum regnum tenuit annos 210, ac deſiit anno 3611.

Ab Inacho ad illius finem anni 756.

QUINTA SUCCESSIO
Athenienſium Regum, ac Prætorum.

1	Cecrops,	L	3156
2	Cranaus,	IX	3206
3	Amphictyon,	X	3215
4	Erichthonius,	L	3225
5	Pandion,	XL	3275
6	Erechteus,	L	3315
7	Cecrops,	XL	3365
8	Pandion,	XXV	3405
9	Ægeus,	LIV	3430
10	Theſeus,	XXX	3484
11	Meneſtheus,	XVII	3514
12	Demophoon,	XXXIII	3531
13	Oxyntes,	XII	3564
14	Aphidas,	I	3576
15	Thymœtes,	XXXVI	3577
16	Melanthus,	X	3612
17	Codrus,	XXI	3623

Hacteuus Reges.

Sequuntur Archontes perpetui.

1	Medon,	XX	3644
2	Acaſtus,	XXXVI	3664
3	Archippus,	XIX	3699
4	Theſippus,	XLI	3718
5	Phorbas,	XXXI	3759
6	Megacles,	XXX	3790
7	Diognetus,	XXVIII	3820
8	Phereclus,	XIX	3848
9	Ariphron,	XX	3867
10	Theſpieus,	XXVII	3887
11	Agameſtor,	XX	3914
12	Æſchylus,	XXIII	3934
13	Alcmæon,	II	3957

Hacteous Archontes perpetui.

Archontes decennales.

1	Charops,	X	3959
2	Æſimedes,	X	3969
3	Clidicus,	X	3979
4	Hippomenes,	X	3989
5	Leocrates,	X	3999
6	Apſandrus,	X	4009
7	Eryxias,	X	4019

Colliguntur Athenienſium regum tempora a Cecrope ad Codrum anni 488. A Cecrope ad Eryxiæ finem anni 874.

SEXTA SUCCESSIO
Lacedæmoniorum Regum ex Pauſaniæ Lacon

Prima Dynaſtia.

1 Lelex,
2 Myles,
3 Eurotas,
4 Lacedæmon Jovis F. cujus uxor Sparta,
5 Amyclas Lacedæmonis F.
6 Argalus,
7 Cynortas,
8 Oebalus,
9 Tyndareus, qui ab Hippocoonte pulſus, ab Hercule reſtitutus eſt,
10 Caſtor, & Pollux,
11 Menelaus,
12 Oreſtes,
13 Tiſamenus,

Sub hoc Heraclidæ Peloponneſum occuparunt.

LACÆDEMONIIS DEINCEPS
regum familiæ imperarunt duæ.

Prima familia Euryſthenidarum, ſive Agidarum.

		Anni regni.	Anni per. Jul. quibus inierunt.
1	Euryſthenes Ariſtodemi F.	XLVI.	3612
2	Agis Euryſthenis F.	I	3658
3	Echeſtratus Agidis F.	XXXV	3659
4	Labotas Echeſtrati F.	XXXVII	3694
5	Doryſſus Labotæ F.	XXIX	3731
6	Ageſilaus Doryſſi F.	XLIV	3760
7	Archelaus Ageſilai F.	LX	3804
8	Teleclus Archelai F. Hic a Meſſeniis in Limnis occiſus eſt. Pauſ.	XL	3864
9	Alcamenes Telecli F.	XXXIX	3904
10	Polydorus Alcamenis F. Sub hoc colonia Crotonam, & in Locros Zephyrios miſſa. Pauſ.		3943
11	Eurycrates Polydori F.		
12	Anaxander Eurycratis F.		
13	Eurycrates Anaxandri F.		
14	Leon Eurycratis F.		

15 Ana-

15	Anaxandrides Leonis F. Hic ſolus duas ſimul uxores habuit.		
16	Cleomenes Anaxandridæ F. Hic Demaratum ejecit.		
17	Leonidas Anaxandridæ F. qui ad Thermopylas cum Xerxe pugnavit.		
18	Pliſtarchus Leonidæ F.	I	4234
19	Pliſtoanax Pauſaniæ tutoris Pliſtarchi F.	LXVIII	4235
20	Pauſanias Pliſtoanactis F.	XIV	4306
21	Ageſipolis Pauſaniæ F.	XIV	4320
22	Cleombrotus Pauſaniæ regis F. frater Ageſipolidis.	IX	4334
23	Ageſipolis Cleombroti F.	I	4343
24	Cleomenes Cleombroti F. frater Ageſipolidis.	LXI	4344
25	Areus Acrotati F. Cleomenis frater.	XLIV	4405
26	Acrotatus Arei F.		4449
27	Areus Acrotati F. qui VIII. natus annos obiit.		
28	Leonidas Cleonymi F.		
29	Cleombrotus gener Leonidæ.		
30	Cleomenes Leonidæ F.	XVI	
31	Ageſipolis Ageſipolidis F. Polybio teſte lib. IV.		

ALTERA LACEDÆMONIORUM
regum familia Proclidarum, quæ & Eurypontidarum.

1	Procles Ariſtodemi F.
2	Sous adoptatus a Procle.
3	Eurypon Soi F.
4	Prytanis Eurypontis F.
5	Eunomus Prytanidis F.
6	Polydectus Eunomi F.
7	Charillus Polydecti F.
8	Nicander Charilli F. Sub hoc rege Telecius alter rex occiſus eſt a Meſſeniis.
9	Theopompus Nicandri F.
10	Zeuxidamus Archidami F. Theopompi N.
11	Anaxidamas Zeuxidami F. Sub hoc rege Meſſenii e Peloponneſo profligati.
12	Archidamus Anaxidami F.
13	Agaſicles Archidami F.
14	Ariſton Agaſiclis F.
15	Demaratus Ariſtonis F.
16	Leotychides Demarati F. Hic accuſatus ſponte ceſſit.
17	Archidamus Zeuxidami F.
18	Agis Archidami F. Hic Atticam ſæpe vaſtavit.
19	Ageſilaus Archidami F.
20	Archidamus Ageſilai F.
21	Eudamidas Archidami F.
22	Agis Eudamidæ F.
23	Eurydamidas Agidis F.
24	Epicilidas Leonidæ F.

SEPTIMA SUCCESSIO
Regum Corinthiorum ex Pauſania.

Prima Dynaſtia Siſyphidarum.

		A. Per. Jul.
1	Siſyphus,	3303
2	Ornytion Siſyphi F.	
3	Thoas Ornytionis F.	
4	Damophon Thoantis F.	
5	Propodas Damophontis F.	
6	Doridas, & Hyantidas.	

Sub his Heraclidæ Peloponneſum invadunt.

Secunda Dynaſtia Heraclidarum.

		Anni regni.	Anni per Jul. ineuntes.
1	Aletes,	XXXV	3612
2	Ixion,	XXXVII	3647
3	Agelaus,	XXXVII	3684
4	Prymnis,	XXXV	3721

Tertia Dynaſtia Bacchiadarum.

		Anni regni.	Anni per. Jul. quibus inierunt.
1	Bacchis,	XXXV	3756
2	Agelaſtus,	XXX	3791
3	Eudemus,	XXV	3821
4	Ariſtodemus,	XXXV	3846
5	Agemon,	XVI	3881
6	Alexander,	XXV	3897
7	Teleſtes,	XII	3922
8	Automenes,	I	3934

Fiunt ab Alete ad Automenem, anni CCCXXIII.

OCTAVA SUCCESSIO
Regum qui in Latio regnarunt.

1	Picus Saturni F.	XXXVII	3417
2	Faunus,	XLIV	3454
3	Latinus,	XLVI	3498
4	Æneas,	IV	3534
5	Aſcanius,	XXXVIII	3537
6	Silvius Poſtumus,	XXX	3575
7	Æneas Silvius,	XXXI	3604
8	Latinus,	LI	3635
9	Alba,	XXXIX	3685
10	Capetus,	XXVI	3724
11	Capys,	XXVIII	3750
12	Calpetus,	XIII	3778
13	Tiberinus,	VIII	3791
14	Agrippa,	XLI	3799
15	Alladius,	XIX	3840
16	Aventinus,	XXXVII	3859
17	Procas,	XXIII	3896
18	Amulius,	XVIII	3919
19	Numitor,	II	3960

Hujus anno ſecundo Romulus Urbem condidit.

Romanorum Regum laterculum habes lib. X. cap. XXI.

NONA

NONA SUCCESSIO REGUM Macedoniæ; de qua vide lib. IX. cap. XXXVIII.

		Anni regni.	Anni per. Jul. quibus inierunt.
1	Caranus,	XXVIII	3900
2	Cœnus,	XXVIII	3928
3	Thurimas,	XLV	3956
4	Perdiccas,	XLVIII	4001
5	Argæus,	XXXII	4049
6	Philippus,	XXXV	4081
7	Europus,	XLIII	4116
8	Alcetas,	XXVIII	4159
9	Amyntas,	XLIX	4187
10	Alexander,	XLIII	4235
11	Perdiccas,	XXIII	4278
12	Archelaus,	XIV	4301
13	Oreſtes,	III	4315
14	Archelaus,	IV	4318
15	Amyntas,	I	4322
16	Pauſanias,	I	4323
17	Amyntas,	V	4324
18	Argeus,	II	4329
0	Amyntas iterum,	XII	4331
19	Alexander,	I	4343
20	Ptolemæus,	IV	4344
21	Perdiccas,	VI	4348
22	Philippus,	XXIV	4354
23	Alexander M.	XII	4378
24	Aridæus,	VII	4390
25	Caſſander,	XIX	4397
26	Philippus Caſſandri F.	I	4416
27	Antipater & Alexander } Caſſandri filii,	III	4417
28	Demetrius Poliorcetes,	VI	4420
29	Pyrrhus,	M. VII	4426
30	Lyſimachus,	VI	4426
31	Arſinoe Lyſimachi uxor,	M. VII	4432
32	Ptolemæus Lagi F. Κεραυνός.	II	4433
33	Meleager,	M. II	4434
34	Antipater,	D. XLV	4434
35	Soſthenes,	II	4434
36	Antigonus Gonatas,	XXXVI	4436
37	Demetrius Antig. F.	X	4472
38	Antigoni Δώσων.	XII	4482
39	Philippus Demetrii F.	XLII	4494
40	Perſeus,	X	4536

Deſiit Macedoniæ regnum anno per. Jul. 4546. poſtquam tenuit annos DCCXXXVII.

DECIMA SUCCESSIO Seleuci poſterorum, ac Syriæ Regum.

1	Seleucus Nicanor,	XXXII	4402
2	Antiochus Soter ejus F.	XIX	4433
3	Antiochus II. Θεός, Soteris F.	XV	4452
4	Seleucus II. Callinicus Θεοῦ F.	XX	4467
5	Seleucus II. Ceraunus Callinici F. cognomento Pogon. Polyb. lib. II.	III	4487
6	Antiochus III. M. Callinici F.	XXXVI	4490
7	Seleucus IV. Philopator Antioch. M. F.	XII	4526
8	Antiochus IV. Epiphanes Antioch. M. F.	XI	4538
9	Antiochus V. Eupator Epiphanis F.	II	4550
10	Demetrius Soter Seleuci Philop. F.	XI	4552
11	Alexander Bala inſititius.	V	4563
12	Demetrius II. Nicator Demetrii F.	V	4568
0	Antiochus Alexandri Balæ F.	0	
13	Tryphon qui & Diodotus tyrannus,	II	4573
14	Antiochus VII. Sidetes Demet. Sote. F.	IX	4575
0	Demetrius II. iterum,	IV	4585
0	Alexander Zebina inſititius,	0	
15	Seleucus V.	I	4589
16	Antiochus VIII. Grypus Demetrii Nicanoris F.	XII	4590
17	Antiochus IX. Cyzicenus, Antiochi Sidetæ F.	XVIII	4602
18	Seleucus VI. Grypi F.	I	4618
19	Antiochus X. Euſebes Cyziceni F.	I	4619
20	Antiochus XI. Grypi F.	0	4620
21	Philippus Grypi F.	0	
22	Demetrius III. Grypi F. Eucærus,	0	
23	Tigranes a Syris electus,	V	
24	Antiochus XII. Aſiaticus Pii F.	0	

Deſiit hoc regnum circa annum 4648.

Colliguntur anni Syriæ regum CCXLVII.

UNDECIMA SUCCESSIO Ptolemæorum Ægypti regum.

		Anni regni.	Anni per. Jul. quibus inierunt.
1	Ptolemæus Lagi F.	XL	4390
2	Ptolem. Philadelphus,	XXXVIII	4429
3	Ptolemæus Evergetes I.	XXVI	4467
4	Ptolemæus Philopator,	XVII	4493
5	Ptolemæus Epiphanes,	XXIII	4510
6	Ptolem. Philometor,	XXXV	4533
7	Ptolem. Evergetes II. Phyſcon Philom. frates,	XXIX	4568
8	Ptolem. Lathurus Phyſconis F.	XVII	4597
9	Ptolemæus Alexander Lathuri frater.	X	4614
0	Ptol. Lathurus ſecundo,	VIII	4624
10	Ptolemæus Alexander II. Alexandri F.	D. XIX	4632
11	Ptolem. Alexander III. Alexandri primi F.	XVII	4632
12	Ptol. Auletes nothus,	XIII	4649
13	Ptolemæus Διόνυσος,	V	4663
14	Cleopatra, Periit anno Urbis DCCXXIV. per. Jul. 4684.	XVII	4667

Regnatum eſt a Ptolemæis annis CCLXXXV.

DUODECIMA SUCCESSIO regum Pergami in Aſia.

1	Philetærus ſpado,	XX	4430
2	Eumenes Philetæri frater,	XXII	4450
3	Attalus: qui & primus rex appellatus.	XLIV.	4472
4	Eumenes Attali F.	XL	4516
5	Attalus frater Eumenis	XXI	4556
6	Attalus Eumenis F.	V	4576

Moriens Attalus anno per. Jul. 4381. Urbis DCXXI. populum Rom. heredem reliquit. Itaque tenuit iſta ſucceſſio annos CLII.

XIII. SUC-

XIII. SUCCESSIO Pontificum Judæorum.

	1	Aaron,	In deſerto annis xxxix ab anno mundi 2454
	2	Eleaſar Aaronis F.	
	3	Phinees Eleaz. F.	
	4	Abiſue Phin. F.	Sub Judicibus ab 2000 mundi circiter 2493, ad 2888, annis cccxcv.
	5	Bocci Abiſ. F.	
	6	Ozi Bocci F.	
	7	Zaraias Ozi F.	
	8	Meraioth Zar. F.	
	9	Amarias Mera. F.	
1. Paral. vi, 1, 3. ad 10.	10	Heli ex poſteris Ithamar,	
	11	Achitob Heli F.	Sub Samuele, Saule, & Davide ab anno mundi 2889, ad annum 2969, annis lxxx.
	12	Achias ſive Achimelech Achit. F.	
	13	Abiathar Achiæ F.	
	14	Sadoc ex Eleazari ſtirpe.	Sub Salomone.
	15	Achimaaz Sadoci F.	Sub Roboam.
	16	Azarias Achim. F.	Sub Abia.
	17	Joannam Azar. F. Joſepho Joram.	Joſaphat.
	18	Azarias, Joan. F. Joſ. Ilus.	Joram.
	19	Amarias, Azar. F. Joſ. Axioramus.	Ochozia.
IV. Reg. xi.	20	Joiadas, haud ſcio an Amariæ F.	Joas.
	21	Pedaias, Joiadæ, ut opinor F.	
	22	Sedecias Pedaiæ F. Joſ. Sodeas.	Amaſia.
Seder & Joſephus.	23	Azarias Sedeciæ F. Joſ. Julus, Seder holam Joel.	Ozia.
	24	Joathan Sedeciæ F.	Joathan.
	25	Achitob, Joath. F. Joſ. & Seder, Urias.	Achaz.
	26	Maraioth, iiſdem Neria, Ach. F.	Ezechia.
1. Paral. vi, ab 12. ad 14, & cap. ix, 11. Item Seder, & Joſephus.	27	Sadok II. iiſdem Oſaias, Marai. F. Videtur & Eliachim Judith.	Manaſſe.
	28	Sellum, qui & Meſollam. Joſepho, Saldumus.	Amon.
	29	Helcias,	Joſia.
	30	Azarias,	Joakim.
	31	Saraias,	Sedecia
	32	Joſedech.	Sedecia, & in captivitate.
	33	Joſue, qui & Jeſus,	Poſt reditum ſub Zorobab & Cyro.
	34	Joacim,	Sub Perſarum regibus.
Eſdræ II, cap. XII, 10.	35	Eliaſib,	
	36	Joiadas II,	
	37	Jonatham,	
	38	Jeddoa, ſive Jaddus a Joſepho.	Sub Perſis, & Alexandro

		Moritur eodem anno quo Alexander Joſephus.	
Joſephus lib. xi. Euſeb. Ol. 114.	39	Onias I. Jaddi F.	Ptolemæo Lagi F.
Euſ. Ol. 120.	40	Simon Oniæ F. Juſtus,	Seleuco.
Joſeph. lib. xii, cap. iii, Euſeb.	41	Eleazarus Simonis frater.	Ptolem. Philad.
Joſeph. ibid. & Euſeb.	42	Manaſſes Eleazari frater.	Antiocho Sot.
Joſeph. & Euſeb.	43	Onias II. Simonis F.	Seleuco Callin.
Joſeph. cap. iv, & Euſeb.	44	Simon II. Oniæ II. F.	Callinico, Ceranno, & Antioc. M.
Joſeph. ibid. & Euſeb. poſt II. Macc. III.	45	Onias III. Simonis ſecundi F.	Antiocho M & Seleuco ejus F.
II. Macc. iv, 7. Joſeph. & Euſeb.	46	Jaſon qui & Jeſus, Oniæ III. frater.	
II. Mac. iv. Joſephus	47	Menelaus Jaſonis frater.	
lib. com. 29	48	Lyſimachus Menelai frater.	Sub Epiphane.
lib. com. 30.		Menelaus iterum.	
1 Mac. vii, 9. Joſeph. lib. xii, cap. xvii.		Alcimus Schiſmaticus.	
1 Mac. iv. Joſ. lib. eod.	49	Judas Macchabæus annis iii.	Cœpit anno Græcorum cxlx
1 Mac ix, 31. Joſeph. & Euſeb.	50	Jonathas annis xvii.	A Græcorum clxi.
1. Mac xiii. 42	51	Simon annis viii.	A. Græcorum clxx.
Joſeph. lib. xiii, cap. xv.	52	Joannes Hyrcanus annis xxxi.	A Græcorum clxxviii.
Joſeph lib. xiii, cap xix	53	Ariſtobulus, qui primus diadema ſumpſit, anno I.	Anno periodi Julianæ 4610.
Joſephus lib. xiii, cap. xxiii.	54	Alexander Jannæus Ariſtobuli frater annis xxvii.	Periodi Jul. 4610.
Joſephus lib. xx, cap. viii. & lib. xiv. cap. 1.	55	Hyrcanus II, Alexandri F. annis ix.	Periodi Jul. 4636.
Joſephus lib. xx, cap. viii.	56	Ariſtobul. Hyrcani F. annis iii, M. iii.	Periodi Jul. 4648.
Joſeph. ibid.		Hyrcanus II, iterum annis xxiv.	Periodi Jul. 4651.
Joſeph. ibid.	57	Antigonus Ariſtobuli F. annis iii.	Periodi Jul. 4674.
Joſephus lib. xv, cap. ii.	58	Ananelus ſub Herode.	Periodi Jul. 4677.
Joſ. lib. xv. cap. iii.	59	Ariſtobul. Hyrcani nepos, anno I.	
Joſephus.		Ananelus iterum.	Sub Herode.
Joſephus lib. xv, cap. xv.	60	Jeſus Phabetis filius.	
Joſeph. ibid.	61	Simon Boethi filius.	Sub Herode.
Joſ. lib. xvii, cap. viii.	62	Matthias.	
Joſeph. ibid.	63	Jozarus Simonis F.	Anno periodi Julianæ, 4710.

64 Elea-

Joſ. lib. xvii. cap xv.	64	Eleazarus Boethi F.	Ab Archelao, A 4715.
Joſephus lib. xvii, cap. xv.	65	Jeſus Siæ F. ;	
Joſeph xviii. cap i.	o	Joazarus iterum.	
Joſeph. xvii. cap. iii.	66	Ananus Sethi F.	Anno Chriſti 6.
Ibid.	67	Iſmael Fabi F.	Chriſti 16.
Ibid.	68	Eleazarus Anani F. anno i.	Chriſti 17
Ibid.	69	SimonCanuthi F. anno i.	Chriſti 18.
Ibid.	70	Joſephus Caiaphas annos xvii.	Chriſti 19.
Joſeph. xviii. cap vi.	71	JonathasAnaniF.	Chriſti 36.
Joſeph. xix. cap. v.	72	Theophilus Anani F.	
Joſeph. ibid.	73	Simon Boethi F. cognomento Cantheras, ab Agrippa factus anno i.	Chriſti 41.
Joſeph. xix. cap vi.	74	Matthias Anani F. ab Agrippa factus anno i.	Chriſti 42.
Joſeph. xix. cap vii.	75	Elionæus Cithæi F. anno i.	Chriſti 43.
Joſephus xx. cap. i.	o	Simon Cantheras ſecundo, ut Joſephus indicat, qui ipſum ab Herode Chalcidis rege in ordinem ait eſſe redactum, forte anno uno præfuit.	Chriſti 44.
Ibid.	76	Joſephus Canei F. anno Claudii v. ut ea Joſepho colligitur.	Chriſti 45.
Joſeph. xx. cap. iii.	77	Ananias Nebedæi F. ab Herode creatus.	
Joſephus xx. cap. vi.	78	Iſmael Fabi F. ab Agrippa juniore.	Chriſti 54.
Id. cap. vii.	79	Joſephus Cabei Simonis F. ab Agrippa factus.	Chriſti 60.
Id. cap. viii.	80	Ananus Anani F. tribus tantum menſibus.	Chriſti 61.
Ibid.	81	Jeſus Damnæi filius.	Chriſti 61.
Ibid.	82	Jeſus Gamalielis F.	
Ibid.	83	Matthias Theophili F.	
Ibid.	84	Phanaſus tempore belli Judaici.	

Joſephus lib. xx. cap. viii. Pontifices ab Aarone ad Phanaſum numerat LXXXIII. Quare noſtra computatio cum illo ſatis congruit; ut & illa diſtributio: cum ab Aarone ad templum XIII. fuiſſe ſcribit; inde ad captivitatem Babylonicam XVIII. Sed ab hac epocha ad Antiochum Eupatorem nonniſi XV. interponit: nos duos amplius legitimos invenimus, Alcimo prætermiſſo. Recte convenit & numerus ab Herodis initio ad excidium Templi: qui eſt Pontificum octo & viginti.

Poſtremo nec illud omittendum eſt, Joſephum lib. xx. cap. viii. poſtquam Jeſum Damnæi F. ab Agrippa juniore Pontificem factum eſſe ſcripſit, exauctorato Anano, ſtatim Ananiam Pontificem ſubjicere: *ὁ δ' ἀρχιερεὺς Ἀνανίας καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπὶ μέγα προὔκοπτε δόξῃ*. *At Ananias Pontifex in dies celebrior fiebat*. Atqui paullo poſt Jeſu Damnæi F. ſubſtitutum refert Jeſum Gamalielis F. Quare Pontifex dicetur Ananias, quod aliquando Pontificatum geſſiſſet.

APPENDIX

APPENDIX OPERIS
DE DOCTRINA TEMPORUM
VETERUM QUORUMDAM OPUSCULA
continens, de celebrandi Paſchatis ratione.

Epiſtola ſancti Proterii Alexandrini Epiſcopi ad beatiſſimum Papam Leonem Romanæ urbis Epiſcopum de ratione Paſchali.

DOMINO meo dilectiſſimo fratri, & conſacerdoti, Leoni Proterius in Domino ſalutem. Piiſſimus, & fideliſſimus Imperator noſter Marcianus litteris ad nos nuper venerabilibus uſus eſt; quibus aſſeruit æſtimare quoſdam, non diligenter adſcriptam diem feſti Paſchalis, quæ per octavam Indictionem futuram Deo præſtante celebranda eſt. Veruntamen non velut a ſe commotus hoc indicavit; ſed quæ ſcripta tuæ ſanctitatis acceperit; & præcipiebat oportere nos cauſſam diligenter inquirere, adhibita nimis tenaciſſima ſcrutatione, quæ multum ſolicitudinis, ac ſtudii contineret. Quapropter negligendum non fuit, quo minus ſtatim negotium ventilarem: quando ex illo jam tempore, quo commonitorium tuæ venerationis accepi, plurimam curam rei hujus habuerim: nunc legales libros inſpiciens, nunc antiquorum doctorum inſtituta contingens; ex quibus poſſibile eſt hujuſmodi computum inveſtigare ſolertius. Sumens etiam & centenalem curſum Paſchæ deſcriptum a beatiſſimo patre & Epiſcopo noſtro Theophilo; omnemque decurrens, ita reperi diligenter integreque compoſitum, ut quicumque ille ſit, auctoritatem ſcripturæ hujus quolibet modo reprehendere, ac vituperare non poſſit. Erat enim inconſequens virum ita vigilantem, Deo cariſſimum, divinarum etiam ditatum ſcientia ſcripturarum, in negotio tam magno ac neceſſario, prætermiſſo diligentiæ labore, potuiſſe delinquere. Sed forte, ſicut tua ſanctitas ſcribit, mendoſi codicis, aut ſcriptoris Librarii error eſt; & propterea nos oporteret diem ſanctæ illius feſtivitatis transferre, quæ nihil. Celebratur autem ita potius, ut centenarius annorum curſus ejuſdem beatiſſimi patris noſtri & Epiſcopi Theophili continet; qui antiquorum paginis omnino concordat; id eſt XXIX. die menſis Pharmuti juxta Ægyptios, qui eſt VIII. Kalendas Maias. Et nos enim, & tota Ægyptia regio, atque Oriens univerſus, ſic ipſam diem celebraturi ſumus, Deo præſtante. Ut autem non arbitremur abſolute quæ nobis videtur ſcribere, ſeu velle firmare, inſeruimus etiam cauſſas huic epiſtolæ, quibus tua ſanctitas forte æſtimet, non ſe debere reprehendere Ægyptiorum Eccleſiæ veritatem, quæ mater hujuſcemodi laboris exſtitit, diligenterque conſcripſit. Olim quidem Dominus per Moyſen tempus Paſchale ſignificavit dicens: *Cuſtodi menſem novorum*, primum hunc eſſe pronuncians: ſicut iterum dicit: *Menſis iſte vobis initium menſium, primus erit in menſibus anni: & facies Paſcha Domino Deo tuo XIV. die menſis primi.* Sed qui hæc per Moyſen locutus eſt Dominus, plenitudo Legis exiſtens, quando dignatus eſt homo fieri, quinta feria, XIV. Luna menſis primi in cœnaculo cum Diſcipulis Paſcha manducans, paullo poſt a Juda traditur: & ſequenti die, XV. Luna crucifigitur; id eſt VI. feria & ad inferos deſcendens, ac diſpenſationes ſalutis noſtræ perficiens, veſpere Sabbati luceſcente Dominico, reſurrexit a mortuis, in quo die Lunam XVII. primi menſis, juxta Hebræos, exſtitiſſe manifeſtum eſt. Nos ergo Chriſtiani non ſolam XIV. Lunam in Paſcha requirimus: hoc enim Judæi facientes ſine feſtivitate ſunt; ſed etiam reſurrectionis diem Redemptoris noſtri, qui eſt XVII. Luna præfati primi menſis novorum, ſolicitius obſervamus. Quæ ſi eodem modo plenilunium ſuperoccurrerit quinta Sabbatorum, quando Salvator Paſcha cum diſcipulis manducavit, omne tolletur ambiguum. Quia vero Lunæ curſus ad Solis curſum inæqualis eſt, & XIV. Luna Paſchalis in die Dominico ſæpe contingit: non eſt autem poſſibile tunc feſtum celebrare: ſed nec pridie, Sabbato Luna XIII. jejunium ſolvere: in ſeptimanam ſequentem differendum eſt; maxime cum habeamus intra eam XV. Lunam, quando, ſicut ſcripſit Apoſtolus, *Paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus*. XIV. namque Luna primi menſis juxta Hebræos, ut ſuperius dictum eſt, JESUS Paſcha typicum manducavit: ſequenti ſexta feria, XV. Luna, ut ovis occiſionis cruci pro nobis affixus eſt: & veſpere Sabbati luceſcente Dominico, XVII. Luna reſurrexit a mortuis. Quia ergo in ſollemnitate futura Paſchali, per octavam Indictionem, XXII. die Dominico Parmothi menſis novorum, qui eſt XV. Kal. Maii, occurrerit XIV. Luna die Dominico, in ſeptimanam differre convenit ſubſequentem. Habentes enim intra eam triduanum myſterium, hoc eſt XV. Lunam, quando crucifixus eſt Chriſtus, quartædecimæ cohærentem; nec non XVI, & ſequentem ſeptimam decimam vigeſimo quidem VIII. die menſis Parmothi, qui eſt IX. Kal Maii, jejunia ſolvemus veſpere Sabbatorum; ſequenti vero luceſcente Dominico XXIX. die menſis ipſius Parmothi, qui eſt VIII. Kal. Maii, feſtivitatem ſinceriſſime celebrabimus. Nam & priſcis temporibus, ſi quando die Dominico XIV. Luna reperta eſt, in ſequentem ſeptimanam eſt dilata feſtivitas; ſicut in octogeſimo nono, & nonageſimo tertio anno a Diocletiani probatur imperio. Sic enim & tunc beatiſſimi patres noſtri feciſſe declarantur. In octogeſimo quidem nono anno ab imperio Diocletiani, ſuperſtite beatæ memoriæ patre noſtro, & Epiſcopo Anaſtaſio, cum XIV. Luna Paſchalis XXVIII. die menſis Phamenoth, id eſt nono Kalendar. Aprilium die proveniſſet, die Dominico, in ſubſequentem translatum eſt hebdomadem; ita ut quinta die menſis Parmothi, hoc eſt pridie Kalendarum Aprilium celebraretur Paſcha Dominicum. In nonageſimo autem tertio anno ab imperio ejuſdem Diocletiani, cum XIV. Luna Paſchalis XIV. die menſis Parmothi, qui eſt V. Id. April. die Dominico contigiſſet, in ſequentem item ſeptimanam dilatio facta eſt: ita ut Dominicum Paſcha XXI. die menſis Parmothi, qui eſt XVI. Kal. Maii, ſollemniter ageretur. In centeſimo quoque tertio ab imperio præfati Diocletiani, cum Luna Paſchalis XIV. Parmothi XXIII. die, qui eſt XIV. Kal. Maii, eſſet die Dominico ſuperventura, iterum ſeptimana quæſita eſt, & Dominicum Paſchæ XXX. die menſis ipſius Parmothi, qui eſt VII. Kal. Maii conſtat eſſe celebratam, propter anguſtiam temporis imminentem. Item cum centeſimo ſexageſimo anno a Diocletiani imperio, XIV. Luna Paſchalis Parmothi XXIII. die, qui eſt XIV. Kal. Maii occurreret III. feria ſeptimanæ, & Dominicum Paſcha XXVIII. die menſis ipſius Parmothi, qui eſt VIII. Kal Maias, tunc celebraſſe meminimus. Neceſſe eſt igitur & in ducenteſimo quinquageſimo anno a Diocletiano imperio in futuro Paſchali feſto indictionis octavæ, XXII. die Parmothi, quæ eſt XV. Kal. Maias, Luna XIV. occurrente die Dominico, in proximam ſeptimanam, juxta præcedentem formam convenienter extendi: ut XXVIII. die menſis Parmothi, qui eſt VIII. Kal. Maias, Dominicum celebremus Paſcha, propter apprehendentem rurſus anguſtiam: ſicut patres noſtri fecerunt, XIV. Lunas occur-

occurrentes die Dominico differentes. Nam ſi XXII. die menſis Parmothi qui eſt XV. Kal. Maias, Luna XIV. ſicut dixi, ſæpius occurrente Dominico die, Paſcha celebremus, inveniemur pridie, id eſt Sabbato, XXI. die menſis ejuſdem, qui eſt XVI. Kalend. Maias, XIII. Luna tunc exiſtente, non rite jejunia ſolvere. Nec enim in XIII. Luna comeditur Paſcha. Unde quia XXII. die menſis Parmothi, qui eſt XV. Kalend. Maias, dominico die, XIV. Luna contingit; non autem convenit die Dominico jejunare: quia hoc Manichæorum eſt proprium: conſequens eſt in proximam tendere ſeptimanam; intra quam, ut diximus, habemus & XV. Lunam, quando crucifixus eſt Dominus, & XVI. Lunam, ſimul & XVII. Lunam, quando reſurrexit a mortuis; ita ut XXVIII. die menſis Parmothi, qui eſt IX. Kal. Maias, veſpere Sabbati jejunia pro more ſolvamus, & ſequenti Dominico, XXIX. die menſis ipſius, qui eſt VIII. Kal. Maii, feſtum Paſchale celebremus. Illud etiam neceſſario vobis innoteſcimus, quod & in futuro CCLXV. anno ab imperio Diocletiani, XIV. Luna rurſus occurrente XXII. die menſis Parmothi, qui eſt XIV. Kal. Maii, Dominicum Paſcha XXVIII. die menſis ipſius, qui eſt VII. Kal. Maias, Domino præſtante celebrabitur. Sed nonnulli ſubtilitatem Paſchalis compoti forſitan ignorantes, Judaicis ſeducti fabulis, æſtimabunt nos in ſecundum menſem recedere, ſi feſtivitatem eatenus exigamus; neſcio prorſus unde hoc affirmantes. Nam XIV. Luna ipſius menſis occurrente, XXII. die menſis Parmothi, qui eſt XV. Kal. Maii; quomodo querelam ſuſtinebimus, quia ſecundo menſe Paſcha celebremus? Judæi namque ignorantes Dominum tempus quoque Paſchæ ignorant. Unde ſæpius a primo menſe ſecedant, & in XII. menſe Paſcha celebrare aliquatenus arbitrantur. Sed beatiſſimi patres noſtri cyclum decemnovennalem certius affigentes, quem violari impoſſibile eſt, velut crepidinem, ac fundamentum, & regulam hunc decemnovennalem compotum ſtatuerunt; non juxta Judæorum nunc indoctas, atque ineptas actiones; neque ſecundum exterarum putativam, fictamque prudentiam; ſed ſecundum gratiam Spiritus ſancti inſtituti in revolutione ſæpe memorati decemnovennalis circuli, XIV. Paſchales Lunas diligentius annotarunt. His itaque confectis, illud etiam oportet attendere, quod errent nimium qui primi menſis initium lunaris curſus a XXV. die menſis Phamenoth, qui eſt XII. Kalend. April. omnino eſſe conſtituunt: eo quod tunc initium verni temporis ab his, qui hoc invenire valuerant, cum omni diligentia præfixum eſſe videatur; & manifeſte quidem ſecundum curſum Solis, XXV. die menſis Phamenoth, qui eſt XII. Kalend. April. æquinoctium eſſe cognoſcitur. Sed non oportet ab hoc æquinoctio primi menſis exordium, juxta curſum Lunæ prorſus affigere. Alioquin per omnia Solis circulo Lunæ diſcurſus concordare debuerat. Verum quia cunctis habentibus intellectum certum eſt, quod velociſſimum Lunæ motum curſus Solis minime conſequatur; age jam nunc breviter Deo præſtante dubios inſtruamus, quod in ſecundum menſem nullo modo poſſimus excedere. Si enim in æquinoctio, id eſt XXV. die menſis Phamenoth, qui eſt XII. Kalend. April. juxta curſum Lunæ, menſis conſtitueretur initium, rationis eſſet opinari nonnullos in ſecundum menſem nos poſſe recedere. Nunc autem, quia XIV. Luna primi menſis per octavam Indictionem, quæ ventura eſt XXII die menſis Parmothi, qui eſt XV Kalend. Maii invenitur; certum eſt, quod initium ejuſdem menſis primi juxta Lunæ curſum nono die Parmothi, qui eſt Prid. Non. April. occurrat. Cum ergo XIV. Luna XXII. die menſis Parmothi inveniatur, qui eſt XV. Kalend. Maii, Dominicum Paſcha XXIX. die menſis ipſius Parmothi, qui eſt VIII. Kal. Maii celebrantes, in ſecundum menſem minime recedimus; cum Lunam tunc XXI. induſtriæ habeamus. Quomodo igitur excurremus in menſem ſecundum, quandoquidem initium primi menſis juxta Lunæ curſum, ſicut paullo ante dictum eſt, IX. die menſis Parmothi, qui eſt prid. Non. April. exiſtat, & XIV. Luna XXII. die menſis ipſius; id eſt XV. Kalendarum Maiarum die proveniat. Hoc autem ita declarato, certum eſt, quod in ſecundum menſem nullatenus excurramus XXIX. die menſis Parmothi, qui eſt octavo Kal. Maii Dominicum Paſcha celebrantes. Cognoſcant itaque per tuam ſanctitatem, qui ex illis partibus ambigunt, quod legitime per octavam Indictionem Paſcha peragimus. Propterea enim ſcripſi Patrum, & in hoc Eccleſiaſticas formulas ſubſequens & exinde occaſiones rei hujus aſſumens. Sic namque & præcurſores noſtri, ſiquando dubietas orta eſt, prædicere feſtinabant; ut ubique conſonanter ageretur ſancta feſtivitas. Quod etiam nunc juxta priſcam conſuetudinem credimus in Domino prædicari in Eccleſiis, unam fidem; unum Baptiſma; unam ſollemnitatem ſacratiſſimam Paſchalem ab omnibus Chriſtianis ubique celebrari in Chriſto Jeſu Domino noſtro: quia in ipſo vivimus, & movemus, & ſumus. Transferre vero hanc Epiſtolam in Latinæ vocis eloquium non ſatis certum eſſe putavimus; ne ſitne Græcizantes potius apud nos, nec etiam valentes hæc diligenter exprimere, læderent veritatem propter inſormem ſermonem, atque congruum: & qui forte non ita poſſit ardenter, ſilenterque transferri, ſicut cauſſa poſcebat. Saluta eam, quæ tecum eſt, fraternitatem; te quæ nobiſcum eſt, ſalutat in Domino. Et alia manu: Valere te, & noſtri meminiſſe Domino precor dilectiſſime, & deſideratiſſime.

EPISTOLA PRIMA DIONYSII EXIGUI.

DOMINO beatiſſimo, & nimium deſiderantiſſimo Patri Petronio Epiſcopo, Dionyſius Exiguus. Paſchalis faſti rationem, quam multorum diu frequenter a nobis expoſcit inſtantia, nunc adjuti precibus veſtris explicare curavimus, ſequentes per omnia venerabilium CCC, X. & VIII. Pontificum, qui apud Nicæam civitatem Bithyniæ contra veſaniam Arii convenerunt, etiam rei hujus abſolutam veramque ſententiam, qui quartas decimas Lunas Paſchalis obſervantiæ per X. & IX. annorum redeuntem ſemper in ſe circulum ſtabiles immotaſque ſtatuerunt: quæ cunctis ſæculis eodem quo reponuntur exordio ſine varietatis labuntur excurſu. Hanc autem regulam præfati circuli non tam peritia ſæculari, quam ſancti Spiritus illuſtratione ſanxerunt, & velut anchoram firmam & ſtabilem huic rationi lunaris dimenſionis appoſuiſſe cernuntur; quam poſtmodum nonnulli vel arrogantia deſpicientes, vel tranſgredientes inſcientia, Judaicis inducti fabulis, diverſam atque contrariam formam feſtivitatis unicæ tradiderunt. Et quia ſine fundamenti ſoliditate non poteſt ſtructura ulla conſiſtere, longe aliter in quibuſdam annis Dominicum Paſcha, & Lunæ compotum præfigere maluerunt, inordinatos circulos ordientes, qui non ſolum nullam recurſus ſtabilitatem: verum etiam curſum præferrent errore notabilem. Sed Alexandrinæ urbis Archiepiſcopus beatus Athanaſius, qui etiam ipſi Nicæno concilio tunc ſancti Alexandri Pontificis Diaconus, & in omnibus adjutor interfuit: & deinceps venerabilis Theophilus, & Cyrillus ab hac Synodi veneranda conſtitutione minime deſciverunt. Immo potius eumdem decemnovennalem circulum, qui enneacaidecaeterida Græco vocabulo nuncupatur, ſollicite ſervientes, Paſchalem curſum nullis diverſitatibus interpolaſſe monſtrantur. Papa denique Theophilus C. annorum curſum Theodoſio ſeniori principi dedicans, & Sanctus Cyrillus cyclum temporum XC. & V. annorum componens, hanc ſancti Concilii traditionem ad obſervandas quartas decimas Lunas Paſchales per omnia ſervaverunt. Et quia ſtudioſis, & quærentibus ſcire quod verum eſt, debet ejuſdem circuli regula fixius inhærere, hunc poſt præfationem noſtram credidimus adſcribendam. XCV. autem annorum hunc cyclum ſtudio, quo valuimus, expedire contendimus: ultimum ejuſdem beati Cyrilli, id eſt quintum circulum, quia VI. adhuc ex eo anni ſupererant, in noſtro hoc opere præferentes: ac deinde quinque alios juxta normam ejuſdem Pontificis, immo potius ſæpedicti Nicæni concilii nos ordinaſſe profitemur. Quia vero ſanctus Cyrillus primum cyclum ab anno Diocletiani CLIII. cœpit, & ultimum in CCXLVII. terminavit: nos a CCXLVIII. anno ejuſdem Tyranni potius quam Principis inchoantes, noluimus circulis noſtris memoriam impii & perſecutoris innectere; ſed magis elegimus ab Incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti annorum tempora prænotare: quatenus exordium ſpei noſtræ notius nobis exiſteret, & cauſſa reparationis humanæ,

Google

humanæ, id eſt paſſio Redemptoris noſtri evidentius eluceret. Hoc præterea lectorem putavimus admonendum, quod circulus iſte xc, & v. annorum, quem fecimus, cum finito tempore in id ipſum reverti cœperit, non per omnia propoſitam teneat firmitatem. Nam licet anni Domini noſtri Jeſu Chriſti ordinem ſuum continuata ſerie cuſtodiant, & Indictiones per annos xv. ſolita revolutione decurrant, epactas etiam, quas Græci vocant, id eſt adjectiones annuas lunares xi, quæ xxx. dierum fine in ſe redeunt, fixis regulis invenias annotatas, decemnovenalem quoque recurſum & Paſchales quartas decimas Lunas eaſdem omnium ævorum revolutione reperias: tamen tenorem ſimilem conſtantiæ nequeunt cuſtodire concurrentes dies hebdomadum, & dies Paſchæ Domini, Lunaque ipſius diei Dominici. Concurrentium autem hebdomadum ratio, quæ de Solis curſu provenit, ſepteno annorum jugi circuitu terminatur. In quo per annos ſingulos unum numerare curabis. in eo tantummodo anno, in quo biſſextus fuerit, duos adjicies. quæ cauſa etiam facit ut non per omnia circulus iſte xcv. annorum ſuo recurſui concordari videatur. Nam cum in ceteris annis non diſſentiat, in his aliis Solis, in quibus ſe biſſextus interſerit, Paſcha Dominicum cum ſua Luna vario modo rationis occurrit. Sed hi qui ordine ſuo per omnia decurrunt tempora, mobilium caſuum ſua ſtabili ſtatuitione ſine alia poſſunt difficultate dirigere. Et ideo poſt expletionem xcv. annorum, cum harum rerum diligens ad exordium redire voluerit, non ad quintum cyclum S. Cyrilli, quem nobis neceſſario propoſuimus: ſed ad noſtrum primum vigilanter excurrat; & ordine, quo diximus, per eos, qui firmum curſum retinent, eorum progreſſum qui videntur titubare ſuſtentet. Illud quoque non minori cura notandum eſſe cenſuimus, ne in primi menſis agnitione fallamur. Hinc enim pene cunctus error diſcrepantiæ Paſchalis exoritur, dum temporis initium ignoratur. Nam cum Dominus omnipotens hanc ſacratiſſimam ſollemnitatem celebrandam filiis Iſrael, qui ex Ægyptia ſervitute liberabantur, indiceret, ait in libro Exodi ad Moyſen & Aaron in terra Ægypti. Menſis iſte principium menſium primus erit in menſibus anni. Itemque ibidem: Primo, inquit, menſe xiv. die menſis ad veſperum comedetis azyma uſque ad xxi. ejuſdem ad veſperum. In Deuteronomio quoque idem legiſlator Moyſes ita populum de hac re commonet dicens: Obſervate menſem novarum frugum, & verni primum temporis, ut facias Paſcha Domino Deo tuo quoniam in iſto menſe eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte. Tanta hac auctoritate divina claruit primo menſe xiv. die ad veſperum uſque ad xxi. feſtivitatem Paſchalem debere celebrari. Sed quia menſis hic unde ſumat exordium, vel ubi terminetur, evidenter ibi non legitur, præfati venerabiles ccc, decem & viii. Pontifices antiqui moris obſervantiam, & exinde a ſancto Moyſe traditam, ſicut in ſeptimo libro Eccleſiaſticæ refertur hiſtoriæ, ſolertius inveſtigantes, ab vi. Idus Martii uſque in die nonarum Aprilium natam Lunam facere dixerunt primi menſis exordium: & a xii. die Kal. Apr. uſque in xiv. Kalendas Maias Lunam xiv. ſolertius inquirendam. Quæ quia cum Solis curſu non æqualiter volvitur, tantorum dierum ſpatiis occurſum vernalis æquinoctii conſequatur, qui a xii. Kalendarum Aprilium die cunctorum Orientalium ſententiis, & maxime Ægyptiorum, qui calculationis præ omnibus gnari ſunt, ſpecialiter annotatur. In quo etiam ſi Luna xiv. Sabbata contigerit, quod ſemel in xcv. annis accidere manifeſtum eſt, ſequenti die Dominico, id eſt undecimo Kal. Aprilis Luna xv. celebrandum Paſcha eadem ſancta Synodus ſine ambiguitate firmavit. Hoc modis omnibus commonens, ut ante xii. Kalendas Aprilis Lunam xiv. Paſchalis feſti nullus inquireret, quæ non primi menſis, ſed ultimi eſſe conſtaret. Sed nec hoc prætereundum eſſe putavimus, quod nimis errant, qui Lunam peragere curſum ſui circuli xxx. dierum ſpatiis æſtimantes, duodecim lunares menſes in cccLx. diebus annumerant. quibus etiam quinque adjiciunt, quos intercalares appellavit antiquitas, ut ſolarem annum adimplere videatur. Cum diligens inquiſitio veritatis oſtenderit in duobus Lunæ circulis non Lx. dies, ſed Lix. debere numerari. Ac per hoc in xii. lunaribus menſibus cccLiv. dierum ſummam colligi. cui epactas Ægyptii annuas, id eſt xi. dies accommodant; ut ita demum lunaris emerſio rationi Solis adæquetur. Quod veriſſimum eſſe, atque certiſſimum ſupraſcriptorum Patrum ſententia comprobatur: qui juxta hanc Ægyptiorum calculationem xiv. Lunas Paſchalis obſervantiæ tradiderunt. Sed nonnulli tantæ ſubtilitatis, ſive potius ſanctionis ignari, dum alia ſupputationis argumenta perquirunt, a veritatis tramite recedunt. Unde plerumque contigit, ut quando ſæpedicti Patres decimam quartam Lunam ponunt, eam iſti xv. ſuſpicentur; & quæ xxi. eſt, xxii. eſſe pronuntient. Sed nobis, quibus amor, & cura eſt Chriſtianæ religionis, nulla prorſus oportet ratione diſcedere: ſed præfixam ab his Paſchalem regulam ſinceriſſima convenit obſervatione ſervare. Quanta vero in Eccleſiis toto terrarum orbe diffuſis horum Patrum nitamur auctoritate, non labor eſt oſtendere: cum ſecundum Concilium apud Nicæam poſt tempora non longa conveniens, eorum primitus definitione, quam de Paſchali ratione protulerant, nullo modo violandam eſſe cenſuerunt. Denique in Sanctis Canonibus, ſub titulo Lxxix, qui eſt primus ipſius Antiocheni Concilii, his verbis invenitur expreſſum. Omnes, qui auſi fuerint diſſolvere definitionem ſancti, & magni Concilii, quod apud Nicæam congregatum eſt, ſub præſentia piiſſimi, & venerandi principis Conſtantini, de ſalutifera ſollemnitate Paſchali, excommunicandos, & de Eccleſia pellendos eſſe cenſemus. ſi tamen contentioſi adverſus ea, quæ bene ſunt decreta perſtiterint. Et hæc quidem de laicis dicta ſint. Si quis autem eorum, qui præſunt Eccleſiæ, aut Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus poſt hanc definitionem tentaverit ad ſubverſionem populorum, & Eccleſiarum perturbationem ſeorſum colligere, & cum Judæis Paſcha celebrare; ſancta Synodus hunc alienum jam hinc ab Eccleſia judicavit. quod non ſolum ſibi, ſed plurimis cauſſa corruptionis, ac perturbationis extiterit. Nec ſolum a miniſterio tales removet; ſed etiam illos, qui poſt damnationem hujuſmodi communicare tentaverint, damnati ſunt, omni quoque extrinſecus honore privati, quem ſancta regula, & Sacerdotium Dei promeruit. His non diſſimilia venerabilis Papa Leo ſedis Apoſtolicæ Præſul pronunciat dicens: Contra ſtatuta Canonum paternorum, quæ ante longiſſimæ ætatis annos in urbe Nicæa ſpiritalibus ſunt fundata decretis, nihil cuiquam audere conceditur: ita ut ſi quis diverſum quid velit decernere, ſe potius minuat, quam illa corrumpat. Quæ ſi ut oportet a cunctis Pontificibus intemerata ſerventur, per univerſas Eccleſias pax erit, & firma concordia; & iterum: In omnibus, inquit, Eccleſiaſticis cauſſis his legibus obſequimur, quas ad pacificam obſervantiam omnium Sacerdotum per cccxviii. antiſtites Spiritus Sanctus inſtituit: ita ut etiamſi multi plures aliud, quam illi ſtatuere, decernant, in nulla reverentia ſit habendum quicquid fuerit a prædictorum conſtitutione diverſum. Sufficienter, ut putamus, cunctis judicitur, ne deinceps aliter, quam a ſanctis conſtitutum eſt Patribus, ſacratiſſimum Paſcha celebretur. Quod ſi teſtimonia tantorum Sacerdotum forſitan quis obſtinata mente deſpexerit, etiam hiſtoria Eccleſiaſtica paria breviter intimata reperiet, multorumque relatione Pontificum, & maxime beati Athanaſii, cujus ſupra meminimus, hæc eadem vulgata cognoſcet. Idipſum vero epiſtola ſancti Proterii Alexandrinæ urbis Epiſcopi ad eumdem Papam Leonem pro hac eadem Paſchali quæſtione directa teſtatur; quam ante hos annos transferentes e Græco, huic operi nectendam eſſe perſpeximus: nec non & argumenta Ægyptiorum ſagacitate quæſita ſubdidimus; quibus, ſi forſitan ignorentur, Paſchales tituli poſſint facile reperiri, id eſt quotus ſit annus ab Incarnatione Domini, & quota ſit Indictio; quotus etiam lunaris circulus decemnovennalis exiſtat, ceterique ſimiles ſupputationis compendio requirantur. Orantem pro nobis beatitudinem veſtram divina gratia cuſtodire dignetur.

EPISTOLA DIONYSII II.

de ratione Paſchæ.

DOMINIS a me plurimum venerandis Bonifacio primicerio notariorum, & Bono ſecundicerio Dionyſius Exiguus ſalutem.

Reverentiæ Paſchalis regulam diu, ſancto, ac venerabili Petronio Epiſcopo commonente, tandem ſtilo commendare compulſus, omnem deinceps diverſitatis oppugnationem ſublatam fore credideram; maxime quod Sanctorum CCCXVIII. antiſtitum, qui apud Nicæam convenerant, auctoritatem totis viſibus inſinuare curaveram. qui in ipſo Concilio venerando decemnovennalem cyclum regulariter aſſigentes, quartas decimas Lunas Paſchalis obſervantiæ per omnia tempora legis ſuæ revolutionis immobiles annotaverunt. Sed quoniam ſanctitas veſtra orta rei hujus quæſtione, de archivo Romanæ Eccleſiæ Paſchaſini venerabilis Epiſcopi ſcripta, quem conſtat pro perſona beatiſſimi Papæ Leonis ſancto Chalcedonenſi præſediſſe Concilio, ad eumdem Papam per idem tempus directa nunc protulit, quæ Sanctis Patribus evidenti ratione conſentiunt, haic præſenti indidimus operi: ut hujus etiam viri teſtimonio niteremur, qui manifeſto miraculo venerabilium Pontificum Paſchalia decreta confirmat. Quod vero in ſcriptis ipſis communium annorum, & emboliſmorum mentio facta eſt, & a nonnullis hæc ratio, quæ ex Hebræorum, ut fertur, traditione deſcendit, magnopere quæritur, ſcire volentibus, utrum huic paterna regula conſonare videatur, neceſſarium duximus & hanc notitiam, ne probetur in aliquo diſſidere, coacta brevitate digerere. Noverimus itaque quia idem decemnovennalis cyclus per ogdoadem; & hendecadem ſemper in ſe revolvitur. Octo namque & undecim ipſe numerus explicatur. Ogdoas ergo, quæ incipit a primo decemnovennali cyclo, qui eſt lunaris XVII. hac ratione peragitur; ut annos primum & ſecundum, communes, id eſt minores habeat: tertiam emboliſmum, id eſt majorem: annum quartum, & quintum item communes; ſextum emboliſmum; ſeptimum communem; octavum emboliſmum. Ac per hoc ogdoadis communes anni quinque, & tres emboliſmi jugiter adſcribuntur. Communis autem annus XII. lunares menſes colligit, qui * CCCLIV. efficiunt. Emboliſmus autem annus, & Lunas XIII. & dies CCCLXXXIV. habere monſtratur. Item hendecas hac lege diſcurrit. Incipit † anno cyclo decemnovennali, qui eſt lunaris ſextus. cujus primus & ſecundus annus communis eſt; tertius emboliſmus; quartus & quintus communis; ſextus emboliſmus; ſeptimus & octavus communes; nonus emboliſmus; decimus communis; undecimus emboliſmus: ſicque hendecas communibus annis ſeptem, emboliſmis IV. terminatur. Emboliſmorum autem iſta ratio probatur exiſtere, quia annorum communium videtur damna ſupplere; quatenus ad ſolare tempus lunaris exæquetur excurſio. Quamvis enim anni ſolaris circulum per ſingulos menſes Lunæ circumeat, tamen ejus perfectionem XII. ſuis menſibus implere non prævalet. Denique in annis communibus ad rationem ſolaris anni, XI. dies Lunæ deeſſe cernuntur. In emboliſmis vero XIX. diebus eumdem annum videtur ſolarem Luna tranſcendere.

* Deeſt vox dies.

† Cor. nono.

Quapropter ogdoadis, & hendecadis annos juxta præfati circuli ordinem in mediam proferamus; & liquido probabimus per XIX. annos & XI. Lunæ curſum cum Sole contendere: quando tot dies iſta colligat, quot ille cucurrerit. In ogdoade diximus V. annos eſſe communes, tres emboliſmos. Quinquies ergo treceni quinquageni quaterni fiunt II. DCCLXX. & ter treceni octogeni quaterni II. CLII. ac per hoc ſimul fiunt II. DCCCCXXII. Similiter VIII. anni ſolares, ſi in ſummam redigantur, id eſt octies trecenti ſexageni quini, & quadrans, faciunt ſimul II. DCCCCXXII. Simillime & hendecadis annos, qui ſunt communes VII. & IV. emboliſmi, ſi in ſummam ea, qua diximus, ſupputatione congeſſeris, tantumdem pene reperies, quantum XI. ſolares anni conficiunt; hoc eſt IIII. XIV. Hæc eſt ergo emboliſmorum, ſicut prædiximus, ratio, ut incrementis ſuis communium annorum detrimenta compenſent. Sed jam pulcherrimam vobis atque præclaram collectionem ipſius cycli decemnovennalis oſtendam, per quam omnem deinceps ambiguitatem, ſi qua mora fuerit, auferatis. nec ſit ita quis nimio ſtupore perculſus, qui demonſtrata ſibi veritatis luce non gaudeat, & ignorantiæ relictis tenebris, tantæ rationi protinus non acquieſcat. A decima quinta Luna Paſchalis feſti, verbi gratia, præcedentis uſque XIV. ſequentis, quod quærimus, ſi communis annus eſt, CCCLIV. dies habebit. ſi emboliſmus CCCLXXXIV. Quod ſi dies unus plus, minuſve contigerit, evidens error eſt. excepto videlicet anno primo ſæpedicti decemnovennalis cycli, quem a XIV. Luna Paſchæ ultimi, id eſt nonidecimi anni, uſque ad XIV. ejuſdem primi numerare curamus; propterea quod idem ultimus epactas, id eſt adjectiones lunares XVIII. tunc retinet. Primo anno non XI. ut in ceteris, ſed XII. dies accommodat. Et quia XXX. dierum fine volvuntur: nulla epacta in principio ipſius cycli ponitur. Secundus autem annus XI. ſuſcipit. & ideo ſicut diximus. a XV. Luna Paſchæ primi cycli uſque ad finem ejus, in communibus & emboliſmis annis præfixos dies nos invenire non dubium eſt. Quod ſi aliter aliquando calculantium imperitia fuerit fortaſſis expoſitum, hac obſervantia rationis eorum falſitas arguatur. Atque ut hoc manifeſtius poſſit intelligi, præſentis anni monſtremus exemplum.

Beda cap. XI. de rat. Temp.

Indictio quippe XV. eſt, & lunaris circulus undecimus; decemnovennalis cyclus XIV. & quoniam hendecadis ſextus annus eſt, eum emboliſmum eſſe neceſſe eſt. A XV. itaque Luna præteriti feſti uſque ad XIV. præſentis quot ſunt dies diligentius inquiramus, & inveniemus procul dubio quando Paſcha celebrare debeamus. Tranſacto anno Indictione XII. Luna XIV. nono Kalendarum Aprilium die, id eſt XXIV. menſis Martii fuiſſe quis dubitet, qui curam rei hujus habere quantulumcumque cognoſcitur? Et ideo ab VIII. Kalendarum Aprilium die numerandi ſumamus exordium; habemus Martii dies VII. Aprilis XXX. Maii XXXI. Junii XXX. Julii XXXI. Auguſti XXXI. Septembris XXX. Octobris XXXI. Novembris XXX. Decembris XXXI. Januarii XXXI. Februarii XXVIII. Martii XXXI. Aprilis XII. dies, quod eſt pridie Id. Aprilis. fiunt ſimul CCCLXXXIV. Quod ſi juxta eorum deffinitionem, qui Lunam aliter, quam ſe veritas habet, computant XIV. non pridie Iduum Aprilium, ſed tertio Iduum demus occurrere, CCCLXXXIII. dies imminuto numero colligemus. quod nullo fieri pacto conceditur. Et ita ſemper quotiens dubitatio talis occurrerit, a XV. Luna tranſactæ feſtivitatis uſque in XIV. Paſchæ, quod quærimus, dies ſollicite computemus. Et ſi communis annus eſt, CCCLIV. dies, ſi emboliſmus eſt, CCCLXXXIV. inveniemus. nec inæqualitas prorſus eveniet; quia regula cycli hujus hac ratione ſubſiſtit, cujus enucleatam formulam ſubjecta deſcriptione pandemus.

Anno decemnovennali primo, lunari decimo ſeptimo, a decimo quinto Kalendas Maii, uſque Nonas Aprilis, quia communis annus eſt, funt dies CCCLIV.

Anno decemnovennali ſecundo, lunari decimo octavo, ab octavo Idus Aprilis uſque in octavo Kalendas Aprilis, quia communis eſt, ſunt dies CCCLIV.

Anno decemnovennali tertio, lunari decimo nono, a ſeptimo Kalendas April. uſque in Idus Aprilis, quia emboliſmus eſt, fiunt dies CCCLXXXIV.

Anno decemnovennali quarto, lunari primo, a decimo octavo Kalendas Maii, uſque in quartum Nonas Aprilis, quia communis eſt, fiunt dies CCCLIV.

Anno decemnovennali quinto, lunari ſecundo, a III. Nonas Aprilis, uſque ad undecimum Kalendas Aprilis, quia communis eſt, fiunt dies CCCLIV.

Anno decemnovennali ſexto, lunari tertio, a decimo Kalendas Aprilis, uſque in quartum Idus Aprilis, quia emboliſmus eſt, fiunt dies CCCLXXXIV.

Anno decemnovennali ſeptimo, lunari quarto, a tertio Idus Aprilis, uſque in tertium Kalendas Aprilis, quia communis eſt, fiunt dies CCCLIV.

Anno decemnovennali octavo, lunari quinto, a prid. Kal. April. uſque in decimum quartum Kalend. Maii, quia emboliſmus eſt, fiunt dies CCCLXXXIV.

Anno decemnovennali nono, lunari ſexto, a decimo tertio Kal. Maii, uſque in ſeptimum Idus Aprilis, quia communis eſt, fiunt dies CCCLIV.

Anno decemnovennali decimo, lunari ſeptimo, a ſexto Idus Aprilis uſque in ſextum Kal. Aprilis, quia communis eſt, fiunt dies CCCLIV.

Anno decemnovennali undecimo, lunari octavo, a Kalend. Aprilis uſque in ſeptimam Kalend. Maii, quia emboliſmus eſt, fiunt dies CCCLXXXIV.

Anno decemnovennali duodecimo, lunari nono, a ſexto Kalend. Maii, uſque in prid. Non. Aprilis, quia communis eſt, fiunt dies CCCLIV.

Anno

Digitized by Google

Anno decemnovennali decimo tertio, lunari decimo, a Non. Aprilis, uſque in nonum Kalend. Aprilis, quia communis eſt, fiunt dies CCCLIV.

Anno decemnovennali decimo-quarto, lunari undecimo, ab octavo Kalend. April. uſque in ſecundo Idus Aprilis, quia emboliſmus eſt, fiunt dies CCCLXXXIV.

Anno decemnovennali decimo quinto, lunari duodecimo, ab Idibus Aprilis, uſque in Kalendas Aprilis, quia communis eſt, fiunt dies CCCLIV.

Anno decemnovennali decimo-ſexto, lunari decimotertio, a quarto Non. Aprilis, uſque in duodecimum Kalend. Aprilis, quia communis eſt, fiunt dies CCCLIV.

Anno decemnovennali decimo ſeptimo, lunari decimo quarto, ab undecimo Kalend. Aprilis uſque in quinto Idus Aprilis, quia emboliſmus eſt, fiunt dies CCCLXXXIV.

Anno decemnovennali decimo octavo, lunari decimo quinto, a quarto Idus Aprilis uſque in quarto Kalend. Aprilis, quia communis eſt, fiunt dies CCCLIV.

Anno decemnovennali decimo nono, lunari decimoſexto, a tertio Kal. Apr. uſque in decimum quintum Kal. Maii, quia emboliſmus eſt, fiunt dies CCCLXXXIV.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΘΕΙΟΝ

νόμου γινομένου κατ' ἐνιαυτὸν ἁγίου, καὶ σωτηριώδους Πάσχα, καὶ τῶν περὶ τούτου ζητημάτων σύντομος μετὰ ἀποδείξεως ἀνάλυσις.

ΤΟ' μὲν ἅγιον καὶ μακάριον Πάσχα τὸ θεῖον ἐξηρθρωμένως δῆλον ὑπογράφει ὁ νόμος, ὁμοῦ καὶ τὸν μῆνα ἐν ᾧ δεῖ τοῦτο ποιεῖν· καὶ τὴν ἡμέραν καλῶν ἐξεταζομένως μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας· θεία γάρ ἐστιν * ἐν αὐτῷ φερομένη τῷ νόμῳ· φύλαξαι τὸν μῆνα τῶν νέων, καὶ ποιήσεις τὸ Πάσχα κυρίῳ τῷ θεῷ σου τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ πρώτου μηνός. μῆνα δὲ νέων λέγει, ὃν καὶ πρῶτον καλεῖ, ἐν ᾧ τεθηλότες οἱ καρποὶ τὴν γενομένην τῶν παλαιῶν προσημαίνουσι κατάπαυσιν. ἐν δὲ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἐπιτελεῖσθαι τὸ Πάσχα συνέταξεν, οὐκ ἄλλου τινὸς χάριν, ἢ ἵνα κατὰ μίμησιν τῆς τῆς σελήνης φωτὸς πλήρη τὸν ἴδιον κύκλον ἐχούσης, τὸν μετὰ τῆς πίστεως φωστῆρα ἡμεῖς τέλειον ἔχοντες, ἐκ σκότους ἁμαρτίας μὴ ἐκτριβώμεθα· θάλλοντες δέ τε παντοδαπαῖς ἀρεταῖς, καὶ τοῖς τούτων ποικίλοις οἷα τερπνοῦ φυτοῦ σκεπόμενοι, λαίων δίκην φαιδροὶ ἐξανθοῦμεν. τεσσαρεσκαιδεκάτην δὲ τοῦ μηνὸς λέγει, οὐ κατὰ τὸν ἡλιακὸν κύκλον, ἀλλὰ κατὰ τὴν σελήνην· Ἑβραῖοι γὰρ παῖδες, οὐκ ἐκ τοῦ ἡλιακοῦ δρόμου, ἀλλ' ἐκ τοῦ τῆς σελήνης κύκλου τὸν μῆνα ποιεῖν ἐπαιδεύθησαν· ἐπειδὴ καὶ ὁ μὴν κατὰ τὸ ὄνομα τῆς σελήνης λέγεται. μήνη γὰρ αὕτη ὀνομάζεται Ἑλλάδι τῇ φωνῇ. Αἰγύπτιοι γὰρ πρῶτον διὰ τὸ τῆς σελήνης δρόμον ὀξύτατον εἶναι, καὶ ἐκ τούτου συμβαίνειν πλάνην τῶν ἡμερῶν ἐνίοις τισὶ γενέσθαι, ἐξ ἡλίου τὰς τοῦ μηνὸς ἡμέρας ὑπενόησαν ψηφίζεσθαι, βραδύτερον τοῦ τῆς σελήνης κατὰ τὸν ἑαυτοῦ δρόμον κινούμενον, ὡς καὶ δυναμένου αὐτοῦ * ῥᾷον καταλαμβάνεσθαι. οὕτω τοίνυν ἐχόντων, πολλοὶ καὶ τὸν πρῶτον μῆνα τὸ ἐνιαυσιαῖον συνιστῶσιν ὄντα τῆς χειμερινῆς τροπῆς, ὡς πρῶτον δι' ὅλου τετηρήκασιν. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ἀγνοοῦντες ὅτι τῆς ἐαρινῆς τροπῆς ἀρχομένης, ἥτις ἀπὸ τῆς πρὸ ιβ΄. καλανδῶν Ἀπριλλίων τυγχάνει· ὅ ἐστι φαμενὼθ κε΄, Μαρτίου κα΄· (κατὰ δὲ Σύρους, Ἀντιοχέας, καὶ Μακεδόνας Μαρτίου κα΄· δύστρου μηνὸς καὶ εἰκάδι) κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον· ὃν ἐπιτηρεῖν προσήκει μάλιστα, μήπως αὐτῆς κατωτέρω πεπλανημένος τις, τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην κατὰ σελήνην δόξας ἐξηριθμήσῃ τοῦ Πάσχα· ὡς τοῦ πρώτου μηνὸς νομίζων εἶναι ταύτην· ὁ γὰρ ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ χειμερινῆς τροπῆς, ὡς πρῶτον, ὥσπερ ὁ τῶν νέων καλεῖται μήν, ὅτε τῶν καρπῶν τῶν νέων φυομένων, οὐδὲ δυναμένων δρεπάνῳ ἐν ἀμητῷ πέμπεσθαι. τοῦτο γὰρ μάλιστα σημεῖον τοῦ πρώτου μηνὸς ὁ θεῖος ἔταξε νόμος. ἀλλ' ἐπεὶ συμβαίνει προφάσει τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης κατὰ σελήνην τοῦ αὐτοῦ πρώτου μηνὸς εἰς πλάνην ἐμπίπτειν τινὰς ἀπαντώσης αὐτῆς ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν Σαββάτῳ, παραλύειν τὰς νηστείας, τρισκαιδεκάτης ἀπαρτιζομένης οὔσης κατὰ σελήνην, ὡς ξένα τῷ νόμῳ πράττειν· δέον σκοπεῖν προσεχῶς, ὅτι περ εἰ συμβῇ τὴν αὐτὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τῆς σελήνης ἐν κυριακῇ ἀπαρτίζεσθαι, εἰς τὴν ἑξῆς ἑβδομάδα ἄμεινον ὑπερτίθεσθαι, δύο τούτων ἕνεκα. πρῶτον μὲν ἵνα μὴ τρισκαιδεκάτης κατὰ σελήνην, Σαββάτου ὄντος ἀπαρτιζομένης, παραλύσωμεν τὰς νηστείας· ὅπερ οὐκ ἀκόλουθον, τοῦ νόμου τοῦτο μὴ προστάξαντος· ἀλλὰ καὶ τοῦ φωστῆρος τῆς σελήνης ἔτι περ ἀτελῆ τὸν ἴδιον κύκλον τῷ ἑαυτῆς ὄντος. ἔπειτα ἵνα μὴ καὶ κυριακῆς οὔσης, καὶ τεσσαρεσκαιδεκάτης κατὰ σελήνην ὑπαρχούσης, ἀναγκαζώμεθα νηστεύειν, ἀπρεπὲς πρᾶγμα τοῦτο. Μανιχαίων γὰρ ἐστιν ἴδιον πρᾶγμα τὸ τοιοῦτον. οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐδὲ τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης κατὰ σελήνην ἐν κυριακῇ ἀπαρτιζομένης νηστεύειν δεῖ, οὔτε ἀκόλουθον ἐν Σαββάτῳ τρισκαιδεκάτης ἀπαντώσης παραλύειν τὰς νηστείας, ἀναγκαία ἡ ὑπέρθεσις εἰς τὴν ἑξῆς ἑβδομάδα· ὡς ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται· οὐ παρανομίας γινομένης ἐν τῷ Πάσχα διὰ τῆς ὑπερθέσεως. ἀλλ' ὥσπερ ὁ δέκατος ἀριθμὸς περιλαμβάνει τὸν ἐννέα, οὕτως καὶ τεσσαρεσκαιδεκάτης τῆς σελήνης ἐν κυριακῇ ἀπαρτιζομένης, διὰ

Deeſt vox φωτὶ.

For. διὰ τοῦτο.

Mutila ſunt hic Græca.

PROLOGUS THEOPHILI ALEXANDRINI

Epiſcopi ad Theodoſium Imperatorem de ſancto Paſcha, quod ſecundum legem divinam annis ſingulis faciamus, & ejus quæſtionibus brevis & cum dilucida expoſitione aſſertio.

SANCTUM quidem, & beatum Paſcha aperte lex divina diſtinguit. Menſem quoque ejus, in quo debeat fieri ſignificat: diem etiam cum cautela maxima obſervari jubens. Hæc enim Dei vox eſt in eadem lege propoſita: *Obſerva menſem novorum, & facies Paſcha Domino Deo tuo* XIV. *die menſis primi.* Menſem autem novum dixit, quem & primum vocat, in quo adulti fructus, * adventum ſuum prænunciant veterum ceſſationem. In XIV. autem die ipſius menſis obſervari Paſcha præcepit, non propter aliam cauſſam, niſi propter ſimilitudinem Lunæ, quæ tunc in fulgore plenum habet globum proprium, ut nos quoque perfectum ſplendorem fidei & ſenſus gerentes, a peccati tenebris ſegregemur, & ut vegetati diverſarum varietate virtutum earumque foliis, veluti amœnæ arboris adumbratione velati, tamquam lætæ, atque fructiferæ ſegetes, pullulemus. XIV. autem diem menſis appellat non ſecundum Solis curſum, ſed ſecundum Lunam. Hebræi enim non ex Solis circulo, ſed ex Luna, menſem fieri debere dixerunt: quoniam & menſis ſecundum Lunæ dicitur nomen, quod Achiva lingua *mene* vocatur. Ægyptii enim primi propter Lunæ celeritatem, ex qua apud quoſdam noſtrorum erroris cauſa naſci ſolebat, ex Solis curſu menſes, ac dies ſupputandos facilius crediderunt, eo quod Sol tardius cœlum, quam Luna, circumeat, atque ideo poſſit facilius comprehendi. His igitur ita ſe habentibus, multi & primum menſem, & in eo Paſchæ XIV. diem neſciunt; quia frequenter ſecundum Hebræos XII. menſem anni hiberni temporis mutationis confinem atque contiguum, ut per omnia primum ſtatuunt. Hoc autem faciunt, quod vernæ immutationis initium XII. Kalend. Aprilis die juxta Solis curſum ſemper incurrat; quod ante omnia obſervare non convenit; * niſi forte in hac ipſa mutatione inferius adhuc, & longius conſtituta per errorem quis XIV. computet Lunam, in Paſchalis calculi ratione fallatur, quaſi primi eam æſtimans menſis. Neque enim in XIV. menſis immutationis hibernæ, ut prius dixi, novorum fructuum ponitur menſis: necdum fructibus novis matureſcentibus; quandoquidem nec falces ſupponi meſſibus poſſunt. Hoc enim maxime ſignum primi menſis lex divina conſtituit. Sed quia accidere interdum ſolet, ut occaſione XIV. Lunæ menſis primi, nonnulli in errorem cadant, ſi XIV. ipſa Luna in Dominicum diem veniat; quo facto neceſſe eſt jejunium ſolvi Sabbati die, quando XIV. Luna venire monſtratur, & incipimus legi contraria facere. convenit itaque diligenter attendere, ut quotiens XIV. Luna in Dominicum incurrit diem, in ſequentem ſeptimanam Paſchalem diem potius differamus duplici hoc modo. Primum quidem, ne XIII. Luna inventa in Sabbati die, ſolvamus jejunium: quod conſequens non eſt. quod nec ipſa lex præcipit. maxime cum & lumen ipſius Lunæ imperfectum adhuc in proprio loco eſſe videatur. Deinde ne Dominica Luna XIV. conſtituta jejunare cogamur, indecentem rem, illicitamque facientes. Hoc enim Manichæorum ſectæ conſuetudo poſſidet. Quoniam igitur nec XIV. Luna veniente in Dominicam diem jejunare debeamus, neque conſequens eſt ut, ſi in Sabbati die XIII. Luna veniat, ſolvamus jejunium, neceſſario aſſerimus hoc in ſeptimanam ſequentem debere differri. ſicuti paullo ſuperius comprehendi. non tamen ex hac dilatione prævaricatione aliqua circa Paſchalem calculum perpetrata. Quemadmodum enim decimus (nonus) complectitur nonum: ſic & quoties XIV. Luna in Dominicum incurrerit diem, eo quod in ea jejunare non liceat, in

proxi-

Vertendum erat factum.

Cor niſi

primam ſeptimanam differri neceſſe eſt diem Paſchæ. Nulla enim ex hoc imminutio fieri Paſchæ videtur; quia ipſi ſequentes dies complectuntur & reliquos. Aliter autem, quod & Salvator noſter xiv. quidem eſt traditus Luna; hoc eſt quinta poſt Sabbatum, xv. autem crucifixus, die tertio reſurrexit, hoc eſt ſeptima decima Luna, quæ tunc in Dominica die videtur inventa: ſicuti & ex Evangeliorum obſervatione comperimus. Habemus ergo ſolatium, quod recte facere Paſcha poſſimus, etiamſi dilatio fuerit conſecuta, propter incurrentem neceſſitatem: ut ſi xiv. primi menſis † incurrit, Sabbato evenerit Luna; aut ſi in aliis ante Sabbatum diebus ſeptimanæ ſequentis ecciderit, ſine dubitatione Paſcha celebremus. Si vero in Dominicum inciderit, omnimodo in ſeptimanam ſequentem, ut ſæpius dictum eſt, differamus propter eas, quas præfati ſumus, cauſſas.

† *Scribe ex Beda lib. de Rat. Temp. cap.* lviii. ut ſi xiv. primi menſis in Sabbato, &c.

αἱ μὲν δύο ἐν ταύτῃ συνέλθοι, εἰς τὴν ἑξῆς ἑβδομάδα ὑπέρθεσις γίγνοιτο, ὁ τὸ Πάσχα ἐλαττοῦσιν τοῦτο· αἱ γὰρ ἑξ ἡμερῶν, περιλαμβάνουσι καὶ τὰς ἄλλας. ἄλλως τε ἐπειδὴ ὁ σωτὴρ ἡμῶν τῇ μὲν τεσσαρεσκαιδεκάτῃ παρεδόθη, τουτέστι τῇ πέμπτῃ τοῦ Σαββάτου· τῇ δὲ πεντεκαιδεκάτῃ ἐσταυρώθη, ἐν τριημέρῳ ἀνέστη, τουτέστι τῇ ἑξ καὶ δεκάτῃ κατὰ σελήνην, ὃ τότε εὑρέθη οὖσα ἐν κυριακῇ, ὡς ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ἔχει παρατήρησις· ἔχομεν παραμυθίαν τὸ καλῶς ποιεῖν τὸ Πάσχα, κἂν ὑπέρθεσις γένηται, διὰ τὴν καταλαβοῦσαν ἀνάγκην. ὅταν μὲν ἂν ἡ τεσσαρεσκαιδεκάτη τοῦ ἁγίου Πάσχα ἔρχηται ἐν Σαββάτῳ, ἢ πρὸ τοῦ Σαββάτου ἐν ταῖς ἄλλαις τῆς ἑβδομάδος ἡμέραις, ἀναμφιβόλως τοῦτο ποιοῦμεν· ἐὰν δὲ ἐν κυριακῇ ἀπαντήσῃ ἡ τεσσαρεσκαιδεκάτη τῆς σελήνης τοῦ πρώτου μηνὸς, ὑπερθέσθαι πάντως εἰς τὴν ἑξῆς ἑβδομάδα. ἡ γὰρ κυριακὴ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος ἐστὶν, ὡς προείρηται.

His ergo demonſtratis, atque patefactis, hoc etiam conſiderandum eſt, quod & lex frequenter cauſſa neceſſitatis eos, qui conſtrictione temporis quadam non potuerunt in primo menſe Paſcha celebrare, ſecundo idem facere præcipit. Melius enim eſt in neceſſitate poſitos ſuperiora, quam inferiora ſectari. quoniam inferiora ſuperioribus continentur, ſuperiora autem ab inferiore numero non includuntur. Illud iterum quod poſuimus declarantes, quoniam decimus numerus nonum intra ſe continet: nonus autem decimum continere non poſſit. Quod ſi lex ad ſecundum menſem tranſire nos præcipit; ſi non poſſimus ſanctum Paſcha primo menſe celebrare propter quaſdam neceſſitates, non intelligo cur non, ſi xiv. in Dominicum diem incurrerit Luna, rationabiliter in ſeptimanam ſequentem dilationem Paſchæ facere debeamus: manente & primo menſe, & xv. Luna, in qua Salvator crucifixus eſt; manente etiam & xvii, * quoniam poſt triduum reſurrexit. Hæc igitur mediocriter a nobis ordinatione diſpoſita uniuſcujuſque anni calculum, qui ad ſupputationem pertinet Paſchæ *** diligenterque poſuimus. a primo Conſulatu religioſiſſimi Imperatoris Theodoſii centum uſque annos adnectentes ſimul, ac manifeſtantes xiv. Lunæ notitiam & Dominici Paſchalis diei.

* *Beda,* quando.

PROLOGUS S. CYRILLI.

SANCTUM Paſchæ myſterium, ejuſque clara ſolemnitas, ſi ſicut eſt a Salvatore noſtro Apoſtolis tradita obſervaretur, illibata manſiſſet, ſi eam quorumdam perverſitas inter cetera fidei ſacramenta minime temeraſſet. illi etiam qui eorum pravitati reſpondere conati ſunt, & lxxxiv. annorum Paſchalem circulum inſtituerunt, perfectæ rationis circulum tenuiſſent, ſi in ſupputatione menſium, vel annorum humanam, ſeu divinam traditionem ſequi potuiſſent. Unde tantæ ſunt ignorantiæ tenebris involuti, ut in utramque Paſchalis ignorantiæ periculum decidiſſent. Ita etiam a xiv. Luna, quam vulgus putat xvi, cum adhuc orbis ſui circulum non impleſſet, ad veſperam Sabbati, & ante menſem novorum Paſcha celebrando, contra præceptum Domini frequenter docentur erraſſe. Quod alii prævidentes, ac reprehendentes, & quaſi emendare cupientes, quia non divina revelatione illuminati, ſed humanæ ſcientiæ præſumptione elati ſunt, pejus aliud addiderunt; & ſicut illi per ſex quatuordecennitates; ita & iſti per ſeptem ſedecennitates, & quaſdam dimenſionum pergulas, duplicatos, vel multiplicatos numeros, ac monogrammos adnotando ſcribere niterentur: per quorum difficultates anguſtas, & infinitas controverſias, quibus ſe invicem impugnantes noti ſunt, offenſi nonnulli, ut relictis obſervationibus omnibus viii. tantummodo Kalendarum Aprilium die, quotacumque Luna, vel feria incidiſſet, jam non Paſcha Domini, quod eſt in die ſolemnitas Reſurrectionis, & in Luna plenitudo luminis, ac ſocietas ſempiterni Solis; ſed natale mundi tantummodo irrationabiliter celebraſſent. Superflue autem quis extendet humanum ingenium, & linguam habebit expolitam, niſi ab eo, qui ſtultam fecit ſapientiam hujus mundi, ad verum ſapientiam ſenſus condirigatur. Cum his igitur, atque hujuſmodi diſſenſionibus per univerſum orbem Paſchalis regula turbaretur, ſanctorum totius orbis ſynodi conſolatione decretum eſt, ut quoniam apud Alexandriam talis eſſet reperta Eccleſia, quæ in hujus ſcientia clareret, quota Kalend. vel Iduum, quota Luna Paſcha debeat celebrari, per ſingulos annos Romanæ Eccleſiæ litteris intimaret. unde Apoſtolica auctoritate univerſalis Eccleſia per totum orbem diffinitam Paſchæ diem ſine ulla diſceptatione cognoſceret. Quod cum per multa ſæcula partem cuſtodiſſent, nullamque inde Scripturarum quiſpiam crederet, ubi nulla quæſtio ſolveretur, & nonnumquam occurreret, ut in Sabbato Luna xx, quæ illi xxii, decimo quinto Kalendarum Maiarum uſque in viii, quaſi in ſecundo menſe Paſcha celebrare metuerent, eſſetque magna confuſio in omni Eccleſia, Prætorio, vel Palatio; Theodoſius religioſiſſimus Imperator, qui non ſolum in humanis, verum etiam in divinis legibus placere Deo ſemper ſtuduit, ſanctum Theophilum totius Alexandrinæ urbis Epiſcopum ſuis litteris exrogavit, ut ſacramentum Paſchæ evidentiſſima ratione diſſerere, ſibique dirigere dignaretur. Cujus ſanctiſſimis præceptis obtemperans, ccccxviii. annorum circulum Paſchalem inſtituit, ejuſque clementiæ, a primo anno Conſulatus ejus uſque ad centum calculans, quoto Kalend. vel Iduum, & quota Luna Paſcha debeat celebrari, ſubjectis ſuis litteris deſtinavit, manifeſtamque veritatem ſub libello breviter perſtrinxit. In quo revelante ſibi Domino, perfectæ rationis ordinem pandit, omneſque errores, ac ſuperfluas quæſtiones luce clarius expugnavit, atque diſſolvit. Sed quoniam jam illi diverſi circuli per totum orbem diſſeminati, etiam noſtrorum animos inconcuſſe poſſederunt; iſte, qui nuper eſt editus, vix ad paucos potuit pervenire. Cujus cum nimia profunditate pene omnes ſenſus excedere pervidiſſem, revelationem Domini poſtulavi, & hoc, quod de ipſo fonte haurire promerui, in iſto libello præſumens expolui, quod nec illos, apud quos ipſum circulum vidi, intellexiſſe cognovi. Et ne forte quadringentorum xviii. annorum infinita congeries aut faſtidium cognoſcendi, aut pigritiam deſcribendi quibuſdam afferret; in nonoginta quinque annos eumdem circulum breviavi, quos per illos annos volvere ſine ulla differentia recognovi. Unum tantum aſſem in quibuſdam annis propter rationes biſſexti, qui occurrere non potuit uſque ad illum ſummum circuli ultimum annum, qui redit ad caput, adjiciendum, vel potius dimittendum admonui. A xii. autem Kalendarum April. die, uſque in vii. Kalend. Maii per dies xxxv, qui faciunt ſeptimanas v, ſanctum Paſcha celebrare confirmans. De ipſa ſeptimana habere manifeſtum eſt, reliquos ejus quinque dies adjicit; ut propter Dominicam diem a xiv. Luna uſque ad xxi, ſicut præceptum eſt, diſtendiſſet. Quæ quidem Luna efficitur xiv. a xii. Kalendarum April. die, uſque in xiv. Kalendarum Maiarum: & propterea hos quoque dies protendere minime dubitavi: quod ipſa Luna in vii. Kalend. Maii protenditur infra primi menſis terminum, & naſcitur, & impletur ſecundum ſupputationem Hebræorum, quibus Paſcha in præfiguratione Chriſti præceptum eſt. Poſt annus emboliſmicus occurrit, qui xiii. menſes lunares, id eſt ccclxxxiv. dies habere ſancto Moyſi divinitus revelatum eſt. Unde conſtat hos quinque dies menſis novorum additos, id eſt

Hæc mendoſa ſunt.

Hæc mendoſa.

non

non ſecundi menſis eſſe, ſed primi, qui etiam ſi ſecundi eſſent, propter Domini reſurrectionem erga Eccleſiæ plenitudinem non immerito viderentur adjici. Illi etiam, qui longius habitabant, vel immundi in anima fuerant, in ſecundo menſe juſſi ſunt Paſcha celebrare; quod in typum intelligitur ſanctæ Eccleſiæ: quæ cum omnibus dæmonibus fornicata immunda videbatur in anima; ſalubri vero confeſſione mundata ad ſecundam nativitatem, quaſi ad ſecundum menſem, tranſire præcipitur. Ante menſem autem novorum, menſis eſt ultimus, & in quo verum Paſcha fieri penitus abnegatur. Sed ut breviter dicam quæ ſint in eorum diſputatione diverſa, Luna, quam illi tertiam, vel XVI. vel XXIII. improprie nuncupant, hanc ſanctus Theophilus primam, vel XIV. vel XXI. cœlo demonſtrante confirmat. Paſcha autem, quod ultra XII. Kalend. Maii celebrare formidant, ſanctus Theophilus atque VI. Kalend. Maii differre non dubitat. In ordine autem annorum illorum quidam in XIV. anno, quidam XVI. unam diem de incrementis lunaribus addiderunt: hanc ſanctus Theophilus in XIX. adjicit. Unde illorum ſupputatio, quia inconveniens, ac diverſa eſt, properat: hujus autem, quia veritate ſubnixa eſt, ſuperat, & in perpetuum perſeverat. Ita enim XIV. Lunam vult videri in cœlo Theophilus, ut pleno orbis circulo eodem momento oriatur, quo occidit Sol, eademque nocte tranſacta, *Luna* occidente Sol oriatur. Unde evidenter apparet, quod Luna illi XXIII. vigilare in Sabbato Paſchæ formidant, ipſe XXI. aſſignans ſine ulla trepidatione ſanctum Paſcha cenſeat celebrare; & quod illi præterito Sabbato XV. mentientes anticipant ipſe XIII. oſtendens, non eos juſte celebrare contendens, ad XXI. differre non dubitat. XX. autem IX. & ſemis dies Lunam habere manifeſtum eſt; quæ duplicata efficiant LIX. quibus una dies præter illos duos ſemiſſes adjicitur, ut LX. videantur impleri, & efficitur lunaris legitimus ſaltus; ut ſi verbo tenus fuerit Luna V. alia die non dicatur ſexta, ſed ſeptima: XXX. autem Luna medietatem creſcentis exinde quæ dicitur XXX. quæ & prima calculemus, nullus ignorat. Talia ergo debet videri XXIX. qualis poſt pridie ad veſperam prima. XXX. autem Luna videri omnino non poteſt; quæ ad ultimum finem medio ipſo XXX. die conſumitur, Solique conjungitur, eodemque momento renaſcitur, paullatimque ab eo recedens, & per reliquam ipſius diei XXX. partem, atque ad aliam diem, quæ prima dicitur, creſcens poſt Solis occubitum ſic videtur, quemadmodum dixi ante pridie XXIX. diluculo cernebatur. Qualis ergo eſt cæcitas mentis, vel dementia, ut cum videri non poſſit XXX. videatur adhuc deficiens, & dicatur prima, nonnumquam etiam & ſecunda? ac ſic per omnem ordinem mentiantur. Sicut enim pro XXX. ſecundam, & pro prima tertiam vocant; ſic pro XIV, XVI. & pro XXI. dicere compellantur XXIII. ſicut illius pravitate, qui dictus eſt, biſſexti dies invéniſſe, ut per hanc fallaciam diabolus inter ipſa fidei ſacramenta aucupetur animas chriſtianas. Hoc itidem in ſummo & inſeparabile ponit exemplo, quod Salvator noſter Luna XIV. quinta feria, Paſcha cum ſuis Diſcipulis celebraſſet, & ut ſemper ita fieret imperavit. Quod hodieque, ſicut eſt traditum, celebratur, ſanctumque chriſma conficitur, & cœna Dominica anniverſaria ſollemnitate completur; quod eſt perfectum, ac maximum ſacramentum: ſicut ſanctus Apoſtolus ſibi traditum, & ita tradidiſſe Corinthiis gloriatur. XIV. traditur, XV. paſſus, & XVII. reſurrexit: ea videlicet *Luna*, quæ nullis interjectis tenebris, etiam ſecundum ſupputationem vulgi Solis lumine diluculo ſociatur. Hoc enim veræ ſalutis indicium, ut poſt tergum relinquentes tenebras totius malitiæ æterno illo Solis lumine perfruamur. Hanc ergo biduum Lunæ ſuperfluum ſi dimiſeris, illos quinque dies menſis novorum juxta rationem additos intellexeris; ſed & illum diem de incrementis lunaribus in XIX. annos, non XIV. vel ſedecim adjeceris, omnem vim, & rationem veritatis hujus myſterii recognoſces. Luna autem, quæ ab his dicitur III. hodieque a Judæis, & Græcis dicitur prima, & merito videtur ad veſperam, quia jam & ſemis habere de XXX. & quæ, & æque & prima.

EPISTOLA S. CYRILLI EPISCOPI.

DOMINIS honorabilibus, ſanctis fratribus Epiſcopis, Aurelio & Valentino, ſed & omni ſanctæ congregationi in Carthaginenſi Synodo congregatæ *V. Kalend. Decembris, Cyrillus ſalutans in Domino charitatem veſtram. Scripta venerationis veſtræ multam habentia †querimoniam cum omni lætitia per filium noſtrum Innocentium Presbyterum ſuſcepi, a nobis ſperantia, ut de ſcrinio Eccleſiæ noſtræ veriſſima exemplaria ex authentica Synodo apud Nicæam civitatem Bithyniæ metropolim a ſanctis Patribus conſtituta, atque firmata, ſub fidei noſtræ profeſſione, veſtræ dilectioni porrigamus. Unde Domini honorabiles fratres ſalute præeunte neceſſe habui per horum latorem filium noſtrum Innocentium Presbyterum fideliſſima exemplaria ex authentica Synodo in Nicæna civitate metropoli Bithyniæ habita veſtræ charitati dirigere; quæ & in Eccleſiaſtica hiſtoria requirentes invenimus. De Paſcha vero, ut ſcripſiſtis, mandamus vobis IX. Kalend. Maias nos futura Indictione celebrare. Et alia manu. Deus & Dominus ſanctam Eccleſiam, id eſt, congregationem cuſtodiat.

Quod optamus, cariſſimi fratres, ut ſimul Paſcha celebremus § IX. Kalend. Maii, propter rationem emboliſmi anni. Quod ſi faciatis VII. Kalend. April. Luna XXII. ut cum præparatis communem annum facitis de emboliſmo, dum obſervatis Lunam incenſam in III. Non. Martias, juxta regulam Latinorum Kalend. Jan. Dominica Luna XXVII. & non obſervandam eſt in hoc anno pro cauſſis, quas ſupra diximus. Sicut enim vitandum eſt Paſcha quæ diximus in hoc anno; ita cavendum eſt, ne faciamus Paſcha anni emboliſmi in anno communi, & communis in emboliſmo. Debemus enim inveſtigare epactas lunares in menſibus totius anni, ut celebremus Paſcha in Luna primi menſis, in principio anni, poſt veris exordium. Sol enim ipſe quotidie terra, marique pariter clauditur in fine diei, & in diei initio aperitur, & finit Sol curſum totius anni in XII. Kalend. Aprilis & lunaris globi plenitudo vel diminutio digitorum motu, rationis magiſterio, & calculi ſupputatione aliqua prævidetur: ut numeremus XII. tantum Lunas juxta ſupputationem legalem Hebræorum in anno communi, & XIII. in emboliſmo, ſecundum computationem dierum. Indicabo vero vobis, quod Pachomius Monachus inſignis factis Apoſtolicæ gratiæ egregius fundator Ægypti cœnobiorum, edidit ad Monaſterium, quod lingua Ægyptiorum vocatur bonum, litteras, quas Angelo dictante perceperat, ut non errorem incurrerent in ſollemnitatis Paſchalis ratione; ideoque Lunam primi menſis in anno communi, & emboliſmo. Cariſſimi Domini mei in mente habetote quod conſtitutum eſt Paſcha primum in Ægypto, ad commonitionem, ut manducarent filii Iſrael agnum in typo veri agni, in Luna primi menſis. Poſterius autem Paſcha factum eſt ad recordationem, in quo manna deſcendit: quod oſtendit, quod recederet agnus umbralis, quando deſcendiſſet verum manna. Dominus autem noſter Jeſus Chriſtus conjunxit in una die agnum Judæorum verum manna, quando benedixit panem & vinum dicens: *Hoc eſt corpus meum, & ſanguis meus*, in Luna primi menſis, in anni principio. Ideo recordemur, & memores ſimus offerre quæ obtulit Jeſus pro nobis in primo menſe. Dixit enim Dominus Jeſus: *Hæc quotieſcumque feceritis, in mei recordationem & memoriam facietis*. Scrutemini que diligentiſſime quæ ordinavit Synodus Nicæna, Lunas XIV. omnium annorum per decemnovennalem cyclum, ut non fallamur in Luna primi menſis, & celebremus Paſcha in ſequenti Dominica, & non faciamus in Luna XIV. cum Judæis & Hæreticis, qui dicuntur teſſareſcædecatitæ; & conſtitutum eſt in omnibus Synodis, præter Synodum Gangrenſem, & Cæſarienſem, ut non faceret alia Eccleſia, vel civitas, & omnis regio contraria his quæ ſtatuta ſunt de Paſcha in Nicæno Concilio. Credite mihi, quod ſi non ſcripſiſſet Synodus

* Non eſt in Græca Cyrilli epiſtola pag. 212. † Θρηνῳδίαν. *Petavius*. § In Græco, τῇ πρὸ ἐννάτης καλανδῶν Μαΐων.

Synodus Nicæna cyclum lunarem primi menſis, ſufficeret cyclus lapidis Silenitis in Perſide ad exemplum tutionis Paſchalis, cujus candor interior cum Luna primi menſis creſcit, & decreſcit. Ideo nunciavi vobis hæc omnia, eo quod dubitaſtis de Luna primi menſis in hoc anno. Ideo præcipio vobis ne faciatis Paſcha in menſe Martii in anno emboliſimi, ſed in IX. Kalend. Maii in unitate Eccleſiæ Catholicæ verum agnum veri Iſraelitæ immaculatam immaculati comedamus; quia in uno domo præceptum eſt Iſraeli carnali agnum anniculum comedere. De quo agno immaculato veraciſſime præceptum eſt: *Non occides agnum in lacte matris ſuæ:* hoc eſt in proximo Paſcha conceptionis ſuæ in utero matris ſuæ. Ideo prægnantem Mariam, ne ſicut ſtuprata, & adultera lapidibus interficeretur, clam voluit eam dimittere. Ut vero non occideretur agnus in lacte matris ſuæ in Paſcha nativitatis ſuæ proximo ſugit Joſeph in Ægyptum, Angelo præcipiente in menſe Martio, anno revertente; in quo menſe eduxit Cain Abel juſtum in campum, ut occideret eum in typo Chriſti educti ad Prætorium Pilati in ſexta feria: quia in eodem die conceptus in utero eſt, & mortuus in cruce, dum in ſexta feria mortuus eſt Adam in anima pro peccato, in Paradiſo, & in eodem die obiit in corpore. Reſponſum eſt, ut opinor, omnibus, quibus interrogaſtis me, & omnia ſcripta authentica Synodi Nicænæ protuli.

HILARI AD VICTORIUM EPISTOLA.

DILECTISSIMO bonorabili ſancto fratri Victorio, Hilarus Epiſcopas Archidiaconus Urbis Romæ. Cum pleraque de ratione Paſchali tam de Græco tranſlata, quam a Latinis condita recenſerem, diſcrepare inter ſe utrorumque ſententias, atque ſibi invicem reſultare perſpexi: ut ne utraque pars dum impugnatur, ab altera putetur evidenter adſtruere hujus obſervantiæ diſciplinam. Quo fit ut cum inſtitutio Latina vel Græca * eruditione domeſticæ magis ſavere contendit præcipuo numeri peragenda inter errorum diſſenſiones tempus ſæpe non congruat. Quapropter, dilectiſſime frater, tantarum rerum ambiguitate permotus, tuæ dilectionis ſtudio fidenter injungo, ut per otium diligenter inquiras, vel unde ſupradicta diverſitas oriatur, vel qua potiſſimum ratione veritas indagetur: ut deinceps diſſonæ opinionis errore ſublato, idem ſemper tenere poſſit univerſitas: quatenus cuncti in commune fideles a dubiis omnibus expediti, in ſummi celebritate myſterii inoffenſo devotionis tramite dirigantur.

* eruditioni.

EPISTOLA VICTORII AD HILARUM Papam.

DOMINO vero ſancto, & venerabili in Chriſto Papæ Hilaro Urbis Romæ Epiſcopo, Victorius. Utinam præceptis tuis, ſancte Papa Hilare, tam affectu valeam parere, quam voto. Eſt enim & hoc opus arduum, & meæ intelligentiæ facultas exigua. Ego autem, quod ad me attinet, etiamſi * delicatæ materiæ ſuper quantitate ſatis habeo juſſioni tuæ poſſibilitatis meæ non obedientiam deſuiſſe: quæ tamen etſi miniſterium minime expleret injunctum, certe debitum exſolveret obſequium; teque deprecor, ut ſi quippiam ſecus, quam voluiſti, provenerit, imbecillitatem meam, atque onus impoſitum æquo jure perpendens, imperfecti laborem negotii officio malles æſtimare, quam merito. Maximum enim indicium meæ erga te reverentiæ eſt imperiis tuis amplius me impendere voluiſſe, quam poſſim. Quod ſi dignum aliquid tua lectione confecero, id erit profecto divini muneris: tum etiam benevolentiæ tuæ; cujus favor oblectans inertes quoque excitat ad profectum: nec dubitabitur hujus fide perficiendum, cujus eſt * adoratione ſuſceptum; cum mihi quoque fiducia ſit peragi poſſe quod præcipis, cui id tam confidenter injungis. Quiſnam non intelligat tuis orationibus jamque præſumptam, quod etiam per me credis implendum? Neque enim temere delegaſſe, ubi non tam meæ doctrinæ induſtriam, quam tuum judicium videtis expoſci.

* Fer. delegatur.

* Fer. id ora.

VICTORII PRÆFATIO PASCHALIS Feſti.

PASCHALIS igitur feſti curſum tuis potius orationibus, quam meo fretus ingenio, quantum rer ſinet, explorare contendens, datæ ad me eamdem formam ſecutus Epiſtolæ, quæ inter hujuſcemodi Scriptores ſis cauſſa diſcordiæ paucis expediam, ac deinde quid magis videatur congruere veritati, quantum valuero, Domino donante, diligenter abſolvam. Diſcrepare inter ſe diſputatores præcipuæ feſtivitatis primum omnium neceſſitas illa compellit. * Qui Paſchalis cycli, ſive qui poſt LXXXIV. ſeu poſt XCV. annos, vel etiam qui poſt C. & XII. annorum ſpatia propagati, eodem, quo præterierant, ordine in principium ſui, atque originem redire creduntur. † In aliquibus quidem dierum ſunt paritate concordes, ſed in Lunæ varietate diſſentiunt. Et rurſus cum in lunari ſupputatione reperiuntur ſtabiles, dierum mobilitate confligunt. Neque ſolum alio alius eſt propria deſſinitione diſſimilis: verum etiam ſinguli quique eorum in ſemetipſis alternatione prædicta lunari ſcilicet, ac dierum nunc varietate ſubſiſtunt, nunc aſſertione deficiunt. Huc accedit, quod lunaris ipſa dinumeratio ita cunctorum eſt variata ſententiis, ut cum iſti, verbi gratia, eamdem Kal. Januar. primam fuiſſe pronuncient, alii XXX. nonnulli ſecundam provenîſſe contendant. Tum deinde hi, qui cyclum annorum LXXXIV. ediderunt, XII. peractis annis, Lunam unam per idem tempus certis annua revolutione minutis aſſerunt calculandi lege ſuccreſcere, adjiciendam legitimo curſui eſſe præcipiunt. Item ſunt qui hanc eamdem XV. demum incipiente anno magis adnumerari definiunt. Porro hi qui poſt CXII. annos in id cyclum, unde ortus fuerat, reverti confirmant, ex ipſa incrementa lunaria, quæ ſuperius nominavi, poſt annos XVI. ſubnecti debere conſtituunt. Hi vero, qui annorum V. & XC. cycli obſervantiam comprehendunt, poſt X. & IX. annos Ægyptiorum more continuato ordini, quod eſt verius, hoc argumentum lunare ſubjiciunt. Accreſcit præterea etiam aliud erroris genus, dum in regulis primi menſis, quo Paſcha Dominicum celebrari ſtatuunt, magna oritur utriuſque contentio.

* F. quod Paſchalea.

† F. creduntur, in.

Latini namque a tertio Nonas Martii uſque in III. nonas Aprilis, diebus ſcilicet XXIX. obſervandum maxime cenſuerunt, ut quocumque eorum die Luna fuerit nata, efficiat primi menſis initium. Cujus Luna XIV. ſi feria VI. fuerit, ſequens Dominicus, id eſt, Luna XVI. feſtivitati Paſchali ſine ambiguo deputetur. Sin autem dies Sabbati plenilunium eſſe contigerit, & conſequenti Dominico Luna XV. reperiri, eadem hebdomada tranſmiſſa, in alterum diem Dominicum, id eſt Luna XXII. transferri debere Paſcha dixerunt: ne minus ejuſdem Dominicæ reſurrectionis * peragendo myſterio deſtinarent, quam XVI. nec amplius quam XXII. Lunam aliquando reciperent: eligentes potius in Luna XXII. diem feſti Paſchalis oſtendi, quam Dominicam paſſionem ante Lunam XIV. ullatenus inchoari. Quartadecimas porro Lunas menſis ejuſdem a XV. Kal. Aprilis, uſque in XVII. Kal. Maii aſſerunt eſſe ſervandas. Sanctæ memoriæ contra Theophilus quondam Alexandrinus antiſtes ad Theodoſium Imperatorem datis epiſtolis, ex primo ipſius, & Gratiani quinquies Conſulatu conditum Paſchale direxit; in quo annuntians ad VIII. Id. Martii uſque in diem nonas Aprilis, quolibet medio ejuſdem temporis ſpatio natam perhibet Lunam facere primi menſis initium; a XII. vero Kal. Aprilis uſque in XIV. Kal. Maii Lunam XIV. ſolerter inquiri, etiam ſi diem incidat Sabbatorum, poſt ſequenti Dominico Luna XV. celebrandum Paſcha ſine dubitatione conſcripſit: hoc regulariter, cauteque cuſtodiens, ne ante XII. Kalend. Aprilis plenilunium, id eſt Luna XIV. huic definiendo ſacramento patiatur apponi; neque hoc in primo menſe, ſed XII. æſtimat computandum. Plerumque ſane partis utriuſque ſententia in unum quidem ſollemnitatis hujuſcemodi diem concurrit, & convenit; ſed in Lunæ dinumeratione variatur; cumque eam Ægyptii XV. Lunam in diem Paſchæ verbi gratia numeraverint, non * in eadem XVI. vel XVII. calculantur; atque ita cum apud Ægyptios prima aut viceſima Luna lectione Paſchæ producitur,

* Al. paſſionis.

Al. XVI.

* F. nos & calculamus.

Digitized by Google

producitur, a Latinis a i i. vel etiam xa i i i. perhibetur. Fit itaque, ut Paſchæ diem, quam illa delegerit, iſta pars reſpuat; quod inde, ſicut jam diximus, evenire certiſſimum eſt, quia tam in regulis temporum, quam in diſputatione lunari pars alterna non congruit. Neque mirum ſi diverſarum opinionum cycli ſibi invicem oppoiiri, atque collati non coeunt, cum in propria quiſque inſtitutione, qua præfinito tempore in idipſum redire, & fideli creditar ratione decurrere, hæc eadem revolutione nequaquam in omnibus doceatur deffinitionis propoſitæ tenere conſtantiam. Quod etiam beatæ memoriæ Theophilus tacitus quodam-
Al. indicavit. modo * judicavit, cum univerſis cyclorum limitibus, circuliſque diſpectis, qui etiam legitimi putabantur, laterculi ſui formam huic operi deſtinatam ab omni neceſſitate præfinitæ recurſionis exutam, abſolute in centum annorum promulgavit ætatem; quod aut noſtris arbitratus ſufficere poſſe temporibus, aut curioſioris diligentiæ laborem declinans, ſcrutandam poſteris negotiam reliquit.

Has inter conflictiones diverſa opinantium, eorum ſcilicet, qui regularem tramitem, ſeriemque temporum Lunæ ratione, quibus oportet peragi Paſchale ſacramentum, variis licet ſententiis, ingenti tamen ſtudio condere, ſtyloque explicare conati ſunt, audax quidem videtur eſſe bujus rei quemquam profiteri veritatem, de qua tales tantique nutaverunt. Verum quia *apud Dominum non eſt acceptio perſonarum*, orationibus veſtræ ſanctitatis adjutus, videre mihi videor illius diſciplinæ ſecretum luculentiſſime poſſe reſerare, ſi ab ipſius mundi primordiis dierum inſtitutio, ac Lunæ, vel temporum, ac deinceps hujus ſollemnitatis initium requiratur: atque ita per digeſtum ordinem ſæculorum quæſtionis obſtruſæ expleter integritas. Recenſitis igitur fidelibus hiſtoriis veterum, beati ſcilicet Euſebii Cæſarienſis Palæſtinæ civitatis Epiſcopi, viri in primis eruditiſſimi, atque doctiſſimi Chronicis, Prologoque, ac perinde his, quæ a ſanctæ memoriæ Hieronymo his de Chronicis ſunt adjecta Presbytero, per quem in Latinum quoque probantur translata ſermonem: hiſque etiam, quæ a ſancto, & venerabili viro Proſpero uſque ad Conſulatum Valentiniani Auguſti v i i i. & Anthemii conſtat fuiſſe ſuppleta: reperi a mundi principio uſque ad diluvium i i. ccxL r r. annos; item a diluvio uſque ad nativitatem Abrahæ, annos DCCCCXLII. Natum autem Abraham a L r r. anno regnante jam Nino eadem monimenta teſtantur: a cujus tempore etiam geſtarum rerum publici ſcriptores apud barbaros eſſe cœperunt. Quapropter vir venerabilis prædictus Euſebius Chronicorum abhinc exorſus hiſtoriam, volens induſtriæ ſuæ fidem mundanarum quoque annalium coætaneo relatu perpendi, & profeſſæ veritatis etiam Gentilium litteras teſtes ſciſcitari, contentus eſt præterita ſæcula ſacris voluminibus explicare, ætates tantarum ſummarum conſummatas retro generationum ex Prologi textu patefaciens, & operis plenitudine ſub annorum recapitulatione pariter comprehendens. Cujus tenorem vir venerabilis Proſper ſecutus iiſdem Chronicis hæc eadem egregia brevitate compoſuit; ut eorum initium a mundi inchoaretur exordio. Porro ab Abraham uſque in ſextum Valentis Conſulatum, & Valentiniani ſecundum, i i. ccxcv. ac deinde ab Auſonio, Olybrioque Conſulibus, qui ſequun-
Cor. Anthemii. tur, ad v r i r. Valentiniani Auguſti Conſulatum, & * Anthimi, v r i. & Lax. & ſimul omnes a mundi origine uſque ad Conſtantinum, & Rufum Conſules præſentes, v. DCLv r r r. anni referuntur: quibus ob veritatem certius iodagsodaro biſſextos etiam copulavi: quo manifeſtius appareret, utrum ſibi vel biſſextorum ratio v. dierum tam
Cor. quo mundus. Kal. Jan. quam v i r s. Kal. Apr. qui * mundo traditur inſtitutus, continuata diſputatione concineret. Quibus un-
Fo. perverſus. dique * perverſis congruentibus, reſtabat inquiri ſi Lunæ dinumeratio, quæ die quarta exiſtentis mundi, id eſt v. Kal. Apr. plena, hoc eſt a r v. jubente Creatore in inchoatione noctis exorta eſt, pari lege tranſactis, præſentibuſque temporibus conſonaret, quam tot a ſæculis comprobatam, & Kal. Jan. i i i. feria, Luna a a & v r r r. Kal. Apr. i i. feria a r v. Luna Conſtantino & Rufo Conſulibus perſeveranti ratione perveniſſe compertum eſt, juxta Ægyptiam diſciplinam; qua evidentiſſime deprehenſum eſt, quod x i a. annorum porrecta curriculis in temetipſa ſemper iiſdem veſtigiis ſe revolvens, annum, quem aa. inchoat, hunc eadem metiatur & primam. Cum itaque nihil reſediſſet ambigui, diebus, Lunis, atque biſſextis inde a conſtitutione mundana in noſtram uſque progeniem mirabili decurſione concordibus, neceſſarium fuit, propter quam maxime huic inquiſitioni ſecundum venerationis tuæ mandatum mea deſudabat intentio, ut inſtituta Paſchalia perſcrutarer, vel illius temporis quo præceptione divina per Moyſen a filiis Iſrael agnus eſt immolatus in Ægypto: vel illius præcipue, quo pro redemptione noſtra, atque ſalute ille verus agnus, cujus figura præceſſerat, *Paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus*.

Ruriuſque omnibus annis, temporibus, diebus, ac Luna maxime, quæ juxta Hebræos menſes facit, rite decurſis a mundi principio, ſecundum prædictæ hiſtoriæ fidem, uſque in diem, quo filii Iſrael Paſchale myſterium cœleſti initiavere mandato, & ab Ægyptia clade agni occiſione ſalvati ſunt, biſſextorum pariter neceſſitate decurſa, quantum fida ſupputatio inveſtigavit, anni r r i. DCLXXXIX. v. feria ix. Kalend. Aprilis, Luna x r i i. incipiente jam veſpera docentur impleri. Cujus ſequenti die tertio milleſimo ſcilicet anno ac ſexcenteſimo nonageſimo præcedente menſe primo, v r. feria, v i r r. Kalend. Apr. Luna a i v. noctis initio Hebræos claruit agni ſacrificium peregiſſe. Paſcha quippe, ſicut omnimoda traditione cognoſcitur, anni principio, non in fine celebratur. Paſſum autem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum peractis v. cca x v i i i. annis ab ortu mundi eadem Chronicorum relatione monſtratur. Quod geſtum inchoante * xxv i i i. anno non poteſt dubitari;
Cor. xxix. ſiquidem v r i i. Kalend. Aprilis primo menſe, Luna x i v. veſpere præcedente, ſicut ab initio creaturæ quarta die facta eſt, cœpiſſe doceatur, adjunctiſque biſſextis ad ſummam v. cca x v i i i. annorum, ſequenti aa r a. anno, v. feria docet ſe traditione præventam. Primo vero azymorum die Dominus noſter Jeſus Chriſtus cœnans cum diſcipulis ſuis, poſtquam ſui corporis, & ſanguinis ſacramenta patefecit, ad montem Oliveti, ſicut Evangelia ſancta teſtantur, progreſſus, ibique detentus eſt a Judæis, tradente diſcipulo; deinceps v i. feria ſubſequente, id eſt v i r r. Kalend. Aprilis crucifixus eſt, & ſepultus tertia die, hoc eſt v i. Kalend. Aprilis Dominico ſurrexit a mortuis. Quapropter omnibus fixo limite conionis, neceſſarium erat propter Paſchalis obſervantiæ rationem, dies & lunares annos a mundi ipſius deſcribi principio, quo poſſit rerum curſus evidenter agnoſci. Sed quia immenſum opus majoris otii eſt, ne diutius præcepta differrem, breviarium ejus interim explicavi. * Quod tamen ex ipſius plenitudinis ordina-
For quo tione deſcendat, ex tempore Dominicæ Paſſionis, diebus Kalend. Jan. & nominibus Conſulum a duobus Geminis, Rufo ſcilicet, & Rubellio, uſque ad Conſulatum Conſtantini & Rufi diligenti annotatione collectos, per cccc. & axx. annos cum Lunis, atque temporibus, ac deinceps ſine Conſulibus per annos centum & duos futuros, ut DXXXII. annis omnis ſumma conſtat, patefacere properavi. Quæ ſumma ita cunctatam, quibus excepta eſt, ſeries regularum ſua revolutione complectitur, ut eodem tramite & in id, unde eſt orta, revocetur, & ad finem priſtinum de novo circumacta perveniat. Aderit autem miſericordia Domini, ut conſummatam potioris negotii veritatem, quam ſuperius comprehendi, jam præmiſſa ſæculorum omnium ratione, qua ſacra feſtivitas abſque ſcrupulo celebranda pandatur, non magis ſenſibus, intimatam, quam præſentatam veſtris aſpectibus æſtimetis. Illud præterea inſinuare non diſtuli propter diverſorum Paſchalium conditores, ubi hoc in eodem cyclo dies Paſchæ geminata deſignatione poſitus invenitur, id eſt, ubi Luna xv. & dies Dominica, & poſt v i i. dies x a i i. conſcribitur, non meo judicio aliquid definitum, ſed pro Eccleſiarum pace Apoſtolici Pontificis electione ſervatum quatenus nego-
Forte non pertinebat, vel certe non præteritem. tium, quod ad meum * pertinebat officium, præteritem, & in ejus conſtitueretur arbitrio, qui univerſali Eccleſiæ præſideret, quænam potiſſimam dies in tali conditione ſollemnitati præcipue deputetur. Nam ceteris, quæ a latere ſimiliter adjecta ſunt, non firmatur auctoritas, ſed varia ſignificatur opinio. Cum vero contigerit Luna aa v r r. Sabbato, vel maxime die Kalend. Jan. provenire abſque biſſexto, noverit ſanctitas veſtra Paſcha niſi a i r r. Kalend. Aprilis ſecundum Latinos haud umquam celebrandum, etiamſi Luna conveniat, penitus invenitur: aut v r r r. Kalend. Maii ſecundum Ægyptios, quod aliquoties obſervatum eſt, reperiri non poſſe.

AD APPENDICEM,

ID EST,

SCRIPTORUM VETERUM OPUSCULA, DE PASCHATIS CELEBRITATE,

NOTÆ.

AD EPISTOLAM PROTERII.

DE epiſtolæ hujus argumento, ac tempore, habes lib. II. cap. LXV. pag. 115. De Paſchate anni Diocletianei CLXXI. Chriſti CCCCLV. hæſitatio ſuborta erat, de qua conſultus Proterius a S. Leone, reſpondet.

Pag. 497. *In octogeſimo quidem anno*) Meminit utriuſque S. Ambroſius in Epiſtola ejuſdem argumenti ad Epiſcopos Æmiliæ. Annus Diocletiani LXXXIX. iniit a Thoth fixo anni Chriſti CCCLXXII. Igitur anno ſequenti, Chriſti CCCLXXIII. labente eodem anno Diocletiani, orta eſt altercatio ſuper Paſchate, cyclo Lunæ XIII. Solis XVIII. littera F. neomenia Paſchalis XI. Martii, feria II. decima quarta, Martii XXIV. feria VII. Ideo nonnulli in termino celebrarant: Catholici autem Martii ultimo. Præerat tunc Romanæ Eccleſiæ Damaſus: Alexandrinæ legitimus Epiſcopus erat Petrus, qui Athanaſio ſuffectus erat mortuo jam anno CCCLXXI. Itaque divinandum eſt quid S. Proterius ſibi velit, cum ſuperſtitem ait fuiſſe tunc patrem, & Epiſcopum Anaſtaſium. An Athanaſium ſcripſit, & hallucinatus credidit eum, qui biennio ante deceſſerat, adhuc illo tempore vixiſſe?

In nonageſimo autem tertio.) Chriſti CCCLXXVII. cyclo Lunæ XVII. Solis XXII. littera A. Terminus Paſchalis Aprilis IX. Dominica. Ideo XVI. ejuſdem menſis rite celebratum eſt.

Item cum centeſimo ſexageſimo.) Chriſti CCCXLIV. Vide lib. II. pag. 114.

Neceſſe eſt igitur & in ducenteſimo.) Scribe, & in centeſimo ſeptuageſimo primo.

Pag. 498. *Illud etiam neceſſario.*) Corrigendum, & in futuro centeſimo nonageſimo octavo. Hic eſt Chriſti CCCCLXXXII. Cyclus erat Lunæ VIII. Solis XV. littera C. Igitur neomenia Paſchalis Nicæna V. Aprilis, Terminus Aprilis XVIII ſive XIV. Kalend. Aprilis Dominica die. Itaque diffundendum Paſcha fuit in VII. Kalend. id eſt XXV. Aprilis.

AD EPISTOLAM I DIONYSII EXIGUI.

HAnc Epiſtolam Dionyſianarum primam eſſe in poſteriori non obſcure auctor indicat. Ea in regio codice, quem utendum mihi Cl. V. D. Rigaltius dedit, unica reperitur, eaque paullo quam in Sirmondiano caſtigatior. Itaque cum illam typis jam expreſſam cum regio contuliſſem, unum & alterum locum, cui aſteriſcos adſcripteram, ex eo ſupplevi: & in errata retuli. In eodem porro exemplari regio poſt Epiſtolam iſta ſequebantur.

Incipit cyclus decemnovennalis, quem Græci ennæacedecaeterida vocant, conſtitutus a ſanctis Patribus, in quo quartaſdecimas Paſchales omni tempore ſine ullo reperies falſitate. Tantum memineris annis ſingulis qui cyclus Lunæ, & qui decemnovennalis exiſtat. In præſenti namque tertia Indictio eſt, Conſulatu Probi junioris, tertiuſdecimus circulus decemnovennalis, decimus lunaris eſt.

Hæc Dionyſii ipſius eſſe verba ſatis intelligimus; quibus iſta ſubjecta ſunt.

Hic autem cyclus Dionyſii V. decemnovennalibus conſtat, hoc eſt XCV. annis, ſumitque exordium a DXXXII. *anno Incarnationis Domini, & deſinit in* DCXXVI. *anno. Hunc ergo cyclum prætermiſimus, eo quod totus præterierit.* Hæc ibi.

Ex prioribus Dionyſii verbis colligitur annus quo hanc epiſtolam auctor elucubravit, ac cyclum ſuum XCV. annorum deſcripſit: nimirum æræ communis DXXV. Philoxeno, & Probo Coſſ. Indict. III. aureo numero XIII.

Quam poſt modum nonnulli.) Credas de Scaligero vaticinari Dionyſium; qui diſponendi, ac celebrandi Paſchatis rationem ex Judaico computo præſcripſit: nec aliter cenſuit rite peragi poſſe, niſi recutiturum ille cyclus in uſum Eccleſiæ veniret: quod ſatis V. libro refutatum eſt.

Papa denique Theophilus.) Lege cap. LXVIII. & LXIX. lib. II. Inde ſcies falſum eſſe Gennadium, qui a Nicæno Concilio conditum fuiſſe putavit annorum XCV. cyclum, eumdemque Theodoſio principi oblatum a Theophilo. Atqui Cyrillus Theophili ſucceſſor, hunc primum fabricatus eſt: ut hic Dionyſius indicat.

XCV. *autem annorum.*) De cyclo Dionyſiano multa & ab aliis dicta ſunt, & a nobis variis in locis allata: quorum ſummam non alibi opportunius, quam ad ipſa Dionyſii verba colligemus.

Annus Alexandrinus (inde enim diſputandi ſumatur initium) quatuor menſibus civilis Romanorum anni primordium antecedit: Eccleſiaſtici vero, qui a Paſchate proficiſcitur; menſibus amplius ſeptem. Rurſus Dionyſius Exiguus annos cycli ſui a decima quinta Luna Paſchali orſus eſt; ut ex Epiſtolæ ſecundæ diagrammate liquet. Quare Paſchalis neomenia anni finem: Paſcha ipſum, anni primordium occupat. Jam vero Cyrillus cyclum ſuum inchoaſſe dicitur ab anno Diocletiani LIII. qui apud Alexandrinos cœpit a XXIX. die Auguſti in anno Chriſti CCCCXXXVI. cyclo Lunæ Romano XIX. Alexandriæ vero I. ineunte. Unde primum Paſcha Cyrilliani cycli fuit anni Chriſti CCCCXXXVII. Poſt expletas enneadecaeteridas quatuor, & annos XIII. de quinta, hoc eſt confectis annis LXXXIX. de enneneecontapentaeteride Cyrilli; Dionyſius Exiguus, cum labem cycli iſtius animadverteret, animum adjecit ad emendandum. Scribit enim epiſtola ſecunda, ſex adhuc annos de Cyrilli quinta enneadecaeteride reliquos eſſe. Ergo inter Paſcha anni Chriſti DXXV. Indictionisque tertiæ, & anni DXXVI. Indictionis quartæ commentabatur iſta Dionyſius; ut ex ejus verbis intelligitur,

quæ

quæ lib. XII. ſub finem capitis III. caſtigavimus ex Mariano Scoto. Poſtremum Paſcha Cyrilliani cycli incidit in annum æræ communis DXXXI. labente anno Diocletiani CCXLVII. aureo numero XIX. Ideo primus annus cycli Dionyſiani initium habuit a decima quarta Paſchali, quæ eſt XV. Kal. Maias, ſive dies Aprilis XVII. ac neomenia, uti ita dicam, anni primi Dionyſiani eſt illa ipſa decima ſeptima dies Aprilis. Quod cum Beda, ceterique hactenus non animadvertiſſent, Dionyſianam æram, atque cyclum uno anno labefactarunt. Primus annus cycli Dionyſiani cœpit anno periodi Julianæ 4712. aureo numero XIX. deſiit autem anno 4713. Aprilis V. Sed omnino videnda ſunt, quæ lib. XII. cap. II. & III. de hac re ſcripſimus.

Ceterum ex hac epiſtola Dionyſii liquido conſtat cyclum ab eo conſtitutum fuiſſe non annorum DXXXII. uti nos cum plerique omnibus arbitrabamur, ſed annorum XCV. Quamquam nonnihil ex iis, quæ ſubjicit idem Dionyſius, dubitationis oritur: uti paullo poſt dicetur.

Pag. 499. *Nam licet anni Domini.*) Laterculus Dionyſianus octo, vel novem verſibus conſtabat, in quibus erant anni ab Incarnatione Domini, Indictiones, epactæ, concurrentes, cyclus novemdecim annorum, decimaquarta Luna, dies Paſchæ, & fortean litteræ Dominicales, ad eumdem modum, quo in cyclis Bedæ præſcripta ſunt. Quod annos Incarnationis attinet, teſtatur Dionyſius ſe quintam Cyrilli enneadecaeteridem cyclo ſuo præfixiſſe. Itaque cœpit ab anno Chriſti DXIII. quo quinta Cyrilli enneadecaeteris iniit: ita tamen ut poſtremos annos ſex, qui ex eadem ſupererant, a prioribus jam elapſis diſcerneret. Veriſimile eſt autem ad annum illum, qui communi æræ numeratur hodie quingenteſimus decimus tertius, Dionyſium adſcripſiſſe annum quingenteſimum decimum quartum; cum Incarnationem Domini ſtatuerit in eo anno, cui numerus aureus competit I. eſtque periodi Julianæ 4711. a quo quingenteſimus decimus quartus eſt ille ipſe, qui vulgo putabatur DXIII. de quo plura lib. XII. cap. II. & III. diſputavimus.

Tamen tenorem ſimilem conſtantia.) Explicatum eſt lib. II. cap. LXVII. pag. 117. 118.

Sed hi qui ordine ſint.) Concurrentes Cyrilli, nec non litteræ Dominicales, propter labem cycli, tenorem ſuum retinere non poterant. Ob id aliam ſeriem Dionyſius appoſuerat concurrentium, & litterarum; initio ab anno primo enneneconta pentaeteridis ſuæ ducto, qui eſt vulgaris Chriſti DXXXI. Unde pro eo quod in manuſcriptis, & apud Bedam legitur, *mobilium caſuum*, emendandum cenſuimus, *caſum*.

Et ideo poſt expletionem XCV. annorum.) Cyclis ſuis quinque Dionyſius ultimum præfixerat Cyrilli, de quo ſex erant anni reſidui. Admonet igitur, ut expletis annis ſuis XCV. redeatur ad idem initium non cycli Cyrilli quinti, ſed primi ſui. In quo perdifficilis ineſt quæſtio. Videtur enim Dionyſius cyclum annorum XCV. talem exiſtimaſſe, ut in orbem ferias, & Paſchales Dominicas, ac Lunæ dies repræſentaret; quod tamen paucis ante verſibus negaverat, & res ipſa fieri non poſſe demonſtrat: ut ex laterculo diſces, quod lib. II. pag. 117. 118. deſcripſimus. Itaque Præfationis illius auctor, quæ apud Bedam circulis Dionyſii præfigitur, primum illum Dionyſii cyclum, ad quem confectis annis XCV. recurrendum eſſe monuit, de cyclo magno DXXXII. annorum interpretatur. Verum nihil ejuſmodi Dionyſianis ex verbis exſculpi poteſt. Nam primum cyclum ſuum appellat eum, quem a ſe conditum paullo ante dixerat, annorum quinque & nonaginta. Crediderim equidem Dionyſium ad eumdem cyclum XCV. annorum, concurrentium, litterarum Dominicalium, Dominicarum Paſchalium, ac Lunæ dierum geminatos appoſuiſſe verſus; & notaſſe quibus vertentibus cyclis quæ concurrentium, ac litterarum, &c. ſeries capienda foret. Fortaſſis etiam ex periodi Victorianæ annorum DXXXII. methodo illas ipſas mutabilium characterum ſeries adſcripſit. In cyclo magno Victorii enneneconta pentaeterides ſunt quinque ſolidæ cum annis LVII. ſive cyclis tribus. Sex igitur iſtiuſmodi verſus Dionyſius inſtituit, qui concurrentium, litterarum, &c. ordinem continerent. Anno Chriſti CCCCXXXVII. quo primum Cyrilli Paſcha fuit, cyclo Solis XXVI. littera Dominicalis erat C. Concurrentes IV. Paſchæ Aprilis XI. Evolutis XCV. anno Chriſti DXXXII. concurrentes fuerunt IV. littera Dominicalis DC. Sed biſſextilis rationes conturbat. Quippe anno quarto cycli Cyrilliani primi, qui eſt Chriſti CCCCXL. littera fuit GF. cyclo Solis I. Lunæ IV. concurrentes Martio menſe I. Paſcha Aprilis VII. At anno quarto cycli primi Dionyſiani, qui fuit Chriſti DXXXV. litteræ Dominicalis erat G. concurrentes VII. Paſcha April. VIII. Itaque non redeunt in orbem annales characteriſmi poſt annos XCV. Nam & paullatim diſcrepantia major exiſtit: ut ex laterculo libri ſecundi pag. 117. 118. patet. Ideo diverſos characteriſmorum iſtorum ordines ad enneneconta pentaeteridem ſuam Dionyſius accommodavit, quos ſine dubio ex majoris cycli methodo (uti diximus) accepit.

In qua etiamſi Luna.) Notetur hoc Dionyſii, immo Niceni Concilii decretum, contra Scaligeri, Calviſii, & id genus Kalendarii artificum dogma: qui Luna XV. Paſcha celebrari nefas putant. Etenim cum Luna XIV. in Sabbatum incidit XII. Kal. April. hoc eſt Martii XXI. poſtridie Paſcha peragetur. Id nonniſi Lunæ cyclo, vel aureo numero XVI. evenire poteſt; cycloque Solis III. aut XIV. aut XX. aut XXV. Itaque quater in tota periodo Victoriana contingit: ut in annis Chriſti LXXII, CCCXIX, CCCCXIV, DIX. qui ſunt prioris periodi. In ſecunda vero, annis Chriſti DCIV, DCCCLI, MXLI, MCXXXVI. Proinde ſemel in enneneconta pentaeteride Cyrilli, & in Dionyſiana ſemel item accidit. In hac anno ipſius LXXIII. qui eſt Chriſti DCIV.

Sed nec hoc prætereundum putamus.) Memorabilis hic locus; ex quo ætata illa Dionyſii diſcimus quoſdam fuiſſe, qui lunarem menſem XXX. diebus circumſcriberent: quæ fuit veterum, maxime Græcorum perſuaſio, uti lib. I. cap. VII. demonſtravimus.

Unde plerumque contingit.) Non dubium eſt iſtos, qui hic a Dionyſio reprehenduntur, aſtronomicas tabulas ſecutos eſſe, ac [illegible] animadvertiſſe. Anno Chriſti CCCXXV. aureo numero III. novilunium medium incidit in Martii XXX. feria 3. hora 23, 34'. a media nocte in horizonte Regiomontano. Itaque neomenia Paſchalis fuit Martii XXXI. quo in die obſignata eſt a Nicæna Synodo. Plenilunium medium Aprilis XIV. feria IV. hora 17, 56'. Igitur Terminus in Aprilis XIII. defixus eſt. quæ Luna XIV. tum erat. Anno vero Chriſti DXXXIV. eodem cyclo Lunæ III. novilunium medium Regiomonte Martii XXX. feria V. hora 13, 31'. plenilunium Aprilis XIV. feria VI. hora 7, 53'. Verum quoniam annus DXXXIV. ſecundus eſt poſt biſſextilem, prior autem ille proximus ab eodem: ideo ſex horis ablatis ex poſteriore, ſi eumdem cum priore ordinem teneret in Juliano quadriennio, contigiſſet novilunium hora 7, 31'. ut [illegible] conflata ſit horarum XVI. circiter in annis ducentis. Proinde neomenia lunaris aſtronomica conveniebat in Martii XXX. decima quarta in Aprilis XII. Quæ cauſſa fuit, cur nonnulli Dionyſii tempore Lunam illam XV. putarent, quæ Niceno ſæculo fuit XIV. Itaque caſtigandi non erant, niſi quatenus civilem & Eccleſiaſticam obſervationem privata auctoritate labefactabant. Nam alioqui recte de Luna ipſa ſecundum aſtronomicas rationes exiſtimabant: tametſi minus ad Paſchalem Eccleſiæ ritum faceret hæc illorum [illegible].

Denique in ſanctis Canonibus.) Canon iſte LXXX. ponitur in Cod. Canonum.

AD EPISTOLAM II. DIONYSII.

Pag. 500. EXCEPTO *videlicet anno.*) Valde perplexa, & impedita eſt Dionyſiana hæc oratio. Sententia quidem in hunc fere modum ex illius doctrina concipi poteſt. Annus quilibet communis diebus conſtat CCCLIV. embolimæus vero CCCLXXXIV. Excipe decemnovennalem primum; qui CCCLIII. dies dumtaxat obtinet. Nam prima dies illius eſt decima quinta Paſchalis, aurei numeri XIX. quæ eſt XV. Kal. Maias, ſive Aprilis XVII. ultima dies eſt decima quarta Paſchalis aurei numeri I. nempe quinta dies Aprilis. Proinde CCCLIII. dies ei anno competunt. Etenim aureus numerus XIX. ad epactas priores XVIII. non XI. dies, ut ceteri, ſed XII. adjicit: ex quibus epactæ XXX. vel o, id eſt nullæ conficiuntur, quæ congruunt aureo numero I. uti lib. IV. demonſtratum eſt. Hinc lunaris ſaltus oritur, cum dies unus ſupprimitur, ac diſſimulatur.

At Dionyſius ficulneum huic incommodo remedium paravit. Juſſit enim eumdem bis numerari diem. Nam ultimus dies ejus anni, qui numero aureo XVIII. præditus eſt, id eſt Aprilis XVII. ſive decima quarta Paſcalis aurei numeri XIX. primus dies computatur anni ſequentis, qui aureo numero XIX. labente incipit. Itaque dies uterque plenos habet, ille CCCLXXXIV. iſte CCCLIV. ut ex diagrammate Dionyſiano liquet. Sed idem minime ſibi conſtat, dum eumdem modo ultimum, modo primum appellat annum. Demonſtratum eſt lib. VI. cap. X. annum primum cycli decemnovenalis eum eſſe, qui a decima quarta Luna incipit aurei numeri XIX. nimirum a XV. Kalend. Maias, & in Nonas Apriles deſinit, habetque dies CCCLIV. ut in diagrammate diſertis verbis aſſeverat. Secundus autem incipit a XV. Luna aurei numeri I. videlicet a VI. die Aprilis, ac deſinit in VIII. Kalend. Aprilis, quæ eſt Luna XIV. aurei numeri II. Itaque primus annus cycli cum aureum numerum habeat XIX. ejus epactæ ſunt XVIII. ſecundi o, vel nulla. At hoc loco Dionyſius contrarium indicat, & ſeipſum evertit. Quippe verbis iſtis; *excepto videlicet anno primo*, &c. primum appellat annum, qui a Paſchate cœpit aurei numeri XIX. ejuſque IX. fere menſes occupat ad exeuntem uſque Decembrem. Cum autem ſubjicit illum ipſum *cycli decemnovenalis annum primum a XIV. Luna Paſchæ ultimi, id eſt nonidecimi anni progredi*; ultimum eumdem vocat, quem paullo ante primum nominabat. Hæc ſunt incondita. Videtur Dionyſius primum, ac ſecundum annum cycli pro primo, ac ſecundo aureo numero uſurpata voluiſſe.

Indictis quippe IV.) Hunc locum expoſuimus lib. XII. cap. III. in fine: ubi & oſtendimus legendum paullo poſt. *Tranſacto anno, Indictione* III. non V. quod & in ſcriptis, & cuſis apud Bedam exſtabat, & nobis impoſuerat. Eodem igitur anno Juliano poſterior hæc ſcripta eſt, quo prior epiſtola.

AD PROLOGUM THEOPHILI.

Pag. 501. HUNC Latine, niſi fallor, tranſtulit Dionyſius Exiguus. Græcum autem ipſum in ſchedis nacti ſumus, quas ex veteri codice ſuapte manu deſcripſit, ad noſque miſit R. P. Petrus Caſtelarnavius Societatis noſtræ, ex Cæſarauguſtano Collegio in Hiſpania. In his Opuſculum erat Petri Alexandrini Martyris titulo inſcriptum de XIV. Paſchali a Judæis obſervata: cui ſubjectus erat hic Theophili prologus ſine auctoris nomine; nec integer tamen. ea quo Latinam interpretationem in nonnullis, quæ aperte mendoſa erant, caſtigavimus, & viciſſim Græcis ipſis ex Latina verſione ſuccurrimus.

Quod Achiva lingua.) Ita Græcos uſus ætatis illius appellavit. Marcellinus Comes Indict. IV. Euſtathio & Agricola Coſſ. *Theodoſius Imperator Eudociam Achivam duxit uxorem*. Idem Coſſ. Leone Auguſto II. Indict. XV. *Jacobus natione Achivus, religione paganus*.

Pag. 502. *Aliter autem, quod (y Salvator noſter.*) Cum Latinis Græca non conſentiunt. Nam illa Chriſtum aiunt Luna XIII. ſub noctem traditum, & comprehenſum fuiſſe; paſſum vero Luna XIV. ac XVI. ſurrexiſſe. At Latina Luna XIV. comprehenſum, paſſum XV. decima vero ſeptima ſurrexiſſe. quemadmodum etiam Cyrillus in prologo ſcripſit. Itaque Græculos arbitror Theophili verba commutaſſe, ut ad ſententiam ſuam accommodarent: de qua in Animadverſ. ad Epiph. Hær. LI. diſputavimus. Exiſtimant enim Chriſtum Luna XIII. cœnam ultimam obiiſſe pridie Paſchatis legitimi.

AD PROLOGUM S. CYRILLI.

ET LXXXIV. *annorum Paſchalem circulum.*) Talis eſt Epiphanii cyclus a nobis Hær. LI. declaratus, in quo biduo neomeniæ prævertunt. Vide omnino quæ illic a nobis diſputata ſunt. Nam ex iis cognoſces quemadmodum ii, quos notat Cyrillus, Lunam, exempli cauſſa, XVI. putabant, quæ erat XLV.

CCCCXVIII. *annorum.*) Corr. CCCCXXXVII. uti lib. II. cap. LXVIII. oſtendimus.

In ordine autem annorum.) Hic eſt Saltus Lunæ. Nam epactis una dies accedit. Vide lib. VI.

Pag. 503. *Ita enim XIV. Lunam.*) Vide lib. V. cap. XIII. pag. 236. 237.

AD EPISTOLAM S. CYRILLI.

DE hac Epiſtola vide quæ lib. II. cap. LXV. pag. 114. docuimus. Scripſit ad Africanos Patres Cyrillus anno Chriſti CCCCXIX, ſed perbrevem Epiſtolam, quæ eſt in tomo I. Concil. Huic aſſuta eſt lacinia quædam alterius Scriptoris, quem pene ducentis annis poſteriorem fuiſſe poſt paullo certis argumentis efficiam. Verumtamen, quod in antiquis membranis quotidie cernimus; cum in eumdem codicem farrago quædam variorum Scriptorum congeſta eſſet, ac primo loco brevis illa Cyrilli epiſtola cum ejus nominis inſcriptione cerneretur, cetera, quæ deinceps ſine auctoris titulo ſubjecta ſunt, eidem ſunt attributa Cyrillo. Sed pervetus hæc hallucinatio videtur. Nam Beda lib. de Rat. Temp. cap. XLI. quædam ex Cyrilli Epiſtola profert de Pachomio, & Selenitide lapide, quæ in hac ipſa leguntur. Sed & libro de Argum. Lunæ, pag. 151. hanc Epiſtolam a Cyrillo ad S. Leonem Papam ſcriptam eſſe dicit.

Quod optamus chariſſimi fratres.) Quæ ſit ætas appendicis iſtius ex Paſchate illo, quod celebrandum præſcribit, conjici poteſt. Etenim eodem anno Paſcha & ab Latinis in VII. Kalend. Aprilis indictum fuiſſe ſignificat, Luna XXII. cum neomenia in III. Non. Martii, ſive diem ejuſdem V. incidiſſet; & a Catholicis in IX. Kalendas Maii, in anno embolimæo, quem alii communem faciebant. Oportet igitur aureum numerum eſſe XIX. cui cyclus lunaris Latinorum reſpondet XVI. & ſolarem cyclum V. aut XI. aut XXII. aut XXVIII. qui ſcilicet Dominicalem litteram habent A. Ejuſmodi autem anni ſunt Chriſti LXXV, CLXX, CCLXV, CCCLX, DCVII, DCCII, DCCXCVII, DCCCXCII. ut de aliis inferioribus taceam. Ex his omnibus nullus alius prudenter eligi poſſit, quam DCVII. qui & Bedam anteceſſit, & Cyrillo poſterior eſt annis fere CC. Ad hunc igitur annum referri debet hæc auctoris incerti lacinia; qui cyclum Solis XXVIII. cum aureo numero XIX. conjunctum habuit.

AD PRÆFATIONEM VICTORII.

Pag. 504. DE hoc conſule quæ nos lib. II. cap. LXIII. & ſequentibus expoſuimus.

Pag. 505. *Hiſque etiam quæ a ſancto.*) Si hæc vera ſunt; mutilum eſt hodie Proſperi Chronicon annis decem. Deſinit enim in Coſſ. Valentinianum VI. & Nonium. At Victorius ad Valentinianum VIII. & Anthemium perveniſſe dicit, qui eſt annus CCCCLV. quod & ſubinde confirmat idem Victorius: qui apud Proſperum LXXVI. annos eſſe dicit a Conſulatu Auſonii, & Olybrii, in quem deſiit Hieronymus, ad VIII. Conſulatum Valentiniani.

Quapropter vir venerabilis.) Quæ deinde diſputat Victorius, ea Librariorum quidem oſcitantia mendis inquinavit: ſed auctoris ipſius culpa multo fœdioribus ſunt inſcitiæ notis aſperſa. Horum eſt caput; tam ipſo anno exitus Iſraelitarum ex Ægypto, quam quo paſſus eſt Chriſtus, feriam VI. incidiſſe in VIII. Kalend. Aprilis, qui eſt Martii XXV. Porro annus exitus ex Euſebianis calculis ab illo putatur mundi ter milleſimus ſexcenteſimus nonageſimus iniens, ab VIII. Kalend. Aprilis. Ab orbe condito ad annum Chriſti CCCCLVII. ſive ad Coſſ. Conſtantinum & Rufum, numerat annos 5658. Nam ad Diluvium anni ſunt 2242. Hinc ad ortum Abraami, 942. ab hoc ad Conſulatum Auſonii, & Olybrii, anni ſunt 2395. adde jam LXXIX. ad Coſſ. Conſtantinum & Rufum. Summa conficit annorum 5658. Annus Chriſti 457. eſt periodi Julianæ 5170. ad hunc adjecta integra periodo Juliana, & ex aggregato 13150. detractis 5658. reſidua ſunt 7492. Igitur anno 7493. prolepticæ periodi incidit epocha mundi Victoriana. Jam ſi ad 7492. addideris 3690.

&

& ex conflata ſumma integram periodum Julianam dempieris, habebis annum 3202. periodi Julianæ, quo exitus Iſraelitarum contigit; qui eſt XXII. a vero anno quem nos ſtatuimus Julianæ periodi 3183. Anno 3202. aureus numerus fuit X. Solis cyclus X. littera B. quæ eſt ad Victorii mentem idonea. Nam feriam VI. exhibet Martii XXV. Sed Luna Nicæna tum erat XXI. non XIV. novilunium porro contigit anno illo Martii XIX. hora 15, 16′, 3″. Lutetiæ. Itaque Luna VI. incurrit in Martii XXV. & fruſtra eſt Victorius. Rurſus paſſum idem Chriſtum exiſtimat Geminis duobus Coſſ. anno mundi 5229. Deductis 5228. de 5658. ſuperſunt 430. ac totidem revera annos a Paſſione colligit ad Conſulatum Conſtantini & Rufi. Demptis 429. de 457. reſtat annus Chriſti 28. quo Paſſionem obierit. Quamquam Geminorum Conſulatus æræ communis annum obſidet XXIX. quem & habuit in animo Victorius. Opus enim illi fuit littera B. quam idem annus exhibet. Sed Luna XVIII. Nicæna tunc in XXV. Martii competebat. Ideo vaniſſimum eſt hominis commentum. Sane hæc omnia non ſunt nauci. Conferri tamen poſſunt cum ſimili Computiſtarum figmento, de quo lib. XII. cap. XI. diſſeruimus.

Uſque ad Conſtantinum & Rufum.) Anno Chriſti CCCCLVII. quo Victorius iſta ſcribebat; qui eſt S. Leonis Papæ XVIII. Hunc enim certis poſtea notis exprimit. Januariis Kalendis feriam ait fuiſſe III. & VIII. Kalend. Aprilis feriam II. Lunamque XIV. quæ omnia in Chriſti CCCCLVII. competunt. Nondum igitur Papa erat Hilarus, quando Victorius in hanc operam incubuit.

Quæ die quarta exiſtentis mundi.) Recte igitur a nobis epocha mundi Victoriana conſtituta eſt ab anno periodi Julianæ proleptica 7493. Nam cyclus erat Solis XVII. littera AG. Unde VIII. Kalend. Aprilis, ſive Martii XXV. erat feria I. & V. Kalend. Aprilis feria IV. Sed quod æquinoctium illo die tum fuiſſe dicit; id vero perabſurdum eſt. Nam ab eodem anno, ad Nicænæ Synodi tempus, quo æquinoctium circa Martii XXI. conſtitit, anni ſunt 5525. quo intervallo diebus XLII. fere antevertunt æquinoctia. Quare Maii ſecundo circiter die conveniret æquinoctium, ſi tunc mundus extitiſſet.

Hoc eſt XIV. jubente Creatore.) Vides quo ſenſu Victorius plenam appellarit decimam quartam: videlicet eo quod in noctem illam deſinat, cujus initio Luna Solem ex adverſo reſpiciens pleno orbe reſplendet; quemadmodum Clavius contra Scaligerum aſſeverabat; quod immerito iſte redarguit.

Illud praeterea ruſinaare.) In Paſchali ſuo Victorius duplex Paſcha notaverat, alterum Latinorum, Alexandrinorum alterum; ut utrique parti conſuleret. Teſtatur hoc Victor Capuanus apud Bedam lib. de Ration. Temp. cap. XLIX. ubi Victorium refellit, qui anno illo poſt Conſulatum Baſilii novies, (Male in cuſis Proconſule Baſilio legitur. In membranis regiis, Paſcha Baſilii.) Paſcha præſcripſerat alio die, quam VIII. Kal. Maias obeundum: tametſi illum quoque deſignaſſet, quo Catholici celebrarunt. Erat hic annus Chriſti DL. cyclo Solis XXVII. B. cyclo Lunæ XIX. Indiction. XIII. Latini Paſcha peregerunt Aprilis XVII. in ipſo termino. At Catholici XXIV. die menſis ejuſdem.

OPERI

OPERI HUIC
DE DOCTRINA TEMPORUM

Extrema manus impoſita eſt Lutetiæ Pariſiorum Februarii xv, feria 2.

Anno periodi Conſtantinopolitanæ Indictionalis, 7135.
Anno periodi Conſtantinopolitanæ lunaris, 7119.
Anno per. Jul. 6340, cyclo { Solis XII. Littera Juliana G. Gregoriana C. | Lunæ XIII, Epactâ Juliana XXIII, Gregor. XIII. | Indictionis X. }
Anno mundi, 5610.
Anno Judaici computi 5387. cujus Tiſri character 2, 6, 652, feria 2: anno Chriſti 1626, Septemb. XI. Juliano: Gregoriano vero XXI. Schebat XXIX, in anno communi abundanti.
Anno quarto Semitoh, ſive hebdomadis annalis.
Anno viceſimo-quinto Jubilæi LXIV.
A Diluvio, 3955.
Ab exitu Iſraelitarum ex Ægypto, 3158.
Anno Iphiti 2402, ſive Olympiadis 601. anno ſecundo.
Ab Urbe condita ſecundum Varronem, 2379.
Nabonaſſari 2375, Phamenoth 28, cujus Thoth incidit in Julii XIII, feria V. anno Chriſti MDCXXVI.
Ab excidio Templi Salomonici anno 2215.
Periodi Calippicæ viceſimæ ſextæ anno LVI, embolimæo. Gamelionos XXV, propter μετέμπτωσιν dierum 6, horarum 4, 51′. quæ ſi detrahantur, tum neomenia Antheſterionis continget Februarii XV, feria 2, hora 15, 39′. a media nocte, in meridiano Attico. Unde Gamelionos ultimus idem ille dies eſſet.
Anno Philippi, & mortis Alexandri, 1951.
Anno Alexandreo Judaico, ſive Græcorum a vere ineunte } 1938.
Anno Contractuum, ſive Dhilkarnaim }
Anno Juliano, 1672.
Anno æræ Hiſpanicæ, 1665.
Anno Ægyptiorum Actiaco, 1656, Mechir XXI.
Anno æræ Chriſtianæ, 1627.
Anno ab natali Chriſti ſecundum Joſephi, & Dionis ratiocinia, 1631.
Anno a Paſſione Chriſti 1596. exeunte, ſequente 1597.
Anno ab ſecunda Templi deſolatione, 1557.
Anno Diocletiani, vel æræ Martyrum, 1343.
Anno Hegiræ 1036, Giumadi prioris XXIX, cujus Muharram iniit anno Chriſti MDCXXVI, Septembris XII, feria 3.
Anno periodi Canicularis Perſicæ 1303. } Thir XXVIII. Nam Alfrurdin cœpit Octob. XI, anni
Anno Iezdegirdis, 996. } MDCXXVI.
Anno XXXII. Periodi quartæ Victorianæ, quæ vulgo Dionyſiana dicitur.
Novilunium medium commiſſum eſt Lutetiæ, Februarii XV, hora 12, 23′, 28″. Verum autem Februarii XVI, hora 0, 8′. circiter a media nocte.
Verus locus tempore veræ conjunctionis in Piſcium gradu 27, 16′. Igitur ἕνῃ καὶ νέᾳ menſis XI. lunaris abſolutum eſt hoc opus.
Regnante Chriſtianiſſ. Rege Lodovico XIII, cujus hic annus agitur XVII.

F I N I S.

Google

AUCTORUM CATALOGUS,

QUI IN

POSTERIORI PARTE OPERIS

DE DOCTRINA TEMPORUM

citantur, illuſtrantur, notantur.

A.

ABEN Hezra, pag. 243. 264
Abulenſis, 24. 25. 26.27.80.134.231.232. 237. 239. 243.
Abydenus, 91. 94
Acro, 132. caſtigatur.
Acta S. Sebaſtiani, 402
Acta S. Stephani, 399
Acta S. Petri Martyris, 407
Acta Silveſtri, 305
Actorum liber, 21. 22. explicatur, 39. 40. illuſtratur, 45. 141.142. 174. 175. 176. illuſtratur, & cap. XIII, lib. XI, 176. & cap. XIV, 177. 226. 227.284. 287. 373. & ſeq.
Ado, 236
Ælianus, 320
Æſchyli Schol. 314
Africanus, 2. 12. 16. 17. 19.90.100.165.232.244.259. illuſtratur, 262. illuſtr. 275
Agathias, 301
Agathobulus, 235
Aggæus, 309
Aimoinus, 212.459. 460. 467. 470. 471. & ſeq.
Albategnius, 121. & cap. XLI, lib. X. 121. 122. 158. 213
Alexander Polyhiſtor, 23. error, 70. 87
Alfraganus, 121. 213
Ambroſius, 21. 23. 200. 418. 425. 426. 429. 431. 433. 435
Ammianus, 191. 206. ubi & defenditur, 417. & ſeq. error, 432. 433
Anaſtaſius, 280. 470
Ancyranus lapis, 163. 226
Andreas Reſendius, 154. 155. 156
Annales Turcici, 216
Annales nondum editi, 228. 229
Annius, 25. 46. 65
Anonymus in hiſtoria Conſtantini, 64. 405. 406. & ſeq.
Anonymus auctor Præfat. ad Bedam, 228
Anonymus quidam, 213
Anonymus apud Sigonium, 271
Anthologia explicatur, 182. 183
Antdus, 216
Antonius de Dominis refellitur, 172. & cap. XIII, lib. XI.
Apollinaris Laodic. 348
Apollodorus, 20. 23. 36. 37. 321
Appianus, 128. error, 129. 130. 131. error, 131. 132. 133. 147. emendatur, 273. 349. 353. 354. & ſeq.
Archilochus, 38
liber de Archontib. 300
Arrianus, 119. 330. & in ſeq.
Ariſtobulus, 235
Ariſtophanes, 119
Ariſtoph. Schol. 219. 319
Ariſtoteles, 51. 303. 308. 329. illuſtratur, 95
Aſconius, 312. 362
Athanaſius, 25. 200. 405. 411. 413. & ſeq.
Athenæus illuſtratur & refellitur, 47. & ſeq.
Auguſtinus, 10. 17. 22. ubi & illuſtratur, 24. 25. 40. 96. 135. 225. 231. 232. 243. 248 394. 398. 404. 406. 411. 421. 422. 426. 429. 430. 4:1. 434. 436. 438. 439. 440. 442. 443. 444. 446. 448. 449. 450.
Aurelius Victor, 150. 179. 185. 187. 189. 191. 193. 195. 196. 197. 198. 397. 401. & ſeq.
Auſonius, 51. illuſtratur, 150. 169
Auctor libri de claris Orat. 151

B.

BAlſamo, 434
Baronius, 140. 174. 185. 186. 187 192. 194. 195. defenditur, 198. 199. defenditur, 202. 203 206. 224. defenditur, 230. 231. 240. 248. 450. & paſſim.
Baruch, 91. 255
S. Baſilius, 399. 422. 423. 425
Beda, 7. 40. 44. 88. 105. 172. 200. 220. error, 221. 222. notatur, lib. XII, cap. IV. notatur, 232. & cap. X, lib. XII. illuſtratur, 236. emendatur, 237. 448.
Beda Scholiaſtes, 234. 235
Bellarminus, 258
Beroaldus, 132
Beroſi inſignis locus illuſtratur, cap. LXVI, libri IX, 80. 82. 91. 96. 100. 303. 307.
Bezæ error, 141. item, 175
Blondus Forolivienſis, 225
Bonfinius, 216
Bonifacius Papa, 446
Carolus Bouilius, 10
Buntingus, 36. 52. error, 70. error, 92. 103. 205. 279

C.

CAbaſilas, 121
Cæſar, 146. 147. 148. 364
Cajetanus, 231. 252
Calendarium Rom. 104
Calliſthenes, 34
Calvini error, 172. refellitur, 171
Calviſii error, 129. 275. error, 357. error, 370
Canon Ptolemæi, 70. 92 101. 121. 152. 184. 185
Capitolinus, 183. 186. illuſtratur, 382. 388. 389. 390. & ſeq.
Jacobus Cappellus, 36. error, 54. 129. 213. error, 239. 240. error, 339. error, 340
Marcus Ant. Cappellus refellitur lib. XI, cap. VII. & lib. XII. cap. VI. 127. 228
Caſauboni error, 16. error, 140. 141. error, 163. error, 224. error, 248. 249. error, 47.
Caſſianus, 446
Caſſiodorus, 106. 107. 131. 178. 186. 187. error, 187. 189. 191. error, 192. 201. 204. 205. 208. 211. 440. 441. & deinceps.
Caſtor, 292
Catalogus Rom. Pontif. 183
Catena MS. in Danielem. 264
Catena Græca MS. 20. 21. 245
Catena MS. in Evang. 231

Cedrenus,

Cedrenus, 131. 132. 197. 199. 103. 204. 205. 208. 212. 213. 224. 435. 461. 471. & paſſim. illuſtratur, 408. 409.
Cephalio, 17
Cenſorinus, 36. illuſtratur, 53. 54. 69. ubi & defenditur: illuſtratur, 63. 121. 141. 156. 182. 185. 248. illuſtratur, 59. 117. 270. 381. 396.
Chalcondylas, 217
Chriſtianus Longomont. 11. 52
Chriſtmanni error, 103. 104. 121. error, 145. error, 156. 157. 184. 193. 215
Chronicon Alexandr. 3. caſtigatur, 3. 4. 11. 123. 131. 132. 133. illuſtratur, 149. 189. 192. 197. 199. illuſtratur, 199. 200. 204. 207. emendatur, 212. 433. ac deinceps. emendatur, 438. & 442
Chronicon Hebr. minus, 138
Chronicon Hungaricum, 216
Chronicon anonymi, 228
Campanus, 220
Chronologus anonymus, 36. 169
Chronologus vetus apud Clementem, 291
Chryſoſtomus, 25. 230. 243. 245. 248. 265. 384. 431. 438. 491
Cicero, 63. 65. 93. 100. 132. 146. illuſtratur, 147. 269. 273. 345. 360. 363. 364. 365. illuſtratur, 59. 118.
Claudianus, 438
Clemens Alexandrinus, 2. 17. 23. 32. 36. 37. 38. 86. 100. 101. 113. 114. 116. 131. 132. 133. 151. 156. 167. 169. 180. 181. 220. 224. 232. 236. 244. 259. 260. 288. 289. ubi & refellitur, 260. & deinceps, 295
Codex Canonum Eccleſiæ Africanæ, 437
Codex Juſtiniani, 435. 486. 488
Codex Theod. 199. 200. 307. 396. 409. 410. & ſeq. illuſtratur, 202
Codinus, 203
Collotiana Tabula, 143. 144
Concilia Carthag. 135. 432. 445
Concilia Gallicana, 155
Concilia vetera 416. 443. 444. 450. 482
Concil. Rom. Synodica, 466
Concilii Rom. ſub Symmacho illuſt. 473. & ſeq.
Concilium Aurelian. 211
Concil. Conſtant. ſub Mena, 481
Concilium Cæſarenſe, 232. 236. 250
Concilium Chalcedon. 200. 454. 455. & ſeq.
Concilium Epheſinum, 448. 449. 450. 451
Concilium Nicænum, 200
Concilium Romanum, 200
Concilium Tolet. 439
Concilium Valentinum, 212
Conſtantinus Porphyrogenetus, 213
Conſtantius, 439
Copernicus, 52. 54
Cruſius, 216
Cteſias, 17. 18. 45. 92. 93. 98. 99. illuſtratur, 100. 113. 114. 257.
Curius Fortunatianus, 399
Q. Curtius, 119. 120. 330
Cuſpinianus, 5. 143
Cyprianus, 397. 398
Cyrillus, 230. 232. 245. 248. 417. 449
Cyrillus in Euthymio, 459. 464. 473. 478. Idem in Sabba, 481. 489

D.

Daniel illuſtratur, 79. 80. illuſtratur, 92. 93. 94. 97. ubi illuſtratur, 97. 123. 252. 255. illuſtratur. explicatur, & illuſtrantur ejus hebdomadæ cap. IIII. lib. XII. & ſeq. 261. & 305. & ſeq.
Dekerius, 162. 227. 228. 230
Demetrius, 23. caſtigatur, 30. 286. emendatur, 286
Demoſthenes, 228
Deuteronomium, 42. 242. illuſtratur.
Dexippus, 46. 296. & deinceps.
Dio, 67. 133. 142. 143. defenditur, 144. 145. 150. 151. error, 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. illuſtratur, 161. 162. 164. 166. 167. 169. 170. 172. 174. 175. 179. 183. 185. 198. 214. 227. 231. 273. & cap. XL. lib. XII. 274. & 366. & paſſim lib. XIII. illuſtratur, 180
Diodorus caſtigatur. 17. 18. 36. 37. error, 37. 38. 45. error, 46. 56. 58. 66. illuſtratur, 66. 67. 92. 93. 98. 102. 109. 110. 111. 113. 114. 116. 118. 119. 121. 123. 137. emendatur, 251. illuſtratur, 274. 283. 284. 287. 290. 313. & paſſim lib. XIII. error, 328. illuſtratur, 60.
Diogenes Laertius, 38. 101. 114. 274. 302. 304. & paſſim, lib. XIII. illuſtratur, 305. 317. illuſtratur, 95. & ſeq. 202.
Dionyſius Alexandrinus, 249
Dionyſius Argivus, 34
S. Dionyſius, 251
Dionyſius Exiguus, 8. 105. 200. 201. 220. illuſtratur, lib. XII. cap. II. & cap. III. explicatur, 223. 230. 489
Dionyſius Halicarn. 34. emendatur, 35. illuſtratur, 36. defenditur, 36. 58. 61. error, 61. 62. & toto cap. LII. lib. IX. 62. 85. 86. 90. 105. 106. 107. explicatur, 108. 109. 115. 228. explicatur, 271. 290. 291. & deinceps.
Durandus de ritibus, 232

E.

Eccleſiaſtici liber illuſtratur, 127
Elias Thesbi, 123
S. Eligius, 201
Emmanuel Sa, 41
Ennodius, 460. 468. 471. 472
Ephorus, 34
Epiphanius, 11. 21. 23. 55. 131. 132. 178. 187. 190. 210. 231. 235. 236. 240. illuſtratur, 245 illuſtratur, 251. 380. 383. 385. 398. 412. 420. 426. 433.
Epitome Livii, 130. 143. 268. 269. 271. 272. 340. 342. & ſeq.
Eraſmi error, 172
Eratoſthenes, 34. 35. 36. 38. 116
Eſdræ liber, 41. 134. 255. 256. 259. 308. 309
Eſther capp. XXVIII. & XXIX. illuſtratur, 262. & ſeq.
Evagrius, 147. illuſtratur, 148. 149. 432. 452. illuſtratur, 452
Eudemus, 86
Eugipius, 467. 470
Eunapius, 399
Ephorus, 38
Euripidis Schol. 319
Euſebius, 2. 16. defenditur, 16. 17. 18. 19. 20. 23. 27. 30. 35. 36. 38. 39. 40. 45. explicatur, 46. 48. illuſtratur, 55. 56. explicatur, 86. 87. 89. 91. 100. 101. 105. 107. 110. 113. 120. 123. 128. 129. 130. 131. 133. 137. 138. error, 141. 142. 147. 148. 151. 152. illuſtratur, cap. LXIII. lib. X. 155. 156. 157. hallucinatio, 162. 164. 165. 166. 170. 174. 177. illuſtratur, 178. 179. defenditur. 180. 181. 183. 185. 187. 190. 191. 193. illuſtratur, 194. 195. 196. illuſtratur, 196. 197. 198. 203. 204. illuſtratur, 205. 230. 235. 236. 245. 249. illuſtratur, ac refellitur, 260. 261. 264. In lib. XIII. cit. paſſim aut caſtigatur. error, 27. 95
Euſtathius, 226
Eutropius, 107. 120. 146. 151. 179. 183. 185. 186. 187. 190. 195. 196. 207. illuſtratur. & 269. 343. 362. 381. 397. & ſeq.
Euthymius, 248
Exodi liber, 10. 29. 30. 31. 41. explicatur, 138. 243. in lib. XIII. paſſim.
Ezechiel, 33. illuſtratur, 82. 83. 102. 103. ubi & explicatur, 103

F.

Faſti Capitolini illuſtrantur, 64. 66. 87. 109. 120. 125. 142. 143. 144. 169. 268. 331. 346. 365
Faſti Cuſpiniani, cap. III. lib. II. 105
Faſti Siculi, 187. 189
Faſti vulgares illuſtrantur, lib. XI. cap. XXIX. 187. 188. & lib. XII. a cap. XXXIV. 266. illuſtrantur, 179. 180
Fauſtus Regienſis, 154. 155. 468
Felix Papa, 464
Feneſtella, 270
Firmicus, 400
Florus, 272. 342. 355. 356. 363
Fortunatus, 421
Fredegarius, 212
Frontinus, 169. 359
S. Fulgentii vita, 468. 473. 484
Funccius, refellitur, 70

Galenus,

G.

Galenus, 127
Garcias Loiſa, 254
S. Gaudentius, 244. 430
Gauricus, 46. 106. 244
Gelaſius Papa, 456. 461. 471
Gelenius, 173
Gellius, 269. 305. 319. 344. 345. 361
Geminus, 12. 36. 50
Gennadius, 457. 460
Genebrardus, 22. 22. 29. refellitur, 92. 252
Geneſis, 12. 20. 21. 22. 23. 24. illuſtratur, ibid. 24. ubi & explicatur, 25. ubi & illuſtratur, 26. 27. 28. 29. 30. In lib. XIII. citatur paſſim.
Georgius Alexandrinus notatur lib. XI. cap. LI. 209. & 438. 439.
Georgius Chryſococces, 213. illuſtratur, 215. 216
Georgius Monachus, 2. illuſtratur, 4. caſtigatur, 5. 17. 221. 259. caſtigatur & explicatur, error, 27. 199. 225. 296.
Germanicus, 252
Gerundenſis, 254
Gildas, 453
Glareanus refellitur, 35. 62
Gloſſæ veteres, 213
Glycas, 208
Gregorius Nazianzen. 186. illuſtratur, 425. 426. 428. & ſeq.
Gregorius Turon. 206. lib. XI. cap. LI. illuſtratur, ac defenditur, præſertim pag. 212. 237. 401. 407. 408. 426. 434. 459. 463. & ſeq.
Gregorius Magnus, 474. 485
Gregorius Nyſſenus. 250

H.

Harmenopulus. 208
Haytonus, 213
Hermannus, 255
Herodianus, 186. 213. 391. & ſeq. illuſtratur, 283
Herodotus, 38. 45. defenditur, 50. 75. illuſtratur, lib. I. cap. I. 87. 88. 89. 92. 94. 98. 99. illuſtratur, 100. 102. 103. 108. illuſtratur, & redarguitur cap. XXV. lib. I. illuſtratur, 109. 159. 254. 257. illuſtratur, 277. & cap. XLII. lib. XII. pag. 277. & 283. 284. 293. 294. 303. & paſſim lib. XIII. illuſtratur, 47. 59. explicatur, 60. & ſeq. 94
Heſychius emend. 119
Hieronymus, 25. 33. 46. 75. 82. 88. 96. 106. 128. 172. 175. 176. 178. 180. 202. 203. 204. 205. 232. 236. 245. 249. 265. 344. 349. 352. 355. 382. 383. 386. & ſeq. 427. 430. 431. 432. 436. 437. 438. 441
Higinus, 287
Hilarius, 21. 265. 415. 419
Hincmarus, 154. 471. 477
Hirtius, 137. 143. 145. 146. ubi illuſtratur, 366
Hirtius de bello Africano, 347
Hiſtoria Politica Græca, 215
Horatius, 205. illuſtratur, 251. 182
Horatii Scholiaſtes vetus, 252
Hubertus Goltzius, 143
Hugo Cardinalis. 41

I.

Janſenius, 31. 225. 231. 248
Idatius, 155. 187. illuſtratur, 189. 190. 191. 192. 194. 195. 196. 197. 202. 204. 208. emendatur, 203. 206. 403. & ſeq. emendatur, 459. illuſtratur, 202. & ſeq.
Jeremias, 31. illuſtratur, 79. 80. 90. illuſtratur, 91. 94. explicatur, & 96. 103. illuſtratur cap. XXII. lib. XII. 252. & cap. XXIII. 253. & 304
Ignatius nuperus Patriarcha Antiochenus, 77. 216
S. Ignatius, 226. 382
Ilias parva, 36. 37
Innocentius Papa, 440. 443. 444
Inſcriptiones veteres, 142. 143. 144. 170. 181. 182. caſtigantur, 185. 186. 187. illuſtrantur, 188. 190. 191. 192. 207. 208. 328. 319

Joannes Evangel. 142. 226. 229. 230. illuſtratur, 241. & cap. XVI. lib. XIII. ac ſeq. cap.
Joannes Lucidus, 52. error ejus, 55. 230. 231
Joannes Hervartus, 167. 168. 179. 231
Joannes de Muris, 233
Jonathan Uzielis F. 243
Jordanus, 434. 439. 451. 456. 475
Joſephus, 2. 15. 23. 24. 32. 33. 40. 74. 75. 76. 80. 81. ubi illuſtratur, & caſtigatur. hallucinatio, 81. 82. caſtigatur. illuſtratur, 83. 88. 90. 91. 92. illuſtratur, caſtigaturque cap. VII, VIII. & ſeq. lib. X. 92. 93. 125. 128. 129. 130. 131. 133. & ſeq. 135. 136. 137. error, 138. 139. error, 137. 139. 140. 144. caſtigatur, 149. 152. error, 153. 154. illuſtratur. lib. XI. cap. I. plurimum illuſtratur, 163. explicatur ibid. 164. 165. 171. a S. Luca differt, 172. illuſtratur, ibid. & toto cap. XI. lib. XI. & cap. XII. emendatur, 175. 180. & cap. XVIII. lib. XI. 181. 227. illuſtratur, lib. XII. cap. VIII. 235. 239. 252. 255. error, 256. 258. 259. 265. 290. 293. 294. & deinceps, 350. & paſſim lib. XIII.
Joſue liber, 39. 245. 289. & deinceps.
Irenæus, 178. 232. illuſtratur, 245. illuſtratur, 265. 389
Iſaacus Argyrus illuſtratur, 9. 213. 215. 216. illuſtratur.
Iſaias, 31. 75. illuſtratur, 90. 94. 213. 245. 259
Iſidorus, 155. 208. 222. illuſtratur, 223. 237. 441. 451. 475. 477
R. Iſſachar, 180
Judas Apoſtolus, 224
Judicum liber, 38. 39. illuſtratur, 40. 41. explicatur, 41. 42. illuſtratur, 234. 245. 289. & deinceps.
Judith liber, 22. illuſtratur cap. XXVI. lib. XII. 256. 300
S. Julianus Toletanus, 238. 255
Julianus Aug. 413. 418
Jus Orientale Græcorum, 3
Juſtinus hiſtoricus, 17. 18. 46. 92. 93. 97. error, 110. 111. 121. 128. 129. 130. 131. 133. 293. 299. 300. & deinceps.
Juſtinus Martyr, 178. 220. 226
Juvenalis, 94. explicatur, 182

K.

Keplerus, 162. 163. 226. 230
Kimbius, 20. 45. 213. 265

L.

Lactantius, 36. 198
Lambini error, 152
Lampridius. 185. 390. 391
Leo Oſtienſis, 465
S. Leo, 255. 453. 454. 456. 458. 459
Leontius, 212. 466. 482
Levitici liber, 31. 32. explicatur, 31. 32. 33. 242. 243
Liberatus Diaconus, 450. 451. 455. 462
Livius, 46. 57. 58. 63. error, cap. LV. lib. IX. 66. 68. 105. 107. 115. 116. 119. 222. 128. 178. 267. & cap. XXXVI. ac ſeq. lib. XII. 275. illuſtratur, 277. ac cap. XLII. lib. XII. 298. & deinceps.
Lipſii error, 174. 248. error, 273
Lucanus, 197. 198
S. Lucas, 20. illuſtratur, 20. 91. & ſeq. 141. 168. 171. 172. illuſtratur, lib. XII. cap. I. & cap. V. 229. 239. illuſtratur 241. & cap. XVI. lib. XII. & ſeq. cap. 279
S. Luciani epiſtola, 443
Lycophron, 55
Lyranus, 80. 134. 231. 252. 253. 263. 264

M.

Maccab. libri, 31. defenduntur, cap. XLII. lib. X. & cap. XLV. 126. 127. 136. illuſtrantur, 137. 138. 229. 265. 351. & ſeq.
Macrobius explicatur, cap. XXXVII. lib. XII.
Maldonatus, 245. 248. 249
Mamertinus illuſtratur, 192
Manetho, 19
Manilius, 65
Paullus Manutius, 232

Al. Manutius, 129. 132
Marcellinus Comes, 199. 200. 204. 207. 208. 209. 428. & ſeq. error, 438
Marcus auctor vitæ S. Porphyrii, 437. 438
S. Marcus, 135. 172. 226. 239. illuſtratur, 241. & cap. xvi, lib. xii. ac ſequentibus capitibus illuſtratur. 279. & ſeq.
Marcus Antonius Cappellus refellitur, 76. 103
Mariana, 224. 234. 237
Marianus Scotus, 205. error, 224. 233. 469. 483
Martyrologium Romanum, 2. 3. 225. 226. 229. 230. 383. 384. 389. 390. 396
An. Maſius, 43
Matthæus Paris, 224. 233
S. Matthæus illuſtratur, 21. 034. 072. 226. explicatur, 231. illuſtratur, 241. & cap. xvi, lib. xii, ac ſeq. cap. 242. & 265. explicatur. illuſtratur, 279
Matthæi Hebraicum Evang. 250
Maximus Monachus, 3. ubi & illuſtr. item 8. 199. 224. 225.
Megaſthenes, 91. 92
Memnon, 330
Melchior Canus, 41. 248. 249
Menandri hiſtorici error, 81
Menologium, 203. 204
Mercator, 52. error, 69. 86. error, 149. error, 166. error, 205
Meſſala explicatur, capite xxxvi, lib. xii. 268
Metaphraſtes, 414
Meyerus, 216
de Mirabilibus Scripturæ liber, 8. 11. 74. 75
Miſcella, 436. 437. 439. 447. 450. 457. 484. 486
Miſnaioth, 18. 19
R. Moſes, 213. 039. 242
Mullerus. 52. 65
Munſterus, 45. 241

N.

Nahum, 88
Nazarius, 409
Nemeſianus, 190. illuſtratur.
Nicephorus hiſtoricus, 204. 208. 454. 459. 461. & ſeq.
S. Nicephorus, 140. 158. 213. 409. 427
Nicolaus Coeffeteavius, 077
Neemiæ liber, 255. 256
Nonius, 154
Nonnus, 349
Novæ Chronologiæ auctor, 56. 65. 67. c. XLII, l. x. 149. 150. 151. 153. 154. 155. 157. c. III, l. xi. 166. c. VII. l. xi. 068. 169. 070. 201. 239. Fuſius vero l. xii. n c. xxxiv.
Novellæ, 453. 458
Numeri, 134. 288
Nummi veteres Occonis, 143. 167. 181. 187. 192
Nummi alii, 182. illuſtr. 198. 407

O.

Julius Obſequens, 031. 150. illuſtratur, & emendatur, cap. xxxviii, lib. xio. 271
Olympiodorus, 26
Onkelos, 243
Onuphrius, 63. 66. error, 66. 67. 208. 115. 134. 143. 169. 173. 181. 185. error, 186. 187. 189. error, 191. 196. error, 097. error, 197. error, 200. 225. error, 208. 462
Optatus, 198. 404. 405. 408. 416
Oracula vetera, 37
Origenes, 20. 080. 230. 236. 245. 378
Oroſius, 3. 157. caſtigatur, 158. 170. 175. 178. 187. 198. 208. 272. 340. 343. 346. 356. 359. 375. 414. 440
Ovidius, 51. error, 107. 149. 365

P.

Pagninus, 265
Palæphatus, 390
Palladius, 208. 430. 438. 439. 445
Panegyrici veteres, 192. 194. 197. illuſtrantur, & caſtigantur.
Panodorus, 3. 225
Paræus refellitur, 30
Paralipomenon libri, 20. 25. 26. 32. 73. 74. 79. 81. 100. 134. 135. 141. 229. 242. 243. 252. illuſtrantur 253. 254. 257. 294. 295. & deincepſ.
Paſchaſinus, 444. 453
S. Pauli epiſtolæ, 28. 30. 166. 275. & cap. xiii, lib. xi. 264. 374. 378
Paulinus in vita S. Ambroſii, 404. 428. 431. 432. 433
Paulus Burgenſis, 233. 239. 243
Paulus Diaconus, 225
Paulus Foroſempronienſis, 7. 104. 106. refellitur cap. LXIII. lib. x. 165. 166. 202. 220. error, 224. 225. 233. 234. 037. error, 238. 241. error, 249. 250.
Paulus Warnefridus, 231
Pauſanias, 19. 20. 23. 27. 37. 48. 56. 137. 271. 291. 292. 293. 297. 298. & deincepſ. emendatur 301. 308. 315. illuſtratur, & emendatur. 37. 341
G. Peliſſerius, 069. 179
Perrerius, 20. 25. 21. 24. 26. 94. 224. 225. 255
Card. Perronius, 433. 437
Perſii Schol. 378
Petronius Arbiter, 37. 144
Petrus Alexandrinus, MS. 235. 279
S. Petrus Cryſologus, 449
Phœnicum Archiva, 82. 83
Philippi epiſtola, 218
Philo, 33. 251. 235. 375
Philo ſuppoſititius, 25
Philochorus, 38
Philoſtratus, 37. 138. cap. XL, lib. xii, 274. illuſtratur. 58. 59. 382. 383
Phlegon, 95. 251
Photius, 93. 194. 202. 208. 274. 275. 299
Pirgius Faſti, 143. 272
Pindari Schol. 55. 304. 307. illuſtratur, 58
Pindarus, 55
Pirke Aboth, 142
Plato illuſtratur ac defenditur, pag. 47. & ſeq.
Plautus, 316
Plinius, 35. 85. 86. 115. 119. 150. error, 170. 173. 267. 270. illuſtratur. 180. 274. 275. 308. 309. 311. 314. 317. 338. 354. 358. 360. 363. 378.
Plinius Junior, 382. 383. 384
Plutarchus, 64. 65. 107. 110. illuſtratur 110. illuſtratur 111. & ibid. error ejuſdem. 116. defenditur 117. 118. 119. illuſtratur 119. 121. error, 146 150. 272. & cap. xxvix, lib. xii. ubi & emendatur. 272. 073. 275. 299. 307. & paſſim 59. illuſtratur, 60. 94. & ſeq.
Polybius, 37. 38. 56. emendatur 107. explicatur 57. 66. 68. 69. 105. 265. 328. & paſſim lib. xiii.
Pomponius Juriſc. 345
Pontacus, 2. 191
Peatius, 398
Porphyrio, 152
Porphyrius, 160. 395. 399. 400
Poſſidius, 432. 433. 436
Pratum ſpirituale, 482
Procopius, 457. 459. 460. 463. & ſeq.
Proſper, 207. 208. 209. 211. 232. 427. & ſeq.
Pſalmi, 43. 213. 255
Pſellus, 158
Ptolemæus, 69. 71. 76. 100. 101. 103. 104 120 ubi & emendatur. 121. 156. 181. explicatur, cap. xxiv, lib. xi. & cap. xxv, 228. 299. 309 311. 312. 324. 349. 353. 354. 355. 356. 358. 382. 383 387. 388.

R.

Regum libri, 19. 20. 22. 32. 38. 39. 40. 41. explicantur, 41. 43 inſigniter. 44 45. 46. 70. 71. illuſtrantur cap LXI, libri IX. 72. 74 75 79. 81. 90. 92. 94. 97. 102 134. 139. 136. 141. 252. 292. & deincepſ.
Ribera, 40. refellitur, 40. 42. 88. 242. 248
Ricordanus Malaſpinus, 280
Rogerius Bachon, 234
Ruffinus, 82. 83. 9e. error, 93. caſtigatur, 144 error, 161. 162. 164. 169. 172. 173 error, 175. 252. 411. 425. 430. 433
Rupertus, 22
Rufus, 106. 107 152. 272. 310

R Suadias,

S.

R. SAadias, 81. 252. 264
Sabellicus, 216. error. ibid.
Salluſtius, 259. & ſeq. 363
Salvianus, 451
Sanctius, 264
Sanhedrin, 248
Saraceni, 213. 214
Sederholam, 28. 135. 252
R. Selomoh, 30. 45. 81. 255
Seneca, 170. error. 170. 173. 270. illuſtratur 274
Septuaginta Interpretes, 6. caſtigantur 11. 12. 20. 21. 30 73
Sepulveda, 154. 155
Serrarius, 11. 41. 42. 121. 124. 137. 244. 258
Servius, 81. 150
Sidonius Apollinaris, 211. 448. 468
Sigebertus, 207 errat 220. 225. 232. 233. 467. 488
Sigonius, 63. 66. error 67. 107. 108. error 138. error 140. 141. 143. 175. 181. 272.
Simplicius, 18
Simplicius Papa, 464. 465
P. J. Sirmondus, 211. 448
Siricius Papa, 432
Sixtus Senenſis, 2
Socrates, 51. 52. caſtigatur. illuſtratur, 52. 195. 196. 208. 407. & ſeq.
Solinus defenditur, 50. 65. 68. illuſtratur, & caſtigatur, 81. 85. 86. 169. 302. 310. 406.
Sophoclis Schol. 312
Sozomenus, 202. 203. 207. 407. & ſeq.
Spartianus, 168. 178. error 185. 385. 386. & ſeq.
Statius, 20. 23. explicatur, 60. 182. 183
Stœflerus, 201
Strabo, 37. 131. 132. 133. 170. 172. 175. 339. & ſeq. error 349. 351. 356. error 132.
Suetonius, 132. 142. 143. 150. 151. 257. 163. illuſtratur, cap. VII. lib. XI. 167. 168. 169. 170. ubi & illuſtratur, 170. 173. 178. emendatur, 179. notatur 179. 180. 181. 182. 344. 363. 366. 371. & ſeq.
Suidas, 26. 204. 206. 207. 209. 213. 214. 330. 386
Sulpicius Severus, 75. 94. 178. 194. 206. 220. 232. 252. 258. 261. 375. 385. 398. 404. 418. & ſeq.
Surius, 186. 401. 404. 459. 466. 475. 483. 484
Symmachus, 425
Synesius, 441
Synodus quinta, 483

T.

TAcitus, 151. 152. 157. 166. illuſtratur, 167. 168. 169. 173. 174. ubi illuſtratur, 174. 178. defenditur, 179. 224. 273. illuſtratur, 274. 358. 376. & ſeq.
Talmud, 138. explicatur, 239
Tatianus, 23. 36
Temporarius, 36. refellitur ibid. 53. refellitur, 69. error 170
Tertullianus, 231. 232. 236. 244. 264. 280. 388. 392. 393. 394.
Thallus, 251
Themiſtius, 41. 429
Theo, 121. 158. illuſtratur.
Theodoretus, 31. 88. 252. 264. 265. 377. 418. & ſeq.
Theodorus lector, 458. 471. 473. 476. & ſeq.
Theophanes illuſtratur, 4. caſtigatur, 4. 5. 6. 147. 197. 198. 200. 204. illuſtratur, 204. 205. 212. 213. 224. 412. 438. ac deinceps, error 439.
Theophilus, 2. 81. emendatur, 101. 150. emendatur, 151
Theophilus Cæſarienſis, 232
Theophraſtus, 50
Theophylactus, 249. 265
S. Thomas, 231
Thomas Magiſter, 313
Theopompus, 38
Thucydides illuſtratur, 52. 53. 108. 109. illuſtratur, 110. 111. illuſtratur cap. XXIX. lib. X. 112. 113. 291. 292. 298. 303. 304. & paſſim lib. XIII. illuſtratur, 47. & 59.
Thucydidis Schol. 299. 319. 320
Tibullus, 182
Timæus, 36
Tobias, 46. 88. illuſtratur, 89. 261
Toletus, 242. 248. 249. 251
Tornellus, 24. 33. refellitur, 42. 88. 96. 124. 252
Torrentius, 132. 169
Trebellius, 399. 400
Trogus Pompeius, 81. 93. 129. 131. 132. 133
Turnebus, 178. 179
Tzetzes, 55

V.

VAlerius Maximus, 312. 319. 335. 338. 342. 343. 344. 357
Vaſæus, 155
Vatablus, 252. 265
Velleius, 46. 67. illuſtratur, 81. 109. emendatur 163. 164. illuſtratur lib. XI. cap. VII. & cap. XXXIX. lib. XII. & pag. 292. 304. 344. 355. 357. 358. 360. 369. & ſeq.
Hier. Vecchietus refellitur a cap. XLI. lib. XII. 278
Verrius Flaccus, 305
Victor Utic. 452. 456. 457. ac deinceps.
Victorius Aquitanus, 2. 3. 192. 193. 236
Vincentius Lirinenſis, 398
Virgilius, 37. 149
Vita S. Arſenii, 429
Volcatius, 390
Vopiſcus, 134. illuſtratur, 190. emendatur, 190. 399. 400. & ſeq.
Uſuardus, 237. 437
Vulgata editio Latina defenditur, 20. 26. 27. 44. defenditur, 275. 242. 243. 265

X.

XEnophon, 58. 92. caſtigatur cap. IX. lib. X. 93. 97. errata caſtigamur, cap. XXIX. lib. X. 112. & 321. & ſeq.
Xiphilinus, 181. 213. 381. 390. 391. & ſeq.
Xylandri error, 473

Z.

ZAcharias Propheta illuſtratur, 252. illuſtratur, 255. 309
Zonaras, 179. 204. 213. 343. 468
Zoſimus Papa, 444
Zoſimus hiſtoricus, 186. 194. error 195. 197. 198. 207. illuſtratur, 208. 397. 398. 401. & ſeq.

INDEX
RERUM MEMORABILIUM,
QUE IN POSTERIORI PARTE OPERIS
DE DOCTRINA TEMPORUM CONTINENTUR.

Quæ Romanis characteribus excuſa ſunt ſine ulla librorum, capitumve nota, ea in decimo tertio libro requirenda ſunt; numerus autem adſcriptus eſt annus periodi Julianæ.

A.

AARON naſcitur 3100. fit Pontifex 3184. moritur 3222
Abaris Scytha, 4143
Abdera condita, 4058
Abel naſcitur, 732
Abiam rex Juda, 3756
Abimelechus fratribus occiſis tyrannidem invadit, 3500. moritur 3503
Abraamus naſcitur anno Thare LXX. 2678. vocatur a Deo primum, 2747. vocatus a Deo ſecundo in Chananæam profectus eſt annos natus LXXV. 2752. In Ægyptum abiit, 2753. inde reverſus a Loto ſejungitur. *ibid.* Sobolem ei promittit Deus, 2757. Hagarem tradente Sara ducit, 2762. circumciſionis mandatum accipit, 2776. Angelos excipit hoſpitio, & de exitio Sodomorum divinitus admonetur, *ibid.* peregrinatur in Geratis, 2778. fœdus cum Abimelecho ſanxit, 2783. Cethuram duxit, 2817. moritur, 2852
Abraamus anno 70. a patre genitus, & primogenitus, lib. IX *cap.* XVIII. 21. *de Abraami ortu, nempe 70. Thare patris anno, Auguſtini ſententia quatenus probetur,* 22. 23. *noſtra de ea re ſententia proponitur, & quæ in eam objecta ſunt, diluuntur,* ibid.
Abſalom Amnonem fratrem perimit, 3678. patrem ſuum ejicit. 3685
Acacius Conſtantinopolitanus Epiſcopus, 5184. moritur, 5201
Academia nova a Lacyde orta, 4473
Acephali unde orti, 5196. eorum divortia, 5232
Achab regnat, 3797. Nabothis vineam occupat, 3815. moritur, 3817.
Accius poeta, 4574
Achæorum reipublicæ fundamenta jacta, 4430. duos Prætores eligunt, 4459. contra Ætolos conſpirant, 4495
Achæus in Aſia novum regnum condit, 4495. obſidetur ab Antiocho, 4499
Achaia cum multis aliis in provinciam redacta, 4787
Achaicum bellum, 4567. 4683
Achaz rex Juda, 3973
Actiaca pugna, lib. X. *cap.* LXXI. 156
Actiaci anni, lib. X. *cap.* LXXI. *ibid.*
Actiaci anni, ſive Auguſtorum, *ibid.*
Actiaci anni, 4684
Adamus creatur, & peccat, 730. moritur, 1660
Æacides rex Epiri occiditur, 4401
Ædiles curules creati primum, 4347
Ægidius comes, 5171
Ægos potamos, in quem lapis e cœlo decidit, 4247. ad ad eumdem victi Athen. 4309
Ægyptiacæ dynaſtiæ qua conjectura colliguntur, lib. IX. *c.* XV. 19
Ægyptii reges noviſſimi, lib X. *cap.* XVIII. 102
Ægyptus quo tempore a Perſis occupata, lib. X. *cap.* XVIII. 102
Ægyptus a Perſis deficit, 4227. rurſus Inaro rege, 4251. recepta, & Inarus in crucem actus, 4258.
Ælia vocata eſt Hieroſolyma ab Adriano, 4843
Æneas in Italiam proficiſcitur, 3530. pervenit, 3532. regnat, 3533. moritur, 3537
Æquinoctium autumnale a Ptolemæo obſervatum, 4845
Æra communis & hodierno uſu recepta a Natali Chriſti, lib. XII. *cap.* IV. 223. 224. *Græcorum ſuper ea re opinio,* 224
Æra Dionyſiana, lib. XII. *cap.* II. 221
Æra contractuum lib. X. *cap.* XLIII. *pag.* 123. *ejuſdem diverſa in libris Macchab. exordia, cap.* XLIV. 124
Æra Seleucidarum, 4402. Dionyſii, 4429. Antiochena, 4665. Hiſpanica, 4676. Vide in Hiſpanicar. Chriſti, 4714
Æſculapius Romam illatus, 4422
Æſchylus naſcitur, 4174. alii 4202. floret, 4236. obiit, 4238
Æſopus, 4142. occiſus eſt, 4150
Aetius ſtrenue ſe gerit, 5142
Aetius utriuſque militiæ dux Patricius appellatur, 5149
Ætoli Achæis adjunguntur, 4471. contra illos conſpirant cum Cleomene, & Antigono, 4487
Ætoli victi, 4525
Africani ſchiſmatici cum traditoribus juncti Carthagine Synodum CCLXX. Epiſcoporum coegerunt, 5022
Africanus ad viſendum Heraclam Alexandriam proficiſcitur, 4944
Agabus Propheta famem prædicit, lib. XI. *cap.* XII. *pag.* 174.
Agamemnon regnat, 3514
Agar a Sara offertur Abraamo, 2762. Iſmaelem parit, 2763
S. Agatha patitur, 4964
Agathenſe concilium, 5219
Agathocles Lyſimachi F. Ptolemæi Lagidæ gener, 4422. occiſus a patre, 4429
Agathocles tyrannus, 4397. paullatim evehitur, 4400. vincitur a Carthagin. 4403. bellum in Africam transfert, 4404. relictis ſuis fugit in Siciliam, 4407. moritur, 4425
Agelmundus primus Longobardorum rex, 5102
Ageſilaus Lacedæmon. rex in Aſia bellum gerit, 4318. patriam ab Epaminondæ incurſione tuetur, 4351. in Ægypto contra Perſas pugnans moritur, 4352
Ageſipolis rex Lacedæm. 4334. moritur, 4344
Agis rex Lacedæm. 4376
Agon Neronis, lib. XI. *cap.* XV. 178. *Capitolinus Domitiani, cap.* XXI. *& lib.* XIII *pag.* 61. Vide annum 4799
Agrigentini ſub Theronis tyrannide, 4238. Thraſydæum ejus filium occidunt, & libertatem recuperant, 4242
J. Agricola Britannos domuit, 4792
Agrippa Caſtor, 4836
Agrippa junior, lib. XI. *cap.* X. *pag.* 172.
Agrippa Mathematicus, 4805
Agrippa Auguſto carus fit Ædilis, 4681. Juliam ducit, 4693. moritur, 4701
Agrippa. Vide Herodes.
Agrippæ Auguſti nepoti toga virilis datur, 4718. idem in Planaſiam inſulam relegatur, 4720
Agrippina nubit Claudio, 4762. a Nerone filio interficitur, 4772
Agrippinenſe concilium, 5059
Agrippinus Carthaginienſis Epiſcopus, 4928
Agro Illyriorum rex, 4481
L. Aimilius Paullus Perſeum vincit, 4546. moritur, 4554
Alagabalus imperat, 4931. moritur, 4935
Alamanni & Marcomanni Romanum imperium infeſtant, 4984
Alamundarus Saracenus, 5242

Ala-

Alaricus a Stilicone vincitur, 5116. Romam capit, & paulo poſt moritur, 5123.
Alaricus rex Viſigothorum iniit, 5197. occiditur, 5219
Alba condita ab Aſcanio, 4562
Albanus lacus intumuit, 4316
Clodius Albinus imperium occupat, 4906. occiditur, 4911
Alcæus Poeta, 4115
Alcibiades, 4294. In Siciliam miſſus, 4298. ob Hermas abſciſſos in crimen adducitur, 4299. fugit, ibid. revocatur, 4302. Athenis exſulat, 4306. moritur, 4310
Alcimus Avitus, 5207
Alcimus Pontifex intruſus, 4552
Alcman poeta, 4104
Alectus tyrannus, 5006
Alexander Ariſtobuli F. ſecuri percuſſus, 4665
Alexander Pheræorum tyrannus, 4344
Alexander Polyſperchontis filius, 4396
Alexander Zebina, 4589
Alexander Ægypti rex moriens Pop. Rom. heredem facit, 4649
Alexander Epiri rex occiditur, 4388
Alexander Caſſandri F. 4417. contra fratrem Pyrrhum evocat poſt Demetrium, 4418
Alexander Veles Syriæ rex, 4561
Alexander Jannæus rex Judææ, 4611. moritur, 4636
Alexander M. naſcitur, 4358. regnat, 4378. Imperator a Græcis contra Perſas eligitur, 4379. Thebas evertit, ibid. in Aſiam trajicit, 4380. Perſas vincit ad Granicum, ibid. ægrotat, 4381. Tyrum capit, 4382. Jadduam Pontif. Judæorum honorat, ibid. ad Arbela vincit, 4383. In Darii throno ſedet, 4384. in luxum degenerat, 4385. Porum vincit, 4387. moritur, 4390.
Alexandri Magni initium, ejuſque natalis, lib. X, *cap.* XXXIII, 116. *ejus conflictus ad Arbela cum Dario, lib.* X, *cap.* XXXVIII, 119. *de ejus obitu, cap.* XLI. XLII. & XLIII. *pag.* 117. *æra ab ejuſdem obitu iiſdem locis explicatur, & cap.* XLIV. *Vide lib.* XIII, & *pag.* 117.
Alexander Papa iniit, 4832. martyrio coronatur, 4843
Alexander Severus Rom. Imperator cœpit, 4935. Artaxerxem devincit, 4947. in Gallia cum matre perimitur, 4948
Alexander Epiſcopus Alexandriæ, 5024. Arium ejicit, 5031
Alexander Byzantii Epiſc. 5030. moritur, 5053
Alexandria condita, 4383
Alexandria quo tempore condita, lib. X, *cap.* XXXVII, 119. 120.
Jus ei Baleutarum datur a Severo, 4914. ab Antonino cives occiſi, 4928. Bruchium everſum, 4982. a Diocletiano capta, 5009
Alienſis Romanorum cladis tempus, lib. X, *cap.* XXXI, 115
Allobroges victi, 4593
Alphrurdin primus apud Perſas menſis eſt, lib. IX, *cap.* XI. 15 16
Alverni victi, 4592
Amalaſuntha Theodorici filia, 5239
Alyattes Lydorum rex, 3957
Amalaricus Viſigothorum rex, 5219. occiditur, 5244
Amaſias rex Judæ naſcitur, 3851. regnum iniit, 3876
Amaſis Ægypti præfectus primo, 4138. regnare cœpit, 4145. moritur, 4188.
Amazones in Atticam irrumpunt, 3505
Ambracia capta, 4525
Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus creatur, 5087. pro Catholica fide ſcribit, 5093. moritur, 5110
Ameſtris Xerxis uxor, crudelis femina, 4235
Amidam opulentiſſimam civitatem Cabades Perſarum rex Monachorum proditione occupat, 5215
Amilcar in Sicilia victus & occiſus, 4405
Amilcar alter in Hiſpania occiſus, 4486
Ammon Loto patre naſcitur, 2778
Amnon Davidis filius ſororem Thamarem vitiat, 3676. interficitur ab Abſalomo, 3678
Ammonius Chriſtianus Philoſophus Platonicam Philoſophiam Alexandriæ profitetur, 4945
Amram Moſis pater naſcitur, 3025. moritur, 3167
Amri regnat Iſraelitis, 3785
Amphia a Lacedæmoniis obſeſſa, & capta, 3971
Amphion & Zethus Thebis regnant, 3297
Amphipoli magiſtratus eponymi Syracuſis, 4371
Amphipolis Athen. colonia, 4250
Amphitheatrum a Tito conditum, 4793
Anacharſis Athenas venit, 4122
Anacletus Papa iniit, 4814. obiit, 4823
S. Anaſtaſius Martyr quo tempore Chriſto nomen dedit, lib. XI, *cap.* LII, 212
Anaſtaſius Papa iniit 5111. obiit 5115
Anaſtaſius Papa ſecundus iniit, 5209. obiit, 5211
Anaſtaſius Imper. iniit, 5204. obiit, 5231
Anaſtaſius Imperator in Perſas armat, 5216
Anatolius Laodicenus Epiſcopus, 4991
Anatolius Conſtantin. Epiſcopus, 5167. moritur, 5171
Anaxagoras philoſophatur, 4234. moritur, 4286
Anaxarchus, 4374
Anaxilaus Rhegii tyrannus moritur, 4238
Anaximander natus, 4104. floret, 4170
Anaximenes floret, 4159. obiit, 4170
Ancus Martius, 4075
Ancyrana Synodus celebrata, 5027
Ancyrana Synodus Semiarianorum, 5071
Andegavenſe Concilium, 5166
Andriſcus Perſei ſe filium mentitur, 4595. victus, 4567
Anicetus Papa iniit, 4878. moritur, 4886
Annas Caiphæ ſocer quo tempore Pontificatum inierit, lib. X, *cap.* LVII, 140. 141. *Scaligeri & Caſauboni opinio refellitur*, ibid.
Anni Auguſtorum Romani, lib. X, *cap.* LXXII, 157
Anni mundani caput ab Autumno deducitur, lib. X, *cap.* XI. 15. 16
Anni Patriarchalis forma a quibuſdam conſtituta refellitur, lib. IX, *cap.* IX, 12
Annorum varia initia, lib. IX, *cap.* III. 3
Annorum numerus ab orbe condito cur certo ſciri non poſſit, cap. VI, 9
Annorum octo labes, quam faſtis vulgaribus nova Chronologia tribuit, lib. XII, *cap.* XXXV, 267. 268. *trium annorum labes ex eadem, cap.* XXXVI, 268. 269. *quinque annorum labes in Faſtis reſediſſe eadem exiſtimat, cap.* XXXVIII. *De eadem labe fuſe iterum tractatur, cap.* XXXIX, 272. 273. *refellitur cap.* XL, 274. 275
Annus civilis Græcorum a Septembri incipit, lib. IX, *cap.* III 5. 6
Annus Confuſionis, 4667
Annus Julianus primus, 4699. ab Ægyptiis adſcitus, 4689
Actiacus, 4684
Auguſtorum, 4687
Annus Julianus emendatus ab Auguſto, 4706
Annus Primitivus Vecchietti explicatur & refutatur, lib. XII, *cap.* XLI, 275. 276. *tum ejus errores hiſtorici, & argumenta omnia diluuntur, cap.* XLII, 277. 278. 279. *Quantum in Herodis tempore, & Paſſionis Chriſti ſit hallucinatus Vecchiettus oſtenditur, cap.* XLIII, 279
Annibal Amilcaris nepos dux Carthag. 4304. 4305
Annibal Pœnorum dux bello Punico primo, 4457
Annibal Punico bello ſecundo dux Carthag. naſcitur, 4467. in Hiſpaniam ducitur, 4477. ei præeſt, 4494. bellum Punicum ſecundum aggreditur, 4496. Romam petit, 4503. redit in Africam, 4511. vincitur, 4512. fugit ad Antiochum, 4516. obiit, 4532
Antalcidas ignominioſam pacem cum Perſis facit, 4327
Anterus Papa iniit, 4948. martyrio afficitur, 4949
Anthemius Imp. iniit, 5180. obiit, 5185
Antiates victi, 4379
Antigonus Alexandri ſucceſſor, 4390. ejus res geſtæ deinceps expoſitæ.
Antigonus Gonatas rex Macedoniæ, 4436
Antigonus Δώσων, 4482.
Antigonus Herodis opera necatus, 4677
Antinous Hadriani deliciæ in Nilo demergitur, 4844
Antiochena æra, 4665
Antiochiæ ſedes a Petro inſtituta, lib. XI, *c.* XIV. 177
Antiochenorum æra, lib. X, *cap.* LXIV. *Scaligeri diſcrepantes ſententiæ*, 147. *Evagrius ab Octobri annos Antiochenos incipit*, 148. *Euſebii ſententia*, 148. 149
Antiochia condita, 4414
Antiochiæ controverſia ſuper Judæorum ritibus orta, unde

primum

primum Concilium Apoſtolorum, 4762
Antiochiæ Synodus contra Samoſatenum cogitur, 4979
Antiochiæ Dominicum aureum conſecratum, & canones editi, 5054
Antiochiæ factio triplex, Euſtathianorum, Meletianorum, & Arianorum, 5073. Sublatum eſt ſchiſma, 5202
Antiochiæ terræ motus horrendus ſub Trajano, 4828. & rurſus, 5170
Antiochus Alexandriæ imminet, 4512. cum eo bellum a Romanis ſuſceptum, 4522. victus a L. Scipione, 4524. moritur, 4527
Antiochus Soter Syriæ rex, 4433
Antiochus ὁ Θεὸς, 4452
Antiochus Epiphanes, 4538. Hieroſolymam primo venit, 4540. prima in Ægyptum expeditio, 4542. ſecunda in Ægyptum expeditio, 4543. templum profanat Hieroſolymis, 4549. obiit, 4550
Antiochus Eupator, 4550
Antiochus Balæ filius, 4569
Antiochus Sidetes, 4574. contra Parthos profectus, 4584. occiſus eſt, 4585
Antiochus Grypus, 4590. matrem interimit, 4593
Antiochus pædagogus Theodoſii, 5121
Antipater Alexandri ſucceſſor, 4391
Antipater Caſſandri F. matrem interficit, 4417. a Lyſimacho ſocero occiſus, 4420
Antipater Herodis parens, 4666
Antoninus Pius naſcitur, 4799. imperare cœpit, 4851. obiit, 4874
Antonini Pii Rom. Imperat. initium, lib. XI. *cap.* XXV, 184. 185.
Antoninus Severi filius Imperator creatur, 4912. Patrem interficere tentat, 4923. eos occidi jubet qui patrem interficere noluerant, 4924. Getam fratrem ſuum in matris gremio necat, 4925. ad Iſtrum, & Septentrionem proficiſcitur, 4926. Alexandriam venit, 4928. Artabanum Parthorum regem fraude circumvenit, 4929. occiditur ab Opilio Macrino, 4930
Antoninus Alagabalus Imperator, 4931. templum ſibi ut Deo condidit, 4932. Alagabalus cum matre Julia occiditur, & in Tiberim projicitur, 4935
M. Antonius Triumviri pater, 4639
Antonius & Cleopatra quando ſibi mortem intulere, lib. X, *cap.* LXXI, 156
M. Antonius Conſul, 4670. Octaviam ducit, 4674. moritur, 4684
Antonius monachus in Ægypto naſcitur, 4963. ætatis anno moritur CV. in eremo. 5071
Anxur captum, 4308. & 4314
Aod Iſraelem liberat, 3313
Apamea condita, 4410
Apelles hæreticus, 4859
Apiarius damnatus, 5131
Apollinares ludi inſtituti, 4502
Apollinaris Hierapolitanus, 4883
Apollinaris hæreticus Romæ a Damaſo damnatus, 5086
Apollinis Daphnæi templum, quod Antiochus Epiphanes condidit, exuſtum, 5075
Apollinis Delphici templum incenditur, 3263
Apollonius Tyaneus Romæ cauſſa dicta evaneſcit, 4802. obiit, 4810.
Apollonius Senator Chriſtianæ religionis accuſatus ſecuri percutitur, 4900
Appia via munita, 4402
Appius Claudius Romam migrat, 4210
Apries Ægypti rex, 4120. mortuus, 4138
Aquæ Sextiæ conditæ, 4590
Aquila Scripturæ interpres, 4841
Aquileienſe Concilium, 5094
Aratus Sicyonius, 4463. 4471. Antigonum ſibi adjungit, 4490. moritur, 4500
Arauſicanum concilium primum, 5154. ſecundum, 5242
Arbaces Medorum primus rex, 3838
Arbaces Medorũ regni primordia jecit, lib. IX. *cap.* XXXVII, 46
Arbellica pugna, 4383
Arcades in unum corpus redacti, 4344. vincunt Lacedæmonios, 4345. victi, 4346.
Arcades in patriis locis conſtiterunt, lib. IX. *cap.* XXXII, 37
Arcadius in hæreticos reſcribit, 5109. imperare cœpit, 5108. obiit, 5121. *Vide lib.* XI. *cap.* XLIX, *pag.* 207. 208
Arceſilaus, 4415. floret, 4444
Archæanactidæ Boſphori reges deſinunt, 4276
Archagathus Agathoclis filius a ſuis occiditur, 4407
Archelaus Mithridatis dux, 4628
Archelaus Herodis F. 4710. ab Auguſto relegatur, 4719
Archelaus Cappadociæ rex Romæ moritur, 4730
Archidamus Lacedæm. rex in Italiam graſſatur, & moritur, 4376
Archilochus Poeta, 4014
Archimedes, 4500
Archontes annui cœperunt, 4027
Ardabures contra Joannem tyrannum miſſus, 5237
Arelatenſe Concilium primum, 5027
Arelatenſe Concilium, 5203
Areopagi judicium conſtitutum, 3205
Areopagitarum jus imminutum, 4254
S. Arethas martyr, 5235
Arginuſæ; ad eas Athenienſes Lacedæmonios navali prælio ſuperant, 4308
Argis templum Junonis incenditur, 4264
Argivorum regni primordia, lib. IX, *cap.* XIX. 23
Argivorum regnum initur, 2857 regum ſucceſſio ex libri calce petenda. prima ſacerdos Callithyia, 3072
Argivi contra Lacedæm. & Athen. duces a reliqua Græcia delecti, 4293. ad Athen. adjunguntur, 4294. vincunt Lacedæm. 4295. vincuntur ab iiſdem, 4296. ſocietatem cum ipſis ineunt, 4297.
Argonautarum expeditio, 3451
Ariadna Leonis Imp. filia, 5184
Ariarathes rex Cappadociæ, 4495
Ariarathes alter, 4620
Ariminenſe Concilium, 5072
Ariobarzanes, 4620
Ariſtagoras Mileto præficitur, 4207. deficit a Perſis, 4209. occumbit 4215
Ariſtides æquitate ſua ſocios conciliat Athenienſibus, 4237
S. Ariſtides pro Chriſtianis ſcribit, 4837
Ariſtobulus primus rex Haſamonæorum, 4610
Ariſtobulus Hyrcanum ejicit, 4648. captus a Pompeio, 4651. necatur, 4665.
Ariſtobulus Mariamnes frater ab Herode necatur, 4679
Ariſtodemus Heraclida de cælo tactus, lib. IX, *cap.* XXXII, 37
Ariſtodemus Meſſenius filiam ſuam jugulat, 3977. regnat, 3984. ſeipſum occidit, 3990.
Ariſtomachus Heraclida in prælio cadit, lib. IX. *cap.* XXXII. 37
Ariſtomenes Meſſenius perſuadet, ut deficiant a Lacedæmoniis, 4029. vincit Lacedæmonios, 4030
Ariſtonicus Aſiam invadit, 4583
Ariſtophanes, 4277. Nubes docet, 4290. & ſecundo, 4291
Ariſtoteles naſcitur, 4330. Platonem audit, 4346. moritur, 4392
Arius rex Lacedæm. obiit, 4449
Arius in ſpargenda hæreſi deprehenſus, 5029. Alexandriam redire molitur, 5040. ficta fidei profeſſione Imperatorem illudens miſere perit, 5049
Arminius Germanus occiditur, 4732
Arnobius in Africa Rhetor floruit, 5039
Arphaxad filius Sem naſcitur, 2388. obiit, 2726. *Vide lib.* IX, *cap.* XVII, 20
Arphaxad qui & Dejoces victus ab Aſſyriæ rege Nabuchodonoſore 4025
Arrhidæus Alexandri ſucceſſor, 4360. occiſus, 4396
Arrianus Philoſophus Nicomedienſis floruit, 4860
Arſenius a Damaſo ad Theodoſium mittitur, 5096
Arſinoe ſoror Lyſimachi nubit Ptolemæo regi Macedoniæ, 4433. Sed male ab eo accipitur, occiſis ejus filiis, *ibid.*
Artabanus ab Artaxerxe occiditur, 4249
Artaxerxes appellatur Magus ille, qui Cambyſi ſucceſſit, 4192
Artaxerxes Longim. in ſocietatem regni aſſumptus a Xerxe, 4240. ſolus regnat, 4249. is eſt Aſſuerus. moritur, 4290
Artaxerxes μνήμων, 4309. contra hunc rebellat Cyrus, 4313. Græcos ad concordiam hortatur, 4339

Ar-

Digitized by Google

Artaxerxis duplex initium, lib x, *cap.* xxvi. 110. 111
Artaxerxis Longimani epocha, lib. x, *cap.* xxx, 114. *Artaxerxis Mnemonis epocha*, ibid.
Artaxerxis Mnemonis in Ægyptum expeditio, 4340. Græcos iuſſus hortatur ad pacem, 4342
Artaxerxes Perſarũ inſtaurat imperium, victis Parthis, 4946
Artemo machinarum bellicarum inventor, 4273
Arvernenſium urbem obtinent Gothi, 5193
Aſa rex Juda, 3759. Zaram vincit, 3776. æger Deum non requirit, 3798. moritur, 3800
Q. Aſconius Pedianus, 4788
Aſdrubal Annibalis pater in Hiſpaniam miſſus, 4477. ei præeſt, 4486. moritur, 4494.
Aſdrubal Annibalis frater peremptus, 4507
Aſpar & Ardaburius, 5181. occiſi, 5184
Aſpaſia Mileſia, 4273
Aſſuerus Eſtherem ducit, 4251
Aſſyriorum imperium cœpit, 2539. cujus reges exſtant in calce operis.
Aſſyriorum regum epocha, lib. ix, *cap.* xv, 19. *paullatim imperium labefactatum, pag.* 19
Scaligeri error de eorum primordiis refellitur, l. ix, *c.* xii, 16. 17
Aſſyriorum novi reges in Scriptura celebrati, l. ix, *c.* xxxvii, 46
Aſſyrii imperium recuperant, ibid.
Aſſyriorum ſecundi Imperii poſtrema tempora, lib. x. *c.* iii, 88
Aſtacus condita, 4002
Aſtyages ultimus Medorum rex, lib. ix, *cap.* xxxvi. 46
Aſtyages regnat, 4120. a Cyro exuitur, 4155
Athalaricus Gothorum rex, 5239
Athalia ſtirpem regiam abolet, 3830
Athanaricus Gothus a ſuis pulſus Conſtantinopolim ad Theodoſium venit, eodemque menſe diem obiit, ac regio honore ſepultus eſt, 5094
Athanaſius Alexandriæ factus Epiſcopus, 5039
Arianorum factione relegatur a Conſtantino, 5049. Reſtituitur, 5051. Iterum pellitur, 5054. reſtituitur, 5062. damnatur iterum, 5068. ad necem quæſitus evadit, 5075. eodem poſt Georgii mortem Alexandriam reverſo ſynodus cogitur, *ibid.* moritur, 5084
Athenæ a Xerxe ſuccenſæ, 4234
Athenæ captæ a Sylla, 4628
Athenæus Dipnoſophiſta, 4880
Athenienſes victis Perſis muros inſtaurant, 4236. Inaro regi contra Perſas opitulantur, 4251. eoſdem vincunt, 4252. & Memphin uſque perſequuntur, 4253. Sed a Perſis obſeſſi, ac dimiſſi, 4258. Corcyræos ſibi ſocios adjungunt, 4278. bellum cum Peloponneſiis ineunt, 4283. peſte laborant, 4284. Leontinis contra Syracuſanos opitulantur, 4287. quadringentos Reip. præficiunt, 4302. mox iis abrogatis quinque millia, 4303. triginta deinde tyranni, 4310. eorum arces occupat Caſſander, 4396.
Athenienſium regnum cœpit, 3156
Athenienſium regnum triplicem adminiſtrandi formam expertum eſt, lib. ix, *cap.* xxii, 27
Athenienſium & Bœotorum ad Cheroneam clades, lib. x, *cap.* xxxvi, 118
Athenagoras pro Chriſtianis ſcribit, 4890
Atilius Serranus, 4457. in Africa bellum gerit, 4458. vincitur, 4459.
Atlas, 3076
Atreus Mycenis regnat, 3509
Attalus Pergami rex primo nominatus cœpit, 4472. ejus liberi, 4536
Attalus Romam venit, 4556
Attalus heredem inſtituit Pop. Rom. 4581
Attalus tyrannus in mari captus Honorio exhibetur, & truncata manu vitæ relinquitur, 5125
Attalus Gothorum ope tyrannidem in Galliis ſumit, 5127 capitur, 5128
Atticus Sebaſtenus e Monacho factus Epiſcopus Conſtantinopolitanus, 5219
Attila tota Europa graſſatur, 5160. Galliam populatur, 5264. ab Aetio in campis Catalaunis vincitur.
Attila Aquileiam, Ticinum, & Mediolanum vaſtat, & Romam tẽdens, s. Leonis interventu placatur, ac recedit, 5165
Attila vino ſe in nuptiis ingurgitans ſanguinis vomitu interiit, 5167
Atys Crœſi filius occiditur, 4165
SS. Audifax & Abacus, 4981
S. Auguſtinus naſcitur, 5067. annos natus xxix. clam matre Romam ad docendam Rhetoricam ſe contulit, 5096 Mediolanum ad docendam Rhetoricam a Symmacho mittitur; ubi in Bautonis ingreſſu orationem Panegyricam in laudem Imperatoris habuit, 5097. ad fidem Catholicam convertitur, 5098. baptizatur, 5102. Presbyter ordinatur, 5104. Hippone Epiſcopus ordinatur, 5108. cum Fortunato Manichæorum Presbytero publice contulit, eumque ſuperavit, 5105. mortuus eſt, 5143
Auguſtus naſcitur, 4651. Romam venit poſt Julii necem, 4670. Pontifex Max. fit, 4701. annum emendat, 4706
Auguſtus ærarium militare conſtituit, 4719. Nolæ moritur, 4727
Auguſti primordium, lib x, *c.* lxvi, 150. *obitus, libro* xi, *c.* vi, 166
Auguſtulus ultimus Romanorum Imperator, 5178 & 5179
Auguſtorum anni Romani, 4687. & *lib.* x, *cap.* lxxii, 157
Avidius Caſſius tyrannidem arripit, 4888
Avitus Imperator cœpit, 5168. obiit, 5170
Aurei numeri Kalendarii veteris, lib. xii, *cap.* xiii, 236. 237
Aurelianus Imperator quo tempore cœpit, lib. xi, *cap.* xxviii, 187. *interregnum poſt ejus mortem*, 188
Aurelianus in Chriſtianos ſævit, 4985. idem contra Zenobiam in Orientem proficiſcitur, *ibid.* vincit, 4986. Tetricum apud Catalaunos tyrannum in deditionem accipit, 4987. Soli templum & agonem conſtituit, *ibid.* Mneſthei ſecretariorum notarii fraude occiditur, 4988.
Aureliæ ab Attila liberantur, 5164
Aureliis prima Synodus Clodovei juſſu habita, 5223
M. Aurelius Imper. 4874. in Orientem cum Fauſtina uxore proficiſcitur, 4889. cum Marcomannis bellum ſuſcipit, 4891. moritur, 4893
Aurelius Victor, 5082
Aureolus tyrannus, 4981
Auxentius Arianus, 5087

B

Baaſa rex Iſraelis, 3761
Babel turris exſtructa, 2532
Babylon a Dario deficit, 4262, eam recipit per Zopyrum, 4264
Babylas Epiſcopus Antiochiæ, 4952
Bacchanalia Romæ ſublata, 4528
Bacaudæ, 4998
Bacchylides Poeta, 4246. & 4263
Balearicum bellum, 4591
Balbinus Imp. 4950
Balthaſſar rex Babylonis ſub patris tutela, 4153. ſolus regnat, & a Dario Medo occiditur, 4158
Bardeſanes novæ hæreſis conditor, 4885
Barnabas Apoſt. Antiochiam miſſus, 4753. corpus ejus inventum, 5190
Baſemath Iſmaelitis Eſau conjux, lib. ix, *cap.* xxi. 25. 26. 27
Baſiliſcus Leonis Imperatoris præfectus ſponte ſua ab Vandalis vincitur, 5181. fit tyrannus, 5188. obiit, 5189
S. Baſilius Athenis ſtudet, 5067. fit Epiſcopus, 5082. deceſſit, 5092
Baſilius Ancyranus Semiarianorum concilium habuit, 5071
Baſina Biſini regis Thoringorum uxor relicto viro ad Childericum venit, eique nupſit, 5178
Battus Cyrenen condidit, 4084
Beliſarius contra Perſas bellum gerit, 5242
Bellum civile Cæſaris & Pompeii, 4665
Belus Aſſyriorum imperii conditor, 2539
Benadad rex Syriæ ab Achabo vincitur, 3813 & 3814
S. Benedictus naſcitur, 5194. cum nutrice ſeceſſit, 5207. Caſinum petit, 5242
Beorgor Alanorum rex occiditur, 5177
Berenice uxor Antiochi, 4467
Beryllus Arabiæ Epiſcopus ob hæreſin damnatus ad ſaniorem mentem Origenis ope rediit, 4956
Beſſus Darium occidit, 4384. ab Alexandro necatur, 4386
Bias Prienæus, 4106

Boe-

Digitized by Google

Boetius occiditur a Theodorico, 5240
Bocchus rex Mauritaniæ, 4608
Bœotii contra Lacedæm. cum Græcis aliis conſpirant, 4319
Bonifacius comes, 5140. obiit, 5145
Bonifacius Papa iniit, 5131. obiit, 5136
Bonifacius ſecundus iniit, 5243
Braſidas Lacedæm. dux, 4290. occidit, 4292
Brennus in Græciam irrumpit, 4436
S. Brigida Scota, 5234
Britanniam intrat Cæſar, 4659. inſulam primus Agricola comperit, 4792
Brunduſium colonia, 4470
Brutii primum dicti, 4358
Brutus Tarquinium ejicit, 4205
M. Brutus Cæſarem occidit, 4670. moritur, 4672
Bulgari Thraciam vaſtant, 5215
Burdegalæ Synodus contra Priſcillianum, 5098
Burgundiones Germaniæ populi partem Galliæ occupant, 5126. a Francis victi, 5241
Burrhus a Nerone veneno necatur 4775
Byzantium ab Alcibiade captum, 4305. a Severo muris everſis Perintho contribuitur, 4910.

C

CAath Levi filius naſcitur, 2495. moritur, 3068
Cabades Perſarum rex Choſroem filium adoptari vult a Juſtino, 5225. moritur, 5245
Cadmus ex Ægypto Tyrum profectus, 3256
Cæcilia virgo Romana, Tiburtius, Valerianus, &c. pro Chriſto patiuntur, 4943
Cæcilianus in Menſurii Carthaginienſis Epiſcopi locum ordinatur, 5019
L. Cæcilius Prætor a Gallis occiſus, 4431
Cæleſtinus Papa iniit, 5136. obiit, 5145
Cæleſtius Pelagii diſcipulus Carthagine in Synodo damnatur, 5125. proſcribitur, 5133
Q. Cæpio a Cimbris, & Teutonis victus, 4609
C. Cæſar Prætor fit, 4652. cum Pompeio & Craſſo conſpirat, 4654. Galliæ præeſt, 4655. Helvetios fundit, 4656. Germanos delet, 4659. bellum civile gerit, 4665. vincit Pompeium, 4666. moritur, 4670. Vide in Julius.
C. Cæſar Auguſti nepos ex Julia naſcitur, 4694. in provincias mittitur, 4710. obiit, 4717
L. Cæſar Auguſti nepos naſcitur, 4697. Conſul deſignatur, 4712. moritur, 4716
Caius & Lucius Cæſares, eorumque tempus, l. XI. *c.* III. 163
S. Cæſarius Arelatenſis de gratia, & libero arbitrio ſcribit, 5203
Cæſo Quintius Roma exſulat, 4253
Caiaphas & Annas Pontifices, lib. X. cap. LVIII. 141. *num. pontifices duo eodem jure præfuerint*, 141. 142
Cain naſcitur, 731. Abelem occidit, 859
Cainan naſcitur, 1055. moritur, 1965
Cainani nomen in Hebræis & Latinis Libris reticetur, lib. IX, *cap.* XVII. 20. *pro Cainano quæ afferri ſolent refelluntur, ibid. ubi & quidam Matthæi locus excutitur. ibid.*
Caius Papa iniit, 4906. obiit, 5009
Calchedon a Megarenſibus condita, 4029
Calchedonenſis Synodus Oecumenica quarta, 5164
Caius Caligula naſcitur, 4725. imperat, 4750. moritur, 4754
Caii Caligulæ initium & imperium, lib. XI. *cap.* VIII. 168 *ejus conſulatus*, 169
Calandio Antiochenus Epiſcopus, 5195
Calippi periodus cœpit, 4384. ſecundæ initium, 4460. *Vide lib.* X. *cap.* XXXIX.
Callicratidas dux Lacedæm. 4307. occiditur, 4308
Calliſthenes hiſtoricus, 4327
Calliſtus Papa iniit, 4932. martyrio afficitur, 4937
Calocerus magiſter pecoris camelorũ Cyprũ occupat, 5039
Camarina a Syracuſanis everſa, 4162
Cambyſes cœpit, 4185. occupat Ægyptum, 4189
Cambyſis initium, lib. X. *cap.* XVII. 101
Camillus Veios expugnat, 4318. Gallis pulſis patriam liberat, 4324. Manlium occidit, 4330. moritur, 4349
Campani Romanis ſe dedunt, 4371
Cannenſe prælium, 4498
Canon mathematicus Babyloniorum regum L. IX. *c.* LVIII. *p.* 70
Capitolinus agon primus Domitiani, 4799
Capitolium quadrato ſaxo conſtratum, 4326
Capitolium incenſum, 4782
Capitolium de cælo tactum, & bibliothecæ ſuccenſæ, 4901
Capitula tria, 5148
Capua condita, 3913
Caranus e genere Heraclidarum primus Macedonici imperii conditor, lib. IX. *cap.* XXXVIII. 46
Carauſius Maximiani Imperatoris præfectus ab eo deficit, 4999. occiditur, 5007
Carbonis civile bellum, 4630
Carinus imperat, 4995. Ludi ejus, 4997
Carneades obiit, 4586
Carpentoractenſe concilium, 5142
Carthaginienſe concilium primum ſub Grato Carthagin. Epiſc. 5061
Carthaginienſe concilium ſecundum, 5103
Carthaginienſe concilium tertium, 5110
Carthaginienſe concilium quartum, 5111
Carthaginienſe concilium quintum, 5114. ſextum & ſeptimum, 5132
Carthaginienſe generale concilium in Donatiſtarum cauſſa cogitur, 5116
Carthaginienſes primum fœdus cum Romanis ineunt, 4205. a Gelone ad Himeram victi, 4234. in Siciliam ab Egeſtanis exciti veniunt, 4304. ingenti apparatu novam expeditionem in eamdem inſulam faciunt, 4307. contra Timoleontem bellum gerunt, & vincuntur, 4374
Carthaginienſes ab Agathocle victi liberos immolant, 4404 victi a Scipione, 4512
Carthaginis conditus, lib. IX. *cap.* LXVIII. 80. 81
Carthago a Didone condita, 3828
Carthago a Scipione funditus everſa, 4568
Carthago a Vandalis capta, 5152
Carus Narbonæ natus Imperator creatur, 4995. Meſopotamiam ſubigit, & moritur, 4996. *Vide lib.* XI. *cap.* XXX.
Caſſander Antipatri filius, 4393. Olympiade cæſa ducit Theſſalonicen, 4398. moritur, 4416
Caſſius Romæ tyrannidem affectat, 4228. occiditur, 4229
Caſſius Conſul a Tigurinis occiſus, 4607
Caſſius Syriam tuetur, 4662. moritur, 4672
Caſtinus dux Hiſpanienſis exercitus contra Vandalos, 5135
Catenæ S. Petri, 5152
Catilinæ conjuratio, 4651
M. Cato Conſul, 4519. Cenſor, 4530
M. Cato junior Cæſari reſiſtit, 4659. in Cyprũ miſſus, 4658
Catulus contra Cimbros cum Mario pugnat, 4613
Catullus poeta naſcitur, 4628
Caudinæ furcæ, 4393
Cecrops primus Athenienſium rex, lib. IX. *cap.* XXII. 27
Celer Magiſter officiorum in Perſas belle ſe gerit, 5217
Cenſiones variæ ab Auguſto diverſis temporibus conſtitutæ, lib. XII. *cap.* VIII. 230. 231
Cenſores primi, 4272. a quinquennio ad ſeſquiannum redacti, 4280. e plebe primus, 4435
Cenſores privati eſſe deſierunt, 4692
Cenſorinus, 4951
Cēſura reſtituta, 4644. Veſpaſiani & Titi memorabilis, 4787
Cenſus Quirini, lib. XII. *cap.* VIII. 230
Cenſus Romæ cœptus, 4141
Chabrias dux Athen. 4321. vincit Lacedæm. 4337. occiditur, 4338. moritur, 4356
Chaldæi contra Phœnices pugnant, 3168
Chares dux Athen. 4347
Charidemus a Dario interfectus, 4381
Charondas Thuriorum legiſlator, 4268
Chæronea, ad eam Philippus Athen. vicit, 4376
Cherroneſus Thracica Athenienſibus conceſſa, 4361
Cherſobleptes Thraciæ rex Cherroneſum Athen. permittit, 4361
Childebertus I. regnat, 5223
Childericus quartus Francorum rex Meroveo ſuccedit, 5169. a ſuis ob luxuriam & impotentiam pellitur, 5171 revocatur, 5178

Chium

Chium obſident Athen. 4302
Chlodoveus. vide Clodoveus.
Chlotarius I. regnat, 5223. fratris filios occidit, 5245
Chlotarius Francorum rex, lib. XI. *cap.* LI. 209. *ejus filii, ibid.* & 211
Choſroes Cabadis filius adoptari vult a Juſtino, 5235. imperat, 5245
Chramni Chlotarii filii obitus, lib. XI. *cap.* LI. 209
Chriſti ætas unde colligitur, lib. XII. *cap.* V. 225. 226. baptiſmus, 4742. paſſio, 4744. *de ea nova quorumdam opinio, qui anno Chriſti* XXXIV. *Martii* XXV. *Luna* XV. *paſſum putant, Geminis duobus Conſulibus, ac Tiberii nihilominus anno* XVII *vel* XVIII. *refellitur, cap.* XII. 239. 240
Chriſtianorum in Perſide perſecutio, 5133
Chronologiæ cujuſvis examinandæ ratio, lib. IX. *cap.* I. *pag.* 1. 2
Chronologia tutior eſt, quæ ad annos mundi Julianæ periodi annos adjungit, cap. VI. 9. 10
Chronologia quantum cæleſtium motuum notatione opus habeat, lib. XI. *cap.* LI. 209. 210
Chuſan Meſopotamites Iſraelitas opprimit, 3247. opprimitur viciſſim, 3255
Chryſargyron tributum, 5212
Chryſippus Stoicus naſcitur, 4433
Cicero natus eſt, 4608. pro Roſcio Amerino dicit, 4634. Quæſtor in Sicilia, 4639. contra Verrem agit, 4641. Ædilis fit, 4645. Prætor, 4648. Conſul, 4651. exulat, 4656. revocatur, 4657. Ciliciæ præeſt, 4663. moritur, 4671
Cimbri Alpes tranſgreſſi, 4601. victi a Mario, 4612. & 4613
Ciminus ſaltus, 4404
Cimon Theſei oſſa refert, 4233. dux electus urbes Aſiæ recipit, Perſaſque navali prælio vincit, 4244. oſtraciſmo pellitur, 4254. Perſas terra, marique ſuperat, 4264. Perſas cogit ad ignominioſas conditiones pacis; ac poſtea moritur, 4265
Cineas Pyrrhi legatus, 4435
Cinna urbe pellitur ab Octavio, 4627. occiditur, 4630
Circumciſionis præceptum editum Abraamo, 2776
Cirtæ in Numidia concilium, 5125
Claudianus Mamertus, 5203
P. Claudii ob ſpretam religionẽ claſſis inceſa creditur, 4465
Claudius Nero, & Calpurnius Piſo Coſſ. quo anno inierunt, lib. IX. *cap.* XXXI. 35.
Claudius Imperator natus, 4704. *quando cœpit, lib.* XI. *cap.* IX. & anno 4754. Judæos Roma pellit, 4762. moritur, 4767
Claudius alter Imperator, de cujus initio, lib. XI. *cap.* XXIX. 187. 188. Gothos vincit, 4982. peſte moritur, 4983
Cleanthes Stoicus, 4450
Clearchus Byzantinorum tyrannidem occupat, & ad Cyrum confugit, 4311
Clearchus Heracleæ tyrannus, 4350. occiſus, 4361
Clemens Alexandrinus floruit, 4906
Clemens Papa initi, 4804. obiit, 4814
Cleo dux Athen. Lacedæmonios in Sphacteria expugnat, 4289. occubuit, 4292
Cleobulina celebratur, 4263
Cleombrotus rex Lacedæm. 4334
Cleomenes Lacedæm. rex, 4490. fugit, 4492
Cleomenicum bellum, 4992
Cleonymus Spartanus Lucanos vincit, 4411. victus a Romanis, 4412. Polybium contra patriam evocat, 4441
Cleopatra Alexandri ſoror occiditur, 4406
Cleopatra Antiochi filia Ptolemæo nubit, 5522
Cletus Pontifex initi, 4792. affectus martyrio, 4804
Clitæ Cappadociæ populi domiti, 4749
Clodio Francorum rex, lib. XI. *c.* LI. 209. Cœpit anno, 5141
Clodius inceſti accuſatur, 4653. ad plebem tranſit, 4654. occiditur, 4662
Clodomirus rex Sigiſmundum Burgundionum regẽ in puteum cum uxore & filiis jactari præcipit, & moritur, 5231
Clodoveus naſcitur, 5179. Francis regnare incipit, 5194. *Vide & librum* XI. *cap.* LI. 209. *ubi & de ejus filiis agitur.*
Clodoveus Syagrium Ægidii comitis filium acie vincit, 5198
Chlotildem Chilperici Burgundi filiam ſibi conjugio copulat, 5199. Thoringos ſibi ſubjicit, 5203
Clodoveus Francorum regnum Sequanam uſque dilatat, 5207. a Chlotilde regina ſæpius de amplectenda Catholica fide commonitus, eam poſt victos ad Tolbiacum Alemannos ſuſcipit, 5208
Clodoveus Francorum rex Alaricum in Vocladenſi campo manu ſua occidit, 5219. tum ab Anaſtaſio Conſul renuntiatur, 5220. Pariſiis gravi ægritudine correptus a S. Severino liberatur, 5221. Clodoveo Pariſiis mortuo ejus filii regnum inter ſe partiuntur, 5223
Codex Theodoſ. promulgatur, 5148
Codex Juſtiniani promulgatur, 5242
Codorlahomor Sodomitas, & alios populos ſibi ſubjicit, 2744
Codrus Rex Athenienſium pro patria moritur, 3643
Cœleſyria de ea pugnavit Antiochus, & Ptolomæus, 4496
Colluthus Alexandriæ Presbyter doctrinæ ſuæ virus inſtillat, 5029. ſed in ordinem redigitur, 5032
Colonienſis Synodus prima, 5059
Coloſſus in ſacra via erectus, 4788
Commodus Aurelio patri ſuccedit, 4893. rebus cum Germanis compoſitis Romæ triumphat, 4894. conſpiratione Martiæ pellicis occiditur, 4905
Computationes variorum auctorum ab orbis initio, lib. IX. *c.* I. 1. 2
Computus lunaris & Paſchalis Scaligeri qui dicatur, lib. IX. *cap.* V. 6. 7
Confuſionis annus explicatur, lib. IX. *cap.* LXV. 77
Conimbrica a Suevis occupata & vaſtata, 5180
Conſtans Conſtantini F. Cæſar levatus eſt, 5046. obiit, 5063
Conſtantiæ Auguſtæ Conſtantini filiæ corpus Conſtantinopolin ingreditur, 5096
Conſtantii Chlori obitus, lib. XI. *cap.* XXXVIII. 196. *Vide & annum*, 5019.
Conſtantinopolis condita, 5043
Conſtantinopoli magna fames, & regiæ civitatis templum combuſtum, 5159
Conſtantinopoli Synodus in cauſſa Agabii & Gebadii celebrata, 5107
Conſtantinopolis conditus, lib. XI. *cap.* XLV. 203. *explicatur.*
Conſtantinopolis muri cum LVII. turribus concidunt, 5160. horrenda ſeditio ſub Juſtiniano, 5245
Conſtantinopolis quo anno a Turcis occupata, lib. XI. *c.* LVI. 216
Conſtantinopolitana Synodus Oecumenica ſecunda a CL. Epiſcopis celebratur, 5094
Conſtãtinopolitana Eccleſia igni cremata inſtauratur, 5128
Conſtantinus tyrannus quo tempore imperavit, lib. XI. *cap.* XLVIII. 207
Conſtantinus magnus, ejuſque imperium, lib. XI. *cap.* XXXVIII. 196. *ejus obitus, cap.* XLV. *de ejus baptiſmo,* 204
Conſtantinus M. obſes apud Diocletianum & Galerium relinquitur, 5017. cæleſti crucis oſtento ad fidem convertitur, 5025. contra Maxentium bellum ſuſcipit, *ibid.* cum Licinio bellum gerit, 5028. & 5037
Conſtantinus Hieroſolymorum urbem inſtaurat, 5039. Fauſtam in balneo interfici jubet, 5040. contra Gothos Sarmatis opem præbet, 5045. *Vide lib.* XII. *& pag.* 180.
Conſtantinus ipſo die Pentecoſtes e vita diſceſſit, 5050
Conſtantinus, Conſtantius, & Conſtans imperium inter ſe partiuntur, *ibid.*
Conſtantinus junior Conſtanti fratri bellum infert, 5053
Conſtantius imperat, lib. XI, *cap.* XLIII, 202. & anno 5074. moritur.
Conſtantius Gallus in Oriente crudeliter ſe gerit, 5065. in inſula Flavona occiditur, 5067
Conſtantius a Theodoſio in conſor. regni aſſumitur, 5133
Conon dux Athen. claſſi Perſicæ præficitur, 4315. vincit Lacedæm. ad Cnidum, 4320. muros in Piræeo excitat, 4321
Conſulatus intra quos natalis Chriſti, vita ejus, & Paſſio coercetur, in Prœmio lib. XII.
Conſules Romæ cœperunt, 4205. de plebeio creando lex promulgata, 4338. & extorta, 4347. ambo ex plebe primum, 4541. Kalendas Januar. inire cœperunt, 4567
Conſulum Romanorum annus & regifugii, lib. X, *c.* XX, 104. *ubi a Scaligero dicta refelluntur,* 105. *Fragmentum Paſchalis magni, quod ex Cuſpiniano producit Scaliger, diſcutitur, c.* XX. 105

Digitized by Google

Corbulo contra Parthos miſſus, 4767. ſibi manus affert, 4779
Corcyra a Corinthiis condita, 4011. gravi ſeditione jactata tandem in Athen. inclinat. 4287
Core cum ſociis abſorbetur, 3284
Corinthiacum bellum cœpit, 4273
Corinthiacum aliud, 4320
Corinthiorum regnum, lib. IX. cap. XXXIII. 38
Corinthus a Siſypho frequentari cœpta, 3303. Corinthiorum regnum iniit, 3612. deſiit, 3935. cum Corcyræis bellum gerunt, 4275. victi Corinthii a Corcyræis, 4279. ab Argivis urbs capta, 4324. Romanos in ſocietatem Iſthmiorum vocant, 4486. everſa Corinthus a Mummio, 4568.
Coriolanus exſulat, 4223. contra patriam Volſcos ducit, 4225. a matre placatur, 4226.
Cornelia Maximilla Veſtalis viva defoditur, 4805
Cornelius Papa iniit, 4964. martyrio afficitur, 4966
Coſſus de Tolumnio opima ſpolia retulit, 4277
Cotradia prædo cum comitibus piratis occiditur, 5151
Cotta Prætor, 4644
M. Craſſus Servile bellum conficit, 4643. contra Parthos bellum gerit, 4659. perit, 4661.
Crates Comicus, 4263
Crates Philoſophus, 4444
Cratinus Comicus, 4259
Cremutius Cordus hiſtoricus, 4738
Creſphontes ex Heraclidarum ſtirpe Meſſanam obtinet, lib. IX, cap. XXXII. 37
Creticum bellum, 4646
Criſpus Cæſar Conſtantini F. fit Cæſar, 5030. contra Licinium bellum gerit, 5037. occiditur, 5039.
Criſpi Conſtantini F. mors, lib. XI. cap. XLIII. 202
Crœſus Lydorum rex, 4156. contra Cyrum bellum parat, 4167. ab eo vincitur, 4169. cum Cambyſen admoneret, juſſus ab eo necari, ſervatus eſt, 4190. *Vide lib. XIII. & pag.* 94. 95.
Crotona condita, 4006
Cuma Æolica in Aſia condita, 3680
Curtius in voraginem inſilit, 4352
Cyaxares Medorum rex, 4080. Scythis occiſis late imperat, 4108. rurſus Scythas alios excipit, & offenſos illos, ac profugos a Lydorum rege depoſcit, 4110. neganti Lydo bellum denuntiat, 4111. Id finitum interventu eclipſis, 4117. *Vide lib. IX. cap. I.*
Cybera Aſiæ civitas demerſa, 5130
Cybioſactes, 4657
de Cyclo duplici inſcita Scaligeri ſententia, lib. IX, cap. V. 7
Cyclorum apud Bedam depravatio, lib. XII. cap. XIII. 238
Cyclus lunaris Romanus, lib. X, cap. LXIX. 154
Cyclus Dionyſianus, lib. XII. cap. II. pag. 221. c. III. ut in eo cyclo aberratum ſit oſtenditur, 222
Cyclus Cyrillo falſo imputatus, lib. XII, cap. III. 222
Cyclo Athenis invadit arcem, 4114
Cyprianus fit Epiſcopus, 4961
Cyprianus librum de mortalitate ſcripſit, 4965
Cyprianus collecta ſynodo hæreticos denuo baptizandos cenſet, 4969. martyrium obiit, 497
Cyprus oppugnatur a Perſis, 4363
Cyprus a Pop. Rom. obtinetur, 4658. exempta Patriarchatui Antiocheno, 5190
Cypſelus Corinthiis regnat, 4056
Cyrene Populo Rom. legata, 4618
Cyri initium, lib. X, cap. XIII, 99. ſuper eo variæ & diſſidentes Scaligeri ſententiæ diſcuſſæ, 98. 99. diagramma Scaligerianæ diſcordiæ ſuper eadem epocha, 99
Rerum a Cyro geſtarum hiſtoria ex Herodoto, Cteſia, & Beroſo perſtringitur, cap. XIII. 99
Cyrus quando Babylonico regno potitus, cap. XVI. 99. 101
Cyri obitus, cap. XVII. 501
Cyri initium Perſicum, 4155. Crœſum vincit, 4169. initium Babylonicum, 4176
Cyrus ſecundus Darii F. Lyſandro favet, 4306. contra fratrem ejus expeditio, 4313.
Cyrus Poeta, 5154
Cyriades e XXX. tyrannis Imperator ſalutatur, 4971. occiditur, 4972
Cyrillus Hieroſolymorum Epiſcopus, 5061. moritur, 5099
S. Cyrillus Alexand. Epiſcopus, 5125. obiit, 5157
Cyrilli cyclus primus cœpit, 5150
Cyrthæ in Numidia ſynodus, 5016
Cyzicus condita, 3432

D

DACICUM bellum a Domitiano geritur, 4801
Dalmatia in Romanorum poteſtatem redit, 4721
Dalmaticum bellum, 4722
Damaſippus Prætor, 4632
Damaſus Papa iniit, 5080
Damaſus contra Auxentii ſynodum cogit, 5081. obiit, 5097
Dan naſcitur Jacobo patre, 2925
Danaus Ægyptius Argis regnat, 3239
Danitæ Micham abducunt, 3245
Daniel in Babyloniam abductus, 4107. interpretatur ſomnium Nabuchodonoſori, 4138. multa per revelationem cognoſcit, 4158. & 4579
Daniel Stylita, 5174
Daniclitica abominatio deſolationis quæ ſit, lib. XII, cap. XXXIII. 265
Daphnenſis lucus Antiochiæ inſtituitur, 4650
Dardanus regnat in Phrygia, 3298
Darii Hyſtaſpidæ initium, lib. X, cap. XIX, 103. duæ illo imperante eclipſes contigerunt, ibid.
Darii Nothi epocha, lib. X, cap XXX. 114
Darius Medus Danielis, lib. X, cap. VIII, 92. veterum ſententiæ expenduntur, 92. 93
Darium Medum eſſe Nabonidum Beroſi, non Balthaſſarem, cap. IX, 93. ubi recentiorum ſententiæ excutiuntur, 93. 94
Darius Medus Babylone regnat occiſo Balthaſſare, 4159. exuitur regno, 4176
Darius Hyſtaſpis F. Perſis imperat, 4193. Babylonem capit, 4204. ejus in Scythas expeditio, 4206. aquam, & ignem a civitatibus petit, 4219. obiit, 4229
Darius Nothus, 4290. cum Lacedæm. fœdus iniit, 4302
Darius Codomanus, 4378. victus ab Alexandro ad Arbela 4383. occiſus, 4384
David naſcitur, 3629. ungitur a Samuele, 3651. poſt Saulis obitum Hebrone regnat, 3659. toti Iſraeli imperat, 3667. Sionem expugnat, 3668. ejus adulterium, 3675
Debbora quo tempore regnavit, lib. IX, c. XXXV. 42
Debbora Judæos liberat, 3413
Decebalus Dacorum rex cum Domitiano bellum gerit, 4801. a Trajano victus, poſtea ſibi manus attulit, 4815
Decii Rom. Imperat. initium, lib. XI, c. XXVIII, 187
Decius pro exercitu ſe devovet, 4373. Idem facit & filius, 4419
Decius imperium occupat, 4962. ſeptimam in Chriſtianos perſecutionem commovet, 4963
Dejoces, qui & Arphaxad rex Medorum, 4018
Delus expiatur, 4228
Demades orator, 4376. occiditur, 4393
Demaratus Corinthius in Italiam navigat, 4056
Demetrius XI. Alexandriæ Epiſcopus, 4902
Demetrius Phalereus Athenis præficitur, 4396. fugit, 4407. bibliothecæ Alexandrinæ præfectus, 4430. obiit, ibid.
Demetrius Poliorcetes Athenas liberat, 4407. vide res illius deinceps. vincitur a regibus conſpirantibus, 4413. Athenas obſidet, 4417. captis benigne utitur, 4418. Lacedæm. obſidet, 4419. regnat in Macedonia, 4420. ingentem apparatum molitur, 4424. victus eſt, 4425. ab eoque deficiunt omnes, *ibid.* Seleuco ſe tradit, 4426. moritur, 4427
Demetrius Antigoni F. rex Maced. 4422. obiit, 4482.
Demetrius Pharius, 4493
Demetrius Philippi F. obſes datus, & a Romanis remiſſus, 4523
Demetrius Perſeo fratri inviſus, 4531. occiditur a patre, 4534
Demetrius Seleuci F. 4552
Demetrius Nicator, 4573. in Perſidem profectus ibi capitur. *ibid.* dimittitur, 4585. occiſus, 4589

Demo-

Democritus naſcitur, 4244. moritur, 4353. non, 4356. itaque corrigendum. *Vide lib.* XIII. *pag.* 351.
Demophilus Arianus, 5083
Demoſthenes dux Athen. 4288. Pylum munit, 4289. in Sicilia cadit, 4301
Demoſthenes orator, 4379. exſul, 4391. revocatur, 4392. & moritur. *ibid.*
Deogratias Epiſcopus, 5166
Dercyllidas Lacedæm. dux urbes Aſiæ in libertatem aſſerit, 4315
Deucalion in Parnaſſo regnat, 3172
Deucetius Siculorum dux, 4263. victus a Syracuſanis Corinthum mittitur, 4265. obiit, 4274
Dianæ templum incenſum Epheſinæ, 4358. 4973
Dicæarchia condita, 4185
Dictator primus, 4216. clavo pangendo, 4351
Dido in Africa Carthaginem condit, 3828
Didymus cæcus, 5084
Diluvium, ejuſque ſeries, & hiſtoria, 2385. Ogyge regnante contigit in Attica, 2958.
Diluvium anno mundi 1656. ineunte contigit, l. IX. *cap.* VIII. 12.
Diluvii hiſtoria e ſcriptura declaratur, c. IX. 12. *ejus explicandi variæ rationes numero* 24. *expoſitæ revocantur, cap.* X. 13. 14
In Diluvii narratione ordo menſium ab anni civilis exordio repetitur, lib. IX. *cap.* X. 15. *An in diluvii ratione tempore, quadraginta dies pluviæ in* 150 *contineantur, l.* IX. *c.* X. *de anni in quem diluvium incidit charactere Chronologico, c.* XI. 15.
Dina naſcitur Jacobo patre, 2928. ſtuprum ei offertur, 2944
Dio contra Dionyſium conſpirat, 4356. dejicit illum, 4357. occiditur, 4360
Dio Romanæ hiſtoriæ ſcriptor, 4942
Diogenes Cynicus naſcitur, 4301. moritur, 4390
Diocles Syracuſanorum legiſlator, 4302
Diocletiani Imper. Rom. initium Scaligerianum refutatur, lib. XI. *cap.* XXI. 190. 191. *Annus & dies quo imperare cœpit, cap.* XXII. 191. Vide annum 4997
Diocletianeæ perſecutionis tempus, cap. XXIV. *lib.* XI. 193
Diocletianus & Maximianus in ordinem rediguntur, cap. XXV. 194
Diocletianus imperat. A. 4997. imperium exuit, 5017. Salonæ moritur, 5029
Dionyſius, qui & Liber, e Semele naſcitur, 3323. in Indiam expeditionem agit, 3381
Dionyſius tyrannus Hermocratis miles Syracuſas irrumpens cum duce, ſauciatur, 4306. quibus artibus tyrannidem occuparit, 4309. vincitur a Carthag. & fugit Syracuſis: & mox reverſus Carthag. ad pacis fœdus adigit, 4309. rurſus Syracuſios domat, 4310. contra Carthag. bellum gerit, 4317. 4318. quadrigas ad Olympia mittit, 4326. moritur, 4346.
Dionyſius tyrannus junior a Dione ejectus, 4357. Corinthum mittitur, 4371.
Dionyſius Exiguus cyclum condit, 5239
Dionyſius Mathematicus, 4429
Dionyſius Areopagita ad fidem convertitur, 4763
Dionyſius Corinthius, 4883
Dionyſius Epiſcopus Alexandrinus, 4961. in hæreſis ſuſpicionem adducitur, 4974
Dionyſius Halicarnaſſenſis quando ſcripſerit, l. IX. *c.* XXXI. 35
Dionyſius Papa init, 4972. obiit, 4983
Dionyſius Alexandrinus, 4961
Dioſcorus Alexandr. Epiſcopus, 5152
Diyllus hiſtoricus, 4373
Dolabella, 4670
Domitianus quo tempore imperavit, lib. XI. *cap.* XX. 181
Domitiani Capitolinus agon, lib. XI. *cap.* XXI. 182. 183
Domitianus Tito ſuccedit, 4794. Deum ſe vocari jubet, 4800. De Dacis ridicule triumphat, 4802. ſecundam in Chriſtianos perſecutionem movet, 4806. omnes de ſtirpe David occidi imperat, 4808. occiditur, 4809.
Domitilla in Pontiam relegatur, 4808
Domitius Alvernos, & Allobrogas vicit, 4592
Domitius Labeo Juriſc. 4852
Domnus Antioch. Epiſcopus, 5149
Donatiſtæ in Africa tumultuantes contra Cæcilianum Carthaginienſem Epiſcopum Conſtantinum interpellant, 5026. Arelatæ damnantur 5027
Donatiſtæ a Juliano exſilii relevationem impetrant, 5075
Donatiſtæ in Numidia Bagaienſe concilium celebrant, 5107
Donatus, a quo Donatiani, Carthagine pellitur, 5068
Donatus Grammaticus, 5068
Dorotheus Theſſalonic. Epiſcopus, 5232
Dorotheus Monachus Alexandrinus pro Chalcedonenſi concilio ingens volumen edit, ideoque in Oaſin relegatur, 5222
Draco legiſlator Athenienſium, 4091
Druſus Liviæ filius in Germania bellum gerit, 4702
Duilius primus Romanorũ navalem victoriam refert, 4454
Dunaan Homeritarum rex e Chriſtiano Hebræus in Chriſtianos ſævit, 5235

E

EBion hæreticus, 4785
Echemus Arcadiæ rex, lib. IX. *cap.* XXXII. 37
Eclipſis Solis admiranda, quæ Paſſionis tempore contigit, lib. XII. *cap.* XXI. 251.
Eclipſes variæ ſuis annis aſſeruntur, lib. XII. *cap.* XXXV. 267
Eclipſis Solis, quæ Cyaxare & Alyatte rege pugnantibus accidit, lib. X *c.* I 85. *quid de ea Herodotus ſcripſerit,* 86. *quid veteres alii. quid Scaliger. Cyaxaris tempore, non Aſtyagis contigit,* 86. 87. *ex hoc deliquio Scythicæ graſſationis, & Medorum, ac Lydorum pugnæ tempus aperitur, cap.* II. 87
Edeſſa condita, 4410
Editio v. ab Origene reperta, 4930
Egidius comes, 5171
Eleuſinii Eumolpo ſibi adſcito cum Athenienſibus bellum gerunt, 3342
Eleutherus Papa init, 4890. obiit, 4905
Elias prodit, 3809. Baalis ſacerdotes jugulat, 3812. curru igneo rapitur, 3817
Eliſæus Eliæ ſuccedit, 3817. regibus ſiti laborantibus aquam impetrat, 3818. obiit, 3884. oſſa Alexandriam deportata, 5176
Elxai Pſeudopropheta, 4816
Empedocles, 4270
Engoliſmæ muri cadunt divinitus, 5220
Ennius naſcitur, 4475. obiit, 4545
Ennodius Ticinenſis, 5230
Enoch naſcitur, 1352. raptus eſt, 1717
Enos naſcitur, 965
Epaminondas dux Thebanorum, 4339. Lacedæmonios vincit ad Leuctra, 4343. Spartam obſidet, 4345. victis Thebanis in acie dux eligitur, & rem reſtituit, 4346. moritur, 4351
Epheſina Synodus ληστρική, 5162
Epheſinum concilium contra Neſtorium celebratur, quiter vocatus non adfuit, 5144
Ephialtes Areopagitarum poteſtatem minuit, 4254
Ephorus hiſtoricus, 4373
Epicurus naſcitur, 4373. in fame ſe fabis ſuſtentat, 4417
Epidamnus a Corcyræis condita, 4096
Epimenides Athenis expiat, 4117
S. Epiphanius Panarium ſcribit, 5088
S. Epiphanius Ticinenſis Epiſcopus floret, 5202
Epiroticum bellum, 4434. finitum, 4440
Equites Rom. equo merere cœperunt, 4311
S. Equitius, 5217
Eraſiſtratus medicus, 4420
Eretria a Perſis incenſa, 4223
Eſau naſcitur, 2837. alienigenas duxit, 2877. benedictione paterna fraudatus a fratre, 2914
Eſtheris tempus, lib. XII. *cap.* XXVII. 257. *quomodo Scaliger in appellatione hallucinatus ſit oſtenditur* ibid. *refutatur* ibid. *verum ejus tempus conſtituitur, cap.* XXVIII. 258
Evagoras Cyprum recuperat, 4323. cum Perſis bellum gerit, 4328. occiſus, 4340.
Evagrius Antiochiæ Epiſcopus, 5102
Evander in Italiam venit, 3470
Evaricus Viſigothorum rex, 5179. obiit, 5197
Evariſtus Papa init, 4823. obiit, 4832
Euboicum fretum obſtructum, 4304

Eudocia Theodoſii uxor Hieroſolymam voti ſolvendi cauſſa mittitur, 5151. Catenarum S. Petri alteram ad Eudoxiã filiam mittit, alteram Conſtantinopoli ſervat, 5152
Eudoxia nubit Arcadio, 5108
Eudoxiæ mors, lib. XI. *cap.* XLIX. 207. 208. & A. 5117.
Eudocia Valentiniani filia a Genſerico capta, 5168
Eudoxia Hunerici uxor in loca ſancta clam profugit, ibique mortua eſt, 5185
Eudoxius Arianus, 5079. moritur, 5083
Eudoxus floret, 4292. & 4327
S. Eugenia martyr, 4972
Eugenius tyrannus occiſus, 5107
Evilmerodach iniit, 4150
Eumenes 4390. & deinceps. captus ab Antigono, 4399
Eumenes Pergami princeps, 4450
Eumenes Attalo ſuccedit, 4516
Eumenes Eumenis filius regnat, 4556
Euphaes rex Meſſeniorum occiditur, 3984
Euphemius Epiſcopus Conſtantinop. 5202
Euphron Sycionorum tyrannus, 4346
Euripides naſcitur, 4234. floret, 4271
Europa ab Jove rapitur, 3268
Eurydice Arrhidæi uxor ab Olympiade cæſa, 4396
Euryſtheus Heraclidas inſequens occiditur, 3509
Euſebia Conſtantio nubit, 5049
Euſebii epocha Chronologica, & annorum caput declaratur, lib. IX. *cap.* I.
Euſebius Chronicon ſuum terminat, 5038. moritur, 5053
Euſebius Papa iniit, 5022. obiit, 5024
Euſebius Vercellenſis obiit, 5083
Euſebius Nicomedienſis Conſtantinopolitanus Epiſc. moritur, 5055
Euſtathius Antiochenus, 5053
Euſtochium moritur, 5132
Eutychianus Papa iniit, 4988. martyrio coronatur, 4996
Eutharicus Amalaſuntham ducit, 5228
Eutropius, 5109
Eutyches damnatus primo, 5161. rurſus, 5164
Exodus Iſraelitica in quod tempus inciderit, lib. IX. *cap.* XXV. 29. *a mundo condito ad Exodum annorum certa ratio*, ibid. *Falſa Genebrardi ſententia exponitur & confutatur*, ibid.
Exuperius Toloſanus, 5107
Ezechias naſcitur, 3963. regnat, 3987. ægrotat, 4000. legatos Merodach excipit, 4001. *De ejus anno* XIV. *vide lib.* IX. *cap.* LXII. 74
Ezechiel in Babyloniam abducitur, 4115. prophetat, 4119

F

FABIANUS Papa, 4949. moritur, 4963. Fabii trecenti opponunt ſe Veientibus, 4235. cæduntur, 4237
Fabii Maximi in filium pietas, 4423
Fabius Gurges de Samnitibus triumphat, 4423
Fabius Allobrogas vicit, 4593
SS. Fauſtinus & Jovita, 4833
Fauſtus Regienſis, 5203. ejus libri damnati, 5234
Fabricius Roman. dux Pyrrho oppoſitus, 4436
Faliſci dedunt ſe Camillo, 4320 rurſus domiti, 4358
Faſtorum recenſio, lib. XI. *cap.* XXIX. 187. 188
Feliciſſimus Presbyter in Africa ſchiſma conflat, 4964
S. Felicitas martyr, 4886
Felix Papa iniit, 4984. obiit, 4988
Felix Papa tertius iniit, 5196. obiit, 5205
Felix IV. iniit, 5239. obiit, 5243
Felix Manichæus Hippone regio ab Aug. convincitur, 5117
Felix Procurator Judææ, lib. XI. *cap.* XI. *pag.* 173. 174
Fidenates a Romanis victi, 4288
C. Fimbria, 4629. occidit, 4630
L. Flaccus a Fimbria occiſus, 4629
Ælia Flacilla Theodoſii conjux, 5098
L. Flaminius Senatu movetur, 4530
Flavianus Epiſcopus Antioch. 5101. alter cognominis, 5225
Flavius Clemens conſul Domitiani conſobrinus Chriſtianæ religionis cauſſa necatur, 4808
Flavia Domitilla relegatur, 4808
Floralia inſtituta, 4541
Florianus Imper. 4989
Fortunæ reducis ara, 4695
Francorum regnum incipit, 5133
Franci Salii, 5071
Fredibalus Vandalorum rex ingenioſe captus ad Honorium deſtinatur, 5129
Fritigil Marcomannorum Regina ad Chriſtum convertitur, 5019
Corn. Fronto, 4860
S Fructuoſus, 4972
Frumentius Tyrius Evangelium in Indiam importat, 5040
S. Fulgentius, 5217. obiit, 5242
Fulvia Antonii uxor moritur, 4674
Furius Bibaculus, 4612

G

GAbinius, 4658. reducit Ptolemæum, 4659
Gainas contra Rempub. rebellat, & in Aſia cum Tribigildo perbacchatur 5112. Arianis Eccleſiam petit, ſed a Chryſoſtomo deterretur. tandem ab Arcadio hoſtis denuntiatur, & fugiens in Thracia occiſus eſt, 5113. ejus caput haſtili præfixum Conſtantinopolim allatum, 5114
Galba imperium occupat, 4781. ab Othone occiditur, 4782
Galbæ Imperium, lib. XI. *cap.* XVI. 179
Galenus Medicus, 4852
Galerius Maximianus cum Auguſto Conſtantio Chloro imperium partitur, 5017
Galerius Maximianus Armentarius Conſtantinum patri repoſcenti miſit, 5019. adverſus Maxentium bellum gerit, 5020
Galerius Maximianus peſtilenti vulnere exſtinguitur, 5024. a Maxentio inter divos relatus, *ibid.*
Galerius Maximinus Imp. prælio a Conſtantino & Licinio vincitur, 5026
Galla Placidia nubit Theodoſio, 5099
Galli Cluſium obſident; indeque Romam occupant, 4323. & 4324. Ciſalpini cum Romanis fœdus ineunt, 4380. in Romanos fines irrumpunt, 4410. 4415. rurſus id faciunt, ſed magna ſua clade, 4419. Arretium obſident. & vincuntur, 4431. 4432. in Græciam irrumpunt, 4436. & ſequentem. victi, 4489.
Gallicinium duplex, lib. XI. *cap.* XIX. 247
Gallienus Imp. cœpit anno, 4967. *Vide l.* XI. *c.* XXVIII. 187
Gallienus in Poſtumum bellum gerit, 4976. decennalia celebrat, *ibid.* fraude Martiani & Cecropii occiditur, 4981
Gallus & Voluſianus quando ceperunt Imperium, lib. XI. *cap.* XXVIII. 187. Vide A. 4964
Cor. Gallus poeta moritur, 4688
Gallus Juliani frater fit Cæſar, 5064. occiditur, 5067
Gangrenſis Synodus, 5032
Ganymedes a Tantalo rapitus, 3338
Gaza ſolo æquata, 4618
Gedeon Iſraelitas liberat, 3460. moritur, 3500
Gelaſius Papa iniit, 5205. obiit, 5209
Gelo Syracuſis tyrannidem occupat, 4223. Pœnos acie vincit, 4234. obiit, 4236
Geminianus Presbyter Antiochiæ, & Hippolytus clari ſcriptores, 4940.
Genebaudus Laudunenſis Epiſcopus, 5208
Gennadius Romæ orator, 5066
Gennadius Conſtantinopolitanus Epiſcopus iniit, 5171. Danielem interpretatur, 5183. moritur, *ibid.*
S. Genovefa Deo a ſancto Germano deſponſata, 5142. obiit, 5219.
Genſericus in Africam evocatur, 5149. Carthaginem capit, 5152. obiit, 5190
Gentius Illyrici rex victus, 4646
Georgius Alexandrinus Ep. ab Alexandrinis occiſus, 5071
Germanicus in Pannoniam mittitur, 4720. Germanos vincit, & in Parthos mittitur, 4729. moritur in Syria, 4732. Romam caput ejus defertur, 4733.
Geta Severi F. 4912. occiditur, 4925
S. Germanus Antiſſiodorenſis, 5142
S. Germanus Capuanus, 5210
Gildo Maurici reguli filius a Theodoſio Africæ comes, & utriuſque militiæ magiſter factus rebellans opprim. 5111
Giliner Vandalorum rex, 5243

Glaucus

Glaucus ferrum glutinat primus, 4018
Glycerius imperat, 5186. pellitur, 5187
Gordiani præſertim junioris initium, lib. XI. cap. XXVI. 185. 186.
Gordiani ambo Carthagine imperium uſurpant, 4949. iidem a Capeliano perempti, 4950.
Gordianus Imperator eligitur, 4951. Miſithei doctiſſimi filiam ducit, 4954. contra Perſas tendit, 4955. a Philippo præfecto Prætorii trucidatur, 4957
Gorgias primum Athenis auditus, 4287
Gothi Conſtantini metu repreſſi, 5037
Gothi a Hunnis expulſi, a Romanis recepti, & in Thracia collocati, 5089. adverſus Romanos rebellant, 5090. Stiliconem vincunt, 5113.
Gothorum in Africam profecta claſſis tempeſtate in Gaditano freto periit, 5127. Aquitania illis data, 5132
Gothorum principes Judices, non reges appellantur, lib. IX. c. XXXV 41. 42
C. Gracchus occiſus, 4593
Græcorum computus triplex, ſed ultimus receptior, lib. IX. cap. III, 3. *horum ratio declaratur*, cap. IV. 6. *Characteriſmi annorum in illis tribus*, 5.
Græcorum annus ad Olympiadas accommodatus l. IX. c. XLII. 49
Græcorum annorum, qui in libris Macchabæorum ſic appellantur, epocha, lib. X. cap XLV. 126.
Græcorum computorum exploratio, lib. IX. cap. III. 4
Græcorum computatio varia, lib. XI. cap. XLIV. 203. 204
Græcorum triplicis computi origo, lib. IX cap. IV. 6
De eadem a Scaligero dicta refelluntur, cap. V. 6. 7
Gratianus Valentiniani filius naſcitur, 5072. Conſtantii poſtumam Conſtantiam ducit, 5074. imperat, 5080. moritur, 5096.
S. Gregorius Thaumaturgus, 4944. & 4970. obiit, 4979
SS. Gregorius, & Baſilius e ſolitudine ut Arianis reſiſterent revocantur, 5079
S. Gregorius Nazianzenus obiit, 5102
Gryphina ſororem Cleopatram interficit, 4602. interficitur mox ipſa, 4603.
Gundericus rex Vandalorũ a dæmone correptus perit, 5139
Gundebaldus rex Burgundionum, 5209
Gylippus dux Lacedæm. in Siciliam mittitur, 4299

H

Hadriani Imperat. Rom. tempus, lib. XI. cap. XXIV. 183 184. *ex Ptolemæo dubia quædam loca explicantur*, 184. *Cur idem Ptolemæus a vera Chronologia diſcrepet*, 184.
Hadrianus Imperator naſcitur, 4789
Hadrianus Roma in Africam proficiſcitur, 4838. in Orientem profectus per Athenas iter facit, 4839. in Aſiam venit, 4840. Hieroſolyma inſtaurat, 4842. ex Ægypto in Syriam revertitur, 4845
Hanno Carthag. occidit, 4455
Harmodius & Ariſtogito Piſiſtrati filium Hipparchum interficiunt, 4201. ſtatuæ illis poſitæ, 4204
Harpalus ab Alexandro fugit in Græciam, 4387
Haſamonæi Pontifices unde dicti, lib. X. cap. LIV. 137. *Eorum deinceps ſeries uſque ad Herodem uſque ad cap.* LVII.
Hebdomades Danielis incipiunt, 4260
Hebdomades abbreviatæ, cap. XXXIII. lib. XI. 264. *Danielis verba ex cap.* IX. *ſingillatim explicantur*, cap. XXXIII.
Heber naſcitur, 2487
Hegiræ anni, lib. XI. cap. LIII. 212
Helena Conſtantini mater Crucem Domini reperit, 5039. moritur Romæ, 5040.
Helenam Theſeus rapit, 3505. Paris eamdem rapit, 3520
Helenopolis unde dicta, 5040
Heli pontifex naſcitur, 3521
Heli decimus ab Aarone pontifex, lib. X. cap. L. 133. 134
Heliodorus templum Hieroſol. invadit, 4528
Hellanicus ſcriptor hiſtoriæ, 4229
Helotes rebellantes a Lacedæmoniis domiti, 4245
Helvidius Priſcus Stoicus cum Stoicis, Cyniciſque a Veſpaſiano urbe ſummotus, 4786.
Henoticon Zenonis, 5195
Heraclianus in Africa tyrannidem occupat, 5125. in æde Memoriæ occiditur Carthagine, 5126
Heraclidæ Peloponneſum primo occupant: ſed ſtatim pulſi ſunt, 3509. rurſus obtinent, ibique regnant, 3611.
Heraclidarum variæ in Peloponneſum expeditiones, lib. IX cap. XXXII. 37.
Heraclitus Epheſius, 4210
Heraclius Imper. quo tempore initium habuit, l. XI. c. LII. 212
Her Juda patre naſcitur, 2945
Hercules in Italiam venit, 3476. moritur, 3496. & 3611
Herdonius Sabinus Capitolium occupat, quod recuperatur, 4254.
Hermæ abſciſſi, 4299
Herminefredus Thoringorum rex fratrem Bertarium regni collegam interficit, 5232
Hermocrates Syracuſanus exſul Pœnos oppugnat, 4305. occiditur Syracuſis, 4306.
Herodis magni initium, & hiſtoria, lib. X. cap. LXVII. 152. *Scaligeri ſuper eo initio errata caſtigantur*, cap. LXVIII. 153
Herodis obitus ex Joſepho & Dione, lib. XI cap. I. 161. 162. *Euſebii hallucinatio de Herodis annis*, c. II. 162. *In nova Chronologia ſententiã inquiritur de Herodis initio* c. III. 163
Herodis exceſſus a Scaligero diſputatus refellitur, cap. IV. 164
Herodes Aſcalonita an Idumæus, cap V. 165. *quod Idumæus fuerit*, ibid. *Quo ſenſu alienigena dicatur*, 165. 166
Herodis poſteri, ii maxime, quos ſacræ paginæ complectuntur, lib. XI. cap. X. 171
Herodes Mariamnem ducit, 4672. regnum obtinet primo, 4674. ſecundum initium, 4677. ejus annus XIII. 4689. annus XVII. 4694. moritur, 4710.
Herodes Antipas in exſilium truditur, 4753
Herodes Agrippa, 4754. *Vide lib.* XI. *cap.* X. *pag.* 171
Herodias, *ibid.* 172
Herodotus naſcitur, 4231. hiſtoriam in Thuriis ſcribit, 4270
Heros vir ſanctus Arelatæ Epiſcopus, 5125
Hetruſcum bellum, 4402
Hicetas tyrannus, 4434
Hiero rex Siciliæ, 4236. moritur, 4247
Hiero alter Syracuſis regnat, 4445. Romanos adjuvat, 4488
S. Hieronymus in Syriæ ſolitudine degit, 5085. a Paullino Antiocheno Presbyt. ordinatur, 5092. Conſtantinop. Gregorio Nazianzeno præceptore utitur, 5092. in Syriam navigat, 5098. librum de Scriptoribus Eccleſ. edit, 5105. in Vigilantium hæreticum ſcribit, 5119. moritur, 5133
Hieroſolyma obſeſſa a Nabuchodonoſore, 4122. capta & diruta, 4125. *Vide & l.* X *c.* VI. 90. capta ab Herode, 4677. priuſquam a Romanis caperetur, portenta quædam futurum excidium denuntiant, 4778. excisa ſunt a Tito, 4783. *Vide* l. XI. c. XVIII. 180. inſtaurata ab Adriano, 4843.
Hieroſolymitanum concilium Apoſt. tempore, lib. II. c. XII. 175
Higinus Papa init, 4865. obiit, 4869
S. Hilarionis mors, 5085
S. Hilarius Pictavorum Epiſcopus exſilio mulctatur, 5068. ad Gallias redit, 5073. moritur, 5082
S. Hilarius Arelatenſis vexatur, 5158
Hilarus Papa init 5174. obiit, 5180
Hildericus Hunerici F. Vandalis regnat, 5235. exauctoratur, 5243
Himera everſa, 4296. 4305
Himeræi ad Hieronem confugientes ab eo proditi, 4238.
Hipparchus æquinoctium obſervat, 4512. 4515. 4516. 4567. 4568. 4571. 4579. 4586.
Hipparinus Dionyſii junioris filius, 4361
Hippias & Hipparchus Piſiſtrati filii, 4187
Hippias pulſus ad Perſas confugit, 4204
Hippias Sophiſta, 4278
Hippicus poeta, 4274
Hipocrates medicus, 4278
Hippolytus Portuenſis Epiſc. Can. Paſch. inchoavit, 4931
Hippomenes filiam ſuam cum equo incluſam fame enecat, 3987
Hipponax Iambographus, 4026
Hipponenſe concilium celebratur, 5106
Hiramus Tyri rex, lib. IX. cap. LXVIII. 80. 81
Hiſpaniæ Prætores duo diviſa primum provincia, 4517
Hiſpanica æra, 4676
Hiſpanica æra, ejuſque initium, origo, & uſurpatio, lib. X, cap. LXX, 154. 155. *Cœpit anno* 4676
Hiſtiæus Mileti tyrannus cum Dario in Perſidẽ abiit, 4207. auctor eſt Ariſtagoræ ut deficeret, 4209

He-

Digitized by Google

Holophernes a Nabuchodonoſoro in Syriam mittitur, lib. XII. *cap.* XXVI, 217
Holophernes a Judith occiſus, 4026
Homeri ætas, lib. IX, *cap.* XXXII. 38
Homerus naſcitur, 3688
Honoria Valentiniani Imperatoris ſoror a procuratore ſuo ſtuprata, 5147
Honorius Imperat. 5106. ejus edictum de carceratis lau de dignum, 5122. moritur, 5136
Horatius Cocles, 4207
Horatius Poeta moritur, 4703
Hormiſda Papa iniit, 5227. obiit, 5236
Hortenſius Dictator legem tulit de Plebiſſcitis, 4428
Hunericus iniit, 5179. in Catholicos ſævit, 5194. & 5197. quo & moritur.
Hyllus Delphico Apollinis oraculo deluſus, lib. IX, *cap.* XXXII. 37. *occiditur*, ibid.
Hypatia Theonis philoſophi filia membratim conciditur Alexandriæ, 5128
Hyperbolus Athenis Oſtraciſmo relegatus, moritur, 4303
Hyrcanus quo tempore pontificatum inierit, lib. X, *cap.* LVI, 139. *quot annis pontificatum tenuerit*, 140
Hyrcanus Alexandri F. in Judæa regnat, 4636. Pontificatum tenet, 4645. a fratre ejicitur, 4648. reſtituitur a Pompeio, 4651. a Parthis mutilatur, 4674

I.

JAbin Iſraelitas opprimit, 3393
Jacob naſcitur, 2837. ad paternam benedictionem obrepit, 2914. ideo in Meſopotamiam fugit ad Laban, *ibid.* Liam & Rachelem ducit, 2921. fugit e Meſopotam. 2934. in Ægyptum ad Joſeph proficiſcitur, 2967. obiit, 2984
Jacobi poſteri; ejus profectio in Ægyptum, & ratio temporum in ſtirpis propagatione declarantur, lib. IX, *cap.* XX, 23. 24
Jacobus frater Domini occiditur, 4774
Jacobus Niſibenus, 5051
Jaddua Pontifex Alexandro it obviam, 4381
Jani templum clauſum, 4479. iterum ab Auguſto, 4704
Janus in Italia regnat, 3385
Jared naſcitur, 1190. moritur, 2152
Jaſon Pheræus, 4344
Jaſon Pontificatum ab Epiphane obtinet, 4538
Ibas his accuſatus, 5161
Iberi fidem ſuſcipiunt, 5040
Idæ montis conflagratio, 3271
Idææ matris ſimulacrum Romam advectum, 4110
Idrieus Cariæ princeps, 4363
Idumæi duces & reges, lib. XI, *cap.* XXI. 26. 27
Idumæi ab Hyrcano domiti, & circumciſi, 4586. & *lib.* XI. *cap.* V, 165
Jehu rex Iſraelis, 3830
Jephte Judex, 3548
Jeremias, 4111. in Ægypto populum increpat, 4126
Jeroboamus rex Iſraelis, 3739. moritur, 3760
Jeroboamus alter, 3890
JESUS CHRISTUS naſcitur, 4709
Dom. Jeſus videndum ſe palam ſuper Oliveti montem præbuit, 5132. *reliqua vide in Chriſtus.*
Jezabel nubit Achabo, 3797. Nabothem interficit, 3815. occiditur, 3830
Jezdegirdis Perſæ æra, lib. XI, *cap.* LIV. 213. 214
S Ignatius ad beſtias damnatur, 4820. laniatur in amphitheatro, 4821
Ilium conditum, 3387. dirutum, 3530. *reliqua vide in Troja.*
Illus parricius, 1193. occiſus, 5201
Illyricum bellum contra Teutam, 4485
Imilco dux Carthagin. contra Dionyſium, 4317. victus, 4318
Imperium Occidentale concidit, 5179
Inachus Argivorum rex cœpit, 2857
Inarus rex Ægypti deficit a Perſis, 4251. in crucem actus, 4258
Indictio Conſtantini, lib. XI, *cap.* XL. 198. *ubi Scaligeri, & Georgii Monachi errata redarguuntur*, p. 198. 199. *Quid de hac Indictione veteres ſenſerint exponitur, cap.* XLI. *Dies unde Indictio cœpta*, 200. *Novæ Chronologiæ de origine Indictionum ſententia*, 201. Vide & A. 5025.
Indictionum ratio in Græcis computis, lib. IX, *cap.* III, 5. 6
Induciæ inter Athenienſes & Lacedæmones annorum quinque, 4264. tum annorum XXX, 4268. annuæ, 4291
Innocentius Papa iniit, 5115. obiit, 5130
Joabi & Abneris prælium, 3661
Joakim rex Juda, 4104. capitur a Nabuchod. 4115
Joakimi annus quartus ex Scaligeri ſententia excutitur, lib. IX, *cap.* LXVI, 78. *ſed ex rei veritate ſtabilitur, cap.* LXVII, 79
Joannes Baptiſta naſcitur, 4709. baptizat, 4741. ejus caput Conſtantinopolim deportatur, 5103. ejuſdem reliquiæ Alexandriam tranſlatæ, 5109
S. Joannes Apoſtolus in oleum fervens immittitur, 4806. Apocalypſim ſcribit, 4808. ab exſilio revertitur, 4809. Evangelium 90. ætatis anno ſcribit, 4810. moritur, 4812
Joannes Hyrcanus Simonis F. Pontifex, 4579
S. Joannes Chryſoſtomus presbyter ordinatur, 5100. fit Epiſcopus, 5111. exſilio damnatur, 5117. *Vide & lib.* XI, *cap.* L. *pag.* 208. obiit A. 5120. nomen ejus in diptycha refertur, 5125. corpus Conſtantinopol. delatum, 5152
Joannes Hieroſolymitanus, 5105
Joannes Papa iniit, 1236. obiit, 5239
S. Joannes Eleemon, lib. XI, *cap.* LII, 212
Joannes tyrannus Ravennæ occiditur, 5138
Joannes Silentiarius, 5204
Joannes Antiochenæ parœciæ presbyter contra Eutychianos ſcribit, 5199
Joannes Talaida Epiſcopus Alexand. 5195
Joas rex Iſraelis, 3885
Joatham rex Juda, 3957
Job naſcitur ex Zara nepote Eſau, 2951. vexatur a Sathana, 3000 moritur, 3139
Jobi origo, lib. IX, *cap.* XXI, 25. *Duæ ſuper ea re ſententiæ proponuntur, ſed ultima magis probatur*, ibid. *explicatur quomodo Jobus ab Eſau propagatus fuerit*, 25. 26. 27
Jobus CXL. *annis poſt calamitatem vixit. ſed in totum* CCXVII. *obiit* XXX. *circiter annis ante exitum Iſraelitarum*, ibid. *tota vitæ illius ſeries exponitur*, 25. 26. 27
Joiadas natus eſt, 3741. Joam regem Judæ provehit, 3836. moritur, 3870
Jonas Propheta, 3890
Jonathas Judæ frater Pontifex, 4553. occiſus, 4570
Jones victi a Dario, 4212. & 4216
Jonica migratio, 3660
Joram rex Iſraelis, 3818
Joram rex Judæ, 3825
Joſaphat naſcitur, 3765. regnare incipit, 3800. ad docendum populum anno Sabbatico Levitas deſtinat, 3802. cum Joramo contra Idumæos pugnat, 3818. Philiſtæos & Ammonitas vincit, 3823. moritur, 3825
Joſephus Jacobi filius naſcitur, 2928. a fratribus venditur, & in Ægyptum ducitur, 2945. ad ſtuprum ſollicitatus ab hera detrectat, & in vincula mittitur, 2955. ſomnia vinctorum interpretatur, 2956. Pharaoni oblatus ejus ſomnium enarrat, ac toti Ægypto præficitur, 2958. obiit, 3038
Joſephus hiſtoricus naſcitur, 4750
Joſias naſcitur, 4065. regnat, 4073. occiditur, 4103
Joſue dux a Moyſe populi conſtituitur, 3223. Populum in Chananæam introducit, *ibid.* moritur, 3236
Jovianus Imperator a militibus eligitur, 5076 Catholicum ſe profitetur, *ibid.* Idolorum templa claudi & aboleri ſacrificia juſſit. moritur cruditate, 5077
Jovinianus hæretic. a Siricio damnatus, 5103. relegatur, 5125
Iphicrates dux Athen. 4321
Iphitus Olympicum agonem inſtaurat, lib. IX, *cap.* XL, 80
Iphitus agonem inſtituit, 3938
S. Irenæus Lugdunenſis Epiſcopus, 4891. moritur, 4916
Iromus Tyri rex, 3666. diu regnavit, 3722
Iſaac naſcitur, 2778. ablactatur, 2783 immolandus a patre ducitur anno ætatis XXV. 2802. uxor ei quæritur per ſervum, & adducitur Rebecca, 2817. Huic ſterili prolem impetrat a Deo, 2837. peregrinatur in Geraris, 2852. Jacobo benedicit, 2914. moritur, 2958
Iſaias prophetat, 3957
Iſidis ſacra Romæ recepta, 4894
Iſboſeth occiditur, 3667

Iſmael naſcitur, 2763. ejicitur cum matre, 2783. moritur, 2900
Iſmenias Thebanorum dux, 4346
Iſocrates obiit, 4385
Iſraelitæ legem per Moyſem accipiunt, 3184. quæ in deſerto conigerunt, ibid. promiſſam terram ingrediuntur, 3223. ager illis dividitur, & colere incipiunt, 3228. prima ſervitus illorum, 3247. liberantur ab Othoniele, 3255. ſecunda ſervitus, 3295. liberantur ab Aod, 3313. tertia ſervitus, 3393. liberantur a Debora, 3413. quarta ſervitus ſub Madianitis, 3453. liberantur a Gedeone, 3460. a Jephte, 3548
Iſraelitarum exitus a Scaligero & aliis demonſtrative colligitur, lib. IX. cap. XXIII. 28. Sed refelluntur, cap. XXIV. 28.
Iſthmia inſtituta, 3353
Italia ingenti peſte vexatur, 4901
Ithacius excommunicatur, 5098
Jubilæi anni quinquaginta, aut quadraginta novem annis definiti, lib. IX. cap. XXVIII. 32. rationes ex utraque parte afferuntur, ſed ultima ſententia de XLIX. annis antefertur, 32. 33. quot annos perpetuo tenuerint Judæi, nihil certi colligitur, 33
Jubilæus annus primus cœpit ab autumno anni, 3276
Juda naſcitur, 2925. Chananæam ducit uxorem, 2945
Judæa terra vendita, 4784
Judææ procuratores ab obitu Auguſti ad excidium Hieroſolymorum, lib. XI. cap. XI. 173. 174.
Judæi ſub Romanis an gladii jus habuerint, lib. XII. c. XIX. 248
Judæi Chriſtianos multos Alexandriæ occidunt, 5128
Judæi a quibuſnam Perſidis regibus Templi, urbiſque inſtaurandæ poteſtatem acceperunt, lib. XII. cap. XXIX. 259
Judæis ad Cyprum appellere quolibet modo capitale fuit, 4829
Judæorum deportatio triplex, lib. XII. cap. XXIX. 258
Judæorum deportatio in Babyloniam prima, 4107. ſecunda, 4115. tertia, 4125. Pulſi Roma a Claudio, 4762
Judæorum Cyrenenſium inſignis crudelitas, 48 7
Judaicum & Samariticum bellum, 4910
Judas Macchabæus, 4547 Pōtificat. iniit, 4550. occidit, 4153
Judicia a Senatoribus ad equites translata, 4644
Judicum Iſraelitarum officium & nomen, lib. IX. c. XXXV. 41. 42
Judices non toti ſemper populo præfuerant, ibid.
In Judicum libro ſervitutum diſcrim. a valde notandum, 42
Judith tempus, lib. XII. cap. XXVI. 257. 258. ejus ætas. ibid
Judith Holophernem perimit, 4026.
Jugurthinum bellum, 4603
Julia Auguſti filia nubit Agrippæ, 4693. relegatur, 4712
Julia Manichæa femina cum S. Porphyrio diſputans moritur, 5116
Juliana femina primaria Chalcedonenſem ſynodum acerrime defendit, 5227
Juliana periodus ſola ex Chronolog. Scaligeri libris reprehenſionem effugit, lib. IX. cap. I. ejus uſus. ibid.
Julianus annus, 4669
Julianus annus primus quando cœperit, lib. X. cap. LXI. 144. 145. Refellitur Pauli Foroſempronienſis opinio de anno Juliano primo, cap. LXII. 146
Didius Julianus imperat, 4906
Julianus, qui poſtea Imperator fuit, contra Germanos accingitur, 5070. Alemannos bello vexat, & ad pacem petendam ſubigit, 5072. Lutetiæ Pariſiorum Auguſtus acclamatur, 5073. *Vide lib. XI. cap. XLV. I.*
Julianus vocatis ad ſe Chriſtianis Epiſcopis, unumquemque ſuæ ſectæ ſervire jubet, 5074. idem idolorum fana reſeravit, & in Pontificem maximum profanis ritibus conſecratus eſt, 5074
Julianus contra Perſas profectus Miſopogonem in Antiochenſes ſcribit, 5075. in Cteſiphontis obſidione cæſus, 5076
C. *Julii Cæſaris Conſulatus, lib. X. cap. LIX. 142. bellum civile quando cœpit 142. 143. de Dictaturis ejus quæſtio, 142. communis opinio a veteribus diſſentiens. 143. Conſulatuum & Dictaturarum ordo,* ibid. *noſtra de eo ſententia, 144. Solis defectio quæ civile Pompeii & Cæſaris bellum anteceſſit, cap. LX. 144. annus quo Cæſar occiſus eſt in Senatu, LX. c. LXV. 149. luminarium defectione quæ circa tempus illud acciderunt, 149. 150. anni monarchiæ* ejuſdem, p. 150. *Vide in C. Cæſar.*
C. Julius Vindex a Nerone deficit, 4781
Julius Papa iniit, 5049. obiit, 5065
Julius Pollux, 4895
Juſtina Valentiniani Auguſti mater, Arianam hæreſim promovere ſtudet, 5093. S. Ambroſium in exſilium mittere conatur, 5100
Juſtinus hiſtoricus, 4852
Juſtinus Imperator iniit, 5231. obiit, 5240
Juſtinianus iniit, 5240
Juſtinus Martyr primam pro Chriſtianis apologiam edidit, 4852. pro Chriſto patitur, 4876
Juſtus Tiberiadenſis hiſtoricus, 4810
Juvencus Presb. Hiſpanus Evangelia carmine vertit, 5041
Juvenalis Epiſcopus Hieroſolym. 5167

L

L*Aboſoarchodus rex Babylonis, lib. X. cap. IX. pag. 93.* Lacedæmoniorum regnum iniit, 3612. victi a Meſſeniis uxores ſuas ad ſufficiendam ſobolem proſtituunt, 3988. terræ motu tertii deficientibus Helotibus Athenienſium opem implorant: & remittunt offenſos, 4245. in Atticam irrumpunt, 4267. Victi ab Epaminonda ad Leuctra, 4343. obſeſſi, 4345. contributi Achæis, 4526
Lacedæmoniorum & Corinthiorum ab Heraclidis fundata regna. lib. IX. cap. XXXII. 38
Lacedæmoniorum regum duæ familiæ, ibid. *& l. XII. p. 492. 493*
Lachares Athen. tyrannus, 4415. fugit, 4418
Lactantius Arnobii diſcipulus floruit, 5039
Lacydes auctor Academiæ novæ, 4473
Lævinus Prætor, 4502
Lamachus dux Athenienſis, 4290
Lamech naſcitur, 1604
Lamiacum bellum, 4391
Laodice uxor Antiochi, 4466
Laodicea condita, 4410
Laodicea, Hierapolis, &c. terræ motu collapſæ, 5207
Latini contra Romanos bellum cient, 4213. victi, 4376
S. Launomarus Carnotenſis, 5204
S. Laurentius martyr, 4972
Laurentius ſchiſmatis Romæ eſt auctor, 5211
Lectiſternia Romæ primum inſtituta, 4315
Legis liber inventus ſub Joſia, 4090
Legum quærendarum cauſſa legati tres in Græciam a Romanis miſſi, 4260
Leo primus Imperator iniit, 5170. in Vandalos & Geiſericum expeditionem ſuſcipit, 5181. obiit, 5187
Leo junior, 5187
S. Leo Papa iniit, 5153. obiit, 5174
Leonides Origenis pater & martyr, 4916
Leoſthenes dux Athen. 4388. occiditur, 4391
M. Lepidus mortuo Sulla civile bellum excitat, 4637
Leporius Monachus mira de ſe præſumens a ſancto Auguſt. converſus, edito libro errorem ſuum retractavit, 5133
Leuctrica pugna, lib. X. cap. XXXII. 116
Leuctrica pugna, 4343
Levi naſcitur, 2924. moritur, 3061
Lex agraria primum a Caſſio lata, 4228
Lex Petilia, 4356
Lex Hortenſia de plebiſcitis, 4428
Lex Oppia abrogata, 4519
Lex Fannia lata, 4553
Lex Domitia de ſacerdotiis, 4611
Lex Cæcilia Didia, 4616
Lex Calpurnia, 4647
Lia nubit Jacobo, 2922
Libanius, 5075
Liberius Papa iniit, 5065. obiit, 5080
Libycum bellum a Carthagin. geſtum, 4473
Licinius fit Cæſar, 5020. Imperator, 5021. Chriſtianos in odium Conſtantini vexat, 5032. cum Conſtantino confligens, ac ſæpe victus pacem facit, ſed denuo novis rebus ſtudens perimitur, 5038
Linus Papa iniit, 4780. moritur, 4791
Litorius captus a Gothis, 5152
Livia nubit Auguſto, 4676. Auguſtum ad lenitatem inflectit, 4717. ægrotat, 4731. moritur, 4742

Livius

Digitized by Google

Livius poeta, 4474
M. Livius Druſus, 4623
Longinus Iſaurus, 5211
Longobardi primum e Scandia egreſſi, 5092
Lothicum Abraamo migrat in Chananitidem, 2752. ab eodem ſeparatim habitat, 2753. captivus abducitur a Codorlahomor, & ab Abraamo liberatur, 2757 e Sodomorum incendio eripitur, 2776
Lucanus poeta moritur, 4778
S. Lucianus martyr, 5024
Lucifer Caralitanus, 5069. ſchiſma facit, 5075. moritur, 5083
Lucilius poeta naſcitur, 4566. moritur, 4621
Lucilla Commodi ſoror in eum cum multis aliis conſpirat, 4898
Lucius Papa, 4966. obiit, 4968
Lucretia violatur, 4205
L. Lucullus contra Mithridatem mittitur, 4640
Ludi ſæculares Auguſti, 4697
Ludis Senatus primum a plebe diviſus, 4520
Lugdunenſes martyres, 4890
Lupus præfectus templum Judæorum ab Onia Pontif. conditum demolitur, 4784
S. Lupus Trecenſis obiit, 5191
Luſitani ſubacti, 4615
De luſtro Olympico conjectatio Scaligeri expenditur. ubi demonſtratur Julianum quadriennium nunquam pro Olympiade ſumptum. Auſonii ſententia ſuper ea re explicatur. Socratis itidem varia loca, lib. IX. *cap.* XLIII. 51
Lutarius Pœnos vicit, 4472
Lycortas Achæorum præfectus, 4532
Lycurgus, 3830. ejus leges ſublatæ, 4526
Lydorum regum, lib. X. *cap.* V. 89. 90
Lydorum regnum Heraclidæ obtinent, 3492. cum Mileſiis annis XI. confligunt, 4093. & 4103
Lyſander dux Lacedæm. 4306. victis Athenienſibus urbem obſidet, 4309. capit, 4310. Heraclidis abrogare contendit imperium, 4311
Lyſandra uxor Agathoclis Lyſimachi filii, 4422. fugit ad Seleucum, 4429
Lyſias naſcitur, 4255. in Thurica colonia migrat, 4270
Lyſimachus Alexandri ſucceſſor, 4390. a Getarum ſege capitur, ac dimittitur, 4422. in Macedonia regnat, 4426. filium occidit, 4429. occumbit in prælio contra Seleucum, 4432

M

MAcchabæi ſeptem fratres, 4546
Macchabæi pontifices enumerantur, l. X. *c.* LI. 137. 138
Macchabæorum nominis origo, ibid.
Macchabæorum libri adverſus Scaligerum defenſi, lib. X. *cap.* XLV. 126
Macedoniani concilium cogunt, 5078
Macedonicum bellum primum iniit, 4514. deſiit, 4518
Macedonicum bellum ſecundum incipit, 4543. deſiit, 4646
Macedonicum bellum tertium, 4572
Macedonius hæreſim contra Spiritum ſanctũ publicat. 5073
Macedonius Epiſcopus Conſtantinopol. 5211
Macedonicum regnum cœpit, 3900
Macedonum imperii primordia, l. IX. *c.* XXXVIII. 46. *& lib.* XII. *pag.* 494. *Vide & Paralipomena, & lib.* XIII. *& pag.* 47
Machanidas Lacedæm. tyrannus, 4508
Macrinus Imperator, 4930
Madianitæ Iſraelitas opprimunt, 3453
Magi Perſarum imperium occupant, 4192. a ſeptem principibus occiduntur, 4193
Magi quo tempore Bethleemum advenerint, lib. XIII. *c.* VIII. 230
Magi Chriſtum adorant, 4710
Magnentius a Conſtantio victus, 5064. deſperatis in Gallis rebus, ſe apud Lugdunum interficit, 5066
Mago Carthag. dux, 4321
Malaleel naſcitur, 1125. obiit, 2020
Majorianus imperare cœpit, 5170
Maldias germanum ſuum fratrem interficit, 5172. poſtea jugulatur, 5173
Mamertini ad Romanos confugiunt, 4449
Manahem rex Iſraelis, 3943
Manaſſes naſcitur, 4004. regnat, 4016. captivus in Babyloniam abducitur, 4024. reſtituitur in integrum, 4027
Mancinus, 4577
Manichæorum hæreſis, 4990
Manichæi intercepti, & eorum codices combuſti, 5156
Maniliam legem tuetur Cicero, 4648
Manſiones Iſraelitarum in deſerto, 3183, & 3184. & 3222
Manius Curius de Samnitibus triumphat, 4424
Manlius a Camillo de ſaxo dejectus, 4330
T. Manlius a patre rus ablegatus eumdem periclitantem ſervat, 4352. idem Gallo cæſo torquem detrahit, 4353
Mantinæenſe prælium, 4351
Marathonia pugna, 4224. *Vide & lib.* X. *cap.* XXIII. 108
Marcellinus Trib. in Africa, 5124
Marcellinus Papa iniit, 5009. obiit, 5017
Marcellus Syracuſas obſidet, 4500. occiditur, 4506
Marcellus Octaviæ F. moritur, 4691
S. Marcellus Papa iniit, 5018. pro Chriſto patitur, 5022
Marcianus imperat, 5163. ejus memorabilis hiſtoria deſcribitur ex Theophane, 5164. moritur inſigni pietate commendatus, 5170
Marcio hæreſim ſuam vulgat, 4847. & 4859
Marcomanicum bellum, 4882
Marcus primus e gentibus Hieroſolymorum Epiſcop. 4848
Marcus Imperator in Quados bellum gerens Chriſtianorum precibus victoriam obtinet, 4817
Mardochæus abducitur in Babyloniam, 4115
Mardokempadi initium, 3991. legatos ad Ezechiam mittit, 4001
Mardokempadus Babylonis rex, & ejus epocha ab eclipſibus lunaribus inſignis, lib. IX. *cap.* LIX. 71
Mardonius a Dario miſſus in Aſiam tyrannos ſuſtulit, 4218. ad Plateas vincitur, 4235
Maria ſoror Moſis naſcitur, 3097. contra Moyſem murmurat, 3184. moritur, 3222
Mariamne nubit Herodi, 4672. interficitur, 4686
Marina patre Arcadio nata, 5116
C. Marius Jugurtham vincit, 4607. Cimbros fundit, 4612. fugatur a Sulla, 4626. urbem capit, 4627. moritur, 4628
Marius junior, 4632
Maronitæ a Philippo trucidati, 4530
Marſicum bellum iniit, 4623
Martianus Arelatenſis Epiſcopus in Gallia Novatiani dogma complectitur, 4969
S. Martinus naſcitur, 5029
S. Martinus Turonum Epiſcopus, 5088. cum Ithaciania invitus communicat, 5099. moritur, 5114. *Vide lib.* XI. *cap.* XLVII. 206
Maſaniſſa, 4511. moritur, 4566
Maſſilia condita, 4175
Maternus Hiſpaniam Galliaſque populatur, 4901
Mathathias, 4546. moritur, 4547
Mathathias an Pontifex ſit habendus, lib. X. *cap.* LIV. 138
Mathematici Roma pulſi, 4765. docere permiſſi, 4938
Mathuſalem naſcitur, 1604. obiit paullo ante diluvium, & eodem anno 2385
Mauritius Andegavorum Epiſcopus, 5107
Mauvia Saracenorum regina, Chriſtianam fidem complectitur, 5085
Maxentius tyrannus, 5019. *a Conſtantino magno vincitur, lib.* XI. *cap.* XXXIX. 197. & anno 5025
Joannes Maxentius Monachus floruit, 5233
Maximianus Herculius quando imperium tenuit, lib. XI. *cap.* XXXIII. 192. *Auguſti & Cæſares qui per idem tempus extiterunt, cap.* XXXVI. 195. Vide & annum 4998. & 4999. moritur, 5023
Maximini primi Imperatoris initium, 4948. *Vide lib.* XI. *cap.* XXVI. *pag.* 185. 186. moritur, 4950
Maximini poſterioris initium lib. XI. *cap.* XXXVI. 195. *&* A. 5017. perſecutionem in Chriſtianos inſtaurat, 5025. ejuſdem juſſu ſceleratiſſimus liber in Chriſtum vulgatus eſt, 5025. periit, 5026
Maximus contra Gratianum tyrannidem occupat, 5096. Gratianum Menelaus occidit, 5097. Vincitur a Theodoſio, 5101

Maximus alter poſt Valentinianum occiſum tyrannidem invadit, 5161
Maximus Tyrius, 4860
S. Maximus abbas Aurelianenſis, 5204
Mecænas obiit, 4706
Medi a Dario Notho deficiunt, 4306
Medicus Romæ primum, 4495. Jacobi medici audax facinus ſub Leone Imper. 5175
Mediolanenſe concilium indictum a Conſtantio, 5068
Medorum rex imperium iniit, 3838
Medorum regum ſucceſſio, lib. IX. cap. XXXVI. 45
Megarenſes a Corinthiis vexati ad Athen. confugiunt, 4256 Athenienſes longos muros ipſis ædificant, ibid. deficiunt ab Athen. ſed a Pericle domiti, 4266
Melania Hieroſolymam navigat; ſed Origenis erroribus afflatur, 5085. ſenior moritur, 5122. junior cella ſe claudit, 5132
Melanthus rex Athen. lib. XIII. *& pag.* 27
Melchiades Papa cœpit, 5024. moritur, 5026
Melchiſedech rex Salem occurrit Abraamo, 2757
Meletius Lycopolitanus Epiſcopus ſchiſmatis in Ægypto auctor fuit, 5020
Meli ab Athen. deficiunt. mox puberes omnes occiſi, 4298
Meliſſus, 4270
Melito Sardenſis Epiſcopus, 4883
Melius tyrannidem ambiens Romæ occiditur, 4275
Memnon cujus ſtatua vocalis, 3096
Memnon Perſarum dux, 4381
Memphis ab Api condita, 2975
Memphis obſeſſa ab Athen. a Perſis liberatur, 4358
Menander naſcitur, 4272. moritur, 4421
Menelaus intruſus in Pontificatum, 4548
Menſes tricenarii Patriarcharum ac Diluvii tempore, lib. IX. *cap* IX. 12
Mentor Perſarum regi operam navat, 4364. ab Ocho honoratus, 4365
Merodach quando vixerit, lib. XII. *cap.* XXVI. 256
Meroveus Francorum rex, lib. XI. *cap.* LI. 209. & A. 5161
Meſſalina Claudii conjux, 4756. necatur, 4762
Meſſeniacum bellum a Lacedæmoniis ſuſceptum, 3971. recruduit, 3971. victi Meſſenii Ithomen ſe recipiunt, 3977. vincunt Lacedæmonios, 3988. Ithome capta finitur bellum, 3991. deficiunt rurſus Ariſtomene duce, 4029. Lacedæmonii fraude ſuperant, 4032. Meſſene decem annis oppugnata, ibid. Ita expugnata bellum Meſſeniacum finitum, 4043
Meſſenii coloni in Siciliam navigant, Meſſana ab iiſdem condita. 4044
Meſſenii tota Græcia a Lacedæmoniis expulſi, 4313
Q. Metellus Achæos vincit, 4568
Q. Metellus Macedonicus, 4584
Metellus Jugurtham vincit, 4605
Metellus ab exſilio revocatur, 4615
Q. Metellus contra Sertorium pugnat, 4634
Meto enneadecaeteridem publicat, 4281
Metrophanes Byzantii Epiſcopus, 5030
S. Michaelis crypta in Gargano monte inventa, 5206
Midas in Phrygia regnat, 3405
Midas alius ibidem, 3998
Miletus condita, 3439. everſa, 4216
Milevitanum concilium primum, 5115. alterum, 5129
Milo Clodium occidit, 4662
Miltiades pro Chriſtianis apologiam ſcribit, 4883
Miltiades dux Athenienſium Perſas ſuperat, 4224. infelici contra Parios expeditione ſuſcepta in vincula conjicitur, & moritur, 4225
Mindarus dux Lacedæm. occumbit, 4303
Minervius Burdigalenſis Rhetor, 5066
Minos regnare incipit, 3305
Miſenus & Vitalis legati Rom. Pontif. lapſi, 5197. Miſenus reconciliatur, 5208
Miſitheus Gordiani ſocer dolo necatur, 4956
Mithridates Romanos cives interficit, 4626. moritur, 4651
Mithridaticum bellum, 4620. 4626
Mitylenæi ab Athen. deficiunt. ſed urbs capta, 4286. rurſus a Paſchate capti, & damnati liberantur, 4287.
Moab naſcitur Loto patre, 2778
Modeſtinus JC. 4935
S. Monica Auguſtini mater obiit, 5102
Montanus cum Priſcilla & Maxilla hæreſi apud Phryges initium dedere, 4892
Montenſes Donaniſtæ dicti, 5069
Moyſes naſcitur, 3103. Ægyptium occidit, & in Madianitidem fugit, ac Sephoram ducit, 3143. a Deo in Ægyptum redire jubetur, 3182. variis editis miraculis Pharaonem fruſtra flectere conatur, ac tandem populum educit, 3183. legem fert populo, 3184. Tum alia per idem geſta tempus ibidem vide. moritur, 3223
Moyſes Anachoreta, 5081
Mucius Aſiam ſanctiſſime rexit, 4619
Muhammedes Arabum princeps, lib. XI. *cap.* LIII. 212.
Muhammedani ſextam feriam colunt, lib. XI. *cap.* LIII. ibid.
L. Mummius Achæos vincit, 4568
Mundi epochæ demonſtratio expenditur, ex apogei progreſſu, lib. IX. *cap.* VII. 31
Mundi annus primus cœpit anno periodi Julianæ 730. *Octobris circiter* XXVI. *lib.* IX. *cap.* VI. 5. 6
Mundi annorum calculus ex noſtra ſententia declaratur, ibid.
Mundus autumno conditus, lib. IX. *cap.* VI. 10. 11
L. Muræna cum Mithridate bellum gerit, 4632
Muſa medicus, 4691
Mycenæ ab Argivis everſæ, 4246
Mycenis primus regnavit Perſeus, 3302
Myronides dux Athenien. Corinthios vincit, 4257
Myſteria Cereris inſtituta, 3327

N

NAbis Lacedæm. tyrannus, 4522
Nabonaſſari æra quo anno cœperit e cœleſtibus obſervationibus eruitur. Exponuntur lunaria quædam deliquia a Ptolemæo notata. Cenſorinus illuſtratur, lib. IX. *cap.* LVII. LVIII. 69. 70. vide A. 3967
Nabonidas Beroſi, lib. X. *cap.* VIII. 92. *quis eo nomine cenſendus, cap.* IX. 93
Nabopollaſſari initium ex Scaligeri ſententia, c. LXIII. 75. *ſed vera & certa ratio conſtituitur, c.* LXIV. 76. *ubi Nabopollaſſarii non eundem cum Nabuchodonoſoro exſtitiſſe demonſtratur*, ib.
Nabopollaſſarus Babylone regnat, 4089
Nabuchodonoſor rex Aſſiriæ, 4013
Nabuchodonoſor Babylonius a patre mittitur in Syriam, 4106. regnare cœpit, 4107. Joakimum capit, 4115. Tyrum obſidet, 4123. multos populos ſubjugat, 4130. Tyrum cepit, 4136. ſomnium videt, 4138. moritur, 41.0.
Nabuchodonoſori Babyloniæ regis annus primus ſtatuitur, lib. IX. *cap.* LXVII. 79. 80
Nabuchodonoſori ſucceſſorum vera hiſtoria, lib. X. *c.* VII. 91. 92
Nachor naſcitur, 2579. obiit, 2727
Narbonam colonia ducta, 4596
Narciſſus Hieroſolymorum Epiſcopus, 4910
Nævius obiit Uticæ, 4511
Naſica Romanorum vir optimus, 4510
Narſes Perſa ad Romanos tranſit, 5243
de Natali Chriſti anno veterum computatione explicatur, l. XII. *cap.* I. 220.
Natalis Chriſti tempus conſtituitur, lib. XII. *cap.* VI. 227. 228
Natalis Chriſti quomodo Græcis computis accommodetur, lib. XI. *cap.* III. *pag.* 5
Natalis Chriſti vulgaris incidit in annum mundi 3983. *cap.* VI. *pag.* 10
Natalis Chriſti dies conſtituitur, lib. XII. *cap.* VII. 229. *& communis Eccleſiæ traditio, contra eos qui ex Ephemeriarum ſacerdotalium ordine novam ſententiam invehunt, defenditur, pag.* 229. 230
Naxos ad quam navali pugna Chabrias vicit Lacedæmonios, 4337
Necao rex Ægypti, 4098
Nectanebos pulſus Ægypto, 4364
Nectarius Conſtantinop. Epiſcopus, 5103
Nectenebos Ægypti rex, 4353
Nemeacus agon ab Argivis victus primum, 4138
Nemeſianus poeta, lib. XI. *cap.* XXX. 290

Digitized by Google

Neocæſarea in Ponto ſubverſa, 5051
Neocæſarienſe concilium a S. Gregorio celebratum, 4974
Nephthali ex Bala Jacobi filius naſcitur, 2926
Nepos Imperatoris Auguſtuli pater, 5187
Nepotianus Eutropia Conſtantini ſorore natus a Magnentianis ducibus opprimitur, 5064
Neriglíſſarus rex Babylonis, 4153
Nero virilem togam accipit, 4764. annos XVI. natus Octaviam ducit, 4766. Poppæam deperit, 4771. quinquennale ludicrum inſtituit, 4473. Gymnaſium dedicat, 4774. urbem incendit, 4777. in eum conjuratur, 4778. moritur, 4781.
Neronis tempus, lib. XI. cap. IX. 169
Neronis agon, obitus, ætas, cap. XV. 178
Neſtorius Conſtantinopolitanus Epiſcopus fit, 5141
Neſtorii libri interdicti, & incendio damnati. ille edicto Theodoſii in Oaſim deportatur, 5148
Neſtorius per Ægyptum aliaſque provincias hæreſim ſuam diſſeminat, 5142
Cocceius Nerva in exſilium truditur, 4802. Domitiani imperio ſuccedit, 4809. in eum conjuratur, 4810. moritur, 4811
Nervæ Imp. Rom. tempus, lib. XI. cap. XXIII. 183
Nicæa ingenti terræ motu quaſſata, 5081
Nicæna Synodus a CCCXVIII. Patribus contra Arium celebrata, 5038
Nicæni Concilii tempus, lib. XI. cap. XLIII. 202. Triennale non fuiſſe, ibid.
Nicanor a Juda occiſus, 4552
Nicias dux Athenienſis, in Siciliam navigat, 4298. ibi infelicem exitum habet, 4300. tandem occubuit, 4301
Nicocles in Cypro occiditur, 4304
S. Nicolaus Myrenſis Epiſcopus, 5037
Nicomedes urbem, quæ Aſtacus antea dicebatur, cognominem facit, 4452
Nicomedes Cretenſis muſicus poeta floruit, 4858
Nicomedes Bithyniam Pop. Rom. legavit, 4639
Nicopolis & Cæſarea terræ motu concidunt, 4841
Niger contra Severum Antiochiam fuga dilapſus, eaque capta ad Euphratem properans occiditur, 4907
Ninive bis, & quandonam everſa, lib. X. cap. III. 88
Ninus, qui & Aſſur, 2604
Noe naſcitur, 1786. arcam ædificare incipit, 2266. ex arca digreſſus Soteria celebravit, 2386. moritur, 2736
Neemias in Judæam ab Artaxerxe mittitur, 4259
Nonnus Edeſſæ Epiſcopus, 5144
Novatianus contra Cornelium Papam ſchiſma conflat, 4964. cujus gratia Romæ Synodus coacta, 4965
Novatus Epiſcopus in errorem inducitur, 4964
Numa Romanorum rex, 4000
Numantinum bellum cœptum, 4573. finitum urbe ſubverſa, 4582
Numerianus Imperator, 4997
Numerianus Grammaticus miro inſtinctu pro Severo contra Albinum copias contrahit, 4911

O

Obeliſcus in Circo maximo erectus, 5070
Ochoſias rex Iſraelis, 3816
Ochozias rex Juda, 3819
Ochus Perſarum rex, 4348
Octavia ſoror Auguſti moritur, 4704
Octavia Claudii filia nubit Neroni, 4766. necatur, 4775
Octavius. vide Auguſtus,
Cn. Octavius legatus occiſus, 4551
Octavius Cinnam ejicit, 4627
Odenatus Palmyrenorum rex in Oriente imperium obtinet, 4977
Odoacer Italiam invadit, 5206. a Theodorico ad pontem Candidium noctu ſuperatur, 5204. ab eodem Theodorico occiditur, 5206
Oenomai duo Philoſophi, 4832
Ogyges Eleuſinam condidit, 2932
Olybrius Imp. iniit, 5185
Olympia a Pelope celebrata, 3391. ab Hercule inſtaurata, 3496
Olympias prima, 3938. a Piſæis contra morem celebrata, 3966. coronatus eſt primus Daicles, 3692. nudi primum decurrerunt, 3994. Pancratium additum, 4066. excluſi ab iis Lacedæm. 4294. Anolympias, 4350
Olympiades a Pelope conditæ ſunt, ab Hercule inſtauratæ, ab Iphito reſtitutæ, lib. IX. cap. XL. 48. de veterum Olympiadum temporibus ante Iphitum, ex Pauſan. & Euſebio, ubi Scaligeriana ſomnia diſſentiuntur, 48. 49. De menſe dieque ludicri Olympici, ejuſque epocha, cap. XLII. 49. 50
In Olympiadibus putandis Copernici & Lucidi errores excutiuntur & refelluntur; Euſebius adverſus Scaligerum defenditur, cap. XLVI. 55. 56. De tribus Olympiadibus ab Elidenſibus e Catalogo detractis: de quibus expenditur nova eruditi Chronologi ſententia, qui a Polybio illius ... *rationem haberi credidit. quod ipſum refutatur, & Olympiadum communis epocha defenditur. Illuſtrantur Polybii ac Livii hiſtorica quædam, cap. XLVII. 56. 57. 58*
Olympiadica certamina æſtate peracta, lib. XIII. & pag. 58
Olympias mater Alexandri a Caſſandro interfecta, 4398
Olynthii a Lacedæmoniis domiti, 4334
Onan Juda patre naſcitur, 2926
Oneſimus ſancti Paulli diſcipulus lapidibus obruitur, 4822
Onias Pontifex, 4468
Onias ab Jaſone dejectus, 4538. occiſus, 4541
Onias quis ille ſit, ad quem Arius Lacedæmoniorum rex epiſtolam ſcripſit, lib. X, cap. LII. 132. Tres de eo ſententiæ, noſtra declaratur, ibid.
Onomarchus Phocenſium dux, 4361
Ophitæ, Cainani, Sethiani hæretici, 4854
Opimianum vinum, 4593
Optatus Donatiſta, 5086
Origenes ſe ipſum caſtrat, 4919. Cæſareæ Presbyter ordinatur, 4931. Alexandriæ a Demetrio Epiſcopo vexatur, 4933. Cæſaream confugit, Hexapla & Octapla componit, 4944. moritur anno 4967
Origeniſtæ damnati ab Anaſtaſio Papa, 5114
Orithyia rapitur a Borea, 3324
Oroſius Presbyter Hiſpanus ſeptem libros hiſtoriarum ſcripſit, 5129
Oſee rex Iſraelis iniit primo, 3976. ſecundo regnat, 3985
Oſius Cordubenſis Alexandriæ generalem Synodum cogit, 5032
Oſtrogothæ ſeſe in varias partes dividunt, 5186
Otho Imp. lib. XI. cap. XVI. 179. ſuapte manu concidit, 4782
Vide lib. XI. cap. XVI. 179
Othoniel populum ab oppreſſione liberat, 3255
Ovatio primum cœpta, 4211
Ovidius naſcitur, 4671. in exſilio moritur, 4730
Oxylus expeditionis Heraclidarum dux ab Apolline ... *nomine electus, lib. IX. cap. XXXII. 37. qui devicta Peloponneſo Elidem mercedis loco impetrat,* ibid.
Ozias rex Juda, 3905. lepra percutitur, 3951

P

Pacuvius moritur, 4560
Paganorum appellatio quando orta, 5064
Palæpolitanis inducitur a Roman. bellum, 4387. domiti, 4388
Palæſtinæ civitates terræ motu collapſæ, 5132
Pannoniæ legiones ſeditioſæ, 4727
Pannoniæ ex Hunnis ab Romanis receptæ, 5140
Pantænus Clementis Alexandrini præceptor, 4893
Panthæum Romæ fulmine concrematum, 4823
Papirius curſor, 4389. Dictator, 4390
Para rex Armeniæ juſſu Valentis occiditur, 5086
Paraſceve an de aliis diebus, quam de Sabbati die dicta fuerit, lib. XII. cap. XVI. 232
Parmenianus a Donatiſtis in Donati locum ordinatur, qui contra Catholicos ſcribit, ſed ab Optato luculenter confutatur, 5081
Parmenides, 4270
Parthenii Lacedæmoniorum filii, 3988. Tarentum occupant duce Phalanto, 4017. non in 4011
Parthi a Labieno exciti irrumpunt in Syriam, 4674. ſigna Romana remittunt Auguſto, 4694
Parthi Armeniam occupant, 4767
Parthici imperii origo, 4464
de Paſchate controverſia Victoris Papæ tempore, 4910

Paſcha legitimum an ultimo Chriſti anno celebratum, lib. XII. cap. XV. 240. 241.
Paſcha utrum eodē die a Chriſto, quo a Judæis celebratum, 241. *Ceremoniæ, quæ a Judæis obibantur in Paſchatis celebritate*. ib. *Paſcha pridie Chriſtus quam Judæi celebravit*, c. VI. 232
Paſchata tria potiſſimum a Chriſti baptiſmo ab eo celebrata enumerantur, cap. XVII. 244. 245. *Geſta anni primi uſque ad Paſcha*, cap. XVIII. 245. *ſecundi anni uſque ad alterum Paſcha* 246. *tertii anni uſque ad Paſſionem* 247.
Ob Paſcha ſoluti rei, 5080. & 5098
Paſchaſinus Lilybetanus, 5157
Paſſionis Dominicæ annus tribus principiis firmatur, lib. XII. cap. IX. 232. *variæ ſuper eo veterum ſententiæ*, ibid. *Computiſtarum inextricabilis ſententia*, ibid. *refellitur*, 233. *Ecquid* XV 240. *Luna paſſus ſit Chriſtus*, cap. XI. 235. *ubi oſtenditur corrupto cyclo uſos eſſe Judæos*, 235.
Paſſionis Dominicæ, & eorum, quæ poſt eam acciderunt hiſtorica explanatio, lib. XII. cap. XIX. 247. *de tempore quo affixus eſt cruci diſſeritur*, 248
Patriarchales anni in Scaligeri ſententia excutiuntur, l. IX. c. IX. 12
Patriarcharū ætas ab orbe condito ad diluvium, l. IX. c. VIII. 12
S. Patricius Hyberniæ primus Epiſcopus moritur, 5204
Patroclus Arelatenſis, 5135
S. Paulla moritur, 5117
S. Paullus ad Chriſtum convertitur, 4746. variæ peregrinationes ejus, 4762. & ſeq. & *lib.* XI. *cap.* XII. 174. *ſcribit ad Theſſalon.* 4763. ad Corinthios I. 4767. ſecundam vero, ut & primam ad Timotheum, ad Titum, ad Romanos, 4768. ad Timotheum ſecundam, 4770. ad Philipp. ad Coloſſ. & ad Philem. nec non ad Galatas, & Hebræos, 4771. Vinctus Romam perductus eſt, 4769. moritur, 4780
S. Paulli Apoſtoli corpus in Baſilicam ab eo dictam deportatur, 5094
S. Paullinus cum Theraſia conjuge ſæculo renuntians in Nolanum ſeceſſum abiit, 5107. moritur, 5144
Paullinus Antiochenus Epiſcopus, 5074
Paullinus magiſter officiorum in Cæſarea Cappadociæ interemptus, 5153
Paullus Aimilius Perſeum vicit, 4646
Paullus Juriſc. 4935
Paullus Eremita, 4963. moritur, 5056
Paullus Conſtantinop. Epiſcopus occiditur, 5064
Paullus Samoſatenus iterum in Antiochena ſynodo damnatus, 4985
Pauſanias contra Græciam conſpirat, 4237
Pauſanias rex Lacedæm. exſulat, 4320
Pelagius Brito dogma nominis ſui erigit, 5126. Dioſpoli damnatur, 5120. item in Africa, 5129. obrepit Zoſimo, 5130. damnatur in Epheſina Synodo, 5144
Pelopidæ fugere coacti, lib. IX. cap. XXXII. 37
Pelopidas Thebanus, 4345. captus ab Alexandro Pheræo, 4346. recipitur, 4347
Peloponneſiacum bellum iniit, 4283. deſiit, 4310
Peloponneſiacum bellum certis characteribus adſtruitur, lib. X. cap. XXVIII. 112. *Xenophonteæ hiſtoriæ labes, quod ad annos iſtius belli attinet*, cap. XXIX. 112. 113
Peloponneſii Athenis inferunt bellum, 3630
Pelops Hippodamiam ducit, 3364
Penteres Syracuſis facta primo, 4315
Perdiccas ad Athenienſes deficit, 4292. ab iiſdem diſſidet, 4297. *Vide lib.* XIII. *pag.* 47
Perdiccas Alexandri ſucceſſor, 4390. occiditur, 4392
Peregrinus vivum ſe comburit, 4878
Periander Corinthi regnat, 4086. moritur, 4129. *Vide lib.* XIII. *pag.* 94
Pericles dux eligitur, 4259. Athenienſium rem erigit, 4268. moritur, 4285
Perſici imperii primordium, lib. X. cap. XV. 100. vide A. 4155. *intervallum ejuſdem*, lib. X. cap. XXX. 114
Perſæ victi ad Mycalen, 4235. vide & 4234. victi ad Eurymedontem a Cimone, 4244. Perſicum prælium ad Singaram, 5061. inſtauratur imperium ab Artaxerxe, 4946
Perſæ contra Romanos bellum movent, 5072
Perſarum regum ſeries in ſacris libris expreſſa, lib. XII. cap. XXV. 255. 256
Perſecutio Chriſtianorum prima ſub Nerone, 4777. ſecunda, 4806. tertia, 4820. quarta, 4831. vel 4875. quinta, 4915. ſexta, 4948. ſeptima, 4963. octava, 4970. nona, 4985. decima, 5015
Perſei expeditio, 3353. avum imprudens occidit, 3402. obiit, 3459
Perſeus rex Macedoniæ, 4536. cum Romanis bellum gerit, 4543. victus, 4646
Perſicus annus, lib. XI. cap. LIV. 213
Perſius Satiricus poeta moritur, 4775
Pertinax imperat, 4906
Peſtis Athenis, 4284
Petri Apoſt. Romana, & Antiochena ſedes, lib. XI. c. XXII. 176. *Spalatenſis argumenta proponuntur*, ibid. *refelluntur*, 177
Petrus Apameenſis hæreticus, 5230
Petrus ab Herode mittitur in carcerem, 4754. Antiochenam ſedem inſtituit, 4750. Romanam vero, 4756. obiit, 4780
S. Petrus Chryſologus fit Epiſcopus, 5147
Petrus Fullo invaſor & hæreticus, 5176. moritur, 5199
Petrus Mogus, 5196. obiit, 5203
S. Petrus Alexandrinus illuſtri martyrio coronatur, 5023
Phaceas rex Iſrael, 3963
Phacee filius Romeliæ, 3955. cum Razin Judæos aggreditur, 3971
Phalanthus Tarentum obtinet, 4711
Phalaris regnat, 4147. moritur, 4162
Phaleg naſcitur, 2487
Pharamundi & primorum Franciæ regum initia excutiuntur, lib. XI. cap. LI. 209. Cœpit A. 5133
Pharez ex Juda naſcitur, 2961
Pharnabazus Perſarum dux, 4314
Pharnaces Mithridatem patrem interimit, 4651
Pharſalica pugna, 4666
Pharus exſtructa, 4430
Phavorinus Philoſophus, 4836
Phayllus Phocenſium dux, 4362
Pheræ a tyrannide liberatæ, 4362
Pherecydes Syrius, 4170
Phidias Minervæ ſtatuam facit, 4282
Philetærus Pergami regnat, 4429
Philippi annorum epocha, ſive mortis Alexandri, lib. X. cap. XL. 120. *falſa Scaligeri de Philippi annis ſententia*. 121. *ejuſdem epochæ verum tempus conſtituitur*, cap. XLI. 121
Philippus Herodis F. moritur, 4748
Philippicum bellum, 4524
Philipporum initium, lib. XI. cap. XXVII. 186. *An Philippus Chriſtianus fuerit*, ibid. *Quot annos Philippi regnaverint*, cap. XXVIII. 287
Philipporum initium, 4257. mors, 4962
Philippus rex Macedoniæ pater Alexandri M. 4355. Olynthios vincit, 4366. Phocenſes perdomat, 4366. dux a Græcis eligitur, 4377. occiditur, 4378
Philippus Caſſandri F. rex Macedoniæ, 4416
Philippus Perſei pater iniit, 4493. contra Romanos parat trajicere, 4497. cum Annibale fœdus iniit, 4499. cum Romanis bellum gerit, 4502. victus a Romanis 4516. moritur, 4536
Philiſtæi Iſraelitis ſuperatis Arcam capiunt, 3628
Philiſtus hiſtoricus pro Dionyſio prædem ſe dedit, 4309. moritur, 4358
Philomelus Phocenſiū dux ſacrilegus, 4359. moritur, 4360
Philopœmen, 4506. obiit, 4532
Philoxenus Cythereius, 4316
Phlegon Hadriani libertus, 4850
Phocæi a Perſis oppreſſi Maſſiliā in Galliis frequētant, 4175
Phocenſes Delphicum templum expilant, 4357. urbes illorum everſæ, 4366
Phocylides, 4177
Phorbas Rhodum obtinet, 4137
Phœmonoe prima verſibus oracula fundit, 3347
Phœnix Tyrum & Sidonem obtinet, 3256
Phoroneus rex Argivorum, 2907
Photinus Ancyranus novæ hæreſeos conditor, 5055. Sirmii in Synodo damnatur, 5064. moritur, 5088

Phraates Parthorum rex ſigna remittit erepta Craſſo, 4694
Phraortes Niniven obſidens moritur, 4079
Phravardin, ſive Phrurdin primus menſis anni Perſici, lib. XI. *cap.* LIV, 213
Phrurdin primus Gelali, ſive Sultani, qua ratione conſtituitur, lib. XI, *cap.* LV, 215. 216
Phryxus cum Helle fugit, 3331
Phul Aſſyrius populatur Iſraelitidem, 3943
Picentinum bellum, 4445
Picti & Scoti Britanniam invadunt, 5159
Pictoris manus exaruit, 5175
Pilatus Judææ Procurator, 4740. ſe ipſum interemit, 4753
Pindarus naſcitur, 4195. obiit, 4279
Pinianus cum Melania conjuge per Ægyptum Monachos inviſunt. ille monaſticam vitam ſuſcipit, hæc autem apud montem Oliveti ſeſe in cellam includit, 5132
Piræeus exſtruitur, 4221. portus in eo fit, 4237
Piratæ multas inſulas vaſtant, 5051
Piromides quid fuerunt, lib. XIII, *pag.* 60.
Cn. Piſonis conjuratio, 4648
Piſiſtratidarum imperium penitus exſtinctum, 4204
Piſiſtratus Athenis tyrannidem occupat primo, 4154. ejicitur, 4155. ſecundo tyrannus, 4157. dejicitur iterum, 4158. obiit, 4187. *Vide lib.* XIII, *pag.* 94
Piſonis in Neronem conſpiratio, 4778
Pittacus Mitylenæus, 4103
Pius Papa iniit, 4869. martyrio coronatur, 4878
Platææ captæ & dirutæ, 4287
Placidia Auguſta ab Honorio fratre cum filiis pulſa, 5136, moritur, 5165
Plato Comicus, 4259
Plato Philoſophus naſcitur, 4286. Socrati navat operam, 4306. moritur, 4366
Plautianus Caracallæ ſocer, 4903
Plotinus Philoſophus obiit, 4983
Plotius Gallus primus Romæ docet Rhetoricam, 4627
Plautus obiit, 4514
Plebei magiſtratus permiſſi, 4243
C. Plinius in Veſuvio periit, 4793
Plinius junior Conſul, 4814. Proconſul Bithyniæ, 4815
Plutarchus, 4832
Polemo Philoſophus obiit, 4444
Polemo Rhetor, 4846
Polycarpus Smyrnæ Epiſcopus Romam venit, 4878. in Aſia cum Pionio patitur, 4880
Polycrates Sami tyrannus, 4189. ab Orœte necatur, 4192
Polydorus Pheræorum tyrannus, 4345
Polyſperchon Græciam libertate donat, 4394
Cn. Pompejus natus eſt, 4608. ad Sullam adjungit ſeſe, 4631. contra mithridatem mittitur, 4648. Hieroſolyma, capit, 4651. Juliam ducit, 4656. cum Cæſare bellum ſuſcipit, 4664. moritur, 4666
Sex Pompejus mare obtinet, 4673. occiditur, 4679
Pomponius JC. 4935
Pontianus Papa iniit, 4944. patitur, 4948
Pontifices ab Herode ad urbis excidium, lib. X, *cap.* LVII. 140
Pontificum Hebræorum ſeries ac ſucceſſio, lib. X, *cap.* XLIX. 13
pontifices olim perpetui, ibid.
Pontifices qui ab Aarone ad conditum templi Synagogæ præfuerunt, cap. L, 133. *enumerantur ab Aarone ad Heli,* 133. 134
de Pontificibus qui a templo condito ad ejuſdem excidium Synagogæ præfuerunt, cap. LI, 135
de Pontificibus Hebræis a deportatione Babylonica ad Haſamonæos, ac præſertim Menelao, Lyſimacho, Jaſone, Alcimo, cap. LII, 136. *de his omnibus vide Paralip. pag.* 495.
Popilius Romanorum legatus Antiochum ab Ægypto deterret, 4546
Poplicola Sabinos & Veientes vincit, 4210
Poppæa nubit Neroni, 4775. occiſa, 4778.
M. Porcius Cato primus Romanorum ex Cenſoriis tabulis annum primorum Conſulum & Regifugii collegit, lib. IX, *c.* L. 61
Porphyrius Romam venit Plotinum ſecutus, 4976
S. Porphyrius Gazenſis Marnæi templi ſubverſionem impetrat, 5114. & Theodoſium baptizat, *ibid.*
Porſena Romanis bellum infert, 4207
Poſtumius Regillenſis Trib. mil. ob ſævitiam ab exercitu lapidibus obrutus, 4300
Poſtumius tyrannus, 4980
Potamiena martyr, 5023
Prætores Romæ IV, 4487
Prætores duo primum in Hiſpaniam miſſi, 4517. facti LXVII, 4676
Praxilla floret, 4263
Priſcianus Cæſarienſis Grammaticus floruit, 5238
Priſcillianus Epiſcopus de Gallæcia hæreſim ſui nominis ex Manichæorum & Gnoſticorum dogmate condit, 5092
S. Privatus martyr, 4972
Probi Imperatoris initium, lib. XI, *cap.* XXIX, 187. 188. *ubi & Faſtorum perturbatio,* 188. *de Conſulatibus Probi tempore difficilis quæſtio,* 190. Imperium cœpit A. 4989. in Galliis Barbaros fundit, 4990. Illyricum recipit, ac Getas ſubigit, 4992. in Orientem proficiſcitur, 4993. in Thraciam redit, 4994. a militibus occiditur, 4995
Procles & Euryſthenes Heraclidæ in patris locum ſubſtituntur, lib. IX, *cap.* XXXII, 37. *& Lacedæmone parta in Peloponneſo victoria potiuntur,* ibid. *regnum Spartanum obtinent,* A. 4612
Proclus Conſtantinopol. fit Epiſcopus, 5147. obiit, 5160
Proconſulum origo, 4250
Proconſularis dignitas, etiam citra imperium communicata, lib. XI, *cap.* VII, 168
Proculus JC. 4935
Procuratores Judææ declarantur, lib. XI, *cap.* XI, 172
Prodicus, 4278
Prohæreſius Sophiſta, 5075
Prometheus vixit, 3029
Proſper Regienſis obiit, 5179
Pruſias rex, 4495
Protagoras, 4271
Protagoras rex Salaminia, 4364
S. Proterius Alexandrinus Epiſcopus eligitur, 5165
Prutenicarum tabularum epocha conſtituitur, lib. IX, *cap.* I, 2
Ptolemæi Philadelphi, & Philometoris initium, l. X, *c.* XLVI, 127
Ptolemæorum in Ægypto ſucceſſio, lib. XI, *cap.* XLVIII, 207
Ptolemæus Alorites rex Macedonum, 4346
Ptolemæus Lagida, 4390. moritur, 4430
Ptolemæus rex Macedoniæ Seleuco occiſo, conjugis ſuæ filios necat, 4433
Ptolemæus Philadelphus, 4429. bibliothecam adornat, 4430. cum Romanis ſocietatem iniit, 4441. cum Antiocho pacem facit, 4466
Ptolemæus Evergetes, 4467
Ptolemæus Philopator, 4493. Judæos vexare cōſtituit, 4497
Ptolemæus Epiphanes, 4510. Cleopatram ducit Antiochi filiam, 4516
Ptolemæus Philometor, 4533
Ptolemæus Evergetes, 4542. hic Phyſcon dictus regnat, 4568. ejus crudelia facinora, 4585
Ptolemæus Lathurus, 4597. a matre pulſus, 4614. reſtituitur, 4625
Ptolemæus Auletes, 4649. pellitur, 4657. reducitur, 4659. moritur, 4663
Ptolemæus Appio, 4597. moriens populum Rom. heredem inſtituit Cyrenaici regni, 4618
Ptolemæus Cypri rex, 4658
Pulcheria naſcitur, 5112. Auguſta appellatur, 5122. moritur, 5166
Punicum bellum primum cœpit, 4450. deſiit, 4473
Punicum bellum ſecundum iniit, 4496. finitum, 4512
Punicum bellum tertium cœpit, 4565. deſitum, 4568
Pupienus Imperator, 4950
Pylus a Lacedæm. capta, 4305
Pyrrhus in Demetrii caſtris pugnat, 4423. in Macedonia regnat, 4425. ſed excidit, 4426. in Italiam venit, 4434. ex Italia in Siciliam tranſit, 4436. redit, ac vincitur, 4439. redit in Epirom, 4440. moritur, 4442
Pythicus agon χρηματίτης factus, 4127 Athenis celebratus, 4423
Pythagoras floret, 4177. in Italiam venit, 4205. obiit, 4217

Quæ

Digitized by Google

Q

QUadratus Apoſtolorum diſcipulus pro Chriſtiana religione ſcribit, 4837
Quæſtorum numerus auctus, ut eſſent quattuor, 4293. tres e plebe primum facti, 4305
Quinctius Philippum vincit, 4516. 4517
Quinquegentiani in Africa domiti, 5009
Quinquennalia Criſpi & Conſtantini Cæſarum celebrata, 5034
Quodvult Deus Epiſcopus, 5152

R

RAchel nubit Jacobo, 2921. Joſephum parit, 2928. obiit, 2944
Radagaiſus in Italiam excurrit, 5119
Radegundis, 5241
Rahuel, Eſau, & Baſemath filius, genuit Zaram, lib. IX, cap. XXI, 26. 27
Razias ſe ipſum necat, 4553
Rebaptizandos hæreticos decrevit Cyprianus, 4969
Reges Roma pulſi, 4205. *de tempore, lib. X, cap. XX, 106. 107. Horum ſeries, ibid. pag. 107*
Reges Judæ, & Iſraelis ordine deſcripti ſunt, lib. IX, cap. LXI, 72. ubi & inter ſe conciliantur.
Regienſe concilium, 5152
Regillianus tyrannus, 4975
Regillum ad lacum victi Latini, 4218
S. Remigius, 5198
Reſurrectio Dominica, lib. XII, cap. XX. 250
Reu naſcitur, 2117. moritur, 2576
Rhegium occupat Romana legio, 4434. Sed ea pœnas luit, 4443
Rhodus obſeſſa a Demetrio, 4409. ſed fruſtra, 4410
Rhoilas, 5138
Ricimer patricius, 5174. & 5180
Roboamus Salomoni ſuccedit, 3739
Romæ urbis epocha duplex, lib. IX, cap. LI, 61. duæ celeberrimæ de natali urbis ſententiæ, ibid. *Catonis ea de re ſententia unde collecta,* ibid.
Roma quo tempore condita. Eclipſes quæ eo tempore contigerunt excutiuntur, lib. IX, cap. LI. & ſeq. 61
Roma Octobri menſe condita, ibid. pag. 65. variæ annorum urbis rationes, ac duæ præſertim ſententiæ reliquis celebriores, deque iis veterum quorumdam opiniones expenſæ, tum Onuphrii & aliorum, cap. LV, 66. 67. Caput annorum ab urbe condita: illius epochæ characteres chronologici, cap. LVI, 67. 68
Roma condita, 3960. plebis ſeceſſio, 4221. a Mario capitur, 4627
Roma a Gallis capta, lib. X, cap. XXXI, 115. 116
Roma ab Alarico capta, lib. XI, cap. L. 208. Vide A. 5123. A Giſerico capta, A. 5168
Romæ incendium Titi tempore, 4793
Romæ concilium a Julio Papa celebratum, 5050. Ibidem concilium in Athanaſii cauſſa, 5053
Romæ Synodus in cauſſa ſchiſmatis a Laurentio concitati habetur, 5214. *& ſequentibus.*
Romanæ cathedræ tempus, lib. XI, cap. XIV, 178. Anno 4756
Romani ſub pellibus hiemem agere cœperunt in obſidione Veiorum, 4311. rem nauticam aggreſſi, 4453. Ptolemæum contra Antiochum tuentur, 4512
Romanum Imperium fœde laceratur, 4971
Romulus Romam condidit, 3960. Sabinas rapit, 3964. Camerinis victis triumphat, 3976. moritur, 3999. *Vide lib. IX, cap. LIV,* 64
Roſtra in foro Romæ facta, 4376
Roxane uxor Alexandri necata, 4403
Ruben e Lia naſcitur, 2922
Ruffinus Stiliconis opera cæſus, 5108
Ruminalis ficus tempore Neronis aruit, 4771
P. Rutilius Rufus exſulat, 4619

S

S. SAbbas, 5224
S de Sabbaticis annis explicatur & refellitur Scaligeri ſententia, lib. IX, cap. XXVI, 30. 31
Sabbatici anni qua ratione conſtituendi ſint probabiliter oſtenditur, lib. IX, cap. XXVII, 31
Sabbatici anni de quibus conſtat, tres ſunt, cap. XXVII, 31. 32. quis primus fuerit exponitur, 32. & lib. X, cap. XLIV, 124. 125
Sabbaticus annus primus, 3234
Sabbaticorum annorum utrum perpetua ſeries exſtiterit dubitatur, lib. IX, cap. XXVII, 31
Sabæ regina venit ad Salomonem, 4722
Sabellius Noeti dogma renovat, 4970
Sabinarum raptus, 3964. arce Tarpeia occupata cum Romanis conveniunt Sabini, 3967
Sadyattes Lydiæ rex Mileſiis bellum infert, 4093
Sæculares ludi primi, 4258
Sæculares ludi quando initium habuere, lib. XI, cap. XXVII, 186
Sæculares ludi Romæ celebrati, 4917
de ludis Sæcularibus a Philippis editis, lib. XI, cap. XXVII, 186
Sæculares ludi editi ſunt, 4961
Saguntus capitur, 4495
Salaminiæ pugnæ menſis, dieſque, lib. X, cap. XXV, 109. 110. anno 4234
Sale naſcitur, 2423. moritur, 2851
Salentinum bellum, 4447
Salii domiti, 4590
Salluſtius hiſtoricus obiit, 4679
Salmanaſſar Iſraelitas in ſervitutem abducit, 3993
Salome uxor Ariſtobuli, 4610. moritur, 4645
Salomon naſcitur, 3676. deſignatur rex a Davide annos natus XXIII, 3698. regnare incipit, 3699. Pharaonis filiam ducit, 3700. Deus illi apparet, 3701
Salvianum edictum, 4845
Samii ab Athenien. deficiunt, & a Pericle ſubjugantur, 4273
Samnitum cum Romanis fœdus, 4360. inchoatum bellum Samniticum, 4372. ejus annus XLVI, vel, XLVIII, 4419. ſub jugum miſſi, 4420. victi ingenti clade, 4423. poſt annos LXXI. ſublatum bellum, 4442
Samſon Judex, 3579. moritur, 3599
Samuel naſcitur, 3580. præeſt populo, 3619. populum convertit ad Dominum, 3639. moritur, 3657
Sapores Chriſtianos perſequitur, 5039
Sapores Perſarum rex Niſibin obſidet, 5051
Sappho, 4115
Sapricius pro Chriſto morte damnatus, fidem ejurat, 4971
Sara naſcitur, 2688. moritur, 2814
Saraceni Phœnicen & Syriam incurſant, 5213
Sardanapalus, 3818
Sardicenſis Synodus, 5060
Sarmatarum ſervi contra dominos rebellant, 5047
Sarug naſcitur, 2549. moritur, 2749. moritur, 2779
Saturninus Trib. Pleb. 4614
Saturno ædes Romæ dicata, 4217
Satyrus hiſtrio, 4366
Saul eligitur rex a populo, 3646. occumbit in prælio, 3659
Saulus, qui & Paullus, convertitur, 4746. obiit, 4780
Scapula Proconſul Chriſtianos vexat, 4914
Scythæ monachi hæretici, 5232
Scientiæ uſus ac fructus duplex, lib. XII, cap. XXXIV, 266
Scione a Braſida capta, 4291
P. Scipio in Hiſpania bellum gerit, 4504. & deinceps. in Africam trajicit, 4508. vincit Pœnos, 4511. vincit Annibalem, 4512. dies illi dicta, & ſponte exſulat, 4527. obiit, 4531
L. Scipio vicit Antiochum, 4524. peculatus damnatus, 4527
P. Scipio Aimilianus Carthaginem evertit, 4568. Numantiam evertit, 4581. obiit, 4585
Scipiones ambo in Hiſpania cæſi, 4502
Scoti Britanniam invadunt, 5159
Scythæ in Mediam irrumpunt, 4081. a Cyaxare profligati, 4108
Sebaſtianus comes, 5152. & 5153
S. Sebaſtianus martyrio coronatur, 4998
de Sedeciæ clade falſa Scaligeri opinio convincitur, & ratio probabilis conſtituitur, lib. X. cap. VI. 90
Sedecias regnat, 4115. in Babyloniam deportatur, 4125
Ælius Sejanus, 4736. occiditur, 4744
Seleucia Aſſyriæ urbs capta, 4878
Seleucidarum, ſive Regum Syriæ ſucceſſio, ſtemma, & res geſtæ, lib. X. cap. XLVII. 127

Seleu-

Digitized by Google

Seleucienſis Synodus coram Lauricio Iſauriæ Præſide, & Leona comite inita, 5072
Seleucus contra Antigonum inſurgit, 4399. Seleucidarum æra, 4402. uxorem ſuam Antiocho filio collocat, 4420. Lyſimachum occidit, 4432. occiditur, 4433
Seleucus Callinicus, 4467
Seleucus Callinici F. 4487
Seleucus Philopator, 4527
Selinuntii Syracuſanos in auxilium evocant, 4304. capta illorum urbs ab Annibale, & everſa, 4305
Sem naſcitur, 2288
Semiramis Babylonem amplificavit, 2656
Seneca Philoſophus occiditur, 4778
Sennacherib in Judæam irrumpit, 4000
Sennacheribi expeditio, lib. IX. *cap.* LXII. 74. 75
Septuaginta anni ab Hieremia commemorati exponuntur, lib. XII. *cap.* XXII. 252. *& variæ de ea re ſententiæ afferuntur,* 459. *anni illi a Joakimi* IV. *anno incheandi, cap.* XXIII. 253. *terminanda vero anno primo Cyri.* ibid.
Septuaginta anni Jeremiæ ineunt, 4107. deſinunt, 4177
Septuaginta Hebdomades varie explicantur, lib. XII. *cap.* XXX. 259. 260. 261. *Hebdomades* LXX. *deſinunt in Paſſionem Chriſti, cap.* XXXII. 252. *earum initium ab anno* XX. *Artaxerxis Longimani,* 263
Septuaginta interpretes, 4430
Sepulturæ Chriſti tempus, & quomodo de ejuſdem triduo inter ſe auctores conciliantur, lib. XII. *cap.* XX. 249. *ad ſepulchrum quoties feminæ venerunt,* 251
Serapis Alexandriam tranſlatus, 4428. ejus templum incenſum, 4895. everſum juſſu Theodoſii, 5102
Q. Sertorius in Hiſpaniam profectus, 4631. occiſus, 4641
Servi contra Romam conjurant, 4195
Servile bellum, 4580. & 4641
P. Servilius Iſauricus piratas domuit, 4640
Servius Tullius Romæ rex, 4137
Servilius Hala Melium occidit, 4275
Seſac Ægypti rex Hieroſolymam diripit, 3744
Seth naſcitur, 860. moritur, 1772
Alexandri Severi initium, lib. XI. *cap.* XXVI. 185
Severianus Gabalitanus, 5114
S. Severinus Noricorum Epiſcopus moritur, 5195
Severus hæreticus Antiochen. thronum occupat, 5226. pellitur, 5231
Severus Imperator cœpit, 4906. cum Nigro in Oriente bellum gerit, 4907. Byzantium triennio obſidet, 4907. ad Lugdunum cum Albino pugnat, 4911. in Orientem contra Parthos expeditionem ducit, 4913. in Britanniam cum filiis proficiſcitur, 4920. ibidem proſpere bellum gerit, 4922. moritur Eboraci, 4924
Severus alter Imper. iniit, 5174. obiit, 5178
Sextus Chæronenſis Philoſophus, 4860
Sibyllinos libros Chriſtiani oderant, 4984
Sicarii in Judæa, 4781
Sicula Carthaginienſium clades, lib. X. *cap.* XXXV. 118
Siculi ex Italia pulſi in Siciliam trajiciunt, 3430. Sicilienſe bellum Athenien. ſuſcipiunt, 4298. victi Athen. 4301
Sicyoniorum regum epocha, lib. IX. *cap.* XVI. 19
Sicyoniorum regnum iniit, 2550. cujus reges exſtant in calce Operis: deſiit, 3514. vel, 3547
Sidæ concilium celebratur, 5141
S. Sidonius Apollinaris Arvernorum Epiſcopus creatur, 5185
Sigiſmundus Burgundionum rex, 5221. occiſus, 5230
M. Silanus a Cimbris fuſus, 4605
Silveſter Papa iniit, 5027. obiit, 5049
Simeon e Lia naſcitur, 3923
Simon Oniæ F. pontifex, 4454
Simon Pontifex Jonathæ ſuccedit, 4571. occiſus eſt, 4579
Simon Pontifex Mathathiæ frater, lib. X. *cap.* LV. 138
Simon Magus Romam venit, 4755. periit, 4780
Simonis Magi duplex Romam adventus, lib. XI. *cap.* XIV. 178
Simplicius Papa iniit, 5180. obiit, 5196
Simonides naſcitur, 4157. obiit, 4246
Simonides Ceus Poeta Lyricus, 4177
Simplicianus, 5088
Singara, ad quam Conſtantius cum Perſis pugnavit, 5061
Sinope condita, 4081
Sinueſſæ Synodus, 5016
Siricius Papa iniit, 5098. obiit, 5111
Siphax captus a Scipione, 4511. in triumpho ductus, 4513
Sirmienſe concilium contra Photinum, 5064
Siſinnius Conſtantinop. Epiſcopus, 5139
Sixtus primus iniit, 4843. martyrio afficitur, 4813
Sixtus II. Papa iniit, 4970. martyrio tollitur, 4972
Sixtus III. iniit, 5145. obiit, 5153
Smyrna a Cumæis condita, 3688
Sociale bellum, 4623
Socrates natus, 4245. floret, 4278. moritur, 4314
Sodoma, & aliæ civitates flammis exuſtæ, 2776
Sela Judæ filius naſcitur, 2947
Solarium Romæ primum, 4421
S. Solennis Epiſcopus Carnotenſis, 5199
Solon Athenienſibus leges tulit, 4120. moritur, 4155. *Vide lib.* XII. *& pag.* 94. 95
Solſtitium Metonis, lib. X. *cap.* XXVII. 111
Sophocles naſcitur, 4219. moritur, 4308
Sophonisba, 4511
Soſthenes Macedoniæ rex, 4434. occiſus a Gallis, 4436
Soſtratus Cnidius Pharum exſtruit, 4430
Soter Papa iniit, 4886. obiit, 4890
Sparta condita eſt, 2996
Sparti Thebis e terra orinodi, 3391
Speuſippus Platoni ſuccedit, 4366. moritur, 4375
S. Spiridio, 5051
Sphacteria inſula, ubi Lacedæmonii capti, 4289
Stagira condita, 4058
Stephani martyrium quo tempore, lib. XI. *cap.* XII. 174. *ubi & nonnulla res geſtæ, quarum Lucas in Actis meminit, deque ſingularum temporibus,* 174. 175. 176. Vide A. 4744
S. Stephani reliquiarum inventio, 5128
Stephanus Papa iniit, 4968. obiit, 4970
Stephanus Antiochenus martyr, 5192
Steſichorus poeta, 4102. moritur, 4158
Stilico, 5108. occiditur, 5121
Strato Lampſacenus, 4426
Stratonice uxor Seleuci privigno nubit, 4420
Studitarum monaſterium, 5175
Suevi Hiſpanias ingreſſi, 5122. profligati, 5169
Sulla Jugurtham capit, 4608. contra Mithridatem bellum ei mandatus, 4626. Marium ſugat, ibid. Archelaum inſigni præſio vicit, 4628. in Italia bellum civile gerit, 4631. de Mithridate triumphat. 4633. moritur, 4636
Sulpicius Trib. pl. necatur, 4626
Sybaris condita, 4006
Sybaritæ victi a Crotoniatis, urbs æquata ſolo, 4206. inſtaurata, 4262
Syloſon Polycratis ſrater ad Darium accedens Sami principatu donatur, 4201
Symmachus Papa iniit, 5211. obiit, 5227
Symmachus pro ara Victoriæ ſcribit, 5097
Symeon Stylites moritur, 5174
Synedria in Palæſtina conſtituta, 4658
Syneſius Cyrenenſis Philoſophus, 5123
Syracuſani pulſo Thraſybulo libertatem recuperant, 4248. contra Athen. bellum gerunt, 4300. eoſdem magna cladeafficiunt, 4301. Syracuſæ obſeſſæ a Marcello, 4500. captæ, 4502
Syria provincia Cæſaris. miſſi ad eam Præſides & Procuratores ab Auguſti obitu ad excidium Hieroſolymorum, lib. XI. *cap.* XI. 172. 173.
Syrianus dux Alexandriam veniens in Eccleſiam irrumpit, 5069

T

TAcitus Imperator a Senatu ſancitur, 4988. moritur, 4989
Tachos rex Ægypti a Perſis deficit, 4353
Tarentinum bellum a Romanis ſuſceptum, 4432. denuntiatum, 4432. victi a Romanis Tarentini, 4442
Tarentum ab Annibale captum, 4502
Tarquinius Priſcus Romæ regnat, 4100

Tarquinius Superbus iniit, 4181. ejicitur, 4205
Tatianus Encratitarum hæreſeos auctor, 4884
Tatius Sabinorum rex occiditur, 3972
Tauromenium conditum, 4356
Taurus Berytius Platonicus Philoſophus, 4859
Tectoſages, 4608
Telchines & Caryatæ cum Phoroneo bellum gerunt, 2925. pulſi Peloponneſo Rhodum incolunt, 2973
Teleptenſe concilium, 5131
Teleſilla poetria, 3976
Teleſphorus Papa iniit, 4853. pro Chriſto cæſus, 4865
Teleſtes Dithyrambicus, 4316
Telluri ædes vota, 4446
Temenus Heraclida Argos obtinet, lib. IX, cap. XXXII. 37
Templi Salomonici conditi tempus explicatur, lib. IX, c. XXXIV, 38. 39. *Communis ſententia ſuper ea re proponitur*, 39. 40. *refellitur*, 40
Templi Salomonici tempus ab exodo ex noſtra ſententia declaratur, lib. IX, cap. XXXV, 43. *Annus & dies, quo templum ædificari cœptum*, 44. 45
A Templi Salomonici condita ad ejus excidium intervallum. ubi exponitur utriuſque regni Judaici ſeries, lib. IX, c. LX, 71. 72
Templi poſterioris incenſi annus & menſis, lib. XI, c. XVIII. 180
Templum a Salomone cœptum, 3702. abſolutum, 3709. arca in illud importata, 3710. everſum, 4125. a Zorobabele inſtauratur, ſed in medio opera prohibetur, 4178. demum perficitur, 4194. & 4199
Templum Hieroſolymitanum ab Antiocho profanatur, 4546. repurgatur, 4549. inſtauratur ab Herode, 4695
Terentius Comicus obiit, 4555
Tertullianus in Africa habetur inſignis, 4918. contra Marcionem ſcribit, 4920. librum de pallio ſcribit, 4921. in Montani hæreſim labitur, 4927. librum de Monogamia jam Montani imbutus errore in lucem edidit, 4928
Tetricus tyrannus, 4987
Teuta Illyriorum regina, 4484
Teutoni Alpes tranſgreſſi, 4601
Thales naſcitur, 4074. eclipſis ab eo prædicta, 4117. Crœſo in expeditione contra Cyrum adfuit, & mortuus eſt, 4169
Thamar nubit Her Judæ filio, 2957. & rurſus Onan, qui a Deo necatur, 2958. geminos parit, 2961
de Tharæi annis, lib. IX, cap. XVIII, 21
Thare pater Abraami naſcitur, 2608. moritur, 2813
Thaſii ab Athen. ſubjugati, 4250
Theatrum ex lapide fieri vetat Naſica, 4560. a Pompeio dedicatum, 4659
Theatrum Pompeii incenſum, 4961
Thebæ a Demetrio captæ, 4421. rurſum deficiunt, & capiuntur, 4422
Thebæ obſeſſæ a VII. ducibus, 3493. rurſum ab Epigonis obſeſſæ, 3503. everſæ, 4379. inſtauratæ, 4399
Thebæ ab Alexandro M. everſæ, lib. X, cap. XXXVII. 118
Thebani arcem recuperant, 4336. pacem a Perſis oblatam reſpuunt, 4339
Themiſtius floruit, 5088
Themiſtocles Perſas vincit, 4234. exſulat, 4243. obiit, 4251
Themiſtoclis fuga, lib. X, cap. XXVI, 110
Theodoretus Epiſcopus creatur, 5136
Theodoricus Francorum rex moritur, lib. XI, cap. LI. 209
Theodobertus in ejus locum ſuccedit, ibid.
Theodoricus Triarii F. moritur, 5193
Theodoricus Viſigothorum rex Hiſpanias ingreditur adverſus Rechiarium, 5169. moritur, 5179
Theodoricus Valamer utramque Macedoniam Theſſaliamque depopulatur, 5195
Theodoricus Oſtrogothorum rex Italiam obtinet, 5002. Anaſtaſii Imp. & Clodovei ſibi benevolentiam conciliat, 5206. Francos vincit, 5221. moritur, 5239
Theodoſii codex promulgatur, 5148
Theodoſius Sirmii Imperator ordinatur, 5092. Gothos e Thracia pellit, 5092. ab Acholio Catholico Antiſtite baptizatur, 5093. in Arbogaſten & Eugenium contendit & vincit, 5107. moritur, 5108
Theodoſius Arcadii F. naſcitur, 5114. Auguſtus creatur, 5115. moritur, 5163
Theodotio ſacras litteras Græce interpretatur, 4894
Theodotus Bactrianorum præfectus ab Antiocho deficit, 4464
Theognis floret, 4166
Theophilus Alexandrinus Epiſcopus centum annorum Computum Paſchalem orſus eſt, 5093. Alexandriæ fit Epiſcopus, 5098. moritur, 5125
Theophilus qui ad Autolycum ſcripſit, 4881
Theophraſtus, 4392. moritur, 4426
Theopompus hiſtoriam deſinit, 4319. aliam incipit a Philippi initio, 4355
Theramenes dux Athen. 4305. occiſus eſt, 4310
Thermæ Alexandrinæ Romæ ædificatæ, 4939
Thermopylæ ad eas Perſæ a Lacedæmoniis ſuſtinentur, 4234
Thero Agrigenti tyrannus, 4238. moritur, 4242
Theſeus Minotaurum occidit, 3183. oſſa ejus Athenas relata, 4233
Theſſalonice Alexandri ſoror nubit Caſſandro, 4398. occiditur a filio, 4417
Thimbro dux Lacedæm. 4324
Thoth fixum Ægyptiorum, ſive annus Julianus ab iis receptus, deque ejus ab anno Actiaco quinquennali diſcrimina nova & probabilis obſervatio, lib. X, cap. LXXIII. 157. 158. 159
Thraſea Pætus occiſus, 4779
Thraſillus dux Athen. 4303
Thraſamundus Vandalorum rex, 5208. moritur, 5235
Thraſybulus Syracuſanorum tyrannus pellitur, 4248
Thraſybulus dux Athen. 4303. tyrannos triginta dejicit, 4313. occidit, 4324
Thraſydæus Theronis F. impotens tyrannus, 4238. ab Hierone vincitur, & a civibus occiditur, 4242
Thucydides naſcitur, 4244
Thuriorum urbs inſtaurata, 4268. eo coloni Athenis miſſi, 4270
Tiberii Cæſaris initium, lib. XI, cap. VII, pag. 167. *ubi inquiritur in eorum ſententiam, qui Tiberium ante Auguſti mortem imperaſſe putant*, ibid. *novum Tiberiani Imperii primordium expenditur*, ibid. *Proconſularis dignitas ei citra imperium datur*, p. 168. Juliam ducit, 4702. Tribunitia poteſtate donatur, 4708. Rhodi habitat, 4709. ab Auguſto adoptatur, 4717. templum Concordiæ dicat, 4723. cum Germanico Germaniam populatur, 4724. ejus Imperii annus primus, 4727. moritur, 4750
Tiberius Gracchus contra Pœnos rem gerit, 4500. interfectus, 4502
Tiberius Gracchus hujus F. occiſus, 4581
S. Tiburtius Chromatii filius, 4998
Tigranes Pompeio ſe dedit, 4648
Tigurini Caſſium fundunt, 4607
Timocharidis obſervatio, 4419
Timoleon dux Corinthum a tyrannide liberat, 4368. Syracuſas item, 4371. Pœnos vincit, 4374. obiit, 4377
Timotheus Phliaſius Dithyrambicus, 4316
Timotheus dux Athen. 4338
Timotheus Ælurus per vim Alexandriæ Thronum invadit, 5171. pellitur, 5173
Timotheus Solophaciolus, 5173
Tiridates Romam ad Neronem venit, 4779
Tiſamenus Oreſtis filius quo tempore Lacedæmone regnarit, lib. IX, cap. XXXII, 37
Tiſſaphernes Perſarum dux, 4314
Titi initium, lib. XI, cap. XIX, 181
Titus Veſpaſiani F. naſcitur, 4754
Titus Hieroſolymam obſidet, 4783. imperat, 4792. moritur, 4794
Tleſias Archon annuus Athenis, 4029
Tobiæ utriuſque tempora, lib. X, cap. IV, 89
Tobias ſenior natus, 3965. abducitur in captivitatem, 3993. cæcatur, 4020. moritur, 4066
Tobias junior patri viſum reſtituit, 4024. moritur, 4092
Toletanum primum concilium, 5118. ſecundum, 5244
Tolmides dux Athen. ſtrenuus, 4258. occumbit, 4267
Thrachin Lacedæmoniorum colonia, 4288
Traditores unde dicti, 5015. ex iis Donatiſtæ emerſerunt, *ibid.*

Tra-

Tragici agones primum inſtituti, poſtquam Theſei oſſa Athenas importata, 4233
Trajani Imp. Rom. tempus, lib. XI. cap. XXIII. 183
Trajanus imperio potitur, 4811. victo rege Decebalo, Daciam in provinciam redigit, 4815. in Armenos & Parthos expeditionem ſuſcipit, 4818. tertiam perſecutionem movet, 4820. contra Judæos bellum gerit, 4829. moritur vero, 4830
Thraſumenus lacus ad quem victi Romani, 4497
Tribuni Plebis primum, 4221. contra ipſos collegarum auxilium adhibitum, 4298
Tribus Romæ additæ duæ, 4396
Triſagium inſtitutum, 5160
Triumphus in Albano monte primum actus, 4483
Triumviratus, 4671
Trochilus primus currum junxit, 3143
Troia capta, 3530
De Trojæ excidio diverſæ veterum opiniones explicantur, lib. IX. cap. XXX. XXXI. 34. extricatur Scaligeri ſententia, pag. 34. 35
Trojani excidii tempore quæ anni forma a Dionyſio Halicarnaſſenſi tradita, cap. XXXI. 35
Exponitur noſtra ſententia de Trojæ excidio, ad quam probandam plurimum confert Dionyſii ille locus, 35. 36
Tryphon Syriæ tyrannidem occupat, 4573
Tullus Hoſtilius Romæ rex, 4043
Turpilius Comicus, 4611
Tyri Conciliabulum celebratum, 5048
Tyriorum Regum priorum exordia, eorumque ſucceſſio, lib. IX. c. LXVIII. 80. poſteriorum Tyri regum epochæ, cap. LXIX. 84
Tyri conditus, 3462
Tyri obſidio a Nabuchodonoſoro quando patrata, lib. IX. cap. LXVIII. & LXIX. 79. 80. nec ab eodem omnino everſa, ibid. pag. 84. Annus primus obſidionis, 4123. ultimus, 4136
Tyrtæus conſiliarius ab Athenienſibus Lacedæmoniis datus: qui victos ſolatur, 4031

V

VAlens imperat. 5077. moritur, 5091
Valentiniani utriuſque initium, lib. XI. cap. XLVII. 56
Valentinianus ſenior cœpit, 5077. Saxones & Alemannos vincit, 5083. apoplexia moritur, 5088. ejus corpus Conſtantinopolim defertur, 5089
Valentinianus Junior, & II. Valentiniani filius naſcitur, 5079. fit Imperator, 5088. moritur, 5105
Valentinianus tertius Ravennæ naſcitur patre Conſtantio & matre Placidia, 5131. Theodoſii filiam Eudoxiam duxit, 5150. necatur, 5168
Valentinum in Gallia concilium, 5087
Valentinus hæreſiarcha, 4866
Valerianus Imperator quo tempore, lib. XI. cap. XXVIII. 187. imperat. A. 4967
Valerianus in Chriſtianos ſævit, 4970. captus a Sapore, 4974
Valerius Aſiaticus bis Conſ. occiditur, 4760
M. Valerius Corvinus a corvo dictus, 4365. Conſul fit anno ætatis XXIII. 4366
Vallia adverſus Alanos & Vandalos Silingos bellum capeſſit, 5128
Vandali & Alani Gallias ingrediuntur, 5119. Hiſpanias, 5122. in Africam trajiciunt, 5140
Vandali perſecutionem in ſacerdotes exercent, 5203
Variana clades, 4722
Varro Atacinus naſcitur, 4632
Vaſenſe concilium, 5242
Varus Syriæ præeſt, 4709
S. Vedaſtus, 5199
Veiens bellum, 4231
Veientes occidione deleti, 4238. iiſdem bellum infertur, 4308. obſeſſi, 4309. & 4311. a Camillo capti, 4318.
Veios migrare plerique Romani cupiunt, 4319
Ventidius Parthos vincit, 4675
Venuleius Juriſc. 4935
Ver ſacrum a Lacedæm. Heracleam deſtinatur, 4292
Verus ab Adriano adoptatur, 4850. moritur, 4851
L. Verus apoplexia moritur, 4882
Veſpaſiani tempus, lib. XI. cap. XVI. 179
Veſpaſianus imperio potitur, 4782. cum filio de Judæis triumphat, 4784. templum pacis dicat, 4788. moritur, 4792
Veſtalis viva defoſſa, 4441
Veſuvius Campaniæ mons ignibus æſtuat, 4792. & 5185
Vicennalia Conſtantini Romæ edita, 5039
Victor Papa iniit, 4905. Aſiaticos excommunicare vult, 4910. obiit, 4914
Vincentius & Euphrates Sardicenſis Synodi legati, 5061
Vincentius Lirinenſis libellum ſuum ſcripſit, 5147
Vindex. vide in Julius.
Aur. Victor, 5082
Victorinus Rhetor Romæ inſignis, 5068
S. Vigilius Trident. Epiſcopus cum idolum comminuere vellet, a ruſticis lapidibus obruitur, 5113
Virgilius naſcitur, 4644. obiit, 4695
Viriathus, 4568. occiſus, 4574
Vitalis hæreticus, 5086
Vitalianus tyrannus, 5227. obiit, 5233
Vitelli Imperium, lib. XI. cap. XVI. 179
Vitellius Galbæ ſuccedit, 4782. moritur, *ibid.*
Ulpianus JC. 4935
Volæ a Romanis captæ, 4300
Vologeſes Parthorum rex, 4875
Volſcis indictum bellum, 4219. domiti a Camillo.
Voluſius Mætianus, 4860
Urbanus Papa iniit, 4937. martyrio afficitur, 4944
Urſicini ſchiſma, 5080
Urſacius & Valens novam fidei expoſitionem concipiunt. mox alteram ſub Liberii nomine condunt, 5070
Uſtazanes martyr, 5056

X

XAnthippus Lacedæmon. in Africa contra Attilium dux Carthag. eum ſuperat, 4459
Xenaias, ſive Philoxenus origine Perſa, conditione ſervus, Hieropolitanus Epiſcopus, 5198
Xenocles poeta Euripidem vincit, 4298
Xenocrates Philoſophus, 4375. moritur, 4400
Xenophanes, 4161
Xenophon Græcos ab expeditione Perſica reducit, 4313. & ne Byzantium diriperent obſtat, 4314. obiit, 4355
Xerxes regnat, 4229. Ægyptum recuperat, 4230. expeditio ejus in Græciam, 4233. trajecit in Græciam, 4234. victus a Græcis, *ibid.* ab Artabano necatur, 4249
Xerxis initium & tranſitus ex Scaligeri ſententia, lib. X. cap. XXIV. 108. Ejuſdem [illegible] *annus accuratiſſime deſcribitur, cap. XXV. 109. 110*

Z

ZAcharias Joiadæ filius an pontifex, lib. X. cap. LI. 136
Zacharias Joiadæ F. occiſus, 3874
Zacharias rex Iſraelis, 3942
Zacharias pater S. Joannis, 4708
Zara Jobi pater. vide Jobum.
Zeno Eleates, 4278
Zeno Stoicus obiit, 4430
Zeno Auguſtus iniit, 5187. pellitur, 5188. reſtituitur, 5189. henoticon ſancit, 5195. moritur, 5204
Zenobia Odenati Palmyrenorum regis uxor principatum obtinet, 4980 ab Aureliano in triumphum ducta, 4987
Zenodori tetrarchia, 4694
Zephyrinus Papa iniit, 4914. moritur, 4932
Zeuxis pictor, 4246
Zopyrus Babylonem recuperat, 4204
Zorobabel templum inſtaurans prohibetur ab æmulis, 4178
Zoſimus Papa iniit, 5130. obiit, 5132

F I N I S.

A01 1469 190

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google